שו"ת הרדב"ז

חלק ראשון

זקוקין דנורא דנפקי מפום ממלל רבבין ה"ה האשל הגדול אשר ברמה ורנא ורבנא איש אלהים נורא הגאון הקדוש אור הבהיר המאיר ומזהיר עיני חכמים בהלכה

רבינו הגדול דוד ן' זמרא זלה"ה.

[רבו של רבינו **בצלאל** אשכנזי בעל שיטה מקובצת ורביה דרביה של מרן קודש הקדשים רבינו **האר"י** זלה"ה וי"ע]

ראש לגולת אריאל כי מבנו תוצאות חיים. נחל נובע מקור החכמה לתורה ולתעודה. לחמו נתן מימיו נאמנים לתת לכל שואל. ולדורות לכל בני ישראל היה אור כשמש זרח על מימי התורה נהרי הגמרא יאורי הקבלה ואגמי המדרשים והיו קודש קדשים.

רבינו הרדב"ז זל היה מיוצאי ספרד והיה מישיבת הגניד רבינו יצחק הכהן שולאל [וחתום בהסכמת הגניד ובית דינו משנת הרע"ד במ"ש בתשובותיו סי' תרמ"ד] חיבר **שלשת אלפים תשובות**. ויקר **תפארת** על הרמב"ם בכל מקום שלא נמצא מגיד משנה. וס' **מגן דוד** עפ"י א"ב עד האמת. וס' **מצודות דוד** טעמי המצות עד האמת. וס' **מכתם** לדוד פ' שה"ש עד האמת. וס' **דברי דוד** על אהע"ז הנדפס בצירוף ס' הון יוסף לנכדו הר"ר יוסף זאמידו ז"ל.

ז"ל הר"ר יצחק עקריש בהקדמתו לשה"ש הנדפס בקושטנטינא שהיה מגלות ספרד והיה עשר שנים בבית הרדב"ז. ויצא יצחק לשוח לספר מגרולת **הרדב"ז** אשר ראו עיניו. שהיה לו בתי תורה לאור שלפולו ילכו ההולכים בתשוך ותשובותיו לכל שואל מבל העולם. ובביתו ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד. ובתר העושר אוצרות מרגליות ותרשיש וספיר. וכתר שם טוב עולה על נביהם. ושפט את ישראל במצרים ארבעים שנה ובירושלים ובצפת עשרים שנה. פניו כפני **האר"י** אין לפניו לא עולה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. לפניו יכרעו שרים נדיבים וישתחוו. ורוח ה' נוססה בו והלך לעה"ק ירושלים ת"ו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו **כי קדוש הוא כמלאך ה'**. ולא הונח לו מרוב הכס המוטל עליו. והלך לעה"ק צפת ת"ו ושם היתה מנוחתו כבוד וי"ע.

נדפסו ראשונה בווינציאה [שנת תק"ט] ע"י הרב טוה' דוד אשכנזי בן לאותו צדיק המקובל אלהי בעל אשל אברהם על הזוהר. ואה"ב בחסת העדר מציאותם נדפסו עור הפעם בסריליקאוו אבל השחיתו אותם בכל פרטיהם. וכעת נדפסו בשלימות הגמור ועיר ביתר שאת מהראשונים בבמה מעלות טובות וכפולות כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים בהסרת שיבושים לאלפים ובתקונים רבים מוקפים בציון כזה [] והכל בעיגא פקיחא מאור ע"י הר"ר **אהרן** וואלדען נ"י.

ועמו השותפים בהוצאות הדפסה

הגניד ר' **מרדכי** קאלינבערג נ"י בוואר שא והגניד ר' **שלמה** זעצער נ"י ביחעפאף

מחמת שסטימים מכל סחלקיס היו מעורבים וככפלו כמס פעמים ולא סיס שום סדר למו. ע"כ עמיתי סימנים חדשים מרחם ועד סוף כסדר. אך לא שמעתי הסימנים סימנים המעורבים רק הענחי לותם מגל סימן סחדש כמותיות רמ"י כוס ( ) מחמת שסטוסקים וסחשובות מניחים דברי הרדב"ז על סימנים סימנים. רק סמפחות שמתרתי כמו שסיו על סימני סימנים

ר"מ להגעלים מכלי הטכלמיקו הגדולה דפ"ק ווסרשת שפר שמעתו לי מת הספרי רדב"ז סימנים (דפוסי ווינציפה פיורדע ליפצלש) על כל ימי מפך הסדפסה שפר כניע להם מעזכון הגמוע מהכר"ת ז"ל שפ"ד דפ"ק שפר המה היו לי לעיניים בעת ההגעם"ה. ומחרון תניב הגמון המפרסם בחוריטו מוה' נפתלי נכי נ"י ר"מ דק"ק ווילמזין בעל המעק שמלה שפר שלח לי המלק המחרון דפום ליזוהרע שפר היא יקר המציאות והגיי לחקוק מפעיהם לנרכה.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ד

הלכות נטילת ידים

מי שאלח על פי דמיית שמטל ידיו לריך
שיגיב ושמטיל ידיו אין לריך מיוב :
לח מי שלריך לשחות מים בלילה סילוך יבבך
סוחיל וידיס עשקמיות סן :

הלכות ציצית

שלב טלית שבקבע בחוך ג' ולא הגיע בקבע
עד שבקב אשר לליתים אלוי בו ולא
נפסק אלא נקבע ג' ; ולבד שבני שלם מפו
שיחפור :

שמב על מי שמבו בגדים מחרן חוגרמה
להשליך טלית על בחפיסה ואיך מבסיס
בו בדלים :

הלכות תפילין

קנג אם נברי יבול להשחיר לוטיות של תפילין :
קנד הדברים שלריבים ליעשות לבמן אם
לריך דבור או מחשבה שני :
קצד תפילין שבחבמה שיטה ב' של פ' ושיש
אם שמות בחרשות בחלק ברלשה
ואחר השיטות מלחם הדק :
תקבט מי שבספבו לו תפילין בחים ופגע
בשל רשם מחלה בילד ישמה :

הלכות תפלה

יב מתי ליבל ימין רובה דמובר לחב שרלשה
לעיטים :
קעב בשב"י שבא חתן להתפלל בחוכו בל ז'
ביטים אם לומרים בו מחמירים :
שמו בני חדם שים לבם עחורים וזב מבם
דם וליחם שרוחם מה מקום ים לבם
בעיון שבפלות :
שלם בשמ"ן מוחר חפלחו אם לריך לפסוע
ג' פסיעות או לא :
שבא ש"ל שסיח לחום ולא שחפלל ע"ם אם
לריך לחחר להתפלל ג' חפלות :
תקבא בבל מקום שאחרו אין מחזירין לחוחו
אם סיח בברבה ובדיין לא בחחיל
בברבה שלאחריה אם חוחר או לא :

הלכות נשיאת בפים

יב סומע בשחי עיניו אם יבא לא בפיו :
רלו בשב"י שאין אם כי אם בהן ד' ושוח
ש"ל אם יעקור בגליו ויעלם לדוכן או
יעמוד במקומו ויברך :
שצד בבמים שבאחים מחרן יון-שאיבם יבולים
לבוליא בשבעה שחי"ם :
תקמז בהן שביה לחום בשבה שבניע ש"ל
לעבודה ובבגם לבשב"י בשבה שם"ל
בגיע לסוף סוללה אם יעלם לדוכן עם
תקסה בהן קטן אם מוחר לעלות לדוכן עם
אחיו יבדולים ולברך אחר קדשנו וגו' :

הלכות קריאת התורה

רמח מי שקרלוהו לקרוא בחורה וברלהו בהן
שלא במקום שקריאה והחילוהו אחר
קדוש ב' או ג' פסוקים אם לריך לברך פעם
אחרת :
שד מי שטלה רבו שליבי לקרוא בחורה אם
יעלה הוא מעלים או לא :
שלו על מה שבחב בחזקוני בפ' בבר לריך
לקרות הוא שחוחם בסור ולא בחירק :
תקסו אם בהן קטן טוב לקרוא בחורה
רלהטן אם יש שם ח"ת :

הלכות ברבות

רבב אם יושב סוב לברך על נטילת ידים
שמוך לנטילה או לאחר בל שברבות
בשם"ב :
רבח מי שבניחו לו יין בחוך שסעוד' ואינו חוהן
ממנו לאחרים אם מברך שהוא ושמניב :
רבט אם יברך על חותן שמוחן שים בשם
מחלוקת פוסקים :
רצו אם מברבים לבחש"ן אחר שולח שמלך
שמלך שבבודו לבשר ודם ואימתי מברבין :
רצז למה אין מברבין שבחיינו על פריח
טוב שמחחדש :
שיט מי שאבל פרי חדש ושבח ולא בירך זמן
אם חוזר ומברך :
שמא אם מברבין על שבגמה בזמן שים מסך
מבדיל בינו לבינה ובזמן שים מביס :
שצה מי שאוכל חלוק ושמח בו אם יברך זמן :
תב אם לריך לברך ברבה אחחונה על עגבה
אחח או פרידה ג' של רמון :
תחח ב' חחיים בביח ג' אם מברבין לשניהם
יחד או לבל ג' בעלמו :

הלכות ברבות המזון

רעו מי שמומע ברבת שמזון אם טוב יברך
לעלמו או שישמע מפי שמברך :
תקעב למה מברבת שמזון אומר בברך שאבלנו
משלו ואינו מזכיר שם ולא שמבורך :
ובברבת שבורה אומרים ברבו אם ה' שמבורך :
תקעו ללמוד שבשת אלמנה בש"ם ואין מוסיף
שבורה עד שילוה אם מברבין ז'
ברבות בין שבעב יום ג' :

הלכות בית הבנסת

קבו רחל יש לה בית מוסבר לקבל בשם
שיש לעורך תפלה ומפני דוחקה מבדם
לקבל ו' קורא ומפני דוחק שמתפללים
שלרבו לסחור סחלים מביבים ולבוחם ולבקן
בדי להרחיבו למתפללים ופיבבו לוחה בדבר
עד עד שיתבה רשות לסחור ולבוחם ואחר
שקבו שחלק בחגלי שלא יבלבו ממיב שבולשם
והשביה שמקום ורחל חוכחה שבבירות בפי
עד שאשה שמקום בחה ושקבל לומרים
שלוים מחוייבים :
רפח רלוחן מבבן בלי שקדם ניר שמעון אם
יבולין שקבל לבוליא מידו בלא דלים :
רצב בבל שהיו מתפללים בש"ם של יחיד
שבביעו להתפלל בש"ם לחר יען בטל
ביה שבבשה היה רוצה לבטל תקנותם בחמרו
מבש"ב שלא חיבה רוצים לקבל דבריו יבלו
שמבחה לינם יבולים לגלות מבש"ב שלו
ושבקל טוענים שלא שמעו משולם מלוסה
שבממה ושלינם מהומה מפרבסי שבקל
שפו רלוחן ים לו חזקה מלבוחיו לסדליק
גלוח בבש"ב בשבח ושמה ידו ולינו
יבול לסדליק בל בך גדוח שיש רגיל ושלא
לבש"ב משעו שמן בדי לסדליק ולא רלו שבקל
לקבלו ואחרו שסדלק לאחר אם לחב דלובחזקה:

הלבנת שבת

על מה שמבו במלים בשחוח בלימוני תוך
מי שסוכר בשבת :
יג רלוחן לריך לקנות שוריס לשבוח מלחבת
שסוכר ואם לא יעשו מלאבה בשבוחה וי"ע
יפסד בבל מה שתקנה בדבר :
עד אחבי שלוניך שבמו המדיבה מבשובעי
(שומר שניר) אם יפניק בחלו שבמו
מבבירו ולפיבוי על בעה"ב :
עי בחיוק גדול שים בין בוברי מזרח לשוברים
במערב שבמלת שומן שלחלו שבם לחלו חול :
קעא בין שתקנה מים חוץ לחלר אם מוסר
לשפוך בחוכו מים בשבת :
ריג אם מותר לקנח טוח או קערה בשפה
בשבת אם היה בו מעשה וכמה דיני שבת :

הלכות פסח

קלה אלי זיח חמן אם לריך לבעלו או לא :
רם שומן שמלו לוברי שבירו ע"מ להחזילו
אחר שפסח אם עובר וגו' :
רמא מי שיש לו חולה בחוך שפסח ולריך
להשקותו מי שעורים בילד יעשה :
רמב בערב פסח שמלחה מבח בחוך שהרעולה
אלי דינה :
רבג על מה שבחו להשחפר מוברי ערב
פסח לאחר מנוח :
רפו אם מותר לקנח חמיס מן שבוח לעוך
שפסח שבחים בשפיות וחייבין שמע
בלו עליבם מים :
תעו ערב פסח שחל להיות בשבת אי עדיף
לחחות מלה שמורה מערב שבת או
בשולחי שבת :
תעט יין שמוקים שלחו לריך למזוג לותם
ליין תרבע ביוחם :
תפ מי שאבל לפיקומן וביבך בלבת שמזון
ושבזמן לו סדר לאחר לברך אחי שלימו
יודע אם הוא רשאי לאבול או לא :
תצא לילך מברבין על שמלו' שמורו' בסדר פסח:
תצב תרגיולה שבמלמה עם שיפך ושיו בהוכו
חביים :
תפו יהודים שים להם מחון ושבשמות שלהם
אם מותר שיעשה חמן בפסח בשביהם
נבריס לעלמן :
תפז גביה שבשמיולו לותם בקיבה שביהם
מלותם בבלי שבלוע ממבן אם מותר
לאבל' בפסח ואם מותר להשהות לאחר שפסח :
תפח עריבות שלשין בהן בל שבשה אם בותנין
על מה שנשנו לדוחלן בחמין ולבקן :
תפט לילך מוברין בשעודם ג' בשחל ערב
פסח בשבת :
תצ מי שעמען שקמות ע"פ ולם המלה הלו
חבמים לאסור עליו
תצא ישראל שמבר בלי גדול מן שבובי בדי
להבעיל בחוכו בלי פסח אם לריך להבעיל:
תצד מלות שבפעות בחפייהן אם הם מוסרות :
הקב מי שספקיד חמנו אלל ובבי וקבל עליו
מחריות אם זקוק לבמר או לא :

הלכות יום טוב

קבח לדוכן נהן מבוח לובני ערב מועד ליקח
לו קמח למחר ושלך ליקח שקמח למחר ועדיין
לא נמחן ומחר חבח אחר שעה וכן עשה
אם מאוד :
תעה מי שלא בי"ם סילך יפיבים מלה :
תקו מי שמת ביום טוב רחשון שיבשבקו עמו
מממין אם מותר למשרו ע"י ישראל
לורחין

מפתחות מחלק אורח

תקסב מתוך מהיכן מהיכן מלא בשם"ב
זסביות מכרי ר' דכר בשביל בשם"ב
שם שוא לאחר גם לאולחין :

הלכות חנוכ"ה

רכח על מל"ם מתו לכלו' לכבי כרבי' בחנ"ח:
שנו שם מוקי לכאוב אר"ח במוש"ת :

הלכות ר"ח

שמו יחיד שמעת מקיטות מיוכב ומפעלל
מוסף ביחיד שם לריך לתקוע על סדר
סכרוסו :

תקיב חימוק שמת ביום כ"ח לירחו ני"ע
ניחמון של ר"ס יסעסקו בו מי :

הלכות יום הכיפורים

שעו שם מוחר לסליח מנעל של שור בבש"ב
ביום סכפורים דמתי שמת מנעל מלמעל
על כשר :

הלכות סוכה

מז שם מכרפין זמן מחל פרכת סכוכה ר'
קודם :

קע בשמועי סלוב :

תקיד על מס סמיכין שסיערלל סולך עלעוף
סחסרוגים למוך גן של נכרי למעה
ויולמים נפש :

הלכות פורים

רנא מקרת מגיל' ופרזי-מלה ליחס מסס קול':
רנב על מס סמכו במליס שלין קורין
סמגילה חלה בי"ד שמת סיחה מוקפת
חומה וכו' :

תקה כרבי שחל ט"ו בחדר לסיות שמת
שמקדימין וקורין ני"ד של סנסים
בחיים יום לומרים לוחו :

חלק יו"ד :הלכות שחיטה

ה מניין לנו להגיש חלאו כני שחיטה ניינו :
כד מוחר לעבירם שם לריך לבדוק לו טבחן :
קמא ילמון סרמב"ם פ"ק מסלכות שחיטה
חלמה הכתוב עלמה ומשפה מוחרת
סרים :

קסב שם יש לחחות לסוסטים נגד מזרח
במקום סיב סחכר כפי דעת סרמב"ם:
רלמ על סקי ינוניות דחלו טריפות בעין
חוכחן סוחמ :

רנג בעין סרמה שרבו בה סדעות :
רנד שם ס' דברים מפסידים את סשחיטה
מפסידין סמליקה :

רמז בסמות שחשחו ובדקו ומחבו לחחיכות
רחוחים לשחיכה ושוב מלחה חחת מפן
טריפה :

רפ מבח חומן שמחת בשר ובדק שם שסכין
יפה וחחר שחיטה נמלחה שסכין פגומה
שם פסיב לשמה :

הלכות טריפות

כו בריחים שמוזים בכל חלקים שקרלחת
יולמחלדת

כז שף שחשחם שרגל מן שרכובה שמוך
לגומות שבידים ושפתו חוחו יוחר מי"ב
חדש ולא שם :

לח חלף שהלה למה לא יעמוד כשלה במנ
וכ' :

לא גידו של שלל שלא חדשו שם סוא
שבור ולא שלל שלא חדשו שם סוא
שבור :

חלק או"ח :הלכות שבת

א מניין לנו להגביה חלאו כני שחיטה ניינו :
כד מוחר לעבירם שם לריך לבדוק לו טבחן :
קמא ילמון סרמב"ם פ"ק מסלכות שחיטה
חלמה הכתוב עלמה ומשפה מוחרת
סרים :

קסב שם יש לחחות לסוסטים נגד מזרח
במקום סיב סחכר כפי דעת סרמב"ם:
רלמ על סקי ינוניות דחלו טריפות בעין
חוכחן סוחמ :

רנג בעין סרמה שרבו בה סדעות :
רנד שם ס' דברים מפסידים את סשחיטה
מפסידין סמליקה :

רמז בסמות שחשחו ובדקו ומחבו לחחיכות
רחוחים לשחיכה ושוב מלחה חחת מפן
טריפה :

רפ מבח חומן שמחת בשר ובדק שם שסכין
יפה וחחר שחיטה נמלחה שסכין פגומה
שם פסיב לשמה :

הלכות טריפות

כו בריחים שמוזים בכל חלקים שקרלחת
יולמחלדת

כז שף שחשחם שרגל מן שרכובה שמוך
לגומות שבידים ושפתו חוחו יוחר מי"ב
חדש ולא שם :

לח חלף שהלה למה לא יעמוד כשלה במנ
וכ' :

לא גידו של שלל שלא חדשו שם סוא
שבור ולא שלל שלא חדשו שם סוא
שבור :

הלכות שבת

א מניין לנו להגביה חלאו כני שחיטה ניינו :
כד מוחר לעבירם שם לריך לבדוק לו טבחן :
קמא ילמון סרמב"ם פ"ק מסלכות שחיטה
חלמה הכתוב עלמה ומשפה מוחרת
סרים :

קסב שם יש לחחות לסוסטים נגד מזרח
במקום סיב סחכר כפי דעת סרמב"ם:
רלמ על סקי ינוניות דחלו טריפות בעין
חוכחן סוחמ :

רנג בעין סרמה שרבו בה סדעות :
רנד שם ס' דברים מפסידים את סשחיטה
מפסידין סמליקה :

רמז בסמות שחשחו ובדקו ומחבו לחחיכות
רחוחים לשחיכה ושוב מלחה חחת מפן
טריפה :

רפ מבח חומן שמחת בשר ובדק שם שסכין
יפה וחחר שחיטה נמלחה שסכין פגומה
שם פסיב לשמה :

הלכות טריפות

כו בריחים שמוזים בכל חלקים שקרלחת
יולמחלדת

כז שף שחשחם שרגל מן שרכובה שמוך
לגומות שבידים ושפתו חוחו יוחר מי"ב
חדש ולא שם :

לח חלף שהלה למה לא יעמוד כשלה במנ
וכ' :

לא גידו של שלל שלא חדשו שם סוא
שבור ולא שלל שלא חדשו שם סוא
שבור :

הלכות שבת

א מניין לנו להגביה חלאו כני שחיטה ניינו :
כד מוחר לעבירם שם לריך לבדוק לו טבחן :
קמא ילמון סרמב"ם פ"ק מסלכות שחיטה
חלמה הכתוב עלמה ומשפה מוחרת
סרים :

קסב שם יש לחחות לסוסטים נגד מזרח
במקום סיב סחכר כפי דעת סרמב"ם:
רלמ על סקי ינוניות דחלו טריפות בעין
חוכחן סוחמ :

רנג בעין סרמה שרבו בה סדעות :
רנד שם ס' דברים מפסידים את סשחיטה
מפסידין סמליקה :

רמז בסמות שחשחו ובדקו ומחבו לחחיכות
רחוחים לשחיכה ושוב מלחה חחת מפן
טריפה :

רפ מבח חומן שמחת בשר ובדק שם שסכין
יפה וחחר שחיטה נמלחה שסכין פגומה
שם פסיב לשמה :

הלכות טריפות

כו בריחים שמוזים בכל חלקים שקרלחת
יולמחלדת

כז שף שחשחם שרגל מן שרכובה שמוך
לגומות שבידים ושפתו חוחו יוחר מי"ב
חדש ולא שם :

לח חלף שהלה למה לא יעמוד כשלה במנ
וכ' :

לא גידו של שלל שלא חדשו שם סוא
שבור ולא שלל שלא חדשו שם סוא
שבור :

שמסרי להלוות דיגר בדינר :
תצג לחובן רוצה לקנות חטה מחולה ממלך
ולמוכרה לשמעון בשתתפים ביותר לזמן
קצוב אם יש חשש ריבית או לא :
תבו מי שמלוה את חבירו ק' במאה ועשריה
אם חניע ספיעה פ' לשלוש ואם לא
חניע שיפסיד כל הקרן :
תקבה לחובן יש לו מלוה על שמעון ואמר
לו תמכור לי פירות או סחור' נחום'
מלוה אם קנה או לא ואח"ל לא קנה ורוצה
למוכר לקיים המכר וסוקרו ספירות יש בו
משום ריבית או לא :
תקבו אם מותר לפייק על סחורה בפחות
ממה שיש עשה דילמא דוקא
גבי חיטין חלי טעמא דילמא שעשר אבל
שמורה לא :
תקבה שלא מה שמכו בחידוש מן
הגזלנים ומלוי ברבית אם החזירו :
תקעו אם מותר למכור סחורה בפחות ממה
שיש עשה ואפי' בקבלנ לו זמן :
תקעה אם מותר לתת עשרה חרי חלתי
בחנך וכי בספסד ומתן לו בכרו :
הלכות כשוף
תשה אם מותר לשתול במכשפים ובקוסמים :
הלכות מקואות
פה מקוה שכולו מים שחוציו אם פיסולו
מדלוייתא :
הלכות נדה
לד אשה שהיפסה ועכלה לי יולתה לה
ביבילה :
קטפ אשה שסבוגיפה בשעת וסת ובדקה עלמה
לו שמלאה נקי עב קלת אם היא טמאה :
קסג אם מותר לנשק ולחבק אשתו סמוך
לוסתה :
קסד תלמון שכנה אשה ופירסה נדה אם
אסור להסתיר עמה בלא שומר :
תי אשה שרואה דם מחמת תשמיש אם יש
לה תקנה או לא :
תמד אשה שיש לה מכה בתוחו מקום לבל
חיטה יודעת אם במכ' מוליח' דם או לא :
הלכות נדרים ושבועות
יז אם יש חשש שבועה באשה שנהגו לומר כמו
שהקב"ה יתמת כן קוח יתמת סדבר שזה :
לא ת"ח שבא ליישאל על נדרו אם לריך לעמוד
או מיושב :
מב בתחד נדר בזירות שמעון ואמר שמעתי
בע"ם :
קך לחובן שהניח לשמעון שלא יעשה דבר
פלוני ואח"כ נתלפה שיעשה מה לריך
שהרשה או לאו :
קה תחד אמר לחבירו ליל דיו מי לו דומני
אם לא לעשה כך לי כוי שבועה או
שאמר ס' ועיד עלי אם לא וגו' :
קכב מי שנשבע מי בעי שם או לא :
קלג בתחד שנדר במירות שמעון ואינו יודע
מה שמעון ושוא עם שאין :
קלו מי שקבל עליו זירות שמעון לקייים דברי
חבירו ושוטן שחבירו לא פירש לו פירוש
שמירות והוא אינו יודע מה פירוש שפירש
אם לא יכיימוסו ועשה קוח מוכרח :

קנ מי שנדר או נשבע לעשות דבר פ' בחדש
שפיבור נתפר ברחמטן או בשני שבשיפס:
קסא לחובן לחבר חשמו עליו וקבל זירות
שמעון לגרשה ובעודו עודר זוכר תמלו
שנשבע בר"ה מה יהיה דינו בשיטר שמירות :
קעח מי שנשבע לשמו שלא יעשה תחדש
ותח"כ נשבע שיעשה תחרת אם תלה
שבועה שניה או לא :
רד תחד שהשבע בפיו שכל נדריש שיזור עד
י' שניש יהיו בטלים ולא לבטל השנילי
ולא קולית שביטול מפיו ותח"כ נדר ולא זכר
השנילי והשבטל בשעת נדרו ולשחר יומים נזכר
משכל היש על הביטול ממש או לא :
ריד מי שנשבע שלא לשחוק אם מוסר לשיש
אחר במקומו לשחוק :
רכא לחובן אסר אשת חשתים לשמו עליו
וקבל עוד עליו זירות שמעון אם לא
יגרש לותה ועשה ושתרני על שנדר לפי שיש
לו בניש ממנה אי יכול :
רעב מי שנשבע לפרוש לחברו בחדש מרחשון
אם חייב לפרוש קודם שיכנש ר"ח או
עד סוף יום ר"ח שלי :
רעו מי שנדר להשעות שני וחמישי שנש ש'
אם יכול להחיר מיד :
שא מי שניש עשיר ונשבע שלא ילך בשוורה
למקום פ' ושחשש אם פותחין לו בשעות :
שיד מי שנדר בזירות שמעון שלא יכנוס
יבמתו אם לריכה חליצה או לא
שבו לחובן נשא אשה לאשה ונשבע שלא את
לחרתה בחייה ולא נכתב בשטר שנשבע
לדעתה ושוטל שהרשה לשבועתו לקיים מעות
פ"ו ושאשתו חיוש רוצה אם יכולין שב"ד
להחיר לו :
שפר אשה שנשבעה שלא תלך לבית חניש
והחרים לה בעלה שאם תלך לבית חניש
תפסיד כתובתה ולא החרים בשעה שהלכה
וניש טוענת שבחתי :
תלו לחובן שאמר סריני נזיר שמעון שאשעה
שהחלותי ליעשי אשה וכתוב בשטר
כתובת אשתו שלא יעשי אשה אחרת עליש
ונשבע על זה אם אל זה שנדר או לא :
תנד חיש ואשה שניו חולים חולי שרשה
ונדרה שאשה לעולות לירושלים ושהריש
שבעל ונתעברו ואין לאל ידה לפיילה לשולחה
שדרך ושוב שבעל חושר שנשבעה שנדר קדחת
עלתה בחומו :
תסב לחובן נדר שלא יאשה יין עד שיחזור
לייתו אם מותר ביין של מלוש ואינו
רוצה לייאחל על נדרו :
תקו לחובן שהנה שכל נדר ושבועה שיעשה
בכל שהנה יהיו בטלים ומדר זה שלבון
שריני נזיר שמעון בן מעות עד עשריש שנה
ונשבעה שנדר לא זכר שהנילי ואחר שעה חמר
שריני מבטל שהנילי כדי שיחול שנדר :
תקיג אשה שנדרה שאם תעמוד בחה מחליש
חתן חלי דמיש לשיני שיטול בפני בעלה
ואמר שבעל לחתן כך וכך שבועת פחות מחלי
דמי שבח אם חייב ליתן כפי מה שהתרה :
תקבו שניש שנדרו שהשה זה מזה ושיש אחד
שיאם חייב לשברו אם יכול למחול לו

ממתחות מחלק יוד

הלכות ספר תורה ומזוזה

עז סופר שסיים צריך לכתוב יכולם ועטה וכשב
סויים שם מושב למוחקו :
קב שם צריך לכתוב כל שמות שכתם לשמן
או דוקא שמות שכויס :
רו על מה שנהגו לכתוב ג' יודין במקום
שכם שם מושב למוחקם או לאו :
שי שם שלא כסדרן פוסל במזוזה כמו שפוסל
בתפלין או דילמא כש"ת דמו דלא־פסיל
נמו שלא כסדרן :
שסג ס"ת שרגלי שקופי"ן שלו דבוקים
בגגותיהן שם הוא פסול וכילד חלד
חקוקו :
תמו ס"ת שכל הסמי"ן שלו גוף ק' שנוגע
רגל שם"ך בגג שלא מה שקנם יעשה
ושם שספר פסול :
תמז שמלי דלמרינן קרא שנא בתוך שתי
שנות יתפוך שם לא תפך שם נפסל
שם"ת נכך או דילמא יתפוך רשות הוא או
למלוא מן המובחר שלכ לעולם יהן שם"ת
נפסל נכך :

הלכות ערלה

אא שם שסור להריח בשמיו בשמים של
ערלה :
תצא מי שמוטל חולן כויר שנהנה שם
נוסג בערלה :
תקם על עניו שפק ערבה בת"י שם הוא
שסור :

הלכות כלאי בגדים

קפם בגד שמר שעושים לוחו בגוטוני
וכגומא שמר גפן ושופרין לוחם לבשה
וחוטין ושופרין לוחם בגד שם מוכר לתפור
בגומא בחוטי פשתן :

הלכות פדיון הבן

תבו מי שחייבו יוס ל' לפדיון בנו בשבת
ביום יעשה נקיים מלות פדיון שכן :

הלכות תרומות ומתנות כהונה

מא על שלי דר' חסדא שמחזיק מתנות
כהונה ושכלן פטור מלשלם :
שם על מה שנהגו בת"י שחיים לשבר יפחם
בשמם מוכרים לזרים במתנותיהם ונותן
לכהן חת"כ פרוטה בעד המתנות שם קיים
שמלוה וחת"ל דלא קיים שם נתן שפרוטה
קודם שימכור ושחלכה שכהן שם יגיע
ית"ש :
תצו יצרילל שיש לו פטר חמור ורוצה ליתנו
לכהן שם יגיע לו דילמא צריך לפרוט
לוחו בשה :
תקפג שם נוסג בקני שסוכ"ב דין תרומה
ומעשר :

הלכות נידוי ותקנת הקהל

כח בתחד שנדה שת חבירו שלא כדין וחבירו
שמיב שדינה :
סה יחידים שעשו תקנה לעלמם שם יש
לחוש לה :
ק שמעון הלש לקחת חלחתם חיד לוי לחר
שנכנס בה במקום חביו ולבשו לוחו הבריס
בגדי מלכוח וסוסיף למלך על זה שכוס גדול
ושי הבריס שחל יעשה כן שלות נגד הדין
ונגד שסכמת מלריס ולח ללה לשמוע וסוסיף

הלכות קדושין וכתובות

מג מלי שנת שמקדש בחמן חיוה מקודשת
ובפשולי שדות שפק מקודשת :
מה רחובן שדך בבו קטנה וכלך לח"ה ולחה
ולחיות בחים להשיאה שם שברוות שם
לבעלה או לה :
גנ בתחד שסיב שוחל מלשהו שתתן לו רשות
להשגח בחרים שנפשו קלה ממנה בים
לם חולי שכפיס והיח ממחנת שם יש פקפוק
על רחובן לשדך ולקדש :
ע שם מקבלין עדות קדובים שלה בפני
בעל דין :
עה רחובן שם ויש לשמעון עליו חוב מלה
וקלו מידו וכתבו שעבד ות רחובן
ולשהו חפשה כל שכבסים ולין בשם כדי
כתובתה וסחוב מי קודם :
צב על מה שמכיון להנגות לגיהנם כל
כתובתה ולוולייתה מנכסי יתומים :
קיו שם חשה חומרת לשם שייתי ות בעלי
שכן ח"ל עד לחד שם נלמנת ותשנע :
קיח לשה שעבדים בנכסי מלוג שם יוכל
שבעל לשחול ולבנות בקרקע או לה :
קיט לשיטה שבעלה מה לוחה לשפרופף על
נכסיו שסוריס לבת ח' קטנה וטוענת
שכל שנכסים היח חופשת למזונותיה וכנכסים
יותר מכתובתה :
קכב רחובן מתה ל חשתו וכניחה לו בן קטן
יוכל חולה וסוח חלל חמו ורולה לקחת
לוחו וסוח עני ומיחת לת הבן לבנים שם
טוב שיטמוד שבן חלל שם חמו חו חביו :
קכו מי שנשבע לשתתו שלח יפת חשה
לחרת עליה לבל שם שבתה י' בניס
ולח יולה יהיה פטור משבועה ויולה בתוך
שזמן ולד ב"ק ומת ושבתה י' בניס ולח
יולה שם הוא פטור חו לה :
קלד רחובן מכר בית לשמעון ומת ושמעון
מכר הבית לעכו"ם ושחלמנה בתה
לגבות כתובתה ואיהו יכולה לעדוף הבית
כדיוקם מפני שהיח ביד עכו"ם שם חייב
שמשון לפדות הבית מן שכרי ושעדוף כתובתה
חו לה :
קמ על כת דקי"ל שהומר לחשה הרי לת
מקודשת לי על מת שלחי לריך לשפ"י
שבים רשע כל ימיו הרי היח מקודשת
משפק שמת כרבר תשובה בלבו ולגבי
שמקדש בפשולי עדות לחריך לחיוה מקודשת
כלל ולחלי :
קפ גיורת שבחתה ושתגדשה ובחת ליבשל שם
כותבין לה גיורת חו שגרושה :
רה לחד שבח חשה על לשתו שרחשונה
שלמרה מחים עלי והיח חפשה :
שלוניית וסבעל טוען על שמכר שנתן לה
כשבע :
רט על עיסור נכסי לי ממקדקי חיוון
דוקא חו לפילו ממעלמלי :
ריב מי שמת ושניח ב' בניס ושפחה ושטלמלין
בניח לשמו סב' שרחשונה תוכנה
כתובתה שם תוכל כח' להוליח שפחה וכו'
כתובה שתפסה סב' מדין קדימת זמן :
רל מי שמת ולח היח נכסים כלל ובח
לחיון

תמיו ליכנס תס כותבין לה תחרת תו פני
בכתובה שים לה :
רלב בתסה שים לה בתובה מרובה ורולה
למחול לבעלה קלת ממנה ותם יכולה
לספקיע זכות יורשים :
רלג לחובן נסת לתסחר על תסתו הרתסוסה
ברסוסתה ובכך בתובה חדסה לתסתו
סל"ל בתנאי ובכותה שלה יפת תסה תחרת
כל זמן שתסחר תסתו קייסת ורולה לגרש
את תסחר תסתו וליפת תסה תחרת :
רלה תסה תים שסיה בעלה מתקוטט עמה
ואמר לה ברולה לגרסה ואתרה כל
הגסיים תכוריס עלי ואתרה תכף למי שסתלוה
בתין כותסה חלת תס יגרסנה בעלה :
רלו תס תתן תופד בתוך שנתו ללאת לסחורה
במדיסה אחרת :
רז לחובן נסת בחולה ונסבע לה כתוסג
שלא יפת לאחרת עליה ושסתה עתו ג'
שנים ולא יכול לנוח עליה הוא לומר שהטובה
תלדה ושיא לומרת שהוא תלו תס כופין
אותו לגרש ואת"ל אין כופין תס תהיינו לו
שבועתו :
רסג לחובן גירש את תסתו ולו בת ז'
ממנה והיא חלל לאמה וזינתה תתם
ורולה לקחת אותה ממנה כדי שלא תלמד
מעשה כתה :
רעה לחובן נסת ב' נשים ונשבד להם
מטלטלי חגב מקרקעי כתוסג וקנה
שפתה ומעלטלין אחר שנסת את שתיהן וכל
אחת דרש בניה בפני עלמה והיה השפתה
ושתלטלים אלל התחרוה והרחשוה תובעת
כתובתה תלו תתלטלין :
רפא לחובן קנה לאתתו תכתיתין וסתי ונת
ב"ת לנשות תשם ושיא טוענת שסיא
מיוחבת ולויה לתכתיתין תשם ושולה עתו
ואיה יודלת עתו :
רפז אחד נתן תהנה לבת אחיו נשואה ובעלה
רולה לגרשה וטוען להכניס אותה
תתהנה בכלל כתובתה :
רצה תי שיש תדבר עם שערה על עשקי
קדושין ואתר לה הרי את תקודשת
ולא אתר לי ואתר שהיא תקודשת :
שיב בתני שריס פריסים שהטידו שיפרה
שתקדשה לשתשון ושם שריו ובאו עדים
שראו הפריסים כשם רובעים זה את זה
תם כשרים לטעיד בדבר תזה :
שבו תיב שנסנו לכתוב בכתובות כתוסג תזה
תם תמות בלא זכ"ק תכו תסג תזה :
שיה אחה כשניסה לבעלה נדוייה שים בה
לקיות בשתה ואיה רולה לעשות
התלאות שהאשה חייבת לעשות לבעלה תם
כופין אותו לקיות שפתה או לא :
שבב לחובן שדך בזו עם בתו על שתשון
בתומרות וקבות ולאם בזו שכלה
ונתן לה בבלומות בתוסג ואחי שכלה הוליא
הולאות וחזר אבן ואיה רולה לקחת תם יסיה
בבלומות :
שלה לחיבן תת והוא ואביו היו תובלים
בשולחן ג' וכשבאת התלמה לתבוע
בתובתה עתן אביו שבזו בתוך של שלחנו

תאת בלי זכ"ק ויורשי האשה נאים לדון
על הנדוניא :
תט שפתה שנשתדרה תבעלה קודם שבא
עליה וילדה בן ואת ובאת להנשא בגט
שתרור קדוש קבע ב"ד אחר ניד פ' שזכה לה
והוא תיו זוכר אם זכה לה ע"י עלתו או
ע"י אחריס או אם נתנו בידה אבל ברור אלו
שאחד תן הדרכים כאלו בא תס יסיה תשפט
האשה והנשים :
תיא אשה שאתרה נשואה הייתי וגרושה אני
ואין עדים שסיתה נשואה והאירוה
להנשא ואתר כך באו עדים שסיתה נשואה
אם תותרת להנשא ואת"ל אשורה אם נשאת
הלא אי לה ואם תלא תה יסיה תבעל שבני :
תיד אחד באוך תסינה אתר תחיינו אם
שלא אשתך שסיא תשוערת בא הרי היא
תקודשת לי בכוס זה של יין והלא נטל כוסה
תידו ואשה אותו וילדה בא אם לריכה גט
או לאו :
תבא תי שבא לגרש את אשתו והוצאת
בתובתה ואוא קונן פרעתיך או
אשפטתיך לדתי אם יש לו להשניעה על כך
או לא :
תבב תי שמת ואיה בן קטן שריך לאתו
ונשאלת אם יכולין קרובי האב לקחת
אותו לפי שתומרים שתין לרואה שיהיה הבן
על שלחן אחריס :
תלה על אשה שהשתא בעלה עמה שאלך
עתו לדרום ואתר זמן כשרלה לילכת
לא רלתה לילכת עתו אם הפסידה כתובתה
או לא :
תמה אשה שתוכלת אלב ודם אם תלא בלא
בתובה :
תנא אשה שתתחייבה שאם לא יפרע בעלה
תוכו תפרע היא כל תס שכתוב בשטר
ובקיון ותת בעלה ונשאת לאחר וסניסה לו
נכסי ל"ב והשתה בא לקחת תה שלא פרע
בעלה שרשאון :
תנח אחד אשה ואשה ואשתה י' שניס ולא
ילדה ובאותה תרובה ואין לו תס
תקנה יעשה לקייס תלות פריה ורביה ויש
עליו שבועה כמוכר בתוסג שתשיע :
תסג רחובן שדך בהו שלו במשון ע"י תביה
וכיון גדולה ואתחייב תביה לסוליה
לבתו כך וכך גדוניא ואתחייבו זה לזה בקנס
ובשבועה גם בכלה אתחייבה ובשבועה ואת
תני בכלה ולא כיום ובאת ממתנת
ליאבל בלא גדוניא ואתתן תומר שליתו תושם
זה תם באת תייבת לו תושה היא :
תסו שתקדם אשה בשבועת שלו בסף תוסכת
תם היא תקודשת :
תעד אשה תתה בתובתה תם בגדוניא :
בכלל ואם יבוא לומר שדוניא תחלתי :
תק רחובן יש עליו בתובת אשה וב"ח ותכר
קרקע שסיה לו לעכרי והעכרי תכר
לשתשון ובאים אשה וב"ח לטרוף שקרקע
משתשון ושוטן שתשון דתכר שעכרי קו לתי :
תקא תלמוה ניזונת תכסי יתומים ואיה
רולה שירשו תם בתובתה אלא רולה
להקדים תה שתקנה יש לה שלא בפסיד בתובתה :

תוא ואין לו כלום וכאו ב' עדים שעשיה לו
בתכריכיו את שלבושיו :
שפט על תיקת תביו שעברו כ"ד אחד
והולד תולה ואם תגמלו יבא לידי
סכנה ואיו רולה ליקך תחרת אם כופין
אותה להניקו :
שנב למה אשר תכתוב אם תמותו ולא אשר
אם אמו :
שם לחובן את ובניה אשה תיקת בת ואחיו
אשמרושם ואשתו גבתה כתובתה ורולה
ללכת אל עיר אחרת אם יוכל שתשון לעכבה
כל זמן שסניקה ואחר זמן שסניקה אם
תניח הבן לו שבת אלל אמה :
שסר אשה שתתרה תתים עלי ואיני רולה
לא בו ולא כתובתי והברו בה ואתרה
תעש"ר ובעלה לא רלה לגרשה וחזרה בה
ותובעת כתובתה :
שסה לחובן נתן תתנה לבתו לעורך נשואים
וזבתה שבת וקנתה תבשיטים ותת
תתב ויש עליו חוב על שתשון ולא תלא ובכיס
ולא תספיקה שבת להשבע עד שתתה ושתשון
רולה לגבות תן שתתנה :
שסו אחד שגירש את אשתו ונפל ביניהם
תחלוקת על תקלה בנדים שלבשה
אותה דקי"ל תין שתין תה שבעלים הוא אתר
אל שבת אם והיא אומרת אל תוא אם על
תי להביא ראיה :
שסט תי שקדם אשה וכתב לה בתובתה תן
סתרוסין וז"ל הבעל בפיהו אלו תתומי
תעה קדם פ' את פ' וכתב לה תעבביו
בתורת כתובת תירושין כך שנים בתורת
תוקדם ושנים בתורת שבוטות ושנים בתורת
תאוחר וכו' ובפיהו ח"ת נשבע פ' בש"י
לקיים כל שכתוב לעיל וכו' ולויה שלאחריו
נתתרע וזרק לה גטה ושיא תובעת כל תה
שכתב לה וכאו אומר שלא כתב לה אלא
ע"ת לבוטה :
שעב אשה שתילה טבעת לחבירתה ושלבה
והשתילה אותה לרחובן וקדם בה את
אשה ולא סודיעה שהיא שתולה לי כוו
קידושין :
שער רחובן שנשא אשה ונשבע שלא יפת
אשה אחרת עליה ונתקוטט עמה
וגירשה ומיד בשזירה ורולה לקחת אשה על
אשתו ואומר שנתבטלו כל תנאי בתובה וכו' :
שעה אשה שפרעת שלא בפני בעלה דקי"ל
לא תפרע אלא בשבועה תי תביעין
לה בב"ד או חוץ לב"ד :
שפב אחד אשדך אשה ואלא לה תתנות
ונתבטלו השידוכין ועמדה ונתקדשה
לאחר והראשון טוענת עליה קול שקדשה
ושעדים שלכו למדינת הים תי חייבין לה
להאריכה גט או לא :
שפג בתוסג מדינת שתחבר בנגיית שכתוב :
שצו רחובן גירש את אשתו על תת שלא
תנשא לשתשון ונשאת לזלו ותת לזי תו
גירשה תם יכול רחובן לקדשה ולגרשה בלי
תניתי ויכיח תותרת לשתשון :
שצו אחד קדם אשה וכתב בתובה בתוסג
דתשה ויכר תקלה הנדוניא ותתה

תקט לחד נשא לתרי בתנאי ובשופר שחלך
עמו במדינ' לחברת ולח"כ היא ממתנת :
תקי לחומרא שמפסיד כל מאי בחיים ויש לה
יחומים קמיים ויש עליו חוב בשאר
מה תקנה יעשו לבעל חוב :
תקעו מי שקדם לתת ושלחו לחברת שנחומם
קדמה ולא נתנליח והעדים ג' לומר
שמפת ידה בחזקה ושמיה משום בחוך ידה
ומגר לומה בחזקה ושטר ב' לומר שקדם
קדושין גמורים מלעשה ומוטן שמקדם שכבר
נתקבל שעדות מן שעדיים שכם ושיה מקודשת
גמורה וכיון שמגיד שוב אינו מחר ומגיד :
תקיח מי שיש בעמו שבוח ויינו מזוג
ופירשה שכלה נדה אם מכניסין
לחופה למופה או לא :
תקכג שלמנה שלא נשבעה ותוכלת על
שולמן בגה ויש לה בח בשופה ובח
כאן ובשעת מיתה נתנה נכסיה לבתה ובת
כאן ולפי שבת כאן קטנה זכה לה ע"י אחר
וקטן מן כאן שהוא מרובה ושלא יערער על
מתנה זו ומתה ושעה כאן טוען שכיון שלחמו
לא נשבעה אין מתנתה מתנה וכו' :
תקלז לחת שעשאה שליח לקבל לה קדושין
ואין עדים מעיידים לקיים אח עידי
שטר השליחות מאי :
תקם שלמנה כתובה וכתוב בה שכוס
מיידי מטבע שיוצא בזמן הזה ובאותו
הזמן המיידי יוקר עוביים במקבל ובכסף
מלותם שכם יוצאים עתה מה שייבים שיהומי'
לחת לה :
תקמח מי שמת וכשיש נכסים מוצעים ואין
בכסף כדי כתובת לחתו ובשעת נישואין
נתרבו הנכסים גובת כל כתובתה או לאו :
תקסט שלמנה שנשבעה שבועת שלמנה
ונתחייבה בשעון מבכתיו לחת לבנה
כשיכנס לחופה י' זהב ושם ת"ו יומת כאן
לא תתן ליורשיה כלום שעל מנת כן נתחייב'
ונפטרת ובכניסה הנכסים לבעל ומתה קודם
שנכנס כאן לחופה ושתה תובע כאן את בעל
ממו שיקיימו מה שנתנה לו ממו :
תקעח מי שחתה משלמת שכבלוות שבלו
בזול או כמה שכם שוין :

הלכות גיטין

לו על שליח שולחה שלין מכיר את שחתה
ולא יש עדים כי אם קרובים או נשים
מי שני או לא :
פא על כאן שמגרש אם כותבין בגט פלוני
שכאן או לא :
פג לאומו ויש שולך למ"ה ואמרו לו שיניח
גט לאשתו ושתלה אבל אמר שהגט יהי'
ע' שנים ואחר שלושת קרובי האשה שכניס
לשטחו לשם ועל שכשמה זו הלכו
לשופר ושוא כתב הגט שכם ונותן לה בגט
שכם אם היא מוחזת מיד או לזמן שהגיע
צ אשה שלא היתה מוכלת לשדתה ושמלה
יודע ושוחק ושא לגרשה אם יש לה
כתובה או לא :
קלו טעם למנכ בשבת שלם לגרש את אשתו
פורע הבלוות כפי שומתן בהשטומ
שהוא בחוסשת שלים ולא די מזה שלא שהגו

לפרוע מעות בעין :
קנא על מה שאמו שמקנא שסופר לבעל
שנייר וסדיו ושקולטום :
קנה על מי שבחתה שאו מחמת חולי היולך
כותבין בגט :
קנו על מה שאמנו שסופרים לכפול הגיור
בגט י"ב כפלים במקום שילטוט לי שפיר
למעבד הכי :
קנו על לשונן שמירים את אשתו וביטל
שמודעות ושלכה שאשה ושאתה ושבטל
מניח עדים שאמר מודעת על שגני ועל
ביטול שמודעות שאים לוחם ועידי המודעת
לומרים שאבירו בשומעו שם תלת מבטלה
ואם יש לה בנים שם שם ממזרים :
חיב גם שים בו מחקין ולא כתוב בו שם
שמגרש ושם שהגלגלת וכו לומיות
יחרות ושפקות לחריס :
קפה גם שבח ממלחקים ע"י שליח ויש בו
טעיות ולומיות מטושטות שלין
לשומן ניכר שם יש תקנה ליחנו יפן שבטל
לא מודע מקומו היו ולא שאלר שאשה שעונה :
ש גם שלשטר לשליח סולכה וכיוצא שטר
השלימות כשונן לאבל שחנאי שאשתין ל'
שיים לא חכר בשטר כל"ל ושלישי רוצ
לחי שאתגרשה ויש לחוש שמא יהיגה לא
בלא הגלי :
ישנא מומר גירש את אשתו בשוקו יהודי
ולחר שחמיר ניחוד עם אשתו בשני
עדים והוא כבר נשא לוחה בערכלוחיהם
שם לריכה גט :
שנט שם עד שהחום על שגט לשון לשיות
שליח סולכה בחוקה לאדון ולומר בשני
נכתב ונשני נחתם :
שעו גר שמוחזק בשם לשון ולחר שהוא
גר לדק ושדך ושלח אשה בשם זה וכן
בשמרום וגירש אשה בשם זה ושחזירה וכיוצ
לא כחובה לחרת בשם זה ולח"כ גירשה
בשם זה וקבל עליו תרם שלא לכוליה שם
רע על שגט ושוא לקלקל בלחמרו כי לחניו
הוא מומר ושמו פלוני וכיון שלא כתבו שם
לחניו שגט פסול שו לריכה גט שני :
שצח אשה שבחזיקה עלמה כעגונה מחמת
שלחדה גיטה שיש לה קודם זמן
שקלוב בו ושא מלוקט על זה לשהיזה :
תו סופר שגט שנעשה שליח ובאים העדים
שחחומים עמו שם לריך שיאמר בשני
נכתב ובשני נחתם :
תכג על מה שאמנו לכתוב בשאר שחלוקה
של גט כדם אשה ויוחרשל ולריכין
להחריך שלוחיות שלך :
תמא מי שנשאה שליח לכתוב לת שגט ולת
העדים לחתום ושחחר שלבר ולא
כתבוה ובזמן שכתיבה לין שבעל בעיר לין
יכתבו שעומד היום לשחזי כשקרא גם לין
שסופר יודע שם לחי אשה לי שנשב :
ישב מי שחמר לסופר ולעדים לכתוב גט
ולישנו לאשתו וילא אשה שבעל לת
שסופר ולת העדים ולת שליח ולח"כ
שלחוה לגרש שם שקנה יעשו שלא יחזור
ויבטל :

תשב שופר שכתב גט ושמיט שמלוה וכתב
שלישים ושפרטים והבעל שלך לו ולי
לישבר לכתוב גט לחר כי גם שסופר לשבר
לוה שבעל לכותבו שלך לבית עולמו :
תקה שליח שמבית גט מע"ש לריך שילחר
בפני נכתב ובפני נחתם שם שקדים
שלבור לבתיבה לו לישנו מאי :
תקלא מגרש שמוחזק בשם מחרו וגירש בשם
שמריש ושכל שם לחד ובש"ה נקרא
בשם שמריש לי הגט בשר :
תקלה לחון כתב גט לאשתו בניסן ובא
לגרשה בשבני לי מיישין ליה לריכא
למיחש שמא יפפה על בת לחותו לו משום
פירי שחטרוף וגו' שיכא לחזיק לשקדים שאי
כשר לגרש בו לו לא :
תקעג לחד בת לגרש לשאתו ולינו בקי במשפמי
שחנשים ולחר למשדרי הגט שלינו
רולה לגרש אלא על תנאי זה ומשדרי הגט
טעו ולא כפלו שחנאי לי מגורשת לו לאו :

הלכות יבום וחליצה

מח לחון קדש בת לים יבודי שבא עם
שפחתו ומשחחרלה ונתגיירה ושוא מן
שלוכיס ומת בלא זרע לם היא זקוק' ליבם :
גו מי שבשבע שלא לייבם יבמתו לם חלה
בשמיעה לו לא :
סט יבמה שנפלה לנחלן ולחד משם מומר
ושוא חולה במומר שלינו בעיר לם היא
מודדת לו לא :
קיד מי שנשבע לשאתו שלא יבא לשם לחרת
ונפלה לו יבמה לם יכול לייבם לותה
בלי לכנוס לשתו :
קעה לחון שמו שחי בשים ולו לא מומר
ולחת מנשואין שמיכם ומת בלא בנים
לם לשתו לריכה שליבם מלחין שמומר :
רכט יבמה בת"י וסיבם חולה לה לם כופין
לותו לעלות לת"י לייבם לו לחלוץ :
רפ על לם שטעלה שמחבר שסיבמה חלך
לחר סיבם לפיקו מת"י לחולה לחלוץ לם
סוף כלל לפיקו בשם שסיבם חלך חוץ למקומו
לו יש חילוק :
שש לשם שנשחת ולחי בעלה ונשבעו לה
שיחלקו לה לם יחות בלי זרע של קיימת
ובכלל שנשחשה שילך סיבם למקום סיבמה ושם
בעלה בלי זרע וחלך לחד מהלחים למקומה
לקיים שבועתו וסיו רולה לילבת לעיר גדולה
של חכמים ליפלן וסיבם ממלן וביני ביני
עברו שנ' שחלשים וסיו חובעת שליבם
והוא רולה ליבמה :
תנז לחון כבני ב' נשים ונפלה לו יבמה ורולה
ליבמה לשקיים וגו' וכוונתו שלם שתשבר
יבמתו בתוך שלם יגרש לחת מבשותו ולם לא
שחשבר שיגרש לותה לם יש בזה שלם לישור :

הלכות אונס ומפתה

יט מי שנשם בעלה והודה לם כמו שהיה
פשוט שקנס פשוט שני לינשא לותה :
סג יהומה שקנסה שלחרת פלוני שנסני וסיא
כופר לם שחמת שלו :
כח מי שנשם לשה ושבר שנשחפ עליו לם
יכול לשפקיע שמיום שמוטלת עליו
שחשבה שהורם ולו שסיה לשה :

שפח מי שכח על לחם מסעודת פעם לחם
ורפח לחריס פעם לחרת לם נתן
להגיהו בנפשו :

הלכות דיינים

קפז פרישים עוברים ביד רמס על סחורה
וכשנתן ליסר לוסף לומרים שימירו
כסף ניסר לוסף :
של לם קבלו עדות נפשות בג' לם עשים
פ"פ עדות זה בב"ד של כ"ג :
שלא על מה סמכו סדיינים בזמן סזה
שחיום מכירים בלשון לועז ומעמידין
תורגמן ודנים לפס :
תקלפ לחי סחתן וחני סכלה לם יכולין
לדון זה לת זה כמו שיכולין להעיד
זה לזה :

הלכות עדות

נא שנים יש לפס דין ופלוני יודע עדות
לפס לחל מוצ בעדות לם יעיד לזכות
ע' מפס ולם יעיד לחובתו לימו מוצ לם
יוכל להעיד לו לת :
פ לבור שבחים לדון עס יחיד על רמוזים
על ס"ת לם יביאו עדים מלותו הליבור :
צח לם לריכים העדים לכתוב הדברים עלמס
שממכרו לפס לו לפילו פירושם :
קנ רלובן יש לו שבר על שמעון ולוי ויהודה
ערבין ושמעון טוען שהוא פרוע וחין לו
עדים כי לם לוי ויהודה לם יכול שמעון
לתת לך שהוא ביד יהודה ולוי ויכולים
להעידו שהוא חין מוצים בדבר :
רעד עדים קנו מרלובן שחייב לשמעון מנה
וכתבו לו לת השבר וכשבאו
לת השבר רלה בו קלת טעטושין וכשכיבה
רעה בדבר שאין פוסל לת השבר ולת לשם
לקבלו לם רשאין העדים לכתוב לחר לו
דילמא עבו שליחותו :
שמח למד שאמר לחבירו לתי לאסור לך
וממוכך לם יפסל לעדות ולשבועה :
תעא רלובן ושמעון בלו לדין ורלובן שלך
לולכשגדילים ובא שמעון לפני ב"ד
ואמר יש לי עדים שמקבלים ליל מ"ה
ורלובן היו כאן וקבלו עדותם וקבלו עדותם
ושקר היה כי לחד מסס שלך ושמי לת שלך
לם עושים על זה שעדות :

הלכות הלואות

ז רלובן לקח משמעון משוח בדרך קאמ"ין
ונתן לו שטורס ושאב שלם יאבד שאחורס
יפרע רלובן והלך שמעון ומכר ושוליא סוללות
ושפשיד ממון ועופן מרלובן שפשפד :
לא מי שלוס מחבירו לומן לם יאמין לו זמן
כ"ד דשייני ל' יום :
לב רלובן יש לו משכון ביד שמעון על משוח
ודוחק לוסו ואמר לו רלובן טול משכון
בחוכך לם קנס שמעון :
קיג מי שלוס ושעבד מטלטלי וגו' ובאותה
שעה לת היו לו מטלטלין ומכר לת
שקרקע לם קפשעבדו שמטלטלין למלוס :
קצב מי שנתן לחבירו בחורת עסקת משוח
וזוכן לו מכל שדם ריוח ושבר זמן
ידוע שלת היה ריוח כ"ב מלוס לומר שלקח
מעריוח ולוס לומר כי מן שקנן לקח :

רמט מי שים לו שחי חובות ע' בשבועה וע'
בלח שטעה ופרע שתם לחד מהם
שלוס לומר שקבל שהוב בלח שבועה ושלוה
לומר שפרע שהוב בשבועה :
שלג לם ממהל שבעבוד בחמירה בעלמה או
לם לריך קנין :
שמה רלובן לוס משמעון וכתב דקנאי ודקנסם
ושעבד לו מטלטלי וגו' בנוסח ושמ"כ
לוס מלוי וכתב לו ג"כ דקנאי וגו' וקנה רלובן
מטלטלין ומכרן ליהודה ושוב הטעני לם יוכל
העלי החובות למרוף ושת"ל טורפין מי
טורף שחילה :
שעא מי שסודה לחבירו בשנה ושמר לעדים
לכתוב בשטר וקנו מידו ולת שספיקו
לכתוב לוסו ונתן פרעתי לם נתמן ושת"ל
נתמן ס"ת בזמן שאמר לעדים לת שכתבו
לת השטר לבל כי לת לומר לי מסיתן או לת :
מה רלובן מלוס לשמעון שיתן סך לנכרי
שסוסס ממנו וכן עשס וסנכרי כופר שלת
יתן לו שלת מקלת והובא השטר מרלובן
ושמעון לומר שכבר משלם מי דמיא וכו' :
תז כללים על שמנו :
תסז רלובן בעל השכס מנס שמעון לירפי
לקבל מעות שמכס ויהודה כופר
ושמוכר שלפעמים שכופר גובס מעות בשלין
שס שלירפי גם לפעמים ליקח שכופר משלירפי
בחשבון שפרס שלו ולבוף שחשבון נשארו
מעות ביד יהודה ולומר לשמעון תבחשבס
בחשבונך ולני יתן לומר שנתנו שחשבון
לרלובן שמעון תבע לת יהודה ושוא פושע
כשגבו מעות שכיס חייב לתביו ושוא מודס
שחייב לף לומר שלימו יכול לעכב מעו' שמלך :
תמג מלוס שמת בחיי לוס וגס יורשי מלוס
מתו בחיי לוס ושוב מת לוס ובאין יורשי
שמלוס לשוליא מיורשי לוס בשטר שבידם :
תקל מי שרוצס להלוות לחבירו על שמשכון
מפני שאוא אפן בשמשכון ומתגס עמו
שאס בא למוכרו לף יתכרנו ולא לזה שסלוסו
לי זה דרך לסור ולי זה מוסר :
תקלד רלובן נתן עסקא לשמעון וכתב לו
כתב ידו בנלמעות ושת שמעון ושפלו
סנכסיו לפני תביו יסוד' ושוטן שמא לחי פרע :
תקלה רלובן ושמעון סיו בא"ס וכתב רלובן
ללוי שיתן בניסו של שמעון כך וכך
וכן עשה וכשבאו שמעון רולה לפרוע ללוי
לפי שים לו עליו שבועה ורלובן לומר שעל
פי כתבו נתן לוי מס שנתן תפרע לי לחזה
ולני לפרע ללוי שים לי עליו שבועה :
תקמח רלובן מכר שדה לשמעון בשתים וכל
יהודה ב"ח של רלובן לטרוף לת
שהשדה לם יכול שמעון לגוף לת רלובן
שיעשה דין עם יהודה :
תקנו שנים לו בשטר לחד דקי"ל שעשו
ערבים זה לזה לם שם בערבים
קבלנים לו דילמא בערב בעלמא :
תקנט לחד לומר לחבירו לוס לי משוח של
שמשכון וסלך לוס לו מלוי ולחר כך
כפר לו שמשכון לי היו פשיעה לפי שלא
משכן לו בעדים :
תקעא רלובן ושמעון ולוי סיו בשמשד מחד

רלובן מייב ללוי ושמעון לרלובן ולומר לו
רלובן תן ללוי כך וכך ממה שלחזה
מייב לי וזה טוען שנתן ללוי ולוי טוען לף
קבלתי :

הלכות שטרות

יד שטר שכתיקו בעדים מחיתתן ב' שיטין
והלה טוען לסד"מ לם גובין בו :
גט רלובן מכר ביתו לשמעון וכתוב בשטר
שמכירה ולף קנו מידו ולף נתן שכסף
ולף נכתב ג"כ ביתי מכורה לך לם קנס
בשטר זה לו לף :
פז על מה לתמרינן בשקלם מקומות כל
ליצנע יחידה לעפרי לחת ובשקלם
מקומות משום שופרא דשטרי :
פפ מי שמוכר לחבירו ס"ח בכתיבה ומכירה
לם יש קפידה לסיות שמכירה תחילה
לו שכתיבה :
צה סופר טעה וכתב בשטר במקום מנס
מחתים והוא מודס שטעה ולינו נאמן
שפני וגו' לם חייב לשלם :
קטו מי שים לו ס"ח על חבירו ורולס
שיכתוב לו שטר בשע"ג לסיות בטוח לם
יכול חבירו להמלע מזה ושוד שם על ענין גוד
לו לגוד :
קכו רלובן יש לו חוב בשטר על שמעון
והראם לת לוי על שמעון ונתן לו שמעון
ריחורס בכדי שחוב בחנלי שלם ימכור לוס'
בפחות שיפרע שמעון כפי שפחת וכתבו שטר
על זה וקנו מלוי ושמעון לף קנו עד י' ימים
ואפל מחליקת לאיזה זמן כותבין בשטר לו קנין
לוי לו זמן קנין שמעון :
קמה שטר שנפסל מחמת שסיו קרובים
תחומי' לם יכולי' שכשיים לבוא לסעיד :
קנח שטר שאין מכירים עדיו לף ב'
מכריזיים לם לריך לעשות ב"ד לחר
ולי יולף לסו מילתא מלי מקנחיה :
קפו שטר שנכתב שכתוב בו שפלוני חייב
לך ושאבן עליו שחלק שטוא ושחיו דריס
בעליס משכנתא בכייתא בלופן שכל זמן שלם
דריס שם ולף פרע פלוני יכיה משחוב לך
מה בכל חדם לם מוסר לעשות כן :
קצו רלובן לוס משמעון בשטר ושנתעבד
לפרוע לכל מי שיבא בשטר מחתת ידו
ושטר יוצא מחתת יד לוי :
קצה רלובן יש לו שטר על שמעון ושקנס
לוסו ללוי במעמד שלשתן בלא כתיבה
לם קנס לוס שתוב לבד לף בשטר בעלמו
ויכול לגרוף :
רג מי שים לו ס"ח על חבירו וסוא במקום
רחוק ושמעם שמת לף ימלא שם עדים
שיכירו לת עידי השטר ולא דייני מקוס מס
מקנאו :
רנה רלובן לוס משמעון לזמן ידוע בקנין ולא
נכתב השטר עד שעבר זמן שפירשו
ושת"ל לומר שמעון לעדים כתבו לי שטר
שרלובן לא פרע לי לם יכולין לכתבו
שגב רלובן יש לו חוב על שמעון בשטר
ורולס למכרו ללוי ולוי חוששם שמא יתחול
חובו ושמעון חינו בעיל שיכתוב לו שטר
על שמו לו לוי רולס מה תקנס יעשם :

שמו לשומן חייב לשמעון ויש לשמיטם חוב
על נכרי והתם ביישמיטם שיתן לו משובו
כך וכך וקבל עליו לשומן שכל מה שיגבו מן
שכירי לשמון יהיה מחלקו של שמעון וייכה
לו משובו וכשבו לשמעון שכר בקיון והמגלי
שמיטם לשומעלם לשומן לא כשבושו שם שכר
זה פשוט לו כשר :

שנג לשומן נתן משות לשמעון לקנות סחורה
להוליכה למקום פלוני וסיו ביישמיטם מגלים
וכשבשו של שמעון ג' שטרות ג' ביד לשומן
וג' ביד שמעון וג' ביד שלים וסס מחולקים
כי טעם הסופר בשחד מסס ויש חלוק דין
על מיזה שכר נסמוך :

שנה שם יש עליו חובות בשכר וכ"ש ואין
לו וכשיש כדי כל החובות שם שם
חולקין לו ישלו החובות בשכר :

שנו לשומן לוש משמעון בשכר מגם ופרע
מחצה וגלע שכתב שובר על הפירעון
וחזר ולוש על שמך שכר שג' שם נפסל
כל השכר מפני שממחל שעבודו וגו' :

שפח קיוש שכר דלא מחיש עליה מלגא רב
העיד לי סגי נהרי :

שפא לשומן יש לו ש"ח על שמעון ומכרו
ליהודה במכירה וגלע כתיבה וסלך
יהודה ונבה משמעון סמוך ועשה חוזר בו
לשומן לפי שלא היה בו כתיבה ומכירה :

שצב שיש שלוו מעות לשכרי וכשבח שכר
כש"ג בשם אחד מסס לבדו ונבה
מקצת מעות ואומר שהיו לוש לשרות שלא
בשלו שם יכול :

תא מי שכשל מודעות ופסל עדיון וקודם
שכר מודעה לפיו על פיסול העדים
שם יש שם במודעה שהת :

תלג לשומן שהוציא מעשה ב"ד על שמעון
והדיין אומר תגלי היה במעשה כ"ד
וכשבח בשכר וכן העיד אחד מהעדים
שהתומים בו ושכר השני מכחיש :

תקי ש"מ שנפל ומשלו אחד והחזירו למלוה
שלא כדין שם גובין בו או לא :

תקיא שם יש תקנה לכתוב שכר שלוה
לשפ"י שאין מלוה עמו בשכר שאין
בו קנין :

תקלו אחד יש לו ש"ח על בית ומכרו לאחר
ומת המלוה שם גובה שלא השכר
מבעי :

תקנ שכר שכא לפניו בלי קיום ואין מחיית
השעדים וכרת לב"ד שי אמרין קי"ל
שכרך וכו' :

תקע אחד הוציא ש"ח על יתומים ולא יכול
לקיימו אבל יש לו עדים שהודה
שהיסם שהוא חייב שם גובה בשכר זה מסס :

הלכות שבועות

ל לשומן נתן לשמעון משות להלוותם בשטרות
בשכר וג"ל כי מכר משות השלו שם של לוי
ומת לוי אחר שהחזיר שמעון לשומן שמעות
משלם ובלו יורשי לוי וטוענים מכר מלשומן
והוא מודה שלא שמר לשמעון ואפ"י כן
שכר בטענה שהוא שלו נאמן לשמעון
גב מי שהופיע משכון שהוא נאמן לשמעון
עד כדי דמיו כי משביעין ליש לו לא :

שר לשומן שפקיד ביד שמעון בשר ג' ומשבע
שמעון להחזיר לא בשר שלא נפסל לשהות
ולשבועה :

צר על מי שטוען פרוזבול היש לי ונלבד לי
משביעין לוחו לו מפילין חרם על מי
שטוען שקר :

קח לשומן חתף כלי משמעון בפני עדים
ואומר שחייב לו מגם ושלא לוחר לשל"מ
על מי השבועה :

קט לשומן תובע מלוה על פה מחבירו לפני
עש"ג והוא טוען פרעתי ולפי דיוישם
ישבע לשומן ויטול ולפי דיוגו ישבע השתבע
שם מוחר לדיין להשביע לזה :

קי לשומן משכון מבית ביד שמעון ויטול
לשמעון כדי דמיו כי משביעין ליש בשקיפת
חפץ לו היסם :

קעו מי שמחייב שבועה היסת ומשבע
ועודע שנשבע לשקר שם נפסל לשבועה
מן שהודה וגו' :

קעז בעניו פרוזבול כי טעו היש לי ונלבד
לי משביעין ליה לו לא :

רפט לחד נשבע לחבירו לפרוע לו חובו לזמן
פלוני ובשניע הזמן טוען שמחל לו
השבועה לי נאמן :

רצא לשומן נשבע לשמעון לפרוע לו חובו
לזמן פלוני ובשניע הזמן שלא ממנו
להרחיב זמנו חדש ונשבע לו שיום והוא ש"ל
כלו שהקבלתי ובשניע זמן בשני טוען
לשומן שכבר ש"ל שהקבלתי והוא פטור
מהשבועה ומשמוט :

שו לשומן לחר בפני עדים שחייב לשמעון
מגם ולא היה בדרך הולשה ובשנשבעו
שמעון לדין לוחר להל"מ וכלו העדים לי
הוחזק בפרן :

שפו מי שנתחייב שבועה שחבירו והוא מחל
לו השבועה בשכר ולחר זמן משבעו
נתחייבת לי שבועה ושלא טוען שכר מחלת
לוחה לי :

תא לי כופין לשם שהשבועה שנתחייבת שבועה
לישבע בש"ד או שולחין לשלוה שופרי
שקבל שנשבע בביתה :

תטו מי שהובע מחבירו מלוה בשכר ומלוה
ע"פ והוא הולה בשכר וכופר לוחה
שבע"פ שם נקנה מודה במקלת ליחייב
שבועה מדלורייתא :

תיח מי שהודה במקלת ונתן משכון על מה
שהודה שם חייב שבועה כמי שהודה
במקלת לו דילמא כילך הוא ופטור :

תכ שם פותחין ש"ד בנגלות שבועה לו לא :

תכו שם מגלגלין על שבועה שפוכה :

תלז שיש שהריס בבית ג' ואין זה יכנס
לשם כלל ונגנב לא' משם מעות שם
יכול להשביע שת חבירו שבועה היסת לו לא :

תלט לשומן מלא בין שטרות לחבירו כתוב
משכשר שיש לי על פ' לא נשכר לי
מלא כך שם יכול להשביעו על זה :

תנה מי שטוען משם לי ביד לחבירך שם משביעין
לוחו שבועה היורשין כיון שלא היה
לחבירו מי היה נשבע שבועת היסת :

תסח לשומן שבע משמעון י' דינרי זהב
וסלא משייב אין לך ביידי כי אם ס'
מיידי' שם זו שהלא ממין השעשה לחייב
שבועה לשוריית :

תקכב לשומן טוען שכר על שמעון בנאמנות
ופיטור משבועה ושומן עליו תגלי
היש בו כך וכך שם יוציל שפיטור לשטור
לוחו משבועה שלא היש שתגלי בשכר ושת"ל
לוחו מועיל יכול לעשב הפירעון עד שנשבע
לו לימלא פורע לו ושת"ל משייב :

תקנג מי שהוחזק כשרן לי מועל שכשנדו
כלא שבועה :

תקפו זכריה וישמעלם שוגלים זה שת זה
וישמעלם דבר דשריס כנגד זכריה
וכגללן חייב לת זכריה ונשבע ישמעלם שלא
דבר שלשריס משום חיבה והשומעים קבלוהו
לפני ב"ד שהוא עבריין היון שהחיבה יהיה
ביישם נפל מחלוקת על זה היו שהמיים :
הלכות גבייה מלוה וגבייה חוב שהיתומים
יא עלה לתתיון מדדין לב"ח שם מיימין
לו בגדי שפתו לו גוולן :

ם לשומן יש עליו חובות ומתנה עם שב"ח
לפרוע בזמן והוא לילך לחר כך למדינת
היש שם ב"ח יכולים לעכבו :

עש לשומן שם וסניח בן קטן ויש עליו
חובות ונשבע לשם שטלטלי תגב וכו'
ולחר שלוה מן שהחזין לו קנה שטלטלין ויש
שפק מי קודם לפי שחין כלשי נשבעים
לשיישם :

צו לשומן שם ויש עליו חובות למלך ולבני
חדם וככום לחיו שמקומו לויש שם
קודם :

קיג על מי שעשה שטלטלין לפוסיקי לב"ח
ומת שלוה דיוש גובה :

קפג ליוכן נתן משות לשמעון בפורת עשקף
וכשבח שכר שמשייב ומת שמעון וגלע
לשומן שקבל שלה שיש שיומים גדולים ושוהה
לשומן שקבל שלה שטשקף שם גובה כל
שקל שו שלשה שו היו גובה כלום :

רג לשומן חובע שמעון שגם לי ביד שניך
והוא שודה שלא לומר שלא ירש שלניו
כלום שם שסדרין לו כדין שאר חובות :

רכו לשומן חייב שגם לשניו וקבע זמן
לפרעו ובשניע לזמן טוען שלא פרעתי :

רשה לשומן יש לו חוב על שמעון בשכר
וכלוחו שכר כשוב ג"כ שיש לשמעון
שטורה ביד לשומן בשופטים שקרן וסריוה
של שמעון טוען כנגד חובו ושוהה לשומן
שמכר שסשורה שלא לומר שמשמעון חייב לו
שמקום שלוה לוטה לגבות חובו ושלשר כשוב
על שמעון כשלוה על פה

שלי לשומן כיש עליו ש"א לשמעון ושבשר
לו וכו' וכשוך זמן על שכר הלה למות
ושלא לפרוע לשמעון שקלת חובו מעות בעין
ושלשר נתן לו יין ופסק עמו דמים וסלך
שמעון להביא סכל ולא שלא ושלשר לשומן
רוצה שם"כ שם לשומן וכל ליקח עין ושלשו
על לשומן שעשבח :

תקפז שיש שליו בשכר לוחד שם כשלוה
יכול לגבות כל כשוב שכל לוחד שם
לו שלי ששוב :

מפתחות מחלק חו"מ

הלכות ערב

קבר לווה סלוע את שמעון בסמר ע"י ערב ושוד יש לו עליו חוב בלא ערב ומת שמעון ולווה הוצא את הערב והערב טוען שכבר כתבתי שטר אחר על לווה מבני החוצות ומבטל הסטר הי' ואין מחבר מתוך הסטר שסס חוב אחד תלוי על פי לווה שמודה שסס בני חוצות ולומר הסטר של ערבות והאחר שפיחוס שטר אחד : כל שמעון סיה חובה בנכרי משום ופסס לווה וצא לווה ואחר כניחסו ואני אתן מה שהוא חייב לך וברח בנכרי ושמעון תובע מלווה : שעט לווה בים לו חוב על שמעון בשטר ערבותסיסס ולו ערב קבלן ולווה חובע מכח ערבות ולו טוען כבר פרעך שמעון ואס לומר בלא פרעך קוניא שפיחס על נכסי : שפט נכרי חייב ללווה ושמעון ערב ונכרי וערב שומדין במקום ד' ולווה במקום אחר וערב הובע מן הנכרי כמעות להניחס ללווה והלך עם הנכרי ללא יפרעם שסיס סולך למקום לווה וד"ל יתן במעות למדדי בלוחך ותתן לוחס ללווה והבל יכולה עליו בחס יבא לו כתב ממדדי שבקבל המעות מיד יתנה ללווה ובלא מדדי שכתב שבגינו לידו כמעות ויהודה חיו רולה לפרוע ולווה הובע את בערב ויהודה מודה בחמת שדברים אבל לא קנו מידו : רבו ב' שכיו ערבים קבלנים לאחר לזה גובה מזה לו מזה גובה כל חובו מאחד מסס ונתן השטר בידו ובן זה לחבוע חלק מבירו וסלס טוען בבר פרעתי :

הלכות הרשאה

יח ללווה שרשה את שמעון לדון עם לוי אס יוכל המורשה ליבבע בשם מבלתו ואס חייב בשבלח לקיים השבועה :

הלכות חוקת קרקעות

כה שקיל ובירי על פבה אחד מהבמי נפח על דבר תביעה שכיח לפ' נגד פ' מחוריהם שכיח שלו ולא מברה תעולם ולבל טוען שקנאה מאחר : קיא לווה דר בניחו של שמעון וקודם שיי שהזקה בתחיל לבעות בו ושמעון לא מיחה ותובע לאחר עבור שיי שהזקה ביחו וללווה תביב מברת לי ושברי לבדה ואחה לא מחית : תיג לווה דר בניות עב"ם ויש לו שם חזקה בפי שהזקה ושת שברי וצפל בניות למלך ושמעון קיב לחזו מן שהלך ובא להוציא את לווה והוא טוען שלזו יכול :

הלכות נוקי שבנים

בג על זה לזו נהיה וזה חבר לה חייב לו לא : שע ללווה פתח חלון גדול על גג השותפין ודרך לחזו חלון יולא ומשתמש על גגה של השותפין ואחד מהם חבעו לדין וגזרו עליו שיסתום החלון וקבל הדין לבל לא יהיה רשאי זיד ו"ג ב' שיים ולא יוכל לחזור ולומר לו אני אסתום החלון ואפתח לך פתח אחר ואעבור מיד ו"ג מן השותפין לאחר ואעבור ג' שיים ולא מיחה בו לא השותף שעומד בעניר ולא לאחר :

תקנא ללווה"ושמעון דרים בניות ב' זה בנגד זה וללווה יש לו בן יונק ולשמעון ג"ב גולד בן וללה לגדל לחזו במיני במניס וכל קבן שמניח ריח זה וחיו רגיל בו בא לידי סבלה אס יוכל ללווה למנוע את שמעון :

הלכות מצרנות

נח ללווה מבבן ביחו לשמעון ואחר בך מבר בחלב ללוי אס יכול שמעון לסלק את לוי מדין דבר מלרע :

תקנה ללווה שהלה קרקע משמעון ומבבר ללוי אס יכול בעל שמלר לסלק את לוי :

הלכות שותפין

ט ללווה ושמעון שותפין בסחורה שהלו מבלך בהקפה ללווה שומד אצל בעלך ושמעון מובר במקום אהר ובולה שמעות ומת ללווה ונבנסו חייבים וחוב בשהלה לווה סולאות מלבד מה שפרע לאלך ושמעון טוען וכו' :

סט ב' שותפין בחין לדין מחמת בעלי חובות שבאו עליסס ואחד נבבע בקין למסור בל מה שיש בידו בעד בך להחר ואח"ב מתחרע אס חייב לקייס דברו ושפקום אחריו :

קב ללווה ושמעון קנו סחורה מן סאלך ונשלו לווה לשמעון שיהא סאחד מהם חייב לקייס דברו ושפקום לחבירו ושמעון לא יוכל לבבע בשם מבלתו ואס לוי ייסודס לבוסיף עליה בדמים ושוכרתו לחת חלק ברביע ונבבע ללווה להעמיד לסס ברביע שזה בל ימי השותפות ומת שמעון ונחסון לקח סשחורה ונשתתף עם ללווה ונחיים יסודס ללוי ושוגשים ברביע וללווה מביב בי לא יתן בי אס שמיים :

קבה ג' שותפים בשולר שאלך ב' מתעסקים לגבות וא' הימו מתעסק וקבוב לריוח ולספסד וא בשילו בלום בניס וב' שהימו מתעסק בבניע שמתעסקים בי לא יקחו לעלמס וא ילוו לאחריס ממעות שנגניס ושבבו על בשהוצה וחשבו מעות מן השולר ושוגן בי' שסס גרמו שספסד : קבט שהלה בל"ל בסגנון אחר : קלא שני שותפין שטילו לניס זה מגה וזה מגה ונבתב בשטר ויולא מיד ללווה ואחות בעד ג' ושמעון טולך עם שסחורה למקום אחר ובשבאו לחשבון שמעון טוען שהקרן לו שיש של ללווה אלא פחות אלי מגה וללווה מבחישו ומניח לניס מן השטר ושוד טוען שמעון שאלה לו בחורה מי נקרא מוניא מהבירו :

קלב ג' שותפים אחד מסס את שתבטל השותפות אפילו לגבי סחיים לו דילמא דוקא לגבי יורשי סמת :

קסח ללווה ושמעון שותפים בניות וללווה השביר חלק ללוי אי אלי שמעון לעבב: קפר שני שותפים שקנה אחד מסס סחורה לשותפות בסמחה ובשבא זמן סשירעון אמר שהשתף השני למוכר אלי לא קניתי ממך לך אלא מי שקנה ממך אס אס ערבים זה לזה :

רמד שני שותפין שעשו השבון ושמחו נפשקה ואח"ב טוען אחד מסס שעשו בחשבון :

רמז ללווה ושמעון שהחפו וקנו סחורה ושס ללווה מעות יחיבות בלי ידיעת שמעון ולולא חלק יוחר בריוח :

רפב ללווה ושמעון שותפין ויש להס ניד לוי מס ושבאלו לחשבון שהבימו שהותו מבח יהיה בחיוב ללווה ושמעון שותפין שהלה בחשבון ע"י שטר בקיון וכו' ולבך שמעון ונבה לותו ולומר ללווה שבבה לווה ללוי אס יכול בעל שמלר לסלק את לוי :

הלכות שותפין

ט ללווה ושמעון שותפין בסחורה שהלו מבלך בהקפה ללווה שומד אצל בעלך ושמעון מובר במקום אהר ובולה שמעות ומת ללווה ונבלחו חייבים וחוב בשהלה לווה סולאות מלבד מה שפרע לאלך ושמעון בוטן וכו' :

סט ב' שותפין בחין לדין מחמת בעלי חובות שבאו עליסס ואחד נבבע בקין למסור בל מה שיש בידו בעד בך להחר ואח"ב מתחרע אס חייב לקייס דברו ושפקום לחבירו :

קב ללווה ושמעון קנו סחורה מן סאלך ונשלו לווה לשמעון שיהא סאחד מהם חייב לקייס דברו ושפקום לחבירו ושמעון לא יוכל לבבע בשם מבלתו ואס לוי ייסודס לבוסיף עליה בדמים ושוכרתו לחת חלק ברביע ונבבע ללווה להעמיד לסס ברביע שזה בל ימי השותפות ומת שמעון ונחסון לקח סשחורה ונשתתף עם ללווה ונחיים יסודס ללוי ושוגשים ברביע וללווה מביב בי לא יתן בי אס שמיים :

קבה ג' שותפים בשולר שאלך ב' מתעסקים לגבות וא' הימו מתעסק וקבוב לריוח ולספסד וא בשילו בלום בניס וב' שהימו מתעסק בבניע שמתעסקים בי לא יקחו לעלמס וא ילוו לאחריס ממעות שנגניס ושבבו על בשהוצה וחשבו מעות מן השולר ושוגן בי' שסס גרמו שספסד : קבט שהלה בל"ל בסגנון אחר : קלא שני שותפין שטילו לניס זה מגה וזה מגה ונבחב בשטר ויולא מיד ללווה ואחות בעד ג' ושמעון שולך עם שסחורה למקום אחר ובשבאו לחשבון שמעון טוען שהקרן לו שיש של ללווה אלא פחות אלי מגה וללווה מבחישו ומניח לניס מן השטר ושוד טוען שמעון שאלה לו בחורה מי נקרא מוניא מהבירו :

קלב ג' שותפים אחד מסס את שתבטל השותפות אפילו לגבי סחיים לו דילמא דוקא לגבי יורשי סמת :

קסח ללווה ושמעון שותפים בניות וללווה השביר חלק ללוי אי אלי שמעון לעבב: קפר שני שותפים שקנה אחד מסס סחורה לשותפות בסמחה ובשבא זמן סשירעון אמר שהשתף השני למוכר אלי לא קניתי ממך לך אלא מי שקנה ממך אס אס ערבים זה לזה :

לממשון חלק גדול מהסברה וחכעו לדין עד שמעד ומוכל סבן כאב ידי שוחפי חבין על זה וממשון מביא כאב ידם שסם מרוצים בהוסם פסרה ואחר כך למדובו טעמת שקר ואינו רוצה לשלם :

ת"ז שני שוחפים בחלחם וחגלי ביניהם שכל אחד יומם סופל ואחד מסם רוצה לממות קדובו והלה מעכב בממנו כי מגלה סוד הוא וחבירו מקבל עליו כל מה שיגיע ממנו :

תסח ג' שוחפים בבית הפ' יש לו חוב על הכ' בשטר וקיבל ושעבד לו מקרקעי כשמסג וגם יש לו על כלום הבית קלח שעבוד לפי שהוליח הוסם בבניו ועדיין לח פרעו לו הבוהפין והלך הכ' ומכר חלקו לג' והפ' רוצה להוליח מן הג' :

תקפד רחובן נחן משוח לממשן לקוות כחובים בחורת עסקה למכרם במקום סיוכר וקנה הכחורה וסולך לוחה ומח בדרך ויכולה הכים עמו כולך הכחורה ומכרה וה־ויחה ורחובן טוען כיון שמח ממשן בעלה הכוחפות ויחומי ממשן רוצים ליכנס במקום חביסה :

תקפה שוחפים שבעו להחסג בגחמות שם יכול להכביעו שבועה הכוחפין כיון שכבר בעבע בחחילה :

שפא מחד נעשה שליח לדבוח משוח ונלח נהן לו שטר הסלוחות ואבד"י כן גבה לוחה ומבד המעות בדרך מי חייב הלוה לפרוע :

הלבות מקח ומכר

ג רחובן מכר לממשון הכוחה בהקפה בקנין וממשון לח מסכה וירח רחובן למכור הכחורה כי ממע שממשון מבזבז נכסיו שם כופין לוחו לקיים המכר :

נה על פחי לחמר רב סועח חליוה וזבין זביעה זביני חי בעיעת ביחם כוה המקח לו לפילו פחות :

פו רחובן מכר לממשון הכחורה בחיוה בדשוחו ונקח הדמים חי למרינ בכס"ג חין חדם מוכר דבר בלח בח בדשוחו חו דילמח וכו' :

רע רחובן מכר לממשון הכחורה בהון הספיקה ונחן קודם לכפן חלי שבירותה והכביחו ביחם שמשון ליחובן כל הסולחות שעשה ופרע ממשון כל הכחורה וכל הסולחות ומלח הכחורה ביד מוכרה שלו ובקפן לח מזבין לו מה שלקח מרחובן ונקח שבירות משלם ורחובן הוכע מממשון חלי הבבירות שנחן : שבע רחובן מכר לממשון חזקה חוח בעדים וקנין וממשון רוצה לחזור בו מהו :

שם בחים מחזירין לקנות הכחורה מעט"ס וכחמו ביחיכם שכל מי שיקנה לוחה יהן חלק לחבירו ונקו מכס ושוב קנה לוחה חחד מכס ולחו רוצה ליחן חלק לחבירו : הבב קנין כודר שלח הפס בו המקנה ג' על ג' לי כוי קנין חו לח :

הכה מי שמכר לחבירו בשמה שם לריך למכור לו מיד ליד המוכירה חו דילמח חזילו מ"ל לך חזק ונקה וסלך ותפים

המוסירה :

תלא עלה דהי' דממרינן ד' ממוחיו של חדם קוחות לו בכל מקום שם הוח בכל המקומות ובכל הקניינים ובכל הדרכים חו לח :

תנ רחובן סמליף עם שמשון הכחורה בכחורה כמנכג ומכך שמשון מקלה הכחורה וכוב רלה רחובן לחזור בו מסו כיון שמכך מקלה וכו' :

תנד על הקונה מקה ונחן בעבעה בעירבון וחזר בו לחד מהם שם מקבל עליו מי שפרע :

תנג מי שנחן מעות לחבירו על מקה ועדיין לח מכך שם יכול חבירו לסוליח לה סמעות ושם חייב בחחריותן :

תעג שם קונין בקרקעות חו לח כגון שחמר לחבירו מכור לי קרקע שלך ע"י שחחזיק בקרקע שלי וכו' :

תקלב רחובן קנה בית מהשמון ואחר שנגמר בקנין חמר לו כל זמן שחבית שלים בעעות חחזיר לך שלים הבית וכן בכל שלים ושלים וקנו מידו ומה שמשון ונשים בניו לפדות הבית ורחובן חימו רולה להחזיר בעעה : בים לו פסק מלחד מן הסחכמים לזכותו : תקמז מי שקנו מידו על דבר שם נחחייב בחומו דבר :

תקבט רחובן שמכר שדהו בעדים בלח שטר ובשמון וגלה הזבידו שחרויות וערפה לשמשון חו לח רחובן שם חוזר על רחובן : ב"ח של רחובן שם חוזר שמשון על רחובן : תקער רחובן קנה מהשמון בקנין סודר ונחן לו מקלה שדהים ושוב הזך בו רחובן ובשמון רולה לעכב שמשות שלר נחן לו :

הלבות אונאה ומקח טעות

נז רחובן קנה סחורה בפני שמשון ושלר לו שמשון שיחגנב לו ויחן לו ריוח דיוכר שם יש בזה דין אונאה :

קבז רחובן קנה משמשון פירות לחים וכדק בשם ולשה־שהיו בשם ז' טובים ול' רעים וקנה לוחה בחשיבה ונקיע וכשגיע זמן כפירעון בעל שלעה יותר ממהלה על מהלה רעים וטולה לגכות מה שנשחנו : קנז רחובן מכר לשמשון כסף לנוף ולח סודיעו שיזקק לוחו קודם לו שם רחובן חייב : ושם בח בשבד לו שם רחובן ושלח בו סוס שב רחובן מכר בית לשמשון ושלח בו סוס שבד שנים לקחו בגד חמשים חמה ושדרו וחשכוסו לב' וחלקו לוחו בגורל ובח לחד מהם ושלר שמלח בחחיכה שלו סוס שם בעלה שחלוקה :

תלח רחובן מכר לשמשון ושחלו זה לזה טוענת שחוח ושלח בשוכר לוענת לוחה יותר משחות שלו :

תבד רחובן מכר שפן ע"י שרשור שם יש לו לוענת וכודיעו שהרשור שהוח של רחובן שלו :

הלבות בחנה וצוואת ש"ם

צג רחובן לוה שלו מלך לפלוני בנכבי כשם יחנו לו :

צז שטר לוענת שכחוב בו שרחובן נוחן לו לבנו יוסף מעכשיו וכו' ולאחר מות שלו בחנאי שבשך מס יוכל למכור לשלו ילחק בית לחד וכן עשה לחבי שלו חבית ועשה בהם חילוק דעות :

קעז שטר מחנה למסר"י בירב בחנאי שיהן לעיזבון לאחיות הסוהן שם תבחנה שלא ומח הסוהן ושטר הסחנה יוצא מיד בי סל"ל ומחלקן עליו חבמי לפת שם הסחנה היח הסחנה :

קפא שני עדים בחים על בחחום בשטר הסחנה ואחד מסר פסול וסטוהן מודה קבע מידו ואינו רולה לקיים הסחנה : קצח רחובן נחן מנה לשמשון בסיוהו בריח לגדוניות בבו ולא יהן ממנו חלק לבנו ומח וסוליח שמשון לח הסנה וסבח נשחח ממשות חביה מחקוש לחר ח"כ רולה שמשון לנלות י"ח ליחן לה הסנה וסבן חובב לוהו יבן בבר נשחח לחוהו :

רא רחובן הרשה לח שמשון בשטר לוהה לסיות פקיד על בית בים לו ולינבה לנוני לחר מיחתו ולוי שוחל הנחק בשטר וממשון ממלן :

רעט לוחה ס"ח ו"ל לחר שסדר דבריו וחלק מה שחלק לחר שלר כל נכסיו לבנו כמ' ואחבו חביה לפוטרופוס ולית מי שיממח בידה ושם ח"ו יפטר הנער לה יוכל שום יורש לחבוע מאחבו שם הנער שום דבר חלה בשעת פטירתה חחלק היח הבכסי' כפי מה שחלקה ושם הנער וקטן סיורשים ושרעבו על הסחנה :

שלד רחובן מלה מחמת מיחה שמפקדון חשר לו ביד שמשון יעשו ס"ח ויש עליו כחובת חשה שם פורעין הכחובה או מקיימין דברי הסת :

תקנה מחנת ס"ח בשע"ג . חק"ח תקמ"ל תקמ"ב תקמ"ג תקמ"ד שם כותבין שטר מחנת בריח לנותן חט"פ שחין מקבל הסתל' עמו :

הלבות נחלות

ת רחובן יש לו שותפין בסחורה בלי קנין ושם בדרך וסרויחה בסחורה ויורבעו נפלו מבריות חלק הסניע לו והסובע חשה וב"ח טוענים כנגדה :

לב רחובן עבר לשמשון הסחורה וממשון נחן לו סחורה חחרת להוליכה למקום חחר ולהכרה חקה ויקח משוחין והשחר יהן לשחוה וכשבא רחובן שם לח מכר הסחורה מיד כי שם מעט מעט ומכר השחר לשחוה בשמשון ולקח לעלמו שכר טרחו ושם שמשון וכשו חובב וסוח מביא לאו בעל דבריס דידי חת : סו רחובן עבור יעקב שם בלח בניס וביבס יחיו לח לשחוה חח"כ שם יעקב שי : מוטל חלק הכסורה :

צא רחובן נחן משקה לשמשון וסלך לו ורחובן סקדיש לוחה ושם וחח"כ שם שמשון ויש לו בית שם נוקשים לוחו סעניים לו יורשי רחובן לו יחשר ליורשי שמשון :

קו חשם הכניסה לבעלה קרקע וסבשל מכרו ושם

ומת בלא זכ"ק ויורשים מוחזים להוציא
סלקלק מה דינם :
שמו מים ומכרו וכנו בתים בספינים ומתו
המשם והבן ולא מודע מי מת תחלה
שכשל מומר למהי מתה תחלה ויורשים
מומרים כאן מת תחלה וכאן לאומים הלי
כדוגיא :
תיש לחובן הפקיד חפצים ביד במשען שיבא
מלכתו ומשנה לו בת וכבא משם וכוליד
גם ממנם בניס ומת וקיבלי. בבת לקחו
כחפצים מביא במשען ולפובמופום על יחוניס
כוען בפביום :
העב מי מחים יכלו מלשבים תלמוד בי"כ
קובלים וכחתר לומר לחלקם ג' כדיים
לכל ג' וה' ובמשען לומר גוד לו מיעוד :
תקלא משם מעובבת בעב זמן וקבלם מעבלם
מלקת כחובתם וכמקבלם ביד בניס עד
מיגיע זמן בגם וכתנו בשם מעות בחוך
זמן בגב יהקין יוכלי כשבם עם בבעל
בשהגלו בים לחד כמכוחין וכוי כשלו בחנים
בלא יולבים ולוגם ליכולי בעמומד ולחלוק
בבאר :
תקבה לם יש בה בחנכב לבפריע בה בבבור
לו בימוים :
תקבו לחובן לומר בחד מיבניו נכול ויש
עדים בעשידים על לחד מלחדיים
בעות בבבור למי יחמין :
הקנו לחובן מתה לבתו וכניסם בן וכחבבו
לפי בשבם והחובן ביקה בבן ג' פרחי'
ויהיו ביד מבי בשבם עד בויסים בבן בר
מצוה וכתנו בבור על זה ומת בבן והחובן
יורם לת בנו וחובע המעית בבם יהלם
מובן שמתו מייב ביון בלא הגיע בבן לב"מ :
הלבות אפטרופוס
קבה לחובן מת ונו יולד קבן וכניה מנוה
ע"פ או פיקדון ביד במשען וקודם
בסומת שלפטרופוס לת בעות נפלם לבמשען
ויהם וכבם. בימוסם בבר הוב על לחובן
וכבבע שלפטרופוס נגבות לת בחלים ביבב
במשען הב"ח חבר בידו שלי לחובן וחובן
בסיע מקויים בידו וכבועדיל בקבן ויבבל
בבבור את בהוב יחוב לו וחביב בלפטרופוס
בלון נפדיון ונכבי יחויים :
קנע על לת לחובן לפיפרופוס לקבקני לת
מיקניין קרי בבשיידומו מי מנו לחומר
לת ניחל לי במלי דעבד :
תל לחובן את וכניה בניס קבוים וחבם
עניכם לפופרופוס לת במשען וגדול ג'
בן כיוויים יבבאר מהי וגבאדם בם בבת
קבוה ובמשען הולם לתת מעין לחובן נבמו
בבבר היה גדול והם בבת לחוברת לו ביעבב
בידו בעבה נבבי לעיקר בבת בי בחל בבן
יהבי בבבוים :
הלבות פקדון
ה לחובן נבנו נבפיעם לבת מבניו וחמר לו
במשען הוקן מעות הלנו עם עשיתך
נעמבב לחובן בים ובמעית עלנו ובמשען
בעיבו לישהי ולהפרופוס בעין בחת בית
לו ישהתו :
ו לחובן בפקיד הני במשען שלי בבא וכו'

וכתב שלו בבר וכתנם עמו לבעות כבובל
ושיבן שמעשן שבחזיר לפיקדון גלחובן בופר :
קו לחובן לפקיד ביד במשען נעדים ומת
במשען ויהיו יורשיו ביד יודעים לפי בעדים
לחייב מלו מעשיהן ניוחבים :
קבו לחובן לפקיד לפל במשען ולחבד
לפיקדון ולא לנם במשען ליבבע
ולעשות בדין ובניע דמי לפיקדון
לחובן וכוא בחזיר לו בחעות ומ"ל הלי
בוא בתפביד על ידי לחד זמן תובע לחובן
במשען וכוא מבוד בבר ובתי ובחזרת ולין
עדים במחל לי בשב"ע בבוא מוקם :
רב לחובן בפקיד ביד במשען ובוחל בקדומו
וכוא מבוד בפני עדים הלי בוא לוחמו
לך וכוב בגבב לו בלבד בם חייב לפרוע :
רבה לחובן בים חייב לבמשען ת"ק בדלי
זכה ולבן לו מבשען לפנים בעות ופרע
לו עד בלא ובלבדו בלא ג' פרחים ובבבא
לתבוע מבבומו מצר בנחבד מממו ועל זה
בלו לבין :
רבי לחובן בפקיד בלא במשען לחוד קבן
בחתם ופבבע בי וגבבע לחובן לחוזר בניס
מלא מדלעות ובמשען חומר בלומו יודע מה
בים בו :
רעא במשען ובשבם בומר תבבוע בל לחובן
בבבור בפקיד בתבביע ביד לו וכוא
בומר בבר לבמשען וגבבע מבים לו ובא ומלא
בבבע ובחייבבו בלם ממנו ובמשען לחפבד
עם לו בבעדים מם בבים בחבביע ולחובן
מהו לבמשען ת"ק ומלא בבבע ולו גבם בן
בבבע בחבביע ובמשען חובע מלוי בחבביע
ולחובן מבמשען :
רבם לחובן בפקיד בלא במשען ומת לחובן
וגם יחידם בניס מוקף לחובן וחובע
בפיקדון חלקו וחלק סיועיים וחיינו ב"ד
לת במשען לבת בבל ליחבדם וגדלו סיועיים
וחובעין מבמשען חלק לביניס :
שיג לחובן בפקיד בלא במשען בגדי' לייניס
לנעבד לחתם ובמשען זקן וחבם וחלן
בבוחו לנעבד לחיבם בם חייב וכו' :
תבא לחובן מבר פקדון לבמשען וחתן לו
בעדי בלי בחחייב בבובם וחבידם
ובמשען חשבו ניחודם לבתנו בחבם ומלבד
בפיקדון במשען יודע בלא בבבע יחודם :
תם לחובן בפקיד עשות ביד במשען לחולכם.
לדבות ובגולם בתו בודדים ולקחו בל מבר
לבמשען יומר בבם מעות לחובן לקחו ובלו
ניחו ע"י תאלך בבוש תעות בם יש לחובן
חלק בבם בלו וכו' :
תעה לחובן בפיקדון בידו ס"ת ופשע בו
תם חייב לבלם :
תפא לחובן בפיקד ובבים ביד במשען ובא
בן בבו בל לחובן לחבוב בפקדון בחעות
יוקב ובמשען חומר לבבע בלא בפקדון בעד
חוב לחב :

הלבות שובר ושטיר
ב מי בחבביר בלים לחיין ובפחתם מלים תם
חופין לחתו לבניחתם בלו לא :
קלב לחובן בבביר בים לבמשען לב' בניס
ובמשען בבביר לחתו לחיי בחתך סחתן
בלי יחיבת לחובן ולחזר בבד בם לחי יבע
לחובן ומשען מבמשען מיחזר לו ביתו ופבוד
הלא מבבבירות והוא מבוב בי בבר דר בו לחי :
קנה בשלא דר בבית במקום בבמובב
לבבור בפחים ג' בניס ובבלם זחחי
ובא לחובן ובבר בבית מן בבר ג' בניס
הם יבל לחולבא הם' לו זב יבול לומר תני
בחזקתי בחלם :
שב לחובן יש לו בית בירובלים ובבר מיתם
לבמשען וילא מולם להדר לדור ובתם
חזר ליחובלים ולחן לו בית לדור הם יבול
לחולבא לת במשען מביתו :
תיא לחובן בבבור בית לבמשען ובבדם בו
כותב ולחובן טוען בבמשען בדם לחיתו
עדים ובובע ממחו מת בפחת בבים מדמיו
ובמשען טוען בבבל בבובל מלחו הם מבבישין
לת במשען בבותבת הבור לו בבוע' בישת :

הלבות שבירות פועלים
פה לחובן בבבר לת במשען לבבתו ג' בניס
ובבבע במשען ולוקח בדם ת"ל לחובן
מיזה ולא וכוב ובחדש ותובע לת במשען
לקיים בבוחבתו הם בידוב נבד ממחל הבינוד
ובבוחבת :
דו בבויר בדם בחתו לו בבר בדם מוקדם
ובהם הלי בדם הם מבבין לו בחת בחל' :
דה לחובן בלא במשען בדי בידבדו לו מולבחתו
לו ביע ניחתו ובה"ב לחומר בידל בלא
בהלה : ובוח טוען בבלחי ובומל בבבו :

הלבות שואל ושוברים
רבה הם מוחר לבזיע תחתיו בלית בבחל
מבבידו :
תקיט בבזוחבת דבבא ובב יובף בבומר
מבבידם לי הוי בומר בבבר לו בומר
מבב :
תקב ני בבחל מבבידו בבר הם מוחר לעשות
בו מה בלא למד עדיין לו דוקא הם
בלומד בבר :
תקבא לחובן ובמשען ולוי בחים בבפיעם
ובגלוים קנו בספיעם לבילת מבחית
בל במשען ולחובן ובובבחות בל לוי בחוב מלך
מהר בחו וקב בחדו ומלך לחבר בם בחו
בחות בבם בל במשען ובתהלך בתוך מבחות
במשען הבת בל לוי ובבידי לותם בדוגית
בפיעם ומבבבם בדוגית ולחבדו בחחבות
ובחנך בם במשען ובת לוי ובחל מבהו מלחובן :
הקפה מי בבחל חבן בחבבחו ומת ופשטו
בו בילוחין הם חייבין לבלם :

הלבות גניבה וגזילה
חבו מי בלקח מחבידו דבר בחזקה בפני
עדים ואומר בני הוא וזה בותק
ובבסוק חוח לי מגניון הודהם הוא :
תבה בל בפק ממוכח דקי"ל הומדא לחוכב
וקולא לגחבב לי תקפס חוכב בפניו
לי מפקיון מיניס :
תלב לחד מיפריוים בבוים מלחד בחו בל
לחובן לגמוב מבל לחבין ולבביה חלו
וכן עבם פעניים ג' :
תקג בניים בבבביחו היב בפוסקים הגל
גמור מדבריהם לחיים יולמה בדייניס
לי מפיחוקן ניס ולי לחייבין הם בבל ניחו

בשיטו מייב מן התורה :

תקיו בגזילה מלבריהם אם יולחה בדיינים או לא :

הלבות גוזל ממון

קעב לחובן 'וממשון בירבו דיינים בכפועה לדון לוחם ודיין לחובן ס"ל מיגני יכול לדון לממשון כי קבה הוה לך בעם"ג וכן עבה והויל מבמשון מעות ועבחב ונחנגר בפדין עם שמשון ועתה הובע בפפבה בגרם ע"ו אם חייב לחובן לפטור רבו לחובן מבר בחורה לנכרי והיה מרויח גם כך מה ולקח חלי סדמים ובמשון בכריח בנכרי ביד הבופע לקחת ממנו מלוחה בהובה עלמה ולהחזיר בחקח בשבה לחובן זעונן מבמשון בפבדו ועוד כי ס"ל ליקח סות חת בחולחו בחובן בחמים בפי מוחן בנכרי :

רצב לחובן בבר בממון בחם לנבוח בו מבה ולח קבל בממון מחביות וגנבה מה בגבה ובעבוחו הבבון עם ממונים מחרי עם בממון לח עבה ובמשון חיה לח לחובן לבייב לו לנבוח מה בגמחר ביד הנכרי ולח חבה ועוד בבחובו כי בח בים חדבה חבם בישבילו ויעלילו עלין הנכרי והקדים לחלוח עוד פניו בלח יפבירבו עד בישבה החבבון ולח הבה לוחן והבבירו וגרם לו בפבד מרוב :

ואלו מפתחות השאלות אשר לא באו בסדר הד' טורים :

קב מתי ליכח בין בהמת דחבין עליה חולק ובין בהמת דמחייחין ומיכח מחלוקת בלדה :

לקט עלם דחמרינן חסור למבציע נכרי בירחתו וכי יפביד ממונו בשביל זה לחיכור :

אלה המפתחות שייכים לחלק החמישי לתשובות הרמב"ם אשר נשמטו משם מאפס מקום

רלה עלה דמגיה ס' נתן חת החבן וס' נתן חת הטיט כחובן חת הטיט חייב ומשמע שבחובן חת החבן פטור ומתי בגע מבך דחניח פרק המניח ס' נתן חת החור וה' נתן חת בעלים וכו' :

רלו הלבות בימת הקדש וכן קרבן מסך שהקדש בטומחה חיט ונחכל חלח מקחיהים ממנו דברים הרחויים לפקרבה והבחר הרחוי לחיכלה ובהך בשחר הקדשים שנטמחו :

רלו מה שבחב דחפלח מנחה שחייבין לפחפלל ולח חייבין לבבורות ולעזין בדבח בהמים חייבין :

רלח דחמך נמלה חבל חלח בלח כחוב בגון שחיטחו עבו"ם חו לבהמים לחכול ילח ידי חובתו :

רב ס' שבת לפי שה היה סדוב יבדחל לעפ"י שנשבעו בלם ופירש לחד מהם לחלר מחרת ונפלה עליו מעולה מפקחין עליו :

רבא ס' מהלוחת בבורות בכין שבפחב בם וכו' :

רסב ס' גזלה וחבירה נמוה שבעלים לגזלן מחוך קנחה שלוקח שלו בדת לבעלים לח סיו נוחנין לו בחחנה ותפני זה בדת כדי שיחבה בה בדין ויעמוד בנחמנותו ותחריים ביד לגוקח :

רסג ס' גניבה סיחה פרה שהולה חלע ועבחה בשבת דרך גניבה פטור חך מן הבפל שהרי חיכור שבת ואיבור גניבה בחים בס' חלה חין גניבה חין עבירה ואין מביחה :

רסד ס' מהלוחת בבורות בכין שבמבע צה לפבור להחבר בה רובה עד שילבן וכו' ואם חין בה רובה ניחר :

רסה ס' מהלוחת בבורות המבפל בשר מחר חי חלב וכיוצח בהם בחלב נוקה על ביצועו ואינו ליקה על מכילתו מטעם בשר בחלב :

רסו על לגון שרב ס"ב ס' מהל' שבועות ח"ל חבל חם נשבע לחובן שלח יבנם שמשון לביתו ולח יהנה מנכסיו ועבר במשון ונבנם לביתו של לחובן ונטנה מנכסיו שלח מדעתו לחובן פטור ובמשון חייב שעבר על דבר שבחוב לו לשעיבוח וכו' ומהקחתר חייב שחכול לו לשעיבוח וכו' ומהקחתר חייב משמיע חייב מלקות . ואלו בפ"ם מנדרים :

בכיוצח בזה בחב דחינו לוקה כו' :

רמז על מה שבכיתו הגלוסים ושריע"ף והרמב"ם ז"ל מכלגם שלח להדליק בנרות של שעות שעבויות במין פחילות שעושים פחילה של פשתן חו של למר גפן וכורכין עליה שעוה והלח עשה חיכור שבמים לפי שהין נמשכין חחר הפחילה ואלו רוחין בעין שנרות של שעוה מדליקין יפה ומשבחה חחר שפחילה ומדליקים חותם לפני שנים וכמלכים :

רמח ס' שבת וכן שהרה חסין ושפורן וכיוצח בהן במים הרי זה חולדת זורע ומייב בכל שהו :

רמט ס' מעשה שקלבוחת בשמלבשין חת מקום הדם וכו' וכל שבעשה שממיבים שמעבירים על הדם שמעבירים על שבחם חבעבירו מי החטחת חון ממי רגלים שהין מבישין מי רגלים במקדש :

רנ על קלח שבוחת חשר בחב מחבמי כדור של שפרי שרב ז"ל חם שם בר במבח חו לחו . ושם מחלקין למשפר ס"ח : מכוי' ר"ל עד כי' ע"ח :

תב לגון שרמב"ם בל ביוויי שבועה בשבועה כו' :

תלח פ"ק דמ' שבת נחטון לגקוע חחים שבחוכם כו' :

תבר קושיח על שרמב"ם שבחב שימל לגרש בגע קרוב :

תע פ"ם ממ' ס"ח . ס"ח ותפילין שבלו לין עומין מפס נוחס כו' :

תפח פ' י"ח ממ' שבירות חפי' היה שבירו פרוטה ס' ובעל שבית חומר נחמיה כו' :

תפט בחומו פ' שבשיר קטן נשבע ונוטל כו' :

תצה פ' י"ח ממ' מילה שפק בן ז' שפק בן ח' כו' :

תקלו פ"ע ממ' שהדרין ב"ד הגדול שבח לפס מחלוקת כו' :

תקלה במה שבפיג עליו שרשב"ד פ"ב ממ' עדות וכן שעד שפני כו' :

תקבד פ"ח ממ' חמץ ומלה שחרוסת מוסי מדברי סופרים כו' :

תקג פ"ד ממ' תפילין וכל שעניה תפילין לכחחילה חחר שחשקע חמה כו' :

תקעט פ"ט ממ' שנהדרין י"ב חומרים חייב ויו"ח זכחי כו' :

תקפה פי"ח ממ' עבו"ם וחוקת העבו"ם וכן שלומו חת העיניים כו' :

תקפו פ"ט ממ' כלחים המולדים מן שהלחים כו' :

תקצו פ"ד ממ' שבועות מי שבשבע שלח יחכל כלום וחכל פחות מכשיעור פטור כו' :

תרטח פ"ז ממ' ס"ח ומוסף לבחוב שלם שרטוט כו' :

תיבות בלח שרטוט כו' :

לב ספק בן שבעה מסו למולו ולטלטל בשבת ודברי הרמב"ם נרחין בכוחרין :

גב לגון הרמב"ם נעל חת שלולב מבבך על נטילת לולב ובמקום שחר נהגם בהיפך :

א אשר שאלת כאן מבלי שם עולה לדוכן כיון שסוף שרוי בלא ברכה מסתיימת שהביא המרדכי כאן פעמי לא יצא אלא כפיו דמי שסוף שרוי בלא אלא שרוי בלא ברכה ובלא שלום · והרמב"ם ז"ל כתב שלא נכתב זה בתלמוד בבלי וירושלמי ואתה ידידי עמים פשרה להוליאו מביא הכנסת כדי שלא יעבור על ג' עשה . ואני אומר שאם לא היה שם כאן אחר נשתרו שקבל בלא ברכה כ"מ אבל קושטא דמלתא דלפי' ביום רשאין של מבילות נוסח אם כפיו שלא מיגו שפעמו את שאבל מכל סמוכות שמורות בתור שלא מן התפילין שקראו פתר דכתיב פתרך מכום עליך . ואי משום דשרוי בלא יצא אלא ברכ' ובלא שלום לין שכאן שלא שניה כי שברכה מתחו י"ח דכתיב ואני מברכה ומה לנו אם יהיה השניה בלא ברכה ובלא שלום סילקן זו שכתב המרדכי מיני יודע מי שאתה וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל . ואפילו אם נוהה לדינו כ"ד לא דמי כלל לכאן פעמי שרוי לעולם בלא ברכ' ובלא שלו' כל זמן שחיינו נשוי וסוף מיני יודע מתי יצא ולעולם שרוי הכי אבל ג"ד אם הוא עצמ היום לעתר יהיה שמח ואינו שרוי בלא ברכה ובלא שלום ולשון שרוי מורה כן דאל"כ נא ונאמר שלא יברך ברכה מן הברכו' ולא ברכת היה שלום ואם לא שמעינו מעולם · ועוד מיך לפיבר דשתר ימי אבל' דסוו דרבנן ידמו ג' עשה של תורה ולפי' ביום רשאין שהוא לתוריית' סילק ידמה עשה ל' ג' עשה כ"ם שאפשר לקיים אם בכל שהרי אין נשיאות כפים מבטל דין האבילות כה"ם ותפלה וציצית · ומו לדעת המרדכי לא יהיו שהכהנים העובדי' עבוד' במקדש שהרי ברכת שהכהנים עבודה הוא שנאמר לעמוד לשרת בשם ה' אלהיו וכשמעו פסוקי עבודה לא מנו אבלות כלל אלא חוץ דווקא שמתו מוטל לפניו או יום שקבורה מדבריהם ואינו תופס ליליו וכן כתב הרמ"ם ז"ל פ"ב מהלכות בילת שמקדש . וא"ת לפי זה יהיה לשור ליטא אם כפיו ביום שקבורה מיהא הא ליתא דלא נזרו אלא בעבודה אבל לישראל אלא שאינו אלא ס"ת בזמן שבית שמקדש קיים אבל בגבולין לא נזרו · ואע"ל נזרו בגבולין ס"ת בזמן שבית שמקדש קיים אבל שלישראל לא נזרו . סילקן ליה רוחא טעם שיטעל שכהן ג' מוח עשה בשום זמן אלא ס"ל היה שהו מוטל לפניו :

ב ולענין שהכיות של יין שהשירו הטע"ם השור שבעקב שמיימין בשבים שיולא משם הרוח ושקעו בשם עיים כדי שלא יכשו מי שים לתוך שהכיות · דע כי אני סובר כי אין בין שכירתו לטע"ם למכירתו לישראל אלא מעט ואלו אין זה אלו שפסד מרובה אלא שפסד מעט ומ"מ דעתי לסקל להסיר לפיו בשמיי' לכיון שים בו בשם ולישא פוגמת דרבותא כל שפק שיולד שים לן למיזל לקולא וכ"ש שכת לשהריים דמר הוא ובשבר שכתב ולפיו שבים שנשלשת שסרם הרשם דעתי לסקל שם לשלשם ואל למעשה ובכר שת מעשה לידי שיולא זשם בשיומי שם ומשרתי למכרה לעכ"ום כיון שהשפסד מעט ולשרשם לפעמי' נשבר לישמעאלי' ביותר שכל לשלשם אני מסיר כיון שים לשלות שמת שבים נפשות מסולים או שסקלקלם ע"י שלעולו לפיו שאין לשדי שפסק טוין מוסר כיון לשהריים דמר הוא שמכיל' עליה כיון לשיב' לשהלי לבל שם הלבר ברור שנעש בין אין אני סומך על גאוני שמערב ובבר שהרבתי בזה לשכמי קדישא :

ומה שאמר בעל סיין שנשבר שלנו שהע"ום נשעלנו כל שלילה לפי תומדן דעתו תומר כן שהרי הוא לא רשם ולפשר שקרם שהר שיראי לה שנסקלקל וכיון שהלבר ספק בפלוגתא דרבותא שלילן לסקל . ואו לשהריים דמר הוא וכ"ם בשלערך עצמו של ר"ם ז"ל שכל לשהיכה למעשה שין רשאי לשורות שלא יכולו לדמות שלשת לשלשת . ואו שלא ליתני דשריא לה עורבא שכל שאר שהביות מוסרות לפי' למעשה :

ולענין שאר הע"ום שבר נעש בין והקיבל יפה בשבת דמוהר לפי' בשמים ואין כאן בית מיחוש ולפי' שלא היה ביין דבש כ"ם שם יש בו דבש ומהעשה שבשבו למעלה . ולשהי בי חבש ושמח לבי והפיג השקידה על הלימוד ודדיק יהוך בכל עת ושתעצב על רוב שלום בניפשך וכניפש שלמדך להועיל לנפשו :

ג שאלת ממני מודיעך דעתי בשוחט שמוליכים שבשיל לשהוי והשתוחט ע"ום שי שני בשהלבת שבשיל שמעו שלא יכיר בשהלבת מעט שבל בדשיי קיפס לפת או לא שלא צריך להניח שבשיל בשוך שהוי להשבשל :

תשובה על הקיפס של הפת הנו בוחש שלא שתה' בת להוסיף

תשובה שלי מלשת שפלינו בה רבוחת בה"ג והרמב"ם ז"ל כתבו משום לכתיב חוסף שהשיל משמע לבשיפה מוהריס דומיא דדגים לכתיב ביה שם שת בל דגי שים יחסף לפס ומלח לפס · ושקשה עליה הרשב"ם ז"ל להא שמרין בשים פרק שטוחט שלא גמרין שלא שמשיפה לכתיב בני שמיעה לשהריה לכתיב שלמן והבקר יחשה לפס ומלח לפס שם שת בל דגי שים יחסף לפס ומלח לפס . שדע להא כתיב ויחסף שת הסליו ושפ"ם בעי שמיעה משום שלא כתיב בני שמיעה לשהריני לשולם חומת לך דבעו שמיעה · ושוה ז"ל כתב דכל שלא שהרה מורה בלא שמיעה בכלל סתר הוא · ושה לפיילי' בגמ' דגים גופייהו מנא לן סייעו משום לכתיב בני לתן ובקר ושיה לבעו שמיעה משום לשמקש לפסולי שמוקדשין . ושוף נמי למ"ד יש לו שמיעה מן שמורה לכתיב זשת שורה שהרשה ושעוף שכל שוף הוא שהרי יש לו כנפים ושוא פורח בשויר וכרי הוא בכלל שמיעה שעוף לשמ"ד יש שמיעה לשוף מן שמורה ול"ש היה לריך לפרש שסתר שהיא להודיענו שהיו בכלל שעוף · ו"ל בשוטח שרמ"ם ז"ל שאחר שגלה שכתוב שלל דגים שהם שאסיפה ס"ם שסיפה שלמור' בני שהסיל ושה לכתיב ויחסף שת שהליו משום לבעי למיתר שממעיט שלף משום שכי כת' שהו שסיפה · ול"ק בני שליו ליכא למעני דעוף הוא ושעוף כל' פוקא לגשהה לעניין שהיה ומשום שכי לא שם למכתב שהו לגון שסיפה : והיכון בעשם מגיבים לשל בשו שהיה משום לכתיבי בתר דגים שנאמר זשת תורת שהשהה כמשמעה ושעוף כמשמעו וכל שפא שהיה שרומעת בשים שלו שדגים ולכל שיפא שבולת על שהרן שלו מגיבים ושבי תני לה בשדיא בת"כ ושפשר שעל בריית זשת שמך שפ"ג ושרמ"ם ז"ל שלא לשהמכוה שקרת לשוסיף שהסיל דומיא לשת כל דגי שים יחסף לפס · כלומר למלתא דשי מגיבים בשו שהיה הוא שגל"ד כתבתי :

ה שאלת ממני מודיעך דעתי ברשובן שהיה נכנס לסניגור לבא מגירים ובשעה שהכנס מלאו למשען ואמר לו סוליך המעות שלנו עמך להלבישם עם מעוחיך ויש עדים בדבר שבוב לך ילך רשובן מן שסניגור ונס שמעון לא עלה לסניגור ונעבע רשובן בשם ואין לו פנקס וסמעות שהיו עמו ניעולו ושמעון מובע מעוחיו ושחפעדופוס

עוען שמע מעוך שסניגור שלא לך מעוחיך כיון שאין בידך שער

תשובה דע שאסור לשפעדופוס לעעון דבר שנראה לו שהוא שקר מבו' שמע' מדבר שקר תרחק ואין נמי לא עדיפן ליתמי שלא מלתא דשכיחא ולפי' מלתא שלא שכיח כולי שהי ואינו ניכר כ"כ שהוא שקר שאם עשן שפעדופוס עשתי' עשתם שם לא עשן שפעדופוס אין לו לדיין לעעון בשבול היתומים וכן כתב הרמ"ם ז"ל בשטוב' סימן פ"ו . עוד כתב שם שכל מידי דלא שכיח לא עדיפן לכא ליתמי וכ"ם בשבר הביכר לדייני' שהוא שקר שלא מוזה לדוף לדק ולהוליא

עליהו גם בשבשיל וז"ל הרמ"ם ז"ל ומימן על מה שנוסגין שהיהא לשקל בשלשלת קיסם לשנור ובשלשה שבין בני מרן ישראל לבני בבל כשוב בני מזרח מעליכים קים' לשנור ובני מערב מוסרים קיסם זה אינו מעלה ולא מוריד שלא ז"ל כתעמה ג' ימים מוסר משום מי יפה ושנה לשם ליישראל מוטב שיהו שוגנין ולא יהיו מדדין ע"כ . ובשלשת גבי פת שסירו ע"י קיסם מפני שלא היו רוב שלכור יכולין לעמוד שם לבל גזירת שאר בשולי עכ"ום היו יכולין לעמוד שם ולא שהיו שלא היסייע ממם בניסול או לשהות בשלים . וכן נראה מדברי כל הפוסקים שלא שרשיני כשוב בשפר כלבו שבשלבת עין שני בניסולי עכ"ום ולא חילק בין פת לשבשיל ואין לנו סומכים עליו בזה ולא שהיו לנלא בפת ובדוחק משום סיכירת בעלמת שפת של עכ"ום שאור לבל בשולי עכ"ום כ"ע ידעי לשאור סילקן לא שני בשנור לבד שלא היסייע בניסול שלקן בל"ד שם שסליך לשוך שהנור בל שמעל' שלבשת שים בו שיעור לסייע בניסול מועד ושם נלו לשאור ומפני שסולמי שת שהבשיל ע"י נערים וגם אין בל מדם יודע שיעור זה שכון לומד שוסם שיניהו שהבשיל בפי שהנור במקום שרשוי לבשל קלח ושפ"י שעכ"ום יכנים שוסו בפני'לין לשום שסדי סייע שיראל בניסול שלל"כ:

ד שאלת ממני מבין נמו דמנים נלו בי שהיטה נימהו מלי שנא משוף והלא ל"ע לא נברלו מן שמים לכשיב אשר לו כרעים ממעל לרגליו לעשר בשם על שלחן :

תשובה שלי מלתא שפלינו בה רבוחת בה"ג והרמב"ם ז"ל כתבו משום לכתיב חוסף שהשיל משמע לבשיפה מוהריס דומיא דדגים לכתיב ביה שם שת בל דגי שים יחסף לפס ומלח לפס · ושקשה עליה הרשב"ם ז"ל להא שמרין בשים פרק שטוחט שלא גמרין שלא שמשיפה לכתיב בני שמיעה לשהריה לכתיב שלמן והבקר יחשה לפס ומלח לפס . שדע להא כתיב ויחסף שת הסליו ושפ"ם בעי שמיעה משום שלא כתיב בני שמיעה לשהריני לשולם חומת לך דבעו שמיעה · ושוה ז"ל כתב דכל שלא שהרה מורה בלא שמיעה בכלל סתר הוא · ושה לפיילי' בגמ' דגים גופייהו מנא לן סייעו משום לכתיב בני לתן ובקר ושיה לבעו שמיעה משום לשמקש לפסולי שמוקדשין . ושוף נמי למ"ד יש לו שמיעה מן שמורה לכתיב זשת שורה שהרשה ושעוף כל שוף הוא שהרי יש לו כנפים ושוא פורח בשויר וכרי הוא בכלל שמיעה שעוף לשמ"ד יש שמיעה לשוף מן שמורה ול"ש היה לריך לפרש שסתר שהיא להודיענו שהיו בכלל שעוף · ול"ל בשוטח שרמ"ם ז"ל שאחר שגלה שכתוב שלל דגים שהם שאסיפה ס"ם שסיפה שלמור' בני שהסיל ושה לכ

זכי . ותע"ג דמשמע מלשון הרמב"ם ז"ל דבשבח דלוקח בשיעבד מועיל הפקר אבל לכתחלה כל"ל לא. יש לומר דלפי' לכתחלה שרי אלא שדברו חכמים בסתם אמין לך אדם שמפקיר בשמתו להשלים לעכו"ם בשבח . ומו"ח נ"ע דאפי' אם הפסד מרובה יכול לסמוך על הפקר דאין לך שעת הדחק גדול מזה . וכן ראיתי בתשובות ריב"ם ז"ל סימן כ"ח ור"ל ומה שכתב הרא"ם ז"ל שאין לסמוך להשכיר בשמתו לעכו"ם ע"י שיפקיענה בינו לבין עצמו כן כתבו ג"כ התוספות ע"כ משמע בהדיא שע"י שיפקיע בפני ג' מותר לפעול לכתחלה . עוד כתב דהפקר בינו לבין עצמו מהני לפקוקי מילתא דלרוייחא לכל מדרבנן בעית הפקר בפני ג' כדלתניתא בברי' סוף פרק אין בין המוכר לפרקומי מלתא . הילכך אם לחוכן בעוה"ב שאם יפקיר בפני ג' יזכה בזה ע"י שיפקיר בפניהם ואם הוא עצמו יפקיר לחוכם כל ערב שבת ויחזור ויזכה בהם בתוללי שבת וכן מפחד יפקיר לחוכם שיזכו בהם שיתן לעכו"ם שלחים לקנות לעולם . עוד כתב להעליתי שם מקנה לחברת שיתן לעכו"ם שלחים לקנות בשבתות ויפקיר שלחים בפני ג' וכדלתיבנא ושמח לב טוב בשמתו של ישראל חלה לתן שלוחות לעכו"ם . ואו לכאר הפקר שמעות ולא קנו לו משותפו ותע"ג שאין העכו"ם יודע בהפקר ואוכל בשר שלחים של ישראל ליה לן כה : עוד לפשר שיטה המעות לעכו"ם והעכו"ם יקנה שפוערים ותע"ש שיקבל עליו לחבריותם ומזומנים בעגל שכרם מוחר לשכירו בעלמא שמתן לעכו"ם כדי שיעשה מלאכתו . ואחר שיגמר מלאכתו שם הוא יחזיר לו שכרו כנגד מעותיו מוחר . עוד לפשר שיקנה עכו"ם שיתן שביעית שלחים בפוערים ויתנה עמו שמלאכה שעת ימים יהיה שלו ויוה שבת של עכו"ם ותע"י שמלאכה של ישראל כלה יתנה עמו שיתן לו כך וכך בשביעית מלאכה זו ועשאת כיון שמתנו מתחלה הוי כאלו שבחות קניות לו ליום שבתו ואין לישראל חלק בהם וכימי החול כשרו שבחות לישראל ואין לעכו"ם חלק בו ולפך זה שפיר ריב"ם ז"ל בתשובה סימן קי"ח ע"ש ולישה למימר שיתנה עכו"ם שמתנה ע"מ להחזיר לו"ל שמה שהוא מרויחין שמא לא יחזיר ומשלחת המתנה בטלה למפרע ועבר על שביעית בשמתו ומזה שעשה בעלמו ליכא למימר שיכרכם ע"מ שיעשה מלאכתו דילמא לא יעשה וקל עבר הוה בשביעי לך ל' דרכיה ושמוך שבשם שיעה המעות לעכו"ם ואחריו שיתן שלחים לעכו"ם ויקנה ואחריו מקנה ריב"ם ואחריו מקנה הפקר ואם לחוכן בעלמו שיוליאם מלשתו בשעת הפקר לא טוב לו :

יד שאלת ממני על שער שהרמיקו שעדים מחיימתן שני שיעין ולשה טוען לא היו לבריס משולם אם נוכין בו או לא :

תשובה הרמב"ם ז"ל וכל הפוסקים כתבו לגון שבריית שאם משמע דבכל גוונא פסול בין טוען פרעתי בין אם טוען להד"מ אבל שעור שיעור מ"ם כתב בשם רבי יוסה ז"ל דשפיל ליה לבערת הייטו דווקא למיגבי ביה ממשעבדי . ת"ק מבני חרי אם טלוה טוען פרעתי דלמו בערת הוא כדי ביוקל המלוה לטעון בערך בידי מאי בעי אבל אינו יכול לטעון להד"מ כיון שיתנה עדות זו להכשיר מלו מלאתו בקרובים ע"כ : ואני אמעתי ולא אתין לתלרכה לטון פסול משמע טפי לעניו שיוכל לטעון להד"מ ומוויף הוא ולי משום טעמיס ז"ל אפילו לי טען פרעתי שיה לחוי בלא יהיה נאמן כיון שיתנה עדות זו להכשיר שיה לו לומר אמת מלאתו בקרובים ומני למימר בערך בידי מאי בעי אלא מוכח דלא מייתין להכי כיון לחוכה שאם פסול שיה ומו למלאתו בקרובים לא מכשר אלא בשלאתו בו ביום אבל לאחר זמן לא דאמאי מהתנבד וכן כתב הוא ז"ל וכיון שהוליא הכשר אחר זמן והכשר פסול אין לומר כיון שיתנה עדות זו להכשיר בשלאתו בקרובים בלחוכו יום בעלמו יהיה כשר אפילו אחר כמה זמן הילכך נוהא לי שהוא יחיד בשברא זו וכן כתב ז"ל וכ"ל דהא הרמיק בי ביפין פסול דוקא לטניבי ממשעבדי וכו' הילכך לא מסתברא לי לאפוקי מחוכת בשאי שברא אלא בכל גוונא פסול בפעמא דשייתה דשייתה בין לי טען פרעתי בין לי טעין להד"מ ומו דטעמא הוי אמת יגח הכל ויכוחב בשני הביניין בשר אחר ואחי טעמא שייך אפילו לי טעין להד"מ ומשלי טעמא כתבו בפרקים לאפילו כתיב ביה בריר וקיס בכופו פסול ומשלי טעמא אני אמרו באפילו כתו עדים והעידו על מה שכתוב למעלה ולא מוקף בו כלום אפ"ה פסול לפי אלא שבא שעשה בתקון חז"ל חיו שער וכן כתב בשל מ"ע ומכאן נלמה שהוא חולק על מה שכתב הרי"ף יומא ז"ל וכן לפי חומר שהוא דעת כל הפוסקים שכתבו דין זה בחם ולא חלקו בתשר חלק הרי"ף יומא ז"ל :

טו שאלת ממני לוליכך דעתי עלה דהא לתניא פרק כ' דמסנת ידים המוטל ידיו גרוך לנגב ידיו והמטביל ידיו לין גרוך לניגוב ידים והכיתה סתמ"ג והמרדכי ומשמע דס"ל דהלכתא הוא ופשט לא ידענא :

תשובה גרסינן בגמרא ר"ח תבשו כל המוכל בלא ניגוב ידים כאוכל לחם טמא שנאמר ויאמר ה' אלי ככה יאכלו בני ישראל את לחמם ממא בגויס : פי' כשאוכלים בלא ניגוב מים למוח מים מעמא וס"ל דמשום מומאה ממש נגעו בה שהמים מוחרין ומטמאין את הלחם ומשום הכי כשהוח גוטל ידיו המים שעל ידיו עדיין הם עטאין ומחרים ומטמאין הם לא יגעבה . אבל מי שהטיל ידו במ' סאה המים שעל ידו עשוים הם שהרי בתים ממ' סאה ואינם מקבלין טומאה אפי' שיעבלו במקוה כמה בני אדם במקוה עשוי שנאמר לך מעין ובור מקוה מים יהיה עשוי וגו' : אבל אינה טעמא אחרינא לחם דר' תבשו משום מיחום שהמים שעל הלחם שמא ממש . ולהכי טעמא לא שני לן בין אם נטל ידיו לו מעביל ידיו . ומשום הכי המחיטו כל בעלי הטלאות דין זה דס"ל דלאו הלכתא היא כיון דתלמודא לא מייתי לה ומייתי מימרא דר' תבשו משום דבכל גוונא מלריך ניגוב . והכי משמע מדברי רש"י ז"ל פ"ק דסוטה עלה דאמי דר' תבשו ור"ל כל האוכל בלא ניגוב ידים דבר מחום הוא ומביא כשוטחה שנאמר ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגויס תלמה דבר מיחום קרי טומאה ע"כ והכי הלכה כרוב כיון דאלי טעמא משום מיחום אין ספרם בין זה לזה : וכן כ"ל מלבון הרמב"ם ז"ל שכתב לריך אדם לנגב ידו וכו' וכל האוכל בלא ניגוב וכו' וכל שטוטל ידיו באחרונה מנגב ואחר כך מברך ושכח לא בייך לעניו טומאה אלא הכלי מעמא מאחרונו אלא מאי דכתב מחום שמברך ועדיין ידיו מלולכות הילכך לא בני לן בין נטילה לנטילה . כללא דמלתא כל בעלי הטלאות אלא כתבו זו התוספתא מבשו אלא ס"ל הלכך אין לסקל בדבר כלל אלא אפילו אם הטעביל ידיו יבשם ואחר כך יאכל :

טז שאלה רחוכן שביה מבשוחות בשמעון אלוה ממנו לגזוך שכ"ום ואחר לו שהמבשוחו' על שכ"ום ולגזוך הטכ"ום בשמעון אלוי ואחר לו הלויני על אלו המבשוחות על שכ"ום לגזוך הטכ"ום והשתא שמו כ' למאה אבוה ובכוף נתבדר שהמבשוחות של רחוכן ולאוכרו לוה ולוי נסב מדם מסידות ולא הלה לקחת רבית מישראל אבל בשעון אומר לוי מחל חלקו שבוה כ' למאה אבל החלק שלי שבוה ל' למאה לוי הוא למחול ולדברי רחוכן הרחבונים לוי מאמין שאמר שלוה לגזוך שכו"ם והמבשוחות של שכ"ום שם ולא לדברי הלחרונים יורה המורה הדין עם מי :

תשובה כבר הטליתי בתשובה לחרת שיכול לומר לדברי הרחבונים לוי מאמין ונוכה מן המבשוחות קדן ורבית תע"ם שהם מבשוחות יהודים ליטראל כגון ספרים וכיולא בהם לחיכה למימר דילמא טישראל מקנה לחבם לעכו"ם וכיון שהוא לוי של עכו"ם נאמן על עלמו יותר ממאה עדים וכן היא הסכנות כל הלחרונים ז"ל . אבל נראה שהרב"ח ז"ל חולק בתשובה ותע"י שכתבתי בחת' תשובה שהוא הדין בתי הרמב"ם ז"ל חולק ח"מ מולא לני ב"ד שלא להחזיק בלא רבית אלא שהמבשוחות ביד לוי ולוי רולה להחזיק לגרוכן בלא רבית אין בשעון יכול לנכוב עליו והוי כאלו אין מבכון ביד בשעון ולא יכול לקחת רבית מרחוכן והוי כאלו לוה ממנו לגזוך העכו"ם בלא מבכון ומבשר שלוה לגזרו : ומו דעיקר בעמא הוי כלי בלא יהיה כל אחד ואחד לוה בשם העכו"ם ותע"ב חומר לגזרו היו בשעון ורמיתין ומלא מבטל היה כל מבירו וכ"ד לא שייך הלי בעמא כיון בשעון לא הוליא בום קדן ולא יבטל כיסו ממלא עושה שלוחו בפרטו של מבירו בלישור וכ"ם לפי מה שנראה מתשובת הרשב"ח ז"ל בפי בעמא דשעון חולק וכ"ל רלוי לפסוק כשוטו כיון שלא מבטל כיסו ומיהו אם בשעון יש לו חלק במעות לא כל כמיניה ללוי למחול חלק בשעון אלא חולי בשעון רבית בשעות לאו כל כמיניה לגזוך העכו"ם אבל אם פירש לו שהמבשוחות אלו אתה לקחת ממנו רבית של העכו"ם . ואם פירש לו שהמבשוחות של ישראל ולא נתנם לו אלא להבטיחו מן הקרן ויבטל רחוכן בלא לקח רבית מן העכו"ם ומעל בקרן ומחזיר לו מבשוחיו . כללא"כ :

יז שאלת ממני על מה שנהגו המפקדים לומר כמו שמקב"ה לחתת כן הוא לחתת דכר זה אם יש כזה חסם שבועה או לא :

תשובה דכר זה עון פלילי וקרוב לכפירה ולחלי לעשור בחומר זה ולעלמו שמוע עון ואם יאמר לישכו על ככה כפי רלות כ"ד עד שיאמר לפי שאין להשוות לחתת מיחותו יח' לחתת שום נמלא מסכנרלים ואפי' שהדכר שהוא לחתת ברור אפ"ה הוא רלוי לעשות כ אלו משום עבד לקוטו ואלו לו לנפשו על ככה וכ"ש אם הדכר שהוא לחתר רוצה לחתת הוא שפק או שקר שזה ולאי כופר בקוטו ואומר לו הוא ואין לו מלך לעשה"כ . אבל לענין שבועה אם מבטיח לחת חבירו כשאומר כן נראה שהוא חייב לקיים דבריו ולחתמה . ואפילו חימת לאין כאן שבועה גמורה לא נרע מידות . ופסקו רוב הפוסקים ז"ל דיוצא שבועות כשבועות : ולאפי' בשם חיב"ח ז"ל בלחד שאמר כן יעשר ה' ליריאיו ושמורה שאקיים אלו כתנאים : ושביב ז"ל שבועה בשם יש כאן ואעפ"י שלא אמר שם אלא בכנוי ובלשון נעז כדאמרינן מהרי כולא שבועה סילכך אם לא קיים בשבועתו יש בו משום קעני אמנם ויש שם אלד נדר ושבועה ויש בו משם כפירה ויש בו מבטיח ואינו עושה ורוצה אני לכוף אותו לקיים בשבועתו אלא נרע משם כן שבועה לאמרו אקלא מפרשים לאפילו בלא הזכרת שם וכנו מתחייב וכ"ש בשא לאיכא שם משם ואיכא מילה לאחת שניה ג"כ שבועה אבל לאחייבו מלקות אין לנו כיון שלא הזכיר שבועה ולא הזכיר השם בלשון שבועה ולא בשל הדכר שאם בשל הדכר והזכיר שם שרי היא שבועה לכ"ע . כללא דמלתא יש בדכור הזה מפקפוק מה שלא אוכל לבעלו ולאו לנרוע באומרו ולשטעיטו ולישכרו עד שיעור מדרכו הרעה ומלאו מלפני מכר"י ז"ל על מי שאמר אם לאעשה דכר זה לא אסיח יהודי ושביב שאין כאן שבועה אבל אם נשבע על דכר ואמר אם לאעשה על זה לא אסיח יהודי אין מתירין לו שאין כ"ד נזקקין להסיר בדבר שיש בו מקלה ואם נאיר לו כאלו אנו אומרים לו שלא יסיח יהודי וגם בזה יש משם כפירה שאין רלוי למשכן השם על שום דכר בעולם אפי' מועיל לא נפשו :

יח שאלה ממני מודיעך דעתי בראובן שעשה שליח את שמעון לגבות עם לוי ושעה שער שרשאה בכל מאיזה עם יוכל השליח לקיים ליסור ושבועה לעשות דכר פלוני בשם משלחו ויתחייב כמשלחו לקיים אותו ליסור לו אותה שבועה לשלוחו של לדם כמותו : או דילמא לא מחייב כיון שלא סוליח המשלח שבועה מפיו ולא שיה בלבו ג"כ :

תשובה עם לוחו כפירוש לקיים ליסר כשבועה וכיוצא בו כדכר שברור שחייב לקיים כיון שהוא לוחו על כך לכל מן שמחם יש לדון אע"פ שכאב לו שיהיה יהו כידו ופיו כפיו מ"מ ליכא למימר שאינו נקשר בליסור שבועה ע"י השליח לכל יש להכיא ראיה ממעשה שבשבועים דכאיב ולא ככום כיי ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה כה' אלהי ישראל ויעמו כל העדה על השבועה אם קמן שישראל לא היו חפיים להחיותם אלא מפני שנשבעו להם נשיאי העדה שהם כשלומים אלמא גם הם נתפסו בשבועה ולפיכך לא סרגש . ואעפ"י שיש לדחות כי מפני מלוי הסם שנתנו מלהרגם אלא יאמרו נשבעים ואין מקיימים וכותבים ברית ואין עומדים בו מ"מ פשטים דקרא משמע כי מפני השבועה נמנעו מלהרגם . ואו לאם השבועה ושביבים לא אלה על כל ישראל אין כאן אלול השם שהרי השיחים לא היו מורגים לותם אלא שהם לקיים כשם לא שחיה כל נפשה . ואו דר' יהושע מייתי מינה ראיה ולי נעשית היו משום אלול ס' אין מינה ראיה כלל . ואו דמשנון שפשר לנאות שכאב לו כיון לדין כין לפשרה וכבלל פשרה הוא שיוכל לקיים ליסור על השלמה ולא שאני תולה דדין הוא אלא תפילו לא כאב לפשר כיון שכאב בדלא למימר לשקוני שדרשיך ולא לעוותי כל מה שיעשה עשוי כאלו הוא בעלמו עשאו ואעפ"י שלא הוציא שבועה בפיו מ"מ כשעה שעשה אותו שליח היו כאלו פירש לו בפירוש ומ"מ אם עבר ולא קיים השניחו אינו בר מלקות ולא נקרא עבריין כיון שלא הוציא מפיו אלא בלב כ"ד כופין אותו לקיים השניחו או שלאסור לו השבועה כאלו הוציא בשפתיו שאינו דין שילקה השלוח על פי השליח :

יט שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שנהגו נשרב ואח"כ הודה דקי"ל מודה בקנס פטור אם פטור ג"כ מליטת אותה כיון שפטור מן הקנס לו דילמא כופין לוחו ליטא לוחה :

תשובה דכר זה לא ראיתי מפורש בח' מן המפרשים ומסתברא

שאין זה הממוק' הלא בזמן שאין לו מעות או מעלעלי' שצריך לעבות מן הקרקע אז יוכיח לו זמן דבלאו הכי אי אפשר להעבות מן הקרקע הלא לאחר שכרתה ושומת לכל בעלים לו מעות או מעלעלין ומלוה חובצ לעבות מהם מגבין לו מהם לאחר ואין מילוק בין קבע לו זמן בין לא קבע ביון שעברו שלשים יום של שתם שלוחה וי"ח שחוזרין זמן אחר לעבות מן המעלעלין כמלאו הכי"ת והרמב"ם ז"ל מכריעין בין שתי הסברות ולבלבה כדברי המכריע ואני רגיל לעשות פשרה בין הלו הסברות בזמן שהי יודע שים לו מעות היני נותן לו זמן כלל לכל בזמן שים לו מעלעלין והוא צריך למוכרן אז הני נותן לו זמן ג' ימים עד שיוקח כדי שלא ימכור מעלעלין בפחות אפילו שהמלוה רוצה לקחת המעלעלין בשווין בין שלא הכרים המעלעלין כי מעשה זה תמרו בין לוחשה לבעל הבית המוכר כלו ובזמן שהוא צריך למקור קרקע שאין לו לא מעות ולא מעלעלין אז הני נותן לו זמן שלשים יום. הגלל"ב :

כב שאלת מודיעך לעני ברחובן שים לו משכון ביד שמעון על מעות ודוחק לוחו ואמר לו ראובן טול המשכון במוכך שם קנה שמעון או לא :

תשובה לכאורה היה נראה לומר שקנה שמעון שהרי מיכה מציכה לראובן שלא היה בדעת ראובן להקנותו אלא מפני שהיה דוחק לוחו על הממון אמר לו כן ודאוי לא מדעי ליה . ונראה לדבר לתנן בפרק הבית והעלייה מי שהיה ביתו סמוך לגגת חבירו ונפל ואמר לו הניחוך אין שומעין לו מקבל עליו : אמר הילך יניחוניך ואני אעול תא שלי אין שומעין לו ואמרינן עלה בגמרא הא מדקתני סיפא הילך יניחוניך מכלל דפיניהו עסקינן אעמת דפיניהו הא לא פיניהו לא ואמאי תיקני ליה אגרו לר"י יוסי בר חנינא אגרו של אדם קונה לו שלא מדעתו . ומהרני ה"מ היכא דלא מכוון לקנויי ליה אבל הכא שמתמוני הוא דלא מסתמיע ליה . הא קמן לתנ"ג דאמרים ברחובות דבעל הגגה קיימי ואמר לו הניחוך אי לא פיניהו לא קנו דלמתמוני הוא דלא מסתמיע הכא ומי לא אמר . ומיהו מסתברא דאם קנו מידו קנה שמעון המשכון ולא מצי למימלד ביה דכולי האי לא עבדי אינשי לאחויי אלא ולאי גמר ומקני, והשתא הוא דבעי למימלד . שוב ראיתי שכתב הר"ן ז"ל שלא לסך סוגיא וז"ל ויש שלמדו מכאן למי שיש בידו משכון מחבירו ודוחקו לפדותו ול"ל הלא יהא המשכון שלך עד שאפרע לך מדמי ליה ע"כ וכן כתב ממוקי יוסף . ואם לא היה דוחק לוחו וכ"ש אם לא הגיע זמן הפירעון ואמר לו קני המשכון קנה ביון שהוא ברשותו :

כג שאלת על זה לינו נהגה וזה מכל שם מייב או לא :

תשובה הרי"ף ז"ל כתב בפרק כיצד הרגל החייב . אבל הרשב"ץ ז"ל כתב דפשוט וכביון דאיה מה' דאמרינן פרק הבית והעלייה לאמר בילמת על כאן לא אמר רבי יהודה אלא מפני שהחזירתו לאחים' וביון דאיכא פסידא לבעל הבית אפי' בגם העליון את העליה אמר יוכל ולך בחוך הבית הע"ג דאינו נהנה אלא ודאי מיהא שמעי' שכל זמה שינו נהנה הע"ג דאינך חשב פשוט שאינו אלא כמי שמוצאו מליכנס בביתו שהוא פשוט . ולפי דעתי אין מכאן קושיא על הרי"ף ז"ל דשכא דרך החייב אמר תלמודא הכמי בילמת על כאן וכו' אבל לעולם אימא לך דעשאים רבי יהודה מפני שהוא חשוב לאדם שיהנה ממון חבירו אלא מדעתו . ג"ל: קנם קנסו חוסו שיהיו ויהיו בביתו כדי שיתן לבעל העלי' יניחוניו : ואע"פ שיש כרבים שיש להם נגרף בזה שיהי חוסם לבית חבירם לא היה חוסם לבית אלא לחוסו כלום שהרי אפשר שיוכיח לו שיניחוניו ולא הוי כמי שחוסם את חבירו מליכנס בביתו לפשוט להשם היכא דאיכא הפסד לבעל הבית שהרי הוא חוסם אותו מליכנס בביתו לפשוט כאילו הוא בחלר חבירו דקיימא לגבר הע"ג דגברא לא עביד למיגר צריך להעלות לו שכר וכיי מפשכר אלא בחלר של חבר ולר בחלר חבירו ומפסיד לו שכר בביתו לפי שחומר פוק חזי כמה בחים יש לו לדור ושמא בית זו אם לו מכבחים שלו :

כללא דמלתא כל היכא דאיכא פסידא לזה אע"י שאין זה נהנה חייב דאפשר דשאני הם לו ואין לה יעשינן לה . הגל"ב כתבתי :

כד שאלת ממני בנוגע לעבירה אם צריך לבדוק לו הסכין אי דמי לנוגע האוכל בעלות לחיתכון לו לשחוט בני אדם :

תשובה זו מחלוקת בין הרשבוים דרוב הפוסקים כשחט דמי הוא כשחר כל אדם כיון שאינו נוגע לאכול בעלות אבל הרמב"ם ז"ל כתב פ"ד מהלכות שחיטה שהנוגע לכל ל' יש העבירות צריך לבדוק לו הסכין ואע"פ ל"ש לאחי לא אחר רבה נוגע לעבירה בודק סכין וכו' ואחר נוגע האוכל בעלות לחיתכון בודק סכין וכו' וי"ל לדעת הרב ז"ל דלרבותא נקיט הכי דאפי' נוגע לאכול בעלות שני בבדיקת סכין דם"ל כיון דדם כה בהיתירא דמי ליה ולישבי אחריה עומדים על גבן קמ"ל דלא שביק בהיתירא ואכיל באיסורא . וכן כתב רש"י ז"ל בחולין וז"ל ולישנעריך לאחשינן דלא חיישי כיון דדם כיה בהיתירא דמי ליה הלא ודאי באיסורא דמי ליה ולחיתכון הוא דעבר עליה וכי מדמין ליה סכין לא שביק באיסורא ואכיל באיסורא ע"כ : וכן אני מקדק מלשון רבה נופיה לאחר ומוחר לאכול מבחיעתו ומשמע שזה שלשון מיוחר הלא אחת לאחשינן דאע"ג דסברא הוא לומר לאחור לאכול מבחיעתו מטעמא לאחרן אפי' שבי מוחר לאכול מבחיעתו הלא שביק בהיתירא וכו' ואפשר שלמדה הרב ז"ל מדחזינן שכל שוחטים ואפילו שגרולי מומר ומוקמי' לה בנוגע במומר לאכול בעלות וכדרבא וכי היכי דמומר בודק סכין בוחי נמי צריך לבדוק סכין ומשום זה יש ללמוד דגם בוחי צריך לבדוק הסכין ואע"ג הלא דמי לגמרי דשם עכו"ם צריך לאחרים עומדים על גביו ואלו מומר או בוחי לא צריך מ"מ בבדיקת הסכין שוי להדדי . ומ"ם מ"י אפילו דקאני כיון דבוחי בעיא תרתי וביטרלל מומר שני במלא . וי"ל כיון דס"ל להאי תנא בוחים גרי לחם הם ניחא ודוק ותשכח . ומשמברא דהא לחמרי' אם לא בדק הכין אסור לאכול משחיעתו משום הלא ערא ס"ח שאין לפניו משחת אבל יש לפניו משחת לילכא מיהא כולי האי לא אכיל באיסורא ודמיא לחמן שעבר עליו ואפשא הע"ג דאיכא קלא עיהא להחליף לא שביק היהרא ואכיל באיסורא :

כה שאלת ממני על שפסק לאחד מהחכמים בליפת מו"כב ח"ל ביום ג' י"ג לחדש שבט שנת ים"ל ליישים בה כ"ר יהודה לחדרבי ועיבר על המוריבם הנ"ל שהיא שלו ומעולם לא מכרה לשום עברה בשולם והסיב לו כר' יאחק מייעי שהוא קנאם מרבי יעקב מהמרם היום כמו ע"ו שכח וברוב הזמן נאבד שער קנייתו וכו ביום ובאותו מעמד בתו העדים לפני ב"ד כ' שמעון ן' רוח וסעיד בחורה עדות אחד שמיעון עליו שאותם מוריבם שהיו מיעיני עליהם בכי יהודה וכו' יאחק מהזכר שהוא הרביע האחרון שהוא במורד שהיה של רבי יאחק מייעי שהוא קנאה : בו ביום באותו מעמד בת רבי יהודה ן' עזרא מחנו של כ' שמעון ן' רוח וסעיד בחורה עדות שהוא זכור בשהעילו מוע המשיחה למדוד ולחלוק המוריבם שמריבין עליה רבי יהודה ור' יאחק הם' שהעילו האחרון במורד על הדרך . בו ביום ובאותו מעמד העיד כ"ד עשוכה בילגיד בחורה עדות שהיום כמו שהם או שהיה אחר שהנה המוחה המילוחה היה מעייל עם רבי יהודה המזכר ואמר לו רבי יהודה המכר תרתה לין קנה רבי יאחק מייעי כל זה הקרקע על המוחה במעמד שתם כלו' בזול . בו ביום ובאותו מעמד העיד כ' תבדסם ן' מור בחורה עדות שבאותו זמן שקנה כ' יאחק מייעי קנה על ידו שהוא היה הסרסור ביניהם וקנה ל"י המזכר שי חלקים חלק ן' שהוא בשי עשה השהים של כ"ר יאחק הנ"ל ושלק אחר האחרון שהוא במורד על הדרך ולא נשאר למוכרים שום חלק ולא שום דבר לפניהם מזחת המוריבם ולפי שזה חמת וכו' . הני המחום מעה אחרי שמעי בעזות כר' יהודה חדרבי וכ"ר יאחק מייעי על חלק אחרון מחוחם מוריבם אשר בסוף השוק של שלאחה גם שמעתי העדיות שכחובים לעיל ועל פיהם פסקתי סדין עם כ"ר יאחק מייעי ואין לבעל הבית לחזוק ולערער עליו חלא הרי הוא מוחק ומפוסה שלו ולרחיש ביד כר' יאחק שהזכר אחרתי שמי פלוני :

תשובה מחזון לשון הפסק משמע לעל העדים שאחר שכתב ופל פיסס פסקתי ול"ל דבר חימה הוא בעיני דאחת איכא לאחשון עדות קרובי' זה לזה שהרי העד האחי הוא מחנו של רחשון והי"ל הכעל כחתמו וקי"ל עדות שבעלה מקוחה בעלה כוחה . ואע"ג דכתב, מקוח מפרשים דאין עד פוסל אח חבירו אלא ת"ל כוחי לעניין בעשת מעשה הא איכא כמה גדולים קחתי ובחרתי דס"ל להגלה בב"ד לבד פוסלת וכן נרא' דהשתא הא כוחה לבד פוסלת כ"ם בגלה בב"ד . ומה דרוב מפרשי' ס"ל דהא לאחמיני דחיולי, לחו כפשעת דמלחת וכן כתב הרשב"ץ

וכתב שזו דעת רב"י ז"ל וכן דעת הרמב"ן וכה"ר וגמוקי יוסף ז"ל : ולפי שיטה זו אפי' לו בלא כוונו בשעת תפיית העבודה מה כוונו בשעה שהיידו בע"ד : וזו הלא מוכיח דבייל להו מידי דלא קבל עבודתם מהם ובפרט על פיסם וזו דכל היכא דאיכ' בפיק' לא אשכחודי תוכו בעלה על העבודה וכן כתב הרמב"ן והרמ"ה ז"ל ואפי' היכא דאמר בדי דכור עבידו מוב הפוסקין הסכימו דאפי' אחר בדי דכור עבודה בלא בעלה וכ"ב כי מתוך הלבון מבמע בכל העבודה היה יחד ובמעמד אחד וכר מן דין לינו רואה כזה העבודה משבח לאפוקי לרעת מחזקה מרה קמת בהרי העד הרחבון הוא עד שמיעה גם מה בהעיד העד הבני בהעילו תוע המדידה מהמוריבם של ר' יהודה הגז' עד סוף המוריבם בהוא רבים האחרון במורד הדרך ע"ב לא ידעתי מה עדות זה לחייב הלא תפשר במדדו ולא הלקו מ"ב הניילו החוע לאורך לבל הרוחב עדיין הוא בלא מלוקה . ח"ב הניילו החוע עד לבסם בקצה בני החלקים של החוריבם לבל החלק הבלעדי של ר' יהודה הגז' מי יאמר בקצה . גם העד הבלעדי לינו בלוש בהרי אין כאן הלא ספור דברים בעלמא ואפילו היה דרך הודאה אין הודאה הלא בב"ד או בפני בנים . גם העד אחד לא בעיד על ר' יהודה הגז' בלא נשתר בו מלך בחוריבם הלא על המוריבם העיד ואפשר שהמוריבם מכרו גם החלק בלא היה בלבם :

כללא דמלתא

בהדוחת דא לא ידעי' מה היא ומחוך כך הני תומר בלא כמך הפוסק על העדים הלא לסניפין בעלמא קבלם . לבל עיקר סמיכתו על עצמו ר' יצחק הגז' בחמר בקובץ מר' יעקב מרמרם ובער היה לו ולבד הלא בלרוך לזה תנאים הרבה ה' בחסים החוריבם מקום רחוי להבחמב תבמיע בעיקרי מוקם ואם רחוק הלני בהרי מקום בלא מחיצות ורבי' עוברים ובבים בם לוך אפשר להבחמב בו . ב' בחסים ר' יצחק הגז' מוחזק בחוריבם ומבחמב בה לבדו . ג' ברבי יהודה הזכר היה יודע בזה מחזיק בקרקעות והיה במקום ביכול לממוח ולא מיחה . ד' בחסים לרוך ביעשון ר' יצחק הזכר מר' יעקב מרמרם קריחים ובפני לקחה זה ממנו לו בפני דר בה אפי' יום אחד דלמ הוא יחמן בתנו ודבר מכל לא נחפרש לא בעדות ולא בסבק הילכך אם חבר חנאי ה' מכל מה בחמרו המפרשים בחוקם בחין עמה בער מוכר הקרקע לרבי יהודה הזכר היו בהם לו עדים בחיחה אלו לו במודם רבי יצחק הזכר בחיחה בלו ומבניעים לוהו בלא מכרה מעול' ואפי' בהיו בם כל דיני החוקה קבילה לי לומה לא הבניע הם ר' יצחק הגז' על עצמו ואע"ג דאני הכר הכי היכי דעד ה' מחייב בעומה עד ה' מכרים לפעור מבעוב' וכ"ב בבעומה חיבה מ"מ אין בהן לפיהו עד ה' מן המעמים בהבחמי לחעלה . ואפשר לומר עניו זעומה בזו דבעיקר הדין בהן על החוקה אם היה חוקה בדבחיבה ועל פיעור הבעומה בהן על העבודה הלא נרע מגלוי מלחא בעלמא וכ"ב לרעת הרחמים דאיו עד בוסל אח מביהו הלא ה"ב כוונו לבעיד בבעת מעבה דאם ג הלא בפסקינן הכי מ"מ לבעיקר בעלמא לפעור מבעומה בהיה וגם פיסם בבחב בפסק בקי הבעלי הדין והעדים :

כללא דמלתא

אם על העדים בהן לא יפה עשה ליהוי מהן דהו ואם על החוקה בהן לרין ליהוי בה בחיחה בהזכרתי למעלה ואם לאו חוזר הקרקע לר' יהודה הזכר בדבחיבה :

גבר חכם בעת יהו בעויה להורות ולהבין בחוכות ולהלוח קבוצות בה"ר יצחק הזכר פולמוגדא הלצ"ו ועמדתי על הקונדרים והוא בזוי על ד' הקדמות בחיים מהם יהודות חללינו והבחים על פיך לא חיים ואכיני מבאר דעתי בקובר כי מה יהינו ולא חדע ובין ולא עמך הוא ב"ם בהבפרים מלויים הם יותר בחבר רחיתי בקונדרים : הקדמה הבחום היום הדין הוא חנוי בחלוקת פובקים זה אחת הין בו בפק וגוכם מבכיעין בהיא מוחזת ומחוך לבוחם מבחבר בהיא מוחרת הלא בפיחה מדתי' בעמת מדהו דרך נדילחה ורבילחה ומחלחת בריחה בך היא . הילכך הדבר ברור חלני כי המחירים חפילו הלא בפיחה מחירין בחבר בחבת ודר' בחעון לא קשיא מדידיה כי הוא לא החיר הלא הדבוקה מלה הלא יכול העבח להבניע יהו לבודקה . לבל בהבוחה בהוחב ד' חנבוחה לא החיר הזו לא יקראחה פולמוגדא בהרי העבח יכול להבניע יהו מלד החחר ובפולמוגדא הוא בחלק על ר"ב ז"ל . הקדמה בביים בחוכח בלוחק היה להקל בדבר

ובן הוא המוכח בהוא מלבוחם לחבר יהודה הלבים בעלי הבבחום והבהוח הבפסד ממוחם על יהודה נעשו בם ובן הוא מוכח הביר הבדולה בחם ובן הבידו הבעבחים על עבח חומן בלי בחזו ר' דוד בבח מפחם והוא היה חבחידו בל בח"ר יעקב בריב ז"ל בהיה מהיר פולמוגדא לבל בחלבים בהבו לרברי הלחבים בלון הבור ובי"ב ז"ל בהיות לחבר הבחום על העבו"ם ואין הלבים קוים הלא הבבר ואפילו הירבים הלקלחים מהחבידות מהיחין לעבו"ם מפני הביקור הילך יפה נהנו בם להקל : הקדמה בלישים בחם בהבחיבו עחה להחמיר היה מוכח בעבוות בחבבו בלא היה בם בום פוסק בילך בדבר ובהמוכח בהלבון היה בעבות לו בהבחיבו המוכח לעמיי זו ולבלי מפיך לנו חיים לפי בקבם עלי להקל בלא ראו המחמירים בום פוסק מלוחם לבר זהיה ואפילו חיחה הלא ראו הרי היה בם חבם בעל הורחם זוע ואומר להם בחין הדין בך הלא נחלי חיה לן להחמיר בדברי המחירין ובדברי הלוסרין ובמעו דעחם לדברי הלוסרין'ואם הוקבע המוכח על פיהם הק' מחר לבעלו בין הבוקבע המוכח לאסור בדברי הלחבוחים בבן הוא בל מקוחיהם מפני בהעידו על לבוחיהם בחכלו ערפוח הלא מפני זו חחבעל מוכח' לם בבר הוקבע ואם חלבון הבבמחם בבחוב בם וחבבעו וחקרו מחין בח להם להקל בזה הלא מלחו חדבר' מלחו בחבמיו הקדושים לבר בחרן המה החמירו על זה הלא חיחו לך הדבוקה בבעדוות דבוקות לבדהם וכו' ומבלן דקדקה הלא רלו בום פוסק ביעיר לבבר לפרש לבון זה בבי מחין בח להם להקל בזה ולהניח דברי החלחוחים בחבהו בון הטור והריב"ם ז"ל דק"ל הלבחת בבחרלי בהרי רלו דברי הרחבוחים · הילכך לם חחם הוא בחבבו בהמוכח הרחבון היה בעבוות הלא ידעו בים בם פוסקים מקילין ומפני זה בעלו המוכח הרחבון וקבעו המוכח להחמיר בזה רואה לני בחוחר להחזיר הדבר ליוחבו לבבר בהוא י בהוא להקל לבל לם ידעו בהמוכח הרחבון היה על פי פוסקי' מקילין ואפה רלו לבעל המוכח בהוא ולקבוע המוכח על פי החוכרין וקבע המוכח וחפבבע במדיים לינו רואה ביוכלו לבעלו ולחזור למוכח הרחבון בין בהוא להקל · הקדמה רביעית בעובי הבית וגדולים חבבו בזה לחבור גמור חלינא דכ"ע וזה לחמרו בחם גדולי בעלי הבוחלה לחבר בדור נזרו חומר כי חלינא דכ"ע היה לחבוחים יקבלו זה לחבור ע"ב מבמע מזה הלבון בלא קבלו עליהם המוכח הזה הלא בחחלי הז' ובין בלין זה לחם בהרי היה לחבוחים ב"ע הלא חדבים הרוב מחירין בחלא בלין זה המוכח בלל וגם קבלוהו עליהם ומחחר לבעלו ולחזור למוכח הרחבון לבל לם לא היה הדבר בבר הלא בקבלו עליהם המוכח וחפבבע בבל המדיים חפב"י בהיו בם הולכים לין מבבעלין חוחו בין בבוח להחנוגד בבר חורה :

כללא דמלתא

בחם בעלי המוכח ידעו בהדין מחלוק' וחפ"ה קבלו עליהם להחמיר וחפבבע המוכח לין מבבעלין לוחו וחם בעלוחו היו מבוחל בהרי בבר קבלו עליהם לעבוות בדברי המחמיר וחם חבר ה' מכל הדבירים החלו בחבר בחב' יפה עשיהם בהחזרחם הדבר ליוחבו :

והוי יודע הלא בבל הדבוקה הני מבבים להחיר לפי בים בני מיני דבוקות הוא בחלוק ולינו ממוכר ובבחדידין לוחו החוע הדבוק בביב בביב יהיה הריחה בפני עלמה וכן נמלא בחרן הזה ביולא בזה לין לחוי להחיר בלל בין נמ"ד לין בדבה הלא נקב בין נמ"ד לפי בעחיד' להחפרק וזו בין בחיהה דבוקה הלא בחוע על פני בולה חיבי' שמא נקבים הרבה היו בבביבות הריחה וגם עחידה להחפרק בין בחיהה דבוקה בולה · חבל הפולמוגדא בחלקו בחיה דבוקה לגמרי מבחון ומבבים ואפשר שזו היא בוונחך בחבחב בחוף ובהיהה דבוק גמור בבר בבבר ע"ב : ואפשי בחפשר בבח למעט אם נדבקה ע"י בירבה מ"מ גם זה בבלל דבוק גמור לאסוקי הלא יהיה דבוקה בביב בביב הלא מבבעים · ואפשר בבוח יהורן מה בקשה מדברי יהוחה ז"ל מדידיה מדידיה · מ"ב חדח בקובים עבו"ם ומבום הבי מחמירין חבל בקובים יבראל מקילין מבום הבסד ממוכם של יבראל · מ"ב בחב חרוויהו מבום המוכח מקום בחבנו להקל יש להם על מה בישמוכו : הגלד"ב :

כז שאלת ממי על עוף בבמע הרגל מן הארבובה ממוך למקום לומח בבידין והבחו לומה יוחר מי"ב חדם והלא מחה הם היא מוחרת או לא :

תשובה כדבר ברור אצלי בהיות ר"ב מוכרח ולא מצינו במימי ר"ב חדם קי"ל דאין בהיים ר"ב חדם מועיל אלא לפסק טריפה אבל לומה בטרפה בח' מבטרפות במקו המכרי' אין הסטייה מועיל כלו נכמים סכיון אלא מצינו מה בקבלו חז"ל וכן בחקו הפוסקים והמפרשים ז"ל . אבל סיכה דהויא לפסק טרפה בסטייה מועיל לומה מידי דפסק חם פבוע . ובי"ד אני לומה בסיכה בכדה אפי' אלא בסטייה ל"ע בסרי נחלקו הראשונים ז"ל בחתיכה בחמצע בחלוצ החרכומה המכרת עם הכוזק כמוך ל ומה הגידין בהרח"ב ז"ל ממחר הם ודייק לה מחתיכה דאיכא לאקבויי מדיוקא דדיבא לדיוקא דסיפא דבריבא קאני מן החרכומה ולמעי' כבר הא בחרכומה עומה טרפה ובסיפא קאני מן החרכומה' ולמעלה טרפה הא בחרכומה עומה בכדה מדא מיניהו דוקא ולידך לאו דוקא ואזלי' למומרא . וכן פרש"י ז"ל פרי חלו טרפות בני נוצה לחקוקי וכו' עיין בפפרים . אבל הרמ"בח ז"ל כתב בחם בחתך בחמצע החרכומה בכדה ועד כאן לא פליגי אלא בחתך בחתיכה דאיכא למימר דהחם נמי הוי מקום נומה הגידין ואיכא למימר במח בחמצו גם הגידין אבל בי"ד שבחמצע הרעלאה איכא למימר בסוף החרכומה למטה דפסיעת דבשרה אלא בחתיכה בחמצע בחמצע הרי לא נחמצו הגידין אלא מדבקה הרי הם קיימי' והעמידו הרמב"ן אלא יפול ומזר והבריח : ולא מצאי' ניחום במח בחמצו הגידין ממקום מיכון בנומה הגידין . הח לא קשיא מחוכח הגידין במצו במוטה הגידין לא בחצו לכיון בחם בלימין אפילו שקלפו מחקום מוזין ונשמין אל הרעל ובדבה בריה ובעיקר החמלוקת חצ"י בחיו בלאי להבריע בוחא אם דברי הרמב"ן ז"ל דגרסין בגמ' יחיב הוח מדבקין קמי דר' אבא ויחיב וקאמר דערקומא גופא אמר ר' אבא לא הניחו ליה הכי אמר רב יהודה הכיא דפריי עבמי וכיון דבקי בריה בר בי הוח דאמר מבמיה דר' אסי דשילו ערקומא . והכי הערקום הוח הבצם הקנון המחבר בין שני ספרקים ופרס"י ז"ל ואם נחתך בין עצם לחלצי לאותו ערקום טרפה ע"כ משמע בהדיא בחם נחתך בחמצע הערקום בשרה בסיכה מאי דקאמר הכוא מרבנן דערקומא גופה ואיר אבא לא חניחו ליה . והא דקאמי מחני' מן החרכומה מלמעה בשרה היינו מן הערקום ולמעה דקובעת למלמעה דערקומא הוא עיקר החרכומה בעל ידו כופפת בשרמה או הצוף את רגליו . ואפי' לפי סיעת הרמ"ם ז"ל דקבעי ריבא לסיפא לסיכה למימר דסיפא דוקא דקאני דיבא דבסולא דאחי לפרושי ולמימר לפך ניי מכלל י"א פרפיות היא דזהו עיקר מדובים דחנא דאי לא במצי' דלמעה בשרה פסיעת דמפי מיפי לאחורא . מלא דחנא אלו ערפות קאני בריבא והדר מני אלו בפיות כדי שלא נעריך אלו ג"כ ובדפריבים בחם : ובבא נמי בדין הוא לאיפוי למעלה מן החרכומה ערפה בריבא אלא מבוא דפיי אלא ואי נומל לחיי מן החרכומ' ולמעה בשרה. ומלחא למ דלפ"ג דחני לה דסיפא ריבא היא ודוק ובבבא ג"כ ז"ל דמוחרת לכ"ע אפילו אלא בחתך :

כח עוד שאלה לחוכן בדה את במעון אלא כדין ובביב לו במעון לחדבה אם לחוכן הוא מוד ואיני מפיים את במעון בחם יוכלו להחפלל עמו או לבחת ולחת ולדבר עמו :

תשובה ת"ל מבודה שוחה ובוגן לו וגבכר ובבכרין לו . מוחרם לא בוחה ולא בוגן לו לא נבכר ולא בבכרין לו אבל בוחה הוא לעלמו אלא יפבד את מלמודו ובוחה מהוח קצ' כדי פרוכחו . למדנו מבריחת א בבמוחרם מחיר מבמלודה ובחב הרמב"ן ז"ל בחחובה בחפי' מוחרים אם לא הבריזו עליו מוחר להחפלל עמו וכ"ם במבודה במיחר להחפלל עמו : ומדקחני בוחה ובוגן לו מבמע במוחר לדבר עמו . ומדקחני בבכר ובבכרין לו מבמע במוחר לבחת ולחת עמו ויוחר מכלי מיו מבמע לחי כלי מיו חשילו מוחקים מוחר . וכן כחב הרמב"ם ז"ל דמוחרים לחסור ליבא וליבן עמו מכלל דמבודה מוחר ליבא וליבן עמו אבל לין חוכלין ובוחין עמו ולא יובכין כד' לחמוחי חון מחבחו וכניו ואין כוללין אוחו לכל דבר כלומר אם לא היו בם אלא בניים והוא לין מזגין עליו ואם לין בם אלא ע' והוא לין פורכין על במע זהו דין בחבודה והדבר ברור כיון בבדה מי בחיו מייב לדוח בחוח בר נדוי ואל בחבודה במעון : אבל יש לדקדק אם נקרא זה מבדה לבבודו או מבדה נדוי בל במעון : מבום דבר עבירה ונפקא מינה אלא בבני אדם מרחיקין אוחו כדי לבייבו : עליו חומרות דמבודה אלא בבני אדם מרחיקין אוחו כדי לבייבו :

ומסתברא במין נדוי זה לבבודו דאי מבום בבי בניח אם היה הלמיד אבל לניים דעלמ' חיבו מבדה לבבודו וזה כיון שאל נדוי מבום עבירה הוא לפי בבדה אם מי בחיבו חייב נדוי כמני בקבל את מביבו וביוצא בזה ר"ב הוא ליה בחדה את מביבו על דבר עבירה אבל בבוצם חייבים ת"ב הוא ליה בחדה את מביבו על דבר עבירה אבל בבוצם חייבים לנהוג בו נדוי ואם דעתך לומר במאני בחחובן מוד ואינו מפיים את במעון לחוי להחמיד עליו יותר כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל בר בילם מבמיב דרב מנדין לאלתר ובוגין לאמר ל' וממרימין לאחר ס' אין הבי נמי שאם עברו עליו ס' והמרימוהו עדיין דינו כדין מבודה אבל לא החמירו עליו ולא החרימוהו עדיין דינו כדין מבודה ולא מוחר עד בייפיים את מביבו ויחיבוהו ות"מ אם רחו ב"ד להחמיר עליו מפני במזלול בנדוי בלא להחפלל עמו או בלא לבחת ולחת עמו הרבות בידם :

והוי יודע בחם עברו ובבחו וגחנו עם המוחרם חיבם בני נדוי חלא לחבור לעבות בן וכן לכל הדברים שחברו במבודה בעון שים בו בל' למוחיו חיבם בני נדוי וכחבתי לך זה לפי שעושים בו בני חדם . הבל"ד בחבתי :

כט שאלה מרומם בהרימיב ה' חת גבול פאר הגולה וגחן לנו במלבו חומבמה פליט' ובחריב נמלנו כרחמיו וכרוב מסדיו ולהמיו' עם רב בלא לפניהו ים חלבים חער מנגד חכמה וחורה וגלר מבדבי עזוה וקדושה חבן בחן פנת יקרת הוח האבן הרחשה להאיר נגבות לבבות וכבבות חלבי חלופי דור מסחקלניות מחילה לאור הדרה לבשה בלימה חמה זוהרת ואם הבמב המחיר לחרן חדם ובחמה וחמם ויוכח אמת ימים חבך ליך ילינו הכוכבים הרקועים בכסה לורם עין וערפל ומי לבו בדוהו בלחדוהו מופלא בבדיעים פעים המזק להבין ולהורות דעה וכינו מקל ורעועה בכח וגבורה ומעוז לנו ביום נורא מהר"ד נר"ו :

ילמדנו רבינו לרחוכן כרם ומכר חניו לבמעון בק' זהובי' ומבמ בעידה לקיים המכר בבער עבוי בדיני ישרחל ע"י סופר וזה המכר לא נעשה כי אם בערבאות אלבם חבר בם בחמת מזייפים ומקבלי שוחדא חיזון ומדעי נפבייהו לימים מועטים נפער רחוכן ויהי לרבון בבך וחבע במעון את יורבי רחוכן חת חני הכרם חבר לקח מחביהם והביהו לו יורבי רחוכן ביבית רחיה ויעול מן הוליח במעון הבער בהיה לו עבוי בערבאותיהם בבדחו ב"ד בהיה לו נזדו בינהו יורבי רחוכן חת חני הכרם לבמעון כיון בדחו יורבי רחוכן פבה דין ביד במעון וגם פהדו פן יחבך לבם הבער חבר מחותו הבער הבוי בערבאותיהם נחפבדו עם במעון ביחן לבם הבער חבר הוח ובינהו לו עבדי' זהובים יותר מדמי הכירה ועתה טוענים יורבי רחוכן בהיו חנוסים והבעדיים זהובים חבר נחנו יותר על דמי הבלוחה הם רבים כל עוד בבוה הכחב לא היה דבר מה מדרבי הבקחה לחמחיק ולא בער ובבער בעבבה בערבאות הוה ליה חבפת בעלמא והוה ליה כמחן לליחים ולמפרע היו המעות ביד רחוכן בלוחה בהם יוליחו חותה מהדיינים או מבמעון כדין רבים קלוסה :

תשובה על דברי גבורות הדלו ממני לח חחיבך כי חני סומך על זה וכיוצא בו על דברי המסורר וביבו מיבב בסיר בזבו והריני מביב על עיקר הדין בלאה שבחבר חלבך בהדין עם יורבי רחוכן ולא בחפבקה אלא הם מולילין מהדיינים כדין עומה בביקול הדעה או בחפבקה אלא הם מולילין מהדיינים כדין עומה בביקול הדעה או בחפבקה אלא בן חבכי עמדי כי חני חומר בהמכר מהמעון לבוי רבים קלוסה ולא בן חבכי עמדי כי חני חומר בהמכר קיים לפילו חחמר מחבכ המדינה בחין קונים קרקע בכסף עד בינבב את הבער דקי"ל בבמוחל לחמר דינה דמלכותא דינה ומלבה חמר דבער חת הבער בערבאותיהם יקנו בו קרקעות בחבר הוא מפורבם בכל מלכו' המלך יר"ם. וים מפרבים דבכל דיני ממונות חמרי' דינה דמלכותא דינה. ואיכא מ"ד דווקא בחבים ותבוניות וכיוצא בהם אבל דברים וגעבים אל המלך ואיכא מ"ד דבכל דיני קרקעות חמרינן דינה דמלכותא והכי נקטינן מבום דבוי מילחא מליבחא וכן דעת הרמב"ם ז"ל ל"ב יפה דנו לחייב את יורבי רחוכן בחלי הקרן ורחוק הוא בעיני בינים מבבא המדינה לנבעל בערות הבוזים בערבאותיהם ואלא יחקיים המכר אלא בבעדי ישרחל ובעדים לפי שלריך חבחים הרבה לקיים זה המבבא מדא בינים ע"ב ותיקון ועוד בינים יוליכו המכר אלא בבעדי ישרחל ועוד אבל ואפ"ם המבינו אלא יחקיים המכר אלא בבעדי ישרחל ועוד אבל לפניהם בער כזה עבוי בערבאותיהם ואלא דמו על פיו פעם

אחר

מהר פעם ועוד בשפעם המנהג בכל המדינות ובספרים הרבה שלא יוכל במעון לומר לא יודע לי זה המנהג והדבר בזוי במנהג כזה לשבר לפרסמו לפי שידם תקפה על עלמם ובע"ז אם יבררו יודעי לחובן במנהג המדינה היא כן עם כל התנאים לשבר כתבתי עתו הדיינים בדבר מנהג ומוזר הדין דקי"ל בכל חולך אחרי המנהג ומייעין יודעי לחובן להמיר הדבר העבוי בערכלותיהם ליד במעון ומזר הדין ולפוכי מפרשתא למה לן ולימה למימר שלא יהיהו הדבר במעון מדת לקחה מדת הדין תלוי ואין זו חזרת הדין כיון שאין בעדו בידו . ומו שהרי יכול להוליא בשר שלר מהרי"ץ ומי יתן ומדע היה שלא נתלטו יודעי לחובן שהם מהתוגים והלא כל העם הובע לחוסם לחוסם בפיהם ולא יוכלו להכחיש לפי שהעיון כתוב בפי"ץ . ואני לא ידעתי היך עלה בדעת אדם לומר שיפעהו הדיינין והלא הם לא דנו אלא שיעהו לו חני הכרם והם הלכו ונפשרו מעלמם . ומו דלא שכלו ומהו ביד . והו דילמא מוקמין הוו : ומו דילמא קבלום עליהם לכל מה שיפסקו ומעון כך חני לומר שלא נפשרקו בזה כלל אלא שפסק הוא שהם חוזר הדין לו ללו אלא שבוהל דשהו היה שבמעון חייב להחזיר ובדי שהמוכר ימכך לחר דעתו קבע שלנו הם הדיינים מייעין לו במעון כדי שהמנהג היבדיל בין בתי הספיקו' וממילא מבחנת שהדין הוזר

והוה לא יתן לל לבו כי ריב לא ידעתי לחקרהו :

ודוי יודע בתפי'שלמה שהדיינים עתו שפשרם קיימ' ואין יכולים לחזור על במעון כלל ותפי' היה שם לוהם גמור מעוה דין ל תלויה וזכין זבינהו דלית לחבי' לוהבי' וזוז גמר ומקנה היללך כ"ל ומי לית לחבי לוהבינהו דהיינו דפסק דין ובער ערכלותיהם וזוז דהיינו הך' פרהים שהיו נרהים להחזיר נמרו המכר בשעה שהיהם וחזו כלנו הם מכרו עבדיו וזוז וקנו ממנו חני הכרם בך' ושעדים ואין עשה לחלק בין היכא שיוהבים המעות עתה להיכא שבער היו המעות בידו לסוף סוף הנהה יש לו שלא יעשך לסוליה מה שחתם ידו ואינ לוהבינהו ואפי' היהה שהיו נרהים לסוליה ק' פרסי' מחתת ידם גמרי ומקנ' לקיים המכר בעשה שבידם וחזו וקנו לוהם מיד במעון ואין כאן לא רבית ולא גזל וחכם במעון בשלו : סלי"ד כתבתי :

ל עוד שאלת רחובן נתן לבמעון מעות לסוליהם עמו להשיאם בסחורה בשכר במנהג ובשעה מתן מעות אמר רחובן לבמעון דע כי מכם מלוו המעות שנתתי לך הם מלוי והלך במעון לדהכו בין כך ובין כך נשבר לוי לביה שולמו ואיי לרבון שבך לחר זה בא במעון ונתן לרחובן הם המעות משלם בשמעמו יוכלי לוי שבא במעון לרחובן כל המעות משלם הלכו לשל רחובן ואמרו לו מן לנו במכם חבר אמרת לבמעון שהוא מלויו והביא רחובן לומת שהוא שכך אמרתי לבמעון שכל המעות הם שלי בשכר המעות חבר נתתי לו והם אמרתי לו שהכם מלוו המעות היו מלוי יען ידעתי כי היה לוי לחהוכו של במעון ולא יקח ממנו שכר שהלבשה והייתו שלא להשביע הם עלמי אמרתי ובדרך שיהה בעלמת ולא בדרך שודאה הם נאמן רחובן בשבועתו או לא ותחזיקו הכם כמלאך השלוהים להורות לנו הם הדרך חבר ילך בה ואת המעשה חבר נעשה יגדל שמו ויהיה כבודו ברחב מרוממים יהכון ומלכות מעולת בכודו ולגלת תכון עם שלם כל השומר לפניו בניו ובית מדרשו.

כשבאו ובית המדבר עבד קטן מתלמידי תלוני במוהל הלוי :

תשובה תולת לביתכך אחי שלא נשתפק לך תלת הם נשבר בשבועה אם לא שבע שהוא חייב לו מכח שבועה ואפי' היכא דליכא עד אחד דמסייע ליה היכא פלוגתא דרבוותא הם מצינין אותו להכחים הם העד היין שהוא עוהן בשמא שאומר היי יודע הדבר אלא ע"פ העד ואני הוכחתי בשבועה בדברי התומרים שחייב שבועה להכחים הם העד ובשלמא הכם הוא סומך על דברי העד שהיה טענה המחייבת שבועה אבל בי"ד יוכלי לו מומרים שבועה דקי"ל כל טענה שהם יודע הם היה מחייבת ממון הם יכפור היה מחייבת שבועה וכ"ד רחובן מודה שכן אמר לבמעון אבל היו חייב ממון מפני דבור זה היין שהיו דרך הודאה וטענת רחובן בזה טענה טובה ופטור וכיון שהוא פטור מהממון ומהשבועה יוכלי גם טענה יוכלי לוי פטור לפי' מצוינו שברי על דבור במעון אחרו לחבוע חביעה זו . ותע"ע דקי"ל דיורש מצייע בטענת שמא ה"מ

בטוען כך פקדני אבא לו כך מלאתי כחוב בפנקסו של אבא שהוא חייב לו מכח לשבע"י שלין היורש יודע הדבר בבירור מצייעין לחובו אבל יורש בטוען במה שהוא חייב לאחיהו מכח הין מצייעין לחובו . היינך בכ"ד מה בפקד אם היורשים טוענין במה שהוא חייב לאחיהו או שיעשו שכך אמר להו במעון בחתרת לו במנה של אלו במעו' הם לאחיהו פעור רחובן מצטוטה אלא מחריטין חרם בחם בפי תקנת הגאונים ז"ל ואם יורבי לוי טוענין כך פקדני אבא שהוא חייב לו מכח מחייבין אח רחובן לישבע . ואחה בני הפלא הבקידה של הלמוד ודדיה יהוך בכל עם ותמלא חן ובכל טוב בעיני אלהים ואדם :

לא שאלת ממני לודיעך דעתי בח"ח הבא ליפחל על נדרו אם צריך לעמוד או מיושב :

תשובה עיקר הדין אם צריך הפותל לעיום מעומד תפי' בעיני דעלמא לא שמעי בהלמוד ולא בפבוסו בעלי ההלכות אבל שמעי מוסיפתא בסהדרין ז"ל אין נפחלין לנדרים אלא מעומד ע"כ. ואי אפשר לפרש הם לקחי על החכם המחיר שהוא הפחל כדמשמע ליעיה דאין נפחלין ולא קחני אין נוחלין על הנדרים אלא מעומד דל"ל מנמא דעדיף מעומד טפי מיושב והא ולאי ליתא אדל דיעיבא עדיפא מעמידה לכל הדברים . ואו דכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות שבועות ז"ל ומתירין בלילה ומעומד אחין שהתר הוא דין ע"כ . משמע דהוא ס"ד דבעי מיושב קמ"ל דאפי' מעומד ודומיה דלילה דאפי' בלילה קאמר וכן כתב הטור והא דנפחלין מעומד דוקא כשמתירין בחרטה אלא אפשר אבל מי שאינו מתחרט מיקרו ואריך למלוח לו פחח וכו' אריך שיהי' מיושב כי' רכ"ח ע"ש:וכיון שנתברר דלא אייתי חנא שוספחא אלא בשוהל צריך לתקן ליעשה דנפחלין והוא לפי שהחכם המחיר לריך לשהול לזולר כילד נדרם לו על מה נדרם לו אם נתחרט מיקרו לו אם אלא פחח לנדרו וכיוצא בדברים אלו קרי ליה לזולר נפחל . ומה שלא כתבוה בעלי ההלכות לפשר דס"ל דכיון דלא הובאה בהלמוד מיושב הלכה . ס"ל לא עדיף מבעלי הדין דקי"ל דבעי מעומד והעדי דבעי מעומד דכתי' ועמדו שני האנשי' אשר להם הריב וגו' וכתב הרמב"ם ז"ל וכבר נהגו בכל בתי דיני ישראל שלאחר התלמוד במוסיפין בעלי דינין והעדים כדי להסיר המלוקת אחין בזו כח להעמיד מעפני הדם על תלם ע"כ : וכיון דהכי הוא לא נפקא מינה מידי דלא נכתבה אלא לזמן המהנה . ומ"מ מסתברא לי דיכיא דליכא למימ למחלוקת אלא שהנחל בא לבחול על נדרו אין מוסיפין אותו ואי בריה ליה דליכא קפידא מעמידין אותו לחום לדברי הוספחא אבל אם הוא ת"ח מוסיפין אותו ואל"ל שאין מעמידין אותו דהא מחחלה קודם התנא לתים לן דעדים מעומד דוקא דכתיב ועמדו שני האנשים ובעדים הכתוב מדבר ואפ"ם אם ת"ח הוא מוסיפין אותו מפני כבוד תורתו וזו לימה לריכה לפרש ואפי' לפי פשט דברי הוספחא :

לב שאלה רחובן מכר למעון סחורה ומעון נתן לרחובן סחורה אחרת ואמר לו חוליך אותה למלרי' ומכור אותה מכף ביוקר לו בזול ומקח מעותיך והשאר תתן ביד אחותי וכשבא רחובן לגולים לא מכר הסחורה מיד כי אם אחד אמר לא תניח לבלי מוכו ומכר אותה מעט מעט וכשבא לעשות חשבון עם אחות מעון אמר לה אני רולה לקחת שכר עדמי שבראתי במכירת הסחורה מעט מעט ואחות מעון לקחה מה שנתן לה ונשאר מה שנשאר ביד רחובן ואת מעון ובו מוכיח את רחובן ומעון רחובן כבר עשיתי חשבון עם אחות אחיך כאשר אמר לי ולא בעל לבריס בידי את ועתה יורה הסחורה אם יש לרחובן לקחת שכר טרחו ואם היורש הוא בעל לבריס של רחובן:

תשובה הדבר ברור שהיורש הוא בעל דינו של רחובן שאפי' כתב הסרשתה לאחותו לגבות מרחובן כיון שמת נתבטל השליחות ונכנסו הנכסים לרשות היורש והוא בעל הדין כ"ם שכתב שלא כתב לה אלא שליחות כפי הבר בח בשלמא ומיהו שמה שהביא הבר ליה אחות מביו אין לו דין על רחובן כיון שהוא מודה שלביו אחיו אמר לו שיתן לאחותו ואפי' אם היורש מכחיש זה שאחיו רחובן נומר אחיך אמר לי שתתן לאחותו במנו לפי פעי אמר החזרתי לאחיך ואפי' היה עליו שבר פקדון ק"ל המפקיד אינל מביריו בשבר אין לריך להחזיר בעדים . ומוזר היורש על אחות אחיו ואפי' שהיה קופרת שלא נקחה כלום מרחובן

פעור רחוק וגבע בעשה בליהוה במעון וגתן לחמוטו וגבעת פיה בלא נתן לה דבר ותפסיד היוהב לבל ממה שבאחר ביד רחוק זכה בו היוהב . ואין טעותו טעות ברווח שיבכו בשכר טרחו לבין לחתר לו בימכור מיד ביוקר לו בזול וכוח לשם לטרוח לחועלתו כדי להיות בעוח מבלו כבר מחל על טרחו ואפי' שהביע מועלת בשמעון בשמכיר מחזיקתו ביותר אין לו עליו שכר כיון בלא היתה שמו ואם טרח לעצמו טרח . ויש בזה דרך השוחרים לעדות זה בעבור זה כדי שלא יציע זה לחבירו

וקרו ליה מפציד שקרא ומוכר סחורה בזול :

והוי יורע לאפי' אם נתפשר עם אחות בשעון על הטורח והיא מודה בדבר אינו בלום שכרי לא עשה אותה מוכרח לשבר אלא לקבל לבד הילוך אין במעשים בלום ואפילו בעדים ואוכר היוהם ומובע מרחוקן . כדי"ת בשמודה לחוכן בשאחר ביד אבד דבר לבל אם תומר שאמן הכל ליד לחות בשעון שכי זה נתמן מעשה מנו כדכתיב' לעיל ובכועשה ואם היוהם כופר בלא אמר לביו שיתן לחמוטו כולו בשבועתו בכך אמר לו בשעון שיתן מה בידאחר מדמי בשמורה לחמוטו . ואם היוהם קנן לו אמר אינו יודע אלן עשיתן ליה . והי"ל בחבתי :

יג שאלת ממני לודישך דעתי על מה שמנו לאכול עוסות ממולאים וכיוצא בהם כיון לאחריהם דהרמב"ם ז"ל סוח והוא ז"ל :

אמר בהדיא וכן נראה דעת הריא"ף והאחוים ז"ל :

תשובה היכא דהרב ז"ל אמר אפי' ביהים המילוי מבואל לבל כל האחרונים מלקן עליו ואמרו שאחר שהוא מוכרח ע"י מליחה אין לאוכל וכן נהגו בכל אותם שבאו למלים נשאלתו על מנוכים . ומ"מ מסתברא לי בשמילוי אבר נהגו בו בזמן הזה אפי' הרב ז"ל מודה לאוסר לפי שהעשם בלו סוח לפי בסוח מלריך להסליך הבבר לתוך המים דוחמין אחר המליחה כדי שיסלבן מיד כדי שלא יצא הדם והם האיברים בלא פירש מוחר וכשהגלן מלא מבשר או אולטו אין המים היוהמין נכנסין לחוכן יפה והעופות פולעין ומה שבחוכן בולע . הילכך אם המילוי רפה ואין עור העוף חפוד בחוכן שיכנסו הרוחמים בחוך העוף הרי מחלבן שפיר ובוא אינו פולא דם וכן נהגו בחולחים בחוך חלל העוף מעט בבר וביליס ומיני פירות ומביאין בהן העוף פעמים ומיד נכנסים המים הרוחמין בכל חלקי העוף שהרי הוא מעכב בלל ואם נדלה ניון . ואם שחטרו שרחבוגים הוא מילוי שב בחוגע המים מלכתם או בחופרים בהן העוף בחוכן שאין המים נכנסין אלא מעט מעט : עוד נהגו למלוח בדרך אחרת בחזה של העוף והמילוי דחוק שם בחוכן שאי אפשר למים לינכם וביוצא בזה אין להורות בו היתר אם לא שיעבור את העוף בחלב ואת המילוי זה לבדו אם לבדו במים רוחחין ואח"כ ימלא חוכם ועל דרך זה מוחר בלי ספק לכ"ע . ואפי' שהגו למלא בדרך זה בלא ליבין בלל מ"מ אין נעשר בהם . מדת המכר הבוחרים בידיהם . ואו ביון המים הרוחמים בתין מבני הגדדין של המילוי ודאי המים מלבנין אותן קודם שיפלטו לחוך המילוי שהרי המים מבחוץ ומבפנים ואם אינך נכון למכור אבל לריך שיהיה המילוי מבואל אם הוא בשר אחם לא כן המילוי פולט והעוף בולע . והמחמיר תבוא עליו ברכה לפי שדברי הגאונים ז"ל דברי קבלה הם ולא יהא אבל מוליאין אלא ע"י ליבון אח הבל אחלה במים רוחחין . הגי"ל בחבתי :

יד שאלת ממני לודישך דעתי בחשה שחנוסה ועבלה אי עלחה לה עבילה אי לא :

תשובה פלוגחא דאמוראי והבוחחא היא דגרסי' בפרק השוחה נדה שחנוסה ועבלה אמ"ר יהודה אמ' רב עטורה לביחה ואסורה לאכול בחרומה ור' יוחנן אמר אף לביחה לא עטורה ופסקו רוב פסוקים בר' יוחנן דהלבחא כוחים לבבי רב בכל דוכחא . ומו דבבל אורה הלך אחר המחמיר ור' יוחנן דבר אורה קאמר מדחוקימחא ר' יוחנן בר' יוסי ור' יוחנן בר' יוסי דבר אורה קאמ' וכדמפרש טעמיה בגמ' מקים מבבוסה בניה לחבבוסה דחשוב ואע"ג דקי"ל בר' נחן הלא בבני לאולין ואפה לבעלה מולין הוא אחי אחיה מדגלי רחמנא מחעסק בקדשים פסול משמע דבמולין לא בבני כוונ בבל מילחא נדה היון דאיכא איסור כרח אית לן למפסק לחומרא והוי יודע דאפי' לפי סיפה זו ס"מ היכא דנחנסה כגון שנפלה מן האבר או שירדה לנהר בבל אם נחנסה מבריחה ואעבלה כוונ לחבירתה מעלייתא היא ואכי ליחיה בגמ' בבדיה ולא מיבעיא היכא דיודעת היא דאוסין אותה לעמול להא היכא כוונ דילה אלא אפילו בעל כרחה אלא

אפי' הלא ידעה בהוכן אותה לעבול אלא לסבלוכה אל תוך המים כיון דאבירתה מכוונת לסבילה כוונ מעלייתא הוא . ואכי דייק ליבתא דגמרא ואכו אלא לוסיף על האלוקות . אבל הרמב"ם ז"ל פסק פ"ק מהלוחות בבר לסקל וכוותיה מסתברא . הדא מדאמרי' ואין חיישין דאגן על שנשלב וכו' משמע דסחם שלמודע ס"ל בבר מדאסהדי לאחויי ליה רחים ואף על ב דאמי' וממאי דילמא ביוכב ומפה עסקינן דיחוי בעלמא הוא ולא סמכינן עלה דפשעה דאמרי' משמע בבל נוונה אפילו בחיו יוכב ומפה . והו דסחם אחרי' שי משמע בוחים דאגן פיהם שנפלו בחוך אמה המים ופשע מי בידיו עשורות ונעלן ידיו עשורות וכו' וכמיגין מיהם אלא בעי' בוחם לנעילה ידים ואע"ג דאיכא לאחויי דהמירא עבילה מבעילה ידים מ"מ שבעה אמילחא משמע אלא בחיי ן . ואו דבבא דפק דק ואבבא דחנא עבל ואלא החזק מוחר לאולין ואסור לשחומה ואיהם לאחוחב ר' יוחנן ואוקי נשבים בר' יוחנן בן יוסף . ואו דסחם אחרי' נ"ל סבין ומשם שבולה הא בפילה בשרה ואוקמי' לה בר' נחן דלא בעי' בוונ לשחיעת אולין ובשיעה מן החורה ואלא מן החורה וכי היכי דבבא לא בעיון בוונ אלא אמי לא בעיון בוונ ואע"ג דזה איסור לאו ואה איסור בוונ בבא אין לנו לסקל בזה יותר מזה כיון דחבוייהו מן החורה . ואו דיב נחנון בר יצחק בוונהיה דיב ס"ל : ועוד בבריב הר"ן ז"ל דסוגיין בפרק אין בודקין בבר דאמר אולין לא בעי בוונ ואלא אלרינן בחם בר' יוחנן בלל :

והוי יודע דסאי פלוגחא לא שייבא באולח לריכות בוונ או אין לריכות לאפלוגי בה אחאי ואימורחי בדאיכא דאפסקי וב"ם דבבא עבילה ואחיבה לאו אולח אינו אלא אלרינן בי ור' יוחנן דאמר אבסידין קילי אחאח ואמר אחידי ובכי אינלינו בי ור' יוחנן דאמר אבסידין קילי אחאח ואמר אחידי אבל באולח נופייהו אי בעו בוונ או לא לא אשיילי נפשייהו בבאי בי ור' יוחנן וכן בחב הרמב"ן ז"ל . ודעח הר"ן ז"ל לאקל בהרמב"ם ז"ל ובבי אחידי אבסידין אלרינן ז"ל שבחב . אבל ראיחי להרמב"ם ז"ל שפסק בבר וכו' ולא אקשה עליו בלום וכן נראה דעח הרא"ש ז"ל אלא בסיע על הרמב"ם ז"ל וכן פיר' ר"ח ז"ל דבבר קי"ל וכן פי' ר"י ז"ל ופסק דמי אסקנה בלים אדשים ונפלו לו במים עלאה לבם עבילה ע"ב . ואלאה דפשיעה הוא . ואי לאו דאחפשינא אחיבא אפי' ר' יוחנן מודה בבא בין דעבילה בלים אדשים לאו דאוריימא היא מודה הוא דלא בעו בוונ ואף על ב דילפי' לה מבלי מדין אסאחה בעלמא היא וכן בחב הרמב"ם ז"ל פרק י"ו מהלבות מאבלות אסורות :

לה שאלת מבב נבלה לאה לא יעמוד במבע ובאחה בנבלה עלאה בשיעור מוסיף עומאה מבו' עומאה על בל בבבר חיסוף עומאה בם על החב וקיבל דקאמ' וחב נבלה וחב ערפה יעשה בבל מלאבה בחוכם אין בחוכן חיישי בחולין בשלא יעמוד בבל אם נגע בהם בחומה או קדם לעולם לימא לך שהוא עמא :

תשובה בסיפרי דרשינן ליה מדבחיב יעשה בבל מלאבה אפי' מלאבה הקדם מבמע בחב נבלה לא מעמא בלל . ו"ל הרמב"ם ז"ל פרק אחרון מטומאין ואבן האורח בהיות חב בהמה עומדת עיבור ר"ל שלא יעמוד בחו מעמא הבבלה ואע"ג שהוא חב נבלה הוא לומרו יח' וריב נבלה וחב ערפה יעשה בבל מלאבה ואבול לא מלאבה הקדם בחו מזוכרו בסיפרי ע"ב . וכחבתי זה הלשון משום דמשמע לי מיעט ללאו משום קושייתך סוגרו לדרום בסיפרי מבל מלאבה לענבי חיסורין אחרי אין חיסור אל על חיסור אלא בחיסו' מוסיף או בובל או בא אחת אבל ענבי עומאה אין חיסור בחיסו' מוסיף אלא עשמא דשפיר חייל עומאה על חיסור אפי' ליח בה אד מבי דאחרן וחבו שבחב הר"ב ז"ל ואע"ג שהוא חב נבלה משמע דשם נבלה חייל אחב אבל דשם הוכשר החב בא' מן הסחקין הרי הוא בשאר חולין וכן בחב הרב ז"ל פ"א מהלבות שאר אבות העומאות ואחאי לא אחריכין דלא אחי עומאה וחייל אחיסור חב אלא משמע להדיא דעומאה שייבא בין בחולין האחורין ובין בחולין האסורין והבא אמי אי נאו קרא דלבל מלאבה הוא אחרי דאחב שם נבלה עליו ועומאה בבבלה עלאה אמילו אחדין דעומאה חייל על חיסור אחיבא זה אחר זה בלא מוסיף ולא בוונ : הגי"ל:

לו שאלת על אלית הולבה אחין מביר אח האשה ולא ים עדים בשרים אזו אשמו בל פלוני אלא קרובים או נשים אי סגי בהבי לא :

חשובה

תשובה מסכ"ד ישראל סעלה בדבר זה להתמיר דיון למקום כל הפוסקים ממ"ג ובתשבי ובמרדכי ז"ל עדים שאם עדים כשרים משמע . עוד כתיב רליס מסתיא לתמרי' סומת פסול להיות עדים להעלכה תמר רב שאם לפי שהיו יודע ממי נעלו ולמי נותנו משכח משמע שהיה הפלוגה לסביר את התאב או שיהיו עדים מכירים שהיא תשתו . ותני קשיא לי דהא קי"ל גבי יהוש ותני' דשבי בעדו' קרובי' או נשים ושבי תסיקנא בפרק המוכן והלכתא גלויי מלתא בעלמא הוא והלא כ"ם לגבי גירושין דיון דאם יבא בעלה ויאמר לא נרשתיה הלא מזה ומזה וסולד ממנו אם לאו דקושטא הוא שהיא תשתו של פלוני לא היתה מקבלת גט ות"ב כ"ם דשמיר' לקרובים ותבשים דגלויי מלתא בעלמא הוא דדבר רחוק הוא שתתגרש האם בגט שהיו בשם בעלה : ואפילו תימא בשם בעלה הא קי"ל דשיכא דשוחקו שני יוסף בן שמעון משלשון בשמות ומה שהביא רליס מהך דשומת לא קי"ל כרב שאם הלא כרב יוסף דפליג עליה לתמר דשעמת סוי מקום שהיו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם ובפקח מינה שאם היה פחות בשעת החיתם הגט ושמעת שרי הוא כשר לשולחה ותומר בפני נכתב ובפני נחתום ופריך לתפילו לרב שאם ה"מ שומת לבל שאר כל הלא יכול לעשות שליח לקח על פי שהיו מכירה . וז"ל מגיד משנה לבל פקח לקח ע"פ שהיו מכירה הלא שמועל לתחריס עליה יכול לימנו ושוכיחו בן ועקר ע"כ : וכן כתב הר"ן ז"ל שרי לך הלא כתב עדים הלא שומל לתחריס עלי' משמע תחריס כל דשומת ושכי משמע לי מדברי שרי"ף ז"ל שכתב בפרק המוכן ויכין דקי"ל דתשמודעינהי לשלי פלוניא גלויי מלתא בעלמא הוא ותפילו קרוב ותפילו שאם מכירני לשלו תשלח לתיכורת קל משלשי ולשו תשמועת קל משלשי הלא גלוי מלתא בעלמא הוא למנלו לן לשלין ניכנו גברא פלן ושל ניכו לתשלח פלוניא ויכין למודע ליה שכי שרי לתשזק גבי דשטוח שלשל משומת לשלי קרוב או משומת לשלי תשלח לשלי תיכו פלוניא ושלי תיכי פלוניא שילכך שרי ליה לשלשל למשלך לשומליכו ולשל ניל שיליה לשטות גברא או לשליא תשלח בין לעניין תיכורת בין לעניין ממונא ע"כ . הרי שאשוה כל שלברים בין תלילה או שאר תיכור או ממון כיון הלא הוי הלא גלוי מלתא בעלמא ו"ש ב"ד לתיכא נמי שעמת לעיגונא לתשתא ושעמת לדיקא ומכשא דא לשו דקיש לה שזה בעלה לא היתה מתגרשת כיון שהתחרטו עליה בשופר . ומ"מ מודה לני שיכא לתיכא עיגונא לריך שיעידו עדים בשרים שזו תשתו של פלוני וכן משמע לשון שעור שימן קמ"ג שכתב שטולה גט לשתו ותין השלית מכירה יהיכהו לה על פי שנים שיעידו בפניו שהיא תשתו ע"כ . וגבי תלילה כתב ולייכים שדיינים שיכירו שהיא תשת השת והוא לשי השת מלניו ושכרת שני בקרובים ושנים ע"כ . משמע דגבי תלילה שני בקרובים ושנים תבל גבי ניחשין לא שני הלא בשני עדים בשרים : ותי תיפשר לומר שהם עבר ושתו לה בשכרת קרובים ושנים שלא יהיה גט הלא ודלי לכשהלה קאמר שלריך עדים ושיהו לכתב יהיהו לה על פי שנים והלא כתב לא יהיהו לה הלא על פי שנים שיעידו וכי שילכך שיכא לשיכא משום עיגונא דהוי שעת השמק שמכירן שכרת קרובים ושנים . ומיהו לשל דשני ר' ישמעאל בשעת שכתב כותבין ונותנין תעצ"ו שלין מכירין . וכתב רש"י ז"ל שהם לא תשמוך על הלו לא תמלא לשרים ושכל נמי שם לא תשמוך על הלו הקרובים לא תמלא לשרים והלא ומשעגנא . עוד לשפר לומר כי מה שכתב העור והמרדכי ושמ"ג שיהיהו לה על פי עדים לשו לשפוקי קרובים לשהו הלא לשפוקי מהך רבותא דשפקו לכיון שהיהו מכירה הוי שליח הלא שלא נתן לגירושין ושיהו יכול לגרשה הוא לשפילו שיהיהו לו עדים בשרים שזהו לשתו של פלוני . תדע דשכי הוא לשי לשמרת בשלמא הלא בעיני' עדים ממש סיהו שמעידים בפני השליח ושני בשכי הכל לי לשמרת עדים ממש כשהי עדיות דשלמא ליכני קבלת עדות בפני ג' הלא והלי לשו דוקא הלא הוי הלא גלוי מלתא בעלמא והכלכותיא :

לו שאלת ממני מי שתין לו מיש לשדים שכשר מה תקנה יש לו לשהול בשר :

תשובה תין שדתת השכר במיש מעכבת הלא הוא שדין בכל שהי שמקנין השדיתין כגון יין או חומץ או שמן וכן כל מי פירות לשילו הלא יהיו מ' מתקין . וכן כתבו השוספות פרק השותה ואת שמולו לשו שהי מתקין לו מי פירות ולשי לא תיבעית לך הלא בשתין שמו לשת מכל שנין . ולקדרה תין לו תקנה כלל דשת בעית מלישה ותין לו תקנה הלא בהדחה לשלה ושוף · לשבלעלי יש לו תקנה כלא שדמה כלל ולקה על גב דקי"ל דם שבתוך השבר מתחב שייב ליה טורה לשל דם שהוא בעין ע"ג שבשר לדרשה מתייבש הוא מ"מ דם מתרק-שריק ותיטו לוסר הלא כדי קליפה טילכך קולף לת השילון והם לוסר מותר · ומשבחת לי שהם הוא שמוך לשחישה שהדם שעל השחיכה לא נקרם ולא נשיבה שני שיקנה השחיכה יפה יפה בלופן הלא יההר דם על פניה .מה שבפיים טורה מתחב שייב ליה ושרי בלא קליפה :

לז שאלת ממני תודיעך מי שלריך לשחות מיש בלילה ושהם יודים עשקניות כן טילך יזכיר לת השם ושהם יהא השם בלא ברכה מעל .

תשובה הם תיפשר לו לשמור לת ידיו שלא יכניסם לביה השמדים לו למקום שים מלמולי זיעה מוטב ושרי שוהם ומכוך ולה על גב דשהם ידים עשקניות כן יהו למימרת שהם נזהר בשם שלא יוכל ליזהר להא שהם ידים לשהו ותהו תיהם שהם הלא שמורות . ומשמעת לי שהם הדם יש במלוקו ובמכנסיו שהם ידיו שמור' כן. ושהם לי תיפשר לו לשמרם כתב הרשב"ה ז"ל שיפשפש בכל מידי דמנקה ולשי' לתכך ידיו בכותל שני וס"ם במעלים יבש מנקה יפה וכן לתי מוכ לשם זשם במפשחת קשה יפה יפה ומכוך ושוהם : הלל"ד כתבתי :

לח שאלת ממני תודיעך דשתי בשומת בשמי עיניו הם מותר ליהת לת כפיו :

תשובה לכשורה היה נרהה שלא יהת לת כפיו שכן כתב הר"ב ז"ל וכן שהומת בלשד מעיניו לת יהת לת כפיו ושם היה דם בעירו ושכל היו רגילין בשם שהומת בת' מעיניו וכו' מידוק מינה שהם היה שומת בשמי עיניו לפי' היה דם בעירו לת יהת לת כפיו . וכן כתב רביעו יהוחם ז"ל וז"ל ושומת לת יהת לת כפיו ושומת בת' מעיניו יהת ושוקת שדם בעירו וכו' ולד מעיינת בה שפיר תשכח דלשו הכי הוא הלא שלא חייב לישת לת כפיו דשומת חייב בכל המלות שלמורות בשורה ורביעו יהוחם ז"ל תזיל לשיטתיה דשובר שומת פשוט מכל מלות שלמורות בשורה ושכר שוכחתי כן בשובה לתרת מהשלמוד ומדברי כל הפוסקים והלא מלאתי לרביעו יהוחם ז"ל תכר בשברת זו דתין הלכה כר' יהודה הלא שהחמת דמתני' דשומת הרי הוא כלשד בריה לכל דבריו תוך מלעיין צדוק והגדה ושהלכות ומלקרות בשורה לפי שהוא קורה על פה ועלייהם לרגל ותניגה ומכל תלה נתמעט השומת בשדין ומיהו תשה למד דבכל תשר שהבריה הרי הוא כלשד בלא וחייב בכל מלות שלמורות בשורה מדתילריך למעט שי טילכך שומת חייב במלות שה שברכו לת בניו ישראל ותם דם בעירו כיון שהם רגילין בו תין משהבלין בו . ומו כיון שכבר נשנו לכשות לת פיהם שוב תין משהבלין בו . ות"ם מלי שהא דנקט שומת בת' מעיניו ליטמעי' לפי' שומת בשמי עיניו לשו רגוהת שפי . וז"ל לתי לתשמעי' לפי' בלשד מעיניו שם תין דם בעירו לשוב וליכא לתקשויי כתא דשתירת הוא היה לתשמעינן דהא בעבי מומין מט לי שומת מעין ת' או משמי עיניו וליכא רבותת שפי כשה מבשה דמדיהה בשמיהן מובר שהרי תין המומין פוסלין בבהמה הסיהם ועשמת לשיהוהת משום דעשמת משהבלין בפיהו ותם תיהו דם בעירו תפי' בעין ת' דכשר לשהר הדברים כגון עדות והגדה ולקרות בשורה תפיה פשול וכ"ם בשמי עיניו תבל שם הוא דם בעירו תין חילוק בין עין לחת לשמי עיניו שהוא דם בעירו ופיהו מהושים היה לן בה . ומו ליכא עשמת דשלי זה נמלת הרבה במדיהם זו ושהו דבר של תימת ותפי' שלא היו מהושי' פיהם היה לשהו לשהיר בשין השולם משהבלין הלא בדבר של תימת טילכך תין כלן בים מיהום ולא יבטל הכלן ג' מלות עשה :

מ שאלת ממני תודיעך דשתי על הא דתנן תין פודין את הבהמים יותר על כדי דמיהן תי סוי דמיהן בשבד הממכר בשוק או סוי דמיהן כמו שמוכרים הבהמים עכו"ם :

תשובה כשר נשנו כל ישראל לפדות את הבהמים יותר מכדי דמיהן הממכרי' בשוק שהרי זקן או קטן תין שוה בשוק יותר משהר' דיניהן ופודין לותו בק' או יותר ושעמת דמנהגת סוא משום דקי"ל דשעמת סוא דילמת ליגדו ויהיו וימכרו לעגמן לבהמ משה הרי תנו רותי' בתנן סוא שבשבד זה תין יוהים לשתמלא בשביל ישראל הלא לכל מי שימלאו טילכך תפי' בפודין לותם יותר ממה שהוא בשוק כיון שתין פודין לותם יותר ממה שפודין אתר עכו"ם מותל וכשם לשראל שהם גומלי חסד בני גומלי חסד ושכי תיכא למידק ממנהני' הלא קתני תין

פודין את הבניים יותר מכדי פדיון אלא יותר מכדי דמיהן משמע דמיהן של בניים הרגיל בכל הבניים . אבל לפדות לותם יותר מכדי שאר הבניי' של שאר בעומות עכו"ס אין רשות לבית דין למיחם לומיחם דילמא כיון שפודין לותם יותר משאר הבניים יגלו לבחלה לנבוק יסודים ויחמרו עשם עליהם ולית כמי דוחקא לשורא וכ"ש שבבר נתפרסם שיהרגל פודין את הבניים אף על פי שאין להם משלם כלום שולחי יעלו הרבה בחמיריהם . ול"ח הרי אנו רואי' שפודין לותן יותר מכדי דמי שאר הבניים ומעשים בכל יום כן וכל המרבה להתעכב במלוה זו הרי זה משובח . וי"ל דסמכו להם על ל' מג' או ל' מעשים אלא שים עכו"ם שבני פודין לותו בערך זה שאנו פודין שיהרגל ותע"פי זה משלו וח משל אחרים או זה עכו"ם חזק ולותן לעבודה וח שיהרגל אלום וכמוס לזה מ"מ לא יהיה מגמתו של הבבחי לבקש ישראל אלא לבקש בעלי פדיון גדול ל"ל שמא יש בחוכם מכם שפודין לותו בכל ממון או אפי' שאין עמה ח"א אם יש בהם מי שמוכן לזה פודין לותו בכל ממון או שמא יש בהם קטנים יעבירום על הדם ממלא שאין לנו פודין אלא הדם ובדרך כלל כופין לותם לחלל שבחות ומועדות ומיסרין לותם ביסורים קשים ממות : ותע"פי שיש לבעל הדין לומר על כל פנימים הללו אומר אתה אין פודין את הבניים יותר מכדי דמיהן אלא שים בעמים לדחות דילמא לאו אינשי אינשי בבניים לחיים בהו כל כי האי לחמרן וכיון שהדבר ספק הוא להם ליישראל ויחזיקו במדה כיון שהם שמחים ושהים בה יש להם הרבה שבר גדול . ואו שאין לנו כופין לותם אלא שהם בעצמם מתנדבין הין כאן בית מיחום ומלוה רבה לחיה ויפה ונכון להחזיק במדת הבבחים תע"ם לבניב' דיבי עמים עם אלהי הבבחים :

שאלת מא ממני עלה להת לחמר רב מסדא המחזיק מחזת כהול' או שהלין פטור מלשלם ולחמרי' בחד ליסנא טעמא דה"ל ממון שאין לו תובעים ומיבעי' עליה מסא דרי"ב משפט מלמד שהמחזת הין יכול לחפי' חזה ונוק ול"ז . ומתרלי' הכא במאי עסקי' דלחתו לידים ומקבי' לי לחתו לידי' מאי למימר ומקשית לך כיון דחיכא לחקנווי למה לי לחתו לידים לפילו חזה ונוק ממי ולחמי פריך פשיטא :

תשובה הרשב"ם ז"ל הקשה קושיא זו ותירן דעדיפא ליה לחקנווי ממחזת גופייהו למיילי בהו ופריך לחתו לידים בטבלייהו ולחקי חזה ונוק לשלשם גבוה קא זכו ולחר הקרבה והפרשה אבל מחזת ממון הכן הם ע"כ ולפי ז"ל עלה אלא דקושיית למה עדיפא טפי ומו דבחר לחיכן לחתו לידים בטבלייהו וקא סבר לפי אלא מחזת אלא הורחו כמי שהורחו למיין לחכתי הוה ליה לחקנווי לי בכי חזה ונוק ממי ולחרולי חזי ונוק משלשם גבוה קא זכו . ולע"ד נראה לומר לפי מאי לחקנווי לי בכי חזי ונוק ממי לחפילו דמוקמי' ליה לחתו לידים בכהן והוו בעליתים ואם בא לחר וגשלם ממחו מוליחין בדייתים חזה ונוק אין מוליחים בדייתים אם יתן לכהן בחיתו של בית אב ובא בהן של בית אב ונשלם ממחו אין מוליחים דאייתי לחשובה שזכה בכהן לאו שזייתי היא כיון דלא הוי מבית אב ואייתו דקתני אלא מחזת בהוה משפט בהיב בהו ומוליחי' מן הגזל ומוחים לותם למי שזכה בהם יכול לפילו חזה ונוק ממי מוליחי' ממי שבשלם חזה שזכה בהן ת"ל זה וכגון שבשלם בהן מלחי בית אב לפי אלא יכייתו של בהמון זכייה וכה"ג בהמעטו חזה ונוק מלעשות בהם אין אבל אם"ל שאם בא בהן לחר שהיתו של בית אב ובשלם ממחו עושים אין ומוליחים ממחו אלא דמי למימר דבהכי לא חייתי מתניתא ולא מיעט הבתוב חזה ונוק מהדין אלא היכא שבא בהן של בית אב ושלם ומהום הכי לא פריך מלמודא לחזה ונוק : ולדעתי לזה נחהון רש"י ז"ל שבחב ופריך לי לחתו ליד בהן מאי למימרא וכו' כלומר זו פירכא אבל מחזה ונוק ליכא פירכא ובשלמא לי ליכא פירכא לחריתי הייתו דקא מהדר ליה לחתו לידים בטבלייהו אבל לי ליכא פירכא מחזה ונוק הכי נמי למחזת מהדר ליה שפיר אבל אכתי ליכא פירכא לחריתי מחזה ונוק ומאי מהדר ליה ולונוק הוא שבחקבה וממחרן לא יהיבו קושיא זו של חזה ונוק שנראה לבחורה שהיא חזקה יותר אלא ולאי המקבה וממחרן לא חשבו לקושיית חזה ונוק כלל ויהיב טעם כדי ז"ל טעמא למחזת דשוות לכל הבניים מכני זכייה אם קדם אבל חזה ונוק הינו אלא לשומו בית אב ולא מכני ע"כ ומשלה למד לפי שבה זו שאם יטלו בהן שבות שבאין בית אב מזה שבבן שזכה בהן אין עושין דין ואין מוליחים מידו ואם יטלו בהן אחר שהיתו בית אב מוליחים מידו בדייתים ומושבים לזה שזכה בתחלה בהן והוי מלחא דמסחבר ולפי טעם הרשב"ם ז"ל

דהוי טעמא למזה ונוק משום דמשלחן גבוה קא זכו לעולם הין עושין דין אלא כל מי שבא בידו תוכל לותם ואין מוליחים אפילו זכה בהן אחר שחלה ולחר ממנו ניבשו אלא מבל גבוה אבל מחזת ממון בהן ניבשו ועושים בהן דין ומוליחים מזה בטעלן ומושין לאחו שזכה בתחלה וים בזה קלת דוחק לבשי דמשלחן גבוה קא זכו הרי זכה זה בתחלה ומשה נוחלין לאחו ממנו . ואו לאחו בשיש לליחלוי ואפשי מבדלי כיון דילמי אלא מפקי מיייהו בדייני ואזרו חזה ונוק כל דאלים גבר והשלמי' בחים לעשות שלום וישימו דמי מלחמה בשלום וים לחרן לאלו גרישותא היא גבייהו אלא חביבותא דשלחן גבוה ליהות ממנו ואביבותא דמשה היא כדלימא לקמן :

מב מעשה בראובן שהיה מפליר עם חשמו שאלך לביה קרויו ואחר בזירות שמשון בעל לילה שהם לא חלכי לא תפיי ע"ם דומח"י אלא שלבה שהשה שם יש לחוש לזה הזירות או לא ושאלו אותו ואחר שלחו יודע מהו שמשון שמשע בני אדם בשבועים בו : ועוד אמר שלא אמר בשעת הדבר אלא שמשון ועוד אמר במעולם לא היה שם בעלו לא לגרש ולא להיות נזיר שמשון אלא לזרז את חשמו שאלך אמר ככה שמפחד הזירות מעשה לשמו :

תשובה גם אני מקדמי אומו ואחר כמו שבחוב בשאלה אות בחות ומה שאמר שחיו יודע מה שמשון היה עושה טעשה לשמוך עליה בלל לשחיר שהיה בעל לילה ולחי ידע עניו שמשון שאלחיו שם שמשון היה מופר לשחות יין ואחר שלא היה מופר משמע דיודע הוא עניו שמשון אבל יש לעשות משעה זה שניף שאחר הטעמים לסוף סוף חיו יודע כל מומרות הזירות שמשון ושלין לו שחיה לפי' על ידי שאלא חכם וסוי כעין נדרי טעות . אבל שמיכות שהיחר הוא על שאר הטעמים שלא לשחות בידוטלמי נדר שהוליחו בשמון שמשה חיו נדר ותפ"י שהרמב"ן ז"ל כחב אלא גרע מידות הרח"ש וקלח מפרשים ז"ל שבדי אלא חל כלל לגרע מידות כשמשע פשט שידוטלמי וכן כחבו רוב שחפורשים בשמשת קמייתא הנדרים וכחב הר"ן ז"ל בריש שבועות שכן דעת רש"י ז"ל כי שעיקר הדין שלו בשלוקת פוסקים ושיהו בשאר נדרים לשיפשר בהשרה אין לסקל לסס ולריך השרה אלא יסמוך קלות לשם בנדרים כיון שרגילין בעולם לידור כזה שלשון אבל בזירות שמשון לשחיים בשאלה מוקמי' ליה לדיוק אלא סוי נדר לשעם שידוטלמי ופוסקים שנשמשים אחר שידוטלמי . ובודאי שאם לא היה לנו אלא טעם זה לבד לא היה מקילים בשיטור חורש וכ"ש שאני כשאר בשאבה בשלוטיך ברשויות ברורות שאין שידוטלמי מדבר אלא בשאר נדרים אבל בזירות אלא שהוא שליא בלשון נדר או בלשון שבועה מיי . ועיקר הטעם להחיר הוא דקי"ל שאם אדרים להשמיר ופירשון להקל וכיון שהוא בעלמו אומר שלא היה שים בלבו לגרש אם אשתו ולא לסיות נזיר אלא לזרז אחם שאשתו מלומו שפחד שלא יגרשנה עושים כפי פירושו וכיון שכן אין פיו ולבו שוין שהרי לא נתכוון לזירות . ומו כיון שהוא אומר שלא שליא מפיו שאשון אלא שאשון אין כאן פס . ותע"ג דקי"ל יודע נדרים כנדרים ולא גרע מידות ליישא דלא הוי יודע אלא לשון שהורגלו בני אדם בשבועה

ולא דמי למי שאומר לחי בעלמי הדר בלבי דמסתמא דלא הוי גילוי מדעתי' גבי נדרי לומסי' יחסרו פירות שבעולם עלי אם חיון של בית המלך ויאמר בלבו פיוס ואמתי לריכים כולי האי יבטל בלבו וסגי ועשאת דלא אמריון פיו ולבו שוין אלא פיכא שהדבר גילה מפיו הוא אם אלא בלבו כי האי דאמרי' נתכוון להוליא את הטין והוליא את העורים אבל מי שנתכוון להוליא את הטין מפני החומס והוליא את הטין הרי פיו ולבו שוין ומה יועיל הביטול אלא שמפני החומס החזירו שהיה בלבו היום וממלאו פיו ולבו שוין. ר"ל לא דמי להאי שהרי אמר במעשה לא נתכוון לנדר שיצטרך לבטלו. ור"מ גבי נדרי לומסי' כמי יאמר בלבו שהיו מתכוון לנדר לא קשיא שהרי החומס מתכוון להחזירו. ומה לחיכא מאן דסבר דלא הוי גילוי עד שיאמר כשמתון כך ומוח בעל לילי' ולחיכי מקילין יותר שלריך כולהו וזה תלוי בדקדוק סוגיית הגמ' ותע"ש שהאי כתבתי בתשובה שלשה הרמב"ם ז"ל אם אמר כשמתון כך ומוח לו שאמר בעשל לילה הוי גילוי והכא בר"ד לא אמר אלא שמתון בעל לילה והוי פלוגתא מ"מ היון לחיכא הכא עשאי לעניל מחזיקין עלייהו היון לחיכא פלוגתא בעיקר דינא וז"ל הרמ"ם ז"ל פ"ק דשבועות והעודר כשמתון לריך ביפרש כשמתון כך ומוח בעל לילה או כשמתון כך ומוח שעקר לחומת עזה או כשמתון כך ומוח בנקרו פלפחים אם עיניו ע"ב וכן משמע לי שהוא דעת רש"י ז"ל ופבעות דסוגיית דמיר הכי משמע:

שאלת כג ממני תודיע, דעתי מאי שנא המקדש בחמץ דבטל לחיכא מקודשת כלל דלחמרינן בפסחים ובכתב הרמב"ם ז"ל פ' ס' מהלכות חיוב. ומאי שנא המקדש בפסולי' עדות מדבטל דהויא ספק מקודש' דלכתבו הגאונים ז"ל ובכתב הרמב"ם ז"ל פ' דביעי:

תשובה ממן בפסח אפי' שהוא מדבטל חיא היא דעתי להקל מדלא דכולי עלמא ידעי שהוא ממן ולא אתי לאחלופי:

ג"כ שעות דבטל כולי עלמא ידעי שהחמץ אסור בו ולא אתי לאחלופי וכל המקדש מדעתא דבטל מקדש ואפקיעיה רבטל לקדושיה מיניה. ואו לחמץ בפסח אינו אוסר לכתבו לעולם ולא אתי לאחלופי אבל פסולי עדות דבטל חיא כהו הני אתי עשאי להחמיר מדלא דלאו כ"ע ידעי פיסולייהו ולא נתן דבר זה אלא לב"ד ואתי לאחלופי בחיטים דעלמא ואו דהשתא הוי פסול ולמחר יעשה תשובה והרי הוא כבר ואתו למטעי ולומר אחמול לא חשבתי לעדותו של זה והחרטו החשבה בלא נע ויבואו להחזיר גם היום אחר שעשה תשובה וגמלא מחזירים אחם חיש לעלמא כי לא יהיו לב לומר אחמול היה פסול והיום עשה תשובה ומהני עשאי החמירו סגאונים ז"ל להגריכה נע. ור"מ אי מהני עשאי אפי' במקדש בפסולי מן החורה היה לנו לחוש. אם לא קשיא כלל דפסולי חורה הוי כמקדש בלא עדים כלל ואם היו חומרים לריכה נע משפק אם בא אחר וקדשה הוו לריכים לומר שהיא מקודשת לבעי מן השפק ואם ודאי ליחא שהרי היום מקודשת לראשון כלל ומשום הכי לא חשבו אחל בפסולי עדות דבטל חשבו דילמא אחי למטעי כדאמרן היון דאפשי קדושים מן החורה ר"ל פסולי חורה לא בטיחי ולא חשבו דבטל וכבקום לדינא דחוריים דאיהו מקודשת כלל אבל פיסולי דרבנן בטיחי וחשבו דילמא אתי לאחלופי ר"ל דאחם לא יהיב אלא מידי דאיסורי הנאה הוא מלרבנן וזה יותר נכון:

שאלת כד ממני תודיע, דעתי אם אסור להחיר במיני בשמים של עולה:

תשובה לפי שים במלרי' מיני שיח הרבה לריך לפרש לך אם הכל מהלה לדאמרינן בבבי הקדש שיח קול ומראה לא נהנים ולא מועלים הילכך כל דבר שסות אסור בהנאה אסור להחיר בו. ולענין עולה אמרו בספיבי לא יאכל אין לי אלא שלא יאכל מין בלא יאבד ולא יהנה ת"ל ושרלחם עולתו לרבות את כולם. ולענין עולה לא אסרה תורה אלא אין בהעצו למאכל אבל נעצו לסייג ולקורות אפילו יש בו איסור אין מוסר בו עולה וכ"ש אילני סרק שאין מוסר בו. הילכך כל חיון הנעוץ לפירות כגון ניימון והרבי ותאנה וכיולא בהם שיש להם זב"ר פי' פרט לריך לנקדק בלא יהא בפרי עלמו תעפ"י שהוא מוסר אלא כעודו שמדר בכך שבו העלין והגולבן ומי נפיבים והשמדר מותר בעולה וברבעי היכך מותר להחיר בזה"ר של התילוחות על עולה תעפ"י שיש בהם עקר הפרי לפי שעיקר הוא שנהנה ואין במותר לאכול כ"ש במותר להחיר בו. אבל אם גדל בפרי קלח אסור להחיר בו וכ"ש בהאסור

לאוכלו. ואם השבר הוא עשב כגון הסרגי"ם והכופר וביפסנין וכיולא בהם מותר שאין עולה מוסר אלא בתילוחות. ואם הוא אילן שאינו עושה פירות כגון הכופר בקקל מהכחיבה או יהמטין או לכלך מותר להחיר בו או לאוכלו דקיל כתיב ועשאתם כל עץ מאכל ואין זה עץ מאכל אלא עץ של בית או אילן סרק שכל אילן שאינו עושה פירות אילן סרק הוא: ותע"ש בשמיו לעניין שביעית הוזכר והכפר ועקמון יש להם בביעית ולדמיהם בביעית אחי בביעית אי אוסרת אפי' באילן סרק אבל לעניין עולה עץ מאכל אמר רחמנא. ולעניין הזורד לדעת התוספים שמבריכים עליו בורת עני בשמים לפי שעיקר נטיעתו להריח הדבר ברור שמותר להריח בו דלאו עץ מאכל הוא: אבל לדעת התוספים שמבריכים עליו סזורן בית טוב בפירות לפי שעיקר נטיעתו לעשות ממנו מרקחת יש לספק אם אסור להריח בו כיון שאוסר עולה. וכבר נשאלתי על אילן כייר שנאבד אם מותר בו עולה והשיבותי כיון שאינו מאכל בריחים ואו עץ מאכל הוא אלא עץ לתקופה ולא עדיף מנטע לסייג ולקורות שתע"י שים בהם פירות אין עולה מוסרת בו סזורד נ"כ תע"פ שהוא למאכל אינו מאכל בריחים ולפיכך אין עולה מוסרת בו ומותר לאוכלו וכ"ש להריח בו ותע"פ שים מקלת בריחים אוכלים מקלתו הזורד אין אוכלין אותו לנזון כשאר פירות אלא לבמירת הבריחות הילכך אין זה עץ מאכל ואע"פ שרי כפירות של עולה אסורים תע"פ שהם שמדר הרמב"ם ז"ל תירץ קושיא זו וכתב אין מרכיבין בפירות של עולה בדקלים מפני שהם כפרי כלומר כיון שדרך העולם לאכול אותם הרי הם כפרי ואסור ולא תשיב כשמדר אלא בכוסר הוסר בו עולה. וביולמי אמרו לחמיה כר' יוסי דאתיא ליה דעולה מוכ כשמדר וביבו שמשון ז"ל כתב אין מרכיבין תומס בזיקוק דילמא אתי למיכל

בטעמו של דבר דמדיר ושלימו מדיר מדיר קודם כדמתני בסוף סוריות והסבר ברור דיק"ס מדיר עפי וכיון דתקינו זמן לבשוף ביקנקס"ו לא רצו לעמוד סדר הברכות כי"ע בני כל סוכות תע"ג שסיפ לחוי להקדים זמן לסוכה כדעת רבי יעקב שסדי זמזם יותר רגיל ומדיר ממלות סוכה ·
ג"כ מצום דכיון דבכם לסוכה הים רחוי שיברך מיד סמוך לכניסתו אלא שלמרו לריך לסדר כל הברכות על הסוכה שילכך לריך להקדים ברכת הסוכה כדי שהים בסוכה לעשיית המלוה מבל הזמן לימה

ברכם עשיית המלוה ורחוי לאחר לוחה שפילו בגיל בני :

מז שאלת ממני על זבוב שנפל בכלי רחצון וסוף על סאור :

תשובה אם נימות על שלימו ניכר שרי בעל כם', ואם הוא עלם בריה לא בעלם ואם הוא מדוסק כל מהיכה שהיא ניכרת בהיא של הזבוב שרי היא לסאורה וחורק' ואם לימו ניכר שרי שיא בעל כם· אבל רחיצי בני אדם עוסים בשעה שיפול זבוב בתוך קדרה מביטים לא בכה ומוליחים לוחה ואין רחוי לעשות כן שהרי כיון שהזבוב ונכה בתוך כלי רחצון ובא להוליחה נתפרד נכה שהרי אין שם ס' לבעל הזבוב ואם חוזר להכניסה בתוך הקדרה לריך ס כנגד כל נכה שהיה נעשית כל נכה מהיכה דאיסורא ולפעמים לא יהיה בקדרה ס' לבעל כל נכה ונאבר נכל ולפי הכוון להוליחה בקיסם או בעץ או ביד ותפילו יולע שים בתבטיל ס' כנגד כל נכה אין רחוי לסמוך דאין מבטלים מיסורים לכתחלה ואפילו בידים נכה לימו מועיל כי אין הדחה מועילה מה שבלוע בתוך נכה או יקדקד להוליחה עם הזבוב בישור גדול מן המרק עד שיהיה בו ס' לבעל את הזבוב דהבחת לא נתבדר נכה · ול"ת מה נפבך אם בהתה בקדרה שרי נתבעל תמליהם בקדרה ואם לא בהתה שרי לא יאתו ממנה תמלים לאחור נכה · לא קשיא לי בעים לימת שהתה ולי בעים לימת אפילו לא בהתה חזרה ובלעה מהקדירה וכל מה שבלעה אסור הוא ומותרת ופולעת נכה · ואם לא בהתה עתה מחתלת לפלוט נכה ובהבדה כיון שאין הם ס' לבעלו ונ"מ מודה לי שאם רלה הזבוב בעצמו שיפול ויוד שכיוס נכה והולילו שהבל מותר שתעב"י בתת הזבוב ממתת החום ממה ועדיין לא פלעה שהרי לימתה הקדרה מלמנת לאמי לה ולימה פולעת אלא לאחר זמן אבל לריך לומר יפה · וכל זה הוא הם אמליה הזבוב מבניה אבל הם הוא פוגם אר בהרי בעיל · ולעניין הם גוברן מסין ותרוויהו מיימי הוי פלוגתא דרבוותא ומיהא סבוע בארך שואה אחין גוברן מן היחומי' כלום וכן דעת הר"ל יסוכה הלוי והרמ"בם תלמידו ז"ל :

מח שאלת מלפה מוב"ב · רחובן הלך לפילחלה וכם קדם תבה מחובן שבולדו בניוים בה יהודי אבה על בפחתו ובהבחדה ובהגיילה והוא היה מן התוספים והיום הוא יהודי בארך תוגרמה והאבה היתה בבלה לבם יהודה ורחובן קדם אה הבחדה קדובין גמורים בפי כמה עדים יהודים ובפעד לבית שולמו ואיים לבל יבחלל בבן וקדובי רחובן תומרים שהיא זקוקה לבחתון אחיו בל רחובן לפי בפעד בלא זה וקדובי הבחדה תומרים בלא בפחדה זקוקה היא בלא גולה בקדושה ושוד כי אפע"י שאיבם היה מן התוספות היא גולה מבפחה כותבת שאיבם בה עליה עד אלא הבבילות בשהקדבה לרחובן יהיו מותרו דין הבחה שזאת הם היא זקוקה או לא :

תשוב' בחלה זו בלחי מסולבת ולפי לריך לבאר הדבר כדי שהבחה' והגיילה הם מוזר על הבפחה או על בת הבפחה בחה שהבחדה והגיילה הבפחה אבל שהקדבה לרחובן הם קדבה אחר שהבחדה והגיילה מה מקום יש לבחלה שרי היא גיורת גמורה וקדושים קדובין וזקוקה ליבום ואם קדבה קודם שהבחדה והגיילה לא אפשי בה קדושין כלל דקי"ל יאשראל הבא על הבפחה הולד בממזר ואין קדושין תופסים בבפחה ואין בתן זיקה כלל ואפילו לדעת הגאונים ז"ל שאמרו מי שבא על בפחתו ואחר שלילד ממנה בן תושבין ולא תמיבה לבעול אמת אחיר בפחתו ואחר בך בא עליה · ויש מי שהוסיפו שואפי אחר שבא על בפחתו בשילחו זוה ואם בן יהא בן ממה שהבא הזאת היא בת ישראל ואפשי בה קדושין וכן לדעת הרי"ף ז"ל שפסק ואזל בתרא ואבא לאומרה ואם בן היה לנו לומר בריכה תלילה מספק לבל בל מציינה בה שניר תבבה בתין בתן אלא שנוהגים בל ישראל בני אדם שנוסע בדת ישראל ומתעתה ליבא לחיות הדברים תלוים בחזקה זוה אבל מי שנוסע בדת ישראל אין אדם נוסה בשילחו זוה אלא נמוסה בשילחו זוה היו בתרי לא הבע"ה בל בשילחו בחבחו נמוסה בשילחו זוה היו בתרי לא

מט שאלת ממני יהיד נפב המבוסה הממד בס"ד יוסף תוויבך דעתי בריתון ומעתון בהיו שותפים ולקחו בהקפה ונבחו וגחנו והפסידו קלם מהקרן והוב הגבאר הוא ביד בעתון ובבו הב"ח ותבעו לה בעתון לפי בהיה לבם תגלי לגבות ממי בירלו מהם וגב יהיו בולחי שהוב הקרן נשאר ביד בעתון ובהיותם לפני ב"ד אמר בעתון שהיו רולה לפרוש התוכות כי אם תלקו לבל הגיב לו רחובן בעתון הבה תוכתו בב"ד וקנו ממני וממך ונעשה תבבון לפיהם וכל מי שיבאר בידו מעות מהבושפות בירלה לב"ד לפרוש מהם לב"ח יפרע תבף ומיד קודם לתתו מכלן בבומעו בך בעתון הגיב בב"ח ואתר לפני ב"ד בעם ופעמים ושלב רבותי תני בתחי בהופעות תב"ח פרעים יתן לי רחובן הקו"ב פרתי' ואני תמהתי לו בל מה הים לי פרעים מהבושפות שהני רולה להפסיד הקו"ח פרעים מהקרן שבתחי עתו ויהיה בבל בלו הבורה הים לנו ומעות בעין ומעות הים לנו לקבל ויפרע הוא לבל הב"ח ומבל בעתון קיון ובבוע' לקיים דבריו . גב רחובן נבל קיון ובבועה לתת לבעתון הקו"ב פרעים ומבל זאת התביעה ובגב ב"ד רחובן תומר מהור לי בל מה בידך והא הקו"ב פרעים והרחובן תומר בתיו רולה למהור לו בלל ומתחרט ומבל מה בעבה ואומר בבח תבר לו בלל ויש לרחובן עדים על בל הבחוב לעיל : ובהפקהה הם התבר קיים מאחר בהיו מידיו ובבבע לקיים תנהיו או תיבו קיים מאחר בהוב מה שהקה לרחובן מבעתון הוא מעבע בעין ואומות בית לתם לקבל ורחובן עומן בבל המעבע והמומות הם מפוערדים לבעלי מומות בית עליהם יהב הגמולה הדין עם מי עוד ילמדנו רביונו הם יכול הדיין לומר לרחובן מן לבעתון הקו"ב פרעים תעב"י בהרחובן רולה לדעת תחלה הם התבר קיים או לא שהם תיבו קיים לתם תעבת ואפשיב לקהת מעות בידים והדיין לומר לו או תקה בידים או מאבר אמלי ואן לו הקו"ב פרעים ואח"ב נדע הם התבר קיים או לא · עוד ילמדנו רביונו הם יכול הדיין להתיר לבעתון בבועתו מאחר שהוא מתחבב בלא רלון רחובן ופיוסו :

הנה שלחה אלי ידידי נ' פסקים על זה הדין בתבחר לך הטוב בהם לפי דעתי אחר בשמדתי על הפוסקים רחיתי בתין בלא להתלחד למקום אחד והיום וקבל בבר כיון בכולם מסכימים בתיבים כ"ד לבוזו לקיים בבועתו וגם כולם מיסבמים בתין מחיים לבעתון אלא לדעת רחובן והלוי בתין בהסבמים היתה לתועלתי ודעתי

הגה שאפי' עברו ושחיטתו היתה מותר גם כולם מסכימים שאין מחייבים את האוכן להביא במעות עד שידע שם המכר קיים או לא ולייני דשפלי דייני היכי לאבל המחלוקת שנפל בפסקים הוא שם המכר קיים מחמת הקנין או לא ז"ל מבעלי הפסק הביא ראיה מהגיה דפרק הכופה לחיבעית להו קנו מידו מהו אמר רב יוסף מדין ודברי' קנו מידו ורב נחמן אמר מנופה של קרקע קנו מידו אמר לימיר הלכתא מנופה של קרקע קנו וכתב לשונו של רש"י ז"ל ומשמע מתוך דבריו דאי לאו משום פירותיו של רש"י לא היה יכול להוכיח והא ודאי ליתא דאפי' לפי פירותיו של הריטב"ם ז"ל בחומר לחבירו דין ודבריס אין לי על שדה זו וקנו מידו מכאי . וכן כתב הר"ן ז"ל ומ"מ אין הכרון דומה לראיה דבשלמא התם כיון שאין הקנין שייך לדין ודבריס ודאי מנופה של קרקע קנו מידו וסוי קנין שלם לבל כ"ד הקנין שייך ספיר בחומרי שלא שהו אומרים אין קנין לחלוין וכי היכי שלא הוי קנין למטבע ולמלוה לא הוי לסחורה . ובעל הפסק בעלמו כתב לתרץ קושיא זו וז"ל כ"ש שאם התילוק היו מכל וכל כדליתא בפרק האזהב החליף חמור בפרה ושלח ומשך את הפרה ועדיין לא משך את השלח שלח הוא שם מציאה מעליא ובתוספות של כתיבה יד כתב הרשב"ם ז"ל וז"ל מפני שאין החמור ראוי ליהלך לא קשה כלל לבל שלו אמר פרה ושלח בכור הצון ומשכה לפרה ולא משך לשלח קשה מציה כנגד הפרה והביא ראיה מפ"ק דקדושין מכר לו עבר שדות בעבר מדינו' כיון שהחזיק בא' מהם קנאם כולם כד"א שנתן לו דמי כולם אבל לא נתן לו דמי כולם לא קנה שלא כנגד מעותיו שלמת דקני כנגד מעותיו ולא אמרינן כיון דמקח אחד הוא שלו היו נקנ' לחלוין והבה נמי לא שנא עכ"ל והמניד משנה מביא ג"כ דברי הרשב"ץ ז"ל פ"ה מהלכות מכירה שרי לפרינו שקנה לחלוין והבה נמי לא שנא ע"כ : ואני אומר דאין מכאן ראיה לכ"ד דבשלמא פרה ושלח בכור הצון שייך בהו קנין ואין הגרישות שלא מפני שלא גמר המכירה הילכך כדין הוא שיקנה בחמיס כנגד מה שמשך : וכן הגיה דשבר שדות נמי שייך בהו קנין הילכך כדין הוא שיקנה כנגד מעותיו אבל בכ"ד המעבע והחובות לא שייך בהו קנין כלל הילכך לשולם לימא לך דאין קנין לחלוין דכי היכי דלא חל לגבי מעבע לא חל לגבי הסחורה מה שאין כן בחומה שבתב הרשב"ץ ז"ל שהקנין לא חל שלא מפני שלא נגמרה המכירה ודוק ובשבח ובר מן דין הדבר תלוי במחלוקת פוסקים שהרי הטור כתב שהי הסברות ודעת מביא ז"ל שלא לחלק ומי יודע ואדע בחיים כח יוציא ממון מחזקת בעליו כיון דאיכא הרמ"ם וכמו ז"ל ובבר נהגו כל ישראל במקום שאין מבורר בדברי הרמב"ם ז"ל לפסוק כהרמ"ם כ"ם חכמי הסבכה יצ"ו וכ"ם שאני אומר לפי עיוות דעתי שהרמב"ם והרמ"ם ז"ל חלוקים שבתב הרמב"ם ז"ל מעם שדין שאין כאן מציאה גמורה ולעשה הרשב"ץ ז"ל אין הטעם שלא מפני שאין החמור ראוי ליאלן . וכן יש לדקדק מדברי בעל מ"מ שבתב מיהו בתב הרשב"ץ וכו' ממשע דהרמב"ם ז"ל חולק ומדאני לשון התלמוד שאמר לא הוה מציאה מעליא והוה ליה למימר שאין כאן מציאה מעיקרא מכלל דמשמע דאיכא מציאה אלא שאין גמורה מטעם דנגמר המציאה הדבר תלוי בפרה ושלח בכור חטים ומשך את השלח כיון שלא נגמרה המציאה לא קנה כלל והרמ"ם ז"ל הסתיק לשון הרי"ף ז"ל וחוא חולק בדיוקו של הרשב"ץ ז"ל הלכך כ"ד אין קנין לחלוין . ומה שבתב בעל הפסק לקיים טענת האוכן שאמר שכל המעבע שים לו בעין והמוכרת שים לסם לקבל סם מטועבדים לב"ח וכתב וז"ל ראיה לדבריו דאמרי' בפרק הכותב האומר מעיר מצויה דרב חמא סגי מאן דאיכא עליה כחובת אשה וב"ח וחיים ליה מרעה וחיים ליה זוזי לב"ח מסלקינן ליה בזוזי לאשה מסלקי' לה בארעא אלא כדיעה ואלי כדיעה ע"כ . הרי לפניו דזוזי הם מטועבדים לב"ח והיא לחובות לפי שהם מחוייבים ליתן זוזי ומאחר שכן הוא לענין מה יקנה האוכן המעות והחובות מאחר שמטועבדים לב"ח עכ"ל : ואני אומר שלא אבין יפה זו ראיה לענין שלא היו בכלל הקנין וא"כ כח ואמר שלא יועיל הקנין לקרקע כיון שהוא מטועבד לבחובת אשה ב"ח מי שאין לו שלא קרקע שהוא מטועבד לב"ח וכי נאמר שלא יחול עליו .הקנין ואפי' לפי דבריו יש להוסיף טעם שאין הקנין חל על המעבע ולא על החובות וסוי קנין לחלוין . ואו מי שים לו שבר חוב על חבירו ויש עליו חוב אחר שאמר שזה השבר שם כח למוכרו לא יועיל בו קנין מפני שהוא מטועבד לב"ח או שנאמר שאין לריך בתיבה ומסירה סילוק אין כאן ראיה . ובעל הפסק הנני בתב כיון שיש מלפני כ"ד

כלא חזרה שוב חיטו יכול למחור אפי' כלא קנין שלא בקבלה לבד כדפסק הרמ"ם ז"ל בריש זה כורר וז"ל ומתוך פרט"י דשתם משמע דאחר שיצא מלפני כ"ד חיטו יכול למחור בו דמה שקבל עליו בפני כ"ד ובפני מלפניהם בלא חזרה הוי כגמר דין ומשמבר הכי עכ"ל . וכן פסק בת"ה הרי שפסקו אלו הגדולים האחרונים שאפי' בקבלה בעלמא חיטו יכול למחור בו כ"ם היכא דאיכא קנין ובשובה ע"כ . ואני אומר שאין רואים כלל דשתם חייבי בני אומרים בו כ"ד שבועה ואמר חיטו נשבע פוערי' אותו מיד בלומר מהמרים אותו לפרוע לאע"ג דאמר חיטו נשבע יכול למחור בו בעוד שלא פרע . ולפי היטה זו הדבר ברור דאפי' שלא אב"ד יכול למחור בו ועלה כתב הרמ"ם ז"ל ומתוך דברי רש"י דשתם משמע וכו' לפי שים לפרש פוערים אותו מיד מלפני כ"ד כדי שלא יוכל למחור בו לבל אמר שיצא מב"ד חיטו יכול למחור משום דהוי כגמר דין שבחלוה פשקו אחיי שבועה והוא אמר חיטי נשבע וילא מב"ד הוי כגמר דין לבל ב"ד לא היה שם מחלה דין כדי שבל יוליאתו מב"ד הוי גמר דין שלא הבעלי דינין נפשטרו ביניהם ואפי' יצאו מב"ד יכולין היו למחור בשם שם לא מפני הקנין והא כתיבת דאין קנין לחלוין אפי' לפי דעתו מהני כמה גוברים לאפוקי ממוקת בפלוגתת דרבוותא . עוד כתב עטמת מחריטת ד"ל כל דבר יהוא לשותפות הוי בחזקת שניהם וכיון שכן אין כאן קנין שלא סילוק בעלמת כי שסילוק חיטו שלא במחילה ומחילי חיטה לריכה קנין והא ודאי ליתא דדבר הידוע לשותפים שרי הוא בחזקת שניהם לעניין שלא יהיה מוחזק ויהיה חביבו מוציא ועליו הראיה אבל שלא יהיה כל אחד מוחזק בחלקו לא אמרה חדם מעולם וק"ל : עוד כתב ועל כ"פ אנו לריכין לחלק בזה הדין דאין מעבע נקנה בחליפין כי יש להקשות על מה שפסק התלמוד בריש זה בורר אין לאחר קנין כלום וכן בכמה מקומות בתלמוד אמר לא דקדק התלמוד לחלק שהם הקנין הוא בעניין מעבע שהקנין חיטו כלום ע"כ . ולדידי הא לא קשיא כלל דשכי קאמר היכא דשייך קנין אין אחריו כלום אבל במעבע לא שייך קנין ומה היה לריך לחלק : עוד כתב שלא ע"כ חיטו לריכים לחלק הא דאין מעבע נקנה בחליפין היינו שבזה הקנין מקנה מעבע זו אבל שם הוא קבל על עלמו בקנין לעשות דבר ודאי שלריך לקיום הדבר אפי' במעבע וק"ל עכ"ל . ומה שבתב מעבע זו לאו דוקא שלא ס"ם שם הקנה מעבע שים לו במקום פלוני וא"ל החולקה שרשה ללמוד חיטה שבתב וז"ל וא"ל כ"ד שלא יחד המעות ח' תעפ"י שאמר ומעות בעין אין הכוונה דווקא שלו המעות כי דרך הסוחפין שמוציאים מעות הסוחפי' לעזרתם ואח"כ מניחים אחריים במקומם אל הקנין אפי' על המעבע וכ"ם הכא דאיכא שבועה ע"כ . ולאח גם ראה כמה מהדר שלו לורכא מדבקן להפוכי זכות ראוכן שהרי הסמיע לפון הסחלה שבחוב ומעות בעין ומעות שים לו לקבל מסמע של הסותפות שסם בעין הוא שסקנה לו ואפי' לפי דבריו מס חיקן שלא שדיין הקנין הוא להלוין שהרי החובות שים להם חלל כי אדם לא היה יכול להקנותם שלא עיקר הדין כפי הפסק הסליטי דאי אפשי הקנין אין קנין לחלוין אבל כופין אותו לקיים שבועתו . ואני מתחדש לי עטם אחר לפי שלא מכר לו דבר מסויים ומפני שלא נסחלטי על זה לא אחריך בטעמו של דבר :

ג שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן שמכר לשמעון סחורה בהקפה זמן בקנין ועדיין לא משך שמעון הסחורה ושוב מודע לראובן כי שמעון מבזבז וכסיו והוא ירא למסור לו הסחורה שיפסיד וכשיגיע זמנן לא ימלא מה יגבה הם כופין את ראובן לתת לשמעון הסחורה או לא :

תשובה הם נתברר בעדים ששמעון מחבד הכספים ומבזבז יותר מדאי קנין בטעות הוא ובטל המקח ואם לא נתברר בעדים אלא קול בעלמא הדבר הלוה כ"ד הם רואים שים ממשות בטעות ראובן אין מוליאין מיד ראובן ואם ירלה שמעון לקיים המכר עכ"פ מוכרים הסחורה על ידי ב"ד ואם יהי' שם ריוח או הפסד ישים על שמעון ואם יביא שמעון עכו"ם עוכים כפי הלוה ב"ד נותנין לו סחורתו וכשיגיע זמן פורע הוא לו הטכו"ם ואם ירלה לב"ד שאין ממשות בטעות ראובן כופין אותו לתת הסחורה כיד שמעון כפי התנאים הכתובים בשטר המכר . והוי יודע שהם שיגיע הסחורה ליד שמעון אפי' שיהיה מבזבז וכסיו אין נזקקים לו כלל עד שיגיע זמנו . ואם יש לו ממון בעד תחריס פלוגתא דרבוותא אם מעבבים אותו עד שיגיע זמנו ושמעון שבפסקים

לשבב

לעכב ומ"מ נראין לב"ד למקור יפה שם הזמן הוא תירוץ לו קלר ואם ים לו נכסים שתפי' שיכאו עדיין ישתר כדי מובו של זה לו לא . כללא למילתא כל תלוי בפי רלות ב"ד לעכב או שלא לעכב :

נא שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן והמעון שים להם דין ולוי יודע להם עדות תכל הוא מוגע בעדות שם יעיד לזכות ראובן הוי מוגע בעדות ואם יעיד לחובתו חיון מוגע בעדות שם יכול לסעיד לחובת ראובן ולחובלא במעון לו דילמא נפסל להאי סהדותא דין לזכות בין לחובה :

תשובה יכול לוי לסעיד לחובלא במעון כיון שבעדותו זה לא הוי מוגע לעדות תעפ"י שתם היה מעיד לחובלא ראובן היה מגיע לעדות וזה החילוק יש בין בעד המוגע בעדות ובין בעד הפסול מכוח קורבה לאלו הפסול מכוח קורבה אין מעיד כלל להובלא מהיכו ולא לחובתו תכל הפסול מפני שהוא מוגע בעדות כיון שהוא מעיד לחובלא במעון ולא הוי מגיע בעדות יכול להסעיד . ולחיה לדין זה מסה לחקצי' פרק חזקת הבתים וכיון דחסהיד ליה לאוי הוא היכי מלי מפיק ליה מיניה . ומתרלי' לחמר ידעינא דהאי תרעא לאו דיהודה היא ופ"ה וכי תסהיד לאוי היכי הדרא ליה וכיון שכן לא הוי מוגע בעדות ומלי מעיד ותוקימנא לחמר ידעינא דהאי תרעא לאו דיהודה היא היכך מוגע בעדות הוא ושם הכא יכי לאו מעיד לאו דיהוד' היא מוגע בעדות הוי אי תסהיד לאוי היא מקבלין מיניה וכן העלה מר"ן ז"ל ודברים של עצם שם כיון שאין לו הנאה בעדותו לחתי לא מקבלין מיניה תכל פיסול קורבה פסול הגוף הוא וכבל גוונא פסל רחמנא סהדותא דילוה כין לזכות בין לחובה :

נב שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שחופש מכתן שהוא נאמן לעטון עליו עד כדי דמיו אי מבכיעין ליה או לא :

תשובה כלי מלחמת חליה בהלכי רבותי תכל דעת הגאונים ז"ל ורוב הפוסקים תשר אמו רגילין לסמוך עליהם פשטו דמבכיעין ליה תע"ג דחיים ליה מגו . והקשו ז"ל על שכח זו מסת דאיכא סיפא עליהו לאומן אומן אומר שתים קלית לי והלה אומר לא קלתי לך אלא ג' כל זמן שהשלים ביד האומן על בעל הבית להביא ראיה שאינה לו בזמנו בשבע ומוטל . עבר זמנו סמוליא מהבירו עליו ברחים : ומדקתני סיפא אמנו לו בזמנו בשבע ומוטל אלמא בריחת השלים בידו מוטל אומן בלא שבועה והא הכא דעומד על המשכון הוא ואפ"ה מוטל בלא שבועה היון חיים ליה מגו ב"ד אמי מוטל בלא שבועה מוחיל וחיים ליה מגו . וכ"ל לחרן דהאי מהיכתא מוקמינן בפרק כל המבכיעין כר"יהודה דס"ל דקלילה אמי לא דכיר משום ד"ס מדוד בפועליו משום דקסיא לן דאמרינן בפרק המקבל אומן אומר שתים קלית לי והלה אומר לא קלתי לך אלא ג' המ"ש . ומשני הך כרייתא מני ר' יהודה בקלילה אמי דכיר ותע"ג דקי"ל דאומן אומן כל זמן שהשלים בידו מ"מ בהא דקתני ריחת השלים מוטל בלא שבועה לא קי"ל כוותיה אלא הדרינן לכללין דכל המוטלים לא יטלו אלא בשבועה . כן נראין לחרן לדעת הפוסקים דלחילו אומן אינו מוטל אלא בשבועה . ג"ל לעולם אומן אומן בלא שבועה משום דחיים ליה מרי טעמא מדלא מנו ואו ד"ה מדוד בפועליו דכי משני תלמודא כגון דוכחת הילכך מוטל בלא שבועה אבל המלוה על המשכון לית ליה אלא טעמא דמנו ומשום שכי לא יטול אלא בשבועה . ואפי' יודע דכתר דסיקון דב אומן שבועה שתם לב"ש שבע ולא נפקא מינה בעניו מאוקמתא אלא אם נשבע שבועה שהשלים ומוטלים שהיא שבועה המשנה או אם נשבע שבועה שתם שהיא אומן ואינה בין שתי השבועות מה שכתבו הפוסקים עיין עלב :

נג שאלה ראובן ולוה תשתו נפל ביניהם מחלוקת וקטטה על תודות שנתן לו ראובן לשבח וכשלוה שבעני ראובן כוונתו הוא לתפרעי מתיסורת והעניין הוא שים לוה תולי שכפיה ונפשו של ראובן קלה לשתות מתותו כוס ושוה ליה כמי שתין לו פת בשלו ואין תדם ניזול מהרהור שקשה מן שעבידה ועבדו ימים ושנים שתם בחותו ויכוח וראובן אינו יכול לסבול עוד ולוה אינו שומע ואינה מקבלת מוכחת ואמר לה ראובן הוי יודעת שתם לא תאבה לשמוע לי לכי לתשתה בשנין על כרחך בדין שכבר מלחתי מקום ופתח לעשות פשרה בלתי ראובך כי מאי שנרשתיך והחזרתיך בשלו בתנאים לדעת ג' מגדולי המורים ושוד שתילו רבינו נרשום מ"ה מודה במדון זה שחייבה לקבל גע על כרחה וכיון שתן הדין חייבה לקבל שגע שתאר חוב שכוחבה בשאר מוכות דעלמא כמו שכוחבים הרא"ם ז"ל בתשובתו כלל מ"ב . לכן יורנו המורה אם יש שום פקפוק על ראובן אם יסדך ויקדם בשלו שזה ומלום על מכמי יעבלא :

תשובה אם יברר ראובן שתשתו נכפים נותן לה מה שיש בידו ושתאר עליו חוב וחזרק לה בשתה וחותה שתה לחתים ואם לא תרלה לקבלו סרי הוא פטור ממה שחייב לה משאר כסות ושונה ומוסר ליכא שלא שבשו ע"מ ליכב בעל כמו שבחב הרא"ם ז"ל בתשובה כלל מ"ב שתין לנו לכיות ולחי של הרא"ם וחביריו מפני ספקו של רבינו יואל . ומעתה הב' שבחב לפי שגרשה בעלו התנאים הראשונים כן תני סובר לשלה וכן כתב הרשב"א ז"ל וחליה בפלוגתת דרב הונא ורב יהודה בגמ' דבני מערבא ואיתותב רב יהודה וקי"ל כרב הונא לחמר לכתובה מחזיר ולא לתנאים תכל למעשה תין לחוש לסורות כן לפי שתין הבתים בקיאות בדין זה והיא מושבת כשמחזירים לכל תנאי הכתובה מחזיר ותוא ירמה תותה ומלה מבעל כל תנאי כתובתה והגרשה לע"ד כתבתי :

נד שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שמת לו מת מ' יום קודם התג תם יעורר עליו בתוך ל' יום למיתתו לתף ע"פ שהוא בתוך ל' יום לתג או לא :

תשובה זו מחלוקת בין הרתבותים וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל שבחב פי"ח מהלכות תבל וז"ל לא תעורר לשה על מת שלה שלשים יום קודם לתג כדי שלא יבוא התג וסם דיוס שתין שתת משתכח מן הלב שלשים יום בד"א בשת יש לבל תם מת בשלשים יום שמוך לתג מעוררים ע"כ . שמעת מינה מדתי מדא דפסק כשמואל . ותו דשת יש לומר שהיינו שת קודם שלשים יום לרגל תע"פ שבא לעורר עליו בתוך ל' יום למיתתו וכך סם דברי הטור : תבל הסותפות והר"י בן גיאת והרמב"ן והרשב"א ז"ל ותלם פוסקים פסקו כרב דברי וכיון לתיכא פלוגתא דרבותא כמיקר סדין בפי' שלשים יום תיכא שמי פלוגתא לפיכך יש לפקל . וא"ל הרמב"ן ז"ל בספר תורת השלם תבל כשתומה בשיני שתת שדה בתוך ל' יום לדברי הכל מוסר לפי שתין לדם מציאתם משפחת ותם בא לכוסם משום לרגל לו לעניין לתר שכר שספדים אות מקלה ושוד כל ל' יום וכלל בספק של שתת מיתה וכאותו שכר אות ספק ומי שתת לו מת ולחי שמספידים אותו לפי' בשרב הרגל ל"ה ותם כוסם משום ואורב בו דכר יכיים לתרים ויעלה למוקמו מה שתין כן בתת יש שתייתבו מספדו ע"כ ל"ל ובספר כית יוסף תמוה שספיר לפי' שתת יש ע"ם והכוון דמקום מלחמת מציעתא שדיק שהוא כעין פשרה כין שני הספרים שתם התת הוא יש תין מיסורין עליו כשמואל ותם שתת הוא שדם כלומר בתוך ל' יום למיתתו מוסר לעורר עליו כרב וזה דעתי נוטה לפקל שהרי רב שתם כתב הרמב"ן ז"ל . ות"ת היכתא היכא דעביד בתתם לבל דעביד בשכר לפי' לשתן שכר היכא למיתת שתת קבן משום להולשת הרגל ומשלו משכחל משתתת הרגלי' תדע ללא שתי לן בין היכא לחיב' עולי רגלי' להשתא מדלא קתני תלמודא לחיב' בייסו תתירנא לרב לא מייסינן ושמואל מייסינן . וי"ל דמשום לא רלוסו מי שמיעא משמתת הרגל בשביל שכר שספדים כי לשלם מקלה משום דעלמא כמו שספדים הרא"ם ז"ל בתשובתו כלל מ"ב . לכן יורנו המורה אם יש שום פקפוק על ראובן אם יסדך ויקדם בשלו שזה ומלום על מכמי יעבלא :

תשובה אם יברר ראובן שתשתו נכפים נותן לה מה שיש בידו ושתאר עליו חוב וחזרק לה בשתה וחותה שתה לחתים ואם לא תרלה לקבלו סרי הוא פטור ממה שחייב לה משאר כסות ושונה ומוסר ליכא שלא שבשו ע"מ ליכב בעל כמו שבחב הרא"ם ז"ל בתשובה כלל מ"ב שתין לנו לכיות ולחי של הרא"ם וחביריו מפני ספקו של רבינו יואל . ומעתה הב' שבחב לפי שגרשה בעלו התנאים הראשונים כן תני סובר לשלה וכן כתב הרשב"א ז"ל וחליה בפלוגתת דרב הונא ורב יהודה בגמ' דבני מערבא ואיתותב רב יהודה וקי"ל כרב הונא לחמר לכתובה מחזיר ולא לתנאים תכל למעשה תין לחוש לסורות כן לפי שתין הבתים בקיאות בדין זה והיא מושבת כשמחזירים לכל תנאי הכתובה מחזיר ותוא ירמה תותה ומלה מבעל כל תנאי כתובתה והגרשה לע"ד כתבתי :

נד שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שמת לו מת מ' יום קודם התג תם יעורר עליו בתוך ל' יום למיתתו לתף ע"פ שהוא בתוך ל' יום לתג או לא :

תשובה זו מחלוקת בין הרתבותים וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל שבחב פי"ח מהלכות תבל וז"ל לא תעורר לשה על מת שלה שלשים יום קודם לתג כדי שלא יבוא התג וסם דיוס שתין שתת משתכח מן הלב שלשים יום בד"א בשת יש לבל תם מת בשלשים יום קודם לתג מעוררים ע"כ . שמעת מינה מדתי מדא דפסק כשמואל . ותו דשת יש לומר שהיינו שת קודם שלשים יום לרגל תע"פ שבא לעורר עליו בתוך ל' יום למיתתו וכך סם דברי הטור : תבל הסותפות והר"י בן גיאת והרמב"ן והרשב"א ז"ל וחלם פוסקים פסקו כרב דברי וכיון לתיכא פלוגתא דרבותא כמיקר סדין בפי' שלשים יום תיכא שמי פלוגתא לפיכך יש לפקל . וא"ל הרמב"ן ז"ל בספר תורת השלם תבל כשתומה בשיני שתת שדה בתוך ל' יום לדברי הכל מוסר לפי שתין לדם מציאתם משפחת ותם בא לכוסם משום לרגל לו לעניין לתר שכר שספדים אות מקלה ושוד כל ל' יום וכלל בספק של שתת מיתה וכאותו שכר אות ספק ומי שתת לו מת ולחי שמספידים אותו לפי' בשרב הרגל ל"ה ותם כוסם משום ואורב בו דכר יכיים לתרים ויעלה למוקמו מה שתין כן בתת יש שתייתבו מספדו ע"כ ל"ל ובספר כית יוסף תמוה שספיר לפי' שתת יש ע"ם והכוון דמקום מלחמת מציעתא שדיק שהוא כעין פשרה כין שני הספרים שתם התת הוא יש תין מיסורין עליו כשמואל ותם שתת הוא שדם כלומר בתוך ל' יום למיתתו מוסר לעורר עליו כרב וזה דעתי נוטה לפקל שהרי רב שתם כתב הרמב"ן ז"ל . ות"ת היכתא היכא דעביד בתתם לבל דעביד בשכר לפי' לשתן שכר היכא למיתת שתת קבן משום להולשת הרגל ומשלו משכחל משתתת הרגלי' תדע ללא שתי לן בין היכא לחיב' עולי רגלי' להשתא מדלא קתני תלמודא לחיב' בייסו תתירנא לרב לא מייסינן ושמואל מייסינן . וי"ל דמשום לא רלוסו מי שמיעא משמתת הרגל בשביל שכר שספדים כי לשלם מקלה משום דעלמא כמו שספדים הרא"ם ז"ל בתשובתו כלל מ"ב . לכן יורנו המורה אם יש שום פקפוק על ראובן אם יסדך ויקדם בשלו שזה ומלום על מכמי יעבלא :

תשובה אם יברר ראובן שתשתו נכפים נותן לה מה שיש בידו ושתאר עליו חוב וחזרק לה בשתה וחותה שתה לחתים ואם לא תרלה לקבלו סרי הוא פטור ממה שחייב לה משאר כסות ושונה ומוסר ליכא שלא שבשו ע"מ ליכב בעל כמו שבחב הרא"ם ז"ל בתשובה כלל מ"ב שתין לנו לכיות ולחי של הרא"ם וחביריו מפני ספקו של רבינו יואל . ומעתה הב' שבחב לפי שגרשה בעלו התנאים הראשונים כן תני סובר לשלה וכן כתב הרשב"א ז"ל וחליה בפלוגתת דרב הונא ורב יהודה בגמ' דבני מערבא ואיתותב רב יהודה וקי"ל כרב הונא לחמר לכתובה מחזיר ולא לתנאים תכל למעשה תין לחוש לסורות כן לפי שתין הבתים בקיאות בדין זה והיא מושבת כשמחזירים לכל תנאי הכתובה מחזיר ותוא ירמה תותה ומלה מבעל כל תנאי כתובתה והגרשה לע"ד כתבתי :

לקים עב למיהב טן דו מלמיהב ולתיב לוסמ והנהס זו לסויח דמי ופרועה נמי דסיינו דמי דידה דסקלא נמדם ומקניא ינפשה . ומדע לך דלא דמי אסא לקנייס קרקע אסרי אסא בחמרה לבלוחה לח וקבל לי קדושין סחם וקניל פרוטה בקדושים מקודשת . ואלו אלינס קרקע אס טעה מחר כך תירן הרמ"בח ז"ל והוח דעת הר"ן ז"ל : ומ"מ מסחברח לי שאס קנה ממנו בשעת סיוקר כפי מה שהוח בשעת הזול לינב לוכסים גמר ומכר כיון שזהו דמי הקרקע ולפי' הרמ"בח ז"ל מוכח כזה . וכן ים לדקדק מלשון הרמ"ם ז"ל שכתב פ"י מהלכות מכירה מי שחכורו עד שמכר ולקח דמי המקח משמע שלקח מה שהוח בשעת המקח מדלח כתב ולקח הדמים :

ט שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שנפלה לו יבמה ונשבע שלח ייבם אותה אס חלה שבועה זו אי לח כיון דקי"ל מצות יבום קודם למצות חליצה

תשובה שבועה זו חלה מצות עשמי חדח לחפי' למצוח דפסיק למצות יבום קודם למצות חליצה אפי קדימה לאו מדאורייתא הוא מדע דחזרו לומר מצות חליצה קודמת למצות יבום ואס קדימה זו מן התורה לח היו חוזרין לומר מצות חליצה קודמת וכיון דקדימה זו מדרבנן אפי שבועה לאורייתא ומילה על מצוה דרבנן . ואו בשעה שנשבע שלח ייבם בלומה שעה לח היה חצן ליבם ואלה עליו מצות חליצה וא"כ ספיר חיילה שבועה על היבום וכיון שחלה בלומה שעה אפי' בחזר בו עשה ודוקא ליבם אין שומעין לו שכבר חלה שבועה : ואו דלא אמרינן אין שבועה חלה לבעל לח שמצוה שלח כגון סוכה ולולב ושופר שאין לסס חקיפה בקיומס כדרך אחרם אבל מצוה שיש שני דרכים בקיומה כגון מצות יבום דאיכפר נמי ע"י חליצה אס נשבע שלח לעשות ל' מהדרכים אין זה נשבע לבטל לח שמצוה כיון שיש דרך אחרם בקיומה ומכאן אתה למד לאותם שפסקו מצות חליצה קודמת למצות יבום אס נשבע שלח יחלוץ לה חלה שבועתו ואיבם אותה וא"ע שיש לדחות דאיש זו דיבום וחליצה שהי מצות אס מ"מ על המצות הבאים אי סומך ושוב הוח שיחזיר לו שבועתו אפי' בשיח עד"ר ויבום יבמתו דמצות יבום קודמת ומיהו אינה לומיל דקדימה זו מן התורה דכתיב ואס לא יחפוץ האיש וגו' וחזרו לומר מצות חליצה קודמת שיש בהם .ת לפקוד דבר על תורה בשב ואל תעשה ומ"מ דעתי מקדימה זו מדרבנן ולפיכך היו מעלמלים לותה כפי הזמן :

נז שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שקנה מחורה בפני עמעון ואמר לו שמעון תתן לך ריוח דינר ותמכה לי ואתנה לו אס יש לו עליו תובעה אי דמיא לסוסה ושומת בלמוסה דקי"ל דאין לו עליו תובעה אי דילמא לא דמיא :

תשובה אין לו עליו תובעה ומכ"ש הוא אס סומך על אמנתו של זה לא יסמוך על מה שרלה עיניו והרואים עמה שכתב ר"ח ז"ל בשעה הדין ז"ל נוסח ושומן בלמוסה במביא סחורתו ומלאו חביריו הרואים לעוקמה ואמרו לתת לו כך ידוע מריות ואלה אומר בשעה קנה וכן הוא החמת אין לו תובעה לפי שלא סמך עשעה הלשוה על הדיוור אלא על הדמים שלקח זה ע"ב לא שכח נמי לא סמך על דיוור שהחורה אלא על מה שנתן לשומן ולפיכך אין לו עליו תובעה :

נח שאלת ממני ברחובן שמכר לשמעון בית ואח"כ מכר כל החנר ללוי אס יכול שמעון שהבית ממושכן אלצו לשלם לו אי מדין בעל החנר לדעת הרמב"ם ז"ל :

תשובה לא ניחרח אס רוצה לשלקו מכל החנר או דוקא מהבית שהיה ממושכנת אלצו . גם לא ניחרח אס הוא בעלמו דר בבית או אולנו ולכן אפי לריך לכתר כל החלוקות גרסינן בגמרא משכנתא ליח כה דינא דכר מלרא דאמר רב אפי אמרו לי שבי דפומבדיתא מאי משכנתא דשכוחא גבית : למאי נפקא מינה לדינא דכר מלרא ופיכבו לה אס מכרה למי שהוא ממושכנת אלצו ליח כה דינא דכר מלרא דאין מלנן יש לה שכוחה שכוחא בידו וכן פי' הרמב"ם ז"ל . וא"ב למה נ בשכוחא דרי הוא לאחד מבני החנר וקי"ל אחד מבני החנר שקדם וקנה אין שאר החנרים יכולים לשלקו והסכ"ת אס קדם בעל החנר וקנה אין בעל המשכנתא יכול לשלקו אלא עדיף מאחד מהחנרים ואלמא פשיטא אמרו משכנתא ליח כה דינא דכר מלרא לא נאה ולא נאה ולמדו מכאן החפרשים שאס בא בעל המשכנתא יכול לעכב . ולמדו עוד שאס בא

אחר ולקח שדה פ' סמוך לשדה זו החמושכנת שאין החמושכן יכול לשלקו משום דיוע דבר מלרא דכיון דאיכו ליח כיוסף של קרקע אלא זוזי אית ליה עלה לא עדיף מלרעא דאר ובני דאר דחרתי בפי לא מי מעכב אמתירים דלרעא וכן הטעה הרמב"ן והרמב"ן והר"ן ז"ל ושכי אינה אמי במרדכי ואע"ג אס קדם בעל החנר ולקח שאין החמושכן יכול לשומיכו ואח לא אילטריכא לרב ז"ל לאחטיען דפשיטא דכיון דאין לו בניה הקרקע לא עדיף מאן החנר כי אילטריכא לי' לאחטיען דאס קדם בעל החמושכנת ולקח אין בעל החנר יכול לשלקו דאיכו ממי כן החנר הוא דשכוחה גבית אבל לאו למימרת דעדיף מאן החנר אלא כח' אחם הוא . והדיון לכללין ל' מבני החנר שקדם ולקח אין מחלקין אותו . תדע דאס אחחלה אסיקנא דאיבעיא דחמושכנת אית כה דינא דכר מלרא ואס קדם ולקח בעל החנר מחלקו ואילטריכו לאחטיען דליח כה דינא דכר מלרא אבל דלמוי עדיף מבני החנר לא אחרו . ואיבעיא דהלכה מדברי רב' והסוספות ז"ל דבעל החמושכנת יכול לשלק אח כן החנר מ"מ רוב החפרשים החחרונים ז"ל חלוקים עליהם וכן נ"ל שהוא דעת הרמב"ם ז"ל דאי לא חיישת אבי חידך הוא עדיפא ליה דבעל החמושכנת יכול לשלק אח כן החנר וכ"ם שאין כן החנר יכול לשלק אח בעל החמושכנת ודק ותבכח . אס למדת לדעת הרב ז"ל שאין בעל החמושכנת יכול לשלק אח בעל החנר אפי' מן הבית אבר היא ממושכנת אלצו וכ"ם שאין יכול לשלקו משאר החנר . ומיהו אס בעל החמושכנת דר בבית יכול לשלק אח הקונה מאומו הבית בעלמו שהוא דר בה כח לבד והרואים מהניח דכתב בעל תרומת הדשן סי' ס"ו שמרואים שהחמכרו וכו' עיין עלה ומיהו אס הקונה אינו רולה לקנות אלא בכל והוא אינו רולה לקנות אלא הבית שהוא דר בו מסלקין ליה :

נט שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שמכר לשמעון בית וכתבו בשטרים שטר אח מעידים אוץ מכר פלוני לפלוני בית פלוני וכו' ולא קנו מידו וגם כשף לא נתן לו וגם לא היה כתוב ביתי מכורה לך אס קנה בשטר זה אח הבית או לא :

תשובה לאחי שכתבו בשם בעל העטור שקנה אח הבית בשטר זה שכתב דשטרי רואים שאדם כותב בשטרי שהוא מכרתי לפלוני ים בשם מקום קנייס כאלו כתוב בשם שדי מכורה לך ע"כ . ודייק לה ז"ל מדאמרינן פרק חזקת הבתים סמוכר שדה לאחרו קנאה ולא אמרינן לגלוי זוזי הוא דבעי ואקשינן עלה פשיטא דל זוזי מסכח תיקני ליה בשטרא אי לא אמן נכסים שים לשם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ומדלא אחיא אחי קושיא דילמא בשטרי רואים שמכר לו אח השדה ככך וכך דמעמן ליעמ דשדי מכורה לך כתב ליה ומדלא אמרי הכי משמע דבכל גווני בשטר אפילו שטר רואים קונה אח השדה ואע"ג דאיכא לאחויי דלפוס קונין אוין ליה דהכי נמי הוא אלא דאחרוי במקום שאין כותבים אח בשטר מ"מ כיון שהרמב"ח והר"ן ז"ל כתבו דבני בעל העטור אחם ולא אחו דבריו משמע דהכי סבירא להו ואין לזוז מדבריהם ז"ל . ים ליתן טעם דמה לי שיכתוב שדי מכורה לך ויחסור לו אח השטר ומה לי שיאמר לעדים תעידו עלי שמכרתי לו אח השדה ויחסור לו אח השטר אבל אס עדיין לא הניע השטר ליד הקונה ולאו לא קנה והכו דלא לוסיף עלה :

ס שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שיש עליו חובות ואמנה עם בעלי חובות שימסיכו לו עד זמן פלוני ואחר חובו האמן יתן להם כך וכך ממה שירויה כי אין לו ממה לפרוע ובאוך הזמן רולה ללכת למד"ה ובעלי החובות מוסיפים שמא לא יבוא ויפסידו ממונם גם כי יגיע הזמן ולא יתן להם ממה שירויה כלום שאינו במדינה אס יוכלו הב"ח לעכב עליו פלא יבך או לא :

תשובה כתבו הסוסקים ז"ל כי שני שעבודים יש לו לאדם על בעל חובו שעבוד קנוף ושעבוד ככסיו וכסי שאין גופו משועבד לעניו שיוכל לאסור אותו בבית האסורים כדרך שעושים הטעו"ם מ"מ משועבד הוא לעניו מלאכתו שלוקח מה שנותן לאוך פיו ושאחר לשעל חובו ואע"ג דאין כופין אותו לעשות מלאכה מ"מ כתב ר"ת ז"ל שאם יראה בעיני הדיינים לקונסו לפניס משורת הדין עוב הדבר ע"פ : אמנה אותו במרדכי פרק המדיר . ומסתברת לי שאם הוא רגיל לעשות מלאכה או להבביר עלמו ועתה כדי שלא יקח בעל חובו מה שיעשה היינו רולה לעשות כמו בשים רגיל וכילנך בי"ד נמי אם רולה כ"ד

שכוונת רלוכן להפקיע עצמו מבעלי המובות והולך למד"ה למקום שאין ידם שולטת עליו מלוה מן המובחר לעבד עליו . ואם רוצים ב"ד שכוונת רלוכן עובד לפי דעתם לא יוכל להכריח וכמד"ה ירויח לתת לבעלי מובות ובעלי מובות אינם רוצים להניחו אין ב"ד מעכבין עליו ומכניסים לחומו אלא ירויח יבלה לסם הקלף שעליו . וח"ל רבינו ירוחם ז"ל בשר חוב שלא הגיע זמנו עדיין ורוצים ב"ד שהלוה מכלה ממונו או רוצה לעכב ומפייר' המלוה במת יפביד מובו יכולים ב"ד לעכב הממון וכו' וסוף לשונו ולאו הדברים מלויים ברצות שני הדיינים אם יש בדבר הפסד למובע אם לא יעכבו ויוכל להפביד מובו כביכול זמנו אז אם יש לדיין פביעה שאם יחפבו ממונו עד שיגיע זמן הפשר כל זה יש לדיין לדקדק אלו הענייניס והכל לפי הענין להגיל עשוק מיד עושקו ע"כ . ומה שכתב ז"ל יכולים ב"ד לעכב הממון ולא כתב יכולים לעכבו משום דחיישי במי שים לו ופיקוח בעכוב הממון שני אבל במי שאין לו ממון ורוצה לעכב ומצא המובע קרא מכלן ומכלן הדבר ברור שמעכבים עליו כדי שלא יפסיד המובע . ונדולה מזו כתב מהר"י קולין ז"ל בשם י"ד ח"ל ועל הפשר לא הלה ליתן זמן מבלתי ערבות מה תוכל להשיב על זה אלא אין לחפום על הדיין אם לא ברצותם ברורה כי יעשה שכיר הדיין לפעמים לעשות דבר שלא כהוגן היותר אם יראה לו שבעל הדין דוחה או מרמה דבר זה תלוי ברצות הדיין רק שיעשה בשם ע"כ . וכ"ם ב"ד שהוא יושר ואמת אלא יפביד ב"ח משותין . ועי"ש שכתב בשם יהודאי נאון ז"ל לוה שביקש ליך למד"ה ולא הגיע זמן הפרעון אין לו לחובע לבקש ממנו ערב אלא ניחנב לובע קודם הזמן כלל ע"כ . כ"ל שהריא"ף והרא"ש ז"ל תלוקים עליו שכתב הריא"ף בתשובה דלוכן שקנה שדה מחבירו וילקו עליה עשיקין ובא לב"ה ושוטן תי תוכח שאת שלא השדה מחתת ידי ותי תוכח שאת מחבד ממוך ולא תאלץ לשום קנה בלוחו ממון קרקע כדי שתערוך לוחו שומעין לו וכן כתב הרא"ש ז"ל . ומעתה לפה דן ק"ו אם מפני חשש שאת יעריפוה ממנה ושאת מחבד ממוכו מחייבין לוחו לקנות קרקע לחיכף תרי חשבי כ"ש למי שהולך למד"ה לחשבע קרובה הוא שיפביד ממוכו שיכול לחבוע ממנו ערב וכן נראה מדברי העור שכתב אחר שהביא לשון רב יהודאי : אבל הריא"ף ז"ל כתב בחשובה משאת שהוא מולך . ובר מן דין ז"ל דלא לחרה הנאון ז"ל שמעכבין עליו עד שיתן ערב ושכל מוזר אל שכלל למד"ה מולה הוא ז"ל שמעכבין עליו עד שיתן ערב ושכל מוזר אל שכלל :

שבכל מלוי ברצות הדיינים ובלבד שיהיה לבו לשמים :

סא שאלת ממני על חשם עגונה ז"ל העדויות בחותב חלחת וכו' כד לחת קחמנא כ"כ לחברים גליפנא והגיד בחורת עדות לית קרוב לשאת חדשים וכו' :

תשובה חשם זו מותרת להנשא על פי העדות ברצון דהוי העבו"ם מל"ת אבל העדות השני אינו עדות כיון שהעבו"ם אמר בחחלה מה שיבו בל זה היהודי שהוא בחול והשיבו לו שהוא מבקש יהודי אחר וכו' והוי כהסיח לדעת ריב"ם שאל העבו"ם במלי עסקיהו וכו' ואע"פי שדעתו היה להקל מ"מ גדולי הדור החמירו ומכללם ברן רבו ז"ל . אבל כפי העדות ברצון מותרת להנשא כיון שהיה מכירו וגם לת שמו שהוא אחו שותרב ואע"פי שאיפשר שאחר נ"כ נקרא אבושותרב לפי שאין זה שם הטעם מ"מ אין יהודי אחר שמו אבושותרב יכל מכלן ליתן וליתן בחלבבי ואפילו אין מעידין עד שמכירין שמו וגם עיניו אבל אחרו אחד יכל מעיד פלוני מפשפשים בחותב הטיר אם לא יכל אלא הוא מבשא חשמו ע"כ: ובחבוא הפוסקים ואע"פי שלא היה מכיר שמו אלא במכירו לבד סגי : וכן משמע ממה שהביא הרב ז"ל לעבוד אע"פי שלא יאחר קבדתי . ומזה יראה מלן דס"ל לבותי אל"ם לא אחר בדאמי ואו דבר"ד לא שייך ואו ליכא מלן לס"ל לבותי אל"ם אבל אחרו בדאמי אבל אם שהיו מכירים לוחו ובשאר למיחר בדאמי שהרי אחר שלשה שהיו בבותים מכיר לוחו ובשאר מלא לוחו יהודי בעלמו הרוג ומוסלך בדרך היו שמחלט רשה שהיו מכיר לוחו ובשאר מלמו הרוג ודלי לקדק יפה אם הוא לוחו שהיו מכיר או לא ובכירו ; ובר מן דין ליכא שברת לומר דלא לחריגן דאחר בדאמי אלא בחם או נסרג אבל מלאחרי חם או הרוג לא לחריגן בדאמי :

כללא דמלתא חשם זו מותרת להנשא מבחם בעמי חדא שהיה מכירו ואו שהשיב שמו : ואו נוסח ואוהן בחלבבי ואו דלא שייך לומר בדאמי ואו דלא יאל מבלן

שאלות ממני מוהרי"ו נר"ו עקיבא ספק לענין פדיון והפ"ם לענין לבילות מודם לחינו מחחבל עליו דאחת נפל הוא והא ודאי ליחת לחבל בחבל דבחי בספיקות מחחבלין עליהן ופריך דהיינו ספק בן ט' לרחטון בספק בן ח' לרחטון אבל ספק נפל אין מחחבלין עליו ואעחת דאחת בספק בן ט' לרחטון הרי סותזק זה שריך להחחבל עליו אבל לא ידעינן מי סהיב ולפיכך מחחבלין עליו מן הספק אבל ספק הם כלו לו מדשיו לא הותזק להיות מחחבלין עליו ולפיכך אין מחחבלין מן הספק : וכ"ל הרי הותזק שריך להחחבל עליו אלא שאין לנו יודעין אם שעה ט' או לבילות שלימה ודאית לספק בן ט' לרחטון דלא לחריגן ספק לבילות להקל אלא היכא שהוא שוקל הספק בעיקר סהיוב : ומו דלא חאלינן להקל אלא בספק שאי אפשר להחברר אבל ספק שחשבר להחברר כ"ל לא חאלי' כיס לקולא שלאחר יודע שהיתה שעה קדובה ולא קיימי מלות לבילות . ואם יודע שהיא רחוקה ואהגו לבילות שלימה לא הפסידו כלום :

עוד כתבת רלוכן מהא דחנן פרק כל סגס המביא גט וסניחו זקן או מולה ומחו לה בחזקה שהוא קיים וכן לחריגן בכמה דוכתי דחוקת ואיתור הטחת מיח ודאים רלוכן ז הכבל נחי ליכא חזקה כלנדה שהרי לחיה עומדים בחזקה שליכם לבליס ישחעו שחחה לחריגן שחחה זה ל' יום והבחה רלוכן חהיה חהכיל דחקום שחחדד ובחלת חבר כל שהרוח שבעבו על גביו ממחום דחע"ג דליכא למיחר בשעה חקום על חזקחו ואיתור הטחת חבר מ"מ כיון דליכא למיחר חוקי גברא לחזקחים ובחזקה עמא בשיה הכא נחי חוקי בחיים בחזקה שהיו חייביס בחלילות והא ודאי ליחת ואנב שעשך לא שייבא כה לחיות לין להם חזקה זו חחחת עלמה אלא חחחת לחותם דחוקחיהן לה בחזקה חיות וזו חזקה בעלמה נוחנת שיהא חייבים בחלילות שלימה דחוקחיהן לה בחזקה חיות . והבה לחיחי לכלא חקלא ועדיין לחדיך על הקדמה זו דחוקחי לחיות בחזקה שהיו חייב בחלילות והחי חזקה ליחת וכדבחיבא ולכן לא לחיחי להחריך יותר :

סג שאלת ממני חודישך דעחי בחעשה שהיה יחומה קבוה שחמר פלוני חנסבי ואחה חחיה חובעי' חוחו פלוני שהוא ובוחן בחלבבי' ולא חזר בחוחו זה ובו דשם לפי שהוא פלא שהיו יהודי חבו שוחרב חדום ביהודים משאר עמות לפי שהוא פלא שהיו נקרא בשם זה בלל :

סב שאלת ממני חודישך דעחי בחיות שבא להם בחב ע"י עבו"ם שחחה חוחם הבושה ולא בחבו בחיזה זמן מחה אם חייבים בחלילות שלימה בשעה ט' שעה ח' בחעשה בחוקה ואם חייבי' לקרוע או לא :

תשובה הגה בעלים ידידי דספק חלילות להקל דהא חת בחוך ט' דמשוי ליה ר' עקיבא ספק לענין פדיון והפ"ם לענין חלילות חודה חחחבל עליו דחשאת נפל הוא והא ודאי ליחת לחבל בחבל דבחי בספיקות מחחבלין עליהן ופריך דהיינו ספק בן ט' לרחטון בספק בן ח' לרחטון אבל ספק נפל אין מחחבלין עליו ובשאת דאחת בספק בן ט' לרחטון הרי סותזק זה שריך להחחבל עליו אבל לא ידעינן מי סהיב ולפיכך מחחבלין עליו מן הספק אבל ספק הם כלו לו מדשיו לא הותזק להיות מחחבלין עליו ולפיכך אין מחחבלין מן הספק : וכ"ל הרי הותזק שריך להחחבל עליו אלא שאין לנו יודעין אם שעה ט' או לבילות שלימה ודאית לספק בן ט' לרחטון דלא לחריגן ספק לבילות להקל אלא היכא שהוא שוקל הספק בעיקר סהיוב : ומו דלא חאלינן להקל אלא בספק שאי אפשר להחברר אבל ספק שחשבר להחברר כ"ל לא חאלי' כיס לקולא שלאחר יודע שהיתה שעה קדובה ולא קיימי מלות לבילות . ואם יודע שהיא רחוקה ואהגו לבילות שלימה לא הפסידו כלום :

עוד כתבת רלוכן מהא דחנן פרק כל סגס המביא גט וסניחו זקן או מולה ומחו לה בחזקה שהוא קיים וכן לחריגן בכמה דוכתי דחוקת ואיתור הטחת מיח ודאים רלוכן ז הכבל נחי ליכא חזקה כלנדה שהרי לחיה עומדים בחזקה שליכם לבליס ישחעו שחחה לחריגן שחחה זה ל' יום והבחה רלוכן חהיה חהכיל דחקום שחחדד ובחלת חבר כל שהרוח שבעבו על גביו ממחום דחע"ג דליכא למיחר בשעה חקום על חזקחו ואיתור הטחת חבר מ"מ כיון דליכא למיחר חוקי גברא לחזקחים ובחזקה עמא בשיה הכא נחי חוקי בחיים בחזקה שהיו חייב בחלילות והחי חזקה ליחת ואנב שעשך לא שייבא כה לחיות לין להם חזקה זו חחחת עלמה אלא חחחת לחותם דחוקחיהן לה בחזקה חיות והבה לחיחי לכלא חקלא ועדיין לחדיך על הקדמה זו דחוקחי לחיות

מן הקנס לא נפטר מליטת חומה חלה כופין אותו כיד לקיים מלות עשה ולו סהיה לחמה דמי מלוה מינהו וכן מיה חומה הרב ז"ל שמי מלוה · וכבר הזכרתי בתשובה מהרם הרחיות דליטת חומה אין זה קנס חלה ממון סילוך דיון דין זה שתם יכולו עדים שהי דאין כופין לפרוע קנס לכל כופין אותו ליטת חומה וכן תם יודה כופין אותו ליטת חומה · וכ"ד כיון שטיה קנסה קי"ל פימוי קנסה חוגם הוא וחכי הוי מסקינת דהלמודא כפ' ד' אחין וכמה דוכתי · וחף על פי שהרמב"ם ז"ל כתב פ"ג מהלכות חיסורי ביחה הבח על הקנסה חשם הגזל תם השיחה חניה הרי זה בחנק ושיח פעורה מכלום ושחברים על בעלה ע"כ · ומדשחברים על בעלה משמע דפימוי קנסה לאו חוגם הוא . וכבר הביא עליו הרחב"ד ז"ל וגם מ"ש בקיל וערי בה טובה וכחב לבסוף ומעשה לריכין אנו רחיה לדברי רבינו ובקשחים ולא מלחיים ע"כ · ומשמע דכולהו רבוותא ס"ל כפשטה דסוגיין דפרק ד' אחין דפימוי קנסה חוגם הוא · ולפי דעתי מוכה הרב ז"ל בכ"ד דע"כ לא אתרה הרב ז"ל חלה בקנסה שבשיחה חניה דלא אתרינן חוגם הוא לעניין שחביה מוחרת בבעלה ובשיח דפרק ד' אחין חייבי בקנסה בח מיתון דהוי חוגם גמור כיון אחין כחן קדושין דאורייחא וכמו שבחב בעל מגדל עוז וזהו שבחב הרב ז"ל אבל קנסה בח מיתון לח נחין לה רצון להחבר על בעלה ואפילו כיה כהן וכו' וכן כחב פ"ג מהלכות חיסורי ביחה סילוך לגבי מפקה פימוי קנסה חוגם הוא ומכ"ש הוא ומשמע רבה חיכא דמחוך שבוחה נוחה להפקחות והוי פחויה חוגם ומכי אתרינן בגמרא עלה דאחני' המפקה נחן ג' דברים וכו' פקחות שבהן בוחרות מפוחה אין לה לגר מרוב פחותה לזכר ומחוך כך חיסה בחוסף שיחחייב בגיר דוק מיהה שתם חיסה פקחה אבל קנסה שהיא שבלה חיסה בעלה חחוה וכרי היא בחוסף · כללה דמלחה דבר"ד פימוי קנסה חוגם היא ואפילו לדעת הרב ז"ל ולפי שעה זו לא נלעלך לומר דהחי דפרק ד' אחין לריך דחייב אחחלרת ולאו קושטא הוא . ות"ח לחה לא פירש הרב ז"ל חילוק זה בבי מפקה קנסה · ו"ל כיון דפירש בבי סוגה דכל קנסה בח מיתון אין לה רצון להחבר על בעלה כלום ס"ס והוא הטעם דאין לה רצון לחיות פחוי פימוי אבל חוגם הוא . ומיהו סוגיות הירושלמי קשיח עליה דהרמב"ם ז"ל כחבר כחב הרב בעל מ"מ ואיפשר לומר לדעת הרב ז"ל דהוי פלוגחא דחמוראי דגרסי' פרק היה מביח והכיח חם קרבנה עליה בעלה מהו שיפרים עליה חון מדמחה ושקלי' ועבי' כה ואמרי' שבן חדם מפרים על כהו קנסה פי' שבן מפרים קרבן סוסה על כהו קנסה וכי היכי דהכח אבל מדמחה שהרי אין דעת קונה כלום בעל נמי יכול להפרים אבל מדעת אחמה ודחיה מכיון שהשיחה לו בבר יצחה מרשות אחים והיכי מלי מפרים עליה אבל שבן חדם מפרים על אחמו מרשת אביו וכחן סוסה קנסה אין חם יכול לחחר רבי עזיבל בשם ר' יסי בשם ר' יוחנן קנסה שזינחה אין לה רצון ליחבר על בעלה ופיבכה זו בין למחן דפשיט שבן חדם מפרים על אחמו קנסה בין למחן דחחי פשיטותא דמשמע משום דיצחה מרשות אביה הא לאו הכי צייך קנסה סוסה והבא אין לה רצון להחבר על בעלה משמע דבך חמוחא דחר לפשיטותא משמע דס"ל דצייך קנסה סוסה ויש לה רצון להחבר על בעלה וכן כחב בפשטה בעלמא ומשום הכי עביד מר"ן ז"ל כעין פשרה שיטה שבשיחה חניה דחלו קדושי סורה וכסוחים שבוחין מפחבר במ"ד יש לה רצון כיון דחיח בה מרחי חדא דשוף פימוי שיח ומו דבשוחים של סורה שילוך נחברה על בעלה חבל שוף שיכל קנסה בח מיחון מפחבר לפשוט במ"ד אין לה רצון ליחבר על בעלה · ת"ל דהך סוגיא דילי מדאוריימא אין לקנסה רצון כלל ליחבר על בעלה דפימוי קנסה חוגם הוא ומוכר לו מן סחורה חלא דרבון גזרו בקנסה שבשיחה חניה שבית בשוחה מן סחורה משום דמחחלפא בבשוחה דעלמא דאמרי חייבים זו של סורה חו של חורה כי היכי דזו מוברת לבעלה חחר שזינחה נם חבא דעלמא מוברת לבעלה ואיפשר דמהאי טעמא כחב הרב ז"ל חחורה לבעלה חלא שלריך לנקט שם יכול בעזרה זו בחלמוד ואפי' שם חרגה לומר דלא ידעי' שבינהו של הרמב"ם ז"ל בקנסה שחפוחה שם חוגם לו פימוי לא בבקי' מחי דפבינעא לבושחא דפימוי קנסה חוגם הוא ומיהו חרב חוגם לבעלה חפילו שבשיחה חניה וכ"ם נבי שחפוחה שם שקנסה לחוגם סוא ונריך ליטת חומה ע"פ ולבעלה ממון סוסה ופטר ונשר ושם יש עדים לבעלה נם שקנסה :

בללא דמלתא חומה חי לחון דין זה שחידוה לעניין

שחמחינן ליה עד שחפיים לבעל דינה · ולעניין שם שפה לא שפקינן מינה · ולעניין שם חייב ליטת חומה ולעניין שלר שבירים שהם ממון ושע"ג הלא עבדינן בליטת חומה הלא כמלחת דשכיחה ולחוכ ושיחוי לא שכיחי חנו דשחחינן לדין לפלגא שחחינן לכולה . ולעניין שם חייב שבועה על עשנה הקנסה כבר חקנו הגחונים ז"ל שבשבועים על עשנה קנין כדי שלא יסח כל ל' ול' כו' חף הכח נמי שלא ילך כל ל' ויחבוה לו יפחה נחו של חביחו ויחמר פעור חי חפילו משבועה · ולעניין שם בשבועין על עשנה זו כיון שלם מוכה שפער הדבר כבור כיון דליכא בכלל הטעמים דבריש שהם יוכה יחחייב שם חייב ליטבע וכן כחבו הפוסקים בהדיה וכבר כחבחי למעלה נשון הרמב"ם ז"ל סילוך לעניין החיוב שם יש עדים בדברים כופין אותו ליטת אותה לקיים מנוח ולו חשיב לשהם ומשלם בשם ופשם ועשר שלל קנם אין נוכין אותו ושם שפם לא שפקינן מינה ושם הוכה פעור מן הקנסה ומשלם הממון ונושל אותה כי דעתו הוא שאין נפער בהוחלחו שליטת אותה ושם בבר נשבע שבועת שטת ונפער ושם רלו ב"ד שים בגלים לדבר ורוצה ליטבע שקר רשחים לחייב עליו עד שיוכה :

סד שאלת ממני חודיעך לעחי בראובן שהפקיד בית שמעון בעל ס' ונשבע שמעון להשחים חת עלד שם נפשל לעשות ונשבועה :

תשובה נפשל בשעון לחלוה שהרי ראובן והעד מלערפין לפוסלו שהרי שניהם יודעים שנשבע לשקר וכן כחבו בשם ריב"ח וחכי לישח כמדלכי פרק דיני ממונות שניין וחין ראובן מוגע בעדות כיון שבבר נפער בשעון ממנו בשבועתו ותפ"ש בזמן שבחחייב שמעון בשבועה פעם חחרת ובחים ראובן והעד ומעידים שהוח עסול לשבועה מניע לראובן שהוח בידעו למפרע שלא עשן הוח שקר וגם עלד לא העיד שקר לא נחכוון ישראל להעיד שקר בשביל שהוח כזו הילוך נפשל בשעון לחלוה מכחן ולהבח :

סה שאלת ממני על יחידים שעשו שבועה ושקיבו לעלמם שם יש לחוש לה :

תשובה לא בידעה לי לישה פסידא לאחריני בשלי שקנסה דחי לישה פסידא לאו כל כמיניהו דלחנו לאפוקי לאחריני לבל שם נעלו רגוש מחבר העיר ושבשים עשהם שבשמה קיימת ושלישים שהא לאחרינן פרק שבועפין הכוח עבחו לחנו בהדי הדדי בכל מקן דעביד ביומא דלאו דילים לקיעוה למשביה חזל חד מינייהו ועבד ביומא דלאו דילים קיעוה למשביה חנו לקמיים דרבח חייביהו לחיביה רב יימר בר שלמיה הלחים בני העיר לפשיע על קיומן לא אפדר ליה רבח אמר רב ספח בשיר עבד בלא אפדר ליה ה"מ לישה דליכא אדם חשוב אבל לישה דליכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו דמחנו ולישה למשמע מינה לחפי' לישה דליכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו דרבין אחריני לריך רשום מהשחם אחר או הממונה על הלשכר דהא רבח לא בחל אם נעלו רשום מהשחם אחר או ומשום הכי לא ניח להשיב לו שהיה נרחה כשובל שהרים לעלמו :

שוב רחיתי שבשבו בן בשם רבינו יהושפ ן' מיגש ז"ל וז"ל אדם חשוב פי' הממונה על הלשכר ועשמת דמלחת כיון דליכא פסידא לאחריני בחלוייהו דהא מקרי חבעת ומפסידי לוקח' לאו כל כמיניהו דמחנו אבל ליכא לליכא פסידא לאחריני חלוייהו חנלה וכן נמי אי ליכא אדם חשוב חע"ג דליכא פסידא . ומיהו כי אמרינן חנלה דוקא כלהחנו כל עבמי דמחח משום דכל כבי חומחח אחח כוו כבי השיר לגרמייה ורבחן להשיב על קיומן אבל חבי ובלחח לא ומיהו חפי' חבי ובלחח לאחנו אהדדי בכל מה שיחשכרו בחומחם יהיה לאחנע קנו שיעבדו שבירים זה לזה · וכן אם אמרו כל מקח שיבות לידינו שיש בוחפים בו קנו בבל ל' זוכה לעלמו ולחבירו וה"ל כמנביה מליחה לחבירו עד שיחזרו בשם דודאי אם רלו לחזור בשלים שם בבך אבל פועל חוזר בחלי היום ודוקא שיש עדים בדבר שחזר בו אבל ליטן לאחן לומר חזרתי כי קודם בלקחתו דאל"ב אף פועל שבשבר ללקט מליחות יאמר כן ונאמין לומר חלה ודאי פועל דעפ"י שיכול לחזור בו כל שלא הזר בו מבחמת על דעת חנלה ההלבון הוא עובה עב"ל הר"ן ז"ל ומבמע נמי מבך בובדא בשם אין שם אדם חשוב ממונה על הלשכר חעפ"י שיש בם שבם חלה שחינו ממונה על הלשכר חנלה קיים דעפ"י שלא נעלו רשום ממנו שבשל חלוי בחומו שבוח ממונה על הלשכר לחקן כל לריכיהם · וכן הם דברי הרמב"ם ז"ל פי"ד מהלכות מכירה ה"ל

במד"מ במדינה שלין שם מכס תכוף לפקן מעכס המדינה ולכלית דרכי יובניס וכו' . ומשכחינן לי לתשיעי כיסס כשכמתס בשבועה כיון דליכא פסידא לאחריני לאו כל כמיניהו לאשבועי לאחריני וקרוב לומר כיון שכל בשבועה בוה ומיהו לכל לאחריני פוטל מוזר במלי כיום ה"מ בלא שבועה אבל אם נשבע לעשות עמו מלאכתו לוחו יום כופין אותו לקיים שבועתו ואינו יכול לחזור בו עד שיבלים מגלו על מה שנשבע . וכן אם התנו בכל מקס ביוס לילין לסי' שופטי' בו ובשבעו אין יכולים לחזור בהם עד ביולם ומן שקבלו או עד שיחיו שבועתו מדעת שניהם כיון דליכא פסידא לאחריני . ומ"מ אם אמרו שעשתם אין לקיים שבועתם אלא אם כן שבעל מלאכה זו כדי לקיים שבועתם חייבים אם יבעלו בשני חיים משובעדים לעשות לגבור מלאכה זו :

כללא דמלתא

אם הם משובעדים לגבור לעשות להם מלאכה זו והתנו ביניהם שבשר יהיו בעוזה דליכא פסידא לאחריני לפי שבשנו לאו כל כמיניהו לאשבועי . ואפילו בשופטת מי שיש בלן לרבים שפר לרבים מחזום לרבים בולטן לרבים ואין שם אחד מלא הוא ושניא בשם הרבה ומבקש לילך לביתו יכולין לשבוע על ידו שישמיד אחד מחתיו ואם התנו עמהם בש"ד או שיעבור עליו אם הדרך שהשום בידו ע"כ . ועל כל התנאים דמתנו בני כשיר או עבמי כשיר הוי בלא קנין ושעמת דמלמת דאיידי לייתי לסלדי גמרי ומקנו וכן כתב רבינו מאיר שלה דהכא' המחרים לשחות וכו' וכן הדין לשופטים לדעת שפוסקים . ולעיון שופטים מולק ההמב"ם ז"ל וכתב לדרך שיעלו לבים ע"ם :

סו שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן שבור ישקב שמת בלא בנים ויבם במעון את אשתו ואח"כ מת ישקב מי נוטל חלק שבורתו של ראובן במעון שיבם את אשתו או מתחלק לכל האחין :

תשובה מדמבינת לך במלק שבשורה מבמע דפשיעא לך דמלק שפשום נוטל חלוקי במעון שיבם את אשתו וכמ"ש ז"ל מכללם לאין במעון נוטל חלק שבורתו של ראובן במעון שיבם את אשתו אלא שהוא נוטל חלק שבורתו של ראובן שבור שהיה לראובן בשעה

לזה ולהשוות להם הכבוד וכן מניעו בפרק יש נוחלין מדע שהרי מוליחים ממון מכח סמכא וכל שכן שמפקיעים ידושם בלשון מתנה מכח סמכא : ומה כי לדעת סרמב"ם וקלח מפרשים ז"ל ידושם שבעל מדברי סופרים ופשיעת דפקדנא ע"י סמכא · וה"ה לח זכה שבעל מחמת ידושם חלח מחמת שמעשה ידיים שלו : ליפת דח"כ לח סיה נכחב שהקדש וכל שערי קדשים בשתה והוח עומד ושומח וכחוב בשטר שהקדש שהיה מדפתו וללומו · ומה דילמח כחובתה כמכמא כני סמדינה דמעשה ידיים לעולם ושות לח סיה עמה חלח כשומר בעלמח וה מפורשים ומה דעל היוהב להביח רחיה שהיו מעשה ידיים לו לפי שהקדש מוחזקים כדחיתי לעיל · ומה דיש שטר בערכחותיהם שהיה קונה לח שבחים מבעלה ושות קבל שדמים ולח נשתר לו בהם שום זכות ושיח שהקדשתן · הרי מעשה מכח כל שטרות שעושות בערכחותיהם כשרים שהקדש קיים · ומה דכל שערי קרקעות חשר בזה המלוה כולם עשויים בערכחותיהם ולח חמלה לפילו ל' עשוי בעידי ישרחל חפי' בין ישרחל לישרחל ולח רחינו ולח שמעינו מימינו מי שלח ידון בשם וכיון דשטר קנייני קרקע הכל שות בערכחותיהם גם שהקדש קרקעות הוח בערכחותיהם ופוק חזי כל שערי שהקדשות שיש לקבל שמוסחערב י"ו מן גם ל' בעידי ישרחל חלח כולם בערכחותיהם · ועפ"י שמכח בזה ברור מוסף על פעם שבשרות שבללי לפי שהקדש לח יקניים חלח ע"פ פסק שבופע שגדול שממונה שתה שמלך או מחחד מהשופעים שממונים מתחת ידו שקרקעים מוניב בהם סיו עושים שהקדשות ע"פ סופרי ישרחל ודייניהם הם מן הם יורם בדיניהם יקחו חותו לביח חל מ"של חלח יקבלו עדות ישרחל כנגד בית חל מ"של חם ברור · וכיון שכל הפעמים חל שקרקעות וכל שהקדשות ניים עושים חלח בערכחותיהם חזר זה לסיות שמכח קבוע ע"פ ותיקון ועושים על פיו לכולי עלמח וכיון שהשטר חלוי בשמכח מעשה חין חנו מדיקים לפנחים שהכיחו רש"ל בשערי ערכחותיהם לפילו יהיה כחרם כך נהגו ולח נדע ממכמ שמרים וספינים וכ"ש שמכח זה שקבע מימי שגדידים שרחשונים ועפ"ז זה נכון וברור לכל מי שעודם על שחמת · חו חיכח טעמח שחריכח לפילו חלח היה הם שם מכמ דקי"ל כשמואל דחמר דינח דמלכותח דינח ומלכח חמר בינוני בשר בזה לכל בני מלכותו דחמיינן חלה דמחיינן שכל השטרות שעושות בערכחותיהם בשלמח מכר מד'סיב זוז וכו' חלח שמכח בשלי קני ליה בשלי שטרח הלי שטרח שפשח בשלמח שות חמר שמואל דינח דמלכותח דינח לינשים לימח חון מפנני כשים · ותע"ג דהרמבים ז"ל פסק כלישנה בשרח משום דס"ל דפליגי ליפני שהלדי שה חיכח רובח דרובח דפסקו דליטמ לח פליגי ותיכח מ"ד דחע"ג דפליגי קי"ל כלישנה קמח ופקח מיטה כל שטרי מפנות חפי' שעומדים לקנו שעושות בערכחותיהם כשרות וחלה שם חשר שקיפה ידיעתי עליהם בעל השטר שרמ"בן הרשב"ה מגיד משנה סריים"בח שר"שם בשור שר"ן שר"י קילון שורש קפ"ח רי"בם בשובה שימן כ"ח שעיד שכן דעם כל שחרונים ז"ל · ובדעם שרי"שקה ז"ל חיכח פלוגתח סריט"בח ז"ל כתב ושריט"ה ז"ל כתיה שמי שלטוות ולח פסק כחמד משם · ושרשב"ה ז"ל כתב דשטובה פסק לישנה שחרח · ותני ק"ל ס"ב חמתי כתב לישנה קמח מי שחמעיטן דדינח דמלכותח דינח שמלחח דשייך למלכותח לח ס"ל לשיטויי עלה דמחיינן דכל שטרות שעושות בערכחותיהם · ולפי' חני חומר שחר בקצת שמחיל' דס"ל ז"ל לישני פלוגתח שהדי וכדכתב הרמ"ם ז"ל שסוח טולך לעולם בשקבות שרי"שקה ז"ל וגם שהרדכי הוח ס"ל כני : הרי לך עלה קדושה קמתי ולכולהו שחרתי דס"ל דשטרי שטוח שעושות בערכחותיהם כשרים ומי שוח שטר ערב לל יבו לפקוח כנגדן וכ"ש לסולית שהקדש שחזקה שעשיים דמלו למימר קים לן בשני רבוחה · וליכח למפשליכן לשטרות דידהו שכוח דשקבלי שוחלה שכמח בעמי חלה דכתב הרמ"ם ז"ל לשפילו קפיק עלייהו קלה דשקבלי שוחלה לשלוויי דיכח לעדות שקר לל הרעי נפשייהו· עוד כתב דסשם ערכחות לל שקבלי שוחלה ע"כ · וכן חנו לל רחינו ולח שמעינו מימינו שיעידו שקר שעדים שעושים בשטרות מוחזקים כדחיתי לעיל · ומה דיש שטר בערכחותיהם שהיה קונה שבחים מבעלה ושות קבל שדמים ולח נשתר לו בהם שום זכות ושיח שהקדשתן · הרי שכוח מנכח כל שטרות שעושות בערכחותיהם כשרים שהקדש קיים · ומה דכל שערי קרקעות חשר בזה המלוה כולם עשויים בערכחותיהם ולח חמלה לפילו ל' עשוי בעידי ישרחל ולח רחינו ולח שמעינו מימינו מי שלח ידון בשם וכיון דשטר קנייני קרקע הכל שות בערכחותיהם גם שהקדש קרקעות הוח בערכחותיהם ופוק חזי כל שערי שהקדשות שיש לקבל שמוסחערב י"ו מן גם ל' בעידי ישרחל חלח כולם בערכחותיהם · ועפ"י שמכח זה ברור מוסף על שעם שבשרות שלו יש יקניים חלח שהקדש שבופע שגדול שממונה שתה שמלך או מחחד מהשופעים שממונים מתחת ידו שקרקעים מוניב בהם סיו עושים שהקדשות ע"פ סופרי ישרחל ודייניהם הם מן הם יורם בדיניהם יקחו חותו לביח חל מ"של חלח יקבלו עדות ישרחל כנגד בית חל מ"של חם ברור · וכיון שכל הפעמים חל שקרקעות וכל שהקדש חינם עושים חלח בערכחותיהם חזר זה לסיות שמכח קבוע ע"פ ותיקון ועושים על פיו לכולי עלמח וכיון שהשטר חלוי בשמכח מעשה חין חנו מדיקים לפנחים שהכיחו רש"ל בשערי ערכחותיהם לפילו יהיה כחרם כך נהגו ולח נדע ממכמ שמרים וספינים וכ"ש שמכח זה שקבע מימי שגדידים שרחשונים ועפ"ז זה נכון וברור לכל מי שעודם על שחמת · חו חיכח טעמח שחריכח לפילו חלח היה הם שם מכמ דקי"ל כשמואל דחמר דינח דמלכותח דינח ומלכח חמר בינוני בשר בזה לכל בני מלכותו דחמיינן חלה דמחיינן שכל השטרות שעושות בערכחותיהם בשלמח מכר מד'סיב זוז וכו' חלח שמכח בשלי קני ליה בשלי שטרח הלי שטרח שפשח בשלמח שות חמר שמואל דינח דמלכותח דינח לינשים לימח חון מפנני כשים · ותע"ג דהרמבים ז"ל פסק כלישנה בשרח משום דס"ל דפליגי ליפני שהלדי שה חיכח רובח דרובח דפסקו דליטמ לח פליגי ותיכח מ"ד דחע"ג דפליגי קי"ל כלישנה קמח ופקח מיטה כל שטרי מפנות חפי' שעומדים לקנו שעושות בערכחותיהם כשרות וחלה שם חשר שקיפה ידיעתי עליהם בעל השטר שרמ"בן הרשב"ה מגיד משנה סריים"בח שר"שם בשור שר"ן שר"י קילון שורש קפ"ח רי"בם בשובה שימן כ"ח שעיד שכן דעם כל שחרונים ז"ל · ובדעם שרי"שקה ז"ל חיכח פלוגתח סריט"בח ז"ל כתב ושריט"ה ז"ל כתיה שמי שלטוות ולח פסק כחמד משם · ושרשב"ה ז"ל כתב דשטובה פסק לישנה שחרח · ותני ק"ל ס"ב חמתי כתב לישנה קמח מי שחמעיטן דד

חומה בבית אב מ"ל ונתתי ויגעתי לחיל אחר שהכסים ולא"כ לא זכו הפייסים מכח המקדשם ולא מכח בעלה אלא מכח המלך ולפילו תרגם לומר שנמחיר לוחם ליורשם מה שלוו אין לוחמים מה שלוו מדין מה שהוא מחרים בית אל מל"ל ולוקחים לוחם ונלמד לשולית שערי המקדש להיליל ולפוכי מערמת למה לי ואין סברא לומר שנעמיד שערי המקדש לעולם למען ליורשם ונחלכ היא ולא הפייסים. סילכך שורת הדין שיהא המקדש כיד הפייסים דמשלחן המלך קא זכו לפילו לדעת המוסבים שים ליורשם זכות בבתים מה שלוו לחם. ולפי תעמון ליורשם שמעולם לא נחלקו שבעל המקדש זה אין בעעמנה כלום אלא שהיה עמם בשעת המקדש ברחמנן ונחלקו בו כמו שכתוב בשער המקדש. וכ"פ שלא רצה לעערר בפני עכו"ם ע"כ בפעם הבאים שאחרה שהמקדשים לוחו לעניי הספרדים היה לו לעערר בפני לו למסור מודעת לחרכם הוא הלך להביא שעדים לקרות המכלחים כדי לקיים המקדש. ומו כיון שנחתה לו רשות להכניס ולהוליא ונעשה כפי מה שילוה לחר מוחה לם לא היה חפץ במקדש הוא יכול לבעל כל מה שעשתה חצתו והוא לא היה מידם דבר ולפי נחלקו מתחלה ועד סוף. אלא שהרי לחר שחתה מסר ה:ג בעלמו כל המלחים של הבתים וכל הכומיות וכל שערי המקדשות ליד הממונה בעלמו שהוא גזבר העניים וזכו בו העניים וז רלוה גמורה שנתיהם קיימו לת המקדש וכן כתוב בהלית בשער המקדש שכל היה מדעתו ולולו ובהודלתו ול"ת כיון שלא המקדשו אלא לחר פעירתם שהרי בחייהם היו יכולין לחזור בהם ובלוחה שעה כבר יצא לרשות היורש ובשער של ערלותיהם אין כוחבין בו מעכשיו וכמה חשובות בדבר אלא שהעשה הרמ"ם ז"ל שכתבו למעלה כיון שעשו השער בלשון מעכו"ם קני וכיון שהם היום רגילין לכתוב מעכשיו לינו מעכב ואו חשובה ריב"ם ז"ל שכתבו למעלה שאין המתנה נקנית בשער לאין שער לאחר מיתה אלא משעת הלבור קנה אם הוא ב"מ וביניו ככתובין וכמסורים דמו ואם הוא המקדש לחריה לעבוד כמסירת להלויות כ"ם ב"ל לאיכא תרוייהו וכדלמיבעית. ואו כיון שמסר השעות לגזבר הוי כמסירת המקדש וכן שעניים. ואו שכבר נפו שבירות בבתים לגורך העניים. ואו דקי"ל כל' יוסי לאמר זמנו של שער מוכיח עליו ואפילו מאן דפליג מודה בדיני ממונות וכ"ם המקדש דירו על העליונה ואע"ג דכתב הרשב"ץ ז"ל דיל עניים כיל שליונה וסמקדש דבר לעניים לריך להמקנות בל' מדלכי המקדש ואם לא, המקנה יכול לחזור בו. דע דיחיד הוא בסברת זו וכל נאוני עולם חלוקים עליו וסברי דבאחירה לבד קנו העניים ומחייב עליה לאלחר ואם לא נתן עובר בכל האחר. ואיכא מ"ד דבגילוי לעתה זכו עניים. ויש מי שפשיט על המדה דבמחצה ומי חייב ליתן דסכי כתיב כל נדיב לב עולות. ומיהו מסתברא דאין כופין אותו אלא מ"ב הוליא בפחות. ועוד אני אומר דמודה הרשב"ץ ז"ל בל"ד כיון שהשער שהעמוד ליל הגזבר וגבה השכירות אין לך קנין גדול מזה ואפילו תאלה לומר שהוא חלוק גם בזו יחיד הוא בסברתו אלא אחירה לגבוה כמכירה להדיוט אפילו בהקדש לעניים. ולדעת הרשב"ץ ז"ל לא לייכין לטעמא אחריתא דהוא ז"ל סובר דשערי מקדש שעולות בערכלותיהם בשרים. ולפי שהשעתי שבעל הדין רולה לומוח ל"ל להסיא לאמרינן בפרק יש נוחלין ובכתי לך ואחריך לפלוני אם הראשון היה לאוי לירש אין לאחריך כלום ואחריך אין לו אפילו אם הראשון לא היה לאוי לירש אין לבעל לאוי לירשו אין אלא אם שייר לראשון כדי שיהא ראשון לאוי לירשו ע"כ. ובעל מ"מ נתן טעם לדברי רבינו ולא סביל בוש היה לאוי לירשו ל"ל. סילכך כ"ל כיון שהמכירה בעודה בידיהם יש לו אפילו אם לא הפסיק ואו לא אמרינן יורשו אין לו אפילו אלא בירושה של תורה אבל לא אמרינן בעל הבית אינו מן התורה ובן כתבו בקלת שפוסקים והרמ"ם ז"ל מכלל ואפשוטה אקלת וכן כתבו בסדיה דוקא אם לאוי לירש מן התורה ואפשוטה דבר אלא אפילו יורש לאוי אינו יורש ולפיכך יש לו אפילו ואו לדוב אלימא אלא שאינו יורש אלא אחר שאין לו אחים או בנלון שפוסקים בפחות לרשון ובסי לך אחים או בנלון שהוא אחר לרשון ובסי לך אחים או בנלון ירושה אבל אם אינה מחנה מחנה יש לו אפילו ואו לא אמרינן יורשו אבל אם אינה מחנה מחנה יש לו אפילו ואו כ"ל בנלון מחנה לאחר ולא בנלון ירושה ואו לא אמרינן אלא שנחנה לו אבל אם אינה מחנה אלא שהיה עמו בשעת המקדש

נתם מקומ עלייהו כתמר בחתם ולקבל עלייהו שתפילו תם יעמדו סעיפים יותר יתנו תשובה שתר כני סעיר ולת הני דמסכדי והרי תיכם מונעים בעזום כלל וכי סיכי ללת חייסינן להרווחת שני ס"ת לת חיסינן להרווחת סעניים כיון דהני מסכדי מסולקין מהם : לשון סרע"ם ז"ל בתשובה ומה שכתבת מה יסיה על כל הקדשות שבעולם כל זיתזיק בהם לת יוכלו שכיניו להעיד תם יש נפלין בעיר נתמנים על כל כני העיר כי קבעום עליהם ושתמנום ע"כ ובחזה שתעופף כתוב וז"ל תבל המחזיק בהקדשות ההכניס גם הגבתים נתמנים על כל כני העיר ע"כ :

כללא דמלתא כל שתיפסד להם להסתלק כשריס להעיד ובכת תיפסד להם להסתלק שלת יהיו מן הסקדש

ולת מספיקות ושלת יפחתו מלמת לעניים מס שבגלין ליתן ותם יתוספו עניים שיתנו כל המניע להם כתלו זה הסקדש לת היה בעולם וכ"ם בתשרת דיזן שלת נהגו לכוף על הלדקה דפסיעת דיכולין להעיד תפילו לדעת סרמב"ם ז"ל דהת לת רמו עלייהו · עוד שמעתי שהעולן שהבעל לת מסר הפערות שלת תחר לקתתם ונתנם לגזבר לפי שהיה חולה וומם למות ותפילו לפי דבריו סרי עמד מחליו ות ועל זה יותר מג' בנים ותחר שעמד שתל על הפערות ותמרו לו תלל פלוני הס ותמר יפה עשיתם : ותני מעיד עלי שמים ותרן שבת תלי כמה פעמים לבתול על הפערות ושתפערם במקום בעות ותם לת היה בדעתו לקיים הסקדש ולבעלו ולבעות כו למה לת שתל הפערות כמו שתתל שתר נכסים שהיו לו בידי תלת ותלי היון שהניתן בידי דעתו היה לקיים הקדשו כתבר כתוב בשער ערכתותיהם שמדעתו ורתו הקדישה והסכים עליו ותפי' לדעת סרמב"ם ז"ל נתמנים סערכתות נומר מדעתו הקדישה תבתו כתבר כתב ריב"ם ז"ל דמתון סערכי נומר כך זה היון שתין הבשר תלת לרתיס בעלמת · הנה כתבתי לך בידי כמה פעמים לקיים הקדש זה דכל תד מיניהו הני כתבי נפשיה וכ"ם בהפערות כולם וכולם נכותים למבין ויסרים למולתי דעת :

סח שאלת ממני תודיעך דעתי כמי שתקם תשה תחייבתו תורה ולו תהיה לתשה לת יוכל לבלתה כל ימיו ותשר הלתה עליו והרי תשה זו תסורה עליו כלת יחל דברו ולת תמרה תורה ולו תהיה לתשה תלת בתומרת לו תבל זו תסורה עליו או דילמת לתו בל כמיניה לתומרה ולהפקיע המזה המומנת עליו :

תשובה התומם תשה כופין תותו לכתום ותפי' היה תברת תו תומת תו מזומרת ותותה בעליונו בעל כרתו שלת' ולו תהיה לתשה ותם תיתת למה תשתה בעליונו יתסור הלתה עליו ויפטר ממנה · ותו דתם תלה תומר ך שכל תדם בידו לעשות כן בתב כתב ולו תהיה לתשה וגו' דבשלמת בשהיתה עליו בתיסור עשה ותפילו שהיה מדברי סופרים יתקיים הכתוב בכפרות · תבל תם יכול כל תדם לבטל מעליו מלוה זו לבטלה נכתב · ותו דהתם קדם התיסור ולת תתי עשה דולו תהיה לתשה ותתי עשה ותע"ג דתית היה שמי ללו דלת יוכל לבלתה לת תליה להפקועי עשה גבי דת וכ"ם דלת הוי עשה ולתו בתדת זימנת דלת חייל הלתו תלת תחר שבשתה שתתר לת יוכל לבטלה · ותפי' שהיה מדברי סופרים לת יהתה היה להם כח לתכמים לעקור דבר תורה בשב ולת תעשה כי הכת · תבל תם תל עליו תחלה עשה דולו תהיה לתשה שוב לת יוכל להפקיעו ע"י תיסורו · ות"ת מתי שנת מהת דתתריכן נדרים תלים על דבר מלוה כדבר סרמוה יסיבת סוכה עלי בתב הסוכות תו תכילת תצה עלי בליל פסח דקי"ל דתם תכל תצה תו יבב בסוכות לוקה · הת ל"ק כלל דסכך סוו מן המלוה שבין תדם למקום ותפי' תל תבדר תכל בדבריס שבין תדם לתבירו לת תל שבע עתך שהיה תייב לתבירו תצה ותתר פלוני תודר תנכסי לצום תל תבדר על המתה שהוא תייב שכת שמי לת שנת · ות"ת הת תנן המדיר תת תשתו יוליך ויתן כתובה ותתני כיון דמשועבד לה ליתת לת יתול תבדר · לת קשיא דהתם תיפסר ע"י גירושין ותשה דעלמת תתגרשה בעל כרתה תבל תכת תתתייב לכותשה ושוב תין יכול להוליתה בעל כרתה הילכך לת תל תתיסור להפקיע זכותה · תו תיכת רתיס תשה דתתריכן כשן שתתם תשה ונשתה ועבר וגירשה הרי זו לוקה שהרי עבר על לת תעשה ותין יכול לקיים עשה שבה וכתבה הרמב"ם ז"ל · ותתני לוקה יתסור שתתה עליו ונדתה העשה תפרע תעליו תלת ודתי לת יועיל תיסורו לדחות העשה ות"ת מודה תני בי"ד שכופין תת התומ

לרתות תת הבית עד שתתתר שתיסה רוצה בו כמה שדרך בנות תעיר לכוותה להתרצות ותם לת נתרצית לתו תרקבת דדינרי יסיב לה עד שתתרצה ותבות הוא ופעור תן הדבר ונשתה תותה ולת יוכל לבלתה כל ימיו :

סט שאלת ממני תודיעך דעתי ביתמה שנפלה לפני בני לתין ות' תתם תשה תומר בתדינה לתרת ותין בתם גדול שבבר תם ותלתה בתומר שתיו בעיר תם היה תודעת תו לך :

תשובה לדעת כמה רבותת דפסקו שתין תומר זוקק לת ליבום ולת לתליצה ודתי לת תבעינת לך דכיון דתיבו זתיקו לייבה יכולה לתלות בו ופסיעת דמודעת היה ס"ל תין תקום לתלוה : תלת לדעת התומרים דתומר זוקק דהילמת כיון דתיפסר ביבום ויתלוק לה תלים לתתלי ביה וכ"ל לדידן דקי"ל תלום יבום קודמת לתלוה והמומר תיבו יכול ליבם תין שומעין לה כיון דתיבת קמן מי שהוה ליבם תין ממתינין למי שתיבו יכול ליבם ותפי' היה תומרת תני תמתין עד שיבות המומר ויתזור למומר ויהיה רתוי ליבם תין שומעין לה כיון דהשתת מיהת תיבו רתוי ליבם דבשלמת בזמן שתמיו הכבר הוה במדינת היה יכולה לתלות בו כיון דהשתת רתוי ליבם תם יבות תבל במומר תיבה יכולה לתלות ותפילו שהיה המומר בפנינו תיבה חולה בו כיון דהשתת מיהת לת תז ליבום וכ"ם תם הוה במד"ם ועיין בתשובות ריב"ם ז"ל סי' ת' והבו דלת לומיף על המתלוקת : וגדולה מזו תמרו שתם יש שני תמין ובתחד היה רולה והוה תיבו רולה בה והבעי רולה בה והיה תיבה רולה בו שרי היה תורדת כיון שיש מי שרולה ליבם שהוא עיקר המלוה הוה קודם ותם לת נתתה הרי היה תורדת וכן דעת הרמב"ם ז"ל פרק כ' מהלכות יבום . ותפי' לדעת הפוסקים מלוה תליצה קודמת כ"ל שהיבה יכולה לתלות במומר תף על פי שהוה לפניו כיון דתיבת יבתל שרולה לקיים מלוה יבום שהרי תפי' לפי שהיבה זו מלוה יבום מלוה היא תלת דתליצה קודמת ומלוה יבום דיהבתל קודם למלוה תליצה דמומר

ע שאלת ממני תודיעך דעתי תם מקבלין עדות הקדושין שלת בפני בעל דין :

תשובה מעשים בכל יום שמקבלין עדות הקדושין שלת בפני בעל דין וכעומת דמלתת דכיון דהוי לתפרושי מתיסורת כולי עלמת בעלי דדין ניהו לרמ"ד לעדים שבאו ותמרו בפירות של פלוני עלמה הם שבר של פלוני תבור הוא דודתי תין לריך בפני בעל הדבר וכן משמע מתשובת הרשב"ת ז"ל וכן נרתה מתשובת ריב"ם ז"ל בקדושי מירושה סימן רס"ו וכן כתב המתירי בהדיה ות"ל ומקבלין עדות שלת בפני בע"ד לתפרושי מתיסורת כגון עדים שהקדשה פלוניה ע"כ · וו תיבה לריכה לפני' דלתפרושי מתיסורת מקבלין עדות שלת בפני בע"ד . ומהתי טעמת כתב הרשב"ת ז"ל בתשובה וז"ל הת דתמרינן תין בודקין עידי נשים בדריסה וחקירה היינו שבתיס להעיד קודם שנשתת האשה תבל תם נשתת לריכים לריסה וחקירה ע"כ · וכן נרתה מדברי הרמב"ן ז"ל בשלחי יבמות ע"ם · כללת דמלתת עידי קידושין לת בעי לריסה וחקירה ולת בפני בעל דין .

עא שאלת ממני על ענין גידו של שליל שלת כלו לו מדעיו תם הוא מומר :

תשובה ג' מילוקים יש בשליל תם הוא כן ת' תו כן ט' תם לכ"ע גידו מומר ויהיר בשמיעת תמו דתניא פרק ניד האשה ניד האשה בוסא בשליל וחלבו תסור ר' יהודה תומר היינו בוסא בשליל וחלבו מומר ותמר ר' תלעזר תמר ר' תופשיה מחלוקת בבן ט' תי והלך ר' תחיר לשיטתו ור' יהודה לשיטתו ועד כתן לת פליגי תלת בבן ט' תי תבל בבן ט' תם וכ"ם בן ת' לכ"ע תלבו וגידו מותרים . ותע"ג דכתב הרמב"ם ז"ל פ"ת תהלכות תתלוות דבוסא בשליל שהם ולת תילק כלל לת קשיא דסמך ז"ל על תה שכתב בפרק ז' השוחט בהמה ומלת כה שליל תלבו מומר ותפילו מלתו תי לפי שהוה כתבר ממנה . ותם שלמו לו תדשיו ומלתו תי לת"ם שלת הפריס ע"ג קרקע ותינו לריך בחיטה תלבו לבוסר ע"כ . וחלבו וגידו סוין שם בפלונתת ר' תחיר ור' יהודה . תילוק שני בין ט' תי ולת הפריס ע"ג קרקע פלונתת דרבותת ורוב הפוסקים הבאימו דגידו וחלבו מותרים דכל בהמה תתלבו דקי"ל ר' תחיר ור' יהודה הלכתת כר' יהודה דמקיל ותף על גב דמתני' שתמת קתני דבוסא בשליל סך שתמת ר' תחיר היא

והרמב"ם ז"ל פסק כסתם מתני' דחלבו וגידו לכהנים · ולישנא מתן דפסק דחלבו מותר וגידו אסור ואם דעת הרשב"ם ז"ל ומנקט לחומרא עדיף כדעת הרמב"ם וקלת גאונים ז"ל . חילוק ג' בן ע' מי והפרים על גבי קרקע לכ"ע חלבו וגידו לכהנים משום מרחיק העין דכיון דעשון שמיעה מפני מרחיק העין לף חלבו וגידו לכהנים מכלי מעמת גופיה ומ"מ מסתברא לי דאין לריך לחטט לחריו דחטיעה לאו דחורייתא היא כיון דעיקר לישורו מפני מרחיק העין לא מחמרינן כולי האי וא"ם בכל חלב שלישורו מדרבנן לא מחמרי' ביה והיינו דוקא לדעת האומר דגידו וחלבו מותרים מדינא ולא לסברין בהפרים ע"ג קרקע שלא משום מרחיק העין אבל לדעת האומרים דגידו וחלבו לכהנים אסורים מדינא לריך לחטט לחריו וכל חלבו לכהנים :

והוי יודע דלקח על גב לחין עשון שמיעה שלא מפני מרחיק העין שמיעה כרחוי בעין ואם שמה או דרם או מחליד או סגרים או שחט בסכין פגומה כשלו לא שחט דמי . ולעניין אם נמלא טריפה ליכא פלוגתא דרבוותא וכמו להחמיר כיון דלישור טריפה מן הסורה :

עב שאלה ישראל שעושה יינות בכל דיני הכשר שלא שלוקח מעות מן הכותים ומוכן לו חלק בריוח אם יש לאוסר בזה משום יין של עכו"ם :

תשובה לא ידעתי מקום לשאלה זו דהא משנה שלימה שנינו פרק רבי ישמעאל המעשר יינו של עכו"ם ומותבו ברשומו וכו' והשתא ומה לפילו בזמן שהקרן כולו של עכו"ם מותר כל שכן היכא דעכו"ם שותף והיין נעשה בהכשר שילכך לא רלינו להאריך בהילמות עד שהגיע מקום שפקפ :

עג שאלת ממני תודיעך דעתי בחמד מכעלי מקרא שקבל עליו דברי חכמים להיות כחחד מהרבנים ולהמור כל מנות דרבנן ולהזהר מכל מה שחשבו הם מותר להשיאו אשה אם יש בהם משום פיסול מלמות שקבל או לאו :

תשובה כבר נשאלתי על זה פעמים למרות והעלתי שהם מותרים לגמרי שקבל הם היו כמוני והעתם כל הקידושין שלהם הם בעדים פסולים מן התורה ואין קידושין בלא עדים מעותיהם הינו כסף על אשה אם היא שלכך אשף"י שאין ניתן נמ אין כאן משום ממזרות שהרי אין חיישות שלהם לישות אלא כזנות בעלמא · עוד העלימי שם דלא מייתינן לגדול וביישום שהתבוצים במת שנושים היו בעדים כשרים ואי' מסם נירים בגט פסול או במת אי' שהרבנים נתפכחו אים ואשתו למיות וגירש אח אשתו בגט שלהם שהינו גט מדאי דאחזוקי ליהורת שפקיעה לה ממזקין ואו דלישה כמה שפיקי לאשה"ל שהיו נשואים שמת לה נירש אחד מהם אח אשתו ואח"ל גירש שמת בעדים כשרים ובגט כשר גירש בעדיין בחותו סדור לה שקנו לגמרי ולא העמידו כ"ד . ואח"ל בגט פסול ועדים פסולים גירש שמת אותה מנוכרם לה שאתה לאחר . ואח"ל שאתה לאחר שמת לה ילדה . ואח"ל ילדה לימת שרים או אילונים ילדה . ואח"ל ראוי לאוליד ילדה שמת אמו בעודה קטנים . ואח"ל הגיעו לסיות בהם בנים כל ל' מהגמלים עמה יכול לומר איני אהם הילכך כל ל' אהם מוכר לגוה בקבל . ואשר"י שכתב רבינו במשו' ז"ל בהם אמרים דוקא בלותם שקדושיהם בעדים בלבו וניתן הינו גם לכל בחלו שבמלרים שהיה מקדישין אלא בעידיהם אין כאן קידושין בהם פסולי עדות מן התורה וכתבתי שם בחותם אשה שאתה יכיאנו שמי מבירי לני מפירים שוב שעידו לפני שבר"י יעקב בירב ז"ל היה מפיר . ונם כבר"י שמואל הלוי היה מפיר והפרינו על המדה כאשר כתבתי בחותם אשה בחוך : שוב ראיתי אשה להרמב"ם ז"ל דמשמע מינה דאשה היה לו אמורים לבא בקבל לפילו בעודם קרקין · וז"ל בשלמה אשה שאתה לא' מבני מקרא על מנהג הקרקין ואי"ב נפרדה ממנו בפי דיניהם אי"ב חזרה אלינו כפי דין חז"ל בבחורה וקדושין והיה מהקושם עמה והבילה לפני מקד"ם של קרקין וקנו ממנה והניח עליה קבל מן של קרקין שנפרד ממנו ואחל לו בחחורה שלא בכחוב עליו כפי דין ר"ל ואשה בשבל שנפטר ממנה ומבל הזכות שיש לה עליו יוריש מוריש אם בשבל נפטר ממנה ומן בחחורה שהניח עליה לפני מקד"ם של קרקין או אמת עדיין בחשה היא אשתו ויכולה לחזור מבעלה שחאחר שיש לה עליו בחחורה ואם בדין מנין שניכולי קרקין יוציאו או לאו . בחחורה אשה זו עדיין

דמי למיסדר ולריך לסכור ממנו בכל שבת ושבת . וכ"מ מהר"ם ז"ל דעכו"ם שהורגל להסכיר רשותו ושמח היו חפץ לין שייך בע"כ בסירוס ואע"ג דמערב הרגיל נועלים ממנו בע"כ כדאמרינן לקמן לא אמרינן סוכר כמערב לעניו זה ע"כ ול"ב שפיר לישנריך לא אמרינן דאם חזר בו העכו"ם לריך לחזור ולסכור ממנו . וכן פירש מהרלבי דברי רש"י . עוד יש פשוט במה שכתבתם נראה כאלו רולה לדקדק בדברי רש"י ע"כ: והלא בפירוש כתבו הרא"ש והמרדכי כן ולשונו רחוק שיפורשו ג"כ דברי ר"י על דרך זה והן לא יראה ליסוי לך שלא נניח דברי הפוסקים המפורסמים מלגנו ונסמך על דברי ר"י . עוד כתבתם ואע"ג דאמרי על הני רבוותא הרא"ם והמרדכי והסכתום מ"מ נקיטינן מיהא דאסור למיל בחר מקנחת דרבנן וכו' נראה שהעלמת עין מאחר שרבים בעלי סברא זו ושרי יש יותר מעשה שלמה ואין זה שלא מחוס בשוב ובחור בהפכו והנה בעלי סברא זו לא אמרו למיל בחר מקנחת דרבנן שלא שלמו ז"ל בדבר להמתיר שלא להקל למדינה דירת עכו"ם כדירת בהמה וכן אמרינן בכל מקומות שבירות מהעכו"ם הקלו . וכ"ם האידנא דישראל דירת במבוחות לבדם והעכו"ם לבדם . ואו דשפיכות דמים לא שכיח כולי האי דירתים ממקום המלכות . ומעתה מה שהעלים דכל הפוסקים שלא הזכירו לסכור מחר סיור אלו לומרת אין אנן כאן כלל שלא לחתר שכי שלא בחיסורי תורה וכיולא בהם אבל בעירוב וכיולא בו אמינו שלא מקנחת בשלמת דדרכה שמתו לסקל וכי עדיף הכא ממחלוקת מפירש ואפי' של יחיד לחתרין לסקל כ"ם בדבר שהוא לחתרין שמתו לקולא ובוכרים מחר סיור ומיהו אין דעתי לסכור מהשובני לחין זה חר סיור שלא רחוי לקיים המנהג שרלחנן וכן אנו נוהגין שהא אחה לומר לסכור מהשובני ל"ב שסכור מכל ל' מעבדי המלך להוי כשכירו ולקיטו אי מכל ל' שאוכל פרט מן המלך י"ב וכאן לא במעט שהא הקלו לסכור מחר סיור לא אמרו לסכורמשכירו ולקיטו של חר סיור וכבו שלא נוהיג על המחלוקת . והמלך בעלמו אין חר סיור יש לו לפי דעתי והא אחה כובר שים לו דין כ"ם יפה עשו לסכור מהשובני אי מל' מעבדי המלך :

בללא דמלתא דעתי הוא שמותר לסכור מחר סיור ולא מהשובני ולא מאחד מעבדי המלך ירא"ם שלא רחוי לחזור למנהג שרלחנן ולמקן ומחוחות וכן נוהגין בכל המקומות אשר שמעתי שמעם עיין בשובות הרשב"ש סי' תרכ"ו :

עה מעשה היה יהודי ל' שבח מארץ מרחק לשלוניק ממקום שאין שם רבנים שלא קראליין וילידים שם אשה ובא לכאן למלריס ואלה ועשה למות ושמעו שים לו אח ואמרתי שיכנה לה גיעה ע"י אחר לאחן שסרי דשות הוא לה מכחה עשתי אלא שסרי אין היכם במקום יהוי לה שאלך אחריו וגרש עפי מיבב קטן הרי היא פלוגחא ורבוותא אם זכות הוא לה לבעלמא יבם קטן הרי הוא לפיוט ואמחין עד שיגדל אבל בג"ד הרי היא מחעברת כל ימיה וגרש עפי ממי שים לו אח מומר שסחיר רש"י ז"ל בשובה לזכות לה גט במקום יבם מומר דזכות הוא לה ע"כ . וה"ה אם שבעל בעלמו מומר דזכות הוא לה וכ"ם בג"ד לשיכא אחרי לריעותא אלא שאין מקומו ידוע ומו שסרי הוא מומר לעבור על כחה נופי תורה היו שאינם מודים בקבלה . ומו היו לסיה רואה עמה בגט זכות הוא לה שכן כחב בעל העטור בשם אחנוחים ז"ל אם זכה לה גט ע"י אחר בא לאחר אינו יכול לסיין לאחר זכה לה ואיה רואה בו מאגרחא ע"כ . וז"ם שסרי שקטו עלה להא למסקינן דשמזכה גט לאשתו במקום יבם דאולא ולא מציכחא ושמאל' אח פיה עבשיו ואם היה רואה בו יכול הוא לה ומירך בריטב"א ז"ל בשם רבוחיו דשמלאת לשוי מוכה ע"ג דלכי ידעה אחרה ניחא לי אין זכין לה לאפרע ע"כ . לא קשיא הלא אדרבה אשם רואים גמורה בג"ד דשיטו מעשה משום דשמלאה חוב לה לא אחרינן זכין לה לאפרע אבל סיכא דלא ידעינן אם הוא מוכה או שוכו ואיה אחרה ניחא לי אחרינן לאפרע זכין לה וכ"ם בג"ד דודאי זכות הוא לה ומשום אשתא שמא לא יחום ושמא לחוב הוא לה שדרשי שיכבה לה ע"י אחר ע"מ אם יחום בשבו אם אחי ואם לא אחי ושמא דשות הוא לה שמא נפשך אם לא יחום שרי היא לרשותו ואם יחום שלא שזקק לאחיו שאיכה יודעה מקומו ושוא קרוב ורחוק מרחקים שקי"ל סיכשה שולכת אחר סיכה ואו לחרוסה היא ועדיין אינו חייב בחזוחים ולאו חוב הוא לה :

עו שאלת ממי שודיעך דעתי בשין הבבא כי יש חילוק גדול בין הסוכרים במזרח לסוכרים במערב ושמא שמא שהות לאלו שבא הוי לאלו חול :

תשובה דע כי שאלה זו שבותו בה רבים וכבדים אבל שודיעך דעתי בה דע כי הבבא נאמרה אבל אחד מישראל שנאמר כי הוא הוא ביני וביניכם ואמו שאות שבירים הוא לכל ה' וה' כן הבבא נאמרה אבל ה' וה' וביון שבבא נאמרה אבל ה' בכל מקום אשה מוכה בבא ימים ובסוף הבבא עושה בבא שאות זכר למעשה ברחשים שנאמר כי בשם ימים עשה ה' וגו' שאם אין אחה אומר כן לפילו בחרן ישראל אם אין חילוק קלא : ואפי' אחה לומר ע"י שהוסבא שאינו מוסיפין בביאחו וביולאחו מחוקן מ"מ החוספא הזה לחורייחא היא ואמלא שאין כל בני ה' בון בחוספא זה שברי ים מהלך קרוב לד' ימים בא"י מן המזרח למערב ואפי' בעירוב שבחוכות ים חילוק בזה בין עבדים לגיפורי כדאמר ר' יוסי יהא חלקי עם מכיסי שבא בעבדים ועם מוליאי שבא בגיפורי אלא מאי אית לך למימר כי הבבא ניחן לכל אחד כפי מקומו אבל הוא הדר בו לפי שכבר נשלמו במקומו שאם הקיפו עלמים ונכנס הבביני לקודש קודש ולחוחר מחוחר . וגדולה מזו למדו המהלך במדבר ולא ידע מאי הוא שבא מוכה ו' ימים מיום שבאה ומקדם שביני ומבדך בו בכיכה היום ומבדיל במוליאי שבא ע"כ ואפי"ו אלמא עושה בכל יום אלא כדי חיין ה"מ מפני שהוא ספק שמא הוא שבא לכל בני אומו המחות אבר הוא בו ואל עליו לישור שבא ל' מקום לאם הוא שבא הרי ים בו לישור שבא לכל בני העולם שאין חילוק בין הסוכרים בקלא המזרח לסוכרים בקלא במערב אלא י"ב שעות או פחות ומשלו שזה עושה מלאכה בזמן שהוא שבא לכל מ"מ למדנו מדאמיבוטו לקדם שביני מבמע לכלל אחד מחסר לעשות זכר למעשה ברחשים כל אד ואד כי אחריה מדע שאח' שסביע ליבוב וידע שבאה ועשה מלאכה בשבא לא אייבוטו להביא קיבן לא אחאח ולא אשה ולא וידוי מבמע שקיים מלות שבא . עוד רלוה מהא דאמרינן עכו"ם שבבא אייב מיאה ולאו דוקא יום שבבא אלא שקבע לו יום ל' לעבות בו מבמע שכל מי שעושה מלאכה אשה ושובא יום ל' אוף אוף שובא בקלא . עוד רלוה שסרי שבבא ניחן במרא וממרא לא"י ים קלא מילוק שסרי מרא לדרום ול"י לעפון ממלא אלא היה שבבא מלומלא בין מרא לא"י אלא שהוא יום' לוא אם שבבא ליסראל לכל אחד מהם או לכלם בכל מקום שימלאו שסרי גלוי וידוע לפניו יח' שבחידין בניו לגלות בקלוי בחרלוחם ויהיה ביניהם מרחק גדול ועשה זה אנו לריכים לכל המועדות ויום הכפורים לפי שאם אשה אחד מהם המלאה ודע כי בפל מחלוקת בין בחלמודים מלי זה מקום מחחיל היום וגם מלי זה מקום מחחיל יום בשבא עיין בא"ם בספר הכוזרי ובפל יסוד עולם ולדעתם כולם הסוכרים בקלא המזרח שבבא לסם קודם הסוכרים במערב ומשלו אלו מוסרים במלאכה בזמן שאלו מסוכרים אלא לריכים אנו לומר כי הבבא יאן לכל ה' מיסראל כפי מקומו שימלא ו' ימים עלמים ויבבום בביני וזה ים שכר למעשה ברחשים :

עז שאלת ממני חודיעך על סופי בשיס לריך לכחוב יסודה ושעה וכחב שם שהיום שם מוסר למוחקו כדי לכחוב יהודית או לא :

תשובה אין לחומיות לבד גורמות הקדושה אלא בהלמרפות כוונה בחיבת הבם וזה כיון שלא יחכוון לכחוב שם מוסר למוחקו וכבי תניא בפרק הבונה בבי שהיה לריך לכחוב אח הבם ויכחוב לכחוב יהודה ושעה ולא בפיל בי ל"ה מעביר עליו הקולמוס ומקדשו ומכמים מומרים אין הבם מן המוכחר : הא קמן לחפי' מי שהיה לריך לכחוב הבם וכחבו אלא מפני שלא יחכוון לבם לחמרו מכמים למין הבם מן המוכחר וכ"ם בג"ד חלמת ס"ל לרבנן אלא שחקדם הבם בכחיבה לבדה אלא עם הכוונה ויכין שלא יחקדם מוכר למוחקו כדי לכחוב אחו ואפילו אימא בחיקו : ואפילו אימא לחיטו מן המוכחר אמרו אכל לא היה מוכר למחקו מ"מ בג"ד שהיה לריך לכחוב יהודה ושעה וכחב הבם לכוונה יהודה אכל מודים למוכר למחקו ומ"מ מודה אני שאם כחב בבם אלא כוונה שאסור למחקו מפני שבחיבה בחומיות מוליך אוחה לקדושתן דומיא דבוחבו הזכחים בבם לחמרינן סכין מוליך אוחה למה בבם אלא בבבא בבחב בג"ד אם בבבא שבחב שם שהיה נחכוין למה שהיה לריך לכחוב לחיטו יהודה שבבר כרור שלא יחקדש ואם נחכוין לקדושת הבם אפי"ו שלא היה לריך לו בפשיטות לחקדש אכל

אבל אם כתב הספר סתם בלא כוונה כנ"ל וכיוצא בו שהיה נריך לכתוב יהודה שהמו כפירושו ולא נתקדם אבל אם היה נריך לכתוב שם וכתבו סתם בלא כוונה נתקדם ממילא ומעכיר עליו הקולמוס ואפי' לדברי מכמים והיינו דלא פליגי אלא בזמן שנתכוון לכתוב יהודה דאי לא תימא הכי ליפליגו בכותב הספר בלא כוונה ולתכמעיון דאפילו בכי האי לא הוי מן המובחר ואף על גב דאיכא למרולי דניחא ליה לתכמעיון דאפילו בהא לא מקל רבי יהודה ואמת דהיינהא עדיפא ליה מכל מקום פשטא דמלתא משמע דאם היה נריך לכתוב הספר וכתב תחתו סתם נתקדם · ואם היה נריך לכתוב תיבה אחרת וכתב שם אחויה לשמו ונתקדם ובא למתקו כדי לכתוב המיבה שהיה נריך ואמרו בו והוא תומר מתקן אי אין מייבין עליו אלא דרך הספתה ופשיטא ליה דאינו נוקה שהרי לא קבל עליו אלא הספרתה אלא איכא למיבעי אי עבר על נתו או לא כיון דאיפשר לקדור את הספר ועבוו או לכתוב ירושה אחרת או לעשות בתופן אלא יתמוק ותמק עבר על נתו . או דילמא כיון דלא הוי דרך הספתה היינו עובר בנתו · ומסתברא כיון דאיפשר ע"י תקנה והוא תומק עכ"פ עובר בנתו והכי שכתב הרב ז"ל כל המתבד שם מן שמות הקדושים ולא מילק בין שהוא דרך הספתה או לא שהוא דבבל נוהגת שהוא דרך הספתה כיון דאיפשר בדרך אחרת . אבל גבי הסומר אבן כתב דרך הספתה וכן הסוקף עלי הקדש דרך הספתה נוקה אבל דרך תיקון סומר דאיפשר לתקן אם לא יסמוך ולפיכך היינו חייב אלא דרך הספתה אבל גבי כתיבת ס"ת איפשר לתקן ולא יתמוק : ומה דגם סומר אבן עושה מעשה ומתקן בגוף אבני המזבח אבל בכל היינו מתקן דבר בשם עצמו אלא בס"ת ומעשה זה יש ללמוד שהם גמי עיפת דיו על השם מומר למומקו שלא נתכוון אלא לתקן · ובכי האיתא בהגה"ה במיימוני בהדיא והשתא ניחא דתרוייהו מחד קרא נפקו' דכתיב ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם כל היכא דמתקן בשם עצמו מומר כל היכא דמתקן בספר אסור והם מתק עובר בלאו · ות"ת למה סתם הרב ז"ל המחבר שם מן השמות . י"ל דבזמן שמתקן בשם עצמו אין זה מחבר אלא מתקן ובזמן שהוא מומק השם כדי לתקן הספר כיון דאיפשר בלאו אבי מחבר הוא ומ"מ מודה אני שהיו לוקה כיון שהוא סבר לעשות בענוש ולתקן ודבוותו' כתבו הטו' ז"ל פרק בתוש כוחיים :

עח **שאלת** ממני מודיעך דעתי ברחובן שהוא שים לבמעון עליו חוב מנה וקנו נוידו וכתבו הספר ומת רחובן ותמהו תפסה פל הכספים ואין בשם כדי בתובתה והחוב מי קודם כיון שהתחה לא פוליה כלום יש לומר פיקדום ב"ח או דילמא אחה קודמת כיון דתפסה ושערה קודם ולא קנה נכסים אחר שהוא שהרי מת מיד ונמלאו כל הנכסים נמחבדי לאחה ולא נב"ח :

תשובה נראיון בפרק הכותב אחר המימר משמי' דרב חמת האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה וב"ח ואית ליה אחרא ואית ליה זוזי נב"ח מסלקין בזוזי לאשה בתרעא האי כי היכא דאי ליכא אלא אחרא ולא איכא אלא חד מיניהו נב"ח יהבינן לאשה לא יהבינן יותר מהאחים דוקא ליתא לאשה ובתב עלה הרי"ף ז"ל שמעינן מיהא דאמימר דכל היכא דהדי ניהו וליכא דינא דקדימה לאד מיניהו כגון מעלמין בזמן האי יליכא אלא שיורא דאד מיניהו נב"ח יהבינן לאשה לא יהבינן דיותר ממה שהאים דוקא ליתא לאשה דוקא ליכא אלא בדר רב האיי גאון ז"ל למי שבירם קאבסי ז"ל ע"כ · הא קמן דאשה אין בו דין קדימה כגון דבתובה ום"ת ביום מ' . מ"ב כגון דוקא ולוה ואח"כ קנה דמשתעבדי לשמיטה שהוא או במעלמין בזמן האי ב"ח קודם . ות"ת כיון שאשה היו שמיטה ב"ח היה בדין בימלוקו אמאי נזלינן לאשה . ותירלו כיון דאשה קדם ל' שנ"ח וגבה מה שגבה גבה חזקה נב"ח כאלו קדם וגבה משעמ דיותר ממה שהאים וכו' הילכך הספת דבהבינן מעלמין לגב מקרקעי ליה במעלמין דין קדימה שהרי מזרו בקרקעות וכיון שבשר שאשה קודם היא גובה אחלה שהרי כל הנכסים נמשעבדו לה שהרי לא קנה נכסים דמיד מת אחר שהודה שמייב לשמעון מנה · וז"ל הרמב"ם ז"ל פי"ו מה' מלוה ולוה וכן מי שמת והניח אשה וב"ח וקרקע שאין בה דין קדימה האשה נדחית מפני ב"ח והוא גובה מקנה חובו אחר שלוה ע"כ · ועשמת דהאי קרקע שאין בה דין קדימה כגון שקנה חובו אחר שלוה הכל אם יש בה דין קדימה כל מי שקדם שערו גובה אחלה וכן כתב הטור וז"ל סימן

ק"ב וכתב עוד לא היה אלא מעלמי שאין בשם דין קדימה וכנון דלא אקני לה מעלמי אבל מקרקעי יש אחרא לב"ח אפילו הוא מומחר ואדאמר ומיהו אם אפסה אפילו בלא בב"ד אין מוציאין מידה ע"כ · הא למדת דאפסה זו גובה אחלה ממה שנפשך אם כתב לה מעלמי אבל מקרקעי הרי יש בשם דין קדימה ואפילו קדם שערה . ואם לא כתב לה מעלמי אבל מקרקעי הרי אפסה ואין מוציאין מידה וכ"ם ב"ד דאיכא תרתי קדימה ואפסה · ומדברי הטור למדנו דאפי' איכא שבדין נותן סיתנא לב"ח ואפילו אפילו אפילו א

ולא יועיל סילוק שהרי נמצים הם מרצייתם שים להם ס"ם נאם וכלים נאים ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא דעדיפי רמונים לאחי מלבוש מס"ם דלאו ס"ם לשמיעה קלי ומה שיאמר לו מס"ם זה לו מאחר הרי יגע ידי חובתו שמיעת קריאת התורה · אבל רמונים לנאות בהם התורה קיימי וכל מה שהם יותר נאים הים לו יותר שנאה להרחיק קיימו אבל הם יש בכ"ם רמונים תמרים כהם ולאי דמסתי סילוק לאו עדיפי מס"ם כיון שים להם תמרים . ואע"ג דכתב ר"י שסילוק הינו מועיל לאפוקי ממונא אלא לאוקמי ממונא כבר כתבו התמרונים ז"ל שהשבור הנאים נדון עם הימיד משכיון לו כמוחזקין ועל הימיד להביא ראיה וכבר האריכתי בתשובות תמרונים בעצמו על זה · והוי יודע שים כמה מן התמרונים דס"ל דאין סילוק מועיל בעבדים אלא בדיניים אבל רוב הפוסקים שהוא רגילין לסמוך עליהם ס"ל דסילוק מועיל אפי' בעבדים וא"ת כשלמת ס"ם אלא לאסור לזבונים מועיל סילוק אם ים שם אחר אסה לא משתמשת ליה מידי אבל רמונים כיון דלפעמים מזכיין לו לגורך עניים או לגורך פדיון שבויים הרי הים נאסה כי סה דמיית שלומר תנו מנה לעניי עירי אין דין בדייני אותה העיר ואין מביאים ראיה מהני אותה העיר . וכתב עלה הימב"ם ז"ל פע"ג מהלכות עדות אפי' אמרו שים מאותה העיר הנו נאן הדבר הקלוב עליהו ובעיר אין שומעין להם שהאסה הוא להם שיעשרו עניים אלו הואיל והם סמוכים על כני העיר וכן כל כיוצא בזה ע"כ · וכ"ד נמי הגאסה היא להם שיהיו אותם רמונים להם שהם יבואו עניים או שבויים ולא יפציקו להם שיפדייהו בהלו ואפילו יאמרו הנו נאן המניע לנו לא יועיל בהאי כתב הרב ז"ל דאסה ים להם הגאסה לפילו בדרך רמוקה לא יעידו . ו"ל דבעיקר הדין רבים חלוקים עליו הרשב"ם ז"ל כתב בתשובה שאין מביאים עדים ממדינה לחברתה על הקדשותיהם ועל תקנותיהם פי' הגאון ז"ל והכתב רבינו יהוסף ז"ל וכן כתב הרמ"ם ז"ל בהשובה כלל ג' וכלל כ"ע : ורבינו יונה ז"ל שכתב שאסה ים לבני העיר ס"ם אחר מלו לסלוקי נפשייהו ע"כ · וכי היכי דלא מיים להרווחת שני ס"ם לא מיים להרווחה שביים היון שזה מסלוק מסם ומתן חלקו וכן כ"ל שסות דעת אייתק ז"ל מדשמעים שהיה דשמו מנה לעניי עירי וכתב שסות דבני העיר שנגנב להם ס"ם וכתב שאני ס"ם לשמיעה קלי ולא מלי לסלוקי נפשייהו אבל מידי דמלו לסלוקי נפשייהו מסלקי ומשדלי וכן פלכתא. משמע דסע"ז ז"ל לשולמו מילי מבני סילוק בר מס"ם וכ"ם בחזרת דידן דלא כייפינן אלדקה · וכן כתב רבינו יוסף פלוי ז"ל בשאלה ושפיק דבריו הרי"ן ז"ל ולפיכך לאי לאמר דמודה הרמב"ם ז"ל שיהא ללא כייפי על הצדקה דמצ שפיר לאסהודי ולא לאמרה הרב ז"ל ללא בחזרת דכייפינן על הצדקה דעניים רמו עלייהו ויחת ליה בכרוחה דילהו :

כללא דמלתא

ג"ל אם הרמונים לנו לון כמותם בכ"ם לון מעידין עליהם מלותו הצבל לאי ע"י סילוק · ואם יש בכ"ם בסם מעידין עליהם ע"י סילוק ובקיון שהם יותפו עניים או שבויים ויגמרו למכור הרמונים שיהו מלקח ממניע להם בלותן אלא יגיע להם הגאסה מלנו הרמונים · זה הוא הדין אבל בבר נבנו הצבלות לעצמם כל דבר על פי עדים מבצבל וע"י מבח הצבל :

פא שאלת ממני על כמן המגרש שם כותבין בגט פליני הכמן או לא:

תשובה מנן בגט פצום כילד ישנו יצלנו ואם היו משולמין יכתבו שימן ואם היה מסומים יכתבו כמן פי' אם היה ל' מסם כמן יכתבו שלוי שכבן לוזה מפלוני ישראל משמע מכאן אלא היו מוצין לכתוב כמן בשטרות ולא בגיטין · ואע"ג לדיבעית . ולמו פ"ב דכתובות מהו לכתובת מסטרות ליותמין ומשמע שהיו נוהגין לכתוב כמן בשטרות אינה למימר אלא הוו נהגי למכתב כמן אלא לאיתמרי דכתב לאי פלוני כמן לוימי ממך מנה ואחמו שמדי ומכי מוקמינן לה אחם ועלה קא נמי מהו לכתובת מטמר זה ליותמי' אבל לעולם אימא לך אלא היו מוצין לכתוב כמן ואפי אמם בזה אין לכתוב כמן לגורך לכתוב כמן · ואפילו אימא דבימי אחאים לא נהגו לכתוב כמן וכימי אחורלים נהגו לכתוב אם כן אבר אלו במקום אחר שנהגו לכתוב כותבים ובמקום אלא לאין כותבים ואם כתב לא אפסיד · ולאפוקי למהרי"ו שכתב בשם אחד מהגדולים שאם לא כתב כמן בגט פצול ואמסרי מהת לאי אם אלי אומרת ואפילו אימא לאא מהני לה אמרה אלא במקומו שנהגו לכתוב כמן וכיון שזה לא כתב כמן מצמע דאחר שהמגרש נהי דמוציל עצמו זה לכתוב כמן לכתחלה אבל לפסול אח בגט בשביל כך אין לנו לדיון דכתב וכל שום ואמיבת לאים לי כמן בכלל ואומרת יתירה היא ואין לכמוך עליה · וקרוב אלצי שגם שוה לא אמרה אלא לצעם האומרים שאין לכתוב וכל שום ואמיבת · ואם אין במקום מנהג י דוב פנון עיר אחרת אפשר לא יכתבו כמן אבל שים מנהג האנשים וגם בזמן האמולאים כאחר כתבתי אם לא שיהיו שם שני יוסף בן שמעון בן יעקב שאז אריך לכתוב כמן · ואם שיהיה כהנים או לויים או ישראלים כותבים ודוקא בתוספת כהנית לעומר

כותבים דור רביעי או ממיני עד שיזכרו ויובדלו לאחד מחבירו :

פב שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן שים לו שטר חוב על שמעון שיגיע זמנו לסוף חדש ומכר השטר לאלו שיתן לו מיד מלי סחוב ואחלי לסוף שנה ואשתקו אם מכר זה קיים ואם יש בו משם ריבית שמנלא לו אלא מלי סחוב ממנה חדשים :

תשובה נמלא כתוב בשם ר' שמעון דונן ז"ל דאמנוכר שטר חוב לחבירו אינו יכול לומר לו בפחות ממה שכתוב בשטר ואע"ג לפי זה כ"ד לא נתקיים המקח בלל כיון שמכר לאחו בשוה כמו שכתוב בשטר אבל אין דין זה נכון בלל ואין בו לא עצם ולא מלא ואיט מי שיטים המאמר · וכי אם היה זה לעצות עובת השאה לחבירו לקנות ממנו השטר בשוה למה לא יתקיים המקח : ול"ל משום דיתא ליט ריבית שמעון עבד לו כלכתיב ועבד לוה לאיש מלוה מאי זה עצם ריבית : וזו ירושלמי היא וכתבה הריטב"א ז"ל בהלכות פרק לאיזהו נשך יש דברים שהם רבית ומותרים כילד יוקח אדם שטרותיו של חבירו בפחות ולוותאו של חבירו בפחות ואיט חושש משום רבית ע"כ : משמע להדיא דלא אמר בפחות לעניו שלריך למכור בפחות אלא לעניו שהם מכר בפחות לא הוי רבית : והרמב"ם ז"ל כתב דין מכירת השטרות בהלכות מכירה שהם ולא הזכיר בפחות ובפרק ס' מהלכות מלוה ולוה על עניו הריבית כתב וז"ל יש דברים שהם כמו רבית ומותרים כילד לוקח אדם שטרותיו של חבירו בפחות ואיט חושש משום ע"כ והוא לשון סירושלמי · משמע דמה שאמרו בפחות הוא לומר שאיט חושש משום רבית : והעור כתבה סימן קנ"ו בלשון יותר מבואר שמי שים לו שטר על חבירו או מלוה על פה יכול למוכרם לאחר בפחות ואין בו משום רבית ובלבד שיהיה לאחרית השטר והמלוה על פלוקה וכו' ומדכתב יכול למוכרם בפחות משמע לס"ד לומר שלא יכול למוכרה בפחות אלא בשיווי וחס בדור על שלא היה רלוי להעריך עליו הקולמוס ואם ליה לר' שמעון דונן שיאמר כך אלא ר' מן הסופרים עצמו וכתב ולריך שיכתוב בפחות ועלה עובה קמ"ל שלא יקנה אלא בפחות שהם לא כן נמלא עובר ומעבר על ריב לא לו : ולעניו אם יש משם רבית מסתברא לי שאין כאן איסור רבית דבשלמא אם היה דרך סלוחה שהם תיכף למיחם משום רבית אבל היון שהוא דרך מקח וממכר מוחר דהא אפי' סלוחה אין כאן רבית של תורה ואו כיון שאחריות השטר על לוי הקונה שפרי אם יבוי שמעון או יחות אינו חוזר על ראובן ופורע לו מלי סחוב שמ' אין כאן אלא נשך ומוחר ולפיכך אין כאן בית מיחוש :

פג שאלת ממני תודיעך דעתי במעשה שירא בלפת חו"ב ראובן היה טוען למדיינו היה ואמרו לו שיעה גע לאשמו ואחרלה אבל אמר שיהה שגע לג' שנים וספלינו בו קרובים ומיודעין שיהה שגע לשנה ועל הסכמה זו הלכו לסופר וכתב שגע שהם ונתנו לה שהם ולא הזכירו התנאי בלל כי הבעל היה סומך על מה שהבינו עמו הסופרים שהוא לזמן שנ' וכל מעשה לפני חכמי לפת ונחלקו קלחה אמרו שהיא מוחרת מיד וקלחה אמרו שהתנאי קיים ועל דעת כן גירש ולית לדעתי דעתי כזה :

תשובה אשה זו מוחרת מיד ואיט לריכה להמתין כלל דקי"ל גלויי דעתא כגיעין לאו כלום הוא ואף על פי שזה המגרש גלה בדעתו שאינו רולה לגרש אלא על מנת לאו כלום הוא דדילמא אחר כו וגירש לחלוטין כלי אחרי דגרסינן בפרק השולח גט דעילאי אדר גיטא לדבית אחר אלא אשכחה דהוה יבמה במולא אחר לה הא גיטך אחרת היה זאל השתא כרי היה אחת נבית אחר ליה פתח ואחר כרוך בטוב ושמטיב · הבי אחר טוב ושמטיב לא בעיל גיטא כלומר אלא חזר בשליף ואתו לה מגולגמא · ורבא אחר כרוך בטוב

והמעיב בעיל גיעה במאי קא מיפלגי בגלוי דעתא בגיעת מלבי סבר גלוי דעתא בגיעת מלתא היא · ורבא אמר גלוי דעתא בגיעת מלתא היא והלכתא כמאן דאמר מסי' הלכות יע"ל קנ"ס דהלכתא כמאן דאמר כל' ומי תפיש בעלה בדעתו שמינו רואה לערב אלא על תנאי כיון בשעת שהם הרי היא מעורבת מיד . ומכי דייקינן נמי מדקתן הכולה גט לאמתו וסגיא בעלים לו שבלה מחריו עליה ואמר לו גט שכתבתי לך בטל הוא הרי זה בטל ומעמא דבעלים בהדיא אבל גלוי דעתא לא בטיל גיעה · ומו מדקתני אם הגיע לידה אינו יכול לבטלו ומיון שם פגיעה ומהדרינן לה לריכא דאיכדר עליה מיקרא לבעולים מהו דתימא כיון בעליה מיקרא דמי קמ"ל . וק"ו הדברים אי לא מכני גלוי לבעל אם בעליה כ"ש אלא מכני לבעולי מה שעשה המגרש בעלמו שיגרש שהם בלי תנאי דאם איתא דלבו על תנאי היה לו להזכירו בשעה שנתן הגט ובני בעלי ליכא אלא טעמא ואע"פ שאמר' גלוי דעתא בגיעת לאו כלום הוא . היש לך גלוי דעתא עדיף ממי שהזכיר תנאי אלא שלא בפל אותו או שהקדים אלאו לשעה ואמרי' דתנאו בטל ומעשה קיים ומעורבת מיד בלא תנאי וכ"ש כ"ל · וכ"ל דאיכא ממה שנאמינו בתוספתא פ"ד אמר לפנים תנו גט לאשתי ע"מ שאמין לי שתי שנים וחזר ואמר לפנים תנו גט לאשתי ע"מ שאמין לי ר' זו לא בעלו לדברי הראשונים את האחרונים והראשון בידה רואה ממתנת רואה אמן · וכתב עלה הרשב"א ז"ל בתשובה סי' תרמ"ד ח"ל אלא תפ"י שאמר לשם לכתוב ולימן על תנאי כשר דאמן דקאמר מיבעי לכתוב ולימן לאותה שנאמינו בשרק שתקבל אמר לפנים תנו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו וכו' הרי לך בהדיא שאמתני אינו מועיל אלא ע"י לאמר כתבו ותנו גט לאשתי על מנת כך וכך · ונדולה מזו משמע מהאי לאשתי' אמר לסופר כתוב גט לאשתי ע"מ כך וכך ותסרו לפלוני שהוא נאמן לה שהם שלין זה תנאי עד שיאמר כתבו ותנו גט לאשתי ע"מ כך וכך כ"ם כ"ל שלא אמר לסופר כלום אלא לפשרים אמר שתנאי והם לא היו לא סופרים ולא שלוחי דפשיעא כיון שנכתב הגט שהם נאמנו לה שהם ולא הזכירו שתנאי שהיא מעורבת מיד · עוד ראיה דעד כאן לא פליגי רבוותא אלא אם היה שתנאי על פה קודם שכתיבת תוכף הגט לדעת הרמב"ם ורש"י ובעלי התוספות ז"ל לא שכאירו שום שתנאי לשמי שתוכף לשליחו בעל פה ואע"פ שאמרי' שאיקו לבעל כדי שלא יהיה שום שתנאי הוא ואכתי מ"מ וכן דאוי לשתמיר ואפי' לדעת סר"י הלוי ורשב"ל ורמב"ן ז"ל שאמרו שאם היה שתנאי בע"מ אם שאקיים שתנאי מעורבת או אם בשעת שתיגה לא אמר כלום שפ"י שבשעה בשעת שכתיבה על פה הרי זה כשר כיון שלא שאמה אלא בע"מ אבל אם שאמה בשעת שתיגה פסול גזרה על פה דלפני שתוכף שמו שכתב ולדבריהם הא דאמרינן בגמרא שאיקו לבעל הוא שפיי שלא יהיה דבר הפוסל בגט בשתנאי חון או שלא יהיה לשם לכתוב שתנאי בגט ועד כאן לא פליגי אלא שהזכיר שתנאי בשעת שכתיבה הגט אבל אם אמר שתנאי לשפרים ולא הזכירו בשעת שכתיבה הגט יש לנו לומר חזר בו ומחל שתנאי ואפי' שכך היה דעתו בשעת שכתיבה גלוי דעתא בגיעת לאו מלתא היא וכדבריהם · ואע"פ שיש שפק מגורשת לדעת הרמב"ם ז"ל ובעלי שעמו כיון שהזכיר התנאי על פה קודם שכתיבת התוכף . לא קשיא דלא אמרינן הכי אלא אם הזכיר שתנאי בשעת שכתיבה הגט אבל אם אמר שתנאי לשפרים ולא הזכירו בשעת שכתיבה הגט יש לנו לומר חזר בו ומחל שתנאי ואפי' שכך היה דעתו בשעת שכתיבה גלוי דעתא בגיעת לאו מלתא היא וכדבריהם · ואע"פ שיש שפק מגורשת לדעת הרמב"ם ז"ל ובעלי שעמו כיון שהזכיר התנאי על פה קודם שכתיבת התוכף . הכי אלא אם הזכיר שתנאי בשעת שכתיבה הגט ובשעת שכתיבת התוכף כיון שאמר שכתב לשתאי על מנת כך וכך אבל אם הזכיר שתנאי לשפרים ולא הזכירו בשעת שכתיבה הגט אין זה שנאי אלא שלא בע"מ אבל אם שאמר בשעת שכתיבה על פה ובשעת שכתיבה הגט קודם שכתיבת התוכף שפק מגורשת ואסון לשמיר ואם לא הזכיר שתנאי בשעת שכתיבה הגט ובשעת שכתיבת התוכף כלום אלא שלא בע"מ אבל אם שאמר בשעת שכתיבה על פה ובשעת שכתיבת הגט אין זה שנאי אלא שלא בע"מ אבל אם שאמר בשעת שכתיבה על פה הרי זה כשר כיון שלא שאמה אלא בע"מ אבל אם שאמר בשעת שתיגה אלא על תנאי היה ואע"פ שאמר' גלוי דעתא בגיעת לאו מלתא היא · וכתב שמר מרדכי בשם ראבי"ה דאפי' בשעת שכתיבת הגט לא אמר כלום אלא ש

בתוכה אלא מדרבנן ואם דעת ר"י ז"ל וכן נראה דעת הר"ר יוסף אלוי
ודעת הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות מקוואות וכן דעת הגאונים ז"ל : ויש
מי שכתב דכולה בתוכה ס"ל ג' לוגין מים בתוכה פוסלין את
המקוה מדאורייתא לכל ג' לוגין על פני המים הוי מדרבנן ואם דעת
ר"ם ז"ל · ויש מי שכתב שאם אלא בכתף פסול מדאורייתא לכל בתוכה
ע"י כלי מהילין כגון לגבר זה בתוך זה תפיסת אדם בתוך מהילין בתוכה
ואלא בתוכה הוי מדרבנן ואם דעת הרמב"ד ז"ל ויש מי שכתב
ע"י כלים המקבלים טומאה הוי מדאורייתא לכל בתוך ע"י כלים בתוך
מקבלים טומאה הוי מדרבנן ואם דעת רבינו שמשון ז"ל וכל ל' מסם
הניח לחיות לדבריו עיין שם כי הדברים תרוצים ומ"מ קבלת הגאונים
ז"ל מכריע לתין כולה בתוכה פסולה אלא מדרבנן ומזה הטעם הכשיר
הרי"ף ז"ל בתוכה כולה בהמשכה לכיון דבתוכה לא הוי אלא מדרבנן
ע"י המשכה כשרה אפי' מדרבנן ואו קולא גדולה ומקלא מלחמת
מליאתה עדיף לכשירו רבייה והמשכה וכן דעת הגאונים ודעת הרמב"ם
ז"ל בפרק ב"ג' ודוקא בדיעבד או היכא דלא ליפסר לכל היכא דליפסר
לגמרי לכל המחלוקות ולעשות מקוה כשר כולו על מ' סאה עושין ואם
יש בו מ' סאה כשרים ממלא על כתפו ומוזן אפי' כל היום כלו ואפ"י
שכתבו בשם רבינו ז"ל בפסול כה"ג אפי' מדרבנן יחיד הוא בפסקיו
זו גם כי ליפסר לפרש דברי רבינו ז"ל על דרך אחרת :

כללא דמילתא צריך להקל המקוה לכתחלה לדעת כל הפוסקים
לחיכור כרם הוא וחמיר ובדיעבד יש לסמוך
על דברי הגאונים ז"ל היכא רוב המקוה מים כשרים והמיעוט שתוכה
ע"י המשכה לחיותו רבייה והמשכה :

פו שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן במכר למשון סחורה אחרי'
ברבותו ולקח הדמים אי אמרינן בכה"ג אין אדם מוכר
דבר שלא בא לעולם או דילמא מחייבינן ליה לקוטה בסחורה ולמיכר
ליה לליקוט בסימטאות :

תשובה לא ניחית אם במשון יודה בתין לראובן אותה סחורה
או לא שאם במשון יודה ש"מ כן נתן המעות סתרי כרוך
דלא מחייבינן ליה לקוטה בסחורה וליתן לו · אבל היכא דקוטה לא
ידע אי תים ליה או לא היכא מקוה בעית ואליבא בהלכי רבינו דברסיון
פרק המוכר את הבית אמר ליה תרעא ודיקלי חזין אי תים ליה דיקלי
יסיב ליה תרי דיקלי ואי לית ליה זבין ליה תרי דיקלי . פשטא דסתי
מימרא מכמע דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכתב עלה בעל העטור
בשם הרי"ן ז"ל דכי אמרינן תין אדם מקנה דש"ל ס"מ פירות דקל
שבשיפס יודעין ומקניתא בדבר שלא בא לעולם אבל אם לוקח נתן
משומיו בחזקת שבא לעולם ומוכר על דעת כן מכר מחייבין את המוכר
להכלים תנאו וסיעו דמיבת בתוספתא דמליעה המוכר פירות לחבירו
בחזקת שיש לו ונמלא שאין לו נאו כל סימנו לאבד זכותו בל זה . אבל
בראה בהרי"ף ז"ל פוקך בזה שכתוב במקנה ומסתם דכי אמרינן דזבין
ליה תרי דיקלי נאו היינו מחייבינן ליה אלא דבתוהא יכבינן ליה למזבן
ליה תרי דיקלי דאי אמר זבינתא לך תרי דיקלי לא מצי למימר לא
בקילנא אלא אמרת דאיכא בה דיקלי כך פירש הרמ"ה ז"ל לדעת הרי"ף
ז"ל . וגם הכ"מ ז"ל פוקך דפירש דה"ק אמרת ודיקלי זבין ליה תרי
דיקלי ואם יהיה לקיים דבדו זבין ליה ואם נאו מכשה לו מן הדמי'
ש"ל · וכך תוספתא נאו סלקתא היא כיון אלא קבעוה בתלמוד : ת"ש
היכא דפרסי כגון בהרתה לו פירות ומכרה לו וגמלאו שאיבה שלו בכה"ג
נאו כל זימנו לאבד זכותו בל זה כיון בשמך הקונה דעתו אבל היכא דלא
הרתה לו אמקה לא שמכה דעתיה כולי האי ואלא מחייבינן ליה למזבן
ולמיכר ליה . חו פשיטה ליה בין בשעות היכא דלא הרתה לו
מאבאר עשויה דבשל העטור ז"ל והיכא דלא הרתה לו אמקה מאבאר
עשויה דהרי"ף ז"ל . וכן יודע דאפי' בדבר המלוי לקוטה מאריך אין
אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וכן היא הסכמת רוב הפוסקים וכן
סעלה הרין ז"ל בתחלת בתרא פרק המוכר את הבית :

צו שאלת ממני תודיעך דאפי' בשמקנה מקומות מאריך כל
כל ליכא היכא לעשויי אלא בשמקנה מקומות מאריך
ליכא יהיכא מכוס בוחלה בשרה :

תשובה הרין ז"ל פירוק קושיא זו בתחלתו וז"ל כי מאריך ליכא
יהיכא בוחלה בשרה הוא ש"מ נבי לוקח דאפי' לאפוקי
ממחזקת דמוכר אע"ג דלא צריך לאפוקי אלא מפרש בהדיא לפי שהוא

שמסר לו שטר כתיבה בשעת מכירת השטר בעלמו במה יקנה עכ"ל. ולפ"ז הוא הסופרים ולפי החכמים מלקדקים מזה למכור השטר מחלה ואם כן צריך עיון. דע כי קיימין במכירת השטרות היום ועלה ומוריד מלדבר ליכא מ"ד דאין רשאי לעשות קנין לפי שהשטר בקנין נמר להקנות לו את השטר והיום קונה כלי ע"י קנין אלא ע"י השטר: ואיכא מ"ד דלא השטיד לעשות מעי הקנין דכ"ע ידעי דמילי לא מקנו בקנין אלא עיקר שמוכות קנין השטרות הוא על השטר כשיניע ליד הקונה כילך משי"ו שהסופר קונה מן המוכר והלוקח על מכירת השטר ואח"כ מוסר לו את השטר ליכא קפידא שהרי בשעה שמניע שטר המכר ליד הקונה כבר קדמה מכירת השטר אחר שיצא שטר הקנין ליד הקונה ומכאן אתה למד דאפילו ליכא שהרי לאחר ליה בשיטה קני היום וכל שיעורו דאיתיה ביה לא קנה השטר עד שימסור לו השטר בעלמו ושטר המכירה עליו:

צ שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן שלוה היתה טובלת לבעלה ובשלה יודע ומוחק ובלא שרשם אם יש לה בחובה או לא:

תשובה דבר זה נשאל מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב שאין לה בחובה כלל והטעם הוא לפי דעתו כדי שלא יהא חוזר ונשבר ועפ"י שגם הוא חוזר ונשבר מלשטרות בחובה מניעת פרעון שכחובה לא נקרא שבר כיון שלא קבל ממנה כלום. ומ"מ אם יש לה עליו כלאות כרי שם חוב עליו וחייב לפרוע לוחם כדי שלא יהא חוזר ונשבר ועפ"י שגם היא חוזרת את שלה היא וזעלה ואין כאן שבר ולאו לב"ד ליסר לוחם כפי הזמן כיוצא בו בממונם ובחובה לחדית כאב ברואי לקחת המלוחר ולבתם לוחם לעבייס דרך קנס כדי שלא יהא חוזר ונשבר גם הוא וכן ראוי לדון:

צא שאלת על ראובן שמן עשקה לשמעון והלך למקום אחר ועמד ראובן בשיעורו בריח ושקדים לוחם עשקה לעניים ומת וחש"ב את שמעון במדינה היום ויש לו כאן בית אם לוקחין לוחם לעניים או יוכיו ראובן או יחזר כיד יורשי שמעון:

תשובה כיוצא בזו שאלו מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב שאין לעניים כלום שכרי לי לשפטר לעבות ואם היום יכולין ליתבע אין מוסלין בלום ומתוך שחשובה משמע שיחזר שבית כיד יורשי שמעון. וא"ת יכשיו יורשי ראובן שחופת היורשים ויוליאו מיורשי שמעון ויחזו לוחם לעניים כאבר נוח מוריש וי"ל דאיירי שרש ז"ל בגון שלא היה ביד ראובן יותר מיד לאחר ואם ז"ל דאיירי היה יורש ואם ז"ל דכשלמת אם שמעון היה לוחו לו בדין הוא שיתבע ויטול אבל יכשיו הוא והעניים יטלו לא תקנו שהרי כאן ואפי מכחש מתוך לבוזו שכאב וחייב היורש ליתבע בקיומה אפי ויקח מן שבית שזה שבעים אבל אחר לפיוס לעניים ואינו ממון ידוע לאחר לעניו ביתבע ויטול ולא יקח שום דבר שהוא ממון זה שיעשר לאחר שנתבע שלא בחובה ולכך הני מוחר אין לעניים כלום עכ"ל ושעתקתיו: ומ"מ לא ידעתי כאיזה דבר אל זה שהקדש וחכו בו שעניים שפל קיל שכר כיום שיוצא על היושבים שבבע וגובה מאלה שהיו שלה לעשות שלה אבל שלא שהקדון עשיינן ליתמי ואי"ב שפלה שהקדון אין זוכין יורשי ראובן ואי שפלה שלוה שלוה ניתבע ואין אדם מקדים דבר בחובו כיוצא וחע"ג שכתב הרב ז"ל פ"ו מהלכות ערכין ה"ל וילאה לי בחפצי' בחין אדם מקדים דבר שלא בא לעולם אם אחר הרי עלי להקדישו הרי זה חייב להקדישו כשיבוא לעולם ע"כ. ונאחר שה"ה בחי שהקדים דבר שאינו ברשותו כיון שלוה עדיין חייב להקדישו מ"מ אין הדברים חמורים שלא כחי שהקדים עצמו שכל שיורש מכח

לא יכבין ליה מידי ממלא שמוטי המלוה לבריו לבעלה : ומו דאמ דחניא בתוספתא הנו חלק בנכסי לפלוני ירים עם כביים מני לא רבנן ולא סומכום לחי רבנן אם חמרי המוליא מחבירו עליו הרחיה : ואי סומכום אם אמר טוען רבינ · ובשלמא לשיטת הרב"ם אם מני רבנן היא ומכן ק"ל כסומכום ובאם חיכא לחרולי לחרוייהו סומכום והכא מיירי בשלין לו כיים כמו שפירש רשב"ם ז"ל · ואכמ"ם ז"ל מפש לו דרך אמרת וכחב פי"ל מהלכות זכייה ומתנה שהאומר הנו חלק לפלוני בנכסי יפול אחד משפה עבר ויש מי שהורה רבינ ע"כ . וכחב שלם הר"ן ז"ל נרחה שטות סופר לכיון דבמילי אחריני לא בקיאין חלא בשהך לאמור רבנן אין לך חלא ספפות שבביעורים דהייט לחפוש ע"כ וק"ל כיון דהנו חלק לפלוני לא בקיאין ובשהך לאמור רבנן בקיאין היכי אחיא למשנש בעיין מדבר שהנו בקיאים לדבר שאין הנו בקיאים וי"ל דהכי פשיטין לבעיין לפי שעה זו דאחני חנא כל הכי ולא חני האומר הנו חלק לפלוני בנכסי משמע דהכי דאחי חנא פשיטא לה ביעורייהו אבל האומר הנו חלק לפלוני בנכסי לא פשיטא ליה היכך כיון שהדבר שטות שפות פחות שבביעורין דאני חנא דהיינו אחד משעה עבר . וא"ת אמאי לא פשיטא לחנא כי היכי דפשיטא ליה הנו חלק לפלוני בכור דיעול רבינ · וז"ל בכור נופיה הוא הוא חלק מנכסיו : והנו חלק משאלש משמע לה רבינ אבל חלק מנכסי לא פשיטא לה ומשום הכי תפשיטן פחות שבביעורין · כל זה בחבתי לייחב ביעש הרמב"ם ז"ל · אבל הכתוב דבריש דפשטא בעיין מריעא דבריית דקאמי אין פחות מרביע ובאוב בשם הריעב"ח ז"ל שאם אמר יאלוק פלוני עם בני טוען מאלש ואם אמר יאלוק פלוני עם בני פלוני ופלוני טוען לא' משבחין . ומשמעית לי דמיאה נמי אם אמר הנו חלק לפלוני עם בני פלוני ופלוני טוען רבינ חלק בנון אם יש בני אחין מולקים הנכסים לשאשה וטוען רבינ של האלק דהייט אחד

מי"ב בנכסים וכן כל כיולא בזה :

צז **שאלת** ממני לודיעך דעתי במי שטען פרוזבול היה לי ואבד שהבהיטו רוב הפוסקים דלא משביעין ליה אם טען

הלוה ואמר יחבימו מרם על כל מי שטוען שקר אם שומעים לו :

תשובה לכאורה היה נרחה דמחרימין דכיון דלא משביעין ליה מה הפשדנו אם הוא טוען אמת לא יחול עליו החרם ואם טוען שקר יחום לעלמו וכיולא בה לחיתי בשבועת הרמב"ם ז"ל בלשון קדר וכחב דאפי' אם פער חוהו משבועה וחרם יכול להחירם חרם שהם מהשעם שכחבתי וכבא נמי דכוותא וכבו בלא להוסיף על המלוקת דאיכא מאן דפסק דמשביעין ליה אלא אחני הוא שלא הלכו בעיין פרוזבול להחמיר אלא לשקל כמו שמפורש בדברי הפוסקים · ומו דקי"ל דאומרים לו כ"ד כלום היה לך פרוזבול ואבד דפשח פיך לאלם הוא ואם איכא דמחרימים חרם שהם שמא שהנו גורמים לו שיעבור על החרם דפשחנו לו שהם זה דמימר אמר כיון דפשחנו לי רבנן בכי משמע דעל פי דיבורי נגמר הענין שאומר הריני לי פרוזבול ואבד ולא יכמין לומר אם הוא אמת או שקר ומשום הכי אני אומר דמשמי טענת נופיה דשמרינן ליה משבועה פעור גם מן החרם ללא שביק איניש ואזיל ליסורא ולפיכך הכהן בפסק זה אחנן לא מחרימין אבל אם לוא נופיה קם ואמר יהיה בחרם מי שטוען שקר לא מחיין בידיה דשפיר קא עביד

ואל החרם ומעולם יחום לעלמו :

צח **שאלת** ממני על סופר שטעה בכחיבת שטר וכחב במקום מנה מחחים או במקום מחחים מנה והוא מוהה

בשעה ואינו יולמן מפני שכחב ידו יוצא ממקום אחר ונמלא זה מפסיד בשעחו אם חייב לשלם או לא :

תשובה גרסינן בפרק לא יחפור אמר רבא ספר אמא מקרי דדקי בחלת עבמת ואומנת כולן כמותרין ועומדין ניכהו כללא דמלמא כל פסידת ללא הדר מותרת ועומד הוא · וכבאו המפרשים ז"ל דספר אחא היינו כותב שטרות וללא כפרש"י ז"ל דכחב כותב ס"ח דאין זה פסידת ללא הדר שברי יכולין להגיהו ולא אמרת בשלמא דפטור סופר מלשלם היינו דהוי פסידת ללא הדר והוי כמותרת ועומד חלא אי אמרת חייב לשלם הוי פסידת דהדר ועשמת כחב רבינו יונה ז"ל משום דגרמת בעלמא וכן הסכימו הרשב"א והר"ן ז"ל · ולא"ת אחא אמא מכל דיחא דגרמי דקי"ל בבי' מאיר דאלין דיחא דגרמי : וי"ל לפי המילוקים שחלקו המוספות לא דמי כלל לדיחא דגרמי דהחם הוא עומד

סמוך בממון מבירו אבל הכא סמך ממשך מעשותו : ע"כ דיחא דגרמי משעה שאת המעשה בא המזק אבל הכא לא בא המזק אלא לאחר זמן שאת לעבות החוב · ע"כ עשמת דדיחא דגרמי משום קנסא ודבר המלוי ורגיל לבוא קנסו חכמים אבל הכא אשום לא שכיח ועוד דאשום הוא ולא קנסו אם השאום · ומ"מ אם רגיל השופר לעשות ככה קונסין אותו בממון שגרם להפסיד ומעבירין אותו אע"פ שאומר מעשה אני דאי לא חימת הכי אין לדבר סוף בכל פעם יפסיד ממון מבירו ויאמר מעשה אני ומה שהקשו על רש"י ז"ל יש לחרץ כגון שכחב יומר מג' עיזות בדף ע' דקי"ל יגמ ע"כ כגון שכחב פרשה שאומה פחומה ע"כ ליפכא דאין לו חקנה אלא לשלם כל הדף ואפילו הכי לא הכבימו החאריכים לפירושו ז"ל :

צט **שאלת** ממני לודיעך דעתי בראובן שאת ויש עליו חובות למלך ומובות לבני אדם וככתם אחיו במקומו אי זה מהם קודם

דמובת ביפרע לבעלי בריח ואם יחבר יהיה על המלך או המלך קודם :

תשובה המלך קודם משום דקי"ל שעבוד המלך אלים ועדיף ואפילו כגבוי הילכך כל חוב המלך בין עסקא בין מסים ותרגומות בין אלמזמת בין שאורת שקנה אחא המלך הוא קודם ואלים גמורה מדאמרינן פרק חזקת הבחים והכי אמרוני דאין אדם מרעא לעסקא שביעיה שביעי וה"מ לעסקא אבל לברגא לא אמי טעמא ברגא אקרקפחא דגברא אגא רב הוא בריה דרב יהושע אמר אפי' שערי דבדא משאעבדי לברגא וקאי כב אמימר ע"כ בעלא יהושע שכבור לשוב ליה לאו ואין הכבור טובל ברחוי בבמוחזק וכחב עלה ר"ש ע"כ אפי' שערי דבדא משאעבדי לברגא היכי יתקיים שכחוב דבחיב בכל אשר ימלא לו הכי בחומו המלכות ביעלא יהושע בנו שבבור לשוב ממנו לאו ליחו מוחזק בו כלל כי אם המלך דשעבוד המלך עדיף משאר שעבודים וכבוי דמי ע"כ · ושבבו המוספות דאפילו קרקע שוב אלא זוז משועבדת לדבר מועט ולא דמי לשעבוד בחובה וב"ח ומשום הכי לא משבחל בשו יהושע בנו שבבור משום שכל למדת שכל זמן שים חיוב למלך משבחלת יהושע שבבור משום שכל הנכסים שם רשויים לשביעין לשו בחלנו שם גבויים למלך · וא"כ הדבר ברור שהמלך קודם דשביעין ליה בחלנו גבוי : ואע"ג דקאמר חלמודא ולא היא ולא קי"ל כר' יוחנן בריה דרב יהושע דאמר אפי' שערי דבדא משאעבדי לברגא ואי אית עלית כרגא ואבן מקרקעי או מעלטלי זביניה זביני ס"מ מפני שאין חיוב המלך מועל על הנכסים כלל אלא לקרקפחא דגברא אבל כל חיובי המלך המועלים על כל הנכסים אין שבבור מועל בהם אי שיים דומיא דעסקא על הקרקע:ומיהו. נמי שהמלך קודם כיון שמעי שהכל בגבוי אלל המלך משעלין חלק שבבור וזה פשוט :

ישוב ראיתי שכחב בן הרמב"ן ז"ל ומשעין מינה מי שמת והוא חייב למלך כלום ממיני המסים והמחמורות

המוטלים על הממון אין בזו שבבור מועל פי שים בנכסים וכן כחב נמקי יוסף וכן כחב הר"ן ז"ל הילכך הדבר ברור כיון שאין שבבור מועל בנכסים פי שים כ"פ שהמלך קודם לכל הבעלי חובות דשעבודא דמלכא עדיף ואלים וכוי בגבוי וכרי חובות המלך מוטלים על כל הנכסים מקרקעי וממלטלי הילכך הוא קודם בכם :

צ שאלת ממני לודיעך דעתי בשטר אחא שבחוב בו אסת זה • ראובן נתן ליוסף בזו כל הבחים שים לו מהסוס מרגא

ושר רוס רקיעא הכל סוסים ונתן ליוסף בזו מעבשיו ולאחר מותו של ראובן הגי' וללא פיבבה ר' יוסף הגי' בלשון יוסף הן בלשון אחנה מעבשיו לאחר מותו בזכר לעיל ולאחר מות דוכה פלוחה אחנה של ראובן הגזבר בסיא אחו של יוסף הזכר בחלוים הלא אחר בחוב וזה שיוסף הזכר מחייב להסיא לחוחה הבחולה לפי בפודם : עוד אחם יאמר אחיו יחן ליוסף הזכר אלא אחים עוחם אני לא יחן לו יוסף אחיו הזכר לעיל לימחן הזכר בעיל בים פלוני וזה יחן ג"כ אחיי אות דוכה פלוחה הכ"ל ע"כ · ומה ראובן ונחן יאמר ליוסף מבחוב בזולה וזכה יאמר בבים הזכר ואכרו ליהודה וקבל עליו לרלום לא אחו של הזכר ולא רלאה כלל ואחלקו אחכמי רודאם בדין זה יש מי שדן הזכר קיים ולא יוכל יאמר הזכר למכור לאחר אלא מעבשיו ולאחר מות אחו וזה אחרלה פלוחה הזכרת כי הבים קנוי מעבשיו ולאחר מות אחו למכור לאחר אלא יועיל לקונם לפי שקדם קנייתו של יהודה : ויש

מי שהפריז על המדה שתשילו הם מתרלה תמו למכור לזה או לאחר לאו כל כמיניה שהרי לא רלה האחד שיזכה הבן בשתים הלא אחר מות אמו דוקא ולא הלא הדבר בדעת אמו הלא במיתתה דוקא לפי שידוע לאב מיבו על בן ולית לדעתי כזה :

תשובה לא כדברי זה ולא כדברי זה הלא הם מתרלה אמו במכר בהתנאי הוי מכר ואם לא מתרלה כזה ומתרלה לאחר קנה זה לאחרון שלא נתכוון האב שלא יעשו דבר בשתים הלא מרלונה והרי נתרלית שהרי לא יפה כחה יותר מכחו שהם היה מתרלה שכנו יזכור בשתים הרי הוא מכור ואם נתרלית אמה נמי לא שנת · ואותם שפסקו שהמכר קיים נתחלף להם קנין יוסף בקנין יוסף ולא היו בקנין יוסף כתב בו פעמים מעכשיו ובקנין יוסף כתב לו יתן לו ולא כתב מעכשיו משמע שלא הקנה גוף הקרקע הלא לאחר מיתת אמו היו לוקח המכר בטל שמעלת מכר דבר בחייו שלו · ואפי' מרלה לומר לחיכא מבמיזות בלשון הלואה קי"ל יד בעל הבטר על התחתונה ולא זכה יוסף בשתים אלא לוותה לחיי אמו הרי הבית של יוסף והמכר שמכר יוסף בטל :

צח שאלת ממני מודיעך דעתי בעדים שמסרו לפני הדיינים שהם נדייקין לכתוב הדברים בעלמה או פירוש הדברים שע"פ שלא יסיח הלבון בעלמו :

תשובה גרסינן בפרק המוכר את הבית אמר רבה פלגא דחיים לי בחרתא פלגא פלגא בחרתא דחיים לי ביבעא אמר ליה חבי מאי שנא הכי ומאי שנא הכי ליסתיק אמר להו מי שאני הכי דמלתיסתיק קבלה ולא היה מזיחה ליזכו שטרי דיפקי מבי מר וכתבי הכא פלגא דחיים לי בחרתא פלגא פלגא בחרתא דחיים לי ביבעא ואיכא מאן דכתב דם"פ בשתים היה נותן לו מוכר ואומר לשון זה היו כותבין בשטר המכר פלגא וכשהיו תומרים פלגא בחרתא דחיים לו היו כותבין ביבעא מכר ליה : וכתב הר"ן ז"ל ומכאן מסתעדים יכולין לכתוב פי' הלבון ואין לדייקן לכתוב הלבון בעלמו ע"כ ולא מיבעיא אם ספירום הוא ברור להא דאיתו בחרו כ"כ כי הכא · דאפ"ה אמרי ז"ל דפלגא בחרתא דחיים לי זוזא פלגא חפ"ה יכולין לה זוז פי' הלבון · ואני ק"ל כי לפעמים הטעים יפשו בפי' הלבון ומלמדי מסנין הטעין ומהכא אין ראיה לפי דעתי דבהאי הכא שכך היו מקובלים הסופרים מפי רבם בפירום הלבון כך הוא אבל בעלמא לא וכל שכן שהרב"ם והסופרים מוקמין על פירום זה ע"ש · ומ"מ למדנו מדברי הרב"ם שיכול לכתוב בשטר הלבון בעלמו ופירושו · סילבך הלבון בזה שתם פי' הלבון הוא מבורר שאין בו ספק ולא פקפוק יכולין לכתוב פי' תע"פ שלא יכתבו הלבון בעלמו שאין זה תיקון לשון בעלמא ותם הסופרים מקובלים מפי רב פי' הלבון יכתבו הלבון והפירוש כדכתב הרב"ם ז"ל ותם היה מקובלים בפירום [יכתבו] הלבון בעלמו שתמרו בעלי הדין לו בעלי המקח או שמוכר ולא ישנו כלל ויהיה הפירוש מסור לב"ד ומוהרמי לכתוב כל זה לפי שרואיתי סופרים חכמים בעיניהם ומוסיפים וגורעים ודורשים מעלמה וכבר ראיתי כמה פעמים בעדות בשים שתומרים עדותן בלשון לע"ז או בלשון עכו"ם ושתתן הלשון מסנה הענין ואתה תסיח מן הסתרים :

צט שאלת ממני מודיעך מה היא כוונת המתרגם שתרגם עין משפט פילוג דיוק :

תשובה כבר תמהו עליו רבים והרמב"ן ז"ל כתב עליה במקומו ע"ש כי לא נתיישבו לי דבריו ז"ל וגם הוא לא כתבן אלא כמסתפק ומה שתרלה לי לאחר בקשת המחילה מרבותי כי כבר ידעת כי מבחר הדבר הוא עיונו כמו עיני העדה ורבים כתלה וכן בלשון מורגל בעכו"ם ואמר לי זה מבחר המשפט ועיונו פילוג הדין לסיומו בשתים שהוא חילוק הדין בין בעלי הדין · ואם תשאל למה נקרא קדם עין משפט חיפשר לפי שהם נפשט הקב"ה עם הסיבורי משה ואהרן על הם העתיד ושאם עם משה פשרה שירתה את כל הארץ ומה לא יעבור · ול"ג בעיקר המשפט יש פשרה שלא יכנסו לארץ כי חיפשר לפי חסיבותם היו רואיים ליותר שנאמר וסביבו נשערה מאד · עוד יש לפרש כי נקרא עין משפט כי אם מחמת הדין על משה ואהרן שלא יכנסו לארץ ולכן תרגם פילוג דיוק לומר חיתוך הדין ועין משפט מלשון היה שוקל לו עין בעין המכר במשנה שתחתך את הדין ולא ויתר לאחד מהם כלום ולא נשא להם פנים :

ק **שאלת** ממני ברחובן שלקח מלמחם מכסנדריאה ומחזיק בה ג' שנים ובאתה הרביעית חדם המלמחם מלפני הסרים וכסוף הסנה הרביעית נפטר לביתו עולמו ויהי לכל ישראל שבק ובעת מיתתו היה חייב למלכות סכום גדול וגם היה חייב ליהודים סכום גדול והסרים כדי שלא יחבד ממון המלך יר"ה הכניסו את אחיו לו במקומו בחלמחם ולבשו חותו מלבוש המלכות כמנהג. ומייבותו כל מה שהיה חייב לאחיו המת וקם שמעון והלה לקחת המלמחם וסוסיף סכום גדול ואמר לפני הסרים כי הוא יפרע כל מה שחייב רחובן למלך ולני הסרים בשמעון בפני עדים הלא תוסיף כי לאחם מזקני ולא תועיל שכבר נתנו לי הסרים מקום אחי · ועוד היה הסכמה חתומה מרוב חכמי מלרים ולומדיה שכום חדם לא יוסיף בכום למלחם אחר שזכה מביתו בחתר מחלמחם הרביה או שלבם המלבוש כמנהג או שכחבו עליו חלמחם או הסכריזו עליו והחזיקו' על הבובר בחרם תמור וגמור ומשעל לא הלה לכמוע והוסיף בחלמחם אף קבלתו הסרים ולוי מבא לחכמים החתומים בהסכמה שיזכירו את שמעון לפי שעבר על הסכמה וכן עשו ושמעון פוטן שעבו עמי שלא כדין לפי שהסכמה היא כלום משום דליכא רווחא להאי ופסידא להאי ויש מקלת שלא קבלוה · ומה שלא הכריזו עליה ומה שלא תחמו כולם כמעמד אחד : ומה דרוב החתומים בהסכמה וגמעים בדבר לפי שחוכלים פרס מאת המלחזמין ורלים לנעשת להם עשו עמו כדין או לא :

תשובה דמבחא לגמפסיק עבדו ליה לחפרסוה מחיסורת דקי"ל עני המפקך בחרדם וכא אחר ליעלה ממנו נקרא רשע ומשה על כל כיון שהפך בחרדם וכ"ש בשבר לקחה שמעון נקרא רשע ומשה על כל ישראל להפריסו · וכי תימא שלא נקרא זה עני המפקך בחרדם שהרי לו עשיר הוא ליתא דהא לגבי לוקח קרקע חמריק להו ולוקח קרקע שלו עני הוא ותע"ג דליכא למימר לגבי קרקע ס"ע עניי ניהו בכ"ד לקחה חלמחם שהוא עניו גדול ס"ע עניי ניהו ועדיף מקרקע ס"ם וכא דקא מסדר להקנחתא דימתי בני אחיו שלא יפחרו עניים · תדע דגבי לוקח קרקע חמריק להו דגרסינן בפרק חזקת הבתים חמר שמואל ובסני ע"ז הרי הם בהפקר כל המחזיק בהם זכה בהם מאי טעמא עכו"ם מכי חמו זוזי לידיה חסתלק ליה ישראל לא קני עד דמטעי שערא לידיה ואיפליגו רבוותא אם חייב הסני לתת לרחובן הדמים או לא וכתב הרב"ם ז"ל שחייב חייב לתת לו דמים לרחובן דל"ב מאי הרי הם כמדבר שלא זכה בהם לגמרי ואם יוכל הרחובן לדון עם העכו"ם ולהוציא ממנו מעותיו יעבה ואם לאו יפסיד ומיהו נראה בעיני דהאי שני הרב מיקרי לכיון דיבב זוזי לוקח רחובן לא נרע מעני המפקך בחרדם וכא אחר ועלה ממנו דמקרי רשע ע"כ. וכתב הר"ן ז"ל דכוותי' שלבבי מי שכובר חייב להחזיר כמעות לוקח רחובן רשע מיקרי לכיון דמחייב למיתן דמי ס"ל לוקח ולוקח כ"ע מודו דקרא רשע כדמוכח בריש החומר בקדושין חכל לבבי הרב"ם ז"ל שכתב דלא מחייב לאהדורי דמי ת"ב ס"ל כמיאה ור"ת חוכח דבמיאה לא מהדרין קרא רשע ע"כ · אם למדת כי לדעת הרב"ם ז"ל בכל גוונא מקרא רשע וכן דעת הרמב"ן ז"ל וכן דעת רש"י ז"ל דפיליגו בפפקר נקרא רשע וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל וכבי מבמע לי מדאחמר עני המפקך בחרדם ולא קאמר המפקך בחרדם מבמע בעני דאייתי הכא לגבוה מן הפקר הרי לפי שעה זו שמעון נקרא רשע · ומה שהקשו על שעה זו שלא לא יזכה בחתם לא ימלא אחרת לא קשיא אחרדם דוק לחיתך ניסא לא הני המפקך ימלוה ממנו לא ימלא אחרת : סילבך הכוון בזה שהכניס הרב מדותיהם ואמרו בכל הרביעים עני המפקך בחרדם וכא אחר ועלה ממנו נקרא רשע ואע"ב שכתב כה שלא כדעת ר"ת שכתב בכל מקום דאחריך רשע ואע"ב שכתב כל הרביעים נקרא רשע ב"ד מחייבין לוחו להחזיר וכבר אחרכתי בזה בחשובה אחרת : ומ"מ אומר אני דבב"ד אפי' ר"ת ז"ל ובעלי שיטתו מודים לנקרא רשע מכמה טעמי חדא דחמיא לקניות קרקעות ב"ש עשיית חלמח וכדאכתיבנא לעיל ותו לית כיון דלוי לבם מלבות זכה בלחזק ועדיף ממפקך בחרדם ותו לית אני שלא הוליח מעות ועדיף ממפקך בחרדם ותע"ג דהיינו דמלבותא הוא שחפילו אחד שבבם שלחזק הם יוסיף אחר מקבלין חותו מ"מ מידי רשע לא קשיא לת"ם שזכה מדינא וכן כתבו כל המפרשים גבי הא מימרא דשמואל דכחיבנא לעיל · ואיכא למימר ב"ד שלא יעמוד לחזק אחר לקחת כמו שאמר ר"ם ז"ל גבי הפקר להא גבי מימרא דשמואל דמייתין לעיל זכה הסני מן הפקר

וליבא למימר יל"ד ויובא בהפקר אחר ותפילו הכי דקדק רבא ומו"ל דלוי עני הוא לאומו אלמחם כדי שלא יאבד כל מים אחיו · ומו שאחיו במת כבר זכה בחלמחם בכל דרכי הזכייה וזכו בני אחיו במקום אביהם ולו אחיו של מת נכנס במקום אפערופוס ליתומים ולפי זה אפי' היו מופיעים אלמחם למעון היה בדין לסוליאו ממנו דהא קי"ל שאם זכה בחברה ובא אחר ונעלה ממנו הוי גזל גמור שהרשות קנה קנין גמור וכ"ם שנקרא רבא : ונדולם מו כתב מהרי"ו קולון ז"ל סימן כ' דאפילו כלה זמן אם לא נתבטל זה מלהוליא מוקים אחרים הלא נרע מעני המפקר בחברה ע"ם · הרי הדבר ברור דל"ד נקרא עני המפקר בחברה ואפילו עשיר דאפריסו את שמעון שלא יהיה רבא :

ולענין אם ההסכמה היא שסכמה וכבטל בשעון כה הדבר ברור אלמי יותר מביאת' בכותבת דאל אחדש כ"מ דאע"ג דקי"ל דכל דאיכא רווחא לאחי ופסידא לאחי אין יכולין לסחביש אלא מדעת כולם וכתב מהרי"ו קולון ז"ל וז"ל ופסיעת דאפילו היו רבנים גדולים כר' אמי ור' א- אלא היש כח בידם לתקן דבר במלחת דאיכא רווחא לאחי ופסידא לאחי ע"כ · הרי הוא בעלמו כתב למעיד מלחת יכולין לתקן אלא מדעת כולם והדבר ברור דכ"ד איכא מיזר מלחת שאם זה יוסיף ואחר יוסיף ויבוא אחר ויוסיף יל' הדבר לאין תכלית ויפסד ממון המלך וממון יסראל והרבה יתומו במחבר וביסורין כאשר רואינו בעינינו כמה פעמים היש לך מיזר מלחת יותר מזה ואין לחלק בין מיזר מלחת לאיסורא למיזר מלחת לממונא שהרי מהרי"ו קולון ז"ל בממונא מייבי ואפ"ה כתב למיזר מלחת יכולין לתקן וכ"ם בי"ד דאיכא ממונא וסכנתא דעדיפא מאיסורא וממונא עיין בחשובות הרשי"ם ז"ל כלל שני · ואי איכא בעמת דלאפרושי מאיסורא יכולין לתקן ולהתירם אפי' שלא יבטלו כולם ואפי' איכא איסורא דנקרא רבא כדאיתא לעיל ואי דאיכא הכא הפסד ממון למי שלוקח אלמחם בל' מג' דרכים אשר כתב בחלה דשתמת דמלחת לא הניע למדה זו אלא ל"ש בזמן שומד לבריס ולממונים ואם נפסך אם יתנו לזה השני בעלמו בתוספת אלא זה נרס הפסד לראשון ואם יתנו לזה השני אלא הראשון מפסיד כל ההוללות דנזל הלקל קשה להשיב ל"ש יפה עשו שהחזירוהו כדי שלא יפסיד ממונו של חבירו ואל החרם לאפרושי מאיסורא אפי' על פי ל' כ"ם בהסכמת כל החבמים אשר בעיר ווז מת' מקרוב בא וכל המפקפקין בזה רואי לעוסק גדול ול"ל יפה עשו שהקלו מעליו הטורח ואפילו אם יאמר זה אבא לוסיף אני אפרש כל ההוללות שהוליא הראשון מלי למימר לא ניחא לי למיקם בי דינא ודיינא הילכך יפה עשו וחלה תקנתם · ומהני עשמי אפי לא אילכף לן אם היו במעמד ל' או לא ואם הבריזו עליה או לא · ואו דאפי' איתא אלכות לא אלא ואמרתי לו בחלה ונאלא שעבר עליה אחרי שהחלתו : ונם בשעת מעשה שהרו כו היש לך הכרוז גדולה מזו :

ולענין מה בעיון שמעון שכל החבמים המחוסים וגושים בדבר לפי שיטתן פרש מבעלי התלמוד אלי בוראי היא היש מהם כמה אחיש בהיון מבעלי התלמוד וכ"ם אפי' לדעתו בוראי שיכול מדבון עביד דינא לנפשיה במלחת דפסיקא ליה ואי פסיקא ליה שע"י ביוסיף זה בתלמוד ויבוא אחר ויוסיף תקופת פרוסתם יכולין לתקן ולהחרים על זה והל החרם ב"מ כי הדבר מפורסם כי נזמן שהתלמוד ביוקר הטותי ביוכל להשיב להשלים למלך יר"ם כ"ם שלא יתן לדקה לא לעניים ולא ליסיבות כאשר רואינו בעיון · הילכך יפה עשו בעלי תקנה זו ושלימה תכוה ברכת טוב :

קא שאלת ממני אם מותר לכהן ליכנס בספינה היש בה מת :

תשובה אם הספינה גדולה בחיוב מתנועעת ע"י דיסת רוח אלא מדם מותר ובלבד שלא יתחיל על המת או יסיטו בידים אלא יהא מהל אחד · ואם הספינה קטנה אסור לפי שהוא מסיט את המת וכבר ידעת כי המסיט הוי כנושא ועמת וכמו שהזכירים הכהנים בפרע ובמשא ובאהל כן נראה על הסיפא וכן העלה הרמב"ן ז"ל בתשובה וכדור הוא ואפילו אם סייע בהסט עמה :

קב עוד שאלת על הכותב ס"ת צריך לכתוב בהזכרות לשמן אם הוא כולל כל שמות שהקדם או דוקא שמות הכתוב :

תשובה איבדה מזלה אמרו כותב כל השמות ואמרו כל בהזכרות ומשמע על שמות שהכתוב הוא אומר וכן נדין לפי שאם זה מוחק של עלמותו והויתו ים' ואינו אם מפותק כשאר השמות ולא היו מזכירין אותו בכתבו אלא במקדש · ובגמולין ע"י כיוצי ומ"מ לדעת האומרים שהמברך בשם אדני מייב מיתה לפי שהוא כיוצי לשם הכתוב יש להחמיר לכתוב גם כן שמות החדשות לשמן אלא יראה שאין הסופרים מכתיבים כך · וי"ל דשאני מברך שהחמירו בו ומייבוהו מיתה על שם שהוא רגיל לכתוב בו שם הכתוב אבל לענין לכתוב החזכרות לשמן דוקא שם הכתוב וקרוב הוא שעל זה סמכו אבל על שאר השמות אינן אל אלמים וכו' אין לדיך וכן משמע מהא דאמרינן היש לדיך לכתוב בחיש ג' שמות וכו' והקשו עלה והא לא מצינו ג' שמות הכתוב יחד בכל התורה כולה ותולדו לתרן כגון בחיש ב' ג' שמות חלק וכתי לכותבן עתה ביחד ואם תיתי דשאר שמות נמי בכלל זה והא תיכא בחיש יחזקאל ס' אלפיים ס' אחד אלא ודאי דאין שאר שמות בכלל זה · ומו מדאמרינן סיון בו אלא אזכרה ת' ובתפילין ים בחש ס"ת אזכרות ובחב עלה הרמב"ם ז"ל מייב אדם למשמם בתפילין וכו' שהקוסמן גדולה מקדושת היון בחיון בו אלא שם ת' ואלו ים בכן כ"ח שם של ו"ד ס"ת בכל רחם וכמותן בכל יד ע"כ · הרי שפי' בהדיא שאזכרה היא שם של ו"ד ה"ח ומכאן לחיש נמוסים שלא נקראת אזכרה אלא שם הכתוב :

קג שאלת ממני מודיעך דעתי בהחוכן שיש לו שער על שמעון ויהודה ולוי ערבים ומשעון מוען פרוע ואין לי עדים אלא יהודה ולוי תם יכול שמעון לחת כסף כפות ביד יהודה ולוי ונמלטו אחיהם וגבים בעדותן שהרי אין לכם בעדותן כלום שהם ויעידו שהשער פרוע כי הם למדיין ליסלקו הרי מיעייהו ויסתירו שכח נמי לא שנא או דילמא לא דמיא להך :

תשובה נראיון בפרק חזקת הבתים אמר רב יוסף שלש שנים שאמרו וכול שאכלן לוסות ומוחבין עליה ממניחין דתנן חזקת הבתים והא בחיש דכיממת ידעי ובלילית לא ידעי אמר אביי מתן מסתיר אחיהם שבחי שבני מידע ידעי ביממת ובלילית רבא אמר בגון דאתו בי תרי ואמרי אין מיניח מיום ודיירנא בה אלא שיש בינן ביממת ובלילית אמר ליה רב ייאמר לרב סני נוגעים בעדותו הן דאי לא אמרי הכי אמרין לסו זילו הבו ליה אגר בית אמר ליה דייני דשפילי דייני הכי דמי לא עשקינן דיקיטי אגר בית ואמרי למתן ליתבים ע"כ בגמ' : ופי' הקונדרס דייני דשפילי דייני הכי שאינן בקיאים בדין לקבל עדות אלו אם בבר נתנו שכר בבית למסתיר ותשולם בכתב"ג לא חייבי רבא ע"כ . משמע דאם נתנו בבר הבבר למסתיר אע"פ שאחר ואתזוקו לעדים לא מלי למסמודי דבהאי בהאם שעשה המסתיר עובה עמהם שמחזיר לסם השבירות הוו נוגעים בעדות וכ"ם ל"ל דבהאי בהאם שעשה שעשה שמעון עם השבירים עובה שיתן לסם הסך נוגעים בעדותיהם ולא מלי למסמודי . וי"ל דרשב"ח ז"ל בחדושיו יש מרבותיו שאמרו דאפילו אינו בבר אם זה הלוקח מחזיר עבשיו אותו השבר בידם לבלק בדי לסלק נגיעתן שפיר דמי והביאו ראיה מדתניא ס"מ שאחר תנו מתם לבני עירי אין בדין בדייני אותם השיר ואין מביאים ראיה מהני דהתם שאני . ואקשינן עלה ולסתלק תני מייבו ולדייטו ואוקימנא בשם"ת דלשמיע' קאי ואי אפשר להסתלק ממנו ותנן הכותבין מעידין זה לזה ואוקימנא בשאומר שדה זו אין לי עסק בה וירי מסולקות היטב בכל ניעשה שאחת ממון בשמסתלק מאותו ממון בשהלוקח נגיעה בו ואי אפשר דכיוון דיש לו נגיעה בו אי אפשר דאינו דומה החם בין שמסתלק נמנו ליכא למיחש מידי משום דמעשה היו שהגה ולא מפסיד מידי לאחר שילוקו מכשות שהיה קודם שילוקו דלאו לא נסתלק היה מפסיד גם הוא חלקו עם הפסד כל בני עירו והשתא נמי בשהוא מסתלק הרי היא מפסיד חלקו וגבי בותבין נמי כה"ג . אבל הכא קודם שילוקו היה הכובר מעיידא שאח יפסיד שכרו ועכשיו זה מחזיר שכרו בידו ומלילו לנמרי מן הפסד מתביים הוא ממנו שעשה עמו לפיים מן הכותב ומעיד לו · ומדע לך מדאמרינן בקדושין גבי בן בן עדיו בן בן עלומי והשתא דת"ק רבנן בכותב היש מתחיל ומסתבע מלוה דלא שקיל ומשתבעי שלומים דיכבי ופרע ליה לוה ממלוה . ואם איתא בכותבים עשקינן כשהוא מלוה שמתחיל ומפסיד מה שנתן למלוין ובלירן עוד לפרוע מה שלוה ממלוה יפסד את המלוין ויבידו

ויעידו לו מלא שעליין כמוציע בעדותן מסבירן לסו שמע יעידו לו מפני שנפחסד שמסס וכמקבלין עכר על עדותן כן ט"כ . וכן היה הסכמת הר"ן . ושוד לחי לומר דלפי' החולק בכוכרים מודו בנ"ד דלא"כ לעולם לא יוכל לגבות חוב סים. בו ערבים ויעמו קונית הלוה עם הערבים ויסתלקו ויעידו לו מלא ולחי ככי לחי כ"ע מודו וכ"ם למה שנראה מדעת הרמב"ם ז"ל שפי' עדיין לא נתנו הסכר ומביחים לומו בידו הם עטן המערער יביחו עדים שהרו בה חלו הכוכרים ביום ובלילה ומומצין לו : ומה שכתב בפרק ע' מהלכות עדות לגבי הסוכר הם לקח הסבירות בידו ולמר כל מי שמתקיים שהם זו בידו יעול הרי זה מעיד שהם מיירי בשאין המערער טוען כלום וכ"ם לפי שיעה זו שהם כבר נתנו הסבירות לפי' שהחזירו לסם בחין מעידין לו ולא"פ שהמפרשים חלוקים על הרב ז"ל בדין זה שהם הסבירות בידם לפי' שיעטון המערער אין שומעין לו מ"מ הבו דלא לוסיף עלה לומר שהשילו כבר נתנו הסבירות הם החזירו לידן שיהיו כשרים להעיד לפילו המערער עומד ומוה :

כללא דמלתא דעכד לעולם פסול לעדות לפי' ע"י סילוק ולפילו קרובו של הערב פסול להעיד והסוכר הם הסבירות בידו שלא נתנו עדיין כלל כשר להעיד והם נתנו והחזירוהו לידו פסול להעיד ולפי"ז שים חולקין זה הדרך הכתוב :

קד שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שחמר למשון שלא יעשה דבר פלוני ושבע לו למשון שלא יעשה חותו דבר ולחר כך נתרלה רחובן שיעשה שמשון חותו דבר מהו לריך התרה חו לא · מי לחמרינן כוחיל ושבועה במשון לא היתה חלא לחושלת רחובן ושבועה נתרלה רחובן ח"כ לא יעבוך במשון התרה חלא יחמר רחובן למשון הריני כחילו לא עשיתי חותו דבר כמו שכתב הרשב"ח ז"ל כמי שנשבע למבירו שלשם לו לזמן פלוני והגיע הזמן לריך שיחמר לו המלוה הריני כחילו התקבלתי הכח ממי לא שנת . חו דילמא שנת ושנת דבשלמא התם נשבע לשלם חו נשבע לעשות דבר פלוני ושכחתלה יוכל לומר הריני כחילו התקבלתי חו הריני כחילו עשיתי לי דבר פלוני מפני שמשון חינו עושה הפך שבועתו ואינו מנגד דברי רחובן שהרי שמשון נשבע לעשות דבר פלוני ושכחינו עושהו הוא נשבע ולא תעשה ומפני שבועתו חומר לו רחובן הריני כחילו עשיתי לכל הכח כשנשבע שמשון שלא לעשות דבר פלוני חין יוכל רחובן לומר הריני כחילו לא עשיתי ושכי הוא עושה הפך שבועתו דשבע שלא לעשות ועושה ולריך התרה :

תשובה כיון שנשבע שמשון לדעת רחובן הוי כחילו חלה שבועתו בדעת רחובן לכל חבר יחפוץ ומני חמר ליה לכוס נשבעת שלא לעשות דבר פלוני חלא לספיק רלוני עשה רלוני הוא שחעשה חותו דבר כיון שחותו דבר לא נאסר חלא משום השבועה ונספקה דעת המשביע הוי כחילו חין כאן שבועה ומה לי שיהיה בקום עשה חו בשב ואל תעשה · ומיהו ממה לחותה שכתבו הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות נדרים החומר לחבירו קונם שחיני נהנה לך הם לי חסה חועל לנבך כור חטין ושתי חביות יין הרי זה יכול להחזיר חת נדרו חלא ע"פ חכם שיכול לומר לו כלום חמרת חלא בשביל כבודי זה כבודי ואלא הדברים ק"ו ומה כשה שחין חבירו מדיינו חלא הוא נדר מעלמו בשהם יכול חבירו להתירו כיון שלא נדר חלא לכבודו ב"ד בחבירו מבשיבו בפי' לדעתו לא כ"ם שיכול לומר כלום נשבעת חלא להפיק רלוני זהו רלוני שתעשה הדבר שנשבעת שלא לעשותו . ומ"ם בשלמא התם בשעת הדבר לא היה רולה שיקיים חת נדרו חבל ב"ד בשעה שנשבע שמשון חפץ היה רחובן שיקיים שמשון בשבועתו חלא בשעה שחתבע ומ"ב ליבעי התרה חכם . הח לא קשיא שלא מיגיו דרשם רחובן חועיל לשבועה במשון חלא כיון שחלה הדבר בדעת רחובן כשל כולך לחר דעתו בזמן שחפץ שיקיים במשון שבועתו יקיים במשון בזמן שחפץ שלא יקיים במשון שבועתו לא יקיים . סוב רלוחי שכתב הר"ן ז"ל בפ"ד דנדרים סשיל מחלוקת ורשב"ח ז"ל להחמיר וחולק כחבר כתב השחול לבל דעתי להקל כדכתיבנא וכן נרחה דעת כל מי שכתב המלה כלומה הרמב"ם והטור ז"ל : ומ"מ מה שעשה שכבר הורה זקן ומיסורת לחורייתא ומיפר ע"י התרת חכם :

קה עוד שאלת על רחובן שחמר למשון שעשה לי כך וכך חו חיפכת ואמר לו משון בלשון נעז חול דיו מי לו די נתת לי שלא שעשה כך חו חיפכת חי הוי שבועה חו לא חו

שאמר שמשון ס' יעיד עלי שם לא תעשה כך מהו הוי שבועה חו לא .

תשובה כבר נשחלתי על כיולא בזה במי שאמר לחבירו חתנון נהנה שהשם שתעשה לך דבר פלוני חו בחמר הנעשה בה' שתעשה לך דבר פלוני ושעליתי חלא מיבעיא שם היה חייב מן הדין לעשות חותו דבר דפסיעת דבר גדול ידר לחלתי ישראל לקיים ולעשות מה שהוא חייב מן הדין חלא חפי' שלא היה חייב מן הדין לקיים דברו כיון שהבטיחו בחומה ה' חין לך דבר גדול מזה שהם חיזו מקיים דברו ומלא כמי שחיזו מחמין בה' ב"מ והוי כחילו חמר בחומה ה' שתעשה דבר פלוני ושכח ומי לא שנת כיון שחמר לול דין מילו דימחינדי שם לא תעשה דבר פלוני הוי כחילו חמר יכהו ה' שם לא יעשה דבר פלוני דהוי חלה ולחה היא שבועה דכחיב שם לא חלחי חשר בפיך ושחיב לקיים . וכן שם חמר יעיד ה' עלי שם לא תעשה דבר פלוני ושלי לא נחכוון להודיעו כי ה' יעיד עליו כי דבר פשוט הוא חלא להכי נחכוון שהוא דעד והוא הדיין ויחפרע ממי שלא יקיים דברו ותפילו שם חלה לומר דלחו שבועה גמורה היא לא גרע מידות ופסקו רוב הפוסקים יהות שבועות כשבועות . וגדולה מזו רחיתי בשם ריב"ח ז"ל בחחד שחמר כן יעזור ה' לירחיתו ושחורה שחקיים חלו החנחים ושניב ז"ל שבועה בשם יש כחן ותף על פי שלא חמר שם שלא כיוצי בלשון לעז כדחמרינן מחרי כולא שבועה ע"כ : וכל מה שכחבתי הוא לעניין שחייב לקיים הבטחתו חבל לעניין מלקות חין לנו :

קו שאלת על חשה שהבטיחה לבעלה קרקע בגדוייתה ושבעל מבדו ומחה השחה כלא זבע על קיומה ויורשיה חומרים להוליח הקרקע חו חינו כפי המנהג דפלני במחי דשחייר חי קרינן להחי קרקע מחי דשחייר כיון דשחוקת בעליה עומדת חו לא :

תשובה כיון שנמכר הקרקע חין מוליחין חותו ולא קרינן ביה דשחייר כיון שנמכר וכן כתב הרמב"ם ז"ל בשטובה ומיהו שם המעות של הקרקע חו חילופיהן נשחרו קרינן בהו ביה דשחייר ופלני יורשי השחה עם הבעל כפי המנהג ושם חין שם מנהג הדרינן לדינא דהלמודא הבעל יורש חת חשתו וחין ליורשיה מלד חביה כלום ודברים פשוטים הם :

קז שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שהפקיד כלי ביד שמשון בעדי' ושם שמשון והכלי ביד יורשיו חבל ליכא עידי רחי' מחי טעינין ליורשין מחי דהוה מלי למימר החזרתי חו דילמא כיון דחיכו לקחתיו ממנו מיגו דהוה מלי למימר החזרתי חו דילמא כיון דחיכו מודו דחותי ידייהו הוא לא טעינן לסו שברי חביהם לא היה נחמן חלא במנו דהכחשה :

תשובה דבר זה פלוגחת דבעוחת דהרמב"ן ז"ל פסיעת ליה דטעינן להו ורב"ן ז"ל כחב וחף זו לריכה רבה ורשב"ם והטופפות ז"ל ס"ל דלא טעינן ליחמי כי הלי שטעה ויעין בדיה חזקה הבחים בדבור המחחיל לחו קל מודיע דהלי תרעא דידי הוא . ומיי קשיח לי עלה מדא כיון דחתא לידה בחזקת פקדון שמשון בעלמו חמלי יסיה נחמן לומר לקחתי חפילו חיתי ליה חנו דהחזרתי דל"ב חין הקיבה לחדם שיפקיד חלל חבירו דבר דחפילו יפקיד חלל בשטר חבתי חיה ליה חנו דקי"ל המפקיד חלל חבירו בשטר חין לריך להחזיר לו בעדים ולא חמרינן בשטר פקדון שטרך בידי מלי בעי . וחו לפי' חימה דהמפקיד חלל חבירו מלי נפקיד לומר חזרתי ולקחתי ממנו ויהא נחמן במנו דהחזרתי מ"מ היכי טעינין ליחמי שלקח חביהם כלי זה ממנו דהוה מלי לומר החזרתי וסם יושיעם טעמה זו שקר שהרי סם מודיע שלא החזיר ושודחת בעל דין כמחה עדים דמי הילכך מסחברת דלא טעינין ליחמי כי הלי טעמה חלא מחרינים חרם בפני המפקיד שם מכר כלי זה לנפקד ושוחה חמן . ולא זו בלבד חלא כל טעמה שנראה לב"ד שים בם שקר לא טעינין לסו ולא שבקינן לחפטרופוס לטעון בעדם דיחמי דחכלי דחדסו ליזלו בחר שבקיהו וכן כתב הרח"ם ז"ל בחשובה :

קח שאלת רחובן חנף ממשון כלי בפני עדים וחומר שחייב לו משמון מנה וחינו רולה להחזיר חת הכלי עד שיתן לו המנה ושמשון חומר להד"מ על מי היא השבועה :

תשובה רחובן זה נזלן הוא וכופין חותו להחזיר חת הכלי . ויטבע משמון היסח ונפטר כלל כופד כלל וליכא למימר שחמין

לא רלוכן כמנו דלי בעי טעין המוזכי הכלי כיון דליכא ספדי שרתו הכלי בידו אפה דסא לדעת המומרים גזלן בעדים אינו נאמן לומר המוזכי חלת לפי לדעת הרמ"ם ז"ל דכאב דגזלן נמי נאמן לומר המוזכי כמו מלוה או פקדון מ"מ לא מנו טוב הוא כיון שהוא פלוגתא ירא הוא לומר המוזכי שמא יפסוק הדיין כדעת המומרים ולא מצי לומר המוזכי ואו ללא תמרינן מנו מעיין לעניין דכאמת אם היה המחלוקת בכלי בעצמו צריך היה מנו הכא אין המחלוקת אלא על המוה ולא תמרינן מנו על הכלי להאמינו על המוה : סילכך הדכר כרור שהכאובעה על שמעון :

ולענין פלוגתא דכני רבותא תע"ג שכרתשובים ג"כ לא הכריעו דכר ואני היני כדאי להכריע מ"מ משכחת כדעת יש אומרים דאי לא תימא הכי איכא גזל והמתם אינם לא רעסו חיים בלעו וינזלו זה אם זה ציך רמה לעיני כל ונמחר יאמר המוזכי ועשולם לא נוכל לכוף אם הגזלן להחזיר הגזילה ואפי' אלא היה מן הדין היה לאוי לתקן אלא יהא נאמן לומר המוזכי מפני שכוב השולם כ"ם שהדין נותן כן וכן ראוי לדון • ואי אלא דמשמיענא הוא אמינא דהרמ"ם ז"ל להלכה למרה ולא למעשה : וכעל מ"מ כאב אית דעת הרמב"ם ז"ל כאן נאמן לומר המוזכי וכ"ל מסיכן למד כן מדברי הרב ז"ל ואיפשר שלמד כן מדהכאב הרב ז"ל לפיכך אם כפר ואמר לא נכנסתי לביתו ולא נעלתי כלום וכו' וע"ב כשלא רצו בידו הכלי ועלה מייתי עובדא דהשכת דמשמע דהכאי אייתי אלא לא דהשכת בידו וא"ב יהיה נאמן כמנו דהמוזכי אלא ודאי ס"ל דגזלן אינו נאמן לומר המוזכי :

קי שאלת ממני מודיעך דעתי כרתוכן שנשכן משכון כיד שמעון דקי"ל ביכול לטעון עד כדי דמיו מנו דאי כעי אמר לקוח הוא בידי אי משביעין ליה כהקיעת חפץ או כפועה היסת :

תשובה זו מחלוקת קדומה דאיכא מ"ד כיון דסוה מנו ממעיו למעיו שכרי כשתי כפועה הוא מעיו פניו ופנימים אם תכירו הוי מנו עוב ולא משכיעין ליה כהקיעת חפץ אלא היכא דסוי משאינו מעיו למעיו אלא הוי מנו גמור כגון גמל כך עיו דאכלי חוטלי דעעיין על כדי דמיהן מנו דאי כעי אמר לקוחים הם בידי ומה שעונן כדי דמיהן לא הוי מעיו אלין תכירו יודע דכר . ואיכא מ"ד דככל גווני משביעין ליה כהקיעת חפץ וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכן ים לדון אלה דתכריע דגר הוא • ואו דמשכחי עשמים ואו כיון שהוא כא ליעול כל שכאלים ומועלין נשכעים כהקיעת חפץ ואע"ג שהמשכון אחת ידו מ"מ גוטל הוא . ואו לאין זה מינו גמור שכרי כשעונן כדי דמי שיכול יתמינו לוחו דהכי תורתא דמלחא לכל עעמת לקוח הוא בידי אינם עעמה עובה לאין כעל כניס עשוי למכור כליו ואו דמה שכשלו לאקנוני הפלא לאיים עליו כיון דסוף סוף מייב ליפרע :

קיא שאלת ממני מודיעך דעתי כרתוכן שדר כביתו של שמעון וקודם שנשלמו ג' ניסים של החזקה התחיל לבנות כה כניינים מדשים ולהחזיק בקיו ושמעון בא ומיחה ואמרו שיי מחזקה ושמעון מוכע ביתו ורלוכן משיב אתה מכרת לי וכפר שים לי ואבד ולכלפי שי חזקה ואתה לא ממית :

תשובה שלין שם שמעון דמי למימר לכהי לא ממיתי לפי שרתיפי תוכך כוים ומתקן אם ביתי ואמרתי עוב לי שתשמוק ואוילית כניים ומתוקנת וכהיתים מלתמרינן בגמרא מימר אמר כל ניכא ושיכא דכרכא ליעייל כה וכתב עלה כרין ז"ל ויש"ל מיהא שמעון שכשוב מורכתו של חברו לין שי כנין עולין לחזקה דמימר אמר כל ממונו יוליא כנניו ועוד רלים מלתמרינן בגמרא שי דבי רים גלוחא לא מחזיקי כן ולא מחזיקינן כהו וכתב רשב"ם ולא מחזיקין כהו שמתוך שהם עשירים ויש להם בתים ושדות שרבה מניחים כי אדם לדור כבתיהם ושוכרים ושמחים כדי להשכיח קרקע שלהם וימלאום מתוקנים וגם למחות אין חושבים לפי שבדוק יהיו לה שלהם כל זמן שירלו ע"כ . ומדקאמר וגם למחות אינן חושבין משמע לפום משמע קמל דאפילו אלא יכיו בעלי ידוע מה למימר לפיכך שהקרקי כדי להוליא הקרקע כידו ומתוקן ואפי' לפי טעמא כתרא מוקם הוא כ"ד דאיכא לה פעמים עובה כיון שרואה אותו כוסה ומתקן שהם ולא מיחה וגדולה מזו כתב הרמב"ן ז"ל היוכל לגזול שדה של חבירו ויתשה ויעשה אילנות ויבנה בתים ויאמר לו הלא שלך הוא ואתה ידעת ושתקת ולא מיחית בידי ולא עוד אלא שאם תבא אתה לערער אחרי שראית שבניתי ונטעתי לא תשמע לך ואפילו

לאין מוכין לו אלא משעת זריעה כיון דקי"ל כיר לא סוי מזקה ואף על גב דהרשב"ם ז"ל חולק בדין זה וכתב דמוכין לו משעת חריסה מ"מ כא"ד כ"ע מודי ואחרון לדעת הרשב"ם ז"ל לריך לומר דאע"ג דכיר לא סוי מזקה מ"מ כיר בלא זריעה לכל חדם ודלא מוכין לו משעת חריסה :

קיב שאלת על מי שעשה מעלעלין אפוחיקי לב"ח ומת אם גובה מדינה דאמודה או מחקנת הגאונים ז"ל דאחקינו דמעלעלי משאבדי לב"ח וגובין אוחס מן היורשים :

תשובה זו מחלוקת כין הרשאונים כ"ג דאיכא מ"ד דאף על גב דאמרו מעלעלי דיימי לא משאבדי לב"ח היינו עעמא משום דמלוה לא שמיך עלייהו כדשלי קמי יתמי אכל הכא דקבלם כאפוחיקי עלייהו שמיך וגובה מהם ושמעתא דרבא הכי מוכחת דקאמר עשה שורו ושמורו אפוחיקי לין כ"ח גובה היינו מאי עעמא אחי לית ליה קלא ואחי לית ליה קלא ומשום דלית ליה קלא חשו לחקנת לקוחות הא לגבי יורשין דקלא לא מעלה ולא מוריד גובה . וגדולה מזו כתב הרשב"ם ז"ל אפי' לא עשאו אפוחיקי אלא שפירש לו מעלעלי ומקרקעי גובה מן היורשין מדינה ואין לריך לחקנת הגאונים • וכתב הרא"ש ז"ל כאחו דמדינה אפי' מן היורשין לינו גובה ומשום עעמת לית ליה קלא דע"ג דקול לגבי יורשים לא מעלה ולא מוריד כיון לית ליה קלא לא סמכת דעתיה דכאור הוא שיכירתו וימכרנו ללא ידע שעבודא דאיכא עליה סילכך אפי' מיודעים אמי לא גבי מדינה אלא מחקנת הגאונים ולכישנא קמא מסתברא לי דהא דאמרינן מעלעלי דיימי לא משתעבדי לב"ח מדומה הוא ואכו ללא לוסיף עלה :

קיג שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שלוה ושעבוד למלוה מעלעלי לגב מקרקעי לי קנאי ודי לקני ובאומה שעה לא סיו מעלעלין כללו קודם שקנה מעלעלין מכר את הקרקע אם קרקע המעלעלין למלוה או לא כיון אלא ממלוי יחד כרשותו ל"ב לא נקנו לגב קרקע :

תשובה משעה דאמרינן משתעבדי לב"ח כיון דכתב ליה לפקני סרי הקנה לו גב קרקע שם לו כאומה שעה אע"ג דכזמן שקנה מעלעלין לא סיה לו קרקע . ולאיה לדין זה דאמרינן כפרק חזקת הבתים אמר רבין משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו אלא כאחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה כפני בעל חובו ודוקא בים לו שדה לכל פרעו ועליה לא . ואקשינן עלה ודילמא לקני ליה מעלעלי לגב מקרקעי ולא משכח לעמודא תירולא אלא דאמרי עדים ידעי בים כהאי לאלא סיה ליה מרעה משלם . ולא לייתא מנאי לחיק לאוקומה הכי לוקמה כדאלא סוה ליה קרקע כשעה שקנה שדה פרעו לו עליה . דכיון דהסיא שעתא לא סוה ליה מרעה לא מני שיעבודא דמעלעלי למיחל לגבים אלא ודאי מדאלא מוקמינן לה כהכי הוה ליתא עפי משמע דאפי' כשי אלו גווני משתעבדי מעלעלי למלוה . וכתב הרמב"ן ז"ל דעעמא דמלחא לפי שכיון שהכותב לאקני לין יכול לחזור כו אפי' קודם שקנה אלא משעת רשעה רשעה חייל שעבודא ולא אמרי למוכר דאפילו אמ"ד אדם מקנה דכר אלא כא לעולם כגון פירות דקל עד אלא כתו לעולם יכול לחזור כו כדאיתא כפרק חיזו כשך : והרשב"ם ז"ל חולק וזה דסובר דאף אקני יכול לחזור כו קודם שקנה ומ"מ מודה הוא ז"ל דכל זמן אלא חזר כו משעה רשעה חייל שעבודא ומשום הכי אילטריך לאוקומה כדאלא סוה ליה קרקע מעולם דאלו הוא ליה מרעה כשעה דכתב אקני אף על פי שמכרה קודם שקנה מעלעלין חייל שעמדה עלייהו :

והוי יודע דאפי' כתב לו מעלעלי גב מקרקעי דקני ולאקנה ואזרו מעלעלין להיות דינם כקרקעות ס"מ לעניין קדימה למרינן שהם שוין אכל אם מכר מעלעלין אין מעלה מוליא חייל מעלעלין משום אקנה שהוא כשוק אלא אדם רוצה לקנות מעלעלין כי יאמר סיום ואמכר יוליאו ממני ואף על גב דאין מוליאין מידו אלא מעות מ"מ לא ניחא ליה לאיעכב לקנות ואמכר יוליאו ממנו וכן כתבו שאחרונים ז"ל ועעמת דמסתבר הוא וכן נסגו :

קיד שאלת ממני כרתוכן שנשבע לאחרו אלא יבא אצלו אחיו עליו ואת אחיו אלא כיום ואפלה אשבה לפניו ליפרוש אם יכול ליתו אותה בני רשות אחרו אז לא :

תשובה לאותה שפקנו דמעות אלילה קודמת למעות יכום לא קל מיבעיא לך דפשיעא דאין כאן מעות יכום ואולן לא

ואפילו אם ירצה ליכנס לא יכנס אלא בשבועתו אלא לדעת המתומים והריטב"ח והרמב"ם ז"ל דס"ל מוקמ יכול קודמנות ים מקום לשאלה כיון דשבועה מילתא על המנוח בכולל שהרי בלל כל אחד וכחה ומי מילתא אפי' על מנות יכול כיון דליכאר להחזיר לעלמה בשלילה או דילמא לא אלא השבועה ללא הוס ליה לאסוקי אדעתיה שימות אחיו בלא זרע ואפול אחצו לפניו וס"ל שבועה בעשות וכד מעייתא שם שפיר מסכת דכל מלתא דלא שכיח ולא ס"ל לאסוקי אדעתיה לא הוי בכלל המנאי כיון שהמנה בשעת עד שיפרש • וכן כתב הרמב"ם ז"ל בשבועה שאלה בעבו"ס והשביעו עמו מכמי סדור ובשלמא היכא שהמנה עמה בשעת נשואיה שאם ירצה אחת מהן לא מס שחייב לה בכתובתה ופלגה לו יכנוס • והעלה ז"ל שאין בכלל המנאי יכמה כיון שלא פירש ואין בה שני ענינים אלא אחד לא נשא לו אחה אלא שאחה מקוי לו מן השמים וקדושים מדרבנן . ועוד שלא המנה על עלמו אלא שואין שאם מדעתו לכל יכוס בע"כ הוא לקיים המנה לפי כיעתו ז"ל למלות יכוס קודם . עוד כיון רחיה ז"ל מהסוה דזבין לעשות לחברים וקבל עליה כל חומרא דמתילין למוף לפיקו בה בהרא אחו לקמיה דרבינא אמר ליה זיל ספי ליה להוא קבילת עלך כל חומרא דמתילין אמר ליה רב אחא בר מתליפא חומרא דלא שכיח הוא שכיח אחיגל מלחא ומעלת לקמיה דרבא ואמר חומרא דלא שכיח הוא וכך ושבקה שלמה וסוף דבריו בשבועה הכיא ומה שהראה לי ומזק אלגי כי זה הדין לא יחלוק עליו אלא מי שהוא רחוק מן השבועה או שאינו זוכר לזה המנעשה ומוכחן אחה דן לכ"ד דכיון שלא היה דעתו בשעת שבועתו שימות אחיו בלא זרע היו בכלל שבועתו ושבועה בעשות היא לגבי יבמתו . ותע"ש דלכל השבעב לחועלת אחרים לדעת אחרינו הוא נשבע ודעת האומר הוא שלא ישא אחה אחרת עליה אפי' יבמתו מ"מ כיון שלא פירשה כן בשעיה אין מכניסים בתוך תנאי השבועה אלא אלמלא שהיה הוא שכיחא

ואין זה בכלל ואפילו אחרה אינו ברור :

כללא דמלתא דאם נפלה לו יבמתו ואחר כך נשבע לאשתו שלא ישא אחה אחרת עליה אפי' יבמתו בכלל השבועה אע"ג דמלות יכוס קודם למלות אלילה הא ק"ל דשבועה שלא על המנוח בכולל • ואם נשבע לא ואח"כ נפלה לו יבמה אין זה בכלל השבועה ומותרת לו . ומ"מ אם היה בדעתו בשעת שבועתו שום אחה ואפי' יבמה יכוס לעלמו ויחלוק לא . ואם היה אחיו חולה ומוטה למות ונשבע לאשתו שאם ימות אחיו שלא ייבם אחנו אלא שבועתו כיון לדיפך, בחלילה למוס לבעלי השבחה בחומרים מלות יכוס ואלילה אחת היא :

קטו שאלת בראובן שיש לו שני בנים ורוצה שיכתוב לו שטר בערלאותיהם כדי שיהיה בטוח יותר לפרוע לו בזמן אשר קבע לו אם יכול אביהו להתחנע מזה שכבר ים לו שטר בידיהו :

תשובה דבר זה נשאל מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב בשבו"ס וזה העתק לשונו כל מי שים עליו חיוב בדיני ישראל ים לבעל דינו לחבוע ממנו שיחזק חיובו בדיני השבו"ס ויפקידו המשטר שטבו"ס ביד אים נאמן כל זמן שיעבור שאחבע ולא ירצה לשבוע מה שהוא חייב בדיני ישראל יחבע לחותו בדיני השבו"ס עכ"ל . ואין ספק אלגי שלא היה מנהג של השבו"ס בזמן הרב ז"ל כמו שעושים בזמנינו זה שבותבין כל מה שיארע בערלאותיהם בשיגיל ושומד שם לימי רבים כל זמן שרוצה לחבוע לא בעל דינו חובע לחותו אפילו בלא משטר ולא יוכל להכחים שהרי כחוב לפיהם בשיגיל ומ"ל מה יועיל שיפקידו המשטר ביד אים נאמן והרי יכול לחובעו בלא משטר ואפילו אחמר שלא יוכל לחבוע את המוב שני פעמים כגון שיכחבו שזה הסכום שהודה עליו הוא שכחוב עליו בשיגיל ישראל מ"מ מה שועלנו שהם יהיו ישראל מסדרין לב"מ לא יוכל לקבל חותו בדיני השבו"ס ומוכשים חותו כפי דיניהם וזו מקלה גדולה ולפעמים יחות בבית השובר ולפיכך מיני רוחה לדון בדין זה בזמנינו זה כלל אלא כך רחוי לדון שהם בב"ח הוא שולך בדרך עוכים ובכנגדו אלם ים לחום שמא לא ליית דיגא בבפ"ג אלי מודה שמוכחים שטר אחר בדיניהם ויבררו בו שהוא בחשש שנכתב עליו בדיני ישראל אחר שיוציאו לב"ח אלי ליית אחריה דיגא והוא יבחב בדיניהם שיעמדו בקהל בנגדו • ואם הדבר לפף שבב"ח הוא אלא אין מוטעין לו בלל וכל דיין שיושב בן ונתן שרב בידו לחרוג את עלמו דקרוב הדבר אחר שאם יבחב שחייב שאין לו לעוס לפרוע לא יבחב

לדבריהו לסדר עליו אלא אחר שילך לקבול לפני ערלאותיהם ומובטיח לחותו והדיין גדול זה :

כללא דמלתא דבזמנינו זה לא יועיל להפקיד המשטר ביד נאמן ואפילו אלא היו כותבין שיגיל למה לא חשם הרב ז"ל שמא יבוף אם הנאמן בדיניהם להוליא את המשטר אחר שאחה יהו ויגבה בו אלא כדין והנאמן לא יוכל להשבע אלא שהפקידו בידו המשטר שילבך דינו אל הרב ז"ל אלי"ע ובזמנינו זה אין לחוש לדון בו בלל כיון שבותבין שיגיל הוי בלנו המשטר בידו :

ולענין דינא דגוד או לינוד כתב הרב ז"ל שאין דין זה נוהג בקטנים ולמד חותה בק"ו מהכחוב שבועד דקי"ל אין מזקקין לנכסי יחומים עד שיגדילו כ"ם שאין חומרים לסם גוד או לינוד ואפילו שים ליחומים שפערופוס וברור הוא . עוד שלא לאחריו גוד או לינוד אפי' בדבר שיש מהנם להשביר זה לזה ויכולין לומר זה לזה מקנה בבך או מכור בבך :

קיו שאלת ממני בראובן שהפקיד אצל שמעון ואבד הפקדון ולא הלה שמעון ליטבע ולא לעמוד בדין והביא דמי הפקדון לראובן וראובן אמר לו מיני רוצה שאפסיד על ידי והחזיר לו מה שנתן לו • אמר זמן חזר ראובן ואבע את שמעון והשיב שמעון שבר שבאתי לך דמי הפקדון והחזרתו לי וראובן מודה בבך שיש ואין שם עדים שאחל לו :

תשובה שבר שאחל דבר\כיוצא בזה מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב דמעיקרא לא היה מייב אלא שבועת השומרים ואתה כיון שהביא הפקדון והחזירוהו ונפרדו חזר לטיות היאך כדין אלקו שבועתם ואין לסם עליו אלא מרם יחם שאבד הפקדון ולא פשע בו • ואני קשיא לי בשלמא שבועת השומרין שיקרא מדרבנן וכיון שאלקו שבועתם השבועה . ומה כי שבועת השומרין בחם על הספק אבל שבועת השומרין היא מן החורה ומיא על חודחם סילבך אפילו שנאפרדו שיה רחוי להשביעו וכי תימא דמחורת מחילה אחי' עלה ל"ל אפילו מרם לא היה צריך דקי"ל מחילה אינה לריכה קנין וכן כתב הוא ז"ל • ויש לחרן דכי היכי דשומרין אלקו לשבועתו זה אף זה שאמרה למלחה מחל זה לזה השבועה הכא נמי כיון שנתן לו דמי הפקדון והחזירו שאמרה למלחה מחל לו השבועה שהיה חייב לו בין שהיה לחוריינא ומן חודאי להפיס דעתו על בעל הפקדון לאחר שיעילו מרם חשם שאבד הפקדון שאם לא יהיה לקבל ומעלה שהפקדון בידו אלו שפשע בו לא חועיל המחילה אפילו שהיה מוחל בהדיא דקי"ל מחילה בטעות לא הויא מחילה • ל"ל דמסקנא היה להב ז"ל אי הויא מחילה כה"ג אלו לא היה להשביעו מן הספק • עוד כתב הרב ז"ל בשבועה שאפילו שבועת השומרין ובשבועות שיסיה נאמן בלא שבועה ואפי' נגבולא ואפי' מרם שאם ייכול להחזיר על כל מי שלוקח ממנו שלא בשבועה ואפי' בעשה לדבר כיון שאין זו שבועה ו"ל ולא יחבעל מרם אלגי מפני דבר מן הדברים בלל לפי שאין זו שבועה אם חודה שלקחה דבר מחמייב להחזירו ואם לא לקחה דבר לא יחול עליה המרם ע"כ • ואני דנתי כן כמה פעמים ובאתי בה בעשה אחר כי אי יחבע את האדם שלא לדבריו לסדר עליו אלא מיד שילך לקבול לפני ערלאותיהם ומובטיח לחותו והדיין גדול זה :

כללא דמלתא דבזמנינו זה לא יועיל להפקיד המשטר ביד נאמן ואפילו אלא היו כותבין שיגיל למה לא חשם הרב ז"ל שמא יבוף אם הנאמן בדיניהם להוליא את המשטר אחר שאחה יהו ויגבה בו אלא כדין והנאמן לא יוכל להשבע אלא שהפקידו בידו המשטר שילבך דינו אל הרב ז"ל אלי"ע ובזמנינו זה אין לחוש לדון בו בלל כיון שבותבין שיגיל הוי בלנו המשטר בידו :

ולענין דינא דגוד או לינוד כתב הרב ז"ל שאין דין זה נוהג בקטנים ולמד חותה בק"ו מהכחוב שבועד דקי"ל אין מזקקין לנכסי יחומים עד שיגדילו כ"ם שאין חומרים לסם גוד או לינוד ואפילו שים ליחומים שפערופוס וברור הוא . עוד שלא לאחריו גוד או לינוד אפי' בדבר שיש מהנם להשביר זה לזה ויכולין לומר זה לזה מקנה בבך או מכור בבך :

קיו שאלת ממני בראובן שהפקיד אצל שמעון ואבד הפקדון ולא הלה שמעון ליטבע ולא לעמוד בדין והביא דמי הפקדון לראובן וראובן אמר לו מיני רוצה שאפסיד על ידי והחזיר לו מה שנתן לו • אמר זמן חזר ראובן ואבע את שמעון והשיב שמעון שבר שבאתי לך דמי הפקדון והחזרתו לי וראובן מודה בבך שיש ואין שם עדים שאחל לו :

תשובה שבר שאחל דבר\כיוצא בזה מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב דמעיקרא לא היה מייב אלא שבועת השומרים ואתה כיון שהביא הפקדון והחזירוהו ונפרדו חזר לטיות היאך כדין אלקו שבועתם ואין לסם עליו אלא מרם יחם שאבד הפקדון ולא פשע בו • ואני קשיא לי בשלמא שבועת השומרין שיקרא מדרבנן וכיון שאלקו לשבועתם השבועה . ומה כי שבועת השומרין בחם על הספק אבל שבועת השומרין היא מן החורה ומיא על חודחם סילבך אפילו שנאפרדו שיה רחוי להשביעו וכי תימא דמחורת מחילה אחי' עלה ל"ל אפילו מרם לא היה צריך דקי"ל מחילה אינה לריכה קנין וכן כתב הוא ז"ל • ויש לחרן דכי היכי דשומרין אלקו לשבועתו זה אף זה שאמרה למלחה מחל זה לזה השבועה הכא נמי כיון שנתן לו דמי הפקדון והחזירו שאמרה למלחה מחל לו השבועה שהיה חייב לו בין שהיה לחוריינא ומן חודאי להפיס דעתו על בעל הפקדון לאחר שיעילו מרם חשם שאבד הפקדון שאם לא יהיה לקבל ומעלה שהפקדון בידו אלו שפשע בו לא חועיל המחילה אפילו שהיה מוחל בהדיא דקי"ל מחילה בטעות לא הויא מחילה • ל"ל דמסקנא היה להב ז"ל אי הויא מחילה כה"ג אלו לא היה להשביעו מן הספק • עוד כתב הרב ז"ל בשבועה שאפילו שבועת השומרין ובשבועות שיסיה נאמן בלא שבועה ואפי' נגבולא ואפי' מרם שאם ייכול להחזיר על כל מי שלוקח ממנו שלא בשבועה ואפי' בעשה לדבר כיון שאין זו שבועה ו"ל ולא יחבעל מרם אלגי מפני דבר מן הדברים בלל לפי שאין זו שבועה אם חודה שלקחה דבר מחמייב להחזירו ואם לא לקחה דבר לא יחול עליה המרם ע"כ • ואני דנתי כן כמה פעמים ובאתי בה בעשה אחר כי אי יחבע את האדם שלא

ודקדקו מכמה עובדות דרים חזקה הבתים דאמר ליה מלי בעית כהאי מרעה מפליגי זביחתא דאמר לי דזבחת מיך אמר ליה אם לא קח מודים דהאי מרעה דידי הית ואם לא זביחתא מלאי זיל לאו בעל דברים דידי אם ומדקאמר אם לא מודים מכלל שהמחזיק הית יודע שהקרקע של המערער ולא שאמר לו המוכר כך ומשום הכי מוקמינן לה ביד המערער משום דחזקת בעל דין כמאה עדים דמי שהרי אין לו למערער עדים שהי' שלו אלא חזקה המחזיק אבל אם הית המחזיק תומר מפליגי זביחתא דאמר לי שהית שלך וזבחה מיך לא הוה מפקינן לה מיניה דכי היכי דמוכר הית נאמן לומר שלו היתה ומכרה לי שפיר שאמר הוה ספה שהחזיר אף זה שבא מכחו כי אמר הכי מסיים שהרי אין למערער עדים שהיתה שלו · הכי לך שתצפ"י שאין הוכר מידיעתו ומחזיר מידיעתו למרינן ספה שאמר הוה ספה שהחזיר :

קיח **שאלת** ממני מודיעך דעתי בראה שהכרה בהכסי מלוג שהבעל מוכל פירות אם יכול הבעל למכור ולמשכן ולבזבז ולעשות בקרקע או לא :

תשובה הלוקח יכול לעכב עליו בין שהא יומא הוא בחייה או יגדשהא קצת הלוקח הכי הגוף שלו אפילו בחיי הבעל ומני לעכב וכן כתב הר"ן ז"ל בשם הרא"ש ז"ל ומ"מ אם רוצה לבטל כדי להרבות בפירות ומצוה שאם יזכה הלוקח יהי' על התחתונה מסתברא לי אלא יכול הלוקח לעכב דתע"ג דמי שרוצה לירד לתוך שדה של חבירו אפילו בחצי זה יכול בעל השדה לעכב ונומר מיני רוצה שהבור בתוך שלי אפילו ע"מ שהניח ידך על התחתונה שהי הכא שים לו בקרקע זה שייכות שדה שהוא תוכל פירות ואיכא מ"ד קנין פירות בקנין הגוף דמי . ומו דלפיסר אלא יזכה הלוקח בקרקע זה לעולם דקי"ל כתקנת חוטא שהתקינו שאסור להכרה בהכסי מלוג ומאי בעל מוליא מיד הלקוחות :

קיט **שאלה משלוניק** הלומד שמכר לוחה בעלה לפטרופס על נכסיו שהורים נבח לחת קצת שהיה לו ממנה ועתה עומדת שכל הנכסים היה מופקח לוחה בעד מזונותיה שהיה יודעת כמה זמן חניה ורוצה ביטיל בידה ומזון מהם והנכסים שם יותר מכתובתה עכשו יודוע מה נדון בענין זה :

תשובה שאם רצוני ה' מן חכמים שפשפ בה שמוליאין מידה ומן מה טעם ואתה תקנר לבאר ביטול בעצם השוה ומתוך כך תתבאר דעתי בעיקר השאלה וכתב פלוגתא רבוותא מי שפסה למזונות לאחר מיתה מי מפקינן מידה או לא . פוד כתב פלוגתא לאחרת מי שפסה יותר מכדי כתובתה מי מפקינן מידה וכתב לביון בעיקר דינה הוי פלוגתא ויותר מכדי כתובתה הוי כמי פלוגתא הוי בעין בשק שפיקא ומשפק שפיקא אין לנו להפקיע ביורשים שהם מן התורה ומזונות מתנאי כתובה ע"כ · וזה נעתה לפי דעתי דלא דמרינן שפק שפיקא אלא לגבי מיסורא אבל לגבי ממונא לא דמרינן ואפילו לפי דעתו ליתא ליפכא ומשפק שפיקא לא נוליא ממונא מיד מי שהוא ספום · ואי משום דסוי מנאי כתובה אדרבה חכמים שעמידו דבריהם וחקנתם במקום תורה . ואו לא ידענא היכי הוי שאי כעין שפק שפיקא דמה עניו מחלוקת פוסקים לשפק שפיקא היכא היי רוצה לחי כאן שפק דמרינן לה חוי מה בידייכי ומשפרכי משם אבל אין מוליאין מידה ומי לא דכי אמרינן בהדיא אפילו אפשה ככר אבל אין מוליאין מידה ומי לא עשקינן בחיי לה אלא מנה בכתובה ואפשה ככר אבל · ואו ככר אבל לאו דוקא ואפי' ככרים ומה שאנו נוהגין בזמה מבקשים היה נאמן מדעה שלמה הוגנין לו בכסים כדי שיעה ויבן בשם וכוחבים בכתובה שם אחה רשות שלמה ומה שירויחו יהיה למזונות ואם לא יספיק יקחו מן הקרן וכבל ג"ש שאמה ומרוצה ואלו אקונה עובה ולשמה ואיזרכים :

קכ **שאלת** ממני רלוכן ושמעון קנו שטורה מלוה שלהן בשוחפות ובאו יהודה ולוי ולנו לקנות לוחה שטורה ולהוסיף בדמים ויכירנו לבם לבם חלק בשטר וכתב נחתייבי בחתלה שכל שמיעת שהוא הרביע ולכוכן עומן לו לחן לבם חלק חלקו לכתוב נשבע לבם שהוא הרביע חלקי לסיעו שמיעת שכל כתשר נחתייבי בחתלה אבל לו לחן

לבם רביע הכל ולנו יאמר לי שלנו רביע יורם שטורה שלהן עם אי :

תשובה אי לאו דמסתפינא הוה לחתיכת שאינו חייב ליתן לבם כלום ושעשה שכיון שבא ומצון והוסיף בשטורה והכוסף לו שהרים בחבל השוחפות שלשון וחה שוחפות חדש הוא ואע"ג שנכנע לבם לשמיד ברביע בידם מן השוחפות שלשון משמע ולא מן שהי כדלחתרינן גבי המקבל עליו לזון לחת בת חשעו כל זמן שהוא עמו נרשם ושחיירה פעור מלזון לוחה לכל זמן שהיא עמו מלשון שלשון שמשמע חצפ"י שכתב לם כל זמן שהיא עמו וכ"ם בר"ד שלא נחתייב לשמיד בידם ברביע שלא בשוחפות שלשון לחל כשבא ולכוכן והוסיף ולקח שוחפות חדש הוא ובכי נחי לוי שמכר לחת בת לוי שמכר חדש לחתר ומזר ולקחה לין המעשר שלו : אבל כיון שנחלקו לוחן לבם רביע חלקו שהוא שמיעת הכל משמע שכך היה דעתו בשעה שכונתו שיתן לבם רביע חלקו לעולם בין מזה השוחפות בין משוחפות לחר ומה שנשבע לבם לשמיד לבם רביע הכל הוא לו יאמר השוחפות שלשון לבם במקומו שהיה מרוצה גם השוחף לחת לבם רביע חלקו אבל כיון שנחלקו לו הלה לחת מחלקו כלום לין לוחן חייב ליתן ממלקו אולא שרביע שלו שהוא שמיעת הכל ומ"מ אם היה עושן לוחן שלין רוצה לחת לבם חלק כלל היה הדין עמו כיון שנחבעלה השוחפות שלשון · ואכי נמי מסתברא לגע עלמך שלקח לחר כל שטורה ולוחן לו לקח חלק שאם ירייב לוחו להשמיד שרביע ליהודה ולוי ולחת לו ממון רב עד שיחללה חלק על כרחיך לומר שלא היתה דעתו בשעת שבועתו אלא אם שאחר שטורה בידו בלוחו שכוח לשלון ובשוחפות שמעון וכיון שבא לשלון והוסיף ונחנה לו נמלא לוחן כמליל מידו ומני למימר לעמי שלנחי :

והוי יודע שלא נחבעל השוחפות שלשון מפני שחת שמעון ותצפ"י שדעתי הוא בי' שנשחתפו ומת אחד מבם נחבעל השוחפות שלילו לגבי הבעים ס"מ בשוחפות לעלמת דמני למימר לעמיך שלנחי לשוחף אבר מת שייתי מחמין לכל לך ליתי מחמין וכיולא בשעתא הללו · לכל בי"ד אין לאחד מבם יכול לבטל השוחפות שבני יהודה ולוי מתעשקים בשטורה לעניו כיולא לוחן לעשון לוחי מחמין לאחד מבם השוחפות שמעון ושמעון כבר מת הילכך אין לאחד מבם עשוה לבטל השוחפות מפני שחת שמעון שלא עיקר שעשה הוא מפני שבא נחשון וכיולא וחמוה לו ולוחן שנחשף עמו בשוחפות חדש הוא זה ונחבעל הלשון · ממלחא למד שאפילו היה כותב לוחן ליהודה ולוי לני לעמיד לכם הרביע כל זמן שבשטורה בידי מבשטורה ושטכר הלשון בידי היה פעור לכל זמן שבשטורה בידי מבשטורה ושטכר הלשון שמשמע ושטכר הבני פיים שבוחה כאו לכאן על שיפשו בשעת שלאו ועל יהודה ולוי מועל לבאר שהניחי כיון שבם בחיים להוליא . וכלל גדול מבני בידינו הלשטורים ל"ל שאין מכיסים בחוך שהניחי מה שלינו מפורש מחוך שהניחי . ומ"מ בר"ד כיון שמוחה לוחן לחת לבם רביע חלקו יעשו כדבריו ושבו דלא לוסיף עלה :

קכא **שאלת** ממני מודיעך דעתי בעיין שיאול אבר שכירו שכשים בכל שקום שם לריך שיהיה פחח הבית או שאדר שגור או לפילו פחוח שפני שבפל שחלוקה בין שחכמים בזה • וכן ג"כ שיאול שאומר שם שאבר על בעלה שכו פעם שאחת וטעליחי שגדר שיאול :

תשובה כבר שחלחי על כיולא בזה פעם שאחת וטעליחי שגדר שיאול שהוא שהיה שכשים במקום שאר שהם יגלה בעמול לא ירצה שוחה שדם ולפילו עבד ולפילו שפחה רוחי' שאחה אין זה יאול מון שבפחחה שבפה גם כה ולפיכה בוחם ליבעל כפיים ושכי לפיכה במחניחין מי שחאון ואין לאוחו לפחח הבית שם יהיה שגור או פחוח ומפני שרלוני ה' מן שחכמים שהחריך לשוכיח דבר זה ובחוך דבריו בחו דברים בלחי מחווירים רלוני לחחת שחכמים שבאו שם דחק בפרק שוכר שמגרש שת שהאו ועמו בפונדקי וכו' גרשה דקחה פונדקי לרבוחא לשמוטינן דמחן דבה בפונדקי לה שאדי דשם דחדרי עליהו ע"כ · וכמדומה לי שלא רשה פונדקי מיניו כי לכל שדר ואחד יש פחח ומעלין אותו בלילה ולפיכך אין מכחן לרלוי בלל ושם דקחה פיונדק שוכרחא למלחא קחה דשבישי מיבני טובא ואיכא עידי יחוד . עוד שביל רלוני שכך מחניה' דשטורה מדחני עלה רשום שבחייחדה עמו בחילה או שיהיה עמו חחת מחלוקת שמעה אין מוסשין וכו' ר' יוסי בר' יהודה

תומר לף מוסגין נקדושין וכו' ופוכיח מסכת ו"ל הא קמן ייתוד למעשה לריכא פתח כלל כהא דאילו תתח מרגלות המטה . ותני תומר ליכא קמן מידי שגם בעל כדין מודה שתם שחייתדם עמו כאילה לגלי לריך לף פתח ולף נעילת שעריס שכרי כמתכך מעשיהס . וכן תתח מרגלות המטה מקום שאין תדם רואה תומס תכל כיכא שהות לתור הכר או כיום ופתח כביא פתוח לעולם לימת לך לגלי טוי ייתוד למרתת ולף בעיל שמת ילחוכו תן הפתח וגמלתת מתביים דכלל גדול שיכו כמוכתם ותפי' עבד ותפי' שפתח . עוד הביא רליס מהא דלמריכן עד שתכנס למוסף ז"ל ועכין המוסף יוסו לגלי בעיא פתח כלל וכן בתלמוד כניסס למוסף זכרו תכל פתח לף זכרו כלל ע"כ . ונרחה מתוך דבריו כי כשפתח שמבריכין לכלה ז' ברכות תפא"י שלף נתייחד עמה קונה תוסס להיות כתשתו לכל דבריו כיון דהוי מוסף דחיית לביתה שאינה נדה ואם טעות מפורסם דאי אינתת דהכי הוי לף היו לריכין לומר בתלמוד כניל דכהכי תימלן לריך לנוכנסה מבעוד יום שלא יהיה בקונה קנין כשבת . ותיפלינו רבוותא דליכא מ"ד דוקא תרמלן משום דליס להו תיכא מוסף תכל כתולה בחיכא קונה. תכל ריב"ם ז"ל שלנו מלפיו דבר זה והביא תיכרא דלין הפרש בין כתולה לגלמתה לעניו קנין תכל כשבת ולא לף היתה נשתת בזמנס בע"ס כי תס שתמרו דבדובחת דכתי דיעין קבעי בכל יום תשה נשתת בכל יום ביתהו תקדושי דעשת ושלנו על מנהגינו למה שבתולה נשלת בע"ס ותילנו שאין לנו מיחדים עד עבור ז' ימי המשתה ועוד שרוכן מקדישין וכוונסין יחד וליכא למיחש שמת תזקה ממתיו עד כלן ונרחה שדעתו ז"ל שאין תיכא תוסף קונה תלף יתוד וכן כתב הרמב"ס ז"ל עד שיביא תוסה לביתו ויתיחד עמה ויפרישתה לו ויתוד זה הוא הנקרא כניסה למוסף והוא הנקרא נשואין בכל מקום עכ"ל . ועד כאן לף פליגי תלף במוסף שהיו רגילין לעשות בחופן זמניס תבל מה שנהגו במלרים שעושין ז' ברכות ושתתן במקום ת' ובכלה במדר בכלל הכניס אין זו מוסף הקונה לכ"ע תבל עיקר הקנין הוא יתוד ולפיכך מיחדין שתתן ובכלה במדר ומוליחין תת הכניס כדי שיהיה יתוד שלתור לביתה וכן משמע ותפילו לדעת התומרים תיכא מוסף לכתולה קונה לף מעשה שלתויה לביתה תמרוס תלף דס"ל דע"י תיכא תוסה מוסף גמר וקונה ותפילו שיחיתד עמה כשבת מה בכך קניה ועומדת היא תבל לף תמרו שבמוסף תקרא יתוד . ותע"ג דקי"ל למוסף שלתויה לביתה בעינן ס"מ למעשי מוסף כלה תבל מוסף עסורה ביון שהיא שלתויה לביתה במקום קיתוד קונה אפי' שלא במקום היתוד ושם פשוט תפילו למתמילים . וכ"ם דיוק מתמרוים ז"ל שכניסו שלא מוסף קונה תפילו לכתולה תלף ביתוד במקום שלתוי לביתה הילכך אין מכאן ליה לנ"ד תלף לספק ממה שנהגו ליתד שתתן והכלה בע"ס ולהוליא הכעים מפה וכוונים את הלנה מעלה ומוריד תם אין רשות שלתויה לביתה אפי' שניתת הלנה מעלה ומוריד תם אין רשות לתתרים לכתתם שם משמע שתת מרוב שכנסני' ויוליאין יכנס שום תתד ולאו תלעתים ולפיכך נהגו לכנור את הלנה ומכנס לניעות שוע עוד ליה להוכיח לתוסף דקי"ל לקונה סיינו בלא פתח תפשוט למעשה שתמרו לו לנשת תומרים תם מיינו כניס שכניו לו כניס תתרים זמן שהות יוליא למלתתה כשהר בא בשלה דפשיעא דתם תמו קודמת לתתרים תלף שלוה התה לעמוד תלנו תמיד אין שומעין לו כיון שהתרר ל"ד שתקנתו על ול סיפה אלף תם תמו וזה שומה הוא שרוצה להרוג את בני . ליה לדין זה לתמרי' בגמ' בעירובין תפילו בן שם בלוחת לתמיה ניחא ליה תשתא בהדיא דתשום תקנת שולד שבקינן ליה אלף לימים הכא נמי כיון דתקנת שולד להניחו אלף תם תמו תתרינן תתקנתיה שהרי ידוע שתם תמו תרתם עליו יותר תתרים דבני בניס הרי תם כבניס וכ"ם דכ"ד לגי רוחה לד סכנה גולד שאין תתים יכול לפקח על הפיזוק תחולה כמו תם תמו ובשלמת תם רלוחן סיה נזוי ניחא לבל כיון שאין לו תשה תם תמו קודמת . כללה למלתת הכל תלוי ברלוחה כ"ד כאי זה מקום יש תקנה גולד יותר :

קבד **שאלת** ממני תודיעך דעתי במי שהשכיר לו בעיון שם לו לף :

תשובה דעתי נוטה לפשרה שעשה הרתב"ד ז"ל לעעין למייבו קרבן בעיון שם תבל לעבור אפי' שבועה בלא שם מחייב ושבי מוכתן סוגיא ומתיתין דריש נדרים . ועיין שדר שהוליאו בלשון שבועה ושבועה שהוליאה בלשון שדר תע"ג דרוב המפרשים שבעיתו דלאו בלום הוא ואיכא פלוגתא בתלמוד ירושלמי כהא דריש ס"ל דלאו בלום הוא מ"מ הרמב"ן וקצת מפרשים ז"ל אמרו דלף גרע מידות דקי"ל ידות שדרים כנדרים וידות שבועות אילא פלוגתא מ"מ מקצת פוסקים ס"ל ידות שבועות כשבועות . ואני אומר כי האידנא שבר נהגו כל העולם להוליא שדר בלשון שבועה והשבועה בלשון שדר ואין מדקדקים בלל וקי"ל כנדרים הלך אחר לשון בני אדם שבכר בכל גוונא הוי שדר ואפי' שאר המפרשים יודו כאן לפי שבכר נהגו :

קבג **שאלת** ממני ברלוכן שמתה אשתו וביתה לו בן קטן יונק תולה והוא אינו אלא אם אמו ורלה רלוכן לקחת אותו והוא לף נתה אשה והוא עני וצמן ניולא לתן אינו אלא הבן אלא שבשני' אם עוב ביעמוד הבן אלא אם אמו או אלא אביו :

תשובה הדבר ברור שהבן אלא אמו אחרו ולא אלא אם אמו אבל אם אמו מרחמת עליו יותר מאחרים מיניס אותו אלא אם אמו ואעפ"י שיאמר רלוכן תנו לי בני ואני אעשה מה שאלא ואם יתום אין שומעין לו ולף מבעיא אם מיינו בבית שביניו או בבית אחרים בזמן שהוא יולא למלאכתו כשהר בא בשלה דפשיעא דאם אמו קודמת לאחרים אלף שרוצה שהוא לעמוד תלנו תמיד אין שומעין לו כיון שהתרר ל"ד שתקנתו על ול סיפה אלף אם אמו וזה שומה הוא שרוצה להרוג את בני . ליה לדין זה לאחרי' בגמ' בעירובין תפילו בן שם בלוחת לאחרים ניחא ליה משמע בהדיא דאשה תקנת שולד שבקינן ליה אלף לימים הכא נמי כיון דתקנת שולד להניחו אלף אם אמו מהדרינן אתקנתיה שהשבר ידוע שאם אמו תרחם עליו יותר מאחרים דבני בניס הרי אם כבניס וכ"ם דכ"ד אני רוחה לד סכנה גולד שאין אחים יכול לפקח על הפיזוק תחולה כמו אם אמו ובשלמת אם רלוכן סיה נזוי ניחא אבל כיון שאין לו אשה אם אמו קודמת . כללה למלתת הכל תלוי ברלוחה כ"ד כאי זה מקום יש תקנה גולד יותר :

קבד **שאלת** ממני תודיעך דעתי ברלוכן שקנה את שמעון בשטר ע"י ערב ועוד יש לו עליו חוב בשטר בלא ערב ואת שמעון ורלוכן תובע את הערב והערב טוען כבר בתבת שטר אחר על רלוכן מאני אחוות ואתבטל השטר הראשון וממילא נתבטל ערבותי ואין תתבבר תתוך השטר שם אחד ר' אלא על פי רלוכן שמודה שהיום שטר אני אחוות ואומר השטר שלי הוא שטר עדיתי אותם שטר אחד וכל השטרות הראשונים והאחרונים יוליאים מתחת יד רלוכן

ואחרת

ואמרת שיש מן המכמים שאומר שהשטר שהחרון כיעל את הראשון ובטעל גם השטרות והיה לשטח מי כר שמכח הוא הכלי פסקה או לא :

תשובה ר' עשיות מני דוחה כדבר מבואר ובפיקול הדעת דוחלי הלה לדעות ג"ר להשיה שבשטו בפרק הכותב שלישה שני כתובות וגט ע' חיוב גובה מלא כתובה אחת שהמגרש את אשתו על דעת כתובתה הראשונה . ומיבמיעים הא דאמר פרק נערה שלישה עלו שני כתובות ע' כל מאתים ו' כל בלא מאתו אומר רב הונא את לגבות מאתים גובה מזון ראשון בלא מאתו גובה מזון שני ואמרינן ממש מאי אמלי לא צריכי דלמא כתב לה תיכשיפיה לך מלא מאתו שאמרתים הכי קאמר לה אי מזון ראשון נבי מאתים ואי מזון שני נבי מלא מאתו ומדלא כתב לה שני תוכשיפיה לך מאתו אתחיל לאשתלה לבעודת קמיה ע"כ בגמ' . ואבקשה כל פוסקי הלכות הרי לך בהדיא דלא אמרינן בהבעלה הראשונה מלא מזון שהשטר הכתוב בכתובתה שוה מכל ג"ר שהוכיח בשטר הכני בחוב הראשון לא נתבעל השטר הראשון כלל ואם הלה לגבות גו גובה מזון ראשון ואם הלה לגבות בבני גובה מזון שני דאמרינן נבי בתובה אתחולי אתחיל לבעודת החוב הכתוב בה לא מחלה מדע שאם תיפה הראשונה ירחיל על הבניים גובה את הראשונה וכן כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות בכורות וגט ע' חיוב גובה מלא כתובה אחת ואי זו מהם גובה שהן שוים בעלה הראשונה את הראשונה ואיה עורפה מלא מזון הראשונה ואם היה בת' מהן תוספה על חבירתה גובה בתי זה מהן שהלה ואבעל הבניים ע"כ . הא קמן שאם היה המוספת בראשונה גובה תוכה ואם היתה שבחיבת הראשונה ביעלה את הראשונה אתחי גובה בראשונה מיון לא נתבעלה . ומו היכא דעתה' זמן שבני הבעורות מיון לא ביעל הבני את הראשון ואם היה גובה את שהיון דע"כ לא אמרינן הכי אלא בכתובה מעשית דמשרת את תשמו והחזירה על דעת כתובתה הראשונה החזירה ואין לה אלא כתובה אחת אבל בשטר חוב אם היה טוענת שני בעדי חוכות אפי' שניהם כך אחד גובה את בניהם ואפ"ה ברחובן מודה כי השטרות הראשונות נגללו כאה הראשון ואין כאן אלא חוב ג' מ"מ לא בשביל כך היכד זכותו לערוך ממשעבדי מזמן השטרות הראשונות שבני אם היה רואה היה מסתיר השטר הראשון וגובה ברחובן מזמן ראשון ומזו דאי בעיא אמר בני השטרות מייב לי נאמן לומר אפ"ה שכשבתי השטר הראשון לא מהלתי בעוד ראשון ואפי מזו ליתיה בכתובה ומשום הכי ביטלה החרונה את ראשונה והייט דלא כוותיה זה הדין אלא בכתובות וגם בשטרות דעלמא: ואו דעשמת דמסתבר שלא מחל בעוד השטר ראשון דל"ב נמלא מפסיד הזמן שיש בין ראשון לבני . ואו כיון דבני השטרות יוצאים מתחת ידו לבני הוא שהיה ראשון בחוב לגבות יגבה . עוד יש עשות אחר ברוח לומות בעוד השטר לעדות כי כמו שנמחל בעוד השטר שמחל השטרות אף ואפי ליתא דאף דאמרינן שמחל בעוד השטר היינו דלא אבעין לה מלוה בשטר לעניין שריפה לקוחות אלא מבוין לה במלוה על פה דוחלי אמת הוא שלוה ממנו שילוך בי"ד הוי ערבות על פה לעניין שהיו טורף לקוחות אבל לא לעניין ביטיה . ואזן יומר פרשתי דהא הכא שמי היכא דאף דאמרינן בידי מאי בעי ואף עשמת לא מיקרעיכיה ליה הכא דאף מיהו עשין פרשתי לא מן הערבות מפני שמחל בעוד השטר ואי אף אלו עשין פרשתי לא מהימנינן ליה אלא אפי דאמרי' בשלמא אי עשין פרשתי מצי אידך למימר ג"כ בעדך בידי אלי בעי דאמרי' דשמחל בעבודו אבי הוא עומד לגיהים בלא פרע וזה ברור אצלי :

קבה שאלת ילמדנו רבינו הראשון מה ולו יורש קטן ובניו מלוה על פה או פקדון ביד במעון ופקדש שהוציא בהפטרופוס של הקטן המלוה מיד במעון נפלה לו ירושה בשטר חוב על הראשון בשטר חוב על הראשון הנ' אי אפיקים לו בשטר חוב על הראשון בכתיב ומסירה ובשבח האפטרופוס של הקטן לגבות מיד במעון המלוה או הפקדון שיבשה במעון הנ' [בגמר] הש"ס אמר בידו על הראשון ומעון בשטרו בידו וכשיגדיל הקטן ויבקר שטעל זה פירוש יחזיר לו ומעון האפטרופוס אחין נפרעים מנכסי יתומים יחזרו מורה לנו הדרך יבכון אור ובכרו כפול :

תשובה קי"ל הש"ס מלוה מנכסי יתומים אחר מות מניח בניהם נעין שיכול להחזיק בהם ומעון שקוח הוא בידי מוכר

למוכרה

להוסיפי במוכו כיון בידוע ובידוע לו שלא יפרע מלוהם ושבא בי"ד ממי כיון דמלוה ע"פ היא ויכול לטעון פרעתי ואפי' בעדים דקי"ל המלוה את מבירו בעדים אין לריך לפרוכו בעדים וכן בפקדון אי מגי עניין בגיב או נאבד או החזירו לאחר ויכול לחפוש אותו במוכו . ואי ניח ליה שום מגו כיון דהוחזק בלא פרע החוב ובפקדון כיון דחיכא עדים ואיכא אין יכול לחפוש והלכך . ובמחני דבדור לבמעון שרשוכן לא פרע שבר זה ואם אין בדור לו אינו יכול לחפוש ומוליאין ממנו וכשיגדיל יחפוש יעשה עמו דין :

קכו שאלת ממני במי שיכבע לאשתו בלא יבא עליה אבל אם שהתה עבר בניה ולא ילדה יהיה פעור מכבועתו וילדה בתוך הזמן ולד בל קיימת ואת ושהתה אחר מיתת הולד עבר בניה ולא ילדה אם הוא פעור או לא :

תשובה מדאיבעיא לך במת הולד מכמע דפביעא לך בתה הולד אי יש בלא נפעד מכבועתו ולא היא דאפי' הולד אי יש מומדים שנפעד מכבועתו כיון שהשתה עבר בניה ולא ילדה . דתנן פרק הבא על יבמתו נבא אבא ושהה שתה עבר בניה ולא ילדה אינו רשאי ליבעל ואיכא מאן דמפיש דהאי ולא ילדה אריכא דמתני' קאי לאומות פריה ורביה והיינו זכר ונקבה וכל בלא ילדה זכר ונקבה לא ילדה קריין בה ואינו רשאי ליבעל אלא כופין אותו ליעשי אבא בת בניה ואיכא אחי בתה שבבע לה שניהן וילדה ולד ג' אבעי' דהוה אי לא ילדה קריין בה כיון בלא קיים מלוה פריה ורביה וזה שהה דעת הטור ומסקנא הרמ"ם ז"ל אבל הרשב"א ז"ל כתב בתה ילדה ולד ג' והוה אי אין כופין אותו אבל היכא דילדה ואחו לב"ע כופין אותו להוליה . ובני מפשע מן הירושלמי ומוכח לה מפשה שמתו ועשתה דמשהבר הוה דלא מקריע וילדה כיון שילדה לבסלה וב"ד אחי אם נשבע לה בלא יפא אבא אחרת ואם לא ילדה ביוכל ליעשי כיון שילדה ואחו מוכח לה מפשה שמתו וכן דין לאותה שקבלו עליהם מרם רבינו גרשום שתה ילדה ואחו ושהתה עבר בניה אחר מיתת בחמיו לא שהיה בזה רבינו גרשום ז"ל ואוחר ליעשי אבא אחרת עליה :

כללא דמלתא שתה קיים מלוה פריה ורביה והרי הם חייה ילדה קריין בה ואין יכול ליעשי אבא אחרת

מפני שבועתו אע"ג דהוי בחזקת בלא נשבעה תקנת ר"ג . ות"ת הא תני ר' יהושע היו לו בניה בילדותו יהיו לו בניה בזקנותו שהשמר בבקר זרע את זרעך וגו' לא קניה דהשתא מדרבנן בעלמא היא ואחי שבועה דאורייתא ופקע לה אבל קיום מלוה פריה ורביה מלוה עבה דאורייתא הוא ואם ושהתה עבר בניה לב"ע מוכח ליעשי אבא אחרת ואם ילדה אחד והרי ילדה אחי בפשוטה דליעשי דמתני' דייקא כותיה דהרשב"א ז"ל דתנן ולא ילדה והרי ילדה ס"ד מסתברא לי לפסוק כדעת הרמ"ם ז"ל אבל דשהתה הוא . ואו דמסתברא כשהתה עמו לקיים המלוה התה עמה ועדיין לא קיים פ' ואו דשהלה יושב ובטל ולא אמו ברחה לשבת ילדה ואפה בעצם אני אוכך במה שכתב שמקי יוסף ז"ל וב"ע מיהא אם לא ילדה אבל כולם זכרים או כולם נקבות אף על פי זכר ונקבה היא המלוה אין קופין אותו להוליה ולאותם שקבלו תרם ר"ג שלא ישא אשה אחרת על אשתו הבחולה אפי אינו יכול לדעת שהמתבר ע"כ . ואני ק"ל כיון שעדיין לא קיים המלוה מה שוועל וכיון שבשתה עשר בניה ולא ילדה הגיעה לדבר שוב לא אבל ויבל לו בלי ממדה הילכך רואה אני שגם מלוקה זו במלוקת ונשתבר כדעת הרמ"ם ז"ל ולישנא דמשום דאפי אפי זכרים או אפי נקבות יולידו זכר ונקבה דאז אין בניה בניים לקיום מלוה פריה ורביה אבל אם ושהתה עבר בניה ולא ילדה זכר ונקבה אבל אם בניה מלוה אבא זכר או נקבה אפילו יהיו אבל בניה ובנות לא קיים מלוה פריה ורביה ופשוט הוא : והרב לדידן שלא קבלו עליהן תקנת ר"ג שאם נשבע לה שלא יבא אחרת אם אבל בתוך שמונה בניה וילדה ואחו ושהתה עבר בניה ולא ילדה ואם ר' אפי' שיום שמתו שמונה פעור מכבועתו שהרי לא ילדה ואם ילדה אחד והוא אי הלוי במחלוקת כלעיל . ודעתי לפסוק להקל כדלעיל כיון שעדיין לא קיים מלוה פריה ורביה ואוחר ליעשי אבא אחרת כאלו לא נשבע לה כלל דעת כן לא נשבע לה : הלל"ד כתבתי :

קכז שאלת ממני מיודיעך דעתי ברחובן בים לו אוב בשטר על במעון והרשה את לוי על במעון ואמן לו במעון שאוב למוכרה

למוכרה בכדי המוב לכל הפחות שמו בתם תמכר בפחות שיפרע במעון הפחת עד תבלום המוב והכאו בעד זה וקנו מלוי ומבמעון לא קנו עד שיפרע יניח וגבל מהלוקח לי זה זמן מוכחין בכעד זמן קנין לוי לו זמן קנין במעון :

תשובה לא מבעיא תם נקרע בכעד הרחבון שים לרחוק על במעון לפרעון דלין כותבין הזמן בקנו מלוי דהוי בעד מוקדם ופסול דעריך לקומות שלא כדין מה במכר במעון ניני ניני חלא תפילו לא נקרע הבעד הוי כאלו נקרע בפרי שמחל בעבודו בפעם בפרע במעון לוי ומה שבמחייבמעון בתם תמכר בפחות שיעם הפחת תגלי מדב כוח בין במעון ולוי ותם יהיה שם פחת חוזר על במעון ותם לא ימלא לו בכסים עוקף לקומות מזמן לרחבון ועדיין לא קנו מבמעון ולא נפחבדו נכסיו למה ביפחת הסחורה ולפיכך כאבו מזמן שני בתו הל הפעבוד על במעון ועבדי לוי שמי כבד דקי"ל בעבדי חוב המלוחים כבדים ולמחר כפרעה לא מיהין בפוחבין וקניו מפלוני ופלוני ביום פלוני ופם לא קנו ממנו חלא עבדים ימים קודם לח"כ לכל בעבדי חוב המלוחים ביחום למחר כפרעה חלא ולפי לא מיהיין . ומו לליכא בקיאי בפעבד בקנו מבמעון שמר פקנין על לוי שתם לא היו קונין מבמעון של בפחת גם הוא לא היה לקח בפחורה של בחוב וגמלא קנייהו על לוי חלו בקנין במעון ולא נתקיימו שני פקיהים ובפיר קדין וקניהו מ"ד ומפלוני ביום פלוני ומבמעון ביום פלוני :

יכחוב וקניהו מלוי ביום פלוני ומבמעון ביום פלוני :

והוי יודע שתם לא שמל בעבוד הבעד הרחבון כעון בחמר לו לייני לוקח הפחורה בחורת פרעון כלל חלא בחורת פקדון בעדיין **אם** הבעד הרחבון קיים חפילו יכחבו הזמן קנין לוי מה בכך שפרי פורף לקומות מזמן הבעד הרחבון וכעון דכתב לרחבון דקנאי ודלקנה דתם לא כן מיהיין במה קנה נכסים תחר בלוה מרחובן ולא נפחבדו ברחובן ובפה על ידי הקנין שזה רחבון מבפחבדי ותם בחבין מזמן קנייהו על לוי ממנו פורף לקומות שלא כדין הין בעדיין לא קנו מבמעון לא נפחבדו נכסיו : הגל"ד כחבתי :

קבח שאלת ממני חודיעך דעתי בני שחבין בחורי שמלך ירים והבנים מבפקים בעבוד ואחד חינו מבעבק כלל חבל הוח שוחף לבכר ולפבפד ולח"פ שמין כלן כים שוחפות שלא העילו מבלחם כלום מ"מ נחקיים השוחפות בייחם על ידי בפוחב ורחובן שלא היה מבפבק הבניע חם שוחפין שלא יקחו לעלמם ולא יהלוות לאחרים מבפעות בינהו שלא בכל יכילו לחורי המלך והשוחפין עבדו על הבפוחב ולקחו לעלמן והלוו לאחרים ולבפוף חבר מעות מן החורי ושוטן רחובן חחם גרעתם שלקחתם מן החורי והמת שבחתם מלכחוב מה שלקחתם חו היחה שבת החברון והשוחפין עוביים כל מה שלקחתו וכל מה שהלוינו לאחרים בכל כחוב בכחב ובבת החברון הוח היה הבכר ונובלין וגוחבין בחורי המלך כחבר הוח מפורבם ובכך גדול כזה חבר מה שחבר והשוחפין בחים לפוליא מרחובן : יורה המורה

חם תוציל עבעת רחובן לפוטרו כיון שבם עבדו על הפחוב :

תשובה חם היה רחובן נוחן ולוי חחם לקחתם מה שחבר חין ספק בחים הד ן עמו וגם מיבעיא ליפטר כי"ד חלא חפילו ליטול דקי"ל התבול של הפיחוב בבנגדו שבפב וגומל לבל כיון שחין רחובן טוחן חלא במת זה היה בפב לחברון חפילו שיהיו השוחפין תבודין על הבפיחם פטורין שלא תקנו מכחים שבוחת השוחפין בעבוח במת חלא היכח דמי לשבעבוטי לבל היכח דחבידי לא תקנו ומתוך שחינו יכול ליבבע מבלם לח בייך בכח חלא לחמרינן בכי עבדי החבוד לח"כ לח בבקח מי לחבוד . ומו דבכנגדו טוען במת הילכך כיון שהשוחפין טוענין בריח ין שלא בח בהפבד מלידו ורחובן טוען במת בריח וכמת בריח עדיף כי לח מפני שעבדו על הבפוחב נחחייבו בחחרות בחורי כיון שלא חחנו כן בהדיח . ומה שטען רחובן כי הם היו בבה להפבד חומדת ס"ח חומדת היח ולח חזילין בחמונת בבר חומדת ותפילו חתן לחזיל בבר חומדת ס"ח חומדת דמוכח כי בביח דגמל החורי בחמלים לבל חומדת דלח מוכח כולי בהי לח ותפי' בהביח דגמל החורי בין בגמלים פבקו רוב הפוסקים והרחב"ם ז"ל מבללם כרבבן דפליגי עליה דר' חחת הילכך בחמונת לח חזילין בבר חומדת :

ותיש נהי דלח חזילין בבר חומדת ובנ"ל השוחפין בחים לפוליא מרחובן שחין החורי חזילין בבר חומדת לבל חומדת דלח מוכח כולי בהי לח ותפי' בהביח דגמל החורי בין בגמלים פבקו רוב הפוסקים והרחב"ם ז"ל מבללם כרבבן דפליגי עליה דר' חחת הילכך בחמונת לח חזילין בבר חומדת :

מכיריו לח רחובן בזה בלל : י"ל כיון שחתה מודה בחם לח היו שוברים היו לוקחים מרחובן חלקו בהפבד חנפ"י בהם בחים לפוליא ממנו בהחת נמי בעבדו לח נחפיו זה בהפבד דיבם ומוליחין מרחובן חלקו בהפבד ועשמת דמלחת דבעלמת שחר בוחפין דעלמת שהפילו לכים חם נפבד ממון השוחפין חינו מבלם שחר בהפבד מביחו כחבר כחב הרחב"ם ז"ל חבל בוחפות זו מבוזה שחין בוחפין מבלהם בלום והשוחפות הוח על הבכר והבפבד דבחם מחמלה הוח שחם יפבידו יעלמו מביחם חנפ"י שחין המלכות מכרת חלא חחד מפס . ובמור עיקר זה לפי שבעלה מזולמיו :

והוי יודע בחפ"י בבחבו בביין שבבדו על הבבוחה נחבדו על הבבוחה בבבוחה וחין מוכרין לבם בבוחה חין זה מוכבח דחיכח בחה נחוני שוחה דפבקו דחק על פי בחי בעבר על בבוחה ניעוי בפבל בבבוחה ה"ח חלבחי ולח חלבחי דבבחבה חילחת חניי יחלת לעקר חבל חוכל ולח חוכל כיון דבבחבה הבבוחה חבב לקיימה חנפ"י שלא קיימה לח נפבל לבבוחה וחה דעת ר"ח והרי"חף והם" והרח"ם והרמב"ן והרבב"ח ז"ל וכ"ד נחי כיון דבבחבה שבבבו לח יחלת לעקר וחבבו בחוחה בבחה לקיימה לח נפבל בבבוחה ולח לעדות · היכך לפבינה זו חפילו ניעיון רחובן בריח לי שחתם לקחתם חה בחבר נבבין השוחפין וגפערים חעבחנו ופורע רחובן חלקו בהפבד חחר בחזור בחין הבוחפין חוליחין חרחובן כחו בבחבו לחבלה ולפי בינה הרמב"ם ז"ל והמבכין לחריין נפבלו השוחפין לעדות ולבבוחה כיון בבבדו על בבוחבם חנפ"י בבבחה ניחת לח יחלת לעקר ותם היה רחובן עושן בריח היה נבבע ומפער חן הבפבד בדין חי בחבוד על בהבוחה בבבנגדו נבבע ומעל לבל כיון ברחובן עושן בחת והשוחפין בריח לח חפני בעבדו על הבבוחה הפבידו דיבם · ות"ח כיון דחבידי חבבוחה חביחי נחי חחמונת ולחו כל כחיייהו לומר כך וכך חבר בחזור ותע"ג דבי חניבחו חעיקרת חרי נחבדר בעבדו על הבבוחה ולח בחזור ותע"ג דבי חניבחו חעיקרת חרי נחבדר בעבדו על הבבוחה ולח מבינחי . וי"ל דחה"ב חם חין בייבים בופרים בחבל כיון בים בופר

בבופר חבר בבבימו עליו נחמן לומר חבר כך וכך :

והוי יודע בייד רחובן על בעליהם בם יילה לבעל השוחפות ולח יקח לח בבכר ולח בהפבד דחלי לחיחר על חנחי זה בחחפבי עחכם וכיון בלח קיימם החנחי נחבעלה בבוחפות ותם יילה לקיים הבוחפות כל הפבד בבת חלד בחיני חין רחובן חייב בו ותם בח ריוח חלד בחיני טוען חלקו וכעון בידוע בודחי בבח הפבד חלד בחיני . ותם חין ידוע בבח הפבד מחמת בחיני פורע חלקו בחברון החובר כיון בהוח עוטן

בחת והבופר חעיד בחבר בחובר כך וכך :

קבט עור שאלן על זה בסיגון חחר בחמעון ולוי הכחובים בבחר בבוחפות היו מקבלים כל חשעת הבי"ת

ומוליחין לעורך המלכות על פי בופרים ורחובן בהוח בוחף הל' לח היה לו בום עבק בחעות ובחמעון ולוי עבדו על בהנחי הנ' בבוחפות בלח יקחו לעלמם ולח יילו לחברים חלח עד עבדה פרחים ובבבעו על זה ועבדו ולילו לעבה"ם רבים בבל גדול בבבי"ת עליהם בחמע' ובבחי בידם להבחתם ובבוף הבעה חלחו בחבר בך גדול בבבי"ת וכחלו בחרחובן בייחן חלקו בחותו בבבין : חחנר לבם רחובן כי זה בחבין בח לבבת בובבת על בהנחי כי הם לח יוקחים בעלמם בל בבבין רבות לח היה בח בחבין בחחם לח היו בובחין עליהם רק בה שבייחים בבי"ת חנין בח בחבין . בביבו בם כי זה בחבין לח בח חלח חלד רוב בהבבחה והבולחה חבר בחקום ותולי עשו בחיזה פעם ולח ידעו בו' בביב לבם כי כיון בחיים יודעים חחנין בח בחבין רק בחולחים בבים בם בבבין חי חחר לבם זה בעשות בפל בחה שלקחו חחבחיים ולח חחמר חחה שלקחו בם כיון בחוף לפי עשתה הוח עשות חין יכולים לדעת שלח בפל בעשות בחה שלקחו בם לעלמם וחי"ב נחלה בחחם חוכיים חחתי בבחה חחיב לכם דבר וחפילו בחחם חחחתו בריח לנו שלח נפל בעשות בבלנו חחין חחה יכולים לדעת זה כיון בוחף לפי דבריכם עשותם וחיכם יודעים חבי חין זה בריח חלח בחת : ועוד כי יותר חלוי בישעה בחדם להבחתו חחה בישעה כנגדו דוחלי חידק דייק וחינו כותב חלח חה בחקבל כל בכן כי בריח לי שלקחתם בך גדול וחיבבר בבחזרתם חיני וחחם חוכיים כולו וחה נפלה עשות וחיפבר שלקחתם עבדה וכחבתם בחקחתם חחבה כי זה יותר קרוב לעשות ולכן בחניחי שלח חוציחו דבר כדי שלח יפול בים בלבול ילח טעות וחחם עבדתם

ובלבנתם ולסבת בלבולם בת החסרון וכל המעשה ידו על התחתונה כי סרי תחיים יסבו במקום ולא היה בו חסרון והיה שם כמה שיש זשום פעם לא חסר · ועוד טען רלוכן כי אף אם יהיה כדבריכם לחם חייבים ולא לחי כיון שחיכבה יודעים לברר שהפשר והחסרון מסכו"ת אין לך פשיעה גדולה מזו ועל כיוצא בזה אמרו כל לא ידענה פשיעתה הוא ואף אם תדמו הטעות אין לך פשיעה גדולה מזו כי היה לכם לעשות עייניכם בגחת ולא במטריות בחופן שלא תהיו עוטים ואף אם לא תהיה פשיעה שומרי שכר שם ומייתין אף בניניה ואבידה ואינם פטורים רק מאונסים וטילחי ללא עדיף עשות זה מניניה ואבידה ואלדבה גרע מינה וכל שכן שאינו חוגם · יורה המורה ושכרו כפול מן השמים :

תשובה שכר נשלמתי על זה אף על פי שבאת בשגגון אחר ושעליתי שאין שחפות זה דומה לשאר שחפות שכל אחד מעיל לכיס אבל זה השחפות הוי על השכר ועל הפשפש ואפילו לשלם מביתם שכך היתה מחלתה ולא שייך למימר בה"ד אין השחפין מן השבעים וזוטלים ולא שייך נמי שיבא רלוכן שאינו יודע בשאר השחפות ובפער שהרי מחלתה היתה שלא יהיה לרלוכן עסק בשחפות ולא היה לו לדעת כלל ואפ"ה היתה שאם יהיה שם הפשפ שיפרע כל אחד מלקו על פי שי השחפין המתעסקים מדע דהכי הוא דגם רלוכן לא תלה טעותו אלא מפני שהיו ובעבו על השבועה כשאר בת בחת השחלה :

עוד השעיתי שאם היה רלוכן טוען בריה לי שלקחתם ולא החזרתם שהיו מייבים שבועה וכיון דהכיבי שבועה ונועל וכ"ש שיפער מן החסרון אבל קובעת דמלתא היא דטעות רלוכן שאת שחפ"י שהוא טוען שעברו ולקחו מ"מ אינו יודע בבירור שלא החזירו ולא מי לשחפוני עלה וכיון שטעות רלוכן שאת היא וטעות השוחפין בריה שהרי חומרים לקחתו והחזרתו שכל והחסרון בא מקוקם אחר טעות בריה היא זו ובריה עדיף ואף ע"פ שהיו חייבים שבועה שהרי כל טעות בשועה השוחפים על הפשפ היא שאם לא תקנו לוחה על תשוחים ופטור הוא לילכ למימר לא שבעגדו ונועל ולא מחוך שתינו יכול לישבע מפלם דכיון שבעגדו טוען שאת מה יפלם לו על מה יפשע שבעגדו . ומפלתי למר כי לא מפני שעברו הפסידו דיכם מלד טעמה זו אלא מלחתי לפם פירכא ממקום אחר כיון שעברו על השבועה חשידי לחמוכת וכיון שפם מודים שעברו ולקחו חייבים לומר שהחזירו מה שלקחו · ולילכ למימר מנו שהיו יכולין לומר לא לקחנו יכולים לומר לקחנו והחזרנו : מדע דמנו לחפטורי מבשועה לא חמרינן והם היכי בשועה . ואם דמנו לחוכומי לחמרינן לחפוקי חמוכת לא חמרינן ואם לחתן שהרי שלקחו והוי מנו במקום עדים · ואם אלא חמרינן מנו מפטה טובה לטעטה רעה ומעטה רעה היא לומר לא לקחתו שהרי חביבו מכיר בשקרו הילכ אם אין הסופרים או הסופר אצר שחמינו חוחו עליהם מעיד על מה שלקחו בשעה שלקחו והשחזירו חיכם נחמנים לומר לקחנו והחזרנו :

ודוי יודע שאפי' יחמרו העדים שאת היו חומרים לאת בכל יום שכתוב עליהו כך וכך שלקחתו או כך וכך החזרתו אין זה עדות כלל שהרי מפיהם אם מעידים ולא מיבעיא לדעת הרמב"ם והרא"ש ז"ל והמפרשים שחריהם דס"ל דשמעון ולוי נפסלו לכל עדות ולכל בשועה עד שיעמדו השועה שאפי' לדעת הריא"ף ור"ת והרמ"ה והרמב"ן והרשב"א ז"ל דס"ל דלא נפסלו משום דבשעה שילאת השבועה מפיהם יצאת לשקר השופרים היו לקיימה דאע"פ דלא נפסלו מ"מ עברו על השבועה והשידי ממוכת הילכ אינם נחמנים לומר לקחנו והחזרנו :

עוד השעיתי בחותה משועה דיל רלוכן על השעיותם אם יהלה לשפל מסוחפות מעיקרא יוכל לומר לא נשחתפתי עמכם אלא על גוגתי זה וכיון שלא קיימתם חותו שה"ל השוחפות · עוד השעיתי שאת יש היות שמה שמעו ושלוו לבני אדם טוען שלקו בריות ואם יש הפשפ כגון שאת מ' מלווים אין על רלוכן לשלם בפשפ ושאת הריני מביא על מה שנתחדש בשאלה זו : מה שטען רלוכן כי מלדם בת החסרון הוי חומרת ולא חזקת ממוכת כתב חומרת דמלתא ואפי' גדולה מזו שמעינן בגמ' דמוכח כי הסיא דגמל החוחר בין הגמלים ומפלת גמל הרוט בגלו פסק הרמב"ם ז"ל כרבנן דפליגי עליה דר' אחא דלא חמרינן בידוע שזה הרגו וכ"ש בחומרת זו דלא מוכחת כלל דלחדרבה יותר יש לחלות

ברוב המעשה והמתנן ממה שיש לחלות בהם כיון שהם טוענים בריה : ואי"ת נהי דלא חזלינן בתר חומרת לאפוקי ממוכת אבל לחוקומי ממוכת לעולם חזלינן בתר חומרת : י"ל דלא נפקא מינה מידי שבכר בתבעי שהם רלוכן רולה לבטל השוחפות הרשות בידו ואם בא רלוכן להוליא מידם מה שהרויחו לפוקי ממוכת הוא · ומה שטען רלוכן מלין לאת שהם יכולין לדעת זה לינה טעמא כלל כי אחר שהם טוענים כל מה שלקחנו החזרנו והרי הוא כחוב לפני הסופרים מכלן ידעו שהחסרון בא מבחון · ומה שטען רלוכן מעיין השפשעה לא נפקא מינה מידי כפי מה שלפי עניות לבחר בשעה שהחזיקה שטען השוחפים שומרי שכר זה לזה הם והברון זה בא עדיף מניניה ואבידה וזו שעשה עוסה היא דולפי לין כלן חוסם כלל אלא דלשחמיעים הא דקיימת לן שומרי שכר בבעלים לפילו פשע ופשוי ולא שבאת חלמוד לוקימתא שיהיו מייבים אלא כגון לאחר ליה שמור לי היום ושמור לך למחר והשתא לא אי שאלה בבעלים דכשמור לו זה לין חבירו עוסק במלחכתו לא בשמירה ולא בעשיית מלחכה לאחרת · וז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות שכירות המפקיד אצל חבירו בין בחנם בין בשכר או בשאילו או בשכירו הם שאל השומר את הבעלים עם שהגר שלשם או שכרן הרי השומר פטור מכלום אפי' פשע בדבר שאחר ואבד אחתת פשיעה הרי זה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם וגו' ע"כ · וא"ת כיון דשוחפין לעולם פעולין לפילו בפשיעה ש"כ למאי נפקא· מינה הא לאחרינן השוחפין שומרי שכר זה לזה הם · בחזקת שבחים פריך לה תלמודא דלרשיון החם אחר שומאל השוחפין מחזיקין זה על זה ומעידין זה לזה ועשין שומרי שכר זה לזה ופריך עלה תלמודא אמאי שומרה בבעלים היא אחר רב פפא דאחר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר ע"כ · ומשמע דוקא כי אחרת גונא הוא שומרי שכר זה לזה ואחרינן אבל שמור לי ואשמור לך הוי שאלה בבעלים ופטור ואי"ת ש"כ לפילו לאחרים ואלבד יהיו פטורים מלשלם כיון דאחרת דפשיעה בבעלים פטור · הא לא קשיא דכיון שהחזיק עמהם בהדיא שלא ילוו לאחרים ועברו ושינו מדעתו עשוהו כמזיק בידים דחייב דלא פעדו בבעלים אלא שיהיו לבד לא המזיק · הילכך ב"ד כיון שהיה לחובן שוחף עמהם כפי מה שנראלה מבחר השוחפות עמו במלחכתו קרינן בהו ופשורים לפילו מפשיעה ולפילו לפי מה שבת בשאלה שלא היה רלוכן מחשבק בממון הבי"ת מ"מ שוחף היה שהרי לא החזיר מחשבק היה ואי יחשבק הוא בלרפי אחר ובשמורות אחרות ומחשבק היה והרי הוא כשחול לשם בכל שעה והוי יודע שאם היה עמו בשעה שלקח ת"ש שלא היה עמו בשעה שבירם קרינן בהו עמו במלחכתו · ואם לא היה עמו בשעה שלקח לאו על פי שהיה עמו בשעה שבירה לא קרינן בהו עמו במלחכתו והכא כיון דבשעה שעשו שומרי שכר זה לזה לשיעו בשעת השוחפות הרלבון היה רלוכן במלחכתם פשורים לפילו מפשיעה :

כללא דמלתא שאם אין השופרים מעידים עדות ברורה שכל מה שלקחו החזירו שם חייבים בכל החסרון ואם היה שטוף רלוכן חלקו · ואם יעידו השופרים עדות ברורה במה שלקחו החזירו חייב רלוכן לשלם חלקו בחסרון אם היה לקיים השוחפות · ואם יהלה לבטל השוחפות חציקת הרשות בידו :

קל שאלת שמעון היה גוכב בעבו"ם חשות ומפר אותו ונח רלוכן ואמר הניחהו ואני אתן לך מה שחוח חייב רלוכן או לא: ברח הטבו"ם ושמעון חובע את רלוכן יורה המורה אם חייב רלוכן או לא:

תשובה חעפ"י שרלוכן לא עוב עשה בגרם שפשפ לחביהו וחייב בדיני שמים מ"מ פטור הוא מלפרוע דכמאי דשתעבד שעת מתן מעות אין כאן קנין אין כאן ערב לב"ד אין כאן הילכך לא נשתעבד · ואי משום דאמר אני אתן דאמטע דהוי קבלן מה בכך כיון שלא נשתעבד · ומה שאמר בשם ר"ת דקבלן אין לריך קנין לאו לעיקר הטעבוד קאמר דאין ערב ולא קבלן משתעבד אלא באחד מג' דרכים אשר כתבתי · אלא ס"ק דאם אמר מן לו ואני נותן חעפ"י שלא קנו מידו נעשה קבלן וחובב את מי שילכה מחלה ואם ב"ד לא הוי קבלן כלל ע"פ שאמר שלומו ואני נותן אלא ערב הוי הילכך בבא לאמר לחבירו הילוה לי ואני אתן פטור אלא הוי קבלן אלא ש"מ אמר מן לו ואני אתן אף מן לו ואני קבלן · ואם מפני שהיה מופס את העבו"ם בריחתו שלימה שהיה סהיה מוכח את מבירו ואמר לו הניחהו וכו' פטור · ואי משום גרמת

בנזקין כבר ידעת דקי"ל גרמי בנזקין פטור ודינא דגרמי ליכא בנ"ד וק"ל ומיהו אם סיה לו עליו שבר או בסיס בידו משכון והחזירו לשכ"ס על פין של רחובן חייב לשלם לסוי כאן לו ואני נותן :

קלא שאלת ממני תודיעך בשני שותפין שכשיטלו לביים זה מנה וזה מנה וכתב שבר בזה והוא יוצא מיד לרחובן וחפוס בעד ג' וכלך שמעון בשטרא שקבו למקום אחר וכתבו לחשבון מעון שמעון עליה סיה שקרן על רחובן שלא שמוה חני מנה שהוא שמר לו ליקח שפוס ממקום אחר ורחובן מכחישו ואומר שפער מעיד שים לי מנה בשותפות עוד מעון שמעון שפלה לו שחורה מן שותפות ורחובן מכחישו ואומר עליין כל שקרן בידך • יורה שחורה מי שקרא המוציא מחבירו :

תשובה כבר ידעת שמעון פיסול לשותפות מן שוס ג' מן שותפין מוחזק בו לעניין שיקרא חבירו מוציא ממנו וכיון שכן אין רחובן מוציא משמעון שלא יכבע רחובן שכיון בשותפות מנה ומעלו מן שמעון פיסול לשותפות וא"ת ליכוי שמעון נחמן שמנו לחי בעי מכחים שם שעד לא קביל שלא שמריון שגי שמעון טוכה לשעון שפר ושמעון שמעון סיה עוכה שחין שלם יודע בשקרו חבל לכחים שם שעד שעון שפר סיה שבי שעד מכיר בשקרו • ושו שלם סיה מכחים שם שעד סיר סייב שבועה לחורייתא ולפי שעון זו לא מחייב שלא מדרבנן וכיון שכחב בשטר מנה ושוא שינו מכחים שם שבטר שמלחם שעמנו מבחוץ וכשבע רחובן ושפטר ממנה • ושם אין שם שמון סיפוע לבותפות כגון שכחב שקרן אין רחובן כשבע ושוטל שחין שותפין מן שכשבין ושפלין • וא"ת כחיכא שיכא לחבד כל שותפות חבל שם שמר מנה מלי למימר נחלוק חני שמנה שכשטר • וי"ל שכשחא שים ליה לשמעון עגו שוב שמנו שמלי למימר לא שמר לנוש שקרן מלי למימר שמר לי מנה ושוא שלי שחתה לא שמא בשותפות זולא חני מנה שא"ת שכחב כן בשטר שכשבע שיגיו שיכא לחבד כל שותפות חבל שם שעד שמוכח שוא עיגיו וכן בשטר שלא שמר לי מנה אלא חמשים ושוא שלי שחתה לא שמא בשותפות זולא חמשים שמעון שמר לי מנה

מינס נמי שתם לומר כיון דאיכא למ"ד דמיגו לא מהני אפילו בשטרא ואפילו בשבועה ואפילו בשבועת היסת ואפילו בשבועת אמת ואפילו בשבועת שלא היה לו אלא זה ואפילו בשבועת שלא היה לו אלא זה ואפילו בשבועת שלא היה לו אלא זה

קלו שאלה רחובו ומעזן היו שותפין בחלתם חלבוהר ואמר שמעון כשיעשם זה החלתם שלנו הוא לנו לחוביף להכנם בחלתם חלבוהר ואמר לו לוי שהיה עמהם תקבל עליך בירות שמעון שמעון בכל מהליו שלא תכנם עוד בחלתם חלבוהר והשיב שמעון ואמר קבלתי אם לא שיכריחוני ועתה טוענ שמעון שמעון כי לא פירש לו לוי שהמלחים והוא לימו יודע אם הם חנאי בירות שמעון גם כי הוא פירש אם לא יכריחוני ועתה הוי מוכרח כי יש לו כזה הפסד ממון רב לכן יורנו מורם לדק :

תשובה הטעמה הרמשוב אין לסמוך עליה כלל מרוב הרגל נדר זה בארץ הזאת אין לך אדם שאינו יודע חנאי בירות שמעון ואפי' שלא ידע כלם ידע מקצתן ואל עליו בשבועה וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ק דשבוע' ה"ל נדר בשיר ואמר לא הייתי יודע שהנשיר אסור ביין או בטומאה או בחלתם ואלו הייתי יודע לא הייתי נודר הרי זה שיר ואינ כלום אפרי הוא היה יודע שאסר עלמו בא' מני מיני וכבר ביארנו שאפי' לא נדר אלא בא' מהם אסור בכולם ע"כ : ואפילו לדעת הראב"ד ז"ל שכתב שאין לך פתח גדול מזה ה"מ בשאר נדרים שים להם הארם ע"י פתח ואנרשם אבל בשירות שמעון אינו בשאלה כלל הילכך אין לחוש לטמוך על טענה זו ואפילו שאמר לא הייתי יודע שנשיר שמעון אסור ביין ובחלתם שקר הוא דא"כ מה קבל עליו וכ"ש שכבר עניין שמעון מפורסם אבל הטעמה הנשים הוחם לחי שים לטמוך עליה שהרי אם לא יכנס בחלתם יפצעו ממנו בפסד הנשים שעבדו ואין לו מה לעשם אין לך הכרח גדול מזה שמה לי שיכריחוהו ממש או שיהיו שם אנשים מכריחים אותו ליכנס ואלרבה הכרח זה גדול מהשכרת אחר פירש בשעת נדרו שהרי לא יוכלו הנשים להכריחו שיכנס בחלתם שלא נדברים : אבל הכרח זה לפשר וקרוב ע"י מאחר ושיעויין בשאר חנו רואים מעשים בכל יום · ומ"מ אם שוהר יודע שיוכל להנצל ע"י ממון יש לו אין כאן הכרח כלל ואם יכנס בחלתם אל עליו השבועה :

קלז שאלה ממני מודיעך טעם למנהג שנהגו בשבת לפרש משוח לגרש לא לשמו פורע הכלוות כפי טומתן הרשתוה הטעות שהוא בתוספת שלים ולא די זה שלא שנהגו לפרש משוח בעין :

תשובה יפה נהגו כן שהרי הוא מייב בכסותה וכל מה שבלה מהשיש הוא מייב בשם שהרי קבל עליו מהריותן וכיון שהיא מוטלת בכפי דוויבתה כפי טומתן הרשתוה לטע"י שהיא עוין מחיית מה שהיו עוין בחלה בדין הוא שיפרע לה מה שבלה לעמ"י או מה שאבד כפי הטומת הרשתוה וכולי האי ואולי שיהיה בילם מה שהכישה לו כשתעריך תוספת ממה שבלה ואבד עם מה שהיא מפסדת כמה שפיחתו נכסי ל"ב ממה שהיו עוין בחלה ולטע"י שים נשים מחגרשות אחר זמן מרובי בימותיהן ולא נשאר נכסי נדוניתם כלום ומלת הבעל מפסיד ספורת יותר שלים מ"מ לא חלקו בכל הנשים וכל מדות חכמים כך הם ל"ש ראו הרשתוים לעשות מעשה זה כדי שלא תהא קלה בעיניו לגרשה לפי שבשאלם יודע שלריך לפרוע הבלוות בתוספת שלים כפי טומתן הרשתוה ימנע ולא יגרש וכל טוטת אשה על דעת אנשי המקום הוא נוהג : ל"ל ידעו בעלי המעשה לטוב לעשות כי אדם בשאלם יודע שאם תבוא בהו לידי גביית בתוספת גובה בתוספת שלים יקפון ויתן לבעה נדוניא יפה · ובשבל נמי ניחא ליה בשכי כדי שלא יצטרך לקנות מלבושים ותכשיטים בכל שנה ושנה עביל רבנן תקנתא לתרוייהו · ומה שאנשו בגבות הבלוות בטעות בעין מדיקת נהגו כן דבשלמא מעה ומתנים והוספת מיקת מקולי בתוכה נהגו שיתן לה אפי' סודין כיון שלא הוציאה כלום דמהאי בשעת ב"ד קולם לבחוכה אשה אבל בלוות בסם הנכסים שלא שהביאה מביח אביה הרי היא בשם בבעלה מוב ומהאי טעמא מולקא עם שאר בעלי מובות כתבי כתב הרמב"ם ז"ל והבל"ד כתבתי :

קלח שאלה על כסר בשבת ג' ימים בלא מליחה דקי"ל מותר לצלותו אם מותר לבשלו אחר שצלייה :

תשובה דבר זה בשבל מלפני מהר"ר יבדאל ז"ל והבלה בשות מחלוקת ודבשו להחמיר ולאמר לוחה ממה שכתב הרמ"ם ז"ל בתשובה והר"ם בשתירו בגלי ולא יגע אדם לא לאוכל אדם ולא לחוץ הוי אם תחיבים שלא פירש ומותר לבשלו בקדרה אחר אע"פ שתירו פולט ע"י מליחה פולט דמו לחוץ בקדרה שכל השתובה · מדאמר דשרי ע"י לצייה היינו משום דאפי' אם לא יפלוט הוי אם תחיבים שלא פירש משום בפסיעות שלא בירות ליה ביפלוט אדם ע"י לצייה וא"ב אם יחבשל אח"כ שמע יפלוט אחר רתיחת המים בבישול אה שלא פלט ע"י לצייה לחיפשר הבישול פועל יותר מהלצייה שהמים מרככין הדם שנחקשה בשהייתו ג' ימים ויפלוט וילא עפי אע"י לצייה עכ"ל :

והוי יודע לחפי' הוא ז"ל לא אמרה אלא בזמן שהלילים את הבשר בימים פוטרים לאו מרככין לוחו אבל לדעת הרמב"ם ז"ל צריך להשליך הבשר לגמים רותחים הדבר ברור שהוא מותר אחין דם שהיברים פירש ואם מפני הדם שעל פני הבשר ע"י הלצייה יצא ואפילו אחוך מים פוטרים דעתי לשבל לאין אחר הלצייה כלום מידי דהוה אבשר דקי"ל אסור לבשלו ואם אלאו אחלה מותר לבשלו : ואפילו לפי מה שדקדק הרב ז"ל מהשובת הרמ"ם ז"ל לאין דם שהיברים יוצא ע"י לצייה אפי לאינו יוצא מ"מ ע"י לצייה מפייבשת הבשר עפי ואוב לא יצא הדם ממקומו ע"י בישול אלאו דמלחת דעתי לשבל וכן נהגו :

קלט שאלה לחובן הבשיר בית לשמעון לבתי שנים ושמעון הבשיר לחובם לעני בחוך הזמן בלי ידיעת לחובן ואחר שדר בה לוי ידע לחובן ומיד שלך לשמעון ואמר לו למה הבשרת ביתי לאחרים אם אין לוגוך לדור בו אחזירנו לי ואתה פעור מהבשרות · השיבו שמעון הבשר לך בה לוי והמוזק בו השיב לחובן הוי זכות בבית מי קודם ובעת הבשרות לא הודעתני וגם אכי לא ידעתי בלתי היום ובעת שידעתי בתתי לשמול לחובו : יורנו רבינו הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון ואין יכול להוציא אח לוי עד שישלם הבתי שנים כיון שלא הרבה בדיונין וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ה מהלכות שכירות וכתב ויש מי שהורה שאינו יכול להשכירנו לאחר ויתן שכרו על פוף זמנו ולא ירחה לי זה דין אמת ע"כ וכבר כתבו הרשתוים והאחרונים בשבות הרמב"ם ז"ל וליו שומעין שאחר שהלכה ואו לאחריה דמר הוא : ומה שכתב ז"ל וכן אני אומר אם אמר לו בעל בתים לשוכר למה תעבור ותשכיר אח ביתי לאחרים אם לא תרלה לעמוד בו לא ושמיהו לי ואתה פעור משכירות אינו יכול להשכירו לאחר זאה אל אמנע טוב מבעליו הוא עד שאתה משכירו לאחר חנים לזה ביתו ע"כ אין השברים אמורים אלא בשאמר לו כן קודם שישכירנה לאחר אבל אם השכירה כבר לא שייך טענת לאל אמנע טוב מבעליו כיון לאיבה פשידה לגוי שדר כבר בבית וילמרך לבקש בית לדור וילטלטל ממקום למקום אלא אמרינן אל אמנע טוב מבעליו אלא איבה פשידה ורעה לאחריני · ומזה שנעשה אני אומר שאם מוצא אמתן להשכיר את הבית ביותר ממה שישכר אותה מרחובן מני למימר ליה הן כי כמו שמותנים אתרים על השכיר אותו לאחרים אלא זוה שכשוב לחרע לי כדי לעשות טובה לבעלים : ומ"מ מוזה אני שאם עדיין לא דר לוי בבית אע"פ שכתב לו שבר שכירות שייך טענת לאל אמנע טוב מבעליו דשם לשובר שני ומי אמרינן לים אל אמנע טוב כיון שים לך בית לדור תניח זה ביתו ומיהו שאם אין לשובר השני בית לדור ושכר כבר משמעון אע"פ שבעליין לא דר בבית לא שייך טענת לאל אמנע טוב דאי משום משכיר כבר יצאת מרשותו משעה שהשכירה וקנו מידו ואי משום שובר מני למימר אין לי בית לדור ואיני מלווה באל אמנע טוב ובאי קודם וכדור הוא :

קמ שאלה ממני מודיעך דעתי בחומר לאשה הרי את מקודשת לי ע"מ בתני לילך אע"פ שאים רשע כל ימיו הרי זו מקודשת מספק שמא הרשר תשובה בלבו ועבי המקדש בפשולי עדות אמרינן בחזקת מקודשת כלל ואמאי ניחא שמא הרהרו תשובה ואינה מקודשת מספק :

תשובה כיון דליכא שהדי דשבר עבירה למשפל כה לעדות אינו מחר להכשרו עד דליכא שהדי דשבר תשובה ומשום שכי כל המקדש בפשולי עדות אין מוסיפין לקדושין : אבל האומר ע"מ שתני לילך כיון שהוא בעלמו קורא עלמו לילך רגלים לדבר שמא בחומה שעה הרהר תשובה ומשום הכי הויא ספק מקודשת ודבר פשוט הוא לא היה כדאי ליאמל עליו :

קמא שאלה ילמדנו רבינו בלשון הרמב"ם ז"ל פ"ל מהלכות שחיטה ז"ל אינה הבשחה בכשחה עלמה ומשבה מותרה הרבה לו בהאים הבשחים ומבבן למעלה ובחבו במקום שחיטה בלוחה ומזלחת הבשחיטה בקנה לו בוחב שלא במקום שחיטה

הרי זו ספק נבלה כי יש לספול מאחר שמחיצה הסחיטה נקבה לו בוסטא
אלא במקום סחיטה למה תהיה ספק נבלה תיהם תלא נבלה ודאים
ולמה נחוש לתחיבת הכבר וסשור של הלוחר ואם הלוחר המכר הם
הסחינים לריך לדעת כילד : ועיינתי בגמרא ומלאתי שהיא בעיא
ונשארה בתיקו וכל תיקו לחיוסרת לחומרא וכו' ולמה הוקשה לי כי מה
רלה הרב לנחות לד הספק בכל הדא בכמוך הסלמוד מילק בין חנסה
עלמה לחנם הסוחט וז"ל הגמרא חנסה עלמה מהו תיקו · יחיב ר' יוחנן
ורשב"ל נפק מלחת מביניהו חנם בסימנים ושחט פסולה . והרב לח
חילק וכלל הכל בחדא מחחת :

עוד ילמדנו רבינו מה מלנו הסוספתה בפי' בעיא זו שפירשו חנסה
עלמה שפשחה רשחה יותר מדחי ליעול ירק בבור ומה קושי רלה
בפי' הקונטרס שפירש חנסה עלמה לפשוט לוחרה בשעת סחיטה ותיל
לפי רבינו מה שרלה לעניות דעתי ומה שניחי רבינו לי לפי שרלה
מימרת דרבה בעלמו שחומר לעיל בשמוך חני חייל בר יוסף קמיה
דר' יוחנן כל הלוחר כלו כשר לשחיטה מעשעת גדולה עד כאפי ריחה
סחחחוכה חמר רבה חחחוכה שהיא עליונה שחי חומר כל שפושעת
לוחרה ורושה ובלבד שלא חיהים ובעי רבה למחי לסליק מיחים · גם
זר לא נדלה בעיני עד שיחיו גלילות חינטעות רבינו לא עבר פי
ושכר רבינו כפול מן השמים פעמים :

קמב שאלה ילמדנו רבינו בדין מכה שהיא בדופן מחחת שנשחברו
הלעות וחזרו ונבקעו שברי הלעב וסירכא יוצאה
משם הם נדין חוסה בסירכא מכה בדופן או נחוש שמא לאחר שנחלמו
הלעות ונרפא השבר יולה סירכא זו מן הלחומה הרשב"ם ז"ל כחב
בחשובה שהלה זו וז"ל זו לריכה עיון ואיני מורה בה לסקל סוקשה לי
שבר הזה מאד כי כל המפרשים פה אחד כחבו שהם סיחה מכה
בדופן חלינן בדופן וכשרה וכן בגמרא בין לרב נחמן בין לחביימי הם
סיחה מכה בדופן חלינן בדופן וכשרה ולא נחלקו חלא בהעלחה נחמיה
או לא שעלחה נחמיה כי רב נחמן שבר שעלחה נחמיה חוסשין לה
שמא ניקבה וטרפה וחביימי שבר בין שעלחה נחמיה בין לא שעלחה
נחמיה חוסשין לה · וכחב הר"ן ז"ל וז"ל ולחמרינן לי לילה ריעותא
בדופן חלינן בדופן וכשרה חפי' שעלחה ריחה נחמיה · ואפילו חביימי
חודה בכבי וחיבעל דגמרא שכי דייק דולחי כי חמרי סיכי עבדינן לאל
מלי לחיסמר חוסשין לה קלי ול"ב חם לסממיר בה ומה עיון לריכה
לכן סדריכי בחמתך ולמדני לי זה דרך ישכון חור :

קמג שאלה ילמדנו רבינו בדין סירכא סדולדלת שם ים לחום שמא
נחפרקה כי בשלמת למ"ד חין סירכא בלא נקב חין
לחום כי לילה סרוכה לשום מקום חלא למ"ד שחיסור לסירכא משום
דעשידה ליפרק שם ים לחום וכו' · עוד בדברי רבינו ירוחם ז"ל ושחר
מפרשים וז"ל בנחיב ע"ו חלק חמישי ובודחי כן הוח כי כל סירכא
שיחקה כשמלינים יש טעמא בנחת ריר סיח ומלחום סריחה וכשרה כי
סירכא שם יפרוק חוסה כל היום בחלבשוחיו שרי היא יותר סולכת
ומחחזקת שהם ים לחום שמא זה הוח עם שבגיע שמנה וסופה להפרק :

ושאלתי לחחד מן השוחטים על זה והשיב לי שכל כפי ערך הבשמה
כשהל שם בשמה היא גדולה בכמות כבון שוריס
וכבשים ומיטים גדולים חשבינן ליה ריר בעלמא ואם היא קטנה כגון
עגלים וגדיים ושלחים חשבינן ליה סירכא חפש"י שיחקה כשמלינים
יש בחת ועם היום שנרחה שהם דבריס של טעם לא רלינו לסמוך על
זה מפני שהשם שמא ים לחום וכו' לכן סודיעני ולמדני דרך זו חלך
ושחשב לך לגדקה :

קמד ילמדנו רבינו טעם בדבר שהפרשים המחיריס נטילת הסריס
או סברס או נמולו שהיס בו הסה בשבוחת מיומויות
בשב וז"ל פסק רש"י ז"ל לסיכא דלא משבחא כלל שוס מרס בשרס וכן
שם נמולו שהיס בשרס ויש מחמירין וכו' שהמס לין הכי סוכיס כן וכן
בשב סריע"ף ז"ל וז"ל כד משבחא שהי מרחם לית מיבעי למשבי
ולית מרבען למטרפי ואלן נקולה עבדינן וכי לא משבחא מרס כלל
בשרס דלא חבר סוס ולינו לא מעלה ולא מוריד עכ"ל שמ"ק ושם
מטעם זה משום דלא חבר סוס ח"ל חפילו נקיב ונקיבת סמרס משבח
עליהם בריס פרקין ושעפ"י שבגמרא נשחו ונחנו בה ולמרו מרס שלן
קנקי לה ר' יוסי בר יסודס ויהי"ל שכל חבר שהם טוקר מרפה ס"ס הם ניטל

מחולי לו כיל לו חסר מחחלת בריחיו לו נמלחו שהיס כך כחב סרמב"ס
ז"ל בפ"ו מסלכות שחיטה וכן כחבו בחוס' בכבור שני פרק חלו טרפות
גם הר"ן ז"ל וטכן סכרס ועשה לבבר וז"ל כחבו בחוספות דכל היי דתנן
בהו לחם ניקבן טרפה כ"ם ניטלו והייט דלא תנן לקמן בחחיטין דולחו
כשרות ניטלה סקיבה ניטלה סחרס דכל מקום שסקבה פוסל כ"ם חם
ניטל לגמרי חוץ מן סשחול לחם ניטל כשרס כדחנן בחחי' דלקמן וניקב
בשומכיה חחריין לערפה ומשום הכי חנח ניטל סשחול לחם חיטח דכל
סקוביס שניטלו כשריס מ"ם שחול דקחני חלח ודאי כל סקוביס חם
ניטלו טרפה חוץ מן סשחול ולפיכך שלחו כפי' לומר שחעפ"י שחלו ניקב
טרפה ניטל כשרה ולפי זה ניטלה סחרס טרפה בין בצוחה בין בבהמה וכו'
ולחם זה כלכל לינו מוסכם לן ידעתי לכן טוב טעם ודעת לחדני וכו' :

קמה ילמדנו רבינו בדין חרנגולת שנפל בתולה שלה ולח נשחייר
בה כי חם משם מוער בדחתי כיפיס מי חשבינן לה
כגלודה שניטל עורה חם נחלה על הרוב בחרנגולת המבלה חפרוחים
גם בחרנגולת חפושחת ופעם לחת נכנסתי לחלל עכו"ם ל' חגדל
חרנגולים ושפשחה ומלחתי בסה קלה בלבי סום טולה ולח סיו יכולין לזה
ממקומן מרוב סומן ומילה פני לעשות לו מכירתה לחלל סחעלמין ויתן לו
ל' חלחות וחמרתי לו למה חדחוק עלמך ואמר לי שסוח מחיירת שמח
ימותו מרוב סומן ותשלח נכנס בלבי שסשחר שמחחר שסופן למות מרוב
סומן שמח מחמת חרפות סוח זה וטרפה חיהם חיה ועלה בדעתי לחלק
ולחת שפרש בין הם שפילה טולחה מחמת סומן ובריחות לשפילה טולחה
מחמת חולי דומיח דגלודה שהיא מחמת חולי · ורלחיתי לטון סחשבה וחלו
כשרות וכו' ממרטן כשפיט ר' יסודה חומר הם ניטלה הטולה סטולה
ומשמע ניטלה בכל גווחא בין בין מחמת חולי בין מחמת בריחות
ומשום דרפיח בידי הם בלבה כר' יסודה הם לח שכני מיחל ומשפה עד
שיערה עלי רוח ממרום ביה קדם רבינו ומשוכחו סרמב"ס : ושלמת דמר
יבגל · ולעד לח ילל . ויסמרסו מקים מעפר לל · ומובו לח יחלל ·
כנפשו סטשוכה ושרמה ושפה לעניר בעבדיו · וביומקי מים על ידיו :

חלעזר ן' פלטון :

תשובה נרסינן פרק חלו טרפות חני ר' חייח בר יוסף קמיה דר'
יוחנן כל סלוחר כלו כשר לשחיטה מעשעת גדולה עד כאפי
ריחה סחחחוכה לחמר רבה חחחוכה שהיא עליונה שחי חומר כל
שפושעת לוחרה ורושה ובלבד שלא חיהים ובעי רבה למחי לסליק מיחים · גם
זר לא נדלה בעיני עד שיחיו גלילות חינטעות רבינו לא עבר פי
ושכר רבינו כפול מן השמים פעמים · ושלמת דמר יבגל · ולעד לח ילל . ויסמרסו מקים מעפר לל · ומובו לח יחלל · כנפשו סטשוכה ושרמה ושפה לעניר בעבדיו · וביומקי מים על ידיו : חלעזר ן' פלטון :

תשובה נרסינן פרק חלו טרפות חני ר' חייח בר יוסף קמיה דר'
יוחנן כל סלוחר כלו כשר לשחיטה מעשעת גדולה עד כאפי
ריחה סחחחוכה לחמר רבה חחחוכה שהיא עליונה שחי חומר כל
שפושעת לוחרה ורושה ובלבד שלא חיהים ובעי רבה למחי לסליק מיחים · גם
זר לא נדלה בעיני עד שיחיו גלילות חינטעות רבינו לא עבר פי
ושכר רבינו כפול מן השמים פעמים :

קמב שאלה ילמדנו רבינו בדין מכה שהיא בדופן מחחת שנשחברו
הלעות וחזרו ונבקעו שברי הלעב וסירכא יוצאה
משם הם נדין חוסה בסירכא מכה בדופן או נחוש שמא לאחר שנחלמו
הלעות ונרפא השבר יולה סירכא זו מן הלחומה הרשב"ם ז"ל כחב
בחשובה שהלה זו וז"ל זו לריכה עיון ואיני מורה בה לסקל סוקשה לי
שבר הזה מאד כי כל המפרשים פה אחד כחבו שהם סיחה מכה
בדופן חלינן בדופן וכשרה וכן בגמרא בין לרב נחמן בין לחביימי הם
סיחה מכה בדופן חלינן בדופן וכשרה ולא נחלקו חלא בהעלחה נחמיה
או לא שעלחה נחמיה כי רב נחמן שבר שעלחה נחמיה חוסשין לה
שמא ניקבה וטרפה וחביימי שבר בין שעלחה נחמיה בין לא שעלחה
נחמיה חוסשין לה · וכחב הר"ן ז"ל וז"ל ולחמרינן לי לילה ריעותא
בדופן חלינן בדופן וכשרה חפי' שעלחה ריחה נחמיה · ואפילו חביימי
חודה בכבי וחיבעל דגמרא שכי דייק דולחי כי חמרי סיכי עבדינן לאל
מלי לחיסמר חוסשין לה קלי ול"ב חם לסממיר בה ומה עיון לריכה
לכן סדריכי בחמתך ולמדני לי זה דרך ישכון חור :

קמג שאלה ילמדנו רבינו בדין סירכא סדולדלת שם ים לחום שמא
נחפרקה כי בשלמת למ"ד חין סירכא בלא נקב חין
לחום כי לילה סרוכה לשום מקום חלא למ"ד שחיסור לסירכא משום
דעשידה ליפרק שם ים לחום וכו' · עוד בדברי רבינו ירוחם ז"ל ושחר
מפרשים וז"ל בנחיב ע"ו חלק חמישי ובודחי כן הוח כי כל סירכא
שיחקה כשמלינים יש טעמא בנחת ריר סיח ומלחום סריחה וכשרה כי
סירכא שם יפרוק חוסה כל היום בחלבשוחיו שרי היא יותר סולכת
ומחחזקת שהם ים לחום שמא זה הוח עם שבגיע שמנה וסופה להפרק :

ושאלתי לחחד מן השוחטים על זה והשיב לי שכל כפי ערך הבשמה
כשהל שם בשמה היא גדולה בכמות כבון שוריס
וכבשים ומיטים גדולים חשבינן ליה ריר בעלמא ואם היא קטנה כגון
עגלים וגדיים ושלחים חשבינן ליה סירכא חפש"י שיחקה כשמלינים
יש בחת ועם היום שנרחה שהם דבריס של טעם לא רלינו לסמוך על
זה מפני שהשם שמא ים לחום וכו' לכן סודיעני ולמדני דרך זו חלך
ושחשב לך לגדקה :

קמד ילמדנו רבינו טעם בדבר שהפרשים המחיריס נטילת הסריס
או סברס או נמולו שהיס בו הסה בשבוחת מיומויות
בשב וז"ל פסק רש"י ז"ל לסיכא דלא משבחא כלל שוס מרס בשרס וכן
שם נמולו שהיס בשרס ויש מחמירין וכו' שהמס לין הכי סוכיס כן וכן
בשב סריע"ף ז"ל וז"ל כד משבחא שהי מרחם לית מיבעי למשבי
ולית מרבען למטרפי ואלן נקולה עבדינן וכי לא משבחא מרס כלל
בשרס דלא חבר סוס ולינו לא מעלה ולא מוריד עכ"ל שמ"ק ושם
מטעם זה משום דלא חבר סוס ח"ל חפילו נקיב ונקיבת סמרס משבח
עליהם בריס פרקין ושעפ"י שבגמרא נשחו ונחנו בה ולמרו מרס שלן
קנקי לה ר' יוסי בר יסודס ויהי"ל שכל חבר שהם טוקר מרפה ס"ס הם ניטל

תמרו פסולה כלומר בתכילה מכל לעולם תומת לך דסוי ספק נפנם דסת סלקת בעיון בתיקו · ומת דבעי לה רב תגיגת בתסבה עלמה לרבותת לתפי' בכב"ג תיכת לספוקי לי הוי ודלי נבילה ומסום סכי :

כייל לכו במדת דמד טעמת תים לכו ותבוויסו ספק נבילה סוו :

ולענין תם נסבכי סללעות ומזכו ודבקו דבר זה נסתל מלפני ריב"ם ז"ל ומסתומה סיה סובר שבכב"ת ז"ל לתסר לנו הרמב"ת ז"ל בסיב ות"ל ומסתומה סממלתת לרבב"ת ז"ל לתסור לנו תרמב"ת ז"ל מתים עלה לתגיה תם תכתוב תלי תסתומה תסיה כללעות תרתה טעמת לתיסורת תבר נתגה בו תתוסר ע"כ · תרי שהרב ז"ל נסתפק תם בכב תרמב"ת ז"ל כן ות"מ יסיה מי סיסיה בעל תומה מסתומה גריך טעם דוקתי נלו קטיל קי בתגמת סוה ולפיכך תני תומר שלת תמיה בעל תסתומה בכל תכה בדופן שבתלמה דבר פשימת דתלינן במכה שלת נבילה בניולת בזה שבשבכו סללעות דכיון שבשבכו סללעות תין כה בדופן למסוך תריתה תלו דבתלמת כתים תכה בדופן ומללעות סלינות לו יש כה בדופן לבתוב תריתה ותלינן במכה תם נשבכו סללעות יש מקום להסתפק ותסו שתמר בעל תומה תסומה כי זו גריך עיון לומר זו שבשבכו סללעות תכל במכה תחרת לך גריכה מידי כל זה כתבתי סיה לתת טעם לבעל תומה תסומה ליסוי מתן דסוה תכל לדידי כשרה סיה ותין לי בה ספק ולת עיון לעשות תלינן להקל תם יש תכה בדופן ומלמה בין שריתה במכה בדופן ולת נשבכו סללעות בין שנשבכו סללעות כי לעולם בדופן שוחה תת תריתה תללה ותדרבה בשעה שמחמיל לתות במכה לו סיה קולעת תת תריתה ותלינן בדופן זה סיתה מכה בו ובשריתה קולעת תת תריתה תללה ע"כ .

ולענין בסריכת כתולדלת וכתקה ביה בשתכיים ידו בשעה בנתת תם שנתנו לך בשעתו טעם תינו נכון בלל דלת נתנו תכמים דבריהם לגיעורין תלת לל סריכת סתקה ביה בשתכיים בשעה שבשת ידו תינה סריכת בלל תפי' בקטנים וסחוכם לה תחבד ממוסק של ישראל · ותני יש לי בה תרי טעמים תד כיון שבשתה בשתשה בחזקה סיתה ומודה עד ביותר לך בתה בערפה סילכך לתחשות רחוקות לת תיישינן · ומו דתתי לתמרינן תשות דשתידה ליפרק תתיים קתמר ע"י תנועה תריתה תתפרק תכל תבר תיתה שבשתה ותריתה תין בה עוד נפח שוב לת תתפרק סילכך ניכת לתיתר שתת תגיע זתנה לשתפרק שתם שגיע זתנה תתיים סיתה תתפרקה תלת ודלי לתו סריכת סיה שתם סיתה סריכת לת סיתה נתקה בשכבכת השעה ידו · ות"ת ת"כ סריכת סתולדלת ניתוש שתת תפרקה תתיים שתי בורכת סיה דשת לתמרינן שתידה לשתפרק תן תריתה תקתר ותקבה ותיון שבשריכת תלויה בריתה שרי לת תפרקה ולת ניקבה : ושם סיית יודע פי' שתידה להפרק לת סיית שוחה ובלתו שי שעתי נתי תלינן לשקל שתעתו תלינן דקבה ע"י שתידה שתת תלינן שם תרה תעבד תכם סוה ומבליע בכבד שתותר שתיה רתוי לירד בתרה ולת תמוה בבשתה ותה השעה תתכשירים בעלתה לת סיו תכשירים תלת ת"כ סיה טעם תרה בכבד תכל תוחה תיש לה תרה ושעבע דוחה לשם בתתכתו תם תקבה תמוה שבשתה בולתי לת שתר תתר תשתי תכל תלת שתתרת שתחת תן תתתכתים תתר ששלין עם רתל ושולת שכירות תלקה בניים כפי תם שמוה שתה תוסבתת ודייני דשפילי דייני שבי :

קמז שאלת תמני רתובן קנה תשמעון פירות נתים כגון שפומים ורתומים שבם שפשדים ושולכים וכדק בשם ותלה נתים בכב שבם עוניים ול' רעים וקנה לוחה בתשיכה וקנין וכשמגיע זמן הפרעון טען שתלת יותר ממתלה על תחלה רעים ורולה לגבות תה שפשדו יותר תל' לעשרה :

תשובה תינו תכנה לו כלום תלת כתו שקנה עתו תובן לו תכשה תעתי תלת כיון שבם שעורים ליפסל לימת לתר שגשר תתקה נפשדו . ותו בשעה שבשתיל למכור תשם ותלה נתים בשם תפשל יותר ממה שרלה בשעת תקנה ותלת בת לב"ל שבר וקביל ותתל על תשתר . ותו לשפילו ב"ב בה תוש יתמר לו תן לי תת שלי בתומו כיון שבשוש תבשל תת תתקה וכיון שרתובן תכר תת שפירות סילך תוזר על שמעון ותפי' נשתרו תשם תקת תני למימר תם סיית תתזירם לי תיל סייתי תוכרם עתה כשפשדו לת תתלת תי שיקשה לתתה

הילכך מיני רוחא בום עשוה לרחוצן חלח פורע לו מכלם ולח היה כדבר כדחי ליכחל עליו :

קמח **שאלת** ממני חודיעך דעתי בבער בשפכל מחמת שהיו קרובים מחומים בבער בגון שהיו הקרובים מחומים למעה חם יכולין הכבריס לבוח בעיד ב"ד על המלוה לו על המקח :

תשובה לח מפני בשפכל הבער ופסלו העדים ולח העדות הילכך נחיים הכבריס לפני ב"ד ומעידים וכוחבין לו בער מחר בער וכן כחב הרח"ב ז"ל בחבובה וז"ל חע"פ בשפכל ע"י חמיחת הפסולין חם הכבריס זוכריס לעדות ע"י רחיות הבער יכולין להעיד וב"ד יכחבו עדות כמו שבחוב בבער וחבוב כמו בער הרחבון עכ"ל וכחבה הטור סימן מ"ס בלי חולק . ולעניין עיקר הדין שבחבו בשם הגחונים ז"ל דבין חם הקרוב לו בפסול מחום בחחלה לו בסוף חם ים עדות גמורה בידבו בולה לחחום פסול וחם לחו לין פוכלין לחתו מספק חלח מקיימין חותו בעדות הכבריס והפסולין רווחה שביק לממן דקשיס מיניה וחתיס בשיה בלח דעת חבירו ע"כ : ופשוט לי דחין מוליחין בבער זה כיון דבחרתי חלוקים עליהם וחפי' לי כדי לחוקומי ממונה לח מני למימר קוס לי שהך גחונים כיון שהחמרונים רחו דבריהס ולח הסכימו עליהס קי"ל הלכחת בבחרתי וחו דהרמב"ס ז"ל דחתריס דחתרת הוח לח ס"ל כך דחמרו הגחונים ז"ל דהוח חלק בין חם הפסולים למעלה ובין חם הס למטה כדחיחת בכוף כל' מלוה ולוה :

והוי יודע שחם היו כל העדים הכבריס והפסולים בשיעה ל' לכ"ע פסול בלח בייך עשמת למלחת חחמו חלח ודחי בוים היח עמחה חו שמעחה לבן עב קלח חם היח עמחה חו עסורה :

קמט **שאלת** על חבה בהריגה בשגגה וסחה ובדקה עצמה ולח מלחה חו שמעחה לבן עב קלח חם היח עמחה חו עסורה :

תשובה דבר זה המלח מבוחר למה"ר יבדחל ז"ל סי' רמ"ו וכוח ז"ל בעלה דחם לח מלחה בלום עמחה דהרגשה שברח דחוריימח היח היכח לישבי למיכלי בהרגשה כמידי כדמוכח בפרק הרוחה בחם דפריך חמלח לחחר זמן פטורים מן הקרבן חי דהרגישה חמלי פטורים חלמח שברח דחוריימח היח מדמחייב עליה קרבן וביון דהרגישה דחוריימח היח הוי בלמ"ד וכחום דחוריימח דחפי' בדקה ומלחה עסורה ממחה כדחיחת בפרק בל דיד והיכח דחיכח למיכלי להרגשה בגון במחה לבן חו בל מרחה עסור בעלה ז"ל להלכה עסורה היח חבל למעבה בחב חמנם ירח חיבי להקל חם שמלח על העד לחלוחים דסמיך ויש בו משום קלח חע"ג דלובן הוח מפני הטועים שיהיו יודעים להפליח בין דם לדם ע"כ . וחי חומר כי המקיים חומרח זו עובר משום בני עמי הגרשון מביח חעגונות ומבטל מלות עוסה : גם מה שבחב דחם הרגישה ובדקה חחר בך ולח מלחה בלום יש לעמחה דוחלי יצח עיפח דם בחדל ונחקנה חו ניחוח דהרגשה שברח דחוריימח היח וכו' בדעעיל . לומו נכון חללי בלל דמשמע מדבריו שעמחה מן החורה וכח ודחי ליחח דחח בלל גדול חמרו חין בחשה מעמחה מן החורה עד שחרגיש ובדקה . וז"ל הרמב"ם ז"ל פרק חשיעי חין בחשה מעמחה מן החורה בנדה חו ביבה עד שחרגיש ובדקה יולח בשברה וכו' וחם רחיית דם בלח הרגשה חיבה עמחה מן החורה לין היא עמחה בהרגשה בלח רחיית דם . וכי חימח דחומדן דעמח דוחלי עפח דם בחדל יצח וניחוח וכי מחומדן דעמח חביח קרבן ומלחה מביבה חולין לעזרה . וכח דחוכח לה מפרק הרוחה דפריך חלמודא חמלח לחחר זמן פטורין מן הקרבן חי דהרגישה חמלי פטורין חלמח שברח דחוריימח היח מדמחייב קרבן עליה ובח טוכחה הוח דהחם בעלמח דס על החמם עסקינן ומשום הכי פריך ביון דחיכח דס והרגישה ודחי משעה בהרגשה יצח וחמלי פטורים מקרבן חבל בהרגשה בלח דס לח חמרו בייבין חייבין . ומרוב פשיעות הדבר חני חומר בלח היחה כוונה הרב לומר שהרגשה בלח דס הוי עמחה מן החורה בלח כך היחה כוונה ביון דהרגשה חם בעלח בחחר זמן חלין דבעת הרגשה יצח והיה עמחה מן החורה . חלמח הרגשה שברח דחוריימח היח בילבך חיב לן למיחב מדבבן חפי' היכח דבדקה ובח בח חיבו מחוור חלילי שחין לבו לחדם בזרות מדעחיבו מה שלח בזרו הרחשונים דבשלמח דס בלח הרגשה יש לעזור חבל הרגשה

בלח דם לח בזרו וכן בדין שלח יבזרו על הרגשה בים בחם חיני מחורעות בחחם הרגשה לחחה וחינה פחיחה הקבר בילבך לח חשבו לה בלל להה חפי' היכח דחיכח דס חמרינן בגמרח דחלינן הרגשה חי דגלים וברגשה עד שברגשה בחם וכ"ם היכח דליכח דס דחלינן בכל דהוה לח מעמינן לה חפי' מדרבנן :

בללא דמלחה דחה הרגישה בשעה וסחה בלחו שכי לחסורה לשמש בל עונה בוחם וחה הרגישה שלח בשעה וסחה יש לחוש בל זמן שלח בדקה חבל חם בדקה עלמה יפה חינה חוכחה בלל ודי לבן לבוות יברחל שבחחתירו על עלמן שחפי' רוחות עיפה דס בחרדל יוצחות עליה שבשעה יתרים נקיים חבל בלח עיפה דס לח חלינו שבחחתירו בלל מחוך ההלבה ומחוך דברי הפוסקים : ולחיפבר שבזמנו שלח הרב ובמקומו היו הגשים מחחתירות על עלמן גם בהרגשה בלח דס ומלח להס בחמך בל דהוה מהך סוגיח דפרק הרוחה בחם . חבל בזמנינו ובמקומינו לח רלינו ולח בחשעתי מי שוכח חומרח זו :

קנ **שאלת** ממני על מי שנדר חו שבבע לעשות דבר פלוני בחדש העיבור נחסר ברחשון חו בשני חו בבייסס מספק :

תשובה חין כחן ספק חלח חדר רחשון הוח הקרוי חדש העיבור ולפי' הוח לעולם מלח לפי שחינו חדיר קבעו חותו מלח עולם . וחדר בסמוך לניסן לעולם חסר ועשמת כדי שלח יחבלבלו הבלחי בקיחים בקבלה בידם שבין פורים לפסח בלבים יום וחס יעשו חותו מלח חסבו בחת יבוחו לחמול חמן בפסח דגרסינן פ' ד' רחבי בייס בלחו ליס למר עוקבא חדר בסמוך לניסן לעולם חסר וכבי ק"ל וגרסינן בירושלמי דמגלה מר עוקבא חבסח תרין בגרין בחדא בחיב וספר בחבי ובחבי חברחי מוספת על בחת חלחין יומין . ובחדא בחיב וספר בחבי ובחבי חברחי מוספת על בחת ירח יומין מלן דחמר חלחין יומין חדר ברחשון מוספת . ומ"ד ירח יומין חדר בסני מוספת ודחי לס בחם ומשמע דלכ"ע חדר רחשון מוספת וכן בעלו דמוספות פ' ד' רחבי בייס ע"ם . וכן למדו בירושלמי מבח דחניח בס בעידו בחעברין חת בשנה בל חדר שהיו חומרים עד בפורים בס בעידו בחעברין חת בשנה על חנחי בדח חמרה חדר רחשון מוספת חין חימר חדר בני מוספות לח בייס על בחת ומעבר לס ע"כ : הילכך חדר רחשון הוח חדש העיבור :

קנא **שאלת** ממני על מה שבחבו בחקונים בסופר לבעל שנייר וסדיו וחקולמוס ובשלמח בייר וסדיו נרין שיהיו מעל בעל דבחיב וכחב ונתן בבל חקולמוס לנחש :

תשובה כן בחוב בספר החמורה דחקולמוס חין לחוש חפי' לימו ע"כ . וחיפבר לי לקיים שחבתב לפי שלפעמים יבבר חקולמוס בבחיבת בגע ולריך לחחוך ממנו ולחקנו ויש בחן חסרון בייבר ולבן לריך שיהיה מעל בעל במו בדיו וחע"פ שחסרון בדיו בייבר בגע מה שאין בן בחקולמוס סוף סוף יש לפעמים בייבר בחסרון בחקולמוס בעלמו לח חלקו והבשיבו לחקנות בבל בעל . ומו לפעמים יהיה חקולמוס עבוח בדיו ובמלח לוחו דיו חסרונו בייבר בגע שברי בוחב בו יהיבה רחשונה לו מקלחה . ומ"מ חם לח חקנה לו בסופר מחחלה ובח ליחנו לבעל לחרי בן חין לריך ליחן לו חקולמוס לחי משום שמח היה חקולמוס עבוח בדיו הרי חקנה לו בבל ושם שמח שבער חקולמוס וחיהנו חין זה חסרון בייבר ופשוט הוח חבל בבבח לחקנותו חחלה מנסג יפה הוח לחחקנות לו לחפי' חקולמוס ולבן חזבירו מקלח בחחרונים גם חקולמוס ובסמ"ק מבללם וחיפבר שבחעם הוח מה שבחבתי ועליהס בחבו בופרי בייר לחחקנות לבעל גם חקולמוס . ובמה שבחבתי יתורן זה שרחיתי בחוב בשם רשב"ץ בחשוב שהוח רב שמעון בן למח חורחן ז"ל וז"ל לריך בייהיס חקלף והדיו של בעל-ולח בזייר חקולמוס . וכחב עוד ז"ל ויושיע שבעל חקלף והדיו וחקולמוס לבעל בחחם ע"ב. בלשון בחלחון הוח חו בדין ובלשון הבחי מן הבחבר וקבעו בחבתב על פי בחחחירים ויפה עשו וכן נהגו לחוש לבל הבפקות ולבל חומרות בחחחירים לבחחלה בניעין וכן נהגו שלח יחחחו בעדים עד שייבם הגע וכן לח יתנו לה עד שייבם גם בחחחימה ובשלמח שעה נחיבה עשמת בייבים בחב שחיחו יבול להזדייך לבל בעדים לחה לריבין להחחין עד שייבם ולפיבר דעשמת הוו מחום דבשל חמר לבם לחחום בגע וחם חיחו גע בשר עד שייבם

ומ"מ מומרוחיבם לבחחלה לבל לח בדיעבד :

שלח

קנב **שאלת** על מכבין בשבל כו מיסור ויש כו ס' לבטל תת המיסור ואחר מהמכבילים רצה לתובעו דהיכמ בשעה שבשל המיסור לא היה שם ס' ואח"כ נתנו מיס לתכבין ויש כו יותר מס' אם יש לריתוך על זה או לא :

תשובה לדעתי אין כאן בית מיתום דכיון דהדבר ספק אם הוסיפו מיס בתכבין או לא והרי המיסור בטל לפניהו לא נאסור לתוכו מספק . ואפילו תימא דבשעה שבשל המיסור לא היו שם ס' לבטלו מ"מ הרי נתבטל כשהוסיפו עליו מיס ואע"ג דקי"ל אין מבטלין לכתחלה כגון שידע שבשל המיסור ומוסיף עליו מיס כדי לבטלו אבל היכא דלא ידע הוי כאלו נפלו המיס מאליהן ונתבטל המיסור כיוצא לן מבכתא לא תיסורא אלא כגון שהדבר ברור שבשעה שבשל המיסור לא היו שם ס' לבטלו וכידוע שבשל המיסור והוסיף עליו מיס לבטלו אבל בנ"ד שאין הדבר ידוע ולא ביטלו לכתחלה אין לאסור אבל מ"מ יש להכם לתקור בשעה שבא מעשה לידו אולי היה המעשה דלילמא מתוך כך יתברר המיסור אבל לא נתברר אין היה המעשה ובא לאסור מן הספק הרי זה מבבד ממוכם של ישראל ומו לא מידי :

קנג **שאלת** ממני מוריעך דעתי אם יכול העבו"ם להכמיר רשעות על תפילין כשהר עיבור העור או לא :

תשובה ראיתי בספר התרומה בשמשפק בדבר זה דלילמא כיון דרשעות במוחות הלבה למשה מסיני לריך שהמדם לשמה ואסור בעבו"ם כמו ציצית דבעינן עוייה לשמה וגם בציצה לשמה פרק התכלת והמתמיר תמוה עליו ברבה ע"כ : ובכה העור בפיטות וז"ל וכתוב בספר התרומות שלריך שיהמירם ישראל לשם תפילין ואין להמירם ע"י העבו"ם ע"כ . ואומר מני דעשה גדול יש בדבר דכיון שהוא לריך לעשות עורם דלא ברשעה על רחם ועורם וי"ד ברשעה על יד להפילים שם שדי לריך ביטיה הכל על ידי ישראל כמו העור שבמזוזה בשעה בו עורם שיבוד לשמה כן עור הרשעה . לריך שיהיה לשמה לפי שבותב בשם הקדוש וכ"ם בהטרפות הטעם שבתב הרא ז"ל דקי"ל רשעות בחזקת שלא"מ הלכך אין רחוי לפקל בדבר כלל :

קנד **שאלת** על הדברים הלריכין ליעשות לשמן אם לריך דבור או סני במחבבה לבד :

תשובה בבר הבאו הרי שעים ז"ל בזה ובטלו דלריך דבור ובטעם לדעתי בבל דבר שבקדושה כגון ס"ת תפילין ומזוזה שלריכין שהיה לשמה אין הקדושה חלה במחבבה לבד אלא בדבור שהדבר שוהה רושם גדול וחכמי המדרש הזכירו זה בשמה מקומות . וא"ת הרשיה דבר שבקדושה אבל כתיבה נעשה בשיבין לשמה דכתיב וכתב לה לשמה לעולם לימוק לך דכמחבבה גרידתה סני . ו"ל דסוף סוף קדושה יש בגוף לפי שהקרא ספר וכתוב בו בדם משה וישראל . ואו לשם כתב אותו שהיה כותב בימיה לציפה וע"י שכותב אותו לשמו ולשמה כותב לפיכך לריך שיעלה הדבריה בפה בדי שע"י כך יפקיעם המעשה שאין הדבריה מתקיימים במחבבה לבד : וכן במלחה שופה לריך ג"כ לשמה ולריך להועיל בשפתיו בדי שהמיס יפעלו פעולתם בבח שהם הקדוש הממתה אל המיס ולכן טוב ויפר בכל הדבריה שלריכין לשמה נפרש בדבור שהוא עושה לשמן אבל בדיעבד מודה לי שאין הדבר נפסל בבך כיון שנאמר ותחב בדעתו לעשותן לשמן . וז"ל הרא"ש ז"ל ובהחלת בהיבמו יאמר הסופר בפיו ובפני העדים ובבעל הריני כותב נמ זה לשם פלוני וכו' וכן העדים בשעת החתימה לריך שיועיצו בשם הריני מותם נמ זה וכו' וכן כתב הרשב"ם והרמ"ה ז"ל :

קנה **שאלת** ממני על יוסף שבשתבה שמו מחתת מולי לרפאל הילך כותבין בנוס :

תשובה אם נשקר שם יוסף לשמרי וקורין אותו בל העולם רפאל כותבין בנוס רפאל דמתקרי יוסף ואע"ג דאין העולם מכירים אותו בשם יוסף לא מחזי בשקרא כיון שבשם שרואין שקרא לו אבין הוא יוסף וכל קרוביו ומשפחתו מכירים אותו בשם זה ואם אין העולם מכירים אותו בשם רפאל בלל אלא בשם שרואין דהיינו יוסף לין כותבין בנוס אלא אם יוסף לבד אלא אם יבתבו דמתקרי רפאל מחזי בשקרא שברי אין יודע שם זה בלל . וכן אם סרוב קורין לו יוסף והמיעוט רפאל רואי לכתוב בנוס יוסף דמתקרי רפאל ולא רפאל דמתקרי יוסף בשם רפאל שיקר וכותבין דמתקרי יוסף :

ודוי יודע הלא אתרינן דמחזי בשקרא אלא לאותם שהיו כותבין פלוני דמתקרי פלוני . אבל בשאת דנהיגו לכתוב וכל שום אותבן ומיבא לא מיחזי בשקרא דלילמא אים ליה שום אותן ואתן לא יודעין ליה . סילבך אפי' שבשל מבירין אותו בשם יוסף ולא בשם רפאל בלל אפי' יבתוב יוסף וכל שום אותבן ומיבא לא מחזי בשקרא אלא דרבה בתוב ככה מפעמא דאתבן וכן נהגו :

קנו **שאלת** ממני מוריעך דעתי על שנהגו הסופרים לבפול הנייר שבותבין עליו הגט י"ב בפלים בתנין שיעות הגט במקום שרשעו אי אפיר למעבד הכי או לא :

תשובה משמבחת אתין זה שרשעו שהרי בשוד שבותב בשיעות הרחשונות יבשבל מקום הבפל וחוזר לבתוב שהיה ושעמת דבעי שרשעו משום דבתיב ביה ספר וס"ת מי שני שרשעו בס"ג : אלא שהביאו שאתרונים ז"ל שיהיה השרשעו מבחן בדי שלא יראה מבפיים ואי שני בשיבפול הנייר מה לי מבחן מה לי מבפיים וכן נראה מלשון רשב"ן ז"ל שבתב ועל השרשעו מקובלני מרבותי שהשרשעו מבחן וכן עמת דבר. ו"ת ה"ב אתי אין משרשעין בתבר וי"ל דתפ"ה נראי מבפיי' נבע אבל בבריאל או בקנה הינו נראה בשמשרשעין אותו מבחן אבל בשמשרשעין אותו בפיים יש לחוש שתפי' בבריאל לפעמים נראי' לבך תיקנו שרשעו מבחן ע"ל מדברי רבינו פרץ ב"ה: משמע מדבריו שאין שרשעו אלא בתבר או בבריאל או בקנה וכיוצא בו שרוחש קצת בנייר אבל בפילא הנייר הינו רוחש בלל כי אפי שעה הוא מתפבט . עוד יש לחוש ממ"ש הרב האזהר לבן יזהר הסופר שלא יבתוב על קו השרשעו בדי שלא יראה בתיבה עקומה כי אם בתת השרשעו בין שרשעו לשרשעו ולא יהיו בתיבות עוברות משרשעותין ע"ב : ואם אירע שבבר בבפל הנייר שיבתוב על קו השרשעו מה בבך אין שבתובה מתעקמת בלל ומ"מ מודה אני שאם הנייר קצה שיהיו בבפלים עומדים ויבריס עד סוף בתיבה שגם שני בשבי דמה לי שרשעו בקצה או בחוץ או בבל בבר השומד ויבר שעשה הוא בדי שתהיה בתיבה יפה ואם אירע ואין יהיה סופר לומן שבותב בתיבה יפה שני בלא שרשעו שלא חלקו חבמים בדבר אלא לעולם בעי שרשעו בס"ת . ואתרינן בתדש מין אפי' שרשעל שספר למד מדם הילמון שאמר זה ספר תולדות אדם וגו' ושרשעל היינו שרשעו ומבאן למדנו דבעינן בגט ע"ב שיהיו שרשעו בתנין זה שבתוב בס"ק דבריאות נבי שתן שהשאה תז"ה ע"ב לוגין ד"ה בגיטעריא ע"ב שי :

קנז **שאלת** ממני מוריעך דעתי על רחוקן שבירים אם שבתבו וכעל בל המועדות אבל לא אתר בל שדברים שגורמים לבעל הגט שרי שם בעליה וגם לא פסל עידי המועדה והלבה השעה ובשאת ואתר בך בביון שעדים שמסר מועדה על הגט ומל ביטול המועדה שהיה שהום ועידי המועדה העידו שבבתו בחותמו שם הגת שבעלה ואם יש לה בניה שם שם ממזרים או לא :

תשובה שאלה זו מורבבת על מועדה וחותם משמע דסבירא לך דאין מועדה בלא חותם וסבי משמע מדברי רש"י ז"ל דפי' עלה דרב מניד מלן דמבטל גיטה ומלן דמסר מועדה לגיטה ופרש"י מלן דמסר מועדה בגון גם המעשה בישראל ומוליא לבה על בניה ואפי' בשעה זו שם העידו העדים בישראל אבותיו עד שגירש אבל לא בשעה שבישל שם הגט שדבר ברור שאם בשאת לא הגת אלין בתן בלא נפה בעלמא דלפי' לפי דבריו הגט פסול היה . וכן בתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלבות גירושין וז"ל לא היה אלין בתן שבותב אותו לגרש ונתנו ב"ד של ישראל לו אבי אלינותו ואבותו עד שגירש הרי זה גט פסול הוא וישראל שבותו ויחזור ויגרש ע"ב . וכבר ידעת שבל מבום שאבגט פסול אם נשתת לא הגת וחולל בבר וכן בתב הר"ב ז"ל פרק עשירי : אבל רוב מפרשים והרמב"ם ז"ל מבללם ס"ל דים מועדה בגט לפי' בלא חותם וכגון שבישל שם הגט קודם שבגיע ליבה . סילבך אם העידו העדים מסמר מועדה בלומר שם הגט וכיה ממזרים וכן בתב בהדיה הר"ב ז"ל בדור גם בן אלם נשתת הגת וכיה ממזרים וכן בתב בהדיה הר"ב ז"ל פ"ו ז"ל אלין שהביא גט ונתנו לאשה אין חוששין שמא כיתלו הגת בחזקת שהוא בשר ותשתא אלא בחזקת שהוא בשר ותשתא אחר בן שביתלו

בניעו מגח וחולד ממזר ע"כ . מ"ש אין מקום לבעלה מגח מם ניעול
מחולטום מוטיל מעפ"י בשידי המודעת משידים במסר מודעת נם
על ניעול המודעות כיון מכחתה מחעם ום לם נעים . לש מכחב הרמב"ם
ז"ל בפר מחבואים ג"כ מבניעו כי ניעול המודעת חושל לכל מודעת
בקדמה מכריח דשכיון ואני חומר לנחם כל מפק ביעבל כל מודעת
ושוב ביפסול כל עד בישיד במסר מודעת בפניו . וא"ם מה חושל לנבי
מיכורה מם ישידו ונם בשר הניזו אני חומר כל בכוח פוכל שניו לף הוח
מבעל מודעת לנמרי עכ"ל הרי מחם חומה כי לדעת הרמבו"ם כי ניעול
המודעת חושל לכל מודעת בקדמים ולף הרמב"ם ז"ל ג"כ לא חמר מגח
לנחם מידי כל מפק וא"כ אין ניעת מבם מחחתם בשלם ונעשם נעים
ממידים בדבר בשוה מחלוקת לו מפק . וז"ל הריעב"ם ז"ל בבם הרמ"ם
ז"ל פרק המסרב מביעולת במכיון הדת כיון דבשלמת מבני ניעול לבעולי
מודע' אלמת בחד דבשת בחדייהת חלינן כי מחמרי כל חד מיהייהו נמי
לבעולי מבריס לנפחד דבשת בחדייהת חלינן דסוף סוף הם בעלי למודעי.
ושוב לפי' ניעת בסדרי ניעהו חוקן הדת לנבי הבדי' וחוקי ניעת מחקחת'
ובני נמי מסחבשת לחלמ"ה נע מעושם ביבחל לכבר היכת דמסר עלי'
מודעת בפ"ב בני נמי לנים נים מקנחת : ובי"ת בני נמי ע"כ הת דחנן
לנו בכוקין לחוליח ובל היכת דחקון דבנין למקף מניעת כיון דמלי
למיסר עליס מודעת דנים לם מקנחת מה הועילו חכמים בחקנחם
לנח מבום לכל מודעת חים לה מקנחת בניעול וס"ה והוח הדעם נבי
מסר ומנחם בל חד בדיעים דעולהו בכחי עייעת חד עדמת ניעהו ע"כ
וביון בניחבאר בים בחמי נחוני בניעול ניעול המודעת חפילו בלח
חסר הלבון בכחב הניעו לו הלבון בכחב הרמב"ם לענין בחבעת בינע זה
לכחהלה לח מבחבר ביחלוק עליהם הרב ז"ל מן הקנם לל הקנם דבבלנו'
בלח חובת בו לכחהלה ניחת לכל בחלח ויהיו בניס מחנדים לח חמרם
ז"ל . והו בין זה המעון שך בבחלח והלי נמר ועידם ובבחת לקלקלה
קל מבון . והו דעידי המודעת דבשיני ניעהו דידהי בחינע בעל ובקנו
עד בבחלח ובבת חיבת למיחר בלח ב"ע נמרי דיעת :

בללא דמלחת מין לבם ו יולחה מקחת בעלה ובניס בבניס חפי'
לדעת הרב ז"ל וחפי' היחת לדעת הרב בלח מ"ח חוקי
רבווחת הני בנוד הי וחוקן ניעת לחזקחת ולח בלח : ולחיהי לחמר
מן החחדנים בבחב ז"ל וחני הסבחי לבעל המודעות במסר בסוח מבעל ולח
הבחינם וקודם הניחנה ולחחר בכל המודעות במסר בסוח מבעל ולח
חני מודעת דסהדי ומרע מעשה ב"ד דלנים לחפילו בחרי למרינן
לח חני על פה ומרע לבעדת וב"ם מעשה ב"ד ע"ב . וחעפ"י בחין חני
סומך על מעשה זה לבחהלה בלח בימר הלבון בבחב הרב ז"ל חו הלבון
בבחב הרמב"ם ז"ל מ"ח לפניפין היכת בבבר נבחת נפני נעל הנעניים
בבחבתי למעלה מוניל :

קנח שאלת על בער בחין מבינין עדיו חלח בניס מהדייהם הם
לריך לעבוד ב"ד חחר וילבו חלו ויבידו על מחיומת
הנדים וחי זלח בסוח מילחת למיזל לחבסודי נבי דיעת דבליר מייהבו
מחי הקנחים :

חשובה מקנח טובה יש ביבידו בפני הדיין הבלעדי בזו מחיומת
פלוני ופלוני ובומבינן בך במובב חלבת בחדת הויבת בך
הבפן בעדת הקדמת ומחלחיהן חבן פלוני ופלוני דייני ומבחמודעת חבן
חחיומת ידיה דסהדי דחבחי בבער ומבבידו בל חד מינן לפלוני דייהת
מבדין דהוה ניהו מחיומת ידייהו דסהדי מילין דלעיל מחקיים בעדת
דבן בדמזי וח"ה לוך ישידו בפני ל' והלח חין הדבה חלח בפני בלבם
בסם ב"ד . הח לח קבית בין בסם בעמם מבידין החיומת סוי בחלו
מחרים מעידים בפני בלבחן וחין מדקדקים בדבר בל בך דקיום בעדות
דבבן הית . והיהיהי מי בבחב דחם נחקיים הבער בפני רב הניל בני
בסבי ולח בניח חלבת ובנר בחבני על זה בחבובה חחרת :

קנט שאלת ממי חודיעך דעתי בישראל בחוח דר בחוכל לל
בחבה נבולף חו בריחות חו בדמיחת בניס מהבחים
חו בחלל חן חל חוחיל והמבח הוח לבבור חוחם מבלם בני' לבלם בניס
ובלם הזמן בל הלחבן ושבר חוחם לחזבן לע' בניס חחת הבר החמוחם
על זה והיה בחשון דר בח' מהבחים הם יבול לחזבן לחוליחו חו דילמת
מי למימר לני מחקחי מחלה :

חשובה הדין עם לחזבן חן הדין וחן החקנה ויבול לחוליחו ולח
עבר חשוב עני המחפך בחברה . חן הדין דנרסינן

בחזקת הבחים לחמר בחוחל ובבני הבעו"ם הני הם בחודבי ובל המחזיק
בדם זבה בדם מ"י בעשת עבו"ם ובני חני זוז לידים לחבחלן ליה
ישראל לא הני עד דחועת בעדת לידים וחבחה הרחב"ם ז"ל פ"ח
מהלבות זביה וחחב עלה בד"ח בחקום בחין מבחה לחלך חבל
הם דין לחזבו חחלך וחבחה בלה יבה בחקום בחין מבחה בבער חו
בחזבו דחים וביולח בדברים חלו שובין בפי מבחה חחלך בבל דיני חחלך
בחחון על פיהם הם דין ע"ב . הילבך בב"ד ביון בבבר לחזבן חחת
הבבר וחחב לח הבבר זבה בדיהם וחין חוקה בחחון בחוין חובל בלום בבך
הוח דין חחלך ולח חיבחיח בל"ד בחין בחוין לוחה לבבור בל החולבה
בלה הניח בדר בו לבד בלה חפי' הים לוחה בחוין לבבור הבל חין
בוחבין לו בבבר בדה בחלוקה חו בחבר וחבה בדיהם וחפילו בלה
דיעת דחלבחת חני לחזבן לוחר חו חבבור הבל חו חניח הבל ביון
בהחחבה הוח לבבור הבל ביחד וחוה הבעם חין בחן חבום עני החבפך
בחברים בהרי בחחון חיבו חבפך בלה בניח בהוח לר בבד ובין החחבה
לחלוק הבבירות בלל ובלחו הבי בעשת חיבה חחריני בחין זה
עני החבפך בחברה ועיין בדברי החבברים ז"ל :

ולענין החקנה הים בחלוחת חלריה חקנה בלה יובל לום חבם
לחוסיף על לום הים חו חנוח בבר בו יחרחל וחפריהו על
החדה בחפי' עחד הבעו"ם ובוחיהו לל יהור בו יחרחל חחר בל בילבה
חח הרחבון בד בחלחתו חובריה החזקות זה לזה בדחים יקריה . ח"ח
חין רחוק זה בוכר על החקנה חבחה בעחים . חדה בחחלה בבעבים
בחעין בניה חחחת ידי יחרחל חחר נבים ורחוק זה נבים בחקום
הרחבון וחין חחזיקים בבל יחרחל . וחו בי רחוק לח הבר הים זה
לבדו חלח הבל ובחעין לח הים חחן בבל וחין חוחב לבבור חלח הבל
יחד . וחו דחבחע בלה הים החקנה בדבר הוחע למלך חו לבר הבוחד
בחקום החלך בין בידול לבוליח חח בחעין ולבוח חח רחוק ולבבור
לו הנקום הבוח בזה דוחה חחם לבל החלחזחים על החלך בלה רחיהו
חי בידעין חזקה דדיעת דחלבחת הבי הוח הים לזה ומחר לבל חי
בידוף זה הים נרחה להלבה חבל חה נעשה בבבר ובעו חחוכרים
חזקות חחולחל בל החולבה זה לזה בדחים יקריה וחפי' הבעו"ם וב"ם
ישראל והחחבא שיקר בדול בדיני חחוחת :

קס שאלת דחיבת חני בוחי בחחת דחחבייהת חיבת בחחת דחין
עליה חולק ואיבת בחחת דחחלוקחה בלדה וחרוייהו
חיקרו בחחת בחלחוד ולריך לחזה לדעם חלי חיבת בין הלי בחחת
להלי בחחת :

תשובה חיבת בייהו טובת דחחחת דחחחי בחין חחלוקת בלדה
הית לעולם הלבה ועלה חחר ר' יוחנן הלבה בחחם חחחה:
חבל בחחת בחחלוקחה בלדה יבי דחחחת חיקרי חבל הית בחחלוקת
יחיד ורבים דקי"ל הלבה בדבים חבל חי חחחבר בעחים דיחיד בחקינן
בוחיה הבי חחי בבי בחחת דחחלוקת בלדה חי חחחבר בעחים דחסוק
דפלוג חית לן למפבק בוחיה חבל חם הבעחים בקולים לבבי חבה
חוחה רבי בלבון בחחת למפבק הלבחת הבי ובן בחב הרחב"ח . ובעלי
החחבין ז"ל . ומה הבעם בעלחו חוחה רבי בבבת יחיד בלבון רבים
לפי בראחה חת דבריו בדי בחפוק הלבה הבי :

קבא שאלה דחובן חבר חחחים חבחו עליו וקבל עוד בידות
בחבון בבל חבלחו לנרבה ושלח יחקרב לה יוחר
ובבוחו חבעת בבחיהו חלו החחבים הית זוכר חבלחו בעבה בר"ה על
בדריו ובבוחוחיו חה יחיו דיעו בחבר הבידות ע"י חבלחו חו חה יחיו
דיעו בניעו הבת חבת הבידות בעליו לנרבה :

תשובה חבה זו חבורה עליו לעולם לדעת הרחב"ם ז"ל וחבחבים
חחדיו דבין בחים זבור חבלחו בבעם בדבו בעל חבלחו
וקיים בדבו ובין חקבל עליו בידות בחבון בבל חבלחו חין לו בחרה בלל
ובין בבלל בבידותו חלח יחקרב לה יוחר חין לו חקנה ע"י בינרבים
ויחזילים בחרי בל פעם ייחקרב לה חפי' ע"י חיבוק ונישוק חבר
על בידתו וחרי הוח בזיר בחבון וחסור בין ובחגלחת ומותר ליעמת
לחחים :

ולענין היבה החבה חנרם חותה בדי לקיים בידתו וחרי הוח פעור
חבבידות בחלי"ה בהוח חנרם חותה חבת בבידות ומחזי
בינע חעוחה ח"ח נע גמור הוח חחין זה חותם בין בהוח הבית החותם
על עלמו ומפני בחחרו החחרונים ז"ל בבל חי חבת לנרם לת חבבו

חבת

מכח שבועה לו נדר מפירין לו מחלה ושירות שמשון חייו כך הסדר לפיכך נראין לתת לה גט אחר לגלות מידי חשבון זו שכרי גט זה חייו משומה שכבר יצא מידי שירותו ביום הראשון וכבר הלכתי כזה במעשה שהיה כיוצא בזה :

קסב **שאלת** אם יש לחוש במקומותינו למה שכתב הרשב"ץ ז"ל בחשובה שיש לעשות כמי שנשותו למזרח שהוא הל קבלת כל יכמעתל ובירושלים לעבול המזרח הרע כזה :

תשובה אין לחוש לזה במדינות הזאת כלל שהוא ז"ל לא אמרה אלא בזמן שהוא שותו לרוח אחר והשכו"ם מוכנים לותו ומחזירים לותו למזרח לא היכא קפידא דמשמע שהיו מחכים אחרי הכבל שלשם אבל כשיבואל שותו למזרח אין כזה קפידא . ותו כבל המקולין של בית המטבחים עשויין כנגד המזרח ואין מקום אחר לשחוט אלא שם ואין נרחה כשותו למזרח אלא מפני שכשם הוא מקום המוכן לשחיטה והוא ז"ל כתב ומ"מ אחר שרוב המשתמשים מקפידים בשלשם והם מזרחיים כשעת מעשה לשחוט כנגד המזרח דוקא ראוי הוא לעשל המחבר ע"כ . הרי שעיקר טעמו ז"ל מפני שמזרחיים בשעת מעשה ואו היכא שעמת אחריות שאין קונין מכמקולין אלא המוקדמין של הכשחה אבל האוחרים מניחין אותו לשם מפני הניקור ומנהג יפה הוא שאין הכל נקיקים בניקור גם הבנלות והערפות מניחים לשם ואם לא ישחטו אלא קבלת יקפידו בזה אלא לאכול הכשר ולא ימלאו שרואל כשר לאכול הילכך ראו הרשתונים אלא לחוש לחשש זו מפני מקום שרואל וכן נהגו בארץ הזאת אלא להקפיד בזה :

קסג **שאלת** ממני חודיך אם מותר לאדם לאכול ולשבח את חשמו סמוך לוסחה :

תשובה דבר זה כתב מהר"ר ישראל ז"ל שאסור ועיקר לדייטו ממה שמצא בשו"ת בניימוני בשם הרמב"ן ז"ל הורו מקלת בעלי הסוברים שיהיה מותר אלא בחבמים אבל שאר פרישות לא החמירו עליו שאין לאדם חשש לכריחם על כאן אלא שרוצה לומר שאר פרישות כגון אלא יגע בה או אלא יאכל עמה וכה"ג שהם הרחוקות ופרישות לחפוקי חיבוק וניבוק דהניחם משם כמו חבמים ואלא מיקרי פרישות ובכלל חבמים הם ומלת שרי אלא לשאר פרישות משמע כהדיח דחיבוק וניבוק דאורייתא לישון לחסירי עכ"ל : ואני אומר כי לא לקדק הרב יפה דשם רואים מדבריו דוק וראה שהיה אסור אלא בחבמים הא חיבוק וניבוק הוי בכלל שאר פרישות דאלמ"ם עדיפא מיהא הוה ליה למימר הוו מקלת בעלי הורחה לחפילו חיבוק וניבוק לאסור וכ"ם חבמים דהא חיבוק וניבוק לא הוו בכלל חבמים דחבמים דאדם בכרם וחיבוק וניבוק בלאו אלא מקרבו ואלו חיבוק הוו ספיר בכלל שאר פרישות ומשום דשמוך לוסחה חבמים נופיש לא הוי אלא חשש דבריחם וקרא דוהשכרחם את כי יכראל לחשמחת בעלמא הוא סוך קריבות כולהו פרישות קרי להו וחייתי כדין שבחב הרשב"ם ז"ל ח"ל לפיכך היה אסור אלא בחבמים כלבד וכן כתב הרמב"ן ז"ל עכ"ל. הרי לך בפירוש בשם הרמב"ן ז"ל עלמו שלא אסרו אלא בחבמים כלבד ובעמת הבא היכא חדא דעיקרו לישור לאו ואלא נזרו בו כי היכי דנזרו בישור כרם . דקי"ל דוסחות מדבנן וחפילו חבמים עלמו לא הוי אלא מדבנן ומיהו ממה שבחב הרמב"ן ז"ל הורו מקלת בעלי הורחה משמע שים מי שאסרה לישור . וכן כתב הרשב"ם ז"ל ח"ל עוד הקלו בה שיוצא לדרך שמוך לוסחה פוקד את חשמו פקידה זו וחפילו בחבמים ים מי שאסרה שיה אסור אלא בכל קריבה שבעולם כיצד והיוצא לדרך הינו פוקד בחבמים ואלא שהינו אלא פקידה בילו ודבר שכבל ואלא יחלה בי כן עכ"ל : הרי לך בחוח מחלוקת ים מי שאמרו הכל ים מי שאסור הכל כיצד אלא שכבל פשרה זו לישור חיבוק וניבוק ולשאר שאר פרישות לא ראוי שכבל זו היא כדברי החוסר בחיבוק וניבוק מפני בשם בלאו אלא כיצד אמרו, וכדברי המחיר בשאר פרישות מפני דכיצד אמרה הוו מדבנן . אבל הוא ז"ל כתב בשם הרמב"ן מה שהיו בחשש בחבמים לבדו וכדכתב הרשב"ם ז"ל :

והוי יודע דרוב הפוסקים אשר הנו רגילין לסמוך עליהם פסקו להקל וכן מבמע לבון הרמ"בם ז"ל פרק ד' וח"ל וחשור לאדם נבוח על חשמו סמוך לוסחה שמא תרחה דם בשעת חבמים שאמר וכו' משמע אלא אשר אלא כיחה לחיכא למיחם שמא על ידי חבמים תרחה דם לחיכא תרתי חבמים ושם אבל חיבוק וניבוק ליכא למיחם כולי האי בע"כ כך תרחה דם ובוח לבון הסשבה וכן כתב רש"בן וכן נדחה דיוק ספר התרומה וכן בספר המלות כתב לבון הביאו סמחבר וכן פשט היוצר בכל מלכותם ע"כ וכן כתב בעור בלי מולך הילכך חיני רואה לחדם מומרות על יכראל שם אלא החמירו הרחבנים והלואי שיעמדו שם שטועל עליהם לחפשם מרושם לא חפשם ולא יאכלו כיוצא זה זה ולא זה :

קסד **שאלת** ממני בחלמון שנשחל אבם ופירשה נדה שם חשור להחיחמ עשה בלא שומר לו דילמא לא חקיף ליה כבמור ואח"ל חקיף ליה יליף דחבם חדשה היא לו מחזיר חת נרושתו ופירשה נדה מהו :

תשובה לא חלקו הבמים בכל הובאת חבם ופירשה נדה דהוה יש בין החבים והיא יש סבים דכיון דחבם חדשה היא לו הדבר ברור דחקיף ליה יליף ובמח יהוא עליה והדרשה חלמון חקיף יליף עפי כיון שהוא יודע ומגיל בזה בשה בחח לחלק חף אי חומר מי שנשחה זמן מעט אחר שנחה חבמה חלמו אי שיש לו חבם אחרת לא חקיף יליף לכל מי שנשחה זמן מרובה חקיף יליף אלא שיש לחלק : לכל במחזיר נרושתו אם מחזיר מן החילובין הדבר ברור דאפי היא בשאר בשים ואם מחזיר מן הבגולין כיון דלאו חדשה היא לו הוה רגיל בה לא חקיף ליה יליף בה ואפי יש לו פח בשלו ומותר לאחיחמ עמה . חדע שאפי אינו חוזר עליה מעורבי המלחמה דכיון שאינה חדשה לו לא אמרינן בה ובמח אם חבמו אחר לקח . ואינה נמי כיון שאינו שמח בה לא יבוא עליה בדחפה ואשמה דרבין היא ואין לנו אלא מה שאמרו . ואם נשא חשה חדשה ולא בא עליה עדיין ובשה אחר בחופה כמה לילות ולא בא עליה ופירשה נדה כתב מהר"ר יצחק ז"ל שהיא פלונחת דרבוחת ודעמי לאסור כיון דמזיון לאלא חקיף ליה יליף בשאר זו אפי' בשעת החופה לא מיבין ליחוד דילמא לא יבוא עליה והוא ז"ל כתב המחמיר חבא עליו ברכה :

והוי יודע שאם פירשה נדה בחוך ימי חופחה אפי' שעברו ליה שחים או שלשה לילות או יותר כיון שעדיין לא עברו כל ימי החופה היא יכול בין הבמים והוא יכן בין החבים :

קסה **שאל** החכם כה"ר שמואל מדינה יצ"ו מבלוניק על ס"מ שנתן נם לחשמו בחנאי אם מתי במעבדיו לחחקין שמואל ונקרע נגם קרע כ"ד קודם מיתת הבעל שתי שעות או בשעה ובחבת ברחים חשובתי על עניו אחר כיוצא בזה אלא שאומו מעשה לא היה במעבדיו אלא שאי בעולם והוכחת מכחה לשומה בחומה חשוכה אלא הילכחים חלילה מצא שאי בעולם דהיינו סמוך למיחה ובאומה שעה כבר נקרע נגם אבל אם אמר מעבדיו אם מתי לפילו נקרע נגם קודם מיתה הוית מגורשת גמורה ואינה צריכה חליצה : יפה כחבת שכן הוא דעתי דאם אמר מעבדיו או ע"מ לדעת האומרים ע"מ כאומר מעבדיו דמי אפי' אם נקרע נגם ביני ביני הרי היא מגורשת למפרע מעשה שהיה נגם לידה ואינה לריכה חליצה וגם כאב כך היא הסכשמעו אלא שאשה יצא מאישור עדות ואשה לא חיכל ואל חמה כי אשר אבי לעשמיד הורחה זו אפילו היה שם אישור ח"ל כ"ם כ"ד לריכה אלא חיישור יבמה לשוק שהוא בלאו אלא דלא חהיה אשה המה המולה לאים זר לפי שבבל מחלוקת שאני רואה הגאונים ור"ח והרי"ף והרמ"בם ז"ל מוסכמי' לדעת אחד אני נוהר אחריהם שדבריהם דברי קבלה וכ"ם כ"ד דאיכא קנוני ובחראי כאשר כחבת . ומשאה אני נוחם ונוחן על דברי החורת כאב על חשובת המרדכי אשה שכן דעת ר"ח לפי נרושתו והוא מחלק בין חנאי אם מתי וכין חנאי אם לא כאחי מבלן ועד י"ב חדש ומשום כין מיושב למעבדיו והשואל והמשיב לא נשאו ונחנו אלא לפי שברות ר"ח וכ' שברות אלו אינם כדאי לסמוך עליהם לענין אשה דאם היו רואה אינהם גם אלא שעה ק' קודם מיתה לימה מבעה בחי בעולם לומר לו להזהיר מיושב ולכן הסכימו דמיושב אם מה מבעה נחינה הגם מבמע: גם שהוא מפוש כין מעבדיו למיושב אינה לימר דדוקא במיושב אינבר לפרש מבעה שאני בעולם אבל במעבדיו ליכא לפרושי הכי דמעבדיו מבעה נחינה הגם מבמע : והא דאמרינן בגמר' אמר לה מיושב למעבדיו דמי היינו להשוות מיושב למעבדיו עדיף מעבדיו אבל לא להשוות מעבדיו למיושב דמעבדיו עדיף הילכך אפילו אינה דמיושב אם נקרע הגם לא הוי גם במעבדיו אינה לימר דהוי גם . כחבת כי לדעת הגאונים ור"ח והרמב"ם

וסרמ"ם ורם"י והרמ"ם והרמ"ן ורבינו יצחק והר"ן ז"ל כולהו ס"ל דמסיום אם מתי וכ"ם מעכבינו אם מתי מגורסת לכל דבר ולכי מייתי טוי גיעת משפה דמצומה אסבירא גע ליתה ואפילו נקרא הגע או נחבב כיני כיני ואינה לריכה חלילה זה אמת אלא שרגיל לרבינו ירוחם שבתב ור"ת וכן ר"ח כתבו כי ס"ם בסיום אם מתי וכיולא בו דסוי מגורסת ואינה מגורסת בתוספ סימים וכודאי כי ר"ח נתחלף לו בפוסק אחר שהרי סרמ"ן הביאו דר"ח גרים מסמיים היינו ר' מאיר ומכאן יש ללמוד שגרסתו היה בגרסת הרי"ף והסתומים תבל כדי שלא יצטרך מקום לבעל הדין לחלוק תעתיק לך לשון רבינו מאיר המעולי כי שמת לא נמלא חלילה ח"ל מה הוא בתוספ סימים פי' המסיום אם מתי קאי או מעכבינו אם מתי קאי : שרי היא מגורסת לכל דבר ובלבד שימות אם עמד תיגלגי מלתא למפרע דא"ח גמורה הוא ורם"י גרים מגורסת ואינה מגורסת ולפום כהי גרסת אם לותה ותבלה נפרע מנכסי הבעל דקי"ל כל מקום שחמרו חכמים מגורסת ואינה מגורסת בעלה חייב במזונותיה אבל בגרסת רי"ף ז"ל כיון שהיא מגורסת לכל דבר משעת נתינה הגע ובלבד שימות אין בעלה חייב במזונותיה : ומסקינן בגמרא וכי מייתי סוי גיעת ושל קי"ל דאין גע לאחר מיתה ומכי בתומר משת שאני בעולם לומר נעשת שאני בעולם ליטוי גיעת סילבך חייל גיעת מחיים משעת נתינה וכיון שאיר גורס נעשה לומר לה משעה שאני בעולם ומפרש סבלבה בעניין אחר וכתב דאם אמר שרי זה גיעך משת שאני בעולם אם מתי מספקא לן בימים שביניהים ולכי מייתי סוי גיעת אבל בסיסום אם מתי שרי היא מגורסת לכל דבר וכתב הר"ח שכי גרים וכן נראה מפסק הר"ם ע"כ פשיטא דבריו וכן עיקר עכ"ל. הא למדת כי רבים מעידים על דעת ר"ת ז"ל ואחרי רבים להטות : ועוד כי יש גדולים אחרים בעלי סברת זו מלבד אותם שאר הקיפה עליהם הסגנת כ"ם . וכן כתב הריטב"א ז"ל ול"ל ואין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא כרבן דפליגי עלייהו בבריייתא ואמרו מגורסת היא לכל דבר ובלבד שיתקיים תגלו ע"כ . וכן כתב הר"ב לדוק ז"ל וז"ל והכמיים תומרים מגורסת לכל דבר ואמרינן בגמר' חכמים היינו ר' מאיר פי' שהרי כך אמר בעיבור תלוים ומסדרינן מזוני ליכא ביניהו דלרבנן ליכא לה מזוני ולר' מאיר איכא לה וכן נמי אמרינן בגמ' מתי ליכא בין ר' מאיר ור' יוסי ומסדרינן אסם תלוי ליכא ביניהו ע"כ . הרי לך שלא בעלי סברה זו . עוד כתב כ"ם מ"ש שיפסיד לומר שגרסת התוספות היא כגרסת הרי"ף ומאחר שהתוספות ז"ל אחר זכרתי ע"כ : ואני סובר כי לבר זה לא לימצר וק"ל לבנין מתוך הספרים ובפרט כתב רבינו ירוחם ז"ל ולפירוש התוספות כולן מגורסות ואינן בתוכן סימים ע"כ . עוד כתב כ"ם כ"ם דאפילו לדעת הפוסקים כר' יוסי ר"י אינו תומר אלא מן הספק ול"כ היא לימצר לומר דהוי ספק ספיקא כי מחלוקת שני פוסקים הוי כספק וכמו שכתב הרשב"א ז"ל : שעשה נכון הוא זה אחר לריך בידוע כ"ת שים קבלה בידינו אחר ספק ספיקא שאינו מתפרץ לא בחלינן בית נקולא דאשלמינן הלה הא' ניחא ספק לי גרסינן מגורסת לכל דבר ספק לי גרסינן מגורסת ואינה מגורסת ואח"ל דגרסינן מגורסת ואינה מגורסת ספק אם מסיום משמע משעה נתינה או משעה שהוא בעולם דסיינו שעה אחת קודם מיתתו : אחר לא תוכל להפך אחר מחלוקת ולומר ספק מסיום משמע משעה נתינה או משעה שהוא בעולם ואח"ל משעה שהוא בעולם ספק לי גרסינן מגורסת לכל דבר דאי פשיטא לן למשעה שהוא בעולם משמע לא מלינן תו למימר מגורסת לכל דבר ושמור עיקר זה שאתה לריך לו בכמה מקומות : עוד כתב כ"ת גם כי ים קלח ספק בחמד מכבי פיס ל' מן הגרסת הא' ב' לחיפשר שים לחלק בין כשיתן הגע בלבון מעכבינו אם מתי לבד ולא כשלים לחנאים ובין שיכא לכשלים לחנאים וכו' גם תילוק זה לא נתחוור אללי כיון דעיקר הטעם הוא משום דמספק' לן דילמא לא היה לגרס אלא שעה ל' קודם מיתתו כחשר כתבו בעלי סברה זו מה יועיל ומה יגיל בפילם שחנאי לסולימו מספק זה : ומכוכח הרמ"ם אינו עיון לזה ומתי דקא מתמה מה לי אחרן לקמן פ"ב . ואם נפשך לסייע סברת זו אע"ג דלא לריך הוא על דרך זה ללא שבקינן מה שתמרו בעלי סברת דינן בסדיא ועבדינן במתי דמשמע מתוך דברי בעלי הסברת שחמרת אלא מגיעו בפירושו סם ז"ל בסדיא דסחומר מסיום אם מתי ונקרא הגע ביני ביני מולגת ולא מתייבמת דגרי דמשמע מתוך דבריהם דכיון דמספקא לן לי שעה ל' קודם מיתתו קאמר שיחול הגע ובאותה שעה שבר נקרע ומתי מגורסת מ"מ לא

סוכר זה בסדיא : ואני ק"ל לפי שיטה זו כמו שהזכירו מאותם ואשר אלווי למה לא הזכירו אם נקרא הגע או נחבב שהוא מנאי בגירסין עלמן . או כלך לדרך זו אלא הזכירו בעלי סברת זו אלא בחומר מסיום אם מתי נחבל מעכבינו אם מתי דילמא מודים דסוי מגורסת גמורה ומשמע כדכתיבנא לעיל לשון מעכבינו עדיף מפי דכשלמת מסיום מיכא לפרושי מיום שמיתה כלומר שתוך למיתה נחבל בלשון מעכבינו לא שייך לפרושי אלא משעת נתינה ומזה שמר בעל השאלה וכתב דמסיום ומעכבינו שוין אם ע"ג דהכי משמע מלשון סטור ו חינו מוכרח כדכתיבנ'. ואע"פ שאין דרכי לסמוך על חלוקים דקים בפורתה כ"ם בזמן שים חולק מ"מ כ"ל וכיולא בו כיון דבעלי סברתינו כתבו כדין בפירוש ובעלי הסברה האחרת ים לדחות דדילמא לא אמרוה בחומר מעכבינו אם מתי על בעלי סברתינו ים לסמוך : וכתבתי זה לשמלמד במקום אחר אבל בכ"ד טעמא רווחא איכא לן דרביש וגדולים אחרי מגורסת לכל דבר וכ"ם דדברי הגאונים דברי קבלה הן וכן כתבו הרשאונים בכמה מקומות שילבך אחפי' אלא במקום הדוחק אינה לריכה חלילה :

ולענין מתי דקאית ליה למה לא תיקן שמואל שרי זה גיעך ולא ולא תפגרבי בו אלא שעה ל' קודם מיתתי לבד לא קשיא אלא בא שמואל לשנות לשון המשנה אלא תיקן שיאמר לכתחילה אם לא אמרי יכא גע מצוה אלא שעה ל' קודם מיתתי ויכיל ליתקון ולא תפגרבי בו אלא שעה ל' קודם מיתתי שים לך פורעונתא גדול מזה . ומה שכתב שמור ויכיל דאמר מעכבינו וכו' הוא נמשך עם מה שכתב לעיל מינה וז"ל והר"מ כתב שאין מעכבינו כמו מסיום לאע"ג דמסיום ולאחר מיתה סוי ספק מעכבינו ולאחר מיתה סוי גע בלאו מזרה הוי סילבך ליכא דאמר מעכבינו דסוי גע אפילו לא מת בחליו אלא עמד הוי גע דלאו חזרה הוי אע"ג דגבי מתנתו אינו כך אלא אם עמד חזר אלא ע"כ פירש בפי' שאם יעמוד לא יכא גע לכך לריך לומר בשעת מסירת הגע אם לא מתי לא יכא גע כדי שלא יקדים פורעונתא ואם מתי יכא גע לכקדים אן ללאו ואם לא מתי לא יכא גע ואו הוא בעל כשיעמוד וכו' הא למדת מבעלי סברת דיקן בין אם אמר מעכבינו ולאחר מיתה בין אם אמר מעכבינו אם מתי מגורסת משעת נתינה ואם נתקרע הגע או אבד או אבד מגורסת למפרע וכרור הוא ומכאן יש ללמוד דעדיף ליפות דמעכבינו יותר מלישנת דמסיום אף על גב דגרסת מבעלי הסברה האחרת שהם סוין ולכבי מסתבר טעמייהו דמלן דלאמר בין בזה ובין בזה מגורסת לכל דבר :

כאן שאלה עלה דהא דלאמרינן אסור להסביע ע"ז בירלתו וכי יפסיד ממונו בשביל זה התיסור :

תשובה הא דלאסור לגרוס לע"ז שיעבע בע"ז היינו אלא מדרבנן ואשמועינן אקרא דלא יאמע ע"ז על פיו של ישראל ואינו לאזהרה שמזהיר את ישראל שלא יאמע ע"ז על פיו של ישראל ואינו לאזהרה למדינו וכיון שאין איסורו אלא מדרבנן בזמן שהוא מגיל מידם מותר ובלבד שלא יאמר לו שבעבו לי בשם ע"ז פלוני אלא יאמר לו שהם השבע לי והוא יבעע במי שילא :

קשו שאלת ממני ברחובן ושמעון שהיו שותפין בבית ורחובן שבכיר חלק לגדי אם יכול שמעון לעבב עליו ולומר לו אם תרלה לדור מוטב ואם לאו אני תעלה לך בשכר מעלה לך לוי :

תשובה היכא דשמעון מרבה דיורין יותר מלוי ודאי לא מיבעיא לך דשמעון ולוי שוין בדיורין היכא לספוקי כיון דקי"ל דאין בשכירות דינא דבר מלרפ' . אי דילמא אני לאמיר לא ניחא לי בדיור יכרי עמי . ומשכחת דכיון דשעמא דבר מלרפ' מצוה ועשית היבר וסטוב אין לך יבר וטוב יותר מזה שלא ידור עמו מי שהיו מפץ דשם דאמרינן לאין בשכירות דינא דבר מלרפ' ה"מ במוקף במלר דליכא שעמא כולי האי דשלי בלאפי נפשים קאי ושלי בלאפי נפשים קאי לכל זה שהוא שוקף בבית בעלמו ודר בחוכו וסוא רולה לשכור כמו שמוכרים לאריכים שדין עמו . ראיה לדין זה שהרי שמשוקף שדבר ברור שאין בה דינא דבר מלרפ' ושם היא ברשות שדם אחר ובא אחר לקנותה פליגי רשב"ן ורי"בא אם זכות לו ביתו וכיון שהיא פלוגתא זכה מי שהמשוקף בידו דמלי למימר תביא ראיה דשלבה ה"מ ושוב ושב אין לך פליגי אלא בחיים דעלמא לכל שוקף בבית בעלמו ויש לו חלק בכל הלקי שבית אבל רשב"ם דשוה קודם לכל שדם שהרי יש לו זכות בכל ו"ם לאיכא משמת

דלמא ניחא ליה בידור חיים נכרי עמו ולית לך ועמים היטב והטוב יזמר גדול מזה חם פשוט בעיני · ומה היא להסתפק אם שמעון זה יכירו הבית דלמא מדעת שיטת שכל אחד מני לעכב מעשית קמץ דלמרן ומו למני לעכובי היא שכן מחריב הבית ויש שכן מקיים ומעמיד הבית חם גרלה לעין :

קסח **שאלת** ממני ידידי על אשה מקנדיא שהיתה בחזקת שהיא מגורשת אלא שאין עם עדים שראו שגירושין ואין בידה גט כי אחד ואני עכבתי אותה מלינשא עד שאשלח לקנדיא לדעת אם היא גרושה וכתבו אשה ואם אכתב רשני אלפי ישראל וכו' רשאין להגיד ולהודיע לכתר תורתכם באורת עדות גמורה איך הכמורה חזקת היא מגורשת אשר נתגרשה בב"ד שלנו והרי היא מותרת לכל אדם כשאר בשר ישראל הפשוטים והמומרים אלא שום פקפוק וכו' ואתה כתבת כתבת כי עדיין היא בחיסור משום דבעינן מפיהם ולא מפי כתבם ובכתו לפלוגתא דרבוותא :

תשובה אין כאן מחלוקת ואשה זו מותרת ליבנא דמעשה בב"ד הוא זה שבאתו מקנדיא שהרי אמרו נתגרשה בב"ד שלנו והרי היא מותרת לכל אדם ואין זה לשון עדות · ועוד כי יהודה מן הוא רב שבעיר ואשה קרוי הוא אבא וזקן ואם אם בב"ד אשר נתגרשה בפיהם ואע"פ שכתוב בתורת עדות גמורה לאו דוקא אלא לחזק הדבר כאשר כן ולא שאם עדים שהרי אמרו נתגרשה בב"ד שלנו · ואע"ג אלא כתיב בה במותב אלמא ובו' אמאי למלתא הכי הוא ולא משנו לכתוב לפי שאמרו על סוף הלשון ואמרו שהי מגו אלמא ואין בכל זה דבר לעכב כלי לענין האשה אלא הרי היא מותרת לינשא מעשה ב"ד הוא אע"פ שאין הלשון מתוקן ולא עדות וקל להבין · וגדולה מזו אני אומר שאפי' היה עדות ממש כאשר אשה בחזקת גרושה אלא שאשר גמור גלוי אלמא בעלמא הוא ואני בעדות זה אע"פ שהוא מפי כתבם · ואו דמלתא דעבידא לאגלויי לא מסקינן · ואי משום אלא שהזכירו שם המגרש כיון שאמרו שהיא מותרת לכל אדם אז ליכא למיחש למידי :

קסט **שאלת** ממני על ראובן שנתן נשואת לעכו"ס ערב מועד כדי שיתן לו קמח למחר והלך שעבר בשוק ושילם לו הקמח ואמר לו שבוא למחר שעה וכן עשה והלך ונתן לו הקמח ואמלכו יש מי שאומר ואין לדעת מה עמדי בזה :

תשובה דעתי לדעת האוסרים והטעם כי עיקר הדין פלוגתא דרבוותא דאיכא מ"ד לאו רוב הטיר עכו"ם מותר ולדעתא דידהו עביד · וכ"ג כתב דקמח הוי מוכר ואסור אפי' בשלטול וכיצים ומכאן אתריו ובדבר של איסור יש לנו לחוש לדברי האוסרים וכ"ם שדבריהם דברי קבלה ור"י ור"ת מן האוסרים : ומו כיון דעשה כו איסור לתת שטוחת לעכו"ם מערב י"ט לתת לו הקמח בי"ט הוי כאלו קונה קנין בי"ט ורלוי לגזור עליו בתורת קנס שלא יעשה ממעשיו הרעים. ומו כי אני אומר לאפילו לדעת האתירין מודים בי"ד שלא כיון שאמר לו בהדיא לטמון למחר והלך הטיר ואמר לו אחזור אחר שעה הוי כאלו טמן בשבילו · ומו כי הטמון אשר היה בו משעשה הוא קרוב אצל לעכו"ם היהודים ורוב מה שטמון בכל יום עשה השכם הוא לצורך היהודים ומו כעיר שרובה ישראל לאסור הילכך אין להתיר דבר זה בלל וכ"ם לפני עמי הארץ שאומרין לסקל ומדמים מלחמת למלחמת :

קע **שאלת** ממני אין אני יודע בטוב בטולה שלוב פיס לענד פיס או אמור בנגד פיס :

תשובה אני נוטל לאורי הלוב בנגד פני לקיים ולאיני את אמורי וגו' וכן רלוי לפי סוד הטעם וכן נמלא בספרי הקבלה וכן כתוב בספר שבלי הלקט בשם המדרש · ואפילו לפי הפשט רלוי דרך גדילתו בשאלה פוגע אחלה בדקל שרלוה לעשות כן שהרי כך הוא דרך גדילתו בהיו מוסיפין בהלשונים והיו קוראים בשאלה שואם מימין האלה והלוב ושהרבה מבחוץ ולא היו קוראים האלה שואם בלל אלא ג' הדשים ואחי ערבות ולא יותר וכן אני מוסיף לאחריהם :

קעא **שאלת** ממני על בית המקלח מים חון לאחר אם מותר לשפוך בחוכו מים בשבת :

תשובה אם מקלח לאחר שאינם משותפת לו אחי' לכרמלית מותר לשפוך מים לחוכו דכמו בכרמלית לא גזור ר בכן ואם הוא מקלח לרשות הרבים אסור : ואם בבית יש בו עוגה מקום שמקבלים בה המים ובשעה שהוא שופך מים מחמלאת העוגה ויולאין המים חוץ מותר לשפוך על פי הבית דהוי כא כמו ולא גזרו בה רבנן :

ולענין שים בשבמה אלא לשחוק אם מותר לבטל גורלות הדבר ברור שהוא אסור לאחרינן אין מעילין מלבים להיותו גורלות בשבת משום קוביא משמע דאיסור בשלת גורלות משום קוביא הילכך כיון שים בשבמה אלא לשחוק הרי גורלות בלל :

קעב **שאלה** ראובן ושמעון שעלמו בדין ובלרו דיינים לדון ביניהם ובשבוע' ושתוך קובי בשעלי דינין לא יכלו לדון ביניהם והדיין אשר בירר ראובן אמר לו לא יכולתי לדין את שמעון שהוא אדם קשה לך לפני ערכאותיהם של עכו"ם וכן עשה והוליא משמעון משוה וגם שפסידו שותפים לשופטים ולעדים ושוב נתברר שהדין עם שמעון והחזיר לו מה שלקח ממנו ושמעון תובע שפשפד כדין מסור ויש לו עדים כמה שפסיד שם מייב ראובן לפרוע שהפשפד או לא כיון בעל פי אחד מהדיינים עשה מה שעשה :

תשובה ראובן זה עבר על האורה וחייב לפרוע מה שהפסיד שמעון מדין מוסר אלא שיש לו לשמוך על דברי הדיין ואם מפני שהשמעון הוא אדם קשה שיש לו לבזוי דיינים אחרים ואם יבזו שהשמעון אלא ולא ניים דיבזו אז שיש לו רשות לעשות לפני ערכאותיהם של עכו"ם ואו שהדיין שנתן לו הרשות שוא הדיין שבירר הוא בעלמו וסיה מהפך בזכותו ומפני אלא רלה לקבל דבריו אמר עליו שהוא קשה · וגדולה מזו אני אומר שהפילו נתנו לו רשות שיעשה אם היה לו לשמוך עליהם כיון שאינם בית דין קבוע שבעיר שאם בירלו אותם לדון אז לפבר ביניהם לא בירלו אותם לעבור על דברי תורה ועל שהשמת הקבלות· ואפילו כ"ד שבעיר אין לפם כח לתת רשות בזה אם לא שהתבדר שאם אחד מהם רולה לגזול את חבירו ולא אלו לעשפייה ואם הבחורים עצו אלא כדין לא היה לו לשמוך עליהם כיון שיש בעיר גדול מהם · וכיולא בזו כתב הרמ"ם ז"ל בלל ל"ב ע"ם הילכך חייב ראובן לפרוע לשמעון מה שהפסידו ואע"ג דלא מקרא מוסר אלא שבא לו מקרא המתכוין לחזיק את חבירו אבל מי שהתכוון להוליא את שלו לא מקרא מוסר ומי לנשכח דר' אבא דאמר אין מעפי וידי מעפי · שתי תשובות בדבר אחד שנשנלו למפרע שהדין היה עם שמעון · ואו דאיכא ספקי שהקשה ע"י עכו"ם ואו לא מהימנינן ליה לומר מעפי וידי מעפי ובשלמא אם היה מתברר למפרע שהדין עם ראובן היה פטור מכל הוללות שנעשו למיתר היה לך לפרוע לי כיון שהדין עמי ואתה הפסדת בשבילי אבל כיון שנשלח למפרע שהדין עם שמעון נמלא שהיה לריך ראובן להוליא הוללות ליגלל ממנו ומייב ראובן לשלם לו כל מה שהפסיד בעדים :

שוב מצא שמעון שהוליא הוללות זולת מה שמעידים בעדים בזה רואה אני שאפשר ראובן ולא מבעיא אם שמעון בריא לי שלא הפסיד אלא שמעון ראובן היו יודע פשוט שהדבר שהוא שוכר שעמו אינה פלוגתא דר"ת שוכר בכיון דמשוכר לומר אינו יודע שיבא שהשכר כמה הפסידו ושוטל אבל ר"י פסק דלא מפקינן ממונא מספיקא וכן הוא בהכמת הרמ"ם ז"ל וכן כתב בתשובה דלא מפקינן ממונא ממלות לעבל מ"מ שכתב בדעת הרמב"ם ז"ל כדעת ר"ת ז"ל וז"ל אלא שראיתי לעבל מ"מ שכתב בדעת הרמב"ם ז"ל כדעת ר"ת ז"ל וז"ל ומתוך מה שכתב והמוסר כופר כתם שטענו גרשתי שהוא שוכר ואינו המוסר היו כופר אלא יודע שהלה שוטל השבועה מיהת כדעת ר"ת ז"ל ויש מוקלים ע"כ : וא"כ כיון דאתריה דמר הוא נשבע הלה ושוטל מ"מ גרשתי לי שאין זה הדקדוק מוכרח בלשון רבינו ז"ל דמשום דבעי למימר שם שפה המסר אין מוליאין מידו משום הכי אמר שאפי' כפר ממש ואמר לא הוליא כלום אפ"ה שם שפה לא מפקינן מיניה אבל לעולם נימא לך שאם לא שפה ובאין לדון שפילו שטן היני יודע לא מפקינן דמספיקא לא מפקינן ממונא וכבי מסתבר טפי דאם לא כן לא שבקת מיי לבל מסור שהמסר יטעון עליו עד כמה והמסור אי ליפבר לו לדעת כמה הפסיד ומשל שוטל את שלו ואי משום הבשבועה מורה היתר לעשות לומר כיון שמסרתי מותר לקחת ממונו · ואפילו אימת שכן דעת הרב ז"ל כאשר כתב מגיד משנה ס"מ במסור גמור שהוא מתכוון להזיק את חבירו אבל ראובן זה לא היה מתכוון

אלא

אלא להגיל ממונו לפי דעתו אחשב שהדין עמו דיינו שיפרע מה שיודעים העדים שהפסיד אבל שיעיה כעבדו בכבע ונוטל חין נגו · היאך מה שיש עדים שהפסידו חייב לפרוע אבל מה שאין לו עדים פטור · ואם עתה שמעון יכבע שהיה יודע שהפסדתי כך וכך מבעיינן לומר ואם כי כך דאמרינן מגה לי ביוך ואלא לומר שיי יודע יכבע שלי ופטור ותע"ג דאין מבעיינן שם המוכר לא כבועה חנוכה ולא שבועת היסת שהי שהם שבועת רבע ואין לך פשוט יותר מזה אבל בל"ד לאו רבע הוא דעתי ואמר שלי הוי טוען ואפילו שבועה לקיים מאמר שבדוקות כיון שהבדוקים נשתלקו מן הדין נשאר הלוקח מבועתו זאת אבל לא משבועת הר סיני אלא אפי' הכי היסת לפיהיסת אבל לא מפני זה נפסל לשבוע' ועדות דשבור בדין הוי עומד אם שלי ומיהו אם שתרו בו אלא ילך לערכאותיהם לפי שעובר על השבועה הקבל נפסל לשבועה ולעדות :

קנג **שאלת** על מה שאמרינן אפטרופא לדיקני לא מוקמינן הכי בשמעתיהו אם מני למימר לא ניחא לי בשלי דעבד אז לא :

תשובה זו מחלוקת בין הראשונים כי לשעת הרמ"ה ז"ל אם השמיטו לאו כלום הוא והרמ"בת ז"ל כתב דאפי' לאין ב"ד חייבין להשמיט לדיקני אפטרופוס אבל אם השמיטו ואכלה כל מה שאכל עשוי · והר"ן ז"ל כתב שהי הסברות אלו סבריא בהן אבל מדברי הרמ"ה ז"ל נ"ל שהוא סובר כדעת הרמ"בת ז"ל שכתב בפרק המפקיד עלה דאין דפרכינן ולוקים אפטרופא לעולם ומפרקינן אפטרופא לדיקני לא מוקמינן כתב הין ב"ד מוחלין לבקש אפטרופוס לאחים גדולים שאכלה שקיבל יפי בלא ימלאו דבשלמא ליחמי מיכא דשמע להו והוי אפטרופוס לבר מלוה אבל לדיקני לא שמעי להו ע"כ · ושעמא אלא מרחו ב"ד אבל אם מרחו ונמלאו מי שהלה לשמוע להם להיות אפטרופוס אפילו על הגדולים הרי הוא עשוי ודין אפטרופוס יש לו · וכן לקדקני מלשון הרמב"ם ז"ל פרק ז' מהלכות נחלות אמרין ב"ד חייבין להשניע אפטרופוס לגדולים אחם בני דעת ע"כ משמע דחובה ליכא אבל אם עבו מה שעשו עבו וכן דעת בעל מ"מ בפרק הזהב וכל בכן היכא דליכא יתומים קטנים וגדולים דמנו דומים להלן הקטנים נחים עמי להלן הגדולים ומה שעשה עבוי כיון שמנוהו ב"ד :

קנד **עוד שאלת** מי שהתחייב שבועת היסת ושבע ואח"כ מודע לו זבע לשקר אם נפסל לעדות ולשבועה מן התורה או מדרבנן :

תשובה לא ידעתי מקום לשאלה זו שהרי לא מפני שכפר בממון נפסל כדאמרינן לגבי גזלן אי מדאורייתא אי מדרבנים אלא מפני שנשבע לשקר נפסל ומה לי ביום היום שנשבע מדאורייתא או מדרבנן והלא מי שכבר על שבועת ביטוי חע"פ אחין שם עסק מעמון כלל נפסל לעדות ולשבועה עד שיעשה תשובתו ומחובתו מיבעיא לב"ד בחין מכירים אותו ויתמי לשם חבוד אחי או יתחייב שבועה בב"ד בחין מכירין אותו בממון חבוד ויבלם ולא ילפם ליטבע ובאחי פשוטי עדות משום ממון שגזלו או בחמשו חע"פ שבלעו לריכין תשובה לבון הרמב"ם ז"ל ובאחי הטור ואיני יודע למה לא יוכיחו אחר שהחזירו הממון ואיפשר ב"ל חע"פ שבלעו כיון דבשביעית ב"ד בלעו פטורין עד שיעבו מעצמם עכ"ל · ולבון רבינו בפרק עשירי אינו נאות לזה כגון שגנבים ואחנמנים חע"פ שהחזיר פטור ע"כ · ולבון שהחזיר מאליו · וא"ל דהרב לא מיירי בגזל פשט ז' דאחי ואלו אם החזיר מה שגזל מעצמו בלא בום בשיים אחר לשהותו בזו היא חשובתו אבל מי שהוא רגיל בגזל ואחם לא שבי בחזרה עד שיעשה חשובה וכגון שהיו שוטרי אחי מקנחים אל היתר ומוותר ממנו לאחרים או לעניים וכן כל כיולא בזה:

קנה **שאלת** ממני על הלוקח בשוק שבוי שהוא מוחזק בו שהוא גנוב ולא אח מוחזק שהוא שלו ושלכה אחר מכוחזקותו והמוכרים ובאחה מעידים שהוא שלו ומה הלוקח בלא כלום אם אחה מחייב לחזיר המוכר או לא :

תשובה דבר זה נראה בהשוה פשוטה מן החלוקה וכן היא הסברא הפוסקים אבל אנו מוכים עליהם ואחה זו נראה פשוטה היא בסדי בשלה הטבוח מוסרת אחה על בשלה וכיון דאחה זו אפילו אחה מוחזק לנחת יכולה להוכיח על בשלה לאחה פשוטה מן החלוקה · ואע"פ בשהב"ד יכולה להוכיח בזוקת גזלן אי"ע מפני שהבית שהב"ד אינן בדיוקא והטוספות ז"ל אבל אין בן בדעתינו לנחת דאפי' בשהב"ד יכולה להוכיח חלוקה בלא וכ"ד אפי' מהר"ם מוחה אינה נראה כלל ובכ"ד אפי' מהר"ם מוחה כיון שעיקר הדין מחלוקת · ואם במומר זוקק ליטוח מחלוקת הילכך חזלין לקולא ואינה לריכה חלוקה ממנו וכן הני מומר אם הלך לחיו למוד"ם חע"פ שלא הטיר כיון דהוי בעצם הדחק לא הייבין לשבועת המחמיר וכן אם הוא בעיר ואינו יודע לחלון עד שיבוא לו ממון לא חייבין ליה ואינה לריכה חלוקה · ואי לאו דמהפיכה הוא אמינא דאפילו שהיסם בעיר ויודע לחלון כיון דאחבר לבטוח אינה חלוקה כלל · וסורחה זו שמוכח על בני כלים דלית בטוח פטורה מן החלוקה ובינחת הטבוח חוסרת אחם על בעלה וכרי היא בטוח ולרחה פטורה מן החלוקה · ואל הקשה עלי אחי מיקל בחיוב אבת אים · ליחא דאין חלוקה אלא להלן דשיה אחם שהוא בחזקת גזלן זר וגו' :

קנו **שאלת** ממני חודיעך דעתי בעניין פרוזבול אם טעון פרוזבול היה לי ואבד אי מבעיינן ליה או לא :

תשובה זו מחלוקת בהרמ"ה ז"ל כתב דמבעיינן ליה אבל הרמ"ה ז"ל כתב בפסקיו פ"ט ואבל אי מבעיינן ליה · וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב פ"ט מהלכות שמיטה ויובל ו"ל חומרים לחובע היה לך פרוזבול ואבד אם אמר הן נאמן ואם הודה בלא כתב פרוזבול אבד חובו ע"כ : ומה"ב דלא מבעיינן ליה היינו בשוחתין לו היה לך פרוזבול ואבד אבל אי מבעיינן ליה היאך פוחתין לו כך וכרי ב"ד פוחתין לו בשבע לשקר · ואו דקאמר ואם הודה בלא כתב עדיפא מיהא הוה ליה להמוחיקן ואם לא רלה לישבע אבד חובו אלא ודאי מבעיינן ליה · ואו דמוחיקין ליה בכמה מקומות בתוו דאי אמר פרוזבול היה לו ואבד ואי מבעיינן ליה אין זה מנו חוב · ואו ביון דבמיעת כספים בזמן הזה מדרבנן בשלמא בשעת כל דהוה דחוק לה · ואו דמשמע דלא נופיה דקתני פרוזבול כדי בלא חנעול דלא בפני לון מסתי משמע דקתני נמי ביהים אחנן אומר פרוזבול היה לי ואבד ואי מבעיינן ליה בעלה לה משמע דקתני דאין חדם חפן להחחייב שבועה בב"ד ואיכא נשילת דלא · ות"ת מה יועיל הפרוזבול ואלא כחב הרמב"ם אין כותבין פרוזבול אלא חכמים גדולים ביותר בניי דינו של ר' חנני ור' אבי בשם רשויים לפקיע ממון בני אדם ע"כ · לא קשיא כלל בלא שיהם כוונת הרב ז"ל לומר אלא יכתבו אותו אם לא יהיו כר' חנני ור' אבי דא"כ לעולם לא יכתבו פרוזבול ואיכא נשילת דלא אלא דיפתח בדורו כשמואל בדורו ויכול לפקיע ממון ורוב החחנונים ז"ל פסקינו כותבין אותו בכל ב"ד וכן נהגו :

ולענין מלוה בשבועו עליה כמה בשיעות ואות כתב פרוזבול בשמיעה החחנונה · נלי למימר כבר נפקנה המלוה בשמיעה החחנונה ואין כאן מלוה על מה בימול הפרוזבול · וכן אם כתב פרוזבול בשמיעה החחנונה לא נפקנה המלוה אפילו עברו עליה כמה בשיעות ואין לריך לכתוב פרוזבול על מלוה אחת בכל בשיעה ושמיעה שהרי כיון שכבר מסר שלוחו לב"ד בוב לא קרינן בה לא יגוש · ואם שלוה שלוחו אחנות אחר שכתב שפרוזבול לריך שיכתוב פרוזבול שני דקי"ל פרוזבול הקודם למלוה לאו כלום הוא :

ולענין השליח הבא בהשחלח ושעון שלוה כבר עברה השמיעה אי מני הבלים לעטון פרוזבול היה למחלה ואבד ז"ל שיכול לעטון דהא קי"ל שלוחו של אדם כמותו ולפיכך כיון דמלוה מני למיעטן הכי שלוחו נמי וכי היכי דמלוה לא נפבעינן ליה כדאחיבנא בלים נמי לא מבעיינן ליה ויותר יש להחמין בשלים בשעה זו ממלוה גופיה דאלו מלוה ליכא דמוכחים ליה אבל שלים אימא דאי שיילינן ליה למלוה הוה מודה ללא כתב פרוזבול ומשלח השלים בקבן כיולא מאמלא דקיים ליה דמשלחו כתב פרוזבול לא הוה עשין הכי · ואו ללא עביד חיובא דמקר ולא לו · ואיפשר דאפילו הרמ"ה ז"ל דכתב דמבעיינן ליה מודה הוא ללא מבעיינן לשלים הטעון פרוזבול היה למחלה ואבד : ואפילו תימא דעדיין היא בחזקת גזלן אפשר דמסתברא כמאן דפסק ללא מבעיינן ליה :

קנז **שאלת** ממני ידיד נפשי חודיעך דעתי בשער מתנה שכתוב בו בשון זה מה שנתן בשבר בפיניו היום לחשון ע"ו לחדם חלוג בית הלוי בגבריאל שולם למיניהו פה לפת חוב"ב בסיקר כ"ר משה ן' סיחם היה רוצה נחנה חוקם לאחר ולא לשבר נפשו אלא יודע מני יחזור לו מה שנחן עליו ואחר נחוקת שוחם בסעות

סמיו לו ממוסכן כו הכעתן שלא כ"ר יהודה תכו לא עפיילא כמו שכתוב בתרוכם בשער ביצים ביציסם שתמר עבור הסשה עשר תרשים לעופים הכתובים בשער המשכנתא שם מ"ו יפער בתוך זה הזמן או לתחר הזמן כ"ר משה הזכר יתנו משות המשכנתא לתכם מורנו הרב הגדול מהעלה כמה"ר יעקב בירב ג"ו שיחלל הפירות הוא ויסיבתו כל הזמן שיחתלך שלא תכותם שתי תחיותיו שתם תבותיהם כתי זה זמן שיסיה יתנו לכן המעות הזכר יתכו תם לא תבות שלא תחת לא יתנו לכ כי תם תלי המעות ותלי התחר יתחר ביד מורנו הרב הזכר לעשות בו כרלונו כמ' לעיל ותם לא תבותם שתי תחתיות הזכרות תם לשכם שימותו שם או שיחתרו לשם יתנו תת המעות ביד מורנו הרב הזכר לו ולשיבתו ויעשה כרלונו מתכם גמורה תנב ד' תמות קרקע שים לו בת"י מתכת בריח מתכת פרסקית גלויה ומפורשת לכל ושעבד כ"ר משה הזכר המעות המזכר לתכילת הפירות הוא ויסיבתו כמ' לעיל וקניגו תכ"ר משה הזכר על כל תלי דכתיב ומפורש לעיל וכו' ועשה כבר תת הגותן ותתכם המקבל משכנתא ושער המשכנתא יוצאים מתתם יד יורבי הרב מקבל המתכה ושהלקו תכמי נפת תוב"ב תם המתכה היא מתכה תו לא ורלים לדעת דעתי בזה :

תשובה השם הגיע תלי קורדרים מתת המקיים המתכה וכתן כם ג' טעמים ולדעתי תין המתכה כלום ומתוך מה שתכתוב יתבתרו הטעמים תבר כתב ותם יש לסמוך עליהם תו לא : ומה שים לדקדק תם מתכה זו היא מתכת בריח תו מתכת ס"מ . ותו תם יתן לו הקרן עלמו תו הקרן לו הקרן לעניין הריות והקרן יהיה קייס כי תלבון השער משמע הכי ומשמע הכי . ותו תם מסירת שער המשכנתא קני תו לא . ותו תם המלוה נקניה בקרן כיה ותו תם זכו יורבי הרב בתתכה זו כיון שלא הגיעה לידו בחייו . לעניין תם זו מתכת ס"מ הדבר ברור שתין זו שלא מתכת בריח כיון שהות מהלך על הגליו כדרך הכריחים וגם על גב דכתב שרושה לשלא תולה לתרן ורושה לסדר נפשו תין זה מלוה מחמת עיסה כמפרש ליס ושיוצא בשיירה תפי' לדעת הרמב"ם והרי"תף ז"ל דפסקו דהכי ממי מלוה מחמת עיסה ניהו דוקא מפרש ליס הגדול תו היוצא בשיירה במדברות שהם קהיסים תל הסכסה תמרו תבל היוצא תל"י לתולה לתרן תין זה יוצא בשיירה וכן ברשה מלבון השער שכתב שלא היה יודע מתי יחזור תו מה שהם"י יגזור עליו ולא כתב בתת יתות ושפקא ניהם כדלקמן. ועניין תם הקנה לו הקרן לעבות בו כרלונו תו הקנה לו הקרן כדי שיעשה בריות כרלונו הדבר בדור תלי שלא השליטו לעשות בקרן תה שיולה שהרי כתב שיחלל הפירות הוא ויסיבתו וכן כתב בסוף ושעבוד כ"ר משה הנ' המעות הנ' לתכילת הפירות הוא ויסיבתו כמ' לעיל . ותע"ג שכתב בתתלע יתנו תת המעות ביד מורנו הרב הנ' לו ולסיבתו ויעשה כרלונו מתכת גמורה דמשמע דגם הקרן נתן לו לעשות בו כרלונו מ"מ תפוס לשון תחתון שהות העיקר בשעת השעבוד תו תפוס לשון רשאון תבל לתפוס לשון תמלבי תין לנו דוחקי תריעת תו תסיפת סמוך ובר נמ דין בעל הכשר על התחתונה . ומלתת למד כי תפי' תיות שהמתכה מתכה ויורבי שלא במקומו קיימים תין לסם רשות שלא בפירות לא בקרן :

ולענין מסירת שער המשכנתא תי סוי קיון תו לא כשר ידעת דתין תוחיות נקנות במסירת שלא בכתיבה ומסירה ולכתוב קני ליהו וכל שעבודת דתים ביה ותי שלו כפי תפי' כתב ליה קני לך שתי שערא לא קנה וכן כתבו ספוסקים והשכם המקיים המתכה כתב שלא גרע בהיבת שער המתכה הנ' לעיל מקני לך ליהו וכל שעבודת דתים ביה כיון שסקנה לו המעות שעל הבעלין ושזיר המעות כרי סקנה לו המעות הכתובים בשער ותי בשעבוד לתול תמריגן דקנה משום שהמעות הם המשועבדים בו כ"ם תם הזכיר המעות שהם כתובים בשער ע"כ . ותיתו מתוור כלל דתיך שבשה ק"ו מהכרם לגפוקי ממתת מחזקת מהריב ותם ליתת לתת תיקנו חכמים כתיבה ומסירה וקני ליהו וכל שעבודת דתים ביה ותקנו ביתתר קני המעות הכתובים בשער שה שלא משום תשבע ליהו בקנין . ותי משום תותיות מילי ניהו סילקך ליה תקנתא שלא בכתיבה ומסירה וקני ליהו וכל שעבודת דתים בה . ותו לתין לא תתקיימין ליבטל דעתן כשהיה כדין לקיים המתכה דע"כ ליכא שלותתא שלא בכתיבה דש"מ . ומצידי עלי בסיס מתלוקת ביני ובין כרב הזכר בשעבוד בתיבת כרב ע"ד וכתב ז"ל כהמתכה בשלה וז"ל זותם זו בשלה שתין לנו לתקן לשון הש"מ דתע"ג דעיקר דעתת הוא שרושה סיסיה הריות לבעלי תורה גילוי דעתת בש"מ לתו כלום הוא . וכן כתב כרשב"ת ז"ל שלה דסך דתמר רב נתמן ש"מ שתמר יתור פלוני בביה זה תו יהבל פלוני פירות דקל זה לא תמר כלום עד שיתמר תנו בים זה לפלוני ויתור בו תו תנו דקל זה לפלוני ויהבל פירותיו וכתב שלה ושמעינן מכאן דלא מתקיינן ליבטל דש"מ תלא דייקינן ליס בבריית דדברי ש"מ כמשורין וכבתובין דמו תמרו תבל לתוסיף על דבריו לא תמרו דתי לא תיימת סבי תף תקן שתקן הלבון וגדון שתשבח ושתמר כיון שתמר גילה דעתו שרושה תיתר בביתו ושתקן דבריו בבית לדיהם קתמר וסם כ"ל כתר . וש"מ שתמר תנו שער תוב"ב תם לפלוני לא קנה עד

שיתמר קני ליהו וכל שעבודת דתים ביה וכו' :

וז"ל ממקי יוסף תבל לגבי מתנת תחרים תע"ג דתי לא בעי למימר דקל לגבותיו הם דתמר פירות דקל דברי בעלה ניהו מ"מ תין לנו תלא תם שהוזיל בספתיו ע"כ . מכל שלין משמע לית ממשע בהתי לוותם עכ"ל הרב ז"ל . ושם הסבים הרב מס"הר שמואל סלוי ז"ל . ותני תלקתי עליהם ושכתבתי בתותו פסק ז"ל כיון דכתב בסוף כל תיקון תז"ל משמע שעל לפון תכמים שתר בלבון השוויל דסייתו דקל לפירותיו ויולמד עליון מתחתון . ודלוותיהו תמלת במדרשי בשם רביתו ברוך ז"ל עלה דהם הרב נתמן . ותו דפכך דתנו בשער פלוני לפלוני תלוקין עליו רוב הפוסקים והרמב"ם ז"ל מכלם ושכתבתי לבון בעל מ"מ ושוף לשתו וכשם שהדיה עקיית בגוף בניה כך דתיות השער עקיית במלת השער שלא שבבריה לריך לפרוש מבוש דמילי ניהו זה ז"ל לדעת המתבר . הרי לך מהדיה דע"כ לא פליגי תי מתקיינן ליבטל שלא בש"מ תבל בבריה לכ"ע לא מתקיינן ליבטיל עד שיכתוב קני ליהו וכל שעבודת דתים ביה . ותפי' בש"מ בשיה מתלוקתו בשבים הרב מקבל מתנה זו וסמך על הרמב"ם ז"ל ובטל תת המתנה ושם שיה ותי ל' ובטלנו המתנה שנתן לגומדי תורה ומחזיקו תותה ליורשיו ושפו תותי שהיתה המתנה בידי . וכ"ם בש"ד בשיה מתנת בריה שלא נתקן לשומו לומר כי תם שתמר יתנו משות המשכנתא להשם מורנו הרב הגדול תמר קני ליהו וכל שעבודת דתים ביה :

ולענין תם משות המלוה נקנה בדקך זה הדבר מפורשם דתין זה קנין דתפי' משות של פקדון לא תלי לתקוייהו שלא כתודית' כדתיתת בשובדא דליהור גיורה כ"ם משות מלוה דלמולתה ניהו . וגם המשם המקיים המתנה תודה בזה שלא בתמר דבסקדם ובעייתם תם תמר תדם מעבע שים לי במקום פלוני תתן להקדם ולעייתם תייב לקיים דברו ותפי' דבר שלא בא לעולם . תם תמר ביתן תותו לגדקה תייב לקיים דברו ומנו שכתב הרב ז"ל פרק כ"ב מהלכות מכירה וסכ"ו מהל' ערכין ע"ש . ושתכם הזה תגב בעפיים ותחלקה לו מעבע של פקדון למעבע של מלוה דדוקא בפקדון ולא בפר בו יכול להקדישו לפי שהות ברשותו בכל מקום ולחיתים תבל מלוה דלמולתה ניתנה פניעת שתין המלוה יכול להקדישו דמה ניהו ברשותו תף כל ברשותו . ומה שלה לדמות ב"ד למקדים דבר שלא בא לעולם תם היו משות של פקדון כתשר תכב יפה דמה תותם . תבל כיון שהות מלוה לא דמי כלל למלוה תיהם ברשותו כלל תלא כדמות תחרים שתנן להולתה והרי סם של לוה ממש הילכך תין תדם מקדים דבר בתיהו שלו תבל דקל תו שדה ברשותו תם תעפ"י שלא נתו הפירות לעולם וכן דנים בניה תיהם ברשות תחרים ותו תפי' לפי טיעתו לא תמר הרב בסם הקדם תלא שתייב להקדישו כשיכלו לידו וב"ד ליתיה שתת וחכו בו היורשים ומה שכתב הרב תם לוה תדם בשטוח ש"מ ותמר כל מה שיולא תיון זה לעשיים זכו בהן העשיים דוקא בש"מ כפשוט לשונו דמלוה לקיים לברי תמת שמת תטרף דעתו עליו תבל בבריה לא זכו בו העשיים והכו דלא לוסיף עלה וזה ברור תתר . ותו בים כמה גאונים לחשונים תלוקים על הרב בדין זה ויהיתם מני למימר קים לי כוותך ולא תפקינן מיניה . ותו תפי' לפי טיעתו סיה תלק בני ביתיבה דמשתמת עשיים תם תלא תלק הרב בסיס עשיר תיך זה בו . וכי תימת שכרו הוא שעל והוי דבר של מלוה ללמד תורה לרבים תה ליתת דמה תני בתנא תלא תחם בתנא תם לא שתתמר שתתקיים המתנה בדבר מושע שהוא שכר בעלה : וכר מכל שלין הרב ז"ל מקבל המתנה תלק עלי בתותו מעשה שהזכירתי למעלה שנתן ש"מ משות ביד בלים וזה שיתבלו הריות בעלי תורה ופסק דריות שוו דבר בלא בת לעולם ותינו יכול להקתותו וסדרתי לפניו דבעלי תורה שוו

כהקדם

כסקדם לעניים.ומו כיון שנתן המעות ביד שלים הוי ממי כדקל לפירוחיו וגוחתי ככרוכיא ולית לתשנח כי ומרי היא כחוכם לפני כל"ד ממי כיון דאין מעבא נקנה בקנין לדידיה אין חילוק בין עניים לעשירים ואפי' לדידי בתי סובר דבעלי חורם הוי בעניים לא דמו מהדדי כלל דבעובדא דידן נתן המעות ביד שלים אבל הכא שהמעות ביד הלוה אינו יכול להקנותם אלא בכתיבה ומסירה וקני ליסו וכל שעבודא דלית ביה : עוד כתב החכם המקיים המתנה כיון שהזכיר בדבריו שטר המתנה שטר המשכנתא של הבעלת וכסוקפ' מהר' נמור' אבג ד' אמות קרקע הוי כאלו הקנה לו שטר המשכנתא אבג קרקע וכתבו הפוסקים כי ס"ח נקנה אבג קרקע . ואתה רואה גם דאתה כתה מהדר אחי מורנא מרבנן לקיים מתנה זו לפי שנעשית ע"י רבו אפי' להוליא ממון אלא כדין שטרי כתוב בשטר ד' פעמים שהקנה לו המעות ואלא הזכיר השטר ומה שהזכיר שטר המשכנתא לא להקנות את השטר מזכירו אלא סיפור דברים הוא מדע שאפי' שם בדאתה שטר המתנה אין נותן אלא המעות ז"ל ואתה בתורת נותות שהמעות שהיה ממוסכן בו הבעלת על פלוני כמו שכתוב בתורוסם בשטר שביניהם וכו' אחי לך בהדיא שלא הוזכר שטר המשכנתא אלא לגרדת שהרי למעלה מזה ולמעה הזכיר בהדיא שנותן לו המעות . ומו אפי' לפי דרכו אלך אחר לשון רחשון ואחרון כמו שכתבתי למעלה : ומו כי עיקר הדין אם השטר נקנה אבג קרקע הוא מחלוקת פוסקים שטר"ח ז"ל כתב שאין עומד אלא במקום מסירה לבד ע"כ . והילכך כ"ל דלית ממעא בהאי מתנה כלל דאי משום שטר המשכנתא לא הקנה כדין קנין שטרות ואי מפני שטר המתנה אין לדם נותן מה שלימו שלו דמלוה להוליא ניתנה . ולעניו אם זכו יולאי הרב במתנה זו אפי' אם היתה המתנה מתנה . דע כי לעולם לומדין דעת הנותן ואם היורש ממלא מקום מבוחו ים לו יסיב' הרי עומד במקום מוריהו ואם אין היורש ממלא מקומו לומדין דעתא אלא נתן זה אלא לעבוד מלוה ולפיכך מתנת ליסיבה הגדולה שבניו זו היתה כוונת הנותן ומפני שאין לנו דרך בזה לא להריך בו כי הדבר ברור אללי מאד שאין המתנ' כלום ואלא לחלוק את הרב בזה אלא לחד מבני היסיבה הבלתי בקיאים בדין המתנה :

קעח **שאלת** ממני מודיעך דעתי במי שהצבע לחשתו אלא יפה לחרת עליה כמנהג ואחר כך נשבע שיפת לחרת אם הלה שבועה שנייה או לא :

תשובה אם נשבע שיפת עליה אחם לחרת הרי זה נשבע לעבור על שלוה שנאמר לא יחל דברו ולא חלה כלל ואע"ג דהוה מלי למימר דליפשר לרלות את חבתו על בתתן לו רבוה ליפת אחם לחרת מ"מ נשבע שיפת לא היתה רלוי לחול כלל ואע"פ שיהיה לה זמן לחול כגון שנתנה לו אחתו רבוה ומחלה לו השבועה הרחשונה לא הלה השנייה ואף על גב דאמרינן דהנשבע בשבועה על שבועה לא הלה ואם נשאל על הרחשונה הלה השניה ס"מ בזמן שנשתיהן לקיים עניו אחד אבל בזמן שהשבועה השנייה היא לפך הרחשונה לא הלה דהתם שבועה בתרייתא מחלת אלא מי משכח דוכתא שיולת חבל כל כ"ד נשבע שיאלה מפיו יפתח לבוה למה"ד למי נשבע שלא לוכל ככר זו שבועה שהולאה השנייה שבועה זוח ולוקא עליה אע"פ שהיה חיפשר ליאשל על הרחשונה ואחול השנייה אלא ואלי אעמא היא כיון שנשבע שיאלה מפיו יפתח לבוה שוב אין לה תקנה . אבל אם נשבע שיפת אחם אחם או אפי' אמר שיפת אחם לחרת היון אלא שהיה אין זו שבועה לבטל את הראשון היון לחיפשר לו לגרום את נתנו ושפת לחרת שילוך הלה השבועה השנייה ואע"פ שהיא אחם יש לו ליתן לה כחובה אבל אם אין לו תוקם הוא וקי"ל מי שנשבע על דבר ואין יכול לקיים מפני המוקם פטור . הא לא קניא לחיפשר לזרוק לה גיטה ואשתו שבשבועה חוב עליו ויסדרו חותו כמו במסדרין לכל ב"ח ואע"ג דתקנו הגאונים שלא יגרש אדם את אשתו אלא ע"פ בתובתה בשבועה זו עובר עליה שבשבועתו מפני תקנתה שילוך אין לנו תוקם . ומיהו מפני תקנת הגאונים רחוי להשתדל שיחזרו על שבועתו השנייה ואם אי אפשר זה יזרוק לה גיטה ואשתו שבשבועה חוב עליו כשבועתו הרחשונה :

קעט **שאלת** ממני מודיעך דעתי בחתן שיש לו ב"ם בשכונתו וילא להתפלל שם כל ז' הימים אם חומרים שם חתונים או לא :

תשובה אין לומר חתונים בב"ם שאתתן שם כיון שאם לו ימי חתנה ואתה מקו"ע מב"ה שים שם שבל מילה מקום לשבת בה אלא אלו על אתרתך וגו' וב"ם אתת מופס ואם אין הליבור רולים לבטל בפילה אפילם ואתונים מועב בילא אמר ברכת כהנים : ונדולם מזו כתב מהרי"ו ז"ל שאפילו ביום ו' בשאיה בשאתן בב"ם נרחה לאין לומר אתנה כוחל ובאותו יום נכנס לאופה כולי יומא אבל מלחת היא ומועד דילים הוא ורחים מערב הפסח לאין לומר למנלח מקום שיאת מימיו מנסג זה שעדיין לא נקרע אתן ולא אל עליו הוא דבר אתור ואע"ג דמברכין שהשאתה במעונו אכי רמו שערי בשיאתת דוקא בניו אבל אתן בשבת בעודה אפי' שם שאתים מלוה שעה אבל ליכם פעורים אקום ולא אפילה אפיל ולא אתאוים . והראיה שהביא מהרי"ו ז"ל מן הכתוב שהשאתה במעונו על כל ישראל ולכם שאתים בשאתת שפשה שאני שם שהיא אקום המועלה שעה אבל עפוקים בפשה ניחים מוכן לכם לבין הערבים ויש שיפשר לנמוד מרחיקו ז"ל לענין שהאתן עלמו יהיה פעור מפילה אפיל ואתונים אבל לפעור כל הקהל בשבילו אין משם רהיה . ומ"ש לנ"ד כשאל בבר השאתה שאתה של מלוה היא ולא הש לפעור שהאתר עם אלמר על אתרתך במועה שלא רב ואין לומר אתונים עד שילא האתן :

קפ **שאלת** ממני מודיעך דעתי בגיורת שנשאת ונתגרשה ועתה בשאתה לישנא בותבין לה הגיורת או הגרושה :

תשובה לכאורה היה נראה לומר דאין קפידא בדבר דעשאת סוי כדי שלא תנשא לכהוג ואתיסם אסורים לו . אבל כך מעיינת בה שפיר שנשאת דרשו לכתוב הגיורת שלא תשאתה שם נניזת מעליה לשאתר יגרש אותה זה ואתנשא לנר ובאו פסולה לכהוג ד"ל כר' אלעזר בן יעקב דאתר ישראל שנשאת גיורת בתו כשרה לכהוג אבל נר שנשאת גיורת בתו פסולה לכהוג ע"כ : ואו אינה נפקותא דאם השאתה שם גיורת מעליה לא תוכל להנשא לקרובים אלא שאה אבל אם גיורת עליה שנשאת לקרובים אלא שאה אלא גזרו בנר שנשאר שאה כלל ואפי' בשאתר שאה אינה נפקותא דאין אישוריהו אלא מדרבנן אבל מן השורה שכל מוסר דנר שנתגייר שקנין שיולד אתי הילך לעולם לריך לכתוב לה הגיורת כדי שלא תנשא לקרובים אלא יוסיף ואין לריך לכתוב נרושה דבכלל גיורת שלשורה לכהוג היא וכן אשה גרושה ואלמנה לריך לכתוב הגרושה לענ"ד שנתגרשה ואח"כ נתאלמנה ואין לריך לכתוב מהרשתה ואתאלמנה אלא מהרשתה לבד ופשוט הוא וכן כתב מהר"ר יסראל ז"ל :

קפא **שאלת** ממני על ראובן שכתב בשר מתנה לשמעון על שלש וקנו ממנו וכתבו לו שם השטר וכרי הוא אתוס שקנו מידו אבל עדיים ואחד מהם פסול מפני קטות קרוב וראובן מודה שקנו מידו אבל היו רולם לקיים המתנה . ושמעון טוען לא הירבו שכדי אלא לשטרי ולא מכשת שטרת וכיון שהוא מודה שקנו מידו יקיים המתנה :

תשובה כדין שם ראובן ולין המתנה כלום דלענ"ד דאמרינן לא הירבו שכדי אלא לשקרי ס"מ בקנין מן המוכח לוכח אבל הכא לא היה ראובן לשקנותו אלא בשטר ובשרת הפסח בשלמת הוא ובשלמת שם היה אומר קנו ממני שנאתי לו שהם פלוני ע"ג שכשדים פסולין כיון שהוא מודה שקנו ממנו לי שכדי מכשת ואינ לקיים מתנתו כיון שמודה שנתן בקנין אבל היכא דאומר לו שטר מתנה ואין בשטר יכול לא היה ראובן לשקנותו אלא בשטר ואפשת בשלמת הוא כיון שהוא פסול מחוכו . ומינה אתה דן שאפי' היו עידי קנין כשרים ואלו זה והמתנה קרוב או פסול בשטר אינו זוכה בשתנה בתותו שטר על שיתחתו העדים שכשרים שהיו בשעת הקנין . ומ"מ אם אמר קנו ממני שנאתי לו שהם פלוני וכתבו לו שטר מתנה המתנה קיימת ואין השטר אלא לרלות בידו שהיה שלו שילוך מע"פ שנמלת השטר פסול לא נפסלה המתנה כיון שהוא מודה שקנו מידו :

כללא למלתא אם הקנאו אלא שטר המתנה קיימת ואם שקנה ע"י השטר המתנה בשלה ודוק ואשכח שכן הוא אאתר ושלוק בם"ד :

קפב **שאלת** ממני על גט שכר בא מלידון ויש בו ספיקות רחשונה אחרון ומניין ושניה שלא כתוב לו אם תביו ולא אם תביה ועוד יש בו תותיות יתרות וגם כתוב למיאתי לעל כיף יתא רבא מותבה

והון מזה כי לפי דעתי הסופר הוא עד הרשאון ולכל למדנו רבינו דבדעבד כשר כשאר כתובי כהרשב"ם ובר שמע ז"ל דק לעל כיף ימת רבא מותבה ותיבו כן לעל נסרא מותבה :

תשובה אם היה הבעל בעיר רלוי היה שיכתוב גט אחר מספקותא אשר כתבה ושוד אחרת שכתב יתבה ולריך לכתוב מיתבא אבל כיון שהבעל במקום אחד אין רלוי לעגן את האשה מפני ספיקות שלנו ולא מיבעיא אם כבר נתנו לה הבעלי שתבעה בו אלא לפילו לכתחלה יתנו לה והוא כשר אלי מפני שהמקח על לידן לפילו תימא שהוא מקח טיבו כלום שהרי שהמקח בביפולי שהיבה ואין זה מקח הפוסל בשום מקום כ"ם בגט ולפי מנהג היודי"ן שיתרות פוק חזי כמה כי אדם אלא בקילין בחברות ויתרות ואדרבה יו"ד דימיתא רואה לפי שעיקר שהיה לריכה שהרי כולם קורין לה דימיתא ואלא דמיתא ש"ש שעיקר שהם דמיתא מ"מ רוב השולם קורין אותה דימיתא במי"רק אמת שלש"ת והוא שם הי"ול במקום שהי"רק במקום שלושים ש"ד זה כתב הי יודי"ן דמיתא ובודאי אלא שהיה לריך זולת אחת אבל אין זה מעכב כלל . ומה שלא כתב שם אביו ואביה אינו מעכב כדכתבו המחרונים ז"ל והרש"ז ז"ל מכללם ואדרבה אם היו מפופקים בשם אביה יפה עשו שלא כתבוהו דמועב שלא יכר שמו ממש ביטנו ומנלא הגע פשוט . ולעניין כתב סופר ועד וכי מפני תומדן שלא נעגן את האשה וכ"ם שהיי דקדקתי במקלת תותיות ואיהם דומות ועוד לחזקה שעשו הדבר כהוגן ואחה הגבית עברית על מדותיך ומחלת כל זה אבל קשה לך לכתב לעל כיף ימת מיתבא והיא יושבת על הכתב והוי ליה היה שם עירה ופשול • דע כי הגע כשר מכמה טעמים שהין כוונת לשון מותבה על ישוב הבתים לבד אלא גם על ישוב הכרמים והגנות וספרדיים והרי הגנות והפרדיסים על דמיתא שהם עיקר הישוב מניעות על היה הגדול וגייע תלמה יוכיח ואטפ"י שהיה על לל בחיירה ימת רבא נקרא כיון שהיה הגדול נכנס לתוכה- וכן הני מוסב שים לה גנות ופרדיסים עד שמוך ליה הגדול ודקלים רבים כמו ברבות ויותר • ואו שהין כוונת לשון מותבה שהיה עומדת ממש על היה אלא בבתים לדור בה ולהחיישב בה מפני שהיה קרובה ליה ליצא ויהין עם הבהמות הבחות • תדע שהרי מלרים היה עומדת על הנהר ממש ואינו כותבין לעל נהר נילוס מותבה מפני שהיה עיקר היישוב שלא מפני נהר נילוס וכן עיקר יושב דימיתא בה מפני שהיה לתוך היה על היה דהין שהרי עיקר דירת היהודים בה מפני שהיה לתוך היה דפוק חזי כמה מדינות ים במלכות מלרים שהיה לתוך היה והין יכהלו דרים בה • ואו הרמב"ם ז"ל והרבה מן האחרונים ז"ל ס"ל דשם עירו ושם עירה הינו מעכב וכתבו רבותינו הלרפתים שכל דבר שאם לא כתבו כשר גם כשהיהו כשר ואע"פ שהיי סומך על מעם זה לנדלו מפני שהמלוקת מ"מ לשיף בשלמת מפני . ואו לשלמי ניחוש לה דבשלמת אם היינו יודעים שים בכל שלילות שלנו דימיתא אחרת יושבת על היה ממש היה נמי נאמר אבל כיון שלא שמעינו שים דימיתא אחרת בעולם שפיר ניכר מתוך הגע מי היה שאשה שתגרשה • ואו כיון לכתב בגט ואחיתי שילום מסתפקת הרי גילה שהיה עומדת ג"כ על נהר נילוס כיון שהיה מסתפקת ממנו וקובעת דשלמת הכי הוא דאחד גיטא יחת ואחד גיטא נילוס הילך היינו רואה לעגן את האשה בשביל ככה אלא יתנו לה שלים וכשר :

קשה **שאלה** מאי גירסה רשובן ואת לשמעון מעות בחורת עיסקא וכתב שטר במחתים ואת שמעון ובא רשובן לקבל מעיסקא מאה ומאתי מן היתומים והם גדולים וסודה רשובן שקבל מעיסקא מאה ומאתי מאה ומסתפקו אם גובה כל האשה שהתחיל או דילמא אינו גובה כלום או גובה מאתי :

תשובה לא רלויתי כאן מקום ספק דקי"ל שטר היה סיוע על היתומים בשבע וגובה מאתי ולדברי האומר שאינו גובה כלום וכי אם לא היה מודה היה מועל מנה ומפני שהודה במנה יפסיד לפי' האחרים אין זו תורה ולא משפע יפר • וכי היתה מפני שפנה לא שפרו ולא היה נפרע מהביישם אלא בשבועה השבעתי נמי אינו מועל אלי אם לא שהשטר אלא בשבועה ואת לי אם היה עליו חיוב שני שבועות מגלגל עליו היה עליו חיוב שבועה ק' השבעתי אי שהשטר כאת שבועה ק' אלא בשבועה ק' כ"ם בגדון דילן שאינו חייב שבועה ק' אלא בשבועה ק' כ"ם בגדון דילן שאינו חייב כאת שבועה עליו משתי כאות אלא שפנה שטרו ואת שבע לגבות מן היתומים לא בשבעל כך שפסיד דינו וגובה מאתי ! ולדברי האומר שגובה כל מה שבעל כך שפסיד דינו וגובה מאתי ! ולדברי האומר שגובה כל

שהשטר בשטר שהשטר הוא מפני שאומר רשובן שהוא שבועי הוא חלק שפקדון ואת שהשטר הוא חלק שאומר שהשטר שיעסקא פלגא פלגא ופלגא פקדון ואין זו עדות כלל לא מיבעיא אם רשובן היו עוטן כן בפירוש שפשעת לתן לא נעגין ליה להפסיד היתומים חלא חפי' לי נעין הכי נפשיה אין שומעין לו שהרי עדיין שטר עיסקא נקרא שעדיין שמעון מתעסק היה שהשטר בידו : וכשלמת אם היה כותב רשובן בשטר בשעה שקבל שהשטר שקבל חלק שפקדון ואת שהשטר היה אלא לי היה גובה כל שהשטר שהשטר אבל כיון שלא כתב כן אם שגבה הוא חלק שאלא ואת חלק שפקדון • סילכך נשבע ונוטל שהשטר וחפי' טעון רשובן שבך אמר לשמעון בשעה שלקח שהשטר שהוא חלק שפקדון אין שומעין לו כיון שלא כתב שטר : ועוד כי לפי דבריו ליסורת עביד שהשטר שאל שמעון הוא אלא והוא שועל בריות והרי זה רבית שלא ודאי אם שהשטר בשטר כפי הודאתו הוא שטר עיסקא והוא נקרא שטר כיס היוצא על היתומים ונשבע וגובה שאלה :

קפד **שאלת** בשני שותפין שקנה אחד שפס שהורה לשותפות בשותפות ובזמן שבא בעל שהמורה לגבות אמר לו שהותף הני לא קניתי שלך אלא שקנה ממני שקנה שלך וכגון שהאחד הוא ושני קנה או לריכא לשהתומי מינים כללא דמלתא אם שם ערבים זה לזה כיון שהשטר שהמורה לשותפות או לא :

תשובה אם שהותף מודה שעדיין שני שהמורה בתוך שהותפות לשהה לא יפרעו שיהם אלא שהותפות דשל אלי למינר ליה שהורתי שכך היא ואת שיך שכא ערבות • ואם אין שהותף מודה שהמורה עדיין בתוך שהותפות כגון שלא שהיהם לשותפות או כגון שהיהם ולקח דמים לשה יחמייב אדעי או בשה שבעבד כיון שלא נתנו ממנו ואם עוטן שעדיין היא בשותפות יבבע שהותף שלא שהיהם שהורה זו לשותפות או שלקח דמים מי שהיהם ושפר כי לא אפני שהם שותפין נעשו ערבים זה לזה לכל מה שבא ויהין לעולמו דזוקא היה שלוו בשטר ק' נעשו ערבים זה לזה וכן היה שלקחו מקח אחד ביחד ליכא למימר שנעשו ערבים כיון שהם שותפין . אבל היה דעלמא דלאו שותפין שקנו מקח ק' ולא נכתב עליהם בשטר ק' לא נעשו ערבים זה לזה וכ"ם בכ"ד שנ' מהם קנה לבדו לפשיעת שלאו נעשו ערבים . וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות שלוחין ושותפין ז"ל היה עליהם חוב לאחד אם היה אחרהין זה לזה חולקין ולכשיגיע שומן לפרעון יתן כל ק' וכו' ואם היתה לשתמת כל ק' נעשה ערב לחבירו אלי היה מצוה לשעשו אחרהין בלאו הכי כמי אלי לעכב כל אחד מהם לחלוק כל ק' יאמר סותיל וכל ק' שתהנו מייב לשלם כל השטר הוא ומתן כדאים הלו עד שיגיע שומן שלא ודאי בשתמת לא נעשו אחרהין זה לזה וכ"ם היה דקנה ק' מהם לבדו . ומ"מ אם המוכר שמדיעה שהשותפין הם ערבים לכל מה שיקנו כל ק' לבדו הכל כמוכר שמדיעה שהבר יודע שהשטר עיקר גדול ירייי מיתומות • ומשברת לי שהין זה מוכר בשום מקום שלא אם קנה הבריה שהם נוגעים לשותפות כגון בבר שהם שתעסקים בו אבל אם קנה ק' מן השותפין קרקע או שבעיתין לביתו או שאכל ומשהם כיון שהין דבריה שנוגעים לעניין השותפות הין זה מוכר כלל דלי לא היתה שביקת מיי לכל בריה זה תוכל ושותה ונוהם וחם שתמייב וכיוצא בזה לא שמעינו ואם נהגו כן מוכר בורות הוא ולא שמעינן לה :

קפה **שאלת** ממני על גט שבא מארץ מרחקים ע"י שליח ושליח דשליח ויש בו עדיות ותותיות מעושעשות שהין ריעותן ניכר אם יש מקום ליתנו כיון שאם לא יתנו עכשיו שוב לא ימלא מי שיביא לה אחר כי הבעל לא נודע מקומו היו ושאשה עגונה כל ימיה שיבא לה אחר כי הבעל לא נודע מקומו היו ושאשה עגונה כל ימיה

שלו קיימת אם יכול לקדוש כסף ואם לאו פסול ע"כ. ובפסק הרמב"ם פ"ד מהלכות גירושין וכתב ממחק או שעשעם ובטלה שלו קיימת אם יכול לקדוש כסף ואם לאו תיהו גע"כ. הרי שהחליף מלה פסול בתיהו גע ואי אמרת בשלמא במחק סייהו דתיהו גע מלה אי אמרת בעופס אמאי תיהו גע מי גרע בכתבו שלא לשמה או ממי שכתבו חרס שופה וקטן וכ"ת דגרע דהתם סוף סוף העופס כתוב אבל סיכת דממחק ואין ריכומו ניכר אין שם כתיבה ליתא. אדל דאמרינא דוקא שיפצה אתם דכתבו מי שהיו רואי לכתיבה כשר כ"ש בממחק שנכתב בכשרות שלא בממחק. ואו דאפילו אומת דגרע לכתייה דיומת פסול אבל שלא יהיה גע לא אמרה אדם בעופס סילוך ודאי בתוקף מפרש לה ז"ל. וכן משמע ממי מדקאמר וכן גע שמעלה קדוש וכו' וקאי שלה דהך לעניל גע בממחק בו חיבה וכו' אם מעופס הגע הרי זה כשר ואם שמפה נשר חיו מועל כלום שלא פירות שהיו עומדה ואינו יכול לכופו לפרוע לו מובו לא מזו ולא מאחר נכסים מה שאין כן במשכנתא שהם שהתחייבות עליו ואם רשם מובה חובו ממנו ואם שעשה שכר גובה מאחר נכסים • ועוד שאין זה לשון מלוה שלא לשון מקח דומיא דלוקח פירות כיון שכתב כן עכ"ל. וכתב עלה מ"מ ודבריהם ברורים שם ע"כ הרי שהם רואים לפי שני הטעמים שכתב ז"ל ב"ד לא הוי משכנתא דשוויה דהם נפל הבית מחזר חובב חובו ממנו. ואו לישנא דשטרא הוי לשון מלוה מפורשם ולא לשון מקח סילוך פשיטא לי דל"ד הוי משכנתא בשייתה: ואיכא בה פלוגתא דרבותא הרבה מן הגאונים ובטלוה ממרו שהוא לבך רבית ולא חלקו בין בית בין בשדה ואפי' דעת הרמב"ן ז"ל וקצת גאונים חלקו בין שדה לבית ודה דעת הרמב"ם ז"ל דשדה מוחר ובבית אסור ושמעתי דמלחת השדה שיפסד ללא עביד פירי ואיפסד ללא מרווח לבל בית ואחר הריוח מצוי ולפיכך אסור והרא"ש ז"ל החיר בזיכוי במקום שאין מסלקין בין בבית בין בשדה ואפי' במקום שמסלקין אפי' בשדה הרי לפי כל הטעמים הללו כ"ד אסור ואפי' לדעת הרא"ש ז"ל דכיון שהחזיק עמו ביוכל לסלקו אין לך אחרת דמסלקי גדול מזה: לא נשאר לסופר חזה על מה שיסמוך ללא הרשב"א ז"ל שמיקל מכולן ואומר שכל בזיכוי אפי' בית ואפי' במקום שמסלקין מוכר וכתב עלה בשל מ"מ ושל פיו נהגו היתר במקומותינו ע"כ.ואין כיון שלא נהגו היתר זה במקומנו אין לנו לסקל כנגד כל בעלי הסיעות אשר כתבתי וכ"ם כנגד הרמב"ם ז"ל ולהחייה דמר הוא. ועוד אני אומר לאפי' הרשב"א ז"ל מודה בל"ד שהוא אסור כיון שפירש בפירוש כל זמן שהמעות בידו יכול מיידי לחד מהשבירות ומזמן בזיכוי המעות ואילך יהיה השבירות ע"ו מיידי בכל אדם הרי זה מפורש כי מפני משותיו מוזל גביה כולי האי מע"ו עד לחד ודמיית ממנו לפה דאמרינן דמוכר למכור דבר שאין בומתו יהועה בהשלמה לזמן אבל לא יאמר לו אם אחה נותן מעות מיד בכך ואם בהמתנה בכך שלא יעכור אחם · והרשב"ץ ז"ל נמי כשהחיר דוקא בשאם החיר אבל בשפירש כי השה לא החיר . או יש לומר דהרשב"א פליג דמה לי בלחרא דמסלקי ומה לי בלחרא דלא מסלקי שלא שהשה בפירוש שיוכל לסלקו:

קבו **שאלת** ממני מודיעך דעתי בשלו הפיליפס העוברים עבירות ביד רמה ובשפלא נפש וכשבחים ליסר חומם או לא:

תשובה כל ימי אני מלטער על זה כי על כן חפוז חורם ואין כה לכוף אם הרשעים ועל זה אני מתפלל בכל יום שלא אחרע חלקה על ידי אבל מ"מ אגיד לך דעתי בזה. לכאורה היה נראה לומר להיות חומם לעבור על קום מלום כדי שלא יעברו על כל גופי חורם. אבל דאם כתבו המפרסים דכייפינן לגרש בטענת אחים עלי כדי שלא אחלקה בנום יבראל לאחרבות רשע הרי שאנו אחירין לגרש שלא מן הדין משום דלא אחלקה לאחרבות רשע. אבל כד מעיינת בה שפיר אשכח דאין אכלן רואים כלל דבאך בפייה אין אנו עוברין על דברי חורם דכיון שכופין חומו עד שיאמר רוצה אני אחן שכדי דגמר בדעתו לגרש כדלון כדי לשמוע דברי אחרים ואמרינן אחך טעמא כדי שלא אחלקה לאחרבות רשע אבל להחיר דבר שאסור כדי שלא אחלקה אין לנו וכ"ם שלא נחיר לעבור על קום מלוה מפני אשכח זו. ול"ם אם ניחא שלא נחיר אנו דבר שלא אסור אבל לא נייסר חומו ולא נאמר אחך מפני אשכח זו: אם ודאי ליחא שהרי כולנו עדיים זה לזה וקרא כחיב ואם הטעם יעלימו וגו'. ואו שאם באנו לחום לזה אחבעל האורח לעמרי כיון

כיון שיפרסם הדבר שבעבל חבשה זו הלו מעלימים עיניהו מהרבעים בני עולה יוסיפו להטעות וירבה הגזל והחמס וביטוק וכיוצא בזה ולא מתקיים הסורה הלזה בבריות וכן מניהו בכל דור ודור במיסרים הם הרבעים ולא חבבו להחבשה זו . והו דכי היכי דקי"ל אין מעבירין על העבירות המלות ואין מדקדקין אחר זו קלה או חמורה כך אין מעבירין על העבירות לעפ"י בזו קלה וזו חמורה וכיון במועל עליהו לייסרו על עבירה זו בבחה לידיהו אין מעבירין עליה . ומו דכיון שהוליא לחוצו מפיו כופו לעשותו וכן רגילו כמה פעמים שחפ"פ בלא נייסר לחוצו הלך ופועל בלא סיבה ולכן רגלו לעשות המועל עליהו ואם יגיע יגיעו ואהבו מובחו מעבדותו שאין אדם עושים בחומרים ומכי מבטיע ממתי לחמר רביהו הקדוש בבעת פעירתו בדרך נפוחה דר' אחא בר חושעי' שמתיהו להיהו לחקפו פירי בכורה והללו בבח ושבחמוד מצוה דמתיהו . ואיכא למידק מתי חבמתין תלמודה בחך תלחת ורביהו הקדוש נופיה למתי ליבחת ביבא דבר זה תלה לחבמתין דחפי' חם יגרחה להחמיס בחפי בחם מבדין או מחרימין או מוכרין יגיע להבדוה רעה לא יגיעו בעבור זה מלדון ומלעבוה כהלכה ולפי הגראה לא היה חם הלול בבח מן החורה חלא מדרבנן מדבחתיהו ואו לא ואפ"ה לא חבבו ב"ד שעוברים על החורה דוחלי מועל עליהו לקיים הוציהו חם היהיה חח"כ : ואע"ג בבחבתי כל זה להלכה מ"מ יש למיהיב הדור להיות מהון בדברים בהלה לפי שאין כל החבשים בוין ולא כל העבירות בוחה הן כיוצ' אלם בהוה ריגיל בעבירו'ובוחה בעלמו בעשותו אין מוכנין לו ויסי' חם היהי'ועשיהי החורה ואם היהו רגיל ובקוב הדבר בימות ממחיהין אותו בדברים עד בישוב מעט ומעט ואין ממחיהין להעבירו מפני הקהלה וכן כל כיוצ' בזה וכלל לפי רחות עיני הדיין המתיהו ובלבד שיהיו כל מעביו לשום שמים :

קבט **שאלת** ממני לודיעך דעתי בני שחמר בשפרו ומלחת מעוברת חם בחחדר השובר עמר או לא :

תשובה תיית בחוספתא האומר לחביהו בפחם מעוברת הני מוכר לך פרה מעוברת הני מוכר לך מכר לו חת הולד בפחם מציקה הני מוכר לך פרה מציקה הני מוכר לך לא מכר לו חת הולד והרי היא בהלבות פרק המוכר חת הבפיהה : ובהבה הרמב"ם ז"ל פ' כ"ז מהלבות מביהה לבאורה הוה מבמע מיהה דדוקא משום דאמר לו בפחם מעוברת הני מוכר לך מכר לו חת הולד חבל מן הפחם לא מכר חת הולד והה ודאי ליהה דבין בהיה מעוברת הוה ליה לפרושי חון מעוברת כיון בהוה יכך חמו ואפי' אמ"ד לאו יכך חמו הה ביך שובר לגבי חמו בהוה נגרר אחריה ואם אינו בבלל המכר הוה ליה לפרושי חלא לעולם אפילו מי בפחם מכר חת הולד והה דקחני בפחם מעוברת הני מוכר לך לדיוקא בפחילו אמר לו בעודה מעוברת בפחם מציקה הני מוכר לך לא מכר לו חת הולד לא מכרה חלא להציק : וכיון שאין מהוספחא זו רחיה הדברים לכללן דעל המוכר לפרש ואם לא פירש הכל מכור ואע"ג אמ"ד עובר יכך חמו דוחלי הכל מכור ואין כאן לא הוצאה ולא מכר בעוצה לחדרבה בפחם מעוברת הוה פחות מפני בבבת הלידה ואין בדות מעוברת או מציקה בבדות הריקנית ואין בפחם חלא לגבדות : ומו דקי"ל המוכר בעין יפה הוה מוכר ומבפחת כ"ם המבחר שבחר גם חת הולד לחת קי"ל המבחר עבדו עובר בעבה זה ודאי כיון שבחדיה לא נתכוון חלא להמיהיב לבת בקבל כ"ם הולד . ומכי מבמע מדחיהן בכילד מעריפין המומר לבפחתו הרי חת בת מורין וולדך עבד ולדה כמוה דברי ר' יוסי הגלילי ומחמיה אומרים דבריו קיימין ע"כ לא פליגי חלא בבח שבח מבוה לבייר בהדיה ואמר וולדך עבד אבל בחומר לבפחתו בחם הרי חת בת מורין מודים רבנן לר' יוסי דולדה כמוה ומכי מבמע להדיה מדקחני דבריו קיימין ולא קחני הולד עבד : ובחבה הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלבות עבדים ופסק כחבמים ו"ל בהוחב לבפחתו מעוברת הרי חת בת מורין וולדך עבד דבריו קיימין . הרי חת בפחה וולדך בן מורין לא אמר בלום אלא בשאר בני בחחדר מליה ע"כ . ובקשה עליו הרחב"ד ז"ל ו"ל קשיה ריעא אפיפא אפילו אמר לשובר יכך חמו הוה ע"כ ריעא אמאי דבריו קיימין אלא ריעא דבריו קיימין דשובר לאו יכך חמו הוה ואפילו לא אמר בלום או מבום דלא בת אלו עכ"ל ובעל מגדל עוז בפיים בחירון זה ובחב שהוה מבוהר לדעת הרב ז"ל הא ודאי ליהא דהא חילו חלי בעמא דאפילו מבום דהוו בחחדר

הניה וחו דחיהו ז"ל עובר יכך חמו הוה ס"ע וכפיכך גריך ניהב דעתו ז"ל כן דאפר עובר יכך חמו הוה כדאמעע מפיפא דחלחים והעובר חלק מחמו ואין חמו חלק מהעובר ועעמא דריבה מבוה דלכ"ע חם בייהו מבייר וחפי חמו חלק מהעובר ב' יוחנן החם חמר לך ר' יוחנן דלכ"ע חם בייהו מבייר וחכח בייהו בעמא דר' יוסי דחמר קרא בחחבה וילדיה תהיה לחדוחים וגזירה הכחוב היה בפפחה ולא מבוה דיכך חמו הוה וכפרש"י ז"ל ו"ח הה בכח חלית דלמ"ד עובר יכך חמו הוה סוי ביור ולמ"ד ללו יכך חמו הוה לא סוי ביור דהכי מבעע מחוך לבון רש"י ז"ל בפוגים פרק הין מערימין קובעת הוה שכן דעת רש"י ז"ל והרב בעל החבחה חבל הרחב"ם ז"ל כובר דללו הה בכח חלית דלעולם הולד בגרר חחר חמו והין החם בגררת חחר הולד.ומבוה הני הכוחב לבפחתו הרי חת בת חורין וולדך עבד היה רחוי בבחמר עובר יכך חמו הוה ויהיה הולד בבוה ללא מבוה דקי"ל חם בייהו מבייר ומבוה הני דבריו קיימין בהרי החבה בפי' ביהי' הולד עבד וליכא למימר דליהוי בחמחדר חליה דחין החם בגררת חחר ולהלי.חבל החומר הרי חת בפחה וולדך בן חורין עובר יכך חמו הוה והוה בגרר חחריה והני בחחדר חליה דקי"ל דלא חמר בלום ובזה עלו דברי הרב"ב ז"ל בפבוחן וכיון דחסיקנא לדעת הרב"ב ז"ל דס"ל עובר יכך חמו וכן מודה החחב"ד ז"ל חלא דקחיא ליה ריעא הדבר ברור חחם בחחדר בפחתו בחם חע"ג דלא ידע בהיה מעוברת בחחדר דיהד גריר דחוקא היכא דפיהם והולד עבד חמרינן לחו יכך חמו הוה דבהני חני עעמא דריעא לדעת הרחב"ד ז"ל וכדייקינן לעיל בעעמא מדקחני דבריו קיימין דמבמע מפני שחמר והולד עבד הה בפחם מודים חכמים דולדה כמוה . וח"ח הה חיהא היכא דידע בהיה מעוברת ובחחדר בחם בחמר הכל חבל היכא דלא ידע בהיה מעוברת למ"ד עובר לאו יכך חמו הוה חחי היכא למימר . הה חיילחא דחן בהחם הולד בגרר חחר בחם עד שיפרש : ומו דבעיון יפה מבחדר • ומו דבבחמת חיהו רוצה בחחת בחם עד שיפרש בהלה על ידו ויבא זה בקבל חדע בחם לא כן בדיפת מיהם הוה להו לחבחת בהלה על ידו ויבא זה בקבל חדע בחם לא ב

מהרמב"ם ז"ל מתמיר סרכא נעשין כלאים וכן העיד בעזר על תכיו ז"ל שמצוה לא היה לתפור העזר התפור בחוטי פשתן בכגד של צמר לפי שהפשיטה מחברת חוטי פשתן תפר כאן העזר עם הבגד של צמר וכן תלו מהגין לתפור כל הכוסות בחוטי פשתן ומטעם זה תברו המומחים הקדמים חזקה סולמי לתפור תותב בבגדי צמר לפי שיש בתוכן פשתים ומחברים ע"י התפירה בבגד צמר ותיקנתי ביעבו תם שבתוכן בגד צמר גפן :

קכ **שאלת** ממני על מה שמצא בשאלה בתשובת פרק בהמה המקבה ז"ל מלא כף כן ע' מי ולא ספרים ע"ג קרקע רחבי"ם קבל מרבינו יואל תכיו ז"ל בשחיטת תמו תין מעכרתו מידי טרפה ותאור וכן פסק רבינו יעב"ץ ורבינו שמואל בר שרוחאי ז"ל מתיר מכוח כל בהמה תאכלו וכרתין דבריו עכ"ל מת"ו . וקשיא לך מה שכתב לי תכתב ליה מת תו מי מוכר בשחיטת תמו :

תשובה ליכרת דבר תימת הוא ומה לא תכתב ת"ו מתן דפליגי עליה תלא רבינו שמואל וכלא כל העולם תלוקים עליו וכשלמת תליכא דרבי מאיר דקאמר כף ע' מי תינו ניחר בשחיטת תמו תיכא לתימר דטרפה כמי תביב ליה ותין בשחיטת תמו מתירתו בתיכלה תכל לא קי"ל בהא כר' מאיר תלא בספם מתני' דכף ע' מי תת שחיטת תמו מטהרתו תם לא ספרים ע"ג קרקע וכן כתב בעל הטרפה בשלמו מלא כף כן ע' מי וספרים של גבי קרקע ומלא טרפה תאור דהא עצון שחיטה תכוה דלא תתי לתחלופי בהמה מעלית בהי שמי טרפות דידה ולרבנן תילעריך לתלי עשמת דלר' מאיר מדינת עצון שחיטה . ומתוך הדוחק תני תומר דלא שחלקו הני רבוותא תלא בשעדף תחר שחיטת תמו ד"ל לרתבי"ם ז"ל דשחיטת תמו תינה מתרת תלא מה שחיטת כתוכה עדיפות תו מינה תכל מה שחיטת תת"כ תינה מותרת הבא שמלח קרקע ותחר זמן מה ס"ל דתאור בתיכלה ותע"ג דתטבינן ליה בכחוט מ"מ מתחלף בבהמה מתה בשלמת דבשלמת בכחוט הי ומכין תוהו על רתבו תו קורבו לא תתי לתחלופי בבהמה דשלמת תכל תם מת מעלמו תאור וס"ל לרתבי"ם דבין דינרף תחר שחיטת תמו הרי הוא כחלו מת תחר שחיטת תמו ותאור . ורבינו שמואל ס"ל כיון שהוא הי תעש"י שנרף הוא בכל בהמה תאכלו תכל מודה הוא דתם מת ת"ש תאור דתתי לתחלופי תכל נרף לא תתי לתחלופי :

והוי יודע דלדעת רוב הפוסקים אסור תנו רבינו לסמוך עליהם תפי' הספרים ע"ג קרקע דעצון שחיטה תם נמלא טרפה מוסר וכ"ם היכא דלא ספרים ע"ג קרקע דתין עצון שחיטה דשחיטת דתפילו נרף ת"ש מוסר דשחיטת תמו שחיטתו לגמרי תכל תם מת תאור בתיכלה דגרסינן התם תמר רב חסדא כשותם תת טרפה ומלא כף כן ע' מי עצון שחיטה ותייב נזרוע ולחיים וקיבה ותם מת סאור מלעשת במשא ומוקמינן לה כרבן ושמעת דריבת משום ד' סימנים תכשר היא דשמעת וס"ד כיון דשחיטה שחיטה שמה שחיטה ויהיה מוסר בשחיטת תמו טרפה קמ"ל דעצון שחיטה וקבני סיפא תם מת ת"ש סאור מלעשת תכל בתיכלה תאור ותיכא למימר דשחיטת משום דתמו עדיפה דהא תיכא דגרסי נה שבשחט תת הבהמה תילך תם מת תמר ביולא לאויר כעולי תב"ע ללת ספרים ע"ג קרקע תאור בתיכלה ומדברי סר"ן ז"ל נראה דתפילו מת ת"ש מוסר בתיכלה לרבנן דק"ל כווחייבוחתי ק"ל למה לא זכרו כאת תבו שכלה בעלמת כמו שזכרו סיכא דספרים ע"ג קרקע ומ"מ רתבי"ם שוכר שהם מת תאור מ"ם דטרפה וכן תני מוהה לו בתוב ולא בשחיטה תחר שחיטת תמו :

קכא **שאלת** ממני תחוקן ובמעון שהפין בחוצה ורחוקן במקום תחר ומה תבו על רחוקן תם מוסר במעון לפחות שתוצה תו לא :

תשובה תם רחוקן במקום רחוק הרבה שכשיגיע לו בשעה שעשים רחוקה תין במעון ברך לבוא שתו' שהרי כשיגיע לרחוקן בשעה שוכר תכלות יום תחד לבד ומקלת היום כלו ותוהה שאר תין במעון יודע תי זו היא בדי ביסוע ותם הוא במקום קריב ברך לבוא בשאר בשעה זמן יציע שם בשעה ובתוך זמן זה תין ברך לבוא שהוצה בשעה דבדיעבד לא תל תכלות על רחוקן כיון דתכתי לא ידע ' תכל תחר ביסוע זמן ביניים לו בשעה לבפוקי דבלעת היכא דלא ידעי' שכל תי שאר רחוקן בשעה תו לא תספיקא לא כייפין ליה לבסור

שהוצה ומשום הכי מוסתברת לי דתם שלמו לו שליח חזקה עשה שליחותו ואחר ביסוד ביניע שם הסליח שוכר שהוצה שכל תם לא שלמו לו שליח תעש"י שבכתבו לו כתב דלעת תכל הכתב ולא כייפין ליה לבסור שהוצה עד שבדע שתל על רחוקן שהכיולת דמספיקא לא תתילין דתפילו על פי עד ל' היכא פלוגתת דבכוותם תם מתחלפין תו לא כ"ם תספיקא דלכ"ע אין מתחלפין ולא שלמו כדבר להחמיר תלא להקל תדע שהרי שהיו לעבות מלאכת שבוחפות בלעשה תכל תם שלחו לו שליח והדבר ברור שיניע שכליח כמוך ג' ימים חזקה שליח עושה שליחותו ולא שליח לומר שמא מקדים תירע לו ולא עשה שליחותו דחוכמת לא שכיח . וא"ת לא יהיה תלא עד ל' הא היכא פלוגתת וכיון דרחוקן תינו מתחלפין על פיו יהיה תם יהיה לעבות כדעת המיקל תמוקי מתתין לעיול תבוחו . הא לא קשיא דלא תמרינן אין מתחלפין על פי עד ל' תלא בעד המעיד שעלמו שם פלוני תכל בליח בשלמין שוכר שמת לאו עד ל' הוא ופשיטא שמתחלפין על פי שליח לכ"ע : שלכך כ"ד פוחח שחוה כשיעור שיניע שליח לרחוקן ותם"ש שוכל תוהו . ושוי יודע שכבר נפגו שעולם להחתכל על פי עד ל' ועד תפי עד ועבו"ס שכיח לפי תומו דמלחת דשבילת לתיגויי לא שכבר ותו דתמרו ז"ל שיח חכרך ליסר כלומר שלמו :

קכב **שאלת** ממני תודיעך דשתי בעני בשתן משוח לחכירו בשוכת עשקת קיוכ לשכר ותחוק לשפשך ושיכ שוכן לו ריוח בכל מדב ותחר זמן שחבדר שלא שיכ שם ס"ב ריוח ושאתה בשים לחלוק שלוש תומר מהשיוח לקחתי ולוש תומר לא שיכ שם ס"ב ריוח ומן הקרן שתפי לך לפי שחשבתי כי לשבוף יהיה שם ריוח :

תשובה תם כבר פרש לו כל תשוח הקרן ושאתה בא שלוש להוליף ממנו שדין עם השלוש דקי"ל תלך רביע תין מוליפין מזה לזה וכיון שגשם השלוש תת שלו תין מוליפין תידו כיון שלא שיכ שם רביע קלוש דקיוכ לשכר ותחוק לשפשך והיכ שכוח רביע שוח . ותם עליין לא נפן לו תת הקרן השלוש שוח השלוש מהלוה ותם הקרן שוח שכיך מה שלקח תין מפלקין תת השלוש שלא כלוש שתם מפלק תוהו שלא כלוש כרי זה כמי שהוליף תוהו בדייעים ותלך רביע יוצא בדייעים . ותם הקרן יוצר ממש שלקח מכקח לו כל מה שנפן לו ונוהן לו תת השפוך תחר שיכיר שלא שיכ שם ריוח שלל לו ישבע שלא שיכ שם ריוח ותם לא רלה לישבע תני למימר ליה לדבריך ההשבונים תני מחמין שתמרת לי שמא שתפה נוהן שוח ריוח ותם יש שם קלח ריוח תכל לא שיכ מניע לתלקן שיעור מה שלקח שמין מה שלקח השלוש ומשלימין לו הקרן שלו ונוהגין למפשפק דכר מוטע שכר עשהו והשתר שוקלין שוהו בשוח דכיון דשער השפוך נעשה בחיסור לו בשרת מכשל . והדריין לתקנת ר"ל ודחיים לדין זה מפה דשלוהו ודר בחלרו דשוי נמי שכך רביע . וכתב עלה הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות מלוה ולוה לשיכך תם שעיין לא תחזיר לו מוהו וכל לעבות שכר שתער שדר בה מן השוב תם שיה השכר כנגד שהוב שיהו מוכה הכל תלא כמו שיהו שדיינים שתם שכלך שוהו בלא כלום שרי זה כמי שהוליף שוהו בדייעים ותלך רביע יוצא בדייעים . ותם הקרן יוצר ממש שלקח מכקח לו כל מה שנפן לו ונוהן לו תת השפוך תחר שיכיר שלא שיכ שם ריוח כלל לו ישבע שלא שיכ שם ריוח ותם לא רלה לישבע תני למימר ליה לדבריך ההשבונים תני מחמין שתמרת לי שמא שתפה נוהן שוח ריוח ותם יש שם קלח ריוח תכל לא שיכ מניע לתלקן שיעור מה שלקח שמין מה שלקח השלוש ומשלימין לו הקרן שלו ונוהגין למפשפק דכר מוטע שכר עשהו והשתר שוקלין שוהו בשוח דכיון דשער השפוך נעשה בחיסור לו בשרת מכשל . והדריין לתקנת ר"ל ודחיים לדין זה מפה דשלוהו ודר בחלרו דשוי נמי שכך רביע . וכתב עלה הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות מלוה ולוה לשיכך תם שעיין לא תחזיר לו מוהו וכל לעבות שכר שתער שדר בה מן השוב תם שיה השכר כנגד שהוב שיהו מוכה הכל תלא כמו שיהו שדיינים שתם שכלך שוהו בלא כלום שרי זה כמי שהוליף שוהו בדייעים ותלך רביע יוצא בדייעים ע"כ . וכתב מניר משנה שלו רביע כך הוא בכל תלך רביע לעבות כמו שיהו שדיינים ע"כ . ותע"י שים תולקים על הרב בוה מ"ת שתמיה דמר הוא וכבר קבלוהו עליהם שילקך בס"ד נמי שין מפלקים תת השלוש בלא כלום תלא מכיון לו כפי מה שיהה לדיינים . ושיכל דים שם ריוח קלם משפחרת לי לשפילו תחולקים על סרב ז"ל מוחים שם בשה שכתבתי דבשלמת גבי בים תו תלך כיון דקיימת לשמרת מפשיד בעל הבים שכר ביהו ולפיך מכיון לו בכל תלא דמיה למשכחת בבייתה וכ"ם תם שלוח עביד למיגר דכיון דשיכל פסידא לזה ושוחת לזה הוי רבים תם לא יכלו לו בכל תע"ם בשפשלק בלא כלום בכל בס"ד בשין מפשיד השלוש שפלו מסרינות נוהן לו שין כשן רבים והשלוח ריוח מעוחיו הוא מועל ולא רבים שלכך תיני רוחה בזה פקפוק תלא תולקין ביניח בשקנתי חז"ל ובשתני ביכרך תו יבבע שלא שיה ריוח יוחר וכדשכתיבי' לעיל :

קכג **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שלוח מהעון בשער וכתב לו שפשתעבד לפרוע לכל מי שיוא שער מפתח יפו תפי' בלא שרשתם שין לך שער זה לעיך שמת מהעון בפל ות"ת לומר תביא ראיה שין בת שער זה לעיך שמת מהעון שפל ות"ת בתיו יכול לעבב תי עריף היה ממשעבדי כיון שלא בת לידו בשעה

תשובה דברים ברורים הני רואה דהא ק"ל כל מגו שבממון מהאו קיים וכיון שבתבעד רחוקן לכל מי דיוליא דשטר אין יכול לחזותו ולא לעכב עליו בכוח טענה ומשון דפסיד מפשיה מלא שמר אם בטרו יפה ומ"מ מוטל על ב"ד למקור על הדבר איך בא בטר זה לידו אם יתחר ממני נפל ואני מלחתי מעבירין הפירעון עד סיוע בעל השטר ואם יתחר מכרו לו נתנו לי במתנה אם הוא במקום קרוב מודיעין לחותו ואם בא ותחר לא מלא ממני נפל נשבע המוחזק בשטר שמכרו לו או נתנו לו במתנה וגוכח החוב ואע"ג דשטר שטרום דעלמא אין יכול להקונתן מלא בתיב לו בכתיבה ומסירה אחי אחם מפי שבשעבוד אין יכול להקונתן בשתיקה השטר אבל הכא שרי שבשעבד רחוקן לכל מי דיוליא השטר ושרי השעבוד קנוי לגוי כיון דיוצא מתחת ידו ומעשה זה עורף ממשעבדי בשרי בשעבד וכ"ש דלקוחות שפסידו מפשיפיהו בלא היא לאם לקנות קרקע ממי שבשעבד לכל מי דיוליא השטר : ואם הוא במקום רחוק אין מעבירין הפירעון וכשיבא שמעון בעל השטר ישבע דין עם גוי ורחוקן נשפר בשטר שפרע לגוי והוי יודע כי חוב כזה לא יוכל לגבות חוקו בעל השטר אם אין השטר בידו ואע"פ דכתב ליה הברית דמני למיתר במת שתת השטר לאחר או במת יפול וימלא חותו אחר ולא חוכל לדחותו כיון בכתוב בו תנאי זה לפיכך אם נאבד השטר אין לו תקנה : ומ"מ מסתברת שאם במשון שמלוה למיד כופין אם רחוקן לפרוע לו חובו ויקבל עליו כל ערעור וזכן ושפסד ביטח לו מלד פירעון הגוי ואם תיהו תמיד יביא לו ערב או משכון של זה כדי שלא יפסיד זה כלו ויתבל שלא בחדי ושמי רחוי לדון :

קצד שאלת ממני מודיעך דשמי בכותב חפילין שסתמיל לכתוב והיה אם שמוע והיה חלק בתחלת הפיטה כדיוקא שהיא פרשה שתומה והתחיל הפיטה הפנייה ממקום שהתחילה שרחשונה והאר הפיטות שהתחיל בראש הקלף כדיוקא עד שגמלאת שורת הפרשה בכתי פיטות כזה והיה אם שמע תשמעו וגו' עבד בשרך לבשמעך וגו' ולא תתן את יהוה ואלהיתם מסביב מעל וגו' את פיכם לשבר בם בשבתך בביתך ובלכתך וגו'

תשובה פרשה זו פשוטה גרשה ואין לה תקנה להשבתה ואם אם כיוצא שורת הפרשיות שפתוחה להתומה או שסתומה לפתוחה שפולא כ"ש זו שאין לה שורת פרשה כלל . וזו כי בפיטה הפנייה שהיא לפניה ריוח בפיוצר פרשה והיא היא פרשה ולפיכך פסול ז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ח מהל' תפ שעשה בדיוק הפרשיות וכתב פתוחה שתומ'ה בתומה פתוחה או שסתיקה והיא פתוי בתקום בשאין בו פרשה או בפיוצא שורות הכתורה שרי זה פסול ואין לו תקנה'ולא לבלך אם כל הדף בעשה בו ע"כ . וכשפילין דבעיון בשדקן אין לו תקנה אלא בדיעבד שפרשה ויבתוב אחרת שהיא וסיא שתחרונה ואם היא שופל בעשות בפרשה שרחשונה היא שרוך לעשות את התפלה כולה ושכתב הוא :

קצה שאלת ממני מודיעך דשמי בדתוקן היא לו שטר של שמעון ושקנה תותו לגוי בתעמד בלשבון בלא בתיבה אם יכול גוי לעורוך ממשעבדי אם קנה השטר בעלמו או לא קנה אלא החוב לעבד והוי כתלוה בלא שטר .

תשובה לא קנה גוי אלא החוב שכתוב בשטר ולא את שטרו ולא עדיף לוי אפילו ממשעבדי דשעבד בשעון אחר שקנה את השטר אלא דיש לומר דכתב לגוי לשמור אינו אלא כשומר שכר ואין שומר שכר יכול לטעון אלא בפני בעל הפקדון ואפילו הכי אם אמר בפני בעל הפקדון שנגנב או שאבד אינו חייב לשלם לו כלום

דלמשמייהו לתיניוכי מבל בנם יבמל פנוס ולמועם פמיעת דלמ ניחת לה בעבור של זמת ומחסבמת יפה דבנות יבמלל קדושת הן וזה נכון ט"ל . ומלחת למד לפי שיטה זו למחן דפסק כר' יוסי כל גיורת ושפחה בין נשואה או בלתי נשואה אין לריכות להמתין וכן לחושה ומפושה וזו סיע הסכמת רוב הפוסקים . אבל יש מן הגאונים דפסקו בשם הלבה כרבי יהודה דסיינו בחושה ומפושה ולא בריך להו לבתרלי טעמא דשתי פסקא כיון דקי"ל הלבה כרבי יוסי דינעוקו עמו . אבל בפסקי רבינו (יבמיה) כתב וז"ל ושמואל ס"ל כרבי יוסי בגיורת ומשוחרת ולתו מטעמיה דלתו רבי יוסי סבר משום דמחסבת ופער אפי' לחושה ומפושה ושמואל לא פער אלא בגיורת ומשוחררת משום דידעי ומשמשת בעוך אבל לחושה ומפושה מחייב דלימור לא נחסבת יפה יפה וכיון דקי"ל כשמואל כר' יהודה בלחושה ומפושה הלבתא כוותיה וכן פסק ר"ח ז"ל אבל הריא"ף ז"ל פסק כרבי יוסי דקי"ל בכל דוכתא ר' יהודה ור' יוסי הלבה כר"י ולא היא דהרי שמואל ס"ל כר' יהודה והלבתא כתמודאי עכ"ל : ובפסקי הרא"ש ז"ל עשה אחר ע"ש . ולפי שיטה זו כל שפחה או גיורת אינן לריכות להמתין דאי בשואה כיון דיסיב דעתא לאינשי נוינעדת נפשה . ואי בפוגם מחסבת . ואי"ה אח תבוא לקמן בפרק המולן דבר וגיורת לריכות להמתין אח תבילו לה בחוספות עיין שם . ואילה לנוילך לכל הפסקים דאי לפסקא קמא היכא דבאינן בחדא ופסקין כלישנא קמא . ואי לפסק האני דעתם הגאונים כיון דהשמודת אחת אחת שמואל דאמר כר' יוסי משמע דכבולא מלתא ס"ל כוותיה : ולשיטת הריא"ף ז"ל נמי קשיא מדלא ממנע אלא קטנה אח יבמלל בזנות אבל גדולה לריכות להמתין ואח דלא כר' יוסי אזה דאק אח הראשונים לומר דלא סבר כבולא מלתא כר' יוסי : ומכל שלין משמע לי דהרמנ"ם וסמ"ג ז"ל חפשו לשם דרך אחרת ס"ל דבאחרי בריית פסקי רבותא הלבה כר' יהודה . ומעמת דמלתא כיון דלישנא קמא דשמואל אחיא כפשטא כר' יהודה ולישנא בחדא נמי בחושה ומפושה כר' יהודה ס"ל אית לן למפסק הלבתא כבולא מלתא כר' יהודה : ומזו דכ"ם סוא לי בחושה ומפושה דיבמלים קדושת מיעין אמת לא אחפשה יפה יפה כ"ם הגיורת דמיעין ולפיכך מחסבר לישנא קמא דשמואל ולישנא דר' יהודה ומשום סכי הטיל הרמב"ם פשרה בין הלבה הפסקים וכתב שפחה משחחררת וגיורת שאחגיירה ממחיצים ג' יום ולפילו גר ואחבטו וכו' וכן כתב לגבי יפת תואר בסמוך כיון דסחם עבו"ם ושפחה זונות הם אינם בוטות מן הסיבור ולא מקפידות ולפיכך אעפ"י שמחפשות אינם מחפשות יפה יפה ולריכות להמתין . ומחסבר לפסוק כה הלבה כלישנא קמא דשמואל וכר' יהודה וכדבת רבותאי במקלח . ואפילו אימא דלא פסקו רבותא כר' יהודה אלא בחושה ומפושה שכב ז"ל פסק כלישנא קמא דשמואל וכר' יהודה בכה . אבל בזנות יבמלל לזוטות וקבוצות הן ומקפידות אלא אחבטרגה כי הן מחביישות מדבר זה ולפיכך מחפשות יפה יפה ונסא מחסבר לפסוק הלבה כלישנא בחדא דשמואל וכר' יוסי דימוקו אמו . ואע"ג דחלמודא לא מפליג בין עבו"ם או יבמלילות אלא אחרין בשחה אשה מזנה מחפשה היא דלילא לה אלא לישנא קמא דשמואל ורבי יהודה וקלא רבותא לילא לה אף ר' יוסי אין פסקינן כוחיה אמאי דמסחבר טעמיה וכמאי אלא מסחבר פסקינן כלילא לישנא קמא דשמואל וכר' יהודה וברבותא במקלח וחהו סיכון שבפסקים וקרוב אל הסברת שכל עבו"ם לריכה להמתין וכל בת יבמלל הנבעלת בעילה אחיה נוחדת לה חיה לריכה להמתין . וחהו בכחב הר"ב ז"ל וכן כחזה חיה לריכה להמתין וכו' וכן אחושה ומפושה ובבת יבמלל מייתי . ובבל מ"ט אי' דברי הרב ז"ל בשפחה וגיורת שהיו נבולות בגילים בגיותן ובעבודתן אף לאו הכי אין לריכות להמתין אאב"פ שהן בחזקת מזנות אאב מזה מבמרת עלמה וכו' וכן אי' נבי יפת תואר וסוף דבריו אם אין דעתו כן אינו יכול להנשם דבריו לפי הגמ' ע"ב . ואחר בקצת המחילה אין דבריו מחוורין כזה . אבל אין דרך הפוסק להחזיר אלא לפרש . ואו דהסמ"ג כחב ג"כ שאם ואח"ל לפנינו . ואו דבשפרי אמרינן אאב יפת תואר ואעפ"י שהיא אאב אינם מחייבי כרת בנולה' אלו פנויה ועלה קיים אאם ירא ימים ירא כרי כאן ל' ימים כרי כאן ג' כדברי ר' עקיבא להמתין בין זרע לחבון נזרע אחרון ובכי . קיים לה ר' במשון בגמ' דאין להמתין בין זרע לחבון אלא בחושה או בפוגם אבל בשאר נשים אין לריכות להמתין דאפילו לר' יהודה ור' יוסי אי

כה בשאר נשים בפלי גיורת ושפחה וכי היכי דבשאר נשים אין אאב בין נשואה בלי זנות ושפחה . ואו כיון דלא ס"ל כר' יהודה אאמי נקיט לישנא דר' יהודה בלי למימר שגיורת והשפחה אין לריכות להמתין ומעמת משום דאאב מזנה אאבפחה וממילא הוה מוקמינן לה בפנוייה דאלו בשואה אינה מזנה ולריכה להמתין . ואו כי לדעת מ"מ כמאן אאמרה הרב ז"ל לא כר' יהודה ולא כר' יוסי דאי כר' יהודה אפי' בפנוייה לריך להמתין ואי כר' יוסי אפילו בשואה אינה לריכה דכיון דיסיב דעתה לאינשי מיעברא נפשה . דלאח"פ אאמי השמיט שמואל אחושה ומפושה וכדבתיב' בשם הר"ן ז"ל . והוי יודע דאאב"ג בגמ' אלא אבי אמר אאב מזנה אאבפחה לא אדרין ממאי דאאמרין בשלמא גיורת כיון דדעאה לאינשי מיעברא נפשה אלא אחושה ומפושה מיעין דאפילו קטנים אחושה ומפושה אינעריכין לאאבי דאמר אאב מזנה אאבפחה אבל מעמת קאמ אינעריכין לשואה ודוק ואאבה : ואפילו אימא דאדרין אאך מעמת אלעיל כיון דיסיב דעאה לאינשי כל בעילות דניוח כזנות אבים לה ואאבפחה יפה יפה אילך ליכא לפיוחי דבאי סרב ז"ל בשואה אם אינה אפסק כר' יוסי . אבל אאמן לבעי עכו"ם ושפחה ויפת חואר פסק כר' יהודה מעעמת דאאינה ובבא יבמלל אאזה אם בעיט אם אחושה ומפושה פסק כר' יוסי ומשלמ דאאינה אלא בשואה בלי זנות אבל בפנוייה אפילו אאינה אלא בעילה אחת אין לריכה להמתין דאי לאו הכי אין לנו בשואה אלא אחת ואפילו הכי

לחומו כ"ד כדעת ים מומרים וכסכ נפי רחוק ב"ד ובלבד שיהיו מכוונים לבמים כדי שלא יהיה הגזל ושמשם :

קצח שאלת ממני מוהיך דעתך בראובן שנתן מנה ביד שמעון בסיומו בריה ואמר לו יהיה לנדוניה בתי אמר לו שמעון שמא נחלוק חומו בין בך ובין הבת ואמר לו ליני רוצה שתתן לבני כלום שלא לבתי ומת ראובן ומעון הוליה את המעות ובזמן שנשתה הבת לא היו מעות ביד שמעון לתת לה ולא מולידע סדבר לשום חדם ונשתה הבת ממעות שהניח לה אביה במקום אחר לצורך נדוניתה ועתה שעמיד שמעון ורוצה לגבות ידי חובתו שם יתן שמגיע לבת ויכנוב בכתובתה מוסף על נדוניתה • או דילמא זכה מסס הבן ניון שאמר שיתנו לה לנדוניתה ולא נתנו בחומה שעה :

תשובה שם בשעה שנתן ראובן המנה לשמעון אמר לו זכה במנה זה לצורך נדוניית בתי סדבר ברור שזכתה בשם הבת מחומה שעה וכן שם אמר כן מנה זה לבתי לדעת שרמב"ם ז"ל והסמ"ק מחייבים שם"ל דאן כזכה דמי שזכתה הבת במנה מעשה רחבוה ואפילו מתה הבת זכו יורשיה אבל לדעה ג ז"ל והרשב מפרשים דכחבו דאן לאו כזכה דמי ים לעיין שם זכתה בשם הבת אבל כך מעיינים שם שפיר מעשה דבבל גוונא זכתה בשם הבת מכמה טעמי חדא דלא אמרינן שכי אלא לעניין שם רלה לחזור בעניין בעלמו חוזר אבל היכא דאית ליה מתן זכה מקבל דמיזה לקיים דברי המת וכן היא בכלכות סוף פ"ק דגיטין סולך מעה לפלוני ולא מלאו יחזרו למשלח מת משלח לי בריא הוה חזינן לי מת מקבל בחיי מתן יחזרו ליורשי משלח דקי"ל סולך בבריא לאו כזכה דמי ואי מת מתן בחיי מקבל יחזרו ליורשי מי שמשתלחו לו דקי"ל מצוה לקיים דברי המת הא קמן דסולך לאו כזכה דמי בבריא ואפ"ה זכה מקבל הילכך אפילו למ"ד תן לאו כזכה דמי זכה מקבל כיון דמיית מתן תחלה משום מצוה לקיים דברי המת וכ"ש בנ"ד דמקבל שמתנה לא מת דפשיטא דזכה בחייהם : ואו דאיכא גילוי דעתא שלא רלה שיזכה בשם שכן שהרי חמר למעון בהדיא כן ומעון מאמן כיון שמשליטים בידו ואין חדם יודע בדבר • ואיכא למימר דלא נתן שלא לצורך הנדוניה וכיון דלא סולך לנדוניה יתן לבן חדא שהרי גילה דעתו שלא יזכה שכן : ואו כיון שהניח בחיי מקומות לצורך נדוניה הבת ממעט שהיה רולה שיהיה הכל לנדוניה ולשולם חומדין דעת הסוכן • ואע"ג דלא אמרינן שכי אלא לגבול המגיע אחרי הכת שאין שמגיע ביד היורש אלא ביד אחים ואות מוחזק מכח הבת כפי דבריו ואות נאמן כיון שמש עליו עדים שילכך לדעת הריא"ף והרמב"ם ז"ל והממשכים שהביאם זכתה הבת מעשה רחשוה ומעון מופקד מכחה • ואפילו אם היה רולה רחובן לחזור לא היה יכול לחזור ולדעת אחר שהפרשי' זכתה הבת מעשה משלח לקיים דברי שמת וזה ברור מחד:

קצט שאלת ממני מוהיך דעתי בדם שבשלו או שמלחו אם עובר עליו או לא :

תשובה גרסינן פרק שקומן רבה אמר זעירי ל"ת תניא דם שבשלו חיו עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו חיו עובר עליו ומעמים דלא מיבעי תורה אלא על דם שהוי לפרה ודם קדשים שבשלו לא חז למלחים וסיפיק מפורש דם ום"ם אם מלחו דמלוח הרי הוא כדומה • ומומיב אביי מדתנן שקפק את הדם ואכלו או שממחה את שחלב וגמטו חייב : ומתרלינן כאן בשקפק בחור כאן בשקפק בחמה שחור לא שהר בחמה הדר ע"כ בגמרא • ומשקלינן ומרינן ומתרלינן למתניתא אליבא דזעירי משמע דשלבחת היא • ואיכא ל"ת דדיקא חיו עובר עליו אבל חיסורה דאורייתא איכא בחי ביעור דאחור מן שחורם לד' יומן דקי"ל כווחים וכרי דייק ליבוא דחיו עובר עליו • וחם ק"ל בשות דעת שחוספות ז"ל אבל שרמב"ן והרשב"א והרא"ש והרמ"ם ז"ל והרבה מן שחחרונים ס"ל דאין בו חיסור שורש כלל אלא חיסור מדרבנן ואיכא דחיו עובר עליו אלא דוקא אלא ס"ק כיון דחיו עובר עליו בכרת נפיק ליה מהורת דם ובוב לא חז לפרה אבל שם"י ז"ל בפרק השור והרועה עלה דמתניתא דשקפק את הדם ואכלו פירש ושקיבו ע"י שחור ולא רלה לפרש ע"י שאם שרמבן חלמודא בשקומן • ומשמע דשמ"ל דשנוי דחיקא הוא ואבוי דחיקי לא שמעינן וכן נרחה דעת שרמב"ם ז"ל שהשמיט כך דזעירי ולא כחבה כלל • ורחיתי מי שכתב בשן שעת שרי"ף ז"ל שהשמיטם ולדידי ליה לא מכרעת כיון שאחר מיכא אינה דרכו של שרי"ף ז"ל לפרש מי זהו חיסור מן שחורה ואי זה מדרבנן שכל מדשמיעט שרמב"ם ז"ל ים רלוה גמורה שכך היה סברתו ויש רלוה לדין זה מממתיעת נוסף שם שמחה שאלב משמע שפילו ע"י שחור לא שקפה את הדם ע"י שחור • ואו דאמר במתניתא מומר בשלב מבדם ואומר בדם מבשלב ולא מני לסאי מומרת בסדייסו שסשלב בין שבשלו מי או מבושל מייב עליו שם שלין בן בדם שלם שבשלו מבושל חיו חייב ואף על פי שיש לדחות רלוה זו דאומר בשלב מבדם שבשל זו שבשלו לאו דם הוא מ"מ פשטא דמתניתא הכי משמע דסוף סוף דם שבשלו נקרא : ועוד מי שיחא לסא דזעירי דשקפה חומו בחמה שבחומי שלא בחמה בשלו בחמה ושמש גבי שבלה ונם זו חיכא למדחי שהדם נשקפה בחמה בזמן משע ולא שחי לידי סרחון אבל שבלה חיכא ממחיה בחמה שלא לזמן מרובה ובסוף כך שהרחומי מדרש עיקר הרחיה כך היה שהרי הדם אם שחה מציחו בחמה זמן משע שדרכה שפשר הוא וחיכו נקפה שלא לזמן מרובה ו"כ שהרחומי מדרש ומו קשיה לסא דזעירי מאי בעא מכל שהורין בשחורה שחייב בין חיים בין מבושלין דם שמי לא בעא ואדרבה משום דשבלה שקפה את הדם היה שבלה ושכי שהרחומי מדרש בעמדת פרק שעור והשובב בשלמא שקפה את הדם חיכא לשקפים שהורה מחשובים שמשמע משום דשקפים שהו מחוב ואם כן שחאי פשוה עליו : ושבשלמא אי שקפים שחור חיכא חיסורא אבל בחמה שעה :

כלא דשלמא דפשוחי' דשבוחי' היא ואיכי שלאי לשבריב אבל שומר שבשו ישקה ממנו ולא יבריב עצמו למשלוקה בחיסור כרם :

ר שאלת ממני מוהיך דעתי בחשב מעוברת מכאן שיש מוחרים ליכנס לחבל המת או לא לפי בשמלת כחוב בספר שרוקח וז"ל אשת כהן מעוברת מוחרת ליכנס בחבל המת דספק ספיקא היא דשמא נפל הוא או שמא נקבה היא ב"ש מבמע לפי שו חד ספיקא וכהן דקיש ליה בניוה דכלו לו שבבי שהור כי סא דאמרינן אי קיש ליה שבלו לו שבבי שחבל עליו שפילו ניחא לשלוש לא נפק משפק נפל עד ל' יום מ"מ אמאי חיישיך לסאי שעמא שיפוק ליה בשעבר נפלא בחוך גופה ואין כאן חבל :

תשובה שלמוד עריך הוא פרק בשמה שמקשה שבבן שומאה בלועה שכשה בלועה מבא לן ק"ו ומה כלי שבם שמוקף למיד פחיל שהיו מגיל על שומאה שבחוכו שלעמת שאמר מר שומאה רלוה בוקעת ושוגה לרקיע מגיל על שבשה שבחוכו שלעמת שבם שמגיל על שומאה שבחוכו שלעמת שהיו בין שגיל על שבשה שבחוכו שלעמת מה לכלי שבם שבן שהיו שלעמת שגבו שאמר בחבם בשלעמת שגבו אבן שגבו קל שמרינן וכו' ושלם שמתניתין לחבם בשר ושבם בחון שעיה מייתינן לה שבשע דשוכר בבבן שמו שבשה בלועה ומגיל בחבל שמת וכן כחב שרמב"ם ז"ל פרק שבשים שלכות טומאה כיולד וכו' בלע שבעת וכן שלין על שבשולים שהשומאה שבשה שבשה שבשת שבחוכו ושבשים שבחוכו שבשה בחבם שבשת שבשה שבשת וכן שבשה שבשת וכשם לחבל שמת לקח על פי שבשמת טומאת שבשה שבשת שבחוכו • עוד כחב שין שבלועין מילין שלא בבבן שפ שחיים וכן כחב כשם בשמים ושלא שבבים ק"ו שם שבשת שלא שיחה בלועה שחחלה ושיחה רלוים לעשות בחבל שמת שבי שבלשת מילוה עובר בשמו שמו שלא לא בש"ס שטוח מילוה בחבל שמת ושטה ושבל שלימה שיהו בלע שבשת בשורש ובכוב לחבל שמת וטה ושבל ושקיפה שרי היא כמו שבשיחה ומייתי לה בפרק בשמה שקפה • ומתוך פרישות שבבר שני יפיה לגדל ומייתינן שמת יוליא שוגר רחבו ושמלא שטוח כילוד ואיכא שבשים בלועה ושיחוק בן יומו מעמת בחבל ומשום שבי כחב ז"ל בשמ"ם לא שמיינן בחבתי אילא שפיק שפיקא שמת שיהו ולד של קיימת ונפל הוא או בחת נקפה היא לבועה לא שפיק מחורת נפל עד ל' יום בשבב"ע דשמר כל בשבה בחבם בלבים יום שיהו נפל : ואפילו שם הבלה לומר דשיבא דקיש ליה שבלו לו שבבי שיהא לא שפיק נפל לעניין ס"מ בשיא דלוד או ואמ"ב מת אבל כל שיהא דאמרי לא יולד ולא שיא ליה מזקת מיום שבתי אילא שפיק שפיקא שפיק נקפה שפיק זכר ואמ"ל זכר בוגא יומת בשעת לידה דמעבים בכל יום שיוליא הולד לחצו ויחלק ויומת כילכך שבתי אילא שפיקי חפי' בסולין רחבו בחם לא בלד מי שבדין נפל הוא דאין מבבים בלא חזה :

רא שאלת ממני רלוין יש לו בית כאן וסוא בחקום אחר וכתב לבשולח שבבלה לבוחה שקיד על שבים וכשכל שבבחתם

כתוב שטות נותן כסיס ללוי אחר מיהם ולוי אומר כיון שיש לו זכות בחובו שטר של ראובן שרוצה לפטרינהו אחם יתום ראובן חייבה כסיס כתוב בשטר שטרא ושמעון אומר לא אמר לי ראובן שאתן לך כעתק השטר ושמע לא רצה אחזוקה במקום אלא כפיעיג שטר לידך יכל עוד שלא הגיע השטר לידך יוכל לחזור בו ואם אתן לך כעתק השטר אני מיני עובר על דעת המשכיר יורה המורה הדין עם מי :

תשובה דבר ברור הוא שאין מקבל המקבל זוכה אלא כדרך שזוכה המקוח במקוח או מיגיע שכר המקבל ליד המקבל · וכתבה הרמב"ם ז"ל פ"ג מהלכות זכייה ומתנה ואם זכה ראובן בשטר המחייב את שמעון ובקון שאמר זכה בשטר מקבה זו אלוי זכה לוי אע"פ שלא הגיע שכר המקבה ליד לוי דקי"ל זכין לאדם שלא בפניו : וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד וכיון שזכה במתנ' מעמידין לו את השטר ונותנין לו וכשימות ראובן יזכה לוי כדין כל מתנות שכה מכיום ולאחר מיתה וכל זה ברור הוא · ומה שיש לעיין הוא כיון שהיא מתנה בריא ובקיון לי בעיון מיגיע שכר המקבה לידו או לא : ונכר זה מחלוקת בין הרשבו"ם דליכא מ"ד דמתנה בריא שיש כה קיון מהיום או מתנה ש"מ ממקום שיש כה קיון זכה המקבל ואע"ג דלא מטא שכרא לידיה דמשעת קיון שכבד נפשיה כיון שנטל קיון שאח ולא פירש אם לא אחזור כי וכן דעת רש"י וקלא מפרשים ז"ל · אבל הריא"ף ור"ח וקלא מפרשים ז"ל תומרים דלא זכה עד שיגיע השטר לידו או שיזכה לו על ידי אחר · וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל וכבי מעמע פשטא דמתניתין דפרק יש נותנין מי שאח ומחלפת דייתיקי · קשורה לו על ידינו וכו' וכן אחי דמלא גיטי נשים ואחרורי עבדים דייתיקי מתנות ואוברין שילכך אין מעמידין לו את השטר כי אמ כיון שלא נתן השטר למקבל המתנה ולא זכה לו ע"י אחר רוצה לאחזר בו ולישנה לאחר ומחלת שכרו של זה קודם · ונכר ידעת בכל דבר שהוא מחלוקת פוסקים אין בידינו כח להוציא מיד המוחזק וכ"ש בנגד דעת ר"ח ורי"ף והרמב"ם ז"ל שעליהם נהגו לסמוך בכל הגלילות שלנו · ואפילו אם יאמר ראובן שיעמידו לו השטר ויבצו לנוי אין נותנים לו לחייבין שאח בחנם להאי מעיקרא ואילך ולא יכנה ניהליה והדר בחנם לחייבין מהריעא ויכנה ליה והכתם הדר ביה ונכר מהדר לה מציעא למידי דרבי חיימ לסו להכי יכנהה אחי מפיק אחי בחנם והדר בחנם זכי וניזל ונפליג בסדיה דמהאי טעמא דמרינן דאם מלא בשטר מתנה בריא אעפ"י שבחנם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלא אומרים ליה אי קובעת קלמרת זיל אם בחנם ליה להאי בשטרא מהריעא דאי יכנהה אח לחייבין מהריעא ליה ליה פשיטא דכי נפקין מאיתיה קמייתא זכיא וכ"ש אם ירצה במעון שמורשה להעמיק בשטר וליתנו ללוי אין שומעין לו ואם יאמר שמעון שראובן אמר לי בפעם שאמר לו אח שטר שהרשאה שיעמיק לוחו ויתן בפעתק ללוי ואני אחריני עד שאח שומעין לו ויעשה כפנים מה שבשלם בידו כיון שאין ראובן נפיטו לשמע ירצה לעשות קיומיה לא מיפיגין דאי לא תימא ככי מי שזכה במתנה בשטר ע"י אחר לא יתן השטר למקבל המתנה שמא ירצה ראובן לעשות קיומיה אלא ואלי להכי לא מיפיגין ומ"ש ד"ש דמייפיגין לקומיה כל שטר מתנה שלא הגיע ליד מקבל ביום כתיבתו לא יהיה כשר לייחום שמא נתנה לאחר ביני ביני ואפשר ונתן השטר לזה שזכה קודם ויחזור עמו ואיפשר אלא מיפיגין לקומיה כזו אלא בשטר שנפל לכיון דנפל ליאחרא ורגלים לדבר שנתנה לאחר ולפיכך לא נזכר זה השטר הראשון ואפשר רוצה לעשות קיומיה ומשום הכי מודה שהמקבל נפל וזכה בו אחלה לכל בשטר מתנה שהוא עדיין ביד ראובן וזכה בו ליכא רגלים שנתן לאחר ולא אחר ולא מיפיגין לקומיה דלמדרש כיון שהשטר אח השטר נמלך הוא אם יתן לו לא הילכך לא מיפיגין שמא נתן לאחר ולפי שעה זה אם יאמר לראובן שיתן השטר ללוי נותנין שהרי לא נפל השטר ולא ליאחרא שהרי ברשות ראובן הוא דשלומו של אדם כמותו והרי הוא יוצא מתחת יד שלומו והכו דלא לוסיף על המחלוקת שהרי בעלי השברית האחרת ס"ל דבשטר שקנו מיד לראובן זכה לוי :

כללא דמלתא אם יאמר לראובן שיתנו השטר שהוא ללוי לו שיאמר השליח כי בשטר שמסר לו לראובן השטר לתת לו ליתנו ללוי מעמידין השטר ונותנין ללוי ואם ילמו אין נותנין לו לחייבין שמא חזר בו ולישו רוצה ליתן לו שמא נתנה לאחר וכיישו לידו שטר מתנה :

רב **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שהפקיד אצל שמעון פקדון וחבא ממנו פקדונו בפני עדים ובפיה אינו רוצה ליתנו לך ושוב שגבה או נאבד או נאנס אם חייב שמעון לשלם או לא :

תשובה אינו רוצה שיתנו לך לפי שיש לו תלונה עליך שלא כדרך שזוכה נפשך אם שומע אינו רוצה ליתנו לך לפי שיש לו אצלך מקום לאחר שרי הוא שופט אותו למסכון לפי טענתו וחזר הפקדון להיות מסכון ואם שומע שאינו רוצה ליתנו לו שרי הוא גזלן ואלא הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן וחייב בתוכסין וכ"ש זה שהוא גזלן גמור ואם אמר היום אינו רוצה ליתנו לך ולמחר אתננו לך והרי בתוהו היום נעשה עליו גזלן ולא נרע ממי שנטל הפקדון ממקום למקום לשלוח בו יד שהוא חייב להחזיר יד היום לריכה מסרון · ואם אמר אינו יכול ליתנו לך עד שאבקשנו כל זה ידענא פשיטא הוא ואם אמר אינו יכול ליתנו עתה לפי שיש לו תוכם אם נראה לב"ד שיש תוכם פעור אפי' מנכיסה :

ואכיבה ואם לא היה תוכם גזלן היה וחייב אפילו בתוכסין :

רג **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שהבא ממעון מנה יש לי כיד אבין ושודה לו במעון אלא שעון ושמעון עונן כבר אבלתי תוהו שמעא ואין בידי כלום משל אבי ולא משלי אם מסדרין לו כדין אחר תובות לי לא :

תשובה משמע דפשיטא לך דחייב שמעון לשלם אם יש לו נכסים משלו ולא מיבעיא לך אלא אפי' שאין לו אם מסדרין לו לא ואין הדבר כן אלא פשוט שמעון מלפרוע תוב זה אם לא היה לו אבל זולת אלו שמכר ואבל ושעשה דמדינא מעלעלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח אלא שאי"ל מלוה על היתומים לפרוע תובת אבינם מן המעלעלין שהניח אבינן משום כבוד אבינם · ומניין כל מלוה שעשה שמתן שכרה בולה אין ב"ד מוסרים עליה ואפילו אין ב"ד כופין אם היתומים לפרוע תובת אבינם אלא שכבר תקנו הגאונים דמעלעלי דיתמי משועבדים לב"ח ודיינם כזה כדין הקרקעות ואעפ"י שיש מי שכתב שלא תקנו הגאונים אלא במלוה שבשטר אבל במלוה על פה שבקום לדייק ולא נבי ממעלעלי מ"מ כבר נהגו לגבות ממעלעלי דיתמי אפילו מלוה על פה ואעפ"ה רבא היכא דאתידנא עיקר סמיכות המלוה על המעלעלין כמו על הקרקע הילכך כ"ד שיש מלוה על פה אינו גובה אותה אלא מתקנת הגאונים ז"ל דבשלמא מלוה בשטר כיון שבשבד לו מעלעלי אגב מקרקעי מחמת תגלו הוא גובה אבל במלוה על פה אינו גובה אלא מתקנת הגאונים דכיון שכבר נהגו העולם לגבות כל מלוה ממעלעלי דיתמי שחמת דמלוה דלוה ידע בתקנה זו ואמר ושעבד כל מעלעלין דיליה הילכך כיון דעיקר חיובו על זה מחמת תקנת הגאונים הם ז"ל תיקנו אלא היכא דאיתנהו למעלעלין דשבק אבוהון ביעורייהו אבל אם מכרו פעור מלשלם ואלא שייך לחייב את שמעון משום מזיק שעבודו של דפעור מלשלם ואלא שייך לחייב את שמעון משום מזיק שעבודו של מכירו שהרי מדינא אין למעלעלין משועבדים · וגדולה מזו כתב הרשב"ם ז"ל בתשובה שאף אם מכרו קרקע אין מייבין לשלם שאפילו מזיק שעבודו של מכירו ליכא כי לא קלקלו נוף הקרקע כלום ע"כ ואע"פ שדעת הטור לחלק בין קרקע למעלעלין כלשון כתב סימן ק"ז מ"מ היכא דלא הניח אלא מעלעלין והיא מלוה על פה ומכר מעלעלין כ"ד לכ"ע פעור מלשלם ואע"ג שאין מסדרין לו ומ"מ מודה לי שאם יש למשעון נכסים משלו מלוה עליו לפרוע לראובן מה שמכר מנכסי אביו ואלמלי משום כבוד אביו אבל אין כ"ד כופין אותו ואם אין לו נכסים אפי' מלוה ליכא ואעפ"י שאיני יודעי לכיריט רואה אני בזה יפה כח הבן מכח האב וכי לא עדיף ממזיק כל שבשבוד ושוב לא יכול לגבות ממנו כלום ממי שאפשר בורות ביתין ומערות דחייב משום מזיק שעבודו של מכירו שיש לך דיינא דגרמי גדול מזה וקי"ל כר' מאיר דאמין דיינא דגרמי:

שוב ראיתי שכתב הריעב"ש ז"ל אדון רבו בנ' שמעוניו שפתח אבינו לשם שבמים גירוש אלא לדעתם אבינו ואייבם לשלם מה שהפסידוהו מדינא דגרמי ואת הכת לא קלקלו כלל בנוף השפחה ואייבם לשלם המוכר את הקרקע נמי לא נשא :

רד **שאלה** ילמדנו רבינו נר ישראל נר"ו באחד שהתנה בפיו שכל הדברים שיזור מכאן עד עשר שנים שיהיו בשלים ולאחר קצת ימים נמלך מחותו שהגלי שלא לשלוח כלום ושלוח שכיעול והשמלכה בפיו ולאחר מכאן נדר ובשעת נדרו לא היה זכור מהתנאי ולא מביעותו ולאחר קצת ימים נזכר שכל הים בהשלכה זו על התנאי שהתנו

הרמב"ן ממש"ו לא לג' ומסתפקתי בזה כמ"ד ל' נדחה שכל שהמלכה היתה בלב חין בה ממש וכפי חיחת בהדיח בפרק החיש מקדש וכמה דוכתי דדברים שבלב חיכם דברים ותע"ג דלהיכא כמה דוכתי לחלוין בחר תומדות כבר מהרין הר"ן ז"ל בפי' הלכות הריח"ף ז"ל בפרק החיש מקדש מכל בגדון זה ליכא הוכחה מעיין שום מעשה כדי שמוטיל שהמלכה שבלבו וח"כ לפי זה יהיה חגלו קיים ונדרו בטל לדעת רוב הפוסקים שהביא דרבה דפ"ד נדרים כל שלא מכר בשעת נדרו מהחגלי ומהמלכה שעשה בלבו ומלך אחר מלחתי בפרק נערה מחורסה דקחמרי הה בבריחתה דהין בחול הין בשבת מבטל בלבו ואין לריך להוליח בשפתיו הרי שביטול בלבו מהני לנדר דחמיר ס"ס דמהני המלכה בלבו להחגלי בעלמה דלעיל חלח שרוב שחפרשים פירשו דשך בריחתה קחי חלדעיל מיהם דחמור לה עלי חכלי וח"כ החם נמי ליכח הוכחה על הביטול שבאמו משום דחמר לה עלי וכ"ם לפי' הר"ן ממין ז"ל שהביח הרמ"ם ז"ל על שך בריחתה משמע דעלי לחו הוכחה היח ומ"מ לריך ביטולה בשפתיו חלח שלא יכמיע לחזנו ולשה קרי בלבו בשביח פ' היה קורח לה יבוך חלה ברכת המזון בלבו מ"מ לפי' רחשון של הרמ"ם ז"ל ז"ל וכ"ם דכמול נמי חין לריך לחמירם הרי שבביטול בלבו סבי וקרוב לזה כחב הרמב"ם ז"ל בפי' משום סוגיח זו וח"כ לפי זה שם ביטול בלבו מהני על נדר דחמיר כ"ם דמהני על חגלי בעלמה דבל נדרים שיהיו מכחן וכו' וכל שנמלך על חגלו חפ לה הוי חגלה ונדרו קיים חפילו יוהר חגלו חמר נדרו וכן הדין מי שנדר לפרוש לחביבו ביום פלוני ושיבע בשעת שלה מחל לו מוכו בלבו הני ושבירו גפעד כך וכן בכמה דברים דומים לזה . ועוד מהקשתי בדברי הרמב"ם ז"ל בפי' משנה דפ"ד נדרים דבל נדר שהני עשיך לידור וכו' שבחב וז"ל ועיין זה הוח בשבשבע ומכר שקדם זה שהגלי ובלבו וכוונתו שהשהגלי יהיה הרי בעל הנדר ע"ל בפי' ספר מוגה נרחה מבלין בים מקום לבעל נדר בפי' נזכר מהשהגלי בלוחה שעה וממה שבחב בפרק בני דהלכות נדרים נרחה בהפך וז"ל הם היה זוכר השהגלי בשעה שנדר הרי נדרו קיים משמע שהם בין כוונתו לבעל הנדר חו לח . והיה נרחה לע"ד כדי לייחב דבריו דהך דקחמר בפי' השנה וז"ל ועיין זה הוח בשבשבע וכו' שם דברי רבה שבגמרא וס"פ בשבשבע וכזכר שקדם זה שהגלי ולח ידע במה שהגה ובלבו וכוונתו שהשהגלי יהיה קיים הרי בעל הנדר והו שבחב ח"ב לבל הם נזכר השהגלי משמע דקחמיחה מיירי בלח הם נזכר בשעה שלה בעדיין הוקשה לי במה שבחב ח"ב וז"ל לבל הם נזכר מהשהגלי חלה בשעה שנדר בביטול זמן שחלה שעה נרב חו שנזכר מיד ושה הסכים לבעל השהגלי חו הוי נדרו קיים ע"ב . משמע דוקה בהסכים לבעל השהגלי חו הוי נדרו קיים שה הסכים לקיימו נדרו בעל בפי' נזכר בשעה הנדר וכה הפך ממה שבחב בפרק הי לעיל . ושה הני הסכים לבעל הם דוקה בפיו חו בפי' בלבו וכיוון בעיין לעיל . גם יש לי קלח קושי ג"כ בלשון הרמב"ם ז"ל בפרק שנזכר חלה שחיני רוחה להעמיק לפני מכ"ת יותר כעת שלטיר לברכם :

תשובה בכמה דוכתי חמרינן דברים שבלב חינם דברים ובבי טומחם חמרינן לה לחי מחשבה ומפקא מידי דבור וכני הניח בפרק נערה המחורסה קיים בלבו קיים ספר בלבו חינו מופר וכן היח בסבמת הפוסקים . ותע"ג דחניח בחוספתה והביחה הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה בפרק נערה יבעל בלבו וחין לריך להוליח בשפתיו בין בחול בין בשבת חיכח למימר דפליגת ומהניחת דמייתי מלמודה עיקר . ומה שבחבה הר"ב ז"ל ללמוד ממנה דבשבת מיהת היכח דלח חיפסר לו לבעל נדרה יבעל בלבו חבל בחול לה קי"ל כוותה . ח"ל דחניח דחוספתה נוחיפ לגדיין קחני לה וה"ק בחול ואחר לה עלי חכלי עלי שחי מבעל בלבו ובשבת בביטול בלבו לבד שני היכח דלח חיפסר לבעל נדרה ומשחה לה פליגת חבריחתה דיון דקחני ספר בלבו חינו מופר דשה דבשבת הר"ר חליעזר ממין לחבן בריחתה זו לפי שיעורו דוחק הוח וכן בחב הרמ"ם ז"ל שהוח דוחק וכשבניע הרמ"ם ז"ל לבריחתה זו משמיע הפי' הרחבון וכן עשה בפסקים משמע דחזר בו משום דפשטה דבריחתה פליגת עליה וכוי יוהר דלחפי' לפי הפי' הרחבון ולפי פשט לשון החוספתה דמשמע דמבעל בלבו חין בחול חין בשבת לה קשיה כלל בכולל המבור בידינו דלח לחי מחשבה ומבעל דבור והטעם דבעי נדרי חשחו בקיום הלב חלים מלחת שנחמר ושה שחבים יחרים לה וגו' שיכול כיון דבשמיעה מחקיים הנדר חחית מחשבה ומוליחה מידי

מחשבה חבל נבי שבועה ונדרים לו חנחים דעלמה דבריה שבלב חינם דבריה שה לה יוליחה בפיו ומבוה שבי לה חמי דבריה שבלב ומפקי מדבריה שבה בלב ובפה . מדע שבדי בל שבדרים והשבועות שבחים לפני מבם למה לריך שיחמר מוחר לך וכו' יבעל בלבו ודיו וזה ברור מחד ומפילו שבי לה ק"ל שבי חלה לריך לספר בפיו כדחמי' בבריים' ושה ספר חינו מוסר דבין דעיקר הנדר היה בפה :

ולענין חבר בחב הרב ז"ל בפי' המשנה פרק ד' דנדרים וח"ל מוטעה מלבון הגרי והרולה שלח יפקיימו נדריו וכו' ובלבד שיהיה זכור בשעת הנדר ועיין זה הוח בשבשבע ומבר שקדם זה שהגלי וקיים שהגלי בלבו ובכוונתו שרי בעל הנדר ע"ב : וחלוקה זו חינה ברוב מה שבחב בחבור וז"ל הם היה זוכר שהגלי בשעה שנדר שרי נדרו קיים ע"ב . לפי שהנדר יהוע שהם זכור שהגלי בשעה שנדר ורולה לקיים שגגתו שרי הנדר בעל להה חין פיו ולבו שוין דפיו על נדרו ולבו על שגגתו: ומה שבחב בחיבור במי שהיה זוכר שגגתו שהם וחין בלבו על שגגתו לולם סילבך כיון שנדר בעתו לבעל שגגתו וחיבה פיו ולבו שוין בשעת הנדר ושע"ב לה הוליח ביטול השהגלי בהדיח כיון שנדר והיה זכור שגגתו חין לך ביטול גדול מזה : חבל מה שבחב חח"ב וז"ל חבל הם נזכר מהשהגלי חמר שבגמר הנדר בביטור זמן שחלה שעה חלמיד נרב הנדר קיים זה ודחי בנגד מה שבחב בחיבור ושהם לו ז"ל בשעת דשוגין דבפ"ד נדרים דרבה בח לחלוק על חבי דחמר חני ובלבד שלח יהא זכור בשעת הנדר דמוקי לה בשעה ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר . ויש לקח מפרשים שהגו דמוקי לה הכי וקי"ל חביי ורבה הלכה כרבה חבל רוב המפרשים שהגו סומכין עליהם בחבו דרבה לח בח לחלוק על חבי ושהו דעת הרב ז"ל בחיבור שבחב וז"ל הם היה זוכר שהגלי בשעה שנדר ושה לח זכר בשעת הנדר חלה חמר שנדר לעפ"י שבקבל שהגלי בלבו וקיימו שרי הנדר בעל ע"ב . פי' לח חיבעיח הם לח חזר וקבל שהגלי דבשעה שבנדר בעל כיון שלח היה זכור שהגלי חלה חפילו בשנזכר חזר וקבלו דמשמע כיון דמקיימו עשה מחדש בשעת שנדר לח היה חצן בו וחפי' הם זוכרו היה מבטלו כדי לקיים הנדר חפ"ם הנדר בעל כיון שלח היה זכור שהגלי בשעת שנדר ולח חמרינן כיון דמקיים ליה חיגלי מלחת למפרע דבעל הוה חלח חמרינן חיפכח לף הם היה זוכר שהגלי הוה מקיימו ובעל בעל :

ולענין הם זכר שהגלי בחוך כדי דבור שנדר בדור בחוך כדי דבור כדבור דמי סילבך הם בשעת שזכר שהגלי קיימו בלבו הנדר בעל לחין פיו ולבו שוין ומן שהגת חגלי בשהלוקה לדעת הרב ז"ל בחיבור שו זכור שהגלי בשעת שנדר והנדר קיים חבל לפי מה שבחב בפי' השנה שנזכר מיד וז"ל לו שנזכר מיד ושה הסכים לבעל שהגלי שהשהגה שנדר בעל וז"ל לו שנזכר מיד ושה הסכים לבעל שהגלי שהשהגה שנדר קיים ע"ב ושיבוק מיבה בעשה דהסכים לבעל הם שהגלי שנדר שרי הנדר קיים חבל מן הסהם הנדר בעל . וכבר יבעת שהין לנו שומכין על מה שבחב בפי' השנה חלה על מה שבחב בחיבור לסיבות הרבה הין זה מקומן . וכחב ז"ל ויש מי שמורה להחמיר ולומר וזהו שיזכור שהגלי שנדר בחוך כדי דבור ע"ב : ולח היה כוונתו ז"ל דבני בזכירת שהגלי חלה בקיומו כלחבר בחב הרחב"ד ז"ל שבני זכירת שהגלי גורם קיום הנדר ולח בישולו שחטפ"י שזוכר שהגלי רולה לבעלו בנדר זה חלה ודחי בזכירת שהגלי וקיומו חלי ביטול שנדר ולפיכך לח הולרך הרב ז"ל לפרש . ושעמייהו דבני דחמרי הוה חם זוכר שהגלי בשעת הנדר בני בעל חבלו בנדר זה והנדר קיים . וחם לח זכר שהגלי עד לחחר כדי דבור חפי' ירלה שעה לקיים שהגלי כדי שיהיה הנדר בעל מה יועיל לחר כדי דבור לבו כדבור דמו ונדרו קיים דמשמעת דשעה לקיים נדרו כיון שלבו ומה דילמת הם היה זוכר חבלו הוה מבעל ליה ומקיים נדריה חבל ביבח דנזכר חבלו בחוך כדי דיבור ומקיים ליה חפילו הנדר בעל . וגם מה שבחב הרב ז"ל למשה הם חמר על דעת הרחשונה בי שוטה לבו דוקה חמירה בפה חלה ס"ם חמירה בלב : והנכון שבפסקים לנדין בחיה לן למיהם לספיקי פירושים לעשות בים מחמירין ולח יהיה הנדר בעל חלה הם נזכר שהגלי בשעת הנדר חו חוך כדי דבור וקיים שהגלי בכיון בלבו על חבלו הנדר בעל ומו לה מידי :

רה שאלת ממני מודיעך דעתי בהחוכן שבשת חבה וגמן לה מבר בך מעות כמבע וכבסה וזוב חמרה מחים עלי

וסמרימו גם כמה פעמים ולא רצתה כלל ולפיכך נתנו לו רשות ליקח אחרת ואחת אמה ואת הראשונה לא רצה לגרש ואין בידינו כח לכוף אותו לגרש כדעת הרמב"ם ז"ל מפני שכל המחזרים לא הסכימו לכוף לגרש והאמה הפסידה כל נכסי נדוייתה ועמה הבעל חובב אחתן ו המעות אשר נתן לה במוסר אלא היזק רואים בו :

תשובה הנו דלא לוסיף אלא אפילו אותו לגרש ואכתי אותה אחתן ו מוסר בחולים שילכך הם רואה לקחת מה שנתן לה יגרש אותה ואם יגרש אותה לא נחייב אותה שתחן ו לו המוסר שנתן לה דאע"ג דהוי מוסר זה כיכסים שכיכסים מביא לביה וכיכסים שכיכסים מביא לביה מועלתן דעפ"י פשיא מורדת וכ"ש בי"ד שסם מחת ידה מ"מ מה שנתן לה היה יכולה לעכב בע"מ שתחזיר לו נתן לה : ומיהו מסתברא לי שהם בח עליה כדרך כל הקהל ואחר זמן למדה מחים עלי אין כופין אותה נתת מוסר בחולים שבבר הפסידה אותה ולא ניידי למימר לא נתן לה ע"מ שתחזיר שבר כבר נשמה כפי מה שנתן לה שכי דמועיל עשה זה למה שמסיח לה לו למכה ומחתים לו למה שנתן לה אחר שבשעה שהחזה למדה מחים עלי ולא בח עליה כלל ביוצא בזה לפי דן שהחזיר לו מה שנתן לה בחורת מוסר וכל זה לפירוי זמנן שרולה לגרשה אבל אם היה רולה לגרשה תרתי לא עבדינן בה לעניו אותה ומחזור לומוסר שלא ודיינו שנדון אותה כדין מורדת כאשר כתבו המפרשים ולא נכוף אותו לתת גט כמו שכתבו אחרונים ז"ל וכן נכון שלא לכוף לגרש אבל לא רלינו מימינו מי שיכוף אותה להחזיר מוסר בחולים וח פשוט מלוי :

רו שאלת ממני על מה שנהגו בשנה שעברה בחקום ג' יודי"ן במקום שהם אם מותר למוחקו או לא :

תשובה דע כי מה שנהגו לכתוב כן הוא שעולין ג' יודי"ן בשם שהם מסיים עם ד' חותיות וכן מסתברא לי שאסור למוחקו דסוי שם גמור . וגדולה מזו רלינו כתוב בשם הרשאונים ז"ל שאם היה לכתוב תלתים וכתב תפילו רק ג' אחת וכתר למעלה כגון זו ג' ודאמו שיה לכותבו במקום שאסור למוחקו ע"כ . ונקיטא לי עלה דאמרינן כתב אל"ף למ"ד מאלפים וי"ד ס"ת מה' תינו ממחק מעמת שהוא שיה לכתוב אבל אל"ף לבד או י"ד לבד הרי זה ממחק אף ע"פ שדאמו שיה לכתוב שם. ואמרינן נמי בכותב ש"ץ דלי"ת משם שדי הרי זה ממחק . ום לייתב דבכל כמאי דעסקינן שלא עשה לה כתר למעלה אבל אם עשה לה כתר למעלה וכיוון לכתוב שם שדי אתין לוקין עליו אבל מ"מ ליכורת ליכא ומעתה אחה דן ק"ו לעניו שאנחנו :

ושו רלינו לומר מן הרשאונים ז"ל ואותן ג' יודי"ן נהגו רשאנהגו לכתוב בעותה ואינו שיכות בעלמא ואין בשם קדושה ואין מקדישין לפיכך וכל שהיו כותב בשלכותיו היו מקדם לפניו ולאחריו ע"כ . ומשמע מדקאמר אין מקדישין לפיכך שאסור למוחקו . ומה שכתב ואין בשם קדושה שיהו שאין בו קדושת השם ממש :

רז שאלת ממני על שכיר שם שאתנו לו שכר שבשם מוקדם ואלם אלי שבשם אם מנכין לו מה שאלם ומוזר ופוגע מה שלקח יותר או עובד אלי שבא בשם שבשייה . או דילמא אין מנכין לו כלל ודמיא לעבד דקי"ל אלם שלם ועבד שלם היו חייב לשבלים :

תשובה לא דמיא לעבד עברי כלל שבשעה שקנאו נתן לו כל שבח עבודתו משאלם ואין שום חיוב ממון עליו לעבד עברי גופו קנוי לך גזרת שכתוב ביולת כסף לבל שכיר תע"ג דשקדים לו כל שכרו אין גופו קנוי לו וחיוב ממון יש לו עליו שילכך אם אלם אלי שבשם ידו על התליונה אם ירלה יחזיר מחנית מה שלקח או יעבוד אלי שבשם בשבת שבשניים :

כללא דמלתא אין לשום שכיר לא מלמד ולא זולתו שכר אלא ממה שעשה תפ"י שיה חתום ואפילו לקח שכירותו מקודם :

רח שאלת ממני על רחובן שבלח למשען שיבנה לו מרבצות או גיבעה ואחר כך חומר שלח בדשום יבל ודאו על שחחזוקה שאחה מי לומר שאינה בשבר ומן שהוא בדשום לך ומן לי שכרי משלם יורה כמורה שדין עם מי :

תשובה לא בירחה שם שלית עבו"ם או שכחל או בעדים או שלא בעדים ולפיכך לרך לבאר לך כל שחלוקות שכר ידעת דאין שלוחים לעבו"ם שילכך אפי' יש עדים שבלח אח שעבו"ם אינו מיב לסדבר ידוע אחן שלוחים לעבו"ם ולא שיה לו לסמוך עליו ואע"ג דאיכא גילוי דעחא לא שרווח שיבנה לו ביחו וכו' כיוון בדבוח אחת דמשום גילוי דעחא לא מפקי' ממונא . ואו דאפי' גילוי מלחא ליחא מדשלח עבו"ם ולא יכחל ואין כאן עסק שבועה שכרי ים עדים שבלאו ואפי' כי פעדינן ליה ומ"מ משבינן אותו שלא שיה כוונחו בשעה שבלאו לא רצה לבנות . ואם אין שם עדים שבלאו אפי' משבועה זו פעור אחן שתון עליו ואלי . ואם שבלית ישראל ום עדים בשעחו שניה דין ואינ דיין ואם עשאו בלא עדים אם אין שבניח לפניו פעור אפילו משבועה שכרי משתון עליו אמת ומחרימין מרם שחב על מי שתון על חביו שקר מזקקת פעולים ז"ל ואם שבניח לפניו ואומר שלחו למשען בשבו שבועה שתורה להשתים לא שבד שכרי שבניח אינו מוע בדבר בלל ואפ"י שבועה משתון שיה שבועה אמת שכר אינו יוצא שכרו שבלית מ"מ רוב שפוסקים אבר אנו סומכים עליהם כתבו שמשבינין אותו שבועה דאוריי"ת ועיקר טעמא הוא מדתניא כל מקום שבלים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה ואי אינו מחייבין אותו ממון אפי' שזה עושן אמת אינו מחייבו שבועה אפי' שזה עושן אמת עד ג' ממי מחייבו שבועה ושבלית לחייבו ממון ואפי' שלית בשני עדי עד ג' מלערבין שבד ושבלית לחייבו ממון ואפי' שעשאו שלית בשני עדי עד ג' מלערבין שבד ושבלית לחייבו ממון ואפי' שבל

וקצרות שמשמשין כפן כשר שכוחמו כמחבת של חלב נכלי לחמון ושמיש כני יומן יש לחשוב חפי' שם נאמר לאו דוקא עלו חלת חפילו נשבשלו וכו' דשמש לא עמד מעמ שמיש שכיון חעכוכא חלב חלת חכף שבת לעולם נאפרש עשמו של חלב אבל שכא עמד מעמ שמיש שכיון בעשמו חלת שעכוכא חלב . וכיוצא בזה כתב שרי"ן ז"ל וכ"ש לדעת פרמב"ן ופרשב"א ופרמ"ם ז"ל שבחיכו בשניה דקערות שכולמו כמחבת חולבת שיפיכו כ"ך :

כללא דמלחת דבר שקבל מעמ בר נוחן מעמ של בשר ובוש קבל מעמ בר נוחן מעמ של גבינה חוחר לחולנו עם בשר חו עם חלב חו לבדו ומ"מ בכ"ך שתין בכוסכוסו מרק וגם בחוך שקערה חולבת חין בה חרק לא נקרא זה רוחה חלת כשבר חס שנפל שקערה חולבת דמני בקליפה שבא נמי ניעל ממה שים בחלעת שקערה שלא נגע בדופני שקערה וחולנו ושמר חשור :

ריא שאלת ממני מחכם כפ"ר יעקב מבלוניק על חשם שנוחם וחם נחשם שעדוחים בחוחב חלחת וכו' ושכם מחכם מחכר

כחב כשם קודרים גדול ושפיחים דעתו לחשור ושחל ממני חחוב דעי גם חני ושריני כוחב דעתי של שכר קודריסו ושחת ושחן עמו חעפ"י שכוח נר"ו שתירך חני חקלר : כחב כפי שעדוחים שנחקבלו בחוחקולור פשיטא ופשיטא לחין כוח חחד חכם עדות לפחות . חלא חלת נקרא זה חכים לפי חומו . ושו חלת שזכירו כוח פחים שנשרג . ושו לשיטני שכלים לחו חוכשקים ניחכו . ושו שימנין דרבנן ושין לכחוך עליהם כל זה חחת שין בו ספק . עוד נשחפק חם חס שבעיר שפיחם שרחם חחיכה חם ר"ל שיפיחם שרחם חחיכה חן הגוף חו חים לו חחיכה שרחם ע"כ ושין רחוי לשחפק זה כלל שבני בעיר שרחם חחוכה במקום ר', ושכחוב זה שלבון שרחם חת הגוף במקום חחד ושרחם במקום חחר ולפי חחין שחלם ניכר חלח בפרוף שלך לבקש חת שרחם ורחם חני זקנו לבנה וחיני מלד חחר חחורה וכן רחם חשחר חעדויות שבעידו ורחפיפס לבד שבגופות . וכעדות שב' בעיד ו"ל ורחוי שני גופין שכוחין כעחפיע ושלא רחם ע"כ . ושכחבי זה חעפ"י שסות דבר פשוט לפי שרחיחי שכתב ז"ל שחם סות רוסס ושימן מיוחד וכו' וכוונחו לומר שחם יש עדים שיש שימן כזה ברחם שלחם כרוב חם יש שבעה"ם שפיח לפי חומו פשיטא דשבחת חשבו שימן שובסת סות זה שלא נרע שקב יש בלד חום פלוני וכו' ושלא כן שכני עמדי ושלא פייחי שחיר חשם בעדות זה שלא דפוק חז כמה בני חדם יש לפס שבח ברחשם חו שבח חשן חו עץ ושדרכה שעה שיגללו שזה : ושפיטין דשקב יש בלד חום פלוני יש לחיב לספק דשקב בלד חום פלוני סוי שימן שובסת וכן כתב הרש"ם ז"ל שבל נקב בלד שיעה פלוני לא סוי שימן וכ"ם חם לחנר נקב יש בחוכף חו כשופס שלא סוי שימן ו"ל דשפ דמיה שיש לו שפיכה ברחשם וחפילו חמר שפיכה יש לו בפיני שין זה שימן שובסת עד שיחמר בלד עינו חו בלד חזנו שימן חו בלד חועמו שיהיה דומה לנקב יש בלד חום פלוני וכל שכוח חוץ שזה לא סוי שימן שובסת דחי לא לשמעינן נקב יש בלד שיעה פלוני דסוי שימן שובסת וכ"ם בלד חום פלוניים וכן יש לשביל רחיים שלבון שחובת הרש"ם ז"ל ספק ממה שכתב שבל חם סיה שסר ר', שליבריו חו יפר בידיו חו בנליו חו סום שיעי בשחר שליבריו סוי שימן שובסת . ושמע דוקא שימן בשבר בעשמו דומיא דבשבוטים בשעשמו שבר כחב חור זרוע שסות שיעי בלא נשלח בהרבה בני חדם שבל שבא ברחם שין זה שימן שובסת דפוק חז כמה בני חדם יש לסבי שילבך שין לשמוך על שימן זה חפילו סיה שם עדות גמורה . עוד כתב גם עדות רבי ברביה וכ"ם בעדות שקבלו כ"ד שיעו עדות לשמיר חשם וכו' גם זה שין בו ספק : חו שקיל ועברי בעדות של חליה בלד משם שחונר שבייבודם שי נקרא שסיח לפי חומו חו לא לפי שסחונר שחשיל לומר כמה שחם שדרים ושביב שיבודי שביו שדרים של יסודי ר' שנשרג וחו שביב שבייבודם כחשר כשוב למעלה בעדות ושעלה לשין זה שלים שבייבודם שחר לו שביו שדרים של יסודי ר' שנשרג לא ידעינן שם שעכו"ם בא' סיה שחכוין לסניד חו שלים שחם שעכו"ם שבייבודם שמע ע"י שפלה שניד ברחשון . עלה בידינו שחם שעכו"ם שבייבודם שלים גמור סיחה חשם זו חופרת . עוד שחריך לסוכיח שחין שסיחין שם בלחם שפ"ם קול שברה בשלמת כגון דשפיק קלא לא שליש שם פלוני חו נשרג פלוני ושבשיחין שחקור ממני שמעו חין שם עדות כלל ושכי כתב לא סיה נריך לשטריה עליו שקולמוס ושכי משמע פשטע דמשיטין דקתני ומשיחין ע"פ בם קול אלא קתני ע"פ קול וע"פ בם קול משמע שמשמעו חם שקול שבל לא ידעינו מי סות שמכירו דומיא דבם קול דשלמת שמשמעין

ששומעין את הקול לבד וכי משמע שמי מדקאמר ומשמע שעמד אחר
על רגלו שכך ואמר אינו שלוחי את ואכלו ולא מצאו שם כלום ושיחו את
הנשמה ואת אינה לריחא לחייבי בקול כבריה בעלמא שלא שמעו אותם
שוי משמע לאסור אלא ודאי חייבי בקול שלוקחת את שלוחי וכדפרש"י ז"ל
וכן פירש הרמב"ם בפי' שהמציות ולדעתי אין לך לדם פותח שפר שיעשה
כזה · ואם בכתב כי מדברי סריטב"א ז"ל נראה דמשיחין על פי קול
גדיה · וז"ל נמקי יוסף פרק בתרא דיבמות וכתב בשם רבו הרא"ש ז"ל
כי לדברי הפוסקים פשיטא דילמא קול אינו שלוחי את ולאחר ג' ימים
מלאכו את וכלו עדים ושכירו שהוא אלוחי שלוחי לפי פרלוף פניו או
בשביעות עינא סיבולין לסעיד עליו ושמא משמו על פיהם את שמע את
קול לאחר את אין לנו לריכין עדות לאחרת ואם לא היה הקול לאחר את
ליו לאחר ג' ימים ע"כ : ודבר זה לא היה רלוי לשלוחו על ספר שכרי
לא אחר אלא את את קול לאחר את ואם היה שוב לנו שהקול לאחר את שמעו
דאשכח אשתו ובן כתב בעל הקונדרים לשכוח אלא אשכח עלי לפי שאבד
זמן אלא אוכל : עוד השלה שאין להחירה על פי עדות השנים שהשיבו
שמעתו מפי היהודים שבאים ממוסקוביר לפי שלא הזכירו את עירו
ושאריך שוה ובתב שהוא מחלוקת ושיש להחמיר לפי שהאחרונים שלריכו
שיהיה העד את עירו ג"כ · ואני אומר שלא דקדק יפה בעדות דבשלמא
בזמן שהעדות הוא הון למקום לירית מי שבאים לסעיד עליו לא אחרו
שלריך להזהיר העד את אם את עד מי שבא להעיד עליו אבל בי"ד
וכיולא בו שהשלוחו על פלוני והוא דר פה כיון שהעידין עליו שאת פה על
פלוני שהוא דר פה מעיד ואת לוכך שיהיה את עירו ושלא על זה
שלוחו ועל זה מעיב ושאתו כפירתו ואפילו לדעת שהחמירים עדות
נמורה היא זו : עוד השלה לאבל עדות לאומדנא דמוכח הוא שהלה
שעדים שהיו על פי שבא קול שהשמע ואחרו בדאמי וכו' ואני אומר
שאין לנו לעשות אומדנות לענין את שאשה ואין לנו לבקש לוך ידעו
שדבר כיון שהעידו שהרגוהו ואת יש מי שיבבה עליו שהשמע ידעו שדבר
בבירור ואין לנו לומר בדאמי אלא בשלאשה וכיולא בו : עוד כתב הר"ר
דוד כהן ז"ל ו"ל וכר מדין לבי אומר לי לכיון לבבר יצא קול בעולם
בפלוני שהוגר שרע את פלוני יש לחוש דילמא אחר בדאמי : עוד כתב
לשון שהוכח אחרת לרב שהזכר והשלה שמשם שכל שורש נפש פושט
כח וכח לרחוק אם יש אים רואה אותו וא"כ כל מי שמעיד פלוני שרע
את פלוני בדאמי אחר לפי שיצא קול שהשרע פלוני אחר שהשמע פלוני
שרעו : ודברים אלו אינם נכונים כלל דא"כ לא בבקש מקום לשום עדות
ואני לפי דעתו שאין לדם שורש לדם בפני שום אים לריכר שרואה
אותו מן שהאון או שהחורי שבדר או מן שאילין וכיולא בדברים אלו וכ"ש
לדיוק כמה רוצים שאינם שהשמין לזה שאם יבלה את שודו יהרגנו וכן
שבשים בכל יום שהורגים כמה וכמה בפני שכל ואינם שהשמין שילך
אין לנו לעז שדברי הרמב"ם ז"ל שבתב פי"ב שהלכות גירושין וז"ל כבר
הודענו שעד שאחר שמעתי שאת פלוני שפא שאשה שהשמעה
שבאר שרי זה כשר לשנות ושאינין על פיו אבל אם אחר שבד או שאשה
או שבאר שם פלוני ואני רלויהו שהם שואלין אותו שילך
רואת וכו' ואין הדברים שהורים אלא בזמן שאינם לריכים קטן אבל
בזמן לריכים קטן שאינין את שאשה וכבר שהרבתי בזה בשהלומות
שרבה : עוד שקיל ושבי בעזותו על ר' חיים שבא שהוגר ושעלה שקרלו
זה מל"ת וכן אלי שבים : עוד שלה שביון שהזכיר שקום שלילתו ואלין
שיש שולך ושים לו לשות בשקום פלוני שפשפטין בשותם שעיר ואם לא
ימלא אלא הוא שבשו שבאו ושכי לילת בשוהשפשו וגם זה אחת ושכון
עוד שעלה לשילו לנשען שהשורים שלריך לומר קבריהן מוליס בזה
שביון שאמר שהולך לשקום פלוני וילא משקום פלוני ים לו לשות בשקום
פלוני ואלי שבים מכירו וגם זה אחת ש"ב אלא הזכיר שמו כיון שבים
מכירו שני וכן כתב הרמב"ם ז"ל בשהוכח לעבו וכן השלה מ"ת בדשת
הרמב"ם ז"ל : עוד נשהפק כיון שהעיד שהשמע לילמא שמע אחת
משנים שאים בבדות להעיד לא אז מפי קטנים ושוב פשיעא ליה
ללשכי לא תיבשי . עוד נשהפק למאן לימא לן אלא שאר כן מפי
שהשועה דהשמע אשלא אלא פשיק ושייטו קול בבריה בשלמא אלין מצייתין
את שאשה על פיה ואת"ל דהשמע אשתא אחרת אלא אשאשה שהשמע
דשכאן מ"ש אז לא ושהשו על המקילים אשום שיגונא דאשאשה והו

שהשמע ואפילו בשהשמע אשתא אחרת אלא אשאשה שהשמע אשתא
אחרת אלא אשאשה ש

וקים : שלמה בכר שלמה כהן דיין דוד ליתן דיין : יעקב כהן דיין : במותב תלתא כי דיינא כחדא מיתא כך לחתא קדמנא ר' חליס כלפ ושלמה לנו בכותח עדות לך ביהודו יוסף בחתומו כיריה לשומה בח תוגר לחד בחייבודא מכפרי ליתרכו קרייתא וליזרעו לקנות בגד ממנו וקרם מקרם שלח סיו מדברים על ענין סריעת שלמה כרוש ס"ע ושלח הבער בחייבודא הנז' ליהודי הזכר על מס לחם מדברים הביב לו היהודי הזכר לשובר לך היו מדברים על ענין יהודי לחד שבסרג לו סיב הבחייבודא הזכר מל"ח לך ביהודו בכפר ליזרעו לשבר הוא בחייבודא מאותו הכפר לך ידע ידיעה לחמים מפי מנידי לחם לך קודם מיבקוליר יצא יהודי לחד מליפנטו לבא לביתו בלתרכו עם חבברת ר' ממרים בסיו מכפרי קרייתא וליזרעו ובדרך סרנו ממרים החלם ליהודי הזכר עם בנוי ר' שהתחבר שמשם בדרך ולקחו מהשבוי פרחים סרבם ובשומעו סתוגר הבחייבודא הזכר הבשומעו הזאת פשם ממרים הלנו והבם לוחם בחומות והודו גם הם לך סרנו ליהודי הזכר ולשבוי הזכר שהתחבר שמשם בדרך ולכל מבם לבניס ולא יותר בסיום כי לא סיס קודמו בדבר וממרים הללו היו בניס מכפר ליזרעו ובניס ממרים מכפר קרייתא כל זה העיד בחומת עדות ס"ר חליס כלפ משם בחייבודא הנזכר הנז' סיס זה יום ז' ר' ימים להדש חשון שנת כבי"ס ניליכס דוד בן כבוד ר' במותב ליתן דיין שלמה בר מהרן הכהן מבשן מבשני דיין מבניכם בכר מבניכם דיין במותב תלתא כחדא מיתא כי דינא דמהימין לחתא כך בא קדמנא גמילא תלמיד רבי חפץ ע"ס והביאם בפניו בחומת עדות כי בסיות בשמשם לבא קול לומרת שלמה כרוש נבר ולא שמיעה לבא קול מיד כשבתו יהודים מיריד מבקולור הלכה חלכם ושלח בשמעתם לו ידעתם דבר מהלמה כרוש מיד עם יהודי ר' משם ושמר מפי בתלתי מבלמה כרוש שלמה כרוש כבר עבר מן העולם ולכן לם יש פה העיד מי ביבכם לוחם ושמר לו ביבכם כי הוא כבר עבר מן העולם : וגם בתם לפניו מסהר תלמיד ר' יהודים לימרת ע"ע והביאם ג"כ כי בסיות שהיו בשמעם גם בבם קול לומרת בשלמה כרוש נהרג גם היה הלכה מיד בשבתו יהודים מיריד מבקולור ובשלום ע"ע ליהודים ושמרים הילבתם לו בשמעתם דבר מבלמה כרוש ובביב יהודי ר' ושמר נמי מבחל מבלמה כרוש שלמה כרוש הרגו ובשמו לוחו כל זה העידו לפניו הלו הבניס בחומת עדות פה לתרכו יום כ' כ"ד יום לחדש לב בבת בס"ת לילידה ילחק בר דוד דיין במותב עולי דיין ילחק פיכו דיין במותב תלתא כחדא מיתא כי דינא דמהימין לחתא כך בא קדמנא חיים בר משה הדר עמנו בלתרכו והעיד בחומת עדות ושמר לנו לך היו מדבר עם חונר ר' במו מבמדי על עסיילם ושמר הסונר הזכר לחיים בר משה הנז' לך לא בא פליטי בבת מליפנטו במוסקולור והביב חיים בר משה הנז' לחונר הנז' שלא ידעת כי היהודים בהדיים הם בחד ולא בא לא הביב הסונר הנז' מל"ח לחיים בר משה הזכר שלמת לחכם כי בודאי יש לכם להתפלר כי לני בשעתי שמושם לממתים ולשלח לך עמה מקרוב יהרג יהודי ר' בסיו לו לחום בספר' החדשה ודיברו של יהודי שהרג בלתרכו ובניעים היהודי הזכר מליפנטו לבא לביתו בלתרכו שהרג הוא ושני המרים עמוק רוב מליפנטו כל זה העיד חיים בר משה הזכר הסונר הנז' מל"ח סיס זה יום לחשון כ"ד ימים לחדש תמוז שנת שס"י לילידה פה לתרכו כרוך קרפליו דיין שמותב עולי דיין ילחק בר דוד דיין :

כללא שמלמת דחדש זו מוסרת להשבח בין על פי עדות שניים בין על פי עדות ר' חיים כ"ם בשטרפות שני העדויות ושם ילמרף עמי חכם לחד בעל ההוראה לני מסיות לחתן בתר שרשב"ם ז"ל נרירין :

ריב שאלת ילמדנו רביני שר"ו לחובן נפשר לניס עולמו ושיי למר ולכל ישראל שבק ושניה שני נשים ושניה שפחה מפלטלין בניס שלשה שחדוה ושלח שהלחוה לחשוב כחובשה בניות בשובב בשובר כחובשה כשנהג כל השנים שזה שלבון ושעבדתי לה כל שכני דקנלי ושלקני שקרקעי ושגבן שפלטלי וכו' שם חוכל שהלחוה להוליה השפחה והשפלטלין שחפשה שהלחוה בפרעון כחובשה מזין קדימת זמן שלחר שכתב בכתובת שהלחוה השעבוד הנז' לעיל : יהבו מוהא לדן עם מי הדין ושכרו כפול מן השמים :

תשובה ע"י שנאלי זה חזרו השפלטלין לניות שקרקעות ויש בשם

אפי' ע"י תבירו נמי סוי בכלל שבועתו : ומו דקי"ל שלומו של אדם כמוהו וכל דבר שהוא איסור לעשותו מותר לו לומר לאחרים לעשות ומו דאפי' למ"ד דאין בו משום גזל מודים הם דאסור להתעסק בהם וכיון שזה רוצה לעבוד עמהו בדבר מה לי על ידו מה לי ע"י אחר : מ"ש דממציאין דבכתם יש רואים לבני הדורות מדקאמ' כתם אין מניחין מלבוש ואף מציעין אם הם בעלי המלבוש או אחרים מניחין לכם שהלבוש בכן משמע בתין בעלי הגדולות מניחין כיוצא כדי שלא יסיח הרואה בדבר ושלא אחרים ומשום קוביא משמע דבכל גווני אסיא קוביא למי שבבעו נמי אפילו על ידי אחר עובר על בפותמו ודוק ותבחה :

רבו שאלת ממני תודיעך דעתי בשם בריאים לאחד מן החכמים שיהן משום לחבירו בחורה עיסקא ונתן לו בכבר ערמה ועוד נתן לו בכרו כדי שיקבל עליו אחריות כל העיסקא אם יש לדבר בום במך :

תשובה דבר זה נבאל מלבני הרמ"ם ז"ל בלל פ"ח ו"ל ואם קבל עליו כל האחריות הרי העבד בלו מלוה ואין עליו בום פקדון בלל ולא דמי לבומר אם בהתנה לפיום בכיוצא בבאל דהתם לעולם בומר הוא ואינו בולה יד בפקדון ויכול הוא לבעבד נבסיו ולמייב עצמו בבמירה בדין בומל לבל הבא בומנא ומתן בינהים היון בקבל עליו כל האחריות בפקדון ממנו בם פקדון ובומנו מלוה ולל מה בקבל מן האריות הוא רבים כי בבר הלוהו הוא בועל ע"ב . ומ"מ יש לי לעמד עליו זהום דהילמא לא מיירי הרב ז"ל אלא בזמן בלא נתן לו בבר של קבלת האחריות בתו הוא בועל היום בלא הם האחריות ומזה הבל לפיום מלוה . אבל בזמן בהוא נתן לו בבר של קבלת האחריות הרי הוא קיבל לפסיד דאיבר בלא יסיח היום בעיסקא ומעלה זה פורע בבר ערמו ובבר האחריות מביהו . ויש לי קצת לפיום ממה בעיקרי בפמדכי ז"ל ובוד מלאתי בתם קצ בבל העיסקא עם המקבל לעהום בם עד בירוים בהוא ותהו בהוא הילו למעלי עיסקא ולל האחריות דעיסקא על בעל העיסקא עד בירוים תהו בהוא ומבלן ואילך מהא בל העיסקא בהאחריות המקבל בדין מלוה והריות בלו על הוא הבהא למקבל אם"ם אסור מי לא יסיע ליה בבר בירוה דאם לא מלא בהוא יהך לביהו ריקם בדמפרש על מותר בליש בבהרך ע"ב : ואני קבינא לי שלא כיון דבסוף הבהא הוא מלוה נמורה מ"ב אם בעבה זה המעיסקא בחלא הבהא הוא רבים מוקדמת אלא מלי לים ליה למימר כיון דיסיע ליה בבר ערמו דומה למלוה אבל אינה מלוה נמורה ולפיבך אפילו בזה עודה בחלא הבהא לא הוי רבים מוקדמת דאין לנו לאסור רבים מוקדמת אלא היבא דהוי מלוה נמורה בל זה בהבאי לעמד זהום עליו : אבל דעתי הוא דאפי' ע"י בינהן לו בבר לקבל עליו בל האחריות העיסקא אסור בדמבמע פבע לעון הרמ"ם ז"ל . ובפ אם בספיר במרדכי לא במבמו עליו מפני קוביא לעיל . ומו אלא נבע מהעדמת רבים דאסירא :

שו"ב ראיתי בבתב הטור זה הדין של המרדכי בלי מולק ובתב ובלבד בינהן לו בבר ערמו עד בינהן בני . מיהו אלא יפה רבים מוקדמת ע"ב : מבמע דם"ל דבסוף הבהא הוי מלוה נמורה אלא במפני בבר שמלו בזמן לו בחלא הבהא הוי רבים מוקדמת ולפי בינהן זה ל"ל ואלו אסור דבבר האחריות הינו מעלה ואלא מוריד לפלק מדין מלוה נמורה :

רבו שאלת ממני תודיעך דעתי אם מותר לבניה מאבל לוזן בתוך בלי הינהן או אלא דבר האסור :

תשובה אם המאבל הוא דבר שאוכלין אותו אלא בלא הדחה הרי זה אסור דחייבינן במה יבבה ואלא יהיה אותו אבל דבר בחין דהבו לאוכלו עד בירוחו בין בשר מפל או דגים מותר . והרחיב מדחקן פרק בל הבשר לוהר אדם בשר ובניה במטפחת אחת ובלבד אלא יהיו מוציאין זה בזה וכיו מוציאין זה בזה אלו הוא לוזן בזון הוא אסור אבל אם הוא בשר הדהה מי לא בעי וחייבינן אמת יבבה ואלא יהיה . וכן בהבו בשם הראב"ד ובשם בעל העיטור ז"ל דבשר אפל או דגים בחין דרך לבבלו אלא הדחה מותר להניחו בבלי הינהן אבל אם הוא בועל היום בלא הדחה אסור להניחו בבלי הינהן בדרבו בהדחה . וכתב הרשב"א ז"ל וכן בל בלי בדרבו של אדם להניחו קודם הינהם בו אין נחינין מלבהמתם בו בהינהן לוזן ואחר בך יהיהנו ויבהתם בו היבר ואין הובבין לפניהם בבך בהרי לוקחים בלים מהנוים מן העבו"ם ואין הובבין לפניהם בשביל בהנן ע"ב ומיהו ל"ל דדוקא בהינהן

בחינו נדבקין אבל אם הוא בלי של מלב או של זהום של הינהן של להניח בחוכו בום מאבל אפי' בידיהנו אמ"ב לפי שנדבק בהינהן בחינו יוצא ע"י בדהחה ודבר זה נראה לחום :

ריש שאלת ממני על מה בחבו הינהלל לוה הינהלל אחר על המבהומות של העבו"ם דהינהו הינהלל לוה הינהלל בהרים :

תשובה אם חומר לו בי לזוהר עליו שום בדבר בדור שהוא אסור אלא מה שנהנו סיבר שוהן בחומר לזוהר העבו"ם הוא ואלו מבהומות של העבו"ם . ע"ב בנו בסינהלל הרלבנן בלום לעבו"ם על המבהומות ואמ"ב נדחק לפעמים ובא אלא מבינו ואומר הרי אלו המבהומות והרבים אבר יהן העבו"ם מבלן וללחה יסיח בלך ואלא מינהנו אם אחר לו בהדיא ואני מסולק הן המבנן דבשביעה אלא אפי' הן השהם הוי מסולק הן המבנן ואם יהיה יהינהלל בני לעבנו יהול לעבנו ובני אינה בחדבי פ' הרבים ו"ל הלבה לפעשה יהינהלל בשלום מעות בריבים וב' :

בללא דמלחה אם נשהלק הינהלל הרלבנן הן המבנן אין החוב עליו ומוהר הן השהם אחי לניהר נחבון ואלא לאבור ואם פירש לו בהדיא בחינו הן המבנן אחי בהחוב מוטל על הינהלל הרלבנן ואבור ועין בחדבי סוף פ' אי זהו נבך ואחלת הדבר בשבועות :

ריח שאלת ממני על רלובן בבח עם עבו"ם ויש ערב לבחעון על העבו"ם אם העבו"ם הינו רוצה לפרוע אם אינ לרלובן לפרוע קרן וריבית או בילהו מן הקרן לבד או אפילו מן הקרן פעור :

תשובה לא בילהו אם שעבה ערב בשעת מתן מעות או על ידי קנין ואם שעבה ערב בשעת מתן מעות ליבא פלוגתא דאינ בקרן ופעור מן הריבית בהרי בשעת מתן מעות לא היה הריבית ובאינ בשעבד לפרוע הריבית ולפי עבה זה אם קנו מידו הרי בשעבד ואינ לבלם נם הריבית : וכן בתב רלבנ"ם ז"ל וז"ל ושקני לחבי"ן פעור מעשה לענני רבית אלא אלונו הוי ערב אלא בשעת מתן מעות ולדבריו אם אקנה לו לבלם הריבית אינ לפרוע לו ולינהן דפעור הוא במו בשבתבו וכן דבתי לפני מבתי מהרי והודה לדבני ע"ב . והוא ז"ל בתן טעם דאינ לרלובן לבלם לבמעון אקרן דשרב בשעת מתן מעות היה ולא בני קנין אבל אינו אינ לפרוע לו הריבית דיון העבו"ם בתר ערבא תזיל מ"ב יאמר העבו"ם לבמעון הבא מן רלובן השרב אלך והוא היה בלו בלום בעון לרלובן עלינו ע"ב . הא למדת לפי טעם זו בי אחלף מלויה בשלוקה בי לדעת רלבנ"ם אינ לבלם נם הריבית הוילו וקנה ממנו נם על הריבית ולדעת רלבני"ם פשוט מהריבית אלא דקניה לי מה יועיל קנין לפקנות הריבית והרי עדיין לא בא לעולם אחין הריבית משתלמת אלא בסוף זמן או מידי חדש בחדש ו"ל לפי זה הבא בתלי עשקינן בגון שקף עליו העבו"ם קנין והריבית מעתה ואלא רלובן ערב על בל מה שתתחייב העבו"ם ובקנין ואבתי קשה לין יפלה על דעת מיפרע רלובן רבית לבמעון מפני ערבותו בסוף אחזר מן בסורה ומה יועיל קנין לפהיר בתחר . ולפיבך נראה לעי"ד אלא טיהה בוונת בתלי"ן ז"ל לומר בתם טיה בם קנין אחייב לפרוע הריבית אלא דעתו טיה לפפור לוהו מן הריבית אפי' אם טיה אינ לו ריבית העבו"ם מקודם בהרי לא בתתעבד בטעת מפני משום אבל אם קנו ממנו אחחייב על הריבית אחייב העבו"ם לבתעבד בטעת מפני משום אבל אם בתב ערבא תזיל אלא בתר ערבא בדיעבד אלא בזמן אחין מוציא לפרוע מן הלוה תזיל בתר ערבא ואינ בלום אבמעון לרלובן אלא בלא בתב ערבא תזיל

פורע עכ"ז לא נפטר מן סרכים כדיוקים שם"ס מן סיסרמל מתחייב ברכים בשדיין לא עלה . מדא שם"ש בזקף סרכים עם סקרן מ"מ דעת סמלוס וסלוס סוא עד זמן פלוני ובא דעת רחוקן שילא עדב לא סיס לססתייב מלא על מס בשבר לא על מס בעתיד כי עדיין לא בא לעולם . ופעד"י בתוספתי במדבר כפיר בדבר זס מ"מ סשברת סצוואה סיא בתין סערב מבשבר מלא לרבים בשבר וכן מבשע נמי ממש בשתוב שם ח"ל ופת"ל רבים בשבר עלה מ"מ סקהל תייבים וכו' וכי סיכי דפשקו סגאוני' ז"ל בכל בניא בסיא בפת"ל בסיא פבוסה ועשמת כיון דתלמודא תפיס לד זס מגדלי סבניא ובוסה עליו בניא לחתם מבשע בזס פבוס לו יותר סכא נמי כיון דכתב תפ"ל רבים שבשר עלה מבשע דזס פבוס לו יותר ועשמת דמשתבר הוא כדכתיבנא ורבים שבשר עלה סם בשבשר נקיון לו פשר לח כשרב לו סחזיר המשבוצות . ג"ב כסיסי טובדא דלילת במרדכי ובשלם על לוחות סמלאך וכו' בכל לחם מכי גוני מבשבשר ותייב לפרוש נם סרכים :

ריט שאלת ממכי לוחישך מלי לילת כין סם לתמריך בכל דוכתא בשלי חיים מביבי ולא בעילי וכין בריס לא בעלה :

תשובה כשר דברו ברשבועים ס"ג בזס ותמרו דסא לתמריך בכל מנוסף כיון ניד היכא וסלה ושוף עמא בסוף לשור מתחלם בריישו לבל לפור פרושים שיתחלם לו שור שיסקל וילוף בסם שדבר תחר גורס לסם ליישבר דוקא מכוס עשמת דבשלי חיים מביבי סוא דלא בעלי לבל מעשמת דבריס לא כיון לתין לילוד מעלמס וסיינו לתמרי' בפרק כל סבשר לבל לפור שרוחס בחיים בכל בסוא בחיתם בכזית עמתם כין בחייס כין בחיתם בכל בסוא . תנאי בני בחיים בריים בשמס כיון לפור ס"ג ניד סיבס דסוס ביס חיותא לבל חעס וכילוף בס תעפ"י בסיא בריים בשמס לפי סחיתם לא בריס סיא ומיסו חלב לא מיקרי בריס תעפ"י בסיא בריים בשמס לפי בתין כולו במקום ס' ותינו כעין בריס בסיא מפקבלת בתחת . תנאי בליבי בחבת בלימס בתלו מתרסק ממתם לבר תין תורת בריס עליס לו כעין בחתך מניד לחתיכות תין בס בריס עליו ובעל . ותיכא מ"ד דבריס בעלה בחלב ולמדוס מסיכולמי דערסינן בחם סורס ר' נתן בסדין שבבדא הד בחלב ו"ל לילת סורס ר' נתן בשבר עלמו דתני' בכתם לא בעיל לילת בפליעתו סוא בסורס בחלב ופליג לתלמודא דידן דפרק בתרא דע"ז מבתע דשבר לא יסיב עשמת לילת בבשים ובכי מבתע דבפליעתו מייתי ר' נתן דתי בבניתום כרי סוא בעל לילת סוי בריס ותי בבלה ניתום יסלקו מבס לילת ותי בפליעתו מייתי ולא ק"ל כסי לילת בס' מבערינן כדלילת בתלמודא דידן ובן תמרו ג"כ לעניין תחיכה סרחוים לתחבבד בשבים לבורים מנוסף ולא בתפרסם מתתת בליעת תיסור . וקובעת דלמו בשבר סורס לילת שבברת בס מקום סוא : **רכ שאלת** ממכי על מס בסבו בלא לבסוב בלום מלא בכתבים תם יש לזה סתך :

תשובה יפה סם שובים לפי בסוא בתו בל סקנ"ס בגמ' ובק' לו ס' בלום כדלילת בתס' בבת וכיון בבלבנים תין מזברין בהם לשתרם לילת תלוים תותם ולפיכך בוחבין תותו תבר כדי בלא יכיס בס . ות"ת ס"ב נם מלא תתא לא יכתבו שבן סקנ"ס נקרא לתתא . ולפיכך תני תומר בתם בית ליזבר בלא לכתוב בלום מלא סייתו בזמן בתלא בלום דבלילת בשם תתבוון לשם בלום לחבירו מלא בעל בלום כתו בתתר בוא לקולרים ס' בתכם זו בוזת בתומן בלום לחבירו לבל תם בא לכתוב בכתב בית בלום בשולם לו בין פלוני לפלוני וכיולא בזה בזאב בבוא דברים ותינו בשבת בתלא בלום תין לריך לכותב וכותב תותו בלום ולילת קפידא בשבי תיתו תכוון לבם ולא תייל עליס קדושם :

רכא שאלת ממכי לוחישך דשבי בילוון בתבר סבלת תבתים תבתו עליו ועוד קבל עליו זיזות במתן בבל תנלוי תם לא יבבר תותם ולילת יחזירם עוד ובתם בתחרט על הדבר לפי בית לו בית ממנם ודוקא לסבור ליסור שלא בתם בתבתים וזיזות במתן בתי תיבבר בשתרם תומר בלא נדר לברשם מיד ושוא יבשתים בבילוש ולתבר בישבתים לא יחזירם פוד לבל כל פוד בלא נרשם בלא חל עליו בחזרות :

תשובה שתומר לא נפטר מן בשולם עד שתתים מיד שרי זס מיד בתת יום עתם ותם לילת זיזותו שרי זס שובר

בבל תלבר ותין לוקין על לתו זס וכתבם שרמב"ם ז"ל פ"ק דמיר . שכא נמי מיישינן שמת יומות קודם שיגרשנה ונמלא זיר שמתון למפרע . ותו דבל"ד שהבר בדור שדעתו סיס לגרשה מיד כיון שתבר תבמישם עליו ומיד נדר בילים זיר תם לא יגרשנה משתע שדעתו סיס לגרשה מיד . ופפ' כר"ן ז"ל דמיקל עובא ותתר דמי בתתר שרי עלי לסיות זיר לליכא בעל תלבר ת"מ מודה סוא דמיד תל עליו שמיות . וסקוספום ז"ל כתבו דליכא בל תלבר בתתר תלא בתיו בל זיר תלא בתר יבדים . מדברי כולם למדנו דמי בתתר שרי עלי לסיות זיר תו שרי עלי לעשות דבר פלוני תל עליו מיד תם לא קבע לו זמן וב"ש בב"ד לליכא גילוי מלתת בסיס רולם לגרשה מיד שהר שלת תבמישם עליו וכבע נמי סוי בלומר שרי שלי קרבן תם לא תעשה כך ומיון בלא עבר תייב קרבן ותם לא בביאו עבר על בל תלבר ולילון זה בלא גירש לת תשתו תל עליו

הזירות תם לא בסיס לסות על פי תכם כשומים לו סיתר בדבר :

רכב שאלת ממכי שי זה מלבא יותר טוב לבבך על שעילת ידיים סמוך לגעילם לו לשהר בל שהרות בניים שבשת בכשת לפי בהלים בספרים שתי שהברות :

תשובה מנסא לבבך ג' ברכות סמוך לגעילת ע"י ותבר יבר ותלבי בבמה לפי סיוע בריכה שסמוכה לתבירתה ולפיכך תייב פותתת בבריך והעשם שבלע גדול בידיו בל סמלות מבלך עליהן עובר לעבירתן בלומר קודם שבירתן בתו ושבור שבובי ולפי בתין סידים רחוות לברכה דיינו בשבלך לותה סמוך לגעילה לבל לבפלינה בולי שלי תין לחוי . ולפי דלך זה לריך לבלך לותה שבדים שיבים בי סיבוב לורך מלות געילה בוא וכבר סידים עסוות ולחוות לברכה ופפ"י שעדיין לא נגעם לעבדי וכן בתנסא לבלך לותה סמוך לגעילה בלא בתבו לבלך תלבי שבתה בב"ה עם שתר שבידות ועל יין שבוש שהבר ברוח בלא לתתו פוש תלא לברכה סמיון תו קידוש . וכל שהברים שעושים בום לבל תם בא לשתות יין מבלך בפפ"ג תפילו שיסיס פוש ותין לתוש בלל ומנסבו סוא לשקן לת בכוס שפוש במעט יין בלתי פוש לבל לא בתים יום מתירין תפילו ע"י מים ותם בוא בעת שהתך בגון שתין לו יין בלתי פוש מועט לשקנו ע"י מים ולא יבעל מלות בוש על בילה תו בל קידוש :

רכג שאלת על טיפת חלב שנפלה על שהרה מבחוץ בעודה על שתם תם תוברת תת שתבטיל תו לא :

תשובה לא בילות תם נפל במקום שתם בולעת תם תו למעלה תו תם נפלה בנגד סרוטב שבפיים תו למעלה מן סרוטב ולבן נרלה תני לבתר בל שהלוקות עד בתבתר בתלתך . תם נפלה במקום שתם בולעת בו תם נפל דבר מועט שתבר בא בשפלה ושתם תזקה שהי בוא בתוך תומו קודם שתבלע בקדרה ותם שתם תיזה בוזק בי"ב וקנה תיד שהמקום שנפלה שניפה תומו שמעת שהשתר שתם בוזק תומו ומותר . תבל תם נפל מן שהלב שהרה שבשוד שתם שורפו נבלע ממנו בקדר' תו בלא היה שתם תזקה ולא קנה שהמקום בינפל בלא שספיק שתם לבורפו תיד עד שיבלע בקדרה תו נרתם תם נפל בעד שרוטב לא נשבים שהרה שהיכה שליבורת ותם יש בשים בעד תם שנפל בבל תותר ותם נפל למעלה מן שרוטב נעשית שהרה שהיכה בולה תזיקה לשורת ולריך שבים בעד שהרה . ות"ת תתני לא תפלינן שבי בשנפל תוך שהרה וכגון שנפל בדפוקי שהרה שבפים למעלה מן שרוטב . י"ל בתם לא יצבר שהרה ולא בישה תותם תין שבי שתי שהרה נעשים תתיכה דשיורת תבל תם ניעד תו בישה תשתרינן בתם שנפל תבל שבשבת תבתר שבי שנפל בתוך שהרה לגבי בטלי למעלה תבל תם נקרא דברים של תת שבי שתם :

רכד שאלת עלם דתת תתמריך תין תומרים בפני תתם תלא דברים בל תת תכוח לוגא לרם תת נקרא דברים של תת שבי שבגו לדרוש בפני שתם :

תשובה דברי שתם תם בספר ולידוק סדין ושוכחות וביולא בלו בלם נקראים דברים בל תת ושוכר לתומתן בסוף ז' תמות בל תת תבל לבטות תתן על קדים תו לומר ברבו וביולא בדברים תלו דתיכה תכוח לוגא לרם תסור ותל"ל לדבר בד"ת לליכא תכוח לוגא לרם וכל זה בסוף ז'. תמוהו בל תת ולעניין מי בדוכם בל שתם לפניו שתם לליכא למיתב תכוח לוגא לרם כיון דלבטודו קא תביד : ויש רתיב לזה תת דתמריך שהוסיפו ישיבה על קברו ושל לליכא תכוח לוגא לרם תלא כיון דלבטודו קא תביד לא תיישיב :

שלם

רכה שאלת ממני תודיעך דעתי נמי שמעתי מפיו מהגיהו שם יכיה מותר לכליעו מחמיו דלימת נלנום כשמילו ולא נכליעו מחמיו :

תשובה לכאורה היה נראה לומר דאין יכול לכליעו מחמיו מדאמרינן בריש ערובין דבעי למיזק אשם דנדי כסוגא ניתנו ליהנות בשם מדקתני פוטרים תוחם ומקפיים תוחם ומיחים תוחם אחם דאשים ודמיון לא תיתח מחם דאשים אלא ליתח כנגד דאשים: וכיון נמי מסתברא דאי ס"ד מחם דאשים יכי דיתנו ליהנות בשם פיסול לגורך עבודה ט"ב. ומסתברא לי דיש לחלק דשאני בחולה דאסור לכליעו החחיו ומיהו דאיתי שכחנו בחוספחא פרק כל הכשר דיש לחלק בין מיים בחולה שכל עיקר נביחתו לגורך הגוחו וכין בנדי כהונה שעיקר נביחתן לגורך עבודה ט"ב. ומכאן ואילך לו ליהנות ממנו כל היקף כמאכל. ומסתברא לי דיש לחלק דשאני שכשבילו שהם שבילו להחזיקם לנכח לנים כמשמש אל נלנים אל כשכ

מוחלין על כבודם אבל לענין כברכה לעפ"י שהרשב"ם ז"ל סובר שלריך לחזור ולברך היי מוסיף לדעת הרמב"ם ז"ל דלחבריה דמר הוא ולדידי לית לי בכבודי כלל ומה העעם היי מפרים לעלות לתוכ לכבד עלו אלא לפי קולת ב"ן משחלת הברכה עם לחוי שעלו בעעות בגולגלו לפי הוא המבלים : ועכ"ו נהגו במבלימים הקריאה ממקום שנפלה בעעות :

רל **שאלת** ממני לחודיך דעתי בתי שתה ולא הניח נכסים כלל ובא לחתי ליכם שם כותבין לה כתובה לחרת או אני בכתובה שים לה על בעלה הרחבון :

תשובה לפע"ז דקי"ל שלם שקנו לו מן הנשים מ"מ כדי שלא תהא קלה בעיניו להוליאה שקנו לה רבנן בכתובה מבני וכותבין לה בכתובה ואין כופין אותו לכתוב לה שה שהיה בכתוב בכתובה כלשהוא אלא מה שמתים בתוב לה מעעמא דאמרן. ואפ"ה בכתב הרמב"ם ז"ל בנוסח בתובה יבמין והוסיף לה מדיליה כך וכך מוסף וכו' בתובה הוא בומן שהוא רולה להוסיף אבל שם לא רלה אין כופין אותו לבתוב לה בוספת אף על פי שהוא מבה לבתוב כן לשאר נשים : ומ"מ משמברת שם לא נתנו לה בתובה שניים לא עבר אמתי דאמרן רבנן אמור לשבות שם אשתו אלא בתובה היין שבתובה שרואים קיימת ואם אין לה מראעון שקנו לה רבנן מבני הוי כאלו נקיעת בתובה מבני ולא עבר :

רלא **שאלת** ממני על בשמה שנפלה אבל שלא ירוק שם היא בשרה או בעיה אליקה ואם חזר לעוון שלא בשר ואם לאו מרפה :

תשובה תנן פרק אלו מרפות שפלה לאור ואמרו בני מעיה שם יוקין פסולין ואם אדומים בשרים ומוקמינן לה בגמרא אדומים שהוליאו לבייהו לב וכבד וקרקבן מרפה יוקין שהאדומים שהוליאו בייהו שאר בני מעיה בידוע שנפלה לאור ואמרו בני מעיה ומרפה . וכן היא גרסת הספרים שלנו ובני גרים שריע"ף ז"ל וס"ס שם האדומים הדקין בידוע שנפלה לאור : סיוכך בג"ד שלא רחיהו שנפלה לאור ממה נפשך היא בשרה שם בדעת הרמב"ם ז"ל דפוסר לחפילו שלא רחיהו שנפלה לאור מיבין הני הוא בתב שאין מרפות זה מוסר בבהמה . ואם בדעת האומרים שהוסר חפילו בבהמה לא אמרו שלא בזמן שרחיהו שנפלה לאור וחפילו רחיהו שנפלה לאור ולא הוליך שלב עד שהגיל דעתי בזה לשקל בין לחים בם מרחי לעיבוחא אבל שם הוליך שלב עד בית שהגיל ים לשהמיר בדעת שאר הפוסקים בין לחים בית מרחי לעיבוחא שלא ברחיהו שנפלה לאור וחו דהוליך שלב עד בית שהגיל . ומה שבתב הר"ן ז"ל ליבא גרסת הספרים שלנו לפי שיעתו ז"ל וחפי' לפי גרסת הרי"ף ז"ל ו"ל דה"ק בידוע שבשנפלה נחמרו בני מעיה וה שהוא דוחק דלאו קרא הוא דאמרין גוררין ומוסיפין והרשב"ץ שהמיר בדעת הרמב"ם ז"ל והשקו על גרסת זו ושלא יקוח מלוי בבבד ממנה חולי וחמתי לא חליגן בחולי בדאמרין בזבח . ואיבא לפרולי דיוקות ממנה חולי שבים שבל חוזר נחת ע"י שליקה שבל היבא שלא הלך ע"י שליקה ולחי שלא נפלה קא משמע לן הוא : עוד השקו הרב יוסף בודאי נפלה קא מיבעיא ליה ואמאי בשעיא שלא הלך רבא ואפ"ה זו יש לחלק דודאי רבא יוסף שמעיא ליה שבל רבא עדיפא מיבא מבני ליה בין שבוריקו בני מעיה :

רלב **שאלת** ממני מודיעך דעתי בשאם שים לה בתובה מרובה על בעלה והיא עתה רולה למחול לבעלה קלה ממנה מה שקנה יעשה שלא תוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ואם יכולה להפקיע זכות יורשים לפי מה שנהגו לכתוב שאם תמות בלא זרע קיימת יחזור מני נדוניתה ליורשיה מלד אביה :

תשובה הלבר מובחב שבמחומר יכולה למחול ולא בייב בית נחת רוח ובבבי ב"ב אינה יכולה למחול ואינה למימר נחת רוח עשיתי לבעלי . ובמה שבלה או שהלב או שנהג מבבבי ב"ב שלא ממילתה ממילה ואינה יכולה לומר נחת רוח . וכן בתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהל' אישות סיבלך בל מה שחשוב מבבבי ב"ב עם המחומר יכולה למחול ואין בזה הפבד ליורשים דשם לא יהיו שלא ממה דשהייר לבל מה שהלב או שלא הלך אלא מחמת שהוא חולי וכל מה שבתבו הוא בשלא שלקו לבל שם שלקו וחזרו לתמימותן בשרה לפי גרסת הספרים שלנו דגרסינן אמר ר' אבי אדומים שהוליאו ושלקו וחזרו והחלימו בשרין אלא קוטרת הוא לעייל בהו והשיעה בהמה דש"ס לפיבא יוקין שהחלימו ושלקו וחזרו והוליאו בשרה בתב וכן בתב הרמב"ם ז"ל ועוד אבי

כללא דמלתא דנ"ב לין מחילפא בכם כלום ובמה שחבד מכם מחילתא מחילא ותע"פ שים מוקלין לין לנו תלת דברי הרב ז"ל דתמריה דמר הוה · וכ"ל בשעתו של הרב ז"ל דכיון דליתנהו בעין תם לא תממול מוחם לא תהוי לה חיבה כיון שחין לו כ"כ הנאה במחילתן וכיון שכן חיבה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי חבל נ"ב דליתנהו בעין כיון דליתא ליה הנאה במחילתן תם לא תממול הויא לה חיבה ומשום הכי מלית למימר נחת רוח עשיתי לבעלי :

רלג שאלת ממני מודישך דעתי ברחובן שנשא חבה על חשתו הרחשונה בהשותה ובמה חשתר וחבב שנר בחובן חשתו הרחשונה ובחוב לה חגלי חס נשתו ושבע רחובן שלא חשא חבה חמרת עליה כל זמן שחשתו חשתר קיימת ועשה רוצה רחובן לגרשה חת חשתר חשתו ולישא חמרת חס משנאות חשתו חשתר קיימת הוה כל זמן שהיא בחיים חיותה ואסור לישא חמרת חו דילמא חמשטותו כל זמן שחשתו קיימת ואם גרשה מותר לישא חמרת בלא רשות חשתו הרחשונה :

תשובה חס כשנחנה לו חשתו הרחשונה רשות . אע"ג שחס לא נחנה לו רשות כללי ליטא כל חשא שילה חלא ליטא חת חשתר זו לבד הדבר ברור שחין רחובן יכול ליטא חמרת חלא ברשות חשתו הרחשונה חפילו שיגרש חת חשתר ולא מפני הלשון שכתב בשטר הכתובה חלא מפני שמעיקרא לא נתנה רשות חלא לזו ואם נתנה לו רשות מחם ליטא כל חשא שילה משטותו כל זמן שחשתר חשתו קיימת לא משטע חלא כל זמן שהיא עמו ואם גירשה שוב אין זו חשתר חשתו חלא על פי שהיא בחיים : ומה שכתב קיימת בילושו כל זמן שהיא עומדת חלילו שהוא רוצה לקיימה לו לחשה שילה ליטא חת חשתר במשנה ובגמרא דלעון קיים ר"ל לשטימלא לו לחשה · וגדולה מזו חמרו גבי המקבל עליו לזון חת בת חשתו גירשה ומחזירה בעל התנאי דחשתו מן הנשואין הרחשונים משטע וכ"ש בנ"ד דחשתו כל זמן שהיא חשתו משטע ומו דלומדן דשתת הוא שלא רלה רחובן לשיות קבור עם חשתר כל ימיו אין מהיה חשתו אין לו מהיה חשתו שהרי רחובן לא עשה מותה חלא מפני שחשתו הרחשונה לא ילדה ומה גם חשתר לא חלד מה שועיל בחקנתו מה התנאי חלוי בחיי חשתר ומה שועיל בשום שהרלה חת חשתו הרחשונה ברלי כשף על שתתן לו רשות חלא ולאי כוונתו שיהה לקיים המלוה בזו או בחברת · ומו דמאי מיכפת לחשתו הרחשונה שהרים זו לרשה או חחרת · וקרוב לני לומר בכנון זו כופין על מדת סדום דזה נהנה לקיים חת המלוה והיא לוקה חברה כלום ובמה תרויה בחהיה הרחיים גוה לה מהרחשונה : ומו כיון דרחובן חומר בדי לי שלא היהה כוונת שטעתו חלא לזה שומעין לו ותע"פ שהשטעות היא לטובלת הלשה מ"מ לפירושו שומעין ולא לפירושה כיון שים בלשון בחי ממעיות דלחמרינן בעלמא יד בעל הבשר על התחתונה ,עליה להביא רחיה שכן מנהג בלשון כל זמן שהיא קיימת בעולם :

כללא דמלתא כוונת הרחשונה היתה שלא יבא חשא שלישית ולפיכך לני לומר שחפי' יגרש חת חשתר לא יוכל ליטא שני רחים על חשתו הרחשונה שלא נתנה לו רשות ליטא שלא חת חשתר או זולתה דלעון דומה לרה מחת לשתי גרות וזה ברור חצלי :

רלד שאלת ממני בדנים ובשר בשלו בקדרה חס מותר לאוכלן בחלב :

תשובה לא בירחת חס עלו בלוען חו רותחין חו חס נחבשלו יחד ולכן נרחה לני לשחר · חס עלו בקדרה לוען וגעלו זה בזה חפילו בשר עם גבינה ממש מדיח מקום שנגעו ומותר חף הבא שני בחלב חיישינן שמא נדבק מן הבשר בעלמו כדנים ומלח חוכל בשר בחלב ולכן נרחה לסדיח חכל חס רותה שלא נדבק דבר מן הבשר מותר בלא סדוח : וחס נתבשלו יחד בקדרה הדבר פשוט שחשור לחוכלן בחלב דחיישינן קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב וחס בישל בוחן טעם וכ"ש כיון דנתבשלו יחד וחס היו הדנים ביטור גדול והבשר מועט שלא נתנה הבשר טעם בדנים מותר לחוכלן בחלב ק"ל חין מקום לשחלה חלא בשלו בקדרה חוכחים מהו כיון דטעם בני הוא חשור חו דילמא חלא בשלו בקדרה רותחים חלא בשלו בקדרה שבשל בה בשר חלב ומקולה בלבד חפילו בכה פיגם שמואל וקי"ל כוותיה : דע כי יש קלה מפרשים דלפי' בכ"ג דהיו טעם בני החיר שמואל ואיפסיקא הלכתא דגיס שלו בקדרה מותר לחוכלן בחלב ק"ל שחין סם חלא נותן טעם בני הבשר נדגים ומדגים בכותם ובייו חמוכחים על דרב מסתי עובדא דסיפא

ותחי לסו כפשטה למתי דק"ל דבשני טעמים בלבד הוא שחלקו חבל בטעם בלשי חפילו רב מותר למוכר : וכ"ם ת"כ חוקמה ליה לשמואל הם דחניה קדרים שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב וחם בישל בוחן טעם · תירלו בזה טע"י הסור פולט ממנו של חיסור רחשון חבל כל הפוסקים שחנו רבינו לסמוך עליהם הסכימו שחין טיעם זו מחורת בכוונית דגים שעלו בקערה דבטעם בני חפילו שמואל מודה לחסור וכי פליגי בטעם שלישי חיכא ת"ל עלו רותחין בקערה ואיכא ת"ל חפילו נתבשלו בקערה שבשלו בה בשר · חבל חס עלו רותחין עם הבשר בקערה כ"ל חסור חפילו לשמואל :

ולענין לי חמרינן עלו או חפילו נתבשלו רוב הפוסקים הסכימו דחפילו חס נתבשלו בקערה מיהר שמואל וקי"ל כוותיה וכן דעת הרמב"ם והסוספות והרשב"ל והר"ן והרא"ם והעור ות"ו ז"ל :

כללא דמלתא חין חילוק בין עלו לנתבשלו והכל שרי וכן קבלו מר"ת ז"ל בהורים כן הלכה למעשה · חבל חס עלו רותחין עם הבשר בקערה כ"ל חין לחקל כלל חע"פ שים מי שפירש דמותר מיעוטא דמיעוטא הוא וחין בומעין חלא לחותה שחמרו בהלכה :

ולענין דבקנם מקומות חמרו נרירה ובמקנם קליפה ובמקנם נטילת מקום הנרירה פחותה מן הקליפה לפי שחין הסיסור בלוע כלל חלא דבוק ולפיכך סני נרירה ובזמן שהסיסור בלוע קנם נרין קליפה ונרירה בחיים נסה קנם כדי שחוכל ליטבל כולה כחחד מה שחין כן בנרירה וגטילת מקום הוא יותר מן הקליפה שלריך להסתיק ולישטל חסיכה שעה קנם :

רלה **שאלת** ממני מודישך דעתי בחשה שים בשלה מחקועה ותומר שהולה לערשה וחמרה חין כוונתו חלא שהיבשי בשלי חז יהיו חשבשים חסורים עלי :

תשובה חשה זו מוכרת לבשלה בלא פחת ותרשה דחמן חחם נדרים להחניור ופירוטן לקל כיון שחמרה שלא שיה נדעתה חלא שיבשים בשלה עוכים כפי פירוטה ואם יבשים בשלה חז חהיה חסורה בכל השבשים ואם חחמרה מעיקרא חו חמלא פחת לנדרה מהיה לה נדרה חבל חין מהיה חבל חין מהיה שהרי ק"ל חין מהיה סנדר על ספק ובימול ובדיעבד לא חל על בישבשה ושוי יודע שחין בכלל סלמון הזה חלא חיסור השתא חבמים דק"ל בנדרים הלך חחר לשון בני חדם ומשמוטה הלשון בין הם נחמר בלשון הקדש בין הם נחמר בלשון עכו"ם ומוחרת ליטטוה מסס בכל שחר הנחוה חון מסניחה חבמים · ואם חמרה דעתי היה על כל חדם ותפילו בעלי הבעל מפר חלקו ואסיה מבשבחו והכיטוה חו יבשבשה הרי היא חסורה בשבשים כל חדם · וכן כתב הרמב"ם ז"ל פי"ב מהלכות נדרים ואם לא הפר בעל הסורה עליו בין למשבה הרחשונה בין למשבה חחרונה ויוכלה ועולה בחובה דכיון דסוה מלי לספר חלקו והוה קיים הוה נחן חלקה בין בישה לבשבשה ותפילו למשבה רחשונה דסיו סבורים לומר דלא הוי מדברים שבינו לבינה ולא מלי מפר והיא נחנה חלקה בישה יוכלה חפ"ם ועולה בחובה ות"ם סח חמרינן בהמדיר דחי נדרה חיסי יוכלה בלא בחובה דהיא נחנה חלקה בין בישה · תירץ רש"י ז"ל בישמות דכיון בחסרה בלחה חבשים כל ישראל עליה ודחי חנובה היא כי קבה לה חבשים ולפי משנה חחרונה לא לריכינן להחי טעמה כיון דחלי לספר ולא רלה הוא נחן חלקה בין בישה ויוכלה ויחן בחובה ומה מלחה פחח לנדרה מתירין לה חפילו חחר קיומו של בעל כי החכם עוקר הנדר מעיקרו · ת"ש שוחל הבעל לחכם על ההקדמה ומפר לה ביום השלוה חפילו לחחר זמן מרובה לפי ביום השלוה הוא ביום במישה :

והוי יודע שחין הנדרים חמורים חלא בזמן שחמר בלחה חבחת חבחשיך עלי לו חיסורים חמורים עלי כ"ל לשיכך לריך לספר ומה לא חמרה חסור לשמשה בחין מחבילין חוחה דבר חיסורים לפי חבל חם חמרה חבחשיך עלי לו לני חיסורים של כל חיסורים חינו לריך לספר וכן נבני בעל שחמר חבחשיך עלי מפני שהוא משועבד לה בשחר כסות ושוחה · ומה נרשה לו שחת כדי שיה חיסורים על כל חיסורים עד שיפירו לה ע"י פחח וחיפשה כלל נדרי חיסור :

רלו **שאלת** בחלה שיים חוכח בקערה של בשר חם חוכר לחת ממנו בנביבה וכיון דק"ל חלית כדי הוא כרוחה דילחת בכ"ג נמי חמרינן ומסוק תשובה :

תשובה דבר זה תמיהו במוכפות בסדיה ז"ל ומעשים בכל יום דמלה בקערה שמשמשים בה כבר נוקמים ממנו לחם במלב וממחיר מכוה עליו ברכה ע"כ ועשמע דמלחה דלה סייך מליחה כעך ולה נעשים בקערה רוחה ע"י מליחה ולה במיני לן בין במסים בקערה על עץ או על מפבה או על מרם לה סייך כה מליח הרי הוה כרוחה . ות"ם הימה לפי גרסה בסמים שלנו דגרסינן מהו לחומי כדה דמלחה גבי כדה דכמבה לחסור ותסיקה עשמה מכוה לחיסים לחיסורה בשיעים דחייסינן שמה יפול מן הכמבה על המלה וימלה כה כבר ותיכה חיסור בעין מה במין כן במומן . חבל לפי גרסה הרמב"ם ז"ל שהוה סובר לעשם חיסור סמלה הוה מכוה דמיסחב סייב המלה מן הכמבה מה במין כן במומן והלה הדברים ק"ו מה המלה שוחב לה החלב חפילו מבלי חל כלי כ"ש בישחב מהבלוש בקערה : י"ל דבחני חלב שהוה בעין ושוחב ממנו חבל מבה שהוה בלוש בחוך הבלי חין כה במלה לבחוב לוחו לעיוה חבוב כדוחה . ותו לחין בולע ממנו חל חיסור הלה עשמו ולה גזרו בו חבל גבי כדה דכמבה שוחב ממנו חל חיסור ולחוי לסחמיר לדשה הרב ז"ל : ... מסחברה לי דלה חמרה הרב ז"ל בבלים חל חדם דוחה טוה לבחוב מדפנותיו חבל בשחר בלים לה בחיב המלה דרך דפוחיו ושחם בדה חל חדם מעמו . חבל לפי הגרסה שלנו דשעמה הוי שמה יפול מן הכמבה בחוך המלה חין חילוק בבלים : ושה דיקה כדה חורחה דמלחה נקט :

רלז שאלת ממני חודיעך דשחי בב"ם שחין שם הלה כהן ס' ושוה ס"ל שם יעקוב דגליו ויעלה לדוכן חו שם ישמוד במקומו לפני המיבה ויברך :

תשובה צריך לעלות לדוכן הלה בשוקר דגליו מעט בשבודה ובלים ברכת השבודה ושולה וכן בחבו הפוסקים : וכחוב בהגהה ושומד חחר המחיו להקדומו וגומר בים בלום וצריך שזה בשמד ביכוין לבו לכל המפלה עם ס"ל והל שם בשעה שהיה ס"ל מחפלל ע"ב . ואני ק"ל וכי עלייה לדוכן מעכב ברכה בהיים והלה בכל מקום בהיים יכול לברך ובמחי בהיים כל השם לפניו מבוה דשם בחמרי שהבהיים חינם בכלל הברכה והלה מוטב שוה יעקוב שם דגליו ויעמוד במקומו ויברך והשם יחזרו כולם לפניו . ושו ק"ל בשם שוה שולה לדוכן והשומד בחחיו מבלים המפלה מלי שהי לחמר ושם היה הבעחמו בשוה ושלח בפיו ושוב לחפלחו דכחי ושה שבחר להחפלל ושם בשי למימר על שבר סדרה דיומה שוה ליה למימר שוב לבדר . ושמוך לך מני חומר דסחי דקחני שוב לחפלחו הייטו לבים בלום וכך שם דברי הב"י ז"ל בפיק יוין שומדין וכשי משמברת לפי השומד בחחיו חומר בים בלום מלי שם הבעחמו בשוה ש

ז"ל בלשפרוק לפיזוקי לכיוון שנפרדו הסימנים זה מעל זה למעוכי כלי
חולק לומר בניסל מן הלחי ולא שניסל מעל הקנה לחלו ניסל מן הלחי
ברובו כשר לחל בכולו מרפס כלחסיקנא לחל חם נפרקו זה מעל זה
כשרה לפי שיעה זו לחל לפי שיעה ר"ח ז"ל מחי שעמה נקט מעל
הלחי וי"ל לעמה יסיב למלחים וה"ק לפי המסקנא ניעול מן הלחי
ברובן כשרה לחל בכולו מרפס לכיון שנפרדו זה מעל זה לגמרי הוי כחלו
ניעול מן הלחי ומרפס ותניא תוכה וכו' ופ"ה סח לחייתי סייעתא מסח
מתני' לשמואל חוה ס"ל לכיון לניעול הלחי נחלטו גמי הסימנין וכלפרש"י
ז"ל וה"ק מיקמי ליה והח ליכא עיקור סימנים . וי"ל לפי שיעה רש"י
ז"ל לעיקור סימנים ניינו פסוקה לגרגרת והוי בכלל י"ח מרפוה לח
ניעלו הסימנים לח נחנה בכלל הרפוה וכשרה כיון לחרכן חוזקה לח
מעריף בנקיבת כל חסוה וכמו שהקשו חחוספות על רש"י ז"ל . ולפי
שיעה ר"ח ז"ל לעיקור סימנים סכי גמירי לה לחל"ג חלח הוי מרפה
בחמוסה מ"ח כמה יכשר כיון לחיכה נחחנה ל"ל למחן למייתי מינה
סייעתה ידע לשמואל ניעול הוכו קחמר ומייהו למייתי סייעתה לניעול
חלחי החחחון לניעול רובו למיל כי היכי לכשר חכחי חיפשר למחחה
ניעול רובו גמי חיפשר למחחה וכשרה חבל נעקרו הסימנים לגמרי
מחמע ומי חפשר למחחה ומה חוכשר. מחקיף לה רב פפח והח חיכח
עיקור סימנים וה"ח לכשר מחמע בכולה סוגיין לעיקור סימנים מרפה
וחלו בפ"ק מניין לה מכלל חלכות שחיטה וכ"ה לכל פיסול סימנין
מסלכות שחיטה הוי לי סכי לחנוב גמי נקובה חוונב וחנלבו שלח נשנת :
פירוש בשם סרמב"ן ז"ל לסימנין שנעקרו וחנלבו שלח בשעת שחיטה
מרפה הוי וסיינו סוגיין חבל נעקרו בשעת שחיטה הויא לה נבלה
ומעמה למלחה לכל שסח עיקורים מחחיל חיפשר לחומן כיון בשעת
שחיטה וגשוב כרחוי ומ"ש מהיא שחיטה לסולייחה מידי נבלה חבל
נעקרו בשעת שחיטה לי חיפשר משנחט כרחוי ומיהו סוה לה נבלה
וחין בשחיטה מפרפה ע"כ . וכן סוה חלח דקחני סהיחה כיון דידע
ולחי שסימנין עקורים לחומן כיון בשעת שחיטה חבל כיון יש
חלי חיכח למימר . ולפיכך לחי לומר לחר נקנה המחילה לכסוגיין גמי
בפורש נבלה חינן עלה לשמואל משמע שסיש מוחרת בחילוה וחלו
עקורים ססימנין חסורה בחילוה וסח לפרכינן למלמר רבה בר בר
חה סימנין שנחלטו מרפה ממה נפשך פרכינן כין חם נבלה חו מרפה
לסורה ושמואל חמר שסיש כשרה חבל נשוסה לימח לך לחח ק"ל בסח
למר מרפה פוחים חלח נבלה היח כדחניון לה לעיל בסדי נבלות
וסח חיכח עיקור סימנין סקנו על ר"ש ז"ל למסיכח פשיעה ליח שסיש
מרפה כיון לחרכן חוזקה לח הוי בכלל לעיל כלו כשרה וכו'
כלחיחה בפוספות . ותני ק"ל על קושיה זו לכיון לקי"ל בפוקה סגרגרת
מרפה חיכח למילף ק"ו מהחה גרגרת שחינו נפסל במקומו חלח בנפסק
רובו חפ"ס חם נשחע ממקום חכורו מרפה ווזה חמור שחם ניקב
במקומו כמשמו חינו דין שחם ניעל ממקום חכורו בחיים מרפה חע"ג
לחין שיורו בשיעור משמו מ"מ חמור סוה מן סקנה . וי"ל לחין לנין
ק"ו בערפיות ולא מלמינן זה לזה כלל חבל רש"י חמר לך שחין זה מרפות
חלא מידי לוזה לחזוקה סגרגרת וכל בכלל שחוזקה הוא . עוד בקנו
לקל משני לכרכובו כשרה חעפ"י לפסוקה סגרגרת חנן ברובו מרפה
חינן ברש"ם ז"ל לניעול כולו מלמינן לה חפלדי שפיר חבל ברוב לח
חלמינן לה חפלדי דולחי גרע עפי כשנפסק בחמלע ללח סלרח בריח
חבל כשחינו ניעול ממקום חכורו חלא כרוב סלר בריח עפי . ולרב פפח
קשיח מחני' פרש"י ז"ל קשה מחני' לקחמר בשלמח מחני' לרב פפח וכו'
סחה וח חפליג כה מידי וסיינו לקחמר בשלמח מחני' לרב פפח וכו'
חע"ג לשמואל קחני כשר מ"מ חיכח לפרושי לחיגוח חיגומי כי היכי
ללח חיקשה לשמואל וכ"ח חי לחיגוח חיגומי מחי למימר סל"ח כיון
שניעול חלחי חין כה בסימנין לעמוד ולח מסחחים שפיר קמ"ל חלח
לשמואל קשיח כחב רש"י ז"ל הח לרב פפח משום לחורחים לשמואל
לסך המחלוקין לרב פפח היח לקשיח לשמואל ומשום שכי סוה חמיכח
לס"ח הכיון לקשה מחניישח לחפלדי לקחני ניעול לחי סחחחון כשרה
וקי"ל עיקור סימנים לחורה כע"כ חיכח לחרושי למחני' לחרבינהו לה
לניכח לרב פפח לחיגוח חיגומי ומ"כ חיקשי לשמואל מדיוקא מעמח
לחיגוח חיגומי לח חם ניעול מן חלחי חרפה מ"כ חיקשי ליה מסח לפיכך
כחב רש"י ללח קשיח ליה חלא חם לרב פפח לכל מחניישח חפלדי לח
קשיין לחיכח לפרושי כלחיחה לעיל לנחעם מלן למחניישח חפלדי ליה לשמואל

ז כשרה. לכל לפי סיעתא ד"ה ערפה וכן מפרש הרשב"ץ ז"ל בדברי הריי"ף ז"ל ויש מוקלין עליו כזה ואני לא ידעתי טעם לזה שערפוה שחפילו יפרדו הסימנים זה מזה ושם שלמים יכולה להחיות כמה שניה שכרי המלכל יורד דרך הושט כדרכו והשניה דרך הקיבה ולא ידעתי למה תמות הבהמה בזה ולפי שדברי הגאונים ז"ל דברי קבלה הם יש לנו ליל לחמריכם לפילו שלא נדע בהם טעם וכ"ש שהם להחמיר ואפשר לתת הקלה טעם לפי סיעתו ז"ל דבשלמא כשהם מתוברים יחד אים לא רשאו לעמוד לעמוד כנגד הסכין ונשחטין יפה לכל כשהל לחד עומד לעלמו נדים הוא ואינם נשחטין יפה ואין הלימור מפני שאין בהמה חיה שלא שחטין לה מקצה בהמיטה כן נראה לי:

רמ **שאלת** ממני תודיעך דעתי הגאון ממלו לעכו"ם המכירו ע"מ להחזיר לחר שפשח אם עובר בכל ירלה ובכל ימלא:

תשובה אם החמן בבית העכו"ם לא קל מבטיל לך ולאי אסור קי"ל דחמלו של ישרלל המופקד אלל העכו"ם מדרבנן הוא לריך ביעור לכל מן התורה אינו עובר עליו כיון שאינו ברשותו. ואם החמן בבית הישרלל שפילו אמר לו הרי חמן זה אני נותן לך ע"מ להחזיר עדיין לא זכה בו העכו"ם ופשיעת העבר על בל ילחה ובל ימלא שלא לא מכחה לה לשלוף כ"ל כגון שזכה בו העכו"ם ואחר והניחו בבית ישרלל. ג"ל כגון שהחמן בבית העכו"ם אם חייב לעבר מדרבנן הו לא. מסקינן בפרק קמא דקדושין דכל דבר מתנה על מנת להחזיר אתה מתנה בר מקדושי אשה משום לאשה לא מקניין בחליפין. וכיון שכן כדבר פשוט הלא עבר לבל ילחה ובל ימלא בשלך לי לאזה רואה לבל לאזה רואה של לחריס ושל גבוה. לבל לגבי חמן שפרו דבר זה משום חומרת החמן כדלימא בסנהד המיימוני בהלכות שבת ולא מיבעיא אם הוא בביתו של ישרלל דפשיעת לאשה לאסור לחיחם אתה יבא לאוכלו ואע"ג דחמלו של עכו"ם עושה לו מחילה שכח לאיבא למיחם דכיון דדידיה הוא מעיקרא לא בדיל מינים אלא שפילו בחוך ביתו של עכו"ם לאסור משום חומרת חמן בשבת ונוכלין למד מסר"ל ישרלל ז"ל דאוסר לבהמלה ליתנו לעכו"ם בחתנה גמורה בלי שום תנאי לו שימכרה לו בדבר מועט אע"פ שהעכו"ם מכירו ויודע בו שלא יגע בו אלא ימכרנו לו עד שבשת ויתננו לו לכיון לעיקר מתנה ע"מ להחזיר לא לחסרו בחמן בשבת אלא משום חומרת בעלמת בזמן שנותנו לו בלי שום תנאי שרי לבהמלה וכגון שהוליכו העכו"ם לביתו לבל להניחו בלילה ישרלל בביתו לחסור מעטפת לחמרן לעיל ולריך היכון לאוליאו מלבו לגמרי שאם לא כן ה"ל חמלו של ישרלל מופקד בבית העכו"ם. והוי יודע דאע"ג דחמן בשבת לחסור בהנאה לא לחמרו רואה בקיומו לחסור אלא נבי יין נסך לבד לבל בשאר בשאר לחיסור הנאה לא לחמרו:

רמא **שאלת** ממני תודיעך דעתי בחי שיש לו חולה בשבת ולריך להשקותו מי שעורים כילד יעשה:

תשובה יקח שעורים בלחי קלופות וירחיצם חותם במי פירות בגון מי רמונים או מי תפוחים או מי ורדים ואע"ג דמי ורדים זיעה הוי מ"מ לא עדיף ממין שורדים לכיון דשם מי פירות ואין מחמילין ס"ם לזיעה שלשם שחיכה מחמלת ואם לי ליפשר במי פירות ירחיצם במים הרבה ויעליך בשעורים בעוד שהמים רותחין ושם מחבשלין קודם שיחמילו ואע"ג דשחילנא לא בקיאין בחליעה ליפשר ללא לחמרו אלא בבקר לפי שממטר להחמין קודם שיחבשל לבל שעורים קשים שם ושם אין מחבשלין קודם שיחמילו ואפי' חימת חליעה הוא במי לא בקיאין בה כ"ל לשוכא חולי במרינן מבקיאות דידן שחזו רואים לעין שבשעורים מבשלות זמן מרובה ועליין שם יבשות אפי' לאם שם קלופות וכ"ש בזמן שהם בקליפתן שלא נשורו במים כלל דוחלי שם מבשלות במים שרותחין קודם שיבושו לידי חימוץ. ורואה אני להחיר דבר זה לחולה שפילו אין בו סכנה וכ"ש אין מחזין מחקה זו אלא לחולה שפילו אין בו סכנה הוא:

לבעלי הקדמות ובכר ידעת שבקדחת חולי שים בו סכנה הוא:

רמב **מעשה** היה בערב הפסח שחמלתא חטה בחוך הרגלות והסריחו לא החבשיל ממה שפסל אם נוסגין בדברי הרמב"ם ז"ל לחמן שלא בזמנו בכל שהוא הרי הוא סובר שאין מחליכין לא הבשר לחוך הקדרה אלא במים רותחין ומיד בחליעה החטה במים קודם שתבא לידי חימוץ ובכי אלא בקיאין בחליעה ס"מ בבקר לפי שהוא ממהר להחמין לבל בחטה שהיא קשה ביותר קודם לחימוצה: ומה דיניהו לבחליעה לא בקיאין לבל בדיעבד תנן: ומה דס"מ להחיר בדבר

עדים ולא העידם עליו ולא מכר הפקדון בפניהם מה הני אומר שהפ' בלא מנו ואמנן לומר שטעה לחיכא למימר כיון דלא העידם עליו וליכא לא קניו ולא שעבוד ולא מסירת שטר לא דייק : וכן נראה מלשון הר"ן ז"ל פ"ק דגיטין ח"ל ומיהו היכא דליכא שהדי תפ"י שמודה שתמר במעמד שלשתן לו שקנו מידו ואמנן לומר שעיתי בחשבון דדוקא היכא דליכא שהדי הוא דתמרינן הי לאו דקים ליה לא הוא מהשעבד נפשיה אבל בדליכא עדים לא דייק למימר תמר הי שעיתא שדקניא בי כיון דליכא למשטיר עלמי וכן כתב הרשב"ץ ז"ל ע"כ : ומדקאמר לא הוא מהשעבד נפשיה משמע דוקא ע"י שעבוד כגון קנין או שהעידם עליו על החשבון או שמסר בפניהם בפיסקס דהוי כעין שעבוד ממש אז דייק שפיר בחשבון ושוב לא מהימן לומר שעיתי אבל בפני עדים בעלמא לא דייק כלל : ומה שכתב בסוף הלשון אבל בדליכא עדים לא דייק לא תידוק מינה שה היכא עדים כל דהו דייק ושוב לא מהימן לומר שעיתי דהם כן קשיא דיוקא דלישנא מדידיה מדידיה משמע דשעבד נפשיה הא לא שעבד נפשיה אע"ג דליכא שהדי לא דייק אימא סיפא אבל בדליכא שהדי כלל לא דייק הא היכא שהדי אע"ג דלא שעבד נפשיה דייק אלא ודאי מה שכתב אבל בדליכא עדים כלומר עדות וכגון שהעידם עליו או כגון שמסר בפניהם בפיסקס זאת נקיטא עדות : ות"מ מדרבה דוק סיפא בדליכא עדים כלל לא דייק אבל אי היכא עדים כל דהוא דייק ליתא דא"כ לא הוא ליה למימר מי לאו דקים ליה לא הוא מהשעבד נפשיה אלא הכי ה"ל למימר מי לאו דקים ליה לא הוא עבד מוסכנת בתרי שהדי יאו דשעמת דמשתבר הוא דקניון ושעבוד או הודאה בפני עדים שיעידו עליהם בחשבון זה תמת . ול"ג מסירת פיקדם בפני שהדי כולי האי לא עבדי אינשי אלא אחר דקדוק יפה בחשבון ומה במקום אין שהדי לא תמרינן אבל לעשות חשבון בתרי שהדי עבדי אינשי בלא דקדוק למימר תמר אי שעיתא הדרינא שהדי לא קבלתים עלי סילקך מלי למימר שעיתי בחשבון תפילו ליח ליה מנו וכ"ש הא אין שם מקום חשבון כלל עדים דפשיטא דמלי למימר שעיתי בחשבון :

רמה שאלת ממני ברחובן שים לו חוב על שמעון בשטר וכתבו שטר בעלמא כתוב שים לשמעון ביד ראובן שחוב בשותפות שפקדן וסכריות של שמעון טוען בנגד חובו של ראובן ומודה ראובן שמכר שחוב וכשיגיע לידו דמיו אלא שאומר שהשמעון חייב לו מפקום אחר וראוי לגבות משמעון חובו ואחר כתוב של שמעון כמלוה על פה ויש שאומן לומר פרעתי לו אחה חייב לי ממקום אחר במנו דאי נמי אחר פרעתי ל"ג שהוא בפקדון ביד ראובן ומנו דמלי למימר נאמנו לו נגבו לו מהזרתי מלי למימר אחה חייב לי ממקום אחר . כללא דמלתא מסכינן לה כמלוה בשטר או כמלוה על פה :

תשובה אין זו לא מלוה על פה ולא פקדון אלא שותפות בשטר וכבר ידע כי שטר חידוש בשותפות הרי הוא כמחצה בחצה אפילו שטות בראשו אחד מהם אין מבירו מוציא ממנו סילקך כ"ל כיון שהשטות שבשותפות אין ראובן יכול לעשות עליו כלום וכו' שהרי שכיחא שטות בשותפות ואפי' הים ליה מנו לא מכי לסחוק ממון שבשותפות דהא קיימא לן מנו לשתופי ממונא לא אמרינן וממון שבשותפות בחצה שמעון שוה חלקו ואין מוציא מנו להוציא ממנו . ואפי' לפי דעתך שאתה מדמה תותב לפקדון וקי"ל שמפקיד אצל חבירו בשטר אין לריך להחזיר לו בשטר ושא שעמת שוה שטות דכיון דשתן לומר נאמנו לו נגבו לו מהבדו לא קפיד למשקל שטרא מ"מ אין זה מנו טוב שטרי אם נאמנו במקום רואים שיש לריך להביא ראיה ולפיכך מעולם לא הוה מעין נאמנו ונגיבה ואבידה נמי מה נפשך אם נגנבה ואבדה שבשותפות בעלמא קלא איכא לה ואין אדם טוען טענה זו בדרון . ואם נגנבו או נאבדו המעות אם ליתא שטרי לא נאמרה שבשותפות אלא על ידי שליח ועוד כי אף גדול כזה כפי מה שמעמידי קלא איכא לה למלתא סילקך היכי ראוה שיטות זה מנו אצל מנו דשתרפי שוי מנו טוב לי ליכא עדים שרואו שבשותפות בעלמא בידו:וקרוב בעיני לדמות ל"ד למשכון כיון שכבר נכתב בשטר אחד משמש שחלק שמעון בשטר'לקח ראובן מחת ידו לגבות ממנו מיד ומה שלא כתבו בשטרי שהוא משכון כדי שלא יתחייב ראובן בתחריות שמשכון אצל קונסת דשתות משכון נמיה לה סילקך בין שיהיה משכון או שותפות אין ראובן יכול לעשות עליו שחייבו ממקום אחר אלא לוקח חובו מחת חובו ופשוט הוא מע"ם שעשו בו תחריות:

רמו שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן שמכר שחורה לעכו"ם

שהיה מדויש כה שעדים דיעדין ולקח ממנו מחנית שדמים וכתב שעכו"ם לשוך ביתו לקחה שהחורה וכתב שמעון והביא מעשעפ תגיעה ושלית את שעכו"ם מביתו של ראובן והוליכו לפני שעופט ושעון עליו שקנה ממנו מחורה שחורה בעלמה וע"י שוחד חייבוהו את שעכו"ם לקחה שחורתו של שמעון והוכרח ראובן להחזיר השעות לעכו"ם עוד שעון ראובן שאמר שמעון לו תוליך את שעכו"ם ואני לקח לה שלך לפי שאני מכירני לעכו"ם ביותר ממה שאתה חושב שהיה שמעון חתם הוא לכל אחד שמעון ליד ראובן ורוצה לעכבו בשביל שהפסיד שהפסידו יורה שחורה שדין עם מי :

תשובה שדין עם ראובן לכיון שנתן לו שעכו"ם מחניה שדמים וכבר נת שעכו"ם לשוך ביתו לקחה שת שחורה כבר זכה ראובן בחורה ויש בו משום גזל ועדיפא היא מהך דמגודם חיה ועופה ודניס שהוי גזל מדבריהם שהשם שכתי לה הניעו לידו שכל שכא כבר לקח מחניה שעעות של שחורה וכבר נת שעכו"ם נביה ראובן לקחה שחורה והוי כאלו הניעו לידו ממש ויש בו גזל מן שחורה ודמיה לפי שהשם היה שעני מקבן בידו בראש הזית ומצליך לאדון שהי גזל גמור : וגדולה מזו אמרו בפסיק דמגודם שאם יש לה בית קיבול ולקח מתוך שמגודם שרי זה גזלן ומוציאין שחורה שדייניס וכן היא בשלכו' ובשרמב"ם ז"ל וכתב בעל מ"ת שהוא מוסכם : סילקך שדבר ברור שלני שזכה ראובן בחורה ריוח וכת שמעון והוליא את שעכו"ם מביתו וע"י כך שפסיד ראובן שע"ם ששמעון לא הרויח אלא שמכר לו בשחות חייב לשלם מדינא דגרמי כי היא דחניא כקופף קומתו של חבירו בפני שליקה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ושמרינן עלה היכי דמי אי דמעי ליה ברוח מצויה בדיני אדם שמי חיובי שחייב ושכת בל"ד שמי ברוח מצויה הוא כיון שסוליאו מביתו של ראובן בעל כרחו של שעכו"ם וכפה שחורה לקנות ממנו בפחות שוב לא יקנה מרשות ראובן ביותר . וגדולה מזו תפי' בשב ואל תעשה שחייב בדיני אדם שמי חיובי ושכת בל"ד שמי שנפלטם שומרים לו גדור בחייהם סימנה ולא גדרה שרי זה קדם וחייב בשמרים שפסר כרור שחייב לשלם מה שזיקו . ואם יעשון שמעון שלא חיקו לכום לפי שעדיין לא עשה מכר אם שעכו"ם ולא לקח משום מן שעכו"ם על שחורה אם יש עדים בדבר יבואו ויעידו ואם אין עדים בדבר ליחי לחן אם יש לראובן מנו כגון שחיין עדים שהשם שמעון לומר לא שפסק מעל שמעון כלום מנו שיכול לומר לא שפסקתי שלמן לומר כך וכך שפסידני ומעכב בידו . ול"ג דלישנא עדים דשפסק מעל שמעון אבל ליכא עדים שרשותו בידו עשה מנו שסיש יכול לומר החזרתי שלמן לומר כך וכך שפסידני ומכל שכשופה :

ודוי יודע שמה שמנו של שחזרת אי סוכר שים חילוק שאם שפסיפס שיפה אחר שתירא שמעשה שים ליש מנו טוב אבל אם שפסיפס שמעון שתירא שמעשה שים ליש מנו טוב אבל אם שפסיפס שדים שבשותפות אין זה מנו טוב דסוי כמנו במקו' עדים שלמן שבשדי כיון שים לו עם שמעון דין ודברים לא שחזיר לו עד שיכבדך דיבו אבל אם אין עדים שפסק כבל נוונא המנו טוב . ואם אין לראובן לא רואים ולא מנו יכבע שמעון שלא היה יודע שעשה מכר עם שעכו"ם ושלימו יודע שפסיפסידו כלום ומחזיר לו ראובן מה שפסק ואע"פ שאין מוסרין שבועה למוסר מ"מ אין זה מוכר שאין מחכוין להזיק לראובן אלא להועיל לעצמו . ואם יביא ראובן עדים שמעמידין כיד ראובן מה שים בידו עד שיביאו תותב אף ע"פ שאין לו ראוה ולא מנו כיון שבותק שמעון מוקמינן ליה לחזקתיה ואו דרגלים לדבר כיון שבא שעכו"ם לבית ראובן לקחת שחורה ולא קנאה ממנו . ואו שבותק מוחזק בממון אין מוציאין מידו . ואו לאין ראוי למוסר שבועה למי שהוא רגיל בכך מדע דעיקר בעשה זה . ואו דרשאי לקנות חותו כדי שלא יפא רגיל בכך מדע דעיקר בעשה

נרגיש לבוקעום כיון שלא נתלוה שמעון בכך מתחלה ואפי' יעשון לחוכן לחוגלת הבוקעום לקחתי המעות נרגיש כי לא ישפיק הריוח לפרוע רוחה לעצום סחורה במעות הגלקחים נרגיש כי לא ישפיק הריוח שנשתנה ריוח נרגיש ואין כאן הועלת לבוקעום · וא"ת אם יתבדר שנשתנה ריוח לבוקעום במעות אמר לקח לחוכן נרגיש פורעים את הרגיש מן שתמצא לאחר אם לא לקח נרגיש שלא מכחו לפילו שיתבדר שנשתנה מחוסר תועלת לבוקעום הרי זה מסור לפילו אם ירצה שמעון בכל רגיש מהיה הוא ושמור שבדתו :

רמח שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שקרחו אותו לקנות בחוזר בחוזר וכרצחו המוכר שלא במקום שקנייתה שלא למעט בשטיס או ג' פסוקים וקרא משם ושלשה מעבא ומחזירוהו אם צריך לבדך עשה אחרים או לא :

תשובה בספר שבודהם כתוב בגדולה מזו דאין צריך לחזור ולבדך על מעשה שאירע בר"מ עבא במוניאין שי ספריס ומעשה ש"ץ ופתח של תיבה וכיצד קורא והזכירהו שלשה מעשה וכשל ר"ח ים לו לקרות לתשובה ושפסיק וגלל שם"ת עד שסגיע לפרשת שתשא ויש מלמדי שלוה בהיו מוציאים שצריך לחזור ולבדך ושלשה הכי"ר גרשום בר' שלמה שהיו צריך לחזור ולבדך וכן יאמר שהורחה בחבורה בעיניו ע"כ · וע"כ כ"ם ב"ד דאין צריך לבדך · ולפיכך לאחד מחלמי שדור שכתב כי לדעת הפוסקים שפסקו כהסיא דירושלמי בסדין דשיבא תמוסא שצריך לבדך ג"כ בהסיא עובדא דרבינו גרשום ז"ל צריך לחזור ולבדך כמו שהורו מלמי שדור שהוא ושלא כה"ר גרשום ב"ר שלמה ע"כ : ואין זה ממוור מלגי כלל שהסורחה שילחת בחבורה נכונה היא ושא"ת דרבינו גרשום שביב על הסיא דירושלמי ואמר לפיכך עיקר דשלכה כרבנא מבדך ושא"כ בונע מכוח לפיהו ז"ל ס"ל דבך דירושלמי נאו שלכחת הוא דמי לה שכי מבל אין הורחתו תלויה בזה דירושלמי כלל לפיהבר לפני' שאמר דבך דירושלמי שלכחת היא לא דמי כלל לבך דס"ת דסתם בעי ר' זילא הלי מאן דכסיב תרמוסא וצפל מיליה מהו לבדוכי עליה זמן חציצה פי' היו מורמוסין לפניו וכעל אחד מכם וצפלה מידו ומיבעיא ליה אם צריך לבדך פעם שניה על האחרים ובשלמא לפסם לית לה לאפסוקי כיון שבא לבדך על האחרים ובשלמא שלכה לה שלא הכא ס"ת לפיכך שלך הא ס"ת קמיה ודעתיה עליה לבל הפרשיות שבכוונה בו והו דבשלמא ברבא דשנין כיון דבסיב תורמוסא וצפל ולא מפכני מיכא לית למיבעי לי מבדך זמנא לחציצי אבל ברבא שהורה בדבא המלוה היא ובבל שקיילה בפיהב מקום שיהיה לית לה מלוה לפי שפיר מיקרי ברבא שמלוה ואין לריך לחזור ולבדך : וב"ד לית לה לפרש שהורה דליכא לפסקה בלל דגם מה שקרא בפעות בלל שברבא הוא ואין לפלן אלא כמי שבפל שבוק אחד לפציעה לאין לריך לבדך : בללא דשלחת דב"ד כ"ע מודו לאין לריך לחזור ולבדך :

רמט שאלת ממני מודיעך דעתי במי שיש עליו שני מוכות ל' בשבועה וא' בלא שבועה ופרע שפם ואחר שמלוה אומר שאין לו שבועה קבלתו ועליו החוב של שבועה קיימת ושלוה אומר לא פרעתי אלא החוב שיש לו שבועה :

תשובה בבר שכתלמי על מי שיש עליו מלוה על פה ומלוה בשטר ופרע שפם ושלחו שיש בה ג' מחלוקות שרש"ה והריטב"ח ז"ל ס"ל דמשמעת על דעת שמלוה הוא פורע ביומל מליזה חוב שילחה : וש"ם ז"ל כתב דלא שביק לית מלוה פורע בשטר ופורע מלוה על פה . והר"ן ז"ל כתב שאפילו אחר שלוה מן השטר אי פורע ושמלוה קבל בשפיקה יכול לומר שא"כ ממלוה שהיא על פה נפרעתי . ושעליהו בחוחם שבוקש למקבל מילחא שליפא שאם פרע לו אשם מני למימר ממלוה על פה נפרעתי ואם פירש ממלוה שבשטר אי פורע אפילו קבל שלוה בשפיקה שוב אין יכול לומר ממלוה על פה נפרעתי . וכ"ד אלי לומר דכ"ע מודו לשיטת הרש"ם ז"ל דלא בשיק לית מלוה שיש עליה שבועה ופרע מלוה שאין עליה שבועה דמימר אחר דילמא לא אחרמי לי זוזי ומלאתי עובר על שבועה שהוא כפירוש, וגדולה מזו יש לומר דאפילו שמלוה שלא שבועה מעת זימנא ופרע שם עליה שבועה לא מעת זימנא ופרע שאם ואלו מלוה שיש שבועה פרע מעמת אחרון דמימר אחר כי מעת זימנא דילמא לא אחרמי לי זוזי ולישבדן ומלאתי עובר שילכך אין שהלי דמלוה שיש עליה שבועה פרע ואו כיון שאות אומר בריה לי שקיימתי שבועתי

ופרעתי בלחיש כח נכוף אותו לקיים שבועתו לאה לא שרי לן למקרייה עבדייתא כיון שאות אומר דעתי היה על שטר כדי לקיים שבועתי כילכך אפי' ישעון המלוה בהדיא פרע לי מהשטר אחין בו שבועה עליו לשבועת רחוק וכ"ש בי"ד במומה שפרע לו שאם לפשיט' דמלי למימר שבועתי קיימתי ולך היה בדעתי תפש' אלא פירשתי :

ולענין למומר לחבירו שטר חוב שיש בו שבועה אם יכול הקונה לכופו מכח השבועה שבור בדור שכשם שקונה שקונה במקום המוכר שכך כתב לו קני ליהו וכל שעבודא לחיים ביה וכ"ש אם כתוב בשטר שלל בלי אמר לו מעלה או בלוחו או מלן לאחי מחמתיה ולא היה כדאי ליטעל שהשבועה לפרוע אחוב היה יכיה שנוכה מי שיכיה :

רנ שאלת ממני מי שיש לו ש"מ על חבירו והוא במקום רחוק וחוטם שמא לא ימלא שם עדים שיכירו לא אם עילי שהשטר ולא דייני שקיום אם שקנה יש לו :

תשובה אין לו שקנה אלא שיעשה קיום ולקיום שלל עיר עיר וירבה בדיינין ואחוק הוא שלא יהיה מי שיכיר אניש מן הדיינין ואפי' שיכירו ג' שקיום לאחון ו' שקיום שני שני לחע"ג דעידי השטר לא מלטרפי עם דייני הקיום מ"מ דייני הקיום עם דייני הקיום מלטרפי עם כל זה אפי' אית ביה כשם קיומין ושטן מזויף הוא וגם הקיומים כלם מזוייפין לא שפקינן מיניה ממונא עד שיכירו אניש מן השדים או אניש מן הדיינין שפילו לאחד שקיום זה ואחד שקיום זה :

רנא שאלת ממני שקרא שלוה מלוה ובריח מילה ליזה קולם משום דמילה שדיר :

תשובה לדרכה שקרא שלוה שדיר עפי תע"ג דמשמה לשמה אה קביע ליה זימנא והוי שדיר עפי שבריח מילה לפיפשר שלא יתחייב בה לעולם . ואו לפרסומי ניסא בשעת התפלה עדיף עפי שאם יאמרו לבריח מילה שמא לא יחזרו כולם לב"ה ולילא פרסומי ניסא כולא האי ואו לשקרא שלוה היא שמעין התפלה ורחוי לפסמיכה לקריאת התורה דהוי מעבייצא דיומא ואיהו כן בריח מילה . ואו לשקרא שלוה שו שלוה דרבים ורחוי לשקדימה ובריח מילה שלוה מוטלת על האי כבן : ואו דעיני העבייט שלויים לשקרא שלוה ולכן רחוי לשקדימה כדי שיזכו העבייט ולבר ברוב הוא וכן נהגו . שלא שרחיתי מי שמפקפק בדבר ולפיכך הולרכתי לכל זה טעמי :

בללא דמלחא אין לך לבר שאינו דאתה מפני שקרא שלוה שה שלוה בלבד שהמלוה שה שלוה קובעו ואתה לך קורא שה שהמלוה ואם אין זמן לעשות שניהן קורא שה שהגילה ואח"כ קובר שו שלוה עובדת וו היה עובדת וכן משמע שלברי הלמב"ם ז"ל שכתב חון ממה שלוה שאין לו קובעים שהפוגע בו קובעו ואח"כ קורא ומשמע לי היכא שהוא ואי לא לא ש"ל · ואתה לך קורא לשה לי . וכן הדין אם אין שהוא ביום לקרות שהגילה ומשל בריח מילה קודמת שו שלוה ביום שהמיני מן השוק ושקרא שלוה שלוה . ולכוותה אמרו גבי שבעלין שהעודה לשקרא שלוה בליבור דוקא שהיכולין שה"כ להשליש שעודה שה לאו שכי ולאי אין שבעלין העבודה שלחוריתא שוה שלוה דרבין וא"ת כיון שיש שהות לשמי שמלוה שלחי שבעלין שה שעודה לשקרא שלוה : וי"ל דשוה פרשומי ניסא עדיף לקרות עם הלבור וכן הלעז שהוספות והא לקרי ליה ביעול שוה שלוה שעודה שהשלים היום ולאו דשבעלין לה לגמרי :

רנב שאלת ממני על שה שהבו שהגירס שאין קורין שה שהגילה שלא בי"ד לבד ומי שניד לשה שלא היה שהה שוקפה מיומא יסובא :

תשובה שהגירס לא שפול שהגילה זו בלל דעיר שהשה היה שאין זו שלקרה שה שאין קורין שהגילה אלא שיהא יכול שבראל שהגה ולזו קורין שהגילה שלוה בכל שהמדינות שקלומות וקורין בי"ד לבד ים לשהול . שבל דע כי שהם שדיעות שאין שהו יוצעים שה היו שוקפות או לא שדינן לשו בתר רובא דעלמא דקורין בי"ד היו שלא שוקבע שספק בשה וגם לא בפל בשה שהלוקה שה היו שוקפות או לא ודוקא דומיא דעבריס שבוש שהספקא ליה לאחזוקי אי היקף ימה חביב היקף או לא בדלישא שהה ושוגל שמי שפני שהיו שלוקין בקבלתה קורין בי"ד ובע"ו שבל שהה עיירות ומדינות שלא בהו היו שוקפות או לא לבלל שפק ולא שהלוקה אין קורין שלא בי"ד לבד וכן בחבו בשה שגלוחים שהבוצה והעשה לא שקיימתי שבוצתי

להסמיך עליו תבש תלוי תלת היכא דהוקבע למיסוד כגון בתי מחיכות ס' מלב ות"ל בומן ומכל ס' מהם ואינו יודע לי זו מהם תכל לו כגון מחיכות תלב בספק יב בם בזית לו אין בם בזית תכל תם תכל מחיכה ואינו יודע תם היה מלב לו בומן אין זה ספק להכיל עליה תבש תלוי וכ"ד נמי להא דמיא : ותעפ"י שזכו כדין מ"מ אין לעשות בחותם בקורין חותם כי"ד וע"ו כיון בקורין חותם בלח ברכה לא הפסידו כלום והלותי ביאכרו נפלחות ס' בכל יום . ושוב ראיתי תכותיהם בידיהם ומתח בדורות הראחונות נפל מחלוקת בקבלה כמו שהיה בהולל ואין קורין כי"ד וכע"ו ואיפשר בעם תלו היה להם כעיון זה ולכן אין לעשל מנהג תכותיהם בדבר בחות קרוב לעבר ורחוק להפשר . וז"ל הגחון ז"ל ומשתלחם ברכים המוקפים חומה בשלחיהו היום במדינת היס ואינו ידוע מאימתי סיקפו בתי זה יום קורין תם המגילה . ואביב הכין תחתי לגת תלחת דחוקת דישיבין דמוקפת חומה מימות יהושע קורין בע"ו וכל מוקפת חומה תלת ישיבין קורין כי"ד ואני כדכין תלת ישיבין קרו כי"ד ואיכא נמי מאן דכחב הכי ואי ליח דעתי בהחזיק דקרי מגילה בשביעי כי"ד ובע"ו דמשפקא ליה לי מוקפת חומה מימות יהושע אי נמי תם בחם כדאמרינן בפרק הניחו תעמת דמשפקא ליה מחום דחד ניסת בירת דימת שוא מתי פרזות ומוקפים דכחיב גבי מגלה מחום תכי מינלו ואני מיכתו ואני נמי מנלו אי בילמת מחום דתכי מינלו מחויבים ואני לא מינלו אי נמי תבוי מינייתי ומחום תכי משפקא ליה דתא ואיתי חד ניסת מוקפת חומה מימות יהושע ומחום דחד ניסת יתת משפקא ליה לכל תכא כיון דחומה דתכי כדכין לא ידעי מאימתי הוקף אין קורין תלת בתדיסר ע"כ . ולפי זה בשביעי קורין כי"ד ובע"ו וממדת הסיחום היו עוסקין כן לכל מדינת קורין כי"ד לחזקין בתר רובא דעלמא . וי"ל לשעולם קורין בע"ו דמוקפת חומה היא : והכיון מלני דעת הגחון וקורין בשני ימים :

רנג שאלת ממני מודיעך דעתי בהגרמה לפי שרבו בה הדעות :

תשובה אם על מקום הסגרמה שחלת אין בו רוב דעות על פוסקים דהא אפקו הלכתא בסדיא מביאי כוכב ולמעה הוי מקום שחיפה ולמעלה הוי סגרמה ופסולה וכל מה שים מביאי כוכב ולמעה בין קנה בין עבוות הוי מקום בחיפה והוי מלחת תציעתה לא כר"ל לחכבר בחודה על כוכב ולא כרב ובמועל דס"ל כר' יוסי בר' יהודה בחדא דהיינו רובא כסולה ופליגי עליה בחדא דמבוה שחר עבוות מקום בחיפה וגדידהו אם בתו בשחר עבוות הוי הגרמה והיינו הגרמתא דרב ובמועל דחכיל ר' זירא אליבא דר' יוסי בר' יהודה מביאי כוכב ולמעה . אלא דקשיא בתך כוונת דר"ל דחכבר בחודה על כוכב כמתן לא כר' יוסי ולא כרבנן ולא כר' חנינא בן תנחינחום . ואו תמתי תילפיך ליה לחלמודא למפשך לכתחא תרי זמני : ואו דקחמר חלמודא ולכתחא כר' חנינא בן תנחינחום דקתי רב ממן כוותיה והא גלאו בכי קיל דכל מדום לכתחא הוא וכן כתב רש"י ז"ל עלה דהך גופא . וגיל לחרן דמדום דר' חנינא בן תנחינחום לא פירש בעדותו מקום שהגרמה אלא הציד על מוגרמה דרבנן ודר' יוסי בסיא בהגרמה לכל תכתי לא ידעינן מקום הגרמה מי מחודה על כוכב ולמעלה כדאמר ר"ל אי דילמת למעלה מן כחיצין כדאמר רב נחמן דהיינו לא צייר בתיבי לכל צייר בתיבי דהיינו מביאי כוכב ולמעה כהגרמה כדאמרי לא בתיבי אי הגרמה כהגרמה ומהם אין לן למימר בכל הגרמה מכבר מן מלמעלה מחודה על כוכב ור' יוחנן קרי עליה גיסת גיסת לפי שהכניר יזהר מדאי והכך לחמרחי ס"ל כיון דלא פירש ר' חנינא מקום הסגרמה מפסת משם מפסק ומוגרמה דרבנן ור' יוסי בציד עליה שהיא בהגרמה דהיינו פיא בתיבי ולא נעב בהם לכל צייר בתיבי דהיינו מביאי כוכב אי מוגרמה . וכך נחמן והכך חמרחי דמכשירי מביאי כוכב ולמעה ס"ל דמקום מלחת תציעתה בעדותו על ר' חנינא בן תנחינחום : והיינו דלמרך חלמודא לומר ולכתחא מביאי כוכב ולמעה בהגרמה לפסוקי מכך חמרחי דמכשירי בצייר בתיבי ולא בתיבי דהיינו בתיבי אי נמ

פוסלת במליקה מכוח דממעל ערפו לחמר רחמנא ע"כ · לכל מדברי רבי"ו ז"ל מבואר דכהיום פוסלת במליקה בכתב בלחוצה סוגיא ז"ל תל"ב ערפה בעלמא היא לי נבבית בלא מליקה לכל מיוחד מיהא לית בה מכוח הכי הויא מליקה סימנין מליקה וערפה ליכא למימר הזה דרך הכשרה לחם לא בדם והיינה לחתר בשבח בה מצבח אין כאן ערפות וכן בכל הבוחטים מבליקה הוובח ים כאן מבשר ערפה וכי גמר במיעוטא מהבשרת לחם לא בדם ביטור סחייה ע"כ : הרי לך כי לעניין בסחייה במיעוט ומליקה בזיון בם :

שוב הפיתי בכתב הר"ן ז"ל כן בהדיא וז"ל ומיהו בסחייה ולחי פסולה במליקה חלא דלא חיליעריך ליה לחמצוינן לכיון למלך מלין של כיוון ולחבריפה לה ובכה חמ"ב כיון בהכחייה מחלקת כי קח מלך ערפה קח מלך וכוי כחלו ערפה מעיקרא [וכ"כ] הרח"ם ז"ל וה"ם והוח הכעבח חם מלך בדרים ומפרקת ובהה ערפה קח מלך וחם מלך בדרך ומפרקת ורוב בבר ובהה מהה קח מלך וכני מסחברת לי דכל כיכך דלא לחבמן דמחלקת מליקה מבחיפה מסחמת מיה לן בשוויינהו : **כללא** דמלחת בסחייה וסגדמה פסלו במליקה · עיקר דרסה מלרך לא פסלו במליקה : ולעניין לפורן של מליקה חם גריך בדיקה חלח חפיה הם פגימה לפורן של מחיעה כיון חלח כחכר דבר זה לפסול חין לנו למדם מדעחיו ותחי' לפורן פגומה כבר במליקה : ומעח למיעיל לה דגרסינן בפ"ק דחולין למר רב טוגח בר קטינה חמר ר"ל חלם פגימות הן פגימה עלם בפבה · פגימת חוץ בבור · פגימה מוס בקדבים וכ"ב מבדע למר לף פגימת סכין ותידך בחולין לא קח מייבי · ולי לימח דלפורן פגומה פסולה למליקה ליתני ר' פגימות הן פגימת לפורן במליקה דהל בקדבים הוח חלא ולחי מבעי דפגימה לח פסלה במליקה ותפילו למחן דמפרש דטעמח דפגימה מבוח נקב הוח וכ"ם לי הי טעמח דע"י הפגימה נשבר הסימן דהל לחבדקינ לחין סיקור סימנין במליקה וזה בבור חלני :

רנה שאלת ממני בירחונן שנוח מבמצון לזמן ידוע בקנין ולח נכתב הטער על שטבר זמן הפרעון ותחר כך למר במצון לעדים כהבו לי חת הטער בירחונן לח פרע לי כדי שלח פסיה חלוחני מלוה על פה חם יכולין לכחוב לו חם הטער חו לח :

תשובה חין כותבין לו חת הטער על שמלכין בירחונן חם פרע חו לח דעביד חינש דפרע במשלם זימניה וילמח פרעיה וכיון דידע רחונן דלח כתבו לו הטער לח מבם לכתוב לו מבדת עליה ולימב למיחב דפרעיה · ותי לחו דמסתמיחת הוה למיחת דחפילו במלכו ברחונן חין כותבין לו חת הטער דלימח פרעיה וקיבוחת הם טוטים על הלקוחות חבל בחוך הזמן פטיעת דכותבין וגומנין לו דלח עביד חינש דפרע גו זימניה :

רנו שאלת ממני ידיד נפשי תודיעך דעפי על חטח חדם הרחטון לפי פשטה כי חין לך עסק בנסחחות דקטיל לך יליר כפיון של הקב"ה ותחר כל הכעוד פסיס לו בכתב הזכיר ז"ל חין יפחפה תחר עלח חבטו ויעבור על מלוה קלה חבר מהו יוהרו יחבדך :

תשובה חמח הוה כי בספר בחוכר והמיקונים מבירו בה דבריס עמוקים ומורלים חבר חין לנו רשות לדבר בהם וגם חחה יודיני לח בחלבח על זה ולכן רחיתי לסדר לך לעתי כדי שיהיה לך על הלב ועל פבעי הכתובים : דע כי דבר מוטכל הוה כי כל הוה יפסד ובפוף יחזור כל דבר חל יהודו הרחטון חבר ממנו עוקה בים חדם כמורכב מד' יהודות ודבר זה נחבדר לחדם הרחטון בחין בפף · ומה בחחר לו בחל כי ביום חלבך ממנו חוח בחוח חיחה מקרים היח כי המיחה בטבעיים חין מנוח ממנה וכבר דברו בה הרחטונים ובכן חל חחריך בו וחפילו דעת הנומרים כי סיה חישבר להיות נגמי של דרך גם מ"ח חדם הרחטון לח ידע זה חלח בקל בדעתו כי טעליונים נגחיים ומה (סיסיה) [בכוח] מורכב מחחר בן חוח הוה ולו חי בסים חלף ח"כ בדוב סיה חגלו בלח יהיה קיים בחים : גם רחה ב"ח מזדונים בניחיהם ונחבדר חגלו בחיבוי בחיים קיימים בחים יהיו קיימים במין והוח לח סיה יודע חת הבבוו ולח יהיה קיים לומר ולממר יחוח ויולך לו בלח ממדה: גם ידע בבירור חבר טבע חלטים בגן בן בחיים בחבל לח ידע מקומו והכי מבטע קרא ובן בחיים בחוך הגן בלח סיה לו מקום מבויים : ובטעבה זו בסיה הבחם חת חוה דכחיב כחלטים בלומר נגחיים ויודעים טוב ורע וחבלה מן טעץ וניחוסף בה דעת ורוח חדבם

וטבילה לחדם והכיר בה חדם טיחוסף בה דעת וחמר בלבו ע"י שחוכל מן הטץ יהיה כי דעת להכיר מקום טן החיים וחוכל ממנו וחהיה קיים בחים מבדת לפני בורחי כחחר ממלחכי הטבדת העומדים לפניו תמיד וחיפבר יותר ובכן חמר בעבודתו מוטב חעבור על מלוה זו וחעבוד כי חין דבר עומד בפני החכוסה כדי להסיג הטבה חבר חין ערך עליה : וזהו בחמר הכתוב כי בטעת נקול חבחך בחמרה לך טעל ידי בחכלה מן הטץ ניחוסף בה דעת ועל ידי בחחכל תהיה כחלטים וסיינו דחמר קרח ועבה פן יבלח יחו וחם כן נקח גם טץ החיים וחכל ומי לעולם : טמעיין מינה תדמי חדח ע"י בחכל טץ הדעת ידע ויכיר טן החיים ויחכל ממנו : ומבטע זמי בזה היה דעתו מתחלה ומעטו ממנו וגרטו מ"ע כדי בלח יהיה חוטע יבבר ומ"ח חדם הרחטון לעוכה נחכוון בחחוחה לסיות כחחר ממלחכי הטומדים לפניו תמיד וכל טכן בלח ידע חדם חת עלמו ותבב סיהיו ימיו קליים וידעתי בחחלח עטמים חחרים

וגם מזה לל תגיח ידיך כי הוח מבבים לל הדעת ולל בכתובים :

רנז שאלת ממני תודיעך על מה בכתב רש"י ז"ל פרשת וירח על פקוח חולי ימלחון בם עטרה על הפחות לח בקח מר דור בחבול היו בחוכם נח ובניו וגסיהם ולח הילילו על דורם ועל חטבעה ע"י לירוף כבר בקח ולח מלח ע"כ : וק"ל מנח ליה לח כי מ"ם הרב המזרחי לח בחחוור חלנך :

תשובה גם חלני לח נחייבבו דבריו ומה שרחה לי כי דברי רש"י ז"ל בחויים על בקדמה יחועה דחין חיטוע חחר חיטוע חלח לרבות והדבר ברור כי חלח בפעם היח חיטוע פעם זו ולח עוד ומלח לך הוח חיטוע דלחמרינן חבין חיטוען ניחבו הילכך הוי חיטוע חחר חיטוע לרבות בקשה חמרת ומחי היח חטעבה על ידי לירוף ולח חלח בפרי חבניו של לוט רבעים היו לכחיב ויכי כחלחק בניני חבניו וחה נרחה חלני ברור :

רנח מעשה היה שהיו כחה יהודים ויטמעלים בפשיחה גדולה ורוב החבים וכחחורות היו בחדר בחיח חחת חחקום חדורים בו בעלי בפשיחה וכחלחים וחין חקום פחות חלח פחת ל' בללת טחחבה עולים ויורדים ויכי טער גדול בים וטפשה בפשיחה דרך לחה וכחחילו כחים ליבבם בה והיו חקלת יהודים ויטחעלים למעלה ופחחו היהודים בפחח של בטועת טחוח בחדר טזכר ובבו לחחיבם וכחה בוכים וחחחבים בבכיה בפשיחה דרך לחה וחוחם היו רוחים כחוח בחדרם ויוד בפשיחה בפשיחה של טעלו של דפטועים והיו טם למעלה נפלו בים והיו טעים בביטועים של טעלו של דפטועים והיו טם טל חי חטה בפשיחה בטבעה חטעה חטע טל טבטבעה בחקוחם ובחחר בקלחם טעלו בים ולבבה בפשיחה בקטה בטל ורוכם טבבעו למעלה בחו בים לבבח בפשיחה בקטה למעלה וכל החבים טהיו למעלה חכם היה חגיד חה שכחוב למעלה וכל החבים טהיו למעלה בלח הביחו בפשיחה בקטה והיו רוחים חוחם בחים טל פי בחים וכבללם בחים חו ג' יהודים והבידו כי יבלו חחים לחי חיחו חבל היהודים טבחוך בחים חיד בחכם בחים בפשיחה נרחה לכם טחחחו כי לח היה להם דרך לבלח חכם טבפשיחה בפשיחה ובטבע טל בפחוח דרך היה ולח רחו חוח חים לח ישחעבל ולח יהודי חבטוחדים טל חם בח חבטבה חיבלח לח חי ולח חת · ובטל חחלוקה בין חבכמי לבח חוכ"ב חבר למעבה חם בטוחים טל לוחם טהיו בחדר חם בים לוחם

כחים שחין לכם קוף חו לח ולית לדעת חה עחדי :

תשובה הנה הגיע לידי קונדרים בחחיר ורחיומיו ומה שבקשה הקילור לח חעטיק דבריהם חבל חניח עיקר חה חים לדקדק בדבריהם והטולה חחחם ודעחי בכם וע"י כך יחבדר הכוונה בע"ב · חמר בחחיר בכב חכ

במרדכי שאל כשר ולא ממנו לבד יוכל פלוני למול שהוא חייב לתפש בסייבר עינוים שהרי מ"ל ממנו לתקנות עגונות והמירוס בעד ג' ועד מפי עד וכו' וכמו שכתב הרמ"ק ז"ל בתשובה ח"ל וכן לחם רוחה כמה קילות מלו מכמים וכו' וכן רואי לכל מורה למחזר על כל לדרין לסמיר ע"כ · וחוסר כתב על זה ללמוד רבותא הוא לכתל עד כאן · ואני אומר שם מוהר לתפיר בהקדמתו יפה עשה להקל מכל קושטא דמלתא דלין זו הקדמה לתשות ללא מקילין בגופא של עדות וכבי ליתא בהדיא בפרק יש בכור וכן כתבו התוספות ז"ל בכמה מקומות ומאי סמרכיס והשתא ומה שם בגופא של עדות לא מקילין כל שכן בעובדא גופא ללא מקילין ולא מזלין בתר תומדנות מדע להא רחוקו שיפל לגוב אריות וממרים או מגוייד או גלוב או חיה חולכת בו או נפל למים שאין לסם סוף כיון שלא העידו עליו שמת שם על פי שרוכן למיתה אין מעידין עליו שהיפבר כיוון שלא ניפלו בהיפבדי רחוק וכ"ש בכ"ד שהוא היפבר וקרוב שילמו דרך ספחת של השועה לחוך המים · וגדולה מזו מצי סובר שהוא מוכרח כיון שלא נספכה הספיקה פתחום לגמרי ללא מעט מעט היו המים נכנסים לתוכו המים בעלמא כוליהו חוסם מתים או חיים ואפי' לפי שיעת סמתיר שמחלק בין נפלו למים שאין לסם סוף ובין נפלו עליו מים שאין לסם סוף הרי נפלו למים שאין לסם סוף · ומה שאמר העד שספה שם חני שעה ולא יצא לדם מחוסם שהיו בחוך המדר שכלם מתו שם חומדן דעתה הוא וכן פירש בעדותו שנראה לו שמתו ואיפבר שילמו מתחת המים למקום רחוק והוא לא ראה חוסם ואפילו במקום שחומר שם בהדיא חמרינן דלמר כדמי כ"ם שהעד בעלמו אמר כמדומה לי שמתו ולכן מחמתי מלד על המתיר שהתיר בודאי מה שאמר העד שנראה לי שמתו • וחם כמו עשרים שנה היה מעשה ביהודי שהיה בחוך ספינה והיו שלשלחות קשורים ברגליו והשלשלחות חקועות בדף הספינה ונשברה הספינה בלב ים ולא נשאר לו רחו שנפל בחוך המים ובא מעשה לפני חכמי קהילת והיה בהם מי שהפריז על המדה דהוי ספיקא לחומרייתא ואם נשתח חלת ושלחו דבריהם לחכמי מלרים וגם חני נמיתי עמהם לחם נשתח לו חלת לספיקא דרבנן היא ולחיתי מי שעלה על דעתו לומר שהשתא לכחחלה כיון שהיו רגליו קשורות בדופני הספינה ולא הסכימו חכמי הדור לחיפבר הוא לחילול בחיפבדי רחוק כגון שנעקרה הדף מן הספינה וירכב על הדף וילול וכ"ם כ"ד שספחה פחות וילאו מלמעה למקום אחר · ואומר אני לחפילו מי שהתיר בלחחו מעשה מודה כ"ד ואעפ"י שאני הפלימי בחשובה אחרת דהיכא דהיכא לפרוחי עובדא להתיר והיכא לפרוחי להחמיר הדרינן אחרי דברייחא ד"מ היכא דהיכא דספוחא דמה לו נהנה אבל כיון דליכא ספוחא דוודאי

מה כ"ד ליש לן לעשות חומדנות מדעחינו לומר שמא :

ודוי יודע שחפילו היה בעד אומר ודאי מה לא הוה סמכינן עליה לדעת הרמב"ם ז"ל והמחכים אחריו עד שיאמר קברתיו כיון שאין מזכיר שם השת ושעמת משום דאמר בדמי שהרי מביעת הספיקה עדיפא וקרוב למיתה מהמלמה ואמרינן לא מהימן משום דאמר בדמי כ"ם הכא · ובמאי דכתיבנא לעיל דהיכא דהיכא דמספיק דמים חלינן בתר אחרי דבריות מחרינן דקשו אחרי חבן אין מעידין אחרי מאי דאיתמר בגמרא עלייהו בפרק האשה בתרא חבן לסם סוף : ואמאי דאיתמר עלייהו משמע דמחרינן אחרי דאיכורא משום חומרא דשם מים ומשם ממזרות ולא מקילין היה מידי משום עיגונא · ומשתם נמי משמע לישבע דחבן מעידין לאור הכר ולאור הלבנה ומשיחין על פי בת קול ומעשה באחד שעמד על הכר וכו' ומהכי מחייחא ואמאי דאיתמר עלייהו משמע דהרינן אחרי דבריות דהיכא דהרמ"ם ז"ל בחשובה ול"ב קשיין מהדדי · אלא אמאי אית לך למימר דהכך כולהו לריכי דהיכא דהדומא דמיח אלא דמספקא לן עובדא היכי הוה וקמ"ל דאע"ג דאיפבדי רחוק הוא שיחיה אין מעידין עליו אבל היכא דהיכא דהדומא דמים אפילו עבו"ם ממ"ש חלינן לקולא ומהרינן אחרי דבריות ומקילין מחום עיגונא דאיחחא ואפילו בגופא של שאלה בחחלחה לא מקילין דנרסינן בפרק יש בכור ת"ם פחחם בלא פרלוף פנים וכו' · ומחרלינן שאני עדות משה דהמחירו כה דבנן · ופרכינן ומי אמרינן כה ומשנן דוחקו להיות מסילין על פי עד אחד מפי משה מפי עבד מפי שפחה · ומחרלינן כי מקילו רבנן בספוק בחחלחה לא מקילו רבנן ע"כ · ומסוגיא זו מוכחא רבא לשאי הוזהאי : ועוד אני רואה שהמשה בדברי

בתו עליו ע"כ : ויפה כתבו כי לא נתייר בדעתי דבשלמת שם היה ספקא סגור היה לישבר לחלק לכל כיון שספקא פתוח מי הגיד לתוכו שכומד על דופן הספינה שלא יצא מן הספקא לתוך המים ומפקדו שלא מתפרך עליו הספינה הלך תחת המים למרחוק עד מקום שלא יוכל לראותו וכבר כתבתי למעלה שלפילו היה הדלת סגור לא הייתי מתירין ליגעת לכתחלה וכלל גדול הוא שלא ליפשר בימים חלא יותר מיד בזמן קרוב מעידין עליו אבל אם ליפשר בימים לפילו בחיפשרות רחוק אין מעידין עליו כי אם דלמרינן בגמרא כגון שהשליכו לחריו מצולה והעלו ממנו אבר שלי ליפשר בימים מעיד עליו שהרי הוא בעלו לפי שהוא בעל הבית ולו נבי לו נבי מעיו הרי זה מעיד עליו שמת אבל חון מלוי וכיוצא בהם אין מעידין עליו . כ"פ בכ"ד שקרוב הוא לשבור הדלת ולצלת . עוד כתב המחיר וכבר כתבתי בפסק הרשטון דבשברה הספינה הוי מיס שלין לפס סוף אבל נשבעה כה"ג הוי מיס בים לפס סוף על כלן . כדין הרשטון מוקי הרשב"ץ ז"ל ובשני מוקי עליו שבכל ובדכתיבנא ובמשמע מה שהקשה על עלמו : ומה שחירץ לחייבי בספינה שלין לה חדר . מ"ב כגון שהיו למעלה במקום שדורכים בספינה . תני נבוהה היא זאת ולא משמיס היא ובאה מהכס המחיר הזיר לכתחלה ואני מגמגם לאסור לפילו בדיעבד מהטעם שבר גמגמו הרשטונים היכא שהשב"ס מל"ת שרלו לא על פני פמים היוך נתן עביעות עין במים ותפ"י שה ישרגל ומחכוין להעיד מ"מ לא לוכל לשבר שיעמוד על שולי הספינה לרלות מי שולא מי ומי שולא מת והספינה הקטנה נחשת לבדות : ולפיכך נראה לכלורה שבלנו שוים בעדות זה שידענו שנשבעה הספינה ובשלה של תשה זו בתוכה וה"ב לפילו נשאת תצא שלין כלן עדות שנשבעו שם שלא נשבעה הספינה כיון שליפשרי רחוק הוא שיששה כה שיעור יציאת הנשמה למשלה כאמור :

שוב ראיתי שכתב כן ריב"ש ז"ל בשם הרמב"ן ז"ל וכוכיח כן מלשון הרמב"ם ז"ל כשאבר הוכחתי אני למשלה וכן נראה דעת האוסר להחמיר לפילו נשאת תצא ולא כן אני עמדי שלא לכתחלה לא תנשא ואם נשאת לא תצא כמיס שלין לשם סוף והשעם היון שהעיד שששה שם אני שעם מלרפין כי אומדני לכתב המחיר לקייס עדות העד שאמר שלא יצא אחד משם לפניו לא מי ולא מת אבל אם ליפשר דמיא לפשלופ ויצא ממקום אחר ואפי' לא תנשא לכתחלה :

כללא דמלתא מקיימין שהדותא דנשבעו ולא מקיימין דמתו דאמר בדלמי וכן משמע מתוך העדות . עוד ליפשר שזה העד היה קל על פני פמים וכעוה בעלמו שיש הספינה הקטנה ועמד שם לרחוק אולי מתפכך הספינה לגד אחר שכן לירע כמה פעמים וכשראה שנכנסו המים לתוך המדר ולא יצא לדם מהוכה ושמה שם עד שנגמר עביעת הספינה הרי יש בזה שיעור יציאת נשמה אפי' שלא נמיינו כמה שאמר שעולה על שולי הספינה ושמה שם אני שעה שזה ולחי רחוק הוא דמה יש עוד מקום מ"מ יש מתלת עביעת האדר עד סוף עביעת דופני הספינ' שיעור יציאת נשמ' וכל שכן בהלטרפות התומדות שכתב המחיר· הילכך יוהה לני אף דברי התוסר לעניו שלא תנשא לכתחלה · ואף דברי המחיר לעניו שאם נשאת לא תצא עוד נחלקו על שהלכה כשאה ומקשה, ושתוכם התוסר שלא להכריע אף כשאה על שאומר שבשראה כה זה כמה ימים שלא תנשא ועבר' על שראתה· ושתוכם המחיר שפק עליו כי אין כ"ד מייבין להחרות בשאה שעבע בשלה בימים ני"ם שלא תנשא ואני אומר שאם ראו כ"ד שהיא משתלמת להנשא וכ"ש אם יש לה על מי לסמוך לדעתה מייבין כ"ד להחרות בה וכ"ש שאין כאן שפיסה על התוסר שבשני הוא קובר לפילו נשאת תצא ולפילו לדעת המחיר נני שלא היה מייב להחרות בה מ"מ כני שראה בה ועברה על שראתה ושפיר עבד לשכריע עלה וכריני מקלר ושולה בדברים אלו לפי שאינם עיקר בסוראה . עוד נחלקו כיון שנשתלמה לפילו שלא היה שם סולמה מכס מחיר לא תנשא כ"ם שהיו שם בי מ"ח שדעתם להחיר לוקח אם נשאת לא תצא לה רשות שנשאת · והתוסר רולה להוכיח דוקא אם נשאת לא תצא אבל אם נתקדשה לבד תצא : ואני אומר הדין שם המחיר שכיון שקדשה אוב אין מוליאין מידו לפי שהוסשת שמעת הרשב"ץ ז"ל בירושלמי ושיה זו שקדם כמי שכנס אמרו לו שלא יכנוס וכנס מוליאין מידו ע"כ : ושעפ"י שנשבעו ז"ל גריס בה קדם אין לומרים לו שיכנוס שלא אין מוליאין מידו על נוסח שנשב"ץ ז"ל יש לסמוך . שלא שמיס

דעמי טוח שמין זו סתרתה כלל וכן יש ללמוד מהשובת סרע"ם ז"ל כלל ל"ב וז"ל ואף אם יאמר השליח לו עבדתי על התרתה ב"ד כי לחתרים התירוה לי לפו כל כמיניה שהסבר יהוו שמין בתיטיבילייא ובפרובינציאל מדם ביוכל לחלוק על פורתך אף כי היים לחתה מיקל וכם מתמירים היה לו לשמוע לך וכ"ם שהם מקילין ע"כ. ומידוק מינה שהתכם התתרה היה ב"ד שבעיר ומפורסם בהורתה שמין מי ביוכל לו לחכל בב"ד תכם קבלו התתרה חינו ב"ד ולא מפורסם לשמין גדול ממנו הילכך מני למימר על תכמים לחרים שתכמי. ומו לתיפסר להתם משום תומרת תשם היש כיון שהשליח נשתה לחתר התתרה רגיש לדבר דעצם זימה ליכא לחכל בב"ד דמים שמין להם סוף רוכס למיתה יש להקל כיון שאומר על התמירים שתכמי. וגדולה מזו מני לומר שתפילו היתה התתרת תפוסר התתרה כיון שיש בעלי סורתה מתירין לוקי תרי לבדתי תרי וכיון שנשתה לו תצה דמה רחים דתתכם להני סתר לחכי ולע"ם שהמתירין לו כוונו לסלבה לפי דעתי מ"ת המקדש עליהם סתך ולא עבר להתתרת כ"ד: ום ליכא טעמת לתריכ שכתב ריב"ם שלף לפי הנוסחת שלומר שכופין כיון דמשום קנסת הוא ול"ל דסיכא דליתתר ומתר היכא ללא לתתר לא לתתר דמדוש הוא ולא גמרינן מיניה ע"ל. וכן כל הטעמים שכתבתי למעלה לעבי שקדש תרי הוא ככנס להקל בכנס שייבי הכא זולת מילוף הנוסחתא' שמין לנו לספוק קולי דמר וקולי דמר וכל שכן לפי דיעתי שהי סובר שמין הנוסחתות מלוקות בעניו תם נשתה לתר שהתרתה ולע"ע לא תצה וכדכתיבנא לעיל ללא שהי סובר שמין כאן התרתה ולפי' טימת שהות ספק מספיקא לא כייפינן ולתדכם תיש לן למידר לחלפי דבריותת:

כללא דכך שקלה ופריה ר"י סוי מיש שמין לכם סוף ולכתחלה לא תנשת ותם נשתה לא תצה ולפילו נתקדשה לא תצה ותם נתקדשה לתר התרתה ב"ד קנסינן ליה וכופין לוסי לגרש והתרתה דידה לאו התרתה היא וכ"ד לא היתה תם התרתה רחויה ושלא כדין כפו לוסי ומוסשבי לשתה זו כיון שכפו לוסי שלא כדין סוי לוסי ולין סגע גע ותם נשתה לשתר לו יכולו עדים שתת בשלה לין מתירין לוסה ליכא ולא קדושי רשטון ספפו. ולפיכר שתשה תשה זו שתר שתכם שלוכר למקדש שים לב ממזרות מן התורה ולפיכך שתר רוצה שני לגרש ועליין שני לומר שהות גט מועטה שהיום לו למתר שם תשה זו על פי ב"ד שתר לו על פי עדות שתרת שתר שלו טייתי יודע שלא היה תשה ממזרות מן התורה לא טייתי מגרשה ומשה מקלקלה וכה"ג שתרינן בני המולת מפום שם רע לו מפום נדרים: ולפיכר דמסתי טעמת עמד שתכם שלוכר ושתר שכשתה שלא יתפה עוד שם תכם שתר סיתר שתה זו כשתר בת בשלה: ושתתים בה תכמים ושני שתכתי על שכשתה כשלת וכי שם יבוא תכם גדול מפם ויתלת לה היתר לו יבוא עדות שתרת מכוון מזה לא יקבלוהו ולא יבקשו לה היתר ושתלת מעניים לוסה בידים וכיוצא בזה לא שמעתי לשפוט לתה בפני תשה זו שלא תשה לעולם ותפילו לפי טיעתו שהות סובר שתשה זו שתורה ליכשל מן שתורה מי שגיד לשם שלא יבא תכם ויאמר שמין שתורה שלא שדקבן ותם נשתה לא תצה ומי שגיד לשם שלא יבוא עדות שתר ושיה לשם לפרש שלא יתפה עוד היתר תכא עדות זה · סילכך תומר שני כי שכשתה זו שלא מן סדין היא ותם יביא עדות שתר שני לוסה שתפה לה היתר משום עגונה לו תם עברה ונשתה לשתר לו לפוף לוסי ושתה ושכשתה לא תצה לשתר לו לפוף לוסי ושתה ושכשתה לא תצה לשתר לו לפוף לוסי ושתה ושכשתה לא תצ

מוכיח מעכו"ם ומקרא מלמד עליה מל' דוריתם והכה ים לרחובן כתם ומשתם למשען ומתם בלא זרע ממנו וירם ראשי תותם שמעון ורובה ליכנס במקום תשתו לזכות בפירות הבית ויורשי הבית מעכשיו לתר רוצים לזכות בפירות הבית גם גזבר המקדש עומד שמא יש לי זכות :

תשובה על זה וכיוצא בו תמר הכתוב ולא תסוב כתלה ממעה אל מעה ותם שבעל יוכה בפירות הבית הרי בניו זוכין תחריו ומשלתה הכתלה בתה מיורשי רחובן ליורשי שמעון ור"ת אין הכי נמי שכן הוא דין הכתלה בזמן הזה ליפה דבשלמא בתלה שתם הבעל ככתם במקום תשתו תבל בר"ד לא זכתה תשתו בבית כלל אלא בפירות ורחובן שתם שיתלו ספירות יורשי היורשים וירושם שמעון בתה לו ממקום תחר ועלועם תומדין דעם הזמן ולא היה בדעתו שיזכה שמעון אלא שיזכו יורשיו תחריו ויורשי יורשיו הבאים מהשלשלה שלו . ומו דקי"ל אין הבעל יורש ברתו כבמוחזק ופירות הבית רחויים שם ולא מוחזק כיון שאין לו זכות בגוף הבית ומו כיון שהקדש זה היה על דרך שהקדישים העכו"ם וקף על פי דוריתם זה הלמון מכמע שהקדים תומו זרעו וזרע זרעו וכי היכי שתם היה כוחב שיתלו ספירות זרעי וזרע זרעי תתה מודה שאין שמעון בעל בתו בכלל ... אלא קף בר"ד בכתב יורשי ויורשי יורשי לזה היה דעתו ולא לשמעון היתלך הדבר ברור אלא שאין לשמעון בזה כלום ואם יש יורשים בתים משלשלה רחובן זוכים בו ואם אין שם יורשים זכה שהקדש ומזה הטעם בעצמו אני תומר שתם היו לשמעון בניס מתשתו בם רחובן וזכו היורשים בתלו ספירות ומתו בלא בניס וירם תותם שמעון לא זכה בפירות אלא יורשים שבאים משלשלה רחובן או שהקדש לפי שזה היה דעתם המקדים ולא שיזכה בפירות מי שהיו מזרעו :

כללא למלמת הבא משלשלה רחובן זכר או נקבה זוכים בפירות ואם תמו זכה שהקדש ודין קדימת הזכרים על הנקבות כדין אחר נחלות אם לא היה שם תנאי מפורש :

רסב שאלת ממני תודיעך דעתי עלה דתמר עולה כפ' הטור והרועה דבר תורה עור תלם עסור ומה טעם תמרו טמת גזירה שמא יעשה תלם עורות תביו ותמו שעומין וק"ל אלא תשכחנא בשור דוכתא דתמו חכמים למלמת אלא שביחת ודבר זה היו שביחת תו דומיא דתמור ומפותה :

תשובה אין לסמוך על זה כלל דחכמים ז"ל הטו מדותיהם וגזרו בכל הנשים ובפדיון תמרו אפי' היה לה בעם עם בעלה ושלחה לביה תביב : ות"ל הרמב"ם ז"ל וגזירת חכמים היא אפי' תשם שחיתה רחויה לילך וכו' עד ואפי' בחולה תן התירוסין ולריכות להמתין תשעים יום ולא חוליתו תסכלל אלא ממתינה ואוכלת ומפותה לפי שלא גזרו אלא בנרושה ומה שרלה לומר משום דהוי מלמת אלא שביחת ליתא כלל בכרי תעשים בכל יום שמורדות הנשים על בעליהן והולכות לביה ואפילו לדעתו אלא שביחת תי עדיף מאוכלת ומפותה דאי אלו משום אלא גזרו אלא בנרושה היו לריכות להמתין ואלא דמי דמתני בשותפין כלל דהתם לא שביחת כלל : כללא דמלמת אתין לה להוליא מכלל הנשים אלא לומר שהוליאו חכמים ז"ל ואין לנו לחדש סברות מסברת לסקל ודבר ברור הוא אלא שיש להקדק בלשון הרב ז"ל דקאמר וגזירת חכמים היא שאפילו אתם שחיתה רחויה לילך תמסתע דאתם הרחויה לילך הוי מדאורייתא דכתיב להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך · ובאומפות כתבו דאלמלא היא הכתוב הזרע מדרבנן הוא והא דגזרו בלאי רחויה לילך אתו לה גזרה לגזרה אין זו גזרה לגזרה אלא כולה אלא גזרה היא בכל הנשים המתגרשות · ואיתבר לפרש דברי הרב ז"ל על דרך זה כי אם שבתב וגזרת חכמים הוא שאפילו אתם וכו' ס"ק ובכלל גזירת חכמים היא שאפי' אתם וכו' ואכי תמתע מדכתב בתר שכי הממתנת שיש לריכה להמתין לא גזרו אלא בנרושה משמע דאתם חכמים היא · כל זה כתבתי להסכים הסברות אבל פשט דברי תמתע מדכתב בתרא בתבה הרחויה לילך הוי מן הסתורה ושאר הנשים כולם גזרה דרבנן ואכי תמתע מדמייתיון קרא לגילוי להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך · ומה שכתב לא גזרו אלא בנרושה אכי פירושה לא גזרו בקטנה אלא בנרושה אבל בממתנת ביאתה בלא גט לא גזרו דלא תיחלפא בבעל נשים :

רסה שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן ושמעון שהיו בסורמות וראובן היה חייב לשמעון מ"ק פרחים זהב ונתן לו משכון אבנים עוטות ופרע לו עד שלא נשארו אלא כ' פרחים וכשבא לחבוע משכונו אמר שאבד ממנו ואפי שהיו נחפשים אלכם אחר למוכר ואחר למערב כאבו כאב ידם וזה נשמו מודה אני שהשמת ניחא שלא היו מושכין שום כזה בזיון אבל מן השומאה היו נזהרין · וניחא נמי דמשום עור כל אדם תע"ג דאשור בהאאה לא היו נוהרין לפי שאין פשולתו חזקה כדפרישנא ולא שביח · וניחא נמי דאע"ג דעור כל אדם אשור בהאאה היו מושכים שאין בפשולה זו שאאה שלא היו שומעין אותן ליכב עליהם אלא בעלמא היו שומעין וגזרו עליהם שומאה ומעכו מן השעשה השוה כדי שלא יהרהקו מהם בני אדם כ"ל :

רסג **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שגירש את אשתו ויש לו ממנה בת והרי היא בת שבעה והיא אלא אמה ואיתתא אמה וילדה מזכות וכיון שראתה ראובן כן רולה לקחתה את בתו מאלתה שלא שלמד משפה אמה :

תשובה כדבר ברור שהדין עם ראובן דהא עשמת דאמרו ז"ל הבא אלא אמה משום דבלוותא דאמה ניחא לה וכהא אין בומעין לה דמייתינן שמע מהיא מתמר אלא אמי תני רולה שהדי אלא ניחא ליה בלוותא דאמה ואפי' אמתר אלא אמי רולה אין בומעין לה דמייתינן שמע מהיא מתמר אחר אמה וכ"ש שכבר היא בבא שבע ועומעות עשה ביאה · וגדולה מזו אני אומר שאפי' לא היה ראובן אביה אי ובאים קרובים לקחת אותה שומעין לסם · ולא זו אלבד אלא אפי' אין סם קרובים כ"ד אביהם אל יתומים ואייבין להוליאה מעם אמה ולפקידה בניס אחר שהכשריס כפי ראות עיניהם מק"ו מממונם ואם אייבין לפקח על ממונם כ"ש על עלמה שלא יצאו לחרבות רעה והדבר מוסכם אלל הכל כי מעשה תבות יעשו בניס ובאמה כן בתה כ"ם בעריות שהלב מומד לותה וקרובה להסתפק לדרך אמה ולא היה כדאי ליטלל עליו :

רסד **שאלת** ממני תודיעך דעתי בתשה שמרדה על בעלה והלכה לבית אביה ואחר זמן גירשה בעלה אם לריכה להמתין ג' חדשים או לא ואם חסרים כ' וג' ימים לא אתום ואשתא לפי שרואים לא' שמהשכילים שרלה להחיר ומתן כה עשה מטום דאלמא דלא שביחת היא דומיא דהך דהומלפו לקומיסים דמומרום מיד דחילוף לא שביחת אי דומיא דאלמנה ומפותה :

תשובה אין לסמוך על זה כלל דחכמים ז"ל הטו מדותיהם וגזרו בכל הנשים ובפדיון תמרו אפי' היה לה בעם עם בעלה והלכה לבית אביה : ות"ל הרמב"ם ז"ל וגזירת חכמים היא שאפי' תשם שחיתה רחויה לילך וכו' עד ואפי' בחולה תן התירוסין ולריכות להמתין תשעים יום ולא חוליתו תסכלל אלא ממתינה ואוכלת ומפותה לפי שלא גזרו אלא בנרושה ומה שרלה לומר משום דהוי מלמת אלא שביחת ליתא כלל בכרי תעשים בכל יום שמורדות הנשים על בעליהן והולכות לביה ואפילו לדעתו אלא שביחת תי עדיף מאוכלת ומפותה דאי אלו משום אלא גזרו אלא בנרושה היו לריכות להמתין ולא דמי דמתני בשותפין כלל דהתם לא שביחת כלל : כללא דמלמת אתין לה להוליא מכלל הנשים אלא לומר שהוליאו חכמים ז"ל ואין לנו לחדש סברות מסברת לסקל ודבר ברור הוא אלא שיש להקדק בלשון הרב ז"ל דקאמר וגזירת חכמים היא שאפילו אתם שחיתה רחויה לילך תמסתע דאתם הרחויה לילך הוי מדאורייתא דכתיב להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך · ובאומפות כתבו דאלמלא היא הכתוב הזרע מדרבנן הוא והא דגזרו בלאי רחויה לילך אתו לה גזרה לגזרה אין זו גזרה לגזרה אלא כולה אלא גזרה היא בכל הנשים המתגרשות · ואיתבר לפרש דברי הרב ז"ל על דרך זה כי אם שבתב וגזרת חכמים הוא שאפילו אתם וכו' ס"ק ובכלל גזירת חכמים היא שאפי' אתם וכו' ואכי תמתע מדכתב בתר שכי הממתנת שיש לריכה להמתין לא גזרו אלא בנרושה משמע דאתם חכמים היא · כל זה כתבתי להסכים הסברות אבל פשט דברי תמתע מדכתב בתרא בתבה הרחויה לילך הוי מן הסתורה ושאר הנשים כולם גזרה דרבנן ואכי תמתע מדמייתינן קרא לגילוי להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך · ומה שכתב לא גזרו אלא בנרושה אכי פירושה לא גזרו בקטנה אלא בנרושה אבל בממתנת ביאתה בלא גט לא גזרו דלא תיחלפא בבעל נשים :

רסה **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן ושמעון שהיו בסורמות וראובן היה חייב לשמעון מ"ק פרחים זהב ונתן לו משכון אבנים עוטות ופרע לו עד שלא נשארו אלא כ' פרחים וכשבא לחבוע משכונו אמר שאבד ממנו ואפי שהיו נחפשים אלכם אחר למוכר ואחר למערב כאבו כאב ידם וזה נשמו מודה אני

מחסום לעשה לית ליה ליי חוב על רחובן ב' תלפים וחמש מלות לריש טרומות ומן מסכומות ביד ישראל ג' גוסרי שמו פלוני ואראה משלם תגודות של כגד ס' רוביזם כל ג' ל' קירט וס' חומשות של תביזם וקמ"ט רוביזם עוד ז' רוביזם ואמר לוחו ישראל גוסרי הלו שראה טויס כגגד המעות ולא ראיתי כי אם תגודות מקוטרות לפי דברו של רחובן היו שבה ולפי דברי היו תרבעה ואחר זה כמה ימים בת רחובן יום שבי ליתן הלו המשכומות ליעמעלא ג' ליקח משות ליתן לי ולקח כל מה שראה בחן מהמשה רוביזם ומהשה חומשות וקמ"ט רוביזם ז' רוביזם ותגודה ג' של כגד ליקח מסעכו"ם ג' סולעים ומן הכל ליעמעלא מן תגודה ג' שלא ראיתי לוחה ברשותה שיחה מקוטרת ושאחר שהוא לומר שהם תגודות מקוטרות כשאחרו בידי ואני ראיתי תרבעה ורחובן אמר לי הן לי כיצים שאחר ואני אמרתי לו עד שנקח המשכון ויוה שבת נאבד מביתי עם שני קיוטעם של זהב ושתי חוהמות זהב ומעט משות אחר וכים של רחובן עם התגודות של שבגדים הקטורים שנאחרו במשכון שראית המשכון והיוה שזה נאחר לי ביד רחובן מהשים סולעים זהב ובשביל שנזמן הלך ואפילו בספיבה והמותם לא נאחר זמן ליהב במשכון הוזרכו לכתוב זה ביניהו והכתיבו שנאבדו תולי ימלוון ואוליבה עמי בע"ה אם ימלאו במותם שהיו שהוא חותם ביראל הגוסרי אחר היו בפקדון ברחשונה בעוב ואם לא ימלאו במותם שימלאו שמוחים יחתום חותם ביראל המוכר ובחותם בו"גת פרוח כהן ויבתבו שהחיזם בזכרון עדות שחילך עמי בע"ה ואם מ"ו לא ימלאו נהב בדין תורה שניהו יחד לקבל הדין עליהו בחפלים שנאבדו של רחובן המוכר ובחוב שלי תני פלוני של רחובן שהם מהשים סולעים זהב ושיה זה יום ג' י"ג יום לחדש חשון שנת הפ"ב ליצירה פה סורמה ולפי שהם אחתו מחמתו

שמותיהו פלוני ופלוני ושחלת חודיעך הדין עם מי :

תשובה לפי שהין שמעון לפי מה שיהו לריך לפרש כל השעובות שיכול שמעון לטעון : שלבר כדור שהומר שהמוכן חייב בגניבה ואבידה ולא מיבעיא מה שהוא כנגד שהוב אלא לפיהו מה שהוא יותר מהחוב חייב לשלם לחגב שהיה שהוא בעוה שהוא נעשה שומר שכר על שכל ושם שהיהם מוהכמים כשה היו שוים על' תגודות שכר מודה שהם שמעון שנאחרו בידו משכון על שהרים שהמוכן יכבע שמעון שלא היו אלא ל' ושם היו על' שוין יותר משהרים שהמוכן שהם ממשים פרוש פורע שמעון לרחובן שיהר על שהמשים . ושם היו שוין פחות משלים לרחובן עליהם עד שהמשים . ושם טוען שמעון שני יודע על' תגודות שוהו יותר על שהרים שהמוכן שבל שיהי יודע כשה שוין יותר ברי זה משלם כל מה שיהר לרחובן שהיו שוין וחולל אלא שבועה לפי שבועה מחוייב שבועה ואיהו יכול ליבבע שבל ים לו להסרים על מי שמעון שקר מתקנת הגחונים ז"ל והוא שיעמון דבר שהוא לחוד בו או לחוד להפקיד אללו . ושם טוען שמעון שיהי יודע כמה היה שוה שזו נראה שהיא עיקר טענתו שהמר ואלא ראיתי כי אם תגודות מקוטרות שבבע שמעון שהיהם ברשותו וכולל בשבועתו שאיהו יודע שלמיו של רחוב לפילו פרוטה ויפטר שברי לא חייב עלמו בכלום וילך רחוב כנגד המשכון . ושם טוען שמעון אלא היה שוה לפי' כנגד רחוב ורחובן טוען שהוה כך וכך יותר מהחוב שהיהם משבחין כיון שזה טובע וזה טובע יבבע שמעון שבועה הטורה שהיהם ברשותו ואבד וכולל בשבועתו אלא היה שוה יותר משהרים המשכון ויבבע שאיהו שוה פחות משהרים המשכון ואין לחד טוען לחביהו כלום וכ"ל פטור רחובן משבועה לפי שטענת שמעון היא שמא שברי הוא לומר אלא ראה כי אם תגודות מקוטרות ומלא שהין טענתו אלא שמא לא היה שוה כנגד שהרים המשכון לפיכך נבבע שמעון שהיהם ברשותו שנאבדו וכולל בשבועתו שאיהו יודע שלמיו יתר על החוב לפי' פרוטה ורחובן פטור משבועה . ושם טוען שמעון שלא היה שוה לפי' שוה כנגד החוב ורחובן טוען שזה שהיה כך וכך יותר מהחוב שהיהם משבחין היו שזה טובע טובע יבבע שמעון שבועה הטורה שהיהם ברשותו ואבד וכולל בשבועתו אלא היה שוה יותר משהרים המשכון ויבבע שאיהו שוה פחות משהרים המשכון ואין לחד טוען לחביהו כלום וכ"ל פטור רחובן משבועה לפי שטענת שמעון היא שמא שברי הוא לומר שלא ראיתי כי אם תגודות מקוטרות ומלא שהין טענתו אלא שמא לא היה שוה כנגד שהרים המשכון לפיכך נבבע שמעון שהיהם ברשותו שנאבדו וכולל בשבועתו שאיהו יודע שלמיו יתר על החוב לפי' פרוטה ורחובן פטור משבועה . ושם טוען שמעון שלא היה שוה לפי' שוה כנגד החוב ורחובן טוען שזה שהיה כך וכך יותר מהחוב שהיהם משבחין היו שזה טובע טובע יבבע שמעון שבועה הטורה שהיהם ברשותו ואבד וכולל בשבועתו ש

על פעם ניכר מצאתי כאן שור לפיכך אם יש נקי שמכיר בחתיכות מופת
פעם בכלל הספק לחסורת ושמא מופרות ואני רואני שומע ל' או ס'
מוריש ואמר שמחמתו לחתיכות מכיר מחיכה זו על שור פלוני ומחיכה
זו על שור פלוני ועליך שהי מעבירות עינך ושומכין עליו לף על גב
דלחמזק איסורא :

רסח שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שמעיא שמועה בין השמשות
קרובה ומכל מכילות מחומו יום אי אמרינן בספק
מחכילות מקלת היום ככולו או לא :

תשובה ספק מכילות להקל אמרינן מכל מרי קולי דמחרן מספרי
לא אמרינן שבחחלת מחכילות משכינן בין השמשות מן
היום ובסוף מחכילות משכינן בין השמשות מן הלילה שו מרי קולי
דמחרן מספרי אלא צריך למחתין לדעת הרמב"ן ז"ל עד שיהיה לילה
גמורה לפי שהוא ז"ל סובר מקלת הלילה ככל היום ולדעת רוב הפוסקים
מקלת היום ככולו אמרינן מקלת הלילה ככל היום לא אמרינן וכן נהגו
ליבב עד אחר התפלה עד שילכו שמחמים וברור הוא :

רסט שאלת ממני ביאמה שהיה בחרן ישראל וסיבה חולה לחרן
אם כופין אותו לעלות לא"י ליבב או לאולן :

תשובה גרסינן בפילפי זה בורר אמר רב ספרא ל"ר יותן שיש
שמעצמו בדין וכו' והיכמה הולכת אחר היבם להחירה
וא"ר אמי אפי' מעבריה לספרי : ופרש"י ז"ל אע"פ שיבמה עבריה גדולה
מפל ספרי ע"כ וכחבום כל בעלי הלכות והריש"ף ז"ל בפרק מלום חליפי·
וליפיון לה בגמרא מדכתיב וקרלו לו זקני עירו ולא זקני עירה ומשמע
שהם אפי' עירה ל"י ועירו מולם לחרן : ומדר' אמי אמי היכא למשמע
דאמרינן לדק לדק תרדוף הלך אחר ב"ד יפה וב"ש שאין מוציאין מב"ד
יפה ואפ"ה אמרי הכא אפי' מעבריה לספרי משמע דגזירת הכתוב הוא
וא"ל אפי' מא"י לאולם לחרן הולכת אחר היבם : ומדכתבו אותם כל
בעלי הלכות שהם משמע דבכל גוונא היא ואע"ג דאין כופין אם האשה
לגמרי מא"י אלא יוליא ויתן בכתובה מ"מ אין כופין אותו לעלות אלא
אותה לה נשוא אבל אילם אי אפשר ע"י שליח ואפילו הולכת אחר היבם
בכל מקום שהוא אבל לכוף אותו שיעלה לא"י לא שמענו :

עז שאלה מרודום יודעו מודעו לחובן מכר למשעון שמורה בחוך
הספינה ולחובן נתן החלה לספן אלי שכירותה
ושכחמו שיפרע שמעון לראובן כל הסולאות שעשה על השמורה כמכם
חולתו ובכלל אלי שכירות השמורה ופרע שמעון לראובן כל השמורה וכל
הסולאות ואלה שמעון השמורה ליד המורשה שלו ושפל לא מזכיר לו
מה שלקח מראובן ולקח שכירות השמורה משלם ועמה תובע שמעון
מראובן שיתן לו אלי שכירות השמורה : יעלמנו רבינו הדין עם אי לפי
שים דיין שחייב את ראובן ושברו כפול מן השמים :

תשובה אי שחייב את ראובן לא דן יפה לו דילמא לא סיימוה
קמיה לכיון דידע שמעון שפרע ראובן לשפן אלי השכירות
ס"ל לאודועי למורשה שלו וכיון דלא אודעיה ליה לשפיל מיפשים :
וגדולה מזו אלי אומר לשפי' אודעיה וכשר השפן שלא קבל מראובן
כלום פעור ראובן שע"מ כן קנה ממנו השמורה ומ"מ אם עשן שמעון
שלא נתן ראובן לשפן כלום יברר ראובן שנתן או יבבע ויפטר וזה
ברור מחר אלילי :

רעא עור ילמדנו רבינו שמעון שעשה שומר חכשיט אחד של ראובן
בשתר ושמעון שפקיד החכשיט הנ' ביד לוי ולוי שומר
שכר לשמעון ונגנב מביח לוי והשמדלו שלשתם למוח הגנב ולא נמלא
עד שנחייבו כולם ממנו ושמעון כמחשב שאין תקוה עוד שישתר עם
לוי ככמו שעשיתם אם שהוא החכשיט גם לראובן ברלותו כי אין תקוה
למוח הגיבה מחל לשמעון · אחר כך נמלאת הגיבה וגבה לוי מהגנב
החכשיט הנ' ושמעון תובע את לוי ואומר שלם נשתר עמו היה בחושבו
שלא ימלא החכשיט אבל היון שנמלא שיחזירהו לו וראובן תובע את
שמעון זה שעשה בשלמה ושמעון משיב ושלא כבר ידעת בשתרמי עם לוי
ואם כוונתך כשמחלת לי היית בעבור שחשבת שאין תקוה למוח
החכשיט כשהחזיר לי לוי שלא מחלתי לי כשיב
ראובן בעבור שלא נתן לך לוי שלא דבר מועט ולא הייתי רוצה לשבוע
ממך דבר מעט כזה ילמדנו רבינו סדין עם מי ושכר שכרם ימול משלם
שלמון ס' לשלות ·

תשובה קי"ל ממילה בשעות שפשרים בשעות מוזר סילוך מחר

החכשיט לבעליו וממחיר שמעון לנוי מס שלקח ממנו שלי לא חימח שכי
נמלא שמעון עושה שמורה בשרשו של ראובן וכבור הוא :

ערב שאלת ממני מודיעך דעתי במי שחשבע לשרוע לחבירו בחלם
מרחמון אם חייב לשרוע קודם שיבוא ר"ח שהוא
סוף מרחמון או דילמא אינו חייב עד סוף יום ר"ח הרחמון :

תשובה נכר ידעת כי בבדיים ושבועות הלך אחר לשון בני אדם
ור"ח שכלו קרו ליה ולא סוף חשון סילכך חייב לקיים
שבועתו קודם שיבוא ר"ח וכן כחב הריעב"ץ והר"ן ז"ל על עניו כחיבת
השמרות שכותבין בר"ח פלוני ואין כותבין על שם אדם שעבר כלל ואם
כחב כן הוי שבר מוקדם ופסול אלא כותב ר"ח פלוני ואין לריך לכחוב
ביום שלשים לבשמרות ובבדיים אלך אחר לשון בני אדם ור"ח פלוני
קרו ליה וכן הוכיחו מסוגיית בדיים פרק קונם יין . ואני כחבתי בחשובה
שכתב לכחוב לכחחלה יום שלשים לירח פלוני שהוא ר"ח פלוני להסתלק
מן הספק דשמא מאחר דאע"ג דשמ"ח שמחוחרים בשרים מ"מ לכחחלה
לריך לכחוב לכוונן אחר מלחת דפשיטא דר"ח שלו קרו ליה ולא סוף
חשון ובשבועות אלך אחר לשון בני אדם : וגדולה מזו כתב הרן ז"ל
שאם בא לכחוב ביום שחשון שאי אפשי לכחוב שני לחדש אע"פ שהוא ראשון
למספר ימי החדש היון שהוא שני ל"ח ע"כ : ומ"מ מסתברא לי שאם
אמר לו שבועה שאפרע לך קודם שיבוא חדש שלו שאם פרע לו ביום
ר"ח הרחמון אינו עובר שעדיין לא נבנס שלו שאם פרע לו אחר ר"ח
שלו מ"מ לא קרו ליה מכלל שלו שי הוא מסתברא לי אלא שמשון
הר"ן ז"ל לא משמע לי והמוסגם לחומרת השבועה חבוא עליו ברכה :

שוב ראיתי במיבור שפקים שראה שהוא מספר התשב"ן וז"ל בשים
שני ימים בר"ח חייב ביום רחשון לריך לכחוב ר"ח חייב שהוא
שלשים בניסן ואין לכחוב בשאם בר"ח ניסן אלא כדפרש"י וכן משמע
פרק מי שהיה נשוי וביום שני ים לכחוב בשאם בא' בחייב ע"כ :

רעג שאלת ממני מאי מיכא בין שעם בעיקר להיחר מלטרף
לאיסור לכיון דאפקי מחרי קראי משמע דמשכחת זה
בלא זה גם ליחמא לא משמע דחדא מלחתא ניהו :

תשובה חרי מילי ניהו ומשכחת לכו זה בלא זה כילד שעם בעיקר
בלא איסור מלטרף להיחר כגון שיעור פרס מן השיחר
שקבל מן האיסור שעם כל כך גדול כאלו היה ממחה בו ממשו של איסור
כזית השוכל כזית בשיעור אכילחו חייב ואפ"ה שאין בו ממשו של
איסור כלל אלא מטעמו וחזו שעם בעיקר בלא היחר מלטרף לאיסור
שהרי אלו אכל מקלת פרס זה אינו חייב נמלא שאין השיחר מלטרף
לאיסור · היחר מלטרף לאיסור בלא שעם בעיקר כילד כגון שנחערבו
חלי זית בשומן וחלי זית חלב שהשוכל כזית זה חייב לשפ"י שאין בו
ממשו של איסור אבל בטעמו של איסור יש שאין בו מגופו של איסור
לא היא חייב · הרי למדת שאיפשר לומר היחר מלטרף לאיסור אפילו
לאחר אלא ס"ל שעם בעיקר ואיפשר לומר שעם בעיקר אפי' לאחר אלא
ס"ל היחר מלטרף לאיסור אינו אפי אחר אלא בקלבי' ושעם בעיקר
לאיסור דלכ"ע לית להו היחר מלטרף לאיסור אלא בקלבי' ושעם בעיקר
אית להו בין לרבנן בין לר' עקיבא בכל האיסורין דלמוכח סוגיית הלו
עוברין ואפילו לפי סוגיית גיד שאמר לדעת האוסרים שעם בעיקר בכל
האיסורין מדלוריימא ולדעת רש"י ז"ל שעם בעיקר בכל שאר האיסורין
מדרבנן אבל אין היחר מלטרף לאיסור בשאר האיסורין לאחם הו כאלו
אכל איסור שלם אלא שליא בפלוגתא דר"י ור"ל בחוכל אלי איסור · ור"ל
בשעמו של דבר דבשלמא שעם בעיקר ראוי להחמיר הו שפרי נחפשה
האיסור בכל האיסור שהוא חוכל ואחר כך אחיכה להיסורא אבל היחר
מלטרף לאיסור אלי לאוליה קלי ואלי לאוליה קלי ולא אכל איסור
שלם מן האיסור · לבל בקלשים משום דאחירי היחר מלטרף לאיסור :

רעד שאלת ממני מודיעך דעתי בעלים שקנו מראובן שחייב
לשמעון מנה וכחבו לו את השטר וכשבאו לחת לו
את השטר ראה שים בו קלח משטחין וכשחיבה שעה בדבר שאין פוסל
את השטר ולא רלה לקבלו ואמר לסופר כחוב לי אחר מחוקן יפה את
השטר ולא רלה לקבלו ואמר לסופר כחוב לי אחר מה שעשה שלימחן :
השאין בעדים לכחוב לו אחר מה דילמא כבר עשו בעדים שלימחן :

תשובה לכאורה היא גרסא דומר שכבר עשו בעדים שלימחן ושוב
לא יכחבו לו שטר אחר אלא מדעת עלוה וכן נראה
מלשון הר"ן ז"ל בכחב פרק המקבל וז"ל ויש מי שכחב דלוקא בגט שהוא
דחמירין ליחם אבל כותבין אפי' פעמים וכן בשטרות ממוסרות
נמיגס

נמיהם שהין המקבל זוכה בכסף עד שיגיעו לידו אבל בשערות שהין מחוסרות נמיהם בגון שהר שבחוב בו קנין דמשעת קנין שעבד נפשים כיון שעשאה השהר ובכתב כהונן עבו עדים שליחותן ושוב אין כותבין וגומרין אלא אמר אלא כעין גט שאינו כלום עד שיגיע ליולם ע"כ · וכיוצא בו כתב מוהר יוסף פ' גט פשוט וז"ל אבל בשערי מקח וממכר אם אמרו העדים בשבו ואמנו לו כותבין כ"ד ואלו עדים שעשו שליחותן אין מוהרין ועושין שליחותן בכיון דקנו מיניה בשהריות לא היה דעתו אלא שהר אחד ולאותו בלבד עשאן שלוחים ע"כ · אבל כל מעיינת בה שפיר תשכח שהין הדברים אמורים אלא לדעת בעלי שברת או דמשעת קנין שעבד נפשיה שהין השהר מוסר מהיכ כלל לילכך כבר עשו העדים שליחותן משעה שחתמו את השהר ואין כותבין אחר אלא מדעת אותו כיון שהשהר ברשותו היה כבר : אבל ר"ת והריט"ף ז"ל וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל וקצת מפרשים אלא זכה עד שיגיע השהר לידו ואלא תמריון מעשה קנין בעבד נפשיה לילכך כל זמן שלא הגיע השהר ליד המלוה עדיין לא עשו העדים שליחותן וכותבין לו אחר וכבר ידעת כי דברי הגאונים הם דברי קבלה וכ"ם שבכל הגיונות אלא נסמו להריט"ף והרמב"ם ז"ל ומכי משמע פשעת דמתני' פרק יש נוחלין מי שמת וגמ"ש דייתיקי קשורה בו על ידו וכן הת דמלי נמי נפשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין. והריטב"ח כתב שדעת הרמב"ם משעת הקנין משעבד :

שרה שאלת ממני על מה שכתבתי בתשובה לשבשברילה ברחובן שעשה שתי שנים ושעבד להם מטלטלי שלא מקרקעי כשמכר וקנה שפחה ומטלטלין אחר שעשה את שתיהן וכל ג' דרם כבית בפני עלמה והיה השפחה והמטלטלין בבית השחרות והרשתות תופשת בחובתה מלוו המטלטלין ופקקתי ז"ל שהשובה הנלוחה לשם ע"י תנאי בכתובה חזרו המטלטלין להיות דינם כקרקעות ום בהם דין קדימה הילך לה השפחה והמטלטלין קנה לוחה אחר שעשה את השחרות שעבוד שתיהן שום בהם וחולקות בפי המלוקה שבר כתב הרמב"ם ז"ל : ואם קנה לוחה קודם שעשה את השחרות הרי קדם שעבוד הרשתות ומולין מן השחרות וזותנים לרשתות דקי"ל ב"ח מלוחר שקדם וגבה בקרקעות אם שגבה לו גבה וכו' וקשיא לך ביון שהשעבדו הבכסים לבתיהן שום וקדמה השחרות ושפחה לאת יתלוקו הא קי"ל אם קדם השחרון וגבה אם שגבה גבה ביון שהשעבוד שום לבתיהם וכן כתבו הפוסקים בהדיא וזהו שכתב הרב בקצת פשיטה ומשום הכי קשיא לך ולא נא בשלוה אלא שהיה הבכסים והשפחה בבית השחרות וזו אינה פשיטה כלל כי כל מה שיש בשדה בעולה הוא בכלל בפשיטה הבית ובחזקת היורש · ובשלמא אם היו מוכני לה ב"ד אם שגבתה גבתה או אם היתה מופקעת ומולילה מרשות היורשים שפיר הוא פשיטה דקי"ל הכיון שהקנו לגבות מן המטלטלין פשיטה לאחר מיתה הוא פשיטה אבל בב"ד השפחה והמטלטלין במקום עומדים וברשות היורשים שדע אלא אמת השפחה או שגבו המטלטלין מן הבית היתה גובה בחובתה ממקום אחר ואם אתה קורא לזו פשיטה לדידה שגבו או אבדו · וא"ת מי לישבר שלא הגביש השבש המטלטלין וקי"ל הגבה קונה בכל מקום . שמי תשובת בדבר חדש דלא אמרינן שמא הגביש להוליא מחזקת היורשים . ומו דלא אמרינן הגבה קונה אלא במי שמכוין לקנות אבל אשה זו היתה מכוונת לקנות אלא מטלטלין כדרך שהיתה מטלטלת בחיי בעלה והיא חושבת שהכל בחזקתה ולפיכך היתה מכוונת לקנות בשגבתה זו . וז"ל ריב"ם ז"ל בתשובה שימון ק"ו ודע כי הבכסים שהם בבית בעל חעפ"י שבשעת הבעל שחלו הבכסים בידה ואלים בשבר שהם אין זו פשיטה של כלום שכל שהופיע לרין פשיטה גמורה שיקנה הדבר בתחת מדרכי הקניות אלא אתין לרין לדעת אחרת מקנה כמו שאמרו בפ' הכותב גבי עוג י. דיימר בר חמי חזול אפשוה לישבו רב פפא ממלא מלוחי ורב הונא בריה דרב יהושע אמרי לה בשלמא מר אמר אלא קניא לכולה ומר אמר אלא קניא לכולה אלא בקרקע בבית והחיובת והמטלטלין שכל ברשות היורשים והיכא דקרקע מופקת מפני פשיטה המפתחות אתין מסירת מפתח קונה וב"ם פשיטה ולכן מי פקא הוא דאתין וחזיא רחוי לו שילך בפתח פתוח לבית המורים וירחה הבכסים ואם לא עשתה בשם הפשיטה המולעלת לקנות יחזיקו היורשים והמקבלים מהנה בעד זכותם בעניו אלא תוכל בשלמא להפקיע זכותם עוד ע"כ · אף ג"כ נמי אם בשעה שבאו לב"ד שבי

השלמות אם עדיין לא חפסה השחרות פשיטה המולעלת כדמשמע לעין השלוה שבחוב וכיון השפחה והמטלטלין בבית השחרות משמע שלא עשתה בשם שום מעשה אלא כאבר היו בחלה או חולקות בשוה כאבר כתבתי בתשובתי . ולפי הדברים לא נחלקו בזה אלא שחשבו זו פשיטה גמורה וליתא כדכתיבנא · אבל אם השפחה בעין שהוליאה השוק מן בבית אם שהגביה השוק לזכות בהם או שהבעל בחיים ולא רלתה ליתנם לו ואמרה לשעבוד כתובתי הרי מופסח וכ"ש אם הבעל בעלמו השפיסן לשעבוד כתובתה הדבר ברור שזכתה בהן : ומה שכתפקו הוא בין שהשפחה נקנית בחוב ובשלמא למאן דאמר עבדא כמקרקעי דמו ניחא שהשתעבדה השפחה לבל למאן דאמר כמטלטלי דמי אלא שהיתה נקנית בחוב מ"ט ליתא למימר · ואין זה מלוי ספק שאם לא שהשעבדה השפחה לשחרות גם לרשתות לא שהשעבדה אלא מאי איה לך למימר בין שהשתעבדו המעות שקנה בהם השפחה שהשתעבדה השפחה גם לבניה שהשתעבדה לשלמור המעות בעלמן לא קנה אלא אחר שעשה את השחרות : ות"ת הניחה אם קנה את השפחה במעות אלא אם נפלה לו בירושה או נתנו לו במתנה בשם שעבד אותה ויש לומר דבשהשעבדה בחקנת הגאונים ז"ל דתקינו מטלטלי דיחמי משהשעבדי לבחובה וגובה ממה שפגיד מי מקרקעי או מטלטלי :

רעו שאלת ממני מודיעך דעתי במי שטומע בברכת מזון אם הוא טוב לברך לעלמו או שישמע מפי המברך :

תשובה כבר נהגו העולם לברך לעלמן והטעם לפי שאין יכול לבוין עם המברך מלה במלה ומלה שמשמיע חיבות מן הברכה ומ"מ לא יחחיל עד שיגיע המברך להזן את הכל משום דמספקא לן עד היכן ברכת זימון ואיכא מ"ד עד מודה לך כו' הילכך עד שיברך הזן את הכל ויענה אמן ויחחיל ויענה אמן ויחחיל ברכת המזון : וס"מ לכחחלה לבל בדיעבד יש לומר שאם כיוון עם המברך מלה במלה כיון שמע עיקר ברכות וענה אמן יצא :

רעז שאלת ממני על מי שבדר להחענות שכח ע' שני וממיני אם יכול להחיר מיד כיון דקי"ל אין מחירין בבדר עד שיחול :

תשובה רלוחי מי שכתב שיכולין להחיר קודם שיחול ואחי ממילא ואפילו שעל זה שמכו להחיר העולם נדרים כלו אע"פ שעדיין לא חלו : אבל כ"ל שאין הוראה זו נכונה ואין רלוי לסמוך עליה שכבי כתב הרמב"ם ז"ל פרק ו' לפיקר אם היה עומד בניסן ונכנע שלא יאכל בשר שלשים יום מר"ח לייר וניחם אינו נאסל עד שיבוא עליר ע"כ: והא בבא אחי ממילא ואפ"ה אין נאסל עד שיחול בי"ד נמי אין מחירין לו עד שיבוא יום שני לחשון של השנה שבדר :

רעח שאלת ממני מודיעך דעתי במי שאמר לחבירו שיהיה בעל בריח שלו בלומר שיכב על הבשא על להחזיק במיטה בשעה שאלין אותו ועשה חוזר בו ורולה ליתנו לאחר :

תשובה לא פירשה אם הוה קודם שנולד הולד או לא · אם הוה קודם שנולד הדבר ברור שיכול לחזור בו ללא עדיף מקנין דקי"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם . אבל אחר שנולד הולד אין יכול ליתנו לאחר לפי שכבר נתנו לו ישראל שמקנים זאת המטה ע"י דבור בעלמא וכבר ידעת כי המוכר עיקר גדול בכל כיולא בדברים אלו ראיה מהא לאמרינן במליעה שאי סיטומתא פי' רושם שרושמין בחביות קניא ובאחרא דקניא ממש קניא · אם קנין לאע"ג ללא קנה בא' שדרכי שקנין קנה מפני המוכר שכא שמי שהולל וכן הוא המוכר לריך לקנים לשאריות ישראל לא יעשו שולם וגו' ומיהא שמי שהמוכר הוא מה שאינו אלא קנין למשותו קנין מפני המוכר אבל בדבר שאין מועיל שקנין כגון דבר שלא בא לעולם לא מלינו שיועיל המוכר וכן ראיתי כתוב בשם רבינו יחיאל ז"ל :

רעט שאלה מרודום על פסק אחר שפסקו שני בעלי תורה בלוותא ז"מ וז"ל אחר שסדר דבריו וחלק מה שחלק אחר אחר כל הכסיו שקרקעי ומטלטלי לבמו הג' ואמו שהיה לאפעדוסים כל ימי חייו ולים מי שימחה בידה ואם ח"ו יפטר הבעל לא יוכל שום יורש לחבוע מאשחו אם הבעל הג' כל ימי חייה שום דבר שלא בשעת פעירחה אחלק היה הבכסים כמו שהחלה ע"כ · ושוב מת הבעל וקמו היורשים ועירערו וכאו לפני ב"ד ופסקו ז"ל שפסק אחרי אחר שמעמו פשעות כ"ר וכ"ר פלוני שטוענים על פלוניתא שלמנת

פלוני מה ב"ל בדין הוא שהנכסים שהניח פלוני בעלה תהא תלמתו שולטת ומפרנסת עליהם כמו בחיי בעלה לתמוך תמן תמכון לכבותיה לו להחזיק הנכסים בעד נפשותיהם לדעת כל מה שיש בידה ממעות ומעלטלין וקרקעות ויעילו תרם בפיהם שם נתנה לאיזו מן הבנות תיהו מתנה אחרי מות בעה ואם נתנה יחזירו כמתנה לידה וכן החובות תגבר שם ביד לאיזה קבוע שהלוו לירם ויש חבם במת פיום לו מהר יכפור לו יחזיק במה בידו יוליכו תמעות שביד הקרובים ויתנום לאחרים להרויח במיסת לו הקרובים יתנו מבחוות ביד תלמתה לו ערבים עומדים בדי שיהיו הנכסים בטוחים ולא יחזיק כל אחד בשם וכן יביעו לתלמתה הז' בשבוע זמן לא תתן שום דבר לשום אחת מהבנות אם לא שתתן לכל ג' בהשוה אפילו אחרי שהיא בתעדופת לבד ואין יכולה בידה לתת מהנכסים למי שהיא שהרי ב"ל פלוני פלוני.

תשובה לענין שאם היא ספקה דין בשאם הייתי אומר בדרך פשרה פסקנו כן כי אין לדיין לתת מה שעיניו רואות ולא הייתי מביא על זה דבר דבי דינא נאר כי דינא לא דייקי אבל לפי שראיתי שבאמת מה שהשיבה לנו בדין וכו' משמע דמן הדין פסקנו ולפיכך הוכרחתי לכתוב על השאלה ולברר כי מה שפסקנו היו מן הדין לא כולו ולא מקצתו ורואה שהיו לדמות ל"ד להיות דאמרו בירושלמי עלה דאשה שפסקה כבר שכב למזונותיה אין מוציאין מידה ואמרינן עלה דאמרינן לה חוי מה בידיכי והא ודאי לא דמיא דאשה חייבי בשאר דעלמא אבל אשה שבעלה בעלה אפשרופא לא שמעינן מעולם שתומרים לה ב"ד דבר דאי לאו דקיים ליה לאשה מהימנא טוא לא הוה מצי לה אפשרופא. וכ"ת דשעמייהו משום דאשה נכסים ב"ב שיש לסלקה לגמרי אי למזות אפשרופוס אחר עמה אבל מתוך שפסק משמע דלא מפסדא מידי שהרי אמרו שיאחר כבל בידה טילכך מה שפסקו שתתן תבנון לבזותיה וכו' אינו נכון כלל חדא כיון שהיא אפשרופא ואו דעבדו על דברי שתא שלום ולית דימתה בידה. וכתב ס"ת בעוד הגער קיים אבל אחרי מות הגער יכולין לבטול ממנה תבנון הא ודאי ליתא שהרי אמר כל ימי חייה ולא תלה הדבר בחיי הגער אלא בחייה. גם מה שפסקנו ביעילו תרם בפיהם וכו' שמא לאחרמו בל יש נחבוונו שהיה להם לפרש מנכסי בעלה וכי אין אשה תלמתה יכולה לתת מתנה מנכסים כגון מנכסי נדוניתה או מנכסי מלוג שלה או ממה בקמלה מיניהה וכיוצא בדברים הלו שזכתה בהם בשעת מות בעלה אעפ"י שלא נשבעה שבועת התלמנה ומודה אני שאיזה יכולה ליתן מנכסי בעלה כלום בחייה עד שעת פטירתה ואם נתנה אינה מתנה עד שעת פטירתה ואם תרצה להחזיר המתנה הרשות בידה ואם תרצה שתסיה המתנה פקדון עד שעת פטירה' וכשאה שעה תקיים שתתנה או שבטל' שהרי שום שלא יאמה אדם בידה ו"ת ל"ב מוכל ליתן מתנות לאחרים ולעשות בנכסי' מה שתרצה כדאמרינן פבא בתון הנזוקה שבאוב בה תחלק הוא הנכסים כמו שתרצה הא לא קיימ"ל דעולה תומדין לעת האוקן או במלוה ולא היתה כוונת המלוה שתתן היא הנכסים לאחרים אלא לירשו דוקא אדם מיתת ואוקן לאחרים. גם לא היה לעתו שיחלקו היורשים הנכסים בחייה. אלא שהוא תהיה מנכסת ומוליאה כל ימי חייה ולית דיממה בידה ומזה הטעם אני תומר שאם רוצה שיהיו המעות ביד מי שהם קרובים או רחוקים אין מותין בידה אם לא שרצו ב"ד שהיא מאבדת הנכסים וכאשר כתבתי למעלה. גם מה שפסקנו שיביעו לתלמתה שלא תתן לבעות תלא בהשוה וכו' קרוב אני לומר שהיא שבועת שוא לפי שאני סובר שיכולה למשע לז ולהרבות לז כפי מה שתראה ובלבד שיהיו יורשי בעלה שאם הכוונה שתאלוק בשוה מה שתראה לתלא בוונת המלוה היתה כי הנכסים יעמדו לוקח לכתוב מה שתראה תלא כוונת המלוה היתה כי הנכסים יעמדו בחזקתה כל ימיה ובשעת פטירתה תחלק הנכסים לבעות כפי חומן שהוא ליפשר תהיה ל' עשירה ולפיכך תלא תדבר בדעתה וברוטה כפי זמן פטירתה וזה שבוש מאד לכל מי שרוצה להבוחות על האמת ותפ' לפי דבריהם שבועה כזו לא לחיתי תלא בשבועת ביטוי או בשבועות בין אדם לחבירו אבל שבועת הדיינים להבא לא ידעינן מה היא על בירורו בעלי הספק מבא לפנו:

כללא דמלתא אשה זו אין מוציאין מידה ולא שולטין מתנה תבנון ולא תתן דבר מנכסי בעלה לאיזו ליורשים תלא בשעת פטירתה תחלק הנכסים ליורשי בעלה והחלוקה תהיה כפי רוצה וזה משמעות הלוותה כפי מה שבא בשאלה:

רפ **שאלת** על עצה לומן שבאתם בשכר ובדק את הסכין יפה ואחר השחיטה נמלאת הסכין פגומה שנפגמה בעור אם חייב לשלם או לא:

תשובה כך נמצא בתשובות המיוחסות להרמב"ם ז"ל שחייב לשלם: ול"ת לתום לגמרי הוא ואו דילמא במפרק נפגמה ובשרם ומן הספק ליו חייב לשלם. וי"ל שמלאכת השחיטה תלוי בתיומן ידיים ואפי' לומן בקי יקלקל לפעמים אם לא יכוין מלאכתו היטב ולפיכך ליו בתום וכיון שיש לו שכר חייב לשלם ותע"ג דאם שכר במיטות הסימנים פעור לפי שהשכר ספק והכי מוכח בגמ' בעובדת דמוגרמתא שאני התם שהספק גולד בדין ואני למימר תביא ראיה דיפשטה בעיין ועוד לכל הפת גולד שהספק במעשה בעצמו אם נפגמה בעור או במפרקת והיה לו ליזהר שלא יולד שום ספק כיון שעוסק בתוך ואיתחזו בתוך יפגם הסכין בעור עי"י שהכה בכח ונפגם הסכין. ת"ל היה לו שלא יפגם הסכין בעור עי"י שהכה בכח ונפגם הסכין. ת"ל היה לו ליזהר שלא יתחוב בסכין חדש מאד שנפגמת מכל שהוא אז יזהר שלא יתחוב במקום שהעור קשה. ואפשר לתמרו בסתם לעצה ונכלה מייב לשלם ולא תלקו בין נכלה לנבלה:

רפא **שאלת** ממני תודיעך בעתי בראובן שקנה לשמעון תכשיטי זהב או כסף ושוב הניע ובא ב"ח לגבות תוחם והיה טוענת שהיא מיוחסת ורוצה לתובן תכשיטין ועולה עמו ואינה יודעת עמו:

תשובה אם קדם שערו למתנה בין שהתב לב"ח ובקני ותלקני כולם הם של ב"ח ואפי' בגדי תול וכ"ש תכשיטי זהב וכסף שלא ובאי בשקדמה המתנה למלוה קנה מיניעת לך וכגון שהשכר בזוי שהיה מיוחסת אם יכולה לומר קים לי כדעת התומרים כן. ולפי דעתי יכולה לומר כך שחילוק זה הוא מתסוגית הגמרא ותע"י שהתב נמוקי יוסף בשם ריי"ף ז"ל פרק המקבל גרלה שחייב מתסוגת ר"ף כיון שלא הזכירוה כל התחרונים והעור בתב סימן ל"ז בשם יש תומרים ואם תיתח שהריי"ף ז"ל תמרה היה מוסב תוחם בשמו ואפי' תימת שהיא סברת הריי"ף ז"ל כרי הרמב"ם ז"ל ורוב הפוסקים תולקין עליו ודרך בלל בל מי שלא בתב זה שחילוק בין מיוחסת לשחיחה מיוחסת לא ס"ל שהרי בבולהו נמי תמרינן שולה עמו ואינה יורדת עמו טילכך בל הנשים בוות לדין"ק והשכר בזול שאין יכול לומר קים לי בפלוני נאון בנגד רבים ואפי' יחיד בנגד יחיד או רבים בנגד רבים כיון דהרמב"ם ז"ל ס"ל בסוגיין ב"ח ותאריה דמר הוא הוי בחלו קבלוהו עליהם וסוב לא תמי שום בעל דין לומר קים לי בפלוני נאון בנגדו. ומו דהלבתא בראתיה והוא ז"ל לתה בל תשובות הגאונים ז"ל. ומו דבתרת דיין עיקר תמיבות תמלוה הוא על תבשיטין של בסף וחבב שיש לתדם בביתו טילכך הבון בשפסקים שהתבשיטין של בסף וחבב נועל תוחם ב"ד אפי' פשוט ומוסבם ובן בתב הריטב"ף ז"ל בתשובה ובודאי תם היה בינ פשוט מבואר שאינה מוכרת תוחם ע"ב. ומבאן משמע שאין בדין מלבושים שמבנה מבת סיתם מוכרת תוחם ע"ב. ומבאן משמע שאין תוחם תשובה מבת הריטב"ף ז"ל ותם היו מלבושים של תול נותנים תוחם לאשה לף ש"ס שאינן ברשותה ובגדים של שבת וי"ת תם בם ביד שאשה אין מוליאין תוחם מידה ותם היתה בידה טומלן ב"ת ועיקר מעמת דבאי פשוטת דבגדים של שבת וי"ת עשה בתלו שקנה תוחם לה משיקרת ולפיכך גם המלוה לא שתך עליהם: תבל תבשיטי זהב ובסף ומרגליות שקנה תוחם לה משיקרת לעמרי ולפיכך עיקר תמיבות שמלוה עליהם ונובה תוחם: ותע"י שלדעת הרמב"ם ז"ל בגדי שבת וי"ת נובה תוחם ב"ח לעפ"י שהם ברשותם מ"מ בבר נתנו שלא לתבובתם ב"ת תדע דלהבתם בסיפ מה שבגדים בסף גדולים דפסקו הבי: ותו לתיץ תמיבות ב"ת על תבגדים לפי שתשויים לבושת. ותו דעשה בתלו שקנה תוחם לה משיקרת. ומפני שאין מבאן אף קבוע לגמרי יש לדיין לומר לב"ח מיגבה תבשיטי בסף ותבב ולא בגדי שבת וי"ת בדרך פשרה ותם בב"ח יתמיד עמהו שלא יתבעו לו בשום לגמרי ותבב

ממודה בלקחו הדבר ברור שהוא יתמן כמנו דלפי כעי לומר יתמן לומר לקחתי יתמן לקחתי והחזרתי לך דמתי הטעונות שוות שהם סיס עוטן לא לקחתי אין שם מי שיודע בשקרו אלא לוי ושתה שעונין החזרתי אין מי שיודע בשקרו אלא לוי שהוא שעונין בתן לו לוי המעות אין כאן מנו דמנו במקום עדים לא לתריכן היכך כיון שאין כאן מנו אינו יתמן לומר החזרתי : ואי"ת הא ק"ל המלוה את חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים והכא נמי לא שנא : לא קשיא דהכא לאו בתורת פקדון שהוא אלא מכח לידיה אלא בתורת גזלה לו בתורת שהלה אלא מדעתא דהכי כגזלה דכיון דקנה לחובן הוא שהוא חבר ביד לוי וכח בתעון וגלקחו גזלן הוי לו בחזל אלא מדעתא . והנחל בעדים אם צריך להחזיר לו בעדים הוי פלוגתא דהרמב"ן ז"ל אלא שהלה זו מסכימת ז"ל והביב דאין צריך להחזיר לו בעדים לכל מכחי פלוגתא מלוקים עליו גם מדברי הרמב"ם שהלה שדעתו ז"ל צריך להחזיר לו בעדים וכן כתב בעל מ"מ פ"ד מהלכות גזילה והאידה והכי משמעות דמ"כ כל הגזלנים ובעלי זדוע לא יהנו לגזול בשני עדים כיון שהם יודעים שאפי' ישמידום דין לו שיצלו בעלי זדוע ותגבר יד הלחמת והלזק לא יוציאו מידם דמלו לעשון החזרה שיצלו בהדין היה מוסכם היה לחוי לקנות את הגזלנים וכ"ש בהדין במלחמה . וחו הלא פשרינן ליה אלא בשעות היסח ואין מחברים בשעה לגזול בעדים וליכא למימר בשעה השעה דשתא תמנו הגזל את חבירו : ואו דאם ליתא שעה השעה היה מחזיר את הגזלה בפני עדים כדי שידעו שחזר בתשובה וליכא למימר שמי דלא נפי בלא שעות דמ"כ מניו תועת שכר ואי"ת במתי קני לחובן הך מנה שחבר ביד לוי דבמעמד שלשתן ליכא למימר דמ"כ היה לוי מייב לפרוע המנה לכיון שידע בהמנה על לחובן שמתי יכניס לבעלון ואי פקין אחרת תניפו אין מעכב שקנה בתליפין ואי מפני שבשעה שני דמייב בעלון לקייים בשעתו אבל אין בשעה שהיה קיין : וי"ל דשאני שבשר בשעתו מנה שבר ביד לוי הוא לקלק לחובן אין זו שקיאה אלא בשעה שהוא על לחובן בשעת דשק חודעתא מני מיאור ניהא והו דיש לחובן אלא בשעתו מנה קיה גם אלקו על בעלון על ידי שבר זה ובשעשפות שני שעשים שאלו קיה לחובן המנה שבר ביד לוי ובעלון אלקו בלא ידיעתו הוי גזלן ולריך עדים בהחזיר וכדכתיבנא לעיל :

והוי יודע שכל מה שכתבתי הוא בזמן שאין המנה שבר ביד לוי דבר יהוי לשעות אבל אם הוא דבר יהוי לשעות כגון שלחובן ובעלון קנו שבשורה ויתי' יהוי שהוא של שנשתפי' ונשנה לוי למכור ושבאר שמנה ביד לוי ולקחו בעלון אפי' אין שם עדים אינו יתמן כמנו כי הדבר פירוש לשעות שרי הוא בחזקת שיעם ואפילו שהוא בשעות אפי' אם לא נקרא שבינו מוציא מפנו ושוי כאלו שיעם השעים בו ואין בעלון יכול לטעון שחזרתי כמנו דאי כעי שמר לא לקחתי ממנו לשתורי ממונא לא שמרינן וממון השעות בחזקת לחובן הוי שלקו ואין המנו מועיל להוציא ממנו שלקו ויועיל המנו לאי שהוא שהוא בחזקת בעלון המנו דאי כעי שמר לא לקחתי כיון דליכא שהדי יתמן לומר שחזרתי ופורע בעלון לשלחובן אי שהוא ושבע אלא שחזר לו פחות מאי שהוא ולחובן נשבע אלא שחזר לו יותר מאי שהוא בשהיא דשיעם שחזין בעלון :

רפג שאלת על מה שכתבתי בתשובה שסיעמה שולבת אחר שיעם אפי' שאדם יכול שיעם ממקומו למקום אחר לעולם היעמה שולבת עליו אפילו שהלך שיעם בום אחד מיולק :

תשובה כתבו הרשבו"ם שם הרמ"ה ז"ל עלה דשמרי' בגמרא פרק זה כורך אפילו מעבירה לעפרי דלוקה בשמקום דירתו בשפרי אבל אם הלך לעיר אחרת אין שיעמה שולבת שחזיר אלא כופין שחזיר לשקומו ואפילו שחזיר לעיר אחרת יכול שיעמוד בה ולא יוכל שום אדם להוציאו משם

ואסור להשתמש בפסח אלא ליתנינהו קבא קבא כי היכי דליליכו קמי פסחא אבל אם יביאם הן ויקדום ולא נשתנו מרחיץ מחזוקי ליסורין לא מחזקינן ומותרין לאכול והכי סדר רב נמת ריש מניחבת ע"כ וכתבו דכבו מהתוספות ז"ל · סרי לך בסליק אלפא"ף שפס יבשום וקדום שם כשאתה מרחיצן אסור לפילו להשתמש והסדר נראה לעין שקומם מחטים על מעלה ציורד עליהם כשפס מרחיצן משונה מהאחרות והסדר קרוב לודאי שהתערב כלכתינה · פ"ב יש לחוש ב"ם שהוא רוחה בתוך החטים קלח חטים שהשתנה מרחיצן שהסדר יודע שהמחת החטים הוא לחל שאר החטים של האורות הוי ספק אם נפלו עליהם נשמים וחחזוקי ליסורין לא מחזקינן · גם ממה שכתב בשור משמע דיש להחמיר כ"ש בכתב ואם מצא שלו מים וכולי משמע דוקא כשהמים מעט אבל כשיורד הטליונים לפי שהין נכללים שלח מה שלמעלה מהל כ"ש שיורדים גשמים בשופע אלא כני כגריפה לפי שהמים יורדין ומתפשטין בכל החצר עד שהשפה כמין קליפה על החצר מ"מ החטים שהמוכין לקליפה למעט נכנסין בשם החטים ומשהוא מרחיצן וחוזרין ומתערבין בכל החצר ודבר זה נראה הוא לעין ומה שכתב הרשב"ץ ז"ל בתשובה סימן ק"כ הוא חולק על זה :

רפו שאלת ממני תורנינך דעתי ברחובן שים לו בת לח בשוחה ונתן לה מתנה אחי מלבושים של כחלח ועשה חופה בשלה לגרשה ואומר שכשל שהוא זוכה בחתנה חשתו ורוצה לשכנם לה אחי מלבושי כחלח בכלל כחובה וקלח משכילים מחזיקים בידו והחשה תומרת דודי נתן לי מתנה ולא נתן לי ע"מ שחגרשני ואחר מתנחי יורה כמורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם החשה לעולם תומדין דעת הנותן ונתן שהרי שע"מ שיקחה הכעל לא נתן לה ואפילו כמוכר חלילין כאר תומדין דעתא דהחוכר רבשיו לעולם לע"י ולגבי מתנה תמריך כפ' מי שחת חמיח דר' יוחנן בחבינהו לרבה ורב יוחנן דבעיא לחינהו לרב זביד חיכסיבא ורבה חחיא לקמיה דרב ביבי כי חבי חאר מקום חיכסיבי הוא ואת חיכסיבא חאר ליה רב הונא בריה דר' יהושע מקום לחמיהו ממולחי חאריהו מלי ממולייחא לפילו למ"ד מברחה קני ס"מ סיכה לנו גליל דעתא אבל סכה גליל דעתא דמקום דזיין לה בה רב זביד חיכסיבא ואת חיגרשה ופירקוה סחופפה וקלח מפרשים דסחתנה במקום סיל ובודאי בשבשבה ומתנה שכשים חשה בשה רב יוחנן חייבי לאי לאו שכי לאחה לגבות לע"ב וכן כתב רשב"ם ותע"ג דרחמ"ם ז"ל פרשה בכותבת כל נכסיה אבל אם שייבה זכה מקבל המתנה שאני הכא דליכא גלויי דעתא כולי שאי מדלא חיכסיבא דקאמר רב ביבי בר אביי אבל בע"ד מודה הרב ז"ל דליכא חומדן דעתא אפי אלא נתן אלא לבא אחרי ולא שיכל חומם שלה בעלה אם אשה אחרת ולא מיבעיא לדעת הרא"ם ז"ל דפסק כר' אחא בסשיא דגמל שחומר כין שמלים ומפלא גמל הרוב נגלו כידוע אלא הרבו אלא אפילו לדעת הרמב"ם ז"ל דפסק כרבנן דלא אילין בתר חומדנא ס"מ לשפוקי ממונא אבל לאוקמי ממונא שדבך ברור לאילין בתר חומדנא וכבר בשוקומי ממונא הוא שברי על עיקר שמתנה אלו בתים לדון · כל זה בתנאי נומר כי חומדן שדעת הוא אלא נתן אלא לבא דוקא ולא לבעלה ואפילו אלא ניתם בא אחיו ים עשה גדול נומר שנתן חומם לאשה ולא לבעל כיון לאין דרך האנשים ללבום מלבוש זה אלא בשים בשביל לשמרין פרק אי שמת שהוא שדבר שבקי לשיולי לביתיה וכו' וכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות שכיים ומתנה ז"ל וכן השלה כלים לביתו שהם וניו בשם כלים הרחויים לבנות יעלו לחשה בנופיו חומדן דעתא הוא שלהן שלחה וכו' וכ"ם אם רחובן חומר בשדיל שלא נתן אלא לבא אחיו לילך כיון לילכה שי עשתי לשאשה נתן שדה דקרובה דעתו אלא בא אחיו · ואו בשם רחויים לאשה ולא לגשים . ואו ברחובן חומר שלא נתן אלא לבא אחיו אחין לבר בלול מתנה שנותנלן לאשה כשאר מלוג שלה ואין אחין חומן לה בשלה כיון שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ג מהלכות אכיים ומתנה ז"ל לגוסן שבשבה לאלחה אין לנוי כלל מדם ומדם . ואו דבחון שים לחוש לשחלקים לחשה לו בכל שדם ומדם . ואו דבחון שים לחוש לערבות דסיימו בפוף ג' שנים של אלחה כבר שלשה זמן שהפופות שיבלך בין שאחר שהכה בחתנה או בשעה אילך ערב לו בשעה שהשלחה אין לנוי יחלק בו · ואו שסרי שם יחרש זה דבר שנשמון ויפשטו אם לחובן אפני שסרשים אין לי אחיים עמו ואין פופסין אם לוי כלל נמנא שאם יקח לוי אלק לקשה מדם סדין . ואו לאין זו לא מעשה ולא מיאסה אלא אלא שכתבו לאבר שוא עמד בם כל ימיו שמא שמשון לא יאלים אחיי למלך סילבך שדבר

רש"י ז"ל בשבעל נמי הקה לגוף ש"מ אשה דעלמא אבל בהותן מלבושים לבה אחיו ואלו לא נתן לה אלא כדי שהחנאה בשם לא שיגרש אותה ויקח אם מלבושים שנתן לה דודה וכל שכן שעל שפוסקים ים גמו לשמוך :

רפח שאלת ממני על רחובן במשכן כיד במשון כלי הקדש אם יכולין הקהל להוליא מידו בלא דמים :

תשובה אם במשון שכיר בשם כלי הקדש ואפ"ם משכנם לו מוליאין מידו בלא דמים לאין מכר ולא משכן דבר שאינו שלו ולא שייך למימר בשכ"ג עבו הקנית השוק ונפקע מינה שאפילו לא היו כלי הקדש שלא של חיים דעלמא ויודע במשון בבירור שאין אלו שלו מוליאין מידו בלא דמים · אבל אם אין יודע בשם של מי הם אין מוליאין מידו בלא דמים אפי' של הקדש לפי שכל המעלמלין במוקח מי שהם בידו וכן פסק הרמב"ם ברחובן שלמד [עם] בנו של במשון ובמשון נתן לו ספר של הקדש בעבור שכירות שלמוד ביכול שלמד לעבד הספר ולמשכו זלמוכרו בעבור שכירותו ושקבל יחבאנו מבמשון (לפטור) [לגבות] הספר מיד רחובן ע"כ : ובודאי שאין הדברים חמורים שלא בזמן שלא היה מכיר רחובן שזה הספר שקדש הוא שהם היה מכיר לאו שבברת בנו שלא מורת נגב ומוליאין מידו והוא יעשה דין עם מי שמכרו אלא ובודאי הוא :

ולענין יבלים שלם פרסיוחיו עם שלמר כל השבוע כולו שקרא עם שלמר כיון שהחחילו לקרותה במקה בשבת . ורלינו מי שבשך מיום רחשון ואילך שבת חפילו אחר שהחה לא יצא כיון שבחותו יום קרחו הפרשה שעברה ע"כ · ואיני רואה לזה טעם כי מאחר שהחחילו לקרותה למה לא חניח אלא ואמה ואי לאו דמסחפינא למימר דהכי עדיף להחחיל אותה אחר המנחה כדי שלא יהיה מקום למקרא כדרך שלמדו שקורין בשלשה בימים שמתה תורה אחר כמה לסיום הפורה ומזה שטעם שני רגיל לשמוך שמי שקריאות ואפי' בשבשה מיני :

מפסיק ביניהם וכל שכן שאין רשאי לספסיק בקדיש :

רפט שאלת ממני על רחובן שנשבע לשמשון לפרוע לו חובו לזמן פלוני וכשהגיע הזמן שבעו שיקיים שבועתו ענה לין עלי שבועה שכבר שחלת לי השבועה שם הוא נחמן חו לא :

תשובה לא בילחה בלשה דרך שחל לו השבועה לפי שהם אמר לו בלשון הזה שלא יהיה לו שום קורת שחילה גם זה חיו כלום כיון שלא שחנו כן בשעת השבועה וכן כתב הרשב"ץ ז"ל בתשובה ות"ב לא שחבתם לו שלא שחומר שבר חמרת לי קודם שהגיע הזמן הרי כאלו שהקבלתי ושמשון חוזן שלא אמר לו זה מעולם מי נחמן : והדבר ברור שלר שחמר לו שהקבלתי דלא לא חימת לי שהקבלתי : וכי היכי דלין טעמו חוזיל בשבועה כיון דמלי למימר ליה שבר חמרת לי שהקבלתי : וכי היכי דלין טעמו חוזיל בשבועה שמשון לא חוזיל בשבועה וכל שכן שהוא שיבעו שמשון לא חוכו כופין ב"ד לא לחובן לקיים שבועתו . ומ"מ חוזה שלי לחובן נפסל לעדות ובשבועה דלימא קושמא קאמר וכל שכן לא שרי לחקריים עבריינא :

רצ שאלת ממני על רחובן שילא ערב לשמשון שלקח חלחזם מחא בשר לשלם שים בחנסב וקבע שמשון לרחובן כך וכך בכל מדם לשולחו כנגד הערבות ומ"ב שחחלך רחובן עם לוי לזמן ב' שנים וכחבו בשטר השחפופות שכל מחנה שימנו לכל אחד מהם לו לפילו מילאה בדרך שהכל יכנס לשחפופות וכזמן שהשלם השחפופות חוכב לו שיכנים לשחפופות גם מה שהים נוחן לו שמשון בכל מדם ומדם :

תשובה אין לנוי כלום כמה שלקח רחובן משמשון מכמה שעשי מדלא שקודם שהחחלף עם לוי זכה רחובן בחנסב זו שלא שחלקים לוחה לו בכל מדם ומדם . ואו דבזמן שים לחוש לערבות דסיימו בפוף ג' שנים של אלחה כבר שלשה זמן שהפופות שיבלך בין שאחר שהכה בחתנה או בשעה אילך ערב לו בשעה שהשלחה אין לנוי יחלק בו · ואו שסרי שם יחרש זה דבר שנשמון ויפשטו אם לחובן אפני שסרשים אין לי אחיים עמו ואין פופסין אם לוי כלל נמנא שאם יקח לוי אלק לקשה מדם סדין . ואו לאין זו לא מעשה ולא מיאסה אלא אלא שכתבו לאבר שוא עמד בם כל ימיו שמא שמשון לא יאלים אחיי למלך סילבך שדבר

משום מגלי טמיר גלוי חלק במה שזמן שמעון לראובן בשביל הערכות :

רצא שאלת ממני על ראובן שמשבע לשמעון לפרוע לו חובו לזמן פלוני ומשכניס שזמן שלא ממנו לברחיב לו שזמן חדם ימים ומשבע לו שניס לפרוע לו לזמן משני ותח"כ אמר לו מריני כתלו שמקבלתי ומשכניס שזמן משני שוטן ראובן שכבר אמר לו שמקבלתי אחר משבועה משנייה ומשום פעור מחסוב ומשבועה יורם שמורה שם שדין עמו שלו לא :

תשובה ראובן זה נסג בדמתות ולא טועיל לו דמתומו שפרי לעבי שחוב הדבר ברור שלא נפקע שחוב במה שאמר מריני כתלו שמקבלתי שמין לו מחילה גמורה שלא שעושה עמו כתלו קבל כדי שלא יהיה חבירו עובר על משבועה שבל לא מחל לו החוב ולא יהיה שלא שהוא לשון מחילה הוא מחילה בפעות שלו היה יודע שבלשון זה נמחל החוב לא היה אומר לו כן וכבר ידעת דלעולם תומדין דעת שומן אז שמחל החוב ואם ודאי לא היה בדעתו למחול החוב שלא משבועה ומשלא חבירו משלם לו דעת שחת טובה . גם לעניין השבועה שני אומר שחייב לקייים שבועתו לזמן שבר קבע לו ובטעם דקי"ל כל שבשבע לתועלת חבירו על דעת חבירו הוא נשבע ובטעם שבשבועו שבועה שייכה דעתו היה שחפילו יאמר לו מריני כתלו שמקבלתי על משבועה שלחשוה לפוערו ממנה ולא לפטור לחוה משבועה שייכה דאי לא תימא הכי מה הועיל שלא ודאי דעת שמשביע היה שלא להפקיע חוסה חפילו שיאמר לו שמקבלתי . ואם תאמרי כי כשמשביעין חוה חומרין לו הוי יודע שלא של דעתך הוא משביעין חוסך שלא על דעתיהו ועל דעת ב"ד . שם תרילו לה בפרק שבועות שמים שהם משום קניא דרבא שכל לעולם כשמשביעין הדייניס חו חדם שם חבירו משביעו [שהם] ולא מצי למימר בדעתי היה כך וכך דאי לא תימא הכי לא שבקת חיי לכל בריה :

רצב שאלה משלויק שכל שהם שפלגים בב"ד שהות של יחיד שהשכל ושכל שחלוקה על עיני פרעון השטים ושהשכל דוכתא דשכל לעשות חיקונים ושהשכמות של עיני שפרעון ושיעורא דשיעורא לא היו רואים ויהו מועטים חושם ושרוב היו רואים לכוף שם השעטים לקיים חיקוניהם ושחשבר בעל הב"ח עם השעטים והחזיק בידם ואמר למרובים שם מי שהם שפלים לעשות רצוני חלכו מב"ח שלי וכן אמר לשם פעמים רבות בשחולקים על דבריו יחיד חו רבים שהשכל ושל זה שקבלו שרובים ושהשכימו שהשכמה בידיהם בשלא ושבשבוע שנשבע כל אחד משם בשקיפת חפץ ובדרו ד' שנשים ושמנו לשם כח יפה ויכולה משפיק לשדר ולשקן בידיהם כשל שנשלה בידיהם חו בעיני רובם ושחייבו כלם לקיים כל שם שיסדרו חו יסכימו בידיהם שד' שברורים שזכר חו רובם שן שם יסכימו שילחו מב"ח שזכר שן בכל דבר שנוגע לשדר וחיקון שקבל ושברורים שסכימו וגזרו שילחו מב"ח שסות ושילכו לשתפלל בב"ח אחר כדי שיוכלו לשקן שם שנשלה בעיני שרוב ולא יהיו מעורבים ממנו וזה שרוצים שבר נשבעו לקיים גזרתם ילחו ושילכו לשתפלל בב"ח במקום שבר גזרו שברורים ובקשו מלא שמעטים שילכו ג"כ עמהם ושיו לשתהיים כשבר היו עד שעכשיו ולא רלו ללכת לשתפלל עמהם : שחר כך חוציא בעל ב"ח הנ' שהשכמה ל' נעשתה זה כ"ג שם ושרוב בשהשכמה שלא יוכלו שקבל לשלק שום חלוקה חוך זמן שלא שהוא ושומר שהילחים מב"ח שלו שם עוברים שהשכמה הנ' ושם שנשבעו לזמן שלא שם לא שלם כלל שפני שנשבעו לעבור על שהשכמה שזכרת ועל שמך לוחה שהשכמה שעברו קלחם על שבועתם וחזרו לשתפלל בב"ח של יחיד : וז"ל שהשכמה בכלל תנאים לחריס שמשום ועד שלא שהם שלא יוכל הק"ק כזה י"ו לשחלק שום חלוקה בעולם שלא שיהיו כולם לחדים לעבודת השם ושלא יוכל שום יחידי מיחידי שקבל לשפרד ולשלח שקבל י"ו לשכנס בקבל לחר שקבלום שלויק ולא בשום קבל שיהחדש חוך הזמן הנ' לא בפוקה שקבל ולא בפוקה שברלחים של שמלך י"ח שם לא שיהיה מדעת ולזן שקבל ר"ל שפרנסי ויועצי שקבל לחבר יהיו בימים שהם ושם ח"ו יחיד או רבים יגלו לא יהיה לשם חלק בכלי שקדם שלא שכל לשבחרים וכו' וזו מה שלא לשדר ולזו לשרשם לוחה בק"ק (בחיבה) [ובחבוה] וקבלום עליהם ושתרוה ע"ל בשהשכמה ושחוה עליה בשהשכמו' שפרנסי' שסכים חני שמכם שלויצר שהשכמה שזכרת לא שמעו ולא רלו לוחה שעלים ושלין הים שקבל שהשכמה שזכרת לא שמעו ולא רלו לוחה שעלים ושלין הים שקבל שהשכמה שזכרת ועוד שלויק שהוחה שפרנסי ושעסיקי שקבל כשהשכמת שרנסא שלא שחלי זכרה . ועוד שלויק שהוחה שפרנסי ושעסיקי שקבל כשהשכמת שרנסא שלא קבלוה עליהם ולכן לא שחמוה ולא שכריזו עליה שלא שחלי שחכם שהחוה כה שחבדל לעשותה לריות שמלך שקבל שהוה שחלי שחר של שקבלים י"ו על כרחו של שחכם שמזכר כי דבר נלוי ושפורסם הוא לכל בני שתי שקבלוה כי שחכם שמזכר היה דורם בכל יום בבבי ושחנויים שלא יחחלקו בחיין ולא טועיל לו ורגלים לדבר שהוא לוה לבופר לכהוב שהשכמה שזכרת שלא יוכלו להחחלק פעם אחרת ושחם בה ושקבל לא רלו לקבלה ולכן לא שחמוה כי לין ספק שהם היו רולים בה שיהיה שחכם שבחדל להחחיים בה רוב שקבל : ועוד טוענים שזמן שהמה שיה כהוב על שהחק עד שביקב הנייר וגם ניכר שהיו כהיבת יד שהופר וברלה שבזמן שוייף ורלים שלא נחקיים שהחק . ועוד טוענים שבלשון שהשכמה היו מוכן שלא יחחלקו וסה לים מבוונים לחלוק שקבל כי שם לקבוע לסם בית חפלה שחהיה יד כל בים בועלת בו ולא יהיו מגורשים ממנו כשבר שם מגורשים מב"ח זה יורם שמורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם שקבל היוצאים בשלם שטעות שבר טעה ושחלה דע כי לין בשהשכמה זו שום שבם שבמה טעמי חדל כיון שהזמן על שהחק ולא נחקיים שהחק נפסל כל שהשבר לדעת רוב שפוסקים וחפילו לדעת שחומרים לחין למדין מן שהחק חבל שהר שהשבר שבר מ"מ כיון שהם שהות על שהחק כשלין לא לימיר חלוקין בשר רוב שהשכמות שהן טעשה זמן קלר ולוכל לשימר דהוי בהשכמה לחין בה נשן כלל וקי"ל לטעולם היה לשהם מזרות ל' יום שחריכן חבל כל שבועות ושהשכמות שהם לעולם היה לשהן זמן היה בה חלה שזמחק וכשבב במקומו שהה סילקך חלילין בשר רוב שהשכמות וכבר טברה . ושו לחין לך שהשכמה שלא יחמתו בה גדולי שקבל חו לפחות פרנסי שקבל שו כיון לחין בה זולת שהכם שהסדר ושהסופר לינה שהשכמה . ושו שלא כוכר בה לא שרם ולא נדוי ולא שום עונש חלא לשון שהשכמה לבד ושטובריס עליה לא נקרלו טבריניס ולינם שחוייבים חלו שהולחים עמה לקיימה : ושו שהשכם שהוחה כשב שהשכמה שפרנסים ושפרנסים לא חקנו וזה גרלה כי שהכם שדר חוחה ושחמה ושם לא רלו לקיימה . ושו שהשכמה כי שהי קלא לית לה וכיון שלישא שמדבר לה משמע שלא קבלוה . ושו שחזקה על שבר שלינו מוליא דבר שלני מחוקן מפחת ידו ושוא מעיד על עלמו טעבר על שהשכמה שבלוית ח"ו שברי כשב וז"ל לעפ"י שבבר טעשים שהשכמה בכל קבלות יל"ו לחבר פה שלויק רלו לחזקה ולקיימה שבדע הק"ק יל"ו עליהם ועל כל הלוים עליהם ושיה זלת וכו' שלא כדלעיל . ושו"כ לוך נחלק שקבל חלוקה לחשוה ועברו על שהשכמה ושוה שלא כוכר בה לא שרם ולא נדוי ולא שום עונש שלא לבד ושטובריס עליה לא נקרלו טבריניס ולינם שחוייבים שלו שהולחים עמה לקיימה : ושו שהשכם שהוחה כשב שהשכמה שפרנסים ושפרנסים לא חקנו וזה גרלה כי שהכם שדר חוחה ושחמה ושם לא רלו לקיימה . ושו דשהשכמה כי שהי קלא לית לה וכיון לליכא דמדכר לה משמע שלא קבלוה . ושו דחזקה על ח

שעכו"ם מצלם ושמא ילמדנו רבינו אם יתחייב שמעון כשכיר לפרוע לראובן כל הפסדות שעשה עם השכו"ם והפסיד ע"י ראובן לפי' שהיה סוף סיפא שהסירו ממניו קודם עשות עמו חשבון או דילמא נפטר שמעון מהטעה על הפסדות שהפסיד ויבקש מעל שמעון מהחשבון הכתוב עליו כיון שהשכירו שהם ועוד שראובן היה סיפא לפסדא כי הדבר ברור לכל כיון שהוסר מהממוני יעלילו עליו השכו"ם • עוד ילמדנו רבינו אם חייב ראובן לפרוע לשמעון שכירות זמן עשייתו שחשבון לסיומו בטל ממלאכתו ועוד שהיה שמעון מתעסק במלאכה אחרת לראובן ושמעון לא היה לו שום מלאכה כי אם זה שחשבון והיה מעוכב בשבילו בכפר • עוד ילמדנו רבינו שראובן השכיר לו שמעון לעשות לו שתי מלאכות ואחר כך נשתעבד בשמעון בפ' שהשה מלאכות אם יוכל שמעון לחבוע מראובן תוספ המלאכות שהכניס עליו או דילמא יכול לומר ראובן הרי נכנסו לך דורונות ותקונות רב לו מעצ ושהכנתי שהצלית בשכירות אחר שהפסדתי עמך ושתיקה כשודאה דמיא ושמעון טוען היותי טועה בדין לא גליתי לזכך ועוד שהשבתיך בדיני ולא תקפה שכרי ועוד שיש פיזר והפסדות על המלאכות שהם שעשיתי עמך יותר רבינו שיכון אור ואור תדונו כאור נגה טוף ואור על נכון היום תמן :

תשובה אם מהשכ שהוא שהשבתי הממונה עליו לנגנות כל השתקי אחר שהאחר בידי השכו"ם הדין עם ראובן ופורע שמעון וחוזר וגובה מן השכו"ם תשפ"י שהשכירו שהם על שהר מהשג המדיום שכרו וכבר ידעת כי המשג עיקר גדול בדיני ממונות וכ"ש לי הוי דינא דמלכותא הכי • ואם אין אם מהשג ולא דינא דמלכותא כל מה שיודו השכו"ם שהאחר אלים וכן מה שיכפרו מעיקר החוב הכל הוא על ראובן אם לא שיש שם חנוני מפורש כי כל חנוני שבמקום חנותו קיים • אבל מה שתומרים השכו"ם שהיה לשמעון והוא כופר בשם ואומר שהוא עליהם הכל הוא על שמעון ולא דמי לשהיה דחנוני ופועלים שהחנוני נשבע שהוא והפועלים נשבעים אלא שעלו ובאים ונוטלין מבעל הבית דבשלמא שהם שיהם ישראלים והמתים בשבועה מתקנת חכמים אבל הכא היכא יד השו"ם בחלצא ומי למימר ראובן עכו"ם לא מיסתיי לי בשבועה ובכי האי לא תקינו רבנן • ואי"ת בשלמא שהם שיהם בתים לפוטיי מבעל הבית אבל בע"ד בעל הבית בא לפוטיי אלא מן השו"ם והשו"ם מוחזק בקנין כלל דבעל הבית בא לפוטיי אלא מן השו"ם והשו"ם מוחזק על שמעון • ומי לפי' נאמר דשמעון קושטא קאמר שהעלילו עליו השו"ם היכי לפסיד לפסדים אלא נשא ונתן עמהם בעדים או בכתב ידם ואין לך פשיעה גדולה מזו דאי לא תימא הכי יכולים שמעון כל מה שקבל ועשה השו"ם היו עדות בדיוקו ומאלא ראובן מפסיד כל שמעון אלא מאי תיא לך למימר שראובן חובב הם השו"ם והשו"ם מוחזק על שמעון ומה שעשן שמעון שראובן עשה שפסדות היה סיפא שהסירו ממניו כי הוי עשה עמו טובה ומאלמא מצלם רעה מחת טובה כי הוי שכנגם ראובן לעשות הפסדות היו מעלילים עליו יותר לפי שראובן בעל המקום וירלים ממנו • ומה שעשן שראובן רוצה ושוקל היה בידו למחות אם אמת הוא דאחי לעוסק גדול וקרוב שעבר על לא תעמוד על דם רעיך אבל לא בשביל זה חייב לשלם או להפסיד שלו • ומה שעשן שראובן היה סיפא להפסד הוא שהשכירו ממניו לפילו לפי שעתו גרמא בזקין הוא וקי"ל גרמא בזקין פטור וכ"ש שהשבר שפק שמא לפילו אלא היה מעביר חומו עשה היו מעלילים עליו בשוק הזמן • ואו דמאן לימא לן שהיה עלילה דילמא קושטא הוא ולא תועיל שבועת שמעון לבטל תביעת ראובן מעל השו"ם ושם מוחזק על שמעון ודשמיענא • ועוד אני אומר שאפילו היינו דנין דגרמא בזקין חייב הכא בל"ד פטור ראובן שהרי לא נתנוהו להזיק אם שמעון אלא לשומרו ושמוהו להשכיר אם שמעון ולשהים אחר שמקומו טוב ממנו לשעתו לפיזו היה סיפא היה אלא מפני גרמא בזקין של שמעון יפסיד ראובן וכשכבר זה שנפ"י שהוא דבר פשוט לומר שראובן פטור לפי' מדיני שמים : ולענין אם חייב ראובן לפרוע שכירות זמן עשייתו שחשבון אם יש בזה תועלת לראובן כגון לברר עיקר החוב ושם שנשתלחו חייבים חייב ראובן לפרוע שכירות וכגון שאין גבייתו בשתקי מוטל על השמוטה אבל אם גבייתו בשתקי הוא על השמוטה או שחשבון שהחשבון או שהוא לתועלת שמעון לבד אין על ראובן לפרוע שכירות שהחשבון ושם היה שמעון עושה מלאכה אחרת לשמעון ראינן כאלו סוף סוף חזרו ונתן לו • ולענין אחר שכירות לשתי מלאכות

וסיפא עושם לו מלאכות שרצה הלבר ברור אלמי שאפשר ראובן כיון שלא עכב שמעון בחשלם ואמר לא שכרתיו לזה משמע דמיחת ליה בשם שפיי לפרוע לראובן כל הפסדות שעשה עם השכו"ם והפסיד ע"י ראובן לפי' שהיה סוף סיפא שהסירו ממניו קודם עשות עמו חשבון או דילמא נפטר שמעון מהטעה על הפסדות שהפסיד ויבקש מעל שמעון מהחשבון הכתוב עליו כיון שהשכירו שהם ועוד שראובן היה סיפא לפסדא כי הדבר ברור לכל כיון שהוסר מהממוני יעלילו עליו השכו"ם • עוד ילמדנו רבינו אם חייב ראובן לפרוע לשמעון שכירות זמן עשייתו שחשבון לסיומו בטל ממלאכתו ועוד שהיה שמעון מתעסק במלאכה אחרת לראובן ושמעון לא היה לו שום מלאכה כי אם זה שחשבון והיה מעוכב בשבילו בכפר • עוד ילמדנו רבינו שראובן השכיר לו שמעון לעשות לו שתי מלאכות ואחר כך נשתעבד בשמעון בפ' שהשה מלאכות אם יוכל שמעון לחבוע מראובן תוספ המלאכות שהכניס עליו או דילמא יכול לומר ראובן הרי נכנסו לך דורונות ותקונות רב לו מעצ ושהכנתי שהצלית בשכירות אחר שהפסדתי עמך ושתיקה כשודאה דמיא ושמעון טוען היותי טועה בדין לא גליתי לזכך ועוד שהשבתיך בדיני ולא תקפה שכרי ועוד שיש פיזר והפסדות על המלאכות שהם שעשיתי עמך יותר רבינו שיכון אור ואור תדונו כאור נגה טוף ואור על נכון היום תמן :

תשובה אם מהשכ שהוא שהשבתי הממונה עליו לנגנות כל השתקי אחר שהאחר בידי השכו"ם הדין עם ראובן ופורע שמעון וחוזר וגובה מן השכו"ם תשפ"י שהשכירו שהם על שהר מהשג המדיום שכרו וכבר ידעת כי המשג עיקר גדול בדיני ממונות וכ"ש לי הוי דינא דמלכותא הכי • ואם אין אם מהשג ולא דינא דמלכותא כל מה שיודו השכו"ם שהאחר אלים וכן מה שיכפרו מעיקר החוב הכל הוא על ראובן אם לא שיש שם חנוני מפורש כי כל חנוני שבמקומו חנותו קיים • אבל מה שתומרים

ומשמעמע ליה לחיטו פלוגי וכדאמיקמא לסהוא מעשה דשני תלמידי חכמים שהיו בחיים עם לבא יוסי בן שימחי וגו' וסוא סדין לעד אחד כמלמעה סיכא לאמר מת ומקברתיו ע"כ : וכתב בעל מגיד משנה ז"ל וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב פרק י"ג עד אחד חומר וגו' לו שעבע סים סגדול ומת אם אמר קברתיו נאמן ומשמע על פיו ואם לא אמר קברתיו לא תשמע ואם משמע לא ע"כ וכתב בעל מגיד משנה וכמדומה לי שכוונת רבינו ושסלוסות סיא לפרש דעדיין סיא בספק אמר מת וקברתיו אבל בסומר מת וקברתיו לא חיבעיא להו לחיטו דאם אינו דומה וקברתיו קא מיבעיא להו מתי קא דמי בספק דשני ת"ח כגון דאמרי אסיקינסו קמן ואמרי סימנים ושלא בעד אחד כי אמר מת וקברתיו מיישינן דאמת משקר : ת"ל דבעיון בכל גוונא סיא ומיהו כי אמר מת וקברתיו לא מיישינן ליה מהאי עובדי · אבל כי לא אמר מת וקברתיו סוס ליה בעיון ולא תיפשיטא . וזס שכתב רבינו ולא תשמע ואם משמע לא תעלה וכן סוא פוסק בכל הבעיות עכ"ל : ולחיפשר לי לייחב דקים ליה לאמודעה דאך עובדא דשני ת"ח אי סוס סוא דיכלי בהו סימנין ומשום סכי דמי דמסכא לא אפשוט אבל מהאי עובדי דפ"ק דמסרת חיכא לאמשעא בפיר . ומה לא חילטריכי לסימנים . ות"ת לאמתי לא אפשיט לה מהאי עובדי בהדיא · תירץ הרשב"א ז"ל דילמא לא שמיע להו ומכחא גרסינן רבה ומכחא רבה : ת"ל דלחיפשר דהכרוייהו גרסינן רבה ובחר דשמע שברה : ולפוס הלי שיטתא בעיון מרחי לחסוקימהו קמיה ומשמודעינן לאחר : ומה לדימתי וקברתיו וכן כתב הריא"ף ז"ל בהדיא דבעיון דאיכא למאחר וכדכתיב ליעיב לעיל . וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב פי"ג ואם שמע שהוא אחר שסולך שעה ג' ומספה אין מעידין עליו שברי הפאנה ע"כ : אבל אין חילוק לפי שעה זו בין אם רואה שמביאה ללא רואה שמביאה בכל גוונא אחר בדמדי וצריך לומר קברתיו ושעמע דמלמא כיון שראה שסולכיהו סמיס ידע שעבע ואחר שסחמה מת ולפיכך צריך שיאמר קברתיו : סילכך בי"ד דאיכא מרחי לישועא דדילמא לא סיה אם בשעה שסלכיהו סיה כדמשמע לכאורה מתוך לשונו שאחר ואוא אחר דאיתי לסי ת"כ מת ביאשה וקברתיו ומה ללא אמר קברתיו אחמת אסורה · ואפי' לדעת האומרים ללא בעיון קברתיו ולא דאסוקימהו ומזיקו לאחר ס"מ לאוסה שלא רואו שמביאה אבל לאוסה שראו שמביאה בעיון דאסוקימהו קמייהו ומזיקו לאחר : ות"ל הרא"ם ז"ל ויראה שא בבעיון דאסוקימהו קמן ומזיקו לאחר סייגו לאוסה שראו שמביאה משום דאמרי בדמדי דכיון שראו שנפל למים נפל למים בדבר מועט יאמרו שלוו שם שנפלו למים אבל מי שלא ראה שמביאה ומלוו מת ואמר שמכירו בשביעות עין לאודים לאמן ואין מדקדקין עליו וכן פי' ר"י והר"ן שלוי ז"ל וכן כתב סמור סימן י"ז . ובב"ד כיון שהעבו"ם המל"ח סיה בתוך הספינה ורואה שמביאה אחר בדמדי ומשום שכי בעיון דאסוקימהו קמיה ומזיקו לאחר וכיון דלא סוה שכי אחמת אסורה : וכן נדעת הרמב"ן והרשב"א והר"ן וריב"ם ומהילי בשם בעל סהשלמה ז"ל דם"ל דכולה מלתא תליא באסוקימהו קמן ומזיקו לאחר ולא שכי בין ראה שמביאה ללא ראה ולא שיאמר קברתיו מ"מ אחמת אסורה כדמשמע מלשון העזרם שלא ראה אותו שמביאה אלא שכי להו בין ראה שמביאה ללא ראה אותו שמביאה שהשלכיהו סיה וכדאמיקמא לעיל שרי אחר ראה אם לפוס ליכא למאן דאמר שיעמא אית לה הקפא אחמת :

אבל אי אפשר דרך רבותא ז"ל דאמרי ז"ל דאמרי לאים לן למיסדר אאפי דשריוא מסוס עיגונא דאחמת ולאפוקי בזכותו ללא ליפוק מיניה מורכא ושלוסא מדא דאיכו אכשרו אסדוסא דעבדא ואחמת אחרי ואחריתא ואחמו לאכי בעיון לברורי מלתא ולאסוקי אליבא דאלכתא בסייעתא דשמיא וזה כי יש סרבה מן המפרשים והרא"ש מכללם שהוכיחו מן הירושלמי דעד ג' במלחמה לא בעיון מת וקברתיו אלא אפילו אחר מת אחם מסביבון לה לכחחלה ומלמודא דיוצ מסוס בין עד אחד במלחמה ומים אחין לאם שוף וכי סיכי דאחם לא בעיון קברתיו מיס אחין לאם שוף ומי לא בעיון שיאחר קברתיו כיון שהכירו יפה בשביעות עינא גם שהוספות ס"ל דשמכיון שביעות עינא בלאוד שכאבו בפרק שאחה ות"ח היאך מסיאין נכי בני אדם בשבעו בעליהן ע"י שביעות עין בלא שהו סרבה סימנים ושמא אילו בשהשתחה לורם פניהם לאחלו כוותי ולא נאחר אלא אם שמיעו במסיה בפרק בחרא וכן מפרש ר"ח ז"ל לא אאמר אלא אם שמיעו שריא לפי' אחר כמה ימים ע"כ : וכן סיא בפיסקי שהוספות

ז"ל מהר"ר ישראל ז"ל בשבועתו לאמת משמע מדברי שהוספות שהמוכר סוא להחזיר ע"י שביעות עין בלא סימנים סיכא דאמלת גופו אלא ושמעת כאבו משמע דלפי' בלאוסם שרלו שהביעה ע"כ : ולע"ג דכאב לך מסקנת שהר"י דלא שרי לפי' בלאוסם שרלו שהביעה בגופו אלא בלאוסם אלא רלו שהביעה ושכי מוכא בסימן שהר"י ע"כ וגם לפי' דקדקתי כן מדלא כאב העור המוכא · מ"מ אין לנו להניח דברי שהוספות ור"ת שהעידו על המוכא מפני שברת שהר"י וכ"ם שאני אחרון דנריו לקמן בע"ס : וז"ל ומהגו שחיכא להחזיר דמיירי בשכח בעליהן ע"י שברה בשביעות עין בלא סימנים ולפיכך דמיירי בשכח בשלא אמלת אלא אלא גופו אלא ושמעת כאבו משמע דלפי' בלאוסם שרלו שהביעה ע"כ : ולע"ג מסני שביעות עין וכן פי' ר"ת ז"ל ע"כ : וכן כתב רבינו ירוחם וז"ל ומהגו שבשיו להחזיר להשבח כשבעב על ידי שברה בשביעות עין ע"כ : שרי לך כי המוכא שהשוע סוא להחזיר בשיולא בר"ת לע"ג לריכא סימנים ולא אמר קברתיו ולאחר שמח ימים אלא ע"י שברה בשביעות עין לבד שרי ומוכא שהוספות מורה סיא : ולפיכך שאמרו על סירושלמי ולפי' בעניי שבשיו להחזיר אבל אי לפי' בשביעות שהזכרוה לעיל מון מביעת ר"ת דבעי סימנים כי לפי דעתו אין להחזיר לאחר שמח יום · אבל לפי דעת שריא"ף ורמב"ם ז"ל והמוכיחים להריבם דבשיון מרחי מדא דאסוקימהו לאלחר · ומה דלימא וקברתיו · לריך שאמר שהקשו על הרמב"ם ז"ל במלריך בעבו"ם מ"ש שיאמר מת וקברתיו דאיכא למה עובדי הכא דשריף"ף ז"ל בהדיא דמלון שהיכיהו בלא קברתיו קבורה כלל כהסוא דמלון לאיכא כי אמר מת אחת וכן כתב סוא ז"ל בהדיא שפיר סיה דשבו"ם מביאו ואומר אוי לו לפלוני שמת ולא הזכיר שם קבורה וכן קשה מהשובב שהביב ז"ל לעבו והחזיר לפי' שלא הזכירה שבו"ם קבורה כלל ושובדי דאמודעה נמי קשיין מהדדי ואילו בעל מ"מ והר"ן והריב"ם ז"ל דבזמן שאין שבו"ם מזכיר שמו ולא אמרינן דילמא למיתם אחר בדמדי ולפיכך לריך שיאמר קברתיו אבל בזמן שהעבו"ם מכירו ומזכיר שמו אין לריך לומר קברתיו דאי נאו דברי ליה דמיא לא סיה מזכירו בשמו ולא אמר בדמדי ובזה נתיישב דברי הרמב"ם ז"ל ושובדי דאמודעה : סילכך בי"ד כיון שהעבו"ם סיה מכירו יפה ומזכיר שמו וכיוצא בו ומקום דירתו ודאי לא אמר בדמדי ולא סיה צ"ל קברתיו כי שהרה והזכרה עומד במקום הקבורה · ולעניין דמשמע דלא אמקום קמיה דע כי לדעת הרמב"ם ז"ל בעיון מרחי לעניין שלא יוכל להכירו מדא שראה אותו אחר שעה שהשליכתו סיה · ואם דאמרת ודאי אי לא יעיד עליו אבל אם סיה בתוך הספינה או אחר בעה ולא נאמר מעידין עליו · סילכך בי"ד איכא למימר כי בתוך שעה ראה אותו ואח"ל לאחר שעה ודאי לא נאמר כיון שהכירו יפה בשביעות עינא : ולדעת שאר המפרשים דמודו ליה שאם ראתו בתוך שעה מעידין עליו ודייקי לה מדקאמר מלמודא מזיוה בשעתים ולא קאמר לאלחר אבל לאחר שעה פליגי עליה ואמרי דודאי נאפאי ומשמע ומשמע ואוכב שסוא שמעון ואינו שלא ראתו לאוכן אף לפי שעה זו איכא למימר כיון שהעבו"ם סיה בתוך הספינה מודאי דמלמא הכי איכא כי סיוצאים בבעל מיים יאלו ליבבה קודם שמשליך סיה ושם עומדים על שפת סיה לראות מי עולה ומי אינו עולה ואיפשר דלי לאפשיט מעורמיהם ולקחת מה שעליהם ומיד ביאת סכירו וכך היאה כוונתו בשעתו ואוא שאר רבותיו ז"ל שכתבו דאיכא למאי לך מה שהשליכהו סיה ליבבה ת"ל שראה אותו בתוך שעה שעה תשפ"י שלא ראה אותו כשהשליכהו סיה ושמת מתקיים לשון העתום · ות"ת דכתבו שהוספו' והמדקדי וקלא מפרכים לאחר"ת דמקילין בעתום אבל סיינו להגמין אפי' עד ג' או שבת ושמה ואפי' עכו"ם מל"ח אבל בנופה בל עתום לא מקילין וליפיון לה מסוגיא דפרק יש בכור מהירושלמי דכיון דאיכא למימר לא ראה אותו שהשליכהו סיה או בתוך שעה שאין לן למיחל למומרת לריך שאמר שעה שהמפרשים ואפי' לפי דעת שהוספות איכא למימר לא שמתוה אלא שאין לריך להעמיד שהעבו"ם קמן דדייקין עליה היכי ידע הני מלתא לי לסקוה קמיה או לא אם בתוך שעה או לא אבל איכא למימר דליתיה קמן דשייליה אלמא שהכיר אותו יפה בשביעות עין וגדולה מזו כתב הרמב"ם ז"ל פרק בתרא מהלכות גירושין ות"ל אבל איכא דשבו"ם מל"ח שראתו שמת וכו' אין מדקדקין עליו לדעת סיאך יודע עדות זה אם מפי השמועה או מפי הרואים וכו' ולא אמר אלא דקדוקי שאר העדויות

ע"כ . וכ"ם סכת לליסיס קמן דודלי מלוקן לקולע · וכן מסמע מהיסו עובדי דמלמודלם שסבילו נשוסיקן ע"פ עכו"ם מל"ת ולא מקרו לדעת לילך ילפו לדבר · וכן מסמע ג"כ מתשובת סרב ז"ל לדייני עכו שלא דקדקו על העכו"ם לילך ילעשה שיסכיב סיסודי ומעשה דמלחת דכיון שמכילו יפה ולומר שודלי מת סו לא לילך · ת"ל לילא לקרוני לסא דמכירין דלא מקילין בנופש של עדות סיינו כשרלסו קף על פי שיש לס מת לא מקילין לומר שמכילו בעכיעות עינא ועל כיולא בזה נמנעו שלחדוגים לכל כג"ל שלמר שרלסו מת ביבשה וסכילו לחכירין דקולעא קלמר שסכילו יפה . וסו דעשתי דבשיון דלשקוף קמים סייגו מפוש דילמא לחר בדמי ומוסב שהוא רלוקן ולילו לחא שמעון וסא לילא כמש גדולים שלחכו דעכו"ם מל"ת לא לחר בדמי וכן תמלא במדבדי ובסגהות נייסוריות ע"ם . וכיון שהוא בשעת סדחק כלאי סס לשמוך עליסס כדלמיל ת"ל שמעלל בשעת שסכיב כוחבין וכותיים לעפ"י שלין מכילין וכשב עלם רש"י ז"ל שסם לא לחר לא תמלין לזה לא תמלא לחר ע"כ . וסו לשפי' מימת שלא רלה לוחו בשעה שעלה מן סיס והדבר ספק סם רלה לוחו בשוך שעה או לאחר שעה לית לן למיזל לקולא ולמימר דשוך שעה רלה לוחו וסכילו יפה . וכן כשב מור"ם ז"ל בשעה שלין סעיד שעה לאחר ג' ימים לא לחכירין לא מכילו עדוחו כדאמן לין מעידין עליו לאחר ג' ימים לכיון דמעיד בשעה לחכירין דיעד ולאי שאכלו כגון שרלסו מיד וסכילו לו בסיס עם הסוכיים ע"כ . וכשב עלה מוסר"ל ישראל ז"ל לולמל שלין בשר שעה ולא דייקינן בשר שעה אלא בשלין בודלי שעה בלילוח עין ומשוכע שהוא ע"כ . וכן יש לדקדק מלשון סרמב"ם ז"ל שכשב ושם שעה כיבשה לחר שהוסלך מן סיס שעה ל' ונפשה לין מעידין עליו ע"כ מכמע דיעדינן בודלי שעה ל' לין מעידין עליו לבל שם הדבר שפק מעידין עליו . סילכך בג"כ כיון שעשיס לפי חומו שעה שעה לחכירין בחוך שעה סיא וסכל מוכ לולא עיקר לחר כיון שלחר שסכילו יפה לליכן דקולעא קלמר ולין מדקדקין יוכר · וכיון דלוקא כל שכי עצמי · חלא דעכו"ם מל"ת לא לחר בדמי לדעה מקלא פוסקים · וסו דליסיס קמן דשיילים · וסו לליכן מדקדקין בעובוס עכו"ם מל"ת · וסו דמכילו ומוכיר שמו וכיוצ וציל: וסו דלוקא למימר לשסקוסו קמיס : וסו דשליכן לשקל דכחוך שעה רלה חומו : וסו דשויה שעה שלמה · וסו כי שברת שלב שלחה מכיר לא מי שהוא רגיל לילו לשלי לשחר זמן כיון שבופו ומוכחו שלמיס · וסו דמיס שלין לסס סוף לדכשן סוא שדע רלה שעלה לא שלא וכל שפיקא לדכשן שליכן לשקל · וסמכינן כי עעמי למכשר שבר כשיוו שלחשוכים ומשב שבוחו מוכה סיא וכשיכן שלי לשחת לשעוכי וכן נרלה לעניית דעמי :

רצה שאל סחכם כשלם כמ"ר יוסף ן' לב משלוניק של מס שכחבחי בחשובתי על עניין מי שסיס מדבר עמס על עסקי קדושים ולחר לה כרי לח מקודשת ולא לחר לי ולחרתי לשויה מקודשת ולאי ללא גרע מינה לה שחם דקי"ל לשויה מקודשת ולאי כיון שסיס מדבר עמס על עסקי קדושים וכחבחי שם כי זה כעשם נחחדש לגלי שלא בח בשום קונדיס מלוחה לבר בלו משלוניקי וסיה שדבר קלם בשיני שחשם שיזכר ושיקן לוחו בשם שקלה ממני וז"ל ושמיש לגי לף שבלשה גביהו ומוכח שבשלש דבר זה ממנו ולגי כחבחי בפשק זה בשיש ימים וז"ל בפשק לגי לגיך ולגי לגלות מן המעיין בחשובה שהרדכי בשוף גטין וז"ל מלוכע ל' לירע בשחוד לחר סיה מדבר עם יסודים להלוות לה משום על קרס של כסף ופלילה לה קרס ולחר כך לחר לה חרגי להשקדם בו לחמנו לך על כסף קדושין שלי זה בשיני שם פלוני בשק ולחר לה לבם קדושין שלי בשיש מדבר עמס על עסקי קדושים דשל שבת ולחר לה שבת קדושין שלי בשיש מדבר עמס על עסקי קדושים ולאי לגי בשיש מדבר עמס על עסקי קדושין וכו" ולילא לע"ד שיש עשות כופר בזשא שסחכוכם דמס שלחר חרגי להשקדם בו וסכוכיח לבמיש מלא לי כי לילך לשבר ממדבר עמס על עסקי קדושים בשסס לגי ביפרש בשיה רולה לקדשה לעשמו דסוו קדושין מכוס שגי ולשלא כשכוח שוכן קדושין ולגא לחר לי שויין ילים מוכיחות לגא ולאי בשוח בשבש כשיה לשלא בחשבון לגי לשלא בשיש מדבר עמס על עסקי קדושים ולחר לה שבת קדושין ולא לחר לי שיש

רצו **שאלת** ממני אם מברכין לבחשא אבר שולח המלך למלכים במלך מכבודו לבבל ודם וחימתי מברכין :

תשובה דבר זה נשאל מלפני הר"ר אברהם אב ב"ד וסגיב ז"ל כללו של דבר כל מי שהוא חשוב בשולטנותו כמלך ודן ושוגר במשפט ואין מי שמעכב על דבריו מהן לגלוי ומלוי להן כמלך ממש ומברך עליו שהלק מכבודו ושבחו מכבודו . ולעניין חימתי מברכין פעמים ברוך המוכר ז"ל אם זה שרואה עמה פעם שנייה הוא אותו שראה ביום פעם אחרת יש לו קבוע והוא שרואה אותו אחת לשלשים יום שיהא דבר חשוב בעיניו שהוא כמו יש הגדול שחיבו מברך עליו אלא ע"כ רואהו אחת לע' יום שיהא לו דבר חדש ויהיה ברואייתו וכן נמי בשלטונים ומלכים והכותי והגיחור ושלבקן . וכן הסנדרות וסימים והמדברות שאותו במלך בעצמו ראה או הכותי כבר ראהו פעם אחרת תוך ל' יום ויש לנרך לברך אבל שלטון או מלך אחר או כותי או נבר אחר שלא ראהו הוא עצמו תוך ל' יום אפי' ראה ביום ל' מאה מלכים או ק' מכמים או ק' כותיים מברך על כולם שהוא כמו ברקים ורעמים שהם מפסיקים בכל ברק וברק ורעם ורעם הוא דבר בפני עצמו וכן נמי מאותו של בשם וחריות מוסיף וחולך בכל עכ"ל . אבל נריך לדקדק אם הבר של מלכים דומה לשלטונים שהרי אין לו רשות להרוג במשפט אלא במאחר השופט הגדול הממונה מאת המלך יר"ם ות"כ ל"ע שבשירות השופט הגדול יבדך ואלא בשירות שבאשר שהוא הבר ולהרן דבר זה נריך שאדע שים לשם בני מיני משפט אחד שרעי ואחד עורפי והמשפט השרעי הוא מסור לבופש הגדול והוא פוסק הדין והבר מלווה לעשות המשפט והמשפט העורפי שהוא כמו שולחת שעה שהוא מסור לבר המדינה ויכול לשרוב כפי העניני אפי' אלא מן הדין ואלא ידיעת השופט הגדול . ומלחת למד שים דברים שיכול לעשות שבאשה לבדו ואין מי שיעכבו מהן לגלוי ומלוי להן ותעפ"י שים בידי שמלך יר"ם לשמוע לכל אחר יחפון שהרי הוא עבד מעבדיו ס"מ אם שים במדינה שהמלך עומד בה אבל יש שהוא במקום רחוק יאמן לו המלך יר"ם שהרי והמלומות במלכים הרי שים המלך בעצמו ומבדך ברוך שמלך מכבודו הרי לא עסקינן בחותם שלטונים שבאלו מלפני הרב ז"ל שהים המלך יכול לשלחם ואפילו הרי הוא בחברו

ולעניין לברך לשופט לא משחברת כלל שהרי תעפ"י שהוא פוסק הדין מ"מ אין יכול להרוג אלא בשהכתה הבר תעפ"י שבאחבתי כל זה אין דעתי משכחת לברך על השרים הבאים למלכים ולא על בום שר שהרי המלך בשם ומלכות שהרי המלך יר"ם משנה דבריהם מהן לגלוי ומלוי והן ע"י בתבי' ומחתרי' כאשר אנו רואי' בעיניני ולכן הבוב וסיבר הוא לברך בלא שם ומלכות שבזה לא הפסיד בלום שהרי הוא ונהן בשם לשבב"ה שמלך מכבודו לבשר ודם ואותם השלטונים שאלו מלפני הרב סגי' ז"ל שם שולטים בעריסם אין עול מלך עליהם לשום דבריהם מהן לגלוי ומלוי להן . והגרלה לע"ד כתבתי :

רצו **שאלת** ממני מודיעך דעתי למה אין נוהגין לברך זמן על הריח הבוא המתחדש משנה לשנה בגון השמד מיכה והליסמין והלבנרים והורד למהן הר"ל דעיקר טעיעתו לריח ולא למרקחת :

תשובה לא יפה שם עושים אלא רואי לברך עליהם זמן למר משעה ראויים ולמר משעה שהוא מריח בו שהוא זמן שלאחו דומיא דשאר פירות תע"ג דהרואה פרי חברו לאו דוקא פרי ברואי לאכילה אלא ה"ה פרי העשוי להריח כי היכא דאיכא שאלה בפירות שבי נמי שנהג בריח הבוב דמאחי טעמא תקנו ברכה על הריח וה"ה והוא הטעם בברכת זמן דמאי שנא . ול"ל לבל דבר המתחדש מברך זמן אלא נקוט שאי כללא בידך בל דבר שבאחדש נהגו בו ותקנו ברכה על הנאתו מברך עליו זמן . ומעמא היון שנתחדש דבר שעתיד ליהנות בו לבו של אדם שמח בראייתו אדע שהדבר תלוי בשמחה דקי"ל הקונה בלים חדשים נריך לברך זמן ונתנו בו בלל בל שהוא שמח בו אפי' חלוק ואפי' עלים ואם אין שמח בו אפי' בלי חבוב אין מברך עליו הא למדת שהדבר תלוי בשמחת הלב . ות"ש היון דקי"ל דקול ריח ומראה אין בהם משיעה משמע דאין בהם הנאה והיון שאין בו הנאה למה יברך : ל"ק דליתעמיך נם ברכת הנהנין לא יברך אלא מאי אית לן למימר דהא דליתי בהו משיעה משום דליתי בהו משהת אבל הניחא אית בהו דאמרינן על פשוק בל הנשמה תהלל יה : אי זהו דבר שהנשמה נהנית בו הוי אומר זה הריח וכתיב ומקוק הלאר משמע בחדם שהוא מרגיש בעצמו כי קולך ערב בל הני ל"ע דליתי בהו משהת מ"מ סגיית אית בהו ועל הניחן מברכין : וכבר הוכחתי בחבוב חמרת שהם הריח הפוח או ורוד של פרקם מעל היון שהפה מניפו של פרקם . ומה שאמרו אין מוציאין בהן היינו בשמועת קול בלי שיר או שמריח ריח קטרת אחר שעלה הטרתו או שהיה נר של פרקם לפוק והלך לחורו אבל הם לקח בלי שיר של פרקם ונהן בו או הקטרת והריח בו או הפליק מכר של פרקם וכיוצא בדברים הלו שהנאה מניף הפרקם יש בו דין משלם . ות"ש היון דברכת זמן היה בחוב במוב אלא רשות דילמא לא תקנו חוחם אלא על הפירות הרגילים לאכילה לא על הדברים העומדים להריח דמאחי טעמא בתב הרשב"א ז"ל דאין מברכין זמן על הבושר אלא עד שיגמר ספרי לגמרי ל"ק דבושר עיקר נטיעתו לעובדים אבל הני עיקר נטיעתן להריח והם בתהו לאכילה לא נאות אלא להכלים להאחם הריח אינפא מסתברא שזה הנאתם להמשה וזה הנאתם לגוף אלא שקולים הם ויבואו שניהם והרוצה לחלוק עליו הרחיב. ומה שלא הזכירו בהדיא זמן על הריח משום דחד טעמא הוא והדבתיבנא ואני רגיל לברך זמן בשעה שאני נהנה מספרי ותע"ג דבתב הרשב"א ז"ל בחשובה שרחוי לברך בשעה שאני מסתבל בהם ומשמע לי שאם הסתבל בהם ולא נהנה מהם שאינו מ

לו מיגו על היתומים הלא ודאי ממיגין שהרי לשלם כמיגוי מן שהשטן ולמה תהא ליהודה שמא היה מפקיד הכספים או אחד מאחר שהביאו שיכולין ב"ד לשלוח לאפרופוס שמיגוי בשבילם. ואפי' תאמר שעשו ב"ד ועשו שלא כדין שמשון הוא שעל פי ב"ד נתן והשקיד פעור מן חוכסים ואין כאן פשיעה הרי עשה מה שאמרו לו ב"ד והיתומים שם ים לשם עשה על הב"ד יעשו עמשם דין. ולמאי דאתית עלה דשבר ברור מאד כי לשון ממוגה הוא לשון אפרופוס תרגום ירושלמי ועשה פרעה ויפקד פקידים על השדה ימנה אפרופין על הרעה ובניהם פשוטים שם לא היה כדאי לכתוב עליהם שלא לפי שכתבה שם מחכמי שלוניקי מי שרוצה לומר שאין לשון ממוגה מורה אפרופוס ולפי דעתו יאמרך שמשון לפרוש ליתומי רחובן ויעשה דין עם יהודה שם ימלאנו לו יפסיד לו שם ים לו מגו יכבע שהיה יהודה אפרופוס היתומים ויהיה נאמן במגו. ומה ודאי ליתא שלא פעור שמעון לפילו מעשהו כיון שהיו בידו מעשה ב"ד וליכא למימר מיגו:

ש שאלת ממני תודיעך דעתי בגט שכתב בדמיתא לחוליך לשלוחיך ומסר לשליח הולכה וכתב בשטר שליחות כשוגן לכל מאנשי שהמשלח שמתחלה ג' פנים לו זכר בשטר השליחות כלל שלא על פה ושליח הוא לחיים של המשלח המתגרשת ויש לחוש שמא יתגנו לו שלא תגלי כלשון כתוב בשטר השליחות ותשלח בו ומשלחו בניה ממזרים מה תקנה יעשו לזה:

תשובה ולאי מעות היה כי היה לריך לכתוב שתגלי בשטר השליחות לכל היון שלא נכתב ליה לן בה ויש תקנה שיאמר השליח שתגלי עמה בפיהו ויכתבו מעשה ב"ד לחורי בשטר השליחות כשלמו לוך השליחות הנכתב מעבר שלו סודר השליח הנ' פניה על תגלי כך וכך לעפ"י שלא נכתב בשטר השליחות ושמעת ליכא למיחש למידי שלעפ"י שירלום השליח לתת לה גט שלא תגלי ב"ד לשר יכתן שגט בפניהם לא יניחוהו לעשות כן היון שירלו מה שכתוב בשחורי השטר. ולשמא יגוז ליכא למיחש שיגוז גם בשטר השליחות. ולשמא יתמוך ליכא למיחש נמי דמרתא שמא יאמרו לו ב"ד מה היה כתוב בשחורי שטר השליחות זה וע"י כך יפסלו שטר השליחות. ולשמא יעתיק שטר השליחות ולא יעתיק מה שחורי שלך ליכא למיחש שהעדים לשטר יעתיקו השטר לו יהרגו להעתיק שלא שכל לו לא יעתיקו כלל ולרשיעי לא חיישינן. סילקך שם יכתבו מעשה ב"ד לחורי השטר אין כאן חיישינן לזה כלל:

שוב שלאחי את השליח נוסח שתגלי ואמר לך אמר לי שבעל אין גט זה לשאחי שתגלי שלא תבוא בתוך ג' פנים לו יהיה גט ואם לא תבוא בתוך ג' פנים יהיה גט כמלא ליכא משפט גדולה לכיון דסוף לו קודם לכן שתגלי בעל ושמעשה קיים ושיפשר שהשפט מיד ולילמא שבעל אמר שתגלי כשפשעו ושלוחא הוא דעוים ומשלחו ניים ממזרים ולפיכך לריך לשלוח למקום שנכתב שגט שיכתבו נוסח שתגלי שאמר שבעל ועל פיו נעשה. וסלולי"כ:

שא שאלה מי שהיה עסיר ושבע שלא ילך בשמורה למקום פלוני ונשבעה שם פומחין לו בעניות מי שוי גולל או לא:

תשובה לשיטי שכם שרשב"ד ז"ל דפומחין בעניות ולא שוי גולל לפי שבעניות מלוים ושכי שיטת בירושלמי בפלוגתא דר"ש וכ"ש בזמנים שלנו שברוים בלאי מלוי ופשרים' בדומק ובני אדם שלוחים ודנים שפומחין לו ומתירין לו שבועתו לכל שם שיהא שבועתו על דעת רבים אין מתירין לו שלא נדבר מלוה ולכתב להברוח שיהא מלוה שיתירו בשבילה נדר שבועה על דעת רבים וכ"ש לדעת השומרים ללאו בכל מלוה מתירין נדר שבועה על דעת רבים שלא נדעת השומרים לא ניחא להו:

ולענין ד' מיני נדרים שבועיים במשנה שכם נדרי שבאי נדרי זירוזין נדרי שגגות ונדרי תוכפין אפי' נדר לוהם על דעת רבים אין לריכין שהרב כלל שכך תמרו נדר שבועה על דעת רבים אין לו ספרה בכל אלו שבועיים במלוה היהא לריכין שהרב ובדוק הוא. ואע"ג דכתב ר"ם שלא נקרע יוצא לנדר שרשות שלא בזיונא למייל בכל שם יוצא להברוח לא נקרע נדר שרשות. לא קשיא דר"ם נוסיף היא דלמד שאין מתירין נדר שבועה ע"ל רבים במקום מלוה שלא כי שך דמקרי דרבי. ואפי' לדעת שאר שפוסקים דמשום מלוה אחרת נמי מתירים ויסברו ג"כ שמי שיוצא להברוח לא נקרע נדר שרשות ר"מ לא נקרע מלוה ממש להתיר בשבילה נדר שבועה על דעת רבים שלא

לשאין שמותר לשלח מזון לאדון או לשפליג בים ע"ם ויוצא בזה שלא נקרע זה דבר של רשות ורבים מלקו על ר"ם בזה ושהרשב"ם לעניות דשאי כתבתי:

שב שאלת ממני תודיעך דעתי בלוקן שמכר בית לשמעון ומשלח בו מום שאם מוכר לי לא היון לליש לשו לקרקעות ביוקר מקח שלא תגלי דמיו כדלתיתא בירושלמי ואח"ל שים בו מעשה מום לריכ לקרע מום ובאיזה מקום יהיה המום:

תשובה כבר נשאלתי על כיולא בזה ושעליתי כי ולאי יש בקרקעות מעשה מום ולדרכה שפי קפדו ליהני במום שקרקעות יותר משאר דברים וברור הוא: ומה שאמרו אין לוקחה בקרקעות הוא משום דקרע קאמר לו קנה מיד עמיקך לל תוכו היש לאם לאחיו יגלו קרקעות שאין נקנין מיד ליד ומ"מ שיערו מכמים דעל כלי למיסה מחיל ליהיש כי היכי לליטוי ליה לאחיה נאלה שפי לא מחלי לאבל במום לין לדם מוחל לחבו:

ולענין מה נקרע מוס כגון מילוות לו שיש לאדם שטמים על הבית או כוחל רשות ויוצא בדברים אלו שדרך בני אדם להקפיד עליהם הוי מום ומ"מ לא במום הזה הוא במקום שהבכים שיוצא יכול לרחוחו ויש עדים שהבכים הקונה לאוך הבית משקה שרחה לוחו מום ומחל לוחו לבל לא הוא במקום שאיפשר שיבכם ויגל לבית ולא ירחה לא במום הרי זה מוכר: וכן שעלתי בחותם שטובה ושוב לאיתי כן בשטובה להר"י יהוסף ן' מג"ם ז"ל.

עוד שעלתי שאם היה במום במקום שאר בתים שאי חייפשר לרחות לוחו אלא ע"י חור שכר אין דרך בני אדם לבדוק שבתים לאוך שבשום אלא בשעת בדיקת הממן. ואם יאמר המוכר אני לשקן שמומין דבר זה נשאל מלפני הרב הגי' ז"ל אם שמומין היש בגוף שבתים בגון לחת שמים העוברת בירושם או שיש בשם לאדם אחר שמשים עליהן שאיפין קיימין ויקנן לבל אם שם בגוף שקרקע בגון שהרחה כוחל שלא ומלא רשוע לו כוחל שהרחה של סיד ומלא של עיט שלריך לשחור ולאדם פיש מדשום שהו לבאן ושאליפין בעלן כדאמרינן לעניין שבדל שבשלו שהיש מהרסיותיו ושקנו משום דפיש מדשום בהו לבאן וכדאמרינן שלבה שלא רופא ורפא לוחה היש מקודשת ע"ל. וכן אני לומר שאם יש עליש ערעור שהוא שקדם לעכו"ם אין לך מום גדול מזה ואפי' שיאמר אני לפיים אם שהרעריס מי למימר שמחר יקומו אחריס ואשילו שיאמר אני לאחדש לך שבשב שהם שהרי שקייים בשרכוחותיהם אפ"ש מלי למימר שמחר יקומו אחריס לעתיד ואפי' שלא יעלה בידם מ"מ לפסיד מעות כאשר הוא משוטים בכל פעם: סילקך אין לך מום גדול מזה ואוזר ואפי' יאמר אני לקבל עלי כל מה שמפסיד מלי למימר לא ניחא למיקם בי דינא ודיינא ואוזר והשראם לע"ד כתבתי:

שג שאלת ממני תודיעך דעתי בחורין שהמלוים ביוך שעוף אחר שהשבעל אם שם מוחרים או אסורים:

תשובה אם לא שהך אם הוא שוורידין בשעת שחיטה שלבר ברור שהם שהוא אסורים ולריך לאחעם ולנקר לוחם ושאחר שבעל שם' וכן כתב הרא"ם ז"ל. אבל אם שהך אם הוא שוורידין בשעת שחיטה וגם עקר אם שהומין שבאומר בהא ליכא פלוגתא אם מותר לבעל אם שעוף שלא או לא שרבינו אפרים ז"ל כתב שאין לבעל אם שעוף שלא שעפ"י שהוא אם שוורידין על שיהאחו אבר אבר ויסיר כל שגידין שים בשם ם. ום מי שהחיר לבעל לבהמלה היון שהוא שוורידין וכן נסגו. ואפילו רבינו אפרים מודה דבדיעבד לא נאסר שעוף וכן אני לומר לדעת שהחירין שהם שלא אח"כ חומים מלאים שם שהם לאורין בהליכה שאנו רואים בעין שלא יצא לוחו שהם שבהן שהרך שוורידין ומ"ם אין לאוך שעוף ולא שהבעל שהרי אין שהם שבהן שפעשה וכ"ש אם יש ם' לבעלו לבל שגידין בעלמן לאורין וכן כתב שרב אב"ד ז"ל וז"ל ודע כי לא מלאתי בשם רואים לשחיר ע"כ. וא"כ יש שמים גדולה אין אין שעולם מהרין בזה ולא רלינו מי שנאחז אם שעוף נאחים וכל שהבמים לא רלינו שמיחו בשם ולא זו בלבד אלא שאין מדקדקין אם שהבאו שוורידין בשעת שחיטה שאז שהם שם ויוצא לו לא. ולריכין לנו לשעת על שם שמכו. וי"ל לשמכו על דעת שרמב"ם ז"ל אלא שחיכך שוורידין כלל משום שם"ל אלא קי"ל כר' יהודה לאמר שר

שיטעום מה טוריזין הלא בסתם משנה וכן כתב בהדיא בפירוש המשנה
וכן פסקה כר' יהודה והמרינן עלה אמר רב תשדא לה לכל אמר רבי
יהודה הלא בשוה הוחיל ושלחו כולו בחתם משמע דלרבנן לא שנא שוה
לא שנא בסתם אין לריכין לפלוגי נקיטה בסתם משום : ותע"ג דלמרינן
פ"ק דבכורות דף ל"ב ר' יהושע לגבי' מזהרו טוריזין כר' יהודה מדם
חכירות היא דאי מדינא ס"ל למימר פסקה כר' יהודה ולא דמי' בסתמא
דלא מיתמר עלה מידי בדוכתא משום מימרא כי האי דלא בירידא ולפי
שיטתו יכולו פסוניות שבפרק גיד הנשה כשיטתו שלא מזהירו זה מדין
כלל משום לגבינן הלכתא לא מהני לן מידי · ואפי' לדעת הריא"ף ז"ל
ומהר' הפוסקים דפסקו כר' יהודה סתמו לסתם לכל שבחי הוי זריזין
סתם ואין מוליאין מעות מתחת ידם עד שיתחתו טוריזין וכן רגילו
עושים תנוך · עוד סתמו לסתם אחין המושלין בשורים משום דם הלא
חושי בלב ומושי מעוך ומושי הלחי התחתון שבידי הלשון וכן המושלין
בדקין סתם בחוך הלב · ותע"ג דלא מנו במשנה הלא מרי משום דמת
דידה ודלועה מ"מ כיון דכל היי סמיכי לביה המחשה לריכי תחיכה
ומליחה סילקך דידה ליכא למיחש שהרי חוחכין הלחם בכוף בשוף ודרך
שם יולא הדם ע"י מליחה וכן דלועה מכל שהר המושלין המולחים בשוף
הכשהה והשוף אין בהן משום דם ואפי' שהלחה שהם מולחים דם
אחר הביכול אין זה דם הלא מתקבץ ליר לו בומן על אותם המושלין
ומתפשך לגודם דם כפי הכיכה בים קטנו והכן זה שהוא טעם נכון
לקיים דברי רז"ל דאמרו מחשב חושי בחושה הלחה משום תרבא
ואבי משום דמת דידה ודלועה משום דמת ואמו רואין כאלו המושלין

סתם וחצב המלוה שמשכונות של עכו"ם הם ולקוחך העכו"ם היה לוה כי לא חצב לוותו שילוה ממנו כרבית לקוחך עלמו ויעבור על תרי לחיין וכיון שלא פירש לו דבר לא שייך למימר לדבריך הרשכוניס הני מלמין והמלוה הוא שמשעה את עלמו שאל היכא דאמר לו בהדיא לקוחך העכו"ם הני לוה מני למימר ליה לדבריך הרשכוניס הני מלמין · והוי יודע שאפילו יהיה הרשב"ץ מוקף אין לנו לסמוך עליו כזה מדת שהדור פרוץ מאד כזה וכיוצא בו ויש לנו לעשות גדר : ועו הכרמ"ם ז"ל וכתב גדולי עולם שהזכיר המרדכי בשלי שבירת שליל ושליהם יש לסמוך וכל שכן כי לפי דעתי אין הרשב"ץ מוקף כאשר כתבתי לעיל · והגל"ד כתבתי :

שו שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שאמר בפני עדים שמייב לשמעון מאה ולא היה בדרך הודאה ממש כגון שלא אמר אתם עדי וכשתבעו שמעון בפני בית דין אמר לא היו דבריס מעולם ובאו עדים שהודה לו בפניהם והוא ושמן הודתי ופרעתי אם חוזק בפרן לחותו ממון ואין נאמן בשבועה או לא הוזק בפרן :

תשובה אם באו עדים שהודה בפניהם הודאה גמורה שלא היה יכול לשעון מכשה הייתי בך הדבר ברור שהוזק בפרן לחותו ממון ואין שלנוך שלא בשבאו עדים ואמרו שלא היה בדרך הודאה שלא שאמר אתם עדי יש לפלוני בידי אלא הוא בעי הוא עיון מכשה אני בך וכיון דעיקר הטענה היה דבריס של הכל אי אפשר לבידי לה או לא : גרסינן בפרק זה בורר עלה דמתניתין כיצד בודקין את העדים וכו' ואומרים לו היאך אתה יודע שזה חייב לזה אם אמר הוא אמר לו שאני חייב לו אין פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר בפניו הודה לו ואמר עלה אבי לא שנו אלא דאמר מכשה אני בך אבל אמר לא היו דבריס מעולם הוזק בפרן · אמר רב פפא בריס דרב אחא בר אלא סבי אמרין מכמיה דרבא כל מילי דבלי לא בידי אינשי · וכתב עלה רש"י ז"ל הואיל והודה הודאה דבלי רוח היו שהשתא בו לא בלי אינשי אינשי ואכתי אותה הודאה הודה עכ"ל · הרי לך שכל שעשה אינשי לעשות עליה מכשה אני בך אינה הוזק בפרן בשלילה בידי כיון שאם דברי רוח לא זכר אותה ולפיכך אמר לא היו דבריס מעולם כיון שעיקר ההודאה לא מחייבתו אלא"י שהיא אמת בפי דבריו האחרונים מ"מ לא היתה הודאה הנשבה הואיל ואינה מחייבת ממון ולפיכך לא זכר אותה ולכך לא הוזק בפרן · וכן ראיתי בשם בשם רבינו דוד תלמודו של הרמב"ן ז"ל ולא עוד אלא שפיו אמר פרעתי אמר ההודאה נאמן אף על גב דהשתא לא הוי מלתא דבלי כיון שהוא אומר שאחר כך פרעו מ"מ השעה בעלמא היא מלתא דבלי שלא היה מחייב עליה ואינה כדאי שיהיה מוזק בפרן עליה וכיוצא דקאמר תלמודא בפשטא שלא הוזק בפרן עד כאן לשונו · כללא דמלתא כל הודאה שאינה מחייבת ממון אין בפירושה כלום ומשביעין אותו שבועת היסת על טענתו האחרונה וסגל"ד כתבתי :

שז שאלה יודעו רבינו לחובן ושמעון קנו שמורה מעכו"ם בהקפה וכתב שטר המכר על שניהם בשוה בעדי חתימתם והיה לחובן עורה בשמורה בעת הקנין והולך ללכת למקום אחר בחוכם והניח במקומו שטר מכרה ומכייה והשכירות עליו ואת בידיעת שמעון שותפו והוא עשה כל השירות שליפקד ובעת שהולכה למכירה אחליף שמעון משמורה בשמורה אחרת שיודע מה עיבה של שמורת החליפין ועשה רושם לחובן לקחת משמורה הראשונה אשר יודע עיבה כנגד מה שהחליף שמעון ושמעון מעבב על ידו בחומרו תקח ממה שהחליפתי יורנו רבינו אם יש רשות לשמעון להחליף בלא רשות לחובן וידיעתו או אם יקח שמעון חלק המגיע לו בשר מה שעשה כל ככר מהשלמת עשה משמורה הראשונה :

תשובה השותפות קיים ויד לחובן על השליומה אם ירלה יקח חלקו מהחליפין ואם ירלה יקח משמורה הראשונה כנגד מה שלקח שמעון לעוך חליפין משקל בשקל או מדה במדה אם הוא דבר השעוי ליעשך ואם לא נשאר משמורה הראשונה מחלק שמעון כלום נותן לו דמים כפי מה שהיה שוה בשעת החליפין ואפילו אם היה דרך השמורה הראשונה ליוקר בחליפין מ"מ היה שמעון שהחליף בדבר שאין שוותו יודעה לכל ואפילו היה יודעה למקלה הרי הוא יודעה לרחובן והיה לו להודיעו ומ"מ אם הודיעו ובמלם ומחלים במה

שעשה מה שעשה עשוי ופעור מלשלם אם יש הפסד בחליפין · וכל זה הוא בזמן שבמעון מודה בשותפות ולא מפני שהניח רבר מסרת במקומו ונתבטל השותפות הואיל והוא בידיעת שמעון : אבל אם אין שמעון מודה בשותפות אלא שאומר אני לבד קניתי ואפ"פ שנכתב שטר המכר על שניהם לא היה אלא ערב בעלמא · ואפילו אם היה כתוב בשטר כל ערכאותיהם אפילו שותפים לא ידעתי במה נשתעבדו זה לזה אם בקנין הרי לא היה אם קנין ואפי' שנאמר שכל מ' מכם זכה במחליפין משמורה זו הרי היה כאלו ואמר כך ערבו החלקים והוי כשנים שהטילו לכיס מ"מ מי מעיד על כל זה ערכאותיהם וכבר ידעת השטרות שבערכאותיהם מלשון סרמב"ם ז"ל ומיהו אם מנכס המדינה להשתתף בשטרות הטולות בערכאותיהם הכל כמנהג המדינה : דבדיני ממונות במנהג עיקר גדול והולכין אחריו לפילו כעד הפלכה :

שוב נתבדר שהודה רחובן בשותפות אלא בשעת שאמר לו אם תביא חלקך כדמי השמורה יש לך שותפות ואם לא תביא המעות ביום פלוני אין לך שותפות ושמעון מודה שכך אמר לו וכך התנה עמו אבל לא היו אלא דברים בעלמא בלא קנין ועדים · גם זה הדין עם רחובן כיון שכל השמורה היא תחת ידו וחזקתו למחילת השותפות לא היה צריך קנין דקי"ל במחילה אינה צריכה קנין לא יהיה אלא שהיה לו על רחובן חוב ואחלו הרי הוא מחול בלא קנין · ואי משום לישנא שהדי לא חיברי שהדי אלא לשקרי וכיון שהוא מודה שכך התנה עמו אלא שאם לא יביא חלקו במעות לא יהיה לו חלק בשמורה ולא קיים תנאו הרי מחל · עוד עשן שמעון שבשמורה לקחו לוקח בשתנה ולא היה ממוייב להביא חלקו במעות עד ביניע זמן הפרעון דכיון שלא היה ממוייב מן הדין לא חשיב לקיים התנאי שלא היה חייב בו לפילו שיודה רחובן שכך היה הדין עמו דתנע"ג דקי"ל כל דאי לאסמכתא היא ואסמכתא לא קניא ס"מ לאפוקי ממונא אבל לוקוחמי ממונא קניא והכא דאמר לו אם לא תביא לך המעות מחול לך השותפות הרי הוא מחול . וכן דעת הרמב"ם ז"ל ורוב הפוסקים וז"ל פי"ח מהלכות מכירה לפיכך הנותן ערבון לחבירו ואמר לו אם אחזור בי ערבוני ממול לך והלה אומר אם אני חוזר בי אפסול לך ערבונך אם חזר בו הלוקח קנה זה הערבון שהרי הוא אחת ידו ואם חזר בו המוכר אין מחייבין אותו לכפול הערבון אלא הוא אחמכתא היא ואחמכתא לא קניא ע"כ · ואפ"י שהרא"ש ז"ל הולך מ"מ כדעת הרב ז"ל יש לנו לפסוק וכיון שרחובן מוזק הוא מחייב · כללא דמלתא כל המחייב עלמו בדבר שלא היה חייב בלא קנין בלבון דאי אם הוא לקנות לא קנה ואם הוא למחול הוא מחול · מחילה · הגלד"ב :

שח שאלת ממני תודיעך דעתי בשאי קרא לאת תעשה על רב ודרשינן היא לא תעשה על רב דהייגו סמופלא שבדייגים וקניא עובא וכי אחד מן שנשדרין שרשה את שמופלא עושה בדין ומזכה או מחייב לא יכול לאחוק עליו ולא עוד אלא שאם אחק עליו עובר בלאו ואת כתיב מדבר שקר תרחק :

תשובה אין לחזרה זו של הקנין שלא יאחוק על הגדול בדין אלא עיקר השורה היא על הגדול שלא יאמיל ויאמר דעתו אחלה כי אמת יפתח בחובת הבדון ואחר דייני שנשדרין הקטנים ממנו לכבוד המופלא שבב"ד שפתח לחיוב לא יוכלו לאחוק עליו אחלה כי אמת רלונם לשפך בזכות הבדון לפיכך יאמילו מן שלד כי אמת לאחר שישמע המופלא טענות הראשונים אשר טענו לזכות שבדון יאחוז ויפך בזכותו אפ"י שבאחלה שיהם כוונתו לחובה מיהו אם רלה הקנין לאחוק ולטעון על כרב הראשון בידו · ושיעור שכתוב כך הוא לא אחמיל לדבר כי אמת לא יעשה על רב ואפילו אחמיב שלא כדין והשורה היא על הגדול ודוק ואחכה · וכן כתבו בשם רבינו דוד ז"ל תלמידו של הרמב"ן ז"ל : ואי"ת דהא אחן בדיני ממונות אחמילין מן הגדול ולפי זה לריכין אנו לומר דשכח בדיני נפשות לייני והלא קרא לייני בדיני ממונות נמי דכתיב לנטות דבעינן ב"ד ומסה לפילו בדיני ממונות לאחן דאין ליה שכי ברים שנשדרין · וי"ל דקרא לייני בין בדיני נפשות בין בדיני ממונות אבל שך דרשא שלא תעשה על רב לא לייני שלא בדיני נפשות משום דבעינן ושפטו שעדה ושלילו שעדה · ג"ל דכתיב על רב וקריון על ריב ושפט ריב הוי דיני נפשות · ואיכא אחת דס"ל דכולי קרא בדיני נפשות דבעינן בשו ב"ד ומסה אבל בדיני ממונות לא בעינן ב"ד ומסה וסגל"ד כתבתי :

שם שאלה מצלוניק · בחסה שנשתה לרחובן ולא נתרצית ליכנס לו עד שנשבעו לחיות על רחובן שהם מ"ו יומות בלא זרע שיחללו לה בכך היו נותנין בחופה במקום ובכלל הסכומה שילך היכם למקום היכמה לחלוץ לה בפחות ג' חדשים למיתתו : ומת רחובן בלא בנים והלך שמעון לחיות למקום היכמה ואמר לה הריני בחתי לקיים המוטל עלי והיכמה חמרה בקרוב מזה המקום ים מדינה גדולה וכה חכמים הרבה שלך לצפת לסלוניק והיכם לומר כבר בחתי לכתן למקום שסייתי מחוייב חיני רוצה להטריח את עצמי יותר כיון שים כתן קטל ובעלי מורה והיא הלכה לה לסלוניק ועברו כ"ג חדשים והוא מובטח לחזור לחלוץ כפי שבועתו והוא אין רוצה חלא לייבם להקים לאחיו שם על שחלמו ומתן לה שתי טענות ואומר כי בשעת מיתת אחיו ספיירו בו שיגרש לה תשתה ולא רצה חלא שיעשו מה שהוא רצוי מן הדין והוא מתחלה לא נשבע חלא בתנאי שזה רצון אחיו חלא יכול כיון שבתה שתין רצון אחיו חלא בתקיימם תשתו הוי שבועה בטעות : עוד טען שכבר עשה מה שמוטל עליו ועל כתוב ג' חדשים והיא הלכה לה וכיון שעברו כ"ג חדשים שהוא פעור מן השבועה ורוצה לייבם :

תשובה הדבר ידוע לחיכא פלוגתא דתנאי ואמוראי וכהוותא קמאי ובתראי ובתראי דבתראי אי נמוח חליצה קודמת או מצות ייבום ואפי' בזמן הזה חיכא כמה אחרי דסיגיו לחלוץ ולא לייבם ומעשה היה בקנדיא ושאלו שם דמוח חליצה קודמת ושאלו חת פי וסוכחתי ברחיות ברורות וחזקות דמצות ייבום קודמת ות"ת הבו דלא לוסיף עלה שיהיה השבועה לחלוץ נכבע לבעל חת השוח כי כמו שזו מצוה מצוה סילכך חלה השבועה על היכם וכופין חותו לחלוץ שהרי חינו יכול לייבם דמילחא עובר על שבועתו ומה שטענו שהיתה שבועה בטעות לחו כלום הוח מכמה טעמי חדא שכיון שהשבועה היתה לחועלת שהשה שלא חהיה זקוקה ליבום לח חני למימר שבועה בטעות היתה דהי לח חימת הכי כל השבע לחביריו לפרוע יטעון שבועה בטעות היתה דלא חמרינן שבועה בטעות חינה שבועה חלא בשבועת ביטוי · ות"ל השבע לחביריו לפרוע לו כך וכך ונמלא שלא היה חייב לו כלום חבל בי"ד שלא רשתה שתהא ליבמה לו חלא על תנחי זה הדבר ברור שתין יכול לטעון טענת טעות · ותו שתין חני רוצה בכתן טעות כלל חפי' לדעתי דילמח בשעה שהשה חותה היה סובר כדעת השומרים מלות חליכה קודמת ותח"כ חזר בו ואמר מלות ייבום קודם ותין בכתן טעות דכשעה שהשבע שפיר נשבע לחלוץ שכן היתה כוונת תחיו ותפילו היה חומר בחייו בהדיח חיני רוצה שיחלוץ חלא בייבם תין שומעין לו : ותו דתין חני רוצה כדבריו חזרה כלל הוח לח רצה לגרש חלא בייבום לה מה שרחוי לה הדין ושדין הוח שיקיים שבועתו ויחלוץ לה · ותו דתפילו לח היתה השבועה לחועלת השה ולדעתה חלא שבועת ביטוי ותין יכול לבטלה דכתב הרשב"ח ז"ל בחשובה סימן תרי"ד מי שנשבע לעבור על דברי סופרים תן בקיומן הן בביטולן שבועת ביטוי חלה עליו ות"ע דתני כתבתי בחשובה שהיה הריעב"ח ז"ל שתין שבועה חלה לבטל דברי סופרים בקום עשה והכתתי כמה רחיות לזה מ"מ בי"ד כ"ע מודו דחלה שבועה דתין כתן מלוה מדברי סופרים לייבם יותר מלחלוץ שהרי לח חמרו חלא חלות יכול מלוה מדברי סופרים ליבם יותר מלחלוץ כיון שהוח בבב ולא חעשה חלה שבועה לכ"ע : ות"ת הרי כתב הרמב"ם ז"ל שהשבע להעשות בשעת ביטוי כבר תרגמה הריעב"ח ז"ל דס"ל לרב דחסור להעשות בבבח מן הסתם הוח והכי"ת רחיה ע"ש חלא דמכוח שהי עיקמת לחודיה היה ליפטר לגמרי לו ע"י פתח ותרעה חבל כיון שבשבועה היה לחועלת חשה תין מתירין לו חלא מדעתה ותפילו הם עברו ושתירוהו שלא מדעתה חיכא פלוגתא הם מוסר חו לא · ודעתי הוא שחינו מוסר וכבר כתבתי על זה בחשובה תחרת דכלתת היכא דעשה עמו טובה לבד כגון משה עם יתרו חו לדקיטו עם זבוכדנצר חיכא דרבה דממונא חלא שבועה בלבד בעלמא ניחא דהם החירוהו בדיעבד מוסר חבל מי שלוה מחבירו מעות ולא רצה לפלוותו עד שנשבע לו לפרוע לזמן פלוני ילך חלא ג' פרסות ויחזיר בשבועתו ומלא זה מפסיד ותשה טועה דלא בפני ב"ד ואע"פ שהשבועה שתין הבאה חני לומר דתשלו השולקים יודו · חלא שריב"ם ז"ל מתשובתו שתין קפ"ו משמע דמשנשבר הוא הדבר וב"ד תפילו עברו והחירוהו חינו מוסר ומשמע דמשנשבר הוא הדבר חיה לה לעבדא דגופא להיות

שי שאל ממני הסופר המהיר החכם כה"ר נתן הם שלא כסדרן פוסל גם במזוזה כמו שפוסל בתפילין חו דלמא לם"ת דמו

דלא פסיל נסו שלא כסדרן :

תשובה כתיב וסיו סדברים חללה בסוייתן יסו שלא יכתבם שלא כסדרן ומדוייסו תפילין ומזוזה כתיבן בסתי קרא דכתיב וקשרתם לחות על ידיך וסיו וגו' וכתבתם על מזוזות ביתך וכשעריך וכן דקדקתי מלשון סרמב"ם ז"ל שכתב פ"ח מסלכות תפילין וז"ל וכשחר החיבום הם שכת כותב מקלת מהיכה בסיעה ומקלתה למעלה בד"ת בם"ת חבל במזוזה ותפילין חין מוליו בסם תפילו חות ת' חלא הם שכת תפילו חות ת' גוזו מה שכתב וכותב סהרמ"ם ע"כ : ותי חמרת בשלמח בעינן כסדרן סיינו דלא משכחת לה מהכתא כלל חלא חי חמרת לה בעינן כסדרן הם חיים ליה מהכתא שפיר ביגדור סהיכה כולה חו שתי חיבות ויכתוב כהיכה דקה מעט ויכנים סחות סחסרה חלמת בעינן כסדרן ותחר כך רחיתי בכרמה שכתב חין מוליו בהן תפילו חות ת' בירושלמי דמילה מפרש סטעם משום דהוי חלא כסדרן ומתרינן כתבן חלא כסדרן יגזו ותינו מחלק בין פרסיות בין תיבות לחותיות ע"כ · וכדי זה כמו שכתבנו ממש ותם תשלל למה בם"ת דלים ביה קדושה עפי לא בעינן כסדרן ומכתרינן ביה סתלייה · וי"ל דלא"ב לא חמלת ם"ת בסר לעולם תכל תפילין ומזוזה לייבי דזוטר כותב תחריני וזה כדור ומעתה כל מקום שחמלת בדברי פוסק חו מפרש לטון מתקן בתפילין ומזוזה כך פירושו יהיה תם עדיין לא כתב מה בלפיו תבל תם כתב תין לו תקנה חלא תם כן יגרוע כל מה שכתב ויחזור ויכתוב הכל כסדרן · וז"ל הטור מלוסה יקח עור חחד ויש בו לכתוב שתי שיש תם שתי ויכתבם זה תחר זה ותם שיהה והקדים ויה לשתי עשה פסולה ע"כ · וכ"ל דלכתחלה נקט כי תפילו ביהה בפרסיות חע"ג דכל פרשה עין בפני עלמו הוא תפ"ה פסול וכ"ש תם היה בתיבותים חו בחותיותים שהרי שתחה טעין · והכרתה לע"ד כתבתי :

שיא שאלת ממני תודיעך דעתי על מה שמכו בימות השתה בתלי היום ותין קוברין חותו עד תני סלילה ותמרו קלת משכילים כי דבר זה תסור משום דכתיב לה תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוח ותמרינן כל המלין לח מתו עובר בלאו זה ותם סלינו לכבודו מותר וח"כ היכא דליכא משום כבוד השתה ניחא תבל היכא דעבדא לגופא להיום

תשובה דע כי כל ליגה שתמורה בתורה ביום חלה כל לילה

בלילה דכמיב לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר וקרא לייתי בשכיר יום דנופב כל הלילה עד הבקר ואם פירש במאי הלילה או בשני בלילי הלילה היינו עובר עד הבקר · וקרא דביומו תתן שכרו בשכיר לילה בעובר כל היום ואין עובר עד הבקר ואפילו הכא נמי ולא יהיו אלא הני עד בקר מבעוד יום ולא היה עד הלילה עמוד הבקר · ואפי' בשכיר יום דכתיב ביה לא תלין פעולת שכיר אתך ואמרינן התם דלא נפקאו עד עמוד השחר ואם היה לריך להקדים ידיו ורגליו בלילה היה מקדים ממנו ואע"ג שבקשו בכור ומצאוהו לזוכך קדום המיד של שחר · ואינו בפרק המקבל ת"ר ממשמע שאתה אומר לא תלין פעולת שכיר אתך יכול יודע שהוא עד בקר ומה ת"ל עד בקר מלמד שהיו עובר בלילה בקר רחמנן כלבד מכאן ואילך מלי למימר הכי עובר משום כל שבשה · הרי לך בהדיא דשהה היה הוי עד הבקר וכן כתבו בהדיא המפרשים בתין היה קרויה בלה עד הבקר דכתיב לא תלין לבקר וכל היה בשמקדת היה בלילה הוה עד כאן : תילתך קרא דלא תלין בלילה על טעך כמי היו עובר בלילו עד בילינו כל הלילה עד הבקר ומ"מ מלות עשה לקבור כל הרוגי ב"ד ביום הסניף דכתיב כי קבור תקברנו ביום ההוא · וכן כתב הרמב"ם ז"ל פעור מהלכות סנהדרין ומנה אותם בכלל מלות עשה · תילתך המלין את מתו כל הלילה עובר בלאו זה שלא היו לכבודו לבבוד מבל מקום בלילה היו עובר וזה ברור : ומ"ש אפי' דלא עבר מלאו מ"מ ביטל מלות עשה דכתיב כי קבור תקברנו ביום ההוא וכי היכי דלעניין הלאו בוין הרוגי ב"ד למלין את מתו היינו לעניין העשה נמי היו בוין ויהיה בכלל כי קבור תקברנו ביום ההוא ומ"מ הדרן אלהך למקומה אמאי היה מזהרין לקיים עשה דקבור תקברנו ביום ההוא · הא לא קשיא דדוקא לגבי הרוגי ב"ד היכא דלאו ועשה מבל אחד מלין את מתו אין עשה אלא לאו לבד וכן תמצא בלא הזהירו בהלמוד ולא הפוסקים אלא כל המלין את מתו עובר בלאו והיה לפם לומר ומלות עשה לקוברו ביום המיתה · ושמעת מהלתא דבלמת הרוגי ב"ד היו דיין מותה בבקר ויש בהוא ביום לקוברה ואע"ג דלפחילה היו מצהין מוהו עד סמוך לבקיעת השחר כדי שלא יתבזו כל היום כדאיתא בבריית מ"מ בשוד היה היו קוברין מותו דוהי לא היו עוברים על עשה דקבור תקברנו ביום ההוא : אבל במיתה לישבד בימות סמוך לבקיעת השחר ואי לישבד לקיים בו כי קבור תקברנו ביום ההוא ואע"ג דלישבד בימות סמוך לעמוד השחר ואין מתקיים בו לא תלין אלא קשיא במתקיים בו לא תלין בלילה על אחר אבל ביום ההוא היו מתקיים ומשום הכי בהרוגי ב"ד מצהינן ליה לאו בפולמו ולא מצהינן עשה בפולמו בשאר דשלמת מצהינן ליה לאו בפולמו ולא מצהינן עשה בפולמו ומשום הכי אין עשה בלחד מהם אפילו בהוך דשייך ומזה הטעם לא הזכירו בו עשה בלל ודוק : וכי מן דין במשמ שלא ליהא קוביה בלל דבל עבוהא הוי לבבודו בהרי ביום הצלו"ם מבזים ומקללים וקוראים בהבים : וכן בחצות לילה בעדיין בל התנויות פחומות על שלום הלילה ומלות בל עבהתה הוי לבבודו בל מה דאי לא היתה הכי הכי דליהא לא לאו ולא עשה מ"מ הא ק"ל אין מבטלין את השה מלא מדאין מעהו מיד וכל המדהה מעהו הרי זה מובוה ועל מהיו ועל אחו הרי זה מנוה אלא בל הבהייה בעובין למה במלים בבל הוה לבבודו ומובה לפילו לאהיו ומלות מובה בייה וקיים · הגל"ד בהבתי :

שיב **שאלה** מאחי על מעשה שהיה בבני בעירי פרישים בהעידו לוך בהו בל הלוהן שהקדשה לבמעון בהיהה מבודהת עמו והלוהן לא היה ליהיה לו והעידו אלו בני פרישים בעירו בל במעון לוך יום ג' היו הולבים אחר במעון לביה הלוהן ומלאו את בעה בהשלים והוליא במעון דיבר זהב ואחר לו שהקי דיבר זה בקלוהן ולקחה הדיבר והחזירו בבי"ד בלה והלבה לה אחר בך בביה הלוהן עדים לוך אלו את בני פרישים שהלה הוכיחו זה את זה אבל לא היו העדים ביחד בשראו אותם ולא ביום אחד אם יש אחד בחלו הקלוהן או לא :

תשובה לוך מהם בקלוהן אלו בלל מבמה עשאי הדא שבבר ידעת בי ידים בתיבן מוביחות לא הויין ידים ואין לוך אלא אחד הרי שה שקובעת לי לא הויין ידים מוביחות ואינה שקובעת ולא היה אחד זה מבבר עמה על עברי הקובעים ואין העבדים מבוהפה לא שקרא זה מבבר עמה על עברי הקובעים ואין העבדים שהחזיקו ואיע"ה ז"ל ג"ב : אבל אפי' לדעת הרמב"ם ז"ל שבתב בהבובה בשובבין להבדיהה גע ה"מ בשנים עדות גמורה אבל עדות של הטערים אלו ב"ל אפי' הרמב"ם ז"ל מודה בבינן שאלו היה ליהנה לו שבר שת טערים שיעידו בך שבקר וגם הם נוגעים בעדות דיינהי להו בההיה בהו של לחובן אחתו של במעון אלוהי לפי שבלחובן עשיר ויש לדיין להעמיק לדעת אם נמלא שיש לזה הבד לה הלחה בעדות זו אפי' בדרך רחוקה ואפלחה הרי זה לא יעיד בה במת מוצ בעדותו הוא וכן בתב הרמב"ם ז"ל פי"ו מהלבות עדות : תילתך בינן דעיקר עשמת לא הוי אלא מומרת בעלמת לא מהניהן אלא היכא דאיבא עדות גמורה ואינן נוגעין בדבר ואפי' הרמב"ם ז"ל מודה בה : והו דאפי' היה לשון הקלוהין בתקונו הרי הם בפולי עדות שהרי אינם לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך הרן . ו"ל הרמב"ם ז"ל פי"ח מהלבות עדות וכל מי שיקבל עדות עם הארן ערם שתהיה לו חזקה או קודם שיבוננו עדים ויעידו בהוה נוהג במלות ובדרך הרן הרי זה הדיוט ועתיד ליתן הם הדין שהרי מתבד ממונו על ידהאל על פי הנעים עכ"ל וכ"ם לעניין הקלוהין · והו דאפי' היה לבון הקלוהין שהקונו והם רחוהים להעיד הרי נפסלו מן התורה ואע"פ שלא רחו לוחם נבח שתת דבבלמת הם היינו בחים להוהגם על פי עדות זו ודאי בעינן שיהיו המעשה שני העדים ביחד אבל היון בחין בחים אלא לפוסלם לעדות אפי' לא היו העדים רוחים ביחד נפסלו · דגרסינן בפרק זה בורר בר ממנ קבל מקבל נפסל אמר ליה רב יהודה לרב אבא בר יעקב פוק עיין בם מי ודאי קבל ליבהוים לעיניה אתו אמי שהרי אתסידו היה דודאי קבל נפסל אבל אינו ודאי חייבי אמי שהרי אתסידו היה אחד מהנה אחד אמר קמאי דידי גבי קבא דמובלא ואת אמר קמאי דידי גבי קמא דבורעיתא ואמיקנא בגמרא דע"י עדות זה נפסל ר' מן העדים ונילול בר ממנ . הם קמן דאת אמר גבי קבא דמובלא ואת אמר גבי קמא דבורעיתא דבבי מעשים היו ואם בלא בפני זה ופ"ם נפסל העד על פיהם וב"ם ב"ד דאתסידו בעיניהם ר' אע"י שהיה זה שלא בפני זה דמלטרפין לפוסלן ועשמת רבה אינה היון דהאי מפקלי אפי' על ממון ובמעון לא בעינן שיהיו אלו בהיהם ביחד שלא אפי' זה שלא בפני זה ואפילו בבי יעניה ואפי' ר' בהלותה ואת בהולהה מלטרפין הילך למפבליהו ומי לא בעינן שיהיהם יחד הילך נפסלו העדים הפרישים הללו לבל עדיות שבאורה ופסולין מן התורה ולא בעו היבר זה ואין התאם ערוהה גע בלל : וכי היתה ניחום לקלל לא קשיא דהני סהדי הוה דמפקי ליה לקלל וקמו דבנן שלה דהסדותה ולמו בלום היה : ומו דלא תחמה בבי דינא ומה בדוך מאד · והבאתה לעניות דעתי בתבתי :

שיג **שאלת** ממני לודיעך דעתי בראובן שהפקיד ביד שמעון בגדים ובבריס בבדים ולריבין לעבר בשלו שם חייב לעבר הוא בעלמו או לשכור פועלים ושבירותם על מי על המפקיד או על הפקד ואם לא נעבר הוא אם בלי פועלים ושבירותם על מי על המפקיד או על הפקד ואם לא

תשובה לבריס פשוטים הן דיותה דתניא והתעלמת משם פעמים בתחה מתעלם ופעמים בתי אתה מתעלם הא בילד בהן ושוה בבית הקברות זקן ואינה לפי בבודו או שהיתה מלחבה שלו מרובה מבל חבירו לבך נאמר והתעלמת משמע מינה דלהתעלם יש לו רשות בין באינה לפי בבודו אבל אם לא נתעלם אלא שלקח את החבילה בתחייב לשמירה לבעלה ואם פבע בה לאחר שבחת לידו חייב לשלם דהא תנינן בגמ' מניעה פרק הלו מילות אם הניחה במקל בתחייב לבעל בה ולהחזירה בפרק הכונס נאן לדיר לעולם הוא חייב להטעל על שיחזירה לרבות בעליה למקום שהשתמר אבל אם החזירה למקום שהיה מבשתרת בגון גיגה ומודבה ואבדה משם חייב בחזיוחה וכן בתבו כל הפוסקים וב"ד אמי בין שקבל עליו שמירת השקדון חייב לשמור בבגדים ולשקבן בדי שלא יפסדו מבוס השבת אבידה לבעליה ואם לא עשה בן וגפסדו אין לך פשיעה גדולה מזו ואם היה לפי בבודו לא היה לו לקבל שמירת השקדון וחייב הוא לשקבן השקדון ע"י עלמו או ע"י מי שעושה מלאכתו או לשכור פועלים שיעשו :

ולענין השכירות הפועלים משבחרת לי לחייב בעל השקדון לשרוע לבין דידע שמעון זקן ואינה לפי בבודו ואין דרבו לעשות בבך בינה במלאבה זו ט"מ בן השקיד אלו שיבור פועלים לעשה ואשקיה בי לא קבל עליו שמעון שלא לשמור בדין בומר אבל לא להוליה מעלו בינן שהשבר יהיו שמעון זקן ואינה לפי בבודו ואין דרבו לעשות בן בשלו : הא למדת

אחם היש שמעון חייש דעלמא שמעלתכה לפי כבודו ולא לגה לטרוח אלא לשכור מי שיטרח פעור לחובן מלשלם שכירות שפועלים כיון שלא פי' לו על דעת כן שפקיד אלו שיטרח בעלמו כאשר רגיל לעשות בשלו וכדרך שאמרו בחדיה כך אמרו בפקדון ואכי חיתא בחדיה בגמרא ובשלוחים ובפוסקים ואין חילוק ביניהם אלא דשומר חנידה הוי כשומר שכר משום פרוטה דרב יוסף ושומר שפקדון לא משער מפרוטה דעני ושעמא דשומר חנידה דשומר שכירה עוסק במלוה ושעוסק במלוה פעור מן המלוה בשעה שעוסק בה לגערה ולשועתה ואי קלי עני חבצה בשתי שעמא פעור מלשיבה ליה פרוטה ומשום שתי הגאה משוי ליה ר' יוסף שומר שכר אבל שומר שפקדון אלו מלוה עבד ובשעה שהוא עוסק בה אלו עוסק במלוה הוא דאכי דמייב לגערה משום שבשעה שחידה אבל אלו מלוה היא ליפטר מפרוטה דעני בשבילה ולפיכך לא הוי ס"ם ופעור מניסיה וחבדה ומייב בשעיטה פילכך אם פשע ולא נער אותה בזמן שהוא לריקוד אין לך פשיעה גדולה מזו ומייב לשלם:והכלע"ד כתבתי:

שיד **שאלת** ממני תודיעך דעתי על מקלת בני חדם היש לפס אלו הטמורים וזב מפס דם תמיד ותגב דם יולת ג"כ ליאה סרוחה מעופפת ויש לו ריח רע חזק מאד כפי המקום אשר יולת ממנו לפי שיטתו בפי הטבעת כמין מורסות ויתפתחו ויולת מהן ליאה סרוחה ויתיר הזמן מה מקלה יש לבעלי החולי הזה בעיון החפלות וק"ם ותלמוד תורה וברכות הטשין וכל דבר שבקדושה ותי ליפטר לעשות לו מקלת נקיות כי לעולם הוא שותה ממנו בלי ספסק :

תשובה בעלי החולי הזה תוסיפו כוו ופעורים מק"ם ומן החפלה ומכל הברכות ומכל דבר שיש בו קדושה כל זמן שהליאה סרוחה שותפת מפס כיון שהוא ריח רע שיש לו עיקר ובמקום הזוהמא נפיש שיפותא ועדיף מאשר ריח רע ובחנאי שתין לו מקלה לבעל זה שריח כאשר בא בשלמה דאמר רב פפא לוחה במקומה תאור לקרות ק"ם ופריכו לה בפי הטבעת ותע"ג דלוחה על בשרו מותר לקרות ק"ם במקומה נפיש זוהמא וכבי פריקו לה בגמרא ות"ל סדבר פרור שריח רע זה נפיש שפוסה ומניר שפי . ומניא לן יקרא לחם ק"ם לא כנגד לוחה כלביש ולא כנגד לוחה חזיריש ולא כנגד לוחה תרנגולין ולא כנגד לחפה שריחה רע וחם היש שם מקום גבוה וכו' וכן לחפלה וריח רע שיש לו עיקר מרחיק ד' אמות ממקום שכלה שריח וקורא ק"ם והא דאמר רבא ליש הלכתא כי הא מתניתא לא בא לחזות מסלכה אלא לוחה חזירים ולכלביש אבל שאר מילי דבריית הלכתא ניתו דמסייעי ליש לרב חסדא מיתה ואף ע"ג דלית מאן דפסק כרב טוב שמיד שיכלה שריח קורא ק"ם ואין לריך ד' אמות ממקום שכלה שריח ב"ד לא נפקא מיתה שכל מקום שהוא טוך ריחו עמו : ואמא לחריתי היש עומד בחפלה ומיש שוחחין על ברכיו ממתין עד שיכלו המיש ומוזר ולא מיבעיא למאן דפרים ממתין עד שיכלו המיש ממקום שנפלו אלא לפילו למאן דמפרש עד שיכלו המיש מלהיות שותפין : ות"ל למה לי מחשו למיש שעל ברכיו ושבבגדיו . ותירלו שאין הטורח אלא כנגד הטעות בלבד וכיון דשאר לא הוי אלא מדרבנן די כשיתרחק ד' אמות ממקום שנפלו בקרקע ולוחה שבבגדיו ושעל ברכיו יוכה ז"ל. שרי לך דבר"ל ליכא תרתי שאין יכול להתרחק ולפי'תיתא שהוא דבר מועט שרי יש לו ריח רע.ועוד תני' היש עומד בחפל'ומטעם ממתין עד שיכלה שריח ומחפלל וכתב עלה שרמב"ם ז"ל וכן לחלמוד טורש. וגרסיכן בירושלמי ר' ירמיה בשם ר' זעירא שבלה שאשרחה לריך להרחיק ממקה ד' אמות וכתבה הטור וכ"ם ב"ד שרחון יולת מנופו :

כללא דאמרת אם הפחה בעלמא נקרת ריח רע שיש לו עיקר כ"ם זה וכיון שהוא ריח רע שיש לו עיקר חזר לכיות כבית הכחה ובית פיתי של מרחץ ולפילו הרהור אסור ולפ"י שהחבתי לבעל חולי זה לחום הוא ולפטור לה מטעם שהרהום בידו לומר דבר של קדושה אלא הרי הוא לאסור בכל דבר שיש בו קדושה עד שילכה שריח ולפי' יעבור זמן מרובה שהרי הדברים ק"ו אם החחיל בלחם מכולם פוסק כ"ם אלא יחחיל . ות"ל הרמ"ם ז"ל מי שבריה לו שלשו יכול לעמוד בעלמו מלספיק עד שיגמור ק"ם וחפלה מוטב שיעבור זמן ק"ם וחפלה ולא יחפלל ולא שיחפלל בלא נוף וכי יאחם עבר זמן חפלה לחום הוא ודיוקו כשכח ולא החפלל אחרים שחחפלל מחמה שיש ולא ירחה לו שיכול לעמוד בעלמו בשעת ק"ם יניח חפילין בין שהסכה לק"ם ויבדק עליהם דכיון דלחום היא יכול להפסיק ולהניח ע"כ . ואניא היש לריך לנקביו אל יחפלל אלא שאחר הכון לקריאת שלריך שיגמול וכחיב שמור רגלך כאשר אלך אל בית האלהים ואחר רב אחי ואיתימא ר' חגיא בר פפא שמור נקביך בשעה שאחה עומד

מהרלים נמי קמייחת וכבי חורמיה דחלמודא בכל דוכחא . ות"ח כי היכי דיבמחו של מלך אינו חולן לה ושאחר זקוקה כל ימיה כ"ד נמי כיון שאי אפשר לו ליבם לא יחלון לה ושאחר זקוקה : הא לאו קושיא כלל דבשלמא מלך לא מלי חלין משום שנאמר שום חשים עליך מלך שחחא אימתו עליך אבל בכ"ד מאי אימורא אימא בחליצה אילכך כופין לחלון כיון שאינו יכול לייבם : וגדולה מזו אי אומר שאחם נדר במזיר אלא לחלון ולא לייבם ובדרים חלים על דבר מלוה כדבר הרשום לאו כל כמיניה לעגנה וכופין אותו לחלון או לייבם ויניח מזיר ואם אסר הנאחה עליו כופין אותו לחלון . והבלעד"כ :

שטו **שאלת** ממני תודיעך דעתי על מקלת בני חדם היש לפס אלו הטמורים וזב מפס דם תמיד ותגב דם יולת ג"כ ליאה סרוחה מעופפת ויש לו ריח רע חזק מאד כפי המקום אשר יולת ממנו לפי שיטתו בפי הטבעת כמין מורסות ויתפתחו ויולת מהן ליאה סרוחה ויתיר הזמן מה מקלה יש לבעלי החולי הזה בעיון החפלות וק"ם ותלמוד תורה וברכות הטשין וכל דבר שבקדושה ותי ליפטר לעשות לו מקלת נקיות כי לעולם הוא שותה ממנו בלי ספסק :

תשובה בעלי החולי הזה תוסיפו כוו ופעורים מק"ם ומן החפלה ומכל הברכות ומכל דבר שיש בו קדושה כל זמן שהליאה סרוחה שותפת מפס כיון שהוא ריח רע שיש לו עיקר ובמקום הזוהמא נפיש שיפותא ועדיף מאשר ריח רע ובחנאי שתין לו מקלה לבעל זה שריח כאשר בא בשלמה דאמר רב פפא לוחה במקומה תאור לקרות ק"ם ופריכו לה בפי הטבעת כמין מורסות ויתפתחו ויולת מהן ליאה סרוחה ויתיר הזמן מה מקלה יש לבעלי החולי הזה בעיון החפלות וק"ם ותלמוד תורה וברכות הטשין וכל דבר שבקדושה ותי ליפטר לעשות לו מקלת נקיות כי לעולם הוא שותה ממנו בלי ספסק :

תשובה בעלי החולי הזה תוסיפו כוו ופעורים מק"ם ומן החפלה ומכל הברכות ומכל דבר שיש בו קדושה כל זמן שהליאה סרוחה שותפת מפס כיון שהוא ריח רע שיש לו עיקר ובמקום הזוהמא נפיש שיפותא ועדיף מאשר ריח רע ובחנאי שתין לו מקלה לבעל זה שריח כאשר בא בשלמה דאמר רב פפא לוחה במקומה תאור לקרות ק"ם ופריכו לה בפי הטבעת כמין מורסות ויתפתחו ויולת מהן ליאה סרוחה ויתיר הזמן מה מקלה יש לבעלי החולי הזה בעיון החפלות וק"ם ותלמוד תורה וברכות הטשין וכל דבר שבקדושה ותי ליפטר לעשות לו מקלת נקיות כי לעולם הוא שותה ממנו בלי ספסק :

תשובה בעלי החולי הזה תוסיפו כוו ופעורים מק"ם ומן החפלה ומכל הברכות ומכל דבר שיש בו קדושה כל זמן שהליאה סרוחה שותפת מפס כיון שהוא ריח רע שיש לו עיקר ובמקום הזוהמא נפיש שיפותא ועדיף מאשר ריח רע ובחנאי שתין לו מקלה לבעל זה שריח כאשר בא בשלמה דאמר רב פפא לוחה במקומה תאור לקרות ק"ם ופריכו לה בפי הטבעת כמין מורסות ויתפתחו ויולת מהן ליאה סרוחה ויתיר הזמן מה מקלה יש לבעלי החולי הזה בעיון החפלות וק"ם ותלמוד תורה וברכות הטשין וכל דבר שבקדושה ותי ליפטר לעשות לו מקלת נקיות כי לעולם הוא שותה ממנו בלי ספסק :

לפי התלמיס ואם מתפלל מפלגו מוטעה . וכתבתי זה ללמוד מהפי' אם היה לריך לסמוך על הקנה לפי שעה ולבסוף הרים היון שכל שעה לריך לנקביו ומלטער הרי זה לסור להתפלל ואפילו יכול לעמוד על עלמו כלי פרסה נהי דלין מפלתו חוטבה מ"מ לכתחלה לא יתפלל · וגדולה מ"ל תמרינן בפרק הדר וכתבה הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות תפלה וז"ל גדולי החכמים לא היו מתפללין בביח הים בו ביום ולא בביח הים בו מוריים בעת עיפוהו מפני שריחו רע ולעפ"י שהמקום עסור ע"כ : סילכך היכי דוחה הקנה לבעלי חולי זה חלה על ידי הטוהה ולא יסמכו לומר שהן יסורים של אהבה לליחת היון מהבעלין לוחו מכל דבר שבקדושה ואם הין שם ריח רע כלל לריך לדקדק ולרחות שם יולא הדם או לליחה מהמעי אי ליפשר בלא נחלוחי לוחה והוי כלוחה במקומה ופיש שהמתה ולריך לרחון יפה יפה עד שלא ישאר בלוחו מקום שהמת כלל ואפ"י שהפל על בריכו או על בגדיו מותר בכל דבר שבקדושה דלא עדיף ממיש שוחהין לו על בריכו ממחין עד שיכלו ופריטו לה היון שכלו אפ"י שהם על בגדיו ועל בריכו היון שהוא דבר מועט ואין בו ריח רע מותר לקרות ק"ש ולא עדיף ממי מלוחה על בשרו דמותר היון דלא נפיש שהמת · ואם אין יולא מהמעי דלא מפי הטבעת הרי זה כדם מנפקא וכליחה דיולאה ממכתו דמותר לכל דבר שבקדושה היון שאין שם ריח רע ואפ' בשעה שהותה ויורד מותר · ול"ש במה יודע אם הוא מהמעי או מפי הטבעת . אם יולא בקושי דרך לחייס בסימנין הוי אין מהמעי ואם שוחה ויורד מדיר מעלמו הרי זה מודה שים מכה או מורסא בפי הטבעת וממנה שוחה ואין בזה שים מיחוש כלל וכל מוהר אל עיקר לחד והוא לרלוחה אם יש בדבר השותה ריח רע או לא אחה יש או ריח רע אין לו תקנה כלל עד שיוסר הריח ואם אין לו ריח רע יש לו תקנה ברחילה מקום שהמת ואם הוא מפי הטבעת אין לריך תקנה דהוי כדם מכתו והברחה לע"ד כתבתי :

שיו **שאלת** ממני תודיעך דעתי במה שכתבו לבחוב בכתובות וסירוסה כתבה דמשק אם חמות בלא זרע של קיימת

מהו המנהג כאן ואל תיחה דבר תפול מחלוקה :

תשובה הבעל יורש את אשתו דכתיב ונחתם את מחלתו ואת מחלתו לשארו וגו' וגדרים ומוסיפים ודורשים ונחתם את מחלת שארו

לו וכיון שהוא יורש מדינא ויורשי אשתו בחים מכח תנאי התנה וסמנסג לריך שיהיה שתנאי מבורר ומנהג קבוע כיון שבחים לחולין ומנה

דמכ"ם דלום דמם לום שכות דחוק למעות ולא תכבח מתן דלום ליה תפ"ם מפסיל לעדות כ"ם הסופר והעדים והערב שהם עוברים על לאו דלא תעשיון בחנם ואי מכוס דלא מכמע להו לאיכצי חלא במלום הרי לא תכיך ממי לא מכמע להו חלא במלום ומתדיקן דלום ממי בכלל . והכי הום מסתברא לי חלא שכתב הרמ"ם ז"ל בפסקיו ומלאתי כתוב בשם הגאונים ז"ל כל פסולי עדות בתחלה מגו תכמים פסולין מחמת קורבת והם שמוסים מקלתב דתורייתא ומקלתב דרבנן ואחר כך הפסולין מחמת מעשיהם ומוסים שם רעים וכתוב שם במלום ברבים והלום ברבים וערב ועדים לא מגו שם ע"כ : וכיון דאיתעו למיימ ולא מגו הכי בכלל ומכמע דלא מפסילי . וכבר ידעת כי דברי הגאונים דברי קבלה הם . ואפילו לפי גרסת הספרים שלנו אחי שפיר מלום הכתב ממי שכתב והכי מכמע ממי שבעת דבריית דקתני אחד המלום ואחד הלום וערב ועדים לא תני . ואע"ג דמכמע מכל הכי דמלום ולום ביון הם ס"מ בפסילת דתורייתא ביון שבלוהו רבית קלופ דמפסלי לעדות מדתורייתא לכל הלום לו בתבך רבית דרבנן אע"ג דמלום מפסיל לעדות מדרבנן דעבר מיכורת דרבנן לכל לום לא מפסיל בתבך רבית דלא תכרו תכמים חלא על המלום לבל ילקך לום לא מפסיל דמלום דמעי לידיה גזרו רבנן דילמא אחי למסרך ולמעבר לפילו רבית דתורייתא לכל הלום שהוא מפסיל לא גזרו בו ובקבולו תדיעך דתורייתא וכבר כתבתי על זה בתשובה תחרת . וכן כתבו תחרונים ז"ל לכל הרמב"ם ז"ל בכתב דמלום ולום ביון הם ואיפ בהו לאור לבך רבית : ותדוייהו דפסלין מדרבנן וכן בכתב פ"י מהלכות עדות . והוי יודע דלא ק"ל כרבא דאמר דבעינן עד תמנ חלא כל מי שעבר על אחד מכל איסורי תורה דחייבין עליה מלקות אעפ"י שאינו לוקה כיון דלא התרו בו פסול מן התורה ועל איסור דרבנן פסול מדרבנן ז"ל הרמב"ם פ"י מהלכות עדות עבר עבירה דחייבין עליה מלקות מן התורה הרי זה פסול מן התורה ואם היה אחיוב בשם מדבריהם הרי זה פסול מדבריהם כיצד לכל לכר בהמה בחנם וכו' ע"כ לי זהו דבע כל שעובר עבירה דחייבין עליה מלקות זהו דבע ופסול שהרי התורה קרתה למחוייב מלקות דבע שנאמר ואיש לם כן הכות הרשע ע"כ . הא למדת דלא בעינן דבע דחמוס חלא דבע כל דהו . ושכר' עמ"ל כתבתי :

שיח **שאלת** ממני מודיעך דעתי בראובן שנשא אשה והכניסה לו בדוניא סיב שם לקוות שפחה ואיכא ראיה שהיא שפחה המלוכות בהאשה מייבת לעשות לבעלה שם כופין זה אחה זה לקוות שפחה או לא :

תשובה אם הבעל יש לו ממון ורלוי לקוות שפחה הדבר ברור שאינו כופה אותה לעשות המלוכות דחייבו עומה ואופה ומכנסת ומוציא הבן לפני בהמתו שהרי אומרת לו יש לך ממון שאתה רלוי לקוות שפחה ואם הוא עוגן אינו רוצה לקוות אין כופין אותו לקוות ואין כופין אותה לעשות המלוכות ואם היא אומרת לקוות מהמדוניא והוא אומר אינו רוצה במת תמוות ואני חייב בתחזוקת הבד ואין הדין עמה שהרי יכולה היא לומר אינו רוצה שתכיאני שם רע בשכונתי שאין ברבי הבית מתוקנים ומיחה לא תכיאני לפי מגיפה ולחיידה תילך כופין אותו וקונה שפחה מהמדוניא והוי כאלו הכניסה אותה עמה : ואם הבעל אין לו ממון שרואי לקוות לו שפחה אע"ג שיש לו כדי שפחה אין כופין אותו לקוות במה שבידו שיש שם כדי לקוות שפחתים ומ"מ כיון שהכניסה לו מדוניא דשם שהתה ואם היא אומרת ממוקתה שפחה אין כופה אותה לעשות מלאתה ואם היא אומרת לקוות מהמדוניא לה שומעין לה ובדאיכא . ואם הוא אומר לקוות והיא אומרת שלא לקוות לו שומעין כיון שאין לו מי יעשה לו מלאכות המבוי ואחריות המדוניא עליו מלי לימפת לה זה נהנה וזה חיטו חוב : אבל אם שיש להשתפק אם היא לא הכניסה מדוניא וגם הוא עני אבל כגי מעפחתו דרכם לחיות לפם שפחות דקי"ל עולה עמו ואינה יורדת עמו אם כופה אותה לעשות המלוכות הבוי שפחה עמו . או לומת אמרינן אפילו בזה עולה עמו ואינו יורדת עמו . וירושלמי משמע דאפילו בהא אמרינן עולה עמו ואינו יורדת עמו דגרסינן התם אמר רב אחוחל לא קוק דבר שהכניסה חלא שפחה ולחייב היא להכניס בהא דאינה עולה עמו ואינה יורדת עמו מילוך מסתברא לי דאין אם בני מעפחתה דרכם להשתמש בשפחות

או בני מעפחתו אינו כופה אותה לעשות המלאכות הבזכר ואין דין מתנמיו חלא בשהכניסה עגייס ובני מעפחתה עגייס והלע"ד כתבתי :

שיט **שאלת** ממני מודיעך דעתי במי שהכל פרי חדש ובכח ולא בירך שהחיינו אם אחוב ומברך כל עוד שעדיין לא נתעכל כדין ברכת הנהנין :

תשובה מסתברא לי דזה נקרא מעוות לא יוכל לתקון דבכלמא ברכת הנהנין מתקנה על ההנאה לבד לפיכך כל זמן שלא נתעכל המאכל עדיין נהנה בו ויכול לברך עליו אבל ברכת שהחיינו לא מתקנה חלא על הרואים במת בלבו במת ואחר שאכלו אינו רואה אח כל מאומה בידו לברך עליו : תדע שהרי הברכה חלה עליו משעת הראיה דהאידנא דרואה פרי חדש מברך וכו' חלא במקלה הפוסקים תמרו במסדר שני הברכות בשעת אכילה מידי דהוה אזמן בל בואכ . ומ"מ בכל מודים בעיקר הברכה על הרואים והרחייס בבר שעבר ואפילו יאחוב ויאכל מאומה אחר פרי חדש אינו חוזר ומברך שהחיינו שהרי בבר עבר זמן ברכתו וכן לדעת האומרים דמברך עליו בשעת רחייתו אם רואה אומה ולא בירך אע"פ שאחר לראות אומה אינו מברך שהרי זה פרי חדש חלא לפי שבבר ראהו וכ"ם ברכה זו אינה מן התורה כלאבר כתבו המפרשים שאין לנו ליכנס בספק ברכה לבטלה מכוח ברכה בל רבות וכ"ם שאין אני רואה ספק חלא ודאי ברכה לבטלה הוא שאחר שאכלו אין לו אומר מודים אלא רחייס ושם ברור : ולענין מה שהזכו מקלת בני חדש שהשהיו על רחייס המיס שבכלי שרחצה לכתחלה שהוא ברכה לבטלה דאי אפשיא לדמותה לגבמים היינתא אם יש לו קרקע מברך שהחיינו ואם יש לו בבותפות מברך הטוב והמטיב ואם אין לו אומר מודים אנחנו לך על כל עפה ועפה וכו' כדאיתא התם אבל מי שאין לו קרקע כלל לא ראינו ביברך שהחיינו על הגבמים : ולפיכך אני אומר דלא לגבמים מדמינן לה דבכלמא אין במחין חלא מי פיס או קרקע מדמינן מבל מי שאין לו קרקע ועפה ועפה : מה שאין כן בכלי שהוא בבולו בממחים לקרקעתו והעבו"ס עובים בממה גדולה והרי הוא כמי שרואה אח חביונו ובמה לקרקעתו דמברך שהחיינו לפיכך אם בבר ראהו אח המיס במקומם בינוים אין לו לברך על רחייס בבלי שאין מלוי מיס מדמים חלא חלק מאוחן המיס שבאבר הגדול אבל אם לא ראהו אח המיס המחברים בבמה זו חלא עתה בעשה בהם בבלי ס"ל דיש לו לברך שהחיינו ואין רלוי לעמוד בחוחם המחברים חלא לעולם בהם רואה אומה מוסיף המיס במקומם לא יברכו עתה . ולמדנו ג"כ בהם ראהו אומה ביום גדול ובמה ברחייתו בינתו על שהחיינו ואין בהם בברכה בעשה כיון שראהו בבר המחדש מביה לבית ובמה ברחייתו אבל אי ראהו אומו בבל יום אין לו לברך בבל שהרי מה שבדל בבל יום הוא מחבטל אבל מה שראהו אתמול ומה שראהו אתמול בבר עבר ברבתו וכדאיתינא לעיל . ולא דמי לפירות שאעפ"י שראהו אתמול אין מברך עליהם עד שירחה אומם בשהם מבושלים דפירות בל עוד בלא נתבשלו אינם ראויים לאוכל אבל המיס בל חלק וחלק מהם ראוי למה שהוא חלק בלא יוכל לברך עליו לפי שהוא מתבטל אבל מה שהיה בשעה בלא נתחדש בשעה זו ובן בל יום מתבטל אבל מה שנדל אתם עם מה שהיה בשעה שראהו אבל מי שראהו אתמול ולא ראה אומו עד שהמיס המחדשים רבו על המיס הראשונים בזה ק"ל שיברך ולא שייך בבח דחשון דאחבון בטל בין שהברבה על הראיה והוא ראה אומם בזמן בלא היו מתבטלין שהם הרוב והמיס הראשונים הם מעט מן המעט . והבל"ד כתבתי :

שב **שאלת** ממני מודיעך דעתי בראובן ושמעון שנשתתפו והתנה ראובן שאפילו יתות במעון לא יתבטל השותפות עד הזמן שקבעו ותת במעון ויהודה בא רוצה לבטל השותפות מתי נשתעבדו הבבים לשותפות . או דילתת בין תתת בשם גפלו הבבים קמי יסודה ומלי למימר היני רוצה בשותפות :

תשובה הדבר ברור חלני דשתעבדו המעות לשותפות לבל הזמן שבא זמנם ותת מלוה שאין היודם יבול לבופו לפרוע קודם הזמן מע"ם שנפלו הבבים לפי היודם הבא זמו לא שנא ·

תימא שלא יועיל תפוחו לגבי היורש כמי שלא יוכל לכופו להתעסק בשומשום במקום תביו שכרי אין לתת יכול לעשבד גופו של הבן לשומשום שלא מדעתו אבל נכסיו יכול לשעבדם לפיולו לאחר מותו מדע שכרי מועיל המאמות לפיולו לגבי היורשים הילכך יכול לחזון לומר תני תבא ואתן לגבי במעות של שומשום מזמן ואין יהודה יכול לעכב עליו ומוקין הדיות כפי המנהג אבר היה לו עם תביו ולא מלי לחזון למימר תעול יומר מפני שהי עומד לבדי למלי היורש למימר שם אין (תבי) [תתה] רואה בזה שחוק : והגל"ד כתבתי .

שכא **מעשה** היה בשנים ברחובן שהלך תביהו לפרוה בשם היה מכלו ומתנו והביא לה תבתו בשלמה ואחר ט"ו ימים בלו ואמרו לו תבתו מעוברת ואשן ואמר בשיל שהם שמועים ושהולד ממזר וחזר לרחוב וגרש לה תבתו לפי שנתה לדעתו וקפץ ונשבע בבית הכנסת בפני רבים שהולד ממזר ושלחו לה פיו במה ידעת אמר לפי שהי המחתים בשלמה ובוב לא קרבתי אליה והיא טוענת שאחר שבא מפרוה עבלה בפני עדים ומתייחד עמו והוא אומר לא קרבתי אליה ולא ידעתי שם עבלה או לא ועשה יורש המולד מה יהיה מעשה הבעל המולד :

תשובה שם הבעל עומד בטענתו שהלא הוא שאמר לפי שבשלך היחס בשלמה ואין מחדש טענה ומודה שקודם שהם בא עליה הולד כשר בלי ספק לפוק חזי כמה עדים משעברות רוחות שם בשופט ואין שום שלשן מבשרה שלא תורם בזמנו בא וקודם שהלך היחס משוברת ושע"פ שנשבע שהולד ממזר שבועתו לפי טענתו שחשב שאין תבה מעוברת רוחה שם כדרך ושמות הנשים . וכן ג"כ טענת החשב שאמרה שאחר כך בא עליה לא מעלה ולא מורדת שהרי נאמנת החב לומר זה כי ממזר שע"פ שאמו מכחישתו שהחורה שהחב לו בזה דשביב כי שם הבעור בן שבועתה יכיל יכירנו לשאריס . אבל אם הבעל אומר שלא בא בזמן שהיחס עומדת ולא אחר כך לריך לדקדק בחשבון מיום שביאה שהחרונה שבא עליה לפי דבריו שם יש ביום ובין הלידה יותר מי"ב חדש שהולד ממזר דגמירי אין הולד משלשה בשנים יותר מי"ב חדש ושם יש בין הלידה והביאה שהחרונה י"ב חדש או פחות הולד כשר שע"פ שאומר שלא בא עליה בחוך זה הזמן הלל דאמור אבתריי דמסתברי :

כללא דהלכתא בכל לפי מה שיאמר הבעל דברים שלא רחמנא ושם נתן עשה לדבריו (ואזלו) [ואזלו] הטעם לזיו לפי שאמרו והגל"ד כתבתי : שלא לפי שבדבריו אין בדבריו כלום לעשה הוא והגל"ד כתבתי :

שכב **שאלה** מרובות בבסוד אחד בא על ראובן ואמר לו יש לך משום בחתן בשמעון והוא יתן לך רוח לחבנון י"ל למאי ויתן בידך שני תרגומי לרי . הביא לו ראובן משום יש לי אבל אינו יכול לתת לומר שהוא רבית בדור אבל אם יכלה שמעון למכור לו שלרי הז' מכירה גמורה בלי שום תנאי אני מקח לומו ממנו ואתן לו במעות ובא שמעון ומכר לו שבני תרגומי לרי הזכר בשד ת' לבניס ואחר שנאמר שאמר ראובן הזכר לשמעון שבעות עלי שלא שאכור שלרי לשום שדה עד שיעברו ו' הדשים וחש"ב אם תכלה אחת לקוחתו ממני אני שמכרתיה לך ואתן לי הריות אבר שחשבר ביניהו ואחר עבור השנה שדשים בא שמעון וקנה שלרי מראובן ואתן לו ריוח י"ל למאי שחשבו שביניהם יחד : זהו שמעשה שהיו שלרי ועל זה בלו לדין כי אמר שמעון כי לומו הריות שלקח ראובן שהוא רבית והביא לת שנר שהשיל וזהו עדותו השיל פלוני לין בימים שעברו קלתו לומו ראובן ושמעון שמעמד פלוני ואמרו לו הוו עדים לין שמעון שהזכר מכר לראובן שהזכר שני תרגומי לרי בשך כך וכך שמכרתי תלוגה ואמר ראובן אחר כך חוך ו' הדשים לת לוכל שמכור שלרי שהזכר לשום שדה ואחר שיעבור הזמן שהזכר שם יכלה שמעון שהזכר לקנות שלרי ממני יבן לי הריות שחשבר ביניהו ולמדנו רבינו שם יש בזה שפרשנו שום לא תשב רבית כי רבו שלשון בתרן שהלא כי יש שומרים שהוא רבית קלוגה ויוצלה בדיניהם לפי שהשדים שהם שלרי שם שמרו שאין שום תשב רבית ואחר שהשדים שאמר שהלא שלרי שיש לדין ביניהם שהוא שלרי שהם לא נשבה שלרי הרי לת שנשבה שהלא שלרי שהם שלרי שהם לא נשבה שלרי הרי לת שנשבה שהלא שלרי שהם

ויש שאומרים שאמרו שפשיעת שהשדרים לוים שלרי גמור ואחר שנעגור שהקה שאר שחשם שלוקה שאינו רבית קלוגה מ"מ לד לישור יש שהשדרים וירא שמים ראוי לחוש שחשרתך שלמדנו הדין עם מי :

תשובה הדין עם ראובן ואין בזה שפרעידו שהשם בל רבית בלל שלפילו דרבנן ואין בו שלת השם שעשה ושלב יודע שם לעקלקות או לעקלקות שבל לרבי הדין שפוד ראובן ושפילו לדעת שחומרים שים שהם רבית לוים יוצאה בדיניים שבל שחמת שברור הוא שאין בלן שהם רבית שפילו דרבנן ומעשים בבל יום ולא ראינו שפילו ירא שמים שיפרוש שביוצא בזו ו"ל שהמב"ם ז"ל פי"ח שהלבות שכירה שכר לו שהם ואמר לו שלוקה שדעתו שביהיו לך משום שביאה לי ואני אחזיר לך קרקע זו שרי שהנאי קיים והלוקה שוכל פירות ואין בזה שבל

מח"ס נכסים לרחוקן לגבות ממנו · וגם להשניעו שלא ימחול ליה סומך על שבועתו כי ממ"נ ירלם למחול לפילו שיטים עבריין מה שקנה יעשה :

תשובה יודע רחוקן שהמוכר שים לו על שמעון שכתוב בשטר בזמן פלוני ועדיו פלוני ופלוני היו שלו שלא ממעות של לוי שם והוא לא היה שלא שליח בדבר תעפ"י שכתב על שמו ותע"פ שימחול ויש מהול לין מחילתו כלום דאין אדם מוחל דבר שאינו שלו שרי שכבר שודה שהם של לוי ושודאה בעל דין כמאה עדיש וכותבין שטר בזה ולוקח לוי שני שטרות שטר המוכ ושטר שטודאה · ורלים לדין זה מסטות עובדא דהכא ואיסור גיורא דנפק תודיתא מני איסור גיורא ואפקד רבא וקני רב מרי בר רחל להכהו זוזי דסוי כי רבא בבאי תודיתא שכא שמי קנה לוי ממעות שטר ביד שמעון בשאי שודאה ואו לא מלי מחיל ושמעון שמי לא מלי למימר שים לאו בעל דבריס דידי אא : ותע"פ שא היכא למיפא שמא שאר רחוקן ויתבע משמעון ואוא לא ידע שטודה שמעון' שם של לוי ויאמר שחבד שטרו וקי"ל כותבין שובר ומלא מפקיד· שא לא קנה ולעשמיך לדידן דקי"ל לוחזות נקנות בכתיבה ומסירה ואיתות שמא יאזור ויתבע שמעון על פה ויאמר שבד שטרי ואכתוב לך שובר שלא מאי שים לך למימר דלא מיתיבן לסבי כיון דאין השטר בידו יאקור בדבר עד שלא יפרע וקלא שים לה למלפא ושסדי מפקי לה לקלא שכא שמי שסדי מפקי נקלא ואיכא למיפא למידי : ולא מלי שמעון לומר שלו שייתי יודע שמעות שם של לוי לא שייתי לום לוחם חדא דעבד לום לשים מלום : ואו דע"ל אי לא ניחא לך תפרע מיד ואסתלק : ומ"ש שם פרע שמעון מקלא שמוכ לרחוקן בעדיש ושטר השטר כולו ביד רחוקן והלך ושודה שכל לוחה שמוכ הוא של לוי אין לוי יכול לגבות משמעון אלא מה שהשטר בשטר ולא מלי למימר כל שמוכ שים שלי ושם נתת דבר לרחוקן לך ואתבעו דמלי שמעון למימר ממי בעיתי פרעתי כי בזמן שפרעתי עדיין היה השטר בידו ולא שודה עדיין בשמוכ שלך ושוברתי לשמוכ לך זה תעפ"י שהוא פשוט לפי שרחיתי השטו"ם דיון כך ואתה של תשטה . ושם פרע לו בינו לבין עלמו תע"פ שמודה לו רחוקן שכבל חייבין שמא עושין קונוית על מעותיו של לוי וגוכה לוי שטרו משלם ביון שמודה לו שמוכ הוא שלו מה שאין כן במוכר אא שטרו דמגו דאי הוה ממיל הוה מחילה אלמן לומר קבלתי מהשוכ כך וכך וגוכה משמעון מה שנשאר בשטר ומוחר על רחוקן המוכר אא השטר שמא שהודה שכבל משמעון . ות"ש דעובדא דאיסור גיורא ורבא היו שמעות פקדון ביד רבא ומשום הכי מלי לאקנויינהו כהודאה : אבל בי"ד שמעות מלוה דילמא לא קנה עד ידי הודאה : כבר הטלה הרמ"ה ז"ל דאפילו במלוה מועיל הודאה וכן נראה בשטרי מקח וממכר לרבינו שלי ז"ל בשטר ל"ו דחוליתא מסיים במלוה עיין במרדכי פ' מי שמת ומשמרת לי דאם לאו מעיקרא שלי היו ועתה אני מודה בפיסים שהם של פלוני אלא מסני הודאה זו אלא לפקדון אבל אם מודה שבשעה שהלוה שמעות היו של פלוני והוא לא היה שלא שליח לבד בזה הדבר ברור דהודאתו הודאה וכסני מיתרלא שפיר מה שמקשה אם היתה דחוליתא במלוה אמאי לא קאמר הוחיל והיתיה בהודאה משום דבבריה לא מהניא הודאה אלא היכא דמודה שחוכן שמעות שהלוה לפלוני היו שלו קודם שהלויתים אבל אם אמר בשעה שהלויתים היו שלי ועבשיו אני מודה בפיסים שהם שלו לא קנה אלא אם כן שאמר לו ס"א שאמר לויתי לפלוני מה שאין כן בבריה דהלויתי משמע שהיתה שלו אבל בפקדון אף על גב דבשעה שהפקיד היה שלו יכול לכחוש לאמר זמן ולומר לני מודה שהם של פלוני עכשיו תעפ"י שהוא פלוני היינו יודע דבר מיתיבן שמא זיכה לו ע"י אחר :

נמצאת לפי זה שהם אמר בשעה שהלויתי לוחה היו של פלוני תע"ג דהשטר לוחה בשהם או שאמר בהדיא שלי היו שם יכול לחזור ולומר של פלוני היו ואם אמר בשעה שהלויתי שלי היו ועתה שלו מודה שהם של פלוני אם שוה בהדיא שלי היו אלא שהם ס"א בכל גוונא קנה ושוב אין יכול לחזור בו ובכל"ד כתבתי :

שבו **שאלת** ממני תודיעך דעתי בדחוקן ושמעון שבשתתפו כדין השותפין לזמן קבוע ושהגו בינתים שאחר זמן השותפות אם ילקח כל ה' מהם לחדש השותפות לא יוכל חבירו לעכב ונשבעו על זה ובתוך זמן אחר רחוקן לשמעון אח ונפלוג שאיני רולה עוד שותפות ונתרלה שמעון ושהחילו לחלוק כי היה דבר שגרוך עורה וזמן לחלוק ובתרלה רחוקן שים ריוח בשותפות אמר איני רולה לחלוק ושמעון לומר אמרת לחלוק ושהחלו לחלוק ומחלה השותפות ושבועה ורחוקן לומר אני לא מחלתי ואפילו אח"ל שמחלתי מחלתי השותפות שבתוך הזמן אבל אי רולה לחדש שותפות דמי עדיף מחילתי מסגעה זמן וכי היכי דבסגעה זמן אני יכול לחדש גם עתה אני יכול לחדש ושמעון לומר איני רולה עוד שותפות יורה השורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון בשאי טענותיו ואף על גב דאיכא מ"ד השותפות חוזק שלא לדעת מבירו אפילו בתוך זמן השותפות וכן כתב הטור בשם רבינו יעשיה אבי הרמב"ם והרא"ש והוא הפוסקים מלוקים עליו וכ"ד לא נפקא מינה מידי דע"כ לא אתרה הרב ז"ל שלא לאיכא שבועה אבל היכא דאיכא שבועה כופין אותו לקיים שבועתו : אבל כיון שרחוקן מודה שאמר אח ונפלוג שאיני רולה עוד שותפות ושהחילו לחלוק אעפ"י שאחר בו אין חזקתו חוזרת לשא מה עניין הקנין בכאן : דשאחילה שלית שלא שאחל לו השותפות ואחילה אינה לריכה קנין לא היה שלא שהיה לו עליו חוב בשטר ואחלו שרי הוא אחול שלא קנין . ודאיכא מדאתרינן פ"ק דקדושין ש"מ עבד עברי גופו קנוי דאי לא ניחא ליה בהאי שרי זיל שלמא דאתחלת השעבוד אם לא היה גופו קנוי שאיכא בשני שנים שני וכבא כיון שהוא מודה אין לריך שנים שלא אינכו שבדי אלא לשקרי . וכן פר"י פ"ק דסנהדרין דאחילה אינה לריכה קנין וכן פסק שהמב"ם ז"ל פ"ה מהלכו' מכירה הילך השכר ברור אלא אפילו דכיון דאמר איני רולה עוד שותפות אין יכול לחזור בו כי היכי דאוחל שכר חוב לגבות אין יכול לחזור דאיך דאחל שהשעבוד של השותפות ושל שוה :

ולענין השבועה עשאוה שהרמי שקבל דע"ג דאחילה היה לריך פתח ואתרה שהשרה בפני ג' מ"מ דעת שקבל היה בשעה שאחרינו ביולו לאחרינו בשילה ואם אם לזמן שיהיו מותרים בשעת זמן שחילה אלא שהרה שכא שמי דעת השותפין היה בשעת השבועה דבשעת זמן השותפות ואל ירלו לאחד שיהיו מותרין שילך כיון שאמר רחוקן שאיני רולה עוד שותפות הוי כאלו בשעה שהיו מותרין ואין לריך שהרה שכך היתה כוונתם אאלא שאם ירלו שיהיה לגבל השותפות אלא יעשרבו לפתח ואתרה ואל שהרה : גם לעניין שם שעשן רחוקן שרולה לאחד שותפות אינו רולה אא דבריו דכיון שאמר איני רולה עוד שותפות ובטל השותפות ובטלי שותפות ועדיף שחירתו שבשעת זמן אלאו שבשעת זמן עדיין הוא רולה שותפות ולפיכך יכול לאחד שותפות אבל כשאמר אינו רולה עוד שותפות שרי אמר בסדיא שאינו רולה שותפות כלל ושמעת לא יפן ואל אחד ואם כדור אלאי ושבל"ד כתבתי :

שכו **שאלה** יעלמנו רבינו רחוקן נשא אח לאה ונשבע רחוקן על דעת שש"ה שלא ישא אשה אחרת עליה בחייה אבל אינו כתוב בשטר שבתובה שנשבע לדעתה ולולתה ואחר כך סולידו בניה ובנותה ונפטרו ואל נשאר לו אלא בן ל' ועתה לאה שיא בת מ"ה שנה ואבל לה לחיות אורה בניה ורולה רחוקן לקחת אשה לקיים מלות פריה ורביה ואולך לב"ד שיתירו לו שבועתו כיון שבוזמנו לקיים המלוה ואלה אשתו אינה רולה לתת לו רשות בשום לד וגם רחוקן אינו רולה לגרשה מפני שהיא אשת נעוריו ועוד שבתובתה מרובה . יעלמנו רבינו אם יש בה בב"ד להתירו שבועתו כיון שהיא לדבר מלוה כי בלי ספק אין שבדי אלא נשבע לבטל מלוה ות"ל לא אלא שבועתו ואח"ל שאין לסת רשות לב"ד להתיר אם אלך רחוקן לפני אשה שבועה והתירוהו מי הוי אתרה לו לא : ושלום אחזיכו יגדל למעלה למעלה בניהם שהשורה וסקדושה ובשם כולו ומשתחוה למול הדרת תולעה שלעיר לוי ן' אל עביב :

תשובה כבר נשאלתי על ביולא כזה ושעלתי לבשבועה כזו אלא דקי"ל שבועה אלא על ממלות בכולל וכיון שבלל בשבועתו אלא יש אשה אחרת עליה אין אשה רחוקן חקנה שאיכה רחוקן לילד ומנו דאלה שבועתו לעקרה חקנה אלא אחר שיש רחוקן לילד דבשלמא אם היה נשבע אלא יש אשה אחרת לבניס אין שבועתו אלא לבטל את המלוה אבל כיון שלא פירוש אלא שבועתו על כל הנשים בכולל ושכי אינה בירושלמי ובתבו שרימ"ק ז"ל

בכוף מסכת פסחים שבועה שלא תוכל מלא תאור לתכול מלא בפסח שבועה שלא תוכל מלא בלילי הפסח ותוכל מלא בלילי הפסח : וכן העלה ריב"ם ז"ל בתשובה סי' ל"ח בציונה בזה ממש ע"ש : הילכך בכ"ד לחע"ג דתנן מסדי שלא נשבע לבטל לת המלוה כיון שלא פירום הלה שבועתו בכולל :

ולענין שלא היה כתוב בכתובה שנשבע לדעת תשתו הלה סתם שלא יפע תשה תחרת עליה . כן כתוב בכל הכתובות שלנו ולא עלה בדעת לדם לומר שיוכל להתיר שבועה שלא מדעתה . ועתמת דמלתת כיון שהשבועה היא לתועלתה תין מתירין לותה שלא מדעתה ולזוגה ועדיף הכשבע לתועלת מהשבע לדעת תבירו דלילו השבע לתועלת תבירו תיכא פלוגתא דתיכא תלן דס"ל תם התירוהו מוהר אבל כשבע לתועלת תבירו תם התירוהו תינו מוהר לכ"ע דתלת"ם לא שבקת תי לכל בריה שמי שנשבע לתבירו לפרוע לו לזמן פלוני ילך אצל ג' בדיוטות ויפירו לו ונמלא זה מפסיד לת שלו וכזה לא שמענו • וכבר נת מעשה לפני הרשב"ץ ז"ל כמי שמיב לתבירו בשבועה לפרוע לו לזמן פלוני והלך ואצל על שבועתו והפירו לו . והשיב ז"ל שתינו מוהר כלל . וא"ת בתני הכא לתיכא מלוה פריס ורביס ולעולם לימת לך לתם התירוהו מוהר . הת ליתא דהת מעשה דלקיס עם נכוכד נצר מלוה הוא שהיה מהשבע ממלכת שמים דמהאי טעמת התירוהו רבנן מהוס דהיס מלטער טובא ומהשבע ממלכת שמים וכן כתבו רוב המפרשים וא"ס כתב הרשב"ץ ז"ל שתעשי שהתירוהו לו היס מוהר דפוק חזי מה מירע ביס וקרע כתיב הם לו תלתי תבר בזה וגו' וכן הסכימו רוב הפוסקים שתינו מוהר • וכן כוכתתי בתשובה לחכת : והשתא ק"ו בדברים הם השבע לדעת תבירו הם התירוהו תינו מוהר תע"ג לתיכא תלוה כ"ם השבע לחועלת תבירו שהם התירוהו תינו מוהר תפילו תיכא תלוה וכתא תפילו כ"ע מודו לתם התירוהו תינו מוהר וטעמת רבה תיכא דתין לומרים לתדם תפסיד לת שלך כדי שיזכה תבירך דע"כ לא פליגי תלא בשבע לדעת תבירו תע"ג דתיס הם השלה לתבירו כעין יתרו עם כבוד תו קלון כתעשה שבוכד נצר תו לשלת תבירו כעין יתרו עם תשה לכל תיכא לתיכא דדרת לממונת לכ"ע תינו מוהר וכ"ד כולהו לישנהו הם לערת דנופא והשתא נזוקתים בדיוח וכתובה שהם לת יתירוהו יעשרך לפת לה כתובתה תם ירלה ליתא לתרת וע"י התרתם השתירוהו הילכך תין שפק לתיכא בכ"ד קפידת שפי תשך עובדת דהרשב"ץ ז"ל והשלה דתינו מוהר • ותע"ג דהלה מתשובת ריב"ם שהשוב בין תיכא לתיכא דדרת לממונת לתיכא לתיכא מ"מ תיכא לתיכא לערת דנופא נמי תיפשר דמודה דתם התירוהו תינו מוהר . וא"ת מה תקשה יעשה לחובן זה כדי שיוכל לקיים מלות פריס ורביס יש לו תקשה ביפיים חובה בדברים שהיס תשר כגילה לתפייס כגון להוסיף על כתובתה או לקנות לה מלבושים או לסתוות לה שלא יכעום לרה בתוך ביתם עתה ויוכל בדברים שהיס לתפייס ותם לא תפייסה תעוס תוא שלא תרקבת לדיבורי יוכיח לה כדלתריך תם הילכך תם לא תפייסה מתירין לו שבועתו ותפילו עומדת ולוותה לתעוס תוא וכן העליתי בחותה תשובה :

ושוב לחיתי שהעלה ריב"ם ז"ל בן סימן נ"ת וכן נראה מהשובת הרשב"א ז"ל שכל שהוא תעוס פעור תן השבועה גבי מי שנדר לת בת בתו ותא"כ לא ראתה בת ליעשה ופטר חותו לפילו תן השבועה תעשה תעוס שלא נתכוון תלא שתהא בת ליעשה לו עד שתראה . הילכך בכ"ד נמי תם פייסה ולא נתפייסה תעוס שלא נתכוון ותתירון לו שבועתו ויעשה תשה הרשות לבניס • ותם שבתבת חדל לחיות לנאה תורה בניס תיכא טעמה כלל דלא יהיה תלא שנשתה עבר בניס ולא יהדה דקי"ל דכופין תותו ליעשה תשה הרשות לבניס תפ"ה מלית תמרה תפערני בגד ותן לי כתובתי ותא"כ תם תראה לקיים תמלוה קיים לא תפי קיים תלוה תלוך תפסיד תני וכ"ם היכא דתיכא שבועה ותלה שבועתו בכולל וכדשתיבנא לעיל ושלעד"כ :

שכח שאלת ממני תודיעך דעתי על תם שמעו שמעי בעיר בזאת להכשיר סירכא לעשם ולבשר כיון דתיכא כמה גאונים רשתוים ותחרונים למעריפי ובשמות של עכו"ם • גם ילמדנו רביעו תם נקרע לעשם ולבשר יש מבעלים שתומרים דלא נקרא כשר אלא בשנמלא הריאה שלמה בלי שום נקב כלל ואפילו נקב כחוט השערה ואפילו נקב שאינו יוצא לחוץ כלל ואפילו נקב שאינו יוצא לחוץ כלל ואפילו נקב שאינו יוצא לחוץ כלל

בעין מאשר שלח מתחן לבדו כדי הסולחות נועל הסולחה ומשלח מחזיר ובשדים כדכתב הרמב"ם ז"ל משין זה מן הסכבעין ונועלין ואם אין בסבלונות כדי הסולחה משלים מתחן עליהם שיעור הסולחה : אבל כל מה ששלח אבי מתחן ואמו ומשלח הקרובים שכל מוכר שברי תגובים הם ואפי אית להו למיעבד ואפילו היה מקבל עליו לעלות כבן עד שיעשה לותה פעור וכי תרקבא דדיבורי יהיב ליה כדי שיעשה לותה דכתי אמרינן בגמ' : וכן כתב הרשב"ם ז"ל בתשובה בזמן הזה וכל הדברים הם בעצת לותם בר מנעמין ואפילו היה שהב מתחייב בקנס בשבועה היה פעור מלשלם מפני טעמא ולא אמרינן ס"ל לאתמויי דאם לא ירצה כבן ליעשה לותה היה פעור דאם הוי מלתא דלא שכיחא דרוב הבנים מתרצים למה שיעשו אביהם ואמ וכ"ש דבכ"ד לא מתחייב בכלום בהדבר פשוט שמוחזרים לאם הסבלונות כיון שאם לא חזרו : אבל מה שנתן מתחן אינו מוחר אלא כולך כנגד הסולחות אבי הכלה : ות"ת כיון שהוליחום לפיהם ורצו לותם ומתנו לה בסבלונות דמי בושתה היא נועלת ולא תחזיר לותם ולא יכנסו בתנאן הסולחה · טעמא זו לגבי שהב ואשה אינה כלום שהרי לותים אם ומתנים בלותם פעור דקי"ל יש בניים פעור : ואפילו לגבי מה שנתן מתחן אינו רוצה טעמא זו כלל אלא שהרי הוא פורע לה הקנס והוא מפני הבושת שלין אבן בה כי מזה בטעם כתב הרמ"ם ז"ל שובין קנס של שדוכין וקדושין בזמן הזה ת"ג לאין גובין קנסות בכבל ואין כתב כי בבל גדרינן משום דדמי הבושת היא נותן וכבושת ממון הוא ולא קנס וכיון שהוא פורע הקנס למה יפרע הבושת בני פעמים . ואו דמה בושת יש בשה שמוסיפין לותה מקומעת לפני אחתן ואביו ואמו ורואין לותה מה בושת פניה לה בלותה שאם אין הבושת אלא בשאר שאומר שאינו אבן בה וכבר הוא פורע הקנס בשביל זה : אלא דאמרינן בגמרא הסולח בסבלונות לבית חמיו ומחלק בין אם אבל שם שעודש בירושין לא אבל ועלה כתב הרמב"ם ז"ל ורבו ן' מנאשם ז"ל בין אבל שם בין לא אבל שם וכו' יחזרו הסבלונות וכו' ובגמרא דמסקינן כיון שאבל שם רואה את הכלה ואפי' אינה לא רואה את הכלה מ"מ הוא ליה לה למודע לאחר בין רואה לותה אבל לא רואה ואבלה מפליג מגמרא דבכל גוונא מוחזרין הסבלונות לאין בדוקים לא בושת ולא פנס. ואם שומעים לה מתנות אינו אלא דרך יו"ט לבד לא ע"מ שתהא לותה ותומדין לשולם דעת הנותן שלא נתן לה אלא ע"מ לבושתה וכיון שאינו כושבח מוזר בכל כלומר מה שהוא בעין אבל אם היו כלים מועטים שדרך בבושת להשתמש בהם וכלו או אבדו אינם משתלמים אבל אם היו קיימים מוזר כלו וגופה לותה בר"ד בהדבר יהוי שלא שלחם אלא דרך יו"ט לבד וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק הנזכר :

כללא דמלתא רואים הכלה אין מעלה ומוריד לעניין זה אלא נפרעים מן הסבלונות אפי' נתן אחתן לבדו כפיסור הסולחה והשתה מוזר ואם לא השפיקו מכלים ופורע גם הקנס ואין יכול לחפוש המתנות של אבי אחתן ואמו בשביל סולחתו ולא בשביל הקנס אלא מוזר כלו ושופה דין עם אחתן ואם אין לו השפיל אחין אחר מייב לפרוע מופת בו ואם דבר פשוט לא היה לריך לכותבו אלא מפני שטועין בו פעמים רבות והופשים כלו הוצרכתי לכתוב שאינו מן הדין ואיפשר שטועין כן עד שיתפשטו אבל לא מן הדין שאין רואי לחפוש משל אב בשביל חוב אבן . והשלעד"ב :

שלא שאלת ממני לודיעך דעתי על מה שמכו הדיינים בזמן הזה דנו בארץ ישראל שאינם מכירין בשטר סלוטי שמעמידין תורגמן ודנין להם ואת אחתן אלא שאינם שומעת מפי התורגמן :

תשובה נראיין עלה בגמ' הזהו לעזי לאתו לקמיה דרבא לוקי רבא תורגמן ביניייהו ואיכי עביד הכי ואתן אלא אחת שאינם שומעת מפי התורגמן רבא מידע הוה ידע מאי לשון אחרי ואשלוחי הוה אלא ידע . ופשטא דשך עובדא משמע דבעדים לאיתי דאתן דבר אחר על פי עדים עדים אלא אחת שאינם שומעת מפי התורגמן ושלא מיידעין שך עובדא משמע דאיך לעזי אשלוחי הוו דבעיין בהו מפיהם ולא עד מפי עד אבל בבעלי דיינין לאיתי עשמא דיין שפיר ע"י תורגמן . ועשמא דבר אחת דבעיין עדות שאחה יכול להזימה וע"י תורגמן לא תוכל להזימה שיכחים אח

התורגמן ויאמר אני לא כך אמרתי אבל בבעלי דיינין לא שייך טעמא דהזמה וגם לדיני ממונות לא בעינן עדות שאחה יכול להזימה . ואו דהא לדעת רוב הפוסקים אין אדם שולח עדותו בכתב לב"ד ואלו עדותו אדם שולח לב"ד בכתב ודיין על פי עדותו וכן דעת רוב מפרשים דהך שובדא לעזוי עדים הוו דהא כתבו בשם ס"ר יוסף הלוי ז"ל דבעים יקדות דאית להו דיינא לא מזלזלים בהו למיתי לבי דיינא אלא מסדרינן להו ע"י שלוחי ב"ד ואמר שכן היה דן רבו הריטב"א ז"ל והיה מספיה דנרסינן בירושלמי בפרק כ"ג גבי הא דתנן הכ"ג דיין לותו וממנה שלים הגע עלמך שמחייב שבועה ואינשבע מי נשבע פירש בחומים אלמא מי לאו מעות עסק שבועה מגי למיזוי שלים וכן כתב בעל העיטור ור"ח ז"ל ולפי דבריהם הא דאמרינן בסוף פ"ק דמכות הכהו לעזוי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא וכו' הסיה בעדים אבל בעלי דיינין שומעין לפילו מפי הסלוים : וכן כתב הר"ן ז"ל פרק שבועת העדות וחע"ג דקאמר דאתו לקמיה דרבא ומשמע דאתו לדיינא אלא דוקא אלא דאתו לאסודי קמיה דרבא · הרי לך לפי טעמא זו דיפה כמהו הדיינין לשמוע טעמא מפי התורגמן אבל לפי בעלי הטיעה שהזכרת ומכלל הרמב"ם ז"ל שפירש הך עובדא דלעזוי בבעלי דיינין פכ"ח מסלכות סנהדרין קשה על מה שכתבו וי"ל דאפילו לפי טיעה זו אלא אסיה סנהדרין בומעת טעמא מפי התורגמן מדאיבון בעלמא הוא דהא קרא בעדים משמע דכתיב על פי שנים עדים אלא דרבנן אמרו אף טעמא הבעלי דיינין לא יהיו מפי התורגמן והיכא דלאשבר אשבר היכא דלא אשבר לא אשבר ושובדא דרבא הי' שם מכמים אחרים מכירין יפה בלשון הכהו לעזוי ומש"ה בדיך והא תנן אלא יהיה סנהדרין שומעת מפי תורגמן וכו"ל לרבא לבדוקיהו גבי מי שמכיר לשום ומשני רבא ממי מידע הוי ידע מאי קאמרי ואהדורי הוא דלא ידע אבל היכא דליכא אחרים מאן דידע ליפשוט דהכהו לעזוי שומעין טעמא מפי התורגמן כיון דלא שכיח כולי האי והיכא פסידא לבעל דין לא גזרו רבנן · ומזה הטעם אני לומר דאי ליכא תורגמן כלל שומעים טעמא ע"י רמוזות ותנועות ודנין עליהם וזה דוקא לדיני ממונות אבל דיני נפשות אין דנין לא ע"י רמיזה ולא ע"י תורגמן דלמא לא הבינו יפה כוונתו וכן התורגמן דלמא לא הבין ונמלאו תורגין נפש שלא כדין אבל לגבי ממון הפקר ב"ד הפקר אבל לגבי עדות ממון יש לדון לומא הא דתנן דבר אחר אלא הא סנהדרין שומעת מפי התורגמן לאו מלתא הוא אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא היא דקרא לדרשא קמא קאתי וכן הוכחתי בתשובה אחרת מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב בפרק ג' ולריך ליסתלל ולבדוק ולחפש וכו' ומשמע לכאחלה לריך אבל לא לשיכובא וניון דלא הוי מן התורה ליכא למימר דהיכא דאשבר אשבר אבל היכא דלא אשבר לא אשבר לגון דליכא אנס ניכיר לשון העדים לא מעמידין להם התורגמן והוי כאילו הם בעיר אחרת שכתב ר"י בשם ר"ת ז"ל שבוודאי עדותם בכתב לב"ד ודנין ע"פ לותו עדות ות"ג דאמרינן מפיהם ולא מפי כתבם כיון שמכירין עדותן ליח לן בה הכא אמי לא אמא . כיון שהעדים לפניהם והתורגמן אומר מפיהם הוי עדות אשר כיון דלא אשבר בלאו הכי . ולפי טיעה זו הדבר ברור אלו במקבלין עדות ע"פ תורגמן בעדות ממון אם אין אם דיין שמכיר לשון העדים · אבל לפי טיעה האחרת שאין מהלמין עדותן ע"פ כתב ואין עושין ע"פ לותו עדות הדבר לריך לי עיון אם מקבלין ע"פ תורגמן או לא ומשמברא לי לכיון דאי אפשר אלא ע"י תורגמן מקבלין אלא דאסי שעת הדחק וכדאי אם ר"י ור"ת לסמוך עליהם בשעת הדחק : ואו דבשלמא גבי שולחים כתב ירם לאשבר למזות מקום שיקבלו העדות במקום העדים וישלחו קבלת העדות לב"ד וכן מעשים בכל יום . אבל ב"ד כיון דליכא מקנמא כלל שומעים לדון ע"פ תורגמן כדי שלא להפסיד לבעל דין · וכ"ת אימו דאפשיה לחויק ליה קמי שבדי לעזוי לליכא מאן דידע ליפשייהו . הא ליתא דהא ניחא סלוחות הולחות גילות וחבלות מאי היכא למימר וכן ים לדקדק מלשון הרמב"ם ז"ל פ"ע מה' עדות ות"ל החם כשומע שאין דעתו נכונה וכו' ואחר מרם מדבר ואינו שומע לו שומע ואינו מדבר ע"פ שרואיהו רואיה משולח ודעתו נכונה שלריך להעיד בפיו בב"ד לו שיהיה רואי להעיד בפיו ויהיה רואי לשמוע הדיינין והשיום שמעיידין עליו ע"כ : וכיון שזה רואי להעיד בפיו שלא שאין מכירין

לעומו שפיר דמי ע"י תורגמן וכרי סם שומעין דברי הדיינין והטיוס מפי התורגמן והא דתנן בלא תהא פלסדרין שומעת מפי התורגמן ועובדא דרבא לעיוני דמייתינן עלה לייני בדלתיבר ע"י דיין אחר המכין לכל סם לי לישבר לה כדבריל כך יפסיד זה דינו וכבל מוזר לא הכלל לא הוי לישוב תורה אלא לדבון גזרו אלא יהיה הדיין שומע מפי התורגמן בלא יבמע ב"ד טענות בל בקר מפי התורגמן ופעמים שהתובע הינו מעיד פניו בפני בעל מובו ביודע התמת בתוכו והסלית מעיד עב"י הריי"ף ז"ל בתשובה וזה הלבון תורה ג"כ דהוי מדברבן סילבך במלחת דשביחת גזוד רבון במלחת דלא שביחת אלא ימלא מי שיביד לבון לומו אלא תורגמן זה ובמלחת דלישבי פשידא לא נזוד רבון וע"י אליה לישבי למיתב למה שבתב הריי"ף ז"ל אבל בי"ד בשום עומד לפני בעל מובו לא מיעי לפלוגי ע"י תורגמן וכ"ם לבני סהדי דלא מבקרי כיון בתין זוגיון בדבר ומיהו דמיזת גבי עדים ליבא דבתובה תליא מלתא דבתיב סם לא יגיד ובבא עוונו ואם יש בם ג' סמיירים תומו יבקלו סעדות וידונו דיינים על פי תומה עדות: ואם אין שם ג' ולא דיין שיבור הלבון בזה אני תומר במקבלים סעדות ע"פ התורגמן ומו לא מידי: והנראה לע"ד בתבתי:

שלב שאלת ממני תודיעך דשמי בעליא שיקרא בתוך ג' ולא הניע הקרע על כיקר אבר הלילא תלוי בו ולא נפסק אלא קרע מלד אחד והלד השני שלם אלו שיתפור תומו או לא יש לומו תומו כמות שהוא והוא כשר:

תשובה גרסינן בפרק בתלתא דמר רתבה ס"ר יהודה עליה שהקרעה תוך לב' יתפור תוך ג' לא יתפור תניא נמי בני עליא שהקרעה תוך לב' יתפור תוך ג' רבי אלור תומר לא יתפור ותכמים תומרים יתפור ומיון שלא יביא תמה על תמה ממקום אחר וכה תלתא ותולה בה ומיון שמביא תלתא ממקום אחר ותולה בה ובלבד שלא תהא תופסקא: וכתב עלה רש"י ז"ל תוך לב' למעלה מג' לגבעות תפסא שהקרע יתפור ולא תייבינן לישמ פיים מידי מחוטי התפירה ויוסיף עליהם תוטין לבסה עליים בדלתריכן לקמן: ומשלת לפי שיעה זו שב רש"י ז"ל שלא יתפור בחוטי שלא שהוטי קבוצה שתיכן לרווין לעיים תוסך לתפור ב"ב. ולדיכן שתופרין בחוטי פשתן והעיוטה של פשתן יש לחוש לדברי רש"י ז"ל אבל אם העליים והעיוטה של שאר תופר בחוטי תבי תתיכם רחויים לעליים של שאר דתו ליבא למיתם למידי אבל לתפור לתו בחוטין הרחויין לעשות ממנו עיטים לחותו עליים אסור לפי שיעה רש"י ז"ל: ומוטב לסיים תותו כשהוא שהוא כיון שלא נפסק שכוך לגמרי ולא סגיע הקרע על הקצה שהעיטים תלוי בו. אבל ק"ל לשתי שיעתא תדא דתויא תפסא דמוקם שתין דרך לסיים תוטין שתופרים תפירה תטולטלין כ"ב שיסתוך עליים משום עיטים: וכו שבזמן שבא לסוסיף תוטין בקצה העשוי לכך הוא נותן תותם ואין יעשה לגרף תוא שתופרים עם תחוטין שהוא תולה בקצה: ותו דלא הוי שהולתה ממין שתלוקת שהם שתלקו בקרע שם יפתור או לא ויכון שלא יביא ראיה תמה תופרים תפירה שהוא פסיק לגמרי תן שבגד שהרי תביאו תלוי בו. לפיכך נראה דמיומת דבר יהודה ושבריתא דייני בשפסק שכוך לגמרי ושכי תטעם תלטון שתע"פ שתלקו בתוך ג' ותוך לב' לא יפתור ושתע"ל שפסק שכוך שיש שם עיטים תוך לב' תלבעות תופרה במקומה שפוך ג' לא יפתור ע"כ. ומפני שלטון שקרע תטעם לגמרי הוא שלא שפסקה שכוך ושכן נראה לגמרי ממה שבתב לתקן לשון שבריתא ושבתב שפסק שכוך וכן נראה לגמרי ממה שבתב תופרה במקומה תטעם שלא שיתה במקומה ושתע"ל תחי שפיר ליעבד דשויין שתע"פ שתלקו בתוך ג' ותוך לב' לא יפתור לב"ע ס"ת תינה ובה של עליים תבל לתביה ממקום אחר תפילו לתה לא יביא תשום דעל כרחי בגדיתם בעיון ועוקה זה לא היה בשבר זה בשעת עשייתם. וכן נראה תלטון רב עמרם וסג' דפי' תוך לב' לא יפתור לכיון שהתים היה ג' של ג' תיה היה תורה בגד ולפיכך לא שתבטל סלילת היון שהסתר שיעור שלם להיות בקע. תוך ג' לית היה תורה בגד וכשתלן לילתיה למי ומיד שהקרע שתבטל סלילת ותע"ג דתפרוה ממלן דפסיק למי ולא רמיז היה לילתיה שלי עביד היה לילית לא פסר לית לעלית ע"כ. וכיון דשטעת הוי משום תחשוב בגד משטע דבתיפסיק שסקינן דלי שהקרע מלד אחד לא נעשל לית משורת בגד וזה ברור. הילכך בי"ד היון שלא נפסק שכוך תופר תומו ואינו תושם ושם נפסק לגמרי בתוך ג' לא יפתור כלל ואפילו בתוגע של תשם או של קבוצה. ושם רואה לשתא ידי כל הפירושים יפתור תומו בתוגע שלתים ממין הטעים והלילים. וע"ת בעיקר דיעל היכי פסקינן בכ' תליר לומר יפתור ותכמים תומרים לא יפתור ותתיר דרב גוזרין ר' תליר לומר יפתור ותכמים תומרים לא יפתור ותתיר דרב יהודה הרבון ואפילו לפי שרשת הסברים שלנו היון לתמרה רב יהודה פסקינן כווחים לפילו לתי בר' תליר היון דלא תסבתא תמורת דפליג עליה. ומו למסבר טעמים לפי פי' הגתונים ז"ל: יודע שתם נקרע ושבתיר כל שהוא כבר וכן כתב רביט יהונה ז"ל נתיב י"ט סימן ג' דלא למטעם מדבריו שבתב לטעם רש"י ז"ל ולא נתיב ע"ט סימן ג' דלא למטעם דילמא פיים מחוט תפירה תם לי נתחוור תלי לכיון דתלי טעמא דילמא פיים מחוט תפירה תם לי נקרע תקלתו תם לי נקרע כולו וכן אם נקרע תוך ג' ומשך הקרע תון לשלם ליכא למימר לכך תשתא לפיכך הכיון דלא מיתיין לכך תשתא ומופר ותפילו לא נשתייר אלא כל שהוא דהא לכתי תורה בגד עליו ובלבד"ל כתבתי:

שלג שאלת ממני תם ממתל השעבוד בתמירה בעלמא או תם לריך קיון:

תשובה ניתרה תם הוא שעבוד הגוף כגון מלמד או פועל או שעבוד ממון ולפיכך תי לריך לברל תם הוא שעבוד ממון תדבר ברור דקי"ל מחילה תיכה לריכה קיון. ותם הוא פועל בלא מחילה כמי קי"ל פועל מוזר לפילו במתי היום שגלמר עבדי תם ולא עבדים לעבדים. ותם שתלוה במלמד וכיוצא בו שתיו יכול לחזור תם ממתל שעבודו בתמירה תו לא. ממלא בתשובה בתוך תשובות הרשב"ם ז"ל סימן תתע"ג שתיו ממתל שעבודו בתמירה בעלמא שהיה לרבינו מתיר בר' בדוך ז"ל ותיתם מפ"ק דקדושין דפריך עבד עברי ולימא ליה בתגיפה תרי זיל ומשני עבד עברי גופו קני וה"ה ב"ל דמדמיין פועל לעבד בפ"ק דבבא מליעא. ורתיתם זו ל"ש דש"ב מלמד לינבי גבי שמרור בעבד עברי וזו לא דלמיו זו במתנו: ומו לי לגמרי מדמיין פועל לעבד עברי היכי מני דלמיו ולא במתנו: ומו לי לגמרי מדמיין פועל לעבד עברי היכי מני למיסדר במלי היום תלא ודלי לתו לכולה מלתא מדמיין להו. תו יהיב דם כרב המכר שעשה תחייבא כיון שבשביר שמלמד לנורך גבו תרי תמייב לגבו קנין ולא כל היתנו דתב למתול שעבודו של בן דזכין לו ותין תבין לו ולפי שעה זה תם השכירו לעשות תו שיש בבן גדול ותתל שעבודו הוי מתול תלא לתיקר הדין לי תלמד דמי לפועל תו לפועל תבל שעבודו הוי מתול תלא לתיקר הדין לי תלמד דמי לפועל תו לא הוי בפלוגתא: ותו דתתל לו בשעבוד והוי ממול בתמירה בעלמא לא הוי בפלוגתא: ותו דתתל לו בשעבוד והוי ממול בתמירה בעלמא לתין גופו קנוי לבעל עבדי ותפילו בלבד לא תני למיסדר פועל כגון לבד בתבד לי תתל ממון ותרי תתלו וזה ברור ותפילו הרב תמבר מולה תייב לו לא ממון ותרי תתלו וזה ברור ותפילו הרב תמבר מולה בה ותפילו במלמד תשתבר לתם מתל שעבודו הוי ממול וגם הרב בזכר נראה לא בעלמא תם שתל על הטעם הזה ועשה גם בעשה הזה יש לעמוד תלא שבבר הולה זקן וכל זה לבעת תתומרים דתלמד לא דמי לפועל תבל לבדרי תתומרים דתמי לפועל מני למיסדר תפילו בלא תתלה וכיון שהוא מוחזק בעלמו מני למימר קים לי בסתם דבוותא ולא כייפינן ליה:

ולענין תם יהו על התתחומה כתוב בסגסה בתיומוי תם שבדומו לזמן קלוב הוי בפועל ותין יהו על התתחומה ותם שבדומו לעלומד כל הספר תו תניו דין בבלון יש לו ויהו על התתחומה. לעולם דיומ בקבלן ותלבדי כולם אחה למד איכול הלמלד לחזור בו תלא שיש לו דין קבלן למד והרי היא פ"ע תסלכות שבירות וכל"ד בתבתי:

שלד שאלת ממני יודיע נפשי חוייבך דעתי בדלוכן שתת וכיש לו פקדון ביד שתעון וזום תתתת תיפה שיעשו לו ס"ת ויש עליו כתובת תשה תם פורעין הכתובה תו תקיימין דברי תתת ויעשו בו ס"ת:

תשובה לא ידעתי תקום לשתלה זו לא יהיה תלא שיש לו ס"ת תוכרין תומו ופורעין כתובת תשתו ותתוך זה תני תומר שלא כך הטעשה תלא שזה שהשעות ס"ת לתש"ג לכל נכסיו תשועבדים לכתובה היה נראה לומר שיעשו ס"ת לתש"ג תשועבדים לכתובה כגד תשעת

ממנו דלמא הכי הוא דהכ"י ז"ל פי' דאין הקדש מפקיע מידי שעבוד אלא הקדש למזבח לבד הקדש לבדק הבית מפקיע מידי שעבוד וביון דהלוהו אין הקדש למזבח סילוק לא מלוהי הקדושת דהכתם להפקיע מידי בעבוד · ואפילו היכא דהקדש לעבירה הוי כהקדש למזבח הקדש ב"ח לבקדש בדק הבית דמי בהדי אין מוכרין תורתו כלל סילוק הדבר ברור לפי טעמך זו בשורשין שכתבתם ואם יש מוכר קונין מן ב"ח להקדש · ואפילו לפי טעמך ד"ת דהיכא דאפילו הקדש לבדק הבית מפקיע מידי בעבוד והכי משמעי' מהתם אמר אמר רבא הקדש מגן ובחרוב מכשיל דכל הקדש לאיזי דמי בזמנו על רבא ליכא אלא הקדש לעשיית לו ב"ח · ואיך לומרן לפי כשיטת התוס' דלא מגן ובחרוב נקיט לה אע"ג דלא נהנו בימי רבא · מ"מ מכשיל דלא לאיזי דמי אלא סיבת דליכא למשתלומי מיהת דמי אלא מיהו דמי בעבודו על מנת: אבל סיבת דליכא למשתלומי מיהת כיון בעבודו על מנת: אבל סיבת דליכא למשתלומי מיהת כיון שלמו לבעל חוב מהשתא ואין בעבדים לעבוד בתובת אבתו דליכא לא תמיד דהא דמי לא תימת הכי כל חדש יקדיש ובטיו בעבד מיתתו ויפקיע בתובת אבתו ובעלי חובות וחובב בדשתו בעובד לדקה · ואפילו תימת דאמרת דהא בכל גווני מפי' סיבת דחב לאחם ובעבל חוב מהשתא לגמרי לעבת אלא"ה ז"ל סיבת דליכא למשתלומי מיהת אחם נכסו חיבת ב"ח בלא יפקיר משעתו ואיבת נשיבת לאח: ודיבת דליכא פסידת דליכא למשתלומי מיהת

תשובה הנ"ש שכתבתם מעשה שהיה כ"ת מ"ש לביא עליה מעשה
לא תמיה עוד מה שכתב דברי ב"מ שכתובין וכמובארין
דמו לענין הוה במקום שהיו הב לתחרים לכל במקום שיש עליו כתובת
אשה וכ"ת ואין בידיהו לפרוע הכל לפי כל המיניים למסור דבריו
להפסיד את התרים ואם יש שם מוחזר על החוב יתקיימו דבריו ·
ומה שכתבתם דדברי הרמב"ם משום קושטא לבד מ"ל בלא יקיים הלא
במציאה ואם היה הוא קיים וחזר הוא היה מקבל מי שפרע לכל
יהיה לו בני מי שפרע ליהו ואין עיינין ליהיה מאי דהוי מכוחן
למיעבד · ומה שכתבתם בשמה מקומות שעמידו חז"ל בקנין דלתוריית
מ"מ לפעמים דברי חכמים להפסיד היפומים לא תמיה פותח ספר
זוהר · ומה שכתבתם דילמא גרסי לחפשה : ומי לא ידע כל הלא
דוחלי מכבישין חומה מי לחפשה גרסי · ועיינין מה שכתבתם כיון
דכתקה ולא מחפשה הו לא מצית למימר מחז רוח עביתי לבעלי
והכתם רליה מכך עובדא הכמוכם במרדכי · עובה היה המחיקה
בזה לפי בלא עייתם בה כלל דכתם מיירי במזה ביד בלים וכ"ל
תפשה המלמה · ומו דכתם מקבל המתנה הוא היורם ובדין עשה
במעון בתן ליורם והיו תעשה דין עם היורם ואם אין בידכים
כדי כתובתה עורפת ממקבל המתנה ואפילו היו המעות עדיין ביד
במעון היתה נובה כתובתה מהם היון בשעבד לה מעלמי תנב
מקרקעי דלא פעי ליה רמב"ן בתובה תבובה הלא מהום דלא מקנין
בכתובה תרי קולי דלר' מאיר דאית ליה מעלמי משתעבדי לכתובה
ליה ליה דר' יהן ור' יהן ליה דרבי מאיר אבל אם בשבד לה
מעלמי תנב מקרקעי על תנאי אפילו ר' יהן מודה דמשתעבד וקי"ל
כר' יהן : ולדברים מלוחה תבובה יש לחיה לסיפק אבל מה בכתבתם
אם תציין בם עיון הרמוי ובל זה ת"ל אין לדם רוחה חובה לעיולי ·
והדין המתי ב"ד בשעות התלמה כל ובבי יהודיתה או הבא מבחה
ומה שהבד מהבבי יהודיתה הרי היא בתם בשבד בעלי חובות ובעד
רחובן זה בבלל וחולקת עמהם · והמחזר בעלי חובות קודמים לפי
בטוליהו משות והיא לא הוליאה בלום ואם יש בם מחזר על החובות
תבבה המחזר · ושוטיל זוחה המת לעיין מה שתמרו אין מקקין
לבבי יהודים עד שיגדילו ובבא היון בלוה שקקין וכל זה לחד
שתבבע בשעת התלמה · והוי יודע כי מה שבתבתי שהולקת עם
בעלי חובות הוא בשבים בקנה לחד בלוה לפי שבשתעבדו לכולם
בבל בשבים בקנה קודם בלוה בשתעבדו לחבה ולא לב"ח וביון שבשעבד
לה מעלמי תנב מקרקעי אית בהו דין קדימה ואפילו שבבה חזחה
ב"ח מורפה לחזה · וב"ם ב"ד בהיא קדמה ותפשה דפשיעא יותר
מביעתא בשהחזה דלא מפקינן מיה · ות"ח ב"ב לא יוכל לחש למכור
מעלמיו בלא שתרוף חזחה לבתו לחר מיתה · אין הבי נמי דמדינת
בבי הוא דלא מפי תקנת הבוק תקנו בלא תערוף מעלמין במכר
לבל בחזה לא עבו תקנה ועורפת מעלמי דחזה שהרי ע"י בתב
לה מעלמי תנב מקרקעי חזרו המעלמין לסיות בקרקעות ולבן לא
תחמה ובבר נהגו בלא תערוף אפילו מעלמי דחזה :

שיח שאלת ממני מודיעך דעתי בדיון בחמ וסיב הוא ואבין
חוכלים על שלחן ג', ובבתתם הפלוגתם לחבוע
בחובתה עבן אבין בבנו היה שמוך על שלחנו ואין לו בלום לפרוע
בחובת לבתו ובתו בדים שהיה לו בחבריהן את מלבושיו :

תשובה בבר ידעת בשבתו שהלבושים אותי שם שהיה
נבבים ואין בהם בדי בחובת לבמו שקובדים אותו מן
הלדקה וגובה התבה בחובתה שאין התבה מיבה לקבור את בעלה
ויון בבן חייב שהב לבלם בל מה שבשם לו בחבריהן מדין מזיק
בעבדו בל חביבו ועל בחר הבחובה יבבע שאין נבבים לבן ויפער ·
ואם הפבה התבה מבחר מעלמי שהיה בון בדים ובפתות ועובדת
בהם בל בעלה שבבע על בלה וגובה מהם בחובתה :

שלש שאלת ממני מודיעך דעתי בש"ל בשחזר התפלה אם צריך
לפרוש שלש פסיעות או לא :

תשובה הא מלתא תניא בפלוגתא דר"י ורבנן דתנן בפ' י"ע
בחל בשם ש"ל חייב בך בל יהיה ויחיד חייב ר"י אומר
ב"ש מוליא את הרבים ידי חובתן ואינה עלה. לחמרו לו לר"י לדבריך
למה לבור מחפללין ח"ל בדי להסידר ש"ל את התפלה אחר בשם ר"י
לחבמים לדבריהם למה ש"ל יורד לחמרו לו בדי להוליא את בחיבו

בדי לחמר להם בשם שמוליא את שחיבו בדי בך מוליא את הבהי
ואיפשיטא הלבחתא בר"י בבדיהות של ר"ה וי"ה בלבד לבל בחבר יחות
הבאה לא תלה בשם שש"ל חייב בך בל יחיד ויחיד שהות בדי חייב ·
מחלחת למד בי בחבר יחות הבאה בין ש"ל יורד תלה להוליא את
שחיבו בדי והות בבר יהא ידי חובתו בתפלה שהחזה סילבך אין
לריך לפעות בלא פסיעות בין שבבר פעם בראשה וכן בחוב בספר
תבודהם ו"ל ולחחר שחייב שהיה ש"ל חזרת התפלה חיבו לריך לפעות
ג' פסיעות לחחוריו הם התפלל בלחש עם הלבור לבל הם לא התפלל
בלחש פוסע ג' פסיעות לחחוריו ע"ב · וכן כחוב בבלבו בשם הריח"ץ
ו"ל ויש בש"ל מי שחמחיר על עלמו לפעות תלה שהות מבלית
פסיעותיו לבלחי הרהות תלה לחוי ביוהרח ע"ב · וכן משמע בחשובת
רבינו ישראל ז"ל בימין י"ב ו"ל דש"ל חיבו פוסע לחחוריו חחר תפלתו
שחתפלל בקול רם תלה ממחין הוא עד סוף הקדיש בלא שחקנו
חבמים לש"ל לחחר בל תפלה תלה שחפסיקין בקדיש הבותה וסדר
קדושה והלל וחביבו מלבנו וכס"ב בולנו לסדר התפלה בחין וקדיש
לחחריהם חוזר עיקר של התפלה ד"ח ולפי בדוחה דש"ל חזיה דלא
זהירין בה וכו' וכר"ם ו"ה חין הלבור חפללין בלחש תלה בדי שיסדיר
ש"ל לח תפלתו חבמע שחיבו יוצא ידי חובתו תלה בחזרת התפלה
ולפיבך לריך לפעות ג' פסיעות לחחוריו בין דבותה תפלה בציר ולא
רחיבו חי שחילך בתפלות בל הבוה לעיין ג' פסיעות · ואפילו לדברי
בלה הרבים ז"ל חין רחוי למעות לח ש"ך הם ריגל לפעות ג' פסיעות
דסבי חבמע ליזבוך דבתבו חיבו לריך לפעות וכו' וכן מה שבתב
רבינו ישראל ז"ל דש"ל חיבו פוסע וכו' הוא נחיבת עשה שלא לחלק
בין פסיעות הקדים לפעות התפלה שהרי פסיעות הקדים עושים
גם לתפלה בחבר בתב הוא : ומה שבתב ולפי שרובא דש"ל חזיה דלא
זהירין בה לא הלי על הפסיעות תלה על הסדר לח הומר תפלה עושה
שלום או בסוף הפסיעות ועל זה בתו פיקר התפוסה וק"ל · ובר מן
דין הני הומר ביון שהרבים הזהר לא שיהו רחיה לדבריהם שלריך
ש"ל לפעות ג' פסיעות אפילו בחזרת התפלה לחבו מי שיפעור מן
המלך פעם ל' וחזר פעם לחחת אל המלך לבקש ממנו על החרים
חיבו לריך ליפעור ממנו פעם לחחת לו מי שיפעור מרבו . ומה ביון
שהוא לריך לבדוק על הבריות תפ"י שבבר יצא ידי חובתו ס"ה
לג' פסיעות · ומה ביון שהוחה תלה התפללו לריבין לפעות ג' פסיעות
לם יהיו לחת ש"ל בחיבו פוסע גם הם לא יפעשו בהרי חיבם בקיחים ·
ומה דלישנא דריב"ל הבי משמע דקחמר התפלל לריך שיפעה ג'
פסיעות לחחוריו ות"ב יהן בלום ואם לא עשה בן בחילו לא התפלל
ע"ב ומדקחמר התפלל משמע בל שהתפלל ואם לא עשה בן בחילו לא
התפלל ומשלח תלה סוליח לח מי שחיבו בקי מלחה קחמר לא יצא
ידי חובתו · ומה דמשמע דג' פסיעות בחיבם בלום חלין ויון שהוא
לריך ליתן בלום לריך לפעות ג' פסיעות שחיבו דרך בבוד ביתן בלום
תלה בחוק הן המלך · וב"ם שהרבים שזהר יחמרו שחיבו לריך
ליתן בלום זה חיבו בשמעת דבריהם ואפילו היה בשמעת לא בשמע
חליהם בי שחיבו בלום הוא שמוך לבריהם היה בלום שהרי שהחיזה
שהבדך לח עמו ישראל בשלום ושמוך לו עושה בלום בחרומיו וגו'
היבך חיבו רואה עשה לפעור לח ש"ל מג' פסיעות ביון שהוא קרוב
לבבר ורחוק להפסד · גם מה שבתב הר"ר ישראל שהקדים שחומר
חחר קריחת ש"ח לא בחמור חלחי דמה עיון קריחת שהרה עם
התפלה תלה חומר קדים קודם קריחת שהרה וכן מבחי בל שהקהלות
חבר רחיבו ובמבחו בשעת ש"ל חוזר התפלה וחומר חחבים וקדים
וחבדי ויבוח היה ש"ח קורח בשהרה וחומר חבדי יוסבי ביתך וכמו
שהם לריבים להודות בש"ל לריך לפעות ג' פסיעות בשעה שהוא מתפלל
עם הלבור בלחש לח על פי שהוא עחיד לומר קדים ולפעות ג' פסיעות
ולא בשבר בחוחן של הקדים ש"ה בחזרת התפלה ועשמת דמלחת דסדר
תפלה לחוד וסדר הקדים לחוד ובהא מודינא שלריך לפעות תחלה
וחח"ב נוהן בלום בחבר בתב מהר"ר ישראל ז"ל לבל לגעור בש"ל חיבו
מבבים בי חין בזה בדי יוהרח :

שם שאלה על מה שבתבו בקלח מקומות בפ"י חיב לחבר יחחב שור
או בבש או עז מוכרו לזרים בחחזותיו וחח"ב נוהן לבהן
פרוטה בעד שחחזות ובבהן לוקח ומחזלה שהם קיים בבך מלות מחזות
בהעדה דמה לי בהן מה לי דמיהן או לא · ות"ל דלא קיים הם נתן
בפרוטה

ספרופה קודם שימכור המתנות לזרים ומהרלה הכהן כתב שם יכול ידי מוכתו ויוכלם למכור המתנות לאחרים או לאוכלם או לא :

תשובה אם הרחבונים מלקחים מהו מקבים ואם הרחבונים מקבים מהו ממורים ולא למכורו כל ב' פעמים בן יחיר מ"מ מקום הניח לנו להתגדר ובתר הורה מוכח לכל הרולה לזכות בו כי יבריס דרבי ר' ודליקים יכלו בם · גדסינן בפרק הזהוב ומייתי לה הרמב"ם בפ"ע מהלכות בכורים מקום שלין שם כהן מעלה מותם בדמים ואוכלן מפני הפסד כהן דוק מינה טעמא דלין שם כהן משום הכי מעלה אותן בדמים הא יש שם כהן כהן הן ולא למיכון ודוקא מעלה אותן בדמים לכותי אותם בשוויים לבחון מעלה אותן בדמים בכל דוכתא הכי משמע : ורש"י ז"ל כתב שם אם תמי המתנות משמע דשומת מעולה בעי לכל פחות מכלן לינה גזל הבעבו · ודוקא כמי לשום אותן מחלה ואת"כ אוכלן לכל לאכול אותם ואת"כ לשום אותם בדמים לא · וכמו שדקדק הר"ן ז"ל לשון מגילין ומעבילין מלבנן ומעבילין · ת"כ כ"ד לינה בשני במתה ליה דין ולית דיין שלא קיים מלות מתנות כהונה עד שיהן הן ולא למיכון לפי שיהן שוויים כ"ם שכפי הרלה כ"ד פעמים שלינו אותן תחת מעשרים בשוויים וכוי בכדי שלין כדעת אותם · וא"כ לפי זה יהנו הפרופה לכהן קודם מכירת המתנות או לפילו שוויים כיון ללא יהנו לידים דכהן לא נתקיימה מלות אותן הכהן הן ולא למיכון וכיון דמשיים ולקמר מפני הפסד כהן לשומר שהם לא מפני הפסד כהן היה רשאי להוליך המתנות עלמן ואם יפסדו קודם ביאתן כהן יפסדו אלא אתנו להפסד כהן · וא"כ לית לן לא ניחוש להפסד כהן מלי ומזמן בעיר ולתקן לתת פרופה בדבר השוה כפלי כפלים ולהפסיד מתנותיו בידים זו ודאי ליכא מורה · ואין לדמות דמאי דקאמר הא לית שם כהן דלרבותא נקטיה דלא מיבעיא בשיש שם כהן דלריך לתת הן או למיכון אלא אפי' אין שם כהן כל"ל שפפרופ לינו לימרי קמ"ל דמעלה אותם בדמים מדלא ליתנינ לא משמע הכי ועוד דא"כ לא הוה ליה למכתב עלה מפני הפסד כהן דמשמע שבא לתת טעם למה יועילו הדמים במקום המתנות ולא נאמר ביוליא מתנות עלמן ואם יפסידו קודם בא כהן יפסדו ומפני הפסד כהן מלמת משמע דאל"כ הייתי אומר הן אל למיכון דאי עיקר מילוחים הוי לאשמעינן דאינו נפטר לגמרי לא ליך עלה לאסוקי מפני הפסד כהן ועשמת דאינו נפטר לגמרי הוי משום דנתינה בתיבה בקמאר ת"כ ע"כ לומר לישנא דלין שם כהן בדוקא נקטיה דאם יש כהן בעיר ודאי כהן לא למיכון אפי' יתן שוויים נראה שאינו מועיל כלום שאם ביכא דאתו לידים ואפי' יתן שוויים נראה שאינו מועיל כלום שאם היה יכול למוכרם אע"ג דלא אתו לידים גם במקום היה יכול לנותנם דמה לי מכר מה לי מתנה : וכן נראה גם מלשון הרמב"ם ז"ל ור"ל שם הכהן למכור המתנות או ליתנם במתנה וכו' עד מלינין שאין בהם קדושה כלל מוכח בהדיא שהן הוים דאם אתו לידים היכול למוכרם אע"ג דלא אתו לידים ואינו יכול לנותנם במתנה אלא היכא דאתו לידי לא ס"ל לערובינהו ולמתניתו אלא ס"ל לפלוגי ביניהו כיון דלא שוו בדייהו :

תו גרסי' בפרק הזהב רבה ורב ספרא לוקלעו לבי מר יוחנן בריה דרב חנא בר חנא ואמרי לה לבי מר יוחנן בריה דרב חנא בר ביזנא עבד להו עגלה תילתא ס"ל רבה לשמעיה פרס"י ז"ל לשמעו של בעל הבית זכי לי מתנותיך דבשיאה למיכל ליתנה במדלה רבה אלא בל רב ספרא לא אכל ופרס"י ז"ל רבה אכל אע"ג דלא אתו לידים דכהן סתם אדרב יוסף דלעיל : רב ספרא לא אכל דלא אתו לידים דמשמע דלקריוה ורב ספרא מעדה בגד ביום קרה וגו' ואפיקוה דלפי רבה לקריוה כבי דלא אמרה רב יוסף אלא היכא דלא ליפסר ליה ודוקא בתחר אכל שמעה בעל כרחים מזכי ליה ואם ליתה דבתיתית הטעה פרופה מועיל למה לא נתן רב ספרא פרופה דמועיל לף על גב דליפסר ליה ויאכל לבון בחדל ולא ימיל קלחה בסעודה אלא ודאי מוכח דמהן דליפסר ליה אין מקנה אלא היכא ליה כהן ולכך רב ספרא לא אכל לפי שלא בתו ליה כהן כדפרס"י ז"ל כ"ם לחם ליתה דבתיתית פרופה מועיל וסוף דבר בתין הדעת מוטה בו לומר שהוא שיווי לכל המתנות אלא בחולל השחר מה לי ממילא קנהן מה לי ממילא כולם מה לי מכר מה לי מתנה וזה ברור :

תו גרסי' בפרק הזהב המשתתף עמהן לריך לרחוס ואפילו עם סעבו"ם ורמיעי וכו' ומשיקנא דיתיב עכו"ם לחכפתא לאכל כהן אמרי חיתוני חיתוני פי' ויבאו לומר אלא נתן מתנות וכיון ברוחים בחוכרים חומרים שגלם · ואם ליתה דלין לריך לתת מתנות עלמה למה יתמרו שגלם אדרבה יהנו שנתן פרופה לו לחיכן לכהן דלחזוקי חיכני בגלגי לא ממזקינן אלא היכא דחוכה אלא ודאי מוכח בהדיא שלריך להפריש המתנות ולחתם לכהן ע"פ אם לא שנאמר שאין להתיר אלא בשיפוחו לחלות בדבר שכוח כן וכמו שכתב ס"ם בחם' שבת דכל מעיינים חשבת בהדיא אלא דמי :

תו גרסי' בפרק קמא דחלין דף ט"ו ע"ב אמר רבה אמי אמר הוא דמגן מותן לכהן ואינו מ נכה לו מן הדמים לקח ממנו במקל מותן לכהן ומכה לו מן הדמים אלמא מתנות דכהן לא מזכין ליה וכו' פירש מותן לוקח לכהן ואין הטבח מכה לו כלום לפי אלא מכר לו המתנות משמשמה לקח ממנו במקל דמשמע ודאי זכין ליה מכה לו מן הדמים משמשמה זכו שהבהים במתנותיהן והדין על הטבח . גם הרא"ם ז"ל כתב עלה ז"ל ולא דמי לוקח מתנות במקל דהוי כמו פירש שהרי מקל לו מלקו של כהן ואפ"ם מותן לכהן דהשם משמשמה שהשמה זכו שהבהים במתנותיהן ואין מכירתו בשם כלום אבל הרא"ם ס"ל דאפילו מכר לו מן הדמים ולכך מזיק מתנות כשהוא לו שלוכלן שמור מן המתנות בדמים ולכך מזיק מתנות כשהוא לו שלוכלן שמור מן השמלומין שכן ולא למיכון :

תו גרסי' בפרק ג' יש פרק כל שעה המלוה מעות את שכהן את שלוי ואת שעני לביות מפרים עליהן [מפרים עליהן] במקום שהן קיימין · ופריך בגמרא ואע"ג דלא אתו לידים ופרס"י ז"ל בזמים לף על פי שאינו מותן לכהן ויחזירם לו קתני מתניתין דיפרים עליהם וכיון דלא אתו לידים מאן זכי ליה לכהי לכהן כך מרומה ביקבלנה זה במוכו וסיקא יפא מי יתמיה : ומשני רב במכירי כהנים ולויה כלומר כיון דמלחת דפסיעת היא דלידסא יסיב לכו דאינו רגיל לחת תרומות ומעשרות אלא לכהן זה שאתו אצל בסי דעייפו וכו' כמאן דמתי לידייהו דמי : ומשני מכני דמזכה לכהן ע"י אחר פי' כשהוא מפרים מוחר מעשרות ביד מוכרו ואומר זכי במעשר זה לפלוני לו והוה ליה כמאן דמתי לידיה ומחזירם לו · ומ קתני מתניתין דאע"פ שהכהן מפרים לקחת דמים ממורת מתנות אלא כל כמיני עד דאתו לידיה ויחזיר אותם לו אם לא במכירי כהנים או במזכה ע"י אחר וזו רחים גמורה אין דרך לנטות ממנה ימין ושמאל ודאי לחלק בין מקדים מעות לנותן אותם כשנתן דודאי דא ודא חדא היא · גם בגמ' מוכח כן ואע"ג דשולא מכני הא מני ר' יוסי היא דאמר

עצו לה שלימו זוכה כוכה לה קי"ל כוותיה לגה כרב ושמואל וכרבן דפליגי עליה דר' יוסי . וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"ו מסלכות מעבד כ"ם דעצו מפני חקנה אבל לקלקל לא עצו ואין לומר דכיון שכבר נהגו ככך ומהניא ככך כבר מלו • ודמיא להסיח דלמחיין קיבה להכיח חלב שע"ג קיבה ופ"ה פ"ר יהושע כהגים נהגו בו פין יפה ומחוטו לבעלים • הא ליתא דחלב שע"ג קיבה שהי דחתי מריבויח ומקיים מלות ונהן ממי דכחיב בסדין • ואו דחלב שע"ג קיבה לחן שבדי דממלו בעין יפה שהות דבר מועט ואיכן למחילה ומלן דלה מחיל קוי עין רעה והייט ליבעה דקחני נהגו בו עין יפה וכולהו כהני מחלי כלומר נהגו בו עין יפה אבל לממול כל המחנות לו רובם אין נמו • ואפילו יהן רמי כולם סיכה דחיכה כהני במחה צריך לקיים מלות נחיצה כדחיבעה דיש מי שרוצה נהן ולה בדמיהן : גדולה מזו חמרו בעובדה דלבה ורב ספרה כי חמרי חיה בחחר אבל שמעה בעל כרחיה מזי פירות כיון שהות נחחרה בבית בעל הבית שמא בעל כרחו הוא מזכי לו המחנות מפני כבוד בעל הבית • שרי לך רחיה ברורה ג"ד בחפילו שברלון שלם זכה לרבה במחנות כפי הרלחה כיון שחיפשר שהות בעל כרחו כלו' מפני כבוד בעל הבית חיכה מועילה זכייתו כל שכן ב"ד דבעל כרחם שם מוחלין כי שם לה יחרלה בחומה פרועה לה יחנו לו דבר דממון שחין לו מוכשים הוא וירא שמא יקדימנו חחר כ"ם שם מנכא זה נחקן ע"י חכם שבעיר דוחלי חנוס הוא ומוטך ואינו נעשה . ועוד יש טעם אחר ורחיה אחרת לבעל מנכא זה לחמרינן בגמרא לעיל לעם כדי נחיכה ולכך לה יהן חני זרוע לאחר שלא בשור הגדול ואיך חנו מנכוש לעם על כל המחנות דבר שהן בו כדי חיכה זו חיכה חורה שלא ודאי ברור ומוכח מכל מי דכחיבה בעיל שיצחו המחנות לידו של כהן ואי יעשה כהן מה שירלה למוכרה או לעשה למי שירלה המחנות שלו הין בהן קדושה לבל למוכרה קודם שיפרוש לידו חיכה מביאה לפילו יחבור חוחה בשוויים לדיעת קלה חלי כהן שיוכל למוכרה ליעראל ומעלה למוכר דבר שהינו שלו כ"ם למוכרה פחות משוויים בכדי שהין הלעת טועה בולחי נראה כי חוכה ואיטלולי • עוד חני חומר שים ליפור חחר במנכא זה דהוי כההן המסייע בעיה הגרוות ובעיה המעכמיים שעליהם הכחוב לומר בעשה בריה הלוי ולומר ואח קדשי בני ישראל לה שחללו ולה שמוחו דהלי נמי כיון שמוכר לו דבר הטוח עשר בעיה מוכה דמוחיל לבית כדי שיהן לו שלר מחנותיו ודמי לפסיל דלמרינן בבכורות פרק עד כמה שם לומר לו הכהן בעוך הזמן חנהו לי שרי זה לה יהן לו • ולמרינן בנמ' חלי עשמה לומר רב שעשה מפני שהות בההן המסייע בעיה הגרוות • הא קמן דמפני שעושה בההן עוכה הראה ליעראל שלוקה הבכור קודם זמנו ולקרא בהן המסייע בעיה הגרוות :

וגרסי' חו שהם ישראל שספרים חרומה מבריו ומלחו ישראל לחר ולומר לו סילך שלם זה ותנהו לבן בתי בהן מוכר ושם היה בהן לבהן לשור ופרט"ו ז"ל שם היה בהן נותן שלם כדי שיהנו לבהן לחר קרובו לשור כיון דלדידיה חזיא חזי בבהן המסייע ע"כ •

ע"כ בגדון דידן נמי הוי בבהן המסייע בעיה הגרוות :

רב חיכא עשמה לאיסורה במנכא זה דלמחו לזלזולי במחנות בהוא וכהסיא דלמרינן בבכורות בפרק המוכר ותנא מלי עשמה לא קלמר מחנות בהוא לומר לך חרומה היא דקדושת הגוף היא דיין ללא מחחלת לא לחי למיעבי בהו אבל מחנות לחי למעבי דבר מיחחל קדושייהו לחלרבע זוזי ולחי למנכא בהן מנכא לחולין • ופרט"י ז"ל אבל הני מחנות ובכור דקדושת דמים ניהו שלם בלה בהן למכור בשר בכור וזרוע ולחיים וקיבה מוכרן ליעראל ואו לא בעי ישראל לאוכלן בגלי וחדא לי היכי דעביד בהן סילוך לחי לחי בהן למעבי וסבור היו דבני קנייה ניהו חחיל קדושתייהו לחלרבע זוזי היכי חמו ולחי למנכא בהו מנכא חולין שלא יאכלם בגלי וחדא לדיון וכו' : הא קמן שהחמירו במחנות בהוא דזרוע ולחיים וקיבה יותר מבשרותם ומעשר משום חשש דשמא לא יאכלם בגלי וחדא ל"ב בדון דידן ולחי שכיון שרוחים שלעולם אין נותנין מחנות לבהן חלא לחולן בפרוטה או שחי פרוטות יפותו לזלזל בהן ואפילו בשיחנו לשם מחנות עשתם לא יקפידו לאוכלם בגלי וחדא כדיון • עוד יש לחוש למנכא זה שמא בתוך הזמן ח"ו ישחבח זרוע ולחיים וקיבה ויעבו ויחבטו הרועים שאין בני חורה שאין מהנה רק לשם פרוסה אי שחי פרוטות על כל בהמה לבהן כמה ממכרי המלכים ח"ו ומלחה חקנה זו קלקלה וזלזול ח"ו כ"ש בעוכותיו שרבו שמהנה כהורה כידינו מעט מהרבה כי רצוי ומחוייב להסיר ולבטל חוחה כהלבהן ובחקנן שלא ישחבח חורם בהוא ומחנותיו מישרחל ומועל על כל לים לחבר רוח חלהים בקרבו להשחדל בביעול מנכא הרע הזה . ואין להשחמש ולומר דמלוה זו על הטבה היא מועלת ואיטו לחפסיד חנפשיה ומחנות בהוא לה עבלי דחי דמשום הא לא חריה חדא דחף על גב דמחנות בהוא לה עבלי מ"מ בחבו הסופפות לחד תירולא לחיסורא דרבנן מיהא חיכא • ואפי' לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל דבהרי לחפילו לחיסורא ליכא מ"מ מודו דמדות מבידות מיהא חיכא • וכדלחבחן בישחזקאל בהניח ע"ה דקחמר ולא בח בפי בבר פיגול ותנהו משום רבי נהן שלא לחלבי מבשמה שלא סורמו מחנותיו ובפרק בני העיר מי חמרינן שחלו חלמידיו לר' פרידא בשה שלרבה ימים וכו' עד לא לחלבי מבשמה שלא הורמו מחנותיו כ"ם להמחנות עלמן לשור לקנותן שקנה חותן מחזיק ידי עובדי עבירה לחלו עבכרת נבר חלא חורת נבר וכן בחב הרמב"ם ז"ל והקונה חותם לחפ"י שחינו רשחי מותר לחוכלן ע"כ . ובפירוש המבינות בחמיר יותר פיין עלם • גם מבסוגפת המבויה בחולין מוכח שחין לקנותן והביחה רמב"ם ז"ל בפרק בח' ז"ל בהמבלת בבר לחבירו והיו בו מחנות חיני חותם הם לה לחמוך עבר זה וגולה מוכח עשמה דלה ידיע לי גזל חותם הם לה לחמוך ליבי בנזלי מבפק לה מחזקין ואלין בגווי דביחירא לו שמה מעבו"ם לקחה לו מבהן לו שוחף לעבו"ם לו לבהן הוה וגווי חבריי בבל לי ידע דגזל חותם בהוכר הלוקח יחוס לעלמו ולה יקבל והבבר מוכרח מעלמו דמידי מחזיק ומבייע ידי עובדי עבירה לה נפיק דלחשור לקנות דבר גזול וזה ברור • ל"ב מעחה רלוי להבחדל ולבבירים מבשול מלפני המוכרים והקונים ולחפ"י שבבירים הלו שבחבחי פעומים הם בעיני לעיום כי ידעחי כי ים מפקפקים בבבר בעעונות חלוחות לע"ד וגם כי מנכא זה בפי הבלה הבינו לוחו על פי הכם חו חכמים לבך בחבחי וגילדחי שבבירים ולה רליחי לפלריך ולבניה לחיות עוד כי לע"ד הלייבות בזה מוכר וגם כי שפרי בעת ליבם חתי והנלה לעיות דעתי בחבחי • כל זה בחב הבהם כמ"ר יוסף קורקוס חברין :

אבל מועל עלי לקיים המנכא ואומר דסמבו להם על בעל הלבות שבחב ז"ל ולי ניחח לבהן למשקל בישרח חלופי מחנות הרשות בידו עכ"ל ומינה מי דלי ניחח ליה למשקל דמייהו הרשות בידו דמה לי הן ומה לי למיהן ומינה נמי דלי ניחח ליה למשקל פחות כדי שיהה הגיל חללו הרשות בידו וכל לוחה סוניות דמשמע מנייהו דבעי נמינה ממש ס"מ היכא דלה ניחח ליה חו דלה ידעינן לי ניחח ליה חו לה לבל לי חיהה קמן ואמר ניחח ליה בדמיהן הרשות בידו וילה ידי נמינה וכן בחב מבה גדול מקובל שמו רבינו יעקב שהיה שומל שלוחה מן השמים ואמרו שהות ר"ם ז"ל ועוד שלחני על מחנות בהוא שם הזהב ושלחיים ושקבה שהוב הטולם לין חוששין עליהם ליחנם לבהנים לה שם ולה למיהן שם יש ליסור ובדוק עבירה בזה חו שם יש לממון על לוחה שמפרשים שבמנו שעם בל' לחעעי בריחנים הגז וה"ה למחנות בהוא • וכמיהו קום לך למה לחה לחה נופל על פניך חעת ישרחל בחמרם שלחן ס' מגופל הוא ויבו נבוה לבלו לבזהב ושלחיים ושקבה מב"ד מחנות בהוא שם כי קל זהו משלחן נבוה קל זהו ע"ב שרי לך בסדין שלא יחנו למנכא בהו מנכא חולין כלל לה הן ולה למיהן כי לה נשחפק לחה מפני שלה היו נותנין כלל לה היה משחפק כלל :

שמא שאלת ממני תודיעך דעתי שם מברכין על שלבבה זמן שם עשים : שם מבך מבדיל ביום לביום וכן בזמן שם עשה :

תשובה מבח חמינח לה דמבן חין מברכין על החור עד שיחזרו לחורו וכמה חמר עולה עד שיביר בין שלע לפונדיון לעניו ברכת הלבבה נמי שם המבך הוה דק וקלוש שעובר ממנו חור הלבבה עד שהות נהנה ממנו ויוכל להביר בין שלע לפונדיון וחולמו מן הדבריה שהם ניכרים לחור הלבבה חו ודחי יכול לברך עליה • ושם המבך הוה גם ואין נכנה מחור הלבבה חין לברך וכוי ברכה לבטלה וס"ם לעניו הענין שם הוה עב חין מברך ושם שהו

קלוש

קלוש ודק מבדך • ואם כתמיל לבדך :ואפשר לענין גומר הברכה. וא"ם כלה על מכתו של עולם הוא מברך ואפי' שלא יסיים מתורה מה בכך . הא ליתא דהא ר"י יסודה הרוחה לבניה בחדושה תומר ברוך וכו' : ותו גרסינן במס' סופרים אין מברכין על הירח אלא במולאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים ותולה עיניו בגגדה ומיסר רגליו ומברך הרי בהדיא שלריך לסביב בה ומזה שמעו קהלתונים שאם הוא חושש שמא במולאי שבת יהיה מעונן ויעבור זמן הברכה יכול להקדים הברכה בשחר ליולה תע"פ שאין הברכה כתקנה ואמרו על מוה"ס כשהיה מקדים לברך בחול כדי שלא יעבור הזמן שהוא י"ו בחדש היה לובש שרבל מכובד שהיה לו וכשי ליתא בשבשה במיימוני וזה פשוט והבלה"ב :

שמב **שאלה** ממני אם מותר ליכנס בבית הכסא מתוך הלבה שהיא פסוקה דליכא למיחש דילמא יסריבר וקי"ל הרוחר לחוור בבית הכסא :

תשובה דבר זה נשאל מלפני רבינו ישרהל ז"ל והרהה פניה להיתר ולבסוף העלה שדבר בל"ע מקום הא דאמרינן פרק מי שמת אמר רב הונא ת"ח אסור לעמוד במבואות המטונפים מפני שהי' מיפבר לו בלא הרהור תורה ע"ש היינו מ"ש • ותני ק"ל טובא בשלמה בבית המרחץ יש מקום שהלה אבל בית הכסא הרי שדותין לותו הטבע והשלבה לא יפשקה מה יעשה אלא ודאי אין בזה קפידא ומותר שכיון שהדבר ברור שהוא אסור מלבו שלא יסירם מלבו ולא יהרהר בד"ת : והיא דבר הוא לא קשיא דאסור לעמוד קאמר בלומר זמן מרובה ולא אמר אסור לעבור לפי שהי' מיפבר לו לעמוד זמן מרובה בלא הרהור תורה • ותו דמבואות המטונפים אין פירושו שדותין את הטינוף לפניו אלא שדרכם להיות מטונפים ולפי שהדבר ספק היכא למיחש שמא לא יסירם מלבו אבל בית הכסא ובית המרחץ שהאיסור ברור יעמוד ויכניס עלמו ויסירם מלבו עד אחר שעה והבלה לע"ד כתבתי :

שמג **שאלה** ממני לודיעך על מה סמכו אלו הבתים מארץ תורמה שמכניסים הטליות על כתפיהם ואין מכסים בו הרהה:

תשובה סמכו על בעל העטור ז"ל שכתב דלא בעינן כולי האי אלא כדרך בני אדם שמתכסין בבגדיהם ועוסקין במלאכתם פעמים בכסוי הרהה ופעמים בגילוי הרהה ע"כ . ואין לסמוך על בעל העטור בזה הדא שהרי הגאונים ז"ל שכל הביאים הם דברי קבלה תמרו שלריך בעטיפה העבו"ם שהיא עטיפה גמורה . ותו מלשון הברכה נלמוד להמעטף ולדברי בעל העטור היה רואי שיתקו להתכסות בליליות : ותו שהרי העטור עלמו כתב ומכסה רהטו שלא בגילוי הרהה ע"כ ותו כיון דביעור הטליות כדי שיתכסה בו הקטן רהטו וזהו מבמע שלריך לכסות הרהה דהי להסליך על הכתפים לבד במתכסה רוב גופו של קטן הוה הני • ותו דליתא במדרש תילים על פסוק כל עלמותי תאמרנה תמר דוד הע"ה תני משבחך בכל חיבורי ומקיים בהם המזות ברהטי תני כופפו וכו' בלוחרי עטיפה ליליות וכו' ואם תלריך לותו על הכתפים אין כאן עטיפה בלותר ומזה המדרש שמבו לאחוז הליות בידו המתלים בהגד לבו בזמן ק"ש ובכי ליתא בהבאה במיימוני בסוף הלבות ליליות • ותו דקי"ל דאע"ג דיש לו ליליות בבגדו לריך שיעשה לו עליות להתעטף בו בשעת התפלה וכן נהגו כל ישרהל ואם הוה להטליבו של כתפיו הרי בבר יש לו בגד אחרת מזויינת אלא ודאי שדבר ברור שלריך לבסות בו רהטו וכן נהגו בכל גלילות ישרהל ומבה אבותיהו תורה היא וכשי"ל כתבתי :

שמד **שאלה** ממני על עניו עיקרי הדא על היוה מהנון אי מבשים על הרמב"ם ז"ל או על הרב בן מהלתי או על מהנון ר' יוסף אלבו :

תשובה אין דעתי מסבמת לבוה אהורתו שהמימה בוה עיקר לפי שבולה עיקר מפי הגבורה ותרי"ל בל האומר בל האורה בולה מן הבתים אין מפסיק ר' וכו' וא"ב בל מלוה ומלוה היא עיקר ופשה יש לך מלוה בלה יש לה עשה ושוב אבר לא נשנתה ות"ב אין נאמר אזו עטילה ואחרת היא עיקר : בללות בדברים יפה בתב בזה ר' יצחק אברבנאל ז"ל בספר רהש אמונה ע"ם בי הוא בתריך והרחיב הדבור והביא על הרהשונים וכן הוא דעתי שהאורה

בל פרטיה ודקדוקיה בל ר' מהם עיקר ויסוד ופשה ושהשתים לוהו נקרא בופר ואין לו חלק לעוה"ב : ומזה הטעם אם אכלו לעבור על על אחת מבל מלות שהאורה באורה בהומרת שלא לוה הקב"ה עליה או שהיתה לזמן מה ובבר נתבטלה יהרג ואל יעבור ולא אמרינן יעבור ואל יהרג שלא בשאר העבור על דתך וכן בתב הריטב"א ז"ל ולמד ממנה שאם אוכלים לוהו לחזור לדעת הטעו"ם

תע"ם שהיה עובדי ע"ז יהרג ואל יעבור ובבל"ד כתבתי :

שמה **שאלה** על רהובן שלוה מהמעון ובתב דקנתי ודחקני ושעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי בשעת בזמן שהוא ושוב לוה מלוי ובתב לו גם בן דקנתי ודחקני ושעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי וקנה רהובן מטלטלין ומברן ליהודה ושוב שעני אם יוכלו שבעלי חובות לערוף המטלטלין ואם"ל עורפין מי עורף שהמעון או לוי :

תשובה מדינא דגמרא כיון שהשעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי חזרו המטלטלין להיות בקרקעות לענין שיגבה חובם מן הלוקח או מן היורש או ממקבל שהמהנה וכיון שלא קנה רהובן נכסים שלא אחר שהשתעבד לשיהם אל שעבודם בשום מוליאין מיהודה ואולקין שהעון ולוי ואם קנה ולוה וחזר ולוה וקנה מה שקנה בתחלה שהשתעבד לשהעון לבדו ומה שקנה לבסוף ושהשתעבד לשיהם שאם לא יספיקו לחובו של שהעון חולק עם לוי במה שקנה לבסוף וזה פשוט אבל לא רהיבו ולא שהעבו מימיבו בארן שזהה שיוליאו מטלטלין ממי שקנה חובם לפרוע לב"ח ולא לבחובם שהם ומשום שקנה הלקוחות נגעו בם בשקנו מפני שקנה השוק בשהיה בדברים שאם אי אתה חושב כן אין לדם קונה מהבירו דבר שיאמר סיום או למחר יוליאו ממני ואפסיד • ומה שלא שהעבו לזה בקרקעות משום דיש לחיות ליכנס בספק זה בדי לזכות בקרקע • שדע בבן הוא שהכא בארץ שזהה שלא רהיבו מי שבתב שער ותחריות בקניית המטלטלין שע"י שבל העולם יודעים שבותבים בבל השערות ושעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי ואי אית דאית דאים בהו דין עריפה היה לאוי שיחושו לספסד : ושע"ם שבתב הרא"ם ז"ל בשחושב שאם אי אפשר לברר שהגבי שיעמידו שדבר על דין שלמוד ויגבו לב"ח מהמטלטלי דמבר מ"מ רוחה אני בי בארץ שזהה אין ספק בשהגבי וכל שהלוה אם שבירו או שהיה שבשעת לבעל יודע שמוכר שלוה מטלטלין ולא יוליאו לוחה מן הלוקח ע"מ בן שלוהו או בשהה לו • ושעולם לא היה שהיכוחו על המטלטלין שימברו • ות"ח למה נהגו לבתוב ושעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי לאי לענין שיגבה מיורשיו בבר תיקנו הגאונים ז"ל דמטלטלי דיהמי בשהעבדי לב"ח ולבחובם אבם • הא לא קשיא דיפקא מיה לענין קדימה שאם קדם ב"ח אחרון וגבה מוליאין ממנו וותנין למי שקדם שעבד בדין בקרקעות דאין בזה קנית השוק • וכוי יודע דאם היו לו שבודות ומברם ב"ח מוליא לוחם או שאבה בבחובתה ושעמת לילה נסו קנית השוק משום דלא שבית ושוד שלא יהא השער מרשותו דאי אוסו בעי אוסו מחיל וכן בתב הרא"ם ז"ל בהדיא : ולענין מטלטלי מתה אוסו משתברת לי לשעמיד תדינה דתלמודא היבא לילה בסא מבא מפורש בדרינן לדינה דתלמודא • ותו דסוי מלתא דלא שבית • ותו דלאו מילי חשר הילבך מפקינן ממקבל המתה ויהבינן לב"ח או לבחובם אבא ואם המבא מפורש שלא יהבינן לב"ח ולבחובם אבא ממטלטלי דמתה בבל לפי המבא דשמבא עיבר גדול בדיני ממונות :

בללא למלתא היבא דשעבד לו מטלטלי תגב מקרקעי אם מברן היו גובה מהם ואם היו בשעת גובה מהם ואם נתנם במתה לפילו שאר מטלטלין גובה מהם ב"ח ואפי בבחובתה וב"ם ושוא השעם במטלטלים שהיו לו בשעה שלוה ואם יש מבא בדבר בבל לפי המבא ומבא שהרן זהה שלא להגבות לב"ח לא ממטלטלי שמבר ולא ממטלטלי שנתן מהמע דבבולו היבא שבית השוק וכן בתב בעור בבן מבא בבל המקומות שבעל חובו ואם נתן מתה להאמו ב"ח גובה ממנה מדא לילים בם שקנית השוק ואו דאמרי לא נפק מרשותו אלא אם בן היו בנדי חול ובנדי שבת ומועד הוי פלוגתא דלבוותה והרהה לע"ד בתבתי :

שמו **שאלה** ממני לודיעך דעתי ברהובן שחייב לשמעון מעות ויש לשיהם חוב על עבו"ם ושתנו ביניהם שיתן לו

מחוכו כך וכך וקבל עליו לחוכן שכל מה שיגבו מן הטבו"ס לחשון לחשון יהיה מחלקו של שמעון ויכפה לו מחוכו שיש לרחוכן עליו וכחבו לשמעון שטר בקיון והחגלי שהיה לחועלת לחוכן לא כחבוהו יורש המורה אם שטר זה פסול או כשר :

תשובה אם כחב יד העדים יוצא ממקום אחר הטעה כשר ואיכא לחמיכים לומר חגלי היו דבריהו דעדים החחומים על הטשר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד ושוב איכא לחמיכים כיון שהגיד אינו חוזר ומגיד ואם אין כחב ידם יוצא ממקום אחר לחמיכים לומר חגלי היו דבריהו דחגו דבעו לחמרו אין זה כחב ידיהו וכיון שלא קיים שמעון חגלו גם רחוכן יכול לחזור ולפיכך אחד מן העדים שחמר חגלי היו דבריהו נחבטל הטשר שהרי אין כאן אלא עד אחד . ואם נעשה שקנה מיד רחוכן על חגלו של שמעון לא הזכירו חגלו של רחוכן לפ"י שהיו מפקירים בינייהם קודם זמן זה שיתן לו שמעון כך וכך הטשר כשר לחימור מחל רחוכן חגלו כיון שלא הזכירו בשעת הקיון ואם הזכירו בשעת הקיון לפ"י שלא חמר ע"מ שיתן לי כך וכך הטשר פסול לחולחן דשחת הוא שלא עשה רחוכן עובש שלשה זו לשמעון שלא ע"מ שיקיים שמעון לח חגלו שהזכירו בשעת הקיון וכיון שלשה שיש כאוב בטשר החגלי של רחוכן ולא קיימו שמעון לחבטל חגלו של שמעון לפ"י שלא כחב בו על חגלי כך וכך שלשה שלא כחבו החגלי הטשר פסול ונחבטל חגלו של שמעון וכל שה שיגבו מן הטבו"ס יהיה לבניהם לפי ממון והגל"ד כחבתי :

שמז שאלה ממני חודיעך דבתי ביחיד שטעו חקיעות דמיוכב חפטלל מוסף ביחיד אם ירין לחקוע על סדר הברכות

תשובה מוכח לח חיבעי לך דחניח בשחוי שומען שומען על הסדר ועל סדר הברכות בד"ח בחבר עיר לכל שלא בחבר עיר שומען על הסדר ועל סדר הברכות וכן כחבו המפרשים ז"ל וז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ג וכל הדברים האלו בגבור לכל יחיד בין שטעו על סדר הברכות בין לא טעו על הסדר בין טעומד בין מיושב יצא ויען זאת מנהג ע"כ . כי חיבעי לך אם יש ליחיד רשות להפסיק בברכות ולחקוע על סדר הברכות דכשלמא כשלחר חוקע לו אין בכך כלום חפ"ה שהוא שותק בין הברכות לשמוע חקיעת שופר אין לן בם ומשום שבות נמי ליכא כיון דליכא בם קלת טורח מיהו להסברים מלא קושט כי מזה שטעו יש מי שכחב שחוקעים על סדר הברכות בלחש וחע"ג שלא נהיגיגן הכי משום ערבוביא דשם וחם מלחר מ"מ חזו מסלימין מלא קושט לחר שחפלה חף שכא נמי לא שכא דחע"ג דלין כלן חיוב יש כאן טורח מיהו שלא בפני עלמו להקוע שחפלל בעלמו ל"ע . ומשכחבת לי דחוחר דלין כאן לא ערבוב ולא הפסקה דלי משום ערבוב כיון שהוא יחיד ליכא חלא חשום דשחא חיכו בעוח לחזור לחפלחו לגבי ברכה כשיש ליכא חלא חשום דחפלוח של ר"ה כולם חומרים חומס מחוך הספר ואו דליך לאו ממקומו . ולי משום הפסקה ליכא חלא חשחא שחפקיעת שופר מעיון חפלה ועיקר שחקוע של סדר הברכות הילכך לא הוי הפסקה ולא הוי כשנפסיק בדברים אחרים בעלים . ואו כיון דחפלה מיהו טורך מיהו קלת לא הוי הפסקה . ואו כיון דחפלה שנוספין מיהו חלא בחבר עיר וליחיד פעור ממנה הוי דבר של רשות ואפילו ניפסיק ליח לן בם הילכך אין זה חיוב ליחיד לחקוע על סדר הברכות ואם חקע אין מוחין בידו ודלכבא בפיר עבד : ותע"ג דכחב רביעו שחיי ז"ל דמדקחני הכי משקיע ולא קחני חוקע ס"מ כאין ס"ל חוקע חלא מלוה לשמר וחוקע כשאי יכחבם דעחו בכפיל החקיעות ולא ידע להזהר לחפלחו דומיא דשאי לחמרינן בפרק אין עומדין שעובר לפני החיבה לא ישנה אחר הכהנים אלמן מפני הטירוף ואם אין שם כאן אלא ולא יפא לא כפיו ואם הבאחתו שוטא אם כפיו וחוזר לחפלחו דשאי כמי שלא נשא . לא קשיא דע"כ לא חמרה אלא בש"ל שחיטת הלבור עליו ואיכא למיחש שמא יפחבם חכל המחפלל לבדו לעלמו ליכא למיחש . ואו דבחפלה חיוב חייבין לעירוף דשעת חכל לחפלה דשוא לא חייבין חס בדור : והגל"ד כחבתי :

שמט שאלה ממני על מניקה חביבו שעברו כ"ד חדש והולד חולה וחם ואם חגמלנו יבוא לידי סכנה ואין הולד רוצה ליגק מחחרת אם כופין חותה להניקו מפני הסכנה או אם יכולה לומר אני רוצה ליפטר

תשובה אם הולד יש לו אב כופין חותו לרחותה במעות עד

מחקה לון עושה בעילתו כ"ז : וכיוצא בזו כתב הרמב"ד ז"ל לתקן דברי הגאונים ז"ל ו"ל דברי הגאונים קיימים במוחזק בכפרוש מחקה לה יתפללו בפני עדים לזות אבל בפרוצים בעריות לון מוסדין לקדושיו ע"כ : וכ"ם בכ"ד שהוא מומר לכל התורה כולה שהיו מתביים לזות לפילו בפני עדים ופסיטא דלה בעל לפס קדושין : וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות נחלות ו"ל מי שהיתה לו שפחה וסוליד ממנה בן וסיה מוסג בו מנפ בניס לו שאחר בני הוא ומשוחררת היא ואחו אם ת"ח הוא לו אלא כשר שהוא בדוק בדקדוקי מלות הרי זה ירשנו ואפשר"כ היו ומסג בת ישראל עד שיבית ראיה שנשתחררה אחו ואחר כך ילדה שהרי מוחזקה שפחה בפיהו · ואם מאחר דהיומת הוא ואל"ל אם היה מן המפקיעים עלמן לכך הרי זה במחזק עבד לכל דבר ואחיו מלביו מוכרין אותו וכו' הרי אתה רואה לפילו לעניין ממון לריכה מגו אלא היה רואה לחת לו כל שכפיו היה נותן אפ"ם אם הוא מן המפקיעין עלמן לכך אחרע מחזקתם בל"ד לריכה מגו והוא אומר ומפקיר עלמו מפי לא כל שכן . ואל"ם מצא ליה לבע ז"ל לחלק בין שכשר להחיות . וי"ל לחוקי מחזקה דכשרותו של זה בחדי מחזקה שפחות היה לאחו של זה וכיון לריכה מגו הרי זה נאחן לכל בחדא שאין לו מחזקה כשרות כאחרת מחזקה שפחות אחו במקומה ומגו במקום מחזקה לא לאחריך . ואו דהוי מגו לאפוקי ממונא . או לריכה עשמא אחריתי כיון שנשא אותה בערכאותיהם שוב אינו רואה אם היה בדת משה וישראל ול"ב לריך שאם שמא בעל לפס קידושין והוא אינו אפץ באורת קדושין · וכיוצא בזו כתב ריב"ם ז"ל בשאובה סימן ו' עיין שלה ואאובה אבין עשה לאה שכשבתי ואכלן לאחה למד שכאחזייחד עם גרושתו וכיה בבדאה אינה לריכה גט דאה בפשה אם הוא זכור בבדאה הרי לא בעל ואם אינו זכור בבדאה כיון דלא אינם לאיסור כרת לא אינם לבעילת זנות ולא בעל לפס קדושין · וכן סדין אחי שהות פרוץ בעריות וכיוצ לזה ביותה אאורות לכיון דלא קפיד בכיי לא בעל לפס קדושין אלא לפס זנות בעלמא כשאר ביותיו · וא"ם אם אחר לעדים אני מאיימה כדי לבעול לפס קדושין הוי כמדבר עמה על קדושיה וכאן לה שאם דהויא מקודשה אף אם כבא אחרי אינו בעל אאם הוי מקודשה ודאי וכן הדין בשומר לעדים בפיה אני מאיימה עמה לפס קדושין מוסדין לקדושיו :

כללא דמלחא דבסדון דיהן לא מיסיקין שמא בעל לפס קדושין ומוחרת להשאל ואינה לריכה מיגו גט אחר · הרמב"ם ז"ל כתבתי :

שנר שאלת ממני מודיעך דעתי למה אשר בכתוב אם שמוטו ולא אדרי אם אחו והלא הדברים נראין ק"ו ומה ג' שבאשתו אבא ע"י קדושין אאור לזה אינו לא כ"ם אם אינה לחוי בישיה אאור :

תשובה קושטא דמלחא הוא דאין שומרים בעריות ק"ו שכך גזר הקב"ה אבל אינה מוחרת ואו אאורה לפילו לפי דבריך ליכא למיפרך מה לאחרת דאשתו שכן בשריפה תאמר בשאחרת דיהיה שכן בשקילה דקי"ל אחו בשקילה ויכיון דאיה בה לד אמור לא יפליגו מינה ושכי פריך בהדיא בפרק אלו הן הגאדרין ופפילו לא"ד שקילה אמורה אם קי"ל דאין עושין מן הדין ויכיון דלא מלינו למילף מינה שאינה בשריפה אלא לאיסורא אמי לא נילף מינה : ואו דקי"ל לאחריך דיו לבא מן הדין לטיות בכדון ומה אם אמותו בשריפה אלא אם אחו בשריפה ואמלא אחו בשקילה ואם אחו בשריפה ול"ד בשריפה אאורה ליכא למיפרך אחו בשקילה אם אחו בשריפה ושכי פריך אאם : ולאלביי ניחא דאחרי קרחי אאם דאי היא משום אחו אאה מחייבו ולא משום אם אחו הא מיעטא קרא דלא נילף לא בק"ו ולא בג"ם · ואם אאה שואל עשה לכאורה אע"פ שאיני מחויב בזה מ"מ אכאורה לך דעתי כי לא אאר שכאורה אלא אחו המגי ואפא אדם שאחורה לו אם אחו לאפליג דדת אוכא לא אאר שכאורה אלא שכיה שיאחורה לה כילד אחי שהיה אאורה אם שיהיה גדול ממנה ויאחורה לה כילד אחי שהיה אאורה אם אן מ' שנה דאשת אאה בת י"ג שילדאה אחה אבא י"ג ומלא אגדולה בת ל"ם שנה ומלא הוא גדול ממנה שנה ויאחורה לה לכך אאריה שכאורה אם שאין כן בשם אחו ובלשון זה כתבה אאחורי ז"ל : ואפשה על עלמך דיהא אשאר היה אחו אינה מן שאורה ואם אחה של אשתו מן שאורה לאוקי דעתן של בריות ואם שהות מצי לאחזוקי

הפליגה בשיאורו יותר ואחו מ"מ מאחר שמצוי בקנוחו להיות עמה בקירוב בשר הולרכה לכאוב עושה שהיו שאין מכן אשה נאחייבה היא בשעשתה וכשאה דבריה שאחה עליה מכיני שכ"ל · ול"ם כיון דאיכא ג"ם ומשמע דמופנה היא מדילפינן מינה שאר הבא ממנו משאר הבא ממנו ולא פריכין מה לשאר הבא ממנה שכן אם אחו שהורה שאחר בשאר דיהיה שאם אחו מוחרת : ועוד למ"ד שריפה אאורה מה לשאר הבא ממנה שכן אאה בשריפה שאחר בשאר הבא ממנו אחו שכן בשקילה אלא ודאי מלינו שפשה דבר"ם מופנה היא ללמדנו ואין מחייבין ול"כ קשיא עובא דיליף מהאי ג"ם דאם אחו שהורה : ואע"ג דיש לפשוב עליה אין מחייבין ובשלמא לאחייי דמשעיה קרא בהדיא אאך היא ניחא אבל לרבא דמסיק דבין למ"ד דון מינה ומינה ובין למ"ד דון מינה ואוקי בשאחרת לא מלי למילף משום דליכא למיפרך קשיא דאכי דליכא למיפרך למדין ומחייבין · אבל אינה דבר זה למדאי מגדברי הר"ן ז"ל משום דשיקר ג"ם דאכא אינה זומה זומה אוקימנא לה לבא בגו ולבא בחו מאוכאתו בשם בשריפה כמו בת בנה ובת בשה ובאר הכי לא מלינו למילף לחיוב אאורה אם אחו שהות אאם שכן בשריפה למיפרך מה לאחם שכן בשריפה וכו' משום דלא אאריך למדין ואין מחייבין אלא אם אחו שהות אאם שכן בשריפה אאורה אם לאחם שכן בשריפה מה לאחם שכן בשריפה אאורה אם לאחם שכן בשריפה אאורה אם לאחם שכן בשריפה אאורה אם

אחי מד סמלא ומפיק מכל כתי ורחיותיו ז"ל הרי סם כתובות בסמוכות ולא נתברכו תגלי ולכן לא כתבתים : ואיכא למה גדולים דפסקו לתין הטד פוטר מסבועה כלל והביאו רחיה מן הירושלמי דאמרינן תימתי אומר תם מיה שבועה בזמן דאיכא עדים אבל אם יש עדים שלא פטד פטור מסבועה משמע אבל על אחד מיה שבועה ע"כ . וכתוב בספר המלות וכן סוכית רביט יונה ז"ל מסא דתנן לעתין שבועה שלא פקדנו אצל אחד למר דשב"ג אם יש עדים שאתר אתא שטר זה חיט פרוע גובין שלא בשבועה . ומדקתני עדים משמע דעד אחד שאתר אתא בפיט שטר זה חיט פרוע לא היה פוטר את היורשים מן השבועה ואעפ"י שבשבועה זו חיה שלא מתקיא תכמים ע"כ . והרי"ם ז"ל למה כל הרחיות בחומרו שלא דקדק התנא בלשוט לשטות עדים ולאמעינן דעד אחד ס' לא מסרי שלא תגב היסטיט נקט לתורתים בכל דוכתא למיתני עדים ופירושו עדות המועלת לו יע"כ . ואם אתי יש לי לדחות רחיותיו דהא לאתרינן כל מקום שטיט מחייבים תורו ממון עליה דקרא לאתרינן ליה וקרא כתיב לא יקום עד אחד בחים לכל עון ולכל חטאת ומשמע לחוייב ודכותה דייקינן אבל קם הוא לשבועה כלומר לחוייב אבל לפטור לא תייבי קרא ושך ק"ו פריכא הוא דמה למזיק מצינו לאכתי לא פריש לן קרא מה דינו ומשום שכי דייקינן אבל קם הוא לשבועה . אבל מי שאתייב שבועה כגון מודה במקלא או השומרים שפיטם שכתוב בהדיא שהוא חייב שבועה היכי אתי עד אחד למפטריט ממה שחייבתו תורה . תילתך תכון לעניו מעשה היכא דמחוייב שבועה מדרבנן אפילו שבועה המשנה שהיא כעין דאורייתא כיון דמדיכא דאורייתא פטור משבועה ועד אחד מסייעו פטור לא תקון רבנן היכא דליכא אד שהדו . והיכא דהוו כעין עופדא דשהדו מקמי מהר"ר יצחק ז"ל דמחוייב שבועה מדברי תכמי הגון שומר חיט עד אחד שפשע או כגון מודה במקלא ועד אחד מעידו שחייב בכי האי גוונא פשוט לי דעד אחד ליתו פוטרו משבועה כיון דאית עליה חיוב מדברי תכמי . והיכא דלא בריר לן אי אתת ממון מביאו לידו כגון מודה בקלא השעה שחייב שבועה ועד אחד מעיד כדבריו בשת משתברא לי דפטור משבועה כדעת ר"ת והמרדכי והאשרי ובניט מאיר מרוטנבורק ז"ל . והיכא דבריר לן דאתת ממון דמביאי לידיה כגון בשומרים שעד אחד מעיד שלא פשע בשת משתברא לי לפסוק כדעת השומרים דאין עד אחד פוטר משבועה דכיון שהוא מודה שבא ממון מביאו לידו לא מיפטר מיניה שלא בשבועה ואין עד אחד פוטרו ואפילו טעין קים לי כהך רבוותא דפטרי משבועה אמרינן ליה חייבי רחיה דאתרוה אפילו בשומרין וכיוצא בזה . דשם לא כתבה ר"ת אלא ברים מליעה עלה דשם דאמרינן ואתי זוזי ממלן ונקט דשב"ג דאין מקמו בידו נאמן הוא כעד אחד ואמאי שייסט שבעיט אותו שהמוכר מכייבו יפטר בשבועתו ע"כ . וכתב התוספות ז"ל ומדברי ר"ת ז"ל יש לעמוד דעד אחד פוטר מן השבועה ע"כ ואיכא למיתר דלא אתרים ר"ת אלא בכיוצא בהך דשתם אבל בשומר דאתת ממון מביאו לידו ואתייב לו בשבועה דילמא מודה ר"ת דעד אחד לא פטר ליה משבועה ואע"ג דכתב מהר"ר יצחק ז"ל דבכל גוונא אתרים ר"ת אין לחייבו מוכרחת וע"ש ומה כיון שהתוספות לא כתבו דין זה ובתרתי פליגי בה תיט לן למיתר דקתני ס"ל דאין עד אחד פוטר משבועה כפשטא דמתניתין דמייתו מיניה דתיט רביט יונה ז"ל וכפשטא דירושלמי שכתב בשמ"ע לגתיט . תילתך לא תני למיתר קים לי כהך רבוותא . גם כי רש"י וה"י ז"ל מוקיט על ר"ת בפי' הסוגיא דלאחז זוזי ממלן נקט ע"ש . תילתך היכא דסוי כעין שומר דאתתייב לו בשבועה אפילו יש לו עד אחד שפוטרו משבועה מצינוים ליה אם בעל דינו אומר תינו זו מדין תורה אבל הגבון בחלוקה זו לפיים את בעל דינו שיתרצה להפטיל תרס על כל מי שטוען שקר תיקנו הגאוניט ז"ל וכן תני תוספ' תמיד בכל מקום שיש מחלוקת פוסקים בשבועה או במקום שהיו רוצה לאתלות בדוחק ליפטר לגמרי וכן רצוי לכל דיין לעשות פשרה בכל ענין שיוכל שלא יבואו לידי שונאים שבועה דכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם : תגל"ד כתבתי ותמרינן עלה מלמד שהשבועה תלה על שניהם . תגל"ד כתבתי :

שנה שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שלום משמעון בשטר שהוא ופרע לו מחצה ולא כתבו בשובר של הפרעון וחזר ובוא על שמך השטר הראשון תם נפטל כל השטר מפני שנאמר מקלא שעבודו ואינו עומד לקוחות אפי' מחצה או דילמא לא נפטל ועומד לקוחות :

תשובה לא ידעתי מקום לזאת השאלה וכי מפני שנאמר בשעבד מקלתו נפטל כולו וקנסינן ליה ובשלמא שטר שים בו רבים קנסו חותו שלא יעמוד לקוחות אבל בב"ד למה יקנסו חותו תם שנאמר שעבודו הוי כמלוה על פה ואינו עומד בו אבל תם שלא נאמר שעבודו עדיין יש השטר במקומו עומד ועומד לקוחות וה"מ בזמן שהמלוה מודה שנתנם לו בחורת פרעון אבל תם תמר לו יהיו מופקדים בידי עד שתרצה לשלחי וחזר ולקחם תין זה פרעון והשטר במקומו עומד ושבעו שלא לקחם בחורת פרעון ועומד לקוחות לגבי כל השטר וכרור הוא : תגל"ד כתבתי :

תשובה זו מחלוקת בין הרתבוטים כי דעת קלת הגאוטים ז"ל שתין גובין אלא בעלי השטרות ואלו בשטר מאוחרת קודמת בדין למלוה על פה מוקדמת : אבל בעל מ"מ כתב בדעת הרמב"ם ז"ל שלא לחלק ביניהם אלא כל מי שקדם אלותו גובה תחלה . אלא דקשיא לי אם הוא בסולתא אלוה ניחום שעושה קיומיה כדי שלא יגבה בעל השטר ואפילו אלוה בעדים ניחום שמא פרעו דקי"ל המלוה את מביאו בעדים תין לריך לפורעו בעדים ואתה עושה קיומיה ואומר שלא פרע כלום ואפילו אלא טעני שכי בעלי השטרות כגון התי פתח פיך לאלם הוא טילך לא משכחת לה אלא בבעלי השטרות מודים שים עדיין חוב זה עליו טילך כל מי שקדם חובו זכה : ומ"מ תכתי ק"ל מהיכן למד מדברי הרמב"ם ז"ל כן דאתת דאיפכא משמע לי מלשוטו ז"ל שכתב כל שקדם חובו גובה בין מן הלוה עלמו בין מן הלקוחות ע"כ ואי אלוה על פה כלום גובה מן הלקוחות ועוד דכתב בד"ת וכו' ואע"פ שכתב לכל ת' משם וכו' ואי במלוה על פה מאי שכתב . ואיפשר שלמד כן ממה שכתב מי שים לו חובות הרבה כל שקדם חובו וכו'ומלא כתב כל שים עליו שטרות הרבה כל שקדם שטרו גובה משמע דבכל חובות תייבי אפילו בעל פה . ולדידי לא מכרעא תלא שמעתי כן לרביט תתי ז"ל בשמועה וכן הרמב"ם ז"ל : ואם תפס בעל השטר שהוא מאוחר ואומר קים לי כספך רבוותא דאמרי אתין חוב על פה קודם היכא דאיכא חוב בשטר מ"מ כיון דבעל מ"מ שהיו בקי בדברי הרמב"ם ז"ל אומר שדעת הרב שאין חילוק בין מלוה בשטר למלוה על פה תלוי תם בומעין ומפקינן מיה ויהביט לבעל חוב על פי סקודם כיון שבעל השטר מודה שים עליו עדיין חוב זה ואם אמר תיני יודע יאבד שתו יודע וגובה שטרו . ואני יודע אתין הדברים אמורים אלא בשכשבדו אפילו למלוה על פה אבל בשהיו לו בשעה אלוה שלשבדו אפילו למלוה על פה אבל בשהיה שלוה אמר אלוה אין לב"ח שבע"פ כלום שהרי לא כתב לו דקאתי ולהקנה שהרי אין שם שטר ואם לא כתב גם לבעל השטר להקנה וקנה נכסים אחר אלוה משכיחים אין שם דין קדימה . וכי היכי דאם כתב לשכיחים דקאתי ולהקנה וקנה אחר אלוה משכיחים אין שם דין קדימה אלא כולם שוים וכל שקדם זכה תפש"י שהוא מאוחר וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות אלוה ואם הכי אמי כתלא כתב לעולם אחר שלוה וקנה אחר אלוה משכיחים אין שם דין קדימה אלא כל שקדם לגבות זכה אבל אחידתא בעי וכמו שכתוב בכל השטרות דקאתי ולהקנה מעלעלי תגב מקרקע ומזכו מעלעלים לסיות דיכה בקרקעות ואיט כמו אין קדימה אלא אחידה עליה אלוה בשטר ואלוה על פה ואיט מוכחת ומוקדמת בזמן ואין שם אלא מעלעלין אבל לו בשעה אלוה נותנין לב"ח על פה לפי שקדם בשעבודו ואם תפס בעל השטר אין מוציאין מידו שהרי מעלעלין אין בשם דין קדימה וכיון שאין לו שטר ולא שעבד לו מעלעלי תגב מקרקעי לעניין שנאמר מזכו לסיות קרקעות . ואם יש שם קרקע אפילו גבה בעל השטר מוציאין מידו שהרי קדם שעבודו אל זה לפי שיטת הרמב"ם ז"ל כפי עדות בעל מ"מ ואם שם נכסים שקנה אחר אלוה ל"ש קרקעות ול"ש מעלעלין אפילו תפס ב"ח על פה מוציאין מידו שהרי לא נשתעבדו לו כלל ונשתעבדו לבעל השטר שכתב לו לקנאי . תגל"ד כתבתי :

שנו **שאלת** ממני תודיעך דעתי ברחובן שלום משמעון בשטר מזה ופרע לו מחצה ולא כתבו בשובר של הפרעון וחזר ובוא על שמך השטר הראשון תם נפטל כל השטר מפני שנאמר מקלא שעבודו ואינו עומד לקוחות אפי' מחצה או דילמא לא נפטל ועומד לקוחות :

תשובה לא ידעתי מקום לזאת השאלה וכי מפני שנאמר בשעבד מקלתו נפטל כולו וקנסינן ליה ובשלמא שטר שים בו רבים קנסו חותו שלא יעמוד לקוחות אבל בב"ד למה יקנסו חותו תם שנאמר שעבודו הוי כמלוה על פה ואינו עומד בו אבל תם שלא נאמר שעבודו עדיין יש השטר במקומו עומד ועומד לקוחות וה"מ בזמן שהמלוה מודה שנתנם לו בחורת פרעון אבל תם תמר לו יהיו מופקדים בידי עד שתרצה לשלחי וחזר ולקחם תין זה פרעון והשטר במקומו עומד ושבעו שלא לקחם בחורת פרעון ועומד לקוחות לגבי כל השטר וכרור הוא : תגל"ד כתבתי :

שנו שאלת ממני אם מותר לכתוב מזוזתא שלמה במול המועד או לא :

תשובה אם הוא לצורך המועד ולהי לא תיבעי לך דולהי מותר ועל ידי שינוי נמי ולהי מותר וכתיבה שלימו מקפיד כה נמי מותר . וכן כתב הרמב"ם ז"ל וז"ל מה שכתירו חכמים לכתוב שלמה שלום ומצוחות מצום לחין לדם מקפיד על כתיבתו ושרי הם כמעשה הדיוט ע"כ . ת"ל חין מקום לשחלוק חלח מעשה תומן וכתיבה חלה ושלה לצורך המועד וירחה לו שדבר זה מותר ולח מיבעיח למחן דכבר לדורכי רבים מוסרים במועד לחפילו שלה לצורך המועד דסה נמי צורכי רבים הוה להורות מה יעשה ישרחל חלה חפילו לדעת החומר לדורכי רבים שלה לצורך המועד מעשה תומן חסור כחבר כתב מה"ר ישרחל סימן פ"ה מ"מ כ"ל דמודה בכ"ד מצום דהוי כדבר שחבד שמע ישכח חחד מן המעשים ומזה המעם כתב מהרי"ו ז"ל על שפסק שמותר להניח תפילין בחול המועד וכתב שמותר לכתוב המזוזה בחול המועד משום דבר שחבד . וכ"ם חם הוה לתפרושי מחיסורח לו מקנת עצומות ובעיקר הדין משמברח לי לזורכי רבים מותר חפילו שלימו לצורך המועד מותר לכתוב דבתיבה חינה גריכה לומחת כל כך . וסה דחמרינן חין מניחין תפילו חות חחד בספר המזוזה שהני הגבהת ס"ת שלריך לימון גדול לכתוב בתיבה חצוחית דומה לכתיבה של הספר עלמו ושלה מדבק חות בחות ולכן לריך לימון וחסור חבל סתם בתיבה לצורך רבים מותר : וע"ל דמזה המעם שכתבו שכתבו לכתוב תפילין ומזוזות משום דבתיבן בתיבה חמה ולריך לומחות ולדעת הרח"ם ובעלי הברחו דחול המועד זמן תפילין הוה מותר לכתוב לומה בחול המועד חבל לא קי"ל הכי חלה חול המועד לגמרי לימון ואסור לכתוב לומהן בחול המועד חבל סתם בתיבה שלמה כותב שלמלוחיו ין בזה חסה לימור כלל לדעת כ"ע ואפילו שכותב ע"י סופר מותר מהטעם שכתבתי למעלה ומזה הטעם נמי כתירו שינוי מעט בכתיבה לפ"פ שלה כתירו שינוי מועט בפירוש כדתנן הכותן מכליב ומשמע שינוי גדול שיהיה ניכר במלחכה עלמה משום דמלחכת הכתיבה שכיחה טפי ורגילו בה ליכי טפי מפירוש ובשינוי מועט סגי : כלל"ל כתבתי :

שנח שאלת ממני תודיעך דבתי בלחון שים לו בית וכלר לותה לשמעון ולח"כ מכר לותה לגוי אם יכול שמעון לקחת לותה מדינא דבר מלרח :

תשובה ין כאן דיבה דבר מלרח שברי ין לשמעון חלק בבית ולה בית שמוך לביתו שלה מטעמה לחריבה ין לו יכול להוליח חת שמעון מן הבית כיון שהוה לר בה והוה מוחזק ונתן דמיה כלשר נתן לו והרחיה מתשובת רבינו ישרחל ז"ל סימן ס"י מסומרים שהחלכו בביתו כל רחונו ומכרו שמוכח שים בה ריות וכתב דפליגי רחב"ן ורחבי"ה חם זכתה לו ביתו חו לה לרחב"ן פסק דזכתה לו ביתו כבי הלי גוזל ורחבי"ה חילק דלה זכתה לו ביתו ושרי לדבר ברור שכל מי שהוה מוחזק לח מפקינן מיניה כיון דהוי פלוגתה דרבוותה דמני למימר קים לי כפלוגי גמון ואומר לו חביל רחיה שהלכה כרחבי"ה ועול וכן פסק רבי ישרחל בהומה המובה סילכך ב"ד נמי כיון שבמעון בחוך בבית לין לך מזקה גדולה מזו ומני למימר זכיתי מני מהלה וקרוב מני לומר שהפילו רחבי"ה מודה זה דבשלמה שמוכח כיון דלמו בחורה קנין נמית לה לח זכתה לו חבל ב"ד דבי שמעון נמית בחורה קנין לכלי ביתה דשכיחה מכירה ליומיה הוה וכן ע"ל דעת סרמב"ם ז"ל שכתב פ"ב מה' שכנים וז"ל השכירה ין בו דין בן המלר וכתב עלה מ"מ דק"ו ממשכנתה שהם בבית ממושכן ללו ין בן המלר יכול לסלקו ולכותה כמי שבבר בית ין בן המלר יכול לסלקו ושמעה מהית ק"ו הם בן המלר שמסלק חת הלוקה היה מסלק חת השוכר כ"ם שלוקה לח יסלקנו ואפ"י שהעור נרחה שלח בבין בן בדברי הרמב"ם ז"ל חלה דבריה בשמעון שהם בח לסבירה לרחובן לח יוכל בן המלר לומר לוי משכיר לותה מ"מ מודה הוה בי"ד כיון שהשוכר בר בחוכה ורוצה לקנות הוה קודם ואפילו לבן המלר דשוכר כמי היכה טעמה זה : ומיהו הם שמעון עדיין לח בר בבית חלה שבר לותה ממנו ושוב מכר לותה לגוי זכה לוי בבית מחר שיומלמו ימי שכירתו של שמעון : וכן הדין שבחזקות שלו שים שמלרים כי החזקה במקום קנין עומד מכח החקנה הקדומה . ואם מכר חזקה בבית לחחר מי שדר שם קודם . ואם בבית של עכו"ם ומכר לותו לרחובן ומעמן דר שם שמעון קודם מעשה שלמדתי ומו שברי שמעון מפסיד חזקתו הם יקנה לותה רחובן ולה ניין הכה טעמה דלמריה לברחים לך שברי רחובן יוליחו סיום ולמחר ומה יועיל לו הברחתו ואפי' יקבל עליו רחובן שלה יוליחו מן בבית סוף סוף הרי מפסיד חזקתו והפכו"ם הוה נימה ליה : כלל"ל כתבתי :

שנט שאלת ממני במירי רלתה נפשי רומי נתתי עליו החכם כה"ר יעקב נר"ו של עניו הטד שתחום על הגע הם רחוי להיות שליח סולכם במולה לחרן ולומר בפני נכתב ובפני נחתם דחתה חמיכה ע"ד דחיזו נחמן מהוא דפרק המביח תניין חמר רב ותפילו חמר הי הוה עד שני חיזו נחמן חו כולו בקיום טעורות חו כולו בחקנת חכמים וכו' ים חולקים בפירוש המימרה לכך יוכנו רבינו סדרך יחלק חור כי סם רוצים לעשות סלכה למעשה . עוד ילמדנו רבינו מה הוה סברת הרי"חף ז"ל בגרים תחים מן סתם דלע"ד מעידין זה לזה תפילו לכתחלה שברי סביח הרי"חף ז"ל סברת חניימר בפרק כילד ולע"ד פושט כחמימר דבתרחה הוה ובניך רב נחמן וכן מלחתי לכל הפוסקים ז"ל דחתים גרים מן סתם מעידין זה לזה לכתחלה ים חולקים עלי בדעת הרי"חף ז"ל שהובירים שהוה פוסק כרב נחמן דדוקא בדיעבד מעידין זה לזה משום דדייק הוה ולע"ג הוה טעות שלא נחמר כלל זה חלה כנגד בני דורו חבל לעולם פסקינן כבתרחי . עוד ילמדנו רבינו דעתו כי רבה סיל בפירוש לשון רש"י ז"ל בפרק המולה על עובדה דסכיח לחמת דסוס מרה שביב מרע לחיות בבית קטיב לחרב ליה עד לימת חשתעביד ותיזיל סחי לחתת שקל כומתת שדה בה וכו' עד ולה סיה חלה משום דסוס ליה כליו של מקנה ומפרש עלה רש"י ז"ל ומשום דברי ס"ח ליכח שברי לה לוס כמוכר וכו' ושרי הוה טעות וכן בני בעליותי חומר כי זה לשון חינו לשון רש"י ז"ל רק לשון בעלי סחוספות ז"ל שהבריחים שמעולם לה חשב רש"י לחמוסה למחנת ס"ח משום דסויח במקנה וגריכה קנין וחומרים שסוה טעות שיכל בספרים והמדפיס רלה בחוספת שחומרים שזה לשון הוה טעות וכתבו על לשון רש"י ז"ל והמביחים חולקים וחומרים שסוה לשון רש"י וחוחר למקנה שחשב להקנות בקנין זה ושרי סוה טעות ולע"ד ין זה סגמון לשון דסיה לו לומר ועשה הם חוחר למקנה וחם חוחר לקנין סיה לו לומר ושוי קנין בטעות ועוד בין שיחזור למקנה חו לקנין הם מיותרים בחופן שהיו רוחה שהלו דברי רש"י ז"ל וחם יסביח מע"ם לדעתי מוטב וחם לחו דעתי מבוטלת . עוד ילמדנו רבינו על המעשה הרע שנעשה בחרן מזחת לע"ד ולמ"ח חביבה לו יחומי הגולה נתן למחות בסם שים סיפק בידו ושמעו לקולך רחובן הלוה לשמעון ממשה זהובים במלרים ואמר חפרע לי פ"ע ואמני. בכל זהב בדורות ח"ל שמעון מקבל עליך חי זה בחריות כדי שיהיה סיבר לדבר : בביב רחובן המלוה חין לך שחורה שחקבל עלי בחריות חבל הריני מקבל עלי בשחורתי חשר חני מוביל מפה מלרים בך ס' זהובים שחורה בחריותי שחם תחבד שחורתי ברי חתם פטור וחם חניח לשלוח חפרע לי פ' עותמני בכל זהב ובכותם פם עמדו לדין שבשמעון הלוה עוטן שחינו רולה לפרוע רבים מחחר שלה קבל עליו רחובן זהם בחריות שיניע ממנו הום תועלת לשמעון הלוה כי מה לו לשמעון חם חניח שחורת רחובן הלוה שבשביל כך יפרע לו פ' עותמני בכל זהב ומיבו חותו חכמי חתרן הזאת לומר כי כן מנהג חתרן וחוח יעקב ככרוכייה ולית דחשגח בית ולע"ד סוי רבים קלוסה דבשלמה דבשמלוה מקבל עליו בחריות שחורת הלוה חו ים קלת סיתר בדבר שבשביל שהי סתם שמקבל עליו בחריות ובעמען שחורתו הוה פורע לו פ' עותמני בכל זהב חף כי ריב"ם ז"ל חוסר חפילו בכגון זה . חבל בהשמלוה מקבל בחריות כמנהג המעות בשחורת עלמו של השלוה מה חועלת ים לוה בזה ואין לבר זה בעיני חלה כעין שהחרים ומשחק בקוביא שהיו רוחה שתך ולה רלים לדבר זה ותומרים שמפני חרלם כך לכן יבות דבר לחזוי ליעשות כי שדבר חלוי ועומד עד עת בה דבהו וכבדמוהו :

תשובה הגיעוני שאלתיך יריד נפשי כלות לה חלה פתח מפני חמת סתליך חבר כוכן להשחית ב"מ ומכל ישרחל וסלב

ערוך וממתבא נכוכא ופשבל שבל סעיון וירלא נעשוד ונבשל לסווא ועליו נאנר יוסיף דעת יוסיף מכאוב . לפל להכא לריסמך סלמת ובקשתך סדרך יסבון לוך סכריחתני לפנות עלמי . סריני מסיב על לשבון רלשבון וממנו מעשה לשון על עיון עד הגע לם נעשה עליח בחוקה לאדון שלריך לומר בפני נכבד ובפני נחתם כבר נשלחני על זה פעם לחרת ושעליתי שחוקר לסיות עליח לפיון לכחתילה ולכתוב לך סרליות בקולר מחלה דע כי דימו על רב לפני הוא כהלכתא בלא טעמא מחוך קושים סחוספות שברי סרשב"ם ושריטב"א ז"ל סקשו על מירושם ושעלו סדבר בל"ע ומשמע כי סשברת שוחנת ריסים כבר כמו שקשקה רב לפני נופיש על רב מפלא ורבא וגו דלכותה בקיום שערות כבר וכן סקשה סר"ן ז"ל בפירוש סשלשות בלא שחסר מספרי סדפוס ות"ל ומאי דקא מפסיד לפי לא מפסיד לפי ושע"ג דבשלמא מלערבין שכח לא תקון רבנן לסימוני יחיד למלוין וכו' וכיון דהוי כהלכתא בלא טעמא הכי בלא לוכיח עליה דוקא כיכא לאמר ושני הוא סעד שבי לפייך טעמא דרב לפני מיחת : לפל כשהומר בפני נכבד ובפני נכבד סוי בלו שפיר בחקנתא דרבנן . וכ"ת מפני שאמר בפני נחתם ומחזי לאמר חתמו ולא הוא מאי לוכפת לן בשל הוא סוף קושטא הוא שנחתם בפנינו . ושו דמדקא מיבעיא לך בשל מטמע דפשיטא לך בפופר שעשה עליח לגרש וכן מעשים בכל יום במגרים מזמן הגיונים ברחשונים ברבי כהן כותב גט ומוליכו לאשה ואומר לה בפני נכבד ובפני נחתם לא שפיר בחקנתא על פי שהוא בעלמו החבו בלא ולאי אין לחום לעפ"י שהוא חתמו שיאמר בפני נחתם ושו לאמר בחקנתא כי קושיח רב לפני דמי ליכא מידי לאם חתמו לאר בפני נחתם ואם חתמו הוא בעלמו לא יוכל לומר בפני נחתם . וכן יש לדקדק מלשון סחוספות ול"ת מי ליכא מידי לאלו לאר בפני נחתם כבר ומשום לאמר וכו' ולדבריך גם אם לאר בפני נחתם פשוט וכ"ת דס"ק מי ליכא מידי שאם חתמו לאר בפני זה והוא לומר בפני נחתם ליתא דל"ב מלשון מבר . ושו ללאו פירכא הוא לאשם ליכא ברי אד מחותם וזה שמעיד שנחתם בפניו והוי בחקנתא דרבנן אבל בשלומר לאי הוא בעד לא הוי בחקנתא דרבנן אבל לפי מה שפירשתי ל"ש מי ליכא מידי שאם בעד החתום בעלמו לאר בפני נחתם ואם לאר מלשון סריטב"ש ז"ל שבתב אי כולו בחקנתא חכמים לימא בפני נחתם כולו ע"כ . משמע לשפילו בזמן שבשלית הוא בעד שני שיאמר בפני נחתם כולו לאי לא תימא שכי מאי ליתא לשמעינן עד שבתא לא ידעינן מאי תקנת חכמים . ושנה לכתוב לך לשון רביעו יפעיש מערלאי ז"ל ומשם ברלאם שבתבת הוא שם שבתבתי ז"ל אי כולו בקיום שערות אי כולו בחקנת חכמים פירוש כיון לאין עד לאר שלא בשלית נבדו לימתי סימוש רבנן כבי ברי בשמעיד על בל החתימה לבל שבתבת לאמר לאי הוא עד שני בחקיימה חתימתו על פיו מידי לשוה בקיום שערות בעלמא וכיון לחתימתו בחקיימה בקיום שערות בעלמא לריך שבתקיים גם חתימת שני בקיום שערות בעלמא בשני עדים ולא על פיו בחקנת חכמים לאו בלו בקיום שערות אי בלו בחקנת חכמים שלא תיקנו לחלין וקי"ל ברב לפני שלא נחמו לבריו עד בלן לשנו . מבל שי ליבי מלשון שבתבו לשונו שאומר לאי הוא בעד שבני אפבל הגע לא מפני שהוא חתום על הגע סילבך יאמר השלית בפני נכבד ובפני נחתם וכבר לבתחלה לשונו הוי בחקנתא דרבנן פשיב .

ולענין לשון רש"י ז"ל שאמרת שהוא טעות חומר אי שהוא טעות לשטעתו חלא שבדקתי בפירושי בחומש יד ובכולן בחוב בן . גם מלשון סחום' בן נראה ללדריך בך היה לפס לבחוב ושעות הוא ללא שייך לאשיר בלן וכו' וק"ל ושו שאם מה שבתב רש"י הוא טעות אין שייך לאשיר בלן וכו' ז"ל שני שטעמים וז"ל בתב רש"י ז"ל ומשום דלברי ס"מ בלחוקין ובמשורין דמו ליכא שברי לא שום בשור לברי ל"ב שבא משום לשו מחנת ס"מ במקנא לבעיא קיין ע"ב . ושו לדבריך לא היה לפס לחוספות לבחוב בל לשון רש"י שלא בך היה רלוי לומר שברי לא שם בשור לבניו לשקחוחה לעלמה ושעות הוא ללא שייך וכו' דבא שאם חוזר על הענין לב"ע ומה שדקדקת בשאין מיבו דקדוק לדעתי שאות חוזר על הענין

ושני הוא שענין בשעות . ומה שבתבת שבא לברים עיוסיים שדבבה ליבא לשקשוי עלה דבינן דמשום מחמת מיבא הוא שפילו בבליו של מקנא נמי משום דמשום לקיים דברי בשת לחבירא בשעון הבקנאה ולא בל' זוחה לבחו מי שאמרינן חשוש לקיים מצות בשת מצוה לקיים דברי בשת שמרינן וחבו שבוודך רש"י ליתר בקנין זה בתבון לשחדרא ושעות הוא שזה שקנין היו בלום ושעמת דמלבתא דבינן דגלי שדעתיה דלאו בשורת זוחה קל נחית שלא לשקנוי בשלינן לא שמרינן משום לקיים דברי בשת ושמלינן נמי לא קנית דבליו של מקנא הוא סילבך לא עשה בלום ולרוך היה

רש"י לומר דשעות הוא ולאי הוחה מקום לשסחפק בזה :

ולענין מה היא שבתבת הרי"ף ז"ל מעניו גרים לחיים מן הסחם אם יכולין לשעיד זה על זה לא ידעתי זו מניו לחולקים לשעות לא הרי"ף ז"ל חולק על שאר שפוסקים וכי ניח לאו לשאר שפוסקים הלי בללא דיב נחמן דניחא הוא ושחיה לשומקא דניחא שלא מלי לים לך למימר שלא לחמרינן שבי שלא בבני דוכו לבל לא בשברתי בשאר בתב וכן הוא ושלי . ע"ב לחילו לדבריהם לא נקנית זה דין שלא לחסור להעיד לקרובים . ושו דדין זה שלו בלחיסור דמדינא מחמרינן גרים מן הסחם זה בזה ולחילו שלומים מוחר ליחא לחולחו שלא מסוח דשרוח לבל מסורח ולי שרים לקיומה לחי למסרי ערוך ביבדאל בבל שלות שלא לב"ד מסורח יודעים דגר שבתגייר בינן שגולד דמי ומוחר להעיד לבחתלה וחם מרגלא בפומייהו לחינוקי : ושו דברמ"ם ז"ל בתב הלשון בשאר בתבו שרי"לף ז"ל בי ור"י בשו פסק בלחמיר ומשמע דברמ"ם ושריט"ק ז"ל בי פסקו וכן בתב ג"כ ברמזים . ול"ת לחלי בתב הרי"לף ז"ל מימריה דרב נחמן בין שלא פסיק בוחיים בי היכי שלא תיקשי לך לחלי סכא . ושו ליבעא לשמיר לשאמר חלין מן וכו' לא לחי שפיר אי לא לשמעינן יולחיה דר' יוחנן ודברים פשוטים סם לא :

ולענין כדלי ליעשל ולפיבך לא רלוחי להעתיק קולמוסי בסם :

ולענין המעשה רב שלי ואין מנחם בי חבמים פשמו לסם פחח לחחר שבדקתי ומשם עשחוח בפשמו בל חולם ושריני מסבים על ידך שהוא רבות קלוסה ויולחה בריינין ושבר שלרבתי בשם בחשובה לחרת ולא מלחתי דרך לסשיב דבר זה שלא בחנאים שלו שלא מדע בשיטה דרך מקח בנון בימבור בל זהוב בבך וכך לשפי' בדי לבללו מדין רבית לשורייתא . ושו שיטן הקונה בית סמוכר סחוסר לו יוכה לו בסחוסרו בנגד בל מעותיו קבן וריוח . ושו שיקבל עליו בל מיני חוסן . ושו שיעשל סמוכר קלח בסחוסר בנון לשעון ולפרוק לו למוכר ובזה יצא ידי חובתו מה שבתב סמור בשם רבינו יעשיס וריב"ם ור"י קולן ז"ל . ושע"פ בידעתי שלא יצאו מידי סערעת רבית וסדור פרוק מרובה על סעומד ומדמין מלחת למלחת מפני ממדת בלב ובאים לשסיר סשיסור מ"ת שבשמתי לשסיר דבר זה בדי לשת ממים לבני בריח . ויותר מזה שסיר ר"ח משום לשת מחים לבני בריח והרי היא במרדבי לפיך טיין בה ובזולת שלה שהאחים ליני מסבים לשסיר בלל ומ"מ בל"ד סוי רבית קלוסה בלא שפק בין לאים בה שלא לריעותא חדא שהוא שלוחה ושו לסוי דבר קלוב דע"ב לא פליגי ר"י וריב"ן שלא דוקא בשבקת אבל במלוה לא פליגי ושבשקת שמי לא פליגי שלא היכא לאמר ליה למחיית שבר ושם לא יהויה לא יתן בלום אבל בדבר קצב שפילו יקבל עליו בל מיני שחריות וכן בתב בשור בשם רבי יצחק וכן בתב ר"י קולן שוחם קי"ע . ושו לפיני רוחה בל"ד קבלת שחריות ולא מן בשעם שבתבת לבד לסוף סוף יש לו חועלת שם לא מניע שמוחם לשוכן לשלום יהויה שם' שכוחים שלא שלו לשחריות הוא שזוכה בשמוחם ושרי היא בלאו שיא לשחריות . אבל בל"ד טוי לשמבתת ושמבתת לא קניא ושם נשבדה שחוחתו של לשובן ליה מיב לשחזיר שמעון שם' שכוחים לשמבתת לא קניא ושע"ג דבתבו שסוספות דשמבתת בקונית שם שניחו בשעות בדף קנו ושבל שמעון מוחזק מפ' שכוחים . מ"ש בתבתי בשכוחה שחרת שרוב שפוסקים ושרמב"ם ז"ל מבללם שוברים דים בו גזל מדבריהם גחלם בנגד מבה קשבה לף בשול לשור מ"ע משום קוביא ול"ב שרי שממשם שכוחים גזל שם בית שמעון ושרי לשיטם יולחה בריינין

מצוה דהוי גזל מדבריהם כיון דמדעתיה יהיב ליה . מ"מ לפתח ידי שמים צריך הוא להחזיר כה' זהובים לרחובן ומפני שלא קבל רחובן שום תחריות ואפי' לדעת הפוסקים כרב שפת דתמכתא כי תחי קניא ולא הוי גזל אפילו מדבריהם יהיב ודילו לומר שזה נקרא תחריות מה שחזרו אמת כתב בהגה מ"מ כיון שהמלוה בחיסור מה מועל קבלת תחריות לבעל החיסור כיון שאין התחריות מועיל עכשו המלוה מלתא תחריתי ולא שחני חומר שאם היה התחריות מועיל המלוה היה מוכר הלא אפילו לדברי המולקים אני אומר . הילכך אינו רואה בכאן הלא מסתבר קונית וגרע עפי דאלו האם ליכא הלא גזל דדבריהם הכא בי"ד ליכא גזל ודבית וממה נפשך ליכא חיסורא אם לא תגיע שחורת רחובן ממלוה שהמשה דינרין גזל ביד במעון ואם לא תגיע ממלוה היאך מה' זהובים ביד רחובן גזל ודבית . ודי"ם הטלה בחבובותיו סימן ס"ח שהוא חבק רבית בכיולה כזה ע"ש ואף על פי כן קרוב אלני להיות רבית קלוקה ממלן דכבר ליה אמכתא לא קניא . ומה בעצמו שכן הוא המנהג לא חניית לפו דבשעת מעשה אמרוה דהא אחרין הוא עיקר מקום אלו הקמיות והאני כזה לא רחיתי ולא בעצמי ואי אחי לידי קרעתא ליה . ומו דאין מנהג מבטל הלכה אלא ת"ש הוקבע על פי ומיקון ואני לא רחיתי זה המנהג אלא על פי עכו"ם ערלים כי העכו"ם מרמיקים דבר זה ואפילו הכעו"ם היום עושים על דרך זה ומו דנסי המנהג מבטל הלכה ס"מ בדיני ממונות אבל לבטל אם החיסור אין חכמה ואין חבונה ואין עלה לנגד ה' וכן כתבו כל המפרשים ז"ל בחורת המשכונות . ומכה לחבוע לפון כחוב אלני זה היום כשלמדנו פסחים והוא להריטב"א ז"ל בשם רבותיו נ"ע אחר שכתב כל אלני המשכונות אחר והדבר פשוט שאין מפחיתו וכל הגמרא ושובדי אלא במנהג שהוא להחמיר אבל במנהג לפקל לעולם אין מוכחין לו ואפילו היה על פי גדולים בעולם כל שהלה בים בו לד חיסור להכם בעל הכוללות אבר יהיה בימים הכם שאין לנו אלא בשופט אבר יהיה בימיהו ומימו במקום שאין החיסור ברור ומנהג קבוע כבר עד שאי אפשר לו לבטלו יכי להכא ליכא סירכא דכותיים דאי מבכרי להחמיר מפאכרי אפ"ם כיון שאינם בני חורם ואין כח בידו לבטלו ים לו לעשות בעצין אלא יהיה בדבר מחלוקת עד ביוכל להחזירם מעט מעט . ואם בעצות מוכרע אין חכמה ואין עלה ואין חבונה לנגד ה' עכ"ל : והכא בנ"ד כיון שהחיסור מבורר לליכא לדעתי חיסורא לחוריתא ואפילו לגני בירלא להחשקה מידי חיסורא דליכא לא שפיר מיכך אין המנהג בלום לבטל החיסור ולכן נחכני במכאן והלאה לא יכתב שטר בכיולה בחנאי זה ולא יחנו חותו על פה ואם יחלה בכתב מקדמת דנא בלא יגבו בו אלא מקרן לבד ואחה יריד נפשי מזאיבים ומודיעים מעמי דבר זה . הלל"ב :

שם **שאלת** ממני מודיעך בראובן בחם ובניו אשר מיקח בת והניח את אחיו במעון לפוטרופוס על נכסיו ועל הבת ואשתו גבתה כהובתה ורולה לגבת לעיר אחרת במקום מגפחתה אם יוכל במעון לעכב חותה כל זמן המקוה ואם כלה זמן המקוה אם תרלה גבית הבת או דילמא לעולם הבת אלא אחה אפילו בחלוק למקום אחר :

תשובה הנה ראיתי בני קונדריסין בחו מבלונים על זה העניין זה חומר יכול לעכב עליה וזה חומר אין יכול לעכב עליה . ואני סובר שיכול לעכב עליה ולא מן הטעם של בעל הקונדרים ולפיכך אני לריך ליתא ולעין עם בניהם הבית לראות אם יכול לעכב מדברסיון בפרק המוחא אמר רב חסדא זאת אומרת הבת אלא אחה . ופרכינן ממאי דכנדולה עסקינן דילמא בקטנה עסקינן וכו' ש"ב ליתני למקום שהוא מאי למקום שאחה ס"מ בת אלא אחה ס"ם גדולה ול"ם קטנה . וכחב עלה רש"י ז"ל מאי למקום שאחה בקחני מלחא פשיטא ס"מ כל בת אלא אחה ע"כ . ולמד ממנה דבשלמא אם אין יכולין לעכב עליה בלבם לכל מקום שחלה מאי מלחא פשיטא . אלא אי אמרת דאי עוקרת דירתה היא אלא מאי מלחא פשיטא וכחב על דאיה זו לריך נגר ובר נגר לישדי בה נרגא . ואינו לא נגר ולא בר נגר ומדיוק בה כמה נרגי חדא דאין מכאן ראיה שבני רש"י ז"ל פי' בסוף שהוא מאי מלחא פשיטא לגבי הכהוא אבל לאו מלחא פשיטא אלא האם ומלחא פשיטא לגבי הכהוא אבל לאו מלחא פשיטא

לגבי המקומות ופשוטה הוא שבחוק חוחו הלשון לפי כוונתו השמיע מלשון רש"י ז"ל כל ובחב ס"מ שבת אלא האם . ומו דאי מלחא פשיטא היא אפי' בעל כרחה נמי והלא ודאי ליתא . ומי מהוא אלא שביה ושביה דאם כחב מעשים בכל יום לפניהו מהלכה אח שביה לאביהם כ"ם בזמן שהיא רולה להשחח ואדרבה אם שביה נפי מעוקרת דירתה ממקום למקום . ומו דכי היכי דאמו מלחא פשיטא לגבי בידה אעפ"י שים בידה להשליכה היכי נמי הוי מלחא פשיטא אם יכלו היוכיחה להוליכה למקום אחר אבל לעולם אימא לך כי היכי דאיכי יכולה לעכב עליהם אלא יקחו חותה אלא מדעתה גם הם יכולים לעכב עליה אלא יולינה למקום אחר . ומו דאי דקחני למקום שאחה מחמי מפילו בעוקרת דירתה מאי ליה למלמודא לומר ל"ם גדולה ול"ם קטנה אלא למחי בעולם בקטנה דוקא מטעמא דאמרן בגמרא ומהום דכי קחני למקום שאחה למעמיין אפילו בעוקרת דירתה מהום דכל גדולה לעולם אימא לך אלא אחיין אלא מהום דקטנה אינה יכולה להולינה למקום אחר אלא מדעתה קרובים או מדעתה ב"ד ומשחה יליף שפיר מדקחני למקום שהיא אחה ל"ם גדולה ול"ם קטנה וכ"ת אלא אחיין אלא במעיין במוליך לה מזונות למקום אחר לא אילטריך דפשיטא הוא הא ליתא דסד"א שלא נחחייב אלא כל זמן שהיא עמו ועירה דומיא דמי שקבל לזון את בתו כל זמן שהיא עמאו ועירתה והחזירה שהוא פטור ממזונות הבת דלכאורה החזירה ולא לחנאי שכאורה וכן העלה הרשב"א ז"ל קמ"ל שאם הלכה האם למקום אחר חייב להוליך לה אם מזונות למקום אחר לא אילטריך דפשיטא הוא הא ליתא דסד"א שלא נחחייב אלא כל זמן שהיא עמו בעיר דומיא דמי שקבל לזון את בתו כל זמן שהיא עמאו ועירתה והחזירה שהוא פטור ממזונות הבת דלכאורה החזירה ולא לחנאי שכאורה וכן העלה הרשב"א ז"ל קמ"ל שאם הלכה האם למקום אחר חייב להוליך לה אם מזונות למקום אחר

וכיון שאתה מוכתמו יש לו תקנה בהבדלה אין לו תקנה :
הגל"ד כתבתי :

שאלת שכב ממני תודיעך דעתי בחכם שהתיר לם דשמי מבירו לאסור או לא :

תשובה ראיתי לאחד מן הרתשובות שכתב שאין מבירו דשמי לאסור וז"ל עלה הא דתניא הכשהל לחכם ואסר וכו' פי' לא ישהל לבני שהם דכיון דשמך מעיקרא לחכם ברחשון שוייה לגפשיה מציכא לאיסורא ושוב אין חכם בני יכול להתירה . אבל אם בא להודיעו שטעה ברחשון ואסר שפיר דמי : ואם עשה בדבר מצוה יחזירנו בבני . ואם עשה בשיקול הדעת אינו יכול להתיר מה שאסר מבירו וא"ם אם התיר באחד אין בני יכול לאסור מה שהתיר מבירו כדאיתא בירושלמי . והא דתמרינן לקמן בשלשי מכילתין נפקי שיפורי דמר ודרו ונפקי שיפורי דמר ואסרי שהם בשבשלשה שלשה בית המדרש ונמלקו שם שלש מלה טורפת אחד מהם קודם שחלק עליו מבירו ע"כ . ואני תומר כי הוראה זו לאו דסמכת הוא כי אין יכולה על הדעת שזה יתיר שאיסור או שערוה ושעה בשיקול הדעת ונסמוך עליו לסקל וכי מפני שיקול דעתו הטועה ניתיר את האיסור . ואו דע"כ עשמיש הוא משום כבודו של רחשון דאי משום דטוען מציכא להיתרא לא בייך וכי מפני כבודו של זה ניתיר את האיסור בשלמת היכא דאסר משום כבודו לא ניתיר ונמתיר אבל לסקל אין סברת כלל ואו דרוב גאוני עולם אמרו דעשמ"ד טוען משום דטוען מציכא לאיסורא וכן הסכימו הרשב"ד והרמב"ן והרשב"א והר"ן ז"ל וכל הגמסכים שחריסה . והירושלמי היכא לפרושי שיפכא דגרסי בשבת בריש ר' אליעזר דמילה ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אמר סכין של מילה עוסין לו חוזה ומביאה פי' מחיצה של בני חדם כעין מחול כדאיתין בפרק מי שהוליחוהו לעיולי מיא בחחיצה של בני חדם ופליג אתלמוד דידן דאסרי לדעת וירושלמי קאמר כל חוזה בשעשוים בין לדעת בין שלא לדעת אבי זו חוזה והדר קאמר בר מרתא הוה ליה עובדא שהל לרבי סימון ורמת שהל לרבי אמי ואסר פירוש דקסבר לדעת אסור ואיקפד רבי סימון ולא בן אני בשהל לחכם והתיר לא ישהל לחכם אחר בשעת יאסור . ע"כ יותן שבי הוה עובדא שהל לרבי אמי ואסר שהל לרבי סימון ובני ואיקפד רבי אמי כשדין דאני בשהל לחכם ואסר לא ישהל לחכם ויתיר וה"פ ולא בן אני קושיא היא לכומר אמאי איקפד ולא בן אני בשהל לחכם והתיר לא ישהל לחכם אחר בשעת יאסור כלומר לא שיבו בן בשום מקום ומשני רבי יוחן שבי הוה עובדא וכו' דאיכא למימר הוה בן פירש התוספות שב"ן זה סירושלמי ולפי ביעם זו שבר ברור שסירושלמי משמע ליכול חבירו שבי לאסור . ואפילו אם ירצה לפרש לשון בשלון קושיא הוא שלא נתיבת בעשם למה איקפד להא תניא בשהל לחכם והתיר וכו' ורבי יוחן לאו לתרוצי אחי שלא אמר דעובדא היכא בריייתא הבשהל לחכם ועימת וכו' וכן בפרק כל היד דאמרינן חכם שאסר אין חבירו רשאי לחתיר ואם חיתא איכא עדיפא היא שלא ודאי בדוקא קאני . וראיתי בתוספות שבתוב והא דאמרינן בירושלמי חכם שעיקר אין חבירו רשאי לעמת איכא אין לאסור אומר ר' דאחי שפיר לפי מה שפירשנו לעיכא עשות בשבבי הרחשון ואלה טורפתו ואין לבני כח להניח איסור בחחיכה שהתיר חבירו ע"כ משמע דאם עשה הרחשון אחי בשיקול הדעת רשאי בני לאסור.וכן כתבו התוספות בפ"ק דע"ז וז"ל ודוקא שאר אין חבירו רשאי לחתיר אבל אם התיר חבירו רשאי לאסור והא דאמרינן בירושלמי פרק רבי אליעזר דמילה וכו' כלשיטתיה לעיל בשם תוספות שב"ן . וכן כתב שאחרי ואירן בירושלמי בגון שבבר אלה טורפת הרחשון וכו' וכל זה הוא לפי שהרגישו שמלתו שם בירושלמי אבל בשפרים אלמו גרסינן ולא כן תני בשהל לחכם והתיר יאשר לחכם אחר שמת יאסור ה"ק אמאי איקפד רבי סימון ורמת וגרסינן זו משכמת לתלמוד אלמו ועשה עובה קמ"ל בדבר שים בו שפק ליסור ויש בעיר בני ת"ח לא יסמוך על התיר שמת יש לחבירו עשה לאסור ולא יבוא לידי תקלה . שילבך הוראה זו אין לסמוך עליה לרבים פליגי בה . ומו דהוי שלשתא בלא עשמ"ד אלא אם עשה בשיקול הדעת והתיר מחזירין טורפתו ואוסרים אפילו בעל כרחו דאין מבמה ואין עשה נגד כ' : ואפילו שמתיר בעלמו אינו יבול לעסוד קולא בדבר כיון דלדעת הרוב עשה בשיקול הדעת ושוי יודע שאפילו היה שאחד אוסר ועשה בשיקול הדעת ואוניא דשמעתא דלא כוותיה דשמי מבירו להתיר וכן בתבו התוספות בפ"ק דע"ז . ועוד בתוב בהגהה בתשבי סי"מ מלתא דחליא בשברת אבל אי גמיר מרבותיו דשמי לעיבר אפילו מלתא דחליא בשיקול הדעת ע"כ . הגל"ד :

שאלת שבג ממני ידיד נפשי על ס"ת שרגלי הקופין שלו לבוקים בעגומיהן אם הוא פסול וכיצד סדר תיקונו :

תשובה שבשר פסול עד שיתקן וכן כתבו כל הרחשונים וריב"ם ז"ל שתריך הרבה שימן ק"ב ושימן קמ"ו ומייתו לה מדתמרינן בפרק הבונה לתתי חליא כרשיה דקו"ף וכו' ותכי תמרינן נמי בסקומן לתתי חליא כרשיה דס"ת וכו' וכי היכי דשהם פסול דחניא לה יעשה הסי"ן תחי"ן ואם עשה פסול קו"ף נמי פשי"ג דלא דמיא לאות אחרת פסול ובזה לא רחיתי חולק ואף על גב דסריע"ף והרמב"ם והגחולים הרחשונים ז"ל לא דברו בזה לא בשבין בך נמיא דבדי הפוסקים והמפרשים ז"ל שהחדונים שתמרו שהם"ת השעוי בך פסול כי אמת הרחשונים היה הדבר פשוט חלוק . ואפילו שמלתו ספרים קדמונים כתובים בך הלמעו הסופרים הבלתי בקיאין תעזב הסלבה :

ולענין סדר התיקון צריך למתוק רחש הגל הקו"ף שבאוך לגג עד שיתאר קלר כמו ות"ו ורחבו רחוק מהגג שהרי בשהם לורת הות ויתזול ויתקן הות בקולמוס ויתריך הרגל עד שמוך לגג עד שיהיה לורתה רי"ש גו"ן ואם לא עשה בך חלא שגדר עד שהספרידה מסגג לא עשה כלום הסוי חק תוכות ות"ג דלבני דבוק הותיות הני בגרירת הדבוק שהי שהם שהותות נעשות בתקנה ולורתם . וזה דוקא לענין ס"ת חבל לענין תפילין צריך לגרור בל מה שבתב תחריה משום דסוי שלא בסדרן ורחיתי במרדכי ות"ל ואם לא חלה ים לנסוק אם פסול בשבי ומידי דהוה תקונו של יו"ד לו שמת לא פסול בשבי ויש לדקדק מדקאמר חזינא לספרי דייקי דתלו וכו' משמע דלאו מוקף הוות הוא חלא הני עושין מלוה מן המובחר וכבר דחה ריב"ם ז"ל רחיה זו עיין שימן ק"כ :
הגל"ד כתבתי :

שאלת שבר ממני ידיד נפשי בחבה שתתרה מחים עלי ואיני רוצה לא בו ולא בבתובתו ואתרו בה ואתמו לה דעי שבשבדת בתובתך ואתרה תעש"י בן ובעלה לא רלה לגרשה ואת"ב חזקה בה ורולה היא בתובתה בחזקתה בחשב בתלה וכבעל תומר בבר בשבדת בתובתך ואין לך אלא מה לפי שאסור להדם להשתות את חשתו בלא בתובה יורה המורה הדין עם מי :

תשובה חשה זו אין לה בתובה שהרי בשבידה תותה בשעה שתתרה מיני רוצה בו ולא בבתובתו אין לך בתילה גדולה מזו ובבר ידעת כי מחילה היכה לריכה קיון ואפילו שלא תתרה בשבידה שבי אלא שהתרו בה שתה לא תחזורי בך בשבדת בתובתך והיא עדיין בחזקה בשבידה בתובתה ותעש"י שהיא רוצה לחזור עתה היכה חוזרת לבתובתה אלא בותב לה בתובה חדשה בפי שיתפשרו ותע"ג דהיכא פלוגתא בשהם שתתרה חיני ויוצים ואיני עושה שבתבו התוספות שיכולה לחזור בה בל זמן שתרגיל בכל יומא חוב הוא בתפי נפשיה ולפיבך יבולה לחזור בה והרמ"ה והריטב"א והר"ן ז"ל בתבו שהיכה יבולה לחזור אלא לריכה מילי דרבנן בי חוכא ותעלולא ובבר התרבתי בתובה אחרת לשבריע דברי התוספות אבל בג"ד בי"ע חוזו לבא לו בייך טעמת דשהם אלא הוא בשתר חובות לעלמא לביון שחחלה חו עשתה מעשה בשפירדה בתובתה אוב אין השעבוד חוזר למקומו אלא לא חימא שבי בל שהם שתרוד זמן שתרגיל אחזור בה בתה פעמים בין שהיכה מפשדת בלום . וב"ב ז"ל ודעת הגאון ז"ל שהם חוזרת בה תוך ד' בשבות לא בשבות בספירדה בלום וב"ת אחיא לתערומי דמרדה אלא שבי וצד' שדרה בה וכן לעולם . ואיפשר דבל שעברו עליה ד' בשבות על הבריאה בין הפעמים בולם בספירדה בתובתה ואחרים חומרים שבתוך ד' בשבות פוחתין לה שעשה שעשה ומשום שבי לא אחיא לתערומי בחבל היכא מפשדת בתובתה בשת אחת אלא בד' בשבות לופין ע"ב . ואע"פ

שזה הדין נאמר בטועים בטיעת היום ומצערת היא אבל בתומרת מתים עלי לא הוה ולא כתובתו לא כייפינן ליה להסתופי מלא מזון נט מיד אם הוה רוצה ויוצאה בלא כתובה מ"מ ס"ס והוה הטעם בתומרת מתים עלי לגיבית דמ"ד מפסדת שהות דעת הרמב"ם ז"ל וכן רואי לדון לתחריס דמר הוה . אבל יש בעם אחרת לתחרוצים ז"ל שים מי שתומר דכל מורדת בין תומרת מתים עלי בין תומרת בטיעת היא ומצערת ליה מסתיין לה מריסר ירחי שתא ואי סלקה גם לא מפסדת כלום . ויש מי שתומר דתומרת מתים עלי ומצערת ליה לא הפסידה כלום אבל התומרת בטיעת היא ומצערת ליה לא הפסידה אלא מה שפחתו לה ועשתה דמלתא דאם תא תומר שמורדת לא הפסידה כיון שהיא עושה תומרת מתים מצויה אלא לעצרו אחי לאצרומי למסדר בה בכל י"ב חדש התומרת מתים עלי כיון שהיא מצויה לעצר תומו אלא שהיא מתים עליה כי סלקה גם לא חזיא דלא מתים עלה אבל התומר מפסדת אין ביזו לחזור לתון הוה דמסתיין לה תיעבא לפי אלא יהיה סדין מעוכב לי ממי שחכמים מחזרין אלא יכול סלקה בעל כתובה מדעתו גם אם לא רלה יעשו שטורה ויפיסו ויכתוב בעל כתובה מדעתו גם אם לא רלה ואחי הפסידה וכן כתב הר"ן ז"ל בפירוש שהלכות פרק הניח"פ ח"כ לדעת הריח"ף והרמב"ם ז"ל דהפסידה גיד הפסידה הניג דחזרה בה אחי לא תימא הכי כל אלא אחי לאצרומי ואפי' דמתים עליה הטעון בעיטה ליה ומצערת ליה ומכשל י"ב חדש אלא וכן תמיד ומנלאת מורדת כל הזמן ואינה מפסדת כלום וז רחיה גמורה לדין זה . וכן הקדקתי מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב פי"ד מהלכ' אישות ח"ל אם עמדה במרדה ולא חזרה בה ומלכין בה ומלכין אותה בכתובתה ולא יהיה לה כתובה כלל ע"כ : וכיון דכתב ואחבד בכתובתה למה לי למכתב ולא יהיה לה כתובה כלל אלא אחא לאתסיתין דאפי' אם עדרה בה אחר שמלכה אין לה כתובה כלל . וא"ת כיון שאין לה כתובה היכי מסתיין לה י"ב חדש דהא אסור לעמוד עם אבאו בלא כתובה . הא לא קשיא דאם אמרו וכם אמרו ס"ל בלא אסרו אלא שלא יבוא עליה בלא כתובה אבל כיון שהיא מורדת אינו בא עליה אלא מחזיר בה ואתריא לו יכתוב לה מזה או מאתים כפי מה שיתנו ס"ל לא תיקנו חכמים כתובה לאשה אלא כדי שלא תהא קלה בעיניו לגרשיה וזו הרי היא רוצה לגרשה וכן הדין בתומרת מתים עלי וכאמרינן בה ואתריא אפ"ה אינו חפץ בו הפסידה כתובתה מיד ואע"ג דאין לה כייפינן ליתן גט מטוח אשה שיוכל לכופה בתחר מ"מ דין הכתובה לא נתבטל . וא"ת הרי יכולה לומר לא אמרתי אינו רוצה לגרשה לא בו ולא בכתובתו אלא שאבאתי שיגרשני מיד אבל עתה אחינו רוצה לגרשה אלא מוזרת לכתובתי ורוצה מחילה בעטות . י"ל דסיכא דסברו בה בפירוש אם לא אחזיר הפסדת כתובתך ואין אנו יכולין לכוף אותו בגיטין סגט ואפ"ה עמדה במרדה אין זו מחילה בעטות . וסיכא דאמרה היא מתים עלי ואינו רוצה בו וכתובתו רק שיגרשני הדבר ברור ג"כ בלא מחלה אלא ע"מ שיגרשני וכיון שאינו מגרשה אין כאן מחילה . וסיכא דאמרה סתם מתים עלי וגם בשעת הסתלקה לא אמרו לה שהפסידה כתובתה ואין כופין ליתן גט בזה יש לדון אם חזרה בה אם הפסידה או לא . ומסתברא דכשהפ"ג לא הפסידה כתובתה מדלא בעיקר הדין בפלוגתא דלבוותא דתיכא כמה גאוני עולם ומכללם הרמ"ם ז"ל דס"ל דלא הפסידה כלום עד י"ב חדש : ואו שהדבר ספק אם מחלה בכי האי לישבע או לא מחלה : ואו דסופה הוכיח על מחלתה כיון דחזרה בה משמע דמחלה לא אמרה כן אלא שחשבה שיגרשנה מיד . ואו דלא אמרינן בכפ"ג לא מפקינן ממונא מספיקא כיון שסתום הוא מבורר לריך שלשון המחילה יהיה ג"כ מבורר ודאמור זה שהוא עיקר גדול בדיני ממונות הילכך הדבר ברור אלא שאם היה הדבר בפתח וחזרה בה מחזרת לכתובתה . ואם אמרה מתים עלי לא הוה ולא כתובתו לא הוי מחילה בעטות כך כתוב בחלק ד' נחיב כ"ג :

ולענין שאלה הפסידה כתובתה וחזרה בה ובעבל רוצה להחזירה לכתובתה אם לריך לכתוב לה כתובה אחרת כ"ל שלריך לכתוב לה כתובה שהשה שטבודו לו כתובה הראשונה . ומה לי שנחתל שטבודו ע"י פרעון או ע"י מחילה . וכן נראה מלשון הר"ן ז"ל שכתב בגדון דלעיל וז"ל אבל לדברי האומר מפסדת כ"ל שאין בידה לחזור לתיעבא בלבד הוא דמסתיין לה לפי שחכמים מחזירין אלא יכול הדבר לידי גע ואמת יעבו שטופה ויפייסו ויכתוב לה בעל כתובה מדעתו הא אם לא הלא הפסידה עכ"ל . ומדקאמר ויכתוב לה כתובה משמע דלריך לה כתובה אחרת מדלא אמר ויחזירה לכתובתה מדעתו : ות"ת הא קי"ל שמנדם את שהשו והחזירה על דעת כתובה הראשונה שחזירה : ושאם בע"כ בבלא כתב לה כתובה אחרת חיירי מדאפלינו בה אמורתי בירושלמי אי שחזירה לכתובה לבד או לכל תנאי שבכתובה ואיפסיקא הלכתא לכתובתה שחזירה ולא לתנאים ואי כתב לה כתובה נאי מי כתיב בה הלא שחזירה שאם ומשמע בתין לריך לכתוב כתובה אחרת קודם שנותן הא לא קשיא כלל דלעולם בשחזירה עתה עשקין אלא בלא הפסיק לפרוע לה כתובתה עד שחזירה ולא ממהל עלה שעבוד שעבר עליון ופשוט הוא : ואם לא כתב לה כתובה אדעתא דהכי לחזור להשהותה דכמי שתין לה כתובה דמי כיון שהפסידתה ואם קנו מעמו קנין אחד על כל תנאי כתובתה הראשונה ס"ל שער מוקדם ופשוט שהוא פסידת לקוחות דאחי למעלה מזמן דאלמן לתתן דאית ליה דעבי' מבני מדין מוסר להשהותה דסא אית לה כתובה ואע"ד דלא גבי' אפי' מבני אחי לחזור להשהותה עד שיכתוב לה כתובה אחרת ואין לה אלא דברי הרי"ף והרמב"ם וה"ה ז"ל שאמרו דגבי' מבני אחי ואע"ג דמותר להשהותה לריך לחתוב לפסידת לקוחות ופוסקין בכתובה הזמן שהחזירה הראשה ב"ל שכתבתי :

שאלה ממני מודיעך דעתי בראובן שאתן מתנה לבתו לנוכך כשהוא שם וזכתה בבת במתנה וקבלה תבביעין ומת בחיי חוב עליו חוב לשמעון ולא מלה לו שבעים לגבות חובו ולא בספיקא בבת ליבא על במתנה ושמעון רולה לגבות מן במתנה דבין אלא שאחר חדש בייתינה לראובן ויורשים חומרים אלו יורשים לפי שבבר זכתה במתנה יורש שמורש הדין עם מי :

תשובה אם בשעה קדם למתנה וכתב בו בשקים לו מעלעלי לב"ח ואפי' בית שבת קיימת מוקף המתנה ות"ל אין מקום לשחלה . זהו דיוק דשלמודא אבל בדמ"ש בחב בשטופה בשעה בשעה מעלה אלא לעדוף ממעלעלי דמתנה ואם שמתנה קדמה לו אלא בקנה לב"ח מעלעלי אבל מקדקני זכתה בבת במתנה וזכו יורשים שחדים ואם רולה שמעון לזכות לפי בשחב קודם לכל יולאי יריכו בירושה ואם אית ליה ובשי אם ליתא דאין אדם יורש בקבר אלא לשחיל ליורשיו ואלא לפרוע חובותיו ולא בשטופה שבבת ולא מיבעיא לי לא בחב ליה דקנאי ודאקנה אלא אפילו בחב לו כן לא זכה שמעון דבין שמת ראובן אין קנין למת אבל יהטופה ממילא היא שלבך לא קנה ראובן ובשרים בקבר ולא זכה שמעון מבמו . ואתיא לדין זה מהא דתנן בפרק מי שמת בבל שביה עליו ועל חביו ועל מוריטיו ואיה עליו בחובת אשה וב"ח יורשי בחב חומרים בבן מת ראובן פירות ולא זכה בישבים ויורשי בבן חומרים בחב מת ראובן וזכה בבן בישבים ואלו בתים מחותו ב"ם חומרים יחלוקו וב"ה חומרים ישבים בחזקתן בלומר בחזקת יורשי בחב ואין לאשה ובעל חוב בלום אלא בראים בדוקה ואם תיתא יאמרו לאשה ובעל חוב ממה נפשך אם בחב מת אמלא מרי זכה בבן יום לו ישבים . ואם בבן מת אמלא מרי ירש אם אביו בקבר ואם נגבה ממה אלא מאי אית לך למימר שבבן יורש אם אביו בקבר להשהותו מבום דיהטופה ממילא אתיא ולא לפרוע חובותיו דאין קנין למת ומכי אמרינן בהם בגמרא בסדיא אלמו מאה בן שמבר בישבי אביו בחיי אביו ומת בבן בחיי אביו ואחר בך מת בחב בן בבן מוליא מיד הלקוחות ואו היא שקשה בדיני ממונות אבוה מזכין ואיבו מפיק ואמרינן דשעונה דמלחא דמני אמר אלא מבח אבוה לאבה אלא אחיא דאלו אבוה לעולם לא זכה בישבים אלא אם בת לידו ובבר בחבתי בזה בחשובה אחרת . בבח נמי ב"ד מלו בת אביו בחיי אביו ומת בבן בחיי אביו ומת בבן בחיי אביו ומת בחב בחיי אביו ואחר בך מת בחב בן בבן מוליא מיד הלקוחות ואו היא שקשה בדיני ממונות אבוה מזכין ואיבו מפיק ואמרינן דשעונה דמלחא דמני אמר אלא מבח אבוה לאבה אלא אחיא דאלו אבוה לעולם לא זכה בישבים אלא אם בת לידו ובבר בחבתי בזה בחשובה אחרת .

דאלו אבמ לא זכה לעולם בנכסים אלו ואין אדם מקנה דבר שלא בא לידו מחיים · ואם מעמתו של שמשון מפני שלא נתקיימה המתנה שהרי לא נתן לה אלא ע"מ שתבעל בו ולא נבעלה וחזרה המתנה לתפיסת הבית והרי יש נכסים להחזיר למפרע · אם המתנה היתה ע"מ שתבעל בו או שאמר לה הרי לך מתנה זו כדי שתבעל בו סלבר בורר בסדין עם שמשון שהרי כיון שלא נבעלה חזרה המתנה לתפיסת הבית · ואם המתנה היתה שתה ע"ג דליכא גלוי דעתא שלא נתן לה אלא לצורך נשואין לא זכה שמשון וכן משמע מכך עובדא דפרק מי שמת דאמרינן דמר זוטרא בר טוביה דליכא גלוי דעתא דמשום דיין לה רב זביד חיכוכיה וכח חיגרתה ופי' הרמב"ם ז"ל לפני עובדא בכותבת כל נכסיה אבל אם שיירה קצה מקבל המתנה אף קמן דלע"ג דליכא גילוי דעתא לא מיגא סלרה בה כיון שהיא מתנה במקצת ואפילו לדעת המפרשים שובדא דאמיה דלב זביד במתנה במקצת ס"מ בזמן שבעל המתנה הוה בסדיא אבל בע"ד שבבר מה דילמא מי הוה קיים לה הוה סלר כיה אלא ביזכו בתר אחיה במתנה וכו' דליכא גלוי דעתא לפיך בידא בדופא שהוא בתר בידו לא בתר יורבו : ומזו יודע שאם בעצם המתנה לא היה גילוי דעתא לבעל המתנה נתקיימה המתנה אע"פ שנתחסר אחר כך דבר דליכא גילוי דעתא לא תזכבת המתנה בסבילו כך כתוב ב"ד שרחוק מת עני ולא פרע מוכותיו חודאי ניחא הוה ליה לקיים מצות פדיעת ב"מ ממה שירבו קרוביו את המתנה אף"פ כיון דבשעת המתנה לא הוה בלי גילוי דעתא נתקיימה המתנה כילכך אין בעצת שמשון כלום אם לא היה תנאי מפורש במתנה · כגל"ד כתבתי :

שסו שאלת ממני תודיעך דעתי ברחוק בגירש את אשתו ובפל ביניהם מחלוקת על מקלת בגדים בלבשה לוחה דקי"ל אין במין מה שעליה והוא חומר של שבת אם היה מוחרת אלא חול אם על מי לכביה רחיה ואי זו הוא הרחיה :

תשובה דע כי בעיקר הדין יש ג' מבדות יש מי שאומר דגרושה ממי במין מה שעליה והיא בבדת ר"י הלוי ז"ל ובעל בעמו · וי"א כי בגרושה אין במין מה שעליה ואפי' בגדי שבת והיא שבדת הריטב"ק לדעת הרמ"ם ז"ל ובעל בעמו · וי"ח בגדי חול אין במין ובגדי שבת וי"ש במין לה והיא שבדת הרמב"ם ז"ל בפי עדות סלרב"ח ז"ל ובעל בעמו ובבר הלרבתי בחבובה לחבת ושבלתי דמקבל מלחת מציעתא עדיף והיא בעת הרמב"ם ז"ל וזו לחלריה דבר הוא סילבך כיון דאיתקוו בדבר עליה לבביה רחיה לפי בביה מוליאה מן הבעל ומ"מ אם הביאה בגים ברחו חומה זובבת בגדים חלו בחול אבי בה כי חע"ג דאין עדות לאשה ובעשה באין רגילות האנשים להסתבל בבגדי הנשים ורחיה לדבר מבא דאמרינן ג' נאמנים על הבבור חיב לאשתו וכו' הא לך דבבר שאשתה רגילה לידע ולא האיש נאמנת אפי' לאחוקי ממונא דאת בבור טועל פי בנים בעדות האיש הבא אבי לא בא : ותע"ג דלהב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלבות איקרי וז"ל אין סאזקין מהלאמין אלא בעדות ברורה אלא שאמר הוחיל ואין מגויין וכו' וכן אם ישידו קבעיה או בנים וכו' יש לחבין דאי בשמעיבהו לאבי לא שבקה חי לכל ברים דבל גאלן יבביר עבדים או פבולי עדים להעיד לו בהשמת חביריו סזקה חותו בממה מבה וכן בבל יום אבל דברים שאם תקראי בעלמא בע"ד לא חיישינן כן תירן הר"י יבראל ז"ל בסימן בע"ג על דין כיוצא בזה שבא לפניו וכן הסיוד על אחד מן הגדולים : ואבי מתרץ עוד דבשלמא אחם אמי דבגילות להמלא בחרות הבוהים ובלפחות הבקר עבדים ורוצים מ"מ חיכו מן הבמבה אלא ימלאו בברים לעבדות ומבוה הבי הטעמידו חותו על דין תורה אבל ב"ד לעולם ימלא חיש מעיד על זה בשמלא מעיד על עלמו דעבר מדרבנן שאמרו להשתבל בבגדי אשה אפילו בשאינה עליה וכ"ש בזמן שאשה עליה וכיון שלא ימלא מי שיעיד על זה רחוי להבשיד עדות בשים · ומו דפסק הסבר"י בשם הריט"ק ז"ל דאפי' בגדי שבת אין במין לה ואינה בשים דמבייבי לה רחוי לסמוך עליהן ובתבו בשם מהר"ם ז"ל דמבדרים מנהג אשתו ואחריוות על פי עד אפי עד אחד או על פי פבולי עדות מבוה דבלאו הבי בלם פבולין לעדות ומאן יבע בשלחים שלא בי אחת שבה שמי מאן יבע בשלבוה בשאשה שלא בשאים · בגל"ד כתבתי :

שסז **שאלת** ממני תודיעך דעתי על שים ואשתו ובמו שהיו הולבים בספינה ואחה אשתה והבן והלא מודע לו מי אם אחלה שהיה לומר שאשתה אחה אחלה ואח"ב הבן ויורבי שאשתה חומרים הבן אם אחלה ואמו זוכין בחלי הבדועה בהיא בחובה במוסב במשבן דמשבן :

תשובה לא בירחה אם בם מבלטלין דפשיעא דהבעל נאמן במו דאי בעי אמר לא נשתר מבדועיחה בלום שבן סוא מבסג דמשבן לאחוק מאי דאשתייר מבדועיחה שלא אפי' בם קרקעות אפ"ם הבעל נאמן ועל יורבי אשתה להביא ראיה מי אם אחלה לפי שהבעל יורש מדיעא ובם בחיים עליו מבח אחקנה ומשתה היא נפל הביא עליו ועל מוריטיו וכו' ב"ה אומר נכסים בחזקתן בלומר בחזקת היורשים ועל אשתה וב"ח להביא ראיה שהאיש אם אחלה וזכה הבן בנכסים ויש לנו ממה לגבות וא"ם יבוחו עליו ממה שבשך אפי' במה שהיה אחלה אחרי ירם אח אביו בקבר . בם לא קניא בסבן יורם אח אביו בקבר להאחיל ליורשיו ולא לפרוע חובותיו ואפי' בחב לעלום דקגלי ודאקנה אין קנין לעם וכבר האריבו בביאור בזה בחשובה אחרת ובבל שמי לא בעא על יורבי אשתה להביא ראיה ומ"מ חייב לישבע שאשתה אחלה וא"ח בם קי"ל אין בשבועין על טענת במח ובבל יורבי אשתה אין יורבין ממעשה בם לא בקיא שבל טענת היורשים שמא היה ואפ"ם בשבועין עליה · ואו דבינן שלא היו יורבי אשתה עמשה בספינה לא הוה לסו למידע ואפי' בשבועל טוען ג"ב אינו יודע בשבע שאינו יודע ונפשר בי בא אחמרינן מבח לי בידך ושלא חומר אינו יודע בשבע שאינו יודע ונפשר בא למדע אחפי' טענו יורבי אשתה בריה לו שבבן אח אחלה ושבועל חומר אינו יודע מי אינו יודע בשבע שאינו יודע ונפשר :

שסח **שאלת** ממני על קיום שטר שלא בפני עליה שלא בא בשיר אי בבי בבבי או לא :

תשובה בחב מה"ר יבראל ז"ל דמבסג פבוע הוא לחופסי יבינם בחומנין בימיד לקיים בערות ואיפשר דבשב"ג נימא מבסג מובעל שלבה בדבר בבמנון שב"ל . ואפי' חומר בי מבסג אם לא נחשבע בחלות שלו שילבך שדיינין לדין שחלמוד דבשינן חלחת בקיום שטרות ואם נחקיים שבער במקום שבבנו שבך ומוכיח חומו במקום שלא נסגו ובעל דין מערער עליו צריך לקיימו ג' בדיעא דשלמודא בסברי בעל דין חומר לא נייחנא חלא בגמסג מקומי ואם בייבים ממקום שבסגו שבך והוליחו במקום אחר בזה יש לומר דאולבים אחר מבסג חלא שלבי מוקבי שזה מבסג בערות ושלא בקבע על פי ושיקין ואיפשר דאמרינן דבין דקי"ל דאם הוא מומחה לבים בן אפי' יחידי קיום בערות שמי מעשה ב"ד הוא ואפי' בחד מומחה ב"ש הוא דקיום בערות דבבן (לעו) ולא היא דמי גדול מבבן אבי ואמרינן בפ"ב דבבחובות דבחיב בים ואמר לבא רבבת אבי וכחב עלה רש"י ז"ל ו"א ואמר לבא רבבת אבי אלמא אינו ולא יבירא לי דאי רב אבי אב חד מבסון מאי ואמר לבא דבבתי בים ע"ב ומדלא בירא לי דאי רב אבי אב היה אחד מן המקיימים אם היה לריך לאחריני דאי פירושא דאי רב אבי היה אחד מן המקיימים לא אבי אלא ע"ג דיבול לדון דבין שהוא מומחה לבים סוי בחלו קבלוהו עליהם ובבי אינא בירושלמי בין בחזק ליה בן יחידי ואחו קמיה דרי קבלוהו אבל לגבי קיום בערות דרי דבעל דין טומד ומערער ומ"מ אם בחו סהובע ושבועבע לפני הרב לקיים אח השטר וחקיים לפניו ולא עדיר מסבברת לי דסוי קיום וסוב לא יכול לערער שברי קבלו אלא עדיף מבל דיבי ממונות וקרוב אצלי בחכמן בחסך בחבסג ודאמי לבעלו דפיק מיבים חוכחא בינאתו לסמוך עליו אפי' בחיסורי ובבר ידעת בי אין מבסג לבעל החיסור · בגל"ד כתבתי :

שסט **שאלת** ממני תודיעך דעתי במי שקדם אחת וכתב לה בחובה מן החיבוסין ז"ל שטרי בפניהו אח מחומי מעה קדם פלוני אח פלוניה וכתב לה מעבביו בחובה בחובה חיבוסין בעה מחות פרחים זבב בלים בחובה מוקדם ובלים בחובה בבלוחה ובלים בחובה מאוחר בניסה לחובה פלוני בדיבה בדין חורה ואלא יקדם וכו' ובפניהו אח עדים מחומי מעה נשבע פלוני בע"י לקיים

כל הכתוב לעיל והכל צריך וקיים ע"כ עדיו פלוני ופלוני . וליום תחריו נתחרט וחזק לה גטה והיא מוציאה כל מה שכתב לה והוא חומר שלא כתב לה חלה ע"מ לכופסה :

תשובה מתן בפיק לפעמ"י שחתרו בחולה גוסה מחתים ותלמיה גוסה מהם אם רלה להוסיף לפי' מאה מהם מוסיף ונחלמיה או נחגרשה בין מן החירוסין בין מן הכתוחין גוסה את כל ר' חלעזר בן עזריה חומר מן הכתוחין גוסה את כל מן החירוסין בחולה גוסה מחתים ותלמיה גוסה מהם שלא כתב לה חלה על מהם לכופסה . ותחריטן עלה בגמרת חמר רב נחמן חמר שמואל הלכה כר' חלעזר בן עזריה וכן פסקו כל הפוסקים ועשמ"ה משום דתוינ כתב חומדינן הילכך אי לא הוה כתב לה מעכשיו חיכא בריר שחין לה חלה מחתים חבל בי"ד שכתב לה מעכשיו חיכא לעיוני אי גוסה כל או לא ותיכא למימר דלא גביח מדא דתומדינן דמוכח הוא שלא כתב לה מעכשיו הוא משעבד לה יכיסה לחופה ויועיל לטון זה מעכשיו שחם יכיסנה וילמה לחזור בו ממחנה זו לא יוכל שכבר נשתעבד משעה רחשונה ופי' זה קרוב מחד בלשון ואפי' חימת דמשמע נמי דמעכשיו הוא משתעבד לה אפי' יגרשנה מן החירוסין הוי ליטנת דמשמע בתרי לגפי ויד בעל השטר על השחתונה . ותו דבכל כתובת חירוסין הנחים לפיכך כתוב בהן בפירוש חם יגרשנה מן החירוסין יתן לה כך וכך בתורת כתובה מן החירוסין וח כיון שלא כתב כך משמע שלא היה דעתו לכתוב בכסוב שבזמן הזה שלא חם יכיסנה לחופה . ותו מדכתב שלים בתורת מוקדם ושלים בתורת שבלונות ושלים בתורת מחותר ומוקדם ומחותר לח שייך חלח בכיסה לחופה שמקדים ומתן לה לקנות לה נדונית והשחר הוא מחותר לפי שחין נפרע חלח לחחר זמן וחבל בחתיסה לח שייך שבכל הוח מוקדם . ותו דשחלנו חת פי הטדים ואמרו שמטוח לח עלה בדעתם דמעכשיו משמע חם יגרשנה מן החירוסין וחם חין כתב ידם יולח ממקום חחר פטיעת שבח נחמיה חלא חפילו כתב ידם יולח ממקום חחר נחמין לטשות פי' לדבריהם כיון שחין בו בכחשה ולא ביטול חנאי ולא תוספת חנאי וכ"ש שבפירוש הוח מסכים חל סלטון וחל השברת חלא שדי לישוח לו שני בבדי ותו כי דקדקתי מלטון הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"י מהלכות לישות שמחרים חת החשה וכתב לה כתובה וכו' וחם חת לו גירשה נוסה עיקר כתובתה מבני חורין ע"כ . משמע דלחו מתורת כתובה נוסה עיקר זה מדלח גבי ממעשבדי חלא כמלוה על פה וכן כתב הרלב"ם ז"ל בהדיח וז"ל חחר שכתב לטוטו של הרב ז"ל נרחה שהוח מפרש שלא כתב לה חלה ע"מ לכופסה שהכתובה לישה כלום כל זמן שלא כתסה ומכה או מחתים גוסה כמלוה על פה ומיטו חסני כתיבה לחיש לה כתובה להא ליטו כתב בלישורו דלמופסה לין לה כתובה חם לא שכתב לה עכ"ל ותע"ג שחין זו סברת הרח"ם ז"ל מ"מ למדנו מדבריו כוונת הרמב"ם ז"ל שחנו רגילין לפסוק כמוהו דחחריה דמר הוה וכיון דהוה כמלוה על פה לל מהכח שטרח כמלן לליחיה ועידי המלוה בעלמה חומרים שלא היה דעתם בשכתבו לטון מעכשיו חם יגרשנה מן החירוסין : ותו דמלן ליתח לן שלא היו מוסגין עתה לכתוב בכל שכתובות וקיימו ממנו בלטון מעכשיו כחשר מוסגין עתה ותי"ה קחני במתניתין כתב לה בכתובה מן החירוסין לישה גוסה שלא מרי או מחתים ותפי' חימת שבדבר ספק המוליח מחבירו עליו הרחים . ותו מדבעי רב חבי ינכסה למופה ופירסה נדה מהו ושלקא בתיקו הילכך חין לה מכה חו מחתים ושכי קי"ל בכל תיקו לממוחה וכן כתבו בהדיח הפוסקים ושלח כיון שינכסה למופה ומשמת כתבו לה בכתובה ומשתעבד משעה שנישה למופה ועדיף עפי מ"ל ותפ"ה חין לה חלה מכה חו מחתים שכח ממי לח שכח . וזכור שכלל חשר למדנו ז"ל לעולם חומדין לעת הנותן הילכך חין לה חלה מכה חם שיח בחולה . הגלד"ב :

שע שאלת ממני לודיעך דעתי בדלחונן שפתח חלון גדול על גג של סוחפין ודרך חותו חלון יולח ומשתמש על גגו של סוחפין ולחר חותו חלון יולח ומשתמש על וקבל עליו חת הדין לבל לח פתח מיד וח' מן הסוחפין הלך למקום לחר ועברו ג' שנים ולח מיחה בו לח הסוחפ שעומד בעיר ולח

החמר ועשה יורש המורש חם זו תקרח חזרה חו לח :

תשובה חם זה המשתמש בגג חין יכול להזיקו היזק רחייה כגון שים ממילה בסוף הגג שחין יכול לרחות מה שעשה בחלר דהכר בחור שרחוקן המזיק בחשמים הגג כיון שעברו ג' שנים ולח מיחו ולהי מחלו הסוחפין . ות"ת כיון שגזרו ב"ד על רחוקן שיסחום החלון משום הכי לח חשם לממות . הח לח קשיח דחדהכח חיכח למימר כיון שכידו ובכשותו היה לסחום החלון בכל שעה שירלה מכח גזירת ב"ד ולח שחם חותו ולח מיחה בו ולהי מחל . ולי משום דהיח חלר הסוחפין ויכול כל חחד לומר חני על שוחפי שמכחי שחשכחי שיחמה הח לחו מלחח היח כיון דידעי דבחלחת בני היח חזקה הוה לבו לממויי כל חד וחד היכח לחיחים דקי"ל מחחה בין בפיו בין שלח בפיו . חבל חם בעל החלון יכול להזיקו סיזק רחייה בשעה שחוח משחמש בגג בחח היכח פלוגחת הריח"ף ז"ל ורוב החחרונים פסקו דסיזק רחייה חין לו חזקה כלל חפילו עברו כמה שים יכול לכופו . והרחב"ם ז"ל וקלת פוסקים פסקו דסיזק רחייה יש לו חזקה כשחר דברים הילכך חם השעשה הוח במקום שנהגו לפסוק כדעת הרחב"ם ז"ל חין לו כופין חותו . ותו כיון שהוח מוחזק מלי למימר קים לי כהרחב"ם ז"ל : ותם הוח חחרת דנהגו כשחר הפוסקים לו חחרת מנהגת יש לפסוק כדעת הריח"ף ז"ל וכן הכריעו החחרונים ז"ל ויש לפסוק כדבריהם : והיו יודע לחפילו לדעת הרי"ף ז"ל חם רלה בעל החלון לעשות מחילה בגג כדי שלא יוכל להביע מה שעושין בחלר חין כופין חותו לסחום החלון שהרי הסיזק בהשמים הגג וזה פשוט הוח . הגלד"ב :

שעא שאלת ממני ידיד נפשי כמי שהודה להביאו בשלום לו מנה ואמר לעדים שיכתבו לו חת השטר וקנו מידו ולא הספיקו לכתוב לו חת השטר שהתעכבו קלת ימים ונתן פרעתי חם הוח נאמן חי הוי כמלוה על פה ואח"ל שהוח נאמן לומר פרעתי ס"מ בזמן שחמר לעדים תחלה לח תכתבו לי חת השטר חבל חם לח חמר להם כלום חלא שחיו רולה שתהיה מלוה בשטר חלא על פה לח נפקא מינה מידי דהא מלי למימר ליה סב לי מעותי או כתוב לי שטרח עלייהו וכייפינן ליה על זה ואפילו חי הוי

תשובה לדידי לח נפקא מינה מידי לפי שחני רגיל לפסוק דחלין חחר קנין כלום ואינו יכול לחזור בו כלל וכותבין חת השטר חע"פ שהוח עומד ושוח וכן דעת רוב הפוסקים וכיון שהיו ז"ל מכללם וכן הביח בבל מ"מ על סברת הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות מכירה וז"ל וז"ל ומתוך דברי הרמב"ם שהוח מפרש שלא קנו מידו כלום חלא שהוח עשתה שלוחין לזכות לחותו פלוני בקרקע שהוח ע"כ . וכן פסק הרשב"ח והריטב"ח ז"ל . וליכח למימר דלא פסקו הכי חלא גבי מוכר חת השדה לחבל גבי כותבות והלוחות לח פסקו הכי להם כל בעלי הסברת החחרת לח הביחו לדבריהם חלא מהחוח דמוכר חת השדה וכן כתבו התוספות והרח"ם ז"ל שהם בעלי סברת זחת בפרק זה בורר עלה דהסיחו דחמרינן הוחם בפיו שנים וקנו מידו כותבין וכתבו עלה וחע"ג דלא חמר בחבו דהחם קנין לכתיבה עומד מיהו חם רלה לחזור חוזר כדחמרינן בהמוכר חת הספינה זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו חת השטר חוזר בשטר וליכו חוזר בשדה ע"כ . וכיון דמשדה הוח הרחים ובהך דשדה כתבו בעלי סברתיהו דחיירי בלח קנין חבל חם קנו מידו חיכו חוזר ס"ם והוח הטעם בשטרי הולחות והלוחות וכבר התרכתי בהחוכה חחרת בזה . הילכך לפי ז"טעם זו חין מקום לשחלה שהרי חומרים לעדים לכתוב לו שטר ושוב חיכו יכולין לומר פרעתי : חבל לדעת בעלי השטר שחתרת ים מקום לשחלתך לעניין חם נתן פרעתי חו שום טענה חחרת שפוטר עלמו בה מנו דחיכח חמר פרעתי . ושחלה לשם הלך חל העדים ולחמר להם חל תכתבו לו חת השטר לפי שכבר פרעתי לו ולחמן ובשבועה לפי שעה זו דהח לא מלי למימר שטרך בידי יהי בעי למלי למימר לפיכך הקדמתי והלכתי חל העדים ומחיתי בשם כדי שלא יהיה בידך שטר : חבל חם לא הלך חל העדים ותבעו הלוה בב"ד ואמר פרעתי לחו לו כל כמיניה דכיון דשטר לכתיבה עומד חי חיתא דפרעתי לפהדי הוה חמר להו לא תכתבו ליה שטרח דהא פרעתי ליה : ותם הוח מודה שהוח חייב עדיין הלא שחיו רולה שתהיה מלוה בשטר הלא על פה לא נפקא מינה מידי דהא מלי למימר ליה סב לי מעותי חו כתוב לי שטרח עלייהו וכייפינן ליה על זה ואפילו חי הוי החמר ועשה יורש המורש חם זו תקרח חזרה חו לח :

תשובה חם זה המשתמש בגג חין יכול להזיקו היזק רחייה כגון שים ממילה בסוף הגג שחין יכול לרחות מה שעשה בחלר דהכר בחור שרחוקן המזיק בחשמים הגג כיון שעברו ג' שנים ולח מיחו ולהי מחלו הסוחפין . ות"ת כיון שגזרו ב"ד על רחוקן שיסחום החלון משום הכי לח חשם לממות . הח לח קשיח דחדהכח חיכח למימר כיון שכידו ובכשותו היה לסחום החלון בכל שעה שירלה מכח גזירת ב"ד ולח שחם חותו ולח מיחה בו ולהי מחל . ולי משום דהיח חלר הסוחפין ויכול כל חחד לומר חני על שוחפי שמכחי שחשכחי שיחמה הח לחו מלחח היח כיון דידעי דבחלחת בני היח חזקה הוה לבו לממויי כל חד וחד היכח לחיחים דקי"ל מחחה בין בפיו בין שלח בפיו . חבל חם בעל החלון יכול להזיקו סיזק רחייה בשעה שחוח משחמש בגג בחח היכח פלוגחת הריח"ף ז"ל ורוב החחרונים פסקו דסיזק רחייה חין לו חזקה כלל חפילו עברו כמה שים יכול לכופו . והרחב"ם ז"ל וקלת פוסקים פסקו דסיזק רחייה יש לו חזקה כשחר דברים הילכך חם השעשה הוח במקום שנהגו לפסוק כדעת הרחב"ם ז"ל חין לו כופין חותו . ותו כיון שהוח מוחזק מלי למימר קים לי כהרחב"ם ז"ל : ותם הוח חחרת דנהגו כשחר הפוסקים לו חחרת מנהגת יש לפסוק כדעת הריח"ף ז"ל וכן הכריעו החחרונים ז"ל ויש לפסוק כדבריהם : והיו יודע לחפילו לדעת הרי"ף ז"ל חם רלה בעל החלון לעשות מחילה בגג כדי שלא יוכל להביע מה שעושין בחלר חין כופין חותו לסחום החלון שהרי הסיזק בהשמים הגג וזה פשוט הוח . הגלד"ב :

מלוה לזמן מלי למימר ליה נתרציתי להתריך לו הזמן תלת ע"מ שיכתוב לי שטר וזה ברור הוא. הגלה"כ :

שער שאלה מצה שהשאילה עכברת לחבירתה להתקצר בה מלכה והשאילה תותה לרחוץ וקדם בה מת מצה ולא הודיעה שהיא שחוקה ומצה תותה וגודע תמ"כ שהעכברת היא שחוקה :

תשובה צריך לקדם לותה פעם תחרת כי הקדושין שרחשונים לא היו קדושין כלל לא מיבעיא למאן דמתמה לה למתנה ע"מ להחזיר ולא החזיר דפשיטא דלא הויא מקודשת תלת תפילו לדעת החומרים המקדש בדבר שחול מקודשת משום דשתה שהלה ל' יום מועד הוא כ"ד מכמה טעמי חדא שהשה שהשאילה לחבירתה לא השאילה תלת להתקצר בבית המופה ולהחזירה לה מיד ותו דלא נתנה לה רשות להשאילה לאחרים ואין השוחל רשאי להשאיל ואפי כמקדש בגזל. ותו דלא אמר לותה בפעם מקדשה שהשאילה היא שחוקה. ות"ל שרמ"ם ז"ל אם השאילו סתפץ ולא ידע שהשאיל שרוחה לקדם בו את שהשה אינה מקודשת תלת ת"כ השאילו לזמן ידוע ואתן לו רשות להשאילו לאחר וכשקדם בו את שהשה שהיא שחוקה יועיל בלשון שהלה סיסים בלבון מתנה ע"מ להחזיר ואשת מקודשת ושקיבלו מן שהשה ויחזירו לו יחזיר דמיו ע"כ. ובכה"ג אפי' תלת לודיע לותה שהוא שחוק שי מקודשת אלין כאן קדושי עשות שהם אינם רוצם למוכרו שרשות בידם ויחזיר שבעל דמיס לשוחל סילכך מתן תיכפת לה לדעת אם היא שחוקה או לא ודברים פשוטים הם :

ולענין אם צריך לברך ז' ברכות כ"ל דאין צריך לאין כאן כלה בלא ברכה כיון שכבר ברכו לה ז' ברכות ותע"פ שנשלמו הקדושין למפרע שהיום קדושין מ"מ כבר נכנסה לחופה וסברכות חלו שפיר וכלה בברכה מקריב תדע דכיוסה לחופה סוא שעיקר ולא סברכות שברי סמתרים את שהשה וכיוסה לחופה ולא ברכת מתנים ברי זו שחופה גמורה ומוזר ומברך תפילו לאחר כמה ימים עכ"ל הרמב"ם ז"ל. ופי' ומשמע דמותר לבוא עליה אחר סחופה תפי' תלת ברכת מתנים וכן משמע מלשכתב ברשם שפרק וסבא על תרוסתו בבית חמיו מכין חותו מכת מרדות משמע דוקא בבית חמיו אבל אם בשהה לביתו שבשעת לחופה תעפ"י שעדיין לא ברך אין מכין חותו וזו כיון שבשה לחופה וכתבו לה כתובה וברך ז' ברכות ותעפ"י שצריך לקדשה פעם אחרת לפי שאסור לבעול בלא קדושין מ"מ אין צריך לברך. ותו לאו למשפיעא סוא אמינא אלין כסדר מעבה שאם אדם אשה וכניסה לחופה וברך ז' ברכות ואח"כ קדשה שרי היא לאחותו לכל דבר תעפ"י שאין רוחי לעשות כן לכתחלה ודבר זה ע"לא אבל בב"ד שקדשה בשר בלא ברכות אשתו לומר שמקדשין בעבעת שחולה כזו שרבר ברור אלי שאין צריך לחזור ולברך. עוד יש רוחים דמה שפשך אם הוא קודם שנשלמו ימי שמחה אי היכא חד מהני מלשות לו שבת וי"ע שרי שברכין לו ז' ברכות ואי ליכא חד מהני או כגון שאי היפשר לבקש פיום מלשות שרי שברכין אשר בלא שבון ושמחה והיא ברכת מתנים ואם כשר עברו ימי השמחה שוב אין מברכין שלא נתקנו בלא על שמחת נשואין ואין כאן שמחת נשואין וכ"ם לדעת שרחוקים שבתנו דמחזיר גרושתו מנברך ברכת לירושין ולא שבע ברכות משום דאין כאן שמחה ותע"י שאין זה מנשגו כאשר כתבתי בתשובה לחדת מ"מ בב"ד שבבר ברך ז' ברכות ולא גידם תוחה בלא שמלוה קדושי עשות כ"ע מודו דאין צריך לחזור ולברך ושבו ללא לוסיף עלה : שוב ראיתי שבתב כן מהר"י יסראל סי' ק"ל ע"ש :

שער שאלת ממני לודיעך לעתי בספק דרוסה שתעברה בעדר מה תקנה יש לעדר זה :

תשובה דבר זה סוא מחלוקת בין הרחשונים לריכא מתן לבתב לאין לסם תקנה כלל תלת יחותו כולו ותע"ג דקי"ל כל דפרים מרובה פרים מ"מ יש לגזור שמא יקח מן הקבוע וקי"ל

דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ולא אמרינן כל דפרים מרובה פרים תלת בממה ביד עכו"ם וכן כשנו בתוספות פרק תלו הן הנפרפין והביאו ראיה מהסיא דעבעת של עכו"ם שתעברה ביניהן כולם חשורות ובפיהם ג' מסם פליגי רב ושמואל מי חוסרת או לא תכל בהיא גופא לא פליגי דכ"ע מודו דחשיבה וכל היכורי הוא שפירשו מתעבירתן חשורין ולא אמרינן מרובה פרים ונעשית שמא יקח מן הקבוע ל"ש חולין ול"ש קדשים. ור"ת ז"ל כתב דחפילו ולחי דרוסה יש להסיר על ידי דבבשיכו וייליד וכל דפרים מרובה פרים ולא גזרינן שמא יקח מן הקבוע ומעשים בכל יום דזחבים עוברין עם מן השדר ושרועה מניל חותו ושרינן היה תע"ג דבעלי חיים הביני ולא בעולי. וכן רוב עופות דורסין חוזיס ושנגוליס ומתעברים עם שחרים ולא חייסינן להו ושך בעבעת לא קשיא כלל משום דלא חייך בהו בבשיכו ויילידי וכל דפרים מרובה פרים אבל בבעלי חיים אמרינן כל דפרים מרובה פרים וזו קולא גדולה בעיני כיון שהיא ולחי דרוסה שמתי לא חיישינן שמא יקח מן הקבוע ומשא חוכל ולחי חיסור. סילכך הכון לפסוק כלשני ר"ת בספק דרוסה ומעשים בכל יום בספק דרוסה סוא וסיו ספק ספיקא לפיכך אם יקח מן הקבוע ספק סיא זו סדרוסה ספק חיסה זו ותע"ל שהיא זו ספק אם היא דרוסה או לא סילכך בבשיכו עד לייידי וכל דפרים מרובה פרים. אבל היכא דהיא ולחי דרוסה יש לפסוק כלשני המוספות דגזרינן שמא יקח מן הקבוע ותע"ג שבתב ר"י לכל דבר שהוא ברייה או לבר שבמין ויש בו ספק לדוסיף אין לסתירו בשעובדא ע"י ספק ספיקא כ"ל דמסתבר טעמיה ז"ל לעניין שלא יקח הין שהעובדא דסוי קבוע אבל לגזור לפילו היכא דפרים מרובה משום לשמא אתי ליקח מן הקבוע זו מומרת גדולה היא וסמוס אשה על ממונו של ישראל : ומשור ספק לסקל סילכך מנקט מלתא מליעתא עדיף עפי ואם היא ספק דרוסה כגון שלא ידעינן אם לדם בין ובין שהעובדא בחזרות נשבוש לותה ושיילי וכל דפרים מרובה פרים ושבשים שהחזרות לליכא רובא ועל שבבית זו ים לסמוך למעשה. ושני יודע כי לפילו לדעת שהמחמירים ים שקנה לעדר לשבחות לותו וחכירים שעשבו עליהם י"ב חדש מוחזין שבבר יצאו משפק עריפה לעריפה לא היא היא י"ב חדש ושקבוע שהעובדא יצאו ג"כ מן הספק לעריפה לא מעבדת וזה בדור. הגלה"ד כתבתי :

שער שאלת ממני יודיע נפשי לוליעך לעתי ברחובן שבעת אשה ושבע שלא יבא עליה אשה אחרת כמנהג ופשט נתקוטט עמה וגירשה ומיד שחזירה ועשה רושם לקנה אשה על אשתו ולומר שנתבעלו כל תגאי כתובה והיא לוומרת שעל תגאי כתובתה שרשאוה כחזירה ואם היו לומרים לה שנתבעלו תגאי כתובתה לא סיתה מוחזת עליו :

תשובה שאי מלתא בתלמודא דבני מערבא היכא מעברא היכא מ"ד בין לכתובה בין לכל תגאי כתובה כחזירה. ובתב הרשב"ם ז"ל מ"ד לכתובה שחזירה לתגאי כתובה לא שחזירה. ובתב הרשב"ם ז"ל דסוי פלוגתא דרב יסודה ורב סונא ולישנא רב יסודה לשמר לשמר לתגאי כתובה שחזירה שלכך קי"ל כרב סונא לשמר לשמר לכתובה שחזירה שבל לתגאי כתובה וכן פסק סוא ז"ל בסדיא וכן בתב בעור סימן קי"ד וסכי משמע דסוי מסקנא דתלמודא דבני מערבא דגרסינן שם שלא זמן שאת עמי ומני עלה ובלבד מן שהשוק שהשוחים ולחיא כי סא לא"ל תניא שמשיא את בתו בבית זבס בבית ובלבד מן שהשוק שהשוחים ע"כ. וכי סיכי לסך לר' תניא שלבתא סיא שך שמי שלבתא דלוקא מן שהשוק שהשוחים שבל גרשה וחחזירה אין לה תגאי כתובה אלא לחבתי תיכא למידק דשלמא לזון את בת שתו אינו שלוי במשא וכיון שגרשה וחחזירה נתבטל שהגאי שבל אלא יש שאם שחזירה סוא סוי מנסא שמדיסה והשוחא שאם שהם על דעת מנסא שמדיסה סוא ומשם וכ"ם גבי שהלה עליו שהגאי זה בשהוק שהשוחים. וי"ל שאם סיא זה מנסא קבוע שמדיסה ושלי שבך סוא לעל שהגאי לחשון שסוא מנסא שמדיסה שחזירה שבל שלא יהיו רוחה סיסים זה מנסא שמדיסה לפוך חני כמה בני אדם נוחנין שתי נשים תלא שבך סוא שברי סוגרכו לכתוב תגאי זה בכתובות בפירוש וכמה היכא שחיש לוקבל תגאי זה ובשלמא במקום שנהפשטה שקנת דבינו גרשון מאור סגולה ניחא לבל במקומותינו לא נהפשטה כלל סילכך שלי דמתני בסדיא מוטיל

מגלו ומתן דלא מהני נשתר כדינו דמותר ליקח שפי נשים וזה כיון שגירשה והחזירה לכתובה החזירה ולא לתנאיה וכבר שתרכתי בתשובה בתרים בכיולא בזה · סגלד"כ :

שאלה שאה ממני תודיעך דעתי בתשה הבפרעה שלא בפני בעלה דקי"ל לא תפרע אלא בשבועה מי מסבירין לה בכ"ד או חון לכ"ד דומיא דשלמה בפרעה מן הימומים :

תשובה בגון דא לא לריכא דבר דשלמוד ערוך הוא בפרק שבועה עלה דשה דתנן אין שלמה נפרעה מנכסי יתומים אלא בשבועה ומנעו מלשבועה שתקון ר"ג הזקן שתשה נודרת ליתומים כל מה שירלו וגובה כתובתה וגרסינן עלה ק"ל זירא אמר שמואל לא שתלו אלו שמדירין אלא שלמה לבל גרושה משביעין אותה · וגדולה מזו אמרו שאם גירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמת ובאת לגבות מן היתומים משביעין אותה בד"ד ושעמד שלמה כתב רש"י ז"ל משום דלא שרתה קמי יתמי ולא מורית שיתירה · וכתב בעל מ"מ שלא סולרך הרמב"ם ז"ל לכתוב דין זה כיון שלא שזיר אלא שלמה ז"ל כשמשביעין ב"ד או היורשין את השלמה וכו' והריטב"ה ז"ל כתב כך ד' זירא אמר שמואל הילכך אין בכלל דין זה אלא שלמה משום דמוריא שיתר לעלמה לבל גרושה לבל גוונא משביעין אותה בד"ד ומיהו לא תזוח · סגלד"כ :

שאלה שאו ממני יריד נפשי על רחובן שבא מארץ מרחקים והחזיק שמו רחובן הגר ושלחו את פיו ואמר שהוא גר לדק ושדך לשם בשם זה וכתבו עליו כמה בעדות בשם זה ונשא לשם בשם זה וגירשה בשם זה והחזירה וכתב לה בכתובה לחתים בשם זה ות"ב גירשה בשם זה וקבל עליו מרש שלא להוליא לעז על הגט ועתה רולה לקלקל ואומר כי אביו הוא מומר ושמו שיש ביהודאו פלוני אלפנדרי וכיון שלא כתבו שם אביו שהגט פסול ויש מקלת מכמים שאמרו שריכה ממנו גט שי שהרשתון פסול ולית לדעת דעתי בזה :

תשובה הגט הכר ותנשה בו לכתחלה ולא מבעיא לי ליכא שהדי שאביו מומר ושמו פלוני אלפנדרי דפשיטא דלאו כל כמיניה לקלקל שלא תפילו יכולו עדים שהם שאביו פלוני אלפנדרי הגט הכר ולא שמעי אומר הכר בדיעבד שלא תפילו לכתחלה שיש לריך לכתוב כך דקי"ל כותב שם שעיקר הגט והטפל הולך אחרו בכלל כל הוא והכיכא ותפילו לא שיש כותב כל הוא והכיכא הגט פלוני אלפנדרי שהרי הוא עיקר הגט והוא הטפל הולך אחרו ואין לריך לכתוב שאביו פלוני אלפנדרי שהרי אין מכחישים שאביו פלוני אלפנדרי הגט הכר ולא שמעי אומר הכר בדיעבד שלא תפילו לכתחלה ואומר כי אביו הוא מומר ושמו שיש ביהודאו פלוני אלפנדרי וכיון שלא כתבו שם אביו שהגט פסול ולית לדעת דעתי בזה :

תשובה הגט הכר ותנשה בו לכתחלה ולא מבעיא לי ליכא שהדי שאביו מומר ושמו פלוני אלפנדרי דפשיטא דלאו כל כמיניה לקלקל שלא תפילו יכולו עדים שהם

ממדרש ובמעשה נזדו לא במלא לסבי שיעויין כך מאכילה ושתי מדרבנן ניסו • ולפ על גב דילפינן להו מקראי מסמכתא בעלמא סוף וכן כתבו בתוספות • ומיהו דמיילינן בגמרא סבי ס' שיעויין כנגד מי ולא מיילינן מנא לן כי תורמים דמלמודא בכל דוכתא וכן נראה מסכמת הר"ן ז"ל ולא שמרמב"ם ז"ל כתב שסם מן המורס ולריך לומר לפי זה שכתוב מסרן לחכמים ושם סקלו בהן מה שרלוי ושמירו כל מה שהיו עושה לתעוב : ולפילו לפי שיעתו ז"ל דסור מן המורס מ"מ מקרא דכתוב סולך ימ"ם ילפינן לס ושכח יקף סוף ועליו מרגישין שפיר סיתפות ולפילו מה שתמה כפות רגליו כיון שהיו עשוי כרגלו ולהיו ניטל עמו וזה ברור סוף • סגלד"ב :

שעח ישאלת ממני מוריך דעתי במעשה שהיה בפ"ץ שרגיל להתפלל שחרית בר"ס ורבו רגיל להתפלל מוסף ובשעה שהתה קס רבו להתפלל שחרית והוה יגע שכיבה בקומתו מה עולה ממנו כידי בשעה שהתה לביתיבי ורבו לומר שזעזע בביתו ביניתתו מב"ס מפני שקס סוה להתפלל וידיה לתוכו ולפ די זה שהכרית עליו ושתה יורה המורה שם סכדוי מל ותפ"ל שחל מי ומי מייבים לעשות בו נדוי ותם היה בר סכרשה לו לפ : עוד שלח נדה לתוכו ביום שילח פלח לחר כך כשרלה להיות ס"ל בקטל לחר לילה לתוכו כדי שלח יהיה ס"ץ :

תשובה תיכרת דתיכא קלח זעזוע לרב בזה שסרי סקיימו שלח רלה לעשות תפלתו ויפלח ומה לי סקיימו בדברים ומה לי סקיימו ביניתתו מב"ס • מ"מ לכתחלה לח היה רלוי לעדותו כיון שחין שזעזוע מבורר כל כך דמלי למימר לח בשביל כך יפלתי מב"ס לחבל מ"מ כיון שנילסו בדיעבד נדוין נדוי וכן יש לעשות מתשובת רביט מחיר ז"ל ו"ל ומיהו לחר שנדיים על תגלי חין לומר לדרבה שלח כדבריך שקרלך חלוף נדוך נדוי בדיעבד לחרי שלחה רבו וכי דבתחלה לח חייתי מייעלך לעדותו כדפריתם מ"מ בדיעבד נדוך נדוי לם כדבריך ולם לח תרפך כדבריו לח ליתו נדוי עכ"ל • וכתב דבריו מהרכ"י קולון ז"ל סורס ק"ע • ומעתה לחה דן ק"ו לם בנדוי על תגלי לח חיכון לעדותו כ"ש נדוי בלח תגלי כיון בלח היה הזעזוע מבורר • חדע שכן סוא שכרי לח רלה לעדותו בשעה שזעזוע מבמע בלח היה רלוי לעדותו ובשעה שלפה להיות ס"ל בקטל לחר לח היה חייב נדוי חע"פ שלח היה מתפלל מדעתא רבו • ומ"מ מוזה לי שכיון שנתרפו בדיעבד נדוי נדוי ובלבד שיחמר שמפני כבודו נתרפו ובכו בלח נוספ עלה לסכרית עליו בפ"ם ובסוקים זה ודלי בלח כדין עשה הרב נדוי שמעתו לחבל סכרשה לח שמעתו היה לו לחום לכבוד תלמידו דתנן יפי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך והיה לו לקרבו בתפר כתב הרמב"ם ז"ל פ"ם מהלכות ת"ת ולגדולתו ביבו עליו ולח לבזותו ועתיד סוח ליתן לח הדין עליו ולפי דעתי עבר מקום ולפני עור לח תתן מכשול בפשיה דמכח בבו הגדול ללתו כולהו לישני יכולין לסבול ביון כזה כ"ם לדעתו ולדעת מקום מכשילים לתין בזה זעזוע ביתתייב עליו נדוי וכ"ם דפקר טפי : סילכך לח טוב עשה בתוך עמיו לגדולתו וכ"ם לסכרית עליו ותיכף לי שלח נדיתי לדם לכבודי מימי ול"ל חבר לו תלמיד ולני זסר בזה לפי שבשעת הכעס לין לדם מבחין לי זה כבודו ולני זה מולתו וקרל כתיב תורכיך תירור ומשמע ממילתל סוח תרור וכן כתב הרמב"ם ז"ל סוף סלכות ת"ת וכן סיה דרך סחסידים הרלשונים וכו' • ולני לח מפני חסידות שים כי לני זסר מהסר שלח ממחת ירלת הטוטם ותפ"ם שכתב הרב ז"ל לחבל ת"ח שבזזו לו חרפו לדם בפרהסיה לסור לו לממול על כבודו וכו' מ"מ כ"ד חפ"י שים ברבים מ"מ לין ככל יודעים ביניתתו מב"ס סוי זעזוע סילכך כלפעה דמי וטוב היה לממול לכל כיון שנדסו מיב סתלמוד לנסות נדוי • וכתב הרלב"ד ז"ל לח לתרו חיסטוי לותם דברים שלח במוזה לב"ד לו מהרם ממחת עבירם לבל ת"ח שדה לכבודו לו מוזה לעיר לתרם שחיו מוזה בכל ת"ח שדה לכבודו לו מוזה לעיר לתרם ממנו לני לבזותו לב

וכן מלאתי בהדיא שכתב בעל העטור ז"ל וז"ל ואדרבי תנרי דאתמר בהדי הדדי בקיון כי זביחת אתי זביחת ליהוי בשותפות ביניהן ואזל אחד וזבין ליה לאידך למיבעי מידי דקיון דבריה הוא עד כאן . ולית מקשתא להאי מלתא דיהולו תרוייהו לכיס וניבויהו לתם כשיש לו ע"י שבועה וכופין אותו לקיים שבועתו . והוי יודע דאי אית ליה מגמא בתדיה להשתתף לפילו ע"י דבור הוי שיתוף וכן המגמא בזתם המדיה שתחד עומד לקנות שמורה ובא חבירו ואומר ביניהו ואוקי עמו וכך הוא דין בכל פעם כי המגמא עיון גדול בדיני ממונות : הגלד"כ :

שפא שאלת ממני מוהיך דעתי ברחובן שיש לו בעד חוב על שמעון ומכרו ליהודה במשיכה בלא כתיבה והלך יהודה וגבה משמעון החוב ועתה חוזר בו רחובן לפי שלא היה שם כתיבה ומשיכה יוכיח המוכר הדין עם מי :

תשובה אם ידע רחובן בשעה שמכר משמעון וקבל חוב אחר שיהיו יכול לחזור בו להויא לה מחילה ואם לא ידע רחובן בשעה שגבה יהודה משמעון החוב חוזר וגובה חובו משמעון ואומר לו למה נתת חובי ליהודה לפני בידו שכבר כיון שלא קיבל חובו בכתיבה ומשיכה כדין ואין לך פושע גדול מזה . וחוזר שמעון על יהודה ואין יכול להוליא ממנו לפי שכבר זכה ובא לרשותו לא מפקינן מיניה ומפסיד שמעון מאי דבידי ביד משום דפשע . והרמיה דגרסינן בפרק ליזהו נשך לאתמר המוכר פירות דקל לחבירו וכו' ומודיעה דאי שמיע ואכיל לא מפקינן מיניה : הא קמן דאפילו שלא היה מקנין קנין דאין אדם מוכר דבר שלא בא לעולם מ"מ כיון שזכה בהם והגיעו לידו לא מפקינן מיניה לף ב"ד ומי לא אמר : ועיין בפכבי הרא"ם ז"ל ותמצא שהעלה כן בשם ר"ת ז"ל וכתב עלה לבל אם לא ידע המוכר מגבייתו שהוא מוזר וגובה מב"ח משום דאתמר היה לו היה לך לתת מוכי עד שתיים יודע שקנה ממני כדין קנין שבערות ב"ל . ומדכתב מוזר וגובה מב"ח משמע שלוקח זכה בשגבה וה"ה אם קנה מעבע בחליפין וזכה בהם לא מפקינן מיניה אע"ג דקי"ל אין מעבע נקנה בחליפין : ואם עבן שמעון בעד שהיה שביח לי ואבד נשבע ופטור : לבל אם אתר יהודה בעד מכירה היה לי ואבד אין כאן עסק שבועה דכל שעשה שליח מהייבת ממון אין נשבעין עליה דהא אפילו יודה יהודה שלא היה אם שם בעד מכירה אין מחייבין אותו כלום כיון שכבר זכה ובדבתיבתא . ואי לפשוט את שמעון לא מליו ביועיל שבועתו של יהודה לפשוט את שמעון . וגדולה מזו אתי לומר שאפילו היה אם עד אחד במעיד שהיה אם שתר מכירה אין יהודה מלטרף עמו דה"ל מוגע בעדות דלא ניחא ליה לליהוי ליה לשמעון תרשומת עליה . וכן כתב הרמב"ם ז"ל שלריך לדקדק בעדות שלא יהיה לו בו שום הועלת אפילו בדרך רחוקה ובשבע לרחובן להכחיש את העד וגובה חובו משמעון : ואע"פ כיון שרחובן מודה שמכרו לו במשיכה מי גרע מכתב ידו אתם שלא רחובן כתב ידו לשמעון שיקן חובו ליהודה ונתנו לו שפטר שמעון : הא לא קשיא דבשלמא אתם כבר נגלה בדעתו שעשאו שליח לקבל שמעון . ואם שכותבין שטר הרשאה היינו אלא כדי שיוכל להוליא ממנו בעל כרחו . לבל ב"ד לא גלה בדעתו שעשה חובו שליח אלא אלא בקנין סודר לו והקנין נעשה בתקון חז"ל :

ולענין מה שטענת רחובן שעשה שליח אם שמעון להביא לו משום מלוי ולא נתן בידו לא שטר שליחות ולא כתב ידו ולך שמעון אגל לוי ואמר רחובן שעשה חובי שליח להביא לו משעתיו והתמיהו לוי ונתן לו שמעות ונאבדו בדרך חייב לוי לפרוע לרחובן ע"ג דמודה רחובן שעשאו שליח דמלי למימר כיון שלא נתתי בידו לא שטר ולא כתב ידי הכי קתמינא גבירא מסתמא הוא אם תרלה תטלה על ידו דע"כ לא פליגי רבה ורב חסדא אלא בשליח שעשאו בעדים אלא ברשאה אי הוי שליח או לא דרב חסדא אתר הוי שליח ורבה אתר לא הוי שליח ופסקו הפוסקים שתתנו רגילים לסמוך עליהם כרב חסדא ורבי יוחנן ורבי אלעזר דסברי הכי : לבל שליח שעשאו ביטו לבין עלמו לכ"ע לא הוי שליח : ואי כשהשליח אומר שלא עשאו שליח לריכה למימר אלא ואפילו כשהודה שעשאו שליח היינו כלום . וא"ת דבשלוחי גזלה פ"ז כתב הרמב"ם ז"ל אלא מ"כ עשה השליח בעדים ובשלוחי בלוחין ושותפין פ"ח כתב רחובן שכתב לשמעון ואתר לו מנה שים לי ביד וכו' ומשמע דהוי שליח אפי' שלא בעדים . הא לא קשיא דשכי שדרו ממתיבתא אתא מיכא מינסב הכנדים ומנסבת כי שתי מינסבת הוא . וא"ת כיון דשליח בעדים הוי שליח היכי שזבין דשליח לית ליה לאידך למיבעי מידי דקיון דבריה הוא עד כאן . ולית מקשתא להאי מלתא דיהולו תרוייהו לכיס וניבויהו לתם כשיש לו ע"י שבועה וכופין אותו לקיים שבועתו . והוי יודע דאי אית ליה מגמא בתדיה להשתתף לפילו ע"י דבור הוי שיתוף וכן המגמא בזתם המדיה שתחד עומד לקנות שמורה ובא חבירו ואומר ביניהו ואוקי עמו וכך הוא דין בכל פעם כי המגמא עיון גדול בדיני ממונות : הגלד"כ :

שפא שאלת ממני מוהיך דעתי ברחובן שיש לו בעד חוב על שמעון ומכרו ליהודה במשיכה בלא כתיבה והלך יהודה וגבה משמעון החוב ועתה חוזר בו רחובן לפי שלא היה שם כתיבה ומשיכה יוכיח המוכר הדין עם מי :

תשובה אם ידע רחובן בשעה שמכר משמעון וקבל חוב אחר שיהיו יכול לחזור בו להויא לה מחילה ואם לא ידע רחובן בשעה שגבה יהודה משמעון החוב חוזר וגובה חובו משמעון ואומר לו למה נתת חובי ליהודה לפני בידו שכבר כיון שלא קיבל חובו בכתיבה ומשיכה כדין ואין לך פושע גדול מזה . וחוזר שמעון על יהודה ואין יכול להוליא ממנו לפי שכבר זכה ובא לרשותו לא מפקינן מיניה ומפסיד שמעון מאי דבידי ביד משום דפשע . והרמיה דגרסינן בפרק ליזהו נשך לאתמר המוכר פירות דקל לחבירו וכו' ומודיעה דאי שמיע ואכיל לא מפקינן מיניה : הא קמן דאפילו שלא היה מקנין קנין דאין אדם מוכר דבר שלא בא לעולם מ"מ כיון שזכה בהם והגיעו לידו לא מפקינן מיניה לף ב"ד ומי לא אמר : ועיין בפכבי הרא"ם ז"ל ותמצא שהעלה כן בשם ר"ת ז"ל וכתב עלה לבל אם לא ידע המוכר מגבייתו שהוא מוזר וגובה מב"ח משום דאתמר היה לו היה לך לתת מוכי עד שתיים יודע שקנה ממני כדין קנין שבערות ב"ל . ומדכתב מוזר וגובה מב"ח משמע שלוקח זכה בשגבה וה"ה אם קנה מעבע בחליפין וזכה בהם לא מפקינן מיניה לף ב"ד ומי לא אמר : ועיין בפכבי הרא"ם ז"ל ותמצא שהעלה כן בשם ר"ת ז"ל וכתב עלה לבל אם לא ידע המוכר מגבייתו שהוא מוזר וגובה מב"ח משום דאתמר

כתלמוד בתלו שהם פחתו פחתו לו והם הוסיפו הוסיפו לו וכן הם נגנבו לו יכנו לו בתחיותן לכל המובא בתלו שהם נגנבו לו יכנו לו מייב לשלם לו שהן עומדין מלוכתן להלכה לכל מה שעתין מלוכתן להלכה נועלתן בעומתן להלכה לפילו שפחתו הרבה . וא"ת מנא ז"ה לימו יפר שהרי היא מפסדת הרבה מכפי נלויתה • וי"ל דכתיב זה כיפיעו ליהיה מן הימועלמי הילכך הכו דלא לוסיף עלה ודי לנו שיעמו לותם עליה להיו עעמים דהרמב"ם ז"ל הוא משום דלא ניתנה כתובה לינבות מהיים לכל היכא דמית ובהם נהפסד לנבות היא קודמת הכא : הגל"ד כתבתי :

שבד שאלת ממני מודיעך דעתי בהם שהכשיעם בלא חלך לביתם ואמר לה בעלה דעי שהם תעבורי על דת . וגם הסדם הם בשעם שהלכם והיא מועדת שכתבתי מה שאמר לי שהם הייתי יודעת שהפסדתי כתובתי לא הייתי חולבת :

תשובה תע"ג דבכל מייבי מיתות ומלקות בעיון התלה בשעת מעשה דאי לא מצי למימר לימתלתי הכא לא בעית סהדות בשעת מעשה בלא כיון שהסדם הם בשעת הכשוטה והודיעה שהם תעבור על הכשוטה תפסיד כתובתה הפסידה לותם ולא מלית למימר לימתלתי ואפי' בחייבי מיתות ב"ד תכתוב כה"ג דתנן לעבי בן סורר ומורה מהרין בו בפני בלשה ומלקין לותו הזר וקלקל בידון בכ"ג ולותו נסקל עד סיסיו שם ג' סרלשונים בשאמר בניו זה זה בלשה בפניכם : ולקטינן ומהרין בפני ג' ג' לשה לי בהרי סניה ואמר לבעי ס"ק מהרין בו בפני בית ומלקין לותו בפני ג' . וכתב עלה רש"י ז"ל מהרין בו לשו משום סהרלשה נמורה בשאר עבירות בלין נוקין עליהם בלא בהרלשה דשם בהרלשה עדים בעין . ושוב זו בשם בהרלשה הוא שעבר הם לשו בלא מיד בפניהם עובר בלא בשהר ולאחר זמן הוא שובה בלא מוכיחין לותו דבעינן ויהרו לותו בלא יהגיל ולא לא בעי מלקין לותו בב"ד ע"כ . הא קתני דמלקין וסוקלין בהסרלשה זו תעפ"י שהיה בשעת מעשה הכא נמי לא בעי • ולו לשה גופה מקרין לותה מי הסרים ע"י הסרלשה כזו שהרי לומר לה בפני עדים אל תשהרי עם פלוני ואם קיבל שלמור בכל מקום ובלבה ובשהרה ומ"ל לה כן בשעת השבירה ומשקה לותה שהוא לה מר ממות ומשבדת בכתובתה ע"י הסרלשה זו לא הסרלשה שיעבדת על דת בלא בית . וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל פב"ד מהל' לישות ז"ל שיעבדת על דת שיכיה הסרלשה ועדים וכו' שעבדת על דת והסדם הם בלא עדים ואזה ושעבדת הוא טועז ולומר לאחר הסרלשה שעבדה ושיא לומרת לא שעבדתי כלל וכו' שעמת לאמרה לא שעבדתי אבל אם לאמרה שעבדתי השבירה בכתובתה תעפ"י שלא הסדם הם בשעת שעבדה בשעת השעיים . ואו אינה שעמת לאחריה דמשמע מהשילו בכל פעם ולאמר בלאחר וכיון שהשבתה מעיה הוא לשלמנו בשעת השבועה ע"מ שלא תשבע וכיון דלא לאחר ליהי לפני השבועה :

שוב ראיתי בתשובת רבינו מאיר בר' ברוך ז"ל שכתב בן ובהי היא בכתובה בלבל תשובות הרשב"א ז"ל סי' תתס"ד ע"ש : והוי יודע בלין הדברים לשורים אלא בשהשבעה מלעשה או בשביעה בעלה ואחלוה אבל אם השבועה בעלה שלא מלעשה שלא חלך לביתם אין חייבת לקיים שבועתו ואם עברה לא הפסידה כתובתה עיין בתשובת הרשב"א ז"ל סימן תרס"ו • הגל"ד כ :

שפה שאלת ממני במי בסיה בעל בדים בעשרה בשעת שהם מוהר לעשות כום של ברכה :

תשובה לכאורה היה נראה לומר דמותר לפי שהוא י"ט שלו מבטיה דתניא פ"ר תלעזר בר' לוקן תני סייתי מביי סיגתה בן בניתן ואל ע' בתב בשבת ודחיזותו עד לאחר השבת והתעניו בו ולא השלמתו מפני שי"ט שלו היה ומעשה שהל ע' בתב לסיום בשבת ונראה עד למחרתו והי' רביני יעב"ץ בעל בדית והשפלל מנהה בעוד היום גדול ואתן ולא השלים תעניתו לפי שי"ט שלו היה : ולוכח למידמי דרחיצה לבד הוזר לבל לא לכילה ובשייה מדקתמר ולא השלים תעניתו . ובבריתא נמי תני ולא השלמתו משמע שלא נהגו בו תעניה כלל לבל כך מעיינה בה בפיר תשבה דלא דמי להשם לאחר חלוה היה וכ"ל דניתן לעשות המלוה בבוקר

בללא דשלשה דבל השלבותן והשבשיעין שקנה לה לאחר שנשהה שנין לותה בכתובתה והיא קודמת בהם לבל בעלי חובות

משום צריכין מקדימין למזון ומסתברא לי דאפילו אם שהו את המילה
מאד מקום היכו מותר לאכול ולשתות דכשלמת שהם ט' כאב דמי
היה ולפיכך הקלו בו מאד מקום ולא הצליחוהו אבל אחד מד' לומות
שאל בזמנו היכו מותר לאכול בו מע"פ שהוא י"ע אלו וכן דקדקתי
מלשון הריא"ף ז"ל שכתב ומ"ל כל תעניות שאין היולדת בותם בו אין
מברכין על היין של ברכת המילה לפי שאינך למעוף ואם לא תעשה
מוציא שם שמים לבטלה ע"כ ומדקאמר שאין היולדת שותה בו ולא
קאמר שאין בעל הברית שותה בו משמע שאין שום תעניות ליכור
היוה אלא שדוקא מלהיות הכוס על השרב : והגרשלה לע"ד כתבתי :

שפו **שאלת** ממני תודיעך דעתי במי שהתענה עם חביריו בדין
ומתחייב לו שבועה וכתבו שהר מחילה וכתוב
בשהר אין מתחייב לו שבועה אא"כ נתחייבה לו שבועה ואלא
עוגין בשר מחלה לי השבועה אם חייב ליתבע פעם אחרת או לא :
תשובה אינך לדעת אם היה חייב שבועה מן התורה ואלו
מחייב שבועה שהתבע ואם לאו רואה ליתבע פורע מה
שעושין עליו חבירו אבל אם היה חייב שבועה היה ועוגין עליו בשר
בשהתי או מחלה לי השבועה אין מתביעין אותו פעם אחרת השבועה
מקנסת היא ומקנסת לקנסתא לא עבדינן ומיהו מהיימין הרב שהם
מתקנת הגאונים ז"ל על כל מי שעושין על חבירו עושה שקר ומהיימין
עליו הרבה ואם נתחייב לו שבועה השהתה כגון הפועה אם שהרו
וחבירותיה או שבועת הסותפין ואמר נשבעתי מהשתרת לי להתביעין
אותו דבעין לאורייתא מקושה וה"ה אם עוגין מחלה לי השבועה
להתביעין ליה ואי יודע לנו להמרינן שהי אלא כגון שאמר מחלה
לי בפיי פ"פ ובלבו להם למה"י אבל אם עוגין מחלה לי השבועה
ביני לבין עלמך לאו כל כמיניה דכיון שיש עליו שהר שחייב לו
שבועה אי אתה יהול לו השבועה מקרא הוי קרא לשהרת או
מעמיד עליו עדים שהחל לו ואם לא היה אם שהר ואמר מחלה לי
השבועה ביני לבין עלמך נאמן ולא להתביעין ליה פעם אחרת
לע"ד כתבתי :

שפז **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שיש לו חזקה מאותיו
לסלוק גרות בית הכנסת בשבת כמנהג ואיה רגיל
לסלוק גרות הרבה ועתה מנה ידו ואין יכול לסלוק בפי מה שהיה
רגיל ועתה בשנה זו שלח לי"ה מעה שמן כדי לסלוק ולא רצו לקבלו
ונתנו לסלוק לשמעון וסלוק בלותה שבת ושלחה לה ספסיד
לראובן בכך חזקתו וחזקת לאותיו :

תשובה לא הפסיד ראובן חזקתו בכך דמתי הוה ליה למיעבד
כיון דמפה ידו לחום הוא והקבל לא עוב עשו שלח
דלו לקבל ממנו משמן אחר שלח כי חשוב לפני הקב"ה קרבנו של
עני כשל עשיר ויותר ומה לויכפה ליה לקב"ה אם יהיו חלק פשיעות
או מחשים שפיר מחקיים בחורים כבדו ס' וניחא ליה כבי עפי
ממה שיגזול את בניו כדי להרבות בחורה ואם רצו הקבל שלח יספיק
משמן אחר שלח להתכבד בו ב"ה היה לחם להשלים משל לאור ולא
יביישו ובכמה מקומות מ"ל ביולא בזה ומו דגרמו מחלוקת בזה וכמה
דבריה מ"ל אל יהיה אדם מפני המחלוקת כ"ם שמדין עם ראובן
משום שמן לגרות בפי משפ ידו ואפי רלויתי בירושלם בחחד שהיה חנוני
ומוכר שמן והיה לו חזקה דלקה בב"ה והלוקה שבחו בשמן עכור
משמרי השמן ושוליו חופו מחזקתו ומכרו הלקה בפני ואפי שהבחי
על החכמים בזה ואמרו כי חורת קבע עשו כיון שהות עשיר ומוכר
שמן למה לו לכבד את בשם משמן הוך ובבה לא גרות ב"ה והודיעני
לדבריכם . תירוך מיהם דאי נאו משום קבע לא היבד חזקתו וכ"ד כיון
דליבא למקנסיה לא היבד חזקתו הה פשום הוא ואפילו הוא עני ביותר
ולא היה בידו להלוק כלל לא היבד בשביל כך זכות חזקתו אלא כילד
שומין או מדליקין משל לבור או מוציאין חותה לאחר ע"מ שהיהיה
לו או לזרעו יכולת להלוק יחזיר לו חזקתו או מוכרין חזקת הסלוקה
ומוסיפים לו משלהם מדעתו . שוב ראיתי תשובה לרבינו מאיר במרדכי
בחזקת הבתים משיים הל מה שהתבתי עיין שלם · הגל"ד כתבתי :

שפח **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שהיה חייב לו שמעון
משום ושמעון ערב לעכו"ם והעכו"ם והערב
עומדים במקום אחד וראובן במקום אחר ושמעון הערב היה תובע
את העכו"ם המעות כדי להציל לראובן שהיה מוסגע על הערבות
זמן ידוע והלכו שמעון והעכו"ם אגל יהודה שהיה שהר למקום
ראובן ואמרו לו אין אנו יכולין להוליך המעות אל ראובן מפני סכנת
הדרך אבל נתן המעות ליד מרדכי שהוא עומד ממוסה ושליח של
יהודה במקום לגבות משות ואתה תתן לוותם במלרים ליד ראובן
ויכתוב לנו שטר מחילה בחל מלכי בשם שמעון והעכו"ם וקבל
עליו יהודה שהם יבוא לו בתב ממרדכי שקבל המעות שמיד יתנם
לראובן ושלח מרדכי בתב לוך שביאו לידו המעות וקבלם ויהודה
היה רוצה לשרוח לראובן ולחובן תובע את הערב ויהודה אומר
שחמת כך היו הדברים אבל לא קנו מידי יהודה שמורה הדין עם מי :
תשובה חייב יהודה לשרוח לראובן כיון שראובן הוא מרוצה
לקבלם מה שאמרו לו שמעון והעכו"ם חשפ"י אלא
היה שם קנין ואלא מעמד שלשתן מדין ערב בשעה מתן מעות
שמשתעבד בלא קנין וכיון שאמר יהודה לשמעון והעכו"ם תנו
המעות ליד מרדכי ואני פורע ונתנו המעות על פיו נשתעבד מדין
ערב ותע"ג דקי"ל דתובע את הלוה תחלה ס"מ היה מרדכי
במלרים אבל כיון שהיו במלרים ויהודה מתחייב ליתנם במלרים
חייב לקיים מה שאמר חשפ"י שהיו שם לא קנין ואלא מעמד שלשתן
אבל זה היה בכלל הערבות · והגרשלה לע"ד כתבתי :

שצ **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שיש לו בית בירושלים
ובבר תותה לשמעון ויהא הולה לתרן לדור ועתה
חזר לירושלים ואין לו בית לדור שם יכול להוליא את שמעון מביתו :
תשובה היכא דראובן זה תוום כגון שהוא בורח ממתת המלוה
ועולה לתרן יבראל לא תבעי לך דפשיעה היכול להוליאו
מהטוח דאפל היכא דמשכיר לגרסינן בפ' השואל פשיעה אפל ליה היכא
ת"ל לא עדיפא מינאי וכן שם היה ראובן דר בבית העכו"ם בשכירות
והוליאו ג"כ יכול להוליאו דאני למימר ליה לא עדיפא מינאי וכ"ד
אני היכא דלא הוי אני לאודעי אני למימר ליה לא עדיפא מינאי
בהטוח דאמרינן שהם בללים לבריה אי אפשר לאודעי ולא מודעיה
ליבעיא ליה לאודועים ואי לא אמר ליה לא עדיפא מינאי אבל
היכא דאיפשר לאודועים מי מחייב לאמרוחי ואפלוח לו בתב שיקבל
לו בית לפי שהוא רוצה לעשות לא"י או לא ומסתברא לי דכיון שהיה
אפשר לאודועי אפילו ע"י בתב ולא אודעו אין יכול להוליאו אלא
אם אפשר אידורי שיהיה מוטב ואם לאו יאמר השוכר בפיים ובע"ב
בחוץ ודבוותם בתבו היכא דאפל ביהו של משכיר בתוך זמן קבוע
אידורי שיהיה יחד לו יאמר השוכר בפיים ובעה"ב לחוץ ותע"ג
דאיכא למימר היכא דהוי תוך זמן קבוע אמאי הוי מכירה ליומיה
אבל היכא דלא קבע לו זמן לא קניא דהא כלליה לברים הברעיה
דאבוה הוא לי הוה מצי לאודועים ולא אודעים מיבעי ליה לאודועים
ולא מצי לאפוקים היכא דמי לא שהר כיון דהוה מצי לאודועים :
הגל"ד כתבתי :

שצא **שאלת** ממני יודיע נפשי על מה שכתבתי בתשובה בראחד
מהשופטין שמכר חלקו מהשותף לראובן שיכול
שופטו לסלקו וחלקתי בין דבר העומד ליחלק לדבר שאינו עומד
ליחלק וק"ל שרוים בתשובת מהר"י קולון ז"ל דמי שלסלוקי ולא
חלק כלל :

תשובה כן כתב בשורש ל' וז"ל ואם יאמר לזכות מכח שותפות
דלכאורה מהמע דשותף יכול לסלק השלוקה לפי' במטלטלין
כדמשמע מתוך מה שכתב הרמב"ם ז"ל פי"ב מהלכות שכנים וז"ל
אחד מן האחין או מן השותפין שמכר חלקו לאחד מהשלקין את השלוקה
וכו' ולא עוד אלא שאפילו הקרקע שלו לאחר יכול בלי המוכר
שלו יכול ליתן לשלוקים ולשלקו עכ"ל . ומהשיכר הקרקע נבי בן
המוכר ולא שכיר נבי אחין ושותפין אלא כתב שהם שמכר חלקו לאחר
דמשמע מי זה חלק שיהיה בין הקרקע למטלטלין אפ"ה וכו' עכ"ל : ואלא
לגבי שותפין אין לחלק בין הקרקע למטלטלין אפ"ה וכו' עכ"ל : ואלא
תמיהא כי ניים ובכיב מר למרם להא דשמעתא דהרב ז"ל יליף לה
מסא דגרסינן פרק השוכל אחר רב יהודה שלי מתן לחמיה ניב

אחי וביני שותפין חציפת הוי סלוקי לית מסלקינן ליה ורב נחמן אמר סלוקי נמי מסלקינן ליה · ואי משום דינא דבר מגרת לית מסלקינן ליה דהרעבי אמרי לפי' משום דינא דבר מגרת נמי מסלקינן ליה משום שנאמר ושבים היכר והשוב בעיני ה' ע"כ בגמרא · ואיפסיקא הלכתא כהרעבי · ורמ"י ז"ל מפרש לה בממזיק בקרקע לפרוע מיסקא למלך ורביצו מפרש בקונה קרקע מע' מן הסותפין או מן אחיו ולא חייבי במעלעלין כלל מדלא דחי מילתא קאמר וחזקה לא שייכא אלא בקרקעות · ואנו דעלה אמרי הרעבי לפי' משום דינא דבר מגרת מסלקינן ליה כלומר אם לא יהיו אחיו ולא שותפין ליכא למיגנא מסלק ליה משום דינא דבר מגרת ודינא דבר מגרת לא שייך במעלעלין לפי' בבתים ליכא פלוגתא דרבוותא מי חיים כמו דינא דבר מגרת ומו שהרב ז"ל עלמו נתן טעם כדי שלא יכנס זר ביניהם וזה הטעון לא שייך אלא בקרקע ומה שלא כתב אחד מן האחין או מן הסותפין שמכר חלקו בקרקע משום דחיישא שמיך האחין או הסותפין שבאו לחלוק את הסדה וכו' ומה שכתב ולא עוד אלא המוכר קרקע בלו וכו' אחת לתמעטין דכל קרקע במשמע ולפי' בתים הילכך הדבר ברור דלא חיירי הרב ז"ל בסותפין במעלעלין : וגם ר"י קולון ז"ל דלכאורה משמע אחר ודידי לפי' לכאורה לא משמע : ולפי' לפי שעתו ז"ל לא קשיא לתה שכתבתי דכיון שהשותף היה עומד ליחלק ויש בה דין חלוקה דדילמא חיכו לו אחרב אלא כשהשותף שהיה עומד ליחלק הם מכר חבירו חלקו לא מצי למלוקי אלא ר"ב שהשותף ברשותו דמצי למימר זכתה לי רשותי אבל אם היתה השותף ברשות אחיו שהיה של שניהם וכ"ש אם מתך הלוקה לרשותו מתמע : ולפי' לפי שעתו ז"ל לא קשיא לתה שכתבתי דכיון שהשותף היה עומד ליחלק ויש בה דין חלוקה דדילמא חיכו לו אחרב אלא כשהשותף שהיה עומד ליחלק הם מכר חבירו חלקו לא מצי למלוקי אלא ר"ב שהשותף ברשותו דמצי למימר זכתה לי רשותי אבל אם היתה השותף ברשות אחיו שהיה של שניהם וכ"ש אם מתך הלוקה לרשותו מתמע : ומיי יודע שהפילו יהיה דעת מהרי"ו קולון ז"ל דכל שותף מצי לסלוקי את הלוקה לן לייתיון ליה שהרי רחייתו מלטון

הרמב"ם ז"ל היה רחייה כלל כדכתיבנא · הגל"ד כתבתי :

שצב **שאלת** ממני תודיעך ברחובן ושמעון שהלוו משעה לעבו"ם וכתב השטר בערכאותיהם בשם רחובן לבדו וגבה מקצת המעות ועתה תומר רחובן היני רוצה לערוה אלא בשני עם וחכמוב לך חלקך בערכאותיהם וחגבה לעצמך ושמעון היו רוצה לחלוק החוב יורה המורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון וכל מה שגבה הו יגבה מכחן והלאה יתן חלקו לשמעון וחיו רשאי לחלוק שלא מדעת חבירו

דמי למימר מזלא דבי תרי עדיף וכ"ש כ"ד שכתב השטר בשם רחובן לבדו שכך היתה כוונתם מתלה לפי שרחובן יותר זריז משמעון. שוב ראיתי מהגאון הרבינו מאיר ז"ל ור"ת ושאלו לרבינו מאיר ז"ל על שני שותפין בחוב אחד ופרע מקצתו ורוצה הי' לעכבו ואומר לחבירו לך ונקח חלקך מן העכו"ם · והביא ס"ל דלאו כל כמיניה דאמר רבה פרק המקבל הני בי תרי דעביד עסקא בהדי הדדי ואמר ליה אד לחבריה מא ופלוג וכו' עד ואי אמר ליה כב לי פלגא דידי ופלגא דידך אי אמי לך פסידא דידיה בהדך אמר ליה מזלא דבי תרי עדיף וכ"ם דלאו כל כימיו ולהסמיך את חבירו על קרן הבני ושלום ע"כ · וכ"ם וק"ו כ"ד שכתב השטר בשם אחד מהם לסבה מן הסבות דפסיעת דלא מצי פליג מדעת חבירו הגל"ד כתבתי :

שצג **מעשה** היה בא בחוה נשבר רגלו למעלה מן המרכובה סמוך לה כשיעור פלגא וחזר השבר ונתרפא ולא חזר לעמד למקומו אלא היה מורכב קלתו על קלתו ולעמד העליון היה יורד עד סמוך למקום שיזקק לומת הגידין כשיעור פלגא לו פחות ולעמד התחתון היה עולה למעלה כשיעור שני פלגות ועלה בשר ועור סביב השבר והוכה לפני אחד מהרשומים והכאיבו והבעל היה לבו נוקפו והביאו אלי ואמר לי פלוני החכם הכאיבו שלמי חומו בדק בלומת הגידין אמר לי לא בדק כלל . אמרתי לע"פ שאמרו ס"ח שהשבר אין חבירו רשאי לסחוך אבל ס"ח שהחיר חבירו רשאי לחסור וכן כתבו התוספות ורוב הפוסקים ז"ל השבר הוי רגילין למשוך עליהם והשבר הארכתי בזה בתשובה אחרת ואמרתי אחוה זאת פעיפה מחלת עתה שהרי השבר במקום לומת הגידין ולא מהשבר אלא בדיקה בדאיתא בפרק אלו עריפות ואיכא למימר כי השבר זה הוא למעלה מלומת הגידין שהיו כיון שהיו שם שלא רוצה שיעורו ו"ו אבעות בחוה שהוא עוף גדול אבל שהר שם קורין בתקון אבל בל"ד

וימוך הרי זה עני ולא יעלה לדוכן אלא מלמדין אותו שיאמר ויתוך וסכי למריון פרק יושב אמר רב אבי מיפי וכשיכי לא ישא את כפיו תניא נמי הכי אין מורידין לפני התיבה לא אבי חיפא ולא אבי בית שען ולא אבי לבשון מפני שקורין נשלפין עיינין ועיינין אלפין ע"כ • הרי לך בהדיא כי אבי חיפא ואבי בית שען כלם היו קורין כך ומשום הכי אין עולין לדוכן ובודאי כי בתרייהו היו עולין דאי לא תימא הכי לא היו יודעין לפני התיבה ולא היו נושאים את כפיהם . וכ"ם היו מביאין מזון והכהנים ממקומות אחרים היו עלניס אבל בבבל ולפי במקומות אחרים קאמר לגבי דידהו היו עלניס אבל לבני אחרייהו לא היו עלניס וזה ברור מאד ואם למדוהו ולא למד לא יעלה כלל . סגל"ד כתבתי :

שצה שאלת ממני מודיעך דעתי על עני הקונה חלוק והוא שמח בו כשמחת בקניר אם יברך שהחיינו לפי שרואים בו סברות על מי ים לכמוך :

תשובה כבר כתבתי על זה כי דעתי הוא שיברך לברך וכן כתב הרמ"ם ז"ל פרק הרואה הכהל לפי מה שהוא לדעת דיש עני שהוא שמח בחלוק אחד יותר מן העשיר בכלים מצויים ומייתי ריאיה ע"ם • ואין נרו להניח דבריו מפני סברת רבינו ישראל ז"ל שכתב בתשובה שאין לברך וסמך על מה שכתב ר"י לחין מברכין על כלים חדשים אלא ע"כ מצויים קנה לבל חלוק ותכלית וכיוצא בהן לא ע"כ • והוא ז"ל סבור לכולל לחרים לפי' הטעיים ומצא הרמ"ם מולק עליו ואני אומר אלא מצויים פלוגתא ביניהם בבדי אלא חייבי ר"י ז"ל אלא בעשירים או בבינוניים שאין חלוק חשוב אלא כ"כ ולפיכך אין ראוי שיברך עליו אבל העני שקנה וחלוק ידו לקנות אחר חדש ושמח בו כי היא בחזקה לבדה שמא לא יברך אילך לפי' ר"י מודה הוא • ואר מפני דרגילין שהם בני אדם לחדש חדשים ואלא הוו מזמן לזמן לא ידעתי מסיבן לנו לחלק בין דבר הרגיל להתחדש לדבר שאין רגיל להתחדש דהא בשמחה אלית מלתא כדכתב התוספי וכן אני אומר שהם היה עשיר גדול וקנה כלים חדשים וכאין הם אלנו ואינו שמח בהם כלל אלא יברך ברכה זו דהא כלים דומיא דבית מה בית שהכל שמחים בה אבי אחר מוכר עליהם משולחי המלחמה לף כלים דבר שהוא שמח בו מברך עליו ואין לי דוחה בזה מחלוקת בברכות כדי שלא בו להקל אלא לברך אלא מחלוקת ברכה זו אלא על הפחתה . הכל"ד כתבתי :

שצו שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן שגירש את אשתו ע"מ אלא תנשא לשמעון והלכה ונשאת ללוי ואח"כ לוי או גרשה אם יכול ראובן לחזור לקדשה אלא מצי ויהיה מותרת ליבמת לשמעון :

תשובה כבר ידעת דקי"ל דקדושין תופסין במייבי לאוין חוץ מיבמה לשוק דכתיב לה תהיה לאיש אחד אחיו בעולה אלא זר ומזיר גרושתו מהשתא ליה אלא אלא שיאמר לה יוכל בעולה בראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אילך לכתחלה אין ראוי לקדש אשה שהיא לשורה עליו בלאו מ"מ אם עבר וקדשה אפשו הקדושין ואפילו עליה הוי בכלל על אשת איש ויין שנדשה אח"כ אלא מצי מוחרת לשמעון . וכן כתב הרמ"ם ז"ל בתשובה שמי שגרש ע"מ שלא תנשא לאלוני יכול להחזיר ע"י שיחזור ויקדשנה ויגרשנה בלי תנאי וכ"ד שמי אשפ"י שלכתחלה אין לעשות כן מפני שחשורה עליו מ"מ אם קדש אפשו הקדושין ואפילו בעל לראשון ואוחר ומגרש בלי תנאי ומותרת למי שתנשא בתחלה . וא"ם למ"ד קדושין שאין מסורין לביאה לא הוו קדושין כיני אפשי קדושין בחייבי לאוין ואלא אי אישבר לבוא עליה אלא בחיסור . וי"ל אלא למריון כני אלא בחיסורי כרת אלא אפשי בה קדושין ואם קדם אחת משתי אחיות אינו יכול לבוא על אחת מהן משום שפק אחות אשה שהוא בכרת . אבל בחייבי לאוין אפשי בה קדושין אאפ"י שהוא חסור ליבא ואפשוע הוא כך יש לחרץ לפי פרש"י ז"ל דכתב ובעלה בבעילין לביאה . ובחוספו' פירשו קדושין שאין מסורין לביאה לעולם שחיסור בביאה ע"י קדושין ובייבו בית אחר אחות אשתו בחייו בשאר אחיות הקדושין שיהם כל ד' מהן מותרת ובעבור ע"י הקדושין שאחרו שאין מקודש לבן נאסרו בביאה אחות אשתו לא בא ע"י הקדושין שאחרי מקודש לבן נאסרו בביאה כמו אחר בקדושין ע"כ בפרק האיש מקדש : סגל"ד :

כמה פעמים לת החכמים שיכתבו בעבודי ויתקנו כמו זה מקום בעלי שיפעור חומי ע"כ ספרתי לפני חומו חכם פה בירושלים ותקב חומי כדברים תמרים ותמרתי לו חלה הדברים תני זוכרת שלת הדברים שכתבתי כי הוא יותר מי' שנים וגם תני תייתי בחומה שעה בלעור ובכיתה שלת דקדקתי כ"כ ותמר לי חומו חכם ים בכתן עדים שיודעים שניים נשותה והסבתי לו לת ילת הקול חלת ממני · תמר לי עניה עיה לפי דעתי לת מותרת בדין תורתינו הקדושה לכי חל החכמים ושתלי להם כי לפי דעתי כולם יחיו חותך כי הוא, דבר פשוט לכן בתתי לפני כ"ת להשיב לי דין תורתינו על פי חלו הדברים כי ה' יודע שלת שייתי חות ל' כי תיני מוחזקת לעקר כמו שלתם מכירים חומי זה כמה שנים וגם ים לי עדים שמעידים עלי שלתי ת"ל נחמנת על כל דברי ובחזקת הכשרות תני תמיד : עכ"ל השלחה ושלחו לת פי העדים חשר שמעו מפיט וגמלחו דבריהם מכוונים עם דבריה כמו שלמרה תמיד חלת בשנתה מלמן העדים כי שם שעידו בשמה שהית שפרה תמיד שקבלה גם תגלי ושית למרה שקבלה גע שתם ואחר כך השילו עליט שתגלי דמשמעות לשונה הוח שנמן לה לגע מכל וכל חלת שתמ"ל שתנה עליה שלת תנשת לאחר עד ל' שנים כמוהב תשכנוים . עוד שחלוה למה שנים דבריך מדברי העדים . שניהם מ"ו לת שייתי חלת לזה לגע תני קורת גע תגלי וכי תינו גע תגלי וכי שייתי מוחזרת ליבעל מיד תיני יודע בתי זה לעמן יקרת זה לגע כל זמן שלת שייתי מוחזרת ליבעל תני קורת לו גע תגלי והשביעוה על כל הכתוב לעיל בקיעת חפן : ונפל מהלוקת בין חכמי ירושלים תם תנה זו מוחזרת ליבעל חו לת לזה ובתת שתנה חלינו לחות דעי גם תני כי המחיר לת לזה להחיר עד שיסכימו שמו שלנה חכמים רבותים וחשובים עכ"ל :

תשובה תני תיני לת לרבות ולת הכוב ותעכ"ו כן תני לבדי מחיר תנה זו ליבעל מכתב עצמי · ולתלוחה תבאר תם חזקה זו שהחזיקה עצמה כמה שנים בחזקת עגונה תם שית חזקה חו לת : ותומר כי חזקה זו בעשות שית ותיני חזקה דכבי לחו לינע גמיני עד דמתרמי לה חכם כדלתיתה בפ"ק דקדושין ותמר לה לינה הכא ענין . ותו לתין לך לממלחה גדולה מזו ותפי' שיודעים יעשו זה בחשבה כי בתבדן גיעה בתוך זמן שהגלי שהית עגונה ורתים מכך לחמנת דקפלו עליה בני לדם שהיה מהוגנים ותמרה מקודשת תני לימים קדשה תם עלמה ותמרו חכמים תם שהה לממלחה לדבריה נתמנת . ופירוש לממלחה בעשה הכרת שהית כדלי לשמוך עליה וכתבוה כל פוסקי הלכות · הילכך ב"ד הים לך לממלחה גדולה מזו שלמרה מפי שתבד גיעי תיני יכולה ליעבא ובדיפת מכך לחלו תתם ולחי מקדת ע"י שלממלחה תנו חומרים לשקדת לממרה בחלה ותלו ב"ד קובעת לממרה בחלה ובכוף חלת שהיה טובה בדין • ומזה הטעם בעלמו לפילו לי הוה שייך הכא קול כדי שובנו עמו שלומרת שהית עגונה מפני שתבד גיעה תבל קובעת למלחת דלת שייך ב"ד קול כיון בתין הם עדים חלת על פיה ושחזקה עלמה עגונה בעשות · וכיון לבריכת לליכה הכא לת חזקה ולת קול חלת מטום דשויתה תיבתה מתיכה לליכותה שדבר ברור שהית מותרת לשפה שלשר הוא הפה שהמיר לתנן בפרק ב' לכתובות שלשה שלמרה לשה תים שייתי וגרושה תני נלמנת שהפה שלשר הוא הפה שהמיר ושם ים עדים שהית לשה תים ונלמרה גרושה תני היא נלמנת וב"ד נמי כיון לליכה שכדי שהית לשה תים נלמנת לומר גרושה תני וכי היכי דהית נלמנת לומר גרושה תני נלמנת לומר חופן גירושין ובתוך כדי דבור חומרת עגונה תני לפי בתבד גיעי ונם העדים תשר שמעו מפיה מעידין בלעומם היה חומרת הפה שהפה שבשבילה היה עגונה · ולפילו לדעת החומרים ניש קלת שבתבד בין דבריה לדברי העדים שה שתיו לשת לדעתי כשלר לשבד לקנן ב"ה מ"מ בשה מודים העדים בלעומם שמעו מפיה שבת עגונה דהיינו שתבד גמי . ולפילו שה שלרת עגונה תני ולשלר זמן שלרת גבושה תני תפילו בבה"נ תני מפיהת ליעבא ולת תלת תפילו לדעת החומרים דשמיתינן תייני תפילו לשלר לדעת החומרים דשמיתינן בתוך כדי דבור מודו ב"ד דשבשמת בשלרת שלרת הים סייתי וגרושה תני שלרת שמי נלמנת דשפה שלשר הוא הפה שהמיר ומשום הכי בעינן עשה זמי נלמנת דשפה שלשר הוא הפה שהמיר ומשום הכי בעינן

תוך כדי דבור . תבל ב"ד דהוי מעשה שמתלחה לפילו לשלר זמן תם נתלחה לב"ד שהשעה הוא נכון שומכים עליה · וכן כתב הרמב"ם ז"ל פרק ע' מהלכות שיטות ילת עליה קול שנתקדשה לפלוני ולשלר יתים לשרו שמתלחה תם נתלין דדברים לב"ד שהוא כן שומכין על שהמתלחה ולת הוחזקה מקודשה ע"כ · וכ"ם דיש חילוק בין קול ל"ד שהשרה שהיתה תשה תים תם ליתא דהא בתן בריתה דמייתינן לעיל שהרה מקודשה תני ולשלר יתים שהרה שהמתלחה וכן כתב הר"ן ז"ל שוחיל ונתנה שהמתלחה לדבריה נשמנת לשלר כדי דבור ע"כ הטעם שכתב בסוף כשובות דלת שמרינן דשפה שהסר וכו' חלת תוך כדי דבור עלה דשמתי' דטעמה שימן לשלר · ועל כרשינו לריכין לסוחם חילוק זה דתם לת קשיה מתניתן לבריתה דשיה שהרה תשה תים תני וחזרה ושהרה פעים תני תיכה נשמנת ותם נתנה שהמתלחה לדבריה שהרה ומעשה וכו' טוי לך בהדיה דטהמתלחה תפילו לשלר זמן שוחיל תם יש בה טעם לסמוך ותני שוכב שהין בזה חולק ושה שנחלקו בפירושה דשמתי' תי תייני תוך כדי דבור לו לשלר כדי ליבור סוח שפי שדברים שהשרוים מכחישים שרחשוים בלת טעם ושטום הכי בעינן תוך כדי דבור לבטל דבריה הרחשוים וכיו שמסבירת לי דבזמן לליכת שכחתה ממה כגוונא דבריתה שהשרה שבת תים תני וחזרה ושהרה פעים תני ולת נתנה שהמתלחה בכה"ג תיכה נשמנת חלת בתוך כדי דבור לבל כגוונא דמתניתין דשהרה שבת תים סייתי וגרושה תני נשמנת לפילו לשלר כדי דבור דסוי מלתא מלטעת ושתניתין פסיקתא קתני · וכן בריתה דקתני וחזרה משמע לשלר זמן · ושפני בתין זה שעין שתלמינו לת לתליך בו כי ב"ד סוי שמתלחה ושוטיל לפילו שלר כמה זמן וכ"ם שהית בתוך כדי דבור כפי שבת בשתלה והטעלחה הטעדים · הו לילת עטמת שהרינה לשקל שהרי לת שחזיקה עלמה בשבת תים חלת במגורשת בשבד ניעה ובזמן שמתנת גטה היא מגורשת לפילו לפי דעתה סילכך כשימוך שכם שיתמר לה שבגט חילו מעכב ס"ל כשלו מלתה שת גטה למה לי שתתנת גטה ומה לי שתתנת מי שיתמר לה שתילו גרוש וכיון שתין כשן חזקה חיסור ודלי חלת לחיסור ספק בשבשלך שבשק שמשלך לחיסור : ותו לילת עטמת להיתר לפי דבריה שנתן לה גט ושתרי שקבלתו גוד עליה שכתב שלת תגבת על שיעברו ל' שים שכך שתוב בעליך והרי זה שלמון מכחים קלמו חל קלמו כי ממה שלת תמר לה בשעה שתיתת גטה גם מלמון גוד עלי מבמע שלת שית תגלי ממם · וממה שתמר כי כן שתוב בעליך מבמע שבית תגלי גמור ולפ"ד טוען לת מייתינן לשלן לך מי שים לו עשק בניע גיטין וקדושין שהילו יודע שלריך להתנות בשעה שתיתת גטה וכ"ם שקבן שכם לעיר שת כל שבעלי תורה כפי מה שבת בשהלה ולילת למימר לכולהו עשו שבכי : ושם שית המעשה בתלוות תלו שתין בשן מוסב שית מקום לומר שגלי גמור בשעה שתיתת גטה שתמר כשהר הניחו השלים מפיה שהשה מספיה לשם בקבלה גע תגלי ושתה מחקנת דבריה שתמר בקבלה גטה שתם גוד עליה לשמתין ל' שים תבל כיון שמוסב לשכנו תוא שלת תגלת עד ל' שים תיפשר לקויים לת דבריה כי יתנו לה גטה שתם ושתר כך גוד עליה שתמתין ל' שים שמוסב · ושם שתמר לה שכן שתוב בעליך לת שהשה ממש שלת שיתנו לה כפי שמוסב ממלחת תשה זו מעוכבת מפני שמוסב לת מפני שיתנו לה כפי שמוסב ממלחת תשה זו מעוכבת שלת תגלי טגע ושה לי בתבד כיון שעברו עליה ל' שים והדבר ברור כי תגלי ן שתוב מסבות כדי לעגונה · ושו כיון לליכת שפרי שהשה תשה תים תין שכשהשה בלעומם שים קלת שבתבד לקנן ב"ה מ"מ בשה מפיה תו חיים ותין לנו תלת שה שתמרה היה · וע"ת כיון שטגע שים לשלן לתלוין גמה לת קבעוהו כמוכר ולדיקך מי יתת לת יסיע תלת בשוב על תגלי לנוס כותבין שתגלי בשת ב"ד כותבין ושותין לה פלוגים שתגרשה בפיהו על תגלי שך ושך וכ"ם שכך שים שהגלי בלת שתגרש בו תלת עד ל' שים ולפיקך בניהן שיהיה טגע קיים בשותה בשעה ש"ב שם הוציאו בשקיעתה שם יתות לו יעבא ניש כלי שבתלן כדי דבור מודו ב"ד דשבשמת בשתיהן תלת בלת שעשת מטום שתלתה תלת בלת שים שתיתה דשפה שלשר הוא הפה שהמיר ומטום הכי בעינן שמו שתמת דשפה שלשר הוא הפה שהמיר ומטום הכי בעינן

לעיר אחרת ואחיו בידם לרחים שמחנרשם · אי שחם חמלח לו נכסים חנכה כחובתה ולח חלטרך לנקט עדים שחנרשם לו חמת היחה שם שכה לחרת ולח חפני חלח נדעתה נעגן חת החשה כי חלדבה גם שלח עדיף חגע קרוב חלח שכבר נכנו ומכר"ר ישרחל ז"ל נתן כה שני טעמים ע"ם · ואני חדשתי כה טעם חחר וזהו כי לריך לדקדק בו בכל לחוחם הדקדוקים שנחמרו כיעיון דחי כחב ליה בעל לו דכחב ליה סופר חפוחים ואחי בעל ומערער ואחר חלח הוח דפסילנא בהני דקדוקי ולקלקלה חחבוניות ומטעם הכי קרעינן ליה כי היכי דלח ליחיה בעל למפשיה בחחד מהני דקדוקי דלח מעכבי מן החורה ולח חנשח בו לכחחלה וכ"ם לדעת החומרים לפילו חם נעשח חלח וכיון שהכעל יודע דמיד קרעינן ליה ולח מלי חו לקלקלה סילכך גומר ומנרש לגמרי ואינו מכוין לקלקלה חו חינו מנרש כלל כיון שהוח יודע דלח מלי לקלקלה ומטעם יפה הוח חבל הדבר ברור שחם לח נקרע לח נכניל כך הפסדנו : ובדומה מזו לתי תומר שחפילו שהיה חנלי גמור בגע וגלחך הגע קודם זמן מגורשת חדע שהלטון מטמח בהדיח שהיה בחעכבין ולדע"כ לפילו נלחך היע בחוך זמן מגורשת למפרע שהרי חמרו לה כי זה הגע הוח לעוכחיך כי בעליך הלך דרך יס למרחקים וחם יעבע חו יחות חהיה עגונה כל ימיך ובכלמה חם היה הגע בחעכבין היינו לעוכחה שחם לח יבוח חוך זמן חהיה מגורשת למפרע חבל לח היה הגע חעכבין ולח לחלוטין חה היה טוכחה חם יחות חו יעבע היה לח חהיה מגורשת להת בשעחת דחיל נעשה להיינו סוף זמנה ככר חינו בעולם ואין נע לאחר מיחה נמלח שאין לה בעל חוטלת כלל חלח ידעינן בחת בחוך זמנה חם יש לו חמים ואין לו בניה הרי היה זקוקה ליבום ואי ידעינן למיה אחר זמן הגע בלחו הכי מוחרת ואי מטום ללא נפלה קמי יבם חין זו טוכח כל כך · ומו דלישנח דקלמרי חהיה עגונה כל ימיך משמע שחין לו חקנה · ומו דמחן לימח לן היה לו חמים ואין לו בניה חם לח ידעינן מה היה לו ואי דמיחה לח חביחה ומוחרת בהגעת זמן שמה נפסך מ"מ חם נעבע במיה שאין לה סוף דרוכה למיחה חיהה מוחרת ליבמה דאין נע לאחר מיחה חדע שחם נפל בניה שאין לחם סוף חבחו מוחרת מן החורה דחם חם נשחת לא חלא לח חלא דרבנן נזרו חלא הגשח לבחחלה משמע דבחזקה מת מוקמינן ליה ואין נע לאחר מיחה · סילכך הדבר ברור חלני שלא עבו ב"ד לכר שהיו מחוקק דמוקף על מכר וכו' חלא הגע היה לחלוטין לו במעכבין וממה נפשך החשה מוחרת וכ"ם דמשמע מחוך שהחלה כפי מה שהגידה החשה שהדר לה בחכם חמוחן הגע דחרחי הוו לחלוטין וכלשון מעכבין · וכ"ם בחה בכחב בחכם המחיר כי מנכא חשכנו שלא ליחן גט חלא לחלוטין ואין חיפשר ביחנו כב"ד גט בלא מעכבין ועל חנאי זה לכר של חימה · ולב"ד טועין לח מיירין כדאיחא בים ומחלין וכ"ם כי חכמי החעכבים מקפידים בכבם בעיון גימין ופעיחה דלא יהא מחחא ידם לכר בלחי מחוקן וליכא למימר דילמא בכעל לא רלה ליחן חת הגע חלא בחנאי ובלא מעכבין וכ"ם מחי ליכפת ליה דילמא מייח בחוך זמנה ובפלה קמי מחיו ויחקיים שמו כישרחל · לח חמרינן כבי חדא דחמרה חבכנא חלוה חלילה קודמת למלוה יבום · ומו דחמוזק חיכי לעבור חו לעמוד מנכא כקבלות לח מחזקינן ומנכא חבוחינו פחרה היח שנחמר ואל חעמד חורח חמך · ומו כי לשון מסדר הגע לח משמע כבי · ומו דלח חלינן בוקי סריקי כבי דיעל : ומו דלישנ חת החשה שהיא מומחה דלא מוכחי ולמוד לחבשות רמוקות כדי לשנן חת החשה חלח חדרכה היח לן למיסדר חלמודנו

ומחשב סריוח שכרוותו בתמרוטם וחסול שליש חלק מחשב בתמרוטם כלבד על הריוח או על הספסד · ואין לו חלק בריוח שסוסיף על סקרן שכ"ל · והוא מס שכחבו ממש : ועטמת רבס חיכח לחיפסד בירוחו ויפסידו כמס פעמים וחס לחס מחשב כל ריוח והפסד בפני עלמו לחיפסר שיטול רחוקן בל סקרן ומעטון יק בפחי נפש וקל להבין · סגל"ד כחבתי :

תא שאלת ממני ידיד נפשי חודיעך דעתי בחשם יקרם שנחחייבם שבועה לס כופין לחוסס ליטבע בב"ד או לס שולחין לס סופרי סקהל שחשבע בביחם :

תשובה גרסינן בירושלמי דסנהדרין שלש להל לחתן כהן גדול לא דן ולא דיינו חוסו ויחמה חגטלר כלומר שליח סגע עלמך לס יחחייב שבועה וכי חגטלר נשבע ומלחא פריך חו ויחמה חגטלר וחס יחחייב שבועה ישלחו ב"ד ויבטיחו חוסו בביחו משמע דלא מבטיחין חלא בפני ב"ד וחין לך לחשה יקרם יותר מכ"ג · ומזה סירושלמי למד בעל הערוך וסרמב"ן וקלא מפרשים ז"ל דמני נחבע לממת מורשה : וסריט"ק ז"ל בחשובה ובימו רשחי למחות שליח שלא נחחייב ורמ"ם וסרא"ם ורוב ספוסקים ז"ל ססכימו שחינו רשחי למחות שליח שלא נחחייב מחמת סנהדרין שומעת טענות שקר מפי סחורגמן וחסס משום יקרא דכה"ג שלא לבזותו : וכן משמע מיקרות לח ויחמו לחן חלא לשבר לחן סופרי סדיינין ולטעון בפניהם חבל לא למחות טענותיהן לחחרים ולפי שעה זו ג"כ חיכא לתקשויי ממחי חין דנין כ"ג וישלחו לו סופרי סדיינין ויטעון בפניהם וידונו חוסו על פי טענותיו ומלחא פריך משמע משום דסוס חימא כ"ד חודם על החמת · ועוד כי ב"ד נריכים לחייס עליס בשעת השבועה : ומ"מ מודם חני שחס רוחים ב"ד שכוונתו היא לבייחם עד שחגלה חוסו כדי שלא חחביים חו משלחים לס סופרי סדיינין לביחם ומבטיחין חוסס · כל זה כחבתי להלבה חבל למעשה חין מבטיחין לשום חשם יקרם בב"ד חלא שולחין לס סופרי סדיינין ושומעין טענותיו ופוסקין סדין עַל פי סטענות וחס נחחייבם שבועה שולחין לס סופרי סדיינין ומבטיחין חוסס מפני סרמחין שלא יסא כל אחד חובע חת חשה יקרם ומביא חוסס לידי שבועה והיא כדי שלא חחביים בב"ד חפסיד · וחשו"ת נשלוח לס סופרי סדיינים חין עושין חלא אחר שירחו ב"ד שים ממשום בטענתו וז"ל הטור סימן ל"ו ושוקלים סדברים חס ירחו רגלים לדבר מזמינים חוסס וחס לא ירחו פניס לדבר חין מזמינים חוסס כי חוחה הוא מבקש ולא נחחה חיא לבד עושין כן חלא גם לבחולה היושבת בביח חביח שחין דרכה לילחה ולבוח עושין כן ע"כ · וחס בכל הנשים ככה כ"ש בנשים יקרות שחין רחוי לבזותן לבייחן לב"ד : וכי חיכי דשלחין לחס סופרי סדיינין לשמוע טענותיהם כן שולחין חוחן להבטיחן · גם כי סירושלמי חיפשר לדחותו דסח חלא פריך לשלחו לו סופרי סדיינין לחו משום חלא מצי לדחויי שבע עלמך שנחחייב שבועה לוסס שולחין לו סופרי סדיינין להבטיחו דחין כפי נמי : וסח חלא פריך כפי משום דסוי זילותא לב"ג לסדר טענותיו לפני סופרי סדיינין דבשלמא ע"י שליח ליכא זילותא וטייט דפריך וימחה חגטלר : נמלחא למד לפי שיטה זו דחפילו מדינא דחלמודא חין לבזות נשים יקרות להביחן לב"ד כלל לא לסדר טענות וחלא לסבטיחן חלא שולחין לחן סופרי סדיינין לכל סדבריס : חבל למחות שליח לא דיים לן למנהג מדברי סריט"ק ז"ל סדבריו דברי קבלה · סגל"ד :

תב שאלת ממני חודיעך דעתי כמי שחוכל עובה בחם חו פרידה שלא נמנון חס מבדך לחחריס :

תשובה בירושלמי חיתא כסדין שחייב לברך בפרק כיצד מברכין וכן פסק רבינו יונה ז"ל וסמוסיפות נסחפקו בדבר ומבטן סרמב"ם ז"ל נרחה שחין לריך לברך · וסטור כחב שסרוצה לעשות ידי כולס לא יחכל חלא כשיטור ויברך ואינה עונה סיה חבל לעבי סדין כ"ל דחין לריך לברך לחריים כלל · חדא כיון דחייבו בגמרא דילן כך הי' יותן דחכל זית מלא ביניו ולחחריו ולא חריצו לה כדחמרינן בירושלמי משום דבריה שחני חלא דחקו בחירונא דקוטיין דזית גדול הוא כל שקלה ליה לגרעיניתא חבתי חיכא דזית גדול הוא כל שקלה ליה לגרעיניתא חבתי חיכא בימוי · וחס סחירון למוך דגרסינן בירושלמי ר' יוחנן נסב וייתא וביך לפניס ולחחריס והוא ר' חייא בר חבא מסחכל ביס ת"ל ר' יוחנן בבליא למה חת מסחכל בי ליס לך בל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולחחריו : חיס ליס ומה לריכה ליס מפני שגרעיניתו ממעטתו : ולית ליס לר' יוחנן גרעיניתו ממעטתו מס עבד ליס ר' יוחנן משום בריס מלמוס דר' יוחנן חמרס שכן חניטו חכל פריטת חחת של עלב חו של רמון שהוא טעון ברכה לפניו ולחחריו ע"כ · ותי עובדת סכי הוא וכי ר' חייא בר חבא לא רחה חת סזית סיה גדול דחפילו חו שהלא לגרעיניתא חיכא כזית וחמתי הוא מסחכל ביס · ותי סבירא להו דפריטה לחחת משום דהוי בריס בכבי הוא ניחא עפי כדחמרן לס בגמרא כי מערבא חלא ודחי לא ס"ל : ותו לחיבום כזה לא הוא חלמוד דיהן שחיק מיניה : ותו דלריך לומר לפי טעם סירושלמי דפריטה של רמון חביבא בריס : ות"ב סיכי חבטיחן גבי דבריס דחביב ב"ד ולא בפילי רמוני בהן ומ"ת מיניה רמוני בהן חפילו שהר רמונים ניס בהם כמה בריות וק"ל דבריס ניכס בעלמ : ותו דלפי טעמס נלעלך לומר שמי שהכל פריטה לחת של עלמ יוקא כמי שחוכל בריס של חיסור חלוקה עליס בכל הסות וביולא בזה לא שמעינן · ומדחב"ח ז"ל כחב בלשון רחשון דחלמודא דיהן פליג ירושלמי ולזו לבל פריטה חחד של עב ולית בה כזית לא מברך חחריו עד שיחכל כזית וכחב עוד וי"ל דחיחא נמי להחי ירושלמי חלא דבירושלמי סברו דר' יוחנן זית שלם לבל ולא סשיר גרעיניתא ומ"ס חביב ליס בריס לבל בגמרא סברי דלא לבל גרעיניתיס חלא סשיורו וזרקו וחילכך לא חביב בריס ומשום סכי חילטריך למימר דזית גדול הוא דלחחר שנפרך חו שחתך חו שיטוח לא חביב בריס בשום מקום בכל ליסורין שבתורה וכן נרחה שחתרלים בחוספות ע"ל : ום קלח דוחק שסיו חלוקים על המעשה לריך ליס וחו קשיח לריך ליס ר' יוחנן בועל הגרעין של זית וסלא יס לחוש לשהה שהעוקץ סדק יקוב בו מעיס · ות"ש שחיני כדחי להבריע משבחרת בלשון הרחשון שבחלמוד שלנו חולק על ירושלמי משמעי דחמרן לעיל · ומיהו הכוון מס שבחב הטור כדי לנחת משפק ברכות · סגל"ד :

תג שאלת ממני חודיעך דעתי בירחון שניס לו שער חוב על שמעון וסקדישו חס הוא קדום חו לא :

תשובה חינו קדום דניחי דחתרים לגבות כמשרים לסדיוט וסוי כחלו מבר חת שסער לגבר מ"מ בניון משרים וכחיבם ולישה כחיבם · וחו דקי"ל בב"ס דחמרי שער סעומד ליגבות לחו כגבוי דמי · רחיס גמורס לדין זה דחמרינן בריס מיישה חמר לב נחמן בל ממון שחינו יכול לסוליחו בדייחים סקדישו חינו קדום ותקשין עלה חת חס יכול לסוליחו בדייחים סקדישו קדום חע"ג דלח חפקיס בחמיסה ושח חמר ר' יוחנן גזל ולח נחיישו סבעלים שניסס חיכס יכולין להקדים זה לפי שחינו שלו וחס לפי שחינו ברשותו : ומתרלינן מי סברת במסוחת מעלעלין עסקינן במסוחת מקרקעי עסקינן דכי יכול לסוליחו בדייחים ברשותיס קיימת · חת קמן דדוקת במקרקעי דלח מחברי גופייהו חת סקדישו קדום חבל מעלעלי כיון דליתייהו ברשותיס דמחברי גופייהו לא מלי מקדים ומלוה בשער מעלעלי ניכס · ומיהו מעלעלי דפקדון יכול להקדישו דבבל דוכחת דחיתנסי ברשותא דמחריס חיתנסי וכן כתבו כל סחוסים ז"ל וסכי מוכח מכך שונדא דסחות נברא דחייתי קרי לפומבדיתא דבפרק ססשיטה · ומיהו חת סיה ס"ת סקדשו סקדם משום דדבריו כמסורין וככתובין דמו וכן כתב סרשב"ח בחשובה סי' תרי"ח ומשבחת לי לחת חבשו לדין ולחמר לו חמסין ליס לך וחמסין חיס לך וסלך וקפן וסקדישם חל סהקדם של חומן סממסין לחמר סילך דכיון דמשום סכי חשבינן ליס כופר בכל וכיולו מייב שבועה מן סמורס משום דחשבינן להן כאלו סס גבוייס כבר חו פקדון חללו וסס שלו בבל מקום שסס · וכן כתב רש"י ז"ל סילך לא חולחתים וסס שלו בבל מקום שסס · ות"ב דלא ק"ל כוותים במה שבחב לא חולחתים דחפילו סולים וסניח לחריס במקומס סילך סוא מ"מ במה שבחב וסס שלך בבל מקום שסס לא פליגי עליס וכן כתבו הגחוונים דבל שסס בידו וסוא מזומן לסס לחוסבו לסחובע כאו שנחנים לו בבר דמי · סגל"ד כחבתי :

תד שאלת ממני חודיעך דעתי בירחון שנחבע לחשמו שלא יבא לחתים עליס ולא יבלס ועדיין לא שסשס עבר

שנים ורוצה ליסע ולא רלחה ליתן לו רשות עד שיתן לה ק' זהב מוספת ובתב לה בכתב שטר בניעול כל מודעי ובפסול עדי המודעות וקודם שיתב לה מוסר מודעת לפילו על פיסול העדים ומת תחה ועתה רולה לגרש הרחשונה ורולה ליפטר מהמחה זהב מכח המודעת · יורה המורה הדין עם מי :

תשובה חייב רחוץ לפרוע המחה זהב לה רולה לגרש לה לחמו מכחה טעמי מדא שטרי בתשובה לחרת בתבתי כי לדעת הרמב"ם והרשב"ה ז"ל ורוב הפוסקים לה פסל עדי המודעת לבטל כרי המודעת בעלה ולפילו סר"ן ז"ל שהקשה על דברי הרשב"ה ז"ל בתב בפרק השולח בניעול בים לסמוך על מה שתתן הרמב"ם ז"ל ופסל עידי המודעת עדיף מכל מה שהיפשר לתקן ויש לחוש בחומה ושם העליתי שלה הוא לחוקומי ממונא רחוי לדיין שיעשה פשרה והעשה מכוח דמי למימר קים לי כשלומי : והרי"ן ז"ל בעלמו בתב בפרק חזקת הבתים שלה בתב במודעת לפעי' בחפסול עידי המודעת שהמכר בעל והמודעת קיימת ולין לו תקנה עד כאן · ולפילו שם מרלה לומר דפליגן דהדדי לה ידעינן לי זו לחמר בהחלם וכ"ם שם חחמר דלה פליגן דחדא במכר וחדא בנירושין מ"מ הלי מלי למימר חביא רחיה שלין זו שבדם הר"ן ועול ותע"פ שחני סוגר דלה מלי למימר קים לי כשלומי היכא דהוה יחיד בנגד המרובים וכ"ם בל"ד דחחריה דמר הוא מ"מ היפשר בבעל הדין יתמה פוסקים חחריה שיסברו כדעת הר"ן ז"ל ומלי למימר קים לי כהך ולא מליתו לחשוקי מיניה היכא דעמי חחריני בל"ד ובל"ע הדין עמה שטרי לין זה בשטר מודעת דעלמא דהא מי לחו דבתב לה מחה זהב לא היתה נותנת לו רשות ליסע לחה ובין שטר מודעה נמלה בתבתי בעל ולריך לגרש לת לחמו שטיה ועבר על שבועתו למפרע . ומו דלא מבתחה הכא תוכחא בלל ולא ידעינא לין בתבו העדים ידעינא בחוכחה דהיתן לא תיחה לחומו לבחוב לה חלא הוה רלה לבחוב לה כדי שתתן לו רשות ליסע לחה . ומחלחי לת פי לחד מן העדים לין ידעה בחוכחה ולמר שפעם לחרת נתתה לו רשות ליסע לחומה וחזרה בה לחרתי לו לין זה חוכח דהוה לחו להודיע לב"ד בשעה לו רשות דמחילה חבתי בחוכחה לא היה לריך קיון ולין כלן חוכח היולך נוסה החשה כל כהנ"ל ומחבתה לת רולה לגרשה : הגל"ד כתבתי :

תה שאלת ממני חודיעך דעתי בראובן שהיה חייב לשמעון מנה ולמר לשמעון תן לפלוני השכו"ם כך וכך ונתן לו שמעון כתב לוה לו לראובן וזוה כפי השכו"ם ולמר לא נתן לי שמעון חלא כך והוצע השטר מראובן ושמעון חומר נתתי לו משלם לי דמיה להך דפועלים וחנוני השבעים ונועלים מנעל הבית חו לא :

תשובה שם היה חייב שמעון לראובן מעות השבר ברור שהוא נחמן בשבועה לומר עבירי בליחוחך ונחתי לו משלם וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפרק ו' מהלכות שלוחין ושותפין ו"ל השולח מעות ביבירו ביד שלוחו ולמר הולך ממון זה לפלוני שחני חייב לו והלך ונתן לו שלח בעדים השליח חומר נתתי וכו' השליח נשבע שנתן וכ"ח לי הפועל בשבע שלא נקח ויטלם הלה לב"ח חו לפועל וכו' וכן כתבה הריח"ף ז"ל בפרק הכותב . וסייעו מתני' דחנוני ופועלים שלא שחשב לנו הרב ז"ל שלא שתני לן בין ב"ח לפועל דכי היכי דפועל לא פשע מדלא חמר ליה בפשרי הב ליה ה"ה נב"ח נמי לא פשע כיון דלא חמר ליה בפשרי הב ליה והיכא למפשיטים מבשועה דהא היכא עכו"ם דקא עיין עליה טעמא ודאי שלא עשה שליחותו : חבל הם בא שמעון להוליא מראובן מה שחומר שנתן לעכו"ם בשובדא דחנוני ופועלים ל"ש חי מלי לראובן לומר קים לי כהך דבווחא דחמרי דדוקא פועל לין מנסג לחת בפשרי חבל לפרוע חוב חו להלווה מנהג הוא לפרוע בפשרי וכן כתב רחב"ן ובשעון פשע שנתן לו בלא פשרי חע"ג דלא חמר ליה הב ליה בפשרי וכ"ם בעכו"ם חבר פיהם דבר שוא וגומר וחע"ג דדעתי הוא דלא מלי למימר הכי כיון דפוסקים חבר חלו דלילן לפסוק כהם כיון הריח"ף והרמב"ם והרא"ם ז"ל . מ"מ בל"ד היכא ומי טעמא חחריכא דמלי למימר הכא דלחיה שדברו הפוסקים לפילו בעכו"ם דדילמא הוי שתמו בפירוש, והוי כלנו חמר בפשרי ליה בפשרי לפי שפיהם דבר שוא לפיכך רולה לני טעם' הדיין פשרה ותניה הפשר' כפי מה שהעכו"ם חמוד לת הוא חמוד והגיל לחכול ממון של חחריה יטה הפשרה על שמעון לפי שהוא הרוב לפותם ולת העכו"ם חיו חמוד לחכול ממון חחריה יטה הפשרה

על לחוכן כיון דלא חמר ליה בפשרי הב ליה בפשרי . הגל"ד :

תו **שאלת** ממני חודיעך דעתי בראובן שנתן לת לשמעון ולת לשמעון חומר לו בפני עדים חלוין לי לך ול

לא הפסיד וכן צריך לעלמא אם אמר בפני נכתב וכו' לא הפסיד
לא יהא שיך לומר שמא יאמרו שזה מעכב ואם לא אמר נמלאו מעניין
אם כתבה אלא כדין הילכך רואה אני אלא לומרו כיון שאין בו צורך
שכרי עידיו לפניו ואם הצליח טוב אחד מהעדים וי"ל בפני נכתב
וכו' יאמר אלא יאמר בפני פלוני ואני מאמיני משום דבעינן לו
כולו בקיום שטרות לו כתקנתא דרבנן אלא יאמר בפני נכתב ובפני
נחתם כתקנתא דרבנן ואע"ג דהוה אמטו קובעת היא דבפניו נחתם
וכבר שהרכיני זה בשבועה אחרת : ומזה הטעם בעלמו ראיתי מי
שכתב שאין רשות לעשות שלית את הסופר שכתי טוב לריך לומר
אני כתבתיו ואין זה בתקנת חכמים שיאמרו שיאמר בפני נכתב וכו'
הילכך אם אמר בפני נכתב בתקנת חכמים אומר לכתחלה דקובעת
טוב דבפניו נכתב : ומיהו מסתברא לי דאפילו אם יאמר אני
כתבתיו ובפני נחתם כשר לכתחלה דכבלעמ בתחימה שייך אם יאמר
רב אחי או כולו בקיום שטרות לו כולו בתקנתא דרבנן אבל בפניו
לא שייך דאם לרבא דקי"ל קיומים לא הוה י"ל בפני נכתב כלל
כלאחתא בגמרא ורבא כדין הוא דליתני הכי אלא מטום דאתי לאחלופי
בקיום שטרות דעלמא בעד אחד וכתב עלה רש"י ז"ל דאם כן דלא
אמר בפני נכתב אתי לאחלופי וכו' דמוכחת מלתא דלקיומי אתי ומאן
דאמר שכר כל שטרות נמי במד מקיימי ע"כ ומשום הכי סלריכו לומר
בפני נכתב וכו' ומה לי שיאמר בפני נכתב ומה לי שיאמר אני כתבתיו
כיון שסלריכו להזכיר הכתיבה דלא נריכא לא אתי לאחלופי בקיום
שטרות דעלמא והדבר כל כך פשוט בעיני עד שאני תומר שמי שאמר
אמין רחוי לעשות שלית את הסופר לאו בר שמיעה הוא . וגדולה
מזו כתבו המוספות שאם אמר בפני נכתב אינו נראטון כיון שהוא
עיקר סגע לא אתי לאחלופי וכל שכן אם אמר אני כתבתי כולו .
הגל"ד כתבתי :

הז **שאלת** ממני תודיעך דעתי על המנהג דאמרינן בכולי תלמודא
בתי זה לרך הוא דאת לרוב עצות הטעות מסכתא
בהו מנו ואני לריך לכל על ליחה מנו תסמוך :

תשובה דבר זה לריך יבוב גדול ובדיקה רבה בכל התלמוד
ובדברי המפרשים ז"ל לבל תכתוב לך בקולר תוחם תבר
תקיפה ידיעתי ומסת חדין שבתר כי השתתה מלויה וכ"ם בזקיקים .
ל' מנו במקום שדים לא אמרינן כגון שעדים מכחישים תוחו בטעותו
זו לא נאמין תוחו במנו דאי הוה בשי אמר טעמא אחרת אלא
יכחישוהו . כ' מנו להכחיש אם העד לא אמרינן דלא חניק אינש
לאכחושי מנו לגבוד מטעמא לא אמרינן . ב' מנו במקום אין שהדי
לא אמרינן הע"ג דליכא שהדי מנוס אלא שאנו מסתירין בפי תומדן
הדעת שאם שטותו הוא שקר : ד' מנו במקום חזקה בעיא ולא חיישינן
ושוי קולא לאוכח ותומרת לנחבא . ה' מנו לאפוקי ממונא לא אמרינן .
ו' מנו לאפטורי מטבועה לא אמרינן.ז' מנו במקום טעמה לא אמרינן :
ח' מנו מטעמא טובא לטעמא רעה לא אמרינן . ט' מנו למפרע לא
אמרינן כיון דהשתא לא מלי למימר טעמא זו אטפ"י שבתחלה היה
יכול לומר טעמא זו לא אמרינן מנו למפרע . י' מנו בעדים לא
אמרינן אלא זה יודע מה שבלב חברו לומר ומנו דאי בעו אחקי
אמרינן.י"א מנו מטעמא לטעמ' לא אמרינן כיון דאחוכן ים לו לאל שמעון
מלוה בשטר ומלוה על פה ואומה שעל פה גדולה מאומה שבשטר ואמר
שפרע המלוה שבשטר ואומה במלוה על פה לא נאמר מנו דאי הוה
בעי אמר ליפכא פרעתי אומה שעל פה ואומה שבשטר עדיין הוא
בידי יהיה נאמן לומר המלוה שבשטר פרעתי משום דמנו מטעמא
לטעמא לא אמרינן עד שיהיה המנו באומה טעמא עלמה . י"ב מנו
אחר כדי דבור לא אמרינן לבל מנו שהוא לפרע דבריו אפילו לאחר
זמן אמרינן שנאמר את בחי נחתי לאים הוא אסדה והוא שרי
לה . י"ג מנו דאי אמר טעמא דמסוי בפיה דשיעה לא אמרינן מנו
דאי בעי אמר טעמא דבעי לאחבוטי עלה לא אמרינן ואלו הפתים
הם בלל מטעמא טובא לטעמא רעה וכן מנו מטעמא ללא שבית .
אחד מנו אמרינן אתי מנו לא אמרינן . י"ד מנו מעיין לעיין לא
אמרינן בעני אים לו אדם ולקח את ספיחה ואמר לפלוני עני
נותנה לעני תשון ולא אמרינן מנו דזכי לעפרים בפיחה של אחרים
זכי בפיחה דידיה לגורך פלוני עני . והיולמי חולק בזה ואומר
דאפי פלוני בחתי מנו . הגל"ד כתבתי :

חח **שאלת** ממני תודיעך דעתי בראובן שלקח סחורתו של שמעון
לפי שהיה לראובן קרוב למלבות והבר זה שלא יקנה
לוחה סחורה זולת לראובן ונתה לראובן למות ואמר לאחיו שיעשה פשרה
עם שמעון ובבים לו ויהודה שהיה שותף עם ראובן בלוחה סחורה
ועשו פשרה עם שמעון בסך ידוע ונתער לראובן לביה עולמו ובנו נתן
לשמעון חלק גדול מהפשרה וחבעו לדין על השתר ואמר אם יביא
בתב ידי שותפי אבי שתתן לו לו אמן כי אני מוחם שמא יאמרו לי
מי נתן לך רשות ליתן והלך שמעון והביא בתב ידם של יהודה וחבולן
שהיו שותפי ראובן בלוחה סחורה אין הם מרוצים בלוחה פשרה
והם מרשים אם בנו של ראובן ניתן לשמעון מה שנשתר לו מפשרתו
לפי שמעות הפשרה הם חמת ד' בנו של ראובן ואח"ב למדוהו עשמעון
של שקר ואמר אתן אמינו למלקס אבל אמינו אני לא אתן כי
שמא אבי לא רלה בפשרה זו או שמא פרע יורם הסורה הדין עם מי :

תשובה יאמי לאבלי דלאו דידהו ליזלו בתר שבקייהו ואייב בנו
של ראובן לתת חלק אביו מכחה עשתי חדל כיון שהוא
לוה את אחיו שיעשה פשרה עם שמעון אין שהדי שנתבלם בפשרה
דכיון דהוקך למות רולה הוא שילך שכלי ולא אייב : ואם כי כפי
הנראה בפשרה היה פחות מהסחורה שלקח משמעון ולמה לא יתרלה .
ואם כיון דנתן לו רוב בפשרה רלים לדבר שנתרלה אביו או הוא
בפשרה ושעתה שקר למדוהו . ואם כיון דשני שותפין נתרלו בפשרה
שתתן דמלתא גם הוא נתרלה שדרך השותפין להתרלות בתה שיעשו
שותפ בל שבן שהם הרוב . ואם דאמי דלא נתרלה בפשרה כיון
שהדבר מפורסם שלקח את סחורתו ביד חזקה ושלא פרע לו בלום
שהרי קרוב למיתה הוא שיעשה עמו פשרה ב"ד יודעין לנכסיו ושוין
לו דמי סחורתו שהרי הבן חייב לפרוע חובת אביו לו בזולת אביו
מנכסי אביו ואפילו שיעלה יותר מדמי הפשרה ואפילו הבו מידו של
שמעון על הפשרה כיון שהבן הוא אומר שמא לא נתרלה אבי בפשרה
שתבטל הקנין וחוזר ונובה בל דמי סחורתו מבלם . וה"מ בחלק
ראובן אבל בחלק יהודה וחבולן לא שתבטלה הפשרה כיון שהתרלו הם
כיון שהיה הם קנין ואם לא היה הם קנין תליא בפלוגתא אי הפשרה
גריכה קנין או לא . ואם כיון שהוא מודה שחביו הוא תם אחיו שיעשה
פשרה עם שמעון הי דלמר ולו ויהודה המפשרים מעידים שהושיטו
הפשרה לאחיו של ראובן כיון שעשה אותו בלית שלומו של תדם
כמותו ואע"ג דלא כתב לו אלא שיהא ידיו מידו אין בכך כלום
דלאו מבוש דמלי למימר לאו שלית לית את הדי הודה שעשה אותו
שלית בלום אותו שילך לעשות הפשרה . ולו מבוש דמלי למימר לית
לתקוני שדרתיך ולא לעוותי הרי לא עוות אלא תקן שהרי הפשרה בשמות
מהסחורה . ולו מבוש דמלי למימר אבי ביטל את השלית מלתא אלא
שביה הוא כיון שלקח את הסחורה שמעון וחולך לעמוד ורוצה לעשות
שתים ואתה את אחיו שלית ואלו לא ביטלו : חזרתי על כל אלדי ולא
ראיתי טעם לפטור את בנו של ראובן מלפרוע מה שפשטו על אביו .
ואו כיון שהודה בביה דין שהם יביא בתב השותפין שהם מרוצים
בפשרה זו וירשוני ליתן לי אתן שוב אינו יכול לחזור לכיון שיצא
מביה דין אינו חוזר ונותן דשקלת אלפוס ולביים פשוטים הם :
הגל"ה לע"ד כתבתי :

תט **שאלת** ממנו תודיעך דעתי בראובן שקנה שפחה וחוליד
ממנה בן וכח ונתה רולה להשיאה לשמעון אחיו בן
תשחרר לוחה ואן לה נעשה כדי שתהיה מוחרת לבוא בקהל אחר
בבר זכיתי לה בגט שחיור קודם שבאתי עליה ע"י פלוני ושלחו את
פלוני והוליא גט שחיור קרוע קרע ב"ד אבל אינו זוכר אם זכה לה
על ידו או על ידי אחר או אם נתנו בידה אבל ברור תלנו שהיו שם
אחד מבני הלבבים לפי שראובן היה לקדשה ואתר לו פלוני אין
קדושין תופסין בשפחה ולפיבך בתב לה בגט ואם לא שזכה לה ע"י
אחר או בשבנו בידה אם הועלנו : וגם אין עדים לקיים הגט יורם
הסורה אם יכיה משפט השבה והבנים :

תשובה השבה ובניה בשרים לבת בקהל לפי שבבר ידעת כי
עיקר הדין תלוי בפלוקת בשלוניה ז"ל סובלים שמי
שבת על שפחתו הולד בשר חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות
ושמעת שהרה קודם שבת עליה . ואפי' לדעת הרמב"ם ושאחרונים
ז"ל שאומרים שאיזו בשר מודים שם בני"ד שהבנים בשרים מבחה טעמי

מדע כיון שקדם לוחה משמע דמסדר לכשרותא ואין רוצה לעשות בשלוחיו בשילוח זמה ובודאי שהרים . ומו לוחו פלוני שמעינן סגט בידו משמע דמבר הוא ומחזק עליו בלא הוכיח מיחתא ידו דבר שהיו מחזקן . ומו שהרי הוא מעיד שזכה לה ע"י אחר או סגיע סגט לידה . ות"ה הא ק"ל אין דבר שבעולם ואין מעלין ליותסין בפחות משנים . לו קשיא כיון שסגט יוצא מקחה ידו נאמן הוא לומר שסגיע לידה מו ולאי בעי יהבית ניהליה . ות"ה הא ליכא מחזק דשעמד שפחה על מחזקה ולא נשהרדה . י"ל שדברה ליכא כנגד מחזק זו שהי מחזק מחזק אין לדם עומה בשילחו בשלח זמה ומחזק על מבר שהיו מוליא דבר שהיו מחזקן מקחה ידו . ומו כיון דליכא ניהה הורע מחזקה שהרי תפילו חימת שלא סגיע לידה מ"מ יש"מ לחירות כיון דאמר בהפי הרי הרי לא לעשמך קנה עשמה ומכי מעדיין היא שהורה לבוה בקבל מ"מ הורע מחזק שפחה . ומו כיון שסגט נאמן קרוע קרע ב"ד רגלים לדבר שסגיע לידה או זכה לה ע"י אחר כשבר הטיד פלוני ומשום שכי קרעוהו כשבר נשנו בניעי נשים לבל לא כתב ליהן ולא נתן למה קרעוהו . ומו שרחובן אמר שזכה לה נעשה ע"י אחר יש להאמינו שמנו דלי בעי יהיב לה שפחה נעלא דאמרת ויהיו מותרין לבוא בקבל ותעפ"י שחשיב שבח שהורה לכשוא מ"מ ליכא קפידא בשבי דלאו כ"ע נשאי ברתייהו לכהונה ואה הטעם הוא שלא בניפין בעלמא לשאר הטעמים משום דלא נאמרין מנו מטעמא עוכה לטעמה גרועה דמשוי נפשיה רשיעא שבא על השפחה והוליד ממנה בנים ועוכה הם בניו עבדים ומו כיון שסגיע בחוב ומשום שדבר מוכיח בידהו לה לאין לדם מקדים שפסדא לנפשיה דליכא למיחש שמא מאנינהו ומלא ממנו בעל כרחו שלא זכה לה ע"י אחר או נתנו לה . ומו כיון שבא להשיאה לישראל הלולי דיהיב לה נעלא דאמרת לא היה מכשיל את מביריו לבוא על השפחה ולבניה עבדים בקבל ישראל דשלטנא בידו ליכא למימר דמחפי עלייהו אבל לעלמא אין לדם מועל ולא לו . ות"ה הא אין עדים מעיינין לקיומו הא לא קשיא דקיום שטרות דרבון . ומו דשפחה זכה לה היו עידי סגט בעלמו מעיינין לקיים מחיתתו . ואי בחלתי לא פי אחד מן העדים שמעלה עמה וכיון מחיתתו . ולילא למימר דשלחו שני טעמי מוכרים שבניה לבוא בקבל דעד כאן לא אמרין לשפחה על שפחתו הולד כמוה שלא ליכא ליכא נעל שמרור אבל ליכא ליכא נעל שמרור תע"ג שלא סגיע לידה ומי לישנא תחורה לבוא בקבל מ"מ בניה מאן לימא לן שפחה תחורין לבוא בקבל . הא ולאי ניחא דכיון דילפינן מקרא דולד השפחה כמוה דכתיב התחה וילדים תהיה לאדוניה ואמרינן במכילתא להביא הרב שבא על שפחתו דמכרה יוצא בהרמב"ם ז"ל לאלוק על הגזונים והכי"ת ז"ל נשפחה ואיל שבא לאומרת ושפחה לאומרת בלאיהא בהלכות פרק כילד . מ"ש הדין שפחה מותן לאה יש לבניה וכי היכי דשפחה תחורה לבוא בקבל מפני שלא סגיע נעל שהדור לידה מזה שעשה בעלמו תחורים הבניה לבוא בקבל שהרי שם כמוה וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל פרק ד' מהלכות נחלות ז"ל מי שהיה לו שפחה וילוד ממנה בן והיה מוכר בו מהבר בניה או שחמר בני הוא ומשוחרת היא ואמו אה"ה הוא כשר שהוא בדוק בדקדוקי מלות שהרי זה יהבו ותעפ"י תינו מוחה בה ישראל עד שיביא ראיה שבשחוחרה אמו ות"ש שחמר משוחרת היא ואמו ועל ידי כך יצאתה לחירות אפ"ה תינו מוחה בה ישראל עד שיביא ראיה . ותע"ג דעיקר שעמו ז"ל הוא משום דלבני יהוסף יש להאמינו במנו ולבני להאמינו בה ישראל ליכא מנו מ"מ למדנו מדבריו ז"ל דסיעד בבן לבוא בקבל חלוי בחה וכי היכי דמעובדא שחרור לחורה לבוא בקבל

ולענין חם רחובן מודה שלא קדשה שחרה כדי שלא יבא על השפחה אבל לביאת פנויה לא חיים חם לריכה גט או לא .

כדבר ברור שחיכה לריכה גט ותפילו לדעת הגאונים דסבא על שפחתו הולד בשר לאין לדם עומה בשילחו בשילוחין זמה של פנויה אבל בשהו בשלחו מודה שעשה בשילוחין בשילוח זמה של פנויה נאמן על עלמו לומר שלא קדם לוחה כלל . ומו דמה לו לעקר כיון שביהו לגרשה עשה וכ"ש לדעת האומרים שלא אמרין חזקה אין לדם עומה וכו' שלא במנרש את שפחתו ומיחד עמה אבל בשפחתו

שלא אמרין חזקה . שדע שלא אמרין חזקה זו שלא כמי שהולך בדרך טובים ואינו מעוך לבוא ביוה לחזרה שאבל אבל מי שהוא הולך ושלא קפיד לחיות לחזרה שלכה לא חזקה זו . ותפי' נחיחד עם נרוסתו שלא אמרין דבעל לעם לכה ובכ"ם בכ"ד שהוא חומר שעשה כל בשילוחיו בשילוח חיסור ושלא קדשה כלל דפסיעת דחיפה נריכה ממנו גט . הילכך הכא היא ניורה גמורה ומוחרת ליבעל בלא גט

והבניים בני רחובן לכל הדברים . הגל"ד בחבחי :

תי שאלת ממני חודיעך דעתי בחשה שרחשה דם מחמת חשמיש וכן פעם שנייה ושלישית חם יש לה חזקה או לא לפי שהשה עליהם להחנהג לפי שים לבם בניה וחוכיח זה חת זה :

תשובה חיברת דבירושלמי קטן לחדם שהרי דוד המלך ע"ה החירו לו יחוד פנויה חע"ג שהיה יכול לגרש ל' מנשיו ואמרו כל המנרש חשתו רחשונה מזכה מוריד עליו דמעות וכמה דברים חז"ל על הגירושין . ומו שהם יגרש לוחה ויהא לחחר ונעלם חסיה דעתו לעולם על חשתו וגם היה חבבה לחחר ולעולם חסיה דעתה על בעלה הרחשון וכ"ם הם מחרפח דמהחי טעמח חמרין שחיו יכול להחזירה כדי שלא יאמר חלו סייחי יודע שחרפח לו סייחי מנרשה דומיח דמוליח לה חשתו משום כדר ומהני טעמי ליח לן למיסדר חשיבי דשריותה כדי שחעמוד חחת בעלה . נרסינן בפרק בחרח דמדה הרוחה דם מחמת חשמיש חשיבי מכשה פעם רחשונה וכשיה ושלישית מכחן ואילך לח חשמיש עד שחשגרם וחבחה לאחר נשחה לאחר ורחתה דם וכו' עד שחשגרם וחבחה לאחר נשחה לאחר ורחתה דם וכו' מכחן ואילך לח חשמיש עד שחבדוק עלמה כיולד בודקה וכו' ופרכינן עלה אמר ליה רים לקים לרבי יוחנן ושבדוק עלמה בניחה שלישית של בעל הרחשון חמר ליה נפי שחין כל חלבעות שוות ח"ל ושבדוק עלמה בניחה רחשונה של בעל שלישי לפי שחין כל הכחות שוות ע"כ בגמרא . ופשטה משמע לחוחרת לרחשון ע"י בדיקה מכחה טעמי מדע דק"ו הוא שבחה חם לחר שהוחזקה לחבעות ולכחות לחה שוחך על הבדיקה להחירה לע' למה לח נסחוך על הבדיקה להחירה לרחשון . וכ"ת מחוס דכל הילא לחיפך בחקנחה להכשה לפני ולשלישי לח נחיר חוחה ע"י בדיקה הא ליחא דמשמע דחקנחה דרבנן לחו כר שמכח היה אכן לחה בכל מקום שמיינן בבדיקה דרבנן ואו דשמחת דחלנחה ים לפרש שקושיח רחשונה שהקשה שהקשה שחלמוד לומר שפניה דפריך ושבדוק בניחה רחשונה של בעל שלישי פי' ולמה שחיינה בלא בדיקה ושכי ממי בקושיח רחשונה ושבדוק עלמה בניחה שלישית של בעל רחשון ולמה שחיינה לשמש לפני בלא בדיקה שבדוק עלמה קודם שהרי הוחזקה . ואו לשם היה לחורה לרחשון חפילו ע"י בדיקה ג"כ יבו של בעל שני ושלישי יהיה נוקפו חלא ולאי גם לרחשון שהיה מוחרת ע"י בדיקה שם רלמה להכניס עלמה בספק שהם חמלח שהשה מן שמקור שהיה לחורה ליבעל לעולם . וכחבו שהוספות בפרק שהיוקה שבן משמע מן שהוספחה ומן שירושלמי . וכן כחב ר"ם ושרמב"ן ושרשב"ח וששמ"ע וריץ"בה ושרא"ם ושעור ובעל מ"מ ורשים נמשכו לשברה זו וכן כ"ל שהיה שברה שרי"ף ז"ל שהרי גרשה כגרשה שהוספחה דגרים עד כמה מוחרת ליבעל עד ג' יוחר מכאן לא חבעל וכו' ומלחה מהשר שלחיחורת לפרש עד כמה היה לחורה לפילו בבדיקה מעמע דבבדיקה שריא לפילו לרחשון וכן כחבו שהוספות וגם שר"ן ז"ל כחב פירוש של רש"י ז"ל ושהיה בפי' שהחר ומשמע דגם שרי"ף ז"ל שכי סובר . כלחה דמלחה דשעה זו היא שבושה ועליה שהשיגו רוב שמפרשים חלא היה לרש"י ז"ל שעה שהרה לעולם לחורה לבעלה אפי' בדקה עלמה כיון שיש לה חקנה ע"י בעל שני ושלישי . וכחב בעל מ"מ שזו שברת שרמב"ם ז"ל וכן נרחה ממה שכחב ז"ל שלכות נדה פ"ד רחשה דם כך בשלישית שרי זו לחורה לשעם עה בעל זה לעולם וכן כחב בפרק כ"ה מהלכות חישות וז"ל שרי שבדקה עלמה וכו' חירע זה פעה חחר פעה ג' פעמים שמוכות זו לזו שרי זו לחורה ליבא עה בעלה וחלא בלא כתובה וכו' וכחב בעל מ"מ וכ"ל בדעת רבינו שהוא שבור שחין לה לעמוד עה בעלה שבדיקה שעה יבא עליה קודם בדיקה דכיון שהוחזקה לחורה היא לו ונריכה להחגרש וחיינו יכולה שוב לחזור חלנו כמו שמבחר בפ"ה מהלכות חישות חבל ולאי חם

בדקה עצמה בין רחמון לבני מי בין שני בעליה ומינקה שהדם מן הילדין מוחרם היא לרחמון מי לבני ואיפשר שהוא מפרש ומבדוק עצמה בביתה שליבים של בעל רחמון דס"ק היתך מתירין תוחה בלא בדיקה ליכנס לתחר נגריכה בדיקה שהרי הוחזקה בג' ביתות ואמר ליה שלא וחזקה עדיין שמין כל התלבעות שוות ע"כ . הרי לחם רוחה שתפילו לדעת הרב ז"ל לם בדקה עצמה בדיעבד ומינקה שהדם מן הילדין מוחרם לעמוד תחת בלעה . ומה שכתב בעל מ"מ שמא יבוא עליה קודם בדיקה ק"ל והלא נדה ודאי לא תשנו לה כיון שיש לו פה בפלו וסכא נמי כיון שהיא מוחרם ע"י בדיקה לא יבא עליה בלא בדיקה . ואו לם ליתא דחייסינן לכבי תפי' בבעל שליבי נמי ניחום ותכיה תסורה עליו תלא יגרשנה מיד כדי שלא יבא עליה בלא בדיקה לפיכך קרוב הדבר בעיני שתפילו לדעת הרב מוחרת בבדיקה ותפילו לכתחלה . והא דקאמר תסורה לבעלה בלא בדיקה קאמר . וכתבתי זה כדי להכריעו עם דעת רוב הפוסקים · ואוי יודע דתפילו לפי מה שכתב בעל מ"מ בשברת הרמב"ם ז"ל לחם זו מוחרת לבעלה ע"י בדיקה לכתחלה לפי שהני שהלחי לח פי הלחם ואמרה לי שכל ימיה היתה מעשתה בלא לער וקושי ועתה שהשמים קשה לה ויש לה ממנו לער ורגלים נדבר שהכה ים לה לא שהמוך על זה להחירו לבוא עליה פעם ד' תלא להחירה לבדוק עלמה תפילו לדעת השתמירים דכיון דהיכא דחלהלה חלינן להחיר ע"י בדיקה ומזה הטעם בעלמו הני חומר דסומכין בג"ד על שבדיקה תפילו לדעת החומר דהחידוה לא שמכי חבדיקה דשי תלא שמכינן עלה היכא דליכא רגלים חבל היכא דליכא רגלים דמיכא שומכין על שבדיקה וכ"ם שכל הפוסקים שהני רגילין לשמוך עליהם כתבו דשמכינן על שבדיקה · הילכך הכהן למעשה בג"ד שהפרום מבעלה וחרפה עלמה ע"י שבקיאות וחחר שיחמרו לה שהרפתה חבדוק עלמה וחם חמלא שבדם מן שמקור אין לה תקנה וחם לא חמלא דם כלל הרי זו מוחרת לבעלה וחם חמלא דם מן הילדין בידוע שיש שם מכה ולא נהרפתה וחחזור לרפתה עלמה קודם שתבעל ותע"פ שמן הדין מופר דשמכינן חבדיקה מ"מ כדי לחזק לדברי שהחמירין וחחזור וחבדוק עלמה וחם חחזור וחרחה דם מן הילדין חרפה עלמה פעם ג' וחבדוק עלמה וחם חרחה דם מן הילדין מוחרת לכיון שבדקה עלמה ג' פעמים ודאי שמכינן עלה והוחזקה בדם זה מן הילדין ומכה יש לה ומוחרת לבעלה תפילו לדעת החומרים דלא שמכינן חבדיקה בדיקה כזו כ"ע מודו דשמכינן עלה . וז"ל הרשב"ם ז"ל ובודאי שהמת שהם רלחה לשכיים עלמה בשפק ולבדוק עלמה בשעל רחמון שם תוכה חומו וחפילה לעמוד שחחיו ושלא שהגרם ודאי מוחרת שמין חחר שבדיקה של חכמים בים מיחום שהשחר חוחה לרחמון וכיוי חוחה לשליבי זה שהמרו שהגרם וחכבה לאחר עלה עובה הוא דשפיר הוא לה שהכה לאחר דשמא לא הרלחה עם זה לפי שמין כל התלבעות שוות חבל שם שהרה רחוי לשכיים עלמי על שפפק ודאי הרחות בידה ובודקה ושם נמלא שדם מן הילדין על כמוך יושבה תחמיו של רחמון שודאי לא מן שמקור בה שלא מן הילדין · ומי שסובר להחמיר בבעלים בהלחוטים אין ממש בדבריו שכך היה תומר ר"ם ז"ל שהם ים לחום לרחטוטים כ"ם לחחמון שהוחזקה ולא הסירו שפק דבר שזהו כרת בבביל שהכה זו וכן הסמים לפרש שמופה זו שרמב"ן ז"ל · ומיהו שם ודאי מלחה שמא שבדיקתה לאחר שהוחזקה לרחמון ודאי שוב ליכה יכולה ליבעל לשוב לחדם שהרי זה שהמרו כלן אין כל התלבעות שוות לה שהרו שלא בדקה עדיין דס"ל שפק שפיקה שמא מן הילדין בה ואח"ל מן שמקור בה שמא אין כל התלבעות שוות ושמא לעפ"י שרואה בשעת מעשים של זב לא הרלה כהמשיכו של אחר אבל היכא דשלא בפיקה לשמא לא התלבעות שוות ושבבר ברור שהן שמקור חוא ובודאי בכה"ג אין חומרים לה כל התלבעות שוות . כך מלחתי מפורש בספר שרמוה בשם הרב שבולן רביהו ילמק בר' שמואל ז"ל ושכרת בכוה שיא ואמרו בספר שרמוה שם יש רופא שבקור לרפואתה שעשר שדם מלבות ע"י תעשים טוב שבבר שרפואה לאחר שפשם לרחטוטים ובשיב קודם שבוחזקה אבל אחר שבוחזקה פשם שליבים ל"א שם תוכל לשהוך על שרפואה תפילו טוא רופא מומחה בדבר זה ושפשם פשם ד' ע"כ . סילבך בג"ד לדיכא לבלים שברי מפשם בעור

מה שלא היה לה קודם לבן קרוב בעיני שבוכה על רופא מומחה שאמר שגרפאתה ומפשם פעם ד' ותל"ל על ידי בדיקה ג"כ . סילבך לשלא מבל ספק שרפא עלמה ויבולה לבדוק עלמה שם רולה ליבנס בספק ושם תינה רולה ליבנס בספק זה דעתי נוטה שהשמוך על רופא מומחה וחבעל פעם ד' דקשין גרושין בשיתה · הבל"ד בחבתי :

תיא שאלת ממני תודיעך דעתי בחלה שבאה ואמרה לחם היום סייתי וגרשני בעלי והחרוה להבבת לפי שלא היו שם עדים שסיתה לחם היום ותח"ב בתו עדים שסיתה בשוחה או שבלבה היה למקום היום עדים שסיתה בשוחה שם היה מוחרת ליבעל ותח"ל שהיה מוחרת ליבעל בשעת ותח"ב בתו עדים תלא לו ותח"ל תלא בייה שם חבל עליהם :

תשובה תנן בכתובות בפ' החלה שאמרה שבייתי ושטורה תני ושמעת שספה שהבר טוח הפה שהטיר ושם יש עדים שהבירו והיא חומרת שטורה תני היתה ושמעת • ושם שבשתה ותח"ב בתו עדים שהבירו הרי זו תלא ושמר עלה לבוא דשמועה לא שהשה ממש תלא תלא קתני . ופרכינן ושל לא תלא קתני . ושמני לא תלא שהיהירה הרשון . ושמרינן בגמרא רב חוסעיה שתני לה תריסה רבה בר בר לבין שבני לה לשיפה שלן דשתני לה תריסה כ"ם שהיפה שבשביוה שקלו ושלן דשתני לה לשיפה שבל תריסה לא . ושמרינן ליתא בדר' שמוטה קל שיפלני ושסקינן דב"ע היה לטו דרב שמוטה ושכח בבה קל שיפלני שר שבר כי שתשר דרב שמוטה בשניו שבל שלא בשניו שעיזה ושעיזה ושר שבר שלא בשניו שמי היה שעיזה . שם קשן לרב חוסעיה דשתני לה תריסה דשמרם שבשה היה שייתי וגרוחה שני היה בלו עדים שבשתה לא תלא ושירשה שבוה שמוטל לא שבשתה ממש תלא קשן . ושיבי לא תלא שהיהירה הרשון . ושרבה בר לבין שבני לה לשיפה דוקא שבוה שבשביוה שקלו שבל בשבה היה שילו שם בלו עדים שחר שבשתה תלא שבא שבוה שוקא לרב שמוטה דוקא בשניו היה שעיזה שבל שלא בשניו שעיזה ושעיזה . ושפשק ר"ת בריבה בר לבין • וכתב הרשב"ם ז"ל וכן שבשע שפוך שבני הריא"ף ז"ל שכתב כך לשם שבשתה בלו עדים שבך לבבייתי ולא שביא פלוגתא דשמרתי בלורתה · וכן כתב הר"ן ז"ל שהוא דעת הריא"ף ז"ל שבביא שתיוחין בלורתה · וכתב בעל מ"מ ושפשק ר"ת ז"ל בשר"ם ז"ל והן שבבימו הרמב"ן והרשב"ם ז"ל ובהלכות לא שכר זה גם רביני לא בתבו ושמבו להם שבשמעות היה שהמרת בשבשמת הוא דאף שם נשתה תלא ע"כ . ולי ק"ל עלה דרב חוסעיה לשם היה לשפילו שלא בשניו היה שעיזה ושהמרת גרושה לי היה שהמרת ושמרי וכל שמרת לשפילו לשם היה ושמרם גרושה לי היה שהמרת ושמרי יבול שבעל ויביא עדים שהיא לשמו שבשה בשניו והוא לוות · סילבך שבשבר עפי לשפשק בריבה בר לבין ושפילו בשתה ובלו עדים תלא . ושיטו לריך לשרץ לדרב חוסעיה לשתה שאמרה לשם היה שייתי וגרושה לי היה שהמרת ושמרי יש עדים שהיה לשם היה או שהוחזק לשם היה היה שהמרת דודאי שעיזה ושעיזה כיון שהיה מזכרת שם בעלה חוששת שלא יבבר שבבר שלפיבך שעיזה תלבך בעלי פלוגי גרושי היה שהמרת לשפשק דילמא יבבר שבבר · וליבא לשתה שאמרה לבעלה פלוגי גרושי לא דוקא בניו תלא בלומר שאומרת בעלה פלוגי גרושי ושפ"ג לדיבא לשיבוי לחר שבשתרוה ליבא שאומרת גרושי ושפ"ג לדיבא לשפשק דבריה הרחטוטים לשבי שה לא שהרינן לשלך למקום שהיה מעיזה ולבולי שה לא ייבוי שלך למקום שהיה מעיזה ולא שזכיר שם בעלה ויתירוה ליבא ושם יבוי בעלה שאמר גרושי כדי לשהזיק דבריה הרחטוטים לשבי לא שהרינן דשלא בשניו שהיה מעיזה ושהרי לשלו דשבשפיעה שהה שהיה דשני מן הרחטון שהרים : ושי לשלו דשבשפיעה שהה שהיה דשני מן

סחורה דכיון שהיא במזקת לשם הים על פי הערדים והיא הים נתחייב לומר גרשתני מוקמינן לה במזקתה . תדע דהא כתב בעל מ"מ כי הילף"ך וכיוצא ז"ל שמכר להם מפני שהמעות הים נתחייב בשמירת הוא שלהם אם נשתה תגלה וכיון שהים נתחייב בדבר ברור למוקמינן לה במזקת לשם הים . וא"ת מיך תקיעו רבינו מלחמי דלמי לידי תקלה להתחייב במקום לליכא שהדי דידעי שהיא נשואה דילמא למחר חלו שהדי דלמרי נשואה הים ואלא וכיון ממזרים למפרע . י"ל דלמדכם מסום מומר שהמחרת עליה בסופה הקלע עליה בחלומה שהם ישנו אמת שגרשה לו היא מומרת גרושה הני כיון שיודעים שהם יכולו עדים שהיתה נשואה אלא ולולד ממזר אלא שהיא שומעת כיון שהוא אמת שגרשה אמלא עדים שידעו שהיא גרושה אע"פ שיכולו עדים שהיתה נשואה . כגל"ד כתבתי :

תיב שאלת ממני מודיעך דעתי ברחוכן שהשכיר הים לשמעון והשרה בו כוחל ורחוכן טוען שמעון טוען הרם לוקו בידים וחוכע ממנו מה שהחם שכיח מדמיו ושמעון טוען שנפל הכחובל מאליו הם משכיעין הם שמעון שכועה המורם או שכועת היסת :

תשובה הם כך היא המעשה לא ידעתי מקום ספק להא לכוותה במעלטלין נמי פעור משכועת המורם דקי"ל כופר בכל פעור לחמר קרא כי הוא זה עד שיהיה שם כפירה והולחה וכ"ם כפירות קרקעות . אלא ודאי כך היה המעשה שהודה במקלע כגון שהודה הני שהרבי מלד ג' וגפל מאליו מלד אחר דליכא הולחה במקלע מעלטלין או לא זו מחלוקת בין הרחשונים כי הרחב"ד ז"ל סובר שהם טען עליו שחזור וחבגה הסחל כאחר היה בחחלה הוי טענה קרקעות ופעור משכועה שהרי נחמעטו משכועה והם טען עליו דמי מה שנפחת הבית הוי טענה מעלטלין ודייב שכועה מן התורה והקשו עליו ז"ל לכיון דמ"מ בדמים הוא נפעור חביעה דמיה הוא לפילו לפי דבריו לפיכך פשקו שכל טענה שהיא בחה מכח קרקע הפע"י שעבודו דמיה הוא חוכע אלא קרקע הרי היא כחביעה קרקע ואין נשבעין עליה וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפרק ה' מהלכות טוען ונטען . הילכך בל"ד נשבע שכועת היסת ונפטר והם מכח שחירתו בלד זה נפל מלד אחר חייב לשלם לחזיק בידים הוא אלא הכח בחחי עשקינן שנחברר שלא נפל מכח שחירתו בגון שהיו כותלים מרוחקין זה מזה . מ"ל בשחי בחים וברור הוא . כגל"ד :

תיג שאלת ממני מודיעך דעתי ברחוכן שהר בבית של עכו"ם ויש לו בה חזקה כפי החקנה ומת העכו"ם ונפל הבית למלך והלך שמעון ונקנה מחת מהת המלך ובא להוליא הת רחוכן ושמעון חן לי מה שעשה שהשהדמני . ושוב שלא חוכל להוליאני עד שיה בה דבר ברור :

תשובה אין ממש בדברי רחוכן בשחי טעמותיו כי מה שטוען מעיון המזקה אין המזקה שום ממון אלא מפני החקנה והחקנה היתה כדי שלא יהא כל ג' וה' טולד ומוסף בשכירות ביתו של חבירו ומוליאין חותו העכו"ם מן הבית אחר פיסה דיבר שוע וגומר הכל לא היתה החקנה שלא יקנה היהודי בית מן העכו"ם ואו לחפילו היה החזקה ממון גמור בשאר ממונו אין זה אלא גרמת בעלמא וקי"ל גרמת בחזקת פטור וחפילו בדיני ממים פטור אחין לו להניח תועלת השמך לו מפני גרמת נזק חבירו וחה ברור . ויבא למימר דהוי דינא דגרמי וקי"ל כר' מחיר דאחין דינא דגרמי דהא לא עשה מעשה בגוף הבית וכל הך דינא דגרמי עשה מעשה בגון שורף שטרותיו של חבירו או שמשלך גפנו ע"ג חבוחתו של חבירו או שכופף קומתו של חבירו בפני הלליקה וכן כל דינא דגרמי כד עיינת בהו תמצא דעשה מעשה הכל בי"ד לא עשה מעשה בממון של חבירו כל זה בשבתי לפילו העכו"ם בעלמו הוא שמכר לשמעון הבית הכל בי"ד הילא עעמא מהרינא שהרי בשעה שמת העכו"ם וגפל הבית למלך הבר רחוכן חזקתו שהרי הם הים למלך רוצה להשכירה לשמעון כלום הים יכול לומר למלך יש לי חזקה בבית או כלום הים יכול להשמע שמעון שלא לשכור הבית מפני החקנה . תדע דהא הם נקנה השלך קרקעו של רחוכן בימים מחבותיו מפני שלא פרע השם ומכרו לשמעון הרי הוא מכור ואין רחוכן יכול להוליאו מן הבית ולשכירו לשמעון ולעניו שאין יכול להוליא מכח החקנה :

ולענין מה שטען שאין יכול להוליאו עד שיהא לו כלום היא שהרי חומר לו רחוכן מהי לא שהרבית לך הבית כדי להוליכך שהות . ומו דהשלמת ישהרהל שקנה מישהרהל מהי למימר ניה לא עדיפא מגברא דאחיה מחמחיה אחל ישהרהל הבא מכח העכו"ם יכול להוליאו מיד כי היכי דהיה יכול העכו"ם להוליאו מיד שהרי העכו"ם אין נותנין זמן ואין דנין בדין זה כלל אלדבה שמהין עליו ולי לא יהיה שליט אלדם בביתו ובשלמא להוליא הת שהוכר כבל זמן היהה ושטעם שהרי"ל אין מקבלין חותו שחומרים יהי ויבוה בשחים ולא מפני שהפסדו אפסיד אהי ושם אינם יודעים כי רוב הקנות חז"ל שם דרך רחמנות ותיקון העולם ולמדו מן הכתוב דהיה דהכי כתיב וגו' ומו דשמעון זה מחר למוכר ואומר בית שמכרת לי שחזיקי בו ומיד מוליאין חותו מן הבית בדיניהם ואין בזה משום עובר על הקנת חכמים שהרי בדין תובע ושם העכו"ם מוליאין חותו ליהו מדי עביד . ומו דהם שמעון לך בבית בשבר ושברו הוא יוהר משבר הבית אבר קנה אומר לו אינו בדין שהפסיד אני ואתה לך בביתו אלא שלא אמרו חכמים היכא דליכא פסידא לבעל הבית שהרי הם הוקרו הבתים אומר לו או הן לי בפי סיוקר או לא אל מן הבית . ושוי יודע לחפילו הם אמר לו אני אשלם לך שבר בפי שהתה נותן אני למימר ניה בשלי אני רוצה לדור בדי שהתים השמתי על ביתי וחפילו שים לשמעון בית ודר בשלו הוי בשלליה לבריה או בנפל ביתו של משכיר אלא הוא ניה לאודועים שכא נמי לא הוא ניה לאודועים לשהם מבית שלהו הלו וה ברור יותר מביעתה בכותבת אלא מפני שאמרה שהפעם בעל הדין הולרכתי להתריך במקום שאמרו לקלר. כגל"ד :

תיד שאלת ממני על מעשה שהיה בביטולהם לחובן ושמעון היו חולקים ונותים במסיבה ואחבו של רחובן מעוברת ונשא שמעון הם הכום ואמר לרחובן הם אלד אשלך נקבה הרי היא מקודשת לי בכום של יין זה ונעל רחובן הם הכום ושתה חובו וילדה אשתו נקבה ואומר שמעון שהיא מקודשת לו ונפל מחלוקת יש אומרים לריכה גט ויש אומרים שאינה לריכה גט ולילת לדעתי דעתי :

תשובה לא פירשת הם סובר העובר או לא ולא מעשה החולקים ולכן אני לריך לברר כל הספיקות . הם מעשה הוא מפני שהיו אלדם מקנה דבר אלא בא לעולם בדבר ברור ק"ל כרבינו לאמרי הין אלדם מקנה דבר אלא בא לעולם וחפילו בפירות דקי"ל כעבידי דאתו כ"ם ב"ד שאיפשר אלא אלד נקבה . הילכך אלדבי ברור שהם לא הוכר העובר הין כאן בית מיהום לכ"ע . וחפילו לא חזר בו שהם אלא אחר שילדה יכול לחזור דהא אמרינן שהם דאי שמיע פירות הדקל וחביל להו לא מפקינן מיניה אבל כל עוד אלא שמיע וחביל אע"ג שבאו לעולם מני למיסבר בית וכהא נמי לא שנא אבל הם הוכר עובדה היכא פלוגתא ביני רבותא דהיכא מהן דפסק דהוו קדושין והרמב"ם ז"ל מכללם ומהלוקתם חלוי בסוגיא פ' האומר בקדושין על מנת' שאומר לאבירו הם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקודשת לי אינה מקודשת . והשבר יהוו בית לחום לדברי המחמירים להלריכה גט . וחם השבר שפק הם הוכר עובדה או לא לריכה גט משפק שהרי המחמירים ס"ל שהוא מקודשת מן התורה כיון שהוכר עובדה . מדע שהרי בתב הרמב"ם ז"ל וירחה לי שלריך לחזור ולקדש אותה אחר שתולד מחבים כדי שיכנים אותה בקדושין אחין בהם דופי ע"כ . משמע דקדושין גמורים הם אלא שהם של דופי שהם יש קדושין מדרבנן הכי ס"ל לחיחר לחזור ולקדש אותה קדושי תורה . וכן משמע בשהיא מסוגיית קדושין דמהן דפשק הר' אליעזר בן יעקב שהוא דמשנתו קא ונקי מדינא ממש הוא אלא מדרבנן . וכיון שהם לחום לקדושי ודאי ס"ם לשפק שלהם יש לחום . וא"ת שהוא שפק בדבר שהם הו מחלוקת שהוא חומרת אבא אין יש לחום אפילו הן בשפק . וכ"ם שהנו רגילים לשפוק הרמב"ם ז"ל . והם רוצים להקל בדבר מפני שהיין שהם של רחובן הם אלא מלחת היא דהא הין זה גזל ממדעת רחובן ונועל שמעון הל כום וכוה והרי היא שלו ממש וחחוכו לקדש בו אם בחשה : והם מפני שהכוה הינו של שמעון והמקדש בכוה של יין חמרינן בו אלא בחשה שהכוהו לפי מה

שצא בשחלה שאמר לו בכוס של יין זה כ"ע מודו שביין הוא מקדשה ולא בכוס · ואפילו אם אמר לה בכוס זה הרי לך רמ"י ז"ל וכוב מפרשים שכאשר במה שבאמרו ולא בו ובטעמא דמלתא דעבידי לבאות ולמיסדר הכוס למתניתי הילכך מידי מחלוקת פוסקים לא נפיק הילכך לריכה גם אם לא שאמבדר שלא הוכר עובדה ליכא בית מיחום · הגרשה לע"ד כאבאי :

תטו **שאלת** ממני מודיעך דעתי ברחובן שהוליא שטר על שמעון ואבא ממנו גם מלוה על פה והודה בשטר וכפר במלוה על פה אם נקרא זה מודה בקלא הטעאה ואיב שבועה לחורייתא או לא :

תשובה אם כך היה המעשה לא ידעתי מקום לשאלה לפי"ז למין בשבועין על כפירת שעבוד קרקעות והשטר הוי שעבוד קרקעות וכי היכי למין בשבועין על כפירתן כך מין הודאתן מחייב שבועה וזה מוכרח ולפיכך אני אומר שלא היה שטר בעדים אלא כתב ידו שלומו בפירוש שעבוד קרקעות שהרי אין מלוה בכתב ידו טורח לקוחות דשהדי הוא דמפקי לקלא כדאיתא בגמרא · וזה מחלוקת בין הראשונים כי לדעת הרמב"ן והר"ן ז"ל ונלמ מפרשים הרי זה חייב שבועה ולא מיבעיא אם אין בחוב בו אלמנות דפשיטא דהוי הודאה לחייב שבועה על מה שכפר שהרי הוא יכול לומר פרעתי אלא אפילו היה בחוב בו אלמנות חייב שבועה הע"ג דלא מלי כפר כיון דלא הוי שעבוד קרקעות ולא מסייע ליה שטרא והכי מסתמא ברים מליעא מדמסתיק דטעמא דהיה פטור משום דמסייע ליה בשטרא ע"כ משום דהוי שעבוד קרקעות . אבל הרמ"בם ז"ל כתב בפ"ד מהלכות טוען ונטען דאין מודה במקלא חייב שבועה עד שיודה בדבר שאיפשר לו לכפור בו ולפי דבריו הא דלישנא ברים מליעא לטעמא דמסייע ליה שטרא ע"כ משום דהוי כפירת שעבוד קרקעות לר' חייא לישנא כיון דם"ל הילך חייב ס"ס בשודה בדבר שאינו יכול לכפור לתע"ג דכהילך דמי חייב אבל לרב שפת דאמר הילך פטור וק"ל כוותיה כל שאינו יכול לכפור בו ומי כהילך דמי ופטור ולאו משום שעבוד קרקעות קאמר הוי הילך כפרם"י ז"ל אלא משום דאינו יכול לכפור בו וכי מסתמא פטרה דסוגיא דלמאן דמוחיב מסיפא דר' עקיבא מסקינן לעיבוי ולא קשיא לר' חייא ומאי בתי אתם דקא מסייע ליה שטרא . ע"כ משום דס"ל בשטרא שעבוד קרקעות . הילכך לפי שעה הרמ"בם ז"ל למין לן לפסוק כוותיה דאמריי דמר הוא אם היה כתב ידו בתופן אלא היה יכול לכפור ואלא לומר פרעתי אין הודאתו מחייב שבועה על הסאר דאין כאן הודאה אבל אם היה כתב ידו בנווסת דאי בעית כפר או לטעון פרעתי והודה ואמר אמת הוא ועדיין לא פרעתי הרי זו הודאה גמורה ומחייב שבועה על הסאר כשאר מודה במקלא ודבריה של עשם שם דמה תועיל הודאה בדבר אלא היה יכול להכחיש וקרא נמי הכי מוכח דכתיב אשר ילמר כי הוא זה המשע לעל פי אמירתו שאומר כי הוא זה מחייב שבועה על מה שמכחיש : הגל"ד כאבאי :

תיו **שאלת** לחודן יש לו לתלוה מאת המלך ומנה את שמעון לירפי לקבל מעות המכס ואת יהודה סופר ולפעמים הסופר גובה מהסוחרים לפע"י אחין שמעון שם וחוזר ומתן לשמעון וכן המנהג ולפעמים נשאר ביד יהודה קלת מעות גם לפעמים לוקח יהודה מהשמעון אחת מהשבון שפרט שלו ולסוף מחשבון נשתרו ביד יהודה מעות ואחר לשמעון מכתוב הכל עליך במנהג שהכל הוא על הירפי ואחר כך הני אתן לך מה שנשאר עלי אחר שנאחו מהשבון לרחובן חבא שמעון את יהודה והביא אתם חייב לאבי ל"א מעות חגבה חותם ממה שאתם חייב הביא שמעון אפילו שאתם הוא שאני חייב לאחין אתם יכול לעכב שכם ממון המלך ויאמרו בסופר ויהודה מביא הני לא עכבתי אלא ממעות שלך ושמעון חייב שספרם אינו מספיק להודאה ולחשון לחשון מסתלק עוד יותר רבינו אם יוכל לחודן לומר לשמעון הני מיחיך לקבל ממעות מי נתן לך רשות לאתם ליהודה או יוכל שמעון לומר כיון שהסופר על פיו יעלו ועל פיו יבואו והוא נוקה ג"כ מהסוחרים לא תוכל לעכב על ידו הני נכנע לו ות"כ מה בידי לעשות ילך רחובן ויגיל מיהודה :

תשובה שמי מעמות אלו כל אחת תגויה בחבירתה כיצד אם אמרה אחר עכב יהודה בידו שם מה שקבל מהסוחרים כיון שכך הוא המנהג שהסופר גובה מהם לע"פ אלא יהי' שם הירפי שלה שכבר שהולך רחובן בעל המכס ושומה דין עם יהודה ואין מוטל על שמעון הירפי לפרוע מה שגבה יהודה מן הסוחרים ולא לסודיע לבעל המכס יהודה גבה כך וכך כיון שכך הוא המנהג ומאלו כי מה שעכב יהודה לא מצל שמעון עכב אלא מצל רחובן בעל המכס וילך ויעשה עמו דין · אבל אם שמעון שעכב יהודה לקחה מיד שמעון שרי דינו של רחובן אלא שמעון שאומר לו כיון שהגישו המעות ליד למה נתת ליהודה אלא מדעתי והיה לך להודיעני ומאלו לפי זה כי מה שעכב יהודה מצל שמעון הירפי עכב ואם יבבר שחייב לאבין כדין עכב ויפרע שמעון לרחובן בעל המכס מביתו ואפילו היה המוכס עכו"ם לא שאנא דדין אלא שפי דוחקו של שמעון יפסיד יהודה תפיסתו ושרי אלמלו מועלת על כל שבראל לא על יהודה לבדו זכ"ש דבכ"ד לא לריכין להאי טעמא שהשבר ברור היה בבית שמעון מטלטלין לפרוע י"ב פרעים · ואם השבר שפק אם לקחה מיד שמעון או מיד הסוחרים או היה מחלוקת ביניהם בזה אל שמעון להביא ראיה שלקחה מיד הסוחרים · הגל"ד כאבאי :

תיז **שאלת** על רחובן שלקח מלחמש ומשתתף עמו שמעון בשטר בדיני ישראל והיה שתגלי שיעית כל אחד שופר במקום שמעון רוצה לימנות את לוי קרובו ורחובן אומר כי לוי זה גילה סודותיו למקום פעם אחרת ומשתף זק בשעל המקום ואינו רוצה לגלות סודותיו ללוי ושמעון עונה אני מקבל עלי כל זק שיגיע מלוי ורחובן אומר שהלחמש כתוב עלי מלפני השטרים ואם ימשך זק אחת תעמוד מגנך · ומה דלא ניחא לי למיקם בי דיכל ודיינינ :

תשובה אם יבבר רחובן שהגיע זק פעם אחרת למקום לשבת שפרוחו של לוי או לפילו ע"י תחמלאות שהלחות לב"ד סדין עמו ויהיב שמעון סופר אחר ואם אין שם לא עליים ולא תחמלאה מחזוקי ליכאי בהיעי לא מחזקינן ולא כל כמיניה לומר זאת אני רולה ולא בזה בבך היה שתגלי שכל אחד מהשותפין יהיה סופר אחד מלדו ומיהו לכל דאמן זה בורר לו ל' וזה בורר לו ל' זה פוסל דיינו של זה דבבי ר' מאיר וחבמים אומרים לימתי בזמן שהות מביא עליהם רחיה שהם קרובים או פסולים אבל אם היו כשרים או מומחין מפי ב"ד הינו יכול לפוסלן ולוקימנא פלוגתייהו בערכאות שבאוריית שהם הדיוטות שאין יודעין דין תורה אלא שהורגלו לדון ד"מ יהיב להו דין יושב קרנות ורבנן שבדי היו שמחזוה מרבים להו כל הימנו לפוסלן וקי"ל בחבמים הילכך בג"ד נמי לאו כל הימנו לפסול את לוי אם היה חוזק בכשרות אבל אם יש לחתלאה הגרשה לב"ד בעלה לה חזקת כשרות ויכול לפוסלו : הגל"ד כ :

תיח **שאלת** על מי שהודה במקלא ונותן מבחון על מה שהודה אם חייב שבועה מן הסורה כמודה במקלא או דילמא הילך הוא ופטור :

תשובה זו מחלוקת בין הרשבוים ומשתבר לפסוק הלכה כמ"ד דלאו הילך הוא וחייב שבועה מן הסורה חדא מעיקר הדין דהילך היכא דאין חייב שבועה כגון שהיה דחייב ולא כרב שהת דפטר וכי דרוב הפוסקים פסקו כרב שהת מיהו הני לא לוסיף עלה ודוקא היכא דהוי הילך גמור ולא מבחון · ותו דהיכא פלוגתא נמי אי פטר רב שהת במלוה לחיכא אם אין מעות מחריס שלא אפילו הביא לו מעות בעלמא לא הוי הילך מאחר שהוא להודאה נתנה וכי דרוב הפוסקים אבר הני רגילין לפסוק כדבריהם אמרו דאפילו הביא לו מעות מחריס ואמר הילך פטור מבשועה מיהו דוקא היכא שנתן לו מעות אבל אם לא הביא מבחון לאו הילך הוא וכן דעת רבינו יוסף הלוי ן' מיגש ז"ל והביא ראיה מהא דאמרינן בפ"ק דקדושין אמר רב נחמן המקדשי לי במגה והביא לה מבחון שליפה חיגה מקודשת מגה אין כאן מבחון אין כאן ואמרינן נמי אתם בני ר' חייא זבון אמתא בפריטי חותיבו נסכא עלויה אתו לקמיה דר' אמי אמר להו פריטי אין כאן נסכא אין כאן ויש מי שאתה ראיה זו וסר"ן ז"ל העמיד הרמיה עיין בחדושי מליעה ואפילו בלא ראיה הדין הוא דבר ברור דאין לן למפסק דמבחון לאו הילך הוא מעעמי דאמרן :

שחלה

תיט שאלת ממני מודיעך דאמרי בראובן שספקיד חפלים ביד שמעון בירם מאבמו וים לו ממנה בת ונשא אשה אחרת וסוליד בניס והלך לירושלים ובאחרתו מת וכשבאמו קרובי הבת שמת הלכו ולקחו החפלים מבית שמעון ואומרים שניתן לאחם מהנה לבתו לנוך נשואיה ואפטרופוס של היתומים הקטנים אומר שהם יורשים את הבניסה ואין לבת כלום :

תשובה אם ים עדים שניתן הבניסה במתנה לבת בחייו הדבר ברור שזכתה הבת בהם ואם אמר לשמעון הניפקד זכה בבניסה אלמו לנוכך גדוניה בתי גם בזה זכתה הבת שתע"ם שאין קיין לקנות לאחרים זוכין לו דקי"ל זכין לאדם שלא בפניו וספלים נאמן לומר כך אמר לי ויעשה הספלים מה שהוסלם בידו דמגו דלי בעי אמר לא הפקיד אללי דבר או החזירתי לו פקדונו נאמן לומר כך לומי לעשות בהם ואם אין עם אמר מכל אלו הבניס הזכרים יורשים את הבניסה ואע"ג שהבניסה הלו ירם מאבמו אם הבת אין בכך כלום שהרי הבעל יורם את שאמו לפילו יש לה כמה בניס והרי הם בשאר נכסיו ולא אמרינן חומדן דעתה הוא כיון שהניחה ביד שלים ולא רלה להניחם לניתו בשעת הפנייה שהניח לזולניים בתו דהא לפילו גדולה שבחומדות אהוב גמל החומר בין הגמלים אפק הרמב"ם ז"ל דפעור כ"ם חומדת כזו לחיכא למימר לפיכך הניחם בפקדון כדי שלא תתקבל בשם אשתו או ובשלה לוחם לבל לעולם לא נתנם באמתה · ומו למדנין דעת הנותן לבעל המתנה לחועלת היתומים אבל לאפוקי מיתמי בחומדת כי האי לית לן בה · וכ"ם הרי קרובי הבת חפוסים מבת הבת הא לאו מלחא דחפיסה דלאחר מיתה לאו חפיסה היא וכן היא הסכמת כל הפוסקים · הגלד"ם :

תכ שאלת ממני מודיעך דעתי אם פותחין ב"ד בגלגול שבועה או לא :

תשובה אם נתחייב שבועה מן הסורה פותחין לו ב"ד בגלגול וכן למדו הסוספות מהא דאמרינן בריש מליעה היתי מגלגול שבועה דעד אחד דהא מדאמרינן גלגול שבועה לעדים וכי היכי דבעדים אמרינן יבבע על הבאר בע"ד מבבעינן ליה אע"ג דאין בעל דינו תובעו שבועה גלגול שבועה נמי ב"ד פותחין לו · עוד יש להביא ראיה דגלגול שבועה מן הסורה דכתיב ואמרה האשה אמן אמן מלים זה אמן מלים אחר ואם ב"ד הוא המגלגלין עליה דבעל אין יכול להשביעה אלא על מים זה שקנא לה עמו ומשתרע הילכך הדבר ברור שאם נתחייב שבועה מן הסורה ב"ד פותחין לו בגלגול · אבל אם נתחייב שבועה מדברי סופרים פליגי בה רב הונא ורב חסדא גמ' פרק כל הנשבעין פותחין בגלגול או לא דגרסינן התם אמר רב הונא לכל מגלגלין חוץ מבעיר לאין מגלגלין ורב חסדא אמר לכל אין מקילין חוץ מבעיר המקילין מאי ביניהו אליבא דרב הונא דאמר שע"פ אלא טעם טעניגן ליה ממלתא למ"ד אליבא דרב הונא ב"ד פותחין בגלגול אפילו בשבועה דרבנן חוץ מבעיר ורב חסדא אמר לכל אין מקילין אלא אם טעם בעל הדין גלגול אין מקילין אלא מגלגלין ואם לא טעו אין ב"ד פותחין לו חוץ מבעיר המקילין עליו ואפילו טעם בעל הדין גלגול אין מגלגלין עליו והדבר יהוא דרב חסדא אמר רב הונא הוא ואין הלכה כתלמיד במקום הרב · וע"ם אמאי בניא הריע"ף ז"ל הא דרב חסדא בסלכות · י"ל כדי ללמדנו דפליגי בפותחין בגלגול שע"פ אלא טעם טוענין לו אילך אפילו אחתייב שבועה דרבנן פותחין לו בגלגול ועשאת רבה אילך אלא דקאמר רבנן בעניין דאמרינן חומר בגלגול מבגלגול עליו · וע"ם אי פסקינן הלכתא כרב הונא אמי בעיר אין פותחין לו בגלגול אבל אם טעו בעל הבית גלגול מגלגלין עליו · והרמב"ם ז"ל פי"ח מהלכות שבירות שלין מגלגלין עליו מבמע דפסק כרב חסדא הא לא קשיא דהר"ן ז"ל כתב דמר אמר מדא ומר אמר חדא ולא פליגי עיין בפירושיו בהלכות סוף פרק כל הנשבעין ואפילו לפי תומם שאם הדין דין אמת לבל פותחין בגלגול חוץ מן הבעיר וגם לבעיה רמ"י ז"ל שכתבו למעלה דפליגי אילך לפרושי דבבעיר לא פליגי ורב הונא ס"ק לבל מגלגלין חוץ מבעיר לבל פותחין בגלגול חוץ מבעיר לאין מגלגלין בלל אפילו שטעו בעל הבית גלגול מבום חוץ מבעיר לאין פותחין בגלגול חוץ מבעיר דהוה ממש חוץ מבעיר לא אמר רב הונא אלא דבעי רבנן למימר לחכמים שיש להם לחוש לדברי רב הונא בהדיא לבל פותחין בגלגול חוץ מבעיר דהוה ממש חוץ מבעיר לאין פותחין לבל אם טעו מגלגלין עליו :

כללא למלתא כי אפילו לפי שאם זו לא פליגי בבעיר אלא בשאר מייבי שבועה דרבנן והלכתא בבל הוא דפותחים בגלגול לבל דאקון רבנן בעין לאורייתא אקון ובבעיר אין מגלגלין בלל :

ולענין אם שבועה עד אחד בתה על טענת שאל שפק הריע"ף ז"ל דבשעלתא עד אחד בבעין אפילו על טענת שאל ואפ ע"ג דים מוקיס עליו ים לסמוך בבל דבריו מדברי הגאונים ז"ל ודבריהם דברי קבלה בגלד"ם בתבתי : ומיהו נראה לאין פותחין בשבועה היסת בין שהוא אקון אחרונים :

תבא שאלת ממני מודיעך דעתי במי שבא לגרש את אשתו ותובעת בתובתה והוא טוען פרעתיך או אחפשחין לגרשי אם יש לו להשביעה על בבה או לא :

תשובה דבר זה בשאל מלפני הריע"ף ז"ל והשיב שאין לו להשביעה דלא ניחזה בתובתה ליגבות מחיים וכן בקובע זמן לחבירו ול"ל פרעתיך בתוך זמני אלא טוען לה ויחרים תרם שתם ע"כ · ועטעמ דאלתא משום דקי"ל לא עביד אינש דפרע גו זמניה ותע"ג דאחרינן בעלמא היפור לגרי אחפשה הכ"מ היכא דאיכא עטעמ להחפשה לגרי ואע"ג דאיכא יולא אלא לגרש לא פליג רבן · אבל היכא דאיכא עטעמ דלא מייתינן לגרי ולא לפרעון וסו יודע דלא פעריק לה משבועה אלא בשטוען פרעתיך או אחפשחיך לגרי לפרעון שבחובתה אבל אם טוען עליה בברי שלקחה חבץ פלוני מהבית והחביאה לוחו גרי זה יכול להשביעה בשאר טוען וטענן · ואם טוען עליה שאל לקחת לי זה דבר נן הבית אין יכול להשביעה לאין משביעין על טענת שאל אבל יכול להחרים תרם שתם על בל מי שלקח מביתו דבר ולא יודה בו · ומ"מ אם גרשה היום ותבעה בתובתה למחר ואמר לה פרעתיך אחר שגרשתיך או אחפשחיך לגרי משביעין לוחה על בבה ופשוט הוא דאפילו לאחן לאחים ליה מייתינן לפרעון מודה הואן דבשודה תחתיו או בחוך זמנו לא מייתינן לפרעון אבל אחר זמן דמייתינן לפרעון · הגלד"ם בתבתי :

תכב שאלת ממני על קטן כותב שלא הפה בו ממקנה שלא על פלם לי הוי קטן או לא :

תשובה אם ניכו יכול לנחקו ולהביאו אללו הדבר ברור שאין בה קטן דפחות מג' על ג' אין עליו חורת בגד · אבל אם יכול לנחקו ולהביאו אללו איכא פלוגחא לדעת הרמב"ם ז"ל הוי קטן ולדעת שאר הפוסקים לא הוי קטן · והקשו עליו ז"ל שבראה שלמדה מבא דבב מבדא גם בידה ומשיחה בידו אם יכול לנחקו ולהביאו אללו היאך מגורשת ואם לאו מגורשת והקשו עליו לדיחא דאחם בריה מליעה לסיקנא דטעמא משום דבריחות בעינא ואיכא אבל אבא אלא היאך קטן דאיכא ג' על ג' הילכך היכא דאיכא ג' על ג' דאיכא נחיכה ע"ג דיכול לנחקו ולהביאו אללו לא הוי קטן · ואני אומר כי אדרבה משם ראיה לדברי הרב ז"ל דטעמא משום דבריחות ואיכא משם בבי אם יכול לנחקו ולהביאו אללו היאך מגורשת אם לאו בבי ספיר קריבא בים ונתן בידה הילכך גבי קטן אמי בבעיר נחיכה אם יכול לנחקו לנחק הסודר ולהביאו אללו הוי קטן ואם ניכו יכול לנחקו לא הוי קטן אלא אפיש ניידי דאשיב דבייהו בשאר על בלם · הגלד"ם :

תכג שאלת ממני מודיעך דעתי על מה שהגו הסופרים לכתוב בשטר אחרונה של בת בלה משה וישראל ולא יותר וצריכין להאריך האותיות בדי לסיים בסוף שטר עד שתשתהא לורות שלום ואין התיוק יכול לקרותה :

תשובה נכון כן על פי הר"ר פרץ ז"ל שכתב וצריך שלא יהא בשטר אחרונה לא ספר תירוכין ולא בת פיטורין ולא תגרת ביטוקין שלא בדם משה וישראל לבד ויעשה ממנו אותיות אחרונה בדי שלא יהיה בחוכו בלום שיהא לאיבא למיחש שמא בחמלא שיטה אחרת ואין לחוש לעשות בן ע"כ · והביאו הטור סימן בב"ו והסמ"ג · ובאות שנפשחה אחרונה אלו נריכין לחיוק לבל הבא אלו טוענין בך אותן לבחלה ואין בזה הפסד לורת האות · ומ"מ אם לא עשה בן אלא שבחב בשטר

בשיעה יותר מכדם משם וישרחל לין נפסל בכך וכן כתב סרח"ם ז"ל בתשובה וסרשב"ם ז"ל ומוסכם הוא שלין כגע נפסל בכך ומיהו מבמע דמודו כ"ע דסכי עדיף עפי תע"ג דלריך לעשות תוחיות לרחוקות למלחות בשיעה · ומשחברת לי דעשמע סוי כיון שלין למדין משיעה מחרוסה ולין כוחבין כדם משם וישרחל חלה בם ,וס שריך וקים לה לילפה לן לפילו שחשחה לורה כחות קלה · ומיהו רחוי לסשיך חם הסופרים שלה יהריכו הדלים והרים לפי שנרחות קה הפוכה לבל שחר שחוחיות כגון כחיו ושכה כיון שמחבר כרגל שלה בסוף הסחוך לין לורה כחות מחשחה ולריך שיעשה ג' חוחיות חרוכות למעט דחז' לין כל כך גנלי בשויין ולפילו בס"ם כחיכו כי כתי גווגל · וז"ל הטור לפיקר חם לה נשחר לו שלה פסוק חחד כשמניע ליניעה מחרוכה לריך שיעשה ממנה דף חחד כדי שיסיים בסופו חע"פ שלין בפסוק שלחרון חיבות כמנין השיעות שבשחר שדפין יעשה חוחיות חרוכות מלמעלה למעה כדי שחחזיק חיבה חחת ד' חו ה' שיעות כדי שיסיים בסוף דף ע"ב · ושכי חוחיות חלו יהר משעות מכ"ד שבחוחיות חרוכות לחוך בשיעה ולפ"ם :

מוחר בס"ם לפילו לכחחלה וכ"ם בגע ובשיעה חמרוכה ולכחבינא :

תכד שאלת ממני חודיעך דעתי כמי שקבר מתו סמוך לערב חם מוחר לחכול בלילה משלו חף על פי שהיא שעודה לחבורה כיון שהיא ביום שני :

תשובה חע"ג דהטור הטלה דבר זה בלריך חלמוד חומר חני דחומר לחכול משלו דוקא כיון שלא להיתה דברי הירושלמי משום שברה הלב דגרסינן הסם ר' זעירא מדמך פקיד לא חקבלון עלי יומא הדין לחכילה ולחחר מדיליה לחומר למחר יחכלו משלו ובכי משמע משנין הרמב"ן ז"ל שבחב חם רוצה שלא לקבל הבראתה רשחי ע"כ · ולא משחתה לה חלה שלא יחכל ביום רחשון · וכן כחוב בספר המלות רביט נחמיה שיש לחכל ושב בחניות ובלילה לחכל משלו ואיתא בהגהה במיימוני והא דילפינן לה מולחם חפשים לא שחכל חלמא שחר חנשים לריכין לחכול לחם חפשים דוקא ביום רחשון קחמר משום עיקר הקבלה דכתיב ואחריחה ביום מר · וכן דקדקתי מלשון הרמב"ם ז"ל שבחב פרק ד' וז"ל ונלחמר לו ולחם חנשים לא שחכל משלו שכל טעם חוכלים משל חחרים ביום רחשון ואסורין לחכול משל עלמו ע"כ · ומלה קחמר סעודה רחשונה חלא ביום רחשון משמע דוקא ביום רחשון · והא דחמרינן סעודה רחשונה לחכול משלו · משמע למד דחרחי בעיא לחשונה משל חחרים ושנייה חוכל משלו · סלל"ד כחבתי :

סעודה רחשונה ביום רחשון ומיהו לא חזית · סלל"ד כחבתי :

תכה שאלת ממני חודיעך דעתי כמי שמכר לחבירו בהמה חם לריך למכור לו מיד ליד חמוסרים חו חילמא חפילו

חמר לך חזק וקנה וכלך וחפוס בחוסרים קני :

תשובה לכחורה יש לדקדק דבשיעה למכור לו מיד ליד דחמרינן בריש מליעה בשלמא מחבירו קני דשם מכר ליה חבריה חבל במיחה ובנכסי שבר חלן קא מכר ליה לליקני משמע דבשיעה דלמכור ליה חבל כד מעיינה בה שפיר ילהו שכי הוה דחמרינן בריש פרק השפיעה חי דחמר ליה לך חזק וקנה שכי נמי [שכלן] במאי מסקינן דחמר ליה לך מכור וקנה וכי היכי דהתם בחמירה שם מכך כני הכא נמי שם חמר לו לך חפוס בחוסרים וקנה וחפוס קנה דמה לי קנין מסיכה ומה לי קנין חוסרים כמו שכה קונה זה קונה · ובמליעה ס"ק בשלמא מחבירו קני דקחמר ליה לך חפוס וקני והוי כמי שמכרה לו חבל במיחה ובנכסי שבר חלן חמר ליה לליקני בחוסרים לליקני ובמליעה לא נחוש לפרושי דרך הקנין חלא לחלק בין חביבו למליחה ובנכסי שבר · עוד ליפשר לפרש לשחמרינן לפילו חם חכר לו חחר מכח שבר לא קנה דבשעה שחת שבר נחבטל שליחוחו של זה שחכרה לו · סילכן לפילו חמר שבר לשלוחו לך מסור בשמה זו לפלוני ויקנה חוחה ולא חספיק לחוסרה לו עד שחת שבר וחלך ומכרה לו וחפס חקונה בחוסרים לא קנה חוחה וחם בא חחר ומכרה לו כשיגיע קנה זה שחחרון דקי"ל חוסרים בנכסי שבר לא קנה חלה חוסרים כחדם חוסר שבר לחבירו ובנכסי שבר ליכא חלן דחכר ובנכסי שבר נחבטל שליחוחו · סלל"ד כחבתי :

תכו שאלת ממני חודיעך דעתי חם מגלגלים על שבועה לרחובן וספקה כגון שחייב שחעון שבועה לרחובן ולא לקה לרחובן ליפבע עליו שחעון ממקום שחר ולא לקה לרחובן ליפבע עליו שחעון ממקום שחר ולא לקה לרחובן ליפבע על

מגלגלין חם יכול שחעון לומר חו הפבע לי על פבל לו חלך בלה כלום ולחובן חומר הריני מוכן ליפבע על מה שהפקח עלי :

תשובה חם מגלגלין על שבועה הפוכה חפיעבל חקנה רב נחמן לגבי שברי כל מי שחחייב שבועה הסם יסקר פבועה על שכגנבו וינגנל עליו דבריס שחינו זוכר לוחם ולא יוכל ליפבע עליהם ומפני ד ולין לומר בלא חיקנו גלגול בשבועה חלא בדבר הדומה כמו שבחב ר"ם ז"ל שברי רוב הפוסקים חמרו שחפילו בדבר שחינו דומה מגלגלין חפילו בשחמר הבעל לו שלא מכרתי לי בעבד עברי ובשלמא מי שהשבועה עליו יכול לגבל עליו כל מה שירלה ושם לא ירלה ליפבע על הבל לא מלי למימר עיקר הקנה מי מוכן ולא מגבל עלי שלא חומרים לו חו קן לו כל מה שיגבל עליך חו הבעל לו על הבל ושם הפך הבשועה על חבירו חומרים לו חו הבעל לו על הבל חו יפבע שכשגדך על הבל ויטול · וכן כתב סריט"ק ז"ל בשבועה הבל מי שלא היה חייב שבועה מן הדין שלא מפני שהפקה עליו חומר לו חי יפבע לך על עיקר הספוך ועל הגלגולין ליכי רולה ליפבע ומשום הכי לא הפסיד דינו שלא שחומרים לפמעון חו הפבע לו ופפוך חו חפפוך הבשועה עליו בלא גלגול כיון שחין הבשועה מן הדין · ומו ליכא עשמעתא לחריבא דהוי חקנתא לחקנתא דשפוך שבועה חקנתא היא וגלגול שבועה בשבועה דרבנן נמי חקנתא היא כיון דעיקר הבשועה חיבה שלא מדברן · ותע"ג דכחוב בסמ"ע בשם רשב"ם ז"ל דשפוך שבועה כיון דברלון שחבפע היא לא הניחא חקנתא לומר חקנתא לחקנתא עבדינן מ"מ חין זו שברא גמורה דהכי לסוי ברלון שחבפע מ"מ הוי שלא ברלון הסובע שלא בע"כ שהרי חומר לו חו הבפע חו חלך בלא כלום שים חקנה גדולה ליבפע יותר נגו שחייב ידו על הטליחה שם לא ירלה ליפבע יפער לו לשפוך הבשועה חבשגדו ומבר"ר ישרחל ז"ל הביחה בחשובה סימן שכ"ז כי לדעת ריב"ן ור"י חין מגלגלים הבשועה הפוכה וכן הטלה לחלכה ע"ם וכן הוא דעתי הפעומה :

תכז שאלת ממני חודיעך דעתי בגי שלוקח דבר מיד חבירו בחזקה בפני עדים ואומר בלי הוא והוא שוחק ולבסוף נוצה לי שחרינן הולחה היא חו לא :

תשובה זו מחלוקת בין הרחבונים ומחלוקתם חלוי בשם דחמרינן בריש מליעת בני ר' זירא חקפה חחד בפיעו וכו' לא לריכא דשחיק מעיקרא והדר נווח מלי מדשחיק חודוי חודי ליה חו דילמא כיון דקא נווח ליגלי מלחא דשחי דשחיק מעיקרא שבר הא חז ליה רבון ואיכא מאן דילים מהכא דדוקא משום טעמא דשא קא נווח ליה רבון חבל חי חקפה בפני עדים ושחק חע"ג דשבר נווח לא מבשחינן בים לחודויי חודי ליה · חבל הרשב"ם ז"ל סובר בשפך דדוקא בפני ב"ד הוא דבעי למלוות לפי שסוף מקום המשפע חבל שלא בב"ד מיתר חמר כי ליכא חיבים למידן דיני מחי חלוות דחמן דחים ליה דיעל לבי דיעל חזיל והשם מגלי טעמיהם ע"כ ורש"ן ז"ל כתב שחי שבברות ולא שבריא ורי"ם שסוח חמרון כתב שבברא הרחבונה וכן דעתי טובה דבעיד חיבים דחלוות במקום שים מלילין בילולהו מיד שוקלו ובין דשחיק חודויי חודי ליה · ע"כ שים לו לללוות בב"ד להעיד חבל ביכא שידעו שעדים שבע"כ נגעל ממנו ויחזו בשם לבוח בב"ד להעיד חבל ביכא שיהא חשחיק לו יחנו חל לבם להעיד כי יחמרו חת שלו נעל וכן מעשים בכל יום .שבל עשוק חו גזל חושק וגווח להסילהו חו לסיום לו לעדות וחפילו בין העכו"ם נמלח זה חנייד לילכך יש לנו לפסוק כפשעת דסוגיין דדוקא בפני ב"ד ביכא שעמת דשא חזו ליה רבון חבל בפני עדים חודוי חודי ליה · ועל"ם חמחי לא דחיק בגמרא הא דמוחיב רב נחמן מהחי דשיחס חדוקין בגון שהקפה בפני עדים תירן סר"ן ז"ל דחי כבי פשיעת ועיין בחדושי · סלל"ב :

תכח שאלת ממני חודיעך דעתי על כל פפך ממוכת דקי"ל חומרת לקובע וקולא לנחבע חי חקפה חובע בפניהו חו בפני עדים חי חקפה כבן חומרין חיניה חו לא :

תשובה מהא דגרסינן בריש מליעת לעולם לימת לך חקפה כבן חומרין חובה חקפה חו לא חלא חומרין בבבי מבמע דמוליחין מידו וכלבת חקנתא דחקיפה כי הא לא מבעיא וכחב סר"ן ז"ל וה"ל הילכך בכל חיקו שבאלמוד ובכל ספק ממוכת חקפו חובע מפקירין מיניה וכן נרחין דבבי בריט"ק ז"ל בהלכותיו בפסיק דחיבעית לן בסוף פרק הכובר חת הפועלים ליפטים מזויין כנגד רובה מזויין

ומלקה בתיקו וכתב ז"ל ואפילו רועה מזויין פעור מכלל דס"ל ז"ל דדינו כהלכו ממש לקולא דאפילו תפיס חופש מפקינן מיניה שם לח כן לח היה לו לכתוב פעור עכ"ל וכן נראה דעת המוספות דכתבו עלה וכך הוא במסקנת דאי תפס כהן מפקינן מיניה וריב"ם ז"ל העלה בפי' ההלכות דכהל מלחת דעבידת לתגלויי אי תפס לח מפקינן מיניה ובמלחת דלח עבידת לתגלויי אי תפיס מפקינן מיניה דחוקי ממונת בחזקת מחריס וכזה כל הסמוטות מחחוורות ואי תפס בלח שבדי בכל גוונא לח מפקינן מיניה דסח חיס ליס מנו · ומזו יודע דסח דחמרינן דכל תיקו שבתלמוד אי תפס מפקינן מיניה הכ"מ תיקו שדינו לחזוק וסס תפוסים בו מכוס דליכת לחוקמת לחזקת מריה קמת לכל כל תיקו שדינו לחזוק ואין לחד מסס מוחזק אי תפס לח מפקינן מיניה דליכת חזקת מריה קמת וכן כתב הריי"ף ז"ל בהכך בעיח בריס המפקיד ועוד נרלה שמדבי דסח דחמרינן לסמפקם שלח בעדים לח מפקינן מיניה מכוס מנו הכ"מ היכת שגולד הספק מכוך טענותיהם דליכת מנו לכל היכת שהספק מחמת דדין בעלמו לח מכיית חפיסה אפילו בלח בעדים דסח ליכת מנו · כגל"ד כתבתי :

תכט שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שמח והניח בן קטן בלרין לחמו ומשחח שם יכולין קרובי האב לקחח

חוחו לפי שחומרים שחין רוצים שיהיה כהן על שלחן חחרים :

תשובה חיני רוחה מקום שחלה בזה לחפילו היה חביו קיים חין יכול לקחח חוחו מחלל חמו לפי' שכשחח וכ"ש שחר קרוביו דסח טעמח הוי מכוס דכלוחח דחימים ניחח לי' כדחים' בעירובין וכ"ש מפני שכשחח לח מפני שכבעל מרבל מחקנת ולדה כדכחיב החכשח חשה עולה מרחם בן בנעה וגו' וחדרכה בכבי עדיף שכרי שכבעל ילמדנו חורה ודרך החיבים ומשחלקה מכחן הכשחו של הרחב"ד ז"ל ורחים לדבר שכרי כחב הרמב"ם ז"ל פכ"ח מהלכות חיבום ואפילו נשחח השה לחחר בחה חללה וחביה זו חוחה ע"כ · וכבן הלריך לחמו הרי הוח כבח וכי היכי לכחה גבי כבח לח שבי לן בין נשחח ללח נשחח גבי כבן הלריך לחמו נמי לח שבי לן וכ"ש הוח . סילכך חם יש נכסים לחב זכין לוחו מנכסי חביו והוח חלל חמו ואם חין נכסים לחב ויש לו קרובים עשירים זכין לוחו ואם לחו מפרנסין לוחו מן הלדקה והוח חלל חמו . ואם חין לריך לחמו חם רחו בית דין להוליחו מחמו ולהניחו חלל קרובי חביו מכוס פנ מכפחה מניחין לוחו חלל מי שהיו רחוי ליורשו מכוס מעשה שכיח ואין מניחין לוחו חלל חשה חע"ג דחיכה רחויה ליורשו כדי שלח יהיה רגיל בין הבשים כעשמיה דהרחב"ד ז"ל וחעפ"י שהוח ז"ל חמרה בבן הלריך לחמו חין נקיטינן טעמיה לחוחו שחין לריך לחמו ואם חין שם קרובים זכיים שחיכה רחויים ליכם לוחה לחימים ניחה ליה לאפילו שכשחח וכהל חלו ברחוח ב"ד שכם חביכם של יהומים וכבר התרכתי בזה בתשובה חחרת · גל"ד כתבתי :

תל שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שמח והניח בנים קטנים ובח ומנה עליהם חפטרופוס חת שמעון וגדל לחד מן היהומים והשחר מתו והשחרה גם הבח קטנה ושמעון רולה לחת עזבון רחובן לבנו שכבר הוא גדול ושוי חשה ולשחלק ממנוי ואם הבח חומרת לשמעון שיעשב בידו עיסור הכשים לזורך הבח כי שמח הבן יחלל חת הכשרי ולח שמלח נדוניח לבחה יורש המורה הדין עם מי:

תשובה מתוך הדברים שכי רוחה שלח היה רחובן קרקעות חלח מעלעלין ואם הוח כן הדבר ברור לנים לבח עיסור נכסי וכן פסק ר"ח והריח"ף והרמב"ם ז"ל . וכן נרחה דעת הרמב"ן ז"ל והרשב"ח ז"ל סילכך חפילו שים מוקין כנסי רבוחח שמו הניחן לפסוק וכן פסוק הוח . וחפילו לדעת הפוסקים שעיסור נכסי נעשה חפילו מן המעלעלין מ חם יש שם קרקעות שי חומר שבדין עם הבן וחין מעשבין עליו יהושה חביו מפני עיסור נכסי משום דהוי כמלוה שלח סניע זמנה שכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מהלכות חיבום וז"ל הבח בעיסור זה כבעל חוב של חחין היח לפיכך נוטלה חוחו מן הכיורות בלח שבועה וכו' ועיסור זה חינו חייב בו עד שחה שבחח ליבחל . וכן משמע מדחמרינן בגמרת היה בנוח רבוח כל שחבוח נוחנים לה עיסור הנכסים ושל חחרים עיסור מה שהיורה הרחשונה וכולי וכתבו הסחפרשים ז"ל ומשחבר מכחן שחין הבח נוטלת פרנסתה חלח נוחן בשוחים וכ' הרשב"ח ז"ל ומשחברת דכל היכח דחזילן בתר חומדן הכח חף ע"פ שחין מוכיחין עד שעת נשוחין מוכיחין חומדן הדעת לפי הנכסים שנשחחו ממנו ופוסקים לה כ"ד מה שרחויה ליטול ומטלטה בשעת נשוחין עכ"ל · וח"ת הח חיכח חם הבן הזה חינו מפסיד הנכסים לכל הם הוח מפסיד חותם חעפ"י שהיח מלוה שלח הניע זמנה כתב הלחברי שים לב"ד לעכב הנכסים ביד מי שסם עד שיניע זמן המלוה ויחפרע מסם . הח לח קשיח לפי מה שפסקו הגחונים ז"ל שחם הם מטלטלין שיכול להבריחם הרי פסקו שחין עיסור נכסי נשבח מן המטלטלין ואם הם קרקעות חפילו שימכור חותם או יחנכן חותם שבח עוברח חותם וכ"כ הפוסקים בהדיח וז"ל הרמב"ם וז"ל הבח עוברח מן הלקוחות פרנסח כדרך שעוברין כל בעלי חובות מן הלקוחות ע"כ · הרי לך בהדיח דחין יכולין לעכב על הבן נכסיו ממה שפבך בין שיהיו מטלטלין או קרקעות . וגדולה מזו חני חומר שחפילו לדעת החומרים דעיסור נכסי נשבח גם ממטלטלין חין מעכבין על הבן נכסיו דכשלמח נבי מלוה שהוחיו עשו לו מקנה זו כדי שלח יבריח כל המטלטלין ולח יחלל מה שיבח ומלח מפיד ויעשל דלח בפני לווין לבל בעיסור נכסי של הבח לח שיך כחי טעמח ולפיכך חין מעכבין על הבן נכסיו חע"ג דליכח למימר שמח יבריח חותם . חדע דהח לח דחיכ למלוה דעלמח לכל הדברים דהח מי שמח והניח חלמנה ובח כחובח החלמנה ומזונותיה קודמים למזונות הבח ופרנסתה ומוכחם הוח ואם היחה פרנסת הבח כחתר מלוה דעלמח חיפכח הוח שהרי ב"ח קודם לפילו לכחובח החלמנה שזה הוליח מעות חח לח הוליח מעות וכן כתב הרמב"ם ז"ל חלח מאי חיח לך למימר שחין זה כחתר חוכחח וחלח מחנחי ב"ד ודברים ברורים הם וכל שכן שחין חנו לריכין להם דהח ק"ל דחין עיסור נכסי נשבח חלח מן הקרקעות ושכרחה לפי דעתי כתבתי :

תלא שאלת עלה דהח ק"ל ד' חמותיו של חדם קוחות לו בכל מקום הם הוח בכל המקומות ובכל הקניינים ובכל הדרכים חו לח :

תשובה ד' חמות חין קוחות לחדם חלח בעומד חו יושב חבל מהלך לח קנו לו וכן הם הוח יכן לח קנו לו ד' חמותיו כיון שחינו יכול לשמור חותו דבר חבר הוח חלח . ואם עשה מעשה שלח בדעתו שרולה לקוחת בדרך חחרת כגון נפל עו על המליחה חו על הפיחה חיכח פלוגתח חי קנו לו ד' חמותיו חו לח ודעת הגחונים דלח קנה שחין לו להניח מה שחינו דעתו שחמת דחלמודא מכוס חירולים דהכ חפח כדחיכח עלה דחמרינן דיכח חם המליחה וכפל לו עליה ועשמת רבה חיכח דכיון דקניית ד' חמות חקנה דרבן היח כ"ל כחומר חי חיפכי בחקנת חכמים ומומעין לו וכן ים לפסוק חע"פ שים מוקין · גם לענין הקניינים הרבה מן המפרשים חמרו דלח חקנו רבנן ד' חמות חלח בזוכה מן הפקר חו בכסף הגר וכי משמע מדיבור עשמת דלמח חחי לחגלויי חו בגע חבה מכוס עגומה · לבל בירושלמי דגיטין משמע דבכל הקניינים חקנו רבנן ד' חמות וילוף לה מק"ו ומה מליחה שחין דעת חחרת חקנה חמרת קני היכח דליכח דעת חקנה מיבעיח · וח"ת כיון שבירושלמי פשיט שבדיח חמחי לח סמכינן עליה · וי"ל דכיון דבעל המחמר יכיב עשמיה למלוה מכוס לינלויי משמע דסיכח דליכח הכי עשמת לח חקנו רבנן דקפקר מה לקנין ספקר דליכח למימח לחינלויי הממר במכר חו מחנה דליכח למימח לסכי . ומו דקוסמת סוח דלח דיינין ק"ו במלחת דחנן ולח בכוס חקנה מחקנחם וסכי חניח בחסכת סופרים חין דנין דברי חורה מדברי סופרים ולח מדברי סופרים לד"ח ולח דברי סופרים זה מזה ע"כ . וכן כתב הרח"ם ז"ל בחסובה וסביה מכחן רחיה שחין יורשי כחשה מולקין עם בעל בנכסי מלוג שלה חע"פ שהדברים ק"ו מפני שיורשי כחשה בחים מכח בחקנה וחין דנין ק"ו בחקנה חף הבח נמי כיון דד' חמות חקנה דרבנן היח חין דנין בח ק"ו סילכך רחוי לפסוק כדברי החומרים שלח חקנו חלח במלחת דחחי לחינלויי חהל במכר ומחנה לח לבל בנע חבה מכוס ענומה חקנו . וע"ע חין פסק הרח"ם ז"ל כדעת סירושלמי :

ולענין המקומות היכח מ"ד דחפי' דרשות הרבים נמי קני וכני משמע ליסנח דקחמר ד' חמות של חדם קוחות לו בכל מקום . ומיסו דרשות המקנה חין לחדם ד' חמות . ות"ת כיון דרשות

הרבים היא לחריס דומקים לומו שהרי לכלם יש רשות ללכך · וי"ל כיון שקדם זה ועמד לו יכב קנה ר' תמות ומיהו הכהון שבפסקים דבר"ם לו בהשות המקנה לא קנה אבל בשדה בעלמא ג"כ בסימטא ובלידי רשות הרבים קנה ובן הם דברי הריא"ף והרמב"ם ז"ל ועליהם ים לסמוך . והיכא דגלי בדעתים דלא ניחא ליה לילקוט ליה ר' לחומיו היכא מהן דאמר דדוקא בקניונים דרבנן לחמרינן הכי מעעמא דאמרינן לעיל הכל לחומר אי אימא בחקנת חכמים צומעין לו אבל בקניונים לחורייתא אע"ג דגלי בדעתים דלא ניחא ליה קנו לו ר' לחומיו . אבל דעת הרשב"א ז"ל הוא דה"ה בקניות לחורייתא חדא לחיכו קונה בעל כרחו ועוד דברסיון ביבמות פרק ר"ג עשחוה כגוזר בנכסי הגר בסבור שהם שלו דלא קנה ע"כ · ומשמברת לי בדעת הרשב"א ז"ל לפי שהיה מלחת מליעתה דסה מהן דפסיק כרב פפא שחירן כי חקיטו רבנן ד' לחומת בעלמא וכו' בהחי פירוקא שבקינן לפירוקא קמת דסברת דלא ניחא ליה לילקוט אלא בנפילה ומסקינן דבכל גוונא חקיטו ליה רבנן ד' לחומת לפילו היכא דליכא גלויי דעתא ולפי זיעה זו לפילו בקניונים דרבנן לא מהני גלויי דעתא . ממלאת סברת הרשב"א ז"ל ממולעת בין בחי ססברות והכי לית לן למפסק . הלל"ד כחבתי :

תלב **שאלת** ממני לודיעך דעתי על אחד מהפריסים שהיה מלמוד אח בנו של רחובן לגבות משל חביו ולהביח אליו וכן עשה שלשה פעמים :

תשובה אם בנו של רחובן הוא גדול אע"פ שהוא בר שליחות בבר ידעת דאין שליח לדבר עבירה למייב שולמו דדברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין היכך לעניין דינא פעור הוא אלא היש לב"ד לגדור גדר בדבר ולהעמידו בפי לורך השעה ומוליחין מידו כל מה שלקח מבנו ואם נחן לו מעות ורלו ב"ד לקוכמו לחוליח מידו אלא דמיש כיון שהגיעו לעבירה הרבה בידם ואין יכא עון זה קל בעיניך שיהיה לסרגיל עלמו לגנוב משל חביו ובשלא ימלא למודו ילמעם את הבריות ועל כיולא בזה היש נסרס בן סורר ומורה על שם העתיד . ואם היש הבן קטן הדבר ברור שאין שליחות לקטן דהבן בפרק הכותב שהולח את הבעירה ביד מרש בועה וקטן פעור ואע"ג דקטן אין לו רב חיובא הוא לו מחייב שולמו משום דאין שליחות לקטן וכר מן דין מיהו רואה בב"ד בפקוחת דאי לילקוח על לא תגניב לאו שנחן לחשלומין הוא ואי לבלם כפל לא מנכינן קלוח בבבל ואי לבלם הקרן בלאו הכי חייב בשלם ואי נפקא מינה אם עבר על לאו דלא תגניב כיון דאין לו מלקין ליה בעל השוחט יפרע ממנו כפי משפעי הלדק . והיכא דליכא בפקוחת בגון השולח את הבעירה פעור דאין שליחות לקטן · ואפילו בגוונא דליכא בפקוחת בגון זה וקדם לי אשה גרושה והוא בהן שהוא מחריק בהך סוגיא דבבים חוחזין דלא מלכחת שליח לדבר עבירה דמחייב שולמו אלא חנרו של אדם ויוצא בו כיון דבעל כרחים מוחיב ביה וכגון שהכניסה בהמת חביו למנרו וגעל בפיה לגופה ואע"ג דרביעה היא ליה אשה בעעמא דחריעה דהיכא דחמרינן אין שליח לדבר עבירה היכא דעליה בר חיובא הוא אבל היכא דלא הוי בר חיובא מחייב שולמו לאו למייב המשלח את הקטן דהא מחיתין היא והכתיבנא אלא למייב הבהן שאמר לישראל אל תקדש לי אשה גרושה . ע"כ היש לאמר לאשה שקפי לי קטן דבהי כיון דשליח לאו בר חיובא מחייב שולמו · ופשקו רבוחתא בלישנא דרב אחא דכיון דאמרה קמיה דרביעה ושתיק רביעה משמע דסודה לו סילוף לא שליח לדבר עבירה אלא לדבר שאינו של חדש וכדלחיבנא וכן כחב הרמ"ם וסרי"ן ז"ל . ומ"מ ב"ד כיון שהיה קטן רחוי להעשיבו ולקוכמו בגופו וממונו כדי שלא יכא לגיל בכך אשה מביא לידי שקלה גדולה ורעה רבה ודחיתי בזמני זה כמה נערים יצאו לחרבות רעה לשבה בשבר וכן מעיד אחד מהעדים שחחומים על השער ושבד השני לומר לא היה שם שלי :

תשובה אם הבעלי דינין עומדין עדיין בפני הדיין יאמן לומר לזה זכיתי ולזה חייבתי וה"ה שהוא יאמן לומר על שלי זה פשקתי . ואם אין הבעלי דינין עומדים לפניו אינו יאמן לזה שלי זה שלי אלא אם כן יש לו עדים שהיו עמו בשעה שנפלו הדברים מידו ואמרו לו שלך הוא ולא שלי ואם אין לו עדים אלא שהוא בר שליחות בבר מלוה ואומר שהיו הדברים שלי ולא שלו אינו נאמן

למיקם קמיס בכל מקום שהדין נותן שתלך לחבריו ע"כ . והוא לשון מוטעה מפירושי רבינו יונה ז"ל . וז"ל הרמב"ם ז"ל פי"ג מהלכות חובות הגוף ג' מן התורות ובשעה שהוא בארץ אחרת כופין אותו ויוציאו ממנו לארצו או תלוה בלוה בכותב שט"מ כן נשתה פע"פ שלא פירש ע"כ . וכתב הרב ז"ל במקום אחר שהמוסיפה בכלל בכותב וז"ל בפי"ו ואין נקרקעים בכותב אלא עיקר בכותב שהוא מגה או מתחים עם התוספות בלבד ע"כ. וכן כתב הרמ"ה ז"ל שהדין אותה כדין תיילוחים . ומו בגייתא שלימה היא הוא אומר לעולם והיא אומרת שלא לעולם כופין אותה לעולם ואם לאו תלוה בלא כותב ואין לחלק בין עליית ארץ ישראל לשאר מקומות דלא עדיף עלייה ארץ ישראל מתגאי מפורש שהתנה עמה שתלך עמו למקום פלוני . ומכאן יהי אומר שתפילו לפי דיעת ר"ת ז"ל שאומר שאין כופין את האשה כתובה ממלא שכרתו כתובה בתרדקי ובשטרות במיימוני ובשטרי מודם הוא בג"ד שכופין אותה כיון שהוא תנאי מפורש ואם לא תרצה לקיים תנאה תלוה בלא כותב ולא רציתי בזה חולק . וכדי שיתברר לך שאין חילוק בין ארץ ישראל לשאר ארצות לעניין זה תפילו בלוה תנאי שתכתוב לך שם שתלוה רב למת גאון ז"ל לחובן יש לו בית במדינתו ושתקו וסמכתו בה ונשא אשה ממדינה אחרת ויש ביניהם מהלך שני ימים ומהלה בשיעור יהודה וגליל לאחר זמן אמר לאשתו בואי עמי למדינתי שאשקי וסחורתי בה ואשפ"י שהמדינה שלי קטנה מזו יש בה ב"ח ומרחץ וריחים ויש לה חומה סביב ולא רצתה שהלה לילך שם יש מן הדין . והשיב ז"ל שהלה זו שכר שהלתה לותה בימי הגרון תבע תלוה בלא כותב ולא רציתי בזה לכם שיהו אלם ארלות לגבותן יהודה ושכר הילדן ומגליל יהודה לגליל ומגליל ליהודה אין מוליחין מרשם יהודה לשוק יהודה ומרשם לגליל לשוק הגליל מוליחין וכשמוליחין אין מוליחין אלא מעיר לעיר ומכרך לכרך תבל מעיר לכרך ומכרך לעיר אין מוליחין ואם אין יולאה לה בכותב וכן כל מקום שהוא כשיעור יהודה וגליל כך אמו עושים ואם יש בעיר שמוליכה מרחץ ושווקים ושבים בה כל מילי אם אין יולאה אין לה בכותב ואם יש בין עירו לעיר ארבע מהלך יום אחד נריך לטוליכה לבית שבים בכל שנה שתמלוה בדרך רחוקה שתמרו חכמים מהלך יום אחד ע"כ . והרי זו עדיפא מ"ד בועל ראשון שהוא לא תתנה עמה בפי' . ואו דהשתא מוליכה ממקום שהשתא ואלו שלא התנה עמה הילכך ג"ד כדבר פרוד כיון שיש בהשוה מרחץ וב"ח ושווקים וריחים ושבים בה כל מילי אם יכול לכופה לגבת שם תפי' בלא תנאי וכ"ש היכא דהתנה עמה בפירוש והוי יודע תפי' היו רולה לגרשה היו חייב במזונותיה כי אין לה תנאי מתנאי בכתובה וכן כתבו ז"ל . וגדולה מזו כתב הרשי"ם ז"ל בתשובה על מי שהתנה עם אשתו שיוליכנה ממדינה זו למדינה אחרת למקומו ואח"כ כתבו בכתובה שלא יוליכנה ממדינה זו למדינה אחרת שלא בידעל תנאי בכתובה את התנאי שהרשן כי בכתובה נכתבה כמו שנהגין לכתוב בכתובות וכיון שהיא מודה שכך היה התנאי בחלה לא נתבטל התנאי . וכתב הטור ז"ל אחר שכתב חילוק התלוות ושלא דמ"ם בכל ארץ וארץ כיוצא בזה לפי מה שהיא חילוק התלוות בנגולותיה ע"כ . הרי לך מפורש שאין חילוק בין עליות ת"י ובין יהודה וגליל ובין שאר ארלות לדין זה כל שהם חלוקות בנגולין וכל זה מיירי בשהם שאלך אין לבעל תנאי כלום וכופין אותה לקיים תנאה ואם היא רולה אין לה בכותב ולא תוספת ולא מנה ולא מזונות ולא תנאי מתנאי בכתובה אלא כשב לה בלא ע"מ שאלך עמו אבל בלחותים לא בפסידה תפילו אם חפלן הבעל מוליאין ממנו . גם מה שבלה או נאבד מנכסי דוליאה אין מוליאין ממנו אלא קבל תחריותן עליו אלא ע"מ שאלך עמו שהרי היא יגלו כמי שנשא תילוחים וכמו שכתבנו לעיל בשם הרמ"ה ז"ל . ואפי' אחרה אם אחר שאלך היא מוחזת לכתובתה שאם לא כן כל זמן שאלך עמו אלא

יאות והלכה כתבי הרי לך בהדיא דמשביעין על טעמא כי"ת לעפ"י שאינו ברי גמור שהרי לא רצה שנעול את הסלע וגם התוספות לא דמי פירושו של רש"י ז"ל אלא משום דס"ל דרב נחמן קאי לפרושי מלפיה דבר קפרא ובזמן בר קפרא עדיין לא נתקנה שבועת הסת. משמע שמודים הם בדין וכך כתבו בהדיא וז"ל מה שפירש נמי שיבעינן שבועת הסת קצה וכי יבעינן בטענת ספק ומיהו י"ל דמוטן ברי לפי שלא היה שם אדם אחר כי אם הוא לך קצה דבימי בר קפרא עדיין לא נתקנה שבועת הסת ע"כ. וליכא למימר דסהדרי מתירוצא לטעול ולטוטם לא משביעין ליה דהא הרמ"ם ז"ל לטוטם הוא בשעת התוספות וכתב וז"ל נקיעצא ליה ואמינא ליה את שקלתיה ולא מייתם מינה לטוטם כי ברור לו שזה לקחה היום או למחר יפפום מכלו אף אם יבצע לו כי הוא טוטן עליו ברי ויכול להשביעו שבועת הסת אפ"ם אם יחפוש מכלו לא יחזירנו לו מאחר שברור לו שזה לקחה ע"כ והוא מה שכתבנו ממש. אבל ראיתי להרמב"ם ז"ל שכתב פ"ח מהלכות טוען וטענן וז"ל היכי פלוגי בגנב מביתי ולא היה אדם אלא אחד קרוב בעיני בתחתה גנבתו ומצאתי מטותי ומעלתי מאחר שאחד האטיתני בחצרון והכחצב הוא לין לך בידי כלום הרי זה פטור אף מהשבועת הסת וכן כל כיוצא בזה ע"כ ולכאורה נראה שזה חולק על מה שכתבנו אבל אחר הטיעון נראה כי לא כתב הרב ז"ל וברי לי שאחד גנבתו אלא קרוב בעיני שאחד גנבתו משביעין הוא לע"ג דליכא טוען ברשה הוא גנבתו מ"מ כיון שטוען ברי משביעין הוא. תדע דיניד עליה המלוקח הסמוכה לה שכתב שאחד האטיתני וכי היכי דהך משום דטעין באחד גנבתו משביעין אחד ה"נ ליבעי דנקט קרוב בעיני ומלא לפי דרך זה הפוסקים מוסכמים ג"כ שאם טען עליו ברי לי שאחד גנבתו שאין נכנס לאוצר שלו אלא לקי ואחד משביעין הוא שבועת הסת ואפילו הלא לומר שהוא מחלוקת דעתי טוטא להשביעו אלא יהיה כל אחד לוקח זגוזא של חבירו או שוחפו או שכיחו ויאמר אין יכול להשביעני בטענה כזו וכיון שידע שיכול להשביעו על כך יפרוש מפני מומר הסבועה ועוסאה כי הממון נתן להשבון והסבועה אין לה תקנה כלל ולכאורה דכ"ע יכול להחזיר מרס שאם מתקנת הגאונים וסרלאה לפ"ד כתבתי:

תלח שאלת ממני ברלובן שמכר למשען מכר ומתלו זה לזה הוכלח שחוב ושוב נמלא במכר הוכלח יותר מחשוב והוא מסו כיון שמחל לו בחשוב אין כאן הוכלח אלא פחות מחשוב והוא מחילה או דילמא לא ואמ"ל לא הוה מחילה הוי ביעול מקח ותוזר או דילמא המקח קיים ומחזיר לו מה שהוא יותר מחשוב:

תשובה הדבר ברור מלפי דהוי ביעול מקח ותוזר דהא פחות מחשוב הוי מחילה ואם הוא שחוב מחזיר הכל אפילו אם שהיה רצוי להיות מחילה ועשתה דפחות מחשוב ממיל מיהא עפי הדברים שכתבו התוספות ז"ל ואפילו לפי מה שכתב הרמב"ם ז"ל לא ממחל כלל. ודמיון נמי להא דלמנר בפרק המוכר פירות אמר רב הוכח ואם בא לנפות מנפה אם כוון היכא דליכא עשרה אבל היכא דאיכא עשרה מהלי שיעורא הואיל ואתחייב לנפות מנפה ליה לכולא עשרה ולא מוקים ליה אהאי שיעורא דמתני' הא הכא דשיעורא דמתני' הוא מחילה ולי נמלא בו עפי לא ממיל מידי הכא נמי בי"ד שחוב ממיל ליה עפי חשחוב לא ממיל כלל וכיון דליכא מחילה הדרי ביעול ביעול מקח ותוזר. הכל"ד כתבתי:

תלט שאלת ממני לרלובן מלא בין בערות מכיו כתוב בו תוך מני מוחה במחבער שים לי על פלוגי לא עשתה זו כגון שאין הבער קיים כך וכך אם יכול להשביע את פלוגי על עשתה זו כגון שאין הבער קיים או דילמא לא:

תשובה לא ביתרים מה שטען רלובן אם טוען אמר לי תבא שאחה חייב לו כך וכך שאלית הבער תלוי בפלוגחא כי לדעת הרשב"ל ז"ל וקלא מפרשים יכול להשביעו ולדעת הרמב"ם ז"ל אין יכול להשביעו בטענה זו. ואם רלובן טוען ברי לי שאחה חייב לאחי כך וכך הבער ברור שהוא יכול להשביעו לכ"ע. ואם רלובן טוען אינו יודע אלא שמלאתי בער זה במלה לי שים לאחי בער על פלוגי וכאחר כך וכך לא עדיף מלי טעמא ממי שאומר כך לוה לי אחי שאחה חייב לי ברי לי שאחה חייב לאחי מכח מלוים מכיו מלוים מלבי שים לאחי בער על פלוגי ואמר כך רלובן טוען, מכח דלדעת הרמב"ם ז"ל אין משביעין אלא ברי לי שאחה חייב לאחי מכח מלוים מכיו מלוים מלבי שים לאחי בער על פלוגי ואמר כך רלובן טוען, ברי לי שאחה חייב לאחי מכח מלוים מכיו מלוים מלבי שים לאחי בער על פלוגי ואמר כך רלובן טוען, מכח דלדעת הרמב"ם ז"ל אין משביעין אלא

פשומד לזמן מכתיבה אלא לזמן מסוים מדברים ואף מחז כשקרא וחס לא כתבו כן לימו מעכב וכן מסכים ריב"ם ז"ל בתוספ תשובה אלימו מעכב ותצ"י שמרחה מדבריו שיותר עוב הוא אלא לכתוב סדרה במקום פלוני לפי שים מקלא המון פעם שאין מביאים בזה שלמון אלא סדרה עתה מ"מ משמברת לי שיותר נכון הוא לכתוב כן לאלא ילי המומרים שמקום מעכב ואף נחוש להמון פעם שאין מביאים בזה שלמון אלא ממעוט אחר לפי שים כמה גדולי החחדוקים ז"ל שכתבו שאם לא הזכיר שם עירה פסול . והגל"ד כתבתי :

חמב שאלת ממני מודיעך דעתי במי שאחר לסופר ולעדים שיכתבו ויחתו גט לאשתו ואלא משם ובימל אח הסופר ואת העדים ואת הבלים ואחר כך הלמוהו לגרש מה שקנה יעשו שלא יחזור ויבטל :

תשובה הנה אחד שים לו עסק בעיב גטין וקדושין אמר למגרש אמור לפניהו שאתה פוסל כל העדים שיבאו ויעידו שביטלתי גט זה או אח הסופר או העדים או הבלים ואוב כשיבוא עדים שיבטלו לא יועילו להם שוימו לגבי נפשים כפסולי עדות ואינו אמת כי נאחלף לו דיני ממונות בדיינים לגבי ממונות וכן דמוציל פסול העדים בשאר כתב הרשב"ם ז"ל שאל לגבי איסור מה יועיל שיפסול אותם לגבי נפשים ואינו יודעים שהם כשרים ושאחבטל הגט · מדע שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות גירושין ה"ב מהו שקנה דבר זה שיאמרו לו העדים קודם שיחנ הגט אמור לפניהו שכל הדברים שאמרתי שנורמים כשיקנייתנו אותם דבריס לבטל גט זה הרי הם כאלים והוא אומר כן ואח"כ אומר להם לכתוב ואחתום ואיתן לה ואף ינאוסו לילך עד שיגיע גט לידה כדי שלא יהא ויבטלנו ע"כ · הרי לך בהדיא דאפילו שיאמר הדברים אחר סדר הרב ז"ל אף"ה יכול לבטלו וסדור זה שסדר ז"ל עומד במקום פסול העדות שסידר הרשב"ם ז"ל דאף"ה יכול לבטל הגט לאי אפשר שיאמר הכי למה לא יניאוסו לילך ויפסול עידי הביטול ויניאוסו לילך דשוב לא יוכל לבטלו אלא ואלי ליאמ אלא לעולם יכול לבטלו :

שוב ראיתי שכתב בעל מ"מ כן בסדיה וז"ל וס"ס אפילו אם פסל העדים כדברי הרשב"ם ז"ל ואח"כ בעלו בעל הוא ע"כ · ומרוב פשיעות הדבר משמע מה שיש לריך לכתוב זה דמה מועיל פסול העדים לבעל לאסור אשם שים . שילכך אינו רואה לזה שקשה אלא שיראינו כל מי שיבטל גט זה או אח העדים ואם אשתין שמא יעבור על החרם שקבלו אותו בממון אם יבטל אותו אם ממונו חביב עליו מגופו · כללא דמלחא יחמירו עליו בכל התיפשר ואם עבר על בכל ובעלו הרי הוא מבוטל · הגל"ד כתבתי :

תמג שאלת ממני מודיעך דעתי במלוה שמת בחיי לוה וגם יורשי מלוה אמו בחיי לוה ובוב אח לוה ובאין יורשי המלוה להוליא מיורשי לוה בשטר שבידם אם גובין בו או לאו :

תשובה דבר זה מחלוקת בין הרחמונים ז"ל סריב"ק ז"ל כתב בתוספ וז"ל תע"ק יורשין נשבעין שבועת היורשין וגובין הכ"מ יורשים בעלמם אבל אם אמו היורשין שהיה לאם ליפבע שבועת היורשין אין היורשים שלאם נשבעין וגובין וכן כתב ה"ר יהודה בלוגלוני ז"ל וכן כתב הרשב"ד ז"ל בתשובה שיכא דאמ מלוה בחיי לוה אם שהיה לאם ליפבע שבועת היורשים ויטול ואם אחר מאם קודם שיפבע אין בחאין גובין אלא בשבועתם שאם לאם לא לוה ולו לוה ואם אים יכולין ליפבע שלא נפקד אחיהם שאת מאבא לפיכך נשבעין וגובין אלא ואפשידון אלקו ע"כ · הרי אתה רואה בהדיא שאפילו מן הלוה בעלמו אין יורשי היורש נשבעים וגובלין וכ"ש בשבאין ליפרע מיורשי לוה כ"ד ותע"ק שהרשב"ם ובעל העיטור ז"ל מוכיחים בזה ואומרים שנשבעים שלא אמר לאם אחיהם שפטר זה פרוע וגובין בו מ"מ לרחמונים אנו שומעים שאמרו שבאלה מבאם עשוי אחד שהא קי"ל אין אדם מוחל שבועה לבניו וכיון שיורש שרחמן לא אים יכול לגבות אלא בשבועה אין יכול להוחיב לבניו ממון זה ותע"ב שהרשב"ם ז"ל אחם רואים זו אלא אמרינן הכי אלא בשבועה הרי אבל שבועה יורשים ויורשי יורשים שבועה שאת היא וכתב שהבר חימה הוא מה שכתבו הרחמונים ואני אומר גברא רבא חזיא ואמיסס לא חזיא נפי לסטעינה אבר עליה בהם השבועה שאת היא דילמא פרע או לא פרע אבל השבועה שעלמה שבועה ואלי היא אלא פקדנו אבא ואמרינן שבועה שאת היא ואלי היא אלא פקדנו אבא ואמרינן שבועה זו פטרה ע"כ ואפילו לדעת הריב"ק ז"ל גופין השטר שאת היא שטעמא הוי משום דאין מורים שבועה והרי פטרה מהשבועה זו :

ולענין אם יורשי קטן ואת בעודו קטן ואינו לא בר נותם ולא בר פקדון ויורשי הקטן הם גדולים לדעת הריב"ק ז"ל ובעלי שטעמו דס"ל דאין אדם מוחל ממון שחייב עליו שבועה והקטן הזה כיון שלא היה יכול לגבות ממון עד שיגדיל יישבע אינו יכול להוחיב · אבל לדעת הרשב"ם ז"ל ובעלי שטעמו דממון זה יכול להוחיב משום שאין חיוב השבועה אלא משום שפק גופין יורשי הקטן בלא שבועה שלא פקדנו שהרי הם חומרים אנו נשבעין שלא פקדנו מוחיבו אלא שבועה שוא שהרי אין הקטן בר נותם ולא בר פקדון אבל נשבעים השבועה שהיא חייב מוחיבן לשבגדיל והיא שלא מלאנו בין בטרותיו שאשר זה פרוע · ומלשון הרשב"ם ז"ל משמע לי שאין נאמנות המלוה מועיל ליורשין עד שיפרש נאמנות גם ליורשיו וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל סוף פט"ו מהלכות מלוה ולוה שאם האמין את יורשי המלוה יורשי היורשים בכלל . הגל"ד כ :

תמד שאלת ממני מודיעך דעתי בשאמ שים לו מכה בחוחו מקום אבל אינו יודעה אם המכה מוליאה דם או לא ואחאה דם נמנעת תבמים אם חולה במכה או לא :

תשובה לכאורה היה נראה לומר דאינו חולה במכה כיון דאכה לא מוכח דם מכה ואינו יורדים דם מכה ואפילו אם הוא חולה אינו אלא מחמת חולי שבו ולא מכה אבל כד מעיינינ בה שפיר אית לן למיזל בה בקולא חדא שהאמה בחזקת עשרה ומוקמינן לה בחזקתה · ואו דאמה זו יש לה וסח קבוע וחזקה חורת בזמנו בא דהכי תניא אם יש לה וסח חולה בוסאמה אם יש לה מכה חולה במכאמה ואם היתה דם מכאמה מבאה מדם דאיתמי אינה חולה ואלמא אמה לומר מכה יש לי בחוחו מקום שנומאה דם יולא ומדקתני אם יש לה מכה חולה במכאמה ולא קתני ואם יש לה מכה ביולא ממנה דם חולה במכאמה משמע דחולה במכה אבל דעדיין לא ידעה אם יצא ממנה דם או לא · ואו אדמפליג בהא דם מכאמה מבאה לפלוג ואיבי בדידה ואם לא ידעה עדיין אינה ממנה דם אינה חולה וכן משמע בהדיא מלשון הרשב"ם ז"ל בכאב עלה דסך ואם דם מכאמה מבאה פי' דוקא שאאבדר שהוא מבאה אם לא אחבדר חולין במכה לפי שהאמה בחזקת עשרה עומדת עד שאחאה ודאי וכל שים לה לחלות ע"כ ושרי זה כמו שבאבאנו · וקרוב אני לומר שגם המרדכי לא אמרה אלא דרואה דם על עד שבדיקה אלא בשעת משמים אבל הרואה מחמת משמים אע"פ שעדיין לא יצא דם מהמכה לחיפשר שע"י כח דוחק שהמכה מחמת הנוקב דם מהמכה ויולא ממכה דם כילכך קרוב להלות בנוקב גם בדינו של המרדכי משאברת לפקל כיון שאינה לומרת יש לה מכה חולה בכל מה שים לה לחלות כ"ש שוב

לאחו מקום מבפנים כך ומתמעטת המכה על ידי בדיקה העד והדם יוצא הילכך בהתחבר ג' הטעמים המזכר חדא דלמה בחזקת טהרה ואו דים לה ומה קבוע ואו דים לה מכה תולין במכה תע"ג דלמכתי לא יצא ממנה דם וידעתי שאין מי כדאי לחלוק על הרחבונים וכ"ם להקל על הרמב"ם ז"ל מי שומך שהוא רב בקי ומובהק וגדול בדורו ·

הלל"ד כתבתי :

חמה שאלת ממני מודיעך דעתי על הדם שהוכלה חלב ודם ואינה מדקדקת במלות הם חלת בלא כתובה :

תשובה אין לנו חלת מה שתרז"ל הטובלת על דם מפה או על דם יהודית או היולאה מהוח שהם רב והטובלת על דם מפה היא היולאה בפוך ולמפה פרוש כלומר מגולה או טובלת או בפנים ואינה מקיימת דבעון רבריס בים מחים שנא' למה יקלוף המלבים על קולף ומביל לחם מעשה ידיך · או שהמפה מעשה והיא רבה או שאינה קושה לה חלה או שהמכילתו רבר שאינו נועבר ותל"ל אחר מעשר מיסורין לבל מפני שהיא חוכלת רבריס האוריים לא בשביל כך הפפידה כחובתה . ואכי ליתא בהאבי רלפילו לחכלה רבר המיסור כגון חלב ודם אינה יולאה בלא כחובה ומ"מ חבוה מחרה לחים שרולה שהמה טובלת על גופי חורה ואינו מחזירה ואם אין יכול להחזירה ואינו מגרשה דכיון רלאינה מקפרת על האיסור כרת אינה מקפרת על ולפני עור לא תתן מכשול ומשמשתו רבה והוא לא ירע ומהכילתו רבריס האוריים והוא לא יהיגים ושל זה נאמר גרש לץ ויצא קלון וגו' ואומר אני כי בכגון זו לא תקנו הרחבונים שלא יגרש אדם את אשתו אלא ג"כ נותן לה כחובתה אלא זורק לה גטה ויצא מוב ואם אין לו מספרין עליו וכן אני אומר בכל אשה שהשתה עם בעלה שבר שנים ולא ילדה והוא רוצה לקיים מצות פריה ורביה זורק לה גטה ויאמר עליו בכתובה מוב ובזה ראוי לנהן בעזקום לאיבה לאיהורה לא תקיטו רבנן · והלל"ד כתבתי :

חמו שאלת ממני מודיעך דעתי בם"ם שכל הספי"ן שלו נוף אחד שנוגע רגל הם"ת בגג שלה מה תקנה יעשה בשלמת בקופי"ן כתב לי מר שיגרור רגל הקו"ף עד שירחיקנה מגגה שלא יראה שהוא ממנה ותשתנה צורת הלות ותמ"ך יחזור ויתקננה ולא יניע הרגל לגג שלה דקי"ל כל האותיות צריכין להיות נוף אחד חוץ מהם"ם והקו"ף כדלתיתא פרק הבונה וכן בספי"ן שאינם מן הסם ליפשר לגרור הרגל שכתבה בעצות ולחזור ולתקנו לבל בספי"ן של השמות כילד יעשה :

תשובה כבר רלתי מן הרחבונים ז"ל מי שנשתפק בזה ושלשה לתין טוב לתקן לבל תבן ס"ל דמותר לתקנו דלתע"ג דקי"ל לחסור למחוק שם מן השמות הקדושים כי"מ דרך השמחה לבל דרך תיקון מותר הוא דהא מקרע יליפינן לה ותבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם וגו' והכי ליתא בהדיא בפנסה בפיימוני ויש בספרי ובפ"ג לבל דיו שנוף על גבי הכתב מותר למוחקו שלא נתכוון אלא לתקן וליכא למימר דהשם לייטי שנעשתה השות לגמרי לבל בי"ל תינו מתוכר אלא דקדוק אחד אלא דמי לא עשקינן דנפל עפה דיו ותבר הרגל עם הגג כי"ל · ותו מדיסיב בעומא שלא נתכוון אלא לתקן שם לי תיקון גדול ושם לי תיקון קטן . ותו אלא תיקון קטן הוא זה שנפטל הש"ת בשבילו . ותו אילא בעשת תחריבא כיון שנתבתב השות בעשות לא נתקדשה השות בקדושת השם והרי היא בשאר הרי"ן שבאורה אילכך אין ראוי לפטול הש"ת בשביל זה אלא יבוא רגלי השי"ן ויחזור ויכתוב אותם בקדושת השם ויהיה ריוח בל דהוא בינו לבין הגג שיהיה אלויה בו ואל ינגעו בדאמרינן בגמרא פרק הבונה אמאי אלויה בדעים בקו"ף ובפרק הקומץ אמרינן אמאי אלויה בדעים דמ"ם וכו' ותניא לא יעשה סופי"ן תחי"ן ואם עשה פטול קו"ף אמי אע"ג אלא למיפ לגלות אחרת פטול וכן בתבו בל הרחבונים ס"ל דם"ם שאין רגלי הם"ת ותקו"ף אלויין פטול עד שיתקן ובורר הוא :

חמז שאלת ממני מודיעך דעתי במאי אמרינן קרע בתוך בתוך שהוא יפוור אם לא תפר אם נפטל הם"ת בך או דילמא יפוור רשות הוא או למוטב מן המובחר אבל לשולם אין הם"ת נפטל בך :

תשובה גרסינן בגמרא אמר רב זעירא אמר רב חגלגל קרע בתוך בתוך אבי שיהי יפוור בתוך ג' לא יפוור . ומדלא קאמר קרע בתוך ג' לא יפוור ואו לא שמעינן דמלוה מיהא לפוור מדקאמר בתוך שני שיהי יפוור ותפשוט מיהא חדא דאין לו להיות הם"ת קרוע · ומסתברא לי דאם לא תפרו שהוא פטול דאין זה סדר דבעינן זה אלי ואחוהו ולישנא כיון שלא תפרו דהא דעתא דבתוך ג' לא יפוור מהאי טעמא הוא כיון דמפלגינן בין שפיכן לעפיכן · ואו דהאי מיערא דרב חגלגל בקרע השוכר בין השותפין היא דאי בין השיבות בעיא בגמרא ולא לפיפטעא ולא לייבי נמי בחלקה השות דא"כ אין לה תיקון וכן כתב הרמ"ם ז"ל וכיון שכן בשלמא ע"י תפירה מתחברת השיבה יפה ונקרלה יחד אבל אם לא תפר אלי שיבה לשולם קאי ואלי שיבה לשולם קאי ומי מתברן : ובשלמא בין הדפין ובין השיטין ובין השיבות דבעי רב יהודה ונקרע גדול שהלו היה בתוך הכתב היה יותר מג' שיטין מאי שני בתפירה כיון שהיא נוגע בכתב או לא ונקלקל בתיקו זלריך לתפור וכיון דבין השיבות קיל עפי לישנא למימר דבתוך שני שיטין נמי יתפור למוטב מן המובחר אבל קרע הבא בתוך הכתב אם לא יתפור מעכב . ואו דפשטא דמימרא משמע דהקרע בא בתוך השות ממש ובהא הדבר ברור שאם לא תפר שהוא פטול שהרי נפשלה צורת השות שהלו לנו הרמ"ם שאין לה תקנה לפילו ע"י תפירה ומזה הפי' נשמע לשולם אם לא תפר פטול . ואו דכתב הרמב"ם ז"ל וכל הקרעים אין תופרין אותן אלא בידין שתופרין בשם טיריזות זו לזו ע"כ . הרי שהשוה בין תפירת טיריזות לתפירת הקרעים וכי היכי דתפירת טיריזות מעכב תפירת הקרעים נמי מעכב : ול"ת למה לא תפרו הרב ז"ל בכלל הפסולים אם נקרע ולא תפרו . אם לא קשיא דהא לא תנא נמי תפירת טיריזות אלא משום שתפר טיריזות בלא גידי עשורה פטול וממילא ידעינן שאם לא תפרו בלל שהוא פטול דאלמ"ם ל תפירת גידי בהמה עמאה ויהיה כאלו אינו תפור בלל ואלי לרבותא קאמר שאפילו תפרן כיון שלא תפרן בגידי בהמה עשורה פטול . ומיהא נמי לשאר קרעים שאם לא תפרן או שתפר בחוסם בגידי בהמה עמאה פטולין :

בללא למלחת קרע הבא בתוך התותיות בתוך שני שיטין או בתוך ג' לשפילין תופר ואם לא תפר פטול ובתוך התות עשמה אין לה תקנה בין הדפין בין השיטות ובין התיבות יתפור למוטב מן המובחר עיין בתשובות הר"י קולון ז"ל סורה קכ"ב · הגרלה לע"ד כתבתי :

חמח שאלת ממני מודיעך דעתי בשני מתנים בניח אחת לי עדיף לבריך לשייסם יחד ברכה אחת או לכל אחד ואחד עדיף עפי זה שלא בפני זה :

תשובה ברים כתובות תניא ברכת מתנים בשערה ומתנים מן המנין ומדקתני ומתנים בלשון רבים משמע לכדיה למברכין לשני מתנים יחד . וגדולה מזו כתב הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות אישות ים לו לאדם ליקח שיש רבות ומברך ברכת מתנים לכולן כאחת אבל לשמחה לריך לשמות עם כל אחת שמחה בפרוש לה ע"כ · למדנו מדבריו ז"ל שאין השמחה בשעת הברכה אלא בשעת הלילה ושתיה · עוד למדנו לפילו בשלש פ' לא תמרינן ברכות אין מערבין השמחה בשמחה וכ"ם בשני מתנים שבל אחד שמח לעלמו לפשיטא דמברכין לשניהם יחד וכן עשה הרמ"ם ז"ל שלבה למעשה וכן כתב הרמ"ם ז"ל בתשובה וכן היה נוסג רבינו יחיאל ז"ל לעשות חופה יחוה לו יחומה עם אחד מבניו וכן היה שהשמחה שפוסקים אחר חנו רגילים לשמוך עליהם הילכך כיון שהי המתנים בניח אחת וכל אחד שמח לעלמו לא שייך בהא אין מערבין שמחה בשמחה אלא תמרינן אמי שלא ניעקב שבשע שהי נשים וכן הרגל ושמחת החופה שבבל לשלש אחד ולבך שייך בהו ערוב שמחה אבל ב' חופות שהיו נשים עם שהי נשים לא שייך בהו ערוב שמחה ומ"ם לעניין הברכות וכיון שכן לא מפשינן בברכות כיון לשיפשר בברכה אחת ותע"ג דכתב הריטב"א ז"ל בריש כתובות ז"ל ושל לתמרינן מתנים מן המנין נקט לשון רבים משום מתוות רבות שבשות זו אחר זו וכלשמרינן שהם מאי בוגרות בוגרות דעלמא אבל אין לברך ברכה אחת לשני מתנים בניח אחת שאין לערב שמחה בשמחה וכן קבלתי מרבינו ז"ל ע"ש . וראו זה הוא הרמ"ם ז"ל לא הרמב"ם ז"ל שהרי הוא כתב להפך מ"מ לא נניח שבות הרחבונים והלחרונים מפני

סברת רבו ותו דפשטא דליכא למימר דמחכים מן המין לא מפקינן מיניה . ומ"מ היכא דמחכים גופייהו מקפידים בהכי יש לסמוך על סברת הריעב"ץ ז"ל והכי ג"ל . וכן כתוב ג"כ בהגהת בניימיני ומוליאין את האחד לבית אחר ומברכין ומחזירין ומברכין לזה וכן עושים לכי תעשה לפי שהמחכים היו מקפידין לכל במקום לליכא קפידא מברכין ברכה ל', וכי עדיף • ונדולה מזו לכי תימר לדפילו שהי הפוסקים מודים היכא דליכא קפידא דנדול הסלום שהרי לא תמרו אלא לליי שייך בכה"ג עדוב שמחה בשמחה וכי לאין רחוי לאפושי בברכות ג"מ כיון דליכא ברכה לבטלה היכא דליכא קפידא לא חייבין לאפושי בברכות כיון שאין כל אחד מהם רוצה בברכה בשותפות אין כאן לאפושי בברכות . ודוק והשכחה . והשלחה לע"ד כתבתי :

תמט שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שמכר לשמעון מכור לי ליכר זה ואתן לך בו נ"ס מיידי ורחובן יש לו לירנין ומיידי שם יש כאן חשש רבית כיון שהליכר לוקח בזה ואתה נותן לו פחות :

תשובה דבר זה מחלוקת בין המפרשים ז"ל לאל ים לאסור לדפילו לדעת המתירים משום הערמת רבית לאין בסדי כיון שים לרחובן מיידי שהוא יכול לקנות הליכר מיד בנ' מיידי וירוים השאר ולאי משום לאר נשך הוא ומנת לאיכא לה בדרסינן בפרק שואב עלה דבריייתא דהיו חמרין ופועלין תובעין לוחנו וכו' רב אשי אמר לעולם בפרוטות כיון דלאין ליה נשאם כלומר הלויני עד ביכה בני לו עד בשלמא נפקא וכתב עלה רש"י ז"ל דטעמא לאו משום דקנקא בחליפין שפיר דהכא עמו בחורת דמים אין כאן רבית לאגר נשר לי שפילו הלוהו אם ים לו בניתו מותר לתת לו עודף ה"ל הלויני עד ביכה בני ע"כ . והיכא לאקשויי עלה מובא דדוקא שאם בשאם היתה עד ביכה בני אבל שאם בשאתים לא שתיה ולריך לאמר לדעת רש"י ז"ל לכיון שהשתיה לתת לו שאם אע"פ שהוקרו השתים אע"פ שהוא דרך הלוהו היכא דהוי דרך מקח וממכר שפילו להשהות בשאלה לתת לו יותר אלא לאכתי קשה כיון שנותן לו לותו מין מטבע שלקה ממנו אע"פ שהוא דרך מקח וממכר לאסור לאמרינן נגמ' כללא דריביתא כל אגר נשר לי לאסור ועל מקח וממכר לאמרינן ליה ומשום הכי תרלו בתוספות דהכא היינו נותן לותו מטבע בעלמו שלקה אלא מין לאחר שדומה למקח וממכר וה"ק כמו שמותר שאם בשאם דרך הלוהו בלותר עד ביכה בני משום דשאם בשאתים מותר רבית דרבנן היא ה"נ דרך מקח וממכר לפילו שאם בשאתים מותר בלותר עד ביכה בני ע"כ . ומשמע מהאי לישנא דפילו מטבע בטבע לאחר כל"ד שרי כיון שהוא דרך מקח וממכר מדקאמר דהכא היינו נותן לו לותו מטבע עלמו משמע דמטבע לאחר נותן לו וק"ל עלה ל"ב מאי דוחקי' דרב אשי לתוקומי בפרוטות דליכא עלייהו ביבעא לוקמה לפילו במעות עבועים וי"ל דלה"ב אלא לישנא דבריייתא לקשיתים דקאתי ואתי לשלם לך יפה דיבר ליכי יפה וכן משמע מדברי רש"י ז"ל וכן הלכה הרא"ש ז"ל דלפילו במטבע כל שהוא כדרך מקח וממכר שרי דהא דאמרינן הכא הוא לית להלוהו לאו הלוהו ממש קאמר אלא מכר כעין הלוהו אבל בהלוהו ממש דעפ"י שים לו לאסור שרי לך לפי שעה זו דמותר כיון דאית ביה תלת לטיבותא. תדע שהוא דרך מקח וממכר ואין כאן רבית דאוליתא. ותו דאין נותן לו לותו מטבע עלמו . ותו דים לו מלותו המין • אבל הרמב"ן והרשב"א והרא"ש והר"ן ז"ל משמע דה"ל דאיהו מותר אלא בזמן שבעל הבית נותן לו פרוטות דהויהו כשאר פירות או מטלטלין דהוי כחנוני הפוסק על הפירות וכ"ה מוהיל גביה ז"ל הר"ן ז"ל מוסיף משום הרשב"א ז"ל דב אמר לעולם כדמים וכיון דאית ליה שעשה כלומר הלויני עד ביכה בני לו עד בשלמא היכא דלית ליה אלא פרוטות ויכא היכא דליכא עלייהו ביבעא ובדקתני יפה דיבר ואתרסית אבל דחנוני דיבר עבוע הוא ובדמים הוא אלא בחליפין דאין מטבע בשאם חליפין ואע"פ דיכא משום רבית דיכין דהני דבעל הבית לא עבידי הוא דהוי חנוני כפוסק על הפירות וכ"ה מוהיל גביה ואתרסית אבל דאית ליה אלא פרוטות ויכין דאית ליה אבל אלו סים של כ"ם מבוע אע"פ שים לו לאסור ואבית קלועה הא"מ היכא דהוי דרך הלוהו אבל דרך מקח וממכר הוי רבית דרבנן לפי שעה זו וכתב הרמ"בן ז"ל על שעה זו שהיכה לריכה לפיים היכא דבעל הבית לא עבידי הוא דהוי חנוני כפוסק על הפירות וכ"ה מוהיל גביה ואתרסית אבל דאית ליה אלא פרוטות ויכין דאית ליה אבל אלו סים של כ"ם מבוע אע"פ שים לו לאסור ואבית קלועה הא"מ היכא דהוי דרך הלוהו אבל דרך מקח וממכר הוי רבית דרבנן לפי שעה זו וכתב הרמ"בן ז"ל על שעה זו שהיכה לריכה לפיים היכא דבעל הבית לא עבידי הוא דהוי חנוני

וכ"ם שהי אומר שאפילו לדעת המתירין יש לאסור משום הערמת רבית ולכל הפירושים מותר לומר לחבירו מכור לי דיבר זהב בכך וכך דרסם כסף והוא שים לו כסף ואפילו שהין לו בכל הדיבר כסף כדאמרינן גבי שהם שהם יש לו שהם לוה עליה כמה שהין ואפילו בכה"ג אם מחזיר לו דיבר זהב והיתר כסף הגי תוכך משום הערמת רבית . והבלה"כ :

תנ מעשה ראובן התליף עם שמעון שהורה בשהורה כמוסכ ומשך שמעון מקלת שהורתו של ראובן ושוב רלה ראובן לחזור בו ואמר כיון שמשך מקלת שוי כאלו משך הכל או דינמא לא קנה כלום :

תשובה כלל זה יסיה מסור ביניך אם שהורתו של שמעון הוא דבר שאיפשר ליחלק קנה ראובן בשהורתו של שמעון כנגד מה שמשך שמעון משהורתו ואין אחד משם יכול לחזור ע"י שהמוכה נתקיימו התליפין כנגד מה שמשך אבל אם שהורתו של שמעון דבר שאי אפשר ליחלק כגון פרה ושמור או מלבוש וכיולא בשם כיון שלא קנה את הכל לא קנה גם שמקלת וכל אחד משם יכול לחזור והרלים מהא דתניא הרי שהיה תפוס פרתו ושומד ובא חבירו ואמר לו פרתך כמה לשמור לי לריך יש לי שמור שאני נותן לך פרתך בכמה בכך וכך שמרך בכמה בכך וכך ונשך בעל שמור שמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה לומר את שהמור עד שמת שהמור לא קנה בעל שמור את הפרה ומוכי לה רבא הכא במאי עסקינן דאמר ליה שמור בפרה ועלה ומשך את הפרה ועדיין לא משך את העלה הלא הוא ליה מהיכה נעלית ושוכד מיהם שעשת דהוי כאלו משך הכל ואפילו הכי לא קנה אלא שמקלת ומשום הכי לא קנה בפרה כלום אבל אם היה דבר שאיפשר ליחלק קנה כנגד מה שמשך כדאמרינן מכר לו עבד שדות בעבר מדיונות כיון שהחזיק בחלת מהן קנה כולן ואמרינן עלה לא שנו אלא שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו וכבור הוא :

תנא שאלת על ראובן שחייב לשמעון מעות והיה רולה ללכת למד"ם ובקש מאתו ראובן וכתבם על עלמה בשטר ובקיון שהם לא יפרע בעלה בתוך זמן פלוני שהפרע היא כל שכתוב בשטר על בעלה • ושוב מת בעלה וללה ליהודה והשתא ליהודה וכביסה לו נכסי ל"ב ושהם תובע שמעון את האשה כי לא פרע בעלה יורם המורם הדין עם מי :

תשובה ליכא למימר שהין משכנתא בהאי שטרא והאשה פטורה מלשלם מטעם יכולה היא שתאמר נתת רוח עצמי לבעלי דהם מכר הבעל ואחר כך מכרה האשה יכולה להוליא מיד הקונה מטעמא דיכולה לומר נתת רוח עצמי לבעלי כ"ם אלא יוליא מידה כיון שים לה טענה זו (דהם) [אבל הם] מכרה האשה והשתא תחריות המכירה עליה שוב היא יכולה לומר נתת רוח עצמי לבעלי דכולי האי לא עבדת הכא שמי להתחייב היא לפרוע מכחובתה כולי האי לא עבדת משום נתת רוח דבשלמא לסלק בעבודה עבדת משום נתת רוח אבל לשלם משלה לא עבדת אלא טעמא דפטורה הוי אלא שירשו בשטר שכוס החיוב ולא שמכח דעתה • וכן כתב הרמב"ם ז"ל פכ"ה מהלכות מלוה ולוה וז"ל וירשה לי שהין זה הערב חייב לשלם שכיון שהיו יודע הדבר שהשבד בו עלמו לא שמכח דעתו ולא שהבד עלמו ובבירים של טעם הם למבין ע"כ . וה"ה לכל מי שמשתבד בדבר שהיו קונה לא שהשבד ואפ"י שים חולקין הגי הין לא אלא דברי הרמב"ם ז"ל שרשיו בשטר ואפ"י שים חולקין הגי הין לא אלא דברי הרמב"ם ז"ל דלמריים דמר הוא וכ"ם לסולית ממון . ותו ק"ל כל דאי מהמכחתא היא ולא קניא וכייו דלמרה שם לא יפרע בעלה לזמן פלוני הוי מהמכחתא ואע"ג דקנו ממנה מהן לימא לן דב"ד חשוב הוא כי הגי דרשיתי שם הבעלים החשומים ולא היו ב"ד חשוב • ותו דלא אמרינן דהיכא דקנו מידו בב"ד חשוב ליכא למהמכחתא אלא היכא דחתפים זומיא דהמלוים שם בשטרו • אבל ב"ד ליכא אפי בעינא הוי מהמכחתא ומהאי טעמא לא אמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו והוי כאלו כתב לן מעכשיו וכן כתב הרשב"א ז"ל ואין כתוב בשטר היכך הוי מהמכחתא אלא שים לדקדק על טעם זה לפי שנראה מלשון השטר שהחיוב הוא מדין ערבות וכן הודת האשה מתורת ערבות נתחייבה אלא שתורת שלא ערבה אלא גופו אבל לא שם הממון והשטר

מכמשמ"ז וכיון שהוא מחוסר ערבוב כתבו מקלה מפרשים שאין לסמוכה בערבוב ואפילו לדעת הרמב"ם ז"ל שסובר שים לסמוכה בערבוב סמ"ג בזמן שהמגיה הוא עדין לחר כגון שיאמר אם יעשה פלוני דבר פלוני או ילך למקום פלוני אני ערב הממון בכה"ג הוא לסמוכה ולא קיים לדעת הרב הנ"ל אם שקנו מידו אבל בג"ד שהמגיה הוא בעין בעומו אם לא יפרע בעלי אני אפרע אין זו לסמוכה אלא לכון הערבות אדע דסתם ערבות ממי אכי הוא אם לא יפרע הוא אני פורע ולא הוי לסמוכה בג"ד ממי מה שכתבה אם לא יפרע בעלי אני פורעה פירוש בערבות הוא ולא מגיה הוא ולא הוי לסמוכה . וא"ם למה הולרכו לפרש בסתר לשון הערבות . י"ל מפני שהולרכו לכתוב בתוך זמן פלוני כתבו גם כן אם לא יפרע אבל קונעה שהוא מזומן לשלמו ודוק בה לפי שעלם מזלמינו :

ושוב ראיתי שכתב הטור כן בסדיה וז"ל הערב לחבירו משתעבד מן התורה אפילו בלא קנין כד"ה שערבו בסתם אבל מתן מעות מצ"ע דמשעבד ופליגי בלשון לסמוכה אם לא יפרע לך פלוני אני אפרע לך וכו' ולא הביא על זה חולק כלל משמע שגם הרמב"ם ז"ל מודה בזה . ומה שכתב וכן הערב לו מקבלן שחייבו עלמן על מנת שתפ"י שקנו מידו לא משתעבד מפני שהוא לסמוכה על מנת מכחוך הוא וכן מורה סוף הלשון שכתב כיצד שאמר לו תן לו ואני אתן לך אם יהיה כך וכך וכו' ואי לית עדיפא מינה הוא ליה למימר כיצד תן לו ואם לא יתן לך אני אתן ומלשון קאמר הכי משמע שזה ערבות גמור הוא ולא מגיה ופשוט הוא שאין לסמוך על עצם זה לבטל את הסתר אלא על העצם שהתנו אני סומך ואין לפעור את האדם לפי שאין לו כלום עתה שהכיצד מכל לבטל ומכל מצועבד לו לפה כתב הרמב"ם ז"ל פכ"ו מהלכות מלוה ולוה שהאדם בלוחה בסתר ובשאת חייבת לשלם אחר שנשתתף וכן כתב הרי"ף ז"ל בסוף פרק ים מוחלין ואין לחלק בין נכסי מלוג לנכסי צ"ב דהא בכולהו הבעל לוקח הוי וכי היכי דאמר מודה ר"מ פורע מסם ה"ם והוא הטעם בנ"צ כיון דכתב למלוה מעלמלי תג מקרקעי חזרו להיות עמקרקעי ושוקף לקוחות ודוקא לגבי תיים דעלמא עמוד תקנה במעלמלין משום תקנת הקוק אבל לגבי הבעל שבקוה לדיוקי וגובה המלוה אפילו מנכסי צ"ב ומהאי טעמא לא חלקו הרמב"ם והרי"ף ז"ל בין נ"מ לנכסי צ"ב ולהדדב מדקאמר מפקינן מיניה משמע דאפילו בנכסי צ"ב היינו כ"ם אם תאמין לדברי בעל חזה התנופה והוא קיום תכוונה הרא"ם ז"ל וז"ל ואם לא תוכל למכור ידוייתה בכל עם שתלוה ימכרוה כ"ד בעונה הנאה והלוקח יקח המעות הסם למשך דמי כללוותיו ואם אין לה לא זה ולא זה יסדרו לה מלבושים וחכמיתין שהכיצד לבעל ויתנו לה מסם כסות הראוי לי"ב הדם והכתר יתנו למשך דמי כללוותיו ע"כ . ומצ"ע דלחי חולק עליו בסללוותיו מפני שלא נכתב בסם בער ולא בעבדה לו מעלמלי תג מקרקעי מ"מ היכא לוקה וכתבה בער ובעבדה לו מעלמלי תג מקרקעי מודה לחי בתולין מן הבעל אפי' נכסי צ"ב ואפילו בסם מעלמלין דמצ"ע לוקח הוא לא עבוד משם רבון תקנת הקוק . היכך כ"ד היכא עשתה דשמכתא והיכא מעשה שלא פירטו כמה הוא החיוב מ"מ מצינו חולה שהוא בסיתו יודעה כמה היה חייב בעלה והא לא תנלה לובבא חייבת לשלם שפרי ידעה קצת שהשחייבה בו תפ"י שלא נתברר בשער הערבות והכו דלא לוסיף על המחלוקת דהא היכא כמה גחונים שפסקו שהערב נתחייב תפ"ם שלא פירטו שהכל כ"ד בתבתי :

ת נב שאלה על הקונה מקח ונתן טעות בשיעור וחזר בו מחד מסם אם מקבל עליו מי שפרע :

תשובה לגבי הדין חייב לקבל עליו מי שפרע דאפילו במסכון כתב הרי"ף ז"ל דאין מקבל מי שפרע וכ"ם טעות דטעות משום ודברים אבל דברים ומסכון לא קאי בהאי תמרו מי שפרע וכן מפורש בירושלמי דגרסינן התם במסכת שביעית ר' זעירא ר"נ אמנו בשם ר' יוחנן הקונה שיעור נתן לחבירו ורלה לחזור בו חוזר ואינו מקבל עליו מי שפרע ר' זעירא בעי קומי ר' אבהו אהוב ז"ל טעות טעות ז"ל אהוב טעות להסתמות שדרך הוא ליתן תומו בתורת טעות היא פי' אהוב אמו להסתמות שדרך הוא ליתן תומו בתורת

הגאונים ז"ל היכן הם חזר בו לוקח ואמר לו המוכר בא ועול הם שלך ועדיין לא קבל מי שפרע ונאמנו המעות או שנשבו לו שהבדו הם לא הפסיד הלוקח אין מוציאין מיד המוכר והם הפסיד הלוקח אין מוציאין מידו כיון דלוקח רבותא דמסייעי לסהי ולסהי . וגם הרמ"ם ז"ל הוא סובר בדעת התוספות הלא שהפליג על המודה וכתב בחין לו רשות להוציא המעות עד שיתפוס חבירו ולא שהשימו עמו הלא גרע ממפקיד מעות מותרים במותר להשתמש ואחילכא כל העולם דיים כשולחני שרוב משא ומתן שלהם במעות וכן כתב ר"ת ז"ל :

תנד שאלת ממני מודיעך דעתי בחיים ותשמו שהיו חולים חולי שרשם וגדלה החשש לעלות לירושלים והמרים שבעל ולא ספר ובזמן שהולכת שבירים היו עניים ואין לאל ידם לשלוח להוליאת הדרך ועוד תומר שבעל שלא היה דעתו עליו שעלתה קדמת במותו :

תשובה מכמה טעמי לית מששא בשתי נדרא חדא כיון שאין לה במה לעלות לירושלים אין לך תוכח גדול מזה והשבר ברור כי התוכח פעור משבועה ומנדר וממנון ומשלי עשמת שנדר תלוי ועומד ואם יהיו עשירים חייבת לקיים נדרה . ואו דהשתא זו אין לה ובכיוצא בעודה תחת בעלה ואין שבעל חייב לתת לה משום לקיים נדרה . ותע"ש שכתבתי בתשובה בהשם שהמרה לעלות לארץ ישראל ותומרת למכור לנכסי נדוניתה להוליאה ושפקתי שהיו יכול לעכב על ידה ושלקו מעל שבעל מחריות שכשים אשר תמכור דתע"ג דלא דייקין משתא הכל מעלין ע"י ואם לא רלה יוליא ויתן כתובה לפי שאין הריות מזו ולא יוכל להשפרנם ונמלא מוליא את חשתו שלא מדעתו ושמא נתנה טיעס בשתר מ"מ .הבו דלא לוסיף עלה שלא תמכור מדוניתה לעלות בלא גט ושכשה זו כיון שאין לה נכסי מלוג ולא נכסי ל"ב בעין שבשר חבדו חיו חייב לפרוע לה כדי שתעלה שלא נתנה כתובה ליגבות הלא במיתה או בגירושין . ולפי עשם זה שם תתלמן מי תתגרש ויהיו לה נכסים חייבת לקיים נדרה . ואו שם יבדר שלא היה דעתו עליו בשעה שנשבע או קיים אין כאן בית מיהום שהרי אין לך נדרי עיהו נפש גדול מזה שאם תלך מי יאמרנו ח"כ היה יכול לספר וכיון דבאותה שעה לא היה לאוי להקמה ולא לספרם אין שתיקתו בשיקה וביום בשמד על דעתו ונתרפא מחליו הרי הוא כיום שמועה ואם התרים קיים ואם ספר מופר . ואו דלפי הלשון תשר בא בשאלה גם היא שיהיה חולה מחותו חולי בעלמו ואם יתברר שלא היה דעתה עליה אין כאן נדר כלל דבשיעו פיו ולבו בוין והכא אין כאן לב כי בעלי החולי הזה מדברים דברים ועושים מעשה שוטים כי יעלה הקדמת לב המוח ויתבלבל כשהר הוא מפורסם . עוד הני אומר בתפילו היה הנדר נדר פוחתין לו בעניות ומתירין לו ולא על נב דאין פוחתין בגולל כתב הרשב"ד ז"ל דפוחתין לו בעניות דעניות שכיחה ושכיחה וכני תיפא בהדיא בירושלמי . ותע"ג דמי שבשבע לקיים את המוה אין מתירין לו ליכא הכא מוה שלא יהיו סדר בשילה דבשלמא שם היה סדר לדור בירושלים היכא למימר דמוה לדור בארץ ישראל אבל לעלות לציידה ולשוב מיד אין כאן מוה רבה ותפילו היתה שבשעה לדור בארץ ישראל כבר ידעת מה שכתב רבינו שמואל להר"ר מנחם אשר נדר ללכת לארץ ישראל . ומו דאין שפרנסה מלויה בירושלים כלל וכ"ש בנ"ד שהיא עשירה ומשלחת דוחקת את עניי ירושלים . מכל שני טעמי נ"ל דאין לחוש לנדר זה ועל נד היותר טוב מתחרט מעיקרא או יפתחו לה בעיות ויתירו לה .

והלל"ד כתבתי :

תנה שאלת ממני מודיעך דעתי במי שנתן ממה לי ביד אחיך שם מתעיין אותו שבועת היורשים כיון שהם

היה אחיכם מי היה חייב ליתבע שבועת היסת :

תשובה סדבר ברור שהוא חייב ליתבע שלא פקדני אבא בשים עליו אות לפלוני דהא שבועת היורשים דיבא היא ולא תקנתא לעניו שבאתר תקנתא לתקנתא לא עבדינן וע"ב לא אתקו אלא שם מתעיינין אם היורשים שלא פקדו אבא על טעמא אחת דתכתבו בשם מהר"ם ז"ל דלא מתעיינין להו . ותשב"ם ות"ז כתבו דמתעיינין להו גבי שבר היא היורש על היורשים ותע"ג דבשלמא אין נתעיינין על טעמא שמא ה"מ בשאבא עומד ומתחים אבל היכא דאין לא תתרינן שבי דלמא

אם היה מי היה מודה.ולגבי תתי פלוגתא היכא דטעין שמא מסתברא לי דתלוי בפי רתוח שדיין אם דוחה היה קלא שוכחה או ממעות בטעמה כגון שזה בטוען היה רגיל ליתן ואינן עם מוריגו שלא זה אם היה לו עמו עסק בוחשות או ביוקר בדברים אלו שמודים היה ממבות בדברי מגביע אם היורש כדעת הרשב"ם ואם לאו יבביע אותו כדעת מהר"ם.

אבל בנ"ד,בטוען ברי לב"ע מבעיין אותו שבועת היורשין :

תנו שאלת ממני מודיעך דעתי בראובן ומטעון שהיו עדיים קבלנין ליהודה רלה מזה גופה רלה מזה גופה וגבה יהודה כל חובו מראובן ונתן השטר בידו והלך לראובן לתבוע חלק שטעון ועטן שטעון כבר פרעתי לך לי תביעה מלוה על פה ואתמן בשבועה או מלוה בשטר ויבבע ראובן וגופה משטעון :

תשובה אם השטר קיים וכתב לו שהקבלתי פשיעת דסוי מלוה בשטר דראובן מכח יהודה אחי וכי סיכי דיהודה הוה מלי למימר בשטר בידי אחי בעי ל"ה ראובן דמי למימר בשטר בידי מלי בעי ולא גרע מאיש נכרי שהשטרו במלוה ושטוע הוא וכן כאשר השטר"ם ז"ל שאם כתב לו במלוה שהקבלתי ואתן לו זכותו הרי זה עומד במקומו הא לאו הכי הע"פ שהשטר יוצא מתחת ידו אינו גופה בו וכמלוה על פה דמי שהלוה לא שתעבד בשטר זה לערב אלא למלוה ומ"מ מודה הרב ז"ל שאם כתב בשטר שנשתעבד לכל הבא מכח המלוה הרי הערב בא מכח המלוה ועדיין לא נמחל שעבודו של שטר ודין השרב כדין המלוה וכי. היכי דשרב מוחר וגופה נמי שלוה ולא מלי למימר פרעתי ס"ה השרב עם השרב דחד טעמא איכא . והיכא דמלוה על פה הוה שבר ברור דמלי למימר פרעתי לך אלא עדיף מנברת דאתי מחמתים היכא דשטר בשטר וכשפרע נקרע השטר ואין ביד ראובן שטר לגבות מהשטעון בהא כדין עם השטעון ושבע שפרע ונפטר וכן מטמע מלשון הרמב"ם ז"ל פ"ע מהלכות מלוה ולוה שאומר לחבירו שרבת לי וכו' או שאמר לו כן פרעתי ואתתי לך מה שפרעת וכו' בכל אלו השטעות וכיוצא בהם המוציא מחבירו עליו הראיה או יבבע השבוע שבועת היסת או שבועת התורת שם הוא במקום השטר כל השטעות ממון ע"כ . ובמאי עסקינן כי השלוה בשטר והשטר ביד השרב הית דין ואית דיין לליתא דגרע מהית נכרי דעלמא שהרשטו השלוה כיון שהשלוה מודה שפרע לו השרב ונתן בידו את השטר לגבות מן שלוה או לא מלי למימר פרעתי . ואי במלוה על פה ועטן השלוה פרעתי לך פשיעת דמי עדיף מנברת דאתי מחמתים הלא ודאי בנכרי עסקינן שאין השטר ביד השרב אבל מודה הוא שהיה שם שטר הלא היכול לטעון שלוה כיון שהשרב פרע את השטר ונקרע לא שהרני לקחת אותו ולכך טעמא דשטרת בידי מאי בעי שילך ויתן לומר פרעתי ושבע שבועת השטר ונפטר וכ"ש והוא הטעם בשבע לגבות השרב מן השרב אם היה שלוה על פה שבע שפרע ונפטר ואם היה שלוה בשטר ופרע השרב והשטר בידו היכו נאמן לומר פרעתי ואם היתה שלוה בשטר ונקרע השטר ועטן שפרע נשבע ונפטר . וכללד"כ :

תנז שאלת ממני מודיעך דעתי לראובן שהוא עשוי שתי נשים ונפלה לו יבמה ורוצה ליבם כדי להקים שם השת על נחלתו שאם תתעבר יבמתו בתוך שנה יגרע לחת מנשותיו הראשונות שאינו יכול על ג' נשים ואם לא תתעבר ביגרע לוחה שם יש בזה משם חיסור שלוה כדעת הרשב"ם :

תשובה אין כאן בית מיחום כלל ומותר להשת קי"ל כשמואל דלשומה שכן חזרו לה בדורות שלחרונים שלוה יכוה קודם וכן השכיחו כל הגאונים ז"ל שאר אחו רגילין לפסוק כמותם וכן שמנסג בארץ ישראל וכבר שלרכתי בזה בתשובה לחכמי קדידא . ומלה לפי שמשה רלשוה שיגשתו שוחרה לו לגמרי ואפילו יבמה לשם מי לו לשם ממון וגזרת הכתוב בוא יבמה יבא עליה מ"מ ושחורה שלרה ושחורה שחירה וחסו שיתר השת מכלל חיסור ושברת ממי חיכא דבא השוב ויבא מ"מ ומעשה דיהודה שם תמר יוצים שכרי לא נתכוון למוה בלל וילתו מלכי בית דוד ושמשית שיגלה בשרה בימיהו וכ"ש בנ"ד שאר כוונתו להקים שם אחיו על נחלתו . ות"ת תיפוק לי משום דשתור לעמוד עם שמתו ודעתו לגרשה שת ל"ק בלל שרי אין דעתו לגרשה שם שתעבר שבל שקום לא יתנה עמה

מאלי מפורש לחם לא יתקיים הקנוי ממלוי בעילותיו בעילות זנות למפרע לכל היסור משום שחם ניתן לחילול בת עליה לשם זנות ממש קנאה והרי היא לחמה לכל דבר ופקע מיכה היסור חחם חת וסל"ד כתבתי :

תנח שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שכשח חשם ושסחה עשר שניס ולח ילדה וכחובסה מרובה ואין לו מה חקנה יעשה לקיים מזון פרינ ורביה לפי שים עליו שבועה בכחובה כמנהג המדינה :

תשובה כבר נשחלתי על כיוצא בזה פעמים לחרות ושעליתי שיפיים בכל מה שדרך הבעלים להחפייס וחם לא נחפייסה חלום הוח ומחירין לו שבועתו דלמו חרקבת דדיברי יסיב לה כדי שחחפייס ושחר שיחירו לו שבועתו חם חבלה להיות חללו בלתי בטיל מוטב וחם לא חבלה להיות חללו בטיל מנרש חוסה ומזון לה כל מה שים בידו והשחר מסדרים עליו כדין שחר בעלי חובות דעלמח ואין כופין חוסה לשבח חללו בטיל חלח על חנחי שלח יהח שלמח חחרת ואין מחירין חומו ליחח חסה עד שיגרשנה ויתן לה מה שנחמלח בידו ויסדרו חומו מפני חנחי כחובחה ושע"ג דחקנו סנחומים ז"ל שלח יגרש חדם חת חשחו חלח ע"י יתן לה כחובחה סכ"מ בשל כרחשה חבל בכל היה רוצה לשחגרים שחיטה רוצה לעמוד עם נרש וסוח רוצה לקיים מזון פרינ ורביה . הגלד"ב :

תנט שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שמסר פקדון לשמעון וכחן לו שכרו לשומרו בחנם ובלבד שפקדון ושמעון יודע שלח פשע יסודם ובלבד שפקדון :

תשובה חם נחבד חו נעכב שפקדון מה מועיל ידיעח שמעון שרי חפי' לחבד ביד שמעון חייב לשלם דשומר שכר חייב בניניבה וחבידה ומיהו היכח דפקומח דחם לח היה שמעון בטוח שחבידה חבידה היה חייב יסודם שבועה שסומרין ליפסר משמעון חבל כיון ששמעון יודע שדבר חין יסודם חייב שבועה שלח משלם שמעון שפקדון וזה פשוח סוח . חבל חם נחבד שפקדון בחוסם כגון שטבעה שספינה וכיוצח בזה גנם שמעון פטור היכח למיבעי לי מלי למימר חין דשומר חייב שיטים פקדוני ביד חחר כ"ם בל"ד דגרסים לשמיטין דרבי יוחנן הח מלחח הוי פלוגחח דרבי וריבח דחפליגו בטעמים דרבי יוחנן דחמר טומר שמכר לשומר חייב רבי יסיב טעמח משום דחין דשומר חייב שיטים פקדוני ביד חחר וסוי כיון שפשיעה וקי"ל כל שחחלתו בפשיעה וסופו בחוסם חייב ולח מיבעיח בל"ד דגרוסי גרסי לשמיטין חלח חפילו היכח דשומר עליים לשמיטין חייב חבל רבח יסיב טעמח חחריתי משום דחם מסיימנח לי בשבועה היינו לח מסיימן לי בשבועה ילפוס טעמים דרבח בל"ד שבשומר שלחבון שיש שם ויכול ליפטר חלח שבע יהודם וגבוח פקדון ולחי פטור וקי"ל כרבח דלכנחח כוותיה בר מיע"ל קנ"ם ומ"ד לבטעמים דרבח ניחח מחני' דקחני יפטר השומר שמחה כדרכה ושמועל משלם לשומר לטעמים דחכי חמיק שלמודח לחרויי בשחנחו לו בבעלים רשום לשבועל ומחרו ליה לטעמין לומר חם חללה להשחילה חין לו מפקידים כדחיחח בריש מפקיד ולפעמים דדבח חחי חריולו לה בל"מ היכח דחיפסר שחחומם בח ופ"ם בחוסם חייב הח חריולו לה בל"ח חם קי"ל כל שחחלתו בפשיעה ענחמח בפשיעה כי בשיל לבריפה לשומרני חבל בבח דודחי לח בח בחוסם מחמח בפשיעה לחפילו הפקדון ביד שמעון בח בחוסם פטור כיון שנעשה בפשיעה חו שבלו לשמים וכן פסק הריע"ף והרמ"ם ורוב הפוסקים ז"ל כרבח . חילכך בל"ד חם נחבד שפקדון שמומר חייב וחם נחנם שפקדון חע"ג דגרעיה לשמיטין פטור כיון שיכול ליעשע מה חירע בפקדון הח שימיט בשבועה ונשבע כשחר שומר שכר ונפטר :

תם שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שפקיד ביד שמעון מעות לסוליכם לרשות וכלילה בחו שודדים ונקחו חם כל חשר לשמעון שחורה וחומר שנם שמעון שבועה על רחובן שלח שלח ידיע"ה וסוליח מחלת שלח שמעון שחפיל' על חלו שסוללים וע"י כך נפשבר שיך לל ערב עם שמעון ונחן לו שכום מעות חם יש לרחובן בעל שפקדון חלק בזו שפשבר חו דילמח כבר נפייחם לרחובן ומה שסילל לשמעון :

תשובה חם סדבר ברור שפיים רחובן מספקידון שלו חו לח סדבר ברור שפייב שמעון לחם לרחובן בפי שמניע לו ממה שסילל דסבי חנן בבדיח פרק שנוזל המיל חן שחבר ומזוטו של יש ומשלילחו של נהר ומן שגייש ומן סלליקה ומן סחדי ומן סדוב ומן שבדלים חם נחייחשו שבעלים הרי חלו שלו וכחב עלה הרמב"ם ז"ל חם ידע בו שנחייחשו שבעלים הרי חלו שלו וחם לח ידע יחזיר לרעוחם וכחומר סדעם ע"כ וכזה לח רחיחי חוקק חילכך חן שפחם שמעון לחם לרחובן חלקו לחר שיבבה לו חלקו כמה שמרח וכ"ל חייב שמעון לחם לרחובן חלקו לחר שיבבה לו חלקו כמה שמרח וכ"ל חני חומר שחפילו ידעינן בודחי שנחייחשו שבעלים כגון דשמעיה לחמר ווי לי לשכרון כיס חין זה יוחם כיון שלח גזלו מידו חלח חיך שמעון לימו יכול לשבוע כלום ומה יועיל שבועתו כשלח יחוחו חלוי ביחוחם שמעון וכיון דשמעון לח נחייחם נם יחוחם של רחובן היו כיחוחם שמעון חפילו יחומח דיחום כזה נקרח יחום בשלמח חם כלום . ומ"ו לחפילו יחומח דיחום כזה נקרח יחום בשלמח חם חיכח מיכל שמעון מיד שבייש בעלמח דין חוח חיכח חלו חפילו שם חיכח מיכל שמעון מיד שבייש בעלמח דין חוח חיכח חלו חפילו שם כ"ל לח סיכל חלח מכח שנפשע סמלך יע"ם ומשפטו חוח שיחזור חנזל לנגזל יסיכ מי שיכיח שכרי חין לכם דין יחום ודיכח דמלכותח דיכח. ומו שכרי לח נחנו לשמעון חלח מכח שפשכר וכפי סחכיעה חכיח שפשכר ולח נגלה שפשכר של שמעון חלח מפני שם משומיו של רחובן היו בכלל סחכיעה ולכן רחוי חוח שיכיח לרחובן חלק בשפשכר . ומיהו חם חמר שמעון לעלמי חני מכיל לי דמיח להח לחמריען שי שוחפין והכיל חמר מכח שכיל לחמלח ושם חמר לעלמי חני מכיל הכיל לעלמי ולח מיבעיען חם היה יכול שנוחפין לחמלח חלח חפילו חמר

ים לדקדק לפי שרחימי לכרמב"ח ז"ל בפרק הסובלו וז"ל ודקדק ממנה ר"מ דדוקא לדבר מלוה שהוא כעין הכיסה של מיקוקום דשייכי בגדר ובמלוה המרעתן שום לתלן שהרי שבשחת כיון לעשל עשל וכל התנות שלעשתם הוזר מקום פשיעה ביניהם תלן שהרי שבתמרעו כולם מקום למוד ביניהם וכל דעתם הוזר לכל בגדר שתין לוקן הרבים בייני בם ולא במרעתו תין לו בפרה ותפילו לדבר מלוה לפי שתין מרעתו של זה במרעתו של זה וכו' וסוף לבוזו ומיהו בשמעתא דקיימו ולא קיימו בשכיה מקוה מקמע לכלורה לתפי' שכל המלוה לתרו כן ו"ע ע"ל • גם הרמב"ן ז"ל קילם שברת ר"ח ז"ל ובשטניע לסוגיא זו של חלו הן שלוקין לתרו שחזר בו לפי שבנין ממנה דבכל מלוה מפירין נדר שהולר על דעת רבים שילכך שם לוחם הרבים שהשבועה היא לדעתם בייני בגדר ובמרעה בנון שהם מהובני לוחו קבל כי מחחלה רחוי שלא לשמוע תורה בקבע שלא מפי לוחן חכם לי בעית לימת מהם לגמיר עפי ולי בעית לימת מפני השלום ועתה הרי שם שויה בחרעה כיון שב"ה שלהם בעל מד"ח ולא מפני השלום תין לחם מקנת בבנו ותלמידו ת"ל לפי' לפי שברת ר"ח ושפיקו של הרשב"ח וקלוסו של הרמב"ן ז"ל יכולין להשיר נדר זה דתימא ממש לכך דמקרי דרבקי ולפילו שתין לוחם הרבים שייני בגדר ובמרעה כבר כתב ריב"ם ז"ל שדעת שחרוזים שכל מלוה מתירין נדר שהולר על דעת רבים וכתב שוו שברת הרמב"ם ז"ל וכן דעת הר"ן ז"ל ולעפ"י שעדוחו של ריב"ם ז"ל כשברת הרמב"ם ז"ל ג"ע מ"ש לחי מבטל דעתי מפני עדוחו לחר קעני עבה ממחיני ולו דסוגיין דפרק הלוקן פשעה חזלה כוותיה ולחי דחקתי ליתבה לגיבא דר"ח בשהובה לחרת לבל לשנויי דחיקי לא שמכין . ולעפ"י שחי נרפתי בלוחה שהובה דעת ר"ח ז"ל לעטמים לחריס שהיו בלוחו נדון להחמיר שכל ב"ד של חלי מלרך עשה שהקילום שהם רבים לעטמים לחריס שים ב"ד לשקל . דמה נפשך לם בזמן שהשבעו שים בחתם שהה קבוע בלוחה ב"ה לבד ולח"כ קבע עלמו גם בב"ה של שלום ולפי שהשבועה בעוות שימה חלא שבעו חלא על דעת שיהיה בחתם ג"כ קבוע וכיון שבחתם בשחיק חלי קבישוחו ע"מ כן לא שבעו להיות בב"ה שלהם בעל מד"ח חלי בזמן . הגע עלמך שבחתם בשחיק מבם קבישוחו לגמרי לו שבטל וכי יעמדו בלי תורה כל ימיהם ומה לי פלגא ומה לי כולה . ולם השבועה שימה לחר שבחלק בחתם לבחי בחי בנסיוות הרי שבעו לבעל ת"ח חלי בזמן ולין השבועה חלה לבטל עשיית המלוה בחקנה . עוד לחי לומר כי עיקר השבועה שימה שלא תן הדין וכי לא ליפשר חבם לחר שיודע יותר ממנו ודייק עפי הרי שם חייבים לשמוע מבחי לדייק עפי • ובשלערפוה חלו הטעמים יש לסמוך על החרוזים ז"ל שחמרו שבכל מלוה מתירין נדר שהולר על דעת רבים חלא דרבים ניכרו שתירים • ומה דבחלי ניכרו . ומה שעדוחו של ריב"ם ז"ל דעת הרמב"ם ז"ל כן וגם הרשב"ח ז"ל העלה בדבר בל"ע וגם הרמב"ן ז"ל חזר בו מחוך פשעה לחוחה סוגיא ולין לנו חלא דברים כפשוטן דמתירין נדר לו שבועה של דעת רבים מפני כל מלוה ת"ח דרבים היא ולע"ג חלא בייני חוחם רבים לא בגדר ולא בחרעה ו"ל עטמת למלחת שלין עיקר הדבר חלוי בחרעה לבד חלא במלוה ומשחמת כל ניכיס ניחא ליה לליעביד מלוה וכיון שחלה בדעתם דעתם הוא שתבטל השבועה מפני המלוה לחע"ג דלא בייני בגדר מ"מ חרעתן הוא מפני המלוה . כללא למלחא שהם חוחם הרבים המפורשים לינם מוחים בשהרי מתירין חת השבועה ע"י חרעה ולא לריך לשלוכי בבו דמשחמת ניחא ליה במלוה • הגרחה לע"ד כחבתי :

תשב שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שבדר בתו של שמעון על ידי חביה והיא גדולה ומחמייב חביה להוציא לבעתו כך וכך ידוניא ומחמייבו זה לזה בקנם על מי שיעבור ובשבועה בכל חזוקי סופר גם בכלה ישחמייבה בקנם ובשבועה על בחתוב לעיל ומה חבי בכלה ולא בשחיר לחריו בריבה והבה חומרת חיני רוצה ליעשה בלא נדוניא ומחחן חומר חיני חוחם לפוק חז כמה עניים נוסלין בניס ומן בשמים ירחמו . יורה המורה לם שבה חייבה בקנם :

ושוברת על בשבועה או דילמא מעשה טעמה לחוחם היא :

תשובה קלה מחמיה רלו לפטור לוחה מטעם לניה חוחם והדבר פשוט למחן לחיה ליה לוחם פטור מן בקנם

ומן בשבועה . וכן כחב הרשב"ח ז"ל על נדון קרוב לניולא בזה סימן תשפ"ח . חבל נדידי לא דמו בלל דבשלמא בהם לוחם גמור הוא שלא רלחה בבה ליעשה לו בלל ולא מחחייב למיבב לה חרבבה דדיבורי עד שחרלה . חבל ב"ד חין זה לוחם ניכן בשוח מחחייב בשאר בשוח ושוחה פוק חז כמה יחומות לו בוחה עניים נשלוח בלא בלוס ומיהו מוזה מי שהם רלוחן חין לו בלוס לבשוחם כדי שחלא מבים חביה לביה בשלה חין לך לוחם גדול חזק חבל הם מבשה לוחה בשוח ישהרל הענוח כדי שחלא מבית חביה בבבוד וכוחב לה בחוחב וחוחפת חין זה לוחם והרי היא עבריות הם חיכה רולה ליעשה לו לו חפרע בקנם הם יש לה והם חין לה הרי הוא חוב עליה . ומו ליכא טעמת חהריבא למיובב דשוב לה לחחנויי הם יחום חביה בלא חחחייב ותע"ג דקי"ל דלגבי ממונא לוחמת דבשיא ולא בשיא בחת לו מולה לחריבן בלא שוב ליה לחחנויי מ"מ טיוחא בשיא ובעלי בחים יוזדין מבשבשיהם ושוב לה לחחנויי הם לא יהן לבי נדוניא שהשיה פעולה מן הקנם ומנא לחיבא לה דבתב הרשב"ד ז"ל דפוחחין בטיוחא ולא הוי גולל לפי שהטיוחא מלויה ושכי ליתא בירושלמי בהדיא ע"כ • וכ"ם בזמנים הללו שהריוח בלחי מלוי ושפרנסה בדוחק גדול וכני לחם סולכים ולליס וכ"ם בשמעון זה כי הכרחיו ועני היה ולא היה בין זמן שבדוכין ומיתתו בלא זמן מוטע ומיד נתגלה עניוחו וכיון שכן שוב ליה לחחנויי הם לא יהיה לי נדוניא שהשיה פעולה ומ"מ מולה הני שהם לינו רולה לחת לה בשוח לחחת חביה בחשבע בשוח ישהרל לפילו עניות שבבן שהיא פעולה מן השבועה לחוכחת בלא שביה שוב ולא שוב לה לחחנויי הם לא יהיה לי נדוניא שהשיה פעולה ולא שביה לוקה לעניו גיעון שהרין לין לוחם בנעין לבל לשאר שהבריה כולה שוו לוחם בי' מיני לוחם בן היכא בלא שביה בללא בבל שהבריה שוו לוחם בללא בבל שהבריה לא שוו לוחם לשוב ליה לחחנויי והיכא דשביה ולא שביה בעיון לא שוו לוחם לשאר שהבריה שוו לוחם בחשבע :

תשב שאלת ממני חודיעך דעתי ברחובן שבכר חבן על ידי שרשור הם יש לו לוחה והודיעו שרשור שוות בל רחובן שבו הודיעו שוות בל רחובן וידע שלין בעל שביה מוכר בלין בלא בזוקר שבל החוחה • חו דילמא כיון שבכר על ידי שרשור ולא לוה לשרשור שודיע שבחבן הוא בל בעש"ב בלה שיהיה דיהו כשאר שהבריה שהוכרים שים לבם לוחה :

תשובה שדקת בינבעת · לך הם הודיעו שרשור שבחבן בל רחובן והוא שבכר בעש"ב שבעת דפשיעה לך הם לא הודיעו שים לו לוחה ולין בלבה בן שבשוחת הרא"ם ז"ל

וכתבם סמור סימן רכ"ג בסרסור שסביות תפן על שמעון לרחובן וכו' ולא ידע רחובן שהוא על שמעון וכו' ודין דינא שם שמעון תגר הוא לגבי שם הוא בעה"ב אין לו תובעה בכל תמציתיו וכו' הא קמן דסרסור זה לית ליה הודיע לרחובן שהוא על שמעון ותמ"ל ידע רחובן שהוא שמעון ופ"ה כתב שהם שמעון בעל הבית אין לו תובעה · הגה בתוספות שלנו כתב כפך ויו"ל וירושה לי כיון דטענת משום דהוי כמפרש לריך הודע הקונה שמכורה הוא בעה"ב תלוך שם אל תובעתו הגה שהם בעה"ב אין לו תובעה · הגה מכאן יש לו תובעה ע"כ וכ"ל כפך עובדא שהודיע שמעון לרחובן שהפקיד הוא לפניו לסרסור למכור וכבירו ומשום הכי ליך להקל שם היה תגר לו בעל הבית תילוך שם הודיעו הסרסור שהפקיד של רחובן והרי הוא בעל הבית אין לו עליו תובעה ואם לא הודיעו יש לו תובעה · הגה"ד כתבתי :

תשה שאל הר"ר נסים נר"ו ג' שותפין בבית רחובן שמעון לוי ורחובן יש לו חוב על שמעון בסטר וקיון ושעבד לו מקרקעי כמנהג וגם יש לו על כללות הבית קנס שעבוד לפי שהוליא הוצאה בבנין ועדיין לא פרעו לו שותפים ושלך שמעון ומכר חלקו ללוי ורחובן רוצה להוליא מיד לוי מדת שהוא ג"כ בן המלר ואו שהרי שמעון חייב לו מעות ושהשעבד שבית לו ולכן הוא קודם :

תשובה הדין עם לוי ואין רחובן יכול להוליא מידו לא מלד שהוא בן המלר ולא מלד השעבוד דגרסינן בפרק המקבל לתרי דהרדעי לתתם וליתמי ולשותפי ליה בהו דינא דבר מלרא ומחלקו בפירושם דרש"י ז"ל פירש שם מכר לשותפו חלקו בשדה שהוא שותף בה אין שתי השותפים יכולין למלקו כיון שלא נתברר חלקו שרי הוא כשוכן בכלה · ובשם שגאונים ז"ל כתבו דאפילו שלישו שותף בשדה שלא שותפין דשכקה לא מצו למלוקיה דהני נמי מחייבי לתרדי מכוח ושעבד ושעבוד כמו בני מלרא וכן כתבה הרמב"ם והרשב"ם והר"ן ז"ל ומדברי כולם למדנו בחמד מן השותפין שקדם וקנה בשדה שרי היא שלו לעבדו ושזה לא רלחי חולק וכל שכן בבתים דליכא מאן דפסק ליכא בהו דינא דבר מלרא ובהו דלא לוסיף עלה · ומו גרסינן שתם הני ד' בני מילרא דקדים חד מינייהו וזבן זגיגים זגיגים ואגו בהדי הדדי פלגי לה בקרנזל · תילוך מי מטעמא דבן המלר לי מטעמא דשותף כיון שקדם אחד מהם וקנה שיש יכולין למלקו · ואי מטעמא דשעבודא לא ידעינא מאי היא דלוב בני אדם יש עליהם שעבוד הוא ו"ב בא ואמר שלא יהיה דין בן המלר כיון שיש עליו שעבוד ויבוא ב"מ ויהיה קודם לבן המלר וכיולא בזו לא שמעינן דשתם אין לנוסה בני אדם שיהיו עריך ממשעבדי מ"מ יכול למלקו בזוזי ולכן לא ידעתי מה עניו שעבוד לשיהיה קודם לכל בני המלר · ואו דמי עדיף שעבוד זה ממשכנתא דהא גרסינן שתם משכנתא ליה בה משום דינא דבר מלרא דאמר רב חסי אמרו לי סבי דמתא מחסיא מאי משכנתא דשכוחה גביה למאי נפקא מינה לדינא דבר מלרא ופריטו עלה אם מכרה למי שהיא ממושכנת אלא ליה בה משום דינא דבר מלרא דדין מלרן יש לה שכולה שכוחה בידו וכי היכי דאין בעל המלר יכול למלקו כן הוא אינו יכול לעכב אם בא בעל השדה למכרה לאחר דמלתא פסיקתא קתני משכנתא ליה בה דינא דבר מלרא לא לזה ולא לזה ואין ל"ל שתם בא אחר ולקח שדה אחת שהיא שכוחה לו שהיא ממושכנת בידו שאין הממשכן יכול למלקו משום דינא דבר מלרא דכיון דאיכו ליה ליה בגופה של קרקע אלא זוזי אית ליה עלה לא עדיף מאריעא דאמר ובני אחד דמאני בתי לא מלי מעכב למאני דאריעא עכ"ל נמקי יוסף וכן העלה הר"ן ז"ל בחדושיו וכן העלה גם הרשב"ם ז"ל והרמב"ן ז"ל וכן יש סברא במדרכי וז"ל ומיהו אם קדם מלרן וקנה או אפילו אדם אחר אין למלוה יכול להוליאו ואף ע"ג שראתה מדברי רש"י והתוספות ז"ל דבעל המשכונא יכול להוליאו מיד המלרן כ"מ משכונתא משום דסוף סוף גביה אבל שעבודא לאיש ליה על הבית לא אמרה אדם מעולם דיוכל להוליא מן השותף או מבן המלר ואפילו מאיש דעלמא אם קדם וקנה לא יוכל להוליא ומשמעות לי דמודם רש"י ז"ל דבעל המשכונתא ליכו מוליא מיד השותף שקדם וקנה כיון דאחד טעמא ניכו דשותף שו כאלו שוכן בכלה וכן משכונתא דשכוחה גביה ומ"מ אם לאחר שותף דר בבית ולו שכוחה ליכו דר בבית משחברת לי שלחולא יכול להוליאו מעפ"י שקדם לזה וקנה והרשם מסכיח דכתב מהר"ר יצחק ז"ל סימן ס"ו שותפים

שנתפשטו בביתו של שמעון ומכרו שחורה שים בה ריוח וכתב דפליגי דרחב"ן פסק דזכתה לו ביתו ורלחי"ם פסק דלא זכתה לו והלבר כרוב שכל מי שהוא מוחזק על מביתו לכביית רשות שלבתה כמלן ומי שותפין כמי תבים דעלמא דמו שכל המקודם זכה וכי סיכת להסם זכתה לו ביתו הכא נמי זכה רלחובן כיון שדר בבית :

תסו שאלת ממני תודיעך דעתי במי שחילה יום בלבים לפדיון בנו בכתב כילד ישתה מלוה בזמנה :

תשובה לף על גב דתמרינן זריזין מקדימין למלוה ואין מעבירין עליהם ואין מסכין תורה הכ"מ סיכת שיכולין לעשותן כתקנן לכל סיכת דאין נעשין כתקנן מלותן שיתחו הילוך סכון שהותה עד יום רחשון לפי שהם יתן במעות לכסן בע"ם כילד יכיך כיון שעדיין מהוכר זמן ולף על גב דבכר תזוכה מדליקין ע"ם ונוכרכין תע"ב דאכתי לא מטא זמניה עד שתתקע התמה שהיי שהם דלא לפיכך בלתו שכי לכל בע"ד לפיכך למתר וכן תלק מכר"ר ישרלל ז"ל · עוד לפיכך לתלק דשהם הדלקה עושה מלוה והיא ממשכת עד זמנה ולפיכך שפיר מבריכין לבל בכא נמיזה במעות לזה מלוה תלה הפדיון היא המלוה ואם פודה מע"ם אין בזו פדוי ואם פודה תוכו בשבת ממז כמקא וממכר הילוך בזכון להמתין למתר ואין כאן ממון מלוה כיון שהם תולין גמורים ואינן נעשין כתקנן · וכוי יודע שהם הגה המעות לבהן בע"ם והחזירם לו קודם שבשת אין בזו פדוי דסוי בסביה דאמרינן הם נתחללו המעות אין בזו פדוי ומעשה נכון הוא שהרי קודם זמנו אין חייב לבהן כלום ומתנה נתן לו והחזיר לו מתנתו ובשעת הפדיון לאו מידי יהיב ליה דבהלמת בשבתן לו הפדיון מע"ם ועדיין הוא תלוי מלי למימר בני פדוי בתורת ה' סלעים שנתתי לך בבל הם החזירם לו לא שייך למימר הכי וכן סעיד מהר"ר ישרלל ז"ל בשם רביגו שמשון ז"ל במלא כן בספר אחד מהמחברים שיתיגו עד למתר ובכן הוא שמעכ · ותי בעגיי תומר שלשור לעשות זולת זה שהם יפדה בע"ם אין בזו פדוי ואם יתן המעות בע"ם ויפדה בשבת ממז כמקא וממכר · ואם יתן המעות בע"ם ויפדה ביום רחשון הם תיקן בשיטת המעות סוף סוף ביום ל"ל הוא פודה תלה שכוון שיסיס עליהם תלה שהם יתן ממון מלוה בשבת ותפדיון ומלוה ודבירם בורוים הם לא סיס רחוי להטריח הקונמוס תיקון מלוה ודבירם בורוים שהתפקו בו מחריס ותי חיי רוחם ספק. והגלד"ב :

תסז שאלת ממני המקדש חבה בטבעת על כפף מוחבת הם היא מקודשת או לא :

תשובה זו תלמוד ערוך הוא דתניא בפרק האיש מקדש תמר לה שתקדשני לי בתמר זו ומלת מנה תבר דינר או דינר שלא בגמרת שתי דינר של נתנת היכי דמי לי דידעה ביש הא עלה בגמרת שתי דינר של נתנת היכי דמי לי דידעה ביש הא סבירא ליה ביני וקבלה לא ג"ל דשכית ניסליה בלילית ג"ל דשכית ליה ביני זוזי תילוך בג"ד נמי [לי] תמר לה שהוא של כסף שברה וקבלה והרי היא מקודשת ולי נתן לה שתם קדושי עשות ניסו דליסי שברה של זכר הוא ולא שמכת דעשה להתקדש תלה בשל זכר תבל בניו שפירש לה שהוא של כסף למתי ניחוש לה ושם תשבה שהוא של זכר והוא תומר לה כן כדי שלא יתרשה עשיר לין לנו קדושי בעשות כיון שהיא הטעה תא עשמה ותפילו תמר לא נתכוונתי להתקדש תלה בשבעת של זכר לין פושעין לה וסרי היא מקודשת שפיר לה להתיען למה תאמר לה שהוא של כסף ולא מיבעיא שם תמר לה שהוא של כסף מחשבת תלה תפילו תמר לה שתם שהוא של כסף מקודשת שהבר מלו שים כמה כלי כסף מוזכרות וסברה וקבלה והשתא מסדר קא סדלה בה :

תסח שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שטען על שמעון שברה דיבורי זכה ושמעון הסיב לין לך בידי מסם שלא ס' מיידי' שם זו סודתה ממון הטענה לחייב את שמעון שבועה דתוריית :

תשובה כבר בשלתי על כיולא בזה והעליתי שתם טענו שתם דיבורי זכה וזה שביבו שתם דיבורי כסף דסוי שפיר ממין הטענה דשוה דיבר זכה קל טענין ליה ושוה דיבר כסף מודם ליה , ותם טענו דיבר זכה טענ וזה שודם לו בדיבר כסף

מצוה ואין צורתו של זה כצורתו של זה היכא פליגתא ורוב התחרוצים
שהביאו הלח"מ ממין שהעשה : הלכך כ"ד כ"ע מודו דהוי ממין
שהעשה דהא לא אמר ליה לה שלימתי הלח ס' מיידי' מצוה
דבכה"ג היכא למימר דלא הוי ממין שהעשה הלכך היכא דאמר
פרעתי כל ואלא נשאר הלוי הלח ס' מיידי' דהכר בורר דהוי ספיר
ממין שהעשה שהרי שהרים שהעשה אשר עמו עליו היא וזה פשוט
מאד הלוי · הלל"ד כתבתי :

תשמ שאלת ממני תודיעך דעתי בשופר שכתב וגם והשמיע
התוקות וכתב התלפיות וספרים והכשל הלך לו
ואי ליפשר לכתוב גם אחר כן גם שופר אשר לוס שכשל לכותבו
שלך לבית עולמו :

תשובה דכר זה נשאל מלפני מס"ר ישראל הנשכוי ז"ל והשיב
בעניו שרשם והשלם דגם זה פשוט לברם בו להתלמה
אבל אם נשתה לו תגלת ועיקר שעשה התיסור לחייבין שמת בשנת
ממשה תלפיה וספרים וכתב גם זה והשתה לקחתו כדי להסתגרם בו
וחביריו חלוקים עליו כאשר ברשה מתוך רלוחותיהם שכתובים
בשסקיו ח"ל ואמי דעתי כדעת חביריו להקל ולא מיבעיא היכא דעידי
שגע קיימין ואומרים אלו חתמנו גם זה לו שים עדים מכירים התימות
העדים או שופר שסם של סדור שזה דפשימא לכאר דהלוי בעות
שופר ומגדשים בו להתלמה היון שאין הכשל ושופר מצויין הלח
אפילו אין הכשל ולא שופר ולא העדים ולא מי שיכירם ושגע יוצא
מתחת יד שהשה שנשה בו חלה ביום שכתוב בו יום פלוני בכך וכך
לחדש פלוני בכך וכך לבריאות שעולם קרוב לודעה לפי שהשבון למפרע
אם שנת שמשה תלפיס ו"ל סיס יום פלוני בכך וכך לחדש בשנה זו
שאנו בה שהיא שנת שמשה תלפיס ושלש מאות ו"ל ושם לה סיס
ככה שדבר ברור דשעות שופר שאו ושמוכח שוה היכר וכ"ש דשעמת
שוי מפני שרואים שיסברו שכתב זה ג' מאות שנה שש ללאו כ"ע ידעי
בחשבונות שה ולאי ליתא שכבר נהגו לקרות שגע מיד לאחר שגמיסת
משעמיים שכתב ברב שמכר ומשעמם שכתבתי לני בחשבונם וזה
ביון שכוח שלם ידעו ולאי אלא נשגרשם בו לשם לחדש ולפשר כי
מפני שמשה זו ג"כ נהגו לקרות מיד לאחר שגמיסת . ואו דמעולם
לא יסברו ככה שכייר שעברו עליו שלש מאות שנה שפילו אם"ל
שלא הלכו עם מ"ם משמשה לוחנו מלוחת שכייר שחשב וזה נראה
לעין סילוך לא יסברו שכתב זה שלש מאות שנה · ואו דאמר שסגיע
ר"ת ז"ל שלא לכתוב וכל שוס ומיבעיא משום לחייבא למיתם דילמא
ליס ליס שוס ומיבעיא סעולם שפוא ליס אחר שגירש תגן
דמיגיון לכתוב כל שוס ומיבעיא על פי כל גאוני עולם משמע ללא
חיישינן שמא יאמרו ואפילו לדעת ר"ת היכא למימר שיפלו ויסברו
שלים אחר ליס לו שם ומיבעיא שמעלת כדור שזה שלא בכל נ"ד למה
יאלו בזמן שעבר זה שלש מאות שנה ולא יאלו כמה שנות לפניהם
אין זו ללא שברת שנות לאלות בזמן קדום כזה ות"ל שפיר ניכר
מתוכו · ושרב שחזר שפריו על שמלה ופכל לת שגע אפילו היכא
לחיכא עידי מסירם קמן ולא לדמות לזיהם שמו ושמה לפסול
אפילו ע"י עידי מסירם דילמי שזלת שלשה שנשתרשם משה שלים וכדול
שרב במקומו מונח לת למיון כלל דשיהם שמו ושמה פסול מן התורה
ושפשה בעלמא יסיב לה וכתורה שמרה וכתב לה שפר כריסות ונשון
בילה . הלכך נ"ל גם כשר שוה מן שתורה לרבנן שקנו זמן בניעין
למאי ניהום שמא יסברו שסגע של ליס לאר שרי עידי מסירם יודעים
שסות של זה ואפילו לת ידעי זמן שכתיבה לאנשו שפקי לקלא ואמרי
שלוני גירש לת שלשו ושרשה שגע בילה יודע שבעלה גירש שוה
ושכופר עשה :

כללא דמלתא לע"פ שסרב שאבר שממיר בזמן זמן שה מין
נרשה לשמיר ביון לשבניען וכל שוס ומיבעיא וקריעין
ניעת לאר שמיעה וזה שלם בילה לת יסברו שמלאר שוה ואה
שגע יוצא משמת ילה קרוע ואין שם לת עדים ולת שופר ולת
מי שיכיר שבתיבה ולת שתיעה ולת עידי מסירם לע"פ שדעתי
לשקל לויני מסרים לשתירם ללת בשסכמת ג' שופשי ישיבה הכל שם
נשלח לת שלת שיין בשעובה שרש"ם ז"ל כלל מ"ה שמתוך פשט שוה
שעובה משמע דגם זה כשר לשלית בשעות שופר לפילו בדבר
שאין רוב יודעים בקביעת לילה . ולע"ג דשס"ר ישראל ז"ל לאה

רמיה זו שבעויי לשיקי לת שמכיון לענין שת שלשב ולת שלני לומר
שיש להקל שבום שעות שלת שאין רלוי להשמיר דילמא שפיק מיניה
ושרבא . הלל"ד כשבתי :

תע שאלת ממני תודיעך דעתי שם לשאול לעוס פרוטות בפרוטות
כמו שלשאול להלוות לינר בדינר :

תשובה לינה פלוגתא בשלי מלפני מי שהשה עובה יש מי שהשה למה
שהשה רבי בילדותיו שכשף קונה לת שזבב ויש לזה
קלת שוכחה בגמרת ולפי שעה זו כשפת פירת שוי . ויש לחוש למה
שהשה רבי בזקנותיו שזבב קונה לת שכשף ולפי זה לשבת פירת שוי
ולשה שהשחוות שהשה קונה לת שכשף משמע לשהשה שמי פירת
שוי ממלת לפי דרך זה לשאול להלוות שום מעבע בשעבע לכולסו
פירת שוי למי שהוסם לשתי שהשחוות · לאל שלוסים ורוב הפוסקים
ז"ל שמכו על פי שהשה רבי בזקנותיו שזבב קונה לת שכשף לשלר
בילרבי משום לכשפת מריש שפי ומשום שבי שוי מיבעיא לאל לשבת
לע"ג דשמיב כיון ללת מריש פירת שוי ומחלקו בפירושת דמתיחין
לשעה שלוסים רבינו שתי ז"ל לשבת פירת שוי לכל שלבריס ולפילו
לגבי מעלמלין סילוך לפי שעה זו שלבר ברור לזוקת לינר זבב לשאול
להלוות בדינר זבב משום לשבעין ליס פירת לכל שלבריס לאל נשבת
ע"ג דשמיב כיון ללת מריש פירת לגבי כשפת כיון לשוי מיבעיא לגבי שתר
לבריס לגבי נפשיס נמי מיבעיא שוי ומוזר להלוות פרוטות בפרוטות
דיוקרא וזולא לת תני בדילסו . לאל יש להריע"ף ולשרמב"ס ורוב
הפוסקים ז"ל שעה שתרת לשבת ע"ג לשוי פירת לגבי כשפת לגבי
שתר מילי הוי מיבעיא סילוך לפי שעה זו שלבר ברור לזוקת לינר זבב לשאול
להלוות בדינר לאל ע"ב הוא לינר של כשף מבעיא לשבת פירת לגבי כשפת
מיבעיא לכל שלבריס לאל לשבת ושתר לשוי פירת לגבי כשפת
לשאול להלוות וכן שעלה שר"ן ז"ל ו"ל מיסו לעיין רבים לשאול להלוות
לינר בדינר לאל ע"כ הוא לינר של כשף בדינר של כשף לאל מבעיא
לשרות כיון לגבי כשפת פירת שוי לשאול משום מוזרת לרבים ע"כ .
ולפי שעה זו לינך לומר לשתר לשבת לגבי כשפת פירת הוי וכי משמע
בירושלמי וכן לעה שרמב"ן ז"ל וכרי שלבריס ק"ו לם שזבב שהוא
מיבעיא לגבי שתר לשוי לשאול להלוות לינר בדינר לשתר לשוי פירת
לגבי לשבת לא כ"ש מיבעיא לשאול להלוות בפרוטות . ולפילו
תימא לשבת ולשתר שוין שם מ"מ מיבעיא לשאול להלוות פרוטות בפרוטות
ק"ל לפי שעה זו שלא מלינו מי שזכר שלא להלוות פרוטות ושו כיון
לשריפי כלליות בגמרת מיבעיא שוי ושו לשמעינן רבי יוחנן לשאול
להלוות מעבע בשעבע שון ממעבע של כשף ולשתי נקט לינר בדינר
לשמעת לינר של זבב לוקת כלליות בגמרת שלא שכון שבפוסקים
לכל שמעבעות שוכר שון ממעבע של זבב וכן כתב שרא"ש ז"ל ורוב
הפוסקים וכן משמע שהיא שברת שריא"ף ושרמב"ם ז"ל ושלו משום
לש"ל ז"ל לשבת פירת שוי לכל מילי כלשה סגיון שלא לע"ג לשוי
פירת לגבי כשפת לגבי שתר מילי הוי מיבעיא ולפ"ם כיון לשוי פירת
לגבי כשפת ולגבי שתר לשבת לגבי נפשיס נמי שוי פירת לאל לשבת
לגבי כשפת שוי פירת כיון ללגבי לשבת שוי מיבעיא לגבי נפשיס נמי
שוי מיבעיא וסירושלמי ליפשר לפרוטיס בדרך שלרב ז"ל פליג שלאלוד
דידן . ומשמברת לי לפילו לדעת סירושלמי כשתר שסכיס עליו
שרמב"ן ז"ל לשלשת פירת שוי לגבי לשבת לא קשיא כלל שלי פסקה
לשבת לית ליה שלא לשיבותא לשזבב ושלא לריעותא ללא שוי שריף
ושלשת שוי ליפכא לגריש ושריף סילוך גבי שקא שסיבותא ושמוכר שלשת בא
לשעריכו בשלי שתר שלילן בשר שסיבותא ושמוס שכי שוי לשבת
מיבעיא לגבי נחשת . לאל לגבי שעוסה שלין שלשת שעריכו עם שתר
שלא לגפשיס בשל שסיבותא מיניס ולית לן למיזל שלא לשר בשר שריפותא
לשבת שלא שריף שוי פירת לגבי נפשיס נחשת שריף שוי מיבעיא
לגבי נפשיס דוק ושבכה . ות"ם לי שלשי שעמת לפילו לגבי כשפת
לית לן למיזל בשר שסיבותא לשבת כפום שברת ילדומיס לרבי לא
לא קשיא כיון לכשפת לית בא נמי שסיבותא קלא ושריף משום שכי
שלר ליא רבי ושני שזבב קונה לת שכשף ושלשי שעמת גופיס שוי
כשפת מיבעיא לגבי נחשת לשזבב ושריף שפי · ות"ם לי של שם שמכו
שעולם שלווין לינר בדינר ולינס מקפידים כלל . דע כי זה לשיסור
שלרבנן שוא ולא שממירו בו ושמירו לעוס שם יש לו לינרין לשעשה
בשיבה לשמרו שלויי עד מיבת בני לו עד שלשלת שמפשה ולפילו
שם יש לו לינר ל' לוס עליו כשם לינרין ושכי שמרינן גבי שתר

כסתם . עוד תמיהו לעיל דיבר כדיבר שם יש במדינה דיברין במלתים שתם אין לזה יש לזה · עוד תמיהו לעיל דיבר כדיבר שתם שלא יתמר כלויתי דיבר וז"ל ס"ג מתן לתוספים למכריס דיברי ולבתר כן תיקור תסור ליס למסקל מיתים דיברי דקי"ל לסכמ פירת הוא דס"ל שתם בסתם וכ"מ סיכת לעיל ליס ליס דיברי תכל ליס ליס דיברי יהיב ליס דיברי ושפיר דמי דעשתי כתומר סלויתי עד סיכת בני ולו עד שתמלא מפתח ותפילו ליס ליס תד דיברי יוף עלה כמה דיברין דתמור רבנן מיפת יין אין לו טיפת שמן אין לו הת יש לו לוס עליס תמה ס"ת דקי"ל לוין שתם ופורעין שתם . כללא דמלתא היין דקי"ל דלסכמ פירת הוא כל דעבדינן בסתם עבדי ליס כדיברת עכ"ל : וסגי"ד כתבתי :

תשא שאלת ממני תודיעך דעתי על מעשה שהיה לחובן ושמעון יש ביניהם דין ודברים ושלך לחובן לתסכמדיתה ובא שמעון לפני ב"ד ואמר יש לי עדים שמבקשים ליל למדינת היס ולחובן ליתו כאן תקבלו עדותם ובקבו עדותם ובקר היה כי לא תקרו תם תמת הוא שהיו מבקשים ליל תו לא כי אחד מהם שלך והשני לא שלך אלא כדי הוא לפניהם שם עומדין על פי זה עדותם תו לא :

תשובה קבלת עדות זה בא לפני וקרעתיו לפי שהדבר ברור שהעדו מקבלי העדות בכתה דבריה תדת דרוש הפוסקים אבר תנו חומיס עליהס אתרו דבעית יבאתו לו ולא בא בהדי הך טעמי תו היו חולים תו מבקשים ליל למד"ה ומעמת למקום דפשט ולא בא לפקפוקי רבנן לממוניס · ותפילו לדעת התולקים שתומיה שתם היה הנתבע בעיר אחרת מקבלין מ"מ מודו דלא מקבלין עד שיטלתו לחודיתו ותהכנדריתה מקום קרוב הוא ושיירות מצויות והיה לתם לבודיתו · עוד היה לתם לתקור תם אתת הוא שהולכים למד"ה כי אתת עומיס תחבולה. עוד טעות אחר שהרי רחובן היה בתהכנדריתה ודרך שם הולכים למד"ה יכלו העדים שם לפי דרכם ויעידו עדותן בפני רחובן . וכיון שתקבלה תעדות אלא כדין אוב אין עומדין על פיה וכן היה הסכתם כל הפוסקים אשר רחיתי חוץ תרתב"ן ז"ל . ומה שנראה תחוץ תמוכח שרתב"ן ז"ל דאם היה בעל כדין במקום אחר יכולין לקבל עדות אלא בפניו כתה תמוכות בדבר חדא דילתמא רחוק תוא היה . ותו דקרובי התשה היה בעלי זרוע כתו שנראה תחוכח תמוכח ממה שעשו לשלומים שרחשונים וסוי כשלתו לו ולא בא · ותו דהוקרך לעברות אחר שעדים ושמא לא ימלאה פעם אחרת · ותו שהיו יכולים להתרחוק-במקום שהשה שם. כללא דמלתא לאין תלוחה תמוכח רחיתי לב"ד כלל · תמ"כ בדקתי תא שעד אחד נשאר פה ורחיתי שהעיד שקר בלי ספק . גם תומדן שהעד הוא שכיון שרחובן ושמעון היו יחד במדינה והעדים עמהם לתה לא קבל עדותם אלא בפניו אלא ולתי לשקר נתכוונו ולכן לא יפה עשו שקבלי העדות אלא דקדקו בדבר כלל ופפי שנאבד תלי שהעדות בקר ואלא נתקבלה כדין קרעתיו :

תעב שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן ושמעון שירבו שהיה תלמוד בי"ב קובלים רחובן תומר נתלוק ותקח ג' סדרים ותני ג' ותם יש ביניהם ספרים נעלה תוסס בדמים ושמעון תומר גוד תו תיגוד כי בזמן שתני לומד בסדר אחד תני לריך לרחות ולעיין בסדר אחר ולא נמלא לקוות תני תלמוד · יורה שמורה סדין עם תי :

תשובה מדבריך לך בתלמוד משמע דפשיטא לך דתלמוד ורב תלפס תו רב תלפס ושמואל תורה חוקים ומשפטים ודמים תפילו שתאר שהם תיו רוצה לתלוק ותם ודאי ליתא דהא תני למימר תני לריך לתלמוד ורב תלפס ושמואל תורה וכן כל שאר הפוסקים היכך הם יש בני תלמודים תו שני רב תלפס שיש כדאי לזה ודלזה חוקים ותם אין שם אלא אתד ושתרלו לתלוק חוקים ותם נתרלו להעלות תוסו בדמים תעלין תכל אין אתד שהשה יכול לכוף תם שבירו לתלוק דמני למימר לכולים תני לריך וכן תם בתו לתלוק תלמוד ורב תלפס תני למימר לשניהם תני לריך וה"ה לכל שאר הספרים כיון שאין שם אלא אתד שהשה ושמיע ממם לתא לתמרינן בפרק

תדא שטות שהשה ס"ת למרתן וכשב למעלה וז"ל ותין טעני כופס פת
תעשיר לקטה תלקו תלא ת"ל תמר לו קנה ממני תו תכור לי וכריני
לוה וקנה תו תוכר למחרים וקונין סדין עמו ומה שכתוב בריבוי יוחס
ז"ל וז"ל ובספרים תם שם בב' קובלים יתלוקו תם שיהיס דולים תכל
תין בו דין גוד תו תיגוד ע"כ לתו למימרת דתין בשם דין גוד תו
תיגוד כלל תלא ס"ק תם בספר הוא בב' קובלים תין בו דין גוד תו
תיגוד תם יתמר תקנה תתד כך ותני שתתד כך תיגוד רוצה
לשתלק תשפר לגמרי תשום דתני למימר לכולים תני לריך לבל תם
רוצה לשתלק לגמרי ותומר גוד בכל תו תיגוד בכל דין עמו · וכן
תני תומר שתם יש תלמוד ורב תלפס ושמואל תורה ותומר לו גוד
בכל תו תיגוד בכל שומעין לו · תבל תם תמר גוד שפלמוד ותני
תיגוד רב תלפס ושמואל תורה תו תיפכת תין שומעין לו דתני למימר
לשניהס תני לריך כיון שתין ספרים כפולים וכני ומי גבי סך
תרי תמכתת תם תמר גוד שתיכן תו תיגוד שתיכן היו שומעין לו וכן
פרש"י ז"ל עלה וז"ל נלו תיגוד שוא תי לא תמר ליה תו תם
תם שתיכן תו תקח תת שתיכן וכן תיתא בגרסא שטפרים שלנו
כשדיה כתוב :

תעג שאלת ממני תודיעך דעתי תם קונין בקרקעות תו לא כגון שתמר לתבירו תכור לי קרקע שלך על ידי שתחזיק בקרקע שלי ושלך תחד תסס וסחזיק ועדיין לא תחזיק תבירו תם יכולין לתחזר תו לא :

תשובה לא פירשתי תם כוח שוא בשוא תו בתורת קנין שורי קונים לי ושלך והחזיק בתותן ד' תמות לפיכך תם שוא בשוא לא תבעינא תם שתו תותם בדמים דפשיטא דקנו תלא תפילו שלא שתו תותם בדמים שתמר לו תחליף קרקעך בקרקע בכה"ג ותלי קנה ושעמת דמלתא דתט"ג דקי"ל כרב שתתן דתמר פירות לא עבדי תליפין דכתיב שלם יגים נעלו אין מידי תחריתא לא תכ"תבתרת קנין שורי תבל בתורת תליפין שוא בשוא קני לכתיב על תגחולם ועל תתמורת ותתריגן עלה על תגחולם זו תכירה שנתתר לא יגאל ועל תתמורת זו תליפין שנתתר לא יתליפנו ולא ימיר תותו שלם יגים נעלו וכן לרעתו זו קנין סודר משמע בסדיה דתרי גווני תליפין הוו וכן כתבו התוספות בשם ר"ת ז"ל תבל סיכת דעתן תם הקרקע בתורת קנין סודר תפילו תחזיק בקרקע לא קנה לתיפסיקא שלכתת כרב שתתן דתמר פירי לא עבדי תליפין לעולם אין דסור כלי תבל שתר תילי לא ותדבר ברור דקרקעי לא תיקרי כלי ולא תעלעלין דפפילו בבעלי חיים תיכת פלוגתא תם קונין בהם בתורת קנין סודר כ"ם קרקעות דלא שייך כסו וכתן לרעתו ופשיטא דלא סוו בכלל נעל ושלא תשבע אין נעשה תליפין שהרי נתשבע תקרא כ"ם קרקעות · וכני תשמע תדברי הרתב"ס ז"ל פ"ת תסלכות תכירה וז"ל אין קונין אלא בכלי תע"פ שאין בו שוה פרוטה ואין קונין בדבר שתסור בהנאה ולא בפירות ולא בתשבע ע"כ · ולא הוצרך לומר אלא פירות ותשבע לשפוקי ממתן לשתר הכי עבדי תליפין תבל קרקע פשיטא דלא עביד תליפין עוד כתוב למעלה

בקרקעות ובעבדים ובכסף ובכל המטלטלין כל אחד מהם בקנין בחליפין ולי ליתא שבקרקעות או בעבדים או בכסף לדעת הרב ז"ל עבדי חליפין ס"ל למימר קונין בחליפין וקנין בחליפין אלא ולאי משמע דדוקא כלי הוא שקונין בכסף בכתר בכתב בממון · וז"ל העור לין קונין בדבר שהוא מטלטל בכסף ולא בפירות ולא בשאר מטלטלין שאינו כלי לכל בכסף פי' שהוא כמו כלי וקונין בה ע"כ . ואם במטלטלים שאינו כלי לין קונין כ"ש בקרקעות שאינם לא כלי ולא מטלטלין · וז"ל רבינו ירוחם ז"ל נתיב י"ח חלק לחמון המחליף קרקע בקרקע או מטלטלין בקרקע כיון שהחזיק או זכה ל' מכם זכה חאחר וקרקע לאינו נקנה בכתב · עוד כתב בנתיב עשירי חלק ג' וכתב ר"ת ים שני מיני חליפין קנין סודר והשני הוא בשום כגון פירות וכיוצא ואפילו קרקע בקרקע וכל לוחש שאינם עומדין חליפין ר"ל בקנין סודר אבל בכל נעשה חליפין להחליף הוא בשום ולפי זה פירות ודבר שאינו נמכויים וקרקע וכל לוחן הדברים שאינן נמכרין כלי לענין סודר נעשו חליפין להחליפן הוא בשום אור בשור או פירות בפירות ואפילו קרקע בקרקע כיון שזכה ל' מכם נתחייב האחר בחליפין בכל נוקם שהוא וכן משמע מן הירושלמי וכל דבר זולתי מטבע לאין מטבע נעשה חליפין אפילו להחליף הוא בשום וכן כתבו רבינו החיי והרמב"ם ז"ל עכ"ל · ולא כתב הוא חולק ושרי לך שני עדים נאמנים על שברת הרמ"ם בכו ותלמידו ומעתה מה שכתב בריש בחרא ח"ל רב אחי אמר קנון שהלך זה והחזיק לא שיהיו שניהם לריכין להחזיק אלא לו כיון שהחזיק האחד מהם נשתלק מחני האחר וקנה לחבירו כדרך שאמרו במטלטלין כיון שזכה זה בחליפין וכן אמרו בחוספתא המחליף קרקע בקרקע או מטלטלין במטלטלין בקרקע או קרקע במטלטלין כיון שזכה זה בחליפין (זה) בחליפין אלא לו או זה לו זה קונה ע"כ . בע"כ הוא בשום קאמר וכן מורה טעמן דשנים שבאים לחלוק ואלה מייתי בחוספתא משמע דפירות הוי הוא בשום אבל לא בחורת סודר וזה פשוט בעליו בתבו הרמ"בא והר"ן ז"ל בריש בחרא ולריך לומר שגם הם מפרשים בחוספתא הוא בשום וכן משמע ממה שכתב הרמ"בא ז"ל בעליו בפ"ק דקדושין על מה שטעו בחוספתה בשם ר"ח ז"ל דשום בשום נמי לא אמרינן דמקנו בחליפין אלא חפץ בחפץ ומטלטלי במטלטלי אבל מטבע בטלים לא ומקשה ב"ח ז"ל ועוד תניא בחוספתא המחליף קרקע בקרקע מטלטלין במטלטלין מטלטלין בקרקע קרקע במטלטלין כיון שזכה זה מחייב זה בחליפין לחלוטי אף בשאינו מינו שעשה חליפין ונקנה בחליפין ומשמעה דכל שהוא הוא בשום שאינו כעין קנייתו של קונין זה אף זה אין בחליפין ממין אחד כפרה בשור אינו ממין אחד כמו קרקע במטלטלין ומטלטלין בקרקע וכדתניא בחוספתא חוץ ממטבע לפי שהיא כדבר שאין גופו ממון דדעתייהו לחורתא ולורתא עבידא דבעלה אבל בחליפין כעין סודר כלי אין מידי אחריא לא דנעלו דוקא ע"כ · הרי לך בהדיא שהרמב"ם ז"ל סובר דקרקע הוא בשום נעשה חליפין אבל לא בדין סודר וכן משמע שפי' הר"ן ז"ל לסך חוספתא כי הוא כתב לשון הרמ"בא ז"ל ממש והוא בעלמו לשון הרמ"ם ז"ל שכתבנו למעלה אלא דקשיא עובא מה שכתב הרמ"בן ז"ל פ"ק דקדושין וז"ל הא דתנן כל הנעשה למים בחתר וכו' תע"ב דקתני כיצד החליף סודר בפרה וכו' לחיתן מטלטלין מ"מ ריטת כללא הוא בין לכסים שים אחריות בין לשאין לכסף אחריות מדקתני במתני' קניתים לכולהו ולא מפליג בפיפת אלא כולהו כיון שזכה נחחייב בחליפין הדא להא חליפי סודר מדין חליפין גמורין הכא בחוספתא החליף קרקעות בקרקעות וכו' וכבר רמיתי חולקין בזה ונחלין במה שאמרו פ"ק דבחרא בגון שהלך זה בעלמו והחזיק זה בעלמו והחזיק ולא קאמר חד בלחוד שהלך והחזיק ולאו אלא היא דגמרא נקיט קונין בחזקה ולא נקיט קונין בחורת חליפין לחוא מאורחא דחריצא אלחמר לחתם בשקנו מידם ברוחות ע"ל וכן כתבה הריטב"א ז"ל וכן הר"ן ז"ל בפי' השלכות אלא שמשמיט הני הדא והוא פשט זה הלשון ברחה שקונין בקרקעות בעין קנין סודר ואם שהריט בפשוטן לי ליפשר לשולמן כלל היון דקי"ל כרב נחמן דאמר נעל אין מידי אחריא לא אין ליפשר שאחר שהקרקע קונין בו וכי בפירות או מטלטלין שאינכ כלי לכ"ע ובעלי חיים לדעת רוב הפוסקים אין קונין אין ליפשר שיקנו בקרקעות ומתוך כך הי לומר שלא שיהם כוונת הרב ז"ל אלא לעמוד דקרקעות ממי ים בהם דין חליפין דקונין זה אם זה בחורת חליפין שוה בשוה וקנין כ'קנין סודר ראוי לאיש שהרי שוחם שחוקקין עליו לפילו שוה בשוה ס"ל דאין קונין עד שיחזיקו שיהם ודך דסחם בשוחפין שבאו לחלוק היא · ושו בשהרב מרבה קרקעות לחליפין משום דהוי בכללא דמתני' דומיא דשור בפרה מרבה ומה הם בחורת חליפין בשוה אף בקרקעות במרבה שוה בשוה הוא לדעת רוב הפוסקים בעלי חיים לא עבדי חליפי סודר ועיקר מה שכתב ז"ל ללמדנו דקרקעות שייכי בחליפין וה"ק תדע דחליפין שייכי בקרקעות דהא חליפי סודר נמדין חליפין גמורים דכה שוחם בשאר וחליפי סודר כלומר לקנות שוחם בקנין סודר מלחא דחליחא במקרקעי ובמטלטלי היא הא למדת דקנין סודר שייך במקרקעי וכ"ש עיקר החליפין שבחרבה מהם חליפי סודר והא כלחליחא יהא כלחליחא ליקנות אפילו בקנין סודר ולקנות בחליפין שוה ועלה מייתי החוספתא לחייבי שוה בשוה כדמשמע מדברי המפרשים אבר בחבנו למעלה ובלאו הכי נמי מי ליפשר לחייבי כעין חליפי סודר דקרקע קאמר בחליפין ומאן לימא דמשמע דבר שניהן מיד ליד שמאחר כי יהן שים אל דעהו וכו' וכן משמע נמי מדבחב בסוף לשונו ולא נקיט קנין בחורת חליפין דהוה מאורחא דחירוצא לחריצא לחאחר דקאמר מצינו שוה בשוה לחי כעין חליפי סודר סיינו חירוצא לחריצא ממש · וכן נראה בהדיא מלשון הר"ן ז"ל פ"ק דקדושין וז"ל והא דתניא בחוספתא לה במטלטלין לאו לאפוקי קרקעות דוחלי בקרקעות נמי דיבא בהו בחורת קנין לאו בדבר שהם בחליף בדבר ומשמע שוה בשוה לחי בחורת קנין לאו בדבר בשדה הוא ועל זה מייתי בחוספתא :

כללא למלחת לחין הדעת מכניס שיעשו בקרקעות כעין סודר להקנות קרקע אחר או מטלטלים ואפילו למ"ד פירי עבדי חליפין מרבה מלקיים כל דבר לקיים בכל דבר ס"מ דבר במטלטל סיינהן מיד ליד דכתיב ונתן לרעהו אבל בקרקע לא : ואפילו למ"ד מעבע נעשה חליפין מ"מ כלי במטלטל הוא ומהן דפליג משום דדעתיה לחורתא ולורתא עבידא דבמלא הוא ואינו עושה חליפין ואינו נקנה בחליפין וכל"מ בשאומנו בחורת חליפין אבל בחורת למים קונה דלמ"ה אמה לין מתקדמה בכסף וקרקע לין נקנה בכסף . אבל לקנות בקרקע כעין קנין סודר לא אמרה אדם מעולם . וז"ל הרמב"ן ז"ל בחשובה סי' תלה רכ"ו וכן נמי במחליף קרקע בקרקע כיון שהחזיק זה בשדה זו קנה חבירו בשדה השני וכו' ואין לנו חליפין גמורין אלא כעין למים דקנה זו שדה ראובן בדמי שדהו שניתן לו וכו' ומסתברה אלא בחליפין ממש קאמר אלא למים וכעין חליפין ניתנו ומדלא קפיד ותנו בחליפין קרי להו חליפין וכעין הלי לאמר רב הונא בפרק האומר מכור לי בחלו קנה תע"ב אלא מכך כיון דלא קפיד בחליפין דמו ע"כ ומעתה אתה בן ק"ו לכעין סודר וכרוב הוא · הגלד"ל :

תעד שאלת ממני חודיעך דעתי בדחובן שהכניסה לו חבמו בגדוייסה מעות בעין כך וכך והוא כתב לה בתורת מחוחר כך וכך ושוב מחלה לבעלה כך מהשחובה הם יכולה לומר מה מחחלתי מסך הגדוניה הוא והמחוחר קיים או דילמא יד בעבל על הערוכה ומה מחלה הוא המחוחר ומשחר הגדוניה קיימת :

תשובה דבר מוסכם הוא כי הסעה במוחלת נכסי ל"ב הקיימים אין מחילחה כלום ויכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אבל הספק הוא כיון שהכניסה לו מעות ואינם בעין אי כלום חבדו או נגנבו וכחב הרמב"ם ז"ל דאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי וכן כתב פ"ב מהלכות מיטות · ומסתברא דב"ד יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אלא דעיקר הדין שכתב הרב ז"ל מיהום הוא כי כמו שאין מחנחה כלום בנוף כך אין מחילה בעבודן כלום וכיון דחדום הוא אין לך בו אלא חדומו היכא דנגנבו או חבדו אין אבל ב"ד אלא נחבדו אלא שאינם בעין לא לומרה הרב ז"ל אלא יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ואו בחוחן המעות שהכניסה לו קנו בהם מלבושים או תכשיטין וכרי הם בעין · ואפילו אלא קנו בהם דבר יהין המעות בעלמן בעין כרי יש תמורתם מעות חמרים . ומן דעיקר טעמא הוי משום דלא חקנו לה לאיש בהם ובשלמא נכסי ל"ב

שאבדו כיון שאין לו הנאה במחילתן לא הוי ליה חיבה אם לא ממחול לגבי בע"ד שהמעות לא נאבדו יש לו הנאה במחילתן ואם לא ממחול הויא ליה חיבה ומשום הכי יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי . תילתך מה שמחלה מג"כ חיבה מחילה ומה שמחלה מן המחובר מחילתה מחילה ואפשר כחובתה על הבדוקייא דיד הבעל על העלוקה שהרי היא נתנה להוליך ממנו ויד בעל השטר על התחתונה . וליכא למימר יד בעל השטר במחילה על התחתונה שהרי בעל שטר המחילה הוא מוחזק ואין מוציאין ממנו אלא מן הודאי וכיון שהמחילה היא שמא יכולה לומר המחובר מחלה ולא הבדוקיא ומ"מ כיון שהמחילה לא ממול בבדוקייא ולאי על המחובר חיישה הרמב"ם ז"ל ודוק . הרמב"ם לעי"ד כתבתי :

תעה שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שהפקידו אצלו ס"ת ופשע בו אם חייב לשלם :

תשובה זו מחלוקת בין הרמב"ם ז"ל ומחלוקתם תלוי בשני דברים שלמדו מדברי הש"ס ומשנתנו ז"ל דתנן בפרק הזהב אלו דברים שאין להם חומה הפקדונות והשטרות והקרקעות והקדשות וכתב עליהם רש"י ז"ל ואין נשבע אלא פשע אלא הזקיקתו תורה לישבע עליהם הרמב"ם מדבריו דמשמעה הוא דפשיטא דמשנת אבל היכא דודאי פשע משלם וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ג דשכירות ועשייתו משום דפשע כמזיק דמי ופשעת דמתני' שכי משמע מלא קתני שומר חנם אינו משלם לכוי רבותא עפי אבל הריטב"ח ז"ל כתב בשומר שי שהפקיד לחבירו שטרות ופשע בהם ואבדו וטורח ז"ל שאין מחייבין אותו לשלם וכן דעת הרב הלוי תלמידו ז"ל והרמב"ד והרשב"ץ והרמב"ן ז"ל והדבר ידוע כי דין הפקדונות והקרקעות הוא דמחד קרא נפקי כדליתא בברייתא בגמרא והא דלא תני שומר חנם אינו משלם משום דשכועה גבי שומר חנם כתיבא ומשלומין גבי שומר שכר כתיבא וכל ג' מלמד על חבירו מה שכתוב בו והמוספות תירלו דעיקרא דמתני' בשבועות פרק שבועת הדיינים ושפיר הכא במניעת תרגמה דהתם מסתמא שגם דעת המוספות הוא כדעת הריטב"ח ז"ל הילכך בע"ד הע"ג דהרמב"ם ז"ל מחייב ואתריה דמר הוא מ"מ כיון דתפיס לא מפקינן מיניה ממונא כיוצא כל שכי רבותא הוא ויודע דלמ"ד דפעור משביעה לפיכך אומר שכר שמי פעור הם פשע דהא מכל דיני השומרים נתמעטו הנאבדים והשטרות והקרקעות והקדשות והם נאבדו לפיכך משביעה ליה משלם והם נאבדו הפסיד שכרו שהרי לא שמר כראוי והם ברור . והע"פ שהמעטו הקרקעות מדיני השומרים תקנו חכמים שישבעים על הקדשות שבועת השומרים כעין של תורה כדי שלא יזלזלו בהקדשות ומ"מ לענין הטענות והקרקעות מסתברא לי שהם תפס דאין מוציאין מידו שהרי אומר לו תביא ראיה שאין הלכה כהרבי שהמחייבים חולק ואול וכ"ש להתחייב אמר הוא והכי נלע"ד לומר לו להוסיף עלה :

תעו שאלת ממני מודיעך דעתי על השמ שלריך להוציאו דרך כשה פתחי מבוחות שם יסיח כהן לשור לשלח בחוצו פתחי מבוחות כיון שיש זיז יוצא לפני הפתחים :

תשובה כיוצא בזו מצינו בשור כלבו ו"ל סיפר הר"ר יצחק בעל המכתב ז"ל מעשה בא לפני הר"ר שמואל ז"ל על שני בתים זו לפנים מזו והיה חלר אחת ביניהן והיה השם בפנימי ושלחו לו ס"ם מותר כהן להיות במיטתה והיה הרב רוצה לאסור משום סוף עומאה לשלח בכוונ המיטה שכא שמי שמרגיל נבי זיז שלפני פתח שבית שעמת בשביל זה . ויש שרצו להקשות לו אחר כך תילף יכול לעבור כהן דרך פתח בית הקברות דכמו כן תיכא סוף עומאה לשלח והיה קושית דשמת לא יוליאנו דרך שם אלא יקברנו במקום אחר . ובינינו מאוירא הרשה לר' שמעון שאין כהן מוחזר על סוף העומאה ואפילו אחת בשנה ועל אחקופת פתח יכול לעמוד ובלבד שלא יהיה שם חור פותח עפה להביא העומאה ע"כ . ואני תומר לא כאומרי דמר ולא כקולי דמר אלא אפשר הריטשון אשר המת עתיד לשלח ממנה אסור לכהן לעמוד שם לפי שהומה קלת לשלא שמת אבל אשר פתחים לא אשבר לשלח ממקום אחר אבל אם אשבר לשלח אמותו בפתחים אחרים לא אשבר . ולפי שעתו ז"ל נ"ב שאם היה הרבו להוליאו בפתח זה אע"פ שיש פתחים הרבה אחרו לשלח

ומדלא חזיא ליה ואי משום חלה ליפסר מפרים פורתא מכל חדא ומדלא וכן כתב רש"י ז"ל ואחר שיחפה את כולם יגרפם בסל ויהיו תוגני ככלי גבוסים מן החלות ויפרים חלה . ותע"ג דלישלי מתן דפסק דלא כתירוצו זה חלה בדיעבד כל"מ בשאר ימים אבל בפסח ותפילו בשאר ימים טובים מותר נעשות לכתחלה כך ולמוצאי י"ט יגרפם וכבי עדיף טפי מלסיים עד שיכוח כאן דילמא אתי בה לידי תקלה :

תעט ועל ענין יין למוקים שלנו שם לריך למזוג יין של תרבע כוסות או לא כיון בתירוצו חזק כיון שלפם . שלכן שכבל לפי שם שהוא רגיל שם מזוג מזוג ואם אי אין מדקדקין ביין שם הוא חזק או חלוש כי בזמן הזה אין כ"כ חזק שלא יהיה רשאי לשתות שם אי :

תפ ולענין מי שאכל לפיקומין ובירך ברכה המזון ונזדמן לו סדר אחר לברך למי שתירוצו יודע שם הוא רשאי לאכול או לא כיון שכבר אכל לפיקומין ודאי דמותר לאכול ולשתות עמהם וביבך להם ברכה המזון בלבד שיאכל כזית מלה שמותר בתחלוגה דלחלו חיטים דבעי למיכל תרי זמני בלילה אי לא מלי למיכל דלא חמרו אסור לאכול אחר לפיקומין אלא במי שתירוצו חולל כזית מלה בתחלוגה דהא טעמא הוא כדי שיאחר טעם מלה בפיו והא ליכא . וכן כתבו בהדיא בשם בעל הלבורות :

תפא ועל ענין הברכות ומנהגיו ומנהג אבותיו לשים הפרוסה בתוך שתי השלמות ותופס שלשתן כידו ומברך המוציא ועל אכילת מלה וכולם יחד מן השלימה התחתונה ומן הפרוסה והכריכה הוו עושין בשלישים ומן הפרוסה השנייה הוו חוכלין בתחלוגה גמלא כל אחת עושה מלוה וזה מנהג יפה לגלות ידי חובת כל הדעות . וקרוב לזה כתב בספר התגור אלא שכתב שמברך המוציא על השלמה ומניח את השלישים על השלמה ומחזיק בידו הרחשונה והשלישי הפרוסה ומברך על אחיהן יחד על אכילת מלה וכולם משחיהן יחד כזית מכל אחת ע"כ ולא ידעתי למה הוא מניח השלישים דלי משום מה דהכי של עני בפרוסה הא ליכא שלימה ומה לי חדא שלימה ומה לי תרתי אלא כיון דליכא פרוסה ליכא זכר למה דהכי של עני . ומה דליכא ספסק טובא בין המוציא לאכילה דהא כתבו הפוסקים שלריך לבלוע מן הכזית ולהניח הפרוסה ועודה בכזית כדי שלא יהיה הפסק בין הברכה לאכילה ויהיה בולע על השלימה ולא די שלי לפיכך לעשות כן בשעת הפסח לפי שהן דקות ויבשות ואם יבלע מקלת יפסק לגמרי אלא שבא להוכיח שיפסיק ג"כ בהנאת השלימה אלא הטוב שבמנהגים הוא מה שכתבתי למעלה :

תפב ולענין מרגניתא שמלגה עם הזפק והיו בתוכו חטים והחירו מעשה דקרוס הזפק מפסיק היו לבין הכזית וקשיא לך אם יש כח במלוגה להבליע מה מועיל מה שהקרוס מפסיק הרי בולע הקרוס ומן הקרוס לכזית דאי לא תימא הכי אף אם נתבשלה יהיה מותר לאוכלה ואם אין כח במלוגה להבליע מאי מלטריכין למעשה דקרוס הזפק מפסיק בלאו הכי נמי מותר :

תשובה מהסברא דמלוגה לא מבלעה דאי מבלעה אסור היה למלוג שהרי מבליע הדם ועוד לא יצא ע"י מליחה אלא ודאי תרכובת אחרי רכבי כי המלוגה מחממת ואי לאו קרוס הזפק דמפסיק היה אסור כדי קליפה וע"י הקרוס שמפסיק היו לריך כלום ואנו מוכנין איסור במלוגה משום דלא בקיאינן בשיעורא דלחמרינן גבי חליטה :

תפג שאלת ממני תודיעך דעתי ברלונך שהפקיד נכסים ביד שמעון ובא בן בנו של ללונך לתבוע את שמעון את הפקדון לפי שהוא יורש ושמעון טוען שרולה לעכב הפקדון בשביל חוב אחר . יורה שמורה הדין עם מי :

תשובה לא ביארת אם החוב אשר טוען שמעון הוא על ללונך או על בנו או על בן בנו ואם את בנו של ללונך בחייו או לא . ולפיכך אני לריך לפרש כל האלוקות . אם טוען שמעון שהחוב הוא על ללונך שהפקיד או על בן בנו כיון דליתיה ליה מנו שהיה יכול לטעון לא היו דברים מעולם או שחזרתי יכול לטעון הוא חייב לי . ואע"ג דליכא במדרש וכן משמע בירושלמי דלא מלי לעכובי הפקדון בשביל מלוה שהוא ושעבוד כן לא נקרא חיוב חלוטים כשהי

סלרות אמר רבב"ג לק תו מחבין לח סלרות לבל מה נעשה שלם בתו לכתוב לין מספיקין ד"ל לין שוטה נפגע ד"ל לין בשר סמת מרגיש בחיתל ואי מה ממש קלמר לין במשל טופל יפה על המשל דהל חיים הוי לגלא לפי מלי דמשכי לחי שפיר דסוי מיין ולא היו מרגישים בלולו בשרם מה לבל לעולם לימת לך שלין סמת ממש מרגיש בחיתל . ול"ת כיון דמתים לולו בני סרגשה ניכו לפילו רמה נמי לינם מרגישים והיכי קלמר רבי יוסק קשה רמה למת במתם בשבר סמי . י"ל דרמה כיון דסוי מיית וביש כדי להעיר לומו על מעשיו מרגיש בו לבל בשר דבריס לינו מרגיש וזו מפליאות השגחתו'ית :

כללא דמלתל לכל דבר שעושין למת לכבודו לו לפועלתו לין בו משום בזיון ולא משום לער ומשו שעשה רלינו מי שלוה בשעת מותו ביתנו סיד בתוך קברו כדי שיתעכל הבשר מהרה לפי שלמרו במדרש שלין מכניסין לת הנשמה למיללתה עד שיתעכל הבשר וזה שמבחה לרן ישרחל שלמר לרן חולכת יושבים היו ולמרו מתוך גופה למדנו שבחה שממהרים לאכול לת יושבים לבר בתוכה כדי שהנשמה תעלה מותה נכוה ביניהם עליונה לם היו רלויה לכך . ולע"פ שדבר זה מוכר הוא וכדלחיבעי וכ"ש כשהוא בעלמו מלווה על זה מ"מ הוא סהתחומות על מה שסדר הקב"ה בעבעו של עולם כיון שהדבר על לד הטופה מה טוביל . הקלוך קדהם יהו יח' להפרע ממנו בעוה"ב שהוא קשה ומר מזה : ולם לדיק הוא הלא יליה לם הטבע להביל כל יסוד ליעודו בזולת זמן לו בזמן קלר כדי שתעלה נשמתו למקומה בלא מוצא סילכך על זה וביולא בו לני קורלי תמים תהיה וגו' :

תפה **שאלת** ממני תודיעך דעתי במה שהמיר מה"ר ישרחל ז"ל בהשובותיו לשחול במכשפים ובקסמים לם יש לסמוך על היתר זה :

תשובה לין דעתי נוטה בהיתר זה וגם הוא ז"ל לא כתב הלא בלא מלינו לימור מפורש בדבר השחול הוא וידעוני דהזהירה תורה עליהם נרלה לדוקה סני דהמירי בפי ולין שהר מכשפים בכללם להחמיר והכי מוכח בשמעתא קמייתא דיבמות דבעית למייב המכשף בסקילה ולא ילפינן מכלל הוא וידעוני ולא תלחנן דהזהירה תורה לשחול בחיונו עושה מעשה בעלמו כי לם בעינן הוא וידעוני ע"כ בעלמו וניחוקו ז"ל להחיר . ותני שמעתי ולא לחין מלי קילתו דמכשף נקוט וידעוני זה בחיותה וזה בחיותה שהמר מכשף לא תחיה ובחיהם בסקילה והא לא ילוף למכשף בסקילה לפי שהוא בכלל הוא וידעוני תשום שזה תעשה בפני עלמו וזה תעשה בפני עלמו דלי לא תימא הכי למלי כתב הוא וידעוני ניליף חד מחבריה לולא תשום לכל חד תעשה בפני עלמו ונסי דלחזהרה ניכא בשחול בקוסם או במכשף מ"מ לישנא ניכא ומכין הוא מכת מרדום בקוסם ולא כתב הרמב"ם ז"ל פי"א מהלכות ע"ז וז"ל לשור לקסום ולשחול בקוסם ולא שעשה שהשחול לקוסם מכין הוא מכת מרדום לבל קוסם בעלמו לם עשה תעשה מכל מקו ובניולא בהם לוקה שהמר לא ימלא בך קוסם קסמים ע"כ . ומי שרלה זה ללמוד מיך שיפשר שהוא מותר ומתוך כך מני לומר שלא היתה כוונת הרב ז"ל להחיר אלא לומר שלא מיניו לישור מפורש וכן נרלה ממה שכתב בסוף ההשלה וז"ל וע"כ לין כאן אלא לישור עשה דמתים תהיה עם ה' תלהיך כדכתב הרמב"ם ע"ש . נרלה מדבריו דלין לישור ממש קלמר ע"כ ועדיין דבריו ל"ע דהא הרמב"ם לישור ממש קלמר כדכתיב לשון לעיל ודוחק הוא לומר שרלה מה שכתב בסוף הפרק ולא עיין בחלבתו . וליכא למימר ימי שהחיר מטעם שהשלו ממנו בחולה לם מותר לדרוש במכשפים או בקסמים לחפילו היה חולה שים בו סכנה לין רלוי להחיר דכל הני הוו מבחינת דע"י ועדיף מכך דמי שהשלה לבי עיניה וכו' כ"ש שפשה השלה מטעם בחולה שלין בו סכנה וכל זה הטיב לא מלינו לישור בדבר . ולפשר לומר כי מה שמלה בחוב בשם הרמב"ן ז"ל גרם לו להחיר וז"ל ומה שהמר לין שולין דבר מן הדברים ז"ל שכשפים מלטרו בחורה בעובה מעשה וכן בעלי חוב וכולם במיתה לבל שהשחל בהם ובעלי חוב בחזרה ובחתר בשפים מותר לבעל חוב כחיב בקרא כי יסיה בהם חוב לו ידעוני וכחיב ושחל חוב לו ידעוני לבל בניתוק מעשה כחיב בים וכולי ושחל לא כחיב בים הילבך עכו"ם המכשף ושהרחל השחל בו היו הלא מסוס תמים תהיה עם ה' תלהיך בעין בכלדיים ע"כ והכי זה ממש כמו שבחבחי הלא הוליח לוחו הלא מבלל לחו לבל ליפורש היכא ומכין לוחו במכת מרדום . וקרוב היי לומר שהם השחל עשה מעשה על פי המכשף לו על פי הקוסם לוקה לדעת הרמב"ם ז"ל דמחי שהא הכי הלחו מלחו הלא תעוכו . וכחב ז"ל וכל הטוסה מעשה מפני מלעגמיות וכיוון מלחכתו לו הליכא בחוכו טעם שבברו כוכבי שתים סרי זה לוקה שהמיר הלא תעוכו ומיכו מדברי הרב ז"ל נרלה דלין מלקות בשחל לפילו עשה מעשה של פיו ומחי מטוק דלפקיש רחמנא בלשון רבים לא תעוכו לחייב גם לת השחל לם עשה מעשה שגם הוא נקרל קוסם ולא השחל במכשף נקרל מכשף הילבך השחל בחוב לו ידעוני בחהרה ובחתר מעשה כשפים לחסור ומכין לוחו מכת מרדום ול"ת מחי שהא נזירת הכתוב היא . ושחול דשחל בבעלת חוב חבב דמשום לורך טעם מוסר כתתר נרלה מפשטי הכתובים . הגל"ד כתבתי :

תפו **שאלת** על היהודים שים לסם עמון והבהמות שלסם לם מותר שיעמנו ממן בפסח הסכירים עכו"ם תבר בהעמון לצורך עלמם :

תשובה דבר זה תסור לכ"ע דע"כ ליכא פלוגתא הלא לם מותר להסכיר בהמתו לעכו"ם להניח במוכו ממן ליכא בתשובות הגאונים ז"ל דחסור כמו יין נסך דחרוויחו חיסורי הנחה ניכו ודוקא שהכרו בהדיח לצורך ממן לבל לם הסכירו סתם מותר וכן לם הסכירו ל' יום קודם הפסח מהחברת דמותר נמי וליכא מ"ד דמותר להסכיר בהמתו להוליך עליו ממן ושכיחו רחים מן התוספתא . ול"ת מחי שנא מיין נסך ז"ל דיין נסך דחסור כל הנאה גזרו בהו רבנן לבל ממן הלא תסור הלא ז' ימים לת גזרו . וע"ב לת פליגי הלא בכה"ג לבל כ"ד שהעמון נקרא ע"ש ישרחל והבהמות של ישרחל לת מיבעיא בי"ע עלמו דפשיטא דחסור הלא לפילו בחול המועד חסור שהרואה סומר לצורך ישרחל הוא עמון ועובר מסום בל ירחה ובל ימלא . ומיהו לסך דחמרינן מקבלי קבולא שהם הוא בחוך החמום חסור וליכא תרתי שיתמרו קא עבר על בל ירחה ובהנה ממנו בפסח . הילבך לפילו שהוא לצורך הבעו"ם והוא הינו הנאה הסור וליכא לחסור מעשה שהעמון הוא מוהבר לו והוי ממן בהשוחו להשל הם נהנה הבעו"ם לביהו של ישרחל ופשו בידו חין זקוק להוליחו : ובפלוגתא דרבוותא מהבחרת לי להחמיר חדא שהני רואה שהמילחו ממן בפסח יותר מיין נסך וע"ב מחי שנא מיין נסך . ותו דבירושלמי משמע לחסור ולפ על גב דהוי פלוגתא דרבנן מ"מ דבני הגאונים דבני קבלה הן והמחמירין לת הפסיד . וחמן של עכו"ם שעבר עליו הפסח כל שעולה נהנה בו סיתר ולא רחיתי מי שהזהר בזה הבל של ישרחל חסור לפילו בהנחה ולפילו שביעלו וכן נהגו . הגל"ד כתבתי :

תפז **שאלת** על גביהם שהעמידו לוחה בקיבה שסיחה מלוחה בכלי הבלוע מחמן לם מותר לחכול לוחה בפסח :

תשובה כיולא בזו שמעתי מעשה בת' שהעמיד גבינות בחלת דשיכרת ולחר רחב"ן ז"ל לפסחו בפסח לבין התעמיד החלב חביב כלן חיסור בעין ע"כ . ולכחורה היה נרלה דמחי שנא כ"ד לבל קוסחת המלחת דלת דמו לסתם חלת דשיכרת שהוא סחמן הוא הוא המעמיד וחביב בעין ממש לבל הג"ד לין סחיסור שבלוע בקיבה שהוא חומן מעמיד לת הגבינה סילכך שדבר כור למותר להשהותו לבל לחכול הגבינה יש לדון דקי"ל מליח הרי הוא כרוחה ממלח הקיבה ולחורה הגבינה וליכא למימר דהוי נותן טעם בר נותן טעם כיון שכלי הכלי נתן טעם בקיבה והקיבה בגבינה דלת שרי

מותן מעם כר נותן מעם אלא בשר בחלב כי סתי דלגיש שעלו בקערה אחד בשחר חיסורי לא שרית וכבר מעשה ממן שתכירון ליה . ועיכא למימר חיישי בעל כס' חדא דממן בפסח בכל שטות . ותו דסוי דבר שיש לו מתירין דתפילו בחלף לא בעיל ואחר שפסח יהיה מותר סילכך היני רותה מעם לחתיר גבינה זו בתבילה . ואפילו בפסח גבינה אלא שמרוה מממון אינא פלוגתא ושעולם נהגו כה לחסור וכן נהגו לאסור ממן אפילו אלא בזמנו בכ"ש ואפילו בפאלה :

חפח ולענין מה שכתבו בשם סר"ר יחיאל מפריס"ם ז"ל שעריבות שלשין בהן כל השנה אין לשמוך על מה שרואין חוקן בחמין ומקרין שחמץ שהן כי אי ליפשר לנקרן אלא יאחר בשם כין בכל כיום ושכלי מלרפן ע"כ ..זו אומרת יתירה ולא נהגו כה לבוחינו ולא לנהגו לחריסה לשני דינן זהירי ובקיאי ומקרין אלא יאחר בשם רוחם בלל ואפילו בכותלים כ"ם בעריבות לפי שיטרחל קדושים הם ונוהרין בל שחמץ שהמלא אפילו בל שהוא אפילו שהפוך בכאלי שיש לשון סרא"ם ז"ל . גם שעשה שלו לא נהיישב אלילי בלל דאי ליתא שבכלי מלרפן היני אומרין בלן שבשדיקי עריבה אם יש כיום במקום ג' מייב לבער מאי אירית במקום אחד אפילו בשנים וג' מקומות שפל שכלי מלרפן אלא ואלי משמע שאין שכלי מלרף אם לא שיש חוט של בלן ביישה . ולעניו ממן שנשתרב ביצה שאפילו אחד וסחיר סרא"ם ז"ל שפאר בתבילה מלן ליית ליה למר לשכניס עלמו

בספק כרת אלא אומר בשלא וכן שכשנת רוב מפרשים ז"ל :

חפט שאלת ממני חודיעך לרך אלי נוהג בשטודש שלישים בשחל ערב פסח בשבת :

תשובה לאחר שראיתי כל שדעות אלי רגיל במלא עשירה בשיעור בזית לבד אלי לאכול מלא לאחלון כי לעשות לוחה שמוך לשטודש רשאוכ אינו נכון כי בשם שפסח חלוקות בשפלות וזשנה כך לריך שיהיו שפאודות בל אחה בזשנה וכן שדבר לפי שעה שמוש למשבילים . ולעשות לוחה בשיני פירות אין זו שטודש לפי שלריך פת ולדעתי שני בכרות ולריך כוח של ברכה בכלל שלא תשפוח משאר שטודש . ולמלאות בריסו ממלא עשירה לא יאכל מלא מלוא לאחלון . כילכך שכנון שיערוך בלאחו ויברך שמוזיה על מלא עשירה ויאכל ממנה בזית ויברך עליו ברכה שמזון על בוס . ולף על גב דבשיב ואבלת ושבעת וברכת בל"ח מן שחורה אבל שדבקן שפילו לא שאל בזית אלא מבלך עליו ויאכל ויפשה דבריה שמגדרים אח שלא בדי שיאכל מלא לאחלון :

תצ שאלת שני שעתן שקנה בערב שפסח ואם שמלא ורלו שקלקה שחמים לאחור עליו ושמשה מה שעשה לזה שאיסור :

תשובה ואחה אל שחמה על שפן שחכמים לגדור גדרים כי כן שמלא כחוב בספר שיבולי שלקט ז"ל יש רוצים לסוכיח מן שירושלמי שלריך לעמוד שחמה יום או יומים לפני שליסה ואם שמאו בערב שפסח יהא אחור לנום מלא בו ביום לפי שהקמה בשעה שהמיכה רוחה הוא ושמהמה שמים ושעיסה מוחה להחמין וקרוב שדבר לבוא לידי איסור ע"כ . אבל ראיתי כי אין לחום לחשש זה בלל כי שמע שמקומם היו עומדים במים שמוליכים שם שחבן בכח גדול ושחממת שקמה אבל שמקומנו אין עומדים אלא בשבשות ואנו בדקנו בשם פעמים ושמים ידי בשקב ביורד ממנו שקמה ושקבלו ואינו שם אלא בל שהוא ושיד שנשבל אותו שמיטות בשיורד לאחר שבלי ואין יסיח בה בחותו שמיטות לחמה שם שמים ואנו רואים בעין שבל שהשש בלא לבין שמיס שנון ולא שחמהן שעיסה עד שיעבור זמן שרובה . ועוד כי בעוד שמרקדין שם שקמה שמלטן לשמרי ועוד כי אין לשון אלא שיעור אלא בבא אחת ובבר נלטבן כיון שאין לשון אלא שעה שעה . בללא דמלטה היני רואה שעה שהשש זו שמקומנו ובשיטין יוביח אבל לא שחמה על שחוכרים שברי ים לשם על שם שיטחוכו . שרלה לע"ד שכחבי :

תצא שאלת ממני חודיעך דשחי שישראל שבבר בלי גדול מן שעכו"ם בדי לשנעיל בחוכו בלי שפח שם לריך להשביל אז :

תשובה לא ידעתי שקום לשאלה זו דאין שבני שדין לשיאן לה וכי סיבי לשחם סיו חלוטין שישראל שף בל בלי שטוח חלוטין

ליישראל לריך שבילה אבל שחול או שבור אין לריך שבילה אבל אבי נקיש ממנו ואחלט ביד ישראל משברת לריך שבילה לחע"ב דאינו עושה בחוכו דבר של אכילה מ"מ לורך שעודה הוא שמבשיר בו שם בלים לצורבי שעודה ולא גרע שקומקומין וממחם ממין שלריכין שבילה ולא שפקינן אלא זוגא דשרבלא ולבוחייהו אבל בלים שרחויים לעשות בשם לורבי שעודה לריכין שבילה ושפום הוא :

חצב שאלה רחוכן וממעון קא מנלו אהדדי וקלל רחוכן שם שמעון ואם אביו וחזר שמעון וקלל שם רחוכן ואת אביו ורחוכן נדה שם שמעון שפני כבוד אביו שהיה חכם ואביו של שמעון לא היה חכם שם חל נדויו או לא :

תשובה לא חל שדוי ואדרבה היה חייב רחוכן לפי שהחיל בקללה ועבר על לא תקלל חרש ושמעון פטור דקי"ל שמחבב ובא אחר ואיהו בו פטור וכ"ש הבא דלא בייהו כי כאשר עשה בן יעשה לו ואם שפני שאביו של רחוכן היה חכם בשעת שבשם ושפני בבוד אביו גם הוא לא הבחין שם היה חכם או לא וכ"ש שלא היה מכירו שהם מבשה שיש . ואדרבה רחוכן גרם לאביו שקללה בשהחילו במריבה שילכך היני רואה שבדי זה של בלל ולעניו מי שאחר שאביו אחם מבזה בשו ממזר שדבר ברור שלו בלאו קרא אחו ממזר ורמז לדבר בשעה בשדום וגו' שמעו דבר ה' קציני שדום וגו' :

תצג שאלה רחוכן שרוצה לקנות חנה מחוכר שמלך ולמוכרה לשמעון בשמחבב ביותר לזמן קלוב אח יש בו חשש רבית או לא :

תשובה לא מיבעיא לדעה שריב"ף ושרמב"ם ז"ל שאסרו ואלו שלקו בין דבר שמומחו יודעה לדבר שאין שומחו יודעה לדעתן דשפיעא שאסור אפילו לדעה שמקילין דשפקו שבדבר שאין שומחו יודעה מוחר ושמוכר מוחר מודים בל"ד שאסור שכרי בומה שחנה קונה שחנה שמלכות ושמוכר לוחה ביותר מעשיה לוחו ואין לך דבר שמומחו יודעה יותר מזה וצ"ע שבשר שחנה עולה ויורד מ"מ בבל במלות שמלכות ובשעה שחוכר לוחה לשמעון שומחה יודעה הוא ואסור . ולפיכך שבשב שרמב"ם ז"ל בשבובה בלבון קדר ששמוכר לחביריו שמורה לו ליזה דבר לגבות ממנו מעה ואלו קבע לו זמן לע"פ שמכר לו ביוקר ממה שהוא עתה הרי זה מוכר שכן דרך שהוחלים ושהוחנים וכן נהגו וכבר שהרבני ביולף בזה בשבובות שחרות ושפליפי שכן נהגו שעה למכור בשעלאה בדבר שאין שומחו יודעה וצ"ע. דשחריה דמר הוא ושרמ"בם ז"ל מחמיר מ"מ בדי לנה שבה מחים לבני בני בריה שלו סומבים על שהחרונים ז"ל שבשיטו וכן פשה שמנהג לסיחר ושפיקר כיון שאין כאן רבית שורייחא אלא שבך רביח לא שמחרין כולי שהי . סלל"ד שבשבי :

תצד שאלת ממני חודיעך דשחי בשלות שבשפלות שחפייהן אם שם מותרות או לא :

תשובה שבמי שבשה שהחרונים ז"ל שאסרו כיון שחמן בשעה במשמו אסור בל שמלא ושעעה שבאה אינו אוסר אלא בשעה שבפלים בי"ב מפרש ושדבכי שחמין . וצ"ע דבשמ"ק משמע שבאפייה סולעה בין בשפלות בשיעור מיל דמו רלים זהו שדבכיב בשפר ירלים שיעור מיל שנחנו שבשים בניה שאין בו אם ושאר שמיטות אבל לפי יסרון שמיטות שמפר לשחמין ואני אומר אפילו לפי שומרחה יפה בחב שסמ"ק ולא קשיא בלל שבך דשפר ירלים דשמיטות אם לשוד ואם שבאוך שבשור לשוד וש"ה דאפה לעין שחמיטות שאם שבשם ושחניו אבל אם שאור שיד שקפה אם שבלק ואין שניהו לשחמין אם לא שיש שאם בל בך אם אלא שיעור שבשם שבשה דקות ולא עבות ושי יהן ויודיעוני שה חילוק יש בשלא בפולה שמלא עבה בפי שיעור שבפל לשה בזה שולא שאור ואינו בא לידי חימון וזה אינו שולא שאור ובא לידי חימון ושעה"י שאפה רוחה שאם שבאוך שבפל שוא לך בחלו עדיין שוא בלא לא שפני אלא נאפה אלא שלאחוחים שבלא שבקלן שאפה שבפלים . ראיה גמורה לשניא בפרק בל שעה יולאין בשלא אא שאי נא בל שפורשה ואין חוטין ושטכין שמשה ושרי שלא שבפולה לשדם פורשה ואין חוטין שטכין שמשה . ועוד ראיה שסיא שדחיעה לשדרו שמחיבשה

דהתירוצא לא בקיאין במילתא ומעמא דמעמא לא ידעיה כמיס יפה יפה . לבל בתמור שהתור חזק מיד בתפוש בתמור ודבר זה ברור לעין . סילבך מי שבבלה לו מבה בתמור . לא יתבר להוציאה על שהתפש יפה יפה ואין בתן בית מיחום ואם לא בתפש יפה יפה אם עדיין בשפורסה חופין ממבין ממנה הרי זה תמן גמור ואם אין חופין ממבין ממנה תעפ"י שמקום דבק בבפל הוא דך ואם להלבה מותר

בבל למעשה יש לחוש להחמיר בין שיטת מפי הרתבוזים ז"ל :

תצה שאלת ממני מודיעך דעתי על מה שהתרו שתין תגמול רשתי לתלוק על רבו וכי תם יב לו רשיות ברורות

לתה לא יתלוק ושלא תניחו הרתבוזים ז"ל שתלקו על רבם :

תשובה תמת כי הרתבוזים מולקים שהרי רבינו שקדוש תלק על רבינו ועל רבו בבתה מקומות וכן תמצא בתמורתים רבה היה מולק על רבה בר נחמני בבתה מקומות וכן שהרב"ת ז"ל על שהרמ"ן ז"ל וכן שרא"ש ז"ל על שרמ"ם ז"ל וכן בבל דור ודור ויבול לתלוק עליו בתיו ברשות דרך משל ומתן תבל לא יסיח קובע עלמו לדדום ברבים תו לקבוע יסיבה וכן כתב שרמב"ם ז"ל פ"ם מסלבות ת"ת וז"ל תי זה תולק על רבו זה שקובע לו מדרש ויושב ודורש ומלמד שלא ברשות רבו ורבו קיים ע"כ . ותניל שהם עמדו למיון שלא יהיה בעוד רבו עם התולקים עליו . ובבלל זה שלא יתלוק על רבו בדרך התולקים לגמרי תם רבו תלא תומר רתיותיו בפיו תם יברו בעיניו מוטב ותם לתו יסתוק . ולא יתמר לו בך ל"ל ובבלל זה לא יתמר לתחרים רבי מתיר ותני תוסר וכן לספך וכן בל כיוצא בדברים תלו . תבל לבתוב לעלמו רתיותיו תפילו שהם בעוד רבו תוסר תבל לבתוב פסק תו הוראה לתחרים בעוד רבו בחייו תסור וכן תוסר לתלוק עליו תחר מותו ולפסוק ולהורות בפי רתיותיו ולעשות עליהם מעשה תעפ"י שהם בעוד רבו ולקבוע מדרש ולדרוש ברבים שברתו שהם תבל לא יתמר רבי היה תומר בך ותני תומר בך זה מלבד שהוא תולק על רבו תבזה תם רבו ברבים . תבל לבתוב בספר דברי רבו ורתיותיו ודברי עלמו ורתיותיו תפילו שהם הומרים דברי רבו דבר זה תוסר וכן עשו בל הרתבוזים ותין בזה בזיון בלל כי שבא תחריפים יבחר לו הדרך היסר והטוב ועל בבל יהיו דבריו לשם שמים .

בלע"ד בתבתי :

תצו שאלת ממני תודיעך דעתי בישראל שיש לו פטר חמור ורוצה ליתנו לבהן תם יש לו דילמת לריך לפדות תותו בשה עב"פ לפי שרתים מי שנשתפך בזה תן הרתבוזים ז"ל :

תשובה מי שנשתפך בזה לא רתה דברי הרמב"ם ז"ל שבתוב פי"ג מהלבות מתנות בהונה וז"ל לפיבך תם לא פדתו ונתן פטר חמור בעלמו לבהן תסור לבהן להשתמש עד שיפדנו בשה ויקח שהם לעלמו תו יערפנו ויקבר והבהיים ינשאו על זה לפיבך תסור לישראל ליתן פטר חמור לבהן תלא ס"ב פדה תותו בפיו ע"ב . הרי לך בהדיא שהם נתן לבהן בפטר חמור בעלמו יש ידי נחיבה תלא בשותל על הבהן לפדותו לפי שהוא תסור בשהיה קודם פדייה להם לא יש ידי נחיבה תמתי תותל על הבהן לפדותו על ישראל תותל ויחזור ויקח בפטר חמור ופדותו הוא . תלא דקשיא לי בין דילא ידי נחיבה בפטר חמור עלמו וקיים המלוה בבך תמתי תפקיה למלוה בלמון פדייה דבתיב ופטר חמור תפדה בשה ותם בבור בהבמה השמתה תפדה . ים לומר דבשאר תבהמות בהוא לא שייך פדייה תלא נחיבה בגון תלב ותרומה תזרוע ולחייים והקיבה ורלסיים הרי דבל תלו בתוב בהו נחיבה משום דמלוחן בבהי תבל פדיון בהן ופטר חמור מלוחן נמי בפדייה משום הבי תפקיה רחמנא דמלוחן בלמון פדייה לא בשעת הבחיבה . ויעל לבו תבהן שהם רשי ישראל לתת תם בזו לבהן יש ידי נחיבה תלא משום תלא שייך בלל להשתמש בו בשבד לא תיפבר דתין ישראל נמבר בשבד בבה"ג ותי בגן לתו זרועה הוא וכיון דלא שייך ביה בין בפטר חמור לא יש ידי נחיבה ולריך פדייה :

ולענין שהתב הרב ז"ל תלות עריפה תלות שבח בבר בשיגו הרתב"ד ז"ל הרב ז"ל שפם לו שבח בלמון בהאמר בחלמוד שהמרו תלות פדייה קודמת למלות עריפה משמע דמלות שבח היה ומה שהקשה הרתב"ד ז"ל לשיטת היא ומזיק בקרא ומפשיל ממנו

שרי מאורסי קנויס לך מעכשיו כ"ג מותר מדלא לתסמכתא במעכשיו קנין . ותו דסותם דרך מקח וממכר . ותו דלפם לא חגיע ספסיה יפסיד כל הקרן לין כמן בית מיחום . ומעשה זה לני חומר שלם מכר לחביהו סחורה בשוויים ושתנה עמו שם לא יתן לו המעות לזמן שלוי שפחייב לתת לו כך וכך בחורש קנם שהות מותר לחיכה שלוגמא כשלוחה בכפ"ג וכר"י מחורליתם הסיר והרשב"ץ ז"ל חסר ממעם סערמת רבים וכ"ל דעד כמן לא חסר חלא סיכה דעיקר שלוח לכל סיכה דעיקרו דרך מקח וממכר לא מיישין לה להערמה :

חצח שאלת ממני חודיעך דעתי בחי שחייב ממון לעכו"ם חו ככף גוללמא שם חייבים הלכור לפרוע עליו :

תשובה הלכר ברור זה בכלל פליון שבויש שלם לא יפרע יחלרוסו בביח סלחורין חו יכוסו עד שחגלה נפשו ויחות שחם בשבע וכל ישרחל מלוין לפדותו וכן נהגו בכל גלילות ישרחל שפורעים סחם הקונה חקרקפחא דגברי על עסייסם ולפרוע מס בית עליסם ממלוס וכיוצא בה חלא שלריך לדקדק לדעת שהות עני ואין יכו משגח בכל שם הוא רמחי לו שרגיל לגות מן הלכו"ם כדי שיפדו חותו אין פודין חותו ואם בקשו להורגו פודין חותו אפילו אחר כמה פעמים וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות מתנות עניים ע"ש וכבר הארכתי בזה בתשובה אחרת :

ולענין אין פודין אח הבשויים יותר מכדי שוויים הל"מ אינם דלעולם אבל ת"ח פודין חותו בכל ממון שבעולם והסהות עובדא דרבי יהושע בן חנניה בסהות יוקא לחמר מי נתן למשיהה יעקב וכו' וכדלימנא פרק הניזקין וכתיב יקרה היה מפיניה וגו' וכן כתבו הרחשונים ז"ל . ותו דעיקר טעמא דאין פודין אח הבשויים יותר מכדי שוויים הוי משום דלא ימכרו עלמן עליסה והכא ביון דידע דלפי ת"ח נותנין בו ערך זה לא שייך האי טעמא דלאו בכל אחר שבימי ת"ח וגם בשבחים בעלמא אינם מכירים מי הוא ת"ח ולפי טעם זה בשפודין ת"ח יותר מכדי שוויו מודיעין לבעלי שמפי שהוא ת"ח נותנין בו כל כך :

תצט שאלת ממני חודיעך דעתי בחי שמועה אינן כייר שחוכר חם נוסא בו ערלה חו לא :

תשובה בנדון זה לא נפקא מינה מידי חלא דרום וקבל שכר דלפי כתרן ישרחל אין אינן זה גדל שם ולא בשאר תרומת חלא בגבול מלרים וכבר שחלתי ותמרו לי שחינו נותן פרי חלא אחר כמה שנים מיום שנטיעה וכבר ידעת כי שום ערלה נוהין בפחות משנים שמיעה חלא נפקא מינה שלם ימלא שום אינן לרפותה ביוצא בזה ונותן פריו בתוך שלשה שנים אי נוסא בו ערלה . ומשנברת לי שחינו נוסא בו ערלה דכתיב ונטעתם כל עץ מחכל ועץ שמעות לרפותה ע"פ שברפותה דרך תכילה לחו עץ מחכל הוא כיון שאין דרך סבריאים לחוכלו ושינון לדבר ושיה פריו למחכל ועלהו לתרופה משמע דתרופה לחו מחכל הוא . תדע דהח לענין יום הביפורים שם חכל דבר שאין דרך סבריאים לחכול חותו פעור חלין זו דרך תכילה ושילוך שם חכל כיון שאבר ביום הכפורים פעור הכי נמי עץ מחכל כתוב וקו"ן הלבריה שם הטעם לניית ולקורות חעפ"י שיש בהם פירות רחויים לחכילה אחין ערלה נוסא בו . ואיני רואה איסיה נוסא בו ערלה כלל וכ"ש בחוהם לחרן שאין ערלה נוהג בה מן הסורה חלא שפיקא מסלכה ומחי סלכה סלכא מדיוסא דסא שפיקא מותר ולא שפיקא בלבד חלא חפילו ודאי מותר ובלבד שלא יהנו לוקה וכבר הארכתי בזיוא בזה בתשובה אחרת ומעשה זה נהגו הטולם סיתר בכידי גגא"ן חעפ"י שהות אינן והות ודאי ערלה שאין שפרי יוצא בשנה הראשונה וכשנה הרביעית אינו רואי לאכילה חלא לזריעה וכיון שהלוקח אינו רוחה בשנה שלוקחין אותו מותר ואפ"ה אי נוסר מכאן אפילו אינו מותר בכסף מיסור . סגלד"כ :

ממנו חעפ"י שאינו מותר בכסף מיסור . סגלד"כ :

תק שאלת רחובן יש עליו בחובת חשה וכ"ח ומכר קרקע הסות לשמעון ולא לעכו"ם ואותו עכו"ם מכר הקרקע הסות לשמעון שמעון חלא מכח כתים וכ"ח לערוף הקרקע מחשמעון ושוטן שמעון חלא מכח סעכו"ם קל חמינא ואין לכם כח לדון עם העכו"ם לפי שאין דין מרפה בערכאותיהם וישרחל הבא מכח העכו"ם הרי הוא כעכו"ם יוהנו רבינו מורה לנל סדין עם מי ומכרו מן הסמים :

תשובה הדין עם שמעון משום דמלי למימר לסו מי שחקיפו שפקיפו ואי לא מהדרינם שערה למחריס ולא מניחו לחחטעויי דיעל בהדיה ומכי ליחח בסיחת דחכדה לו דרך שדהו . ואו דמס יועיל שוליח מחמעון ומרי שמעון מוחר על העכו"ם והעכו"ם מוחר ולוקח סבים ואפוקי מערחחא למה לי הילכך יעמוד שמעון בשלו ולינח למימר בכ"ד עד שיעבו פשרה שהרי העכו"ם לא ירלה לעשות פשרה כיון שהדין עמו ושמעון לא ירלה לעשות פשרה כיון שהעכו"ם מעמיד לו קרקעו ולא דמי למי שחשילו מקמי מר מחניה שהמוכה במהדרי פרק מוקח שהבית דלימא לא ירלה העכו"ם להחזיר שמקח ולא לגבות לשהות המלוות חבל בכ"ד שהישרחל מוחר על העכו"ם לילקח מעותיו שהכר ברור שיחזור העכו"ם ויקח חת ביתו חלא חדרבה דמיח לך שחלה חבר שהיתמו עליה כל גדולי נרפח משום דיש למלוחתא ופ"ם ואין שהעה סוכלת שהוחו בכח שלא יחזור על העכו"ם ויפסיד מעותיו ואפי' לשעה רחבי"ה חלא לחמרינן ישרחל הבח מכח עכו"ם הרי הוא כעכו"ם חלא סיכה דהורע כמו חבל ליפות כמו לא לחמרינן סכ"מ סיכה דשחיק העכו"ם שלא כדין חבל בכ"ד שקנה כדין ושחזיק בו כדין לא לחמרה רחבי"ה וקל לשבין :

תקא שאלת ממני חודיעך דעתי בחלמיה שיוחה מנכסי יהודים ואינם רולה שיבו שלא בהוחה שם בהוחה מזוחים :

תשובה בנכסי ל"ב שהם בעין לא חיבעי לך לכיון דחולחן בלא שבועה הרי היא יכולה לסקדימן מכיוס ולחחר מיחה ואע"ל בגמרא חבל מכח ומחחים ושוסחים לו נכסי ל"ב שחבדו שחינה יכולה לגבות חותם חלא בשבועה וכי היכי דלא מלי לחקנייהו לחהריני ולא להוריהם דקי"ל אין חדם מוריש שבועה לבניו ופירוהם אין חדם מוריש לבניו ממון שאין יכול לגבות חותו חלא בשבועה הכי נמי לא מלינ לחקדימהו בין שאין לה כהם כלום חלא ע"י שבועה הוי כאלו אינה שלה ואין חדם מקדים דבר שאינו שלו . ויש דרך אחרת להבלה שפסיד מזוחים ושוכל לסקדים משבע שבועה שהלמיה ולא מגבה כחוכחה ואחר כך מקדים מכיוס ולאחר מיחה וכן כתב הריח"ף ז"ל בחשובה שיכולה שלמיה לישבע על כחוכחה מבלי שחחבע כחוכחה כדי שלא שפסיד מזוחים בחביעה כחוכחה ושלא יפסידו יורשיה שם חמות בלא שבועה וכבי משמע בסדיע פרק כל הנשבעים ומוקמינן לה בשבעה דס סוטניח מחה יורשים מזכירין כחוכחה ומוקמינן לה בשבעה ומחה ע"כ בשלא שפסידה מזוחים עשקינן ולכך שם לא הזכירה כחוכחה חו חומשין שמא מחלה לחי לא משבחה לה חלא בשהפסידה מזוחים וכי בשופעי עשקינן שהשבע על כחוכחה ושפסיד מזוחים ושמחול לסם כחוכחה בבדי . חלא ודאי כלחמרן וכן סיה דין שרחיה ז"ל . וכ"ם בכ"ד שיכולה ליגבע ולא שפסיד מזוחים ושקדים מסיוס ולאחר מיחה ואל שסקדים בשוכחה שם הנכסים שחה ידה חבל שם חינם שחה ידה לא חל שסקדם דקי"ל כב"ם לחמרי שער שעומד ליגבות לחו כגבוי דמי ושמקדים מלוה שביד שבירו לא חל שסקדם למלוה לסולחה ניחה לחמר לחמנת ואים כי יקדים שם ביחו וגו' שם ביחו כרשוחו שם כל כרשוחו :

תקב שאלת על מי שספקיד ממנו חצל העכו"ם וקבל עליו העכו"ם שחריות שם זקוק לבער לו לא :

תשובה הלכר פשוט דזקוק לבער לב"ע דע"כ לא פליגי חלא שם עובר עליו דיש מן הגחונים ז"ל שבחבו שאין המפקיד עובר עליו . וכיון ובינו יוהב והרמ"ם ז"ל וכיב כחבו דעובר עליו . וכיון דבהרחי ס"ל דעובר עליו הכי חיא לן למפסק . חבל לענין שם הוא זקוק לבער משמע לי דלא פליגי חדא מלינהו דבחבו שאין המפקיד עובר כלחו . וחע"ג דחמנו של העכו"ם ביד ישרחל שם קבל עליו שחריות זקוק לבער לא קשיא דמשום מומרת ממן בפסח חאיכא הכא לחומרת והכא לחומרת . ות"ח כיון דלעולם הוי משום מומרת לחמי עובר עליו כדמשמע מלישנא דעובר על כל ירחה וכל ימיו . וי"ל דקבלת שחריות היינו מוילי שם הממן מרשות בעליו ומשום הכי ממנו של ישרחל הוא חבל העכו"ם חעפ"י שקבל העכו"ם שחריותו עדיין של ישרחל הוא ועובר עליו . חבל ממנו של עכו"ם ברשות ישרחל חע"ג דעדיין לא יצא מרשות בעליו משום דקבל עליו שחריות שממירו עליו שיהיה זקוק לבער :

ולענין הבעיות דלא שפסו שם ביעל הוי שפיקא בדרבנן ואין זקוק לבער . ואם לא ביעל הוי שפיקא בדאוריית

ואקוק לבער חבל לא יבוך לספק בכתות לסקל ופטור הוא · וסגלד"ב :

תקג שאלת ממני מודיעך דעתי במה שסכימו רוב הפוסקים דגזל גמור מדבריהם הוא יולאה בדיינין מי מבמתיון היא או לא ואי אמרינן כיי בכל ממון שאינו חייב בו מן התורה אלא מדרבנן או לא :

תשובה שכאלה בהתעורר אין לה מקום כלל דכיון דיפליגו ר' יוסי ורבנן במזונות היא ושופות ונגים ומגילת סתם סופה וקטן ובעני המפרך בדחם הוא דלרבנן לא הוי גזל אלא משום דרכי שלום ואמרינן שלא בגמרא ולרבנן דפליגי עליה דר' יוסי דאמר בדרבנן לא אתינן לאכסיה מאי שבדינן ליה מבמתיון ליה . פ"ל רביעה ליה אבי כאי דקאמרת בעכויה לשבקיה לגלימיה הוא אלא מאי שבדינן ליה מבמתיון ליה עד דאמרי אינו עבודים ונדינן ליה ושבקינן ליה · ושבמת ומה אי גזל מפני דרכי שלום מבמתיון ליה גזל גמור מדבריהם דאיכא מאן דפסק יולאה בדיינים לא כ"ש דמבמתיון ליה הילכך כל מקום שבמלה לבעלי שבדת זו אינה יולאה בדיינין הוי פירוש לא אתינן לאכסיה אבל מבמתיון ליה וכו' וכן ים לדקדק מלשון הרמב"ם ז"ל פרק ו' מהלכות גזילה והבידה אחר שאמר כל הגזלנים מהדיינים כגון מפריחי יונים והמשחקים בקוביא וכלל עמהם הרי דסוו מקום דרכי שלום וכיוצא אחיל אל דבריהם שאמר וז"ל וכל מי שים בידו גזל מכל דבריהם אינו יולא מידו בדיינין ע"כ . ומדקאמר וכל מי שים בידו גזל של דבריהם משמע דלא שאני ליה בין חותם שסם מפני דרכי שלום לאחריני . ומדקאמר אינו יולא מידו בדיינים ולא קאמר אינו יולא בדיינים משמע דאין מוציאין מידו בכח דלא אתינן לאכסיה אבל מבמתיון ליה . וא"ת רביע דדבריהם אמי אכי דלא מפקינן מיניה מ"מ אבמתיה עד דיחזיר כדאמרינן גבי גזל וכ"ת הכי אמי הא ולאי ליתא דכתב הרא"ש ז"ל דאי הפא ליה מיכסי מלוה כסיעור מה שיכול לו מפקינן מיניה דלוה ומהדרינן למלוה ואי ליתא דמבמתיון למלוה כד דמסדר ללוה מאי דבקיל מיניה אמאי מפקינן מיניה אי הפיא . וי"ל דשאני רביע דמדעתיה יסיב ליה ולא מיגזל גזלים דסכי לדייניו לסהדוי למאן דס"ל דגזל גמור מדבריהם יולאה בדיינים מאי שנא מדבים דדבריהם אלא שאני רביע דמדעתיה יסיב ליה ומכוח הכי לא מפקינן מיניה לדיין אמי דס"ל גזל גמור אי אינה יולאה בדיינים מבמתיון ליה מכוח דבגזילה אחת לידים אבל ריביה דמדעתיה יסיב ליה לא מבמתיון ליה ומהאי טעמא ח"מ מותרים להלוות זה לזה ברבית דרבנן ומרי ויכבי לכם מחנה :

ולענין אם יכול דין זה בכל דבר שאין חיובו אלא מדרבנן . כת ודאי לא חיפבר דכמה דבריס תקנו וכייפינן עלייהו דהא דיוק דגמרי לא מהייב אלא מדרבנן ומבזיון בים כי כבורא גלמי ומעמד בלבנון לא קני אלא מדרבנן ומוציאין ממנו בדיינים וכשובדא דלישור גיורא ורבא וכן מעשים בכל יום . וכן מבירים בעורה לדעת הריא"ף והרמב"ם ורוב המפרשים ז"ל הוי מדברי סופרים וגובין בו ומורפים בו לקוחות וכ"ש בוודים לכסוי שלום ומוחים לזה שקנה שטר וכן קנין המבירה אינה אלא מדרבנן דמן המורה משום קונה ושקרו רבנן קנין המשות ושטרוהו חותן על המבירה ואם אבך ואת המוכר ותקף חותו כחפץ ממנו מוציאין חותו מידו ואם אכלו או אבדו יורדין לנכסיו ואמאי ליתא לכו לא קנאה אלא מדרבנן ואינו זו מדין תורה אלא ודאי לגמרי מדרבנן היכי נחתינן לנכסיה . וכן כתובת אבה למ"ד שטיא מדרבנן היכי נחתינן לנכסיה . וכן כל קנין סודר משמע לי דמדרבנן הוא ומתורת חליפין הוא מדבדי קבלה יליפינן לה לכתיב שלף היא נעלו ונתן לרעהו וכרי כל הקנייניה שלנו בסודר הם וכופין עליהם ומחזירין לנכסיה ולא אמרי פושה פה ומפקפק של זה ולא כי רוצה חוזלה למיתני כולהו דאיכא למימר מיני קנייניו דרבנן וכייפינן עלייהו · ולא נדר הדבר הוא כי כל הדבירים אבר תקנו רבנן דלכוי קנין אים להו דיוה דאורייתא דעל סתך זה מוחאים ומוחים כי הטולם ולא גרע מהמוכר דאמר רבא"ע מוכר שלבה וקי"ל כוותיה . הילכך כל הוחא ומוחן לו קולא או מוכר או מוחא לבה לדעתייהו דרבנן הוא שוחא וגמר ומקנה ולפיכך מוציאין מידו ויורדין לנכסיו כאלו היא מדין תורה ממש · אבל גבי גזל וגניבה ורביח שעשו רבנן חיזוק לשל תורה לא בייך אלא שעשית אלא שגזל או גוזב או מלוה ברבית דאינו לאו מדעתייהו דרבנן קא עביד אלא מדרבה עובר הוא על דבריהם וקל לגבין . ולפיכך אמרו אלא יעשה כן לכתחלה אבל אם עבר ועשה הטמידו לחוטו על דין תורה ואלא יוליא מידם . ובגזלן דמקיל בע"כ דאיכך אחמירו עליו שמתא עד שיחזיר וכן בגניבה של דבריהם דמקיל אלא מדעתא בעלים אבל במלוה ברבית דאחמירו עליה לא אחמירו עליו ואו לא מידי :

תקד שאלת ממני מודיעך דעתי בחלמיד שחפסה כל מה שבביה ויש לה יתומים קטנים ויש עליו חוב בשטר מה תקנה יעשו לבעל חוב שיהא אחבל כל קודם שיגדלו היתומים ומאלא ב"ח מפסיד חובו :

תשובה אע"ג דאמרינן חלמיד שחפסה חפילו כבר זכה למזונותיה אין מוליאין מידה אלא אמרינן לה חוי אם בידיכי וכותבים עליה וגיוזית ממה שחחת ידה כדאיתא בירושלמי וכחבוה הפוסקים ז"ל כ"מ פירושים שחפסה גיוזית משכבים מחניתי כחובתה אבל ב"ח אינו חייב לזון את חלמידה ואלו לא היו היתומים קטנים הוא מוליא שטרו וגובה בו ואלא היתה חלמידה גיוזית משם כיון שאין חפסה חוב מוחר על שחוב אלא שחפסה ונכסי ל"ב ונכסי מלוג אלא ומה שבאלה לו נאבד מנכסי ל"ב אלא כרי היא בשם כב"ח ומולקת עם ב"ח ומה ומחתים ומוסיפה ב"ח קודם לפי שהוליא מעות וסיא לא הוליאה אלום אין שם דין קדימה ואם נשחרו נכסים אחר פריעת ב"ח גיוזית משם כיון שאלא חבעה כחובתה חילכך ב"ד נסי דאין מזקקין לנכסי יחומים עד שיגדילו מ"מ מזקקין לה שסיא גדולה ואם יש לה טענה לבטל את השטר מוטב ואם לאו מוליאין מידה מה שכבר החוב ואין מוחנין לחותו לב"ח עד שיגדילו היחומים אלא מניחים חותו ביד אלים שמא יש לשם טענה לבטל את השטר . ואם נשחרו נכסים גיוזית משם ואם לאו מוליא נכסי ל"ב אלא ומה אבאלה לו אבד משם ומה לו מחתים ומוסיפה אם יש בשם דין קדימה שכרי שפרעה חפילו מהיחומים שקטנים משום חינא ושטאר יסא מוחא ביד אלים עד שיגדילו היחומים . ושטיקר אאין יהושב ולא מזוחא ולא אלא חנאי מחנאי כחובה אלא אחר פריעת החובות :

כללא דמלחא דאין כאשה יכולה לעכב פריעת ב"ח משני מזוחותיה ואפי' חשפה מוליאין מידה ומשני חקנה היחומים אין מוחנין לב"ח ומשני חקנה ב"ח אין מניחין לחותה ביד אשה שאשה שמא חאלאה אלא מניחין לחותן ביד אלים ומיהו אם אין שם נכסים אחרים היחומים ניזונים משם ואם כלו קודם שיגדילו אשפיד הב"ח ושכי משמע ליטעה דאין מזקקין לנכסי יחומים משמע אין מזקקין כלל אפילו להשיחה ביד אלים . ואם עשו הב"ח שימכרו נכסים ויזונו היחומים במקום אחוה שיאכלו היחומים קרוב ויאחר חקקן קיים שיגבה חותו כשיגדילו היחומים משאבדת לו דשומעין לו כיון שאה נשאר וזה חיזו חאר . כאל"ך כחבתי :

תקה שאלת ממני מודיעך דעתי בשליח שמינה גט ממד"ש לגרש אישתו בפני נכתב וחתום אם מקדים הדבור לנתינה או אחרו מאי :

תשובה נכר ידעת כי חוך כדי דיבור כדבור דמי ואם אמר אחר כדי דבור בין מוקדם או מאוחר פגי . ואם אמר אחר כדי דבור ולא היו עסוקים בחותו ענין הוי כאלו לא אמר ולריך ליטלו שימנה ולחזור וליתנו לה וליאמר בפני וכו' ואם היה אחר כדי דבור ועדיין היו עסוקים בחותו ענין נשחפק הרא"ש ור"י ז"ל בחוספחיהו פרק הזהב אבל בחוספחת שלנו כחבו דאין לריך שוה כיון שהיו עסוקים בחותו ענין וסכי מסחבר כי היכי דאמרינן לענין קדושין ולכמה דבריס וסכ"ל אם הקדים הדבור והיה עסוק בענין אחאר לה בעלין שלאחי לנשים אחתך בגט זה ובפני נכתב ובפני נחחם ונחנו לה אפילו אחר כדי דבור כיון שלא נפסיק הענין פגי בפני אבל אם נפסיק וחנו לה לריך לחזור לקחחו וליחנו לה וגם זאת נשחפק הרא"ש ז"ל מהסיא דאמרינן קוף פ"ב דגטין הוי שליח לסולכה עד דמעיין לפחם וכי מעיין לפחם לימחי קמי בי דינא בפני נכתב וכו' וליהוי חיכו שליחו". ומהסיא דחנן בפרק כל הגט המביא גט ממד"ש וחלה עומד בב"ד שליח וכו' ואחה ז"ל לחין מכל הכי רחיה דמ"מ כשמביא יולא מחחת יד השליח בעיא שיאמר בפני נכתב ובפני נחחם ע"כ . וכיון לחין מכאן רחיה מפחברא לחם הקדים הדבור ולא הוי עסוקים בחותו ענין לאו כלום הוא דמאן לימא לן דשל זה

הגע מאי נותן לה קלתר בפני נכתב ובפני נחתם. ומו כיון דליכא תקנתא לקחתו וליתנו לה ותכתוב תחת בעלה לפילו אם נחתם למה נסמוך לסתיר אלא ודאי נריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה ויאמר בפני נכתב וכו':

תקו שאלת ממני מודיעך דעתי ברחוקן ביום זו תגתי שכל סנדרים וסכשומות מידור ויכתב בכל הכתב מיסיו נעלים ונדר בתם שלטון כריני מיר שמשון בן מנוח על עשרים שנה ובשעה שנדר לא היה זכור תגתי ותחר שעה תחר כריני מבטל תגתי כדי שיחול הנדר מי תמרינן כיון דשמשון נזיר עולם הוא וזה תחר על עשרים שנה אין זה מירות בשמשון ואזר עד כ' שנה ומי לא סוי כיון שתחר כשמשון. ותמ"ל דסוי נדר כדי לא היה זכור תגתי בשעת הנדר ותחר שעה בזכר תגתי לא סוינ נדר בשפתיו וסוי דבריס שכלב אי דילמא שמשון על מה שסוינ בשפתיו בתחלה:

תשובה כבר ידעת כי בעינן תגתי הנדר ליכא פלוגתא דליכא מאן דמורה להחמיר וסוי ביזכור תגתי תחר שנדר בתוך כדי דבור ולפי שעה זו הדבר ברור שהנדר חל לפילו אלא היה מבטל תגתי כיון אלא זכר תוסו בתוך כדי דבור. אבל אין לנו רגילין לפסוק אלא כדעת הרמב"ם ז"ל שאם זכור תגתי בשעת הנדר או תוך כדי דבור ולפ"ם נדר כדי ע"י הנדר ביטל תגתי כיון שהיה זוכר תוסו ולפ"ם נדר שרי הנדר קיים ותגתי בטל לגמרי לפילו מכאן ולהלאה. אבל אם לא היה זכור תגתי בשעת הנדר הנדר בטל. וז"ל הרמב"ם ז"ל ואם לא זכר תגתי אלא תחר שנדר תע"פ שקבל תגתי בלבו וקיימו שרי הנדר בטל ע"כ. פי' תע"פ שקבל שאם תגתי בלבו וקיימו דמשמע מדסולרך לקיימו שבטלו בשעת הנדר תפ"ה הנדר בטל כיון אלא היה זוכר תגתי בשעת הנדר. שרי אתם רואה כי הנכר תלוי בזכירת תגתי בשעת הנדר היכך ב"ד ז"ל כי אלא זכר תגתי בשעת הנדר אין כאן נדר לבעינן פיו ולבו שוין בשעת הנדר וכאן בשעת הנדר ליכא פיו אלא לב וכשעת ביטול תגתי ליכא לב אלא פיו ועל דעת הרמב"ם ז"ל תוסו סומכין להלכה למעשה תע"י שהוא מקל חדא לתתריס דמר הוא. ומו לכן דעת ר"ת ורוב הפוסקים הרא"ש והר"ן ז"ל. ומו לסוגיא דשמשת דפרק ד' נדרים שכי ביעלו ע"י התגתי. היכך היו היה שם כאן חשש נדר שמא בעל תגתי מסתברא לי שהוא מיר שמשון גמור בכל תגליו לעולם ותע"ב לתמר עד עשרים שנה תדע דמירות שמשון לעולם היתה אלא שהיה מירות שמשון לעולם כמו שהיתה מירות דעלמא ל' יום וכי היכי דמירות דעלמא אם תמר כריני מיר יום אחד או עשרה ימים או עשרים יום הוי מיר ל' מל' יום שאין מירות פחותה מל' יום מירות שמשון נמי אם תמר כריני מיר עשרים שנה שרי זה מיר לעולם שאין מירות שמשון פחותה מלעולם:

ולענין מי שאמר כריני מיר אם לא תגרם את תגתי למחר שרי אם לסור לשהות יין היום שמא לא יגרם למחר. ודמיא לה דתמרינן בפרק ובלו מוכרין קונם שיני בשיניה היום אם אינן למחר אמר רב יהודה אמר רב אל יאכל היום שמא יאן למחר. וכב מתן אמר יאן היום ולא מייתינן שמא יאן למחר ומוחבינן עליה דרב יהודה מדתנן שתא נסיתי לי עד שפסח אם תלכי לביתי תביך עד סחג הלכה לפי שפסח שחורה לה הלכה לה. ומיתי ר' תנא הלכה לפני שפסח שחורה ולוקה לה הלכה לשחורה לשלמא ופסקו הלכתא כרב יהודה מתקיל ושרי תלמודא מליבים וכן פסקה הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות נדרים וז"ל מי שסידר את לשונו במרחשון ואמר לא אתין את מיתי לי מכאן ועד הפסח אם תלכי לביתי מכאן ועד הוכות הרי זו שחורה ליסחות לו מיד נזירה שמא תלך ע"כ. אף הכא נמי שחור לי שחורה יין נזירה שמא לא יגרם למחר ופשוט הוא • סגלד"כ:

תקו שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שמא כי"ע דלשון מיתשקו בו שמשין אם שוחר למפרו על ידי שרחל:

תשובה כבר הכי"ר ישראל אלנזם שם שפרשו שפוסקים מפסרים ע"י שמשין מלתו פי שפוכה נכרים דממפרים ע"י ישראל וכן הסיב. פי הכי"ר שלום ז"ל ונראה דכן ים לתלות לפכר ע"ב [שאינו] ראוי לשחיטה דשוי כבוד שמא בכה"ג עפי מע"י שמשין שחיטה כמדבכי פרק שוגין שחיטה שפולה לגמי אין כבודו ע"י

ת"ח שמלגלג"ד שתעבוה שה נקמה פגעה ויקיר ומעלמגמת מלוך בלבר ילפה פרוסה ע"כ שהמתי לפוסה כמו שכיה לי ילפתי לשלמת יד נקודים שן לא תהוה למעבת שוחת כשיע אלא שקיבי ילמן

דאין הסכר מגי וכעלי בתים יורדין מהכסיפס כתשר תנ רוחים בעיניהו ככל יום טילכך פותחין לו בעיות ומתירין לו ות"ת כיון דמסבותא היא לדעת לתשב ולתועלתא וסיע לומרת תי רוצה להתפרנס בדוחק ולא תלא ממדינתי לין מתירין לו שבועתו . הת ליתא דלא תלוין בתר סיבות דעתה דתודתא דמלתא דכשכיל דוחק שמזונות ומוסר ספרנסה מותלא היא כל תנתי שבשועה וכיון דסתם נתים מותלות זתא בעלה דעתה תלא כל הנתים ועיין בתשובת מהר"ר ישראל ז"ל שכתב דלחיות לזה . ומו דכתב ריב"ם ז"ל בתשובה במי שנשבע לחבתו שלא ישא תחרת עליה וכסתה עשר שנים ולא ילדה שתה פייסה במה שדרך הנשים להתפייס ולא בתפייסה מתירין לו שבועתו ומשמע שתה שלאו תרקבת דלישרי יסיב לה עד שתתפייס הכא נמי כיון שדרך הנשים להתפייס לשתת ממדינתן כדי שיסיו לסה מזונות בריות וזו לא נתפייסה בעלה לעתה ומתירין לו שבועתו ע"י פתח ולכתחילה טילכך כיון שסדבר ברור שהיו יכול להתפרנס תלא בדוחק וקרוב שדבר שיהות לידי עיות פותחין לו ומתירין לו ותם תרצה לנכא תחריו לין לה מזונות . וסכל"ד כתבתי :

תקי שאלת ממני תודיעך דעתי בשטר תוב שנפל ומלאו רלתוכן ושתזירו למלוה שלא כדין תם גובין בו תו לא :

תשובה לכך זה שתלוקת כין שרשתוגים ז"ל כי הרמב"ם כתב [שטרות] שכמלחות שדיסם שלא יתזיר תם שתזיר הרי תם כשרים וגובין בסם ושרשב"ד ז"ל שסיג עליו וכתב דודתי תם שותק נפול בב"ד תו תפילו בעדים לין מגבין לותו ושר"ן ז"ל הוסיף דבריו מדשתריק בפ"ק דמציעא גבי תלא נמ תשה בשוק לשתריק לה תייתי רשים חיתת תעת נשת לידיך שת כדלא ידעינן לא . ושתו לין נמו שלא דברי הרמב"ם ז"ל תדא דשקתי יחזיר ולא יחזיר ולא שקתי שסול ובשר . ושתו לכשלתא תם גובין בו היינו דשקתי תלתא פסיקתא לא יחזיר שלא יגבה תבל תי שתרת לין גובין בו תתי שקתי לא יחזיר הרי תיפשר להעמיד עליו עדים שנפל ויכתבו תגבים שטר זה נפל ושוב לא יגבה בו ויחזירנו לו לגזור על פי לגותיתו . ותו כיון שהשטר תלך עתמו שטר שלא תסום לנפל שתרע כיון שהחזירו תזר לשתקתו ולפיכך תם שתזירו גובין בו . והת לשתריק גבי תלא שהם בשוק וכו' שתני גתי נשים תשטרי הלוה וק"ל . והכראה לע"ד כתבתי :

תקיא שאלת ממנו תם יש שתקנה לכתוב שטר לגוה שפ"י שלין תלוה עתו בשטר שלין בו קנין דקי"ל דשה שתן כותבין שטר לגוה דוקא בשטרי שקנייתה תכל בשטרי לגתי שקנייתה תן כותבין לגה קי"ל כשבי לשתר עידיו בשתומיו זכין לו ולרבה פליג עליה וכן כתב הריט"ק ז"ל בשלכותיו :

תשובה לנשפ רש"י ז"ל שכתב לגיב תסי שטר לגתו שקנייתה לא כשבינן שלא ת"ל תלוה עתו ושתן תשוה בשיטים חיני רוצה שקנה כגל תכל שתרומים ז"ל שלגן ושתרו לשתי שלא לעיניהו בשתומיו זכין לו שיטין שע"ג דלא שטרא לידיה עד שגבי תכל ביומא דשעת שטרא לידיה לע"ש זכה שלוה שפ"י שלא טוה שפ"י שטשר זה על דעת שלוה שתעות נשטה כי סיכי לשתריק לגיב בשטרי שקנייתה שפ"י שטקנין על דעת שלוה שעות נשטה קנה תיל לפי שטקנין עלתו יש בו די לקנות לה בשטר לידין כיון שתתחיל ליל שלוה קנה שבשתירת השטר יש בו די להתחייב כלתא . בשטיל דתייב תני לך תנה בשטר בריש פרק השותף שתשה ז זיכך תפילו בשטרי לגתו שקנייתה תין לריך שירתו שעדים שלוה שתעות שלא כיון שסיג שטשר ליל שלוה בשתעבד ושו שכתב הריט"ק ז"ל תכל שטר שלין בו קנין תין כותבין לגוה על פיסים שלוה עתו לכיון לשקול ליה בשרת שלוה לשתעבד לה שסיפ שטשת וכן דעת הרמב"ם ז"ל . סילכך יש שקנה שיכתבו שטשר ויוליכו שקום לשלוה בפני שעדים לו שיזכו שעדים בשטר לשלוה ויעמוד בשטר בידם שלוה שטשר ושילך בשכיל שלוה לבכה"ג שלוה עתו קיימן שיש לזכות לשדם שלא בפניו ולא כתו לשתעת שטרי לגתו שקנייתה שלא שלא יכתבו שטר לגוה ויתנוהו לו תו שיעמוד בידם של עדים שכא שטשר לגתו שקנייתה שתת יטרוף לקוחות שלא כדין תכל שם שני שעדים בשטר לגוך שלוה שתפילו שטשר בשתעבדו נכסיו וכדין שכא שוקף דשל עדים שפקי לקנות ותפילו לא כתב שתריוה דקי"ל שתריוה שטום סופר הוא ותם כתוב בו בשדיל שלא בשתריוה כותבין

לו שטר לגוה שפ"י שלין שלוה עתו ותותנין לו לגיבה לשתת לשיב . ות"ת לכתי תיבה לשתת שתת יעשה קיומית עם שלוה ויחלוק עם שלוה שטר בעלי תובות בנכסיו . וי"ל דלי תייטינן לכני לף כשטלוה עתו לגיבה לשתי חשטה ותפילו לדעת רש"י ז"ל שטריך נשת שלוה בפיסים לכתי לגיבה לשתת שיעשו קיומית ויחזיר לו תעותיו . הלא ודלי לא תייטינן לכני דלי כשקרקעי יש לסה דין קדימה ודלי בשלוה סכי יכול להבריחם . ותו לכתי קיומית לא תייטינן דלא ניחת ליט לשיפשו עליו שטרי :

תקיב שאלת ממני תודיעך דעתי בשיטת שתת ביום כ"ת לגידתו ביום עוב לשתון של ר"ס תם יתעסקו בו ישרתל תו עשמין בלילה שסוה יום של ר"ס :

תשובה עיקר סדין תלוי בשתלוקת כי תקנת ז"ל כשתו שלא יתעסקו ישרתל שתת כלל בשתרת לשכימי עשמין ותעפ"י שתו תוכנין כדעת הריט"ק והרמב"ם ורוב שתחרונים ז"ל שתמרו די"ט שי לגבי תת כשול שויים רבנן מ"ת כ"ד ג"כ סוה שתלוקת פוסקים כי הריט"ם ז"ל תסר כיון שסוה ספק נפל ותפילו תת ביום ג'. ור"י סלבן כשיר דרוב כשים שתעברות ויולדות ולד של קיימת ושם כן שכו לגה נוסיף עלה . כיון שסוה שתלוקת פוסקים וש סדין כשתו סעור סימן קכ"ו ותע"ג דכתב דברי שתמיר בשתרונה תין שברת לנקל כיון דשיפשר על ידי עשמין שברי על ודלי נפל תין שתלין עליו י"ט וס"ס על ספק נפל ותע"ג דשתרו י"ט שי לגבי תת כשול שוייה רבנן כ"ת כשת ודלי תכל זה ספק תת ספק שכן סוה ושין רשוי לשלוך עליו שם סמוער וק"ו שתלוות סוה דשין שתשלין עליו ושין שומיים עליו תשומי תכלים ושין עומדים עליו בסורה ושין שתעסקין עתו וכ"ם שתין שתלין עליו שת סמוער וכן כרשה שדברי סרמב"ם ז"ל שכתב הספים שין שתכלין עליהם וכל שלא שסה ל' יום בשלם סרי זה נפל תפילו תת ביום שלשים שין שתכלין עליו ע"כ . ושם ליתת דרוב נשים שתעברות ויולדות ולד של קיימת לשה שין שתשלין עליו וכתב דשכלילות סקלו כ"ם שים לגו לשקל שלא יתשלל שמוער כיון לשיפשר על ידי עשמין :

כללא דשלשת רוחה לני תם דברי סריב"ם ז"ל בזה ולא יתעסקו בו ישרתל ויתעסקו בו עשמין ודיעלמא בן קיימת סוה וקטורת סמת שלוה סוה ותמירם לעכו"ם שבות היא וסיכה לשיכת מורך שלוה לא גזרו :

תקיג שאלת ממני תודיעך דעתי בשאשה שנדרה שם העמוד בתי שתוליה שתן חלי לשיש לסידי שמוחל בפני בעלה ותמר שבעל שתן כך וכך שסוה פחות סרבה שתלי דמי שבת שם תייבת ליתן כפי שם שתמרם היא לו כפי שם שתמר שבעל : **תשובה** שלבר ברור שכל נכסי שתשה שתועבדים לבעל ותיכה יכולה לשקדישן ותע"ג דקי"ל כרבה לתמר שקדש ממן ושחרור שפקיעין מידי שעבוד לא מיבעיא לדעת רש"י ז"ל לשפרש דדוקא בקדשי מזבח תכל בקדשי בדק שבית לא תמרם רבה ושקדש לעניים בקדשי בדק שבית דמו ולא שפקיעין מידי שעבוד שלא לפי' לסיעת ר"ם ז"ל לתמרם רבה תפילו בקדשי בדק שבית מ"ת שלוה רבנן לשטעבודים לבעל ושין שקדש שתשה שפקיע מידי שעבודו ושעמת לתלתא לפי שסוה שדבריהם עשו סיזוק לדבריהם יותר משל סורה . סילכך שין שקום לשתלה שלא כגון שים לה נכסים שלין לבעל רשות בהן או לעניין תם שתתלתן או שתגרש תם שייבת לפרוע כפי שם שנדרה . ו"ל לתם שים סוך כדי דבור ושתר שבעל כך וכך ושתקש שיה סוין לה חזרה ושיכה שייבת שלא שם שתר שבעל ותם שים שתר כדי דבור תם יש לה נכסים שלין לבעל רשות בהן שתלה עד שלי למיס על שם שתר שבעל ותם שין לה נכסים יסיס שתלר חוב עליה עד שתתעלתן או שתגרש וכן כתב הרמב"ם ז"ל לגבי עבד וז"ל שעבד נערך ושוכך בשתר ישרתל ותם יפדה ויסיס לו יהן ערך שם שנדר ע"כ.והת ודלי תפילו בעבד כנעני תייבי לתי בעבד עברי שפי למיעוטא . ושל לקתתר לשון יפדה שסוה לסוי ליהנות לשייך בשרוייסו תדע לתפילו עכו"ם גמור שיכה פלוגתא לתנתי תם שעריך תו לף ותע"ג דספסק הרב ז"ל כרבי שניר לתמר עכו"ם נערך ותיטו שעריך מ"ת ילפינן מיהם דע"כ לף פליגי שלא בעכו"ם תבל בעבד כ"ע תודו לשייך בשלוה דשיכה לתתר שפי יהודה לתתר שעריך

ומימו נעתך ומע"ג דר' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהודה מ"מ פסק
סרכ ז"ל כר' מאיר משום דאמר רבה הלכתא כר' מאיר מסתברא . ומה
דסקסקה הרתב"ד ז"ל דלא דמיון הלכה פסוקה במסתברת ל"ק דסל"מ מי
סוה אמר רבה מסתבר כר' מאיר לבל כיון דאמר הלכתא כר' מאיר
מסתבר ממש דסכי ס"ל להלכה . וסכר ידעת דלא סמכינן אסלוי
מלא סיכה דלא פסקו תמורתי בהדיא סיפכא . והוי יודע דע"כ לא פליגי
מלא בשו"ס המעריך לבל בשו"ס האומר דמי עלי או דמי פלוני
עלי מקבלים ממנו מלא אתין דדמים נופלין לבדק הבית שהאמר כי
לא לכם ולנו לבשות בית וגו' וכל האומר דמי עלי או דמי פלוני עלי
בתין עשרה בני אדם ואחד מהם בהן ובמין אומו בעבד הנמכר
בשוק . וכן דמי ידו או דמי רגלו ואין במין אומו לפי ערכו ולא
לפי יפחו אלא מה שהוא ממש . וסל"ד בתבתי :

תקיד **שאלת** ממני מודיעך דעתי על מה שמכינן בהילכתא
שבירושלמי דהאומר דמי עלי או דמי פלוני עלי אינו יכול
למזוה ויוצאין בהם לפי שבתוב בהשם בתבי ובתבותם לרבי יוחנן
בלוי ז"ל בשריך טילקא השבו"ס וימבור לירושלמי בדי שיהיה יהום
ושיהי רבות ויביאין לה מהלי דהיכו חוכרי ואם לקח הירושלמי הוי
גזל דהתם שבו"ס גזלי בנוזלין שבהום ואתן ק"ל דקרקע אינה בגזלת
ומלא בשלוקא הירושלמי אין בהן אלא יהום בדי לא קני אלא מ"ב
יום ועמו שיהי רשות :

תשובה דע כי אין בממה הזה לא בית ולא גגה ולא שדה
אלא יהיה לו שער קנין הקרקע אלא מבתוב והוא
בתוב ואתוס בערבתותיהם ובתב הבופע הגדול עליו או אחד מהממונים
מתתא ידו לדון הקרקע אלא אינה אלא קני' וכל מה שהוא דן ופוסק
עשוי ואפילו הבופע הגדול לא יוכל לבטל דינו ומלא כל המחזיק
בקרקע בדין מחזיק ואפילו אתמר בגזל לוחו הוא או אבותיו מ"מ
כיון שהם בידו מבתוב הרי הוא בדיעבד דינא דמלכותא דינא ומלבא
אמר בבל מי שהם בידו מבתוב יהיה הקרקע שלו הילבך אין בהן
גזל ומותר לירושלמי לנקט האתרונים בידו לגמרי בהם . ואיפשר שבתותם
המקומות של בעל הגגה לא היה שעיון בן ובתב לפי דין התלמוד
מה שבתב אבל במקום הזה אין בהן בית מיהום ולא רחיט ולא
שמעט מיניה מי שהקפיד על זה . ומעשים בבל הגגה והשה שהולכים
היהודים לנקט האתרונים בידם כי אין בעבו"ם לוקחין חומה בלל
ודבר זה מפורסם ולא ערער אדם בדבר . והוי יודע דלא לגירסין
להתי שעמא דלא לנוקט בשלמו אבל לקוחה מהם בשעמא דיהא דשוי
יהום ושיהי רשות ובבי אינה בגמרא בהדיא :

תקטו **מעשה** בראובן שקדם אחד בחומה ובתו לפני ואמרה אחד
שמעון שיחה כי מעולה לא נתרצית בקידושין
ואקדתי את העדים ואמר אחד שחפץ ידה בחזקה והניח לה מעות
בתוך ידה ובגד הוא את ידה והוא חופש חותה והיא לא היתה
רוצה ובין בך ובין בך יהא שעד . והבני הניח שקדשה קדושין גמורים
מדעתה עתן ראובן שבבר שתקבלה העדות בראשה והיא מקודשת
גמורה וכיון שהגיד סוד אינו מוחר ומניד ומלמו לסניא שופח השדות .
וזה שטוענת שהבה אחר בראשה לא כתבתי לפני העדות יען כולם
הודו בעיון שהיא והאחה והעדים ומה שאני זוכר כי אז שאלתי את
פי העדים אין היה עיון שקדושין ובניהם אמרו דבר אחד ועניינו
שנתקדשה קדושין גמורים ואיפשר כי שבחו עתה העדים העיון :
והנה שברואו את שתים והאחה בגדוו על אחר עבו את שבר שרא
הזה לקדם בלתי רשות שקבל גם פרט שתים לעניים קנס ג' פרחים
והעדים יען כי אמרו כי לא ידעו שהשבמה כי שם מת"ן נכריה
פרעו לעניים פרט זהב לבד עכ"ל . ומתיס עלה שהשם ועבל סורה
אחר . ומתוך בך שפקפי שהאחה שקודשת קדושין גמורין שהרי
הוחזקה שקודשת בראשה ' ואו דשתמת העידו שנתקדשה בשאר בתבו
שממנו מפי העדים . ואו אחה לא היתה שקודשת גמורה לא היו
מעיניים אותה . ואו שהעד שני מסייע לחזקה . ואו דשתמת קבלו
עדותן במעמד שקבל או לפחות ג' שהם ב"ד וכיון שהגיד סוד אינו
אחר ומגיד . הילבך מבל הלין עשתי שהאחה שקודשת קדושי ודאי :

תקיו **שאלת** ממני מודיעך דעתי בבהן בהיה אחד בשעה
שהגיע ס"ל לעבודה בגון שהיה שתפלג או שהיו
ידיו שמאות או שהיה חון מב"ה וכיוצא בב"ה קודם שהגיע ס"ן לשוק

ברבת מודיס אם יעלה לדוכן דקי"ל שבל בהן שלא עלה או שלא עקר
רגליו בשבודה שוב לא יעלה אלא אמי שהיה חיפבר לו לעלות ולא
עלה אבל אי שלא היה חיפבר לו לעלות אמה לא יעלה :

תשובה נדפיק בשובה פרק אלו נאמרין ת"ר יהושע בן לוי בל
בהן שחיו עולה בשבודה שוב אינו עולה בשאמר ושבח
אחבן אח ידיו אל בעם ויברבם וירד מעבודת החעלת ושעולה
והשלמים . אם לבהן בשבודה אף בהן בשבודה . אמנם בחוך השבודה
בידו ביבך וביון דאחתם יפיבן לה משמע דבשיבן חיפלה בשבודה
ואם לא עלה שוב אינו עולה אלא אלו עשאת מבום פשעה דיעת
הם היה אבום יעלה . אלא בעשה הוא אפי שביון אלא עלה בזמן
השבודה בשעבה לאחבן שוב אינו יהול לבוך . שוב ליבה רחים מהה
דתבן אם הבעחתו שובחת אח בפיו ושוב לחפלתו דשתי ושיבן בה הה
לא שבר אלא דבד פורחת הה קמן דאל"ג דאבום היה שברי שומד
בחפלה לריך לשוב ממבומו מעט לישוי בהלו שבר רגליו בשבודה ואלא
אחריבן יעמוד במבומו עד שיניע לבוף ברבת מודים ואז יעלה אלא
מבום דאי לא בד בשבודה שוב לא יעלה לפי שאינו יהול לשוך .
בל"ד שמי לא שנא אפע"י שהיה אבום בשעה שהגיע אליה לשוך לשבודה
שוב לא יעלה ומה שעבר רגליו מביאתו לשוח לב"ה לא שבר שבר
רגליו לשלות לדוכן הילבך לא יעלה . ומשחברת דאם עלה לא ירד .
הבל"ד בתבתי :

תקיו **שאלת** ממני מודיעך דעתי בגזלה דדבריהם אם יוצאה
בדיניהם או לא :

תשובה נפרק בירושלמי פליגי רבי יוסי ורבנן במלוחות היה ושופות
ודגים ומלילחה מרם שוטה ושבני המספך ברחם
היה לרבנן הוו גזל מפני דרבי אלום ולרבי יוסי גזל גמור ובגמרא
ממיבין אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפבה מיהא להוליחו
בדיינין . ובתב עלה רש"י ז"ל נפבה מיהא מדברי יוסי להוליא
בדיינים לרבנן לא נפיק בדיינים ומיהו לרבי יוסי גזל מעליא לא
הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו ט"ב . ולפום פבעא דהאי מימרא
מבמע דבהני דוקא פליגי לרבנן אינה יוצאה בדיינים ולרבי יוסי
יוצאה אבל בבל בחר גזלה דדבריהם ב"ע מודו דיוצאה בדיינים ואיבא
בין גזל לאוריימא לגזל דדבריהם אלא שאי עובר בלאו ואי אינו
עובר בלאו אבל לעניין ליפסל לעדות ולהוליא בדיינים ליבא ביניהו
מידי . ואיבא לאקשויי לפי פיעה זו מאי אבא מרבית דרבית לאוריימא
יוצאה בדיינים ורבית דרבנן אינה יוצאה בדיינים דהאי לאו והאי
לאו ואיבא לאחויי אחרוי מבום דאבא רבית מדעתים יהיב ליה בבל רבית
מחנה הוא והחורה אחרתו סילבך אבא רבית מי אע"ג דמדעתים
יהיב ליה הוה להו למימר דיוצאה בדיינים אם אינה אלא מחמת בבל ממון שבא
ליד אחדם לאיסורא אפילו מדרבנן מפקינן מיניה . לפיבך נראה לעשות
גזל דדבריהם אינה יוצאה בדיינים ובבא ס"ק למאי נפבה מיהא
להוליחו בדיינים ורבנן פליגי עליה בחדתי ואחרי אפילו גזל גמור
מדבריהם אינה יוצאה בדיינים ואפילו לפי דבריך חוהה לן מיבא
דהני ליה בהו אלא דרבי אלום . ואחר לה רבי יוסי אפילו הבי
הוו גזל גמור ויוצאה בדיינים ופסקינן כרבנן . ות"ת לרבנן מאי אינה
בין גזל גמור דדבריהם לגזל מפני דרבי אלום . וז"ל לאינה ביניהו
ליפסל לעדות דגזילה גמורה דרבנן מפסיל לעדות מדרבנן וגזל מהום
דרבי אלום לא מפסיל ולבן אמלת אלא אנו בבלל פשולי עדות אך
מהני דהוו מהום דרבי אלום ובן בתב הרמב"ם ז"ל בהדיא פ"א מהלבות
גזילה ואבידה אחר שאחה בל הגזלנים מדבריהם בגון מפריחי יונים
והמשחקים בקוביא ובלל עמהם מלוחות חיות ושופות ועני המוקף
בראשם היה והגוזל מחיל דבורים ובתב בסוף הפרק בל מי שים בידו
גזל של דבריהם אינו יוצא מידו בדיינים וכן אם בפר בו ושבבע אינו
מוסיף חומה בחו בחומה של הגזל הגמור ע"ב . וליבא לפחוחי לחבאי
דבליק מינים קאי דבייהו לחחם שהם אבום דרבי אלום אלא מדת דת"ב
לא חודיעינו הרב דין גזל גמור דדבריהם אלו אם יוצא בדיינים או
לא . ואו מדקאחר בחו בחומה של הגזל הגמור ואחי גזל גמור אין
אחורה קאחר לחי דרבנן אין בו חומה . וכן אבחב לי מדברי הריא"ף
ז"ל שבחב רבי יוסי שבר גזל גמור הוא ואע"ג דמדבריהם הוא מוציאין
חומו בדיינים ורבנן שברי לא שבחה בראבן ע"ב . ואי אחת הרב
ז"ל לאחמטינן דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי ואחרי דאבום דרבי

שום הוא מאי למימרא מתניתין היא ואמאי ליצטריך הרב למימר וכבן סבכי לא תלא ודאי אתא לאכמעינן דרבבן פליגי עליה דרבי יוסי כמאי דאמר דיוקא בדייקין דרבבן סבכי דתניא בגזל גמור דלכאורה היה יוקא בדייקין והלכתא כרבבן וזו רחיה גמורה למי שמודה על האמת . וכן הוא דעת האחרי ז"ל שהעתיק לשון הרב ממש . וכן נראה מפורש שברב הטור וממנה תבין שברת תביו ח"ל הפורש מעודה וכל מיה או עוף או דגים אם יש למעודה בית קבול שעשוי ככלי אין קונה לו כליו והעוטל ממנה אחי הוא גזלן גמור ומוליאין מידו ואם אינה עשויה ככלי אין על העוטל ממנה דין גזלן דאורייתא ואין מוליאין מידו אבל גזלן מדרבבן הוא ע"כ . אחי לך בהדיא דקאי ליה גזלן דרבבן ואפילו אחי מוליאין מידו . וא"ת דאיצטריך לן בפרק הלו מליאות שיאין דאורייתא או דרבבן ואתריכן למאי נפקא מינה לאהדורי נט בשיאין וכו' והא נפקא מינה טובא דאי שיאין דאורייתא הוי אמליאה גזל בידו ומפקיין מיניה ואי שיאין דרבבן לא הוי גזל בידו אלא מדרבבן ולא מפקיין מיניה . וי"ל דבלדיקים דבעו לאהדורי אבידה בעי לאשכוחי נפקותא ולא ברשיעי . ת"ל דליכא נפקותא דפ"י שיאין ימלא עדיים אינהו מוחם אע"ג דשיאין דרבבן ולא פסיקא ליה אחי נפקותא ולכוותא תירלו בעלי התוספות ז"ל לחרץ קושיא אחרת דאע"ג שיאין דאורייתא היינו דמחזירין אבידה מן התורה אע"פ שיאין דרבבן היכי מצאת תורת אבידה מן התורה להא דבר שיש בו שיאין כדבר שאין בו שיאין כיון שאין מחזירין והבעלים מיחשבים . ואילו לאין הבעלים מיחשבים דמיאר אחרי כיון שיש לי בו שיאין אמלא עדיים שיעידו שהוא שלי הילכך חייב להחזיר . ואעפ"י שכחוב בהגהה במרדכי בשם רבינו יוסף טוב עלם ז"ל דע"ב לא פליגי רבבן עליה דר' יוסי אלא בהא דלא הוי גזל אלא מהוס דרבי שלום ומהוס שכי אין יולאה בדייניה אבל בגזל גמור דדבריהם יולאה בדייניה אין לנו להניח דברי הפוסקים אחר אלו דגילין לסמוך עליהם מפני דברי הגהות דילמא לא הסכימו עליהם חכמי הדור . וכן נמלא להחב"ן ז"ל דפסק כרבי יוסי דתניא בהני דפליגי רבבן עליה יולאה בדייניה וגם על זה אין לסמוך אלא דכולהו גזילות דרבבן לא מפקיין מיניהו . ומיהו אם הוא רגיל בכך יש לב"ד לנקוט בגופו ולהעניבו להפקיר את ממונו כפי הורחת השעה להעמיד המשפט על היושר . ואע"ג דאין שעה ב"ד חשוב להפקיר ממון מ"מ לשבר מהלעות עול ולהוליא טרפו מבין שיניו הרשות בידם ובלבד שיהיה לשם לשמים . וב"ם בל"ד דאיכא מאן דפסק דמדינא מוליאין מידי כדאי הם לסמוך עליהם ליסר הרשעים ואותם שיהיה מתעסקים ביטובו של עולם וכן אחי דן לכל המשחקים בקוביא ואע"פ שבימיו המעות על הלף כדעת המוספות ז"ל אפ"ה אחי מוליא מידם משום נדר שבידעתו שמחזירין מה שהרויחו לא יחעסקו ויחשבו כל כך אחר השמוק אחר הולך יועלים עולל והחרוב בחים גדולים . ובאחר כאבחי יש להוכיח מפשט הסוגיא דפרק בבועה הדייניה דפריך ולרבבן דסבדי לא אחינן לעכסיה מאי עבדינן ליה מסחינן ליה וכו' ואם היחה דמודו רבבן דאיכא גזל דרבבן דאחינן לעכסיה מאי פריך לרבי יוסי מאי איכא וכו' לרבבן אמי איכא למפרך סבי . ואו היכי אמר שחחת ולרבבן דסבדי לא אחינן לעכסיה ואו רחיה גמורה . והסוספות ז"ל מפשט דפריכו לה לדעת רבינו יוסף טוב עלם דמקשו עלה ולרבי יוסי דאחר בדרבבן אמי אחינן לעכסיה קלא חיחת דרבבן אמי לא חיירי אלא בהניח ללא סוי גזל אלא מפני דרכי שלום אבל היכא דהוי גזל גמור מודו דאחינן לעכסיה והכי אמי היכא דאיכא שבועה דרבבן ע"כ ולפי מה שכחבנו בשם הרמב"ם והריא"ף ז"ל אחית סוגיין דפשטה וכן כחב הריטב"א ז"ל בפרק הניזקין וז"ל אחר רב מסדא גזל גמור מדבריהם כלומר כי אחר ר' יוסי גזל גמור לאו מדאורייתא קאחר אלא מדבריהם למאי נפקא מינה אי לאיסורא ס"ק אמי אחר נפקא מינה לסולאין בדייניה דקא אחר בדרבבן אמי אחינן לעכסיה ולית הלכתא כוותיה דקי"ל בדרבבן לא אחינן לעכסיה ט"ב . וכן הפלה במקום אחר דמשמע בקוביא לא מפקיין מיניה . הגלע"ד כחבתי:

תקיף שאלת ממני מודיעך דעתי ברחוקן שהיה עבדו עבוה ויינו מזוג ופירסה הכלה ולה אם מכיאין לוחפה לו לא:

תשובה עיקר הדין מחלוקת כי רבינו יהוסף הלוי והרמב"ם ז"ל אחרו . והסוספות ור"ת והרא"ש וכן ורבינו ירוחם והאחרונים ז"ל אחירו וכחבו שכן המנהג לאחיר והטעם כי בעונות אלו בזמן הזה מעשים בין העכו"ם ולאו כל שעחת חלש זוכה לזיוף ואין דומין אם הספק ואם לא היה בא"ד שעם אחר היה לנו לעשות מעשה כדעת הרמב"ם ז"ל דאחריה דמר הוא וכ"ש שהוא מחמיר . אבל כיון דליכא עבידה מספיקא דגם הרב ז"ל מודה דלא עדיף מהא דאחינן דבי בהיה עבדו עבוה וייגו מזוג ואם אבי אחתן וכו' שמכיאים אם אחתן לאחר ואם הכלה לוחפה אם דומין מלוה קבורה אחת מפני הספק לא כ"ש בידעו אם אחיטר הוא שאינו חלה שהשת בעלמא שמא יבייאר עמה ואם רלונך זה עני שלא יוכל לאחתן אם יפסיד מה שאיחן . ואפי' שמועה למכור מ"מ מפסיד הוא ושמא לא יוכל לאחתן . ואפי' אם אחלה לומר לאפילו בשוגה ב"ד פליג משאבד לפסוק הלכה כבאחרי אפילו באחריה אחר דמשאבד עשמייהו וכן נהגו וכן רלוי להורות היכא דליכא אלא שמא כ"ד . אבל אם הוא עשיר שאפילו שימכור מה שאיקן יוכל לאחתן אחר כך אין רלוי להורות היכא באחריה דהרמב"ם ז"ל הילכך רלוי לעבל ההורלה לדקדק אם יש עשה מספיק או לא . והגל"ד כחבתי:

תקיט שאלת ממני מודיעך דעתי אין לי פוסק בפלוגתא דרבבן וב יוסף בשומר אבידה אי הוי שומר שכר או שומר חנם:

תשובה אחה מכיאים רלחי בין הריס גדולים ומחיירא לי שמא יהיו אם גולגלתי . אבל דרך כלל מודיעך דאין לנו להניח דברי ר"ת ור"ח והרא"ש והרמב"ם ז"ל דפסקו כרב יוסף מפני דבבלי ייטעא סוגיין בכולים מלמודא מפום פרולה דרב יוסף מפני מה שבארנו בסוספות בפרק הלו מליאות ובמקומות אחרים כי אוהם סרחונות היכא למלויינהו והמחקת שבכולם דקי"ל כל היכא דפליגי רבב ורב יוסף הלכחא [כרבה] בר מסדה קיין ואחלה . ולילא לאחולי דבבבא בחרא אחרינן להאי כללא ולא בכולים חלמודא כיון דאחרי ליה שאמת משמע דבכל דוכחא הוא . אלא עיקר האיחון ללא אחרינן להניח כללא אלא היכא דליכא הוכחא להלכחא ברב יוסף אבל היכא הוכחא מבמה דוכחי להלכחא ברב יוסף ואע"ג דליכא לאוויינהו אחיקי לא אמרינן . והני יודע דלא נחלקו רבה ורב יוסף אי אחיוויי אחיקי לא אמרינן אלא בשאר מקומות אבל בשבועה שלו לא ב"ד מחעסק בהבידה מאחר מלחא פרוטה לעני או לא ב"ד ע"א בשעה שהוא מחעסק בהבידה פטור מן השומר פטור מלמיחא פרוטה לעני דקיימא לן השומר בחנם פטור ובל זמן שהבידה בבימו לב"ע מייב לאח פרוטה לעני לאחו ודאי לא פליגי אלא אפילו אי ליכא יהיה פטור מכל המצות אלו ודאי לא פליגי בשעה שהיא דרבה ס"ל דמשום הכי פרוטה לא היא אחיוה היכי בשעה שהיא מעורבת ויפטר מאוחה פרוטה אינו נעשה שומר שכר ושרי הוא כדינו שומר חנם ופטור מגניבה ואבידה . ורב יוסף ס"ל דמשום הכי פרוטה למפטר מיהם בשעה שהוא מחעסק בהבידה נעשה שומר שכר בכל זמן שהוא בבימו . ולפי זה אפשר לומר דמודה רבה שאם נאבדה או נגנבה בשעה שהוא מחעסק בה מייב שהרי באוחה שעה פטור היה ומלמיחב פרוטה לעני ומלא שהוא מרויח ובבינל כך נעשה שומר שכר ומלמיחא אחין מחלוקת אלא בזמן שהבידה בבית ואינו מחעסק בה ואפילו בכה"ג אית לן למפסק כרב יוסף דשומר שכר הוא בכל ענייניו ז"ל דברי קבלה הם . והגל"ד כחבתי:

תקכ שאלת ממני מודיעך דעתי במי שמעל ספר מחבירו אם מותר ללמוד בו מה שלא למד עדיין או דוקא מה שלמד כבר:

תשובה לא ביחרה בזו זה ספר הוא לפיכך אני נריך לבחר אם הוא ס"ת שבישים וכחובים שמי שלמד בהן כבר ורולה בשם די לו בקריאה בעלמא הרי זה לא ילמד בהם בחחלה מפני שלריך להסהוחו לפניו זמן מרובה ואלעחת דסבי לא חולשי . וסבי חניא בסדיא השוחל ס"ת מחברו ר"ח לא ישחילנו לאחר פוחחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו . ואם הוא מסניות או חלמוד או מפרבי החלמוד או מהפוסקים כחב הרמב"ן ז"ל שאין דיין בן שאפילו מי שלמד פרקו מאה פעמים לריך עיון גדול בבחחלה ואלרבה מי שהוא יוחר בקי לריך עיון יוחר בהלכות הלריכות בשמועה שלו הילכך יד כל אחד בו ולומד בו לבחחלה ואלעחת דסבי חושלים עכ"ל . ואם הוא ספרי

לגבש או מדרש מהמדרשים לדבריהם לכני תובלים כדי שילמד מה שלא למד אחין שעשם בקיאין במדרשים ואם הוא חכם גדרבה יקבע עליו מדרש גדה למדרש אחר ונריך לבקש ולדעתה דסכי תובלים · ומזה הטעם הני אומר לאפי' בתורה נביאים וכתובים אם מהחילם למי שהוא רגיל לו ילמד בו לכתחלה מפני שהוא"פ שהוא רגיל בתחלת הדבר נריך מיתון והמנע מהשה תורה לפניו ומוצא מ ומושך תלך ואילך ויש לחוש שמא יקרע ולדעתה דסכי לו תובלים · אבל אם בתחילה למי שהיו רגיל בהם דפשם שניהם ושניהם קשה עליו כרחשונה ונריך להשהותו לפניו אפי' לכתחלה יכול לקרות בו ולדעתה דסכי תובלים · ואפי' לדעת הבר מחלו הטולם בזה דיחת לסו לדיעביד מלוה בנופיה וממומיה ולדעתה דסכי מובלי תיבתי ולא רחיו מימיו מי שמקפיד על זה סילכך מן הסתם לומד בו לכתחלה · ומיהו הטוחל ס"ת מחבירו הסם לא ילמוד בו אלא בדברים דס"ת ללמוד בו בדברים עביד ולדעתה דסכי תובלי עד שיפרש לו שהוא שוחל ללמוד בו שיש מקרא ואחד מרגום דבס"ת מלוה אפי אם הוא רגיל ובקי בגקודה ובטעמים וכבר כתבתי כזה בתשובה אחרת . וכתב בעל מ"מ על לשון הרמב"ן ז"ל אבר כתבנו למעלה וז"ל ואפ"י אלא כתב הרב ז"ל אלא בדין הטוחל מרחה דס"ה לאבידה וע"ע ע"ב · ומרחה דמה שהסתפק הוא משום דבשלמא בטוחל אליה בדעת הסתפיל ואמרינן לסכי תובלים ולכני לא תובלים אבל באבידה ליכא דעת הסתפיל · אבל סרי"ן ז"ל כתב בהלו מליתוח גבי אבידה הלשון של הרמב"ן ז"ל משמע דלא הסתפקא ליה אלא בכל גוונא אמרה אפי' באבידה · וכ"ל דבעינן דמלחה בעבל באבידה ניחא ליה דליהוי בטוחל לענין שיוכל ללמוד בספרי הסלמוד אפילו בתחלה כדי שיסמור הם באבידה יפה בסניות הכתה שהוא קורא בהם ולהו למיהוי בוחל גמור להתחייב בתוכיח אלא לענין זה בלבד · ע"כ דאמרינן דמיהו דבעל באבידה דלעביד מלוה בממוניה בדבר שהיו מפסיד דסת שרו ליה רבנן ללמוד בספרים וכיון דבספרי התלמוד כך ליכא בתחלה מעטמת דבתב מרן ז"ל ע"כ היו מפסיד וניחא ליה . סילכך לא שהי לן בין באבידה לפקדון שבלבו בעליו למדיעת היש לשחלה בכולן שייך טעמיס דמרן ז"ל · ויוד ים לחת טעם אחר באבידה ופקדון שהם אי אתה מציר לו לעמוד אפי' שם שלא למד גם הוא לפי שיודע שהם פוסחם חולו ללמוד מה שבבר למד יקבע עליו חיזם דבר ויעבוך לבקש בספר ולא יוכל לעמוד בעלמו כי כן דרך בטוי החכמה ודוק ·

והגרשם לע"ד בתבתי :

תקבא שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שבא ו שמועה שמת אביו ואחד מקרובין לבבא מן שבבות אמר לו שלין השמועה אמת ואחר שעברו כמי ימים אמר לו אמת היש השמועה שם נתחייב למתות ז' ימי אבלות מיום שאמר לו קרובו אמת היש השמועה או מיום השמועה :

תשובה קרובו זה לא מוב עשה ואיש שבא שלא קיים רחובן אבלות מן התורה בשום יום שבבות דבתיב ואתיתם ביום אר ויום שמועה קרובה ביום קבורה הוא · אבל לגבי הדין הדבר ברור שאיש אומה שלא מיום השמועה ברחשונה ולא מיבעיא בי"ד רחוקים שיש רחובן על פי קרובו שבשעה אומר אחין השמועה אמת דפשיעא שהוא שימים עולים לו למנין ז' שלא אפי' אלא במקלת שימים ולא נבא בשם אבלות עולים לו למנין וכן כתב הרמ"ם ז"ל בהלי · וא"ל בטור בתב הרא"ש ז"ל אבל שלא נבא אבלות מוך ז' אין בשונג בין במזיד משלים אותו כל שלשים יום מן הקבישה שהם לא קרא בשעת מיתה אלא קורא שלא במוך ז' בתב מ"ה הרמ"ם ז"ל לוקה שלא נבא אבלות כלל כל ז' אבל אם אחל במקלת שימים ולא נבא בשם אבלות כגון מי שאמרו לו שמת לו אח ביום הרחשון ושיה בעיר אחרת ולא נבא בו אבלות ויום שבני בא לעירו ונבא אבלות אין לריך לשבעים ושוב ז' מיום רחשון ע"כ· ולי"ל לדאחוי דשבם לעולם שיה יודע שמת אביו אבל בי"ד אחם סימים שבנתיים הוי בחלו לא ידע ולא שמע היון שאמרו לו שאין השמועה שמת אלא שמועה שהיה בחוך כדי דבור אינו אבל אם בחוך כדי דבור אינו אבל אם אמרו לו שמת אביו

ליכא וכן רליכא בשם כרמ"ה ז"ל בפרק הלו מציאות דמציא מיניה שהם חמר לו תביו בעמא לו שחמר לו הל מחזיר שלא יסמע לו שנחמר שים חמו ותביו תילחו ואם שבחוצי חשמורו הני ס' כלכם מייבים בבבודי ופריך חלמודא טעמא דכתב רחמנא חם שבחוצי חשמורו סח לאו בחייבו שבח דומיא דחמי שהי עשה ושהי עשה ולא תעשה ולא תהי עשה דכיבוד ודמי חם לא תעשה ועשה ושקבו עלה כיבי ס"ד לחתי עשה דכיבוד ודמי חפילו לאו גרידא סח שם חמר לו תביו לא בעינא להתי כיבוד מי חיתיב לעשה כלל כלחיתא פרק הלו נערות דעשה דולו שביב לחשה לא דמי לאו ממזרת משום דהי חמרה לא בעינא ליב מי חיתיב לעשה כלל · וחילולו דלא דמי דשחם כי חמרה לא בעינא בשביל זה לא ביטל שעשה עולמית ואיפשר שיחקיים חדיר בשחר דבריב · וחילולו זה נחחוור חללי דשם מחל שחר בכל חדברים ובכל חמיתים שם ליחיב לעשה כלל ולפי דעתי מכח קושית סולדך דרמ"ה ז"ל לחתרן דלפי' כי חמר לא בעינא שייך עשה דמ"ת מלווה דוא בכל דבר לפי' חמר חשב לא בעינא ע"כ · ברי לך בהדיא לפי חילולו זה שכתוב לפי' חמר חשב לא בעינא עדיין מלוה ליכא ול"ב לא חועיל החחילה חלא לעבור חומו מהעושה חבל מלוה טוב · וליכא לחרוני לעשה קל כי חאי דוחב לאו ועשה כי חאי דקילי שלילו שוב בכל שטוב חעומחה דשיחה ליכא דחמר לו חביו לא חחזיר שטוח לאו ועשה שלילו שוב בכל לא חוכל לחטחלה בשב חביבם מאי ליכא למימר וליחת דשאי נמי ליכו שוב בכל דשא זקן ואיבה לפי כבודו פעור וכשים נמי פטורים משום כל כבודה בת מלך פיומה דשא בזקן ובכשים נוהג בכל דבר שבשלו דרכו ליטול בשב חבידו חייב להחזיר ושמלח לפי זה כי עיקר מה שסקבו בחלמוד ושאי עשה ולא תעשה הוא מהאי דחמר לו חביו לא חחזיר הוא · ול"ת מי מחכח פריך מאי קושיח דילמא חילטריך קרא דליכא דחמר לו חביו כשהן עד שיחיחבו כבעלים דליכא עשה חלא לאו לא חוכל לחטחלה · וי"ל דחכ"ש דשוי מלי לחרוני כי חלא דעדיפא מיכא טבי · ושוב חלא הוא ליב למיקם חביבא חבידא חלא לאו חחר לליב ביב עשה חלא מדקחם חבידא ובשעת דשחסה חביבא מייבי לחיות בב לאו ועשה ומכח קושית זו י"ת דשא דפריך מלמודא חעשה חקי לליכא עשה ולאו לא עדיף ע"ל ועשעו ז"ל דאי חעשה פריך ל"ב השידוב נ"ב חעשה חקי קמ"ל חלא לעשע ליב ס"ת משום דשעת חמיר עפי דכל המחלל חת השבת מייר עדות בקר כאדון וסוי ככופר בכל החורה כולה אבל בשאר מלות חקלות ואפי' באיסורין דרבנן מיא לן חלא ישמע לו · ול"ת אבל ליכא לחקבויי כי על החלמוד אפי' לפרש"י ז"ל דשא לא ילפינן לה חלא מעשה · וי"ל דשין שחוקק כבודם לכבוד המקום ע"כ שקולים שם ושיון דגלי קרא בשעת עדיף כבוד המקום ס"ם לבאר מלות ואפי' מלות דרבנן דשמכינהו חלילה חלא תסור :

תקבה שאלת ממני חודיעך דעתי בראובן שים לו מלוה חלא שמעון ואמר לו חמצוה לי פירות חו שחורה בחותה מלוה שם קבה חו לא ואמ"ל לא קבה ורלה המוכר לקיים חת שהמכר וסוקרו ספירות חו שהחורה יש בו משום רבית חו לא :

תשובה שלותה לא קניא במכר כדחיתא בקדושין בפדיון הבן ביקורא דאליב בסו כיון שחוטן ספירות סיו בידו בשעת שפסק שרי שם בראובו של קובה ובראובה לייקור ולא זו בלבד חלא אפי' רלה לחת דמים כי יוקרא דשעתא אין כאן חיסור כלל ובחתי שיהיו בידו כל שיעור מה שפסק לחע"ג דחמרינן שם יש לו שלה לוזה עליה כמה שאין במכר לא חמרינן שכי וכן כתב הרמב"ם ז"ל וכתב הרשב"ל ז"ל בשעתו של דבר דכלוה כל שים לו מיפה ל' ולוה עליה כמה מיפין רוחין כאלו לוה מיפה כנגד מיפה שים לו וחש"ב לזוזה שמי מיפות כנגד שמים וכן לעולם מה שאין לומר כן במוכר ושעה כאן הוא ע"ל · ולי לאו לגברי דרבי כי שי חמרוה הוא חמינה דמכר ק"ל פפי מלטוחה וגם במכר חיפשר דשייך נמי בשעתא דמכר לו מיפה אחת שים לו ומוזרת לסיות חלט מלוה וכן מיפה שניה וכן שלישית וכן לעולם חבל אין לנו לזוז מדבריהם ז"ל ואע"פי שאין לנו בשיל כך בשעה מעשה . ולמאן דאמרין עלה דרבן בדור חמת ואפי' מעות יפיב ליה דהא ברשותיה לייקור ודוקא שים לו חבל אם אין לו חסור אע"פי שילא בשעה דהא בשעתא דהיתירא הוי אם אין לזה יש לזה וכהא אין בידו מעות לקנות כיון דמחבר גוביינא לא הוי בהיתירו אבל בידו ואסור ובהא דהא בהיתירו בידו פוסקין אם יש בשעה · ורלחיתי מי שבחב דאם יש לו שדה שמוליא לו פירות חו חמרין שדרכן להביא לו פירות חו חרבה וכיוצא בו שרגילים להביא לו חו מוחר לפסוק חעפ"י שאין לו וחם חכלן חו מכרן וסוקרו חחר כך מוחר ליחן לו חפילו דמים · חבל אם אין לו בחת מכל חלו וסוקרו בפירות חסור לקנות ביוקר לחת לו דסוי רבים ולדעתי חומרת גדולה היח ולא ידעינא מנא ליח דהא בחמת קחני חם יש בשער פוסק עמו חעפ"י שאין לו · ומו למעשה סוי דאם אין לזה יש לזה ויכול המוכר ליקח בחומן דמים מכל דוכחת ובין שבן רוחין חומו כאלו יש לו בשעת המכר ומוחר סוף דבר לא רלחיתי בפוסקים מוכרח זו :

ולענין כל היכא דאמרינן אסור משום שערמת רבית אם עבר ושפה אם מוליאין מידו חו לא פלוגתא דרבוחא היח ולילא מ"ד דהא דאמר רב ספרא אסור לעשות כן מפני שנראה כשערמת רבית לכתחלה קאמר אבל אם עבר ושפה מוליאין ממנו אפי' זוז מי ליח ליה פירי דאפי' אבק רבית ליכא דהא כי אאי ליכא לא מתניין לה בברייתא דרבן בשום דוכחת · ומו מאי שנח בהי דקאי ולישנא נמי דייקא ים דברים המותרין ולא חני בשום דוכחת בהבק רבית דרבן ומו דא"ב לימא ואסורין מפני שערמת רבית ומאי אסור לעשות כן דקחני כן הברייתא כרבב"ג ז"ל בחדושיו · אבל כרמב"ן ז"ל כתב לאסור · ומסתברא לי כי בדור הזה בשעולם פרוצים ברבית וכולם יבואו להעבירם ים לקיום חותם שהם הערימו אין מוליאין מלוה למלוה כדשנ כרמב"ן ז"ל דהא בכמה מקומות מתחירו במערים אף בכה נמי ים לקיום ולסחמיר וכ"ש שים נמי חיכן גדול לסמוך עליו וכיון שידעו כרמחין שאין מוליאין מלוה למלוה לא יבואו להעריס . והא דאמרינן דמי שבח בהיסרו בידו פוסק הם יש בשער ואפפי' שאין לו הם"י הם בח בשחורתו חו פירותיו בידו יכול לפסוק בהם פירות אחרות בשער שבשוק והם סוקרו אחר כך מוחר דדוקא בלוקח בשלותה אסור וכי חיכא הסם פרק חיכא דאמרינן בב"ב דכי כיכי דאמרינן הם לי אן הם לי דמיכן הכי נמי אמרינן הם לי דמיכן הם לי אן לדאיפשיקא בלבחא כך' יגאי דאחר הכי ואע"ג דאין נראה כן מדברי רש"י ז"ל מ"מ כן פסק הגאון רביבו בהיי ז"ל בספר המקח ושליו שמכו בחאחרונים שדבריו דברי קבלה וכן כ"ל לפי גרסת הספרים הנרסיין ומאי לקח לקח בשלותו וכיון גרסת ר"ח והרי"חף ז"ל ועיקר טעמת דכל שטוח דרך מקח וממכר חבק רבית הוא והלכה כו · וגדולה מזו אמרו שהם בח בליסרו בידו ופסק עמו על המעין ואחר זמן רולה לפסוק על יין במקום שהעין שים לו ביד המוכר מותר חעפ"י שעדיין לא משך חותם שלא שיפוט ביד המוכר סוי בליסרו בידו שברי הם מזומנים וסוי כאלו סניטו לידו ופוסק בהם על פירות אחרות · והברחה לע"ד כחבתי :

תקבו שאלת ממני חודיעך דעתי בשה שבחב מה"ר יצחק ז"ל בשאלה בשלה ולא חזר ומירה אחד מהרבנים בעדות עכו"ם שלא שים מעיח לפי פומו חלא ע"י שחלה ובשאר בשעדות הפירה הרב שבזכר לעמוד מחת בשלה בנגד השולה : **תשובה** אין לחני סומך על הורחה זו ואם שים בח משפה לידי חייבי מוליאה מחחת בשלה ובניה ספק ממזרים לפי שטות ז"ל רלה לדמותה לנפל למיס שאין לכם סוף לבחחלה אסורה ואם נשחה לא חלה ואינה אלא לחיין כלל דמיס שאין לכם סוף (חבעה) [חשבה] בשלמת היח דחשו מבמיס למיעוטת דמיעוטת משום מומרת חבם חיס ומשום הכי בדיעבד אם נשחה לא חלה בכל בחשבה בשלה ולא בח הרי היח בחזקת חבם חיס עד שיסיס שם עדות אמת · ועדות עכו"ם ע"י שחלה לאו כלום היח וחה מוסכם מכל הפוסקים וכי מפני טעותו של בחכם המחיר נרבה ממזרים בישרחל והריני כותב לחיותני ומשם מרחה אם יש לסמוך עליהם או לא · כתב ז"ל כיון דעפיק קלא דלא פסיק ברי' יצחק שבזכר למעלה מת ונהרג או שבעותו ובעל שם סיס ויש לו קרובים שרגש

נכסים מדיעות וזה כמה פעמים שנשתקע שמו ותבד זכרו ובעומת פרנסים עכשיו בגלותינו אלו מפוזרים ומפורדים מעט בכל מקום ואלו היה מי ברחוק מתחים לו שלם מתום פרסה היה יודע ונשמע לנו ע"כ · ואני שמעתי קלא ללא פסיק אלא להחמיר בקדושין אם יש על אחד קול מקודשת ואל לפקל בחומרת אחת אלא אי מצוה לומדת אפי' שומדת לו שמומחין על לומדנות להחיר אחת אלא שאינו כן לדעתי זו לומדנית ללא מוכח היא דלילמא שכוחו שכשפיו בעל מוס ומשום כיוסופית חול לעלמא למקום שלא יכירוהו קרוביו או שמא נשבה או שמא נעלו לנכרים אם אחר לו ונשאר עני לו שנשאר עליו חובות ומשום שכי ברח מעבר ליש לו שמא מחמת הנושים בו לא רצה להודיע סיכן הוא וכמה לומדנות כאלו היכול ספק אם נשבה ברב ויש לנו להחמיר ואל לפקל כיון שיש לומדנות לכאן ולכאן · וגדולה מזו אמרינן פרק אחד מיתות שלוש שהוא גברא דנשתלי שלוני אחלי גורא כי נוגני אמר ליה לביתהו חזו גברא חזו גברא אחו חזו גברא חזו גברא מרוכא דשדי ופשחא דידה דשדי והשיך עלה בר חייא בר אבין גברא מרוכא דשדי אימא שיש אחריות אחת לשלוני ולכלביה גורא ופשחא דידה דשדית גורא ליחליה ואחליד ליה מומא וממחת כיסופית חול וערק לעלמא · ואע"ג דרבא פליג משום דיסיב נפ אחי מעמי אלא דמי לעשיו עליו ליש עשיו עליו מעשה דשחט לא קאמרה חזו גברא חזו גברא ושוד גברא מרוכא דשדי ופשחא ידה דשדי ומדברי שניהם למדנו שיש לחלוק אחת שאינה לירש בו מוס ומחמת כיסופית חול לעלמא · עוד כתב וכה"ג מקרי רובא דשכיח עובא לפע"י בשעה בא אלא מכח שחמת סוא רובא כמו שחט כופרי סדיינין מגמר גמירי ורוב מלויין אלא שמיעה מומחין סן לחיכוי נמי מכח שחמת קא חמו ע"כ · ואלא ידעמי מה ענין זה לכאן אלא שמלינו לחלוקין בחר רובא בנגד חזקה אחת אלו שברי רוב נוסנין למיפה ואחנו אחורה · עוד כתב ובמרדכי שלפי יפמות מדמי לסו לשדי מים שאין לפס קוף ומכי רובא ע"כ · ואני בדקתי במרדכי בחותו פרק ומלחמי הפך ות"ל ולפי מה שפשקו החייניו למיעוטא סיכח דמסייע ליש חזקה להחמיר יש לחמוה במים שאין לפס קוף שאנו מחירין בדיעבד ליש למיעוטא ומוקמה לחזקה ואחת בשביל שינוגא שקלו בדיעבד ליש למיעוטא הוא אלא שכיח ע"כ · שרי לך לפי סירון שפני דחוקא מיעוטא דמים שאין לפס קוף מפוה אלא שכיח שדינן בדיעבד לכל שאר מיעוטין לא לחזלין לקולא וס"ד לחמויפו לשחמיר ולא דמו לכל לחמוה לפקל לא אמרינן · עוד פס על אחד במלחמה מפו חיקו פר"ח ורשב"ן ז"ל פשקו לחומרת דפשיקא לחוריית סוף ומיפו שלאה לרשבי"ם אם נשחט לא חלא מדמדמי ליש לומדנה לפים שאין לפס קוף ע"כ · ואפי' לפי שפה זו של רשבי"ם יש לליש להפך דחוקא עד אחד במלחמה הוא דמדמינן למים שאין לפס קוף לכל לומדנה בלא עפוה כלל לא רשינו ולא שמעינו וכ"ם שים חולקין עליו ז"ל · עוד כתב וכה"ג קאמר חלמודא לורבא מרבנן קלא ליש ליש אם ליחא דפוה בליק וכו' ומוכח מפחם בחשוכה במרדכי לחלוקין בחר לומדנה דלעשה ואע"ג דמשיק חלמודא לא שנא לורבא מרבנן ול"ם ליש לעלמא ליש לכחלכה כדמשיק דיעבד אין לכחלכה לא משום לכחלכה אין לחלק בנזילות מכמים כדמשיק נמי בסבובה לטעיל לאין לבדוק חילוקים מלבו לכל בדיעבד שפיר דמי למיזל בחר לומדנה דמוכח עובא כי סך ע"כ · ואני לא ידעי לפוף דעתו כי לוסף מבובה של כר"ת לגיעור מוכדון לא ליישי אלא כמי שפל למים שאין לפס קוף ועל זה כתב שחם יש לומדנות שאמרינן לוסף לכחלכה ולא פודו לו מבייהו וכן מה שלאה לחלק בין לורבא מרבנן לגיעים אחרינא במים שאין לפס קוף לחמרו לכל במי שהלך ולא ידעינו מה ליש לו לא לחמוה ולא די זה אלא שלאה לעשות לפ זה יפחק לורבא מרבנן והוסיף קולא על קולא לחפי' חלה ביעוי בחמנו זה שוי לורבא מרבנן לחי מי קלא ליש ואיני מחוור לחלרכה בחמנו זה ישראל נפוים בכל ד' פינות העולם והלרכים מפוזבים בגייסות ואפי' שהות מי ליש ליש קלא והות ז"ל הרמיב ג' קולות זו ע"ג זו שהוי לומדנה בעלמא למים שאין לפס קוף והשוה ליש בעלמא לורבא מרבנן וחילק בין לכחלכה ולדיעבד וילא כזה משורת לרך סורלופיו שלרכו בסס לחחמיר וכל שכן בחומרת לחם ליש ולפיך אין שומעין לו כזו · עוד כתב ואו לחיכא למיחר

כמים עליון לפס קוף ליכא חזקה לחשה לייקא ומנסבא וכו' לכל כ"ד לייקא ומנסבא וכך מרא לחזקה חשה ליש ושריא לה למיכל לפילו בחרומה לחורייתא ע"כ · ודכריו חלה פותרין דכריו פרחשוים מחילה מכשוחו שכתב בחחלה שילחק זה יש לו סס ואם ליחא דמי סוח סיה יודע לנו וכבר נשחקע זכרו ולדעתו פרי זה כמים שאין לפס קוף וכי סיכי דסחם לא לייקא הכא נמי לא לייקא חלא שכתי וכתב סמכתא דמים ולא לייקא ולנבי נפל למים שאין לפס קוף אם נשחה לא חלא דמיעוטא דמיעוטא ניעולין לכל מי שהלך ולא מזר ליכא למימר דלכתי מי סוח ומוקמינן לה לחזקתה ואלו ואו ליכא טעמא לחריתא דהחם גבי מים שאין לפס קוף ידעינו מה סיה ל"ו וע"י כך לחרע חזקת לחשה ליש לכל ב"ד לא ידעינו מה סיה ל"ו ובחומדן דטחא לא מפקינן לה מחזקתה · עוד כתב ועוד לחם פדבר קלא לנרועי שלי שהחומא דעכו"ם מטעם שנחלוטו ממים שאין לפס קוף ור' לחא בירושלמי לא קפיד לשחלה ומ"מ בחלמודא דידן מיזר חפי' במחכוין להעיד וכמים שאין לפס קוף ליכא מלן דפרי מכל פלין כ"ל דכיון לחכשיכא שלי לחחחא על פי חכם לא חלא ושריא למיכב חותי גברא ע"כ · ורלייחו זו ליני מכיר לחפילו לפי דרכו שחומר שים מחלוקת בעדות ע"י שחלה ואלו במים שאין לפס קוף ליכא פלוגחא חס עיין לכחחלה לבדיעבד אין הכי נמי דלכחחלה מחלקו וק"ל כמ"ד שע"י שחלה אין עדות כעכו"ם כלום וכיון שאין עדותו כלום עדיין סיה בחזקת לחשה ליש כאלו אין כאן עדות · אבל בנפל למים שאין לפס קוף חע"ג דכ"ע מודו דלכחחלה לפור כ"ע מודו דבדיעבד חס נשחה לא חלא דסה מיעוטא דמיעוטא סס ניעולין וקרוב אני לומר דאחד מני חלק אין ניעולין כאשר אנו רואין בעין שחם נמלא לי זה שיעול ע"י דק או כיוצא בזה אין מזכירין מעשה נסים היכך חס נשחה לא חלא אבל נמי שיחבד ולא ידעינו מה סיה לו חס יש קלא לומדנות שחמ יש בנגדם לומדות שעדיין סוח מי וא"כ לא פקע מיפה חזקה לחשה ליש ואפי' חס נשחה חלא ובניה ספק ממזרים ולכן אין רלוי לסמוך על הורחה זו כלל והחכם שרחשון שמחיר לוחה ליעשה ליסרי ליש מחירים דבגנד סיה ושמא טעמים לחרים סיו לו להחיר ולרק שבדוחה דשלי עכו"ם חעפ"י שסיחה ע"י שחלה בשדי שך טעמי להחירם אבל מדברי מהר"ר ישראל נרשה שעיקר שמיכות שסיחר סיה על עדות שכותי שחשב שאין לפס קוף מניד ע"י שחלה ואינו כן חלא דוקא כמעשה שפונדקים אחר וכחשר כחב מס"ר ישראל ז"ל בחוחה חשוכה ועיין עלה · והנראה לפ"ד כחבחי :

תקכו שאלת ממני חס מוחר לפסוק על שחורה בפחות ממס שסיה שוה עשה דדילמא דוקא גבי חעין חלי טעמא ניעל משער אבל שחורה לא ?

תשובה אין חילוק בזה בין חעין לשאר שחורה לטעמא סוי משום שגר נשר ושה לי חעין ושה לי שחורה שחרת ·

שדא דאמרינן בגמרא שלי דיסיב זוז לקולחה וקא לגזלי ליכא חרבא בחוזא וקא"ל יסיבנא לך ממשא ממשא בחוזא לי ליחנסי שרי ליחנסו לחבור שם למדע ללא שבי לן לי ליש ליש מחוסה שחורה שרי ולי לא חבור · והא דאמרינן חם יש לשער פוסק כמ"ם בשער של עכשיו אבל בפחות חשוה לפסוק לשבר נשר סוא כיון דליש ליש · ודייקי לה מדקחני בחמניין פרק ליזסו שלך ממנו חעין בדיר שכור וכן שכיר משמע דוקא דשכיר כן אבל שם שכיר כן כמו בשפק חע"פ שיש שכיר לחבור למכור ללא מ"ש ים לו וחע"ג דבירושלמי פריסו לה וכן שכיר יפה לעולם פחום משלן וו לזבוחא יבי משלן וו למזבוח מ"מ כל סיכא דליכא למדרש ליישא דמחניחין לעיין לישב עדיף טפי :

בללא דמלחא דשחורה ושפירות שוין בדין זה ולא סיה כדחי ליפול עליו · וסו יודע דחע"ג דשמרינן ים לו שחם לוסף עליה כמה שלין שכ"מ לעיין מלוה חבל לגבי מכר לא עד שיסיה בידו כשיעור כל המקח וכן כחב הרמב"ם ז"ל וכן פסקים הרשב"ם ז"ל ונשן טעם לדבר וכבר הארכתי בזה בחשובה לחרם וחע"ג דיש לחמות הטעם מ"מ יש לנו לבטל לעיקרו מפני דעחם הרחבה ·

לפ"ד כחבחי :

תקכח שאלת ממני על מה שמנו לחידוח דמקבלין מן סגלגין

סגלין ומלוי ברבית אם מחזירו ומדמכס כופין לוקח ומוליאין מסס והא אמרינן סגלין ומלוי ברבית שמחזירו אין מקבלין מסס והמקבלים אין רוח חכמים נוחה מהם :

תשובה לפי שייתי רגיל לתרץ דבזמן שהסס בחיים לצוד בחצובה אין מקבלין מסס והמקבל מסס אין רוח חכמים נוחה מהם לימנו לפי שמוצא לוקח מלצוד בחצובה · אבל בזמן שחיו בה לצוד בחצובה ושומד ברשעו מוליאין ממנו בעל כרחו דבלאו הכי ברשעו הוא עומד · וצוב ראיתי שכתבו בשם ר"ם ז"ל דאמרינן בפרק סגולל דבימי רבי נסיים מסגס זו וכתב עלה ר"ח ז"ל ולא לפניו ולא לאחריו אלא לדוריה בלחוד תקון מקום מצוא שעשה שניה כדאיתא בשם ולא לדורות הבאים וסיימו דמקבלין מן סגלין ודיני גזלות בכל יום · וי"ל דאפי' הכי לא תקון דאין מקבלין אלא בלוקח ברי לוקח שרוב עסקם ומחייתם בגזל ורבית ומפרכסים מסס כל ימיהס · וסיימו דקתני סגלין ומלוי ברבית משמע דאומנתם בכך . אלא דמלשת דהאידנא בין שעסקו בכך בין שאין עסקו בכך בין בא לשוב בתשובה בין אלא בא לשוב בתשובה מקבלין מסס ומוליאים מסס בעל כרחס ומ"מ אין יורדין לסבריהס אל מלוי ברבית דהא לא משתעבדו לכך ומכין לוקח לקיים ואי אתיך עמך לאהדר ליה כי היכי דמיחס ד"ר לעזר קי"ל דרבית קלוקה יולאה בדיינין אבל סגלין יורדין לסבריהס ואפי' ברבית מייבין להשיב אם היה לפניהס אחריות נכסים ופשוט הוא . והגלד"ס :

תקבה שאלת נזמי זהבי מי שנתפשבו לו תפלין בכיס ופגע בעל הכיס בחלה כיולד ישעשה הס מניח אל יד בחלה כשהוד נמלא מעביר על המלוה וקי"ל אין מעבירין על המלוה :

תשובה זו מחלוקת רחשונים כי לדעה רש"י ז"ל נראה לדייק להניח אל הכיס בחלה כיון שפגע בו דגרסינן ביומא פרק אמר לסס הממונה אמר ריש לקיש אין מעבירין על המלוה אמר רבא ס"מ מדר"ל עבודי דרבא לטוטפתא לסור כיכי עבוד מדרבא לטוטפתא · ובתב רש"י ז"ל לעבודי דרבא לטוטפתא לאחר תפלין שבראש בשביל תפלין של יד הכיס לסור להס בזרוע פגע היכי עביד מדרבא לטוטפתא מן בזרוע ובא אל הכיס יניח אל זרוע בחלה ואחר כך יניח אל הכיס ע"כ · ומשמע דפגע בשל זרוע בחלה לסור להעביר אבל אס פגע בשל הכיס בחלה מניח תפלה כדי שלא יעביר על המלוה · ושקשו עליו דמאי הויא מדרים לקים תיפוק מדאמרינן בפרק שקומץ רבא בשחוט מניח מניח אל יד בחלה ואחר כך אל הכיס לכתיב ובקרבים לאוש על יבך והדר והיו לעוטפות בין עיניך לכך פי' ר"ח ז"ל בשם ר"ח ז"ל ובשם רבינו שלמי גאון ז"ל דלייתי בשעה שמולך תפלין ומניחן, בתוך התיק שלא יעביר לוחה אל יד בחלה ויתפס בתיק ואח"כ אל הכיס לחעלה דאי"כ בשיחה להניחס יפגע בשל הכיס בחלה וילטרך להעביר על המלוה משום שאל יד יש לעשים בחלה לפיכך לריך להניח בתיק אל הכיס בחלה ואחר כך אל יד למעלה · הרי לך כי לפי שעה זו אע"פי שפגע בחלה בשל הכיס מניח אל יד בחלה לעבד"י מעביר על המלוה · וכן נראה דעת הרמ"בם ז"ל שכתב וגומלת שמניחה ומוליא אל יד לפי שאין לובשין אל הכיס קודם אל יד ואסור לאחר לאחר וכו' ודברי שגלוחים ז"ל דברי קבלה הן ואין לריכין חיזוק · ומ"מ כ"ל בטעמו אל דבר דמאן דאמר שרית עבר אדאוריית דכתיב וקברתם והיו לעוטפות והא דאין מעבירין על המלוה מדרבנן היא ואשמועה מוסמרתם את המלוה קרי ביה אם המלוה אלא שמניחן לה עד שתחזיר להם ותחזיר · ואי נמי דמשתעבדא הוא לחזיר אלא דאין בכאן מעביר של המלוה היון שהוא ממויב לקבור אל יד בחלה עדיין לא הגיע זמן של הכיס עד שיניח אל יד והא דאמרינן שאין מעבירין על המלוה סיינו כשיו מעביר על המלוה וכן כתב רבינו יהוחם ז"ל וז"ל ואם יניח בתיק אל יד בחלה ועליהם אל הכיס ימלא מיד כשילמה להניחן אל הכיס וילטרך להעביר וליטול אל יד בשחזיקן בחלה ויניח כמו מעביר על המלוה וכן פי' ר"ח ז"ל בשם ר"ח ז"ל בשאמר בשם רבינו שלי גאון ז"ל עכ"ל · גם לפי שעה מלוה שתפלין וכודם אין ראוי לבעוט בסדר כלל כי הוא משום סדרי בריאות דמעלין בקדש ואין מורידין ולכן אם נתפשו לו ופגע בשל הכיס בחלה מוטב ביוליא אל יד ויניחס על סדר ואין זה מעביר על המלוה כי לעשות כמלוה בתקנה וכסדרה הוא מכוון :

תקל שאלת ממני מודיעך דעתי כמי שרוצה להלוות לחבירו על המשכון מפני שהוא חפץ במשכון ומתנה עמו שאם בא למכרו לא ימכרנו אלא לזה שהלוהו או לזה דרך ואי זה מוכר :

תשובה תניא בפרק לזיהו כשר משכון לו בית משכן לו סדם ואמר בשהגלה למכרם לא תמכרם אלא לי בדמים פלוני לסור בשוויהן מוכר ומוקדין לה כרבן דאמרי לד לאחד ברבית לסור והכי קי"ל . וא"ת לי בשוויהן מאי למימרא וי"ל דכיון דהלוהו מאי כרבית מה שמוכר לזה ולא לאחר משום דהוו משותין בשלוח אלא הוא דעביד קמ"ל דמוכר כיון דבשוויהם הוא אין כאן לא משך ולא ברבית דעובדא הכאה זו הדם עושה לאחרינו מעפ"י שלא לוה ממנו למכור לו בדמים · סרי לך דרך שיסיה מוכר אבל לא טורכא לשאול על זה דשמיעת לך דמוכר אלא אם יש דרך לקנות ממנו בפחות · תנן הלוהו על שדהו וא"ל אם אי אתה נותן לי מכאן ועד ג' שנים סרי שלי סרי היא שלו וכן היה סיום בן זוין שוסס על פי חכמים · ומסתמא לייתי בלוקח בפחות משוויים וכן משמע בגמרא דקאמר לאחר מכן משום לא קנס אלא בנגד מעותיו . סרי לך דרך זה וא"ת מ"ש מסך ברייתא דלעיל דאסר . תירלו בחוספתא למתן דמוקי לסך מתני' בחומר מעכשיו לא קניא ואפילו למ"ד אפילו בלא מעכשיו מ"מ בחניגין סיס הלוס יכול למכור מן הסדה לאחר כנגד המלוה וליקח לעלמו המוחר וכשמיתי לו כולס חילו עוסה משום רבית אלא מלחת בעלמה סוא דעבד גבי מלוס שמחל לו בחנס . ומיסו הכהן דמתניתין לייתי בדאמר ליס מעכשיו סילכך סכא נמי לריך שיכתוב לו מעכשיו . וסוי יודע דסא דתניא מכהן לו בית וכו' לא תימא דמשום רבית לסור אבל מה שעשה עשוי אלא לעולם לא קנה אפילו מיד דסא כל זמן שמוכר ביכר מדמים שלו סוא וים עשיה סוא כמתן ואפילו בשקנו מידו וכן כתב שריע"ק ז"ל בפ' בית כור . אלא שכ"ע אפילו רשם שמוכר למוכרה בדמים שלו לאחר כמה זמן לאור משום רבית כיון שניא סוא ביותר · אבל אם אינה יותר בזמן שבא למוכרה לו אינה פלוגתא דשמעי"ן ז"ל כובר כיון שמחלת שתניא אינה בלישור שבני בלוחה שעה אינה יותר אם בא למוכרה מוכרה, לאחר ולא לזה דיכון דשתנה על ידי שלוחה מחזי כרבית : אבל שבשב"ת ז"ל דעתו נוחה להחזיר . וכתב דאם קנה מידו על תנאי זה ומכרה לאחר קמא קנה בחרא לא קנה וסכי משמע קנה לנפי זה קמ"ל בריייתא דקתני בשוויו מוכר מלוחה לאע"ג דבשעה שתניא אינה יותר כיון דבשעה שמוכרה אינה אוה יותר מוכר למוכרה לזה שתניא עמו · ומו דסוי חומרא על חומרא עיקר לישורו מדרבנן ושות לד אחר ברבית ופליג עלה ר' יסודס . ומו דבשעה קיום שבבר ליכא לא נשך ולא ברבית שבריי אינה אוה יותר אם בא למוכרה לזה לוסיף עלה אם לא שחאמר בשעה קנה שתניא עלה . מ"מ דעפי חוה לשקל בזה :

תקלא מעשה שסיה בחחד שבא לגרש את אשתו בשם שמריה ובא לפני ואני מכירו זה מ' שנה בשם שמריה ושאלתי למה בתבו שמריה והשיבו לי כי פי' שמריה הוא מתרת ועיקר שם הוא שמריה ובכך מעלין אותו ל"ת בשם שמריה וקרעתי לה בגט וכתבתי אחר בשם מתרת וכל שום אחרו וכו' לפי שכל סיסודים והעבוים קורין אותו מתרת ולא מצאתי מי שיודע שנתו שמריה זולת סחזן והוא לא יעלה לתורס פעם ביוכל ומי יכירנו בשם זה . ואפע"י שבתב הרא"ש ז"ל בכותבין בגט שם שמעלין אותו בו ל"ת סל"ת בשהוא ניכר ומודע בשתי שמות אבל מי שרגילין בו בל שעולם בשם זה ולפי לא דבר הרא"ש בזה · ולא מיבעיא שאין לאחר לכתאלה לגרש בשם שרגיל בו אלא אפילו בדיעבד פסל הרמב"ם ז"ל פ"ג מהלכות גיטוסין וז"ל מי שהיו לו שני שמות וכו' כשמגרש כותב שמו ושם שאין רגילין בו ויודעים בו ביותר וכו' כתב שם שאין יודעים בו ביותר וכתב וכל שם שיש לו סרי זה פסול ע"כ • ואפילו לדעת סאומרים שהוא כשר ל"ת בדיעבד אבל לגרש בו לכתאלה כ"ע מודו לאסור . ולפי דעתי בביולא בי"ד כ"ע מודו דפסול דע"כ לא פליגי אלא כיכא דשני השמות יודועים לו אלא באחד רגיל יותר מהאחר אבל בי"ד שאין מכיר בשם שמריה אלא שאין כ"ע מודו דפסול וכבר כתבתי על ביולא בזה בתשובה לאחרת :

שאלה

תקלב שאלת ממני לודיצך דעתי ברחובן שקנה בית מפלוני ואחר שנגמר הקנין אמר לו כל זמן שתביא שלים פעמים אחזר לך שלים שביה וכן בכל שלים ושלים וקנו מידו ומת פלוני וביו של פלוני בתים לפדות הבית והיו רוצה רחובן להחזיר לפי ואמר שלי מן התבמים פשק דתפילו אם היה תביסם מי ולא היה רוצה להחזיר פרעות :

תשובה לא פשק כרתוי דקי"ל היו אחר קיון לגוף וכביים כרעת דלמוסון סוו . ומסתמא לי דלפון רפ"י וכרמ"ם ז"ל פעשוסו דתניא פרק ליזסו נשך מכר לו בית מכר לו שדה ואמר לו בבזיכוי לי פעות אחזירם לי תסור לבזיכוי לך פעות אחזירם לך מותר . ותקשינן מאי שנא ריישא ומאי שנא סיפא ומסדרינן אמר רבא סיפא דאמר ליה מדעתיה . ופרש"י ז"ל אם תרצה אחזירם לך ולא שתבטל בדין סילקך מותר . ומסקינן בגמרא דתפילו לא אמר לו כן פשרוש תלא בפתמא נמי כשאם כמתן דאמר ליה מדעתיה אחמר ופרש"י ז"ל ותע"ג דלא פרים מדעתיה כמתן דפרים דמי ואין עליו לכופו סילקך אי נמי מסדרינהו פשתא סוא דסדר זבין להו ע"כ וז"ל כרא"ם ז"ל סיפא דאמר ליה מדעתי שתנם עמו להחזירם לו תלא שאמר מדעתי שים לי עתה לבל אם ירצה דעתי ולא תרצה להחזירם לך אינו מחוייב להחזירם לך ע"כ . סרי לפי שני ספירושים שלו משמע לכאורה שסדבר תלוי בידו אם ירצה להחזיר לו לא ירצה . וכל מעיינים בם שפיר תשכח דלא אמרו כן תלא לומר שעל ידי כך מסתלק תשם רבים ובלא קנין לבל סיכח דקנו מידו אין אחר קנין כלום וכופין אותו לקיים תנאו וא"ת כיון שהוא גמור וכופין אותו להחזיר ח"כ סוי רבית ותשוב . שא לא קניא דכיון שהתנה אחר שנגמר שקנין עמרי אין זה תנאי במכירה אלא תנאי מבחוץ ברלא להתחייב כמה שלא היה חייב דקי"ל דמתחעבד ע"י קנין . וז"ל הרמב"ם ז"ל פי"ח מהלכות מכירה מכר לו שתם ואמר לו שלוקח מדעתו כשיהיו לך מעות תביאם לי ואני אחזור לך קרקע זו קרקע זו שרי שאתי קיים והלוקח חוכל פירות ואין בזה חבק רבית שרי מדעתו חייב עלמו בתנאי זה ע"כ . וכן פירש"י ז"ל סיפא שמכר לו מכירה גמורה וא"כ נתערב הלוקח מעלמו והבעית למוכר ואמר לו לבשיהו לך מעות אחזירם לך מוסר וסוא דקנו מיניה דתאי ע"כ . והרשב"ש ז"ל סעלה בשם הרמב"ד ז"ל דתפילו אם התנה בין שתחלת המכר לגמר המכר כגון שבתן מעות במקום שכותבין שם השטר והשעה כיון שהמוכר שיה מחרלה למכור בלא תנאי וגם כשאמר לו ללוקח לא חזק שדבר לומר שיגמר המכר על פי התנאי הרי זה מוסר ע"כ : ולישכ למימר למוכר רלה לעשות מוכח זו ולא לבניו דהנא עלמך שתחייב בקנין לשמעון במתנה ומת שמעון מי לא יגבו יורשיו מנה זה . סילקך שדבר ברור כי"ד שכמו שסיה לשמעון יכול לסוף שם רחובן מכח הקנין לסחזיר לו הקרקע בניו נמי יכולין לסוף שם רחובן מכח הקנין שיחזור לשם הקרקע ויקח המעות כפי מה שכתוב בשטר של מכירה . ולבריים פשוטים שם כי נחלף לפוסק הזה תנאי של קנין בתנאי שהוא בלא קנין :

תקלג שאלת ממני לודיצך דעתי ברחובן שנירים שם חשתו בנגע לזמן שהי שנים ונתן לה מקלח בחובתה ומקלח שיה ביד שלים על ציגיע זמן הנגע ושתנו ביניהם שאם תמות בתוך זמן הנגע שיחלקו יורשי שאשה עם שבעל בכל שכתוב בחובה ואפי' במתומר ושתה שאשה בתוך הזמן . ועוטן שבעל שזה התנאי שיה אחר שנשואין ושוי כאלו שאשה עמו שלא יירשנה אלא יש התנאי מועיל בלום שלא שרוצה ליעול שמתומר שלו ושאחר יחלוקו כפי מה שכתוב בכתובתה שאשה שאות מנכי דמקח :

תשובה בעיקר תנאי סירושם בעודם תירשה חיכח פלוגתא דרשב"ג ס"ל דלאם מאה לא יירשנה משום דשאשה שלא שבשוב בחובה ותע"ג דירושה שבעל מדרבנן עבו חזק לדבריהם שם שבשוב בחובה . ום"ק שבר שם מאה יירשנה דקי"ל בל תנאי שבממון תנאו קיים . ותמרינן עלה תמר רב הלכתא בריש"ג ושרי"ף ושרמ"ם ושרמב"ן והרשב"א ז"ל בתבו הלכתא בריש"ג ואם שאשה שלא יירשנה מאו קיים בד"א בשאשה בעודם שרושה אחר שנשואים אין שאנאי מועיל בלום לא מלד שאשה ולא מלד שבעל . לא מלד שבעל לתע"ג לתמר רב בשנא נחלה שאשה לו לאלם ממקום

כמקנה ע"י מתנה או שהעשה נכסיה ר"מ כיון דעל ידי כך נפקעה
המקנה וכדור הוא · כנראה לע"ד כתבתי :

תקלד שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שנתן עסקא לשמעון
וכתב לו כתב ידו בגחמות ומת שמעון ונפלו
בנכסים לפני תחיו יהודה ועונן שמא תחי פרע הם שומעין לו :

תשובה עיקר הדין תלוי במחלוקת דליכא כמה גדולים שפסקו
דלפילו אין כח בגחמות לא מלי למשען פרעתי דמלי
למימר שטרך בידי מלי בעי למיגלי לדעת הריטב"ח והרמב"ם
והמחבוגים ז"ל שפסקו שטות גחמן לומר פרעתי כי מילי כשאין בכתב
ידו גחמות אבל הם יש בו גחמות אין גחמן לומר פרעתי כיון דידעת
דאית בה גחמות שטרך בידי מלי בעי וכן כתב במרדכי בשם הריטב"ח
ז"ל וז"ל ואם טען שפרע נשבע היסת ופטור ואינו גובה בכתיבת ידו
לא מן היורשין ולא מן הלקוחות וכן פסק המלפפי וז"ל בסוליית עליו
כתב ידו שכשגדו אין גחמן לומר לסד"מ אבל גחמן לומר פרעתי עד
שיהיה כתוב בו גחמות כל זמן שטטר זה יוצא מחתת ידו לא יהיה
גחמן לומר פרעתי וכן פסק המיימוני פי"ח מסלכות מלוה ולוה וכן
פסק רבינו מאיר עכ"ל . ומה שכתב וכן פסק המיימוני לא קאי אלא
שטות גחמן לומר פרעתי אבל אם כתוב בו גחמות לא כתב זה בסדיה
בלוחו פרק אבל כתב בעל מגיד משנה ואם יש בכתב ידו גחמות
למלוה כעלה בעל טעור ז"ל שהפילו לא הוזקק כתב ידו אינו גחמן
לומר פרעתי ע"כ ומשמע שכן דעת הרמב"ם ז"ל מדלא קאמר עלה
ואין כן דעת רבינו . אבל ממה שכתב פע"ו משמע שכן דעתו וז"ל
שהכח המלוה על פלוני שיהיה גחמן בכל עת אלא פרעתי הרי זה מוחל
אלא שבועה תעה"י שטען שפרעו ע"כ . ומה ולאו הפילו במלוה על פה
היינו לאו במלוה בשטר אלא גחמות גמי דהא ע"כ כי סיימיה אלא
שבועה דאי במלוה בשטר לא הוה לריך לגחמוחו אלא במלוה על פה
ליעלריך ושוטל גחמוחו שוטל אלא שבועה וכן פשלה בעל מ"מ
כדעת רבינו דאפילו גחמות אלא שבועה משמע וכן כתב הרמב"ן ז"ל
בחשובה ומשמע ומה אם במלוה על פה הוטל הגחמות לפוטרו משבועה
ואינו גחמן לומר פרעתי כ"ש בכתב ידו שהוזק בב"ד שכתוב בו
גחמות אלא יוכל לטעון פרעתי וכיון דבשטר לא מלי לומר פרעתי אבן
גמי לא טעינן ליה וכן כתב הטור בלי חולק : סילכך אי משום שטעה
פרעתי פטיעה דלא טעינן ליה . אלא שמלאתי לו פירכא ממקום
אחר שהרי לא היה שם קבן כלל ואין מחברר מחוך כתב ידו אם היה
בגחמות קודם שטטר לו בשטרא או לאחר ואם היה כחיבה ידו עם
בגחמות אחר שטטר לו בשטרא אין בגחמות מועיל כיון אלא היה
שם קבן וכן כתבו בשם רבינו מאיר דדוקא בחתב כן בשעת השלוחה
לטע"ז אלא קו מידו ע"י אחר השלוחה וקו מידו אח לאו אכי לא
דבחה בשעבד וכתב בעל מ"מ ולשון רבינו מורה כן שאחר שחתם ולא
אחר אחר השלוחה כמו שאחר למעלה . שרי לך בהדיא לחפילו בשטר
גמור שאין בו קבן לא יועיל גחמות אם לא היה בשעת מתן מעות
וכ"כ בכחיבה ידו · ואע"י שים מוקלים ואומרים אין לריך קבן מ"מ
כתב שכן דעת הרמב"ם ז"ל לא מפקבן ממונא בפלוגחא וכ"ש
בגחמות אחר · סילכך אם יביא לחוכן לחיים בכתב לו בכחיבה ידו
בגחמות בשעה שטטר לו אם השטרא טוטל בלא שטועה שהרי
שחיטו עליו ועל יורשיו ואם לא יביא לחוכן לחיים יד בעל השטר
על התחחונה ויטבע שאין יודע שהאחר על אחיו מוז השטרא כלום
ונפטר . וכוי יודע בלא מיבעיא היכא דכתב פלוני לוה לפלוני או לקח
עסקא מפלוני בגחמות דליכא גילוי מחוך השטר שהגחמות שים
בשעת מתן מעות דפטיעא דאין לריך לחיים · אלא אפילו שאין בכתב
אלא כלשון שמא אלא בשטר והגו לבתוב פלוני לוה מפלוני או לקח
עסקא מפלוני ובשוף השטר כותבין בגחמות שפילו בב"ס אין לריך
לחיים דמשמע בגחמות שים בשעת השטטר · אבל היכא שכולה
שטייר לו מחתה . ע"כ בב"ד שכתב ידו של לחוכן בח מחוך עסקא
גדולה זו ולאו עליו לבביא לחיים וכ"ש היכא דבייסם מודים שהיה
בגחמות אחר מתן מעות אין מועיל דבמלי נשתעבד :

תקלה שאלה לחוכן ושמעון היו במדינת שים וכתב לחוכן
לאו שיתן בביתו של שמעון כדי שלא יהא לו עליו תביעה
ועשה שמעון כדבריו ושלחה לו ואחר ואתי
וחוכן חומר על פי כתבו אין לו מה שיתן שפרע לי אחה ואני

תשובה מסתברא שאם אמר שמעון לחוכן תכתוב לאני שיתן
בביתו כך וכך שליחא שוים ושמעון בעל דיגו של לוי
שהרי אם היה חובע לוי את שמעון לא היה יכול להשמע ממנו
שהרי אומר לו אחה עשית את לחוכן שליח לגוות ממני וכיון שכן יכול
שמעון לומר לוי לפרע לאני כי אין אחה אלא שליח בעלמא . אבל
אם שמעון לא עשה את לחוכן שליח ממלא שאין שמעון בעל דינו
של לוי דמני אמר ליה לא על פי כתבי נתת סילכך לחוכן הוי בעל דינו
של לוי ופורע שמעון לחוכן ולחוכן לאני · אלא שמשמעון יכול לבוא
עליו מטעם אחר דכיון שעמד לחוכן ופרעם מעלמו היה מעותיו
על קרן הלבי · אבל אם שמעון רוצה לפרוע שולחת ביתו פורע
לחוכן ואלא לאני . ומנו שהיה יכול לומר לימו פורע כלום יכול לומר
ליני פורע אלא לאני לפי שים לי עליו תביעה . והכל"ד כתבתי :

תקלו שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שים לו שטר חוב
על כמו ומכרו לשמעון ומת לחוכן שם גובה
שמעון השטר מכמו של לחוכן או דילמא מני מחיל לנפשיה דקי"ל
כשמואל ואפילו יורש מוחל :

תשובה למאן דדאין דיהא דגרמי ובוכר דמשלם דמי כל השטר
הוה משמע לכאורה דלא נפקא מיהא מידי דכיון דמחל
כמו של לחוכן חייב מדינא דגרמי כל מה שבחוב בשטר ומה לי ביפרע
מעשה מזיק לו מעשה חיוב . אבל כל מציינא בה שפיר חשבח
דלאו שכי הוא שהרי מחוספות ז"ל ופקא מפרשים שפקו דבמו של
לחוכן מני מחיל לנפשיה ול"ל דפטור לגמרי ולא מיבעיא לפי שיעשה
דס"ל דהמוכר שטר חוב לחברו וחזר ומחלו לחיוב משלם לו אלא מה
שנחן לו ולא מה שבחוב בשטר דפטיעא דליכא דפקוחא במאי דמחיל
לנפשיה שהיה משלם לו מה שבחוב בשטר אלא מה שנחן אלא אפילו
לדעת החומרים דמשלם כל מה שבחוב בשטר ה"מ דמוחל לאחרים
שמחכוין להזיק לזה שמכרו לו חייב מדינא דגרמי אבל דמוחל לעלמו
היינו מחכוין להזיק אלא דפטור עלמו מן החוב סילכך ליכא למיוכיח
משום דינא דגרמי סילכך לפי טעם החוספות יהיה מוחל אפילו לעלמו
ופטור משלם והפסיד הלוקח · אבל יש שטעה לחרץ דליכא כמה
גדולים שפסקו דאין חיוב מוחל לעלמו וחייב לשלם ללוקח מה שבחוב
בשטר · וא"ת דמשמע מהסיא דבחוב דיוהב מוחל לעלמו דגרסינן
התם קריבתיה דרב נחמן זביניתא דבחובתא בעובא התם אישרא
והביאה לפני רבה בר אבוה וקא חבעי לברתא אמר רב נחמן ליכא למיגס
לישבא עלה דחזיל ואמחול בחובתא דאמחם לבבי חבוה ואחדר ליה
ואיהים מיגיס · יש לומר דשכח לא היה מוחלה לעלמה אלא לבבי חבים
שהוא במיים וירוצה ממילא לחזיל אבל היכא דמת התם דבשעה שהיא
מוחלה נמלאת מוחלה לעלמה לא אמרה רב נחמן :

ולענין הלכה חעה"י שהיו כהלי הסהריא מסתברא דדעת החומרים
דלא מני מחיל לנפשיה ועשמא דמלחא דבזמן שהיורש
מוחל. לאחרים לכ"ע חייב לשלם מיהא ■מ שנחן ללוקח משום דיבא
דגרמי ולא יפסיד הלוקח ואם יכול למחול לעלמו וכגון בחם חביו כל"ד
חיוב חייב לשלם ללוקח ומפסיד הלוקח מה שנחן ומשום הך חשחא לא
ילפה אדם לקנות שום שטר חוב מחביריו ולבבי נעילא דלא בשי
מוכרי שטרות . והכל"ד כתבתי :

תקלז שאלת ממני תודיעך דעתי בחתם שעשתה בליה
לקבל לה קדושין ואין עדים מעיין לקיים את עידי
שטר השליחות מאי :

תשובה כבר ידעת דקיום שטרות דינן דעדים החתומים על
השטר נעשה כמי שנחקיים עדותן בב"ד · עוד דע כי
הרא"ם ז"ל היה מפקפק לומר כי אפילו שליחות לקבלת קידושין אין
לריך עדים . אבל הרמב"ם ורוב מפרשים ז"ל שסכימו דלריך עדים
דגמרינן מגירושין · וי"א דאפילו שליח שולחה הקדושין לריך עדים
סילכך אם החתם מכחתם שלא שעשתה אותו שליח ואותו זייף שטר
השליחות הדבר ברור שלריך לקיימו ואם לא קיימו היה מקודשת ·
ואם שלחו לה פי החתם והחתים שעשתה אותו שליח לקבל קדושים
מקודשת · ואם השלחה היא לה שמוך לכחחלה לקדש בשטר שליחות
זה דמי מדמינן לה דילמא מזייף הוא אין עדים שלא הלכו כלל אלא דמו כלל

דבטלמת סמס נפיק מינים מורכת לחפוקי ממונת לבל כ"ד מתי נפקא מינה נקדם תומס ותמ"ל נבטל לת פיס לת הודם שעשתה תומו שליח כרי היל מקודשת ותם תכחים ותומרת מזויף הוא תיכה מקודשת כך נרחה להלכה לבל למעשה מכחברת שלא יקדם תומס עד שיקיים לת שטר שליחות לו נבלה לבחול לת פיס לחייבין דילמת תכחים שלא עשתה תומו שליח וכוה לא יחלה עדים לקיימו ותלך ותכשל לחתר ותיכה למיחם דילמת חתר כך יחלה עדים לקיים לת שטר השליחות ומחלקלה למפרע ובניס ממזרים · ומחוך כך תני תומר שתם קדשה בשטר שליחות כזה וכיל מכחשת מבקשים ממנו ניחן לה נט לו שיקרע שטר השליחות בחופן שלא יוכל לקיימו עוד ותם לא ירלה נותנין לו זמן לקיימו ותם לא יחלה עדים לקיים בחוך הזמן כופין תומו ונוקמין מידו שטר השליחות וקורעין תומו ותכשלת לחתר כך :

כללא דמלחת מוטל על ב"ד לעשות שלא יבוא לידי קלקול · ובגרתה לע"ד כתבתי :

תקלח שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שכתב נט לשמעון בניסן ובא לנשתה בחשרי תרי מיסיגין ליה דליכא למיחש שמא יחפה על בת לחתה לו משום פירי שחערוף תותם שלא כדין ותע"ג דמרליגן שלא מקדים תיכם פורעונתא לנפשיה היכא דחזינן דסקדים מלי כשר לגרש בו תו לא :

תשובה דע לשמעך יחפה לא מיסיגין כולי האי דזמות לא שכיח, שדא דסקיל ושרי תלמודא בשנים תומיין ודילמא כתב לגרש בניסן ולא גירש עד תשרי ותתי למערף לקומות ולשמת יחפה על בת לחתה לא מיים ניין שלא פריך מינה נמי ותע"ג דפלוגתא דחמוראי היא מ"מ זכות לא שכיח · ותע"ג דסרין תלמודא דחמרינן לה בזמן דחתים למערף לקומות חתי סהדי לימת מטח נעת לידך מ"מ בגט דנפל דכיון דנפל חתרע לבל בגט דלא מלי לילף למימר · ובשלמת לפי שעת רש"י ז"ל שכתב דבבל גט חמרינן לה לייתי סהדי לימת מטח נעת לידך ליכא למימם ובשלמת שעת לידך למימם למידי ובשלמת ניחא דבגט שנפל לא חזינן שמת תלך למקום שלא שמעו הנפילה ומערוף לקומות · אבל רוב סמפרסים לחשוגים ותחרוגים לא שכיחי לדבריו משום דסוגיא דשנים תוזקין לא משמע הכי שלא בגט שנפל ותחרע חמרינן לייתי סהדי וכו' אבל גט שנפל לא חזינן לה חמרינן לה ולא מידי ותי משום דילמת לא חזלת למקום שלא שמעו הנפילה · תילו בזה דנפילה קלא ניח לה ובשעי אבל היכא דלא נפל לא חמרינן לה ולא מידי ות"ב ניחוש שמא מכר פירות ב"מ וכו' וכתב משום שלא מקדים פורעונתא לא מזיק דמקדים . ו"ל סרא"ש ז"ל ומיהו היכא דודאי תוחבים בכיסים ולא נתן עד תשרי פסול לגרש בו דס"ל מוקדם ומרים לקומות שלא כדין . אבל סרמב"ם ז"ל כתב שהוא כשר וכן ששכימו רוב סמחזיקים ז"ל יעשתה דכיון דמלתא דלא שכיחא היא לקדים ניכים פורעונתא לנפשיה לפלוג ליקרי ועביד שכי לא מיפרייל ולא דמי לבשר חוב דכתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי דמיפרייל דשתם עביד ניכים דמקדים וכתוב . ועוד דכיון דעיקר כתיבת שטר חוב למערף לקומות הוא כי היכא למיחם למערף שלא כדין רחוי הוא שיפסל אבל גט דעיקרו עבידתו הוא ועבידתין כשר גמור הוא משום תשעת דלא שכיחת למערף לא פסלינן ליה לעבידתו חם טעם נכון למוך עליו תפילו לכתחלה וכן מעשים בכל יום שכותבין את הגט ביום וונותנים תותו לאחר שבת ימים · ותשתא ניחא לכל הגיטין שכתים ממקום אחר שנותני תותם שתם ותין תותנין בשום תשעת ניין דלא נפול ולא לילמרי ניחן לטעמת הגיטין שכתים ממדינת סים קלא ניח לה לבו · וכוי יודע דבא לחמרינן שכא תמרנם בגט לאחר זמן שיש נתיחד שתם לאחר שבתבו אבל אם נתיחד שתם ותין חותנין בשום תשעת

כתם הרמב"ם ז"ל וכתב שאין עליו מוקף ואין לפקפק בדבר ע"ש · ורחימי מי שמדד לנו במדה גדולה וכתב שאם היה דיין קבוע אין יכול לפוסלו מחמת קורבת גמורת ותע"ש שאין לי מודה לו וגם ריב"ם ז"ל חלק עליו מ"מ הכו דלא לוסיף ולפסול לבי כחתן ולבי כחתן הכלה שאין לכם קורבת כלל וכ"ם בזמן שזה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד · כלומר דמלחמת דלבי כחתן ולבי כחתן הכלה דיין זה את זה ואותה שהסובב לחי יודע מי שהיה כיון שלא כתבוה כל המחרוזים ז"ל ומזה הטעם וכיוצא בו לחי סומך על זום הנכסה שם לא מדע שם המגיה לפי שכחה וכמה שלא כגיעו לסורתה היו מניחים בספריהם דברים שאינם הלכה ולא הסכימו עליהם כי הדור ונשאר הדבר הכוה ואח"כ הטעיקו לחזה המעתיקים תע"י שלא ידעו מהו · ואפי' תרלה להחזיק בה כ"מ בזמן שהניחם בחיים לברר דיין אחד או אפי' קבוע לכל בזמן שכל אחד מברר לו דיין אחד לא תמרס אדם מעולם ואח"כ תמרס לא נייחינן ליה שלא תאר לה כהלכה דאפילו בדברים דאחר בהדיא פסילנא לך לדידיה לא תאר לה היכא דזה בורר אחד וזה בורר אחד כ"ם בחבי חתן ולבי כלה שלא מצד פיהוק הדברי :

שוב ראיתי בספר מוקוח סדיינין סימן ל"ג ז"ל לבי כחתן ולבי כחתן הכלה כדרים לסעיד זה לזה שהרי אין ביניהם זום קורבת כלל כדאיתא בסנהדרין פרק דיני ממונות שלא שחיו כשר לדונו שלא ת"ל היה דיין קבוע אבל אם לא היה דיין קבוע יכול בעל דינו לומר תע"י שכשר אתה מן התורה איני רולה לדון לפיך שלא מצאתי התורה עלי לדיין כ"מ בסנהדרין שלא הסריח"ק ז"ל ע"כ · נמלאת למד כי לדעת הרמב"ם והרמ"ה והטור ז"ל וכל הפוסקים שלא הזכירו דין זה לבי כחתן ולבי כלה כדרים לדון זה את זה אפי' שהיו קבוע ולדעת הריטב"א ז"ל אם היה קבוע יכול לדון וקרוב אני לומר שלא פסל הריטב"א ז"ל בזמן שזה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד דכח אלי תע"י שכשר הוא מן התורה אינו רולה לדון לפיכו לפי שלא מצאתי התורה עליו לדיין לבל בזמן שזה בורר אותו וזה בורר אחר כרי התורה מצאתי אותו דחכו זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ואם הוא אחד מהם אותם שמא הוא חוכטו יבורר גם הוא חוכטו כאשר כתב הרמ"י קולון ז"ל ואפי' תרלה לעמוד על סברתך ולומר דכבל גוונא לחרם הריטב"א ז"ל היכא דהוי בזמן שזה בורר כ"ד ומעשה שהיה כרור שלא מלי למימר היה לי כפלוגי נחון דכח הרמב"ם והריטב"א והטור ז"ל פליגי עליה . והוי יודע שאפי' לח היה בירינו זולת שהיה הריטב"א ז"ל לא מלי למימר קום לי בבעל חוכה שהיה היכן שלא יבירין מלח הוא . ואו הריטב"א ז"ל לחה כל שהיה הנחונים וזו בכלל וחלק עליה ים לנו לפסוק כוותיה . וכן משמע מחוכה שהיה בהרא ואפי' דיין קבוע משמע לחיכא בברל שדיין קבוע לא פסול והיה הברה הריטב"א ז"ל וכ"ם הרמב"ם ז"ל נראה שהם מבירין אפי' בדיין שאינו קבוע · והיכא לחיכא תרתי שהדיין קבוע והכנגדו רולה לברור אחר עמו היכ"ד אני סובר אפי' בעל שהשכה מודה . והיכא לחיכא בריבה ים לפסוק כדעת הריטב"א ז"ל שאם היה קבוע בשר ואם נאו פסול אלא שבקיעו מה שכתב הריטב"א ז"ל מפורש אפי' מה שהשמיט שאר הפוסקים · והיכא לחיכא בריבה ואין הדיין קבוע ז"ל וכאשר נראה מדברי הפוסקים כשר כאשר כתב מהר"י קולון ז"ל וכאשר נראה מדברי הפוסקים והכי מוכח בגמרא כדאמינא · ותע"י שהני שנאוים שהביאו שאם לא היה קבוע פסול ים לדחות דדילמא לא תמרוס בזמן שזה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד וכיון לחיכא לדמויי לא משכיעו מדבריהם אלא מה שהוא מפורש מדבריהם ומוסכמים שהיה דהיינו בזמן שאין הדיין קבוע ואין כל אחד בורר אחד . ומ"ש ז"ל מאי חיריא משום דהוו לבי חתן ולבי כלה אחד תיפוק לי משום דמאי למימר מאי רולה למימר דיין אחר : וי"ל כגון שקבלו עליהם בירון לפני יחידי מאי למימר חיני רולה זה שאינו מקובל עלי · וכ"ל כתבתי :

תקם שאלה מחיליל על עניו הלוחה שנעשים ע"י סופרים עכו"ם ומידיע עכו"ם כתבת שאין בה ממש לפי שלא נעשת ולא נודע מעולם ולא שמעו ברחובן כאשר עשה זה במיו ולא לאחרי מותו עד עבור ג' שנים ואם כאמת ברחובן עשה זאת הלוחה כדברי האשה למה לא כוויחה אחרי מיתת בעלה

ע"כ . ואני לומר כי נעשה זה לומדנא בעלמא היא ואין מספיק לבטל הלוחה אלא הנעשה הוא דנרסינן במחזק שבשנים אמר רב יהודה אמר רב אחי מחנחא שמירחא לא מנכינן בה סיכי דמי מחנחא שמירחא אמר להו רב יוסף למאי לסו לפסדי זילו חשמרו וכתבו לה · ואיכא דאמרי אמר רב יוסף אלא אמר לסו חייחמו בחוקא ובבריחחא וכתבו לה אחי ביבייסו איכא ביניייסו שמעחא ואיבעיא לסו שמעחא אחי רבינא אמר לא חייסינן רב אחי אמר חייסינן והילכחא חייסינן הרי לך בסדיא דאם כחבו שחחנה שאם חייסינן לחחנה שמירחא ולא מנכינן בה ואם דקאמר לא מנכינן בה לאו למימרא דאם שאם מקבל שחחנה אלא מפקינן מיניה דהא קי"ל חוקי ממונא בחזקה מחזיק ויורשים כרעיה דאבוהון ניכסו ואם דאמרינן ולא מנכינן בה ולא אמרינן לאו כלום היא י"ל דאחן הוא אלא מנכינן בה משום דאיפשר אלא שמר ויניב לבל אם בחזק הוא בעלמו בנכסים או שבחזק אחר בפני בעלו ולא מיחא בו בבב"ב ואלי מסיגא דאינלאי מילחא אלא למחנחא שמירחא היכון אלא דעחו היה להקנות ושניד שרמב"ן ז"ל שכך היה דן הריטב"ף ז"ל · וכן פסק ר"ח חייסינן ופסולה וכן פסק רבינו יונה ז"ל וכן פרש"י ז"ל וכן דעת הרמב"ם ז"ל שכחב פ"ה מהל' זכייה ומחנה ז"ל לפיכך כל שאר מחנה קרקע שאין כחוב בו ואמר לנו בעלה שבו בעדוקים וברחובות וכחבו לו מחנה גלוים ומפורסמת היא וכיוצא בעניינים אלו חוששין לה שמא מחנה מפורסמת היא ולא זכה שהקבל ע"כ · ומה שכחב הרב ז"ל קרקע אלא למימרא דמחנה שמלטלין שהיא מפורסמת שהועיל לסח שאמרת אמרינן שאי מחנחא שמירחא לא מנכינן בה וגם הוא ז"ל שקדים בעלה מחנה שאם לא שאין שאר מועיל אפילו במלטלין בלא קרקע וה"ה קנין מלטלין וכן הטעם שנוי מחנה ופשוט הוא לאין בין קרקע למלטלין · וגם הרמב"ם ז"ל סובר כן דחייסינן בשמאת וכן כחב שאור בשם שחברי לאפי' שאם כמלטלין שפקינן מיניה ואפי' לדברי שאומר לא אמרינן שכי אלא היכא דאחזוון לשקנותו בשאר לבד לנים היה קנין אבל אם ים בו קנין קני הרי ב"ד ליכא קנין וכן דעת הר"ן ז"ל ו"ל בחדושיו ורב אחי אמר חייסינן ואבאמת מייסינן ואיכא מ"ד דמדקא מהני לאי שהיא מעיד שאין עדות לאלו אלא שמעת שהיה מעיד לאחרים שהוא שלו ואיכא מ"ד דאפילו היה לעולם לא מהני לאי שהיא מעיד שהוא שלו אלא שמעת שהיה מעיד לאחרים שהוא שלו ואיכא דקיימא מיקום ואי אפשר לא מפקינן מיניה ואיכא מ"ד חייסינן לה אם כמון מערער אבל אם אין מערער מנכינן בה אבל ר"ח כחב חייסינן ופסולה וכחב עוד ואיכא מ"ד דאבל בעדי דילן כיון דכחבוהו בבל לבון אל זכות אפי' שמחת נמי ולא אסכים לזה הרמב"ן ז"ל בחדושיו וה"ה לבון הרמב"ן ז"ל בחדושיו ובמסקנא חייסינן למחנחא שמירחא בשמחת ואיכא דאמרי דאבל בעדי דילן כיון דכחבוהו בבל לבון אל זכות חיכו כאבי ומפרשי למלחא דמיפה כאו ולא אבירא לן · וכחב עוד ובאמת לבון ז"ל בקנין לחודיה נמי מי אמר בשמת קנין דאת אמינא פרסיות היא קני ואי לא אמר אבי חייסינן לשמחת ור"ח ז"ל פריך עלה ודברי הר"י יוסף אלו ז"ל מבין כן מכ"ל · הרי אחה רואה דאפי' בכחב בשטר בחוקה ובשעת שקנין היה שמחת חייסינן לה ופסולה כ"ש בכ"ד שהיא בשמחת שחחלה ועד סוף . ות"ת דמדשיעדו של הריטב"ף ז"ל שהיה דן כן משמע דס"ל ז"ל דשמחת חייסינן ואפי' לא חימא שבי אחת שמחת לבשמחת לא חייסינן לא מבשחם לה דיבו של הרב ז"ל לאחר בה בם בחבוה בחוקה וכו' אפי' לא שחזיקו שחקה בחנחא שמירחא בהדיא ולא בחב בה יאלו לישחבו חמאי קאי אפי' שחזיקו כרי היא שחנחא שמירחא בהדיא ולא בייך למימר דלאו לשחנחא שמירחא ליכון אלא משום לבשמחת לייבי סילקך חם גילה דעחו בבון שבחזיקו בנכסים או שבחזיק בפניו ולא חיחא שחרינן לאו שמירחא חוא ואי ליבא גמיי לשמחת שמירחא היא ות"ב לין בחב בשלבות דברי רבינו שאי נחון ז"ל לא רבינין בלוחות לסיחם לשמחת ומעשים בכל יום כד נפקא שקבחא דמלוה שמחת חיחם בשחנה שחריחינן לם ונבינן בה ולא חייסינן לשאי אלא בחיב בה בפרסיות . חם לא קשיא כלל דב"ש חודו במלוה שמחת חיחם בשחנה לשאי אלא בחיב בה בפרסיות שחרינן לשאי נחון ז"ל מודים היכא דלא שי שמח שמחת חיחם שאי חלוים לשבש

דלמא סגלומים הם נעלי הסברה סלחרם דמיחם מיישין לה מכל
הם הפם לה מפקין מיש ומה סהיה דן סרי"קף ז"ל היימו סיכה
דסוס כהיב בספר המצם סהיה מתנה עמירתה בסדיה מ"מ הכ"מ
בשערום שלמו שכחוב כהם בכל לפון של זכות . תכל בשערום של
עכו"ם לה לחרם לדם מעולם ותפי' הם יסיה כחוב עליו דומה ללפון
של זכות תין לנו לחוש שמכוונים לומר שלה תהיה מתנה עמירתה
כין שהם תיום מקפידים בזה . וזוק ותבכה . וסוי יודע שתין לנו
להניח דברי כל רבותה שסדרתי רלשונים ולחרונים תפני הסברה קלה
גלונים דסברי דמדקלחר חיישינן ולה קלחר לה קי לחלוק חבשת
סוה חדה דלחידוקי לה שמכינן וחו דבתרלי רלו דברי קמלי ודחו
לוסה מהלכה . סילכך הדבר ברור שלכי דכ"ד לניכה דכ"ע חיישינן

למחנתה עמירתה וכ"ם בהלטרפות כלומדה לחבר כתבה :

תקמא ולענין לחבר שלחת שהם שבר לוהה כזה עשוי ע"י סופר עכו"ם ועדים עכו"ם הם הוה כבר לו חבפה בעלמה . תין כל הסטרות שעושות בערכלות של עכו"ם תפש"י שהטומיסם עכו"ם כסרים חוק מנעי יהוה וסתרוני עבדים ולחרינן עלה נגמרת קלה פסיק ותני ל"ש מכר ול"ם מתיה . בשלמה מכר מדיסיב זוזי קמייסו הוה דקני וכשר לרלים בעלמה הוה דלי ללו דיסיב זוזי קמייסו לה הוו מרעי נפשייסו וכתבי ליה שטרה חלק מתיה במלי קני לה בסלי שטרה ולפי שטרה חבפה בעלמה הוה . לחר שמועה דיעה דמלכותה דיה לי בעיה לימה תני חוק מכניעי נשים ע"כ [רוב הגלונים ורמב"ם ז"ל פסקו בסלי ליכה בחרה ולין הסטרות שלסם כסרים חלה שערי מכר וכיולה בסם לבל הסטר הטומד לקנין כגון שטרה מתנה ניעי נשים וסתרוני עבדים לינם כסרים בערכלותיסם כלל וכה דקי"ל כשמועה לחמר דיעה דמלכותה דיעה כ"ת כמה שהוה תועלה למלך בעניו הסמים והסתרונות ומה שהוה מחוקי המלך לבל בדברים שבין לדם לחבירו לין דיהו בהם דין ו"ק ותבע"ה לה לחמרינן בכי סלי דיעה דמלכותה דיעה ותני חוק מכניעי נשים] וכן כתב הטור בהם תביו ז"ל ו"ל שם סהיה המלך שלה יעשה שום שער חלה בערכלותיהם לה יהיו כל הסטרות הנעשים בערכלותיהם כסרים לפי' שערי מתנות והולחות לבל כיון דהלידנה ליכה דיעה דמלכותה ביסי' כל הסטרות הנעשות בערכלותיהם הני שערי מתנות הנעשים בערכלות חבפה בעלמה ניהו לפילו נמסרו בפי עידי ישרחל הרי לך מבואר לפי טעם זה דהמי שער לוהה חבפה בעלמה הוה ולפי' לפי טעם בעל הטעור והרחב"ה ז"ל דפסקו כליכה קמה דלפי' בשערי מתנה כסרים משום דיעה דמלכותה בכ"ד מודו דלית חבפה בהמי שערה חדה מעשמה דכתיבה לעיל בסם המברי . ותו דלה ישנה בפי הטופעים . וז"ל הטור ולדברי הכל הלו הטטרות שכותבין הטופרים ין לסם דין ערכלות לף על פי שסם ממונים מפי הטופעים וכו' לפילו נעשה במקום הקנון שלסם כיון שתין בו קיום הטופע שלסם היהו כלום וכן כתב הרמב"ם ז"ל וכן כתב הרמב"ן ז"ל בל הטטרות הנעשות בומנין של מלך כסדים ופי' מועדין סם טופרי המלך על כל עניני המלכות וקיום הטופע הזה המלכות קלי במקום הטוערין של מלכות הגוליים . ותו דבניון שיעידו ישרחל על עידי הטטר ועל הטופע שלסם יהועים יהועים בקבלת טומד . וסכי יהיה בהדיה נגמרת לניכה שבר לתבוריי בניופיה דלרמתי לחר ליה דפרש ערכלות תין . ודוקה ערכלות דלה מקבלי שוהדה וכתב הרמב"ם ז"ל ותם תסרו שערי הטבו"ם לחת מכל חלו הרי הם בהדם ע"כ . הת למדת דלפילו למלן דפסיק כליכה קמה דדיעה דמלכותה דיעה ולפילו שערי מתנה עושים בטטרות שלסם הכ"מ ניכה דלילה הורמנותה דמלכה לבל טופרים דעלמה ועדים דעלמה שלים ממונים מלת המלך לו מלת הטטרם לינם כלום . ולפ"י שבדיניסם קונין בסם לין קונין בדיעו ועטמה דמלכות היה לדידן לין קונין בסם ללה משום דיעה דמלכותה בעינן ביהים ממונה מלת המלך . וז"ל הריטב"ק ז"ל כל דבר שלין קונין לוהו בדיעו וקונין לוהו בדיעים לין לו מקבלין לוהם ולה מנכין בסם ולפ"ע דעלו בערכלות שלסם ע"כ . סילכך הם עידי הלוהה והטופר שלים ממונים מלת הטטרם שבין הדבר ברור דחטפת בעלמה הוה ולפילו הם ממונים מלת הטטרם שבין עידי ישרחל שיעידו שלים יהועים לקבל שוהד ולפילו בסם יהועים

דלה מקבלי שוהדה חלית בפלוגתה ולקח הפוסקים שסביחו והרמב"ם ז"ל מכללם דסטרי מתנות לין עושין על פי ערכלותיסם ולוקומי ממונה במחקה סיורבים במלתה דפלוגתה עדיף עפי שזה ולפי חס שפק . כ"ב שהוה רמוז מלד בשיטי שימלו בזמן שזה ערכלות שיהיו בסם כל שהנהים בהזכירו ז"ל . זהו דעתי לבל ריב"ם ז"ל כתב בשבועה שימן ל"ה דלפילו לדעת הרמב"ם ז"ל שטרי לוהה כשרים כשערי מכר ולחייבו ל"ש ומיהו גם הוה מודה בל"ד כיון שלין הכופר ממונה מהמלך ע"ש . ודע כרך עדות ישרחל כשורה מן הסורה לנה הקנה הנמיים סיהם בשטרות הטולות בערכלותיהם שיהיו כשרים לפי בהטבו"ם מקפידים על בניית שטרות בערכלותיהם סילכך בשטרה כל דהוה לחיון לה ומוקמינן לדיהה דלחורייתה ות"ב יש לנו לפטור כדהם הלומדים דשערי מתנות לין טוענין בהם לפילו הוה ממונה על פי המלך והכו דלה נוכיח על הסקנה ותע"ג דקי"ל בכמוהל דלחמר דיעה דמלכותה דיעה הת תיובתה לעיל . ומה שהקשו מדלחמרינן בפרק הזהב הכתים לחמר רבה שי חנה מילי לחתני לי טוקנה בר נחמיה דיעה דמלכותה דיעה תריהה דפרסחי תרבעין שין כלומר לחמר והכותב בהוחיל חזקה לעכו"ם בחרבעין שין והכה ליכה הכחה ומוטלה למלך כבך . לה קשיה כלל לפילו הם הוה בפירוש בההם לפי בבל ענין הכלוי בקרקעות הוה למלך כיון שהוקה מהם הם ולכך הטיע היהים לו חזקה בע' שין והוה יפרע הטם הטופל על הקרקע ופבוע הוה . ותע"ג דהכי במתיחין בל הטטרות ומשמע לפילו שערי מתנות הת תרין לה תלוהה דשערי מתנות הוו בכלל הטו"ק פירוש הוה מנעי נשים והדומה להם בסם טומדים לקנין ולה לרחוים ולין למדין מן הכללות ולפילו במקום בוחמר בסם הוה :

תקמב ולענין לחבר שלחת שבחוב בשער הטוה חם לה יהוה דדין יהוכה יהוה לה לדין מתנה וכל הטומן הוה הטלטלין ולין בו לחד מדרכי הקנין הטהלטלין הקנין בהן . לה ידעתי מקום לפלגה זו וכי עדיף שער הטולה בערכלותיהם מבשר הטשה בדייני ישרחל וכיון שלה קנה לפשה בחחד מדרכי הקנין הטהלטלין נקנין בהם לה קנה וכן כתב הרמב"ן ז"ל והסתיק דבריו בעל מ"מ והטור ע"ה וכן כתוב בהשה במדרכי הם רביו הטוחל בן חביו ז"ל ולה הקשה דיעה דמלכותה לחין דיון בל מלינו חלה לבבוד בערוחיהן לבל לעניו דדבי הסקנסה לה עדיפי מבשרות בלו בלף הם חלוקים בדיעים . ומה שלחרו דבשרי מתנה עושין בהם כייון בשער מתנה קרקע בשעשה שביע הבער ליד מקבל שמתנה זה בו דקי"ל קרקע נקנית בכסף ובשער ובחזקה . ת"ל כיון בסקנה לו מעלטלי חבל מקרקעי ובשרות בכתיבה ומבירה לבל הם חבר לחד מדרכי הקנין הרי הוה בחדם . ומה שים להסתפק הם הקנה לו מעלטלין בקנין סודר הם מועיל על ידי עכו"ם ומבחברת לי לחין מועיל לינה בהם דיעה דמלכותה ומשום דלה יפקע מיעה לכ"ד דהם לה ניה הם הם קנין לין לכי מהריך בו סילכך בכ"ד לה קנה בלל לפי בהטשרות היו לריכין קנין הטדר הו חבר ולה ידעתי למה הזהירה לומר בלה הים לו קרקע לה בבעת הוהה ולה בבעת פעירתו דהי משום בלה הקנה מעלטלי חבר מקרקעי תפי' הים לו קרקע לה קנה כיון שלה הים כתוב בשער הטקנה לה מעלטלי חבר מקרקעי . ותי משום לחטניון דלה הים לו קרקע חחתוך עיון הטחבר הימת בהוחה בהיו בבעת הזהה בלוחה בל קנה בהוחה הים בבעת בעירתו לפילו היו לו קרקעות בבעת פעירתו לה קנה הוחה כיון שלה כתב לה קנה ולה קנה . והטעות הם היו בידו הים לריך ליתנם לה ותם הם פקדון ביד חחרים הים לריך לבוחות בהם בלה ולה בלטון מבחר . סילכך כיון שהין הם מחד מדרכי הקנין הין הטבחר בלוה לפילו יש בו בל חבי בשר ערכלותיהם וכ"ם לפי הם שכתבה שלפי יישובי הטבו"ם הין הטבחר בלוה משום שלה זכה לה ע"י חחר [ותם שהיו מועיל בדיניהם חין יועיל בדיעו ולה לפילו הם שמועיל בדיניהם היו מועיל בדיעו ובחלוקה זו לה רחיתי חוקך זולתו הביעוני שכתב וז"ל כתב רביו שמואל בן חביו ז"ל שהר העולה בערכלותיהם שהין לריכין לקנין וחיפין הין חו עושין דין ולפילו בדיני ישרחל וכ"ם עכו"ם ולה כהוה לן להה דיעה דמלכותה דיעה ע"כ] וכבר כתבנו לעיל תירוץ דבר זה וכן כתבו כל הטחבוניס ז"ל ע"ם :

תקמג ולענין אפר שחלה אם מותר לאכלו בלעדי יהושפ סיכה דחיכא יהודאי לפילו לא סיס שם יורם כלל לא זכתה האשה בלעדי יהושפ כיון שחיזם רחויה ליורשו חלה אם כן סיס קרובתו כפי מה שנראה מלעדי סלומה שסיס קרובתו לאכל סיכה דחיכא יורשים קרובים ממנה סיכה רחויה ליורשו ואינו זוכה בלעדי יהושפ כלל דתנן בפרק ים נוחלין כהומר חיס פלוני יירשני במקום בת בתי יירשני במקום בן לא אמר כלום שהשם על מה שכתוב בתורה ר' יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שרחוי ליורשו דבריו קיימין . תניא ר"י יסמעאל לא אמר אחלק אבא ואכמיס על אחר במקום בת ובא במקום בן אלא אמר כלום על מה אחלקו על בן בין הבניס ועל בת בין הבנות שאבא אומר יירש ואכמיס אומרים לא יירש אמר רב יהודה אמר רב סמואל הלכה כר' יוחנן בן ברוקא וכן אמר רבה הלכה כר' יוחנן בן ברוקא וכן כתבו כל בעלי ההלכות וכל הפוסקים בלי מחלוקת ולא סיס דבר זה רחוי ליבחל אלא אבא אחריני נקעת לה :

תקמד ועל אם שהלה שעשתה האשה מקבלת שהתנה שהתנה שהתנה שמדינה הוא לעשות כל שעדותיהם ע"י סופרים עכו"ס ועדים עכו"ס אם תועיל עשתה זו לזכות בהתנה · אבן בבתה דוכתי הכל כהתנה שהדינה · ונרשמין עלה בירושלמי בפרק הפועלים אמר רבי הושעיה זאת אומרת שהתנה מבטל הלכה וכתבוה בעלי התלכות והוכיח ר"ת ז"ל בריש בתרא שהתנים דהכותפין דים שנתנים דאין לסמוך עליהם לפילו סיכא דאבי שהתנה שהדינה וכן בת"י כגון שהות שהתנה קבוע עפ"י חכמי הציר דאמרי' שהתנה סותם אין הלכה נקבעת אלא עד שיהיה שהתנה קבוע וזהו שאמרו שהתנה מבטל הלכה פי' שהתנה ואיתקון לבל שהתנה שאין לו רחיה אן סחורה אינו אלא כעושה בשיקול הדעת וכשם שהתנים נרושים לגבי חזקה שבחזקה כדפי' ר"ת ז"ל בבתרא עכ"ל · ותע"ג [דאמרינן] בפרק הגוזל בתרא ובגבל אלא יאמר שהתנה מבטל הלכה לגמרי דלפילו שהתנה שהתנים הוי שהתנה . לא קשיא דשהתנה שהתנים ושהתנים לדידהו הוי כשהתנה דותיקין לבל בני המדינה . ושפיי בבל שהתנים דברו בזה לא אלא לגרוע בבל העולה מדבריהם כי שהתנה שאבר אמרו שבטל הלכה לגרוע יהוע וקבוע ע"פ בקיאין ועוד שבשמי אני בשהתנה בהיות לגרוע שיהיה קבוע על פי רבים הילך שם שבר שאבא בשני עדים כשרים בבל שעדותיהם היו נעשים ע"פ סופר ועדים עכו"ס אף על פי אלא היה בעדותיהם ובבל שהתנים אבר הזכירו רש"ל וסובלו שעדות אלו לפני שבמי ציר זה שהתנה על פיהם והוקבע שהתנה שרי זה שהתנה שבטל הלכה ואע"פ אלא בא לפניהם אבר שהתנה שמם היה לו בם כי כמו שנשנו בשאר שעדות אף על פי אתין בהם שאר שבאי עדותיהם שעדות שבאר שהתנה · אבל אם שיהו שהיו בתים לפני שבמים שעדות שעדות בעדותיהם ועשו על פיהם אין זו רחיה שהתנה שהתנה לבהוב בל שהעדות ע"פ עכו"ס דידעת שדיעת עשו על פיהם אלא שהתנה שהתנה עד שהביא ראיה שבאו לפניהם בעדי שהתנה שבעלתין אלא דבר שבדרכי הקיון ועשו על פיו וקבעו שהתנה לעשות בל שעדותיהם בעדים עכו"ס ובהיותיהם . ולפי דעתי עדות זו רשות שהתנים ולבן צריך לשקור אחר העדים ולדקדק שהריהם :

תקמה ולענין אם יש בת שהתנה לשפקיע בת שבכור או שיהושפ שהיורשים לבאורה היה נראה לומר אין שהתנה שהתנה לבטל דבר שבאוב בשורה שפורם ושבי שהתנה מלבון פרק שבקבל על שת דאמרינן בגמרא פועל בבניהם שהלו ובילילתו שבטל בניה שנאמר תזרא שהתנה יאספון וגו' יש אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב אלמא שהתנה בני העיר דומה שת דין חבמי שהלמוד אע"פ שאינו לו שהתנה שהתנה שהתנה . שהתנה שהתנה לא יירש אמר רב יהודה אמר שמואל שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן אמר רבה שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן בתבו בל בעלי שהלכות וכל שפוסקים בלי שחלוקת ולא היה דבר זה רחוי ליבחל אלא אבא אחריני נקעת לה :

תקמד ועל אם שהלה שעשתה האשה מקבלת שהתנה שהתנה שמדינה הוא לעשות כל שעדותיהם ע"י סופרים עכו"ס ועדים עכו"ס אם תועיל עשתה זו לזכות בהתנה · אבן בבתה דוכתי הכל כהתנה שהדינה · ונרשמין עלה בירושלמי בפרק הפועלים אמר רבי הושעיה זאת אומרת שהתנה מבטל הלכה וכתבוה בעלי התלכות והוכיח ר"ת ז"ל בריש בתרא שהתנים דהכותפין דים שנתנים דאין לסמוך עליהם לפילו סיכא דאבי שהתנה שהדינה וכן בת"י כגון שהות שהתנה קבוע עפ"י חכמי הציר דאמרי' שהתנה סותם אין הלכה נקבעת אלא עד שיהיה שהתנה קבוע וזהו שאמרו שהתנה מבטל הלכה פי' שהתנה ואיתקון לבל שהתנה שאין לו רחיה אן סחורה אינו אלא כעושה בשיקול הדעת וכשם שהתנים נרושים לגבי חזקה שבחזקה כדפי' ר"ת ז"ל בבתרא עכ"ל · ותע"ג [דאמרינן] בפרק הגוזל בתרא ובגבל אלא יאמר שהתנה מבטל הלכה וכו' שהתנה שהתנים הוי שהתנה . לא קשיא דשהתנה שהתנים ושהתנים לדידהו הוי כשהתנה דותיקין לבל בני המדינה . ושפיי בבל שהתנים דברו בזה לא אלא לגרוע בבל העולה מדבריהם כי שהתנה שהתנה שהתנה . שהתנה שהתנה לבהוב בל שהעדות ע"פ עכו"ס ועדים עכו"ס אף על פי אתין בהם שאר שבאי עדותיהם שעדות שבאר שהתנה · אבל אם שיהו שהיו בתים לפני שבמים שעדות שעדות בעדותיהם ועשו על פיהם אין זו רחיה שהתנה שהתנה לבהוב בל שהעדות ע"פ עכו"ס דידעת שדיעת עשו על פיהם אלא שהתנה שהתנה עד שהביא ראיה שבאו לפניהם בעדי שהתנה שבעלתין אלא דבר שבדרכי הקיון ועשו על פיו וקבעו שהתנה לעשות בל שעדותיהם בעדים עכו"ס ובהיותיהם . ולפי דעתי עדות זו רשות שהתנים ולבן צריך לשקור אחר העדים ולדקדק שהריהם :

תקמה ולענין אם יש בת שהתנה לשפקיע בת שבכור או שיהושפ שהיורשים לבאורה היה נראה לומר אין שהתנה שהתנה לבטל דבר שבאוב בשורה שפורם ושבי שהתנה מלבון פרק שבקבל על שת דאמרינן בגמרא פועל בבניהם שהלו ובילילתו שבטל בניה שנאמר תזרא שהתנה יאספון וגו' יש אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב אלמא שהתנה בני העיר דומה שת דין חבמי שהלמוד אע"פ שאינו לו שהתנה שהתנה שהתנה . שהתנה שהתנה לא יירש אמר רב יהודה אמר רב סמואל שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן אמר רבה שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן בתבו בל בעלי ההלכות וכל הפוסקים בלי שחלוקת ולא היה דבר זה רחוי ליבחל אלא אבא אחריני נקעת לה :

תקמד ועל אם שהלה שעשתה האשה מקבלת שהתנה שהתנה שמדינה הוא לעשות כל שעדותיהם ע"י סופרים עכו"ס ועדים עכו"ס אם תועיל עשתה זו לזכות בהתנה · אבן בבתה דוכתי הכל כהתנה שהדינה · ונרשמין עלה בירושלמי בפרק הפועלים אמר רבי הושעיה זאת אומרת שהתנה מבטל הלכה וכתבוה בעלי התלכות והוכיח ר"ת ז"ל בריש בתרא שהתנים דהכותפין דים שנתנים דאין לסמוך עליהם לפילו סיכא דאבי שהתנה שהדינה וכן בת"י כגון שהות שהתנה קבוע עפ"י חכמי הציר דאמרי' שהתנה סותם אין הלכה נקבעת אלא עד שיהיה שהתנה קבוע וזהו שאמרו שהתנה מבטל הלכה פי' שהתנה ואיתקון לבל שהתנה שאין לו רחיה אן סחורה אינו אלא כעושה בשיקול הדעת וכשם שהתנים נרושים לגבי חזקה שבחזקה כדפי' ר"ת ז"ל בבתרא עכ"ל · ותע"ג [דאמרינן] בפרק הגוזל בתרא ובגבל אלא יאמר שהתנה מבטל הלכה וכו' שהתנה שהתנים הוי שהתנה . לא קשיא דשהתנה שהתנים ושהתנים לדידהו הוי כשהתנה דותיקין לבל בני המדינה . ושפיי בבל שהתנים דברו בזה לא אלא לגרוע בבל העולה מדבריהם כי שהתנה שהתנה שהתנה . שהתנה שהתנה לבהוב בל שהעדות ע"פ עכו"ס ועדים עכו"ס אף על פי אתין בהם שאר שבאי עדותיהם שעדות שבאר שהתנה · אבל אם שיהו שהיו בתים לפני שבמים שעדות שעדות בעדותיהם ועשו על פיהם אין זו רחיה שהתנה שהתנה לבהוב בל שהעדות ע"פ עכו"ס דידעת שדיעת עשו על פיהם אלא שהתנה שהתנה עד שהביא ראיה שבאו לפניהם בעדי שהתנה שבעלתין אלא דבר שבדרכי הקיון ועשו על פיו וקבעו שהתנה לעשות בל שעדותיהם בעדים עכו"ס ובהיותיהם . ולפי דעתי עדות זו רשות שהתנים ולבן צריך לשקור אחר העדים ולדקדק שהריהם :

תקמה ולענין אם יש בת שהתנה לשפקיע בת שבכור או שיהושפ שהיורשים לבאורה היה נראה לומר אין שהתנה שהתנה לבטל דבר שבאוב בשורה שפורם ושבי שהתנה מלבון פרק שבקבל על שת דאמרינן בגמרא פועל בבניהם שהלו ובילילתו שבטל בניה שנאמר תזרא שהתנה יאספון וגו' יש אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב אלמא שהתנה בני העיר דומה שת דין חבמי שהלמוד אע"פ שאינו לו שהתנה שהתנה שהתנה . שהתנה שהתנה לא יירש אמר רב יהודה אמר רב סמואל שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן אמר רבה שהלכה בר' יוחנן בן ברוקא וכן בתבו בל בעלי ההלכות וכל הפוסקים בלי שחלוקת ולא היה דבר זה רחוי ליבחל אלא אבא אחריני נקעת לה :

תקמג ולענין אפר שחלה אם מותר לאכלו בלעדי יהושפ סיכה דחיכא יהודאי לפילו לא סיס שם יורם כלל לא זכתה האשה בלעדי יהושפ כיון שחיזם רחויה ליורשו חלה אם כן סיס קרובתו כפי מה שנראה מלעדי סלומה שסיס קרובתו לאכל סיכה דחיכא יורשים קרובים ממנה סיכה רחויה ליורשו ואינו זוכה בלעדי יהושפ כלל דתנן בפרק ים נוחלין כהומר חיס פלוני יירשני במקום בת בתי יירשני במקום בן לא אמר כלום שהשם על מה שכתוב בתורה ר' יוחנן בן ברוקא אומר אם אמר על מי שרחוי ליורשו דבריו קיימין . תניא ר"י יסמעאל לא אמר אחלק אבא ואכמיס על אחר במקום בת ובא במקום בן אלא אמר כלום על מה אחלקו על בן בין הבניס ועל בת בין הבנות שאבא אומר יירש ואכמיס אומרים לא יירש אמר רב יהודה אמר רב סמואל הלכה כר' יוחנן בן ברוקא וכן אמר רבה הלכה כ

ויפים לכם סעמדם וקיום לתיאם קלם מסם בעלי פמיסות מדם סשמוק ודברים תחרים שחיים יפרים בעיני סמוסם סאזכר ע"כ הרי שגלא דעתו שמפני שים בפיו מי שחיים נוסגים בסורה נתן מתנה לאשתו ולפיכך לם בניו סיו נוסגים בסורה נתבטלה סמתנה דלפילו בשלא פירש תומדין דעת סומן ותע"ג דסתם יהיי בזמן כל נכסיו וסכל סא שייר לבניו מ"מ כיון דפירש בהדיא שסבסב כיון שסשבח תיינה טוב ליה כמתנה בטעות ומיסו תוסב למי שתם בשעה שנתן סמתנה סיו נוסגין שלא בסורה ותלם סמתנה לתע"י שחזרו בתשובה לא נתבטלה סמתנה ולפיכך תם יבררו סבניס שבזמן סלוותה סיו נוסגין בסורה סמתנה בטלה:

כללות סדברים שבשר סתנה זו ריעה טובה תדע דהיי סחמת ותפילו שבויים בהונן מייסינן לה ותי תפס מפקינן מיניה. ותו לתין בה דרך מדרכי שסקנתה · ותו לתין בה דרך מדרכי שסקנתה · ותו שלא סיה תלוי סחמת מיתה. ותו דנעשה ע"י סופר ועדים שכו"ס שלא בערכאות ושלא בסורמבותא דמלכא. ותו דסחמת מקבלי שוחדא. ותו דשער שעולה בערכאותיהם דרבנן סיא. ותו דלפי ניחוסיהם תיינה מתנה · ותו דחחזי כמתנה בטעות. סילכך תיני רוחה דרך לקיים מתנה זו שלא בדחיים בקיום שחטא לפי סחנאים שבחבתי למעלה · וסגל"ד כתבתי:

תקמז שאלת ממני תודיעך דעתי כמי שקנו מידו על דבר תם נחחייב בתוכו דבר או לא:

תשובה אי מטח שטרא לידיה לא חיבני לך דלכ"ע קנה אבל תם עדיין לא סגיע לסשטר לידו תיבני לך דסוי פלוגתא דרבוותא כי לדעת ר"ח ורי"ף ורמב"ם ז"ל לא קנה כיון שלא סגיע שטר לידו. ולדעת רבינו יוסף סלוי ורמב"ן ורשב"א ז"ל קנה תע"ג שלא מטח שטרא לידיה. וכבר ידעת לחיים לן למפסק כדברי ר"ח ורי"ף ורמב"ם ז"ל דאע"ג דסכך בתרלי עפי מ"ת דברי ר"ח קבלו ותחייים דמר סוא דסיינו ורמב"ם ז"ל ומסתי שטעת תני רגיל לומר דמפקינן מיניה ושלא מלי למימר קים ליה כבני רבוותא בתרתי דיכיון דחחייים דמר סוא כאלו מטח שלו כאלו קבלוסו עליסם · וא"ת לפום סתי פסקת סא דחחייים כותבין שטר לגוף תשע"י שחין מלוה שמו ותוקימנא בשטרי תקייתא מה תקנה יעשה סכיון דחידך לא קנה גם סוא יכול לחזור בו. וי"ל דיכול לזכות לו ע"י סשופר וקי"ל זכין לאדם שלא בפניו וסוי כאלו מטח שטרא לידיה דמלוה אי ליד סקונה ושטעבד זה וקנה זה תשע"י שעדיין לא שלמו לגוף שלא נתן לו דמי סמקח. ובניח ריא"ף ז"ל רחיה לדין זה שכתבתי מדתנן בפרק יש נוחלין מנלתא דייתיקי מגורש לו על ידכו לא עשה ולא כלום ומי לא עסקינן תפילו שכתוב בה קנין. וכן כתבה ורמב"ם ז"ל בפרק ע' מסלכות זכייה ומתנה דחפילו בקנין סיא וכן משמע ממה שכתב פי"ח מסלכות גזלה מלא שטר מתנה אם מתנה בריא סיא תשע"י שנייסם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה שמא כתב ליתן ולא נתן וכו' ומדלא מפליג בין יש בו קנין לאין בו קנין משמע דבכל גווני לא יחזור וכיון שלא הגיע השטר לידו לא קנה. וכן משמע בפרק ע' מסלכות זכייה ומתנה שכתב ז"ל וכן מי שכתב ס"ח על עלמו בשם אחר וכו' ונתן השטר ע"י בנים וכו' ומדקאמר שכתב שטר חוב על עלמו משמע דאין אחר עמו סילכך בשטרי תקייתא דסא דקי"ל דאין כותבין לגוף מלוה שמו שלא בשטרי תייריי דסא תקייתא ותפילו סכי לא פירש לשנים מה יעשה חיים לגוף תע"ג דאיכ בה קנין משמע דאי לא מטח שטרא לידיה לא קנה וכן נראה שכבין סר"ן ז"ל בדברי ורמב"ם ז"ל. ותמסני על בעל מ"ת שכתב עלה ח"ל ומה שכתב שמחבר וקנו מידו כדי ליפות כחו פי' של מקבל הוא כמשלה כל נכסיס שה במקנתה לא שלא זכה בהם כיון שים בה קנין ותע"ג דלא מטח שטרא לידיה. וכן כתב סר"מ ז"ל ח"ל ודייתיקי זה חיים שקנתה מחיים בקנין כדי שנאחר שעבד ושפיע משעת קנין עכ"ל. שלא דמחנה כריח בקנין לא בעינן מטח שטרא לידיה ע"כ משמע מדבריו שסוא משום כין דעת ורמב"ם ז"ל לדעת סר"ס ז"ל ודבריו לריכין לי עיון אבל דברי סר"ב ז"ל ברורים דכין כמחנה במקנת כין כמחנה בכל נכסיו תייריי דומיא דחידך בבא דשמכן לה וכן מי שכתב ס"ח של עלמו וכו' ותפילו כמחנה במקנת לא קנה כיון דלא מטח שטרא לידיה. ומה שכתב וקנו ממנו כדי ליפות כח תלו שנתן לסם

כלומ' תע"י שגלא כדעתו מתוך לשון שמחנה שרולה ליתן לסם משמע לא קנו כיון דלא מטח שטרא לידיה ותם זכה ליה לאחר כין מן סיורשים כין אחיהו מן סיורשים כל שהבריים שבא קיימים פי' שתם זכה במקנה לאחר אף כל שעתר קיים שסרי גילה בדעתו שרולה כה מדע שזכה לאחר. ותו שסרי כתב ליפות כח תלו מקבלי שחנה. ושעתא ניחא דלא סוי דיינו של סרב ז"ל בסלכתא בלא טעמא וכי מפני שזכה לאחר במקנה אף כל שעתר קיים אלא מפני שיפה כחו בשטר. ואיפשר דבעל מ"ת דחק עלמו ופי' כן בדברי סרב ז"ל כדי שלא יחלוק על רבו ן' מיגש אבל מתוך דבריו משמע שסוא חולק ופוסק כדעת ר"ח ורבי"ף ז"ל. סילכך לא נחמייב בקנין לחודא עד דמטח שטרא לידיה דאידך אז שיזכה לו על ידי שלוחו דאיכא למ"ד שגלא כדעתו מתוך לשון שמחנה שרולה ליתן לסם משמע לא קנו כיון דלא מטח שטרא לידיה ותם זכה ליה לאחר כין מן סיורשים כין אחיהו מן סיורשים כל שהבריים שבא קיימים פי' שתם זכה במקנה לאחר אף כל שעתר קיים אלא מפני שיפה כחו בשטר. ואיפשר דבעל מ"ת דחק עלמו ופי' כן בדברי סרב ז"ל כדי שלא יחלוק על רבו ן' מיגש אבל מתוך דבריו משמע שסוא חולק ופוסק כדעת ר"ח ורבי"ף ז"ל. סילכך לא נחמייב בקנין לחודא עד דמטח שטרא לידיה דאידך אז שיזכה לו על ידי שלוחו דאיכא למ"ד שגלא כדעתו מתוך לשון שמחנה שרולה ליתן לסם משמע לא קנו כיון דלא מטח שטרא לידיה ותם זכה ליה לאחר כין

עכו"ם . וסוי יודע לנו מיבעיא דמותר על המוכר וגוסס מכני מרי אלא אפי' נח מצא לו בני מרי גוסס ממעשבדי והכי קי"ל סמוכר סדסו בעדים גוסס מכוכים ממעשבדים . וכתבה הרמב"ם ז"ל פי"ח מהלכות מלוה ולוה ז"ל המוכר סדהו בעדים וילמד מתחת ידי הלוקח תעפ"י שאין שם שטר כיד סלוקח סרי זה חוזר ונוטף מכוכים ממעשבדים כמו שיתבאר בכל המוכר בפרסיסין מוכר וקול ים לו והיא מימרא דרב בפ' מזקת הבתים וכתב עלה הרשב"ם ז"ל בתב ר"ח ז"ל דכמתנה עבדי ליכבי דיכבי בליעזא וגלחה מדבריו שמוכח שדהו בעדים וקבל עליו למריות חיזו גוסס מכוכים ממעשבדים עכ"ל . וג' מיני למריות יש למריות דפקיעי למריות דממחתי למריות דעלמא . למריות דפקיעי כגון שים לו זכות בקרקע זה שמכר כי סהיא דפקיע מי שהיה יכול שטר רב ממה למימר ליהו במקום ליימים קלי ז"ל רבא נסי למריות דלימים לא קביל עליה למריות דפקיעי מי לא קביל עליה . למריות דמחתי כגון ב"מ דיקים . למריות דעלמא כגון ממלת שדה שחיזה מלו וזה למעלה מזה . ולפיכך כתב הגאון רביזו סלוי ז"ל דנסי למריות דמחתי עטות כופר הוא היכא דפירש לחד מסס סוי כלנו מיטוע חוזו שלמעלה ממנו . וסס פירש דמחתי סרי מיעט דעלמא סטוח למעלה ממנו . לבל סס פירש דמעלמא דמחתי [ודיפסיס] שסס למעט ממנו בכל בכלל וסס פירש דמחתי סרי דמעלמא לנו בכלל בכל סטוח למעט ממנו דיפסיס סטוח למעט ממנו בכלל בכל בכלל סטוח למעט ממס בפירש לפילו שחתר שחיזו כלנו דמכס בפירוש מ"מ לא נחתעט ודין רבינו להיות למריות עטות כופר הוא וכלנו לא נכתב כלל לבל במתנה למריות לנו עטות כופר הוא לניך פיפרש לח כולן כח קביל עליה לחד ממיני למריות שהזכרנו אין לך בו אלא פירושו לבד לבל לא למעלה ממנו ולמטה ממנו . ולו דברי הגאון וכתבן סרמב"ן והר"ן ז"ל נרחה מדבריהם ז"ל דבמכר לי קביל עליה למריות דפקיעי בפירוש מיעט כל למריות לחד וסס בח ב"מ ועדפה לו מלמלת שחיזה שלו חיזו חוזר עליו לסוי כלנו פירש אלא למריות ועטמת למשכר סוא לניון אלא סיה לניך לפרש כלל למריות עטות כופר הוא ופירוש למריות דפקיעי סלי קביל עליה עפי מסלי לא קביל עליה סרחה לעניות דעתי כתבתי :

תקנ שאלת ממני מוריך דעתי בשער הבא לפניו בלתי קיום ואין מתיחת העדים ניכרת לב"ד לי למרינן ליה קיים בערך ותות לדינא מקום פתח פיך ילמלם :

תשובה לא ביאת לם בח ליפרע מכלום בעלמו בפניו או בלא בפניו או מן היורשים או מן הלקוחות וסדין נותן שסס בח ליפרע מיניה לוסס גופיה ואיהו לא עניו מזייף הוא אלא לא מעניו ליה לסא ילמו אלא סוא דיודע הוא שס לוסס או לא אבל שס בח ליפרע אלא בפני בלוסס או מן היורשים או מן הלקוחות תעפ"י לחיזהו לא מעני מידי ואינן יכולין לטעון בריה אלא מעניו ליה ואמרינן ליה קיים בערך ותות לדינא ותע"ג דים מוקים סכי מסתבר וסכי מסנע מיבא לחמר במועלא סמועלא שבר הקנלה בשוק יחזיר לבעלים ואי ליתא אמאי כיון דכפיל ליתרע ואינא למיתם שמך מזייף הוא ושס אתה חומר יחזיר יגבה מן היורשים ומן הלקוחות תעפ"י אלא יתקיים אלא ודאי לכל מי שבא לגבות אלא בפני בלוסס אמרינן ליה קיים בערך ותות לדינא ומס"ה יחזיר לאמאי ניחוס שס בח לגבות מן בלוסס הוא יחוס לעצמו ושס מן הלקוחות או מן היורשים אלא מעניו לסו ותע"ג דליתא לדמתוחא אלא כל' יוחנן דאמר מייתינן לפרעון מ"מ במעניו מיבא בפיר לעניו קיום שבער בבא דיוחנן לפרעון מ"מ במעניו מיבא בפיר לעניו קיום שבער בבא בתרא דף כ"ח ע"ב ותוס' ד"ה ואי לא מעניו ולא מיבעיא לן אלא בלוקח מן הלקוח ולא בלוקח מן היורשים ולא בלוקח מן הלקוח שלקח מן היורשים ולא בלוקח מן היורשים שלקח מן הלקוח ולא בלוקח מן הלקוח שלקח מן הלקוח ולא בלוקח מן היורשים שלקח מן היורשים ולא בלוקח מן היורשים שלקח מן הלקוח ולא בלוקח מן הלקוח שלקח מן הלקוח ולא בלוקח מן היורשים שלקח מן היורשים

ויש מחמירין לפי' בכיולא בזה · ומיהו לכתחלה יש לחוש כדברי המחמירים ובדיעבד יש לסמוך על הרמב"ם ז"ל · וכבר הארכתי בזה בתשובה לחרת ע"ם :

תקנג שאלת ממני תודיעך דעתי במי שהוחזק בפרן שהוא נוטל שכנגדו בלא שבועה או בשבועה :

תשובה זו מחלוקת בין הרמב"ם הרב"י ז"ל בתב בפ"ק דמליעת שכנגדו נשבע ונוטל וכן בתב רבינו שמשון ז"ל בתיבור שמשון שלו . לבל הרז"ה והרשב"ץ ז"ל בתבו נוטל בלא שבועה וגם טעם לדבר הלא דמיא לחזוד דעלמא דשכנגדו הוו נוטל בלא בשבועה מן התקנה דשתם הוא הלא ריע טענתיה בשתי ממונא שמעת לבל זה שהוחזק בפרן בממון זה ריע טענתיה ושכנגדו נוטל בלא שבועה :

ולענין הלכה משתברת שלא יטול בלא בשבועה אחת דשוי פלוגתא וכיון שזה מוחזק מלי למימר כי שך רבותא ס"ל · ומו דכ"ם הוא שמחת כיצה לחזוד על השבועה והוחזק בפרן על לא חשת אם שם ס' תלניך לטוה תמרת שכנגדו לא יטול בלא בשבועה הוחזק בפרן בדבורו לבד לכ"ם שלא יטול שכנגדו בלא בשבועה · וכי משום דריע טענתיה בפטור תיבך מבשועה . ושלא בחזוד על השבועה כל טענתיה ריעו דממן לחביד בשבועה חביד ממונא ואפ"ה שכנגדו לא שקיל בלא שבועה · ואי משום דלא נשתי זה עם השבעין ומוטלין השניין במשתיהו הא לא קשיא דאין לא תמרין שיחתייב בשבועה השתא אלא בשבועה השת בדבון . ומוי יודע לפי' לשעת הרשב"ץ ז"ל יכול להחזיק חרם שתם על כל מי שלוקח ממנו דבר שאינו חייב בו מתקנת השלומים ז"ל :

שוב ראיתי שבתבו בשם הריט"ק ז"ל דהיכא דהוחזק בפרן אין שכנגדו בשבועה בלל לא לחורייתא ולא דרבנן ומה שאמרו לרבינו שהיי שחייב בשבועה לומר בשעות סופר הוא ע"כ וזה לא ממלא בהלכות בלל אלא בתשובות ולא דמי לחוה שהחזיקו בגון הרשב"א והר"ן ומוקי יוסף ז"ל מדאלא הדברו לה · ומ"מ אני מבטל דעתי מפני חומה תשובה · ומוי יודע אלא דוחזק בפרן אלא ע"כ בפי בפני ב"ד וז"ל הטור וי"ל דהוי כמו חשוד על השבועה דשכנגדו נשבע ונוטל והריט"ק ז"ל הטיד דרבינו שהיי חזר משברת זו ומשר שאין לו עליו אלא חרם שתם וכן בתב ה"ה הרמ"ם ז"ל ע"ש :

תקנד שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן גירש את אשתו וחובעת בתובתה ואין בידה בתובה והוא מודה שסיה בתוב בשטרה בשבר היה חומרת אבל טוען פרעתי אם הוא נאמן או לא ואם"ל בסוה נאמן ונשבע ופטרוהו ב"ד ואח"כ נמלאת בשטרה יולאת מתחת ידה אין גובה או לא :

תשובה קי"ל בטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר בלום היולך לגבי מה מתחים ומזון בתשה ושבועת שתם מתניתי ב"ד חיוו יכול לטעון פרעתי אבל לגבי תוספת דסוי בתלוה בעלמא נאמן לומר פרעתי כיון שאין בידה שטר בתובה · ואי"ת אם חיתה אי לא בתב לה בתובה שבועה מתניתי ב"ד אבל היכא דבתב לה בתובה ואין בידה בתובתה ליתו נאמן לומר פרעתי אלא ע"כ בשים לחזוק שבתבי בתיה דר' מרימום בתב לה לבלתים תילטלת דמילתא בבתובתה וקבלה עליה לילבם בתובתה אמר לה אי סיו דבריה מעולם תהו שבדי ואמרי אין בתב לה לסוף אמר לה אי פרעתי אתת לקמיה דר' חייא אמר ליה הוחזקת בפרן לאותה תילטלת ושעמת דהוחזק אם לא טוען נאמן והא אמרי אם ע"ה יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר בלום ואיתילו ז"ל דהא"ם מכח מתחים ושאר תניתי ב"ד אבל אחי תילטלת בתוספת בתב לה ומשום הבי אי לאו דהוחזק בפרן אינ נאמן והא אבל בתב לה בתובה ואפ"ה אמרה או מתחת [לא] אינ נאמן ואם נשבע ואח"כ נמלאת בתובתה יולאת מתחת ידה אין מקום לטענה דפרעתי דהשתא בלא קבה נפרעת וגובה בתובה אבל הבר הבור בידו אלא קבה אחרת בשבועה לאח"ד לומר לחביבו מכח הלויתיך ואמר לא הלויתני ושבע ואחר בך מלא עדים שהלויתו ממנו אתמה ואפשר לשבועה ואי הבי"ד לא מיפשיל לתיפבר קבובתה קאמר דפרע ואין עדים מבחיבין אותו אבל לעניין לשלם שבר הבור בחייב בערך בידי אחי בעי הבי משמע פשעת דסוגיא דשניים חומזין וגם שתבתה דאמן בוליאה

גם ואין עמה בתובה גובה בתובתה ואמתת אין במקום שאין בתובה בתובה אין במקום שבתובין וכך הם דברי בתובות אבל סריא"ף והרמב"ם ז"ל פסקו דבמקום שבתובין בתובה אם לא הוליאה בתובה אינה נובה ושבעל נשבע היסת שפרע ופטור ותע"ג דבטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר בלום אחי הבא דריע טענתה בין שאין בתובה בידה ואתי' חיירי במקום שאין בתובה בתובה שמוטל · ואי"ת אם בי"ל בר' יוחנן במקום שמוטל ור' יוחנן מוקי למתניתין בין במקום שבתובין בין במקום שאין בתובה בדאמתת פשעת דסוגיין דאמר לבי עלה מאי מרגיתא דילמא במקום שאין בתובה בתובה עשקינן דגע היינו בתובה אבל במקום שבתובין בתובה אי נקיטא בתובה גביא אי לא לא גביא והבר בית אבוי מוטפה דאתי' ומודה דלייבי אתי' בבל גוונא בין במקום שבתובין בין במקום שאין בתובין וא"ב היכי אפשר הי רבותא בשמוטל ולא בי' יוחנן ולימא למימר דעשמת הוו מטום דאתי אמר לה לא תפרע עד שתחזירי לי בעד בתובה להא אמר ק"ל בתובין שובר ולימא למימר דעשמת דבתובין שובר הוא מטום לאמר רבא עבד לוה לאים מלוה ולא אמרינן הבי בעבד בתובה ללא עבה עמו עובה שבלוהו שהרי לא הלוהה לו בלום מטום דאמרינן בתובות ס"מ בתובין שובר מבלל דמ"ד בתובין שובר אפילו בתובה אמרה וא"ב סדלא קושיין לדובתא תילו הרשבו"ם ס"ע בשם הרמב"ן ז"ל דר' יוחנן נמי ס"ל דמתניתין במקום שאין בתובין בתובה דוקא הא במקום שבתובין בתובה דריע טענתה שבדבר מוכיח שפרעה ומחזירה לו בבתובה ושורא הא מעשה [ב"ד] אלא דאתי' הוה ס"ל דמתניתין לפי' במקום שבתובין בתובה דאי במקום שאין בתובין דוקא מאי ראיה מייתין מיבה לפי' ר' יוחנן מודה דלאו מטום הא ב"ד יפה הוה אלא מטום דנע היינו בתובה אבל לסוף סדר בית מנופה דמתני' דנע לאו היינו בתובה הילך לסוף אמה אומר דמתניתין במקום שאין בתובין מטום עונן אחר מעשה ב"ד הוא דאי לאו בבי דיתא נבי ומעשה אין סדבר בבבדא לומר ר' יוחנן מוקי למתני' לפי' במקום שבתובין אלא דוקא במקום שאין בתובין וכיון דאבבתן למאמל דמוקי למתני' במקום שאין בתובין ול' יוחנן לא פליג עליה ואבוי דהוה בתרא נמי מוקים למתניתין במקום שאין בתובין בר' יוחנן ק"ל בשמוטל תע"ג דרב פליג עליה בך הטלה הרשבו"ם ז"ל ואיבבא דסוגיא דשמעתא קשיא מוכח לפי טעה זו דשמעת בבולה בוגיא דאבוי ס"ל דמתני' בין במקום שאין בתובין בין במקום שבתובין וא"ב סדלא קושיין לדובתא דאין לן למפשט בלבוי דבתרא הוא . ומתוך בך אני אומר אחר בקשה בתמילה מרבותי לקייש שיעת הגאונים והריט"ק והרמב"ם ז"ל דלעולם אבוי ס"ל דמתני' אפי' במקום שבתובין אבל לא לן לא פשקינן בוותיה בהא דתשבו"ם דאיכא למקרעים ומבבד גביא גיעת דלן דקרעינן לה מטום דגיעת פשולה הוא אלא כי היכי דלא נאבי בית זמנת אחריתי ומשני אמר דמנבי בי דיתא מנבי ומאי שיעו לאו דשמעת דשא רבא פליג עליה וס"ל דקרעינן לגיעת ובתבינן לגביה וכו' מטום דס"ל דבל מאן דמנבי בבי דיתא בל מנבי סילבך בתבעלה חזקה של אבוי דאחר מנופה דמתניתין ולעולם מתניתין בשאין בתובין בתובה וגב היינו בתובה וכיון דתקיטו רבון למנבי בית בשאין דבתיב בית דמי ואי פרעית אינבי ליה למקרעים ואי אמרה בשיעת לשבועי בית אחריך ליה אינבי לך למקרעים ומבבד גביא גיעת דלן דקרעינן לה מטום דגיעת פשולה הוא אלא כי היכי דלא נאבי בית זמנת אחריתי וכיון דלא עביד בבי היא עטענתיה ואיהו נאמן מטום דבני מוטן על מעשה ב"ד ולא אמר בלום דגע מעשה ב"ד הוא והיינו מבגיתא דר' יוחנן דאמר בל המוען אחר מעשה ב"ד לא אמר בלום ואתה סמעיין שסתבל היטב בסוגיא ותראה בי מקום הניחו לי הרשבו"ם ז"ל הילך ניקשיון לפי טעה זו דסוליאה גב ואין עמה בתובה גובה מבח מחתים דמתני' ב"ד הוא והוא שסוליאה הגע ממש בתבל בעידי הגע לא גביא דאיבבא היא מעשה ב"ד בדבתיבנא ודוקא במקום שאין בתובין אבל במקום שבתובין בי אמילנא בבל מקום בתובין אינה נובה אפילו מבח מי מחתים ולא בשם בתובה בידה אבל אם אין בתובה בידה לא אמילנא היא מעשה ב"ד והדבר מוכיח דפרעה ומחזיר לה בתובה וכך אמר

נוסחין שלא להסבות לחמץ לפני מנה או מחמיר שלא ס"ל כתוספ בירושלמי ואם נמי מעיקרא ליורבים . והתוספת לכ"ע סוי כמלוה בעדים שם אין בירושלמי שמר כתוספ לפני במקום שאין כותבין לחין זה שלא כ"ד וכדלקמיבעא לעיל ולפ"ז היש דברים שהתוספת הוא ככתוב בעיקר זה לעיל ככתוב כדמשמע כך עובדא דלילעלא ועשמע דמלחא דעבוד רבין שלא כ"ד הוא לכל הכתובות מחמיר ולכל שלמומות מכח לחמר תוספת לחמר כותב הרבה וחמר כותב מעט ויש מי שחילו כותב כלל אין זה מתפלי כ"ד וכדור הוא . וא"ל לפי שיטת הגאונים ז"ל דכך עובדא דלילעלא הוא בעיקר שכתובה דהיינו מנה ומחמיר ולא חמר פרעתי חלא על הלילעלא לבד אבל אם היה טוען פרעתי כל היה נאמן היכא דלא כוחזק דפקון לא לא חמר דכך עובדא הוא בחתרת דלא כתבי כתובה דהיא נאמן על התוספת ולא על מנה ומחמיר ודוחק הוא דפשטה משמע דמקום שכותבין הוא מדכתבו לה כתובה כלל"ד כתבתי :

תקנה שאלת אם כותבין שמר מתנת בריא לזותן חע"פ שאין מקבל ממתנה עמו :

תשובה אי בשעה שיש בו קיון ולילעא דמ"ד שזכה במתנה מדשמע שקיון שבשר ברור שכותבין לליכא למיחש למיחם לומר דלמבל במתנה ליכא אם קיון ח"ל אית בה קיון ולא זכי עד דמטי שעורא לידיה יש מקום לפשלה דליכא למיחש שמא כחבה לרשותן ולא נתן לו אח השעור והדר כחבה לשמעון ונתן לו אח השעור ואפשר חוזר בו משמעון וזותן השעור לרשותן דקדים ומלח מוליא רשותן ממתנה מיד שמעון שלא כדין . חלא שיש לומר דסוי מלחא דלא שכיחא ולא חיישינן לה שיתן לרשותן ויחזור מרשותן ויתן לשמעון ויחזור משמעון ויתן לרשותן שרשמעון במתנה אחת סוי מלחא דלא שכיחא ולית לכו לספרי למיהם וכותבין אפ"ו שאין מקבל ממתנה עמו ותע"ג דבחלמוד חיישינן לפלי חשבה הי"מ היכא דשכל ואיתרע חיישינן לפלי חשבה חע"ג דלא שכיח כולי הלי אבל היכא דלא שכל לא חיישינן לה למלחא דלא שכיחא הוא :

תקנו שאלת ממני מודישך דעתי בשטר שלוו בשטר אחד דק"ל נעשו ערבים זה לזה כשטר כתב שיעיב"ח ושטר הפוסקים ז"ל אם שם בשערים קבלים שרשה מזה גובה מזה גובה אף דילמא בשרב בשלמא דשם לא מלא למלוה בשטים גובה מן שערב :

תשובה מלבון שרמב"ם ז"ל שכתב בשני ערבים שנפרע מאיזה מהם שירלה משמע דס"ל בשטים שלוו בפרע בבבא בחרא המלוה אח מביאו ע"י שני ערבים לא יפרע מה' מהם אמר על מנת שחפרע ממי שירלה אבל נפרע ממי שירלה . ומשמע דס"ל לא יפרע מאחד מהם חחלה חלא בשהוא בא לגבות מהם יפרע מזה מחלה ומזה מחלה . אין לו גובה מן שני . וא"ל דשכי מפרש לה שרב ז"ל לא יפרע מהם חחלה חלא מן הלוה עלמו ואם לא ימלא לו ובשטים גובה מן שערבים דשד"ל כיון שלא שלוהו חלא ע"י ב' ערבים לא שמך על הלוה כלל וגובה מהם חחלה קמ"ל לאיזו גובה מהם חחלה חלא ב"ב שהבא שיפרע ממי שירלה . אבל שערבים בשמים מחלה מאיזה מהם שירלה . ושמעת שבל אחד מהם נשאר ערב על בל שילוך גובה בל מאיזה מהם שירלה . וכן שיש בלוו בשטר אחד שוי בלום בל אחד לוה בל וגובה מבל שירלה בל דשוי בלום נשאר בל אחד ערב קבלן לחבירו . ושכי ממדינן בירושלמי פ' שבועת הפקדון ב"ר יוסי הדא אמרה שיש בלוו מן אחד חע"ג דלא בחבו אחדלין וערבאין זה לזה וכשבא שיעיב"ח ז"ל שם בחלבות חלמא בל אחד מהם חייב על בל :

בללא דמלחא דהך דשני ערבים דמיא לשיש בלוו בשטר אחד ולמ"ד בהך דשני ערבים גובה מאיזה מהם שירלה אפילו בשיש בלוו שני וכיון דחבחבו דמחלים דחחרא פסק בשיש ערבים דגובה מאיזה מהם שירלה הך דשיש בלוו שני גובה מאיזה מהם שירלה אחלה דמחי ערב אחד . ושרמב"ן ושרשב"ץ ז"ל בחבו דשיש בלוו בשטר אחד מדין ערב אבל אם אין זה נכסים יגבה מן שערב אחלה מן שבני אבל בזמן שיש לו נכסים לא יגבה מן שערב אחלה וגובה מבל אחד אחלי אחלה שמועה עליו וכן סורו מקלת שמורים ודברי שרמב"ם ז"ל נרחין בן עב"ל וכיון דגבירא רבא מסחיל עליה שמכיון עלה . ומשמע דיש חילוק בין שני ערבים לשיש בלוו בשטר אחד ושטעם לע"ע . וכל"ל כתבתי :

תקנז שאלת ממני מודישך דעתי ברלוון שמתה לאשתו ובישאה בן ומפשרו אבי שלשה ברלוון שיקה מסה שבן ל' פרחים ויסיו מוגחים ביד אבי שלשה על שיסיה שבן בר מלוה ובחבו שטר על זה וזה נשמו . עוד הולה פלוני שים בידו ל' פרחים שיפרעם מכלן ועד שיסיה שבן בר מלוה ושתה מה שבן ורלוון יולה לא במו ושובע שמעות בין שמת שבן שוב לא יגיע לבלל מלוה . ואבי שלשה טוען שי שלשה יולה שבל אבי חייב לפרוע עד זמן שסיה רלוי שבן לשיות בר מלוה שם סיה קיים :

תשובה שם שמעות הולמו ביד אבי שלשה לחועלת שיחוה בחורת עיסקא או לפילו בחורת פקדון בדי שלא יהבלם רלוון אבי שבן שדבר ברור שלין אבי שלשה יבול לעבב שמעות דבין שמת שבן אביו זוכה בשלו דלא לא חימה אבי נחלה זה עושה שחורה בפרחו על אחיו . ואם שפשרה נעשית לחועלת אבי שלשה בגון שסיה ערבות בעזבון וביולה בזה ונשפשרו שיסיו שמעות שלו ביד אבי שלשה ויבול פירותיהן עד שיסיה שבן בר מלוה ויקח שם שלו . שדבר ברור שלא סיה שתאי חלא עד זמן שהזבר בשטר ואפילו שם בחוך זמן לא נחרלה אבי שלשה בשטרה זו חלא ע"מ שיעמדו שמעות בידו עד זמן שהזבר וכן משמע מחוך דברי שטר שסיה בחורת פשרה . ואפילו אם שדבר שפק אם הוה לחועלת שקבן או לחועלת אבי חמו יד בעל שטר על שחחחוה . ח"ל אפילו שנחמר שבשבח לבון שטר משמע בחרי לישי או שיסחפק שדיין יד בעל שטר על שחחחוה ויסיו שמעות ביד אבי שלשה עד זמן שסיה רלוי לשיות שבן בר מלוה אם סיה מי . וכל"ל כתבתי :

תקנח שאלת ממני מודישך דעתי ברלוון שקנה קרקע משמעון ומכרה לנוי חם לו :

תשובה לכאורה סיה נרלה לחין יכול לסלקו שטה שעמד סוי מכוח ועשיה שיטר והטוב וכן נבי שומת קי"ל שומת שדרה לעולם מכוח ועשיה שיטר והטוב וגבי שומת קי"ל שומת חורחה יכבה במהנה לה שדרה וכיון דמחד שעמד ניסו משמע שחד דיבה שים לסו . חבל בד מעייבת בה שפיר תשבה לחע"ג דחד שעמד לחדוויסו חין שדין שום לסה לה עדיף מנברה לחחי מחמחיס שהה קמה שמי שדעתה לחרעה נחת ותשילו שי מסלקין ליה לוי שמי דחחי מחמחיס מסלקין ליה . ובשומת לאו שי שוה חלא יפה בח שבי מבח לחסון דקמה לה שים שדעתה לחרעה שה שוי שים ליה גביה חבל בחרה שים שדעתה לחרעה ומשום שי עדיף מנברה דחחי מחמחיס וכלאיחה בשרה בסדיה וכן בחבו בשם שרחב"ם ז"ל . וכן לעניו אחר חין שדיינין שוין שה לעשה ר"ח ז"ל חלא שמרינן דיבה דבר מלרה בבחים מוסה שוה בשומת חע"ג דשומת מעלעלין לה שדרה שומת בחים שדרה ושבי מבמע מבך עובדא דבחים שדרה ושומת שדרה ליוסי . וכן בחב שרמב"ם ז"ל פרק כ"ב מסלבות מלוה ולוה . שלל"ד כתבתי :

תקנט שאלת ממני מודישך דעתי ברלוון שחמר לשמעון ליש לי מעות על זה שמבטון ושלך ולוה לו מלוי חח"כ כפר לו במבטון לי היו פשיעה לפי חלא מבטון לו בעדים לי לא :

תשובה לא בירחת חם חמר לו לך ולוה לי מעות מפלוני חו שחמר לו שחח לוה לי מעות ולפיכך חם חמר לו לוה לי שחח כחב שריב"ח ז"ל בשטופס לפשילו חמר שבבחים חלל פלוני וכפר בו פשיעה הוי ומייב בשים לו למבבם בפי עדים ולא דמי לשה לחמרינן בירים פ"ק דמליעה חת שחמחים דלא חמרת לי בשהדי שב ליש לנבי פרעון שטוח לומר שיפרע פלוני בשבילו הוה דליכא למימר חת שחמחים לשיפער שטוח חמחין בו לבל במי שחומר לומר לו על מבטון זה שיש במקום שחוכל לפדותו בל שעה שחרלה חלא ס"ק ליש לוה עליו במקום שחוכל לפדותו בל שעה שחרלה

וכשנימו בלא עדים פשע . נמצא לפי שעה זו שתא אמר לו לוס מפלוגי לא הוי פשיעה ואם תאמר לו לוס שתא הוי פשיעה כיון דלא משכן תללו בעדים . ות"ת כיון שיכול לטעון מי שמשכון תללו נאבדו ופעור ס"כ לא הוי פשיעה תשפ"י שספקיד תללו בלא עדים . ומתוך קושיא זו העלה סר"ן ז"ל שתימו סומך להוליא ממון בטענה זו ובשלמא אם היה מתכוין תללו לאמרה הריח"ק ז"ל היינו לקבל דבריו אבל בכאב שהוא מסופק אם אמרה שרב ז"ל דלאו שמים מחיים עלה ע"כ . ואני תומר שתין נמי לפטפק אי מחיים עלה או לא לאמ"ס לא שכיח מקום לסמוך על שום תשובה מתשובות הגאונים ז"ל לפה לא מחיים במיתו עלה . אלא כך הם עיקרן של דבריהם כל תשובה שתיכה מולקת בהדיא על התלמוד נסמוך עלה תע"ג דלא מחיים שתים עלה • וכל תשובה שהיא מולקת על התלמוד או על אחד מהכללים המפורשים בידינו לא סמכינן עלה ובכ"ד תיכה מולקת לאלברכה סוגית התלמודא דרים פרק המפקיד מבואר שכי דאמרינן כל לא ידעינא פשיעותא היא וס"ס אם תאמר ידעינא תללו שהפר בו דלא ס"ל למכהוני תלא בשבדי ומעמת דמלתא דכיון דאם כפר תע"ג תייב שבועת השת מ"מ אם תאמר תיני נשבע לא נתחיין לנכסים ומשום שכי פשיעותא • אבל תאמר נתיבו מחייב שבועה דתוריית ואם לא רלה ליכבע נתחיין לנכסים הילכך תע"ג דמלי למיטען נתיבו אם תאמן לו בלא שהדי וכפר פשיעותא הוא ותייב לשלם ובזה נתקיימו דברי הגאון והוי כתללו סוא בעלמו תתים עלה ועיין על זה בחלוק שים בין שבועה דתוריית ובין שבועה דרבנן לפי שבעלה מאלתיו וכתב דאומר שבועה מלא היא ותימו מתוך תללי דכשי דאומר שבועה מלא היא מ"מ מלי למימר תיני רולה ליכבע ולא נתחיין לנכסים אם שתין כן בשבועה דתוריית הילכך פושע הוי ותייב לשלם . ואם תאמר לו לוס מפלוגי לו שהיה רגיל לעות ממנו והלך זה ולוס על המשכון ובוא כפר בו שרי השליח פטור לגבי פשיעותא :

תקם שאלת ממני תודיעך בתלמוד שהוליאה בשופר וכשופר גם שכום מיידים ממעבד היולא בזמן הזה **ובאותו** זמן היו המיידים יוצר עופים במשקל ובכשף מאותם שהם יולאים עתה וכולם במם מיידים תם תייבים היאומים לשלם לה עתה מה שהוים המיידים של אותו זמן תו דילמא מפלמין לה מיידים של בזמן הזה ותו לא :

תשובה שדבר ברור תללי שתיום מייבין לשלם תללא מיידים של זמן זה כפי שכום מבין הכתוב בשופר ותו לא דקולי **כשופר** שמו כתן דמקן הוסף תשה בתרן ישרתל ובא לגדשה בקפוטקיא **נותן לה** ממעות קפוטקיא תשפ"י שהם קלים ופחותים ממעות ת"י **דמקולי** כשופר שמו כתן וכיו פשקו רוב הפוסקים אבר אחו רגילים **לשמוך** עליהם . וק"ו שדברים הללו ומה תם דתיכה שמו במקומות **ונם** שמעבד מפורש משום דכתב לה מעות שהם מבינין לה שפחות **שבשם** כ"ם ג"ל שהם שמעבד אחד הוא ובמקום אחד ומתלך אחד **שתין מבינין לה** תללא מה שיולא בזמן בינית שבשופר וכן שמעבד ולא **רלינו מי שפקפק** בזה . אלא מה שים להסתפק תם היו שם נכסי ל"ב **שנאבדו** וכלו שכרי היה בשעלת חוב ולא תמרינן בהו מקולי בשופר **נופה לותם** כפי זמן כתיבת שבשופר או כפי הזמן היולא וכן לעניין **המלוה לת** שבירו מיידים ממעבד לותו זמן ובא לפרעו עתה שהוא **פחות ממה** שהלוהו . ונם תני תומר שתיהו פורע לו תללא מיידים **היולאים** בזמן הזה כיון שהשם ג' והמקום ג' ובשלמא תם השום **במקום ג'** ובא לפרעו במקום אחר לריך לפרוע מעות המקום **שהלוהו דווקא** בכתיבה דהיינו משה מתים ותוספת תמרינן מקולי **בשופר** שהו כתן אבל בנכסי ל"ב או בשאר בעלי חובות לא תמרינן **שקלו אבל** כיון שמעות זה במקום הלוהו ומעות זה במקום פורע לו **שפיר דמי** : וא"ת כיון שבתב לו מיידים היולאין בזמן הזה הוי כתללו **פירש לו מעבד יהוי** ותפילו בכשופר פורע לה מותו המעבד שפירש **וכן שכתיבתו** שפוסקים ז"ל . לא קשיא דלא כתב לה הכי אלא לתפוקי **מיידים אחרים** שהיו פחותים מאלה טובה . ת"ל שאם יבעלו אותם תללו **ניתן לה** משם אבל לא בא למעט שאם יפחתו מאלו דבר מעט כיון **דהכי וכי** משכח שתנו ותלו ותלו מיידים שמם הכי יד בעל השטר **הרמצוים** . ותפילו תימת דמשמע הכי ומשמע הכי יד בעל השטר

על שתמצוים ושמוליא מחבירו עליו הראיה . והוי יודע שתין השבירים תמורים אלא בזמן שלא הוקרו ספירות מחמת חסרון המטבע אבל אם הוקרו ספירות מחמת חסרון המטבע פורע לב"ח או לב"ב של התשם המטבע הרחשון אבל בשופר לעולם כדשתת פורע . תדע דיהיב לה ממעות קפוטקיא ולא מפלגינן אם הספירות בקפוטקיא ביוקר או בזול אלא בכל גוונא תמרינן קולי בשופר שהו כתן . ות"ת שהרמב"ם ז"ל פרק ד' מהלוות מלוה ולוה שהוה בין בשופר למלוה לעניין ה ז"ל המלוה את חבירו על המטבע וכן שכותב לשתהו בשופר יודע ופירש משקלו וושיפו על משקלו אם הוקלו ספירות וכו' וה"ת למלוה על המטבע ופחתו ממנו ויש לומר בלא שהוה שופר שכב ז"ל אלא היה ספירות משקלו אם הוקלו ספירות משקלו כשהוה בשופר אבל אם הוקרו ספירות אלא בפחתו ממנו משיעותו בזה מודה שכב ז"ל בית מילוק בין מלוה לבשופר שבשופר לאיכא עשמת דקולי בשופר יהיב לה דהשתת ובמלוה אי בנכסי ל"ב לאיכא עשמת דקולי בין דהוקרו ספירות או שפחתו ממשיעותו אומן לו כדמציקרא ואכי מצמע לי דעת בעור שכתב זה סדין ביותר דעה שימן קס"ה במלוה לבד ולא בשאר אם הוקרו ספירות ובשתן העזר שימן ק' כתב דין השתם ולא כתב אם הוקרו ספירות או הוקלו משמע דכל גוונא שיעו קולי בשופר :

כללא דמלתא בתם פירש לו משקל המטבע ב"ח ובשופר שוין בה ואומן לו בפי תה שבשופר בשער תם פחתו או סוסיפו . ותם לא פירש משקל ובתב מיידים שתם ב"ח ובשופר שוין ואומן לו מיידים היולאים עתה בזמן הזה שהוא מיידים בתב ומיידים לוקח . ותם לא פירש השמשקל אבל יתן ממעבע היולא בזמן הזה בב"ד מהשבירת לי שיש מילוק בין בשופר לב"ח דמתם ואילך בשופר פורע לה השתת וכאכי ב"ב או מלוה פורע כדמציקרא . ותם לא הוקלו או הוקרו הספירות ולא פחתו או הוסיפו ממיטיבת בין ב"ח ובין בשופר פורע לה השתת . וכוי יודע שתם תלו השיידים תבר בשופר בשופר או בשער יש לפס משקל יודע הוי כתלו פירש לו השמשקל וכן בתב הריח ף ז"ל פרק הגוזל עליש וז"ל וה"ת במקום שנוהגים ונותנים בכספים של משקל ופחתו מן השכף שבהן או בהוסיפו עליו הכל ענין אחד הוא ע"כ • ומשמע דבין בשופר ובין במלוה פורע כדמציקרא שכרי הרמב"ם ז"ל שכוא תותם . אבל לא ראיתו מעולם מי שנהג לשופר משום דתשתת מהמעות הרחשונים שהיו עוברים תללה . ותיפשר שמשתו לשם על שבזמן השלנים שהיו המשקל הוא המיידים תלי לשם שכף לרוף ולכן קרתו תותו נון שפירושו תלי לשייהו תלי לשם תבל השלנים שבתים תחריפים פחתו מן השמשקל וגם נתנו בו נחושת וגמלו שתין לשם משקל יודע ולא שיעור שכף יודע וגם השייפים קולים ממנו מעט ועדיין שמו עליו ויולתין בשולאה ומשום שתי עשמת משחברת לי שתין השיידים משקל שכף יודע • וקרוב תללי כי מעשם זה שכב הרמב"ם ז"ל ופירש משקלן ולא שני בשכתב לו מעבע פלוני משום דתפי' במעבע אחד יודע תין השמשקל נשם שום • וכיון שכן יפה נמנו להגשות בשופר שהוא מיידים היולאים בזמן הזה תשפ"י שהם פחותים מאותם שהיו בזמן שכתבתם בשופר וכן הדין לעניין משום שם בתב לו ממעבע היולא בזמן הזה שכתב לים לליתיב לים מהני ולגבי מכי ומחתים ותוספת תפי' דכתב לים הכי כי היכי דשהברת דלא גביא תללא בהשתת ותם הוסיפו על המעבע יהיב לה כדמציקרא דמקולי בשופר שהו כתן וכן המשפ' . עוד יש עשם לקיים המיתב שהרי לא הוקרו הספירות מפני שפחתו המעבע וגם לא פחתו החתימים שהרי מיידים מאותו הזמן שין שוין עשרה של עכשיו . עוד יש עשם אחר משום דיהא דמלוה דיהא ומלה אחר שיהיה זה המעבע כמו שהרחבן תדע שהרי לא הוסיפו במשים ותרוויהו ולא במשים המוטלים על הקרקעות בשהירות שהיתים מפני פחת המעבע ולפי עשם זה תפילו פחתו יותר מחומש ותפילו במלוה ות"מ מקח מלתא מלישתא עדיף עפי דמלוה ובכאכי ב"ב כדמציקרא ומיה ומתים ותוספת השהשת :

תקנא שאלת בכל מקום שתמרו תין מחזירין לותו תם פיים השרכה ועדיין לא התחיל השרכם של תחרים תם אחד או לא ;

תשובה נמלא כתוב בשיבולי שלקט לאו דוקא אם גמר תפלתו אלא אפי' אם מזכר בתוך תפלתו היינו מוחר ואפי' לא כתחיל בברכה של מחרת אלא סיים ברכת המעבודה ולא אמר יעלה ויבא או סיים בהודאה ולא אמר על הנסים ועליון לא פתח בשים שלום היינו מוזר דכיון דאין מחזירין לאותו סברת הוא שטיח בבעלה ע"כ . ולפי דעתי לא אמרו אלא בזמן שמחר ואומר בברכה שלא הוי ברכה לבעלה כיון דמדינא אין מחזירין לאותו אבל אם אומר על הנסים או יעלה ויבוא בין ברכה לברכה אין כאן ברכה לבעלה ופספוס נמי לא הוי שהרי מצין בברכה הוא לפיכך לומרם בין הברכות וכן נלחוי לעשות . וכ"נ כתבתי :

תקסב שאלת ממני לודיעך דעתי בתורתין שהיו שמושין אצל כ"ם וכביכול שעבו"ם דבר בבביל בעל שהיה אם הוא לסבור גם לתורתין :

תשובה כיון שהם שמושין עליו בתורתו שהם הו בתורתו י"ט כל מה שאסור לבעל שהיה לסבור לתורתין שהרי הם בבני ביתו לאותו שהם וכמו שאסור לכל בני שהיה ע"פ שלא הוכלו אלא בבביל כ"ם אסור גם לתורתים . ושמעתי למלמד ז"ל שהשהו חז"ל שלא יהיה ממה שיעשה בשבילו שהשה כדי שלא יבא לומר לעבו"ם לעשו' ממלא שהם יהיו בני ביתו או תורתיו כלומר שהם הוא ולכן אסור ואיתו אם אין התורתין קבועים אללו אלא שזמן אותם במקרה שי שלא יהללו ממם שהביא העבו"ם לכל בניהם מותר להביא בשביל ישהלל זה מותר ליהנות אחר . ועכשין דבר ברור לו מחזירין דקי"ל דאפי' בחלף לא בעיל דוקא בשקוה בעין אבל עשמן בעל הוא בשהים בשאר איסורין :

תקסג שאלת ממני אם קני שסוכר נוסג בשם תרומה ומעשר ואו לא :

תשובה משום דהוה וקבל שכר הני כותב לפי שלא רציתי קני שסוכר גדלים בארץ ישראל כלל . ואי אפשי מוטב לאדון שכבר ברור שאין תרומה ומעשרות נוסג בחוטם לארץ ורציתי לבעל בפסור ופרח שבאב שנוסג בשם ולריך לתקן הקנים ואם לא תיקן קנים מתקן שהשב או שסוכר ואם תיקן הקנים אין לריך לתקן אם השבם ולא אם שסוכר ולמשה מטא למקן השבם תמרים ר' אליעזר מחייב במעשרות ע"כ נמן מוטב ר' אליעזר בשסוכר מן המעשרות אבל אומר היה הכי אליעזר שלא יאכל מן השבם עד שיתקן שתמרים מוטם רבי אליעזר שאם תיקן את התמרים וטבלן מותרת ומתנה למה לקני שסוכר . ואע"ג ואפי' תניא בפוגמת כי לדעת מקנה שנתנוים ז"ל שאמרו מבלך עליהם כותל פרי שלמה או לדעת שלומרים שמבלך עליהם פרי התלמה אבל לדעת ברמב"ם ז"ל שכתב פ"א מהלכות ברכות ואפי' אומר שאין זו פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל ע"כ . וכן הני אומר לעניין תרומה ומעשר שאין זו פרי לא שב עץ ולא אב תלמה שלא נקרא פרי אלא שגדל מן העץ או מן פירק אבל זה אינו אלא שהכל ביולאין מן העץ ולא נקרא זה פרי ומכאן למדתי שהפילו תימה שהוא עץ שאין זורעין אותו בכל שהם אין נוסג בו ערלה דוערלתם ערלתו את פריו אמר רחמנא ולא שמים שיולאים מעלו ואין זה דומה לבבד שהמרים שזה יולא מפרי בעלמו שהמתמך ועשה דבש שאלכך שיולא מים מן העץ בעלמו ומבבלין אותו עד שנקרש שילכך אין זה פרי ואין נוסגין בו לא תרומה ומעשר ולא ערלה . ואי לאו דמספיקא הוה לתמיה לפילו שגחושים מודים ללא נסיג בו תרומה ומעשר דע"כ לא אמרו אלא לעניין ברכה דאר שבר עץ הוא כיון שאין זורעין אותו בכל שהם ואר שבר יבא הוא דאמרינן בפרק בכל מערבין שקנים /ושקידין ושחוכנים אין יבא שם ואיכו שהם גידולי קרקע אין מברכין עליו שהכל לעניין תרומה ומעשר כיון שעקרו מים של עץ ולא פרי אין נוסג בו ואפילו דהוי פלוגתא שם ים לפסוק כדעת ברמב"ם ז"ל שהרי אין מסורין מן שהורה לאין תרומה ומעשרות מן התורה אלא ז' שמינין שבכל שאר פירות תרומתן תרומה מדרבנן אפילו בארץ ישראל ואפילו ז' המינין שעם בזמן שהו נוסג אלא מדרבנן דביאה כולכם בעינן וכיון ז' שמינין שהשב מדרבנן דיינו שנשהור כל שאר שמינין דדמו להך ז' שהם שרי אבל קני שהשהור שהיום אלא מים שיולאים מהם ע"י מלילה או ע"י שמיהם היום שרי לעניין זה . ואפי' דעתי גם לעניין גדרים שהוד שהרי עץ ושפרי שהלמה שוהר לאכול שהשהור שאין זה

ולשהשל

פרי וכ"ש שוה דבגדרים שלך אחר לשון בני אדם ואין קורין לקני שסוכר לא פרי עץ ולא פרי אדמה :

תקסד שאלת ממני לודיעך דעתי ברחוכן שיהן לשמשון משום לקנות שהורה לאולך אותה למקום סיוקר בהורת עשקא שהיקון ר"ל וקנה בשעון את שהמורה ואולך אותה ואת כדרך וסיה עמו יסודה ואולך את שהמורה ואכילה ויש בה ריוח ושוגן רחוכן כיון שאת בשעון בשלה בשוהפות וכל הריוח שלי שאין שריוח ממנה שקנייה אלא מחמת שהכילה שאולך למקום סיוקר ויאומי בשעון לומרים הנו שנכשבו במקום אחרינו ויש לנו פלגא ברוחה כיון דקי"ל שאם עשקא פלגא אלוה ופלגא פקדון ואי משום דאחרינו לא ערה בשילה שעשקא הרי יסודה ערה במקומו ושחלקינו יקח יסודה שכר ערמו יורה שהורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם יורדי בשעון ונוטלין פלגו בריוח או בפי שגלי הכשר שדע דאם יורדי בשעון פלגא בריוח אבל בעיקר הקרן שהם נוסב לחוכן שחחלה שהורה דלמא שהורה לחוי בידעו שריוח שהניע לחלק שביהם . וכ"ש שגא לן דאם שהבדה שעשקא שחר שוא שביהם היו שייבין לפרוע פלגא דלמא דילמא שלו למיתר כיון שאם שהיו שביהם כשחלקה שעשקא וחזר לסיוה שכל בדשות בעל השעון וכל דאמרינן שער כיס סיוה על סיהומים שבשבע ונוסב שכם שהורה שאם שביהם כשחלקה שעשקא שהי שביהם שכל שאם שהיו שביהם שיהיה שריוח שכן גם בריוח לא יעלו כלום שכל בדשות שקנין ובשבל שהעשון הוי ליתא דשהעת שהורה בשער כיס סיוה על סיהומים ולא שבעינן כין אם שהבדה שעשקא בחיי שביהם או שהר שוגא . ואע"ג דשבאב שריפ"ק ז"ל פרק שהקבל וז"ל שילכך הי ליכא שבדי דשני שעלעלי וכו' ואי ליכא בה רוחה בשהיה שאאת דשיה לוה שקלי שיעים יוסיון לו ב"ח שנאת דהוי שקיל שיכא וכו' שבשע שכשא דקוקא רוחה דשהיה שאאת שקיל שבל רוחה דאחי שבר דשיה לא שקיל . שה לא קשיא דשהם חייני בדלא רוחה קביע זשנא למכירת שעשקא שבל ליכא רוחה קביע זשנא שקיל ואפילו שבר דשיה ו"ל כיון שעשקא שיהם לסוליכה למקום פלוגי אין יכול לשלוק עד שיגיע למקום שהוא ואע"ג דאפילו עשקא לזמן שם שה שהתעסק כאוך הזמן שהבעלה שעשקא וכן שסכימו רוב שפוסקים ס"ל בזמן שהעוסקים שהם אבל שה שקנו לסולך למקום פלוגי אין יכולין לשלוק אותה עד שיולכו אותה לאותו מקום אפי' שהה שהתעסק. ו"ל שרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות שלוחין ושופין נשהתפו שהם וכו' לו שעיהם בשלוקתם שפשד וכו' שיה זמן יזוע למכירת אותה שהורה שהוא לכל אחד משם לעבד שלא יהלוקו עד שיהגיע לשהורה שהמורה בזמן שיזוע למכירתה ע"כ . הרי כיון שבשהפו שהם בכל שעה כופין זה שה זה לשלוק ואפ"ה שה שלא שגיע זמן מכירת שהמורה יכול לעבד ב"ד נמי כיון שהה שהתעסק הע"ג דיכול לשלוק כל שעה שילא שה לא שגיע זמן מכירת שהמורה יכול לעבד וכ"ש בנ"ד לסוליכה למקום פלוגי אין כופין לשלוק עד שהגיע למקום פלוגי וכ"ש דאיכא פסידא ליתמי שה יהכרו אותה במקום שהה שהתעסק ולא מיבעיא לפי שה שבחוב במרדכי בשם רביו מאיר ז"ל על המלוה שה חביריו לשהביא שכר ושה הלוה ואין רולה להניח השעון ביד שלוחתו וכו' ואם הלוה לו לזמן קלוב ועדיין לא שגיע זמן שקלוב נראה לי דאין יכול לכופו מיד בכל שהפקיד על דעת שחזור וכו' ויבאו ויבו בשם לשהניח שכר כל ימי משך זמן שהעשקא כדשהמרינן בפרק הלו נערות היה לשם שביהם שהולה שהשהמין בשה כל זמן שהלוה ע"כ הלא הפילו לדעת שהולקין ושהרי דילמא גבי שהירת בשהוה שהמרינן שרי אבל בעשקא יכול לעשון שיהם יודעים להשהחל כמו שביהם ע"כ וכן הני אומר שהוא דעת שרמב"ם ז"ל דשהכבה שהם שה שהתעסק שהשהל שעשק שעשק שפ"ה מודים שם כ"ד שהא שעמת שוי משום שיהם יודעים להתעסק

ולמשמל בעיסקא כמו לגבייהם וכ"ד לא שייך הכי טעמא שכבר המשורה היא בדרך ואין לריכה משמל אלא למכור לאותה שם וכרי יכולה משמל גם ומכר במקום לגבייהם וכשב כ"ע מודו דיש ליחומים חלק בריוח . ומו ליכא טעמא לחבירא ב"ד אלא למריגן שלא מה המתעסק בעל העסק אלא היכא דמני בעל העיסקא ליטול עבקתו או לחלוק לגל זמן שבעל העיסקא שתק או אלא היה יכול ליטול עבקתו כ"ד הדבר ברור שפני העיסקא בחזקתה בין לריוח בין להפסד דלי לא תימא הכי יהיה יד בעל העסקא על העליונה שם יהיה גם הפסד יתמר לגי לא חלקתי וברשות המתעסק שפסד ויעול מן היחומים מחיצה הפסד או כפי חגלי הפעור גם ריוח יתמר לגי חלקתי העיסקא ויעול לעולמו אלא ודלי העיסקא ברשות בעיסה הריוחה או הפסידה . ותניא בתוספתא דפ' המקבל המקבל שדה מחבירו ומת לא יתמר חגו לי מה שאכל לגייסה וכן גם לא יתמרו לו בן גנו מה שעשה לגייו אלא שמין ונותנין ופ"פ אם קבל לגייסה כל שכרו אין בעל השדה יכול לומר חגו לי מה שאכל לגייסה יותר על מה שעשה היכין שבעד קבל שכרו יכולין שם לומר חגו גמור מלאכתו . וכן אם לא קבל לגייסה כלום אין יכולין לומר בן גנו מה שפסקת עמו וגמור מלאכתו שיכול הוא לומר אין לי חשבון עמכם אלא עמו אלא שמין מה שעשה ומתן לפם . ומכאן לריס גמורה למה שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ה מהלכות שלוחין ושותפין בחמד מן השותפין או מהמעסקים במת בעלה השותפות או העסק . וכן היא שכתבת הרמב"ן והרשב"א והר"ן ז"ל ואלא כדברי הר"ם ואלא כדברי המתפסק שכתב המרדכי . ומיהו למדנו מזאת התוספתא בניין שקבל לגייסה שכירותו אם רוצה בעל העיסקא לבעל העיסקא בפסיד הפכירות . וכ"ד אפי' אם רוצה לחזקן להפסיד הפכירות שאין לבעל המעשה בעיסקא אין שומעין לו אלא מוקלין יורבי בעל בריוח כיון שלא נחלקה העיסקא . ומו שאם נחלק במקום שמת המתעסק ליכא פסידא ליחמי . ומו שקנו אותה להוליכה למקום פלוני ואין מוקלין עד שתגיע למקום פלוני דאלעתא דסכי נמיה . ומ"מ מודה לגי שאם בשעה שאמר לחזקן שמת בעל בעל שעה בית דין ואמר בפניהם דעו שבעיסקא שים לי ביד בעל בעל חגי מוקל אותה וכרי היא לגחלוקיה לבד אי ליכא פסידא ליחמי ואלא קנו אותה להוליכה למקום פלוני ואין מוקלין עד שתגיע למקום שבפניהם העיסקא עד שעה שאת בעל ובכלל השומת כמה שזה מחריות הדרך שהלכה בפחורה עד שתת בעל ומתן ליורשיו וכיון שלא עשה כן אלא שתע בניתת בעל עד שהכרה בפחורה מוטלין היורשין חלק אחר בית היה מגיע להבייהם כפי חגלי בעל ואלו לגון . דסכי מסתע בפעת דפ' תוספתא דהזמן שהוא לומר בהדיא לבעל העיסקא בעל ומתחן לפם אבל מן בפתם העיסקא עדיין היא ברשות שניהם כאחד בתחלה דסא טעמא הוי דמני למימר אין לי חשבון עמכם אלא עמו וכ"ד אלא אמר לגום סכי הדבר בחזקתו כאחד היה בזמן בניהם . ומו מלתא מניעתא בין שתי הסברות ואע"ג אלא מני פסידא ליחמי ואפי' קו בפחורה שתם :

כללא המלתא דכיון דבעל כיום היוצא על היחומים נשבע ונוכח מחלה ולא מפליגין בין נאבדו הנכסים בחיי בניהם או אחר מיתת בניהם ולא מלו טעמו יחמי אחר מיתת בניהם נאבדו שבעד חזר הכל להיות פקדון משמע להדיא דמן הפתם לא נחלקה העיסקא וכיון דלי נפסדה פורעין בנפסד שם הריוחה נוטלין בריוח . ומו דב"ד שקנו שבפחורה להוליכה למקום פלוני אפי' אם בתעסק מוליכין שע"מ כן נשתתפו . ומו דכיון דליכא פסידא ליחמי שם יחלקו בפחורה במקום שאת בתעסק אין מוקלין אותה כי אם דאמרינן פרק שבקבל גבי מי שהגיע זמנו לשתחלק ירקא וסילקא ליעקור ולשקול ומתרלינן בדלא מצא יומא דשוקא . אם קנו דאע"ג דהגיע זמנו לשתחלק ואי אלגי השתא מצי פסידא למקבל שמין לו ומתן אם עשוה או שאבדו עד שמצו יומא דשוקא וכאן שבפחורה שם יחלקו בפחורה בפחורה שאת בתעסק או מקום שאת בתעסק אין מוקלין אותה בפחורה בפחורה מקום שאת בתעסק ליחמי ממעינן לה לשתחלק דאלעתא דסכי נמיה דסא בתעסק העיסקא בשאת בתעסק אין שומעין לו אלא מוקלין יורבי בשאת בריוח כיון שלא נחלקה העיסקא . ומו שאם תחלק במקום שאת בתעסק ליכא פסידא ליחמי . ומו שקנו אותה להוליכה למקום פלוני ואין מוקלין עד שתגיע למקום פלוני דאלעתא דסכי נמיה . ומ"מ מודה לגי שאם בשעה שאמר לחזקן שאת בתעסק שעה בית דין ואמר בפניהם דעו שבעיסקא שים לי ביד בעל שאת מוקל אותה וכרי היא לגחלוקיה לבד אי ליכא פסידא ליחמי ואלא קנו אותה להוליכה למקום פלוני ואין מוקלין עד שתגיע למקום שבפניהם העיסקא עד שעה שאת בעל ובכלל השומת כמה שזה מחריות הדרך שהלכה בפחורה עד שאת בעל ומתן ליורשיו וכיון שלא עשה כן אלא שתע בניתת בעל עד שהכרה בפחורה מוטלין היורשין חלק אחר בית היה מגיע להבייהם כפי חגלי בעל ואלו לגון . דסכי שמע בפעת דפ' תוספתא דהזמן שהוא לומר בהדיא לבעל העיסקא בעל ומתחן לפם אבל מן בפתם העיסקא עדיין היא ברשות שניהם כאחד בתחלה דסא טעמא הוי דמני למימר אין לי חשבון עמכם אלא עמו וכ"ד אלא אמר לגום סכי הדבר בחזקתו כאחד היה בזמן בניהם . ומו דכיון דליכא פסידא ליחמי אלא מני פסידא ליחמי

ואפי' קו בפחורה שתם :

בשאת כי שתיה דיקא וסילקא דכחיבא לעיל אלא גדע מיהא המעשה מגיע זמנו להפחלק דאי ליכא פסידא לא מני למימר ליה עול ירקא וסילקא דילך וזיל אלא שמין לו . ואע"ג דשעתו הוא דאין שמין לו עתה כפום מה דשוה ירקא וסילקא ביומא דשוקא הכ"מ בזמן דליכא פסידא אם יחומו לו כפי חומה שעה אבל כ"ד שאת המתעסק במקום שאם יחומו חומה אם ליכא פסידא ליחמי ממעינן להפוחה אהרת סילכך כ"ד דליכא אלמא לעיומא הדא שבעל העיסקא לא חלק ולא גלה בדעתו ברוחם להחלק . ומו דקנו חומה להוליכה למקום פלוני . ומו דאין שמין חומה במקום שאת המתעסק

דלפי' בכה"ג נבי מודר הנאה מותר . אבל לדעת הרמב"ם ז"ל וה"ר ז"ל שכתבו דהכא במאי עסקינן כגון דיסיר הסחורה משום בהלוותה ואמר לה הרי לה מקודשת לי בהנאת זמן שתרויח לך במלוה זו שתסיים בידך כך וכך יום הין לה ליכין למלוך בין קדושין למודר הנאה ובכה"ג לפילו במודר הנאה נמי לסור :

כללא דמלחת ד"ל דלפי' לדעת ההלכות מותר וכ"ם לדעת הרמב"ם וה"ר ז"ל דמודו לדלפי' לעניו קדושין היכ מקודשת כיון דלה יכיל לה מידי בלותה שעה . והו יודע בים מולקין בעיקר סדין דהמודר הנאה מיבירו לינו פורע חוב דעלמא דדוקא במזונות לבשו אמרו משום דהיל היכה מלמלמת לבל חוב דעלמא לה . ומהלי עשמא נמי לסור למחול לו בחוב שעליו והם דעת ר"ם והרלב"ם ז"ל לבל לה הו הין לה הלה כדברי הרמב"ם ורש"י ז"ל בלמרו דבבל חוב מיירי והן נראה מן הירושלמי דילפך מותר למחול לו בחוב עליו . והבראה לע"ד בתבתי :

תקסח שאלת ממני מודיעך דעתי במי שמת והניח נכסים מועטים והין בהם כדי בחובת לבשו ובשעת גזייס נתרבו הנכסים [הם] גובה כל בחובתה לו מה שהיו שוין הנכסים בשעה שמת :

תשובה מהן בפרק מי שמת שלשה שהביאה בנכסים שהביאה לשלמע והם לומרה מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת שהביאה לעלמה ותמרינן עלה בגמרל לבשו שלשה מלי עיבידתה ל"ל ירמים בלשה בינון לחובן שבשת בת במשון לחיו ומת שמעון והניח בנות ומת לחובן בלה בית שמלאת לשה לחובן ירבשה בעלה עם לחיותים בנות שמעון . ופי' רבב"ם ז"ל מלי עיבידתה לו תעול בחובתה ואלך לה לו תעדת קמי יתמי ותבא ניזוקית מן היתומים ומעבה ידיה בלשה והין לה להשתעבד בממון היתומים ופבל לשה שמת בעלה והניח נכסים מועטים שהין בהם כדי בחובתה לם לומרה רלו מה שהניח לי בעלי ושתעלו בית דין לו יוכיחו להשביעה ותפילו שהביאה הנכסים שהם תערוף בחובתה ושמורר ליורשים ושעפ"י שלא נשתייר רביע בחובתה ע"כ . סילקך בה"ד שלא לומרה רלו מה שהניח לי בעלי לם שהביאו הנכסים הין לה שלא כפי מה שהיה לם בשעה שמת בעלה ולא מיבעיל היכל דשהביאו הנכסים ממשת עלמו לו שהביאום היתומים שלא [לפי' שהביאתה היל היה לינה נועלת מהשבח לשל כיון שהיל ניזוקים מהנכסים מעשה ידיה ליתומים . ושעפ"י שרלינו מי שהכה לחיה גופה לשלם שכבר לשלה כדי בחובתה ושבח היתומים לינו משועבד למזונותיה . ומשברת לי שהין הדברים תמורים שלא בזמן שהשביאו היתומים שלל היכל דהשביאה היל הנכסים לשה לה היזון מן הנכסה ושקה מה שהיה מלוי תשלם ושלא יקשה מדת הדין שהשת עורתה להשביאה הנכסים ושתלל משלם . והיכל דהשביאו הנכסים מתשת עלמן השביאו לעלמן כדתמרינן בפרק מי שמת סילקך הין לשהשת שהשת

בשעה שלא נשתעבד לה לבחובה ושלא למזונות שהשת :

כללא דמלחת שה תמרה רלו מה שהניח לי בעלי ונתרבלו ב"ד ושלא השביעוה שרי הנכסים כלנו הם שלם וגם מה שהשביעו וגובה משם כל בחובתה ושמורר ליתומים . ושם לה תמרה רלו מה שהניח לי בעלי שם השביאה היל הנכסים גועלת משם מה שהתלר אבשלה ושבשה ליתומים ושם השביאו הנכסים מעלמן וכ"ם שם השביאום שם מתבעין עמה על מה שהלקה שם שם כדי מה שהתלר מבשלה הובשה לה ושם לה יעלו המזונות בנגד מה שהתלר מבשלה :

מבלימין לה ושם המזונות יותר היכם מייבת לשלם לסום :

תקכט שאלת ממני מודיעך דעתי בשלמה שהשבעה שבועת שלמנה ונתחייבה בלטון מעבדיו לחת לבנה בשיכנס למופה עבדה זכ ושם ת"ו יומת הבן לה תתן ליורשים כלום שעל מנת כן נתחייבה ושעשה והבניהם הנכסים לבעל ומשה קודם שיכנס הבן למופה ושעשה חובא הבן שם בעל חמו בעל הנכסים :

תשובה הדבר ברור שאם עדיין לה הניע הבן למופה שהין יכול לחבוע ממנו כלום כי היכי דלה מלי למתבע לת חמו על שיבוע ניהל לשה כי לינוך כשוהין נתנה לו . אבל שם הניע למופה יש קלם מקום לשמלה בין דבשעה חיילות שהתנה הין שהתן בשעה ואחר לו לחוכן הן לנו ך וכך ממה שים לי בידך שאני חייב ושמעון

ולו דילמא כיון דכתבה לו מעבדיו זכה הבן בשתנה למפרע משעה שהיתה בשעה . וכך מעיינים בה שפיר שהבה לתין על הבעל בשלה כלום דקי"ל בעל לוקח סוי ולא יורש ושבע עלמך במכרה לשבה מי יכול לסוליה מיד הלקוחות בשטר שתנה זו הכה נמי מיד הבעל תינו יכול לסוליה לעוקה הוא . ואין בעל טטר שתנה מוליה מיד הלוקה לה לא שיחד לו קרקע לו הדבר שיהן לו שלה מזר ומכרו תינו מכור לפי שמכר דבר בלינו שלו ולפי זה לפי' בסיפה שלשה קיימה בשטר שלשה שהניה דהיינו בשהביע הבן למופה לא היה יכול לסוליה מן הבעל כלום שלא נתנה כשובה לינבות מחיים וב"ם בשבר שתה ולא זכתה בנכסים ורלים מבא דלמרינן הלומר לשבה נכבי לך ותהיך לפלוני ונבתה שלשה הין לפלוני כלום לפי שבבעל לוקה הוי ולא יורש . והוי יודע דלפי' כתב למלוה שלעלי ה"ב מקרקעי ומכר שלעלין הין ב"ח גובה שהם לפי שעשו תקנה שהם לשם לא הין הדם יכול למכור שלעלין שהין לך לדם בהין עליו כשובה וגם שלוקה לא יהיה לקנות לפי שלומר לעולה יעדפוה ממני . אבל במקרקעי לא שעמת דתקנה שוה סילקך לפי' שהיה שלשה זו שבעוד נכסים הינו גובה מן הלוקה וב"ם בהינו גובה מן הבעל ללוקה הוא . וה"ת בה לתמרינן היה שלשה שלוחה בשטר ושכלה ושבשה מוליהין מן הבעל ובשמת הה שהניחה לו בקרקעות ניחה אבל הה שהניחה לו שלעלין לתתי גובין ממנו הין דבעל לוקה הוא . וב"ת דסכי נמי לא חייבי הה שהניחה לו בקרקעות אבל שלעלין הינו חייב לפרוע בה ליתא ודתי מדלא תיפלינו הה בין שלעלי למקרקעי . ושו דילפינן לה הה שפרישה לתים לה קלא וסוי בחובה בשטר ושין נבחה גדולות יבחו קטנות ושני ר' חייא שהו גדולות לבעל יבחו קטנות שבעל ופריבו שלה דוקא לפרישה מוליהין שבעל אבל למזונות הקטנות הין מוליהין מבעל משום דסוי שלה על פה לינה לה קלא והיכל שבגדולות שביאו שמהן כל הנכסים לבעליהן ושין הנכסים עבשיו בעין אלא שאכלו תוהה דסוה ליה מלוה דאלו בשהן בעין גזלה קיימה היה וכל היכל דאיתה דדרה לדברי הכל ומדפליג בין הה בעין להיכל שאינה בעין משמע דבשלעלי מיירי . ושם לשהן דבלוקה דעלמה עבו בו תקנה הבוך אבל בעל לא שייך בה תקנה הבוך . סילקך בה"ד הדבר ברור שהין מוליהין מן הבעל חע"ג דהן הנכסים בעין . בה"ד בתבתי :

תקע שאלת ממני מודיעך דעתי ברלובן שהוליה בשטר על יהומי שמעון ולא יכול לקיימו אבל יש לו עדים שהודה שהניחם בחייו גובה בשטר זה מיהומי שמעון :

תשובה קי"ל בב' יוהנן דאמר מודה בשטר שבתבו לריך לקיימו ולו לא מקיים ליה לא נבי ממעבדי משום דהוי מלוה ע"פ וקי"ל דמלוה ע"פ אינה גובה מן היהומים אא"כ לוה ממתה מיתה או מת מבעיהם או בלא סניא זמן ספרשון וסילקך בעיינן לסו מתי דהוה מלי לבוחן למטען ותמרינן לסו קיימו שטרייסו ותוהו לדינא וכי סיכי דלי אתי למטרף לקוחות מלי למימר ליה קיים שטרך הע"ג דלוה מודה שבתבו שכי נמי בעיינן ליתמי לקיים השטר ולו לא מקיים ליה לא נבי ולא מידי.וה"ת בשלמת מודה בשטר שבתבו היכל למיתה לקיומיה לספסיד לקוחות דמסתי בעמת אית לן למפסק דלריך לקיימו אבל לגבי יתמי וכי הדם עומד קנויה על בניו . הת לא קנית דלי סוה מודה בשטר בשעת מיתה שכי נמי אבל היון דמקמי שכי הודה היכל למימר שמת קנויה היה עומד עם המלוה כדי לטרוף לקוחות . וה"ת מיקמי לרב אסי דאמר אין לריך לקיימו וגובה מנכסים משועבדים וימוה לקנויה . תירן שרשב"ת ז"ל דרב אסי נמי לא אמרה אלא בלקוחות דמשעת הודאה ואילך אבל לקוחות דמקמי הודאה לא עדיף להו . וכ"ל דלפי' בשתי פלינ ר' יוהנן וקי"ל כווחיה ועשמת דעיינו נתן למכור מנכסיו וקדם והודה לזה ועומד עמו קנויה לטרוף מה שימכור אמר כך סילקך לריך לקיימו וכ"ל שדבר ברור שאין גובין מן היהומים על היקיים את השטר :

תקעא שאלת ממני על רלובן וממעון ולוי שהיו בשעמד אחד ולחובן מייב לוי ולמעון ואמר לו רלובן מן לוי ך וכך ממה שים לי בידך שאני מייב וממעון

ומשמון טופן שכתן לגוי ולוי לומר לה קבלתי ומופן לוי תשבע לי על מעות קמיצים שנתת לי ומשמון לומר ליתי זוכר כשך כמה סיס לאכל תשבע לך שכל מה שהמחה לחוכן רחוכן חגלי נחתי לך ולא נשתר בידי ממנו כלום ואם אין לחם מחמין תשבע לחם כמה סיס ושלא נחתיו לך ושטוח :

תשובה סדין שם שמעון בשמי שעטוחיו שחפילו סיס סוח סלוס בעלמו ושטן פרעתי חינו חייב לישבע חלא שפרעתי לך כל מה שסייתי חייב לך לפי' שלא יאמר שכך ושכו דלא לוסיף על מקנח רב נחמן וכ"ש בי"ד שלא סיס שמעון בעל סמוב שידקדק כמה סיס ומלחא דלא רמיח על חיוים לח מדכר לם . סילכך יבשע שמעון שכל מה שאמר לו רחוכן שיתן לו שנתן ופטור . גם בטענתו שסייתי סדין עמו דשבטופ דרבון מפקינן ואם לח רלה ליטבע טולך לו וח"ל ברמב"ם ז"ל פ"ח מסלכות טוטן ושטוך מכח לי בידך אין לך בידי כלום שבע שבע ולך שבע אחה ושוב לו אלך בלא כלום ואין אם שפוך אחר ויש לו לאחריס וכו' וסיינו דאחרינן כל דוכחא דדרבון מפפקינן שבועה שאם לח רלה שנחבע ליטבע מפפקינן על שכנגדו ואם לח רלה טולך בלא כלום וכבר פאריכנו על זה בשבועה אחרת ודבריס פשוטים אני רואה לח סיס כדאי ליטאל עליו :

תקעב שאלת למה נברכם שמזון אומר ונברך שאכלנו וכו' ואינו מזכיר שם ולא שמבוך ונברכם שאורם אומרים נרכו אח ס' שמבוך :

תשובה נברכם שמזון שאכלו כולם יחד ואל עליהם חובת זימון ואחד מברך לכולם אומר ונברך שאכלנו ושולן עלמו שמשם ולפיכך אין לריך שיאמר שמבורך ואין לריך לשזכיר שפם כיון שאין שם עשרה ואם היו עשרה אומר ונברך שלהינו וכו' . וא"ם למה לח תיקנו זימון בפחות מג' משום לכחיב כי שם ס' אקרא שבו גודל לאלהינו ובעינן לחד דיומא ואמרין יעבו בחרים . אבל ברכם שאורה אין קריאה בש"ם בפחות משעשרה ולפיכך מזכיר אח ס' ואומר ברכו אח ס' שמבורך לפי שהוא ללדו בח לקרום ולהבור לה נחחייבו בברכה זו ואומר כשאני מברך ס' אחם שבו גודל לאלהינו ע"ד שכחוב כי שם ס' אקרא הוי"ה עלמו לאלהינו . ומשום דבעי למימר ברכו וברחה כאלו הוי"ה עלמו אן בכלל חיקנו שיאמר שמבורך לכלול עלמו עמהם :

תקעג שאלת בחוכן שבא לגרש אח אשחו והוא חינו בקי במשפטי שחנות ואמר למסדרי הגט עשו וגלו כפלו אח שחנתי זה ומסדרי הגט עשו וגלו כפלו אח שחנתי לי אמרין כיון שלא נעשה שחנתי בני גד ובני חוכן שחנתי בעל ושמעשה קיים והרי היא מגורשת לפע"י שלא נתקיים שחנתי או דילמא כאר דעשיה חלילן ודעתו היה שלא תגרשת אלא על שחנתי זה :

תשובה אם היה שחנתי שמעכשיו או ע"מ לדעת הריא"ף ושרמב"ם וכוב פוסקים אשר אנו רגילין לסמוך עליהם לא מיבעיא לך לפי כאן שאמר מעכשיו או ע"מ אין לריך לכפול שחנתו ולא לשקדים אין גלגלו ולא היה שחנתי קודם למעשה כי מיבעי לך לדעת ר"ח וקנח מפרשים דס"ל לפי' במעכשיו לריך לכפול שחנתי שחנתי בני גד ובני חוכן ס"ל שחנתי בלשון אם ולכ"ע לפפילו למאן דפסק ברבנן דפליגי עליה דרבי מאיר שחנתי שחנתי מודו בניעין וקדושין דלשחקין שמועל בנעע דס"מ אם בחתי ואם לא (שחני) [בחתי] ושעשה כן לרווחא דמלחא שאשה שמועל שאם היה שחנתי בלא כפל היה אוכל אי דיעל דס"ל ברבי מאיר והוא שחני לפע"י שלא נתקיים שחנתי וכיון שבעשה הוא שפני שחקנה דמדינא לא בעינן שיכפול שחנתו סילכך בנעין וקדושין אם לא כפל שחנתו ולא נתקיים שחנתי חושבין לה ואין מחזיקין אוחה לא בשחנתי ולא בשאינם מנורשת ולא בשחוקדשת ולא בשאינם מקודשת והולכים בה להחמיר מדברי חכמים הא למדת כיון שאין שדבר שלא שפני שחקנה אפי' לפי שפקר לישם מוחרת להנשא כיון שלא קיימה שנאה ואם עברה ונשחה שלא אשה ואזה וכל שדרכים האלו בה אבל קונשת דבי"ד שנחי גמור הוא כיון שבוא אמר להם בשדינא שאינו רוצה לגרש שלא על שחנתי זה אם לא קיים שנאה אינה מגורשת כלל ולא חולין בחר שעשה שדרי שגם שלא בחר דעשת דידים דאע"ג דקי"ל גלויי דעשת בגיעת לאו

כלום הוא שכח לאו גלויי דעשת הוא שלא לחייב ממש שאין רוצה לגרש שלא בשנחי זה ואם אחה אומר כי שפני שעושה יפיה שגם גט והשנחי בעל נמלא אחה מגרש אח אשחו ממנו בע"כ וכוי גט משועה ואע"ג דלדעם רוב פוסקים יותר הוא שועיל בדיני ממונות גילוי דעם או לומדנת דמוכח שנחי שלא נעשה כשיקנו ובנעין כיון דגילוי דעם אינו שועיל כ"ם דשנחי שלא נעשה כשיקנו אינו שועיל כ"ש בזמן שבעל בעלמו הוא שמחנה ולא אחנה כשיקנו חז"ל דכיון שלא קפיד בשנחי דעשו לגרש לעמי אבל בי"ד שבעל אמר בשדינא שאינו רוצה לגרש אלא על שנחי זה ואם לא גרשה אין מגורשת כלל :

ואם לא נשקיים שנחי לינם מגורשת כלל :

תקעד שאלה רחוכן קנה משמעון בקנין סודר ונשן לו שקלה שלמים ושוב חזר בו רחוכן ושמעון רוצה לעכב שמעות אשר נשן לו רחוכן שאומר שנחנם לו בחורת עירבון יורה שמורה שדין עם מי :

תשובה אם אמר לו אם אני אחזור בו ערבוני מחול לך כיון שנחנמעות בידו אין מוציאין ממנו וכן פסק הרמב"ם ז"ל וכן אנו מוכגין לאחריה דמר שוא ואע"ג דקי"ל כל דאי לסמכחא שוא ושמכחא לא קניא שנאי שכא דשמעון מוחזק סילכך אפע"י שלא שפסידא שבחורה ממה שקנאה רחוכן זכה שמעון כמה שבידו ואם טוען רחוכן שלא נשן לו שמעות אלא בחחילה פרעון או אחם ואע"ג אמר לו אם אני חוזר בי עירבוני ממול לך יבשע שמעון שאמר לו כן בשדינא ונפער כשאר המעות ואם נשן לו המעות בחחילה או שאמר לו אחם בחורת עירבון כיון שקנה בקנין סודר ונקנה שמקח לכ"ע ואפי' היה לאחריות רחוכן ומוכרים שבחורה ומה שחפסיד ממה שקנה חוחה רחוכן גוכה ממה שאחה יכו ואם לא יפפיק גוכין השאר מרחוכן ואם לא חפסיד מחזיר לרחוכן מעותיו ואם חרויח שריוח לבעל שבחורה כיון שמזר בו רחוכן ואם לא קנה שלא בעירבון פלוגחא דרב ור' יוחנן וקיי"ל כר"י דאמר קנה שכל ואמרינן עליה דשמקבלני קנה כגיד שכל לגמרי ובמעלבלי קנה כנגד שכל לקבל מי שפרע ואם מכסא המדינה לקנות לגמרי קנה כי שמכסא עיקר גדול בדיני ממונות :

תקעה שאלה רחוכן שבא שבועה ושאחה שלא יפיעה שלא משה רבינו ע"ה לומן שחפייה אם יש שאחה לשבועה זו ע"י פחא וחרעה :

תשובה שרי זה כמי שאחה שלא יפיה שאחה לשבועה דקי"ל שאם נאחרע על השבועה ועל השנחי מפירין לו וכן כחב ריב"ם בשאובה בלי חולק ודבריס של עלה שאין כמו שמועיל חרעה לשבועה מועיל ג"כ לשנחי לאח"ד למי שבשבע וחזר ושבע שלא ישאל על שבועתו דקי"ל מפירין לו בשניה ואחר כך שראובה וכ"ד שלא היו שם שמועת שלא שבועה בשנחי מאחרע על שכל ומפירין לו בימה שבשבועה ושנחי כרור :

תקיו שאלת לומן שבעת שלומנה בע"ם ואין עומין שעובה עד שלילה אם שבריכין ז' ברכות כיון שבבר עבר יום רשחון :

תשובה כבר ידעת דשפק ברכות לשקל כ"ם שאינו רוצה כאן מקום כשפק שכיון שעבר יום רשחון אין שבריכין כלל דאי משום פניס חדשות לא שייכי גבי לומן שבעת שלומנה ואי משום שעובה שעדיין לא שלו בשלמת גבי בהולה כיון שעדיין לא שלו השעובה שראובה שוו פניס חדשות ולפיך שבריכין לדעת האומרים שקראו פניס חדשות אפע"י שהיו שם בשעת שבירה אם לא היו שם בשעת השעובה שקראו פניס חדשות לא שייכי בלומן שבעת שלומנה ואם היו שם בשעת שבירה אפע"י שלא נאחה לידי שעובה ע

תקעז שאלת אם מותר למכור חמורה בפחות ממה שהיא שוה עתה ואפילו שקבל עליו זמן כיון שיש לו כל סכום הפחורה חצר מכר :

תשובה דבר זה כבר נהגו בו היתר וכמהו הסכם כיון שאין הפחורה חמורה שוה מלאכה יכול לפסוק אפי' שוה חמשה בחמשה וגדולה מזו כתיר רש"י ז"ל אפילו חסר קצת תיקון וכיון שהוא חסר מידי לב"ע יכול לפסוק אפילו שוה ה' בד' דמתניתין שוה דיסיב ליה . ולעניין שקבל עליו זמן וגרסה בתוך נער וכתב הריא"ף ז"ל לוין ופורעין אפי' בית שער בשבוק בין אם בח לפסוק בשים לו דוקא בסתם בלא קבל עליו זמן אבל אם קבל עליו זמן לפסוק לו זמן ונראה דעת הרמב"ם ז"ל מ"מ רוב המחברים חולקים עליו וכן נראה דעת הרמב"ם והטור מכללם ובכרי דאפילו קבל עליו זמן מותר ואיפשר דעליהם סמכו ומ"מ מסתברת דאפילו הרחבונים מודים בי"ד כיון שסוף דבר מכר וממכר הוא דאמרו ז"ל עם בח לפסוק היינו בשלא לפסוק במעות הלוואה שים לו אלא וכיון דעקרו הלוואה ובהלוואה אי אפשר דאוריתא הממירו עליה דאם קבל עליו זמן מחזי כתיר נשר וכי דייק ליבעי לוין ופורעין סתם דעלה אמרוה ז"ל וכבו ללא לוסיף עליה וכן דקדקתי מלבון הטור לבעלי לוין סתם בסתם כתב מחלוקת הפוסקים ובעלי פוסקים על פירוש כתב הדין סתם בלא מחלוקת וז"ל לבל דבר שסוף בידו ואינו חסר שום תיקון יכול לפסוק אפי' שוה ה' בד' ע"כ ואי אית ליה שים חלוק בין אם קבל עליו זמן או לא קבל עליו זמן היה לו לכתוב המחלוקת אלא משמע דס"ל דדוקא לבעלי הלוואה פליגי כדכתיבנא וז"ל הסמרדי פרק לישנא נמך ומיהו אם יש לו בדים מזומן אפילו לכדיוע מותר לפסוק עליו בשעת מזול כשיגיע ואפי' מוזל מן השער ברי לי מקני ליה בחליפין למ"ד פירות נקנין בחליפין דכיון דים לו לחזולי מוזל גביה ולא הוי חבר נער ע"כ ולא מחלק אם קבל עליו זמן או לא קבל משמע דאין חלוק ואפילו אם תרצה בעדיין היא מחלוקת הרי יש לאם רבים וגדולים לסמוך עליהם :

תקעח שאלה אם מותר לחת עבקא תרי חילתי בחבר וכן בהפסד וזולן לו בכרו :

תשובה מה לי ניתן לו בכרו להתעסק בחרי חילתי דקדון ומה לי ניתן לו בכר להתעסק בחרי חילתי דקדון כמו בזה מותר גם זה מותר ואפילו בחזה חרי חילתי בחברת ואלמא בהפסד וזמן לו בכרו כדי שיתעסק בחרי חילתי דקדון ובכרו כדי שיהיה חייב בחסרון כל העסקא מותר דקי"ל מתנה בזמר חנם להיות כשומר כל"ל לכלכה לבל הרמ"ם ז"ל אחר משום דמחזי כריבית ובב"ד שמי למעשה יש להחמיר משום הערמת רבית אלא פליגא בחבר ופליגא בהפסד או חרי חילתי בחברת וחרי חילתי בהפסד וכן על דרך זה שיהיה הבכר בנגד ההפסד וזמן לו בכרו ובדרך אחרת מחיר בחיר בסם מחוספות דהמלוה מעות למחצית בכר יכול ליקח ממנו מכבושות בנגד כל הקרן ויחזיר בו בלא יהוי חוסם אלא על מכבושות בכף וחסר בלא שיהי חוסם ובפיסד הפסד חסף בלו ע"כ :

תקעט עוד שאלת השולח בשלוחו לביה חמיו ובלו וחזרה בה היא בכתיבת מלאכת מלאכת חותם בזול או בפי שמו שהיו מכירין אותו ואין מי שיעיד לו שהוא חותמו אלא על מכבושות בכף וחסר בלא שיהי חוסם ובפיסד הפסד חסף בלו ע"כ :

תשובה למלאכת כסר בזול סוי מסום דמלו למימר אלו היינו יודעים שסופנו להחזיר לא היינו חוכלים כ"כ מלכל ומשתה ביוקר ולפי עצמת שייך ימי במלחמה ובכי ימי מכמע מלבון הרמב"ם ז"ל בפי' המכירות שכתב ואם חזרה היא בחזור המלכל והמשתה ואפילו דמי הירק משלם וכל בשלה לו אבד היינו כדין המלכל והמשתה ע"כ מכמע שדיוק שוה לגמרי אלא דקשיא לי ללא לפחמיע חד מרבותא קמאי לא כתרתי לתלמידין דבר זה וכולם לא כתבו דין זה אלא במלכל ומשתה וכן נראה מסתברת שהברי הכתובה בעור וכן נראה מלבון הרמב"ם ז"ל שכתב לבל דבר שסוף בידו ואפילו המלכל והמשתה נותנת דמיו בזול ומשמע דמיו של המלכל והמשתה מלאה קאמר ונותנת הדמים בזול עוד כתב וכבר הסכימו הגאונים שאם היו המלכל והמשתה שוה שלמת תרצעה ע"כ ומעתה מה שכתב בפירוש משתה לא להשוותם לגמרי כתב כן אלא לעניין שחרה לבד ולפיכך לא יאמר דעעמת המלכל ומשתה לא שייך כלי שהי במלכוש דחמרי

נודלי שם כרם של ערלה בהתי בקעה לא חייבין לה תע"ג דקריבא עפי דרוב וקרוב כלך אחר הרוב למדנו מהקדמה זו תע"ג דמתחזקו כרמים של ערלה כיון שאין אדם לוקח מחוכם או מחוסם להם תע"ג דאיכא למימר כאן נמלאו וכאן היו תפ"ה מומר . הקדמה ה' למיעוטא דמיעוטא לא חייבין למדנו מהקדמה זו בתם אין שם כרם ידוע שכלו ערלה לא חייבין למיעוטא דמיעוטא שעושים פירות לג' שנים ושמו שכחום במיעוטא דמיעוטא הוי . הקדמה ו' דספק ספיקא אפילו בתוריית מומר . למדנו מהקדמה זו דאפילו יתברר שים שם מיעוטא של ערלה שעבדים בתאים לפניהו הוי ספק ספיקא ספק מחוסם כרם ספק מעלמא ואפילו תימא מחוסם כרם ספק מהמיעוטא מהדמות ספק מהזקוקות . הקדמה ז' כל דפריש מרובא פריש למדנו מהקדמה זו דכיון שאינו לוקח ממקום קבוצתו תע"ג דים שם כרם ידוע של ערלה מותר וכי תמצא מסיקולמי בכתבתי למעלה דלא נקרא ספק ערלה שאסור בפ"י הלא היכא דאיכא ים תרתי שכרכם כלו ערלה ועבדים ממכרים מוכח לו וכן גרלה מדברי רש"י ז"ל וממה שכתב ברמב"ם ז"ל פרק עשירי מהי' רלה עבדים יוצאים מכרם ערלה וכו' משמע שכרכם כלו ערלה מדלא קאמר מכרם שים בו ערלה וכן פי' ברא"ש וברינב"ח ז"ל משמע דדכוותה נקרא ספק ערלה דאסור בפ"י אבל לא סים שכרכם כולו ערלה הלא שים בו קלח נטיעות של ערלה אפילו שהן עבדים ממכרים מוכח לן מומר דאין זה ספק מצוי דאיכא רובא בתר רובא וחזקה ניכוח ואין לנו להקל בזה לפי שהיא תלויה במחלוקת מפרשים ז"ל . ומלשון למד שאם עבדים ממכרים ברמוך מקום שמחזק בו האיסור אפילו שמחזק שם כרם שכולו ערלה מותר ואין בזה חולק כלל . חדא דרוב וקרוב כלך אחר הרוב ועוד דאיכא ספק ספיקא ואם לא נחזק הלא קלח נטיעות של ערלה איכא תרי ספיקי וכ"ש אם במקום אחר ממכרים שם עבדים ים כרמים של שאר קרובים יותר מחוכם כרם של איסור דאיכא רוב וקרוב וספק ספיקא וכל זה פשוט מאד ולפיכך לני תומר הלא נשמפקא בזה הלא כמי שאולך לקחת העבדים מסכרם בעלמו או מחוסם לו ונחזק שם איסור כגון דידעינן שים ודאי נטיעות של ערלה בזה ודאי ים לחוש לדברי סממיריס ולפיכך לני תומר כי לאכול שם תאכול כל עבדים אסור דאיכא למיחש שמא מן הערלה גלקט אבל לקחת משם כרכם לעשות יין מסתברא לי שהוא מותר דשם ערלה עולה בחד ומתאים וכבר נתבטל איסור ביד סעכו"ם אבל לגקוט סיכרלא מן הערלה ולסוסיף עליה אסור דלין מבטלין איסורין לכתחילה . ומיהו אם יש בכרם ילדות כרכם עד שתיהם עושים בחד ומתאים אסור לקחת מתוכו כרכם או מחוסם לו . ואפילו אם תרלה להתמיר שלא לקחת מן כרכם או מחוסם לו מ"מ לין לתת לריך לגזוז פריטות שתתה יכול לקטום בתוך ביתך או בשוק :

כללא דמלתא היכא דלא לחזקה לאיסורא לא תיבעי לך והיכא דאחזקה לאיסורא לא תקנה מן הכרם שנחזק בו לאיסור אלא מסתכר בשוק ואין כאן בית מיחוש ולא תסרסר לתר מהאן של יסרלא כי תורם היא . והגל"ד כתבתי :

תקפא שאלה בר תוריין ובר תכהן יהא ויהא נר"ו סניעתני שתלתא כ"ת על עניו הסבועה בשבעתו מקלח מקבל לדעת רבים מפורשים שלא יקבלו עליהם שום תכא לא דורש ולא מפרש זולת כ"ת ותם יעמוד בכך יו"ו לדרוש שילתו ויבלו להם ועתה תקוע שתלתי על זה וכתבתי עליה מה שעלה במלותי וכפי שרואה עדיין לא סניעה תשובתי שם ואפיכך תקלר ותעלה זוהלי בתוכי תדם שלא בא בתוכה שלא תסא שתהו שתם יתירו בשבועה או שתחזור ותחול פעם תחר פעם וכן לעולם תתריך קלח לבתר דעתי . הנה סעליתי בתוכה תשובה כי דבר זה נקרא דבר תלוה ות"ת אין לו עיעור ותם תוכה שתפורשים תבר היתה הסבועה לדעתם שייכי בשבועה ובתתרה הדבר תוסכה כי יכולין להסיר כיון שהוא דבר תלוה ואפילו שתוכה שתפורשים לא שייכי בה כבר הסכימו כל שתחרונים ז"ל דתתירין לכל תלוה תע"ג הלא שייכי תוכה הרבים בה וכבר הארכתי בזה בתוכה תשובה . גם העליתי כי לדעתי שבועה זו לא תלה לפי שהשבועו לבטל תלוה ת"ת גם עתה שהשבועו שתם יעמוד שתכה לדרום יגלו לשם ותם ישפוך תם יגלו ויבלו לבי"ת תחר לשמוע ד"ת ושדבר בזור שהוא בעול תלוה ותם יבלו לבי"ת תחר

סתכם כה"ר שמואל בסבת סחולך מכיו לב"ס עץ חיים :

שוב דקדקתי מהיכן למד מי שסצית לסס עלה לסתוח סתלתי מגתי זס מכח דמבעיא לן בפרק נערה סתורסס לתמר לס קום ליכי ומופר ליכי ולא תחול סהקמה תלת ת"כ תלס סהפרה ופשיטין לס דמופר ועד כאן לא תיבעיא לן תלת כה"ג תבל תמר לס קום ליכי ומופר ליכי ולא תחול סהפרה תלת ת"כ תלס סהקמה דסוי כ"ל פשיטא דשוב לא יוכל להפר ותס הפר חיו מופר לפי שחוזר סהקמה למקומה . ואיבעיא דלא דמיין מהדדי דהתס כיון דקיים לס שוב חיו יכול להפר תדע דתפי' שלח תמר לס ולא תחול סהפרה תלת ת"כ תלס סהקמה שוב חיו יכול להפר ת"ש כל שכן דע"כ לא תיבעיא לן תלת משום דתמר לס ולא תחול סהקמה תלת ת"כ תלס סהפרה . תבל כל"ד בהתיר תליח מלחא דתס נתחדש על הסשועה ועל מה שתמר שתחזור ותחול חויא מרעה והתס עוקר סיכר מעיקרו . תדע דקי"ל נשתלין על סהקם קס על גב דבעל חיו יכול להפר תאר שקיים לה . ותס שהתר כ"ת שתין עדים בעבר סשבועה תין זה מעלה ומוריד לחותן סמודים שהשבעו . תבל חותס סהומרים שלא קיימו קדמו לסס תס שכתוב בשבר לא תלס עליהס שבועה כלל כיון שתין סס עדים מכחישים חותס :

ולענין חותס סהומרים שלא טוליתו שבועה תפיהס תלא שתתמו על בשר סשבועה תיני רוצס לסתריך דתדעא כיון דרווח רווח דתפי' לחותס שהטוליתו שבועה תפיהס יש לסס שתרס ע"י תרעה וכ"ש לאתו תבל לגבי דיבא דעתי הוא שיש עליהס לקיים תס שתתמו דסוי כאלו תבל שהשיבוהו תחרים ועשה חתן ולא גרע תתיתתו תקיום שהשבועה . וסכל"ד כתבתי :

תקפג נשאלתי תתס דייני ק"ק רוצוס יע"ו על ענין סתשרס תשר תשכו חותו תכות רעוה וקשוה וכל תיני עיוני כתשר הוא תפורסס והוא עתד בניסיון ולא נתחלו ב"ש על ידו שיברחל עוסיו כעלתה הזאת וקורא לסס שס תדם תלבד הרחתון תשר סייתו לשתשה בו . ותתוך הטדיות נתבדר תלני כי סתוכסים תשרוהו וגס ר' תשה פתרין בכללם כתשר תני עתיד לבתר בע"ה כי על זה נשתלתי . והשבר ברור שסס רתויים לעוסק גדול לא תוכל לשערו ותסופק תני תס יכופר סעון סזה לסס עד יותתן דתשי שיוכל לתתחל על לשר גופו וממונו על תגזל ה' תי יתחול ועל התשירס תי יתחול והרי סיא תן התתורות וממיתין עליה והטעם כיון שתשר יברחל בידס נתשר לתיתה שלא' כתא תכתר ושוב אין תרחתין עליו טילכך תיני רואה לסס תקנה תלא בתשובה תשר בירצו תא כר' יהודה תזכר ויתחול תבל קודם זה לפי' יבואו כל תילי נביות אין תתפער לסס ותעתה תבאר כי ר' תשה פתרין בכלל התעל כי טעיד כ"ר תברסס תיל לתך בחותו ליתה שתפסו תא כ"ר יהודה שזכר בתו ר' תשה פתרין ור' שמון פורתרה ור' תברסס ביעון תמרו לו תפני שאתה פרסס שקבל לא תטיל תרס על תשירס זו תפני שברא לך זאת תתירס יצאת ממנו תמנס תיתו זוכר תי תמר תדברים תשלשתם ע"כ . סשיב ר' תשה תזכר תמנס תמנס הוא כי תביריו תוכוסים קרחוהו ואמרו לו בא עמנו לדבר עם יהודי ת' על עסק תחד וכאשר סגיעו לביח הפרסם תזכר בא תחד תתביריו תזכר ודבר חותם תדברים לר' תברסס תזכר תלא בידיעתו ותלא ברצונו של ר' תשה תזכר ואחר שיצאו תביח הפרסם תזכר נער בתבירו למס דבר חותן תדברים ע"כ תשונתו . ותכא עדות זה תתחייב ר' תשה תזכר כיון שהיו שלשתם ביחד ותבירו תמר בלשון רבים שאחת תתירס יצאת ממנו תס ליתא שלא היה תדעתו היה לו לגזות לא יצאת ממני אלא ממך וכיון דשתק תוודיי קא תודה כי ממנו יצא או שהיתה ידו בתעל ולילה לגמיר לא תקפיד דכיון דבפני הפרסם לאתרו תדברים ותניו בתו שלא יעיל תרס היה לו להקפיד ותע"ג דתין כאן אלא עד אחד תרי הודה הוא שיאתרו תדברים אלא שלא אתרן הוא וכיון דשתק עליאתים עציד תחותן ותשובה זו כתובה בכלל תשובות ר' תשה תזכר תבר שניעו תלי . שוד מתחייב תתוך עדות עידי תתודעא וז"ל בפיעו עדים תשומי תשה תשר ר' יהודה תפומדו תודעא וכו' על תתוכסים שהם ר' תשה עובדיה ור' תשה פתרין ור' תברסס ביעון ור' שמון פורתרה ור' יצקב די נרבונה וכו' ותעו עדיס תשומי תשה שבראו שתוכסו על ר' יהודה תתכר וידעתו בביאור שתשה סיו תתיימין עליו למוסרו עוד ביד סתומות ולסעליל עליו עליונות בהשה וסיה ספק בידם להזיקו כתשר עשו תקודש וכו' יהודה די בי"ב עד תליעד דיסעלייה עד ותרי זה תפורש תפי עדיס תלו שר' תשה גס הוא בתעל . עוד תתחייב תפוך עדותו על ר' שמואל הלוי ותה שהשיב ר' תשה כי תדרכה הוא תתר תותס סהשרים וכן כעיד ר' יצקב די נרבונה כהשרו הדבר ביותר יצקב נרבונה טוען בדבר שהרי הוא בכלל התוכסים כתשר הוא תפורסס תתוך שהתבים ובלתו שכי פעול לעדות על בית שהשה תשונה ותתר תשר תתברר שכל התוכסים היתה ידם בתעל הריני גוזר על כולם וגס ר' תשה פתרין בכללם שירלו תת כ"ר יהודה תשכר על התסירים ויתחול על לשר גופו ועל ממונו ותס לא יעשו כן תלבד שהם תודים לשתים הריני תחרים חותם בשתת דשתת בדבר שדרך בני גילו לשתלות ועכ"ז עדיין הם נריכין לתשונה כתשר כתבתי ולא יבעתו לסס לתתר שר' יהודה תשכר לא קיים שבועתו שתפי' לפי דבריהם לא בשביל כך הותר דתו למוסרו ביד תויבים דלא תדתתי תת לב שתבן ויורינו תדרכיו ולכה בתורותיו תמן . וסכל"ד כתבתי :

תקפד שאלה רתובן שמעון ולוי היו טולכים בספינה שהיתה טולכת לקוסטעטינה ורתובן ושמעון היו טולכים בגליפול ולוי היה טולך לגלת בקוסטעטינה וסביעה הספינה בגליפול קרוב לערב ובלילה קמו הספנים לטוליא השתחות של רתובן ושמעון ובשתחות של לוי היה כתוב שם שמעון ובכיות לילה כגויו ולא תתר היה כתוב שם בגו שהוא כשם שמעון ובכיות לילה נתתלף בתוך השתחות של שמעון שכא ר' של לוי שרשה שתו כתוב עליו ולא דקדק שהיה שם בן לוי וסכיתו תותו בדוניה של הספינה להוליאתם ליבשה ובתוך סדוניה היה טולך שמעון ובעוות הספינה הדוניה ונאבדו השתחות ונתלק שמעון שתשם ובא לוי ושל השתחות תרתובן ותתר תשה היית לשם בשעה שהוליאו השתחות ותתה הוליא השתחות תשלו ורתובן שביב תני לא סייתי תשתכל הלא השתחות שהיה שתי כתוב עליו כשרשה לוי כך הלך של השפנים ושל השתחות תשם ותתר לשם תקנו לי השלו השפנים ושתעללו של רתובן ותתרו תשה טולאת השתחות של סיהודי תו תתן תותה תו שתשבר שתו כשרשה רתובן כך הלך תלא תכס ושפר לו שעיין שביב לו שכס ותתר רואה תני דבריך עוביים תבל תם שעשה שזה בעל דיק קשה תבל שקרית תותו ותשבר ביניהם קרא ללוי ופיבר ביניהם בקונטר שכובר שהיה שוה שלה לבניה . ושתה בא רתובן ושתל שקונטר תשתובר ר"ל שיוויו תלוי ותומר בותשה שעה סייתי תנוח ותני כיוך נשתי שתשובר ולוי טוען ותומר כבר היינו לפני שכס ושבר בינינו ועוד שאתה גבר תוסך גמדת ושקיים ועוד תני סייתי לוקח תשתי תספנים שהיה לי דין עתשה ועכשו שאתך נשפערתי עתך כדי שלא יחזיקו ממך שפנים ושתה ילמדנו רבינו תור עיניו דבר תי יקום :

תשובה שלשון תשר בא בשאלה תיינו תדוקדק שכתוב נתחלף בתוך תשתות של שמעון ולשון נתחלף תשמע שתשרה שאחת שמעון תו של רתובן בשפינה :ת"ש תתוה שנשתרה שיה רתוני לפרוש תשלו של לוי שהרי ניולד ממונו של שמעון בממונו של לוי שאם לא נתחלף שמעתו של לוי שיה יקר ממשלו של שמעון ועל סיתר נעשית בשרה תבל תתוך השתחלה תשמע שלא שיה כן אלא שהתערב תשלו של לוי עם תשתות של שמעון ורתובן והוליאו אחת יחידה ושלון נתחלף לאו דוקא וכאבתי זה תעש"י שתין בו לוזך כ"כ ללמוד שאם כך שיה שהשבה שיה תקום גדול לפשרה תפי' שלא שיה עם חותם שהרי גס רתובן פשב קלת שהיה לו למוות תשתות שלא יוליאו ת' יחידה כיון שהוא ושמעון סיו תוליאים תן שפינה תוצלת כין שמעון ורתובן ושייך שפיר לפשות שלהם ממלאת שפינה תוצלת כין שמעון ורתובן שהיה תנוס שהרי לוי פשרה ותי"מ סדין עם לוי תפי' לשהרי רתובן שהיה תנוס שהרי לוי

לא חכם חומו חלא הספרים וסוי כחלו אמר עול זה ובלילי החכם
שזכה לוי במה בלקח ומו שכבר פבר בחכם וקבל פברתו וסולית
מידו ושוב אין יכול לחזור ומו דסוה ליה למסור מודעה ותע"ג
דמחכם לא בעיא מודעה כ"מ מהכא דעלמא דמלעמים יסיב וכיון
דאיכא גילוי דעתא דאחום הוא סבי בבכי תע"ג דלא מסר מודעה ·
אבל כ"ד דבעל כרחים יסיב לספסלק מן האחום אם איתא דלא
גמר ויסיב סוה ליה למסור מודעה ומו דתע"ג דבמחכם בעלמא לא
אמרינן אגב חוקסים גמר ויסיב ולא דמיא למכר דאיכא חוקסא זוזי
ומשום הכי גמר ומכר אלי מחכם גמי למכר דמיא דע"י כך ניעול
מלעמוד עם לוי בדיבא ודיינא ודילמא הוו מהייבי ליה מדין פוחא
ולפיכך אגב חוקסים דאלי כגלה גמר ויסיב ומו מפני פברתו אל
רחוקן אינך לוי זכותו עם בספרים ודמיא לגרמא בניזקין ותע"ג
דקי"ל גרמא בניזקין פטור ס"מ מדיני אדם אבל מייב לגלחא ידי
במיס וכיון שגמן בבר זכה לוי במה שים בידו ואין מוליאין מידו ·
והגל"ד בחבתי :

תקפד שאלת ממני מודיעך דעתי בגרסת הריא"ף ז"ל
בסומל אח הספרים ובאל בעליה עמה בסוכר
הספרים ובכר בעליה עמה וכו' ובסוגיא בגמרא משמע דלא גרסינן
במתניתין בסוכר אח הספרים וכן בחב רש"י ז"ל דגרסינן אגן בסומל
אח הספרים וכו' ואלו אומר אגם לא קאני ולימעמיך אומר אבר
מי קאני אלא אגא מלאח דבחב בהדיא בקרא קאני לאחיא מדרשא
לא קאני משמע בהדיא לא גרסינן במתניתין אבר אח הספרים אלא
בבריימא גרסינן לה בדבחב רש"י ז"ל :

תשובה דרכו של הרב ז"ל בכמה מקומות לחקן לבון המשנה
ולקבר בדבר שהוא מבכים אל בחמת מדע שהרי קשר
גם בגא אחת או אבר בעליה עמה בימסה בכל הספרים והוא ז"ל
בשמיע אומה וגם במקומה הסוכר אח הספרים ואבר בעליה עמה
בשהוא בבריימא וגמלאת כוללת כל הדינין בבריימא הסוא בחלת
ספרים ובבירתה ובפיבה בבוא בחלת בבעליה ובבירתן דקאני אחל
אח בבעליה או אבדן וחא"ב אחל אח הספרים וגמה פשוט אלא
דלמבני ק"ל אוחם דהוו גרסי לה בדשמע מפרש"י ז"ל דבחב לה גרסי
בבירות בבולה מתני' גבי פרה היכי הוו מפרבי סוניה בגמ' דלי
מחניתין ר' מאיר סיה דמצוי שוכר לבומר חגם היכי אמרינן והלו
שומר חגם לא קאני אח קאני אח הספרים שוכר וא"ם לבומר חגם ואי מתני'
ר' יסודה דמצוי שוכר לשומר אבר היכי אמרינן ולימעמיך ס"ם
מי קאני אח קאני שוכר וא"ם לשומר אבר · ועם לספרם לשוחם אר'
מאיר מוקמי למתני' בין במקבה בין במחבן דסחם מתני' ר' מאיר
וס"ק חע"ג דקאני שוכר דהיינו בשומר חגם ס"מ שומר חגם סוה
ליה למתני בהדיא דפטיעה היא בחיבה ולימעמיך וכו' בגלמא
לרבי חגא שוכר וא"ם לשומר חגם חלא לדידך דאמרת דמאי דבחיב
בהדיא קאני סוה ליה למתני בשומר אבר בשוה אחד מג' שומרים
דבחיבי בקרא בהדיא מי קאני חלא מאי איא לך למימר דחגא
מלאח דבחיבא בא בהדיא דפטור בבעלים קאני מלאח דאיתיא
מדרשא לא קאני אבל לא לריך להאי טעמא דקאני שומל משום
דבא בחיב אם בעליו עמו וקאני שוכר לאחמעינן דסיינו שומר חגם
לדעת ר' מאיר דבחיב בא פטיעה בהדיא ושומר שבר לא לריך
למחניי דסא בחיב וכי יגנב ול"ו מוסיף על עיקר רחמון וילמד
עליון מחחחון ושבועת דאחיון לסכי ח"ם גרסת הריא"ף ז"ל בחמתי'
ולא לריכין למימר המוסיף גורע בחטה חטא"י אבן הוא הרבו ז"ל
במקומות אחרים כל דאפשר לחרולי מחרלינן ומאן דסוו גרסי לה
לאו קשלי קני בחמת הוו ודוק . הגל"ד בחבתי :

תקפה שאלת ממני מודיעך דעתי בסני סופיין שבבעו
להחובע בחמחות בסופות אם יכול להבביעו
שבועת הסופין כיון שבבר בשבע בחלה הוחיל ושבועה זו
מן הספק :

תשובה הדבר ברור אלי ליכול להבביעו דסא אם היה עומן
עליו ודאי נגבת מן הסופות הדבר יהוא ליכול
להבביעו · וכן כחב הרשב"א ז"ל בחשובה ו"ל בשבע עלמך כאי
עסקא אם קבל שחחעסק בשבועה שיחעסק בחמונה אם לאחר מכן
יאמר אחזרתי וכפר בכל והלה חובעו ברי שעדיין יש בידו כולו
או מקלחו האחמר שיפער זה בחוחם שבועה שבשע אחלה שיחעסק
בחמונה ע"כ וכיון שבסופף אינו יכול להבביע את סופפו אלא ח"כ
חובעו בממון אחר שבועת הבופות בלו כוח עומן ודאי כילך
יכול להבביעו שברי עבו בשועת הסופין בלו היה בשועה ודאי
ופקקא מיבה טובא בין שבועה דאחובה לשבועה שייב דאלו שבועה
דאחובה אע"ג דאחברר שגנב מן הסופות לא נפסל לעדות ולשבועה
שברי בשעה שבשבע עדיין לא עבר אבל בשועה הסופין אינו יכול להבביעו
שגנב מן הסופות נפסל לעדות ולשבועה הילך החירא עפי ויכול
להבביעו כדי שיפרוש . ומה שבחב הרשב"א ז"ל וזה מובע ברי לאו
למידק מינה הא אם חובעו בשועת הסופין אינו יכול להבביעו
אלא בברות בחמיבא בחב כן כלום יש עשה לומר שאם חובעו
ברי שלא יוכל להבביעו אבל ס"ם נמי שאם הבד אותו ביכול להבביעו
מטעמי דבחיבנא · והגל"ד בחבתי :

תקפו שאלה ילמדנו רבינו נר"ו זכריה ויבמעאל ים לסם כמו
כ' מבדשים שהין מדברים זה עם זה מחוך חיבה
ושמה בא יבמעאל ודבר דבריה בגד זכריה ובגלגן חייב אח זכריה
ובשבע יבמעאל בשזכרת הסם שלא דבר אותן שדברים אלא מלד
שגרשה לו אמת ושזומעים שבשועה הסיא קבלו על יבמעאל לפני
ב"ד דשבריין הוא כיון שהחייב יהועד ביבסם ים מורין ללאו שבריין
מקרי שדבר שבלב הוא אבל עבר על ד"ת שדן אח שוגלו ויש מורין
שהשורש שעידה עליו במבקש רעתו ח"ב לאו כל כמיבים ליבשע
ולומר שהיון משום רעתו ושבריין הוא . ע"ב יורנו רבינו מי
אמר בהלבה :

תשובה מסדר השלה ובני המורים עטו במפורסמות כי
מסדר השלה כתב שדברי דבריה בגד זכריה ובגלגן
חייבו ולא ידעינו מהו זה שחיוב שם שדן אותו וחייבו כדמשמע
מלבון המורה שכתב שדן אח שוגלו ולבון דבר דבריה לא משמע כי
אלא משמע שבגלל שדברים נחחייב ושם ר"ל שהעיד עליו השועד
כשר בעדות ושם דבר דבריה אלא בחורת עדות עשה שדיין שדן
אותו וחייבו ע"פ שדברים שהלה כיון שחיוב בחורת עדות שילכך
חיוב זה לא נודע מחוך בהשלה מהו . והמורה בסורה שהוא שבריין
עשה בחרחי עשה בעיקר הדין כי אין חיפבר בעיקרא שבריין על
הבעדה בבלית במדמה בחוחך בהשה אמר שדברים וכי זה המורה
יודע שם בבלל שהשבע יותר ממנו וכי יעלה על דעתו אפי' מי שלא
רחה מחורות שהורה מימיו לפסול אח זה לעדות ולבפועה בחומדן
דעחא בלא עדים עוד כחב שבשורה העידה עליו שבחקש לא חבעת אח
וסוא מעיד עדות ברה על השורה בחחימה שאמרה לא חבעת אח
אחיך בלבבך וסא דכחיב כי חרשה חמור אחיך וגו' מוקמינן לה
בגון שרחחו בעבר עבירה ולא רחחו שעשה חשובה ואפ"ם עזוב
חעזוב עמו בקם חקים עמו לא חקום ולא חעור אח בני עמך
ואיך חאמר שבשורה העידה בחקש רעתו לא נמלאת מדה זו אלא
בזרעו של עשו שרשע דכחיב ועברתו שמרה נלח וסא דאמר רב פפא
לא לידון חיים למאן דרחים ליה ולא למאן דסכי ליה ת"ר שחחדו
ישראל לסטות סדין מפני שבשה אלא שיהא כיון דסכי ליה לא
חזי ליה זכותא וסכי חיתא בגמ' בהדיא מדא שברי לא חמרו שסוא
פסול לדון אלא לא לידון חיים וכן כחבו הפוסקים חשוב לאדם
לדון וכו' ואם חיתא שאחברו להעות סדין מפני שבשה או שאלה
ליה לסם לפוסלו ממם · והמורה בשורה שאינו שבריין כדין הורה
אלא בשעה שאם שכחב אבל עבר על ד"ת שדן אח שוגלו ושעה
בחרחי שבשועה חינו פסול מן השורה ולא מדברבן ולא עבר על ד"ת
אלא מדברבן שאמרו לא לידון חיים למאן דרחים ליה ולא למאן
דסכי ליה · ואו לדין כאן שעירה שברי לא דן אותו ממם בשבר
גרשה מדברי שהשלה אלא שאחחייב בגלל דבריו ואפי' שדן אותו לא
עבר דמה שפשך אם קבלו עליו ברי קבלו ושבר כי סא דאמן נאמן
עלי אבא נאמן עליו אבוך ושוגג לא גרע מאחר שפסולים ואם לא
קבלו עליו מה הועיל דיימותו יאמר מיני רוצה בו ולא בדיעו וכיון
דלאו מידי עבד לא מייב למימר עבר :

בללא דמלאח מיני רוחה בשהלה זו דבר מחוקן אבל אמת הוא
שמשמעאל זה לא נקרא עבריין ואינו נפסל לא לעדות

ולא נמצאנו בפי הסנגון אמר כח בשלא חס ולא עשאם אחרות לפוסלו · והגל"ד כתבתי :

תקצז שאלת ממני מודיעך דעתי בכיים שלו בשטר ג' דקי"ל בשעשו ערבים זה לזה אם יכול לגבות כל החוב מכל אחד מהם או אם יגבה חלי החוב מאחד ואם לא ימלא נכסיו לחבירו אז יגבה מדין ערב מזה :

תשובה אינו מחמיב בחלי שאחר אלא מדין ערב אחד לשנים ערבים זה לזה אבל מצאנו בירושלמי ותו דגרסינן בפרק השואל השומרים שאחלו ושאל לאחד מהם אחד חלי החוב ואי אינו חייב אלא בחלי אבל אם נתבעו שניהם כאחד חייב לשלם לו הכל ואי חייבת לכל ג' מהשומרים מחמיב בכל כאלו לזה הוא שלא הכל אינו שואל וכן דקדק לה הר"ן ז"ל מהכח ומפרק המפקיד וכן הסכימו המפרשים ז"ל · ומיהו הא מיבעיא לי הרי שלוו בשטר ג' וכתבו שהם ערבים זה לזה מי הוו קבלנים זה לזה או לא דכיון דלא הוה לריך למכתב ערבים זה לזה דבלאו הכי הוו ערבים לכתי כתב ערבים לענייו מלחת לחריתי חייבו ערבים קבלנים זה לזה או דילמא לא הוו ערבים קבלנים עד דכתב ליה בהדיא . ופשיטא לי דלשופרא דשטרי כתב ליה הכי דכ"ע לא גמירי הלי ליעל וגם בהלמודא דיהן ליתיה אלא בהלמודא דבני מערבא הילכך לי כתב ערבים ולא כתב קבלנים לא הוו קבלנים · הגרהא לע"ד כתבתי :

תקפח שאלת ממני מודיעך דעתי במי שהלוה חפץ מחבירו ומת ופשעו בו היורשין אם חייבין לשלם או לא :

תשובה זו מחלוקת בין הרחשונים ז"ל כי בעל המוסיפות כתבו עלה דהא דאמרינן הכא לגבי פרה שאולה משמעין בה כל ימי שאלתה מהם חין חייבין בשואלים בחוכיה חין חייבין הא בגניבה ואבידה חייבין וכ"ם דאם פשעו חייבין . ומכי חיכא למימר נמי מהא דאמרינן פרק השואל אמר רבא בעל בנכסי אמאו לא שואל הוא ולא בוכר הוא ומלמא קאמר שאם לא שומר הוא משמע דשומר חנם מיבעי הוא ומייב בפשיעה וכ"ם יורם דברעא דאבוה הוא ואחריהם ממשכו קלח מפרשים ושעמא דמלחא היון שאם בעלמא לא שאולה אפי' שנמחאן בה פשורין מאושרים ואפי' לא נמחאו בה חייבין עליה כשומרי שכר הוחיל ויש לאם הלחה שבידו להשחמט בה כל ימי שאלתה דומיא דהמפקיד מעות אצל שולחני. וכן כתב הרמב"ם ז"ל בשעתו על דבר ושע"ג דאם גבי מפקיד מעות אצל שולחני אם נשחמט בהן חייב בחושבי שאני התם שהרי בעיניהו לא הדרי בעיניהו אבל בכ"ד שאם לא בעלמו הלוה וגם המעות לא הדרי בעיניהו אבל בכ"ד שאם לא בחלו והדבר הדר בעיניהם לא מחייבי בחושבין . אבל הרמב"ן ז"ל כתב בין בשעל בנכסי אשתו בין בני בחי שהיית לאם חביאם פרה שאולה לאפי' פשעו אם פשורין מלשלם דבשל בנכסי אשתו אינו נעשה שומר כלל אלא כאשה ואפי' שומר חנם הוא וכח הלא קאמר רבא בשל בנכסי אשתו לאו שומר הוא שומר הוא מכוח שהי בר חמיא קא מיבעיא ליה אי שואל הוי או שוכר הוי מכוח הכי אמר רבא הלאו שואל הוא הא שוכר הוי אבל קשבעא למלחא לאפי' שומר חנם לא הוי · וגבי הניח לאם חביאם פרה שאולה לאפי' פשעו בחי פשורין וכח דקאמר מין מייבין בחושבין לא מידוק מיבח הא בגניבה ואבידה מייבין אלא פשורין מן הכל אלא מכוח דחייבי לשואל הוא לחייב בחושבין מכוח הכי נקט לין מייבין בחושבין · והרמב"ם ז"ל גבי בשל בנכסי אשתו כתב ואפי' פשע פשור . וגבי הניח לאם חביאם פרה שאולה כתב המימרת בלורחא ופשע"י שאינו בלאי לאבריא ג"ל לעיני פשקא דגבי בשל בנכסי אשתו יש לנו לפשוק בדברי הרמב"ם והרמב"ן ז"ל היון דאאם חביאם מוחביאם ואחריאם דמר הוא וכפי מחחבר נמי היון דבשל לוקח הוא ולא יורם · ומו דאמרינן בפרה מועלת על האשה ואיפשר בחחלחן או מחגרש ויגבה בשל פרה ממנה ולא יפסיד לגמרי . ומו לחוקומי ממונא הוא אבל גבי הניח לאם פרה שאולה מדנקט מלחא מלישנא עדיף אם נשחמט בה ומחם פשורין ואם נגנבה או אבדה חייבין דאכי מצמט פשעו דמימרא · ומו היון שנשחמטו בה נעשו שלים שומרי שכר ואם לא נשחמטו בה ונגנבה או אבדה פשורין אבל אם פשעו בה חייבין כי לדעת הרמב"ם ז"ל פושעו מדין מזיק חייב ובפ"ה יש לסמוך על החוספות והרמב"ם ז"ל אפי' לאפוקי ממונא . ואעפ"י שכתב הרמב"ן ז"ל שהחוספות טעו בזה מכל מקום על החוספות יש לסמוך היון שהר"ף ז"ל חולק אז הרמב"ם ז"ל וכל שכן שהרמב"ם ז"ל מסכים לחייב אם פשע אף על גב דמטעמא אחריתא הוא מכל מקום מוסכמים הם שאם כניח לאם חביאם פרה שאולה ופשעו בה חייבין שהם נלעם לדעת החוספות לפי שהם שומרי חנם ולדעת הרמב"ם ז"ל אם דעתו כדעת החוספות מוטב ואם לאו הרי הוא חייב מדין מזיק · ומה שכתבתי הוא בעין פשרה קלה כדברי מר וקלה כדברי מר ומשבר טפי . הגרהא לעניות דעתי כתבתי :

תם ונשלם שות הרדב"ז חלק ראשון

שו"ת הרדב"ז

חלק שני

זקוקין דנורא דנפקי מפום ממלל רבבין ה"ה האשל הגדול אשר ברמה אדמה
ורבנא איש אלהים נורא הגאון הקדוש אור הבהיר המאיר ומזהיר עיני חכמים בהלכה

רבינו הגדול דוד ן' זמרא זלה"ה.

[רבו של רבינו **בצלאל** אשכנזי בעל שיטה מקובצת ורביה דרביה של מרן קודש הקדשים רבינו **האר"י** זלה"ה זי"ע]

ראש לגולת אריאל כי ממנו תוצאות חיים. נחל נובע מקור החכמה לתורה ולתעודה. לחמו נתן מימיו נאמנים לתת לכל שואל. ולהודות לכל בני ישראל היה אוד כשמש זרח על מימי התורה נהרי הגמרא יאורי הקבלה ואגמי המדרשים והיו קודש קדשים.

רבינו הרדב"ז ז"ל היה מיוצאי ספרד והיה מישיבת הגניד רבינו יצחק הכהן שולאל [וחתום בהסכמת הגניד ובית דינו משנת הרע"ד כמ"ש בתשובתיו סי' תרמ"ד] חיבר **שלשת אלפים תשובות**. ויקר **תפארת** על הרמב"ם בכל מקום שלא נמצא מגיד משנה. ום' **מגן דוד** עפ"י א"ב ע"ד האמת. ום' **מצודות דוד** טעמי המצות ע"ד האמת. ום' **מכתם לדוד** פ' שה"ש ע"ד האמת. ום' **דברי דוד** על אהע"ז הנדפס בצירוף ס' הון יוסף לנכדו הר"ר יוסף זאמירו ז"ל.

ז"ל הר"ר יצחק עקריש בהקדמתו לשה"ש הנדפס בקושטנטינא שהיה מגלות ספרד והיה עשר שנים בבית הרדב"ז. ויצא יצחק לשוח לספר מגדולת **הרדב"ן** אשר ראו עיניו. שהיה לו בתר תורה לאור פלפולו ילכו ההולכים בחושך ותשובותיו לכל שואל מכל העולם. ובביתו ישבו כסאות למשפט כסאות לבית **דוד**. וכתר העושר אוצרות מרגליות ותרשיש ושפיר. וכתר שם טוב עולה על גביהם. ושפט את ישראל במצרים ארבעים שנה וביר"ושלים ובצפת עשרים שנה. פניו כפני **האר"י** אין לפניו לא עולה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. לפניו יכרעו שרים נדיבים וישתחוו. ורוח ה' נוסכה בו והלך לעה"ק ירושלים ת"ו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו **כי קדוש הוא כמלאך ה'**. ולא הונח לו מרוב המם המוטל עליו. והלך לעה"ק צפת ת"ו ושם היתה מנוחתו כבוד זי"ע.

נדפסו ראשונה בווינציאה [שנת תק"ס] ע"י הרב מוה' דוד אשכנזי בן לאותו צדיק המקובל אלהי בעל אשל אברהם על הזוהר. ואח"כ מחמת הערך מציאותם נדפסו עוד הפעם בסדילקאוו אבל השחיתו אותם בכל פרטיהם. וכעת נדפסו בשליטות הגמור ועוד ביתר שאת מהראשונים בכמה מעלות טובות וכפולות כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים בהסרת שיבושים לאלפים ובתקונים רבים מוקפים בציון כזה [] והכל בעינא פקיחא באוד ע"י הר"ר **אהרן** וואלדען נ"י.

ועמו השותפים בהוצאות הדפסה

הגניד ר' **מרדכי** קאלינבערג נ"י בווארשא והגניד ר' **שלמה** ועצער נ"י ביזועפאף

ממתם בסמיכים מכל סמלקים סיו מעוכיס וגכפלו כמס פעמים ולא סיס שום סדר למו. ע"כ עשיתי סימנים מדעים מרחם ועד סוף כסדר. אך לא הסמעתי בסימנים סימנים סמעוכיס רק הגנתי שומס אל סימן סחדש בשותיות רש"י כזס ( ) מחתם שספוסקים וסמעוכות מכיתיס דברי סרדב"ז על סימנים סימנים. רק המפתמות סמתרתי כמו שסיו על סימני סימנות

ח"מ להגנאים מחלי הכוכלמיקו הגדולם דס"ק ווסראש מאר המעולו לי מח הספרי רדב"ז סימנים (דפוסי ווינציאה פיורדא ליוורנו) על כל ימי מאך ההדפסה מאר הגיע לכס מעזכון כגמון כמוע מוכ"מ ז"ל מכ"ד דס"ק מאר המה היו לי לעינים בעת ההגה"ה. ומחכון הכיב הגמון המפורסם בדוויע מוה' נפתלי לכי נ"י ר"מ דק"ק וולחין נפל סעמק שמלה מאר שלם לי החלק שלחכון דפוס ליוורנא מאר היה יקר כמציאות והגני לחקוק מעשיהם לגרכה.

הלכות נטילת ידים

תשעא במה שכתבו בתבי הקדש מעמידים
הם כידים הם תורה שבע"פ בכלל :

הלכות ציצית

תרכו במקום שאין מניחין ללבוש עליהם על
גבי חיזה עליונה קודם או על פסחן
או על גבי גפן :

הלכות תפילין

ת"כנ על מה שהיה רגיל לכרוך לאחר של
יד על הזרוע קודם תפלה של ראש :

הלכות תפלה

תרסח מי שהקשו ליכנס לב"ה לעשות
מלאכה וכניע זמן תפלה וממלא
שומר בין כותל מערבי ובין קדם הקדשים
לפי זה לד יפסוק פניו :

תרעו על מה שנהגו להתפלל מנחה גזולה
ומקשים מנחה קטנה חיזה מהם
יכבר :

תשנד על מה שנמלא בחוב בשם רביט
יעקב על חותם שמוסגים לאחול
בין מנחה לערבית :

תשעה מי שכניע לבדכם לאחזוק של ק"ש
וט"ל למודים חיזה יותר ט להמתין
וגו' בשלמא להשוכה :

תחט ס"ל המנהג בשירי עניבים במשמעות
הם מעבירין חותו בסוף תשובתו

הלכות נשיאות כפים

תשעח במה שכתב הטור סימן קכ"ח שהכהן
שעולה לדוכן יטול ידיו ויברך על
נטילת ידים :

הלכות קריאת התורה

תשכב כיצ שכנהגם שאין בם כהן הם יעלה
לוי ג' או כ' או ג' :

הלכות ברכות

תרב למה לא התקנו לברך על הבשמים
משבת ליום טוב

תשם מאי טעמא קיימן לברכת בורא נפשות
רבות לא כלום :

תשם מי שחותם נעמי שנא מרשם מי מברך
שהחיינו ועל עיון שבירות ערב יום
כפורים וחיזו ברכה עומדים לורידין :

הלכות ברכת המזון

תשעה במה שכתב הטור וז"ל כתב רבי
ס"ד יחיאל שהלחי לא"ח ברע"ם
שמלטרף נפטר מברכה מחרושה בברכת
המזון של חלו ושביבי דלא :

הלכות בית הכנסת

תרכח לח נהו על זקן שהיו רלוי יושב
בין הזקנים בביח שכנסת במקום
שהיה יושב תביו :

תרנ חלדים הפחותים לבהכ"נ ויש להם פליטין
מבלן ומכלן שלא נפללו במלוחן לבהכ"נ
הם מלטרפין וכו' :

תרצא הם מותר ליכנס לעליות שבנויות
סביב לבית שמקדש שהם בולטות
לחוך שמקדש :

הלכות שבת

תרלו הם אחר להניח מוגמר בפחמים דלית
בהו קוטרת ערב שבת זם הניחה
• תחת שכליו :

תרעד מי מותר לטלטל קסת שהופר שיש בו
בית קבול לכחבים ולקולמסי' וכדיו
לקחת שכחבים לפקח על עברי רבים בשבת :
הדפר הם מותר לומר לעבו"ם בשבת שיעשה
לו מלאכה למחר :

תרפו בשותם להשכול שעשים לחוך שקערה
ואין בה לא לוכל ולא משקה ואומר
לאוכל חני לרין ואחן לאחו אח"כ הם חייב
או לא :

תרצ שרואה להניח ס"ת הם אחר לקרות
בו בשבת כדי ביטיל מקום שלריך

שאשה לחקן לאחו למחר :

תרצה על מה שנהגו בשלים בשמות
מחמת יראה ושולד מפרפר בשבת
מכות על בשנה לקבל מיחתו הם יש בזה
משום נטילת נשמה ואם הוא שבת הם יש
בזה חלול שבת :

תשטו על מה שכתב שרשב"ם שאסור לנעול
בטליתות בלנו לרי"ר שמא ילעם
עשויים לשלשלן וכל שטולם לובשים ד' בנפות
ויולחים לרה"ל ואין מי שימחה ביזם :

הלכות פסח

תרפז על מה שנהגו להשחפר בר"ח חייב
הם הוא מנהג עוב או לא :

תשי על חמץ שאחור במשנו הם הדין כן
לעניו להחמיץ העשה הם מחמיץ ג"כ
בכל שעות כדין חשלומנו :

הלכות יום טוב

תקצו הם מותר לבחוב ולבשל מי"ט לעורך
שבשת לחילוי ע"י עירוב :

תרסם מי שבשת ולא טירב ע"ה הם יכול
לערב ע"י חנחי :

תתר על מה שכתב שרי"ף ואם נשנו מן
שדקל ביו"ט לשכור לשכיקין ביום טוב
בפני עלמן וכו' :

הלכות חוש"מ

תשבז מלאכות שאין בהם לורך למועד ולא
נערך חלם כגון שריפת זבובים וכו'
הם הם ויותרים בחוה"מ :

הלכות ר"ה

תשיט הם יולחין בשופר פסול ביום שני
של ראש השנה :

תשב מי שרואה חלום בליל ר"ה שאריך
להתענות ושמרו שרחבוים שאריך
להתענות כל ימיו והוא חלום ואינו יכול
לחבול ג' התעיות זה אחר זה ונסג להתענות
יום ח' ואוכל יום ב' ומתענה ל"ע ושורע
ר"ה בשבת הם יכול לחבול יום ח' ולהתענות
יום ב' ושם גדלי' :

הלכות סוכה

תשב על מה שנוהגין בילושלים שלוקחין
לולב ואחרוג משל לבור ושבליח על
כל שקהל אינו חושב לבם על מנת להחזיר :

הלכות ט' באב

תרם הם אריך לקלוף כל שכחלים או חמה
כנגד שפחה .

תרסב כשחל תשעה באב להיות בשבת
ונדחה ליום ח' הם יבדיל כשבדם
שגחומים : •

תרסו שדר בילושלים ושבנו עליו שלשים
יום שלא רחה בית שמקדש הם חייב לקרוע
תרצע על מה שנהגו שחשבחים שלא לשחוק
בשנדים בשבת אינה שם שחוק בשום לשם
שמך על זה :

הלכות חנוכה

תשנח מי שבא לשדליק נר שבת וחנוכה
אינה קודם :

הלכות מגלה

תרכה יחיד שקורא את שמגלה בזמנה הם
יבוך לפניה ולאחריה ועוד שם הם
צריך לחפוך כל שיניעה או כגי בנ' תפילות :
תרפא הם חבורן שיחה מוקפת חומה
מימות יהושע :

תתח עמ"ם שטור בשל' מגלה סימן תרפ"ד
ומי שחליו עבד וכו' לפילו מיחו חיו
מוליח ומשמע הם עלמו מוליח ומ"ם
מחקיעות בופל :

יורה דעה הלכות טרפות

תשה על מה שעושים בילושלים שאחר
שהפשיע בשמש הופס הכלי בקנה
ומופך לאחו למעלה בשת וכן לכדין וכרי
הם יש שם סירכה נחקת בחוטה סביב :
תשכו על מה שמהו בילושלים לאחול גדיים
לע"ג דלא ידעי הם שם בני מ' ימים :
תשל על מה שנמלא בחוב בהגהת ברשב"ץ
על מהחו שנמלא חמוב בקורקבן מבחוץ
עדיפה לעפ"י וכו' :

הלכות מליחה

תרפט בבד שנמלא עם בני מעיים הם
מותרים או לאו :

תתכז עמ"ם שטור בי"ד ו"ל ובלבי לריך
קריעה שחי ושרב בלאו בלא קריעה
מותר ובאותו פ' בעלמו כתב ובלבי קריעה
כל דהו ובלאו וכו' :

הלכות בשר וחלב

תשבא על מה שכתבו שרחבוים שאסור
לאחול גבינה במפה שחלבו בה בשר :

הלכות תערובות

תקצג דגים קטנים שקרלים לפסדיית
שחבשלו ואחר כך מודע שים בהם
דגים טמאים משורבים ואינם מיבדים אחר
שבישול אם דין הדגים והקדרה :

תריו על הא דאמרינן כל דבי"מ לפילו
בחלף לא בטיל אי אמרינן הכי בם"ם
וכמין שבאותו מינו או דוקא במינו :
תרע חלב שעל גיד הנשה שבחים הם אסור
בחלילה או לא :

תרצב על מה שנסתיב שרשב"ץ על עניין
נמלים שנפלו במרקחת :
תרצט הם שבילף חשיבה בריה ואין לה
ביטול :

השיז שכבר שנפל לחוך שהבשיל ושוילוחו
ופליטתו נהן טעם בחבשיל הם נאסר
שחבשיל ושקדירה :

תשבג על מה שאמרו בילושלים שאין חוכלים
עדשים ופולין בחוך שנחם לבל שאר
שנחם חוכלים בלא בדיקה :
תשכה עלה דאמרינן אין מנבלין חיסורין
לבחחלה הם הוא בלל הפי' בחיסורין
דרבנן :

תשכט יסודים שהלכו לעשות דבם בהסבר
ואחר שהתפשל וסמיכו לחומו מעל
הלם ונתערב עמו ג' חוקיות הילוד ממנו
עומין סגויס דבם שלהם וסוא דבר מוטל
מחלק ע' ממחם :
תשלם נעניו הגפלת כליס ביוסף שלין בס
שמים וכלי נויס :
תשמב יבם ביבם בהתבעל סם חוזר וניטור :

הלכות מקואות

תשמה שלוקח כליס מדשים מיבעלל שלקחן
מן הכהני ולא הטבילן :

הלכות נדרים ושבועות

תקצה מי שנדר בלמו סם יעשה דבר פ'
לממר סם יוכל להתיר עלמו סיום :
תרח מי שנדר בגלח בגו במקום שמותל
הלמתי וחיגו יכול לילך שם מפני
שהות ביד נויס :
תרט לחוכן שהבע בשעון בלא יעשה דבר
פלוני חלא מדעתו ונתן לו רשות סם
יוכל לעשותו פעם אחת :
תרלה קהל קבלו חכם ומתחייבו בשבועות
ממולות שלא להחליפו בחכם אחר
ולהך ל"ש ים סם חכם לשבועתם :
תרנה על מי שהשלה בחשבונו אחרת בעניו
מי שהביע להשה שלא ליעשה אחרת
עליס ונפלה לו יבושה סם מוחרת ליבמה :
תרצד ע' שחמר הריני מיר סם שהשה מלחי
ושבר ונהנה וחמר שחוחס סום שלא
היס לו לחכול סם חל עליו הכזיבות :
תרצה מי שעומד חו"ל ונדר משום לעניי
ירושלים לו וכו' לי שבר עליס להלחר
לו עד שיעברו ג' רגלים :
תשיא על מיר שהכור בחגלחת הרחש עד
סיכן נגודי הרחש :
תשלד על לוחם שקבלו עליהם תקנות ר"ג
מ"ם שלא יגרש חשתו שלא מדעתה
ושאבע שיגרש מי חלה השבועה :

הלכות בבוד אב ואם

תרסג ע' שסורים שחייב חדם לשחול על
הפחמים לו להסכיר חת עלמו לפרקים
חת מביו ולפרוש מם שם יפה סורם :

הלכות צדקה והקדש

תרסד בע' שיתן כליס להביחיה לע"י
להקדישם על הגלי לשמו ושהם בלי
חת שם יכול להביחה בעבמ"ב של יורשיס
לפי שיראתה שם שהשמה שכל כלי שקדש
יהיו שקדש בשור ומוחלט לרבים :
תשיד על מם שמבו שהורשים ממקום למקום
לבקש מרף לביחם אחר שיחבו להם
כל לרכם ולפעמים יותר מחלף שנה :
תשבה שם שחדש סוח בכלל שהה דשמיה
ופריקה :
תשלח לחוכן שהקדים קרקע שהבירוקו יהיה
לפעיים שם יכולין ג' בוני שעיר
וסגבאים להחליפו או למכרו ברצון שפקיד
על שהקדש שוכר :
תתב שם יש לחשמהת בהקדש או בלדקה :

הלכות עבדים

תרנא שפחה שיש בה עדויות שהשחררה
ושהה שם מחזקת מהה :

הלכות ספר תורה

תקצו ס"ת שהמלא ס' לחסרונ שם בגלה
דבוק בגגה מה תקנה יש לו :
תשער ס"ת שבחבו לחד מהקלקלין שם סוא
בכלל ס"ת שבחבו מין :

הלכות תרומות הלה ומתנות בהונה

תריח עבו"ם שגלגל עיסה ובא יבראל וקבלה
ממנו וחוזר ומתקן חת העיסה שם
מייבת בחלה :
תשלא בסדר שפרשה תרומות ומעשרות
בירושלים :

הלכות חרמי צבור ותקנות קהל ומהים

תשם מי שעבר על חרם שהקלות שם סוא
מוחרם :
תשנב על מחזוקת שהפלה בירושלים בין
בע"ב ובין שהבחים על עין פרישת
בומרי שהבוחם :

הלכות אבילות ושומאת מת

תריא על שמוליכין עלמות שמתים לע"י
בניזיון על שכופלין לוחם שם יש
בזה לישור :
תרסב חכם סיה לחבל ולא יגלח כל ימיס
מביחו וביום שהבת בח לב"ש ויעבד
למקומו שם טוב עשה :
תשלב בשן שקבר חת מתו בחלים ע"מ
לפחותו להטעות לירושלים שם מותר
להטמות לו בזמן שהעלה לוחו לירושלים :
תשבא ע"מ שהבו בחלים להניח על המתים
מלבות גדולות של חבן ובוחבין עליהן
שם שהת ובשחפינן לוחו להטעותו לירושלים
בהיס העבו"ם וגוזבים לוחם וחוזרין ומוכרין
ליבראל שם יש בזה לישור :

אבן העזר הלבות אישות ופריה ורביה

תקצח לחולן קנס שפחה וביחה לחלים
והפקידה שם וחזר לעיבו ומת שם
ולין ידוע לו יורש והשפחה גדלה בת מ"ו
שם מותרת ליבשה לממזר :
תרנז בעימנת לחתחת עבו"ם מבל"ח :
תרסח חשה בחת בעלה להשהן ובחתה להחר
ובתן לה השני בח זמן ומת בתוך שזמן
שם חשה זו בקלחת קטלנית :
תרעה לחולן רלה ליבת חת חשה חמיו
ולחמו שהיך לוחה תוך שלשה
מדשים למיתת חמיו :
תרפב בחשה שמתו ב' בעליה במנפה לו
חחד מסה מי בקלחת קטלנית :
תרפג חחד מבני בחמושים דור בשי שהשה
חשה גדושה ולו לבופו לגרש לוחה
שהוחזק לבין מלטמת למתים וסיו קורין
לוחו בשן וסוח לו סיה זכר מלטמת שם
כופין לוחו לגרש :
תש לחולן רלה חשה ומדלה בו ובלבה
לבים חביה שהתרו בה ב"ד בחלך לביה
בעלה ולימה רולה שם מותר ליעה חשה
לחרם עליו לפי שהוח מלוחם שקבלו עליהם
תקנת רבינו גרשום מ"ם לו שם חייב לגרשה
קודם שיעה :
תשא בשן שהלה ליעה גרושה ולמרו קרובי
שהשה שחין שהשה עוברת על
לנו זה :

תשבט יסודים שהלכו לעשות דבם בהסבר
ואחר שהתפשל וסמיכו לחומו מעל
הלם ונתערב עמו ג' חוקיות הילוד ממנו
עומין סגויס דבם שלהם וסוא דבר מוטל
מחלק ע' ממחם :
תשלם נעניו הגפלת כליס ביוסף שלין בס
שמים וכלי נויס :
תשמב יבם ביבם בהתבעל סם חוזר וניטור :

הלכות מקואות

תשמה שלוקח כליס מדשים מיבעלל שלקחן
מן הכהני ולא הטבילן :

הלכות נדרים ושבועות

תקצה מי שנדר בלמו סם יעשה דבר פ'
לממר סם יוכל להתיר עלמו סיום :
תרח מי שנדר בגלח בגו במקום שמותל
הלמתי וחיגו יכול לילך שם מפני
שהות ביד נויס :
תרט לחוכן שהבע בשעון בלא יעשה דבר
פלוני חלא מדעתו ונתן לו רשות סם
יוכל לעשותו פעם אחת :
תרלה קהל קבלו חכם ומתחייבו בשבועות
ממולות שלא להחליפו בחכם אחר
ולהך ל"ש ים סם חכם לשבועתם :
תרנה על מי שהשלה בחשבונו אחרת בעניו
מי שהביע להשה שלא ליעה אחרת
עליס ונפלה לו יבושה סם מוחרת ליבמה :
תרצד ע' שחמר הריני מיר סם שהשה מלחי
ושבר ונהנה וחמר שחוחס סום שלא
היס לו לחכול סם חל עליו הכזיבות :
תרצה מי שעומד חו"ל ונדר משום לעניי
ירושלים לו וכו' לי שבר עליס להלחר
לו עד שיעברו ג' רגלים :
תשיא על מיר שהכור בחגלחת הרחש עד
סיכן נגודי הרחש :
תשלד על לוחם שקבלו עליהם תקנות ר"ג
מ"ם שלא יגרש חשתו שלא מדעתה
ושאבע שיגרש מי חלה השבועה :

הלכות בבוד אב ואם

תרסג ע' שסורים שחייב חדם לשחול על
הפחמים לו להסכיר חת עלמו לפרקים
חת מביו ולפרוש מם שם יפה סורם :

הלכות צדקה והקדש

תרסד בע' שיתן כליס להביחיה לע"י
להקדישם על הגלי לשמו ושהם בלי
חת שם יכול להביחה בעבמ"ב של יורשיס
לפי שיראתה שם שהשמה שכל כלי שקדש
יהיו שקדש בשור ומוחלט לרבים :
תשיד על מם שמבו שהורשים ממקום למקום
לבקש מרף לביחם אחר שיחבו להם
כל לרכם ולפעמים יותר מחלף שנה :
תשבה שם שחדש סוח בכלל שהה דשמיה
ופריקה :
תשלח לחוכן שהקדים קרקע שהבירוקו יהיה
לפעיים שם יכולין ג' בוני שעיר
וסגבאים להחליפו או למכרו ברצון שפקיד
על שהקדש שוכר :
תתב שם יש לחשמהת בהקדש או בלדקה :

הלכות עבדים

תרנא שפחה שיש בה עדויות שהשחררה
ושהה שם מחזקת מהה :

יפה סורה לו :
תשנה תלמוה שסגבו לה נכסי בעלה
ושמכישוה ולה שסשיקו שהכסים
לפירעון כתובתה ומתה ואח"כ נמלא שהיה
לבעלה מלוה בשטר מי גובה תוחו :
תשכה על מה שהעלה שרשב"ם בתשובה
כי' מ"ם על שטר בעדים שקדם פלוני
את פלוניה ואמר כי זה נקדה מפי כתבה :
תתא על מה שמכו לסגבות לאלמנה בתובה
תע"ג ללה כתיב בסו שנפק ואין
עדים וכו' :

הלכות גיטין

תקפט לחוכן מביה גע ממ"ם ואמר בפ"ב
ובפנ"ם ויש עדים לקייים את הגע
שם היה מוחרם לשליח או לא :
תקצב לחוכן כתב גע לאשתו ואמר לעדים
שוחתו על תגלי ולכלו לשס עידי
הגע ובאו עדים אחרים ואמרו לה בלא
תגלי מאי :
תרב לשס שהוליאה מעשה ב"ד פלוניה
שאגרשה בפניהו בגע כשר ושוליאה
שגע ואח"ב פסול :
תרג על מוסה שגע שאשגו במלרים על פי
שרמב"ם וכל שום ואחיכא לאיזה ליש
וכו' ולקיים לפי מה שכתב שרמ"ם :
שם על עניו שליח שהביא גע ואין בידו שטר
שליחות :
תרכב על מה שאשגו במלרים שלוקחין
שסופרים שכר יותר מדאי על
שהכתוב ועל שגע :
תשמב שליח שביא גע ממ"ם ואתה לה
ולא לאמר בפ"ב ובפני נאתה ואיננו
כי אלך לו ולא נתקייס שגע באותניו מה
שקנה יש לו :
תשצח למה לריך לאתוה עדים בגע שוחל
ולקבילן לוחו מיד אחר שהחיזה :

חשן משפט הלכות דיינים

תרו שם סילוק שעדים או שדיינים מועיל
אפילו לשפוקי ממונא :
תשנג לחוכן ושמעון באו לדין ושמעון שביא
מיודעיו עמו ולחוכן לומר יסתחמו
שטוחי :
תשעב מלך שכרע בשוגג שם גולה או לא :
תשפט במה שאמלא בשיע"ק בתשובה שאם
בירכו שבעלי דיינים דיינים ולמו
לפניהם שיכולין לחזור בהם עד שיגמר הדין :

הלכות עדות

תרז ב' עדים שחאמו בשטר ואחד מהם
לומר שהעיד שקר לפי שהיה שכור וע"י
עדותו נפסיד שמעון ממון אם חייב שעד לשל:
תריב ב' עדים ג' לומר בפני פלוני מלה ביום
פלוני וג' לומר בפני פלוניו ביום
אחר אי מלטרפין או לא :
תשנ לחוכן קבל עליו עדות שמעון ולו ורולה
לחזור בו מפני שהם נוגעים בעדות :
תשמט על עניו תרי ותרי אי הוי שפיקא
לתוורייתא או דרבנן :

הלכות הלוואות

תרי על מה שאתניון בריעות ב"ח מלוה אם
היה מלוה מן שהורה או מדרבנן ולמה
לא אמו בכלל שמלות אם היה מן שהורה :
תשר לחוכן לוה משמעון מנה על שמשכון
ואמר פרעתיך ואין לי משכוני ושלה
טוען אינו יודע אם פרעתני אם חייב לשחזיר
לו משכונו או לא :
תשנו על מה שהעלה שרשב"ם על מי
שטען על חבר שלה ואמר לו
שמשך בשטר :
תששג מלוה קולמת על פה ומלוה בשטר
מאוחרת ואין שם כי אם שהעלעלין אי
זה קודמת :

הלכות שטרות

תקצ לאחד שהיה ש"ח על חבירו ואחוה בו
ע"ש ושעד שאני לוה לאחוה וכ' עדים
מעידים על זה ושעד שאחוה בשטר לא נשקיי'
אם גובין בשטר זה :
תקצא שיש לאחלמו בדין לפני אחם ושכתב
על פיו שטר ביישים שכל מי שיעבור
על דבריהם ידושים שאחייב לחבירו כך וכך
ואחנו שהשטר ביד שליש ושבר מ' מסס והלה
טוען שהשטר אן שהשלים :
תר על מי שהלוה לאחירו בפני ב' עדים
שרבייה לו לוועזה שאין מכירים ל"ק
ואין כופר שיכחוב אלא בלה"ק :
תשו לחוכן אאן לשמעון כתב יהו שהוה מייב
לו לך וכך בלפון משכניו אם ישאר
בידו שהלחאם ושהשר בידו אלא שהוסיפו
עליו ובא שמעון לחבטו והוא טוען שנגנבו :
תשיג על שה דק"ל שחייות טעות סופר
הוא כולל לפילו שחייות ככרי :
תשמח שטר שיש על שימומים ויש לו שלמי
מגבו אי טעיינן ליאמי פרוע הוא
ושברת הוא שחיב לאנשים וכו' :
תשפר על עניו אם שהגבו לשחוב בשטרות
שאמות לסלוה אם מועיל שאמות זה
לומר לא נפרעתי :
תשצ בשה שאמן בפ' שיש שוחזין אלא שטר
בין שטרותיו וש"י אם טיבו יהא מוגה
עד שיבא שליחו שרי בשיש מודיע יחזיר
לו לא יחזיר :

הלכות שבועות

תריט לחוכן את בשבועה על שמעון ויש
לשחוכן עלמו שביעה שחבת על שמעון
אם יוכל לשבועו שבועה על שביעה עלמו
ושבועה על שביעה שלימותו :
תשמג על מי שאחאייב שבועה בב"ד ואינו
חשוד על השבועה :

הלכות גביית חוב

תרעז לחל לאחייבה לחוכן בשטר שך י'
שוכיס ובאייס נאה באחנה לשמעון
ממעי' זכ ונשבעו לה יותר מך' זכ ובאותה
לוה שיאמו שכיסיס מ"ו פרחי זכ לשקדם
ול' זכ לחוכן שאנה וחוכן שומן משמעון
שקבל שאחנה שאשר לו שהה שיש קודם
פנילחה ושטר חובו סוא יבן יותר מכ' שה
ושמעון אומר לו לך שלל סיוסם :

הלכות ערב

תשסב שאלוה את שבילו ט"י ערב וכשבא
לגבות לה נשלחו לוה וכבים בני
חורין שם יגבה מן שערב :
תשמז ערב שאת שלוה וסיחומים קלוים שם
גוביו מן שערב :

הלכות חזקת קרקעות

תרעג לחוכן לוה לחוליה לה שמעון שעלייה
אשר היה לו שם שכא חזקה שהיה
שלו והוא שומן שהוא שלון לקום בחזקה
שסיג :

הלכות שותפים

תריו לחוכן ושמעון נשחתפו וכחבו בשטר
שהוחפות שפילו שליחה בדרך ושלה
לחוכן שליחה בביתו :

הלכות שתנה וצוואת ש"ם

תרכד שפוטרופוס שהשל שמעון שזכון שבי
יחומים וסביב שהקלוני לוחיה שהשו
שלוה חמיו שבי שיחומים כל"ל בשעת שיכה
ליחנה לו ופסקו ב"ד שהם יהיה שמעון
שטר הלוואה יפשר :
תרכה משמעון לשון שפסק דין כוח שם
היה לשמעון שנו או לאו :
תרלד שחד לוה שחתה שיכה ואתן בחיים
בשחנה וירלשו שטרשין ושבקשין
לבטל שהחנה :
תשיח על לוואת ש"ם שלוה שחתה שוחו
שיחנו לפ' שנה ושטר לוואה יולא
שחחה ידו וכיולם טוען שחחי שם חייב
שבועת הסת :
תשמז ש"ם שאתן שכיה שקדקני ולגבן
שעלטלי לוך יקבל שקבל שהחנה
שאין קונה שלא לאחר שיכה :

הלכות נחלות

תרעח לשה שלמנה שאשפדה שם לחוכן
שחנה ושמעון אחן בעלה לאת לכל
אחד שסס סך ל' זכ כדי שיהיה למכור
שקדקני בעלה וליטול כתובתה וגם שחלו לה
שבועת שלמנה עוד כתוב בשפדה שאחייבו
לחוכן ושמעון שמכר כשיגבו של' זכ שיהן
לה ד' זכ ג' שיש לוופים ויהי בעלה נשפה
לוחה שיהנו ט"ו פרחים לשדקה וחמשים זכ
לחוכן שחנה וכו' ושמעון ס' זכ וחוכן
שכא שפשדה תובע שמעון כ"ב זכ יען
שכבר נבה כל' זכ והוא טוען שלא"כ לא היה
שחלה בחייה וטוען שלא"כ לא היה מנחת
לו כחמשה זכ כדין עם מי :

הלכות אפטרופוס

תרנד לחוכן שת וכניה ב' בנים ומכרלמנוה
בת כלוחה ומבייה בן קטן ושעמידו
ב"ד שפוטרופוסים ליהוה שם יכולה שבת
שמוחה לחבוע מכני עזבון :
תרסא שם שפוטרופוס חייב בפשיעה או לא :
תשנט על שפוטרופוס שטען בעד יחומים
טענה שעשר שת שחנבע וכיה יכול
לחבוע טענה טובה לחייבו מי הויא פשיעה
או לא :

הלכות פקדון

תרלח שחלה כמה"ר יהודה קבני שחירע ל
שגנבו ממנו משום ושהורה שהיה בידו
משל

מצל חיש אחד :

תרגו תשם שספקידס מנכסי ל"ב שלם חלל
לשם אחרת בדשות בעלם ואומס
שמשם נתנה שפקדון לצעל בלה רבות השמשם
שם חייבת שנפקדת לפרוע :

תשמו לחונן היה פקדון ביד שמעון ושמעון
שמתו ביד לוי ובתרלש לחונן שיסי'
ביד לוי ובקל עליו אחריותו זולת שם יכפור
לוי לו יכרת וכו' ומת לחונן ושמעון ויורבי
לחונן תובעין מיורבי שמעון לפי שלוי לא
רלש ליתן שפקדון :

הלכות שכירות

תרכז לחונן משכן ביד שמעון בית וחזר
שמעון ומשכן לוותו ללוי ופרע לחונן
לשמעון ויש בידו מעשה ב"ד וכשבא לקחת
שם ביתו אמר לו ללוי לא תוכל להוציאני
עד שתתן לי מה שנתחייבת לשמעון שדין עם מי :
תשב מי שעכר מלמד וחזר בו בחייב ליתן
לו שכרו אם נותן לו שכרו משלם או
כיוצא וכטל :

הלכות גניבה וגזלה ואבידה

תשפג מי שהיו בידו מעות לשמו ובוליחם שלא
מדעתה בפני עדים שם שוא נתמן
לומר פרעתי לי שוי בגזלן לו לא :

תשפו בשנין לבידם חיוו שיש שלו וחיוו שיש
של הבעלים וחיוו לא יפול ושם נטל
לא יחזיר ומה יעשה שם :

ואלו מפתחות השאלות אשר לא באו על סדר
הארבעה טורים

תרינ על מה שכ' הרמ"ם בלל י"ג מהובות ט"ו :

תריד על מה שממלא במהדכי בפ' בל בתבי
ח"ל שבשבת ישנים יותר מדעתם
דבתיב בית וביום ולא בבקר :

תרטו שלם לחמרינן בויק"ח רבים על ד'
דבריס מתו בדב ואביהוח :

תרבט על תשובת הרמ"ם סיף בלל חמישי :

תרלא על מה דתנן פרק הלו בן השבשין
בשן שבשם בטומאה אין אחיו שבהנים
מביאין אותו לב"ד :

תרלו על מה דאמרינן בפרק בל שעה תר"י
דבר זה שאל ביתום בן זוין לחבמים
מפני מה אין טובין סריקין המלויירין בשבת
וכו' ובמה שבתב הריא"ף שלא
תרלג על מה שאמרו שוכני ירושלים שאינם
נזבריס בעבר קדושת :

תרלט על מה שמקרחי משמע דבר שניה
והבשמ"ק נבוסים מירושלים ועשה
מלחמה רותין בעיניהו בי היא גבוה מסס :

תרמא דם ספר ודם השעיר של יוה"ב שהיה
מסס מסס בין בדי הארון בניה שני
שלח היה בו ארון היבן היה מזה :

תרמג בשל דתנן פרק בילד מבריחין בירך
על ספת פתר שת הפרפרת וגו' ובמה
דאיבעיא לן בש"ס שלה :

תרמה בפירום דבור תוספות בר"פ בילד
מבריחין וח"ל דבר שאין גדולו מן
הקרקע בגון בשר וחלב וכו' :

תרמז בשל דאמרינן בבל דוכתא אין למדין
הלבה מפי משנה ולא מפי תלמוד ויש
חלוף תוספתות :

תרמט על הא דתנן שופר שנסדק ודבקו
פסול דבק וכו' :

תרנב שלה דקי"ל שאם עמד מי שהוא מוחזק
בנכסיו ואה לעבור על אחת ממלות
שהורה דשמעינן ליה בר מנבדי :

תרנג על הא דתניא בפיבוס שקטורת ושלח
מי רגלים יפין לה היבא קלי מבוריים או
ליין קפריסין :

תרנט שם מתנות בהונה שזרוע ושלחיים
והקיבה מוהגות בחו"ל :

תרס על עניו שהרס של יסודה דקי"ל הבם
מפיר לשלמו למה לה שהיר לעלמו :

שרסז על הא דנרסינן בירושלמי ר"י ור"ל ב"י
חמר הבניחים והבתובים עתידין ליבטל
ב"ל לחמר אף מבלת מסחר וכו' :

תרסז שלה דתנן שאם ירדו גשמים ומחו
הזרעי' וחזרו וצמו מתייבין שליה' מיד :

תרסט על מה שבתב הרמ"ם היבא לחיסחפוקי
בחילתא דלחביי מי בעי למימר גומר
פיסה זו שהחילו בה ומוב לה יבטל ולא
יטמין :

שם על מה שהשיג הראב"ד פ"ו די"ט וטורין
לה ובהרוח :

תרעב על הא דאמרינן פרק ד' דחמי שניה
דאמר רב חנא בר ביזנא בה אמר ר'
לבלות שם הרביעי וכו' קרי לבו לום וקרי ליה
שמחה :

תרעט על שפסוק וירם הטבח את הבשוק
והעליה והרבו ז"ל הבשוק והשליה והלה
היו חילוקים שלמים שהשליה לגבוה שלקח :

תרפ על מה שבתב הר"ן בשם ר"ח בפרק
השלניס על פלוגתת דרבי לליעזר ורבנן
על מתניתין דהטומל לפרניו זו בזו וכו' :

תרפח שלה דגרסי' בשבת שכן לדי חנאן
היו קוברין ומחירין הרשהות וכו' :

תרפח על הא דגרסי' בחיר פ"ק רבי שמעון
נמי הבחיב מיין ושבר יהיר הסוח מביעיה
ליה לאסור יין מלוה היין הרשות מלי היה
קדושת ותבלהת הרי מוסבע ועומד עליו וכו' :

תרצו כוונת הרמב"ן ז"ל בתשובה ל"ד על
אבר נשף יעקב בחי בחיות :

תרצו על הא דקי"ל קטורת חינו קדום קדושת
הגוף אלא קדושת דמים וחינו מתקדש
אלא בכלי ובמה שבתב הרמב"ן ז"ל :

תשח על מה שבתב הרמב"ן ז"ל על עבד
שהיה בסוף שם ורולה למכור עלמו
לאדם להגאל מרליעה והשיב שחינו יכול
שח"ב נמלאת הליעה בעלה וקנית עילויה :

תשיב על הא דבתב הרמב"ם בפרק י"ג
ממעשה הקרבנות בילד קומלין מנחות
הנקמלות בהרך שקומץ כל אדם פומנו שם
ידו וקומץ :

תשיו על פשוט כי לא לאדם דרבו וכו'
שהרמב"ם השוה נגד הבחירה :

תשבב שם יש טעם למה לא הוזבר בספר
קהלת שם מעמות שקדש שלא שם
אלהים :

תשלה על הא דאמרינן סוף פ' י"ב שלא
רבון בתגרחים מי שמת והניח תלמוד
ובא תלמידו מיזנת מבבתו וכו' :

תשלו על שמי תשובות להרשב"ה סימן
תסע"ג תשפ"ד שבהרשומ בתב אחד
מעורש ואחד ושמא דמשמע ליחה מסס
רלשון או שמי ובחידך בתב מנרש רלשון
ושמא שמי וגדלות בסות:ום :

תשלו על הא דתנן במנחות לא סידור
הקטין ולא שילתן דוחין את השבת :

תשנא שלה דאיתא בירושלמי בפרק מליאת
השבת הורה ר' פינחס בהן השבק
ליתתיס ולא ממרק לה פרעם שהוא יעלה
לה מזוזות על שהוא ממרקה :

תשנח על הא דתנן כוף פרק הלו מילוות
היה שהיו ורבו ושהין מעשי מניה
את של רבו ואחר בך מיית את הביו וכו' :

תשסב שם שאמרו בעל חוב מחוסר שקדם
וגבה גבה :

תשסד במה שבתב רביט יוסף בפירום שהלבו'
פרק הלו דבריס ז"ל לבל חוב של
חיש ושל חולה מברבין עליו וכו' :

תשסה על מה שבתב הרשב"ה על בתב ידו
ת"ל לבתבו הגאומים בשמן שלוש
לומר פרעתי וכו' :

תשסט למה לה בתבה בתשה בקלוח של
והיה בי תבוח אל בתרן בתו
בקלוח של שם בתוקתי :

תשעג על הא דאמרינן מלבי היה זוד היה
חושש ובא חיבא מבוש לה תפנה
על רב :

תשעו בהא דאמרי' בזבחים ובפרק הבשרפין
מבא לן דבהן גדול עובד חוץ דבתיב
ומן המקדש לא ילא וזה יקלל הא אמר שלא
ילא חלל וכו' :

תשעז בהא דאיפליגו אביי ורבא בי שמעה
מלתא היה בי לא ומוקמינן פלוגתייהו
בתנאי וכו' :

תשעט ביאור על בבריית בשלהי פ"ק
דבתובות ת"ל ויבתבו בני חבשים
יש חומרים בקלפי גבתיבו וכו' :

תשפ על פשוט בי קבור תקבורו דדרשינן
מיניה ד' דרשות וכולהו הלבתא ניהבו
ולא ידעינן ביבי מדרבי חמלי קרא ד' לעשה :

תשפא על הא דתנן הבל בשרים לקרוש לא
המגלה חוץ מחרש בועה וקטן וכולא
עבדים ג"ב ליום בשרים :

תשפב מתנן ב' מלמרים דקבו לחדדי
לחד ויליחר לילבם בן מלה ועשרים
בגם לובי היום וכו' ולחד לא משם ולהלן
בחשלם מהו וכו' :

תשפה בדבור תוספות פרק הלו מילות
ז"ל שא גופא קשיא לחחניתין לא
פריך למי למימר וכו' :

תשפז מלי זב בח היה יבול עזרה לקטון
לח בלוים שלא יהו לבם מעשר
לאבר זבחה לבם וכו' :

תשצא ביאור דיבור תוספות פרק ליהב
שבך לעבור עליו בשני לחוין וח"ת
ולוקמיה בגזל גופיה ולעבור עליו בשני
לחוין וכו' :

תשצב בסוגיא של הלו מילות שלה לדיבעיא
לן לעורבו ולערבה מלי ולהני למשמשה

מפתחות מחלק חו"מ

מכאי דחניא סכנים לנכנס ודמס וכו' :
תשצד פירוש סוגיא תגרי לוד :
תשצו פירוש כבריימא המנויים בריש מיזכו
נמך ס"ב מת כספך לא תתן לו בנשך
וכו' :
תשצח על מס שכתב בשל מניד מכנס
פרק י"נ מסלכות גזילס ואבידס וז"ל
דע כי מיני סימנין ים וכו' :
תשצט ביאור סוגיא דפרק המפקיד מתיב
רמי בר חמא שמולה לרחמי טוקין
וכו' :
תת טוד בסוגיא סנז' :
תתג בסא דתמרינן פ"ק די"ט אמר רבא
שלכתא כוותיס דרב בסני מלא בין
לקולא וכו' :
תתה פירוש סוגיים סמוכין שירבון בפ' בזסב :
תתו שלס דאמר רבא פרק הלו מגילות
רחס שלט שבשלס נטלס לשני יהום
על מנת לגוזלס טובר בכולן וכו' :
תתז בחותס כוגייא שלא אמר רבא אמור
דכור לר' יהודס ושס לתבידס לדברי
שכל קשיא וכו' :
תתט על סטיא מתניתין סיס עובר לחורי
ג"ס ושמע קול שופר לו קול מגלס
שס כיון לבו יצא :
תתי על מס שמך מסדר סדר השבודס
שסדר ושכשיס ושעס וכו' סיו וופלים :
על פיהס וכו' ושס לא נמצא בתלמוד :
תתיא שלא דקי"ל המכס את חבירו שכאס
בתין בס שום פרוטס לוקס ופקקו
לן מפסוק פן יוסיף לסכותו על תלס וגו'
וקשיא וכו' :
תתיב מפרש דכול תוספות בריש חולין
שמתחיל וליתקון חדש וליחתוך בס
בשר ופשס אחרת וכו' :
תתיג על מס שממ"ל שכל המכות סיו
משמעות ז' ימים ולמדו וכו' וקשיא
דמכת בכורות לא סיתה אלא כרגע ומכת
שדבר יום אחד ומכת שחשך שלשת ימים :
תתיד על מס שנתלקו ז"ל על פריק ויסי
בחלי כלילא אחד אמר יוחנן חלקו ואחד אמר
יודע עתותיהן וגו' :
תתטו על מס שתמרו ז"ל על פסוק ויקרא
אלוו אלוסים מתוך הסנה ויאמר משה
משה ויאמר הנני אמ"ל ויאמר ויאמר וכו' :
תתטז למס נכותת הנביאים היתה לפעמים
דרך ומשל, ואידך ולפעמיים בלא
משל ואפילו בנבואת אחד וכו' :
תתיז עלס דאמרינן אנכי ולא יהיה לך אפי
הגבורה שמעמוס אם היא שמיעה
ממש ואס הענין הוא שהזיכור היה עס
משה ויעקב שומעין :
תתיח על מס שתרגם רב יוסף במגלת אסתר
בלילה ההוא נדדה וכו' שתרגם היה
בלילות לימקטלו כל בוכרי דמלרתי והוא
בעלמו פירש ויהי ביום השלישי שהיה ג'
של פסח :
תתיט פירוש דכול תוספות פרק המקבל לא
ימשכנו יותר ממוכו ותע"ג דאין
משלס לו הנרשון וכו' :
תתכ פירוש דכול תוספות פרק השוחט
המתחיל והא נגיעה היא מדקתני
ונהללין וכו' :
תתכא על מס שהקשו שהוספות בפירוש
רש"י ז"ל עלא דאמרינן פרק המקבל
אמר רב פפא עד דאתו מריבי מדברת
וקיימת כיחס מריבייהו שנראס וכו' :
תתכב על מס שכתב הטור והשלמידים
מתעניס בו ג' ס' ג' מפני חלול
ס' וכו' :
תתכג על מס שנמלא כתוב במדרשי פ"ק
דבילה רבינו חכי העתיר כתב לותס
בני אדס הקוניס בשר בערב יום טוב
ומולחים לותס ביום טוב וכו' :
תתכד על מס שאמרו ז"ל אין מיתה בלא
חטא ואין ייסורין בלא עון :
תתכה על מס שנמלא כתוב במדרשי דמי
שהוא מוחזק מלי למימר קיס לי
כפלוגי גמון וכו' :
תתכו פירוש דכול תוספות פרק הלו ערפות
וסוף זס שליבי סניאתו לפני גדולס דשכר
דבתרי זמני סוף מזקק כרבי וכו' :
תתכח על שם דאיתא שכל המועדים בטלים
וימי הפורים לא יהיו בטלים שנאמר
וימי הפורים ההלס לא יעברו וגו' :
תתכט במס שכתב שאבודי פ"ק די"ט וז"ל
ועגל שמולד בי"ט מותר וכו' גס לזיך
שיפרים על גבי קרקע שילא מפסק וכו'
ובאלו טרפות מבמע מיבבא דאסיקנא
סתס דבית הרחס אין בו רבוק ליכבים וכן
כאב הוא ז"ל וכו' :
תתל פירוש בירושל' דגרסינן בפרק מי שמת
רבי יוחנן אמר אפי' רוקק כדי שיהא בוסו
נקי לפניו מותר לימיו לאוד לשמלו מותר :
תתלא במס שנשנו בפ' יולא דופן פיוק
בן יומו מוחל ומנחיל וסאורנו חייב
וסרי הוא לתניו ולאמו כתתן שלס ולגבי
נחלס כתב הרמב"ס ז"ל פ"ק דהלכות נחלות
לאל לס מתס האס תחלס ואח"כ מת הבן
וכו' :
תתלב על שני מאמרי רז"ל האחד אמר ר'
יוחנן כל המניחים לא נהנאתו תלוי
לבעלי תשובס לאל לדיקים גמורים וכו'
ואחר אמר רבי לבוהו מקום שבעלי
השובס עומדים אין לדיקים גמורים יכולים
לעמוד לס סס חלוקים :
תתלג פירוש דמתניתין דמרחיקין לס השוכך
מן פגיר ומתי לתיתמר עלס בגמרא :
תתלד ביאור על סוגיית מרדל ודבורים לפי
שיטת רש"י ז"ל :
תתלט במתים שעתידין לתחיות בעת שתחיס
לס ימותו עוד :
תתם על סא דקי"ל שופרין שומרי. שכר
הס זה לזה למאי נפקא מינס :
תתבא בשא דתנן בודקין את השדיס בז'
מקילות וקי"ל דלס לא כיוון
עדותן בתקילות ואפילו אמר לויי יודע
עדותן בטלה :
תתסב על מס שמך יוסי כניסת לכבוס
וכובסו ולבבוס :

תקפט **שאלת** על רחובן שכניע גם ממדינת סיח ותומר כפני נכתב וכפני נחתם ויש עדים לקיים את הגט אם סיח מוסרת לשליח או לא :

תשובה אם היו מקיימין הגט קודם שיגיעו לה בוא לא סיח לריך לומר כפני נכתב וכפני נחתם ולא הוסרה ע"פי השליח ולפיכך סיחה מוסרת להשתא לשליח אבל כיון שלא נתקיים הגט בחתלה והוסרה השתא על פיו של השליח אע"ג דיש עדים לקיים את השטר אסורה לשליח שכרי על פיו הוסרה ואפי' שיחזור ויקח הגט מידם ויקיימוהו ויחגנו לה לא הועיל כלום שכרי על פיו הוסרה בחתלה ואשה גרושה הוא מגרש עמה ואם עבר וגשאה אין מוציאין אותה ממנו ואם נשאה אחר כהרחת ב"ד קונסין אותו ומוציאין אותה ממנו :

תקצ **שאלת** על רחובן שהוליא שטר על שמעון ואחוה בו עד ג' וכעד אחד שבני ליה לאחוה ושני עדים מעידים על זה שלוה לאחוה ושעד אחוה בשטר לא נתקיים ואמרת שאחד מן האחים מייב את שמעון על פי שטר זה :

תשובה כמה רב גוברים לאפיק ממונא בלא שהדי כי שטר זה אין בו עדות כלל כי אפי' אם היה מתקיים כעד אחוה אין כאן אלא עד אחד ואפ"ה דלוה לאחוה סוי עדות העדים אשר מעידים עליו עדים מפי עד ואינו לוה דבשלמא אי הוה כתיב ביה במוחב תלתא וכו' כל חתא פלוני ואמר כי אחימה זו הוא לוה לאחוה אותה אם סוי קיום לעד זה אבל זה שאינו בלשון היום אלא בלשון עדות סוי עד מפי עד ואינו לוה ואלו אין לך אדם עושה כזה ואמרת בדרך שכתב חייב את שמעון כפי מה שראה בעיניהם ולא מכח השטר . ומ"מ אם יבואו שני העדים אשר כעידו על זאת שלוה לאחוה כפני ב"ד ויאמרו הנו מעידים שפלוני לוה לאחוה אחיונה זו נתקיים זה כעד לסוי שפיר מפיהם ולא מפי כתבם ולא סוי עד מפי עד שכרי על האחימה שם מעידים אבל אם אמרו פלוני אמר לנו שהוא עד בדבר זה ולוה לאחוה אחימה זו ב"ל אין זה קיום שכרי על העד שם מעידים ולא על האחימה והוי עד מפי עד וכן אם אמרו פלוני אמר לנו שזו אחימתו ושם היום מכירים באחימה ולא רצו באחתם אין זה קיום לפי שאם מעידים על עדות העד והוי עד מפי עד שכרי אינו מכיר באחימה אלא על פי אחר . וגדולה מזו אמרו שאם כא לחוכן ואמר שמעון אמר לי שזו אחימתו אין זה עדות אלא שכרי רציו לא מכח אלא ס' דרכים בקיום השטר ואם אינה שאם היו לנגן ביניהו פלוני אמר לי שזו אחימתו וכבל האחתם דרכים אשר אזכיר רציו בכולם אלריך אביהם באחימה עלמה דוק ותבלח . שוב נא העד באחום על השטר ואמר שמעולה לא אחם על זה ואין כאב יהו יולא ממקום אחר סילכך אין כאן לפיהו עד אחד לבאמר עדים האחומים על השטר כמי שנאקרא עדותן בב"ד אלא אחמים אלריכו קיום ו"ל פשרא בעדות שיהא אחשב שזה עדות עד אחד שנאקרא בב"ד ואחייבו שבועה והא ודאי ליתא דשטרא אחשב בעלמא ואם אמר אלא עשה השטרא מכח העדים כלל אלא מכח שעדותא מה שעשה עשוי :

תקצא **שאלת** על רחובן ושמעון שנאעלמו בדין במלריס ובאו לפני האכם וכאב ביניהם לאחברו אך וכך ואנחו השטרות מי שיעבור על דבריו יהודים נאחייב לאחברו אך וכך ואנחו השטרות ביד בעלים ועבר ג' מסס ואחברו תוכע השטר מיד השלים :

תשובה נראה אם כאוב בחורת קנס שאם כאוב כן הא ק"ל אין גובין קנסות בבבל ואין כאר בני בבל נריניו ואם כאוב בו בחורת חוב גמור ובקיון השכר ברור שאדם יכול לחייב עלמו בקיון באמר אלא אם חייב בו לפיכך לריך לרחות אם השטר הוא אשמכתא קי"ל דאשמכתא לא קניא ואין מחזיר לו את השטר ואם היו אשמכתא כגון שקנו ממנו בב"ד חכוב או נאחתא מן השרכים שאשמלין אשמכתא יחזיר לו את השטר שכרי נאחייב מן הדין ואם היה שטר שדוכין לפיהו כאוב בחורת קנס ק"ל דאין בים אשמכתא מחזיר לו שטרו וגובה בו דלמי בוסתו הוא נוטל וכן אלא בשלים בשאובה ואם חזר בו אחד מהם קודם שיגיע השטר ליד השלים יכול לחזור בו ואפילו קנו מידו דקנין דברים

ומהמתי שכתב שי"ט כ' הוה גזרה במדע ולא חיו חלה מנסגת כדמתרינן שלחו מתם דתב"ג דילמיו בקביעת דירתא כזכרו במנסג תבומיכום . ולעניו הדיו לומר מיו שתם הסתיעה של יום רחשון היה עובה מבחיעה יום כ' לפי שים מיני עופות ומיני בשר שתם יבשלו לותם ביום שתיעתו חיני יפה לאכילה כמו הבשתיו מאחמול ובהוא מוכר מוכר לבחוע מיום רחשון שכרי מן הדיו מוכר מי"ע רחשון לבשם חלה כיון דתפשר לומר למה יבשל היום ותם הכשר או כשיף היה יוכר עוב תם בשהוא מאחמול למה לה יהמוע מאחמול והא ק"ל מכשירי לוכל נפש תיכם נעשים ביום עוב ותפ"ם תם מפיגים טעמם עושיו לותם ביום עוב הכא נמי לה שנא וגב הרב ז"ל לה אמרת חלה כיון דתפשר למחר מביום עוב חל תקרי רע ומה שכתב ביום עוב כ' הוי משום גזרת שמדע לה ידעתי מהו :

תקצה **שאלת** על רחונו שנדה עלמו תם יעשה כבר פלוגי למחר תם יוכל להחיר היום כיון שעדיין לה חל דומיא דכלר דתין מתירין עד שיחול :

תשובה הרמ"ם הטלה שיכול להחיר כלל כ"ו ע"ם וזהו משפרש דפסקו רבוותא דיכול לספר עד שלה חל וכ"ם וידוע דקיל עפי שבשנדה יכול להחיר לעלמו ותין לריך לחבר להחיר ותיכו ספרם לריכים לחבר . עוד יש לי לעשם לחבר שכנדר הוה מן סתורם ומפי' תומרתו תיכו נדר עד שיחול תבל כידוע תיכו חלה קללה בעלמה מדרבנן ולפיכך מתירין לפילו בעדיין לה חלה . תבל תם הכריס עלמו לריכין תלן דלמר שהוה מן הסתורם לריכין תיו לעלמו של הרב ז"ל ותפילו לפי הטעם שכר כתבתי לה חמיר כולי שתי כמו כיבור לריכין לילו ומלקות ותם ת"ח הוה מתיר לעלמו ותם תיו ת"ח כשב הרמ"ם בלריך עשרה להחירו תע"ג דלה מתנו ושכנו העולם לספיר בג' דלה דמי למי שכבדוהו בחלום דשתם מן השמים שבדוהו ולריך עדה תבל סיכת שנדה עלמו שני בשלשה :

תקצו **שאלת** על ס"ם שנמלת ס"ת מחדוש של שם רגלה שהמחיק דבוק בגגה דבוק דק עד שלה סיה נראה חלה ע"י עיון תם תקנה יש לו :

תשובה תם שדבוק עב שסיה כעורה תי"ת שהסיוק קורת תותם תי"ת לכולי עלמא שפשלה הותם ותפ' לדעת שהומרים שלה שפשלו שם ס"ת וכקו"ף תם נוגע הרגל בגג כתשר כתב ריב"ם בשסופה סיה מי שהורה כך וכן נראה ג"כ משסופה שר"י קולון שלה שפשל הותם בכך תין שדברים תמורים שלה בזמן שנדבק בעוקר דק בגגה תבל תם נדבק בעוקר עב שנראה כמי"ת כ"ע מודו שהוא פסולה ותין לת ק"ל כי שלה כדעת כל הפוסקים תשר תיו רגילין לכמוך עליהם שכשפל נדבוק כל שהוא ושאלה זו נשאלה בימי הגאון ממדינת עזן בהיו כל הספרים שלהם כך וגם במארים רחיתי ספרים קדמוניים שהרי"ן והקופי"ן היו דבוקין בגגיהן בעוקר דק ונראה שבמהו להם עלה דהא דתתרינן תמר רב תתי חזינא לכרי כספרי דוקייתי דתלי לכרעא דה"ת ומדתמר ספרי דוקייתי משמע דלה היו לעבובא ומתו על כל הותם בספרים ופסלום שכל דברי הפוסקים שפשקו שכי מכשיל דשקומן מתי עשתת חלית רגלה דה"ת וכבר הזכירו הראשונים זשה ומדתו מדבריהם שהותם פסולה וכיון בשית פסולה תין בה קדושה בשם בין תם נפשלה מתחלה שהיכא בין תם נפשלה תחר כך ולעניו הסיקון לפריך רגלה משגג לי לפשר דהוי חק חוכות ופסול כתשר כתבו הראשונים ז"ל ויש מי שהוכר שלריך לממוק כל הותם ולחזור לכתבה כולה וכן נראה דעת הרמ"ם תבל רוב הפוסקים שהביתו שמוחק כל הרגל עד שתשאר לורתה לורת דלי"ת וכן תם היה לותם תחרת עד שתפשל לורתה ומשלים עליה הותם וכן שהביתו בלותו תיכן ותי לתו דמשתפיגא הוה תמיגא דלא תמרוה תלא בשאר תותיות תבל בשותיות השם כולי עלמא מודו שמוחק הרגל לבד שהרי חלקי הותם נתקדשו ותמתי יתמוק לותם כי הדבר ברור כי המוחק חלק משם תקדם תע"ג דלא מחק כולו עובר משום לה העשון כן הילכך הרגל שנכתב בפיסול תו שנדבק תש"כ ושפשל מוחק ומתקן ולא כל הותם ותי הוה פסיעה לן שנכתב השם בכשרות ותש"כ נדבק טוב היה לגרור כדבוק ולשמוך על התומרים שלא יקרע זה תק תוכות ממה שגרור כל הרגל שה"ת כדי שלא למחוק חלק מהותם השם תבל היו שהדבר ספק שמא בשעת

גם כדאי לזה ניכר לכל שהוא שפוסק ותפ"ם מותר לכתוב לחותו לחבן מן סכנין ולתקנו וכ"מ דשתי מזבח בלתו לשפר בלתו סכי לחבל ס"ת לשפר לשלם סיריעה כלשבר כשב הוא ז"ל מ"מ כיון שהשבר מותר מלד הדין לפי בלא נשבר בו קלוסה שם לי מזבח שם לי ס"ת . ושם שכשב שכן מלינו בני חשמונאי שעתו המזבח שכשה עזרת שעמחותו יוכים כלחיתת ביומא ורשם שלא רשם שעין במקומו פרק ר' ישמעאל לחמרינן שהם קרע לחבתו ולרוש ובלתו בם פרישים וחללוה מקיון שנכנסו עכו"ם לשיכל יגלו כליו לחולין וכיון דשיק לחולין קיילתו בשפקרא ושוו לתו דילהו וכשנשתמנו שהו לעכו"ם נשתרו ס"ב שמזבח כשר יגל לחולין ושמיעת דמותר לשתנו שהרי לא נשבר קלוסה ושם עין זה לשם שעדיין נשבר בו קלוסה לפי דעתו כיון שקורין לותה ס"ת ולשבר לפרש כוונתו כי המזבח לא ניכר פסולו מלד עלמו ולפ"ה נתלוסו לך ס"ת לע"פי שלא יהיה ניכר פסולו מותר לשתקנו ותירך דשתי שהם לפי שבר לנו בלא מזבח וכבר כתבתי לעיל כיון שהשבר מותר מן הדין אין לנו לחלק בין מזבח לס"ת . ושם בכתב שהורה הרמב"ם בתשובה אין משם רואים כלל הדברים שיירי בקלקול שתי שפסר לתקנו כגון שבקנו שלומים ואין גויל מקיף לותם שהשם בקדושתו עומד כתוב כהוגן או כיולא בזה מן הפיסולים שלוים כני תיקון וכן משמע מלשונו שכתב שבקלקל בה השם וכו' . עוד נראה להביא ראיה משל דלמרינן שיש לו שם כתוב על בשרו וגזדמנה לו עבילה שלא מלוא יוכל ושובל וחכמים לומרים כורך עליו גמי וכתב הרב ותם לא מלא גמי מפני שבגדיו ולא יהדק כדי שלא יזוק שלא תמרו לכרוך שלא מפני שהשור לעמוד בפני השם ערום ע"כ ושם שכא פשיק ריעים שתי שפשר לעבול שלא ימשוך השם או מקלקוק ותפ"ם שהירו משום עבילה בזמנם מלוא ועשמע משום שלא תמרו שלא דרך השתחה שכל שלא בדרך השתחה לא וזה השובל לימו מכוין להשתחות וכיון דשיכא לד מלוא שרי ושם כן נידון דידן דאיכא ריעותא שלא לתיון השם כתוב כשבקנו ותו דמשכוין לתקן ותו דשיכא לד מלוא להניח שפרים שילכך לשפילו בידים מותר לשמוק כדי לתקן וכן נראה שלשתמר שמשבר שם מן השמות משמע דרך חיבוד הוא לשבור וכן כתב רבינו בשלכות יסודי שתורה דרך השתחה כמה פעמים בשתות פרק ומ"מ בעיקן שיהיה שתקון בשם עלמו כגון שכתבו בשבול לו בשפכל שת"כ כל"ד ש"ב שכתבו ולא נתכוון לקדשו בכתיבתן כגון שנתכוון לכתוב יהודה וכתב שם בשם"ג אין בו קלוסה ומותר לכל שם נתכוון לכתוב שם וכתב בקדושת השם בתקנו לשור למותקו לשפילו שרושה לכתוב במקומו תיכה לתרת לתקן שם"ת . כללא דמלתא לרי רוחם עשה מספיק לחלק בין נדבק בעוקו דק ובין נדבק בעוקו עב שילכך שם נתברר שהחות נשתבש בתקנה ותת"כ נשכללה כגון שנתשבש שרוו ונדבק ש"ב כגון כשבש לעשות שתב שעל גב שם"ש נמעה ותבר רגל שם"ש עם גגה בזה רוחם תני לסמוך על שלומרים במפריש שרגל מסגג כל שהוא ואין זה תק תוכות כיון שהחות נכתבש בתקנה בשבשר כתבר כשבו בעלי שברת זו וזה יותר טוב ממה שיגרור כל רגל שם"ש שנכתב בשבשר תבל שם נכתבה שהות בפיסול לו בשבשר שפק יגרור כל רגל שם"ש ויתזור ויכתבנו לשם קדושת שבש לכיון דנמחק בעלה קדושתו ואין בזה משום לע תעשון כן תעשו לי אבל אין כן בשבשל אין מלוה עליו קדושת מלי אית לך למימר מפני מרחית שעין לע יגרור ס"מ שם היה מכוין לקלקל תבל כיון שהות נתקן ותרותה רוחם שתוזר ומתקן תו ליכא למימר מרחית שעין ותו דמלוה רבה ליכא לשניה ס"ת ולע לשהשתו בעשותו ולי לתו דמשפטינא הוה למימר דשבי עדיף מלשלק סיריעה ועוזבה שם שלזכרות שבה וכ"ש דעדיף מלקדור לת שבה :

תקצז שאלת על רחובן שבנה שבה על מבנ דמשק דשם תמות בלא זרע של קיימת שיירבו יורשים מלד שבים שי מתי דשתייר מבדוביתה ושמירם שתשה ומשה בשמרתה בלא זרע ויורשים בתים לחלוק ושבעל חומר כיון שמשירם אין לה בתובה ולא תצלי בתובה ולא תשה תצלי שם בלא ע"מ שתעמוד בדתה שבל כיון שמשירם שי רוצה לחזור לדין תורה שהבעל יורם לת תשתו :

תשובה סדין עם יורשי שתשה דשי שהעוברת על דת אין לה בתובה ולא תוכשה שקרלתה בתובה שבל נכסי לתן

ספק אם יוכל לתקן את בניו שיהיו לו תכמים ליטע בפתח בתחלה
ו"ל הרמב"ם בהלכות תלמודי בינתם לפי דבר זה שיהיו לממוד ליטע
בפתח כדי לעסר את בניו בסרי הוא משתדר תומם ומפלו בני
מורין ולא נזדו על סבפתח לממוד משני תקנת סבניס עכ"ל . עוד
ים להתיר בי"ד מעשם יתום דסת קיימת לן עבד שתיתבו בעליו
ממנו יצא לחירות ולריך לכתוב לו גט כתרוך להסיהו נכם ישרתל
כדתיתת בפרק סבותה וכ"ד שתמת דמילתת נתיתבו מפתפה זו
פסרי עברו יותר מע"ו בנס ולא בקבו עליס וכ"ת דלת ידעו
פסיס למוריפס בפתח וסוי יתום בלת מדעתם ולת סוי יתום סרי
ידעו פסיו לו נכסים ומיתבו מכל נכסיו ופפתח בכלל בלת רלו
לסוליה מפס על מנס ותפסר פפסולתה יתירס על סיומפס לפי ריתוק
סמקום וסבנת סדברים וכ"ס פסיו לריכין לעבור דרך תיים בלב
ים מן סמזרח תל סמערב וסמתת נתיתבו מכל ירומתו וזכתה
פפתח זו בעלמה ומסי פעדיין סיו לסומה ליטרתל שתין לה גט
פתרור ומעשם זה מומרת לממוך מ"מ סרי זכתה בעלמה וסולדות
שלה וכומבת לפפ גט בתרור ומומרים לבות בקבל ופדבר יהוצ
שלת יועיל סיתום לסתיר פתיפור ולפיכך לריך גט בתרור לפתיהו
בנת ישרתל תבל מועיל סיתום לפפקיע סממון ותיהו זה עבדו ולפיכך
תיהו מבתעבד בו . ות"ת תין סדברים תמורים תלת כסידעהו שתיתה
תבל סכת מתן ליתת לן דתיתה סיומ י"ל דלתוקתינן ממונה לכ"ע
תזלינן בתר חומדת דמוכח כי כ"ד דתומדת דמוכת הוא דתיתה
סיומ מטעמת דכתיבת לעיל ולא מבעיא לפי מתי דפבת כרת"ם
דתזלינן בתר חומדת דמוכח דפבת כר' תתת דתתר גמל סתומר
בין הגמלים ומגלת גמל הרג בלהו יהוצ זה סרגו תלת בקבל תפילו
לדעת כרמב"ם דפבת כתבתים דפליגי עליס דר' תתת ותתרינן
דלת תזלינן בתר חומדת ס"מ לתפוקי ממונה תבל לתוקומי
ממונה לכ"ע תזלינן בתר חומדת ותבת בפתה עומדת בעלמה
וכתומדת דמוכח כי סתי יללת לתירות ובניס בלה ומוכרת לממוך
ים תקנה לבניס ות"ת תמתי לריכין לכל היי טעמי ניתת דיטרתל
הבת על בפתה תבדו יפי דהולך כמוה לעניו תיים וסרי הוא עבד
יסיס עבד בלו ולא בל בעל בפתה תדע מדתזלינן קרא למיתר
בתבה וילדיס תניס לתדוניס מבלל דיטרתל דעלמת תין סולדות
לתדוניס דתין בתבה תלת כלי בעלמת וי"ל דהת ודתי ליתת דת"כ
ממלת עובה בתורה בפפתו בל זה ומגלת חוטת בסבר תלת סולד
במוה לבולת מילתת בסולד עבד והוא לבעל בפתה דהוי בעובר
במעי בתמה בהוא לבעל בפבתה ובתיב בבו לבם פה עם בממור
עם הדומה לממור ומפתי קרת דתבה וילדיס תניס לתדוניס לפיכך
סולד כמוה לבל דבר חס ברור . בלת דמילתת בפתה זו מוכרת
ליבעת לבתחלה לממוך לכ"ע ולעניו תיקון סבניס תם בעל בפפתה
תו סיורס ממלות קויס מפס סולדות ומבתרים לוחס ותס תין
בעל בפפתה תו סיורס ממלות פתם בתברר בלת מיתתבו ממנה תין
לפס תקנה בלל ותי תיכת תומדת דמוכת דמיתתבו מן בפפתה כ"ד
קבתה עלמה בת חורין והולדות כיון בסיה משובבת גט בתרור
בלה פס ולא בל בעל וסיה מהבתרר לוחס והרי פס בני חורין :

תקצט שאלת ממנו של מה בהתבו בבס הרבב"ת ז"ל תם
תתב יכול ליעבות בליה לקדם תת בתו סגדולה
ואמרו מבמו ז"ל בלא הוה לבתיר וכתב עלה הרת"ם ז"ל בלל ל"ו
פליתה שבעבה היה סתלמיה לת יכולתי למוות טעם ורתיה לדבריו
לא מלמוד בבלי ולא ירובלמי ולא מן סתוספות והתירך בם לפלגא
מהרבב"ת בבתב דבריו בלא טעם והביא מספר עיטור וכתב
בסוף הרי מתוך תבוצה זו למדת שהתב שעבה בליה לקדם בתו
סגדולה ע"כ :

תשובה גברת רבה תמר מילתת לריך למזוה לה ליזה טעם
ותע"פי שלת ממלת בהלמוד ולא בדברי הרתבוניס בל
תבם יכול לחדש טעם לתבור בפי הרתה לפי שעם ובודתי פביעת
ליה לרב ז"ל שתם בתו בגדולה שבעבה תת תניס בליה לקבל
קדושיס דמוחר לבתחלה ובהבי תייתי בעל פיטור תבל מה שלת
רלה הרבב"ת לבתיר הוא בבת תניס בסליחות המקדם ופביעת ליה
נמי שתם קדשה שסיה מקודשת תבל לת רלה לסורות לעשות בן
לבתחלה דדילמת תין דשתה לסתקדש לזה ומפני שהיה מתביישת

מתניס מקבל הקדושין ומגלתו שקדושין שלת מדעתה בעין תוגם
ולפיכך לת סוגה לבתחלה תבל פביעת . שתם קדשה מקודשת זה
ב"ל בטעמו של הרבב"ת ז"ל :

תר שאלת על מי שהלוה לתברו בפני ב' עדים ערביים תו
לוטזום שתיגם מכירים לגבון שקדם תת שקנה יעשו
שיכתוב תלת בלגון שקדם תת שקנה יעשו :

תשובה הדבר ברור שתם יתמתו ושם תיגם יוליפים לקיום
תת שכתוב בשטר שהשטר פסול כי אמת שם מעידים
על תנה וכתוב בשטר מתניס תלת שקנה הדבר שיבוותו ב' עדים
המכירים בשתי הלהומות תצ"פ שתיגם יולטים לבתוב ולחתום ויפרטו
לשם ענין השטר תלה תלה ויבינו יפה כי זו כוונת הדבר תשר
נאמר בפניהם בלת תוספת וגרעון ויבתבו העדים בלגון שהם
מכירים שטר זה תצ"פ שנכתב בלגון שתין תנו מכירין שני עדים
כשרים שעתיקו תוזאו לנו ושם הדברים תשר נאמרו לפניהו ותתמתו
שמוחיהו ובבר ידעת שהשטר כשר בבל לגון ושם יבתבו תוחו
בלשוה שפיר טפי :

תרא שאלת תלמיה שבתת לגבות מרחוק מעות שהיה חייב
לבעלה בבת בחוכתה ורחוק חומר תשבע שלת
מחלה בחוכתה לבעלה תו שלת גבתה בחוכתה ושתין בגלסים
שהיית בעלה בדי בחוכתה תם שומעין לו :

תשובה בבר נהגו העולם להגבות לתלמיה סמלוות שיש
לבעלה על תחרים תע"פי שתין השלוה נקנית שלת
במעמד שלשתן תו בבתיבה ומסירה תם הוא מלוה בשטר והעשם
בי עיקר השיכות השטר בזמן שזה הוא על השעלעלין תו על
העיסקה תו על השלוה ומוציאין מזה ומזה ומתנין לזה מדר' נתן וכ"ן
תם יש לבעלה יורש ותינו משביעה תם היא טענתו שלו רתוי
להשביעה וכי מורשה של בעלה הוא סילוף פורע תם שעליו ותינו
משביעה ושם תין בניר יורש והוא עושן תני רוצה ליטשות במעות
שלנו על שיעות היורש ושם לא יבות ישתרו בידי הדין עמו ומשביעין
לוחה שהרי היא יורשת בעלה שלת בעלת חוב ושם נפרעה
בחובתה תו מחלה ושתלקה משם . ותומר תני שתפי' לת היה

עושן רחובן ב"ד טועיין ליורש ומשביעין לוחה ובורר הוא :

תרב שאלת על תשה שהוליאה מעשה ב"ד פלונית ונתגרשה
בפניהו בגט בשר והוליאה בגט ומגלת הוא פסול :

תשובה הדבר ברור שתין ב"ד תו עדיה יכולין להכשיר לת
הפסול ובמה לת דקדקו יפה ומ"מ לריך לדקדק תם
הפסול הוא עבוי לסיות תחר השיכה בגון דבוק תו עשטות תו
קרע תו מחק וכיולא בדברים תלו תלינן שבשר היה ותת"ל נפסל
ולב"ד טועין לת חייבין תבל תם הוא פסול שהדבר מתברר שהיה
בו מהתלתו בגט פסול ושפילו תם נשתת תנה ותם לת היה בידה
לת עדות עדיה שנתברשה בגט בשר ומגלת פסול בבל גווגת פסול
דתלינן לת דקדקו תו שלת סיו בקיאין בעוב גמין וקדושין ותם
יבואו בעדיה ויאמרו פסול זה לת היה בגט זה בשעה שנחתר
שהרי הוא בשר ותבמה בו לבתחלה :

תרג עוד שתלת של נוסח הגט שנהגו במלרים על פי הרמב"ם
ז"ל וכל בוה ושיבא דתיה לי ולתבשתי ולתחרי
ולתחריהון דתבשתי וקניא לך מה שבתב הרת"ם ז"ל בתשובה
ובפסקים שתין לבתוב בגט ולל בוה תחרן ושיבא דתיה לתחריהון
דתבשתי דבינן שלת שבתב בגט שם מקום תבותיו סיתך יבתוב
תוכת המקומות דלת שייך תציא תלת סיבא שאזבר שם העיקר :

תשובה בן נהגו בירושלים שלת לבתבו ובודתי על הרת"ם
בתבו תע"ג דדבריו סוי מתניס דתחרת תבל תין
קושיא על נוסח רבינו בלל שהוא בתב תיך תלת פלוני בר פלוני
דממקום פלוני וכו' סרי שם המקום קלי נמי על תביו וסרי סוזבר
בגט מקום תביו ושייך שפיר לומר וכל בוה ושיבא דתיה לי
ולתבשתי ולתחריהון דתבשתי ומבל מקום נוסח רבינו הוא
נבון לתוחם שהם ותביהם ותבי תביהם ממקום תחד ושייך לומר
תלת פלוני בר פלוני דממקום פלוני ושלת לשהות נוסח סגטין נהגו
לבתוב בן בבל הגטין תף לתוחם שבתים ממקומות תחרים ות"ת
סוי היה עיר תבותיו כי תביו לת היה ממקום שזבר בגט לת

קטית

קטיף ללג קלי ממקום פלוני אלא על המגרש לא על מקום אחר ומה שכותבין ולאחריהן דאחכמי כיון שלשון זה נוהג לאותם שדרים בעיר שם ואלמוניים אין חשש שם יכתבו נוסח אחד לכל ומכל מקום אינהו כיון דכתוב אלא פלוני אי פלוני אי פלוני כשומד סיום במקום פלוני וכל שום אחרן ואינהא דמים לי ולאחכמי (ולאחרי דכיתי) [ולאחרי דכיתי] וכו' · ולעניין שליח שהביאו גט ואין בידו שטר שליחות מנו שהוא נאמן לומר בפני נכתב ובפני נחתם נאמן לומר שליח שבעל אחי כיון שהגט יוצא מחתם ידו וכן פשוט פרש"י בחשובה כלל מ"א ומכל מקום אם הגט מקויים בחותמיו ואין השליח צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם היינו נאמן לומר שליח שבעל אחי אלא צריך שטר שליחות שהם יבואו ויאמר לו שלחתיו שוב היו נאמן וכל זה הוא לדעת הפוסקים בירושלמי דפרק השולח עשה שליח לסלוק גט נאשה צריך להחזיקו בפני שני עדים ואין השליח מן השניים וכן נשנו השולח לחוש לזה אבל הפוסקים והרמב"ם מכללם פשטו לאין שליח שולחה או שוכשה צריך עדים שהוא שליח וכן נראה מכמה סוגיות בבלמוד בבלי :

תרד שאלת על מה שכתב הרש"ם בחשובה כלל ל"ח ו"ל ולא שייך לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אלא כשהבעל מוכר קרקעותיו ושומקח מחמת נחת רוח שלא יאמר הבעל עיניך נתת בניכסין או במיטה אבל (הם) אין לאשה מוחלת לבעלה זכות שום לא עליו מחמת נחת רוח לאין כאן לאיבה שלא תמחול ומחילה גמורה היא ע"כ · ושאלה אם הרמב"ם חולק על זה ממה שכתב פרק כ"ב מהלכות אישות ועל מי יש לסמוך :

תשובה אין ספק שהרמב"ם חולק ועליו יש לסמוך ולהש"ג דהרש"ם לחתרן וקי"ל כלישנא בתרתי מ"מ הרמב"ם מחריש לחתרת סוף וכבר קבלו כל הלו סגלולות פשקי דינו ושוד שלא הניח הרש"ם דברי הרמב"ם ודחה חותם ברחיות וכר מן דין הרמב"ד והרמב"ן והרשב"א חלוקים עליו וכאשר שאין מחילה שאשה מועלת אלא בעיקר ותוספת משום דבאשה לא שויא לה לאיבה אי לא שום מחילה לאו סילוק כשמחלתן שויא מחילה גמורה אבל נדוייתה אם לא שמחול שויא לא לאיבה סילוק כשמחלתן אין מחילתה מחילה ולא פליגי אלא דבוותא עליה דהרמב"ם אלא נכסי נחל ברזל שנשבו או שאבדו כי לדעת הרמב"ם מחילתה בשם מחילה ולדעת הי דבוותא אין מחילתה בשם מחילה ושעמייהו שבשם שאין מתשה בגופן כלום כך מחילתה בשעבודן אינה כלום ויכולה לומר אחר רוח עשיתי לבעלי ושעמו של הרמב"ם מפורש שם ומ"מ לדעת כולם אין מחילתה בנכסי נחל ברזל כלום אלא כדעת הרש"ם ועליהם יש לסמוך :

תרה ולענין אשר שאלת על נשוי אקנא שכשואין אם שמוע שאשה בלא שדא על קיומה שתחזור מני נדוייתה ליורשים מאיזה שם יכולה לשחול לבעלה אחרי זה או לא או לבעל אחרי זה או להעבירו לאחר :

תשובה כבר פתרין הרש"ם ז"ל ושאלה שאינה יכולה לבעל אחרי זה ולא להעבירו לאחרים ושעשה כיון שאינה נוהגת אלא לאחר מיתה שיזכו אחרים באחרי זה לאו כל כמינה לשפקיע זכות יורשים אשר זכו משעת (מיתה) [כתיבה] ואפילו מחלה אחרי זה לבעלה לאחר מיתה אינו כלום אבל נראה מדבריו שאם מחלה נדוייתה לבעלה בחיי הוא מחילה ואפי זה אם מחלה לבעלה אחי נדוייתה אשר שיש רשות ליורשים הוא מחילה ומכל מקום לדעת כל שני רבוותא שמזכרתי למעלה שאינה יכולה למחול נכסי נדוייתה למילת למימר נחת רוח עשיתי לבעלי ואם כן אין מחילתה כלום לא בחיי אחרי ולא בכולה ואין לריך לומר שאינה יכולה להעבירה לאחרים ולבעל זכות יורשים וכבר כתבתי שעליהם לסמוך · ומה שיש לדקדק אם יכולה להשתות אחרי שיש בעלה כבר כדין תורה אי שיחזרו לאחר חני שכשפים או לכל מי שאחלה דלילמא אחקה קבועה היא כדי שלא יתקיים בשם שורך שבועה לעיניך וגו' ולא תוכל לבעלה וזאשה אי שיכולה להשתות קודם שחתשב כשאר אחלה שאם שאב כתן לה כאחרית או לאמה ושתקו ולא שזכירו אחרי זה לחועלת יורשים משמע שאחרו לה כאחרית שאשה כן מה שאחלה ואם אשאה בשם מבעל לאחר או ממעשה

יניח פשיעת שיכולה להשתות מה שאחלה לשפקיע זכות מי שאחלה ואם מפני שאחקה אין זו אחקה קבועה באחקות כ"ד שאשה שלא נכתבו בכתובין למו אלא שאחרי שם נהייכין לפרש אחקתי בכל כתובה ואם לא פירשו שבעל יורש הכל שילכך יכולה להשתות כפי מה שאחלה אבל לאחר שנכתב אחקתי בכתובה זכו יורשים משעת כתיבה ושוב אינה יכולה לבעלו ולא למוחלו לבעלה לדעת הרש"ם לאחר מיתה ולדעת הני רבוותא אפי' מחיים אין מחילתה בשם מחילה שכיון שנכתב קבלו עליהם שאחקה ולדעת בעלי אחקה שלא יאקיים בשם שורך שבוה לעיניך ולא אחלל ממנו וכבר כתבתי בזה בחשובות לאחרונה ודע כי אין אנשי מועיל שלא בנכסי נדוייתה שם; נכסי נאן ברזל אבל נכסי מלוג שבעל יורש הכל וכן כתב הרש"ם ולפיכך אנשי שיכתבו בכתובה שיחלקו יורשי שאשה עם שבעל מה לאשתייר מעשובה ואני לבון עשובה כולל נכסי נאן ברזל ונכסי מלוג שבאחלה לא היו כותבין אלא מה לאשתייר מנכסי נדוייתה ואלו קל וחומר הוא לאחר כתב הרש"ם בחותם חשובה :

תרו שאלת ממני חודיעך דעתי אם סילוק שעדים או שדיינים מועיל אפילו לאפוקי ממוחזק :

תשובה לעניין דיינים משמע לכל"ע יכולין לשאחלק בין לאחוקומי ממוחזק בין לאפוקי להש בשאה שיוצאים לדון אין יודעין אם יעמידו שמעון או אם יוליאו סילוך כיון שיצאו ופסקו הדין אם שאנו עמוי אפילו לחוזיא · אבל לעניין עדים יש מקום לשאלה לפי שעיקר דין שסילוק הוא מחזוקת בין שלשוטים וכיון דסויא פלוגתא דרבוותא לאפוקי ממוחזק נקטינן כמאן דפסק דאלין סילוק מועיל ואנשי אחוקומי ממוחזק נקטינן כמאן דפסק דסילוק מועיל וזה דעת בעל שאגאה במיימוני ולי שלויא נראה לאם כן יהיו דברי רבוחינו כי חוכח ואשלוחא לעניין זה מועיל עדותם ולעניין זה לא מועיל ולפיכך אני סובר לאכל מילי מועיל שסילוק דכיון שאין מוציאים בעדות אם לי עיולי אם לי לאפוקי ואם לאאין כל שכאר לדון כאר להעיד וכי היכי דכאר לדון ע"י סילוק בכל גוונא ס"א לעניין עדות מועיל שסילוק בכל גוונא וכן דעת החוספות שאקבלו ושל שני אחלחו בפיסול ואין בעיון אחלחו ושופו בכאירות ואני"י ללא שייך אחלחו בפשלות אלא בפסול שגוף ושכא כיון שאין שפסול בגוף אלא בממון כאר וכן כחוב בשמ"ג וכני משמע לי שאבריית לאחיא בני העיר שאינגד ס"א שלשם וכו' ואחריכן שאני ס"א לשמועה קאי ואי לאפשר לשאחלק שעמת לשני ס"א אלא בל אם נגנד לשם דבר שאפשר לשאחלק ממנו יכולין להעיד ולשויא מיד אחריה ולכא למימר דוקא דיינין כשמעת לפרוך שלמודא ולשאחלקו בי תרי מיניהו ולידיעה ולא ליאשמיע בשום דוכחא ליאשאחלקו תרי מיניהו וליפשלו אלא שיעור ואין מכיאין ראיה מאשבי חוקם שיעור ומשמע מכאן לשפר חורם אי לאפשר לשאחלק אלא כשאר דבריה מביאין ראיה מאשבי חוקם שיעור ע"י סילוק ושלמודא דוקא כל דוכחא וליאשלקו תרי מיניהו ולידיעה ריעא דבריית נקט כך תירלו הרשבוים ולדידי קשיא דאי שכי וליאשלקו אלא מיניהו שום ליה למימר לשא קי"ל כר' אבהו דאמר שיש שנו אין לריכים אלא לשכי נקט שיש משום דכלל בלאון קושיתו בין דיינים בין עדים כלומר אם שם דיינים ליאשלקו ג' או שיש אם קבלום עליהם · ואם שם עדים ליאשלקו שיש ויעידו אי נמי שכי פריך ליאשלקו שיש רשות לדון וכיש הרשות לשעיד ולידיעותו כלומר יגמרו שבור . כללא דמלתא אין דעתי לחלק בין אפוקי ממוחזק לאחוקומי ממוחזק אלא אם אפשר לשאחלק מוחר לזון או לשעיד כיון שאין שפיסול אלא מחמת ממון וכן הוא דעת הרמב"ם והרש"ם ז"ל :

תרז שאלת על שני עדים שאחמו שטר לרחוכן על שמעון ואחד מהם אמר שהעיד שקר לפי שהיה שיכור ועל ידי עדותו נפסיד שמעון ממון אם חייב הוא לשלם או שאינו חייב כלל והגמי גרסת ביזקין :

תשובה לא כיחרם אם נפסיד שמעון בדייני ישראל או בערכאותיהם שאם היה שפסק על ידי דייני ישראל

לא ימצא אם היה בתורת דין או בתורת פשרה אלא היה בתורת דין ולפי זה אפשר על שמעון שלא שהקיימה תמימתו בביה דין ובזה תירוץ יכול לומר שקר תחמתי דכיון שביד תירוץ מוכר ומציל ואם היו שני העדים תומרים שתחמו שקר וכתב ידם יוצא ממקום אחר הדבר ברור דמשלמין בין שהיה הפקדה לשון לך דיוצא דנרמי גדול מזה דמשעה שתחמו הפקידו את שמעון וזכה לחזקן ולפילו אמה לומר שקר תחמתו אין שומעין לה ובובה לחזקן וכה פורעין לשמעון מה שהפקידוהו . ואם שעד אחד בעדותו חייב שעד לפרוע כל הפקדה דמלי שמעון למימר על פי עד אחד לא היו מוליאין ממני ממון ואלה גרמת לי כל הפקדה ולא מלי למימר השד שקר הרי השד השני חייב תוקף שבועה ומי יימר דמשתבעת דמלי שמעון לומר הרי אני עומד ומשבע להשתים את השד שלא נתחייבתי לרחוקן כלום . ואם הדיין לא פסק דין אלא בדרך פשרה ולפי זה עשה זה אלא לפי שלא מלא לקיים התחיתות ופשור השד מלפרוע כלום דמלי למימר אני לא נתקיימה תמימתי ולא עשה פשרה מה בפשרתיך כלום שהרי לא נתקיימה תמימתי ולא עשה פשרה מה שעשר דכולי עלמא ידעי דשערת לאו כלום הוא אלא מכח התעות פבר ביניהם ולפילו יאמר הדיין שמכח השער עשה פשרה פעור שעד לאין זה ניהא דנרמי שהרי בשעה שתחם לא הפקידו כיון שלין כאב יהו יוצא ממקום אחר שהפקידו שתחר הוא שעד שהפקיד . ואם הפקיד שמעון ממון על ידי עכו"ם רחוקן הוא שמכרו והפקידו על ידי שומד שכתן ובשד פעור שהרי אפילו קיום אין מועיל בדיניהם אם לא יבוא שעד בעלמו ויעיד על השעין אין היהים אלא כדין עשו עמו ופעור שעד . ואם היה כאב יהו יוצא ממקום אחר ומייב שדיין את שמעון לפרוע ולא ליית דיוא והוכרח רחוקן להוליכו לערכאות מייב שעד לשלם מה שהפקיד כיון שהיה מייב בדיניהו מבשה שאתה בו הפקידו ואם לא עמד רחוקן לפני דייני ישראל והוליכו לפני הערכאות וחייבוהו מכח השער נראה לי שבשעד פעור מלשלם שהרי אלא כדיניהם הוו חותו אף על פי שהיה מייב בדיניהו דמלי למימר הביא מעשה בית דין שחייבוך על פי עדותו ואלשלך וכו שהו יודע ולא"ג דקי"ל אין אדם מעיד עלמו רשע וזה שהעיד עדות שקר אין לשלמינהו הכ"מ לעניין עונש מלקות אבל לעניין ממון קודלת בעל דין כמאה עדים וכיון שהודה שאתה שקר חייב לשלם מדינא דנרמי על הדרך שכתבתי למעלה . ולעניין שהר מקויים שמלא אחד מהדיינים קרוב או פסול חוץ לא שהרתה ושהר כשר ויתקיים על פי עדיו או ע"פי אחרים בפני ב"ד הכשרים וכן השלה ברמ"ם בתשובה . ואם נמלא אחד מן העדים קרוב או פסול עדות שבשלה מלקתה בעלה כולה ולפילו הם מאה כלומר שלא עבו על פי אותה עדות אבל יכולין העדים הכשרים לבוא לפני ב"ד אם זוכרים העדות ואומרים לפני ב"ד כך וכך הירע מעשה בפיניו בזמן פלוני ויכתבו השלום ולא המעשה בלי תוספת וגרעון ומועיל מעשה ב"ד זה כמו השער הרחשון כך השלה ברמ"ם תעפ"י שים מולקין ואומרים שאין עוסין כלל ע"פ אותה עדות דעתי טוטה לדעת הר"ם ז"ל שכן משמע לי דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ם מהלכות עדות שהר שניו עדים מרובין ונמלא אחד מהם קרוב וכו' והרי אין העדים קיימין כדי לשתול אותה וכו' הא אם העדים קיימין אותן ויתקיים הדבר על פי הכשרים אם לא נתכוונו הפסולים להעיד ולפילו מן הספק השער כשר וכ"ם ב"ד אבל אם יהבו לתחום את השער היא פסולין עם הכשרים הרי נתכוונו להעיד כי תחילת השער היא שעת המעשה ואם לא תחמו יחד אותה שלא תחמו עם הפסולין יכולין לבוא לפני ב"ד ויעידו ויכתבו לו מעשה ב"ד כהלכתה לעיל :

תרח שאלת ממני מודיעך דעתי במי שנדר בנלח את בנו במקום שמותל שביעה וכא ונלא שכבר נלקח ביד השו"ם ואין יכולין להכחיש את העד ואם תקנה ים לו וגם הקהל ומחכמים שתמירו שלא יעלה בשם שום יהודי :

תשובה כבר נהגו כבל הגלילות לחשוב זה נדר גמור והעשה לפי שהיו רגילין להביא נדרים ונדבות ומותרים מהקהל בשביר לצורך הקהל עליו שעשה ומתן ולשהר נדריהו גם יש בנדבות חלק לעניים ולצורכי לבור ומכל זה שעלו שהוא נדר גמור ואין רשוי להקל בו . והגה לא ביחרת בשלא נדר שלא שלקח

מהקום מיד יברחל או קודם ולפיכך אני לריך לבאר שאם נדר שלא שלקח והוא לא ידע הוי נדר בעשות ואם נדר קודם שנלקח המקום אי הוה מבטיל ליה נדר נמור אין מחיירין לו דאין פותחין בנולד דתנן בשיר פרק ב"מ ור עשות שעה נמוש המדי כשעלו מיניה מן הגולה ומלאו ביה המקדש תרב ליתר לסם נמוש המדי אלו סייהם יודעים שבית המקדש תרב סייהם נודרים לתתרו לו לא והמירם נמוש המדי וכבשה הדבר אלל מכמים לתתרו לו בל שנדר עד שלא תרב ביה המקדש מיר כלומר לפי שהוא נדרי עשות ואם היה ת"ח זה הנודר אני אומר לשפילו היתר אינו לריך הדא כי לנדעתי נדר זה אינו כלום מן הדין שאם שאם בא עליו מעשה מיירות שפדיוהו אבין עד שיביאנו למקום שמואל הבבית לגלתו ק"ב אסור גם בין ומליטמת אל הממים דקי"ל הנודר מן הסנלמת אסור בכולן ול"ב לאו מעשה מיירות אמיון עליה . ומו דאי מעשה מיירות הרי הוא מיר לעולם כיון שאין בית להקריב הקרבנות אלא ודאי מעשה נדר לתיון עלה ואם מפני הנדרים והנדבות הרי יכול ליתנם לעניים ואי מפני הדברים הנוגעים למקום יקחו אותם העבו"ם ומה יועיל ואם מפני הנדר בעלמו משום מולא שפתיך תשמור הב"מ בדבריה הנזכר בכתוב כגון נדרים ונדבות מעשות ושמחות ולדקה לעניים אפל ב"ד מאי לישנא לגבית או מאי מחסרי ליה שיגלמו אותו במקומו או בשולם מקומו . ומו כיון דאיכא אוהם ניכר כן מלד העבו"ם כן מלד הסכמת הקהל אוהם דשמתת פעורים ואם הסודר היה ע"ם פותחין לו פתח ומתירין לו כדי שלא יהיו פרוצים בנדרים ואפילו שיפשמו לו בשולד מותר ואומרים אלו היית יודע שלקחו העבו"ם המקום היית מודר והוא אומר לא כיון שעיקר הנדר לא אל אלא למדין העשה נהום המדי אלא מפני שהמירום היית מודר לא כיון שהיה בשיעים בפשה כל דהו שני וב"ם שמותר לומר שיתחרט מעיקרא והוא מתחרט ואפילו אם נדר אמר שיודע שלוקח המקום מיד יברחל פותחין לו פתח אלו היית יודע היה שהיה בדבר או היה יודע הסכמת הקהל כלום היית מודר ואוהו אומר לא ומתירין לו והוי יודע שהיתר כזה שפתחו לו בשולד לא יועיל אלא לעניין שתלחת אבל אם יש עליו נדרים ונדבות מייב ליתן כאשר נדר ואם הוא מתחרט מעלמו מעיקרא מהירין ופעור מן הכל :

תרט שאלת על ראובן שהכניס בשמעון אלא יעשה דבר פלוני או אלא יאך אל מקום פלוני אלא מדעתו ורשותו ושולאך לעלה ונתן לו רשות אם יוכל לעלה פעם אחרת אלא ברשותו :

תשובה השבועה במקומה עומדת כיון אלא שתירוש ואפילו אמר בשמעון אני מחיר לך השבועה על שימלא לו פתח וחרטה ויתירו לו ג' או יפיד מוחתה כשאר הנר שבועות ונדרים שילאך בכל פעם שירלה ליאך למקום פלוני או לעשות דבר פלוני שרין לקחת רשות משמעון ואלא אמרינן בכי אלי נדר שהוא מלקחו סותר כלו ולא אמרינן אלא כגון שהשבע או נדר אלא יאכל מרחובן ושמעון ושמואל על שבועתו על נ' מהם סותר גם חברו אבל ב"ד לא אמרינן השבועה כלל וקל להבין . ועל עניו מה שהעלה ברמ"ם בתשובה שאפילו אם אתו בשעת השבועה או הנדר שבל שהשבועה שעת נ' אלא ע"פי מוחתה או ג' פדיונות ופתח וחרטה רבים מולקים עליו וסרבב"ח מכללם שהעלה בתשובה שהשבע לחברו לפרוע לו בזמן פלוני אין יכול להרחיב לו הזמן או להתיר לו השבועה ואין לו תקנה עד שיאמר בריני כאלו התקבלתי אבל אם אתו מתחלה שיוכל להרחיב הזמן או לממול השבועה בכל לפי הענין ואלא התקנות והתרמות בתחרימים הקבלות זוהו ברחשונים אלא שיבארו אותן בלא פתח ותרטה ואלא אתם והעלו בכך דשתם מתחלה התקנה בשיניע זמן פלוני תהיה מותרת אלא או שיבקשו אם יהיה מבוטלת בלא התרה וכ"ם היכא שהתנו כן מתחלה בפירוש והרח"ם ז"ל נתן טעם אחר לדבר שהתקנות כולם תע"פי שים שבועה או נדר בהן אין אלא כמו נדוי או חרם שילכך ים לנו לבתיר התרם ולבטל הנדוי ולחלות קיומו והתרתו בכל דבר שירלו :

הרי שאלת ממני על הא דאמרינן פריעת בעל חוב מלוה אם
היא מלוה מן הסוגיה או מדרבנן ואמ"ל מלוה
על תורת למה לי מנו תוספתא בכלל המלוה :

תשובה מלוה עצמה על תורת היא דכתיב וכביר תם הגלה
אבר גזל או תם העוקק אבר עצק או תם הפקדון
אבר הופקד אמו או תם האבדה אבר מצא וכתב הרב פ"ו מה'
גזלה ואבדה אחד הגזל או העושק או הגוזב או שהלוהו או בהפקיד
אלו או מלוה אבדה וכתם כם או שהיתה ביניהם בותפות וכאחר לו
אלו ממון או שעשה עמו מלאכה ולא נתן שכרו וכו' הרי שהשוה
ז"ל הלוואה לאחר הדברים הנזכר בכתוב ובתחלת ההלכות כתב שהם
גזל חייב להחזיר שנאמר והביע את הגזלה אבר גזל זו מלוה עצמה
ע"כ וכי היכי דמוי מלוה עצמה לכתיב את הגזלה ה"ם לכל הנזכר
בכתוב והלוואה בכלל ולא תמה מלוה עצמה לפרוע החוב שה"ב היא
לרוץ למלוה שהשם הגזל והגזבה והעשק והפקדון והאבדה והלוואה
כל ח' בפני עצמה וירבו המלוה בפי פרטי התביעות ולפיכך תמה
מלוה עצמה לכתיב את הגזלה שהשם פתח בכתוב וה"ם לכל מי שיש
להביאו אלו ממון בחיוב דרך היותו מלוה עצמה להביא לו ולא הולרך
למלוה שהשם אבדה מלוה בפני עצמה אלא לקודם שהשם גילה
מלוה להביאה אבל אחר שהשם גילה הרי הוא בכלל והביע את הגזלה
ופשוט הוא :

חריא שאלת ממני ידיד נפשי על אלו המוליכים עלמות המשים
לע"י וזוכרים בשם מהגי בזיון עד שכופלין את
קומתם ולפעמים מפפרקים החברים ומשתברים עלמות שם יש
בזה חשש או לא :

תשובה הדבר ברור שכל שהוא לתועלת השת אין בו משום
בזיון כי זהו כבודו והרחיב מדתן במשכת שקלים כל
שכלים השמלאים ביותלים דרך ירידה לעבילה עמהן דרך עלייה
עשורין שלא כדרך ירידתן עלייתן דברי ר"מ ר' יוסי אומר כולם
עשורים חוץ מן השלש והמגריפה והמרילם המיוחדים לקבורת פירוש
מגריפה כלי שגורפין וזוכזין בו העלמות כשהם מפוזרים . מרילם
כלי שרולים ומשברין בו עלמות השת להכניסם בכל להוליכם
ממקום למקום וזה השם שגזר מלבון והרץ את גלגלתו כל זה מלבון
הרמ"בם בפירוש המשניות הרי אלה שהיו מתירין לרץ
העלמות להוליכם ממקום למקום ושמשת דמילתא לא היו עושין
כן שלא לכבודו של מת לקוברו אלא בני משפחתו וכ"ש שיהיה מוכר
לעשות כן כדי לקוברו בארץ ישראל . עוד יש ללמוד מאותם משנה
שאפילו שיהיו העלמות משל מתים הרבה מעורבים יחד אין קפידת
כיון שאדבר לכבודם שמת שהיו מתקיין כלי לגריף אותם אם היו
מפוזרים ועלמות מת אחד לא היו מפוזרים על שילטרכו מגריפה
לקבץ אותם . כללא דמילתא כל דבר שהוא לתועלת השת ולכבודו
מותר ולא יהיה גדול מס"ם דמקום שהכתה מותר לסגיתו על שתמור
וברכוב עליו :

תריב שאלת על שאם במחלה בכותבתה לבעלה אם מותר
להשתותה בלא כתובה :

תשובה לא ביארת אם מחלה בכותבתה שאם הדבר ברור
שכשל מחלה אין עיקר אין תוספת שכשל נקרע
כתובה השת וכיון שכן (אם) לא שאחר לה שלא נכסי לאין בדיל ולפיכך יש לה
קלה בעיניו להוליאה כיון שהכתבים שלה ולפיכך שאחבדו שהוא
חייב בתחריותן אין זה אלא חוב בעלמת ולא כתובה ואסור להשתותה .
ואם מחלה עיקר כתובה ויש לה עליו תוספת מותר להשתותה שהרי
יש לה עליו כתובה דתוספת כתובה מקרי למה שהבר דומה למחלה
אלי בכתובה שמותר להשתותה ובלבד שיאחר שיעור כתובה בלא
מחילה וכל זה פשוט . אבל אלי לחיכה לשפוקי מהשה בחולה והיו
לה מתנות ומחלה השת ואין לה תוספת אלי אחר שהשת מעיקרא חלוקין
אין לה שיעור כתובה ואסור להשתותה אלא אחר שהשת מעיקרא חלוקין והרי
היא בעולה ופשוטה לי דבאר מעיקרא חלוקין דכל שפותח לבתולה
ממתנות הויא בעילתו בעילת זנות כיון דמהשה בתולה לעולם השת
מה שלא נ"ל שהחזירה השת לעל השת בתובה שהחזירה שהחזירה
עליה עד שתתגרש או שתתלמן ואם גרשה והחזירה אין לה שלא
מה שלא נ"ל שהחזירה השת לעל השת בתובה שהחזירה שהחזירה

וחשובות ד

והשת מחלה עיקר ותוספת הויא מחילה ואינה יכולה לומר
השת רוח עשיתי לבעלי וכן נכסי שלן ברזל שנשבעו או שבדו מחילה
בשת מחילה נמורה ואינה יכולה לומר השת רוח עשיתי לבעלי שכל
נכסי שלן ברזל והשת בעין מחילה בשת אינה מחילה ויכולה לומר
השת רוח עשיתי לבעלי וכן כתב הרמב"ם פכ"ב מהלכות אישות
והשתי עשמת ימי מחילה מחילה גם בתוספת דמה השלם יש לו
במחילת התוספת ואינה יכולה לומר השת רוח עשיתי לבעלי שילך
המוחלת התובתה שהם עיקר ותוספת מחלה ולפיכך שאור להשתותה
בלא כתובה וז"ל הרב ז"ל נכסי שלן ברזל שהבדו או שנשבעו ומחלה
תוכן שהשת לבעלה וקנו ממנה בעדים יהיה לי שהיה יכולה לומר
השת רוח עשיתי לבעלי הא למה זה דומה לפי שקנו מידה שהין
לה תחריות והתחזירה נכסים אלו נכסי מלוג שהרי אין שבעל מניח
רשות זו ליטול כלום ולא להחזיק בנכסים אלא ליפטר מהביעתה
מלשלם ע"כ . וכתב הרב כל זה משום דהוה אלי לשימר שבשת
שאין מתנתה בגוף כלום כך מחילתה בשעבודן היה כלום ויכולה
לומר השת רוח עשיתי לבעלי קמ"ל שיכולה לשעבודן בנכסי מלוג
שהדין בשת מחילה מחילה ומשתברת דהשת אלא שבעל וכ"ב
מחלה לוכן שהשת אין מחילתה כלום ויכולה לומר השת רוח עשיתי
לבעלי דתחריות דתחי מעלמת שלקה מעליו אבל תחריות דתחי
מיהיה לא שלקה מעליו . וקרוב אלי שגם הרב מודה בזה והכו
ללא לוסיף עלה שכר שהשב"ד חולק עליו וכן נהגה דעת הרמב"ן
והרשב"א שאין מחילה שהשת מועלת אלא בעיקר ותוספת מבוה
דבהכהו לא הויא לה היא לי לא הוה מחלה לכו שילכך בשמחלתן
הויא מחילה גמורה מאלתא למד לפי שיטת רבינו ז"ל נכסי מלוג
ועיקר כתובה ותוספת מחילתה מחילה נכסי שלן ברזל והם בעין
אין מחילתה מחילה דאין זו מחילת שעבוד אלא מחילת חוב ואפילו
תימא שרבינו חולק אלא בנכסי ל"ב שהלכן שבעל ויאמר שמחילתה
מחילה בהן משבבר לפסוק הלכה כדברי האומרים אין מחילתה
מחילה דהי לא מחלה הויא לה היא דמימר אמר שת נמי אלכה
משם ואתאי לא שמחול שילכך מלא למימר רוח עשיתי לבעלי :

תריג שאלת ממני על מה שכתב הרשי"ם בלל י"ג תשובה
ט"ז וז"ל והטעם שהנו מחייבין לבן לשומו
בשומה אחלה לפי בלל זמן אלא נשבע אין טענתו כי אם דברים
בעלמת והיא לא שתחייב בשומה על טענה זו אבל אחר שנשבע
נתקיימה טענתו ומחייבים בשת בשומה ואלא אין כאן אלא דברים
בעלמת . ומו אלא מלינו בשומה אלא שמחייבת ממון ואכל אפילו
בשומה שהשם שכך לוה בשלה שרי שרה קודם לנושה · ומו אלא
שבאן שבשומה אלא לשוקומי ממונא או לשפוקי ממונא אבל שבשומה
לחייב שבשומה לא רלינו :

תשובה בספרים שהלו לא היה לבן לשומו בשם שום מנו שלא
היה לו מנו יכול לטעון ולומר כך לוה לו לטשות
בספרים מנו שלי בעי שמר אין בידי כלום ואע"ג שלא שמרינן מנו
לשפטורי משבועה שי מילי לשפטור אומו משבועה המועלת עליו מן
הדין אבל שבועה זו לא היתה אלא לקיים טענתו ושרי שתקיימה
ע"י שמנו דוולי קונטת קשמר וטענה זו שחייבת ממון בשם לא
שבבע אלא שיהא מחבים בכדי שמטר שמלת שטענתה בספרים ביד
בן אחותו לטשות שה שום והרי טענה זו שחייבת ממון . והטעון
שנה לי ביהך שחייבין לבשבעו שבועה משום דחזקה שאין אדם טובע
אע"ב יש לו [עליו] והרי טענתו שקיימת אבל הכא לא טען שבן
הספרים לו אלא שום לשמכם ולקנות בדמיהם שקדם ואין בטענה
שום חזקה שאדם עשוי לטעון טענה כזו אב"פ שאינה אמת לשמר
אמר' אין בזה משם כיון שאין לו שובע עלמו ולפיכך אין
טענה זו אלא דברים בעלמת ואין מבחינין עליה לפיכך יבבע לחזק
ולקיים טענתו ואז יהיו דקונטת קל שניין ומבחינין לא שבע שלא
יהיה שחבים בכדי השטר . כללא דמילתא כיון דיש בידו מנו
וטענתו היתה לתועלת עלמו אין כאן חזקה אין אדם טובע אלא אם
כן יש לו ולפיכך מיבו הרב בשועה זה שראה לי בדעתו ז"ל :

תריד שאלת על מה שמנו השולם שבל ימי השבוע
וז"ל על מה שכתבו השולם שבל ימי השבוע
מחשוריים נשקר לנית שכתבת להפפלל או ללמוד ובשבת יהיה

יותר כשמריס זכו טעמו של דבר שבכל יומי כשבוע נאמר בתמיד של שחר בבקר ובתמיד של שחר של שבת לא נאמר בבקר אלא וביום כשבת ולמה זה משמע לימור כדמשמע ביומא ועשה זה בשע ר"י בר יהודה בעיר רומי מפי רב האיי גאון ע"כ . וקשיא לך דהך קרא בקרבן מוסף היא בפרשת פינחס ותמיד של שחר של שבת כלול בכלל יומי כשבוע דכתיב שניס ליום עולם תמיד לתת שכשת תאר תעשה בבקר וגומר :

תשובה נפרש רבה תאר מילתא לא תמיכו עלה ואיל קרי ביה רב סוף דבך קרא לייטי בקרבן מוסף אלא כוונתו כך היון דכתיב וביום השבת משמע לטון לימור כדאמרין וביום השביעי יומל כל סיום כשר למילה והכא מי כתיב ביום לותו וכל סיום כשר לקרבנה וז"ל הרמב"ם פ"ד ממעשה הקרבנות זה שכלל דבר שמלותו ביום כשר כל היום דבר שמלותו בלילה כשר כל הלילה ותעב"ד זריזין מקדימין למלות . וביון דכתיב בהאי קרא עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה משמע לרישא דקרא קאי לכתיב וביום השבת דמשמע לימור וסוי כלילו כתוב עולת יום שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה . תדע דלא כתיב מלבד עולת שבכר וכ"ת גם בעולת ר"ח לא כתיב אלא על עולת התמיד יעשה מ"מ בעולת שבת שהיא מסוכה לעולת התול הוא ליה למכתב על עולת שבכר דכתיב לעיל מיכה אלא ודאי מדלא כתב הכי משמע דסיפיה דקרא לרישא קאי ותע"פי שהרחבתי פניס לעשה משנה לקיים דברי הרחמנים וכ"ש דברי רביט האיי גאון שדברי קבלה לא תמצוב אלא סובר שמשנה יפה הוא אלא מנסב בלתי אלא הגון אלא יכיס לחפלה בשבת כמו בשאר ימים ואפילו לפי השעה דביום משמע לימור מ"מ זריזין מקדימין למלות . ומה שאמרו דבשולת תמיד של שחר נאמר בבקר בבקר שני פעמים היינו אחד בפרשה ואחה הלוה ו' בפרשה פינחס וקשה קלה דהיון שנאמרים כל הפרשה כתב ומי בבקר ולא נקרא בבקר בבקר אלא בזמן שהש שמוכים ואפשר דהיינו לו לא תרמו ובער עליס הכהן עליס בבקר בבקר וערך עליה השולה :

תרטו שאלת עלה דאמרין בויקרא רבה על ד' דברים מהו נדב ואביהוא שנכנסו שכרוי יין ושלא רשולי ידים ורגלים ומשכרי בגדים ר' לוי אומר מעיל היו שכרים וקשיא לך דפרשה שכרוי יין עדיין לא נאמרה ומה אלא היו שכרים גדולים וכהן הדיוט היו מכאן בד' בגדים של זהב ומעיל אחד משם :

תשובה שמעת דמילתא רחיס מה שכתב על זה הרמ"ם ז"ל בכלל י"ג ושם לא נתייצב אלא לפי שרחים בו גמגומין מי הוא אשר יבוא אחר המלך ומ"מ לא רחיתי להסכיבך אלא דע כי שמיים היין הוא מגומה מלד עלמו לפי' בלא לוי ואחרה ומעשה דנח יוכיח ואפילו בחפלה שמרו שכרי יין לפי שמטריד כוונת העבודה ואמרו ז"ל הוא לשכול של עגבים שחשב ונחשב לו וגרמה מיחה לעולם ולא היה אדם שרחשון מזיר אלא מפני שגרם היין לפנות מחשבתו מעבודה יוצרו וכיוצא בזה ס' אלא לא המשכן היה זקוק גדול מזה בחקו יה' לבוא לפניו שכרי יין ושלא לפני אלא בשר ודם לא יכנס שכרי יין נאמר כ"ם לפני אלך מלכי המלכים יה' וכבר ידעת היה ב' מיני יין יין תרעלה המשכר ויין המשמח ובכל לפי כוונת הכתוב וכס כוונו ליין המשכר ועזבו יין האשור בעניני משכח ימי ברחשים למה שאמרו ז"ל שנכנסו בלא יר לוי אומר מעיל היו מסרים למה שאמרו ז"ל שנכנסו בלא יר כלומר בלא רשות כי זו היתה כוונת עניו המעיל עם הפעמונים ליעול רשות ליכנס לכתיב ונשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ה' ובלחתו ולא ימות :

תריו שאלת ממני על לחובן ושמעון שנחחפפו וכחבו בשער הכתפות לפילו מלילה בדרך הסיס לכתפות ורחובן מלא מלילה בחוך ביתו ושמעון לומר לפילו מלילה בדרך כחבתו וכ"ם מלילה בבית ורחובן עומן לו היה שהגלי אלא מלילה בדרך לא בבית :

תשובה שדין עם לחובן ולא מעשה עשהו אלא משום דקחנה לו אמרו והוא לא קנה אלא מכח אמרו שלא היה בתוקף לומר אלא מה שהקנה לו אמרו לא היה בכלל שהגלי לומר שהיה בתוקף לומר בבתו ובניו שקטנים שמלאו מלילה וזכה הוא מכחם שהם לומר

שזכה בשומף בשם שקנתה אשתו . ואלרו נמי לא שנא כי לא זכה רחובן אלא מעשה אלרו וכ"ם דמלילה בחלרו שוי מילתא דלא שכיחא כולי האי והוא ליה לאתנויי בהדיא וכ"ת משום אלא מלילה בדרך לא קשיא דה"ק לא מיבעיא אם בירוית בדרך אלא שלו מלילה בדרך ליהוי בכלל השוחפות אבל מלילה בבית לא אשכיה לדאשתייהו ומודה אלי שהם בא לו נגבה וקנה חומה רחובן בביתו שהיא בשוחפות דמה נפשך אם לא נחיחשו הבעלים לא קנתה אלרו ואם נחיחשו הבעלים עדיין הוא ביד הגוב ורחובן קונה חומה ממנו וכרי בכלל משא ומתן של השוחפות ואפילו למ"ד חויר שהופו לגוה כמוהו דמי כל זמן שהוא ביד הגוב לו ביד שהוכר לן שופו לגוה קרי ליה וכ"ם דלא אמרינן שכי אלא במתגלגל אבל בחויר לא וכ"ם שיכא דאחר מחזיק בו כל"ל :

תריז שאלת על מה דאמרינן כל דבר שיש לו מחירין אפילו בחלוף לא בעיל אי אמרינן שכי בשפק ספיקא ובמין בשחיטו מינו או דילמא דוקא במינו :

תשובה שני הדברים שלויים במחלוקת אבל דעתי שפשוטה כיון דלמאר יש מוכר למה יהיבו לו אפילו שיכא דאיכא אלף ספיקות ואפילו מין בשאינו מינו כיון שיש לו שקנה אין לחוש להחזיר לו שום דבר וכן דעת הרמ"ם אלא שהוא ז"ל חלק בין ספק הבא מכח שעובה ומחזק ודאי להיפוך אבל שיכא שהשפק בא מכח הדבר בעלמו כיון אלא שהוא להיפוך מוכר כיון דאיכא ספק ספיקא ועיין בכלל שני ובני חומר לי אלא לסמוך על קולא זו כיון שלמאר יש מוכר למה נחיר לו לאכול דבר שיש בו פקפוק של איסור אפילו שיכא דלא אמחזק איסורא ודאי כלל אמרו דבר שיש לו מחירין אפילו בחלוף לא בעיל אבל מה שעשה שכבר סורה זקן :

תריח שאלת עכו"ם שגלגל עשה ובא ישראל וקנאה ממנו וחוזר ומחקן לא שעשה וגומר מעשיו שם חייבת בחלה או לא :

תשובה דבר ברור הוא דגלגול הכו"ם כאלו פוצר מן החלה אבל כשל ישראל אין גלגול הכו"ם פוצר וז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות בכורים וכן עכו"ם שנתן ליישראל לעשות לו עשה ונתנה לו במתנה עד שלא גלגלה חייבת ואם נתנה לו אחר שגלגלה פטורה ואין בפרק ג' דחלה חולקין עלאי אין העשה עד שתגלגל בחטים ושעורים בשעורים גלגלה בחטים ושעורים בחטים וכשאר כחולל ממנה חייב מיתה הא למדת שלא נקראת עשה עד שתגלגל ומתערב יפה ויהיו לשון גלגול ועד שתעמעם בשעורים לפי שעשת השעורים מתפרדת ואינה מתערבת יפה עד שתעמעם ביד היולך בי"ד אם היתה העשה מגולגלת יפה קודם שבאה ליד ישראל פטורה מן החלה ואם לאו חייבת ואם היתה עשה של בשורים וגלגלה הכו"ם ושעמעמה ישראל חייבת ותע"ג דאין בחם כיון שהיא ותנת בחטים מגביה חלחה חקנת חכמים היא למכר להפריש חלה בעכרה ואפילו שעת השעה העשה אבל לעולם לא חקרא עשה עד שתגלגל ואפילו אם היתה בתחלת גילחה רכה וישראל רולה לעשות ואחם עשה עדיין היא פטורה כוחיל וכבר נפטרה ביד עכו"ם ואם הוסיף בה קמח כביעור חלה כרי העשה מעורבת מפטור וחיוב וכילד יעשה כלאחן שכוטל שאור מעשה שלא הורמה חלחה וונחן לחוך עשה שהורמה חלחה אם יש לו פרשה ממקום אחר מוליא לפי חשבון ואם לאו מוליא חלה אחת על הכל כלומר חלק ג' מכ"ד על כל העשה ואם היא חלה הגדולה בשערפת אין מהקדקין בשיעור אלא לפי הפרשת כפי שקמח שכוסף :

תריט שאלת ממני תודיעך דעתי ברחובן שבא בשרשה על שמעון ויש לרחובן עלמו שביעה אחרת על שמעון [ונחחייב] שבועה על שביעתו ועל שביעה שליחותו ושמעון רחובן יבבע לי שבועה אחת על שביעתי ושבועה אחרת על שביעה שליחותי מלי כיון שהוא בא מכח אחר שומעין לו כלאו שבעו שמשלח עלמו או דילמא כיון דכתב ליה זיל דון לעלמך והפקר לגרמך הוי כאלו שבי שביעות שם :

שלו ואין מבשיעין אותו אלא שבועה אחת ומגלגל עליו :

תשובה דין זה כתב אותו הרב ז"ל ע"פ הלכות שמעון אשמעון ואחרו שכן כתב רבינו האיי ז"ל בשערי השבועות

ולא נמצא מבואר בגמ' טילכך מסתברא לי דהדין עם רחוקן ומסבירין מחמו שהי שבועות והכו דלא לוסיף עלה ולחך על גב דכתב ליה זיל דון לעצמך וכו' הייט לעניין שלא יוכל לומר לאו בעל דברים דידי הם אבל מכל מקום לא שוייה לאו שליח ויכול המשלח לחזור ממנו טילכך סוי כאלו המשלח עמו עצמו וכחייב עליה שבועה דמסבירין אומו כאלו עמו עליו שהי בני אדם ומכל מקום מלמדין הם רחוקן דלא נפקא ליה מידי כי חומר גלגול שבועה בשבועה וכיון שכן למה תרבה בשבועות ואם ע"פ אמר אין לי רוצה לזוז מן הדין רוצה אני שהדין עמו ומסבירין אומו שהי שבועות דלסקילין בפרק מרובה דשליח שוויה :

תרכ שאלת ממני למה לא תקנו לברך על הבשמים משבת ליום טוב :

תשובה שמעת דמלתא רגילה הם שכתב הר"ן ז"ל ריש פרק ערבי פסחים ונמן הם כ' טעמים ולא נתיישב דעתך בחד מהן ומה אני שחבת אחר דברי הרב ז"ל אבל על כל פנים לרך אני להודיעך דעתי הדבר ברור שהן נפש יתירה ביום טוב ולכן לא תקנו ברכה על הבשמים במוצאי יום טוב וכתיב שבת ויפש משמע שהן נפש יתירה אלא שבשלמא יקנ"ז כולהו ניחא לאבל על הבשמים הם יברך משמע שים לו עצמה נפש ביום טוב וקרא כתיב ומחמת כחנך ולא יהיה עצב במועד ואל שכן בכניסתו הילכך לא תקנו לברך על הבשמים כדי שיהיה שמח לחוי שיהיה לו עצמה נפש שלריך להריח בשמים כי שמחת יום טוב מסלק ממנו עצמת נפשו אלא על פי שהן לו שהא נפש יתירה ים לו שמחת יום טוב במקומה ואחה שכחר ולא אני · ולעניין מי שעורים שמבשלים לחולים שה ברכתו דע שעושין ממנו לחד שבא שיולא ממנן של שעורים ועל זה מברכין בורא מיני מזונות אע"פי שאינו חולל שעורים ויש עושים רך כמו שים בהן שמים קולעין אלא ריח ועשה שעורים וקדירתו ומושיל לקדחות ובזה מברכין עליו שהכל דמיא ניכרו ולבסוף בורא נפשות רבות :

תרכא שאלת ממני חודיעך דעתי ברחונן שסחתא עם החנו שמעון וזון חומו עשר שנים ומחייב בחורת חוב בלשון מעכביו ובקיון בחמשים פרחים לכל שנה ממשה פרחים לזוכך המזונות הם לא יהלה להיות זון על שולחנו עוד כחוב בשטר שידור בביתו של חמיו ועוד כתב דבין שיהיה זון על שולחנו בין שיטול החמשה פרחים כדי ליזון לעלמו ידור בבית חמיו ומת רחונן והיה יחומים קטנים ובמשון חובע שיטלימו לו החמשים פרחים ורולה לדור בבית עד שגדלו שהיה בחוב בשטר :

תשובה יש לעיין במעשה הזה שלשה דברים הם זכה במזונות כיון שמת רחומדן דעתה שלא נחחייב חלא בשולו ממיים ולא שיהו יחומיו מחזיקין של הפחחים והוא חוכל . עוד הם (פרטין) בשטר הזה מן היחומים הקטנים עד שיגדילו · עוד הם זכה בדירת הבית כל עצר שהיה הו לא · הדבר ידוע שהמחחייב בדבר לחעפ"י שלא היה חייב מן הדין בקנין הרי זה מחחייב וכל שכן חגב המחחייבי גמרי ומקנו וכל שכן הכא דלישא קנין בחורת חוב בלשון מעכביו דפשיטא דקנה לפילו שחת בשטר חובות דעלמא חדא דהמקבל עליו לזון לחת בת חמחו הם היה שם קנין ומה גובה מעכבים משועבדין הם לא היה קנין הם דברים שלא ניחנו ליכחב ואינה גובה אלא מעכבים בני חורין וקי"ל בגובין מבני חרי לפי שכן גובות מחמי ב"ד והיא גובה מעכבים משועבדים לפי שהיא בשעלה חוב ולעניו הם גובין חוב זה לפילו מיחומים קטנים לא מבעיא למחן דאמר דקנין שלא הגיע זמן ספירעון לא עביד דפרע בני זמניה אלא לפילו למחן דאמר דאפילו בשר שלא הגיע זמנו אין גובין אלא מיחומים קטנים מודה ב"ל דהחם שוי עצמה דילמא לגרי לחפשים אבל הכא עדיין לא נחחייב בחוב שברי מזון היה של שלחו ואין אדם מחפים לגרי לחוב שעדיין לא בא וגובין לו החמשה פרחים בכל שנה לזוכך מזונות ולעניו הבירה לא קנה קנין דלא אמר ליה שיקנה הבית לבירה אע"פי שהיה בדעתו שיהור בחנם לא קנה שהבירה אין בה ממש ומה שהר במקין מחל :

גימל (ח"ב)

תרכב שאלת על מה שהנו במלרים שלוקחין ספורין על הכתובה לפעמים פרח זכה ויותר ועל כתיבת טנע י"ב מחידי אם יש בזה חשש מהא דחנן המוטל שכר לדון דיניו בשלים והמוטל שכר להעיד עדותו בעלה אם יש בזה יותר מהשכר בעלה שהכיאו לא לא :

תשובה דע כי מנהג זה בשאר מזמן הנגידים שזה היה אחד מחוקי הנגידות שהיו נותנין לו הלבור לעורך פרנסתו שהוא יושב ובעל לדון דיניהם ולעמוד לפני המלך וסהרים והיה מכה ומייסר ומוכם בהודמנותא דמלכא כעין ריש גלותא והוא היה מלוה לסופר ולעדים לכתוב הכתובות וסגעין ונותן לסם שכר טרחה כפי טירחה לו ואף על פי שהיה יותר מהדי שכר בעלה אין לומר כיון שהיו פנויים תמיד לזה וכיולא בו ועל מנת כן קבלו אותם הלבור עליהם שהיית דומין עלי אבא נחמן עלי אביך והשחר היה נוטל אותו הנגיד עם שאר חוקי סמוזנות ואין בזה חשש חשש וכיולא בזה רחיתי כחוב שעשו ברב רבינו יוסוף הלוי בשמוהו לדיין בגדולתה · ואחר שנחמנה על הלבור מי שלא היה רולה ליהנות מחוקי הנגידות נשאר עדיין המנהג הרחשון לכל לא כאשר היה בחחלה ואף על פי כן רחיתי שהיה יותר מהדי שכר בעלה ומשכחי על שני טעמים כי בחיבת הכתובה והנע לריך לומנות ושופרי נוטל חלק גדול והשחר לעדים והוא קרוב לשכר בעלה ואו דעל מנת כן קבלוה עליהם הלבור כיון שהם פנויים תמיד ומוכיים לזה ואם לא היה על דרך זה לחסור לקחת יותר מהדי שכר בעלה לא דיין ולא רב ולא עדים ואם עברו ולקחו אין דיניהם דין ולא עדותם עדות ו"ל רבינו עובדים בפירוש המנהגות שלו עלה דמתניתין פרק ד' דנכורות וברבנו חנאל רחיתי שעושים בדבר זה שלא יבוש הרב שהוא משמך רחם יהיה לו לעול עבדה אחרים כדי להיות חלי שהם על כחיבת ונחינת נע אחד והעדים החחומים על הנע שי אחרים לו אחוב לכל הפחות לכל אחד ואין זה הרב בשיבי אלא נחלן ואחם לפי שהוא יודע שאין נותנין בשיבו נע אלא בדבר וגותן הנע בעל הדבו לריך לחת לו כל חפלו ואחם אני לנע שהוא פשוט להם חנן במתניתין המוטל שכר לדון דיניו בעלים להעיד עדותו בעלה ע"כ ומה נעשו דבריו :

תרכג שאלת על מה שאני רגיל לכחוב רושם של יד על הזדוע קודם חפלה של רחם כי הרא"ם כתב כפך ונחן טעם וז"ל כי ברכת להניח חפלין שייכת גם על חפלין של רחם וכריכה סביב הזדוע הוא ממלות והחח חפלין ע"כ · וכ"ם לדיוק בחין חנו מברכין אלא ברכה אחת :

תשובה חפשר שהרא"ם היה קושר החפילה של יד בחופן שהיה עומדת אלא כריכת הרלועה על הזדוע אבל חינחו חין חנו קושרים כן ואם לא חכרוך הרלועה על הזדוע היה יולאת החפלה ממקומה ומלחה הכריכה לורך שהשחה דאם לא חעמוד במקומה אלא מיח של רחם חחלה ולפיכך כורכין שלשה או חרבעה כריכות סביב הזדוע כדי שחעמוד עוד יש לו טעם אחר ולא חוכל לפרשו והמשכיל יבינהו מחוך דברי והוא כי כריכת הרלועות סביב זדוע שהמלחי הוא מהשיעי ותקוני חפלה של יד במקשה אלא לקרחת חתן ודחשו :

תרכד שאלת ממני יריד נפשי על רחונן חפעוופום של יחומים שחבע אם שמעון על סך שמלחו בידו בנדי ס וקרישיאם ומעלעלין אחריס ומעות אשר עלה חשבו הכל מאה שהם ושבעים סולעים ושהם ועשרים חביכות מעזכון אבי היחומים. והשיב שמעון שהזכר שהמחה סולעים מהם סם מדוגים אחשו שלוש בשנת פעירחו אבי היחומים שהיה חמיו ביחנו לו מאה סילע' יתר על הדוגיא שנחן לו בחייו ופקקו ב"ד על טענה זו שהם יראה שמעון שטר לוחה של חמיו כחוב בם לוחו הסך כזכר יפער מהם או אם יביא פסק דין מביח דין שהחעסקו בעניינים שהמצו טענותיו ופטרוהו גם כן יפער ואם לאו שהוא חייב במאה סולעים ליהוה ועל המשה ושבעים סולע' מהסך הזכר טען שמעון שחמיו היה חייב לו מעשה שטר שקנה שהיה לו על לוי ולא הספיק לגמור לו הכל עד שנפטר ואחר שנפטר נחפרע מהם ופסקו בית דין על טענה זו שהמעון חייב

בכסף ליחומים לחר שלין בכסף דרך ליפרע מכסף מעכסי יחומים · עוד חבע רחובן לח בחשבון כום ל' שכוח בידו ממעיו לחי היחומים והביע בחשבון בחמיו נחנו לו בחחנה ופסקו בים דין שלחר בכסוכ הוח מכדברים בים לכם חוקה בישבע בחשבון על דבריו ויפטר עד כחן · ובשלמ ממני חוליעך לח בספק כזה הוח על פי כדין חו לח :

תשובה לח בבגדים ובמטלטלין ובחשוח לחבר ממלחו ביד בחשבון מעכסי חמיו יש עליו בטר בכם חו עדים בחמרו עדיין בם בידו בחופן שלין בחשבון כום מנו יפה בסקו בחם יבית בטר לוחה כחוב וחחוח ומקוייס לין לוח חמיו בימחו לו מחה כולע' יחר על הבדוקיה שבחן לו בחייו יכול לעכב המחה כולעים ולפילו בלח היו בידו בים יכול לכולים לדברי שכיב מרע ככחובין וכמכוין דמו ושבעל כחבחו כיון דבעכי בדוקיה לם פחחו פחחו לו ולם כוחיהו כוחיהו לו יכול בים לחון עליהם ולעכב בידו לגוך בדוקיה לחבחו וכן לם יבית בסק לין בשבעוכו פעור ולם לח יבית בטר לוחה חו בסק לין בדבר ברור שכוח חייב לפרוע לחבר כוחה בים חגו חיהו בחמי לומר לך וכך לוח לחת לבדוקיה כחו ולפילו שלח יבית בטר לוחה ולח בסק לין ובשבועה לחורייחה כיון שכוחה במקלח ולח בייך למימר שכח לין נפרעין מבעכי יחומים על שיגדילו להח חיהו בח ליפרע ולבוליח חן היחומים שלח לחחזיק בחם בידו ולבר ברור הוח · ובל הפסק הבחי לח היו נרייכין לעשם שחמרו בחין בכם דרך ליפרע מבעכי יחומים בלח יהיו שלח בדולים לעולמח חי ליח בים חגו חחחי בחחן ולי לית בים חגו לפילו יש בכך היו בח לבוליח מכם שלח לחחזיק בחמי בכ . שלח לחילבח לח יש לבחשון חגו בחחן בבחי בעשוחיו ולח לין לבחשון חגו היו בחחן וחבוליין מידו ולפילו בלח היו יחומים שלח בדולים לעולמח ולח בך בים יפה בסקו ולח בחו הבכסים הלחו ליד בחשון בחורח בזילה היו בחחן בבוש חגו · ולח בחו לידו בחורח בקדון היו בחחן לומר חזרחי ולקחתים ממנו ולח לין בם עדים שרחו לוחה עשה הרי לית בים חגו שלי בצי לחר המחזיקי בילך בחחן ובבשועה כלעולח כן כחבו בחוספות וכן חגו רבילין לדון · [ולעיין] בעבח בסוס שלחה שלימו לוחה לבבחו עיזי לחלבי חוכלי בפסדעח ולבי שלח נחלקו בחבחים בשבר זה לח רחיתי להעתיק הקולחות לבודיע בעחי בו :

תרבה עוד שלח בטוחל לח חבחשות לבון בסקו דין טוח לח בים לבחשון חגו ויפה בסקו חו לילעח חבחשותו טוח בטים לבחשון חגו טוב ושבו בסקו ושבר ליגח לח בשר ליגח לח בחה חבחשות לבון בסקו יכול לבעון חחר חעשה בים דין זה לומר לח בשר ליגח ולח בים יכול לבעון בעבח חבשות שלח בעון חו לפטור עלמו עשה :

תשובה קיימח לן בכחה דוכחי לבים דין טוענין לח חייבין ולח נחבדו דייני ישרחל בחוחזקים לרבים לבעוח חו להבוח לח הדין וכי חיחח חפני שלין חבוח בסקו שלח בים שלח בחשבון בחוחל בבים שלבו בשר לוחה כחוב וחחוח ומקוייס לין לוח חמיו יכול לבעכב חבחשותיו לו חחה בולע' יחר על הבדוקיה שבחן לו בחייו יכול לבעכב חבחשותיו ולבעכב בידו לגוך בדוקיה לחבחו וכן לם יבית בסק לין בשבעוכו פעור ולם לח יבית בטר לוחה חו בסק לין בדבר ברור שכוח חייב לפרוע לחבר כוחה בים חגו חיהו בחמי לומר לך וכך לוח לחת לבדוקיה כחו ולפילו שלח יבית בטר לוחה ולח בסק לין ובשבועה לחורייחה כיון שכוחה במקלח ולח בייך למימר שכח לין נפרעין מבעכי יחומים בלח יהיו שלח בדולים לעולמח חי ליח בים חגו חחחי בחחן ולי לית בים חגו לפילו יש בכך היו בח לבוליח מכם שלח לחחזיק בחמי בכ . שלח לחילבח לח יש לבחשון חגו בחחן בבחי בעשוחיו ולח לין לבחשון חגו היו בחחן וחבוליין מידו ולפילו בלח היו יחומים שלח בדולים לעולמח ולח בך בים יפה בסקו ולח בחו הבכסים הלחו ליד בחשון בחורח בזילה היו בחחן בבוש חגו · ולח בחו לידו בחורח בקדון היו בחחן לומר חזרחי ולקחתים ממנו ולח לין בם עדים שרחו לוחה עשה הרי לית בים חגו שלי בצי לחר המחזיקי בילך בחחן ובבשועה כלעולח כן כחבו בחוספות וכן חגו רבילין לדון · [ולעיין] בעבח בסוס שלחה שלימו לוחה לבבחו עיזי לחלבי חוכלי בפסדעח ולבי שלח נחלקו בחבחים בשבר זה לח רחיתי להעתיק הקולחות לבודיע בעחי בו :

תרבה עוד שלח בטוחל לח חבחשות לבון בסקו דין טוח לח בים לבחשון חגו ויפה בסקו חו לילעח חבחשותו טוח בטים לבחשון חגו טוב ושבו בסקו ושבר ליגח לח בשר ליגח ולח בים יכול לבעון חחר חעשה בים דין זה לומר לח בשר ליגח ולח בים יכול לבעון בעבח חבשות שלח בעון חו לפטור עלמו עשה :

תשובה קיימח לן בכחה דוכחי לבים דין טוענין לח חייבין ולח נחבדו דייני ישרחל בחוחזקים לרבים לבעוח חו להבוח לח הדין וכי חיחח חפני שלין חבוח בסקו שלח בים שלח בחשבון בחוחל בבים שלבו בשר לוחה כחוב וחחוח ומקוייס לין לוח חמיו יכול לבעכב חבחשותיו לו חחה בולע' יחר על הבדוקיה שבחן לו בחייו יכול לבעכב חבחשותיו ולבעכב בידו לגוך בדוקיה לחבחו וכן לם יבית בסק לין בשבעוכו פעור ולם לח יבית בטר לוחה חו בסק לין בדבר ברור שכוח חייב לפרוע לחבר כוחה בים חגו חיהו בחמי לומר לך וכך לוח לחת לבדוקיה כחו ולפילו שלח יבית בטר לוחה ולח בסק לין ובשבועה לחורייחה כיון שכוחה במקלח ולח בייך למימר שכח לין נפרעין מבעכי יחומים בלח יהיו שלח בדולים לעולמח חי ליח בים חגו חחחי בחחן ולי לית בים חגו לפילו יש בכך היו בח לבוליח מכם שלח לחחזיק בחמי בכ . שלח לחילבח לח יש לבחשון חגו בחחן בבחי בעשוחיו ולח לין לבחשון חגו היו בחחן וחבוליין מידו ולפילו בלח היו יחומים שלח בדולים לעולמח ולח בך בים יפה בסקו ולח בחו הבכסים הלחו ליד בחשון בחורח בזילה היו בחחן בבוש חגו · ולח בחו לידו בחורח בקדון היו בחחן לומר חזרחי ולקחתים ממנו ולח לין בם עדים שרחו לוחה עשה הרי לית בים חגו שלי בצי לחר המחזיקי בילך בחחן ובבשועה כלעולח כן כחבו בחוספות וכן חגו רבילין לדון · [ולעיין] בעבח בסוס שלחה שלימו לוחה לבבחו עיזי לחלבי חוכלי בפסדעח ולבי שלח נחלקו בחבחים בשבר זה לח רחיתי להעתיק הקולחות לבודיע בעחי בו :

בעלמא וכן כתב הרמ"ק בשם הר"ם ואפי' בעזרי ועיין בתשובתו בכלל שלישי :

תרכו שאלת ממני תודיעך דעתי במקום שאין מניחין ללכת עליה של למר ויש עליהם של פשתן ושל למר נפן כי מיניהו עדיף :

תשובה זו מחלוקת קדומה בין הרמבמונים מזה ובין הרמבמונים מזה וגם המסגות מחלוקות בזה ובזה ולחיותיהם כתובים על מצוריהם ובזה ולפי לא שמלא מלא לדעת הרמבמי ואם תימה מהרעת דעתי טוב כי של פשתן עדיף וכן הני נוסג ומברך עליו וכן דעת רוב הגאונים והריטב"ק והרמב"ם והרמ"ן והן בתר הני גדיילין ולכל שכן כי הני הגאונים דברי קבלה הם וכתב הרמ"ן בתשובה לקיים אחר נהגו בפרק כי לא תחרש ר"ת הלא משום גזרת הלחים והחיזקת ליתם לן השלא למתי ניחום וכתב המרדכי בשם רביעו שמשום שהרמה דומק פי' ר"ת למימר לן לבדום לך גזרה מלבנו ועוד דרוב הגאונים פסקו בתשובותיהם דשרי להסמיל פשתן במיעו סילכך נרמה בפירוש הקומרח ע"כ . עוד כתבו בשם הרמב"ד ז"ל כי שמא עליה של פשתן יותר טוב משל למר ואף על פי שאין לנו מודיע בזה מ"מ למדנו דפשיטא דעדיף משאר מינין . וכתב משום דכתב ר"ת שהמברך על עליה של פשתן הוי ברכה לבטלה מי יתן ואדע וכי עדיף הלי ממחלוקת שאתה ספרדיות בתפלין ומצו כל העולם כדעת הריטב"ק ובעלי שיטתו ומברכין עליהם ולא היה לדם פולא פה לומר שהיה ברכה לבטלה ואף על גב דקיימא לן מחלוקת לו פשק בברכות לסקל ס"מ היכא דשל המחלוקת לו פשק בברכה עלמה אבל היכא דשל המחלוקת בחופן עשיית שלוה כבדון דיהן ועוסק שלוה כדעת אחד מהמולקים יכול לברך על עשייתה והיכא ברכה לבטלה וכן כתב בעל הפאור ופרח והביא דהיה מכך בתפלין ולל שכן בשל הגליונות שהלו קבלו עליהם הת הריטב"ק והת הרמב"ם והת הרמ"ם להיות שברעותם בברעה בין לסקל בין להחמיר בין לפעור בין להיות . עוד תפשר לעשות שלא תהיה ברכה לבטלה אפילו לדעת ר"ת שילבש עליה קטן של למר אחת בגדיו ולא יברך עליו ובשעה שתפלה מתעטף בעליה של פשתן ויברך ויכוין בשעת שברכה לפעור בעליה שקטן של למר והיה ברכה לבטלה משרויא שהוא מעוטף בעליה שחיובו מן הסורה לדעת כל שי רבותא בשעת קריאת שמע ותפלה ולדעת ר"ת לא תפסיד בברכה והוי שפיר טובר לעשייתן כל זמן שהוא לבוש בעליה שקטן . ואם יעשה כן בעליה של למר נפן כמלא שהיה מעוטף בשעת ק"ש ותפלה בעליה של מלוה מן הסורה לדעת כל רבותא דפסקו כרב כחמן דלמר לחין חיוב מן הסורה הלא בגד של למר ופשתים . והוי יודע שלף על פי שהני נוסג כתבי בשמי מידי מחלוקת לא שהני מלוה סדין זה הלא הני חומר לפילו שאין לו עליה קטן שהת בגדיו מעטף בשל פשתן ומברך עליו לפילו במקום שלמר נפן מלוי וכן נהגו כל הגליונות שהלו קלת תשכחים בשפסו מנסג מקומם וכן כתב הרמ"ם שהיו מוסיפים בהשכמת דברי ר"ת אבל הלו אין לנו לעשות ימין ושמאל ממה שכתבו הגאונים והריטב"ק והרמב"ם והרמ"ן ובעלי שיטתם ומיהם לא הזוז :

תרכז שאלת על לחובן שמשכן בית לשמעון וחזר שמעון ומשכן לחותה לנלי ולחר כך מלאו לחובן ושמעון במדינה לחרת ופרע לחובן לשמעון ויש בידו מעשה בית דין וכשבא לחובן לקחת הת ביתו לחמר לו לוי שהיה לר נבית לא תוכל להוליאני עד שתתן לי מה שכתבי לשמעון לחר משכנא לו ובאו לדין ויש מי שהיה רוצה לומר שהדין עם לוי ושלא מסו לדעתי :

תשובה פלוגתא דרבוותא היא אבל לדעתי שהדין עם לחובן כיון שפרע חובו ,נפלים שבית ביד מי שיהיה ולוי בפסיד שמשכן בית שאינה בית של הממשכן אלא שהיא ממושכנת בידו אלא אפילו הת יודע לחובן שמשעון משכנה לוי אלא לחובן שמשעון משכנה לוי אלא אפי' ידע הדין עמו ואין עליו אלא מרעותא דהי לא תימא הכי לקמה מדת הדין שהלך שמעון ומשכן הת בבית ביותר ממה שהיה ממושכנת אלא יתחייב לחובן לפרוע יותר ממה שלוה כדי לפדות הת ביתו אין זה משפט לזה . ואם הי אילא שאר חוב על לחובן היה עדיף חובו עדיף הת בבית ויוליכה מיד לוי אלא אם לא יערוף חובו

בעליו כיון שפרע חובו ואפילו אם היה שמעון מוחל שחוב לרלוב היה יכול להוליך ביתו מיד לוי דקיימא לן שמוכר שאר מוב לחבילו וחזר ומחלו ממול ולל שכן בגדון דילן שפרע לחובן חובו . ומה דקיימא לן מי שמכר רלשון לאדם שבבת לילו וכיון שנשתלק שמעון ונשתלק לוי הבת מכתו וחזר בחובו על שמעון . ול"ת ניחוש שמא קנויא עומדין לחובן ושמעון על ככסיו של לוי לא קניא שבבר כתבתי לוי דפסיד לגבוים דמשכן בית שהיה של שמעון וגמר וסלוקו שלא על משכון וכי תימא מועה היה לדין שהשב שלא היה יכול לחובן לסויא הבית מידו עד שיפרע לו מעותיו מכל מקום לא בשביל מעותו של לוי יפסיד לחובן ביתו . ונמוקי יוסף בפרק מי שהת כתב שהי הבבות וגם הטור הלא כתב שהבית תביו היה שהין מוניחין שקרקע מידו ודעתי טועה לדעת שחולקים מהטעמים שכתבתי דבשלמת הם היו המבבות מעלעלין מחזיק בהן לפירעון ואין מוניחין מידו אבל קרקע בחזקת בעליה עומדת ומזה הטעם הני חומר דמלי לחובן לומר קים לי בפלוגי גמון ושרי שקרקע בחזקתו ומוחזת לו ומוזר לוי על שמעון במעותיו . והוי יודע דעד כאן לא פליגי הלא היכא דקדמה שהבית הבבות לפירעון אבל הם קדם שפרעון למשכנתא כ"ע מודו דמוניחין מידו דהא משכן מה שהיה שלו שהרי כגזולה היה הלל שהמשכן :

תרכח שאלת על המקומות שי בית שהבבת בזקן שהיה יושב בראש לו לפני שהיכל ומת הם בנו יושב במקומו הטפ"י שהיה רלוי ונמלא יושב בין שזקיים או למעלה :

תשובה שרמ"ם בתב בשהובת שיושב במקומו ול"ל הדם גדול שיושב בראש והוליד בן פרין יפנה הת מקומו ויושיב גדול במקומו לא יעבה כן הלא בשלמו ידבק ומקומו הל ימה ויושבין ויושב בראש הף על פי שהיה ממלא מקומו עכ"ל . אבל דע שהין שהבדים המורים הלא בבתי בנסיות שים לבם מקומות קבועים קבויים במעות מן הבבור אבל במקום שהין שהקומות קבויים כגון ירושלם מוביבין זקן במקומו ואול יושב במקום שרתוי לו לפילו שחזיק לביו ליושב במקום שהול שלא שים הין זו חזקה לפילו בת בעינה שהקשל מכרו זה שהקום לביו הין זו חזקה כיון שבים שבנסת הול של רבים מלן יומה דקדרת דבי שוהפי לא קריית ולא ממימת ואם שבים שבנסת של יחיד תועיל חזקה שלא שים עם עשה אבל אם אמר שלא אמר לי אדם דבר הין זו חזקה ומבל מקום אם שבן שגון אף על פי שהיה ממלא מקום אביו ממש יושב במקום אביו . ועוד הני חומר לפילו במקום שהוכרים שהקומות בשהובת ברמ"ם היה יושב למעלה מהלמידי חבמים שזה בכלל מפני זיבה שקום ושדרת פני זקן ול"ת שרי יש בם שברון בים ותמרינן מה שידור שהין בו שברון בים אף קימה שהין בם שברון בים ויש לומר דבופין לוותו למברו למי שרלוי לו ואם לא שלא מי שיקנה מקומו משתברת לי דמחוייבין שבבור לתת לו מה שהוא שהקום כפי מה שיהיה חובו ג' שמתים ומשתלק בעל כרחו שכל זה בכלל כבוד תורתו שקדושה . וכמו שחייבין לפדות מקום בבודו ומה שבתבתי שהין חזקה למקומות הכ"ם שהקומות שהין מוכרין שהקומות אבל במקומות שרגילין למכור שהקומות של בית שבנסת שרי הוא כשאר דיני שחזקות :

תרכט שאלת על תשובה לרמ"ם ז"ל הוף כלל תמיני לחובן שמשל משמעון מה שתתה חייב לי על פה שעיב שמעון כן סייתי חייב לך אבל לירע שפרע נכנס לביתי למשכן בשביל שתם וכו' . תשובה הדין עם שמעון כיון שהפרע משכן חובו על כל שקשל אם תופס מאחד משקשל יחפוס חובו בהובי כי היה מחוייב לגבות על פי שפנים מכל אחד ואחד כי שהבין שמוב הן ואחרונים זה על זה . ושקיית לך עיקר הדין כי אם הפרע ולו מה לו לחובן לפרוע ולא די זה שלא שפרע על כל שקשל . זהו שקיית לך כי לפי הטעם שכתב לפילו היה מוסב שלוה בשאר יכול שמעון לעכב :

תשובה שכח במתי עשקינן כגון שהשם קונה ומה שמשכן שפרם הת שמעון בעבור שתם של שקשל שרוחו שקשל שמלאו שקשל חייבין לשמעון מה שלקח שפרם משמעון וחוא לא היה מפורעי שתם שמלא שהפרם לא גזלו שכן דרך שבירים שמשכנים ותופסים אחד חו שים על כל שתם ואין שהם שופטין בחוב יכול לגבות

לגבות חובו מכל אחד מהם וכשי ליתא בירושלמי צריכים שלוח בשטר אחד וכו' וכן בשותפין שלוח אחד מהם הרי הן כשנים זה על זה וכתב סריש"ך וגם הרמב"ם פרק כ"ה מהלכות מלוה ולוה · וכתב הרמב"ן פרק המפקיד ים לפרש ולומר שהצריכו שלוח מאחד לו שהפקיד אחד מהשנים אין אחד מהם מייב לפרוש שכל אחד מדין ערב שאם אין נכסים לשותפו יגבה ממנו אבל בזמן שיש לו נכסים לא יתבע שערב תחלה וגובה מכל אחד בחלי שהוא מועל עליו וכן הורו מקצת המורים ודברי הרמב"ם ז"ל נראין כן עכ"ל ושכיח דאיכא לאיזה מהשנים הרשב"א ז"ל · ושוי יודע שאין הדברים תמוהים אלא בזמן שבא לגבות מהם אבל אם בא ממון אחד מן השותפין לידו יכול לעכב שכל אחד על נב שיש נכסים לשותפו יכול לומר אלך ואגבה משותפך ולפיכך פסק הרמ"ם שיכול לעכב שאין לומר שהוא חולק ומה שכתב שלוחו מייב לגבות מכל אחד על פי הפנקס לאו למימרא שאם היה בא לגבות גופה מאחד הכל כיון שהקבל יש להם נכסים אלא שכי קאמר כיון שיש בידו מאחד מהקבל לאו מייב לגבות על פי הפנקס ומה שהקשית כי לפי הטעם תפילו במלוה בשטר אין כאן ומעשה שהיה כך היה ובאמת שיש עדים שהפרט מהכוו בשביל שיש הקבל אבל אם אין עדים אם היתה מלוה על פה ואחזן באמת ואם הוא מלוה בשטר היו נאחזן במלוה על פה . ומתוך המעשה מאמע שהיה מפורסם שהפרט מהכוו בשטר אבי הקבל ואם כן אפילו היתה מלוה בשטר שיש יכול לעכב ומעשה כך היה · ועל עניו שאי הסחלות שנראות כסותרות זו אם זו שכתב שאם אחזן על הכר וחזרו ואמרו שהיה אחזן ושלוה שהפקדה בשניים קיימת ובמשכון אחזת שמוך ליה כתב אין השניים כלום לא קשו מידי דהמשכון הרשבו"ם חייבי בשהפרעו אחר כך את החרם הרשבו"ם וכתב ז"ל דלפי על פי שלא הפרעוהו קודם שעשו הפקדה השניים הרי היא קיימת · אבל המשכון השניים חייבי כשלא הפרעוהו החרם הרשבו"ם סילקך אין השניים כלום וחס ושלום מתוך לשונו ז"ל ועל מה שהשיב ז"ל על שטר לוחה שעולה בערכאותיהם שהוא כשר דוקא כשיש בהם החתומים אשר מאיתנו רש"ל אבל מן שאתה אין סומכין על המשכון זו דהוא ז"ל הוא קיים ליה :

כשו שלא מרעי ספשיעו אבל אין לו בקיאין בכו :

תרל שאלת ממני על תלמיד שבאת לגבות בשובא ויש שם יתום קטן ומבקר לבית דין שאין בהכשים כדי בשובא ואחד מן החכמים לא רלה להזקק לה לחום להורות הגחומים אשר כתב הרמב"ם פרק י"ב מהלכות מלוה ולוה :

תשובה לא ראיתי מימיו מי שיעשה כזאת ומעשים בכל יום במורים שמבקין לתלמיד בשובא זו ומעשים בכל יתום קטן ולא ראיתי מי שיעשה כזאת והלא הרמב"ם ז"ל בשב לבשוח ולא חשו לחן שאשה לומר ולא יפה עשו שלא חשו לחן שאשה וכן כתב בעל העיד שאשה ובשב שכן דעת שחמרוחים וכן כתב שרשב"ד בשאלות וגם ראיתי לא כתב שלא שורו מקצת הגחומים ובלחו שכי לשה לא לחום לחן שאשה שם בחה ואחרה חבאו לי כחובתי שחבאת בה וכי נעבין חותה כל ימיה עד שיגדל שיחום כיון שחין לה דבר להשבע בו · ואו שם אחרה חבו לי כחובתי והשביעוני כדי שחם חמות יבאו יורשי כחובתי שחתי חין נחשבין לה כילך עצמה דמיימר דאחר שהוא חיבא עצמה רבה הוא ועליה שאכו שרשחובים והשחרחים וכל הנחשב אצל דעת הוא נחשב וגם בעל ס"ה השמיע שורשה זו וזה שאשה שלא לחום להורות זו לא יפה עשה כי עשה שם דין שלמלה . ושאשברה לי דאפילו הגחומים לא שאכרו שלא בעיקר כחובה ושוספת אבל נכשי שדוייחה או הכשים שידועים שבאו אכא נכשי שדוייחה שניהם לה · ואו שאשברה שלא בקרקעות או בשלטלין שהיום ברשותה אבל שלטלין שהיא שפוסה בשן שזקקין להבחנה שאם ברשותה אבל שלטלין לפי שאין אנו סומכין על הורשה זו שלא שעשתה דשהום חיכיו בה שרשחובים ל"ש :

תרלא שאלת ממני שודיעך דעתי על הא דתנן פרק הלו הן הבשבין כהן שאשם בשומשה אין אחזו לעזרה שביאין לחזו לבית דין שלא פרעי כהוצה שוליאין חזו חון לעזרה ושפלטין חת חזו בגזירין ואי שלקא דעתך שביא בידי שאים ליבשקה לליקטול בידי שאים פי' בשלמת אם הוא בשלקה גדילת היינו שאחזו הכהנים שביאין חזו כדי שלא יאחר בשיים שלא יקטל אי אחרת שביא בידי שאים יכיחזו שאדי קודשה בריך הוא יקטול ליה שאשע דפשיעת ליה לרב שאם אים רשות לכהנים להנהו חף על פי שחזו שיב שלא נאו וכל שכן אם שיב שביא בידי שאים . ופריך ואלא שלי הזו שיב שי אילא שלידי דרחמנא פטריה ואתן ניקוח ושקטול ליה פי' בשלמת אם שיב בידי שאים הזו לקטלין ליה . ופריך לא ואתנן שי שלקא ואפילו אים דין שאים שכיזו לקטלין ליה ואלא לכיפה רחמנא פטריה ואתן קטלין ליה אמי דאיכא בידי שאים שפיר קטלין ליה ואלא פליגי שלא אם אתחייב שביא בידי שאים חו לא • אמלא לרב שאם קושייתך הוא יותר חזקה וחף על גב דאקשין דשיב בידי שאים ואיתותב רב שאם אכל שקום שאשע דאכאי קאי בשאחים אשום קושייתו ארשתוצה ול"ש אחתי לא חיים שלמודת לתרוצה איכא למימר שלא חייבין לה דאשום קדושת הכהונה הוי ממהרים לאמיתו שלא יאמרו זה הוא שכהן בעומתה .

וראיתי להר"ן ז"ל שהעלה בעיקר קושיין חה לשונו דע"כ כל שלא שבוות בשאתו שלכה לאשם מסיני שם והיינו דבשה לשנוב שת שקדם ואף על גב דפשטים דקרא לייני בשילשת שחייבי אכל שקום אשע דאוריייתא היא שלכה לאשם מסיני . וכן יכיכין מי שלקא ואשה יאות שיש שיש רשע [שלמת] שלאוריייתא ניהו דאי שלרבנן לא הוה לשו למימר אשא לן ובשוגג דפשות שלא בעדים ושברתה אף על גב דלא אמרין בגמרא היכא דמיית אכום דפשוע הוא לשם אקרא דכתיב ולאתן לא יכופר לדם אשר שופך דם כי אם בדם שופכו שאחר שים עידי אמת שברא אין פוטרין אותו ולפי שיעה זו נשאלקו כל הקושיות דאכי גמירי הלכתא שימיתו אחיו שהכהנים בעזרה שיעה מגולה . וסייעו דזר שאשם לא היו שפטרין את אותו ללכהן אמת שאשם גמירי הלכתא ולא לזר שאשם ואשתא ניחא אמי לרב שאם דאפילו לא שחייב אמת שאשים שיעה בידי שאים אחיה הלכתא ושייבים שיעה בידי אדם ושיים אמי דלא שאו לשרוצי קושייתו אל רב שאם אף על גב דאשיקית לכהן שאשם בעומתה בשיעה בידי שאים דאכי גמירי הלכתא שישיתותו שיד ולא יאשו אותו עד שיעות בידי שאים . שדע דאת הכועל תרשים בכרת ואפילו אכי שלוה שיפנעו אקנאי כשעשה דפיעתם שקבל עליה אכר גדול · ורב אשם אוה ס"ל דלא אחיה הלכתא אלא אמי בלוגו שייב שיעה בידי שאים אבל אמי אשוה שייב שיעה בידי שאים ליבשקה לליקטול בידי שאים . אלא דקולא שוגין קשיא לאאי שיעה דאי כל אכי הלכה שסיני אם אם כן אפי אוכה ואי אכי היכי שרגין אי ואקשין לא ואשא היכא שי בידי דרחמנא פטריה ואתן קטלין ליה ואקשין לא ואשא היכא שי שלקא ואשה הגוב אם שקשוב ואשא היכא הכועל תרשים דאלשא כל שי אתן קטלין ליה ורחמנא פטריה ואי הלכה למשה שסיני אם לא פטרינהו רחמנא · ויש שברים דאכי פירושא דשוגין ואי היכא בידי דרחמנא פטריה אלא יהרג בדין שאשהדרן ואתן קטלין ליה אלא היכ אין אין אקשין פוגעין בו · ואקשו על תירוץ זה שם שאקשו בגמרא שכיזין לחזו לכיפה לאשם על פי היכ דין הוא נהרג ויש לאתרי אחי אם לא שקריא שיעה דמיילא הוא שאם · ועוד היכי למימר לפי תירוץ זה אכי שמרינן בגמרא הגברא בר קטלא הוא דמייב

מיפס בידי עמים מכל מקום לא מלינו עדיין בכל שאר מיני כריתות שיהיה מותר להרגן דרך הפקר · עוד תירץ הר"ן ז"ל דהכי קאמר הפקפה ולאי מילי מוכח נאמרו למעפ מפיני להיכא כהו רמז בקרא כשיעורין הממין מיפין מכל חיו יכול יהיו נכון לומר שהפיפ מיפה בידי אדפ נאמרה למעפ מפיני ולא יהיה לו רמז בפורה או מיפה בידי עמים וכיון שכן יש להפלה בכהן שמת שפעפ עם אחיו שכהניפ פוטעין את מוחו ולא יהיה בו חיוב מיפה בידי עמים · והקשו עליו ולא ופתן מי שלקה ושפה כוהפין חוטו לכיפה דרחמנא פעריה ואתן קטלינן ליה דמקשה ס"ל דהיה בכל חייבי מלקיות בחוכל נבלה וחזיר · ותירץ לו הא אמר ר' ירמיה אמר ר' לקיש במלקיות של כריתות שעקרן לגברא בר קטלא הוא דליכא מיפה כרת בידי עמים · וחזר והקשה והא ליכא סנוגא את הקפוה ליה בה מיפה בידי עמים ואתן קטלינן ליה · ותירץ לו דהא רמיזא בקרא ולא יכאו לרחוה כבלע את הקדש ומתו · וא"ת כיון דליכא מיפה בידי עמים בנוגא את הקפוה למאי לא מצי לה בפדי הך דחייבין מיפה בידי עמים · ותירץ הרמב"ן ז"ל דהך דמי דחייבין בידי עמים אבל לא בידי אדפ אבל בנוגא את הקפוה הא ליכא מיפה בידי אדפ · והקשו עליו ז"ל והא מצי עמי עמת שפעפ ומיפתו בידי אדפ · וכ"ל לתרץ לדעת הרב ז"ל דנוגא את הקפוה מיפתו בידי כל אדפ אבל עמת שפעפ אין מיפתו בידי כל אדפ אלא בידי אחיו הכהנים לבד ומפוה הכי מצי לה · ומכל מקוה דעת הרמב"ם והפופפות שאין בנוגא את הקפוה מיפה בידי עמים אבל מכל מקוה רמז מיפה הוזכרה בעניו כלי הקדש דבליעי סיינו כשנגעבו וא"כ פשיר הרמב"ם מיפה זו בחורה ומקבל בקופס עמי מחצי כמברך את הפעפ וכיון בכן מפעפ ולאי דעמת שפעפ חייב מיפה בידי עמים ובפעמין מייתינן לה בגזירה פוה דחלא חלול מחרומה עמאה כל זה מיפוד הר"ן ז"ל ואחרי אחה רואה כמה נדחק בפירוש פפוגיא לפי שיעה זו · ואו קפה אלא פוזכרה הלכה למעפ מפיני בכולה פוגיין . ובפה ליכא למימר כיון דפמיניפו אהדדי וכע"כ מי שלקה ושנה ופועל הרמיה הלכה למעפ ניהו וכן כתב רפ"י ז"ל מפעפ דכולה מתני' הלכה למעפ מפיני היא ומה שלא כתב ז"ל כולה מתניתין הלכה למעפ אפשר דמפוה דפני אחרי אלכא בפה הלכה למעפ מפיני לבל ס"ה הפלוקת . ומכל מקוה קפה קלא אמאי לא פרים תלמוד בפך כמי דפוו הלכה למעפ מפיני כדפרים בפרק · ומה שנראה לי מדברי הרמב"ם דעמת שפעפ ניהם הלכה למעפ מפיני שכתב פרק ד' הלכות ניהם מקדש וז"ל על פי שאם עבד בעומאה היו חייב בבית דין אלא מלקוה אחיו פכהנים לא היו מביאין אותו לבית דין אלא מוליאין אותו לחוץ ופוגעין את מוחו ואין ממחין עליהן בכך ע"כ · ואי הלכה למעפ היא אדרבה הבא עליפס בראה שקיימו הלכה ואיכי תיפוק לדפמיניו בממחין בידם . ואכי נמי מפמע מדקאפי לא היו מביאין אותו לב"ד ואי הלכה היא פשיעא אלא היו לריכין להביאו לב"ד . לפיכך נראה לי לפרש דנוגא את הקפוה ואפלקל בקופס ועמת שפעפ אין לוקין על פי אחד היו בחים ולב"ד מלקין להו ואו לא אקו רבנן שיפעו בפה קרוביפ בעניו אחרו ב"ד מכין ועוכפין אלא מן הפורה ולא על גב המכין ועוכפין ליפיפ אלא לעולך שאם אבל לעפות אקיפ קבועה אין לו אחין בבית הפפי לאחרי להדם דבר ואלוה עולפים וכ"פ להדם מיפה למי שחיו מחוייב מיפה · לא קפיל אחין כאן מידוע מיפה ביון שפות חייב מיפה בידי עמים היינו אלא בפה דלבית הפפי קעילו דומיא דהורג את הפעיפה פפות פעור · וא"ת למה לא עפו כן בשאר חייבי מיפה בידי עמים בפלמא למאן דמפרש הלכה למעפ מפיני היא לן למפדר אעעמת בשאר הלכות למעפ אלא אי מדברי הרמב"ן היא לריך עעמת · וי"ל דנוגא את הקפוה ועמת שפעפ מפוה מעלה כלי הקדש והקדש · ואקבל בקופס לפי שפות דומה למברך את הפה שפות במיפה ב"ד . ואע"ג דליכא כמה חייבי מיפות בידי עמים במקדש ולא תקנו בפה קרובים מפני שכבר פוגעין בפה כל מקום שי ליכא עעמת נוגא את הקפוה מפוה דמפות עבד לקולו ואומר אין רוחני ושינו ולבו עם במקדש כל ימיפ ודומה קלא למקבל בקופס וכן עמת שפעפ ככהנים שכבר עבדו מיפה במקום שפרה ולא תקנו בעבוד יום ומפוסר בפורים מפני שכבר עבדו מיפה ומה שהיו מוליאין אותו לחוץ ליכא למימר דלאו דוקא ג"כ מן הפורה מוכר

שיכנס עמה למיל ומלרכנן הוא שנזרו וכבי אחי לא גזרו ומפני שלפול שכפוה לא היו מפמיפין לכביא סייף או אחד מפאר כלים אלא פוליין את מוחו בנזירין שהיו מלויים אלפס ואע"ג דבקופיפ לקה ושנה ובקופיפ בועל אלרפיפ עפה ולאי שלכה למעפ מפיני לריכין לאחד מפאיריפין שכאכנו בפה הר"ן ז"ל מ"מ לגבי גונב את הקפוה ומקבל בקופס וכן עמת שפעפ כיון שלא הוזכר בפה הלכה למעפ מפיני היא לן למימר דהקפוה דרבנן היא ואין לנו לחדש הלכה למעפ מפיני מדעתנו · ולפיכך כל מה דאפשר לאתרוני מתרלינן ואמרינן הקפוה דרבנן ניפו לאחיא ליפנא דמפניפין ולבון הרמב"ם ז"ל פיר בפי ואכתי ליכא למידק לי הך דפמויים במפנפנו דמיין להדדי או לא דהא קי"ל כפועל אלרפיפ אם פירש אין קלין פוגעים בו ובפלמא הגונב את הקפוה אכפי בפוהים קאי עד שיחזור את הגנבה ולפיכך קלין פוגעין בו כל עוד שלא פחזיר אבל המקבל בקופס או עמת שפעפ כבר עבר החיפור ואמר פוגעין בו ואלא בועל אלרפיפ אם פירש אין פוגעין בו · וי"ל לפי מה שכתבנו למעלה שפה הלכה למעפ מפיני אך נאמרה שהלכה לאע"ג שעבירה עשה ופירש אפ"ה יפגעו בו אעפ"י שאין פהלכות שוים בדיניהם מ"מ לענין שפזיו במפנפ שוים הם · אבל לפי מה שכתבתי למעלה שפה מלרכנן דהקפוה דרבנן אמרינן מהלכה למעפ מפיני לאלו אפה אם פירש אין קורבין לוחו וכאן אחרי לוחו בועל אלרפיפ ומפאבדת לי שלא הקנו רבנן אלא כעין הלכה למעפ מפיני אפה פירש אין קורבין לוחו ועמת שפעפ אחרי שנפפלק מהעבודה עדיין יש עליו חיוב כרת אחר משום עמת שכפים לפקדש ואפי זה אם יצא מהעזרה לא היו יכולין לפגוע בו או אם כפך בלנורת מבחון. לא היו פוגעין בו וכבי מפמע ליפנא דמפניפין דקתני פרפי כהוא מוליאין אותו חוץ לעזרה מפמע דבחוך העזרה היה . וכן המקבל בקופס דוקא בשעה שפעפו לסייעו בחוך כדי דבור אבל לאחר זמן לא היו יכולין לפגוע בו אלא מביאין אותו לב"ד ומלקין אותו בכל מייבי מיפה שפים או כרת מלקין אותו ב"ד וסייעו דאמרי אנא לכל אחי בבדי בועל אלרפיפ אבל אחר לפס ואע"ג דליכא מאן דחייב מהלכה למעפ מפיני וליכא מאן דחייב מפקפה דרבנן מ"מ הדין הוא בכלן :

תרלב שאלת ממני מודיעך דעתי בבני עדיפ שאחד אומר בפני פלוני אפה עיוס פלוני ואחד אומר בפני פלוני אפה עיוס אמר אם מלערפיפ לפולית אחרו דפמע לן דקא מכחשי אהדדי :

תשובה הרמב"ם ז"ל כתב בהדיא דמלערפין פ"ד מהלכות עדות ו"ל אחד אחד בפני פלוני עיוס פלוני או בפני אחד ואמר אפי שפי וכן אחי מעיד שפלוני עיוס או אחד או בפני אחד אחרי אלו מלערפין ע"כ . ואכי נראיין פרק זה בורר ואהדעי אמרי בין אחד אחד בין אחד אחד בין אחד אחד בין אחד אחד בין אחד אחד אלא אחד אחד מלערפין בקופס ואע"ג דבקופיפ לקה ושנה ובקופיפ בועל אלרפיפ עפה ולאי הלכה למעפ מפיני לריכין לאחד מאפיריפין שכאכנו בפה הר"ן ז"ל מ"מ לגבי גונב את הקפוה ומקבל בקופס וכן עמת שפעפ כיון שלא הוזכר בפה הלכה למעפ מפיני היא לן למימר דהקפוה דרבנן היא ואין לנו לחדש הלכה למעפ מפיני מדעתנו · ולפיכך כל מה דאפשר לאתרוני מתרלינן ואמרינן הקפוה דרבנן ניפו לאחיא ליפנא דמפניפין ולבון הרמב"ם ז"ל פיר בפי ואכתי ליכא למידק לי הך דפמויים במפנפנו דמיין להדדי או לא דהא קי"ל כפועל אלרפיפ עפה ולאי הלכה למעפ מפיני היא לן למפדר אעעמת בשאר הלכות למעפ אלא אי מדברי הרמב"ן היא לריך עעמת · וי"ל דנוגא את הקפוה ועמת שפעפ מפוה מעלה כלי הקדש והקדש · ואקבל בקופס לפי שפות דומה למברך את הפה שפות במיפה ב"ד . ואע"ג דליכא כמה חייבי מיפות בידי עמים במקדש ולא תקנו בפה קרובים מפני שכבר פוגעין בפה כל מקום שי ליכא עעמת נוגא את הקפוה מפוה דמפות עבד לקולו ואומר אין רוחני ושינו ולבו עם במקדש כל ימיפ ודומה קלא למקבל בקופס וכן עמת שפעפ ככהנים שכבר עבדו מיפה במקום שפרה ולא תקנו בעבוד יום ומפוסר בפורים מפני שכבר עבדו מיפה ומה שהיו מוליאין אותו לחוץ ליכא למימר דלאו דוקא ג"כ מן הפורה מוכר

ולפיכך

ולפיכך מה שחמרו חין מליכין בה חת המה וחין מעבירין בחוכה עלמות חדם מפני טומחתה ואפה כלו חמתי מה חנו ולח ליכפח לן חם יבחה בטומחתה . חין מסכירין בחוכה בחים טעמת מפרש בחוספתת מפני שהיח של שבחים ע"כ דקי"ל יהושלים לח נחחלקה לשבחים ואפה כל הבחים של עכו"ם היו ומכח שעכו"ם חנו ז"ל טעמת סוי מפני שהחוספזינין היו טוללין עורות הקדשים ומהי טעמת לח שייך שהידת ז"ל מפני טולי רגלים שלח יכניסו לטולי רגלים ביוחר ומלחו מעלים בשכירות ומהי טעמת חמי לח שייך הכחת וחין נוהגין בחוכה מקום לגר חוסב . שהידת חין מקבלין גר חוסב . וחין מקיימין בית הקברות חוץ מקברי בית דוד וקבר חולדה שהיו מימים הרחשונים טעמת סוי משום שטומחה ושכחת לח שייך כלכחיבת לעיל . חלח דקחית לי דמשמע לעיון סוי בכלל ירושלים לעיון חלה הקדושה מדקחמר חוץ מקברי בית דוד ושלח קברי בית דוד בעיון שם . ומה דקבר חולדה חוץ לירושלם הוח ואין שייך לומר חוץ וי"ל בדוחק לגזרו חלו שחומרות בכל חחוש ירושלם וקברי בית דוד וקבר חולדה בחוץ לחחומה שחחוש שם ולפי זה לריך לומר דקברי ירושלם היו חוץ לחחומה . וכיכון כזה לעיון וקבר חולדה בחוך חחת ירושלם היו ועליון לריך עיון . וחין נוטעין בה גפה ופרדיסים וחיכה מזרעה וחיכה מחרשה טעמה הוח שמח מפרה ויקוני עולי רגלים וכל שבחים חליה מכל קלי חלן מפני ריח רע ושכחת דכולה ביה עכו"ם ליכח שלי טעמת . וחין מקיימין בה חילוה לח שנח נטעו חותה עכו"ם לשה חין מקיימין קחמר . ושטעם הוח מפני שהל שטומחה ושייכו טעמת דחין מגדלין בה חרנגולים מפני הקדשים וחין מקיימין בה חפפה מפני השרלים וחין מוליחין ממנה זיזין וגזוזטרות מפני שהל טומחה כל שכי לח שייכי שהידת וחין עושין בה כבשומות מפני טעמה דיחמירו כוחלי שבים ושחומות ושל ימי לח שייך שהידת דיחמירו ויטחירו . וחין שבים נחלע בה וחינו מעמת בגגים וחיכה נעשים עיר שלחה וחיכה מביחה עגלה ערופה לפי שלח נחחלקה לשבחים שכל שכי לח נסיגי שהידת . ות"ם כל גזרות חכמים כך הם שחף על פי שבטלו שסבה שגזרו בשבילה עדיין שגזרה קיימת לח קשיח דגזרה לחוד וקדושה לחוד וכיון שחבטלה הסבה לחבטלה הקדושה . ומה חיכח טעם כלי שלח גזרו חלח בזמן שחפשר לבחניים חכל שהידת דרובה עכו"ם שי לפשר להחניים גזרתם שחם לח יעבו ישרחל יעבו שעכו"ם ומה טושיטו בחקלחה וש טעם נכון על שחלוף ודוק . שוב רחיתי על מה שקשיתי למעלה בעיון בקבר חולדה דגרסיכן פרק המוכר לח בספיפה חמר רבה חמר ר' יוחנן עשידה ירושלים שמגבה למעלה שלש פרסחות שנחמר והחבה ושבה מחניהם חל חקרי מחניהם חלח בחניהם ומנח לן דירושלים חלחת פרסי טוחי . ול"ל סטוח שבח ירושלם קמייחת חלח פרסי טוחי ושמח חחמר ים לער לעלות חלמוד לומר מי חלה כעב חעופיפה ע"כ נמלח בו בירושלים קמייחת קבר חולדה בחוך ירושלם חף על פי שעמה היה בראש כרחם הר סיחים . ודכוותה חפשר לחרן כי בירושלם קמייחת היה ליון בחוך חומת ירושלם חף על פי שעמה היה חוץ לירושלם"ושמה שכחבחי ים חקבה למעשר שני בזמן הזה על ידי פדיה שהרי לח קלטוטו מחילות ירושלם לפי שבים הכנסת וכשוב סיסודים היה בכלל ליון ולח בכלל ירושלם וחפשר שגל זה שחמרו הרחשונים לפדות מעשר שני חפילו לדעת הרחב"ם ז"ל שכחב פ"ב וה"ל כשם שחין חוכלין מעשר שני בירושלים בזמן הזה כך חין פודין חותו וחין מחללין חותו שם וחין מוכרין חותו שם וחם נכנס לירושלם חף בזמן הזה חין מוליחין חותו משם חלח מניחין חותו עד שירקב לפיכך חין מפריחין מעשר שני בירושלם חלח מוליחין חת פירות בשבלן חוץ לעיר ומפריחין חותו שם ופודהו וחם הפריחו שם בזמן הזה ירקב ע"כ : וליון שהשכוכה של ישרחל היה חוץ לירושלם יכול לפדותו כל מחד בביתו וחין לריך להוליחו וכן השלה בעל ספר כפחור ופרח חלח שבשב וז"ל חבל מה נעשה היום שהרי ליון חבלות ומסלות ירושלם שוממות ולח ניכר גדריהם בבירור ע"כ וכבר חפשר לסמוך שם על הקלטה העכו"ם שקורין לכל שכונת השרחלים ליון ומפפה שכוב ושלשה קורין לה קודם . וקרוב הוה שעל זה הסכו הרחשונים לפדות מעשר שני בבחיסה ולח היו מוליחין חת הפירות למוץ וכ"ש כשלמדנו מזה שעיקר הדין הוה מחלוקה כלמשמע פשעת דשוגין דפרק חלק לחמר רבה מחיוה לחכול מדחוריימת מחילות לקלוה מדרבנן וכי גזור רבנן כי ליחסה למחילות כי ליחסה לח גזור ע"כ פירוש ויכול להוליחו ולפה על גב דחניה בחוספתת בהדיה שחין יכול להוליחו בזמן הזה חפשר ללחו שלבחת כיון שלח קבעוה בחלמוד ולפה על גב דמסקינן סוף פרק כהכב לעיון פדיה לה חלקו בין יהיה למחילות בין ליה לפדות חלחו לעיון לסוליחו מסקינן כבי ז"ל לפה על גב דמסקינן כבי חדרבה סמכינן לחמר מוחר לסוליחו ולפדוחו שם . גם משמע שהרחב"ד ז"ל מולה כזה על רביט ז"ל שהביא עליו בפרק שבי מהלכות בית הבחירה על מה שכתב ובמה נתקדשה בקדושה רחשונה כקדושה שלמה שהוה קדם העזרה וירושלם לשפעת וקדושה לעתיד לבה ע"כ והביה עליו וז"ל שברה עלמו היה זו ולח ידעתי מהין לו ובמה מקומות במכתב הם הין מקדש ירקב ובנמרה חמרו דכפול מחילות חלמה למהן לחמר קדושה רחשונה לה קדשה לעתיד לבה לה חלק בין מקדש לירושלם לשחר חרן ישרחל וכו' משמע דס"ל דכיון דלה קדשה לעתיד לבה חין כהן קדושה מחילות לקלוה וכי היכי דפודין מעשר בכל חרן ישרחל כך פודין בירושלם וכיון דחיכה פלוגתה דרבוותה בעיקר דינה סמכינן חסך פעמת דכתיבנה דשכוחה ישרחל לעיון הוה ולה בירושלם וכדכתיבנה לעיל :

תרלד שאלה מסיים יולמדנו רביט רחובן לוה מחמת מיחה שיחנו לחד מקרקעותיו לשמעון וזה עופה סלוחה ליל יום רביעי כ"ח ימים לחדש כסליו משנת חשע"ו ליליכה נכנסנו חנו חחומי משה חלל כר' יעקב עשהן ומלחנוהו מוטל על ערש דוי ורחינו שהיה מיוסב בדעתו ומשיב על כן כן ועל לחו לחו וזוה מחמת מיחה שהבחים שהביחון כה"ר יעקב עשהן יל"ו הוה לר בכוכה היום הוה נוטן לוחה לו בחחמה גמורה גלויה ומפורשת עם כל חשמיטין ומולחין ומובליו עוד לוה וכו' וחחמת מולי זה נפשר ומי לכל ישרחל שבן וחחיתי עלה שבי בעלי חובה . ושטה עוטעים יוכבי יעקב עשהן הנפשר שהם לחיוהין שהחחמה היה מחנה לפי שחלבו של שנפשר עשה כל שבחים ווקף עלה לל דוריהה בערכלוחיהם ולים רשות לנפשר לחת דבר שלינו שלו כוחיל ונפשר בלה זרע לכם חשפה לירושה לחריו וכבר הם זוכים לחריו בבחים . ולמדנו רביט

סדין עם מי לי הוי מחנה חו לה :

תשובה לחרי עמדי על הסוגיה פרק הזהיה חניין ועל דברי המפרשים והפוסקים לחי לוחר שלין חמה בדברי המערערים על החחנה והחחנה קיימה ומעמידין הבים בחזקה כה"ר יעקב עשהן ולפי שהדור פרוץ מרובה על הטומד לה הלרכו לכחוב הרהיות ודרך כלל חני לוחר שהפילו לדעת המולקים על הרחב"ם ז"ל וסברי דלפילו בבי הלי לחריין דינה דמלכוחה דינה חודים בגדון דידן לפי שלין דינן של מלכים חלה לסכשיר הערות שלהם לבל לעניין דרבי שהקלוחה לה עדיפי שערות משערות עכו"ם וחכה במלי קה דחוריהה לסבי בבי לי בקיון לין עכו"ם עושין קיון כלל ולי במכירה השער הע ניחה לי הוה שערי הקיחה כגון שדי נכוחה דוחלי קי לפוס ליכנה קמה דגמרי לבל שער הטומד לרחיה בי הבי שערי דכחבי השחה לו שערות הטולות בערכלוחיהם חיכה עומדים חלה לרחיה ולין קוצין בהם כלל חע"פ שמכרו ליד מקבל המחנה . ולה מפי שהוה בחמירה לבד שיהיו הבחים ווקף עלה לל דוריהה חמירה לגבוה חו לעניים חמרו דהוי כמכירה להדיוט לבל לה לעכיליה ולל בבן לחעת הרחב"ח ז"ל דסובר לעין העניים קוצין חלה בדרכים הקוצים כל העולם . ולה הים כחוה שביב מרע לחמריון דברי שביב מרע כמסורין וכבחוצין דמו ויהיו הערכלוחה נחמנים לומר שבך הוה ה"מ לה הים השופה בגדול שומע דברי השביב מרע חלה מרע נפשים כחשר כחב כחב ריב"ם ז"ל סימן כ"ה . לבל בירון דידן חורחה דמילחה שבחים שי עדיים מן לל מחכמה לשמוע דבריו ושי מרעי נפשייהו ולה מייחין . ומה חיכה טעמת חמריהה שעין דרכה לכחוב כי כחב לל וקפיחה שחקבה הבחים לעל דוריהה חלה כך דרכה לכחוב בירורו בבחים חו יבחרו חותה לחמרים ויחכלו הפירות ולה יוכלו למכור חותה חו ליען בחחנה וסוי כחומר יהוד פלוני בבית פלוני חו יחכל פירות דקל פלוני דלה חמר בלום עד שיקנה לו בבית לדירה וחפילו הים בעדים שלה :

ומו דלא שכיחי פרשתים אלא שיעשה בפני שנים או בפני שלשה דלא מרע נפשיה כאחר כתבו סם ז"ל אבל היכי דאיכא שיעלת בסם כמו זמן סגי המלקים שהזכירו רז"ל · וכתבתי כל זה להשיב דעת המלקים אבל בלאו הכי כבר נהגו בכל זה המלכות למשוך על פסקי הרמב"ם ז"ל אלא שכשיר אלא שערי מקח וממכר ושערי חוב והוא שיתן שמעות בפניהם וכן הוא דעת רבותינו ודברי רבותיו דברי קבלה הם ועליהם אני סומך לפילו היה הדין במתלוקת אבל תרעא כיון דרווח רווח ולדעת הכל אני אומר שמתנה זו שתתרוצה קיימת וכל שכן אם יראו לשמוע נילון דינן לאחיך לכסני לך ותמריך לפלוני דבכל גוונא בין שהיה בריא בין שהיה שכיב מרע אין לשני אלא מה שבייר רחמנן ואם מכר או נתן שכשהיה במיתה אין השני מועיל מיד שלקוחות וכל שכן אם היה שכיב מרע דאין לשני כלום כיון דרחמנן רחוי ליזכו דלאיתא פרק יש נוחלין ובשבת הרב פרק י"ב מהלכות זכייה ומתנה ושם תמצא שכתבו קרוב לכ"ד עיין שלם :

תרלה שאלה קבל אחד מישראל שקבלו עליהם אחד אחד להיות אחד שלשה ומרבין עורה ביניהם ומייבו עצמם שלא להחליפו בשום שעל עורה אחר לפילו שיהיה אחד כדגילל ומעמד אלפים מהקהל שהוא שבעתו לו על דעת רבים ועל דעת חכמים גדולים מישראל מפורסמים ופרנסים בכל מיני שבועות ואומרות שבאורה ובכל החיובים שבעולם ובכל מיני קבר אחין חון מחירות שמשון בלבד שלא קבלו עליהם שלא ישמעו עורה אלא מפיו כל זמן שלא עקר דירתו מארץ ישראל ובשב עליהם שער בכך ומתמו לו שם עצמם בשער שנות · וגם כן כמו י"ב אלפים אחרים מהקהל שנות קצתם היו אז בכאן וקצתם לא היו ומתמו לו בשער אבל לא נכבשו אלא על ידי פיתוי ודברי פיוס עד שהשמו להפקה רצונו בלי שום מיזב כלל . וכמו לג' אלפים אחרים מהקהל שנות שנכבשו ולא מתמו . ושכח שהשם שנות זה לו ימים שהלך למדינת סיס וביניה לת הקהל בלי עורה כי לשבת המומרות והמיוחים שהם אין פוסח פה ומלפלף בדברי עורה בקהל שנות · לכן יורו רבינו ונבירנו אם יש שהיה לאותן שמומרות והמיוחים או לא :

תשובה לפי דעתי שבועה זו לא חלה כלל ואפילו שהלה לשהם אינם צריכה לפי שנשבעו לבטל מצות תלמוד עורה וכי אם יכול שהם כדגילל ללמדם עורה ומצות לא יעשו זו . והא כתיב לדק לדק תרדוף ותרז"ל שלך לשהר ב"ד יפה וכתיב לוטפה תוטפו תזו משמוע עורה וגו' ומצוה מן שעורה לשמוע מן שגדול שם שלא שמע שקבלו שלא ללמוד עורה אין לו שיעור · והוי יודע שאפילו נשבע לבטל לישורין דרבנן שיכא פלוגתא דרבותא שם חלה או לא ודעת שריעב"ש וקצת מפרשים שלא חלה כלל וכן דעתי נוטה שלי לא תיתח שכי כל אחד יבא לבטל לישורין דרבנן ולא ילמד לשחול על שבועתו ומצות לאו שלא לחול שבור וכבר שוכחתי כן בתשובה ברורה ואין כאן מקום להשהיך שם כי לפי דעתי נשבעו לבטל מצוה של עורה ולא חלה כלל · ועוד שם יחלה זה שהשם שבר קבלו עליהם או יאך לו כשעשה שהיה לא נמלאו שתשבעים שם"ת לגמרי · ושהשם שעוב יכפר בעד שקהל כי שוגגים שם על פי שהשם שמשביע וכל שכם או שלמד שמשביע שבועה זו שכשיל שת שרבים · ואפילו שם שרצה לומר שבשעה זו חלה שתירין לוחה על ידי פתח ושרעה לאין שסדי שלא נשבעו על מנת שיך לו שהשם למדינת סיס ויסיו בעלים שתלמוד עורה ; ושם שפי ששבועה היתה על דעת רבים שם קי"ל שלשבר מלוה שתירין כי שפי עובדא שמקרי לשקי לשוב פשע ביוקי שהשדרים רבא שבוה שלא שבשה שייך כוותיה ואיכא שלן שמפרש שהשדרים שלא שתרה שכל שקום רוב שפוסקים שסכימו שעל ידי שתרה שחזירו שף על גב שלא שתרה

קומרע כלומ"ח סוף פרק קמח דסבח חבל בפחמין דלח שייך כלי מעמח גזירין דמח יחמה בגחלים ולח רחיתי לחחד מן המפרשים שדבר כזה · חלח חדוני בלמבחו וחמלחו חזל בטל למלחו כי חכי לח ידעחי לי זה דרך ישכון חור :

תשובה חח לסם ליטרחל די לסם מס שחסרס חורס ומס שהממיטו רבנן חלח שחחה בח לסוסיף חבשח של חבשח דסל דמח יחמה בגחלים חבשח דרבנן בעלמח סיח וכעשמח כל דסו דחיק לס דסיינו דלי מחמה פסדי דקח סליק בסו קומרע ושו דסל פחמין שמי חיח בסו קומרע שסרי בסעה שסורפין חח הלעים לעבוח פחמים חין מיימין חוחם ליפרף לגמרי כדי שיסחר בגחלים כח סחם ושיד מכבין חוחם ושרי חחס רוחס בעין שעולס בלסבח מספחמים ושין בלסבח חלח במקום סיח עדיין עבן מלמוח הלעים וסס דבר ברור ומס שבחב רס"י ז"ל סליק בסו קומרע של עלים לשו דיקח (ח"כ) לטולס בגחלים הוח בחין דרך להניח מוגמר של הלעים דולקים כי מיד יעלס בלסבח ויכלס כמוגמר חלח ס"פ קומרע של עלים שכשחר בגחלים וסייגו דלח קחמר קומרע של הלעים מבמע דלחו של הלעים סניח חח המוגמר ושף של פי סזס דבר שבכסיון מוכיח עליו מכל מקום יש רחיח גמורס מסוגייח הבלבה דגרסינן לבח דחניח לח חמלח חבח קדיש עבסיות וכו' לימח בית בחחי בית ולח בית בלל חפי' חימח בית בלל גזירה בחח יחמה בגחלים לי שכי מוגמר וגפרית ומי לגזור בסס לח מחחי לסו דלי מחחי לסו סליק בסו קומרע וקסס לסו ע"כ · ושי לימח בית חילוק בין עלים לגחלים דסניח דמוגמר וגפרית חייבי בעלים חבחי חלטרך לטעמח דלי מחחי לסו סליק בסו קומרע ליכבי ליס בסס דבעי ביטול חיטיון בחח יחמה בגחלים חבל מוגמר וגפרית לח לריך ביטול ולח חבח לחחמוי כיון דבעלים חייבי בשיר מחנמי · חבל לי בגחלים חייבי ניחח דחיכח למיסח בחח יחמה בגחלים לטעלות סמוגמר ומסום דכי חלטרך לסיטי דסליק בסו קומרע ודוק ותבכח :

ולענין הסחלס סג' לח רחיתי לטעלית בס הקלמוס כי לפי פירושו של רש"י ז"ל מבמע ושיטו דוסק בלל דעלס דמחניתין קיימי דקחני חס יש בסס סמפוחת דסייטו בוכרים ושי קבילי סח קבילי דסס לישח דחיירי בכובר כבי כוס ליס למימר וכל שחד חומר בלי הוח דמדקחמר זסו שער בלי מבמע דבעים סס וכל שחד ח מר זסו בשר בלי . ולפי סידשתי שחסה בקי בלבון רש"י כשבחי לך סדקדוק ושן לבך עליו ושמלח סהוח נכון ושסום כבי חני חומר דחרבבס רש"י ז"ל של בני בפירושים דלפי פי' רבוחיו לטון בשמלח בין בשרות דשוק דסוס ליס למימר בשמלח חלח דשיכי למימר חנב ליבשה דרב בפרק נקט בבי שעיקר כחב רש"י בשמלח שבשר כי לפי פירושו סו שוכר ולפי פירוש רבוחיו סו ממש בשר וסייטו דכחב וכל שחד חומר זסו שער בלי זסו סלכון ודק לפירוש רבוחיו וביון שים שם בני שעות שייך שפיר למימר זסו השער בלי שבכחב שכוכר עליו ודש"י ז"ל נקט ליבשה דשייך משני ספירושים :

תרלח שאלה שפחל כ"ר חליס קלעי יע"ו · כשסייחי בלפה חוב"ב נחן לי כ"ר יסודס רפחל שער חוב בים לו על יסודי שמד בכך מ"ס פרשים ונחן לי שהשחס לגבות חוחס ממנו עוד כשלים לי כ"ר יסודס בזכור עד בבעים פרשים ויעיסיחל"ו וכבכחבי לירושלם חוב"ב שמר לי כ"ר יסודס בזכור שחלו שמעות חולין חוחס למלרים וחחנס בדיוח ביד כס"ר שברשם ן' שחינו ל"ע וכן עשיתי · עוד נחן לי כ"ר יסודס בזכור שמוגס כשריישם שבנך שדוס לסולילכם למלרים שברשם שם וחני לח מלחתי חז מי שיקנס חומן כי חם על ידי חליפין שלקחתי חליפין עוחות גחמום וכבבחתי לירושלים שמרתי לו שחם כוח מרוצה כמה שעשיתי בחומן שכשרישים שהחלפתים בעורות וכחתי בעורות בחקונת ושמר שהוח מרוצה בדבר וכן קבל עליו שהחתריות מהם ישיה עליו וסחניהו שיהיה שריוח מהם למחחן וכחרלה בכל זה . עוד שחל לי בעצין שריוח מחוחס שבבעים פרשים בחחנים בריוח ביד כס"ר שברשם בזכור ועשיתי עמו חבבון מסריות לפני סחכם שבלם כמה"ר שלמה סירילו זלה"ה ועלה לחבבונו שמוגה פרשים וחלו

בעי"ח פרשים שפחלו במלרים ושמי בעורות בזכור שלבו בחקונת · חח"כ כשרלימי ללבח מבחן למלרים זה עשה כמו שם שיש שחלחי לכ"ר יסודס בזכור חין חעשה מהמעות בזכור ומהמעות שר במוב בשיגיע בזמן לפי בחינו יודע חס למלח המעלה כה"ר חברשם בזכור בבור בעייניו וגם כן מהמעות שחחרים שם חלטרך ללבח מחריסים למקום בסס והביב שחעשה חני בבולס כמו שבלי עושה במעותי ושמלה בזה בפני שהכס בזכור · עוד בחוך הזמן בזכור שלבו חני וה"ר יסודס בזכור ללפח ולקחתו גס כן בגדיס כדי למכרס פס יסולס ובחתי לבחן ומברתי קלח מבגדיס שלו ושבחר נחתי לשחתו ומלח מה שבחר בידי מבגדיס שלו שמברתי סך י"ד פרשים וכ"ז חזיוות וסס בכלל המעות בזכור לעיל . ועל חלו שהעיס שהמתי בפינקס שלו וחס בחולי ימלח בום חגלי שחר חגלו מלבד חלו שחעיס הכל שקר גמור שחני · על נפשי לח סיס בייטו רק מה שבשוב לעיל בלבד . ובביום כי בזמן שהוח שבייע פרעון המעות שלי וכל כ"ר יסודס בזכור שסיו ביד המעלס במעשי בשעלס בבור וכל המעות בבידו מפסוחדים לשבדו כמו שכן חירע בעומות בשבדו כל המעות של הסוחרים שסיו בידו ולבן הוכרחתי לקבל כל מה שאמן לי ושלבתי במכרס מסס כדי שלח יחדע לי כמו שחירע חח"כ לשחרים ושסבחתי לבם לויטיליחס וכבר יש לי רשום מכ"ר יסודס בזכור לעשות במעותיו כל מה שחני רולס כמו שחעשה במעותי · ובלחתי מחסבודיה פעמי ביסודי שסיו בידו המעות שלי וכל כ"ר יסודס בזי' מסעורות בזי' וקבלתי ממנו כשל ושלבתי לויטיליחס ועמדתי עס זמן מס כדרך שסוחרים ושזרתי למלרים עס סחורותי וישבתי בפונדק ג' עס סחורותי כדרך שסוחרים ובלילה ג' בעורותי בשייתי חני בעלמי בחחדש בל שיסודים כמו שחר שסוחרים ובשר בשילחתי מבכ"ש בח חני ג' משבדיו בל בעל הפונדק וחמר לי חלך הפונדק בבעל הפונדק רולס לוחך ושבשלבתי לבם עס עבדיו שכרו חותי בבים ג' בל בעל הפונדק ולו לשרוב חותי ולשקתי בקול מר ורחס עלי ס' בשמעו חותי יסודים וחתו לבם ולח סרגו חותי ב"ל יח'וכח בעל הפונדק עס סיסודים לחחלל שסיחה בו כחורתי ולתו שפחה פחות והלחם בשר וגס שחגיע שבור ג"כ סולס בעל הפונדק שבמעט סוח לקח בל חמים בשבלך חלל שבחבה שבחים בבל עד שלחה שבחבה שבחב לעשה לי שגיב בחותו סיום בקרא לי לבם עס סיסודים וגוד שבחבה לשבותו ולישבו ביסורין גדולים ועכ"ז סוח סיה מבחים ולוח שפחה בחוב בשבחב בישיתו חותו בבים ג' בל בעל הפונדק ולו לשרוב

דלא שייך לומר שיעשה כפס כמו שעושה במעותיו כיון שכפס מלוה ולוה יעשה מה שירצה . ומזה הטעם בעצמו לא שייך לומר במוכר לו שמורה בפעלאה ושמירת עליו במעות במלוה דפשיטא דיוכל לעשות בפס מה שירצה ומ"מ כיון שפס מלוה הלוו לפיזו בשאבד כל חייב לשלם כמו שכתבתי הלא בעיון התעלומין אם היה דבר שמומחו ידועה לוקח חייב לשלם הלוה מה שהיה טוב בשעה שנתנה לו וכן כתב הרמב"ם בתשובה ואם היה דבר שאין שומחו ידועה חייב לשלם כפי מה שנתפשר הלוה הלא היה טוב כך בשעה שמכרה לו ואין כאן רבית ועל זה סמכו כל העולם למכור בהעלאה לבריה שאין שומחן ידועה . ואם נתנה לו בשורת פקדון פעור לקח מעבד ואבדה ומה שהניח התחיל בהו במעות ולכך לעון בשבועה היסודים לא הויא פשיעה שכן דרך רוב השומרים הבאים מכל קלו עולם למוכרים ואפילו תימא דשויא פשיעה הרי בתנא עמו שיעשה במעותיו כמו שעשה בשלו וכל תנאי שבממון תנאו קיים ומי שאומר שהיה לו להיתיה מתח פקדקא כדין התלמוד לא היעוה קמיה דכיון שנתן לו רשות לנכח לתרן מרתיקים לאו לתאומיהו מתח פקדקא שפקידים תלוו ומו שהרי נתן לו רשות לעשות בהם כשלו כפי מה שנתן בשלוה . וכר מן דין כיון דשליחא לא בעיתי גאומאי אם שמר כדרך השומרים פעור ואין זו פשיעה לחייב עליה שומר חנם ולא תואם לפעור ס"ם לתין שום נגבה קדוים תואם תלא בלפעים מזויין וכן כתב רש"י והתוספו' פרק שנחל עליה . תלא שסדבר ברור תלוי תלין תדם מפקיד מעות ביד חביבו לסוליכם לכל מקום שילוה ולעשות בהם כשלו מבלי הפלה . ולכן ברי לי שנתנם לו בתורת עשקא למתלית שכר דסוי פלגא מלוה ופלגא פקדון ונתן לו שכרו כתבר תקנו רז"ל . ג"כ שתמר לו עול רבית סריות לו בליבו בשכרך הם יש לו עשק לחר ווכי עשקא בתלמוד בתלמוד וסדין בהם שהם נתבדה העשקא לו נגבה כלה לו מקנתה מפשיד בעל המעות סתלי שסוי פקדון וגובה מתה שסוי מלוה וחם ברור . וכתבו הרמב"ם פ"ו מסלכות שלומין ושומרין ז"ל וסיקך יבאו הם רוצה שיהיה השכר או השפסד לתלוג בשוה יתן למתעשק שכרו שבכל יום ויום כפועל בעל לו חוסה מלאכה שבעל ממנה ואם היה לו עשק לחר וכו' תפי' הטעה לו דיבר בכל ימי השומרות דיו ואם פתחו לו חומירו יהיה לתלוג בשוה ותע"פ שכתב הרתב"ד ז"ל ולמה לא יהיה כשומר שכר על הפקדון והלא נעל ממנו שכר כפועל בעל ע"ל הרי הטעה בעל מגדל עוז והלי ס' מסמחילים כתבו ותפי' תימא שסוי תולק אין נו תלא דברי הרמב"ם ז"ל שכן נסנו בכל הסלכות ואפילו היהיו סחולקים עליו רבים שכר קבלוהו עליהם וכ"ם דלא מפקי ממונא תלא מדעתו ושו דמלי למימר קים לי כפלוני ותלי בעדיותי תומר שלין שנתנו השבח דיהי שנתן לו שכרו להתעשק בחלק שפקדון לחלקו מדין רבית ולא נתן לו שכרו לשמור העשקא למה שכבר דומה למפקיד ביד חבירו חפץ ושכרו לעשות עמו במלאכתו שהם נאמר שיהיה שומר שכר נם על הפקדון הא ודלי ליתא . תדע דבשלמא אם השכר שנתן לו הוא מפני שהעשק לסלילו מדין רבית סיינו דמפלגינן בין היכא דלית ליה עשק אחר להיכא דלית ליה אם השכר הוא מפני שהירא העשקא לא הוה לן לפלוגי דמי היכא שירצה ליטול דיוכ לשמור הפקדון כל זמן שהומפות ואפשר שיהיה ליה שיש לו יותר . ואו דשכר שרתו אמרו לא שכר שהירתו סילוף ליני רואה עשה להשבח זו במחילה מכבוד שרב . עוד כתב הרב בתורו פרק וכן אם אמר לו כל שריות יהיה לך שליתו לו עשיריתו בשכרך שותיל ויש לו עשק אחר הרי זה מותר ואם הפסידו יפסיד מחצה ע"כ . הרי שבאחי שהלוקות כתב הרב שיפסיד בעל המעות מחצה ומי שרצה לשמות עשקא זו לאחרו מעשה שבתב שהרי"ף ז"ל כמי שאסר בשעון ספר למכרו והשוה עמו שכל מה שיעשר בחפץ יותר על"ד דינרין שיהיה שהותר בשעון ותיבו הרב החכר משום ס"ם לא דקדק יפה ונחלף לו שרשור בשתעשק שרשור ליה ליה בגוף שכלי אבל שתעשק אין ליה בגוף שתעון בשכר ושפשר וקים לן שפשרם דאי לא תימא שכי הא דתנן שאר כיס שיוצא על היתומים כשבע וגובה מחצה ותחצי גובה מגוף של פקדון תיכה לעניו כשר קבל שכר עדתו ובכתב דוכתי לשריון לעשקא מיכה ליכא למימר לשקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ולחתי נשקא מיכה ליכא למימר לשקא מיכה לעניו

תוכחן דל"ב שכי הוה להו למימר פלגא מלוה ופלגא הוי עלה שומר שכר אלא קושטא דמילתא לשולם הוי פלגא פקדון ופטור שתעשק אלא ג"ב פשע וכשר בתרנו למעלה אלין זו פשיעה לחייב עליה שומר חנם . ואם נעשית העשקא בלא דעין כגון שהיה לשתיית שכר וכן בשפשד ולא נתן שכרו לשולם דין עשקא לא הוי פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם נתאבד מפשיד בעל המעות מחלה שלא תקנו ביקו לו שכרו אלא כדי להניחו מדין רבית והיכא שהאבד שקדן ואין ריות אין כאן רבית ומפשיד מחלה ולא שייך ב"ד לומר לפי שהוכר סגנב יפרע לבעל המעות והוא יעשה דין עם הגנב אלא נאמר זה אלא לעניו מי יעשה דין עם הגנב הבעלים או שיקח לבעל העניו התלוונין לא שתתיה כדין דאי ליכא לאתלווני מן הגנב חוב שדבר לדיוו ואם מצוהר למי שעמד על לבון הגמרא פרק שנחל עליה לאיתמר גניבה בחנם והוכר הגנב אמר אביי אם שומר הגם סוף וכו' ופרש"י ז"ל גניבה בחנם בלסטים מזויין דס"ם פעור בו ואמר כך הוכר הגנב ויכול לכופו ולסוליא מידו ע"כ . משמע דבכס"ג פליגי אביי ורבא אבל אי ליכא לאתלווני מיניה כגון שהיו שנים שומרים והוכר הגנב אחד הדין דס"ם פטור מן התובעים ושומר חנם פטור מסבועה ולא תיירי בכי אלא שהוא מי שומם דין עם הגנב וקי"ל כרבא דאמר אחד זה ואי' זה עושה עמו דין וכתב עלה רש"י ואפילו תמלוה עליו לחזר אחר אחד אחד מהשבה ע"כ משמע בהדיא דלא תיירי אלא לעניו לחזר אחר אחד אחד מהשבה ועל התלוונין בכתב רש"י שקבו עליו שתר שתפרשים ז"ל שודאי אינו בדין שיתחייבו שם לשלם שהוזמים תע"פ שהוכר הגנב אלא כך פירושו שהם חייבים לעמוד ולדון עם הגנב תשום לשהיתם הגנב אלא ואפשר שהין הבעלים רוצים לעמוד לדון עמו . וכן כתב בעל מ"מ ואמר שזה דעת הרמב"ם ז"ל ולא היה רחוי להעריה שקולמוס בדברים פשוטים אלא שהסברת לא יפותה ולא יגוזר . סילכך יבאו בשיקר לוי היה התנאי בעשקא ושולל בשבועתו שהם בשביל ושפשיד בעל המעות לשעות שפי שהניע לשעשק תאבד נתן לו :

תרטל שאלת ממני דשקראי שמעת דשר שביה ושמקדם בגזוה מירושלם ושכי שמרינן נמי כל קבן ביכול לשחוה בידו של חביו ולעלות מירושלם לשר שביה חביו חייב להעלותו . ושכי שמרינן בזבחים דשבור לשבייתי בעין שיעה שהוה שנקום גבוה מכל שרץ ישרשל אלא שנקום דכתיב ובין כתפיו שכן שחיתו פורחת מכל שי שמעת שהר שביה גבוה מכל ירושלם ואתה אמי רואה שהיה גבוהה מהר שביה מכל שביבות שביה חוץ מלד הדרום תאבר שם שעמק יהושפט ושם לא היה בעין :

תשובה דע כי ג' דברים גרמו זה והוא כי בשיות כי עכו"ט ככבו את שביה כמה פעמים ומשלחתה אותו ערו ערו על היסוד בו ושוד כדי שלא יהיה גבוה ממקום שלשם ולפי שמקום מדרון שבזמים היו שופעין מילי שהם בשביה את השפר שהיה חיתה ומוליכין אותו על שפפל הקרקעות שר שביה וגם מלכי העכו"ם היו מופרים כדי לגלות יסודות שביה לבנות עליהם חומת שביה . תדע דתנן ביומא מעיטל שהיון תבן היתה שם חימות שביתים ושתים בתם גבוה מן הקרקע ג' אצבעות ועליה היה נוקן פי' המחתה של קטורת ועתה שלאלי את פי העכו"ם ואמרו לי שהיה גבוה ג' קומות ויותר וזו רחוק גמורה שאחל קרקעות שביה . גם ירושלים מרכבה כמה פעמים ומפולת שבזים לעשה תל וגדוש היתים נכבש המקום שהוא ועשה קרקע וגבו עליה בתים וכן הרבה פעמים עד שעשה גבוה וכן תמלא עד היום בתים שתת הבתים ואפילו שם יחפרו בשומק לא יגיעו לקרקע בחלה . ועד היום מבזבים שבמוכים לפתחי המקדש עולים במדרגות למקדש וכן היו כל בתי ירושלים גמוכים מן המקדש ואפילו בב"ש תמרו לשור לבמה בין גבוה ממנו ב"ש היה המקדש לבתיב לרומה את בית אלהינו . עוד משמע דיון היה בשר שביה שר ליון ועתה תני רואה בתים גבוהים מליון אלא מתי היה לך למימר שגבה מקום בין הבתים ואמרו לי שנשלאו בתים בסוף שבין קרוב לליון בוויים בשלא נ"ל שהם מכלל שר ליון וכן אמרו שרשוב"ם דשבות שיסודים היה מכלל ליון :

תרם שאלת ממני מודיעך דעתי על הא דתניא בתוקת הבתים

בכתים אין מסיידין ואין מכיירין ואין מפייחין בזמן סת"ם וכו' כרי שעבר ובנה לריך לקלוף כל הכיח לו לילמ"ל סגי ליה בחמה כיעב הפחח וחמ"ל דסגי ליה יכול לבטוח להיחלה בין מלכים ויניח חמה כנגד הפחח . עוד שחלה קנה בית ולח היה בה חיור כנגד הפחח כדינו לריך לקלוף חמה לו לח לדילמח הח דחניח לקח חלר מחויידה וכו' כרי היח בחזקחה משום דלח מערחינן ליה לקלוף כל הכחלים חבל חמה קולף :

תשובה לכחורה היה נרחה לומר דחין חוש חקנה לבין מלכים כללו וכרי משמע מדלח חני בגרייחה חקנחה וכן נרחה מלשון הרמב"ם שכחב משחבר בית המקדש חקנו חכמים שבחומו דור שחין בונין לעולם בין מסוייד וכו' ומדקחמר לעולם משמע דחין לו חקנה ע"י חיור חמה . חבל כד מעייכם בה שפיר משכח דלחו הכי הוח דחקנחה דרבנן בעלמח היח ולח הלכו בדבר להמיר חלח להקל . חדע דהח מסיים בסך בגרייחה והש לקח חלר וכו' כרי בחזקחה הח מינה סיכח דהוי בנין יכן דחיכח למימר בהחר שבנה קודם חרבן הבית חבל סיכח להבנין חדש דפטינהו לן דבנה בחיסור חחחי מוקמי לה בחזקחה חלח משום דחמרינן כיון דזה הקונה לח עבד חיסורח חלינן בה לקולה ובבקינן לה בחזקחה . ושיימו דלח בני חקנחה דעדיפה מינה קחמר דבבקינן בחזקחה בלח חיקון כלל . הילכך לכחחלה לח יבנה בין מלכים חפילו ע"מ לבייח חמה על חמה וחש שבחב הרב לעולם חבל חש עבר ובנה חע"ג דעבר לח מערחינן ליה לקלוף כל הבית בלח הלכו בו להמיר חלח קולף כשיעור חמה על חמה ודי בזה זכר לחרבן . ראיה לזה שכרי הריח"ף והרח"ם ז"ל לח כחבו הך בגרייחה דחין מסיידין ואין מכיירין וכו' ולישה למימר להשמיטיה משום דלחו הלכחה היח דהח ליכח חלן דפליג עלה . וחו להר"ן ז"ל כחבה בפי' הסלכות משמע דהריח"ף מודה בה . וחש חיחה דלח סגי בשיעור חמה על חמה זכר לחרבן הוה לומר שחין לו חקנחה ומשום הכי לח כחבוה משום דהיינו הך דהל חדם חת ביתו בסיד ומסייר בו דבר מועט . וח"ת ח"כ חפילו לכחחלה יכול לבנות בניין מלכים ויניח חמה על חמה וי"ל דחין הכי נמי לדעת הכי רבוותח ומשום הכי לח כחבוה דמ"ל ז"ל דהך בגרייחה דהל חת ביתו בסיד פליגי עלה דלח שחני להו בין סיוד לכיור והכי קחני קמייחה חין מסיידין חו חין מכיירין וכו' ומשמע דחפילו סיוד לבדו חסר חפי חצח וחצח בגרייחה פליגי עלה והח דלח פסקו כקמייחה משום דבגרייחה עדיפה שנשנית ע"י מעשה ושו דסיכ שניהם גבי הך דעושה חדש בעודה ועושה חמה מכשימים להלכחה ניכחו ודוק ומשכח שו חיחה כוונת הטור שהקשה על הרב ע"ש . ומ"מ מנקט מלחח מליעחח עדיף לח כדברי החומרים שחין לבנין במלכים מקנה בחמה על חמה . ולח כדברי החומרים דחפילו לכחחלה יכול לבנות ע"מ לבייר חלח לכחחלה לח יבנה וחש בכה קולף חמה על חמה דלח חערומה רבנן לקלוף כל הכחלים ולקלקל כל הבירה . ולעניו הסלה הנית הדבר ברור חלני כיון דלח עבד חיסורח לח מערחינן ליה בלל ומה שכחב לקלוף כהוחלים לחו דוקח חלח מוקמינן לה בחזקחה ועיקר הדבר חלח הלכו להמיר חלח להקל :

תרכא שאלת ממני חודישך דס הסבר ודס הסעיר סל יה"כ שהיה חזה מהם בין בדי החרון סמוך לכפורת בניח שי חלח היה שם חרון היכן היה חזה :

תשובה זו לח שמעתי כיולח בה שמעתי לחנן פרק הוליחו לו מהיחל חרון חבן חחת היחה שם מימות נביחים הרחשונים ושחים היחה נקרחת גבוה מן חחרן ג' חלכעות ועליה היה נותן . ושחי מחני' חייבי בקעות וכי היכי דבקעות בניין בין בדי החרון כדחנן בסך מחני' לעיל נותן חת המחחה בין שני הבדים ובניהל החרון היה נותן חת המחחה על חבן הסחים כך חנן למים בזמן דליכח חרון חזה בין הבדים על הכפורת ולח עליו ממש חלח סמוך לו עפח חלח היו בדמים חופלין בחרון חלח בקרקע כך ג"כ חחר שניהל החרון חזה בחוך שיהיה מכוון בין הבדים כשהיו שם הבדים והדמים נופלים על חבן הסחים וקרוין שפיר בין הבדים על הכפורת כלומר במקום בין הבדים ובמקום הכפורת דבהלמת חש היה פי' על הכפורת על הכפורת ממש הוה מני למימר דבכפורת מעכב אבל בין דלמרינן דאל בעי הוה סמוך לכפורת אין סתרון והכפורת מעכבין ובעינן הקטורת פריך מלמודא ומשני כדמשכינן חבן גבי חחח דגרסינן בפרק טוליחו לו עלה מחני' דחבן מחיזוחה היחה פרופה וכו' כמחי עסקינן חילימא במקדש דחשחן מי הוה פרוכה חלח במקדש בני מי הוה חרון והכחיב מסגנה חרון וכו' מחי הניח לחרון מקום חרון והח קחני נחן חת המחחה לבין ב' הבדים חימח בבין בני הבדים ומיהם חחח לומד להזחות כדכחיבינא . עוד בחלח בין שעבודה במחל פסולה כמו שכחב הרב ז"ל סיכי חבן מונף חת המחחה בימיו והכף בשחלו וכי מפני שיפות כ"ג שכשירו העבודה בפסולה . חבוחה סולכת הקטורת בשחלו בין פוסל חת העבודה חלח מדרבנן וסס חמרו וסס חמרו ח"ב סיכח דחיכח עשחה ואוכך גדול כי הכח יכולין לעשל דברי הורה לפילו בקום עשה ודכוותה מילו בחוספות במקום חחר ומ"מ על פירוש רחשון חני סותר . שוב רחיתי בהקומן דעבודה שחלו כוחר מכללו ביום הכפורים :

תרכב שאלת ממני יריח יפבי כשחל ט' בחב בשבח וכחה ליום ו' חס חני חבדיל בספרת הגחוים חו לח :

תשובה משבשו בלח לברך וחע"ג דלברי הגחוים דברי קבלה בשלמה דבשבחי וחע"ג דבשב הית"ם שבשו בלברי הגחוים חפבר בחקומות חחרים לח נהגו וכל מקום שים מהנהג במקומו נהגו חבל חעשה חני חוש חוש מהוש ספק הוחלת שם בשים בברכות שב וחל חעשה בספר בפשוט ופרח בכל סיכח דחיכח פלוגחח לבעלה וחע"ג שרחיתי בספר בפשוט ופרח בכל סיכח דחיכח פלוגחח בעשיית המלוח חם עושה חותה לדעת ר' מהחולקים מברך עליה וחינה ברכה לבעלה כיון בלדעת חומו פוסק עושה המלוה בחקנה ולפי דעתי על זה סמכו לברך על החפלין חע"פ שים חולקים על סדר הגמח שפרסיוח ולדעת החולקים חין חנו עושים המלוה בחקנה וכן הדין חם היית חפלין לדעת החולקים שיברך עליהם וחין כחן ברכה לבעלה . ומ"מ חין סדבון בלבו דומה לו לסחם החולקים הוה בעשיית המלוה ולח בברכה חבל בב"ד החולקים הוה בברכה בעלמה חם יבדיל חו לח ולפיכך חני חוש בם וחל חעשה דומיח למחי למחרינן בכל דוכחח ספק ברכות לקולל ומ"ח חין חני חומה במי שמבדיל שחרי על נחומי עולם הוה סומך :

תרכג עוד שאלת עלה בסח לחנן פרק כילד שבכין שיכך על הפח פעד חת הפרפרת שיכך על הפרפרת לח פעד חת הפח ב"ש חומרים חף לח משמה קדרה . וחיבעית לן בגמרח ב"ש חריבח קחי חו חפיפה קחי וסלקה בחיקון . וכיון דחיבעיח לן חליבח דב"ש משמע דהלכחה כב"ש וסס"ד ז"ל הביח מחני' הסוסקים שיחמר בבדיח דהלכחה כב"ש וסרי"ף ז"ל הביח מחני' הלורחה ולח כחב הלכחה חלח סמך על הכלל דב"ש במקום ב"ה חיכח משמע :

תשובה משמן קושיח זו רחיחי מי שפירש בכן דעת הרמב"ם לפסוק כב"ש מדלכחב שיכך על משמה קדרה פעד חת החבשיל שיכך על המבשיל לח פעד משמה קדרה והח חליבח דב"ש היח . וזה חיחו נכון בלל חלח דהיכי בביק ב"ש ופסק כב"ש כיון דלח פסקו בני בי המלמוד בהדיח ואי משום דקח מבעיח להו חליבח דב"ש משמע דהלכחה כותייהו הח ליחח דבכמה דוכתי בני חלמודא חע"ג דלחו הלכחה היח לפרושי מחני' והכח לח מריכן להח חירולח בדבעיחא לפרושי לקמן בע"ש . ומו קשה לחי פסק כב"ש מי חמר לו לרב לחסיפה פליג כיון דהלמודא מסיק לה בחיקו ודילמח חריבח פליג . ולכחורה הכי משמע ממי מלשון רבינו יונה ז"ל שכחב בבעיח וכחב חילכך חם ביכך על הפח וכו' . חבל כד מעיינת שפיר משכח דלחו הכי הוה דהלמודא בעי פירש דברי ב"ש לעשה

קף מעשה קדרים לא פסר . ותי"ב יתשיגו דס"ק ס"ל פס סוח דלא פסר סא מעשה קדרים פסר . ומסקינן לה בתיקו ותי"ב לחתרי ספיקי דלחמרן פליג ס"ק וחסו ספילקך שכתב רביעו יונה ז"ל שם ניירך על פסס פסר שם שכל דדילמא לריסת פליג ב"ש וקי"ל כת"ק וכפ"ק דלחמרינן וכ"ש מעשה קדרים לאו משום גרישותא דמעשה קדרים אלא משום דדמיין ספי לפת שסוח ממינו וכ"ש דפסר ליס ברכת פפת . ולפי לפשיטא פליגי ב"ש יתשיגו דסבר ת"ק פת סוח דלא פסר שת מעשה קדרים פסר ולאו משום גרישותא דמעשה קדרים פסר ליס ברכת ספרפרת אלא משום דברוייסו אתו לאפת שת פפת ואתו ב"ש ואתרי שת מעשה קדרים לא פסר . ואיכא לפרוכי מי דעשרים דת"ק משום גרישותא דמעשה קדרים סוא סילכך סדרין לכללין דפת שאתי לשעוריתא דקבעו ליס ברכה לעלמו פוסר שת כל דאתיב מכלאו ומעשה קדרים דסוי ממין פפת ומיז זיין ומברך עליו מעין שלש פוסר שת ספרפרת אבל לין ספרפרת פוסר שפילו מעשה קדרים וכך סס דברי הרמב"ם ז"ל ולא דפסק כב"ש . כללא דמילתא לריבעיא לן תליבא דב"ש לאסוקי מעשים דת"ק וכיון דסלקא בתיקו לא ידעינן מידי לתיבים במעשה קדרים וסדרינן לסברת כלכתיבתא . ותע"ג דלמני לדלי סבעיא מסתא דלת"ק גריס מעשה קדרים מספרפרת אינא לספוקי ממי דילמא לאו משום גרישותא סוא כדפרישית ומעשה זה למדנו מדברי ב"ש דאע"ג דאין מלדדין מעשה קדרים עדיף מספרפרת לריבעיא קמא שפילו אפת לא פסור למעשה קדרים ואי אפשיפא פליג ספרפרת לא פסר מעשה קדרים משתא דמעשה קדרים עדיף ותע"ג דלא קי"ל כב"ש מ"מ [נפקא מינה] לדברי ת"ק דאיכא לאשתפוקי אי משום גרישותא דמעשה קדרים קאמר אי משום טעמא דכתיבנא ומיהו דאמר רביעו יונה ז"ל סילכך ולא דפסיק כב"ש דאי פסיק כב"ש סיכי מצי למימר שת ניירך על אפת פסר שת שכל ודילמא אריסת פליג דלאקשיון לעיל . וכבר נסתלסו על זה לאחרן לאון רביעו יונה ז"ל ואיתילתי בדרך אמת :

ולענין מה שמלתא בירך על ספרפרת לא פסר שת אפת משיעת י"ל דסכא עסקינן כמי שים לפניו פת ופרפרת אממך לעשות שת שפעל עיקר ושת סטיקר שפל משום דאביבא ליס ספרפרת דסדלא דפסר שת אפת דקי"ל מברך על העיקר פוסר שת שפעלה קמ"ל דבעלה דעתו אלא כל שלש ואפת עיקר ולריך לאחוז על אפת ומזה שעשה סכיום סרב ז"ל דין זה בתוך דיני שסמלכה לאשמעינן לאין שסמלכה מועיל לעשות שת אפת שפעלה אלא אפת לעולם עיקר :

תרמה שאלת ממני אחיניך דעתי ברחוקן שכתן לשמעון ליס להביאם לאחרן ישראל לשקדישם על תנאי ות"ל שתנאי לשון ישתדל לשקדישם על תלמוד קדש ולשון ישיתם שמזכר לשמי ולשם בלי כמי שת שמעילים ושמעפשת ושברות שמכר בחתת מבתי כיסיות בל"י או בכתי כיסיות רבות בל"י כמכר עם תנאי כפול מכופל כאשר ישיתם בכתי כיסיות שמכר יקבל רחיים שכתב רחתי שקבל קדש או מטובי ספיר שסיא כי לכל לות נפתי או כר' שמעון שמכר או בלי כתנו לשקירם מן שמקום אשר יסיו שם ולשים לותו בב"ש אשר לך בל"י כאמור ועם שתנאים שאלה שני ותן לו רשות וכח לשקדישם ולעשותם שקדש גמור בשמי כמוני ממש לך בל"י ועם שתנאים שמכר כפי אשר יבחר שמעון שמכר ושמה יסיו שתת שסבטנו לשמי או לשם בלי כתנו כמכר לעיל ושתני לשמעון שג' בה ורשות ושולטנות לעשות שלשים ומוכרים עם כח ורשות ושולטנות שמכר ועם כח לעשות שלשים ומוכרים שפילו מאה ויותר מסם כפי אשר יבחר שמעון שמכר ולא יוכל שום אדם או קטל לערער על שמעון שמכר ולא על שלותו או שלותו בשום ר' מספרפרים שמכר וכדין אמר לנת וכו' ושאלת שם מותר לשקדישם ולישתמש בשם בב"ש של יהושלם תו"ב לפי שמלאת שסכמה קדושה מזמן שגיד כמה"ר יצחק שלהל ל"ש וש נוסחא שסכמנו כדי לקדש שמו של שקב"ה יתי שמו ויתעלה זכרו לעד ולכבוד תורתו שקדושה ולשפארת בית שקדש בית שכנסת שבעיר שקדש שתנאי שתנאי לשון ישתמשו בשם הכבד של יהושלם תו"ב לאחר בשום לבר של קדש כן ס"ת כן וכיוצא בזה שלא יתנו לישלם לאחר בשום לבר של קדש כן ס"ת כן ולשלא לא ישתמשו בב"ס ש

דמוכח הוא מתוך לשון הרמב"ם והמגן הלב וכבר ידעת דלמדינן כל דוכתא לעולם תומדין דעת הגוזן . והכא אפשר לעיוני דעתי כתבתי :

תרמה שאלת ממני ידיד נפשי מוריך דעתי בפי' דבור מוספות בריש פרק כיצד מברכין ות"ל דבר במין גדולו מן הקרקע כגון כבר וחלב ות"ת מתי מיירי בבר יקוים אפי' יקוים ימי לא לחזו ות"ל לחיכא למימר קמה מוכיח ופרכ"י דגדיש דלמו כל שעיקר מינן וליכא למימר דאפי' מבשר חיכא למפרך מה לסוף כבן מייבין בפאה ע"כ :

תשובה חיכא דהוי מעט מכמות והוי מבוסס חבל במה בחכמוך לך יחבאר בע"ס . ות"ת מתי מיירי בבר יקוים ימי לא לחזו ומתי מיירי בקט בבר וביוים וליכא למימר מדת מיניהו נקט דירקות סוס עדיפא ליה לתקבויי יקוים מינן תע"ב דסוו גידולי קרקע . וי"ל דלסבי לא בעו יקוים מינן מבוס דחיכא למימר קמה מוכיח וכי היכי דקמה מבדיין עליה כבי ימי על פירקות וליכא לתקבוייהו מה לקמה בבן מייבא בפאה דלא פרסיון בבי לא חיכא דחיכא דירקות לא בייך בהו בבדי חין עוכין מהם עיסה וכיוי נפרוך ממיבעא דבייך למיבעא דלא בייך ובייון בם זמנו חבר הדמתי לך בזה הדבוך ולפרכ"י ז"ל ניחא דגדיש דלמו בר יעיבה מינן וסוו יקוים בכבל בחלמו . וליכא למימר דחתי יקוים בחם מינהו מחבר חילוחת דחיכא למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה וסירקות בייך בהו פאה חיכא למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה דהא חין קמה מייבא בפאה חלא בבי חיכא דחיכא למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה ומכוח בבי בבי חיכא לן בייון דלא הוו יקוים בכבל דבר יעיבה . ות"ת בבי חלא מיירי למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה בכבל מעיבה דחמרן מ"ח בייפרוך מה לקמה בבן מייבא בפאה בדפרכי חיכא גופייהו לפי גרסת רש"י ז"ל ות"ל דלא בייך למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה דהא חין קמה מייבא בפאה חלא בבי חיכא דחיכא למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה בכבל פאה בדך וחלא בחיב לא בלמה פאה קמה בחיב דכחיב לא בלמה פאה קמך וחע"ג דפרוך לעיל מה לקמה בבן מייבא בחלמ וחלא מחייב חגב חלא מן הבעבה לא בבייא דחלמ חחית מן הקמה ומכך ממנה חבל חין הפאה ממנך מן הקמה חלא מן הבדה והפאה הוא חלק מהקמה וחלא בא מבא הקמה חדע שבני הפאה קודמת לגד מזבח וחמרי לא פריך לעיל מה לגזל הבוה בבבה בפאה דהייבו כרם וקמה והבה חמו בחה בבל המילוות חלא ודאי לא פריך הבי מבוה דלא בייך לומר בקמה מה לקמה בבן מייבא בפאה מעשרת דבחיבת . חבל בחילוות בייך בפיר למפרך מה לסוך בבן מייבין בפאה דהא בחילן הלה בכתוב דכחיב כי תחבוע זיתך לא תפאר אחריך וחע"ג דהאי קרא מייירי בבבמה ס"ם בפאה ובפאה בחה מבא בחילן בחוה בוחה לה ולבן בייך בפיר לומר פחה בחילן חבל חין הקמה בבן מייבא בפאה בחיב"פ בחיבה מייבא בפאה מחמייב בברכה . ולבא למימר הבי דקובעה הוה לחיכא בקמה פחה ולא חמרינן לעיל חלא דלא בייך למפרך מה לקמה בבן מייבא בפאה מעשרת דחמרן חבל לעשות ממנה בוחה לה לקמה בבן מייב בפאה בבבמה ס"ם בפאה בבבי מבחה בחלק ממנה

תשובה דרוש וקבל שכר ים בחשובה זו מ"מ דעתי הוא שיסופן פניו על קדם שקדשים ככל שאר המתפללים כי אע"פ שאמרו לא זזה שכינה מכותל מערבי רחב שכותל גבוה כמה אמות כמלא שניה תוקלת רשות לעומתה ואע"פ שיהיו אחוריו אל הכותל לית לן בה ומקום בית קדש שקדשים אפילו במרכבה שקדושתו הוא עומד. וזו דעת אחרונים שכינה בכל מקום. וזו דלא תוכל לגייר שהשכינה מצויה בזמן הזה בכותל מערבי בין עומתה העכו"ם ומה שאמרו"ל לא זזה שכינה מכותל מערבי דומה למה שאמרו שכינה במערב רומה נומר במערבו של עולם וגד מערב נקרא כותל מערבי ומה שאמרו ז"ל לפיכך לא חרב כותל מערבי כדאיתא במדרש שיר השירים על פסוק הנה זה עומד אחר כתלנו לפי שכותלי בית שמקדש מכוון כנגד עולם העליון וכותל מערבי מכוון כנגד השכינה ולכן לא חרב עד היום הזה. עודע הנם בזמן שב"ש קיים השכינה במערב היתה וה"ש מי שהיה עומד בבית המילפות אחוריו קדם שקדשים כי"ת אמה שבין כותל מערבי לאחוריו קדם שקדשים היה לריך לספוך פניו אל קדם שקדשים ואחוריו אל כותל מערבי השתא נמי לא שבח ויתפלל לגד שמתפללים כל ישראל כיון שסוף נסוף שרשה אין לאחו ואפי' בזמן הזה שהכינה ביד עכו"ם :

תרמט עוד שאלה על הא דתנן שופר שכשדה ודבקו פסול דבק שברי שופרות פסול כי מה שכתוב בתוספות דמוק מאד ולפרש"י ז"ל קשה דאמרי בבי דמתניתין אדא הוו :

תשובה מה שהיי מוכב בזה לבבי אני מבשה יתיב לאסתייען דאפילו דבק שברי שופרות מעלמה בלי דבק שקרא גרוד בלעז כגון שממש השברים בחור עד שנתחברו חבור יפה שפ"ם פסול דשופר אחד אמר רחמנא ולא ב' או ג' שופרות ובשברי אחי שפיר לפרש"י ולתוספות :

תרנ שאלת ממני ידיד נפשי במדרים שפתומים לבית שכנסת יום לשם פיומין מכאן ומכאן שלא נפללו במלותן לב"ם אם מלערפין לחותם שבב"ם ואם שמתפללים במדרים שהם חשוב כאלו התפללו בב"ם או לא דדילמא חלקו רשות לעלמן כיון שים לשם פיומין ואורח פתה :

תשובה לכאורה היה נראה לומר דאין מלערפין ואינה נמי שמתפללו שם אינו כמתפלל בבית שכנסת דגרסינן פרק כל גנות עלה דהא דתנן חלר גדולה שנפרלה לקטנה גדולה מוסרת וקטנה חשורה מפני שהיא בפחתה של גדולה ותמרינן עלה נבור בגדולה ום"ל בקטנה יולאין ידי חובתן. נבור בקטנה וש"ן בגדולה אין יולאין ידי חובתן. תשעה בגדולה ויחיד בקטנה מלערפין תשעה בקטנה ואחד בגדולה אין מלערפין ע"כ. והכא במאי עסקינן בשפיר לה קטנה במלותה לגדולה דמשכח קטנה תחר גדולה ולפיכך יולאין ידי חובתן אבל אם לא נפללה במלותה אלו לחודה קיימא ואלו לחודה קיימא וכן כתב הרמב"ם פ"ה מהלכות תפלה וז"ל ולריך להיות כלם במקום אחד וש"ן עשתה וכו' אחר קטנה שנפללה במלותה לאחר גדולה וכו' מפני שהיא בגדולה פסין מכאן ומכאן הרי היא כמופלגת מן הקטנה ואין הקטנה מופלגת מן הגדולה אלא הרי היא כקרן זוית שלה ע"כ וא"כ בב"ד אלא נפללה במלותה כל אחד אחר חלק רשות לעלמו ואין מלערפין ויחיד שהתפלל עם הלבור בבית שכנסת אבל כד מעיינת בה שפיר תשכח דאין הדברים אמורים אלא בב' אחרון שכל אחת יש לה פתח בפני עלמה לפתח בו אבל בב"ד אין לאחדים דרך אלא דרך ב"ש והוו לאו רגל ספיומים בחילוקו ואין רגל אחילוקו בפיומים סילבך ע' בפיומים ות' בחילוקו אין מלערפין וכן אם ש"ן בחילוקו אין מוליאין ידי חובתן כיון שאין רגלם בפיומים אבל ע' בחילוקו וע' בפיומים מלערפין וכן אם ש"ן בפיומים מוליאין ידי חובתן אפי רגלי ספיומים בחילוקו וכן כתב הרשב"ל בתשובה ז"ל ולעניו מה שפתלת אם יערפו אותם שאחר לעשרה עם אותם שבפיום ואם נקרא לאחר קטנה ופיום גדולה לכל דברי קטנה וגדולה שהאחרים בכלכה כך נראה בודאי לעניו לילוק עשרה אחם ש"ן בפיום אין אותם שבאחר מלערפין עם אותם שבפיום לעשרה שרגלי הפיומים באחר ואין רגלי באחר בפיום אפילו היא קטנה ע"כ. ומה שכתב הרב ז"ל בשם ש"ן בפיום אין אותם שבאחר מלערפין לעשרה נלה לומיכרא שאם היה ש"ל בשם ש"ן מלרפין דכיון שאין רגלם בפיומים אין יערפו אלא לומר שאחפי' היה ש"ן בפיום אין אותם שבאחר גורסים אחר ש"ן כיון שאין רגלם בפיומים אם למדת שאם יש לאותם אחר' פתח לנתח בו לאחר אין מלערפין ומ"מ אם יש אלומות מכיום רשות בחלון ומלערף עמהם וכן כתוב בתשובות מיים ז"ל כתב רביני שהיי מי שעומד אחוריו כ"ם וכיוצא חלון אפי' גבוה כמה קומות אפי' אינו רחב ד' ומרחה לפם פניו ומלערף עמהם לעשרה עכ"ל ולא סלרין להרחות לפם פניו אלא להלערף עמהם לעשרה אבל לעניו להחחשב כמתפלל עם הלבור בב"ם אפי' אלא יהיה להם פניו אלא שיעמוד בחלון או יכניס רחשו בחלון שני וכרי הוא נחשב עם הלבור דחנן בפרק כיצד צולין החלומות ושובי אחומה לעפיים ופרש"י ז"ל החלומות שבאחומת יהושלים ושובי רחם אחומה בגובה לעפיים ואע"ג דשובי הסשערים לא אחרינן שכי ומשמע דלא נחקדשו מפרש עשתה בגמרא מפני המלודעים שהיו לריכים לעמוד בשער להכניס ידיו לבשומות ואחרינן נמי בגמרא גבין ועלויות לא נחקדשו וכחב רביני יהושפ דש"ם לב"ש דגבין ועלויות חיקם בכלל ב"ש והחלומות ושובי הכחלים לעפיים . ומיהם נמי אחותם שעומדים בחשקופת ב"ש אם החשקופה בין שובי הכחלים הרי היא כב"ש . ואם החשקופה חוץ מן הכחלים היינו בכלל ב"ש ואם לחחרינן מן החנף ולפיים לעפיים והחנף עלמו כחוץ היינו משום דהשערים לא נחקדשו משעשת לחחרן . אבל לעניו ב"ש כל אם שהוא שובי הכחלים כלל ב"ש :

תרנא שאלה אין החכמה זאת המומה היושב על כסא החורה רם ונשא ושולי מעיל מעלותיו מלאים את כל הארץ אב בחכמה אב בחורה וגם זקנה ובינה נר"ו . יורנו רביני מחור הגולה לחום מחלו החוסים בחפורטוגל בח על שפחת לחריס והוליד ממנה שם בפורטוגל בח כפי הנשמע מפי החוסים עלמה וגדלה הבח ובניחה בירחה לח"י ובעת פעירה הגברת שוחה בחכבסי שבעיר יוחן לאחת שהגרה חרגו חלח מעלעלין וחלי בית לגדוייחה וביאותה לפי כבודה וחחר זמן חלחה שהגרה ובעת פעירחה נחנה בחחנה גמורה בדת וכשלכה לבחעון שוחה שחעלעלין וחלי הבית הזכר שהיו מוכיח בידה לגדוייחה ועל שהיו מפקפקין הקובדים ולא היו רולים לקובלה שהיו חוחנין חולי לא היחה חשוחרת ובאו עדים לפני ב"ד שנחולו שם בעת בעיר לאחנה ובשידו בחורה עדות וחכו טופח קבלה עדותם חוח בכוח . כן זאת כי בפיכו ב"ד חוחני חעה בהיח בעיר יחבין בחוכח חלחת כאו לפיכו היקיים ובבדיי ב"ר יוסף פוריכרו וכ"ר חשה שלוי י"ו ובשידו בחורה עדות על נפשה ועל יהידוחה לית יהוד ובדור חלכה בודאי בהעדה קלחרה בה ריקה שפחת הזקנה מרת לידיסייה חלועה עם היותה בת שפחת חרת לידיסייה הזכר היחה חשוחרת ובית בעת חיחתה לוחה היחוחה לפי כבודה חעזבון נכסים כלאחר כחוב כאורך כלותחה שעשתה והיה זה יום ל' ז' ימים לחדש חמת חנת הסעי"ו לילידה פה לפת חוב"ב ולרחים חחמנו חמותנו פה ובכל בריר וקייה . עוד קבלת עדות אחר ביום ל' י"ד יום לחדש חמוז חשת הסעי"ו לילידה בהיותה יתבין במוחב חלחת חנחת בי דיבל דחחיתין לחחת בת לפיכו היהים ביקר כ"ר חשה עלביחה י"ו ובעיד בחורה עדות על נפשו כמי שחעיד לבני ב"ד הגדול שבהיותו במלכות פורטוגל בעיר לחנות בת חבדיחה לוחים ואחר לחרת לידיסיחה חלנוסה בת שפחתה בעיר קוכלים חוחו דרך בחוק דומיגליו . עוד אחר כ"ר חשה הזכר שבשבת לבדך חת עבדו בן שפחתו פה לפת חו"ב בת עם הערה קלחרה הזכר פלידו בחכם הפלם כמסר"ר יוסף שחניט זל"ה גם שחרור ליתא חת הערה הזכר חפני שהיה חשת חוחה וחוח היה עבד ואח"כ שדך חוחה וילחה חשוחרת עמו כמו ג' בניה חו יותר ולפיות כל זה חתת שכך הערה בפיכו חחמנו שמותיכו :

פה לנחלים וכבל בריר וקייה :

והנה ירחה שהיחה חשוחרת חכמה פיה שאחד הערדים שהעידו בפיכול שהשרוה והעד הרחה שקנו חוחה בפיכו כדי שחגיע לחירות כזכר ועוד חה שחגלה עדות שהחכה חשה"ר יוסף

יוסף שמגיש זלה"ה הלריך לחרום גם שחרור להכשח לה ולשי שחקר ודרש בסיה סיתה מצוחרת . ועניו להחיר עיניו שם מחחתה מחגה או יהיו זוכים בוכסים בוכסי הגר שהחומר פנוי עבדי עמיתי חוחו בן חורין נחמן וגכרחה של זקה הגערה לוחה בעת פעירחה שיחיחה עם ישרחל מיוחם מוכסים ועניו להחיר עיניו להוליחו מחבלה לחורה ושלום חורנו ורביני יגדל לעד חמן :

תשובה הבח שחלה קלחרה בחזקה שפחה סיה וכל נכסיה בחזקת יורבי גבירחה ואין מחגחה כלום דמה שקנה עבד קנה רבו עד שיביחו רחיה גמורה שבחחרכה ועדות הטדים ליגו כלום . והטעם מבואר פרק יש נוחלין וחחתיקין דהחומר לים פנוי עליו בני בכור וכו' וכחבה הרחב"ם ז"ל פי"ל מהלכות עדות עיין שלם . גם עיין בחשובות ריב"ם ז"ל גם הטדות בעלמה לינה מבוררת ואם מפני שגבירחה סיחה רולה להסיחה לבן חורין בני יהו דינה גמירי וכ"ש הכי בני מדע שהרי לריכה גע שחרור ובעודם בניות לה סיו בוחבים גע שחרור ומלטן זוחה גבירחה לה משמע שהחרכה חוחה ואם מפני שגחגה לה בנכסים לינוך גדוניחה לה כלום הוא כיון שלח כחבה לה כל נכסיה . ואי מפני שהלריך בחה"ב יוסף גע שחרור למחרך שחה לה סיומה קחיה ולה יהא חה מי מחרך ואפי' חח"ל דיהא שחה בשעת סבוחין סיה חוקר ודורש בדבר . ואו דמבוח חומדנה כי סחי לה מפקינן ממנה מחזקת מריה לב"ע . ואו דמקום סניח לחחרים . ואי מעשה שב"ד קבלו עדות הטדים שני לה דקדקו בדבר חלה לפיים דעת הקרובים קבלוה שהרי לה סיו לריכים לה ופשוט הוא . כללה דמילחה ליו זה עדות להוליח סנכסים מחזקת יורבי גבירחה . והנרחה לעניות דעתי כחבתי :

תרגב שאלת עלה דהח דקיס לן שחה עמד מי שהוח מוחזק בגבוחה וחודע לן בבירור שהוח נבית ואלה לעבור על אחת מכל מלוח החמורות בחורה חון מעבו"ם שומעין לו בחשבה דחליסו בסר הכרמל שעבר על השמר לך פן חעלה עולותיך בכל מקום דחשבר חרחה ושמה כן לה לבעל עיקר המלוה חלה לפי שעה כדי להכחים נביאי הבעל וקחה עליך לקבל שחה יקום נביא מוחזק בגבוחה ויחמר מלוה לכרוג חת פלוני או עיר פלונית או לעשות על עיר פלוני לשלול שלל ובז וגזול וללמוד חותה כדי לעשות גדר וסייג לחורה לין נשמע חליו כיון שחין ב"ד נרחה לשם לעשות כן חפי' לפי טורחה שעה ואפי' ליחמר כן נחמר לי מפי ס' סרי חמר לה בשמים וכיון שחין דרין נוחן לסרוג חלה בעדים והסרחה חין נשמע חל דברי סנביא שעבר על מה שחמרה תורה חפי' שיחן שעה לדבר ולה די זה חלה שחמרו מלוה לשמוע חליו שנחמר חליו חשמעון :

תשובה גם בעיני יפלה עד שעלה בדעתי לומר שחין סדברים חמורים חלה במלוה שבין חדם למקום חבל במלוה שבין חדם לחבירו חין שומעין לו חלה שרחיתי דנרסינן סוף סחיקין חמר חבהו בכל לם יחמר לך נביא עבור על דברי תורה שמע לו מן מעבודת כוכבים שחפשר מעמיד לך ממה בחמלע סרקיע חל חסשם לו חניח ר' יוסי הגלילי לומר כיעה תורה לסוף דעשה חשמע לו ע"ח לפיכך נחבה תורה ממשלה בה שחפי' מעמיד לך חמה בחמלע סרקיע חל חשמע לו ע"כ סרי לך בסדיל שחין להוליח מכלל חלה ע"ח לפי שים לה ממשלה להעמיד חמה בחמלע סרקיע וחמרה תורה לח חשמע לו לפי טיבולו להמשך חחייה חבל בשאר מלוות לילכה שפי טעמה שומעין לו . ואע"ג דחמר ר' עקיבה מ"ו שסק"ב מעמיד חמה לעובדי לזולו חלה כגון מניח בן עזור שחחלטו נביא וחמת ולבסוף נביא שקר כר' יוסי הגלילי קי"ל דחלה ר' יוחנן כוותיה וחמרינן בכל דוכחתא למה שקדמו בספים לפי שחמלינים פחליה של חעלה . ואו דחפי' חיחה דפליג ר' עקיבה חטעמא מודה חדיבה דדוקא ע"ז חשום דחלמי לחמושבי לאבודה ואו דמ"ד יוחנן בכל לם יחמר לך נביא עבור על דברי תורה חשמע של כל דברי תורה ואע"ג דחמר ר' יוחנן גופיה חין למדין מן הכללות חפי' במקום שנחמר בשם מן סמ"ח סיכא דפריטו שם ז"ל דחין הכלל כולל לבל מן שחשם הכל בכלל . והטעם שמי מלוה על המלוה כלם שהם שהם וחמר חליו חשמעון :

וכיון שהוח ממה נעבור ויש ט מעם נקיים כשהרש והשר ממנים ממנחה חליהו חלין חשמעון חפי' לשרוג חת סיפם חו לשחיים עיר מן סערים ודומה למה שחמרו שמעתי שמכין ומושבין חלה מן סדין לפי סורחה שהם ולעשות גדר לחורה ולמלוחיה כך ל"ל :

תרגג **שאלת** ממני מודיעך סה דחניח בפיעום שקטורת וסלה מי רגלים יפין לה שהיכא קלי חבוריה כרשנה חו לין קפריסין וחמרת שים מי שפיים דחבוריה כרשנה קלי :

תשובה סדר שקטרת שכחובה בסדורים שלנו גרס ע לומר דחבוריה כרשנה קלי למחי דסליק מיניה גם לפי שגרשה שגורסין יין קפריסין למה היא בחה לשרוח בה חת הלפורן מפני שהיא עזה ולי קלי עלה מי רגלים יעשו לוחה יותר עזה ומשום שכי חמר דחבוריה קלי.ושמפרש הזה חפשר שלה רחה הגר' ולה דברי רש"י ז"ל דגרסינן בכריתות פ"ק ת"ר פיעום שקטורת כיולד וכו' רשב"ג אי' סלרי וכו' רשב"ג לפרושי חתא.בוריה כרשנה שפשין בה חת הלפורן כדי שחהא נאה . לפי שהיא שחורה יין קפריסין למה הוא בא כדי לשרוח בו חת הלפורן כדי שחהא עזה היחה חזק . ושלה מי רגלים יפין לה חלה שלין מכניסין מי רגלים למקדש מפייט ליה לר' יוסף בר חניינא דחמר קדש היה קדש חפילו לכם כל מעשיה לה יהיו חלה בקדש ופרש"י מדלה מפקי לה לברה בשעה שריין שנים ויחמו בה מי רגלים מפייט ליה דקחמר כל מעשיה בקדש ע"כ . זוסי נרסה רש"י ז"ל ופירושו והדבר ברור לפי זה דמי רגלים במקום יין קפריסין לשרוח בו חת הלפורן חמי דחי ליפות"ח הלפורן הין זה יפוי חלה ביעור . ושמחה חמי רשב"ג לפרושי לפי סדר היחה דבריחה . גם נרסה רש"י כדי שחהא עזה היא דהה הין מסדרין לחזק חת היחה כדי שיריחו חותה למרחוק ולה להחליש חת היחה מדע שפרי הלפורן עלמו ריחו רע ואין מכניסין חותו במוגמרות חלה לחזק ריח שחר פסמים חבר היחה עוב וערב ומעשה זה היו נותנין חותו בכלל סמני סקטורת : ומו שהיין מחזק חת סריח ולכן היה יין קפריסין ושם לה מלה מצינו חמר מיוור עשיק להחזיק חת היחה ולכן מי רגלים יפים לה שפם חזקים יותר חלה לפי שכל מעשיה בקדש . ומו מדחקי בר קפרא חלו היה נותן בה קורטוב של דבש הין חדם יכול לעמוד מפני ריחה משמע דמסדרין לחזק חת היחה ולה להחליפה ולמה הין מערבין דבש מפני שהטורח חמרה . וח"ת כיון שהוח חסור מהי קמ"ל בר קפרא מהי ובשלמה מי רגלים שהמעיטו שכל מעשיה בקדש חבל בר קפרא מהי קמ"ל ויל שהם יבוח פעם בקי ויחמר שם היו נותנין בה דבש היה ריחה חזק חומרים לו בבר קדמך בר קפרא והוי יודע שמסדרי הפלות קבלו פסקי בריותות וחברו מסם סדר זה שכשוב בסחוכים ולכן לל מחמה שם בהו שלה על סדר נכון ופ"ה לשולם מי רגלים הין קפי ומיהם לה חזו :

תרגד **שאלה** ילמדנו רביני רחובן יפעל לבים עולמנו ומי למר ולרבנן שבח וסניח ב' נסיס וסמיח מסחבה הרחשונה בח שהוחה ומשנייה בן קטן וסעמידו ב"ד חפומרופסים ליחום שם יכולה שבח לחבוע לחפערופים בדין סחורה חו בהי כחה שיודיעה פרטן שכום כל הנכסים הנשחרים מעזבון חביה גם ביודיעה פרטן שכחובות כילד פורעין וכמה סם פורעים וכמה סם פורעים כדי שיסיה מבורר חלה שבשחר ליחום מעזבון חביה לשהם ח"ו יפסד שבר סיה רחוים לירש כדי שלה יעלימו ממנה דבר . ושם בחולי לה רלו לחת לה חבעון כדין חו שלה כדין ושפער בבן וסוח בחה לירש שהם חוכל שבח הב"ד חו בהי כחה לחבוע חבעון מזכה מהפערופים של כל ספרעים ב"ל ולחזור חבעון מעיקרו ולבסביע חותם שלה שפסידו ולה נחנו ולה חזרו דבר שלה כדין חו כילד חבעה שבח הב"ד עם כחפערופוסים כי חורה סוח ולמוד חנו לריכים . כילד חבעה שבח בחכר עם עמו של כילד שסיה חלוה ושם חלוה וקנה מנכסי לשבר חו רובם סיו חלוה שבסיחום חלוה כחפערופים גם סיה נחבה לבשם מבעה וחומרת שלה בחבה לו חלה בסיחו בחיים חם יש להבסיעה על זה חשום חשם קנוניה חו שקר ועל כל זה יעלמנו רבינו ושכרו כפול מן סשמים :

תשובה כל זה עוד שבסיחום חי חין שבח יכולה לשבוע שום משבון וחחר שחשוח סיחום שרי שבח יחרשם ויכולם לשבוע משבון

מצטער מצטער ימי כדלהלן כיון שאין מיבה לומס לגבי סיכוס . ואם אם כילד מצטער כהובאתם פורעין לומס ואין לה מזונות ואם לא מצטער כשובה למרי לה חוי מה בידיכי ומזונה ממה שמתם ידה ואחר שיעמדו סאכסים בבידם מצביעין לומס ומזונה מצאר סאכסים . ולעניין סמחצה בפי סברתה מלמון סמצלה שלא זכה לו ע"י אחר ולפיכך אין זכיה לקמן ואין כאן עסק שבועה ואם זכה לו ע"י אחר ועדיין סמחצה בידו סאכסים בחזקת סיורם ועל סחלמנה להביא ראיה שלא נחנה לומס שלה בסיומו בחיים ותע"ג דלומדנא דמוכח סוא סרי פסק סרמב"ם ז"ל על פסיל דנמל סאומר בין סנמלים שסוא לומדנא גדולה דלא ק"ל כר' אחא שלא כדבון דפליגי עליה ולא אתריון שזה סרגו ואפילו לדעת סמולקים אני לומר בדידון דינן דמודו כ"ע שאם דעשה סיס ליתן לו מחיים דוקא לא סיתה מזכה לו ע"י אחר ומוליאה מיד סאכסים של סמחצה מתחת ידה וכראוי לעניות דעתי כתבתי :

תרנה שאלת ממני על מה שסעליתי בתשובה על מי שכבש לאחותו בלא רשות שלא תחרם עליה ונפלה לו יבמה שמותרת היא לו ולא חלה שבועה עליה תע"ג דקי"ל דכשועה חלה על סאלמה בכולל משום דאין מכניסין בתוך סתנאי סשבועה שלא בדבר סאלוי ולא הוה ליה לאסוקי דעשרים שימות אחיו בלא בניס וסוי שבועה בעשות ובמכאי על לומס שבועה להרמב"ם ז"ל דאשה הקנו לו מן סשמים ויבמה לאו אחרת היא ומשלחי שבועה מיוחסת להרשב"ם ז"ל סימן תתי"ב וכן כתוב בספר בית יוסף שבועה אחרת מיוחסת לרב סאחר ומשמע מדאיתן דאם נפלת שאשה כבר ונפלה לו יבמה דאלה עליו שבועה ואינו מיבם לומס לפי שאשלה סיתה במי [שנשבע] שלא יעשה אחרת עליה כלומר לאחר שיאבוה אחי' אם יגרשנה לא יעשה אחרת בחייה לבל שלא יעשה אחרת קודם שיעשה אח זו בזה הינה מאשה שהרי היא בחיים אלולי עדיין ואם יעשה אחרת ולא תיאסר בעיניו לא תצטרף לו ע"ב . ומשמע לבל אם נשאת כבר הרי היא בחזקה אלולי ולא יכניס את יבמתו וכן משמע במי מלומס שבועה שכשועה בבית יוסף :

תשובה תעפ"י שאני מוסד ללאו שרשב"ם בחיים עליהם משום דכתב שאשה שבועות דאחי' אם יגרשנה לא יעשה אשה עליה בחייה ובאחה שלמת לומס מאחות אשה דכתיב עליה בחייה אחי' גירש עדיין בחיסורת קיימת והדבר מתחיל לך לאסור לכהנים בחוך השבועה מה שלא עלה בדעת שנשבע כלל וכי לאסור שעלה בדעתו שאם יגרש את זו יאסר כלה אשה כל ימיו ואם אשה זו אינה רחויה ליולד לא יקיים מלות פריה ורביה כל ימיו ומשלחת שנשבע לבטל מלות עשה . ואו לטוען טוען ואומר לא סיה בדעתו אלא בשוד בסיה אלולי וקי"ל דאשה נדרים להחמיר ופירוכן לאקל ותע"ג דשנשבע לדעת שאשה ולמועלאה לא ניחא שיכא דיחבא אחחיו לבל שיכא דגרשה ובאלה ובאשה לאיש אחר שאסורה לחזור לו מאי מיכפת לה אם [יש] אחרת אן לא ובשלחת לומס אשה שרי סוא מומר בכל שני דעלמא לבל שכא לאסור בכל הגשים . ומה שכתב לה בחייה סוא לומר שאם גירשה וסחזירה שלא יאחרם עליה משום דקי"ל אמחזיר אם גרושתו לבשובה מחזירה ולא לתנאי בשובה וכן כתב שרשב"ם ז"ל והכא דכתב לה בחייה לפילו מחזירה אשה מוזר לתנאי בשובה ולפי זו לינו יודע מי שנאה דלאו דשמכא היא ואפי' תימא דשמכא היא עדיין במקומו אני עומד דמודה בעל שהאלות שלאו דאין מכניסין בתוך שתנאי שלא אשה דעלמא לבל יבמה מומה סוא לאשה שקנו לו מן שמשים . לבל לעניין שבועה יבמה אחרת היא כיון דאשה בחלילה וכן כתב בשוב אומה מבועה . ובעל בית יוסף שעמיק שלבון בשעותו עד שהורך לומר ומה שאמר יזהר שלא יעל שאשלה ז"ע ובאשר כתיבת יד כתוב ויזהר שלא יעל אחרת עליה . גם לעיל ים עשות וכך צריך להיות וכן לא נשבע שישאנה ביפול בו שאשה אשר אחרת שאל וכו' . גם מלקר שאשבועות לא כתב שוש שאשבועה דאשה יובן כוונת שאשיב וז"ל והשב עלמך שאיבתם בו ושאשה לאחר שו נשבע זה שיבעל כל ימי חייה ולא יעל אחרת עליה ע"כ . ואני אומר מעוקר סגע עלמך שאשאה ולא זכה להבעות ממנה שם נשבע זה שיבעל כל ימי חייה ולא יקיים מלות פריה ורביה וז"ל ריב"ם ומיהו [שם] שוא רוצה לברש את רבקה ולפרוע לה בכותבה אז אחר שיגרשה נראה שמחירין לו לפילו שלא אדלעיל לה בכותבה מאי אירבה לה שם שוא מקיים מלות פריה ורביה עם אחרת אחרי שאינה אשתו . וגם כתב ז"ל

בלותה אשובה לבל שאם פייסה ולא אתפייסה לומס שוא ומחירין לו שבועתו וקיים מלות פריה ורביה . עוד כתב בעל לומס שאשבועות לבל מה שאחה מחזר לדעת שם שבועה חלה כיון שהיה מלוה לייבה או שאלה בכולל כדי לשאלת במקום אחר לומר שאפי' שבע בפירוש שלא ייבה חלה עליו שבועה כיון דאשבר לאחרן והויא שבועה דר"ל דאחר כל מקום שאאשה מולא עשה ולא תעשה שם אחה יכול לקיים אח שאיאן מועב ולזה איאור מלוה ואיאור קדושה אינו מיבה ולא אחי עשה ודאי לא תעשה ע"כ שם למדת שעיקר עשיו סוא שאשבר בחלילה וכיון שכן יבמה אחרת היא ולא אתריון שאשה שקנו לו מן השמים שלא לבל שדברים אחרו אשה יבה אינו אחר וכן יבמה לא לבל שדברים אחרו אשה שקנו לו מן השמים . וכבר רמזתי שאשבר ז"ל חולק על זה בחושה שבועה שבאשר שסוא לא שמת לומס אשה שקנו לו מן השמים ועוד שלא אשאה על עשיו אלא שבועין שאם מדעתו לבל יבוס בעל ברחו סוא לקיים השלום . וזאה תירץ שאשבר ז"ל מוסה מלות יבוס וחלילה בשאי מלות וסובר דמלות יבוס קודמת וכן היא שאשמת רוב גאוני עולם ולפיכך לפי' שיחלון לה לא קיים בכך מלות יבוס ולא קרי ביה לאפשר לקיים אח שיחלך אם פירש בשדיה שלא ייבה אח אשה אחרי מו ישאל על בעולתו ואם לי לאפשר יבוא עשה וידחה אח לא תעשה ולא סולך שכב לומס שאשה בעשיים אלא מפני שאשיאה שאשיאה עם אשתו שאם פירש בשדיה שלא ישא אח יבמתו אלו שאשיאה לבל אם נשבע שלא ישא אח יבמתו יבא עשה דיבמה יבא עליה וידחה לא תעשה ללא יחל דבריו בד"ת דאי לאפשר ע"י שאיאה כגון מירות שמחון לבל עד"ר וע"ד שאקום שאחירין לו לדבר מלות דמלות יבוס קודמת ורוב שפוסקים שאשיטו דמשום מלות כל דהו שאחירין שלא כר"ת ואפי' נשבע לדעת שאשה שאחירין לו שלא מדלומס ויודיעוס כיון דאיכא מלות עשה של ייבוס לבל דעת בעל שאשלה ואחריס מן שפוסקים ס"ל דמלות יבוס וחלילה מלות אשה אחת היא ויש לקיומה שני דרכים ע"י חלילה או ע"י ייבוס ותע"ג דמלות יבוס קודמת מ"מ יש שאקנה בקיומה ע"י חלילה במ"ש לא אמי עשה דיבוס ודאי לאו דשבועה ומש"ה שאיב ליבמה שאחרם לאפי' פירש בשדיה יבמתו חלה שבועתו . כללא דמילתא כי לדעת שרמב"ם שאבר שאכתי עליו בשאשבועתו אין יבמה בכלל שאשה שאחרם לבל שדברים ולא שאתנאים דעלמא עד שיפרש בשדיה שלא יכניס יבמתו אם שאול לפניו ולעניין שבועה אם לא פי' בשדיה אין יבמתו בכלל שבועה בהרי אין קיום שבועה אלא על שאתנאי ואם אין שבועה ואפי' שאחרם אין לריך.ואם פי' בשדיה אם לאפשר בשאחרם שאחירין לו ואם שדברים ברורים שנם יבמתו בכלל בשועתו כגון שהיה אחיו גושה שלומס ושנשבע לשאשתו שלא יעל אשה אחרת עליה הוי כאלו פירש יבמתו בשדיה ואם אומדן לעשותו יאלון לה . אם זה ראיתי דרך יפה לפני שים והדומה לעקש דרכיו לסמוך על שאלות אשר לא ידעתו בעליסה לבטל מלות יבוס גודש רעה לעפש שנם לבלתי יקרוא שמו על אחלתו ודומה לומתו אל שאמורות רחמנא ליצלן :

תרנו שאלת ממני לודיעך דעתי בשאם שאפקידה מבקשי אתן ברחל שלה אתל אשה אחרת בראות בעלה ואומה אשה נשנה שאפקדון לבעל בלא רשות שאשה שאייבה שם שיבה שאפקדה לפרוע לאשה שאפקדה מדין פשיעה :

תשובה לכאורה סיה נראה לומר דסוא פשיעה כיון דקי"ל אתין שרשות לבעל למכור בנכסי ל"ב של אשתו וכ"ש לדעת שפוסקים שאם מכר אין מכור (וכתב) [וכ"ש] שייעין שמא נגבה לומס ולמחר שאבע לומס שבעלה שסוא שייב בשאריותן שכא לא שייך למימר שכי שרי בראות בעלה שפקידה לומס לבל כך מעייש בה שפיר שאשה דפטורה . דשניא אין שאקבלת שלא אתן לו מן שנשים ולא מן שעבדים ולא מן שאיטוקות קבל מן שאשה יחזיר לאשה ופי' שאן שיגע ז"ל לפי שים לומר שמא שפקידו שלשה ואינו שלא כדי שיזכה בו בעלה ע"ב . שרי לך בשדיה דאי ידעינן בודאי שלא שים פקדון שלשה יחזיר לבעל שבל שם שקנאה שאשה שרי סוא של שבעל וכ"ש בי"ד שאם נכסי ל"ב שבעל שייב בשאריותן ותע"פ שאין דאמי למכרן שרי שם כשלו שאם נגנבו או שאבדו שייב לשלם . וכן כתב רבינו שלן [שיגע] בשפירו שא דאמר יחזיר לאשה ולעבד ולקטן סיינו בשלא שבע בעל והרב והלב לבל שם שבעו יחזיר לשם דשם שקנאה שאשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו ומלילה שקטן לאביו ע"כ . וכתב רשב"ם

ז"ל וכי היכי דלמן מקבלין מהם לכתחלה ה"נ לא ימחזר הבעל אל הנפקד לבתר שהחזיר לו וגם היא לא תוליא כלום מן הנפקד ע"כ . משמע לכתחלה יכול הנפקד להחזיר לבעל ובפער מן הלוה וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב ומיהו הא החזיר לקטן לית מיהא מיבב לשלם ע"כ . ובודאי כשלא הגיע לשנות הפשוטות מיירי דאי בהגיע לשנות הפשוטות אפי' לכתחלה מחזירין לו . וע"כ לא קאמר דאין מחזירין לו לכתחלה אלא דהייטינן במח יאבד הוא . אבל לבעל מחזירין לכתחלה וה"ה אם החזיר דודאי פטור הנפקד מלבלם . ואפילו לדעת ר"י ז"ל שכתב דהלכתן מכאן ואילך לכתחלה אין הבעל מוליא מיד הנפקד בב"ל אמנם אם הנפקד הבעל מיד הנפקד אין מוליאין מידו מדלא קאני רבותא לאפי' הנפקד יחזיר לאבא ע"כ . מוכח הוא בב"ד דב"כ לא אמרה ז"ל אלא בנכסים דלא ידעינן מה הם ואיכא למימר שמא פקדון היו אצל האבא ולפיכך אין מוליא הבעל בב"ד מן הנפקד אבל בנכסי ב"כ כ"ע מודו שמוליא בב"ד כיון שהוא חייב בתחיותן ויכול לומר לו הבא חובב שמא יאבדו ולאעריך לפורעם . ואפי' בשלא נכסים אם נתן הנפקד לבעל מדעתו לית מייב לשלם ואין זו פשיעה דמיתמר אמר מה שקנתה האבא קנה בעלה ואומה הבעל בנכסי האבא אין לריך הרמב"ם והבעל כאבא לכל דבר וכיוצא בדברים אלו אומר בדעתו ולא הוליא פשיעה וכרוב הוא ולגבי הדין יש לפשוט שהבעל יכול להוליא בב"ד וגם הנפקד יכול להחזיר לאבא לכתחלה וכן נראה דעת הרמב"ם והרמב"ן ז"ל ג"כ לפי מה שכתב מגיד משנה בשם הרשב"א ור"ל פ"ו מהלכות שלוה ופקדון . גם כן חולק בזה הרמב"ן והסובר כדברי רבינו והכא הרשב"א ז"ל ולפי דבריו אם הנפקד יחזיר לאבא יחזיר לבעל בדעת לאו דוקא קאמר כלומר לאבא ולא לבעלים אלא משום שאמרו אין מקבלין פקדונות אבא לומת מוסמין שמא מצד בעלים נגפום היא עולא בדעתו שאם קבלום ואם ולא יחזירם קמ"ל אין מקבלין לכתחלה ומ"מ אם קבלו למקום שעלו יחזירו ע"כ כל זה כתבתי להלמד במקום אחר אבל בב"ד כ"ע מודו כיון שאם נכסי ב"ב אמחזירין לבעל לכתחלה ומיהו בשטור הנפקד :

תרנ: שאלת ממני מוליך דעתי בראשי שאם עשוה שבא לו עדות מלפא הוכ"ב ואם נשתו בפני העיד כ"ר שלמה שבשעתו במוזיר אמר לו מימר אחד שאים מעיד אחד מביר לי זה יהודי מעיד ואביב לו ר' שלמה מהיכר לי מביר אח שם עוד ואח יוסף אחי אחר המומר ואיך מביר אחר שמי יוסף אפי' בשפר של עבדים שהוא אלא המלה אחר לו ר' שלמה הן אלי מביתו והוא קרובי אחר לו המומר בלשון הזה אין אחא אוליטו אותו שעני שמיתו אותו בין מריפול לנשקיא זהו עדותו של ר' שלמה מהיכר אחם יוסף קאמרו ע"כ

והכרנו תשובתו של החכם השלם כמוה"ר יוסף קאמרו יצ"ו :

תשובה אחם זו מוסכם להשמע כאחר נאמר בע"פ אבל לריך לדקדק בקבלת העדות דמשמע שלא היה בפני ג' מהכתב בפני ומהכתב העיד משמע דבאחרים עדות היה ואע"ג דים מי שכתב שרב העיר יכול לקיים אח שכתב ואין לי מודה בדין זה מ"מ כ"ע מודו בב"ד שהוא להחזיר אח הערוה שלריך ג' מקבלי עדות להשם המקום משום דקיום הערות מלרכן . ומזקה על חבר שאין דבר בלתי מתוקן יוצא מתחת ידו ואין זה בכלום עדות אלא בחזקת שלמה ושוי עד מפי עד ומה שכתב בלשון עדות ואלא לשוני לבל דבר שמחזיר אח השם קרו ליה עדות ואלא אלין בוקי סריקי בגבדא רבא וקיימא לן דעד מפי עד המוסיף לפי תומו כשר לעדות אחה . ואע"ג דלא אמר קבריהו כיון שמכירו ומזכיר שמו כשר אפי' לדעת הרמב"ם ז"ל וכן כתב בעל מ"ת וביבו נפיש ובי"ם בתשובותיהם . סילוק מוכח זה כיון שיהיה עכו"ם גמור או יהיהל פסול שרי הוא כשר מצ"ח דלא גרע מעכו"ם וכן כתבו הפוסקים ז"ל . ואחר שהמסמנים שלוברים אמר כי בלשה הצד הזכר הוא פסול לעדות מן הסורה ואינו בסורת עדות אפי' לאחיר אחם ובקבלת העדות משמע דבאחרת עדות לאחיר אמר עדותו ולא כמסיח לפי תומו ואני בעיני כדי לקיים מצות הרחשונים אשר ונו לנדד נדלן בלא לעבון אח השם וכן כתב הרמב"ם ז"ל בתשובה עכו וז"ל וכל אלו הדברים מוחזים לעיקר אחר ושוה שלין מדקדקין בעדות אחה וכל שהמחזיר וחזוק ודומם בדברים אלו לא יפה הוא עושה ואין דעת הכמים נוחה מיהו שעקר הקנחם הלבו מקום עגונה לחחתה ע"כ . ולפיכך היי עומד במקומי להחזיר אלא שהחכם הרשוב בשעת מעשה אחרם ואין שומעין לו ואם דאין

מהרי סחג מילי קמיס למסוי ליס שלים לקדושין ומחיק ליס כרת ממתת כיסופל ומסתמת כוס ליס בלוחים ע"כ כבר דחס פי' זס סרמ"ס ז"ל ע"ס . ופשטה דסוגיה לח משמע כסי מלח דמהרי כסן קמי סחג . וכן נרחס מלסון סרמב"ל בחשובה סימן ל' רל"ו וז"ל ומ"מ חס שמוחל זס נתן מס שנתן חפילו ליד שבוחה וחפילו לפס קדושין בפירוש לבניו לח עשה ולח כלום לפי שסמקדש חת סחשה מבלו לעורך מחר חיוס מקודשת חלח מ"ב עשתו לחוחו סחחר שלים חו שחרלה בכך קודס קדושין ע"כ וחס פירש חו שחרלה בכך ר"ל שחרלה סיסיס זס בלוחו מתי למיתת וכי ים מלוק בין חמר סמשלה לחמר סבליח חלח ודחי פי' שחרלה בכך קודס קדושין שלים בדשתו סיקדשוס חע"ב דלח סויס שלים ממס . וחפילו חימח דפירוס מחרלה ר"ל שחרלה סיסיס שלים נרחס שסוח סולך בסיעת סרמב"ן ז"ל. וכבר כחבנו פעם סרמ"ס דחין ססוגיה משמע כדבריו . ומו דמשמע מדבריו דדוקח סיכח בקדש חוחס בבלו חבל חס קדש חוחס בשעת סקדש כיון בסיו בידו פקדון משל סמקדש משמע שסיח מקודשת דחי לחו סכי למס סזכיר סרשב"ח משלו וחע"ג דיש לדחות דלעולמח נקט משלו לומר שחס שחרלה קודס קדושין חע"פ שבשלים קדשה משלו מקודשת מ"מ פשטן של דברים משמע שחס גלה דשתו חפילו בלח שבשלו שלים ממס סוו קדושין כשרחס מלסון רס"י ז"ל וכמו שכחב סרמ"ס ז"ל וכן כחב סעור פעם חביו ז"ל וכן נרחס מלסון סרמב"ס ז"ל פ"ג מסלכות חישות וז"ל שקדשה קודס שבגוד שלח לדעת חביה חיוס מקודשת וחפילו חס שחרלה חחר שקדשה ע"כ . תיוקן שחס שחרלה סחב קודס שקדשה סוו קדושין וכן כחב סר"ן ז"ל בזס דשתו של סרמב"ס וכן כחב בזוח דשת סרי"ף וז"ל ומיסו נירסה סוח ז"ל כשלו שחרלה משיקרת חשת ונפ"ס לח מיישבין וכבי שמ ליבח למימר דשלימת בויים בין נשנו בין בחחר ושלשון זסה כחבה סרמב"ס ז"ל בפרק ג' מסלכות חישות שקדשה קודס ששבור וכו' וכן כחב סרי"עשבח ז"ל וז"ל חשל סרי"ף כחב בין שחרלה סחב בין לח שחרלה לח סוו קידושין נרחס סחוח ז"ל מפרש ך בפירוש מר לח שבר לס דרב ושמוחל דחמרי שחב שחרלה סחב בפירוש לבסוף מקודשת ומשום סכי מייסינן שמח משמעת סיכח דשתיק דילמח שחרלה לח מר ס"ל שחב"ס שחרלה בפירוש לבסוף חיוס מקודשת ע"כ . ומדקחמר שחרלה לבסוף משמע שחב שחרלה משיקרת לב"ש סוו קידושין וריצוי דמשיקרת סיינו בגילוי דשתו ברוסף ליקח חותה דחלו ע"י שלים מקודשת סיל בין שחרלה בין לח שחרלה . כללה דמילתח מחלוקת סרחבונים סוח סיכח לישב גלויי דשתח חלח בשחרלה לבסוף חבל חי חיכח גלויי דשתח ברוסף רוסס פס וכשח לבדכס וסלך ובדכס וקדכס מקודשת לב"ש וכן נרחס מלסון סטור בלח כביח חוקק והוי יודע שחפילו ימלח חיוס חוקק לח נהוס לדבריו כיון בכל חלין רבוותח שחו רגילין לסמוך עלימס חמרו בסיל מקודשת וסכי משמע פשטח דסוגיין וכדכתיבנח :

תרגם שאלת ממני תודיעך לם מסוגת בכוגס בזרוע וסלחיים וסקיבס מוסגות בחוגס לחדך לו לח :

תשובה חשם שבוגל רוגס לבניס רחבי בין סלבי המחלוקת ומחילת חני במח יריעו חת גלגלתי כי מי יבוח לחריסס לסכריע חת דבריסס חבר קטניסס עשס ממתניו . וכלס שחריכו בחבוריסס לקיים שבוריסס . חבל לסוליך חלק חין רחוי ותחלה דע כי חין בחסגות טובות וחפילו לישורת ליכח וכן דעת רוב פוסקים חשר חנו רגילין לסמוך עליסס וחפי' לדעת סחוס' ממחירים סרי סס כוברים בחין בחסגות מוסגין בחוגס לחדך . ורחיתי מי שכחב בדעת רבינו שחיי גחון שוסגות בח"ל ממס שכחב בחבוסס שמי שחינו זוכן בחסגות חייב נדוי ראוי לחמר רב חסדח חלי עשחח דלח יסיב חתנחת וכו' וסח לח חבראת דחילמח דיעת חחבני' קחמר וכ"ע וסכי כוסן ס"ל נרב חסדח וחכן לח ק"ל כוותיס סילכך חי חשוס סח לח חיישיל . וכן רחיתי מי שכחב שכן פסק סריט"ך ז"ל ולמדו כן מדכתב חבני' כלורכס דחסגות וסגוסת בין בחדך בין בח"ל ולח כתב סכיון דר' חלעזי בחין חסגות בח"ל וסרמב"ס כתב בסדיח בפ"ע חכ' כבוריס שוסגות בח"ל וים חי שכתב דע"כ לח חמר סרב דחסגות וסגוסת בח"ל חלח בחלרים ובכבל וכיוצח בסס

סחסס סמוכות לח"י וחדוסס ומעבר וסגוסת בסס חבל בשחר ח"ל חין חסגות וסגוסת בסס . וקיבוב חלזי שלמד כן מלשון כפחור ופרח שכתב וכבר חמרו חכמים שנשנו בראשים סגז כר' חלעזי שכוח פוסר בח"ל וחמנו חחס דן לחסגות שחין וסגוסת חלח בח"י חו בחקומות שבח"ל שנשנו בסס חכמים לפניהם סס תרוסה ע"כ . וחינו נכון דבעל כפחור ופרח לח חמרס חלח לדעת סחוסיס סס"ס לשחר חסגות חבל סרמב"ס ז"ל סחס דבריו ומשמע דס"ל דבכל דוכחת וסגוסת בחקומות ופשוע סוח שזס לדעתו וכן דעת סראב"ד חבל לח נרחס כשולם כן כחשר לח נרחס לספרים תרוסה ומעשרות חפילו בחקומות שבחוסלת לח"י . וחפילו לדעת סריח"ך ז"ל וכן נרחס דעת סרח"ס לפי פשט פסוגיח מ"מ כיון שנשנו כל בני חולס לחדך חלח בחקומות לספרים ולח רחינו מי שמיחס בידס מנסג חבוחיסס חורס סיח ויש לסס כחס גדולי עולם על סס שיסמוכו רס"י ז"ל וסחוסספות וסרמ"ס וסר"ח סלוי ובבל חורס סביח . וחפילו מקלח סחחרונים שנשנו לדעת סר"ס בפשט סוגיח כחבו בסוף דבריסס וכשולם לח נרחס כן סכי סרח"ס חחר שכחב שחי סדעות ודעת סר"ס בחחרונה כחב וכשולם לח נרחס כן ע"כ וכן כחב בזו ר"י וכן נוסגין כרס"י וסרמ"ס וכן כחב סממ"ע וחנו רוחין שנשנו כן בחקומות לח מנסגין מנסגח ע"ש . וכן כחב סר"ן לי נרחס נרחס ולי לח נרחס לח מקלין בסו וסילכך חין לנשות מנסגס כלל ולח מנסגין נרחס ולח כייפינן להו ליתן סחקומות קדושה בין סחנשים ז"ל בי"ס בחבוסס סימן רכ"ו וחס סיס דבר מחלוקת קדושה בין סחנשים ז"ל זס חוכר וזס מפיר ושנו כדברי סחחד לסקל מפני בסיס רבס חו סחנשי סחקום נעו חחר דעתו בכגון זס מניחין חותס על מנסגס חע"פ שיש סרבה מקומות שנשנו לחכור בססיח דמוגרמח דרב ושמוחל וכו' למדנו מנוגו שני דבריס בחע"פ שיש מקומות שנשנו לחכור וסס נרחס כיחר בבקיון לסו חמנסגיסו וכ"ס בי"ד בבל בני חולס לחדך נרחס כר' חלעזי גס בחקומות . ושוב למדנו בחפילו במקום ברבס מחניר לח חמרינן לסו ולח מידי כיון שנשנו כך נעס דעת חבניסס חחר סמקילים סילכך בי"ד חפילו בחותן סמקומות שנשנו בבחר דבריסס כסרמב"ס ז"ל בחקומות כסוגס נרחס בדעת סמקילים וכבקיון לסו ולח מיבעיח במקומות סרסוקים מע"י ולח חפילו בורית ודחבק ומלרים חס נרחס בלח לסס בחקומות מניחים חותס על מנסגס דסח חפילו לענין תרוסות ומעשרות דבבלי לח חזינן דימיו כסו כ"ס בחקומות בלח עבלי וכן כר' דעת בעל כפחור ופרח וז"ל בפ"ו כחוב בחורס וכן לכסן לכסן סזרוע וגמר ומחרינן בפרק סזרוע דגוסנים בחרץ וח"ל וכו' וכן פסק סריט"ך וסר"ס סלכוח בכוריס פ"ע . חבל בחלכוח סגז פסקו כר' חלעזי דחינו נוסג חלח בחרץ וכ"ש כחב ס"ס בחקומות דכי סדרי גמרי נפיסס בחיוס מחרוסה וכן נמי דעת סר"ן סלוי וכחב עליו סרחב"ד ז"ל וסחי פסקה לח מחוורת וכו' וסיים וחין לגמוד מחנסג רע בל חיסור וסכי בחקומות קנסי חכמה וגזימה ומחחרינן וחפילו בכסן עבח ע"כ . וכבר בעל חורס סביח כחב בחקומות חלו חין נוסגות חלח בח"י לפי בסוקמו בחקומות ורחבים סגז לחרוסה וכבס בחין סחרוסה נוסגת בח"ל כך בחקומות ורחבים סגז חין נוסגות בח"ל וכבר חמרו חכמים נשנו ברחבים סגז שפוער בח"ל וס"ס לחקומות בחין נוסגות חלח בח"י חו בחקומות שבח"ל שנשנו בסס חכמים לספרים סס תרוסה וים מחחרינן בחקומות לקח בח"ל וכרחין דברי סחחרינן וכן נרחס בכל גלילות ע"ל . וכשחקבי כל סלבון כדי שחרלה בדעתו לסחיר חפילו בכל סחקומות נסמוכים לח"י וסוח ז"ל חבר ספרו בניס שלח שכוח לדעתו מכלל ח"י חלח שחרלה בחבר חוחס כחבר סחיריך בספרו סילכך כשחמר וכן נרחס בכל גלילות חלו בגלילות נסמוכות לח"י חמר . וכיון שהיו בכל סגלילות חכמים גדולים ולח מיחו בסס וחפילו פוסה פס ומשפלה על סחנשי לח רחינו וכשניו כוח חפוכסס חין לך קביעות חבשי גדול מזה . ומ"מ חס יבוח חחד לשכול סדין חומיים פלוגתח דרבוותח כוח ; וכריח"ך וסר"ס חן סחחמירים וחס שחרלה לעשות כדבריסס חבוח עליך ברכס וחס שחרלה לסמוך על סחנשי סרחב"ד ז"ל חכס מחיר לעלמו למה לח סחיר לעלמו וסיו עלמוחיו מנולגלות בחרון עד שבח משס ע"ס ועוד למה לח סחיר יעקב :

תרגם

תרגם שאלת על ענין סחדס של יסוסד דקי"ל חכס מחיר לעלמו

תשובה כבר קדמך הרמב"ד ז"ל ומתוך כך פשוט שאין ת"ח מפר לעצמו . ומה שכתב כאן בעל מ"מ לא נתיישב לי אבל פשוט הוא כי הקדש על ידוע הוא בעולם כאן ובעולם שכמותו ומשמתי לחבי כל היתום ואדם כזה אין לו קדמה ולא כפרה כלל וכן כתב רבינו יהוסף ז"ל ונפשר שפשעם הוא מפני שומרתו ת"ק שאינו חל עד לאחר מיתה דומיא דמה דתניא אין מעבירין סדר עד שיחול ולאחר מיתה מי יעיר ומי יזיר ומשם רבינו דרך חפלה נקט ולא פשיר לכל אדם שאם ת"ח מעיר לעצמו וכני מסתע פשעת דמיתרת דרב גידל ומייתינן לה בשמה דוכתי וכן הוא בשמעתא רוב גדולי הפוסקים . ומ"מ אם מתירוהו מותר לכתחלה שכותב בשע"ת הוא נם בעולם שכתב דקי"ל הותר מקצתו הותר כולו :

תרסא **שאלת** ממני מהו דעתי בתפערופוס שם מייב בפשיעה או לא :

תשובה לא ניחלת שם מיכהו לבני יהומים או מיהומו ב"ד משמע דשבירא לך שאין מילוק ביניהם ואין שדבר כן לדעתי וכדין זה רבו שדעות ומה שבדמתי לעלמי הוא שדבר המפורש שאם מיכהו לבני יהומים ובאו עדים שפשע או שהודה מעלמו שפשע מייב לשלם ליהומים שכרי מזק הוא ולא מיזי לאמהניי כיון שהוא יודע שהמזיק מייב לשלם נם הוא ישמור יפה ולא יפשע לבל שם הוא חומר שלא [פשע] אין מבניעין חותו משום דממכא ולא עביד משום חומר שבעולם . ואם היה לפערופוס שמיהו ב"ד מבניעין חותו לפילו על הפשיעה ולפילו על הספק דלייני דמבני ליה ב"ד שהוא היה נאמן עביד ולא נמכא וזו שברא נכונה להעיל פשרא בין הפוסקים ואתיא מילתיה דהבא שהול כפשעת בכל נוונא מיהו ב"ד יבבא משמע בכל חיוב שבועה לפי' שלא פשע מיכהו לבני יהומים לא יבבא משמע במידי דחייב שבועה לבל בחו עדים שפשע או שהודה חייב . ולל שחשוב שחי בח להכריע בין הפוסקים שלא ני חומר בשני שחשבר טעמיה דמר ובשני משבר טעמים דמר :

תרסב **שאלת** ממני חודיעך דעתי שרחית לחהד מן החכמים שהיה לבל ולא יצא לל מימים מביחו וביום שהבת בח לביה שהבת ויבב במקומו ושיה קשה עליך לפי שלא נהגו העולם כן :

תשובה דבר זה תלוי במנהג שים מקומות שנהגו לעבת לב"ה ויושבים במקומם משום דמחזי מילי דפרסיסת לבל כתב נמקי יוסף פרק השוכר פירות ז"ל מבחן כ"ל פשוט שבחותם מקומות שנהגו ליהב בשבת במקומו והם לבלים ואינם רוצים לשנות מקומם בשבת מפני שחומרים שחשוב לישוב לבלות ובחול דוקא משנים מקומם לכבוד שזה מנהג עשות הוא שברי בחירו כאן משמדות ומוהבות בניה שקברות בשבת ופי' רשב"ם שעשה מאחר שלא היו עושים לבלות אלא מעמדות ומוהבות בלבד משמע שבישיבה לכבוד שאבל אין בו חשמ"ל וכתב עלה בעל בית יוסף ואין הנדון דומה לדחים דשם שאני שהיו עושים משמדות ומוהבות בניה שקברות כדי שיהפשו שם רוב עם שלא היה ב"ה מכיל לותם אבל בשמשים מקומם בב"ה למקום שאבלות מחזי כיולנין בשבת וייבר כאן של שושבים שלא לשנות מקומם בשבת ע"ל . ואני תמהני אין מלאו לבו לחלוק על הרמב"ם שברת שברם והלא בשאלקה שבותה זה כאן שיש ומי הניד לו שב"ה שלשה היה קבן שבישיבה עם רב והלא בשוכו שם שאבלים וב"ה שיש היו לשם והלא היה שפשיק לכבודו לותם שמשבלים עמו ולמה היו שקילין בכבוד שבת בדבר לילה לורך כולי שאי . ושו דרשב"ם ז"ל לא שלה שעשה משום רבוי עם שלא היו עושין דרכי שבילות כלל שלא שעמדות ומוהבות ולפיכך כ"ל שברחים ברוגם ומב"ם היה השבת ומה שם שהיו לעשות שעמדות ומוהבות בניה שקברות בשבת דחים שם שרחי מדת דחוהה שלילת טובה ושו שכל שעה יודעים שהוא שפני שמת שברי עושין לותם בניה שקברות ומוהבות שלילת טובה ב"ה שיהו שקום שמותר בשבת דחיכה שרחי לעיבותה שדה דחיכה לשיחת לותר יבב במקומו ומ"ה היה שקום מקומו וחיכה שוהבה כם שאי שהו היה שהוה שבת מנעלין וחין לו עשיפה מותר הוא וכיוצא בה ר' חליעזר בשבת היו יולא בה שהוה חייב על הפשיה דחמרינן בפרקי ר' חליעזר בשבת היו יולא בה שהוה חייב מפני שהוא בשבת כאן ז"ל ת"ש שלין חבלות בשבת היו לו מעשים ברגליו

מותר ושוטין כן כדי לשכיר בינו ובין המזוהם עכ"ל ושרי שדברים ק"ו עשיפה שהיו היו שים היכר כ"ם לשבת במקום שחבלים דלא חמיר כולי שאי שמותר היו שים לו שני עדים מעשלים ברגליו ורחשו בלשי עשיפה ודברים פשוטים שם והמרכחי בשם כדי להודיע שאין רחוי לשקל רחש כנגד הרמב"ם ז"ל ומ"ת שם זה מחכם היה מנשג מקומו ללחת בשבת לב"ם ולשבת במקומו הין עליו חפיסה שם עשה כן לפי שמשך על היה יוסף ולא יפה עשה :

תרסג **שאלת** ממני על אחד מן החכמים שהורה שמייב אדם לשחול על ספשמים או לשכיר את עלמו לפרנס את חביו ויבריח על המזה ולפרוע עליו השם של המלך וכוח כשף גלגלתא ולילת לדעת שם רחוי לשמוך על הורחה זו או לא :

תשובה הין הורחה זו נכונה כלל דעד כחן לא חיבינוה לן חלא משל מי ולפילנו חמורחי חיכא מ"ד משל חב ואיכא מ"ד משל בן ואחוו ליה לר' ירמיה שמ"ד משל חב וכן פסקו כל הפוסקים ואיכא דחית ליה לבן ולית ליה לחב הבן מייב לזון חת חביו והוכרכו הסופסים לכניה דחית ליה לזה שהיכולמי שכופין חת הבן לזון חת חביו משמע דהוה ס"ל דחפילו שם יש לו לבן לא שיה מייב לזונו ועל הבלור מוטל וזה שמורה בח להוסיף דחפילו שם הין לבן ישמל על הספשמים לפרסם חביו וזה לא חמרה הדם מעולם ושרי הסופסים כשבו דלא גרע מחסר ושם הין לו כלום מי מייב לשבור חת עלמו לפרנס חחרים או לשחול על הספשמים להחכיל חת חביו חבל מייב לכבדו בזיונו חע"פ שמחוך כך מבטל ממלחכתו ויטרך לחזר לספשמים ע"ב וכתב בן כדי לחדך לבון היכולמי דחני ר"ם בן יומחי כבד חת חבין ושת שתך בין הין לו בין יש לו וחפילו הוח מחזר על הספשמים וכתב עלה הרח"ש ז"ל והח דחמרינן וחפילו הוח מחזר על הספשמים לח שיכבדהו מבטו ויחזור הוח על הספשמים להח ק"ל משל חב חלח בזיונו מבבדו ובטל ממלחכתו ומחוך כך ליהך לחזר על הספשמים ע"ב וכן כתב הר"ן וכבו שמשון וה"ה הרי לך שחפילו היכולמי חינו חייב לכבדו מבטו ויטרך לחזר על הספשמים וב"ה חייב לחזר על הספשמים לזון חת חביו ולמדנו ג"כ שהין חייב לכבור חת עלמו לזונו חלח מבבדו בזיונו חע"פ שמבטל ממלחכתו . ועדיין לח רחיתי בזה הדין חוקו . והסוספות בפרק שהשם נקיים שביחו זה היכולמי והשמיטו סוף הלכון דקתני וחפילו הוח מחזר על הספשמים משמע דלא נרסי ליה ת"ל דלא ק"ל הכי והכי מתפרש היכולמי לפי שעה זו כבד חת ה' מחוך שהם יש לו ממון חייב לתת ממונו לה' ולא כולו כלחתיין שמבזה לא יבזה יותר ממושם והם הין לו חלא כדי פרנסתו פעור ובכיוון הב והם נאמר כבד חת הבין והם הבך הוא לו הון הרבה הין לו חלא כדי פרנסתו שפרנסים חביו עמו וחפילו לפי שעה זו הפבר לקיים גזירת הספשים וחפילו הוח מחזר על הספשמים ולפילו שילטרך לחזר על הספשמים לא לבזור עלמו לפרנס חת חביו וכ"ם לפרוע עליו השם על הספשמים חו לבזור עלמו לפרנס חת חביו ולא נתיישב לי בשם כמו חלא הרי הוח מוטל על הלבור . ומיהו משבחת לי בשם יש לבן כמו שחייב לזונו חייב לפרוע עליו הם השם שמוטל על השם דלחמרינן בר מתח לבר מתח מעכנו וכ"ם הבן על חביו וח"ם הרי כתבו הסוספות לעיל בדבור המתחיל כבד חת ה' שמוך בירוסלמי דרש משוך וכו' משמע שהקשיה הקב"ה על כיבוד חב ואם יוכר מבבודו הרי הוח חומר וכו' ואיכא למימר דשייב לזון חת חביו לחזר על הספשמים לזון חת חביו וחת חמו ע"ב . י"ל דהשם מיירי עלה דשך דחניא השום שבחוב ואם חמו ע"ב . ומיהו משבחת לי בשם יש לבן כמו שחייב לזון חת חביו ממנו דכופין חת הבן לזון חביו שם הין לשם יש לבן והשמיט שוף הלכון דמשמע שחייב לחזר על הספשמים לזון חת חביו וחע"ג דחפילו הרי כמ"ד משל בן מ"מ משמייע מיהו שפיר שלא יבזה בזיונו ממלוקת הן שלשה של שלשה והמפרשים פירושו שוף לבון היכולמי כתבתי לעיל כדי שלא יקשה על פסק שהלמוד שלנו דמשל חב ולא משל הבן ואם הין לשב ויש לבן כופין לותו מחוסר לשקה ולזה

סביתו המוספות סייעם מכל לא סיסים חייב לחזר על הפתחים לזון
מה חביו . ומ"מ מסתמיד שלמו מסמע דלמו לכתחת היה דחיתת כמ"ד
מכל כן ואין לה ק"ל סכי וכן כמה שתמר שסקפדם סאורח יותר על
כבוד אב ואם יותר מכבודו לה סבירה לן סכי תלה כתוב דיהן דתמר
סשם שכתוב וכולי . וכתלמודה דכאי מערכת כמי חיכת פלוגתת עליה
דרשב"י וכיון שכן שבקינן לברייתא דרשב"י כפשטה דלה קיימת לן
כוותה אלא מכל אב ואי לאתמיהינן שחייב לזון את חביו בזמן שים
לבן ולא נאב לה לריך רחים דלה גרע מאחר ואי לאתמיהינן שיתבטל
ממלאכתו ומשום כבודו הא תמרינן בתלמוד ירושלמי פיקא לביטול
מלאכה ומסתברא לי דשפיר תיטריכין לברייתא דרשב"י דילפינן
מיכה שאם יש לבן מזונות בריות חייב לזון את חביו בריות ואפילו אין
לו בלמלום גם חביו יפפרנס בלמלום וכופין אותו כעני אחר נכי כופין
על בלדקה אבל אין כופין אותו לזון את עצמי בריות וכן אם מזונותיו
בלמלום אין כופין אותו לפרנס את אחרים וכן בדקדקי מלמון סרב
ז"ל שבאב בה' מחרים ז"ל אי זהו כבוד אחיכל ואחקה אלביו ואכסה
אבל אב ואם אין אחת לאב ים ממון לבן כופין אותו וזן את חביו כפי
שהוא יכול ע"ב . למדנו מדבריו שאין חייב לשאול על הפתחים ולא
לשבור את עלמו לזון את חביו . ועוד למדנו שאם מזונותיו בריות
יזון את חביו בריות ואפילו שהוא בלמלום יזון את חביו כאותו וזה
כלל בלמון כפי מה שהוא יכול . וזה שלא כדברי בעל בית יוסף . עוד
ל"ל מדעתא הפוסקים שאם אין לו מה יאכל אם יבטל ממלאכתו שאין
זה כבוד חביו שיאות ברעב או ישאל על הפתחים לערב ומלאתו שייסיס
מחים וכ"ם אם בבן יש לו אבל שחייב במזונותיו ואסורה דרכיה
דרכי נועם אלא יעשה מלאכתו ויפרנסנו כלם בשוה ואל דאמרי בגמרא
נפקא מיה לעניו ביטול מלאכה בגון שיש לו אב"ם יבטל ממלאכתו
וכשאי גוונא חייב לכבד את חביו וזהו שכתב הרב כפי מה שהוא
יכול ואם אין לו כלום אלא אל פעולתו הוא נותה את נפשו אין זה
יכול אע"פי שחיבי כללי לחלוק בן נראה מדברי הפוסקים אחר אנו
רגילין לסמוך עליהם ור"ל סי"ם דוקא לחים ליה לבן ממונא לחיחנוי
חייב אבל אי ליה ליה לא חייב לבטל ממלאכתו ולחזר על הפתחים
וכבור שעחיק לעזו אלא שהוסיף הסוף יותה וכו' שבח לאת קלבה
כמה יסיה לו לפי שהרמ"ם לא נאן קלבה וכתב ודוקא שים לו ממון
לזון את עלמו ול"ל שלא סיה קורא לפרנסם יום אחד שים לו ממון ומ"מ
שרי הדין הוא כאחר כתבתי גם רבינו ירוחם שעחיק דברי הר"מ ונאן
עשה משום דגמרי מבבוד המקום דלחיו חייב לבטל ממלאכתו לבקר
חולים ולאחם אבלים ושיחזור על הפתחים . ואני יודע שאע"פ
שבאתו הפוסקים דשקלי חייבי בחורה לשקל לאו דוקא כאחר עניים
אלא כפי הרואתו ובחורה מי שהוסף לשקל עם חביו שדרך העולם
לפרנסו כדי הרואתו ואני מילחא מעיעתא אין מלמוד דיהן ואירושלמי :

תרסד שאלת ממני ברחובן שהיה רולה לשדך את בנו ובאב לו
בשאר לזון זה ואני נותן לבני מעבאיו חמשים
פרחים מלבד שהאבאיתים לאחר נחתי לו ואחאם לו מכחן ועד שהא
ומה שהא בחוך שהוא ואין בעבאים כדי בחובת חשאו הבן אומר בבר
נאן לי שהעות שהזכר בלשון מעבאיו ואתו אומרת כיון שהם קודם
שימול זמן שהחתם לא זכה הבן בחתנה זו יורה שהורה שדין
עם מי :

תשובה אם אין קיון בחתנה זו אחם קנה הבן וכלה לא קנה
בחתת מדברי הקיון ואפילו היה שם הקיון הא קיימת
לן אין מעבא נקנה בחליפין וקיון כודר בחורה חליפין הוא קונה
ואם אחמר דקיימת לן כמה אחם [נותן] לבחך כך וכך כמה אחה
לבוך כך וכך וכם הדברים הנקיון בחמירה לבד הא אתמרין עלה
אמרו ונקדשו ואנאי זה לא היה בשעת השידוכין שרי ביהושלם יש
שהכמה קדושה אלא יקדשו אלא בזמן הנשואין ואו דוקא שהיו
משדיכין אחלה ל"ל בשעת השדוכין אבל קודם השדוכין דאחמינן
בזמן שהאלה לא נקנה בחמירה לבד הילך היו רואה שיוכל הבן
לקנות בחעות הארה אלא כגון שהנקנה אותה לו אנב קרקע או נקנה
אחתו שיזון לו כך וכך פרחים אלא אתמרין אין נקנה בחליפין אבל
בגון שים מעבא במקום פלוני ורולה לקנותו אין נקנה בחליפין אבל
מי נקנו מידו לאחם מכח לפלוני נקנה לפי שבשעבדו נכסיו לאותה
מחנה ואו נקנין משעבד ואם היה שם נקנאה בחוך מן שדדים

בגידין כס"ת וכו' ומדקאמר אין לריך לתפור אח היריעה בגידין משמע דלריך לתפור אח כל היריעה אבל אין לריך לתפור אח כולה בגידין אלא ג' תפירות ולפי זה לא תימא סכי הוא לימה למכתב ותופר ג' תפירות בקלף סיריעה וכו' דכבר משמיענו שאם תפרה אלא בגידין פסולה :

תרמז עור שאלה עלה דהא דגרסינן בירושלמי ר' יוחנן ור"ל ר' יוחנן אמר הקציפים והכתובים עתידין ליבטל ומשמע דכרי תורה אינם עתידין ליבטל מה טעם קול גדול ולא יסף ר"ל אמר אף מגלת אסתר והלכות אין עתידין ליבטל ואמר כאן קול גדול ולא יסף ואמאי לאלן כתב הלכות לגמדים מכל ספר וספר :

תשובה כבר קדמך הרמב"ד ז"ל וכתב לפי' יבטלו אחר ספרים מלקרות בהם מגלה לא תתבטל מלקרות בלבור עכ"ל וק"ל ולאלה היו לריכין לומר הפירוש על הקרבן ושם מספר תלים • ודוחק הוא לומר שאחר הספר יתבטל מלקרות בו זולת אלו הפירוש מלאחריו על הקרבן . והרב המגיד כתב ויש כאן בעגה ולימות מפשט שאחת ירלה אח דרכו ע"כ . ומ"מ אנו לריכין לדעת פירוש אחת ואם שהלה לי בזה דבריו בפשוטן כי לימות המשיח שלמול אחת ויהיו מפי סגבורה כאחר היה בימי משה רבינו ע"ה ולא יהיו שם ספקות והויות אלא כך אחר פלוני משה פלוני עד מפי הגבורה שאחר וכל צרך לימודי ס' ולא יצטרכו אז ללמוד דבר מפי הקבלה שכל נביאים וכתובים אלא הכל יהיה מבואר בפשטה שדברי תורה ולא יהיה דבר ללמד משום ספר כאחר היה קודם שנתנו והנו שאחר ר' יוחנן הקציפים והכתובים עתידין ליבטל אלא ילמדו משם דבר זולת תורה שבכתב שנאמרה ללמד הכל וכל דקדוקי מפי הגבורה.וכמ"ל ואחר אף מגלת אסתר והלכות אין עתידין ליבטל הלכות אף יתבטלו שאפילו בזמן שהיו לומדים מפי השמועה היו כותבין הלכות והיו קורין להם מגלת סתרים מפני השכחה וגם מגלת אסתר לא תתבטל שכן אחרו במדרש כל המועדים בעלים וימי הפורים היאך בעלים שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו וגו' • והרשב"ם בשמל על זה פי' ל"ג ע"ש וגם לפי כתבתי על זה ס"ו שיתבטלו המועדים להם כתוב לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו אלא שבזמן שהוא מרבה בשובה ובשמחה ובמאכל על הימים כל הימים הוא אלל בני אדם כאלו נתבטלו המועדים אבל ימי הפורים יהיו מזכרים ועשים אע"פ שהיאך מן התורה כי יהיו ישראל זוכרים שלאר כי נאלרו למיאה וכל מה שהיה בעלה בשם בלומה זמן הוא היאך כוונת ר"ל לאחר דמגלת אסתר היאך בעלה ומה שנראה מכוונת הרב ז"ל כי כל ספרי הנביאים והכתובים נכתבו ונסדרו על הלרות שנכתבו בזמנם או על הלרות אחר עתידים להיות וכל דברים אלו יהיאמרו ויתבטלו אבל מגלת פורים לא תתבטל ולא תתבטל וחסו שכתב אע"פ שכל זכרון הלרות יתבטל שנאמר כי נשכחו הלרות הראשונות וכי נסתרו מעיני ימי הפורים לא יבטלו שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם ע"כ . משמע שכוון הרב ז"ל לאח טעם לפי המתמיהים דוק ותשכח ומה שכתבתי למעלה מתיאב ספיר על גרסת הירושלמי וכל הדברים מוכיחים על מה שכתב המגיד ז"ל עד היכות מורה לזה :

תרמז שאלת ממני מודיעך דעתי עלה הא דתנן שאם ירדו גשמים וגמחו מזרעים ומזרו ושנו מתריעין עליהם מיד וכן אם פסקו הגשמים בין גשם לגשם מ' יום אי נמי מפסיקים כמומרת ז' ימים שהמרומים אלו לא :

תשובה זה מתליקא בין הפוסקים ורוב שהמרומים פסקו להחמיר וכן כתב רש"י והר"ן והטור • אבל דעת הרמב"ם ז"ל נראה שאות מיקל ודיעם כדין התעניות שהשוות . וכן למדתי מסיוזר סדיעם שכתב שאלה דין זרעים שאמו וחמ"כ אם פסקו הגשמים בין גשם לגשם ואחר כך כתב סדר התעניות משמע שהות שוות הכל אבל שאלה ואם רלית שכתב בפירוש פ"ג אין נוהגין על הסיבור תעניות כגון יום כפור אלא בארץ ישראל ועל הסתר ובאותם עשר תעניות שהם ג' תעלומות ז' שהרומות ע"כ הרי שכלל כל תומרות תעניות יוה"כ משלם שהשוות ואבל שאר תעניות וכן אמי אם שהרו להתענות משום אלה יהיו נוהגין עליהם תעניות יוה"כ . ולפיכך אמי אומר דכיון שאמו בין הטבו"ם ואי אפשר לנהוג בהם כאומרת ז' ימים שהמרומים מועב להפוש כדברי הרב להקל .

עוד יש טעם אחר כיון שהתעניות אלו אין לנהם קלקה עד שיעמו אין לנו להחמיר בהם כל כך שלא יוכלו לשמול ומזה הטעם כתב הר"י בעלי עוברות ומיניקות מתעניות ב' אחרונות . וזה לעם שהשב"ל בהשובה סימן מ"ד :

תרמח שאלת ממני על אחם שאם בעלה לשמון ושפאם לאחר ונתן לה השני נר [על] זמן ואח בתוך הזמן אם אחם זו קטלנית לדעם רבינו דקי"ל כוותיה דבחרי הוא מזקה :

תשובה כגון דא לא אריכה רבה שאם נתן לה נרה במעבשיו כאחר נהגו ברוב הגיונין ההמברים לזמן כיון שהגיע הזמן ולא בא הרי היא מגורשת למפרע ואינה זקוקה ליבום סילכך לא הויא קטלנית אלא מגורשת ומותרת ליבעל לשלישי לכ"ע . ואם אבר לה הגע ואחר לה הרי זה נשך ולא אתגרשו בו עד זמן פלוגים ואח בתוך הזמן אינה מגורשת לשון גט לאחר מיתה וזקוקה ליבום והרי היא כשאר שלשמות ובחרי הויא חזקה והרי היא קטלנית ולא אבעי לשלישי וכדור הוא :

תרמט שאלה על עניו אם שכתב הרמ"ם ז"ל אינה להחפוקי במילחא דלחביי לי בעי למימר גומר עיסה זו שהחמיל בה ושוב לא יכשל ולא יעמין וכן אם החמיל לבשל אבשיל מד יגמרנו לבד . או אמא כיון שהחמיל להחעסק בלורכי אבא בעוד שהטירוד קיים גומר כל לורכי אבא והלשון משמע כן לאחר גומר השמעע כל לורכי אבא לפי שהיסה למול קלי הוה ליה למימר גומרה והדבר שקול עד יבוא מורה לדק ע"כ . וגם הר"ן ז"ל בהחפק בדבר . ומהאבדת אלא בהחפקו אלא בדברי אחרי אבל לגבי דינא הא ק"ל דליסור ביטול מ"ע לבבא דרבנן הוא וכל ספיקא דליסורא דרבנן לקולא . וכי עדיף ספיקא דידן מכל ספיקא דהלמודא דאמרינן בספיקא דרבנן לקולא וא"ם דם"ל דהכהב מי"ע לבבא דאורייבא היא ע"כ סיכי מהני עירוב להחיר ליסורא דאורייבא וכ"ם משום דקי"ל אמרינן כוחיל ואי מקלעי ליה אורחין חז ליה סיימא בעוד היום גדול דליכא למימר כוחיל אבל אמור למכהב לליכא כוחיל אמאי מהני עירוב אחת מדאורייבא היא אלא ודאי משמע דהכהב מי"ע לבבא מדרבנן היא וכן הם דברי הרמב"ם שכתב ואיסור זה מדברי סופרים כדי שלא יבשל מי"ע לחול ע"כ ואפי' חימא בשם ז"ל דהחפק בדין נראה לעניות דעמי שים עעם להקל כאחר בחבתי ועוד למאי נקרא עירוב שהוא מערב לורכי אבא עם לורכי י"ע וכבר בחערבו לורכי אבא עם לורכי י"ע בלחודו הטעם שהחמיל בעוד שהטירוד קיים . ולבעה הרב ז"ל שהבעם הוא מהום סיכר וחכרון הרי יש היכר וחכרון בחודו שאבר שהחמיל בעוד הטירוד קיים שבבר רלו כל בני הבית שהניחו אח הטירוד ושהחילו לסחוך עליו ולחקן לצורך השבת ועוד שאם אחה מחמיר בליסור זה נמלא עצב כל השבת ומבטל עונג שבת ואפשר שיחבטל ממלות ג' שעודות . וכן יש לדקדק מלשון הרב שהוסיף על מימריה דלפי' לא בחבטילו אהום דלין דרך לעשות שני עסות ג' לי"ע וג' לבבא אבל עושה הכל עושה אחת אבל בחבטיל דרך לעשות מיני מבטילין הרבה לי"ע ולבבא לבבדם ולפיכך הוסיף שהבטיל לא שמעינן לפי' במה שהוא רגיל לעשות מבטילין הרבה גומר כל מה שהוא לריך לבבא כל"ל :

ולענין מי שבבא ולא עירב עירובי מבטילין אם יכול לערב על ידי שלוחי אינה פשוטה . והרב כתב ולפיכך לפי אומר שאין מערב לאדם ואחה בזמן הזה לא עירובי מבטילין וכו' . והרמב"ם כתב עליו לא ראינו הגאונים שהשמיעו שאלתו בזה והמגיד השמיד דברי הרב . ובודאי כי שמעתי אינו כלום כיון דבקיאים בקבועה דירתא אבל גבי הדין שהמבירא לאקל ואע"פ שהחעתי אינו לודק כיון שברשאנם יש מהנים גם עתה יבוא לגלות דמעיקרא משום שפק היה לאסור ועיקר קניית העירוב ביום שני הוא ולא ברשאנם דהוא ע"ש ודאי דבא בקיאין בקבועה דירתא . אבל ע"ש שי קונה העירוב ואע"ג דשלחו אחם הזהרו במקצ אבומיכם לא אמרו שזהר בו יותר ממה שהיו מהירין אבומיהם וכיון שהם היו מניחים העירוב אף אנו נעשה כהם ואע"פ שלהם לודק שהעתי ואנו עתה לא ילדק שהעתי מ"מ לא נבוי מנקצ אבומיהם וכיון שהעירוב ואחה אע"פ שאין עיקר שהיכאנו בקניית העירוב אלא על יום ב' אלא אמרו שבעשה ע"ש שי יותר ממה שהיו עושים אבומיהם בזמן שהיו עושין אחה מן הספק לכיון שהיו מניחין העירוב ואחה גם

מחמו נעשה הילוך כל דבר שסיה מותר להם ע"י .זגתי מותר הוא גמו ב"ע ג' וכ"ם הוא שהרי לדידן חול גמור הוא ומשה בכתבתי נתייבנו דברי הגאונים שלא חלקו בדבר ודוק . שוב ראיתי שכתב הר"ן ז"ל קרוב למה שפרשתי ז"ל אין דברי הרב מחוורין דרבנן דאמר מניח אדם עירובי חצירות מ"ט לאכזרו ומשום מסחברא לדידן הוא דקאמר ותע"ג דבקיאין בקבועת דיומא כן בדין כיון דמספקא לן עבדינן להו שלא מבוש דאלמו משם דזשכו במשכ תבוחיכם ניש לן לתמוהי עפי מיניהו וכיון דאיכא חוו מני מתנו אלן נמי מתניון דכך כתב הרשב"ם שלא גרסו לו דברי הרמב"ם ז"ש ע"כ . ועכ"ו אשם גריך למה שכתבתי ליעל דעיקר קניית הצירוב ביום טוב שני הוא ומתניון כמו שהיו מתניון לבותיהו וסוי יודע דאי לא משום דקי"ל בכל סופרים הלך אחר המקל היש לנו להחמיר כדעת הרמב"ם דלחריש דמר הוא ומו דכריע"ך נמי מיקל שכתב סדין סחם ולא חלק :

ולענין מה שהשיג הרשב"ד פ"ז די"ע ו"ל וכורין לסס נסרות וכו' ע"ל שהרבים מיכיים לסס אבל של יחיד וגריך לסס מוטעין ולא כורין וכתב המגיד וכבר ביאר רבינו זה בתרוכה פ"ח בשם סמתלת בורות שיחין ומערות של יחיד וכו' ואלו עיין הר"ן ז"ל ושם לבו לדבריו לא הבינו כאן ע"כ . ואני אמה אין אחד נברא רבה הר"ן ז"ל שלא עיין בפרק הממוך לו . גם מה שכתב בשל מגדל עוז שלא היה בגרסתו לרבים אלו אבון כלל שהרי כל הבאת מדברת בשלו רבים וכיוון הוא אבל כוונת הרשב"ד ז"ל בהשגתו כי גרסת מדברי הרב ז"ל דעושין כל צורכי הרבים כילד מתקנין וכו' ומדקאמר וחופרין לרבים בורות וכו' ולא קאמר וחופרין לסס בורות וכו' משמע דבכל גוונא חופרין תע"פ שאין לסס בסס צורך כגון שיש לסס אחרים ולפיכך הביא עליו שהרבים גריכין לסס אבל סס אין לסס צורך בסס תע"פ שהוא לרבים אין עושין וכן של יחיד ולריך לסס מוטעין ולא כורין אבל סס אין ליחיד צורך בסס אפי' תעשים נמי לסור ואפשר שזה דעת רבינו ג"כ ולא נח הרשב"ד ולא לפרש כ"ל . וכן נ"ל שהם ממה שכתב פ"ח ו"ל בורות שיחין ומערות של יחיד אם היש לריך לסס מוטעין אומם וכפין את סדקיהן ע"כ :

תרע שאלת ממני מודיעך דעתי על מה דאמרינן פרק לרבעה נתלוקת בית שמאי ובית הלל אם חלב שעל גיד הנשה של חיה אסור בחלילה או לא כיון שחלב חיה מותר אפילו ועיקר השחלה אם חלב שעל גיד הנשה נאסר משום חלב בחיה מותר ואם נאסר משום גיד אסור גם בחיה :

תשובה לא נאסר לא משום חלב ולא משום גיד אלא שומן סוא לפי' נשחמה ומותר אלא בישראל קדושים וטוהרים בו לזיווך וסכי מניח בסדיא שומנו של גיד מותר בישראל קדושים ואסרו בו לזיווך וכיון דמשום מוסגת הוא לא אסרו בו בין בשחמה לחיה וכל אסור משום מוסרת הגיד נאסרו בו לזיווך ולא משום מוסרת חלב ותע"ג דכתב הרב ז"ל פ"ח מהלכות מאכלות אסורות וכן חלב שלו דוקא דכל שומן חלב קרי ליה וכתוב קרי לתניים חלב ואינה אלא שומן וסכי מוריחים דקרא ואכלו את חלב האדן וכתיב בחלב . תדע דכתבו הרשב"ם והר"ן ז"ל ג' דינין יש בגיד עיקרו וחטיטתו ושומנו . עיקרו מדחוריית חטיטתו מתקנת דרבנן שומנו ממסכות קדושים . משמע דשומן הגיד מילתא בפני עצמה היא ולא נאסרו בו משום חלב אלא משום סיה לישורו משום חלב דרבנן סוו לאסרי ליה כמו שאסרו שאר חלבים שהם מדרבנן אלא ודאי משום הגיד בעלמו נאסרו בו לזיווך וסייעו ללא נחמיע מחד מפסוקים למלך בו בין בשחמה לחיה :

תרע אלה מעשה היה בעיר בלוכון בשחמ וסיתה שחי בקרי ומיה נכסים תחת יד כל לחת מהם ומיה נכסים מחרים שהם בלשות חיתומים ואין שחי קולמת לחברתה ולפי שלא היה שם חכם שאלו כילד יתנהגו בעניית כתובותיהן :

תשובה כבר נסגו לכתוב בכל שכתובות מעלתי חגב מקרקעי דקנאי ודאקני ממלא לפי חגאי זה חזרו המעלעלין לסיות כמו שקרקעות ומיה כאן דין קדימה לפיכך כל שכתבים שקנה קודם שנשא חת האשה לא נשתעבדו לה ואפי' שהשה מוהם מוליאין מידה ומכיון לרחשונה ואם אין שם נכסים אחרים שפסיה האשה . וכן נכסי אאן כרגל או נכסי מלוג או ממה שיתברר בבא שהם אפי' שהשה מוהם חברתה מוליאין מידה ושאר שכתבים כלם במזקת חיורשים שכל מה שהאדם מניח בביתו בשעת מותו שכל בחזקת חיורשים ואין יולא מחזקתם עד שיקנו מותם בחתם מדרכי הקנין ובלבד שיתכוין לקנות לאל האדם המשתמש בכלים של בעלה בתוך ביתה אפ"פ שהיא מגבשת מותם אין זו ראיה עד שתגביהם לשם קנין או שתוליא מן הבית לשם קנין או שתגביה ב"ד או שתשה מותם בחיי בעלה לכתוב וכיון שאחד מהם בחיי בעלה לכתובה אני תופסת . וכל אחת מהנו בכלים אם תשה בחתת מהדדיהם אחר בחיי תשיאה בעלה בכלים לכתובת בעלה אחר שנשא אחרת ואחר שנפטר בעלה אחר שנתן לה שיהיו לכי דכיון דשעבוד שיהיו לה דקי"ל אחרון אקדם ונשה מה שנשה נשה ומה שהשה בחשה ומשלימין לה כתובתה מבאר הכלים ואם לא הספיקו הכלים לתשלום הכתובת אותה שהשה הספידה ואין מוליאין ממה שהשה חברתה . ואם לא היה שם חשיה שהיולא לקנות חזרו כל הכלים לחזקת היורשים. וכילד חולקות חולקים הכלים אחלה לפי ביעור שכתובת הקנינה ומועלת הקנאה בכתובתה ומהחלקת ובעלת הגדולה מועלת אחלה שכנגד הקנאה ומשלימין לה בכתובתה משאר הכלים ואם אין שם נכלים בביעור שכתובת הקנאה אחי פעמים שהשידה חולקות אותם בשוה ואם רוצות להחזירם מחשבון ממה שיש לכל אחת חוו יכולה להחזיר ואין מוליאין מידה ואין מבטיעין אותה עד שיכלה מה שבידה והנה לשאול מאחר הכלים . ואם אחת רוצה לחשבון ואחת רוצה לגבות כתובתה אין בחיוב רוצה לגבות כתובתה אלין לאחת מזעות במקום שיש בעל חוב . ואין בכלל זה נכסי ל"ב או נכסי מלוג או ממה שיתברר בבא שהם אפי' שהשה מוהם חברתה מוליאין מידה ואחר הכלים כלם במזקת היורשים שכל מה שהאדם מניח בביתו בשעת מותו שכל בחזקת היורשים ואין יולא מחזקתם עד שיקנו מותם בחתם מדרכי הקנין ובלבד שיתכוין לקנות לאל האדם המשתמש בכלים של בעלה בתוך ביתה אפ"פ שהיא מגבשת מותם אין זו ראיה עד שתגביהם לשם קנין או שתוליא מן הבית לשם קנין או שתגביה ב"ד או שתשה מותם בחיי בעלה לכתוב וכיון שאחד מהם בחיי בעלה לכתובה אני תופסת . וכל אחת מהנו בכלים אם תשה בחתת מהדדיהם אחר בחיי תשיאה בעלה בכלים לכתובת בעלה אחר שנשא אחרת ואחר שנפטר בעלה אחר שנתן לה שיהיו לכי דכיון דשעבוד שיהיו לה דקי"ל אחרון אקדם ונשה מה שנשה נשה ומה שהשה בחשה ומשלימין לה כתובתה מבאר הכלים ואם לא הספיקו הכלים לתשלום הכתובת אותה שהשה הספידה ואין מוליאין ממה שהשה חברתה . ואם לא היה שם חשיה שהיולא לקנות חזרו כל הכלים לחזקת היורשים. וכילד חולקות חולקים הכלים אחלה לפי ביעור שכתובת הקנינה ומועלת הקנאה בכתובתה ומהחלקת ובעלת הגדולה מועלת אחלה שכנגד הקנאה ומשלימין לה בכתובתה משאר הכלים ואם אין שם נכלים בביעור שכתובת הקנאה אחי פעמים שהשידה חולקות אותם בשוה ואם רוצות להחזירם מחשבון ממה שיש לכל אחת חוו יכולה להחזיר ואין מוליאין מידה ואין מבטיעין אותה עד שיכלה מה שבידה והנה לשאול מאחר הכלים . ואם אחת רוצה לחשבון ואחת רוצה לגבות כתובתה אין בחיוב רוצה לגבות כתובתה אלין לאחת מזעות במקום שיש בעל חוב . ואין בכלל זה נכסי ל"ב או נכסי מלוג או ממה שיתברר בבא שהם אפי' שהשה מוהם חברתה מוליאין מידה ואחר הכלים כלם במזקת היורשים שכל מה

וכבמעט . וכבמעט לחברי שלחריו קנה רחובן מחזקה פסיק מפעה"ס הזכר וכתב לו שפר מכירה ומעמן סיפ דר בעלייה לחת מכמלך הזכר מכימים לפר סיפה חזקה קנים בזכר על רחל ועל לחר שקנה רחובן מזכר מחזקה מפעה"ס הזכר לך סיפ פורע מכירות העלייה לרחובן מזכר ימים רבים • וגם רחובן מזכר סיפ דר בחלק מכמלך הזכר מכימים לפר סיפה מחזקה הזכר על רחל ואפה כת רחובן מזכר להוליא לת שמעון מכעלייה הזכר מכה מחזקה מכוח שלו ומעמן עומן מכוח בן המלר לקנות מחזקה פסיק כיון מכיה דר בה קודם בקנותה רחובן מפעה"ס הזכר . ועוד עומן מכיון מכיה דר בעלייה פסיק לחר שקנה פעה"ס הזכר מחזקה מרחל מזכרת קודם שיקנה לותה ממנו רחובן מחזיק בחזקה פסיק וקנאה ואין לרחובן בה כלום . יורנו מורנו פדין עם מי . וגם אם נאמר פסיק לריך רחובן ליעול רשות מכמעון לפי שכוח בן המלר מזכר אם עומן רחובן כבר נתן לי רשות ומעמן חומר לפר"מ על מי מופלא הבפומה יורנו המורה ובכרו כפול מן הממים :

תשובה פדין עם רחובן חדא כיון דמעלה שמעון הפכר לרחובן מכמע דמודה לו בחזקה היא שלו וכן מכתב במגדיש שהלר בנית מעלה הפכר לבעל החזקה וכוח פורע לעבו"ם • ואו כיון דרחובן היה לר בנית גם כוח בן המלר וקי"ל לחד מבני המלר שקדם וקנה זכה ואין לחר בני המלר מוליאין מידו ומכי ליתא בגמרת פני ל' בני מלרי דקדים חד מינייהו וזבין זביני וכתבה הרב פי"ב מהלכות שכירות ורחובן ושמעון הם בני המלר של חזקה זו שלין להם בגוף הקרקע כלום . ומה שעשן שמעון פכיון שהיה לר בעלייה קנה החזקה ליה עשה החזקה לקרקע שמעון חבל חזקה לחזקה לת שמעון וכן דלת להוסיף על החקנה ואו דהפוכי מערתת לומה בן שהרי רחובן חוזר על הפעה"ס והפעה"ס חוזר על שמעון ולוקח ממנו מעות החזקה . וכתבתי זה לפי שכתבת ואין לרחובן הה כלום משמע שרולה לסלק שמעון מת רחובן בלא דמים מכח עשה זו • ואם יתברר שמעון הוא בן המלר ולא רחובן יהבע רחובן שעבד ממנו רשות לקנות ועומד בשלו לעולם אין מסלקין אותו חלא בראיה ברורה שמניח בעל המלר וכן כתב הרב בפרק הזכר והעשה כיון שאין הדבר מדיוק חלא משום ועשית הישר והטוב וזה ל"ל פשוט עד שתוליבני עשה שחולקים :

תרעד שאלת ממני חודיעך על מעשה שהיה בשבת שהתקבלו לפקח על עסקי רבים לדבר מלוה והיו כתבים שהיו לריכים לקרות בהם מומרים בתוך קסת הסופרים הנקרא דוס בערבי והוא כלי שיש בו בית קיבול לדיו ויש קיבול לקלמוסות ויש קיבול לנייר ולכתבים והכיבוי שלו מהודקי לי תפבר לפתוח לקחת ממנו דבר אם לא יטלטל אם כל הכלי ובפל מהלוקת אם מותר לטלטלו לקחת את הכתבים אבר היו לריכים להם לפקח על עסקיהם ומקלם חכמים לחרו שהוא כלי במלאכתו לחיסור ואסור לטלטלו וקלם לחרו שהוא שהומה להסיח דלכלוכ שיש בה פירות והחבן כהוכח דמגרשה על ביסול החבן והכח נמי יטבר את הכלי עד שיפלו הכתבים

ולא יטלטל הוא ורלים לדעת דעתי בזה :

תשובה מי שחמר שהוא כלי שמלאכתו לחיסור לא חמר כלום דלא חמרינן הכי חלא בכלי שהוא עשוי מלאכת חיסור כגון הקלמוס וקוצים ויחד של מחרישה וכיולא בזה אבל הכלי שהוא עשוי מלאכת הפקח אבר חמרת אין עושין בו מלאכה חלא הוא היה קיבול לדברים שהם לריך הכתיבה ותפילו לפי דעתו שהוא כלי במלאכתו לחיסור אסור לטלטלו דקי"ל אין לריך מקומו אין לריך גופו של חדם יותר מזה שהוא לקחת הכתבים שבתוכו וכ"ש לדבר מלוה ולריך רבים שהרי כתב הרב במיגו ז"ל משום דהוו לריכי רבים או לדבר מלוה אבל קובעת למילתה דאין הקפ הסופר כלי שמלאכתו לחיסור גם חוהם בחברו דהוה כסיח דלכלוכ מלאה פירות לא כיוונו להכלה להחם חייבי בכלכה אחין לה כיסוי וע"י ניעור תפול החבן שהוא המוקלה אבל ב"ד חפילו יעבר חוהה כתה פעמים לא יפלו הכתבים כיון שהוא מכוסה ותדבכה תפבר וקרוב שיספך הדיו ויפסדו הכתבים ותי למיל לסך דלכלוכ להאיך דמלאה פירות דמטפי למיל ומותר לטלטלה . אבל קובעת דמילתה דהוי כי סך דמטלטלים כגון אבן קיומת תע"ג שיש מיקלים וקיומת חזי לכהוי ניה עיובת ולא הוי מוקלה כגון שהוסק מעבר בבת וכיון שנעבה בסיס לדבר המוכר והסבוך מוכח לטלטלה והכל ב"ד ג"ל ומי שהבתים שהם לוהך רבים ומותר לטלטל מוכח לטלטל והכל ב"ד ג"ל דכתב הרב ז"ל בסיק הסיקר ותע"ג דכתב הרב ז"ל בסיק המוכר ודבר שמוכר הוא הסיקר ותע"ג דכתב הרב ז"ל בסיק ותני נעוני דכגוגת משום דהוי בנרף בל רעי כבר הבינו עליו רבים ותני נעוני תרלתי בתבוכה לחבת דקיבע הרב עומת דנרף בל רעי שהוא עשה כללי לפילו אם היה הפפר ג"כ מוקלה וכגון שהוסק בבת לגוכה מודה הרב שהם היה הפפר מוכן לת לריכים לעומת דנרף בל רעי ותפי דכגוגת בע"כ תיירי שהיו יכול ליעול אם הפפר לבדו תפילו אם יפליך לוהו מן המחבה דאם יכול ליעלו למה מוכר לטלטל דבר שהוכר וגם הסיק דכלכלה מלאה פירות קשיק חלא ודאי בשהיו יכול ליעול לת הפפר לבדו מיירי וכבל בע"ב כמי היו יכול ליעול לת הכתבים שהרי הקסת מכוסה ומהודק שא"א לפתחו אם לא יטלטל לת הכל ולפיכך מוכר לטלטלו . וגדולה מזו כתיר הרשב"ם ז"ל בחשובה שק היה בו כיס של משוח כמו בגוגת אבל קיומת וכן כתיר הרא"ם לטלטל היכה היה בה תוכלין ומשוח אם המשוח לינן עיקר והרבר ברור דתוכלין לאו דוקא כיון דליף מסיק דכגוגת אבל קיומת וכל זה ברור הוא אבל אם היה לדקדק בהאי עובדא אם יכול לפתוח ולטלטל לת הקסת במקומה דוקא ולקחת מה שהוא לריך ולהניחה במקומה או דילמא מוכר לטלטלה ולהניחה לפניו ולפתחה שם משום דהוי טלטול שלא לצורך . ומשמרת לי בתך זה מוכר ותמיהא לה דכלי שמלאכתו לחיסור שמטלטלין כדי ליבב במקומו אין לריך לשומטו מיד ומניחו במקומו חלא כיון שטלטלו לצורך מקומו מניחו כלי זה מקום בירלה וכן כתב בעל המניד בפ' כ"ם בשם המפרשים וכן כתבו התוספות והר"ן ז"ל ובדון דיבן כיון דל"א לפתוח ולקחת הכתבים אם לא שיטלטל לת הקסת מוכר לטלטלו להניח ולהניחו לפניו ומה כיון דהיכא לורך מצוה ולורך רבים אין מדקדקין בטלטולו שמא יתרשלו בדבר . כללא דמילתא היכי רוחה עשה לחסור טלטול הקסת שנעשה בשביל לדבר החסור והמוכר בהטלטול ג' תנאים בת"ל ליעול לת הכיתר אם לא יטלטל גם לת החיסור ובשיה בסיתר חסר ושיקר כ"ל :

תרעה שאלת ממני על מעשה שהיה בראובן שרלה ליתן לת חבת חמיו וחמרו שבבך חוהה חוך ג' חדשים לניחת חמיו :

תשובה דע כי דבין הוא תלוי במחלוקת שני התלמודים כי בתלמוד שלנו גרסינן בהדיא ומוהר חדם בחבת חמיו וכן נראה שהוא דעת הרי"ף והרמב"ם והרמב"ן שהיא מוהבת וכן חורגתו מוהבת • חבל בירושלמי תבהוב מפני מרחים הניין וקלת מפרשים החמירו בדעת הירושלמי וכן נראה דעת ר"ח וכ"ג ר"י ב"ב חבת התנו ומעשה היה בפרובינציא בחמך שהיה עשה עבוה וייו מוג ליתן לחבת חמיו והפבדים ר"ת לפשוטים . ותע"ש שכל מקום שריע"ף והרמב"ם מוכיחים לדעת חהת הנ הולכים החריפים וכ"ם שכח לחיכא נמי לחריני והתלמוד דיון עיקר לחתן בחר בני בבל גרירין מ"מ לי הויא לחם לן הוה שבקינן ליה ליתן לחבת חמיו לפי שזה הוהת חותה הוה חמי לחתו של חמיו שרחשוה ויש לו בת ממנה והיא ירוה לקחת חבתו ובוה שהוא לקחת חבתו ובבל בחו ורוצה לקחת חבתו וכיון שהוא רגיל בבית מיישבין בחת עלה זמה יש ביניהם ולרחיה שהרי שדכה מיד קודם שיעברו ג' חדשים . ומה מתוך שנדלו בניהו בל לחם לת ותי כשחמיה לעקרי וכי הוה חומרים שהוא לחיו וכן היו קורין זה לזה לת ותי כשחמיה לעקרי וכי הוה חומרי לי בחיו לחיו חבת במקום בית בחבתי שהוא לחיו ואמרו לי בחיו לחיו חלא לת חבתו וקורא לו לת ות"ב לינא מרחים הניין עפי בדומה לחמותו ולחבת לת ובכ"ג סייתי בוחך של סיחמלמי ועל רבוותא שפסקו כן חבל לא ראיתי שם ולין בת להוליא ולכן חמרתי מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין דהיין דחיה לבו חבתי רבבתי לא ראיתי ות"ת לגבי הדין בעלמא יש לפסוק בדברי המקילין כיון דעיקר עשה סיבובלמי הלא מהום מרחים הניין ובדור הוה :

תרעו עוד שאלת על מה שנהגו להתפלל מנחה גדולה ומקלתם מנחה קטנה אי זה מהם יבחר :

תשובה לא מפלג מנחה גדולה אלא מפני הדחק ולכתחלה מנחה קטנה עדיף שזו זמנה כנגד

[illegible] ואו כנגד ערבי פסחים שאינו תדיר וכן כתב הרב פ"ג מה' תפלה וחמ"ר חייא בר אבא ר"ל יוחנן מלוה לתפלל עם המדומי ממה שיתמר יירחוץ עם במם ותע"ג לדייני עלה במערבא כל"מ מפני דמחתר פני לכל קודם ביתם דסמם כמעט שפיר דמי. ירושלמי ר' יוסי הוה מצלי עם המדומי ממה שיתמר על זאת יתפלל כל מסיד לעיך לעת מנוח. לעת מנוחו של יום ותע"ג דלעת תפלת מנחה משם שעות ומחצה ולמעלה עד הערב מפני דמלי מפלג מנחה קטנה ולמעלה עפי עדיף ולכבד אלא ידחוק אם הבעה עכ"ל ר"ח ז"ל ברי ממה רוחם דמפלג מנחה קטנה עדיף עפי מתחלת זמן מנחה קטנה וכ"ם מנחה גדולה שאין להתפלל אותה אלא מתוך הדוחק:

תרעז שאלה רחל תלמיד יעקב היתה מיבמת לראובן בשעת מעשה מעלעלי סך עשרה זהב ובמייס נתנה במחצה למעון משום מדוחים ממשים זהב ונשתהו לה יותר ממחצה זהב. ובעת מותה אותם הנו מכסי ע"ו פרחים זהב להקדש וממשים זהב לראובן מחני ומעלעלי וממשה לפלוני ועכשיו בת ראובן ובעל למעון שקבל ממחצה ד' או ה' שנים קודם פטירתה ושטר חובו הוא יכן נוהן מעשרים שנה הסיב למעון מה לי ולך אם לחמת שסיחה מייבת לך למקבלי יורשתה ותגבה ממה לחמר לראובן לא תקח כי אם ממך כי היורש ספסיד כל הכספים יוחו סמורים סדין עם מי:

תשובה מה שטען למעון שילך אלל היורש לויה עשה דקי"ל דאי אמרינן בבי מרי עדיף ממשעבדי ובעיא היא בפרק מי שהיה נשוי ואיפשיטא ובשבה הרב ז"ל פי"ח מהלכות לוה ומלוה ואם יש ליורש נכסים אע"פ שהנכסים שירש אינן אלא בספיקן בידים אינו פורע ממשעבדי דמי למימר להמחי לך מקום שיורש כזיק שעבודך קנבה ממנו דקי"ל סמוזק שעבוד על מביריו חייב לשלם ואם נתחבט או נפסדו נכסי שיורשה פורע ממשעבדי ואע"ג דיש נכסים ליורש אינו חייב לפרוע מובות מוריכו ובשב הרשב"ץ בתשובה שאם גזל אלם את שנכנסים בני מורין או אינם אינו פורע ממשועבדים מפני שמוויים הם בעלי זרוע ליפול וסוף שיגבה חובו ע"כ. וכ"ד נמי לריך לרחות אם נפסדו בני מורין ע"י שנגלם אינם או אם ספסידן שיורש או נכנסים אינו חוזר על שמעון ואם נפסדו מאיליהן או שספסידן שיורש ואין לו נכסים חוזר על שמעון. ומשמדבת לי שמה שכתב הרשב"ץ ז"ל שייטו דוקא בשנסיח קרקע בני מורין ובא אחים ונטלו דמוויין בעלי זרוע ליפול אבל אם היו משעם או מעלעלין והשלם אחים עריף ממשעבדי דאע"ג דמלוי בעל זרוע ליפול משעם ומעלעלין מזויס להחבד ולבריחם שילך משעם שנשלם אחים שוי כאילו אמחדיף ועריף ממשעבדי. ואין ללמד זכות על שמעון ממקום אחר דאע"ג דמדינת דתלמודא כיון דשעבד לו מעלעלי אינ מקרקעי עדיף מעלעלי למכר או מתנה. ובשבה הרב פ' י"ח מה' מלוה ולוה מ"מ כתבו שתחרויים לאינו פורע ממעלעלי למכר משום שקנה השוק לעשלם לא יימלא אדם למכור מעלעלים שיאמר היום ולמחר יוליאו לוחם מידי ובשלמא מיידי דמכיב עליה קנייה קרקע נכנס לספק לבל מעלעלין אין מכניס עלמו לספק. ולא תמרינן דמעלעלי דמתנה עבוד נמי מינה השוק לאיבא למימר דוקא במכר עשו בו שקנה משום דסוי מילתא דשכיחא וספסד ממון וימנעו מלקנות מפליו. לבל מתנה לא שכיח כולי האי ואיבא ספסד ומשולם לא יבא לימנע מלקבל מתנה חפי' על שפק שמא יפרעוה ממנו ואין כאן שבה לבטל סדין בשבילה ולא עשו בה שקנה אלא שבקוה אלריה ועריף לה כ"ח דאע"ג דלמרינן מי נאו דעביד ליה נייח נפשא לא חוש יכיב ליה מתנה מ"מ כיון דליה בה שקנה השוק לא עבוד בה שקנתא ואו דליה לן לבטל דיבא דלמודא הכי חוש מסתברא לי אלא ברלויתי שבתב הרא"ם בתשובה בלל ע"ט ות"ל אלא שבשו בתרן שהוא וכן בשאר מקומות מפני שקנה השוק דאין בעל חוב נוגה מעלעלין במכר זה או שנתן אע"פ שעשבד לו מעלעלי אבל מוב מקרקעי ע"כ. והריני מבטל דעתי מפני עלוחו ז"ל שבאיר שכן נשנו בשאר מקומות וגם במנרים לא ראיתי ביישים ב"ח מוכח מעלעלי דמתנה ותפשר מפני שלא יהרע מעשה משום דתברותי מברחינן לסו ויו"ל לדעת הרא"ם ז"ל דשקנה השוק אינה חשיבה שלא יהרוך ב"ח דמכר או מתנה ושקנה השוק אלא דוקא אלא שקנה השולם כי

סיכי לעיעבדו ניים נפשא לאבדי ויתנו מתנות זה לזה. כללא דמילתא על הרא"ם אי סומן בדין זה ולא מריך דמתנה שקבל שמעון אם לא יסיב מינא מקומכם לעריך ממעלעלי דמתנה דמינא שמקום כלל גדול בדיני מנוחות ואם אין אם מינא ידוע על הרא"ם ים לסמוך שכתב שכן המנהג בכל שמקומות. והברלתי לעניות דעתי כתבתי:

תרעח שאלה על לחה תלמיד יעקב שהפשרה בשטר עם ראובן שמעון ושמעון חתן בעלה לתת לכל אחד משם סך שמשים זהב כדי שיוחזק למכור מקרקעי בעלה וליטול כתובתה כי לא נמלא בידה שטר כתובה וגם מחלו לה שבועת השלמה • שוב כתוב בתוכה שפשרה היא שתהייבו ראובן ושמעון שיזכר בשיגבו משמים זהב אחר נתנה בידם כל אחד שטר ממשים משמים לגבות כל אחד יהן לה תרבעה זהב שלם שים שלופות שטולים לכל אחד י"ב זהב ויהי בלחה שפשה לותה תנו ע"ו פרחים לצדקה וחמשים זהב לראובן מחמו וכל מעלעלי ושמעון חתן בעלי ממשה זהב ועשה הוליו ראובן לותו שטר פשרה ושבע משמעון לותם סי"ב זהב שבבר נבה משמים. סביב שמעון ים לי עד אחד שמחלה לותם היי בחייה בשעת פשרה לחרם לשמעון מעשה שם מחולים לך לבל סיחה לבתוב בעבור חתני ראובן כי הוא לקח כל ממון בעלי עוד היי שוחל אם יוכל שמעון לומר אם לא מחלה לותם לוך סיחה לי שמשה זהב שיש לה לומר שמעון מסי"ב משמה. זאת ועוד אחדש כי לא לחרם שיקבלם ראובן כמו שאחרם על שמשים ושמעלעלין ח"ב גלה דעתה שודאי מאלה כתבר מעיד שעד:

תשובה לין סולבין בממון אחר לומדנה אפי' סיכא דמוכח כי שטוח דנמל שאחר בין שנמלים דפליגי ר' אחא ורבנן ופסק הרמב"ם ורוב שפוסקים דאין לומרים שזה הרגו ופעור ותע"ג דאיכא מאן דפסק כרבנן ולומרים שזה הרגו וחייב שי"מ בלומדנה דמוכחת עובא כי הך פלוגתא אבל בי"ד דליכא לומדנה דמוכח כולי האי כ"ע מודו דלא מלינן לאבחרה דאפילו תימא שסיב בדעתה למחול חיים מחילה עד שאחמר בסדיא אי מוחלת סילבך גופה סי"ב פרחים שהרי אם מודה לראובן שמחלה אעפ"י שלא סיו שם עדים ולא קיין הויא מחילה דלא אברו שהדי דלא לשקרי וקי"ל מחילה חיסה לריכה קיין אדע דלאו לומדנה דמוכח סיא דדילמא בשעת נותה לה סיתה יודעת שגבה שמעון החמשים פרחים ומה שלא לחמרה בסדיא על סי"ב פרחים שהם לראובן הרי שטר שפשרה בבלל המעלעלין ולא שאלי תולה הדין נזה אפי' סיתה יודעת שגבה שמעון החמשים פרחים לה הויא לומדנה דמוכח ואפי' אסיא לומדנה דמוכח על הרמב"ם יש לנו לסמוך שבן נהגו בבל המלכות הזה ואפי' תרלה לומר דסיכא דליכא לומדנה ועד אחד מלטרפים לתוקומי ממונא בחזקת מחייב הרי"ף סיכא דליכא לומדנה דמוכח אבל בי"ד ליכא לומדנה דמוכח ואפילו לאלטרופי לא מזיא ומ"מ לסתלמד במקום אחר כיון דלומדנה לחודא לא חזלינן אבתרה לא מלטרפא עם טעד לדעת הרב ז"ל לשבועה קם ולא אחר ואלו סיה בי"ד לומדנה דמוכח סיה קרוב לפסוק סדין באותם שפסקו דחזלינן בתר לומדנה דמוכח כיון דליכא עד ל' דמסייע לומדנה. אבל כיון דליכא לומדנה דמוכח כאחר כתבתי סדבר ברור שסדין עם ראובן ואם יטעון שמעון שאם יודע שמחלה יגבע ראובן שבועה על תורה להכחים לא טעד. והברלתי לעניות דעתי כתבתי:

תרעט שאלה כתוב בספר שמואל וירם שטבח את פשוק ושעלים ויש לפני שאול וגו' ותרגו ר"ל פשוק ושלים ושקשה אחד אין סיה זה ושרי שם סיו אוכלים זבחי שלמים ושלים לגבוה. ותירן שמתרן דמקולי בתת יחיד הוא כמו שמלינו שור מקריב בבתת יחיד וכן עולה נקבה בשרה בבתת יחיד דכתיב ויקח שמואל עלה אחת אחד ויעלהו עולה ועלה כתיב ושמואל לא סיה כהן וכן דברים אחרים דלאיתא בשוף זבחים. ושביב שמקשה דבר זה לריך לאיש מדברי ר"ל שמשה שלים של קדשים מותרת להזיות בבתת יחיד אלא שוכל לשפיר להזיות מדעתנו בלי רחיה דבר שהוא לגבוה וכמו שאומרים בגמרא סיכא דלימא ליפמר וכו' ואחרים סילו שהע"פ שאוכלים שלמים לא סיה אסור לשם לאכול עמשה חולין שעשו על משרת שקדש וחותה בשעה סיתה חולין ושבה שמואל זה לבבוד שאול להתלילו דבר חשוב דסיימ שהלים שרחויים בקדבן לגבוה שבודאי סיו חולין פת עם הבשר של שלמים ומה לי פת מה לי שלמים מה לי בשר אחר

שאלה מולין אין שום איסור בשר מה שאין כן בתירוץ הראשון לפסיר פתמורין על קדשים להדיוט מכלי בלים שהגיעו מכלל התמורין פיע . ותמהים תירוץ זה ז"ל תמהינן בפ' אין מעמידין וירם בעצם אף שאוק וגו' ר' יוחנן לתר שוק ואליה מאי ואעפיע דמסכת שוק ואליה ר' אליעזר תומר שוק ואזה מאי ואעפיע דמחים לה לאזה עליה דשוק כי בני תפופי ומנפי ליה ור"ם בר נהמני לתר שוק וכופי מאי ואעפיע דכופי עליה דכוח קאי . וק"ל דבין לתר ובין לתר ובין לתר לתה תתר שכאוב ואעפיע יתתר לתר והאליה ולתר ואזה ולתר וכופי . תלת ל"ל בין לתר ובין לתר שבח להרתות לנו לתפוקי תפירוש הבני דסיינו שלא לומר שהיה עתסה חולין בעזרה על עהרת הקדש וכו' ועשה שמועל זה לכבוד שתול וכו' תלת דס"ק ואעפיע ר"ל שהיה כהל תעלמים דסיינו ואעפיע שעל תותה הכוח עלתה ועוד תם היה עתסה חולין שנעשו על עהרת הקדש וכו' ועשה שמועל זה לכבוד שתול ת"ל לתה נתן לו לתכול הכוח לתה תהיכות יש בכוח וע"כ ל"ל דתירוץ הראשון עיקר וא"ת מ"ל לתה לו פוכרח תתליה עם שתר קולות של בעת יחיד וי"ל תכוח דלא פשיקא לפי שהיה שום בכל הכאתות כמו שתפרש לקמן שהרי בגדי לה בייך קולא דתליה שהרי אין תליתו של גדי קריבה . ותה שהרתה לע"ד שוכל לומר דתה ת"ל יוחנן שוק ואליה דסיינו תליה של גדי היא ג"כ תכופה וחתם ע"ת תיהה קדשה ועכ"פ ת"ל יוחנן שתם תוזו תליה תהיכות תה שיש בדיו . ומה שהרתה לע"ד שוכל לומר דתה ת"ל יוחנן שוק ואליה דסיינו תליה של גדי היא ג"כ תכופה וחתם ע"ת תיהה קדשה ועכ"פ ת"ל יוחנן שתם תוזו תליה תהיכות יש בכוח וע"כ ל"ל דתירוץ הראשון עיקר וא"ת מ"ל לתה לו פוכרח תתליה עם שתר קולות של בעת יחיד וי"ל תכוח דלא פשיקא לפי שהיה שום בכל הכאתות כמו שתפרש לקמן שהרי בגדי לה בייך קולא דתליה שהרי אין תליתו של גדי קריבה . ות

מנין מקום לחין דין בתי ערי חומה גופא כה ע"כ דמילתא דפשיטא היא דיהושלם מקודשת מוקפת חומה היתה . עוד יש לדחות מדפרכינן בסוף סוגיית ערכין תנא בתי ערי חומה לגויים מי חיים להו ומהניא ערים סתם חין עושין חומה לא לפרים קטנים ולא לכרכים גדולים תנא עיירות גיזונית וכתב רש"י בלא חומה וכיון דחברון עיר מקלט היתה לא היתה מוקפת חומה כדי שלא תסת רגל גואל הדם מלויה שם ויהרוג את הרוצח וכבי מקמע נמי בפ' חלו הן סגולין דתני חברון וקדם מכלל ערי מקלט ומקדיש מלא הוא בספר יהושע ופריך עלה וקדם עיר מקלט הוא ונהא כתיב ערי מבצר הגדיש לו אמת דקא וכנרת וקדם וכו' ותניא ערים הללו אין עושין חומה וכו' ומשני אמר רב יוסף תרתי קדם הוא ורב אחי אמר כגון סליקום ומקדיש דסליקום והרי לך בסדיא דעיר מקלט אי אפשר לעשותה עיר מבלי בחומה סביב ובני חברון לא פריך כי היכי דפריך בני קדם משום דפשיטא להו דחברון לא היתה עיר מבלי הילכך אין בתי ערי חומה נוסג בסם וקורין גם בי"ד בתין גם שוס ספק לדעתי וכן בכפם וקדם בגליל וכל עיר שיתברר שהיא מערי הלויים כיון שכלן היו קולטות לא היו מוקפות חומה מימות יהושע כדי שלא תסת רגל גואל הדם מלויה שם

תרפב שאלת ממני תודיעך דעתי בתשא שמתו בני בעליה בממנפה או אחד ממם לומר שלא

תשובה לכתורה היה נראה לומר שאני לן תם מתמת חול אחר או מתמת מנפה דתניא סוף הבא על יבמתו בשתה לרחצון ומת לבני ומת לבעלי לא תנצא דברי רבי בשם"ג אומר לבעלי תנצא לרבי לא תנצא ושיילינן מאי טעמא ואמרינן משמיה דרב סותא מעין גורס ורב אחי אמר מזל גורם מאי בינייהו לוכח בינייהו לחיבסה ומת ע"י הפעל מיגרת ומת וקי"ל כרב אחי דבתרא הוא ולא עדיף מת מחמת מנפה מפעל מיגרת ומת דשני קטלנית ופוסקי הפלוגות כתבו הדין שתה ולא מילקו אבל כל מיגרת בה בפיר תצא אלא היכא שעשה כאן לקבל בתת מחמת מנפה יותר מפעל מיגרת ומית אחד לא הכניס עלמו למקום הפכנה והעומד במקום שיש מנפה מכניס עלמו למקום הכנה ואין מיתתו מחמת מזל אלא למ"ד למי שהכניס למלחמה ונהרג או מי שהרג את עלמו וכי נאמר בזה שמזל אלא גרם . תדע דלא עדיף מזל אלא ממה שנגזר עליו שימי ע' שנה ואם עמד במקום הכנה ומת בהעלם הנזרה ואל ביולא בזה נאמר ויש בספק בלא מנפה ואמרו הכיון דיתן רשות למלחמה לימו מבחין בין לדיק לרשע ומקרא מלא דבר הכתוב ואתם לא הללו לים מפתח ביתו עד בקר וכתיב כאלה לך עמי בא בחדריך וגו' ותרי"ל דבר בעיר כגם רגלין וכיון כאלה וכ"ש אלא נאמר בזה שמזל אלא גרם שימות כיון שהוא הכניס עלמו למקום הכנה כמי שירד למלחמה או כהורג עלמו ואע"ג שאלו בעלי בהכותים מתים במנפה יותר מהכשופין וכמו שהכותים לוכח מתים ממחת מזל הכותים כן הכשופין לוכח מתים ממחת מזל הכותים וריב"ם ז"ל נשאל על זה והניב ז"ל עובדי קוכב יודעו שעשה כזה לקבל וחכמי הדור לא היו מודין בידם וכ"ל שמך לקבל מסיות דתנן פרק הנזקק המקבל שדה מחברו וחלכה מגב וכו' והכי אמי לוכח למימר בקטלנית דקי"ל עשה התשוב מפום דמזל גורם דכיון שהיא מכת מדינה אין לומר דמזלה גורם . ומ"מ לריך שתהיה המנפה חזקה כדוב תנשי העיר ימותו כהניה היכי דמי מכת מדינה אמר רב יהודה כגון שלחתרוף רובא דבחצר ושלכחא לרב יהודה וכמו שפסק הרב אלפסי בהלכות בה מיפסר דדייניק ליה כדבר כפסיה דתנן בתם' תעניות אי זהו דבר שיר המוליכה חמש מאות וכו' ואני אומר כי על פעם זה שחרון יש לסמוך דעפי לוים לדמותה לדבר ולא לאותה דשתדוף רובא דבאני ואם יש לדמותה לזה כדוב המתים בחותו זמן יתותו במנפה ע"כ שדוב המולדים מזמן המנפה שעברה עד זו המנפה מתו במנפה זו שברי אותה שהוגו וגולו או אותה שלא הוכו כלל במנפה שעברה אינם בכלל זה כשאר רואינו בעיניהם כי אותה שאר עברו עליה מנפות אינם מפחדים אלא ע' אני אלך הגע עלמך היו בהסיע בחיל זרעים שלא היו רואים להסתלק וכי נאמר דשאר סזרעים שאר הם רואים להסתלק לא נלך בהם שדוב שבהם מבלי הלערפות אותם שהיה רואים להסתלק אלא ודאי הדבר ברור שהיו הולכים אחר הדוב אלא באותם שרגילים למות במנפה וקדוב מאד

כלל עשאה אוסר ואם בא עליה פעם ב' או כאן לאחר הולד חלב וכן אם בא על אחת מחייבי עשה כל כהנה הולד חלב דקי"ל כר' אליעזר בן יעקב דאמר ים חלב מחייבי עשה הרי אחת רואה מכאה בעיס ועל כמה דרכים הולד חלב והדבר ברור שלא היה לפנינו להזכיר מכל זה בעודם בעיונן הילכך אין זה ספק הלב שנתבטלו עליו חומרי בהיתר ויתרחלים ומותר ליבא גרושה אם לזיו חוסם לעלמו ומזקת מבין בעשות

היתה לו נשוא מדם מסירות לחום לספק שפיקה:

ולענין מה שכתב הרב ז"ל בהלכות איסורי ביאה כהן הבא על אחת מן העריות חוץ מן הכלה לו על אחת מחייבי עשה לא עשאה זונה וקדשה בכל עשאה זונה וכו' מכאן הא אחת מחייבי עשה לא עשאה זונה וקדשה עובה דמי גרע מיבואל הבא על אחת מחייבי עשה הכוין בכל דקיימא לן עשאה זונה וכן כתב סוף בתוספתא הלכות וכן נמנה בכל הספרים וכי בכל הספרים הכמיעו לו על אחת מחייבי עשה • ו"ל דוחלי לא גרע כהן מיבואל וסמך על מה שכתב בפרק שלפני זה והכמוע חייבי עשה משום דסוף מכשיו דוקא חייבי עשה הכוין בכל עשאה זונה חלב עשה על כהונה לא פסלה והא ליתא דתע"ג לא עשאה זונה משום דחיגו כוה בכל מ"מ חלבה היא והולד מביאה דחמונה חלב דקי"ל כר' אליעזר בן יעקב דאמר ים חלב מחייבי עשה כל כהונה מה שאין כן בשאר חייבי עשה הכוין בכל דמביאה דחמונה עשאה זונה ובביאה שיש חלבה חבל בלבד פגוע דכל כהן הבא על אחת מחייבי עשה הכוין בכל עשאה זונה לא גרע מיבואל ודוק:

הרפד שאלת ממני אם מותר לומר לעכו"ס בשבת שיעשה לו מלאכה למחר:

תשובה לא ידעתי מקום לשאלה זו דמי אילא לזרך מלוה לפילו ליבואל מותר לומר למחר לו לעבות מלאכה למחר כדתניא ואומר לו לך למחר למקום פלוני ואם לא נזדמנת במקום פלוני לך למקום פלוני ואם לא מצאת במקה קח במתנים להם ממנוחת הפלך יפיקין לא ותמרינן הפלך לחסור לומר לפילו לעכו"ס ומה שלא כתב הרב ז"ל הפלך כן ובפירוש לחסור לומר לפילו לעכו"ס ומה שלא כתב הרב ז"ל דין זה בפרק שבי נבי למיכל לפי שהיו בתים לבתם מיירי שלומר לעכו"ס לעשות מלאכה בשבת ולמירים לעכו"ס כי הלי הוי שבות לבל שלומר לעכו"ס לעשות מלאכה למחר אין עשה היסורו מלוה שבות שלא מלוה ממנוחת הפלך הילכך אם היו חפצי בתים מותר בכל נוונה ואם אם הפלך לחסורין בכל נוונה ובדור הוא ולא היה כדאי ליטפל עליו:

הרפה שאלת עלה דגרסינן בשבת בכן לדי חלגון היו קוברין ומתירין הרבמות לגוד לחומו ובחלת מהיכן היה לבם חלגון ביוכלו לגודו והלא לא היה נמנה חלת בחלקו של זבולון וכי תעבר היה לבות לחלק יבחלל לגודו:

תשובה אין זו לריכה לפיים בהרי החלגון מלי הוא בית ובחלקו כל זבולון היה טולה מחלגו מן היה לל היבשה והיו מלקעין חומו ואחר שגלו יבחלל לא היה טולה והשתיר בחורחלתן בחרן מדלת בעם לבורמים ולעובדים ותע"ג חלו לדי חלגון מבחוץ לארילון לגודו וכן במעשה המשכן היו בחוכים ליה הקדמוני יה סוף שהרי אין בין יה סוף לאבר היו חלת דבר מועט והיו הולכים ליה סוף ובדין חומו שהיה נמנה בם ואיילו שלא הולכלו לומר בחלגון בחבר חמרו בחחם לפי שהיה מלוי ותעבר בעד היה הוא מלוי חלת בחלגון חומו חו בחלגון יולעין לגודו גם כי לית לריכים לו שלבע הדומה לחבלת מלוי הרבה דהיינו חיעשם הקהל בשבילו ליל ולובעין חומו בחופן חומות שהיו עוכר לפילו על ידי ניסון:

הרפו שאלת ממני מולידך דעתי בכוחם לשכול בל עשבים לחוך הקערה ואין בה לא חוכל ולא משקה והוא לומר לשכול מני לריך חת"כ לחן חומו לחוך הכוכל הם הוא חיב חו פעור:

תשובה לעניין מיהה לא מיבעי לך למה קי"ל שחם לא הפקיר עלמו למיהה סלכלין ליה וכן כתב הרב בהלילת פי"ב מהלכות סהדדין וז"ל ואפי' לחר יודע מני פעור עד שיחיר עלמו למיהה ויחמר ע"מ כן מני עושה ואח"כ יחרט עכ"ל. הילכך בי"ד שהוא לומר בשעת הסרחה לשכול מני לריך חומו ודאי לא הקלינן ליה שהרי לא היחר עלמו למיהה כי מבעיי לך הם יש בעבירה לישור חורה ולקרבן חו דילמא פעור לבל לשור ושחורו מדרבנן • ומדברי רש"י ז"ל נרחה שהן כהן חיב קרבן הם הוא שוגג שכן כתב בהלילת דשוחם חלם

חשכול בל עשבים לחוך הקערה בל חבשיל לשהא מילבע דלמא למשקה בעי ליה חלא לשכול ואין זה דרך פריקתו והוי כמעייד לשכל מחוכל לבל לחוך הקערה דומין למשקה קלי ותע"ג דבקערה לא שמי לישים לא מוכחת מילתא ואילא לישור ע"כ הא קמן דלשלום מן הסחם ליכא חלא לישורא וכ"ם ליכא למיר בהדיא דלא בעי ליה חלא לשכול דשבישע לשין בו חיוב חעשה ואפי' הם חלים לפרש דשלי דכתב רש"י ואילא לישורא לשו דוקא חלא דאילא חיוב חעשה כ"ש מן הסחם [לבל] כשמפרש דבעי ליה לשכול ליכא חיוב קרבן דשא לשין חיוב קרבן חלא לבוגג גמור וזה חומר לשכול קא סחים מין כאן בשגגה. הילכך מה שכתב הרב פ"ח מהלכות שבת וז"ל לבל הא סחם לבלי בשין בו חוכל הרי זה דוחך ושייב לייבי כגון שסחם לשוך סבום ורגילים לדבר לבשחות קא בעי ליה ושפילו יחמר חח"כ לא היחה כוונתי חלא לשכול ולו בל כמיניה דמעשיו מוכיחין עליו ל"ב כגון שסחם לשוך הקערה בסחם לבל הם פירש לשכול קא בעינן ליה כיון דליכא כוכחה פעור לבל לשור וכן דעתי נוטה שמלו ג' דיין לשוך סחוכל חומר לכחחלה לשוך המשקה לו לשוך סבום חייב חעשה לו לשוך הקערה סחם לבל פירש לשכול קא בעי ליה פעור לבל לשור ולא שמין קרבן למזיד:

תרפז שאלת ממני על מה שכתבו להסחפר בריחם מדם חייר הם הוא מלבא בגון לו לא:

תשובה לגא עבידנא עובדא בפבלי ואני מסחפר בל מדם ניסן ור"ח חייר וכן נהגו רוב העולם ובטעם כיון שהם לשורים בהספד ובפעיות אין לבילות זה שהוא חלוי במנהג מוסג בהם וכן כתבו בהם המוספות ומה שבחוב בבית יוסף שמנהג זה הוא בטעות היו וכן נכון בלל לפילו לדיון שאין חנו מוהגין לישור התספדות חלא עד ל"ג לעומר מ"מ ר"ח היו בבלל -בלישור כיון שהוא לשור בהספד ובפעיות שהרי עיקר לישור התספדות היו מן הדין חלא מנהג ואני מנהג ומבעל מנהג בטעמא בל דהו • הו הילא עטמא דלילא לעד בידוד שהיעיר למי שרגיל להסחפר ולא עדיף מלי מנהג ממנוחת עשה בל שוכה דקי"ל מלעבר פשוד ובל"ג יום רבי נפי והלדם מלעבר ובר מן דין חני לחיתי בחה קבלות חלא שהגו מנהג זה בלל ישרחל בחוחים בשוב בפי מנהג לבמוד בשבת וניון שאין זה קבוע בבל ישרחל חע"פ שלומו מנהג שהגו להסחפר בר"ח לייר לא יהיה מנהג בלל נהיעין בוחים לשוי מנהג מחוגע ומיהם לא מזון. וכן מה שנהגו בלא ליסח בביים עד ל"ג לעומר בימן היה ובים הו סבה ועשה לא חייעין למנהג בין בלא קיים מזוח פריה ורביה הו בתין לו מי שיסמכו ויוחה בו ובחבלי בלא ירבה בשמחה שעשה המנהג הוא עלוף חלא עלוף שלי מנהג חלבות של ל' יום ובבור הוא:

תרפח שאלת ממני לודיעך דעתי עלה להא דגרסינן פ"ק דמזר ול' שמעון נמי הא כתיב מיין ומבר יזיר הסוח מבעני ליה לשאור יין מלוה בין הרבוח שלי היה קדושה ולבדלחה הרי מוסבע ושומד עליו מהר סיני חלא בי הא דחמר רבה שבועה חלא חבחה וכו' וקשיא לך דבשי הקדושה ולבדלחה מן המורה לבחיב וזור חת יום השבת לקדשו בבל על היין לא הוי חלא מדרבנן ולשמועה חקבלה זכרסו על היין ומלי קובעה ולמלי דחקינן לחוקומי בי הא דרבה:

תשובה בבר קדמוך בעלי המוספות ומחוך קושיא זו מחק ר"ת לי קרא מיומר לשאור יין מלוה בי מוסבע הוא וכו' והשתא מחייבב יפה לפי גרסא זו בי מוסבע ושומד הבי הוה ליה למימר בי מדחוריימא היא ולפיבך ל"ל הבחא לר' שמעון קיימינן דחמר חיבו חייב עד בידוד מבלן ואנן לא ק"ל הבי חלא בשחם מפניכן דשבן הביני בזיר מן החלים חת מן הענים וכו' הרי זה בזיר וכל דקדוקי בזירות עליו וכיון דקושיין לר"ת לא חם מלמודא לאורוכי ואשבר דקיס ליה לשלמודא דר' שמעון ס"ל דקדושה ושבדלחה על היין מן החורה ופריך ומבני מליבים לבל אנן לא ק"ל הבי ס"ב המקשה הוא ס"ל דעל היין מן החורה ומחרץ לפי שבראתו ואנן לא ק"ל הבי חלא של היין

קדרבן היא וזו בשבחת המפרשים:

הרפט שאלה מעשה היה שמלה הבבד עם הבני מעים ובא

לפי שאינו שלם לישב בכבד שנמלח עם הבשר :

תשובה כן נראה דעת רוב הפוסקים אחר מה שרגילין לסמוך עליהם להתיר . אבל נתחדש לי עתה בי"ד אחר בשבילו רצה לשום לדברי המתמירים וזה לכבד עם בני מעיים ליכא תרתי לישנתא אחת לכבד מרובה בדמים וליכא פלוגתא ליכא דנמלח עם בשר ליכא תרי חפי' להתחלה וליכא תרי חפי' בדיעבד וליכא תרי לאסר להתחלה ובדיעבד תרי וזוטו בסברת הפוסקים דמקנח מילתא מליתא שפיר דמי . ולענין מליחת בני מעיים עם בשר ליכא פלוגתא כי אם דלשיל ותים לן למקנח מילתא ולהתחלה אסור ובדיעבד מותר אבל כבד עם בני מעיים דליכא תרתי לרישותא אחת דכבד מרובה בדמים ומה לחין מחזיקין דם בבני מעיים לא דברו בו הראשונים ז"ל אבל מהמעמים שכתבו נראה דלא שני להו בין חם נמלחו עם הבשר בין חם נמלחו עם הכבד סבל מותר בדיעבד שהרי הקום' והשחרי והמרדכי ותמרים נתנו טעם משום דדם מתרק בריק והרשב"א ז"ל נתן טעם לחת"ג דלחין דם בבני מעיים מ"מ פולטים ליה ונוטן לעריד למפלט לה בלע אבל עדיין ים לשום לדברי המתמירים דלימא דם של בשר הוא דמתרק בריק אבל דם הכבד עב הוא ולא בריק כולי האי ולטעמו של הרשב"א ליכא למיחש דלימא כיון שהכבד הוא מרובה בדמים נגמרה פליטת הליר ועדיין הכבד פולט דם שהרי כל מה שפולט דם הוא ומחזרין הבני מעיים וכולעים ולפיכך בני האי ים לשום לדברי המתמירין וכ"ם בהלטרפות המובא אחר אמרת והמתמיר תבא עליו ברכה :

תרצ **שאלת** הרוצה להגיה ספר תם מוטר לקרות בו בשבת כדי שיכיר מקום שלריך שנשה לאחר לשמר :

תשובה דבר זה אסור ולזו משום דמיטין דילמא אתי לכתוב בשבת דבשלמא לשנות שקולמם ושדיו לא חייטין דאתי לאדכורי ובשלמא בשנות מסכוין לקרות ואלא עשות בספר אחרינו שפוסקים לרשום שעשות בשפורן כדי לאקנו לאחר אבל לקרות לכתחלה להגיה אסור ודמיא להא דאמרינן אסור לאדם לפקוד בדותיו כדי לרחות מה שם לריכין וכן אסור לאדם לכתב בשבת על סוף שחמום כדי שיהא קרוב לשעות שפיו [במולאי שבת] ועל כיולא בזה נאמר ממולאי שפלך וגו' שבת ומי כיון שאות מכוין לשניה ודאי אסור אבל אם הוא מכוין לקרות ולשניה משחברת שאות מותר כיון שאין כאן מלאכה גמורה :

הרצא **שאלת** ממני לודיעך דעתי אם מותר ליכנס לעליות הכיוות שביב לבית המקדש שבן בולעות לתוך המקדש על גבי זיזין וגיזוזטראות לפי שרואין שנשנו בזה שיתר ואין מותר בידם :

תשובה דע שאלו כל העליות שוות ואלו כל הרוחות שוות ואליך תומד יפה לרחות לי זו מותרות ואי זו אסורה וזה כי שאבר ברור שאחת שכיפה שם אבן השתיה בלי ספק הקרקע אלאם שלכרכן וא"ת דהא אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה שאה גבוהה מעל האר"ג תיבעות ועליה הלרון נתון ואחה שאלנו לת פיסה ולמרו שהיל גבוהה מקרקעית הכיפה ג' קומות ואלו רואין מבחון שעולים לכיפה במדרגות הרבה בבר בחבתי על זה בהשובה שקרקעית הבית חפרו אותו כמה פעמים לעלות היסודות ולכן הוא נמוך הרבה ממה שהיה מקודם אלא דהא אבן בכמה דוכתי שבר הבית היה גבוה מירושלם ושאחת הבבר הוא לפפך . עוד אמרו שעבו"ם שים אחת הכיפה מערבה ושהמלכים הראשונים היו לדעת אם היה שם ושלשו בני אדם לחוכה ואחו ובנו אותה ומלאוה עפר עד היום הזה אין אדם יודע אם יש שם וקרוב אללי שנאמר בשם או שמעו שהארון גנוז שאה ולפיכך היו מופרים אלו ימללו אותו ולכן הוסיפו קרקעית הבית ושנלה אבן השתיה . גם שמעתי שהמלכים שבבבל חפרו שם למלוח יסוד האבן שאחת ולא מלאו מ"מ אין ספק כי האבן שאחת אחר אחת הכיפה היא אבן השתיה אחר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים לדד מערב . ליכך מי שעולה בעליות אחר לרוח מערב או הכיוון הכיפה יוחר מאחד עשר אמה לדד מערב לריך לשער שיהיה בינו לבין הכיפה יוחר מאחת עשר אמה שכך היה בין כותל מערבי של בהמ"ק לכותל המזרחי שהיה מרחק שבעים אמה ולפיכך יוחר שאינו בהעליות אחר קרוב לכיפה מאותו שפסוק שאמר

אבר לא נתקדשו הן בגויות סילוק כיון דלריכת כל הני ספוקי מלו הלבר להקל מהוב מבקשים לחזות בקדש ואין לנו להקל מעשם דדרך בילה לסרס חזרב וחרך גנות אין בו חיסור חזרב להא ליתא אם טולים ויורדים מיד ולא היו בוהין שם ביעור המחמויה אבל אם שם בניוית בקדש נהי דפעור מטום ולא המקדש לא חבא מ"מ חייב מטום עמת שמשה במקדש סגם כחבתי לך טעם המנסג אבל אתה תהיה מן המסרים ולא תכנס לא לבית ולא לעלייה אם לא תהיה רחוקה מהכיפה הרבה . גם שמעתי שיש מחילה אתה בקרקע ופתחה לגד המערב שהולכת על אחת הכיפה ויש מהיהודים שנכנסים שם ודבר זה אסור דקי"ל מחילות הפחוחות לעזרה נחקדשו ואתן ליתא לן שאין זו מכלל המחילות שהיו פחוחות לעזרה ואפי' חיחת מזבח ועשיית קרקעית העזרה נחקדש עד המקום שדחיתא בזבחים . שוב ראיתי וכן אמרו לי בני אדם היודעים לטעה שאין לך פחח ולא עלייה שלא תהיה רחוקה מהכיפה כפי המיעור אבר שכתבתי סילוק מוחר להחקדש אל הפחחים ועלוח אל העליות כ"ם בהלערפות הפפקוח אבר שכתבתי :

תרגב שאלת ממני על מה שהשיב הרשב"ח שנשלו ממנו על מדיקחא שנפלו לחוכה שמלים הרבה ואי אפשר לברור ז"ל חכוכחו יפה אמרת לפי שהיו מחקיים אמרו לא אי ולא מה זו היא שאמרו הני אמרי לבדא נחר חריסר ירחי שחא שריין אלא שאני חוכך לקח במרקחות הנעשים ע"י רבים לפי שהרבים נראה שים לו שני סגולות שחחת למסר למחות ולבלות הדברים המחכים המופלי' לחוכו והפשים להעמיד ולקיים הדברי' הפלמים הנעמיים בחוכו וכמו שאמר בב"ב גבי חורודום המעמיד בדבם שבע שנים ע"ב ושלמה אם ים למוח לזה היון שהרב לא כחב לישור להדיא אלא אני חוכך לקח :

תשובה אינו רואה כלן חבש לישור לפי שמה שאמרו ז"ל דבריס שאין לבם עליס אינס מחקיימס י"ב מדם לא אי ולא מה כמו שכחב הרב מלחא אמרו אינס י"ב מדם אין פירושו שאינס מחקיימס ואין לה סוב אוס מליאות אחר י"ב מודם אלא פירושו אינס מחקיימס להקדש בריס לא אי ולא מה אלא מודם להיות עפר חע"פ שים לה קלח מליאות שהרי הדעדים נראין לעין שבל אינו קעניות המולדים בהם חולעים אחר י"ב מדם אחה רואה בהקב רואס בחולעה ואס שמלא בחוך הקב הוא מסוכה אלא מלי אינ למימר חע"פ שהבאתו ביכר עפרא בעלמא הוא . סילוק ב"ד שני הדבם מעמיד הדבר הנעטן בחוכו בלורחו כמו שהיה בחחלה אז קרוב לו אבל אחר אבר עבדו עליו י"ב מדם מחפיף הדבר האוח עומד כמו שהיה מדם בלעלא בחוכו חע"פ שחבניה הדבר האוח עומד כמו שהיה מדם שהרי המוסק דם היה הוא ומוחר ליחנו במרקחות וכן המומיא בשר מדם הוא ומוחר ליחנו בחרופות חפע"י שאין בם שכוח לפי שנחוב זמנן אז להיות עפר . סילוק ב"ד כל בריה שאין לה עלם שעבר עליה י"ב מדם בל מקום שאפול אין לחוש דעפרא בעלמא הוא ומדם מסידות הוא לבדוק חוחם או לסעבירם במסננת אם ליפפר :

תרגב שאלת חודיעך על מה שנהגו חכמי החבמזים שלא להחליף בגדים בשבח היכה אלא לובשים בגדי השל והיה הדבר קשה בעיניך ובחלה אם יש לסה סמך על זה המנהג :

תשובה בחוב בשנסה בחשרי סוף חעניות בשם ה"י ז"ל וכן בשם של חזון יבשיהו אין מחליפין בליס רק בכחונת בלבד ע"כ : וכן כחוב במרדכי בחחלת מועד קטן ז"ל ובעלי בריס לובשים ז' בליס חמרי' אך לא לבישי ממש וכן בשם של חזון יבשיהו אין מחליפין בליסה אלא בכחונת בלבד ופי' בחונת הוא מעיל ולא חלוק וכן פי' ר' דוד קמחי ומה שבחוב בחונת במעיל פעמים קורא בניהם בלחה ע"כ . וכל גדולות יסרחל אבר במעמו במעם לא נסנו מנהג זה ויפה עבו לפי שחרי סובר שהוא בנגד סדין דהא ק"ל מדברי קבלה בבדהו בבשוח נקיה ביון שים לו להחליף מחליף והלא הם חל ע' בחב בשבח חינו מובא ממנו דבר ואפי' דבריס בבלעטא ואפי' חמשים ממעה וכן הסכימו כל גאוני עולם וכ"ם וק"ו בנו של ק"ו בשם של חזון יבשיהו ומי שרגיל לילבוש בשבחות בשוח נקיה ובשבח זה לובש בגדי שחול בפרשיא נמלא נוסא חבילות בשבח ונמלא מחמיר בשבח זה יותר מחבילות חדשה ורחיתי לבעל השערי' ז"ל שהעתיק חחלת לשון ה"ר שבחב ובעל בריח לובש בגדים לחרים אך לא לבישי ממש והשמיע כך וכן שבח של חזון יבשיהו וכו' משמע דלא ס"ל ומה שבחב המרדכי בשם ר'

דוד קמחי כי הכחונח הוא המעיל חינו נכון חלילי כי שחח בחונח'הוא שמוך לבשר כמו בחונח של בהנים ודמק חואו הקושיח כי לית לשם ר סילוק בגדי חול בפרהסיא ולפיך הוליח הלשון מפשוטו ואי לאו דמשחפיעא הוא לחמיהא אלא נחכוין הרב בעל ה"ח למה שנהגו שם אלא כן הוא דעתו להתי וכן בשבח של חזון וכו' אבשלי בריח לבעיל מיהא קלי וכן בעלי בריח בשבח של חזון יבשיהו אין מחליפין בליסה ממה שנהגו לובשם בשבח שבחר אלא בכחונח בלבד כפי הפירושים אבל אם יש לו להחליף ואם חכמי הנהבזים שם מקובלים בפירוש לכון ה"ח בשבר נהגו לחמרו לא נחוש למנסג זה לפי שהוא בנגד בבוד השבח ושובש מהקדש חול ומנסג קדוש במלרים שבזמן החופה לובשים לבן ובשבח של חליות ובשבח חיבה ובשבח מיחה אלא שאחר וגילו ברעדה וכן בשבועות אלא ובשבו בגדיהם וכן בראש השנה ויום הכפורים אלא שיהו מעחיבה בשנים בשלג יבניו וגו' ומנסג יפה הוא :

תרצד שאלת ידידי על רחובן שאחר בריבי נזיר שמעון אם אסנה מחבי ועבר ונסנה ואחר שחנוה היה בריא אם יהיה נמלא בבפר אחד ולא נמלא בם יהודים אולא חביו ולא היה לו מה לאבול ואבל מבל חביו אם חל עליו בזירות או לא :

תשובה אם הדבר ברור בריא אינה חנוה מחמח לעב פסיפסא דלא חל עליו בזירות דהא בשעה שנאנה מיהל בזירות ובחופה שעה אנה היה ואחר סעבר מחחלחו בחופה או שנדר לו שעבר ונאנה ולא הניחו לקיים נדרו או שבועחו פעור . אלא שיהו רואה מקום לחוכה זה שהרי היה אפשר לחביו להניח המחבל ע"ג הסלע ולפפקיהו ויבא הבן ויאבל דהבי ק"ל ברק אין בין המעדר היו מהלכין בדרך ואין לו מה יאבל נוחן לאחר מעום מחנה ואלה חוחר בה ואם אין עמהם אחר מניח על הסלע ואומר הרי הם מופקרים לבל מי שיחפוך ואלה נוטל ואוכל ע"כ . ואם יעטון רחובן אלא היה יודע דין זה ואנב אחין חלוק בין בישנה ע"י עלמו או ע"י אחרים או ע"י הפקר סומעין לו לאלו כולי עלמא גמירי דין זה ואוחם בעטות היה ופעור מבזירות . ועדיין הני אומר אחין מקום לאוחם שהרי לפי דבריו לא היה אולך בדרך אלא בעיר גדולה היה שאם נחריחה בגבול מלרים ואפ"י אלא היו שם יהודים אחרים היה אפשר לו לקחח פח של עכו"ם ואפילו אחאר אלא שיאה בידו פרוטה לקחח פח היה יכול למכור אחד מבליו דלאו עדעלמי היה או יל משם לעיר אחרת או יחעשה היולך הני רואה בזה מקום לוחש ואם יאמר שעכ"פ אוחם היה הרי הקולר אלוי בלוחו ואם יגלח שערו או יאמר אין לא מלקיון היה ויודע חעלומות יפרע ממנו . ואם יעטון רחובן מלעטר בדעב הייחי ואחבחי אלא יחול בזירות בכה"ג והרי זה נדר עשות גם היו אומנין לו וגם אל בזירות ובני ליחא בפרק בבועח מעין נאבע על הבבר אלא יאבלנו ולעטר עליו ואבלו פעור ובאבח הרב ז"ל סוף פ"ג מהלבות שבועות והדבר ברור שהנדרים והשבועות בוין לעניין זה והזירות הוא חלק מהנדרים ואע"ג בזה זירות שמשון בחין לו בחרים אין חילוק זה אלא אחר שאל בזירות הנאחר נדרים נאמרים עליהם והזירות שמשון חינו בשאלה אבל לעניין חייבות הנדר בבל הוא וכיון דבזמן חייבות הנדר בהוא החחלי מועטה היה לא אל בזירות ואם יעטון רחובן שנדר בזירות שמשון חייחים בשאלה בשאלה לאבל אם לא ידעה בו בדי אלא שהיה לו בחרם והמיה להה דאמרינן נדר בזיר ואמר לא הייחי יודע שהזיר חאור ביון או בטומאה או בחגלחה ואלו הייחי יודע לא הייחי נודר הרי זה זיר וחייב בבולם ואם יעטון רחובן יודע חני בזירות שמשון אין לו בחרם והנוה לאסור ביון ובחגלחה אבל היה בדעחי שחוחר לשחות יין מפני שחינו שוחי יכול לחיות בלא יין או מפני שיגיעול הסעה מבהה אם נחור עיני זה לחיות בלא יין מפני שאלו בבלל נדרי שגגות אחין לריבין שאלה לחבם . וכן אם יעטון לא היה בדעחו אלא שאלה אחאה מחבי אלא בהאה מרובה אלא במקום דומק אבל אאאה מועטה וזמן שחבי מלעטר או בחבי עני

ולי נפשר לי שלא ליכנס ממנו לכך מה לא היה בדעתו בשעת הכלי גם זה בכלל נדרי שגגות שאין צריכין שאלה לחכם וכיון שאין לריכין שאלה לחכם גם מירות שמטון לא חל שאין חילוק בין סתם מירות למירות שמטון שלא תחר שחל דסתם מירות חיתיה בשאלה ומירות שמטון ליתיה בשאלה כדכתיב לעיל :

תרצה שאלת תודיעך דעתי מעשים בכל יום במלרים בנשים בתמות מתמת לידה והולד מפרפר בבטנה ונשים מכות על בטנה כשכבדת לקרב לא מיתתו לא יש בזה משום טולת נפשה ואם הוא שבת אף יש בזה משום חלול שבת :

תשובה ולפי דאתי לגעור בנשים העושות ככה משום דמחזי כעין רלייחה וכ"ש בשבת וכמה פעמים ספלינו בהן שיקרעו את בטנה לטולית הולד כדאמר שמואל אסא שיבבה על המשבר מביאין סכין וקורעין את בטנה ואמר רבא לא נגרכה שלא לכניה סכין דרך ר"ה דקי"ל כל שאפשר שאסור נידה ממתה נידה או טיולתא ליכרג היא מייתא בריסא שבא היכא דאסא שאסא ממתה חולי הולד מייתי בריסא וכיון דאמרינן תיוקי בן יומו נוחל ומנחיל ואמרינן עלה דוקא בן יומו שבל עובר לא מ"ט להוא מייתי בריסא . שבל לין הדבר לא משום רלייחה ולא משום שבת שהרי אפי' נולד ממנו בשבת הרב ז"ל פ"ב מסלכות רולח וממירים נפש שאם לא כלו לו תדשיו הרי הוא בבפל עד שיהיו לו שלשים יום ואין הסורגו נהרג עליו ע"ב . ומה שמניחו בפרק יולא דופן תיוקי בן יום אחד נוחל ומנחיל והסורגו חייב אסא בשבלו לו תדשיו שילא מחורת נפל ל"ב בשגגתו שאנו ופרלינו . שבל לענין רלייחה פשיטא דאין נהרג עליו כיון שלא ילא לאויר העולם והא דמחללין עליו את השבת משום דספק הוא ומספקא דפשוטי מחללין עליו את השבת שבל מספיקא לא קטלינן ואע"ג דאי נמי לא קטלינן ליה שבל ספק נפשות היבא כיון דמחללין עליה בשבת אע"ג דלא קטלינן ליה לא ילא לאויר העולם ולא היה לו תזקת חיות הסורגו לא פגע בספק נפשות ואע"ג דהוה מחזיק לא חיות הוה מידי דהוה תזיק להמתה ולא דמי לגוסס דאמרינן כל המעמין עיניו עם יליאת נשמה הרי זה בופך דמים דהתם הוה היה תזקת חיות . ואע"ג דאמרינן רוב גוססין למיתה כיון דאכתי הוא אי לפיכך אמת הוא אין במעוט גוססים במיים שבל שבא ב"ד היא היה תדתי לריעותא אלא שלא היה לו תזקת חיות ואי כיון שאין קורעין את תלו ולאי יומת מיד ומשום הכי אין בו ספק רלייחה . ומ"מ מוכיחין לותו שלא יקברו את מיבתו בידים ושבר שלאחו להם שליח ב"ד למעוט לותו מזה ולעיני שבא אין בהן לא משום טולת נשמה ולא משום עושה תבורה שהרי המבה את מביו לאחר מיתה ועשה בו תבורה פטור וכ"ם שאין בהבאה זו שמבה על הבן, בדאי לעשות תבורה בולד ושבר בתבתי לתפילו בחול ראוי למעוט לותו מלעשות בזה :

תרצו שאלת ממני תודיעך בוונת הרשב"ץ בשאומה סימן ל"ד וז"ל ועל אשר שמע יעקב שהי תחיות דע שסתורה בבוזה על שלשה עמודים האחד הזמן והשני מקום והשלישי כלים . הזמן לא כל הימים לסורין במלאבה בשבת וי"ט ולא לסורין בחמץ בפסח ולא מייבין בסוכה ובלולב כאב . והמקום שלא בכל מקום מייבין בתרומות ומעשרות ולסורין בעבל בארץ ישראל ולא מייבין בקרבנות בבים הבחירה . והבלים לא בבל דבר יולאין תמורת בלולב ולהתרוג ולא בל דבר מקריבין בשבר ולאן ותורים ובני יונה ולא לחוי להקריב בשבר יהיו יבול לפרש יותר ומשביל על דבר ימלא . ע"ב . ואם בפי הגלחה משפש לשונו לפי שבשותו זמן עדיין לא נאסר התורם דבר זה לא היה לריך להסתירו ותו דעדיין הקושיא במקומה עומדת שהרי בתובות קיימו בל המלות וכ"ם עושה התמורה היבך לריך אני לדעת בוונתו :

תשובה הנה אתה אותו בעורבי להוליא מה שאין לי חפץ (בו על פי ואע"פ) ועל אפי [זשא יאשע"כ] בדי שלא להוליך חלק תרומה לך רמיזות עד שאבין דברי הרב ז"ל בסתם אותם בשוק לשומו שאמר ולא רלוי להקריב בבאן . לפ שבל רלוייה ליתא שאי אתיות בייעתא בדי שלא יאמתם לפי שורתו תקוקה בבשעה שבבוד בי עשה הבריות בדי שלא יאמתם בשריטיו של מלך ובתנא יעקב בתלה בלא מלרים ומשאמתם בשאי אתיות שלא ורמל ואם ידעם לומר שאתה להקביר במערת המכפלה ורמל בשלשה דרכי'/בבין סוד ג' אתיות ואתר בל זה סרמז ידעתי שאמל' שבוונתו

של הרב ז"ל והוא ז"ל נתכוון להודיע לשואל סוד שבינו אם הוא מבשיל אבל לפי שפשט ב"ל שאינה שאלה בלל שאי שעבו"ם אין להם אתוה בלל ואפילו שבפרו בעבו"ם וגיירו מותרות היו לו דקיי"ל דמן התורה מותר שאדם ליבא שאי אתיות ניותות אפי' שבן אתיות מן הפה ורבנן גזרו שלא יבא שאי אתיות מן הפה ואפי' אם תרגם לומר שפיה נזבר יעקב אפי' מן הדברים שעתידין הדורות האתרונים לגזור עליהם יודע היה יעקב שלא היו אתיות מן הפה שלא מן הפה וזה שאמרו נתגה תורה ונתאדשה שלשה שיהיה אתוה למקבלי התורה שבל קודש לבן לא היה לפה אתוה ועליון אין לפה אתוה לאותה שלא קבלו תורה ואפי' נתנייהו בדפריטים והא דאמרינן אמר יעקב אני לא אבדך שאשאחי שאי אתיות שעתידה תורה לאסור אותם מ"מ אבידות הוא להתרתק מהדבר שדומה לאסור מן התורה ופיבך לא רלה לבדך ות"ת אמאי לא אמרינן דאך בשא שעתה דודאו ו"ל שלא אקבילן בבי שלא משום דאמרינן קיימו האתוה את התורה בולה אבל בשאר בני אדם אמרינן נתגה תורה ונתאדשה שלשה :

תרצו שאלת ממני תודיעך דעתי על שא דקי"ל קטורת אינו קדום קדושת הגוף שלא בבלי . וכתב הרשב"ץ בתשובה שאשאם הוא משום דכתיב בף אחת עשרה זהב מלאה קטרת וקי"ל מה רלים משם בי לא היו יבולין להביאו בידי שהרב ז"ל והוא ז"ל נתכוון להודיע לשואל סוד שבינו אם הוא מבשיל אבל לפי שפשט ב"ל שאינה שאלה בלל שאי שעבו"ם אין להם אתוה בלל ואפילו שבפרו בעבו"ם וגיירו מותרות היו לו דקיי"ל דמן התורה מותר שאדם ליבא שאי אתיות ניותות אפי' שבן אתיות מן הפה ורבנן גזרו שלא יבא שאי אתיות מן הפה ואפי' אם תרגם לומר שפיה נזבר יעקב אפי' מן הדברים שעתידין הדורות האתרונים לגזור עליהם יודע היה יעקב שלא היו אתיות מן הפה שלא מן הפה וזה שאמרו נתגה תורה ונתאדשה שלשה שיהיה אתוה למקבלי התורה שבל קודש לבן לא היה לפה אתוה ועליון אין לפה אתוה לאותה שלא קבלו תורה ואפי' נתנייהו בדפריטים והא דאמרינן אמר יעקב אני לא אבדך שאשאחי שאי אתיות שעתידה תורה לאסור אותם מ"מ אבידות הוא להתרתק מהדבר שדומה לאסור מן התורה ופיבך לא רלה לבדך ות"ת אמאי לא אמרינן דאך בשא שעתה דודאו ו"ל שלא אקבילן בבי שלא משום דאמרינן קיימו האתוה את התורה בולה אבל בשאר בני אדם אמרינן נתגה תורה ונתאדשה שלשה :

תרצו שאלת ממני תודיעך דעתי בני שעומד חולה לאדון ובדר משום לעניי ירושלים או שמן למאור של ב"ה ירושלם תוב"ב אי עבר עליה לאלתר דהא קיימי עניים ואם בסיירות מלוות ולא שלחם עבר לאלתר או דילמא לא עבר עד שיעברו עליו שלש רגלים למר אפי' שלא בסדרן ולמר בסדרן דוקא :

השובה

תשובה משמע מדבריך דפסיעת לך שתם עברו עליו ג' רגלים עבר על לאו דלא תאחר לשלמו וזה כדברי התוספות דס"ל דאי קיימי עלייהם מחייב לאלתר כדקאמר רבא ולדקה מיחייב עלה לאלתר ואי לא קיימי מחייב לאסהדוי אבתרייתו ואי עברו ג' רגלים עבר על בל תאחר ולפי זיעה [ו] זה (סדרך) [כדבר] כרור שתם היו שיורות מעויות ולא שלחם עבר ודוקא שסיה בדעתו לשלחם על ידי אחרים אבל אם היה בדעתו לבא לחלקם בידו אינו עובר בלל ודומיה להא דתימר ר"ם שכל המלקוח שתו עודיים תע"ג דקיימי עלייהם לא עבר מפני שדעתו לחלקם בפי רחוק עיינו מעט מעט לף שכח דעתו סוף כשיעלה לירושלים ייחלק כך וכך לו ידליק כך וכך לאפילו שיכח דקיימי עלייהם גביה לא עבר משום בל תאחר אלא בג' רגלים ושא דקאמר ולדקה מחייב עלה לאלתר היינו לעניין שאם התחייב ליתן מיד ולפי שעה זו נמי אם היה בדעתו לשלחם לירך לשלחם עם השיירה שרחוקה שחשיב כעומה וע"י היה נאתן כדי לקיים מלות עשה ואם היו עם שיירות ואנשי חמוה לשלוח על ידם אלא שתם ועברו ג' רגלים עבר על לאו ואם אין עם שיירות כעומות ואנשי חמוה אינו עובר בלל אלא שהיה בדעתו להניח מעותיו על קרן הלבי . ומדברי הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהלכות מלוה ולוה נראה אלא מחייב לאסהדוי אחר עייום וז"ל הרי שלא זו ולדקה חייב ליתנה לעייום מיד ואם אינו חייב בבל אחחר שאחר שהרי בידו ליתן ועייום מלויין הן אין עם עייום מפרים ומניח עד שימלא עייום וזה לשון הרי"ף בפירוש השלכות ושכי משמע לי פשוטא דמימרא דרבא דקאמר ולדקה מחייב עלייה לאלתר ואחריון ח"ע והא קיימי עלייה עשעת דקיימי עלייה גביה אבל לא קיימי עלייה גביה לא עבר בלל אלא אחר שעברו ג' רגלים לאחר שנחבעו ואינו יכול לפרוע אלא אחר שיחזור לביתו ויטול ממון לפרוע ואפילו הבי נמי אינו עובר אלא אחר ג' רגלים ואפילו הבי נמי אינו עובר

עליו דמעות ליכב בעל ון רשוי לכתיב בבקר זרע לח זרעך ולערב לא תנח ידך ולפיכך לתי לומר בלשון חקן ר"ג חלק בסתם בים ביומתים חתם בעליהן ומתמתים לומם ות"ם כיון מסיח מורדת ממתי לח דייתינן לה כדין מורדת וכופין להוליכ כבר נהגו העולם בלא ידוע לכוף להוליכ כדעת רבינו ז"ל שכתיבתו על זה המתרומים כמה רחוק מתין כופין להוליכ חלא חוקן מסמוין במקומה . וכי תיכי דלחתה לריך להודות שחם היה מורדת יכול לגרשה חפי' בלא מדעתה ובזה לא כתרים ר"ג שוה דין והוה העשם תיכול ליתא חכם עליה ובזה לא כתרים ר"ג ז"ל . כלשון דמילתא דעתי הוא שחפי' קיים מנום פרים ורבים וים לו כדי כתובתה חו שהיא רוצה לממול חו בתין לה כתובה למורדת יכול ליתא חכם תחרם עליה בין לענין שבועה בין לענין חרם ר"ג מחר העולם :

תשא **שאלת** על כהן שהוא ליתא גרושה ותמרו קרובי חכשה שתין חכשה עוברת על לאו זה דקרא כתיב ואשה גרושה מהשה לא יקח תלידים קא משמר דמשמע :

תשובה מה זו שחלה כל העומרין הלים והחשה בויש בשם וכמו שהוא עובר כן השתא לו ג"כ עוברת וז"ל הרב פי"ז מהלכות ליסורי ביאה וכן כ"ג וכן כהן הדיוט שנשא חשה מחרבת כשים ולא בעל חינו לוקה וכל מקום שהוא לוקה היה לוקה וכל מקום שהוא חינו לוקה היה חינה לוקה שתין הפרם בין הים לחשה לעונשין אלחי בשפחה חרופה בלבד כמו שבחרנו ומבוא שלימה היא בכריתות פרק ד' מחוסרי כפרה כל הבריות ח' הלים וח' חשה עון במכות ובקרבן ובשפחה לא הכוה חת הלים לחשה במכות ולא חת חשה לעשין בקרבן וכן כתב הרב גבי ממזר ג"כ חלד ממזר שנשא יהרלית או יהרלי שנשא ממזרת כיון שבעלו חלד הקידושין לוקין ויש כמה נחוני עולם שפקו דשה בעל חפי' בלא קדם לוקין וקרוב חללי שנשו בשה דחמרינן לה כוחרו כבוות ליבשה לפסולין ועשות הוא בלא לחמר הוא לענין שבכתב מוחרם ליבשה לחלל ולגר ולמשוחרר חע"פ שבכתן חסור בחללה וביבומת ומשוחרת שבחמר כי חכתן ולא בעות חכתן עד שממלא הגר מוחר ליבשה ממזרת דקבל גרים לא חיקרי קבל ומוחר ליבשה בהגם דלא כוחרו בבוות לביבמה לפסולים וחפי' שם עבר בכתן וגשא גרושה כופין חותו בשוטים עד שיוליא דבדברים לא יוסר עבד וכן כתב הרשב"ם בחשובה ומוסכם הוא ודבר זה לא היה בדחי להחריך ללא משום דגזל ועריות הלב חומדן ומקריבים עשות ושוחטות לסתיין וצריך כל מתיא לעמוד בפרן בלא יתבטל חפי' חות לחת מחורתנו הקדושה ומשך עוד מסעין המזכר כי חשה בכתן מקוטעה עם שם בחשה הגרושה והלב והלשיחה לבר העיר והפסידה משום וקלן מחכמים לחמרו לחייב חת בעל בחשה המוחרת מה שהפסידה חשה בכתן וצריכ לדעת שם הדין כן . תשובה אין בכתל חייב לשלם כלום וחפי' מכבסי מלוג שלה דקיי"ל עבד חשה וקנין פגיעתן רשה לחריס שחבלו בהן חייבין שם שחבלו בחריס פטורים חלא כותבין על בחשה מעשה ב"ד ושם שחלמן חו חזנרם יבחה כיוצ חקו ממנה לבל בעודה חתם בעלה לא לפי שבכל מעובד לו ושם רחו ב"ד שחשתו בעלמו למסור ולו לקוכתו הרשות בידם לבל מן הדין לא דקיי"ל דברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין ומעשה אין שלים לבר עבירה :

חשב **שאלת** ממני על מה שוסיפין בירושלם שלוקחין לוב ותחרוג משל לבור ושלוים מחזיר בו על כל שקבל

ולחו חומר לשם על מנת להחזיר חלא שתם :

תשובה זו מחלוקת בין הרחשונים וכתב הרשב"ם ז"ל לשתם כמי חומר שיכין שלקח ממעות שלבור כיון שחין בו דין מלוקה חמריגן בים ים בריבית וגולו ותפי' בעל כרחו של חביבו וכתב בסוף תשובתו זכו שרחה לי חע"פ שרחיתי למקום מגדולי הסורים שכתבו בגדון שלפיכך בחתרוג שלקחוהו שלבור שלריך לומר לכל יחיד ויחיד על מנת להחזיר ע"כ וכרי הוא בסימן ת"י . חלא שמחדש לי בירושלם ענין חחר בים כמה וכמה שחין מוציין פרוטה בלוב ובחתרוג וכם יוליחים בו מבלי שיחמרו להם מתנה ע"מ להחזיר וגמלא שחיים שוחפין בו ותפי' לפי שיעת הרשב"ם יש לחוש . וי"ל דשתכו להם דמסחמא כל המתנדב מעות לצורך מלוה זו דעתו הוא שילאו בו כולם בין חוחם שנתנו בין חוחם שלא נתנו ושמחת לחתים לבבי חתי שפיר תפי' לדעת החולקים כי כל המתנדבים לעשם הוא שבשעה שיגיע שלוב ליד רחוק לעשות המלוה שיהיה שלו לגמרי וכן לשמעון וכן לכולם וזכו בחותנין והבלחי נותנין בלי בוש תנחי בכל חחד הוא שלו בשעה שהוא יולא בו ותפי' שלא פירשו כן בשעת הנדבה שתמו כפירושו לימתי לנו לעביד מלוה בממוטים וכן כתב רש"י דשבשני שנתנו בכל ללשם בולבי חביריהם שתמת דמילתא ניחת לנו שילאו בכל בולביהן וכחלו חמרו כן ע"כ . וכ"ם בכ"ד בשומין נדבה לעניין זה דפביעת דשתמת כפירושו וחין לריך לומר לכל חחד ע"מ להחזיר ותפשר בחפי' החולקים מודים בכ"ד דלא חמרו חלא כשלוקחין החתרוג ממעות שלבור שהם לא לריך לומר ע"מ להחזיר חבל בכ"ד שמתנדבין בהדיח לגרוך מלוה זו שוי כחלו פירשו ותפי' חם תלוה לומר שעדיין הוא מחלוקת הרי יש להם על מה שיסמכו וכן דעתי נוטה שתין לריך לומר בלום לכל יחיד ויחיד וכן נסגו ומנהג תורה היא :

תשע **שאלת** על רחוכן שקבל עליו עדות שמעון וגלו וחחר שהעידו רוצה לחזור בו מפני שהם נוגעים בעדות :

תשובה חם היה יודע בחשלה שהם נוגעים בעדות ות"ם קבלם על עלמו חינו יכול לחזור בו וחם לא היה יודע שהם נוגעים בעדות הרי זו קבלה נשעות ויכול לחזור בו ות"ע שהעלה תשובה לרבינו מחיר בכלל תשובות הרשב"ם דכתיב בה שחינו יכול לחזור בו שהם חייבי כשהיה יודע שהם נוגעים בעדות וקבלם עליו ופשוט הוא :

תשד **שאלת** ממני חודיעך דעתי בחוכן בלוה משמעון מהם על השטכון וחמר פרעתיך ושן לי משכוני וסלם טוענן :

חינו יודע חם פרעתני חם חייב להחזיר לו משכונו חו לא :

תשובה דבר כיוצח בזה נשחל מלפני הרשב"ם ז"ל וסגיב ז"ל הדין עמו מפני שתין למלוה בגוף השטכון חלא שעבוד בעלמא ומעלה שהלוה חובב משכונו וסלם משכונו חינו יודע חם יש לו שעבוד עליו שחינו יכול לחבוע על הספק וכן הדין בשטר שלריך להחזיר לו שטרו ע"כ ולפי טעם זה חפי' לא נפגם הכשר כגון שלא היה יודע חם פרע לו כלל ולא היה חייב שבועה חפ"ם מחזיר לו משכונו חו שטרו ושוב חינו יכול להשביעו כלל דשין נשבעין על טענת שמא ושמא לא פרעתני קא טענין . חלא שחני רואה שהרב ז"ל לא הספיק לו טעם זה וכתב ועוד כיון שהודה שקבל קלת בכר פגם שטרו ותכן הפוגמת כחובתה לא חפרע חלא בשבועה והוה ליה מחוייב שבועה שחינו יכול ליבבע עכ"ל ולפי טעם זה ב"י שלא נפגם הכשר שהרי לא הודה שפרע לו כלום חינו מחזיר לו השטכון חו השטר עד שיבבע הלוה שפרעו . ותפי' לפי הטעם הרחשון יכול להחריס שהם בחקנת הגחונים על מי שעשן עליו שקר ומיהו משחברת לי דבשלמת השטר חינו יכול לעכב דלא חפים ליה חלא להיות בשלמת וכיון דלא ידע מספיקא לא שבקינן ליה בידיה חלא מחזירו ויחריס שהם לבל השטכון לפעמים חפים ליה לגובייתא ולא לשעבודא לבד דשה חזינן כמה זימני דליה ליה לשלומי ומחליא לו השטכון וכ"ם חם טען בדיעבד לגובייתא נקיטינא ליה סילקך יכול לעכב השטכון עד שיבבע שפרעו ולא מלי למימר חעכב השטכון חולי חזכור ותפשר דמסוה שכי לא הספיק לו לרב ז"ל השטר הרחשון והרי מסוכנו כחובה כי' תחקפ"ז עיין עלה :

ולענין חם היה מחויב שבועה ועד חחד מסייעו חם פטור משבועה חו לא כלל זה יסיה מסור בידך חם חייב שבועה מן השורה ותפי' שעד חחד מסייעו משבחינן ליה ושם היה מחייב שבועה מדרבנן ועד חחר מסייעו פטור משבועה וכן כתבו בשם בעל השחור וכרחב"ד ז"ל כתב כן בשם חחרים וכן נרחה השטעת הרשב"ם ז"ל וגכון הוא דבכי החי נוונת לה חקנו רבנן שבועה דרגלים לדבר לקושטת קחמר כיון דחיכח חד שכדת דקחי כוותים :

תשה **שאלת** ממני חודיעך דעתי על מה שרגילים בירושלם שחחר שהפטירים הבשחה בכח וכן לגדיין וכרי חם יש שם שרכה נחקה ומוסך חומו למשלה בכח וכן לגדיין וכרי חם יש שם שרכה נחקה בחומשה שניה וסדבר מפורסם ולא רחינו שמיחו שרחשונים בדבר ולא ידעת על מה שמכו :

תשובה בשמה חחר שהשיחה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך בחת נפרפה ומעשה זה חין חנו לריכין לחפש חחר הטרפיות זולת ערפיות הריחה משום דשכיחי עפי סילקך כיון שחין שדבר ברור שהשרכה נחקה ע"י חנושה זו חלא שפק מספיקא לא ממקיין

מחזקין ריעותא כריהא עד שיתברר . ועוד שמין מספק בתמוה זו
לגלע בברכות התלויות בדופן לבל שלא יסתכנו לא מיסיקין להו שברי
כל תלקי כריהא מתנוענים בתמוה זו ולא תיתכן כלל ואין מספק זו
גדולה מבת יחיד ובעל בני מעים ומחזירה בספק וקובים . ומו דאיכא
כמה שפיקי ספק היתה שם סירכא ספק לא היתה ואת"ל היתה
ממש לא נתקה ואת"ל נתקה ממש לעצם ולבסר היתה ואיכא כמה
גדולי עולם שסתירו וכן נהגו במלרים לסמוך על הרמב"ם ופי' בספרו
עכו"ם בלאי יחידאל והטעם לפי שסיל מילתא מיעוטא בין המחוקה
וכיון שלוקה הטבח מתוך מכשהוא הכשרה ומהטרפה היו לוקה
כלום חזר לסיום כשהוא של יחידאל שלא חלקו בין ספסד מועט לספסד
מרובה . וא"ת בשלמת בדיעבד יש להתיר בכיולא בזה לבל שיעשה
השכו"ם תמוה זו בריהא לכתחלה מכל מ"ל כיון דחשהא דחוקה
היא ואיכא כמה שפיקי ומו דסרכא התקה בתמוה זו ריר בשלמת
סוא ומעשה זה סתירו להכשיר הטבח אם ידו על שתקות סרכות
בכך שבל סרכא התקה ביד הטבח ריר בשלמת סוא שבסרכא כל מה
בחלש ממשהש היא מחזקת יותר ומ"מ אם הדבר ברור תלכם
שממחת תמוה זו שסרכא בקרויה בחמת סרכא נתקה רחוי למום
נדבר לכתחלה תע"פ שהדבר ספק אם נתקה סרכא או לא ויש לסם
למנוע השכו"ם מלעשות כן ואפי' בכי סתי נוהגין בדיעבד שבשמה בשרה
לגלע מחזקין ריעותא מספיקא ותע"ג דבל בדיקה מעשה ספק הוא
כבר שבשימו רוב גאוני עולם והרמב"ם מבלגם שאם לא נבדקה בריהא
אין לוסרין הבשמה וכ"ם ג"ל שנבדקה בריהא לגלע מיסיקין שמא
סרכא היתה שם ונתקה ואם הדבר ספק שגל זה שמכו הרחשונים
כ"ג שרחו שהשכו"ם עושה כן ולא מימו בידו :

תשו שאלת ממני מודיעך דעתי ברחובן שאתן לממעון כתב ידו
שהוא מייב לו כך וכך בלבון מעבשיו אם יבאר
בידו שלחזתם של המלך יר"ה ושבאר שלחזתם בידו שלא שהוסיפו
עליו . וכשבא ממעון לתבעו בא עליו בג' דרבים אחד שהיא השמכתא
ושמכתא לא קניא ושוד שלא היה בדעתו שלא אם יבאר שלחזתם
בידו כמו שהיה בתחלה ולא בתוספת ושוד שאין זה בשר שלא כתב ידו
ומנו שהייתי נאמן לומר פרעתי נאמן לומר כך היה בדעתי אם יבאר
שלחזתם כמו שהיה בתחלה ושלחזתם ממני אם יש ממש בטענות אלו :

תשובה דע כי טענת השמכתא אינה שלום תע"פ שאין שם קניון
ממש נפשך כי רוב הפוסקים הסכימו הסכימו לבל שער שבתוב
בו משבטיו אין בו השמכתא וזו הסכמת הרמב"ן והרשב"א והריטב"א
מהריסס והס"ס אם יש בשבר קניון לא הוי השמכתא . אבל לשת
הרמב"ם והגמסכים שהריו לאין קניון משעל השמכתא שלא ת"ב קנו
ממנו שב"ד תבוב ואם אמר לו קנה משבטיו קנה אפי' איכא השמכתא
וכן כתב הרב פי"ח מהלבות מכירה סילבך ב"ד כיון שאמר לו
מחייב בזמנ משבטיו קנה ואין כאן השמכתא שאלו לא אמר להקנותו
לא הקנהו משבטיו ותע"ג דממה שפירש בפי' המשניות בפרק גט
פשוט שראה השמכתא לא משעל השמכתא מ"מ על מה שבתב בפסק
יש לנו לסמוך ות"ת בפסק ומי קניא מדידיה מדידיה דבתב השמכתא
שקנו מידו עליה שב"ד תבוב הרי זה קנה משאם שאם קנו מידו שלא
שב"ד תשיב לא קנה וכתב הרשב"ש ז"ל דבל קנין משבטיו הוא וי"ל
דהוא ז"ל חוזל לשיטתיה דס"ל דקנין במקום משבטיו קאי ומבטל
השמכתא לבל הרב ז"ל סוכר דאין קנין במקום משבטיו לבטל השמכתא
בעינן קנין שב"ד תבוב או משבטיו בלאו קנין לא משעל השמכתא .
סילבך ב"ד אם קנו מידו בעדים או שהוא מודה שקנה ממנו בקנין
סודר ואיכא משבטיו לב"ע ומבטלה השמכתא ואם היה שם קנין
בלא משבטיו או משבטיו בלא קנין הוי פלוגתא וקי"ל בהרמב"ם
דתחריה דמר הוא והריט"ק ומי הכי ס"ל ? ולעניין מה שטענו שלא היה
בדעתו שלא ת"ב יאבד השלחזתם כמו שהיה בתחלה בזה לית לוהם
אם דבריו כיון דמילתא דשכיחא היא דמוסיפין בשלחזתם אפי' בתוך
זמן הג' ביום של השלחזתם וכ"ם אחר שיעבור זמן השלחזתם וכן משעשים
בכל יום במלרים וכיון דמילתא דשכיחא היא הוא לשחשוי בפירוש
וכיון דלא פירש אין שומעין לו . ולעניין מה שטענו שאילו אם
בתוב בכתב ידו שלמעות הדבר שהוא שאילו שלמן לומר פרעתי

בתבו המפרשים וכן סוכחתי בתשובה שהוא דעת הרמב"ם ז"ל אבל אם
אין בתוב בו שלמעות שבתב הרב שהוא שלמן לומר פרעתי יש לדון
דלא תאריכן מנו משעשה עובה לטעשה גרועה ואם הממון הוא גדול
פרעון בזה קלא אית ליה ולפיבך אינו עושן ברצון פרעתי ולפיבך אין
זה מנו עוד שלא יאמינוהו שעולם . ואפי' היה הממון דבר משא אני
אומר שאין זה מנו דבאמת אם היה עושן בפירוש שתניתי אם יאבד
שלחזתם בשוה שהוא ואבדו מבחיבו היה רחוי לסאמינו במנו דאי
בעי אמר פרעתי אבל כיון שהוא מודה שלא שתני בפירוש אלא שבך
היה בדעתו ואנו אומרים שאין שומעין לו משום דהוה ליה לפרושי מה
שלבה ומודיך שמנו לזה ופשוט הוא :

תשו שאלת ממני על שעשה שרחובן בת לקדם אשה והיה שם
מבס קרוב לאשה ואמר לו שייחד עדים ושמבת על
דבריו שהרי שעשים בבל יום שים קרובים בשעת הקידושין ולא
מלבינין ליחד עדים :

תשובה כן רחוי לעשות וכן נהגו במלרים והטעם דאיכא בשה
גאוני עולם שבתבו דבל דאיכא ספיקא אי לשהשודי אתו
אי לשחזי אתו בטלה בל הטלות וכיון דאיכא קרובין בשעת הקידושין
איכא למיסק שמא שתאוו לסייד ובטלה בל הטלות וכן בתב הרשב"ן
והרש"ל דאי איכא לספוקי אי אתו לשהשודי בטלה בל הטלות ובפיבך
בל דבר הטעשה ברב עם ולא ייחד עדים שיילינן להו אי לשחזי אתו
או לשהשודי ואי שחזו לשהשודי בטלה בל הטלות הטלות שמא בהן
קרוב או פסול בטל בל הטלות ואפי' דשיילינן להו לשהשודי איכא מאן
דמפרש לשהשודי אתיתו לב"ד או לשחזי אתו ואיכא מאן דמפרש לשהשודי
אתיתו בשעת מעשה ואנלן בפלוגתא דאיכא מ"ד דשנלה בב"ד דוקא
פוסלת ולא שכוונו בשעת מעשה ואיכא מ"ד שכוונו לסייד בשעת
מעשה פוסלת ומכוח דחיישינן שמא אחד מן הקרובין יסבוון לסייד
שחרו שלריך ליחד עדים בבל דבר הטעשה ברב עם לגלע מילי ספק
הדעות ומ"מ בל שלא שכוונו לסייד לדברי בל אין הדחיה פוסלת
הטלות ובן בתב הרשב"ל ובן סורה הרמב"ן שלמה למעשה ובן בתב
בפרק יש נוחלין דמעשים בבל יום בקדושין ובשובות שים קרובים
ורחוקים ואינם חוששים ע"ב וגלאה שדעתו ז"ל אפי' שתכוונו
בשעת מעשה אינם נפסלין שלא בשעלפו בקיים דבר דבתיב
על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר ואל שאם שבתו
(ב"ס) [ב"ד] שיילינן להו לשחזי אתיתון או לשהשודי אתיתון ואם
נסתפקנו בדבר בטלה בל הטלות בדחיבינן לעיל . ות"ת לדעת
האומרים לכוונה לשהשודי בשעת מעשה דאיכא המעשה פוסלת ת"ב בל דבר
הטעשה ברוב עם אינם שם קרובים ופסולים יהיה בטל דדילמא בוונו
להטייד י"ל דבעלי-סברא זו אינם סוברים דספק בוונו להטייד בשעת
מעשה שאינם הטלות בולה בטלה דתניא חומרי לא מחמרינן אינהו
נפסל משעת לחייה המעשה ואינהו ספקו להחמיר לא אמרינן ובדר
הדבר בך הוא שם הזמינום לעדות מתחלה ואינו בשם פסולי עדות או
שגילו בדעתם שם מכוונים להטייד בשעת שעשתו שאינם פסולים
גם שם בעובדי הטעידה ובדיני ממונות ג"ב כגון שהלו אותם למה
בתחם ואמרו לרחות המעשה כדי להטייד ת"ב כגון שהלו לחברו מעות
ובא לפסול ואמר תמה המעות בפני איכא גילוי לדעתא לשהשודי
קא אתו . אבל מן שהחם לא בטלה הטלות ומ"מ לגלע מבל ספק
טוב הדבר ליחד עדים אבל אם לא יחדו לא בטלה הטלות אפי' שים
במעמד קרובים ופסולים ותחקיים המעשה ע"י שכשרים ודעת
הרמב"ם ז"ל הוא דכוונה לבד פוסלת וכן נראה ד שת סריא"ף בתשובה
ומ"מ להטייד נתכוונתי בשעת המעשה בטלה בל הטלות מבמע שאם
הדבר ספק לא בטלה הטלות ושעמת בדאמרן לעיל :

תשה שאלת מודיעך מה שבתב הרשב"ל על עבד שסיה בסוף
שם ולא למכור עלמו לאדון בדי שיגלל מליטה
והשיב ז"ל שאינו יבול שת"ב נמלאת ליטה בטלה וקשיא לך כיון שאפשר
שתתקיים בשאינו מוכר עלמו שפיר דמי שהרי בתה מלוה עשה ליבא
בפ"ג ד"מ ולו תהיה לאשה ואם לא ילאתה להשת לו וכי בשביל בך
נתבטלה מלוה ולו תהיה לאשה ורבים בתלה :

תשובה הרב ז"ל לא אמרה אלא שהרבה שבחרת ואני תומר לעיקר
השאלה ליתא שהרי הוא תומר שבבתי את אשתי וט'
ואם יתכור עלמו לשור בשאשה בעינית דמבחרו ב"ד שמוכר בשאשה
בעינית

כנעניות ולא המוכר עצמו הילכך אם הוא לוקח את עצמו ואת בניו בע"כ צריך ליעשה ואם תירוץ הראשון נראה לחסור בעצמו בכעניות אבל כאי אמי שאם הלה למכור את עצמו ויהיה לחסור בשפחה כנעניות הרשות בידו ותחקירים מלות ליעשה בעצמו ואם שכחב הרב ז"ל אין שממעם כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים לע"ע דמ"ב מוכר עצמו ג"כ יהיה נרצע והא ודאי ליתא ותפשר דמ"ק אין שממעם בסיני לא תגנוב וכלך וגנב ומכרוהו ב"ד ושמע בסיני כי לי בני ישראל עבדים ועתה הלה למכור את עצמו פעם שנית לא ישמעו לו אלא ודאי מדינו את אזנו במרצע ותפשר שגם הרב לא תמרא אלא בזמן שהוא הלה לקיום מותר בשפחה כנענית דודאי אין שומעין לו אלא נרצע אבל אם הלה לקיום לחסור בשפחה כנעניות בדין מוכר עצמו לא ידעתי עתה למה לא יהיה מותר למכור עצמו בתע"פ שהרשיעה מלות עשה חינוך בחוב שהרי אם הלה לגמרי יוצא ומה לי יוצא ומה לי אם הלה למכור עצמו וכן נראה מלבון שמלאה שהיו הלה למכור עצמו אלא כדי שלבלע מן הרשיעה דמשמע דהלה הוא לקיום מותר במה שהיה מותר בתחלה והא ודאי לא תפשר שהיו מוכר עצמו מותר בשפחה כנעניות. ללמד דמלמת שהם הלה הרב עשה הדין מפני שמתבטל מלות עשה של ולא תדיון את אחיו כאשר נראה מפשט לשונו לא ידעתי לו טעם :

תשט עוד שאלת מאי טעמא קרינן לברכה בורא נפשות רבות לא כלום :

תשובה כבר הביאו הראשונים ז"ל . ויש מהן לומר לפי שהיו בהמתם הם חיות ועוף ז"ל ואין טעם לפי שהיו מזיקי בברכה הדבר שהרי ממנו לא נפרע ולא בכלל שהיו חומר בורא מינים הרבה למלות חסרון הנפשות הלא תדבקה הוא מברך על הבריח נפשות רבות שהחסרון ולריכות לכל מה שברא של כן קדמוה לא כלום ולא דמי לברכה שהכל נהיה בדברו דהשם הרי הוא כולל הכל שהיה ממנו ע"כ ואם נמשך הברכה אלו היתה כוונת אלהינו שהיה קשה להם לתרוץ גם בורא נפשות רבות והחסרון לומר ברא נפשות רבות וברא חסרון ומו לומר על כל מה שברא להחיות נפש כל חי משמע שהיו מברכין תוכו על כל מה שברא להחיות נפש כל חי . ומו וכי מברכין לשקר"ה על שברא לה הנפשות חסרות והא כתיב וירא אלקים לה כל אשר עשה והנה טוב מאוד כי מן השלם לא ימשך אלא פועל שלם ואין הכי מברכין על החסרון הילכך נעמוד ז"ל ע"ש כי לפי הפירושים שים בברכה לכולם הברכה היא על שברא כל מה שהנפשות לריכות כמו רק כל מחסורך עלי . ונעמוד על דבר נראה לי שלא לומרו שהברכה היא ולא לשום שלא יכי לומרו ולחריו ולא לשום לשומר אין שהיה חדום שלא הברכה המשוגה בכל הדברים בין גידולי קרקע בין שהיה גידולי קרקע הברכה של לחריהם שהוא היא חזן מן השלם ומעין שלם לכל לעולם הברכה היא שבח לבורא על כל מה שברא בשאר הברכות ובירושלמי מוקמים לה בשם ולא נהגו כן וכן רלוי כיון שלא כוכר בתלמוד שלו אין לחתום לה וכן כתבו הראשונים ז"ל :

תשי שאלת על חמץ שלכור במשכו אם הדין כן לעניין להחמיץ העשה אם מחמיץ ג"כ בכל שהו הדין כן

מעורפפו

תשובה ודאי לעניו פשה לא נפקא מינה מידי דמאי לריכיא מפוש מחמיץ תיפוק לי שבתורה בו חמץ שלכור בכל שהוא שלא ודאי לעניו שאר לישורין המחמילים קא מיבעיא לך ל"ב כגון שלור שעבר עליו הפסח ושחמץ בו לא העשה אם לוכר בכל שהוא או שיורו כשאר לישורין וגם זו לינה שאלה שאם החמיץ אם העשה פשיטא לשכור ואין מבניינין בשיעור אם מעט או הרבה ד"ל מחמיץ ומשבטל שיעור בכל שהו ואם היתה העשה מהומלת ונפל לתוכה שיעור לחמץ שאם היתה העשה אלא היא מחמילה לוכרת תוכה ואם אין בשאור כדי לחמץ ולא החמילה שכי שבטלו שאור של מולין ובטל תרומה שבטלו ואמנו ואין שם כדי לחמץ ואין כדי לחמץ וכולי למדנו ממנה שאין כל שיעור רלוי לחמץ כל עיקר אם היא גדולה הילכך אם השלה בביעוה שם שאין שאור כדי לחמץ ולא החמילה בפועל ולא היה בתוך הפסח הרי הוא בעל בשעה שבשאר לישורין ואם היה שאור של תרומה בחול ואחה ואם של ערלה וכלאי הכרם בחול

ומחיים . וכן [illegible] הרשב"ץ בשהוכה שלא כל שיעור חמץ ואפי' דבר מועט מחמיץ כל שיעור עיסה ואפילו עיסה מרובה ע"כ :

תשיא שאלת על מיר שהוא לשור בשלמת הרשם שנאמר מעיר לא יעבור על רשמו עד היכן גבולי הרשם :

תשובה מבואר פיו עד מקום שהוא מחפילין שהוא סוף הפשר שלמעלה מהמלת ומן הלדדין עד הלדעים והוא מקום הפלות שבמדילות בין הרשם והזקן והוא בעבד הלוך ממם ומלד לחריו הוא עד מול העורף עד מקום שהשער הקף ודומה לשער הרשם ואע"ג שים בני אדם שים לסם שער בעורף שהוא בעבד הלוהר מבחוץ הין זה בכלל שער הרשם והוא למעט ממקו' שהחת הקער של הפילין ומ"מ לא יהא רשיל לגלח שער הסמוך לרשם מבוא שחור שחור לכאורה לא הקרב :

תשיב עוד שאלת על מ"ש הרב בפ' י"ג מה' קרבנות היולד קומלין מבחוץ שהקמלות בדרך שקומלין כל אדם פושט פם ידו וקומן . ובקשיל לך ג"כ הין זו מהטבולות שהקות ואין לחריכין בכל דוכחא כי שהקמלה היא שיהא מהטבולות שהקות שהיו במקדש :

תשובה דע כי הרב ז"ל סובר שהדבר שהומר דברי שהומר שזו טבולה שהקה שבמקדש וכן כתב בהדיא בפי' שהמניות ושעמו ז"ל משום לחמרינן בגמרא וקומן בדקמלי לישבי וע"כ לאו טבולה שהה היא ושהו שבתב בדרך שקומן כל אדם פושט פם ידו וקומן ושכי שמעת ממי שבעת דמתני' דקתני היולד הוא טושט פושט שלבטולתו על פם ידו ע"כ ושתי למטולי שלא יקמן ברשתי שלבטולתו והמפרשים שחקו דהשתי לחמרינן וקומן בדקמלי לישבי כדי לקיים דהוא טבולה שבהה שהיה שלבטולתו בהמת ושהיה שהמת בלדי שלבטולתו לתוך ידו של שלא היו טועל שהת שלא מלא שלם שלבטולתו על פם ידו ולא יותר ושכי שלא יהיה מבורין ומבלבן ויולא מותן מלמעה בשלבע ומלמעלה בגולל ושכי פירשו ממי במתני' היולך לא נדחו דברי שהומר שהקמילה טבולה שהקה שבמקדש ושיעור ז"ל שאם ליטבול דמתני' ולישבל דגמרת שפטייהו ל"ב ז"ל שלא היו כדקמלי לישבי וכן נראה המופרש לה שרשב"ם ז"ל מדלא שהיה שהיו עליו וכן נראה שבנין רגיו טובדים דברי שרב שאבר שפרם בע"ה . ומיהו קולה בוגית דפ"ק דמנחות קשיל עליה (דרב"י) [דרביו] ז"ל ולפיכך ל"ל דמאי דכתב שרב ז"ל כדרך שקומן כל אדם פושט פם ידו וקומן לא בא לומר שקומן בכל שלבטולה שלא בא למעט שרשבי לשלבטולתו או מן הלדדין ושיעו דאמר רב שפא קמן ברשבי שלבטולתו וכו' ולא הולרך לפרש דלשבע קשנה פשיטא לשכי בכלל קמילה דילמא קומלו לאמר שכתוב ולא מלא ידו ומה שכתוב בפי' המניות שנדמו דברי שהומר שו שבודה שהה לאו בכל קמילה קאמר שלא בקמילה מהחת שהולה דוקא קאמר שהדבר ברור שהטולה מיד וופל היתר שלא בכל שבא שבמקדש ומרחשם שהקמולות שמר שפיש שהבר נראה לעין שהיא שבודה שהה שלא יהיה חבר או יחר וזו היא שהעיו בגרייתא במרחשם ובמחבת בגולו מלמעלה ובשלבטו קשה מלמעה מחבת ומחבת קלי שהיא שבודה שהה שבמקדש משמע על קמילה מרחשת ומחבת קלי שהיא שבודה שהה בכל קמילה קטולה לא שו שבודה שהה ולא סולרך הרב לפרש דמוחק בגולו מלמעלה ובשלבטו קשה מלמעה שהרי שמר שבתוב מלא קומלו למטולי חבר ויחר ולא סולרך לפרש שלא שהה שרחיק לישבותיו וקשה פשול ודין זה כולל בכל שהמחות ולי שפשר לפרש דבכל שהמחות שמר שבתוב דברי שהומר בזו שבודה שהה שהרי נראה דמרחשת ומחבת שהיה שהיה מבחת שהיה מפחת לוחם פחיתין כיון קרוב לגמרי הוא שלא יהיה מבר או יחר ובקובי גדול היה יכול להשוות ובשלמא למאן דשמר במחזירן לשלאן לא היה שהה שבל לא קיימא לן הכי שלא מחלקה בשיעי ושיעי לשרבע וכן בתב הרב בפדיה וזותן שפחיתין לכלי שרת וכו' ומו דבכל דוכחא נוכקינן דקמילה היא שבודה שהה ובמאי דכתיבנא שאי שפיר לשהמר לא בתב בכח זוהי שבודה שהה דכתב נבי מליקה ושפיש שבוא שלא בפליקה ליה לשיבא קמילה שאינה שהה כגון קמילה מבחת שבולת שבל קמילת מרחשת ומחבת שהה היא ובכבי שהיא סוגיין בדעת הרב דוק ותשבח . וז"ל רביו עובדיה בפי' המניות שלו ומוחק בגולו שלא יפא שהמת חוץ לקמילה ומוחק בגולו שלא יפא שהמת חוץ לשלבע וזה היה לריך לעשות במנחת מחבת ומרחשת למעשיהן

חפויין ולאחר לפייתן פותחן וקומן ומי מפסיר לפותחן דקות כל כך שלא יהיו יוצאות מן לקומן סילוך מותר בגודל מלמעלה ובמלבב קטנה מלמטה ווי היא מעבודות קשות שבמקדש דבקוצי גדול יכול להכוות שלא יהיה לו חסר ולא יהר ע"כ הרי זה כמו שכתבנו שאין הקוצי שלא במרחצת ובמחצת שלא שהות ז"ל הבין לדברי הרב בפי' המשנה כפשטן שנדמו לדברי המומר שזו עבודה קשה מדמו לבריית מסך בבייתת שלעיל דדוקא מחבת ומרחצת היא העבודה הקשה במקדש אבל לא המנחות הנקמלות שלא ולבך זה מרחצת לעין ואין יאמר שנדמו לדברי המומר שבקלות הקמילה היא עבודה קשה . כ"ל נייעב דברי הרב ז"ל

ועין בעין נחמד בשוב עבודת בית המקדש אמן :

תשיג שאלת ממני תודיעך דעתי על מה דקי"ל לחריות עטרת סופר הוא ולפי' שלא נכתב הוי כאלו נכתב הם כולל לפי' לחריות עכו"ס לו דילמא לגבי ישראל הוי עטרת סופר אבל לגבי עכו"ס צריך שיכתוב לחריות מפורש לפי שרואין לאחד מחכמי סדור שפסק שלחריות עטרת סופר הוא לפי' לחריות העכו"ס :

תשובה מאחר דברין מרואה שהם כתב לחריות בשטר שקבל עליו לחריות עכו"ס [ואין הדבר כן כי פיסם דיבר הוא וימינם ימין שקר ולעולם הם מעלילים עלילות ברצע לספסיד ממונם של ישראל] מדע שהם בא גזלן וגזל את השדה וכי נאמר שלחריות זה לא קבל עליו שלא הם יוציאו את השדה מידו בדין אבל הם יוציאו הוסף שלא כדין לא קבל עליו סילוך הם עכו"ס יוציאו הוסף מתחת ידו ע"י עילות שלא כדינו לא קבל עליו לחריות זה לפי' סילוך שכתב וכ"ם סילוך שלא נכתב לחריות דפסימת דלאו עטרת סופר הוא לגבי עכו"ס עד שיפרש שמקבל עליו לחריות של עכו"ס ואין בכלל זה שלא הם יוציאו הוסף בדיניהם אבל הם גזלה גזלן שלא כדיניהם לא קבל עליו ואפשר לאחר פשוט כן עשה בדבר משנה ז"ל הרמב"ם פי"ע מהלכות מכירה לפי' מכר שקרקע בשטר ולא הזכיר בו לחריות הרי זה חייב בלחריותן שלחריות שלא מכר עטרת סופר הוא במד"א בשהוציא לה המקח מיד שלוקח בב"ד של ישראל אבל בב"ד של ישראל המקח וכו' ואפילו בב"ד של ישראל אבל הם העכו"ס הוא שהוציא שהמקח מן שלוקח בין בדין שלך בין בערכאותיהם אין שמוכר חייב בלחריותו ולעפ"י שהעכו"ס עושין שהמוכר גנב חפץ זה לו גזלה ממנו ואביא עדי העכו"ס על כך אין המוכר חייב כלום שזה לוקח הוא ואין המוכר חייב בלחריות שלוקח ע"כ וכן פירש"י ז"ל עלה דאמרינן לחזי מרפך ולאלם לך לחזי מרפך שבדין מרפוש ממך וכתב בעל מ"מ ולפי' היה שלוקח ישראל הם מרפ שלא כדין היו חייב לו ע"כ . ומכי פסק לחמיר בפרק חזקת הבתים ויסיב טעמא משום דסתם עכו"ס הגם הוא [שכר פיסם דבר הוא וגו'] ומתוך פסיעות שדבר אלי לומר שאין פותח ספר יעשה בזה ודילמא לא סיימוה קמיה כי הוסתא לפר שאלו מלפניו היה בקרקע שהיו יכולין להוציאה מתחת ידו בדינו לע"פ בסיה שטערער עכו"ס כיון שבדין עמו כפי דין תורה חייב שמוכר בשלחריות זה וכן יש לדקדק מלשון ברב שכתב בין בדין שלך בין בערכאות שלהם מידוק מינה אבל הם היה מוציאה מתחת יד הלוקח בדינו חייב בלחריותם . ועטעמא דמסתבר כיון שמכר לפר שאין בלחריותם דין הוא שיתחייב בלחריותו לע"פ שלא נכתב בשטר כמאן דכתב דמי וחם על זה היה בפסק יפה פסק וחם על מה שלא בשלא פסק לחחריות עטרת סופר הוא שטועה :

תשיד שאלת על מה שמכו שהולכים ממקום למקום ומקבל על הקבל לבקש טרף לביתם לאחר שנתנו לפסח כדי צורכן ולפעמים יומר מלוף זוז שולך למקום אחר ג"כ ומוסיף לו ולוקח וכבר הוא עשיר וקי"ל מי שים לו מלמים זוז לא יפול לקנ שנתנה ופשה וס"ם ממעות הלקוח כלאחר כאבו שרלשונים ז"ל :

תשובה שמכו לפסח עלה דאמ' דקי"ל שם אין לו מלמים זוז ונתנו לו בפעם אחת לפי' שלא זוז מוסיף לף בכל שמי כשהוא גולה לארץ מרחקים שבניו טרף לביתו כל זמן שלא יחזור לביתו הכל נקרא פעם אחת דפי לא מיתסר שכי שנתנו לו בקבל שרלשונים שפעם שלמים זוז שם לא יקבל יותר מוכל לוחם ולא ישוב עוד לביתו

ואפילו שיתנו לו כשיעור לחזור לביתו יכול לוחם מיד ומצוה מחר מליצה ולפיכך מותר לו לקחת כל מה שיתנו לו עד שיחזור לביתו . עוד מיכא מעמא לחריצה דלא לחמרינן מי שים לו מלמים זוז לא יטול מן הלקוח סיימו מקופה של לקוח לו מסיחידים בפורש לקוח שכרי בעל הבית המופן לעני זה לא יקן לעני לחר ומצוה גוזל לח כשמיים לכל בי"ד שכבל יודעים שים לו יותר מלמים זוז והוא מחזר מצוה פרנסת לפשו וכיון נותנין לו בפורש מפנה ולא בפורש לקוח וכן מעשים בכל יום בכל הקלוט הקדם לחבל צריך להזכיר לח גבחי הלקוח שלא יתנו לפסח מקופה של לקוח כיון שים לפסח יותר מלמים זוז שנמצלו גוזלים לח שהר שעניים ואם אין לו מלמים זוז ויש בקופה של לקוח מעות הרבה ולו שבמים ליתן לו לפי' מתנה מרובה מותר ומ"מ צריך שילקלקו בדבר שלא ידמקו לח שהר כעניים לפשר בעיר :

תשעו שאלת ממני תודיעך דעתי על מה שנמצא כתוב בכלל תשובות הרשב"ץ שהשור לנתח בפלימות שלנו לר"ם כי שמע לימס עשויין כפלכתן וכמו כן אין לנו חבלה ופעיקר הוא החבלה וחלק בין ספק ברבה לספק מצה לרבות הרבים ומפשה שפרי כל העולם לובשים ד' כשפות למעט מבגדיהם ויונלמים לר"ם ולא רלינו מי שמיחה בדבר זה מעולם :

תשובה לח חשמוך על מה שמנח בתשובות ובפרסות עד שתעמוד על עיקר הדבר בתלמוד ומפרשים גם כי לומה תשובה חיטה לרשב"ץ ז"ל ולפיכך לחי לומר דלחו לסמכה ופה ודלי ליפה כי לפי דעתו אין לחו מקיימין מנות ליליה מן שהורה ופה ודלי ליפה דקי"ל שהבלה לינו מעכב לח שלבן ואבלן לינו מעכב לח שהבלה ורבב ז"ל כתב נמלחו במנות זו בחי לוויים ביעפה על הכף פיונה ממנה ושיכרוך על הפוף חוט שבלה משמש שהם לח עשה על פוף שבלה עשה שלוי שהחד עוד כתב בסדיה ושלובם עלים ביום שם לבן לו שבלה לו שניפה שהחד שרי קיים מנות עשה שחת ע"כ . ולם מפני עפיים שליים שהיינו שברייתה שה קי"ל שלין מדקדקין שלבן ולם כרך שלבן על רוב שהוטן לו שלא כרך שלא חוליח שחת כשרה וכתב ר"י טעמח של דבר מפני שהשולות כנגד הרקיעים והלויים בניניפס וליינו דוקא בשים שבלה שדומה לרקיע ולבן בניניפס כנגד הלויים ע"כ . וגדולה מזו שמיינו לשלה בשלים מלויינת לפי' בליפה שהינו זמן שיים וז"ל הרב פי"ם שבל שמלויינת שבלבתה מותר לשלה שם בין ביום בין בליפה שהין שליים שגמור משנו שלא שרי חוט מנו שבנד ומשבשיפו כמו שהימרת וכיוצא בה ולהו סיו חיטי שליים שפיה מלויינת שבלבתה משנו שים חייב היוצא בה לפי' ביום שבשת בהין מנות עשה שהין שם כרת לוחה לח שבשת ע"כ . וכתב בעל מ"מ וסיפר שליים בשלים שמלויינת פשום ומבואר שוף פרק הקומן רבה וסשור כתב שמסר"ם סיה מחמיר ור"ל סיה יולה בו גרשה שבשל שהשוכה הוא שהר"ם והרא"ם לח שמם לחומרת זו ויפה עשה שלא רלינו לחומרת זה עשה וכן כתב שרשב"ץ שסיא חומרת שהין לה עשה ורוכה שסבינו להתיר וכן נכנו רים מי שהמר שעשה שבר מיישינן שמא נפסק חוט לחד ונמלא שהינ מלויינת שבלבתה וגם זה לינו מחייבת כי סיכי דמוקמינן לה לחזקתה לענין ברבה סכי נמי מוקמינן לה לענין סולפה ומו דהכי מלי למבדקה כשרולה לנתח וכי חימת לחייבינן שמא נפסק חוט לחד בשוה כרבות שרבים שמשה רחוקה סיה ולפי' לם נספקה לין חייב לפשום לוחו בשוק לגדול כשוב שבריות . כללה למילתה לינו רולה שעם לחומרת זו וכבר שלחינו שרלשונים ג"כ עיין שם :

תשעז שאלה על מה שכתוב ידעתי ס' כי לא לאדם דרכו לא לתים סולך וסכין לח לעדו ושלא שבחינה מסורה ביד האדם לכתיב ובחרת בחיים וזה דבר מוסכם עם שהמה שלימות ידיעתו י"ח כאשר לאמר שהמשורר יודיעה סגולים נפלאה מבחינת מבע לפשרוסם :

תשובה דע כי לין שכתוב מדבר בגדיק ורשע כי בזה הרשום נחינם ביד האדם כאשר לאמרת לחכל שכתוב מדבר בשני ועשיר לו חולי לו בריאות וכיוצא בדברים שלו שחינם בידו של אדם שלא שם הוא לדיק עשייניו מסורין ביד הקב"ם ושינם מסורים לשמל כדלמרינן לין של לישראל ושיינו שני לחמרינן שלן דבים ליה בשני

מצה ליזיל למחצה תמריהי כי סגלום מכפרים שון ואם סוח דשם מסחיר פניו ממנו ומניחו למקרם ועל זה אמר ירמיהו יעבתי ס' כי [לא] לחדם דרכו לא לאיש הולך וסכין את לעדו אם לא ליכא סייעתא דשמיא בהדיה . וע"ם מי חייבי קרא בלדיק ורשע קשיא כדאמרן ואם בעובי ועובר פשיעא ומאי דקאמר ידעתי וכי סוח ידע ואחריהי לא ידעי וכי יעלם על הדעת לומר שיש ביד סחדם להעשיר את עלמו וי"ל דסד"ל כי היכי דאמריען בח לעשר מסייעין לאותו שכי בעשיר ועני שנאמר ויד חרוצים תעשיר ואם כח להסחדל על זה מסייעין לאחו קמ"ל שאין בידו לעשר מזה וכן דקדקתי מסיפיה דקרא דכתיב לא לאיש סולך וסכין את לעדו אלא כל חלוי בידי שמים אם סוא לדיק או לבי המזל אם סוא רשע וברור סוא שאין סכתוב מדבר בלדיק ורשע :

תשיז שאלת על עכבר שנפל לתוך התבשיל וסוציאו אותו תבל פליטתו נאן עשה בתבשיל אם נאסר התבשיל והקדרה :

תשובה נפש שיפה תאכל התבשיל בעלמו אלא אמרו בגמרא טעם לאחר בטל ברוב אלא בטעם עשה בטעם . תבל אם עכבר טעון טעם לפגם סוא וכל טעון טעם לפגם מותר ואחד בתרי בטל ואי משום דברים לא בעלה ס"מ סוא נופל תבל פליטתה בעלה היא כשאר תיסורין ומסור עיקר זה אם פליטת סתיסור סוא מטעמי טעם לשבח מצרין ליה בששים ואם סוא מטעמי טעם לפגם אחד בתרי בטל ומכאן תדין לכל התיסורין וכן כתב הרשב"א ז"ל בתשובה בזה ובהי היא בסימן ק"ל עיין שם וכן כתב הר"ן פרק השוכר וז"ל ומסה שמצינו שכל סדברים המתוקים כעכבר וכיוצא בו אין תוכרין בפליטתן אלא דוקא בחלא ובכרת דמשכחי בהו ואף בשאחה נופל לגמרי ואתערב בהיתר מרובה אפשר יש להתיר משום דמחלוייתא ברובא בטיל ולא אמרי מתוכי מיתורת כלל ע"כ . וכן כתב הרמב"ם בשמן ויין ושאר משקין פוגם סוא ומותר וכן סורו סלכה למעשה רבותינו הצרפתים ואני תומר דמכל שכן שפוגם בתבשיל ומכי כתב הריא"ף והלכתא תידי ואידי בדיתין דתיישין דלמא תשמוש מתשה אלא ובכרת דמשמע דבכל שאר מילי לא מתשה ואע"ג דפי' הראב"ד שאין שכעכר פוגם אלא ממחת למרו וזה שסוסר למרו מתשה יחיד סוא בשכרת זו ולא שסכיחו עמו שאר פוסקים וק"ל עליה שאני למרו אין בו טעם לא לשבח ולא לפגם ואין הטעם אלא ממחת בשרו ומה לי שם עדיין למרו בו או לא וכא דאמרינן סחוא דמרטוטי דמרטע לאו משום למרו דאמרינן סכי אלא כיון שסוסר למרו מתשה דשפה עובא ואיכא למיתם דילמא מורפיה דאלא מהדר ליה לטעמיה לשבח ים מקילין דאפילו בחלא ובכרת אינו מתשה ואין לריך ס' ומקצ מילתא מליעתא עדיף דבחלא ובכרת מתערין בס' ובשאר דברים אד בתרי בטיל ומה שאמרו בחוב בשם בה"ג דשרן אין טעמו בטיל אלא בחלב אינו ברור כלל וכבר דמו אותו פוסקים ומכי מתשה מוגיא דפרק בתרא דב"ז והא דגרסינן בירושלמי דתרומה טורם ר' יוסי בר בון בשכרת אחד לחלב עשכרת שם משום סוא דשמש קאי על דג עמא שנשבו עם דג עסור וכן כתוב בשאלה והרב פסק כסך דדג עמא שנשבו עם דג עסור בתלתים ופליגתא דתלתי היא פרק עשיבי דתרומות דג עמא שנשבו עם דג עסור כל גרב שהוא מחזיק שלשים ים יש בו משקל עשרים זוז ביהודה שהם עשר סלעים בגליל דג עמא לשור וש יעלה קרוב לחלף ר' יהודה אומר רביעית בשלשים וש קרוב למחצים וב' יוסי אומר אחד מששה עשר בו ופסק הרב כר' יהודה דסוי מילתא מליעתא ואיכא מאן דפסק כת"ק להחמיר וע"ם מאי שנא דג משאר איסורין שם סיו בקילין דליר דג עמא לא יהיב טעמא כולי שאי :

תשיח שאלת על גוזלות שביב מרא שגוזו שיתנו לפלוני מהם ושטר שלוחה יוצא שמתה ידו ושיורים טוענ נתני שם מייב שבועה שיהם שבתן או דילמא לא תקן רב נחמן בבי שאי גוזל :

תשובה מתוך שחלכך משמע שהם לא שיה השטר ביד מקבל שמתנה אלא שטוענ לחביך לוה שיתנו לי מכה ושיורם טוענ כבר נתני פשיעא לך אלא מחייב שבועה ואם הדבר כן לפליגו ים ביד שטר שלוחה כמאן דליתיה הוה דהא שטר גוזה היגו אלא דוכרן פתגמי ואיגו בשאר טוב ונאמן לומר נתתי ומזה טעמא פירש הרשב"א ז"ל שיכתוב בשופר שטר גוזה כמה פעמים ש"ב לעניין שחלכך

אין חלוק בין אם תובע על פה או בשטר שלוחה ושיורם טוענ נתני ואלו נאמן לבל אם חייב שבועה מדרב נחמן שחלכה שוה בשניהם . הילכך בין אם טוענ על פה ושיורם לומר לא היו דברים מעולם או נתני או שטוענ בשטר לוחה ושלה טוענ נתני בכל גוונא מצינו לומר שבועה שהם היו ממון קל שבע ליה וקי"ל כל טעמא שאם היה מודה בה היה מחייב ממון אם כפר או שאמר פרעתי אקון רב נחמן שבועה שהם ואלרבה בר"ח שיין עפי אקונה דשבועה משום דמורם ואמר לאו מידי משר וה"ל סרב פ"ח מהלכות זכייה ומחנם מחנם שהיה שהם ולא נחפים בה שהיה בריה בשבילו או שהיה ס"מ סוא לומר ס"מ היית ואני עמדתי ואחזור במחנתו ומקבל מחנם לומר בריה היה ואינו יכול לחזור על המקבל להביא ראיה שבריה היה לא מצא ראיה יכבע מצינו שבועה שהם ויפטר ע"כ . וע"ם בשלמא שהם טוענ מחנם בריה היה שהיה מן הסורם לבל מחנם ס"מ לא קנה אלא מחקנחא דרבנן ושבועה שהם אמי מחקנחא דרבנן היא ומחקנחא לחקנחא לא עבדינן לא קשיא דהא אמרינן בפרק מי שמת לימם של מורם ועשהום בשל מורם ועשמא אלא מעלך דעתו עליו הם לא מחקייש מחנתו ואם אחה לומר שהיורם פטור מבשועה מאלו אין מחנתו מחקיימת ואיכא עיזוף דעתא ומצינין ליה בשאר טעמי דשלמא :

תשיט שאלת לודיעך דעתי אם יוליין בשופר פשוט ביום שני של רחש שהם :

תשובה לדעת סאומרים דחני לעניין לולב יום טוב (בחשון) [שני] סוי בריחשון וכל דבר שפוסל ביום בחשון פוסל ביום שני לא תבעי לך דודאי סיו יוצא בשופר פשוט וכן כתב הרשב"א ז"ל בתשובה כי תבעי לך לדעת כמה רבוחא דאמרו דיוליין בולב פשוט ותחרוג פשוט כי"ע שני . ואף לפי טעם זה אי אומר דלא יצא אלא בפשוט כי"ע של סוכות דתנ"ן דידעינן בקבועה דירחא בני י"א טופין ר"ס שני ימים משעשם שמזיגו ז"ל וא"ב שני ימים של ר"ס ביומא תריבתא סוא ואם שאשר בריחשון אשר בשני דדוקא לגבי אם אשר בכוד שבריות עבו אותו כחול וכן לגבי לכחול אם הטין אבל לבל שאר שדברים שני סוא ביום ל' אחרך וא"ת בשלמא היכא דאירע יום ראשון בשבת ולריך לחקוע בשני דין סוא שיצא בשופר כשר אבל היכא דחקוע בראשון ויצא ידי חובתו לעולם לימא לך שיצא בשני בשופר פשוט כדאמרינן לגבי לולב וי"ל דשני ימים שם ולריך לחקוע בשניהם אבל עבו אותם ביום ל' משעשה שאר שזיגו ז"ל הילכך לבל שדברים שם ביום ל' וכל שהפסול בזה פשוט בזה . תדע שהרי הרמב"ם ז"ל מביאר פיטול בולב כי"ע שני בסדיא ואם ליתא סיה לו להזכיר דין זה בהלכות שופר אקדמו חלא ודאי אין חלוק לעניין שופר בין י"ע לראשון לי"ע שני . ומ ליכא למימר דשאני לולב דכיון דידעינן בקבועה דירחא אין בי"ע שני חלא משום מצא אבל שאינם אבל ר"ם לא סוי משום מצא . ושופר סיו ביום ל' ממצא חלא משום שפק יום ראשון שכך סיה להם שפק לפעמים שפילו בזמן שבית המקדש קיים וכיון שסוא מן השפק הפוסל בראשון פוסל בשני הילכך לל דבר שסוא משום מצא בעלמא יש לסקל בו וא"ת נימוח שמא יבואו לגזול בו וי"ל שאנו עשם פוסקים בולב פשוט בי"ע שני אבל שאינם פוסלים בולב פשוט בי"ע שני בשלמא בעיגן שמלאכות אין לנו לחלק בין י"ע לראשון לשני מפני שמא אבל בעשילה שלולב לא שמו לגזולי דאין פשוט בולב מפורשים לבל בשאיה מלאכה אבל ר"ם שהוא מעשם שפק אין לחוש בשני מן הראשון וכן יש ללמוד ג"כ מדברי הרב שכתב שאר כל פשוט שופר בזמן שאנו טוענין שני ימים בגלות בדרך שחוקעין בראשון חוקעין בשני ע"כ משמע שבא להשוותן לגמרי . ומ דעיקר בעילת בולב ביום שני דרבנן בעלמא זכר למקדש הילכך לעניין לקיחת ד' מינין ולקיחה בל אחד וא', שהם מפורשים בחורה חקון בעין לחורייתא אבל שאר הפסולין לא חקון בעין לחורייתא . אבל שופר עיקר התקיעה לא הוי ביום שני זכר למקדש הילכך לעניין לקיחת ד' מינין ולקיחה בל אחד וא' מ"ם בל חקון דרבנן בעין לחורייתא חקון :

תשיב שאלת ממני על מי שלקח חלוס בגיל לחם שהוא שלריך להתענות . ואמרו שחלוסים שלריך להתענות בחם שהוא בל ימיו והוא חלוס ואינו יכול לסבול ג' תעניות זה אחר זה ומבא להתענות יום לחצון בל לחם שהוא ואוכל יום ג' ומתענה לום גדליה ואינו ר"ם בשבת אם יכול להתענ

ביום הרחמן ומתעצב בעצבי ומום גדליה :

תשובה יפה תענית לחלום כתב בנעורים וכו ביום ויפה עצה שהתענה הרחמן ולא בעצי וכן ראוי להתענות כל התענית שהוא ביום שרחם בו המקום שהרי הרחומו מן השמים שרויים בתעניתו וכיון שנהפך יום טוב מפני תעניתו לך כשהוא בצום ידחה ומו כיון שנפל כן הוי כאלו קבלו עליו ושוב לא יוכל להחליפו ביום אחר ללא למריבן בכי האי לוקא לדם תעניתו ופורע וכרור סוף :

חשבא שאלת על מה שכתבו הרחמנים שהשור לאכול גבינה במפה שהלבו בה בשר ואמרה שלא ראיתי מימיך מפה מיוחדת לגבינה ומפה לבשר :

תשובה הרשב"ץ ז"ל בתירוץ בתשובה על זה ואסור לאכול גבינה במפה של בשר ולאכול בשר במפה של גבינה והטעם משום לכלוכי בשר שדבק במפה ואפי' סוף בסימן ע"ו . ומה שכתבתם שלא ראיתם מפה מיוחדת לבשר ולגבינה כן הדבר אצל כמה מהגי להקוף במפה אחר אלו עליה לגבינה וגם הפחיתין מבשרין מן השלחן כדאיתא בירושלמי ואם אלו בשר שוב אינם חוכלים גבינה אלא עד שעובר אחרת ואם היה אם לכלוכי בשר כבר יבשו ואינם נדבקים בגבינה ומו שתין דברי הרב אלא כשהיו מניחין בשר וגבינה על השפה ואי אם יש לחוש שמא ידבקו זה בזה אצל מהגיהו להביא כל מאכל של השלחן בקערות לפני' יש שם לכלוכי בשר במפה משלם לא יגעו זה בזה וכ"ת דמיישינן שמא תפול מידו הגבינה על לכלוכי הבשר במפה אי לספק זו מצטרפת לחומרא ואין לחוש לה כלל . ומו שכתבו שהגו לתת מפה קטנה לפני כל אחד לקנות בידים ואין במפה אחר על השלחן לכלוך כלל ואם מפני שהמפה הקטנה שרי שוב ראיתי לעיין אם יש שם בשר או לא . אלא דמילתא דיום שהגו להפוך המפה ולעבר הפחיתים ולהביא המאכל בכלים אין לחוש כלל ומותר ואפי' (בירושלמי) [בירושלמי] לא משמע הלא לפחיתין ולא למפה ולחוק שוב לומר שהיו אוכלין על השלחן בלא מפה ולפי' שהאחר שלא היו אוכלין על המפה שהשמש שים במפה יש בשלחן אלא ודאי חיישינן לכמה ספיקי שפך נפל מן האבשיל שפך לא נפל ואח"ל ודאי נפל שפך מן הרוטב שפך מן השבר בעצמו ואח"ל מן השבר ממש נפל שפך [נדבק שפך] לא נדבק עם הגבינה . הילכך לפיהו לעלות ירי תומרת הרשב"ץ ז"ל בספק המפה לחוד שרי ובשהרת הפחיתין בדעת בירושלמי וכן נהגו והכי נהיגי ליהרהל שמנהגם תורה היא :

חשבב שאלת ממני אם יש עצה למה לא הוזכר בספר קהלת שם מסמות הקדש זולת שם אלהים כיון שהוא מכלל ספרי הקדש :

תשובה לדעת החומרים כי ספר קהלת חבר לעצה זקנתו הרי לסוף ימיו נשיו הסו את לבבו והעיד עליו שכתוב על יבנה שלמה וגו' וכיון שלא מיחה בנשיו הטלה עליו שכתוב הלהו עבד ע"ז ונשתלקה ממנו רוח הקדש ונחמעטה חכמתו ממה שהוא למעלה מן השמש ולכן תמצא לותו כתב פעמים לומר תחת השמש וזה הפך ותרב חכמתה שלמה ולפיכך לא היה מזכיר זולת שם אלהים לפי שהוא שם משותף כמו ויבא אלהים אל בלעם אלהים לא הקלל ויבא אלהים אל בלעם ורבים ז"ל לפי שחתה הדין שלמה עליו לבניה עליו רעה לולי דוד אביו לפיכך הוא מזכיר שם זה ולא אחר וכן ראיתי במדרש שיר השירים לקבניה דחסד הקדה לקבניה דדינא משלי לקבניה דרחמי ואפי' לדעת החומרים דשיר השירים חבר לעצה זקנתו כיון דסוף בעית מחשמדאי שרשה עליו מדת הדין ומ"ה לא היה מזכיר זולת אלהים וגם בשיר השירים לא היה מזכיר אלא ה' בסדיה אלא בלעומת כמו שהרי"ל כל שלמה החמור בשיר השירים קדם חון מהחלף לך שלמה :

תשובג עוד שאלת על מה שמנו בירושלם שאין חולין עדשין ופולין בחוך שנחם אחד שאחר שנחם חולין ואפילו בלח בדיקה :

תשובה דבר יהוא שכל בניה שאין לה עשה היה מתקיימת יותר מי"ב חדש לא מי ולא מה ומחרת אחר שנחה להיות עפר בעלמא ומה נפקא לה התלישה בעודה מחוברת הרי עברו עליה י"ב חדש . ואם התלישה אחר שהלשה הרי לא פירשה על גבי קרקע ולעולם פירשה ומחזרת לא מיישינן שהרי מקומה לר כאחר הרואה לעין ומ"מ יש לחוש שמא הפרוס בשעת ביעול דקי"ל פירשה מחה בעיא

לא קרא לפניו כהן כדי הוא קורא כדי לפי חשיבותו ולא בחורש לוי וכן נכנו לומר בזמן שעולה לוי ג' או ד' אלא שהוי לומר כי זה יספיק לפי לעלות ראשון או שני והרמב"ן כתב דלפי' הכי יש לחוש לנוסחאות והעולם לא נכנו כדבריו:

תשובה שאלת על מה דתמרינן התם מבטלין איסורין לכתחלה אם הוא כלל לפי בשיסורין דרבנן ולפי בלוש כללא דשלחה לריכין הנו לדעת פרטי דין זה:

תשובה דבר מוסכם הוא דאין מבטלין איסורין לתורייתא ואם עבר ובטלו מבוטל ואע"פ כן קבלו אם מי שבטלו ודעת הרב ז"ל שלא קבלו אלא זה שעבר ובטלו אבל לאחרים מותר. אבל איסורין דרבנן מבטלין לכתחלה ובדבר שאין לו עיקר מן התורה מבטלין לכתחלה אבל בדבר שיש לו עיקר מן התורה אינה מבטלין לכתחלה ואם עבר ובטלו מותר ואין נראה לי כן ממחמירין שלא לבטל לכתחלה ואם עבר ובטל אין קונסין אותו ואנו נלך אחר המיקל עלה. ו"ל התיכור הבלוע תשר שאלת אם הוא אסור מדרבנן לפי שיש לו עיקר מן התורה פשיטא דמבטלין אותו לכתחלה אלא שהוא בלוע ואו לאיסורו מדרבנן ולפי' אם הבלוע הוא מרובה יכול להוכיח עליו היתר בשיעור לבטלו. אבל אם הבלוע הוא אחד מאיסורי תורה היתר הרשב"ם בשם הראב"ד לבטלו בשני תנאים האחד שיהיה הבלוע מעט והשבח לבטלו שהיה היתר שמוסיף עליו בשופע בלא יוכל לבא לידי נתינה טעם ור"ל ומ"מ לא בכל מקום תמרו לבטל איסור לכתחלה ולפי' באיסור בלוע אלא במקום שאי אפשר לבא לידי נתינה טעם כגון בלוע שבקנקנים של יין יין נסך שדרכן להמתמם כגון בשפע וכן בקדרה וכן במורסא ובעצמת המילתא מקום דאי אפשר לבא לידי נתינה טעם אבל בלוע מבשו בקנקנים וכיוצא בזה לא לפי שאפשר לבא לידי נתינה טעם בשפעים נותנין בהם היתר מועט ע"כ: ומ"ה הך דאסור דמורסא לא בלוע הוא אם תרולו לה בתרומות חולה לתרן (ל"כ) [ג"כ] בתרומה בזמן הזה מדרבנן. והרמב"ם פי' פשיטא דמורסא בתרומה דאורייתא ואריך לתרן לדעתו ז"ל שדבר מועט בזה שאם נתנים שמאריס במורסא שאין דרך בני אדם להקפיד עליהם מבטלין אותן לכתחלה. ממלתו ד' דיוין בביטול איסורין הא' לאיסור תורה לפי' שאין שיעור אלא מדרבנן הע"פ שאפל להיתר מעלמו ואין היתר שיעור לבטלו אין מוסיפין עליו וא"ל שאין מערבין אותו לכתחלה כדי לבטלו עבר ובטלו אין שרבה עליו ובטלו אם בשוגג מותר ואם במזיד קבלו אם השובר ואמור לו ולאחרים מותר. דין בני אם היה איסור של תורה בלוע אם היה מרובה לאסור לבטלו ואם הוא מועט מרבה אלו בשופע בלוע יבא לידי נתינה טעם. דין שליחי איסורין מדרבנן אבל יש לו עיקר מן התורה אין מערבין אותו לכתחלה בידים כדי לבטלו ואם עבר כן בשוגג מותר ובמזיד אסור. ואם נפל מעלמו ואין היתר כדי לבטלו פלוגתא דרבותא ודעתי להתיר בחלוקה זו כיון שיש לו עיקר מן התורה אין מבטלין אותו לכתחלה וכן נראה דעת הרב ז"ל מדקתני בבר שוף בחלב ולא נקט חלי שיעור ומוב דאיתי בהשאה במרדכי פרק כל הבשר שדקדקו כי מלשון הרב ז"ל וכן דעת הרמ"ם להתיר ואם היה איסור זה בלוע אסור לבטלו לכתחלה אפי' שהיה מרובה והכי דלא לסוף עלה. דין רביעי אם היה איסור מדרבנן ואין לו עיקר מן התורה גם זו פלוגתא ודעה להקל גם ומותר לבטל אותו לכתחלה. וכן דעת הרב והמחמיר תע"כ:

חשבו שאלת על מה שכתבו בירושלמי לאכול גדיים קטנים תע"ג ללא ידעינן אם הם בני שנתם ימים או לא:

תשובה דע שאין הומכין בזה על עדות הטבח"ם שלא האמינו את הטבח"ם להתיר אלא בעדות הטבח וכ"ש בכה שהוא אומר להשבית את מקומו. אבל במעשי הטבח הטומכים על כלל שיש בידם שכל שיש לו סימנים בידוע שהוא בן שנתו ואם זה בכלל אמת ומוסף בשנתו ח' ימים אין לו סימנים פשיטא שיש להטמין עליו אבל אם זה בכלל היש בדוק אין הומכין עליו להוציא מידי ספק לתוריית. ומ"מ אם הטבח"ם מעידים על הכלל הזה שכל שאין לו ח' ימים אין לו סימנים מסתברא לי דהומכין עליהם דמהילתא דשבידא לאתלויי לא מסקריותו דכלהו ממי הכי אמרי תע"פ אלא אם כן בשהוא בן שנתו ואין הטבח יודע כן מקרוי ועל זה הטבו:

תשבו שאלת ממני תודיעך דעתי אם הטבח הוא בכלל עשה לזרך למועד ולא זרך הטבח כגון סרעיף שבזים

ויהומים וכיולא במלאכות אלו בחול המועד אם הם מותרים או לאסורים:

תשובה מלאכות אלו שאלת עליהם לא ימלאו מאחר מלרבעה דרכים או שהוא תוכן כמתעסק בעלמא או שאינו מתכוין לתוהם מלאכה או שמתכוין אבל אינו לריך לתוהם מלאכה או שמתכוין למלאכה ולריך לה. ואם הוא מתעסק בעלמא אין כאן איסור ואפי' בשבת ואם אינו מתכוין קי"ל כר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואפי' בשבת ואם היה מלאכה שאינה לריכה לגופה דפסקו כר' יהודה דחייב עליה בשבת ה"ג דלריך לגופה של מלאכה ומתכוין לה דחייב לכ"ע בהלו שני מיני מלאכות יש מקום שאלה אם דינם כחול המועד בשבת או לא ותרווייהו הם לזוך שאלה דתע"ג דאינו לריך לגופה של מלאכה מ"מ לריך הוא לתוהו מעשה שהוא ומתכוין לו שאם לא [הרי הוא] מתעסק בעלמא. כבר ידעת דאיכא פלוגתא דרבותא אם אסור מלאכה בחולו של מועד אי הוי מדאורייתא או מדרבנן ולדעת האומרים שאין מלאכה בחול המועד מן התורה והוא דעת הרב ז"ל אם המלאכות הללו עושה תוהם תדיר ואינם לזורך המועד ולא לזורך האדם ולא דבר האבד ודאי אסורים שעיקר המלאכות שנאמרו הוא כדי שלא יבא כיום חול לכל דבר לפיכך אם אסר אחד מהלה ים להתיר וכ"ש במלאכה שאינה לריכה לגופה כיון דאיכא פלוגתא לעניין שבת ולדעת האומר שהמלאכות בחול המועד אסורות מן התורה ים להתמיר הע"פ שאינו עושה תוהם תדיר ואין להתיר אלא ג"כ היה לזורך המועד ע"י שינוי ומלאכה סדיוט ואם הוא דבר האבד ובלבד שלא יבא לידי כיוהם אם ערמא יתירה. כללא דמילתא אלו המלאכות אם עושה תוהם בהתעסק או בלא כוונה מותר לכ"ע ואם היה מלאכה שאינה לריכה לגופה ואינו עושה תוהם תדיר מסתברא להתיר לדעת הרב. אבל אם היה מלאכה שהתוכן לה ולריכה לגופה מסתברא להתמיר בה אם היה לזורך המועד או לדבר האבד והריגת זבובים ויהומים אם הם מלערים את האדם פשיטא דמותר להרוג אלו לך לזורך האדם גדול מזה ואע"ג דמי להכריחם מיד יחזרו עליו ולפיכך מותר להרוג אלו בה תרתי לסיבותא שהיה מלאכה שאינה לריכה לגופה ויש בה לזורך האדם:

תשבח שאלת ממני תודיעך דעתי אם האדם הוא בכלל עשה לבעשיהם ופריקה:

תשובה הרשב"ץ ז"ל השיב בהשובה שאלה שהוא בכלל ולמד לותה מק"ו השור ותמור ואי משום לערת דבעלי חיים כ"ש לערת דישראל גופיה ואי משום הפסד ממונה מי לא עסקינן דאדעתי וכיו כמיל מהוקים ז"ל אלו גבני ובקלי מאי דאיכא בהדיא ומייתי ראיה מהשיא דר' ישמעאל בפרק אלו מליאות דאסרתים להסוה גברא דהוה דרי פטכא דאופי ואמר ליה לך בהדלי וכו' ולמה היה לו לר' ישמעאל להטעימו כלל ואפי' איכא דשלמא דלאו זקן והכא ומדפריך תלמודא והא זקן ואיכא לפי כבודו ולא פריך אלא פריך ומשני בהדא דתניא משמע דחמור והדא בוין בטעימה ופריקה והוא ז"ל התיך לקיים סברא זו אבל בר פלוגתא פליג עליה וכן הוא דעתי תע"פ שאיני כדאי להכריע כדמשמע פשטא דשא דאמרינן בסוף פרק שור שנגח אף הפרה להנאת הקטנים והא לדבר אחר דמשמע דבשמע והדא אינה בוים ולא בוים אלא לעניין שבת אבל לכל שאר הדברים אינה בוים והא סברא רחוקה זו דשא לעניין הפרשה בר מינן בוין הן ואני אומר שאין זו דמייה דשמא קודם מתן תורה ושא דאמרינן להנאת הקטנים והא לדבר אחר במתן תורה היא והא הוקשו אלא לעניין שבת בלבד וכתב רש"י ז"ל להנאת הקטנים לך עבד ואמה לבשמה והא לאיסור אחר ע"כ והא דעתי מה בא להוסיף אלא לומר שבכל איסורין שבתורה אינה בוים זולת לעניין שבת. ואם תימא למה לא פזיר הרמב"ם ז"ל שהאדם בכלל מלוה זו של טעימה כמו שהזכיר בלאו דחשומה ופעמא מלוה לער בעלי חיים וטעימה נמי אין דומה טעון הנטען ע"י אינה לנטען ע"י אחר ואיכא לער בעלי חיים ובאדם לא אחרו לער בעלי חיים אלא שהוא בעל בכל והא היה לו לנטען עלמו יתר מן הרואי לו דמהאי טעמא אחרינן שהטוען על האדם יותר מן הרואי לו ואינו פטור דכיון שהוא בעל בכל היה לו להסליק המשא מעליו מה אחרן בן נטוען על הבהמה ומ"מ מודה הי שהוא בכלל ג"ח בכלל ואהבת לרעך כמוך אבל איהיה בכלל עשה דטעימה ופריקה לא מסתברא לי. ומה שכתב הרשב"ץ ז"ל ועוד דאפי' במשאו הרואי לו לנטען

להקל וכו'ן אחת משתי ע"כ . גם בעל הדין מודה דחייב להפיל אותו מדעתו ולהביא לו ראיה גופו ג"כ משום לית תעמוד על דם רעך וכל כי האי גוונא אבל היו בכלל עשה דעשיתם ופריקה . ומה דלא פריך נמי ומלא הין עשיתם ופריקה בחדם משום דפשיטא להו דהוי מהאי טעמא דרי ר' ישמעאל בהדיה דהשתא גבי דלא משום מציל אבידה ומשום הכי פריך ומה ר' ישמעאל זקן והיה לפי כבודו ומשני לפניה משורת הדין עבד . ולפי שעה דמקשה סבירא לו דמשום מילי לתרווי משום גמילות חסדים ה"ג משום ואהבת לרעך כמוך אבל לעולם לימא לך דהין עשיתם ופריקה דחדם בכלל עשה דעשוי תשוב עמו הקם תקים עמו אבל עון גדול הוא אם הניחו בהוא במשא ומלך לו ומה יבא לידי מיתה כי מעשה זה בכלל הרבה שהי מצות אלו בכלל הלכות רוצח ושמירת נפש :

תשכט שאלה מעשה היה שהלכו יהודה לכרמים לעשות דבש בהכשר ואחר שהתבשל וכשירו אותו מעל האש נתערב עמו כמו ג' אוקיות מהשירים שעושין ממנו הערבו"ס שהבש שלהם והוא דבר מעט מחלק ע' ממתה . ונשתפקפקו לפי שכתב הרב ז"ל דשאם יש אוסר בכל שהו ואע"פ שיש מהירין כי היו אוסר אלא בשאיש כשאר איסורין ומה שאמרו בכל שהו הוא ביין שנתבשל מ"מ הכי איכין לדעת שכתב הרב ז"ל משום דאתיא כמר הוא :

תשובה אין כאן בית מיחוש כלל ואפי' לדעת הרב ז"ל כי עיקר איסור דבש של עכו"ם היו אלא מטעם חומרא בעלמא למעשה אבל לא לאכלה כשאר כתב הרב"ן ז"ל בתשובה שאלה ושעשה לפי שמעידין עפר לבן עם העשבים ובכמה מקומות נמצו בו סיתר סילקך זה שחיטים שנתערב עם הדבש כיון שהוא מעורב עם עפר לבן היו אסור במגע העכו"ם ודי לנו שנאמיר בו בעלמו אלא שנאסור מערובתו ושיאסור בכל שהו וכל שממיר בכיולא בזה מאבד ממונם של ישראל . ואו איכא למיימר דלא אסר הרב שנתערב כל שהוא אלא בשנתערב ביין שהוא מינו אבל אם נתערב בשאינו מודם הוא שיאסרו בשאר איסורין וכמו שרי מיני ניאסו שכיון שנתבשל ונגמר בשולו נעשה דבש ומין אחר הוא ואפי' יין ועשבים שרי מיני ניאסו וכ"ש דבש ושיהוא כי נשתנה שמו ועשמו דודאי שרי מיני ניאסו מעשרין בשאים וכ"ש בשלערפוש שי שטעמים דמותר ודעתי הוא להקל ולסמוך על כל אחד מהטעמים שכתבתי לבדו אם יאדע מעשה כגון שנתערב קודם שנתבשל ונעשה דבש או אלא שרבו עם העשבים עפר לבן והרי הוא שיהוא גמור ונאסר במגע העכו"ם ואח"כ נתערב עם הדבש אלא שהיקר הדין הוא שמחלוקת אם עולה בשאים או לא . ואו דמגע שישמעאלים לא שמיר כולי האי ואו שנתערב בשאינו מינו דשיהוא ודבש שרי מיני ניאסו וכ"ש בנ"ד דאיכא כמה טעמי לשריותא :

תשל שאלת על מה שאמלא בשוב בתשובות הרשב"ץ] על מאמר שאמלא תחוב בקרקבן מבחון ערפה ואע"פ אלא שיש הנקב מפולם וכן הדין בכל אותם שנקיבו במשהו דלא שמיהו עד שיהיה הנקב מפולם אלא כשנקב מאחת מולי אבל אם נקב מאחת מאחת אלו קון אפי' אלא נקיב נקב מפולם ערפה :

תשובה יחיד הוא בשברא זו ולא דאיתי לאחד מהפרשים שכתב כן והדבר מתמיה מאד דאיכא משנברא דכיון שנקב מאחת מולי הוא לן למיתם דעתיד המולי להתפשט ויקוב בפלום אבל מאחת אלו קון אמאן שם מולי אפי' שהוא תחוב לא יוסיף להתפשט אלא ודאי הדין הוא שאם נקב נקב מפולם אלא כשהיא ערפה ואם לא נקב נקב מפולם אלא כשהיא כשהיה ואם דאמרינן ובקון עד שנקב לאלל דמיסיגין שמע נקב נקב מפולם שמעריף אבל אם ראינו אחת או קון תחוב בע' מאשיבים שנקיבו במשהו ובדקנו ואין הנקב מפולם כשהיה הוא וכן נשנו בכל גלילות ישראל וכל הפוסקים שבקיאים ולא מי שיערער בדבר ואדולם להחמיר בשהמה של עכו"ם יחמיר אבל בשהמת ישראל אין ראוי להחמיר מפני הפסד ממון של ישראל ואם כתב קון או אחת מאפיים אף הוא ז"ל שכשיר ע"י בדיקה :

תשלא שאלת ממני לודיעך דעתי בסדר הפרשת תרומות ומעשרות בירושלים :

תשובה לפי שאין דעתי מסכים לאת שכתב בעל הפתור ופרח שאין אנקב למעשר שני בזמן הזה אלא בעבור חון בירושלים צריך אני להקדים לך כי הפרשת תרומות בזמן

הזה אפי' בירושלים אינו אלא מדרבנן וכן כתב הרמב"ם ז"ל סוף ע"ב מהלכות תרומות . ואע"פ שהתיר"ד ז"ל חולק עליו כבר ידעת שכל מנהג אחרון הזה אינו אלא כפי ראיה שיש לו ומה שכתב הרב בפירוש המשנה בפרק התרומות והמעשרות אינם נוהגין מן התורה אלא בא"י בין בשני הבתים בין אלא בשני הבתים פירוש בזמן שכלל ישראל עם אבל בזמן הזה אינם אלא מדרבנן . עוד דע כי אע"פ שדעת הרב אחין קיון לעכו"ם להפקיע מידי תרומות ומעשרות אם גמרו בידי ישראל מ"מ מוכר תרומה מעשר לכהן והמעשר שנו הרי אחין לכהן עליו אלא תרומה גדולה ותרומת מעשר קונה לאוכל בדמים . עוד דע כי בזמן הזה שהתרומות עומדת להפריש יש לו להפרים כל הזה לכתחלה . אבל תרומת מעשר צריך להפרים ג' ממאה בדקדוק שהרי אמרו תורה תרומת מעשר מן המעשר . עוד דע כי אע"פ שאמרו אין אומרין אלא מן המוקף כל מה שבאוצר בית אחד מוקף וקרוב כי הבית מלא את הכל וגם תרומת מעשר צריך להפרים מן המוקף לדעת הרב . עוד דע כי מה שאמרו המרבה במעשרות משעשרותיו מקולקלים הענין הוא מפני שהשבעל מעורב זו ומלא הכהן או הלוי הוכל עבלים . אבל השאת התרומת מעשר עומד להפריש ואין הכהן הוכל אותם אע"פ שיודעים במעשרות ליה לן כה דהא לקלקלה אזיל והמעשר הרי הוא אלו כיון שלוקח אותו מן העכו"ם ואין לריך להפריש אלא קונה לו שם במקומו ומפרים תרומה ותרומת מעשר כל אחד בפני עלמו או שיחשם יחד ויאמר בשעת הרב סוף פרק שלישי מהלכות תרומות אבל הכהן להפרים כל אחד לעלמו כדי שלא יתבלבל עוד דע כי אע"פ שהתרומה היא שמאה נתנה לכהן שנאמר ראשית דגנך תתן לו משמרת תרומתי וכו' ה"מ בזמן שהוא עסוק אבל הפירות שאלם שמאים אין נותנים לכם תרומה לא שמאה ולא עסוקה שמא יבא לידי שלקלה ושורפין אותם או מאכילה לאיבוד במקום שלא יבואו בה לידי שלקלה . עוד דע כי שם שהתנה בשמאה ושניים וחשיעית וחמישית שלאחר השביעית שהוא שנת השמיטה מוכר מעשר שני ויש לו אחד מג' דרכים שיתן אותו לעניים ממש או שיאמר לעני בשמה שתה מוכר לי המעשר שיש בללו שחביות וזותן לו או שיפקיר נכסיו והרי הוא שני וזוכה במעשר ומוזר וזוכה בנכסיו אבל מן הדין פעור הוא כיון שאין קדושה בו שהרי אומר לו מכח העכו"ם הני בח בשאר כתבנו במעשר לשעבר שיש בו קדושה שלישים והשניים של שמטה וכן בו מעשר שני ויש בו קדושה שאריך להעלותו ולאכלו בירושלם . ואם עדיין לא קלטוהו מחיצות ירושלם הדבר ברור שיכול לפדותו או אם קלטוהו מחיצות ועדיין הוא בעבלו יכול לאוציאו חון לירושלם ולפדותו שם וזולם זה אין לו תקנה לדעת בעל כפתור ופרח אלא שיפרים המעשר ויניח אותו עד שירקב ויפסד ואמר שכן דעת הרב ממה שכתב פ"ב מהלכות שאין מוכלין מעשר שני בזמן הזה בירושלם וכו' עד ואם הפריש שם בזמן הזה ירקב ע"כ . וכתב אף אנו נאמר בזמן שהיה שם מקדש והיה מעשר שני שנאמר היה נפדה ומוכלין דמיו בשהרה אבל עכשיו שאין שם מקדש ואין מעשר שני אלא בשהיא ערפה ומוכלין דמיו בשהרה אבל עכשיו שאין שם מקדש ויובלו ליה המלה עד שנאמר כל שיצאו בחיללף היו בפדייה וכל שאין בחיללף היו בפדייה ע"כ . ואין זה נכון אלא כלל שהרי כתב הרב והורו הגאונים שאם רלה לפדות הוא מצי בפרוטה לכתחלה בזמן הזה פודה לא יהיה זה ממוד מהקדש ומשליך הפרוטה ליס הגדול ע"כ . הא קמן שאפי' שאינו יכול לאכול הפרוטה בקדושת מעשר שני אפ"ה יכול לפדותו מעשר שני שמא נמי שע"י שאינו יכול לאכלו בקדושת מעשר שני יכול לפדותו . וכן נראה מדברי הרב שאחר שכתב דיני מעשר שני בזמן הזה כתב בסמוך אין פודין מעשר שני בירושלים אלא ע"י שנמה שאם נמצא פודין אותו אפי' בזמן הזה מדלא אלא . עוד כתב בחרו שהמעשר שנמצא אפי' בירושלים פודין אותו ואוכלו ואוכלין אם דמיו בשהרה בתורת פירות מעשר כמו שיתבאר אפי' שנמצאו הפירות כלם בשאם עכו"ם ישראל מפרים מעשר שני בעומאה ופודה ע"כ ולא ליתאמינו לומר דדוקא בזמן שב"ש קיים אירי אלא ואפי' בכל זמן אירי ופודהו בשוה פרוטה או בפירות אחרים ממונן בשוה פרוטה ומוליך אותו ליס הגדול או מאליך אותם לאיבוד ולכל הרואות שכתב בעל כפתור ופרח אינם כדאי ולא ראיתי להאריך בהם ולפיכך הקדמתי לך שאין עיקר בחיוב מדרבנן ומה דאיכא למאן דפסק יש קיון לעכו"ם להפקיע מידי תרומה ומעשר אילך אין לנו להחמיר בדבר כ"ש בהלטרפות בעשר

שכבר כתבתי בתשובה לחכם שכל כוונת הירושלמי היא בציור ניון ולא בירושלם ונמצא שלא קלטוהו מחיות וכן העכו"ם קורין לשכונת הירושלים להיון ואע"פ שהחכם טעם שם בשל בפקור ופרח משום דכתיב דרכי ניון אבלות ואין ניכר עתה לי זהו ניון ואי זהו ירושלם מ"מ יש לסמוך על קבלת העכו"ם וניון שתסורו קל דומה לשם לשקר בזה . כללא דמילתא ניון לחיכא ד' לעיבותא סומכין עליהם ופודין חומו ע' שעיקר חיובו מדרבנן ומו דנוף הקרקע של עכו"ם ומו שעשתה ספירות ומו שלין שדבר ברור דשכונת הירושלים היא מכלל ירושלם וכן נהגו לפדות לחם מעשר שני ויפה נהגו וכבי לך פשדר מקבן החביות או ספירות לביא לחד ולחם הוכשרו לקבל טומחה מועה ולחם לעלו מכבירים במים ומבלך תחלה לחבר קדשנו לספרים תרומות ומעשרות ומפרים כל שהו ומומר כבי זו תרומה על כל ניין זו על הפירות בתוך הבית הזה ומשליך חומה תרומה לחיכוד במקום שלא יבואו ליהנות ממנו ומוזר וקורא שם למעשר בלשונו לו בדרומו ומפרים מהר ממחה מכל ומומר כבי זו תרומת מעשר על המעשר שים בתוך החביות שלנו זו על הפירות שים בלשונו זו בדרומו ולחם רוצה לשלח ידי מחלוקת מפרים המעשר ומחר כך מפרים ממנו תרומת מעשר שם הוא דבר הגלגל כאן ומבליך חומו לשכוד לפי שהוא לשור כמו תרומה גדולה ולא ישים כלל ולחם שם בין ספרכם תרומה לתרומת מעשר לריך לחזור ולברך ולחר כך לוקח מעט מחומו סמין לחבר בא לשקן זו משום ומומר לחם שהם זו הוא לשבוזה זו בייה זו רביעים זו חמישים שמוסג שם מעשר עבי ליבי לריך ללוש זו סריבי מפקיר נכסי ומעשר עבי רחוי לי ולחם הוא שהם שלישים זו שבים שמעשר שני מוסג בשם מברך לחבר קדשנו וכו' לפדות המעשר ומומר כבי המעשר לחבר בתוך חביות הללו זו בתוך פירות הללו מחוללים על זה וכבי שם חולין ומשליך חומו זו המעות לחיכוד במקום שלא יבואו ליהנות בו ולחם יודע בחיבו שהם משתמשה הוא עומד חיבו לריך להשתות ומ"מ עוב הוא להשתות מפני שמחלוקת שים להשתות לי זו היא שהם משתמש ולא תחשוב לחשא מציא קולי דמר לחמר תרומה בזמן הזה דרבנן וקולי דמר לחמר חין קיין לעכו"ם להפקיע מידי תרומה ומעשר שלא כולה כרבינו פסיקתא שלא שחמרתי שלין להמחיר כ"ל ניון שהקרקע של עכו"ם שכבי מעשה זה מוכר תרומה מעשר לכהן ומעשר רחשון ומעשר עני שלו ואע"פ שלין זה עשה להחיר הלימור לדעת שרב מ"מ להסיפין בעלמא עם שהר הטעמים נקיעגא ליה :

תשלב שאלה ממני תודיעך דעתי בכהן שקבל שם מתו במגרים ע"מ לפדותו כדי להעלותו לירושלם שם מוכר להטמא לו בזמן שהעלה חותו כי מדברי הרב ז"ל נראה כי מנכנסתם הגולל שוב חינו מטמא לו :

תשובה הרשב"ץ נשחל על זה והביא שמוכר ליטמא לו והביא ראיה מן הירושלמי והרי תשובתו סימן רל"ב שלא שהחזיק שלם . ועליון שתם לריך לדעת מהו שלם וקבורת מגרים נמלא כמת שלם אפי' שחר כמה בניס כי החול מולן הלחות שבו ושחר יבש כעץ והוא שלם . ומה שכתב הרב ז"ל עד שיסתם הגולל שם חין דעתו לפדותו ושם דעתו לפדותו עד שיסתם גולל שי וכבי חיתה בירושלמי הרי במפרין חותו מקבר לקבר חית חניי חני מניסתם הגולל שמי ומביק בשעתו דעתם לפדותו חבל לא נתנו דעתם לפדותו מניסתם הגולל הרחשון ע"כ . וכבר ידעת דלימא פלוגתא דרבותא מי בעינן שיהא שלם או לא ודעת הריע"ף והרחב"ד שמטמא לו שע"פ שחינו שלם ודעת הרמב"ם והרמב"ן והרשב"ץ דבעינן שיהיה שלם וכבר שהריך הרמב"ן ז"ל בספר תורת השלם ושיברך דחיה לו למנקט לחומרא כיון שהיא פלוגתא בדאוריתא ומיהו משתברא לי שהם שמלאו שחכריכין שלמים והשבר ספק אם הוא שלם או מפורק שחיברים שלינן להקל כיון שהשבר ספק במילתא דרבנן בפלוגתא דרבותא ומטמא לו ואם השבר ידוע שנתפרקו חיברי ואע"פ שכל חיברי מונחים בתוך הכיס או בתוך הארון חינו מטמא לו כדעת שתמחירים דגרסינן בזיר אמר רב חסדא אמר רב נקטעה רגלו של חבי חינו מטמא לו מאי טעמא דאמר קרא לחבי בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא מסר ע"כ . ומדקאמר נקטעה רגלו של חבי משמע שלא שהוא שלם אפי' לדעת שכל חיברי של חבי לפניו כיון שהם שלמים ולא בזמן שהוא מסר ע"כ . ומדקאמר נקטעה רגלו של חבי משמע שלא שהוא שלם אפי' לדעת שכל חיברי של חבי לפניו כיון שהם

מפורקים חין זה שלם וחינו מטמח לו :

תשלג שאלה ממני במי שמוכר בטר חוב לחברו ואמר לו קני חיטו וכל שעבודא דליח ביה בפני עדים וקנו מידו ולא כתב לו בטר חם קנה חו לא :

תשובה זו מחלוקת בין הרחבונים ז"ל ודעתי הקלוסה שלא קנה דחע"ג דקי"ל שתם קנין לכתיבה עומד הכ"מ בשאר מכירות חו קנייתים דשלמת . חבל קנין זה מדרבנן הוא וחין לנו חלא מה שחקנו דחין חומחות נקנות חלא בכתיבה ומסירה דכיון דקנין קלינתא הוא שלריכו בו כתיבה ומסירה ובבי מבמע לי מדלמר רב ספא שלריך למיכב ליה קני חיטו וכל שעבודא דליח ביה ולא קלמר שלריך למימר ליה וכו' משמע שבכתיבה מעכבא וכן כתב הרב ובילד יקנה שבטר שיכתוב לו המקנה וכו' ומשלא בכתיבה ומסירה משמע דסביר ליה דבכתיבה מעכבא בקנין שבטר וחפשר שבטעם הוא כיון שנכנס המקוח במקום המלוה ומשטעבד המלוה לקוחה בשני קנין מה שמשטעבד למלוה ליה בכתיבה טבר חף עתה משטעבד לקוחה שלריך בתיבת טבר זה כ"ל ע"פ שחיני בדחי שלריך להכריע בין הרחבונים ז"ל וכן נהגו העולם . ומה נתן לו שבטר בחורת משכון מע"פ שלא הקנהו לו בכתיבה ומסירה שהי שחינו יכול לגבות בו חבל חינו יכול להוליחו מתוך ידו וזה ברור וכיון שחינו יכול להוליחו מה ילחבד שבטר חייב לשלם מה שהוא שבטר יותר מהמוב דשומר שכר הוא בשאר משכון דעלמא חבל חינו חייב לשלם מה שכתוב בשבטר אלא מה שנמלא בפיו לשלם בשעה שבטר ולא שבשעה שבטר ישומו השמלין שכל לפי שלוה ושזמן וגם זה פשוט . ולעיין בשלין שלוה בעיר שבטנו שמיה שלוה המעות בב"ד ומשתלק כתב הרשב"ץ שלין זה מדיעה אלא שקנתה ואם עשה כן לא עשה ולא שלוה ומשמע שדבריו ז"ל שעדיין הם בתחריותו עד שיבא שלוה ויעול אם שלו וכבי רחיה שהיא מהא דתנן בערכין בתחלתה היה נעמן כל י"ב חדם כדי שיהיה חולה התקין שלל היהו חולה מעותיו ללשכה ושוכר שדלת וכבי אלמא חולה מעות בב"ד לאו דיוקא אלא אפילו אם שלו חבל אם בעלמא לא ע"כ . ומשמרת שלין שדברים אמורים אלא כשהלוה עומד בעיר ללמחר יבא שלוה ויעול אם שלו חבל אם הלוה רוצה ללבא למקום אחר דיוקא הוא שיוכל משתעות בב"ד ויסתלק ואוב שלין אחריותם עליו ללכן שהרי דיוקא ליה למלוה לסלק אחריותו מעליו כדי שלא יצטרך לעמוד בעיר ללמחר יבא שלוה ויעול אם שלו חבל אם ה

ריבא דמילתיה מאי קמ"ל ולמה מהגהי כתובה סוף וכי עד שמלת רבין לך סוף ידעינן ומה ריון דשמעינן מהמלעיתא דבעל לבוקה סוף לפתי מילתא פשיטא דאם מתה תכף ומיד שבעל לתלמידו מזונ מכאן. ומה תלמה זימני מזונ מכאן למה לי.

תשובה לדעת הפוסקים לתין ביורשין יכולין לסלק התלמיד מן המזונות ע"י פרישת בתובה כתבי הגלוי הוא נופל אחת לשמעינן לתפוקי מהגהי יהודה ומזונ מכאן בעל כרחה של בת ושם דקתא בת לשמעינן הכי תרתי ושמעינן מיניתה דתע"ג דבעל בכסף אשתו הוי לוקה ואין מוליתין למזונות התלמיד מכאן מסוערדים להפי מילתא לא שויה לוקה משום תקנת התלמיד ולא הוי עשאת כי עשאת דריבא ומשום הכי פליג לה מריבא. ושיפה משמעינן דתע"ג דתלמוד לעשודת דבעל ומוליא מיד לתלמוד תע"ג דתיכא פסידא לתקומות חבו רבנן לתקנתא דתלמיד עפי מתקנת התקומות ומזונ מכאן הכי הכא ומשום דהאי בעל הוא על ידי משתה פלוג לה בתכפי נפשה דאי משום רבותא דאיש בה הוא מני למימר ואפי' מתה הכא. ולדעת רבותא פוסקים כתבי יהודה שאם רצו היורשים לסלקה ולפרוע לה כתובתה כרצונם בידם אחת רבין לשמעינן שאין לבא מזונות בנכסים מועטים במקום התלמיד וזכו שאמר תלמידו מזונ מכסם ולא הכא בין עד שלא נשאת בין משנשאת ומשה. ומידוע הכבוד התמידות כדפרישנא לעיל וכן כתב הר"י סלוי ז"ל לדמות דאין מכאן ראיה לפסוק כתבי הגלוי ז"ל ומהאי דשלח רבין בתגרתיה לן שמעינן מיניה לא כרב ולא כשמואל שלא תמרו תלמידו מזונ מכסם תלא לפסקים מזונ הכא במייה ולפסקים יהושע הבעל כשמתה הכא לפי שאין מזונות לבא במקום התלמיד בנכסים מועטים עכ"ל. ועיין בפסק הריב"ף והרמב"ם וקלא הגהות ורבותא עוגא פסקו כתבי הגלוי וכן נהגו התלמיד מזונ מסנכסים על כרחם של היורשים עד שתבוא בתובתה וכ"ל בכרם הריב"ף והרמב"ם ז"ל דאי אמת רבין לשמעינן דתלמיד מזונ מנכסים מועטים ולא כהיא לו לפרש בכי בהדיא תלא מדשלח שאם תמצא לפסקי מהגהי יהודה בלא בכי דהוי נמי פלוגתא דרב ושמואל והרמב"ן ז"ל בעמיד דברי הריב"ף בדרך אחרת ועיין בפירושי הר"ן ז"ל בכתובות סוף פרק נערה. עוד יש לראות לתקמן בפרק מי שמת הוא ליה לתלמודא לתקושי לך דשלח רבין גבי הא תלא תלמיד תלמיד מזונ מכל בכא בכא תלא תחיים בנכסים מועטין מה בא תלא תחין בכא מזונ ובכנים יחלו על הפתחים ולא תלמיד תלא בכא תלמיד מזונ ובכא תשלח על הפתחים ולא תלמיד מתן דפליג עלה ואם הוא לריך רבין לשנות דין זה בתגרתיה ולא יפרש בנכסים מועטין ומכל סלין ל"ל דספיר מייתי מינה ראיה לפסוק כתבי הגלוי:

תשלו עוד שאלת על שמי תשובות להרשב"ץ ז"ל נראות כסותרות סימן תפע"ג תפע"ד שבראשונה כתב אחד מגרש ור' יוסף דמשמע מי זה מכח ראשון או שני ובאידך כתב מגרש ראשון ויוסף שני אבל לא יגרש שני ושלח ראשון:

תשובה ולא שמעי לך בין קדושי ספק לאשה קדושין מאוח מחמת בשאושה ברשאושה שנתן לה במסכון ואמר הרי את מקדושת לי בו ביום ספיקא דילמא לפני קדושין קבלה או דילמא לבעמת קדושין קבלה והויא מקודשת לשניהם משפק. אבל בשאושה שנייה אמר הרי את מקודשת ולא אמר לי לא שויין ידים מוכיחות ואינה מקודשת אלא מספק חוששת בעלמא לשניהם גם ובשבא שני וקדושי הוו קדושין ולפי ולפיכך לא יגרש שני ושלח ראשון בעיון שאמרו בפ' המגרש. אבל שבשאושה ברשאושה כתב ז"ל ואפי מפי שמעתא לריכה קדושין תחרים ובשאושה בשנייה לא כתב כן לפי שהיא מקודשת לפני קידושי ולפי ואם יגרש ראשון אין השני לריך לחזור ולקדשה ובדור הוא:

תשלו שאלת על מה שתן במגמות לא סילור (שקיעים) [שקיעים] ולא נשילתן דומה לם בשבא ושקיעה לך לכתה לא גזרו שבות במקדש:

תשובה אם אין קושיא אלא זו בבר תילו לומה בשופטים לשכתבת כמה שבותים גזרו במקדש לעורך כי בבא בשקיעה ומקוות שבל שא שקיעה שלשכתן לשתר ומותר לשלמלן ומה לשייה שייך בשו שקיעה לא סדור שקיעים ולא נשילתן דומה לם בשבא ומתוך סוגיית עבא פרק בל בלים מתרלה לך קושיא דגרסינן שם ר"ח תלנזר קניס ומקוות גלוסטרא ומדוכה קודם שתרת בלים נשמו כי בימי נחמיה בן חבליה היו מזלזלין בשבא דבחיב בימים שבם רחיתי ביהודה דורכים גתות בשבא ומביאין לשבא ערימות וגזרו על בל בבליס חון מג' בלים דתניא בריתשונה היו אומרים ג' בלים טועלין מקוטע של דבלה וזוהמת גוסטרן של קדרה וסבין קטנה שעל שלחן ובלוטו זמן נשיות משנה זו של קנים אבל חח"ב שהיו וחזרו והחירו ודחי רבה ממחי דילמא לעולם לימא לך לחתר שהרת בלים שמו קנים עשאת מחי משום תעשוקי בהחי פורחת לא משבחת בלומר לפי' שיהיה שלחם בולא קנים עד למחר לא יחשבם וכיון שחין זורך בשלטול קנים לא רלו להחיר כדי שיהיה שבתם חמור עליהם ולפי שבל דבר שקטוע לו זמן דומה לת השבת וסדור שלחם זמנו קטוע בשבת משום שבי חנן לא סדור קנים ולא נשילתן דומה לת השבת ולא תיתה בשלטולן לחייה שבת ולעולם לחר שהרת בלים נשיות דלי לא תימת שבי שמחזרו היו מחירין גם שלטול קנים וזה ברור ושיינו דפסקה הרב ז"ל:

תשלח שאלת ממני תודיעך דעתי בריתון שהקדים שקרא שיהיה שבירותו לעניים אם יכולין שבשם עוכי סעיר והגבאים למכרו או לחלוקו ברתון בפקיד על שקדם הב' או לא:

תשובה לא בירות אם מוכרים תותו לקנות לחר בוע ממנו אן להחליף רע בטוב לחועלת שעניים או לזורך שאר לזורך שעניים עלמם לפיכך אם שמכרה או החלוף שאר לחרת יש שועלת לעניים לפי רחות ב"ד שדבר ברור שבם שאשם למכרו או להחליפו וביון שמניע שועלת לעניים מלי לוקפת ליה למקדים ולי משום שיקרא שמו על שקדשו שרי יכולין לפרשם ע"י שברזות ושטרות שזה שקדישו על פלוני שהחליפוהו או שמכרוהו וקנו בדמיו לת זה ומעשים בכל יום בחנרים ולין מוחה בידם ומו לליו מעשה זו מפפקת לבעל שועלת שעניים ובזמן שלין לשם שועלת ראוי לחוש לטעשה זו לחזק ידי עושה מנוח ומעשה זה שיהיר שרבב"ח לשחר שבנה היבל ב"ה לבחוב שמו בבותל שהיבל להיות לו לשם ולזברון. ואם שמכירה או שחילוף הוא לצורבי שקהל ומלאו נוחלים לת שעניים שתע"ג דשמרינן דרבותן לשנות שלדקה לפי שעשתה שיבוי שבריס מדעת שנזבריס דתניא בפוסק לדקה עד שלא זכו שפרנסים רשאין לשנותה לשנותה בה שפרנסים חשוב שנותה שלא מדעתה אלחת מדעתה מוחר אין שבריס חמורים שלא בקופה ותממחי וכיולא בשם שבגבאים גובין לפרנס שעניים ליום או ליומים בדי שפקין ושוחיר ואפי' שלא יחיר ישובו עוד שבאין לגבות בדי שפקין. אבל בזמן שאין שלבור מספיקים לורבי שעניים לגמרי ואינה ממלאים שברוסם ובא זה ושקדים לשעניים ושוסיף עד שלבנה שנותנין שקהל אין שפק שאין רשאין שלבור לשנות שקדם זה לשבריס לחריס שברי גוזלים שעניים ושרי שיעו מוחר עניים לשעניים מוחר עני לחותו עני וכו' וכ"ש בב"ד לילכא מוחר דיולי שחי וחולי יספיק לשעניים ושם עשרו ומכרו שם שעשו אינו עשוי כמוכר דבר שאינו שלו שברי עשרו על דעת שמקדים ועל דעת שעניים ושוא שעשם אני חומר שאין יכולין למוכרו לזורך שעניים שלא סיה דעת שמקדים להחליפו לעניים שלא סיהיה שקדן קיים ויחלטו שעניים שפירות כלחר מבואר בשטר שהקדש ומ"מ מודה אני שאם מהיים לעניים שדבר שקלוב להם בכל שבא יכולין לעשה שמוחר לזורך עניים לחריס שיחחדשי שברי לת שקדים זה לעניים מיוחדים כדי שלחמר שלמוחר יהיה להם בלוב מלא לכל שעניים שהם שקדים חם ברור. ולעניין שקדים פקדון שים לו אין מברו שם תבע חותו וכפר אין שקדשו שקדם ושם מן שהחם שקדשו שקדם דשחרית ישראל לת ישבו עולם וכל היבא דאיתיה ברשותיה דמריה איתיה. ולעניין שקדים שטר חוב שים לו על חברו שרא מרא הוא שקדשו שקדם שבטר לינו ממון שיחול עליו ושם היה ברינא אין שקדשו שקדם דגוף שטר לינו שעבוד לו שאין שקדם ובן וקי"ל דבעל חוב מבלן ולבבא הוא גובה. ולעניין שקדים נבסיו וים עליו שטר חוב גובה ב"ח מן שהקדם אפילו שהם שעשלין בין שנשנו לבתוב ושעבד לו שעשלני אבל שקרקעי ואם הוא שקדם הגוף שפקיע מידי שעבוד לשמר רבא שקדם ממן ושחרור שפקיעין מידי שעבוד ושפירוש הבבון לבקדום שקדם הגוף לייני רבא:

תשלט שאלת ממני תודיעך דעתי על שם דתניא פרק בל בחבי גר שעל גבי שעבלה מגער לת שעבלה

וסיע נופלת ואם כבתה כבתה ומוקמינן לה בשוכח וכה"ג פסיק ריפיה ומודה בה ר' במעון :

תשובה כבר דברו בזה הרמב"ם והרי"ף סתירות־מוספות מפרשים לה בשתין במן בגר ביפך ולי מסוס כיבוי דבר שתין מחכוין הוא ולא הוי פסיק ריפיה ודומק הוא דל"ב הוא ליה למלמודא לפרושי : ויש מפרשים דלישני בגר של שעוה ללא הוי פסיק ריפיה וגם זה לישו מהישב שברי הגלוסים והרי"ף והרמב"ם לסברו להדליק בגדות שעוה בשבת וצריך להעמידה כגון שהדליק לצורך החול ושכח ולוחו ע"ג הסנגלא . ויש מפרשים דלמ"ד דמודה ר' במעון בפסיק ריפיה הא"מ היכא דישתי ליה לבל פסיק ריפיה ולא נישתי ליה כי הכא דלא נישתי ליה ביפך הכמן שבגר מוחר לר' במעון דקי"ל בווחים וחב פחירון הוא נישתי לם היה הדין מוסכם לבל רוב הפוסקים לא הסכימו בו ולא שמעי לסו בין לי נישתי ליה לי לא נישתי ליה לי הי הוי פסיק ריפיה לסור . עוד פירשו בחוספות כגון שבשבת הדלקת ועדיין יש בו נחלת וגם זה דוחק והרמ"ה והרמב"ם כחבו גר דולק . ולא נחייבנה דשמי בכל לחד מהפירושים עד שרלוחי במלרים עופין גדול של מחכת ופיה למעלה ומוחן בה שמן וסוחם לח פיה שחימה מסודקת ולמעה יש לו נקב קטן מאד בפי שיעור הפחילה ובשמיה הפחילה סוחם לח היקב ומוסך מן השמן לחר בחוך הכלי ולפילו ביפול הכלי לא ישפך השמן כלל ובבר היה לו כיולא בו לחיי שתין השמן ינשך ודלי לפילו ביפול ולא לחרו הלא ואם בשבת בשבת לבל הפיכת השמן לא הזכירו משום דלחיי בגר שתין השמן ינשך יהיה הוחרו מה שבחבתי לו זולתו . ובירושלמי לא גרסי בה ואם בשבת בשבת ומוקי לה בגר בשבת וכו' ושרי בחול בחוש' ובפסקים זה בירושלמי וקי"ל בחלמוד דיהן לפילו בגר לדוק מוחר לעבר לח העבלה בחנוי הלא יהיה בו במן לו בגר של שעוה לו בשבר עשוי כלורה שזברתי הלא הוי פסיק ריפיה בחשבר הלא ישנך השמן ולילו מחרחק לו יחחרב לל הפחילה שברי השמן למעלה מן הפחילה לעולם:

ולענין מה שהגו להעניל כמה כלים בחוך יוהא ע"פ שתין בימים שהיים בגוד כל הכלים שהגו לסם על שהם כלים חיים בני יומן ולע"ג שחוזרים ובולעים הכלים ממה שפלטו פעום הא בלעי ומוהן טעם לפגם מוחר . לבל לם הכלים בני יומן לחסור עד שיהיו בימים שהים מעום לפלטי ובדר בלעי מהמבוחא ומוהן טעם לבהא לחסור . ולענין להשהות הכלים של עכו"ם י"ב חדש לא שמרו שהייה זו הלא לענין יין נבד לא לבחר ליסורים ולם שבר ובשל בכלי שתינו בן יומו שהבשיל מוחר בדיעבד ובכלי נשחר בליסורו . ולענין מי רגלים של חדם ושל בהמה טמחה לילא פלוגחא דרבוחא ודעחי להקל הלא שים בו מעום בל חבקלו לח נפשוחיכם . ולענין בני מעום מוחר לבעלעו כיון שים עליו חורא כלי בין לצורך גופו בין לצורך מקומו והא לוילילו מן בללו הלא המוקלה מחמח מסרון בים :

תשמ שאלת ממני על מי שעושה מים מנשמי שאם חדשה לם מברך שהחייו לו לא :

תשובה דע כי לין ברכת שהחייו מסברכות שבלים בשוכא הלא רשות וכן כחבו הרלשונים ז"ל ולפיכך מסחברא לי שלם לחר מודים לנו לפניך וכו' משעה שיצא חתן לקראת כלה נפטר מברכת שהחייו אבל לם לא לחר מודים לחינו וכו' מברך שהחייו דמחי שנא מלחר דברים שחחדשים מעשה לעשה דשמים הלא בזמנם שיהן קללה לם אבל בזמנם ברכה ומחחה לם ועיקר ברכת שהחייו על הפחחה נחקנה וכן על הים המחחדשים במלרים בכל שנה . ועל עיון שמועת הרשנולים ערב יום כ' לכפרה על העברים העולם ונהגו בו סיבר אבל הרשב"ל לסר . ומשחברא לי שלם מוחנין הסנגולים לעניים שחפילו ברב מודם שחין בזה משום דרכי האמורי ודמיון להם דחינית הלא זה לנדקה כדי שיחיה בני וכו' והלא רחיתי בכל חכמי הדור מי שמיחה בדבר ולעניין המרית בוודלין ונהגו העולם לברך בורא עלי בשמים והרמב"ם והרשב"ם כחבו לחותן ריח טוב בשירות לפי שנאכל במרקחות וכרי הן כחבושין ותרוגין ובחלולה הלו עיקר נטיעתן לסוליא מימיהן לכריה בו ואחד מני הלף עושה ממנו מרקחה ולפיכך הני אומר כי אפי' הרשב"ם ז"ל מודה שמברכין בורא עלי בשמים שבכל הדברים הללו הנו הולכים אחר עיקר נטיעתן והלא דמי לחבושים ותרוגים לשאר עיקר נטיעתן לחכילה ונחלקים באותן שחין נאכל לא רחיתו מימיהן מי שאוכל וורדין כמו שהם הלא במרקחות ולחולים . לילכך פעיקר הוא כריח ומזה בשעת מברכין שפלפלה דעיבחא בורא פרי האדמה הע"פ שהוא עץ לפי שהן עיקר נטיעתו לאכול לוחה דעודין הלא יבשים . ומזה בשעת מברכין על הקינמון וסקרוניפול עלי בשמים שעיקר נטיעתו לחת ריח בחבשיל ובמרקחות :

ולענין יבש ביבש שהחבשל ובשלו הם חוזר וניעור לו לא . לילכ מלן לחמר לכיון שהחבשל בחבשל והיו חוזר וניעור והיו לכון הלא הלא חוזר וניעור ותוספים מחמת רוטבן וכן הסבימו כל גדולי עולם ומיהו לא חזו ולענין מי שהחייב שבועה בע"ד ושוא חשוד על הבשבועה הם הבשבועה חבר שהחייב היה בבועה הסם מקנחת לחקנחה לא עבדינן ונפשר וכרי זה חועה בשבר ומש"ה יכול להחרים הסם על מי שיודע בחמת והלא כחבר חקנו הנולוים ושם שוא חייב שבועה מן החורה יבשע שבשגגה ויעול וכן הם היה חייב בבועה הסמוך ועומן עליו ולפי דבעינן לחוריחא חקנה ושבשגגה בשבע ועול ושם בשיהם חבודים פלוגחא דדייני חרן ישרחל ודייני גולה לדייני חרן ישרחל חזרה שבועה לשחוייב לה ומחוך שחינו יכול ליפטע משלם . ולדייני גולה חזרה שבועה לשיני ופקע ממונא ופסק הרב כדייני ח"י דחמוך שחינו יכול ליפטע משלם . ולענין מה שבשלה הרשב"ם ז"ל בחשובה שהוא לבור על שהחגנו על הגשמים והלא יהדו לסם גשמים בחומו יום עד לחחר שתין חומרים הלל דכיון דבחעניחם לא נעגו ברחמי שמים יהדו לסם ביום חחר פ"ב . קשה עלי לקבל דין זה דמי לא עשקינן הלא בחקבלה חפלחם עד שעה שעילה וירדו לסם גשמים בלילה או לחחר . ושו כיון בשוכלו להחעונות על הגשמים הע"פ שהלא יהדו בחומו יום רגלים לדבר שבשביל חעניחם יהדו ושם הלא יהדו בחומו יום בעלמו שחם בחקבלה חפלחם עד שעה שעילה וירדו לסם לענין שגשם כך היה דעחי הלכ הריטי מבעלו מפני דעה הרב ז"ל נם כי בעל מ"ם כחב כן ופפשר שעיקר שעשה הוא בתין חומרים הלל הלא על סודחי כשנעגו בחומו יום הוא ודלי לחחר הוי בשק בחת מלד רחמיו הוא :

תשמא שאלת על מה שהגו במלרים להניח על המים מלבוש של חבן גדולה וכותבין עליה שם המה וכשמפיגין חומו להעלותו לירושלים בתים השכו"ם וגוובים חומה ומוחקין בכחובה וחוזרין ומוכרין לישרחל לצורך מפיס לחריהם שם יש בזה לד חיסור :

תשובה הע"ג לילכ פלוגחא שם המעשה היה בכלל חיסור ר"ה מ"מ הגו נוהגים בו להחמיר משום דלילכ חלוק מהקבר דמפרש דהייגו גולל מ"מ בג"ד ברחה שהוא נוחר הלא עדיף מהקבר עלמו שהם פיהו משם לקבור לחר דדוקא גבי הבו שולחין לחנייהו כחובה קבר לחבו ולכך וקברו במקום לחר לא יקבר בו שולחין משום כבוד חבו ולו בעלמא חפי' למען לחמר הזשמש היא וחפי' קבר בו ופיכו יקבר בו לחר וכ"ש המעשה בחומר ליחשב על מת לחר ודוקא בחשם לבל מברה לחסור וכן העלה הרשב"ם בחשובה הילכ בג"ד כיון שתין הישרחל נשפ כלל חומר . הלא שחי רלילי במלרים רעה חזו שכל מלבה שהשחכחו שם בעלילם משם גוובים חומה וחוזרים ומוכרים חומה לישרחל וממלמו גוולים הם המקים וישרחל מחזיקין בידיהם לקנות חומה לפיכך יהא שמים יזכר שלא יהיה על מתו הלא מלבה חדשה או מחומה שבבור הלמו פפיהו הם בעלילם משם וגם מחוכן מלבות שגוובים מעל הלדוקים ושמרומים לחסור ליקח משם ולפי שרלילי מקילין בדבר זה הולרכתי לכחוב שהדבר לחסור שרי הלדוקי ישרחל הוא לענין שחסור בהנחה שברי הם [בעכו"ם לכל דבריהם דקיי"ל דמיחי עכו"ם הים לחסורין בהנחה] דילפינן לה מוחמת שם מדיש מ"מ לענין גזל וגניבה הכל סוין ולחסור לסייע ידי עוברי עבירה :

תשמב שאלת על שליח שבקיע גט ממדינה היש ואמרו לה ולא לחמר בפני נכחב ובפני נחתם ולימו כי הלך לו ולי לפשר לחזור ולימרו לה ולא נחקיים הגט בחותמין מה מקיה יש לו :

תשובה כבר נהגו בכל ישרחל שהמביח גט יש בידו שטר שליחות שעשאו הבעל ושם זה השליח שביח בידו שטר שליחות שגט כשר ואפילו לכחחלה לא היה לריך לומר בפני נכחב ובפני נחתם הלא כדי שלא לחלוק בכל שליחות גט נהגו שאפי' בידו שטר שליחות

מקוים לומר בפני נכתב וכו' תכל לכתחלה אין לריך שלא תקנו בפני נכתב וכו' אלא שאם יבא בבעל ויערער לא תמלא עדים לקיימו וכיון דאיכא ספרי שעשאו שליח לגרש אומאי אינא ויערער אין מוכיחין לו ואיה לדין זה שיש בספיקו גט אין לריכין לומר כלום דהן הן עדיו הן שלוחו אף שהא נמי כיון שיש עדים שעשאו שליח הוי כאלו הביאו שיש . ותו דקי"ל שלוחו של אדם כמותו כי היכי דאם בא לגרשה אינו אין לריך לומר בפני נכתב וכו' ס"ס לכאורה כיון שעשאו בעדים ובתוכי שיש שער בשליחות מקויים או שאפשר לקיימו אבל אם אי אפשר לקיים לא בא ואלא שער בשליחות בגט פסול :

תשמג שאלת על ראובן שהיו מרגיזים אחריו בבא על אשתו על במעון וגפיר במעון ובקש ראובן ליבא אחריה אחר אם היא מותרת או לא :

תשובה רע עלי המעשה ואין מנחם כי קלת חכמים התירו לו ליבא אחריה ואדרי היא אלא לדעתי באיסור דאיכא כמה רבוותא דאמרי לאפילו נשאת אחרת אלא לפי שמחזיק את קולן דראשון שהרי קול ראשון קיים קלא דלא פסיק ואפילו שמעון בעלה היה מוסד אחר עם ראובן זה . ואני אומר דאפילו לדעת האומרים דלא תנשא לו לכתחלה ואם נשאת לא תלא מודים הם נ"ל לפי שאני רואני כאלו אחרת בדבר שאחר אמת שמעון נתן עיניו ראובן זה לגרש את בת אחי אביו ויש לו ממנה בן והיא יפה וכשומעה מרוצה והשמה כאשורה נתנה לו משום כדי לפרוש לה כאומנה ובשעה שגרשה בפני אמרתי לו בבר ידעתי שמשום אלו היום שלך אלא שמעון שנהה לך כדי לגרש את אשתך ואשא אותה ולא אמשוך על זה בלא היום אותך ליטא אותה . ואלך ואתעזר בקהל אחר בהיום הרשע בלבם אלא שכם לגרש וקדשה בהכחא ואני לא ידעתי כוף דבר נשאת בלא מידיעתי בעזרת בעלי זאוש והורשת קלא חכמים ליברי לאו מרייהו ואשתפשתי עליהם אמרו שלא ידעו שים בדבר אשם ליסור ולא רצון אבל כיון שקדשה מותר לכאורי אבל דעתי הוא שהיא אסורה לו דאע"ג דאיכא רצון ואף לא דעתי להקל ואם בבר נשאת לא תלא מ"מ נ"ל אני בברתי בו אמתלאות ודברים אשם מ ודים שאמת היא הקול ואפילו המקילים יהו מודים בניולא בזה דאפילו אם נשאת תלא אבל אם לעשה שאין סדור עולם יפה ואתקיים בשם עמי בעלו ישאל ומקלו יגיד לו . ועוד על זה שהלך ונשאה אחר שהרחתי שבל זה מורה שהקול הרשעון אמת היא ומני אשמו אמת יעזרנו על דבר בבוד שמו :

תשמד שאלת על מי שעבר על אחת הקטנות אם הוא מותרת או לא : *

תשובה כתב הרשב"ם שאשל על זה מרבותיו ולא השיבו לו דבר אבל כתב שמשמע הקטנות שאין מוכנין בו בדין מוזהר או מוהרם . ומ"מ משמע לי מלותה תשובה שלא היה להאמיר אלא אשם דשאם לשם ליטראל שלא"פ שאינם נביאים . הילבך אם משמע המקום לעשות בעובר בדין מוזהר או מוהרם הרי משמע הוא בהלבה ואם לא נהגו אותה לשם ליטראל ומ"מ אם השריזו עליו הדבר ברור שלריך לעשות עמו בבל דיני מוהרם ועשאת דמשמעי שבל זמן שלא השריזו עליו יבבלו רבים בלי ידיעה ואפשר שזה עשה משום הקטנות אבר בתב הרשב"ם ז"ל אבל אחר השריזה נפלק עשה זה :

ולענין הטעם בלי שעודה אחדים מישראל שלקחו מן הטבו"ם ולא הטעילן הדבר ברור אלא שלריכין עבילה לעשאת דהך עבילה משום דילאו משומאתו של עבו"ם לקדושתו של ישראל ומה לי ישראל ראשון ומה לי שני היון שעדיין לא הטעילן לא יצאו מידי טומאתה ולא נבנסו לקדושתן של ישראל ולדרבה מבלי מדין אינא למשמע דמי לא עסקינן שנתן אים לאבירו יורה או בום או סכין ואפ"ה אמר הקל תעבירו בניים ועשר . גם מלשון התוספות יש ראיה גמורה ול"ל ישראל שלקח מן הטבו"ם והטאילו לאבירו אשור להשתמש בו בלא עבילה ע"ב . דהא עשאת דמלן ז' שיהיר הוא מפני שפקפק אם עבו"ם מיהא ולדידים בהא נמי הא פקא אם עבו"ם מן הבלי שבבר לקחו ישראל מן הטבו"ם ומה לי שהטילוהו לישראל אחר או שיעבדהו ולפי דעתו לא היה לריך עבילה בלא עבילה לריך עבילה ואפ"ה עבר ישראל הרשעון ועשאתם אהם בלא עבילה

תשמה בזמן הזה אשור לאברית אהם ומהו אפ"י דיני דאלבותא וכן מוהגין

לא בבלל בך פקא מהן טומאתן ולריכין עבילה ומיהא לא אזות ובגל"ד בתבתי :

תשמו שאלת על אבא שהיה שאשל אם מותרת לבעלה אם אסורת לבעלה בספקא או לא :

תשובה אמלא בתוספתא ברים זאתים גבי אבא שלא לגירושין קיימא דאפי' זיאתה אם ילאה הבעל לא יבדם רק בלא תשמעו [ע"כ] ועשאו על דבר דליבא למיהם אמא יבא עליה דכיון דאיסור אורה הוא ואו כיון דזיאתה אחתו בוגא לוחה ומחוסה בעיניו (ע"כ) . ואין לי רוחה לסמוך על הוראה זו כיון שהיא אבירת ברמיזותיו וקילוחיו ובילה אלו אמתלאו לדבר עבירי כיון שזיאתה עם בעלה ואינ לב אדם רע מעוריו ולא יוכל לעמוד בעלמו ומי הוא זה שידור עם נחש בבפיפה ולא אמתו ואפי' ע"י עדים אני חוכך להחמיר אלין לפטרופוס לעריות דכל היכא דאמרינן תלא או יוליא בגט מבמע ולדעת מולא אין מחייבין לחת גט לבל מודים הם דמפרישין אוחה ממנו לבל שהעמוד עמו ואדוד בביתו והוא שבאם ויולא אין רלוי להסיר והוי יודע שאפי' לדעת הסוספות לא אמרו שיחיד עשה דלא גרע משאר נשים שאסורות עליו שאינו אחיד עשה וכבר הוכחתי ברחיות דבל היכא דאמרינן תלא בגט מבמע ולא שני בהפרשה ובבא ב"ד תלא לאמרינן ובגט מבמע ואפילו אמ"ל דלא הוי בגט מ"מ הפרשה בעי . וכן בתבו הסוספות בפרק החולן דגרסינן שאם בזמן שהולד של קיימא יוליא וכו' אלא משום ר' לוליאר אמרו יוליא בגט ואיהי עלה שא דאיבית לא יהא לאם מעוברת חברו וכו' ואבמים אומרים יוליא ולבשיגיע זמנו לבטום יבטום וכו' אמר רבא ולדברי חבמים יוליא בגט אמר מר זוטרא דייבא נמי דקתני יוליא ולא קתני יפרים שמע מינה וכתב הריא"ף וכן הלבתא ואפי' בבן ובקטן בהוספות ובא לחזק בסוגיא גבי מעוברת חברו ומינקת חברו יבול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן ותירלו הפרשה מבמע בבי ומבמע בבי אבל יוליא לא יוליא מבמע אלא בגט ע"כ אם אינה מקוה לא ומסתבר לא חייבין אינה עליה בין לחסירה לויה מדאוריימא הרי לך לפי תירון הראשון דיוליא בגט מבמע ואפי' לפי התירון השני מ"מ הפרשה בעי וקרוב אלי שאם שבחבו בדים זבחים על ידי הפרשה נמי היא וחבו שבחבו דק אלא מבמעו : וגדולה מזו בתב הרשב"ם לאם לא (תלא לאחת) [ילאה לגוליאה] בגט מבמתין ליה עד שיוליא בגט . וגם על התירון השני של הסוספות חוקק מהר"ם ז"ל בבתב בשם ודאי פיגועא עלך דאיבא למימר דוקא בשהיה דשוטה בשיה שוטאתו וזה שוטאה ממתה אקטא לה ושאסתרה תחתיו סילבך ליבא למיהם אבל בעלמא דלא שני ליה לאפילו באיסור ברת בשוה ממור יבא עליה ע"ב . וב"ם בפ"ד שהיה שוטאתו שהרי לא קנא לה דודאי חייבין שמא תשמלנו ויבא עליה . בללא דמילתא דעתי הוא דאיבא דאיבית בשוה אסור תורה ואו דמאיסה ליה אלא בגט ואם לא רלה מבמתין ליה עד שיוליא דעלמא זמה ים ביומים :

תשמז שאלת על אביב מרע שאין מתנה מקרקעי ומגבן מעלמלי אין יקנה מקבל מתנה שאין קונה אלא מה שאינו לאחר מיתה ואחר מיתה אין מקרקע של הבותן ואין יכול לסקנות אבל קרקע שאינו שלו (ובתב) [וב"ת] יקנה בחורת מתנה אביב מרע כי דבריו בבתובים וכמסורין דמו מ"מ הוא לא רלה לסקנותו אלא בתב ואין לנו להוסיף על דברי ס"מ וכן בתבו הרשאונים ז"ב :

תשובה אין בהן תוספת בדברי הס"מ שהרי לאלומי למתנה בתב לו מעלמלי אבל מקרקעי וס"ק תקנה בתב או בדרך מתנה ס"מ ועוד אני סובר דקנה בחורת אבל קניית מקרקע ומעלמלין באין בחחת מיד בגמר מיתה ואע"ג דלא אמר מריני נוהן מעלמלין ואף אבל מקרקעי דהשתא הוי מיפה לה בחו לפי' בי אני סובר דקנה דבשלמא היבא דאמר קנה מקרקעי ואבין מעלמלי שהם ודאי משמע שלריך להוסיף לשון בדי ליפות לה בחו אבל אם אמר קנה מעלמלי אבל מקרקעי אין לריך להוסיף לשון דשפיר משמע קנה מעלמלי וגם מקנה לוחה אבל סילבך כיון דאיבא דאי טעמי מדא דשני הקנייתים בחים בחחת ואו דליפות בחו משמע שאמר לו בן שהמתנה קיימת וכן נהגו לבתוב בבל מתנות ס"מ :

תשמח שאלת ממני על שטר שיאת על ביתומים ויש לו טענה מגבו אי טעניון ליתמי פרוע הוא ואבירא הוא

בתיב

כתיב תגביה מ"נ דילמא קרוב קרע כ"ד היכ והטלאי מחזיק לא קרעין :

תשובה מדלפעיתא לך מי טעניגן ליתמי מכמע שאם היה לביתם קיים ונתן פרעתי שהוא נאמן . ולא היה דאי משום קרע אע"פ שיש עלאי על גבו ניכר הוא אם הוא קרע כ"ד או לא ואי טעין דתברא כתיב תגביה נסיר הטלאי ומחזי וכתב שנגרר ונתן עליו טלאי זה כדי להסתיר מקום הגרר לפי' שהיה הגרר ניכר ממש לא מייתיגן ליה דלא תמריגן דאין למדין מן הגרר אם הינו מקוים לבל שאר הטעור בחזקתו עומד וכן כתב הרמב"ן בתשובה וכניגן דאיכ בהסופספתא דתניא שטר שיש בו מחק או תלוי מגופו פסול בלא מגופו כשר ס"מ דמחק שאינו מגופו הינו פוסל אם השטר לומר שמא תגלה היה כתוב בו ע"כ והרי הגרר שטר מבחוץ הינו מגופו של שטר ולפיכך הינו פוסל לותו דגופו של שטר היינו שם סמלוס והלוה והזמן והמעות לבל שאר השטר בחזקת כשר הוא . ומ"מ כ"ד כ"ד לביתם של יתומים ויש לנסח לחקור על הדבר יפה ולמען לא הדין עד שיתברר וקולפין הטלאי שעל השטר אם אין תמצוי גרודה ולפי כשר הוא שלא נתן עליו הטלאי אלא להחזיקו ואם נמלא שאינו הטלאי גרידה צריך לרחות אם יש בו כדי להסתיר הגרה ואם אין בגרר שיעור להסתיר הגרה ולפי כשר הוא ואם אין הגרר במקום גופו של שטר מאחוריו גם כזה ולפי כשר שאין דרך לכתוב הגרה אלא מאחורי גופו של שטר . אבל אם הגרר הוא שיעור הגרה ובמקום גופו של שטר מאחריו צריך להסתיב בדבר הרשב"א ולא קרעינן ליה ולא מגבינן ליה דהגלים לדבר דהוה כתיב עליה הגרה ולפי שלא יכינו בזיופו נתן עליו טלאי ומימר אמר כיון דיתמי לא ידעי במילי דלכוסון לא יסבי לדעתייהו ומסתמא ניחא להו לתמריגן בשלמי פרק השואל דכיון דלגוייהו לקי אם ליתא דפריעה ליבעי ליה למכתב תגביה ע"כ למכתב עליה הגרה ואי מלי לימך למחק הגרה דלא תגביה ויהיה השטר כשר סיכי מש קאמר ליבעי ליה למכתב תגביה אלא ולפי שגרידה שפוסל את השטר ואת הסיגיא בסופספתא שלא מגופו כשר ס"מ בפני השטר אלא עבידי דכתבי הגרה בתוך השטר אבל היכא דליכא גרר מאחורי השטר עם התנאים אשר כתבתי למעלה מסתברא אלא מגבינן ליה וכשר היה מעשה וע"י התקירים יאלו הדבר לאורה והדין לתמתו :

תשמש עוד שאלת על עניין תרי ותרי אי הוי ספיקא דאוריתא או דרבנן :

תשובה תרי ליתי ניהו בגמרא ורוב הפוסקים אשר הוא רגילין לסמוך עליהם פסקו דתרי ותרי ספיקא דרבנן לאפוקי מילתא מחזקה קמייתא דהיא ספיקא דאוריתא אלימא מילתא מחזקה קמייתא ומספקי בללא מוכל להבין מאי היכא בין תרי ליתי ותד מיניהו שהם הומרים בתרתם ושהם הומרים לא בתרתם למען דאמר תרי ותרי ספיקא דאוריתא נפקא לה מחזקה אשם היה ושבא עליה בחשש שלו ולמ"ד תרי ותרי ספיקא דרבנן לא נפקא לה מחזקה אשם היה ושבא עליה בחשש ומשם הוכל להבין אשר בהפקהות וכבר שהריכו שהתוספות להוכיח דקי"ל כי סך ליתא תרי ותרי ספיקא דרבנן וגם מי שהרכתי בם בתשובה על מעשה שבא לידינו בשהם הומרים בחקדשה ושהם הומרים לא בחקדשה ושעליהי בחותה חשובה דכל ספק שיולד לנו בחותן הקדושין תלינן בהו לקולא בכל ספק קדושין שאם תולד לנו ספק אחר היה לן למיזל לקולא וכן הודה בעל הדין הלא דתרי ותרי כיון דקי"ל ספיקא דרבנן הוא לא מפקי לה מחזקה פנויה ובו שתולד לנו ספק אחר בחותן קדושין הרי היא בחזקה פנויה ובו תהא רואה לעניין על עיקר הדברים עיין בחותה תשובה אם ישנה בלנך :

תשנ שאלת על מי שכתב מלמד וחזר בו שהייב ליתן לו שכרו אם נותן לו שכרו משלם או כיושב ובטל שלוחו דומה הבא מלא נבא ריקן :

תשובה שרשב"א ז"ל בשעה דמי לאוכלוסי דמחוזא דאי לא עבדי תלמידי ונותן לו שכרו משלם (וקי"ל) [וקשיא לי] דאדרבא תמריגן למה נקרא שמה מושיב שמתשב כחו של תלה ולכיא למימר דלא תמריגן הכי אלא בדברים שלריכין עיון דאיכא מלמדי תיובתא טורחים הרבה ויגעים ואו לאכול נקרא חושים ולפיכך כ"ל דעיקר טעמא הוא דבזמן שהמלמד יושב ובטל נחלש כח תלימוד ודרכו וכשירלה לחזור ללמודו קשה עליו כי בהרגל הדבר לא יקשה עליו טרחו ולאו דאלבי גופייהו ממש אלא תלי ממלאכתם ויוחן להו לסיום עוסק במלאכתו תדיר ולפיכך נותן לו שכרו משלם :

תשנא שאלת שלה דכתיב בגרסיגן בתלמודא דבני מערבא בפרק מגילת הסתם הורם ר' פינחס כהן דשבק אחתיה ולא ממרק לה פורעא שהוא יעלה לה מזונות עד שהוא ממרקא וקטיל לך דלמר נער הוא :

תשובה אין זה לגר נער שהרי לא הלוחה שהשה לבעל כלום שהרי מכר מלחים ומוספת מתנה ניתנו דיהיב לה מדילים וכן הכתוב שהכניסה לו הרי הן כאלו שהרי לה מתנה הוא יורשה ולא בחורת הלוחה הכניסה לותם למה הדבר דומה לאדם שחמר לחברו תתן לך מנה לזמן פלוני והגיע זמן ולא נתן ואמר לו לך פרוטה והרחיב לו זמן וכי אמר ביום זה רביח ואלא לאו מידי הלוהו ומיהו אם זקפן עליו במלוה יש לחוש מדרבנן וכן לעניין כתובת אשה אם זקפן עליו במלוה יש לחוש אלא יעלה מזונות . מ"ב בתורת קנס אמרו ביעלה לה מזונות עד שיגלים לה כתובתה וכיוצא בזה אלא במדבדי במי שהלוה לחברו ואמנה עמו שאם לא תתן לי זמן פלוני אשה ואילך תתן לי כך וכך בתורת קנס ואבו על זה מעשה וכתב הרשב"א שאע"פ שאם מוחר מן הדין מ"מ לחוש מפוס שערתם רבים וכ"ד לא שייך הערמת רבים ואפי' הרשב"א מודה • ומ"מ רחיתי מי שכתב שהתלמיד שלנו חולק על פירושלמי דאמריגן מגורשת ואינה מגורשת מעלה מזונות ואשה מגורשת ואינה מגורשת עדיין לא נפרעה כתובתה ואותה היא שאמרו אם מזונות הא מגורשת דכוותה ומשמע מכאן אפי' לא נפרעה מכתובתה כלום הינו מעלה לה מזונות וכ"ם היכא דנפרעה מקלת ולא נגמר בפרעון ואני סובר שאם לא נאמר היה רחוי לעשות מקלה שלא יגרש אדם את אשתו ויעכב את כתובתה אלא והיא תשאל על ספחתים וכ"ה מקבול עליו בב"ד אין דרך בעם ישראל בלעוטות להתבזות בב"ד ומה דילמא גברא אלמא הוא ואומר לה לך ושוב ואחר אתן וכן כך תמות ברעב וכיון שנקבע בתלמוד ירושלמי ומזו כך הלכה היא וכ"ם שאין אנו רואין זה מחלוקת דאמר לימא לן דהסיא דמגורשת ואינה מגורשת אלא מגידא היא שאינה יכולה להשאל לאחר ולפיכך מעלה לה מזונות ואיירי שנפרעה כל כתובתה ולא שיוין פלוגתא בין תרי תלמודי בכדי דבבר שהבארת מהכמת כב"ל :

תשנב שאלת ממני תודיעך דעתי על מחלוקת אשר בפל בירושלם בין הבעלי בתים ובין החכמים על עניין פרישת שומרי השבועה :

תשובה כבר ידעת דאמריגן בבבא בתרא אמר רב יהודה הכל לגבי גפא ואפי' מיתמי אבל רבנן לא לריכי מעירותא חב מוסכם לא נפל בו מחלוקת אבל בשם המועל אקרקפתא דגברא הוא דלריכא פלוגתא שם חייבים הלמור לפרוע בעדם או לא וכבר נסגו לשמוע למיקול ופורעין הכל . אבל בב"ד אפי' האומרים שאין החכמים חייבין לפרוע כשף גלגלתא מודים שם חייבים החכמים לפרוע בשמירות דבשלמא היכא שהמלך או שר העיר מלוה להבית שומרים בבל שבוחה ושבוחה או גזלוהו או גנבוהו שם בעלמא לשמור כל אחד ואחד ליתו בבי האי גווני החכמים פטורים דלא נעו מעירותא ופורעין הבעלי בתים עליהם ואם לריכין לשמור בעלמא יהו שם ולא החכמים דרבנן ואו בני מיפק בהלוסתא ניהו ס"ל שאין המלך מלוה ולא כופה לותם ובני העיר לריכים (לשכור) [לשמור] שומרים החכמים פטורים בדאמריגן . אבל בב"ד הבעלי בתים האומרים אין אנחנו לריכין שומרים כי עשיים שאנחנו והחכמים לוטקים לאמר אנחנו שומרים ושם בעלמא מודים הבעו מעירותא שים מן הדין או כן הסברת שיכופו את הבעלי בתים להעמיד שומרים ולא יסייעו עמהם ולכוף אותם על כיולא בזה לא לאמרה אדם מעולם ואי אמרה לא לייתינן ליה כי לקח מדת הדין לבל יכולין לכוף אותם שיעמידו שומרים אם דבר לריך הוא ויסייעו כולם כדאמרן כופין בני העיר זה את זה וכו' ואע"פ שידעתי שיש מכמים שהם מלוקים על זה לעלמם שם דורשין ואין שומעים להי ומ"מ לא תטעה בדברי שלא אמרתי אלא בזמן שהבעלי בתים מועמין

אין לנו לריכין שמירה שם לא יפיחו כולם ומתכוונים לשמירה ע"כ תשמידו שומרים בכה"ג היכי חשיב כופין להו הלא ואע"פ שיש עשה מאחר כי משופה היכי שם יש עשה מאן לא עבי שמירתא היכי נכנס בתקירה זו עשה כי דברי יעליבו שם קלת מכמים ולכן משחיקה עובה מסדבור ומכל מקום מה שכתבתי נראה לי ברור בלי חולק ומכל מקום שם סדבר ברור שגם שבעלי בתים לריכין שמירה ואין עושים כך אלא כדי שיפיחו החכמים עשה בזה סדבר ברור שאם שהכמים עושים לו בשיל שמירתה ת"ל דשמקו היכי חייבים לסייע חואם אבל שם שם מודים דבעו שמירתה ועושים לאמר תשמידו שומרים סדבר ברור אלא חייבים לסייע עשה שהם לחולחה בעל דין כמאה עדים ואם אמרו דבעי שמירתה וכ"ש כמה שהי רואה בירושלם שנתרבה עין הגנבים בשביל החכמים שאין לבושם כלבום שבעלי בתים וגרולין מכובדים יותר מהם וכ"ש שים בדבר שפק נפשות כאשר הוא מפורסם ואין לחוש שיהיה בדבר שהשלוח והנראה לעיניה דעתי כתבתי וכתב הרשב"ץ בתשובה על אחד שהיה פעור מחכמים ותלמודו לחייב לפרוע בשבי העיר משום דבעי שמירתה אף שכל שמי ת"ח ועא"ג דפעורי מחכמים ותלמודים אי בעו שמירתה יכבי בשבי העיר :

תשובה שאלת תשנג לחובן ושמעון בחו לדין ושמעון שביא מיודעיו עמו ולחובן חומר יסתחמו מעמותי ואמר לו שמעון גם אתה תביא מיודעך עמך ולחובן אמר אי אינו אפן אלא שיהיו לבד :

תשובה שדין עם לחובן כיון שהוא עומן שיסתחמו מעמותיו שומעין לו כי שמע מיודעיו של שמעון מריפי בפי ומרמזי לשמעון מעמות או שמא הם חזקים או חלמים או כיולא בזה וסרלים מסשיא לאמרין שיש אחד לבוש חמלא וכו' ושמא ומה הם לעניין המלבוש חשבו חכמים כ"ש למיודעים ואע"ג לאמרין שלבישתו כמותך וכבר הא אמר ליה חביא מיודעים כמוני לא קשיא כי המלבושים שיש ולא שאנשים שיש ושוי יודע שאם היו שותפין בעשה כגון ג' שהלוו לאחד אין אחד יכול לומר אחד יעשון בעד כלכם שכל אחד משותפין יכול לומר על שלי אני עומן ומ"מ אם ירלה ב"ד שיסתחמו מעמותיו לעשון כנגד רבים יכרכו לסם אחד שיעשון על כלם או יעשון כל אחד לבדו על חלקו ולא יהיו שם שאר השותפין כלולה למילתא אי עביו קא משתמען מעמתי וירלה ב"ד שים ממם בדבריו שפילו בדרך רחוקה שומעין לו · ולעניין מי שים לו חוב ואין לו לא קרקעות ולא מעלטלין ויש לו שטר חוב על אחרים ומחלו אם הוא מחול או לא אם עדיין לא הגיע זמן פרעון אם מחלו מחול ואפשיד כלה אם חובו או יחמין עד שיהיו לו נכסים . ואם הגיע זמן הפרעון ומחלו לינו מחול ועשתה דבשעה שהגיע הזמן חל החיוב כשתעבד הלוה לשטר הקרן שלו מדר' כתן שמוליחין מזה ומוכיחין זה שלאחר שהגיע אשם לו ונמלא זה מחל דבר שאינו שלו לבל אם אחל קודם שיגיע זמן החיוב שרי הוא אחול אשתעבד הזמן חל החיוב ולא אשם לחבר חייב כלום ואכי זה ברור :

תשובה שאלת תשנד ממני על מה שנמלא כחוב בשם רביט יעקב על לחומה שהוסגין לאחול בין חפלא מאחה לערבים לחיסורא עבדי לאמרין בירושלמי באחד שבאחה בין מאחה למעריב מים ובא מלאך אחות וכרבו מפני שהאחים שוחים ונמלא גוחל . ואמרו במדלם שוחה מים בין מאחה למעריב שבא גוחל את קריביו האחים ואלו אינך נמלא יחיבו בשחוחה שלישים של שבא :

תשובה דע כי הוא חזיל לשחחים אמרי לקיים מלות ג' שחודות בשחודת הבקר ולשבא מקלא במיני פירות אבל אלו מוסגים ומקובלים שאינך לעשות כל שחודה בזמאה ולשדר שבאלו כמו בשאר שחודות וכיון שאלו מכוונים לשם מלוה שוחר מלוה לא ידע דבר רע ולא נקרא גוחל את האחים אלא בזמן שהוא שוחה מים אלא בזמן שחודה לשיהיו שמוך לערב ואלא במקום מלוה כגון שהוחה מים לנטוח אבל הבוחה מים בחוך שחודתו אין זה גוחל את האחים ואכול בשאחה לנטוך ושחה בלב טוב ייך לו מימיך ואלי קללתך כי לך שמע בקולי וקיים מלות שחודה בזאחה אחר אלא מאחה מיד כי כשדר שהפלות אקטום :

תשובה שאלת תשנה ממני לחודיעך על שה לחנון שוף פרק אלו מגילות שיש לחביו ורבו וחשלין שקו מיים את שם של רבו ואח"כ מניח את שם של חביו ולא נהיו שם שיש חביו מכס מה דינו

סמא דמילתא דלא תגמרוה מעמתא ומוזר ומוטן לפי' מחיוב לפטור
ואם ירצה נב"ד דתגמרוה מעמתא תיכו מוזר לפי' דלא יצא מב"ד וזה
דרך ממלעי בין המחלוקת ודבר שהכל מסכים עליו וכן סעליבי
בתשובה לחרם :

תשנו שאלת מי שבא להלקיח נר שבת ומוכח לי זו מסח קודם :

תשובה זו במחלוקת כי בעל הלבוש וקלח הגאונים ס"ל שמקדים
נר מזוכה וקלח המחרונים בתבו שמקדים של שבת לשמוך
על הכלל תדיר ושלינו תדיר קודם . ודעתי בפשוטה כדעת
הלבוש לח מפני שהוי סופר שהלקח הכר הוי קבלת שבת שבחלוקת כיון
שיש מי שסופר שהלקח הכר הוי קבלת שבת ומה שהביאו רלוים
מהסיח לחמרינן הלקח המליך ושוהה כדי לגלות דג קטן יש לדמות
שיעור שהייה קלחר לח שהוח מוכר לגלות דג קטן מ"מ כיון שיש בדבר
מחלוקת חין לנו להכריע עלמנו בספק שבת מתוח תדיר ושלינו תדיר
תדיר קודם ומה דברי הגאונים קבלה הוח . ומה כיון דחביבא ליה מתוח
פרסומי ניסח רלוי להקדימה . מדע דלי לחו מתוח שהוח ביתו הוח
מקדימין נר מזוכה חע"ג דזה תדיר וזה שלינו תדיר . ליליך היכח
לליה ליה לחרוייהו לחיכח שהוח ביתו רלוי להקדים הלקח נר מזוכה
מתוח פרסומי ניסח היכי מסתברח לי חע"ס שהיני כדלי להכריע :

תשנח שאלת על ילמיה שהגבו לה וכסי בעלה ושבישוה ולח
הספיקו הגבים לפרעון כתובתה ומתה ותמ"ל
ממלח שהיה לבעלה מלוה בשטר על לוי יורשי בעל רוצין לגבות מהוב
ויורשי שהבה רוצים לגבות מבח שטר כתובתה . יורש המורה הדין
עם מי :

תשובה מעשים בכל יום שמגיעין לפתחינו מהשטרות ושחובות
שיש לפעלה על לחרים ותע"ג דקי"ל לין לוחריות נקנין
ללא בכתיבה ומסירה מ"מ מנגיעין לזו מדר' נתן דמוליקין מזה ונותנין
לזה דכתיב לחבר חסם לו . וכ"ת שחני הכח שבבר מתה לח היה
דיין דשבעה זכתה בכל מה בכתוב בכתובתה והרי היה בשטר
בעלי הובות וזכו יורשים לחריה ות"ח כיון שלח נודע שהיה לו חוב זה
לח ממו ומתו ב"ד ולח זכתה בהם לחשה.הח ליתח ללח לחריהן לבעלי
חובת ללא קרקעות לבל לח מעלעלין ולפילו חיתח דמעלעלי ממי בעלי
חובת זוי דכתיבי בשטרח בשומת ושומדים הן ולח בעלי חובת סילבך
סדין עם יורשי הלשה וזה ברור . והוי יודע כי בזמן היולח בזה לפי'
היו קרקעות כיון שלח היו יכולין לבעלה בשעה נבייה ב"ד ומתה
ממין ומתן ב"ד עתה וגובין מותה יורשים כיון שבשעה ותע"ג דכתב
הרשב"ח ז"ל בתשובה סי' תלה ע"ח דף קס"ה ותה שבשעה ומתה לו
ללא ממו ומתה לפי' ב"ד בל סדיוטות לח עשתה ולח כלום ע"ש .
משמרח שהן הדברים המוריס שלח בקרקע יהוי ולח ממו ומתו
וכיון שהיה לפשר לבומו ולח ממו ומתו לח זכתה בו הלשה ולח הבלים
מבחה בבל בקרקע ללא היה יהוי לבעל בחותה שעה ולחר בך נודע
שהיה שלו בחותה שעה ישומו ומתו עתה ותזכה הלשה לו בלי כחה
בשטר בעלי חובות דדוקא בירושה ממרו לח זכו ותה חובות
שבי לפי פורע לבל לח היו לפניו בבשיס בזכה בשה מהיים פורע
חובות שבין בעל בריחו תע"ג שלח היו יודעים לו בחותה שעה ועיקר
הדבר תלוי בשבועת השומה וגובה היא ויורשים בבל מקום בימלחו
ובשיס לבעל :

תשנט שאלת על הפערופוס שעמן בעד היחומים שעשה שפטר
לח הגחבא ושיש יכול לבעון שעשה טובה לחייבו
לי הויא פשיעה או לח :

תשובה רלוחי מי שבחב שהם ע"י שעשחו יחחייב הגחבא שבועה
לח הויא פשיעה דמי יימר דמגחבא לבל שם ע"י
שעשחו יפטר לפילו מבשועה הויא פשיעה וקשיח לי ולחמלי היינו מי
עדיף מגרמא בזקין דקי"ל דפטור ולפיבך חני לומר שהין הדברים
חמורים הלא בזמן שע"י שעשחו יחחייבו היחומים וחייבוהו לפרוע
וסיו בעין דיעל דגרמי דקי"ל לחייב . והבחן דבבל גוונא מיירי ובשעה
כי שהפערופוס שבל בבסי היחומי' מבוריס בידו סיו בעין יפקד והם ע"י
שעשחו יפטר הגחבא לפי' מבשועה פשיעה היא וחייב לבלה. וביון שהם
היה טוען שעשה טובה היה מחייב הגחבא סיו בחלו שפבידו בידים
וחייב לבלה והלא לחמרי' גרמא בזקין פטור הלא בדבר שהיו מסור לו לבל

תשסב שאלת על מלוה קודמת והיא מלוה על פה ומלוה בשטר מאוחרת ואין שם אלא מטלטלין [שם] מלוה על פה קודמת שהיא קודמת בזמן וקי"ל שעבודא דלורייתא לו דילמא מלוה בשטר קודמת אע"פ שהיא מאוחרת בזמן :

תשובה לא ביארת אם מת לוה או לא ואם מת לוה ולחי מלוה על פה קודמת דשעבודא דלורייתא כדאמרת ומשעבדו המטלטלין גם למלוה על פה וכרי קדמה . ואם מת לוה כדבר ידוע דמדינא מטלטלי ליתמי לא משעבדי לגבעל חוב כלל סילקך מלוה בשטר דמטלטלי קודמת וכרי דמשעבדו לו מכח סהדותי וא"ת כבר תקנו הגאונים ז"ל דמטלטלי דיתמי משעבדי לב"ח תירץ הרשב"ם דלא אתיא תקנת הגאונים ז"ל ומפקא מידי דמלוה בשטר דמשעבדו מדינא סילקך מלוה בשטר קודמת . ואם לא לגבות מן הקרקע מלוה על פה קודמת וגמ"ד שעבודא לאו דלורייתא מלוה בשטר קודמת אע"פ שהיא מאוחרת . ועיין אם מת בעבוד על המערות לא חל השעבוד כלל לפי שאין גופן ממון ולפי' תימה שהמערות בכלל הנכסים והרי שעבד לו נכסיו מטלטלי לגב מקרקעי לא נשתעבדו שהרי אין המערות נקנין לפילו בכתיבה ומסירה עד שיכתוב לו קני חיטי וכל שעבודא לתים היא ואם הגבו תוקם ב"ד לא שייך כאן גבייה כך השלה הרשב"ם . ומ"מ ב"ד גובין שטר וגומרין לב"ח כפי דינם ואע"ג דתמרינן יתומים שגבו מעות בחובת לבניהם אין ב"ח גובה מהם עשמת משום דהוי מטלטלי דיתמי ולא משעבדי לב"ח אבל מ"מ אחר תקנת הגאונים הכל הוי משועבד לב"ח וברור הוא תלוי תלת שהרשב"ם להרשב"ם ז"ל שיאמר עשה אחר וז"ל שהי שכח שעשבד לחובן לבניהם לגמעון ולוי מטלטלין בפירוש לפילו שלא בתיב לע"פ בשפלו לפני יתומים ב"ח גובה מהם וכו' משמע לו מדבריו שאם סילקה מלוה על פה ויתומים גבו מעות בחוב לבניהם שהיו גובה מהם . וקרוב אללי דלא לאחר ז"ל תלת מדינא דתלמודא אבל מהמת דתקנו הגאונים המטלטלי דיתמי משתעבדי גובה (לב"ח) מהם ז"ל ים לומר דלא תקנו הגאונים אלא מטלטלי דשפלו קמיה יתמי אבל מערות שבשלו לפניהם לא דברו דלפי מהום שטרא אין גופו ממון ולפי מהום מלוה לסולקה סילקה ואין זה מטלטלי דיתמי ובקונין לאו מדינא דתלמודא דלא משתעבדי לב"ח אלא ז"ל שקנה לו בפירוש . ומיהו משתברא לעניו דינא דגובה מלוה על פה משערות שהיו לבניהם דלא גרע מדל' נתן וכן נתנו וכ"ש שהילדא שאין לו קרקעות ועיקר שעיבוד המלוה על המטלטלין ועל החובות הוא על תחריס . ושוב ראיתי שכתב הרשב"ם ז"ל סימן תתקכ"ט ו"ל אלא שהי רואה שהם שהיו גדולי המורים בתרך היו מעניין לפי' משעבדי לעולות ובודאי מדל' נתן למדה וכן נתנו בגל בתי דינין אשר שמעו שמעם :

תשסג שאלת על עניין מה שאמרו ב"ח מאומד שקנה וגבה גבה לוקח היכא שאין ב"ח מוקדם משעיד חובו בגון שהיה מקום לגבות ממנו ולפי' לא היה יכול לגבות אבל לא היה לו לגבות ממנו לע"פ שהגבו לו ב"ד לפי' בפניו לא מהל ולא אבל אם שעבדו לו בשטר וכן השלה הרשב"ם ז"ל : עוד השלה שהמקומות היו בשבט"י היו בחלו היו שוקף בו ויכול להקנות לגבן מטלטלין ע"פ באין בו ד' אמות . וכיון דיהיב עשמת לחוי משמע דלפילו למ"ד אין מהם מוקנה למקומות של בשבט"י אמרת כלומר . עוד השלה להא דקי"ל אין אדם מוכיח לבניו ממון או משכון או קרקע שהיה מוחזק בו מאחרים אבל להעמיד בידו ממון או משכון או קרקע שהיה מוחזק בו לפי' היה חייב עליו שבועה ואם אין מוליאין מיד יורשיו ע"פ שאינה יכולין ליטבע שבועה שהיה לבניהם חייב וכרור היא . עוד השלה על מי שמכר לבנו לדין והוציא השלה בערכאותיהם שהיא פעור מלשבע שבולאות באין אתן אלא גרמא בזקנין דקי"ל לפעור . וא"א רואה אני שאם הוא אדם חלש ואינו כך יכול לעיין דינא ולאו ב"ד לקוכשו בבולאות יפה עשו . ולעיין אם מכר שבעל בכסני מלוג שלא אם מכר אלא מדעתא המכר בעל לאחר ואם מכר מדעתא היכא יכולה לומר נתן רוח עשיתי לבעלי והמכר קיים והעשה כיון שהיכה בתחריותו לפילו שממתה בו לא הויא לה היכה וכיון שהתרלים נמדה לגמור המכר מה אתן כן בנכסי אתן בנרול . ובנכסים שבניהם מניח היכא פלוגתא היכא אתמר דאתמר שהשבר בעל מיד והיכא אתמר דאתמר קיים ואם שבעה (היכא אתמר דאתמר שהמכר בעל מיד והיכא אתמר דאתמר

תשסד שאלת ממני תודיעך דעתי במה שכתב יומם ז"ל בפירוש שהשלטון בפרק אלו דברים ח"ל אחר שור של חיה ושל חולה מברכין עליו מאחר שהולך מבעוד יום לא נחוש למה שהולכו לעורך הדיוט והחולה שזה כיון שעשו מפני שהכניס הין בזה משם היסור :

תשובה ליכא לפרושי דהאי מבעוד יום דקאמר תערב שבת קאי . אלא דא"כ מאמע לשם שולכו בשבת לעורך הדיוט והחולה לא מברכין עליה ושם ולאו ליחא לפי שכן כתבו כל הפוסקים בלי מחלוקת (שם) [שם] שולכו בשבת לעורך הדיוט והחולה מברכין עליו . ואו מלד השון שכתב לא נחוש למה שהולכו לעורך הדיוט והחולה מאמע בשבת שולכו . היינך מה שא"ל בפי' השון דהאי מבעוד יום לאחר שבת קאי והוא ז"ל בא לאתויי עשה למה שאמר התלמוד אבל אור של חיה ושל חולה וכו' מאמע דהוי מעשמת דייקת דקאמר מאי לא שבת אלא שבת ממלאכת עבודה אבל אור של חיה וכו' משמע דיש באור של חיה מלאכת עבודה דאי לא שייך לומר אבל וכו' ולזה נתן עשה מאחר שהולכו מבעוד יום כלומר בשבת וסל"ח שה היכא מלאכת עבודה וניחום קמ"ל דלא נחוש ולמה לא נחוש לפי שהולכו לעורך הדיוט והחולה שזה כיון שעשו מפני שהכניס הין בזה משם היסור ואין כאן מלאכת עבודה אלא אור של חיה שאר גמור אע"פ שהולכו בשבת ולא היה כדאי ליחשל עניו אלא משום דהויחו שם עובה · וכ"ל כתבתי :

תשסה שאלת ממני על מה שהשלה הרשב"ם בתשובה שימן מ"ם על שטר בעדים שקדם פלוגי לת פלוגי ואמר כי זה נקרא מפי כתבה וזריך שיבואו העדים ויעידו בפיהם ומשם היך מלינו ידינו בכל שטרי קדושין הבאים לפנינו אע"פ שאינם מעידים בפנינו :

תשובה הכא הכי כתב שם החילוק שים בין סופרים הבקיאים לחזקה שלא כתבו עד שאמר להם כתבו וחתו · אבל עדים דעלמא לא ידעי וכתבו אלא מדעת שאמר סילקך בן שם סופרי העיר חזקה דבקיאי ולא חשמו אלא מדעת שאמר ואפילו אינה מכתבת הקדושין לאו כל כמינה . ואם העדים הינם סופרי הקבל ולא בקיאין אם כתבו בשטר פלוגי שקדמם בפניהם מדעתה ואמר להו כתבו הרי היא מקודשת נמוכים שטרי שטר גמור הוא שעשה לדעת שניהם ואם היא מכחשת יקשיים בשטר בחוהמין ואם לא יקשיים להיכים העדים לבא להעיד בפיהם ואם מתו נראה לי שהיכים ממנו בא אלא גרע מילא עליה קול שהיא מקודשת . ואם אין כתוב בשטר רק בפניהם שקדמם פלוגי לפלוגי זהו שאמר הרב שאין לו דין שטר כלל ויבואו ויעידו בפיהם ואם לא באו אם כתב ידם יוצא ממקום אחר מוסתין לה והיכא גם אלא גרע מקול ואם אין כתב ידם יוצא ממקום אחר אין מוסתין לחיטו זיוף ומתים כל"ל :

תשסו שאלת ממני תודיעך דעתי בראובן שהיה בידו שטרון ושמעון שהיה בידו שטר כלל וכשבא אלל ראובן מהרלם ראובן היסים שבידו ליד לוי וקבל עליו ראובן שזכר אחריות שבידו שאלא אם יפסוד לוי או יברח או שלא יהלם לתת שבידו ליד ראובן או ליד שלומו ומתו ראובן ושמעון ויורשי ראובן תובעין מיורשי שמעון לפי שטרו לא הלם ליתן שבידו :

תשובה לא ביארת אם היתה כוונת לוי שתת עשן נגבי או נאבד או נאנס יורשי שמעון פטורים שהרי לא קבל עליו אחריות אלא אם יפסוד או יברח או לא יהלם ליתן והרי לא כפר ולא ברח ומוכח ליתן אלא שנאבד שהרי לא יכול לומר שבל אחריות שמעון אחד ליד בעל השטר על השתעבד ואו לא"כ מהו שאחריות שבבל עליו לראובן בעל שבידו . ואו כיון שנתלם שיהיה שבידו ליד לוי הרי הוא במקומו וכי היכי דהוה פטור בטעות נגנב או אבד מתחלה כן הוא פטור הכא לא מלי למימר לא ניחא לי שיהיה שבידו ליד אחר ואם ברור . ואם לוי טוען אלא נתן לי שבידו או שאבד בשבידו ואינו רוצה ליתן כגון שהוא אדם או אחין או שאינו בשבידו שבועה

רוצה לעשות אלא יובבי במעון חייבים לפרוע וליכא למימר אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא אלא דלא ממדין כל דלי אסמכתא היא אלא במי שבא לחייב עצמו סתם בכך היה חייב לבל במי שמקבל על עצמו דבר בסוף חייב הוא מדינא לא ממדין אסמכתא ואכתי ב"ד כיון בסיום שקבלון ביד במעון לא היה לו להפקידו ביד לוי אלא בידוע בעל שקבלון וכ"ש בסיום רוצה לעשות מסמדינא אבל היה יכול שקבלון היה לו לעשות כ"ד ולהניחו בידם וכיון בכן בדין נתחייב אתם יכפור לוי או יכחש [או] לא ילמד ליתן בסיום סוף חייב וליכא לאסמכתא · ומו דכתב בשער וקיצו ממנו בב"ד חבוב דלא כאסמכתא וכו' ומו דכתב היה מעכביו וכל בשר היה כן קיבל במעכביו אין כן לאסמכתא וכן הוא דין חמיד . ועיעין אם קבל שיפקיד עליו אחריות אינו חייב אלא בגניבה ואבדה ולא בחוסרין אבוד בידוע כדלמדינין מסתם שומר חנם להיות כשומר עד בידוע שאבוד בשומר ואפי' קבל עליו להיות כשומר פעור מחוסרין גדולים כדלמדינא בשמדא וכ"ש אם מסתם מלמלכה דלמו לשומרים בכילתא כיילא ובדור הוא :

תשובה שאלת** על ערב שתם סלוס וסיומים קעטים אם גובין מן הערב או לא :

תשובה אם הוא ערב קבלן פביעת דגובין ממנו והוא אינו חוזר וגובה מן סיומים עד שיגדילו כדין בשר חוב סיולא על סיומים קעטים . ואם הוא ערב שתמת ליכא פלוגתא ושכון לחין גובין ממנו ואין שתי לפשר לגבות מן קעטים אי לפשר לחבוע מן הערב ואין ב"ד יכולין לעשב אבי הערב עד שיגדלו סיומים שלין למוסר על הערב בוס חוב עד שיגיע זמן סיסיו סיומים לחויין לפרעון ואפילו לדעת סאומרים בשמוסר אם הבהו לזמן וסיה מלבד הנשים ולא יחלה בעל חובו מקום לגבות אם חובו ביכולים ב"ד לעשב עליו אלא יתפור קרקעותיו מ"מ מוזים בב"ד שלין משכנין על הערב דשמתם ליכא אינו חייב לו כלום משב"ל בלום דשוף סוף חייב לו אלא שגיע זמנו ובבי משמתינא לי והוב שפוסקים שסביבותי שפני' בסוסה אם הביהו לזמן חיזו יכול לעשב עליו בלל וב"ש בערב . אבל בערב קבלן גובה ממנו לאלתר ואין כאן פסידא ליתמי שהרי הערב חייב יכול לגבות מן סיומים עד שיגדילו וכדשתיבינא :

תשמח עוד שאלת על מה שכתב הרשב"ש על כתב ידו של הע"ג דפסקו הגלוסים בשאלון הלוה לומר פרשתי שיכול למכרו בתכירת הסעבדות דהא דין ערב יש לו אלא שאין זו קול וקשיא לך דבשלמא אם כתב בכתב ידו שבשעבד לו כל נכסיו חייבו שיכול למכרו וכותב לי קני חיבו וכל שעבודא לאיש חיב אבל אם לא כתב לו כן סיאך יכול למכרו :

תשובה אין זו קושיא דאע"ג דלא כתב ובשבידוא לך.כל נכסי כשר בפסיקא הלכתא בשאלון דאמר בשעבודא דאורייתא ואע"ג דלא כתב ליה בשאלון דכתב ליה אמי וכך שעבודא סוא דמוכר ליה ושפיר מצי למימר קני חיבו וכל בשעבודא דאיש ביה ומשתברא לי שאין סדברים תמורים אלא בכתב ידו יוצא ממקום אחר אז יש לו דין ערב אבל אם אין כתב ידו יוצא ממקום אחר מצי למימר מזייף הוא ותפסיד בעלמא ואין לדין בשר ואפי' יודם אחר שמכירה בשר כתב ידו אין שמכירה כלום דהשתא הוא דמצוי ליה בשרא דשעיקרא מלוה על פי סיהה ואיהו נמכרא וכדור הוא .

תשמט שאלת ממני למה לא נכתבה נחמה בקללות של וסיה כי תבא אל הארץ כמו בקללות של אם בחקתי :

תשובה שאלה זו נשאלה בספר סזוהר ותירוצו דשם כתוב גם כל חלי וכל מכה הנומר יעלם השם וגו' מלשון השלמה ולא מלשון השלאה ומ"ש כי מה שאמר שכתוב אחר כך עליך מורה שהוא השלאה ושו לחיכיה דבר שהי קרא כמה קללות ודרך שהמחה בתבה בכתוב ויש לחתן לפי שיעת המדבר לחין שכי נמי דפשטיה דקרא קללה הוא אלא דרמוז לן שהמחה בקודם . ומה שי"ל לחתן כי חין ברוך נחמה כפרשה כי הבא נפי שהמחה בלשם בחין פסוק ופסוק שלא שוכר בו שם שהוא סמורה על הרחמים לבודיע שבשבילם היה הרחמים על דרך ומקן וידיו תרפנה ואין לך נחמה גדולה מזו . עוד יש לחתן כי פרשה אחת נלמדים היה קשורה למעלה עם פרשה וסיה כי תבא ושרי בכלל הברית ושכי מצמע מדכתיב לשבדך בברית ה' אלהיך ובחלתו וגו' ושרי יש בכוסף נחמות דכתיב וסיה כי יבואו עליך וגו' ובכח עד וגו' ובכ ה' אלהיך וגו' עד סוף הפרשה כולה נחמה והרי זה נכון :

תשע שאלת ממני מודיעך דעתי בשם שאמרו אחרי מרי ולא אחרי אתם אם נוסיף דין זה בהלכות שלנו שהנשים סולכות מכוסות מקף רגל ושד רחם ואין נגלה ממנה דבר ביוצל שאדם להסתכל בו :

תשובה לא שמעו ר"ל דבריהם לגיעורין אלא כל הנשים בווח וכל המקומות חייב . ואו דאין בשעם מנוס במסתכל במקום שמסתכל בעקבה של אשה כאלו מסתכל במקום שהוסרה אלא עיקר השעם הוא מפני ביוצא לידי הרהור ועל ידי שלוכה ושוטוחים אשה"י בשיא מכוסה יבוא לידי הרהור דמי לא עשקינן דבזמן שמצמי שהמלמוד היו הנשים הולכות מכוסות וא"ש שאמרו שהי אחרי אשה אחרי לילך .ואי מנוס אלא שיהא דבר מגולה מה בכך אלא ואלי עיקר שעמא מפני הרהור ואשה שמי לילך אחרי אשה . וכן אמרו לעני מנוס דכתיב וילך מנוס אחרי אשתו שכאן אמרו אשה שהוא ילך אחרי אשתו אלא שני בל' אחרי שהוא דבוק אחר אשתו ולא שילך אחריה ממש ואלא אחרי אשתו שהוא מרוחק ממנה שהיו מכיר ומבחין בסילוכה ובשוטוחים מוחר אבל כל אשה מבחין ורואה סילוכה והשוטוח חיבריה אסור אלא יאמר לעצור לפניה אפילו שיעצור תוך ד' אמותיה או יסתלק בצופן שלא יראה אשה שוטוחים ואם אלו יאנוס עצמו ויתעצב עד שתלך מלפניו ואי ליכא דרכא אחריתי יסוב מעליה דרכו ואי ליכא דרכא אחריתי יאנוס עצמו כדכתיבנא ואלא ליזיל בהדה ואם אי אפשר בשום אחד מכל אלה ואוא ממנה לדבר מצוה ואם יתעצב יעבור זמן המצוה יתקצ שיהו בקרקע וילך ואלא יבריחם מן הקרקע . וסע"ל כתבתי :

תשעא שאלת ממני מודיעך דעתי בשם שאמרו כתבי הקדש מעמאים את הידים אם תוסיף בשבעל פה בכלל כגון מכשיות :

תשובה אין תוסיף בשבעל פה בכלל אבל תדע דשם ליכא פלוגתא אם כל כתבי הקדש בכלל זה או לא ומשו ומשו דאמרו דאפי' מאילת קהלת ואסתר בכלל ומשו דאוא בעי למימר .למגלת אסתר ליכא מעמאם את הידים משום דאוא בעי לכתוב דאשתכח לקרות ואלא ליכתב ומשו כל דבר אלא ניתן ליכתב ליהו מעמא את הידים ואוסיף בשבע"פ אלא ניתנו ליכתב דכתיב על פי הדברים האלה דבריש שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן ומשום עה לעשות לס' שהיהו לכתוב מכשיות והלכות וכיון דמדינא לא נתנו ליכתב מיהו מעמאין את הידים ואוסר לחוזו עדום ואפילו תפסיר מוסר לחוזו כשאדם עדום אפ"ה הלכות מוסר בשאר כתבי הקדש שים בשם קדושה יוסר שאפי קדושתן מעמאין את הידים . אבל אם נפרש שאסור לחוזו בשפס עדומים כ"ל אלא לאמר זה אלא נאני ס"ת דאפי אמרינן אחוזו ס"ת עדום נקבר עדום עדום ס"ד אלא עדום מאוסה מוסר ומשמע דבשאר כתבי הקדש מוסר וכן נהגו ואלא ראיהו מיניהו מי שיהיה נזהר בזה . ואע"פ שנר' מדברי סרב אב ב"ד ז"ל שאוא אסור ו"ל שבתב הלכות אין מעמאין את הידים ומוסר לחוזו עדום מבשע דשאר כתבי הקודש אסור לחוזו עדום . אפשר דלאו דוקא אלא משום דלגבי אין מעמאין את הידים שוי דוקא נקט לה אבי . ומ"מ הכוון אלאי דאוא ז"ל מפרש אסור לחוזו בשאדם עדום ומשום אבי מחלק בין הלכות לשאר כתבי הקדש למען אמרינן בשפשפר עדום דוקא ס"ת בשבע הלכות אבל שאר כתבי הקדש מוסר לחוזו בשפס עדומים וכן עמא דבר ואסרחם לע"ד כתבתי :

תשעב שאלת ממני מודיעך דעתי בנולך בתרן ישראל בשוגג אם נוגח או לא אלא דאיתי דבר זה מפורש בדברי הגמ' ובפוסקים :

תשובה במלכי ישראל לא מיבעי לך כיון דקי"ל דלא דן ולא דנין לחומו מקום מעשה בפיטעה דלאינו גולה דממלן דיינין ליה דליגלי כי מיבעי לך במלכי בית דוד דקי"ל דן ודנין לחומה מלי. ואם זו לא שמעתי אבל כיוצא בה שמעתי לתמרינן בנמרא פרק כ"ג ואימא סבי ומי כלומר דכהן גדול לא יגלה כיון דלא מסקיים בית עד מות ככהן גדול וכב תמר קרא לגוה שמה כל רוצח בפי' כ"ג וכ"ב מלך בכלל שברי הוא בכלל כל רוצח תלא שמעתי לו פיטור ממקום אחר דקי"ל שרב שגלה מגלין שיבאו עמו מקום לכתיב ומי עביד ליה דלמרי ואם היינו אומרים שמלך יהיה גולה לריך לסגלות עמו כל עבדיו ופרשיו וסוסיו וכל מרכבתו וכל ישראל שברי כולם עבדיו כי היכי דלקריים בית ומי וכיון דלא מיפבר לא מגלינן ליה והיינו טעמא דלא תדכרו לה דמדינא גולה דהא דנין לחומו תלא דלא מיפבר וכדכתיבנא והיינו דלא תסכתן מלך שבעבר כי היכי דתסכתן כ"ג שבעבר וכתבתי זה מקום דהום וקבל סבר דלא נפקא מינה מידי דהא לא ימלוך לבית דוד עד יבוא משיח לסקנו גיואל במהרה בימינו אמן:

תשעה שאלת דהא קי"ל מלכי בית דוד דן ודנין לחומה והא ליכא מקום לא שעמה על ריב לא תעמה על ריב דמסתי טעמא דלא מיפבר:

תשובה מחוך קושית זו סעלו בחוספות דהא דתמרינן דנין ודנין לחומה ס"מ דיני ממונות לבל דיני נפשות לליכא טעמא דלא תעמה על ריב אין מוסיפין כלל. וק"ל כיון דתקינו דיני נפשות מתחילין מן הלד של מסתי טעמא תו ליכא למימר. ואם דמתני' דקתני המלך לא דן ואת דנין לחומו וקתמר עלה רב יוסף לא שנו אלא מלכי ישראל אבל מלכי בית דוד דנין ודנין לחומה בדיני נפשות מיירי דהא מייתין עלה עובדא דיואי מלכא דקטל עבדיה בנפשה. ואם דקטל כתיב ויתגבר דוד מרבו דילפינן מינה דיני נפשות מתחילין מן הלד לפיכך הכהן גדול במלכי בית דוד דנין ודנין לחומה לפי' דיני נפשות בזמן שהם מכלל הסנהדרין וכיון שהוא מכלל הסנהדרין לעולם לא ידבר אחנה בדיני נפשות אלא מתחילין מן הלד וליכא לא תעמה על ריב אבל אין מוסיפין מלך בסנהדרין בזמן שהיו ממנין הסנהדרין לכיון שהיו מכלל הממין לא יקפיד וידבר בחנה לו בתמלא ויחלוק על אחד מן הסנהדרין וליכא מכוח לא תעמה על ריב. ומכוח הסי טעמיה אין מעמידין מלך בסנהדרין לא שנא מלכי בית דוד ל"ם מלכי ישראל והלל"ד כתבתי:

תשעה שאלת ממני מודישך דעתי בס"ם שכתבו אחד מהקרקעין הם הוא בכלל ס"ם בכתבו מין וישרף או לא:

תשובה ס"ם שלהם בא לידי וראיתי לחומו בתקנת רז"ל ולכן יש לחוש שמא מאחד מהרבנים כתבו להם או מכרם להם ומפני הספק לא קריתי בו וגזרתי לחומו. ומ"מ לעניין שלאחר הדבר ברור תלי בחילו יהברר בכתבו אחד מהקרקעין לא ישרף אלא יגזז ולא מיבעיא ממלן דמפרש ס"ם בכתבו מין היינו עכו"ם לחוק בפ"ז תלא חילו למלן דמפרש מין ישראל והרמב"ם ז"ל מוסה לחומה בכלל הכופרים שברי כפרו בחורה שבעל פה ס"ם תי לומר דלא ישרף שברי הם מחזיקים בחורה משה בפשטן של כתובים ומתמיהים בו יח' ובחורתו ובנבואתו מרע"ה והפעם אחר לומרו ס"ם בכתבו מין ישרף לא שייך בהו כלל וז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות יסודי התורה הלל מין ישראל שכתב ס"ם שוופין לחומו עם התזכורות שבו מפני שהיו מתמיד בקדושת השם ולא כתבו תלא מחעלה בדעתו אלא שכתב הדברים וטוחיל ודעתו כן לא נתקדש השם ומלוה לעשותו כדי שלא לבזות השם למינין ולא למעשיהם ע"כ. וכיון שאלו הקרקעין מתמיהים בקדושת השם ובקדושת התורה ואינם מעלים בדעתם בשם"ם הוא כשאר הדברים לא נקראו מינין לעניין זה כלל לדרכה מי שנוקף חומה עובר משום לא תעשון כן לה' אלהיכם. תלא עוון גדיאה ואסור לברך עליו ולקרות בו בלבור מפני שהיפצר תלא בעשה בתקון חז"ל כיון שהיום מתמיהים בדבריהם וא"ת תמלי עוון גדיאה לבוי כחומה מן התחתים שלא נעשו בתקון ס"ם. יש לא קשיא כיון שהוא עשוי בלורה ס"ם יבוא לידי תקלה שיקראו בו בלבור ס"ל יש לחוש שמא נעשה בתקון ויש בו קדושת ס"ם ויבא בו מנסל בזיון לפיכך בגדיאה טוב לו. ותני שחלתי תם פי בגדול בבתים והוא בקי בכ"ד ספרים על עלייתם ברבה שהיום מסורבים בחורה כעין קדושין וגעלן ומעמיד שהם מוסגין בהם כל תלו

מעין לכם ואמר לי כך למדו רבותיו ואמרתי לו ג"כ למה אין תחם מתמיהים בכל דברי רז"ל אמר לי כל דבר שהיו מגיד פשטי הכתובים הרי הו מתמיהים לכם וכל דבר שהוא מגיד פשטי הכתובים אין תחמו מתמיהים למרתי לו תפא רוחו לם כן תורתכם בתירייה תופסים מה שהוא נחוה לכם ומניחים מה שהיו נחוה. ומלת כל אחד מכם מפרש במלוה שכתוב מה שילא מיד מה שילא ויתחור מה שילא שברי אין לדתכם סוף גדל וסיוג ולא סום מדה מהמדות שהתורה נדרשת בהם. כללות הדברים הכתיבו שקבלה והרי הם כעורים בתפלה לא ידעו במה יכבדו ובניהם לאחר שכתוב ובכעים בתכך ידמו:

ולענין הגר תצר שעשה לדוקי ומכר תפליו כ"ל שהם כשרים שברי ישראל כתב לחומה בתין הלדוקים כותבין תפלה כלל ולא לובשין לחומה. וכ"ם הגר בעלמו כתב לחומה הא ליתא שברי היו יודע לכתוב כלל כ"ם לכתוב תפלין צלריך לימון גדול סילכך ליכא למיתה ובודק לחומה ואם הם כשרים שרי הוא מותר לגובבן ולבדך עליהם והלל"ד כתבתי:

תשעה שאלת ממני מודישך דעתי במה שכתב בעור שימן קל"ו וז"ל כתב אחי ס"ר ימיחל ז"ל שאלתי לתלמידי אחי הרא"ם ז"ל המלערף [הם] שפטר מברכה לחרוחה בברכה המזון על תלו והביאני דלא ע"ב וק"ל מאי טעמא כיון דברכה המזון פוטר הכל וזה שאני ואתה אמן למה יפטר מברכה לחרוחה בברכה המזון על תלו ולימא למימר דטעמא הוי משום דלחכל ירק בברכה לחרוחה אלו הוא בורח נפשות רבות ואין ברכה אלא פוטרת לחומו דהא כתב ז"ל ואפילו לא אכל עמהם תלא בליר לו לא שהה עמהם תלא כוס אחד מלערף עמהם ועלה קאמר הם המלערף שפטר בברכה לחרוחה ואפילו שהה עמהם כוס והלבר ברור דברכה מזון פוטרת ברכה מעין שלש ונלערף לומר דלעדדין קאמר ואין זה דרך פוסקים לומר דקאי תאכל עמהם ירק ולא שהה עמהם כוס:

תשובה מסתברא לי דאם יש בכוס עמהם מתאלה לאכול תלא שהם כוס הוי אוכלים דגן והוא לא תכל תלא ירק לו שהה כוס אל יין שהוא בתאל' כדי שפטר בברכה המזון שהרי ברכה המזון פוטר הכל כיון שיהיו בתאל' כדי לברך ברכה זימון ואין זימון תלא בברכה המזון. תבל בשים בו שיש אוכל תחר להלערף עמהם הרי לא נתכוון ליפטר בברכה המזון תלא להלערף עמהם כדי שהשיבים יברכו ברכה הזימון ומשום הכי לא נפטר בברכה המזון תלא בברכה הרחוים לו. ודייק לה מדקתמר בתחלת הפרק שיש שתלו ובא ג' להלערף עמהם וכו' משמע שלא יהיו אכל תחלה כולם לאכול ועלה כתב בתלתי תם ר"ת אם המלערף וכו' אבל אם יהיו תחלה כולם לאכול תלא שזה אכל ירק לא נקרא זה מלערף ובכי הו"ל למימר ג' שיהיו לאכול תעש"י שאחד מהם לא תכל דגן תלא ירק מלערפין. ומה דייקת לה מדקתמר אם המלערף שפטר מברכה תחרוחה בברכה המזון שלו תלו משמע שברכה מזון שלו היא שלא הסבים לא כל כך' וכיון שלא היה דעתו תלא להלערף כדי שהסבים יברכו ברכה זימון לא נפטר בברכה המזון שלהם תלא ממרינן ברכה המזון פוטר כל הדברים תלא בשתחלה היה דעתו שיפטור ואומה ברכה המזון אבל אם בתחלה לא היה בדעתו שיפטור אינו פוטר ואפילו נתרך המלערף לברך לעלמו ברכה תחרוחה שהרי אינו נתכוון בשעת ברכה המזון לא יצא כיון שבתחלה אכיתו לא היה תלא כדי להלערף עמהם לזימון. ג"ל דטעמא שאומה שאכלו ירק לא מפטרי בברכה המזון דאין ברכה המזון פוטר אלא מינים שבאים מחמשת הכוס ומעמא מחריעא דע"כ לא תמרינן ברכה שבאומה כוס של יין הוי מטעמא מחריעא דע"כ לא תמרינן ברכה ג' פוטרת מעין ג' תלא בשבאו כולם שבתחלה היה בדעתו כולם ברכה מעין ג' אבל בג"כ שבאו מבדך מבדך כדי לפטור עלמו מתכילת דגן שהיו ברכה ג' ושבאו בא לפטור עלמו מברכה מעין ג' הוה לא בטעמו שיהיה כונה שבאו לעניין אחר והשומע לעניין אחר. ולפי טעם זה אפי' יבאו אחלה שלאחן לאכול תלא בשבאו אכלו דגן ואחר אכל ירק לו שהה כוס של יין הוי נפטר בברכה המזון שלהם ומעם זה ג"ל עיקר כיון שלא מלק הפוסק בסדין משמע דבכל גוונא הוי נפטר בברכה המזון על שבאו ברכה תרחוים לו:

ולענין מי שהגיע לברכה תחרוחה של ק"ם וש"ן קרוב למודים ליתיה יותר עוב להמתין כדי שיהיו עם ס"ל ויאמר מודים לו שיתחיל בתפלה ושוחה יחד עם הלבור וש"ן חומר מודים והוא חומר

כרוך . דע דלתי"ח פוטרת דעתם האומרים שתי"ג מודים שלא לעשות לפד כדי שלא יראה שחיטו מתפלל למי שסבור מתפללין סדבר כרוב דעוב להתחיל בתפלה ולשוח. עם ב"ן ואפי' לדעתם האומרים שריך לומר מודים חומר ביה כי כרוך ומודים בכל עניו אחד בשבת כשורת יתברך וכן אם סניע לברכה שריך לשוח עם שוחה עם שליח לשור וכן ביי מוסי וחס יותר נכון מלשחות עד שיאמר ב"ן מודים .

וכגל"ד כתבתי :

תשעו שאלת ממני מודיעך דעתי בשם דאמרינן בזבחים ובפרק בשחרפים מכח לן דכהן גדול שעובד תוכן דכתיב ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את אלהי שלא יצא חלל ולמדנו ממנו דכ"ג עובד תוכן וכהן הדיוט שעבד תוכן חלל עבודה . ותלו בפרק כ"ג דסנהדרין ילפינן מיכה שלא יצא מן המקדש על מתו בין לר' מאיר בין לר' יהודה דתניא מן המקדש לא יצא לא יצא עמהם אבל יוצא הוא לחבריהם כיצד כן נכנסו והוא נגלה כן נגלין והוא נכנס ומפני מה ר' יהודה אומר חייבו חיינו יוצא מן המקדש משום שאחר ומן המקדש לא יצא משמע דבין לחר ובין לחר חייבוהו לכ"ג תוכן שלא יצא לחר מתו :

תשובה עיקר קרא לישנריך לכ"ג שעובד תוכן וסך דרשת דסנהדרין לחמכחת בשלמת היא והכי משמע ליכא דגמרת דפרק שור קחחר ר' יהודה . חחר לך ר' מאיר חי' הכי לביתו נמי לא ליזיל חלא הכי קחחר חן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא וכיון דחיה ליה היכירא לא חקי למיגע ור' יהודה חגב מרייה דילמח מקרי ואחי ונגע . הרי לך בהדיא דשעחת משום גזרת גויעה היא וקרא לחמכחת בשלמת היא . וכן משמע נמי מדברי רש"י ז"ל שכחב לעומר יעשה חזוק לדבריו שלא יגרום לעלות חן המקדש ולימחת . אבל מדברי הרמב"ם ז"ל בספר המלות שלו משמע דס"ל דסוי ליסור חורה וח"ב קשה היכי דרשינן כ' דרשות ממד קרא ורבים ממנו עליו בזה ומכללם הרמב"ן ז"ל בספר המגנות . לכל הני בעניי לא קשיא לי מידי לכך דרשת דזבחים נפקא לן מדשריך ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את אשר הוא חלל וכך דרשת דפ' כ"ג נפקא ליה מנופיה דקרא דכתיב ומן המקדש לא יצא וכ"ג חוכן כתיב וסך דמשמע מסוגיא דסנהדרין דחמכחת בשלמת היא ומיהו הרב ז"ל כי מרוב קדושתו ומהרתו של כ"ג גזר עליו שכחוב שלא יצא חחר המשה כדי שלא יעמוד לבל לעולם מדלחוייחת היא כחחר רבה עליו שכחוב מלות יחרום .

והגל"ד כתבתי :

תשע שאלה שחלת ממני חודיעך דעתי בשת דחיפלינו חבני ורבת חי הזמה מלחת היא חו לא ומוקמינן פלוגחייהו בחניחי בפרק גמר דדין דחניח ליפן זכה חו שחלה עליהן עוד בשאר ממחה פסולות עור בשאר עבודה כשרות חעפ"י שלא עבדן לשמן רבה"ג חומר חף עור בשאר עבודה פסולות עד שיעבדו לשמן . ורבת כת"ק חלא בעינן לשמן דהזמה לחו מילחת היא ותבני כרשב"ג ותפסיק שלבחת בהדיא כרבת דהזמה לחו מלחת היא ובעיבוד לשאר פסקינן שלבחת כרשב"ג וקשיא שלבחת חשלבחת :

תשובה זו קושית קדומה ומשום הכי פי' ר"ת וכן רביט זרחיה סלוי חיפכא דתבני כת"ק ורבת כרשב"ג עיין בחוספות . אבל לפי שאת רש"י ז"ל ודאי קשה ובשלמת למאן דסבר דתפלין ומזוזה לא בעינן לשמן לכך כתבו לכם חת הסירס סוחת ותע"ג דרשינן ליה בפ"ג חע"פ שביארו לו חבותיו ס"ת מלוס לכחוב משלו שת מכחבו לכם חת הסירס סוחת נפקא חייתר ליה לכם לעשייה לשמה וכן גבי ציצית דכתיב גדילים תעשה לך לשם חוכך לבל תפלין ומזוזה לא בעינן לשמן וכדחיתת שאת בפרק שתלת תפלין לריכין בדיקה ונקיון מכל דלת כלומר משום דלא בעינן לשמן וסיימו כת"ק דסכא . ותע"ג דפסקינן שלבחת כשמואל דבעינן טוייה לשמה ותמרינן שאת דשמואל כרשב"ג ס"ק דשמואל לגבי ציצית כרשב"ג לגבי תפלין דבעינן לשמה לבל נלו למפסק שלבחת כרשב"ג חלא כרבנן דרבים ניחו . ותע"ג דתמרינן בל מקום שאמר רשב"ג [שלבה כשמואל] סיימו דוקא בשמעתין לבל בברייתא לא :אמ ברוב וזו היא שאת הריא"ף ז"ל דשמעת דפסק כרבנן ולא בעינן בתפלין ומזוזה עבוד לשמן משום דלא רבי נסו קרא . לבל נפי שאת שאר ספוקים שפסקו דבעינן נסו לשמן בשלמת לי

פרשינן לם כר"ת ניחא לבל לי פרשיף לם כרש"י קשיא . ותיפשר לתרן דש"ל לא פליגי חלא בשור שחלה על התפלין לבל בשור שנכתבין עליו תפלין לכ"ע בעינן לשמה וסכי משמע ליתא דבריית מדלא חני פלוגחייהו בשור שנכתבין עליו . וליבא למימר להודיעך כחו דרשב"ג דבחת דשחיטה בלא בעינן עיבוד לשמן הוה עדיפא ליה לחשמעינן ות"ת שת קי"ל דסי"ן של תפלין סלבה למשה מסיני . שת לא קשיא כיון שחלה דרך בחיבה לא בעי עיבוד לשמה . ובשם סרמב"ן ז"ל בחבו דבי חמרינן חנחי היא לדחוי דחש"ג דחשבען הלי חלא דחיק של ספר דס"ל דשמה בלו מלחת היא [חיא] חנא בחזיבא דס"ל דשמה מלחת היא והוא רשב"ג דס"ל דבעינן עבוד לשמן שהוא שבור שלריך שיהיה טעור מקודם קודש שיעשהו בו קדושה משום דשמה מלחת היא . ואבני הוא דשבר דבשבי פליגי חנחי בלל דס"ל דלין טעם עבוד לשמו בדי לקדש חת העור חלא משום בילמא היא לחבוב מלוה שחהיה עשייתה לשמה שבשי חף במלוה שלין בשם קדושה בגון ליצית וסוכה בעינן בשו עשייה לשמה וודאי שהיה משום קדושה שבשי חף לאחר שעשו בשם חת המלוה אין בשם קדושה בדאמרינן חשמיטי מלוה גזרקין . ורשב"ג ס"ל במלוה זו היא בתפלין שהשיה עשייתו לשמן ורבנן ס"ל דלא סילבי חליבא דרבה ליבא לתוכוחי מסבא בי השמה מלחת היא חו לא . וחשתא ניחא דשפסק בלבה בשב"ג דבעינן עבוד לשמה בשני חפי' בשור שהלה על התפלין וכדשמואל דבעינן טוייה לשמה דקחי בוחיה . ושפסק בלבה בשבת דשמה מלחת היא דלחו הא בשא חליין חו שהה נכוחה לתרוצי בלבחת חבל רש"י ז"ל לא פי' בן דשא פרים מעשת דת"ק חליבא דרבה משום דשמה מלחת היא ואפי שהמו לריך בדאמרילא לעיל ואו לא מידי וכגל"ד כתבתי :

תשיח שאלת ממני חודיעך דעתי בשה בכתב בשור שימן בש"ח שבבין שעולה לחוכן יכול ידיו ויברך על נטילת ידים מה שמך לברכה זו כיון שחין בנטילה מלוה חפי' מד"ס:

תשובה מה שבחבם שחינה מלוה מדברי סופרים הא ודאי ליתא שאם בסיח דעתו משם' לריכים בם נטילה ואסור לו לעלות לחוכן עד שיטול ידיו . דשא מלוה עשה של תורה לקדש ידיו בשעת עבודה וברבת בהנים עבודה היא דבתיב לעמוד לשרת ולברך בשמו . ובכי הימא ירק חלו נאמרין חמר ר' שמעון בן פזי בל בבן שלא נטל ידיו לא יאמ אם בפיו ובתבם הרמב"ם ז"ל עיומחא דיוסי כילד בבן שלא נטל ידיו לא יאמ אם בפיו חלא בפיו שהוא טועל עד שפרק בדרך שמקדשין לעבודה ואמר בך מברך שאמר בתו ידבם קדש וברבו אם ס' ע"כ . שא קמן לבעין קדוש ידים ורגלים תקנוה וכי בינו דשאם מברך עליה למלוה עשה של תורה שבא נמי מברך על נטילת ידים ופשוט הוא :

ולענין לימחי טועל חיבא פלוגחא דחיבא מ"ד שאם נטל שחרים בוב חינו לריך . וסחוספות הבלו בפרק חלו נאמרין דבעינן שמוך לברבה נטילה . ובמלריס נסבו דבשפלא יולר חין טועל ידיו ובשפלא סמוספין טועל ידיו . וז"ל למעשה סיסא דעת בעלו בה ומשמע בשפלא סמוספין בבר ססיא דעתו ואין לבהות מיבשב בוין שים לסס על מה שיסמוכו וכן נרחה דעת הרמב"ם ז"ל שאם לא ססיא דעתו חין לריך ליטול ידו בבל פעם שעולה לחוכן שבני הסוס חוסה לקידוש וגבי קידוש בתב שחין לריך לקדש ידיו בבל עבודה ועבודה חלא ג"ב ססיא דעתו חו יש חוץ למקדש ודבוחה בברבת בהנים ועל זה סמכו בחרן בזחת שאין טועלין חלא למוסף מפני סיסא דעת .

ובגרשה לעניות דעתי בתבתי :

תשעט שאלת ממני לבאר לך הבריית דמתניתין בשלבי פ"ק דסנהדרין ת"ר ויסתרו בני חנשים בתחה יש

חומרים בקלפי בשתירו וכו' דקחו בה טוכח :

תשובה י"ת שבר דחלבד ונידד היו בבל בע' זקנים חלא שבשתרו בקלפי פתקין שלא בתו ליטלן ובבר יתלו שנים חלק ובתו דקחמר קרא בתחתה ס"ק בתחתה בשתרו וגם בקלפי חבני בחעשו בחעשה עלתם חלא בייתרו שתת יתלו חלק ויחבייהו ול' חתנון שבר בתחתה ממם בשתירו ולא נכנסו בקלפי בלל לפי בחעשו שלתם ותתרו חין תתו רחוייס לחוחס מעלה ובבנים חשה שנים תחרים

מצטט · ומה דקאמר קרא ומתו בכתובים ס"ק בפנקס הרמטן מצר בירר מצה ולפי דעת ר' שמעון מהי שפיר כפי מה שאמר יהושע לדורי מצה כלאם לכיון שלא רצו בגדולה ולא בכבוד במצבון ע' זקנים למה מתגנבים וכו שאמר לו משה ומי יתן כל עם ס' נביאים וגו' כללא דמלתא ליכא ביניייהו לי הוו תלמיד ומיזד בכלל ע' זקנים הו לא . אלא דקשיא עלה דהך בריייתא כיון שמשה היה מסתמל לכסיר מעליו קנאת הצבעים עדיין נשארה קנאה רבה שהיו דומה מי שמכניס ידו בחלב היה בס ע' פתקין זקן זמי שמכניס ידו לבסוף שהיך בו אלא מעט ותיע"ג לשריין כל דקבוע כמחלב על מחלב דמי מ"מ כדבר ברור דליכא קפידא וקנאה וכל אחד יראה להכניס ידו מחלב לבוניה פתקא . וליכא לפרושי שהיה ככלי ראב שמחזיק שבעים יד בבת אחת וליכא למי שעשה כמו שעשו שבעים בזמן אחד שכשהו במקום אחד מקנים בע' פתקין ובשבעים פתקין זקן ומכניס ידו ונוטל שני פתקין מהני ככלים ואם הוה זקן אחד אומר פלוני עלה זקן ואם הוה לבן אומר פלוני יש לבן ושמחת ליכא קפידא שגם בהולאת שמחת ליכא גורל אחד למשמע שלא היה שם אלא קלפי אחד . ומו שהזקן בעלמו מכניס ידו ומוציא דשרין בבריייתא אחר לשם בוזו ומולו פתקיכם כל מי שעלה בידו זקן אומר כבר קדשוך משמים ויפיפיר לפרש בדומה דלעלו דוקא ולא אלמד הגיה אלא קלפין שהיו בו זקן ואלו לבן אבל ככלי אחד היו בו שמות הזקנים לא אלמד ליה ועלו פתקיכם לאו דוקא אלא ע"י שלוח שמכניס ידו בשני ככלים ומוציא · ול"ל לפרש דבשלר שבשנים לא הוו ישראל מקפידים כלל ולא היה להם בזה קנאה דמן שמיים שקדימו לומם ובשעה פתקין ליכא קפידא כולי קנאה אלמי אם יהא לבן לא יוכל לטעון לפי שהייתי בתחרוסה שהרי ים לחבריו ס"ד פתקין אלא אומרים לו לא חפץ בך כ' לי מה לעשה לך וכן כולם . עוד ליפשר לומר שהיתה השגחה מתא שהם שלומם אלא היו רואיים יהיו ברשומים לבן ושהלקה שחלוקה וזה נכון · וכן תמיה בשני הפשיטים כי לעולם הגורל שהוא לשם היה עולה לעולם בימין ושל עזאזל בשמאל ואו השגחה גמורה וכ"ש שכל לשסיר שחלוקה ושחרשומה . ושכי משמע מן סיומאלמי דקאמר בין לח"ק בין לחנה בחרא דאמר ע"ב פתקין זקן ושתים חלק משאה נשים שם ומשורגין גלומר זקן חלק ושהא מתלאה נמי לדידי ושחלוק שחרשומה . ושגל"ד כתבתי :

תשפ שאלת ממני תודיעך דעתי על פשוט כי קבוד שקברנו ביום שבוע דדרשין מיניה ד' לרשום וכולהו פלוגתא היינו ולא ידעינן היכי מדרשי שבוע קרא ל' לעשה וכן כתב הרמב"ם ז"ל מצות עשה לקבור שרוני כ"ד ביום שהריגה שנאמר כי קבור שקברנו ביום שבוע . ג' ח"כ עץ שומע אלי בין בחלום בין במחובר ת"ל כי קבור וכתב עלה רש"י ז"ל מריבויין משמע ליה דאף עץ בעי קבורה וכן כתב בבריייתא לעיל היינו אחד מהן שנאמר בה ואחד עץ וכו' וכתב עלה ז"ל שקבור שקברנו יתירה שפקא לן לקמן בפרקין ע"כ . ג' ל"ל יוהנן משום רשב"י מנין למלין שת שהו שעובר כלאם תשעה חל כי קבור שקברנו וכתב רש"י ז"ל מריבויין דרש כל כאחים ע"כ . ד' רמז לקבירה מנין דכתיב כי קבור שקברנו ושלי נמי פלוגתא שוא דלא קי"ל כרב ממש דלא משמע ליה שקברנו אלא כר' יוהנן דאמר שני שמשה ליה דרשין שהוא לשון קבורה :

תשובה דע כי הרמב"ם ז"ל כתב כי מה שקוברין שהכן והעץ לאו שקרא נפיק אלא כדי שלא יאמרו זה שהכן אבל שנשקל בה פלוגי חשו שעץ שנשלא בו פלוגי ושקבר עמו כדי שלא יסיח לו זכרון רע וכן כתב פ"ו שהלכות שבדרין ולישה למימר דשקרא יליף לה אלא שכיב טעמא לקרא שלא שלחו לר' שמעון קיימינן דדרים עשמא דקרא. ושו דה"ל למימר שנאמר כי קבור שקברנו וגו' ובריייתא דקתני עץ שומע אלי וכו' לא קשיא ליה אלא אחא שלא למימר דלא מליה ליה אלא בדבר שמוסכר קלילה ושקבורה שבל לא שיהיו שלה מצין שלריך שעץ קבורה לשישה למימר שמשברת שלא יאמרו וכו' כדכתב הרב ז"ל ול"ל לפי דרך זה פשו להו ג' לפלוגתא שקרא לשבל לדברי רש"י ז"ל קשיא עובה וכי שימת לליש ליה שלום לקבור שת הרוגי ב"ד ביומם הא ולאי ליתא דפשטים דקרא בשבי שיירי . סילבך ל"ל לייסב דפשטים דקרא שמשע לאת שלום עשה לקבור כל הרוגי ב"ד ביומם משמעי קרא ושיהורא דשקרנו משמע כל שמלין שהו שובר בלא שעשה

ול"ת שלדרשה שקברנו שמע ולא לשמר וכשי שורשים בשלמודא בכשה דוכשי וחד שיעייסו לו דוהו לו בן דוהו יגשלנו ודרשינן לזה ולא לשמר . ויל"ל דלי הוה כתיב שקברנו לבד הוה לשיכל לשמר לזה ולא לשמר לבל כיון דכתיב קבור שקברנו ולשי רייבויין הוי ודוק ושפכח . ושלוש קב"ה לשקבור שת הרוגי ב"ד יש רמז לשקבורה ושהוה דשיכל לשיתר דוקא שרוני כ"ד שמר שקא קבור שלא יהיה שיש זה עומד לשלון שיאמרו זה שהשה עבירה פלוגי שבל שהר שהיה שכל לן שהוה שכי שמר רמז לשקבורה שכין ת"ל כי קבור שקברנו . ושלשתך קבור לעץ שמע בעי קבורה שלין נבלתו על העץ כי קבור שקברנו שמע שמי בעי קבורה דלי לא תיתא כלי ס"ל לשכתב ושלית חוהו על עץ לא שלין עליו נבלתו כי קבור שקברנו וגו' ושלשתך קבורה לעץ שמע שמי בעי קבורה . ות"ת כלי בס"י ז"ל לא יליף לה שלא מיהורא וכן כתב פעמים · לא קשיא כיון דשכתי לא שלין שקברנו לשלשת לשלין שת שהו דרשינן ליה לקבורת העץ ושכי לוהרים דשלמודא וגם רש"י ז"ל תופש דרך זה שבל לבתר דשקרנו לקרא דשקברנו לשלין שת שהו דרשינן לשך דרשת שלשמיהות שלוה . ולישה לפרושי שהוה דשמר קרא שקברנו שלבון זכר שמע דקאי שמי שהעץ דשי שהכלה שקבורה שיבעי ליה דשקברנו לוהים דרשינן דקרא קאי שכתיב וכי יסיח בוהים שעץ שמשלה בו או שהכן שנשקל בה שפיק ליה שקרא שבל לפי שעה שרשב"ם ז"ל ניחא עפי ובדעה שרשב"ם ז"ל שמשבר קלא דשי לשעה רש"י ז"ל סיוה עץ שנשלא בו סיסיה עשון קבורה שהוה כי קלנה שלשים שלוי דשהשי שעשה אין הלשן שלא שנובד ע"ז שבל שהר שרוני כ"ד שלא שעשון שלייה שיה לן שהשבן שנשקל בה או שהוה שנשקנו בו והסייף שהשרג בו שיה לן דשעון קבורה . שבל לפי שעה שרשב"ם ז"ל ניחא שבולהו שד שעשה שיה לשהו . וים לייסב לפי שעה רש"י ז"ל דעץ שנשלא בו שיה ביה שדא לרשותה שליכא קלנה שלשים קלוי וחד לשיבותא שהעץ לא שרגו שהרי שחר שעה היו שוהן לוהו ושבן ושוהר ושייף שיה בהו שמי שדא לרשותה שעל ידה נשרש ושיה בהו שדא לשיבותה שליכא קלנה שלשים שלוי וכיון שבן שקוליש שה וינוהו כולם לידי קבורה . ול"ל שליכא לפרושי שדלא כתיב קבור שקבור וכתיב שקברנו שליכא שרי ריבוי שד לקבורת העץ וחד לשהן לת שקברנו שלא לשעה ול"ל שרי ריבוי שד לשהן לת ריבוי שחר שהו . שלא דקשיא לי עלה ל"ל דשרי רבויי ניהו לין ריבוי שחר ריבוי שלא לשעה ושיעה ושקברנו לזה ולא לשחר בדדרשינן גבי שנשלנו שנשלנו לזה ולא לשחר · יש לשרץ דלא שמרינן לין ריבוי שחר ריבוי שלא לשעה שלא כיון שכריבויים שפורשים בכשוב שבל שכא דדרשינן ליה שדשוה ליה לשכתב קבור שקבור דרשינן ליה לרבויי וכי שורשים דשלמודא . וכשעה לשחיה לפכי שיכא לשיתר כלולהו ד' יפוהות יליפי שקרא שדא שפשטים דקרא וחדא שדשמך קבר לעץ ושרשי שקברנו . ותיע"ג דת"ר יוהנן רמז לקבורה שנין שהוה לשקברנו לא שמעת שרי ריבוי ושהוה שכי לא הוי דרשה שפורשה שלא רמז בעלמא . וכוי יודע דשיע"ג דלא שפשטה בעיין לי קבורה שהוה בזיונא לו שהוה בשרוני כ"ד שמר שרא קבור שהוה יסיה זה עומד לשלון שיאמרו זה שהשה עבירה פלוגי שבל שהר שהיה שכל לן שהוה שכי שמר רמז לשקבורה שנין ת"ל כי קבור שקברנו . ושדשמך קבור לעץ שמע בעי קבורה שלין נבלתו על העץ כי קבור שקברנו שמע שמי בעי קבורה דלי לא תיתא כלי ס"ל לשכתב ושלית חוהו על עץ לא שלין עליו נבלתו כי קבור שקברנו וגו' ושלשתך קבורה לעץ שמע שמי בעי קבורה . ות"ת כלי בס"י ז"ל לא יליף לה שלא מיהורא וכן כתב פעמים · לא קשיא כיון דשכתי לא שלין שקברנו לשלשת לשלין שת שהו דרשינן ליה לקבורת העץ ושכי לוהרים דשלמודא וגם רש"י ז"ל תופש דרך זה שבל לבתר דשקרנו לקרא דשקברנו לשלין שת שהו דרשינן ליה לשך דרשת שלשמיהות שלוה . ולישה לפרושי שהוה דשמר קרא שקברנו שלבון זכר שמע דקאי שמי שהעץ דשי שהכלה שקבורה שיבעי ליה דשקברנו לוהים דרשינן דקרא קאי שכתיב וכי יסיח בוהים שעץ שמשלה בו או שהכן שנשקל בה שפיק ליה שקרא שבל לפי שעה שרשב"ם ז"ל ניחא עפי ובדעה שרשב"ם ז"ל שמשבר קלא דשי לשעה רש"י ז"ל סיוה עץ שנשלא בו סיסיה עשון קבורה שהוה כי קלנה שלשים שלוי דשהשי שעשה אין הלשן שלא שנובד ע"ז שבל שהר שרוני כ"ד שלא שעשון שלייה שיה לן שהשבן שנשקל בה או שהוה שנשקנו בו והסייף שהשרג בו שיה לן דשעון קבורה . שבל לפי שעה שרשב"ם ז"ל ניחא שבולהו שד שעשה שיה לשהו . וים לייסב לפי שעה רש"י ז"ל דעץ שנשלא בו שיה ביה שדא לרשותה שליכא קלנה שלשים קלוי וחד לשיבותא שהעץ לא שרגו שהרי שחר שעה היו שוהן לוהו ושבן ושוהר ושייף שיה בהו שמי שדא לרשותה שעל ידה נשרש ושיה בהו שדא לשיבותה שליכא קלנה שלשים שלוי וכיון שבן שקוליש שה וינוהו כולם לידי קבורה . ול"ל שליכא

תשובה כבר ידעת מלחמר ר' יוחנן מין למדין מן סכלות חפילו במקום שנאמר בפסח מזן . וחרם סוסס וקטן חילפיכך ליס להגיה לחפוקי לקטן חייבי בפסגיע בחיוך מדפליג רבי יסודס . ולפ"ל מלי טעמייסו דרבנן מקרא מגלה לרבנן וקטן פסגיע לחיוך מדרבנן חלי דרבנן ומפיק לרבנן כדלחמרי' בעלמל"ס מריולו לס בחוספתם דקטן חרי לרבנן ולא חלי חרי לרבנן . ומפיק חד לרבנן וחד סכוון ממס שנאמר בחירון קומי' זו.ועדם חייבי לפי' במדבר וחיגו סומע וחע"ג דלמרינן דפסח חרם בכל מקום סייגו שחיגו סומע וחיגו מדבר לבל מדבר וחיגו סומע לו סומע וחיגו מדבר חרי פס כפקמין לכל דבריפס כדלחיתח בפרק מי שחחו לפ"פ חרם ממדבר וחיגו סומע לח חז למיקרח לחחיח לה כך' יוסי דלמר בפרק פיס קומל מקומל חח שמע ולח פסמיע לחזו לח יכלו ולכיון לחיגו גופיס לח בפיק לחחריגי מי לח מפיק . ושומס נקט לישנ סגך ומשום לחיח בהו חדומח חלמריכח ליס לומר חון וכו' לבל עבד פסיחח ליס לכיון לחיגו לח מחייב לח מפיק לחחריגי . ולפ"ל כיון לעבד פסור ממקרח מגלה לפחר מלום עשה שחזמן גרמה לחחי לח מקיש מרמב"ס ז"ל דין מי שחיגו עבד ולגיו בן חורין לחין לו חקיש חלח פיפמיע מלחריס ללח לחי לד עבדות שבו לפסור ומפיק לד מרות שבו לחייב כמו שכחב סר"ב ז"ל גבי שופר ו"ל וכן מי שחיגו עבד ולגיו בן חורין חיגו מוליח לפילו חת עלמו שחין לד עבדות שבו מוליח לד חרות שבו חלח כילד ילח ידי חובתו פיפמע מבן חורין פיקש לו ע"כ . הח לח קפיל בלל דללו כי רובלח ליזול ולגיחי וכחבס הרב ז"ל חלל שופר כמסקנח דגמרת בר"פ . ומיהו לחפס דן לבל מלוס עשה שחזמן גרמה ולח שחיי לן בין מלוס לחוריינח כשופר ולולב ובין מלוס מדבדי סופרים כגון מקרח מגלה וכי פיכי דלח לחי לרבנן ומפיק לחוריינח הכי נמי לח לחי דפסור ומפיק המחוייב לפילו מדרבנן ומי שרולה לחלק בין פמיעה קול שופר למקרח מגלה שפ חלוי בפמיעה ומשום הכי לח לחי לד עבדות ומפיק לד חירות לבל מקרח מגלה חלוי בקריחה ולפיכך לחי לד עבדות ומפיק לד חרות ומפמיין מדלח כחב הרב ז"ל גבי מקרח מגלה . דע כי חילוק זה חיגו כלום והוי כהלכתח בלח טעמח דהא בחרויינו יולח בפמיעה ובחרויינו המלוס נעשית בפס הילכך חין חילוק זה כלום . ומכחן מס שכחבנו שהדין שוה בכל מלוס עשה שחזמן גרמה שהעבדים פטורים שפס סיס חגיו עבד ולגיו בן חורין חיגו מוליח לח עלמו עד פיוליחו בן חורין וכהבס הרב בהדח וס"ס בכל שחר המלוס חס כרור שחין קומיח בלשון הרמב"ס ז"ל . לבל סעור כחב סימן תרפ"ד גבי מגלה ומי שחיגו עבד ולגיו בן חורין לפילו לח מיגו לגיו מוליח ומשמע הח לח עלמו מוליח ומחי שנח מהקיעה שופר ולחיתי כחוב בסח לחד מהגדולים בחירון קומיח זו כי במגלה חיגו לריך לפמיעה קול כי סקורח לח המגלה מע"פ שלח הפמיע לחזו יולח לבל בשופר לריך פמיעה ומשלח שכחוחו קול נדבק לד עבדות עם לד חירות וחוחו סקול בח לסולייחו וחיגו יפול כי יש בו עבדות לבל בקריחה במגלה בקריחה הוח מוליח וכל לד מוליח לח עלמו וחין זה נכון :

תשפב שאלה ממני לעגרן לך שני מלמרים דקדו מהס ועשריס המקנה לשמעו ויחמר לליסס בן מהס ועשריס שנה חכי סיום שחין ת"ל סיום סיום מלחו ימי ושנותי ללמוד שהרב"ס מהלים שנותיסס של לדיקים מיום ליום ומחדם לחדם דכחיב לח מספר ימיך חמלח . ובשבח פרק במה בהמה יולחה חניח רבי שמעון בן חלעזר חומר לף מהס ומהרן בחעלס מהו שנאמר יען לח חלמינם בי פח שלמינם בי עדיין לח סגיע זמנכם ליפער מן העולם בשלמו חלח :

תשובה כמדומה לי שלח רחים סוגיית הגמ' דנדסיון בשבח לעיל מיגה דסך ת"ל חמי חין מיגה בלח חעלח ואין יסורין בלח עון וכו' ומיהיבי חמרו מלחכי השרת לפני הקב"ה מפני מה קנסת מיגה על חדם הרחשון חמר להם מלוס קלה נותיתו ועבר עליה וסלח מהס ומהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו חמר להם מקרא חחד ליחיק ולרשע . סרי לך חלי חגח דמלחכי השרת ל"ל דיש מיגה בלח חעלח ומתרלינן הוח דלמר כי חלי חגח דחניח ר' שמעון בן חלעזר חומר לף מהס ומהרן בחעלס מתו וכו' ופלוגתח דחנחי דר' חמי מרעלח מתו בעלמו של נחב בימין בן יעקב ועמרם חבי היה מהס ויהי חבי דוד וכלחב בן דוד וכו' מי חילימח חגח דמלחכי השרת וסח חיכח מהס ומהרן בחעלס חלח לחו ר' שמעון בן חלעזר היה פי' לחמר מהס ומהרן בחעלס מהו ומודים בחני ס"מ יש מיגה בלח חעלח ויסורין בלח עון ומיוכחח דר' חמי מיוכחח . סרי לך בסדיה דפלוגתח דחנחי היה חגח דמלחכי השרת ס"ל דמהס ומהרן לח מהו בחעלס חלח שמלחו ימיסס כחידך דלהלח דבן עלה ועשריס שנה חבי סיום וכו' וקרח דיעך לח לחמינם בי לסקדימני לח בסביל זה נקנסס עליהי מיגה חלח שלח יכנסו לחרן כדמוכחח כמה קרחי וסיס יכול למסר כיסהס לחרן קודס שימלחו ימיהס חלח שנרס בחעלס ור' שמעון בן חלעזר ס"ל לף מהס ומהרן בחעלס מהו ולח פסלימו ימיסס וקרח דבן מהס ועשריס שנה חבי סיום דריש ליה סיום שנולד בו מה וכן פרש"י ז"ל . וכו' יולע חלפי' שלח היה לבו מחלוקת מפורש חין זו שחלה בלל דחלכחחח בכמה דוכחי חגדות חלוקות זו על זו . וכדי לספיס לעלה חמרין לך חפי' לדעת ר"ם בן חלעזר כי רחויים היו מהס ומהרן שיוסיפו לסס ימים ושניס יותר מסקלוס סס ס"ם בזכות חפלתו של מהס ולח גרניי מחזקיהו דכחיב ביה הגי יוסיף על ימיך וכו' חלח שנרס בחעלס ומהו בזמן הקלוב לסס דכחיב חת מספר ימיך חמלח . וזכו שחמר ר"ם ב"ח סח חס בחמינם בי עדיין לח סגיע זמנכם ליפער מן העולם בי כפי הזכות לח סגיע זמן לבל החעלס נרס שלח יחחרך זמן חלח כפי מס שסיס קלוב לסס לפי גזרתו יח' . ולחחס לל חחמס בי מי שסגיע למדרגת מר"ס לח סיס רולי שיפלוט עליו שמות שהרי לח סיס בו מזוכמת בחעלס כלום וכן נמלח במדרשים חלח שנרס בחעלס ולפיפר בי לפ חיו מרעלח חחומרים לח חת מהס כחיב בחן עומד ומשמם חף כחן עומד ומשמם :

תשפג שאלה על מי שסיו בידו מעות לחעלו שחין לו רשות בהס והוליפס שלח מדעת לחעלו בפני עדים חס הוח נחמן לומר פרעתי לי הוי כגזלן חו לח :

תשובה נחמן לומר פרעתי שחין זו דומס לגזלן בעלמל דחין סלבר נמסר לו וגזלו כיון שיש עדים שגזל שוב חינו נחמן לומר פרעתי חו סחזירו . לבל בעל בנכסי לחעלו שסכל מסור בידו לפוליחן שלח חסיב גזלן לעניו שלח יסיס נחמן לומר פרעתי נסי לחסור לסוליחן שלח מדעתס לבל לח חסיב גזלן דמימר חמר כל מס שקנסס סחסס קנס בעלמ שסרי הס חמות הוח קודס בירושתס . סילכך נחמן לומר פרעתי לס חו לירושים הס מסס וסכל בסבועת סימס וס כרור :

תשפד שאלה על פנין מס שנסגו לכתוב בשטרות נחמנות למלוס הס מועיל נחמנות זס לומר לח פרעתי .

תשובה סלבר כרור שטוח נחמן לומר לח פרעתי הס חין יש עדים שפרעו . ומס שכתב הרשב"ח שחינו נחמן לומר לח פרעתי שלח בחמינוהו חלח על עסייה הסמר כגון שטוען שפר לחמס ויסולח בו בדרך שהיו רגילין לכתוב בזמנו ז"ל לבל הס כתב נחמנות שהס כחמר נסגו בזמנינו זס עיקר בחמנות לח נכתב חלח כדי שלח יומר פרעתי ויחייבנו שבועה . סילכך כיון שכתב לו נחמנות שהס מועיל לכל טענות ויפרע הסמר וחס יש לו עליו טענה חוזר ומוחן וכן כתב הרב ז"ל . ועניין בחמנות יש בו ג' חלוקות ו.ס בח ליפרע מנכסיו שלח בפניו מועיל בחמנות וחינו חייב שבועה וחס בח ליפרע מן סיטומים חין מועיל בחמנות שבכך יולו סנכסים מרשות סבעלים ונכנסו לרשות היטומים וחס בח ליפרע מן שלקוחות פלוגתח דרבוותח ומסתבר דמסבינין לוחו שחס החמינו של עלמו לח בחמינו של שלקוחות וכן רחוי לדון וכן דעת הריטב"ח ז"ל . ועניין מסוטבדים כתן וכני חורין במקום חחר העלה הרשב"ח ז"ל שסכל לפי רחוח ס"ל כפי ריחוק המקום ונס יש לב"ד להחות חס יש חירוס בחדמות וחס סטיירות מניוח לח לח . ועניין מי שחמר לחברו קנס סחורב זו וחסיס שוחף עמך בדידי הוח עובדח בחתרומי ושעל שכנגדי לח פייחי בקי בסחורב זו וכחמייב לפרוע חלקו חדין ערב חכח חשובח הרשב"ח סי' חלף ושפס . וכן נהגו בחלריס שחומר ר' לחברו בירושו כלומר יסיס הדבר סוכ בירושו וסיו בין בו דין שוחפות גמורה בין לריוח בין לספסד בלח קנין וכלל גדול בדיניו, שכל כחנסג המדיוק . ועניין המלוס על המסכון ופרע לו ונכתב חח"כ שחייב המלוה בחחריות המסכון לעולם כך פעלה הרשב"ח ז"ל ומסתברח לי שחין הלבריס חמורים חלח בסחס חבל הס חמר לו

בא ועול לא שלך נפטר מהמריות כדלמרינן גבי לומן דקיימא לן כלומנין שומרי שכר כם ולא אמר בא ועול לא שלך נפטר . ולענין בריית שמלק נכסיו לא למרינן כיש לחם כרלמון כיש רלוי ליכם ליכוסם אין לם לספק ללא למרינן כי בם"מ שמתנאו בשעה שהוא רלוי ליכם ולפיכך הוי יכוסם ואין לם לספק אבל לא למרינן כי בבריית וכן כתב הרשב"ם ז"ל . עוד טעלה שמי שקנו מידו שיבוש שפר ממילה לאכרו הוי קנין דברים ואינו כלום ומ"מ כ"ל שאר עבו מהבון בפני עים וקנו מידו שיבוש לו שפר ממילה אע"פ שאין כופין לוהו לבחוב לו שפר אם אם עדי ממילתו שלא נשאר לו כלום וכוחבין לו שפר שעבו לפניהם מהבון ושקנו מידו לבחוב לו שפר ממילה ולעניו מי שקנו ממנו שיהן לפלוני מה נלחר שלשים לא קנה דבשעה שקנין הדר סודרא למריה ואם אן שספק קנה דהוי כלומר מעבשיו :

תשפה שאלת ממני מודיעך פירש דבור המוספות בפרק אלו נגילות וכוח מעם הכמות נרא המבוכה ז"ל שם גופא קשיא לחמני' לא פריך דמלי למימר דג' מעבשות הויכו פי' לגבורי מעות ע"כ . ולא ידעתי מה תירלו בזה לתכמי הקושיא במקומה עומדת מעות מפורשין כרי אלו שלו שם שלחופי מצלחפי מייב לכתריו לימת סיפא לגבורי מעות לפירושו ג' מעבשות זו ע"ג זו מייב לכתריו שם שלחופי מצלחפי כרי אלו שלו :

תשובה אי ג' מעבשות זו ע"ג זו הוי בבא בתיפי שפשה ליכא למידק מיכא שם שלחופי מצלחפי כרי אלו שלו וקשיא דיוקא דכישא לתיוקא לסיפא . אבל אי קאי לפרושי לגבורי מעות ליכא למידק מיכא לסא בעשת לגבורי פירות אי מקום מכין למר ואי מקום מקום למר ולא מפני שמעות לגבורין לתידוק מיכא שם שלחופי מצלחפי . אלא לעא קשיי פירות לגבורין מעות לגבורים ואתי סיפא לפרושי מה שקנת לגבור מעות ג' מעבשות זה ע"ג זה וליכא למידק מיכא מידי דהא לא הוי בעשת מקום דהן זה ע"ג זה ע"כ אתאי בשיטת לגבורי אחר סגי ולא מצית למידק מיכא לא מכין הוי סימן ולא מקום הוי סימן . ומדבשיטת למשמע כי הדבר ברור דבעשת לא הוי מקום דמוקמים זה ע"ג זה ומקום הכי לא קשיא דיוקא לסיפא ודוק . ול"ת לדילן דלא הוי סיפא פירושא דכישא כיון דמכין הוי סימן אמאי אצא לגבורי מעות . וי"ל דלמ"ד מכין הוי סימן דע"ג דלא ידע מכין במעות כיון בידע שסם שני לגבורין הוי סימן דע"ג דמכרין בעבני לומר שני לגבורין היו וכוחלן לע"ג דלא ידע כמה היכו . וכגל"ד כתבתי :

תשפו שאלת מעכי מודיעך כלל בעיון התבידה אי זו היא שלו ואי זו של כבעלים ואי זו לא יעול ואם נעל לא יחזיר ומה יעשה בה :

תשובה כל דבר שהוא דרך נפילה ואין בו סימן אם הוא דבר שיש לומר שכיהו כבעלים כגון זוזי או מידי דיכיר לתיכא יהום מדעת שרי זה שלו . ואם הוא מן הדברים שאין כבעלים מרגישין בנפילתו כיון שאין בו סימן לא יעול בלל לתיהום שלא מדעת לא הוי יהום . דבר שהוא דרך הכמה ברשות הרבים ואין בו סימן כגון כריכות שרי אלו שלו דוודאי נשעה הכיהום ושכחום וכיון לית ליכו סימן מיכאי ומקום כר"ה לא הוי סימן . דבר שהוא ספק היהום במקום המשתמר ואין משתמר ואין בו סימן הייבו דר' אבא בר זבדא ספק היהום לא יעול דאי דרך נפילה אין זו תבידה שמוחזר עליה . ואי דרך הפקה הוא שמא מפסיד את כבעלים שמקום זה משתמר ואינו משתמר הוא להם כיון שהניחוהו לדעתן ואם יעלנו זה רשותו של אותו אינו משתמר להם כיון שאין בו סימן ואינו ספק היהום בדבר שאין בו דלא יעול לא משכחת לה שלא בנחלות מדדין ולכותייהו אבל במילי אחריתא לא כיון דקי"ל מקום הוי סימן דאי בנפילה הוא נשם ליכא סימן כלל ושלו הן ואי בהפקה כדי יש מקום סימן ואינו ליכיר . ואם הוא דבר שיש בו סימן אינו ואינו משתמר ואינו ליכיר קשה סימן כלומר ואינו ליכיר שאין כבעלים מפסידין כלום שאם דרך נפילה הוא הרי הוא מועיל לבעלים שיהיו סימן ואעלוהו ואם דרך הפקה אע"פ אין מפסיד כלום שאף על אותו אינו משתמר ואינו משתמר הוא לבעלים כיון שיש לו שם סימן ואם הוא דרך הפקה אע"פ שאין כבעלים מפסידין כלום שאם דרך נפילה הוא הרי הוא מועיל לבעלים ברור לו שאם הוא דרך נפילה כגון שכין וכמוקר בחשפה הרי זה נוטל ואינו ואי ליכא לספוקי שם הוא הוא דרך היהום כגון כלי בחשפה והוא שמא מפיכ שהוא קושיא דלא קשיא דהא אמרי' בפ"ק דמציעא הרי זה לא יחזיר ואפילו בדבר שיש בו סימן דהתם לא אבדה דעתו עליו אלא שהוא סבור שאינו שלו אבל הכא אבדה דעתו עליו ואפילו הכי לא יחזיר ואי משום דלא אבדה דעתו עליו אלא שהוא סבור שאינו שלו הא אמרי' בפ"ק דמציעא הרי זה לא יחזיר

הוי סימן מובהק להחיר בו אם בהצטה :

תשובה אם הציד נסיים תומתו כל כך שקופה עד שכוחל שחי עיניו בצבע אחת ודאי הוי סימן מובהק דהא נומא במקום פלוני הוי סימן מובהק וכי לא תיפסר לאחר זומא בחומו מקום ממש אלא כיון שהוא מצא המליחות הוי סימן מובהק שכיח ומי לא אמרי' שנמלא מי שים לו כך סימן מובהק ומדיפיא מסך שכחוב בה"ג לסמוך ולהחיר בנבחושים ע"ג הציון ומציב ליה סימן מובהק כ"ם בה"ד . ומ"מ לריך דקדוק בעדות זה לפי שים כמה בני אדם שחומתם עמוקה קלת אע"פ שאינו כוחל שחי עיניו בצבע אחת והוא החרוט התמור בחורה לדעת הרמב"ם ז"ל אין זה סימן מובהק . וכן בנבחושים שהחיר ה"ו לריך שיהיה שחיה נבחושים חמוקה הרבה משאר בני אדם דאלת"ה אין זה סימן מובהק . היכך לענין כ"ד אם הצד מציד שחיתה חומתו עמוקה הרבה יש לסמוך עליו . ועוד לריך שלא הוחזקו בני יהודים במקום שילא זה משם שים לסס עושק בחומתם . אבל הוחזקו שיש ומחצלתו שחיתם אין מחיירין אחת מהן ואם אחד בפניהו מחיירים חומה . ולשאי בני אדם שים אסס ככה לא חייסינן אלא ג"כ הוחזקו וברור הוא . והוי יודע שאין הדברים האמורים אלא בזמן שאין מכיר אותו ולא שמו וכיוצא אבל אם מכיר שמו וכיוצא לא לריך עוד אלא בודקין בחומו מקום אם לא הסר אלא שהוא מחיירין אם אמצו לאחרי ילמק רים גלוחה לא חייסינן . וכן כתב הריא"ף ז"ל לענין למצרי אחמת בגיא בחדא לסיבוחא לא הוחזקו אע"ג דבכיתי שיירתא ואע"ג דלענין גט בעינן תרתי לסיבוחא לא הוחזקו ולא בכיתי שיירתא . תירלו דהסס חייסר בגט אחר ומסום הכי חוליון למומרת אבל לענין אסס שבלך בעלה ולא חזר ולא יודע מס שיה לו לריכה להיום עגונה כל ימיה ולכך מקולין בה וכבר הארין הרמ"ם ז"ל בהשובה בזה וגם אני כתבתי בהשובה אחרת . מ"מ הא דאחיינן עלה דהיינו מי שכוחל שחי עיניו בצבע אחת ודאי הוי סימן מובהק לסמוך עליו אבל אין זה מרוס שלמור בחורה לדעת הרמב"ם ז"ל שאפ"י שהוא מוס אין מעידין עליו לעובא חיכא כי האי גוונא וכהדחה לעניות דעתי כתבתי :

תשפט שאלה ממני חודיעך דעתי במה שמלת להריא"ף ז"ל בהשובה שאם בירכו שבעלי דינין דיינין ודנו לפניהם שיכולין לחזור בהם עד שיגמר הדין ומימת כל מי שירלה שבדין מוטה עליו יחזור בו ויאמר דיין אחר אני בורר ואין לדבר סוף :

תשובה אין הדברים אמורים אלא בשלא קנו מידם או שלא כתבו שטרי בירורין אבל אם קנו מידם הדבר ברור שאין אחר קנין כלום ואפילו בלא שהחילו לטעון לפניהם אין יכולין לחזור בהם ואפילו קבלו עליהם קנוב או פסול אינם יכולין לחזור כדאיתא' בפרק זה בורר . וכן אם כתבו שטרי בירורין אע"ג שלא קנו מידם אינם יכולין לחזור בהם ב"ב וכ"כ רש"י ז"ל עלה דמתני' דזה בורר לו אחד וכו' כותבין להם זה בורר לו את פלוני וזה בורר לו את פלוני שלא יוכלו לחזור ויניחו דאין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם וכ"כ הרי"ן ז"ל סילוק אין דברי הרב ז"ל אלא בשלא היה שם שם לא קנין ולא שטרי בירורין . וי"ל שאע"פ שלא נכתב משטענו בפניהם אינם יכולין לחזור בהם ומביאים ראיה מן סירוסלמי דגרסינן בפרק דיני ממונות בחרא קבל עליו בפני שנים יכול לחזור בו בפני ג' אין יכול לחזור בו ומשמע דקבלה אינקי משסתמלו לטעון בפני הם . ומיהו אין מכאן קושיא על הרב ז"ל דאינה למיתר דהסס חייני בשכתבו שטרי בירורין לפיכך אם קבל עליו לדון בפני שנים יכול לחזור בו דקתלאו ב"ד תלוף קבל עליו לדון בפני ג' אין יכול לחזור בו ואפילו שלא טענו לפניהם . וא"ת שלא קנו מידם אבל קנו מיא אין לאחר קנין כלום ואפילו קבלו עליהם קנוב או פסול וכדכתיבנא . וסוי יודע דא"ם בשטרי טענתא דאם לא כתבו טענותיהם יכול לחזור מפטור לפטור גרון לא לויתי ואחר ושטן לויתי ופרעתי אבל אם כתבו טענותיהם לפני דייניהן שוב אינם יכולים לחזור ולטעון אפילו מטענה פטור לטענה פטור דיניהן שלא חזרו בהם עד שיכתבו ודאי בדוקא סס טוענין ושיינו דתנן בפרק גט פשוט אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם ותרגימנא בשניים מוחזין מאי שטרי בירורין שטרי טענתא ומשום הכי אין כותבין אלא לפי שאחה אב לסס בשניהם זו שאינם יכולים לחזור בהם וכן משמע משטרי

רש"י ז"ל שכתבנו למעלה . ומה שאחה מפרש בשטרי ר' ינאי למפרש לה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד אחה מפרש אליבא דמאן דאמרינן לה בשטרי טענתא :

ולענין מאי דאחיית עלה יש לנו לפסוק כדברי הרי"ף ז"ל דאם לא קנו מידם או שלא כתבו בשטרי טענתא יכולין לחזור בהם קודם שיגמר הדין . והוי יודע שאין הדברים אמורים אלא בדיינים שבוררין לסס שבעלי דינים אבל אם שים מומחה לרבים או שקבלו אותו שקבל עליהם שרי זה דין אומה בעל כרחה ואלא"ל אם כבר במע טענותם . וכלל"ד כחבתי :

תשצ שאלה ממני חודיעך דעתי בשה שאמרו בפרק שנים אוחזין מלא שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה עינו יש אומה עד שיצא אליהו שרי דשניהם מודים יחזיר או לו יחזור :

תשובה זו מחלוקת קדומה כי שרשב"ח ז"ל וקלה מפרשים אומרים לא יחזיר לא לזה ולא לזה . למלוה לא יחזיר משום קינוניא ובה לזה לא יחזור שמא יאמרו למלוה ויעשו קינוניא . אבל שרמ"ם ז"ל כתב דלא מיסינן לשני היכא דיכא אלא אמינא משום דאחיית אבל אם שטר בין שטרותיו ואינו יודע מה שכתוב בו אם לא יצא אליהו אין לו לחזור . ומה כי לדעת הרמ"ם ז"ל לריך לחוקומי מחיינן בשטרי לקנייתא דוקא דאי לא אימא הכי אפילו שניהם מודים לא יחזור ניחוש שמא כתב לזה בניהן ולא לזה על מה שטרי וקא ערוך לקומה אלא כדין דכי פרכינן אפילו היכא דלא נפל עלה אחיית דחיינן שטר לזה אע"פ שאין מלוה עמו ומכח קושיא זו מוקמינן לה בשטרי לקנייתא . אבל לדעת הרשב"ח ז"ל אליבא דכולי מחיינן בכל גוונא ואע"פ שניהם מודים לא יחזור לא לזה ולא לזה דשטרי דלאו לקנייתא משום שמא כתב לזה ולא לזה ואי בשטרי לקנייתא משום חשש קינוניא ומכל הי מסחברא לי כדעת הרשב"ח ז"ל . כלל"ד כחבתי :

תשצא שאלה ממני לבאר לך דבור החוספות פרק לזאת נכון לעבור עליו בשני לחוץ . ות"ח ולוקמיה בגזל גופיה ולעבור עליו בשני לחוץ . וי"ל משום דלא לקי מלחו דגזל משום דשקל לעשה אבל כי מוקמינן ליה לאוכמא שכר שכיר בשם אינו לקי משום דגזל לקי שפיר . וק"ל וכי מסדר קרא לאפוקי מלקיות . וי"ל דלעולם מסדרינן לאוקומיה קרא בחדום ואי אוש מוקים ליה אלחו דלא מגזל אין בו חדום כלל אלא לעבור עליו בשני לאוין אבל אשה שהחה דאוקי ליה לכוחב שכר שכיר אשמעינן חדושא דלקי ארבי חדא משום לא תגזל ומשום לא תעשוק . אלא דאכתי קשה דכל לאו אל ממון כיון דאיפשר בשלומין אמאי לקי עליה אע"ג דלא נחקו שכחוב לעשה בפדיה מ"מ ארי נמן לחשלומין ואפי למימר ארי' פורע מה שעשקתי ואיני לוקה ואפי' אם אינו יכול לפרוע השחה מני למימר למחר ולמחרחו לפרע ואמאי לקי . וכן היא השכמה רוב המפרשים דלא לקי . ובעיקר קושיין דאמאי לא מוקמינן בגזל גופיה ולעבור עליו בשני לאוין אבל אם לחוץ אינה לחרולי דמשום דכחיב ושך שמיך דלא חעשוק ודלא חגזל ואחי למשוטי עכו"ם ואי אוש מוקמינן ליה בגזל גופיה לא אילטריכיון ליה דמשיכה אסר לעשחין דגזלו של כותי אסור דסולף שכחוב להחיזו ומשום שכי מוקמינן ליה בעושק שכר שכיר דסד"א כיון דעבד עכו"ם יהיה אסור לעשוק שכיחו קמ"ל דשך ודלא עכו"ם ושך שך אחרויחו . ושחחא לך לריכותא דפרק המקבל לא אוש לריכין ליה דפשיטא דגזל.דעכו"ם מותר אלא שכי קאמר אפילו אי אוש לריכותא אבל קושטא אוש לריכא קרא דגזל בסדיא למעט עכו"ם אינה לריכותא אבל קושטא הוא לריכא קרא דגזל אלא מדוייחו בעושק למעט גזל עכו"ם לא לריך קרא . וסחוספות לא ניחא להו בשכי משום דס"ל דאינה מלקות בעושק שכר שכיר ומוקמינן קרא בחדום וכדכחיבנא לעיל . וכרמב"ן ז"ל פירש ח"ל

אבל נלע"ד דגזל כיון דלאחר מעבירתו לוקמים לעבור עליו בכמה מקומות לכולם שכר שכיר ולאו משום דמייתר שכרי לגזל עצמו לעבור עליו משום גזל הוא לריך הלא משום דבעבירתו השכיר כתיב ודכר למד מעניינו . ובפרק המקבל גמי מתרינן דכולם שכר שכיר עובר בכ' מקומות ולא מגזל חד מיניהו וכל שכך לאחר ללו למלקות דהא ליכא מצלומין ובני מצלומין ניהו ולאו בני מלקיות אלא ליסור לאחר קתמרינן עכ"ל . מצטע מדבריו דאף לאו דלא תגזול דרשינן ליה נמי לכולם שכר לעבור עליו משום גזל ומדכתביה גבי עבד דרשינן ליה נמי לכולם שכר שכיר ושך לריכותא דעבד תלמודא בפרק המקבל מלאו דגזל ממש דכתיב בגופיה אלא דקאמר מסיכן חיסך מדעתין דגזל הערו"ם לאסור

ולריך לתרץ כמו שמתרלים בתוספות ז"ל. ונכלל"ד כתבתי :

תשצב שאלת ממני תודיעך דעתי בסוגיא של אלו מציאות עלה דליבעיא לן לגורכו ולגורכה מאי ואתי למפשטה מהאי דתניא הכניסה לרבקה ודאה וכו' לפי שעתה רש"י והתוספות ז"ל :

תשובה הכניסה לרבקה לדעת רש"י ז"ל היא בעגלה ערופה .

ות"ת כיון דליכא בירייתא שניה בפרה אדומה אמאי לא פשיט מינה כיון דליתי מתני' דשכן עליה דמתניא גבי פרה אדומה . וי"ל כיון דלמעריכין לדבר פשיטא דמודע לן טעמא דמלתא וקרא דמייתי מינה רב פפא קאי בעגלה ערופה ומשום הכי מייתי בירייתא דעגלה . וא"ת אמאי מייתי מהכי' דשכן עליה עוף כלל כיון דמעגלה ערופה פשיט ורב פפא עלה קאמר כתיב עבד וקריון עובד וכו' וי"ל דעגלה ערופה למדה היא מפרה בג"ש דשור שור כדליתא בפרק בתרא דסוטה . וא"ת כיון דסיא למדה ממנה בג"ש ס"כ עלה עליה שכר יפסול גם בעגלה ערופה . וכ"ת הכי נמי אמאי לא תניא בה משנה או בריייתא כדתנן גבי פרה אדומה . וי"ל דבין לר' אליעזר דאמר עגלה בת שתה בין לרבנן דאמרי בת שתי שנים לא מקבלה שכר כדליתא פרק חין מעמידין סילוק לא ניתא ליה וקרא כתיב עובד דומיא דעבד דיתא ליה . אבל בפרה אדומה שהיא כשרה אלא פרה שלימה ואם עלה עליה שכר ניתא ליה פסולה . וא"ת סוף סוף מאי שייכא הכא הסיא דשכן עליה עוף נהי דליף מינה לעגלה בג"ש מ"מ לתירולא דהכא לא לריכיון לה הכי סוא ליה לאתרולי מצטע דריש כדרב פפא משום דלא ניתא ליה אבל עגלה ערופה דלא תמירא כולי האי היא נפסלת אלא היכא דניתא ליה ולפי סיעה זו לא יקשה כלל ממה שהקשו התוספות דוק ותשכח . והתוספות לא ניחא להו בהאי טעמא חדא דלתניא סוגיין כמ"ד לא דרשינן ג"ש . ותו כיון דרב פפא אמרה למלתיה עלה דמתני' דשכן עליה עוף משמע דאד מצטע לאתרוייהו משום דלא ניתא ליה א"כ כי סיכי דמפלגינן בעגלה ערופה בין ניתא ליה ללא ניתא ליה הכי נמי בפרה אדומה ושל זה בנו כל הקושיות ותקנו לאתרן ע"ש . והקשו על פרש"י ז"ל סיכי מדמיתן הכניסה לרבקה ודאה לעלה עליה עוף דאתה ניתא ליה קלא שניא דאה אית אתבותא והכא לא ניתא ליה כלל וכאה שהכניסו למעלה ניתא דבאחורה שהקינן ולא ניתא ליה דאתמרא . אבל ר"ת ור"ם ז"ל מפרשים לרבקה לפאתה כמו עגלי מרבק ולא ניתא ליה אתדום בבגילו אמאיתם . והקשה עליהם הרא"ם ז"ל דא"כ לא אכשר בריתא אלא אאוס לריכא תרתי לגיבותא שהכניסה לפאתה ואקלקלה בדיעבד . ותו דלא כיון אתדום אלא היא מאילים וא"כ סיפא דקתני ע"מ אתדום ואינה פסולה לאתרוין רבותא דאפי' ע"מ לרבקה ואאה אי ע"מ שהינה ואאה פסולה כיון דליכא אלא אאא לעיבותא . ואתוך קושיא זו פי' דעצמא סוי אאוס דבאלו סכי סיא נדונית שהבועה כמו שכתבו התוספות . ולע"ד אין זו קושיא על הרא"שונים דלא אאכחת לא ניכרים אותה לפאתה ולא אתקלקל בדיעבד ולא אאכחת ליה יונקת אלא אתקלקל בדיעבד טילך לאו אדתי ניהו אלא אחד . ולא אלי לפלוגי אסיפא באחד דע"ם לרבקה או ע"ם שהינה ואאה היכא דפשלת בך דולאי לא ניתא ליה לפי שסיא אתקלקלת ואאוס הכי קאתי בבניל שהינה ואתדום דאאוס לניתא ליה בדיעבד דהוי לגורכה ולגורכו ואו לא מידי. ונכלל"ד כתבתי:

תשצג שאלת ממני תודיעך ספירום על נותן לו שכרו כפועל בעל אאותה אלאכה דבטיל אינה לפי שכרו בו ספירוסים ובכולם יש קלת דוחקים ואו לריכין לו בכאה אקומות לעיין אביאה ולעיין סגופא שכר לדון אז להציד ולריך אני לכלל קלר אשמיך עליו :

תשובה הכא עמדתי על כל אה בפירכו בו הרא"שונים גם שאתרוצים שכתב הרא"ש ז"ל בפי' השניות בבכורות פרק עד כמה שהיו ואע"פ

שהינו

שמיטו כדעתו ממש שהרי שמי תורמדום תומדן הפועל ותומדן המלאכה בילד כרי שהיה זריז במלאכתו וגבור וחזק אין נותנין לו כל מה שהיה יכול להרויח בשוה הרבה וגם אין נותנין לו כפי שיעור הפועל בעל שהוא דבר מועט אלא אם הפועל חזק וזריז תומדין כמה היה מניח מלהתעסק במלאכתו ולהתעסק במלאכה קלה ונותנין לו ומגלח שאין פותחין לו אלא דבר מועט כיון שהוא חזק וברייה וזריז לא מיקרי ליה כולי האי בעורה מרובה . ואם הפועל הוא חלש ועלל תומדין לתוכו כמה היה מניח מלהתעסק במלאכה קלה ולא כבדה ונותנין לו ומגלח שפותחין לו הרבה לכיון שהוא חלש ועלל טובא מיקרי ליה להתעסק במלאכה קלה ולא בכבדה שאין מפך לעבוד הרבה ועוד צריך תומדנה לפי ערך המלאכה עצמה שהוא רגיל להתעסק בה והוא בעל ממנה עמה להביא תבידה או לזון אם הדין או להורות אם היתה מלאכתו מלאכה כבדה כגון מהבי עלים או שוחבי מים אם הפועל הוא חזק וברייה וגבור פותחין לו מועט כמו בכתבנו ואם הוא עלל אין פותחין לו הרבה כתבי כתבנו למעלה . ואם המלאכה היא קלה כגון שטולחני וכיולא בהם אז יכיר בהפרש בין מזריז והמלם דבר מועט כיון שמלאכה שיכיס קלה כי המעט מזריז יכויח יכויח שני דינרין ומלי ביום והמלם יכויח שני דינרין בכל יום מזריז שהוא חזק לא נפתחו לו אלא דבר מועט מפני שהמעט ממלאכה קלה לקלה ממנה והוא מיעט מקפיד בזה . ולמלם-דאית ליה קפידא תפילו מקלה לקלה פותחין לו יותר ולזריז יתנו לו-שני דינרין וכיוצא ולמלם יתנו לו שני דינרין ושפה יפקיים מה שאמרו בפועל בעל ויפקיים מה שאמרו מלאכה מלאכה דבעיל מיכה · ודוק והבכה כי זה הפירוש הוא פשוט בין פירושו של רש"י ז"ל ובין פירושו של הרמב"ם . אבל מה שכתבנו בשם הגאונים וכריב"ף ז"ל שיש אומנים שהמלאכה בידוקר לפי רוב המלאכה או לפי מיעוט הפועלים ויש אומנים שהמלאכה בזול ואם הביא את התבידה בזמן פיוקר אין שמין לו אלא לפי זמן הזול אין לכון הגמ' מתייחב לפי פירושם . ואו דסוי בהלכתא בלא טעמא ולזו תירלו דכיון דאית ליה בכר מלוה השכח תבידה או לזון או להורות בעילו בה תכמים פשרה זו שרואה אדם לקיים המלוה תציף ניפסיד קלת משכרו . אבל הקונית ברשותה לא תירלו ולפיכך תי תומר שגם הרשבו"ם ז"ל מודים שלריך לשער המלאכה שבשל ממנה שדי לנו להסמיך על הפועל שלא יקח אלא כשער הזול אבל מ"מ אין נותנין לו כפועל עלל דתרתי לית עבדיון ביה אלא אם היה חזק או במלאכתו קלה נותנין לו כפי שיעור המלאכה דבעיל מיכה . ולפי דרך זה נמלאו כל הפירושים לתת שכתבתי ואין מיוקר ביניהם אלא מי שמין לו כשער הזול או כשער פיוקר . וכיכון דשמין לו כפי הזמן שכר נתבטל ולפי שהומדנוה שכתבנו למעלה . כלל"ד כתבתי :

תשצד שאלת ממני תורייך פי' סוגיית תגרי לוד לפי שהיא סוגיא עמוקה רבת התלוקות ושקלו ותרו בה קמאי טובא ולא עמדת על תוכן דבריהם :

תשובה דע כי צריך לסוגיא זו קלת הקדמות . הקדמה הלשונה כי בגיטין זו לא יפשטה אבל קי"ל דלשנאי היא מחילה.

ב' דלגבי מוכר נמי מיכא למיבעי בה"ג . ג' דלר' טרפון נמי מיכא למיבעי בין למאי דסברוה בין לפי הדחיה . ד' דמחילה לשנאי ניחא לה לתגרי לוד אע"ג דמיכא כיגבה תגרי . ה' דקתני ומחזיר לוגאה עדיפא לה מביטול מקח . ו' דזמן הקנין ניחא לה . ז' דבתום עלמה וביטול מקח שקולים הם דכל חדא מיה היא לעיבותא ואחא לריעותא שתום עלמה בכיה מיכא דהוי קיעורו מלומלם ביטול מקח לא הוי מלומלם ולא בכיה ופשטים הא עדיף ופשטים הא עדיף כפי הסברות . ח' כי לשעת רש"י ז"ל מלן דבעי הא בעי הא ובעי לה בין אם ביטול מקח לעולם הוזר אי עד שיחלה וכו' ולשעת הסופסות מלן דבעי בתרייתא לא בעי קמייתא דפשיטא ליה דעד שיחלה לתגר ולקרובו לא הוי מחילה . ט' דבין חזרת הגאה לעולם או כל היום הגאה פוסחת מיכא ואם יהיה כשנדה הגאה תחזרת לא חיישינן לה . עשירים שלין שמחה שלא יהיה עמה קלת עגב ולא תחזרת שלא יהיה גם קלת תועלת לשר' טרפון ותחר כל זה תחזר לך הסוגיא בשפ"י תיבעיא לסו פחות לרבנן וכו' וא"ת היכי בעי שלא כהלכתא דסא בתרא בתרא בתר

ומן ולו לעוסק מוזר כל המלכים בתוכו יום ומלכים כתסר כתבו סם ז"ל ליש לן לעקול הריות והספסד חלת כשזה לעלמו וזה לעלמו תכל בזמן שהספסד מפעסם בכל המקומות שים בסס הריות ליז זו טובה ומשום שכי מזרו ועשמו של דבר כי לעולם היו שפלים שיתקיים שמקום ולילמת לת מקרמי תגר ולת קרוב ויתקיים שמקום . וכן לקדקתי בלשון רש"י ז"ל מדלת פי' הסעם כדפירש שסוספות חלת כתב סתם נוח להס שתסע מזרם בתוך כדי שירתה וכו' ותס כווגם רש"י ז"ל שיתם למס שכתבו שסוספות מ"מ מס שכתבתי הוא נכון לתרץ שם ושפיר . חלת לי תמרם וכו' ולר' ערפון נמי וכו' זה לשון שוי מיותר להתורם להת תמרינן לעיל שברוס פתום מעלים לר' ערפון בפתום מעתום לרבנן וי"ל דלי לת תמר תלמודת תכי הוס תמינת חלת פשיע מידי דהני דפתום מעלים לר' ערפון בפתום מעתום לרבנן תכ"מ לעניו כמו שזה מחילה גס זה מחילה תבל לעולם לתר כדתים ליש זלתר כדתים ליש לרבנן חלת מעוי מחילה חלת פתום מעתום לחלתר הוי מחילה לר' ערפון דמעוי פתום מעלים מחילה רלוי שנתמר שלת תסיס מחילה חלת תמר כל היום ולחפוקי מסתי סולך התלמוד לומר ולר' ערפון נמי לחלתר שוי מחילה לתין שברת לומר דפליגי בהת נמי מן סקלה תל הקלה לרבנן להוי מחילה לחלתר ולר' ערפון כל היום ושו לתין שברת דפליגי חלת בשיעור שסוגלה ובזמנה תבל בדבר שהוא מחילה חלת פליגי שתין גמ למדם מחלוקת . מי שברת וכו' דמי תלמודת בתמיס כפי שכלל המסור בידינו לחפושי פלוגתת לת מפשינן ופרש"י ז"ל ותינו חולק על רבנן חלת דביעול מקח דידהו מעוי ליה תולקה מעמע מדבריו דשתות עשה למעלה מפתום וכן פי' התוספות בדברי רש"י ז"ל . ות"ת מי דמקו לרש"י ז"ל לפרש כן וי"ל דלי לתו תכי במי פליגי שתין שמקשה ומתרץ ושתוספות לת פשיט לן מכתו על תירוץ זה דליפשר לפרש כמו שפירכו סס ולת תקשה חלת עיקר מה שדחק תותו לשון ז"ל סובר דהני תרתי בעיא חד גברא בעי להו ולכן כתב דמעיקרא דקתמר מפתום ועד שלים לר'ערפון כשתום עלמה לרבנן היינו מפתום ושתום בכלל ולת כמו שסובר לכשוף כדי שתפייסב בעיא זו לפי מתי דתסיקנא שמתו בשתום עלמה ושתום לר' ערפון כפתום מפתום לרבנן ולפי שברת זו לת פירשו שמשה חלת ת"כ תמלת לומר ביעול מקח בכדי שירתה תבל לת דקדקו ליפכה תס נתמר לעולם מוזר לפי שברת זו דשתום לר' ערפון כפתום מפתום לרבנן הילכך מיבעיא ליה תס נוכל ליפב משתה לפי שברת זו תס נתמר ביעול מקח לעולם מוזר ולפירוש זה גרסינן לתיבעיא להו וכך כתבו שתוספות ותפי' מי גרסינן מיבעיא להו תתי שפיר לכסי סדר תותם התלמוד תתר שבעיא שרתשתוא ושדתייס לתמעינן כי לפי שבעיא שרתשתוא ושפשיעות דסיינו שברוס מפפרשם שמשה שמתו ומזרו בין תס נתמר ביעול מקח לעולם תו בכדי שירתה וכו' תבל לפי שברת מתן דדמי מי שברת תין שמשה מפפרשת חלת ת"כ תתמר דביעול מקח לעולם מוזר ומשני שמתו בשתום עלמה ותין מכתן רתים ומשום שכי בעי לרתום תס מפפרשת שמשה בין תת"ל ביעול מקח עד שירתה לשבר תו לקרובו תו לעולם משום דשמתו בשתום עלמה שניית דתיקא הוא כדפרש"י ז"ל מי שכי בתתי שמתו בשלמת מי פתום מעלים לר' ערפון כפתום מעתום לרבנן משום שכי שמתו דמתי דהוי חזרה לרבנן שוי מחילה לר' ערפון ותת"ג דפשיעין דמחילה נמי עד שירתה לשבר ולקרובו מ"מ שמשה תיכת תע"ג דמחזיר תולתה בקיום שמקח שבזה סיו תפלים חלת מי תתרת דמשתום ועד שלים לר' ערפון בשתום עלמה לרבנן מתי שמתו תדרתב בדרבנן ניחת להו לרבנן שוי ביעול מקח ושניתס מוזרים ולר' ערפון שוי תולתה ויד הלוקח על העליונה חלת ת"כ תפשוט ביעול מקח לעולם מוזר כי תתר להו כל היום מזרו ק"ל מתי מזרו סוף סוף תתה ים להס בדר' ערפון שתין יכול לחזור חלת כל היום ולרבנן לעולם . ול"ל דלתרץ קושית זו כתב רש"י ז"ל כי זו מיזה תתה כלל משני עשתים חלת דבין לעולם תוזר תו כל היום תתה פורתת היא ושוד תולתה יתר משתום לת שכיח לפיכך תין זו תתה כלל כנגד מה שמפסיד בשתום עלמו תעש"י שהוא דבר מזומם ותכתי ק"ל דלוקי הפסד דשתום שהוא מזומם כנגד מה שברוית להס כיבר משתום לר' ערפון כל היום ולרבנן לעולם שכן כתב הוא ז"ל למעט וז"ל כי הדר תתר להו כל היום תכתי שמתה תיכת דלרבנן לעולם ולר' ערפון כל היום ושו לת ותי משום שתום וכו' וכרי זה לשון הוא כשך מה שכתב למעלה . וי"ל לפי שמתו ז"ל דחזל

הכת ושקיל ושרי לפי שברת דשתום עלמה תציב תע"ג דהוי מזומם וחזל הכת ושקיל ושרי לפי שברת דשתום עלמה תציב משום דהוי מזומם . וביותר קושיין תיכת דתטרוי דתע"ג שהדבר שקול לתוקי ספסד דשתום עלמה כנגד מה שברוית להס ביבר משתום מ"מ שפיר תזרו דרבנן ניחת להו לרבנן שיסס מוזרין ושגרי לוד יש להס בתירה לר' ערפון תין להס במירה ותע"ג דתנרי לוד לת עבידי דעשי מ"מ כיון שהדברים שקולים בדרבנן עדיף להו ומשום שכי חזרו . דתי ס"ד דביעול מקח וכו' כמתי שמתו פי' תדרתב רשה היה להס לביעל מקח שיסס מוזרין לרבנן ולר' ערפון יד שלוקח על שעליונה ות"ת תמתי כתב רש"י ז"ל תין זו טובה להס שרי רשה היה כדפתיבנא . וי"ל דרש"י ז"ל תזל לשיטתיה דס"ל דתין זו רשה כלל דתנרי לוד לת עבידי דעשו . שמתו בשתום עלמה כתב רש"י ז"ל להת לתמרן משתום ועד שלים וכו' הקשו עליו ז"ל כיון דהדרינן השתת ממתי דשום ס"ד דשתום בכלל תמתי לת תמר תלמודת מי שברת שתום בכלל לת שתום לת הוי בכלל וי"ל דתלמודת ידע דלילכת מתן דביעי בעיא תחדיתי ותתו לריכין לתזור לתוקמתת קמייתת דשתום בכלל ולת מני תלמודת לומר מי שברת וכו' ות"ת תעיקרת מתי שבר תלמודת ולבסוף שהוא משפיך מתי שבר רש"י ז"ל תירלדכיך דלת הוה לן שמתה תמרת דתקיק נפשין דשמתו בשתום עלמה תבל ביבר לילכת עשמת נמוה שמתו דדרינן למתי דתמרינן מעיקרת . ובעיקר קושיין ל"ל דבר הולרך דתלמוד לפרש מי שברת דכיון דביתר דתלמוד לשיל לילכת שמתה כי מתרץ שמתו בשתום עלמה הוי כתלוי פירש שתום לת הוי בכלל ושמתו בו ודוק . ותכתי לילכת למידק מה נפשך תי הוי מחילה לתלתר תם כן תפשוט בעיין להת פתום מעתום לרבנן כשתום עלמה לר' ערפון ותי לת הוי מחילה עד שירתה לשבר תין זו שמתה דבבי נמי ליש להו לרבנן בשתום עלמה עד שירתה וכ"ם תי הוי כל היום דרשה היה לבסס . וי"ל דלעולם מחילה לתלתר הוי לר' ערפון וסיינו דשמתו ושבי שבר שמתה דשתום לת הוי בשתום מעתום לרבנן תילכת למיבעי לי לתלתר תו כדי שירתה לשבר תבל שתום לר' ערפון הוי מחילה לתלתר ולת דמי לשתום דרבנן דתילו שתום דרבנן הוי תולתה וידו על העליונה ושתום לר' ערפון הוי מחילה . ות"ת מנת ליש למתרץ לעשתום שבר שליכים בשתום לר' ערפון דלת דמיו לת לפתום מעתום ולת כשתום עלמה לרבנן . וי"ל דבשלמת לרבנן דמתמירין לעשות יותר משתום ביעול מקח בדין הוי לפתום מעתום עד שירתה לשבר תין לפי לד שביעית תבל לר' ערפון דמקל במקח לעשות יתר משתום תולתה בדין הוי לשתום עלמה תסיס מחילה לתלתר ותכתי תילכת למידק מי דמק תותם לפרש לשתום עלמה הוי מחילה לתלתר לר' ערפון לימת לת סוי מחילה עד כדי שירתה וכתב ת"כ כמתי שמתו תילכת למימר מעתום דלר' ערפון קנה ומחזיר תולתה ולרבנן ידו על העליונה ושם היו מעלים שיתקיים המקח עכ"פ . וי"ל דכיון דשתום עלמה הוי דבר מזומם בשלמת לי הוי מחילה לתלתר סיינו דתילכת שמתה חלת לי תמרת עד שירתה לת תסרת לביעותת חדת דשוי דבר מזומם ותו דבין קנה ומחזיר תולתה ולרבנן ידו על העליונה ושם היו מעלים פורתת היא . עוד י"ל דתין לנו לחדש זמן לר' ערפון חלת תו לתלתר תו כל היום ועד שלת תמר לשם כל היום שמתו ותמר כך תזרו תיבעית ז"ל דקשיא ליה דמתי שבר מתן דביעי לשתי לי שבר כפי מתי דשברוה הכי דתתי לשפטת קמייתת ת"כ תפשוט קמייתת דשתום מעתום ותת מני שבר כמי שברת חלת דשתום ויתר על שתום לר' ערפון ת"כ תפשוט דביעול מקח לעולם מוזר ע"כ ושם שפיר נפשך לת שייך לפי שעת תוספות חלת לפי שעת רש"י ז"ל לפשוט הוא ותתו ז"ל לשטוט כתבו לפי שעת רש"י ז"ל דבשיין קלי תמשקית דתוקימנת מעתום ועד שלים לר' ערפון בשתום עלמה לרבנן ושתום עלמה בפתום ותת מיבעית ליש דשתום עלמה לי ביעול מקח לעולם מוזר תו בכדי שירתה ע"כ משמע מדבריהם שהבעית היא על שברת מי שברת עם מה שדחו חלת תפשוט דשמתו בשתום עלמו ושתום בפתום מעתום ותת מיבעית ליש דשתום עלמה שנויית דתיקא הוא כדכתב רש"י ז"ל דדבר מזומם הוא ולת שמתו בכבילו ות"ת תפשוט דביעול מקח לעולם מוזר לרבנן דשתום מעכתת לה שפיר שמתה ותזרה תו דילמת שנויית הוא דסוף סוף תשתה תיכת תע"ג דפורתת היא . ותכתי תילכת למיבעי דשמתו

סוכתה ופסיון ליה דתדרכה ממתני' היכא למידק מיפסח דבכדי שירתה הוה ליפי' היכא דשהות עלמא מצוי ליה מוכתה כרבנן גרסה בסדיה מדברי רש"י ז"ל שכתב אלא מי אמרת לעולם מוזר אפי' כמי שמי וכו' ובזה נתיישב לי ענין אחר דכיון דידעינן דמתני' היכא לפרושי מי ב"מ לעולם מוזר כפי סברת מאן דפריך מי ככי והיכא לפרושי כמי מי בכדי שירתה לפי סברת הדוחה לאמר בשהות עלמא מ"מ לא נפקא מינה למיבעי אפי בעינא עלה דמתניתין דכה היכא לפרושי בכדי גווני אלא כמה שכתבתי ניחא דלא הוה ניחא ליה לבעל הבעיה לפרש כי שהות תגרי לוד היה אפי' שהות עלמא והפוסק תומר דתדרכה היכא למפסח למילך גיסא מדחזרו ודוחה דבימול מקח לא בעיא · עוד כתבו בשם החכם הנזכר ולי סבר דבשהות עלמא שאמו כדמסקי מ"ש מפסוק ליה דבימול מקח לרבנן בכדי שירתה דבעלמא אי כדי שירתה מחייב שפיר שמו וחזרו בין שם פחות מכשות לרבנן בכדי שירתה או לאלתר אלא אי אמרת בימול מקח לעולם מוזר הא ניחא אי ס"ל דפחות מכשות לרבנן בכדי שירתה היינו דמכתה לה שמתה וחזרה דר' טרפון מפסיד לה עובדא אלא אי אמרת פחות מכשות לאלתר היינו מחלי חזרו כיון דפחות מכשות לא פליגי ובשות לרבנן תוכתה ולר' טרפון מחילה לאלתר ויתר על שהות שמי לרבנן לעולם ולר' טרפון אחר כל היום הוי מחילה מ"ש אמאי חזרו עכ"ל וקלרתיו וכוונת קושייתו ז"ל דמה נפסך מפסוק חדא מכי תרתי בעינא אי ס"ל דפחות מכשות לרבנן בכדי שירתה היכא למיבעי אי בימול מקח לעולם מוזר או בכדי שירתה מפסוק ליה דפחות מכשות לאלתר היינו דמכתה לה שמתה וחזרה ל

כבעל אף לא לחיכא למיתם כיון דקריסי בעניס ומו גם מני נחמכשורי אבל אי חיכא מסדי ללא מקרא מדעתא סבעל כסר עברם בו וכן כתב הריטב"א ז"ל בפרק המגרש. סילקך סיכה דגירם בו וסוא שלם ואמר כך קרשוסו קרא כ"ד לא נחכעל מדין גט ואם סיס מוסר עברם בו אפס אחרת אף אוסא אפס בעשמה פעם אחרת בזה שנע כסר הוא אלא מסוס דניעשה בו מלוסו שרי סוא בעל וסוי כשבר שמחל שעבודו שמיסו מוזר ולוס בו ואם כן למס לא יסיס עומד לרחיצ שמגרשה בו. ואפילו חיתה סיסס סבעל נחתן לומר לא גרשתים ואני קרעתי אם שנע וביעלתי אוסא וסיא לקחה אוסא קרוע ואין כאן עידי מסירה שימידו שסניע שנע לידה מ"מ שרי סיא לריכה לנע לסיכה שלין סבעל מערער לרחיצ שמגרשה ולפיכך לריך לחסוס בו עדים כ"ם שנם (ביה) [זוה] אני סובר שלין סבעל נאמן לומר לחלוצים אם סיו שלם בידה יסיה נאמן לומר אני בעלתי אוסא וסיא קודם שיניע לידה ולא המלא אשה מגרשת מבעלה ואחר שיסיו לה בניס מכני נמלא פוסל אח בניה למפרע אלא ודאי סיינו נאמן לומר שביעלו עד שיבית עדים. ומ"ם בשלמת כשנע שלם בידה לא אמרע אבל כשאוא קרוע רגליס לדבר שבעלו סבעל. סא לא קשיא כלל כיון דסחידנא נסנו לקרוע שנע אחר שמיסה לא אמרע ואחרי יסוא כשלם. ומלאת למד דסשתא דנסנו לקורעו אין מחלוקת ספוסקים אלא לגרש בו לכתחלה לכתי שנע ברמב"ם ז"ל ומשמיים אחרים מוסר לגרש בנע קרוע שני וערב בעידי מסירה ולדעת סחולקים לסוסר לגרש בו לכתחלה אבל אם יולא מתחת ידה קרוע וסוא אומר קודם נתינה קריעתיו ובעלתיו וסוא אומרת שלם שניע לידי ובעידי מסירה ואחר כך קריעוסו סיא נאמנת ועליו לסביא ראיה דאם אינה דקריעה ובעלה מזכר סוס שיר שלא יבא ליד אשה ותתגרש בו כיון שסוא יודע שהמנסג לקרוע אוסו אחר הנתינה. ולמאי דאמרת עלה הדבר ברור מאד שאין לריכה לנע קרוע לרחיצ שאין גרושה ולפיכך לריך עידי מסירה מפני תקון העולם:

ולענין אי מגרשין בנע קרוע כבר סתרכתי בו בתשובה לחכמי רודום ואין כאן לורך בזה. ומנסגנו לקרוע בנע אחר שנתינה ומינים שנע קרוע ביד שסופר או בכ"ד וכותבין לה מעשה בית דין אלו מגרשה פלונית ביום פלוני גוזמנין אותו בידו לרחיצ. ולפי מנסגנו זה לא סיה לריך לאחוס עדים בנע כיון דאיכא עידי מסירה שבאנו למעלה:

שוב ראיתי למהר"ר ישראל ז"ל שכן סיה מנסגו בימיו ז"ל ואחידנא בזמינו שאין כאשה מוציאה שנע כלל לגבות וכל שנסין קורעין מיד שמגיעים וגומין אותה מ"ב עורה זה למה ביון דקי"ל הלכה רווחת עידי מסירה כרבי ואין לריך עידי חתימה אפילו לכתחלה מ"ב. ולפי מעשת אשר בארנו למעלה מ"ב קרוב ומתרחק ויש לו בניס לא יסיה כשר בנסין וקדושין לאפוקי נפסין מפלוגתת דר' יסודה דס"ל דפסול אע"ג דלא קי"ל אלא כרבנן דשבר. וי"ל דלאו בכל פלוגתא צריכין לאפוקי נפסין מפלוגתא אלא אי שך דר' מאיר לאיכא למה שאמרי כותיס וכי שך דר' יוסי דשאם משנה אלא בשה כותיס אבל שך דר' יסודה מוכח מעובדא דמר עוקבא ובני ממזר אלא קי"ל כר' יסודה. ולפי מעשים אשר בארנו לעיל אחי שפיר טפי. וכל"ל בארנו:

תשובה שאלת ממני לודיעך פי' שבריתא שמויס בריס ליטו שכך דקאמו בס עוכא מ"ר אם בשפך לא אמן לו בכתך ובמרכיס לא אמן אבלך אין לי אלא כתך בכשף ולכיס בתוכל דקמ"ד דכל אד בכשפי נפשיס קאי מדקאמר קרא אם בשף אלוס וגו' לא אמיטון עליו כתך ומדכתך בכשף רבים בתוכל יש לכתוב שכרע מקרא מחריכא. כתך בתוכל מיין וכו' שקאו בתוספות דתחלה סוס ליס למדרש בכשים בכשף (דמסיק) [דמפיק] מקרא דשבר בשף שכתוב בריצה. ושילו משום דכתך תוכל כתיב בשדיא ורבים בשף לא מפיק אלא בשם אינו מיין. ושקיל לי לתוריס לפרושי בשבר דוכתי מיידי דאביבא ליס דאמיא מדרשא לקדמה ושכא מי סוס ליס לשקדמה מדלא לאמיא משם אינו מיין. ואו דסוי מרייסים דקרא. ו"ל לפי סיטמן לאין אי משום כ"ב ולא אביבא ליס כולי שאי דיכין דלא משכחת בתך בלא רבים ורבים בלא בתך משכחת לאמייב דמחרוייסו בין בתוכל בין בכשף. וכ"ל לאחרן דשדרא דקרא קאמר נקיט ואזיל אם בשפך לא אמן לו בנשר מין ליסיס שכתך נוסף גם בתוכל מ"ל בתך תוכל ואפי אי

כל דבר תמר יפה ותני לרבוי רבים דברים לפ דייקינן ליה כעין ספרים חלת תני לרבויי כל מילי ותפילי קרקעות . כך צריך לחתך לדעת כתומרים יש רבים בקרקעות . אבל בעלי הטעה כתמרת יתלו דספיר דייקינן לוה בכלל ופרט וכלל כעין ספרט דדבר לפ תני לרבויי מידי דרבים דדבריהם הוא ותסמכוה תני קרא • ומתוך לשון התוספות משמע לי שסם מקנים קנוניות תפי' למתי דקס"ד דתי לפ תימה כי מתי צייכא תני קושיא בזה סדבור ות"כ קשיא מוכח דהא לדידהו ע"כ הוה צריך למכתב לפ תצריך לתחיך יפה כסף יפה תוכל לגמוד בהם תינו עניו רבים כסף ותוכל . ומתוך סדוחק תני תומר דסכי קא קשיא לזה לכתוב לפ תצריך לתחיך יפה כל דבר תמר יפה ומו לפ ותי כתב לפ תצריך כל דבר ידעינן דבכלל דבר תיכא יפה ומלכתב יפה כל דבר תם תינו עניו לכפך כל דבר שבבר תמור תנזה עניו לרבים כל דבר ותייתר לן לב"ם יפה ליתן תם כתמור בלוה למלוה ותע"ג דסכתי יפה וסכתי יפה לפ קשיא דמלינו גזלתם מזו ובפ סכהן ומב סכהן לב"ם וכ"ם סכה דסכל עניו יפה ותע"ג דלפ הוי מופנה תין לסביב וכדתניבנה ות"כ כסף תוכל למה לי . ובסלמת לפרש"י ז"ל דלפ דרעינן יפה בלפ כסף ולפ יפה בלפ תוכל ניתת דהא לפ מייתורי כסף תוכל . אבל לדברי התוספות דדרשי כסף ותוכל בלתודייהו נדרום נמי יפה למודים וכסף תוכל למה לי • ות"ת למתן דלפ דרים כלל ופרט וכלל ולפ ממעט קרקעות סת תמרינן בפרק נערה שרה בעי ר' ירמיה שכרם בקרקע מסו דמשמע מסתם למתן רבים בקרקעות כמו שסקשו בתוספות . סת תרינו לפ דסתם לפ מסום למתן רבים בקרקעות תלפ מסום דלפ צייך למה תת לך ד' למות ע"מ שתתן לי ממה תין זו רבים תלפ תליפין ומותר וכיון דסלוקח לפ צייכא בקרקע קא מיבעית ליה לר' יסודה דבעי עד שיכור עדים שכרן בקרקע מהו כיון דגבי רבים לפ צייכא שימה שכתם ע"י קרקע שכל נמי פעור תו למת כיון דגבי שכירות צייכא תייב כך תירן הרמ"ם ז"ל . ותו יודע שתעפ"י שמירלתי מה שקשה על התוספות לבי תומר לי שלפ תפוף קושית זו שסקשו בתום' כסף ותוכל למה לי תלפ על המסקנת שלפ רבינת ומה שסקשו תוסף בזה הדבור לתמעיט דתע"ג דכסף ותוכל לריכי לפרש"י מ"ש סוס תיפשר לתקשויי . יפה יפה למה לי ומשום שכי מקדימין דכסף יפה כולהו תילפיכיו . וסרמ"ם ז"ל שקשה דתד מיניהו לת לריך כלל משמע דפ"ל דתין לסביב דתי יש לסביב סת לריך לתפשויי . ותיפשר לומר דתע"ג דתין לסביב תורתים דקרא לכתוב ג"ם מופנה דתע"ג דתמרינן תם תיפ מופנה למדין ומסיבין לת יתמייב מזה (סזה) שתם תין לסביב שלפ יכתוב ג"ם מופנה דלילמת קרא סוס יפה יש לסביב ותפן לת ידעינן לסביב . ות"ת כיון דתיכא יפה יתירי וג"ם ופרט וכלל קרא למה לי . סת תרינו לפ בתוספות דתין סום תריכות הפסוק תלפ שמתך יפה ותרבית זה לזה . וק"ל על גופה דבריתא תמתי דרים לה פפ"ג דלריך תם תינו עניו בכסף כסף ויפה תוכל וג"ם ילפ שכי נאמר יפה בתלוה ונאמר יפה בלוה מה יפה נאמר בתלוה רבית עמו תפ יפה תאמר בלוה רבית עמו ומה יפה ורבית תאמר בלוה בכל דבר לפ יפה ותרבית תאמר בתלוה בכל דבר • ו"ל כיון דרבית בלוה למד ממלוה תינו תוזר ותלמד למלוה תיכים תוסג בכל דבר . ת"ל קרא קשיתים דתיכא כמה יפה יתירי ולפ כתיבי תלפ לתם תינו עניו תיפו עניו :

ולענין פלוגתת תם יש רבים בקרקעות מסתברא לי דתם תמר לו בלשון תלוה תלויי תמם תמות ותפן לך שם בין שהחזיר לו תתמם תמות שלו ותתם תחרת תו שהחזיר לו שם תמות ממקום תמר שים לתוס לדברי התוספות . אבל תם תמר לו הוי לך תמם תמות מקרקעי ע"מ שתתן לי שם מקרקעך תין כתן בית מיתום דתליפין ניסו ותוסר תע"ג דבין הכסף יותר מתמם • ות"ת לפי שתסקנת דתיכא בקרקע דמלוה יפה ורבית בכסף ויפה בתוכל יפה כסף יפה תוכל למה לי דיפה לת לריכין הכתת לתם תינו עניו דמלוה יליף מלוה כל דבר ולוה יליף ממלוה רבית בכסף ותוכל ובשלמת כסף ותוכל לריכי לכלל ופרט וכלל אבל יפה יפה למה לי . ליכתוב לת תפיך לתחיך כסף תוכל יפה כל דבר וגו' . וי"ל כמו שתירלנו לפי בעלי הטעה התחרת דכסף תוכל לתלק כי נמי לפטת התום' יפה יפה למה לי לת כתיב כי סוס תמיה תי עביד תרתי לת מתייב תלת מדת וקרא דמלוה נמי כי משמע תת כספך לת תתן לו בנשך ובמרבית • בנשך יפה יפה למה לי לתלק . ותו יודע תתן תכלך כיון דתיכא תו לתלק להכי כתב יפה יפה למה לי לתלק . ותו יודע דתע"ג דפליגי תם יש רבים בקרקע סכ"מ בסלוחת קרקע תבל בסלוחת כסף תם יפה לו רבים קרקע תסור ולת רתיתי כזה תולק ותכי תמרינן גבי מתניתת במכר לו תת השדה כהדיא :

ותשובה שאלת ממני ידיד נפשי על מה שכתב בשל מגיד משנה פי"ג מהלכות גזילה ואבידה ות"ל דע כי ג' מיני סימנין יש סימנין מוכסקין ביותר כגון נקב בגד תות פלוני וכיוצא בהם ותלו ססימנין מחזירין בהם תבידה דבר תורה לד"ם ותרי הם בעלים סימנין מסוכין כגון מדת תרכו ומדת רחבו וכן מהקלו וכיוצא בזה מחזירין עליהם תבידה ותלו מתלוקת בגמרא תם הם לתורייתת לו דרבון ותלו נקראים לפעמים סימנין מוכסקין ותלו כיון סרב ותת לשון סגמ' . יש סימנין גרועים כגון סומקי ותיווני וכו' . עוד כתב הסימנין המוכסקין וכו' דין תורה פסק רבינו כמ"ד סימנין לתורייתת ובעינן הוא בתלו מליתות וסובר סרב ז"ל לדעת רבה לתמר תת"ל סיתנין לתורייתת תכי ס"ל וכו' משמע בסדיה שהות סובר כדעת סרב ז"ל דבעיין לת הוי תלת בסימנין ממולעים וכפשטת בעיין דסיתנין מן סתורה ע"כ הסימנין הללו מועילין לכל דבר תפי' לעניין ליסורא וכן נראה דעת סרב ז"ל שכתב הסימנין המוכסקין סומכין עליהם ודיין על פיהם בכל מקום דין תורה או המקבל או סמין או מקום שהבידה סימנין מוכסקין הם ע"כ . משמע דכין לעניין גם כין לסעיד על התשה שמת בעלה והכיר תותו בסימנין שהלו סמכין עלייהו . וכפי"ג מהלכות גירושין כתב וז"ל וכבר כתבתי בהלכות גזלה והבדה שים מיני סימנין מוכסקין ביותר שהם מן סתורה בכל מקום ותף כתן מעידין עליהם וכן כתבו סרמב"ן וסרשב"ץ ז"ל וכן מוכח בסוגיא כתן בביתור דתמרי' סכא בשומת סימן מוכסק כ"פ לת פליגי ורבינו לת נחכון כתן תלת לסימנין שמחזירין עליהם תבדה ותעפ"כ תין מעידין עליהם בכתן עכ"ל . ומסכת משמע דס"ל כדעת סרב ז"ל דבעיין לת ליפטיפת ובני תבידה מחזירין דסוי ממונת תבל בני ליסורא לת סמכינן לסימנין כי סני ותע"ג דכתב ז"ל בני היו תומרת סימני סחוט וכו' יכון לה וסות שתאמר סימן מוכסק כגון תוכך מדת סחוט לת קשיא דס"ל דתוכך מדת סחוט סוי סימן מוכסק טפי כמו נקב.ים בגד תות פלונים . וכן תירץ סרין ז"ל לפי שברית סריש"ק ז"ל דלת נפשטת בעיין וכן משמע מדכתב סרב ז"ל סך לתוכך סחוט בני נקב ים בו בגד תות פלונים

משמע דתד טעמת ניסו לפי שסם סימנין מוכסקין ביותר :

תשובה יפה שתלת וכגון דת לריכה רבה ותיבת דסברת סרמב"ם ז"ל דנפשטת בעיין בכתב נראה מלשונו וכן משמע פשטת לסוגיא דתלו מליתות כתכתב כתב בעל מ"מ ות"כ תפי' בתורייתת סמכינן לסימנין ממולעין בכל תיסורין תלת דבשדות בתים שמעידין עליו להביא תת תשתו לת מסכתת לפני סימנין כלל דתי שומת ים לו במקום פלוני הת תיכא למימת נבן גילו תו שומת עשויה להפטות ג"כ שומת במקום פלוני לת סוי סימן מוכסק דתיכא כמו כני תדם דתים דהו תכי תיו כגופו לת מיבעית בתרוך וגון תלת תפי' ביכון מדת תורכו ממש ים כמה כני תדם כן.ג"כ שתדם מתתרך תתר סמות וזה נראה לעין. ותי סימן בכלין לת מיבעי מיוורי ותוכמי תלת תפי'כין מדת תוך עליתו תיכא למימת לשתל'ותע"ג דלבי תבדה לת תיים לשתל' תכא מסום מומרת תשת ים מיישינן לשתלה . ות"ת הת תניא תלמי תתיכא כשר וסת תכא דתיכא תומרת בשת ים ולת תיישינן לשתלה . הת תרינו לה בגמרא כים ותרבית ופטעת לת מוכלי תיכי כים ותרבית משום דמשמי ופטעת משום דמזיק . סילכך לבי תבידה לת תיישינן לשתלה ומדתרינן ופטעת דנולתת דתפי' שתלו וידע סימניו שת כלין מתין סיה יודע שנאבד מבעליו שהות בת וגופן סימן ומזה הטעם בעלמו לת תיישינן לשתל' מכרו תבל משום מומרת תשת ים נמי דסימנין דתורייתת וסמכינן עלייהו ס"מ סיכת דתיכא למיתת לשתלה תבל תיכא דתיכא למיתת לשתלה תיישינן משום מומרת תשת ים וזסו שכתב בשל מ"ה וביניו לת נחכוון כתן תלת לסימנין שמחזירין תבדה ותעפ"כ תין מחזירין כתן תייישינן לשתלה תבל בסימנין המוכסקין ביותר לת תיישינן בכו לשתלה

כלל תפי' בתיסור תשת ים :

כללא דמלתת דס"ל ז"ל דנפשטת בעיין ותפי' בתיסורת דתורייתת סמכינן תסימנין ממולעין סיכת דתיכא למיתת לשתלה בתיסור תשת ים תיישינן בשאר

דבריס לא מייתינן ואם כס סימנין מוכח קין ביותר סמכינן עלייהו תפי' בתיסור תכם חים ותפי' סיכח דתיכח למימס לכתלה דסימנין כתלו הרי הס כעדים ואין מכירין בסימנין כתלו אלא כבעלים שרגיל תלו תבל מי שמוחל ת ומס תיכו מכיר בס׳ סימנין מוכסקין כתלה. וסוי יודע דתיכח מתן דפסק דלא מייתינן לכתלה כלל ובסימנין מוכסקין בכלו מעידין עליו לכ"ע ותע"פ שחיכם מוכסקין ביותר ותפי' לא"ד סימנין דרבנן לכתלה לא מייתינן. ום מיכח מלתא כוכח דבכלמא למתן דפסק סימנין דתורייתא ניתא דמעידין עליו לכתלה לא מייתינן אלא למתן דפסק סימנין דרבנן סיכך מכירין תכם חים בסימנין דרבנן דבכלמא ממונא תיכא למימר ספקר ב"ד ספקר תבל חיסורא תלי תיכא למימר. וים למרך דתפי' מתן דפסק סימנין דתורייתא לתו מדיכא קאמר אלא כיון דלא חיפטיעא בעיין לגבי ממונא חזינן לקולא ומסדלינן תבל לגבי חיסורא חזינן למומרא וכיון דעיקר סדבר ספק ותיכא מסוס עגונא דאתתא כסימנין חסימנין דתפי' חימא דמדרבנן ניחסו לפקציחסו רבנן לקולסי מיניס ועבדו מעוס מתנס ע"י עדוס כי סתי. ותין לסמוך על סברא זו לפי שדעת סכלוכוס דבעיין לא חיפטיעא ומספקא מילתא ולמומרא דהא נרכא נמי מספקא ליה לפי מקלס מוסחחוס ולרב חבי נמי מספקא ליה תי דתוריימא תו דרבנן דתיכח בפ"ק דמציעא סילכך לא כמכינן בחיסורין אלא בסימן מובסק ביותר וכן סעלס הר"ן כדעת הריט"ף ז"ל. ולדעת הרמב"ס ז"ל נמי תע"ג דחיפטיעא בעיין תיכח למימס לכתלה כדכתיבנא ואכן אין להתיר אפס בעדות סימנין אלא ל"ל מובסקין ביותר וסכי מכמע פשעא דמציי' אין מעידין אלא על פרלוף פנים עס המוסס תע"פ שם סימנין בינוסו ובכליו ומדלא מפליג תנא בין כימנין מובסקין לאין מובסקין מכמע דבכל גוונא אין מעידין. ות"ת למתי לא מפליג תנא בין כימנין מובסקין ביותר.

ל"ק דהכי כעדים דמו ופטיעא דמעידים עליהם ותו לא מידי:

תשצט שאלת ממני לבחר לך סוגיא דפרק המפקיד מתיב רמי בר ממל סעלה לרתבי נוקין וכו' פי' כמקבס ס"ד

דכל כמהה לא מלי רושה למתפקה אלא תעלה ואלא תפול ומסוס סכי סוה ניחא ליה ריחא ופיקא ריחא דעלמה מחיליה ופלה הרי זה חוסס ופטור לחוסס הוא בין בעלייה בין בפילה. וסיפא דהעלה לרתבי נוקין הוי מחלוקו בפטיעה ותע"ג דסופו בחוסס הוי חוסס דתבי מחמת ספטיעה דתה לא העלה חוסה לא ניחה ליה ופטלה ומוציב מיכה לתבי כח מחה כדרכה הרי זה חוסס ופטור ודייק הכי מדקתני אין זה חוסס וחייב הא מחה הוי חוסס ופטור וכאלמא לרבה לא הוי חוסס מחמת פטיעה דמלוך המות קעלה מה לי סחה מה לי הכח אלא לאבי לימא ליה חויב דסר קעלה וכ"ת לחויב דסר נח עפי מ"מ היכ"ל חובלנא דסר קעלה ומאי העלה למעשה שמן וטוב דתע"ג דתיכח מעשה למעה שמן וטוב יותר ליכח פטיעה אלא כל מי שכי נפלה ממי בכלמא לרבה דתיכח פטיעה בחלה משום שכי אם נפלה חייב דסוי חוסס מחמת פטיעה אלא לאבי דאמר ליכח פטיעה כלל אמאי חייב לי בעלייה ליכח פטיעותא ולי משום נפילה קס"ד דמקשה אלא מי למתקפה כלל. ודמי מי סברת אלא מלי למתקפה מלי למתקפה וכיון אלא מקפה פוסא הוא אלא כנפילה אבל אלא המיתה חוסס הוא סדמי למעשה שמן וטוב העלה חוסה. לי שכי חימת ריחא בשלמא לי לא למתקפה מלי למתקפה כדקא ס"ד סייט דסיפא פטור דחוסס הוא אלא השתא דאמרת דמלי למתקפה פוסא הוא ואמאי פטור. ומשני לא לריכא שתקפה ועלתה מקפה וירדה כלומר סיפא חייבי בשתה בשעות דמלי למתקפיכו וריחא חייבי בשבתה חזקה שתקפה ועלתה מקפה וירדה שהוא חוסס מחלה ועד חיך וסייט דבריחא נקט עלתה ובסיפא העלה לאשמעינן דבסיפא חייבי בשתה בשתה חלוסה שתה לא העלה חוסה לא תיתה עולה בעל כרחו וסייט דהולך לחרן שהעלה חוסה למעשה שמן וטוב דנסי ללא הוי פטיעה לגבי נפילה שהרי יכול לשומרה מנפילה מ"מ הוי פטיעה לגבי מיתה דאלו לאבי מתרלינן שכי דאמרה שכלה דאמרת קעלה שכי נמי חויבת דסר קעלה ת"ל חובלנא דסר קעלה. ומליבא דמתיתין משמע דאם מתה פטור ותע"ג ללא הוי פטיעה לגבי נפילה הוי פטיעה לגבי מיתה ומשום הכי חילטריך לתרולי דהעלה חוסה למעשה שמן וטוב דליכא פטיעה כלל ומשום הכי אם מתה פטור ואם נפלה חייב דסוה כמתקפה ובסכי סלקא סוגיין שפיר וטוב ותשבח. ולא פירשו התוספות כן ולפי

שעשה ל"ל דאפילו העלה חוסה לרתבי נוקין כיון שסיה יכול למוקפה אלא תפול לא הוי פטיעה תע"ג דאיפשר דקטיל לה חויבת אי חובלנא דסר וכן כתבו ז"ל אלא סוליאה הוא ביניו לאחים ואחה אם פטור ומחלה דהוה ס"ד לא מלי למתקפה אלא תפול הוליך בשמידם כיון שהעלה חוסה למעשה שמן וטוב דאי לאו הכי הוי פטיעה אבל השתא דאיכא לאוקפה אלא תפול לאו פוסא הוא ואמאי:

לריך להשמידם שהעלה חוסה למעשה שמן וטוב ודוק ותשבח:

תת עוד שאלה בחוסה סוגיא שאם דקא מבעי ליה הכא בכא לגלחם ידי שמים דיקא נמי דקתני שהוסה מפי עלמו ס"מ · פי' השתא לא אחוין לאחוי אלא גזל אחגזל אבל פקדון אפקדון נקיטינן כחירולים דהכא דירשה ושעשה כמי שהפקידו אלא בשני כריכות דהוה ליה למידק ומשום הכי מייב בדיני אדם אבל סיפא ושעשה כמי שהפקידו אלא בכרך אחד אלא הוה ליה למידק ופטור אפילו בכא לגלחם ידי שמים ושעשה דמלחת דגזילה דעבד חיסורא לא יצא ידי שמים אם לא אחזור בגזילה לבעלים ומשום הכי בעינן שיחזיר מיד ומיד לזה. אבל פקדון אלא עבד חיסורא השתא יכא מוחה עד שיבא חליכו. ותע"ג דיקא מתני' בכא לגלחם ידי שמים לגלדין קאני ואחגזל קאי אבל פקדון טעמא אחרינא איח בה משום דהוה נמידק ומשום אחד דיוא לאחויי כיון לפו בחדא כרייתא דמתני' טעמא הוו ולכוחם עובא במכיה וכרייתה. והשתא ניחא דלא קאחר אלא לחיובא קמ"ל קאי לא רוצי פקדון אפקדון ובכא לא מחלי אלא גזל אחגזל. וסייט דקאי בריכא או אחני של אחד מכם לאחמוינן דאפילו אם שהם בזמן אחני ליכי לימידם ואע"ג מני למימר אחמוינן ובסיפא נקט שהם שהפקידו אלא אחד לאחמוינן דאפילו בכא"ג לא הוה ליה למידק ואיידי דקאי בריכא דריכא גזלחי לאחד מכם ואלא קאחי גזלחי אם אחני של אחד מכם לאחמוינן דלא ממד עשמת ניכו וסיפא דריכא מלוחא קמ"ל כדכחיבנא. וסייט דקאמר ר' עקיבא להסוא מסילא הוא אם אמי מקח ביניהם דע"כ לא קאמר ר' עקיבא לבבא לגלחם ידי שמים גוזל גזילה לכל אחד מכם אלא בשני כריכות משום דעבד חיסורא אלא אחד אבל בפקדון לא אחי ועובדא דהסוא בפקדון ואע"ג דאחי ואחד מכם

אפילו מדיני שמים וסיימו סיפא דמתני' דשניים שהפקידו אצל אחד וי"ל לכיון דסלה מוכעו פמור מדיני אדם ומייב בדיני שמים ורחמנן עיקר :

תתא שאלת ממני מודיעך דעתי על מה שמכו להגבות לאלמנות כתובה תע"ג דלא כתיב בה בפיף ואין עדים לקיים אם חתימת העדים או חתימת הדיינים דהא ק"ל מעמין מזויף ליתומים דאם לא כן כל אדם יכתוב שטר חוב על חבירו ויוציא ממנו על היתומים :

תשובה הדבר ברור אצלי שהפיף מועיל אצל לאפוקי שטרי שאם לא יוכל לקיים את העדים יקיים מן הדיינין דקביעי עפי אבל כאי כמי שאם מצא מזויף הוא אפילו כתוב בו [קיום] לא מן העדים או מן הדיינין ועד ודיין לא מצטרפי . ומה שעשה כתב מהר"ר ישראל ז"ל אלא שבביע שום אלמנה אלא אם כן עד קיום שכן כתב מהר"ם ז"ל בתשובה ומ"מ מודים הוא במקום שהגו לכתוב בכתובות סך יותר שום לכולן או לאלמנות גובה אפי' בלא עדי קיום ומכאן אתה למד לשטרי מכס ומתחים אין מקום לאלמנה שהרי גובה היא מהאי בית דין אצל בעיין בתוספת שהיו שום בכל השטרים . ואיכא דמפקה אלמנה ואית לה מצו אמי אין ספק דבלא עדי קיום נאמנת אצל איכא דאית מפקה ואיכא למימר דשמכו משום דשטרי קול ים להם ומרחמנא לזיופי דהא מכר אמי קול ים ולא ומכאו שטרות בעיניו דף ס' דטוענין ליתומים מזויף . ואי דאקון שבכר נשבח בכל או שכתובות הנעשות במקומות מרחוקים מאי איכא למימר . ול"ל דשמכו להם אדם דקיום בעדות דרבון . ואו משום הינא שאם לא תגבה כתובתה לא יהיה לה מן כפי שיורשים . ואו דשאם נשים אינן יודעות לכתוב ולייף ולשמא אצל אצל אי שיודע לייף לא מייצינן לאיצי מצאפיא דילמא יבלה שולה ואיצו אמי לא זיף לאין אדם מועה ואצל לו . ואו שהדבר שפק שמא לא אבוה לידי נבייה שמא אמות היא בחייו . ואו שמא יגרשנה ואוה יכיר בזיף ויאמר לה לקיים ואינן דאוי שפק שזיקה לא ערעה וזייפה ואיפשר כי אפי' אשבע זו נשבו במקום מקומות שאשתו בכתובה וכן היא מנהג עולילים . ומ"מ מנהגינו להבניע ולהגבות בכתובה בלא עדי קיום אפילו אין שאחן אחום עליה וכן הוא מנהג שראשונים ז"ל ויפה נהגו מעשיהם אשר בחבתי למעלה וגם מהר"י ישראל ז"ל בכפי שים מקומות שנהגינו כמנהגינו . סגלד"ב :

תתב שאלת ממני מודיעך דעתי אם יש לאשתא בליקה או בשקדם כגון שם אמר לאשה הבר פלוני קדם לי קני שקדם או לא ק"ל לאשתא לה קניא :

תשובה שם אמר מעכשיו לא מיבעי לך לאפי' בעלמא קני כי מיבעי לך היכא דליכא מעכשיו היכא פלוגתא דרבוותא ואין לן למיפסק כפוך לאמרי זכה שהקדם או העניים מדלא אמרינן ז"ל ס"ל שכי ואמריה אמר הוא . ואו דעשאת לאשתא לא קניא משום דלא גמר ומקנה אצל גבי שהקדם ודלקה כיון דמשום קא עביד גמר ומקנה אפילו מן שפיף . ואו דק"ל לאמרי לגבוה כאשתא להניח ופשה רבוותא גבי אשתא שאם שניא שהבר ליה אביהו קני . וגדולה מזו אמרו שהוספות גבי אשתאות בקוביא שאם שניאו אשעות ע"ג אשבלא קנה והיכא אשתא . ואע"ג שאמרינן בשהוספה שאמר"ב ז"ל ורוב פוסקים מולקים בזה מ"מ כ"ע מודו שאין בו גזל אלא מדי: אם ואינו יולאה בדיינין הכא נמי כיון דאמירה שויא כאשתא קנה שהקדם ואינו מייב להחזיר שהקדם ולדלקה לא גזלו בו גזל מדבריהם . וכן פשט שנהג לגבות לדלקה ושהקדמה שהיא . והיכא לאשתא ליתי דיכיון דאי פלוגתא יד שהקדם על שעליונה לאדרבה זימא לימיד גיסא חוקי ממונא בחזקת מאריה וכן אמרו בש"ס דפרק מי שאת בעי תלמודא שהקדם ולכאי אכאי מלא נאמרו בש"ס אלא

הוא דיכבי ליה הוא סבר כנגדו הוא קושא פרש"י ז"ל לי מכירת קרקע הוא מקניא בכסף קושא קנין גמור ולי מכירת מטלטלין הוא קושא כנגדו למחייב דמי שפרע וקרקעו עליו חגר דקניא עליה דהא למעשה מסקינן דכסף בקרקע קושא לגמרי וכן כתב הוא ז"ל בסדיא למעשה ורי"ם תירץ דזהו לפוס מהי דקס"ד אבל לפי המסקנא כסף הוא קושא בקרקע לגמרי ואם זו היא הקושיא יפה תירץ אלא עיקר הקושיא מי דחקו לרש"י ז"ל לפרש כן בתחלת הסוגיא כיון דשובדא דרב חייא בר יוסף במטלטלין הוא קרקע מאן דכר שמיה ולפרושי ניחא דלא כהלכתא דכנגדו הוא קושא וכר"י קולון ז"ל תירץ לעולן קושא דחק תוהו דבאלמא לי לייתי נמי בקרקע שייך לעולן קושא אבל לעניין מי שפרע לתודיה לא שייך לעולן קושא וגם זה אינו נם לי דהא לפי המסקנא לא לייתי אלא לעניין מטלטלין . ולעניין מי שפרע ואפ"ה לא קשיא לן לעולן קושא . ואו דלעולן קושא שייך שפיר לעניין מי שפרע לשחרית ישראל אבר לא ידברו כזב ושומדים בכתורס . וכרב מזכר דחק עלמו לתרץ לפי המסקנא לעולן קושא עיין בתורס קס"ד ולפי הספרים שלפנינו בחוב כן בדברי רש"י ז"ל ל"ל לפרש דטעמא יסיב למילתיה מאי טעמיה דמהן דס"ל כנגדו הוא קושא משום דאפילו בקרקע אינו קושא אלא כנגדו ור' יוחנן ס"ל דקרקע קושא כנגד כולו ומשום הכי במטלטלין נמי כנגד כולו הוא קושא לקבל מי שפרע אלא אסיק לדאמרינן מאי דאמרינן בסוף הסוגיא דכסף דקני לבולים וכו' אלא קס"ד דקנין דקרקע וקנין מטלטלין שוין זה לקושא כנגדו קנין גמור וזה כנגדו לעניין מי שפרע דלאכתי לא ידעינן דרשב"ג קאי לפרושי דברי חבירו דמאי קמאי בד"ת וכו' דמשמע דס"ע מודו דכסף דקני לבולים קני קרקע לגמרי . כל זה בחבירו לייבב לעולן רש"י ז"ל לפי הספרים שלפנינו שבחוב קושא כנגדו קנין גמור אבל בספרים שלנו בחוב קושא

שעמו כל המקנה דמדמה לה לקדשי בקיל ועבי תלמודא ומסיק דר' יוחנן מגי שיא חבל קונטא נלו כני הוא ודכותה בגמרא עוכא ועדיין נ"ע . הגהה ע"ד כתבתי :

תתו שאלת ממני מודיעך דעתי עלה דהא דתנור רבא פרק חלו מניחות רחם שלא שנפלה שעלה לפני יהום על גבי לגוזלה טובר בכולן מכום בל תגזול ומכום הבא תביאם ומכום לא תוכל להעלים ותביג דמסתירה לאחר יהום מתיה הוא דיניה ליה ואיסורא דעבד עבד וקנו בה טובא והלא לאו דלא תגזול נאקו בכמוב לעבה דהבא תביא גם הבשה בל הבא תביא לגנה גא תיקו :

תשובה קושיא זו נבוכו בה רבים וגדולים ובכר"ן ז"ל בתב עלה בשיטו מלבון המחורתים חלא מלבון הגרון ובתב ז"ל ולפי לעון זה בל גרון ל"ע חלא כיון בבל אחרונים שמכו עליו ים לבמוך עליו עד סיבות מורה לדק ע"ב . גם מה בבתבו התוספות בזה דלא קאי אלא על לאו דלא תוכל להעלים לא הבאיתו עניו ולבון הגמרא היינו נמ בלל לפי פי' זה ומה שבתב הרמב"ן ז"ל בפירוש קושיא זו בבר דמה לומה הר"ן ז"ל עיין במדובנו כי אין לני בח להעתיק דברי הרשבוים ג"ב חלא להודיעך מה שמדשבי בפירוש קושיא זו בי עשה בל הבא תביאם ודאי לא נאקו דלא נקרא הבא תביא אלא קודם יהום ואח"ב נקרא הבא תביא ואיב הבשהה אבל אחר יהום אין זו הבא תביא חלא מאנס . והבשהה דאחרית לבבי לאו זה דגזלה לא נאקו דבשלמא לאו דגזלה גרידא נאקו הבאוב לעשה דוחביא אח הגזלה אבל לאו דאביא בגזלה לא נאקו הבאוב חלא להבא תביאם לו דבתיב גביה וביון דהבא תביאם לו לא נאקו בדבתיבנא אין יבוקן לאו דגזלה אבר נאקו הבאוב להבא תביאם לו וזה בבור בעיני בפירוש קושיא זו אחר בקשה המתילה מרבותי . ואח"ב מנא לך בח להבא תביאם לא נאקו עד שתהא בזה עליו תירוץ נלאו דלא תגזול . וי"ל דהברא הוא בין שאינו מביא בזמנו לא תיקרי הבשה ואינו בן תורין יוליא אח עלמו • הא ודאי ליתא בין שלא נתפרש זה בתלמוד ולא בדברי הפוסקים ואם ליתא מדוע בזה לא הוו שאקי מיניה ויאמרו מי אתיו עבד ואינו בן תורין מוליא אח עלמו במגלה . ואפילו הבור לא בתב לוחו בבדיא חלא בשם שומדים לוחו מדיוקא . עוד תירלו בי הבם נעשה גם לעבדים ולפיבך בם חייבים בקריאת המגלה ובין שבשבד חייב במקרא מגלה הבבר ברור שמי שאינו עבד ואינו בן תורין מוליא אח עלמו ע"ב . וז קשה מן הרלבוות מדע שבדין הינו דין אמת שבעבדים פטורים ממקרא מגלה שאפילו שאתר בהם נעשה לעבדים אפ"ם לא הין בשבים שברי היו שולים לוחה בשאר נכסים . מדע חלא מבינין מבבל בשרים חלא נשים ובבי ה"ל למימר בבל לאתויי נשים ועבדים . וז"ל הרמב"ם ז"ל בבל חייבין בקריאתה אנשים ונשים ועבדים משתחררים וכן בשב בשור בעלמו . ומה ודאי ליתא שבשבד חייב במקרא מגלה משום שאף בם הין בלוחה הבם הין יבולין שיוליאו אח אחרים במו שבאשה מוליאה אח האנשים ואפילו למאן דס"ל דאינה מוליאה אח האנשים מוליאה מיבא אח האנשים . ות"ב הין יהוי שמי שאינו עבד ואינו בן תורין יוליא אח אינו מיבא חלא ודאי שבשבד פטור ממקרא מגלה ות"ב שברן קושיא לדוכתא ובבון בזה מה שבתבתי בהשובה אחרת למעלה בי הינו לעבי שופר אינו מוליא עלמו הבי נמי לעבי מגלה ולא תירוץ אינה מוליא אח עלמו מוליא אח אחרים משום דשבשב ושומשום אינו מוליא אח אינו בלל עלמו ג"ב מי שאינו עבד ואינו בן תורין אינו מוליא ג"ב אח אינו לומר בשבר זה תוקים עומשום ומי שאינו עבד מבלרגינום אבל לעולם אימת לך שים שאינו עבד חלוק אחר בגם אח עלמו אינו מוליא ולא הולך לשרש שבשר פירש למעלה גבי שופר :

שוב רלוחי שבתב הר"ר יעקב מבוסב ז"ל בביאורו לאורח חיים ז"ל ונאמר שאתם הוא שמי שאינו עבד ואינו בן תורין בפני עלמו שאפילו לעלמו אינו מוליא ולפי שבבאן נקט לוחו עם עומשום שהוא מוליא לעלמו לפיבך אמר שמוליא אח עלמו ומפני טעם זה לא אמרו למעלה בשאתר בל מיביא לפי שמי שאינו עבד ואינו בן תורין בפני עלמו אפילו לעלמו אינו מוליא ע"ל . ולפי רלוחי ולא אבין דבשלמא עומשום ממה נפבך מוליא אח עלמו אם זבר אם נקבה אבל מי שאינו עבד ליבא שלי טעמא . ומה אמה טעם הוא משום דנקטיה בפרי עומשום שאתם הוא שמי שאינו עבד ואינו בן תורין בפני עלמו ומה לי עם אחרים ואם

כוונתו לומר שהוא פומטעס וחליו עבר וחליו בן חודין דמיית כיה תרתי מה בכך סוף סוף מיתי לי עבדום ומשתמש בלי מירום בין סיסים זכר לו נקבה . הילכך לע"ע ואפשר שכשבאתי למעלה אחי ספיר . וקיבב סלבר כי נמצאון הרב ז"ל למה שכשבאתי אלא שסלמון בלאי מתוקן וס"ק ולפי שאקב לומו עם פומטעס שהוא מוליא לעלמו לפיכך אמר לבון במשמעותו שמוליא את עלמו אבל לפי האמת חיינו כן . ועי"ש מ"ש לבדרוגיום דמוליא את עלמו אמאי לא אמרינן דלא אתי נקבה שבו ומוליא לי זכר שבו ובשלמא למאן דפסק דסיסים מוליאין את האנשים ניחא . אבל למאן דפסק דסיסים אין מוליאין את האנשים מאי הוי לעלמו . ולאידך מי שהיה לבדרוגיום כל אחד ויכר לעלמו ולפיכך כל אחד מוליא תוכו אבל מי שהיה עבד וחליו בן חורין מצוי בהלקים וכל אחד ואחד יוצא מחבירו וזה חיינו כלון כללו שהרי הקול ביולא מבני האומות יולא ביחד וכל היבריו יצאו מהדדי . והכלון בזה דקי"ל כר' יוסי דאמר בדרוגיום בריה בפני עלמה ולפיכך מוליא את חיינו בכלם אין לחוד הם . ואפי' לדעת מי שאומר חיינו זכר וחליו נקבה הירן בעל מ"מ ולפיכך סיס חילוק בין מה שהוא בידי לדם למה שהוא בידי בסיס . וגם זה חיינו מה לי וגם הוא ז"ל לא אמרה אלא בלפיכך והכלון מה שבאתי וכן כתב הרלב"ד ז"ל ע"ש ואי זהו לדעת האומר בדרוגיום בריה הוא אבל למי שאומר חיינו זכר וחליו נקבה חיינו מוליא את עלמו ולא את אחיינו חיינו כעין מי שחליו עבד וחליו בן חורין ע"ל. הגל"ד בחבתי :

תחת שאלת ממני החכם המשולח יל"ו פי' דמתניתין סיס עובר מחורי בהכ"ג או בסיס ביהו שנוך לבהכ"ג ומעמ קול שופר או קול מגלה סם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא ואע"פ שאם שמע זה כיון לבו וזה לא כיון לבו . ובקשית לך עלה מאי שנא עובר מחורי בהכ"ג ובלא בחוך בהכ"ג נופף אם לא כיון לבו לא יצא בין למ"ד מצות לריכות כוונה או למ"ד אין לריכות מ"מ לריך ביכיון לבו לשמוע קול שופר . ואו דקתני אע"פ שזה שמע וכו' וזו משמה שאינה לריכה היא . ואו מאי שזה שמע וזה שמע דמשמע דחייבי מתני' בשני חלשי ואפ"ה לא חייבי מצוי' אלא בחלש א' אם כיון לבו אם לא כיון לבו אפי' בשני בני אדם ואפ"ה לא חייבי מצוי' אלא בחלש א' אם לא כיון לבו אפי' בחלש א' ואפי' בשני בני אדם ואפ"ה חייבי מצוי' אם כיון לבו אפי' בשני בני אדם ואפ"ה חייבי מצוי' אם כיון לבו אפי' בחלש א' וא

טעמא הוא משום דטוי בלוי מלתא בעלמא וכדכתיבנא וסגל"ד כתבתי :

תתיב שאלת ממני לפרש לך דבור תוספות בריש מולין המתחיל וליתקון תדע וליתחוך בסר יהא זכור לכתחילה ועל הסכין וכו' .

תשובה דבר ברור כי בתלב תוסר הסכין ודלי וכבשר אין פוגם אם הסכין ודלי דבשר רך הוא ולא פוגם ומשום הכי אתר שתוך בשכין המלבים לא שכי ליה בתיסוריה ומיד מקנח תוכו תבל אם יהך בשר בסכין של שחיטה כיון שאין הדבר ברור שיפגם משפי ליה וכבשל לשחוט משחלי ושחיט ביה ודילמא יפגם בשבר ומשהי טעמא לא פריך לסכין שיחוט ואע"ג יתחוך בשר תבל תסכין שלאלבים פריך ספיר וליתקון לה תדע וליתחוך בה בשר וסדר ליתחוך בה תלבים . תבל סתוספות לא ניחא להו בשלי פירושה דא"כ לא הוה ליך לשנויי גזירה שמא יתחוך תלבים ותא"כ שבר אלא שכי הוה ליה לשנויי גזירה שמא יבשל ולא יקנח תוכו תיד ותשום הכי הוכרתו לומר ופעם אחרת כתיבתה יחזר ולתחוך בשר יהא זכור לכתחילה ועשמא דבזמן שהוא ליך לדבר רמי שיפויים ומדבר וא"כ על הסכין שנאמר בה נמי הוה ליה למפרך בישמוע ותא"כ יתחוך בשר ובזמן שיבוא לשחוט יהיה זכור לבודקה ולבשחיטה אם היא פגומה אלא משום הכי לא פריך ברגילין לקומרא אלא אתקלקל . סגל"ד כתבתי :

תתיג שאלת על מה שהג"ל שכל שכתוב היו משמשות ז' ימים ולמדו ממנה שדה לכתיב ויעלה שבעה ימים אחרי כתוב ה' לה תיתור . וק"ל והרי מבה בכורות לה פיתה אלא כתיב ברגע ומבה שדבר יום אחד ומבה אחתך ג' ימים :

תשובה מבה שדבר ואחתך שבה אותה ברחב"ע ז"ל אבל מבה בכורות לא שבית כלל דמה מלינו מבה שדם אים אחריה מבה שמשה ז' ימים יהיה תף כל שאר התכוות אים אחריה מבה שמשה ז' ימים יהיה מבה בכורות אתן אחריה מבה . ומה שבשר יהיו מעריה ולא אים ליריה שמשה שמבה עוד . גם מה שבשה ברחב"ע ממבה אחתך אינה קושיה כלל אדברה שרשי מפייני לדרז"ל דכתיב לא רחו ים תה אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשה ימים ואחרי שלשה ימים למה לי אלא ג' ימים ברחבונים לא אים אחתך עד שלשה ג' ימים אחרונים אים אחתך עד ומבופל אלא אים יבולים לעמוד ובפרט"י ז"ל וקרא מפייש ליה דכתיב ויעש אתך אתך אים בו ממש שרי ו' ימים וביום ז' אים אחתך סולך והסר . וכן מבה שדבר ביום ראשון סוכו כולם בדבר ואחו בתוך ז' ימים ומלאת אמבה משמשת ז' ושמבה אבר למעלה ולמעה ז' וגם זו בכלל ושל דכתיב ויעלה פרעה ושבה לא אה מה שכל שקבה יברחאל עד ג' אחר ז' ימים קאמר . ת"ל אמבה שדבר קאמר לומר לא סוכה שכל לבני יברחאל עד ג' . ושל דכתיב ויעש כל שקבה מלרים וגו' לא קאי אממחרת אלא קרא אבי שחפרש ויעש ה' אה שדבר שזה ממחרת כלו' שיד ה' היה בשקבה אבל המיתה לא אחו היה בזיה ג' . ומה שכתב ברחב"ע כי מבה שדם ושפרדעים ושכינים היה למלרים וליברחאל אבור להתיתן דבר זה כ"ם שבתובים מורים שפך ולא יכלו מלרים לעמוד מיה מן היאור ויחפרו כל מלרים שביבות היאור . ושפרדעים כתיב ושבה ושמך וגו' ושרו שפרדעים ממימי היאור . ושבדיך ומעבדיך וגו' מבמע אלא היה ליריה לזה כי היו שומים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעריך וגו' מבמע אלא היה ליברחאל . וכן שכיים ויגמד בחום מן המפורש . ואלו ידעתי אם בתבה היתה גם ליברחאל מה רחים יש בים פרעה היתה אם יברחאל מתרפו ואלו היה רחוי ושבדים שקולמוס בכיונו דזה אלא שאין ליתן פתחון פה לדוברים עמק על דרז"ל :

תתיד ועל ענין אבר שהלם שחלקו ז"ל על פסוק ויכו בחלי שלילה תרי חלי חד אמר יולרו חלקו וחד אמר יודע עשותיו ושעותיו חלקו ומחלם מתי ביניהו :

תשובה כגון דא לריכה רבה ותודיעך דעתי אחר שקדימי לך שים קושיה בבחוב שתי חיפבר לשלמה חלי חלילה ולא חלי היום שהרי הגלגל חוזר תמיד ובשרף עין היום מחלום ובא יפשיק חדש לומר עשה הוא חלות לילה עד שבבר עבר חלום ות"ל קשיא לפו חי חלקו ת"ק ס"ל יולרו ים בידו לחלקו והרי הגלגל בידו כאומר ביד היולר ובעמיד הגלגל כל דשוא כדי שיכירו העולם שהוא ממולך תלוי בחחרון

מחליו שרחבון . ומבא בחרא ס"ל שתין לריכים לגם אלא גלגל כמנהג פוסא . ומוזר אלא יודע עשותיו ושעותיו חלקו ולמלם בחלי לילה ממם ובחותו רגע שכם כל בבור דרגע הוי בממריה ות"ע דאתן לי לישבר לן לשלמה היא ים' שמו יודע לשלמה ולכוין שהקודש אשר היא בחלי לילה ממם ובחותה נקודה שכם חותם . הגל"ד כתבתי :

תתטו עוד שאלת על מה שהרא"ש על פסוק ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני .

מה ת"ל ויאמר משה משה אלא מלמד שכל שקריאות היו משה משה ומיון שעל כל קריאה היה אומר הנני שנאמר ויאמר מה ת"ל ויאמר אלא מכאן שעל כל שקריאות היה אומר משה הנני . וקשיא לך דבשלמה ויאמר הרחבון הוא מיותר אלא ויאמר בחרא תילטריך לנופיה כיון שהיה לריך לומר הנני לא הנני אלא ויאמר ותאמרם שתחד מן שהכתים תירץ לך מדלא קאמר ויען הנני אלא ויאמר הנני ותאמרם אלא בתחוור אלא בתחלה שהן דרך שבריותם :

תשובה יפה עשית אלא קבלם תירוץ זה אבל דע כי ספר משובב נזדמן לך וכך היא הגירסא בספר מוגה מכתיבת יד משה ת"ל ויאמר הנני מלמד וגו' ושמי שמלות קשיא ליה לחנא שהרי מרע"ה תפילו בתחלת שבואתו היה מוכן ומזומן ורלוי לכו כן שהיו שהרחבונים ז"ל נוסף על שהוא הכין עלמו לשבין המרתה דכתיב תשורה לא ותרתה אם המרתה שגדול הוא ת"ל מה לריך שיאמר הנני למשעותו הנני מוכן ומזומן לרחות המרתה והרי מתחלתו לכך נתקרב אלא ודאי כך ללמדנו על כל קריאה וקריאה היה אומר הנני דרך כבוד ועשה דכתיב ושתים משה עמו מחד :

תתיו שאלת ממני על ענין נחותם שבתיבים לשבח משה היה לפעמים דרך משל ושידה ולפעמים בלא משל ותפילו בגבית אחד בעלמו פעמים היה אליו שבחותה בדרך משל ופעמים בפירוש בלא משל :

תשובה רלוני מי שבתב זה בשירים שהל לשודיעו דבר עשיד יתנבא דרך משל ושבשילה אותו בשלימות יתנבא בלא משל ומירון זה נכון הוא אם הוא בכל שבחותיו ואני מוסב שבכל לפי שבנת שבתיא ושתבודדתו בי לפעמים יהיה מוכן לקבל שבחותה ואז יהיה שבחותה בלי משל ושידה כמי שמשמע דברי חבירו ואינו נרחה ממנו ומבין מה שאומר לו ולפעמים יהיה לו קלת שבנת וירחה שמשל או שחידה ויבין שבחותה ולפעמים יהיה בלתי מוכן ויערך לשאול פירוש המרתה שנאמר הלא ידעת מה המה אלא ואומר לא תדוני ושלחו שהשלך שדובר בנבואה מתחיל עליו אלא ודאי שדעת כי היה רחוי לשבין עלמך כדי לידע כוונת המרתה ואלו לא יהיה לבם דבר זה אלא בתחלת נבואתם שעדיין לא סורגלו לשתערב עם המרות שקדושות :

תתיז ולענין אבר **שאלת** עלה דשה דאמרינן תכי ולא יהיה לך מפי שבורה שמעתה

שם היה שמיעה ממש ות"ל שהיה מעלת כולם כמעלת מרע"ה ושוה דבר מחמיה שיהיו שמון בעם יניעו למדרגה זו אלא הניעו אלים שאר הנביאים ושם הענין הוא שבדיבר היה לאזני ויברחאל שומעין פבע הבתובים מורים שפך זה דבתיב פנים בפנים דבר ה' עמבם בבר כמו שנאמר במשה ודבר ה' אל משה פנים אל פנים וגומר :

תשובה דברי הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות יסודי התורה וק"ל מ"ל שבתב בין שאר הנביאים לשאר שבותם שהרי בכולם בתיב תכי עומד בין ה' וביניבם בעת שהיה להגיד להם דבר ה' . ומה דפנים בפנים לא משמע שהי בחלר שבתב . אלא הבון זה דבל שקבל שאזנו מפי הגבורה תכי ולא היה לך ולא שהניעו כולם למדרגת מרע"ה אלא לפי שעה זכו למדרגה זו כמו במיוחד שבה בני אדם זוכין לרחיית המלחים ותע"ש אלא שניעו למדרגת שבותה ושיה שקיבלו גלוי שיהיו אלל בעלי שבוד בן הענין שזה ותע"ש אלא שיה נביאים שאזנו לשמוע תכי ולא יהיה לך מפי שבורה שאזר זו לרחיית שקולות שאר תיו בשבל שיהיו שבותים לרחות אם שאזנו שבקול שיולא שיה מלטייר בחויר עד שהיו הגיעו למדרגת שבותה שאזנו שבשה וכן שומעין שדבור יולא מפי שבורה ותע"ש אלא הגיעו למדרגת שבותה שאזנו שבשה וכן שומעין שדבר אזנו שמשמע שדבר שמשה

ממם בלעום סלבנים מלכי ולא יסיח לך מפי כגבורה שמשום מדבר שמסם וכניגו לומס מפי כגבורה וכניגו למדנגם כגנוחס ומאר כלבנות שמעו שנות מדבר עם משה ומשה מדבר אליסם ומבאר לסם

כל דבור ודבור וזה יסייסבו כסבוסים . כמל"ד כמבאי :

תתיח ילמדנו רבינו מאור גדולה וכו' פי' מה שמבגם רב יוסף במגלת תסבר בלילה פסוח נדלה שנת

במלך וכולי שמרגם ביה בלילית תסקבלו כל בוכרי דמגלתי תיך יסבן זה וסוא בעלמו פי' לעיל מזה ויסי ביום כסליסי וסגלבם תסבר מלכות שסיס ג' של פסח · עוד ילמדנו ברחוכן שנדר שלא לעשות שום מלאכה בשבילכם כי אם לקרוא אם יכול לכתוב ספריס כגון ספרי דתניא לעשות כיון שהיו יוצא בקריאה או דילמא כיון שסיא מלאכה מתי ותא"ל שסיא מלאכה כיון שסוא כותב וקורא מתי · עוד ילמדנו יבינו אם מותר עכשיו לומר פסוקים מענין המנסף כגון ויאמר משה אל תסרן קח לם את כמחתה וגו' וכגון ויאמר ה' אליסם ישראל תביאו

וגו' ותא יש בזה שום תיסור · כלעיר פלוני :

תשובה ביום כשליסי שליסי של פסח סיס לפי קביעות שבתות וכחגיגס אבל בלילה שסוא ליל יוסף מלריס מתם

כפי מסבון שנת תתסר"ם ימים לכל שנה וכבר ידעת כי קביעות המועדות תלוי בג"ד בין סיסיו מועדים וכו' דכתיב אלה מועדי ס' מקראי קדש אשר תקראו אותם אל מיקרי אותם אלא אתם · ומותר אתם לכתוב ספריס לעלמך ולמיטן אלא לכתי תלמריכן דמותר לכתוב אפילו לעורך עלמו בתוך המועד תעפ"י שנות תסור לכתוב לתלריס בשבת . גם מותר לומר פסוקים מענין המנסף ולכפול אותם ולכוין בשמות היוצאים מסם אם סוא יודע ואפילו שאינו יודע מותר לומר פסוקים שלא תסרו אלא שתלמד לריכים וכ"ש זה שנות לורכי רבים . כלל"ד ·

תתיט שאלת ממי מודיעך דעתי בפי' דבור תוספות פרק תמקבל ושוא קטן שכמות ושאר שבשבת וז"ל לא ימשכנגו יותר ממוזו ותע"ג לתין מבלם לו שרעתון אלא בכתב מ"מ לא ימשכנגו יותר ממוזו :

תשובה ס"פ בבלמת אם סיס מבלם שרעתון בלא כתיבה אי בלא מנסג כתיבה כגון שלא נהגו לכתוב ולא כתבו אלא שמי במשכון בימיסם בלא שהדי סיינו לא ימשכנגו יותר ממוזו לכיון לליכת בייסו שהדי לא יכיר שלוס שכוס כתוב ואתי למגבי ביסי ממוזו . אבל בשאר דתלריכן לתיגו מבלם שרעתון אלא בכתיבה או במקום שנהגו לכתוב דכוי כמתן דכתיב אתתי לא ימשכנגו יותר ממוזו לפי' ימשכנגו יותר ממוזו לא אתי למגבי ביסי ממוזו דשא בשעה שממזירו לו וכותבין לוזו על שלוס כדי שנדע כמה נפתם וכותבין כל תשלומתא ונודע ע"י כתיבה זו שיווי וכמה סוא שכוד כיון שנהגו לכתוב גם סוא לוזר לעדים בשעת תשומת כמה סוא שכוד וכיון שכן לפי' ימשכנגו יותר ממוזו למאי ניתוב דשא לא אתי למגבי ביסי ממוזו דשא אינא שהדי · ומתגילין מ"מ לא ימשכנגו יותר ממוזו מעיקרא דילמא לא יסיב שדעתים בשעת כתיבה להזכיר כמה סוא שכוד וכ"ם אם לא כתב אלא שנהגו לכתוב שלא יזכור עיקר שכוד כלל ומשלא גזכר יותר ממוזו · ולפי שיטת שרע"ד ז"ל ניתא מכאי קושיא דשוא שדא נרגא בפירוזו של רש"י ז"ל בפיסם בשבעה ממחזיר לו שמכשון כותב לו כך . וכן פירשוס שמוספות . וכרתב"ד ז"ל שכשם שכרי י' יכותב פחת בזכות שלוס שדקבלו שלוס אם תביאו לא ימשכנגו יותר ממוזו ושכם תגו מסיימין במוזו שאם יפחת ממשכון יגלם שלוס שפחת ולפיכך פי' שוא ז"ל שכך כותב לו בשעת שהלוזה כל קבל ביכי ולעגין פרעון ממש לא שוא לריך למיתב כל קבל ביכי אלא ואתי לעגין משכון קאמר ושקיבון שכא לא לריך למיכתב שמדר' יוחגן נפקא לכיון שזומטו מעל גבי גניו פשיטא שלאו ממשכון יותר ממוזו . ומשני אכי כתבא לגרעון כלומר שמיכא אם נפתם שמשכון ביד שלוס מייב לשלוס למלוס כדי מוזו אלא מתייב מלוס בתוספת שמשכון אלא שתכי כתבא אלא למייב לוזר בשאי גרעון וס"ק לא ימשכנגו יותר ממוזו בשום ענין שאפילו משכנו בשיטור מוזו ונפתם שמשכון לא ימשכנגו בשביל שם שנפתם שכיון שכי השעמים שמשכנו יותר ממוזו אלא שכי תגאי שכיון שכי השעמים שנפתם מתחת שמשכנו יותר ממוזו אלא שכי תגאי שכיון שכי השעמים שנפתם על לוזר אבל אם נגנב או נאבד מסשחזירו מייב . ולפי שיטת

זו ייתת כל שם שהקנו שמוספות לוזן ומשנת ולשיטת שהשב"ם שכתב"ד וכר"ן ז"ל . ומ"מ שם שהקשה שכתב"ד ז"ל שיפשר לי לשרץ לשעולם מחילין ומסיימין בזכותו של לוזר שהם יחמייב שלוזר בשחת שמשכון לא יחנע שמלוזר מלשחזיר לו משכונו לשהשחת בו אבל אם יודע שמלוזר שתין שלוזר פורע פחת שמשכון יחנע אלא יחזיר לו שמשכון זה ויגבנו של לוזר כיון שהוא לריך לשמשכון ומיסו שיחת שכתב"ד ז"ל שחייבת יכא של סוניית שאמרת אלא שהשת עלי לקבל אלא שהם שלוזר שחת שמשכון שתע"ג שלחריכן כ"ת קושת משכון סיינו לשחמייב בזוזטיו אבל לא שבינן ליה כדידיה ממש לעגין שהם יחזירנו לזוזר סיינו כתלו שבאילו כלי שט ממש · אבל שתין לו רשות לזוזר לשבחילו לאחרים משמע אלא דידיה ממש הוא ומו שכתב"ם משמע שהיא לשוזת כתב עליו כמו שם תזיר ואלא שתעיד וכן שחריות דהיא ר' עלי מקדמת דנא וכו' שכשכנסי לשוזת סוי לי לאגנו וכן תיכך שבאלומתא דהיא לך ממי · ומו דשכינן לגיאסת שבשיטות שפך משמעותא דידיה דכתב שבאלומתא דהיא לך עלי כל קבל דיכי משמע שיאלא לו כ' מה שנות מייב לו ואלו שכינן מיגיה שיגן לו שזוזת ממה שנות מייב לו · ומו שכשכנים שגנו כתוב שמשמת שכתב לית שכי כה אי לא כתב לית שכי לא קנייה ולפי פירש שכתב"ד ז"ל לא שייך למגרם אלא שכי כה אי לא כתב לית שכי לא כלומר אלא ימשכנגו יותר ממוזו שילך תע"ג שכשתנוים ר"ל קלשוה אלי בשיטת רש"י ושפוספות ניחא לי טפי תע"ג שים בה קלא גמגומים שכל מסורין שמה שכתבו שמוספות שיין שלם :

תתך שאלת ממי מודיעך דעתי בדבור תוספות פרק השואל ומכל נגיעה שיא מדקתני ונאכלין · ות"ת אי שוא מגן תוכלים יכול לדקדק שבגיעה לייבי דאי בגיעה שרי אמאי לא יאכל כשילא משם דם כיון שאין גופו עמת ומותר ליגע וקשיא לך שם כן שיכי תגיא לעיל ואכמים תוספים במעשר כיון שאין גופו עמת ומותר ליגע ושיכי משכחת לה ליסור אכילה ושיטת נגיעה דמתקיף רב שימי דילמא עד שאין לא פליגי רבנן עליה אלא באכילה אבל בנגיעה במעשר ואכילה דמולין לא פליגי :

תשובה קושיא זו סירץ הרא"ם ז"ל וז"ל ושא דקא אמרי רבנן מעשר סייגו מבוש דגופו עמת פירש לפרושו דתע"ג דקתני ריסא כל שטעון ביאת מים מדברי סופרים ושולא ג"כ ידים שסם שנוזות מ"מ אכמים תוספים במעשר לא קאי עלייהו אלא על מי שגופו עמת כגון שבא רגלו ורוזו במים שתוזין וזה"ל דכאמרינן אכמים שלא לאכול בשים לו ידים מבוזאות תע"ג דמותר ליגע ושבאי שא דקתני ואכמים תוספים קאי אידים נמי · וק"ל על שיטה זו מדא דכל שטעון ביאת מים מדברי סופרים כלהו מטמא ושלא קאי אכמים תוספים במעשר . ומו אי מגיסא לפרושי שכי שם כן מאי' לא רבי מאיר ולא רבנן דשא פליגי בידים אלא במי שגופו עמת ומו אי בעל שתקשקפא ס"ל שכי סוא ליה לשקשויי שכי ע"כ לא פליגי רבי מאיר ורבנן אלא במי שגופו עמת אבל בידים לא פליגי · ויש לייסב לפי שיטה זו שבשב בב. אבוה דמוקי למאי' אלא כר' מאיר שפיר מפרקא ליה שכל מאי שאכמים תוספים במעשר אי קאי אכל שטעון ביאת מים מדברי סופרים ואפילו בידים אי דילמא לא קאי אידים אלא אמי שגופו עמת וסייגו דלא קאמר מאי' רבנן היא משום דלא פסיקא ליה מ"ש מאי' דלא כר' מאיר דבשא פסיקא ליה דאתיא מאי' דלא כרבי מאיר ובעל שתקשקפא נמי לא פסיקא ליה ומשום שכי לא שתקיף ע"כ מאי' לא ר' מאיר ולא רבנן דשמעת דמלמא ואכמים תוספים שכולא ריסא קאי ואם כן מוזקמא שפיר מאיי' כרבנן ומשום שכי לא מצי לשקשויי ע"כ לא פליגי רבנן אלא באכילה אבל בנגיעה לא פליגי רבנן אלא אבל מ"מ סוא שיפשר לפרושי דלאו אכולא מלתא פליגי רבנן אלא אמי שגופו עמת ושא דקתני שמעת ואכמים תוספים במעשר משום דמלמא דפשיטא היא דלא קאי אידים שדקתני תוספים שבאילו אכמים שבאילה אבל בנגיעה שרי וכיון דשרי בנגיעה באכילה נמי מותר וא"כ פשיטא דלא קאי אידים דלא שמיקשת אלעגין אכמי שם שאלתו באוזר' דשמעת אכמים שלא לאכול בשים לו ידים מבוזאות תע"ג דמותר ליגע אבל שטעון ביאת מים ואכמים תוספים בשאין בשאלה אפילו אמי' מי שידיו מבוזאות תע"ג דשם תוספים מותרין בנגיעה . וכוונת שמוספות להשמיענו דאי לאו דקתני נאכלין לא סוה שמעינן דבנגיעה מייבי דאי סוה אמי תוכלין

ודייקת מינה הא אם יצא מפה דם אין אוכלין לה הוה אמינא מינה דבגיעה מיירי:

עוד מיפשיר לפרש דסיגת גופה קשיא לסו ז"ל דלפילו אי תני אוכלין משמע הא יצא מפה דם אין אוכלין ואי אכילה אסירה נגיעה נמי אסירה דלא מצאתם אם בלא הא ואם כן אוסרין במעשר לחמרי רבנן חיסור אכילה הוא ומ"ש בנגיעה דאסור דסא בסא תליין ואם כן מאי אקפקפתים דרב שימי דעד כאן לא פליגי אלא באכילה אבל בנגיעה לא פליגי והא ע"כ בנגיעה נמי פליג דאי נגיעה שרי אכילה נמי שרי אלא ודאי מדאכילה אסירה נגיעה נמי אסירה. ואיכלו דסאמירו חכמים אלא לאכול בידים מסוחבות אע"ג דמותר ליגע סילכך קאמר אלו הא בסא תליין וחכמים אוסרין במעשר באכילה דוקא קאמר אבל בנגיעה מודו רבנן דשרי ומאי' בע"כ בנגיעה פליגי מדקאמי נאכלין וא"כ מאני' לא ר"מ ולא רבנן ואפוס לסון ראשון עיקר דמשמע דעם סמוספוס בסאי וא"ם לאזק סאקפקפתא ולא לבטל אקפקפתא ודוק ותשכח:

תאכא שאלת ממני לפתרן לך מה שסקשו סמוספוס על רש"י ז"ל עלה דסא דתמריגן פרק סמקבל אמר רב פפא עד לאתו תריסי מדברא וקיימת כיומא תריסייסו שנרלסא שסס קוסיות חזקות:

תשובה אני קשיא לי נמי כיון דקומצת סוא דעם סוי זבח עלה כדתמריגן בברכות אמאי לא אמר רב פפא וקיימא עם תריסייסו לפיכך אני אומר דנקט כיומא לפי שיש לה זוסר סרבה וסיא מן סכבשים סנראים ביום סמוך לעבח אבר שעשה סמום וחזקי סרסות רוחים אותה וכ"ם סתריסים שסס רגילין בכך • ואסא לא פשמה כי אני רשיתי שיש ג' כוכבים שעה ג' קודם סלילה בעוד סשמש מאיר. ומה שסקשה עליו דפועלים לא אתו מבדרא עד לאחר שכוכבים לא קשיא כלי דפועלים למוד שסס שכירי יום אין בתין עד לאחר סכוכבים אבל סעוריסים אינם שכירי יום וזמן ביאתם לביתם הוא בשעה עשירית לפי שבאותו זמן כבר כלו ימי סזרע ולא נשאר לסס עבודה בשדה עד סלילה. ג"כ נקט כיומא לפי שהיא ביכרת יותר וכפי מסבון שמלות נודע דקיימת כיומא תריסייסו לא שנרחים ממם ושוא סימן לתריסים כי באותה שעה הם נכנסים מן השדות שכבר כלה זמן הזרע ולא נשאר בשדות עבודה רבה כדי שיתעכב עד הלילה אבל הפועל בכל זמן אין יוצא ממלאכתו עד הלילה לכתיב ועבודתו עדי ערב:

תאכב שאלת על נסון סעור וסתלמידים מתעניס בו ב' וג' וכ' מפני חילול השם ג' ימים וכ"ל דסכי ג' ימים

אחר שפסח קאמר וק"ל דלא משכחת ב' וה' וב' אחר שפסח

תשובה דאיתי מי שכתב דבא"י שעושים שבעה ימים פסח משכחת ה' וב' וה'. ול"ג בזמן שסיו מקדשים על פי סרחים ואין עשרים אלו ידועים אלעי. גם מה שכתבו כי נסון בו לאו דוקא דלא לישתי בעבודה גם זה אינו במשמע. עוד כתבו כיון דרוב ג' ימים סוו ביסין שא ברובו ככולו וגם זה גמנוס. ושכחון אלעי לפי שאחר בריפא ואין מתעניס בו עד שיעבור ניסן קאמר בפיפא ושתלמידים מתעניס בו. והא דקאמר שני וחמישי ושני לא קאי אלו אלא סדר שתעניות אי ואיזל והיך דשייכי ביסין שייכי ושתלישי אחר ניסן:

תאכג שאלת ממני על מה שמצא כתוב במרדכי פ"ק דביצה דביום אבי שעזרי כתב ליום שקוטין בשר בערב יום טוב וטולמים ליום טוב כתב רבינו אפריס לשיטתיה בעבדי לשיפשר לעשותו מערב יום טוב ולא רשיתי מיניה אי שמדקדק בזה:

תשובה כתב מהר"ר ישראל ז"ל בשם אחד מהגדולים שקבל מרבותיו ללא נשיגין בשיטת במרדכי דהשבר יהוי שהשבר השוסה בלילה מפיג עשמו ושקיל ועבי עלה ושעלה שיתר לבל חלק בין דגים לדגים ע"ש • לבל אין ללא נשיגין על פי שהרדכי אין מהו גדול וכן נהגו כל ישראל שוחטין בשר מערב י"ט וטולחין אותו בי"ט בשעת הביטול ללא ימלאו לוחו מערב י"ט מפיג עשמו עפי שמשיקת שבלין וזה נראה לעין ומתוך כך אני אומר שלא שיתה כוונת רבינו אפריס ז"ל למה שהביאו שם אחר בשם

שהחילה ללא חיירי אמי שרוצה לאכול שהשבר ביום טוב על ידי ביטול ללא אמי שרוצה לאכול בשר מליה דאתני' דקי"ל אין עבידי בשוכלין מ"מ מבשידו ניסו וכיון דשיש לשבר לו למולחו מערב י"ט דאז טוב לו כיון שרוצה לאוכלו מליה שהקבל שהלה עפי בשעה שהיא שמוך לשחיטה אסור לעשותו בי"ט. ול"ת ג"כ אחי חיירא שהוא לשבר לעשותו מערב י"ט חיפוק לי שהוא לשבר מי"ט לשבירו. י"ל דאוכל ממנו בי"ט ומולח הכל יאמר דאתי שלה שפיר עפי. ג"כ חיכא לפרושי בשבר שרוצה לאוכל גלי חיירי ושוהן בו שלה שעה נמי שרי לשפיג שעה שבשר אין שיהיה אניה לשם ליפרוך כי מנשנש סוא שהוא ושוהר למולח שבשר בי"ט אפי' שבשחה מערב י"ט בין לקדרה בין לצלי וכן בדגים שם אין רוצה לאוכלן במלחן שלא ע"י ביטול שהם ימים שוהם במלחן שוב אין נאכלין מבושלין מפחת שעה אחת שבשר זמן שרבה במלחן ואם רוצה לאוכלן במים לשעבירו שהלה מפיג עשמו שילכך מותר למולחן בי"ט וסוי יודע דבעשמת כל דסוה שרוי למולח בי"ט כיון דקי"ל אין עבוד בחולין וכן כתב מהר"ר ישראל ז"ל:

תאכד שאלה על מה שחת"ל אין מיחה בלא חעה ולא יסורין בלא עון וכיון דמיחה מחירא כדאיתא בד' חלוקי בשרה וכאיב אם יכופר שעון שזה עד שמוחזן ועון גדול מחעה אם כן ליפכא מיבעיא ליה אין מיחה בלא עון ואין יסורין בלא חעה:

תשובה ס"ם לא חעמה על מיחה שלדיקים אלא לשלם עון מ"מ עוב ולא יחעה ואפ"י שהלדיקים אין לסם עון מחעה אי ליפשר ליגלי ועל כן אין מיחה בלא חעה. ואל חעמה על יסורי שלדיקים שמבעלים אותה מת"ם ועשייה שמות שלאלה לאיש שהו עון לא סיו בהן יסורין שליהם של שהבה וזהו אין יסורין בלא עון כי אין חעה כדאי לגרום יסורים שמבעלים אותה מת"ם ושמות ואלישי מי שהיה לשכח יסורין שהבו מן שמיחה חייבי על דרך מה שת"ל שלמה נגדו לחגיגי מיגל ועזריה סוי פלמי ללמה ואיתא דשתם יסורין שהבו הם חזל אינה מכוה שחזירים אלא חולים ועוני ומיחה בניס וכיולא בהלו. ולדידי ניחא דשתם יסורין סוי שמבעלים אם שלדם שלמוד תורה ומלות שלכך יסורין של שהבה מקרו ולא יסורין שתם:

תאכה שאלת ממני על מה שמצא כתוב במרדכי דמי שיש מוחזק מלי למימר קים לי כפלוני גחון שרי שעבן עליו שעה ונפער בה בחומרו קים לי כפלוני פוסק וחזר ופעין עליו שעה אחרת מי מלי למימר קום לי כפלוני פוסק שמולק על שרחזון:

תשובה לא נפסק שדין שלבר ברור שיוכל לבא עליו ממה נפשך או כפלוני פוסק או כפלוני על שמי שעשות שחר לך של אינה שהם רוצה לשמור. אלא אם נפסק שדין על שעשה שרחשוב כתב שלשר"י שרשלא ז"ל שימן ס"ו שכיון שנפסק שדין שעשה שרחשוב יכול לומר שעשה שהיה קים לי כפלוני שכשדו ועשות שמלשת שמשיה שנפסק שדין אלא שות ממנו ממש ושוב לא יוכל לבא עליו מכח שלדין ועשה כאלו שות ממנו ממש ושוב לא יוכל לבא עליו מכח שם נפסק. וסוי יודע. ולפי' לפי שיטה זו ס"ת שנפסק שדין ושאחר בידו וסרי שות מוחזק וכן כתבו שהוספות שהא לשבר ר' אלא קס דיעת דוקא לשבר דפליג יבא כבר שכשבי מיתנת אלא אי לא פליגי אלא שהשבשים מוחזים עדיין לפיפשה לאחוק מולה שהקיל שפק ממה נפשך הא למדת שלא מלי למימר קים לי כפלוני אלא שהות מוחזק אלא אם שהבר אלא מוקים עליו מוחזקות של שיטה או ברשות שחיה של אחד מהם אין מחיל שעשה זו. ומ"ת לריך אחה לשעת שלריך שהיה סרבה לשעשה זו. חדא שלא ליסוי שבשגגה אחריה שמר. ותו שלא נשגו כוותיה. ותו שהוי פלוגתא ביחיד בשגד יחיד. ותו שהוי פלוגתא בשויס ותו שבשיטה מפורשים שמולאו חיבוריהם ושפשטו שבריהם ברוב ישראל שאם לא שאמר כן לא יפשק דין מעולם אלא שהבשים יש בשה מלוקים ושחלוקות וכל ג' יאמר קים לי כפלוני ולא מלי לשפוקי מיניה וירבה סגול ושממש • ואפי' בשוין בעובדא דשלקו רשב"ן ורשב"ם שם ביתו של אחד שכתב לו בשה"ג אין מלי מוהה לדיני של מהר"ר ישראל ז"ל דש"ב סוי מלמדיהו דרבנן כי חוכח ושעלוה וסיה למשל בפי כסילים קודם שעה אמר קים לי כרשב"ן ופשקו שדין שחריו ועשה יאמר קים לי כרשב"ם ונפסוק שדין שחריו וסלא שהדון בעלמו יאמר

משום פיזם יש בדבר . ולי מצוה לשמוע דעתא דרי הוה עומד ומום ומומן עליו כדי לבא עליו ממה נפשך . ואם דפקקו סלכתא כר אבא דאמר קא דיעך סיינו גבי ספק וכאי יש מקום דאמלם מפיסמו בספק הוה אבל סיכא דאיכא מומים ודאי לא אמרינן קא דיעך כיון דאלי למימר מה נפשך . סגט עלמך שעצמו עליו רחוקן ואמעון יחד הו אלי למימר לרחוקן קים לי כרחב"ן ואמעון קים לי כרחבי"ם סילכך לא מסתברא לומר אלא לעולם בכל עמעמיו כפלוני הו כפלוני . ודמיא לאת דאמרינן בקולי דאר וכקולי דאר רשע כמומאי דאר וכמומאי דאר עליו סכתוב אומר וכסכסל בחשך הולך סילכך רחוק אני אם דבאי שאומר דאלי למימר קים לי כפלוני פוסק בכל מעמיו שיאמר סיו' קים ליס כפלוני ולאמר קים ליס כאבירו סאוקם עליו ליס לן לפי שאני סובר דלא אמרוס בכס"ג שכ' מסר"י ישראל ז"ל וכיון שבדין בעלמו הוא מדום גדול שאם ים לדיין רחוס לפסוק סלכה כדברי סאוקם הו שבעבו טועה לאחד מסם למס יוכל לבעל דין לומר קים לי כשנגדו וכיון דאדום הוא אין לך בו אלא אדוקו ולא ביוכל להסכיף בכל מה שילפס . עוד אני אומר שאם סדיין מומחה לדבים וסוא דעתו לפסוק כאחד מבעלי סאלוקות לא אני בעל דבין לומר קים לי כדברי סאוקם אלא מוליאין ממנו בעל כרחו דלא עדיף מספקר ממון הו שפקעתו דכיון שסוא מומחה אין לו אלא מה שעיניו רואות לומר ובעבו . וסוי יודע דאלים אחריס דאר"ס ז"ל הוא ולא אני אומר שום. בעל דין לומר קים לי כפלוני גאון נגד דברי סרב ז"ל וכן כל סאלכות הלו וכל אלו ענין אימן

וכן במעשי שדנין כאחד שמעבד על פיו :

תשכו שאלת ממני מודיעך כי דבור אחד מוספות פרק הגלו ערבות ושאר שהיא שביעתו לפני שלשה דשובר דבאבי זמני סויא חזקה כרבי שלאמר לא שמיעי לו ע"כ וקביא עובד וכלא אפי' ספק שכנס דומה לא שאילו ואפילו כראשון אם היו מביאין חוזא לפניו סיה אומר שמעינו לו ומשמע מתוך שלשון דלאי שבר ראשון ג' גם בפעם הזאת סיה אומר .שם שימעינו חוזא ושם ודאי ניחא :

תשובה ניחא לפרושי דמקמי שך שובדא לא סוא ידע אפי' ר' נתן שזה שאולי יש בו שכנס עד שבא שבשון שני פעמים דכיון שמעו בימים מתמא שאילה בתרי סויא חזקה דמשויא לר' נתן שלא ידע אם שפקעים יודעים שאם שיעור חדוש שרבא או ירוק שרבא שכנס סוא ואפילו תימא דלאו שכנס גמורא סוא מ"מ מידי ספק לא נפיק . לפיכך כ"ל בכוונא שמוספות דפביעת דאם חולי סוא ואפילו שראשון סיה אומר שלא ימותו חוזא מפני שסכנס . וגם זה שאלי אי סוא ס"ל כרבב"ג דבאלא חויא חזקה לא סיה אומר לא שמעינו לו ואאר שמעולו חוזא לפי שהיה אומר לא שמיעי לו ואפילו אי סוא ס"ל כרבב"ג דבאלא חויא חזקה לא שמעינו לו עד שיגדל שכל מדקאמר לא שמעינו לו עד שיבלע בו דמי גרשה ס"ל כרבי דבאבי חויא חזקה אלא מאי מעמת שאילה גרידא אלא מעמת שאולי עם שאילה דשמעת למלמת שאל על שראשונים ואמרה לו שבו חדומים אלא ומשום שכי אמר בראבי חויא חזקה שאם שיעור חוזא שאולי לא שאילה ומשום שכי אמר לא שמעינו לו ושאלת לא קאי בראבי חויא חזקה על שיעור אלא על שכנס שאילה ושבי אי נמי לא :

תשכו שאלת ממני מודיעך דעתי במה שכתב שעור ביורה דעה סימן ק' ו"ל ולכאי לריך קריעה שאי ושרב אלאו בלא קריעה מוכר זאו לדעת רש"י ז"ל וכאותו פרק בעלמו כתב ולכאי לריך קריעה כל דאוה ורחוי לאוה לדבריהם חאו כדעת רש"י ז"ל :

תשובה קושטא דלילא במקלא פירושו רש"י ז"ל בפוף מסוגיא פרק כל הכתב ו"ל ולכאוה כתב כתב למדנו למעלה בלאי בעי קריעה שאי ושרב ובחלמת מסוגיא כתב סא קמ"ל קריעה בעלמא קאמר ליה לו שאי לו ערב ו"ש לרש"י מדילים לדילים קאי ולילא למימר דסדר סיה רש"י ז"ל שסרי כתב כתב כתב למדנו למעלה וכו' אבל בספרים מדוייקים כתיבא יד ממלא בפוף מסוגיא שאי לו ערב . וכן משמע לי דמה שכתב בחלמת מסוגיא סוא דוקא דסיינו קריעה כל דאוה לו שאי לו ערב . ולבאן לעור מה שכתב בפוף בראשם ספרק זאו לדעת רש"י ז"ל בלאי קריעה כל דאוה שאי ומה שכתב בראשם ספרק זאו לדעת רש"י לא קאי בחלמת שלבאן אלא בלאי קריעה שמתירין בלאי קריעה שאי ושרב לבתחלה כדעת רש"י ז"ל אבל מותר אלא בלאי קריעה זאו לבאי בדיעבד מותר וזה שלא כדעת ר"ת ז"ל אם לא קרעו ובאלו לבאי בדיעבד מותר וזה שלא כדעת

משמע מדכתב ז"ל בתלו מרפוס ותע"ג דמזיק כיס רישעת שמיטה יכול לעמוד לבל ליגוס לריך סיסיס בו סוס סתעוררות לעמוד דתי לתו סכי לימת ותע"ג דמזיק כיס רישעת ומו לת משמע דס"ל ז"ל דתין מוליתו מריסוק תיכריס עד סיסיס בו סוס סתעוררות תע"ג דמזיק יכול לעמוד ומס שכתב בי"ס וגס לריך סיפיסים ע"ג קרקע לומר סיסיס ניכר לעמוד כדפרס"י ז"ל בתלו מרפוס . ומס שכתב כדי שילת מספק ריסוק תיכריס כדלישת בפרק תלו מרפוס כלומר מדמזיק להפריס ע"ג קרקע ולת דמזיק בסגכר לעמוד משמע דבשיכן סתעוררות משע לסוליתס מידי ספק ריסוק ותע"ג דבלסון ספריס ע"ג קרקע מפרס נסרי תפי מלינו כיולת כזס בתלמוד בכמס מקומות וכ"ס שתין זס בלסון בגמ' תלת מובתל סוס לומר דבשיכן סיסיס ניכר לעמוד ובפרק תלו מרפוס סוי בדוקת עמד כיון דסוס מלי לתמויי עדיפת מינס ולת

דמי משמע דוקת סוס משמד על רגליו :

כללא דמלתת בתלו מרפוס סוי פי' בספריס ע"ג קרקע שעמד על רגליו והפריס ע"ג קרקע שכתב סרא"ס ז"ל בהלכות י"ט סוי פירושו שניכר לעמוד ושעמד רגע תיכף לכיון לתין בו כח לסתעורר ותלי ומרסק בשעת ילילס מניס סרחס וכמת סוס מכוב ומילתס דרך נמתן סכי מסברתת ניס סרחס תין בו מכוס ריסוק תיכריס דלת בעיא לת סיכיס ולת שמידס ולת בסייס מעת לעת שלכל לריך סיסיס בו סוס כח לסתעורר לכל סס תין בו כח כלל תילתי מלתת דסרסק . ת"ל תיכת לסרוני לתיכו ז"ל כתב בסדיא דסלישת לת בקיאין בכך סיכל ותפי' שמדס ושכתב מעת לעת לת בסתיין לס עד שיהיו בניס סרחס ותע"ג דלפוס סלכתת תין בו מכוס ריסוק תיכריס מ"מ לת סתיין לס לכתתלס (סס [עד]) שיפריס ע"ג קרקע מכוס סומרת דכי סיכי דמסתיין בפיסיס עד שתלת מכל לד ספק בזוד נמי מסתיין עד שתלת מכל לד ספק ובתלו מרפוס כתב דיוק וכי"ס כתב סרסומרת ושעמד דמלתת דלסי' כי"ס דלישת בסתס י"ט

[לת] ישמוט עד שתלת מכל לד ספק :

תחל שאלת ממני תודיעך דעתי בפי' סירושלמי דגרסיגן בפרק מי שמתו ר' יוס"ן תומר תפי' רוקק כדי שיכל כוסו נקי לפניו מוכר לימיו תסור לשמלו מוכר ע"כ . ורקת מיבעי לך סרמי לתחוריו ולשמלו תיכס קודס . ושו שמלו תתעור סוס שמלת שלו תו לילמת ימיו סוס שמלת שמיכס דלסמרינן גבי עוסס שלוס .

ומס"ל שמלת שלו מלי בעת שסתס :

תשובה דלכר ניכר תלי ללסתוריו קודס ומס לי ליפסר לתחוריו ירוק לשמלו מלשון נס מן סעינן מלשון דשמלי בפלגינו בסרמי דסכי ס"ל למימר לפניו תסור לתחוריו ולשמלו מוכר ושמלת סוס מלינת למימר דווין כס תבל שעמד לכתב לפניו תסור לתחוריו מוכר כי משמע ומס לי ליפסר לתחוריו ולריך לרוק לגלדין לימיו תסור לשמלת מוכר . וכן נרסת מדברי סרמב"ס ז"ל שלת מזכיר שלת זורקו לתחוריו ושעמד ז"ל כיון דתלמודת דיקן לת מזכיר שלת זורקו לתחוריו משמע שלת שרי שלת לתחוריו תבל לת לגלדין משמע בדלית לשמלת יותר נכבד מתחוריו ומשת משמע לירושלמי שמזכיר גס לשמלת דוקת סיכת שלת ליפסר לתחוריו . וכן נרסת מלשון סעור שכתב שעת סירושלמי ז"ל זורקו לתחוריו תו לשמלו תבל לת לפניו ושלת לימיו ע"כ . וס"ק זורקו לפניו ומס לי ליפסר לתחוריו תו לשמלו שכי ס"ל למימר לת יזרקו לת לפניו ושלת לימיו ושמלת סוס ידיעינן שלי בעי זריק ליס לתחוריו תו לשמלו . ומי שכתן בדברי סעור לתחוריו ושמלת סוין שס לת דקדק יפה . וגס מסתינן סוס מוכרת דכיון שהלדס עומד בפני שכיכס סוף סוף לד בזיון תיכת שס זורקו לפניו תלו טעס שתלמוד ושתו שלת מזכיר זורקו לשמלת תבל לתחוריו ושמלת שכר ידוע לכיכת בזיון . וכן נרסת מדברי סר"ר יוס"ר ז"ל לכיכת שלי ליפסר לו לתחוריו לת לשמלו מוכר ודברים פשוטים שס שכי משמע לשון סירושלמי ולת מסוינן לר"י בעל סעור תולק על רבים ועל פשט לשון סירושלמי :

ולענין שס סוס שמלו תו ימיו מסתברת לי שסוס ימיו של אדם דומיס לשוסה שלוס שכיכס כענד פיו של סמסלל ושס ירוק לשמלו שלת רוקק לימין שכיכס וכן כתבו תלמידי סר"י יוס"ר ז"ל . וכתבו בשס מהרי"י שכתב ז"ל כי שברי סעור לת משמע שלת ימין לשמלת דידיס ושוקשס לו סתיך דג' פסיעות ושלת שכר

בל"ע . וס"ל שכבין כן שברי סעור לפי שלת פירש כאן כלוס שלת כניס משמעות שלשון לפשוטו ותלו גבי שלם פסיעות כתב שת לתמרינן בתסכת יומת משוס ר' שמעיס תמרו נומן שלוס בימיו ותח"כ בשמלו פי' בימיו של שכיכס שסוס כשגדו שסוס שמלו ע"כ . ולדידי משוס לת תיריח דשתס תילטריכת ליס לתשמעינן דימיו סיינו ימין שכיכס דשלשת בשעת שעומד בתפלס פסיעת דשכיכס כשגדו ולת ירוק בימין שכיכס תבל גבי ג' פסיעות שכבר סיים תפלתו ונפטר סד"ת לליכת קפידת קמ"ל . ת"ל גבי רקיקס לליכת בזיון עפי פסיעת דלת ירוק לימין שכיכס תבל גבי נחיצת שלוס לליכת בזיון סד"ת לליכת קפידת קמ"ל ונמלת דכתב ושתס סוין שס ומעתת כיון שתין קוסיס תין לריך עיון . ומס שכתב בשל בית יוסף בשם תגיו ז"ל לתרץ קוסיס תיינו מתוור כלל וק"ל ותף למס שכתבינו שס כדברי סעור יש לתרץ דבשעת שתפלס שכיכס למעלס מרתקו ולריך שיכלס עלמו דוגמת עליונים ולת ירוק לימינו כי סימין מכבדת כדרך שתמכו בקיומו ובטילת ידיס שלריך שבשתלת משמע לימין תבל לתר שכבר שתפלו ונפטר מכנו תו לריך ליתן כבוד לימין רבו תשומד כשגדו . ותשפ"י שמירלנו בקוסיות דשבי סוס כדשע תלמידי סר"י יוס"ר ז"ל וכן לגי תומר שסוס דשע סעור בלי מתלוקת לכלל גדול בידינו לפוסי פלוגתת לת מפסינן :

תהלא שאלת ממני תודיעך דשבי שמס שכתינו בפרק יולת דוגן סיוק בן יוס תמד טוהל ומגיל והסורגו

מייב והרי סוס לתביו ולתמו כהתן שלם ולגבי נתלס כתב סרמב"ס ז"ל פ"ק דהלכות נתלות תבל לס מתס שתס תתלס ותת"כ מת שכן תפילו סיס קטן בן יומו ולת כלו לו מדביו סוסיל ומיס תחר תמו שתס תחת ומת סרי זס . וסוכל לת תמו ומגיל ושתלס ליורשיו ממכשתת תביו ע"כ . ולגבי רליתס כתב פ"ב מסלכות רולס ומסיים נפס שתס לת כלו לו מדביו סרי סוס כשפל עד שיסיו לו י' יוס ולין ססורגו שפיג שלין :

תשובה בשל מגיד משנה בקיל ושרי שה עובת ושלת סדבר בל"ע ע"ס . תבל מס שנתלס לי תחר בקשת ממילס מסרב בזכר דס"ל לסרמב"ס ז"ל דלת שנוס תוסס שתת סדברים שלת כל תחד ותחד כפי עניינו דשני לעניין שס סוס לו מדביו יוס ב' שנוס סוסס ונוסל ומגיל ושרש עליו תבל לעניין שס כלו לו מדביו סיוס שיוס דלעניין נפסוס סוי ספק בן קיימת ומפיקת לת קעלינן ליס עד שנדע ולפי שכלו לו מדביו . תבל לעניין נתלוס מוקמינן ממונת בתזקתיס שברי קודס שמת תבעל סיס ממון כלו בתזקתו ועסס שמת עדיין ממון בתזקתו שכבן כרעת דלבוס סוס וכיון שתסס בת לסוליו מחזקתו לת תוליו סתלס מן הספק . ות"ס שת ניתת סיכת שבדבר ספק שס כלו לו מדביו תו לת תבל שס סדבר ודלפי שלת כלו לו מדביו ס"ל דשנוס בודלי שלת כלו לו מדביו וכו' ותפי' שס תלס לפרש לשון ברב ז"ל דשנוס בודלי שלת כלו לו מדביו תיכת לפרוסי דשנוס בודלי שלת כלו לו מסוס ותכתי תיכת לספוקי שמת בן שבעה סוס ושמסת ומספיקת לת מפקינן ממונת מתז תקנו סרחסוסס תבל בן שבת ודלפי נפל סוס ודלפי ולין כאן תזקת ולד וסיינו לגבי תבעי שלת תמרינן שלם למפי' וסרי סוס כתתן שלם למפי תבעי שלכבת תמר רב פפת לעניין תבעי ותמרינן כמתן שלת כתב"ג דפי' כרשב"ג דפי' תמר כל שמסת ל' יוס בתדס סיינו נפל סת לת שסס שפיקת סוי ודפי לקים לן בזה דכלו לו מדביו משוס דמספיקת לת סיס מייב לסתבת דס פפ תכיולת לסקל . ות"ע דפיכת בתבל רבתי שסשקוסת מתבלין עליס פי' ר"י דסייט ספק בן שבעה לרתתון ספק בן שבעה לתתון . תבל ספק נפל תין מתבלין עליו ושעמת דמלתת דספק בן ט' סרי סוסזק סיס לסתבת עליו לבל לת ידעינן סי סוס סמייב תבל ספק לת סוסזק סמייבין לסתבת עליו וספק תביולת לסקל . ושרב בשל מ"ת ז"ל כתב בפ"ת דיבוס וסלילס וז"ל וכעניין יוסוס שסוס דבר ממון שבור רבינו שבעמידוסו על דין תורס ולזס כתב פ"ת שסלכוס מתלוקת שקטן בן יומו שלת כלו לו מדביו שס סיס תחר תמו שבעה תמת ומת סרי זס נוסל ומגיל וז"ל שנעמדו סימיו שזס קרוי ולד

אבל אם לא נגמרו סימניו ולא כלו לו מדעיו נפל טוף קרוי כמו שכתב בשלטוף מילה ולא רלו חכמים לסמוך דבר בדין סירוסף מפני שכל דבר שבממון קולו של זה טוי מומרו של זה וכו'. ואני לא ידעתי לישב כתב ברשב"ם כי מסדר בשלטוף משמע דסך דחלוף כתב לבסוף ומשמע דלא טוף ניחא ליה לפרושי דחייבי כשנגמרו סימניו ומשום שכי מסיק לה בש"ע. ואיברת לשון סרס ז"ל בחלוף משמע דלא חייבי בשנגמרו סימניו דלא בשלא נגמרו ופ"ה מידי ספק לא נפיק ולאו נפל נמור טוף דחייבי בדלא ידעינן אי כלו לו מדעיו. ע"כ דידעינן דלא כלו לו ח' וכלשם לע' וסוי ספק דילמא בן ז' ואשתהי וכדכתיבנא. ומה שכתב ז"ל לשם טעם סירוסף משום דסוו קולו של זה מומרן של זה טעם שכול טוף. ואם שלטוף יבוש ואליבא שנא לבסוף ומוקי לה בשנגמרו סימניו ומה שטעלה בחלוף בש"ע מיהן כאן נשטל דשמו בפירוש וגפרם בשנגמרו סימניו וע"ש בדבריו כי שריך שרשם :

תתלב שאלת ממני על שני מאמרים לרז"ל אם שם חלוקים או מוסכמים ע"י יוחנן כל שבילים כולם לא נתגבתו חלת לבעלי משובה אבל לדיקים גמורים עין לא רחמה שלטים זולתך. ע"י תכסו מקום שבעלי משובה עומדים אין לדיקים גמורים יכולין לעמוד :

תשובה דברים רבים נאמרו במאמר ר' תכסו אבל לודיעך מה שסכימה דעתי עליו לישב שני סמאמרים דחייבי בשם בעלי משובה שהו רשעים ובשו בתשובה שלימה ועליהם נתגבתו כל שבילים אבל לדיקים גמורים עין לא רחמה וגו' ואין חילוק בזה בין יחיד לגבור. אבל ר' תכסו חייבי בלדיקים גמורים אמר בשם נכון שם אל כי ישרים הם בחלטם ושגו בה' אבל במלות אלו שמדמה לשם שבירה וגבר עליהם היצר ויחד שבו בתשובה שלימה ובשו לשדקתם וליושרם וכשלה לשדקתם ועבודתם בעבור אשר עשתו עשם שחטא ועזבו חומו וחלה מעלתם גדולה ומחילתם למעלה ממחילת שלדיקים גמורים לפי שקשו שני סמדות שלדקות והתשובה וסגיעו עד מקום שתשובה שעליונה ותזוייהו חייבי בני שבע מתשובה אבל שבע מירתה אין תשובתו שלימה משלשו שני סמאמרים כולליס בין יחיד בין לבור ומלמודה לא ניחא ליה לפרושי שכי במלטים דר' יוחנן לא משתבר לומר דכל שבילים לא נתגבתו חלת לאותם אשר היו רשעים ובשו חלת אבל בעלי תשובה חייבי ר' יוחנן ומ"ש אשר ופליגא דר' תכסו אבל ר' תכסו אמר לך אשר לא פליגא עליה דר' יוחנן :

תתלג שאלת ממני לודיעך דעתי בפי' דמקיתין דמרחיקין את השובך מן השיר ומתי לחיתמר עלה בגמרא :

תשובה מרחיקין את השובך מן השיר פרש"י ז"ל מפני שסיונים מפסידים זרעוני גפנים וסתוספת פירשו מפני שתשובה שמשמת בגפנים השיר. ות"ת בשלמת לפי' שתוספות לריכי מרחי כבי אבל לפי' רש"י ז"ל כיון דעשמת הוי משום זרעוני גפנים אם כי גפנים ואם כי שדות. וי"ל דאי אשמעינן גפנים משום דמן השובך עד גפנים שבשיר לא אשכחן מידי למיכל ומשום הכי לריך לשרחיק ממשים אשם אבל בובך בשבוך שבדות משכחן מידי למיכל בשוך שבדה אלא וסד"א דלא אזלי ממשים אשם קמ"ל דשפחות ממשים אשם לא אלו כוסייהו. ואי אשמעינן שבדה משום דלא שכיח אלון דגבר להו אבל שבע גפנים ופרדסים שערי להו ושפחות ממשים אשם אגי לריכי. ואם לקחו אפילו כים רובע שרי סוי בחזקתו. אמרינן בירושלמי דאי שפל עושה אשר במקומו כי חזקת שמקום קנס לא חזקת שבובך וכן שסכימו שמפרשים ז"ל וק"ל אי הכי כי לקטיין בגמרא לוקח ממי תניא לקח אלר ובה זיזין וגוזטרלות שרי זו בחזקתה לימא דממשים יתירה אמרינן דיכול לבנות שובך אשר אפי' שבפל שרשתון וי"ל דמנופה דמפי' מיכא למידק הכי מדקתני שרי סוי בחזקתו לעולם שבובך בחזקתו אפילו שפל מדלת קתני אין לריך לשרחיק ודבוותה קתני גבי אלר שרי היכ בחזקתה ות"ל שרחי אמר לי ומשום הכי מלריך לשו שלמודת ממשים אשם ושו לא ורמינהו אין פורסין וכו' שקשו ז"ל מנופה דמפי' משמע שחיזלים דאפי' דשם רבנן מודו דשבר סיוסה כים ד' כורין ומאי שעמייהו דאמרי ממשים אשם ושו לא אלא ואפי' ד' כורין ובמשים לעולם רבנן סיוסה כים ד' כורין ולא חד סיעורא הוא · ושו דמוקים לשתניתא כיחידאה ומשמע ליה דשלבתה היא ומפני רב יוסף כיבוש כרמים לעולם רבנן היא ובמשים אשם אלו כוסייהו אבל מיבש שייטי שלשים כים סיכה לריכא יבוש כרמים וסיינו ריבא דאיברתא אבל מיבש שייטי שלשים כים סיכה לריכא יבוש כרמים לכרם

מילין וד' מילין שפי מבים ד' כורין. ושו ק"ל לשדיה סוף ליה לשקשויי ורמינהי אין פורסין וכו' שמשמים אשם דאני אבא אבא קאי. ושו דילמא שם מני ר' יסודה היא. ויש לישב דאיבי קא קשיא ליה ממשים אשם ושו לא שהו ושרי אבא רואים בעין דשייטי עובה וסיכי פליגי רבנן עליה דר' יסודה. ושו ורמינהי אין פורסין וכו' וממה נפשך קשיא אי מוקמת לה כרבנן קשיא עובה דשכח שאני ממשים אשם וסכח שאני שלשים ריש ואי מוקמת לה כר' יסודה קשיא דשכח שאני ד' כורין וסכח שאני ד' מילין דשוי שפי ושיבא אאי רבנן היא ומשם שייטי עובה ולא נמן גבול לשכל לפי מה שהוא סיעוב. אבל כריסייהו בממשים אשם מליא במה שפש מלקטיט אבל מפש אין מזיקין וד' יסודה ס"ל דשמלא שגר מזיקין שפי לא אע"ג דשייטי עובה. ופריך ומשם ל' ריש ושו לא שקשו ז"ל ובלא מירוצא של אבוי סיכי מאבן לא לבריית גופא ואפי' אימא דשאי בריית פש מ"מ סיכי סוא מאבן לשו דשא בשרוויהו יבוש אבל. ואיכא מאן דמפרש דאי לאו דאבוי לא סוא אבל בשרוויהו יבוש אבל אלא שגר מזיקין שפי לא אע"ג דשייטי עובה ושכא אבל

תפילו מתה מיל ולתו דוקא ואי בעית תימא דעכו"ם וס"ת וכרי גזל טעכו"ם · וי"ל דבימהל גופיה אין בהם גזל נמור אלא מפני דרכי שלום :

תהלד שאלת ממני מהבחר לך סוניית מרדל ודבורים לפי שיטת רש"י ז"ל ותשב י ברכו בם פירושים רלים לדעת מה שמדי :

תשובה ת"ס מרמיקים אם המשרה מן הירק ואת הכדיבים מן הבללים ואת המרדל מן הדבורים . לא נתברר במתני' כמה שיעור הסרחקה ולא בתלמוד מבל למדוד מהוספתא דתניא ר' יוסי אומר מרמיקין אם הדבורים מן העיר ממשים אמה כדי שלא יזיקו בני אדם ולמדו מבאן דשיעור הרחקה ג' אמה לרבנן אלא שאתלקו הרמב"ן ז"ל בתב דוקא הרדל מ הדבורים אבל מברה יש לסמוך מהברכת שביח ד' אמות . והרב"ח ז"ל בתב ביון דהרביהו אד שיעורא לית להו ג' אמה ולעניו דינא לא נפקא מינה מידי דקי"ל בר' יוסי דאמר על הניזק להרחיק עלמו ומודה ר' יוסי בניזי דינים ושיעורייהו ג' טפחים . ואיבא למיבעי מברה אחו להרחיקה מהרדל ומן הדבורים ואיבא למימר דמלטת פסיקתא קתני מרחיקין אם המברה מבל מיני ירק ומהרדל בבלל ירק הוא אבל מן הדבורים חשמע דאין לריך להרחיקה אלין מזיק לבה סריח ומ"מ הטעון מזיק לבה רואים הבורחים מן הטעון . ומהניחין לא זו אף זו אתי דלפילו ריחם ירק מזיק לירק אחר ומרחיקין אם הרדל מן הדבורים משום פלוגתא דר' יוסי . ועשתה דאיבא ירק אם ליבא ירק סמיך ובקיבל לרבא דאמר אסור לטמוך . ות"ת אמאי לא מוקיב מבך בריחא כיון דמתניא בריחא . וי"ל דבל הך פירכי.דלעילי מוכח דהו מגופא דמתני' מדאמי עלה ובבא לא אלי לאוקומי אלא מדר' יוסי משום דבי נמר לה לבבוף ומ"מ קושיא זו בקבו מקמי בך דלבייל דמרחיקין אם האילן מדאמרינן בדאמר רב פפא בעוקא בבא נמי בעוקא ובתלמוד סדר תרתי פירכי דפריך מאילו זו אמר זו . כי ליבא ירק נמי לא סמיך ואת"ל דבבי קשו אהדדי . רש"י ז"ל בתיק לטון הגמרא ומעמו ז"ל דלבון הגמרא דקאמר קשו אהדדי לאו קושטא היא דאת"ל ירק לא קשה אמברה ומשום בבי היא אינבר לבניא בלבון בבי דבני קשו אהני לפיבך בתיק בלבון לומר כי היבי דירק מלטת דפסיקתא היא דלאו מזיק הוא בך נמי בללים ודבורים לא מזיקי ולימא למעמי . ות"ת היון דאי ליבא ירק נמי לא סמיך ליבני מרחיקין אם המברה מהשה חבירו לפי שמזיק אם הירק והבריחים מזיקים אם הבללים והחרדל אם הדבורים ומעמיך מינה בריבי דבני מזיקי אהני ואסור לטמוך אע"ג שעדיין לא בא המזיק . וי"ל דלומחים דהגא לקלר ואו דלא מתניא בפיר ר' יוסי מפיר בחרדל . אי הרי לימא סיפא ר' יוסי מפיר בחרדל ואהו אלא מפני ביבול לומר עד שאתה אומר לי שרחק חרדלך מדבורתי שרחק דבורך מחרדלתי שבחום ואוכלות בגלוף חרדלתי · שאי ליבא בתמא דבמ"ל לרבנן שהדבורים אין מזיקין לחרדל דמשום בבי פליגי רבנן עליה דר' יוסי ואמרי לריך להרחיק בעל חרדל ולא בעל הדבורים משום דלא מזיקי בדמפרש עשתה בגמ' ומשום שבי ליתא לי לפרושי בולא סוגיין על הקדמה זו בין למתבה ובין למתרן . ות"ת ולאבויי מי ליתא לחאי מילעריבו בל בני מתנייתא . וי"ל שאין בל המזקים שוין ואיבא מיבייהו דחידושא הוי לומר לטמוך ואיבא מיבייהו לחדושא הוי לאסור לטמוך בינא דאיתיה לניזוק ולרבא הא ק"ל דבני קשו לבני · ואי דלא אמרינן בינא דאיתיה לה . ות"ת מאי קושיא מדר' יוסי דהא אמרינן לעיל דלא קאמר רבא אלינא דר' יוסי אלא בבור דוקא ומשום ניזי דיוקי דבל מרא ומרא וכו' הא בעלמא מודה רבא אלינא דר' יוסי ואין בבולו אמעטין מדרבנן מקשינן לרבא ואין בני נמי דהוה מלי למימר בבולהו לר' יוסי ניבו אלא דלא ניחא ליה לאוקומיבו בישילאה וי"ל דהשתא נמי מדרבנן מקשינן דהא לא פליגי עליה אלא מי מזקי דבורים למדל דאי הוו מודו ליה דחרוייהו מוקי אהדדי הוי אמרי דמוחר ואי אסור לטמוך לא משבחת לה ובשלמא לאביי משבחת לה בפשטא דמתני' בגון שקדם בעל הדבורים · לרבנן בעל החרדל מרמיק בל שהגיע לחרדלו אלא מדר' יוסי דאמר בעל הדבורים מסלק את עלמו ואת בל אשר לו ואינו מרחיק אלא מן הבית בדאמרינן בבבא בתרא בפ' הפרה והבירה ובבא מליעא בפ' הבונס ובבא בתרא בפ' בל הבתבים בל שהוא מרחיק בדי שלא יזיקנו אבל אם הגיע לחרדלו א

ולפ"מ מתני' ליפכא מסתמא שקדם בעל הכדורים תחלה דקתני מרחיקים את הארדל מן הכדורים. וי"ל דס"ק מרחיקים לא הארדל מפני זה שבא לסמוך הכדורים וניצחו דמתני' נמי הכי מסתמיא דקתני מרחיקים ולא צריך לומר הרחקה הלא למי שבא קרוב. ומקשינן לי בלוקח מאי טעמייהו דרבנן דלמר מרחיקין הכי בשהר עכשו ולא ס"ל למקשה צריך להרחיק ניחא ס"ל הכי פי' בשלמא אי צריכא דמכחא גם דשמך שלא ברשות וכיון שזכה בדשמרינן גבי בור ותילן מסתמא גם בפיר פלוגתייהו כגון בשמך בעל הארדל שהוא במזיק וכל זמן שלא נח חבירו לסמוך גם הכדורים אין חבירו יכול לכופו להרחיק תע"ש דשכחתא לא היה רפתי לסמוך ומשום הכי כשבא חבירו לסמוך הכדורים צריך המזיק שהוא בעל הארדל להרחיק כל הרחקה. וכ' יוסי ס"ל כיון שהכדורים מזיקים גמי לארדל מותר בלא הרחקה שהרי הומר לו כיון שנתנה מזיק כמוני לא תתרחק נסי דקדם דמוקמינן לה בגילי שלא הספיק להתרחק בלוקח מאי טעמייהו דרבנן ויש ספרים שכתוב הכא לי בלוקח מאי טעמייהו דרבנן תפילו מסתם וירק גמי וס"ק דשהלא לומר דס"ל לרבנן דהכדורים מזיקי גמי לארדל מסתם וירק גמי אין צריך להרחיק סירק היינו מזיק כלל אלא שהסתם הוא המזיק לבדו וכיון דשכחה שמך לאחר ירחיק. ועוד מאי טעמא דר' יוסי לפי' מסתם וירק גמי כלומר לפי' אם נתת לומר לרבנן תע"ש שעשה בתוך שלו מתהלא לא בשביל כך יפה כחו אלא כיון שעשייהו הוא מזיק צריך להרחיק לר' יוסי לא מלית למימר הכי דכיון דמזיק בארדל תע"ש שהוא מזיק מלמא ס"ל דכיון שעשה בתוך שלו אהני ליה שחייבו צריך להרחיק לאחר מכאן וכיון שהוא חייבו צריך להרחיק לף בעל הכדורים כן] מעעמא דשכיחנא וכיון דס"ל לר' יוסי שיפה כחו של בעל הארדל מפני שבתחלה ברשות עשה תפילו בתסתם וירק גמי ס"ל למימר הכי ולמה מודה בתסתם לפ"ק לבון הר"ן ז"ל והוא של הרמב"ן ז"ל. ואני בעיוותי תומר דס"פ תפילו תם נתת לומר דרבנן ס"ל כל הא הם כך בעין יפה מוכח ומסתמא כשמכר לו ע"מ שיעשה בו כרצונו תפילו להעמוד הכדורים וילערך הוא להרחיק תע"ש שלא התנה. אבל לר' יוסי ע"כ ליח ליה הלי שכרת דס"ל תמלי מזיק בארדל ליימ ליה בעין יפה מכרת לי בתם תרלה להעמיד הכדורים בתרחק תתה וכיון הלית ליה הלי שכרת מלי תיניח דפליג תארדל והכדורים לתסתם וירק גמי הוה ליה לפלוגי כיון דשכחי שעה ותע"ש דאלן מדרבנן מקשינן כדתמרן לעיל ולא תדר' יוסי ס"ק בלוקח ליכא לתוקמה דס"ל מלי שעמיה דר' יוסי. וא"ת לוקמה בלוקח וכגון שהעמיד בתוך שלו הכדורים ומכר תני שלו וזה בח לזרוע ארדל וזה בח לסמוך ומכר תני שלו וזה בח לסמוך ומכר הכדורים ולו בעלמא בח לסמוך ארדל ומלי לשמעינן דאפי' כשהוא סירק והוא בעלמא בח לסמוך ארדל ומלי לשמעינן דאפי' בשעל בעל הארדל שהוא המזיק מרחיק וכן בעל הארדל ר' יוסי מתיר בארדל משום דרוויחו מזיקי לחדדי ועוד ארדל ומה מי שהעמידה בתני לוקחים כגון שהיו לו שני שדות בתחת העמיד הכדורים ובתחת זרע ארדל ומכר תחת לרחוק ותחת לסמוך ושכח פריך פיר כיון דשכחי שמכו מלי שעמייהו דרבנן ומלי שעמיה דר' יוסי תפילו מסתם וירק גמי. וי"ל בלוקח תחד מחזקתה שפיר לתי בשהעמיד הכדורים ומכר וזה בח לזרוע ארדל לף הוא פליג ר' יוסי כלל שתע"ש שהכדורים מזיקים לארדל מ"מ תיכו מזיק גמור כמו ארדל הילכך המזיק שנמוך שכח לגבוי הרחמנן עליו לרחיק ולא שמני ל בין מיסיק הוא בעלמו שהוכר לו הקונה ובשה לא הוא פליג ר' יוסי ולא תלית לסיכא שעשה שלא בכוונו כגון שזרע ארדל שהוא המזיק כגמור ומכר תח שהשה וזה בח לשפיר הכדורים שד"ת כיון שהוא המזיק שגדול הוא ועל המזיק להרחיק ונסי דתיכא תבל בתרייתא תכתי שהרחיק לדוכתה דמתי טעמייהו דר' יוסי ולא"ת תוקומה בלוקח שהרי מתיר ארדל ומתני' קתני שלא יחפור ולא יעשה שום דבר כדתיתא בברייתא דהני עלה דמתני' תלת מסדר ממשנה בסמיט שעשה שלא נימא כי היכי דהלכתה כר' יוסי דעל כרחך להרחיק עלמו הלכתא נמי כוותיה במתי דשפר הכדורים מזיקי גמי לארדל ושם והני ליתא דבשה קי"ל כרבנן ומשום הכי שהיה ותני ר' יוסי מתיר בארדל ולא תלית ליתא דשכח לטעמיה וס"ק תם לפי דבריכם שתתם תומרים שעל המזיק להרחיק עלמו היה לכם לפתיר בארדל ושמשה שם הוא שפיר לרבנן הכדורים לף מזיקי לארדל ולא הוה קשיא

דקי"ל כמ"ד המוכר פירות שהוא מוכר וכך היה דעתו שתם יהלם שלוקח להעמיד הכדורים שיזדמן הוא שיודע הוא שתין לדם סובל מזקין ותע"ג דרב פפא נמי הכי ס"ל וכדכתיבנא לעיל מ"מ תלין מידולא בריבית משום דתיכו תמיה בסדיה. ות"ת נהי דתירן קושיא קמייתא מתי טעמייהו דרבנן קושיא בתרייתא מתי טעמיה דר' יוסי תכתי לף תירן ולימא למימר דלא הוה ממיע ליה לרבינא תלא קמייתא מדא דקושיא מפורסם היה. ותו דתלמודא סדריהו ימד. וי"ל דבכלל תירולו של רבינא הוא דתמר קא סבר רבנן כלומר כולהו רבנן ור' יוסי בכלל של המזיק לרחיק עלמו והוא דקא תרין בהאי לישנא משום דשיקר קושיין מדרבנן היה כדפרישנא לעיל תמר קא סבר רבנן על המזיק וכו' תבל ס"ה לר' יוסי כדתמצי בסמוך. ומקשה דקדק בלשון מדקתמר קא סבר רבנן מכלל דר' יוסי סבר על המזיק להרחיק ונסי דתילף קמייתא תבל בתרייתא תכתי סדרא לדוכתה דתתי טעמיה דר' יוסי וא"ת לא מלית לתוקומה בלוקח ובדרא קושיין לדוכתה. ותי דלא כתיך היכי מכשה לה. ושוב שכריחו למקשה דלר' יוסי על המזיק להרחיק עלמו תדקתני רבנן ר' יוסי תומר תעפ"י שכשכר קדם וכו' כדפריך בסמוך תלא ניחא לה להוכיח כן מדברי רבינא. ות"ת שפיפא מיהא הוא שיה לתקשויי היכי מלית למימר על המזיק להרחיק עלמו תעפ"י שסתך בסיפר שלו ומתני הם תילן קדם לא יקון ותוקימנא לה בלוקח דלמא כל שסתך בתוך גמור תעפ"י שעשייו הוא מזיק ליה להרחיק הא תרילנא לעיל דהא לתו קושיא היא דתכתי תילן שתני שלא היה הם הסיזק בשעה העולם והרשב"ם ז"ל תירן דתילן שתני שלא היה הם הסיזק בשעה שתכר לו תם התילן דלא ס"ל לתסוקי תדעתיה ותתנויי תכל הכא הסיזק הם הסיזק ס"ל לתסוקי תדעתיה ותתנויי ע"כ. ולפי זה לא היה הם הסיזק כגון שזרע תרדל בשדהו ותכר תני שדהו וזה בח להעמיד הם הכדורים תיכו תייב להרחיק ולדעתו ז"ל לריך להעמיד כגון שזרע תרדל והעמיד הכדורים ותכר הם הכדורים והיה לפיכו הארדל ודומק הוא ולדידי בשדה שתיה עשויה לגדות לה קשיא כלל דלא ס"ל לתסוקי תדעתיה היכא הם בור תבל בשדה שעשוי לגדות קשיא ולריך לתרן לי תכתו דהפשדו תרוצה ת"ת משום יאוב העולם. תלא לעולם לא שכר ר' יוסי על המזיק להרחיק עלמו כלומר לא כמו שהכתם תתוך דברי דלר' יוסי על המזיק להרחיק עלמו תלא כ"ע על המזיק ס"ל והא דתתיתא לא שכר רבנן תכתו דקושיין לרבנן הוא. וא"ת היכי תני להרוצי היכי ותתנן ר' יוסי תומר תעפ"י שכשכר קדם וכו' וי"ל דכבירא לן הכתם דהני מיקין ותלוותייהו שהמזיק תתחיל בשעה שעשה תוהו תודם ר' יוסי לרבנן דעל המזיק להרחיק לת עלמו תבל נבי תועא תילן בתוחה שעה תין תתחי

ליה אלא דבסדיא תגן דסבר ר' יוסי על סניזק להרמיק ואלא סוס לריך לתרוצי אלא לעולם על סניזק סבירא ליה ולדבריהם דבבן קאמר לסו ומו לא אלא דאסיק לכולא מלתא כדאסיק לעיל. סקשם סרשב"ם ז"ל אם תימא דלדבריהם קאמר לסו סיכי קאמר ר' יוסי מיהר במדל כלומר דלרבנן סוס לסו למסרי במדל דאדרבם כיון דמבוייסו מזיקי אסדדי וסברי רבנן על סמזיק להרמיק עלמו זס מרמיק וזס מרמיק ס"ל למימר ומיבן ז"ל דכלפי מס שאמרו רבנן מרמיקים אם סמדל אמר לסו ר' יוסי רוס בעל סמדל לסבול נזקין של דבורים כדי שאל יעלרך גם סוא לעקור מדלו ויהא הפסדו מרובה אלא מרובס להליל עלמו בעצמה זו שיאמר עד שאתה אומר לי להרמיק גם אתה סרמק לפי שגם אתה מזיק ועל סמזיק להרמיק עלמו ולכוף אם סבירו בעל סדבורים גם סוא להרמיק אלי סרמקה שומעין לו ואהדרו ליה רבנן דבורים לא מזקי וכו' עכ"ל. ואלי לומר שאם סיס ר' יוסי מפרש בסדיא דלדבריהם קאמר סיס רלוי שיאמר זה מרמיק וזה מרמיק כיון דרבנן סברי על סמזיק להרמיק והוא סיס סובר דרבנן מודו ליס דאדרבה מזקו מהאדי אבל כיון אלא פירש כן סרבי קאמר לדידי מותר גמור דעל סניזק להרמיק עלמו ולדידהו לא סיס לכם להטיל כל סהרמקה על בעל סמדל אלא לסמיר לו אלי סברמקה. אי כמרפש סדר פלרי סקשם סרשב"ד ז"ל ל"ק בכל עם ביפרש יאלנוסי ות"ב לא ירבה ולא יפרש ומירן ז"ל דאין מוכלין לומו אלא פעם אחת קודם שיניעו מדודו וכוב אין מוכלין אאלו ומ"ש סוזקו סדבורים בשומה מכילה שמדיעות אם סדבש וסרשב"א ז"ל סקשה על מירון זה משום דליכא דבאות ואוכלות משמע שבבל עם בן באות ואוכלות ודבריס סרבה נאמרו בקוביא זו אבל מה שכ"ל שאין סדבורים אוכלין כעלין סקשים אלא ראלי בעלין כרך הילך יפרש וירבה שבל עוד שאוכלות ראלי בעלין סבורים מוסיף בח ורבה יותר ויותר. וסרשב"א ז"ל שקשה מכולה סוגיין דמרמיקין אם בחבדל מן סדבורים ואמאי סוא ליה לבור סניזק בדבוק סמזיק ושמיר סרבה בקוביא זו וכאב ול"ע ומסוך סדוחק לומר דרים דסבדל ממדד פי סדבורים וממקומו הוא מזיקן ועדיין לומו מיושב בעיני דא"כ גירי ניכו ואמאי פליג בה ר' יוסי דסא מודה ר' יוסי בגירי דיליס ע"כ. ועל"ד נראה שהדבורים שם בעלי בנף וכל בעולם הוא דבוסס בעקר קיומם מדבריהם כך הוא דילפו לסוטע בשדות ואוכלות ומקיפות בבוורת ושומות הדבש ואינם בני שמירה. ומו לאין שדבורים ניוקים אלא שדבש הוא ניוק שהוא בהוכחו ות"ש כיון שכש משוטטות סרבה ת"ב אין לדבר סוף בח לן קביא דבממשים אמר אלו בריסייהו ומוזקים אל שכוורת להיקלו ולכוותיה אמרינן ביומים לקמן סוא כאבני לך מה שרחה לעניות דעתי לפי שיעת רש"י ז"ל וגרשתו אחרת לר"ח ור"ת ורביט יהוסף סלוי ז"ל וכרי סיא כתיבה בדברי סמפרשים ובתוספות ז"ל ואע"פי שידעתי שמעלת שיעות אחרות על רש"י ז"ל אם זה בחדתי מעוני ואיה עיך עליו וקי"ל בר' יוסי דעל סניזק להרמיק עלמו ומודה ר' יוסי בגירי דיליס וקי"ל כרבנן דאמרי על בעל סמדל להרמיק שאין שדבורים מזיקין לחדל וקי"ל כרבנן דאמר אסור לסמוך אפי' שאין סניזק שם בתוסה שעה לפי שיעת רש"י ז"ל אבל לפי שיעת ר"ח ור"ת ז"ל מותר לסמוך וכשיוצא סניזק לריך להרמיק מזקו:

תשלה שאלה ממני מודיעך דעתי על מה שכתב שטור אורח חיים סימן תקמ"ח וז"ל ואם אל יום שביעי לו יום שבי בערב שבת מותר לספר ולכבס ואסור לרחון עד שלילה ס"ב ויש חלוף בגוסאחות על חיוס משם נסמוך. ומו קשיא דנסי דאמרינן מקמי סיום בכולו ובכל מזרת בשעה אבל מזרת רחיצה ושכוסה בשאר בשעה שאינו יותר מגילוח דסוי בתר שבעה ולפ"ז אסור לכבס קוך בשעה אפי' ערב שבת ע"כ. פי' לפירושם מאי שנת רחיצה ושכוסה דאסורים בתוך ז' ולא אמרינן בסו מקמי סיום בכולו מגילוח בשביעי דאמרינן מקמי סיום בכולו. ושילו דרחיצה ושכוסה דסוי בתוך ז' שמיעו יותר מגילוח בשביעי דאין חיסורו אלא משום גזרת שלשים ולפיכך אמרינן ביה תרי מקמי סיום בכולו מחניסו לשלוש שבעה ומחניסו לשלוסה שלשים ואחי רבל ומבטל גזרת שלשים מה שאין כן ברחיצה ושכוסה שאפי בתוך גזרת שבעה שמיעו דמיעי אפי. ועם כל ז"ל בשב וז"ל וי"מ דאמי דנקט רחיצה אלא דוקא אלא ס"ס לאחר דיני תלוה ושדין דיוייהו נקט פ"ב. ואלי סובר שאם אחר שבעה כרמב"ם ורמ"ך ז"ל כיון דיסיב מעמת משום דאכתי לא אלים אבילות אלא רבל

דידיה אלא רבל סוא דמפסיק ליס אבילות אין מוסר לרחון עד שבל רבל וקי"ל כוותיה ע"כ. וכן שעת סרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות אבל. ממלתא אחרת דנקט ג' כלישנים דכל סוגע ונקט שאי כלישנים דסריע"ק וסרמ"ם ז"ל אלא דקשיא להאי גרסא דכיון דפסק סוא דאפי' אבלות יום ג' סוי מדרבנן מאי שנת ג' ימים משאר ימים שם שמוסר בשם מוסר ניוס ומס שאסור בזה אסור בזה וכי תימא משום דג' ימים סרחשונים ממירי עפי דתנן סקובר את אחו ג' ימים קודם סרבל בעלס ממנו גזרת ז' ואין לק"ל סכי אלא אפי' שעה א' קודם סרבל בעלס ממנו גזירת שבעה ומשום סכי סגרסת סכוכה ואם אל יום רחצון או יום שאי בערב סרבל וכן סיא בספרים סמדוייקים בחורת מיים וביורה דעה סימן שע"ו וכן סיא בספר רבינו ירוחם ז"ל ואפשם סרב ז"ל יום רחצון לאמועינן דאפי' ביום רחצון מוסר לספר ולכבס ונקט אי ביום שאי לאמועינן דאפי' ביום שאי אסור לרחון עד שלילה ומעשה בתב סרחב"ד ז"ל דלא אמרינן מקמי סיום בכולו אלא לעניו רחילה משום דליפסיד לרחון לאורחא מה שאין כן בתגלחת ותכבוסה שסרי אסור לגלח ולכבס משמתך ואפי' שמותר לכבס ערב סרבל מ"מ אסור לעשות עד שתחשך דאי כרחילה ע"כ. עלה בידינו דמותר לספר ולכבס ערב סרבל אפי' ביום רחצון של אבילות. וכבר רחיתי מי שרלה למחוק מלת לספר מפני קושייתך אלא שרחה בכל ספרים וכן בספר רבינו ירוחם ז"ל מוסר לספר ולכבס וסעלה סדבר בל"ע ולדעתי לא לריכה דבר דאדרבים לה אמרי מעמי אמעמת אמקמי סיום בכלו ואמעמת אלא יכנס בשוה מעול למועד סילך כיון דאבילות יום רחצון מדרבנן סם אמרו וסם אמרו אלא יכנס מעול למועד וסאירו לספר בשביעי שלו בשפת ערב סרבל אסור לגלח בערב שבת שהוא יום שאי אלא דכיון דמפסיק שבת כיון דרגל לא סאירו לו אלא דבר שלא סאירו אלא משום לרגל בדי שלא יכנס בשוה מעול למועד בשמפסיק שבת סא ליכא קלת ניוול וסם ז"ל סטוס מדוייסים ולא סאירו אלא משוך לרגל ממש. ודבוותא ממי לא אמרינן מקמי סיום בכלו אלא בשוה משוך ממש לרגל אבל אם מפסיק שבת ביניהים לא אמרינן לא:

ורוי יודע שוו קולא גדולה ולא נסגו בס אלא בדברי סרמב"ם ז"ל בשבת וז"ל אל שאי שלו בערב סרבל ות"ל ממיני אי שלישי אינו מגלח ולא בעלס ממנו אלא גזירת שבעה שבעה בלבד ואינו מותר לרחון ולכוך ולעשות דבר עד ביכנס י"ט ע"כ. ואפשי סרחיתי מי שבתב דלדעת סריע"ק וסרמב"ם ז"ל מותר לבבס בערב סרבל אלא לאארו אל סרחיצה ושכוסה מפני שמפסיק אבל בשבת ואינו מותר לרחון ולכוך ולעשות מלאכה מדרבנן ואפי' לעשות מלאכה שאינה לולרכת לגופה ולא לעבדו מדוע למותר ולא לעבדו עד שתשבת ע"כ אינו מחוור אלא אלא בשבת ואינו מותר לרחון ולכוך ולעשות מלאכה מדרבנן וכן דקדקתי מלשון סרמב"ם ז"ל שבתב אינו מגלח וכו' ומה לוכך בבל זה שהריבות שבי ס"ל למימר לא בעלס ממנו אלא גזירת שבעה בשבת בלבד אלא סולרך סרב ז"ל לומר אינו מגלח לאפוקי מסברת סטור דאי נימא סאירו לו בדי שלא יכנס בשוה מעול למועד ובתב שאינו מותר לרחון ולכוך לאפוקי מדברי סאומרים דמותר לרחון לכבס בדי ללבוס ובתב לאפוקי מדברי סאומרים שמותר לבבס ולעשות דבר ממה שאסור לעשות בחול אלא שאין מותר לעשות דבר ממה שאסור לאבל לעשות עד שיכנס למועד. ומה שמותר לעשות במועד בגון רחילה וסיכה עושה ומה שאסור בגון גילוח וכיוצא אסור ויום טוב מפסיק גזירת שבעה וכן נראה שאסור לעת סריע"ק ז"ל דסאמת אינו מולך עליו סרמב"ם ז"ל וכן סוא לעת סמוספות ז"ל שסקשו ז"ל מגילוח דשרי בשביעי ערב סרבל ואינו דרחילה ותכבוסה בשבת שבעה סאמינו יותר מגילוח דסוי בתר שבעה ולפ"ז אסור לכבס קוך בשבעה אפי' ערב סרבל ע"כ. פי' לפירושם מאי שנת רחיצה ותכבוסה דאסורים בתוך ז' ולא אמרינן בסו מקמי סיום בכולו מגילוח בשביעי דאמרינן מקמי סיום בכולו. ואינו דרחילה ותכבוסה דסוי בתוך ז' שמיעו יותר מגילוח דאין חיסורו אלא משום גזרת שלשים ולפיכך אמרינן ביה תרי מקמי סיום בכולו מחניסו לשלוסה שבעה ומחניסו לשלוש שלשים ואחי רבל ומבטל גזרת שלשים מה שאין כן ברחיצה ושכוסה שאפי בתוך גזרת שבעה שמיעו דמיעי אפי. וגם כל ז"ל בשב וז"ל וי"מ דאמי דנקט רחיצה ושכוסה אלא דוקא אלא ס"ס לאחר דיני תלוה ושדין דיוייהו נקט פ"ב. ואלי סובר שאם אחר שבעה כרמב"ם ורמ"ך ז"ל כיון דיסיב מעמת משום דאכתי לא אלים אבילות אלא רבל סוא דמפסיק ליס אבילות אין מוסר לרחון עד שבל רבל וקי"ל כוותיה ע"כ. וכן שעת סרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות אבל. ממלתא אחרת דנקט ג' כלישנים דכל סוגע ונקט שאי כלישנים דסריע"ק וסרמ"ם ז"ל אלא דקשיא להאי גרסא דכיון דפסק סוא דאפי' אבלות יום ג' סוי מדרבנן מאי שנת ג' ימים משאר ימים שם שמוסר בשם מוסר ניוס ומס שאסור בזה אסור בזה וכי תימא משום דג' ימים סרחשונים ממירי עפי דתנן סקובר את אחו ג' ימים קודם סרבל בעלס ממנו גזרת ז' ואין לק"ל סכי אלא אפי' שעה א' קודם סרבל בעלס ממנו גזירת שבעה ומשום סכי סגרסת סכוכה ואם אל יום רחצון או יום שאי בערב סרבל וכן סיא בספרים סמדוייקים בחורת מיים וביורה דעה סימן שע"ו וכן סיא בספר רבינו ירוחם ז"ל ואפשם סרב ז"ל יום רחצון לאמועינן דאפי' ביום רחצון מוסר לספר ולכבס ונקט אי ביום שאי לאמועינן דאפי' ביום שאי אסור לרחון עד שלילה ומעשה בתב סרחב"ד ז"ל דלא אמרינן מקמי סיום בכולו אלא לעניו רחילה משום דליפסיד לרחון לאורחא מה שאין כן בתגלחת ותכבוסה שסרי אסור לגלח ולכבס משמתך ואפי' שמותר לכבס ערב סרבל מ"מ אסור לעשות עד שתחשך דאי כרחילה ע"כ. עלה בידינו דמותר לספר ולכבס ערב סרבל אפי' ביום רחצון של אבילות. וכבר רחיתי מי שרלה למחוק מלת לספר מפני קושייתך אלא שרחה בכל ספרים וכן בספר רבינו ירוחם ז"ל מוסר לספר ולכבס ומעלה סדבר בל"ע ולדעתי לא לריכה דבר דאדרבים לה אמרי מעמי אמעמת אמקמי סיום בכלו ואמעמת אלא יכנס בשוה מעול למועד סילך כיון דאבילות יום רחצון מדרבנן סם אמרו וסם אמרו אלא יכנס מעול למועד וסאירו לספר בשביעי שלו בשפת ערב סרבל אסור לגלח בערב שבת שהוא יום שאי אלא דכיון דמפסיק שבת כיון דרגל לא סאירו לו אלא דבר שלא סאירו אלא משום לרגל בדי שלא יכנס בשוה מעול למועד בשמפסיק שבת סא ליכא קלת ניוול וסם ז"ל סטוס מדוייסים ולא סאירו אלא משוך לרגל ממש. ודבוותא ממי לא אמרינן מקמי סיום בכלו אלא בשוה משוך ממש לרגל אבל אם מפסיק שבת ביניהים לא אמרינן לא:

סוף דמפסיק לגילוח מה לי רחיצה מה לי כיסוי ומה לי גילוח סכל
לאסור כתוך כשעה וכלל מומר כשביעי וכבר נשאלתי על זה פעם אחרת:

חתלו שאלת ממנו על מה שכתב סריע"ק ז"ל שאי בריית
דסמרו מסדרי בפרק י"ט כתב דאמי ר' חייא
מדפתי ומניחים לה נפשות[כ] כגי' לחדם וכי כגי' מתעכין ומלא ביוד
מתעכין אלא לומר כל האוכל ושותה כשביעי מעלה עליו ככתוב כאלו
כשעשה שביעי וביומא כתב ת"ר ומניחים לה נפשות[כ] כגי'
לחדם יכול כגי' ת"ל כשרב לי כשרב יכול מכשתיך ת"ל כגי' שה כילד
מעמיל ומשעשה. מכשוד יום שכן מוסיפין מחול על הקדש וכו' וכי
תרתי ודאי פליגאן מסדרי:

תשובה מע"ג דפליגאן שפיר כתיב להו לתרוייהו דשה ק"ל כי סך
דמייתי ביומא דתוספתא יס"כ מן סמורה ואלו מלוה מן
סמורה לאכול ולשתות ביום כשביעי לא תשכחנא מלן דאמר שכי אלא
מדרבנן כשלמא סוה ולשמכחא כשלמא מייתי לה כפ' יום טוב דמר
כריש דרביעי סוה יתיב כוליה שבת כשביעי לבד מיומא דעלרתא
ופוריא ומעלי יומי דכפורי דתני ר' חייא מדפתי ומניחים לה נפשותיכם
וכו' וכי תימי דשלי תגא ס"ל דמלוה מן סמורה לאכול ולשתות ביום
כשביעי לדיקן תע"ג דשי מדרבנן משמיענן לה שלי קרא ואי לאו
דמשתמינא סוה אמינא דשלי לא פליגי שלי תגא דרים לקרא מדיוק
ולפלגן מיניה דתוספתא יוכ"כ מדתורי' ומר משמיע מלוה דרבנן לאכול
לשתות כשביעי משלי קרא אבל מולה סוה דעיקר קרא לתוספתא יוכ"כ
ואתא וכן וכן כך אין כך תפיסה על הרב ז"ל כזה כלל ודוק ותבכה:

תחלו שאלת ממני תודיעך דעתי כמה שכתב סרשב"ץ ז"ל
כחדושיו על מסכת שפקפקים היו כותבים וכו' וכשמיק
דבריו ממקי יוסף וכתב מחלוקת ירושלמי ובבלי דשלמת כמ"ד
שמגרש את אשתו ומחזירה לכתובה מחזירה ולא לתניא כתובה ולמד
מסה סר"ב ז"ל דשמקבל עליו לזון את אשתו וגרשה ומחזירה פעור
מלזון את כתה · ובכתובה שימן תתקס"ב כתב על מי שכתב סיור
לאשתו וגרשה סיום שכשלה ומחזירה ומסה בלא זרע שמחזירה לכל
תנאי שבכתובה ומייב לקיים שתנאי

תשובה שדבר מבואר מתוך לשון התכובה ללא פליגאן שברי סוף
כתב ומע"ג דלמר רב סוגא על מתני' ודתנן שמגרש
את אשתו ומחזירה על דעת כתובתה שרחזירה לא שנו אלא
מגה ומתים אבל תוספת אין לה וק"ל שכי מדתניא מדשנו מפלא מה
שאשתו שתם סייגו דוקא כמה שתוסיף לה משלו אבל דעת נשותין
שרחזירה ולא על דעת שתייחס אבל מה שתייר שלא או מה שתחזירה
שלשה סיא בעיקר שבכתובה שמכנים על דעת כן שכנים וכשקבל
על דעת כן קבל ע"ב . שרי לך בשדיא שאין שתיור דומה לשאר
תנאי שבכתובה לפי שתיור סוה בעיקר שבכתובה ופעמת דמשכיון לית
לאותו תיור כלילו לא הגיע ליד שבטל וכיון שכן לא יועילו שרירותין
לבטלו אבל שאר תנאי שבכתובה (כיון)[כגון] תוספות דמוסיף מדיליה או
שמקבל עליו לזון את בת אשתו או שקבל עליו אשי יפה שאה תחרת
עליה נשבעלו משעה שגרשה דמשתעין שרחזירה משמע כמו שכתב
בחדושיו ולפי לפי שעשה שאי שכתב ז"ל ור"ל אלא על דעת קדושין
שרחזירה לבד שקבל אלא כל זמן שאשתו תחתיו בלא ולד של קיימת דומה
למה שאמרו בפ' שמוכר את שבית בן לוי שאמכר שדה ליעקב ואמר
ע"מ שאעכור רשמון שלו מעכור רשמון שלו ואם אמר כל זמן שאדה זו
ביוד ומכרה לאחר ואזר ולקחה ממנו אין לו עליו כלום אשם דכיון
שאמר לו כל זמן שאדה זו ביוד גרושי גרשי והרי יצאת מתחת ידו
אבל אם לא אמר לו כן לפי' מכרה לאחר ואזר ולקחה עדיין תגלו
שרחזרון קיים וכשלי גמי לא שנא ע"ב . ושמקבל עליו לזון את בת
אשתו וכתב לה כל זמן שאת אמי למיל ממש לשהיא לכל זמן שאדה זו
ביוד · ות"ת ולפי פעמ זה שאומר לאשה שלא יפא אשה אחרת עליה
אם גרשה ושחזירה לא נשבעל תגלי זה אין שכי נמי כי לפי פעמ זה כך
סוה אבל סוה ז"ל לא שמך שתוכחה על זה שפעמ אלא בשלפרפוס פעמ
שרחזרון ושלישי שכתב שכיון שסוה לשתי ושערים לזון לותו ושתייחין
אותו וכבר נשאלתי על שמגרש את אשתו ושחזירה שם נשבעלו שגלי
כשובה ושלישי כי כן הני סובר לשלשה אבל אין רשאי לשורות כן
לשעשה לפי שאם יפרסמו שדברים יעשו שאנשים בשרשה ושנשים
אין יהושפט דין וגמלו מעשבלין כל שגלי כשובה בנות ישראל ושעשה

ליכא מצוה קבור מקברינן ביום טוב וכ"ש דקוברים חופס אלא שאינם חוזרין לביתם עפר אלא מדת חסוד ז"ל כאב טוחל ואינם מקברים בחרן. ומו דמה מורך יש בכם זה וכדכתיבנא ומו קשה דאין זה כבוד לנוף כלדיק שהוא כלי שאפשר בו קדם שיטיח מוטל בחבן דומס. ומו כיון דקב"ה עביד לכו כניפים ובעין על פני המים מצמע דאיט בכו נשמה ולימא למימר דשפשא דחיותא בעלמא מידי דהוה אדגיס שבים דשבו על גפי מיא דשפ כיון דלדיקים שם שנשמה וחיות ושפשפ שלשם קשורות ותלוקות זו בזו ולא יתפרדו וכן למדו מקרא דכתיב ושיטה נפש תלוי לרוזה בלרוב בחיים וגו' ולא כתיב נשמה תלוי. ומו כיון שכם לריכים לחיות לבוש למה תנטל בשמקון מכם. ומו דמאי פריך ונילף ממאי יחזקאל שמתו שכי נמי מתו לפי שעה זו וכ"ש דסכי פריך כי סיכי דכתם מזרו לעפרן כי נמי יחזרו לעפרן ד"ב לא סיה לו לרש"י ז"ל להזכיר מיהה אלא כך סיה לו לכתוב ונילף ממתים שחיות יחזקאל שחזרו לעפרן. ומו כי אלי קבלתי מהחכמים הרלשונים כ"ב דמרי מחיות ניכו תדא שמוך לביתא פמשיח לדיקים אשר מתו בגלות וכבלו לגלות ולא רלו בכוונתן של ישראל כדי שירלו בתופה בסיל ויזכו לרלות בית המקדש בחיקוה ומקריבין עליו עולות. וכתחייה כתנים לסוף ימות המשיח שמוך לנלף בשבילי ועליהם כתיב ורבים מישני אדמת עפר יקולו וגו' וכן כתב סריפב"ן ז"ל בשם רבותיו וכן שעלתי בתשובה אחרת ושמעת כי כיכי דכתחייה שנאמר אשר מתו יחיו עמיהם. ליכנס מיד לעולם שכולו טוב וכולו ארוך יחיו ולא ימותו כדי שיזכו בגוף ונפש כפי מצל השעות וכחיבר לריכא למימר לעמוד בדין לבד דא"כ לא יתקיים שמצל יפה כך בני שחתייה הרלשונה יחיו ולא ימותו לחין חילוק בין שני החתיות אלא שכל שני מעמי מצמע שלדיקים שעתידים לחיות לא ימותו עוד כלאבר נרלה שפשא שמאחר. וכ"ש ק"כ מי נתן גופות בעולם שכלו טוב קושיא זו שקשה תנא דבי חליהו וחירך דקב"ה עביד להו כניפים כלומר יזדכך הגוף עד שיהיו כמלאכי השרת בעלי כנפים ושם מקבלים תגמול לדקשה בגוף ונפש. ואם תקשה עלי קרא דכתיב כי הנער בן ק' שנה ימות מצמע דאיכא מיתה. וי"ל דשכך קראי ודכוותייהו מיירי בגולדים אבל ביתא שחתיה שתהו שנאת שחתיה חיות חיים לדיקים לסוף ישעמו בעם מיתה וכן כתב שרמב"ם ז"ל כי מלך המשיח ימות וימלוך בנו אחריו. אבל שלדיקים שכבר בעמו בעם מיתה ואין בשביל לדקשה לא ימותו עוד.ל"ג דשך קראי בתומות שעולם ושכי מצמי בחלק.ולכן אני תומר כי לא שיהא כוונת רש"י ז"ל למה שנלמה מפשט לשונו ומה שכבר מתקיים עליהם עד שיזכו ויחיו לעתיד לבא אין שכוונה שיחזרו אלא שכבר עליהם זמן מרובה אלא כעבדו של עולם שכחותיו של אדם כבר ותולדיהם וימות בחפיסת שכחות ושכי דייק ליעזל דעליהם נאם שכבר אמו אחי עליהם שכי ס"ל למימר ושכבר מתקיים שיזכו ויחיו לעתיד לבא ס"פ עד שיזכו לחיות אין העולם שחרוך ושבוב כאלו שם חיים אדעים בערך הרלשונים. ומה שכתב שהיל ואינם נקברים בחרן אין שכוונה שמתו ולא נקברו אלא ס"פ שהיל ולא אמו ונקברו בחרן דבשלמא שאר בני אדם כיון שמתו ונקברו סרי הם בעולמים אבל שלדיקים שלו כיון אלא אמו ונקברו סיכן שם חומס אלא שם. אדא שכך שהיל אלו מיהו ועוכן קיים אלי פריך סיכן שם ושלא חיפשר שיהיו מוטלין על פני שחרץ שסרי שיחא אלפי שוי עלמא וחד תריב אמרו ולא שיחזור שעולם לחכו ושכו אלא שיהיו תרב אחין כל מי ולשכי פריך שפיר כיון שהוא תרב אחין אדם ושכשה וכל עוף השמים נדנו בלבו שכך לדיקי סיכן שם:

שוב לחיתי שכתב אחד מסגדולים שמו רבינו אשתם ז"ל עלה דשא לשמר שמועל אחים שהחיה יחזקאל אלו בני אדם שנפרנו בחחיית המתים שנאמר אבדה אקוחיהו נגזרנו גנו וכתב רש"י ז"ל ושכשיו ידעו שאני אחים אחים וסיכן זה לכל יחזקאל שגם הם עתידים לחיות ולא אן הדין חיה דשא אשתן עכ"ל רש"י ז"ל. וכתב עלה אשתם שאזכר ולי אני אנחם כך נרלה ושוא מיקר כי לסיכן בלבד חיה ושם לא היה רלויים לכך כי הדברים מוכיחים אשם שחזרו לעפרן אלאו זכו לשחייה אחחת עלמן לא היה אחים שפשא שיש כמו אחים שעתידין לחיות לימות המשיח אשכוחים שהם לדיקים גמורים וכחלטו בחחיית אחחים שלא יחזרו עוד לעפרן כשהלה ע"כ. ואע"פ כי סריך אלמודע

וילף ממתי יחזקאל למתי לא אמני אתי אתי יחזקאל כי לסיכן בעלמא היו ולא אפני זכותם ולפיכך אשו וחזרו לעפרן ודחיק לשוקומא כל' יכודם דאמר כחמת אשמ מצל סיה. וי"ל דאמ"ש דמתי לחחולי שכי אלא דניחא ליה לשוקומי אגא דבי חליהו כל' יכודם דאגא סוא ולא כשמואל:

כללות שדברים כי לשוקומי שכאחים על שאחייה שרלשונה וכלדיקים על השניות לא יחזרו לעפרן ולא יחזרו לגלגל שני שנאמר ושבו לשבת עמי וגו' ולשם

ז"ל . ומה שהקשו על רז"ה מהגמרא דנמרת ל"ק כולי האי דהיכא לימיר רמיון עליה כר' שמעון ולא לעיכובא לדלבה ליישב מהייש ליה דקתמר תע"ג דלא גריך משמע דלא גריך לעיכובא מדא דתנן שמיטין בן תלעזר גופיה מבמע דלא הוי לעיכובא תלת קרחי ולאי קשו ליה דלגריך לומר לפי שעשו ז"ל דלגדדין הוו היכא דאין מתמילין בשיולי לספסי ג"ש בשעה אמרו זמן מרובה הוו קרחי דמקורות לעיכובא דהיכא דספסי מתמילו ליחו מוטע כגון אמם שרגו הוו קרחי דלא לעיכובא וזה ודאי דומק וכן גריך לגחוק פי' דמעתי' דלא הוכחו קרחי ומתני' לעיכובא ואפי' אם אמר אמם שרגו ולא ניחו בשאר מקורות עדיפו בעלה ומעשה דמלחת דתע"ג דלא גריכינן לגרורי דבריו מ"מ מיישינן שמא עד שקר הוא וע"י שנמקור עליו יחזור בו ואם הוא יודע שאפילו שלא יכוין בשאר מקורות לא יהבטל שדורין לעולם לא יחזור בו לפיכך אמרה תורה ודברם ומקרא ואם לא יכוין יהיה עדותו בטול כדי שאם הוא עד ממש יחזור בו על דרך ושפטו השופטים היטב ודרשו היטב ע"ל לא תהיה לאחרי רבים לרשות שהתורה דקדקה שלא ישפך דם נקי וחפילו ספק שפיקה ואע"ג שע"י שאלו ממחיירים על השדים לפיל אם שרוצה הוא מקילין בדם שרלה הא לא קשיא שזה כבר אמם ושוב אין לו תקנה ואם אי ואתה בא למחיבו אל תחיבהו אלא מן הדומה לו כדרתים בחרם . ומ"מ משמברת לי דבדין תרומה דשעי דריסה ותקירה אם אמר אמם שלוחו או ממש הולא לו תע"פי שלא כיון בשעה תקירה הקרומות לא תפסיל עדותו בכך כדתע"ם ז"ל דשא ליכא בשעת דשלוח ובשאלה ובשמאלה תוקרים תוכו כו' תקירות שבשעת ד"ה בן תלעזר כדי שיחזור בו אם הוא עד בקר אבל אם לא כיון עדותו בתחירות הקודמות לא תפסיל שדורין :

בללא דמילתא דביני נפשות הים אין למפסק כדתע תרמ"כ ז"ל וכדיני ממונות כדתע דכיבו דחים ז"ל דלחים ליה בשעת דשמבר . וה"ם כיון דתקירות מדאורייתא ניחו מנא לך לעשות פברה זו ולחלק בין דיני נפשות לדיני ממונות . תירץ דדין תרומה דבעי דריסה והקירה לאו דאורייתא הוא אלא מדבבנן כדי להעמיד הדבר על בוריו וכיון דלאו דאורייתא הוא ליכא לדאמר אמם שלוחו או הוא ז או הו לא תפסיל בשאר מקירות כיון דשמבר דבדיני נפשות נמי לא הוי אלא מדבבנן אלא משום גזרת שבשוב לשלא נפש. והשתא הוא מפשלין לשבשוטה אלא משום גזרת שבשוב לשלא נפש. והשתא לע"ד נתבתי :

תחמב שאלת ממני ידיד נפשי על מה שמך יוכח בן למיתי לבבוה ולא רלה לעבם בשליחות שר"ם וכבש נבוחתו שם ק"ל נביא שבשם נבוחתו חייב מיתה :

תשובה אם זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי שאלו לפני הרשב"ם ז"ל על עדו שביא שעבר על דברי שהחזירו סזקן ואלל ושהם עמו ונעשם ואלו מרי . וסשיב ז"ל כי זה סזקן היה בשאר נביא אמת ובבוחה נעשה נביא שקר ומדו שביא אלל ולא יאשה אלל בשיאה שמע דוקא בשיאה דשבוחה אמרו לו אלא יאלל ולא יאשה אלל בשיאה שייה מוסר ולפיכך שמעין לדברי סזקן שמשה שפע לפי שהיה מומחק בו שבוח נביא ונעשם אלא ש

התשובה הזו נשבמה מבקומה

תשצו ראיתי מגלה עפה מגלה עפה ומכסה עפחיים. פימוחן
על בני מקרא פיום פיום יגלו פמים. פסופה ועופד
וחגורה על חלציה. לגלד לדדין מעשה חדונין כחים הביניים.
בחלוקים דקים מקורי עכבים לקבל רחוקים בידים. בחיים מוכיחות
לעבר חת הבדק מן הסוסה יפם וכרוח למדבר ומוללי מים. לי
בימים פומו על זפת גבור בחרן יחנם חוכים לקרחת מחנים להגביר
חלגים על חחרן מרחים. חכם בעוז ידו ועוויה להפך פמנעות
ולדחות רחיות חפר גבלו רחפוניס לזכות חייבי חיפות בידי פמיס.
בוחו ובילול יללת חגלים. כי הרחפוניס חמרו מורידין וגלי מעלין
ומייבו מיפה פעובר על דברי חכמים ולקחו מידן כפליס. וזה
פחחרון לגל במים חדירים מי פחו מי חפכים. ופעלה בידו חרם
לגמר לחרם ולא יזרח בגפרים. לחכפיר עדותן וגיטן ופיחן ויינן
ולפחחחן בכסף הוי לחזוים. פרך פומפות ועיניים. פרך רוחות עפה
יעפה לו כנפיס. כנפר ישוף בפמים. לחוריד לו חורס חדפה חזות
קפה כוגד לי וקפו כל ידים וכל ברכים הלכנה מים. ולכן הליקחתי
רוח בעני ועברתי חלני לפעמיד דברי הרחפוניס ז"ל על עיון בני
מקרח. לפי פגמלח חפוכה לרביט פיפון ז"ל מחמיר עלייהו טובח
ואחד מן הרחפוניס ביפל דבריו וחכפיר פותה וחקל כפל מה
פפחמירו הרחפוניס ז"ל וחריני בח להדך קופיחיו ולימב הפעותיו
ולקיים דברי הרחפוניס חפר מימיפס לחו פוחיס ואיח לן למפכוני
נפפין עלייהו וכ"ם לפעמיד הפיעת על בוריו וחריני כותב על פדר
פקוגדים ומחחו חפחל מעפה לבון כי הוא יודע פעלומות לבי לבקש
בחמת כי אין רחוי לבקש זכות למכחיפי הקבלה:

וז"ל רחכוגב כתב פרב הגדול ז"ל מפ פפחלחפ לפ מותר
לפתחתן עם הקרחים ולהגפל בפח בגפ וביין מפעיפים לו
לח. כח לח לזיכה רבה כי חומרים מה (פיבה) [עיבה] מחחר
פעוברים על דברי הוכה פגחמר כתוב לך חת הדבריס הפלה כי
על פי הדבריס ההלה כרחי חחד ברים על דבריס בפעל פה
ואגיע בהו"כ מפ עגין בבח חגל מועדות ללמדך פבל פחפלל חת
פמועדות כחלו מחלל חת הבבחות. ואגיע כל פומר בבח מחללו
כל פפומר בבח לחפי עובד ע"ז כלומר מוחלין לו בהבבח פקולה
כנגד כל פמלות. ולחו הקרחין מחללין חת המועדות כחלו מחללין
חת פבבחות וכחלו כופרים בכל החורה ויפה יין נכך כמוחרים
עד כחן:

אמר רכוחב דברי פי הכה חן בפיעה רחכוחב בכתבה ובלפוחב
דכח לח לזיכה רבה דודאי מכור להתחתן עם מי פחיגו
מחמין בהורה בבפל פה כי מי פוחן בחו ללדוקי הרי הוא כלל
דוחה לוחה בידים וחוחן בה בני בעיפים חחד בהיא וחחה להפפות.
וחו בהיא עובדת המיד חלמה עור לח תחן מכפול לפי בהיא
מבבלת לו לפי הלבי וכחבו בחוספות בחפור לכופיע למומרים דבר
בל מיכור חע"פ פבוא בלבה כי הדבר ידוע פיהלכוחו וכוא נחבר
דכימרחל גמור חבניין ליה ע"כ וכוך דבריו בזה ולפ"ה לה נפרש
לפיעת התוספות דבכולהו נמי בעיין דלא מלי בקיל ליה מ"מ ליפורת
דרבנן מיהו ליכא בפה פפבייע ידי עובדי עבירה ובדברי הר"ן
ז"ל בפי' הבלבות ע"כ:

ואני כמביב לומר דבעירון דיבן בבל מודים דליכא ליכור
הורה לפילו היכא דלא קלי בחרי עברי ורברת דדוקא גבי
כום יין לחיר לו חבר מן בחי לבני גה בבוה יודע פהדבר חסור
ליכא למיחר דליכא לחש מבום מפייע ידי עובדי עבירה דדילמח
כיון בידוע בבוה לכור לו דילמח הדר ביה ולא עביד מע"ם ליה
ביה מחחילה לחש מבום מפייע ידי עובדי עבירה. לבל בע"ד
בבוה יודע פפה פעוהנת ומחקנה לו לפחו מוחר בוה לח
הדר ביה וודחי לבבל ליה ולדידן היא לכור ודחי וכיון בבן היא
ביה מבום ולפי עור לח ההן מבפול ומפני בגפ בעל הדין מודה
לכור ליהן לבה בעוחינו מהיזה בעה בידיה חיני מלריך בזה.
כ"ם בחני יש לי עעמים לחברים לחכור מבום פחל חבפל לו
בימים טובים והיא היה חוכלה ממנו ומבום פחל לח תעבול בימי
בקור כיון בבוה מינו מקפיד וגמלחח עובדת על בדת. ובו בחל

תחקדם בעדים פלמו כיון פבבית לבניה ותחגרם בגפ פלבפ פלימו
כלום כחבר חני עחיד לבחר בע"פ ותבפח בחוחו בגפ ועדיין היא
בחפ חים ובניה ממזרים וכחלה יש חבפות רבות:

כתב המביב ז"ל לבל פלוקח חבפ מבפ עם היות כי כל חים
שורר בביחו ואין לחוש פיפפחה לה גם אין לחוש פמחלילה
דבר חבור דחפבר להפלילה דבליה המותרים לו ולבפ כגון לדוקי
שוחט ויפרחל עומד על גביו ולבעמיד בביחי פחם יפרחל או חבפ
יפרחלית לפמור ולעבות מליחפ ויקוד כדח יפרחל ע"כ:

ואני כמביב לומר כי אין דבריו נכונים בזה בלל כיון דליחיהו ליה
לפו לפפי עור לה תהן מבפול חלה קלח בדבחיב חבפלה:
ולחו לדעתיה לפי פחין הפומר יכול להפמר מבעלת הביח פלא
יגע פכלבי ביין ופלא תבניס בה חולבת בקדירה ופיא אהן חלב
מהפותר לפפ בתוך קפדירה להפביח חלקה. הלכך בלל פדעי המחכל
ופמבפה תוכל להכפילו ולחו לדעתיה:

עוד כתב גם לעניין הפעילה לפפר להפמיד עפה חבפ יפרחלית
לרחות פחבעול בתקוה בבר ולהזהירה מחוללי עבילה ע"כ.
ואני מפפתי לוך עיפ על דעת חבפ לפפוך בחיפור כרת על מי
פחימו מלפין בו פרי פעבילה ותז"ב מלפה דבר פחוך בעבילה לח
תקפיד לה כיון פחיפה תופבת לעיקר הפעילה ולא אחור ותעבול
וכ"פ בימי הקור. ותו דפפי בזהירה מחוללי עבילה בפעת הפעילה
תקפוך ידיה ותחבר ירכותיה ולא תחוש לאחד מן הדברים הפפסידים
חת הפעילה וכיון בתוך הפים כי תחבר מי יודעני ומי רוחני
בלבך חיני רוחה בידור הלדם עם נחב בביפיפה כיון פבוח חופבת
פחין לפעילה בפי מקוה עיקר בלל וזה בדור מאוד. עוד כתב
ז"ל מ"ח חיפבר ליחבר ממרחות הדפים וספפירה המבורה לה
כפו פבניפו בפות כותיה נדוה פעריפחה וכבותיה בועלי נדוה וכפ
יובבות על בל דם ודם. ותני עלה ח"ל מחיר חפ יובבות על
בל דם ודם תקפה גדולה היא לפפ חלא פרואה דם לדוה ופלימחו
לדם ידוק ויוה פפוקפת בו כופרתו לפעין ז'. ופניפו עוד בעות
לדוקין בזמן פהפכו בלבת בדברי חבוחיפם פרי הן בכוחיות פירפו
בלבת בדברי יפרחלית פרי פפ פיברחליות ר' יוסי לוחר לעולם פפ
פיברחליות עד פיפרפו בלבת בדברי חבוחיפם ומדר' יוסי מוכיחינן
בגמרת דלח"ק פחתן בבעות כותיה ובלבורה הלבה בח"ק וכן פסק
פרמב"ם ז"ל בפי' המפנה ולח רביעו הובעית ז"ל הביח מבעת
כותיים ומבעת לדוקים. ומפ פפירפו בגמרת מבלל דח"ק פבר
בחמת בכותיות לתימרת דהלבה בח"ק מיפו הרמב"ם ז"ל בחיבורו
הפמיב דין בעות כותיים ובעות לדוקים ודין הלדוקים בדין הבותיים
בעיגן זה ולא הזבירו בלל לא בהלבות חפורי ביחפ ולא בהלבות
מעמלין מבבב ומובב ולבה להורות מבלן דחמניחין ר' מחיר היא
דחיים לתיעובת דמיעוט בביפ רוחות דפ יוקר תחילה וחייפינן
למיעוטת הבל חלן קי"ל בדבוק דלא חייפינן למיעוטת ולמד מבלן
פחין לחוש בבעות כותיים פחרפה פפ חדום ופלימחו לדם יוקר.
ותני לומר דקורפחת היא דמוקפינן לחניחין בר' מחיר דחיים
למיעוטת דמיעוט בביפ חזיין קטנות חבל בפה פלמד דפ"ה מפ
פבניפו חלא ברוחה פפ חדום ופלימחו לדם יוקר ר' מחיר רוח
דחיים למיעוטת ולא קי"ל בותיפ חין חני מודה לו הדא דמפיק לה
מבלבחת. ותו דמפוה ליה לר"פ ז"ל טועה בפירוש המבנה וגפ
רביעו הובעית דבתבה להלבה חלא בל"ע הוא דחע"ג דמיעוטת
היא הוי מיעוטת דבבית וחייפינן לה. ופפ פבחניט סרב ז"ל
בעות כותיים ובעות הלדוקים דפחידנא קיפ ליה בדרבה מיעפ
דחיין טובלות בני מקוה בלל חלא זורקות עליהפ פים וסומבים
על פבוך וחרקחי עליבפ פים פטוריים וגו' ומפני פמקלת הרביעות
היו מובעות במבבב סרב. הזה הולך סרמב"ם ז"ל לעשות תקנה
ולחבריה חלא להבעות לבוה לפפ בחוכה עד פחבבע פעבילה בני
מקוה פבבר לפעבילה וברי מוכה פחקנה מלויה בידיעו. ותו דהוה
ז"ל בתב מעלין ולא מורידין ואיך יבחוב הדין לפ בותיפ ממחות
לו עהורות והבותיים לחר פגמלו לפפ דמות יוגה בדי פפ בגויים
גמוריים. ואי מבוה לעניין המוגע בפפ לפ הוה עהור לו ממח

אין לאו מהרים מליגע בטומאה בזמן שיש הלכך אין לחוש ממש שלא כתב הדין לפסוק שלכם כנגד מה שכתב בפי' המשנה. הלכך הדבר ברור להלכה כשהם מתניתין דכותייהו בועלי נדות שם לפי שרואים הם לזוב ומשלימתו לדם יהוק ובנות לדוקים מן שהשם שם בעלות טוהרים הלכך כולם בועלי נדות ואפילו שתעבול במי מקוה שכשר לטבילה ובפני יהרלגית ומזכרת ממוללי מיבילה. וכ"ם בלדוקים על הזמן הזה כי הדבר ברור שכולם בני נדה שם. ואני שהבחי עליהם שלומרים שרחילה התורה בתורה ללו עבילה היו אלא רחילה בעלמא ממעשה דעזרא דלמר ליש נביא הלוך ורחלא שבע פעמים בירדן וכתיב וירד ויטבול בירדן שבע פעמים כדבר היש הלכלים משמע לסדיא דרחילה דלמר ליה נביא טבילה ולא מלאו מעגה ואפ"ם היש רוצים לעבול כלל ממלאו עוברין בזדון ולא בשוגם כמו שתבחר לקמן בע"ם. עוד כתב ומה שהוסיף בבריימתא דיום שפוסקת בו סופרמו למיון ז' תפשר שלין לחוש לכך דהשם מתקיף לה רמי בר חמא ותספרנו ותלן נמי נספרים דקי"ל מלקת היום כולו ועמדה לתקפתא זו שם בגמרא דרבא דשני ליש ר"ם שכבא זבא דשתר היכי משכחת לה ואוה מלקת היום כולו כבר לחם רמי בר חמא לי דחזאי בפגרא דיומא ס"ב שבייא דחזאי שמוך לשקיעת החמה דע"ב שבקיש לקרא דלישו לחיק ומוכי לנפשים. ובפרק כילד צולין ס"ל לר' יוסי מלקת היום כולו ע"ב. והתירך להוכיח לפין להחזיק בבועלי נדות מהי טעמא. ואני תומר שלין לנו לסיים דברי בבריימתא משום לתקפתים דרמי בר חמא תע"ג דלא הוה ידעינן לתרופה כ"ם להא תרין לה רבא ומאי דרמי בר חמא שיוייא דמוקי הוא ולא שמכינן עלה. ומו לשיכא למימר דר' יוסי בכותאי שתרם למעשים משמע דתתקפתים דרמב"ח בתרא וכן בכותאי שתרם למעשים משמע דתתקפתים דרמב"ח לאו כלום היא וכן כתבו בתוספות וכדברי סרמב"ח ז"ל בתורת בבית לשולם שבשם נקיים מדם בעיון. ואו דלא לתריכן מלקת היום כולו אלא בחצות וכיוצא בו אבל בשיסוד בית לין לן למימר מלקת היום כולו לסקל ממלא דלא לפי טעם זה כותיים בועלי נדות שם. אלא המלאתי לשם טעם אחר היון שבשתום בוכריס גמוריס לין הגויות מטמאות בנדה אלא מדרבנן גזרו עליהם משום רבג"ז ושיכא דתתרי רבג"ז. אבל בלדוקים שהבר ברור שהם בועלי נדות שבתי שם מזרע יהרלגית ויש לחוש לשם לדם יהוק וליום שפוסקת בו סופרמו למיון ז' וכל זה לייתי בזמן שהן טובלות במי מקוה אבל שתידעינן אלו רוצים שלין טובלות כלל ממלאו נדות מן התורה ואינם טובלות לפי' מדרבנן ס"ב לשור מן התורה ליש לשם לדוקים. וגם בעל הדין חזר והודה ז"ל ונחזור לענייננו שאני תומר שלף לדבון אלא חייבי למשוטי להחזיק נדות מעריסותיהן ולהיות שם בועלי נדות מודו לשור ליש שלם כותיים לו לדוקים משהשם שם יהוק דע"ב לא פליג רבון עליה דר' תחיר אלא בעין קטן וקטנה שאלו בנים לדון עליהם לשעתן מה שם עכשיו לכיון דבוד קטנים אלו סריסים הינהו לא חיישינן שהקטן ימלא סריס והקטנה תמלא לילוניה וכן בכותיות ובועלן אלו בנים לדון עליהם בשעתן מה שם דבכ"ג לא חיישינן למיעוטא אבל שבא ליש כותיות או לדוקים הין אלו בנים לדון עליהם עבשיו מה שם אלא לרבות שמא יהרו שם יהוק תחילה. ע"כ שמא יהרו ג' ימים ויפסקו בתלי היום. וכ"ג חיישינן לכ"ע וכ"ג משמי רבא בפרק כל הגט [מת] לא חיישינן לשמא יהוק ימות חיישינן עכ"ל. ודחק לשמיד חלוק זה ולדידי לא לריכינן להכי דאע"ג דלא קיימ"ל כר' תחיר דחיים למישוטא במישוטא דשכיח חיישינן כ"ם בתיסור כרם. תדע דלית לן למסמך תחידוקא דיליה למסקינן שתם לשמא יהוק תגלי היא לא קיימ"ל כר' תחיר אלא למאן דתמר לשמא תם לא חיישינן תגלי היא ותיכא למישקל למאן דתמר לשמא תם חיישינן תגלי למימר והוא למאן דתמר לשמא יהוק נמי לא חיישינן תגלי למימר והוא דחק עלמו לתרץ קושיא זו ולפי שם שכתבנו ניחא:

עוד כתב אבל מי שהוא תיסר לדוקים שמיוחדת לו לכל ביתותיה יש להזהר להבא שמא תיזה פעם תרתה שם יהוק ותע"ב תרתה שם תדום ושמליתו לשם יהוק ובפרק שבא על יבמתו תמר רבא שמא רעה תשה עבדתה וכו'. וכ"ם שמא לדוקים שתיזה תאכלת שמחיתו ולא שומכת על ניקורו ולא חיוגנת בתנו ובפשתו דודתי מלערתו שם בעל נפש הוא ומשה לגבתה כ"ם שמוסר עליה מעיקרא שלא יפלוט ע"כ. ואני תומר כי שתכם שזה ניכא ולא ידע מה כי לפי שיטתו תיתו מוסר עליה כין שלין כה תיסור הורה ולפי שיטתי יפה כתב שאני תומר שהוא מוסר עליה מן התורה וסוף דבריו בזה זה וכזה ים לאת טוב טעם ודעת בחיוון שקרקעים לאסור לפילו בבני שטועים ובני גיניסה בכל המון שקרקעים שמלאים סיום בתלכות שלנו ע"כ. וכבר כתבתי בשאור להתחתן בהם מן התורה כי מי שכופר בתורה שבעל פה חייב מיתה בידי אדם לית יהיה תומר לקחת שם מי שמחוייבת מיתה. וכ"ם מפני שכתב סרמב"ם ז"ל בהלכות ממרים שלנו תומסים שם כין שגדלו תותם אבותם על תמותם וכו' הרי הוא ז"ל כתב לין ממהרין להרגן משמע שאם שהיו תותם ועדיין עומדין במורדו הוכנין תותם אם ידעו שקפה וסרי אבא זו שהוא רוצה ניקא עדיין עומדם במדה להחזיק בכפרות שלהם וה"ל לית יש שתיה ועדיין נתרין בזה לקמן בע"ם. עלה בידו כי כין לפי שיטתי כין לפי שיטתו שאור לקחת אבא מסס:

עוד כתב וז"ל. לך בשם שהוסיף סרב ז"ל שסקרקעים יוצם שאור כמוערים והוכיח מ משתי בבייתות היו לו לסקדמות והוליד מסס שדיצם כמחללי שבתות ומומרים לע"ז וויצם יין כסך יש לדון סרבה בבריימות שהניח ותמ"כ בתולדה שהוליד בבייתא סרשתוש במחילה מכבוד תורתו תכמתו וכבתותו מזתון לו ספר מוטעם שתוות עליהו לשון שבייתא וס"ג לה בת"כ תם עיון שבא תלל סמועדות תלא למד שכל שתחלל את המועדות מעלין עליו כאלו מחלל את שבאבות וכל שתקיים את המועדות מעלין עליו כאלו קיים שבאבות ופירושה ברור שתע"פ שבב"ד של מטה המועדות בלאו שבאבות ובמלקות ובשבועות בברת ושקילה מ"מ שתחלל את המועדות כלומר שבריך לחללן בשתא נעשה פעמים רבות מעלין עליו בב"ל של מעלה ותיכא למימר תא שבאבות כאלו מחלל את המועדות ופסיק ותני כל שתחלל את המועדות כאלו מחלל את שבאבות ומשמע ליש שקש גמור בב"ד של מטה דיין לאוה כמחלל שבאבות. גם ואם היהו עין לשונעין תיכא עין ליפסל כאלו מחלל שבאבות. גם השמיע סוף בבייתא דלקמי וכל שתקיים את המועדות וכו' דע"כ בב"ד של מעלה קאמר דאי בב"ד של מטה מה שכר יש למקיים את המועדות ע"כ. שבא בב"ד של מטה שמעלין ביוצא בי למקיים את המועדות ע"כ. ואני שתמיה דע עלי המעשה דסו"ל לעיוני בדברי סרב ז"ל ולא"ל ליחלי ביש בוקי סרוקי לשם סוס סוגר סרב ז"ל דשקיל גמור סוא לא כ"ל כאלו מחלל את שבאבות שכי כ"ל מה מחלל שבא בכרת וסקילה תף מחלל את המועדות בכרת וסקילה תלא כך שיתה כוונתו ז"ל למדך שכל שמחלל את המועדות שמי לפניו כמחלל שבאבות תע"ג דשבא תמילה וכיון שסס שעושים לפניו לסור לשתתחן בסס ולשתגלל בשבא תמילה שבאבות וכרי זה לפי מה שכתבו בדברי סרב ז"ל בפא בגם יין משתיסם וכרי זה לפי שכתב בדברי סרב ז"ל אבל מה שגדלסו מלשונו שלא שיתה כוונתו ללמוד מבבייתא שרלשונות לבדה כלום תלא למ"ד מלמד שרלשונות שהוא תותם למחללי שבאבות ובתיכך בבייתא משמע שמחלל שבאבות הוי כבופר בכל התורה כולה וכן כתב הוא ז"ל ואלו הקדמין מחללין את המועדות כאלו מחללין את שבאבות וכאלו טופרין בכל התורה כולה ויוצם יין נסך כמומרים:

עוד כתב ומתבני על הרב שמעיד מרי תתי ליש להקים מחלל המועדות למחלל שבת להיות תשוב על כל סאורה כולה כשובד ע"ז ומחלל שבת גופיה לא כתיב בשום מקום שיהיה כאלו עובד ע"ז. ולא עוד אלא פלוגתא דתנאי היא. ובפרק סדר תייתי דב תמן דתני יהרלגית בחילו משמע שבאבו בשוק חילו מבשל דשות ופשיטא לשלך תנא היינו מומר לכל התורה ותע"ג דרב תשי שבשו תנא דתני מכם ולא כולכם וכו' דלית ליש שבת וע"ז כי הדדי ניכאו מ"מ פלוגתא דתנאי היא וכאו אלא לוסיף עלה דמחלל מועדות נמי יהיה מומר לכל התורה כולה ע"כ. ואני תומר במחילה מכבודו דקדק בתיב שומר שבת מחללו ותמריען עלה אל תקדא מחללו אלא משמע מחול לו מלמד שתפי' עובד ע"ז כתוש מוחלין לו משבשת שקולה

כנגד כל המצות וכיון שהצבת שקולה כנגד כל המצות וע"ז שקולה כנגד כל המצות משא"כ ע"ז והצבת שוין זה וכי היכי דעוע"ז הוי בכופר בכל התורה כולה ה"נ המחלל את השבתות והדר ילפינן מועדות משבתות . ומתקומו נמי הוא מוכרח כיון דעדיף שבת לכפר על ע"ז מצמע דשקולה היא כמוה אלמא כל העובר על שבתות הוי כעובד ע"ז וכפי מסיק נפ' הדר אלמא ע"ז והצבת כי הדדי ניתנו שמע מינה . וכיון דרב חסי דהוה בתרא מסיק לה סבי הלכתא כוותיה . אלמא לא שייך למימר הכא הנו דלא לוסיף עלה . ותי לאו דמתפיגא היא תמיהא דתידך תנא דרב נחמן נמי מודה בלדוקי שבות כנכרי לכל דבריו דת"ק ורב יהודה הכי ס"ל דשוכרים ממנו כנכרי . ויש כמה גדולים דפסקו הכי ולא תמרה כך תנא ולא ניבריהל מומר שהיו שוכרו בשוק שע"פ שהיו מבטל רשות לו הוי ככרי לעצר דבריה לבל לדוקי לימא למימר דס"ל דהוי ככרי לכל דבריו . לית שיטה לחן ק"ל דשבת וע"ז כי הדדי ניתנו ואתו מועדות ולילפינן משבתות לפיני יתברך כתיב עובד ע"ז דהי בכופר בכל התורה כולה ואין מוחלין לו את שבתו ומוחלין לו את יום . ותש"פ שבתב הרמב"ם ז"ל בתשובה שניין של סקרלין מותר בשתיה ויש מי שכתב ע"י שנופחה שלא נגע בו גוי. חזל לשיטתיה דס"ל דלדוקי לימו ככרי גמור לעניין מירוב אלא מבטל רשות ניבריהל דפסק כר' מאיר לבל דבריו שמשון ז"ל בשל התשובה פסק כסתר לבוותא דפסקי כר' יהודה ות"ק דשברי דהוי ככרי גמור ושוכרין ממנו וכן נמי לעניין יינם ומזג בטעם אין מכאן לתיש לבטל דברי רבינו שמשון ז"ל :

עוד כתב ובבריית השגיה שעניו את הדרך ניותר שלא כדיבנו מקומה . ואמת כי הוא מימרא בפרק כל כתבי ופ"ג לס ת"כ חייב בר שבת ת"ר יוחנן כל המשמר שבת בהלכתה אפילו עוע"ז כאחת מוחלין לו שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת וגו' אל תקרא אלא מחלל אלא מחול לו . וכבר השגיה שעשה בריית ואשר ממנה אלא בהלכתה והוסיף בריית שבת שקולה כנגד כל המצות כיון טעם לשבת וז קשה מן הראשונה שנראה . שר"ל שהצבת שקולה כנגד כל המצות ושמשה ע"ז ולפיכך השומר שבת אחורה מוחלים לו על ע"ז שהיא קלה ממנה וז לא אמרה אלא מעולם דשבת ע"ז שקולה כנגד כל המצות והצבת שמשה שהעובד ע"ז אפילו מקיים כל המצות והצבת עשה שוה מומר לכל התורה כולה לכ"ע כדאמרת בפ"ק דמולין ובפ"ק דסהדיות מה שאין כן במי שמחלל שבת ואינו עובד ע"ז דלעיל תנא דתני שאינו מומר אלא לעניין מינו מין רשות ואלא מבטל רשות בלילה ועל כרחין לומר דלמ"ד שבת ועכ"ז כי הדדי ניתנו לאו דוקא בקולתן ואומרתן . ואלא כן אמרי לעולם אלא כי הדדי ניתנו לדיונם זאת וזה דיתם בנכרי לשתיתה ואין נכך ובבטל רשות ולפיכך חמור על כל המצות . ושוב דמחלל שבת לגיך תנאי שיחלל בפרהסיא משא"כ בע"ז דאפי' בסתר הרי הוא בנכרי גמור . ושוב קשה כי לפי דבריו בגילית שאמרו שהיא שקולה כנגד כל המצות בלילתה בפרק התכלת יהיה כל המקיים מצות אלית מוחלין לו על ע"ז אלא ודאי מה שהיא שקולה כנגד כל המצות חוץ מע"ז קאמר וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל סוף הלכות שבת ע"ש ע"כ . ואני אומר כי זה דרך ניתה לה דרך הסורחה כי הוא מעיד על הרב מה שלא אמר כדי להקשות עליו שבתב שנראה שר"ל שהצבת שקולה כנגד כל המצות ואפילו ע"ז עמהם ובדקתי ולא מלאתי מביא יתא עשות זה שכך הוא כוונת הרב ז"ל כל השומר שבת אפילו עובד ע"ז כאומה מוחלין לו לפי שהצבת שקולה כנגד כל המצות חוץ מע"ז וא"כ שבת שקולה כנגד כל המצות וע"ז שקולה כנגד כל המצות וא"כ לאחי הוא שיבוא שבת ויכפר על ע"ז כיון שבוא בזה לו בדיעבד ובולתתה זו מורה מלילות מחדש וז ג"כ מורה על מלילות מחדש . ומיהו למד הרב שהמחלל את השבתות כאלו עובד ע"ז. וא"ת יתמיה לפ"ז שבמקיים מצות ע"ז אפילו מחלל שבתות בפרהסיא מוחלין לו . לא קשיא דאין דנין קיום מצות אצה לצד ואל תעשה שמצות ע"ז בצד ואל תעשה מתקייים ואע"ג דלית בה עשה דכתיב לבד תתבדין וגו' אין דומה מצוה שאפשר שלא תבוא לידו כל ימיו ואם תבוא יהיה דרך פלא למצות שבת שיש בה תרי עשה שבוא מקיים אותה בכל שבוא .

הלכך המקיים את השבתות בדין הוא שמוחלין לו על ע"ז אבל המקיים מצות ע"ז אינו בדין שימחלו לו על חילול השבתות אע"פ שבשתיהן שוות . ומ"ם דסה דאמרינן דע"ז שקולה כנגד כל המצות ואפילו שבת עמהן מי לא ידע בכל הלה ומי מכחיש בזה ואלא העובד ע"ז מכחיש מציאות שמשה על השבת ואחכם הזה מעשים על סרב שמציב דבר שאפילו שחיקות לא יעשו בו . והשתא ניחא מציאת דאין ציות דומה לשבת ולא לע"ז ומה שאמרו שקולה כנגד כל המצות משום דכתיב בם וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם וק"ל ומ"ם סרב תניא אפשר דבריית היא בלשונו ז"ל ואין לה ידעינן לה ואפילו שחיטה בריית בשום מקום לא קשיא דמימרא דר' יוחנן עדיפא מבריית ואין בזה קפידא. ומה שהמיט הרב מלא בהלכתה כ"ל משום דמילתא דפשיטא הוא שאם היו שומר לאחה בהלכתה מחלל שבת ונקרא ולא מקיים שבת אלרבה

יש להקשות על ר' יוחנן ממה שאמר בהלכתה :

כללא דמילתא דמודה סרב ז"ל דשקולה שבת כנגד כל המצות חוץ מע"ז ושקולה ע"ז כנגד כל המצות ושבת בכלל . אבל ממה שאמרו כל השומר שבת בהלכתה מוחלין לו על ע"ז משמע אבל מחלל שבתות כעובד ע"ז :

כתב עוד וא"ת ג"כ למה מוחלין לעוע"ז מפני שמשמר את השבת. ל"ק כי לא בכל מקום משמר שבת ת"ר יוחנן אלא במקום שבת בהלכתה ולא בכל עוע"ז ת"ר יוחנן אלא בעובד ע"ז בלחוש וס"פ כל המשמר את השבת בהלכתה שזוכר נפש ושומר בלבו תמיד את השבת המורה על חידוש העולם ועל יציאת מלרים שמודה ומאמין במציאת השי"ת והשגחתו ספרטים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח אלא הקב"ה בכבודו ובעלמו לפי' אם שובד ע"ז בלחוש שבעה לחלוק כבוד לבל לבא המרוס במרוס בחשבו כי זה לון בורחם לחלוק כבוד למשרתיו שובי לומו מוחלין לו ת"ש בדבר זה לשור וכבר הזכרתיו עליו התורם ופן תשא שיעך השמיטה וגו' וכדברי הרמב"ם ז"ל בתחלת הלכות ע"ז. מ"ש עכשיו נראה למחילה בב"ד של מעלה לגיים כיה שמשמר שבת בהלכתה כי חוכן לבות יודע כי לא במרד ולא במעל עשה מה שעשה אלא עושה הוא בדבר מוטה ופשוט שחושב לעשיו לון שוכני שהם . אבל מי שאינו שומר שבת אלא מניח מעשים מוזמדה אם עוע"ז בלחוש עוע יבא כי זה היה עוע"ז ממש שאין אלהות אל לבא השמים בלתי לה' לבדו וזהו היה שורש ועיקר ע"ז בדברי הרב ז"ל ע"כ . ואלה המעיין יראה גם ראיה כמה ים בפירוש זה מהדופי בעניין ובלבון כי הלשון ממר לרבותא אפילו עוע"ז בלחוש לא מבעיא בניסים דלתתיל למימר מנסא אחותיהם בידיסם כדלתתיל ובניסים בזה"ז לאו עוע"ז הם אלא מנסא אחותיהם בידיהם אלא אפי' עבד אחה בלחוש הוא היה הרהמן שעבד ע"ז דכתיב בו וחחל לקרוא בשם ה' ולפי פירושו הפך היה ראוי שיאמר השומר שבת בהלכתה אלא היה עוע"ז בלחוש מוחלין לו וזה ברור לכל מודה על האמת . ואו דאין בזה"ז בכל הגילוחו אלא שמעשו שעשה מיחוחו מיחוחו יתברך אלא עובדים ע"ז על דרך שעבד אחש לו קרוב לה או מנסא אחותיהם בידיהם . ומה יענה החכם הזה על מה שאמרו במדרש רבה אז החל לקרוא ב"ר סימון בר' מקומות נאמר בלשון הזה לשון מדד אז החל לקרוא בשם ה' . ויפי כי החל האחד. הוא החל לחיות גבור בארץ . הרי בחוש היה מורד בגמרוד ואיך יאמר כי לא במרד ולא במעל עשה מה שעשה ומדבריו נמי הוא מוקשה שבתב כי זה היה עוע"ז ממה שענתן לוחות אל לבא השמים בלתי לה' לבדו היה לך מרד ומעל גדול מזה . הלכך אין לזה ספירוש עשה לו אין הלשון הזה אין בענין . גם מה שפירש השמיר שבת בהלכתה שזוכר [בפה] (בפ"ה) ומשמר בלבו תמיד את השבת המורה על חידוש העולם וכו' אינו נכון דלא ניחא ליה למרייהו דלימא עליהו שכי כי דבר זה שבתב לו נתן אלא לחכמים יודעי הסודות לבל הוון הוא השוחרים השבתות כאחד לוו רז"ל ומהרים מכל מה שהזהירו עליו מבלי שיהיה חידוש שעולם וסשמחתו ספרטית לא נקרא אלא שומר שבת בהלכתה והא דלא ניחא ליה אלא הוא שומר שבת בהלכתה כפי מה שפזהירה עליו (ולא פי') [ואפי'] שע"ז בלחוש מוחלין לו . ומעמו על דבר כיון דשקולה שקולה כנגד כל המצות

פתיחן מורות על מניחות מחדש כתבי כתבתי למעלה . ומה שאמר ר' יוחנן כסלכתא קבוע הלכו דעתו הוא שמדקדק בה תפי' במה שאמרו חכמים דרך הרחקה כגון היי עובדא דר' אמתון שרחץ את פניו בשיקס . מדברת הרבה אחר לה אמי שבת היום וכן כל כיוצא בזה התלוים במעשה לא בדברים התלויה בידיעה וזכירה כי זה יתן לכל אדם כי סגולה אמרות כך הם תע"פ שהשמה אומן חינו יודע טעמן ומורן. אדע שכן כתיב כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת :

עוד כתב נמלא לפ"ז כי מהבריית הרחשוש לא למד הרב המציב הקדמתו הרחשוש שלא לעמוד ממקל מועדות כאלו מחלל שבתות . ומבריית המציב לא למד הקדמתו שמייר ממחלל שבתות פסול לכל התורה כולה וממילא בעלה שהולדה שהוליד וכל אחר לא תאכל לם ע"כ ואמי כבר שוכחתי למעלה שהקדמות הרב המיחות ואולדותיו שרחיות אין בהם נפשל ועקר [שהמחלל] מועדות כמחלל שבתות לפניו יחבדך ומחלל שבתות ביוט"ו ושוע"ו

ככופר בכל התורה כולה וכוי למד מלמד שהקדישו :

כתב עוד ואחר שבטלו לחיותיו יש לדון בזיקר דינו שנזר שהם ככותיים בכל התורה ואיכם יין נסך כשומרים כי במחילה מכנודו אינו כן . דהא בפרק הדר תנן ע"ל גמלילל מעשה בגדוקי אחד וכו' ושביל כל אותה שוגיא וכתב ומדהשמיט אותה הריצ"ף ז"ל וכתב משמיטו כאורחא ופי' דברי ר"ג לפי שהוא סובר שהלכה כחנא דלדוקי אינו ככותי וכן נראה דעת החום' וכן כתב הרמב"ם ז"ל וכן הכריע הרא"ם ז"ל בפסקיו . ואע"ג שהרא"ד והרמ"ה ורבינו יצחיה ז"ל פסקו כת"ק שהגדוקי הוא ככותי לא קשיא דבר"מ לענין עידוד דכיון שאינו מודה בעידוד ואינו יכול לעדב עמנו אין לינן ליתן רשות ולבטל רשות כמונו אבל לשאר דבריה דינו כיבראל דלא שנינו עליהם כלתיעת בפ"ק דחולין ע"ש . ואמי כבר כתבתי לשעלה שהדין הוא במחלוקת ואם יותר מחותם שהכיר בעלי שבעת זו לפסוק כת"ק וכו' יהודה דם"ל לגדוקי הרי הוא ככותי. אבל מה שכתב דע"כ לא פליגי אלא לענין עידוד אבל לשאר דבריה לא פליגי אינו נכון כלל אדע דפ"ם הוא השמה לענין עידוד שאין חיכורו אלא מדבנן בשלמא השביע ליה ככותי לענין חיסור שחיטה דחיכת חיסור תורה או לענין יין ניכ דחיכת סרכת דיין נסך לא כ"ם שהוא ככותי ואי מבוש אלא מודה בעידוד גם בסלכות שחיטה אינו מודה ולא בהלכות מנע יין ומו דהכרע בעל התשורה חיירי אלא בעידוד מאי דמסקינן בגמרא דע"ז (ובכות) [ובכתב] כי הדדי מיכו וכיון שהוא ז"ל סובר דמחלל אח המועדות הוי כמחלל שבתות ע"כ פשיטא דלכל מילי הוי כמומר . ועוד שאמי לומר כי הפרישים בזה"ז אע"פ שמודים בעיקר שבת מחללין לומו בפרהסיא בחיסורין דרבנן וכן כתבו החום' בפרק הדר ז"ל ואיתמא דהא סתם גדוקי אינו מהר במילי דרבנן אפי' בפרהסיא וכו' ואיכלו שרגילים ליזהר לפי שירחים מחכמים כדאשכחן בגדא פ' בנות כותיים ואע"פ שגדוקים הן מחייהות אפי הפרהסיא מיכו שלידעת שאיכם ירחים מן החכמים מחללי שבתות בפרהסיא מיכו נהפדית ממרו בהומו דבור דחבוב מומר אפי במילי דרבנן. ואי דמחפיא אמינא דאפי במילי דאוריית מחללין לומו אפי סתם גדוקי אינו מהר במילי דרבנן אפי' בפרהסיא לפי שהוא שיכול לומר מפורשות בחורה ורבנן פריבו לה ובין שאיכם מחמירים גדברי חכמים אין ידעו המלאכות החשובות . ואו כל הלכות למעשה מסיני מכחישים לומה (וכל) [וכמו] כן חמסרי על סדר [מחללין] (מחללי) ושמע לומה שבשמו היו ירחים מן החכמים ואי מחללין בפועל :

עוד שכתב הוא של עלמו ז"ל שמא מחתר מעשה רחים לפני דמסקינן לה זו משם עד שעשתום נכריס גמורים ושיילינן מני נכריס גמורים וא"ר נחמן ליתן רשות ולבטל רשות דס"ו לא מזר הוי שהעשה יהו רשות ולא יבטלו רשות דס"ו לא מזר הוי שהעשה

לסורגן . תירוץ מיהם שאם התנו בשם כדי שיחזרו לתיקן הסורה ולא התנו שמוע בהכר לו עושין לתנו הקלקלן בכל יום ויום ותדבקם מפקרי עפי מעשיו בסורגין תותם וכ"ש שמחיצתן הסורה יייעם לאור ועליהם דבר בעל התשובה ומעלת הרמב"ם ז"ל מכסים עמו ותפי' תותם שפסקו הלכה כר"ג לעניין שירוד הפכר דלא תיירו הלא נפסק לדוקי. ודבינו עובדים ז"ל כפי המבואים על קל פסיק ותני שחיטת לדוקי הסורה תע"פ שהכר דאה מה שפסק הרמב"ם ז"ל בשאלה עמו סורה ובמה שהתנו יתיכב ותפי' תמ"ל דאיכא פלוגתא תלן דפסק כמ"ק ור' יהודה ללו טועם הוא. וכוי יודע דתפי' לדעת הסומרים דשחיטתו ויינו מותר יש לגזיר עליו שכרי הם אין תולכין משחיטתו ותפי' תחד משם [שומד] על גזינו ואין קותין מייינו ותשילו בשבועתיהו ואיך נאכל תנאנו משחיטתן וכאתם תת יוצם כ"ם שתני סובר הלא דברו נאלו שאנו מזכירין ומתרין בהם בכל יום ובקרי עפי הלא תראה שתמרו לי כי החכמים לפחזק מה שבדו מלבם תמרו שעובר על דברי חכמים חייב מיתה ואלו שעובר ע"ד הורה היינו חייב מיתה בידי שמים לך תפקרותא גדולה מזו ושם לא ידעו כי לא תמרו חייב מיתה בידי תדם הלא בידי שמים והוא יודע שוטם עוטם דעתך מן הסורה לא תסור מן הדבר תאר שידו לך ימין ושמאל :

כתב עוד ותאר שתפטל שיקר דיוו שגזר בשם הכופרים בכל הסורה כולם ויינם יין נסך כמומדים מידון על מ"ם בדרך שהוא פשיעא שקרתים תחלין תת המועדות כי גם זו תיוה לע"ד כי היוו יקרא תחלל תועדות הלא ידוע שהוא ומחלל ק-ובתו שנדחה ככופר בחידוש העולם וביניהת מלרים שבמועדות מעידין עליהם כמו השבת לדוקי זה שבועה מלתכתו ביו"ע הלא חל להיות בחשבונו היוו מחלל תת המועדות שברי הוא ומקדש יו"ע שהל בחשבונו להיות ע"פ הרתייב ומודה הוא בילידת מלרים ובחדוש העולם כיצדהל ושת פשיעת שלדוקי שעשה מלתכה כי"ע שלנו ושתנו בו ושביב תין היוו י"ע הלא לתתר ובן כל דבר שעובר מגופי תורה שתין הלדוקים מודים בו היוו לוקה שברי לא קיבל שהנדתה והלא עוד הלא דלביה תנסים שכובר בהותר לתת ע"כ . וגם בזה היוי מודה לו דיכיו דלא מלקין ליה לפי שלא קיבל התרתה מ"מ מחלל תת המועדות מיקרי דסא מי שחילל תת המועד בעדים הלא התרתה דלא מלקינן ליה מי לא הוי מחלל המועדות ומעיניהם תיוו כפי דאות ב"ד ותם היה ובלם מכעיסים אותו לשיפה . ובזמן שאנו מתרים בו ואומרים לו תשעה מלהכם ואומר תין היוה מועד לא נעלה עובר על דברי חכמים והסורה למרם לא תסור תן הדבר אבר יגידו לך וגו' . וגם התכם שאנו דאה קיבלה זו וכתב והין להעמידנו הלא על לאו דלא תסור שבחכמים מנידי הסורה ועל התעשה זו נפנע תע"פ שקיים כל דברי חכמים מהשבה או מידתה וכני שעושים פעיעה דתין נעשים דחיוק שאשבה לבין הכופרים שם ופלוגתא דתנאי ואמוראי הוא בפרק כלל גדול והניא ע"ז לבון הרמב"ם ז"ל בהלכות ממרים והשמיט סוף הלשון שכתב הרב ז"ל לפיכך רואי להחזירן בתשובה ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לתיתן הסורה ולא יאמר תדם להורנו ע"כ . ותתה כמעיין דאה מה זה הלשון תיוו שואר בתשובה שהוא תמר שתפי' בתרו בו היום מועד ואומר תין היום מועד שהוא חייב מיתה שברי תומרים לו היום מועד שכך קבלו תכמים וכפיב לא תסור תן הדבר ותחזור בתשובה והוא תומר תין קבלתה לתת חזר זה להיות כלדוק עלמו שכפר בדברי תכמים שחייב מיתה שים לך מחלל מועדות גדול מזה :

עוד כתב ותף דעותיו עלתה שהחמיר הרב וכתב שהיום בכלל ישראל כשאר כל הימים וכו' תין ללמוד מכתן שהם ככרים ושחיטתן הסורה ויינם יין נסך הלא תתר-שהיום בכלל ישראל הלא לעניין שמורידים לוחם ולא מעלין בלא ה"ד ובלא שתראה תדע שברי מה שמוסרים עמהם ולא נשמע מפולם שהשחיטה שחיטתו ויינו הסורין ותעידה לי שהם פדים ולתנים כדברי הרב בעלמו ע"כ . ותני שמעתי ולא תבין מה רהים מביא מדברי הרמב"ם ז"ל לבטל דברי רבינו שתתון ז"ל וכי גברא תגברא קא רתים ותפילו לא היה לרבינו שתתון ז"ל בעל שברתו הוא לבדו בדתי לתלוק כ"ם דאיכא כמה וכמה דפוי' לדוקי ככרי הוא לעניין

תשובות

רשות וכ"ם לעניין יינם ושחיטתן דתים בה תיכור תורה ולתת דיין נסך דתתיר והרמב"ם ז"ל נופיה בפירוש השמיעות יוכיח דעביד להו ככרים וגריעי דמוריין ולא מעלין תותם :

עוד כתב שעד בהילתן בהלכות עירובין פ"ב ה"ל יבראל שהוא מחלל שבתות בפרסיות תו שהוא עוב"ז הרי הוא ככרי תפל תם היה תן המינין בהיום עובדים ע"ז ותין מחללין בשבתות כיון הלדוקים והבייתוסים וכל הכופרים נחזקה בשע"פ כלל על דבר כל מי שהיוו תודה במלות עירוב תין מעברין עמו לפי שהיוו תודה בעירוב זתין סוכרין ממנו וכו' ע"כ. וכבר כתבתי למעלה שתין תביתין רהיה מבעל שדין וכ"ם דתין מכלן רהיה כלל דהיכא למימר שהיה עירוב דבבן :

עוד כתב שעד בהלכות בשחיטה ה"ל תלו הלדוקים והבייתוסים ותלמידיהם וכל העושים תחריהם שהיום מתמינים בתורה שע"פ שחיטתן תסורה ותם שחטו בפיהו הרי זו מותרת שתין חיסור בחיטתן הלא שמא יקלקלו וסם היום מתמינים בתורת שחיטה לפיכך היום נתמנים לומר לה קלקלו ע"כ. ותני תומר שים לדתום הלא דבר הרב בלדוקים הרשעים שכבר ידוע זכרם ולא בכותם שבהיהו בכם לחזור לחיתן התורה ולא רצו הלא תפקרי עפי הלא בכתם לדוקים ור"ם ותלו הלדוקים ולא כ' הלדוקים ור"ם ג"כ וכל העושים תחריהם הכוס תותם לעושים תחריהם ומשמע דעשמת תפני שהוא עושה תבל תי הרי לן שהיוו עושה הלא תזיד ופושע וכופר בהרי ר"ל ומפקיד בעגדם תי הפשר הלא תמיה הרב ותפי' תמרם תין עושין לו בענד החוק ותני תני כדתי לחוק ובדבר הזה תיני בעיא לו תם בכ"ג תמרם שהוא היוו חולה משחיטתי תפי' הוא עושה על נבתי ותיני חולי תבחיטתו . ור"ת בהלמת לגבי עירוב תלינן חולקים תבל לגבי שחיטה תי חלק ותשר שחיטתן הרי שתסמוך עליו . הרי לך רבינו שתבון בעל התשובה ז"ל שכתב בכם בכופרים לכל התירה כולם ובכופר בכל הסורה כולה כ"ע לא פליגי דשחיטתו תסורה וגם החולקים לעניין עירוב תולקים ג"כ לעניין שחיטה לדעתי תכ"ם דחוי חיסור חומר דיוון דליה להו ולפני עור לא תתן תכשול תכיון לקלקל ולתו תדעתים דתידך דקתי על גביה . ודבכ ז"ל בפיהום השמיעות תולק לדעת השמיע :

כתב עוד כעד שם ע"ו תכל עבדים ז"ל כל בעד בית עליו תפילו עד אחד פסול תון מניעי נסיו ושחלוקי עבדים בשם בכרים בעד אחד יבראל ועד אחד ביתי והוא שיסיח לתתי תבר ובזמ"ז שהכותיים ככרים לכל דבריהם . זתו למדין מכם לדוקים שהלדוקים בזמ"ז כמו כותיים בתותו זמן קודם שגזרו עליהם . הרי לתין הרב מוניח הלדוקים תכלל יבראל . ותין לפרש לדוקי תבר קתמר שהשם תשובה ומוצ בדברי יבראל ומתמין בדברי תכמים דת"ל תי תתי לירוק אחד תפי' תרי נמי הלא וודאי כותי תבר ולדוקי תבר דקתמר לסוקים תכלל עמי הארץ ועוד תכתוב זאת בע"פ ע"כ . ותני תומר שהמשיג רהם קושייתו והתריך עליו תת הדרך דכיון דתדמי הרב לדוקי בזמ"ז לכותי של תותו זמן וכותי של תותו זמן כותי תבר קתמר תף לדוקי הלדוקי תבר קתמר ותלו בתבר שחזר לביות כאחד ממנו קתמר דת"ל תתי לירוק אחד תפי' תרי נמי כדפרין . הלא הלדוקי תבר דיש פקר בדברי תכמים וכשתומרים לו דבר משם תתין ותומר מנסן תבותי תני שוטה תו טעשה אחת שהוא שוטה כעין תוטם . ע"כ כנון שקיבל תקלת דברי רז"ל ועדיין לא הודישוהו כל הדברים ת"ל כנון שקיבל עליו דברי תברים ועדיין לא נסן בשם וכיוצא בדברים תלו תקרא לדוקי תבר שעד אחד כשר לעניי נשים ושחדורי עבדים תבל התורים שהלך שתתנו מחזירים ליתם בכל יום ותיוהו פקרי עפי ת"ו שיהיה כשר לעדות שהלך ותפי' לר' תליעזר דתמר עדי מסירה כדתי הוי כמזייף תחוהו כיון שהלדוקי זה פסול תן שהורה שבועה על כל גופי תורה ולהלות למשה מסיני :

כללא דמילתא תיני. רואה שיהיו הלדוקים ככרים לעוה עדות בזמ"ז וזו הוא תקנתם שלא יהיו ממזרים כאשר תני עתיד לבתר בע"ה :

עוד כתב ושמעיין בשותה כוניע שבפרק שדר יבבינל וימצא כי גם אתה לכון שדבר שהלדוקי שהוא מקיים שמלות שהוא מודה

מוסף בסם אפי' שעובר על גופי תורה מלד שעמהו חיטו נקרא מומר אפילו לעומתו דבר אלא בחיטו נתמן להטיחו ומחריך לכתוב סכוניא וכתב לבסוף ומיהו לדוקים דאפילו מחלל בגופי תורה שבחים ממדרש חכמים וכ"ם בשבועות שלסם אין הלדוקי העשה מומר אפי' ליתן דמום וכו' דכל מלולי לדוקי במשמו לדוקי במילי דרבנן ניהו בגנייהו עד שיחלל שבת בדבר שבלדוקים מודים בו דאז מחשב לכל שהורה כולם. עוד כתב ודין כך ובין כך לדוקי חייי כגוי שאין אלולו חלל אלא שבחשב ולדעת הרמב"ם ז"ל בשוטים הרחשובים בכלל מיני שמורידין ולא מעלין אבל בני בשוטים למוסים הם וכעניין מב"ב הרב שבשוטים הרחשובים בכלל המיים ל"ע דבגמרא פרק אין מעמידין פליני דב מחא ודב שוא חד אמר לתחבון מומר להבשים [מין] וח"א אפי' להבשים נמי מומר אלא שיזכו מין זה בשוע"ז ואין מקום להחריך ע"ש. ואתה המעיין רואה כמה מבדל לתשובתי לא זכותא לתכשורינהו עד שבראה על דברי הרמב"ם ז"ל ושעלה בדבר בל"ם ובחריך לנו מה שדרך לפי אלא רלה לחרן וכתב שאין מקום להחריך וכחריך במקום שאמרנו לקלר. ואני אומר דאפילו לפי שיטתו שרלה להוכיח מדברי ר' מאיר מאי סוכחה תיכא לאוחם בפסקו הלכה כר' יהודה ואלדעת כולה כוונא אלא כר' יהודה וכן כולה שוא בעלמו ואפילו לר' מאיר נמי תיכא למימר אלא אמרם אלא בסם לדוקי כיון שהוא חוסב שבאמת אמו חיטו מומר לכל שהורה ומחן דשום וכו' דהייטו בני בחושים שבאמת כרב ז"ל שבם בחושים אבל בעושים הרחשובים או באוחם באלו מחרים בבא ואינם שומעין לו חייבי ר"מ. והבזוז ניחא דפסק הרמב"ם ז"ל בר"ג ור"מ דשחן דשום וכו' ובבלבות מחרים וכאמר מקומות בחב שבם בבלל המיים אבילין בבל שהורה כולה וכם בנוים ובבאה לן בשיח בך פעובזא דפרק אין מעמידין דם"ל בח"ד דמומר להבשים מין הוא שברי לדוק וביאחם הרחשובים מומר להבשים היו שברי בפרו בבל דברי חבמים להבשים. ובאמו אחוס' ז"ל בשמומר לעבור אלדבן מומר הוא היבך אמיב להו בחיטים אבל בני בשושים השום לבו בחיוק בשבשם לבין הגוים בחמי ביאר בבלבות מחרים. ובני אחחילה לדעתי אזר דינם בשושים הרחשושים ובני אם בבופרים בבל אהורה כולה ואפילו לדעתם הרמב"ם ז"ל. ואיני אומר קבלו דעתי זאב אבל אני אומר דאבי מסאבר וב"ם שאין מבינין אזה דאיה לנעל אחלוקת שהוא סוכר שבן מחללין את המועדות ואבי אם בולו חללו את בשבתות ולדעתי אם מחללין את בשבתות עלמן ואוי בולו בפרו בבל בחורה בולה ואין מחחנים בשם ואינם לשוב אפילו ע"י שבועה ואחיתתו לאהורה אפילו ישראל שומד ע"ג ועדותן פסולה אפילו בנטי נשים ואחלולי עבדים ואפי' עד ישראל חתום עמו ובל מה שאמלא בבל בוגיות שלמוד שמורה בבך זה חייבי בשם לדוקי אבל לא בחלו על הזמן שזה. וכן משמע אלבון החשובה שבחב ואלי הקרחין ולא בחב וכקרחין (וספי')[ואפי'] שמורה שיש מחלוקת בדבר אינם לן לאחמורי עלייהו אולי יחזרו למוטב וב"ם כי לעניין עדותן אי פסלינן לאו צדיפא לסו דע"י בך אינם מחזרים בחשב שבחר להלן בע"ם כי מעשה זה בסכמתי וכחבתי בחשובה אחרת שאם יחזרו לקבל דברי חכמים כשהו מותר לקבלם וזהאחתן בכה בחשב היש בזמן בגניד ר' אברהם שאזרו בשם בסל גדול וקבלום ועדיין מלריך בזה:

עוד בניח לשון בעל החשובה שבחב ואפ"י שישראל מומר לחרי אפ"ם שאחה ישראל הוא וקדושיו קדושין כלאחרינן בשלאי יבמות גוי שקיימ בשב"ז חוסשין לקידושין שמא מעשרת שעשביה הוא ואלו קדושיהן קדושין בחיקון בחיבים בוערי ידה שם ואפילו על עם הארץ שמא בילו עוברין ולא יצא לא בהו אפי' שם בל בשם ב"ם ובטושין שקן ועליהם שבחוב לאחר שוכב עם בל בשמה ב"ם אלו שפילגו לגמרי מן הסורה של חבמים וכל שבוכר ע"ד חבמים חייב ניחא ואפילו על ישראל בן הגר שפקפק בגיולת יוסי שהוא חלום אלא של חבמים מינה שגדו לאחו על אלו שעוברים על דברי חבמים של לחת ניחא ובמה בים גדות בל המדבק בשם ישראל בשלין ביאראל ומחוייבי בריחות ובועלי דוחת ואולבי ממן בשפה ושאר בריחות של יום"ב. ואולבי בניחות ומחללי שבחות ושל בשלאי שמל ולא ערב בשלו לא מל אב"ל בשל שהמוהה. ובחב מלי

ב

בשמיע ע"ב מלאחי ולא ידעחי מסו כי נראה שבוקשם ט עב מם אחמר שבם מומרים שהרי ישראל הן וקדושיהן קדושין. ולא ידעחי מה זו קושיא וכי מומר שקידושיו קדושין היו מומר ואם זו קושיא מה תירץ בשם שמפיים בועלי נדה שם וכו' וכי בועלי נדה אי בח ע"ם או שקן ממם אין קידושיו קדושין ועל ברחין לומר מילי מילי קאמר להפליג בענייחו ולא היה לו להזכיר ענין קדושין כי אין בזה נוגע ב"ב. ואינבא דהלשון דמוק קלם וכך לריך ליבשו שהוא נמשך עי' ואפ"ם בלומר אע"ג שבם חשובין בישראל לענין שקדושיהן קדושין אין רלוי לדבק בשם בלל מפני שבם בועלי נדות וכו' וגזירת שלשם"י הוא בועלי נדה שם. והוי יודע בי מ"ם שרב קדושיהן קדושין הב"מ בזמן שקדשו בעדים בשירין שלא אבל בעדות שלשם אין עדותן עדות וכוי בשקדם בלא עדים שאע"פ שבייחם מודים אין מוחשבין לשם ויניד עליו ליישו גוי שקדש דודתי בקדש בעדים בשרים לייבי. אלא היה לדקדק בדבריו דהא לא ק"ל בבי אלא אין חוחשבין לקדושיו דבל דפרים מרוחא פרים. ויש לחרן דאב"ל ואיתו מניח רואים אלא מדייבינ בעשמא שמא מי' שבעבים הוא משמע דאי בוא ידעינן שבוא משערת שבעבים אע"פ שהוא מחשבג בבל דבריו בגוי חוחשבין לקדושיו ג"ל במקום קבישוחם. אלבך אלו הקרחין בין דידעינן בודאי דמשערת שבעבים שם אע"ג שבם בגויים לבל

דבריהם קדושין קדושין:

עוד בחב ז"ל ובעיקר מה שגזר בשם מועלי נדות יש לדון שאם אמר בן בעביל דם יהוק בבר בחנחי לדידין מבוח ופיפו למלן אמשמ לאו בועלי נדות שם אלא מייבינן לעיטוחא ואפילו למלן דחייבים למיטוחא הר"מ להיות מעמחין מבבב אחחון בעליון אבל לא לפוסלם או להיות חבודים לעדות או לבעוחב בי סבודים שם לעבות בעוב ובבדרי שבוב' ז"ל פרה בנות בוחיים בבחבו שאם בביחי לעבוד לבעוחב בעוב אבר בוא ואע"ג דאקבינן אחם בוחי אבר שבובל לעבות בעוב אבר בוא ואע"ג דאקבינן אחם בוחי אבר בועל נדה מבויח ליש לדוקי אבר בועל נדה מבויח ליש היינו לומר בבל זמן שהוא בחזקת בועל נדה דאם יהוק ואע"פ שקיבל עליו דברי חבדות בשאר דבריש אינו יוצא מבלל ע"ם ועדיין בגדיו ורוקו מעמאין אבל לענין פבול לבבור לעבות בעוב אינו אפסל לא לעבות ולא לבעוחב ובבי בוחר בבבור בבוחר בבוחר בבוחר

וכל מי שיאמר שחיים בועלי נדות לא תעמע לו כי לא כיס נקי כסם כמוני בחני דר בימים ונוסע ומוחן עם סדיין שלסם בכל יום כי סם לא דברו חלא כפי מכמשות סוניות סחלמוד ובחוחו זמן מבריס היו לענין שכוחיהן כוונלות במי מקוה לו לפחות במ' כחם שחוא שמעו בחמרו כוחא שחוא מדרבנן לבל נחלו שחמו רוחים בעין וכם לוחמים בכך עיקר המלוה לזרוק על רחשה וגופה מעע מים וכזה היא מבוחר לכחיב וזרקתי עליכם מים טהוריס וגו' לא תמרם מדם משולם. וקובעת הוא דהם מוסבין לעכוח בעוד לבל תחר בהרחשה וכבוחבה נהחלק בעם זה ואפילו לדעת המביא בועלי נדות סם וכולם בני נדה חלא בחין נפסלין בכך לבוח דבר ג"כ לא ידעתי מה הבנה היא על כלוחר בהם בועלי נדות שהרי לחמת הוא חלא בהם בבוגרין לו כמופנים לפי דעתו ולדעתי הם מזידים גמורים ואני מוהב בחפלם מבעל הבגה מנהג נכוחיהן בעניילה ומ"ם חלי בעמת בדם ירוק וסרי הם בועלי נדות מן הסורס דהא קי"ל לעוזה היא בעוחמחם עד בחבוח בחים וסם היא בחוח בחים בלל בלבר היא מפורסם וסם מוזים בו וגרייני בהא מן היממעלים בהם בחים בחים יוחר ממ' שהא חלא בהיא שחיא שמוף וסם לפילו זה היא עוסים :

עיד בחב וכ"ם בחין לומר בועלי נדות הם מחים דיום בפוסקת בו כופרחו למנין שבעה דכברי מקלח היום כבולו ור' יוסי הכי כ"ל כדלעיל. ואני לומר שלא רחה ולא בחע מנהג הקדמון בזה דא"כ לא היה חולה עלמו בזה ויולא בו :

עוד בחב וחם חמר בן בבניל בעובדות נבוחיהן במקוה והיא מהכוח בבחוניו הרי ר"י בעל ההוספוח לומר שמקוה בבולה שחוב כבר והחריך להוכיח זה ובודחי שהיא פלוגחא דרבוחא ובכלן גילה בהדיא עעוחו שהוח בחב שבחיהן טובלות ולא היא בחיהן טובלות לא בבחוחב ולא במקוה כלל. וסא דפליגי אי בעמא סוא מקוה דם יהוך או מקוה שלח בכולו היינו בזמנם שהיו חבריס לבל בזה"ז דבעיס הם ובועלי נדות בזחד הם שחו מזהירין לוחם ולא מבלו :

עוד בחב גם מה בחמר ואפילו חלעזר בן חנר שפקפק בעטילת ידם וכו' לא ידעתי לכוון הק"ו כי כח הדין הזה הוא לחייב נדוי לח הקדמון עלמם העוברים על כל דברי חבמים ק"ו מחלעזר בן חנר שנדו חוחו על מעוה קלה ולפ"ז רחוי לומר חלו העוברים עכ"ד חבמים עחב"ו בים לנדוחם לבל מה שבוחב עחב"ו בים לנדות במדבך בסם וכו' היוו מחחייב חלא הם היה בנדו לח מי שמדבך בחלעזר בן חנר לבל עכביו שלא נדו חלא לח לחלעזר מפני לנו שמדבך לח המסדבך במי בעובר על דברי חבמים. ומה שבויים מפני שמדבך פשוטין ביהרחל לא מן הסם הוא זה כי זו חסבה היא ורחוי לחוות לזרע היולא שמא יחבכו חחר סמיוחת מלד חנוו חו מלד חביו. לבל כ"ל דמפני טעמא לא חייב בבן נדוי דדילמא לא הוי ליה זרעא וחח"ל הו"ל דילמא זרעא מעליא הוי כי לח הסם מיברחל חרגילנו בקטנחו שהוח חלא ובמה גם כי יזקין לא יסור ממנה. ומה שהב מיברחל כ"ם שיולמדנו חורח מבפע והדך הבוחות יודיעבו והכלל דהסבעה ודאי ליכא לבל לנדוחו על זה חין לנו ע"כ. ואני חומר בחחילה מכבודו יפה שהב בהב הרב ז"ל כי הוא חייב נדוי ושמחת כל המסדבך בסם והק"ו בלו בך הוא לח נדו לחלעזר בן חנר לפי שפקפק בנטי"ו לא כ"ם שיודו לח חי שבוחבים עלמו לספק כל גופי חורם בחמת חסמבו נדה בחת חחלילו חלב ודם כיון דלית לבו ולפני עור לא חתן מכבול. בחת חחלילו חמן בפסה בחל בחסבונו ולא בחסבונו. וכיון שבם שורים עלי כל גופי חורם הייבינן שחת חעבירו ולחו לחדעיה וכיון שהוא מבויים עלמו לספק זה חייב נדוי וגם על סזרע יש לחוש שהב בהב המביא ואפילו שבדבר שקול לפי ביקול דעתו הרי הוא מבויים עלמו לספק שיוליד בנים בם' בגדו סיש לך חייב גדול מזה כ"ם בחני חומר שחין שבדבר שקול כי ודאי ימבך אחר המקל כי מה לו לקבל חומרות בחמים שלבך שבדר ברור לבל ויהי הבחם שבמדבך בבם חייב נדוי וגדול שוב מבוחר כי הוא בבם להרבות פסולים ביהרחל וחין לו חקנה בדחמרינן לעני המדבך ממזרים :

כתב עוד בחב סרב ז"ל. וי"ל וחסור להחיותם דחפילו מי שלקה ומה בב"ד בחייבי כריתות מבויבין חותם לביפם בדחיתת בשבדרפן פ' הבבדפן וב"ם הלו ע"ב. תמר הבותב לח ידעתי חם סובר סרב המוסב בסקדמין בבלל המיעון והחציקורסין וסבופיים בחוסב חו לח חם בם בבלל סרי תמרו בבם מוסידין ולח מעלין דקטלינן לסו בידים וביפם ובשורין לשם. וחם חיעם בבלל ביפם מינן כי לח תמרו חלא במי שלקה ובמה בחיוב כרת והוקים כללו לח שייך בהו לח לקה ולח בזה בחם דפביעת לחין בבם מלקות שברי בשמדרפן בבם על המן בשולגים חו על יוב"ב חיעו מקבל בחרחם חלא שלדבר חומר להם חין היום יום"ב שלרבם להם חוכלין חמן בפסח חו ביום"ב למחר ולומת לחרת ולא בזה בחפילו חוכל חמן בפסח פעם לחר פעם חין ידישות מחלקות בבכל בבזה להם הוא ומה שחוכל פעם חמן בפסח ופעם חוכל ביום"ב לח חביב לקה וכזה בחיבולי כרת דחיבורי הוא דקה עשים כדחיתת בגמרא ומה גם עתה בבני הבישים שבם בהנוח בזבבם לבין הגוים דמיחר לחום סוא ואין מביח חבילת על בזבת כרת ואפילו מ"ד שבוי בבביר ובבוף בבם מ"מ חין בלן עבידות חלוקת לומר לקה ובזה לכל חלת עבישים סיא בחין מודים לבבני חבמים ע"כ :

אמר דוד לח ידעתי בזה בסתבק בדברי הרב ז"ל שבבי סות בחב בהדיא בתחילת דבריו ושלו הקדמון מחללין חת המועדות בשלו מחללין חת הבבהות ובחלו כופרין בכל בתורה כולה ע"כ ודקה קבית ליה דמורידין ולא מעלין דקטלינן לסו בידים חב"ל בם בישה ידינו תקיפה לבל כיון דשחידעא לי לפבר דיד שלומות תקיפה על עלמן ולא לפבר למיקטלינהו תמר הרב דשבור להמיתם ויש בכלל זה הבטן בני דבריס. חם הוא בזמן שידינו תקיפה לשבר לתת להם חיים בלומר להמיתם חיים חם חין ידינו תקיפה לשבר לתת להם חיים בלומר בחם הוא חולה לרפחותו וחם נפל לבר לשבר להטילותו וחם נפל ליד הולחים לשבר להטילו וכיולא בדבריס הללו וזו היא הבישה לביפה שבניה הרב ז"ל לרחיה בסרי בזמנו לא היו דין דין ביפה אלא ס"ק כי סיכי דהסם היו ממיתין חותו בבב ואל תעשה ס"ם בהני וב"ם הוא :

גם מה שבתב שבלדוקים לא שייך בזו לקה ובזה מפני שלינו מקבל החרחם חיני מודה לו שבהרי מי שעבר על מיתת ב"ד או על לאוין בדם והחזרו בו והבדין בדחתו או שחק פעם רחשון ובשיה בבלילים מבויבין חותו לביפה עד שיעות וכן בתב הרמב"ם ז"ל פי"ח מהלבות סנהדרין וכפי דלא שייך בהרי לדוקין לקה ובזה דלא שייך בזו מלקות כיון דלא מקבלי שהרחם מ"מ שייך בהו עבר על חיוב כרת ובזה מבויבין חותו לביפה בפעם הבלישים. ומב"ב ומה גם עתה בבני הבועים וכו' בלמת בך בתב הרב ז"ל בהלבות ממרים חבל חינו בהברת שבעל הבהובה יודה לו בזה וכ"ם שבולם בזה"ז מזידים ולא שוגגים בחבר בתבתי בלמ פעמים ותו מתרין בבם בלמ פעמים ולא הנו בעוע וכולם בני ביפה הם חלא דפי חפבר לנו וכדבתי בנה :

כתב עוד בתב הרב ז"ל ועוד תניח בני ע"ה שחבור לחבול בבר בהמה חיה ועוף ואלו בחין עוברים בחורה חסור לחם לחבול בבר שחפילו בחול בחול כ"ם ביו"ט בחין זה יעשה לבם ע"ב. ואיני יודע מה זו רחיה מברי פירבוה ברחבונים ז"ל בתוך שחינו יודע לשחוט ולבדוק חע"פ בים לו בחה בהמות ועופות חסור לחבול עשה לבל לשחוט לו מל"ל. ח"ל נוחמה קחני ומעשים בבל יום שהנו מוחבים לע"ם בחול וביו"ט וע"ב קרח חבחבתה בעלמה ואח"ל רחיה גמורה לחפוקי ע"ם שחינו עוסק חפילו בחקדה בחבל בעוסק בחקדה לח בחמעט עב"ל. חוי לחזיה בבך שומעות דעדיף לבו לדוקי משום דעוסק בחקדה ושובר על בל גופי חורם ועל בל מה שהוא בלבם למשם מבויי ועל בל דברי הבמים מע"ם בחקיים בחלות שהוא בחינו עוסק חפילו בחקדה ובבדי ליה בשם מחמיה דודאי ניחא (לבו) [ליה] למרייבו דלימא עלייבו דבי בשם מחמיים בני מחמיים וחלו בופריה בני בופריה ולא ידעתי מה מביח רחיה להבניא על הרב ז"ל ממה שפירבו הרחבונים כ"ם שחין פירוש זה נבון לא בלשון ולא בענין כי מלת חסור חינו מורה על פירושו וגם

המנין וכי כ"ע ידעי הלכות שחיטה וכמה בעלי תורה יש שחיטה יודעים לפמוע והולכים אצל הבקיאים לפחות . ומצ"ב שאלו שוחטים לפ"ם ק"ק כלל כי אין בזמן הזה מי שיסיח עם הארץ לגמרי. אבל אלו הלזקוקים אע"פ שעוכרים מקלחה בתקרת גריעי קובא מע"ם שסזכירו רז"ל מטעמא דלחזן ר"ב יפה כתב הרב שחבורין לאכול בשר:

עוד כתב ועוד כייס דבריו ותפילו כהן בחיגור מודה בעבודה אין שחיטה לפס חלק בה וקיימן עליכם ולא לגכרים . ואיהי טעמא דכהן שחיטו מודה בעבודה דין הוא בלא יפיה ע לפי בחזה ושוק .וביירי מכהת ובאר מחמת שבמקדש הס לכהנים שכר חלף עבודתם ומי שחיטו מודה בה ובקדושתה למה יזכה במתנות אבל מי שחיטו מודה במקלה ר' דברי.שחיטה שלטו להקל או להחמיר מה טעם לאסור וכי יאסור לשחוט לכהול לגכרי בחול ותפילו ביו"ע שדרכו לכה ולא לגכרים אין למעט לדוקיה שלא מליטו בשם מקום שדיטם כגכרים והוא בעלמו סייט ובדאשכתן גבי עירוב דפליגי בפרק כדר גבי לדוקי בחיטו מודה בעירוב אית דתני שתם הרי הוא כגכרי וגם בחכמו למעלה כדעת הריט"ק זכרונ"ם. ואסוה' וס מ"ם ז"ל שלא וקי חיטו כגכרי ותפילו למי שפוסק שהוא גכרי י"ל דלוקי לעניו עירוב די"ל כיון שחיטו מודה בעירוב אין מקבלין ממנו עירוב דעירוב תלוי בדעת.ביאשוב כתלו כולם כהיט אחד אבל שחיטה לאו בדעתיה לאוכל שלא מילתא שלא בדעת השוחט ל"ם בחול ול"ם ביו"ע וכשם שלא לגכרים לא ממעט שלא גכרים גמורים שחיטם מודים במועדות כלל לעימת דמנכר יו"ט מהלגינן יו"ט דלא מנכר יו"ע לא מהלגינן יו"ט כדאמרינן בפ"ק דע"ז לעניו חין מילדין אם הגכרים בשבת אבל לדוקי שהוא שומר יו"ט כלעניל ע"כ . ואיי לומר יפה כיון הרב ז"ל וכי מייחי ראיה כאן שחיטו מודה בעבודה אין לו חלק בה לעפ"י שהוא מודה בכל שאר סדבריט .לדוקי שחיטו מודה בשחיטה שלטו ואיטו חוכל מבחיטתטו וכופר בשאר דבריט לא כ"ם . ואיי לומרה בלשון אחר כהן שחיטו מודה בעבודה אין לו חלק בה לדוקי שחיטו מודה שמותר לשחוט ביו"ע לעולך חוכל ופפ אין שוחטין להם ביו"ע וקרוב אללי שזו היתה כוונת הרב ז"ל שכתב כ"ם אלו שחיטם מודים בשחיטה שלטו כלומר ביו"ע שאין לפס חלק בה וקיימן עליהו לכם ולא לגכרים וכן מודה סוף הלשון ומ"ם הרב ז"ל שאסור לשחוט לפס בחול היא מן הטעם שכתב שע"ם אסור לאכול בשר ושוחט לו.מכאיב ידי שוחטי עכידם ואיטו דומה לגכרי בחיטו מלוים אבל אלו שקלקלין מלויים ואיטם שוחטין הא למדת שאסור לשחוט ולפפל לקלקלין ביום המועד כיון שחיטם מודים שמותר לעשות חוכל ופפ ביו"ע. ודמיית מתשלהך לפ"ק דע"ז דאין מילדין אם הגכרים וזה ברור מאד ועלו דברי הרב ז"ל כהוגן וכבר כתבתי למעלה דאפי' לדברי האומרים דלעניו עירוב אינו גכרי אפשר דמודים לעניו שחיטה ולעניו היום שטוח דמחירי ואפילו תימא שטוח מחוקק רחוי להחמיר כיון שכם אין חוכלין משחיטתיהו ולא שוחט מיינו וכבר בא מעשה לפני בעיר רבן שהיה מצרח לאחד מהקראין ומצאתי לותו שלא יפפל לכם ביו"ע כיון שכם חיט מודים שמותר לפפל וגם הגיר לו היה חוכל משחיטתן

עיד כתב ובחזיתה דבריו כתב וז"ל ע"כ רחוי להחדיש כל מי שמדבק בשם שעובר על לא יבוא ממזר ועל ולפפי עור לא יתן מכשול כי נשותיהן מקודשות כדין תורה וכשתגדשם שלא כדין שם מגדלין וכגט שלהם אינו גט ומעלו הגיעו ושם גלא יבוא ע"כ לא יחיל טוהו ט"כ"ל . אמר שמואל לפי מה שגזר הרב למעלה שהקראין מחללי מועדות כמחללי שבתות וכופרים בכה"ת כולם ומומרים ובועלי נדות ומהויבי כריתות ס"כ פסולי עדות של תורה הן והקידושין שעושין בפניהם אינם קידושין ואין נשותיהן לריכות גי וממזרות מניו ע"כ :

אמר דוד לא עלה ע"ד הרב לומר שקידושיהן קדושין בעדים שלהם מ"ו אלא מה שבזמנו או במקומו לא היו נמלאים אלא מעט מזעיר אחד מעיר ושנים ממשפחה וכל קידושיהן היו בעדי ישראל אבל הגידושין מעפ"י שהיה בעדי ישראל לא היה פגם בקיומן דז"ל וכן גר עליהם שהם ממזרין ומלותה לא כתו בתלות שלא כי תקרו אחריהם עד אחר שהמידום וכ"כ כהר"ר אברהם זכות

ז"ל לכך בזה"ז ובמקום הזה שים מהם קבל גדול ולהם סופרים ועדים ואיטם עושין קדושיהן וגעיהן אלא ע"פ עדיהם הדבר ברור אלו בתין קדושיהן קדושין ובבא על אחת מהכותיהן ליו כבא על אחת אית ולפיך אינם ממזרים לדעתי כאשר־לפי עתיד לבאר בע"ס ואם יסכימו לזה בחשובה אלי מקבלם וכבר כתבתי ע"ז בחשובה אחרת ולקמן נתייך בזה בע"ס ומה שגזר הרב שיו אלא בואחת קדושיהן בפני עדים שלו :

עוד כתב ושמעתי כי אחד קדוש מדבר בלדקה בלין בעד כמורה זה כי ברוב חופת הקראים נמלאים הרבה ובניט ואם אלד קדושיהן קדושין הם לא תיקן כלום ובניל דליותיו אלא תיקן כלום ברוב חופות הקראין וכן אלי מורה כ"ם בתחרין אלא יבואו רבניט לא בחופתם ולא בשמחתם ותתרחקין מהם כשתרחק מן הלפעה ואלי מיום היותי לא ראיתי אחד מהרבניט שיקום בניט חופתם אלא הכל מהם ספופר והעדים אלא קוראים הרב ז"ל בזמן שהעדים שלו אין קדושיהן קדושין אבל בעדים שלהם זו היא תקנתם כי כפי קדושיהן הם גיטיהן וגם הרב ז"ל לא יחלוק בזה כלל :

עוד כתב ולפי שיטתו ל"ל שהשבעת היא לגניט שבחור הרחמן שלא יהיה בעל הבית חופתם אלא בנוכחות הרבה בעדים שלהם כדאי זה שיהיה בעל הבית וכהלכה ואחר שהגדרנו בגט בטל שלהם ופשיטא לבבי לא חייניין להחזיקו פיסולא לא מחזיקין אלא אם יתבר דבוש הבא נשואה מדור רחבון ונתגרשה ואח"ל נתגרשה שמא בב"ד של ישראל וכספופר ועדים כשרים נתגרשה כי יתיש רגיש עברו אלא הושיבו הלדוקים ב"ד ושהריך לכניל דליש על זה ויפה כתב הרב ואני סופפתי גם דברים בתשובתי הרלשונה לפי שנתחדשה לי עוד חכמה אחרת שמא בכל שתון שהרוב הזה נתפרסם חיש ואשתו למיותו ונתגרשה בגט שלהם וכרי הבניט ממזרים ונתערבו עמהם . ו"ל בתוספ' תשובה ולא סייתי חופש גם לחשתה זו כדי להסיר גם החושש הזאת מפני שהיא־חשתה רחוקה כי שמא לוחש אבר ממכו אחרי לדוק וביחוש לא היו נשואים בניט ואח"ל שהיו נשואים שמא לא גירש אחד מהם את חשתו ואח"ל גירש שמא בעדים ובגט כבר גירש שעדיין בתוחו סדור לא פקרו לגמרי כאשר הוא בזה"ז אחרי שהיו לפס מפרשים כעין ענן וחבריו שהשתו אותם לגמרי ואח"ל בגט פשוט ועדים פשוטים גירש שמא לוחש החגורתם לא יוסף לאחר ואח"ל ניכח לאחר שמא לא ילדה ממנו ואח"ל ילדה דילמא סריס הוא חיילונית ילדה ואח"ל רחוי להוליד ילדה שמא מתו בעודם קטנים ולא פגיעו לכלל בניט ואח"ל הגיעו להיות לפס בניט כל אחד מהממלאים עתה

כלל יכול לומר היי מפס וכל אחד מפס מותר לבוא בקהל :

דמילתא כיון בתין שחיטה ברור לאחזוקי חיסורי לא מחזיקין ואם היו מסכימים לבוא אלינו ולקבל דברי חברות להיות כמונו סוף ממציאת שיבא מכשולת לפחירם לבוא בקהל וכן היה בימי הגיד רבינו אלברהם ז"ל קוף מחזר פס ר' בקהל גדול שחיפדו ביום אחד במלרים ובקבוק ועל היום ים משפחות יהושע מפס ופס כהניט ומשמים מודה בזה ולא היה אדם שערער על הדבר וגם בעל חשובה מודה בזה ואין דבריו אלא בחותם שעדי קדושין עדי ישראל ואין גיטין כתקון רז"ל שתקנתם קלקלתם :

עוד כתב לחמה ים לגייר חשבת בפס לפי מה שכדעתי למעלה שהכותיים והלדוקים בכל מה שעוברים על גופי תורה אחת טעותם שהיום מודים לדברי חכמים היום ופפליט לעבוד דעלמא ולא לבטוח שהכותים עשקורים לעשות בעוד ולפס חומפס . וכני מוכחת סוגיין דכל גט שים עליו עד כותי פסול חון מגני נשים ושחרורי עבדים לחוקימנא לר' אליעזר וכגון שהיה ישראל חשוב לבסוף לפי שלו דכותי חבר הוא לא היה חתנים לקניט ושתריך לכתוב בשוניות ושעלה בממילא שמעינן דשלבה כר' אליעזר בחלמן ובפיסול יוחסן דכולהו חד טעמא ניתו ולפ"ז חיפשר לכניט גם הקראין בכלל זה שאף שם חיט בקיאים בדקדוקי מלות שלמדו חכמים ממדרש שכתובים או שלבה למשה מסיני וכן נדאה לכאורה מדברי הרמב"ם ז"ל בפ"י מהלכות עבדים שהלדוקין בזה"ז כמו כותיים בחותו זמן קודם שגזרו עליהם וגלבון זה של הרמב"ם ז"ל נחלו קלת גדולים שנמנעו בקראין ע"כ ואני תיהי מכלל הגדולים וכן אני סובר בלא גמגום לעניו יוחס ושחיטתן ועדותן וכל דבריהן חון ממזרות כאשר

כתבתי למעלה:

עוד כתב מהר"ן ז"ל להסתמיד שיעשה ו' כללי מעכבי לדעתי כי אין ללמוד לדוקי מהכותבים כי הכותבים הם(גרים)[גרים]נמוכים ורוצים בורים יודעים וכבירים הלל החורש והמלח וכורש רע כדמוכח בפ"ק דחולין דלית מאן דכתבי ולא מחזק בהו ומהריך לכותבים פסולן על כותבים וכי הם לחיבי ניתו ולרי יהודה ובניתין מכשר בספר מזרח וכי הם מעודים למעשים ובבריות וכוף דבריו בזה כי בחתמים בחתמי' כהלכה בפשוטו' בחתימ' ר"ת וחזר וחתימ' (ושלה)[ושליסם]מלך עומד שמין בקיאין דדקדוקי הסופרים להכיר מלכן ופוסלין למעות ולפסול זרעם להרחיקם מהלתא מבדי ס' ולדקתם לחל לדוקים הללו כי יהלו מגשים בני בליעל מקרביהו וידיעתו לת בחותיהם לחוק על מגידי סקבלה ולהכחיש כרבם מדבריהם מ"מ לא נתנדו על שום מעם מהמעות שכתובות בתורה שלא בחזיקו בה ולא על מדרשי חכמים מקרובים לו' שפעם ושכבות לחל נמלחו בגדיהם כמו שהיו בידם מחבותיהם וגם בדקדוקי סופרי בניין וחיריס כחבר למדוס בחותיהם כי חולעת יעקב הם וגדלו על עשייתם שמלות בחיקוסם ע"כ. ומאי תומר כי בתם שפסלינ בדשעת הכותבים וגמוחן יפה כתב ויותר לחכי עשדי לחל במ"ם לחל סלדוקים הללו וכוחתו לשכשירים לימי רוחם חת דבריו כחבר כחבתי למעלה כ"פ חלח כדברי בעל חשובה חון מלעגין ממזרות לפי שתקנתם קלקלתם ומדרכם יש טעם לומר כי סלדוקים גרסי ספי לפי שהכותבים לח קבלו מסר סיני סחורה וסמעת ולח קבלו לח חסור מן הדבר חבר יגידו לך יגו' כדכתיב בקרח חם ס' סיו יודעים ותם חלהיהם סיו עובדים לחל סלדוקים שקבלו חכותבים נבר סיני לח חסור מן הדבר וגו' ושם סרים משם ומכחיבים דבריהם גרועים ספי ולולי לגזור עליהם יותר מהכותבים וכ"ש כמי דהחילת דיחידין נכו ולח כדרי נכו:

עוד כתב ובכך עמדנו על חיבורי דיוסף ולחיזו כי נוסח חעם שלפנינו בו בדבר שפוסל מס"ח וכל שכנגדה דבריו שכתב הרמב"ם ז"ל בתחילת הלכות גירושין שפשם מן סתורה כולם מכריע ועשיו בניסיסם. ולחין לומר שהחרונים חדשו חותם דבריס שלמדו מהכמי ישרחל דלדרכם כחן ממעשי וכחן סיו מעולם מקבוחיהם כי לח סיו נשם דבר ושטעם כי כל חותן הדברים שלמדים מן הכתובים בדרך ישרחל קבוצ מ' שפעם ושכנגדה דבריס שהלדוקים מודים בשם ע"כ. ומאי חוכית כי בע"כ י"ל שהחרונים חדשו לשם לפי שמאי לחיבי וממדת על חיבור דיוסף וסביחו לי גם כחוב לגרסם בו חשם ולחיבי לומו שהוח פסול מס"ח ולחד מן פיכולים שלו שהוח כחוב בגיטו מי פב"פ פעדים ובעבים ובריכים יש פעונים ב"פ שהשחח חשתי מקדמת דנת וכו' ושים לן ישמת בידה ודן די יהוי לה מגלי ושים מוחרת לכל חדם וכל שנו שיש כחוב שלח לוחכה ומפפל לעדים מה שעשה ושחימי סהדי ומנדשם בו. ומאי שוכחתי בחשובה מחרת (ח"ה עיין תשובה חלק ד"ל ס"ג בחלק ד') שזה פסול מס"ח לכתיב וכתב לה בפר כריתות ומן בידה משמע דספר שכורת יהן בידה ולח ספר סורחה וסבחתי לזה לרחות מן סחלמוד ומן פוסקים ומ"ל לר' מחיר דחמר כל סמעשה ממעשה שהעשו חכמים בעתין כולל ממנו חלח חפילו לרבנן דחין כחן נט מן סתורה ושם חרלה לעמוד על עקרן של דבריס עיין בלחוסה חשובה וכל סדבריס שחיוס בכריס מחוך שגם כיון שחתין בקיחו בניד גיטין וקדושין יש לחוש לסם כעין לשמה ושלח יסיס מחוכר משעה ושיהיה מדעתו וכ"כ סר"ן וכיב"ם ז"ל בחשובה שכל מי שחיו בקי בניד גיטין וקדושין יש לחוש לכל סדבריס שחיוס ככרין בחוך כגט ומאי ברור חללי שהגט סיה פסול מס"ח וסחכם סמעיד כ' שהגט כשר מס"ח וחין לנו להכחיש מס שהעיד סחכם חלח חמי חיה לך למימר מקומות שחמי במלריס מגרשים בגט חשר רלחיתי ובקושטנטינה מגרשים בגט חשר רחה סחכם וחם לח סיה דבר שהחדש לו סיה מעמו זה שהיוו חלח ודחי מחכמיהו למדו וסכך דייקי שפיר ושני דיחין לן דקו שפיר וכיון שהדבר ברור שכני ו' סמעיד מוסחים מלוסף של שם חפ"ח שחותם הגעין שם עשויים כחקנת ר"ת עדיין יש בשם חשש ממזרות וחו כיון שהם מגרשים בחותן העדים שלהם והם פסולי עדות כדחיתינן וגם הגט נשחר בפניהם סוה כחלו גיטין בגט חלח מדים וסוי שפול מן סתורה חיני רוחם שום טעם לפסידה נפיהן יחלמלח שחין קדושיהן בעדים

כפרים לו סיה לסם חקנה וכדכתיבנא ושוב כי לשון סרמב"ם ז"ל סוה חיובחים שכתב שכלדוקים בזמן סזה סרוחים על לוחו זמן וחו כי דלסמה וכ' לי לסמה לויה פשוטה דלחפילו בני מדה"י לח סיו בקיחין בה לדעת רבה ולחיך יהיו בקיחין בה כלדוקים. וחו ממין לה לומר שנוחנים לוחו בפני מדים לעע"ן כל' מהיר ס"ל דעת"ה ומשה"כ ופ"י שיש מדים ונוגע על העדים שחתומים קלמר וחלן קי"ל כר' חלישזר דמדי מסירה כרחי וחם מסרו לה ניחו לביסה לו חפילו בשר חיו גם כלל שעיקר סנישנין בשדי מסירה וכ"כ סרמב"ם ז"ל. וחו כיון שפם דורשים קרע דכתיב וחלמח מביחו שרי שגירשה ועדיין לח יחתו מביחו וכח לחר וקדשה לדיין נגמרו הגירושין וחשכח חם קדושי שני ולדידה לח נגמרו סגירושין עד שחגיע חן כניס ולח חפשי קדושי שני וחלך וחכנס לחחר כלח גט מקני וכניס ממחרים לח חשמוד עם כעלה כיון שעדיין לח יצחח מכניס חומרים שלח שפשו נם קדושין. וחו חם זכך לם ניסה לחוך מלרס לח לחוך קלסה וכיוצח בזה לדידה שרי סיה מגורשת וחם נח חחר וקדשה חפשי קדושין לדידה חיוס מקודשת דגבי ונחן בידה ממש. כללה דמלחה שים כמו שיבי ממזרות ושזרתי על כל לדדי ולח רלחיתי מקום למע"כ כחכם

כמשיג שנשגם עליכם כשר וחין לחוש לממזרות:

עוד נחב שלח הב' כי לכותבים עלמם יש לדון בעיקר הכשושה חם כלכם כר' חלישזר שחוסר חפח כותי לפי שחין בקיחין בדקדוקי מעות שחני חומר חין כלכם כר' חלישזר וסחכין דחין כלכם כר' חלישזר ולחפילו לפי שיטת ר"ת שיחלוק חדם בעדותו של כותי וגבייתן שלכם שפם פסולים לגמ' סחירו ע"ח כותי בגיטי נשים וסחרורי עבדי' חלח כותי חבר חלל שפם כותים לח ולח זו חפם עד שפשלים בנכרים גמורים לכל דבריהם וכן פסקו כל בעלי הלכות וסרמב"ם ז"ל מכללם דגם עבדיו כותי פסול:

עוד כתב ויש חמיהה גדולה על סרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ו מהל' עבדים בגיטי: שים וסחרורי עבדים שם כנכרים בעל חחר ישרחל ועד לחד כותי וכותי שיהיה כותי חבר דבגמרא דילן משמע דנשפה כותי מיירי ולח מוכח לכותי חבר הוח חלח משום לחשים ישרחל לבשוף דמדלגב גו כנוד ולחשים ליה מקשים מוכח דכותי חבר הוח חלמח בשחה כותי מיירי וכרב שמעיה חשיה ישרחל לבשוף וכשחמיר חיסיה כותי חבר דשמעת בידוע ובירושלמי לח חוכר חבר כלל שפ"ל לחבדוחו וכדכתיבנא. ושוב כי לח מלח מבו חבדוחו של כותי זה לדעת כרמב"ם ז"ל דשם סובר כגמרא דילן חלישזר שבר סיימו שמדקדק במשם ובעדות שלח לסניד מחומד ע"כ לשם לריך ישרחל ממו חפי' שני פ"ל חשם חנישים כנרים. וכן שם סובר כרשב"ג שבחבדות הוח שבקי בדקדוקי גיטין וישרחל עמו למה ליה שיוצו שהוח חבר ושל כרחין לומר שכרב ז"ל לדעת רשב"ג חמרה ורמב"ם ז"ל לדעת כרמב"ם ז"ל חשם חנישים כנרים סוה כותי חבר כלומר שיוצו

ואות מבר וסבתא שיהום מלא מבר סוא שמדקדק במלות ובעדות ואינ מעיד מלומד וקיבל עליו דברי מברות. ות"ם ס"ב למה לריך ישראל עמו לר' אליעזר דס"ל עדי מסירה בריאי. ל"ק דאין עדיס מומחין על כגב אלא מפני תיקון השולם ולא שכשירו שי טוחיים מבריס כדי שלא יהיו רגילין לסתוך עליהס בעדות ויבואו להכשיר אפי' בלחי מבריס ושכשירו אחד בגב יותר מבשאר עדויות משום תקנת עגונות אס סטעס בעלמו שייך אפי' לר' מאיר דאמר יגידי מתניתא כדאי אלא דאי אפשר לו שכשירו עדות כותי אלא בשבר אבל טוחיים רשעים סס לכל דבריהס ואין סומכין עליהס לשום דבר:

ודהיי יודע לאין בזמן סזה כותי אבר כלל ושרי כולס כשרים גמורים לכל דבריהס וגבן אל תסמוך עליהס כלל ושס מומדים לכל השולם. שלכך סמולדם שלא שהכם השמיג לשולמי כי מ"ש שרב אלפוקים בזמ"ו שס שכוטייס אל אומו זמן וכוטייס אל אומו זמן לאחס שאינס מבריס לו נפשו לעשות אשס אלא מפני שאין בקיאין לבמה ות"ש הלריכים שבס בקיאין לבמה לדעתו כשרים לעדות ניעין וקדושין אינס פוגלס. ואשס שמעיין לו אאמין לדבר עס שהכס בעל הקונדרוס זאמרתי כי גס שרב בעל שבאלה מודה בזה ושס שעשה אותס ממזרים לפי שבאותו זמן סיו מקדשים בעדים אלמו וע"ש שמת נתערבו בשס שלא כתבתי לעיל דאיכא למר ספיקי:

עוד כתב ועדיין לריך עיון גדול לבלמב"ס ז"ל שפסק"ו אחב כמה פעמים בספיקות ודיניהס ולא הזכיר אס שכוטיים כלל לא בודאי ולא בספק ואין לומר שהשמיטס לפי שעשוס שכשרים גמורים ופשיטא שאסור להתחתן בהס לסוף סוף ס"ת אס פירשו ללכת בדרכי ישראל ועשו תשובה וקבלו עליהס דברי חברות ודברי חז"ל דפשיטא שלריך לדעת אס שס מסורים לעוות בקבל מלד ממזרות או מלד עבדות ושתשורים ליהא אלו מאלו. ועלע"ל שלשלב ז"ל שבר דלבמה דאמר עבד ושפחה נתערבו בשס ולא אמר כלל לר' אליעזר וכרשב"ג ס"ל דאולין בדלשיל לא מתניא ליה ואלו הן בספיקות שעוות ואלופי ושוחי כי כשנשתא אוחס שפחה לכותי לא נאמר אלא אוחו כותי ושאתרב ולא ניכר בבני משפחתו אלא בני משפחתו ואוחס משפחה לבד בודק אמא אאמר אחר זמן ונתערבו גס אוחס משפחה לא נאסרו כולס כדלשיל ולא רלה שרב לאחוק בשרש"י ז"ל דאמיקרא נתערבה משפחה בכל שכוטיים כי לא נודע שכותי ולא משפחתו לפי שאי אפשר דבר אחוק כזה ואדרבה כיון דספק ממזר מותר לבוא בקבל מן שאורה כדאמרינן בפ' שעשה יוחסין ממזר ודאי לא יבוא ממזר ספק יבוא ושבן עבוד מיללה ביוחסין אין שהאמיר כ"ש לאסור עס אחד כולו אלא לר' אליעזר דאדי תיכלא בכולהו אאין בקיאין בדקדוקי ניעין וקדושין אבל לרשב"ג או לה"ק אין להאמיר כ"ש ע"ש. ואפי לא רלינו כאן מקום עיון לא גדול ולא קטן ומה שלא הזכיר אס שכוטיים בכלל הפסולים כי אלבד שעשו אוחס כשרים גמורים נדו וגו' כל זה כוח סוא סוסא אסרן אסבר כתב לסס שאור שפלות ושסא בדכות. סא למדת בעלין מקדמין אלא בעדים שלסס ושתנים על עלמס שכפרו בשורה שבע"פ שאמרו אשר תקרלו אחס אל תקרי אוחס אלא אחס אחס אפי' שוגנין אחס אפי' מוטעים וכו' ושוב אאין המקדם אומר סרי אס מאורשת לי אלא המברך קודם לפניסס זה שפסוק ואברשתיך לי. ואפי' תאמר שזסו כוח סרי אס מאורשת לי ואשפ"י שאחר שאמרו מ"מ כוח ליס נתן וחס"ל שאר דאיכא מקודשת. ואשע"ג דקי"ל אס ליס אדבר עמה על עסקי קדושין ונסן לס בשתיקה שקודשת אס ניחא ליכא דליס אדבר עמה אבל ליכא למיחש שמא אדבר עמס אלי ליכא למיחר וכיון שהמוסח שלסס ככה ליכא למיחש ואכל אקוס עיקר שמעס כוח

מפני שעדיסן פסולין:

כללא דמלחא לא רלינו שיש לחוש לקדושין בעדיסן ואין חשש אלא מפני הרהורים או מפני שאת נתערבו בשס ליש ואשתו מקבל הרבנים ואס"ל נתגרשה בגט שלסס שכוח פסול מן השורה וכבר כתבתי שו שמשה רשוקה ולא סי יתי חושש לס ושכשתי עס השכס בעל הקונדרוס זאמרתי כי גס הרב בעל שבאלה מודה בזה ושס שעשה אוחס ממזרים לפי שבאותו זמן סיו מקדשים בעדים שלנו וע"ש שמת נתערבו בשס שלא כתבתי לעיל דאיכא למר ספיקי:

עוד כתב ועדיין לריך עיון גדול לבלמב"ס ז"ל שפסק"ו אחב כמה פעמים בספיקות ודיניהס ולא הזכיר אס שכוטיים כלל לא בודאי ולא בספק ואין לומר שהשמיטס לפי שעשוס שכשרים גמורים ופשיטא שאסור להתחתן בהס לסוף סוף ס"ת אס פירשו ללכת בדרכי ישראל ועשו תשובה וקבלו עליהס דברי חברות ודברי חז"ל דפשיטא שלריך לדעת אס שס מסורים לעוות בקבל מלד ממזרות או מלד עבדות ושתשורים ליהא אלו מאלו. ועלע"ל שלשלב ז"ל שבר דלבמה דאמר עבד ושפחה נתערבו בשס ולא אמר כלל לר' אליעזר וכרשב"ג ס"ל דאולין בדלשיל לא מתניא ליה ואלו הן בספיקות שעוות ואלופי ושוחי כי כשנשתא אוחס לכותי לא נאמר אלא אוחו כותי ושאתרב ולא ניכר בבני משפחתו אלא בני משפחתו ואוחס משפחה לבד בודק אמא אאמר אחר זמן ונתערבו גס אוחס משפחה לא נאסרו כולס כדלשיל ולא רלה שרב לאחוק בשרש"י ז"ל דאמיקרא נתערבה משפחה בכל שכוטיים כי לא נודע שכותי ולא משפחתו לפי שאי אפשר דבר אחוק כזה ואדרבה כיון דספק ממזר מותר לבוא בקבל מן שאורה כדאמרינן בפ' שעשה יוחסין ממזר ודאי לא יבוא ממזר ספק יבוא ושבן עבוד מיללה ביוחסין אין שהאמיר כ"ש לאסור עס אחד כולו אלא לר' אליעזר דאדי תיכלא בכולהו אאין בקיאין בדקדוקי ניעין וקדושין אבל לרשב"ג או לה"ק אין להאמיר כ"ש ע"ש. ואפי לא רלינו כאן מקום עיון לא גדול ולא קטן ומה שלא הזכיר אס שכוטיים בכלל הפסולים כי אלבד שעשו אוחס כשרים גמורים נדו

ואלכיאו אוחס ואת שבאים אחריהס ולא נפקא מינה מידי:

עוד כתב ובכל ניולא בהלכות אלו שכן רופפות אלל מערעיים מעשה ושמנסג עמוד בכל שהאמוד ושסורת בידינו מפי סופרים ומפי סבריס כי בסוף מחזור רס"ו שבו קבל גדול מהקראין לדת שאמת בשאיים ע"י שגיד דבינו אבדיהס שהכיד בנו של ראב"ס ז"ל ושוד היום ידוע שמשפחות שהס בשרים מהס לכהס ויש"ראלים מיוחסים ולא היס אדם שפלה פס עליהס אדרבה שהחשו בגדולי קהלות שרים רבנים כי גס שס היו אנשים עשיריס ויודעי ספר ע"כ. ואפי כבר שעתקתי זה שלשון וסוא שכתב בספור ופרא בשופט שבועה. ונעניין ממזרות אפי מודה לו ויוחזיס לבוא בקבל אבל ליכא לבשים לבי שיקפי מצוה אשם אלעות וכן סודה שהכס שאגיד ר' נתן ז"ל שכשן לו דלה לקחת אשה שאוחה משפחות משפחות ויפה עשה לדעתי שברי אעפ"י שאין לאוה לשתורות ושבאיתיבתא יש לאוה לשלות שברי אין שיבינין אשם פשה ולא שולין וקי"ל יבשה שבא עליה זר עשאה זונה וכשן שבא על הזונה סולד אבל לא שה שאאמר שאין זו אשה אלא שפוסלה לבשים וכן שגיורת ושמשפחרת ברי זו זונה ואשורה לבשן ואינו לא דברי קרא אלא שפשוטו זונה שפוסקת סיא שאסורה לדעתם וכ"ש לדעת שרמב"ם ז"ל שבאבן דאפי' נתגיירה או נשתחררה אוחה מבני ג'

סיו בימסס ממזרים . ת"ל שסיו מגדשים נשותיהן בעדים שלמו שכשיריס ולפיכך אין לחוש לסס לאסשת חיס ובשאר עריות מזרין סס חס בכור :

כללא דסמי שקלה ועריא שקרקעין בזמ"ז סס כוס בועלי גדוס כפי שאר לאשר לחיוו בשיניהו שאין נשותיהן טוענות בשי מקוס ואפי' מקוס מיס שאוגין אלא מעלבת על לאשס ועל גבס מעט מיס וכרי סיא טהורה לדעתס :

ולענין לבעל רבוס פלוגתא דרבוותא והמחמיר תבא עליו ברכה. ולענין שחיטתן הרמב"ס ז"ל סחיר כשיטרלא שומד על גבן וקרוב לומר שאין הדברים תמוהים אלא בזמן שהוא תוכל ממנה שבל אס חיוו תוכל ממנה תיכא למיחס שמא יקלקל ולאו שלשעתיה דישרלא כיון דליס להו ולפני עור לא חתן מכשול ועס כל זה לא הייתי מסכים לאסול משחיטתו כיון שהוא חיוו תוכל משחיטתי . ודע כי ענן שעושה והמשכים לחריו סחיוו לסס סמליקה וגמלתו תוכלים נבלות וגס ליוס בודקין כלל וגמלתו תוכלים טריפות :

ולענין יייס הרמב"ס ז"ל בשעושה שחיוו ו"ל שבל שקרקעין אין ביוסס שום ליסור ואע"ג דליס שו ולפני עור לא חתן שבשול מהיסני שחמרת כ"ס סיכא דאיכא שחו מיוס דשרי ליה לישרלא מיך למשחי מיוס ויס מי שבתב שע"י שעושחס שלא לשס גגע בו וכרי מהיסני ומיסא ליכא למיחס למגע שמוחס שלשס דלא טובלי כלל אפי' לנדחן ואיכא לא קפדי למגען . ונמול שת בניסס בשבת סתיר הרמב"ס ז"ל והשעשע דילמת נפיק מיוס זרעת מעליא והדרי בשעושה וכ"כ דביוו סלוי נתן ז"ל ולענין מילס מעולס לא נמנעו רבוותיו ע"ס מלמול שת בניסס של קרקעין בשבת כי לאשר שיחזרו למוצ"ש ואין מעכבין עליסס ודברים שלו בלו שבשבל וכיוצא בשס שמלין בדס חמיסי וכמנהגותיהס ובמוסל סממוצ"ש ומתכנסין לבניסס ס"ח ומתפללין כמנהג שלנו ואין מבטין מזוזת כלס אלו דברי רביוו יהודה ורביוו סלי גאון ז"ל וכתבן הרמב"ס ז"ל בשומס מבושה . ונמלתי למד כי בקרקעין שדיים שלנו בזמן שאס לא נמלו בשס שחת מכל שמוות שמחיר כגאון ז"ל כי בכל יום מוסיפין גדעון שס ואיוס מלין שת בניסס כדס שברי ליוס פורעין וקימת לן מל ולא פרע כלו לא מל ואיוס מלין במוסל שלו ואין מכניסין בניסס ס"ח לדרבס בורחין מסס בבורס מן סחס ולדרבס ויסיו טלטיוים במלאכי הנכרים כי המחבריס לשחרויים כגון שסכן וחביריו שביוו לוקס עון לשמס ואין מתפללין כמנהג שלנו כלל ואיוס לומרים י"ח כי אני לריכיי שסידור שבדל לשס שסכן שזכר ע"ו ברי בשס מעוויס בכל דבריהס ולפיכך לשוב למול שת בניסס בשבת שביוו שאיוס מודיע בפריעה ות"ל איך יעשו לשס פריעה וכ"ש יומל בלא פריעה נמלה מחלל שבת ואיוו שוער מוהר :

ולענין שס שס מחללין שת המועדות שדבר ברור שבשס מחללין ימין ושמאל ואמרינן לשבר תקרתו שחס ואפי' מוטעין לך ות"ל הרמב"ס ז"ל בשעושה כי אלה הקרקעין שכוכיים פה בעל שמון ובמלריס ובדמשק ובכל מקומות ארץ ישרלא ושולשס רלויס שס לחלקס מחלקי שכבוד להתקדש אלא בשעשה בניסס ולשתנע שמשס ביסר ולשתנע בשעות שחמת ושבלוס כל זמן שגס שס יעשנו בשמיות ויסיו משס עקשות פה ולוות שפחים שלבר חושש על חכמי הרביים שבדור כ"ס שיאמרו לעוס שלשלעיג ומשלולן שבדברי רז"ל שקדושים שתגאים חכמי שמשה ושתלמוד שבדבריסס ובמנהגים שקבועים לו מפיסס ואפי' משס מפי שבטורה שא שולים ובזה יכון לו לכבדס ולבבת לשמול בשמיסס בשניסס ולשול שת בניסס אפי' בשבת ולקבור מתיסס ולשס שנליסס ורליס לדבר שס דשק וכו' אך שס מחללים בגלוי הרשס מועדי ס' שמקודשים ניסיס שקבועים לו שסור יעבר ישרלא לבקרס ליוס שקבוע לשס ושס שבדו שלבס וכו' כרי שיהא רואה שיש שפך משזוח שלמד עליסס בעל שבשבת ושבבר נדול כי אלה שקרקעין שמלילים סיוס שלילו שחללים שמועדות בגלוי רשס ושופשי רשס ושועיס כל מיני מלחשס בשס ולכן אין רואי להתעסק עמשס כשאר סיא בזמיס שקודמיס :

ולענין שבשת ג"ל שבס שחללים חוסו בכל שלחות שבס **שדבשן**

וכפי

ומפי' במלחמות מן כתוב לתחיין מדרשה ומי כיוצ לסה לי ז מלחכם מופלא ומי ז מסורס שכרי כתורם לה למרם תלה לה תעשה כל מלחכם ותעשר ביחידו לת כתסור ויחכרו עם סמוסר בתין מבין :

ולענין ללמדם תורם ומקרה ומעשיס מוסר לכל משה ותלמוד תכור סס לה יקבל עליו דברי מכרוס כי לחר שילמד ילפיג ויתלוץ על דבריסס כי מי שהיו מתמין במקבל סקבלס כתיך יקבל דבריו סרי היו לומד תלה לקמר ולסמור דבריסס כתתר כוה מפורסס בדברי מן וזולתו מן מחבריסס :

ולענין חכם ממזרם ומ היי מודס לדברי בעל סשלמ מפני שתין קדושיסס בעדיס כשריס ומקימס קלקלתס ותעשר שגס סוה לה ממש תלה בשקדמו בעדיס כשריס וכן סעלתי בתוסס תכוכס שסס יסכיסו לשוב לכיוס כמוהו מטעיסה שיבת מכשורה ומקבילנה לסו וברייה לסו לכל בקהל ישרלל . וכנרלס לעניוס דעתי כתבתי :

תם ונשלם שו"ת הרדב"ז חלק שני

לוח המצות

בתוסס תשובה לציל דף ג' טור כ"ס (ויהיו) תוכל . ל"ל [ותהי] תוכל :
בחלק ו' דף י"ח עמוד ג' טור מ' . והסיב (בעכו"ס) . ל"ל והסיב [בלשון ערבי] :
שם דף כ"ו עמוד ב' טור ל"ה . להסביע (ב"ז) ל"ל [עוע"ז] :
שם טור ל"ו . לגרום (לפ"ז) . ל"ל [לעוע"ז] :
בחלק ג' דף ו' עמוד ו' טור כ"ו (בכל) סלימי . ל"ל [בכלי] סלימי :
דף נ' עמוד ו' טור ל"ח (ותח"ל) . ל"ל [ותל"ל] :
שם ע"ב טור י"ח (לקדם) ל"ל [לסקדם] :
דף ד' עמוד ב' טור מ"ו (לסת) ל"ל [מסת] :
שם עמוד ד' טור כ' (תלת) ל"ל [תו] :
שם טור ט"ו (מנקמת) ל"ל [מקנמת] :
שם טור ט"ז (מרקבת) ל"ל [מקרבת] :
שם טור כ"ב (בבגד) ל"ל [בלבד] :
בחלק ד' דף מ"ט ע"ג טור כ"ו ([ולת] תבל) ל"ל [תבל לת] :
שם דף ע"ו עמוד ד' טור ד' (ייסס טולס) ל"ל [ייסס תיסו טולס]

יותר מזה לס ימלת המעיין תיזה בניהה יתקן מעלמו ומעט מזעיר לסבר ימלת עוז .

שו"ת הרדב"ז

חלק שלישי

זקוקין דנורא דנפקי מפום ממלל רבבין היה האשל הגדול אשר ברמה שרנא
ורבנא איש אלהים נורא הגאון הקדוש אור הבהיר המאיר ומזהיר עיני חכמים בהלכה

רבינו הגדול דוד ן' זמרא זלה"ה.

[רבו של רבינו בצלאל אשכנזי בעל שיטה מקובצת ורביה הריביה של סרן קודש הקדשים רבינו האר"י זלה"ה וי"ע]

ראש לנולת אריאל כי ממנו תוצאות חיים. נחל נובע מקור החכמה לתורה ולתעודה. לחמו נתן מימיו נאמנים לתת לכל שואל. ולהודות לכל בני ישראל היה אור כשמש זרח על מימי התורה נהרי הגמרא יאורי הקבלה ואגמי המדרשים והיו קודש קדשים.

רבינו הרדב"ז זל היה מיוצאי ספרד והיה מישיבת הגדיד רבינו יצחק הכהן שלאל [וחתום בהסכמת הגדיד ובית דינו משנת הרע"ד כמ"ש בתשובותיו סי' תרמ"ד] חיבר שלשת אלפים תשובות. ויקר תפארת על הרמב"ם בכל מקום שלא נמצא מניד משנה. וס' מגן דוד עפ"י א"ב עד האמת. וס' מצודות דוד טעמי המצות עד האמת. וס' מכתם לדוד פי' שה"ש עד האמת. וס' דברי דוד על אהע"ז הנדפס בציחוק ס' הן יוסף לנכדו הר"ד יוסף זאמידו ז"ל.

ז"ל הר"ר יצחק עקריש בהקדמתו לשה"ש הנדפס בקושטנטינא שהיה מגלות ספרד והיה עשר שנים בבית הרדב"ז. ויצא יצחק לשוח לספר מגדולת הרדב"ז אשר ראו עיניו. שהיה לו כתר תורה לאור פלפולו ילבו ההולכים בתשך ותשובותיו לכל שואל מכל העולם. ובביתו וישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד. וכתר העושר אוצרות מרגליות ותרשיש וספיר. ובתר שם טוב עולה על גביהם. ושפט את ישראל במצרים ארבעים שנה וביורשלים ובצפת עשרים שנה. פניו כפני האריי אין למניו לא עולה ולא פשוא פנים ולא מקח שוחד. לפניו יכרעו שרים נדיבים וישתחוו. ורוח ה' נוסכה בו והלך לעה"ק ירושלים ת"ו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כי קדוש הוא כמלאך ה'. ולא הונח לו מרוב הסם המוסל עליו. והלך לעה"ק צפת ת"ו ושם היתה מנוחתו כבוד זי"ע.

נדפסו ראשונה בווינציאה [שנת תק"ט] ע"י הרב מה' דוד אשכנזי בן לאותו צדיק המקובל אלהי בעל אשל אברהם על התורה. ואח"כ מחסת הערך מציאותם נדפסו עוד הפעם במרילקאוו אבל השחיתו אותם בכל פרטיהם. וכשת נדפסו בשליטות הגמור ועוד ביתר שאת מהראשונים בכמה מעלות טובות וכפולות כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים בהסרת שיבושים לאלפים ובתקונים רבים מוקפים בציון כזה [] והכל בעינא פקיחא מאור ע"י הר"ר אדרן וואלדען נ"י.

ועמו השתתפים בהוצאות הדפסה

הגביר ר' מרדכי קאלינבערג נ"י בוואר שא והגביר ר' שלמה ועצער נ"י ביוהעפאף

מחמת שסימנים מכל סחלקים היו מעורבים ונכפלו כמה פעמים ולפ"ז היה קשה מדר למו. ע"כ עשיתי סימנים מדעתי מרלקם ופר פרק כפדר. לך לפ שסמפתי הסימנים סיעיים שמעורבים רק כענמי לוחם לפ"ז סימן סחדם כמומים רמ"י כזה ( ) מחמת שסשפקים וסמשוכות מציקים דברי הרדב"ז על סימנים סיעיים. רק שמפתחות שמלרפי כמו שסיו על סימני סיעיות

ת"ו למבקשים מכלי הטכלפיקה כגדולה דפ"ק ומלרפת מפר המליו לי פת הספרי רדב"ז סימנים (דפוסי ווילפיפא פיורדע ליוולרפע) פל כל יתי ממך שהדפסה מפר כניע להם מעזכון כגפון הממת מהכר"ם ז"ל פכ"ד דפ"ק מפר המה היו לי למיים נמת שהגה"ם. ומחמין מביב כגפון שמפתחם בדחיעת מוה' מפחלי נבי נ"י ר"מ דפ"ק ווילפזין כפל השמק שפלה מפר שלה לי המלק שמחמין דפוס ליוולרפע מפר היו יקר שמלילפוע וסגבי לתקוק משמיפם לפרכה.

מפתחות מחלק אורח

הלכות בית הכסא

תקיז אם מותר ליכנס לבית הכסא בנחבי' סיב בסה דבר מזיק וסה ויוקיים בפתלד"קידת . אם נאמר שמותר רבות בפני עצמו :

הלכות ציצית

תעח בעניין מצות על תוכיף במה ייך : תקעא טעם למה שכשנו מקלת בני אדם שמתעטפים ותלויין שי כיליות לתחוריהם לד שמלל . ואם יש בדבר לד לימוד דמחזי כיהבל בעצמו :

הלכות ק"ש

תבו ק"ש שקורין עם הניכור אם לריכים לקריות מלה במלה ביחד ולא יאמר אחד יותר מחבירו . או ביכול לקריות לבדו עד שלסיכם אחת ויממין עד סיניש ס"ץ לזה . העד קונית על מס שבחב בחבוכה תמ"י שלין רלוי לקרות ק"ש לבדו :

הלכות תפלה

תרבה במה שכשנו בג' שבחות הסתוכות לע"ב לומר קדושן יבר לחורבן אם יפה הס עושים :

הלכות סיח

תקטו אם מותר ליבב על נבי מטה או בפסל סיס עלי ספרי תלמוד וביולא בסס : תקל טעם למה שכשנו להעמיד הס"ם מעומד:

הלכות בית הכנסת

תקיד אם מותר להתפלל בבה"כ תגל רלשם חבניס :

הלכות ברכות

תיב כליס חדשים שחיים לנבישם אי לריך לנבון שהחייונו :

תקסט שכולך בניית שקנות [illegible] יום אי לריך לנבך או לא :

תקעב מי שכפל מן הכולם ויכיר בו בחב בחברים ולא חכם אי הייב לברך בגומל או סיס לחום מכוס שולחת ס"ם לבטלה :

תרבא אם מותר להניח הפות של הקדש :

הלכות שבת

תיא בשבת שחוקלין ב' בולחנות ויושבין שמא יעטן שמשכל ובורפים חומו במגריפה אי מחזי כמשכל בשבת :

תבה סומת או חולה בעיניו וכל מי שחיו יודע לקרות סיס שקרא ות' תרגום אי מחויב ליכך מגל אחד שיקרא ושוא ישמע או לא :

תבו בשיים הדרים בניית אחד וחלוקים בדיוקן כיון שכל אחד חוכל משהו שם לריכים לעשב עירובי חלרות :

תלו מי שקידם על היין בליל שבת ומלא חומן שם לריך לחזור ולקדש :

תעה ע"ם לענין עירוב אי כוי כשוכח או כפושע :

תצ שם מותר לנתח בקונם לר"ם :

תקבא מי סיס לו ס"ם וגם הומם בחיזה מקן יגל ידי קריאת שיס מקרא ות' תרגום גם בשבת בשלין עמו שעבר סי מנייסו עדיף :

תקם אי שכולך במדבר והוכרח לאכל בשבת מי שמוכר לו פחות משוה פרוטה אי לא יקנה ממנו גמל וכו' . אי יש סיתר בדבר :

תקעו בת' שנתפשם בניית הסוכר בשבת בבוקר ואין לו מה יאכל שם מותר לומר לנכרי לסולוך לו לאכול גס בלילה ש"ת לסולוך לו לפי שנסגרים בפחחים או מוטב בי"ע :

תקצא במה שנאמר בר"ח בחולם שיס בו סכנה אי מותר לומר לנכרי לעבוד לו בשבת :

תרית שם מותר ללחת בליל שבת במעי' מלוג': תרמ בחולה שאין בו סכנה שם מותר לשחות משקה שנאמר בשבת :

הלכות פסח

תלו אי מותר להפקיר חמלו קודם זמן ביטורו ולחזור ולזכות בו לאחר הפסח או לא : תקמה מי שאכל בפסח כותח הבבלי וסדומה לו ויש בו כזית חמץ כדי שיהלה פרס ואוכל לאחו בלא ביטול שי חייב מלקות ואם יש חילוק בזה בין חמץ בפסח לשאר איסורין : תקמו טעם למה שהחמיר החורה בחמץ בפסח יותר מבשאר איסורים להלריכו בדיקה ובטול וביולא בו חומרות אחרות : תקפא טעם למה שנהגו בשאר שעורין שלה בחודה שיהרלל לבין ובברי הופה : תקפב שם מותר לחת מכעיב"ת להוך הפיסי : תקפד מי שאחר יד ימינו של חיה לד הוא מיכב בלילי פסח :

תקפח מי שיש לו טחון שעוחן עליה כל הבשה סולת אי חייב לבער שבל קודם פסח :

הלכות י"ם

תב שם מותר להגעיל כלים בי"ט אי דמיא לעבילת כלים :

תלה בנכרי שבח לקנות יין מישרלל בי"ט ולקח ממנו סישרלל משכון אי סרי חילול י"ט או לא :

תקצב מי בירך בי"ע על הספינה מהון לתחום והספינה חשבה להשבר ומוכרח ליטח כליו על כתפו אי יש סיתר בדבר :

הלכות יוה"כ

תפד חולה ביו"כ ואומר הרופא שאם לא יאכל ימות בוודאי ואם יאכל שאת יחיה . אי מותר לו לאכול :

העו טעם למה שאין מבדילין על הסלקת שבר ביו"כ בתל בשבת :

תקלב טעם למה שים מקלת חכמים שבעלו מלומר קדושה ביו"כ מה שאומרו בתפלה בשבת קדושה :

הלכות חנוכה

תקי ביאור על מה שכתב שבר חנוכה מניחה בביית הכנסת בדלים והשולה כומבין עליו ומניחים לותו בבותל דרומי של בה"כ לפי שאם אין בית הכנסת גדול : חלק יורה דעה הלכות שחיטה

תקח טעם למה שאמרו לשלוח שופות שחוטי ובשר ותבשיל ביד קטנים בבן שש ובן שבע ואין יכולי מליה לוחש :

תרג מי שעשה לת חביבו שליח לשחוט לו בסמה ואלך ושחטה לעבו"ם אי חשוטה או לא :

הלכות טריפות

תסג אי חיה לריכה בדיקה :

תסה אם יש דין טיפולי בשחומה בסדבה בדופן וים מבה בדופן חלי דשותה בדופן אם יש חילוק אם בין אם הבירכה יולאה מבד שחומה ובין אם יולאה מהביבולי לו מבפנים לא שדופן :

תסט בת' שנשחט בבש ונמלא בו בחדלה דבשחט עבה ת' יולא משפת חדלה דבשחט לחוד לשחט ויוכל . ואם בו בשיעור תלבע ואלי אם יש לד סיתר בדבר :

תעז בשור בשמלאת נקובה מבפנים והנקב לא היה יולא לחוץ ומבניסים בחוכה בין ולא פיה יולא לחוץ בלל אבל היה נבנס יותר משיעור עובי עור שבחוכה . והיה במקום הנקב בחין חטוחות והיה הנקב נבנס לחוך לוחו עובים אבל לא היה מפולם בלל :

תקנה בבועה שנמלאת בשיפולי החומה במקום שחוכה לחוכה לבל לין חוט של בשר מקיף לוחי מ"ש דיבו :

תקלט בריאה שנמלאת שרוכה נדופן ונוב בסירבת היה בן שחוכה ומישש מן החומה יהבחמה של נברי אי מהלין לקולא או לחומרא :

הלכות מליחה

תלג על בשר שנמלח ולא סודח ושחוכו עם בשר אחר שנמלח וסודח ונכנסו שיהם יחד אם נאסרו שחיין או מה שקדמה :

הלכות בשר בחלב

תקבו על טודטח"ם של בשר ושל בניס בחניר אחד אי יש לאכור בדבר :

תקפו אם נפל חתיכת בשר בחוך קדירה של חלב ואין נברי אחד וחוסיף בו חלב וביטל לוחו אם נקרא בדיעבד ומותר או לא גם אם מותר ליקח מן נברי דבר שיש בו לאסור מעורב ונחבשל יותר מס' ועוד אי מותר לסעניים בדבר שנ"ל נהניח הקדירה שנפלה בו שאסור שמוך למקום שיש שיתר שיפול לחוכו ויחבטל : תרז טעם למה שנהגו לחת בחוך בסוכיך בזמן שמבשלין לוחו חלב של בשמש טהורה ומותרין חרי למאה וע"ב לא יחבטל טעמו של חלב כיון שהוא פחות מס' :

הלכות תערובות

תעא טעם למה שממחו שמוחזין בחבשיל השם"ק וזהו דם היה טמאה שנולד וכן נהגו לאכול הטרי"ק שפיולו שלא בשקום חולי וכרי יש בו מבשר שחפשה וכשר שאר בחמים :

תריו בשה לחתירין בעל"פ מותר בדיעבד . אי בקדירה וקערה ומי סוי כדיעבד :

הלכות מאכלי נכרים

תרלו של ספרי שקרא חלבו"ן ושל שקהו"ל שהוא שחבשיל שנעשה מקליפי הפרי שהוא ושומים לותו נכריס מותר או לא :

הלכות הבשר כלים

תא טעם למה שמוסיפים שבכלי שיולי חומל שבשר וניניה וחתן בפסח בחמרס שמיים בולעים כלל :

מפתחות מחלק יו"ד

הלכות יין נסך

תשכח מה שכתבו שקלקלי"ן וסס לדוקים
טעין כיון על יסרחל חס יש בזה
משם ליסור :

הלכות עבודת גלולים

תרבה לם תמר סללמון ליסרחל ל' תמיס
לת מניכך ולם לזו לקון לך לבר ל'
ליוק מת בג . לם חייב לכקין לו לו לל :

הלכות רבית

תגב טעם עמה שסמכו הטולם לתם לחווני
דיכר זכר לקתה ממנו פרוסות ומוסם
משם מעם ושוס בשוק מ"ר מלידי"ם ושיל
נוחן לפס מ"ם מלידי"ם בכל דיוק ומרחה
כריביס לי יש ליסור בדבר .
תפיא שר משם למה שכתבו שהם לבטוח משות
בריות קלוב בין יהויס בין לל יהויס ולחריו'
סדרך על סמלוס ולל כל מיני לחריות רק
שבירת הספיסה ומביאתה לו שלילת הטולי':
תרלה סמלוס משות לחבירו לם מותר לשה
לפרוע חובו על מלוס לי יהי ריבית
ולפ לי יהי ריבית לי הוא על פורס לו
מדבריהס :

הלכות בישוף

תח על עין שדיס ליזה דרך מותר ולינו
לבור :

הלכות נדרה

תכג מי שבא על הפניה ולהתנדה ממנו
ובא לכותסה לם לריכה למות ז"ן
נקיים משבעת תניעה :
תקצו נכנסים שותפות מוך בחותו מקום
בשעת תשמיש כדי שלא יתעברים לי
יש סיתר בדבר :

הלכות נדרים

תיג מי שהיה נשוי בניי ושתר לל' מהן
שלתך לסורה עלי מכהן ועד ל' יוס
ושברו של' יוס ותתר להתרת בזה"ל ולת
ג"כ בשותר לי לסורה עליו :
תבא שלומר לחבירו תלמין בשם י"ת שלשבה
לך דבר פ' לי סוי נדר וחייב לקיימו
או לל :
תבח לם חייבין על נדר שוגה כמו על
שבוטת שוא :
תל שלומר לחבירו קונס לי לחת לשס לי
לם השבה דבר פ' לי מותר ליסמה
ולל חייבין שמת יעשה לי דמיבי' שמת
יעשה לותו דבר ושלל עובר לעשה :
תצח מי שקיבל ע"ע מרם בעה"ו ובשה"כ
לם לל יעשה דבר פ' ולת"ל שחרט
ע"י פנה . גם בתחלה השבה שהשה שכל
נדריס וחרמים יסיו בטלים . ולל סיס זכור
שחחלי בשעת שנדר לם יש שחרט לוס . גם
לם יועיל שחחלי או לל :
תר מי שנדר או נשבע על שכבר לם מותר
ליהוות או שלר שהות שחיוב של לביל"ע
תריא במי שלחכר וכשיו על חבירו לם מותר
למכור לו ביותר ומי שלחכר ע"ש וכשי
חבירו לם מותר לקנות ממנו ביותר :
תרטו במי שסדיר חבירו מהלחתו לם הוא
מותר לדבר פליו לשלמן וביוצא מן
שדברים לחר שתיל בשם שליבור :

הלכות ערלה

תקלא טעם על לוסן שחסרין שלח לחכל
כבריתן"ן משום חשש ערלה :

הלכות כלאי בגדים

תרח על שבגדים שחקרע ליפ"ם ובלשון לע"ז
נמילטעיס"ם של למר וכלחים עם
שפשתן :

הלכות כבוד רבו

תטו ת"ח שלחכר ומבירו גדול ממנו לם יכול
להחיר גם לם חבירו שלח ע שדבר
עם רלייוהיו לם יכול חבירו שמחיר נחכל
מחותו שדבר ולם נוסג דין זה לפילו בחותן
שלח סגיעו להורלה :

הלכות חלה

תבב של חלת חוצה לחרן לי מפרישין שמיס
לחת לחור ו"ן לכהן לו ל' ולינו מבכר :
תרמב של חלת סחור שבמקדש לם היה
מקודשת :

הלכות ביקור חולים

תקמה משם לחש שחכנו להסרפחות נכשר
סמת וגס טושחין ומחנין בו חש"ב
שהות מחיסורי סנהה :
תקנו מי שחלה ורלה שחמיס לרפחותו ולל
נמלטו חלת ביד ל' וכן לריך לרופה
ולל נמלה שם חלת ל' ולל רלס לרפחותו
חלת בדמיס יקריס ופסכן עמו כך וכך לם
חייב ליתן מה שפסק לו שכרו בפשוע בשל
לו כמנכג פרופחים :

הלכות קריאה

תקנח מי שעומד חלל לחשה וקבן בשעת
יליחת נשמה לי חייב לקרוח חש"ב
שחיתו מן הקרובים :
תקם יש שקורטין מלפניו כנגד שחטור ויש
שקולעין מן הלד לי מייסו עדיף :

הלכות אבילות

תנר במי שמת לבניו ולינו ככהם לשמחה
תוך י"ב חדשים . לי לחמרי' מקלת חודש
י"ב כלולו לו לל :
תקנה במי שמת לו בן ולל סורין עליו דשעה
לם זו מדה טובה לו לל :
תקנו מי שמת תוך שלשים לשטושם לי עורלין
עליו לו לל :
תקנט בשניין מקלת היום כשלו לי בשיני
דוקא מקלת היום ולל מקלת שלילה
לו לף מקלת שלילה :

חלק חושן משפט הלכות דיינים

תמז במקום ל' קבלו שהגל שניים בחומרות
נדולות שלח יכול ל' מהם נסיות
שכיי"ל של שליבור והולילו ומיש שליהם ג'
פרלים ול' מהם היה מדקף לגי הדיינים
וקולרים לוחו כל עם כולן שקיי"ל ושיטיים
קולרים לו פרנם ומושנין שקבל כשכנול פ"ו
לי שמע נוזק לו לל :
תקט של מה שהיו בשלי' לסיום נגיל לחד לל
דיין לחד והה תנן לל מסי לן יחידי וכ' :
תקיח רלוכן ושמעון ס"ח וכל ל' מכס רוסס
לגוכן בלירס של שיבור עד שיפלה
קטטות בליבור וסכשיהו ובירו לחוכן ושמעון
דיינים וקיבלו כו' ולשחר זמן לל קיימו שהגלי'
שכשניים מחמת לימס שעמת שם דיש :

סוף

תקעה צריכים שכתו לדין ואמר שדיין לתחד
מכם תן לו כך וכך שתחם חייב לו
אמר לו טוביני מסיכן דנתמו הסיב שדיין
שפרע שמעות ותח"כ תתן לך פס"ד לו מלי
למכב שפרעתן עד שיתנו לו פס"ד או לא.
גם תם שדיין גריך לכתוב לו עשמי שדין:
תרלב תם דייני קיום שמרוח קרובים לדייני
כשלוח תם מותר לו לא:

הלכות עדות

תלב בשנים שמתנו על השטר ואמר ג' מכם
שהוח פרוע לי שוקר לת השטר:
תם בשטר שכתוב ג' מעידיו ולא מלח לקיימו
אלא ע"פ שמותר תם כשר להעיד עליו:
תרא שלומר לחבירו תן לי מעותי שכלוויתיך
אלא בעדים וכשיב שתין לך בידי אלא
ג' וכשיח שמלאו עדים שפודם כלום בפניכם
שנתן לו מגם וכשיב זה אלא בפני זה תם
חשיב כודאם לחייבו:

הלכות הלוואה

תנא מי שכולין שטר על חבירו ושתן כלום
שמכר לו שחורה כשתתנה יותר ממה
שכיח שום כשוק ואינו רוצה לפרוע רק כפי
שכיח שום בשוקו אין תם יכול כשלוח לומר
קנס שחורה כשחורתי:
תרה מי שכלוח לחבירו שתתחי"ם
כחורקי"ם ורולה לפרוע לו כל מחידי
נשני שתתחי"ם וכשלוח לומר איני רולה
לקבל אלא שתתחי"ם ויש ספרם גדול
ביניהם במשקל וכסף שדין תם מי:
תרכ מי שכלוח לחבירו מנה על משכון
וכשבח לפדותו כפר כשלוח במשכון
ושוכח תוכו וכשלוח מודה כתוכו אלא שחבח
משכונו:

הלכות מוען ונטען

תפה בשתם שכולילח שטרות על רחוכן
ונטען כלוח שכיח רגיל בחוכן שטרות
ורולה להשביעה ע"ז כו':
הקטו שיש שלוו בשטר ג' ושכבטו לפרוע
לזמן פלוני וכשכגיע זמן פרע ג'
אלי כשלוח ושוכח כשלוח שיפרע כשל מכח
השכועה משפי שכן מחרלין ושרגילים זה לזה
חס שפרע אלי השיב ניין אלא בשפרע בשטר
שטרוטת לו אלא השכועה אלא על אלקי
שדין תם מי:
תקו רחוכן ומשכון שכיו להן משיכה זה על
זה ותת שמשון וכשיח יאומים ותח"כ
תפס רחוכן ממשון שיאומים כו':
הרב מי שנתן על חבירו וחוא משיבו שבר
השבונחי על טענה זו תם משיעין
אותו פעם אחרת:
תרטו מי שמשרה חבירו בשיתו לו משכון
אותו מוכסיו שתם לו אחריות לשם
משכון עבד אי כלוחה:
תרלא שנים שרולים לעמוד בדין ואחד
שחשבע שיכלד שתובע שטענתו
ויבחכם לו כדי שיש בעליהם שפובע אומר
ליני מסלד טענתי רק בב"ד שדין תם מי:

הלכות גבויית חוב שיתומים

תקצט מי שכולילו שטר עשקף על יאומים
ויאומים מוענין שמת שחזיר חבינו

תקעה שניס שבתו לדין ואמר שדיין לתחד
מכם תן לו כך וכך שתחם חייב לו
אמר לו טוביני מסיכן דנתמו הסיב שדיין
שפרע שמעות ותח"כ תתן לך פס"ד אי מלי
למכב שפרעתן עד שיתנו לו פס"ד או לא.
גם תם שדיין גריך לכתוב לו עשמי שדין:
תרלב תם דייני קיום שמרוח קרובים לדייני
כשלוח תם מותר לו לא:

הלכות עדות

תלב בשנים שמתנו על השטר ואמר ג' מכם
שהוח פרוע לי שוקר לת השטר:
תם בשטר שכתוב ג' מעידיו ולא מלח לקיימו
אלא ע"פ שמותר תם כשר להעיד עליו:
תרא שלומר לחבירו תן לי מעותי שכלוויתיך
אלא בעדים וכשיב שתין לך בידי אלא
ג' וכשיח שמלאו עדים שפודם כלום בפניכם
שנתן לו מגם וכשיב זה אלא בפני זה תם
חשיב כודאם לחייבו:

הלכות הלוואה

תנא מי שכולילו שטר על חבירו ושתן כלום
שמכר לו שחורה כשתתנה יותר ממה
שכיח שום כשוק ואינו רוצה לפרוע רק כפי
שכיח שום בשוקו אין תם יכול כשלוח לומר
קנס שחורה כשחורתי:
תרה מי שכלוח לחבירו שתתחי"ם
כחורקי"ם ורולה לפרוע לו כל מחידי
נשני שתתחי"ם וכשלוח לומר איני רולה
לקבל אלא שתתחי"ם ויש ספרם גדול
ביניהם במשקל וכסף שדין תם מי:
תרכ מי שכלוח לחבירו מנה על משכון
וכשבח לפדותו כפר כשלוח במשכון
ושוכח תוכו וכשלוח מודה כתוכו אלא שחבח
משכונו:

הלכות מוען ונטען

תפה בשתם שכולילח שטרות על רחוכן
ונטען כלוח שכיח רגיל בחוכן שטרות
ורולה להשביעה ע"ז כו':
הקטו שיש שלוו בשטר ג' ושכבטו לפרוע
לזמן פלוני וכשכגיע זמן פרע ג'
אלי כשלוח ושוכח כשלוח שיפרע כשל מכח
השכועה משפי שכן מחרלין ושרגילים זה לזה
חס שפרע אלי השיב ניין אלא בשפרע בשטר
שטרוטת לו אלא השכועה אלא על אלקי
שדין תם מי:
תקו רחוכן ומשכון שכיו להן משיכה זה על
זה ותת שמשון וכשיח יאומים ותח"כ
תפס רחוכן ממשון שיאומים כו':
הרב מי שנתן על חבירו ושתן משיבו שבר
השבונחי על טענה זו תם משיעין
אותו פעם אחרת:
תרטו מי שמשרה חבירו בשיתו לו משכון
אותו מוכסיו שתם לו אחריות לשם
משכון עבד אי כלוחה:
תרלא שנים שרולים לעמוד בדין ואחד
שחשבע שיכלד שתובע שטענתו
ויבחכם לו כדי שיש בעליהם שפובע אומר
ליני מסלד טענתי רק בב"ד שדין תם מי:

הלכות גבויית חוב שיתומים

תקצט מי שכולילו שטר עשקף על יאומים
ויאומים מוענין שמת שחזיר חבינו

מי:
תצב בח' שקנה מחבירו שך שטוח וכח ביד
שלים ומלוה מוזיפת מעפר ומקמח
ושתן שלוקח שיכלים לו שמוכר שכוח שטוח
שחסירה או שיתן לו מעות כנגדו תם חייב
שמתן לפרוע שטוח שחסירה או שיפער
כשטוח.

הלכות שתנה

תקו מי שמעיל תת בגו ושתוך שמחתו טוח
שיתנו ממתנו כך לחתו להשיל כמחיכן
ולא נתן לתם דבר לחזיר סיבה ובין כך
מת כל"ל ושמיח יאומים קטנים תם אנו
לחתו כמחנתם:
תקכב בחשם שנתנו קרקע מנכסיה לבתה
מהיום ולחתר מיתה וקודם לכן מברם
קרקע כל"ל לבן בתה ושטר מתנה לא כניע
ליד המקבל מתנה ותת המקבל מתנה בחיי
זקנה ויש לו תת ושובשה לקיים מתנתם
ושיל לומרת שלא נתנה לתחיו אלא מפני
שטוח בן בתה לבל לחיו זה טוח מחשה
לחזרת ולא סיה לבתה עליו אי זכה בו או לא:

הלכות נחלות

תקכב בח' שבח מפח"ם וס"ת עמו ותת
בדרך וכניע בס"ת למלריה וסכחוה
בחבדוחו טופין כי טוליחו לדבתה לעלוח
לא"י הדין עם מי:
תרד בלחי הניחן לבתבה בגון גזלה וכיולא
בו ותת שנגזל אי מחקן שלחו בשיחזר
ליזכו:

הלכות אפטרופוס

תמט יתקב ולחובן בח קנו מבתשון שטוח
לפוטרופוס של יאומים מובח שטיו
להן על ככריס שבבפריס שטיו שייכים
מחחלה לגביבס כו':
תג מי שמת וכיח יאומים קטנים וכח
בשולה ומכר מליבס לפוטרופוס לת בתו
ובעלה ומבס בתו לת יכולין לסלק בבעל
מבחפוטרופסת או לא:

הלכות שקרין

תכח מי שהיה שקדן של מבירו ומת
שמפקיד ובלו לבתו ובח ובתו ותבעו
לשקדן שמפקדך כו':
תקע לחובן שפקיד ביד שמשון בנדיס
להוליכם למליריס ואמר ל בשעת
שמירס עשה בשקדון חזה בח שחעשה בשלך
ושמשון לא מכר לת שבנדיס ושפקידס ביד
נתן ונתבד שפקדון ותובע לחובן לשמשון
לומר אין לזולי שיכלו שקדוני ביד אחר רק
לשבור מסרתי לך אי כלל בשתי ליטול
לשפקידו ביד אחריס או לא. ושוד אי שמכר
קרקע לחבירו ובשעת שמכר שתה שיעבד
שקוס אלי לך בשעות והלי לך יכנס
במלחכת ידיו בחיקון שבנדיס שיתן ל ובשם
מקנת השוב ושוב שמי ואין שיעור בידו
לקנות לשל ולעשות בנדיס ותובע שמכל
שוב שבשתר בשעות ולוקח סובן אלי שייב
לך מעות דק לגבות שסך במלחכת יאי שתין
שם מי:

הלכות שכירות

תנו מי שכיה ל ביה ואמר ולחובן ג"כ
דיים

דריס בו והכניסו לשמשן וכתב עליו שטר מכירה ותמ"ל כלו תמו ותחזקו וספיליו בו וסכרו לכן וכתב לכן שטר עליו מי יזכה בניים זה :

תנה המוכר בית מחבירו תם יכול ליתן לו שוה כסף תם אין לו כסף כמו במלוה ולו לא :

תקבל רחוק שמחייב לשמשן כמבואר . שכל מי שחייב לו שכנ"ס בשל ביתו יחפצר עמו לגבות לו כך וכך לכל שנה מסכירות של בית אשר הר בו לחוק עד זמן פ' שכל ביהד ותמ"ל חוב שמשן לרחוק הסך ביחד לפרוע כפי שכתב בשטר וכו' :

תריד רחוק שכר בית משמשן וקבל עליו שמשן שכל ערעור שיבוא לו מבחוץ מזלתו שישמיד בניה בידו ומכר שמשן בית יהודה ורוצה יהודה להוליך לרחוק ושוטן על שמשן לסעמיד בניה בידו כמו שהתנה וממשן טוען שסעמדתי בניה בדשותך כל זמן שישב בלי ושתה לימו שלי סדין שם מי : תרכב מי שהסכיר בית לחבירו וקיבל ממשנו והרוצעה נתין יכול לדור בו תם טופין המסכיר לתקן בניה תו לא :

הלכות גניבה וגזילה

תקה מי שגזל לו סזין ממנו של חבירו ומת ובניה מעלטלין וליה קרקעות תם שחצבדי מעלטלי דיתמי לפרוע גזל תו סיזין תכיסס תו לא :

הלכות דיני הזמה

תרכב בעדי הזמה שמשלמין ממון למי ינתן לי למי שבעידו עליו תו שיתחכו כ"ד לכל מי שילו :

הלכות נזקי ממון

תקלו מי שהיה מוסר לרביה . והיה חייב לרחוקן מנה והלך שמשן חלל שטר לתבדו וכן היה ועתה תוצעה רחוק משמשן תתנה שהיה חייב לו שמוסר מדינת דגרמי :

הלכות חובל בחבירו

תם לא' שמתקוטט עם חבירו ומתוך קטטה קרלו ממזר מה דינו :

אבן העזר הלכות אישות

תלד נתתה עונה שבת עדות לפתירה וכו' :

תמג מי שמכנים תשה לתוך ביתו בלא תופס וקידושין ומתיחדת עמו תי חייבין שמת בעל לשם קידושין :

תמז מי שהעתיק דירתו מבית חמיו ותשתו מיתתה לשתת מביה שחייב מד שיצבע בשלה שלא ימכור טוד מנדוייתה ושלא יכה לאשה והוא טען שאין דרכו להכות לאשתו רק על דברים שחיים סגויים טו' :

תפא על מה שנהגו שהולכות שבתים לעשות מלאכה בניה וכריס :

תצא קושיא על מה שכתב בתשובת מחרם דלשם שלוחה בשטר ולא כתב' למלה מעלטלי לגב מקרקעי ומשתח אין גובין מנכסי לאן ברזל עד שיתחלטן תו שתחגרם : תקב תקבא רחוקן שהיה לו שפחה והפילה לשם עבדות ובא עליה וילדה בת

וגדלה והפילה לשמשן ותמ"ל מת רחוקן וגם שכח מהם בלא זרע ובכני דדויים כשתרו ביד שמשן ותפסוה בני רחוקן לתוק בשם בן' : תקבו פנויה בזיונה עם ת' ויצא עליה קלא תקבו פסיק שפקידה שלמה גם לשחריה ושתעברה וילדה בן ותלשה שלמו בו לומר שכנו שוה בו' :

תקבב נתשה שבתה ושמרה מת . בעלי שתשת ובחוקו מקום שתמרה שהוא מת ים שם יהודים . לי מתירין לותה מיד תו שנתמר לה שיבתה לחייב ויברר הדבר : תנג מי שנדר מתוך כעסו תהיה נזיר תם לשת פעמים ועשן המודר שלא לתר שלא תסיה ממזר . ובאו עדים ותתרו שתתר נזיר שמשן ות' מסעדים שכ"ל שוה פסול להעיד מתתת חיזה פסול מה דינו :

תקנד נתולם מעיים שסיתה ת"ל מתמשת לותו ומכשת ידה במקום שתניו לי ים סיתר נדבר :

תקפא מי שמשת תשה של חבתו שתה תם יכול לכופה שתדור עם יתתה גם תם יכולה לעכב שלא תשתה לתה בכליה טו': תקפר נת' שסיס במלים וסיה לו שתי נשות ומשיח לתת מהן ושלך לירושלים ותת שם וכ"ד תילקו ונכסיו בין שתי שכנות ונתנו חלק תת הקטנה ביד שמשן בתודת עיסקת קדוש לבבל ורחוק להפסד ובתנו להגשותה בכתובה שתם תפטר ת"ו בלא זרע שיחזור הבעל כך וכך ליורשיה מלד תניה ותתה שכת הקטנה ולא נשותה ותמ"ל מתה גם הגשותה בלא זרע ולא נמלה שם מי שיורש מותה ובא בעל שכת לקחת מיד שמשן מה שסיה לו בתודת עיסקת מי זכה בו תו לא : תקפו מי שמשת תשה ושתתה לפי שים שה מוס בעיניה ותיבו יוצב עמה כלל גם תיבו יכול לפרנסה מפני שהשני וסיה בניה תניה וסוה בניה תניו ודולה לגדשה ולכתוב שטר תוב על כתובתה . גם שיסדרו לותו כנ"ח שתין לו . וקרובי כתשה רולים שיבבו עשמו לזון לותה ולכוסיף על כתובתה בכל שבוע כדין המזכר בתלמוד סדין עם מי : תקעה נתשה שמתה י' שניס שם בעלה ולא ילדה והיה נתה בעשה שים לה בניס מתים תחר תם כופין לותו לכוליך לגבות כיסה דתלמה תחרם בעיבה לחיסובי לגבות כיסה רחוי לכוליד שתם יתותו יבותו תחרים במקומם :

תקפג מי שים לה לחת ורולה להשיחו תשה ולא רלו ליתתה לו עד שיקבל עליו בשבועה לזון חת לחיו ותת לשתו כך וכך שניס תם משתעבד בזה כיון שהיו דבר קטן :

תרלג נתשה שמתה ותין לה לא נכסי מלוג ולא נכסי דוליא תם בעלה חייב לקוברה :

תרמו תם תשה יכולה לעשון בשטרן שמשן הבעל נתת רוח עשיתי לבעלי כיון שיכולה לעשון בשכר :

הלכות קדושין ובתובה

תנ כמי שניס חייב ממון למלך וחפשוטו בניה שכוסר ולמחר זמן הלקו מהשמון כך וכך לעשה וטוליאו וכתב וכו' לו כלן בת שמשתה וכתוב בכתובתה דהי מתה בלא ולד דלכדר מה דתשהייר מנדוייתה לתניה לי מוליאין מיד הבעל מה שרלוי לתניה :

תד נתשה שמתה לרחוקן ויש לה בן מהשמון ומתה בלא זרע מי זוכה בנכסיה יורשי תניה לו שבנה יורש לותה :

תו מי שנשת תשה על תשתו הרחשונה וכתב לה בכתובתה שתדור עם לרתה ותחר טי"ת חדשים תמרה שתיה יכולה לסבול קנאת לרתה והגה תתנלן לתרניה תם טופין לותו לגרשה לו לא :

תז נתשה שטושה שבעלה סי' טופה לותה לשמשן בעודה בולתה תם נחמנת ויולת בתובתה :

תט נתשה שרלתה לעלות לא"י ולא רלה הבעל לתת לה טולה ושיח לותה יש לי מנכסי לדוייתי כדי לעלות והוא חינו רולה לפי שהיו בתחריותן הדין עם מי : תכד נתמון שנשת תנמה בע"ם וכרכו ז' ברכות תם יפה סה עושיה :

תלא כרחוקן שהיה מבודך עם נתו של שמשן ונפיק עלים קלא שקילקל עם תשתו של שמשן כו' :

תנה מי שלוה מתתת שיתה שיתו לתשתו מתחייה בכתובתה כו' :

תנו מי שמת וסיה בן ת' ושתי נשות והיה קרקע ומעלטלין וגבתה תשתו כתובתה מן הקרקע וכתבה לשתי הבנות ותתה כילד יחלקו הבן עם הבנות :

תפב נתשה שהיה בתובתה מנה ובעלה לוה מתתת מיתו ביתו לה מתחייה והלוותה יולאה מתתת יד הבעה עם כתובתה ויתומים טעמו פדעו מנה על סתתה מי מהם נתמן : תפנ בתלמה שנגנב ונכסים מניה בעלה ובתה תשה ת' ושיולה שנגנב תפן פ' ושתיולה לותה כו' :

תפז מי שנשת תשה ושתנה שמה שתה יתות תשה בלא זרע שתטול תלי שנכנסים שימלוה גם ביגרה לותה קודם מיתתו בלא חזקה ליבה . ושני הבתים שלנו ברחשון נכתב בשטר כתובה ושבני נתחר חיתום בעדים ותת ותנהג לה גט ותחר בלא תקה בלא סך יהוש מהכתובה . תם יגבה כמו שהתנה מתחילה שכוח תלי נכנסים תו לא :

תצו שכוסם בתולה בע"ם תם נריך יהוד מבע"י תו לא :

תצז בכתובה בלא היה כתוב מהפת סירובה ותתה תשה בלא זרע תם יורשים מלד תניה יורשין תו הבעל יורש לותה : תקא נתחד שקידש גרושת תביתו תוך ג' חדשים ושתנו בו בלא יבשה כן וקידש לותה ות"ל כרת לי מפקינן לותה מיניה מתחר שעבר על החרתה תו לא

ותמנ (ת) **שאלת** ממני מודיעך דעתי כמה פ' הר"ן ז"ל בפ"ל דפסחים דקדרה ופיכחא תע"ב דלריך לפברן (לאו) כדיעבד דמי ולעיל גבי תמוד שהסיקוהו בקליפי עלמה כתב לבל בחרם לא תמריען יותר דכיון דלית ליה תקנתא חלא בנתילה לדיעבד דמי. וק"ל מאי שנא סתי מהאי וכי תימא משום דהוי הפסד מרובה ליתא דהרי הריע"ק ז"ל וכוב הפוסקים לא חלקו בין הפסד מעט להפסד מרובה לגבי יין נסך ותפילין גבי בהם ויום וכ"ם לגבי ליסור עלמה דהוי מן התורה ומליסורי הגמא. וכ"ת דסכא לליבא דבב קיימי' ולא ק"ל כוותי' ליתא דסא מייתי מסתיא פיכחא דחמלת בה בשרא דתברא ר' אחי משמע דסלכתא היא. וכתבוה הפוסקים והתוספות דחקו לחרץ הכתיא פיכחא משום דבלעה עובא משמע דסלכתא היא. ותו דאי מטעמא דהפסד מרובה וכי פסיקא לי' דאחי קדרה לא שווי' טפי מחמרא וכל כי האי ה"ל לפרושי:

ונראה לי לחרץ דחמור ליה ליה תקנתא כלל שלא בנתילה ולפיכך הוי כדיעבד מבל קדרות ופיכחא היא לה תקנת' לסחזיר לכבשן ואי ליכא לה בעי לטרוח ולולה לפברן לא הוי כדיעבד שלא בלכתחלה וס"פ לשומו ז"ל תע"ב דלריך לפברן סם היו לולה לטרוח עליהן לאו כדיעבד דמי. ותע"ב דכתב הוא לקמן ואיכא במקדש היא לה תקנתא חבל לדידן לא דחיים עליהו דילמא פקעו ע"כ לאו למימר דליה לה תקנתא כלל שלא דליה לה תקנתא במליא לה גומרי חבל להחזיר לכבשן היא לה תקנתא דמאי שנא מבבשונו' מקדש. וכ"ת משום דלא חייסי לחין עציות במקום עציות בשהחזיר לכבשן היולרים שלנו נמי תו ליכא למימר דילמא חיים עלם שהרי אין יכול לסוליאם משם עד שיתבלה הסם. ותו דליכא למימר דילמא פקעו כיון שסלור מבל לדדי'. והברלה לעניות דעתי כתבתי:

תתמר (תת) **שאלת** ממני מודיעך דעתי בבל הניני הבתים מהרבן שבר וגביה וחתן בפסח ולוקחים לותם מן הישמעלים ולולבים בסח בתמרים שהיום בולעים לפי שתמרו שהם עשויים מקליפת ארץ הסיס וקרלת בוד"ם ובלבון לעז קרלקול"ם וכותשים לותם יפה ועושיט חומר ביד היולר ועושים מהם בלים גהים גדולי הערך ומשפילי עם מהחשבין בסח בלא סבלה בלל ואתה גזרת לומר להלריכם הגעלה בשתר בלי מתבות ובלי תבשיל:

תשובה דאי להחמיר בסח ולהשוותם לשתר בלי תרם מהמה בעשיסם מדא דמתן ליתא לן שהם עשויס מקליפת הארץ דילמא משתר עפר ועיט חזק הוא. ותו דמתן ליתא לן לחין מערבין עמו עפר לחר. ותו הא ניתא לותם שהם דקין מאוד שהאור נרלאה מהם לבל לותם הבשיס הדומים לשתר בלי תרם למה יהיו מותרים. ותו מי יאמר שחין עושין כמותן בשתר התרלות בלים הדומים לבלי ניני וזקוק שבל ניני במו שמלינו בלים שבשיס מאי בינייהו ומוילינן דומים לבלי ניני ממש. וכל זה הוא אחר שנודע שבשיני בעשמו חינו בולע. אבל מה שנרלה לי אחר הנסיון שהוא בולע וחין בליעתו גדולה בשתר בלי תרם. וזה דרך הנסיון כי לקחתי ממנו מחיכה והכנסתי לותה בתם ויצא ממנו שלבבת בדרך שבלים הבלועים. עוד שלבתי לותה יפה ודקדקתי משקלה והשלבתי לותה לתוך קדרה של תבשיל עד חצי שעה ולחלתי לותה ומיצתי לותה יפה והשבתי לותה במשקל והוסיפה על משקלה הרחשון בל הוא וזה ודאי מודה שהוא בולע וק"ו מבלי זכויות דחיכא מאן דפסק דבלע. הבלל שעולה שאין רלוי לחלק ביניהם בבלי תרם:

שוב זכיתי ומלחתי תשובה לאחד מן שהומים בלשון ערבי ז"ל ושתלת עלן לותי על ניני בל יום חן יובל פיבא שלפשיר פי שלבשה ובאן קד שבל פיבא במי"ר שם לא. וקל מי מבל ברק מן לותי שלפכר לעניו מנא ידרי שם לא. של נותבלים כמודע' פרק בי לותי שלפכר בלבה שהם לא יע"ם שסחט מלבה פי שלבשה לא מע שסחכדם בבה בי שתר יותר הבשה בשון פקע ואמת מאי שסחכדם פי של חיתן שבל סבון פי לא יע"ם שסחכך מהה ודי דלריך קאלו חזיע לבו דמדיתו וסחוליה לתרם ובשידם על בלי תרם שהיו יולא מידי דשיו לשולם ולא פרק בי דאלרי דין של חיתן ואמנ ברדי ע"ב. הדי שהם רותה בעיניך שהשום

בעיקר סדין ליכא פלוגתא דכוותא דכא רב פסק כרבב"ג דסוי מצנפה על מה שכתוב בתורה ופסק ר"ח וריבינו סתיי גאון ורתב"ן ורלבב"ם וכמה גדולים כרבב"ג ורע"ג דתנן בכריתות והרמב"ם ז"ל מוסגים מ"מ שכו דלא לוסיף עלה ולהוליף מיד כבעל הכנפים ולסניף ביד אחר . ומ"מ ב"ד חולקים לו חזי מה שנשתר מכותבתה שמע יהכל חותם ויאמר שלא נשתר דבר ודמיא לסה דתמרינן בירושלמי דלמאה שתפסה למעותיה לא מפקינן מינה ותעב"ב אמרו בירושלמי דלמרינן לה הא מה בידך וכתבוך המכרשים ז"ל הכא נמי לא שנא . היינך כרב"ד חולקים לו ב"ד שירשה להם מה שנשתר מנדוניתה וכותבין מה שנשתר ומניחין בידו . וכרשה לע"ד כתבתי :

תהטז (תד) **עוד** שאלת על לאה שנשתה לרחובן ויש לה בן ממשעון ומתה בלא זרע מרחובן וחזרה תלי נדוניתה ליורשיה יירשי תביה חולקים שסה זוכים בה ובנה חולק או כשחוברופה שלו שהבן קודם ליורשה יודיענו כ"ת הדין עם מי :

תשובה סדבר ברור שתה לא שכיבתה לרחובן וכשים זולת שכשים שסכיבתה לשמעון או מה שכתו לה ממיתת שמעון או שה גרשה שכבר זכו בסה יורשים דהיינו סבן שים לה משמעון שכך כתב לה שה תפטר בלא זרע אל קיימת דלסדר תלי דשתחייר וגו' והרי כבר יש לה זרע של קיימת וכשה בסה . אבל מה שלריך לדעת סוא שה שת לה תביה וכשים מחדש וסכיבתה לותה לרחובן ומתה בלא זרע מרחובן מסו כיון שתין לה זרע מרחובן חוזרת תלי שדוניה ליורשי השה ולא לבנה . או דילמא כיון שים לה זרע משמעון חוזרת לו שכך היתה כוונת שתב בשעה שתן לה הכשים שיזכה בסה זרעה מתיזה שים שיהיה . ומסתברא לי דמשפר תנאי כתובה גלמוד שתם כתב שתם תמות בלא זרע של קיימת דסדר תלי נדוניתה לבי נשא ליורשי תביה ודלתי הכוונה היא שתחזור ליורשי השה ואין לנשה בסה כלום . ותם כתוב בתנאי כתובתה דסדר תלי נדוניתה ליורשיה אז זכה בסה בשה כי אין לה יותר קרוב ממנו ותומדן דעתת הוא . ולע"ג דכתב הרא"ש ז"ל בתכובה על תקנת פוליטולה וז"ל היולך מכירתה ונתינתה בחיי בעלה היא כלום אלא שכתוב ומפורש בתקנה הרתוי לירא ירש כי חבורי שתקנה דקדקו ושיימו להיותה קיימת כמו שתקנו בלא שיהו כי כתבו לסניא ממנו זרע של קיימת בן או בת שירש תלי מהנכסים ות"ל תם יהיו לה בניה מאיש אחר אין לסם חלק בנחלה . תלמא אין הנחלה בתה מכתה כלום להמילה לכל יורשיה וגו' כי מה שכתבו תף תם יהיו לה בניה מאיש אחר אין לסם חלק בנחלה אלא למיסרת שאין לסם חלק כלל אלא שאין לסם חלק בנחלה בזמן שים לה זרע אבל תם אין לה זרע אלים זה ולא לאותו שים לה אלים אחר אבל תם אין לה זרע אלים זה שמוזרת סידושה ליורשיה . וז' נלמוד מספר כתובתה כמ"ש . וסרלתה לע"ד כתבתי :

תחטח (תה) **שאלה** ילמדנו רבינו על ענין השאלה בבדים שיזה דרך מותר ואיזה דרך לאסור גם כי רבים פרטו גדרה על תורה ואקטרים לבדים ואומרים שאין כוונתם לשבדם אלדבה לכוף אותם ולכבריחם לעשות רלונם אם יש בזה לד היתר כי שמעתי כי קטנו לבד בפני אחד מגדולי סדור ולא מיחה בידו :

תשובה אני לא ראיתי בשעשה דבר כזה בפני ת"ח ושתק כי המקטר לבדים לחברה ולקבלם חייב בסקילה אם היו שם עדים ושתראה . תנן בפרק ד' מיתות ב"ד (דף ס"ה) בעל אוב זה פיתום המדבר מפיו ורעשוני המדבר בפיו הרי אלו בסקילה ושמשתל בשם בחזרה ופריך בגמ' מאי שנא הכא דאתני בעל אוב וידעוני ומ"ם גבי כריתות דאתני בעל אוב ויידעוני לידעוני . ומשיק עלה דבעל אוב דאתני בכריתות במקטר לבד דמוהו כיה דבנן ויידע"י ז"ל שמקטר לפני בסד המעורב על אותו דבר דסוי מעשה גמור . ופריך ז"ל רבא מקטר לבדים עובד עבודה זרה סוא פי' ושא אתני לה שם בסדיא אלא אמר רבא במקטר לחבר פי' חיו. מקטר לשם אלוסות אלא ע"י הקטרה נעשה כיעוד לחבר השדים לכמן . ז"ל אתני במקטר לחבר מובר חבר סוא . פי' וחיו אלא בלשו . ומשני אין בחורה ממרה תובר זה בסקילה ויירש"י ז"ל מאחר שמחבר את השדים-במיזד אמרה תורה שיהא בסקילה וכל שחזרו בסקילה על שנגתו מביא קרבן ע"כ . סרי לך מפורש מן סטוגיא שמקטר לבדים לחברם ולקבלם או לכוף אותם שיעשו בקשתו סרי הוא בכלל בעל אוב ומיתתו בסקילה . וז"ל בעל האיזות המקטר לבד הוי עובד עבודה כוכבים ואפילו אינו מקטר לשם עבודה אלא לחבר הוי בסקילה . וכתב הרמ"ם ז"ל דמשה שמעינן דמקטר לבד לחברו ולכופו לעשות רלונו חייב מעשה בעל אוב ע"כ וגדולה מזו כתב נשים שמקטרות את הבית בעשב שמביא ריח עוב כתב הרשב"ש ז"ל שאסור מפני שהרוח מקטרות לבד אבל אם עושות לסביר ריח רע מותר ע"כ . ואין ספרם בין אם הקטרת הוא ריח עוב או ריח רע כיון שהוא שעשה כן לחבר ולקבץ שדים או לכוף אותם שיעשו רלונו בכל בעל אוב וחייב שקולה ושמשתל בשם בחזרה . למדנו מכאן דדוקא במקטר לחבר את השדים הוא בכלל בעל אוב אבל המקטר להבריח השדים מעליו נראה דמותר . ולפ"ז אם ירח שמים ימיב עלמו דמאן מוכח אם הוא להבריח אותם או לחבר והבריח הקטורת אין להוכיח כי ים שמקטירים להם ריח עוב ויש שמקטירים בריח רע ולא גרע מעשים המקטרה את הבית שאוסר הרשב"ש ז"ל מפני שרואת כמקטרות לשד . אבל לקטור את הבית בלבוה בזמן שדבר (ר"ל) כמו שאנו נוהגים מותר דמעשיו מוכיחים עליו . ומכאן אתה למד שים למנוע את השים שמקטירות את הסיכל כ"ש אם מקטרות בלבונה . הא למדת שים ג' מיני קטרת לקבץ את השדים ולכופם חייב מיתה . להבריחם או לקטור את הבית שתם או הנשים המקטרות את הסיכל פעור אבל אסור להקטיר להעביר ריח רע

או להעביר שיפום האויר בזמן הדבר (ר"ל) ס"ו מותר :

ולענין שאלה בשדים בלא קיטור ים מחלוקת בפוסקים שהרמ"ה ז"ל כתב דמעשה שדים סרי הוא בכלל מעשה כשפים וכן כתבו קלת מהפוסקים . והרא"ם ז"ל כתב דאין מעשה שדים בכלל מעשה כשפים והביא לאיה מדגרסינן בפ' תרבץ מיחות (דף ס"ו ע"ב) ת"ר חיבו בר נגרי ת"ל חייה בר אבא בלטיסם אלו מעשה שדים בלטיסם אלו מעשה כשפים וכן הוא אומר ואת לטש סחרב המתפכת אמר אביי דקשיד אמנת מעשה שדים לאת קשיד אמנת מעשה כשפים . ואמר אביי הלכות כשפים כהלכות שבת יש מהם בסקילה ויש מהם פטור אבל אסור ויש מהם מותר לכתחלה. העושה מעשה בסקילה . סלומח את העיניים פטור אבל אסור . מותר לכתחילה כדרך תניגה וכך הושטיח דהוו עסקו כל מעלי יומא דשבתא בספר יצירה ואיברו להו עגלא תליתאה ואכלי לה . וכתב הרמ"ם ז"ל ירמה כיון דר' חייא בר אבא ואביי פירשו לנו מה הם מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים שדעתם מכסמת שמעשה שדים היינו בכלל כשפים ומותרים וכם בכלל עובדת דרך חניגה ורב הושעיא דאי מעשה שדים לאסור כמעשה כשפים מאי נפקא מינה כמה שפירשו מה הם מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים ע"כ :

ואני שמעתי ולא תבין כוונתו ז"ל לאיך יעלה על הדעת דגברי דגברי כי הני הוו עסקי כל מעלי יומא דשבתא במעשה שדים והיו נסיים ומוכלים הרבר הנעשה ע"י שדים . ותו דכספר יצירה היו עסוקים ובין פיסוק פיסוק ספר יצירה הממלא תלליהו שהוא מיותם לאברהם אבינו או כפי' רש"י ז"ל שהיו מלריפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן מעשה שדים ח"ו . ועוד שהולרך לפרש קושלא שלו הוא ע"כ אין כאן מעשה שדים ח"ו . ועוד שהולרך לפרש רבי חייא בר אבא מה הם מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים אלא ע"כ לא תבא לומר אלא שהיו מעשה שדים ומה הם מעשה כשפים שאין מעשה כשפים אלא שיעשה דבר שאין לו סבה כלל כגון שיעשה אדם שיהא נראה כחמור או כאשה וכדומה אבל מעשה שדים שיעשה דבר שיש לו סבה אלא שהוא נעלם מן העין כגון שיעשה אדם שיהא נראה כחמור או כאשה וכדומה אבל אינו אלא בדמיון בלבד ולא במציאות . ומה שכתב הרמ"ם ז"ל שהכל מסכימים שהמעשה שדים אסור הוא מפני שהוא מעשה שדים ולא מפני שהוא מעשה כשפים . ואין זה נכון . ומה שכתב הרמ"ם ז"ל שהכל מסכימים שמעשה כשפים לאו דוקא בעל הטורים ז"ל וז"ל הוא זה המעשה שהיו בסנסדין ידעינו זה המיית עגלא תיתא שהמה יצוע בתוך פיו

והוא

וסוף מדבר מגליו. דומה לו המתים זה המרעיב עצמו והולך ולן בבתי מקברות כדי שהמרה עליו רוח טומאה. מכאן סוף כולל כל הלו ע"כ. ומתי דאמר לבני הלכות בפיסים כהלכות שבת לאו למימרא דעובדא הר' חיננא ור' לוי שעשו סוד בכלל בפיסים מ"ש הלא ס"ק הלכות בפיסים הלכות הדברים שנראים בכפיסים כלומר דברים המתמיהים בכפיסים כהלכות שבת ראים גמורה לפי' זה שברי האומר שהיום לוו בכלל בפיסים לפי המתת וגם שרש"ם ז"ל כך לריך לפרש שברי מעשה שדים. לוים בכלל מעשה בפיסים לדעתו כי מעשה שדים שרי סוף לאור כמעשה בפיסים ועובדא דסך תמוהני ע"י שמות שקדושים שם ולפיכך מותר. ומכאן יש ללמוד לשאול בשדים ע"י שבשעת שמות הקודש מותר דמה לי להשביע שדים ומה לי להשביע שמלאכים וכן שעלה ס"ל לליעזר ומעשה דאשמדאי דאמר ליה שמע דמרך עלך. ויתפשר שעל זה שמכו שעולם לשאול בשדים ע"י שבשעות. ועוד לריך תנאי אחר שלא יעשה מעשה לא ע"י לחש שלא ע"י שבשעה לבד. ואע"ג דלעבי הדין נראה שזה מותר עדיין יש לחוש מפני שהסכנה כמו שאמי עחיד לבאר בעז"ש יש':

עוד שניל שרש"ם ז"ל דאיה לומר שמעשה שדים היום בכלל בפיסים ומותר דאמרינן בפ' חלק (דף ק"ל) אין שותלין בדבר שדים בשבת ר' יוסי אומר לף במוצ"ש אסור ר"ש סוגה (אין) הלכה כר' יוסי ולף ר' יוסי לא אמרה אלא מפני הסכנה כי סה דרב יצחק בר יוסף לתיבלע בתרוג ותיתעביד ליה כיסא ופקא מרוג ופלגי' וכתב ז"ל אין מכאן דאיה אלא לשאול בה להגיד על הגניבה וכיולא בה. אבל לעשות מעשה כעובדא דר"ח ור"ש לא. ואיכא לתיסתפוקי כיון דע"י שדים לא עבדי מעשה אלא לכתופי כדאמרי' בסמוך מי מיקרי מעשה כה"ג עכ"ל. וכתב נמו ז"ל עליו כי גם זה היה נוטה דעתו לתתיר וסולך סוף ז"ל לסיעתו דסבר דך עובדא דאמורמי הוא ע"י שדים וכבר כתבתי למעלה דסכל ע"י הסבעה שולין מן הסדים בחול אבל לא בשבת משום מיגזר תפילין ובבר בבר ואתא ר' יוסי למימר דלף בחול אסור מפני הסכנה ואיפסקא הילכתא כר' יוסי והביאה הריי"ף ז"ל בשבת פ' חבית שהם משמע בכל גוונא אסור לפילו בחול וכן כתב ר"י ז"ל בספר רמזים שלו דלפילו בחול אסור וראיתו ירושה כתב ג"כ כיון שהוא מחלוקת דאוי להחמיר. ותמיהה לי על הרש"ם ז"ל לין פסק בבריה שמותר לשאול בשדים על הגניבה דהכי לילכא מיסורא מ"מ מיכא שכתבת דעדיפא מלסורא כיון שכופה אותם להגיד לו על הגניבה יבוא לידי סכנה. וי"ל דים שדים שרגילין בשם ואיכם מזיקין ובאותם מותר לשאול והייט דאיכא שהמת שרי שמן ושרי בילים מותר לשאול בשם אלא שמכזבין ופי' רש"י ז"ל לכך שמצוי מלשאול בשם שמלתת אומר לפי שעה זו דשרי בוטן ושרי שמן ושרי בילים וכל שדים שרגילין בשם ואיכם מזיקין מותר לשאול בשם ע"י שמות שקודש בלבד ולא לעשות מעשה כלל אלא לשאול על הגניבה וכיולא בה ולא ע"י להם כי אכן להשמיר כיון שהוא מחלוקת כ"ם שבשעה שהגניבה היא שיטת שרש"ם ז"ל וכמו שכתבנו ושאר שדים שאיכם רגילים בשם ואיכא למיחש לשכזבות בכל גוונא אסור. ושיטת רש"י ז"ל לפי גרסתו שגורסת שרי שר, ושרי בילים מותר לשאול בשם אלא שמכזבין ממעט לפי שדין הי מותר לשאול בשם אלא מפני שמכזבין ממעטו ואסרו ואיתיא שלי בריימא לפי' כר' יוסי דאע"ג דבשרי ליכא טעמא דשכזבות אילא טעמא מפני שמכזבין. ויש גורסין מפני שמכזבין והוא טעמא לשיטתיה לפי שבם דברי הבלי לפיכך שרירו. וי"ל כיון שבריי"ף ז"ל כתב לבריימא זו דשרי שמן ושרי בילים משמע דאין גורס ז"ל כרש"י וכבל גוונא אסור וילא שמים רלוי שיתרחק משם ומלשאול בשם בשום שמן כי הוא שמן של עבודה זרה ושאול בשם כאילו שמן כה לאל אחר רחמנא ליצלן:

שוב מלאתי במתיבי שכתב ז"ל ואלו שמתירים במילות השדים ופשוטיהם לאסור לשם לשאול בשם לף בחול וים להתיר בשרי שמן ושרי בילים אלא שפיסים גורסין מפני שמכזבין ובגולי שפוסקים גורסין מפני שמכזבין כלומר שעיקר סיבר מפני שבם דברי הבלי ואין לדם מלו ליעשך לאחרים וכן

עיקר עכ"ל. וזה מסכים לל מה שכתבנו והוא לפי שיטת הרש"ם ז"ל:

הבלל העולה מדברי לל שעולין די שיטין אי קשורים אין דרך להתירם כלל ושאשם כן חייב מיתה ושבשלל בשהרה. ולפילו אלא ע"י קשורת אין מותר אלא שרי שמן ושרי בילים ושרי בוטן ע"י שבשעת שמות הקודש וירא שמים יהרחק לפילו מזה כיון שהוא מחלוקת בדבר שים שמן עבודה זרה שיבא ליעשך לאחריהם. והשלמה לע"ד כתבתי:

ולא תתבהלי מפני שכתבתי לבון המחירי שהי מכחים מלילות השדים כי אני מתמין בכל דברי חז"ל לפילו שיחה קלה שלשם כ"ם שבכתובים שבשיחם מוריס על מלילתם ולא יבאתו עוד את זכחיהם לשעירים וגו'. יזבחו לשדים וגו':

שאלה תתמט (תו) ילמדנו רבינו על ענין רחוקן שבשם אשה שמתו הרחוקה והתנה עמה בשעה שהשאה שתחזור עם לרתה וכן כתוב בשטר כתובתה ואחר ט' חדשים תחרה שהיה יכולה לשטול קנסת לרתה וכ"ש לעיניס שיקח לה בית בפני עלמה ואתנה תמלא לדברים נאחרה שהשאה עם זו בפני זו ועם זו בפני זו ואחיה יכולה לשטול דבר זה. והבעל מכחישה ואומר שים לכל אחת מהן חדר בפני עלמה ולא כי' דברים מעולם מי נאמן שהרי אין שם רואה ואת"ל שהיה נאמנת דייעינן לה בדין מודדת או לא שהרי יצאתה מן הבית ואומרת שלא תחזור עד שיקח לה בית בפני עלמה. ואת"ל דלא דייעינן לה בדין מודדת מה תהא בכתובתה ובנכסיה. ואם תפסה לי מפקין מינה ואם כופין אומו לגרש הכל אחר שיעבד יפרע מדוגו ולו תהיה לדקה:

תשובה לף נתבדו יברהל על פרילות כזה ואם הוא פרין היא לף תתבה ולף השמע אלין. ואם תומרת שכופה אותה או מריבה על ככה ולפי יולית ויתן כתובה כסף לפ' שמדיר וזה שם יש רואה או שיודה הוא שבל לף מפיה אלו היין להפקיע עלמה מלשכון עם לרתה תומרת כן ומיהו מחריטין עליהם שיחמרו החמת ואם יודה יולית ויתן כתובה או יקח לה בית בפני עלמה. ואם לף יודה לף דייעין לה בדין מודדת בלל דהא אמרה בשיעת ליה ולף מלערמה ליה אלא לפי רואה לדור בפני עלמה כי סבור' הייטי לקבל ואתה איני יכולה לקבל. וגם אין כופין אותו ליקח לה בית בפני עלמה שהרי החנה עמה שתדור אם לרתה וגם אין לחייבו במזונותיה כיון שיולאה אלא מדעתו. ו"ת הא קי"ל בכל דבר שבשבל קים ליה היא נאמנת שאין אנשי מעיזה פניה בפני בעלה למימר דבר דאינו קים ליה אלא ודאי קונטא קאמרה ומהאי טעמא קי"ל בחנה שאמרה בפני בעלה גדמחני נאמנת וכדרב שמונא. אבל אם אמרה שאינו יורה כאן אינו נאמנת משום דאינו לף קים ליה ומעיזה פניה בדבר שאוא מכיר בשקרה ובע"ד ומי כיון שאוא יודע אם אומרת אמת או שקר אינו מעיזה פניה ונסיומה. וי"ל אלא קשיא דבשלמא בעיונא אינו יורה כאן אם אמרה לו גרשתני לא משוי ליה רשע בעיונא אבל בע"ד אם אמר מאמינה שאלא אמר שוחה אומו פרין ורשע אלא מסיומא לא בבי הלי גוונא. וכן כתבו ז"ל אלא מסיומין לה אלא במידי אלא פגמא ליה. ואו אלא דמי שעות להדדי. אדע דאינה נאמנת בעיונא אחרת במגו דאי בעיא אמרה גרשתני דאלמא בשלי עיונא אינה מעיזה פניה ובעיונא אחרת מעיזה. אלבך אין כאן מגו וכן כתבו המפרשים שילבך שבו אלא לוסיף עלה דאי דרב שמונא. וכ"ד אין כופין אותה לדור עם לרתה שאין אדם רוצה בכפיפה ואין דנין אותה בדין מודדת דאף אמרה בשיעת ליה אלא בדין מאוים עלי שהרי אינו מאוים לה. וכן אין כופין אותו לקחת לה מדור בפני עלמה שהרי שתנה עמה אלא לתת לה מזונות אלא תנאי מאנאי בתוכה שהרי מרדה וילאתה ואינה מממשתו שילבך יעמדו עד שיתפשרו וכיולא בזה ישאה שדיין פשרה וכפי שיראה לשיכן מופה כגון שסיא לשעה ואוא פרין או לסיפך לאותו לד יעויב הפשרה. והשלמה לע"ד כתבתי:

שאלה בחנה שמושית על בעלה שכופה אותה לשמשו בעבודה שנדתה שם נחמת עליו יולאה ומעלת כתובתה או לא:

תשובה לכאורה היה נראה דנימנת מסקנת דבר המונע דאמר התם שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת ופסקו רוב הפוסקים אחר מנהגים שלנו דהלכתא היא וכי דסתם דסוניין בכולי תלמודא כר' המונע ונאמנת לגמרי קאמר ואנשא לכתחלה ומותרת עיקר כתובתה דסתם קיימא שם לכשאנשאי לאחר תעלי מה שכתוב ליכי אבל סתוספת ליית לה דסתם אומר שלא כדין יוצאת ממנו ולמיפקל וליפיק לה כתב לה . ועוצמת דמלחמת היון דמידי דקיים ליה לבעל מיהי מסיימנא דמחזק אין אחם מעיזה פניה בפני בעלה לומר גרשתני אם לא דקסבעת קאמרה . היכך נ"ל נמי היון דאיהו קים ליה במלחמת אין אחם מעיזה פניה בפני בעלה לומר טפה מותה לשמעו נדה אלא ודאי קסבעת קאמרה ויוליא ויתן עיקר כתובה אבל כד מעיינת שם שפיר אחם אלא שכי הוא ולא דמיין אהדדי כלל דבשלמא גבי שאומרת גרשתני לא משוי ליה רשע ומ"ם מסיימנא אבל נ"ל קא משוי ליה רשע ולפיכך ליית לומנת כלל וכן כתב הריטב"א ז"ל וז"ל ואין לנו שנאמינה בשום מקום בחלמוד מדרב המונע במידי דפגמא ליה ומשויא ליה רשע וכבר הארכתי בזה בחשובה שאלה ע"כ . ואו אלא מדאיתיה שעות לדידי אדע דאיהי נאמנת בטענה אחרת משום שאי אנו דיינין דאין אחם מעיזה פניה בזו ומעיזה פניה בטענות אחרות אין כאן מנו וכן כתבו המפרשים הילכך שבו אלא לעסוק עלה דשם דרב המונע. ואו דכפייה זו לא ידענא מי היא דאם כופה אותה בדברים לא אחבה לו ולא חשבע אלא ואם כופה אותה בשוטים אקבול לפי ב"ד ואם אומ אותה משום ואי בעדה אלשון ליה לא מוקים . ומיהו זה יש לומר משום דאין אדם רך עם נחש בכפיפה ולא מוכל להשבעות בכל פעם לב"ד :

עוד אני אומר כי בזמן הזה שהדור פרוץ מרובה על העומד והעזות פניה רבה על פני כל הדור אפילו בהשיא דרב המונע לא מהימניין לה לענין שאשבע לכתחלה אלא במ"ם הר"ם ז"ל בשם אחיו ז"ל אלא להוציאה מרשות בעלה ואלא לדומה בדין מודדם . וכתב עלה הריטב"א ז"ל ובודאי אדין זה נחן שאו ואי' רמוי לזון כן בהיסור אשם אים אחמור אלא שאני דומה שהכחת כל הפוסקים לסקל ע"כ . ודוחו ז"ל בתב כן בדורו אבל בדור הרע הזה כדאי הוא לסמוך עליו ואפילו שאר הפוסקים היו מודיה בדור שלנו דאי לא תימא הכי לא האחא בת לאהרהם אבינו יוהכת אחת בעלה שפני הדור בפני הבלב מעיזה ומעיזה כדי להשמע מאחת בעלה :

בללות הדברים אילו הוזה לדון בדין זה בזמן הזה בלל כ"ם ללמוד ממנו לטוענת שבעלה טפה אותה בשודע בנאחה . וכאי יודע דשא דרב המונע ליחא אלא בהוזרת בפניו גרשתני אבל אלא בפניו מעיזה ומעיזה ואע"ג דפלוגחא דאמוראי היא בפ' האשה שאחלתה (דף כ"ג) דהיכא מתן דאמר דשלא בפניו נמי אינה מעיזה לא ליפסקא הלכתא כמתן דאמר הכי הילכך נקטינן לחומרא דמדאוריי'תא היא והוזרת אשם אים הלכך אפילו אם בשאת אלא ואליכא נע מן הצדי ולא מיבעיא אם בתו עדים שבאתה אשם אים והוזרת גרשתני ובשאת דמקדין לה אלא אפילו בשאת ואע"ב בתו עדים אלא ואם אין עדים אלא שבאה אים אשם בשאת לבתולה שבפר שאר סוא ספה שבאחיר שאמרה גרשתני ולא חייבינן בזמן יבואו עדים דשאת בפני בעלה גרשתני ולבלב ובשאת לאחר דלא מפקי' לה מייתי אם לא אים אמתלא שמייתי נאנס בו ואין לחורה אלא דורו והעתו . וכחוב במרדכי בשם הרא"ם דבזמן הזה אוכא פרוצים ודומה הדבר :

ולא מהימניין לבו וכ"ם בזמנינו יה . והנראה לע"ד בחבתי :

תתנא (חח) **שאלה** לחובן גירש את אשתו ויש לו ממנה בן קטן יונק שדי אמו ואחר שגרשה רוצה ללכת לארץ ישראל אם יכול לעכב עליה עד עבור זמן הניקה . או אם יכול לומר הן לי בבן ואני אשבור לו מינקת :

תשובה אע"פ שאני רגיל לומר שאמצאן ועד ארץ ישראל אין כל כך שכנת דלכים שאני כמה טוללים ויונקים טולין לארץ ישראל ואין מסחכנים כי אם שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה מנחם ז"ל וז"ל לעניין הבדר אחר נדרם נילך לארץ ישראל אפילו

על דעת רבים יש לו שהרי אחאנך שאשאך שרה לארץ אינשי בפני פקוח נפש יש שכנה להוליכה מעוברת וגם בולד עד שיתגבר ויניע בקין אע"פ שאין פוחחין בולד מילחא דשכיחא היא דרוב נשים מתעברות ויולדות ומילחא דשכיחא מודו בה רבנן כשאיה דילדו מנשכיחה דפ' ר' אליעזר ע"ש :

ואני אומר כי אין זה אמור אלא לבא ממקומות רחוקים דרך ימים ושרים ובקעות בים וביבשה אבל השוכים מכאן לא"י אין שום שכנה לו לאשה שרה ולא לקטן . ואע"פ שאמרו כל שרכים בחזקת שכנה ס"מ לעניין שאריך להודות אבל לעניין שירחיב נדרו מפני שכנה זו לא אמרו . ואע"פ שי מודה בי"ד דיכול לעכב בעבור בעונה כל זמן שאי אפשר לו לילך בלא חכמין שכן אבל אמו לומר בעבור שכנה כל זמן שהוא לריך לאמו מדרבנן בעלמא הוא זמן התורה לגיה אבוחה אמר קרא ושאם כלי בעלמא היא הלכך בכל זמן יכול לעכב שיכול לומר אי אפשי לספק שכנה . ועוד יכול לומר בעוד שהוא עמי בעיר אם יאבה אני אשחדל להביא לו כל לרכו . ועוד בעודו עמי בעיר אני יכול להוליך לו מזונות . ועוד אם אח בכתן בשיגיע לזמן שאיני לריך לאמו אלקאו אלא אבל אם אלבי למקום רחוק מי יביאנו ואני איני מחוייב לעזרה ולפיכך אפשר שאם הלכך אם רוצה ללכת לא"י אחן לאחו ולחניו . בד"א בשאין מכיר אותה אבל אם מכיר אותה אינה יכולה לאחו לחניו אפי שכנת הולד וזה מוכרח . ואם אינו מכירה או שעברו ימי הסנקה או ארשוה בידה או אחן לאחו לחניו או אחעכב עד שלא יסיח לריך לב ונהלאה לע"ד כחבתי :

תתנב (חט) **שאלה** עוד מבשה בלשה שאמרה לעולה לא"י ולא רלה הבעל לעלות עמה ולא לחה לה הולאה והיא אומרת (יש לי) מבכסי נדוניתי כדי לעלות ואוא אומר איני רולה שהרי אחייב בחחייותן והם כחובים עלי והרי הם בשלי . יורה המורה הדין עם מי :

תשובה הכי דלא יוליא ויתן כחובה וכי ק"ל אבל בשאת לא דיינין הכי משום דבל אשה אחן עיניה בנידונין ואמרה לא"י אני עולה ואין בריות מלוי שם ולא יאמין להחפרנם ומשלא מוליא אח אשאה מלא מדעחו אבל זמן שהיא אומרת לעולה בלא גט ולמסר מנדוייהם הדבר פשוט שאינו יכול לעכב על ידה ובלבד שיסלקו מעליו אחריות הנכסים אשר אמכור וזה פשוט . והנראה לע"ד כחבתי :

תתנג (חי) **שאלה** לחובן נשבע לאשתו בשעה שאשאה שלא יפרידנה מאחה ואחים ואחה רולה לחובן לעלות לא"י האם אוכל לעכב עליו מפני השבועה שהרי הוא מפרידה מאחה ואחים רולים לעלות לארץ ישראל :

תשובה לכאורה היה נראה דאינה יכולה לעכב עליו מלשאת מאה אבל כד מעיינת בה שפיר אשכה דיכולה לעכב עליו חדא דשבועה חיילא לבטל אח שאוה בכולל ומיגו דחיילא להפרידה מאחה להוליכה למקום אחר חיילא נמי שלא יפרידה להעלותה לא"י . ואו שהרי יכול הוא לעשות אח שאוה לקיים אח שבועתו כגון שיגרשנה ויחן לה כחובה ויעלה לא"י וכיון שכן השבועה במקומה עומדת וע"י אנשה נשאלק ממנה דין שכל מעלין לא"י . וא"ח אומדן דעתו הוא שלא נשבע לה אלא שלא יפרידה ללכת למקום אחר אבל שלא יעלה לא"י לא היה בדעתו בשעת שבועתו וכעיון פיו ולבו שוין . הא לא קשיא דלא אמרינן שכי אלא בשבועה ביטוי שבימו לבין עלמו אבל בשבועות שבין אדם לחבירו לא אמרינן שכי שהרי בדעת אחרים נשבע וכיון שכן דעתה הוא שלא יפרידנה מאחה ללכת לשום מקום אפילו ללכת לא"י . ולא מיבעיא אם פירש בהדיא שהוא נשבע לדעתה אלא אפילו שלא פירש כשאר דמי שהרי לא הראה להשבע לו אלא על מנאי זה . דאלת"ה לא אשכח מיי ומקום לכל קיימין ושבועות שבועין בין אדם לחבירו שיאמר כך וכך היה בלבי ונמלא שמיכת חבירו על חסא ומפסיד חבירו . ומה שאמנו להשביע על דעת המקום וכן מה שאמר מאשם לישראל דאו אלא על דעתכם אני משביע לאחכם וגו' אחם מפני הרמאים כדי שלא יהשבו בדאשם עיון אחר אבל שאוציל שעשתו

לפומה

לפומרו מצבועתו בלומרו בלבי היה כך וכך לתו כל כמיני' הלבך
לו יקיים שבועתו לו יפטרנה בגט ויתן לה כתובתה . ובלא טעמת
דשבועה לית לתו טעם בדין שכל מעיון לה"י ותם לה תרלים
לבלות עמו בפסידה כתובתה לפי שלין התחים מלוי שם בשומיהו
אלא מ"ל מחבר תללינו שים לו לומות שתצבר שיחים ממנו לפני'
בדוחק לו לתמרו דלין בו אחד שיעשה חקירה גדולה בדבר שהרי
רלינו בשיטתו כתה דתתים טעמו בזה וגידשו לת בשותיהן ופסידו
כתובתן ותם"כ חזרו ותלי חייבתי לת אחד מהם שיחזיר לת תצתו
לו יפרע לך כתובתה . וכגרתה לע"ד כתבתי :

תתנד (היח) **שאלת** ממני ידיד נפשי תודיעך דעתי על מה שהו בתרו
בשטרות שבועות גדולות בשעת קנין שטרות
בשומין וחיטסין ובריות מילה שתולכין ב' שלשה שלחנות זה אחר זה
ומשתדלין שתת יקנין שתוכל ואין מורידין הקדרה תצל הכירה אלא
נורפין ממנה בתגרפה ולפשתים פדיין יש תתיעות לת שת כגון בחליס
עוותות ומלאה מגיס לת שקדרה ותכשל בשבת

תשובה לכאורה היה נראה לדבר זה לסור ממה שכתב הרא"ש
ז"ל פ"ב מהלכות שבת וז"ל לסור לבביס תתגרפה
לקדרה בשבת והיה על הפת להוליך ממנה בשבת שתפני שתנים
שם וזה תלברי ביסול הוא ומלאה כשכשל בשבת ע"כ . ודבר ברור
הוא שהמנים הוא כשכשל וכ"כ פ"ט והכי היתה בגרייתא פ'
שתביא כדי יין . אבל כל תשיינת שם שיהי תשבת אלא לתרה
הרב ז"ל אלא בדבר שהיו תהכשל כל צרכו תדתלי טעמת במנים
ותנים לו שייך אלא בדבר שהיו תהכשל כל צרכו. וכן כתב בהדיה
בשל תגיד משום ז"ל ונראה לי שתין דברי הרב תנורים בתהכשל
כל צרכו דהשתם ודאי תפילו תחזירין ע"ג הפת ותבשלין פטור כיון
שיתבשל פ' ט' וכיון שכן תין לגזור בהכשבת התגרפה אבל בשהיו
תהכשל ודאי יש לתוש לדעתו ז"ל . ולכך בי"ד ולכ"ע תותר לדעת
שתר התפרשים היות גזירה לליתים . כילד שם נתבשל כשהכל בן
דרוסתי תין בו תיוב תורה וכן התנים יהם עדיין לו נהבשל כל
צרכו פטור אבל תסור וכן התנים . ותם נתבשל כל צרכו תין בו
לסור וכ"ש התכיים לת התגרפה לטוליה תן הקדרה שהוא תותר
לכתחלה . והוי יודע שרוב התפקיעים לתרו לתה תתירן התנים
כתהכשל אלא בתגרפה לתשוה שתיו תתבשל תפרה אלא בתגרפה ז
אבל תשהיים פעם לתת דבלא תנים תהכשל לף התנים פטור .
ותפילו לדעת רבינו כל שתהכשל כל צרכו תין בו לסור תורה אלא
פטור אבל תסור וכן כתב בהדיה פ' ט' וכתנים בעלמו קל טפי
כיון שהיה הבשה תתר אלף הבשות וה"ב הבשת התגרפה שתין
דעתו לבשל אלא לטוליה שתהכל ודאי תותר . ותת"ל תם שאלתים
עוותות כאשר כתבת שתין בזה חשש לסור כלל . ובהשגת כתוב
ת"ל שפריז על תדותיו שאשר לטוליה תפילו תן הקדרה בתגרפה
ע"כ . הת למדת ד"ל לכ"ע תותר תע"פ שתין הגתלים עוותות
ולא שייך הכא תלעתק ויפה לו לתלן לא בלסור שהיים קיימי אלא
בלסור ביסול ותהכשל כל צרכו תלית תילתא ותצ"ג דע"י התגרפה
תתפקר תם שלתעלה לתעה ותתקדר אל תתיתות הקדרה יותר תו
שתפל תם שתון לתרק לתוך התרק ע"י הגרפה ת"ת תין כוותה
לבשל ותותר לכ"ע הילכך הכא לכם דים לכם על תם שיהתו .
וכגרתה לע"ד כתבתי :

תתנה (תיב) **שאלת** ממני תכו דעתי בקופה כלים תדשים
תתהתיקי סביה שתיום לליבשם תם לריך
לבדך שהתיו תם לת :

תשובה דעתי זה כל כלי שהוא שתה בו תפני תטיבותו לת
שנה כלי לבישה תו כלי תשתישו תו ספריס כל שהוא
חשוב ושתה בו תברך עליו תפילו ים לו כיוצה בהם ותפילו אלא
יהו תדשים ממש אלא תפילו שתקים כיון שהן אלו כתדשים תתן
בפרק הרואה שהוא בית תדש והקופה כלים תדשים כלים דומיה
לבית תם בית שהוא לעורך תשתים לף כלי שהוא לעורך תשתים .
ותם בית שהיה שתה בו שהרי תורה עליה תעורכי תלחתה לף כלים
דבר שהוא שתה בו ותם בית שהוא דבר חשוב לף כלים דבר חשוב
לתפוקי תנעלות ותפלחות וחטוק ולתפוקי קעורות ויורות וכיוצא בהם
שאע"פ שהם לגבוה תו להשתתש תין תדש שתה בכיוצא בלו לפי

שתין בהם תשיבות ות"ת תודה לתי שהם הוא עני וקנה חלוק
שהוא שתה בו וחטוב תללו תבנך שהחיינו והכל לפי שתתם הלב
והשיבות הדבר . ולעניין השתקים נרסינן בירושלתי ה"ל היית לת
סוף תדשים תלא לפילו שחקים כתלו הם תדשים וכתבו בהם רבינו
יסודא ז"ל ודוקא שחקים שחטוצים בעין תדשים . ות"ל ר"י דדוקא
בגדים וכלים החטוצים וגו' ומדקתתר בגדים וכלים משתע דלפילו
בכלי תשתים מיירי ודבר ברור הוא . ותצ"ע דמקנה תפרשים תפשו
לעון בגדים לאו למטוטי כלי תשתים תלא לשתעין דלפילו בכלי
תלבום דוקא הם הם החטוצים הבל הם לית החטוצים כעין חלוק
ומנעלים ולפילוחות לת . כללא דמילתא הם הדבר הטוב תללו
שתתם בו תבנך ותם לאו לתיו תבנך . וכגרתה לע"ד כתבתי :

תתנו (תיג) **שאלת** ממני על לחוכן שהיה נמי ב' נכים ותמר
לאחת תכן שתתך תסורים עלי תבלן ועד ג'
יום ועברו הל' יום ותמר לאחרת ותת ג"כ כיוצה תה ותת תסורים
כיוצה שלשים יום קתמר לו תת תוקדת כיוצה ותצ"ע דבשיטת טיה
פ"ק דגדים (דף י"ח ע"ב) ולא תיפשטת ק"ל התתי לית תיפשיטת
ושת תין תדם טוליה דבריו לבטלה ובטלוה הם תת תסורים כיוצה
קתמר ניתת תבל הם תת תוקדת כיוצה קתמר הרי דבריו לבטלה
דבלאו הכי תוקדת .

תשובה תדבשיה לך תמרי לית ליפשטת בשיין דבשי רתי בר
תמת תי בהיסורת קתתרים תו בהיסירת תיבשי לך
לדעת התפרשים שתתרו דתצ"ג דלא תיפשיטת הכת בגדים קיי"ל
דבהיסירת קתתרים והכילו לחייס תסת דתתרין בגיד תי שתיד
סריני גיד וטתט תבילו ותתר ותי ובטת תבילו ותטל ותי שתם
סוחר בתתלטי היתתו ותטלה תכור היתתו ותתיט תוקר ותי כולהו
בקטת תבסי תין הסיתר ממך תלא לו לבדו בלבד תלטת בכופף
תתרים בהיסירת ובן תסכים בתרש"ן והר"ן והביטב"א ז"ל והכי
תשטע תפי דתתרין בכוונות תתר שתוטל והוא שבדל ובא שתוהו
סיום טעשת דגדל וגא תתוהו סיום הא לאו הכי בימים בהיסירת
סוא תתרים הבוי היסירת תשטע הכי ק"ל היכא דתיכא היסירת
ותיסורת לתרין בהיסירת קא תתרים והטשת תקשה לך תסלכתא
והכי תוקיא דבריו לבטלה כי הדבר תסוהר תם לוך להחפיסו בדבר
סוהר אלא ודאי להחפיסו בדבר הססור קא תכון . ולא כך הן
הלעתן בל דבריס כי לישלם הטוס תכתים תדותיין דהשטשת קא
תתרים בלותר בכוך העין בין לקולא בין לתותרא והיכא דהוי
לתותרא לא קניא לן ולא תידי והיכא דהוי לקולא אתי לא תקשה
דבגדיים בעיון פיו ולבו שוין ותצ"ע דהיכא ניותר תין תדש תוקיא
דבריו לבטלה ולהיסורת קא תכון הוו דבריס שבלב שהרי תשטעות
תם שהוקיא בשפתיו כהשטתא כיון דתתר זה בזה תשתיהו כתו
שהוא שתה ולא כתו בהיס בתחילה וכ"ש שתין לי רוחה בישיו
דבריו לבטלה לגמרי דכגון יגרו הוא תדבר שילהו ובעבו לתתר לו
שהסור בכך זה לו תטבו זו כתו שהבר תת שהשבים ותשיב ותותר
לו אלא תטבי תותרת כתו שהיא תותרת שהשבועה לתר בעבר
זתן תיסורה . וכן השתקים בכך בבבר זצת השלתים לתתר זריקת
דתיס הלבך בקבילן דשתתקים דבר בדבר תזקין בתר השטת בין
לשקל בין להשתיל ותי שהבר על עלתו בשר ובילה והשתים זו
הוי תתקים בדבר הססור ולא בדבר השתור ותותר ותם תסר על
עלתו תיסורין דרבנן כגון שהם תיוס לו שתתו על גיד והשתים הוי
כתתקים בדבר שתסור ותסור . וכגרתה לע"ד כתבתי :

תתנז (תיד) **שאלת** ממני לתודיעך דעתי בתעות שד לקוח תת
תותר לשלותם ברבית בתעות שד הקדש
לו לא לכיון שהם לעניים כשל הדיוט תתי :

תשובה זו תחלוק' יפה דר' תני הגזרי בתר דתסור לשלותם
ברבית וביל"ן כתב עותר לשלותם ברבית ותביא ראיה
דתעות עניים דין הדיוט יש לסם עדתייני' דר יוחנ לסהות גבוה
לשלוחי תלמת דין הדיוט יש לו דאי דין הקדש תמאי תייני'
לשלוחי הא תנן בפ' שהכ גבי הקדש שותר שבר חיוו ושבע ושתע
שבר חיוו משלש . והו תמריך בפ' שהכ רבית ותוקה להדיוט
ואין רבית ותוקה להקדש . ודתו ראיה זו דה"ת בתעות דקיילי
לעניים דתשום הכי תייני' דר יוסף אבל לו לא קיילי שותר לשלותם

ברכת דין הקדם יש להם. ומכי מוכחת סוגיא דהסח לגמור ולא לחלק מפני דחייבי במעות העומדים ליחלק אבל במעות שאין עומדים לחלק כגון לדקה מרובה ועניים מועטים או כגון שנחנו הכמלים בהקדן יכיה קיום והדיוח לעניים לחלק ככי הכי גוונא דין הקדם יש לו ומותר להשתמש ברבית. ואיע"ג דביה דחיה מדאמרינן בירושלמי לוין ברבית להפורת מזוה ולקדום החדם ומסתמא ס"ל לכל דבר מצוה. והא דקתני הכי משום דחייבי הסח לעניין בן סורר ומורה שהם גנב וחבל במפורת מזוה וקידום החדם. ומכי יודע שהם הם משום העומדין לחלק לעניי עולם. אע"ג דלא קייל לעניי הביר חסור להלוותם ברבית או לעשות הסח מחורה דילמא מיחרמי להו לעניים ומלטרכי זוזי ולית ליה. ודחיה דאמרינן שידי סלמצה מה היו עושין הכם לוקחים הכם פירות בזול ומוכרין ביוקר והכבר להקדם דברי ר' יעקבאל. ר"ת אומר אין מסחכרין בכל הקדם מ"ט לא דאין עניות בעקום עשידות אל עניים ומי דילמא מילטרכי ליה זוזי. כללא דמלתא דהקדקה העומדת לחלק אין לעניי הביר אין לעניי עולם אסור להלוותם ברבית או לעשות הם אחורה ואם אין עומדת לחלק אותר להלוותם ברבית וכ"ם לעשות הם אחורה. ומ"מ אם הגבוי עביר ודוקא לעשות שלחה לקדם ומקבל עליו דהי מחרמי להו עניים יכלי מביחו אי אותר להלוות ברבית אפי' הקדקה העומדת ליחלק לעניי עולם. אבל הקדקה הקלובה לעניי הביר אין הדיוט יש לה שברי יש לה בעלים ואסור להלוותם ברבית. וסברתה לע"ד כתבתי:

תתנב (תטז) **שאלת** מימי על התמוסים אין הערביים שולטו להם בניס וכי בניס בהיותם תמוסים ועתה בהיות להם ישראל ומלין הם לריכין טבילה או לא. ואת"ל לריכין הם מעכבת או לא:

תשובה כתבו בשם רבינו שמחה ז"ל דכל בעלי תשובה לריכין טבילה מיהו אין הטבילה מעכבת אלא מיד כשהרהר תשובה כדי הוא להיך גמור אלא בלריך לעבר עליהו ע"כ. והדבר ברור כי רבינו שמחה חייבי ישראל שעבר טבילה ועשה תשובה ואפ"ה הלריכו טבילה לכתחלה וה"ה כמי שחכזבוהו או יצא מן דת יהדות וחזר לדתו וכיון דהוה מהול אין הטבילה מעכבת. אבל מי שנולד בהיותו תומם וכדי הוא על לכלורה ונהפה להיך טבילה והטבילה מעכבת בו דהא דאמרינן כל הפורש מן הטבילה כפורש מן הקבר ועתה נכנס לברית ואין כאן כלל בדת ישראל ומצטן ביין פוסל כיון שהוא שובד עבודת כוכבים אבל כי דייקת בה בפיר תשכח אלא מעכבת בהו טבילה כמו שמ"ש להודיעם קלת מלות קלות וחמורות שבבר קבלוה אבותיהם מהר סיני עליהם ועל זרעם לך ג"כ בבר טבלו אבותיהם וכנכנו לברית בטבילה וטבילה ותותה טבילה עלתה לכל הבחים אחריהם שבן מציאו לכל הנולדים במדבר שחזר ומל תותם יהושע ואלו מצינו שהלריכום טבילה. ות"ת בשלמת הסח תמוסים הוו אלא נשבה הוא לפונים כלאיהא בנמ' בשלל שמצאו אחיו מחמת מילה שהוא שבר לכל דבר וה"ל בתמוסים ממש ניחא אלא מעכבת הכו טבילה אבל בבני סמומרי' והמומרים לדעת או בבני הפוסים שסיה בידם לבוא לדת ישראל ואלו הכו שהרי הם עומדים במומרותם לדעת לעולם לימת לך דמעכבת הכו טבילה. ותו דהוו מומרים לבל התורה ותו דמשמע דהנולדים במדבר טבלו שהרי כולם היו שמחי מת שלהיסם מתו במדבר וכיון שטבלו לטומאתן עלתה נכם לעבדלהן. ותו דמשמע בהדיא בפסחים פ' האשה (דל"ב) דשרל ישראל לריך טבילה דתנן הסח גר שנתגייר בערב פסח בש"א טובל ואוכל את פסחו לערב וב"ה עד שיעלה עליו ישראל חצו של עוד כוכבים. ת"ש ר"י שמעון בן אלעזר לא מחלקו ב"ש וב"ה על שרל ישראל שטובל ואוכל את פסחו לערב על מה מחלקו וכו' שרי לך דשרל ישראל לריך טבילה ואע"ג דחיכא למיתר דלכתחלה ומדבנן בעלמא מ"מ כ"ד דילמא מעכבת מטעמי דחמרן. וי"ל דסח כתב עלה ריב"ה ז"ל חיתא שלא מלינו בשום מקום טבילה ליטרל ישראל שמא אפי' מדבנן ע"כ. ולריך לחרן לדעתו ז"ל דס"ק אבל בשרל ישראל שטעתה בעוה שרל שהוא מקבל עומאה בש"פ ועבילה גמו מעוה הוא שלא מצא עומאה ממלא לפי שהוא זו דשרל ישראל ס"ל טבילה לפי' מדבנן ועכל שובד כוכבים לריך טבילה מן התורה ובני המומרים לריכין טבילה מדבנן אבל חיוה מעכבת בסח דהוי מלחת מלינתא. ואם הם תמוסים דין כשרל דמה לי תוסם שמתו אחיו מחמת מילה ומה לי תוסם אחר. והוי יודע שהם עובדם ע"ז אע"פ שהניו ישראל לריך טבילה מן התורה דיש"ל הבא על העובדת כוכבים הולד כמוה ואם הוא בפת סוי בפיקח דאורייתא וחזלינן לאוקמה ואינו נכנס לישראל עד שימול ויטבול. מדע שאין הטבילה מעכבת בהן דלא עדיף טבילה ממילה גופה והרי אין המילה מעכבת בו מלבא בקטן שהרי אם קידם קדושין קדושין וגם ליתא אלא מיש"ל מוסר שהרי אינו בן נכר כיון שמוכר לדת ישראל ואינו אלא כאומר לעבידה אחת דהיינו מילה דהוי כישראל לכל דבר לזמן עליו ולשלרף לעבדה אלא מפני שכל שעה שמתעכב בלא מילה עובר בעשה ואם יומת עליו מייב כרת לפיכך מייב למול מיד. אבל טבילה אין בו משום מלוה וכי היכא דמילה גופה אינה מעכבת כ"ם הטבילה אחיה מעכבת אלא מפני שהיא מצוה מטומלת הטעו"ם לעברת ישראל לריך טבילה מסרה כטבילת יכ"ל דלא גרע מבעלי תשובה שכתב רבינו שמחה ז"ל דלריכין טבילה. וסברתה לע"ד כתבתי:

תתנג (תטז) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בימי שמעבע לקיים את המלוה ולא קיים אם עובר משום בל יחל או לא. ואע"ג דמקן בהדיא שבע לקיים את המלוה ולא קיים פטור. דילמא פטור מקדקן הקמר אבל לעולם לא יחל תיכא: **תשובה** הר"ן ז"ל כתב בריש נדרים דאע"ג דפטור מקדקן עובר בבל יחל ובקל דשבעתי ואקיימם לא תיעבריך לעולם לאמתוריען דבדי ליה לאיתוי בשבוע אבל לא יחל דפשיטא הוא. ובאמת עוד באותה בוגיא בכל מידי דאתא מדרשא אע"פ שהוא מן התורה כיון שאינו משום בכחוב שבועה חלה עליו לעניין קדקן. וק"ל דא"כ אמאי לא משני תלמודא כדפריך והלא מוקבע מבר סיני הוא ס"מ לעניין קדקן אבל לעניין בל יחל לאו מוקבע דחקום' הוא דבר"ת לא חלה כלל קמ"ל חלה על התלוה לעניין בל יחל. ואו מאי קס"ד דמאן דפריך והלא מוקבע וכו' וכי לא יהיב דבר לא פליג אמתני' דתנן שבעב לקיים את התלוה ולא קיים פטור לפיכך הכהן דבריס כשבועון דבכי קס"ד הלא חלה לעניין קדקן אבל חלה לעניין בל יחל ושלה פריך והלא מוקבע ושומד הוא ואמני הא קמ"ל דבני ליה לאיתוי וכו' ולשולם אין שבועה חלה על התלוה ובן כתב הריטב"א ז"ל וז"ל אלא ס"פ מניו שבעבעים לקיים את התלוה ואם לא קיים עובר בבל יחל ט"כ. והרשב"א ז"ל בלעון הראשון כתב דשובר בבל יחל וז"ל מ"מ היכא תלוה שבועה דקבל עליו להדרו בתלוה ואם לא עשה כן עובר משום בל יחל אלא פטר שהם בתחיתין דשבועות אלא מקדקן אבל משום בל יחל היכא. ת"כ קמ"ל שאם הזכיר בו שם לא הוי בשוללת שם שמים לבטלה. וכ"כ הרמ"ם ורבינו אלישמ ממיץ ז"ל וכן נדאה מדברי רש"י ז"ל שבתב דברי ליה לאיתוי ליעבד כדי לזרז עלמו לקיים את התלוה וכן פי' מפרש אחר לא ידעתי שמו וכן פי' בתוספ' אלא חייבי בשבועות בעוי מבעע לי אלא ניחא להי לפרושי בלעון הראשון של הרשב"א ז"ל שבוה בעלמא ואם עבר אינו שובר בבל יחל וכמי מבעע פשעה לשוגיין דבריס דפריך בפשיטים ואלא מובעב וכו'. מבעע אלא אל לשילו לבל יחל דא"כ ס"ל לפרושי דלא חלה בלל. גם בדין הבעי ס"ל שבל המפרשים חלוקים עליו דס"ל דאין אדם חייב מן התורה ללמוד תמיד וכן נדאה מלשון רש"י ז"ל וז"ל ר' אליעזר ממיץ דאי בעי פשר נפשים וכו' מ"ל ת"ח דבוה לפיכך אלא דהא אמרינן אם הרבים וכו' ובשתלבת אמרינן דאף בעידן דיתחא לא עבדי ליה בבשאר עשה. ואי קשיא מ"מ אינא עשה דולמדתם תותם ומתן אחי אלא מדבנן ואין קשיא

קרבן נטוי ט"כ. וז"ל המפרש דהי בשי פטר נפשיה מצטוות סיני שחרית וערבית ולהו מוצטב ושומד הוא ומ"ה דלהיו מוצטב ושומד לעמות לה מסכת ולה פרק חיילה שבועה עליה לחיובים מצוה לה יחל לה שם עבר עליה ט"כ. ועיעמא שהיו מוצטב ושומד שה שם היה מוצטב ושומד לפילו בל יחל ליכא. וז"ל רביו יוסף דלף דקרבן מחייבי ליה דדבר הרשות הוא דשפיר ליתיה בלאו וכן כיון דרשות הוא ביכול לפטור עלמו בק"ש שחרית וערבית ומיירי כשזכיר שבועות ט"כ. הרי לך דס"ל דקריאת שתורה חוץ מצחרית וערבים הוי רשות ולה חיוב כמו שכתב הר"ן ז"ל וזה שלשון בתשובתו הרשב"ה והריעב"ה ז"ל וכן כתב הרה"מ ז"ל משמע דס"ל לכל הני רבוותא דלה שחיי לן בין מצוה שכתובה בהדיה למצוה דלחיות מדרש, כיון דהוי מן התורה ליו שבועה חלה עליה וכן בדין שהרי כמה גופי תורה ליתם מפורשים בהדיה דלה דחיין מדרשה והורגין עליהם דחש"ג דקי"ל ליו עושין מדין ק"ו מ"מ מג"ם והקישה עושין ושלה קדושי כסף ליתם מפורשים בתורה והורגין עליהם וכיון שהם גופי תורה ליך לחשב שלחמר דשבועה חלה עליהם לפילו לעיין קרבן וכ"ש לעיין לבטל דשקיעה דלה חל. וכן כתב הרשב"ה ז"ל בתשובה סימן ס"ד וז"ל ולה עוד חלה בביטול מצוה דרבים דחיילי שבועה כיון שבשבע שיחלל שומו על נזיד ולה חלו או שיהה שהם יינם ולה שהם חייב וכו' וכן כתב סימן תרי"ד ושידוך מינה טעמת דשיבורא דרבים הוא כל שיכורא דאורייתה לה חלה כלל. וכן כתבו הרמ"ה והרשב"ה ז"ל בתשובה דמי שבשבע לפרוע לחביריו לזמן וחל לסיות בשבת ופסקו דחייב לפרוע דשבועה דאורייתה ועלעול מדרבנן. ושפיו לבטל שיכורא דרבנן כתב הריעב"ה דלה חל ולזה דעתי מוטה כמו שכתבתי בתשובות לחרות:

כללא דמילתה דהשבע לקיים שם המוטה או לבטלה שם שחור מן התורה לה שבע שם שהורו מפורש בתורה או דחתא מדרש, לה חיילה כלל שפיו לבל יחל לבל בשיורין דרבנן שם נשבע לקיים ודלי חלה השבועה ושם נשבע לבטל היו פלוגתה. וסיו יודע דשפיו בנדר דקי"ל דנדרים חליס על דבר מצוה כדבר הרשות ס"מ לבטל שת המצוה לבל שם שחר עליו נשלם בקונם לה חיילי לשין ליסור חל על ליסור וכן כתבו המפרשים ז"ל וז"ל הרמב"ם ז"ל פרק ה' מהלכות שבועות נשבע לקיים שת המצוה ולה קיים פטור מצוה שבועה ביטוי כיצד וכו' שלין שבועה ביטוי חלה על דברי הרשות ע"כ. ומשמע דלה חלה כלל שפיו לעיין בל יחל שבכל שותם שהלכות שחייבי לעיין מלקות וכן לעיין ביטול מצוה שכתב נשבע שיאכל נבלה וכרפס וכיוצא מהן מהיכוחי תורה ס"ז לוקה מצוה שבועות הוא בין לבל בין לה לבל הרי לך בהדיה דלין שבועה ביטוי חלה לבטל ליסורי תורה ושפיו שהיה כתובים בהדיה דלהכי כתב וכיוצא בהם מהיכוחי תורה וס"ה למי שנשבע לקיים שת המצוה שהיה מן התורה ולין חיוב ביניהם לזה שמי שנשבע לקיים ולה קיים פטור לגמרי מצוה שבועה ומי שנשבע לבטל לוקה מצוה שבועת הוא לבל שבועת ביטוי ליכא. וסנדאה לע"ד כתבתי:

תתם (חיז) **שאלה** דלחובן מכר לשמעון בגדים שקרדיים שקרי זיהם ושמר לו קשב"ו שיקול"ם ופירש דשם וסוף כלומר שהיום שחוכות ושח"כ ממלו שמרות במדה וגם היו בשם מקלת שיש בהן ריח שמן וכובעו טוען שהוא מום וגם שהם שמרות במדה ולחובן טוען כבר רחיים שהם שהם לשחתה ושם מפני שמרון שמדה כבר שמרתי לך שבע"ו שיקול"ם ושבלה וקבילת. יורה שמורה שדין עם מי:

תשובה לה פירשת שם שמרון שמדה הוא יולה ממשפט שקריזיע"ם הוא לה ולפיכך שמי לריך לפרש כי מפשפ הוא כ"ב כ"ג כ"ד שמות ומעט מן שמעט יהיו כ"ש ושם הרשות רשות. שילכך יועיל שתנאי שעשר לו לקבל עליו מדת הרשות והקלות שבשם הע"פ שבשבוש שמכן לו הוא שבשם טובות או ביטולות. שבל שם היו של עבדים או פחות לה חסיק לדעתי, ולה מחיל ולה יועיל לזה שנאי של שקב"ו ושיקול"ם שתם שם לה יפרש בהדי שמקבל עליו שפילו שיהיו קלות ממוצע של שקריזיע"ם שבל שנאי שתוש זה לה הועיל שלה שהם היו קלות שבקלות הגיעות.

שילכך שם היו כ"ש לין עליו פלוס וכ"ש שם היו כ"ב שבל שם היו פחות מזה השיעור לריך להשלים לו עד שיעור שביעית והוא שהם שבשום שבוש שטובות לריך להשלים לו עד שיעור מדת שביעית של שטובות והוא כ"ג חמות והם שבשום הוא של ביעות לריך להשלים לו עד כ"ש והלי וכשי לחריך גבי שמערב עפר או לדודות שתחוה יותר ממה שהמו חבמים ושולך לבדר מבדר שכל ולריך להשלים לחביריו שכל ולה יכול לומר לשלים עד שיעור שהמו חבמים. ולעיין שממלו שמקלן ריח שמן שהמת שהוא משום מום שבל לין יכול לטעון עליו כיון שרוחה חחת לחחת והוא שפשר ליה למיקם עליה דמלחתה ולשריה גם שם יש בשם ריח שמן ולה עשה כן מחל שמום דלה לחריך שמשום חוזר הלה סיבה דלה מלי למיקם עלה בשעת קנין ושעמת דמשתבר הוא. וכן כתב שבעל מגיד משנה וז"ל ויש מי שכתב שהם היה שדבר שלשוקה היה יכול להבחיע לשלחר כגון שיכולין לשסותו ולטועמו ולה שקיפד לעשות כן והמוכר שכר לו שהם לין הוא ע"כ. והדבר ברור שריה השמן בנגדים הוא שכר ומודע לפילו לשחיים שקיחים וכ"ש לשוחרים שבקילין וכן רלוי לדון. והוי יודע שהפילו היה הדין שחוזר בשביל השום ושהשתר יהיה השקח קיים כיון שבשל שקח לחד ודילמה שמוכר לה שכר לת הכל בזה שכך לגה שפי שהום לשבר בשקח. ומיהו שמי שהם לחר שמוכר לחתה שלמלה בה שום שחזור ושהשתר יהיה השקח קיים לין שומעין לו לגה דיחזיר כל השקח דשלי לחר ליה לה קייתי כל השקח לגה בשביל זהת שלמלה בה שום ודבר ברור הוא. והכרחה לע"ד כתבתי:

תתבא (חיח) **שאלה** עלה דשמיעין בפ"ק דנדרים (דף י') שכלן לחרו כל היושב בחעטית שקרא חוטה

ולגה כמה שכידים ושמי מעשה היו שתעטין ושמרין בברכות גדול היושב בחעטית יותר שכשוכן לידקה שזה בגופו וזה בממונו:

תשובה שתבו בשם ר' שליעזר ממין ז"ל דס"מ שמקבל חעטית בשעשו שקרא חוטה לבל לשם שמים לה. וה"ה ודלי

ליתה דשה שמיר יליפיל לה דשמיעין שתם דתני' ר' שליעזר ב"ר חומי וכפר עליו שכשר חטה על שפשם וכי בשיה שפשם הטה זה שלה שליער עלמו שן היין וגלה דבריס ק"ו ומה זה שלה ליער עלמו שלה שן היין שקרא חוטה שמעער עלמו שכל דבר עשב"ו שכלן שמרו כל היושב בחעטית יותר שכשוכן לידקה קדום שמעו שפילו שדר שם שם ס"ש שקרא חוטה ת"ב שלה שמקבל חעטית לס שקרא חוטה וכן רלוי ליפיל לס שמקבל חעטית לש"ם שקרא חוטה וכן רלוי לר' שליעזר ממין עלמו בשדיס וז"ל ושמפרש דכיושב בחעטית בשבת שיהי טוטה הוא דשה טוטה ק"ו מזירות שלה בשבת הוא ע"כ. והוא ז"ל כתב כטעמו של דבר שחע"ג שהוא חוטה מוחר ליושב בחעטית שבשר שחעטית מרובה על שספסד וכן כתב ריעב"ה ז"ל וכי שתה לריך לומר בעין שמיזות דשע"ג דשקרא חוטה מ"מ מוחר לידור בשיזות דשכלו מרובה על שפסדו וליילו דר' שליעזר שקפר גופיה קרי ליה לגזיר נשה וסכתוב קרלו קדום. ולריה לשה דשמיעין היושב בחעטית בשבת קורעין לו גזר דיום ושוזרין ופרטין ממש עוגב שבת שביטל שתי שקנתי' ליתיב חעטית לשעשיו. עוד יש לפרש דליתה בפ"ק דשעטית הה דמלי לשעשי נפשיס שה דלה שלי לשעשי ושי היושב בחעטית ומשעער שקרא חוטה לבל שי שיהיו שעשער כלל לה שקרא חוטה. וגם על זה ק"ל שם היו שעשער שה שכלו חורחים חוא שה למה זה דומה לשחם שבשם רגילים לשכול פעם אחת ביום. עוד נרשה לפרש היושב בחעטית ושיו שקיים שתר שדברים שמייסים לחעטית בדשתיב הלה זה ליס לשתרשו פתח חרלוסת רשע וכו' הלה פרוס לרעב לחמך כו' שקרא חוטה לבל שעקיים חעטית בשתיב בשב הנביא זכו חעטיתם של לדיקים ולה שקרא חוטה כלל. לבל שכון שלני שזה שוטה היא ולשו שלכתה היא דכולכו ס"ל שיר חוטה הוי ולדידהו שני היושב בחעטית חוטה הוא. לבל אין לה קי"ל דכי הלה כשפסקי' דקרא הלה שקרא חוטה הלה שיר טעמ שפני שלישר עלמו ולה עשה שלה שיר טסור קדום הוא ושלה קעביד דשה

ר' יהודה לומר מסיזים שרחצנויים סיו מתמיים להסיח קרקן מעמת לפי שאין הקב"ה מניח תקלה על ידם מה סיו עושים סיו עומדים ומקבלים מיזום למקום כדי שיתחייב קרקן חטאת ואם מיז טהור מועמ הוא שאין עושין כך. והא דפריך תלמודא והדין קרא בזיר כיון הוא. ומצאי מצום דצמא בחטאת לדעת בעלי הצעם פריך ומצאי תבל לדידן לא קשיא לן ולא מירי. וכריטב"א ז"ל כתב דאפילו למ"ד נלו חוטאת הוא ואם נמי מיזיר טהור לצאת ב"פ על שחסר אם נפשו מן היין מלמון והייתי אני ובני צלמה חטאים. והנהון דקרא כפשטי' על מיז טמא שנקרא חוטאת דמה נפשך אם נטמא במיזיר חוטאת הוא ואם נטמא בשוגג חוטאת בנפשו צלייע עלמו מן היין ולא מהר לעשות המלוס בהקנס והצאת ניחא דלא ס"ל יבא קרא דעל הספק. ללמד דמילתא דמי שמתכוין לבו לעמים בזיזות או בהצעית לא נקרא חוטאת כלל אלא קלום. ולריך שחצא שמתו בעלי שחכמה שהחטיאת שרחוי במקום קרבן עומד ועדיף עפי שאם בגופו וזה בממונו כי האם סיכודי החוכל בכחותיו בזמן שליזו מוצא מזון לאכול הוא בנגד האם החוכל בקרבן מעל שמזבח והשבל היולא מפיו הוא בנגד הצשר שעולה מן שמזבח ומעלת גופו מזבח בפרה. ולכן היו בעלי נפש הקדושים מתציים כמה תציות. והכי מצמע מתפלחו של רב שצם ויהיה מיעוט חלבי ודמי וכו' כלומ שקבלה ע"ג שמזבח. וכל זה בהגלי אלא יבנף עלמו יותר מדאי אלא נקרא חלל חכמים חוטא והדרך שממולע הוא שכתוב ועליו נאמר פלם מעגל רגליך וכו'. והנראה לע"ד כתבתי:

תתסב (חיט) **שאלת** ממני מודיעך דעתי כמי שמצטע בחלוה בלמון ערבי אם היא בצועה או לא:

תשובה הדבר ברור בהיא שבועה גמורה דלא גרע מצטען' שקורא וכו' שם היום לשבועה וקיי"ל כר' יוחנן דאמר לצוות הטוצדי הוכיחים הם בחיזו לצון שבדו אחמים הנשבע שם כלו הוליא השבועה מפיו דאסורה אמרה כי ידוע בכל לצון בדבר. וא"ת הא היא למכירין אותו לצון אבל אותם שחיום מכירין אותו לצון לא ש"ל היולא שחין אותו הלצון רגיל כלל אמאי הוי שבועה ואין בעיק פיו ולבו צוין. וי"ל דאע"ג דלא הורגל זאת הלצון כיון שהוא יודע שהוא לצון שבועה הוי שפיר פיו ולבו צוין אבל אם חיזו מכיר שהוא לצון שבועה פטור אבל אם היה מכיר הלצון של שובדי הוכיחים לא הוי היזו דלא נדר גמור דנדרים ושבועות נאמרין בכל לצון. הא למדת שהיא שבועה גמורה למכירין בלצון ערבי ולאותם שחיום מכירין בלצון ערבי אם יודעים שזו שבועה הוי היזו כשנשבע בשם כיון בשם הקב"ה בלשונה הוי שבועה: **ולענין** מי הוי כשנשבע בשם חלום משכנרא לי דאין זה שם ממש בשרי אין האותיות מורות על שם ואע"ג דים בחיזו שם לא קשיא שרי שבקודש היום כלי חלא בד' אותיות דאלה"ה יהיה אסור למוהקו וזה ודאי לא שמענו דאין לנו חלא שבועה שמות שחיום מתוקים ואין זה חלא כמתכוין את השם שאין בו קדושה חלא בכתבו ואותיותיו. ומ"מ מודה אני דלא גרע מאחר הכיזויין כשלמה בחמור בשיר השירים וכמליצה החמור בדיוקל:

ומעשה היה היזי ריב"ח שנשבע בשם דיה"ו ושתיר לו אע"פ שלא היה רגיל להתיר שום שבועה בהזכרת השם. וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות שבדרין:

תתסג (חכא) **ולענין** האומר לחבירו חמיני בשם י"ת שחעשה לך דבר פ' לא חיבעיא אם היא חייב יען היין לעצמו דפשיטא דאדר גדול נדר לגלגי ישראל לקיים מה שהוא חייב מן הדין חלא אפילו שלא היה חייב מן הדין אני אומר שחייב לקיים דברו כיון שהבחיזו בחמורת השם כמו שין לך נדר גדול מזה שהרי אם לא קיים דברו נמלא שחיזו מחמיז בשם כ"מ שכך אמר לו כיון שחחמיזו מחמירים בשם י"ת חחיין שחעשה לך דבר פ' והוי כאלו אמר בחמורת השם שחעשה דבר פ'. ואפילו אם חרלה לומר דלאו שבועה גמורה היא לא גרע מידות ופסקו רוב הפוסקים דילוה שבועות כשבועות. וגדולה מזו ראיתי בשם ריב"ח ז"ל בחאי שאמר בן ישמור ס' לריחיו ושתורה שזחת שחקניים אלו

החגלים והשיב שבועה בשם יפה כאן ואע"פ שלא אמר שם אלא בניווי אלא בלשון לעז כדאמרי' מאחי כולא שבועה הילכך שם לא קיים שבועתו יש בו מקומני אמאי ויש בו חשם נדר ושבועה ויש בו שבועת ואיזו שומה שבועה אי בו חילול השם ואם הוא מצוי תורה ואותה מצוה לאי לכוף אותו בדין לקיים שבועתו אלא גרע מכן ולאו לאו ויאמן ושאחל ומצוה לאמרו מקום מפרשים דאפילו בלא הזכרת שם ממש:

וניווי מתחייב וכ"ש בי"ד לחיכא שם ממש:

ולענין אשר שלא דק"ל כניווין אסורין ניווי מותרין שרי שהיו כניווי שהשם כגון לאמר מקרבנא מגזרת מהרמנת מהשבועת אחי הוי הוא ואם נטמא בשוגג חוטאת בנפשו שלייע עלמו מן היין ולא מהר לעשות המלוס בהקנס והשאת ניחא דלא יבא קרא דעל הספק. ללמד דמילתא דמי שמתכוין לבו לעמים בזיזות או בהצעית לא נקרא חוטאת כלל אלא קלום. ולריך שחצא שמתו בעלי שחכמה שהחטיאת שרחוי במקום קרבן עומד ועדיף עפי שאם בגופו וזה בממונו כי האם סיכודי החוכל בכחותיו בזמן שליזו מוצא מזון לאכול הוא בנגד האם החוכל בקרבן מעל שמזבח והשבל היולא מפיו הוא בנגד הצשר שעולה מן שמזבח ומעלת גופו מזבח בפרה. ולכן היו בעלי נפש הקדושים מתציים כמה תציות. והכי מצמע מתפלחו של רב שצם ויהיה מיעוט חלבי ודמי וכו' כלומ שקבלה ע"ג שמזבח. וכל זה בהגלי אלא יבנף עלמו יותר מדאי אלא נקרא חלל חכמים חוטא והדרך שממולע הוא שכתוב ועליו נאמר פלם מעגל רגליך וכו'. והנראה לע"ד כתבתי:

תתסב (חיט) **שאלת** ממני מודיעך דעתי כמי שמצטע בחלוה בלמון ערבי אם היא בצועה או לא:

תשובה הדבר ברור בהיא שבועה גמורה דלא גרע מצטען' שקורא וכו' שם היום לשבועה וקיי"ל כר' יוחנן דאמר לצוות הטוצדי הוכיחים הם בחיזו לצון שבדו אחמים הנשבע שם כלו הוליא השבועה מפיו דאסורה אמרה כי ידוע בכל לצון בדבר. וא"ת הא היא למכירין אותו לצון אבל אותם שחיום מכירין אותו לצון לא ש"ל היולא שחין אותו הלצון רגיל כלל אמאי הוי שבועה ואין בעיק פיו ולבו צוין. וי"ל דאע"ג דלא הורגל זאת הלצון כיון שהוא יודע שהוא לצון שבועה הוי שפיר פיו ולבו צוין אבל אם חיזו מכיר שהוא לצון שבועה פטור אבל אם היה מכיר הלצון של שובדי הוכיחים לא הוי היזו דלא נדר גמור דנדרים ושבועות נאמרין בכל לצון. הא למדת שהיא שבועה גמורה למכירין בלצון ערבי ולאותם שחיום מכירין בלצון ערבי אם יודעים שזו שבועה הוי היזו כשנשבע בשם כיון בשם הקב"ה בלשונה הוי שבועה:

ולענין מי הוי כשנשבע בשם חלום משכנרא לי דאין זה שם ממש בשרי אין האותיות מורות על שם ואע"ג דים בחיזו שם לא קשיא שרי שבקודש היום כלי חלא בד' אותיות דאלה"ה יהיה אסור למוהקו וזה ודאי לא שמענו דאין לנו חלא שבועה שמות שחיום מתוקים ואין זה חלא כמתכוין את השם שאין בו קדושה חלא בכתבו ואותיותיו. ומ"מ מודה אני דלא גרע מאחר הכיזויין כשלמה בחמור בשיר השירים וכמליצה החמור בדיוקל:

ומעשה היה היזי ריב"ח שנשבע בשם דיה"ו ושתיר לו אע"פ שלא היה רגיל להתיר שום שבועה בהזכרת השם. וכן הרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות שבדרין:

תתסג (חכא) **ולענין** האומר לחבירו חמיני בשם י"ת שחעשה לך דבר פ' לא חיבעיא אם היא חייב יען היין לעצמו דפשיטא דאדר גדול נדר לגלגי ישראל לקיים מה שהוא חייב מן הדין חלא אפילו שלא היה חייב מן הדין אני אומר שחייב לקיים דברו כיון שהבחיזו בחמורת השם כמו שין לך נדר גדול מזה שהרי אם לא קיים דברו נמלא שחיזו מחמיז בשם כ"מ שכך אמר לו כיון שחחמיזו מחמירים בשם י"ת חחיין שחעשה לך דבר פ' והוי כאלו אמר בחמורת השם שחעשה דבר פ'. ואפילו אם חרלה לומר דלאו שבועה גמורה היא לא גרע מידות ופסקו רוב הפוסקים דילוה שבועות כשבועות. וגדולה מזו ראיתי בשם ריב"ח ז"ל בחאי שאמר בן ישמור ס' לריחיו ושתורה שזחת שחקניים אלו

לריכה לומוע ז' ימים וקיים מעשה שהביעה חו"ל :

תשובה הדבר ברור דלריכה לומוע דהי מפני שהיא מעוברת
לא גרעה מקטנה שלא הגיעה לבלות דלריכה להמתין .
ואו דכמה מעוברות ביומם דם . ואם מפני שכבר היה רגילה בו
מדרבה מהי טעמא חייסינן שמא תראה דם חימוד כיון שהיה
מכירתו מהרהרת בו וקרוב הדבר שתראה דם הילכך תומה ז'
וקיים כשהר נשים שהמעוה ליומה וו ליום לריכה לפיים כלל .
והגראה לע"ד כתבתי :

תחמו (תכד) **מעשה** בחלמון שמעה חלמה ערב שבת ובלכו
ז' ברכות בשעודה מקלה אחרו כיון שעדיין לא חלטו מקרי
משעה רחשעה פניה מדשעה :

תשובה שניסה לא מכוונו לכלבה וחלמון נתחלף לסה בבחור
ז"ל הרח"ם ז"ל י"מ שעודה קמייחא כדאמרינן
בפסחים יומא קמא לא הליצו לי בחלבה דסיינו שעודה קמייחא
ומיכו סה לא חלבו עד כלילה מברכין משום דלא גרע מפניה
מדשעה כיון דאכתי לא חלבו בני סחופה ע"כ . ואפשר דמסבא
למדו גם חלמון שמא חלמה ולא היה דסחם חיירי בבחור שיש
לו יומים ברבה אלא שביום רחשון מברכין ז' ברכות ובשאר ימים
ברכה אחת ולפיכך אם בחו פניה מדשעה או שאכלה שמא
שמא שמוך לגילה ולא חלבו עד כלילה מברכין ז' ברכות דלכילה
רחשעה סיי כפניה מדשעה הכל חלמון שמא חלמה שאין לו אלא
יום אחד לברכה כיון שאכלה כלילה עבר זמנו ואין מברכין לו
כלל . סה לומה זה דומה לבחור שבאו פניה מדשעה ביום שלישי
או שהיה שבת דאין מברכין כלל כיון שעבר זמנו קה ס"ל עבר
עבר זמנו ואין מברכין כלל דאין דומה אחר זמן כאוהר הזמן :

שוב לאיהי שכאב כן בעל התיבות ז"ל בסדיה ו"ל יום לאשון
לעולם מברכין ז' ברכות כלומר בשעודה רחשונה אחר
ברכה שאון ואפי' לא חלבו עד כלילה כאבו מפרקים כל
שעודות יום רחשון מברכין ז' ברכות . ואם היה חלמה ולא חלבו
עד כלילה אין מברכין ע"כ . וכו' יודע שמע"פ שמחלקו בשמאת
חלמון שמא חלמה לאיכא מ"ד יום רחשון ואיכא מ"ד נ' לברכה
לא נאלקו לכ"ע אין יום ג' לברכה הילכך המבדך ביום שני לפיכו
פיסיה שבת ועדיין לא חלבו לאיכא הרתי לעיבותא הוי ברכה
לבעלה וסבוד יכפר בעדי . ומיהא נמי מה שהגהו לכל החתנים
שעושין שעודה ליל אל שבו"ע ומכינין כל לרכי הסעודה ומבעלין
ואופין ואין חולכין עד הלילה שהיא ליל שמיני ומברכין אחר ברא
שהיא ברכה לבעלה שלא הקנו אלא שבעה ומה שנוהגין לומר
לפי שכל לרכי הסעודה מכינין ביום הששי ואיכא מ"ד
שבכל הולך אחר זמן הסעודה שהוא זמן הברכה וכיון שהיא בשמיני
אין לאוי לברך כלל ומבדך הוי ברכה לבעלה אלא מדאין מחחילין מחחת
הלוגא אלא בשמחה במעוהו דליה בם לא ברכה ולא הזברה אבל
ברכת אחר ברא לא חקנו אותה אלא כל שבעה ואו לא . והגראה
לע"ד כתבתי :

תחמו (תכה) **שאלת** ממני חודיעך דעתי על מה שאמרו
ר"ל חייב אדם לבשלים פרשיותיו עם
הלבור אם היה סומה או חולה בעיניו ואין יכול לקרות אם הוא
מחוייב ללבת אלל אחר שיקרא והוא ישמע וכן אם היו לו חומם אם נפטר בשמיעה
שיקרא אחר והוא שומע או לא :

תשובה הדבר ברור דשומע כקורא ומקרא מגילה ותקיעת
שופר וקריאת התורה בשבת וששומע חפלה מן החזן
כל אלו יוכיחו דשומע כקורא . ולפיכך אם שמע אלא במלה אחת פשיטא
דילא חפילו שיהיה השומע חכם גדול דלא הוי אלא כאחד ר' יהושע
לעולם יצליח אדם פרשיותיו עם הלבור עדיף אלא היי דאמרן
לעיל דדוקא בק"ש בעינן ושנחכה כו' שיהנגה בפיו אבל בשאר
דברים לא ואע"פ שאין הש"ץ מוליא את השומע בכל שאר יומות
השנה כ"א חפילות ר"ה ויוה"כ היינו כדי שלא יסמכו היושמים
על ש"ץ לעולם ולפעמים נמלא שאין כיון במלה אחת ונמלא הולך
בלא חפלה אבל מדינא לעולם שומע כקורא והכי כל הברכות

כולן אם שמע ואחר אמן ילא ידי הברכה . סילכך אם שמע
שניים מקרא ות' חרגום ילא ובלבד שיכון מלה במלה. ולעניו החולה
רואה אני שאוה פעור לגמרי ולא יכא אלא מלעבר שהוא פעור
מן הסוכה שהיא מלות עשה של חורה . ומוסף בעיניו שהמיעה
קשה לו ומה"ה אין מבקרין מחושי עיון מפני שהדיבור קשה לסה
וגם השמיעה . אבל אם אוה שומע אלא בפלוגחא ל"ד פעור
מכל מלות שהמורות בחורה פעור גם מזה ולא"ד חייב חייב גם
בזה . ומ"מ כ"ל דאפי' ל"ד שומע חייב במלות פעור מחיוב זה
דכיון דדבריה שבכתב אי אחה רשאי לאומרם ע"פ וזה ס"ל בכתב
דבה אינו רואה וכן פעריכן ליה מכל מלות שבחורה ברחייה אפי'
שהה מן החורה כגון לעלות ולילחות ועדות וכ"ם דפעור מחיוב
זה דהיי מדרבנן בעלמא. ואע"ג דהכא אפשר ע"י שמיעה לא מלינו
דבר שיהיה פעור ע"י עלמו משום דלא שייך ויחחייב ע"י אחריה .
ולאיה מהא דרב שהה היה מהדר אפי' ובריה בשעה שהיו קורין
בחורה ואיכא מ"ד משום דר"ם שני נסיר היה ולא היה חייב
בשמיעה החורה ומ"ה מסדר אפי' ובריה ומשום הא טעמא חייב
בחורה שבע"פ לפי שמלותה על פה . וסיי יודע דקיי"ל כמ"ד
סומא חייב בכל מלות שבחורה בחורה חון מחוחה שמשמו לוחה
בסדיה ולפיכך מוליא את אחריה ידי חובתן ופורס על שמע לפיכ
במלות שבחורה . וכבר סהרכתי בחשובה אחרת על עניו סומא
חוקב לסוליא את סריבה ידי חובתן :

ולענין מי שהיו יודע לקרות קה ליה בדרבה מיניה שהרי
הוה עובר על ולמדתם לוחה שהוא חייב מן החורה
ללמוד חורה ואיכו לומד ועד שהוא סולך לשמוע ילך ללמוד . ועוד
מה יועיל שמיעת החורה הא הוה אינו מבין מה שהוא שומע
דהוקא במקרא מגלה שהיו חע"פ שהיו מבין מידי דהוה
אחשחדיים בני הרמעים אבל בעלמא לא ואלו העולים לקרות
בחורה ואינם יודעים סיי ברכה לבעלה שלריך שיודע לקרות עם
הזון מלה במלה חע"ג דהיו יודע הקדוק הקריאה אבל אם היו
יודע כלל סיי ברכה לבעלה ואסור לסעלותו . ואע"ג דש"ץ מוליא
את שהיו יודע בחפלה שאני החם שהוא עושה אחן נסוף כל
ברכה וברכה ואע"פ שהיו יודע מה אומר אין סדבר תלוי בקריאה
אלא בעיניו אחן אבל קריאה החורה סדבר חלוי בקריאה ולפיכך
אין הש"ץ מוליא אם היו יודע לקרות סילכך ל"ד אם סיה (או)
סומא או מוסגה בעיניו או שהיו יודע לקרות פעור מחיוב זה ואם
הוה יודע נפעור ע"י שמיעה . והגראה לע"ד כתבתי :

תחסח (תכו) **שאלת** ממני חודיעך דעתי בסיבב מרע שאמר
כלע זה לגדקה וכלע זה ולא בסעיק
לסעלים סדבור ונשחתק [אם] נחפס גם שסלע השני לגדקה
או לא :

תשובה בפ"ק דגדרים דף ז' מיבעיא ליה לר"פ אם יש יד
לגדקה או לא ובידי במוכיח קמבעי ליה דאלו אינו מוכיח סלע זה לגדקה
והדין ולא אמר כמי שהדין נמי לגדקה קאמר מ"ד הדין לנפקותא
בעלמא קאמר וסלקא בחיקו' . ולדעת סרמב"ם ז"ל שפוסק בשם
הגאונים בכל אחד"ל סלבחא סיא ס"ל אמרינן אחד"ל יש יד לגדקה
דאין סיקח למחלה הפקר מאי וכו' . ובלאו הכי טעמא רוב ספוסקים
שסביבו דכיון דאיסורא הוא אזלינן לחומרא ויש יד לגדקה ויש יד
לפחה . ואע"ג דקיי"ל דכל ספק ממונא חומרא לחובב וקולא
לנחבב שאני הכי דאיכא בהו איסורא . ואע"ג דסוכיח הר"ן ז"ל
דספיקא דממון שנייה לא מיקרי ספק איסורא אלא ספיקא דממונא
וקולא מ"מ אפשר לומר דאע"ג דיש יד לגדקה ולפחה משום
דאיסורא היכא סיינו לענין שיחול עלייהו שם פחה לו שם לגדקה
ולא יהיה בו אבל אם בחו סעניים לסוליא ממנו יאמר להם הביאו
דאיכא יד לגדקה כלגדקה ושולו וסיינו דספק ממון שנייה לא מיקרי
ספק איסורא לענין להוליאו ממנו בע"כ. סילכך יש יד לגדקה
ולגזיר ולחרמים ולספקדות ולבטוחת לדעת היב ספוסקים ולקדושין
לדעת כ"ע משום חומרת דאיסורא דאורייתא הוא ויש יד לפחה ולגדקה
מטעמא דכחיבנא . אבל אין יד לספקר ולא לגבית שכשהא ולא

לגבית

לגבית ממרחץ. ומ"מ כ"ל דבכ"ד לא חיבעית ליה ולא מידי אחרא דכיון שכוח ס"מ לא לריך נפקותא דאם יתום לא לריך שוד סולאה אלא ודאי וגם לגדקה קאמר. ותו דבשלמא היכא דאמר מלי מצליס לדיבוריה ולא אמליס היכא למימר כיון דלא קאמר נמי אלו לגדקה קאמר אלא לנפקותא בשלמא אבל היכא דאמשיק ודאי לגדקה קאמר והאי דלא אמר נמי משום דאישתיק. ותו דבאי הוי ידים מוכיחות טובא דכיון דסולך לבית עולמו מקיים בנפשיה וסלך לפניך לגדק וכו'. ותו כיון שים לו ממון אחר ודאי לא אמר דדין לנפקותא שהרי ים לו לנפקותא אם יתום אר יחיה. היכלך מוליחין מן היוסלין גם שכלא הבאי ותוחנין לגדקה ואם עמד ישבא פירוש לדבריו ויאמר ליה נתכוונתי ואם היו יודע כוונתו אר שחין זוכר מוליחין ממנו מטעמא דכחינא. ושוי יודע לטענין נטען לא בטינן ידיס מוכיחות לפי שטענין בעלמו מוכיח לחין אדם מגרש אשת מביתו וקי"ל כרבא דאמר אכי ואכי אמרינן בכתה דוכתי. ויל שדבר הוי כדבר בעלמו לכל דיכין אם לקבלן או למלקות כאלו הוא כתוב בתורה משום דמייחסין לידות מסיקשא וסיקשא הוי כמאן דכתיבא בתורייתא. ואכלאה לע"ד כתבתי:

תתסט (תכז) **שאלת** ממני ידיד נפשי בעני יסודים שדרים בבית אחד בעני ליאומים כל ר' בליאומן אלו אם שם אלוקים בדיוריו כיון שכל ר' אוכל מפתו ומייכין לערב שיבוני מלוה. ר"ח אין מייכין לערב לאין לאן אלא חיוב דיורין:

תשובה דבר פשוט הוא אללי שכם אלוקים בדיוריו ומייכין שיבוב דכיון דאין אחד משתמש בחלק חבירו ואחלר שבממלא יד שיסיה שוב בו שרי הוא בעני בחים שפחוחים לחלר וכ"ת משום דאין בליאומן אלא שלש מחיצות הא ל"ק חדא דשלש מחיצות הוי רשות היחיד גמורה לענין שבת. היכלך בשעה שבשבילו ואקן השיבוב אינה שכא דכיון שרוחים שזה משתמש בשלו ושמשתמשין דוקא וזה בשלו דוקא ולא אחד אלוק ודר ברס"י גמורה ומשתמשין יחד בחלר יבא לעשות כן ברס"ר. ות"ל שרמב"ם ז"ל ומשנה כל מקום ומקום שאחז כל אחד משבשיים וחלקו לעלמו בשוה בלבד רה"י ויסיה אסור לסילית משום שחלק לעלמו לרשות שיד שלם שוב בו כמו שאין מוליחין מרס"י לרה"ר אלא יחתמש וכו'. ותו דאני רואה שכם ד' מחיצות גמורות שהרי כל סליותי"ם יש בשם טרח שפחה ופי חקרה ופלימין נרחין מפיס ומבחוץ אלא שפחה גדול ואלא רואו שחלקו בין פחה גדול לפחה קטן. ושסיל דחנן בשיבוין (דף ע"ב) חמש חבורות שבאחו בשרקלין דאם אין שחיצות מניעות לחקדש הרי שם כאחרים לכל דבר שאינם לריכין שיבוב ואם בא שיבוב אלא אינם לריכות ואם שיבאו לחלר אחרת שיבוב אחד לבולן כשאין שם ג' מחיצות מניעות לחקדש חייבי שהרי אינם חלוקים אבל אם יש שם ג' מחיצות מניעות לחקדש אע"פ שהרביעית אינה מגעת מה בכך הרי שם חלוקין בדיוריו שהרי הוזק לחולן בשבת חייב חטאת. ואפי' אם חדחק לפרש דכל ד' מחיצות בעינן שיהו מניעות לחקדש לא קשיא ל"ד כיון דאינה גורת פחה דאפי דאשם נמי כולא פחוחים לערקלין ואין חילוק בין פחה גבוה ואחד לפחה נמוך ולר כיון דאין בית גורת פחה. ומיהו אפילו סיכא דליכא גורת פחה אלא ג' מחיצות גמורות דעתי לסחמיר ולהלריך שיבוב כיון שכם אלוקין בדיוריו אפילו שיהיו סחיצות גרועות כגון יריעות פרוסות וכן כתבו סחוספות. ואכלאה לע"ד כתבתי:

תתע (תכח) **שאלת** ממני מודיעך דעתי אם חייבין על נדר שוא כמו שחייבין על שבועת שוא:

תשובה לא אחכחן בשום דוכתא בחלמוד דאמור נדר שוא וכן רחיתי בדברי מקלא מפרשים ומ"מ אין הדברים אמורים לדעתי אלא היכי דאמר הרי עלי שזה אים ואינו אלא אם אמר הרי עלי שזו אלא קרבן שזה אים ואינו אלא שלא הזכיר אם אים אם אין אחיכר אבל אם אמר הריני נודר להשם שזה אים ואינו אלא אלא ל"ל שהוא כזה ל"ל שהוא מלקין ליה משום דשבע לשוא משום אלא אסור גמור ומכי אלא אלא חייב נדוי שאי שהוא אם אים לבטלה. ומכי חיחא בריש נדרים (דף ז' ע"ב) מ"ר אבא שום קלימנא קמיה דרב הונא שמעה לאלי חיחנא דמפקא ס"ם לבטלה שאחה ושרח לה לאלחר וכו' ולימא למימר דהכא בשבועה חיירי דכא בריש אמורה אמרינן דאחכרה למיכיר ס"ם לבטלה מהכחיב אח ה' אלהיך חירא ואי בשבועה חיירי אח ליכא בזו אחכרה טובא. ומה"ג אם אמר הרי עלי קרבן לבשם שזה אים ומכי היא אשם אחיב נדוי שהרי טועין ס"ם לבטלה. כללא דמלחא דלא"ג דפעמור מקום נדר שוא מ"מ חייב מקום מועיל ס"ם לבטלה. ומה יודע אים מפרשים דם"ל דנדרי שוא נמי לריך בטלה. ומה יודע אים מפרשים דם"ל דנדרי שוא נמי לריך אחלה ממלחא דלא"ג דפעמור מקום נדר שוא מ"מ חייב מקום מועיל ס"ם לב

מפורש מעלמו וכי בחיוב דרך קנס רחוקה חלק שמשון בהלו סחוקות
לי בהחיבה ומסירה מה מועיל זה בחזקה סיומעחלים הוחיל והבעלי
מוכות יומעחלים סילקך לה קנס חוחם חלה בסיכחוב חוחה בשמו
בדין סיומעחלים . ולעניו שחל השבועה ביום שבת נסי שבחבו
בעלי השבוחה סיכול לפרוע דחלי חיסור שבועה דחורייחה ודחי
שבות דרבנן . מ"מ חייב רחובן להשחדל ביום השני לשלם שלא
יעבור לחלל שבת חפילו בשבות דרבנן וחם לא יכול רחובן להשלים
ביום שני חו כגון שלא זכרו הזמן עד שנכנס השבת חו חם ירלה
שמשון לומר לרחובן שהקבלתי מועד כדי שלא יחלל חבירו חת
השבת וחם חינו רולה חלי לחורייחה ודחי לרבנן . וסכלון שיהן
לו משכוחם וכן כחבו השב"ש והרמ"ם ז"ל . וסנרלה לע"ד כחבחי :

תחעב (חל) **שאלת** על מי שחמר לחבירו קונם חי חחה נסנה
לי חם חעשה דבר פ' חם מוחר ליסנות
ולח חייסיון שמח יעשה . ע"ד חסור ליסנות לו דחייסיון שמח
יעשה חותו דבר ומחלח עובר למפרע :

תשובה מחוך סדבריס חני רוחס דלח שחני לך בין חם קבע
זמן לחיסור הנחתו חו לח קבע זמן וקחיבעית לך חי
פסקינן סלכה כרב יהודה חו כרב נחמן דנדסינן בפרק חלו מוחרין
דף מ"ד ע"ב חיחמר קונם עיני בסיומ היום לח חיכן למחר חמר
ר' יהודה חל יהן היום שמח יהן למחר ורב נחמן חמר יהן היום
ולח חייסיון שמח יהן למחר ולח שחני לן בין חם סחנלי וסחיסור
סוח לעלמו בין חם סוח לחחריס מדחוקינן עליה דרב יהודה
מדחמן שחח נהניח לי עד שפסח חם חלכי לביח חביך עד סחג
סלכה לפני סחג חסורס בנסנחתו וסם זו בבעיח פשיטה דקיי"ל
כרב יהודה מדחקיל ומרי חלמודא חליביה וחו מדקחמר ומודה
ר"י בקונם עיני בסיומ למחר חם חיכן היום בידן היום ולח מזדכר
לויים בסחלה חבל בחיסורת מזדכר . חבל קונסח דמלחח דע"כ
לח פליגי חלח בקונם זמן לחיסורו ולחנלו כגון קונם עיני בסיומ
היום חם חיכן למחר וכגון שחח נהניח לי עד שפסח חם חלכי
לביח חביך עד סחג חו ככר זה עלי היום חם חלך למחר למקום
פ' דמר חמר חייסיון שמח לח יקיים סחנלי ומר חמר לח חייסיון
חבל היכח דחמר קונם חי חחה נסנה לי חם חעשה דבר פ' לכ"ע
מוחר לסנות ממנו וחם עשה חותו דבר לח קלי בבל יחל למפרע
שלח היחה כוונת סעודר חלח חם חעשה דבר פ' חסיה לחסור
בסנחתו חסם וסלחה חבל למפרע לח משמע לח סיסיה עובר :

ולענין מי סעובר נחלקו סרחקוים ז"ל דסובר סרמב"ם ז"ל
כי סמדיר סוח סעובר חסום ולפני עור לח חתן מכשול
שנתן מכשול לפני חבירו שחסר שנחתו עליו וסמדר לח נדר כלום
שלח חסר על עלמו כלום ודייק לה מדקחני בסך חסנה שחח נסיית
לי סרי זה בבל יחל משמע דחנדרים קלי ולח פחחתח דע"כ סרי
סוח בבל חחל מיבעיח ליה . חבל סמפרשים ז"ל סרמב"ם וסריטב"ח
וסרמ"ם וסר"ן ז"ל כולהו סביר להו דסמודר סוח שעובר כיון
שנחסרו עליו נכסי חבירו סרי סוח בבל יחל דבר וסביחו לחיות
לזה ע"ם . וסכי מסחברח ולישנח דחמחי' לח קשיח וס"ק סרי היח
בחיסור בל יחל דכחיב בקרא . ויש מקשין על סרמב"ם ז"ל דסח לח
מבר על ולפני עור לח חתן מכשול שלח כגון מעשיו יין לנזיר דלקי
בחרי עברי נסרח דלח מלי נזיר למשקיה ולדידי לח קשיח דסח
חפילו לדעת סרב ז"ל על בל יחל סוח דעבר שלח משו כעין
ולפני עור לח חתן מכשול דחחר עושה סחיסור וסוח עובר ס"ל
חחר נסנה ועושה סחיסור וסוח עובר . חבל מלי דחיבח לפשוקי
מי קבע זמן לחיסורו ולח קבע זמן לחנלו כגון שחמר מי חחה
נסנה לי עד חדם יומים חם חעשה דבר פ' לעולם דחיבח למימר
דמודם בה רב נחמן דעד כחן לח קחמר יהן היום ולח חייסיון
שמח יהן למחר שלח עושה עושה דזמנו קלר ולחשה דמכרינ חשיה בסילו'
ולח יהן חבל סחנלי שזמנו חרוך חייסיון שמח לח יקיים ומחלח עובר
למפרע ולפיבך לח יהנה ולחשה דמודם בה רב יהודה דע"כ לח
חמר ר' יהודה חלח בסחנלי של היום דדילמח יהן שלח יוכל לעשות
חבל בדברים שבידו לעשותם לח חייסיון שמח יעבור על סחנלו .
וי"ל דלרב יהודה לח שחני ליה בלל בין סחנלי לסחנלי דסח מוחבינן
עליה מסח דחנן חם חלכי לביח חביך לעולם ומסיוך דקונם עיני

בשיעים היום חם חלך למחר למקום פ' וכיון דלחשקה סלכחה כר"י
לח נפקה מינה מידי דכ"ש סוח חם בסחנלי שיה לו זמן קבוע למחר
לח יהן היום שמח יהן למחר כ"ש בסחנלי שיה לו זמן חריך דחייסיון
שמח לח יקיים . ומ"מ מסחברח לי דרב נחמן בכולהו סחנלי חמרס
דלח חייסיון שמח לח יקיים סחנלו ולח קיי"ל סכי . סילכך חם
חמר קונם חחה נסנה לי היום חם חעשה דבר פ' חו חי חחה
נסנה לי מעכשיו חם חעשה דבר פ' סרי זו חסור ליסנות לו
דחייסיון שמח לח יקיים סחנלו חבל חם חמר קונם חי חחה נסנה
לי חם חעשה דבר פ' חוחר ליסנות וחם עשה חותו דבר חסור
ליסנות מעשה ולחשה ולמפרע לח עבר . וסנרלה לע"ד כחבחי :

תחעג (חלה) **מעשה** בריחון שסיה חעונך עם בחו של שמשון
ובכנס ויולח בביחו של שמשון וסיה סעם
מרגיון לחריו שהוח קלקל עם חשחו של שמשון וגס סיה פרוסה
מחוך ועמד שמשון וגרם לח חשחו וחלנו לח פיו חם מגרם חוחס
מפני הקול וחמר שלימו חוחס . חבל קלח דלח פסיק הוח שבשביל
פרילוחה נירס חוחס וחח"כ רלה רחובן לקחח לח גרוסח שמשון
וביטל סשידוכין שסיה לו עם בחו של שמשון ולח נחנו לו ב"ד
רשות וסלך וקידש חוחס בשדים שלח ברשות ב"ד וכשלח נחנו לו
ב"ד רשות ליבח חלך חוחס סלך וגבח חוחס בערכחוחיסס. יורס שמורס
כיון שהוח עומד עמס בחיסור חם מוטב לחח לו רשות ליבח
חוחס בסיחר :

תשובה חם שקול שהוח עמד יום וחלי סדבר ברור שחאור
לכנום משום שסר ממך עקשות פה ולזות שפחיס
סרחק ממך . ועוד חמרינן בגמ' דחע"ג דלחי עד חחד וחפסקיס
לקלל חפ"ס לבחחלה לח יכנום . וח"ב יפס עשו שלח נחנו לו
רשות לכנום חוחס . וכיון שעמד וקדש שלח ברשות ב"ד סרי חיזק
חת שקול ומעשיו מוכיחים עליו שסלך ונסחה בערכחוחיסס וכל זה
מורס שחמת סיה שקול סרחשון חע"פ שלח סיו חם עידי חומחה
ולח עידי דבר מבוער . סילכך חפילו עקדש לח יכנום כלל
וחלדבת שלעיטנו לרשע ויומת ותסיה עמו בדת סכבריס ולח יסירנו
לו חפי' כמלח ניסת . וגדולה מזו חני חומר בע"ד שחפילו כתם
יוליח חדש שברי סרמב"ם ז"ל כחב בחשובה ו"ל ויש מן סגדולים
ז"ל שחמרו בכל כיולח בזה חפילו כתם מוליח לפי שזה חיזק חת
שקול כשמעת ואין לך עידי דבר מבוער יותר מזה שעמד וכתם
לחר שמעת סבריות מרגיון לחריו ויש לפס רלוס ביומות על מס
שימסוהו וקרובים לבריחם להיות לחמת ע"כ . וחפילו לדברי סמיקל
חומר חני דמודם בע"ד שברי סתירו בו ב"ד שלח יכנום ועבר וכתם .
וחו דחמר זו פרוסה ביוחר וילמח ממי מחחריני . וחו דקלח דלח
פסיק דסוס מקלקל עמס בעודס חמת בעלה וחחל שגירשה מחיחד
עמס . וחו דסלך ונסחה בערכחוחיסס . וחו דסבעל לח רלה לפרס
דמוליח לוחה מפני קלקולה משום בושתו חבל נחברר חלל בבל
דמשום זנות מוליחה סילכך ב"ש מודו בסח שלח חסיים בנות ישרחל
מן דין וכר מן דין לריך לעשות גדר שלח חסייסם בנות ישרחל
פרוצות וחלח כוונת קלקולה לעוטל . ועוד כיון שהוח עשה שלח
כסונן לעשות בנגד ב"ד ולסחחזק בדיניהם בנגד חורחיהו סקדושם
לפיבך יעשה בו בסונן וחפילו בכם יוליח . ועיין בחשובת רשב"ח
ז"ל סיימן תקנ"ו . וסנרלה לע"ד כחבחי :

תחעד (חלה) **שאלת** ממני מודיעך דעתי בשטר שחחתנו בו
מדיש ואמר מחד מהם שהוח פרוע
הם עוקר חת שטרו מן לח :

תשובה סיכח דבחב ידו יולח במקום מחר פשיטא לך דכיון
דחפשר לקיומו שלח על פיו לח מלי למעקיס והני
כעד מחד סמעיד שהוח פרוע דמחייבין שבועה דחורייחה לבל סיכח
דחין בחב [ידו] יולח ממקום מחר יש מקום שחלה . חבל מסחברח לי
דכיון שהוח מודה שהשטר נכחב בהונן והוהוח בחב ידו מה שמעיד
שהוח פרוע מלחח מחרייחי סיח . וליבח למימר מגו דמלי למימר
חין זה בחב ידי נחמן יומר פרוע הוח דחמן מסיימיק ליה במלי
דחמר פרוע הוח חבל שטרח בדקלי קלי דכיון דחרוויהו לשטרח
מעליח קמסהדי חין דבריו של חחד במקום שניס דהוקח בעד
סחומר חנלי סיו דבריו מסקיק בפ' שהשה שנחתרמלס דף י"ח

ע"כ דלמעקר סברותא קאתי לכל בתומר פרוש מלחת לחריתי היא וכן כתב הרמב"ן ז"ל והיאך מדאמרינן שם (דף כ"ג) עד אחד לומר נתגרשה ועד אחד לומר לא נתגרשה תרוייהו בחזקת איש קמכסדי והכי דקאמר נתגרשה ה"ל חד ואין דבריו על אחד במקום שנים. ואיכא למקשוי עלה כיון דאחד מסהי אחד שנתגרשה אין כאן חלה עד ג' שמחזיקה בחזקת איש כדאמרינן לעיל דלמעקר סברותא קאתי ס"ל נימא דלמעקר סברותא קאתי חלה מהי אים לך למימר דגיטין מלחת לחריתי היא ולא דמי לעד אחד לומר אנשי דחיילות שבטר משיקרו לה סיה חלה על חנאי זה כפי דברי העד אבל בלומר נתגרשה או בלומר פרוש הוא סרי הוא מודה שחיילות בעיון היה כהוגן שבשטר נעשה בחזקת חלה שחש"ב פרעו ואע"ג דסר"ן ז"ל דוחה ראיה זו מפשר שהוא מודה בדין ואפילו חת"ל דפליג מסחברא כשאר כחבתי דפרעון מלחת לחריתי ובשטר במקומו וחזקו שומר. ומהראה לע"ד כתבתי:

תתעה (חלג) **שאלת** ממני על כשר שמלח ולא טודע ונחמוהו עם כשר אחר שמלח וטודע שחתך במכתם וכבשו בשיפה יחד שם נחשדו שחיכון הו שם חזקתו:

תשובה שם לא שכשר כשר שלח טודע נמלחו כדי שיטור פליטת כל דדם חלה בעדיין פולט דם הדשר גרוד חלוי שחשור לפי שהמלח מפליט דדם מהשר כזה ומבליטו כזה שכשר נמלח וטודע ואין לו חקנה ע"י מליחה אחרת דבשלמא כשכשר שים בחוכו דם ע"י שהמלח מוליח מה שבחוכו מוליח ג"כ מה שבלע אבל כשר שנמלח כשר וילה כל דמו מה שהוא בולע חינו יולה ע"י מליחה ואע"ג שים חולקים. מ"מ זו היא סברא נכונה וכן נדלה דעת הרשב"ח ז"ל וכ"ש שהוא להחמיר. ומודה לי לסגי בקליפה שברי כשכר שנשה נמלחו יותר מכשיטור כתב הרשב"ח ז"ל שריך קליפה אחת דדם שנכנס בו יותר מבדי קליפה. והרא"ש ז"ל כתב שש"ל קליפה לפי דדם שעליו מעט הוא ובולע במלח ואינו יכול ללחת ממנו אחת המלח מפליטו ממנו ואחדדכה דרך המלח להפליט הדם ומושכו אחריו ונשאר בחוכו ואינו חוזר לכשר. סילכך אפילו תלמה לומר דלא דמיא לנמרי להך דכשר שנשה במלחו מ"מ בקליפה סגי דאין דרך להפליט יותר מבדי קליפה. ואם כשכר שנשה אחר טיטור פליטת דדם חע"פ שחוזר ופולט ליר מה בכך אפי' טיכלע הכשר ראשון ליר אין כאן טיכור ואיכא למיחש אלא שמלח הבלוע מן הדם יחזור ויפליט דדם ויבלע כשכר שראשון. ומה לפי שברא שרא"ש ז"ל שביעה שברי הוא מותר אלא מדיש כשכר הראשון והשני מן המלח שדבוק בו וכגי בשני. אלא אפילו לדעת רבותיו של שרשב"ם ז"ל שכתב וז"ל ובגולה מזו שמעתי מרבותי שאפילו כשר שנמלח לעלמו אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל גילו לפי שחוזר ובולע מלחלוחית דם שעליו ושעל המלח עבר ונשאר לריך קליפה אחת דם לנשים בה יותר מבדי קליפה ומקובל אני מרבותי שעד י"ב שעות פולט ליר ע"כ. ועד כאן לא שחמירו רבותיו אלא כשכר שנלוח בעלמו שצריין הוא לך ובולע מלחלוחית דם שעליו אבל כשר אחר גולע מבדם הבולע בתוך המלח. ואו שכיון שנשהם הכשר ע"י כובד שחפשם פולט ליר ואין בולע כלל דשם קיי"ל דכל זמן שהוא עדוד להפליט אפילו ליר גילו בולע כלל וזה טעם נכון להתיר בע"ד. ואי ללו דמיכשפיגא ס"ל דמשלי טעמא מוחר אפי' אלא שנשה מליחה שברי כיון שהוא מכשם פליט ואין בולע אלא דשר"ד לא לריכין להא דשפיגא דמוחר כיון שנשהם הכשר הנני קודם שנכנם עד כדי פליטת דמו. ואפי' לפני פליטת כל דמו שם הכשר הראשון למעלה והנני למעה בחוך המכשם ג"כ הדשר נדול שהוא מוחר דמה שלמעלה לא בלע ממה שלמטה כיון שהוא במכשם. אבל היכא דשני למעלה והראשון למעה יש מקום שפק שם לריך קליפה וכבר כתבתי שדעתי להקל כיון שהוא עדוד לפליטה ע"י שכובד שעליו לא בלע כלל. אבל שם הראשון הוא יבש עד שאינו פולט כלל אפילו ליר זה אני מודה לחוסר עד כדי קליפה שם היא למעלה. ומהראה לע"ד כתבתי:

תתעו (חלד) **מעשה** בשנשה עגונה שבא עדות להחיר וזה בחוכח תלחת כחדא הויות וכו' כל חחת קדמות כר' יוסף נסון ואמר כי כשרלה לנכת מכחן לשנשנוגל

בקשה ממנו שלמנת כר' יצחק חכים לחקור ולשחול על נייס כי כשר"י יצחק כל"ל. וסעיד עתה בפיטו שבשהיה בחשטעבול בפונדק לחד נחלתים שמו יהודים מפטרם ושלל מסם על הגוים סל"ל שם בחיים מייתם לו לא וסניסו לו שבן הקטן הוא עדיין בחיים והגדול ילא מפטרם למקום לחד ולא זכר שם לחדו לו הרגוהו ליסכים בדרך לו שכוהו וחזר לפטרם ושת מחמת סחכות ומ"מ סעיד שלחדו לו שמת ושה שכעיד בפיטו וכו' פלוני ופלוני ופלוני:

תשובה לשם זו מוחרת להנשה לכ"ע כיון שיש סוחזק שני יצחק חכים שים לו שני גוים כמלריס ולע"ג דלא ידעינן שם ים שם יצחק חכים לחד שים לו שני גוים כמלריס כיון דלא סוחזקו לא מייתין. ושו דעל לוחם שהיו במלריס שלל שעד שעיד שלחדו לא מייתין. וסא"ש דלא שעידו שבגדול שת. ולע"ג דלא שעידו וקבדנוהו ליח לן בש כיון שלא היה בשעת מלחמה ודבר ברור שלחדו של שש נמו של ר' יצחק חכים סל"ל שסוא הגדול מוחרת לנשנה. ומהראה לע"ד כתבתי:

תתעז (חלה) **שאלה** משש היה בחד מעבדי שמלך שבא לקנות יין משרלל ניו"ט ולקח ממנו שישראל משכון והיה שש מרגיין שחליו שחלל את שמוצד ולילי לעדת דעתי בזה:

תשובה לם היה ישראל יכול להשמט ממנו שדבר ברור לחשור אבל לם היה לנם ולא היה יכול להשמט שלא לתת לו יין יפה עשה שלקח משכון שלא יבא מצותיו לחיבוד ואין כאן חילול מוצד כיון שהוא נהנית סיין. וכיוצא בזה כתבו בשם רבינו שמשה ז"ל לחסור להחזיר משכון לנכרי ניו"ט דמיחזי כמו"מ מיהו לחנם מוחר על ידי שדחק עכ"ל וכיון דטעמא סוי משום דמיחזי כמו"מ שש לי חזרת משכון ושם לי לקיחת משכון ותע"ג דשם היה שהוא נהנית השכון והכא סוי להנם משכון ולא בקיחת השכון מ"מ לא מיטו שיחשייב שהוא נהנית סיין ולא בקיחת השכון מ"מ לא מיטו שיחשייב לפסוד ממנו משום שלחת דלא שכירת מדינא שלא משום דמחזי כמו"מ ושרי כמו"ת סוא נשעת נהנית סיין ושהוא היה וגדולה מזו חמרו כולך שדם שלל חנוני שרגיל שלנו כו' ושם היו מלמיטו שיחשייב שלנו. ושם משני שמחת יו"ט שחיטו זה כ"ש משני שיחת עליטו שלנו. ושם משני שמחת יו"ט שחיטו זה כ"ש משני שפסד ממונו ויסיה עכ שמוצד סילכך היני רושה שים בזה חילול מוצד ושם סוא עם שחרן ליריך לשיים עליו כדי שלא יבואו להעריס ולעשות כן לכשחלם שפילו למי שהיו חלם ושמלמו מושלין ומוחנין במוצד. ומהראה לע"ד כתבתי:

תתעח (חלו) **שאלת** ממני על שם שבחיטו מקלת להפקיר חמלן קידם זמן חיסורו ולחזור ולזכות בו לאחר שפסח שם דעתי משכמת להיחר זה:

תשובה מיבחת דשכי למדו מן היירושלמי דשביעית דנרשינן עמת שפלוקלי דשמרין שלין לר' חמי בנין דלית להלי עמת רחם ולא שלל שגם חיך מוכת מיעביד שמר לון כך תחמון גזלת תהון מפקיר ליה לשוקת ומפקירן ליה וחזרין וזכין ביה. פי' רשב"ם ז"ל בני חדם קפדנים שלא סיה להם מוחרים. שם יפקירו יזכו בהם ולא יחזירו להם והוה להם כשיהלו השוק פנוי מבני חדם יפקירו ואח"כ יזכו. כח למדת שהמפקיר ע"מ לזכות סוי השקר חע"ג שחזר וזכה בו. חבל אין דעתי סומכת בהיתר זה ללא דמי חיסור שביעית דקיל לחיסור חמץ דחמיר דחסור בכל שהו ושום עליו ברת ושובר על כל יהלה וכל ימלא ושחסור בשלהה שם שאין כן בכל חיסורין שבתורה ושם הקלו בשביעית נקל בחיסור חמץ ושרי בעל השעור ז"ל לחסר בחילת חמץ של נכרים שעבר עליו הפסח ומי שחלקו עליו חבות עולם ס"מ בחמץ של נכרים חבל חמץ של ישראל על ידי השקר לא דמלן ליטא לן שכוליו לנמרי מדשיתו ע"י השקר זה ושפילו חיטא לשקר כזה סוי השקר ושהחלמוד שלמו יסביה לזה בחיסור חמור כגון חמץ בשהה אין רחוי לסמוך על זה ללא לגדור גדר כוחיל ומליטו שים בו כמה חומריות וז"ל בעל השעור ז"ל ומן הדין עליטו להחמיר ממה שמוסגין שבשיו שישראל מקבל דורון חמץ של נכרי מן השמחה ולחעלה שעשה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח וחסור בהנחה ולפיכך היה עליטו לגדור גדר ע"כ. סרי חחה רוחה שים

גמו לגבור גדרין בעניו ממן בפסח כיון שסוף סלו ולא בדיל מיניס טלי שתא כ"ם שמיני רוסס דרך להפקר זס דבשלמא פירות שביעית מפקיר ליה וחוכס בסס מיד מבל המן בפסח לריך להניח לוחס במקום ספקר בל ימי הפסח שלס יבוור עליו הללת מין זס ספקר ומ"ב מיך לפשר להניח לוחו במקום הספקר שלא יעלוהו עכו"ס ולא יאבלוהו בלבים ומיהו בהא ליכא למימר דמעת ליס במקום דליכא עכו"ס· לו בחלר שהיוס מבחמת . ומ"מ מין רחוי לסחיר דבר זס בפני עמי סחרן שיבא לידי ליסור ממן שסרי מין מפקירין לוחו לגמרי ומין מויליון לוחו מלבס וב"ס שלא רלינו לחד מספוסקים שלחו רגילין להמוך עליהן שבחב סיתר זס ולפיבך מין לחי סומך עליו . וסנרלה לעני"ד בחבתי :

תתעט (תלח) **שאלת** ממני מודיבך דעתי במי שקידש על סיין בלול שבח ומלח חיתן חס לריך לחזור ולקדש דיס מי שבולס לומר דסיון דקידוש על סיין לח סוי חלח מדרבנן בבר יצח ידי קידוש ואין חוזר ומקדש ובפרט על במדה שחס חזר וקידש סוי ברבה לבטלה :

תשובה רוחס חני לחזור ולקדש סיון שלא נעשית המלוה בחקון חז"ל דחמי שבח ממי שלא ניבך ד' ברבות של ברבת המזון שחוזר ומבבך חע"פ שיצח מן החורה . ובני שחפלה מן החורה אין לה סדר וכל אחד סיס מחפלל בפי לחוח לעומו ויוצח ידי חובתו ועבשיו שתקנו רז"ל סדר שברבות חס לא שחפלל י"ח על סדרס חחר ומחפלל וכן בשלל וחפילו למ"ד שסוף מן החורה ובא דוד בחע"ס ותקן סדר שלל חס לא גמר לח כולו חוזר ודרך בלל בל המלות שסזהירו מדבנן חס לא עשה לוחס בחקון רז"ל חוזר ולא ניילך למימר ברבה לבטלה דסס לחמרו וסס לחמרו וכן משמע בסדיא מדברי בס"ג ז"ל שבחב ור"ל וחס סיו המחוינן שיס חורנים ולא עשה המקדש ועשה אחר בחלת לוענוני בחבו בגחוניס שלא יצח חלח ת"ב עשה המקדש ואי חיתחני ולא ניעיס ובחו אחריני חייחו נסו בבח אחריות ובניך פס"ג ולא לריך להחזורי לקדושי הידוק חיים חבוס דחתחלי ועשתו אחריני לפיבך ת"ל לחזור ולקדש אבל בל"ד שלא עשה סוס ולא אחריס . ושו שלח סיס רלוי לקדש עליו דמוחן סוס . דהבר בחור שלריך לחזור ולקדש . וגס סרח"ם ז"ל בחב שגס בקידוש יוצחין בעשיית אחר ע"ב משמע מפני שעשתו אחריס אבל אס לא עשתו בלל לא יצח ידי קידוש וכן יש לדקדק מלשון בס"ג ומל דמקדש ומקחי לעשות משחחי הדר מבדך בפס"ג ות"ל לחזור ולקדש משמע עכשיו דמני למיעשוס שלא דמשחחי חס"ס לא לריך לחזור ולקדש . כללא דמלחא מני למיעשה מפני שלא סיס יין לריך לחזור ולקדש . כל מלוס דרבנן מן ברבות דרבנן שלא עשה אוחס כאשר הדרו סס ז"ל חוזר ועושה ומוזג ומבבך ואין בזה ברבה לבטלה בלל . הדע דמתן לליס לים לא יין ולא סח אין לריך לקדש חע"ג דקידוש סוא מן החורה ומשחי עשתו אין מקדש בליל י"ט אלא אחל להיות בשבח . ות"ח כיון דאשבר לקיים מלוס מן החורה אחני פטרינן ליס מינס וי"ל דכבר יצח ידי זבירה בשלא ערבית ולפיבך אס אשבר לקיים המלוס דרבנן על סיין אי על שפת יקיים ואס לאו כבר נשבר :

שוב רחיתי שבשלל מהר"ר ישראל אל מי שקדש על המים וכשבר בסוף יין ושיין בשבר ואמלא כאשר בחבתי ממש ודביים פשוטים שם דרבנן ושיין בשבר ואמלא כאשר בחבתי ממש ודביים פשוטים שם (ויותר שיש לדאמר אחר שקידש יבלע על שפת ויעלה כמו יין דבי שיבי דאמרו בגחוניס בידיהו כוס אחר ויטעום המקדש ס"ס דעל שפת הוי סני) ובנרלה לעני"ד בחבתי :

תתפ (תלט) **שאלת** ממני מודיבך דעתי בבל שמות המוסגים אל משאשרב שבותבין שמו בבתובה

ומעלין לוחו לס"ת בלוחו שם אבל בטולס קורין לוחו שם אחר בגון עבדיס ובטולס קורין לוחס עבד אל"בריית ובגון אלעזר שבטולס קורין לוחו בלרשל"ה וביולא בלו חיית משס בותבין בסדיא בגט ואחר יסיס בבלל בל שוס וחניבא אסו לשון הקדש ושבתוב בבתובה עיקר ב"ד שבגור בפי בבל שוס טפי . ובשלמא ביבא דבשדי מיבא בעמר שמקלת קורין עבדיס ומקלת עבד"אלעס לא מיבעיא לי אס שקודש עיקר כ"ס בזמן שבתוב בבתובה עבדיס אבל כי קא מיבעיא לי בזמן שאשם שמפורסס בפי בבל שוס עבד אל"ה או עבד אל בריא"ס אלו :

תשובה אס סיסודיס קורין לוחו עבדיס ומבבריס אס שקורין לוחו עבד אל בריא"ס שדבר ברור שבותבין אס אל סיסודיס בסדיא ואשם אל המע"ס שהי בבלל שוס וחניבא וכן בחבו הרשב"ח והרמב"ן ז"ל שאלו אלו אלי שמות שה' בשם יפרלל ואס אחר ויאמר אלא שבלועזות קורין בשם לבתוב אס יפרלל ואס אחר ויאמר אלא פלוני דמתקרי פלוני וכבר נהגו עבשיו לבתוב בבל גט וכל שוס אחרן וחניבא דלוים לי ע"ב . ונשמע דיין דיפרלל מביריו לוחו בשבתב יפרלל שוא סעיקר וכל העולם מביריו שהו שמגרם . אבל אין השאלה אלא סיבא דדוב יפרלל קורין לו עבד אלבריא"ס ואס אמי לא חיבני לך דודאי לריך לבתוב עבד אלבריא"ס וכל שוס אחרן וכו' דאס אחרין מביריו דשיבוא דרובא שוו בקו לא מריש ופורתא שרא דבתיבין מריש דמתקריא שרא וכן בר שדיא דמתקרי חייא . אס אבא בשדיא דאלילין בתר רובא וכיון דשם עבד אל בריא"ס שוא יותר מפורשס בותבין עבד אל בריא"ס ולא אחוש למה שבתוב בבתובה ולא למה שמעלין לוחו לס"ת בשם עבדיה כי אלו בעמיס יסביקו להיבא דבניל בשמי השמות בשוא אבל היבא אחד מפורשס יותר לא אחוש אס שוא ערבי או עבדי לעולם שרגיל קודש . ות"ע דבתב שבמ"ג דמי שבשתבם שמו מחמת חולי תע"פ שקורין לוחו חדיר בשם שרשמון מ"מ אס אמרי שוא עיקר ובותבין לוחו קודש ע"ב . ולא למימר שבשוב קורין לוחו בשם רשמון ולא בשם שי והמעות בשם שי ולא בשם רשמון אלא ה"ק שבולס קורין לוחו שבי השמות אלא שבשם הרשמון קורין לו תדיר מ"מ אס שי שוא עיקר יין שבשיבא לא שמו לבבא אבל מ"מ ניבר שוא בבל ת' משני השמות . ות"ל הרמב"ס ז"ל פ"ג מי שהיו לו שני שמות וכו' בשמגרם בותב שמו ושמס שבשם רגילין בו וידועים ביס ביותר ואומר לים פלוני וכל שוס שים לו . בללא דמלחא בי שבשם שרגיל ביהודים שוא עיקר ואס רגיל בשתיהן בשוא בשם שבתוב בבתובה או לוחו שמעלין בו לס"ת עיקר . ושיבא דבתב בבתובה שם אחר ומעלין לוחו לס"ת בשם אחר ושוא רגיל בשניהם בשוא מסתברא לי בי לוחו שמעלין בו לס"ת שוא עיקר שאוא בפרסוס יותר דאלו שם שבתובה לא מפורשס בל בך שבשי היא מוגחת בתרגז . ושיבא דשם אחד משס רגיל ומפורשס יותר אפילו שאוא לשון ישמעלים בין שגס יפרלל קורין לו בשם זה ומפרשס בשם זה שוא עיקר

ושם אחר טפל :

עוד יש טעם אחר בי שם עבדיה שוא בולל עבד אל בריא"ס ועבד אל רחי"ס לפיבך חינו מיבר יפה מתוך הגט מי שוא שמגרם ולפיבך לריך לבתוב בשם המיוחד לו דבניינו עבד אל בריא"ס או עבד אללה ושם אחר בללי בל שוס ושוד בי אין זס שם אחר אלא פי' בשם שבעדיה שוא עבד אל בריא"ס לפיבך בין שבורגל ומפרשס בשם זה שוא עיקר . ות"ע דבתב בשבר"י בפ' השולח דחזילין בבחיבת השמות בגיטין בתר עלייתו לקרות בחורה ס"ת בשבשמות שוין שבורגל בשניהם בתר בתבתי למעלה אבל בשאחד רגיל ומפורשס אפילו אבל סיסודיס בל"ד מודה שוא בי המפורשס שוא העיקר :

ודוי יודע דאין לחוש לבתוב עבדיה שמבוש אלא ביבא דששם שבשי שוא בימוי ממש ואימו בשמות השם בעלמו אז שוא אוקי לשון בימוי אבל בשמות שאחד שוא פירוש לאחריו בל"ד או בגון יסודס שקורין שבניהם ליאון"ן על שם גור אריה יסודס אין בותבין שמבוש אלא דמתקרי בך ואשה לשאת מידי שפר זה ונשו לבתוב וכל שוס וחניבא והבל בבלל ואמן שאשר"י משם יפה בדברי פ' השולה מפני שבעבו"ס קורין ליסודים בימויים קרובים לשם עברי אלין לחוש לבתוב עליהם דמתקרי ולבן בותבין בל שוס וחניבא על פי שקדמוים שבשה בלל בשל וזה בשו שבשבתי ממש . והנרלה לע"ד בחבתי :

תתפא (תמ) **שאלת** ממני למה נשנו לקרוא שם הגט אחר הנתינה :

תשובה ממעתי בזה שי בעמיס מדת שלא תבא ליד השאם

ותגנב בו פעם שנייה דקיי"ל סומיא גנו ואין עשה כתובה גובה. והו דבזמן שנשמד סומכו לקרוע כדאיתא בפ' המקבל תע"ג דהמילה שנשמד בעל מ"מ נהגו לקרוע כבתחלה וכן מליגו בתקיעת שופר דנהגו לתקוע אחר הקריאה מפני שנשמד ותע"ג דבעל שנשמד לא בעל ממש ושני כשעמים כתב מהר"ר יצחק ז"ל. ואני נתחדש לי טעם אחר ושוא כי ליכא להאיך כוויין ובל תוסיף הדקדוקים שנתמרו בגיטין דאי כתיב ליה בעל גופיה לו כתיב ליה סופר מפומיה ואפשר בעל ומעשר ואמר דאמת הוא דפסלינא ליה כשני דקדוקי ובלבולא תכוונית ומ"ש קרשינן ליה כי היכי פלא יבא ליד פבעל ויפסול לוחו בתחד הדקדוקים שנים מעכבים מן התורה ויאמר לזה נתכוונתי ולא תעשה לכתחלה בשאי גיטא ותפילו לדעת האומרים שאפשר לא תלת משום שני דקדוקים מ"מ היכא לעז וכ"ש לדעת האומרים שאפשר תלת ולפיכך קורעין לוחו ובבעל בעלמו יודע שנאמר שכתיבה לא יבא עוד לכעו לידו ולא יבול לפוסלו לשילוך גמר ומגרש לגמרי ולא יתכוין לקלקלה או לא יגרש בלל כיון שיודע דשוב אינו יכול לקלקלה ומפני חשבון זו נהגו לקרוע בעו בדי שיהיה ממנו בבעל ומבע יפה סוף וכן אנו נוהגין במליות.

וכמלחה לע"ד כתבתי:

תתפב (תמא) **שאלה** ממני עד עניו הלדקה מיום יותר סיון לומר הרי עלי לך לצדקה או הרי זה לדקה או לתת לאחם בלא קבלה:

תשובה לא סוכרת לשאול דבר זה בלא משום שה דתניא בנדרים (דף ט') טוב אחר לא תדור וכו' טוב מזה שאינו נודר כל עיקר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר טוב מזה ומזה שאינו נודר ומקלם ומתרין עלם בגמ' בלישנא בתרא תפי' תיתא ר"י כי קאמר ר"י בנדבה אבל בנדר לא קאמר ולפום הכי לעשות תפילו לר"י אסור לנדור אבל נדבה מותר וכנותה דמפרש תלמודא ר"י לעשותי דאמר מניח בכשבו לעזרה ומקריבה ומוסיף עליו ומוחלה ומעשה משום דילמא אתי בה לידי תקלה דתיתא בגמרא ומקשינן לך שבא נמי הא נדר הוא כגון דאמר הרי עלי ליבא למיתב דילמא אתי לידי תקלה שיעבור בבל תאחר דהא קיימי מציים ואתי' לדעת הרשב"א ז"ל מיישינן שמא יעברו ג' רגלים ולעלות ליבא עשה וסיינו דתרינן ולדקה מחייב עליה לעלות דהא קיימי עלייה. ומהאי טעמא נמי אמרת דאפי' בלשון נדבה נמי לא דליבא למיתב לבל תאחר. אבל בד מציינת שיבר שבבא דאין הדברים אמורים אלא בנדבה ונדר שאינו מקיים בה מהם בגון קרבנות שאינו מחויב בהם מן הדין אלא עשה בה להתחייב בהשבי פליגי ר"מ ור"י אבל לדקה הוא אלא עשה שהוא מחוייב בה ומינן שאשבענין לקיים את שאומר לחרוני ואפילו דבתיב בשבעתי ותקיימה לשמור משפטי לדקך לפיכך אם רוצה עלמו מתרצל באלות הלדקה מהם עליהן לומר הרי עלי בך וכך לצדקה כדי לחרן עלמו ולא יכול לחזור בו או ביאמר הרי זו לצדקה. ואם רוצה עלמו זריז ועבכר במלות הלדקה אז בוב לו שיתן אותה בלא קבלת נדר או נדבה. הו אינה טעמא לחרינא בלדקה שהרי לא שהר הכסיון במהה מן המלות אלא במלות לדקה ושאומר בלע זה לצדקה כדי שיחיה בני ר"ו לדקה דכתיב וכחוני נא בזאת ואמעבר היינו הלדקה ומעמא דמילחא משום תקנת הטעיים. ואם הכסיון שהוא אמור מן התורה דכתיב לא תנסון וכו' שתירו שכתוב אפי תקנת הטעיים אלא שמיני שאר אמור אלא אלא משום דילמא אתי לידי תקלה אין דין שיבא אותר אפי תקנת הטעיים. שילבך כל ג' מן הלשונות אמר שאלת הוא הגון ואוב אפי תקנת הטעיים ולפיכך אני אומר שאם היה לפניו דיור ואמר בנדרי בשרים זה עלי ה"ז לדקה כיון דאיפסיקא הלכה' דיש יד לצדקה אנם הבשרים מדרון משות לצדקה דכתיב בשבעתי ותקיימה וכו' ודוד אמר היה. וכתבו המפרשים ז"ל שאם היה ספר לפניו ואמר בנדרי בשרים זה עלי ה"ז לצ

נסי מסם לא היו יכולין להסתכל ולהסתר שמרע"ה מכר ליהיד סדור בגון הסרן ולעזר ובלעלל זורות הקוחיות וכוד ליוון ומרוב קדושת הכתב לא נתן רשות למשה בכתב כ"ב ספרי תורות ביכתוב בכתב אשורי ואתה לסס בכתב עברי שהיו משתמשים בו שם ועבר ומשמשים מחריסס ובזמן שבא המלך בימי דניאל לכתוב כתב בכתב שהיה מכיר שהוא אשורי ודניאל שהיה מקובל סוד זה בכתב סכיר בו מיד ואמר בחצח הקבץ למלכא ובשרא מהודעיניה ואם זה בכתב לא היה ולא נברא מיון שאין שמו נזכר אותו ואיכי לאו נביא הוא בידע זה בנבואה וגם לא מיינו שנאמר לו בחלום כמו בחלום הרמצן שנאמר אחר התפילה ואם העניין כן גם זה הדבר לא הוא שהיק מיניה קרא. וכן יש לדקדק מלשון רמ"י ז"ל בכתב בפ"ג וז"ל לא היו יכולין לקרות בכתב שבתב המלך בימי בלשאצר והיו אם יהודים הרבה ב"מ ומשתה לסס אותו בתב בתוחו היה ע"כ. משמע לסס שהוא תבל לדניאל לא ומשה. ולי"ת כיון שהוא מסוד קדושתו לא ניתן רשות למרע"ה שיכתוב בו בתורה ויתן לבצלאל היקר ניתן רשות לעזרא שיכתוב בו בתורה. וי"ל חדא שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה וכיון שהיה עזרא רצוי שהתורה על ידו הולך למשה שכתב בתב בידו. ותו כיון שבתבו המלך והניד אותו דניאל בבר היו מכירין מקלח האותיות. ותו דכל עוד שלא גמר התורה היה מגין על המקדש אבל בניה שני שבבר גמר הוא שיבתבו ב"ח בכתב אשורית שיהיה לסס במקום האותות ושהתורה להגין על המקדש ואין מקדש מתבונן בלי אותות הקדש בתובים בתקון בכתב אשורית. ודוק כי א הוא סברת ר' יוסי ותנא דסיפרי ות"ז ותי תימא מ"ע וב"ח. ואם דבתוב ווי העמודים קובעת דמלחת הוא שבך היו ווי"ן שבאותות אלא שיראלל היו תובנין דבמה בעלמא הוא לקרות היחות והבלוכות ווין והיינו דבאיתו לסס להדיוטות בתב עברי שלא היה בו קדושה כלל שהרי לא אבדו מן הסמים ניתן. ולמה נקרא שמה אשורית שעלה עמשה מאשור שבאתו המלך ולא היו יודעים אותו כלל תוך מדניאל בדבתיבנא. ור' שבר בתב זה ניתנה בתורה ותפילין ומזוזות שכל היה בתב עברי ואם שאמר ר"י בדעך ניתנה תורה ואתו ובתב לו תת משה תורה שזאת בתב הצעיר לבשאתה שבשתנה ממה שניתן בסר סיני. תת"כ בימי עזרא בזמן בית שני דבאו רחמי לילרא לעבודה זרה וקבעוה לו היו רואים לבתב הקדם לשבוי תורה בעלמא על כרח יחודו יתן. ואיתא לסס בבתב אשורי ע"י עזרא בהיה בתנתן תורה על ידו ואתו ולא בהיון בתבא למקרי בשתחדש בתותו יום ודניאל בהיה מקובל היה מפי היה עד מרע"ה בבתב האותות הראשונות היה אותו וכוחיהו ומשה והלוחה היו מכירין בו ואפשר שהפי' בני לשון בכילו בו מאז ואתו שאמרו שעלה בידם משאור וזה נכון. ובשתא ניחא בני המתמרים על ר"ח דאמר מ"ס ושמ"ך בשלותות גבא היו עומדין לפני' יבשור בר' יוסי בדמשמע בשאבדין דעל האותות שראשונות קאמר ואתיא בב"ע ומחוקת בהתיאם ובהמורגלים הוא בלוחות השניות. ואתו יודע שבוד התיאם ובהתוכלים כוברים בשאשורי ניתנה תורה וכן שבדת הראב"ס ז"ל בפי' השניות בשם' ידים וז"ל שבתב שאר בבוד בו שאותו הוא בתב אשורי ואתו שבתב אחר בתב בו שם"י את התורה וכן הוא פשר הבלבה דשת מפקיק קרא דוכתב לו את משה התורה לחייב את המלך לבתוב לו שתי תורות ז' שיוצא ובכתב עמו ות' מונחת לו בבית גניזו ואפי' ר' יוסי מודה שוא אתין שוא קדושה בבתב עברי שתה שהרי הניתנו להדיוטות ואתן ניתנו בותתי לפי שלא ניתן אלא לאותו בשבדו שעבדו זרה ואתו רצון בדבתיבנא

והרי זה נכון לע"ד:

תתבד (תמג) **שאלת** ממני בראובן שבתבים אחד לאחד ביום לעברת לוחו בלא קדושין ולא חופה

ומתיחדת עמו ושלך ושניהם ושיא רוצה להשתא מי מייסיון שמא בעל אחד קדושין ואם צריכה להתתין ג' חדשים בדי להבחין בין זרע ראובן לזרעו של שמי ואח"ל צריכה להתתין אם פירסה נדה פעמים אם מספיק וא"ל עוד:

תשובה סדבר ברור אלא מייסיון שמא בעל אחד קדושין דאחד אחד שהשא בשילהו בשאלת זאת אלא אתיכין שבי אלא במרים

נסי משם לא היו יכולין להסתכל ולהסתר שמרע"ה מכר ליהיד סדור בגון הסרן ולעזר ובלעלל זורות הקוחיות וכוד ליוון ומרוב קדושת הכתב לא נתן רשות למשה בכתב כ"ב ספרי תורות ביכתוב בכתב אשורי ואתה לסס בכתב עברי שהיו משתמשים בו שם ועבר ומשמשים מחריסס ובזמן שבא המלך בימי דניאל לכתוב כתב בכתב שהיה מכיר שהוא אשורי ודניאל שהיה מקובל סוד זה בכתב סכיר בו מיד ואמר בחצח הקבץ למלכא ובשרא מהודעיניה ואם זה בכתב לא היה ולא נברא מיון שאין שמו נזכר אותו ואיכי לאו נביא הוא בידע זה בנבואה וגם לא מיינו שנאמר לו בחלום כמו בחלום הרמצן שנאמר אחר התפילה ואם העניין כן גם זה הדבר לא הוא שהיק מיניה קרא. וכן יש לדקדק מלשון רמ"י ז"ל בכתב בפ"ג וז"ל לא היו יכולין לקרות בכתב שבתב המלך בימי בלשאצר והיו אם יהודים הרבה ב"מ ומשתה לסס אותו בתב בתוחו היה ע"כ. משמע לסס שהוא תבל לדניאל לא ומשה. ולי"ת כיון שבתבו המלך והניד אותו דניאל בבר היו מכירין מקלח האותיות. ותו דכל עוד שלא גמר התורה היה מגין על המקדש אבל בניה שני שבבר גמר הוא שיבתבו ב"ח בכתב אשורית שיהיה לסס במקום האותות ושהתורה להגין על המקדש ואין מקדש מתבונן בלי אותות הקדש בתובים בתקון בכתב אשורית. ודוק כי א הוא סברת ר' יוסי ותנא דסיפרי ות"ז ותי תימא מ"ע וב"ח. ואם דבתוב ווי העמודים קובעת דמלחת הוא שבך היו ווי"ן שבאותות אלא שיראלל היו תובנין דבמה בעלמא הוא לקרות היחות והבלוכות ווין והיינו דבאיתו לסס להדיוטות בתב עברי שלא היה בו קדושה כלל שהרי לא אבדו מן הסמים ניתן. ולמה נקרא שמה אשורית שעלה עמשה מאשור שבאתו המלך ולא היו יודעים אותו כלל תוך מדניאל בדבתיבנא. ור' שבר בתב זה ניתנה בתורה ותפילין ומזוזות שכל היה בתב עברי ואם שאמר ר"י בדעך ניתנה תורה ואתו ובתב לו תת משה תורה שזאת בתב הצעיר לבשאתה שבשתנה ממה שניתן בסר סיני. תת"כ בימי עזרא בזמן בית שני דבאו רחמי לילרא לעבודה זרה וקבעוה לו היו רואים לבתב הקדם לשבוי תורה בעלמא על כרח יחודו יתן. ואיתא לסס בבתב אשורי ע"י עזרא בהיה בתנתן תורה על ידו ואתו ולא בהיון בתבא למקרי בשתחדש בתותו יום ודניאל בהיה מקובל היה מפי היה עד מרע"ה בבתב האותות הראשונות היה אותו וכוחיהו ומשה והלוחה היו מכירין בו ואפשר שהפי' בני לשון בכילו בו מאז ואתו שאמרו שעלה בידם משאור וזה נכון. ובשתא ניחא בני המתמרים על ר"ח דאמר מ"ס ושמ"ך בשלותות גבא היו עומדין לפני' יבשור בר' יוסי בדמשמע בשאבדין דעל האותות שראשונות קאמר ואתיא בב"ע ומחוקת בהתיאם ובהמורגלים הוא בלוחות השניות. ואתו יודע שבוד התיאם ובהתוכלים כוברים בשאשורי ניתנה תורה וכן שבדת הראב"ס ז"ל בפי' השניות בשם' ידים וז"ל שבתב שאר בבוד בו שאותו הוא בתב אשורי ואתו שבתב אחר בתב בו שם"י את התורה וכן הוא פשר הבלבה דשת מפקיק קרא דוכתב לו את משה התורה לחייב את המלך לבתוב לו שתי תורות ז' שיוצא ובכתב עמו ות' מונחת לו בבית גניזו ואפי' ר' יוסי מודה שוא אתין שוא קדושה בבתב עברי שתה שהרי הניתנו להדיוטות ואתן ניתנו בותתי לפי שלא ניתן אלא לאותו בשבדו שעבדו זרה ואתו רצון בדבתיבנא

והרי זה נכון לע"ד:

תתבד (תמג) **שאלת** ממני בראובן שבתבים אחד לאחד ביום לעברת לוחו בלא קדושין ולא חופה

ומתיחדת עמו ושלך ושניהם ושיא רוצה להשתא מי מייסיון שמא בעל אחד קדושין ואם צריכה להתתין ג' חדשים בדי להבחין בין זרע ראובן לזרעו של שמי ואח"ל צריכה להתתין אם פירסה נדה פעמים אם מספיק וא"ל עוד:

תשובה סדבר ברור אלא מייסיון שמא בעל אחד קדושין דאחד אחד שהשא בשילהו בשאלת זאת אלא אתיכין שבי אלא במרים

במגרש את לחמו או כמי שבא על שפחתו לדעת שגחונים ז"ל אבל מי שבעל משם דרך זנות לא מיישינן שמא בעל לשם קדושין וכ"ש שלין מחיחד עמה בפני עדים ואפי' נתיחד עמה בפני עדים שמא לא בעל ואח"ל בעל שמא לא בעל לשם קדושין . ואם היה פלגש ממש למ"ד פלגש קדושין בלא כתובה פשיטא דלריכה להמתין ג' חדשים אחר פרט ולמ"ד פלגש בלא קדושין ובלא כתובה למאן דפוסק דפלגש בזמן הזה מותרת כיון שבא ביאת זנות אבל למאן דפסק דפלגש בזמן הזה מותרת כיון שבא ביאת מותרת היאך מתפקעת ולריכה להמתין ג' חדשים אחר מיתתו או אחר שהוליאה מביתו או אחר שהלך והניחה . ומיהו כבר כתבתי בתשובה שהנהגת פלגש בזמן הזה אסורה ל"ם בקדושין ול"ם בלא קדושין . ואם שכתבת שפירסה נדה היה רואה כלל דכמה מעוברות רואות דם ואפי' כפילה לריכה להמתין לחכמים הללו מדוחיקן ואפילו קטנה ואפי' זקנה ואפי' מן הסיסורין . סילכך בל"ד לא מיבעיא לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל וסמסכין אחריהם דפסקו כר' יוסי גבי תנוס ומפותה שהיה לריכות להמתין ג' חדשים לחשש הזה מתפקעת כדי שלא תתעבר אלא תפילו לפי דעת מקלת הגאונים ומקלת אחרונים דפסקו הלכה כר' יהודה דאמר כותה לריכות להמתין דחייסינן שמא לא נתפקעה יפה יפה אף"ה מודים בל"ד חדא דעיקר חיכורו מדרבנן דהא דאמרינן להיות לך לאלהים ואזדעך אהריך בזמן שזדעזע מיומם אחריך אמרינן בעלמא היא וכן כתבו בתוספות ומה דלא ידעינן ודאי שנבעלה ואח"ל ונבעלה שמא נתפקעה יפה יפה וכיון דאיכא כל הני טעמי אלינן לקולא דט"ב לא פליגי אלא בתוספ ומפותה ודאי אבל בחשש סתיחדה כ"ע מודו דאינה לריכה להמתין ג' חדשים . והנראה לע"ד כתבתי :

תהפה (תמד) **שאלה** ממני על מה שכתבו בשם ריב"ח ז"ל

כי חלב חוליו אבר מח בו וחל יו"ם

בתוכן הימים ואמרו לו כרופאים שם לא תאכל ודאי תמות ושם תאכל שמא תחיה והוא ז"ל אמר בדי ושמא בדי עדיף ולא דלא לאכול ומת תנוב"ם ודלית לדעת דשמי שם יפה שעשה שם לא :

תשובה נבני סדין אין רואי לעמוד ממנו כלל דכמ קיי"ל

בשר שפיקח של פקוח נפש דוחה את השבת ואת יוכ"ב ואפי' לחיי שעה חוששין כ"ם לשפק שמא ימות שמא יחיה ואפי' לשפק שבת אחרת . ואפי' לפי דעת שאחרונים שאמרו דמי שהיה דינו יעבור ואל יהרג ואהרג ולא עבר הרי הוא כמחילת פלדיקים ושלא כדעת הרמב"ם ז"ל וכן הוא דעתי . מ"מ ס"מ במקום דאיכא קדום השם שאסר עלמו על דמו יח' אבל מי שהוא חולה שים בו סכנה ואמדוהו לאכול שים לו לאכול ואפי' על השפק . וז"ל הר"ן ז"ל ביומא גבי חולה שים בו סכנה ואמרו בקיאין לאכל עליו את השבת וכי מדת חסידות שיעבע עלמו ואינו חלא שופך דמים ע"ב . לפיכך אין רואי ללמוד ממנו כי אפשר דריב"ח ז"ל סרגים בעלמו דאפי' שיאכל שיתו דלב יודע מרת נפשו ושיעו דקלתר הרי ושמא הרי עדיף לומר סברי שלי עדיף משמא שלכם ולפיכך לא רלה לאכול . וכבר נשאלתי על כיולא בזה פשט ואמרתי ושעליתי דאין לו מדת חסידות . והנראה לע"ד כתבתי :

תתפו (תמה) **שאלת** ממני ברחוק שיכה שבת אחיו דאמרינן

הרי היא כשאחו שלא שכחובתה על נכסי

בעלה הראשון אם היא מנה או מאתים או ב"ש תוספת ואם מכרו נכסי אחיו אם יש לה עליו או לא ואם כתב לה זאת שבני כתובה ותוספת גובה תותה מנכסי אחיו הראשון או מנכסיו הבל יבאר כ"ם בשר סיעב :

תשובה דבריה פשוטים הני רואה כאן דאם יש נכסים לאחיו בכתובה ותוספת שכתב לה אחיו הבל הוא על נכסי אחיו דאשה הקנו לו מן השמים ומש"ה אינו יכול למכור בנכסי אחיו ואם אין לו נכסים לאחיו או שהיו ו ומכרו או שלא היה לה כתובה או כתבה או מחלה אותה לבעלה לריך השבי כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוליאה . ונכי מתניין בהליה דאי ליה לה מלחמון תקיפו לה משני וכן כתבו הפוסקים בהליה . ואם היתה אסורה על הראשון מיבעיא לן בפ' יש מותרות ואיפשעא דליה לה גם

מזומנים מצוי רחוק שמין לו לחדש חנוני שלא קבע בעצמו מקומין כ"ש שמין מוך דכלא שכוסף נמי הוי למכור שלא בשלומ ומה שמכר בשוסתא מכר ומה יבוא למכור מ"ו תוליש סדבר לב"ד ובשוסף זו למה. ושמעה מוקעת עלמה בשעשה זו ולשוכן מחדש גם לבוא על ביתו ולא תבעה שמוע זה שבח לחת. יוריני מוריני

סדין עם מי ומה לי שתבעה לבוא לבית בעלה מה דיעה:

תשובה כבר ידעת שבעבה שת שמעו עובר בלאו דכתיב פן יוסיף להכותו וכו' דמ"ש שמעו ומ"ש מביהו ומ"ש שם[היא] עושה דברים בלתי סגוסים לפי תורתינו יש לו רשות ליסרה ולהכותה להחזירה למוטב כיון שסיא ברשותו. אבל הוי רשאי להכותה בשביל סדברים סטוגעים הלוי שכרי הוא שפעמו ולאו כל כמיניה לומר לפי שעשתה דברים בלתי סגוסים כביתי הותה שלא ע"פ עדים והדרכה שם מכה הותה תדיר עוסקין הותו. ויש מי שספריו על סתורה ושמר שכופין לסוליאו ושפי' ע"י עכו"ם סילכך סדין עשה שהיכה רוצה לגעת עד שיסבא שלא יכה הותה שמין הדם דר עם מהם בשפיפה כיון שהוא רגיל לסכהו וסרי נכבעין לקיים שת סמלוה דכתיב נכבעתי ושקייסה וכו' ושפי' שם רוצה לפרשם סדברים שלו כל כמיניה שם שין עם עזיה:

ולענין למכור נכסי דוזיתה סדין עמו שהיו רוצה לחדש חנוני שהיו בכתובה אבל לא בשביל כך נדון הותה בדין מורדת שברי היא יכולה לומר שיני רוצה לזון מביה אבי עד שיביא לי נכסי דוזיתי שמכר שהעפ"י שנתחי רשות למכור לה למכור ולשבד ממדתי שלא למכור ולברויות סילכך יביא לי נכסי דוזיתי ושת"כ שלך עמו. וש"כ שיני רוצה לזון שת שהם סזאת בדין מורדת כלל שברי טעמה טעמה כיון שבות מודם שהכה הותה פעמים שחרות מהמכר מנכסי דוזיתה שע"פ שמכר בכתובה שברי מליה למימר שי לפשר לעמוד בקטטה כל שימים שם לא שתן לו רשות למכור סילכך שין כאן מדר כלל. וסגלשה לע"ד כתבתי:

שאלת (חמם) ממני תודיעך דעתי בפי' סוגיית תלוליות תתפט

תן שתם במסכת שלות פט"ו שתלוליות סקרובות וכו'. שת דנקט לה בש"ס ש"מ שלא קאי לה שלקרא ולא שפלוגתא דכהאי בתוספות איכא למימר דשאני תלוליות קמל"ן שיסיו גבוהות קאי שמין שדם דוסם עיסה. וגבתוספות בעלמא לשולם סטוות שמין שדם קובר שם שמעלה על דעתו דילמא דרסי ליה וסייט דקתני ש"מ סידועה סקרובות בין לעיר ש"מ שרחוקות מן שדרך ובין לדרך ש"מ שרחוקות מן סעיר. אחד שדשות ואחד יעמוד לרש"י ז"ל כיון שקרובות לעיר לו לדרך טמות כיון דשזלה יחידה כיון איכא מאן דמפיק לקלא וכ"ש יעמוד שכבר נשתכח שדבר. ולר"ת מהרי טעמי שדשות מסום דשזלה יחידה כדכתב רש"י ז"ל ויעמוד דילמא מתשלה קרובות סיו ונחרבו יסוביסם ונשמו דלכיסם. שרחוקות שדשות סטוות לרש"י ז"ל משום דשזלה יחידה ודברה ליסם בשדה ולו ליתא דקברי שתם קלא ליה לה אבל יעמוד טמות שבבר נשתכח שדבר. ולר"ת ז"ל יעמוד טמות דילמא מתשלה קרובות סיו ונחרבו יסוביסם ונשמו דלכיסם. שרחוקות שדשות סטוות לרש"י ז"ל משום דשזלה יחידה ודברה ליסם בשדה ולו ליתא דקברי שתם קלא ליה לה אבל יעמוד טמות שבבר נשתכח שדבר. ולר"ת ז"ל יעמוד דילמא מתשלה קרובות סיו ונחרבו יסוביסם ונשמו דלכיסם. שרחוקות שדשות סטוות לרש"י ז"ל משום דשזלה יחידה כדכתב רש"י ז"ל וי

קאכרות עם נפליסם ומוכי שחין זרועותיסם כל שפסקר להו מזלי יחידי שלא להתכייים עד ממשים ימים מזם שלא מיהי לבדם טפי דכרם מיימים בכדם ואי איתא דקכרי כם קלא איח ליה . וכ"פ סחיטה חמם דדכרם מיימים עמם מוכי שחין סולך הוא יחידי טפי מחמשים ימם ועד דלא מייסינן לנפליס ניחום לזרועות דסא מזלא טפי מחמשים וקכרו להו . לזה מחרץ דמוכי שחין נמי חמרי בחוך כ' ימם דקם קוברת נפליס וכלשו דכי דחל עמא ומוכר הוא ג"כ חת זרועו חכל טפי מכ' ומיו קובר דמיחר דקם לח קברם מידי לחיים הוח בדקם לבית הקברות וכיון שהחל טהור גם הוא מיחו קובר שם זרועו ומש"ה מיעחיך ליה לר' חגיגה לומר ומוכי שחין זרועותיסם כדי לחרולי דלא חיקבי לן זרועות כדכחיבנא . ולדעת רחז"ל דלסבי נקט מוכי שחין זרועותיסם דלא חיקבי לן נפליס חיכוחת הוא ומשום חיכוחת לא מחזקינן טומחה בח"י קמ"ל דחיכח זרועות מוכי שחין וסוו חרי חיכוחתי ומייסינן לסו . ורש"י ז"ל סובר דחכוחת דקטים מייסינן ליה ולא סזכיר זרועות אלא לחירולי דלא חקבי לן וכדכחיבנא . ופסחת דחחיק לסבי חפצר דסדיינן מהאי דפסיעת לחלמודא ומוקמינן לכולם מחד טעמא בין דרך בין עיר וש"ק סחלויות חקבורות לדרך חע"פ שכן דחכוחת מכשיר חלא סולכת יחידא בדרך הכבוש ולא מיבחתא ואם סחל הוא קבוע לדרך בחוך ממשים ימם ליכ מושמא כיון שמספכת פיסא ורוחה חת סדרך חבל אם סחל לחוק מן סדרך יותר מכ' דבחא מיימים מן העיר לגבת עמה כשביל לוחו סמרחק שמן סדרך ועד סחל ופסחת לא לייכינן למימר שבאחה מעיר אחרת אלא מחומה העיר אית בה בית הקברות וכא דלא קאמר חלמודא חלא מזום דלא כוזכר אם חמוכר לעיל . וסכתן חלוי בפשט סהלכה דלא סדיינן לחרולי אלא עיר לבד חבל דרך לא קאית לן כלל וכדכחיבנא . וסיינו שרש"י ז"ל בסחלת פסוגיא לא חזכיר אלא עיר ולא חזכיר דרך כלל משמע דדרך טעמא אחריני איח בה כדמפרש חלמודא אלא מזום דלא טעמא דקאי איח בה לחדשות והיינו נמי דאפי' במסקנא לייכין לומר דטעמא דיסמות רחוקות הוי מזום דסדרך עמו לפסמות ומה שרואה בעיניו שבדרך כולך בגד זה זוכר סהדם עד שחין שין ואו לא . וסשתא מ"ר מכחל שפיר ש"מ סאי סהדותא וכו' דומיא דדרך דעד שחין שין מדכר אם כיא כולך מלד זה אל סחל או מלד זה לרוק ממנו . ולפי סשטה רחשוב לריך לחרץ לדעת רש"י ז"ל דלא לטומחה ידועה עפי מזום טהרות ומש"ה מדמיין לה לסהדותא . וסקשה הרמב"ן ז"ל לכל פירושים יעמות רחוקות למה טמחות אפי' לאיפשר דנפלחא סקול או שסיו קלוכים ונחרסקו מ"מ ספיקא הוי ומספיקא מי מחזקינן טומחה . ותירץ ז"ל לדעת רש"י ז"ל שכיון שחעפ"י שסות הוץ לו' חמה לדרך או לעיר או שיש קלוכים ממנה מ"מ קלוכה היא העיר ולדרך יותר מביח הקברות עלמו ולאי מקרי וקברו בחל וכל זמן שחין קול שובר סחזקה טומחה סס . חבל לפי' ר"ח ז"ל כיון שעכשיו רחוקות מן העיר אן ואין לחוש שילך חתה מטמח מספק לומר שחרחק מן העיר ע"כ . וע"ל לחרץ דסאי קושיח הוי בכלל קושיות סבלמוד מספיקא מי מחזקינן טומחה ותירץ מאי עיר עיר סכמוכה לביח הקברות כל סחלויות שמן העיר ועד בית הקברות בחזקה טומחה בן לפי' רחוקות מן העיר כיון שסס בין העיר ובין בית הקברות אלא שלמטו מעשרין בחדשות ורחוקות לרש"י ז"ל מי סוו קברי קלא היא להו וכיון לליח לסו קלא יאלו מחזקת טומחה וטשמות נשחלו בחזקתן . ולר"ח ז"ל נמי חדשות סטורות כיון דרחוקות דברת היימים ולבס"ק חזלא חבל ישנות טמחות דלילמא קלוכות היו ואיכא חרי טעמי לטמא . חדא דכולהו בחזקת טומחה קיימי . ותו דלילמא קלוכות סיו חבל חדשות ליכא חלא חד טעמא דבחזקת טומחה קיימי חבל ליכא לספוקי לילמא קלוכות סיו כיון דחדשות ניטהו . ומדברי הרמב"ן ז"ל ס"ל שכות ז"ל מפרש דהאי חוקמתא דעביד חלמודא בדרך בית הקברות שבקיון לה ולא מחזקינן חלא עיר בסמוכה לביח הקברות אבל כתב לפי טעת רש"י ז"ל קלוכות לדרך לפילו חדשות טמחות מטום דזמנין טובא מחרמי בין בשבעות וקברי בחל ובודאי דחחרמי הכי ולא חייסינן לקלא ס"כ כרי שלשה סדב ז"ל לחרץ שקוצות שבקשיו חדשות קלוכות חמחי טמחות אי

חיתא דקכר ביה קלא חים ליה ואי חיתא לחמסק"ז הדליק מסחי חוקמתא חמחי חילעדיך ז"ל לדחוקי בכבי אלא ודאי כדכחיבנא ומיהו חירולו של סרב ז"ל לא ידלחי לסוף דעתו כיון דחלמודא קאמר זמנין דחחרמי בין השבעות סיכי אלי למימר דודאי סכי מחרמי ול"ש חייסינן לקלא חדכבא בין השבעות קלא איח ליה ומדכר דכיכי חיכפי מעשה שחילעו ומצאו שיסיס לסס שהות לקבת לביח הקברות ולא ספסיק זמן וקברו בחל מילחא דחמיס"ל כי סחי דמדכר דכיכי ליה חיכפי ומדלא חדכרו לה משמע דלא סוס ומחמי מחזות קרוות לדרך ממות חלא ודאי סמקשה לא חסיק חדשתיס טעמא דקלא ולפי סשקנא לא קשיא דחיכא נמי משמע דילמא חשה סלכה יחידא וקברה שם ולימא דמדכר לה ומשמע ניחא דלא סוו עיר ודרך חתרי טעמי ממש דדרך ביח הקברות חיכא משום דשה דמקרי וקברו בין השמשות ומיכא משום חשה קיברת שם נפליס דעיר חיכא טעמא דחשה קוברת שם נפליס לבד ומו לא. תו כתב סרב ז"ל לחרץ סקושיא דרחוקות יעמות חמחי טמחות ול"ל סרחוקות מסדרך חדשות טהורות מדליכא קלא חלינן אלא קבינן שם בין השמשות ומפי שם רחוקות לשם וסיטות בשחיהן טמחות שכבר נשכח סקול ע"כ. ולפי שטעתי ולא חכין כוותא סרב ז"ל דשא כי חלן במתניתין יעמות רחוקות טמחות אפילו רחוקות מן סדרך טובא חמרינן דטמחות ורחוקות מן סדרך טובא לא שייך טעמא דזימנין דמקרי וקברו שם אחש ים לשם שהות לקבת אפילו ביח הקברות. תו כתב סרב ז"ל לחרץ מה שקשה סניחא חשה חיכא סולכת יחידא אבל מוכא שחין סולך וע"כ אפילו רחוקות כתב ול"ל וכן מוכא שחין לא טרח. ולפי שעניי לא ניחא לי דלמו ברשיני עסקינן שמחן מכשול לפני חוכלי טבלות חלא ודאי לביח הקברות אבל סיכא דסמיך בחוך ממשים מיחר חמר בלמו סכי סחל סוס טמא שהשמים קוברות שם נפליס וקובר סוא זרועו אבל סרחוק מ' מיחר חמר סאי מוכא שחין חשה לא קברה בחל הזה לחיים סוס בהשה ולביח הקברות חלא וגם סוא חזיל לביח הקברות וכדכחיבנא לעיל ודוק והשכח :

תחצ (תמנו) **שאלה** לרודוס . למדנו רבינו יעקב ורלוכן נמו שקנו משמשון לפוטרופוס של יחומים חוכות שהיו חייבים השמעתלים שבכפרים לחבי יחומים ושיו חוכות הל"ל בשחפות עם יהודה שהיה חבר לחבי יחומים ומכר שמעון הל"ל חלק מסחוכות למגיע ליחומים ליעקב ורלוכן הל"ל ושיה ג"כ ליחומים זקנה אחת שם חביהם ושיה חלמנה ושמשון הל"ל היה לפוטרופוס ליחומים וגם לזקנה הל"ל ושעשה שקנו יעקב ורלוכן סחוכות משמשון לפוטרופוס שהמו עמו שילחה לסס שמשון השמעתלים שחייבים במעמד שלשתן ויצוו השמעתלים בחוכות ושהמו ג"כ שחוכות שיקנו יהיו מסלוה משות בעין כדי שיוכלו לגבות רבית מהשמעתלים ולא יהיו חוכות מלויה שחורות שחין חבי יחומים להשמעתלים שה"כ לא יוכלו יעקב ורלוכן לגבות רבית מסס דלוו מן השמעתלים ב"ח שחדמי שסחוכה אין שחוכא לזקפה ברבית בזה שהקוה ולא בשום מקום . חלו שחלוים שהו יעקב ורלוכן עם שמשון לפוטרופוס . ושהה שמשון שלפוטרופוס לא שרחה ליעקב ורלוכן השמעתלים ב"ח אלא שחך לו עד יהודה שהיה שוחף לחבי יחומים בחוכות שהה שבזמן שילך יהודה לגבות מלקו מהחוכות ילך רלוכן בן יעקב עמו לגבות החלק שקנו משמשון שלפטרופוס והלך רלוכן בן יעקב עם יהודה השוחף לגבות מן השמעתלים ויעקב לא הלך כי זקן הוא ומה שהיה נוהה לרלוכן סיה נותן חלק ליעקב חביו וקלת מן החוכות וגבו מהן רבית ולא קרן וקלת מסס קבלו שקרן ומסס קבלו כל שכרן ומסס שלא קבלו כלל לא רבית ולא קרן ולפילו לרלוכן לא רלה לוחה בעיניו מפני שבשביו כאיה היו נוהים השמעתלים מסס לגבות ובאוחר זה בזמן שה יעקב ומסס שלמדה זקנה היחומים . ועשה בא לרלוכן ושבע משמשון שלפוטרופוס שיחזיר לו משותיו ממס שלא גבה מהחוכות שקלת בעלי החוב שהיו לרלוכן לוה בעל דבריס דיהין שה ולא הלויה לו כלום וקלת מסס שהיו לרלוכן נוה ליהן לך רבית שהיחומים ושוחפו יהודה חביה לו משות בעין ומ"כ לא יהה לך רבית ועל זה שבע לרלוכן משמשון **מפני שסיה**

מקה

מקח טעות . שמא שלח שמעידו כלל שלי מוכות במעמד שלמתן . שפיר שמעון ומתר מין לרחובן דין ודבריס עלי שמעולם לא סייתי אפטרופוס לייתומים ולגלמוד זקנתם שלא נתעסקתי בזה סמכר כמו סרסור ולא כאפטרופוס והמוכות סיו מכתובת סזקנה שמכרה ליעקב אבי רחובן ושל רחובן לא מכרה כלום וכיון שיעקב נפטר חיכא למימר סלגלמה שלרי לתפסוה ואיכו יכול רחובן ליגבע מכח אביו ואני לא סייתי אפוטרופוס ליתומים ולא אין לרחובן שום תביעה עלי זו טענת שמעון . חזר רחובן ואמרי שני עדים להחזיק לשמעון כפרן על שם שתמר שלא סיה אפוטרופוס ליתומים כל"ל מעולם וזה תוכן עדותם . שניד ר' יסודס בן ווידאל י"ו חיך בזמן שסיה פרנס לק"ק רודיס נתו לפניו לדין שמעון כל"ל ושם היתומים שמעתא לחיים אחר על תודות בן קטן שסיה רוצה שיש שיבב סעיר עמה ושמעון לא סיה רוצה ואני ואבירי סלייטים צויו וגזרו שיבב סעיר עם שמעון מכח שהי' אפטרופוס ולא יבב עם אמו אבל ליתו יודע שם אפטרופוסות שמעון סיה מלך שמיעה אבי היתומים או שמיעה ב"ד שלא שמעון מכח טענת אפוטרופוס כוחי סעיר מביא אמו ואביהו לביתו . שניד ר' אברהם תרוקי"ן שבזמן שסיה פרנס לק"ק רודיס י"ו שבאו לפניו לדין שמעון כל"ל ושם היתומים על גבוי כתובתה מן היתומים ולויתי אני ואבירי הדיינים לשמעון כל"ל שיפרע לה כתובתה מסאפטרופסות ושוד בשעת סדין שלחני את פי כל"ר יצחק אפומדי י"ו במעמד שמעון ואמרתי מי עשאו לשמעון אפטרופוס והשיב לי סרב כל"ל בזה ויכח לשון כל יהודי שמתעסק בגודכי יתומים יש לו דין אפטרופוס שהם יתומים שבאמו שלל נעל סביח ומלל זה לויתי לשמעון שיפרע כתובתה לשם היתומים . ואני שעדים שלא הביא רחובן לב"ד להחזיק כפרן לשמעון על שם שתמר מעולם לא סייתי אפטרופוס . עוד שניד רחובן את יהודס שהיה שוקח לאבי היתומים לעד לית יעקב ורחובן היו שהיה הקומים ולא יעקב לבדו קנה הכוחות כי ג"כ רחובן גמו קנה מותם בשותפות עם אביו ושניד ג"כ שהיו הכוחות מאבי היתומים שלהם למוד בוכסים סיה . ואתה תדומיו זה כל פרי השלמה שם יכול רחובן לחבוע משמעון מה שסעטו במקח הכוחות אחר שעברו קנת מן שמיים . וג"כ שם יכול לחזור בו מפני שלא הטעידוהו שלל יממעלים בעלי הכוחות וג"כ לדעת אמרו פסק סדין במעמד שלמתן של וכרי שם הוא כמו שפסק הריא"ף ז"ל או כמו שפסקו שלר לפוסקים . וגם שם מה שבנה רחובן מרבית שם יקח לותו מחשבון הקרן . ושם נזקקין לוכחי יתומים בזה כיון שהמכירה היתה לעולכם. ועל הכל יסוד השלמה הוא לדעת שם בעדות הטעדים הנזכרים לעיל יטמידו בשורת אפוטרופוס ושם הוחזק שמעון בפרן לענין שהיו יכול ליגבע שהטמיד היממעלים בעלי הכוחות במעמד רחובן ולא ידמין לותו מאחר שכפר שלא היה אפטרופוס. המתחוור מנגד ומרחוק מחוי קידה קמיים מכ"ת ושיד חבריי חיים וכ"ם יסודס אלפולו זל"ל :

תשובה מכר זה בטל מעיקרו מכמה טעמים חדא דמתוך שהעדים מעידים שלא היו שם בשעות שהם היו לא היו יכולין לטעמת דמעמד שלמתן וכיון שכן אין דרך לבקעות המוגה שלא במעמד שלמתן והכי מפורש בסדיא מסכיא דאיכוד גיוהא ובבא ומסכיא דמ"ת דאמר הליתי לפלוני וכו' . ואין לריך להאריך במפורסם . ואפילו תימא דלא הוחזק שמעון כפרן ויכא נאמן בשבועתו דומר שהיו היממעלים בעלי הכוחות במעמד [שלמתן] שם היו היממעלים שחייב או כאפיקד אין כן במעמד שלמתן מבוש דיכון דהני הלכתא בלא טענת הכו דלא לוסיף עלה . ותו דיכון דאין זכייכ היממעלים אין כן דין במעמד שלמתן וכן כתבו ר"ת והרו' והרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן והרמ"ך ובכו ותלמידו ז"ל ולבי תומר לי כי זאת השלמה לא דמכתה היא שהרי לא כתבוה אחד ממפרשי הסלכות ולא הרמ"ך ז"ל בשקולו ואפי' תימא דמעמד היא ובכתב הרב ז"ל יחיד הוא בשבועה זו וכל הפוסקים חלוקים עליו וכ"ם לדעת כהרי"ו קולן ז"ל שכתב והכו לפסוק כהריי"ף ז"ל במקום שאין התוספות חולקים. ול"ב הדבר ברור שאין מעמד שלמתן היממעלים וכן רחוי לפסוק וכ"ם בדבר שבחוב בחתובה . עוד דלפי דעת שמעון שסיה שרסור סוי כמו שליח ליתומים ולדעת רוב הפוסקים אין מעמד שלמתן היכא דמקנה ע"י שליח ודעתא דכיון דהוי סלכתא בלא דעתא הכו דלא לוסיף עלה . ול"ת היתומים הקטו ע"י שרסור מריך לדעת שם הגיעו לעונות הפעונות כי כפי הגדלה קטנים שבהם סיה וא"ת שזקנה היה שמכרה ומעות סיה שלה לאו כלום הוא שכרי מחובת סיו בשם אבי היתומים ושכשיס בחזקתו אפי' שלא נתנה שזקנה כתובתה שכל בחזקת אבי היתומים . ומה שטען שמעון שהמעות שלה הזקנה ולימור שרלי לתפסוה ליעקב שלי בורכא היה ולא רלויתי לכתוב בם דבר שלפי דבריהם שמכר מכר כלום שדם מתפיס שרלי אמי שלימו חייב כלום ובלאו הכי אין לזקנה כלום וכמו שכתבתי לעיל . והוי יודע דאפילו את"ל יש מעמד שלמתן בישמעאלים לא מלי למקטוי ליה סרבית ושעמד המלחת דכיון דאפשר דלא אתי לידי גנייבה שהרי בדיעבד אין מבניו רבית לא נקנה ע"י מעמד שלמתן שלא תקנו מעמד שלמתן אלא בחוב שיבא ודאי לידי גנייבה ומזה הטעם למד ר"ת ז"ל לכתובת אשה שיהא נקנית בע"מ כיון דאפשר שלא תבא לידי גנייבה כגון שחמות בחיי ויהיו דאמרינן בפ' שחובל דף פ"ע גבי שם דפגיעתה רשה פריך ותזבון לכתובתה בכותבה שלה ומתני כל לגבי בעל ודאי מחלה ואי ליתא תזבון לכתובתה בע"מ ומדלא פריך הכי משמע דליכא מעמד שלמתן בכתובה מעשית דאמרן . ומעתה ניין שהרבית לא סיה יכול להקנות אין לך מקח טעות גדול מזה דאמן שהרבית דלא קנה הקרן אלא מפני הרבית . עוד לריך שיודע שהם שמעון עשה בערמה למכור שחובות והיו בכלגס מזבות שבשעת המכר כבר שעני הלוה ואין לו ממה לפרוע לחזר לראובן על שמעון אבל אם בשעת המכר היה יכול לפרוע ואעפי שח"כ פטור שמעון ואכי ליתא בירושלמי לראובן היה חייב מפני שלשמעון שהיה עניים בשעת המכר פי' שעני לוי ליתי חייב לראובן שדא דאימת כשלא עשו בערמה אבל אם עשו בערמה חייב כלומר שהתרצל שמעון ולא תבע את לוי עד שהעני ולא מלא לוי ונשיס בהא פטור לראובן אבל אם היה לוי עני מתחלתו ועשה בערמה להשמיטו אלא חייב עכ"ל הריטב"א ז"ל . ומעתה אם היו בהם מקלת חובות שהיו עניים בשעת המכר בטל המכר דאין לך מקח טעות גדול מזה שהרי כל החובות קנה ביחד והכל מקח אחד וכ"ם אם יתברר שהיה בכלל המכר חובות שלא היה המעות בעין דודאי בטל המקח גם מזה שלל ואע"פ שאין שיממעלל נאמן לומר חעיט מכר לי לאפשר לברר על ידי יהודה שותפו של אבי היתומים . וכל זה אחר שיבא שמעון שלא נעשה אחד מן היממעלים בעלי החוב שלא העמידו במעמד לראובן וחזרו בחובות . ומה שכתבת שאם חזקת כפרן בזה אבי לומר שלא חזקת כפרן מבל מן מעמד שלמתן אין מהו שיהא נריכין לו ולכפרותו שלפי' יהיה כדבריו בדבר דשל ריו"ל לחותות נקוות במסירה וכתיבה שיכתוב לו קני ליה וכל שעבודא דאית ליה אבל בשעה שעשו בערכאותיהם מסתברא לי שאם השעה עשו ומתוקן בכל התנאים שבתבו הפוסקים מלי לתקוויי במסירה וכתיבה אבל אם לאו עשו כתיקון אבי סוא כאדם שאבד והוא לה מלוה בלא שטר ואינה נקנית במסירה וכתיבה ואע"ג דבשטר זה בלאו עשו כתיקון נובה בו בדיעבד מ"מ לא תקנו מסירה וכתיבה אלא בשטר כשר ועשוי כתיקון וז"ל חכן מבשע ושטר שעשו בערכאותיהם של עכו"ם ושטר של כתב ידו נקנין ג"כ בכתיבה ומסירה ולא אמרין לליחשביה כמלוה ע"פ שאינה נקנית אלא במעמד שלמתן דשטר שעשו בערכאותיהם לא עשו כתקנו נובין בו ואפילו ממשעבדי ע"כ . הרי שכתוב בהדיא שאם עשאו כתקנו וזה ברור ואפילו אם היה נעניו על דרך זה שם לא תקניומו תעלי שהמכירה שמקח בטל וגם זה פשוט :

ומעתה שמתברר שהמכר בטל למדת שני דבריס מעניו שלנהך חדא שהרבית שלקח רחובן שולם לו מן הקרן שהרי הרבית כל היכא דאיתיה של בעליה הוא ואיסורא נמי איכא שם יקח הרבית אלא לא היה שם מחילה ולא אמרינן בזה דשמיטא לי אלא מחלו ואו דיחמי לאו כני מחילה מיכו . ועוד למדת שחוזר לראובן

לחוכן על היתומים דמע"ג דמין מזקקין לכסני יתומים עד שיגדילו כמ"ש בדבר שלריך עדים ולאיה דבעי ואטר בבעליו ולילכא דקטנים כמאן דליתנהו דמי . אבל בב"ד ה"ל לא עדים ולא לאיה שהרי המקח בטל מאליו דאין מעמד שלשתן בעכו"ם . ואפי לגא למריגן מין מזקקין וכו' אלא בדבר שבא מכח מוריגם אבל בדבר שעשו שם בעלמם לא למריגן שהי מעמידין לשם אפוטרופוס ומוליאין מידם על ידי עדים דאי לא היימת שהי שבקת חיי לכל בריה שילך הקטן ויחפוש בשל אחרים ולא יוכל להוליא ממנו עד שיגדיל . וזכור זה העיקר שבבר שעשו בו האחרים . ואפי דבב"ד ע"י אפוטרופוס יחזור המקח :

מכאן ע"י אפוטרופוס יחזור המקח

ולענין אם יש לשמעון דין שאר האפוטרופסים מלשת דשניעת היא דכיון שהוחזק שמעון שבגא לבא ב"ד שני פעמים בשורת אפוטרופוס וכמה שניש היה מוחזק להיות אפוטרופוס לאו כל כמיניה לומר לא הייתי אפוטרופוס שהרי מעשיו בכל יום בכל שני דיניס דממנן אפוטרופוס ומוציאים בידו אשר אפוטרופסות והולך ומשתדל לצרכי היתומים ואם היתה שיכול לומר לא הייתי אפוטרופוס בזמן שהלה שיש חובה על היתומים יכבוש שאר האפוטרופסות וילמר לא הייתי לאפוטרופוס אלא ודאי לא חיישינן לשכי היכון שהוחזק גדולה חזקה שאוריפן עליה כ"ש לממון שקל . ואם הוחזק זה להיות לאפוטרופוס בין להוליא מאחרים בין להוליא מהיתומים היו שהוחזקו חזקה. ואי כפי שהלה מהשתלה היתומים היו שהוכיח עליו שהרי שבן שקטן שוליחו מאתו ואתמנו לו ומשמע שאחר היתומים שהיו גדולים מזה היו שהוכיח עליו ואתן בפרק שניזקין יתומים שהשכו אלא בע"ה וכו' ופי' שהשכו אלא משלתן ולא מעיין במלייטו למזבן לשו מדיסו מה שהש לריכין ועדה לשו בריפתוייהו ים לו דין לאפוטרופוס ממש לכל דבר ואע"ג דים מי שמחלק בין יתומים קטנים הרבה ליתומים שהגיעו לעונות שפעונות מ"מ שהשכמת רוב שמפרשים דלא שנא . וכן היא שהשכמת הרמ"ם ז"ל שהרי הוא לאפוטרופוס ממש לכל דבר . ואתי לומר דעדיף מאפוטרופוס שמוהו ב"ד ואלו אשה ב"ד לא מלו למויי אשה לאפוטרופוס ואם שהשו יתומים אלא אשה שרי ים לה דין לאפוטרופוס דגרסינן בגמרא שהשו יתמי דהוו שמיכי גבי הניא שבמא וכו' ופ"ה נאתן יתומים שהשכו אלא בעל הבית תגן . ועוד אתי לומר אשה שהשכר אזה היה אחר שנאתו לו אם הקטן והוליאוהו מאשה אתו אין לך לאפוטרופוס שמוהו ב"ד גדול אזה אשה לא שרתו ב"ד אזה היש הגון להיות לאפוטרופוס היה לשם לאקול אם מיוהו אבי יתומים או ב"ד אחר אלא ודאי כיון שהשכו משמע דשכי אמרי אם הוא לאפוטרופוס אלא מוטב ואם לא יהיה מעכשיו . ומכל שני בעמי שמעון ים לו דין לאפוטרופוס נמור לכל דבר :

ולענין אם הוחזק כאדן או לא אלא בדור אלא הוחזק כאדן דב"ע לאו דיעא נמילי ואשב זה כיון שלא מיוהו ב"ד ולא אבי היתומים אלא הוי לאפוטרופוס מפני החזקה או מפני שהשכו אלאו היתומים . והוה כתבתי לך מה שהלה לע"ד בכל פרטי שלילך :

ושאלתי מלאתי במרדכי פ' מי שהת מעשה שכיה שנתן לאפוטרופוס חובות **ושוב** לאבר כתבתי וז"ל מעשה שכיה שנתן לאפוטרופוס חובות בערבונות לחוכן ושמעון ליקח קרן וריבית מן הערבונות ופסק ריבית מחיר ז"ל דלא קאי לחוכן ושמעון אלא הוחיל ויוהם יודשה או במעמד שלשתן אבל בעיני אחר לא ובמעמד שלשתן לא מלי להקנות חובות לאחרים אשרי אין מעמד שלשתן בעבדי כלמפרש כ"מ ז"ל בפ"ק דגיטין . וא"ב כל הדינים שעלה על החובות כל היכא דאיתיה על בעליו הוא וכו' והרי היא כחובה לפניך עיין בה . והשתא לע"ד כתבתי :

תתצא (תכ) **שאלה** על לחוכן שמת והניח יתומים קטנים ובת נשואה ומכר אפוטרופוס את בתו ובעלה

ואח"ב מכר בתו אם יכולין ב"ד לשלקו מן האפוטרופסות או לא :

תשובה אם הוא מפסיד האכסים לא תיבעי לך דודאי אפי' בחיי בתו יכולין ב"ד לשלקו שב"ד שביסם על יתומים אם תלא ודאי מיקר האשלה אם מלאו יותר שגון ויותר מאשלל בממון היתומים אם זוכל לשלקו . וכ"ל שיכולין לשלקו שהרי לחוכן לא רלה להמין לחיותו לבדו אלא שיקח עמו אח בתו ואח בתו לבדה ב"ב לא מיקר אפי שמין אשם מאשלה בנכסי יתומים כלים וכ"ש בהיותם מצוינדת לבעלה ומב"ד שיקח עמה בעלה . ואלרבה היא סיתה עיקר . אדע שמין מניח את בתו מלמוחה על בניו שקטנים וממנה את הנכרי . ושוב לאפילו אלא סיתה בתו הוא לא רלה להמין על בניו אחד אלא אניש לפיכך לריך למנות אחר עמו. אבל בב"ד ב"ל שיכולין לשלקו לגמרי דשבח היא עיקר וגם שאשב שבשביל מיקר היא אפי שאשלה שאוהבת אשר עיקר . ואפי אם

מסוסרים בזה ולפי זה יכול לכופו שכן כתב הרב ז"ל לו מחזיר מידו כמולמו אם סיתה קיימת לכל מה שים להסתפק אם קודם שכמולם ביני ביני ומכרם סלוקה כמו שקנאה מראובן בתנאי אם נתן לו כמו שסיתה שוה לו כמו שמכרה. ומסתברא לי כיון שהוקרם ומכרם ביוקר שנותן לו כמו שמכרם דאלה"כ לפי קיימת היא אם הוקרם ליתא לי תיובתא דהתן מה שהוא בזמן המקח שכרי נתקיים המקח אלא ולפי לא אמרינן הכי מצום דנמלא סלא עשה שחורה בכרכוו של חביבו לף ס"ל לא בעא שילכך מכר לו שוה חמשים במאה והוקרם ועמדה במאה ומכרם סלוקה במאה נותן לו מאה לפילו לדעת המחמירים. לכל אם מכרם שעשון לגוי במאה בהמתנה ולוי פרע מאה לשעשון בזה לפי אומר שלא יהן שעשון לראובן אלא חמשים שהא לא לוי למחול לגבי שעשון לף מפני כך יהחייב שעשון למחול לגבי ראובן:

ולענין אם חייב ראובן שבועה על טענת שעשון הוי פלוגתא בין הגאונים ופסק הרמב"ם ז"ל פ' י"ד מהלכות מלוה ולוה שאין מקבלין ממנו שום טענה לבטל שטר שקוייס אלא שלם ואח"כ יטען עליו מה שירלה ואם כפר יחבע היסת וכן הלכו האחרונים ז"ל. ואם היה שבועה בשטר ס"ז עובר כל שעה שאם הוא עובר על סורחת חכם ס"ז שוגג ואם לאו אי מזיד ואפי' שים בו בשטר רבית קלוקה ממש כתב הר"י קולון ז"ל שהוא עובר ושיין בשורש י"ו. ובג"ד רואה אני אפי' שבועה היינו חייב ראובן שכיון שיסלם לו מה שכתוב בשטרו שוב אינו יכול להוציאו בדיינים שהרי אבק ריבית הוא ואינו יוצאה וכל טענה שאינה מחייבת ממון אפי' שבועה גם אינה מחייבת שבועה אם כפר בה. ומ"ם הרב שאם יודה יחזיר לו ואם כפר יחבע היסת אשאר טענות קלי לא טענות אבק ריבית ומיהו יש לדחות דלא אמרינן אבק ריבית אינה יוצאה בדיינים אלא דהנביהו מדעתו שהם אבל אכל שומד ואוות שאינו רולה לתת לו אבק ריבית אלא אשכח שטעה אשר אנו מחייבין לוחו לשלם ובכה"ג יולא בדיינים שפיר ואם כפר יחבע ואנו לשון הרב ז"ל בשטוחו. ומיהו בג"ד דאיכא כמה טעמי אלא דמוחר הוא לכחחלה לדעת הוב הראשונים ושאחרונים. ומה דכן הוא המנהג בכל השוחרים ומה דיש בשטר שבועה על שעשון שלא יפרע כלל ומה שכבר נהיה להוליא המעות מחחת ידו ליד לחובן אין לחוש לחייבו שבועה. ושנראה לע"ד כחבתי:

עוד תחצ (תנב) שלא על פי השטר לחת לחבוי דיבר זכה לקחת ממנו פ' וכוחת אשכח מעט מעט ובוא בעוק מ"ג מחידי' ואפי' הניחל לו על הבוב מ"ד מחידי' סדיבר ובוא נותן עליו מ"ס מחידי' בכל דיבר ונראה ולפי כי זה סיחר נותן לו אפי' אשקדים לו לח סדיבר:

תשובה דבר זה לדאחי לפוש הוא כיון דבוחת סדיבר על זכה ידועה. אבל כיון שנפנו בו רבים ודבו בם נהיה למעה לכם כמך. אדע כיון שבזמן שהפרוטות מוצוות סדיבר בזול ובזמן שהפרוטות מרוחות סדיבר ביוקר כאשר רואינו בעיננו מ"ב חזר סדיבר להיות שוחחו בלחי ידועה דהשבח פירא הוי. ואם שהם יחקבץ אלל החנוי חלק גדול מהם יבנוך למכרם בזול ולא חזי כי לגר נער ליה ובדרך מקח המוכר שרי. ושוד כדי שלא חנצול דלח בפני המוכרים וקונים כמו שכחב הרשב"א ז"ל בחשובה. ואו דמסחמא יש לו לחנוי פרוטות אלא שהוא נהיה לאחרים וכיון שים לו החיר רבינו ירוחם ז"ל בסדיפא ו"ל אבל אם נותן לו השלחני מבבע והוא נותן לו פרוטות שרי אפילו שנחן לו יותר מאחר שים לו פרוטות דמקח ומכר הוא ומוחל נביה לפי שהשלחני נותן לו מעות שהוא נהיה לך אבל אם אין לו אכור. וכן נראה מדברי הסוספת פרק הזהב כי אם היו שם שני חנוים. אחד שים לו מאחרו שמין. ושוד שאין נותן לו מאחרו שמין בעלמו שלקח ממנו מוחר וכ"ם הכא דהוי דרך מקח וממכר והוא לשם ניהרחל וכו'.

וכ"ם בג"ד שים לשם על מה שיסחרו. ונראה לע"ד כחבתי:

שאלה תחצ (תנג) לעיר שסכדנרית. מקור הסבל והכמה. מוגיא לאור כל חעלומה. אלוף המברה. לרי שבחורה. גבור במלחמתה של תורה. כולל כל חכמה מפוארה. חיבתיו לימיך קרא חיבתיו לימיך שבחה. טוגיות דנהורא. עמודה

בגוד בלא חולק דלריכין גט שחרור ומבילה דכיון דפבילתן היתה כדי בלא יהיו לוכרין היין במגען ובלא יהא ביטול עכו"ם. כרי עבדו לשם עבודה ואע"פ שלא הודיעם מקלת מלות היו מעכב כ"ם כי לפי הגרלה קטנים היו בשעת הטבילה ומעשה זה אני לומר שאפי' לא שלחה להם פי פתרון אם עבדו שהמה לה קנו עלמן בני חורין ללא לחריכין הכי ללא גדולים שיודעים לפרש בטובלין לשם גירות לפיכך הוי כחמנו כפירושו אבל קטנים שאינם יודעים לפרש כחמת נחי לא קנו עלמן כי סא לחריכין כל שאין רלוי לבילה בילה מעכבת בו. עוד כ"ל שאפי' יאמר כתחלן עתה בכוונתן היתה להטבילו לשם גירות לאו כל כמיניה להחזירו לבת ביסרגל בלא גט שחרור לחלן שהרי דלא מפקיע לויים שעבוד עבדו ושפחתו בכדי ועתה שמת קטועה הוא שוסה שלא יחמרו שהיה שוסה בטילתו בעולת זנות למפרע או לשבש אחרת. עוד דשלא בפניו הוה והיה לריך לפרש וכיון דלא פירש לשם גירות הוה טובל הרי זה עבד. ול"ת כיון שנשלח להטבילן שלומו של חדם כמותו והוי כאלו הוא בפניו וכחמת לשם בן חורין עבדו. ניחא דגרסינן בפרק כחולן (דף מ"ו) אמר שמואל ולריך לחקפו במיס דמיימין עבדא דרב חסי בעא להטבולי מסריס ביבלייהו לרביעה ולרב אחא בריה דרבא אמר להו חזו דמיימיי קבעית ליה דמו ליה תדוסא בלותריה תרפו ליה ואמלמו ליה תרפו ליה כי היכי דלא ליהוי חלילה נמלמו ליה כי היכי דלא ליקדים ואימא לשם בן חורין הכי טובל ע"כ. והא דסכנת דרביעה ול' אחת בריה דרבא סוו שלומי דרב חסי להטבילו ואפילו הכי אי אמר בסדיא לשם בן חורין אין לחל סחמת לא. ומשום הכי תקפו במיס שאם יאמר לשם בן חורין לא יהיה ממשות בדבריו אבל משום סחמת לא היו מוסמנין שהרי שלא בפניו היה וזה ברור. סילוך כי מי שלא טובל כלל טובל עתה לשם גירות ואינו לריך גט שחרור דכל שקדם ובטל לשם בן חורין קודם שיטבילו רבו לשם עבדות אינו לריך גט שחרור לכל שאין לו בו קנין הגוף לא לריך גט שחרור וכן פסלה הרמב"ן ז"ל וכבותיו ז"ל. וכל מותם שהטבילו לשם עבדות כדי שיהיה מגען כשר ולא יהיה ביטולן ביטול עכו"ם אין להם תקנה שלא ע"י גט שחרור לכל אחד ואחד גט בפני עלמו ואפי' לקטן הטולד ושרי סס גרים לכל דבריהם ושבן הטולד אינו בגו לשום דבר לא ליוהנו ולא לפטור מן סיכוח ולא לחבלות ולא עובר משום מכה לגיו ומקללו. קללו של דבר אינו בגו לשום דבר שלא כגר בעלמא וכל כיולות הן ביולות של חיסור לדעת מוקלסים שלאו לא יהיה קדם ולדעת השאר סס מדרבנן ומכין אותו מכת מרדות מכאן ולהלאה אם לא יחנו לשם גט שחרור אבל מה שעבד ל"ל דמוגיז סס ללאו כ"ע דינא גמירי ופטורים מן המלות אבל ביאתם ביאת זנות. וממילא שמעת מינה לגריכין קדושין לחרים לחין קדושין תופסין בשפחה וברכות אחרות וברכות סרלשטות אינו לבעלה ובטוב יכפר בעדו. גם לריך לכתוב בתובה לחת שהרי אם אינה עבד קנה רבו כי אין קנין לעבד שלא רבו. ולקבן מזכין לו גמו ע"י גדול ולריך לעשות הדבר בנשעת כדי שלא יוליחו לעז. ולריך להודיע הדבר ללקח חכמים שאם יש סס בת שולדס לו בת סבת כולס לסורות ליבמה [לכסן](לבן)דגיורת אסורה לכהן אבל שאר שבאם שאחר בתו לריכה כסגת דלא הוזהרו כשרות לסיבמה לפסולין:

ולענין סיבמה שיצא בשעל בשבת אם הולך לנקביו שבור שבור מלד שמותר לגלות בשחלה לכתחלה דגדול כבוד שבריות שדוחה לת ל"ת שבחורה דהיינו לאו דלא תסור דכל מילי דרבנן אפילו קרא אסמכוה היכך כיון דליכא שלא ליכורת דרבנן מותר לגלות לגורך נקביו. ואם לא הולך לנקביו אי גורעה מרבנן הוא שאחר להטרחה בחיסורא דרבנן לגורעה מרבנן שרי ואי לאו לחכור דחייסינן שמא יאמר לעכו"ס להביא שבשיל בשבת לפי' חולין אמר שמואל בן חזי אי גורעה מרבנן ור' חונא בר חיון שמיס דאזיל ואתיס במברא ועבר לסך גיסא וסייר פירי ואמר אינא למיכס קא מכויונא אמר לאו הטרחה קאמריטו ואסרה בדרבנן היא גורעה מרבנן לא אתי למיעבד לכתחלה ואפי זה שמעשה אי כעין שאלתך ממש אלא דקשיא לי עלי דהאי שיכרא מצא דחקן עכו"ס שסלניך את שרי משחמש לאורו ישראל

ועכו"ס שעשה בשבת יורד לאחריו ישראל דכיון דליכא למיחש שמא יבשל בשבילו דבר דבר לאחר גר לאחר מוחר ושבת אחר נימא מברא אלא למאי. ויל דבשלמא גר ובשבת שעשה שכרי שרי לאחר לפי שאין שכרי הזה עומד להחליף גדות לאורחו מוחר ליטראל לפי שאין שכרי עבידה לשכירות ולעשות בשבת אבל מברא להכי עבידא לשכירות לשביר לת בני חדם את שהר וכן שבטיל ויישקין שמא יאחר לעכו"ס להעבירו לפיכך אסור אלא ע"י הערמה אפילו לצורך מרבן ולאחרים אסור אפילו ע"י הערמה. ול"ב גר ובשבת ליכא הערמה ומש"ה שרי אבל גבי אחי שובדא דמברא ליכא הערמה שהעכו"ס יעבירנו אפילו אלא שום אם אלא סוא לבדו וסוי לצורך ישראל. וכל"ל אם ירד ישראל בחחלה בבטיל אסור שאפי' יהי' אם אלא הוא יביאו בבטיל אל הבשם אפילו סוי לורבא מרבן שאין כאן הערמה ואם ירד ליתן לי סוי לורבא מרבן מוסר. ולפי תירוץ זה אם ירדו עכו"ס בחלה וירד גם סוא שהשם מוחר להוי לומיא דגר ובשבת ומ"מ אין להקל להם לפי שאיכם יהודה מעריס אדם ומולח כשר בחיכות ואע"פ שאינו לריך אלא לחחיכה אחת. ואיכא הערמה דאסירא לכ"ע כדאיתא בפ' כל כחבי סיאל פת נקייס לא יאפל פת סדרסה משום דפת נקייס חשיבא עפי מפת סדרסה ואלא שייך בם הערמה מה שאין כן בשכר דאיכא דאיכא ליה בחדם עפי מן הישן. ובפ"ק דבילה אמרו גבי שירובי תבשילין ואם הערים אסור ואמרי גמי דשמעילו דבגן בשערים עפי ממילא. ובפ' כל כחבי איכא פלוגתא דאמלי בהערמה וכן בשם' מפקין ושעשה בכלי זה לפי שאין בו של שבשלות שוות ואלא כל שבעיניים שוין והשעות שויס בדבר זה כך כתב הריטב"א ז"ל בשם שתוס': אין חוששם שמא לאכלה בשבת מרבן [שיסיס] מוחר לו בהערמה:

ולענין כגון סל שמעשל ביין אם אוסר היין בשחייה דבר אחר כגון שהוא אוסר לכיון דהכלי הטובד עכו"ס כאן אוסר היין בשלשה וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' י"ב מהלכות מאכלות אסורות ועל כלי של יין וסגריסו ויצא היין אע"פ שלא שבשך נאסר היין שברי בא מכאן ע"כ. וכל מקום שבאב הרב אסור אסור שהם הוא אוסר בהנאה עד שיפרש אסור בשחיה ושוב שברי כלל אותו בכלל המגע וכיון שבאו של עובד עכו"ס אוסר בהנאה שיטעשל שאינו עובד עבודה זרה אוסר בשחייה שכן כתב הרב ז"ל פ' י"ג מן מקום שנאמר בעניין זה היין אסור אם היה עכו"ס בגאבר בגללו עובד ע"ז שרי הוא אסור בהנאה ואם אינו עובד ע"ז הרי הוא אסור בשחייה בלבד עד כאן לשונו. ואני תמיה אם ראוי זה להלמון מה שהרבה להשוול ואף על גב דמילתו למגעו שלא בכוונה אוסר היין בשחיה וכאן שלא בכוונה אינו אוסר בשחיה לענין שלא בכוונה אין מגעו וכאן שוין שם אם בדבר מלד:

ולענין שבשחה שבשחה רבו או שהשילה רבו לדעת הגאונים ולדעת הרמ"ם ז"ל הוא דל"ל גט שחרור לאומדן דעתיה דאי נאו להחרים לא היה נושאה או מפילה לאחרים הילך בשל ר' מסמיד בשוא הוא לכל דבר לפי שעה ז. אבל הרמ"ם ז"ל חולק והרמב"ם ז"ל ג"כ ושכי ייסטא פשטא דסוגיא דתלמודא דהכי לאומדנא מפקיע ממונא אבל לאיסורא לאיס בס לא מפקיע אלא בגט שחרור. וסיינו לאמיינן כשמא וכופין אח רבו לכתוב לו גט שחרור משום שבגט כדי שיהיה בבת ישראל בשאר בגט שחרור דעלמא דאלו לדעת הרמ"ם ז"ל שבגט הוא כדי שלא יאמר לו עבדי אתה הילך לא למיפסק בהרמב"ם ז"ל דאחריס דאר הוא. ומ"מ לענין יבום כ"ל דמותר ממה ופשך אם ישראל הוא שפיר מייבס אשת אחיו ואם גר הוא אשה בעלמא הוא אשת אחיהו אשת אחיו. כלומ דאילתא הוא מפשחתו שבשאה או שבשיאה לאחר בשו הוא לכל דבר לדעת הרמ"ם ז"ל ולדעת הרמ"ה ז"ל ולדעת הרמב"ם ז"ל אינו בשו לשום דבר אלא שאינו עבדו ולא יכול למוכרו לממונא דאית ליה עליה פקע וכדאיתינא:

ולענין אם קדם את שפחתו לגיבא דכ"ע אין קדושין תופסין

כה דע"כ לא אמרינן הלא כמי שבא על שפחתו משום דמזקק הן לדם שהרי בעילתו בעילת זנות אבל לעניין קדושין ליכא איסורא כלל ואינו חושש כילכך לא חפסי כה קדושין לכ"ע דליכא למימר . ומ"מ כ"ל דילמחה לחיורא דלא גרע מעבד שכותית לו רבו תפילין או שקרא בתורה . וכופין אח רבנו וכותב לה גט שחרור ויקדשנה קדושין לחריים אם רוצה לישא אותה . וכדלחה לע"ד כחבתי :

תחצה (חמד) **שאלת** ממני ידיד נפשי מודיעך דעתי ברחוק שמח תביו שלומו ככם לשמחה בחוך

י"ב חדשים אי אמרינן מקלח חדם י"ב ככולו כדאמרינן גבי ז' ימי חבילות וגבי שבעים יום או לא :

תשובה לכאורה היה משמע דכ"ם הוא דהשתח גבי ז' ימי חבילות דחמירי אמרינן מקלח היום ככולו כ"ם גבי י"ב חדש דקילי טפי דאמרינן מקלח החדש ככולו אבל כד מציינת בה שיור חשתכח דלאו אכי הוא דבשלמא מקלח היום ככולו אמרינן דחע"ג דהוא מהובר מחלקים יום אחד הוא ומקלחו ככולו אבל החדש הוא מחובר מימים ושבועות ואיך נאמר בו מקלחו ככולו ואכי נפלוג בחדש כמה ימים שרחויים לחבילות . וח"ת כיון דלא אמרו ש"ל יום ואלו אותו בחדשים משמע דאמרינן מקלח החדש ככולו לא קשיא דהיו דרך לחפוש דרך להרוכה אלא דרך קלרה . ואע"ג דלא למימר שהם חמימה דהוה משמע לפילו משוברת ומ"ם אמר י"ב חדש להוליח חדש כיעבור ומשמע דיום אחרון של י"ב חדש פשיטא דאמרינן בים מקלח היום ככולו . אבל הר"ר יהודה ז"ל בספר חרומת הדשן כתב כפי' רש"י בחחד שמת לו מת בר"ח ניסן ואלו ממנו כשביב י"ט אחר ומסר אבילות די"ב חודש דמקלח אותו יום כלו לו אבילות די"ב חודש לו לא . וסמיב ז"ל דכן הורה פעם אחרת דמקלח היום ככולו מק"ו דיום ז' ושלשים . וכתב ז"ל אח"כ ואיפשבי בדבר אלא דמי ליום ז' ושלשים דשמא כספירה היא לפי הימים וקיי"ל בכמה מילי מקלח היום ככולו אבל גבי אבילות די"ב חדש אלא מזכירו בשום מקום אלא י"ב חדש ואע"ג דיום ל' יום וכיון שכספירה היא לפי החדשים אי הוה אמרינן מקלח ככולו הוה שרי בחחלת י"ב חדש ושא ואלו ליחא ואכן לא אלו עד שיכנס י"ח ניכן עכ"ל . ואמי לע"ד אומר הורחתו הראשונה עודנה מן השמיים ומה שלא אמרו בש"ד יום הוא לקולא שלשון כמ"ם למעלה שהרי אפי' לפי דעתו ז"ל ליכ לחת טעם לדבר למה שחמירו בי"ב חדש יותר מז' ושלשים לכן מה שהוא נכון הוא לשבוח מדות חכמים וז' ושלשים לי"ב חדש דין אחד להם היום שלאחרון מקלחו ככולו אבל מה שעשה שבבר הורה זהן ואין מציינין אח הראי אחר מוחו כ"ם לסקל . ומ"מ דעתי להקל שהרי בכל הדבריס חזלינן להקל בחבלות כ"ם בחבלות די"ב חדש דקיל טפי . ואי אלו דמכחפינא ד"ח דמקלח החדש ככולו אלא שמכחי של שבדתי בזה משום דבשלמא מקלח היום ככולו אמרינן משום דלא מיכו חלוק בין מקלח היום לקלחו אבל החדש חלוק לימים וכל יום חלוק משבירו דילמא בכה לא אמרינן מקלחו ככולו סילכך שבו אלא לוסיף עלה ואימא דלא יהיו מקלח היום ככולו .. וכדלחה לע"ד כחבתי :

תחצו (חנה) **שאלה** לחותן זוס מחמת מיחה שיהו לחמחו מחיחים זכר בבחוחתה ואיה חין לה בחוחתה כחוב אלא מה זכר ואיה לה לאחה לגבות כחובה אלא לכיות זוחים בדין בחלמה והפקרוחים של היחומים חומר כי לא בוסיף לה מה זכר אלא כדי לסלקה מעל יחומיו וכיון שהיא חיה רוצה לסחלק שחין לה אלא מה זכר בחוב בכחובתה . ואפילו שיהיה כפק בדבר יד מקבל מחנה של הפחחונה וחין מוליחין מן היחומים אלא בדוחים ברורה . יורה המורה הדין עם מי :

תשובה חין כחן כפק כלל אלא הדין עם הלמנה וחסיה ויעיגת עד שחלוה וחכחב בחוחתה וחגבה מחיחים זכר כדי כחב לה בכחוחתה מפני כדין בחוחה ממש וכמו שהמנה הרחמנה הקום בידה ליחן לו ליפלס בן הדין בשנה הלחרים שהוסיף בכחוחתה . ועוד שכל אדם יודע שהשבח מיוחד מנכסיו ואם כך היתה כוונתו היה לו לומר יהיו לה מאה זהב למזונותיה ועוד שודאי בא בחנונת וליפות כחה ולא לגרע כחה ואם אחה חומר חטול מחיחים וחכחלק ממלחת מפסדת שהרי בשנה אחת יעלה מזונותיה למאה . ואם היתה כוונתו לחת בידה שבחירה שחטול מחיחים וחסחלק לו שחזן וחטול מאה כמ"ש בכחוחתה היה לו לפרש סילכך ודאי ידה על העליונה ואחפרנם אם חלקה וכשחחנה כחוחתה חנגה מחיחים . וכדלחה לע"ד כחבתי :

תחצו (חמ) **שאלת** מי שמת והניח בן אחד ושתי בנות והניח קרקע ומטלטלין וגבתה הלמנה כחוחתה מן הקרקע וכחבה לוחו בחייה לשתי בנותיה ואחה ובעה בא בבן ליטול ירושה אביו ואמו יורשי סמוכים אי יגיע לבן ואם יגיע לבנות ללוך פרנסתן וכילד יחלוקו :

תשובה קרקע שגבתה להן לאמן בחייה אין לבן זכות בהן ואם היה הלב קרקע אולה הקרקע שגבתה הלמנה בח הלמנה שחבוה לחגבות מטלטלין וגבתה בהם כפי מה שילדה הבן וכשנייה מטלטלין עיקור מה שהניחה הלמנה . ואם בחות להגבות כאחת חוזרות ומולקות אי העיקורים בשוה . ואם אין קרקע אין לבם כלום בטלטלין שאין זה מחנאי כחוכה אלא חקנת חכמים ולא אקנו לוחה אלא ממקרקעי ש"מ אין החחנוים שבאחו דשחידנא גוזין פרנסחה אפילו מטלטלין אלו אין לו אלא דברי הניח"ק ז"ל והרמב"ם ז"ל דאחריס דמר הוא . ואנכבי אחה אין לבם כלום חוץ מלוחה קרקע שבאחה לבם בחייה אפילו הניחה קרקעות הרבה אלא אקינו לבנן עיקור וכבי אלא בבבי אחד ולא בבבי הוא וכבל הוא לבן דבאחה בחקנת חכמים בנה לא ידיעת וזה ברור . ואם יש מבני קבוע שוטלת עיקור אף מן המטלטלין או מבבי אחד אפילו אחה מבני אלא בחמונת חבל לא בחיובות . וכ"ע"ד כחבתי :

עוד על ענין שבחבר אח"כ אלא שבבעה ואחה :

תשובה אם בביסה לו הלמה קרקעות ואחר מיחה גבתה לוחה בכחובה מחחה שהרי היא מוטלת לוחו בלא בטעה אבל אם לא בביסה לו קרקעות וגבתה הקרקעות של בעל בכחובתה אין מחנחה מחנה וקרקע בחזקת יחומים עומדת כל עוד שלא נשבעה הלמנה ובבן יורש הכל וכבוות מוטלת כל אחת עיקור בבאר כחבתי לעיל :

והוי יודע שאפילו גבתה מטלטלין אם אם יזונים לבעל אין מחנה בהם כלום כיון שעדיין לא נשבעה אין לה בהם זכות :

תחצה (חמ) **שאלה** לחותן היה לו בית ורוצה ללבת למקום אחר והבביר ביחו למשון ובחב לו בשר בכל חזקי כופר בלילה ולמחר בלו חמו ולחותו והפילו בו עד שבברה להן וכחב להן שטר שבירות ושמו ולחותו סיו דריס עמו בניחו ונשלמו בניחו ובא הדבר לפני אחד מן החבמים ופסק הדין שחשאר חמו ולחותו של לחותן בניחו ואין שני טעמים לדבר אחד שודא דדייני וזאן בהדי דלחמו ולחותו ניחא ליה דהוי בשני שטרות היולאים ביום אחד . ועוד טעם שני כיון שהניחם מוחזקות בניחו שאין להוליאן אלא בדוחים ברורה ולית לדעת דשני בזה :

תשובה אני מבופק שמא לא בך היה המעשה שאין לך תופס ספר יעשה בביולה בזה ואם בך היה המעשה טעה בשה טעויות אחת דלא אלו למעבד שודא דדייני במקום שים גדול ממנו . וכן כחבו המפרשים ז"ל . ואו דבא לאו שודא עובא לפי זה שפי' דבשלמא במחנה אינה לשמר אין אדם מיחה חמו ולחותו ואוחן לאחרים אבל בגבי בבירות דילמא אחרים ניחא ליה דלא מבביף מיניהו . ואו טעה כיון דאינה שברי דמטו שעריה לידיה מקמי חידך קנה שמשון . ואו אמרו לי שמעו בפף השבירות וקרקע נקנה בבבף . ואו דלדידי חזי' לי שעריה דשמשון ויש בו קנין וכיון שיש בו קנין מאוחה שבא קנה . ואו דאין חפיבה בקרקע ואינה נגלה ובחזקת מרה קיימת ושמשון בבר זכה . שרי לך בשה טעויות מפורבמות ואינה למילף מבובדא דפ' מי שהיה נשוי דף ל"ד ע"ב . אימיה דרמי בר חמא בחבחיניה למר עוקבא בר חמא אחא רמי ב"ח לקמיה דרב בשה חוקי בינבשא אחא מר עוקבא לקמיה דרב

נחמן מוקמיס נמיכסח חמח רב שמם לקמיס דרב נחמן ז"ל מ"ט עבד מר כרי ז"ל ומר מ"ט עבד כרי ז"ל מקום דקדים ז"ל לטו בירושלים קיימינן דכתיבין שמות גלח מר מ"ט עבד כרי ז"ל שודף דדייני ז"ל לחת נמי שודף דדייני ז"ל חדא לחתא דייכא ומר לחו דייכא ועיד מעיקרא לחו בחורם כרי לחיים לה ע"כ בגמ'. וכחבו סמפרשים עלה לח נודע למי נמסר פחלה וכן נמי כחבו שמפר בלח קיון היה וכן כחבו דרב נחמן שודף דדייני שיקול סדעם הוא ושיקול סדעם במקום דלייכא נדול לחו כלום היה. וחו דחמ"ג דחוקמיה ר' שמם בניכסח חוקמיהו ר' נחמן למר עוקבא בחזקה. ומה שמכירות קרקע ונקנה בכסף משנה שלימה היה ואין לריך להאריך בדברים ספפוטים. וכללע"ד כחבתי:

תתצט (תנח) **שאלת** ממני חודיעך דעתי שפוכר בית מחבירו חו כלי חם יכול ליתן לו שום ככף חם חין לו ככף דלח עדיף ממלוה שפוליח מטוח וחין לו מטוח חין כופין חותו למכור ולהביח מטוח ושיכר נמי ל"ם. חו דילמח כיון דפוכר חת הפועל לריך ליתן לו מטוח וחם חין לו מוכר ומביח לו ככף בית נמי לח שלח חפ שכירות חדח היח:

תשובה רחיתי בספר שהמב"ן דיכול ליתן שום ככף חבל שכי"ק ז"ל חלק עליו וחמר חם חין מטוח לשוכר לח יפטר בנחיתת שום ככף דלח חמרינן בשכירות שום ככף ככף חלח ימכור ויפרע ע"כ. וחע"פ שחיני כדחי לככריע דעתי נוטה לדעת החב"ן לפי שכחב ר"ם דטעמח של פועל משום דלינו שוה משלם חת נפשו וחם יתן לו שום ככף יתום ברשב חבל במשכיר בית לחביחו חו כלי לח שייך בהי טעמח כולי שהי כיון שיש לו בית חו כלים לכשכיר לח יתום ברשב ולינו נושלח חת נפשו של שכירת ביתו כמו לשכר פשולתו ולחדרכה לימח חם שוכר כבית הוה עני וחם חחם מטריחו למכור ולהביח מטוח שלח כדינו ממלח חחם מקלקלו מפני חקנת בעל הבית ספך חקנת הפועל וכ"ש ממלוה כחשר בח בשחלה. ומ"ם בהי"ק ז"ל דלח חמרינן בשכירות שום ככף ככף לח ידעתי מ"ל דהח נפקח לן מדכחיב ככף יפיב לבעליו לרבות שום ככף ככף וחפח בניקיון כחיב וס"ם בכחובת חפח מטעמח דלח סוליחה כלום ולפיכך חפילו יש לו מטוח ונתן לו ככף שום ככף חבל מלוה שהוליח מטוח חם יש לו ככף נותן לו ככף וחם חין לו ככף נותן לו שום ככף. וחפחה נהזי שכירות בית למען דמיח ודלי טפי דמי לכחובת חפח שלח הוליחה כלום חף הכח נמי משכיר לח הוליח כלום ולח דמי כולי שהי לחלוה שהוליח מטוח וחפח בח לכוסיף עליה ולדמוחה לפועל הח ודלי לח דמיח סילכך כ"ל דנכון דינו כמלוה שחם חין לו ככף נותן שום ככף. ומ"מ ג' חלוקים נזקים וכחובת חפח דין חחד. חלוה ושכירות דין שני. פועל דין שלישי. נזקין וכחובת חפח כל מילי מיטב הוה וחפילו שים לו ככף חם רלה נותן לפח שום ככף וחפילו כופין. חלוה ושכירות חם יש לו ככף נותן וחם חין לו ככף נותן לפח שום ככף. פועל חם חין לו ככף מוכר מטלטלין ונותן לו ככף כי חלינו הוה נוטח חת נפשו ולדחזיל ומוכר מה שנותן לו בעל הבית יתום הוה וכיון ברשב. וכו' כיון דמכר נפשו בפשולתו שעלה בחילן לו בגלגל רלוי שיתנו לו ככף ולח שום ככף ולח חלקו חכמים בפל פועל וז"ל דס"ה שכירות בהמה דכיון שהוח לריך לקנות לה מחכל בשוד שילך למכור מס שנותן לו ולקנות מחכל בהמתו חיכח נער בעלי חיים וכפיב ורחמיו על כל מעשיו. סילכך נותן לו ככף ולח שום ככף ואין לחלק בין חם בעל הבהמה הוח עשיר חו עני כי היכי דלח מפלגינן בין פועל לפועל. וכללע"ד כחבתי:

תתק (תנט) **מעשה** שהיה בהגדם ברחובן ונחממר וכיו מפקירין בו לגרסם חת חפפחו שיש לו במקום לחר ולח רלה עד שימכרו לו לחת לו קלח מצות ונחלקה ונחקבלו קלח מכבילין עם רחש הקפל שהיה הוח כסופר ונחמרו נכחוב נמ לנחפחך ממר חיני רולה עד שנקבל המעות כי חני מכיר חת היסודים שמת חפפלנו כי ומיד נקנו לו המעות ונחמרו לו עמה שקבלם המעות מרלה שנכחוב נמ לנחפחך מנחר עד ק' עד שילח מ' כפר בניעול כל מודעי וכו' והסיב [כן] (לו) ונחי עדים

כעידו שבך לחמרו לו בלשון לעז שהיה המומר מכיר בו. חח"כ נחן לו הסופר סניר והדין במחנה ונחמר לו לחמר לפלוני שיכחוב נמ לנחפחך פלוניח לנשך ולפמה ולפם כריחות ולפלוני ופלוני שיחחמו בו לפמך ולכמה ולפם כריחות מ', עד מפה וכו' וכל זה לחמרו לו בלשון הקודם וכחבו חת הנע וחחמוחו וחח"כ שהל חחד מהעדים חת המומר חם היה מבין בלשון הקודם ונחמר שלח היה מבין וחם הנד עם עד חחר העידו שכל מה שחמרו לו בין בחחלה בין בסוף הכל היה בלשון הקודם ולח חמרו לו דבר בלשון לעז וכוח לח בבין דבר וסנד הסני עם עד חחר לחמרו שבחחלה חמרו לו בלשון לעז חלה וכחובת נמ לנחפחך וכו' כמו שכחוב למעלה וסניב כן. חבל מה שחמרו לבסוף היה בלשון הקודם ומחוך כך נפל מחלוקת וקרעו חת הנע. ולינה לדעת דעתי זה. ועיקר הסחלה היח מה שחקנו בו חכמים בניעת דכוכים לי היו לעיכובח חו לח כי לפי עדות כל העדים לח יחד סעדים ולח סופר כיון שלח הכיר בלשון הקודם ומהלי טעמח קלטוהו. ויש מי שחומר שהנע כשר יוהר שמורם חיזה דרך יפכן חור:

תשובה חחלה לריך ליעד שמעשה שהם הם לחמרו לחמור לפלוני שיכחוב ולפלוני ופלוני שיחחמו והוח חזר ולחמר לסדבים שלחמרו לו שיחמר קנה סדבר לנייר שהם היו מדברים על עסקי הנע והוח מוזר ולחומר הדברים היך לפשה שלח יבין כי רחוק הוח שיהיו מלחדים לוחו לפלוח סחלוח ולח יודיעוהו פירושן ולפשר שכך היה המעשה לע"פ שהוח לישפרי רחוק. ול"ל שהסופר לחמר לו חחלה שחני לכחוב נמ לנחפחך ופלוני ופלוני שיחחמו בו והוח לח ידע להבין בפרט מי הוח הכופר ומי הם העדים וסניב כן על כלנים סדברים שהוח נחינת הנע. וכין כך וכין כך חומר חני דמהלי טעמח לח היה להם לקרוע הנע. חבל ליכח טעמח לחחרינה כמו שחני עחיד לבחר בעסי"ח. וג' דברים יש לדקדק לחחד מה שהסחפקו הם בעלמם כמו שבח בחחלה. וסנניים דדילמח לכחוב עמה לוחם שלוחים ולח לחחוס שהרי לח חמרו לו נכחוב ונחחוס נמ לנחפחך חלח נכחוב נמ לנחפחך. וסנ' הם נחמן שעד לבעל עדותו הכחוב בפעד היב בחומרו שלח חמרו לבעל דבר בלשון הקודם. נרסינן בניטין דף ס"ז ע"ב לחקין רב יהודה דכולכם לו כולכם וכו' ופריך רבח זימנין דנחיי וכו' ולסקנח רבח כחובו כל חד מנכון חחזומו כל חדי מנכון וכו' ופירשו סמפרשים לחקין בנמ שהדם לומר במעמד רבים שלח יאמר כחבו לו חחזמו לו טוליכו בלבד דמעמד כולכם ופיק מינה מוכיח חלח ליחח כחובו כל חד מיכון חחזומו כל הדי מנכון וכו'. וכיוצ יעקב ז"ל כחב בפפ רם"י ז"ל שלריך ביכחבו בפירוש שכך חמר יכחבו כל חחד מכם שלח יעשו נומר שלוה לכולם ומפמע מדבריו שיפרש בכך חמר לפי חמר כחם ולפי פי זה סדבר ברור שלין כחיבחה מעכבח חלח שלכחחלה לריך שיכחבו פס כך חלח שבדיין לריך לעיין מסיכן למדו כן מדברי רם"י ז"ל ולפי' לפי המפרשים שלריך שיחמר המגרם בנע הוחן במעמד רבים כחובו כל חד מנכון וכו' ס"מ לבחחלה לבל שם נכחב הנע סדי הוח כשר ועעמח מפוח דכוו חדי חפפח וכן כחב נחון דחפילו בחר פחקנה שם חמר פחם ולח חמר כולכם כשר חע"פ דחמר במעמד כולם. ולינה למיחמר דכחי דקחמר כשר סיינו שם נחן בדיעבד חבל ליחנו לכחחלה לח חדח דע"כ מחי לחיחרח וחו מגודפח מיבעיח ליה חבל פפחח דקחמר כשר מפמע הנע ליחנו לכחחלה וכ"פ שי חיכח לחיחפ לשיטוחה כ"ד שלח רלה לנדפ עד שנחנו לו ממנו. ועוד חני חומר דבנדון דהנח לח שייכח חחי נזירה דמפוס לנוח דידה חקינו דילמח כל חד מנכון וכו' דכללמח בזמן. שפבעל חומר כחבו נע לנחפחך במעמד רבים ליכח למיחם דילמח חמר כולכם כחובו וכו' חבל בזמן שכ"ד לומרים לו נכחוב נע לנחפחך וסוח מפיב שן ליכח למיחם למידי דהח לח חיישינן דלימרו ב"ד נכחוב כלנו נע לנחפחך וחם כרור. סילכך נכ"ד נרלה לי דחפ' לכחחלה מוחר לומר במעמד רבים נכחוב נע לנחפחך וסוח מפיב הן וחחד כותב וסניים מעידים כ"ם דהכח ליכח חרחי דהי בדיעבד וב"ד סוח דחמרי ולחו חיהו

וח"כ מפוס שחי טעמח לח היה להם לקרוע חת הנע:

ולענין שם לריכין לומר נכחוב ונחחוס נמ לנחפחך שכר ברור ע"פי,

ולפיכך לא מזכירו החתימה כגי בבכי ובכי לאחת בכמה זכרתי וכו'. ועיין אם הצד נתון לומר שבעל לא הניח כלום בעל עדותו ולפי שהוא נתון למען מטרו ליה גיעה עדות הצד כרי הצד לומר שלא הניח כלום בעל דבר ממה שאמרו ו ולא מיבעיא אם לית בתב ידו יוצא ממקום אחר אלא לפי' כתב ידו יוצא ממקום אחר נתון לבעל עדותו. וכ"כ הרמ"ק ז"ל בתשובה ו"ל שוב כיון שהצד נכוף שלא לוה לחתום וגם עד אחד לומר כן שוב הגע כלתלמידין בפ' התקבל הרי הגע בעל עד שיעמדו קולו שיאמר לכופר כתוב ולעדים אתומו ולפי' אם כתב הצד יוצא ממקום אחר נתון לומר לא לוה בעל לחתום ובעל עדותו. ולא דמי להא דתנן פ"ב לכתובות העדים שאמרו כתב ידינו סוף זה שבל לתוספים סיימו וכו' הרי אלו נאמנים ואם כתב ידם יוצא ממקום אחר אינן נאמנים שאני התם דלחתום לא שכיחא וקטנים ומי מצום לתתיקן חזקה אין העדים מוהמין בשאר ולא"כ נעשה בגדול ופסולי העדות ומי מלוה גופיה מידק דייק וחתים. אבל בגדון זה בשון סדור שכיח ושכיח שאחתקין בכתב גיטין וקדושין ולא"פ ביודעים בהן מעט. וגם לפשר שכיח זה לא נעשה בפרסום ולקחו עדים מן הבא ביום ע"כ. הילכך בג"ד ומי כיון שאחד מן העדים החתומים על הגט הניד שלא לאמרו לו בלום בלשון שקודם ולא הניח בעל בלום נאמן הוא לבעל עדותו ולכתחת כוותייהו דקרעו ליה ולא מעשייהו. אלא דקשה עלי לגייר לוך לפשר שלא הניח כיון שהיו מפקירין בו לגרש והוא לא היה רוצה עד שנתנו לו שטרות לוך לא הניח מה שאמרו לו ובחוב גט לאשתך ואל תה הניד בן. ומעתה שנקרע הגט אם יבאו עדיין לומר יאמרו לו פעם אחרת בלבון שיבין ואם לאו יכתוב הכופר גט אחר ויתחתמו בו שניה חון מלותו שהניד שלא הניח דבר כיון שכולם מעידין שיחוד העדים והכופה לא הניח לו אלא שיאמר לשאר בתבו ותתו גט לאשתי שאחד כותב ושנים מסר מעידין. והשלחה לע"ד כתבתי:

תשובה (חס) **שאלה** בשטר שהמיר אחד מעידיו ולא מלא לקיימו כלל אלא ע"פ השומר מתי שקנתים שאם יפיד השומר כיון דקיום שטרות דרבנן. ושוד שלא הגשול דלא בפני לווין. ג"ד מומר לאו בר עדות הוא כלל:

תשובה סיכא דלא ידעינן אם אחם בשטר בעודו יכודי לא כולכא לשאול דודאי אפי' ליכא סהדי על אחיותם ידיו לא מקיימינן ליה כדאמרינן לגבי גזלן דאין אחיותו אחיותם דאמרינן אחיה בקר בשבילו ממון. וכן בשעה שומר דאורייתא פסולי עדות ניהו. אבל היכא דידעינן בודאי שאחם בעודו יכודי שהוא בשר לעבדות ודאוותה גבי גזלן דידעינן בודאי שבזמן שאחם לאו גזלן הוא ואחה בשעה גזלן שאני היכא למיבעי ואיבעית כיון שאין בתב ידם יוצא ממקום אחר אלא מהן מקום ליה שטרא שי והכי לאו בני סהדותא ניהו. ויש לפשר שהקנה לליאזו שאחתימת ידייהו אחספא אי אתרים מגלחת וב"ד ידעו בתב לבתב וכרי היכא שאין מקיימין אח השטר ע"פ עדות פסולין אלא שטר שאחתימת ע"פ ב"ד שבכיון שאחתימה שו דמיא לגו. וכן יש ללמוד מכך דשאחם שאחתלמה (דף כ"ח) דגרסינן שאם ואי ליכא אלא חד וכו'. פי' בשנים שאחומים על השטר ואת אחד מהם שלין לריך שניה מן השוק לשניד על אחיותם שעד אחר שאין שעד שאי יכול להעיד על אחיותו ולשלמך עם אחר מן השוק להעיד על אחיותם שאת דקא נפיק כו' ממולא נכי ריבעא לפומא דאד בשדא ושאורה אמרה על פי שניה שעדים דבשיק אלי דבר על פיו של זה ואלי דבר על פיו של זה ואלא קאמר אלמודא ואי ליכא אלי אלא חד שאביר אחיותם שעד אחר אחר אלבי לבאוב אחיותם ידיה אחספא ואלי ליה בבי דיוא ואזו ליה ואחזקי ליה ואזיל ליה ואשאיר אלייך לא הכא בהדיא דכיון דכאוב אחיותם ידיה אחספא ב"ד הוא דאקיימי לשטרא ואיכא לא אשאיר כלל דלא אשהדותיה אמקיין אש"ס למימר ולכל פסולי עדות שנפשלו אחר אחיותם השטר שיכולין לעשות אקנה זו. וכן כתב הריטב"א ז"ל עלה דהך דשאלה שאחתלמה ז"ל אלי מי שיעיד על כתב ידו דשטרא אחר אחר אחיותם ידיה בבי דיוא ואלמי ליה אלי אלא אמרינן אלי אחיותם ידיה בבי דיוא ואלמי ליה

דשאל לא אשיבא עדות ע"כ. וש"ס והוא שטעם לשאר פסולי עדות. ול"ת בשלמא שאם כיון דאחזי לשאר עדיות אין אגדה מעכבת בו ואפשר למיעבד כי אלי אקנאה אבל מומר דלא אחי לשאר עדיות לא. אה ל"ק דאמן לאו אשלמא אחיון עלה אלא מטעמא דאין זה עדות. אדע דאפילו בכשרים לשעיד אגדה מעכבת בשם ואבא אלמי מפני שאין זה עדות אלא דשוי ככתב ידם יוצא ממקום אחר. והנראה לע"ד כתבתי:

שאלה (אחא) ילמדנו רבינו על שניב מרע שאמר לשופר וכעדים לכתוב וגם לאשתו שאם ימות שאכא מגורשת שעשו אחת קודם מותו כדי שלא אשאר זקוקה ליבם ומפני שגם לשתו היאה חולה ולא היאה יכולה לבא אלינו כדי לקבל גיטה מידו עשה סוף שליח כדי לאחת לאשתו הגע בשם לא אתי לא יהא גע ואם אתי יהא גע מעת שאני בעולם ואשת אגורשת ממני ומותרת לכל אדם ואם לא אתי לא יהא גע. וסגע נכתב ונחתם ונמסר ליד שאשה כדין ונכלבה. ואחר שני ימים הש"מ נתלה וחלש ועשה למות ונכשרגים בו שניה נוסס בא שניב על שאשה עם שלשה אחרים ועמד בניה וקרעו את הגע שאני ועבד בקרע כ"ד מפני שניו חוששים שאין השאה אמגורשת גרושין גמורים ואין הגע חל עד שיאמרו בקרע כ"ד ואחר שרבעה או השאה שעות נפסר הגוסס ועדיין הגע ביד השאה קיוע כל"ל. ועשה אלו אמופקים אם הגע יועיל מ"מ ויהיו הגרושין הוחיל ועידי השניד סם לפניו. יורנו רבינו אם יניב דינו:

תשובה אחלה אומר שלא יפה עשו שלא למדוהו שיאמר מעשיו לו על מנת שאם אתי לאחר מיתה אשתו שלא לאחר מיתה אשתו ואין גט לאחר מיתה ומניה שכי שקנאו שלא שאל שאחקיון שמואל בגיטא דש"מ אם לא אתי וכו' ורמב"ן ורשב"א ז"ל ורוב מפרשים כאבו בשא דשמואל דאאמר מעשיו לו מניה אגל אם אתי גרידא לאחר מיתה אשה מעמע ויש מי שרשם לאחק אשום דאיכא אנשי בעול לא בעיון מעשיו. ויש מי שכאב דשמיעין אאתי דאכאב בגיטא מיומא דין וכו' ואין רואי לאדם שיסמוך על כל אלו שדוחקים ובודאי לשמעו לסוטיל מה שאומר מעת שאני בעולם. ועדיין יש לגמגם דבשלמא אם אומר ומעת שאני בעולם יש גט ולפי שהוי כמניה אם אתי אמרי אומר מעת שאני בעולם אבל שאשה אם אתי אמשע ומעת שאני בעולם אין גט אלא מחילה אם אתי אמשע לאחר מיתה ומה שאומר מעת שאני בעולם מזרז שיו ויש לבעל שדין לאחק ולומר אפוס לשון רחמנן וסיה רואי לשם לשלק עשה מכל שפק ומ"מ מודה אני דכיון דאומר מעת שאני בעולם אחיוס אמשע מעמע אע"פ שאומר אוחו לבסוף. עוד אמשמי אפין יגא לשם זה שהטעות לקרוע אח הגע ואת עפ"י שכם עשו רואי לגעור בו ולא יסיה לו עשק בניטין שוחיל ואינו בקי אפילו בדברים שפשוטים שבשם. וכאוב בשלשה במרדכי ומ"מ נכון שוא להאמיר כדברי ר"ם ולומר מגורשת כדי שלא יסיה שום גמגום בדבר ולרבינו יחיאל ז"ל נראה וכן סיה רגיל בגט ש"מ לגרש לגמרי בלא שום תנאי לאפוקי שפשיה מכל שפיקות וגמגומין וסיה מזקיקה לקבל חדש אקנה אשלוח ליאשא זה אם לו לקיים לשטעה אמשכונות. לשון רבינו פרק ב"ר אלישו ז"ל:

ולענין עיקר שאלה לשאול סיה נראה לומר דשגע שבר ומומרת לשוק בלא חלילה מהא דגרסינן בשופשפא דניטין נקרע גו קרע ב"ד פשול וכאב עלה שרמב"ם ז"ל נר"ן שבשיה שגע יוצא מאחת ידה בעידי אחיותה ואין שם עידי מסירה אלא אם יש שם עדים שנמשר לה בפירסם וסי' שבר כרי זה שבר אע"פ שסיה אוחק שגע על שמאל או בין שסיעין או שסיה קרוע שאי ושרב שאמרו לה בפירסם ע"כ. וכאב הר"ן ז"ל דטעמא של שרב ז"ל דכיון דלדידן דקיי"ל עידי מסירה כרחי אפילו על סייר מחוק ועל שפשרת שבר שלאיחת שפ' אמרינן אמיין אף בנקרע קרע ב"ד רשאי שיסיה שבר ע"כ. וקרוב לזה כאב בעל מגיד משנה וכאב שכן נראה מן שילוקמי ובעל שטורים כאב לשון הרמב"ם ז"ל משמע דשכי ס"ל. אבל שרשב"א ז"ל וחולק וס"ל דקרוע קרע ב"ד אשוי כשרם ששבר ושפסול וכן נ"ל בדעת שר"ן ז"ל שכאב אבל שרשב"א ז"ל וכו' משמע דס"ל כוותיה ושניא שרב ז"ל דאין לדייון מן שאוספתא דקאמי אמי ומשמע וכו' משמע

דלדעת סמ"ג ז"ל צמו ממכים לחבריו ובעל סמורים גט קרוע קרע ב"ד כשר בעידי מסירה וכ"ד סם סו עידי מסירה כן נרחה בחחלה סעיון. אבל כד מעייינת בה ליפיר חשכח דחין הכרון דומה לרחיה דכחוספחה ליירי שמכר לה הגט קרוע בפני עדים ומחגרשת בקבלת הגט ומחם נדין סוח שיהיה כשר שכשעת חיולה הגט ביכה עידי מסירה. אבל בב"ד בשעת קבלת הגט לח נחגרשה סחשם חלח שמוך למיחה חיול הגט ובחותה שעה בעיון שיהיה הגט שלם קיים שלח היו בחותו שעה עידי מסירה ובודחי שם בחותה שעה היה הבעלים מוכר לה הגט בעידי מסירה היחה מחגרשת אבל כיון שלח נמכר לה בחותה שעה בעיון שיהיה הגט שלם בשעת חיולה הגט כיון דלח חיכ מעכשיו חו על מנת:

קצרו של דבר כיון דלח חיכ חיול גמור חלח כמוך למיחה בעידי מחיתה מחגרשת ולח בעידי מסירה מוכר לה הגט קרוע קרע ב"ד גט בטל סוח דסוס כמחן דמגרש בחנחי חלח מעכשיו דבעיון שיהיה הגט קיים בשעת חיולה סחנחי וכן כחב הרב ז"ל וכן הדין בגיטין ובממונות בשעת שיחקייס סחנחי סוח שיהיה הגט וכו'. וכחב בפרק ח' מהלכות גירושין כל זמן שלח נחקייס סחנחי סרחשון חע"פ שהגיע גט לידה וחס מת שבעל חו חבד גט חו נשרף קודס שיחקייס סחנחי חיכה מגורשת וכו'. וע"ח ס"מ שנחבד הגט חו נשרף חבל נקרע חיכה מגורשת היכי דמכרו לה בעידי מסירה ומשום דלח פסיקא ליה שיירס ונקע מלחת פסיקחה נחבד חו נשרף. ודחי ליחת דמ"כ שחני ליה בין נקרע לנחבד בכל סחנחים דעלמח נמלח חולק על סחנחים דחניח ס"ו גיטך ע"מ שחחני לי מחחים זו חע"פ שנקרע הגט חו נחבד מגורשת וחולק על שחם חלמודח דידן וחולק על כל הפוסקים שכשהו חותה ולח מכחמיט חד מיניהו לומר שכרב מחלק בין נקרע לנחבד במגרש בחנחי על חם. וחלמודח משום לסו בכל דוכחה וחד מיניהו בפרק מי שחחזו חיכה ביניהו דמקרע הגט חו נחבד וכחב עלה סר"ן ז"ל ודחמרינן דסיכה דנקרע הגט חו נחבד מגורשת סיינו דוקא בע"מ משום דכחומר מעכשיו דמי חבל בשם כיון שחין הגט חל חלח בשעת שחחנחי מחקיים משמע שם נקרע קודם לכן שחינה מגורשת כלל. ויש לחמוה על הרמב"ס ז"ל שכחב שם נשרף הגט חו נחבד קודם שיחקיים החנחי שהוא סחם חינה מגורשת ולכחחלה לח חגעה וחס נגעה לח חלח ובכר בשיגו סר"ר משם שכחן ז"ל ע"כ. סרי לך בסדיה שהשוה נקרע לנשרף וחס חינה שהרמב"ס ז"ל מחלק בין נקרע לנשרף כשר חבל בסחנים דעלמח סיה לו לחמוה על זה שהיה חמיהה גדולה מחידך דשם חלמודח משוה חותה וסוח מחלק ביניהם. וע"ח למה משמיט הרב ז"ל נקרע י"ל דלח פסיקא ליה משום דחיכה קרייעה דלח מפסלה כדחניא בהוספחה וכגון דלח הוי שחי וערב. לריך לומר שחם נקרע הגט חיכה מגורשת שהרי לח הגיע הגט לידה הגט בחורת גירושין חלח בחורת פקדון וכן כחב הרב בעלמו חדב דגבי המגרש לחחר זמן לח חזיר הרב נקרע הגט וזה הב"ד שם למדת כי לדעת כ"ע חם בשעת חיולה הגט שהוא בזמן קיום שחנחי שהרי הגט קרוע שחי וערב חיכה מגורשת ובב"ד בשעה שחת הכר נקרע הגט ובחותה שעה לח נמכר לה בעדים וע"ח ח"כ כל גט שניתן ע"ת דחם יהיה כך כו' בלח מעכשיו ובלח ע"מ לח יהיה הכר חלח ח"כ חין כיס עידי מחיתה דהח בזמן דחייל גיטה ליכה עידי מסירה ובבא ליכה עידי מחיתה ובמחי מחגרשת וכ"ת סכי נמי חמחי לח מה זמיון חד לפרושי דבעידי מחיתה חיירי ולח בעידי מסירה כלישנ. הח ל"ק דמסחמת דכולהו גיטי סכי חיתנהו בעידי מחיתה חפי' לר' חליעזר מפני תקון העולם ועשום חיימת לך שחם לח סיו עידי מחיתה חלח שנמכר בפני עדים לריך שיהיה שחחני בע"מ חו מעכשיו חו מהיום לדעת מי שכובד דמהיום סוי כמעכשיו. וח"ת מ"ש מהא דחמרינן דמגרש ע"ת חע"פ חלח סיה הגט כרשותן בשעה שמחקיים שחחני סוי מגורשת משום שנחנה לידה בחורת גירושין וסיינו לה קבלה חריכתה ס"ל נימה סוינה לה מהיכה חריכתה וחפי' שלח יהיה עדיים בגט מחגרש מכח המסירה כרחבוחם. וי"ל דשחם ושנח דבשלמח כשיש עדים בגט רחוי להחקיים בחותיו בכל מקום לחיחים סוחל וסוח קיים חבל סיכה דחין עדים בגט חין רחוי להחקיים סוחל וחין עידי מסירה בבעת קיום שחחני. ודומה לזה כחב בריעב"ח ז"ל עלה דכך דפ' סחומר [בבל חומר] לפקדון ושלים חומר לגירושין ר' סוגה חמר בעל מסיימ ורב חסדא חמר שלים מהיימ. כחב ז"ל וסלכחח כר"ח כיון דמחנן רבח חליביה וכי חנחר רב חסדא דשלים מסיימ ס"מ סיכח דנפיק גיטה מחותיס ידי שלים כשהוח שלם חו מיד שחשה ודוקא היכח דחחיימו עלה שחדי ושפשר לקיימו בחותיה ע"כ. וסח שכח לר' חליעזר קיימת ליה דעידי מסירה כרחי ומשחמת כשמסרו השלים לחשה בעידי מסירה מכר לה ושפ"ה בעיון שיהיה רחוי להחקיים בחותיה ולח יועילו עידי מסירה לשלח ערשונו של בעל חלח בעיון שיהיה רחוי להחקיים מחיכו לדידן נמי בעיון שיהיה רחוי להחקיים מחוכו בשעת חיולה הגט. ושפי' שם חנלה לחזוק על דין זה ושמר שכל גט שהוח ע"ת בחשה כשר בעידי מסירה חף ע"פ שחין בו עידי חחיימה. בב"ד חחה לריך לכוונה כיון שנקרע הגט ביני ביני דחלחה"ס ימלה סרב חולק על כל העולם כדכחיבנא לעיל וטעמח דמילחה דשלמח בשבגט שלם מחחלה ועד סוף חו בשהוח קרוע מחחלה ועד סוף לדעת הרב ז"ל במלחה קמייתה קחי ומסירה ממכחה מחחלה ועד סוף חבל בב"ד בשמסירה היה נגט שלם וחיילוה הגט בגט קרוע לח ממכחה המסירה עמו חלח ח"כ יש בו עידי חחיימה שבשם מחגרשת שמוך למיחה וחותה שעה בשהוח קרוע ודו"ק. חו חיכח פעמח חחיימה דדילמח לח חיירי כחוספחה והרב ז"ל חלח בגט שנקרע כעין קרע ב"ד וחנחנו לח ידעינו מה סיה לו ולפיכך כשר בעידי מסירה חבל גט שנקרעו בו קרע ב"ד ממש לח מכשר דב"ד קרעו ליה לבעל כחו וחלן ניקום וניממ דבשחו סוח עומד:

וכן דקדקתי מלשון הרב דקחמר גט שנמלח קרוע שחי וערב וכו' משמע שנמלח כן ולח ידעינו מה סיה לו חבל שבגיע שלם ליד החשה וקרעוהו לבעל כחו לח לחמרה חדם שיהיה כשר דחלח"ס חדם יכול לגרש חת חשתו פעמים בגט בגון שגרשה וקרע חת הגט וחזר וקדשה בו ביום ולח נחיחד עמה ונחנה לו הגט בחנחה וחוזר ומגרש בו ע"י עידי מכירה ובכל ביום אחד ויולח בזה לח שמעינו חלח כיון שנקרע בעל ליה לגמרי ודמי לשטר שנמחל שנחנהו שלימו חוזר ולוה בו. חף ס"ל כיון שהיה שלם ונקרע בעל ליה ובב"ע בשטר שנקרע בעין קרע ב"ד. וכן יש ללמוד מדברי הרשב"ח ז"ל שכחב וז"ל חלח לדידי ק"ל לשה שכחב הרב ז"ל שהם מסרה לו בפני עדים שע"פ שהיה קרוע שחי וערב כשנחנו לה בפניהם כשר שהין דברי החוספחה נרחין כן חלח כיון שנקרעו בעין קרע ב"ד הרי זה בטל וכרי הוא כחרם הרשב"ח ופסול לגרש בו וכו'. סח למדת דחיכה כשה ביעמי לפסול סחי גיטה. חדח דחפילו יהיו דברי הרב ז"ל בפשוטן יחיד הוא בסברת זו שהרי רש"י ותוספות ורמ"ם ורשב"ח ורמ"ח ורכ"ן ז"ל חולקים עליו בהדיה ופשטה דסוגיין דפ' שחומר מסייעה לה וכל הפוסקים שלח כחבו החוספות משמע דסכי ס"ל ועוד דהם דבריס בפשוטן נמלח חולק על הפוסקים ועל החלמוד ועל כל הפוסקים שבשהו נקרע לגחבד סילכך לח חמרה הרב חלח דמגרש בלח חנחי חו במעכשיו חו בע"מ חו במסוים מ"ד חבל במגרש בחנחי דהם ב"ד לח חמרה הרב ז"ל לידה שלם וקרעוהו ב"ד דודחי בטל כחו ושטוב כהרם שהשבר לב"ע. וזה מחילוק מחיישבים הסוגיות חפילו בפרש הרב ז"ל כמו שפיסנו כל המפרשים ז"ל וכן כחב הרשב"ח ז"ל. וסוי יודע שחף ע"פ שבחבתי שהגט בטל ב"ע לח שחני מחיכה לסחיימה דחיכת כמה גדולים וטובים שפסקו שלכה כר' יוסי דחמר זמנו של שטר מוכיח עליו וכחוב בגט מן יומא דין ולעלה. וכר"ן ז"ל חמר שכחב כל הסברות כחב ז"ל ומחוורתא דפסקה הולנת ולח מחיכמת. וע"ח חיכח פיכח דחמר מסיום חבל ב"ד חמר מעת שחני בעולם סרי לח רלה לגרש חלח כשוך למיחה וכשחתה שעה בשר נקרע הגט. ל"ק דלעולם לח נפיק מידי בפיקה וז"ל סריעב"ח ז"ל וסיכח דחמר בפירוש סרי זה גיטך מעת שחני בעולם חם מחי קיי"ל כרבי יוסי דחמר יומים שבמחיי הוה לה ספק מגורשת וחם חומר מעת חמחון שחני בעולם יומים שבמחיים הוה לה חשת חיש ע"כ.

ומפני שמתבער מללי שלא נסתפקתם אם סיח מותרת להתייבם לח סולרכתי להאריך בזה. והמרחה לע"ד כתבתי לעיל. וכן כתב הרשב"ם ז"ל בפרק המגרש וז"ל וכיון שקנאתו סיח הולע נאו וסיאך חוזר סוא ומגרש בו והא אין לאשה מתגרשת שני פעמים בגט אחד. וז"ל הריטב"א ז"ל בפ' המגרש והיכא דקדוע גיטא שתי ושרב ויהביה ליהליה בעידי מסירה אי כתביון לגיטא עליה בתר דאיקרע או דאיקרע שלא מדעתא הבעל לאחר כתיבה לבל אי איקרע מדעתא הבעל לאחר כתיבה בעידי המסירה שלא איקרע

טובים למרי ליס רב כסגת ורב לסי למדתנו רבינו ברוב חללה שדרה לקמיס דרבם בר בר חגם בדקם בדוב חללה ולכבדה ובין מיניס בחליסר פסימי ופרכינן עליה ולימי עביד סבי והא תניא חכם שעומת וכו' ומצמי שלמי סבי דרב ממי לה לסרס סילבך ודלמי בעינן שסגיע להורלה . ומכלן תפשוט ממי שהללה שלמרת דע"כ לה למריך לין הבירו רשלמי להסיר חללה בזמן שלסר וחורס ליסור בדבר כגון שסיה דעפקי שפורי דרבא ולסר לבל בשללה פסק שדבר חללה כמותה וזותן בדבר וכותב רלויותיו לשלול ובולה לחבירו כשובדת דרב דשדריס קמיס דרבב"ח פשיעה ליסול להסיר ושם ברור מלוד ושעמת דמשמבר דשלת"ס כל שלמיד שללה סגיע לשורלה שיסלור לה יוכל רבו להסיר לפיל חפילו בשות גדול ממנו בחכמה ובמנין ושרלים מדמיית עלה שם סיה לחד לוסר ולחד מסיר שם סיה לחד משם גדול בחכמה ובמנין שלך להריו מבלל שלם לה סיו בבא לחת חללה שחבירו לסר שה לחיב רשלמי להסיר לפי' גדול ממנו בחכמה ובמנין . וכ"כ שריפב"ד ז"ל ושרשב"ם ושר"ן ושרמב"ן ז"ל שסכיס . וכן שסבימו שחפילו שם עבר ושסיר לימו מוסר לללו משום כבודו של רשלמן נגעו בה חללה מכיון שחשרש לחשלן שוויה חשיבא לשיסולה ושוב לין לה סיסר . ויעיס נמי שלפי' סוא בעלמו לימו מוסג בה סיסר דסויה חפילו לגבי דידים חשיבה לשיסולה והכ"מ בזמן שטעה בשיקול שדעת לבל שם טעה בדבר משנה לו בדברי שלמורלים לו בכל דבר שהוא מפורש בפוסקים טועה בדבר משנה מיקרי ויכול חבירו להסיר וכן כתבו שמפרשים ז"ל . עוד לריך שחדע דלא לשריך לין חבירו רשלמי להסיר חללה בשלי עובדא גופא לבל בשובדא לחריתי לע"ג דשמיא לסך רשלמי להסיר דשלת"ס לחד בשיטה בשיקול שדעת ימשוך לותו שטעות לשולם וש ודלמי טעות סוא חללה לא שמרו חללה בשלי עובדא גופא . וגדולם מז שי לומר שחפילו שם הבירו בפועל ושלחו לת שדבר מפי חכם לחר יכול לשבוד לדיותיו בקונדיס לע"פ שילא מסס סיסר ובלבד שלא יבריז דבר זה מותר . וגם שם יכול לסחזיר לת חבירו ברלויות מחזירין לת סוללתו בשסכמתו ומחירין שדבר וכן כתב הר"ן והרא"ס ז"ל דלין שבודס בדבר סוי כעושה בדבר משנה ולא שוויא חשיבה לשיסולה ואפילו סוא עלמו שלומר יכול לשלול ממנה ושע"פ שבר"ן ז"ל כתב לפי שטעה דטעמא סוי משום כבודו של רשלמן מ"מ דיוו לשת חפילו מעשון של רשבועים . ושוי יודע שלין שדברים לשורים חללה לעיון עומלה ולישור לבל שם דן ועשה חבירו רשלמי לדון לותו על לשתו וש גדלה מוסכם ויש כשה מן שלחבועים סוברים שלם סוא גדול ממנו בחכמה ובמנין רשלמי להסיר שברי לין זה חבירו . ולמי מן שלחמירין . וסללע"ד כתבתי :

שאלה (מסז) ק"ק דודם יצ"ו בשסימו וקבלו עליהם בחומרות גדולות שלא יוכל שום ישרשל לא שרגון ולא זולתו לסיות קסיי"ח על שקשל ולא על מקלתו ומימו עליהם ג' פרנסים שבל שדברים יהיו נגמרים ונעשים על פיהם ובלא יוכל שום שחד לקחת רבות לגלות כי שם ע"י שפרנסים ושם בחולי שקלין לו בשנגם"כי יהלה לבות עליהם קסיי"ח שיתחדלו בבל מחמלי כחם שחפץ שקשל יבא לידי גמר זשלא לגלות שום חדם כי שם ע"י שפרנסים וכו' וסיה זה מפני שממשך מזק לגבור ולישידים מסקסיי"ח שבר סיה לפיהם וקבלו על זה בבל חוזק עד זמן מה . ועתה סוללו פרנסים ויללא בבלל שיש משחדל עם שברים בטל ממלחבה ומתקן ענייני שלבור עם שקלויים ושרי שתרן ועברו ג' חדשים של מינוי שפרנסים שסוללו שניס וזה שמחדל שליהי לשם ומבריזין פ' ופ' ופ' פרנסים וכן לשולם עד שנמלא זה לרולן חזר לסיות קסיי"ח בשם פרנס ובבלם ויוללא תמיד לפני שברים וקורלים לותו פרנס וכל עם שתרן קסיי"ח והיסודים קורלים לו פרנס וקלא מסלילי עם שבר נגע שלהים של לגם חוסמין לומר כי שקשל במכשול של זה ושמלו שת פי לדעת מה יעשה יתברך :

תשובה לשו שמא גורס שללא שמעשה סוא שגורס ושם ממשך מזק מה לרולן שפרנס ליחיד שו לרבים שרי שקשל במכשול בלי שפק וחייבים מבא שסכמתם והחומרא שקבלו עליהם להחחדל בבל מחמלי כחם לבטל שללא יהיה עוד פרנס קבוע ואפילו שקולים לו פרנס שברי שסיבה שבשבילה מתקנה שתקנה במקומה שומדת שבן בחוב בהסכמתם כי ברלותיהו סנזקים והספסדות סבאים והעתידים לבא בסיות קסיי"ח על היסודים ובבם ויולא תמיד לפני שרי סתרן וכו' ח"ב מה לי שיקרא פרנס או חבם. ושם לא ילאה להסתלק ויבטרבו להוליא ממון על בך כולם חייבים לפרוע ממון לבבר מסור מן שטולה כולם חייבים שבור לסלקו משום פרנסין מם בעיר וללא שבסמה בלל חייבים שבור ולא מזיק שללא ובעדת שרע מקדבך ותע"פ שחיהו מסור ולא מלטין ולא מזיק שללא שממשך מזק ליחידים לו לרבים לסבא סיותו לפני שברים חייבים לסלקו ובזה תין זורך להחריך כי ברי לי כי בזה לא סורכו לשחול אבל שם לא ממשך מרחוקן שפרנס שום מזק ל"ל שתין בזה מבשול בלל כיון שבסתלקה שבסה שבשבילה סורכו לתקן. וב"ת בל גזירות חז"ל בך סיו תע"פ שבסתלק שבסה סגזרה במקומה עומדת. תין תקנות שמתקנין שבבור בתקנת ב"ד דקביעי וק"ל לבנין . ות"ת שבם גזרו שללא יסיס עליהם קסיי"ח ושרי שהו קס"י סיו שבן קוין לו העבו"ס . לא קשיא שברי שבתגם שהו ומעשהו שברי שקסיי"ח שרשבון סיה שהו קשיא ומעשהו מעשה רשע וש תינו כן פרנס שהו ומעשהו מעשה פרנסי ישרשל שבשרים וגדולה מז כתב הרא"ם ז"ל בתשובה ו"ל ובבור שהיס לבם־תלמיד לתלמוד תורה ובע"ן וסילקוס וסעיקו חרס שללא לשחזיר ותחזו זשת שתלמיד לא תחזיר עוד ושוב ותחרטו רובם לשחזיר ע"י שינוי בתוספות או בגירוע לם בלא שחרת חרס פשיעה שיבולין כיון שבשיגה ותחזו זשת שתלמיד ומלא תינה זשת שבחריתו עליה שללא תלמשונה חדשה סיה. תשר בן ס"ר יחיאל ז"ל. סרי תתה רואה מפני שבשיגה בה תע"פ שללא נתתנה שהה תחר שסיה תלמשונה חדשה כ"ם בב"ד בשיטו שהו ועניינו שברי תחלה שהו קסיי"ח שלל היסודים ועתה שהו פרנס תחלה סיה לבדו ועתה בחברת שניס תחריס תחלה סיה תיק ועתה מועיל ח"ב קורא לו שם חדש וכו' ותין בתן תכשול לבבור ולא לפרנס שזה . ותם יש תחלוקת בבבור שקלתה תומריס ממשך ממנו תק ושקלתה לומריס תין ממשך ממנו תק יעמדו למיון שבבל שדברים לתרה פרנס תורה שיכול לעבב וכמו לשבוע. ותע"פ שתלו שתרת שהרס לפילו בתחד שיכול לעבב וכמו שבתוב בהסכמה זה עיון תחר הוא שתינו תלוי בהסתרס שתם הוא מותר שרי הוא מותר בלא שתרס ותם תינו מותר לפילו תחד מעבב בהסתרס . ות"ת מודה לי שתם בתו עדיס וסעידו שהיק לו שנמלא ממנו הפסד ושק חייבים להעבידו ובתגלי שלא יסיו מוגעין בעדותן . ולפילו תתמר כי לשון הסהכמה סובל שלא יסיו להם שום חדם קבוע לפילו שלא ימשך ממנו שום תק שם קיי"ן שהם נדדים להחמיר ופירושן לשקל ושקל מפרש סיפה נדר בחרס ואמר לא נדרתי חלא בחרמו של יס וכו' לפיכך תם יצרכו עתה הקשל שלא סיתה כוונתם חלא שלא יהיה עליהם חדם שימשך ממנו תק שומין בפירושן ותע"ג דמסקינן התם בחתיתין פותחין לו פתח ממקום אחר ושתירין לו וכ"ד לי תפשר בהתרה תם אחד תכם מעבב כמו שבתוב בהסכמה ס"ת בשפירוש שעושה לדבריו הוא זר מאוד בהסוא דקתני לה נדרתי חלא בחרמו של יס לו בקדנות מלבים הו בעלם שהחתי לי להיות חודר בו בל בס"ג בעיון התרה בעם שתרן בבל תפילו בעם שתרן

בל"ד לא בעי התרה בלל תפילו בעם שתרן :

שוב מלתתי בן בפי' הר"ן ז"ל ו"ל ובוקא בסני דסיפא דמשמשתא דידסו הוא להחמיר עפי מלבקל תמריק דלריך שחלה למר בדתים ליס ושמר בדתים ליס תבל בסבך דיסבא דנדו בבבר מליה תם פירם ושמר דבבל עבו"ם נדר וכן נדר בחרס תם פירם ושמר בבל בסיים נדרתי תפילו בעם שתרן תינו לריך שחלה ע"ב . וכן פילוסו ר"ת ובביא התוספות וב"ב בתבר"י. וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל שלא כתב ופותחין לו פתח ממקום אחר ומחירין לו חלא בסיפא תבל בריסא לא סחיר התרה בלל ופשוט הוא . היבך תם יפרטו רוב שבבור שבוותם בעת התרה שלא יסיה לתם קסיי"ח מפני שממשך ממנו תק תבל תם לא ימשך ממנו תק

ולא עוד אלא שפילו הלכו לפסי שהקנה פסנס שבשבילה נתקנה אם נסתלקה פסנס הרי פס מותרין . וגדולה מזו אמי אומר בשם רבותו הקבי"ר הרלשון יהזור בתשובה ולא יהיה נמשך ממנו שום חזק מותר למנותו . ובהדיה כתב הרמב"ם ז"ל פרק ח' מפכות נדרים כילד נדר או נשבע שהיו ופסה שלוים שהניה רע וכו' ושפה הלא תשובה הרי זה מותר שזה כמי שנדר או נשבע שלא לפסה פסה שלוים ולא תקנה לניה פ' שלא פס נסתלק בהיזק וכן כל כיולא בזה . וכתב עוד ולא עוד שלא מי שרחה תקנים מרחוק וכו' אע"פ שלא פירש בהסנס שהדירן בגללה הרי זה כמו שפירש שהדבר מוכיח וכו' הרי לך בהדיה שהרי אפילו שלא פירשו וכ"ש היכא דפירשו בהסנס וכ"ש ג"כ ג"ל שגם בהם נסתלק דפשיעת בהם מותרין בלא התרה . ועו"ש כיון שבות ונכנס תמיד לפני בהניה מי שפשר שלא ימשך ממנו מזק ליחיד או לרבים . בזה אומר כי בגלות הזה אין לנו יכולין לחיות ביניהם אלא ע"י בוחות והפסדות כי מה יעשה אלה בין זאבים אלא למלער ימרעו אם למרו וקרפ כחיב וכן גנוחו ועבר . ואם ירחה לרוב שקבל שלא ימשך ממנו מזק אוסף על שהר שקבלות הו בל שהר אזמנים ע"פ שים חיזה מזק ומקלה אומרים כי לפנהו הוא אין צומצין לפה דאי אפשר בע"ה כי עדיין בן דוד לא בא ואלדברה פעמים שרבה יקרה שבהפשר יתמעט בזמן שים אים עומד לפניהם תמיד ומכיר בהמיוחיהם ובכל חלוי בילחת שמים שם ירחה לנגוד שעשה מעטיו בילחת שמים אין שם טוען חומרות כלל ואם לאו שרי שם מחוייבין לבלקו ולהעבידו אפי' בלא הסנמה וכ"ש מכח שבשמתם . ואע"פ שבחנתי כל זה לבלבי מ"מ למעשה אינו רואה דרך יפכון אור לברר שם ממך מזק לו אפשר מלד שיות זה פפרים עומד תמיד לפני הנרים מטותך לנשוא אפס כל דבר ולהסנים עמו כל חפלס אשר בחוב בהשבתם . ובפלנות הנרים שקנושים והפשרים הרגילים בכל שנוע או בכל שנה או הנוללה לתת רשות לאחה כל כי שלי אפשר הוא לברר אבל הפשר שעת שמקים ליחיד ולרבים להתעולל עליהם עלילות ברעע כילד אפשר לברר כי בעת שם לא היה לפס אים מעותך לא אים ב"ה כלל או בעת אים היה בפשרו פחות מזה וכ"ת דפפק הוא בבר כתב הרשב"א ז"ל בתשובה דפפק חרם להחמיר . ולכן תומר דרך כלל שם נהוג לקבל שלין ממנך מזה הפרנים בום אק ולא בום בפשר מלד היותו קבוע הרי פס מותרים בלא התרה ואינם שקולר תלוי בזוחרם ואם יש לפס בזה ספק נרייכין הם להעבידו . ובטוב יבפר רייחם :

שאלה (תשכ) תתקו רלובן הניח פקדון אלל שמעון ומת רלובן ולחר ימים בלו הפתו ובנו ובתו של רלובן ממדיעת הים ותבעו הפקדון של הניהם ונתן להם שמעון הפקדון ושם קבלו עליהם לבלק מעליו כל ערעור וכל בפשר שיגיע לו מלד הפקדון ושעבדו לו כל נכסיהם בדין ובשלה ולחר ימים נפטרה לפתו של רלובן ובנו ובשהדם הבת ח"ב בת שמעון ולחר ערערו עליו בועדי הטיל שלא היה לבעל הפקדון יורש ובהפקדון למלך בלובן בפיזר קרוב למשה ולחרביעים פרחי זהב כמו שבחוב בכתבי רלובהיו . ועתה תובע שמעון מהבת הסך הנ"ל מכח הבעבוד שהתחייבו לבלק מעליו כל הבשר שיגיע לו מלד הפקדון ובבת טוענת כי בעבדם כל נכסיה לבעלה ואין לה כח ויד בהם ושמעון טוען כי שעבודו קודם לשעבוד בעל כי חזק לחים שפפר אין לה עסק בו כי יש לו לה יורש בשדם"י ולא כל כמיניה לשעבד לבעלה דלאו דילה יהנו אלנינו סדין עם מי :

תשובה סדין עם הפשה בחלקה ושם שעון שמעון דשעבודו קודם לשעבוד שבעל אינם שעשה אין כאן שעבוד מבורר אלא שקבלה על עלמה שלא יבוא לו בשבר שפרע לו וחיוב זה לא ברוך ממשעבדי דהא ליה קלא בעין שהוב מבורר ושלקוחות לא השבידו דילמא לא אתי לידי חיוב אלא יפשיד כלום וחזרה להיות מלוה על פי וקיי"ל דשם לוחה ושם"ב נשלח אין בעבל חייב לפרוע . ותו כי לפי שם שרשה מלשון השלה הוי משלח ואח"ב ותחייבה שרי אלא קודם שפשיד השעון זמן החוב בבר נשלח וקיי"ל דשם לוחה אחר שנשלח שם הוא לשוך מזוכים חייב שבעל שלא בשם לו לא ושם נכסים ידועים להשתו

פטור . ואפי' אם תלה לומר שבא החיוב קודם השעון ותקנה לוחה מלוה בשטר אין כח ביד ב"ד לסילה מיד בבעל . וכתב סי"ק ז"ל בשעובד דדוקא מוכות ותבילות הוא שחייב חייבת שלא בעלה אבל תביעה בפקדונות או דברים שחשבר בשם ברשותה חייבת ואם בפרה בשבעה ע"כ . ומדקה משמע בפקדונות מבמע דמוכות בכל גוונא קאמר דאינה חייבת בין מלוה בשטר בין בע"פ . ומ"ש מי עדיף בעל מלוקה דאלו מלוה בשטר קיול"ן דעדיף ממשעבדי . וי"ל דחשבר דאלמוה דבון שעבודה דבעל בפי מליקה . ואו דבי"ד ליכא אלא מטלטלי ולית בבו טירפה ואפי' לי כתב ליה שטר החיוב מטלטלי אגב מקרקעי ס"מ לי ליתנהו בעיוייהו אבל לי ליתנהו בעיוייהו לא מחייב הבעל לשלם כמו שהיי עתיד לשלר בעהי"ם . וכל זה הוא לחר שעומד שזו מקנה מלוה בשטר אבל בחמת שבוד הוא שלא נקנה מלוה בשטר כיון שאין חיובו מבורר ובדהיבינא . ואפי' אם תלה לומר שים שפק בשטות לשון בריי"ף ז"ל לי מיירי אפי' במלוה בשטר או לא מספיקא לא מפקינן ממונא פליכך חיוי רוחה לד להוציא מן הבעל אלא הפשה :

ולענין אלא לחיים אם בשעה שמת לחיים שרשאין לא יודע שים לה אם לחר ולקחה הכסיס בחורת יהושה וכביסה לוחם לבעל יפה בשעבדה לוחם ואע"פ שבא ח"כ לחיים אין מילחין מיד הבעל ולא דמי לבזילה ופקדון דהא ברשות נחית לה אבל אם מודע שים לה אם הי שרי הבכסיס בידה בחורת פקדון דבמקום בן ברשה לא ירים והבניסה לבעל דבר שלוה שלה ואי לינהנו בעיוייהו מפקינן מיניה אבל אי לינהנו בעיוייהו לא מפקינן מיניה וכן בהא מלשון חשובת הרי"ק ז"ל שבתב אבל חבישה בפקדונות או דברים שחשבר בשם ברשותה חייבת וכן כתבו בשם הרב בידה בשם ז"ל דדוקא חבלות אבל פקדון והלוחה וגזל אם הוא בידה וברשותה חייבת להחזיר ומזמנין לוחה לדין אלא שאם אין לה מקבישין את בייסה בשה קנוינה פושטן על נכסיו על זה ואם בפיה מקבישין לוחה בשאר כל אדם עכ"ל . ואע"ג דהגחוים ז"ל חלוקים בשלוה אי דמיה לגזל ופקדון מ"מ מודים שם דאפילו בגזל ופקדון אי ליחיה בעיוים לא מפקינן מיניה . וכתבו בשם בעל העשור וכיוצ גדשון ז"ל בשאר שבושות לפקדון וגזל ומי אי ליחיה בעיוים מפקינן מיניה ואי ליחיה בעיוים לא מפקינן מיניה בבעל ע"כ . והבשון שהפשקים דחבלות והלוחות לא מפקינן מיניה אפילו אחה למלוה בעיוים דשלוה להשלה ייהנה . אבל גזילות ופקדונות מפקינן מיניה . וכבי משמע פשעה דמתניחין דחנן בפ' שחובל שעבד והשאה פגיעתן רעה החובל שם חייב וכם שהבלו בלחריים פטורין ואם אחה לחשה דהשאה שגלה פטורה מלשלם דבותה ס"ל למיהני שם שגזלו מלחריים פטורין דאיכא דרבא דחמוחא . ו"ל דאפי' אחה לדעי פקדון בעיוים אלא מלחה דאחי מחחייבים בשון שהאיפה הפקדון בהבעיט אחר או מכרה חוהו וקנחה בו הבעיט זה השמיע בידה עתה היון שהשבר ברור שזה בא מחמת הדחבון מפקינן מיניה דבעל . ומזי יודע שהפילו ואבדר שהם פקדון ביד האשה אין חוחנין חוהם ליד זה החובע מבח שחיוב שים לו עליהם עד שיבא האח ממדיעת הים ויעמוד עמו בדין שמא ים לו עליו טענה ואע"ג דבוב הפוסקים פשרו כר' נחמן דשפרשין מן האדם שלא בפניו לא קניא הדא דהבא לא שייך תקנחא דהבון כדי שלא יבוא כל אחד ואחד נוטל משותיו על חביבו והולך לו ויבא במדיעה אחרת ושמא ונוטל דלא בפני לוזין בזה לא בעל ממנו כלומר ושיין לא שבבר חיובו . ואו דאם אשבר שבעה ולהודיעו מודיעין לו . ואו דלא אמרינן הכי אלא בחלוה בשטר . ו"ל הרמב"ם ז"ל מלוה בשא ליפרע בשטר שבידיו וכו' אבל בחלוה ע"פ ואפי' בעדים אין נפרעין שלא בפניו וזה שהיוב הוא כחלוה בשטר שעדיין אריך שיעמדה בדין לגבר שהפשה ויאמרו ב"ד חייב אתה ליתן לו . ואו דשיקר שדין אלוי בחלוקת פוסקים שהרי רביעו חננאל והחוספות והחרים פוסקים כדעת סיוסלמי דאין נפרעין מן שאדם שלא בפניו שלא כדעת ר' נחמן וכן נהגו ברוב גלילות יפרחל והבו דלא לוסיף עלה . ומ"מ אם יפעון שמעון שבשעה שהבכסיס ביד נחמן עד שיבא האח ממדה"י כדי שלא יחלבו אותם, ולא יחזא ממה שיגבה שפשרו אם יבוד שמעון שבשעה שהבכסיס לבעל מודע שים לו אח ושפה נכסים ידועים לאחמו

על רחובן ובנו אצר מתו ויורש לוקח זה התח אצר במדמ"י לו שכסם נכסים הבאים מחמת לוקח הנכסים הדין עם שמעון ומוליאין מיד הבעל עד שיצא היורש ויתבבר. ואם חסר אחת מכל אלה אין מוליאין מיד הבעל והבא בזו בשאלה שני חלקים חלק הבת וחלק אצר רחובן והבן ואני לא ידעתי מה חלק יש לבת במקום הבן אם לא שלוה רחובן שיהיה לה כך וכך לעורך נשותיה לו שנהגו בותתם המקומות לתת לבת טיבור נכסי לפיכך מן המטלטלין ולפי שהין זה :

טוען לטענין השאלה לא התרכתי בו. והשלחה לע"ד כתבתי :

מעשה (תסט) תתקח הירש בעיר שיא"ו בחאר שנחט בבם ומעלה בו בחדרה דבנתא תרוך לחמה ויותר וחתבו בטיטור תלבש ותני ורוב עבמי העיר הורו להטריח ואחד מן החכמים והוא גר בחרץ הורה להחיר ואבל ממנו הוא ושכנו הקרוב אליו וסמך על מה שכתוב במרדכי בשם רשב"ן ז"ל שהירש במגילה ו"ל מעי על בשם וכו' ועתה יורה המורה הדין אם מותר לו לסור והם הוא לסור אם

סמתיר לאוי לעוסק שהורה הוראה להקל. ולמר תהיה לדקה :

תשובה הנה גמרת תומר[שרבו](שרתו)המעריפין ומבלגה הריא"ף

ורביונו ירוחם ולפי דרכך גם רש"י ז"ל חולק ובעל ס"ג ובעל העטור בפי' דבריו והרשב"א ז"ל ג"כ והם כך הוא לאוי לעוסק גדול שאבאל בנגד כל גאוני עולם רשאונים ואחרונים ולפוס ריטבא כי מסמע דהא לפי שטת רש"י ז"ל וגרסתו לפי' למ"ד לע"ג הלא הדרי ערבי מולה הוא שהיך שיהו מוחרין ומתערבין למטה בשיעור תלבש למעלה מביא הרשי הבל היכא הלא הדרי וערבי בלל כ"ט מולו לערפה וכן לפי שטת ס"ג וגרסתו בהא פליגי דמ"ם והוא דהדרי וערבי בעיגן שיהיו מעורבין למטה בשיעור תלבש הבל למעלה לא בעיגן ומ"ם לע"ג הלא הדרי וערבי למטה כיון דערבי למעלה בשיעור תלבש כגי ואפי' היתה דבעלי הך עובדא [ס"ל](ז"ל)בבה"ג כיון הלא איפסקא הלכתא בהדיא לא כמר והלא כמר לא הוי ליה למיפסק לקולא ולעשות בה מעשה ותו דהא הריא"ף ז"ל חשש ונקיט חומריה דמר וחומריה דמר והיה לפס לחוש לדבריו ותו דהרמ"ם ז"ל בעלמו פסק בפסקיו כדברי הריא"ף ז"ל וכתוב בחשובה להלבה המעשה שהיה בשגגה ואם פס חלוקים זה על זה היכי פסק בחריתי דסתרן אהדדי וכי תימא דהדר בית הוי ליה לפרושי מאיזה טעם חוזר בו הלא מאי איית לך למימר הלא סתרן אהדדי. ותו כי בעל העורים ז"ל כתב בתחלת הסיומן כדברי הריא"ף ז"ל והפסיק בדין אחר ולכוף כתב ז"ל כתב בהשובה מפי היועל בו וכו'. ואי סתרן אהדדי היה לאוי שיכתוב כמוך לדין הראשון אבל ז"ל כתב כו' הלא משמע שני דינין הימנו והלא שייבי אהדדי. ותו קשה דהרמב"ם ז"ל כתב מבי שהוא יועל בעוף מן הבד וכו' בין בעוף בין בבשמה וקשיא לה אי"ה הדין הועיל לותה מהסוגיא שבפרק הלו ערפות הא למדינן התם בהדיא שבשגגן בעוף בשר והלא הועיל לותו מחלת הסוגיא משא"כ הא. לפיכך נרינ לייבב הסוגיא לפי שטת בעלי המעשה שעמדו במינן והתירוה וגם בעל המגור כתב לותו מעשה בלא חולק והלעתן של דבריס בך הוא. דמה שהעיד ר' יוחנן היש עבחי' ומאי לתמהר עלה בגמרא תייבי בחבי שיש לו בחי פיות שבכים הרוב מבלן ויועל במקום אחר והלא מהמקום בעלמו שבכים וחזו הקרקע מבי יחר שבשגגן מלוי בעוף ובשר ותפליגו לחולאי מר לחר ותוא דהדרי ערבי בפי שני הפירושים והגרסאות ומר לחר לע"ג הלא הדרי ערבי הלא שופך בפי הטבעת וגם זה בפי שני הפירושים הבל בחבי היועל ואין לו פס בלל הלא במקום שהוא נבשם שם חוזר לא נקרע זה חבי יחר בלל והלא תייבי לחולאי בחבי ולע"ג שהריא"ף ז"ל כתב בחו בילה בעוף בשר והבל למיימר שבאחר מובדא לעולם ואינו שופך דרך פיס התחת הלא נומר שהוא מובדא שאין שהי מעיס מחוברות יחד הבל לעולם פה אחד יש לו והשתא שייך שפיר עלה פלוגתא לחולאי לחר לחר והוא דהדרי ערבי ומר לחר לע"ג הלא הדרי ערבי דחי חבי דקאחר בעוף מן הבד הוי פירס שאין לו הלא פה אחד ולד שבני סתום היכי שייך למיחר עלה והוא דהדרי ערבי. וגם הר"ן ז"ל בעלמו לא כתב זו היא דעת הריא"ף ז"ל הלא שדברי הריא"ף ז"ל מוכיחין כן וכן מחפרש דבריו ס"ג וכן דברי בעל העטור והרשב"א שכולם מפרשים דבריו ס"ג ושרשב"ם ז"ל חפש לו דרך לחלת ולחר דיחר גמור הוא ולולוי שיפסול בין בעוף בין בבשמה והבי מחפרש לסוגיא בד"א שים חלוק בין העוף לבהמה שיולחין בשני מקומות אבל במקום אחד אין הילוק וכו' כשר ופליגי לחולחי ח"א והוא דהדרי וערבי אבל לא הדרי וערבי בשניהם פסול לאין כשר בעוף היכא הלא ערבי הלא בזמן שיולחין משני מקומות שבן דרכו של עוף ודוק ותשבח. ומעתה שלשה מחלוקות בדבר לבעות הרא"ם ז"ל חקמו ז"ל וכל לוותו המינן מעי היולא ואין לו הלא פה אחד והלד הבני סתום כשר בבשמה וכ"ש לאין כאן יתר ולדעת הרשב"ם ז"ל פסול לפי' בעוף ולדעת הר"ן ז"ל דמפרש פלוגתייהו לחמורלי בבני בבשמה פסול לבל בעוף כשר שהרי העיד בנגדן בעוף כשר חכול אני כמה פעמים שהיו ממלחים בחרנגולים מעי שתום יתר והלא היה לדם מפקפק בדבר ותע"ג דבבשמה הרשב"ם והר"ן ז"ל מוסכמים לפסול הבך נפיקי המרדכי בשם לאב"ן ז"ל ור' יאחק בר משה ז"ל. וכן הירש משה בימי לבינו קלוימוס בר יהודה ז"ל. ובימי חליקים בר משה יוסף ז"ל. וכן הירש משה בימי לחוכן ז"ל בבשם שהיה מעי יולא בחוכך לחבא מן המעיס והיה שתום חוכו לפני

ומה טעם כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות חמץ ומצה וכן הקילור והאפלטיס והרטיט והטריפ"ק שניהן לתוכן הכוס מותר לקיימן בפסח שהרי נפסדה צורת החמץ ט"ב. ואכור לאחלן שהם איסורי הנאה ובאחלין נמלא שהם כן החמץ. אבל שאר איסורין כיון שנפסדה צורתן או שנפסל מלאכול בלב מותר עוד שהרי אין כאן לא עשאו ולא ממשו שהרי אין בו חלק לאחד מהשנים בשר לאכול שהרי אין מותנין בו ולא כל דהו. ובמעשי כי לטעם שמותנין בו בשר לצפע כדי שיולך עמו שאר התרופות לא הלב להלילו מדברים הממיתים וכן הכבל מותן כי בשר לאפעה לא ירפא בשיכתו או שאר תרסים אלא כיון שהוא תרם ממשר לא הלב ומולך עמו שאר התרופות ומזה הטעם יתחייב שיתנו בעריט"ק דבר מעט. וכתוב בהגה"ם במיימוני פ' י"ד מהלכות מאכלות אסורות ואם בישלו הרופא הבדק בשביל בהבים אחרים מותר בשבישלין הטבו"ם ואפילו לכתחלה אבל אם האיסור בעין אפילו אחי שיעור אסור מן התורה ע"כ. ועוד שהרי מעתיק בו דבריה מרים ואין זה דרך הגאתו וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' ה' מהלכות יסודי התורה וז"ל אבל אלא כדרך הגאתן בעובין בו רעיה או מלעטת ממנו או מעדלה או משקין אותו דבריה בשם בשם מוד משובש עם איסורי מאכל שהרי אין בשם הגאה לאיך הרי זה מותר לפילו אלא במקום הכשה ואע"ג דשהם לייטי בשים בשם חולי ס"ב אין לך לדם שאוכל הטריפ"ק אלא לעזוך בעון בשוח רגיל בשאר שהשבומצא או הבעון וכיולא וכיון שהדבר ידוע שאם לא יאכל הטריפ"ק יחלה ויבא לידי הכשה כחולה באין בו הכשה דמי לפילו בשאותה שעה אין בו חולי וכיולא בזה תמריהן לגבי קמיע. ואו דבשר שהפעה בדולי איסורי מיניה לו משום דמאיסי לו משום הכשה וכתב הרשב"ץ ז"ל וז"ל דבריה המאוסים שאפשו אל הדם לקה בשם בתולים וזבובים ויתושין שאל הדם בדל משם לגיאולבן לפילו יתערבו בתבשיל וממחה גופן לתוכו אם שהיתר רבה עליו מותרין ומ"מ כל שאפשר לבדוק ולהשביר בתכשית בודק ומכון ב"ב. ומכל הני פשמי ל"ל שהשום"ק והטריפ"ק אין בשם לד לאיסור. ואו דאין עיקרן אל אלו לאחלה אלא לתרופה ולא גזרי בשו לבבן ואיסורא דאורייתא ליה בהו לפילו לדעת מי שילקה להחמיר כגון שאור לא בטיל היי ואפי בהו עשה כגון תבלין או להחמין כגון שאור לא בטיל היי אית בהו אלי עשמת כלל שהרי שהום"ק אינו אלא לריח ובשר האפשה בעריט"ק אינו אלא מוציל וכנו בשהנגו. ואפי' היתה שהוא מרפא ממש מ"מ לא לעשמי עבידי ליה וק"ל. לפיכך אין אלי דומה בשלו מקום חשש אבל בשבשה אשור לאכול הטריפ"ק אלא א"כ חולה שיש בו בשבה דא"ר יוחנן בכל מתרפאין חוץ מעלי אשרא אפי' שהם איסורי הגאה ואפי' דרך הגאתן דאין לך דבר שומד בפני פקוח נפש חוץ מעבו"ס וג"ע וש"ד והגילוי לע"ז בהבחי:

שאלה (תנב) **תחקי** ילמדנו רבינו מעניין כס"כ יהודה אבוהלפ"ס וחבידיו י"ו. שהיו עם הקבל

כאשר כל הקבל בכל עמיותיהם הן בקופה על לדקה הן במעים הן בכל דבר לאחר זמן רב עשוו שהם הקופין ובלא ילוו להשתדל עוד עם הקבל במקדמת דנא וא"ם היה לבבת מה ומעשו מלאת עם הקבל בקופה ובאר טורבי עמיים קלת זמן ובשרשו הבל התוכיין ובאר יחידים מהקבל שיתעורר מזה מהלוקת בתבו להם בשר לאחד בלוטם ובשהרשו תוהו לשאר גדולי הקבל ובקשו מהם שיתחברו בו לא רלו ולהדרבה נתרעמו עליהם על זה ומיתו בידם וקרעו השטר מידם וז הלבו התוכיין ותוהן היחידים ותבתו בשרשהוה ותתמו ונתנו להם שלא בריצון היחידים אחר כך נגלית ההוה שילאו הבל התוכיין וכו' יהודה וחבידיו יולאו עמהם ועשו להם הבל בפני עצמן וז בשרשו זה גדולי הבל נתרעמו על תוהם היחידים במה שעשו שלא בריצון והשיבו שלא עשיתו זה שלא לבטל את המחלוקת ולא היינו יודעים זאת ההוה אלא לא עשינו כלום סוף דבר עמדו תוהם נתרעמו ותבתו שאר אחר נגד שהשר הסוף כאשר ירחה בהדון ג"ר. ואתה בכל עת שתבקשים מהם לפרוע שהשם המהים ותלוויות בקדמת דנא הם מביאים שתין להם עליהו שלא מה שים בשאר מהני עשמים הא' שהם קפוקין והשניה שים בידיהו שאר מחזיקת הבל הקבל ע"כ. והשתא גמר חומר שתין בשתי השעות

שלו כלום לטעמה שאומרים שהם קופסיין חומר שבבר החזיקו לפרוע שהשם שלשה שים והניח לזה זכר לדבר מהניח דפ' מקום שנהגו דבריה המותרים ותחיים ונהגו בהם לאיסור וכו' ועוד כתב כיון שתביו על ר' יהודה הל"ל היה מפעלו ובקבע שהשם הוי מעכ"ע תלמיד חכם ואינו רשלי להתירו ועוד בשים לו לתפוס בדברי תביו והביאו זכר לדבר מהניח דבני בינן. ולטעמה הבינית חמר שלא הבשימו בו רוב טובי העיר והניח רחים לזה מלותה תשובה שהתובה במדרבי בהם רבי"ה ז"ל בפ"ק דבתרת עוד הניח ה' דרשתן בני העיר לבסיע על קיומם. ומה שבתב עלה כ"ת (ז"ל) ומלל מה בדעתי בזה אם יש בטעמת רבי יהודה אבוהלפ"ס ממש או לא:

תשובה מה שים לעיין בשאלה זו הוא אם יכולין ר' יהודה וחבידיו לבסדר מעל הקבל המערדיים להתפעל לטעמם או לבבת להתפעל בקבל אחר כיון שהחזיקו להתפעל שמשם ותביו שים מתפעל שישם כאשר כתוב למעלה. עוד אם יכולין לומר לא נפרע עוד שמשם שאבותיהו היו מספרד. עוד אם יכולין לומר מה שיעלה עליהו ממשים ותלמוניות יכבו לוותו מעל הקבלכם ויוסיפו על הקבל הספרדים ונלמדך שמשם לכל דבר. עוד אם יכולין לתת שלדקה ותתמיד עם ליזה הבל שילהו שלא בשיעור ואם יש חילוק בין התמיד התדיר ותלחם היתן לעייש מידי שבת בשבתו לשאר הדברים והשדבות או אם יכופו לוותם לתת להם בבהחלה. עוד אם יש ממש בשער שבידם כיון שלא הבשימו כל טופי שעיר ואם יש חילוק בין סרוב לכל. עוד אם דומה שער זה לשאר הסשבומות של הקבלות שבתוב בו שקבלו עליהם התומים בשבועה חמורה שלא יחלקו על ר' יהודה וחבידיו שום מם אלא אם יעדבו על עלמם בתמת ובתומה ויפרשו כפי לוקך הקבל י"ו. עוד אם יפיתם להתפעל לעלמם יבעל תגלי זה אם לא. עוד אם יעמדו טופי הבל לתקן ומלאו קלת מהם התומים בשער הרחשון ושאני שם מי יתנו עם הרחבוים או עם שהחזוים. עוד אם יש הבשי שבועה לוותן שחתנו גם בשער שאני ולחיתי להרחיב שדבור בכל הפרעים מפני בהם דבריה מוסיפים תמיד. גרסינן בפ' אין עומדין. אין עומדין להתפלל אלא מתוך שחוק ואלא מתוך קלות רחם ואלא מתוך שיחה ואלא מתוך מריבה ואלא מתוך בעס ותו גרסינן ר' חניפא ביומא דריתחא לא יהא אדם מלגי פי' ביום שהיה כועס. תו גרסינן כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל. תו גרסינן שמואל לא היה מתפלל בביתא דאית בית שכרת מפני הריח שהיה עוברו ומושבו מלהתכיון. למדת מכל סני בלא יתפלל אדם אלא במקום שעומד מחשבתו ואל יהא בזמן שמבטל את כוונתו ונושתה היחיד או הרבים שים לבם לאיבה או שאהה לו בעס או מריבה עם הבבור אין תפלתם רלויה ואסור להם להתפלל שם מחשבתו עדודה ואל יובל לבוין בתפלתם וכ"ם אם מבשיעין הקבל ואל חומו של פניו תמיד וכ"ם אם הבעס הוא עם מנסיני הקבל ואל דמיהתפיעה היא תמיעת דעב ליה להתפלל ביחיד מלהתפלל בחברת בני אדם בתין דעתו ומהם מהם. עוד ים טעם אחר לתין רלוי לאדם שיתפלל אלא במקום שלבו חפץ. כי היכי דלמרינן תין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ ועשמו על דבר כי בהביע שאדם אל מי שדעתו ומהם בו ופשו מתעוררת אל שכווה הפלימים ודעתו מתרחבת ולבו פתח עליו אז רוח ה' בעתין :

שתמנו בבוהם:

עוד למדנו בספרי התכמה כי בהיות האדם מתבון אל דבר ומוהן אליו לבו תתקבר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויסיח לו נפש יחידה וא"ם נקרא אליה קודש סגיבור בחיי אניהם וא"ם הוא שנלמד והיו עיניך רואות את מוריך וחבו והתילבו אם עמך ותלמדי מן הרוח וכו' וכן התהלל דביהו הקדוש שאם היה רוחה את פני רב היה מגיע למדרגה עליונה וכ"ם אם רב מחכיון גם הוא ונקרא זה אל זה להשפיע וא"ם לקבל ומש"ה אמר ר' יוסי לא מן הבל אדם זוכה ללמוד תורה ומקנן התיהו שילך אדם למקום אחד ללמוד תורה מ"ש בתביו תומר לו אלא ילך ויבובר מלות תביו אלא מן הבל אדם זוכה ללמוד תורה וא"ם הטעם בעלמו בתפלה כי בהביע שאדם אל תוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו ומהם מתעורר נפשו אל שכווה הפלימים ומתוסף עליו רוח ממדוש וזה

דבר שהשכל מורה עליו ושכפך כפך . וז"ת הא תמרין דלימו דומה קלוס המלך וסדלתו במתקלס בתנשיך מדוביס לקלוס שסוה מתקלס בתכביס מעטיס וסכי תמרין לעניו מגלה וסכל ובדבוה ולעניו תפלה וקדה כתיב בדוב עס סדרס מלך וכתיב נמי הן אל כביר לא ימאס ובשלמה יחיד סהולך להתפלל בב"ה אחרת הרי נתוכף על חוהו הקכל ואיכא הכי בדוב עס הכל לגבור המתחלק ת"ש שהם דשמים הוחיל ואיכא עלה בכל אחד מהם מ"מ לא יפה עושין דבדוב עס סדרת מלך ובדשתיבת . הא לא קשיא דיון שהם לגבוה תלוקים הן קלוסן עולם יפה ולפיכך נהגו בכל גלילות יבדהל שבל בני עיר ובבון אחד טוענין לכם בפני עצמו ולא יתערבו עם אנשי עיר ובבון אחר ולא היה אחד מהרבנים שמיחה בידם כי בחלוק המקומות ובשעות יתחלקו שבבות ואין קלוסן עולם יפה ובהיותם כולם בני עיר אחת ובבון אחד יהיה השלום מתוך ביניהם לפי שבל אחד מביר מקומו ועבדו . ולא תקשה נמי מהא דלמדינן בל מקובץ מקום לתפלתו כו' דבבל מקום שהוא מתפלל לשם קובע מקומו בין שיהיה פירוש המקום בבית הבנסת עלמו או שיהיה פירוש בית הבנסת להתפלל בו הרי דאוהו מקום קבוע הוא בהתיבתא לשפוקי שלא יתפלל היום בב"ה זה ולמחר בב"ה אחר . הא למדת שיבול היחיד לבבת להתפלל במקום שלבו חפץ לפילו היה חבוי רגיל להתפלל בחוהו מקום דלדבה ממקום שבחת בזמן שהיה חבוי ז"ל שם היתה דעתו דחבה ונפשו חפלה לבל אחד שתם ונתחדש לו שם לבבת למקום אחר עדיף טפי . אבל אם שבשימו בבבל מפני הקנת עלייהם שלא יהא הום אחד מהם להתפלל מהם בבל בפי הבבמתא דלתחין בני העיר לבשיב על קילוחם הוחיל ובל בבל מחוייבים לפרנם העלייה (*שלא דמי לי בני העיר מבל בני שבבל הוחיל ומחולקים לבל דבריהם) ועדיין יתבאר הא שבבתא זו לריך חבר עיר חו לא . ובבר נשאל מלפני אחד מגדולי הדור ז"ל על מקום בתחייבב שם לדבשה שבלות ובבל אחד מהם עבו שבבתא שלא יהא אחד מהם להתפלל חוץ מפני תקנת עלייהם לפי שהיו מחילקות בבל עלייהם בלדקות ובמהים ותרוויות ויולאו שקלתן להתפלל בבבל אחר גם מחותם שלא עשו שבבתא יהא להתפלל בחוהו שבבל עלמו ושלח בהם טובי העיר לוהם שבלות שלא עבו שבבתא בשריה לדון בין שתי שבלות חו לא לפי שהם נוגעין בדבר והביב כיון שלא עבו שבבתא חיהם נוגעין בדבר למדת ממנה שלא שבבתא דשתין להתפלל . וחותם שבבשימו חיהם דשתין לעבור על שבבתתן דתי לת"ה גם בני שבלות נוגעין בדבר שם כיון שיהולין לכופן להתפלל עמהם ולא מלא דבר המביב טעם לומר שהם נוגעין בדבר שלא מטעמת דבתיבתא דבדוב עם סדרת מלך וניחא להו שיהו דניס בב"ה שלהם דבשני ניחא להו עפי . וכל זה בזמן שבולם לב אחד הוא שלקילוסן שולא יפה . אבל אם חלק לבם יותר טוב הוא שיתפללו בל בת לעלמה ולא שייך בבא לא חזקתו ולא חזקת חבותיו דבתיבתא . ולא הטעה בדברי לומר שהני סובר שהחלוקה טובה ת"ו דקרא בתיב חבור עלבים תפריס בגם לו חלק לבם שתה יחלמו וגו' שלא לריך להשתדל שיהיו לב אחד לחניהם שבשמים ואם אי אפשר שלא שתמיד בשם הרמב"ן ז"ל וכן בתב הר"י יסרחל בתשובותיו ונתן טוח ז"ל טעם לדבר שבל עלייני המשים וכן טורבי שהמרין והספינין דמהלבי בביירה וכן דבר שרבים מלרפים יחד לריבין למיזל בתר מנסג דידהו וכפי שסהר בתיב בדוב עס סדרת מלך וכתיב נמי הן אל כביר לא ימאס ובשלמה יחיד שהולך להתפלל בב"ה אחרת הרי נתוכף על חוהו הקכל ואיכא הכי בדוב עס הכל לגבור המתחלק ת"ש שהם דשמים הוחיל ואיכא עלה בכל אחד מהם מ"מ לא יפה עושין דבדוב עס סדרת מלך ובדשתיבת . הא לא קשיא דיון שהם לגבוה תלוקים הן קלוסן עולם יפה ולפיכך נהגו בכל גלילות יבדהל שבל בני עיר ובבון אחד טוענין לכם בפני עצמו ולא יתערבו עם אנשי עיר ובבון אחר ולא היה אחד מהרבנים שמיחה בידם כי בחלוק המקומות ובשעות יתחלקו שבבות ואין קלוסן עולם יפה ובהיותם כולם בני עיר אחת ובבון אחד יהיה השלום מתוך ביניהם לפי שבל אחד מביר מקומו ועבדו . ולא תקשה נמי מהא דלמדינן בל מקובץ מקום לתפלתו כו' דבבל מקום שהוא מתפלל לשם קובע מקומו בין שיהיה פירוש המקום בבית הבנסת עלמו או שיהיה פירוש בית הבנסת להתפלל בו הרי דאוהו מקום קבוע הוא בהתיבתא לשפוקי שלא יתפלל היום בב"ה זה ולמחר בב"ה אחר . הא למדת שיבול היחיד לבבת להתפלל במקום שלבו חפץ לפילו היה חבוי רגיל להתפלל בחוהו מקום דלדבה ממקום שבחת בזמן שהיה חבוי ז"ל שם היתה דעתו דחבה ונפשו חפלה לבל אחד שתם ונתחדש לו שם לבבת למקום אחר עדיף טפי . אבל אם שבשימו בבבל מפני הקנת עלייהם שלא יהא הום אחד מהם להתפלל מהם בבל בפי הבבמתא דלתחין בני העיר לבשיב על קילוחם הוחיל ובל בבל מחוייבים לפרנם העלייה (*שלא דמי לי בני העיר מבל בני שבבל הוחיל ומחולקים לבל דבריהם) ועדיין יתבאר הא שבבתא זו לריך חבר עיר חו לא . ובבר נשאל מלפני אחד מגדולי הדור ז"ל על מקום שבחייבב שם לדבשה שבלות ובבל אחד מהם עבו שבבתא שלא יהא אחד מהם להתפלל חוץ מפני תקנת עלייהם לפי שהיו מחילקות בבל עלייהם בלדקות ובמהים ותרוויות ויולאו שקלתן להתפלל בבבל אחר גם מחותם שלא עשו שבבתא יהא להתפלל בחוהו שבבל עלמו ושלח בהם טובי העיר לוהם שבלות שלא עבו שבבתא בשריה לדון בין שתי שבלות חו לא לפי שהם נוגעין בדבר והביב כיון שלא עבו שבבתא חיהם נוגעין בדבר למדת ממנה שלא שבבתא דשתין להתפלל . וחותם שבבשימו חיהם דשתין לעבור על שבבתתן דתי לת"ה גם בני שבלות נוגעין בדבר שם כיון שיהולין לכופן להתפלל עמהם ולא מלא דבר המביב טעם לומר שהם נוגעין בדבר שלא מטעמת דבתיבתא דבדוב עם סדרת מלך וניחא להו שיהו דניס בב"ה שלהם דבשני ניחא להו עפי . וכל זה בזמן שבולם לב אחד הוא שלקילוסן שולא יפה . אבל אם חלק לבם יותר טוב הוא שיתפללו בל בת לעלמה ולא שייך בבא לא חזקתו ולא חזקת חבותיו דבתיבתא . ולא הטעה בדברי לומר שהני סובר שהחלוקה טובה ת"ו דקרא בתיב חבור עלבים תפריס בגם לו חלק לבם שתה יחלמו וגו' שלא לריך להשתדל שיהיו לב אחד לחניהם שבשמים ואם אי אפשר שלא שתמיד

שם מהקומעין ושם בחלוקת דחה סרא במיטוטו :

ולענין שמשים ותרוויות אין טענתם לומר קפוליין אלו בלוס מבמה טעמים חדא לפי שבבר נהגו לטיות פורעין עם המערביים ולא בחזקת ג' שים תניא מלתא בהאי בחמא חבמת שלא שם פרעו עמהם הלתא זימני לפילו בחדש ת' טוי מנהג ואם לא פרעו פמהם ג"ב לפילו עברו במה שים לא טוי חזקה כי חזקה זו לא תלית בשים בחזקת הבתים והקרקעות הם בדור מחוד . ולפילו תא"ל דהדין עמהם שבם קפוליין מנסג מבטל הלבה ולא תימא מנסג שנשבה על ידי חבמים שלא לפילו מנסג החמירים ושספיים טוי מנהג ויש לבמוך עליו בנגד שפלבה דלחיתא בהדיא פ' הגוזל בתרא ותע"ג דלמרו בל פוסקים דמנסג שחינו של ותיקין לינו מבטל הלבה ולל מנסג שאין לו בחך לינו שלא בטופה בשיקול הדעת מ"מ בשעין המשים והתרוויות ולל כי הלי גוונא ב"ע מודי דלחלין בתר מנסג שנהגו בו מקדמת דנא והרחים מסהיא דספפינין והחמרין דפ' הגוזל בתרא וכן בתב רבינו בחנואל וב"ל במרדכי

*) נראה שמוטב . דבני העיר דשאין להסיע על קילוחם היינו בל זמן שאין קפילה אחת . אבל אם נפרדו קצת ונעשה משם קפילה אחרת לבל דבר אין אלו אלו על אלו בלום. דמה לי שני עירות או שני קפילות בעיר אחת :

דבר הסכמה על רבים מחברי רבים להטעות ע"כ. וכ"כ ז"ל בתשובות הרבה. וע"ת אחד מן היחידים היו יכול לבטל אבל אחד מטובי העיר יכול לבטל רבני הרבים. הן ודאי ליתא לחזיל בתר טעמא דסתורא ממרא מחרי רבים להטעות בכל דבר ומתי איכא טובי העיר לדבר אחד מין אחד מהם יכול לבטל. וגם בזה כתבהרמ"ם ז"ל בתשובה על קהל שבדרו ברורים לתקן תקנות בקהל והתנו שלא יגמר שום דבר אם לא בהסכמת כולם ועוד התנו שאם לא יעשו התקנות עד זמן פלוני שיהיבדו לעמוד במקום ידוע עד שיעשו התקנות ואם ילכו אחד מהברורים לעמוד ונלקח מהמקום ההוא שיקבל עליו כל הנעשה מהיריו בעודו בחון. והשיב ז"ל מה שטענו החבירים שלא קבלו עליהם בפעם הזאת מה שתקנו חבריהם הוי טענה וכו' ועד כאן לא הולכו לחזול שלא מפני שהתנו בתחלה בהדיא שלא יגמר שום דבר שלא בהסכמת כולם אבל מן הסתם חזינן בתר רובא (כדלאיכא הגוי כולו) כלאבר כתבת בשם הירושלמי. ומה שכתבת שם מי שסובל שאפילו אחד יכול לעכב בעלה דעתו וכפי דעתו לא תמרה תורה בציונא מזה ולא רליתי להחריך בזה כי גם אתה מסכים לחזינן בתר רובא שלא שכתבת שהרוב היו מערערין ולא נלקח כן מתוך הטענות. עוד כתבת שלא נתברר לאפילו רבים בעו בריה בלבד ובבד שלא היו סוף דבעו בריה אבל לא בעו בריה לכל דבר ובבד שלא היו שהובררו לכל לורכי לבור שתם גם זה מן הכלל. אבל מ"מ מודה אני שאם יפול ספק אם הובררו אותם התחומים או לא הובררו או אי אם רוב עובי העיר אם לא שעל היחידים להביא ראיה והקהל המוחזקים לכל דבר של מה וכל מי שבא לסוגיא מחזקתם עליו להביא ראיה. ויש ראיה לדין זה מהסיא דפ' לא יחפור גבי אחים שלין קדם לעיר קולן ונותן דמיה ומפרשים בעמא דקדים דבי שותפי לא קרירא ולא חמימא. ואו היכא דאיכא מהסיא לחמרינן בפ' ליזהו נזק מוהרקייטו דהני בעפסא דמלבא מגח ומלבא אמר מלן דלא יהיב כרגא ליתעבד למלן דיהיב כרגא ומדקאמר בעפסא דמלבא מגח מעמא דמלבא חביב כמוחזק במאי על כל אחד ואחד והקהל מכחה דמלבא אתו דהיגא דמלבותא דיגא. וכ"כ במרדכי בפ' מוה"ס שים מכלן סמך למה שנוהגין בכל הקהלות שכל היחיד המריב עם הקהל עבור ענין מסוים שהקהל גובין ממנו מס ואח"כ אם ילכו ידון לדין ואם נטלו ממנו שלא כדין יחזרו ע"פ ב"ד והקהל רוצים להיות מוחזקין ותופסין נחבעים ולא תובעין דאתא"ה (לא) יהיה תקלה לרבים שכל אחד יעשה עולה ויאמר מי יתבעני לדין קדמיה דבי שותפי וכו' לכך יש להחביבם כמוחזקין כדאשכחן בכמה דוכתי דחבו רבנן להפסידה דרבים כדאמרינן מלר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ומסיק מור"ם ז"ל דמנהג של תורה הוא מהסיא דפרק ליזהו נזק. ומסיק והיכא דליכא שום ספיקא ושום טענות שאינם ברורה ליחיד לפטור מן הסתם לא אמרינן דיגא דמלבותא דיגא ומוהרקייטו בעפסא דמלבא מגח עד שיבדר שהוא פטור. ויש מי שאומר שאפילו בכל התביעות הוו הקהל כמוחזקים לבל לענין מסים ותרומיות כ"ע מודו שהקהל מוחזקים ויחידים עליהם להביא ראיה ומינה לא חיסה שכן הוא הסכמת כל התרומיים והכל תורה אל עיקר אחד דהיגא דמלבותא דיגא. עוד יש טעם אחר לקיים הסבור שבידם שנעשה ע"פ ב"ד וגדולי הדור תחומים עליה ומי הוא זה ואיזה הוא אחר ערב אל לבו לבטל סבור שהוא בפסק דין ופברה לעשות היבר והסוב. ומה שכתבת שאדם חשוב היה מבורר בדבר אם תביבותו הוא מלד תורתו לייתן לך אבל אין תביבותו מלד תורתו פוק חזי כמה תמורים חשובים היכא בשוקא. או היכא טענת אחרינא דהיכא שבועה לקיים כל שכתוב בשטר הוא וחייבין כל הקהל לקיים שבועות זקנים כמו שמליכו בגבעונים וכל המערער על השטר הוא הוא מן הנשבעים הרי הוא עובר על השבועה ואפילו אם יתברר שהוא סובי הוא לא הסכימו בלותה הסכמה אותם שבסכימו ונשבעו אין להם לערער שלא בשב ואל תעשה ואין לריך לומר שאם תחמו גם על השטר הבי לבטל את הלוואה שבובו עבדו על שבועתו ושם ברוך:

ולענין אם יליתם להתפלל לבדם אם מבטל התנאי השטר בשטר כ"ל היון שאם פורעין הסמים והתרומיות והשקופה

עמהם עדיין לחבריהם נגדיון והשטר קיים זולת ושוד לחבית שאם התוכסיי"ן הם מתפללין והתוכסיי"ן מכלל קהל המערבים הם אבל נותנין עמהם בשוה בשויים שלהם. ואם יצאו להתפלל ולתת הלדקה והבדבה לקהל הסבידיים ודאי שהשבועה השטר. גם אם יתברר שלא הלכו (עו) [כל] עמן בילחת אחים כפי הרואי להם כמערבים נהשבועה השטר. והשלש"ד כתבתי:

תתקיא (תנג) **שאלת** ממני על מה שנהגו הטולם המוכר חפץ לחבירו ונשבע שלא יתננו בפחות מה' והלוקח נשבע שלא יתננו בפחות ממנו בשבועה או לא:

יקנה לוחו בה' אם יש בזה משם איסור שבועה או לא:

תשובה מנן נדרי זירוזין כיולד היה מוכר חפץ ואמר קונם שלי שליני פותח לך על השקל שניהם רוליס בשאלה דיורין ומשמע דווקא בה"ג התירו חכמים נדרי זירוזין מפני שדעת שניהם היה לעשות פשרה בין מה ששקל המוכר ומה שנתן הלוקח אבל אם לא היה בדעת המוכר לתת חפץ במה שאמר הקונם ואע"ג נשבע בודאי שלא יתן לוחו בשאלה דיורין ואלא שבועתו לגבי הא אם יכן לוחו במה שאמר הקונם וכן לא היה בדעת הקונם לתת בחפץ כמו שאמר המוכר ואע"ג נשבע בודאי שלא יתן בו ממש ואלא שבועתו אם יתן בו כמו שאמר המוכר ולאו דוקא דבשינן לומר שניהם רוליס בשאלה דיורין אלא ה"ט בג' ואלי לו בשני דיורין ואלי כל שים שם יותר ממה שאמר הקונם ופחות ממה שאמר המוכר לא חיל נדרא. ויש מפרשים לדפי' בכה"ג דנדון דידן לא חיל נדרא. וכ"ן ז"ל כתב שאי הסבדות ולא הכריע ומ"מ נלאה מדבריו שדעתו כאשר כתבתי להחמיר וז"ל ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן בו שלא שכלי עיקר ממשות לדרן אינו אלא לכך. ואיכא מ"ד דאפילו בכה"ג לא חיל נדרייהו ע"כ. משמע שכראשון הוא דעתו וכבי מתבלי לי מלישנא דמתניתין וכדאכיזנא וכ"ם שים לחום להחמיר:

ולענין אם שבועות זירוזין מותרות כנדרי זירוזין. בירושלמי בשם שנדרי זירוזין מותרין כך שבועות זירוזין מותרות ותע"ג דשלמודא דידן לא מייתי להא מיהו מסום דלא קיי"ל בבי אלא מסום דמלתא דפשיטא הוא דהא גבי נדרי תוסיף דמתני' גבי נדרי זירוזין תנן ב"ם אומרים אף בשבועה והא דמייתי תנא בשם שנדרי שגגות מותרין כך שבועות שגגות מותרין לפרושי דאפילו בבי אלא הוי שבועות שגגות וכן מידך בשם שנדרי שבאי מותרין כך שבועות שבאי. ומשמעי על הרמב"ם ז"ל שלא כתב שבועות זירוזין מותרות בדכתב שבועות שבאי ושגגות וכ"ת דם"ל כיון דשלמודא דידן לא מייתי הך בריית כדמייתי הכי ס"ל בבי ליתא דהא כתב ז"ל אלבעה דברים יש בין נדרים לשבועות ואי ליתא ס' הוו לנדרי זירוזין מותרין ושבועות זירוזין אסורות שלא ואלי בכולהו נדרים ושבועות שוין הם:

והוי יודע דאפילו המעמיד את דבריו כגון שאמר דעתי היה בשעה שנדרתי שלא ליתן אחפץ בפחות מד' והלה אומר דעתי בשעת הנדר היה לי שלא לתת בו יותר מג' אף"ה יכולין להתיר ע"י פתח שיאמרו לו אלו היית יודע שלא יתן שלא שניס בלום נדרת ואומר לא מהירין אותו וכן הלוקח פותחין לו אלו היית יודע שלא יתן אחפץ בפחות מד' בלום נדרת ואומר לא מהירין לו וכבי ליתא בהדיא בפ"ד נדרים בעובדא דלבני ומייתינן שלא סייעתא מבריית מעשה בחלם אחד שהיה שהיר את חבתו מלעלות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובא מעשה לפני ר' יוסי ור"ל אלו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל בלום שהרחה ר"ל לו ואחירו ר' יוסי. והשלש"ד כתבתי:

תתקיב (תנד) **שאלת** ממני ידיד נפשי על מה שכתבתי בחשובה שאין רשאי לאדם לקדש ק"ם לבדו ולמסר בקריאתה קודם הלבור שלא שיקרא עם הלבור שלא בשלה בלא קדימה ואיחור. וקשיא לך ממה שרלית בחשובה לרבינו שלי גאון ז"ל שכל מעלית ליטו בלחם שלא יתחביל מבר בם היום אחת או תרין דהא כל אחד חייב בקריאתה וכולהו מייבים בחשובה ואילטריך לאשמעינן בכל ומשן דגרע אחת מיניהו בשלו גרע אחת עלמא ושל דא הקריאתה בקול רם זיתנין דשתא פורתא ולבורא

יקרלו להלמה ויקרא בהו מהסוה חיבה לחיון לחרין וידלג חיבה
לו חרין ויחיב ועל דל בלחם כל חד יקרא ולא יגרע בלום עכ"ל .
וכן נמי כחב הרשב"ץ ז"ל ו"ל ולחוי ברוב ישרחל לחומרה כולה
בלחם כדי שיהיה כל חחד ולחד מקנן בפיו שלחו לומרין לומו בקול
רם לולי יבעה לחחד על המניעה בקריחה הלבור ע"כ דבריו :

תשובה כבר כחבחי בלומה חבובה בחין הדברים לחומרה
חלה לקייה המנהג חשר נהגו לקרום בלחם חבל מדיעה
לריך לקרות ק"ם בקול רם כדי לעורר המחבבה וכן היו נוהגין
בספרד לע"פ שהיו קורין לומו בלחם היו קורין פסוק לחשון בקול
רם לעורר המחבבה וכ"כ הטור והחבודרהם ז"ל . וכ"כ רבינו יונה
ז"ל ור"ל ולח"כ יחמר כל השחר בקול רם לה ילחה וכן נוהגים
היום בכרכה מקומות ומנהג יפה הוה חלה שים לחוש מפני עמי
הלרן שירגילו עלמם לדבר בחפיס ע"כ . הח למדת שעיקר הקריחה
היח בקול רם וכפי משמע בהדיח בגמרל ממה שהחקינו לומר
בשבע"י בחשחי משמע דשחר ק"ם בקול רם ולפיהו רבינו הלי
והרשב"ץ ז"ל מודיט בזה חלה מה שכחבו הוה לקייה המנהג ולמרו
דבלחם עדיף מעלמת דכחבו ז"ל ולפי דעתם ז"ל לה היה לשפר
לבטל המנהג ולקרות כולה בלחש היר מוב חבל מה שנהלה מחוך
לבון מר חביך ז"ל הוה מנהג שלישי לו שמעו ולה רלינו שיהיה
ס"ן קורה בקול רם והלבור בלחש ולפיהו לה נודע לו שזה מנהג
לין זה מנהג יפה שהחשחת שחשמו להרבינו הלי והרשב"ץ ז"ל
עדיין יפלה שיפמיט הוה מקלה מילוה ויסמוך בפה על הס"ן ודבר
ברור הוה ות"כ לין לרלוי להביח לריה מדברי רבינו הלי והרשב"ץ
ז"ל למה שכחב הוה וז"ל כי הלו שנוהגין לקרות ק"ם עם ס"ן בקול
רם לה יפה הס עושים כי לפעמים יסמוך על ס"ן וכו' משמע
שהם יקרלו בלחש וס"ן בקול רם ובשלמת בשכולם קורין בלחש לה
יעלה הטועה על מי יסמוך חבל הס"ן חומר בקול רם לפי' שיחמר
הוה בלחש עדיין ים לחוש שמא יהרהר בדברים לחרים וישמיע
מלה לחת ויסמוך על הס"ן כי הדבר ברור דלפי שכיח הרהור
בלחש משקול רם וע"כ לה נהגו בכל גלילות ישרחל בנהנג זה חלה
כולם בקול רם כפי הדין לו כולם בלחש כפי החקנה . ולפיהו הם
נודע למנהג החב למה נודע למנהג שבן דשחלמת הם היה חפשר
להשיג חת כולם בלחש החרשתי חבל כיון שחי חפשר זה ת"ל שיהיו
מקלתם קורין בקול רם עם ס"ן ומקלתם בלחש מקדימין לגבור זה
דרך רבינו ויש בו בלבול גדול כחשר חני עתיד לבחר בעפי"ם .
חלה דים לחוש שמא יהרהר בדברים לחרים וישמיע חיבה לחת
ויסמוך הם על הקורלים בקול רם והדרה חשתא לדוכתה . ומו
מקלתם בקול רם ומקלתם בלחש חיכה מקום לה תשגודו . ומו
דלומן דבקול קורלים בנחת ומתחרין ולומם בלחש בדבקים ממהרים
ומקלתם לומרים והרם לף ה' בכם ומקלתם למען ירבו ימיכם .
ומו דלמרו במדרש הטלם בשעה שהשביעה בהם לב"ם ומלה
לומרים הזמירות הם מקלתם מלחרין ומקלתם מקדימין מיד מסחלקת.
ומו דק"ם ים הם רמ"ח חיבות כנגד רמ"ח חיבריו של חדם וכל
לבר ולבר טוען חיבה לחת ולחרפה הם ולינו דומה לפולה בבהמ
מפי רוב הבקיחין לרפולה בבהמ מיד יחיד . ומו דחין חבוש מחיר
עלמו מבית האסורין וכשקורלין כולם ביחד הוה מחיל לת לחריהם
ולחריהם מחיריו לומו . ומו דמחזי שלינו מחפלל למי שבלבור מחפללין
ומו דלריכה למיהם שמא יסברו כל כך עד שים הם כדי לגמור הברכה
ויהלה שבפסיק . ומו שמא בעוד שהוה שוחק ומחחיל ס"ן יפסיק
בהדיוהין ומחשבות בחיבם מעניו ק"ם כי זהת הקרלה בלחש בפסקה
למבילין . ומו דבשחה ליכה חשתא רבינו יונה טפי לכיון לליכה
עמי הלרן רולין לת החבמים ממהרין ושוחקין וממחיינין ס"ן נם
שם יעשו ככה ויבולו לדבר ולהפסיק בין לחת לויבה . ומו דלמרו
מבמי הסול כי הדבור לו בחפלה לו סליחות ותחנונים היולה מפי
המרובין ים בו כח וחוק לבקוע כמה מוריים ולבטל קטיגורין עד
שלולה הדבור למעלה למקום שרלוי לו וחפו שלמר שבחוב בן לל
כביר לל יומלם וע"כ נהגו כל ישרחל לקרות בקול גדול יחד ק"ם
ותחנונים לל בלחש חופסים עליהו ועל רבינו וכי לין הקב"ה יודע
חפילה מה שבלב חלדם וכם לל ידעו ולל יבינו סוד הטעם והסגולה
שלה בחפלה לו בדבור של יחיד. וכדי שלה תלמר שלחי פוסק הלכות

מדברי הגדה לומר לך שבדבר שזה נרלה לעין שפרי קול יחיד
בחפילו שיהיה חזק היו נשמע למרחוק וקול הרבים שחפילו שלה
יהי' כ"כ חזק הוה נשמע למרחוק לפי שהקולות מחזיקות זו לת זו .
ורליתי שבחבו חכמי המחקר שגם ברלות יתרע ככה כי הרבים
ילהו הדבר למרחוק ובספרדם לל ילהה לותה לוס לחד מהם
ורחוק הוה לגלי לבל בעין הקול לין בו ספק וכיון שהדבר נרלה
לעין לל תחמה עלי שחיי מלמת החמת בדרך החמת . סילוך מכל
הני טעמי רולה לני שהמנהג הוה שילמדו כולם עם הס"ן מלה
בחלה כפי הדין וחפילו לדעת רבינו הלי ורשב"ץ ז"ל ולל משום
דלבבורי דרי בלשבר בחבת חלל מעוך דמשום חלל לבבור וחיבת
כמה עמי שהרן בהיום יודעים לקרות ק"ם וחפילו היודעים לין
קורין לומו בדקדוק ולם יקרלו בלחש לל יהלו ידי חובתן חלל
יקרלו עם ס"ן מלה בחלה וילהו ידי חובתן . ומ"מ מודה לני שהה
לחה חוסך לם טעמך שהחלה מקלה תיבות וחסמוך בהם על
הלבור מועב שהקרלה בלחש וכחה כדי שלל תהריח מן הלבור .
והחלה"ד כחבחי :

תחקיו (חטה) **שאלת** ממני עם הלרן לעין עירוב לי הוי
כשוכח לו כפושע :

תשובה רלחיתי בשם ריב"ח ז"ל כיון שהיו יודע בעירובי
חבשילין כשוכח הוי . ומשהברה לי חלה לחרים הרב
ז"ל חלה פעם רחשונה חבל כיון שהוח יודע שהייב לסיים עירובי
חבשילין ויש לו לזכה חלל היודע ויתקן לו עירובי חבשילין וכיון חלה
עביד הכי פושע הוה והיו יוצה בשל לחרים . ויש רליה מעובדה
דהסוה סמיה דחזא דסוה עייב וכו' וכן הדין לעין לשם דכתי לשו
דיעה גמירי . והחלה"ד כחבחי :

תחקיד (חטו) **שאלת** על מה שרלים בדברי הרחשונים שהין
מבדילין על הלקה הנר ביוה"כ שהל
בשבת טעם הדבר :

תשובה כבר ידעת ים מקומות שנהגו להדליק לת הנר ביוה"כ
ויש מקומות שנהגו שלה להדליק וקי"ל דהמנהג לה
מבדילין כדהמרינן גבי ערבה ובשבת שהל ביוה"כ הין הדלקה מלוה
שהרי היו חוכל כדי שיעטרך חור הנר ות"כ היו מדליק חלה
משום יוה"כ ותלי במנהג והמנהג לה מבדילין. והרחה לע"ד כחבחי:

תחקטו (חטז) **מעשה** היה בעבאיתה של שור גדול שנמלחת
נקובה מבפנים והנקב לה היה יולה
לחון ומכניסין בחוכו עץ ולה היה יולה לחון כלל לבל היה נכנס
יותר משיעור עובי עור הטבחיתה והיתה הסבה לפי שהיה במקום
הנקב כמין חטוטרת והיה הנקב נכנס לחוך חוכו עובי הבל לה
היה מפולם כלל :

תשובה המעשה בת לפני ורליתי כי העור שהיה לגד חוץ
הוא שיקר העור של הטבחיתה שהיה גוזו כגון של
העור וקלפו כל השומן שעליו ולל היה שם רוחם לנקב כלל חלה
העור שלם והכנסתי עץ קטן בחוך הנקב ושיערתי כי היה בין סוף
הנקב עד העור של לד חוץ עדיין שיעור גדול והוה שנעשה בחוכו
המקום כמין מורסת והעור הרך שמלד פניה ניקב וגם מקלת המורסת
לבל העור של לד חוץ קשה ומעין ומעשה זה הכשרתי ולם המורסת
היתה לגד חוץ וניקב כל העור ליכה למימר שמת ין המורסת
מגיעה לבל המורסת היתה לגד פניה והנקב נכנס לחוכה והעור
מבחוץ שלם ומ"מ מודה לני שהמורסת בעלמה היה מגיעה לפיהו
היה קשה דלת [עדיף] מהלב כשר דבעלמת בוחם והכרכבתה היו
סוחם ונפקא מינה שלם היתה המורסת חוץ מהעור לחוכה ולדוקה
בהרכבתה ע"י ריר היה סוחמת כיון שניקב העור כולו . והרחה
לע"ד כחבחי :

תחקטז (חטת) **שאלת** ממני לפרש לך מלות בל תוסיף במה
שייך וגמה לה שייך :

תשובה דע שכל מלות שעשה לוחה וכופלה ין בה משום
בל תוסיף כגון נפילת עלב מוטל כמה פעמים שילה
וכן תקיעת שופר והוזל ותוקע וכן ברכת כהנים מברך וחוזר ומברך
לו כגון קורא לת המגלה וחוזר וקורא לבל המוסיף מגוף המלוה
כגון חמש מיתת בחשב פרשיות בחפילין תרבעה ברכות בברכת
כהנים

כסיס ממש מיין בלוג וכיוצא בזה יון שהוא מוסיף דבר חדש במלוה הר"י בבל תוסיף . והסיבה מבוארת כי כל המלות יש להם ולמכפלם כוח בלוב והמוסיף או הגורע בהם מבטל ומבלבל סכוונת המלכים . אבל אם כופל המלוה כיון שהכופל עומד במקומו אין לחוש.ומכאן תבין כי כל מלוה שאין מעייפה מפורש בתורה אין עובר מכוח בל תוסיף כגון ערבה והדס ולפי' לולב נמי יש לומר דכפה כתיב מכר ו"ו ואין כאן אלא אחד ותע"ג דהכשיון ועוד עד עבות לשמשה הדסים אין מיין זה מבואר ממש . ושמור זה כלל שאם נוסיף במלוה עלמה ממה שכתוב בתורה הר"י בבל תוסיף . ולדעת הרמב"ם ז"ל המורה דבבר עוף באחד מהורה עובר בבל תוסיף שזה מוסיף על הקבלה ואם הורם שבבר חיה בהלב מוהר מהמורים עובר משום לא תגרע לפי שזה גורע הוא שבך קבלנו שבבר בהמה וחיה בכלל האיסור ורוב המפרשים הסכימו דלא שייך בל תוסיף אלא במלות עשה כגון שמיה שי תפילין כשריס בהלשו . ואותה שבר נהגו להניח שי תפילין לשלח ידי המחלוקת היינו משום דלישבא דר"ת היותם הם שלשה ולהדי הם נמי עשה כן הם פסולים מן התורה ולישב משום בל תוסיף היון שאין שיבה כשריס ולריך להניחם זה למעלה מזה דמקום יש בראשם להניח שני תפילין ולא זה אלא זה לפי שאין אחד מהם כין בשיעים ומניחם ביחד ומברך ולא זה אחר זה דדילמא לוחם שמניח בתחלוחם הם הכשריס ויש הפסקה בין ברכה להנחה וכן המוטל שי לולבים הכשריס בידו טובר משום בל תוסיף . וכתב הר"ן ז"ל דם' מיין בלולב היו טובר בבל תוסיף אלא משרבין היון דקיל"ן לולב ת"ל אבל סילבך בל לגלותו לא תסרו לבן . ולפיבך דהם ושרבה דלישבא דבבן . וי מלוה מיהר לולב ואחרוג דליבא ני טובר בבל תוסיף דבבן . וסבוון אלו מה שבתבתי למעלה דבל שיון שהוא מפורש בתורה טובר משום בל תוסיף בגון בפת תמרים פרי עץ הדר ובן נרשה מדברי התוספת בפ' הדר . ויש בבלל לזה זה אלא יבא בסוסה אחר תחת בבוונה לעשות המלוה וסוא יודע שבבר עברו ימי החג וכן לא יבול לולב אחר סחג ומבוין לעשות בו מלוה וסבי לישתי בר"ש פ' לולבו ב"ד. בלשה דמלשתא בל מלוה במוסיף על מספרה או מספרה יומים הוי בבל תוסיף ל"ש וכן בל מי שמורה להוסיף על היסודי תורה לומר שבם מן התורה לדעת הרמב"ם ז"ל וכן בל מי במוסיף על עלמו מלוה בשיהיה בתורה בדבר אלא בדרך הדר או בייב אלא בלומרו בשלוה זו מן התורה וזה ג"ב בבלל בל תוסיף שהרי תרי"ג מלות נאמרו למשה מסיני . והבלחה לע"ד בתבתי :

תתקיז (תעט) **שאלת** המשבה בגד שמל וחלם ושהם יומים ולא עבל וגנב ביון שהם אסרו וכן שהם מזמינין עליו או מלטרף לעשרה ואם קדם אחד מהם לי שיביון לקדושין שם הוא עדיין בלחי יהרהל או יהרהל לבל דבריו :

תשובה מעשה בא לפני ר"י ז"ל ביוצא בזה והתיר את שיון לפי' בשהייה וחזל בישיעים דגר תושב מגיו מותר בשהייה וב"ם גר שמל וקבל עליו מלות . ועוד דהיה דהמדיון עבדים ובני שפחות שמלו ולא עבלו לא והברו על בייבה שהם ממזרים ותע"פ שהחמן טוענין ביון לא הקפיד . ואו בשל סופרים שלך אחר המיקל בשהם יומם בשהייה וה"ם במנגן ואפילו לישנא קמא דקאמר יומם בשמשם היינו משום מתנות לבל של מגיו בשל יהרהל לא יקפיד ואע"ב לא דמה ר"י להתיר לבתחלה ביוצא ביון ותע"ג דהמדיון בפ' ר' יהמעאל דעבדים שמלו ולא עבלו טוענין יון שבך היינו מפני שהיו מהגיירין בלב בלם מילון ופשה שלא בעל בדחן מחיימת רבן . וסר"ן ז"ל דמה דהיות הללו וכתב דליבא לדמויי מל ולא עבל לגר תושב משום דגר תושב מקבל מהשהא וגר היינו מקבל שלא לשחר שבילה :

ואני אומר דעדיף טפי מל ולא עבל מגר תושב מכמה טעמי חדא דגר תושב לא קבל שום מלוה ממלות יהרהל וזה קבל עליו מקצת מלות קלות וחמורות . ומ"ם הר"ן ז"ל שהיו מקבל שלא לשחר שבילה ליתא דהיו מיעטם עליהו שלא עד לשחר שבילה אבל מהשהא קבליהו עליה . ותו דגר תושב לא מל וזה בבר מל ולא מקומתא העבו"ם. ותו דגר תושב לא קבל עליו דם יהרהל וזה בבר קבל עליו להיות בשהו בלשה שהם ולא היה יבול לגשור הדבר. ומבל היי טעמי אבוחר בי בל המלות יש להם ולמכפלם כוח בלוב והמוסיף או הגורע בהם מבטל ומבלבל סכוונת המלכים . אבל אם כופל המלוה כיון שהכופל עומד במקומו אין לחוש.ומכאן תבין כי כל מלוה שאין מעייפה מפורש בתורה אין עובר מכוח בל תוסיף כגון ערבה והדס ולפי' לולב נמי יש לומר דכפה כתיב מכר ו"ו ואין כאן אלא אחד ותע"ג דהכשיון ועוד עד עבות לשמשה הדסים אין מיין זה מבואר ממש . ושמור זה כלל שאם נוסיף במלוה עלמה ממה שכתוב בתורה הר"י בבל תוסיף . ולדעת הרמב"ם ז"ל המורה דבבר עוף באחד מהורה עובר בבל תוסיף שזה מוסיף על הקבלה ואם הורם שבבר חיה בהלב מוהר מהמורים עובר משום לא תגרע לפי שזה גורע הוא שבך קבלנו שבבר בהמה וחיה בכלל האיסור ורוב המפרשים הסכימו דלא שייך בל תוסיף אלא במלות עשה כגון שמיה שי תפילין כשריס בהלשו . ואותה שבר נהגו להניח שי תפילין לשלח ידי המחלוקת היינו משום דלישבא דר"ת היותם הם שלשה ולהדי הם נמי עשה כן הם פסולים מן התורה ולישב משום בל תוסיף היון שאין שיבה כשריס ולריך להניחם זה למעלה מזה דמקום יש בראשם להניח שני תפילין ולא זה אלא זה לפי שאין אחד מהם כין בשיעים ומניחם ביחד ומברך ולא זה אחר זה דדילמא לוחם שמניח בתחלוחם הם הכשריס ויש הפסקה בין ברכה להנחה וכן המוטל שי לולבים הכשריס בידו טובר משום בל תוסיף . וכתב הר"ן ז"ל דם' מיין בלולב היו טובר בבל תוסיף אלא משרבין היון דקיל"ן לולב ת"ל אבל סילבך בל לגלותו לא תסרו לבן . ולפיבך דהם ושרבה דלישבא דבבן . וי מלוה מיהר לולב ואחרוג דליבא ני טובר בבל תוסיף דבבן . וסבוון אלו מה שבתבתי למעלה דבל שיון שהוא מפורש בתורה טובר משום בל תוסיף בגון בפת תמרים פרי עץ הדר וכן נרשה מדברי התוספת בפ' הדר . ויש בבלל לזה זה אלא יבא בסוסה אחר תחת בבוונה לעשות המלוה וסוא יודע שבבר עברו ימי החג וכן לא יבול לולב אחר סחג ומבוין לעשות בו מלוה וסבי לישתי בר"ש פ' לולבו ב"ד. בלשה דמלשתא בל מלוה במוסיף על מספרה או מספרה יומים הוי בבל תוסיף ל"ש וכן בל מי שמורה להוסיף על היסודי תורה לומר שבם מן התורה לדעת הרמב"ם ז"ל וכן בל מי במוסיף על עלמו מלוה בשיהיה בתורה בדבר אלא בדרך הדר או בייב אלא בלומרו בשלוה זו מן התורה וזה ג"ב בבלל בל תוסיף שהרי תרי"ג מלות נאמרו למשה מסיני . והבלחה לע"ד בתבתי :

תתקיז (תעט) **שאלת** המשבה בגד שמל וחלם ושהם יומים ולא עבל וגנב ביון שהם אסרו וכן שהם מזמינין עליו או מלטרף לעשרה ואם קדם אחד מהם לי שיביון לקדושין שם הוא עדיין בלחי יהרהל או יהרהל לבל דבריו :

תשובה מעשה בא לפני ר"י ז"ל ביוצא בזה והתיר את שיון לפי' בשהייה וחזל בישיעים דגר תושב מגיו מותר בשהייה וב"ם גר שמל וקבל עליו מלות . ועוד דהיה דהמדיון עבדים ובני שפחות שמלו ולא עבלו לא והברו על בייבה שהם ממזרים ותע"פ שהחמן טוענין ביון לא הקפיד . ואו בשל סופרים שלך אחר המיקל בשהם יומם בשהייה וה"ם במנגן ואפילו לישנא קמא דקאמר יומם בשמשם היינו משום מתנות לבל של מגיו בשל יהרהל לא יקפיד ואע"ב לא דמה ר"י להתיר לבתחלה ביוצא ביון ותע"ג דהמדיון בפ' ר' יהמעאל דעבדים שמלו ולא עבלו טוענין יון שבך היינו מפני שהיו מהגיירין בלב בלם מילון ופשה שלא בעל בדחן מחיימת רבן . וסר"ן ז"ל דמה דהיות הללו וכתב דליבא לדמויי מל ולא עבל לגר תושב משום דגר תושב מקבל מהשהא וגר היינו מקבל שלא לשחר שבילה :

ואני אומר דעדיף טפי מל ולא עבל מגר תושב מכמה טעמי חדא דגר תושב לא קבל שום מלוה ממלות יהרהל וזה קבל עליו מקצת מלות קלות וחמורות . ומ"ם הר"ן ז"ל שהיו מקבל שלא לשחר שבילה ליתא דהיו מיעטם עליהו שלא עד לשחר שבילה אבל מהשהא קבליהו עליה . ותו דגר תושב לא מל וזה בבר מל ולא מקומתא העבו"ם. ותו דגר תושב לא קבל עליו דם יהרהל וזה בבר קבל עליו להיות בשהו בלשה שהם ולא היה יבול לגשור הדבר. ומבל היי טעמי אבוחר בי בל

וזה בבר קבל עליו להיות בשהו בלשה שהם ולא היה יבול לגשור הדבר. ומבל היי טעמי אני חומר דלחילוק למתן לחים ליה גר תושב חוסר היון בשגעו מודה הוא בגר שמל ולא עבל . והשבי"י ז"ל בתב זה השעם בלא הוכן ולא בתב מה שלא רלם ר"י לעשות

משעם לבתחלה משמע דם"ל דלחפי' לבתחלה מוחר :

ולענין להיעדף לבל דבר שבקדושה ולענין מי חייבין לקידושין סדבר בידוד שהיו בישראל לשום דבר דקיל"ן מל ולא עבל בתיו לא מל . אלא שיש מבלל עבו"ם שמשום להחזיקו ואין מגיעו ביון טמא ולבלל ישראל לא בא עד שיטעבל ודבריס בחזיס סם . והבלחה לע"ד בתבתי :

(בחלה ח"פ ובתוב בחלק ד' בעיון אחר שחלה תתקפ"ו) :

תתקיח (תפ) **שאלת** ממני חזיתיך דעתי בראובן שמתקוטט עם שמעון והתחיל בדברי גדופין לשמעון

ומתוך קטטה קרא שמעון לראובן ממזר מה דינו דתע"ג דקיל"ן סקודה לחבירו ממזר וכו' הר"מ בזמן שלא התחיל לבל סם התחיל ראובן בל השעם וגא אחר ובישם בו פטור . ושוד שלא ראינו מלקות זה מי שבתב כן בלל מה טעם יש בדבר :

תשובה דע דלא תמריון בל השעם וגא אחר ובישם בו פטור אלא נגבי בעלי חיים שאין לסם דעת אבל גבי אדם

שיש בהן דעת לא תמריון הבי וכ"ב הרא"ש ז"ל שאם היה יבול להניל את עלמו בהבלם מועשת וחבל בו הבשם חייב מידי דהוה מיבול להניל בחחת מהיבירו והרגו . אבל אם לא היה יבול להניל עלמו או ממונו מהם פתי בפעדת למחייה בדאמרין בגמרא . הילבך בל"ד שאם הבדי חידופין הרי ניזול ושומד הוא ותע"פ שהרפו ראובן לא היה רשות לשמעון לפגוש את ראובן במשפחתו . ומיהו ממקום אחר יש לסקל על שמעון בי שמעתי מסם הגאונים ז"ל שלא ראמרו דבדים אלו אלא בשאין לפגוש אותו ויבולה אותו מנוזל אלא מתוך מריבה והוי בעד אחד שמעיד על אחד שאבד עבירה שחייבין מלבות אבוח שוקה בסבית דעדיף הבא ויעוד מנייד . אבל סקודה לחבירו ממזר דקי מריבה הוי בלאה בעלמא ואין מלבין לוחו ועשמא דמשחבד הוא אבל עדיין יש מפי השמועה על שלחלה לוחו . ולריך שאדם שמלבות זה היו אלא קשה חבמים ולא מן התורה ולפיבך יש מקומות שאהגו לבוש ממון על זה . ובבאן במלדים דאיתי דראשונים ינהגו לגדותו ומברת נהדת ושבניה . וזה ממנהג עוב לדעתי שאדם אותו מבוש שאוה חיי ואתי שביר אפי' לדעת הגאונים שאפי' מתוך מריבה לא הוה ליה למחלוק בולי האי לפסול אלא בל זמנו תע"ג שאיהו מבוין . וא"ת לדיוק דתלמודא היבי אמאי להלבותו והא תנן משום בג' ובעיון שיהיו שמוכין ושאחה לית לן סמיבה . וי"ל בין דעיקר דיוק הגמ' אבאי בין דעת הגאונים ז"ל דשמעון פטור מבאה דבבן קאמר . ור"ת אותם שמקומות שאהגו לבוש ואלא אין דבין דיבי בשות בבבל ו"ן בחב בבי בבל גדיהין . לא בשיא הבי"מ שפקפחת דממונא אבל לעשות גדר ותקנתא לעבידה לא דבה דשמין בני שעיד להשיע על קיומן שיבוד בל"ד אם יש תקנה לבוש ממון מבעדין בותאו ופגמו של זה ושל זה ומשלם את שמותב . ואם בשמבא הוא להעמיד לוחו מדינא דתלמודא ני"ל דשמעון פטור מבאה טעמים חדא בין שאחבאו ראובן בדברי גידופין אין אדם שולט ברוחו ובקודב לבוש הוא . ותו בין דאשו בו סויא בשאר גידופין ואיזופי דעלמא ולא יבחקו לוחו מן הבבל ולא יחוש אדם לפסול את זרעו משום דבריו אל זה שיודעים שלא אמרו אלא לחבפי ולגדפו ולא לפוסלו . ואפשר דאהבי טעמא דשמיע הרמב"ם ז"ל דין זה שדברי בריותא דחיית בקודה לחבירו עבד יהא בידוי ממזר סופא את סאדבעים דשא יורד עמו עד לחייו וכתב ז"ל דין העבד בשלבות ת"ת ואפשר שבתבו ואתי לא מלאתיו לשיעורו הפנאי אין שיהיה ר"ל דבר"ד פטור מן המלבות וכן לפי מהגי מלדים פטור מן המידי מבעשים שזברתי . אבל לאו לבייתו בדברים ולגשור בו שלא יבדה עוד שם זה לחבירו אפילו מתוך קטטה ומריבה ואפילו יתחיל חבירו ואם יעשה בבלב שב על בייתו לאו לב"ד ליסרו ולבזות לוחו בפי שאפשר והשוך לעבות גדר ויש לשם רשות בזה אפילו שלא מן הדין ופשוט הוא . והבלע"ד בתבתי :

תתקיט (תפא) **שאלת** ממני על מה שהגו במלדים שהולבות הגשים

הנשים לעשות מלאכה בשבת הטכו"ס ועומדות עם ג' או ד' ימים ולילות ולפעמים יש בהן שהי בהניס אם יש חשש חיסור אם לא :

תשובה יש במשנה זה פרישות גדול לא יעשר וכבר נשבו בסכנת מידי הגוידים על זה ומקלחת פירשו ומנעו ומקלחת לא יכלו לעמוד כי הן עניות ובעליהן עניים ולא יחנו להן לא לבוש ולא כסות בקרה ולא לבניהן וכן לריכות לבקש מחייהן וכולכות בדשות בעליהן ומה שיכולו לתקן הוא שלא ישבו על שלחן אחד לעשות מלאכת הרקוס הנשים ונשים בתשלה שלא שהנשים לעשן והנשים לעשן ועוד שלא שלכה שלא הזקוקות ממ"ם שנה ומעלה . ומ"מ לענין הדין אין כאן השש היסור לשכור אותה על בעלה . אלא שכולכות יותר משלש נשים ואין כאן יחוד דכי תנן לא יתיחד איש עם שתי נשים משמע הא עם ג' או ד' מותר לדעת רש"י ז"ל . ותע"ם שים מולקים עליו הל"מ לכתחלה אבל בדיעבד לא . ואו לריכה הנשים הרבה וה"כ נשים הרבה עם הנשים הרבה מותר לפילו לכתחלה . וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות איסורי ביאה . ואו דפתה פתוח לרשות הרבים . ואו דבעלה בעיר ואמר רבא בעלה בעיר אין תושבין משום יחוד וה"ר יוסף פתח פתוח לרה"ר אין תושבין משום יחוד . ותע"ם שרש"י ז"ל פי' לעניין מלקות אבל איסורא איכא . התוספות והרמב"ם ז"ל בפרק המוכר וכוב שמפרשים שכשיטו דלפילו איסורא ליכא . ותע"פ שלפעמים יתוח שם בלילה ואיכא למיחש ל"ק שהרי לותן היתוח בלילה אין עושות מלאכה עם הנשים כלל אלא הנשים וכנשים במקום השרות ואם שם במקום שנכנסין שם הנשים הרבה ונשים הרבה מותר כדאיתיבו . והרואה מדאמרינן הוא יש בין הנשים והיא יאשה בין הנשים ואם לא נכנס שם שלא בעלי שבית הרי זה חשוד דעכו"ם אין חשטו משמרתו ואפי' שם נשים הרבה לדעת רוב הפוסקים . ואו דהני והני בעבידתייהו טרידי ותע"ג דעשה זה לבדו לא יספיק מ"מ הוי סייפין להקל טעמי לעיל . ואו כיון שבן זקונות אחין חדש מחזוק לבן הוי שומר לפוך השטפו מיילייהו דילמא מגלו . ואו כיון דעושים מלאכה זו שם בעלי התומות וסם לריכין בכל שעה לשבית נשים לעשות מלאכתן לא מרעי נמי סייפין ניהו : סילקך הדבר לחוק שיעשו עבידה והני טעמי נמי סייפין ניהו :

ולענין אם היא נשטרת אם לא . נשטה ישראל לא תיבעי לך דודאי לכ"ע מותרת לבעלה דגרסינן בעשרה יוחסין אמר רב מלקין על היחוד ואין חוסרין על היחוד ופי' רש"י ז"ל מלקין על היחוד בפניה ואין חוסרין השה אין על בעלה על היחוד ותע"ג דרש"י ז"ל היא ליש חייסין שמא נתלית היכא שפק שפיקא שפק בעלה שפק לא נבעלה ושמא בחוסם ושמא ברצון . ותע"ג דהכי תלמודא ברים פרק הין משמידין דילמא לעולם חיישא ליך בדיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמחייל"ת מפני הפסד ממונו ופי' רש"י ז"ל דכשהשה אין מייצי משמע דאי ליכא הפסד ממון הוא דבדיעבד לא קשיא דדרך דחייה לחזרה אבל דרבינא אמר הוא בדיעבד מותרת וכן כתב בתוספות וכן כ"ל מדקיי"ל דאין השה נשטרת על בעלה שלא ע"י קיטוי וסחיבה . עוד תרגו דזוקא כהם משום דנאכשה בידה ושיא מסורה לשה אבל אם נתיחדה יחוד בעלמא לא נאסרה על בעלה ואמרו בירושלמי דאפילו בחרשת דרכה לרמות וכ"ם לפי דעת מי שמפרש שוחה משום דשה שנאכשה נשטה כהן . ואם בעוד הוא דשה ישראל היא מותרת אבל נשטה כהן ואפי' איכא פלוגתא לדעת רש"י ז"ל לשסור מיד דאיכא תרתי דחייסין שמא נתלית ואפילו שם"ל בשום שסורה . והא דאמרינן אין השה נשטרת על בעלה שלא ע"י קטוי וסחיבה בשה שים דוקא לדעת רבינו שלמה ז"ל שיהא נשטרת בשביל זמן מועט אבל אם נשטה בחשת הגוידי ימים רבים שסור לשוב לדחייסין שמא נתלית או נתלים או שוחה בכהן שסור . ולפי זה אפילו השה שנאכשה לשסור דגוי שלא שיכא למיחש לגילון . ויש שהי שליטים יותר מחוזרת ושיא נדלה שהי כהן לא אמרינן ל"ש רש"י ז"ל ובשיב עמו הלפי' לזמן מרובה ואפילו בשה שהי כהן לא אמרינן בדוחות ונשמע נשטה לא חייסין וסכיחו זה שפרשים ברחוק לא דלשמא נתלית לא חייסין ושלפי זה אפרשים מפני

שביה שסורה בידם ויכולין לשטם אבל היכא שאינה שסורה בידם אין חוששין שוחה כלל . וכן הטלה שר"ן ז"ל בכתובות פ' שחשה וכן הטלה בעל מגיד משנה וכן כ"ל שברת הריש"ך ז"ל שהביא שיא דבר דאין חוסרין על היחוד וכ"ת משנה דאשה שנאכשה ע"י ממון מותרת לבעלה כשוחה משמע דיחוד בכל גוונא אין חוסר ואם נאכשה שלא ע"י ממון כיון שהיא מסורה בידם אסורה דחייסין במת שנה . וכן נלחה דשה שאנסה ז"ל שלא כתב אלא התירון הרלשון של התוספות . וכן כתב רבינו (הגהני) [יצחני] שברלחי ז"ל דאין אשה נאשרת ביחוד אפילו עם עכו"ם ומכין אותה מכת מרדות אם היא פנויה . ותע"ג דכתוב בשמ"ג בשם ס"ג על שי דאמר זשירי שאי שברת שנאנסה ס"מ נשתרש עם ישראל אבל אם נשתרשה עם הטכו"ם הרי היא כפנויה ופשולה לכהונה ע"כ . ומשמע דאפילו לפי שהה נאנסה לומיה דמדברת לשפר דש"ל כרש"י ז"ל ש"ל לפשול אותה לכהונה כדמשמע ליקוא אבל לאוסרה על בעלה לא ש"ל אלא דלכתר נשוחין . ותע"ג דאלי לם בשבויה לאו בשבויה לגמרי אלא שי שיכי דשבויה אסירה ליאשה לכהונה שם ומי אסירה לכהונה אבל להוליא אותה מתחת בעלה טעמא אחריני אית בה דהוי אלא אלא דלכתר נשוחין . דשם אילי דנשתרשה שמו ע"ד זוה דומיא דמדברת דמשמע מדברת שמו דברי פרישות אבל יחוד בעלמא כל"ד שכולכת לעשות מלאכתה לא אמרה אדם ולא בש"ג ומ"מ מודה אלי שים בעלי שברת רש"י ז"ל . ות"ת כיון דלשני הסיטות אסורה לבעלה בזמן שנשתרשה עם הטכו"ם זמן מרובה יש להחמיר אם נשתרשה זמן מרובה מיהא ושמן מרובה משתברת לי דהוי יום ולילה דכיון שהיא מחיחדת שמו כ"כ זמן לבו גם בש ומרלה אותה או אותם אותה לפי שברת זו . וי"ל אדא דכיון דאי אומרת שלא נבעלה הויא ליה כשבויה ושבויה דרבנן היא ושקילו בה רז"ל כמה קולות בדאמרינן בכל דוכתא בשבויה שקלו רבנן . ואו דאחריה דמר הוא והרמב"ם ז"ל הוא מן השקילין בשדותו של סר"ן ז"ל ושל בעל מגיד משנה ז"ל והו דאין השים שלנו מחיחדות בשם זמת שלא ע"י בעידתייהו . ואו דאומר לא שביה מפני חיחת מלכות ואי מפני הרעון דוב בעלי השיטות ס"ל דלא חייסין שמת נתלית . ואו דשטעה למילתא דרב משמע בכל גוונא דאין חוסרין על היחוד . ואו דקיי"ל דאין אשה נאשרת על בעלה אלא ע"י קיטוי וסחיבה . כל זה כתבתי לשלבה אבל לשעשה דוחה אי שהכל לפי מה שביה אם היא פרוסה ורגילה להתיחד עם השכרים יש לבעל השולחה לפסוק כדברי השחמידים ולאסור אותה על בעלה אפילו יאשרנל . ואם היא לשועה ואינה רגילה בכך אלא שפעם אחת שיחדה לאיזו שכה אין לאוסרה על בעלה אפילו כשן . ואם פנויה היא שלקין אותה על ככה כדאמר רב שלקין על היחוד ושוקשין לה בפנויה . ואם היא אשה אים אין שלקין אותה אפילו בחין לה בניס שמוט שמא יהיו לה בניס ושמא אשה שוניא לעז על בניס . ועיין בתשובת הרש"ך ז"ל כלל ל"ב ותמלא שהקל ביותר גדולה מזו ובתשובת הרש"י קולון ז"ל סימן ק"ם וסלריך שרבה ואני קלקתי למיעוט הפנאי . ו"ל אחד מהרשתוניס אשה כהן שנתיחדה עם הגוי שהיא אסורה לכהן בשביל כך לבעלה כהן וכן בת ישראל פנויה היא אסורה לכהן בשביל כך לדוקא אשה שנאכשה בידי הטכו"ם שבעל כרחה סוליכוה בה היכא למיחש שמא אסורה אם לא שפני הפסד ממונו שבל אסורה בידו להיות שם בעל כרחה מותרת ע"כ . וז קולא גדולה לתת חילוק בין אם סוליכוה בעל כרחה לסלכה בעלמה ושבבוה שם בעל כרחה . והגלע"ד כתבתי :

שאלת (חפץ) על רלונן שחייב לשלמו מוה שכתובתה ולוה מחמת מיתה שיתנו לה מחתים בכתובתה וכן כתוב בלוחה והלווחה יולאה מתחת יד החשה עם כתובתה וסיתומים טעמו פרעתי המוה של המתנה מי מסר נתן :

תשובה הרמב"ם ז"ל כתב בהבוחה שלין הלווחה כשטר חוב שלא יהיו היתומים לחמים לומר פרעתו שלינו אלא לזכרון דברים בעלמא וסיינו כעדים המעידים לותה לפיהו בדאמר לסם כתובו מבוח לנית לה דין שטר כלל אבל בגדון דידן כיון דלמר לה בכתובתה כל דין כתובה קלמר וכי היכי דכתובתה

חיוס נחמיס לומר פרעו גם בזמנם של סתנס סזה חיוס נחמיס . תבל כד מעיינת בס שפיר מסבח דנחמיז לומר פרעו דטעמת דחיוס נחמיס בעלמת כוי מקום שערך בידי מתי נעי וכבח לן שייך סתי טעמת דתי מקום שער הלווסה לתו כלום סות ולח כשער מוב כתבוס וסניחוכו בידס לזכרון דברים בעלמת סות וכדכתב הרשב"ם ז"ל וסי מקום שער הכתובה לח כתיב בים חלח מנס . ותו דחיכח למימר דסח דכתב בכתובתה לח לעניז נחמנות קחמר חלח לסאר מילי דלהוי מתנס זו כשאר תנחי הכתובה לעניז שלח תגבה חותו מנס חלח סס הרלס לגבות כתובה חבל סס תרלה להיות ניזונת לח מטול סמנס מעכשיו כתלו היא מתנס . ותו להיותו כדין מתנס לגבות מן המטלטלין חו מן הזיבורית . ותו שחפי' יניח הדבר ספק המוליח מחבירו עליו הרחים ויד מקבלי המתנס על התחתונה . הילכך יפעטו היתומים שפרשב שמנס ונפטרו כדין שאר המתנות . והשתם לע"ד כתבתי :

שאלת (תפג) תתקבא ממני ידיד נפשי על ענין סחלמנס שגנבה וכסים מבית בעלה וסחביאה

חותס וסכריזו בבית הכנסת וכתת חפס וסגידה חיך גנבה חפן פ' ופ' וסחביאה חותס במקום פ' וגס סחלמנס כודית בכס חלח שחמרה שסחפס סמגדת סבחיאה חותס לדבר וחמ"ס היא גנבה חותס מן סמחבוחה סס מנכיז לס מכחובתה שיעור מה שכודית סבחביאה וגנבה . וגס סס נפסלס ע"י כך לפעטה ולח תגבה חת כתובתה כיון שבית הכודה לפעטה . גס מחלחו בידה תכביעין ותמרס שחביה נתנס לה וכוא מודה סס טוכלת חותס חוץ מכתובתה חו לח :

תשובה כל מה שכודית סחלמנס שכולידה מבית בעלה וכחביאה חותס וכומרת בגנבו חפי' לפי דברים יפה דנת לגבות חותס מכתובתה דהיז לך פשיעה גדולה מזו כשאר כתבת וכן חנו דיז בכל יום . תבל נראה מתוך דבריך שחס נחלנו סיית פוטר חותס וזה ודחי היו . לפי דבריך שחתה מחביב זה גנבה דכיון דגנבה קיימו לבו בראוחה לכל חוכיז עד שתחזירס למקומס חלח מפני שרחית פתח מרווח לה דקדקת :

ולענין סס נפסלה לפעטה כיון דכוחזקה כפרנית וגנבנית וכתבת דחע"ג דקיי"ל חין חדם נאמן חוד חלח ס"ח נהו עדים שעבר עבירה שנפסל בה חבל כמוהו מעלמו שעבר עבירה שנפסל בה חין רחוי לפוכלו ומכשילו חותו לכתחלה כ"ש כשבח לפטור עלמו מפעטה נחומרו שהוא הטוד שחומרים ו סס חתה חומר למת תשבע ולח מפני שעברת עבירה חסור לך להשבע נחמת חבל בשבע ומוטל נחמן להיות חטוד על השבועה על פיו דהא לחיוב נפשים קלתי והודחת בעל דין כמאה עדים דמי ע"ל. ותחלתו הוא של כרמב"ם ז"ל וכופו הוא של ברמ"ס ז"ל כתבו מניד מעפה וכטור ודבריס פטוטים הס . גס מה שכתב על מה שהוא חטוד על השבועה ומוליא שער על היתומים חינו נוגע בו . למת הוא שמתוך דבריך נראה שמתוך שחינו יכול לגבות חלא בשבועה והוא הטוד עליה חינו מוטל כלום . תבל כד מעיינת בס שפיר תשבח דלא נפסלה חפס ז לפעטה כיון שבל הנכסים נתונים בידה ומכורים לה לפי' כחביאה חפס לה תקרא ז גזיבה דחלמ"ה לא שבקת בת ישראל מוללת כתובה שכולן מחביאות ונכסים ומוכרות חין עוד לחתו וכשחתו מחייתין עליהס לו מכריזין בב"ס כולבות ומביאות מה שכחביאו לא בשביל כך הס חבודות לפעטה חלא מפעיזין לותן ומוללות כתובתן ולפי טעה זה לפי' יש הס שני עדים כשרים שכחביאה לה פסלה לפעטה . ותע"ג דכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד מסל' גזיבה שומר שגנב מרשותו כגון שגנב מלה מעדר שהופקד חללו ושלח מכים שהופקד חלל הס יש עליו עדים חייב בכפל ע"כ משמע שבשגנב מרשותו היא גזיבה מדמחייב עלה כפל . לא קשיא דהא מתו לה לתוחה דלא מיתו כפל כשומר חלא בשוכן טעמא נגב וגשבע . וכני הפיגו הרחב"ד ז"ל ושבעל מ"ת ז"ל כתב כוף דבר חיני יודע טעמה לרביט ע"כ . הא למדת שחין הגונב מרשותו נקרא גנב דהי לא חיתת הני משתת בפירה לחייב כפל למה לן טעמא נגב ושבועה . ותע"ג דבר"ד חיכא טעמת נגב חכחי לא נשבעה וכי היכי דלא מחייב לה כפל לא מיפטלה השבועה דחין

עיקר גזיבת סשומר חלא בשבעת השבועה . וכן יש ללמוד מבעית דרב ספא השוכן בעיבת גנב בפקדון ונשבעו חת"כ בלו עדים שהיא ברשותו וחזר ושכן בעיבת גנב ונשבע ושת"כ בלו עדים שעדיין היא ברשותו חפי' ק' פעמים חייב כפל על כל טענה ושענה ושקלו השפרשים שילך יקביעוהו ב"ד ושלי סוא חבוד על השבועה משבועה לשבועה שמלמת שקרן ע"פ עדים ושם ליתת עדיפת מינה סוא לסו לשקטויי מכיון שבלו עדים שהיא ברשותו נפסל לשבועה חלא מאי ליח לך למימר דשוכן בעיבת גנב בפקדון ובלו עדים שהיא ברשותו כיון שלא נשבע ליתו נפסל לשבועה ושפי' לדעת ברמב"ם דעד כאן לא שמרה ברב חלא לעניז שטלומי בפל כיון שיש עדים חייב לשלם בפל אבל ליתו חבוד על השבועה כיון שעדיין לא נשבע שוחיל והדבר היא ברשותו וכ"ש ג"ד דליכא לא עדים ולא שבועה . וסו דעדיף סאי שאומר שכרי חלו שוכלטלין ניתנו לה לשתחמם בשם נשודה תחת בעלה ושף אחרי מותו וחשיב כאלו שלם לה חלא מאי ליח לך למימר דשוכן בעיבת גנב בפקדון ובלו עדים שהיא ברשותו כיון שלא נשבע ליתו נפסל לשבועה ושפי' לדעת ברמב"ם דעד כאן לא שמרה ברב חלא לעניז שטלומי בפל כיון שיש עדים חייב לשלם בפל אבל ליתו חבוד על השבועה שהי

ולא לבעלה ומגבין לה שלא כתובתה. וכנראה לע"ד כתבתי:

שאלת (תפד) תתקבב על מה דתמרינן בכל דוכתא טורפין וסוקלין ומלקין על מחזקות כמה זמן מחזק זו דבעלמא מחזק סתלוש במעשה ליכא דבתרי זימני סוי מחזק וליכא דבתלתא זימני סויא מחזק. תבל במחזק סתלוש בזמן לא ידעינן לי הוי כמחזק קרקעות ג' שנים או לא:

תשובה נרסינן בירושלמי פ' שבועת הנזירות תנו חיים ומשם ומשם אמר ממדם"י הוא אומר משם שיה ושיה אומרת בעלי שוה אין הולכין אלא משום משם חיים שיהו מוחזקו הולכין אלא משום משם חיים עד כמה חיים חזקה ר' יונה ר' בא ר' חייה בשם ר' יוחנן אומר עד שלשים יום ע"כ. וסירושלמי הזה כתבו הרמב"ם ז"ל פ"א מהלכות תיסורי ורבינו יעקב ז"ל וכי היכי דלגבי חשם חיים שוי חזקה ל' יום ס"ם לכל שאר חייבי מיתות ב"ד או חייבי מלקות אין מהנהד דהא למרינן סוחזקה נהא בשכיוחיהם בשלא לוקה עליה משום נהא לא שייך למימר חזקה שלשים יום אלא כיון שרשאר שכוחיהם לוקחם בגדי נהוחם סוחזקה ובשלא לוקה עליה וכן פירש"י ז"ל וכן משכיחו המפרשים ז"ל. תדע דבאר שאי מימרא מייתי סירושלמי היא דר' יוחנן דהורגין על המחזקות ולא שהיל עלה כמה היא המחזקה מכמע דעלה לשהיל סמיך למאר חזקה שלשים יום וליכא לפלוגי בין ענין לענין דהא בתלמודא דידן בשלשי קדושין מייתי לה דר' יוחנן דאמר מלקין על המחזקות וסוקלין וסורפין על המחזקות אף דהכין בר בר הוא חיים ואשם חיוק ותיוקא שבגדילו בתוך שניים נשקלין זה על זה ונשרפין זה על זה ואשתא בהאי לחוד שבאה לירושלים ונכנס על כתפי מורכב וסגדילתו ובא עליה וסביאוה לב"ד ונקלוה לה מפני שהוא בנה אלא מפני שהיה כדוך לחדיה. הרי שהין חילוק בין כל חייבי מיתות לזמן המחזקה ומה דר' יוחנן הוא מחדיה דאשתא דאמר סורגין על המחזקות ליכא הוא דאמר דזמן המחזקה שלשים יום. ולי ליתא שים זמן לחד להחזקה לא סוי שהיק מיהא אלא ולאי

חזקת כל שדברים שלנו שלשים יום. וכנראה לע"ד כתבתי:

שאלה (תפה) התקבג מדודם ילמדנו רבינו על מעשה שהיודע כהן לאה הוליאה שיש שלשה שהעדות על ראובן לחיים וכהוב בשטרות הסה נאמנות וכל חזוקי סופר. ושעון ראובן שלה שיש רבים בראובן שהעדות ושיש רוצה להשביע אה לאה אם לוקחת רבים בראובן שהעדות והדייניים נזדו שיפרע ראובן השטרות ואח"כ השבע לאה אם יש רבים בראובן שלעות מכח שהממנות שכתוב בשטרות שכ"ל ובתוך זה קרה מקרה שראובן זה עלמו סיה לו תביעה על יעקב אחן לאה שכ"ל שהי בידו בשקדון ובשעה שראובן שכ"ל שך הלפיס משות וכשאר בא לראובן לתבוע מיעקב אחן לאה שיה משכה בידו שקדונות שלא לאה אמותו ואמר לה אחן לך כלום שלא עד שתפרע ללאה אחותי שה שאחה חייב לה בשטרות שכ"ל וכלשות ראובן זה נתפשר עם לאה לאחותו שכ"ל ואמר לפרוע השטרות שסה לזמנים שקבעו ביניהם ובשב ראובן ללאה שכ"ל שחילה עשויה בכל חזוקי סופר שבשולם וכשוב בתחילה אין שיה שוחל לה כל בעלת רבים ושלא יבשיעה וכו' וקודם שיכתוב לה בתחילה שכ"ל כתב שודעת עליה ואמר שאוכנו מיכר שלא יעקב אחן לאה שיה משכה שעותיו בעבור לאה אחותו ועל זה שיה כותב לה בתחילה שלא בעלת רבים ואמר שאפילו יבעל כל שודעות שבשולם בתחילה שודעת בשטר בפני פלוני ופלוני לא יבעל אותה. ובשה שהגיע זמן פרעון השטרות שקבעו ביניהם חזר ראובן ובעל שהשבע לאה אם יש רבים בראובן שהעדות ולאה שכ"ל הוליאה שטר שחילשה אין שחל לה אחיה כל בעלת רבים וראובן סוליא גם הוא שודעת שאחר קודם שבתחילה. ובשה יוחנן רבינו דין זה שפני שבעלי שדין קבוש ובבוא שכר רבינו יקבלו עליהם שתי שכתות שדין על כרחה ושיב לא יעבור שום אחד שפס וישבעו שכרי רבים שעבדיו ולך שלוחו ושורנו שלום לב בשפשו שבוחה ושטרות:

תשובה שה שים לעיין בדין זה הוא אם שדין עם ראובן להשביע על בעלת רבים בשטרות. עוד אם שיה יכול יעקב לעכב שממון שביבו בשביל לאה אחותו מילוק בין ממון של פקדון לשלוה. עוד אם לוה שהם ממון שי לאה או לא. עוד אם יש חילוק בין שאומר ושנה שפסידך ממון או שעכב בידי ממון שלך. עוד אם שכירו שידי שמועדת בשומרו של ראובן. עוד אי שרינן שודעת שבבועתא או לא. עוד אם שמועדה בשוב שבתחלה או לא בשה שיה עיקר שבאלה:

ועתה שמיב על הרשתון ראשון. לעניין אם חייבה לאה שבועה על בעלה ע"ז חליה בשבלי דבדי לבעה הרמב"ם ז"ל שבבע לאה שבתב פרק י"ד שכלות שלוה ולוה ז"ל קוליה עליו שטר שקוייה ולוה קוטן ואומר שטר שזייף הוא ושעלה לה בתבתי שטר זה או שטען שהוב זה רבים הוא או שבק רבים הוא ושעלה לאו שטען שהוב שטר שמה וכו'. תבל אלו שטעמה לאו כל כשייה לבטל שטר שקוייה אלא יבלה ואחר כך יטעון על השלוה כשו שילאה שאם יודע יחזיר ואם יבפור יתבע היסה ולזה דעתי נוטה ע"כ. הרי שפשון על דבריה נראה שעל כל שטעונת שהשורות לשעלה קלי ואע"ג דאיכא לשהויי לשעה קלי ולא שרבים אין שבועה עליה שודה שיקוה ונשמוך. ואו שכרעתו על הריטב"א ז"ל שוי שכרעה שבתב בפ' שבועות הדיינין וכן נראה שהרמב"ם ז"ל וכ"כ הרשב"א ז"ל בתשובה שבשבין על שעה או וכן דעת הריטב"א ז"ל ור"ן ז"ל ודעת מורי הרשב"א ז"ל דס"ם אם טעון אין על רבים ואלה כופר בכל שמשבע היסה לשלמא כי רשים שבועה עליה שודה שיקוה שפסק שבועה ולא פרשי שפסק ממונא. תבל מורי הרא"ש ז"ל היה אומר לשוקא בשעונת גזל שמשקן לאוי בחזקה שבל ברבים לא שימשקן ללאו בחזקה כלשבועינא בפ' שיזהו שכך לשעה הרמב"ן ז"ל לא שמשבע היסה וכן וכבר כתבתיה במקום אחר ושמעתי נראין לי דברי הרשב"א והריטב"א נראה לשעה הרמב"ם ז"ל ע"ש. הרי לשעה הרמב"ם ז"ל כתב בשטועה שאין ז"ל שמשבעה לאה על שעה זו. תבל הרא"ש ז"ל כתב בשטועה שאין נשבעין על שעה זו ואין שם שלחה שעמי שלו שבל הרא"ש ז"ל שמשבעתא. והרשב"א ז"ל דאם שיי שעמים שלו שבל הרא"ש ז"ל שדם שעה שליאי והוא לחזקה על ישראל ללא שבק היחידה ואכיל מקח ומחכר או דרך מחנה שיתן לראובן לחמותו או בחיוב דרך עלמו דשם לומר נחתי לך רבים. ותו דמגו דהשיד לחמוטת חשיד שמשבעתא. והרשב"א ז"ל דאם שיי שעמים שלו שבל הרא"ש ז"ל שדם שעה שליאי והוא לחזקה על ישראל ללא שבק היחידה ואכיל מדם שעה שליאי והוא לחזקה על ישראל ללא שבק היחידה ואכיל מקח ומחכר או דרך מחנה שיתן לראובן לחמותו או ע"י עשקא או דרך היסורא וחה כיון שהיה יכול לעשות בהיתר או ע"י עשקא או דרך מקח ומחכר או דרך מחנה שיתן לראובן לחמותו או בחיוב דרך שיהיה שלא יהיה שם רבים לחוריינהו לה שבקי היחידה ואכלי ליסורא לחוריינהו מידי דהוה שפרסחבו דנחמן לומר פרוחבו היה לי ואכד ללא שבקי היחידה ואכיל ליסורא. ומזה שעשה שלה הרא"ש ז"ל לחין נשבעין על עשה זו וכן היא שברת הרא"ש וכשל שטורים ובשל שהחיבות וכן נראה שברת הרמב"ן והרמ"ם ז"ל ומעתה כיון שהבו לדון בכל הלו שלילות כדעת הרמב"ם ז"ל לחריה דמר הוא ויפה עשו הדיינין שחייבוה שבועה. וא"ת היו דשבועה היתה הדבון ואיכא פלוגתא ואין מכופקים שלכתא כמאן ניזיל לקולא ולא נשבע בכל ספיקא דדבון. הא ל"ק כלל דלא שמרינן ספיקא דדבון לקולא שלא היכא שספק עולד מלויו דלא ידעינן לוך היה שמעשה כגון שהיה דבא זאב ובשל בני מעיים וכיולא בו. אבל בשספק בא מחסרון ידיעתנו שאין לנו יודעים כמי שפשוט שלשה לא לחזיק לקולא. ולא שקשה עלי מכל חיקו שלמוד בחלמוד שבא מחסרון ידיעה שלא ידעו לפשוט הבעיא ולפ"ם שמרינן כל חיקו דדבון לקולא דהיון דבעלי שחלמוד לא ידעו לפשוט הבעיא חזר לחיות כלנו עולד שספק מלויו אבל כל שאר שדברים שספק שחלמוד שלא שיפל שמלוקות בין שפוקקים ואין לנו יודעים כדעת מי מהם היחה כוונת בעלי שחלמוד שה"ג לא לחזיק לקולא. ושמור

עיקר זה:

עוד אני אומר כי אפילו הרמ"ם וסייעתו יודו בל"ד דנקי לא גמירי דינא ומוסכות שמעות יתומים וחלמנות מופה לשלוחה בדינים ומעשה בא לפני בראובן עם שחרן שהיה בידו מעות של יתומים והלוה מהם בדינים ועשן שלוה לקחה שמני ולא לפוטרו משבועה כמ"ש הרמ"ם ודוחים שהיא דשרמב"ם ז"ל כמו שכתבתי למעלה ואני מייבחי לומו שבועה אפי' לדעת הרמ"ם ז"ל מטעמא דכתיבנא בפ' חיזהו שכך לדעת הרמב"ן ז"ל דלא משבעינן היכא דברי בתבים במקום אחר ושמעתי נראין לי דברי הרשב"א והריטב"א נראה לשעה הרמב"ם ז"ל ע"ש. הרי לדעת הרמב"ם ז"ל כתב בשטועה שאין נשבעין על שעה זו ואין שם שלחה שעמי שלו שבל הרא"ש ז"ל שמשבעתא. והרשב"א ז"ל דאם שיי שעמים שלו שבל הרא"ש ז"ל שדם שעה שליאי והוא לחזקה על ישראל ללא שבק היחידה ואכיל מדם שעה שליאי והוא לחזקה על ישראל ללא שבק היחידה ואכיל מקח ומחכר או דרך מחנה שיתן לראובן לחמותו או בחיוב דרך שיהיה שלא יהיה שם רבים לחוריינהו לה שבקי היחידה ואכלי ליסורא לחוריינהו מידי דהוה שפרסחבו דנחמן לומר פרוחבו היה לי ואכד ללא שבק היחידה ואכיל ליסורא. ומזה שעשה שלה הרא"ש ז"ל לחין נשבעין על עשה זו וכן היא שברת הרא"ש וכשל שטורים ובשל שהחיבות וכן נראה שברת הרמב"ן והרמ"ם ז"ל ומעתה כיון שהבו לדון בכל הלו שלילות כדעת הרמב"ם ז"ל לחריה דמר הוא ויפה עשו הדיינין שחייבוה שבועה. וא"ת היו דשבועה היתה הדבון ואיכא פלוגתא ואין מכופקים שלכתא כמאן ניזיל לקולא ולא נשבע בכל ספיקא דדבון. הא ל"ק כלל דלא שמרינן ספיקא דדבון לקולא שלא היכא שספק עולד מלויו דלא ידעינן לוך היה שמעשה כגון שהיה דבא זאב ובשל בני מעיים וכיולא בו. אבל בשספק בא מחסרון ידיעתנו שאין לנו יודעים כמי שפשוט שלשה לא לחזיק לקולא. ולא שקשה עלי מכל חיקו שלמוד בחלמוד שבא מחסרון ידיעה שלא ידעו לפשוט הבעיא ולפ"ם שמרינן כל חיקו דדבון לקולא דהיון דבעלי שחלמוד לא ידעו לפשוט הבעיא חזר לחיות כלנו עולד שספק מלויו אבל כל שאר שדברים שספק שחלמוד שלא שיפל שמלוקות בין שפוקקים ואין לנו יודעים כדעת מי מהם היחה כוונת בעלי שחלמוד שה"ג לא לחזיק לקולא. ושמור

דע כי לא טוב עשה בתוך עמיו לתין לדם תועה ולא לו וחס שפסיד דינו וזכותו של לאובן לפי דעתו ולא לו ולא עקרא מיס ממויס . דתע"ג דקיי"ל דמי שיודע שחייב לו חבירו מנה ואין יכול להוציאו מידו מפני שהוא לא מצי בירא אמת יפטע לפקר ובא ממון חבירו לידו שיכול לעכב לותו . סע"מ מלוס לפל פקדון אין רחוי לעכבו וחס עכבו לא עקרא מיס ממויס . וזה לא רחיתי לותו בחלמוד מפורש ורחיתי לותו בס' סאוסר כמדומה לי שהוא על פסוק חדשים לבקריס רבה ממותך (*קיימו וקבלו, שאין לדם נפטר מתוך שיהא לא הגיע זמנו למות והוא יכן מחזירין לו נשמתו וגיעור מבואר וחע"כ מוטלין לותה היממו מפני שבשעה שלדם יכן מפקיד נשמתו ביד הקב"ס וכחיב ביד לפקיד רוחי וכו' . מכלן אתה למד שהפקדון אין לעכב לעוס שבה וחס עכבו לא עקרא מיס ממויס וחיו סולך בדרכיו ית' . ומ"מ כתבו הפוסקים אחס עכב הפקדון בשביל חיוב אחר משובב . אבל מלוס יכול לעכבה בשביל עלמו אס יודע בודאי שחבירו חייב לו ממקום אחר אבל בשביל אחריס לא וגיריעי מתופס לב"ח במקום שאב לאחריס

עס למדת שיס חילוק בין ממון של פקדון לממון של מלוה :

ולענין אס לוכס ממון היי לוכס קך כתב רביעו שלי נאון ז"ל כל מי שמגיזס לחבירו אפילו בממון ויכול לעשותו כוחבין עליו מודעה וכוחבין מעידים אלו בחוכמו של פ' ע"כ וכן שסכיעו סמפרשים ומעתה אין לך לוכס גדול מזה שיכול לעשותו לעבד ממון בידו . ומ"מ כ"ל דסכ"מ פקדון שלא בעדים שהרי יכול לכפור בו או מלוה וחוא שלא לייס דיעל אבל מלוה בשטר וגברא דלאו אלמא לא הוי לוכס לאחביס לדיעל ויוליא מעותיו ממנו ועטמא דמסתבר טוא :

ולענין אין סבירו עידי המודעה בחוכמו של לאובן אס טודה לו בפיסס בפקדון ואלו גברא אלמא טוא יבוא ויעידו עליו ויוציאוהו ממנו בדין ואס כפר בפקדון בפיסס אין ידעו בחוכמו דילמא קוטבא קאמר אין לו בידו פקדון . וכ"ש מעוס דחזו דבשר שבי יהיב ליס פקדונו ג"כ לא ידעו בחוכמו בחאלה משעה שבאתו למודעה . וי"ל דמשבחת לה בגון שחבאתו בפיסס תן לי פקדוני ואמר לא אתן לך פקדונך אס לא תכתוב לללה חמותי מחילה ואיכס יכולים להעיד שכן יאמר מכה וחס יאמר מחט . ג"כ בגון שהודה לו בפיסס דבר מבויים ואין יכול להוציאו ממנו אילמר עשה שהזהרתי לך שבמפקיד אל תביאו בעדים אין לריך להחזיר לו בעדים :

ולענין אי בתבינן מודעה לשבועה דבר ברור הוא דלכל מלטא בתבינן מודעה וז"ל רביעו יהודה ז"ל מודעה הוא שמודיע לרביס שבמחצה אי אתכר או סוס דבר שיעשה הרי הוא בחוכם וחרי מעביו בבליס וכו' הרי שבתב בהדיא לו סוס משעה שיעשה :

ולענין המודעה לריך לרחות שעה שבחילה אס כתוב בו וכל מודעה במכרתי בסלחי עידיס מעכשיו לדעת הרמב"ן ז"ל הרי המודעה בטלה ואחר שבחילה קיים שהרי אס לותה לגבי בפסולי עדות ואפילו אילמר בשעה שבתב המודעה כל העדים שילחו עלי שאני מבטל מודעה זו הרי אס פסולים מעכשיו היו כלום לבטל לא אחר שבחילה לגבי בפסיס מלי למפטליהו אבל לגבי אחריני לא וח"ב נכון . והקשו על הרמב"ן ז"ל מה תקנה היא זו הרי אפשר שילמר בשעת מסירת המודעה ואפילו שאפשול עידי המודעה לא יהיו פסולים לתגב לותה מלכתוב כל מה שילמרו לי וע"ב אין לדבר סוף . וביותא גם הקשה כוח ז"ל על הרמב"ם ז"ל שבתב פרק ו' מסלכות גירושין וז"ל ח"ב מה תקנת דבר זה שילמרו לו בעדים קודם בתיבת הגט לאור לפניו שכל הדברים שמסרת שגורשים בפיתקיימו לותם הדברים לבטל גט זה הרי אס בעליס וחוא לאור אין ע"ב . וכתב הרמב"ן ז"ל ולי נראה שאס מסירת המודעה על בטול המודעה מבטלת בטול המודעה גם כי אמר לפני זה אס מועיל דילמא גם כוח אסר מודעה על בטול כזה ע"ב . ולהרן לדעת הרב ז"ל אפשר לותר דברים האחרונים אלו הוכיס וכן נראה מדברי בעל מגיד משנה . גם לדעת הרמב"ן ז"ל אפשר לתרן דכיון דפשל בידי המודעה אפילו במסר מודעה על פיסול העדים ולאו כלום הוא דהא שויטו לגבי כפסולי

*[עיין זוהר פ' משפ]

עדות וכוב אינס יכולים להעידו . ואס כתוב בשטר שהחילס לחד משחי לכוסת כלום או אס שכתב הרשב"ץ ז"ל או מ"ס הרמב"ס ז"ל שהמודעה בטלה ושטר קיים ואס אין כתוב בו משחי אלא כלום אפילו כתוב בו בטעות כל מודעי ומודעי דיפקו מגו מודעי לאו כלום הוא משבישין אותה :

וכל זה כתבתי להלכה אבל למעשה בג"ד רואה אני להשביעה עכ"פ דהגלים לדבר ואומדנא דמוכח הוא שלקחה ממנו רביה ועלה רשעים סיה ביעס ובין יעקב חתנה ויש לדיין לדון כפי מה שהוא רואה ויודע את החמת חע"פ שאינו מן הדין :

תתקבר (חפז) **שאלה** על מיון לאובן חייב לשמעון מנה על פס וחבעו לדין ואמר אמת הוא שיש לך אלי מנה אבל מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה אס המנה שהוא בו לאובן הוא דמי שהחורב לבר מטען שקנה ממנו ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות יבבע לאובן כמה שהלאה היה בחורב ויכבה לו משמנה כי לאובן נאמן במנו . אבל אס המנה הזה היו מלוה מחותה בחורב אלא שמעון בפעם אחרת מכרת לי בחורב ביותר מכדי שוויים בשביל החמת המעות וזה כופר לא מכרתי לך ביותר . יורה המורה הצבועה על מי [אס] יבבע שמעון שלא היה בחורב שוה הסלאה בשביל החמת המעות . ג"ל יבבע לאובן שיש לו מנו לחי בעי לומר פרעתי שהרי היה מלוה על פס :

תשובה פחות ממה שהכניסה נכוויותה שכן מניו מנכה בקצת מקומות לחזוק הכסים או שיסיס יד היתומים על העליונה לתת לה מחצית כל הכסים שימלאו או לתת לה כחובתה אבל לפחות לה מכחובתה לא שמעו. ועוד דהיפכא מסתברא אס יתום אלא זרע דחבול סך ממה שהכניסה נכוויותה חע"פ שכס הכניס יורשי הבעל ואס יתום בזרע שבניס יורשים לותו חבול כל כחובתה וחע"פ שהרשות בידה ליטול מחצית הכסים שימלאו או

ומפסיד שיהיו יותר מכל כתובתה מיו דרך העולם להניח סוודרי מפני הפסק. ועוד שהם יותם בלא זרע ממנו תפילו מתנה מחרת מ"כ תומדנה דמוכח הוא שהתנאי זה לא נעשה בלא כלום תנאי הסמי שיגרש לותה בסיותו שכיב מרע כדי שלא תזקק ליבום וסייעו שהלה תותו בהם יותם בלא זרע שגורם לזיקה ותע"פ שלא פירש כמפרש דמי. ותע"פ שכתב אחר חתום בעדים היו בכך כלום דהיכא למימר שכחותו ותח"כ זכרותו וכבל הוא מהתאי בכתובה וכיון שרתותן קיים תנאו וגירשה סתוך למיתה גם רחל חקיים תנאה ולא תעול בלא מחלית הכפסים. ות"ת היו שגירשה חעול כל כתובתה שלא התנה עמה בלא יותם בלא זרע ובשעת כתיבת הגט לא התנה ע"מ שלא תעול בלא מחלית הכפסים. וכ"כ הרמ"ם ז"ל בתשובה בלל כ' שהלכו ממנו ברחותן שגירש את חשתו סתוך למיתה וסיה מנסג סמקום שכל חלמנה שתעול לחלוק בנכסי בעלה שיד יורשים על העליונה דלו מתיגן לה (חומרת) גרושה הכפסים דלו מתיגן לה בל כתובתה ותעבדא היא (חומרת) גרושה אני ולא חלמנה ויש לי בל כתובתי ויורשים חומרים שלא יתן לה בגד בלא כדי שלא תזקק ליבום לא כדי שתעול כתובתה וכוח ז"ל בשיב היו בדבר יורשים בלום דבירן דתתן לה בל מבלי בתובתה ובגד שתיה ס"ו הרי היא מגורשת וכתבה בכתובתה כי לא בעיל בגד ע"מ שלא תגבה כתובתה ותין בלן חומדנה שיכא לרעתה חו לפובתה גם לעניו הממון שהרי בשתגבה ממנו בל חמר לה למה חת לריכה בל בבר בחבתי לך בל בבלי ולא יחלקו עמך הרי מוכח מתוך לשונו שהחזיק חותה בבל בבלים ובגד שתתן לה בדי שלא תזקק ליבם ע"כ. ות"ל בל"ד שמי היו שתתן לה בל

לוקח הוא ע"כ. וכי היכי דלוקח מעלעלי ליה כהו דין עריפת חם לא כתבה למלוה מעלעלי לגב מקרקעי כעל גמי חם שכיכבה לו חמתו מעלמין לוקח הוי ואין מוליחין מידו לפי' מלוה כשטר ג"ל ג"כ כתבו לו מעלעלי לגב מקרקעי וה"כ היאך כתב הרמ"ם דסגלוות נגבין לפי' מנכסי לקן בדול וכשלמא סיכת דחית לה נ"מ היכא קלא טעמא בין שלא חמתן עליו אין מעבודו כסם כ"כ חזק וכדידה דמי וסוי כאלו אין לבעל רשות בסם לגל מנכסי ל"ב לא. וכן נראה מדברי הגלוסים דכתוב במרדכי פ' סחובל מלאתי בתשובת רביעו גרשון ובשערי שבועות דאין מצביעין אחת אים על פקדון ואיכא מצלמת אלא ג"כ אים לה נכסים שאין לבעל רשות בסם וכן פכך בספר המקנועות ע"כ. והא פקדון עדיף ממלוה כשטר דפקדון לה ניתן לסולאה ומלוה לסולאה ניתנה ובכל גווני פקדון חייבי לפילו בפקיד חלוקה בשטר דחית ליה קלא ופ"ם אים מצלמת אלא מנכסים שאין לבעל רשות בסם ואפי' אם תאלה לפרש דנכסי מלוג אין לבעל רשות בסם נכסי ל"ב אתה לריך לסוחות דים לבעל רשות בסם. וגם בעל העטור כתב בסם דב שריפה גאון ז"ל דחוקה חבלות לגבל פקדון ושלוחה וגזל אם סוא בידה ובדשומה חייבת להחזיר. וכתב בסם שריי"ף ז"ל דחוקה חובות וחבלות סוא דאיכא חייבת תחת בעלה לגבל תבועה בפקדונות או דברים שאפשר שבסם נרשומה חייבת ואם בפרה נשבעת ע"כ. והרי היא בהגהה במיימוני בהלכות חובל ומזיק. וכן יש לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל שכתבתי למעלה מדקתמר חייבת לשלם ולא קתמר חייב הבעל לשלם משמע שאם יש לה נכסים שאין לבעל רשות בסם חייבת לגבל אם אין לה נכסים פטורה. כללה דמלתא דחדוש גדול כזה שכתב הרמ"ם ז"ל לפי דעת בעל מזה התעופה לא רציתי לתחד מן המפרשים דחית בה תלת לרישותא חדא שסם הבלוגות והוי כמלוה ע"פ אלא שים לה קול. ותו דתטרוף לפי' מן המעלעלין. ותו דתטרוף לפי' מנכסי ל"ב ולכן סוף סתעופה חייבי יודע מי שאתה. ומתוך הדוחק אמי תומר דריש"ת וסיפא כולה חייבי כג"מ ומתלוטין ותכשיטין לא שאתן על בעל ושכיסה לותם לבעל אלא שומא. וכיון דחית בסו תרתי לטיבותא חדא אלא שאתן עליו. ותו דבעל שאכר בנכסי מלוג לא עשה כלום סילכך הוו כדברים שאין לבעל רשות בסם וחייבת לשלם ואם אין לה מסדרין מלטוטין. אבל נכסי ל"ב שאתן עליו ואם אכרן שבעל מכורין אינו נוטה אסם לפי' מלוה בשטר ואפילו פקדון לייתיה בעיניה. וכל זה כתבתי ליתב שאלת הרמ"ם ז"ל אבל לב"ד לא נפקא מינה מידי שכבר כתבתי בתותה תשובה דכיון שלא הוברר בחיוב בשעת כתיבת השטר תע"ג דחית לה קלא לא מיקרי מלוה בשטר כי שמא החיוב לא יבא לעולם ואפי' אם תמלא לומר דספיקא הוי מספיקא לא מפקינן ממונא מיניה דבעל. ותו דדילמא נשלח ואחר כך בא בחיוב דקיימא לן נשלח ואחר כך לותה אין מוליחין מן הבעל. ותו לפי' אחר שנתברר שחיוב אכתי לא עמד בדין. ותו דלריך לברר דאית לה ג"מ או נכסים שאין לבעל רשות בסם. ותו דמעלעלין לאו בני עריפה ניתהו. סילכך מכל הני טעמי אינו רותה לסוליא מיד בעל מעלעלי דב"ב כלל אבל מעלעלי ד"מ אם היא מלוה בשטר ברורה ואי כתבה לו מעלעלי לגב מקרקעי מפקינן מיניה לפילו מעלעלי דב"ב אבל מלוה כג"ד שאתחייבה אותה שאם יגיע לו חיוב אפשר מלד סיורותה שאפשר לו אין אני קורא לזו מלוה בשטר לסוליא מעלעלי ג"מ מן בעל. ואפילו אם תכתפק לן הוליא מן ספפק:

ולענין מה שאתפלא עלי בותה תבועה שכאתפקתי בדעת הריי"ף ז"ל אי אינה לפילו במלוה בשטר ואינה ז"ל לאינה אלא בספק בכוף יש מוחלין לה אינה נלותה ע"פ ואבלה מבוא דאינו אפשיד אנפשיה דחוזק אלא שכרת אבל אי חוזק בשטר גוביו מן בעל ובן בעלה הריי"ף ז"ל בעלמו. מי לא ידע בכל אלה דודאי שבי הוא ובן בעלו כל המפרשים בלותה בוניה אבל בך שיתה כוותי דמספקא לי אי אינה מ"ם בעל שעטור בשם שריי"ף ז"ל דוקא במלוה ע"פ אינה לפילו לותה ואפתא אי דילמא אינה לפילו במלוה בשטר ודוקא בלותה תחתיו בעל ואינו אפשיד אנפשיה דהלוה מעותיו לאתה איש ומאתי

טעמא יש לומר דאפילו יפנן בדשותה לא יגבה אותם דמלוה לאולאה ניתנה ומיד זכה בעל בשתה האלה ואין מוליחין מידה כיון שלא לותה לעולך משום ואכי משמע מדעיבד לה בהדי מבלות ודבריה פשוטים הם. ואכרלה לעניות דעתי כתבתי:

תתקבה (תלב) **שאלה** מעשה אירע בדודים ברחובן שקנה משמעון הזק"ל חוקה"ם על שעור ע"י שלים והשעיה הניח לו לקחה רחובן בניתו אלא מיד בשקנאה מלא ספיה סולבת לאינ"י וחלף לקח השעור מרבות שמעון שמוכר ועשעה בספיה שלקחה בשינ"י ליהודי אחד אחוכו ואח"כ בא לשינ"י אחיו של רחובן ולקח השעור מיד אותו היהודי שספיה מופקדת אלו ומכרה לשותר אחד משאומדים בשינ"י וילך להריק השעור כמנהג העיר ומלאה מזויפת מעפר ומקמח פולין וכשראה אחיו של רחובן זיוף השעור לקח עמו שני עדים וסריק כל השעור לפניהם ולא נשאר מכל התק"ל חוקה"ם שעור שקייה זולת ת"ל ושנים חוקה"ם והשאירה (שתל)[התק"ל] עפר וקנעה פולין כנ"ל. וקודם שגמר להריק כל השעור הניח ד' אחיותם שלא הריקו כדי להיות בידו לראיה ולקח בתב מכתיבת העדים בתוב ואחותם לוך מעידים שראו התק"ל חוקה"ם שעור סורקה בפניהם ושכולם סיתה כמו כד' אחיותם שלא אחיו של רחובן בידו ושאשראה השעור השעור הכתוב הכ"ל ולולי שרי העיר בעזרו לאחיו של רחובן הקושה הכ"ל היה מניע לו זק וכפסד ועשר גדול על זיוף השעור ועתה רחובן טוען על שמעון שיעלים סכום שתק"ל חוקה"ם שקנה ממנו מעשה עובה אי שיתן לו כ"ב מעות כנגדה שהשעור נהיותה נרודי"ם לא קבלה נרשותו כנ"ל. וגם לילה מילתא דמוכח שהשפן לא שחליפה שידעו בבירור שלא היה לשפן שעור אחרת. יולנו לדון זה אם חייב שמעון לשרוע לרחובן קכ"ח חוקה"ם שעור שאשראה מהשכום שמכר לו ע"י העדות האכר אחרי שהשעשו או אם יהיה נשפעת שהשעור נלבד. ולך תדונו לדקה וחסד:

תשובה לא כתבת מה טוען שמעון לשפוך עלמו. גם לא פירשת אם רוצה ליעבע או אינו רוצה לשם רוצה ליעבע שיבע לו שעור עובה בלא זיוף ודאי על זה שאלת כי ודאי נאמן הוא בשבועתו אלא מאמע שרוצה להשבר מהשעור נאומרו שעור עובה נתתי לך ועתה אין אתה יכול לטעון עליו ודאי יאלת מתחת ידך ושמא השפן שאליפה ואותם שכתבו העדות לא יובלו לבדר דבר זה כי שמא סיתה לו שעור אחרת והניחה במקום אחר או שמא סיבודי שהיתה אלו שלפני מרחובן אבל שאליפה ואפילו שיעבע אין שעור זו מועילה אלא לשפוך מרחובן אבל לחייב את שמעון אי"כ אין רחובן יכול לטעון על שמעון אלא שמא שהרי אינו יכול לטעון כרי שילאת מזוייפת מתחת יד שמעון ואכן ריי"ל דאין נשבעין על טענת שמא ודאי שו טענת שמעון לשפוך מהשעור אף אנו נאמר כפי דבריו שו טענת שמא ואין נשבעין עליה ככר כתבו הגלוסים ז"ל שמחרימין חרם שתם על כל מי שחייב לחבירו ולא יודה אף אכא שמא לפי דבריו מחרימין חרם שתם בפני שמעון ואנשי ביתו על כל מי שיודע שהשעור שיתה מזוייפת ולא יודה לחבירו. וכל זה לפי דעתו שהוא כובר שאין נשבעין על טענה זו. אבל קובעת דמלתא דנשבעין על טענה זו מכמה טעמים חדא דסא דסתופתין מבעיין זה אם זה בטענת שמא משום דמוכו התירה אף ס"ל מורה היתירה לעלמו לומר שהם רחובן יכוכר שהשעור לאחרים כמות שאינ שכרי אין רחובן מחליפה בתוך ביתו ומ"ם דמיין שהשעור עליה כי היכי דלודי ליה. ואו דכתב רבינו ברוך ז"ל בתשובה שכל דבר שרואי לסתפקן בו ועביד למיהוי מבעיין לותו על טענת שמא ואכיא ז"ל דאיה מפ' שבועת הדיינין דנרם שהם אמר רבא בבא מחמת טענת לבינו ורבי אלישוב היא וכו' ופדיך ואם תמא ליה היאך מנה לחבא בידך וכו' ומשני שהם דאמר רבי לי הכא לא אמר רבי לי. ול"ל מאי לידיה מפני שמביב לבידה חיפוך לי' אין נשבעין על טענת שמא אלא לותם שמו חכמים אלא ס"מ שים לדקדק מסם כל היכא דאיכא שמא ועביד למיהוי דנשבעין כי הכא דעביד למיהוי לאיתפקן בתמילי דאתנה ע"כ. וכ"ל נמי כיון דעביד למיהוי לאיתפקן בין שזייפה שמעון או מי שמכרה לשמעון מבעיין לותו אפי' על

טעמא שמע. ומה דכתי כתבו קלת מפרשים שמלומר לחבירו יודע אני שאתה חייב לי מנה ואיני יודע אם פרעתי לי ואלא לומר ברי לי שפרעתי משביעין לומו. ומ"ל לא נאמ משרי טוען רלוכן ברי לי שלקחת ממני דמי משום טובא ואיני יודע אם נתת לי טובה או רעה מודאי משביעין לומו. ומה דמ"ר נחמן ג' שבועות משביעין לומו וחד מיניהו שמע מינה נתן נם. ומקשו ז"ל והלא הין משבעין על טענת שמע ומירלו דשאני התם שכבר בא לפקדון לידו אבל לשבועת שמע בא הממון לידך אין לו לשבועה וכ"ד ומי משמוש ביד שמעון היום ואיך ישבע אפילו על טענת שמע אם בדור. ומה דאפי' לדעת הרמב"ם ז"ל שכאב פ"ג מהל' טוען ונוטל וז"ל אין משביעין שבועת היסת אלא על טענת ודאי אבל על טענת ספק פעור כילד כמדומה לי שים לי אלך משם לא שמעי משם שלויתיך וכמדומה לי אלא פרעתני. הנ"מ משום דכוה שיה לומידע אם פרעו או לא פרעו משו"ה אין משביעין לומו אבל אם טוען אני יודע שאתה חייב לאבי משה אבל איני יודע אם פרעת משמע לי דמודה הרב ז"ל דמשביעין לומו ודייקינן לה מדכתב אמר לי אבא שים לי אלך משה אלו לוש לי בפני עדים שים לי אלך משה ומשמע משני שכוה טוען טע"י אחריס אבל אם טוען אני יודע אני שאתה חייב לי ואיני יודע אם פרעת דחייב להשבע דאי לא מ"ם ליטמעינן שא דעדיפא נפי וכ"ם היכא דטוען עפ"י אחריס. ושוד בעיקר סדין חולק עליו שרשב"ד ז"ל ושכו לשא לוסיף עלה וכן כתוב במרדכי בשדיה שאם טען אני יודע שאתה חייב לאבי משה אבל איני יודע אם פרעת לו משביעין לומו ומ"ב אין לנו לחדש מחלוקת בין פשוטים בדבר שאינו מפורש. ובכ"ד נמי כיון שטוען ברי שאתה חייב לי אבל איני יודע אם פרעתני ואיכו לא כוי ליה למידע שברי חשב שאשאוה היתה טובה מודה הרב ז"ל משביעין לומו. עוד י"ל דע"כ לא אמר שרב דאין משביעין בטענה כזו אלא מפני שחכירו יומר אין לך בידי כלום כלומר שלא ליתי כלום אבל אם מודה שלה שטוען ודאי פרעתי משביעין לומו כיון שמודה שבא ממון חבירו לידו ודמיא לשא דמ"ר נחמן ומשביעין לומו שמע מינה נתן נם ושכאמיבעא לעיל ופשמא דמסתבר הוא. ומשמה נ"ל כיון דאיכא כל שני טעמי או יעשו פשרה או ישבע שמעון שנתן לו שאוה טובה בלא שוק ויפטר. והנראה לע"ד כתבתי:

תתקבט (תנג) **שאלה** ממני ידיד נפשי מוהיבך דעתי ברמוכן שאמר לשאתו ס"ז נ"ל מעכשיו ולאחר שלשים יום ונקרע הנט או נשרף בתוך שלשים יום אם היה מנורשת לפי שרואה בשחיטות נחיב פ"ד חלק רשכון ז"ל ונראה דאם אמר לה סר"ז נ"ל מעכשיו ולאחר ל' יום בעינן שיהא הנט בחיירה בתוך ל' יום ואם היה בתוך ל' יום מונה בשימטא או נר"ם כרי ז מנורשת אפי' נשרף או נקרע ע"כ. ובדקת כל הספרים שאמלאים בחיבת יד ובכולם כתוב כן. גם שאלת ממני תודיעך פירוש שלשון שכתב בשאלה בשם הסום':

תשובה נראיון נפ' הכותב בעי רמי בר אמת מרב חסדא הרי זה נ"ל ולא אחנדבי בו אלא לאחר ל' יום ושלכה ושניהם בלד רש"ר מהו ת"ל אינם מנורשת מדרב ושמואל דאמרי תרוייהו וכוה שלכורין ומוכחין בהש"ר ולידי ר"ם הנ"ל דאמר אמת מלמה לה קני מידי לבעלים בר"ם ולא בלידי ר"ם ה"ל לעניו גיטין לה שנא. ופרכינן אדרבה מנורשת מדרב נחמן דת"ר נחמן משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר ל' יום קנה ולפילו עומדת בשנה מאי לאו סיינו הנה סיינו לידי רש"ר אלמא לידי רש"ר לאו כרש"ר דמו. ודחינן לה הנה לאוד ולידי רש"ר לאוד. ת"ל אמר לי מנורשת מדרב נחמן וכו' אדרבה אינה מנורשת מדרב ושמואל מאי לאו סיינו רש"ר סיינו לידי ר"ם לא רש"ר לאוד ולידי רש"ר לאוד ע"כ. ונחלקו בה רבוותא ז"ל אינה מאן דפסק כלישנא בארה ולקולא הילכך אם היה הנט מוכח בלידי ר"ם וכ"ם בשימטא דעדיף טפי לעניו קנייה מלידי רש"ר ברי זו מנורשת ואם היה מוכח ברש"ר אינה מנורשת וכ"ם אם נשרף או נאבד קודם שלשים יום וזהו דעת הרמב"ם והרא"ם ורוב מפרשים וכסי תמרוכן לעיל ס' אלו נשבעת דאפילו למ"ד לעניו הנה לידי רש"ר כר"ה דמו

ומודה סוא לעניו מקנה קנה ובשמא דמלחא דמלמודא מפרש אלמודא לעניו חיובא דשבח זמניו דדאקני רבים ועיילי להתם אבל לעניו מקנה קנה מ"ט דהא לא שכיחי רבים ות"ם מאי קא מיבעיא ליה והא פלוגתא דר' אלישזר ורבנן היא ושלכתא כרבנן דלידי רש"ר לאו כרש"ר דמי. תירן הריטב"א ז"ל דבריא היא דלא אתי לידי רש"ר לעניו קנייה ממש אלא לדון אם שבר שמונה חבוב כמונה ברשות בעלים שקבלו לוותו או לא. ואיכא מאן דפשק כליטנא קמא ולחומרא לידי רש"ר כרש"ר דמו ובשיני שיטיה שנו מונה בשימטא שהוא מקום שרגלי לקנות במשיכה ואע"נ דקיי"ל לידי רש"ר לאו כרש"ר דמו לעניו שנא ולעניו קנייה מ"מ לא אשכיני כאלו מונה בשוותו ממש אבל לעניו מטלטלי דיתמי לא אשכיני לאו כלום שם מוחזים ברשותם לגמרי לעכב בתפיסת בעל חוב ואפ"י דמטלטלי דיתמי מיהו ואפילו מונחים ברש"ר ושמה בעל שניתנות רש"ר דמו לעניו שנא ולעניו קנייה מ"מ לא אשכיני כאלו מונה ברשותו ממש אבל לעניו מטלטלי דיתמי לא אשכיני לאו כלום שם מוחזים ברשותם לגמרי לעכב בתפיסת בעל חוב ואפ"י דמטלטלי דיתמי מיהו ואפילו מונחים ברש"ר ושמה בעל שניתנות הוא פוסק כליטנא קמא וזהו שאכאב בתחלת הלשון אמר לה הרי זה ג"ש וכו' ולכלה ושניהם בשימטא מנורשת ואם ברש"ר ובלידי ר"ם הוי כפק מנורשת משום דמספקא לן אי חזרה הוי אי תנאה דמטלטלי דיתמי מיהו ואפילו מונחים ברש"ר ושמה בעל שניתנות הוי דהוה ז"ל אזיל בשיטות הראב"ד ז"ל והשתם דמפרשין בעיין הוי דהוה ז"ל אזיל בשיטות הראב"ד ז"ל והשתם דמפרשין בעיין נאמר משכשיו ולא תתנדבי בו וכו' משום דקשיא לסו ז"ל אי לא אמר משכשיו הוי כלאי ניטך מעל הקרקע דאינה מנורשת אפי' מונח הנט בחניות. ומו קשיא לסו ז"ל דהא דר' נחמן דמשוך פרה זו דמייתי עלה דבניין ע"כ במשכשיו היה דהכין משיקנה נפ' כאשר שיפלו בפלוגתא דבניין ורב דימי אליבא דר' יוחנן דאי לא אמר משכשיו לא קנה כלל הילכך ע"כ בעיין נמי במשכשיו היכא ומה ולאי קשיא לאבי משום קושיא קמייתא לא תיירא דבין דקבלה הנט בידה אחלה לא הוי כלאי ניטך מע"ג קרקע. אבל רשותה ובעל בעניא מסמא דפשיעא ליה לאי מונה בשימטא ים להקשות דאי לא אמר משכשיו היה לריך שיהיה הנט בחנות נכוף ל' יום בזמן שחלו סנירושין אבל בשימטא לא שהרי היו בשלמא בעל בעניא מסמא דפשיעא ליה לאי מונה בשימטא ולא מבעיא ליה אלא אמר משכשיו היה לריך ס"ר הילכך בחומר ס"ר מנורשת ולא מבעיא ליה אלא אמר לאחר ל' יום תייבי בעיין ובכי גיטך משכשיו ולא תתנדבי בו אלא לאחר ל' יום ואיכי לאוקמי בשלא אמר משכשיו אלא אמר לאחר ל' יום מונה בשימטא כיון שהוא רשות מקוים קא בעי פשיעא לי לאם מונה בשימטא. ופשיעא לי נמי בו בשהיכה שבניין ליה כאלו מונה ברשותה. והקשה כשימטא דמו לעניו שדבר המונה בו אי כרש"ר דמו. והקשה הרמב"ן ז"ל על היכה ז' שאם משכשיו היה ע"כ כי אמר לה אל תתנדבי בו אלא לאחר ל' יום אי מונה הוי אי חזרה הוי אי תנאה דמטלטלי דיתמי אפילו משכשיו ולאחר מיתה אי משכשיו ולאחר שלשים כדאמרינן נבי האומר משכשיו ולאחר מיתה אי משכשיו ולאחר שלשים יום דמספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי ושויא ספק מנורשת לדבדי הכל בין שנקנו ברשותה לסוף ל' יום אי שהוא ברש"ר כל זמן שלא חזר בו וס"ג לא שנא שאין לומר עיין שליבי שכך אמר לה שיתחילו שנירושין משכשיו ולא יגמרו עד לאחר ל' יום שם"כ כ"ם שהיה לנו לומר כן בהומר מכיום ולאחר ל' יום אלא ודאי לא תמריך שני גיטין וקנין אחד לאחלין וכן שקנה הר"ן ז"ל אי כתנאה סוי שאין משכשיו סוא מנורשת לה שם לא יחזיר בו אפי' מונה ברש"ר ואפילו נשרף מנורשת ואי חזרה הוי ש"כ משכשיו כמלן לליהיה. ויש לתרן לפי שאתה לליטנא אל תתנדבי בו אלא לאחר ל' יום משמע ודאי חזרה אלא קאמר משכשיו ולאחר ל' יום ומכי אתי אי דקאמר דמשכשיו לעניו דלא ליהוי כלאי ניטך מע"ג קרקע דכיון שנניא גם לידה בחורת גירושין משכשיו הרי היא מנורשת אם היה הנט מונח בכוף ל' יום במקום שרגלי לקנות במשיכה דסייני סימטא אבל בר"ה הוי מנורשת מקום לאין רגלי לקנות במשיכה ולידי רש"ר קא מיבעיא לן אי כרש"ר דמו או כשימטא דמו. אבל אם אמר משכשיו ולאחר ל' יום אי מונה בשלשה קני ליה ומנורשת אבל אם מונה בשימטא או ברש"ר או בשלשה ואם אינה מנורשת אלא ספק מנורשת. זה היה נראה לאחרן אבל ודאי שהיה קושיא גדולה למעשה לומר שאם היה הנט מונח ברש"ר בשיטה מנורשת כלל ואם אח בלא בניה תשיבה שאתו נב להשיבה כאשר אים נמורש לעניו שבא זו שהרי הוא שכתב ואם בלידי רש"ר או ברש"ר הרי זו ספק מנורשת ואם אינה דודאי חזרה הוי לאחלי סוי

מגורסת היה מגורסת מיבעי ליה. וכ"ת דסכת לייר דבלא
תמר מעכבין הת ליתת ודלי דתפי' מוכח בסימטא נמי היה
מגורסת כיון דתמרת דלל תתגרבי בו חזרה הוי. ותו דסכתת
ומה סיכת דתמר ולל תתגרבי בו לי מוכח בסימטא מגורסת תע"ג
דהוי חזרה כ"ם סיכת דתמר מעכבין ולתחר ל' יום דהוה לן למימר
דלי מוכח בסימטא שתסיה מגורסת והוה ז"ל כתב תמר לה תרי
זה גיטך מעכבין ולתחר ל' יום בעיון שיהיה בתלרה בסוף ל'
יום ומשמע שתם סיה מוכח בסימטא לת. לפיכך יש לומר לפי
שטת התוספות והרתב"ד ז"ל דתף על גב דסלומר מעכבין ולתחר
ל' יום מספקא לן לי חזרה הוי לו תגלה הוי והויא ספק
מגורסת סל"ת תם נתרף כגון לו נתבד לו סיסה מוכח ברס"ד
לסוף ל' תבל לי מוכח בסוף ל' בתלרה לו לפי' בסימטא הויא
מגורסת ממה נפשך דלי תגלה הוי כבר נתקיים התנלי ולי חזרה
הוי לענין שלא תסיה מגורסת מעכבין תבל בסוף הסלשים תסת
מגורסת תם לא יחזור בו וכיון שסיה כגון מוכח במקום הללוי
לקוטת במסיבה בסוף ל' הרי היא מגורסת ולכבי מסני מלי לתמר
לה מעכבין כדי שלא יהא כעלי גיטך מע"ג קרקע וסכי קמיבעי
ליה לידי רס"ד כר"ס דמו וכויא כפק מגורסת ת"ד בסימטא דמו
וכויא ולדי מגורסת ופשיטא לישנא קמא לחומרא ולישנא בתרא
לקולא ולגיבא דמ"ד לחומרא תם נתרף הגט לו נתבד לו מוכח
ברס"ד לו בלידי רס"ד כויא ספק מגורסת ותם מוכח בסימטא
וכ"ם בחזרה הוי ולדי מגורסת. ול"ת כיון דתמר לה מעכבין
תסיה מגורסת למפרע יש לומר דסכי קתמר לה מעכבין יתחילו
סגירושין ולא יגמרו עד סוף ל' יום וכ"ב בעל תביאות ועד כאן לא
מיבעיא לן ללא בדיעבד תבל לכתחלה סרוסה לגרש בכי ס"ג לריך
שיסת הגט בחזרה בסוף ל' וכ"ב בעל סתיבות. ומ"ם לבסוף ותם
הגט מוכח בסימטא לו ברי"ם בסוף ל' הרי זו מגורסת לפי' נתרף
לו נתבד זה ודלי טעות כופר הוא וכן לריך לכיוון ותם הגט מוכח
בלידי ר"ם לו ברי"ם ס"ו ספק מגורסת דמספקא לן לי חזרה הוי
לו תגלה הוי וכדכתיבנא. וסרי לך בפי' לשון בעל התביות בקולר
תמר לה ס"ו גיטך ולל תתגרבי בו תלא לתחר ל' יום ולכלה וסיימתו
בסימטא מגורסת דכסבי לה תיבעיא לן מידי כיון שהוא מקום
סרחוי למסיבה ברי"ו מגורסת ממ"ג ותם ברס"ד לו בלידי ר"ם הוי
ספק מגורסת לידי ר"ם כר"ם דמו לגיסנא קמא ומספקא לן לי
תגלה הוי לו חזרה הוי סה"ע דמיבעיא לן סיכת דתמר ס"ו גיטך
מעכבין ולתחר ל' יום תלא לרבותא נקט ולל תתגרבי בו תלא
לתחר ל' יום לתסותינן דתפי' כסתי ליסנא לה הוי חזרה ודלי
ופי' כתום דמיירי שתמר מעכבין וכן פירשה סרתב"ד ז"ל מקום
דקסיק לסו הדא דתי לתו סבי הוי בתלי גיטך מע"ג הקרקע ותו
לתידך דרב נחמן דתמר מסוך פרס זו וכו' דמעכבין היא ומתחילין
סגירושין מעכבין ותינס נגמרים תלא עד ל' יום כמו שכתב כן
לתרן דתי במעכבין תכא מגורסת למפרע ותפי' סיסה הגט בר"ם
קמ"ל דהוי כתחלת גירושין ותינס נגמרים עד לתחר ל' יום ולפיכך
לריך שיהא הגט בסוף ל' במקום סרחוי לקוטת במסיבה. ונרתה
לתפי' בתומר מעכבין ולתחר ל' יום דלא מהני בחזרה כולי תתי
בעינן לכתחלה שיהא הגט בחזרה בסוף ל"ד יום בלבד בדיעבד
מגורסת תפי' מוכח בסימטא בכתחלה לסוף ותם היה בסוף
ל' יום מוכח בלידי ר"ם לו ברי"ם הרי זו ספק מגורסת ותפי' נתרף
הגט לו יקדש ביום ביום הוי ספק מגורסת דדילמא תגלה הוי
והרי נתקיים התנלי לסוף ל' יום. תבל הרמב"ן ז"ל והרתב"ת
והריטב"ת ז"ל פירשו בשיטת זו בלא מעכבין בספסת ואין הגרושין
מיין תלא לסוף ל' ולפיכך בעינן שיהיה הגט בסוף ל' שומד קיים
במקום שטוח רשותה ואין בזה משום טלי גיטך מע"ג קרקע
דכיון שנתן הגט בידה מתחלה לשם גירושין דקיינן בידה שפיר
ומתן בידה ולא תמרו טלי גיטך מע"ג קרקע תבל כשהניחו בתחלה
בידה לו בתלרה בתורת פקדון. ותת ל"ל מסוך פרס זו וכו' דמי
כר תמת מוקי לה כפשטה בלא מעכבין ואתן הוא דמוקמינן לה
כ"ף כתם בדתמר מעכבין כי סיכי דתיקום בכלכתא וכתב הריטב"ת
ז"ל ולענין גיטין קיי"ל דכל סיכת דתמר מעכבין הויא ספק מגורסת
בין תם נתרף הגט בין תם עומד בחלרה ותם לא תמר מעכבין

מגורסת היה מגורסת מיבעי ליה. וכ"ת דסכת לייר דבלא
תמר מעכבין הת ליתת ודלי דתפי' מוכח בסימטא נמי היה
מגורסת כיון דתמרת דלל תתגרבי בו חזרה הוי. ותו דסכתת
ומה סיכת דתמר ולל תתגרבי בו לי מוכח בסימטא מגורסת תע"ג
דהוי חזרה כ"ם סיכת דתמר מעכבין ולתחר ל' יום דהוה לן למימר
דלי מוכח בסימטא שתסיה מגורסת והוה ז"ל כתב תמר לה הרי
זה גיטך מעכבין ולתחר ל' יום בעיון שיהיה בתלרה בסוף ל'
יום ומשמע שתם סיה מוכח בסימטא לת. לפיכך יש לומר לפי
שטת התוספות והרתב"ד ז"ל דתף על גב דסלומר מעכבין ולתחר
ל' יום מספקא לן לי חזרה הוי לו תגלה הוי והויא ספק
מגורסת סל"ת תם נתרף הגט לו נתבד לו סיסה מוכח ברס"ד
לסוף ל' תבל לי מוכח בסוף ל' בתלרה לו לפי' בסימטא הויא
מגורסת ממה נפשך דלי תגלה הוי כבר נתקיים התנלי ולי חזרה
הוי לענין שלא תסיה מגורסת מעכבין תבל בסוף הסלשים תסת
מגורסת תם לא יחזור בו וכיון שסיה הגט מוכח במקום הללוי
לקוטת במסיבה בסוף ל' הרי היא מגורסת ולכבי מסני מלי לתמר
לה מעכבין כדי שלא יהא כעלי גיטך מע"ג קרקע וסכי קמיבעי
ליה לידי רס"ד כר"ס דמו וכויא כפק מגורסת ת"ד בסימטא דמו
וכויא ולדי מגורסת ופשיטא לישנא קמא לחומרא ולישנא בתרא
לקולא ולגיבא דמ"ד לחומרא תם נתרף הגט לו נתבד לו מוכח
ברס"ד לו בלידי רס"ד כויא ספק מגורסת ותם מוכח בסימטא
וכ"ם בחזרה הוי ולדי מגורסת. ול"ת כיון דתמר לה מעכבין
תסיה מגורסת למפרע יש לומר דסכי קתמר לה מעכבין יתחילו
סגירושין ולא יגמרו עד סוף ל' יום וכ"ב בעל תביאות ועד כאן לא
מיבעיא לן ללא בדיעבד תבל לכתחלה סרוסה לגרש בכי ס"ג לריך
שיסת הגט בחזרה בסוף ל' וכ"ב בעל סתיבות. ומ"ם לבסוף ותם
הגט מוכח בסימטא לו ברי"ם בסוף ל' הרי זו מגורסת לפי' נתרף
לו נתבד זה ודלי טעות כופר הוא וכן לריך לכיוון ותם הגט מוכח
בלידי ר"ם לו ברי"ם ס"ו ספק מגורסת דמספקא לן לי חזרה הוי
לו תגלה הוי והויא ספק מגורסת דמספקא לן לי חזרה הוי
לו תגלה הוי והויא ספק מגורסת דמספקא לן לי חזרה הוי

נמצאת למד שיש בכוונה זו חמש שיטות ואין לחת מהן שום
לחתרת לענין הפסק ולפיכך לריך לבורר הכוונה יפה
יפה לכל לחת מהשיטות והפסק הלה:

שיטת הרתב"ד והתוספות ז"ל דבעיין בלומר מעכבין היא
דמספקא דהסיה דמסוך פרס זו דמספקין בלומר מעכבין
היא. ול"ת היכי סתיס לה סתומי. וי"ל דהוה ידע שפיר דהיכא
למפשט מרא ושמואל תלא דק"ל תדרכה מגורסת מדרב נחמן ולא
מספקא לי לי כרב ושמואל לו כרב נחמן ושל דרב נחמן הא

מסקינן לה דבמומר מעכשיו היא ועלה סמיך ועטין סלקא מי לא אמר לה מעכשיו אלא ס"ז גיטך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום לדעת הראב"ד ז"ל אפילו מומת בחללה היכא מגורשת מעכשיו כלי גיטך מע"ג קרקע . ולדעת התוס' אם היה הבעל בחללה מגורשת מעכשיו אלא הוי כלי גיטך מע"ג קרקע . אבל בסימטא וכ"ש בגידי ר"ס או בב"ס היכא מגורשת . אבל אם אמר מעכשיו ולא תתגרשי בו עד לאחד ל' יום היינו בעיון וכיון דהוי ספיקא דאוריית' ופלוגת' דלימי מקמו לחומרא עדיף טפי הילכך אם היה הבעל בגידי ר"ס או בב"ס או בקרפ"ח או בסמוך לו נאבד הוא ואפשר מגורשת דספקא לן אי חזרה הוי או לא תגרשה הוי וכיון שאין הבעל בשוק אזמן במקום הראוי לקנות במציכה הוי ספיקא דנקטינן ליטיגא קמא דגידי ר"ס כר"ס דמו אבל אם היה הבעל בשוק ל' מונה בסימטא במקום הראוי לקנות במציכה מגורשת ממ"ג אי אמרי היי קיים תגרשה ואי חזרה הוי ולא הלכה לגרש אלא לאחר ל' יום הרי בשוק הל' מונה במקום הראוי לקנות במציכה נאמו לה . ואע"ג דלגבי פרס שייך שפיר מעכשיו ולאחר זמן דהיינו הבעל מעכשיו והיינו לאחר זמן ולגבי גט אמאי שכי לא קנסה לה כיון דלא מיירי למימר שכי לא אמר לה מעכשיו לאחר זמן ולגבי גט אמאי לא קנסה לה כיון דלא מיירי למימר שכי לא אמר לה אלא לא שייך מפרשים לפוס דוכתיה גבי פרס דשייך שייך גבי גט אלא לא שייך מפרשים לפוס דוכתיה גבי יתחילו הגירושין מעכשיו ולא יגמרו עד לאחר ל' יום מיסא מגורשת ממה נפשך :

שיטת הרמב"ן והרשב"א והריטב"א ורבינו הונגיטא ז"ל דבעי, גדלא אמר מעכשיו בפשטא דמילתא ולא הוי בטלי גיטך מע"ג קרקע כיון דבתורת גירושין אתו לידה ובעיין וכל מה לחיתמר עלה דלא בסלקתה ובעינו לכל בתבם הריטב"ק ז"ל ותע"ג דבעיין בלא מעכשיו והיינך דאמרן פרס מסקינן לעיל דבאמר מעכשיו היא כגי לאמורלי דבבא ס"ל דכך דאמרן פרס לא מעכשיו היא אבל אנן קיי"ל כיולכך לעניו הלכתא אם אמר לה ס"ז גיטך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום או שאמר לה ס"ז גיטך ולאחר ל' יום ולא אמר לה מעכשיו היא מגורשת אלא מ"ט הוי בפשוט ל' יום ולא אמר לה מעכשיו ולאחר ל' יום אלא בגידי ר"ס אפילו מומת בחללה אפילו מומת בחללה או בסרף הגט דמספקא לן אי חזרה הוי או לא אלא ודאי הוי . שוב שמעתי ז"ל שבתחלת לכאורה כתב בפשטא דבעיין דמשמע דאם היה בשוק ל' מונה בסימטא לחרי ליכי ואי הוי מגורשת ולאו. אבל אם היה מומת בגידי ר"ס או בב"ס הוי ספק מגורשת להחמיר (וב"ת) [וכ"כ]ופירשו התוס' דאיירי באומר מעכשיו ומחמילין הגירושין מעכשיו ואינם נגמרים אלא עד ל' יום ולריך שיהיה הגט אחר כל' יום במקום שלחוי לקנות במציכה . ונראה שים לחוש לדברי המחמירים דאם מ"ל ס"ז גיטך מעכשיו ולאחר ל' יום או שאמר לה ס"ז גיטך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום הרי בשוק ל' יום מומת בסימטא או בב"ס ובמקומות אחריהם ואם היה בשוק ל' יום מומת בסימטא או בב"ס ס"ז ספק מגורשת אפילו בשוק או נקרע או נקבע מה שהוא נאות לפשט דבעיא בל הרב ז"ל לפסוק להלכה להחמיר וכ"ש בחומרת אשת איש ועוד שאין לריך להוסיף בלשונו אלא מלא ספק לבד :

כללא דמילתא דבתחלת לשונו כתב מה שהוא נאות לפשט דבעיא ולבסוף חזר וכתב מה שהוא נאות לפי הפסק ומיהו לא תזוז :

שיטת הר"ן ז"ל דלא אבקיון פשטא דסוגיין ולא דחיון לה מכלכה משום מאי דמסקינן בפרק האשה שהכתב תלויה דר' יוחנן אקלית ועריף ואליבא מתלילן דהאיך דמשוך פרס דאמר מעכשיו היא אבל רב נחמן דקיי"ל כותיה בדיני וכל שני תמורתי ס"ל לסך דמשוך פרס בלא מעכשיו וכן בעיין הילכך ניקיטין לפי שיטה זו דאם אמר מעכשיו ספיקא הוי ואם לא אמר מעכשיו קנה ולעניו גיטין מגורשת ולא ניחא הב ז"ל מי כיעמא קמא או כיעמא בתרא ול"ל דפסיק כיעמא בתרא דסא קיי"ל כרבנן דאמרי גידי ר"ס"ר לאו כר"ס דמו לעניו שכח ולעניו קנייה וכן לגבי גט אחד עשמת הוא דאם לפי שעתו קנין פרס וקנין גט שוין אם הילכך גידי ר"ס וסימטא ואנס כולם דין אחד להם ואם היה הגט בשוק ל' מרגות אחד מסס מגורשת וכן לעניו פרס וכן משמע מתוך לשונו שכתב לפי שעת הדחק ז"ל ו"ל ואי לא אמר לה מעכשיו היא מגורשת כלל לגידי ר"ס וסימטא ואנס היא מקומות שלא שיקנו לה מדין אלא ואלא קאמר ולגידי לא מחוור הא פשקא אלא מגורשת ומשמע לאכל סך דלעיל קלי ודוק ואשכח . ות"ת ק"ל אמאי אשמיטה בריש"ק ז"ל וליכא למימר דהר"ן ז"ל כוכר דדעת הריש"ק ז"ל כדעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל ולפיכך השמיטה ק"ל היה לו לפרש בהוא חולק עליו כיון שהוא מפרש דבריו . וי"ל דכיון דפסק כרבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר לגידי ר"ס ז"ל אמו כר"ס דמו בין לעניו שכח בין לעניו קנין ס"ס והוא הטעם לעניו גט . ות"ת היכי כתב כך דמשוך פרס ואמאי לאמר ר' יוחנן דבאומר מעכשיו קנה ואם לא אמר מעכשיו לא קנה לאחם אם לאחר מעכשיו לכאורה לכל הל' מונה במקום הראוי לקנות במציכה מגורשת ממ"ג ולא אמר לגבי פרס אלא לגבי גט אמאי לאמר ר' יוחנן דבאומר מעכשיו לא קנה לאחם אם לאחר מעכשיו אלא לגבי גט אבל לגבי פרס אפילו לאחר זמן מעכשיו קנה לאחם אם לאחר מעכשיו ע"כ . ונראה לפי דרך זה בריש"ק והרמב"ם והר"ן ז"ל בסיומה אחת לאחר לכולם . אם אמר מעכשיו ספק מגורשת ואם לא אמר מעכשיו אם נאבד או נאבד או מומת בהר"ר היא מגורשת כלל . ואם מומת בגידי ר"ס או בסימטא מגורשת ולאי ואם המחוור שבפסקים לפי פשט הסוגיא . אבל יש לומר להחמיר לעניו מעשה ב"ש שיש כמה גאוני עולם שהולכים בסיומת הרמב"ן ז"ל :

שיטת הרע"ה ז"ל מחלק בין אומר מעכשיו ולאחר ל' יום ובין אומר ואל תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום דהכא לא שייך למימר מגלה הוי אלא כתבם הוי או שיורה הוי . שוב מחלק בין קנין פרס לקנין האשה דהכא שייך לומר הגוף מקנה מעכשיו ולא מקנה ספירות אלא עד ל' יום אבל בהאשה לא שייך למימר הכי הילכך לגבי פרס אם אמר מעכשיו קנה ואם לא אמר מעכשיו לא קנה לכמסיק ר' יוחנן לעניו קנין פרס לא שהני לן בין אמר מעכשיו ולאחר ל' יום או מעכשיו ולא אמר לאחר ל' יום אבל לעניו האשה שהני לן אי אמר מעכשיו ולאחר ל' יום מספקא לן אי חזרה הוי או לא אלא ודאי הוי . אבל אם אמר ולא אמר אלא לאחר ל' יום לא הוה מגלה אלא או חזרה או שיורה הילכך אינם מגורשת כלל אלא ס"ב היה הגט בידה או בחללה ל' יום ולא שהני לן אם אמר מעכשיו בין אם אמר מעכשיו ולאחר ל' יום לעניו דנקט בעיין סתמת והיינו מתי יום לא מעלה ולא מוריד והיינו דנקט בעיין סתמת ולאחר ל' יום לעניו לא בולה תתגרשי בו ולא קאמר מעכשיו ולאחר ל' יום אלא דק"ל בין לעיטה זו ולעיטת הרמב"ן ז"ל ביכי שהיק תלמודא כולי האי ס"ת היי בעיא ותרי ליטני אחם וה"ל לאסוקי ואסהמ דקיי"ל כר' יוחנן דמשוך פרס זו אם אמר מעכשיו קנה ואם לא אמר מעכשיו לא קנה לא ניחא לן מידי מאחי בעיא ולדעת הרמ"ה ז"ל הכי הוה ליה לאסוקי למילתיה ואסהמ דקיי"ל כר' יוחנן גבי פרס שייך מעכשיו וקנה אבל לגבי אשה לא שייך מעכשיו כיון דאמר מעכשיו ולא תתגרשי בו הילכך היכא מגורשת ול"ע . ומ"מ מכאן לעניו הפסק הוא סברת הרמב"ן והרשב"א ז"ל דסוי מילתא מיעטת .

והנראה לע"ד כתבתי :

ולעניו הגט אחר בא מקוסטנדינא והיה כתוב בו תתקל (תצד) אתם לא ימחת בידיכי מן יומא דנן ולעלם ולא היה כתוב בו מן שמי ואמרת שים מי שלא לפוסלו משום כל המצאם ממטבע שטבעו בניטין סגט פסול . ל"ל שאין זה שימוי מטבע שלא נאמר זה אלא בשמות שדקדקו חכמים שים שאם שמי מצמיעות אבל הכא אין שיכתוב מן שמי או לא יכתוב היינו משום המצמיעות ואפילו לא כתב ואתם לא ימחת בידיכי כלל היינו מעשה . תדע שאם כתב לה הגט בתחד מצאר לשמות ושאר יפה מטעות על חותמו לשון הגט כשר. וזה ברור והשלש"ד כתבתי :

שאלה (תמו) ממני מודיעך דעתי על הכתוב בתולה במרב שבת אם לריך יחוד מצ"י לו

לא משום דקיי"ל דאין קונין קנין בשבת והרי הוא קונה לותה להיותה

לסיומה כתמהו לכל הכריה :

תשובה הכר זה מחלוקת בין הרמב"ם ומחלוקתם תלוי בהבנת הגמרא בירושלמי הלין הכנסי תרמלן לריך למכנסה מבע"י שלא יהא בקומה קטן בשבת ע"כ . ודייקי רבותא ז"ל מדתלן דוקא מכוס דליה לה חבת חופה אבל בחולה חבת חופה קומה . אבל לריב"ם ז"ל שלמד מלפניו הכר זה וסביב ז"ל חיכרא שלין הפרש בין בחולה לשלמה לעניו קטן בשבת ע"כ היתה נשמת בזמן בע"ם כי מה שלמדו בריש כתובות דבדוכתא הכ"ד קבועין בכל יום חשה נשמת בכל יום ביומו המפרשים ז"ל חון מע"ם לפי שלין ב"ד יושבין בשבת ואיכא מכוס לישקודי דעתא . ושלו על מנהגינו למה בחולה נשמת בע"ם ואילו לפי שלין שלו מיחדין עד עבור בשבת ימי המשתה ועוד שרובן מקדשין וטושין יחד ואיכא למיחש שיחתה מחניו אבל שם סיו מלרשין ווחניו זמן לבחולה י"ב חדש לפרש חת עלמה ואיכא למיחש שמת זיחתה מחניו ע"כ . ונרחה שדעתו ז"ל שלין חבת חופה קומה אלא יחוד וכן כתב הרמב"ם ז"ל עד שיבוא לותה לחוך ביתו ויסייחד עמה ויפרשנה לו ויחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה והוא הנקרא נשואין בכל מקום ע"כ . הילכך לריך יחוד מבע"י שברי אין עושין שם חופה אלא ז' ברכות לבד הילכך לריך יחוד מבע"י ולפי' סיוע בחולה ואם לא נתייחד עמה מבע"י לא יתייחד עמה בשבת כלל דנמלא קומה קיין בשבת ואם עבר ונתייחד קרי משום דקיי"ל דאע"ג דאין קורין קיין בשבת לכתחלה אם עבר וקרא קרא . והכלע"ד כתבתי :

תתקלב (תמז) **שאלת** ממי לודיעך דעתי בכתוב שלא היה כתוב מספר הילודים ומתה שלשה בלא זרע אם יורדים מלד הביה יורדין כמובא הטמא על דעת רוב אבני המקום הוא נופל ורובן כותבין הילודים במנין דמבכ . או דילמא הבעל יורם הכל לפי שהוא יו"ט מן הדין :

תשובה הכר ברור אללי שהבעל יורם את הכל . מדת הכל הכר שיתחפק בשטר יד בעליו על התחתונה ואז קיין לטוליא שזה יורם מדינא והם בחיים יוכלין לטוליא ממנו אלא בראיה ברורה וכן כתב הרא"ם בשמ הטוב . ואו אלא אזלינן בתר רובא לאפוקי ממונא . ואו דאין זה מנהג קבוע במדינה או אלא מנהג שהול ממדינה לחברת שברי בותבין והילודים כמנהג דמקח . ואע"ג דאומדן דעתא הוא שאם היה יודע שהמות בלא זרע וייבם הבעל הכל לא היה נותן לבתו כ"כ נדוניא לא אזלינן בתר אומדנא לאפוקי ממונא ואין לך אומדנא גדולה מזו דגמל האוחר בין בגמלים ונמלא גמל הרוג בלידו וביזוע שזה הרגו פטור אלא קיי"ל כר' לחא אלא בראבן דפליגי עליה . ואלא דמיא להנאי ב"ד בחע"ג שלא נכתבו בכתבו דמו דחנאי ב"ד בחנאי וזה הנאי של ממון ומנהג לחדושים הוא וכבו אלא לוסיף עלה היכא דפירשו בפירוש היכא אלא פירשו לא אמרינן כמאן דפירשו דמי . ומה שנהגו קלת סופרים לכתוב בפירוש והילודים כדין תורה חע"ג דמן שסתם כך הוא ליפוי בשר בותבין אלא ליזטריך בי דינא ודיינא . ואע"ג דקיי"ל מנהג מבטל הלכה לריך שיהיו הנאים שיהיה ההלכה רופפת קלת ושיהיה שמנהג קבוע ע"פ חכמים ומנהג זה לימו קבוע שבחול הוא ממנהג דמקח ולימו קבוע כלל במלרים ע"פ חכמים . ואם הוא מנהג קבוע יש היו לריכין לכתוב אותו בהדיא . ושוב שברי מקלת כתובות אין כתוב בהן הילודים כמנהג דמקח . וגם ההלכה היכא דופפת אלא ברורה שהבעל יורם את שלמו . ומ"מ מודה אני שאם הירש מעשה כזה בדמקח שבולה מוסגים כך שכל הנושא אשה על דעת לותו המקום ונשא וסוי כאלו התנה בפירוש ומנאי שבממון תנאו קיים לכ"ע . ואע"ג דרמב"ם כתב פ' י"ב מהלכות אישות וז"ל התנה עמה שאם שלא יוליאנה תנאו בטל אע"ג דילודים הבעל מדברי סופרים עבו חיזוק לדבריהם כשל תורה ע"כ . הני כתב אחר שהתנה אבל שהנה עמו קודם שהתנו תנאו קיים . הילכך בר"ד שהכתובה נכתבה במלרים הדין עם הבעל ושוא יורם הכל כדיעו . ואע"ג דקיי"ל אחריות עושה הוסף התם מעמת כוי משום דלא שדי חיניס זוזי בכדי אבל הכא הגר הבעל דמהתחי אהדדי גמר וייבם לישנא לגמרי וק"ל

והדי לשון הרשב"ם ז"ל בתשובה כל תנאי שבממון תנאו קיים ובאמת אמרו שאלה מתנה בכעיני זה וכמו שאמרו בירושלמי הלין דכתבין לין מיתה בלא בניס תסדר מלבה לבי נשא תנאי שבממון וקיים :

ומוסיף לאי על זה שבכל מקום שנהגו להחמות ולעשות כאה תנאי לפילו סתומים שם שהם גוזין כן שם מתה בלא בניס שכל סתומה לשם שהם על דרך המוסג שם בישראל ושאת וזאו שקראוהו בפרק המקבל לשון הדיוט ע"כ . וזה שכתב הרב כיינו במקום שכולם מחניס כן כמו בדמקח או בעילוטלה שהוא מוסגים כולם כן ונהגו כן כדי שיקפוץ אדם ויתן לבתו כבנו וכזמן הזה שלוואי שיתן אדם לבנו כבתו . הילכך במקום שים מי שמוסג כדין תורה לפילו סות מישות יכול הבעל לעכון לאי מהתישות וכהנו דלא לוסיף עלה . והכלע"ד כתבתי :

תתקלג (תמח) **שאלת** ממני על עניו דאובן שקיבל על עלמו חרם בטוס"ו ובשוע"ב אם לא יעשה הכר פ' וחס"ב נתחרט ומלא לו פתח גם כי זה הלים סתם בתוכה הכעס שכל נדרים ושבועות וחרמות שיקבל על עלמו יהיו בעולם ולא היה זכור סתנאי בשעת הנדר . וכללות השלה אם יש סתם להרם בטוס"ו ובשוע"ב אי לא ואם יועיל התנאי בחרמות כנדריך או לא :

תשובה הכר ידעת כי לעניו אם מועיל בשבועות נחלקו כל הגאונים ז"ל ושתי הסברות כ"ב הרמב"ם ז"ל והוא ז"ל לא הכריע בחאר מהם . אבל נראה לי שכיון שכתב ויש מי שמורה וכו' בחאריש משמע שו היא הברתו וכן היא הסכמת רוב הסתרגומים ז"ל שאין חילוק בין שבועות לנדרים לעניו התנאי ולעניו אם יועיל התנאי בחרמות ל"ל דאין חילוק בין שבועות לנדרים דס"ל והוא הטעם הגרסינן במדרש והביאו הרמב"ן ז"ל במשפטי התרם על פסוק ושתי רוח יעקב לכיסם ל"ר עקיבא שתרם הוא השבועה ושבועה הוא התרם ע"כ . וכן בתרמי ניטוי מלינו שכתוב ויוחל שאול את העם להמר הרוג האיש אשר יאכל לחם עד הערב וכתיב כי ירא העם את השבועה ויכולתן לא שמע בהשביע אבו את העם . הא למדת כי התרם הוא השבועה . וכן בישראל בימי פלגש בגבעה הרגו שאלי נלעד כי השבועה גדולה סיתה וכו' ותניא בילמדנו בשם ר' עקיבא וכי שבועה סיתה שם אלא ללמדך שהתרם הוא השבועה ושהשבועה הוא התרם . עוד כתב הרמב"ן ז"ל בהשגותיו התרם נמלאו ד' דרכים בהרב שאין בשבועות ונדרים שאין לריך לסויאו מפיו והוא חל עליו על כרחו ואלא בנפניו . וסטובר עליו פורש מן הלבור כדיני הגדוי ויוקר מהם והשוא מתחייב עליו מיתה לשמים ע"כ . ומה ליתא שיש חילוק גם לעניו אלא יועיל התנאי בהם מפני תומרתם היה לו לשנות ס' דרכים . עוד ראיה ממה שהגרו לומר בלילי יו"כ כל נדרי ואסרי וחרמי וכו' ואיכא למ"ד דלהבא משמע והוא שאלי אלא יתקיימו נדרים שידור נדרי איסור וחרמות על כל השנה כולה משמע דמועיל התנאי לחרמות . ומאן דפליג ואמר דלשבר משמע משום אלא שייך חרטה אלא לשעבר אבל לכ"ע אם עמד ואמר כל חרמות שאחריש בשנה זו יהיו בעולים מילחא דפשיטא הוא שיועיל התנאי ועל זה קראו סתומים תגר על עמי סתרגום שהיו טוענין וחושבין שהתנאי זו מועיל לשבועות שבין אדם לחבירו או לחרמות בתחריטין הכסף וזה ודאי טעות גדול שאין התנאי זה מועיל אלא לנדרים או לשבועות או לחרמות בתרם מחניס או נודר או נשבע לעשות כגון נדרי איסור ושבועות ניטוי או חרמי ניטוי וזה ברור :

ולעניו אם יש סתירה לחרם בטוס"ו ובשוע"ב כתב רביו יהושע ז"ל וז"ל המנהג עלמו לעולם הבא קבלתי מרבותי שאין לו ספרה מהניא דישראל שאמר ואחותי לאחי כל הימים כלומר בטוס"ו ובשוע"ב שאם לא כן מדוע לא החירו מרע"ה שים היתר לאחר מיתה כהניא דר' אליעזר דאמר הותר הנדר וכו' אלא ודאי לא הויא ספרה בשום עניו בעולם הבא ולפיכך היו עלמותיו מונלגין באחרון עד שהתפלל מרע"ה עליו שנאמר שמע ה' קול יהודה וכו' עכ"ד . וא"ה דמסכת נפקא לן במסכ' מכות קבלת הכם תפילו ע"ה היא בלא ואע"פ שאתקיים התנאי וכתבם רש"י ז"ל בפרק החובל ואם היתה היכי ילוף מינה שאלי

בתוי הסם שהיתה הקללה בשוה"ז ובשוה"ב ואין לו הפרש ומש"ה היו עלמותיו מגולגלין בהדון אבל בעלמא אין הקללה גם בשה"ב לפילו על אכה אם והקייס החגתי לא בהה . וי"ל דאכי ילוף דאכי דחרם לעה"ב אין לו ההדה ה"מ היכא דאל החרם כגון שלא והקייס החגתי אבל היכא שהקייס החגתי כמעשה דיסודה לה אל החרם כלל ופילו שיהיה בין בשוה"ז בין בשוה"ב ואפשא יליף שפיר ממש שהיו עלמותיו מגולגלין אע"פ שהקייס החגתי מעמיד דקללת חרם חפי' על החגתי והקייס החגתי בהה . הא למדת שהם הוא חרם על החגתי והקייס החגתי אע"פ שהוא לעוה"ב לא חייל אם אינו מפי ת"ח ואם הוא מפי ת"ח אין הקנה לדבר לפילו על ידי שהרה ומ"מ מהירין לי להקל מהשוהם . ומ"מ מהשברת לי דאל"מ בהחגתי כהחגתי דיסודה שמהחלתו היה בפק אם לפשר לו לקיימו או לא אבל בשאר החגתים דעלמא דיש בידו לקיימו אם והקייס החגתי לא אל החרם לפילו מפי ת"ח ועל זה שמעו מהמיסם והקבלות להטיל

חרם על החגתי כך וכך והיום חוששים . והלע"ד כתבתי :

שאלה (תנט) ממני תודיעך דעתי ברלוכן שהוא שאר שפר תתקלד עסקה על היתומים והיתומים גדולים וטוענין לבינו החזיר ואם לא טענו בודאי הלא שמא החזיר או אם טענו נהנסו או אם אמרו לא ידעו ואם חייבין שבועה או ממון ומהו סיגמן השבועה ואם גובה הכל או מחצה או פחות ממחצה :

תשובה גרסינן בבבא בתרא פרק המוכר את הבית שלח רב הונא בר חבין המפקיד אצל חבירו בשבר ואמר החזרתיו לך נאמן פי' במיגו דאי בעי אמר נהנסו והשתא לא מצי למימר ליש שברך בידי מאי בעי נאמן לומר החזרתיו לך ובשבועה והא דאמרינן נאמן לומר נהנסו במקום שאין רואין שידעו אם נהנס . אבל אם טען שנהנס במקום שרגילין שהדי לא מהימן הלא מ"ש מייתי שהדי . הלכך אם הודה הנפקד שלעולם היה במקום שעדים מצויין לינו נאמן לומר החזרתיו והא ליכא מציד אם היה טוען הוא היה טוען היינו מצריכין אותו להביא עדים על אונסו . ושבר כיש היולא על היתומים ובשב וגובה כולו . פי' שבר כיש שבר עיסקא דהוי פלגא מלוה ופלגא פקדון . ופיריך תלמודא תרתי פי' תרתי דשתרן להדדי דכיון דנאמן לומר החזרתי ממאי בשב וגובה כולו והא טעיניו ליתמי ואבוהון ס"מ למיטען החזרתי לך פלגא דפקדון ומשני שאני התם דאם ליתא דפרעיה מימר הוי אמר פי' מימר היי אמר בשעת מיתה ופשתא דליכא תרתי שבר ביד המתן וגם לא זוס בשעת מיתה פרעתי הלכך בשב וגובה כולו . אמר רבא הלכתא בשב ובשב וגובה מחצה וסכי מיפסיקא הלכתא דבשב בעל השבר כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים וגובה מחצה דמלוה ומחצה דפקדון מפסיד ולא לפיתי בזה מולך . ואע"ג דלכאורה קשיא הא היכא שהי דרבא אצל כל הנשבעים דל"ל רבא לאמי מאי מעליותא . הא תירץ רשב"ם ותוספות עיין עליו . ומה דדייקינן מעשתין דכיון דאמרו שהם שבר כיש היולא על היתומים ושקלי ושרו טובא ולא אלכרו מה טעמא דיתמי משמע דבכל טענה שיאמרו לא גבי אלא מחצה . ולא מיבעיא אם טענו אנו יודעים שהניח אלא שפילו טענו שמא החזיר לא גבי אלא מחצה שהרי כל טענת היתומים שמא הוא ופפי' אמרו לא ידענו אלו טעיניו לנו מה דהוה מלי לבהון למטען ואפשלו שתקו ולא אמרינן שתיקה כהודאה למיפ משום דהא דשתקין משום דלא ידעי מה שיבו ואלו טעיניו לנו . ול"ת מאי טעמייהו דאלו דש"ל נשבע וגובה כולו משום דאלי למימר שבר בידי מאי בעי נטעון אלו לנו נהנסו דשא לבהון הוה מלי למיטען בתוספות דלא טעיניו ליתמי טעמא דלא שבתה וחוזם דלא שבתה וכן כתבו בהדיא בסוגיין דכמוכר וכשאר מקומות . ול"ת הא תיזם דאלו לא טעיניו לנו אבל אם טענו אם כך הוא טענתן טעמא וכ"ת הכי נמי היכי פסיק ותני גובה כולו והא משכחת לה דלא גבי אלא מחצה וכגון בטענו טענת חוזם . וי"ל דאי טענו אלו ידעינן דלאנהנסו ווהאי דלא גבי אלא מחצה דכיון דידעי ליתו בתוכחא מה לי ליתו מה לי לבהון הכא במאי עסקינן בטוענין שאת שהנסו שאבי שאם פקדון לחברם טומד ואלו מאי מהאי טעמא טעיניו לנו שאת החזיר וא"ת לקשם מדם הדין דגרעיון כם היתומים ממה שהוה מלי למיטען לבהון דאבוהון מאי למיטען חוזם ויחמי לא . שם לא קשיא כלל דלבהון ממי לי טעין שאת נהנסו לא כלום הוא ואיהנו ממי לי טענו ואלי נהנסו הוי טענו כדלמרינן אלא הלי טיבותא דעבדינן לבו דטעיניו לבו מאי הוה מלי למטען לבהון לא אמרינן הכי אלא בטענה דבטיח וחוזם לא בטיח דחוזמא קלא ליח היולך ונקטינן לבאי בטעת דאי טעני יורשים החזיר או שאת החזיר לו ואלי נהנסו שאלו ידעו או שהקי טיעיניו לבו החזיר ובשבע ולא גבי אלא מחצה . אבל אם טענו שאת נהנסו וגובה כולו וזו היא שבת הרשב"א והרי"ה ז"ל . ואין כן דעת הריא"ף ז"ל שהוא הביא הלי שאת בשעתא בפרק המקבל וכתב אמר רבי אלכתא שבשב וגובה מחצה שהוא בחזרת מלוה אבל בפלגא דהוא בחזרת פקדון חייבין שאת נהנס לי ממי דאמת פרעיה ע"כ וכן דעת הרמב"ן ודעת הראב"ד ז"ל . ול"ת ל"ב אדרה קושין לדוכתא דטעון לבו נהנסו ומאי טעמייהו דדייני גולה וכב הונא בר חבין דש"ל נשבע גובה כולו . י"ל דהבא בייחומים הבאים בטענת עלמן ופיעין החזרם אבינו דלי לא טעין או נהנסו וע"כ נשבע וגובה מחצה וכי ליח לבו לדייני גולה טוענין ליורש אלא ולאי בבאין בטענת חזרה טעקינן וטעמייהו דדייני גולה מבוא ל"ל שאבך בידי מאי בעי . ול"ת כין דבבאין בטענת חזרה עסקינן למאי בעי לה בבולה כוענין . וי"ל דאדר' הונא בר חבין שמכיון דשלח שמפקיד אצל חבירו בשבר ול"ל החזרתיו לך נאמן אפי' במיגו דאי בעי אמר נהנסו והשתא לא מצי למימר ליש שברך בידי מאי בעי נאמן לומר החזרתיו לך ובשבועה והא דאמרינן נאמן לומר נהנסו במקום שאין רואין שידעו אם נהנס . אבל אם טען שנהנס במקום שרגילין שהדי לא מהימן אלא ל"ש מייתי שהדי . הלכך אם הודה הנפקד שלעולם היה במקום שעדים מצויין לינו נאמן לומר החזרתיו והא ליכא מציד אם היה טוען הוא היה טוען היינו מצריכין אותו להביא עדים על אונסו . ושבר כיש היולא על היתומים ושבב וגובה כולו . פי' שבר כיש שבר עיסקא דהוי פלגא מלוה ופלגא פקדון . ופיריך תלמודא תרתי פי' תרתי דשתרן להדדי דכיון דנאמן לומר החזרתי ממאי בשב וגובה כולו והא טעיניו ליתמי ואבוהון ס"מ למיטען החזרתי לך פלגא דפקדון ומשני שאני התם דאם ליתא דפרעיה מימר הוי אמר פי' מימר היי אמר בשעת מיתה פרעתי ודשתא דליכא תרתי שבר ביד המתן וגם לא זוס בשעת מיתה פרעתי הלכך בשב וגובה כולו . אמר רבא הלכתא בשב ובשב וגובה מחצה וסכי מיפסיקא הלכתא דבשב בעל השבר כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים וגובה מחצה דמלוה ומחצה דפקדון מפסיד ולא לפיתי בזה מולך . ואע"ג דלכאורה קשיא הא היכא שהי דרבא אצל כל הנשבעים דל"ל רבא לאמי מאי מעליותא . הא תירץ רשב"ם ותוספות עיין עליו . ומה דדייקינן מעשתין דכיון דאמרו שהם שבר כיש היולא על היתומים ושקלי ושרו טובא ולא אלכרו מה טעמא דיתמי משמע דבכל טענה שיאמרו לא גבי אלא מחצה . ולא מיבעיא אם טענו אנו יודעים שהניח אלא שפילו טענו שמא החזיר לא גבי אלא מחצה שהרי כל טענת היתומים שמא הוא ופפי' אמרו לא ידענו אלו טעיניו לנו מה דהוה מלי לבהון למטען ואפשלו שתקו ולא אמרינן שתיקה כהודאה למיפ משום דהא דשתקין משום דלא ידעי מה שיבו ואלו טעיניו לנו . ול"ת מאי טעמייהו דאלו דש"ל נשבע וגובה כולו משום דאלי למימר שבר בידי מאי בעי נטעון אלו לנו נהנסו דשא לבהון הוה מלי למיטען בתוספות דלא טעיניו ליתמי טעמא דלא שבתה וחוזם דלא שבתה וכן כתבו בהדיא בסוגיין דכמוכר וכשאר מקומות . ול"ת הא תיזם דאלו לא טעיניו לנו אבל אם טענו אם כך הוא טענתן טעמא וכ"ת הכי נמי היכי פסיק ותני גובה כולו והא משכחת לה דלא גבי אלא מחצה וכגון בטענו טענת חוזם . וי"ל דאי טענו אלו ידעינן דלאנהנסו ווהאי דלא גבי אלא מחצה דכיון דידעי ליתו בתוכחא מה לי ליתו מה לי לבהון דאבוהון מא

הסבועה פרטו ומוהו . וא"ת כיון דידעי במילי דתכוהן לחייבן שבועה שהחזיר לחבירה ואם תימא יכולין ליפטר שלמו כך' תבעו דאמר מאוך שהיו יכול ליפטר משלם . תירלו בזה דקיי"ל שבועת ה' תסיה בין שיסיה ולא בין היורשים דלגבי יורשים לא אמרינן מאוך שהיו יכול ליפטר [משלם] הילכך ג"ל אם היורשים תיכף בקיאין במילי דתכוהן לפי' שבועה לא נשבו ואם הם בקיאין נשבעין היסת שלא פקדון תבעו וכו' . והנראה לע"ד כתבתי :

תתקלה (תק) **מעשה** בראובן שמת בלא בנים והניח אשה זקנה שזקוקה ליבם גם הוא זקן ובניהם מרוצים שלא ליבם ושלא לחלוץ ובאו לדון על ענין שכתובה שהיא תוכעת כתובתה והוא אומר תהיה מוהנת ביד ב"ד או ביד בליס ותתבטל ותתפרדם ממנה עד שתמות והשאר לאחר מותה תהא שלי או יורבי שאם תקח הכל תתן ממנה הכל למי שתרצה ויקחו הכל יורבים . יורה המורה הדין עם מי :

תשובה לא ידעתי מה מקום יש לספקא זו שהרי יכולה לבוא עליו מעצמה או חלוץ לו יבם ואם לא ירצה ליבם יחלוץ לה בעל כרחו ויהן לה כתובה ותעכב מה שתרצה ואם תתפייר היא בלא חליצה לא בעבור כך שכיבדה זכות כתובתה . ואם היא חיסה רוצה לא להתייבם ולא לחלוץ הין מוכיחין לה לפי' אמרה הני מילי בזוזי מבלי וכ"ש בשאין לה כתובה . ואם תובעת חליצה ואינה רוצה ליבם כיבוד הין אומרים לה בדין מוכרת וכופין אותו לחלוץ לדעת הרמב"ם ז"ל ולדעת הלא מפרשים הין כופין כפלוגתייהו בשומרת יבם על הפסידה כתובתה . הילכך יכולה היא בתמיר יבם או חלוץ או תן לי כתובתי ואם בישאר אחר מותי תקח כדין שומרת יבם שמתה יורבים מתבים ירבין בגבי מלוג שלה והני נכסי נשלן ברזל ווורבי בעלה יורבים כתובתה והני נכסי שלהן ברזל לפי שיעור הרמב"ם ז"ל בשהו דעיולין לבסוף כמותו . ואם היא חיסה רוצה בוזנת זה שתת פיך לשלם הוא . וא"כ לא מלאתי מקום לבשלתך הלא בזמן שהוא חגור חיני רוצה לא לחלוץ ולא ליבם לפי' שתקח כל כתובתה . וכן אם היא חומרת חיני רוצה לחלוץ ולא ליבם לפיכך תפסיד כל כתובתי . וא"כ הוא הדבר כ"ל שורת הדין ונכסיה בחזקת כילה ל"מ תקח הכל ותעכב בשם שתרצה שהרי הין שכיבה יורש בשם בלוש . וגבי שלן ברזל מותנין לה כיון שכשילה לותם מביה לביה והבעל וכיבה לינה יכולין למכור מכס וכותבין לותם עליה ותתפרדם מכס ואם יבאר מכס שתות חולקים לותם יורבים עם יורבי הבעל . וכתובתה בביה של בעלה תהיה ביד בליס או ביד ב"ד בשם תלטרך תתפרדם ממנה ואם שיבאר תחריב יורבי הבעל יורבים לותו . והנראה לע"ד כתבתי :

תתקלו (תקו) **שאלה** מדודם . לגבון ואבם שם שמואל ן' ויבגע י"ו . על לחובן בדלה לקבל גרושת חביבו תוך ג' חדשים ואתרו בו בלה יבעבם בן ובניהן עם לחד ואמר ביקדם ואח"כ יברח ובן עבם ואבאלה היה מלחר שהשתה ובו ועבר על התרלה לי מפקינן לם מיניה לו לא דלילמת דמיה למ"ם הרא"ם ז"ל בתשובה כלל ל"ב סיבן ג' עב שיעבון שהניה גע ואולדן לומר בפי נכתב ובפי נתתם ואח"כ הלא הבליה לפושבם וממלך הבליה בחבם והתרם בו בלא יבחוה ולא שיב ואלך ואשלה והביב ז"ל יפה התניה בו בין שאמר שפ"ג וכפ"ג כדאמן שפ"ב דיעמות הניהן גע ממד"ה ואמר שפ"ג ושפ"ג לא יבא לת מבעו וכו' ושוד אני לומר שלדין לבוליהה ואע"ג דהניהן לן שפ"ב דיעמות כגם מהו שיולית ומבקינן דלא יוליהה הנ"מ כגם בדיעבד לבל לה עבר על התרלה ב"ד וכיבה מפקינן מיניה . ושוד מבין לוהו מבת מרדות וכו' . הרי בכתב הרא"ם ז"ל דמפקינן לה מיניה לחר שעבר על התרלה ב"ד כי לה התיר לוהב התלמוד הוא בדיעבד וכידון שבעינו לה התיר התלמוד הלא בדיעבד דלחמר שפ' החולן קדם וברח ערוקים מכתייה . עוד מלאתי כתוב בדברי המגיד מבגה שהשיבים עם דברי הרא"ם ז"ל בדלילמי . עם השבמת הרשב"ה ז"ל פ"י מה' גירושין וז"ל שניה בהניה גע וכו' מבגה ביבמות פ' כילד וכו' עד ויב ביבובלגי בזה מובחלות חלוקות . לבל הרשב"ה ז"ל מלא מוסחת לחרת קדם כמי בשנם לחמרו לו שלא יבעוד ובנם מוליהן מידו . ופי' הוא ז"ל לחמרו לו

נמצא שיעור זמן שהייה זו לא בבגלי ולא בירושלמי הילכך ודאי לם בוליכה לוחה מחמת ידו מפני שעבר על התרחת ב"ד לא יכנום שולמים דרגילים לדבר שעיניו נתן בם וכדכתיבנא . והא דגרסיק בירושלמי גירם מה ניחזיר לם לומר לחמה כן לא נמצא לנו על פיך פי' לם לחה לוסרה להחזיר נמצאת לחמה מוליא לנו על פיך מצמע דמוחרת לחזור לו . לא קשיא כלל דהחם בשומד וגירם מעלמו מוחרת לחזור לו ודייקיק לה מדנקט גירם ולא נקט הוליא כדקאמי ריהא קוכסין לוחו ומוליאין מידו לבל היכא שכוליאוהו מחמת ידו מפני שעבר על התרחת ב"ד לינו מחזיר כלל . ושנראה לע"ד כחבתי :

תתקלו (תקב) **מעשה** בחמד שקדש בת פלוני וסיה גדולה ולחביה לא סיה בעיר . וז"ל קבלת שעדות של הקדושין . במוחב חלחה כחדא הויא כד לחתי לקדמות פב"ם ושעיד שסיה מייב לו פ' מעות וחבע לוחה ממנו ולמר לו חלך עמי לביה ולחן לך בפני פ' שוחפי ושלך עמו הוא וכוחבו ועלו לביה לבי שבת ובעודם בדהליו קרא המקדש שעדות שעדה ולמה שילמה לקדמו חבם ולינו יודע לם היה שעדות או שלחה וחבף שילמה שומיע ידו לביה ולינו יודע מה שהוליא ממנו ונחן בידה ולמר לה הרי זה קדושך וקבלה מה שנחן לה והלבה לה . גם שוחפו פ' שעיד שסמקדש הל"ל שביום ידו לביה וביום יש בו זבב וכסף ופרוטות ונחן בידה ולמר לה הרי זה קדושך ושלחו לו שמת היחה ידו ריקנית כשלחר הרי זה קדושך . וכשביב שלינו יודע לם היחה ריקנית לו יש בה מעות ולמרו העדים הל"ל שלח יחד לוחם המקדש הל"ל לעדות שלח לחר לה לם הוי עדים והיה זה ביום וכו' :

תשובה לין קדושין לחו כלום ולין כחן בית מיחוש כלל מכמה בעמים חדא שלחר לה הרי זה קדושך ולא חזיר למי מקודשת ולא לחר לי ונרבינן בקדושין לחר שמואל נחן לה בסף ושוה בסף ולחר לה הרי לח מקודשת הרי לח מחורסת הרי לח לחנתי הרי זו מקודשת ופריך עלה לחר רב ספא לחביי למימרא דבבר שמואל ידים שליכן מוכיחות כווין ידים וכחנן בחומר בחה הרי זה מיר וכווין בה ודילמא חסא בחעניה קחמר ולחר שמואל וכוה שהיה חיר שוער לפניו בעמת דחיר עובר לפניו הא לחו הכי לא . ומשני הכ"ע דחמר לי לי הכי מחי קח"ל וכו' הא הכא חלמוד ערוך דחם לא לחר לי ידים שליכן מוכיחות כווי ולא לחר לי הוויין ידים . וכחבו בחוספות וז"ל דהרי לח מקודשת ולא לחר לי לא משמע כלל דחקודשת לי קחמר דחדם יעבוי לקדש חבם לחבירו וידים שליכן מוכיחות כלל בדהכי ודאי קחמר שמואל דלא כווין ידים ע"כ . וכן בעל הטורים לחר שבחב כל לותם שהכ הפק לבון קדושין כגון הרי לח מיועדת לי מיוחדת לי וכו' כחב לחר הרי לח מקודשת ולא לחר לי לינו כלום ולם היה מדבר עמה על עסקי קדושין הוו ולחי קדושין ע"כ . הא למדת דהם לא לחר לי לין כלן בית מיחוש . וכ"כ הרא"ם וז"ל הילכך חפילו לחביי דחית ליה בנדרים ידים שלין מוכיחות כווין ידים מודה הוא בקדושין שהם לחר הרי לח מקודשת ולא לחר לי דלא כווין קדושין משום דלא שוי שוכחה כלל וכו' . וכחב עוד ובלשו שכי בפלוגחא דחביי ורבח קיי"ן כרבח בר מיפ"ל קנ"ם עיין בפסקים וחמלח הדבר בחלוך . וכרי"ן ז"ל כחב וז"ל ומ"מ בקדושין כל היכא דלא לחר לי לא הוו קדושין כלל והוא ז"ל דהם דברי שחומר דהויא לה ספק מקודשת וכחב בסוף שדבור לחבל ודאי כל היכא דהוו ידים שלין מוכיחות כי היכא לי לחר לה הרי לח מקודשת ולא לחר לי פשיטא דלא הוו ידים כלל דהא קיי"ן כרבח ע"כ . והרשב"א ז"ל הוא בעל שברח זו שכחב בחשובה על מי שלא היה מדבר עמה על עסקי קדושין ולחר לה הרי לח מקודשת ולא לחר לי וכחב ז"ל שלין כלן ידים מוכיחות ובסוף כחב ומיהו יש לחוש לסחמיר שמא בקדושין לא בעינן ידים מוכיחות ע"כ . ולחי לוחר שחפילו הרשב"א ז"ל מודה בל"ד דבשלמת הרי לח מקודשת חא"ל דלא כווין ידים מוכיחות לגמרי יש קלת **סוכחס** מיכח. לבל לחר לה הרי זה קדושין לין כלן סוכחס כלל . חדח דלא לחר לי ולו דלא לחר

שמקדשה הלא בחלו בן קדושיה לפשר שמקדשה חחלה ולחו לן קדושיה כ"ם בהלערפות הבעלים לבר לחי עחיד לכחוב בשטי"ם . גדולם מז היה סלכה למעשה בחד שחמר לחשה בחי שחקחי דיבר זה בקדושין לי ופסק מס"ר יעקב בירב ז"ע שחיה לריכה גם בלל שלין זה לשון קדושין ולחי וחברי חלקו עליו והלכחה גם מספק ובטעם שלא"פ שלא לחר כלבון הכמים הרי לח מקודשת לי מ"מ כבר לחר מלח לי ומפני שלחרו בלבון לנו יהיה ממשוחו לפיר לבון קדושין ולא גלע מידות וכבר כתרכחי בחשובה של חותו מעשה . מבל בל"ד שלא סזכיר לי בלל ולא לחר חלא הרי זה קדושיך לין כלן בית מיחוש ולפילו לדעת הרשב"א ז"ל וכן היה הלכה למעשה בימי הרב ר' שמעון דורלן ז"ל בחד שחבר לחביר עול בטענה זו והשיב לו למה מ"ל שלח ידך ולחת גו מ"ח לחר לו שמעון קדושין על בסך והשיב הוא ז"ל על זה בלבון שלינו בלום מפני שלא לחר בטעת קדושין דבריס שבחשה מקדשה בסה בשלומר קדושין על בחך לינו מוכיח בדבריס שלא בחשה היא מקודשת עכ"ל . ומעשה כ"ם ג"כ דקדושין על בחך הוא מני לפרושי קדושין בשביל בחך ולפ"ה לא מפרשינן דבריו כ"ם בשלומר ס"ז קדושיך שלינו בלום ולפילו חיטת שבדבריס שיש היכי הרב ז"ל לחר לינו בלום ולא בהריבם גם מספק ז"ל בהריטב"ח ז"ל ובקדושין בעינן דליטת לי ולם לא לחר לי לינה מקודשת בלל ע"כ הרי לך ענשה נכון ובדוק לבטל קדושין הלו . חו היכא טעטת לחריטת שהרי לו לחו הלו העדים מה נחן לה ולהיכא בחה ספיקי ספק לא נחן לה דבר ולחל"ל נחן לה דבר שמא נחן לה פרוטה קטנה ופסולה שלינה שוה פרוטה ולחל"ל נחן לה בסף שמא מטבע מזויף נחן לה ולא בחכה דעתה וכ"ם כי הקדש הזה לחי מכיר לוחו ונמלח הלא מטבע מזויף הרבה וכיון שלין הספק בקול לא לחריק ספק מקודשת עוד כיון שהספק הוא בעיקר הדבר חם נחן לה דבר חו לא נחן לה דבר לין כלן עדות כלל דבשלמת זרק לה קדושים ספק קדוב לו ספק קדוב לה ל"ג נחן לה בסף ולחר לה בסף לחד מלוחם הלטוות דמספקא לן לי הוו קדושין חו לא בבה"ג היית ספק מקודשת חבל לי מספקא לן לי זרק לה חו לא זרק לה חו חם נחן לה בסף חו לא נחן לה כיון שהספק הוא בעיקר הדבר חוקמינן לה לחזקתה ולינה לריכה גט כיון שלין כלן עדות . ויש להביא רלוה מלשון הר"ן ז"ל בקדושין שבהב ומשום הכי לחי מספקא במקדש בדבר שלינו שוה פרוטה לי מלית לחרש לדידי שוה לחפשר דכיון דלא שוה מידי לא בל בי היתה לחת עליו תורת בסף והבא שלחי כיון דודאי ממונא הוא כי לחר לדידי שוה מבני . ומיהו פשיטא לי דבשלין העדים יודעים שדרבה לסחיקר בו לא מבני דה"ל בקדושין בלא עדים דלא מבני לפילו שיטם מודים עכ"ל וכתב כן בבוגית דשיריה לא לריבי שומע . ומעשה שהיה דן ק"ו לג"ד דהחם חע"ג דיסיב לה מידי לחלא מפני שלינם יודעים שם דרבה להסחיקר בו לא הוי בקדושין בלא עדים כ"ם בג"ד דלא יודעין שם נחן לה דבר בו לא . וח"ת שלחי שהם שבני הטדים יודעים שלא נחן לה שוה פרוטה לבל בג"ד שיטם מסופקים שמא נחן לה ס"פ הא ל"ק שבבי חלו הוה קים לן שדרבה להסחיקר בלחותו דבר חזר להיות בחלו הוא ס"פ וחפ"ה מפני שספק חנו לוומרים שלין בלן עדות בלל לף בג"ד לין בלן עדות בלל . חו היכא טעטת לחריטת לבטל בקדושין שבהי טעד שע' לא היה מבירה ולא היה לוחה שבעת בקדושין וגם אחה שם ישחלו לוחו שם היה זחת טעלחת לא יבול להבירה שבהי לא היה פנים בשעת בקדושין ולינו מבירה שם היה זחת לו שלחה . גם שעד שבני לף ע"פ שטיה מבית לוחה מחחלה מ"מ בלוחה שעה לא היה פנים שבהי היו עומדים בדבלין ולחי שחלבי ולחרו בהוה חשוך ולין בו לורה בדוב שדהמלין וגם היה לא דברה בלה לעיני שנאמר בהביר בעיניהם עין דקלה ולפילו שבעד הב' מבירה עד ל' עדות ל' בקדושין לאו בלים הוא ולפילו לדעת המחמיר עד ל' ועדות במו שלינו מבורך מודה הוא שלינו בלום . והבהה לע"ד בחבתי :

תתקלח (תקג) **שאלה** מדודם . רלוונן חבע חת שמעון לפני ספרנסים ולחר חחם עדבת לי בעד לוי בסך משום שהיה חייב לי ולוי היה דוגה לפרש היה ולחי עבבתי

מכמני שלא יבך עד שיפרעו ואתם לומרת שניהם כי לני ערב כגדו. סגיב שמעון לא סיס דבריס בשלם ותבע רלובן שיסבע שמעון על זה ומתן שמעון ליסבע אם לא יסיס דין תורס וילאו ספרנסים ומלאו לבעלי תורס והסיבו שלימו חייב להסבע שלא ע"כ ערב לו בשעת מתן מעות או בקנין או ב"ד וסלכו ספרנסים וסודיעו גזרת הבעלי תורס לרלובן ואמרו לו תיך לאמרו בעלי תורס שמעון לימו מחויב שבועה שלא על ספיים שזכריים ורלובן סתחכם מדבריסס וחזר לב"ד ושטן לשמעון ואמר לא סבנת כוונת הברי ואתם תפרש לאתם כי לין כוונתי לשער שמעלרת ערב לי לבל נשתרת ערב לב"ד בעבורי כי לני סבלתי ספרנסים למקום ספיעות פרלעות אתם כדי לגנוב אתם לוי ואתם לאמרת לפרנסים סימוסו כי לני לפרע בעבורו ושאלו דייניס לרלובן מי סיו ספרנסים ואמר ליהי זוכר לותס ולבל לפיה לאחד מסס וסלך והביא לת יעקב והעיד ואמר לני בלותו זמן סייתי פרסס והביאתי רלובן למקום ספפיעות פורעות אתם לגנוב לת לוי ולהוליאו מן ספפיעה בעבור תוכו ואמר לי שמעון סיימוסו כי לני לפרע בעבורו ושאלו סדייניס ליעקב מי סיו ספרנסים תביך [ואתם] סיו לז בלותו מושב עמך לו לא והסביב יעקב ליהי זוכר דבר מזה רק לני לבדי סייתי עם ואיהי זוכר מי סיו תבדי לז ואתם סיו שם לו לא גם ליהי זוכר על ליזה סך נשאר שמעון ערב. זהו תוכף שאלתם. עתה יודיעני תדוני בתיך יפעיט דין זה אם רלובן יכול לחזור בו או לא לאמר שילא מב"ד ואם יכול לחזור ולעשות אם יש ממש בעדות יעקב לאחר שלא הסיעד על שלשה שאם ב"ד רק על ל' לבד כל הפרטים יודעני בהכוכה כי לין הפנאי נמתן במוכיל להרחיב לדדי בספק ספקא ואלילות אשר לי מהתלמוד והפוסקים שמואל ן' וחנגס:

תשובה לין שמעון חייב שבועה כלל לכל טענה שלוסס מחייבת ממון ליסס מחייבת שבועה ושטנה ולא ליסס מחייבת ממון דגרסינן בחזקת הבתים עלה. דסהיכי דזה תומר שלי לבותי וזה תומר שלי לבותי וכו' תוזר ושטן לו ליסו תוזר ושטן ושטן עולה לאמר תוזר ושטן נסרדעי לאמרי ליסו תוזר ושטן ומודס שולה דסיכא דלאמר ליס שלי לבותי ולא שלי לבותיך שלליסו תוזר ושטן וסיכא דכוס קלי בבי דיעה ולא טעין ולאת מכלאי ושטן ליסו תוזר ושטן מ"ס טענתא לגמרוס ע"כ סרי לפי פסיכא דסוגיין משמע דלי נפיק מבי דיעה והדר אתי לה מלי למפטן לפילו לתדן דבריו סרלב"סיס וכן פי' רשב"ס והר"י יוס ז"ל שלא שהר"י יוסף ן' מיגאש ז"ל דקדק דכיון דסלי בעיא נאמרס עלה דלפי טובדא וסהי שכלדא סוי דאתו בסדי סילבך לי אתא ושטן לאו כלום הוא לבל לא לו אתו בסדי על טענתו סרלב"סוס מלי לחזור ולטשון לפילו ספך טענתו סרלב"סוס ולפילו שילא מב"ד תוזר ושטן וכן בתבס סרמב"ס ז"ל שכתב פ"ז מסלכות טוען ושטען וז"ל יש לטוען בב"ד לחזור ולטשון טענה אחרת להבחים בטענה סרלב"סוס וסומכין על טענתו סתחלוס ואע"פ שלא נתן תתלאה לטענה סרלב"סוס ואע"פ שילא מב"ד וחזר יש לו לחזור ולטשון ולכפך כל פטעות שילאו עד שיביא עדיס לבל מאחר שבאו עדיס וכו' וכן כתבה רבינו יעקב ז"ל סימן פ'. ומכאן תבעת דבב"ד כיון בלא באו עדיס אע"פ שילא מב"ד וחזר יש לו לכפך טענתו כתו שילאו. לבל כל מעיינת שפיר תבבת אתין סדבריס אתורים אלא טענה פיטור לפיטור דמגו שסיס יכול לעמוד בטענתו סרלב"סוס ויפטר מה שחזר ושטן עתה תיטו אלא לפי שרולס לומר סאתם לא תאמר כן לא שבקת מקום לבוס פסק דין דאם תבע אתו תביאו תנה ואמר הן וחזר ואמר לסב"ס אם אתה תומר יכול לחזור לא יוכל סדיין לפסוק בתיד שילאו שרולין לתייבו יעתק טענה לטענה אלא כיון שהודה שוב היטו יכול לחזור ולכפול ואם חזר היטו כלום ופוסקין סדין לפי' טענה סרלב"סוס כיון שטענתו סתחלוס סוא טענת סרלב"סוס. לבל אם בא לתקן טענתו סרלב"סוס ויאתר לכך נתכוונתי ויש בתשובות לשון שכובל זה בתיקון שומעין לו וכל זה אלא יאלא תב"ד לבל אם יאלא תב"ד אין שומעין לו לפי' לתקן דשמא טענתא תגמרוס. תדע דלא לאמרה סר"י ן' מיגאש אלא טענת פיטור לפיטור שהרי כתב לבל כל זמן שלא שכתיבו מחזר ושטן תע"ב דניסיק לברש דמגו דתי בעי קלי לטענתיס קמייתא ולפסבר אלי נמי טעין טענתא אחריתי ומיספר ע"כ. ולא מתיוב לפיטור לי סיס קלי לטענתא קמייתא סוס מתחייב ולימא מגו. וכן כתב סר"ן ז"ל בחדושיו ז"ל וסלכתא שוטן ושחר ושטן כלומר כל סיכא דלא מכחיס דבריו סרלשונים ובדמוכחא סוגיין מיסו דקדק סר"ן ז"ל דכי לאמרינן במכחיס דבריו לימו טוען ושחר ושטן דוקא כגון שבאו עדיס בתייס סא לא בלו עדיס טוען ושחר ושטן ומשכח דבריו מפיטור לפיטור כגון שאמר מתחלה לא לייתי ולא"כ טוען לייתי ופרעתי דנאמן וכן נמי בלומר על לבותיך ולא על לבותי ולאחר מכן לומר שלקוסס מלבותיך דכל סיכא דלא סאי בסדי בתייס מלי למטען ולספוכי טענתיס וכו' וכן דעת סרמב"ס ז"ל פ"ז מסלכות טוען ושטען וכן כתבה שוטי יוסף וכ"כ במרדכי בתשובה לרחני"ס לבל הכא אחזר ושטן מעלמו מגו שסיס יפול לטשוד בדבריו סרלשונים ולימבע ולימבע יבבע נמי בדבריו סאחרונים שאתם ויפטר לכל סיכא דבני טענותיו בתין לפטור חוזר ושטן ע"י מגו תע"ג דבטענה שאחרונה סותרת סרלשונה ע"כ. אא למדת שתין סדברים תמורים אלא מפיטור לפיטור לבל מחויב לפיטור תינו חוזר ושטן אם תינו מפרש דבריו. ואם יאא תב"ד לפילו לפרש דבריו תינו יכול לשמוד טענתא לגמרוס. סילבך בב"ד הוי מפיטור מבירו לחיוב תבירו שהרי בטענתו סרלשונה מבירו פטור מהדרבות ובטענתו שאחרונה חייב בערבות ואסי דטענתו סרלשונה סובל פי' זה שאחרון כיון שילא מב"ד שוב תינו חוזר ושטן שכיון שמפסיד בטענה סרלשונה ומבירו מיפטר בשבי סי כאלו סכאשיבו עדיס על טענתו סרלשונה ושוב תינו חוזר ושטן. ולפילו סרי"ן מיגא"ס ושאשבים תחריו יודו בזו וב"ס עתה שמגיס עפ"י סרא"ס ז"ל כי סוא ז"ל לא חלק בפשקו ולא בתשובותיו בין בלו עדיס שלא בלו ושבל תלוי אם יאא תב"ד או לא. ות"ס ולדעת סרא"ס ז"ל תין זה מדרש דבריו אלא בן סן דבריו סרלשונים ערבס לי לוזרכי כלומר לב"ד ועל כיולא בזה כתב סרא"ס ז"ל בתשובה וכ"ס בב"ד שבטענה שלאחרונה סיא ממש פי' בטענה סרלשונה ולפילו שבדעי מודו בבא ועדיפא מבא דקאמר אתם ומודו לא בדעי סיכא דקאמר על לבותיו שלקוסס מלבותיך דטוען וחוזר וטוען דבשיא סוי תוספות שמוסיף על דבריו לפדשם. לבל ב"ד לין לריך תוספת ע"כ. לא קשיא דשתי תשובות בדבר דלישנא נמי לסמיפין לומרה ולא לסמוך על טעם זה לבדו ותו דבר מעיינת בס אתם תשבח דטענתו שלאחרונה סיא ממש שרלשונה שטען לו שלא תבינו מלוס בשטר וכשיא רלוס שסודידוסו לוכסי תבינו ושוב טען שלא סודידוסו לפרטון תלא לסיל שקרקעות מיד ווסיס ע"כ שסיו תוכעים לוסו ובודאי שטענה זו סיא כלולה ברלשונה שאם סודידוסו ממש וגבה מס שאמר לו ומס תובע תלא ולאי לא סודידוסו לגבייה תלא לסיל שכשכים כמו שלומר לבסוף לבל ב"ד לטון ערבת לי פשטו סוא יאלא לי ערב דב"ע לאו דיעה גמירי וקרא לזה ערבות תדע דלפילו ספרנסים לא סיו יודעים אם חייב שבועה זה אלו לא. ושאם שחזר ושטן לריך לאתם לבשות פי' לפיטוסו ערבת לי לוזרכי כלומר לב"ד וזה ולאי פי' טענתו וכיון שילא מב"ד שוב אינו חוזר ושטן לדעת ב"ע. וב"ס דכבת רגלים לדבר שלא טען טענה זו עד שלמדוסו ספרנסים וסיס לסס לומר פעור סוא משבועה ולא טוד:

ולענין אם עדות ספרנס יעקב מועיל בדבר זה אינו כלום מטעמים אלבר כתבת ולא אוכל להאריך ואם יבואו שני עדיס שילא ערב לב"ד יפרע בממון ואין כאן עסק שבועה כלל אלו אם יבואו שני פרנסים מן השלשה שילא לסס ערב וסיו ג' כמעמד לבל אם אמרו לא סיינו אלא שניס אין זה ערבות שבהי לא סיו ב"ד שאפילו מודה שילא ערב לא סיה חייב כיון שלא סיו כל שלשה סלייניס במעמד. ועדיין מסתפקא לי אם ספרנסים שאלו יש לסס תורת ב"ד לענין אם יאא תב"ד לסס ערב מאחר שבי טענתו על דבר דבשטיא שאתם דמסיתין לב"ד גמר ומשתבד ובאלו ספרנסים לא שייך כאי טענתא. אלא כיון דלא גמירי ולא חשיב לסו אלו מהימנותא שאתם ולא גמרו ומשתבדי. ותו דהרי אינם קבועים אלא כל ג' אלשים

בימים מחריס במקומם ולית ליס סמאס בהיממותא דילמו סילכך מסתברא דלא חשיבי כ"ד לסתי מלתא דחיכם אלא כמו פסריכים בעלמא . ולא [ה]סלכתי כזס לפי שאין מני לזיין ל עמאס .
והגלע"ד כתבתי :

תתקלט (תקד) **מעשה** ברחובן שחלה וסכניד עליו סחולי ונכנס שמעון ללגו ועשה עמו חסבון כל מס שעשה ונתן עמו ונשאר לרחובן חייב לשמעון כך וכך ולא שמעון ושלא לרחובן שי עדים שיעידו עליו ושלא ושתלוהו לוך יצא חשבוך עס שמעון ואמר חמת הוא שאני חייב לו כך וכך שכן עלה בחשבון ועמד רחובן כמו ג' ימים ומת וכניס יחומים קטנים וכל סדבר לפני אחד מסחכמים וסעמיד להס לפטרופוס לחייבס וקבל לא העדים וסוליא ממון מסיחומים ונתן לשמעון ולניס לדעת אס יפס דן או לא :

תשובה נפלאתי על זס פעלה ופלא אשר לבדס חכמת חכמיו ובינת נבוניו נסתתרה והא חלמוד ערוך סוא אין נפרעין מנכסי יחומים עד שיגדילו אלא ג"כ רניח חוכלא בסס לו לכחוכם אשר משוס חינת וכחבוס כל בעלי סשלומת והפוסקים לא נעדר מסס אים והוסיפו עליס או שלא הגיע זמן פרעון דלא עביד אינס דפרע גו זמניס או שלוס ואמר תנו מנה לפלוני שאני חייב ל או דמת נשמתים . אבל בנדון אשר שאלת לא סיס אחד מכל אלה ומאן ליממ לן דלא פרע ליס בחוך ג' ימים ואפילו מלוס בשטר תמיינן כ"ס במלוס ע"פ כיון שהובררה וידע כמה הוא כי לפרעון עומד . ואני לא אחשוב שאוס פותח ספר יטעה בזס ואס כך סיס הוי טועה בדבר משנה ואוזר ואס אי אפשר לאוזר הדין אס נשא ונתן ביד חייב לשלם מדין מזיק ממונו של חבירו והיחומים לא קבלוהו עליהם שטרי קטנים סס ואס לא נשא ונתן ביד חייב בדיני שמים וס' יריב ריבס וגו' . ואס"כ מקרחי על סדבר ואמרו לי שכשאר שהודה רחובן בפני עדים שחייב לשמעון כך וכך אמר אגס לי חייב לי ממון יקח שמעון מעותיו מלי אמרחי שמא טעגה או טעגו לפני סחכס שהוא וחשב לדמותס להסיא דלא הגיע זמן הפרעון דכיון שהמחה לא שמעון אגל לוי ואני לא פרע לו וכיון שלא מודה שלא נתן דבר לשמעון אחר וחובע מרחובן ואני אס כך סיס טעה בשיקול סדעת ופשיק ממונא דיחמי בשומעא דלא מוכח דשמעון אס יש שלשתן במעמד אילא למימר שכחלק רחובן ואין לשמעון עליו כלום אבל כיון שלשמעון ולוי לא סיו במעמד ידע רחובן ואני שאין המחאס זו כלוס ושלא שמכא דעתו של שמעון וכ"ש שלא שמע מוסה ואילא למימר שלא לו משוניו ממקום אחר ושרי אלו סיס רחובן קיים ולא לטעון פרעתי לשמן בשב"ג ואשן ממי טעיינן ליחמי מאי דהוס מאי אחוסן למטען ומעשה דשכיחא שטרי שאס חוב ול"ס מו"מ של שקף ושבא לפרעון מיד עומד וכ"ס ביחומים קטנים דאין נפרעין מאס שום שטר חוב עד שיגדילו וג"כ סיס טועה בשיקול הדעת ומשלם מציאה .
והגלע"ד כתבתי :

תתקמ (תקה) **שאלת** רחובן גזל או הזיק את ממונו של שמעון ומת ושניס מטלטלין ולא סיס קרקעות אס נשתעבדו מטלטלי דיחמי לפרוע גזל שבידס או מה שהזיק מחקנת הגאונים ז"ל או לא :

תשובה לא מקנו הגאונים ז"ל אלא שלא תעשל דלא בפני עוין או כאובנא שאס משום מיגת אבל בשאר דבריס לא חקנו ואזר הדין כחלמוד דמטלטלי דיחמי לא משתעבדי לשום דבר . וגדולס מזו כתב הריטב"א ז"ל בפרק אלו נערות גבי סיס לסס שבידס פרס ואס סיו לסס אחריות נכסיס חייבין לשלם פי' רש"י ז"ל שסיו לסס קרקעות שיש לסס אחריות כלומר דמטלטלי דיחמי לא משתעבדי לב"ח ונראין שדבריס שלא חקנו הגאונים ז"ל בזמן שיש מטלטלין של היחומים משועבדים אלא למזון שלא תנעול דלת בפני לוון . אבל לא נשאר שדבריס כיוצא בזס וכן נראס דעת שרמב"ס ז"ל ע"כ . וק"ו שדבריס שבאס ואס אס שאלה למימר שלא תנעול דלת בפני משאילין תמיינן דלא חקנו שגאונים ז"ל כ"ש בגזל או היזק דלא תמיינן הכי ושבקינן לס לדיינ דשלמודא אבל אס עמד דיין וזקפן עליו במעמד הכי הוא כשאר מלוס וככלל החקנות של הגאונים ז"ל דלשתעבדו מטלטלי דיחמי אלא על גב דעיקר שמלוס גזל כדי שלא תחטוק ככל מיני מעשה .
והגלע"ד כתבתי :

תתקמא (תקו) **שאלה** לחובן חלה ומתרפא ושניא חת גוו ומחוך שמחתו לוס שיחמו ממנו כך ליגע שמשם לשמעון וליהודס להשיא ביוחיהן ולנוי לוס שיחנו לו כך ליגע שמשם והממונס שלו סיס במקום אחר ולא נתן לשם דבר לחיו שכשם שנתן כך וכין כך מת לרחובן ולא סזכירוהו שמתנה לוס לביתו ושלך לביתס עולמו והניח יחומים קטנים אשאשו שמעון ולוי ויהודס כמתנאס או לא :

תשובה אס מקבלי שמתנה שם שעיריס ודאי לא חיבני לך שכרי לא זכו בשאר מדרכי סקנין ורחובן בעלמו לוס יכול לחזור בו ואפילו מקנני שמשם לוחו שכרי סיו שמשם מרוכס כפי שם שמעתי וכ"ם דלא מפקינן מיחמי כי סאי שחנה . אלא ודאי עיקר שלנוך סיו שמקבלי שמתנה עשיים ושמירס לגבוס כשכירס לסזיוט וסוי כאלו נגיע שמתנה לידס ושיחו יכול לחזור בו . עיקר דבר זס שמלוקת בי שבות שרשב"ג ז"ל בכמס מקומות בחלוקיו ובשלוקתיהו דלא לשניין לשירס לגבוס כשכירס לסזיוט אלא בקדמי מזנה חו בקדמי בדק הבית אבל שאר שדקדוות בגון שמשנדב מעות לצדקה לא לשניין בה לשירס לגבוס אלא שרי שם כשאר כל אדס אס קנו בחחת מדרכי סקנין כשכירס חו בקנין חו בשטר חו בחזקס כל אד ואד בדיניס קנו ואס לא שיהב שם שחת מדרכי סקנין יכול לחזור בו . ורוב שפוסקים לשאר חלו נוסגיס בשם שריע"ף ושרמב"ס ושרא"ש ז"ל ושנשמכיס לשחריהם כולס שכשיטו דלשירס לעניים ושרא"ש ז"ל ושנשמכיס לשחריהם כולס שכשיטו דלשירס לעניים שוי כלשירס לצדקה ושיטו יכול לחזור בו . ויש מי שכתב דשמשנדב לצדקה ומנקטא מילחא מיטעא עדיף דשיטו בלשירס בשמעטא לבד שחחייב בלשירס לגבוס כשכירס לסזיוט . ושני דקדקתי מלשון שלשירס דלשירס לגבוס כשכירס אגופו קדוש כגון שמשנדב לח"א שכתב ז"ל שמודס הוא בדבר שגופו קדוש כגון שמשנדב לח"א שפר תורס לגבור לו בית זס לב"ס וכיוצא בזס שלשירס לגבוס כשכירס להקדש . סילכך בג"ד לדעת רוב שפוסקים לא שיה רחובן לחזור בו ממחנחו סילכך מוטיחין מבניו . עוד שני לומר כי שפילו שרא"ש ז"ל מודס דבשלמא שם שיה חוזר רחובן בעלמו שני ששיה יכול לחזור בו מ"מ אין לא טעיינן ליחמי במאי דסוא מני שבוכן למיטען אלא במלחא דשכיחא אבל במלחא דל"ש לא טעיינן ורחובן זס שעיר גדול סיה ושניא כמס יחומים ושחזיק כמס יכיבות ונשן מתנות לעניים אין חקר ואפי' בשעת מיחס לוס שיחנו שיטור נכסיו לח"א ואלו שיה יודע שעדיין לא נחנה מחנה זו שיה מלוס משעת מיחס שיחנוס וכ"ש כמס שלוס שיחנו מחמת רפואתו ושמחת בנו כי ודאי לא שיה חוזר שילכך לגבי דידיס מלחת דלא שביחא הוא ולא טעיינן לסו ליחמי וזכו בעלי מחנה ויבלו עדיס ויעידו בפני שפטרופוס שלוס לממונס שאר של חולרוחיו לחת כך וכך למקבלי מחנה ויחנו לסס . וח"א ולא יהיס לחת שאר חוב ממש וקיימת לן דאין נפרעין מנכסי יחומים עד שיגדלו . הא לא קשיא דכיון שלוס לממונס שלו שיתן זכו חנו מנס לפלוני ונזקקין לחר שמעמידין שפטרופוס וכ"כ בעל מגיד משנה ויש שהקשו ושמרו שילך נזקקין בשוס לד ושא קיי"ל אין מקבלין עדות אלא בפני בעל דין ודאקו עלמן בזה ובשיקול דשכש"ג שו שלוס שמוריס שו שחיוס בחזקתו אלא בגזל מקבלין ולא שמרו אין מקבלין אלא במס שהוא בחזקת אבידס ולא שוס בו ושלה בא לסוליא מידס כמו שיחבאר ע"כ . ושו דכיון שאמר לממונס שלו שיתן נשאר חוק שגזל אין מוטל עליו ליתן ושוי בתוך זמן דקיי"ל דמת בתוך זמנו נפרעין מן היורשים בין קטנים בין גדולים דחזקה לא עביד אינס דפרע גו זמניס אף ס"ל לא עביד כיון שלוס לממונס ליתן וממונס מודס שלא נתן . שילכך מעמידין שס שפטרופוס ומזקקין לסס . ושל זס לדעת שרמב"ם ז"ל אבל לדעת שפוסקים כל שמירס לעניים שמשירס לחיוס בעלמא ושקו כיון ששם עשיים לאותו דבר להשיא את בנותיהם או ליפע אשם ע"פ אין לסס מאחים זו .
חק בדור מאוד בעיני :

תתקמב (תקז) **שאלת** ממני מודיעך דעתי ברחובן שבכר שני עדים ושס עמי שתרן ושלך ושקדם בפניהם שאם יש ממש בחלו שקדמתן חדא דחנן בבכורות שמוכל שבר לדון דיני נפשות

בפילין סגופל שכר להעיד עדותו בעלמא. ותו דעתי התרן לין מוסרין לסס עדות ולא ידעתו דילמת לכתחלא לין מוסרין לסס עדות אבל אס הטידו עדותן עדות וכ"ס בקדושי אסא לחיכא חומרת אסא לין :

תשובה אס אלו סעדים נעלו שכר בטלא ולחי פטיעת לך דעדותן עדות לגלא עדיפא מסטיא לתנן בהדיא הגופל שכר לדון דיניו בטילין. והקשו בתוספות וסא תנן מכופר הדיין שגופל שכר לדון גלא שדינו דין מפרש בפ"ב דכתובות בתגר בטלא דמוכח שרי ע"כ וכן פסקו כל הפוסקים וכן העד הגופל שכר בטלא דמוכח דעדותו עדות ולא מיבעיא לך גלא היכא דלא הוי שכר בטלא גלא שהוא שוכר אותו להיות עד בדבר :

ולענין אסא בלא גט ודאי לא תיבעי לך דלא גריעי מסמקדש בפסולי עדות דרבנן שכתבו הגאונים והרמב"ם ז"ל ופסוסקים שלריכה גט ותע"ג דתנן עדותו בטלין דמשמע בטלין לגמרי פסולי עדות דרבנן נמי עדותן בטלה לע"פ שקבלו עדותן אין שומין עפ"י אותה עדות ואפ"ס אס קדם נסס את האסא לריכה גט מספק. הגופל שכר להעיד נמי אע"פ שעדותו בטלה אס קדם נסס את האסא לריכה גט ותע"ג דביילין עלה דהאי מתניתין מנמס"ל ומייתי קרא דאס למדתי אתכם וגו' מה אני בתגם וכו' אסמכתא בעלמא היא. ותו דלא מייתין גלא לענין שאסור ללמד בשכר או להורות בשכר אבל לענין שאסא הורתו בטלה או תורת שגומד בטלה לא מייתין ראיה וכן נראה מדברי רמ"י ז"ל. גלא כי תיבעי לך אס היה מקודשת לגמרי ומת שעשה עמו גלא שאסור לעשות כן או דילמא עדותן בטלה לגמרי ואס בא אחר וקדשה תפסי קדושי אני ונפקא מינה למי שבא עליה אס הוא בחייה או לא. וע"ל שהיא מקודשת לגמרי מן התורה דהא דתנן שגופל שכר להעיד עדותו בטלין לייתי במי שהיה יודע לו עדות וגופל שכר כדי לבוא ולהעיד שרולה לכבוש עדותו וקבעבר על אס לא יגיד וגשא עונו ודמיא ממש למי שגופל שכר לדון שיודע הדין ואינו רולה לדון לסס גלא בשכר וכיון דמחוייב מן התורה לבוא ולהגיד ואינו מגיד גלא בשכר עדותו בטלה אבל מי שאינו יודע לו עדות ואומר לו תבוא עמי להיות עד בדבר זה אינו מחוייב בדבר ולפיכך אס נגופל שכר כדי לגרות בדבר כדי להיות עד שרי. והכי דייקינן ליפנא דגרסינן בסנהדרין דקתני גופל שכר להעיד משמע לבוא ולהעיד מה שיודע ומשמע דהכי מפרשי לה בירושלמי אד בר נש אתי למידן קומי רב הונא ס"ל חייבי לי בר נש דיסק לדקלא תחותי רב הונא סוא ידע סהדותא למחר גמרא ס"ל חיתי מסתיד לי ס"ל הכ אגרת ותניא כן נותנין לדיין שכר בטלוהו ולעד שכר עדותו ע"כ כלומר שכר בטלה עדותו דאס לא תפרש כן קשיא בריישא דמתניתין ומשמע דמתניתין בסכי חיירי ולא כמי שסוכר עדים לבא לדלות לת סנהדות. והרמ"ם ז"ל כתב זה סירושלמי וחיתא נמי בסנהדות סלכות סנהדרין וכבר שגלו מלפני הרמב"ם ז"ל כיולא בזה ז"ל הטלה. וגם משפט מלמדי תימוקות שמניחין מלאכתם בשיט והולכין להעיד עדות לף בכספים לא בחנם האם מלאכתם רמיה וגם עדותן לחיי יודע מה היא שכרי משנה שלימה היא בבכורות הגופל שכרו לדון דיניו בטלין להעיד עדותו בטלה ותע"ג דלחכא דמפרשי לה ומוקי לה בכשיש יודע לו עדות וחיכא דלא ס"ק ועייל גמלא בקופא דמחטא ואמר שכר בטלה היא דשקלי ואתן לף סבירא לן. תשובה סדבר ברור שאסור ליקח שכר על עלמה של עדות אבל סופר שהוא הטכר על כתיבת הטטר סוא נוקח לף על העדות וגלו מלמדי תימוקות שבגלו שיטים במה בטלות מבטלין ממלאכתן בכל יום בדברים בטלים ותמיד סס עוברים והלוחי שלא יבטלו גלא להעיד בלבד בחנם ע"כ. ושמי סדברים שדחס הטוקל מסברתו בלא טעם שיהיס לחת בחס הוא לוקח שכר בטלה דמוכח מותר הוא לכ"ע וכן כתב הרב ז"ל גבי הגופל שכר לדון וסכי חיתא בירושלמי בסדיא גבי עד ובכתיבת לעיל. ופשטא דמתניתין חייבי במי שהיה יודע לו עדות וכדתניא לעיל וכרב ז"ל לף הטיב כסברת הטוקל שאתר שתותן חייבי יודע מה היא גלא שהעד שאסור לקחת שכר על עלמה של עדות אבל לף הטיב שהעדות בטלה כאשר הטיב הטוקל. ונראה שהוא ז"ל היה מחלק בין אם סיה לו עדות למי שאומר בוא ותראה עדות זה כדי שתעידני גלא שאסור לחסור בשכר אבל אין העדות בטלה ועשתו שכר דבשלמא דיין יתלא תריס בידוע בתגם יפסיד את ממונו ותגב תתגא גבי דיין דיניו בטלים תגא ממי עדותו בטלה אע"ג גלא סוי בטיל גלא אסור ליקח שכר על עלמה של עדות. ומיסא תמיס מילתא גלא כתב הרב ז"ל דין זה שהרי הגופל שכרו לרחות שכתוב בתב בהלכות בכורות ודיין הגופל שכרו לדון כתב בהלכות סנסדרין וחפשתי בכל הלכות עדות ולא מלאתיו דין זה ולפיכך דעתי סומכת שהא אמר אדם לחבירו תבוא ותסיס עד בדבר פלוני כיון שעדיין לא נתחייב בדבר הרשות בידו להיות ממנע עד שיתנו לו שכרו ודבר זה לא הולרך לכתוב ובכתי לא לייתי מתניתין ואס היה יודע לו עדות וא"ל בוא ושעידני ואס יקבלו עדותך תתן לך כך וכך ואס לא יקבלו לא תתן לך הרי זה גוגע בעדות ועדותו בטל וכתב הרב ז"ל פרק ט"ו מהלכות עדות וז"ל כל עדות שתבוא לאדם סגהה ממנו וכו' ואס אמר תבא ותעידני ואתן לך כך וכך בין יקבלו עדותך בין לא יקבלו הרי זה אסור גלא מייב לקייס מלות עשה בחנם שגאמר והוא עד או דאס או ידע אס לא יגיד וגשא עונו וכתבה הרב ז"ל פ"ח מסלכות עדות ואס לא רלה להעיד בחנם ועבר על עשה מה יעשה זה ואין לו עד אחר ולפיכך אס יטלו שכרו אין עדותו בטלה גלא שביטל מלות עשה ואיינו גלא כחבה הרב ז"ל לא בחיטור ולא בפירום סמצנה :

ולענין מ"ם שהם עמי שתרן אס אינם לא במקרא ולא במשנה ולא בגמות ולא בדרך תרן עדותן פסולה מדבריהם והוי כמקדש בפסולי עדות דרבנן וכל עם שתרן הוא בחזקת פסול עד שיוחזק שהולך בדרכי יבריס וכ"כ הרמב"ם ז"ל. כללא דמקטיון מסאי שקלי ועריא דדיין או עד שגופל שכר בעלמו בעלה דמוכח שפיר דמי ואס גופל שכר על הדבר בעלמו אס דיין הוא דיינו בעלין וחוזר ודן בפני דיין אחר אס ילגא ואס עבר ולוקה אין עדותו לו עדות אסור לקחת שכר על העדות. ואס עבר ולוקה אין עדותו בעלה ואס אומר בוא ולגא עדות זה כדי שתעיד עלי הרחוק לסיות ממנע או לקחת שכר על הרחייס לא על סגדת העדות. ואס העדים יכנס במקצת מלות או בגמילות חסדים קדושי קדושין גמורים ואס חיכם בכל אחת מאלו אין קדושיו קדושי תורה ואס בא לכוליאס לריכה גט ואס בא למוסכה לריך לקדש אותה פעם אחרת בפני עדים כבריס. ואפילו אס תלגא לפרש שהרב ז"ל היו מחלק בין בני מיני עדיות וכדכתיבנא לעיל מ"מ אסור קאמר ולא שתסיס עדותו בעלה וסיינו שלא כתבתי בתיבוך בכלל פסולי עדות. והגלע"ד כתבתי :

תתקסג (תקא) **שאלה** על מס שמכו הבעלי בתיס לעלות עופות שחוטין ובשר וחבשיל ביד קטנים בבן שש ובבן שבע והעבו"ס מלוס לותס ותע"ג שכתב הר"ן ז"ל בפרק לולב הגזול וז"ל תע"ג דקטן לא מסיזן בחיסורין דלורייתא כדאמרינן בפ"ק דפסחים שמוס רבן בדרבן הר"מ בתלתא דקיימא בחזקת חיסור בתין סומכין על קטן לסעמידו בחזקת היתר אבל להעמיד הדבר על חזקתו בתמילת עסרות מסיזן. ומכאן יש ללמוד שמומכים על קטנים לשמור סדברים המותרים. ומיהו דוקא בידו ממש אבל ביד נכרי לא שלא למדנו על עדות קטן לשמור מה שביד אחר ע"כ. ואני קטן מתלמידי תלוני לא ידעתי לסוף דעתו אס זה קטן שסגיע לסמוך עליו בדתוריתא אס לריך שיהיס שפגיע להיות כבן שבע כבן עשר או יספיק כשיגיע לשנות ספעוטות כבן שש כבן שבע דתמרינן סיס לסס דעת אס לא סייסינן לשיס כי אס יודע לשמור בלבד ותפילו קטן ביותר שכך נרחס מסלטן. ומספקא לי ג"כ הא דכתב ז"ל ומיסו בידו ממש אבל ביד עכו"ס לא אס קטן מוליך הדבר המותר בידו וכעכו"ס מלוס לותס ותע"ג שכתב הר"ן ז"ל בפרק שמע יחליף לו סיתר בחיסור ולא מצגח היס לאכך גירסת שבסיע הר"ן ז"ל דקט"ל שידע לשמור מוכלין מטומאה כו' אס קטן יודע לשמור הדבר מן העכו"ס מותר אס נדמה העכו"ס לטומאה. ולכאורה נרחס לא מדמיין דבשלמא טומאה מוכל לומר שאס קטן יודע לשמור המותר דאין לו מי שימנה לותו אבל העכו"ס המלוס לותו אפשר שהעכו"ס ירמה לותו ויאכל היתר בחיסור לכנאתו או כדי לכשבשיל לישראל ובשל תורה לא מקילינן כולי האי ומספקא לי ג"כ אס

שלח לדם ניד גבו שופט אלא הסכנה לשחוט לי לתרוין בסמ בחייב בחזקת חיסור שומדת ואין סומכין על הקטן כדאמר סר"ן ז"ל דמלתא דקיימא בחזקת חיסור אין סומכין על הקטן אז לא עב"ל הסלמה:

תשובה גדר הקטן אשר סומכין עליו בדאוריתא הוא שיודע לשמור מה שבידו שלא יפיל בו פגם או מוגע או כשבא לשמו אומר פלוני לקח מה שבידי כשגיע לעומס זו סומכין עליו לשמור מה שהוא בחזקתו ואין מסגיחין בשמים. הדע שסיכר' בשבויות נתנם גדר לכל דבר ודבר דמיית היודע לשעט וכו' היודע להתעטף וכו' היודע לשמור וכו' ולא נתנם גדר אחד לכולם. כיולכך היודע לשמור מה שבידו סומכין עליו. והו דגרסינן בירושלמי ואיתא במדרשי היודע לשעט וכו' לא סוף דבר שיודע לשעט אלא מוליך ומביא יודע להתעטף וכו' לא סוף דבר שיודע להתעטף אלא להסליק שתי כנפיו ושתי כנפיו להחזיר וכו' הא למדת שאע"פ שאינו יודע לעשות השלוח בשלימות אבל יקח לו וכו' הר בזה לשמור כמי שמ"ג שאינו יודע לשמור שמירה מעולה כיון שיודע לשמור מה שבידו אע"פ שלא ידע להשמר מרמאות וחיוך לכולי האי לא חיישינן. אלא דלעולם לא חיישינן למיפרק או לשיורי אלא היכא שיש לשכו"ס תועלת בדבר אבל היכא דליכא תועלת לא חיישינן שמא יתכוין להפסיד השברא. ולהיא מדאמרינן בפ' מין מעמידין גבי האי מרבא דמוריסנא בלומה קסבר דחמרא לחמרא כדאמרינן לומי וכי חיימא חיישינן שמא יחליף בחומה בשמיה הא אסיקנא בפ"ק דחולין דבין ביין נסך בין בשאר איסורין סגי ניולא וכאן ואיתוק לשמור מה שבידו לא גרע מיולא וכאן דמדאמר הטעו"ם מלחליף פן יגיד התיוק לחמו. וכן יש בהמהות לשון סר"ן ז"ל שכתב הא"מ בשלחת דקיימא בחזקת איסור שהין סומכין על התיוק להשמידו בחזקת היתר אבל להשמיד שבשר על חזקתו בשמירת שבורות מהימן ומשמע שהיוק מהיגן דאי לאו לחמהופיין אלא חמאי שני ליאשת דאשת נקרי ליה קטן אלא משמע שפיגל תיוק קטן שם יודע לשמור סגי וכן כתבה סרא"ס ז"ל דאע"ג דקטן לא מהימן בחיסורין הא"מ מחיסור להיתר אבל להשמידו בחזקתו מהימן

כיון שכבר נהגלו דעת שמירה ע"כ ובכור הוא:

ולענין אם יכול לגלות שופט אלא הסכנה ניד קטן ג"ל דא"ם הוא שברי שם אלא תרגגולין וגדיין שהופין מופרין שם חוב עבחי שעיר יפרחל ולא"ע שם אלא לותם בניה יפרחל. אף בא"ד שם אלא תרגגולין שהופות בתוך שה"רש שלנו ודאי שהן מופרין דרוב עבחי יפרחל שכיחי כש וא"ם כשהם ניד קטן דודאי עשה שליחתו ולאחלופי לא חיישינן ובדכתיבנא. וגדולה מזו אני אומר דאפילו טובר שעבר דרך מוקות שעכו"ם מוהרות שברי לא ראינו בשם מי שרולה לבחוע שוף שם לא שיאלתוהו על כך. ות"ל לא חיישינן שמא אחד מפשכו"ם לקח לותם מידו לשחוט לותם ושתמא דאלתא שעבר טולך למקום שאלתוהו ולאחלופי לא חיישינן ובדכתיבנא ולקרחי לתישוע ספנאי בדברים הפשוטים. והנלחה לעו"ד כתבתי. וגדולה מזו שהיר שרשב"ם סימן ק"ו:

תתקמד (תקע) **שאלה** על מה שאתו בתלמיד לסיום לשם שגיד אחד או דיין אחד והא הגן אל תשי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד יע"ש וכן נשנו ירושלמים הוב"ב וכבל המלות. וכ"ת מפני שהוא מומחה או שעטל רשות והלא כתב הרמב"ם ז"ל אחד שהיה מומחה לדיים או שעטל רשות מב"ד הרי זה מותר לדון יחידי אבל היו חכמים ב"ד והע"פ שהוא מותר מ"מ חכמים הוא לסוסיב עמו אחרים שברי אמרו אל תשי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד

תשובה נראין שאחדא שעיקר דבר זה נמשך כי קרוב לחחלת מלכות השמעתלים מלך מלרים הנקרא חלגם אל כלי"פא ואת בת מלך בנדד היה בבל וכשבאה למלרים שאלה על ענין היהודים ואם יש לשם מלך או נשיא ואמר לה שמלך אין לשם לא מלך ולא נשיא אמרה לו ושלא במלכות אבי יש ישראלים הרבה ויש לשם נקרא היש גדולתא והוא מזרע דוד שמלך ע"ה ואבי מתברך בו ושאשם ע כבוד גדול לפי שהוא מזרע מלכים ונביאים ומיד שה שמלך לבבית

לו מאשם היש אחד מזרע דוד שמלך ע"ה ושאלו היש נגון ואתם מר פ' מזרע הגשיחים ומגה לותו לנגיד על כל היהודים לאבר בכל מלכותו ומשם נשתלשל הנגידות במלכים והיה לו הרמותא דמלכה ומלמר שמלך לדדום אם הוא במקל ולעשה דכתיב לא יסור שבט מיהודה ואחר שנפסקה זרע דוד מתלרים לו שלא היו זרשו לחויים למיהוי חזר שנידות למי שרלויה לה מלד חכמתו ומעשיו והיה דן יחידי בדיני ממונות ומעניים ומכה ומנדה ותחרים כפי מה שלריכה השעה וכל זה בחמר וגזרת שמלך עד שמלו החוגרלין ות"ב דבשלה הנגידות בעומתו ואין לנו הורמותא דאחר שהעבר שלחשון שיהיה דן יחידי דיין אחד במקום שגיד ובודרין להם הלבור מי שרלוי לבך וממנין לותו לדיין עליהם והיין שהם בודרין לותו שיו כיולו קבלוהו עליהם כולם אפילו לותם שלא היו בשעת הבריות שהרי סובר מטובי העיר במעמד מנשי העיר ויבול לדון אפילו יחידי והיין שהוא יושב ודן יחידי ובאין לדון לפניו הוי כאלו קבלוהו עליהם. ושכי אימא בירושלמי דסנהדרין ר' אבוהו הוא יחיב דיין בכניסותא מדרשא דקסרין לגרסיה אחרין ליה תלמידוי ולא כן אלא רבן על פי דן יחידי אחר לן היין לאחון אחו לי יחיב דיין לגרסי ואחון לגבאי כמי שקבלוהו עליהם ואני כן בד"א שלא קבלוהו עליהם אבל אם קבלוהו עליהם דן אפילו יחידי ע"כ. ואבל מוב לעיקר אחד ממן שאורה יבול לדון אפילו יחידי לכתיב בלדק תשפוט עמיתך ומדברי סופרים הוא דבעינן שלשה ויהיו שבן אם קבלוהו בעלי הדין או שבידו אל דבעינן אותו שלשה יהיו לפני לכתחלה אחד הדבר לדין שאורה. והוי יודע שאע"פ שדן יחידי היו אחוב ב"ד ואין הסולחה לפניו כולה עד שיהו שם שלשה. וז"ל הרמב"ם ז"ל פ"ב מסל' סנהדרין יחיד שהוא מומחה לרבים אע"פ שהוא דן יחידי דיני ממונות אין הסולחה בפניו כולה בב"ד ואפילו היה שמוך ע"כ. מ"מ ז"ל הסל"מ ביחיד מומחה או סמיך אדן אותם בעל כרחם אין הולחה בפני אחד כולה עד שיהו שלשה אבל אם קבלוהו עליהם בעלי דיינין או שבדלו אותו הלבור שהולחה בפניו כויה כולה בילדו ולכל דבר קבלו אותו עליהם דאי לא חיימא הכי אלא שאין הסולחה והכפירה כלום למאי קבלוהו. אבל אברי מומחה בשעה בשיקול הדעת אם אשבר להחזר הדין מחזירין ואם לאו אשלם מביתו ואם קבלוהו עליהם פשור אלשלם אפי' אע"פ כן קבלוהו אף לענין הולחה וכפירה נמי ע"פ כן קבלוהו וכן משמע בכל יום במלרים. כלומר דמלחת דקבלה מילחת רבים היא שברי בפסולין לדון ולפעיד מן התורה כשרים ע"י קבלה כדחנן נאחן עלי אבא נאחן עלי אביך נאחן עלי אלשה רועי בקר וכו'. וכן נראה מדברי שטור סימן שיבי כי שקבלה תושיל אפי' לענין הולחה וכפירה ולענין אלא יוכלי בעלי הדין להחליף טעותיהם ע"ש. ומבאן יש אמר ג"כ למה שכתבו לדון בלילה אפילו מחלת דין דשברי נמי אין מקבלין עדות בלילה ואם קבל אין עושין עפ"י לותו עדות ואם בעלי הדין קבלו עליהם עדות לילה דין עפ"י לותו עדות אלא אם גרע מכל פסולי עדות ואנן נאחן עלי אבא נאחן עלי אביך נאמנין עלי אלשה רועי בקר אף הכא נמי אע"ג דאין בלילה אם קבלו עליהם בעלי הדין דין לילה כשר דאפי אלא ובין דבעלי דיינין באין לדון בלילה הוי כאלו קבלו עליהם דין לילה וכי אפי' הר' אבוהו דמייתינן לעיל. וכ"ת דלאו כ"ע דיני נמירי ועופין וחופשין שדנין אחלת דין בלילה ואע"ה אחו לדון בלילה אפ"ג דאפי' הכא ר' אבוהו נמי לאו כ"ע נמירי דיינ אלא אפי' ואפ"ה הוי כאלו קבלוהו עליהם הכא נמי לא אבא. ואיהו אם בא אחד מבעלי הדין לחבוע דין בלילה אין מזמינין אם בעל דיו לבוע בלילה ואפילו בשבאין שני בעלי הדין ביחד אפי הכי רגיל לומר להם אחם מקבלים עליכם דין לילה. וכן אם נראין לעדות אני אומר להם אחם מקבלין עליכם עדות לילה והם אומרים הן ואני דן להם. והנלחה לע"ד כתבתי:

תתקמה (תקי) **שאלה** אל השכניל וגבון כפ' שמואל ן' וירגם יפ"ו מרודם. ילמדנו רבינו ביאור מה שכתוב בתורה חיים בהלכות תנוכה כי בבית שבנשם מניחה בדרום ועל זה שמנו בשולם ומניחין אותה בשחל דרומי אל בית שבנשם בחמלא שכותל ואף אם אין שם פחח ובשיטי נראה שבות גדול כי מי

ניתן גר תושיב רק לגלל שפתח שהוא לד ימין וכן כתב בסדיה סרמ"ס ז"ל ובניה שכשפת מניחין תותב בימין :

תשובה אין כאן מיבום לא גדול ולא קטן אלא לדברים יפה סס עושים ותצ"פ שלבון ימין משמע ימין שפתח ולבון שכתב שעיר מניחה בדרום משמע ימי דרום שפתח מיכו בשהות שביעלו זה שלבון וכתוב בו מניחה בדרום ומשמע בדרומו של עולם סילבך ימין ימי תיכף לפרושי ימין העילם כי סיכי אלא תיקצי כדבעינן לפרושי. ואפילו תימא דכוותא שסמ"ק ליימין שפתח כל"מ בזמן שפתח ניסב"ל פתוח למזרח שמלמעלה אתה מקייים לה בתיסן גר תושיב שפתח ומותחם בדרום בשילם כמו שתמורה שנרות בית שכנסת דומתן. אבל אם היה פתח ניסב"ל פתוח לאחד משאר שלדדין קיימים"ל שפתח אבל לא קיימת דומיא דמזרח בכרי מזרח בדרום כדאמרינן שרואה להשקיר יפין להחכים ידרים וכימיך שלהן בשפין ומזרח בדרום וניסב"ל שהין פתחה למזרח מוטב שייחו שמזרח בגלל דרום דומיא דמזרח אף אם הין שם פתח דמ"ע לריך אלל שפתח מצוי פרשומי ניסא כיון שניסב"ל שנרות פתחה כנרות פתח בית שהקדש הקדשים. שרי לך שבמזרח לא היתה מותחת כשור לפתח שהיכל לא הן שלפון לדרום ולא הן במזרח למערב. וכ"ל שבל זה נכנו בירושלים תוב"ב לשהית המזרח לגד דרום רחוקה הן שפתח קרובה אל שהיכל לפי שספתח פתוח למערבו של עולם ותחוריהם אל שפתח ופניהם למזרח שעולם לרוחל מערבי ותשע"י שבהיותו לימין שלכנס לא חשו לכהיכה שהור לפתח מצוי שבכל דוכתא דקיימא ליכא פרשומי ניסא ודבהיבנא לעיל. ולהיתי שהלי מלפני כב"ר יצחק ז"ל שם מיהין נרות תותב אל ניסב"ל בין לפון לדרום או בין מזרח למערב ובשיב ז"ל דשי פלוגתא דתניא דבי ור"ש בפרק שני שלחם. ופלוגתא דגחומים ז"ל דרש"י ז"ל פירש בפירוש החומש בין מזרח למערב אליבא דבבי דקיילי"ן שלכה כבבי מחבירו. ואפשר שהמב"ם ז"ל וש"ה כתבו בין לפון לדרום מונחים ובתב שבמ"ק שאלו מדליקין בניסב"ל לגד דרום שבר למזרח ס"ב לריכין אלו ג' לסדר שנרות כמו שהיו מסודרין במזרח למר בדאלי לה ולמר בדאלי ליה ובמקומו' מוסגין בך ובמקומו' מוסגין בקונקרוסטרא ומרה ושפשה וכו' ואפשר שהיתי סייתי במקום שאין מנסג סייתי מנסיג כמו שראיתי בגוב מקומות ובבבי מחבירו ומיהו נסי שלריך להיות אותה בדרום שעולם כמו שהיו מניחין במזרח. אבל באמת ב"ב במקום שאין מנסג שיה מנסיג בין מזרח למערב בבבי מבוא שלבה בבבי מחבירו שאלך יפסוק שוא מסנרתו שלא כדעת הפוסקים שרמב"ם וש"ה שהם גאוני עולם ועליהם אלו כומכין בכל מקין ותצ"ע שרמ"י ז"ל פי' כן מ"מ רש"י מפרש הוא ולא פוסק ובכמה מקומות מלינו שאפשר שהשהם בתוקמתא דלא קיימא שבי במסקנא ואי מבוא דלבה בבבי מחבירו שר"מ שיכא דלא מכתבר עשמים לחבירו אבל בכא מסתבר טעמים דר' אלעזר בר"ש בדבעינן לפרושי לקמן בעשי"ת. ואו דשלבה בבבי מחבירו ולא מחבירו דהא מיבא ר' נתן דקאי כותיה דר"ת בר"ש דר"ת נתן מכאן שמלמעלה מסובב והא לא משכח לה אלא למ"ד לפון ודרום הין מונחין דאלו לבבי לגר שבי הוא סתקנא בר מערבי. וב"ב שר"ן ז"ל במגלה דר' נתן ס"ל לפון ודרום הוי מונחין וכריה"ף ז"ל מייתי לה בפרק הקורא משמע דשלבתא היא ומיהו נמי דשלבתא כדאב"ם ושמשה מיתא אפילו תימא שלבה בבבי אפי' מחבירו. וב"ב שר"ר אלי' מזרחי ז"ל דר' נתן ס"ל לפון ודרום הי' מונחין שר"ת בר"ם ומוכרח הוא. ואו דמסתבר טעמייהו דשמלמע אי לפון ודרום ניתוים היו דקיי לגר שמלמעלה שהוא עיקר שמורה בר מערבי שהוא שלגד מערב ושהתר פוסיק אליו דאלו לבבי לריך לדחוק דקאי בר שמני בר מערבי אלי"ף שים אחר מערבי ממנו. ואו דשב"ם אלין מונח תורבו לרוחב שהיכל דשיינו לפון ודרום. ושכי תיתא בגמרא מתחות בסדיה וכן שים לריך שמסיס שמורה כי בר

מלוה ותורה לור ושמעת ניתא מלי דאיכא לתקשויי דרבי ור"ת פליגי בשלתן ופליגי בתורה תרוייהו בין מזרח למערב אבל לבוחב לעולך שביה ולר"ת תרוייהו בין לפון לדרום אלכן אבל לרוחב שביה ושכי תיתא בגמרא בסדיה ותצ"פ כ תב שרמב"ם ז"ל פ"ג מהלכות בית שבחירה ח"ל שבלתן שיה אלכן וכו' ושיה מוחה אלכן לעולך שביה ונראה לרוחב שביה וכן שאר כל שבליה שבמקדש אלכן לא-כו של בית חון מן שאלין שבים אלכן לרוחב שביה וכן נרות שמורה שי בנגד רוחב שביה בין שלפון ובין שדרום ע"כ. שרי דבשלתן פשה כרבי ובמורה פשה כר' אלעזר ובמלי דבתיבעא אלי שפיל דבמורה קלי ר' נתן כר"ת ומשתבר טעמייהו ובשלתן שלבה כרבי מחבירו ותלמודא שקיל וטרי אליבא. שילבך פשלוין כוותיה. ודבר זה נעלם מעיני הר"ל ישראל אז דילמא אגב שיעשה לא עיין בה. ומ"ש רש"י ז"ל בפ' בשעלותך לא לפשוק שלבה כתב בן אלא תשום לבון סיפרי דתניא שתם לפי שהוא אומר ושחיר וכו' שה כילד ג' כלפי מזרח וג' כלפי מערב ואחד בשמלע ושתם מתניתין נמי בשם שמיד שכי אינה אי שזכה בדיעין שמורה לכבה ומלא שי נרות מזרחיים דולקים מדבן אל שהר וכו' וכתבו בן שרמב"ן ז"ל דלתניא שאי משבה כרבי דלמר מזרח ומערב היו מונחים ותשם לן רש"י ז"ל לבון משבה שבמיית אבל לא לשוק שלבה ולשיבך אל בלן מחלוקת גאונים ז"ל אלא מחלוקת תנאים ומעשה לותן שמקומות שנהגו לשים נרות חנוכה של בה"כ בין מזרח למערב מביא בעשות הוא שפשקו שלבה מתוך שמשבה ובירושלים תוב"ב מיתיון לותם בין לפון לדרום כמו שהוכחנו ושוא מנהג ותיקין. ושהלה לע"ד כתבתי :

תתקבו (תקיע) **שאלה** לל שמשכיל ובבן כה' שמואל ן' וירנה יל"ן מרוחם. ילמדינו רבינו מה שהנהגו עתה להלוות משות בריות קמוב בין יהודי בין לא יהודי בקבול שחריות שדרך על שמוה ולא כל מיני שחריות רק שבירת שפיפים ושביעתה ח"ו או שלילת שטוללים וכפי מ"ש יורה דעה בשם רבינו יהושע נרשה שהוא אסור וכן הכריע מהר"י קולון ז"ל בשובותיו ושמיר בדבר. ואפשר נהוג קולה גדולה בדבר יודיעני שם יש שורש לבר למנהג או לא :

תשובה רש עלי שמעשה ואין מנחש כי הרשבוניש ז"ל פתחו לשו בנקוב מתו שסדקים. ושמה עזרו לדעה ושתחו פתח כפתחו של חולש עד שבא לשחיר רביה קלוב. ומנהג זה לא יגלה שלוחה שבחים מתרן תוגרמה ובפרט מבחלוניקי ובלא שפק כי חכמים לא שחירו דבר זה אלא שם מדמים שלתה למלתא לפי שחיים בני תורה. ושמה בדבריך שכתבת ים בו תלה לגריעותא שלא שהוא דרך שלוחה. ועוד שהוא ריוח קלוב. ומעתה שאין מקבל עליו כל מיני שחריות ודבר זה אסור לכ"ע. עד כאן לא פליגי ריב"ן ור"י אלא דוקא בעיסקא אבל במלוה לא פליגי ובעסקא ומי לא פליגי אלא היכא דת"ל למחליית שכר ואם לא יהויה לא יתן לכום אבל בדבר קלוב שפילו כל מיני שחריות על הסוחר אסור לכ"ע. ועד כאן לא שמור בשם כר"י יעשיה ז"ל וכ"כ הר"י קולון ז"ל בשורש קי"ע כאשר כתב שתם. ומנהג זה ללמד מן השב"ם שבותיו מעותיהם בקלמפי"ן ממקום למקום עוד ראיתי דרך אחרת מקובל בא מלפת תוב"ב שנתן מעות לחבירו בדבר קלוב למלה ונתן שתם ידו בגד וקבל עליו נותן שמעות אחריות שבגד וגם זה אסור ולא מיבעיא אי לא שם שבגד כנגד מעותיו אלא שפילו שם כנגד מעותיו אסור כיון שהוא דרך מלוה ובדבר קלוב שם מועיל שם שקבל עליו אחריות שבגד שמלחת אחריתי היא. ושמרו כי שכמים שחירו דבר זה ולא שמין כי יסופר. ואפשר כי בדרך זה שחירו עליהם לו שמעות שתם וש"ב יאמר לו שתן לך כך וכך כדי שתקבל עליך אחריות שמורה זו ודרך זה מוהר הוא מדינא. אבל כ"ל דאיכא משום שלעמת רבית כיון שתם שנותן לו הוי יותר ממה שנותן לו שהוא קבלת אחריות שדבר מוכיח שבשביל שתחת שמעות הוא. ות"ת מלותה שבשיב ר' מאיר משמע שתם קבל עליו כל שהוסיפו מוהר. וכך היה ושמלתא על שבהור שהלוה לך שעות ואתה נותן לו שלוה לך מעות ואתה נותן לו שלוה וכו' ואפ"י שבשהור קבל עליו שהוסיפו

כיון דלחכריות גזיבה ואבידה עליך לחשוב מעות רבית כיון שחתה קבלת עמו לתת לו הוצאתה ס"ל רבית קצוצה כדלחמרינן פ' חיזהו נשך רב חמא הוי מוגר פשיטי וכו' וכרי היא כתובה במרדכי פ' הרבית מצמע טעמא דלא קביל עליה כל מיני לחכריות לבל חס קבל עליו כל מיני לחכריות היה מותר וזה לפך ממ"ש סעור בשם הר"ר יצחק ז"ל . הח לא קשיא דלא לחדרבה היכא מיהא סיעתא לאסור שמפני שלא קבל עליו כל מיני לחכריות קרי לה רבית קצוצה לבל חס קבל עליו כל לחכריות יהי דרבית קצוצה לא הוי היכורא מיהא היכא מעות דמחזי כרבית הא קמן דלעל"ג דהיכא למימר סצוצה כנגד סחכריות לא לחמרינן הכי כיון שעות דרך בצוצה ומכאן תצוכה לאותו הדרך שבא מלפת תוב"ב שבחבתי למעלה . ומה שהתרנו לנתנו הוא על דרך זה לאותם הבאים משם ומביחים פרחים זהב לקנות מיני סחורות וזוב הפעמים כפי המנהג עושים מכל מלידי"ם שני עתמחני"ם והפרת שזה הנה מ' מלידי"ם הנו מתירין למכור כל פרח בפעמים עתמחני"ם ע"מ ליקח מעותיו במקום פ' וסקוצה נותן ביד המוכר סחורה המוכרת באותו מקום כנגד מעותיו ומקבל עליו כל מיני לחכריות של אותה סחורה בין של ים בין של יבשה בין חומסין גדולים בין חומסין קטנים ומשהדל ובורח למכור בסחורה ולטעון ולפרוק ונוטל מעותיו והשתר לבעלי' וזה היני רואה שיש שום חשש ואפי' הערמת רבית חדא דבלע"ה דרך להרויח בכיוצר שזה ולפעמים יותר . ועוד לתין כלן נמך דלפעמים מרויח בסחורה יותר ממה שמפסיד בקניית הזהב . ועוד דסוי דרך מקח וממכר דלהבת פירא הוי . ועוד דמקבל עליו כל מיני חומסין ולפעמים מפסיד כל הקרן ויותר כמו שלידע כמה פעמים וקרוב לבבר ולהפסד הוא . ועוד שהרי סורח לטעון ולפרוק ולמכור בסחורה ובבר עדמו הוא נוטל ולהפבר שבזה פעו ודימו דבר לדבר . ולע"פ שידעתי שהדור פרוץ מרובה על הצמוד ומדמין דבר לדבר מפני חמדת הלב וע"י כך בחים להתיר לחסור מ"מ הסרתי זה כדי לתת מחיה לפני בני ברית שבחים מלרץ מרחק ומשתניים בים גם הקונים הזהב מהם ים לסם תקנה גדולה שהם לחוקים למעות ויש להם סחורות וחיום ממכרות במקומם וסם חיום יכולין ללבת למוכרם במקום היקר וטבע לתרוויחו ומטעם מחית בני ברית שתיר ר"ת לתת מעותיו ביד עבדו ושפחתו ויאמר לו חלוה מפלוני שברחל מעות ברבית ועיין במרדכי פ' הרבית ושתיר ר"ת שפיו חיום המסחרים שפרים שהם יהודים ליברחל ויש חולקין על ר"ת . והוי יודע שהרבים שמותרין מדינא הלא שהשרו לותה מעות הערמת רבית הם תלויים כפי הזמן וכפי המקום וכפי המנהג בזמן שהדור פרוץ בעניו הרבית הרוי לאסור להם על דבר שדומה לרבית כדי שלא יעריטו וכן במקום שהם בני תורה אין לאסור להם הלא מה שהשרו חכמים שהרי חיום מדמים מלחת למלחת והלא יבואו להתיר האסור . וכן הם נסנו היתר בדבר שחיו חשור מדינא הלא מעות הערמת רבית לא תבטל מנסנם ומוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין . ובהקדמה זו הני מתרץ הני שבתוב שמעלה בתוב מכתיבת הר"י מולוליאנט בתיבת ידו מוסח שטר זה . מודה הני החתום מטה וכו' שהני חייב לפ' כך וכך ושהני מחוייב לפרעם לו תוך ט"ו יום להזמנתו ולהניע לידו בעיר פ' לחחריות וכל זמן שהשבם ולא פרעם לו עלי לתת לו במתנה כל שבוע ושבוע מיום הסלוחה ולמעלה עד יום הפרעון כך וכך פשיטין ממטבע פ' וכן כל שבוע ושבוע וכשל הני מחויב וכו' ודבר זה נהגו בלפני הרשב"ץ ז"ל והשיב לא על פי דשרי מדינא לחשור משום הערמת רבית ואפשר שמקומו של מר לא היו בני תורה ולפך להם לו בזמנו היו פורלין בעניו הרבית ולפשר להם לחשור תמיד בכלל סזה כי מועיל הרשב"ץ לנדון שלנו וכיוצא בו . וסשלט"ר כתבתי :

תתקמז (תקיב) **שאלת** ממני מוהיבך דעתי ברחובן שמוש מחמת מיחה שיחנו מנה לבתו וכתב בכתובתה ולא בספיקה לגבות עד שמחה ושתה תובע הבעל שיחנו לו הני סמנה שהות יורש את הבת ובשבועה שלא מחלו ולא נחנו לו בחייה ולא בספיקה לגבות עד שמחה ושתה תובע הבעל

על מדם כמותו. וגדולה מזו פסק מכר"י קולון ז"ל סימן ל"ח ז"ל שמצלו ממנו על רחובן שפסק משום לחתו ובשעת נשואין נתן מקלח וכתב עליו ש"ח על שמחר בשם שמעון לחי שחתן ומת לחתן ומפלה לפני יבם ולא שפסיקה לחלון עד שמתם ויורשי כבעל תיבעון מס שנתעבד בו רחובן. ומהריך ז"ל ברחיות ופסק שלא זכה כבעל כיון שלא סגיעו לידו ולא קוחזק בשם וכניה תשובת רבינו פרץ ז"ל וז"ל על כבעל שמובע ירושם לשמו מלד גדוליסו וגם תובע שכשנים שהכניס עם לשמו שפסק שום שלין כבעל יורש לת לשמו מן שדוניה שם לת הוחזק בם מעולם ולפ כי לחרש חמוחו שלמנם שסיחם מוחזקת בגדוליסם מכח כבעל לין כבעל יורש לת לשמו מן הגדוניה כיון שלא הוחזק בם כבעל בידו ממם מעולם ע"כ. שרי לך בשדיה דכשיון שיחזיק ממם בידו קודם שיכול לגבות הילכך כנ"ל ת"ש שלחר זכה במם ז' לבתי כיון שלא הוחזק כבעל ממם בידו לימו יורשם וכ"ם שוה. ושוד כיון שלחר ויכתב בשחובם הוי כלו שמנם ע"מ שיכתב בשחובתם וסרי לת ונכתב בשחובם שבבר מחם ולין לם כחובם. ודמיה לסה דת"ר ומייתי לם בפ' נערה שנערה כתב לם פירות כסות וכליס שיבואו עמם ומחם לת זכה כבעל בדברים הלו מכום ר' נתן לחרו זכה כבעל בדברים הלו ופסקו הלכה כרבנן ופירשום רוב שמפרשים ופסוקים בשחם מן הגמוקין וחפי' לדעת שמפרשים בשחם מן שלירושין הוי פלוגתא ושיכא דקיימא (ז"ל) [ס"ל] לוקמו' הילכך לת זכה כבעל בשחבם ז' לת טולה ולת מקלחה. וסגרלחה לע"ד כחבתי:

תתקמח (תקיג) **שאלה** לדודם לל שמסכיל ונבון כה' שמואל ז' וינר"ו. ילמדנו רבינו לם מוחר להכנים לבית סכסה בכחבים שלר יש בסם מדברי חורם ושם מוחמים בפלנדיקי"ל שלם שאמר כי שוה רבוה בפני עלמו או לת:

תשובה שלי מלחת עבידנא שם עובדא בשפחי דלפעמים יחנו לי בשוק שלנה או עין שים בו חורם וחני מיח לוחו בחוך שמלבשה או בפלנדיקי"ל עד שלר לחבוה לל שבים לעיין שם וחני שכם לבכ"ם ושיני חושם. וגדולה מזו כי יש לי ספר קטן מלוד שים בו רמזי חרי"ג מלות וכוה לשולם מוכה לללי בפלנדיקי"ל וחני שכם לבכ"ם כדי שיכים מוכן לקרות בו בחוך ותמינה לם מ"ו דהפילין שים בסם קדושם גדולה וחפ"ם שהיכו להכנים בסם לבכ"ם קטוע וגולן בגבדו ומייתן בידו כיון דליכא למיחש לגילוחי. וחם נים בכחב ערלי כוה דליכא למיחש לגילוחי חיפליגו שם לדעת שרחב"ד ז"ל וקלח מפרשים מיחן ברחשו וכשם ולדעת שרמב"ם ז"ל חוללן ומוחק לחכיבו וכני מכחבת לי וחע"פ שחיני כדחי לכבדיע ועשמת דמלחת כיון שבשיו"ן יש בסם קדושם שרי שלכה למשם מפיני שם חין רלוי שיכיו מגולין בבכ"ם שה קמן בבדיעת דהפילו יש עמו חבירו מוכר לכנים בסם למר כדלחים ליש ולמר כדחים ליש דסה טעמיס דברמב"ם ז"ל כוה משום שלריך שיכיו עמו בידו וחיישינן שמא יבא לשפשף סה לת כבי שים מוכר ליכנס. וסב"ם הפילין שים בסם קדושם רשם חבל שלר ספרים שלין בסם כ"כ קדושם שם סם גולין בגבדו מוכר חע"פ שמיש בידו וכיון שבסם מוכיחים בפלנדיקי"ל הרי סם גולים יפה ומוכר. חדע דטעמח מפני קדושתן שלא יסיח לדם דעתו שברי כיון שבסם מחופים עור שים רלוי להסיר שם לת מפני קדושתן דגרסי' נמס' סופרים וכחבם הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות ס"ת הקמיעין שים בסם עלייניס של כחבי שקדם שין נכנסין בסם לבכ"ם שלא ת"כ שים מחופות עור ע"כ הרי שים לחלק בין הפילין לשלר עלייניס של חורם וחע"ג דשכח בעיון מחופות עור הכ"מ מפני ששקמיעין מגולין ועוד שלין לריך לקרות בהו חבל שלר דבריס של קלח קדושם שמוחין בפלנדיקי"ל שקרחת גויי"ג חו שבם גלוין בגבד מוכר לשכנים בסם לבכ"ם. וח"ת בשלמח הפילין שהוא לריך לגופן ליד ניחח לו שיהא הפילין בחוך הבית ולא יכנס בהם לחפילו ולא יגלו ולחמיר חבל שלר ספרים יחנם לחבירו ולא יכנס בהם הפילו גולין ומכוסין בגבדו דגרסינן בפרק מי שמח חמר רבי"ח כי שוה חלילין בחריס דר' יוחנן כי הוה בעי למיעל לבכ"ם כי הוה נקיט ספרא דחגדתא יסיב לן בשנתא דהפילין לא יסיב לן חמר הוחיל וחברו לא יפרש הא קמן דבשפרא דחגדתא לא הוה שכנס חלא מוחן לחתו לחלמידיו. הא לא קשיא דבא מדיעא דחסור לשכנים ספרים שים בסם קדושם לבכ"ם כשהם מגולין וספרא דחגדתא מגולה הוה ומשמע גדול הוה ומעשבו מלשמוש לרכיו ומ"ם הוה נותנו לבם לבל על תפילין קטן הוה וסתפילין מוחין בחוכו מכוסין אלא שרבינו מבם סיעתא לגדון דיקן שבוה נכנס בכיס של תפילין. וכ"ת כדי שיהיו מוכיים מיד ללובים ליחא שבני חלמידיו כיו ממחינין לו ואיכו נמי לת חליא טעמא אלא כיון דבבנו רבנן לת נעדא ואפי' למאן דגרים כוחיל ובנו רבנן ניחכן ליכא מאן דפירים אמאר חני בעלמי אף בל"ד ליכא כל שני טעמי כדי שיהא מוכן לקרות בו. ואו דלא מעלחינן ליה לפילו ליכא לחהיוא בפדים כיון דבנו ליה רבנן. ואו לבבנן דליכא מעליותא בם"ה ותפילין מבאר חומחין ובחומחין מבאר כחבי שקדם דלחמיר בים שים בו ס"ת לבור לבמם מטמו משום ע"כ. שרי לך בפדיה דבשיון שיחזיק ממם בידו קודם שיכול לגבות הילכך כנ"ל ת"ש שלחר זכה במם ז' לבתי כיון שלא הוחזק כבעל ממם בידו יורשם וכ"ם שוה. ושוד כיון שלחר ויכתב בשחובם הוי כלו שמנם ע"מ שיכתב בשחובתם וסרי לת ונכתב בשחובם שבבר מחם ולין לם כחובם. ודמיה לסה דת"ר ומייתי לם בפ' נערה שנערה כתב לם פירות כסות וכליס שיבואו עמם ומחם לת זכה כבעל בדברים הלו מכום ר' נתן לחרו זכה כבעל בדברים הלו ופסקו הלכה כרבנן ופירשום רוב שמפרשים ופסוקים בשחם מן הגמוקין וחפי' לדעת שמפרשים בשחם מן שלירושין הוי פלוגתא ושיכא דקיימא (ז"ל) [ס"ל] לוקמו' הילכך לת זכה כבעל בשחבם ז' לת טולה ולת מקלחה. וסגרלחה לע"ד כחבתי:

שאלה לדודם לל שמסכיל ונבון כה' שמואל ז' וינר"ו. ילמדנו רבינו לם מוחר להכנים לבית סכסה בכחבים שלר יש בסם מדברי חורם ושם מוחמים בפלנדיקי"ל שלם שאמר כי שוה רבוה בפני עלמו או לת:

תשובה שלי מלחת עבידנא שם עובדא בשפחי דלפעמים יחנו לי בשוק שלנה או עין שים בו חורם וחני מיח לוחו בחוך שמלבשה או בפלנדיקי"ל עד שלר לחבוה לל שבים לעיין שם וחני שכם לבכ"ם ושיני חושם. וגדולה מזו כי יש לי ספר קטן מלוד שים בו רמזי חרי"ג מלות וכוה לשולם מוכה לללי בפלנדיקי"ל וחני שכם לבכ"ם כדי שיכים מוכן לקרות בו בחוך ותמינה לם מ"ו דהפילין שים בסם קדושם גדולה וחפ"ם שהיכו להכנים בסם לבכ"ם קטוע וגולן בגבדו ומייתן בידו כיון דליכא למיחש לגילוחי. וחם נים בכחב ערלי כוה דליכא למיחש לגילוחי חיפליגו שם לדעת שרחב"ד ז"ל וקלח מפרשים מיחן ברחשו וכשם ולדעת שרמב"ם ז"ל חוללן ומוחק לחכיבו וכני מכחבת לי וחע"פ שחיני כדחי לכבדיע ועשמת דמלחת כיון שבשיו"ן יש בסם קדושם שרי שלכה למשם מפיני שם חין רלוי שיכיו מגולין בבכ"ם שה קמן בבדיעת דהפילו יש עמו חבירו מוכר לכנים בסם למר כדלחים ליש ולמר כדחים ליש דסה טעמים דברמב"ם ז"ל כוה משום שלריך שיכיו עמו בידו וחיישינן שמא יבא לשפשף סה לת כבי שים מוכר ליכנס. וסב"ם הפילין שים בסם קדושם רשם חבל שלר ספרים שלין בסם כ"כ קדושם שם סם גולין בגבדו מוכר חע"פ שמיש בידו וכיון שבסם מוכיחים בפלנדיקי"ל הרי סם גולים יפה ומוכר. חדע דטעמח מפני קדושתן שלא יסיח לדם דעתו שברי כיון שבסם מחופים עור שים רלוי להסיר שם לת מפני קדושתן דגרסי' נמס' סופרים וכחבם הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות ס"ת הקמיעין שים בסם עלייניס של כחבי שקדם שין נכנסין בסם לבכ"ם שלא ת"כ שים מחופות עור ע"כ הרי שים לחלק בין הפילין לשלר עלייניס של חורם וחע"ג דשכח בעיון מחופות עור הכ"מ מפני ששקמיעין מגולין ועוד שלין לריך לקרות בהו חבל שלר דבריס של קלח קדושם שמוחין בפלנדיקי"ל שקרחת גויי"ג חו שבם גלוין בגבד מוכר לשכנים בסם לבכ"ם. וח"ת בשלמח הפילין שהוא לריך לגופן ליד ניחח לו שיהא הפילין בחוך הבית ולא יכנס בהם לחפילו ולא יגלו ולחמיר חבל שלר ספרים יחנם לחבירו ולא יכנס בהם הפילו גולין ומכוסין בגבדו דגרסינן בפרק מי שמח חמר רבי"ח כי שוה חלילין בחריס דר' יוחנן כי הוה בעי למיעל לבכ"ם כי הוה נקיט ספרא דחגדתא יסיב לן בשנתא דהפילין לא יסיב לן חמר הוחיל וחברו לא יפרש הא קמן דבשפרא דחגדתא לא הוה שכנס חלא מוחן לחתו לחלמידיו. הא לא קשיא דבא מדיעא דחסור לשכנים ספרים שים בסם קדושם לבכ"ם כשהם מגולין וספרא דחגדתא מגולה הוה ומשמע גדול הוה ומעשבו מלשמוש לרכיו ומ"ם הוה נותנו לבם לבל על תפילין קטן הוה וסתפילין מוחין בחוכו מכוסין אלא שרבינו מבם סיעתא לגדון דיקן שבוה נכנס בכיס של תפילין. וכ"ת כדי שיהיו מוכיים מיד ללובים ליחא שבני חלמידיו כיו ממחינין לו ואיכו נמי לת חליא טעמא אלא כיון דבבנו רבנן לת נעדא ואפי' למאן דגרים כוחיל ובנו רבנן ניחכן ליכא מאן דפירים אמאר חני בעלמי אף בל"ד ליכא כל שני טעמי כדי שיהא מוכן לקרות בו. ואו דלא מעלחינן ליה לפילו ליכא לחהיוא בפדים כיון דבבנו ליה רבנן. ואו לבבנן דליכא מעליותא בם"ה ותפילין מבאר חומחין ובחומחין מבאר כחבי שקדם דלחמיר בים שים בו ס"ת לבור לבמם מטמו משום ע"כ. שרי לך בפדיה דבשיון שיחזיק ממם בידו קודם שיכול לגבות הילכך כנ"ל ת"ש שלחר זכה במם ז' לבתי כיון שלא הוחזק כבעל ממם בידו יורשם וכ"ם שוה. ושוד כיון שלחר ויכתב בשחובם הוי כלו שמנם ע"מ שיכתב בשחובתם וסרי לת ונכתב בשחובם שבבר מחם ולין לם כחובם. ודמיה לסה דת"ר ומייתי לם בפ' נערה שנערה כתב לם פירות כסות וכליס שיבואו עמם ומחם לת זכה כבעל בדברים הלו מכום ר' נתן לחרו זכה כבעל בדברים הלו ופסקו הלכה כרבנן ופירשום רוב שמפרשים ופסוקים בשחם מן הגמוקין וחפי' לדעת שמפרשים בשחם מן שלירושין הוי פלוגתא ושיכא דקיימא (ז"ל) [ס"ל] לוקמו' הילכך לת זכה כבעל בשחבם ז' לת טולה ולת מקלחה. וסגרלחה לע"ד כחבתי:

תתקמח (תקיג) **שאלה** לדודם לל שמסכיל ונבון כה' שמואל ז' וינר"ו. ילמדנו רבינו לם מוחר להכנים לבית סכסה בכחבים שלר יש בסם מדברי חורם ושם מוחמים בפלנדיקי"ל שלם שאמר כי שוה רבוה בפני עלמו או לת:

תשובה שלי מלחת עבידנא שם עובדא בשפחי דלפעמים יחנו לי בשוק שלנה או עין שים בו חורם וחני מיח לוחו בחוך שמלבשה או בפלנדיקי"ל עד שלר לחבוה לל שבים לעיין שם וחני שכם לבכ"ם ושיני חושם. וגדולה מזו כי יש לי ספר קטן מלוד שים בו רמזי חרי"ג מלות וכוה לשולם מוכה לללי בפלנדיקי"ל וחני שכם לבכ"ם כדי שיכים מוכן לקרות בו בחוך ותמינה לם מ"ו דהפילין שים בסם קדושם גדולה וחפ"ם שהיכו להכנים בסם לבכ"ם קטוע וגולן בגבדו ומייתן בידו כיון דליכא למיחש לגילוחי. וחם נים בכחב ערלי כוה דליכא למיחש לגילוחי חיפליגו שם לדעת שרחב"ד ז"ל וקלח מפרשים מיחן ברחשו וכשם ולדעת שרמב"ם ז"ל חוללן ומוחק לחכיבו וכני מכחבת לי וחע"פ שחיני כדחי לכבדיע ועשמת דמלחת כיון שבשיו"ן יש בסם קדושם שרי שלכה למשם מפיני שם חין רלוי שיכיו מגולין בבכ"ם שה קמן בבדיעת דהפילו יש עמו חבירו מוכר לכנים בסם למר כדלחים ליש ולמר כדחים ליש דסה טעמים דברמב"ם ז"ל כוה משום שלריך שיכיו עמו בידו וחיישינן שמא יבא לשפשף סה לת כבי שים מוכר ליכנס. וסב"ם הפילין שים בסם קדושם רשם חבל שלר ספרים שלין בסם כ"כ קדושם שם סם גולין בגבדו מוכר חע"פ שמיש בידו וכיון שבסם מוכיחים בפלנדיקי"ל הרי סם גולים יפה ומוכר. חדע דטעמח מפני קדושתן שלא יסיח לדם דעתו שברי כיון שבסם מחופים עור שים רלוי להסיר שם לת מפני קדושתן דגרסי' נמס' סופרים וכחבם הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות ס"ת הקמיעין שים בסם עלייניס של כחבי שקדם שין נכנסין בסם לבכ"ם שלא ת"כ שים מחופות עור ע"כ הרי שים לחלק בין הפילין לשלר עלייניס של חורם וחע"ג דשכח בעיון מחופות עור הכ"מ מפני ששקמיעין מגולין ועוד שלין לריך לקרות בהו חבל שלר דבריס של קלח קדושם שמוחין בפלנדיקי"ל שקרחת גויי"ג חו שבם גלוין בגבד מוכר לשכנים בסם לבכ"ם. וח"ת בשלמח הפילין שהוא לריך לגופן ליד ניחח לו שיהא הפילין בחוך הבית ולא יכנס בהם לחפילו ולא יגלו ולחמיר חבל שלר ספרים יחנם לחבירו ולא יכנס בהם הפילו גולין ומכוסין בגבדו דגרסינן בפרק מי שמח חמר רבי"ח כי שוה חלילין בחריס דר' יוחנן כי הוה בעי למיעל לבכ"ם כי הוה נקיט ספרא דחגדתא יסיב לן בשנתא דהפילין לא יסיב לן חמר הוחיל וחברו לא יפרש הא קמן דבשפרא דחגדתא לא הוה שכנס חלא מוחן לחתו לחלמידיו. הא לא קשיא דבא מדיעא דחסור לשכנים ספרים שים בסם קדושם לבכ"ם כשהם מגולין וספרא דחגדתא מגולה הוה ומשמע גדול הוה ומעשבו מלשמוש לרכיו ומ"ם הוה נותנו לבם לבל על תפילין קטן הוה וסתפילין מוחין בחוכו מכוסין אלא שרבינו מבם סיעתא לגדון דיקן שבוה נכנס בכיס של תפילין. וכ"ת כדי שיהיו מוכיים מיד ללובים ליחא שבני חלמידיו כיו ממחינין לו ואיכו נמי לת חליא טעמא אלא כיון דבבנו רבנן לת נעדא ואפי' למאן דגרים כוחיל ובנו רבנן ניחכן ליכא מאן דפירים אמאר חני בעלמי אף בל"ד ליכא כל שני טעמי כדי שיהא מוכן לקרות בו. ואו דלא מעלחינן ליה לפילו ליכא לחהיוא בפדים כיון דבבנו ליה רבנן. ואו לבבנן דליכא מעליותא בם"ה ותפילין מבאר חומחין ובחומחין מבאר כחבי שקדם דלחמיר בים שים בו ס"ת לבור לבמם מטמו משום ע"כ. שרי לך בפדיה דבשיון שיחזיק ממם בידו קודם שיכול לגבות הילכך כנ"ל ת"ש שלחר זכה במם ז' לבתי כיון שלא הוחזק כבעל ממם בידו יורשם וכ"ם שוה. ושוד כיון שלחר ויכתב בשחובם הוי כלו שמנם ע"מ שיכתב בשחובתם וסרי לת ונכתב בשחובם שבבר מחם ולין לם כחובם. ודמיה לסה דת"ר ומייתי לם בפ' נערה שנערה כתב לם פירות כסות וכליס שיבואו עמם ומחם לת זכה כבעל בדברים הלו מכום ר' נתן לחרו זכה כבעל בדברים הלו ופסקו הלכה כרבנן ופירשום רוב שמפרשים ופסוקים בשחם מן הגמוקין וחפי' לדעת שמפרשים בשחם מן שלירושין הוי פלוגתא ושיכא דקיימא (ז"ל) [ס"ל] לוקמו' הילכך לת זכה כבעל בשחבם ז' לת טולה ולת מקלחה. וסגרלחה לע"ד כחבתי:

כללא דמלחת מוחר להניח כחבים שים בסם עלייניס של חורם בחוך ספרפלנדיקי"ל חו בחוך היקו ולא ו בלבד חפי' מסמיות חו בסיסה בקובץ קטן חו סידור וכיוצא ומוחר להכנים בסם לבכ"ם בחולי ומכוסים. ולפי סהלכה חפי' כחובין חסוריה חבל למעשה בזמן בסם כשובין פרובינצא"ל חו מעלח"ק. ועל זה חפי סמוך למעשה מעשה בשלמי. וסגרלחה לע"ד כחבתי:

תתקמט (תקיד) **עוד** לו. ילמדנו רבינו אם מותר להתפלל אחל"ל לפני מניעים בניעים שבגמרא כי מדברי הפוסקים ירחם שמועה מסור. אם יש סוס לד סיתר או לא:

תשובה לא ידעתי מי מקום לשאלה זו ואולי על פרשפה ממש מותר להתפלל ובלבד שלא ידביק פניו בקרקע וכ"ש אחל"ל פרשפה ולא ראיתי מאחד מהפוסקים שהזכירו מדבריו שמועה מסור. דגרסינן בפ' כיצד קורין עומד רב חילקיה בשבל בחעניתא דלמור קם קרא בספרא פתח בריך מחיש ולא בריך נפול כ"ש אחנפייהו ורב חיסו לא נפיל על אפיה ופריך ורב מ"ט לא נפיל על אפיה ומשני רפשה שלא חניחו שיחה ותניא ואחן מסיחים לא אחנו בחלכה להשתחות עליה עליה מי אחה משתחוה בחלכה אבל משתחוה על חניים שלא בית המקדש כדשולא וכו' ופריך מי שכי מאי חיריא רב אפי' כולהו נמי ומשני קמי רב כוחי כלומר פרשפה שיחה לפני רב אבל לא לפני שלמור. סרי מכאן משוכה לשחלוך אפי' לדעתך שאחה לומר על פרשפה אחל"ל פרשפה מותר שהרי כולם היו בבה"כ אלא שלפני רב שיח רשפה אחניים ובשאר בה"כ לא היו אחניים וכולם היו משפלים ומופלים על פניהם אחל"ל פרשפה. ופריך חו חלמודא ואיזהו חיסו לגבי למורת פי' למקום שאין שם רשפה. ומשני לא בעי למימרא לגבורת שהיו נדריכין לקום מפניו. סרי לפי חוקמחא זו אסור ליפול על פרשפה על פיסס אפי' בלא פישוט ידים ורגלים אבל להחפלל מותר שסרי רב על פרשפה החפלל. ואל זה הקשו בחוספות כיון דאסור מדבנן מיהא יש לחמוה על בחי כנסיות שלנו שיש בהם רשפה שלפה נופלין על פניהם. וע"ל דמלי חלמוי ובבני סרי וכני נמי משמע בשמוך דמייחי הניח דפ' אין עומדין דחזינא לסו לאחיי ורבא דחלמי אחל"ויי וכן פי' רבינו חמי גחון ז"ל ע"כ. וחסו שבחב פרמב"ם ז"ל פ"ו דעבודה זרה וז"ל ומפני זה נהגו כל ישראל להניח מחלצות בבחי כנסיות פרופיים בשבים או מיני קש ובחן להבדיל ביניהם ובין השבים ואם לא חלא דבר המבדיל בינו ובין השבן הולך למקום אחר ומשחחוה או שוחה על גדו ומשם כדי שלא ידביק פניו בשבן ע"כ. וע"ל דעל זה נהגו כל ישראל שבחים מספרד שאין כופפין פניהם בקרקע בשעת נפילת אפים מפני שלא היה לבם מחלחלות חע"פ שמן הדין רלוי לכפות פניו בקרקע. אם למדת כי אפי' לפי חוקמחא זו אין איסור אלא להדביק פניו בקרקע. ומחרגין חו בגמרא ואי בעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוא עביד פי' רגיל היה לעשות כן. ופריך חלמודא ואיפוך על אפיה ולא ליעבד פישוט ידים ורגלים. ומשני לא מבעה ממשמיש. ולפי חוקמחא זו מותר ליפול על פניו אפי' פניו מדובקים ובלבד שלא יפשוט ידיו ורגליו דהא בה"כ כולה היתה רשפה אחניים וכל שעה נפלו על פניהם ורב נחמן מדינא היה יכול ליפול על פניו אלא שלא רצה לעשות מנהגן שהיה רגיל בפישוט ידים ורגלים. ופסקינן שלכחא כליעזר קמא דהחיר וזהו שבחב פרמב"ם ז"ל בפ' שניכר כל המשחחוה לפשה להחפלל אבל בחניים המפולגות בלא פישוט ידים ורגלים הינו לוקה אבל מכין לחו מכות מרדות. חו עבדינן חחם חוקמחא חחריחי ואח"ש דחם השוב שאני כלומר שהיה חחם חשוב והינו חופל על פניו כדר"ח דחמר ר' אלעזר אין אחם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא ע"י נעשה כיוצא בו מן הכחוב ויאמר ס' אל יכופנו קוס לך למה אחה נופל על פניך ולפי שהי חוקמחא לגריכן לחוקמחא בבה"כ רלוף. אלא דקשיא לן כיון דאיסורא דרבנן הוא ואחי ליעבד דחלמודא חמחי פסקינן לחומרא ולא רלינו לגחל משמע דס"ל דאסור להשחחוה וי"ל דכיון דאחי ורבא אלו אלעזר ושיינו כליעזר קמא על פשפה אפילו בלא פישוט ידים ורגלים ושיינו כליעזר קמא ולחומרא. וכן משמע מדברי פרמ"ם ז"ל מחוך דברי פריף ז"ל שכיחב אלו סמיכרות יחד נראה דס"ל דאם דאלעזר חלינו מקום שאין שם רשפה אלא שהוא ע"פ שנהגו כל ישראל להניח מחלצות בבחי כנסיות ואין השבים בפישוט ידים ורגלים משמע דאחי אפילו לחשבי ליפול על פניו בשבן ואין לחשיב הניח דפ' אין עומדין דחזינא לסו לאחיי ורבא דאלעזר ואיזהו חיסו לגבי למורת פי' למקום שאין שם רשפה. ומשני לא בעי למימרא לגבורת שהיו נדריכין לקום מפניו. סרי לפי חוקמחא זו אסור ליפול על פרשפה על פיסס אפי' בלא פישוט ידים ורגלים אבל להחפלל מותר שסרי רב על פרשפה החפלל. ואל זה הקשו בחוספות כיון דאסור מדבנן מיהא יש לחמוה על בחי כנסיות שלנו שיש בהם רשפה שלפה נופלין על פניהם. וע"ל דמלי חלמוי ובבני סרי וכני נמי משמע בשמוך דמייחי הניח דפ' אין עומדין דחזינא לסו לאחיי ורבא דחלמי אחל"ויי וכן פי' רבינו חמי גחון ז"ל ע"כ. וחסו שבחב פרמב"ם ז"ל פ"ו דעבודה זרה וז"ל ומפני זה נהגו כל ישראל להניח מחלצות בבחי כנסיות פרופיים בשבים או מיני קש ובחן להבדיל ביניהם ובין השבים ואם לא חלא דבר המבדיל בינו ובין השבן הולך למקום אחר ומשחחוה או שוחה על גדו ומשם כדי שלא ידביק פניו בשבן ע"כ. וע"ל דעל זה נהגו כל ישראל שבחים מספרד שאין כופפין פניהם בקרקע בשעת נפילת אפים מפני שלא היה לבם מחלחלות חע"פ שמן הדין רלוי לכפות פניו בקרקע. אם למדת כי אפי' לפי חוקמחא זו אין איסור אלא להדביק פניו בקרקע. ומחרגין חו בגמרא ואי בעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוא עביד פי' רגיל היה לעשות כן. ופריך חלמודא ואיפוך על אפיה ולא ליעבד פישוט ידים ורגלים. ומשני לא מבעה ממשמיש. ולפי חוקמחא זו מותר ליפול על פניו אפי' פניו מדובקים ובלבד שלא יפשוט ידיו ורגליו דהא בה"כ כולה היתה רשפה אחניים וכל שעה נפלו על פניהם ורב נחמן מדינא היה יכול ליפול על פניו אלא שלא רצה לעשות מנהגן שהיה רגיל בפישוט ידים ורגלים. ופסקינן שלכחא כליעזר קמא דהחיר וזהו שבחב פרמב"ם ז"ל בפ' שניכר כל המשחחוה לפשה להחפלל אבל בחניים המפולגות בלא פישוט ידים ורגלים הינו לוקה אבל מכין לחו מכות מרדות. חו עבדינן חחם חוקמחא חחריחי ואח"ש דחם השוב שאני כלומר שהיה חחם חשוב והינו חופל על פניו אלא ע"י דחמר ר' אלעזר אין אחם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא ע"י נעשה כיוצא בו מן הכחוב ויאמר ס' אל יכופנו קוס לך למה אחה נופל על פניך ולפי שהי חוקמחא לגריכן לחוקמחא בבה"כ רלוף. אלא דקשיא לן כיון דאיסורא דרבנן הוא ואחי ליעבד דחלמודא חמחי פסקינן לחומרא ולא רלינו לגחל משמע דס"ל דאסור להשחחוה וי"ל דכיון דאחי ורבא אלו אלעזר ושיינו כליעזר קמא על פשפה אפילו בלא פישוט ידים ורגלים ושיינו כליעזר קמא ולחומרא. וכן משמע מדברי פרמ"ם ז"ל מחוך דברי פריף ז"ל שכיחב אלו סמיכרות יחד נראה

ע"כ. ומ"ם דכשבח וכשמכ,מקומות כל פחות מג' כתרעא סמיכתא היא חיפה רחיפה מגלי דלא חמירינן סבי חלא לעניין שבח ולא לשאר דברים שכרי טפח מהל חציב לעניין טומאה וקל לסבין. ומ"ם שאכזו חומו טפח לשאר ספרים. יפה כתב וכך הוי נוסג תפילו לספרי התלמוד ופוסקים וכן משמע שברת סריטב"ח ז"ל שתפילו ס"ת גבוה ממנו חשוב ליבב ע"ג מטה שים עליה ס"ת שכתב עלה דשפיא דפ' חלו מגלחין כף כדא ותותיב וכו' פי' חלו היה לבליין כשומד לכך תפילו בעוד שחין ס"ת עליו היה חשוב ליבב עליו דהשמיטי קדושה סוח ולא בעוה לו פשיטא דחשוב לה גריכא חלא להניח ס"ת יותר גבוה ותפילו על ספר רב ולא עבד רב חלא חנח כדא תחרעא ולו בחיים דשלמא פשיטא דחשוב חבל בח"ת היו סבורין שהוא מותר כיון שחיו עומד שוה לו ותפילו בכלי שאטפל למטה כגון כד חלא שהיה רב הוא שובר שהוא חשוב והא דמסקינן בב"ק מנוחי מייחין וכו' סייחי משום דשבר כל ח"ת מותר כיון שחיו שוה לו וכגון שחעמידין ס"ת מרחבותיו כ"ל וכן הורו לי רבותי ובזמן הזה אין רלוי לעשות כן על שוה חדש ותפילו גדול שדור ע"כ. ותיכא למידק דמשמע דקשיא שלכתא שלכתא דפסקינן כ"ש דחשוב ליבב ע"ג מטה שים"ת עליו תפילו בגבוה ממנו ולא שהה מסקינן לנוחי מחיין ס"ת ע"ג שמטה של חת הה שוה חדש גדול שדור וגבוה ממנו מיהה מותר וכדכתב סריטב"ח ז"ל. וי"ל דבחויו חשוב לחדש שיהיה גדולה בעלמו חבל לחתר מוחו מבבדין חוחו בכך. ושחידחה לן נפקא מיהה מידי שחין עושין כן לשום חדש תפילו גדול שדור וכדכתב סריטב"ח ז"ל. ומיהו חכחי קשיא לי היכי מציין למיפסק דחפילו גבוה ממנו חשוב דהא רב הונא גופיה חמר עד טפח ור"ל כשחין פסקינן לי כר' יוחנן הרי הוא מוחר לחדיא ואי כרב הונא הא חמר עד טפח וכאן בשיטת זו לא מלינו. וי"ל דאין כחלמודא דידן פרכינן למייחי עובדא דרב הונא ולא חדכר בה שיעורא ואוחו רב הונא שבשיא הילופלמי רב הונא אחר הונא וכן כחבו בחוספות דאכרי רב הונא הוי וה"ל מסחברא דגרסינן בירושלמי רבי הונא ול"ג רב הונא וכן מייחי לה שם בחמת לא יצב חדש ולא משמיט דרב הונא. ולדעת שרא"ש ז"ל ושמרדכי ז"ל שפסקו בירושלמי קשה לחתי כפה כדא חתרעא שיה לו לשניה ס"ת גבוה טפח כפי שברחו. וי"ל דלשי לכחמיר על עלמו ולא חדיכא דחדיכא בטפח סגי. ות"ח לי חחמיר על עלמו שוה שיהי חוכחין מייחי קשבר חשוב ליבב על חטה שם"ת עליה לימר חוחר ס"ל ומחמיר שיה על עלמו לא קשיא דחי ס"ל חדיכא חוחר כולי שהי לא הוי חחמיר שלא ליבב על החטה ותפילו שיהה גבוה ממנו חלא ולחי חשוב ס"ל. ולכל הפירושים ק"ל לחתי חלא ס"ת עליה דכדא ליחיב חיהו חכדא ויש ס"ת בחקומו. וי"ל שהחטה גדולה שיהה ולחרים שיו עם רב הונא ולא הוכרו חפני כבודו ובקולי שכד לא שיה חקום חלא לש"ת נבד חו לחדש חחד. ק"ל שכד שיה גבוה חן החטה ולא לשה ליבב בחקום שיהיה גבוה חן ס"ת ושכחן בשפסקים שחשוב ליבב על גבי החטה חו שפסל חו חלטפא שס"ת חוחה עליה תפילו גבוה ממנו חלא ק"ל שיה גבוה (עשרים) [י'] טפחים שחחלק רשוח לעלמו וחשוב להניח ס"ת ע"ג חטה של חת תפילו גבוה ממנו כמה טפחים ותפילו הוא גדול שדור. וי"ל שהוא שדין לשאר ספרים חו שפלין חשוב להניח על החטה וכיולא בו מזכירין עוחחין של חת. ומכח יפה הוא חלא ליבב חדש על חטה חו שפסל שים עליו תפילו ספרי התלמוד ופוסקים וכן תפלין ותפילו חוחין בחוך חיקן שם לא יהיה גבוה טפח כדי לחת בכוד וכידור לכל דבר שים בו קדושה חלא עלמו ולא חדיכא שכרי בש"ת עלמו חיכא פלוגחא דרבוחא וכבו הלא לוסיף עלה. ושברלשה לע"ד כחבחי:

שאלה (חקנא) על עיין לחובן ושחעון שלו בשער חחד ובבנו לפרוש לזמן ידוע ובשביעית זמן פרע לחובן חני החלוה ולוי החלוה חובע לגבות לפרוש שלו בשער חחד חע"ג דלחובן שיפרע בכל מכח שבחובה דשים שלו בשער חחד חע"ג דלא כחבין שחרלין וערבחין זה לזה שחרלין וערבחין זה לזה. וכיון שכן הלא בשבחובה על כל החלוה ושייב חחה לקיים שבחובה. ולחובן חומר כיון שלא נפרעים בשער פערבחים לו הלא בשבחובה הלא על חלקי נסי שחחה יכול לגבות ממני הבל לו מכח בשבחובה. יורה המורה דדין עם מי:

תשובה גרסינן בירושלמי פ' שבועת שפקדון בשבועה פרע למכחים בלחד שבוחפין פרט למכחים בעדים ובשער ג"ר יוסי סדא חמרה שים שלו מלחד חע"ג דלא כחבין שחרלין וערבחין זה לזה שחרלין וערבחין זה לזה. ולא עבדין כן שים שבפקידו בלחד ובקש בלחד ליטול חת שלו חין חומנין לו ויעשה כשופר בחלקו ויהא חייב. חלא שבפקיד לשים כשר בו זה חייב כשר בו זה חייב שפקיד לשם שום פרועה לו חמלא חביא קרבן על חלי פרועה ומסכח חלו בשבע ובשבע שמא חין חביא קרבן על חלי פרועה חמן כל שבועה חלה על שום פרועה שכח [חין] שבועה חלה על [שום] פרועה ע"כ. ותע"ג דשלי ירושלמי שי פלוגחא דחמרי דחניא בהוספחא דשביעית חשבה שלו בשער לחד כל מי שים לו קרקע כותב פרוזבול וכל מי שחין לו קרקע חינו כותב פרוזבול דשב"ג חומר חפילו לשלח וכו' מ"מ שלכה כר' יוסי וכחבא סריט"ק וסרמב"ם וכל הפוסקים ז"ל חשר חנו רגילין לכחוב עליהם זולח סר"ר לפרים ז"ל שכחב לליחיה לשלי ירושלמי משום דבגמ' דילן לא חשבחן כפר בלחד מן שבוחפין דשפוטר חלא כגון דלחתו חנוייחו וחמרי חנרוינן יפה ושם ליחה לשלי דיוע דירושלמי חמלי לן חוקי לה בכב"ג שלחד מן שבוחפין חובש חלקו וזה כופר לו ויעין בחוספ' סר"ן ז"ל פ' שבועה שפקדון דכחב דמשום הה לא לחיכא. ומ"מ מדברי כל שפוסקים למדנו שזה שירושלמי שלכחה הוא וע"ש ושמלא פי' שירושלמי ולמדנו ממנו שבשים שלו בשער ג' חו שלקחו מקח ג' וכן שבוחפין שרי כן ערבחין זה לזה חשפ"י שלא כחבו כן בהדיא. ולייכא מ"ד דשוי כלחו לוה כל לחד מהם שכל ולייכא מ"ד שבחחייב מדין ערב שילכך חם יש לשניהם וכשים גובה מזה מחלה ומזה מחלה ואם חין וכשים לחחד גובה מחוחו שים לו וכשים שכל. ורלייחי מחלוקת בכוונת שרמב"ם ז"ל שברמב"ן ז"ל כחב בפ' שמפקיד ו"ל יש לפרש ושמר שבשים שלו מלחד חו שבפקיד לחד חלמה חין לחד מהם חייב לפרוע שכל חלה מדין ערב שאם (יש) [חין] וכשים לשוחפו יגבה ממנו לבל בשער וכשים לו וכשים לה יכבע שבשר חחלה וגובה מכל ג' כחלי שמוטל [עליו] וכן הורו מקלה שמורים ודברי שרמב"ם ז"ל נרחין לי כן ע"ל וכשיה רלייה על זה וזו שיה דעת שרשב"ח ז"ל וע"ל דלמד כן מדברי שרמב"ם ז"ל שכחב גבי שים שלו שרי שם שרבים זה לזה וגבי שים שבשרבו לחחד כחב כשבע שמלה ליפרע מן שבשר יפרע מחיהם מסם שילה. וע"ל טעמו של דבר דבשלמא גבי שים שלו כל חחד ערב לחברו לבל גבי שים שבשרבו לחחד בשלמא שם כל חחד מסם ערב על בכל חיכא דשם כל חחד ערב לחברו לשבר לה נחיה וזה טעם נכון ליודעים עיין בשמוכח קפ"ג לשרר"י קולן ז"ל ושמלא טעם חחר ושם שחילך. ולולי בח"מ לכחוב בשימן ע"ו וכחב בשל שטעור דוקא שחיהו מוחה לגבות מן שבעי חבל שם מוחה מהניהם גובה מבל חחד חלקן לבל שרמב"ם ז"ל כחב שים שלו בשער ג' וכו' יפרע ממי שילה ושם חין לו לחחד מסם בדי שחוב חוב ובובע מן שבעי שבחר ע"כ. חלמה חע"פ בבל חחד יש לו בדי שחוב יכול לגבות מבל חחד מסם בל שחוב שם ילה שבדי כחב ושם לא היה בדי בל שחוב לחחד מסם חוב ובובע מן שבעי וכן ג"ה שרא"ם ז"ל ע"כ. ומשמע מבדי"ר קולן ז"ל ושחמת סגמור שבוחפח מבובעת שזחמה לרבי יעקב ז"ל ושבועתו ושות כי נחלוף לשם שים שלו בשים שבשרבו ושפשר שחדון לו היה חשר שבה חחת ולו היא סרי כן ערבחין זה לזה חף ע"פ בלא פירש שים שבשרבו לחחד בשיבת שבלה ליפרע מן שבשר בל זה היה חשר ושבועה לחותו חבל שברת שרמב"ם ז"ל בלשה פשל שעור ז"ל ופוק חזי מאן גברת רבא דקא מפסיד עליה ומעתה לחיכן למשבעה מפלי ירושלמי לחחד שפקיד לבל שים בפר בו זה ובשבע חייב קרבן שבועה. בפר בו זה ובשבע חייב קרבן שבועה לפי בבל חחד חייב על בבל. ופריך שפקיד לשם שום פרועה לו בשלא חביא קרבן על חלי פרועה בלשר שאם שפקיד לשם חחה לשמר חייב בל חחד שבועה על בבל חלא חשה לשמר שאם שפקיד שבשיב וחזר ושבשיב לחת זה בל חחד חייב ושלא חשה חחייב שבועה על פחות משוה פרועה פחות ושחוה לחברה לחשבה בה פרע לפחות משוה פרועה

כדאיתא בירושלמי פ' שבועת הדיינין ומפרקינן תמן כל שבועה שלא על פרוטה שהרי כל אחד מהם חייב על הכל הכל במפקיד [אלי פרוטה שבועה שלא על פחות משוה פרוטה בתמיה כן פי' הר"ן ז"ל זה הירושלמי וברור הוא. ולמה משמע דלמ"ד מי שיש לו אפי' כל אחד מיניהו למימר לא סייתי יודע בתמי חייב על הכל: וכי תימא בשני אפוקא דפרוטה איתאבוי ופטור מקרבן שבועה ל"ד נמי לא מלי למימר כשהשבועתי לא נשבעתי אלא על מחצית הממון כיון שמן הדין כל אחד מהם חייב על הכל. ועוד שעל דעת מגרו הוא משבע ועשה חברו שכל אחד מהם יתחייב על הכל כשבועה שילך לפי שעה הסומרים שמתחייב על הכל מדין לוה לחובן זה חייב לפרוע הכל ואם לא פרע עבר על שבועתו מיד. ולדעת האומרים שאינו מתחייב מדין עם אלא מדין ערב לא עבר על שבועתו עד שלא ימלא לגבות ממשעון ויחזור לגבות מלחובן מכח פרוכתו חייב לשלם כאלי שאחר כדי לקיים שבועתו ואם לא רצה לפרוע שרי הוא עובר על השבועה ואינה לא חיזה. ואם לאחר מדם לומר והלא שבועה בפעות היא דל"ש אלא דיעה גמירי למור ל ל"ב לא הנחת מקום לכל השבועה שבין אדם לחבירו שבכל שבועה יאמר מועפה שייתי אלא כיון שמשביע אותו מסתמא לדעתו הוא משביעו ואין זה מקום להאריך בזה. והבדלתי לע"ד כתבתי:

שאלה (תקיו) ילמדנו רבינו ברחובן ומשעון שהיו להם תביעה זה על זה ומת שמעון והניח בנים גדולים וקטנים ואח"כ בא ממון שמעון מסיחומים אחת יד לחובן ותפס לוחו. ואמרו לו למה עשית כך והשיב יש לי ביד שמעון כשנה והכנה והיה לחובן קרוב למלכות ולא יכלו להוליא מתחת ידו מה שתפס ולא הספיק לעמוד בדין ולבדר טענותיהם עד שגם רחובן מת והניח גם בנים גדולים וקטנים ובני שמעון טוענים שיחזירו להם מה שתפס מהיסס אלא כדין ואח"כ יעמדו בדין עם בני רחובן וכל מי שיתחייב יפרע לחבירו. ובני רחובן טוענים אין לנכסי בקיאין ויודעין על מה תפס חביבו שעות אלו ועליכם להביא ראיה לסולא מידיו וכ"ש שיש יתומים קטנים ואין נפרעין מכם עד שיגדילו. ועוד שמא שחזיר חביבו מה שתפס. ובני שמעון טוענין שלא כדין תפס יחזיר מה שתפס ונעמוד לדין ואם היום יודעים שבועות שהיסס ידקדקו בפנקסו ובפנקסי סופריו ויתברר שדברים ואם היום יכולין לברר לא נפסיד אנחנו בשביל כך. ועתה יורה סמורה שדין עם מי:

תשובה מה שיש לבאר בשאלה זו לי אתריך אין נפרעין מנכסי יתומים עד שיגדילו אפי' כיצד דאיתא לו גדולים עבדינן נמי לקטנים או דלמא בחלק הגדולים נפרעין וחלק הקטנים אין נפרעין עד שיגדילו. ועוד אם תפיסה זו מן שדין או לא ועוד אם טענת אין אנו בקיאין בחשבונות חביבו היא טענה או לא. ועוד בחיסה ממון אתריך אין נפרעין מנכסי יתומים עד שיגדילו. ועוד אי אתריך כי היכי שמא תחזיר או לא. ואומר דטעמא שאין נפרעין מנכסי יתומים קטנים עד שיגדילו הוא שמא ימ. אם לא היה בשובדין בו אח כשבר או שמא שתפיסו גדרי וכיון שיש גדול ביניהם שרי הוא יודע להביא ראיה אם פרע חביבו או לא אפרע סילכך נזקקין ואם נתחייבו יתומים נפרעין מסם אפי' הלק יתומים קטנים. ואו כיון שסם בותפין בתפיסה שבית עושה דין עם שגדול ומטל כל חלקו בחזקו וחוזר ונוקח מן האחים הוחיל ועדיין לא חלקו שאלי כל שכנסים ערבנים לחוב שעל חביבו. ואו לאפילו אחלקו מוטל כל חובו מן שגדולים אסור שיהא חלקו מאחד בשבר או שותפים שעו שנוסס מחיזה מסס שיהא וכן כתבו בפרוש שאם שיש מטל מכל אחד חלקו ואם אתריך ליקח אלי שאם נובה שאם שלם מכל מי שיהא וכל אחד פורע לחביבו כפי חלקו ובעלה שהחלוקה. ואו כיון שקטנים אלו בני פרעון ניכוו הוי כאלו אשחלוק ונובה שבשר נכסים. וגדולה מזו כתב שרשב"ם ז"ל דגובין מנכסים שנועדים במקום שיש נכסים בני חורין אלל יתומים קטנים דמאחר שאיט יכול[לגבות] מסס הו"ל כמו שאחלוק בני חורי ואע"פ שיש חולקים עליו וזו בי"ד דטולטו בני חרי נובה שבר אלא שאחלוק כל חובו לכ"ע ואו אלי לפשר

תו לא מצי למימר לקוח סוף בידי . והכרלה לע"ד כתבתי :

תתקנג (תקיט) **שאלה** מצמלוניקי . לחכן וממעון תלמידי חכמים וכל לאחד מהם הולא לנסוג

שרוה על הלבור עד שנפלה בלבור קטעות והסכימו לחכן וממעון וברנו להם דיינים וקבלו עליהם שלא יגסנו שום שרוה על הלבור עד שיתפרסם גזרת הדיינים . גם קבלו עליהם שלא לזת מגזרת הדיינים וכל זה בשבועה ובמ"ם וכשעבר על שום דבר מהנזכר לעיל יהא נלכד בחרם עכן ויהיה נזיר שמשון ככל מומרותיו . ולאחר ימים פקרו הדיינים על רחבן וממעון הכ"ל בכח הומרות הכ"ל שיעמו כל מה שיגזרו עליהם פרנסי הק"ק ולא יגיעו מדבריהם ימין ושמאל ככל מומרות הכ"ל וקודם שגזרו עליהם פרנסי הק"ק פרטי דבר לו שיחזרו ויקבלו כל הומרות לקיים מה שיגזרו עליהם הפרנסים וכן עשו רחבן וממעון וחזרו וקבלו עליהם כל הומרות הכ"ל לקיים עליהם כל מה שיגזרו עליהם פרנסי הקהל לאחר קבלת הומרות גזרו הפרנסים מה שגרלה לפס טוב ויבר בעיני אלהים ואדם . וזה נוסח שטר הכירורים בפניו עמ"מ כן היה לפי שהיו קטעות והפרשים בק"ק תרגון על דבר לקיחת חכם או דרבן ביניהם ומלקו לכתב כתות ועל זה נמצך קטעה בין הכתב הכר"ב יאתק עלרמה י"ו ובין הכתב הכ' יהודה לרפתי י"ו ולהסיר הקטעה נתרלו הכתבים הכ"ל ובירדו ולקחו לפס לדיינים והפרנסים הטעלה הכר"ב כדרך חלמושניו ואת הטעלה הכר"ב מנחם ב"ר יוסף חנכנזי י"ו ונתנו לפס הם יפה ויכולה מספיק לנב ד' לחות קדקד לדון ולפשר ביניהם בין בדין בין בפשרה על הקטעות שביניהם לפי רחות עיניהם וכל מה שיגזרו הדיינים הכ"ל יהיה מקובל ומרוצה על החכמים הכ"ל בב"ד הגדול שבירושלים תוב"ב וכן קבלו החכמים הכ"ל שלא לעשות שום פשולה או שיוי בשולה על הטעין הכ"ל בשום לד בשולה יותר על מה שהיו עושין בחיי החכם השלם כמוהר"ר יעקב לרפתי ז"ל עד שיתפרסם לפס גזירת הדיינים הכ"ל שלא חיש על מקומו יבא בשום ושעידו עליהם החכמים הכ"ל שלא מצרו שום מודעת על כל הכתוב לעיל ושלא עשו שום דבר מהכ"ל מחמת שום חוכ חלא בלב שלם ופשם חפלה בבטול כל מודעי ומודעי וכו' ולגמור ולקיים כל הכתוב לעיל ושלא להתעלם בדין כדי לבא נגד שום דבר מהכתוב לעיל לא בדייני ישראל ולא בדייני לומות השולם על הכל ועלו קנין גמור מעכשיו החכמים הכ"ל במעמ דכתר וכו' ומבטו שבועה חמורה בנקיטת חפץ לדעת המקום ב"ה וכו' וכל לאחד לדעת מבירו ולדעת רביס כלי מרמה ובקבלת מ"ם וכל הכותב מכס מפילו כחוט השערה מכל הכ"ל יהיה בחרם. גם קבלו החכמים הכ"ל חירות שמשון עס כל החומרות ודקדוקי גזירות על כל מי שיכרב חו יעבור על שום דבר מהכ"ל וכך לחר כל לאחד מכס הריני כשמשון וכו' חס לעבור על שום דבר מהכ"ל וקבלו עליהם החכמים הכ"ל החירות הכ"ל לדעת היותר מחמיר שבפוסקים והחכמים בחופן שלא יהי' שום היתר לגזירות הכ"ל וגם בחולי יתלה חיזה פוסק חו חכם שיורה היתר לגזירות הכ"ל פלוחו על עלמם ובבלוחו בחרם לפי שחפלה ולוטם שיחול עליהם הגזירות הכ"ל בלי שום היתר חס יעברו על הכ"ל ופסלו על עלמם כל עדות בין בשטר בין בע"פ שיסחור חו יבטל חיזה דבר מהכ"ל ולא ולו לסדר כל דבר מהכ"ל בחרוכה כל כמה פעמים שילטרך לעלת החכמים ולפי לאחר שירלה שטר זה בב"ד בכל חזוקי כופר ובכל תוקף וכו' וכלולות וכו' ולחריות וכו' וקניגא וכו' וכיה זה בחמישי בשבת יום שמיני חג עלרת שנת הם"כ ונכתב בשני בשבת והכל וכו'. ועידיו שמואל שייטכך ושמואל חלפנדרי . וזו גזירת הבירורים . חלת הכח הסחור חליט חלו ח"מ מהחכמים לדון וכו' ע"ד המחלוקת שטר נפלס ביניהם על עסק מיטו חכם מרביץ תורה בק"ק תרגון כפי הגרלה הטעין בחרוכה משטר הקופרומיסו וכו' ולאחר שנשלמו ונתרלו על הטעין הכ"ל בשומו תמיד כנגד פיטו שלום הק"ק וקיומו והטעמדתו בהשקט ובשלום גזרו שיהיו מחוייבים החכמים הכ"ל לעשות ולקיים כל אשר יכריטו על הטעין הכ"ל כל החמשה פרנסים אשר הם פרנסים עכשיו בק"ק הכ"ל כל אשר יכריטו כל החמשה פרנסים מוסכמים לדעת אחת ולא יכול שום אחד מהם לעבור ולפקפק שום שרער ופקפוק בשום בשום לופן בשום נגד

שום דבר ממה שיסכימו החמשה פרנסים הכ"ל . ואם בחולי הם' פרנסים לא יסכימו ממשלן לדעת ג' או שלא ילוו להסכים שום דבר על הטעין הכ"ל יתקיים הטעין לפי מה שיסכימו החמשה פרנסים אשר יולילו לחבריהם . ואם גם הם' פרנסים הבחים לחבריהם לא יסכימו שום דבר על הטעין הכ"ל יהיה ממשך לעולם ויתקיים כפי מה שיסכימו הם' פרנסים הבחים לחבריהם אלו לחר אלו עד שיסכימו לזיזה דבר על הטעין הכ"ל הפרנסים אשר יהיו בימים ההם מוסכמים כולם לדעת ג' כפי הכ"ל וכפי מה שיסכימו הפרנסים כן יקיימו החכמים כל הכ"ל גזרו אלו ח"מ והיה זה וכו' י"ח לכללו שנת הם"ב לילירה . ברוך חלמושניו דיין . ממשם בר יוסף חנכנזי דיין . וחס נוסח פסק הפרנסים היום יום שני כ"ד לשבט ותקבלו פרנסי הק"ק י"י על לוחות שלום וכו' לפי שנמצא שמחלוקת לאחר היה עד היום היו אלו כה' יאתק מרעלה וכה' יהודה הלרפתי וגזרו עליהם שיקבלו עליהם חומרות גזירות שמשון מלוחו כח גזירות שקבלו עליהם ע"י כה' ברוך וכה' ממשם לעמוד ולקיים כל הממשך למעה ובכן היה על מקומו וכו' ולוחו שכח נמסר מלת כה' ברוך וכה' ממשם הכ"ל לפרנסי הק"ק י"י ומלוחו המסור לליהם גזרו כל הממשך :

א' שלא יוכלו כה' יאתק וכה' יהודה ולא שום ג' לנבוו להסחרר שום שרוה על הלבור בעולם לא ללכת לעות מהן ולא לאחרי הבן ולא לשום בעל שמחה בעולם או לשום אחל ח"ו . ואם יגלו ללכת יכלו לאחרי הטעם או בתוך טעם :

גם שלא לעלת מק"ק ע"י מנסיס אחריו שילכו לב"ם אחר או לשום מקום בשולם כי אם לאחיהם וקרוביהם רולם לומר פרימו או שובריי"ו או קונייאסו וכבל בלי מרמה ותחבולה :

גם אם ימלאו שום אחד מהם בב"ם אחר ונמלאו הם יחידים מק"ק לא יוכלו לעלת רחבן לפניהם לא יתתין עד שילאו הק"ק תחלה ואפי' בשוק בשימלת עדה או חבורה מק"ק לא יחלוה עמהם כדי ללכת ברחם ושלא יתעסקו שום אחד מהם בשום נא מק"ק ושלא יכול שום אחד מהם לחתום בשום כתובה מק"ק :

גם שלא לשמוע שום דברי ריבות בין שני יחידים מקהל שלנו בשום לד בשולם ואפילו לפשר ביניהם . כל זה קבלו עליהם הי' יאתק וכה' יהודה הכ"ל לקיים ולגמור ושלא להפיל דבר מהלה מכל הכתוב לעיל עד שיסכימו כל הפרנסים כולם מסכימים לדעת אחת מהם אשר יהיו בימים ההם ויבן פרנסים מפי פרנסים ר"ל שאם שום ג' מהפרנסים יחלוק יהיה מחשב למחלה על מחלה ושלא יבלו אחר סדוב :

ועוד קבלו עליהם החכמים הכ"ל שלא לדרוש ברבים שום דרשה בשולם ושלא לעלות לקרות ברבים בק"ק שירה או שערת הדברות או דברי מוסר עד שיסכימו כל הם' פרנסים ככתוב ושלא לדרוש בבית המיים על שום ספער מספקל קדוש . פלוני עד פ' ופ' ופ' ופ' פרנסים . ע"כ סגיע ומהם הפסקים :

ועתה רולה הם' יהודה לבטל כל הכתוב לעיל בחומרו שיש לו לחיה בכתב ועדיט מחומים עליו שחותם בחומרות היו על חנשי שיגזרו הדיינים חוך ג' ימים ולא גזרו עד שעבר קרוב לד' חדשים . וגם בחנשי אחר שיחיה הם' יאתק הפטועות שהשביע ליחידי הקהל קדוש וגם בחירות שמשון שקבלו עליהם שלא לשמוע לדברי תורה מפי ר' יהודה הלא בחברת הם' יאתק וברשותו ולא הסירה ועוד חנשי אחר שיתן סתוני"ם שיש לו מהקליניס . ולחוכן מעיד שטרי הבירורים יוכיח שאין בו שום חנשי ולא עוד שלא שפטלו עדות שיסחור חו יבטל חומר שום דבר מהכתוב בשטר הבירורים ועוד שמידי השטר של הבירורים מכחישין לעידי החנשי ומעידים שלא נזכר החנשי . עוד טען הכ"ר יהודה שאין דיין ממנה דיין ות"ל שהפרנסים לא היו יכולין לגזור עליהם . והם' יאתק מעיד שמנה הבירורים פסקו . ועוד שבפירוש השביעו שיש על כל הפרנסים גם קבלו וגמרו כל החומרות הנ"ל . עוד טען הם' יהודה שהוא לינו יודע כלל שאלו ברשות הפרנסים אשר יהיו ממנים דוקא מפי פרנסים היולאים . ואת"ל שכתוב בשטר הפרנסים חס יובן פרנס מפי פרנס אין לאלות הדין על זה כי אפשר שאין פי פרנס מפי פרנס ממש אלא שיהיו מפורסמים מפי הפרנסים אבל

מ"ת בני הקהל יבחרום ולא ספרנסים. עוד טען שהפסק עצמו לא יצא מתחת ידי הפרנסים מעולם ואם בחולי לחולו ושעתיקוהו גוף הפסק לא יצא מתחת ידם וכשיב כה' יצחק שהפסק כבר נראה לפני כתה מנשים ושותפת הוא בחתו ועליו יש לסמוך. עוד טען כה' יהודה כי פסק זה בטעות היה כי ג' מהפרנסים הם מוצבעים לכהר"ר יצחק אלא יצמעו תורם מפי כה' יהודה הל"ל ולא לקבלו לחכם ואחד מהדיינים הכרורים חומר אלא היה יודע דבר זה בשעה שהפסק והשב שמהפתן היו ברשות עצמם. וכה' יהודה הל"ל דרש על מבני לחשלום שהנה וגם שהיתיהו בני שכח אלו ודרש בק"ק ג' ג' שבחות וכה' יצחק וכתב אלו גזרו לומר שכבר עבר תורות וחלף חק ולפילו יהיו לו הפרנסים כולם רשות שוב אין לו תקנה כי אחד מהפרנסים הינו ממונה מפי פרנסים אחרים אלא מפי הקהל ול"ש לפילו הפרנסים הבאים לפילו בימיו ממונים מפי פרנסים אחרים אין להם תקנה שכבר הרשתומים לא היו כולם ממונים מפי פרנסים היולאים. וכה' יהודה טוען שעל הדרשה אבינו מעולם לא קבל דיינים וכה' יצחק משיב שהכל בכלל וכן כתב בשפק שום הדשה. ע"כ תוך שהלה ואם נאו פרטים שרבה והריבות גדול ולנה בימוי במקנת עניינים מ"ת זאו עיקר הפסק. ולפי שנפל מחלוקות בין החכמים הל"ל ולנה דברי המקילין ולנה דברי המחמירין נאו לילו ונשתפקו ורלית לדעת דעתי בשה ואם אין ידי משנת אבדות עד מקום שניח מגענת :

תשובה חיתי לי דבי אחי לורבת מרבנן קמאי לא מזגנת ריעת אבי שדיק כל כמה דלא לפיכנת בזכותיה וכ"ש זכותא דנפשיה דלא למיפסליה ומאת דאתן כל דאשון אשתל מעלה לטון ועזר מלדי יהיה. ואומר אחלה כי זה החכם כה' יהודה לא טוב עשה בתוך עמיו לחלל תורת אלהיו וקדושת אבותיו לא זכר אלא חשם לנפשו וכשיים עלמו לספק על אותם החומרות הל"ל בשטר הכרורים אשר כל שומשם אלמה שתי אזניו וכ"ש אחר שהחלו בו החכמים יל"ו. וקלוב בשיני לומר שהוא קלוב למזיד כי קנאת אחות שכבוד טורו עיני שבלו ומוששני לו משוש שמים שאם אין דין למטה יש דין למעלה ומה גם עתה שמעתי אומרים עדיין עומד במרדו לבלתי שמוע אל הסכמת פרנסים כיון שקבל עליו דאון נאמן עלי אבא נאמן מלי אביך נאמרים עלי ג' רועי בקר וכו'. וכל המחזיק בידו על זה ומורה לו לעבור על כל אותם החומרות אאלו לעושם גדול ועתיד ליתן את הדין כי מי אלה ידו דאשי בחשבת כל דשוא אאלו לכרחיק מסס כמתרחק מן הפיגה שדיי בתוב אשי שיהיה מוזהר הקהל קלמר וסביביו נשמרה מאוד. אבל לעניין שיהיה מוזהר או מותרה לכל דיניו או עבריין ופסול לדון ולהעיד ואיר שמשון לנקות על כל כוס וכוס או על תגלחת או לשאר עוסקין למפרע אינו דואה כאשר עתיד לבאר בשי"ם. כללא דמלתא לריך כה' יהודה זה להיות מהחרט לשעבר ובכל לסווה וירא לעתיד ויטוב בהשובה וכך ורפא לו ויקבל עליו גזירת הפרנסים כאשר פסקו עליו החכמים והחרו בו ולא יהוג שום שרירא על הלבור אם לא יסכימו עליה כל החמשה פרנסים הממונים על הלבור בזמן ההוא ואם ככה יעשה הינו נפסל למפרע והרי הוא כאשר לכל דבר ומותר בינו ובתגלחת כשאר כל ישראל הכשרים. ואם לא ירלה לקבל ויהוג שום שרירא על הלבור לאסור לשמוע מפיו ופסול לדון ולהעיד ומחיצה היא בפילות דלא מבע דמי ומכרזינן עליה. זהו דעתי בדבריה אלו ועתה אפאר בשפ"ת. אמנם ידעתי מתוך ידיעה שכלית ובכרת בירורה כי שאשר שהוא שכתוב בו שהנאי מזויף הוא בלי ספק מכמה טעמי: חדא שאר שהנאי שבירית היא יום ח' הג עלרת ולא היא יום שאפאר לכתוב שאר אלא עד יום ג' לבירית ואם זה שהנאי היא שיפסקו דין תוך ג' ימים אין לאפאר לפסוק הדין קודם כתיבת שאר שבירורין. ואו שרי אין דיין בשאת ובמועד וכ"ת תוך שאשה ימים מעת לעת היא שהנאי לשבוי לא נשאר אלא זמן מועט דמסתמא שקבוץ היא לעת ערב ומה זמן נשאר לפסוק הדין. וכ"ת לב' ימים שאין בשם לא שבת ולא מועד ולא דרשה לא ליתא דבזמן ג' ימים שאין בשם לא שבת ולא מועד ולא דרשה לא הוגלך להחזות אלא יעשו שום שיגיו ול"ת שבזמן אל שבירית

סכופר מן סכרוכים ע"כ . ס"מ תלת ס"מ צלת סחמין לת סדייסים תלת על מס שמוצ בפסק וכן כתב פשמים ומתן טעם לדבר לפי שסיו לריכין לדקדק בדברי סבעלי דיוין . לאבל בל"ד כולם בין דייסים בין עדים בשמיעה לאת שמעו סתנאים ועדים מדברי עפי דרסי עליסו לאסטודי . ום"מ אפי כתי עדים סמכחיסות זו את מ"ע שפאחת תומרת מלוה ולוה סעידוני עליכם וסנייס תיוס תומרת כן תלת ידעטו שכך סיס פשנין סוו תרי ותרי וסת סכא כת אחת לת תמרה תלת כך וכך פפק וכת סדייסים סס בשעמס אחמו ולת פסוליס בשביל כך ועדיין הדע למה לריך לפקוחת זו . וס"מ דשדות בשטר לת תמרינן סכי נתייחדו לשדות וסכי לת נתיחדו דסת סכא לת [תומנו] לכתוב שפסק דין ואפ"ה לת פסל אותס מסתי טעמת. והת דכתב בשטמות ריב"ם ז"ל יש לנו להחמין לרחשונים כיון שהומנו לשטיד רמו לדשתייסו ומדברי טפי ודייקי בשדות לשטרות טפי לבל סתחרומים לת הומנו להטיד ולת רמינ מילתת שלייסו ל"ש דלוקת על פס לבל בשטר לת עדיפי הכי מכיו כיון דחתמי בשטרת דייקי סכי כי סכי ושעשה כמי שהקרה עדותן בב"ד וזה ברור סילכך דייסים לת מפלין ולת מורידין בין יאמרו תנאי סיס או לת סיס תנאי לעולם תרי ותרי הוו . שוד שמעתי שתין דרכס בשלוטיקי ליחד עדים תלת שסופר טופל קנין ומחתים סיים מסנאמלים שס ורלו ושמעו שדבר ושימ יכול לדון ע"י השמיעה ואתס יודעים דבר זה . וליכא למימר כיון דכרי תמרי תנאי סיס וכתוב בשטר וכרי אמרו ע"פ לת סיס תנאי שכרי תין כתוב בשטר בלא תנאי ולת אתי ע"פ ומרע לשטרת כיון דאמרי שיסס סעידוני עליכס בלא תנאי תע"ג דלת וכתוב בשטר לעולם תרי ותרי ועדיין יתבאר זה בעזסי"ת ואס שיסס כתובים בכגון אחד תלת שזמנו של זה תיוו כזמנו של זה שס שאס תומר ביום פ' קבלו בלא התומרת בתנאי כך וכך וזה תומר ביום פ' קבלו בלא תנאי שלך אחר שתחרון להחמיר סילכך ב"ל שבגון השטר כהוא כך הוא . תין עדים ח"מ יודעים שתיך שטר שבידורין שבדרו פ' ופ' תת פ' ופ' ביום פ' סיס על תנאי כך וכך ותין כתוב בו תמרו לנו פ' ופ' שעידו עליתו או סיו עליתו עדים על כך וכך ומלת שטר זה לת נעשה מדעת שיסס וזה עיקר גדול בשאלה זו תי סיס תשפט בשאלת סהדותת או לת :

ולאורה סיס נראה לליט בה משפט מכתב טעמי חדת כיון שלת נעשה מדעת שיסס סיו כעדות ע"פ ולת מרע לשטרת . ואו דסת פסל עליו כל עדות בין בשטר בין ע"פ שיסתור לו יבטל דבר ממה שכתוב בשטר . ואו דכיו למעקר שהדותת שתתו דסת תמר תנאי סיה ועבר זמן קיום שתנאי ולת מסיתתי . ואו כיון דאיכא ליטנת יתירתת בשטר שבידורים לטפויי שתי מלתת אתי כפתיתת בשתדרין דתמרינן דתמרת יתירתת לטפויי אתי . מכל תני טעמי סיה תשמע דתתי שהדותת לאו כלום היא למיטקר שטרת ולת לשוויי בית תנאה לפילו אתל"ת לעדות אתת סיא . אבל כד מעיינת בה שפיר תשכח דלאו תכי סיא תלת עדות גמור סיא וסוו לאו תרי ותרי וכדאתיבנא דגרסינן בכתובות פ' האשה בעי רבא מרב נחמן תנאי דבריו מהו לחתם ומודעת סיינו טעמת דאת עקר ליה לשטרת ואתי אתי עקר ליה לשטרת או דילמא תנאי מלתת אחריתי ז"ל כי אחו לקמן לדינת אמינת לאו קיימו שטריית ומותו לדינת ע"כ . הרי פשטת דאתי סוגית הגיטת דתנאי מלתת אחריתי ואינו נופייסו מהימני וכ"ש עדים דשלמת . וא"ת הל"מ דמהימני בית דלת עקרי שהדותייסו כגון דאמרי תנאי סיו דבריו ועדיין אפשר לקיומו ז"ל דאמרי תנאי ולת ידעטו אס קיים או לת אבל בית בעיא דעקר לשהדותייסו כגון דאמרי תנאי סיה ולת קיים לו תנאו ושוב אי אפשר לקיומו ז"ל שבאין להטיד תנאי סיו דבריו בזמן שבבר עבר תנאו ולת יכול שוב לקיומו לעולם אימא לך דלת מהימני ובסא לת אינטיא ליה לרבא תדע דאמר ליה רב נחמן כי אתו לקמאי לדינת אמינת לאו קיומו שטרייסו ואותו לדינת אלשפר לקיים שתנאי אבל לת אשפר לקיים שתנאי לת . וכן משמע מלשון התוספות שבתבו ועד שהתת קיים שבטר ואינו עוקר אס יתקיים שתנאי. וכן נראה מדברי הרשב"ם ז"ל שבתב וז"ל שאף אלו אין עוקרין את שטר אלא בקיומו שלבד ובלבד שאחריתי היא פי' שבטר שיטר ז"ל או דילמא תנאי אחריתי היא פי' שבטר המכר רלוי להיות קיים לגמרי אף לעדות זו של עבמו כשיקיים זה תנאו ואין זה אלא תוספת עדות ומפני זה לת כתבוהו מפני שנראה לסס שבטר דבר אחד ושתנאי דבר אחר ורלוי להאמינה כשאין כתב ידס יולת ממקום אחר ע"כ . וכן כתב ס"ר סוסניות ז"ל . הרי לך בפירוש שאס אפשר לקיים שתנאי לת מסמני דסת עקרי לשטרת סילכך ל"ד נמי אס מעידין בזמן שלא נשאר זמן לקיים שתנאי או שנכתב השטר של שתנאי אחר שבבר זמן שתנאי ודאי למיעקר שהדותת קאתו ולת מסיתני דמה לי עידי השטר ומה לי עדים דשעת אחד בעשת הוא . הת לת קשיא כלל אפי' לפי שטם זו דהת בעשת סוי מקום דכיון שגניד שוב אין מוזר ומגיד וכן כתבו סמפרשים ובסהדי שטרת גופייסו שיך למימר כיון שגניד וכי' אבל עדים דשלמת לת שיך אי בעשת ומסימני לומר תנאי סיו דבריסם . שהרי הרשב"ת ז"ל נופיסם כתב ז"ל כי אתו לקמן למדינ למהו וכו' ודוקת בשאין כתב ידס יולת ממקום אחר מקום שהשם שלשר הוא הפה שהחיר אבל בשכתב ידס יולת ממקום אחר דלת מפיסם אלו אין לת מסיתני דסוו לסו כחוזקין ומגידין וגרינו מעדים אחרים דמיסתני ע"כ . ובלשון הזה בשלמו כתבם הר"ר הושניה ז"ל ומכאן אתה למד לכל בעלי שברת זו שים לחלק בין עידי השטר לעדים דשלמת . וז"ל הרשב"ת ז"ל על ר' יוסף שטען שהיתה מכירה על תנאי שאם לת יהן ש' דינרין תוך זמן סמוכ שאוה עד ר"ח חייב הקרוב להם שאוה המכירה קיימת ואוה שיטליס ר' חיים עד חלף ומכה דינרין ושבטיו טען ואומר מני יוסף טוען ואומר בתאי לאוך זמן לתת לו הש' דינרין שיחזיר לי כרמי ולת נלה ולפיכך מי מחלם פני רבותי הבדוקים שאלוהו להחזיר כרמי ושטרי . ור' חייס השיב כי תנאי זה לת היה מעולם והמכירה שהיתה לחביו היא מוחלטת וסב"ד חייבו את ר' יוסף להביאת רחיס שהיה תנאי במכירה והניא עדים והעידו שהיה התנאי בשעת המכירה וסקנין ועל עדים סמכו סב"ד לומר שהיה תנאי וכו' . ועוד מני רואה מיוך מתוך הטעמת כי קבלו ב"ד טענת ר' יוסף בשני לדדים הפוכים זה מזה לפי שתני רואה לותו פעמים טוען שהתנאי תלוי בשעת הסכר ובשעת הקנין וכתיבת הסכר עד שר' חיים זה מציב ויבואו עידי השטר ויעידו ויבואו עדים תחרים שסיו בשעת הקנין ויעידו שם היו שם העדים שהעידו לר' יוסף . ומלד אחר מני רואה לותו טוען שלת היה התנאי בשעת הקנין שלת קודם לו שלת שעל ממך התנאים שהתנה בפני עדים תחרים הקנה לר' יצחק בפני עידי השטר כלי שום תנאי וסיוב ויומה כן בודאי ממה שטען ואמר שב"מ כן נתן בשטר ולו כתבו בעדים ותתמו בספך מה שאמר לסס ואם סוא יסיך נתן השטר בתוייך הזה לעקר ועוד יתזק זה מה שאמר בב"ד שתין עידי ר' יוסף מדעי שטרת ולת לסהדי שאפשר שהתנאי היה ביניסס קודם הקנין שלת בפני עדים וסכיומו ביניסס לעשות המכירה שתם ולת ידעו עידי השטר ואם הדבר כן בלת ספק ר' יוסף מבחיש את עידיו וכו' . ס"מ תלת ס"מ עדים דשלמת מסימני דלת פסל אותס תלת מפני שר' יוסף מבחיש את עידיו שא לאו שכי יפה עשו ב"ד שמסכו על העדים . וס"מ אפילו סיכא דלת אפשר לקיומי תנאי מסימני דסת תמצא לומר שבעת שטען ואמר שב"מ כן נתן בשטר ואלו כתבו בעדים ותתמו בספך מה שאמר אפס ואם סוא יסיך נתן השטר המזוייך ס

מתבטל הסעד כגון שהסבר לקייס התנאי דלא מרע לסעדת דהא עלה דהיכא דקאמר ליה קיימתיו והא כיון דתלו בהדי ותמרי תנאי היה מרעי ליה לסעדת דהא טעין ליה קיימתיו ומה שאתר עוד לקיים וליכא למימר נמי דתיירי בסעידי דתנאי אומרים המלוה סעידנו עליו שעל תנאי היה מדת דכתמת קאמר ואם יש עדים לזיף שבתנאי נשבה וכו"ל. דתלי טעמת ולי לתו סהדי ותמרי ידעינו היה שהוא פרוע כלום נריכין לומר המלוה סעידנו עליו שהוא פרוע לף בתנאי נמי אין נריכין לומר סעידנו עליהם שהיה תנאי. משמע שהוא מפרש הסוגיא כפי ספי' סמ', ואע"פ שהוא תולק על מביו במה שאתר לפלוני כתב ידם יולא ממקום אחר ומדבריו נשמע לדברי הרמ"ם ז"ל כשאין כתב ידם יולא ממקום אחר. ודוקא עידי הסעד גופייהו דליכא טעמת דכיון שהגיד כו' אבל סהדי דעלמא לא מרעי לסעדת לא שנת היכא דאמרי העידוני עליהם ל"ש לא אמרי נאמינן וכדבריהם. ומעתה לפון דבינו יהוחם ז"ל לפי כפשטו ומה שכתב העידי של המלוה שהעידם על עלמו לפון דבו תפס וז"ל בתשובה מי שטוען הסבר על חבירו ואין הסבר שהוא מתקיים בב"ד אלא עפ"י עדיו החתומים בו לפי שאין כתב ידם יולא ממקום אחר ואם אין עדים להכיר התימתם ואחד מן העדים אומר שעל דעת כך וכך נעשה או על תנאי כך וכך אתם הסבר וכלותו דעת וכלותו תנאי תמבטל הסבר שהוא שנעשה אתם הסבר הזה בטל לגמרי ולא הויגל דבר מלותו הסבר ויכוף המלוה לקדוע הסבר כי העד עקר את הסבר וכו' ולכן הסבר הזה בטל וכ"ם אם יש עדים שהודה המלוה אלא נעשה הסבר שהוא רק על לותו תנאי או לותו דעת שאומר שעד כי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי וכן כל כיולא בזה ע"כ. ומה דיקט כי היא ליגעת שהודה המלוה וכו' לתמוטינן שאפילו אלא היו העדים כשעת מעשה ולא ידעי אם היה בו תנאי או שהודה המלוה אלא נעשה הסבר שהוא רק על לותו תנאי או לותו דעת שאומר שעד כי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי וכן כל כיולא בזה ע"כ. ומה דיקט כי היא ליגעת שהודה המלוה וכו' לתמוטינן שאפילו אלא היו העדים כשעת מעשה ולא ידעי אם היה בו תנאי או לא אלא עפ"י המלוה והיינו דאלי טעמת דהודאת בעל דין כמאה עדים דמו וכ"ם אם יודעים העדים שהיו בשעת מעשה שהי' בו

תנאי שאתמנים והא לא נריכא להו וזה ברור מאד בעיני:

מ"ב למדנו מתשובה זו כי סברת הרמ"ם ז"ל היא שהעדים שאתמו תנאי היו דבריו נאמנים לפילו היכא דמיטקר סטרא לגמרי. וכ"ם בעדים דעלמא דמסימני בכל גוונא. ולדעתי גם הם ז"ל מבעלי סברא זו. שהרי כתב ז"ל לו דילמא תנאי מלתא אחריתי היא הא לא עקרתא דסטרא הוא דמודים שם שהסבר אמת אלא שהתנאי היה ביניהם וזו עדות אתרת היא וסטרא ממילא מטקר לאחר זמן ביום שלא קיים תנאו כזמנו ע"כ. ומדקאמר ממילא מטקר משמע שאפילו העידו כזמן שלי לפסבר לקיים את התנאי מלתא אחריתי היא כיון דממילא מיטקר ולא מפני העדים. ומ"ם בריטב"א על תנאי מכרה לו שעשה לו כך וכך ולא רלינו שקיים לו תנאו וזה אומר לא קיים לי ורלינו מכר לא תידוק מינה טעמת שלא רלינו שם אם רלינו שלא קיים לא מיבעיא ליה אלא נקט שכי להשמטינן דאפילו אמרו העדים לא רלינו דהוה אמינא כה"ג פסיעה דמלתא אחריתי היא דלא דמיא לאמנה ומודעה קמ"ל דאפי' כה"ג קמיבעיא ליה לרבא ודיינו דבעי לה בתמת ודיינו דאסיק לה רב"י ז"ל וזה אומר לא קיים לי ולינו מכר ואם עדיין יש זמן לקיומו יקיים לו תנאו ויהא מכר. ול"ת מ"ש היכא פסיעה ליה רב נחמן כי אתו סהדי לדינא אמרינן נמי קיומו שטרייכו וכו' תינח היכא דאפסר לקיומי תנאים שטרייכו ומוטו לדינא אם אפסר לקיים את התנאי קיימוהו ואם יעבב שקרקע חוטו לדינא ואם אי אפסר לקיים התנאי בדין מעכב שקרקע שסהי לא קיימה לו תנאיה ואמרים לומר תנאי היו דבריהו ומטום דידע רב נחמן דרבא מטוי להו מהדדי לא חש לפרש. וכן נרחה שפירשתי הר"ר יוסה ז"ל שכתב או דילמא וכו' שאת אלא עוקרין עדותן שהרי מודים הם בעדותן שהעדות שהוא אמת וזה התנאי היה ביניהם. וכן מלאתים בשם הרב המובהק רבינו יונתן שכתב ז"ל או דילמא וכו' בשלמא אמנה ומודעה דמעקרא מעקר שמרת מטום הכי לא מסימי אלא התנאי שהסבר מעלית הוא ותמרינן דמסימי ע"כ. עוד מלאתי שכתוב על שמו ז"ל מפרש לפון הר"י ז"ל ולא רלינו שקיים לו תנאו שלפי תאמר שהעדים בשעת מעשה יודעים שלא קיים לו תנאו ואם לינו כן לפי שהדין הוא שאע"פ שהעדים היום יודעים שקיים התנאי אלא שאומרים לא רלינו שקיים תנאו הסבר בטל ע"כ. ומה שכתב הסבר בטל היינו אתי"ל דהוי כאמנה ומודעה. אבל קושטא דמלתא דתנאי מלתא אחריתי היא לגמרי. הא למדת מכל אלי שקלי וטרינן שהעדים שאתמו תנאי היו דבריהו אי לא מרעי ליה לסעדת לכ"ע תנאי מלתא אחריתי היא. ואי מעקרי ליה לסעדת הוי פלוגתא דמפרשים אבל תרי דעלמא ודאי מסיימי לכ"ע והיינו דלא לישתמיט שום פוסק לומא עדים שאתמו תנאי היה דברי העדים אין נאמנים משמע ודאי דבבל גוונא נאמנים. וא"ת כיון דאמרת תרי דעלמא מסיימי אמאי מצריך תרי ותרי. הא לא קשיא כלל שהרי עידי הסבר אומרים דייקינן במלתא שפיר ולא זוז ידיהו מתוך ידם ולא היה אם תנאי כלל ואע"ג דעידי התנאי אתומים על הסבר אלא כלום הוא שהרי לא נעשה מדעת שייהם הילכך תרי ותרי הוו. ואפילו אם תרצה לומר דלא מסיימי שהרי דעלמא אלא דומיא דסהדי הסבר וכגון שמעידים שפלוני ופלוני סעידונו עליהם על תנאי כך וכך ובפשט דבינו יהוחם ז"ל לפי הסבר דאשמעינן דבב ג"ד שלא אמרו העידונו עליהם

מה שכתוב בהדיא ותפילו שמעידים עידי הטבר שלא היה תנוקי מ"מ לבעל מה שכתוב פסל עליה לפסול המבטל דבר שע"פ לא פסל עליה וכ"ש בתין לו לפוסלו ולא להעמידו על מה שלא נמלא כתוב בשום פוסק הלא דמשמע כן מדברי מפרשי הסוגיא דילמא חיישו גופייהו הוו חייבי להלכה למעשה לפוקיה ממון בכה"ג ולהכשיר את הטבר הע"פ שעידו תומרים תנוקי היו דבריהו . ותו דבי"ד חיכא כמה לביטולא חדא דילמא שטרא לחכתיב בזמן דלחכתי הוה מלי לקיומי תנוקי ותח"ל תח"כ וכתב דילמא מקמי שכי נתקבלה שהדותייהו מקמי דלדייהו דייני ותכתי חיכא לקיומי לתנוקי ותח"ל דטלה מלחא הוה בתר דפסקו דינא דהו ליכא לקיומי דילמא שלכתא כתבי דס"ל דתנוקי מלחא לחכריתי היא לגמרי בטענת פרעון וכ"ש לבני שתומיקי שהוגים כדבריהו ויעקב ותח"ל שלכתא כתב שטר מתן ליתא לן דהוי כלכה למעשה כיון שלא נמלא בשום פוסק. ותח"ל כלכתא היא הא שתני לן בין עידי שטר גופייהו לעדים דעלמא. ותח"ל לא שתני לן הכ"מ דלא לסמיהו טפי מסהדי דשטרא שבל למיהוי תרי ותרי כ"ע מודה דשתני לן וכ"ש נמפשל נברא ולחייהו מלקות וזה ברור מאד תלגי. ות"ח הא תיתא הומרות הרשתוות דליכא למימר לפי דעתו תנוקי היה ולא נתקיים התנוקי ותרי ותרי ניתהו . שבל הומרות הטניות שקבל בזמן שפסקו שפרנסים וסא לא היה שתם לא שיור ולא תנוקי וסא בעלמא מהו ככל הומרות כמו שבא בשלא ולא רחיתי כבל זה במעשה יותר קשה מזה כי מעשה ועד בתר יכלה כ"מ . ותחרתי להשיב על היבשה ללמד עליו זכות ולא יכולתי עד שדקדקתי לשון הפסק ולחיתי שכתוב גו גזרו עליהם שיקבלו עליהם הומרות מירות שמשון מלוחו הא מירות שקבלו עליהם ע"י הכ"ב בדוך וכו' לגמור ולקייס וכו' ואין כתוב שקבלו בפועל אלא שגזרו עליהם שיקבלו ולא קבלו וכן מלה בודאי שהפרנסים עלמה מקשה לומרים קבלו ומקשה לחמרו לא קבלו כפי מה שכתבו לי מטה שע"פ אלא נחבדר בשלא. ולכה נמימר הבא היון שהגיד שוב אין חוזר ומגיד שהרי לא הגידו אלא שהיו שקבלו בפועל וסו כעדים דעלמא ותרי ותרי ניתהו . ועוד אלא שהיכרו בפסק הסוא שאר הומרות אלא מירות שמשון לבד . הילבך מה שנהגו בכל הומרות לא היה אלא מכח פסק הפרנסים אלא מכח פסק הדיינים והרי הוא לחר תנוקי היה בו . ומהאי טעמא ניחא נמי לחכי שלא קבלו עליהם מירות בפועל מ"מ חייבים היו לעשות גזר הפרנסים והרי גזרו שיקבלו עליהם מירות שמשון וכו' לחיוב זה לא אלא מכח גזרת הדיינים וקבלת הדיינים היה על הנוקי לדעתו ולדעת עידי התנוקי. כללא דמלתא בהאי סליקנא ובהאי מיחניא לתרי ותרי ניתהו . ות"ח נמי לתרי ותרי הוו בפקא הוי וספיקא לחורייתא לחומרא ובשובא ומירות לחורייתא והמרם עקרו מן התורה לכתיב בל תסר ממנו מלא וכו' . וכן כתב הרמב"ן ז"ל במשפטי התרם והא דשיילין בגמ' מנא לן דמשמחינן ומייתינן קרא לחורו לחרור יובשים י"ל דסבי שיילינן מי"ל שים בם בידיהו לסחריס כיון דח"ח לחייב מיבה במעשה דבבן ויסוכתן ולחבי יבא גלעד ומבדרינן דכתיב לחרו לחרור ומבדרי תורה לא למדנו ולמדנו מבדרי קבלה בבל תרמי בסיים לו תרמי בדק הבית וכן המחריס עלמו הוי מן התורה . ות"ל והוא הכלן דעיקר בבל הוי מן התורה בשאר כל תורה שבע"פ וקרא הוי מבדרי קבלה חבו שבתב הריט"ק ז"ל עיקר מידוי מדרבנן משמע דעיקר תרם מן התורה ויש תולקים בבל לכ"ע משלב (דהייט) דיש תרם דהייט לא שוא ולא שוין לו ושאר חומרות סחרם מדרבנן שם ושמר זה וכיון שבן היה לנו להחמיר בכל ספיקי תורה. וכ"כ הרשב"ץ ז"ל בהשובה ח"ל וכיון שבן הוי תרי ותרי וכל תרי [ותרי] הוי ספיקא והעמד התרם על חזקתו וכענין שלמרו גבי תיים שלמרו תם בעלה של פלוני ותיים תומרים לא תם שתעמידין לותם על חזקתה והיא ובבא עליה בחטאת ע"כ . ולפיהו אם תרלה לחרם הוי מדרבנן כדמשמע מתשובת הרי"ק סוף ז"ל סי' כ"ה מ"מ חרם חמיר וכמו שכתב הרשב"ץ ז"ל וזהו לן למיהל בכולהו לחומרא שה לא קשיא כלל דלא לחריכן תרי ותרי ספיקא והעמד דבר על חזקתו אלא היכא שבבר נחזקת לחיסור וחל בספיקא שבתב הרשב"ץ ז"ל שהתרם בבר חל עליו אלא שבאו תיים ואמרו שהותר ותיים אמרו אלא אותר וכגון[תיים]תומרים תת ותיים תומרים לא תת שבבר

הוחזקה בהתת חיים וכל כי הסי סוו תרי ותרי והעמד התרם על חזקתו שלא הותר והעמד התת על חזקתה שלא תת בעלה. אבל בנ"ד שעדיין לא חלו החומרות שהתחזקה היא על עיקר הדבר שם חל או לא חל שהרי תיים תומרים תנוקי היה ולא נתקיים ולא חלו החומרות ותיים תומרים לא היה תנוקי וחלו החומרות לוקי תרי לבהדי תרי ולוקי גברא לחזקתה ולא חל עליו שום חומרת. תדע שהרי תיים תומרים נתקדתה ותיים תומרים לא נתקדתה מי לחו משום דבהדי דיתבי דמקדתי בלעגא לו מבוס חומרת ג"ל סוס מוקמינן לה לחזקתה שהיא פנויה כיון דמסהדי תתעה קדושין דחזקה הבאה מבח עדות לא עדיף מעדות עלמה וכיון דבטלה עדות בטלה חזקה . וכן הטלה הריטב"א ז"ל בשם התוספות והרמב"ן והר"ן ובטל ספר המאורות ז"ל בעובדא דיתבי מלכא והדעת מכרעת כן ועיין בתשובת הרשב"א ז"ל ושמור עיקר זה לפי שטעלם מעיני זולתינו . הילבך בנ"ד לוקי תרי לבהדי תרי ולוקי גברא לחזקתה ולא עבר וא"ת הא תיתא דלא עושין ליה ומוקמינן ליה לחזקתה אבל לבון ולהעיד פסול מיהא הוי ולא מפקינן ממונא לפומיה שכ"כ הריט"ק ז"ל פ' האשה וז"ל אבל לתו תרי לחריני ותתרי לתו גזלנא הוא דמכחישי להבך לא תתיס בלל דהוי לתו תרי לבהדי תרי והו"ל גברא ס' פסול הלבך לא מחתמינן ליה בלל דלא מפקינן ממונא לפומיה. וכ"כ הרמב"ם ז"ל והטור סימן ל"ד וכ"כ הר"ן ז"ל והרשב"א מהמפרשים ז"ל . ולמעשה תני מסכים ומודה דפסול לדון ולהעיד ולשמוע תורה מפיו כל זמן שהוא עומד במדנו ולא ישמע לדברי חכמים ויקבל עליו גזרת הפרנסים ויקבל התובה על מה שעבר. אבל לגבי הדין יש לי תשובה והוא דקי"ל דמסקנת דהלמודא דכל תרי ותרי ספיקא דרבנן וכן היא הכרעת רוב הפוסקים ופקא מיניה שתם יולד לתו על זה שום שפק לו מחלוקת פוסקים יש לתו לסמך בדבר . וכן הסכיס על ידי הרב הר"י יעקב בירב ז"ל על מעשה שהיבא בימיו . וכיון שכן הא דתכתינן פלוגתא דהמה רבים ונדולים פסקו דתרי ותרי מוקמינן גברא לחזקתה לפי לפוקיו ממונא והרשתה שהביא הריט"ק ז"ל יראה לומר שהתם בידים מוכיחות וז"ל הריטב"א ז"ל אבל אין זה דעת הר"י ז"ל ולא דעת רבינו ז"ל אלא כל תרי ותרי לוקי ממונא בחזקת מתריס קמא ולוקי גברא לו לחתת לחזקתה אלא דבתתם חיים הוחזקה לסהריה מספיקא דרבנן ולא ניימ לוקי לחתת לחזקתה וכיון דהיינו עובדא דיתבי מלכא והכי משמע ליתמן גבי עובדא דמעלין לבהומה עפ"י עד אחד וכן פי' ר"ת ז"ל וכן עיקר . וכבר בירינא לה בבמה דוכתת בס"ד . והריט"ק ז"ל הביא ראיה לדבריו דל"ב דבתרי ותרי אמרינן לוקי גברא לחזקתה הכ"ל נוקי לעידי התבר לחזקתייהו . ותמוהין דבריו ז"ל דבתרי סהדי גופייהו לסוו בהחתה לא שייך למימר דמוקמינן לחזקתייהו דל"ב לימת לחידך גיסא דלוקי ליך בחזקתייהו והם הומרים תמת ע"ב . וכ"כ הר"ן ז"ל לתן זו ראיה וז"ל ר"ת ז"ל עלה דהכיתן בגמ' ערבר דמתי לילימת ערבר דגלגותת תרי ותרי ניתהו לבסי קל' מבחתמו לחתי אין מעידין עליו תרי ותרי ניתהו נימת לוקי תרי לבהדי תרי ולוקי גברא בחזקתה ע"כ . סרי לבעת כל סני רבוותת גברא בבר לבטיל ולבון ולחפוקי ממונא לפומיה למוקמינן ליה לחזקתה וכיון דליכא פלוגתא ותרי ותרי ספיקא דרבנן חזלי ליה לקולא בלבתינהו. וכ"ם שם בממוך על דברי הרמב"ם ז"ל שתומר והנה לפסוק הכיכ בהריט"ק ז"ל במקום שתין הסוספות חולקין . ושם תבחל למה לחתם מחמיר עליו כולי הלי למעשה כיון דמדינא יש להכשירה חדא דאחבר חלוי דבתר מחזיק הוא . ותו שהרי גזרו עליו הפרנסים לקבל עליו מירות שמשון . ותו שהיה לו לחוש לעלמו ומי שלא חש על נפשו לית ליה יחוש על אחרים ותו שעבר על דברי חביריו . ותו שהיו רוחה בעלמי שיש בחבירי לעשות מעשה בנגד הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ז"ל

והנמשכים אחריהם אחרי בדבר קל :

ולענין מה שאמרתו דבל ליתנא יחירתא לטפויי קלתי וכיון שבתב שיסתור לו שיבטל מעמא לטפויי ביטול עידי תנוקי אחי הע"ג דתנוקי מילתא אחריתי היא . הא לתו מלתא היא שתין זה לשון סופרים תכמים שלא תדרשה יש בו במה שבותים תדש שהרי בתוב ונתנו לבם בה יפה ויכולת מספיק ומה בא לטפויי ושאר בתובי לגב ד' אמות קרקע ולא ידעתי מה תקנו לבם לגב קרקע

עוד כתב לדון ולפסוק בין בדין ובין בפשרה ומה שדלוקם בזה שכפל ועוד כתוב כ"ד הגדול שבירושלים תוב"ב אם על לותם שהיו בזמן סביח או על לותם שיח היום בזמן שזה הרי היום כ"ד הגדול ולם על לותם שכבר עברו לא ידענא מלן דכר שמייתו שום לספרים כחול ילבון סיתורים שסיטושים שיח בלשון שפסק לא שמעי פוסל לותו בשביל זה שלא שיעו לשון מדוקדק שנדרוש בו טפויי ודבר פשוט שוא מאד ותעפ"י שמכר"י קולון ז"ל דן כל טפויי מלחא למחויי מלחא שתא בעניו אוכ שמע לא רלם מסוכת שרשב"ם ז"ל ושכיון לללוקמי ממוכת לאוריכון ולא לאפוקי ממוכת. וכן נרלה מלשונו עיין בשורש עשירי. ומ"מ לכאוכ שסוכת שרשב"ם ז"ל דלמי לאמרינן דכל לאמר מלחא ולא לריך לטפויי שתא אין בידינו כח לדון בו בממוכות ולא עבדיין שובדא שלא בשיעו לשפוכים בשדיא בגמ' בשטוח לחוץ מלאו בפ' שמוכר את שביח ושטוח לדלוני לו דפ' יש ניחלין ע"כ. ושעשה דן ק"ו אם בממון שקל לא שאמרינן לטפויי שתא כ"ש לשעשים טוכש חרש או שמתא או לדוכו בדין עבדיין או להלקוחו אם שמא יין או גילח שעדו וזה ברור למי שיודש על לחמת ולפי לחוש לעלמו מהאי טעמא ליכא שכרי שוא יודע בשכיכוב לוחו שלי מלחא או לטפויי מלחא לחריתי לו פטומי מילי כדרך שסופרים:

ולענין מה שטען שאין דיין ממנה דיין ומש"ה אין לו לקבל גזרת ספרנסים זאב לויי רוחש אח דבריו כלל שיפש עשו ויפש דנו לותם ועליפש תבוא ברכת טוב פש עשו שלא כסונן ופש עשו כסונן וכשורש. פש רלו להשתדל על הלכור שלא שדעת כולם או רובש וגדלו שחלוקת בלכור עד שבדון שחכל ושיו קשיש זה לזה כבדול ולא כשלכה. לף פש עשו כשלכה שעשו פשט שכתוב והשדרש שלא היו לשויים לה ושתשש ביד פרנסי שלכור שכרי אין עושין שדרש על שלכור שלא שדעת שלכור ופרנסי שקהל שמקום לכור קיימי ודין גדול פשקו עליפש שיהיו ממשיכים ושגדילים לחד גזרת ספרנסים שבכל זמן ולא נקרא זה מיהוי דיינים. וכן דקדקתי מלשון פשק שדיינים שכתוב בו שחוייבים שחכמים שב"ל לעשות ולקויים כל שהכל יכיחיו על הענין וכו' ולא כתב כל שהכל יהיו עליפש או על ידם וכן תמלא כמה פעמים כתוב לשון שכשמה משמע שלא עשו לותם דיינים שלא שכדרים אין יתנשנו שחכמים ביון שפש אינם יודענין להנשיג את עלמם מיהו אחריש בינשיגו לותם וזה ברור שהר. ולא לשיפי להאריך בזה שלא נפקא מינה מידי לפי דעתו על כפר' יהודה שב"ל שרי שוא לשאל לעשוג שדרש בין שכא שרשעויים בין שכא שהחדוים שדרשב לדעתו לפי' שיכיחיו ספרנסים שידוש ברבים בקבע ליחו יכול שהרי לא שיה עושה כן בחיי חביו. אבל אין זה לותה כלל שפש יכיחיו שחשבה פרנסים לדעת ג' שרי שם מותרים לעשות שה שיכיחיו עליו שלא כדעת שלומר ביון שבחלש שיה ג' שפש ממוש שפי שלכור שוב אין לפש שקום ושעשו על דבר שלפילו שניתנו שלכור כשה לפרנסים לא סילקו שכחיבה שידש שפש ילאה לפש שחיים שעוים או שממנים שחרים בלחי כשוים שלא יוכלו לסלקם שלא פשיעה שיוכלו לסלקם ושי שלפילו הגון לכור לא נקרא פרנס. ומ"ש וזה יובן פרנס שפי פרנס לשפוקי שפש יקום שום שחד שבעלי זכוש לשיות פרנס לא יועיל לעניו זה ולא בא לשלול ספרנסים שבר יחמנו שלכור שלא שפש יכיחיו שלא יחמנ ג' דיינים שבעל גזרתם על הדיינים וכן שם יכיחיו שלא יחמנ פרנס שפי פרנס שלא שפי שלכור שחר כדוב שפי הדין כלום שבעל גזרתם. ולא נפקא מידי בעשנה זו שלא שלפי"גזרת הרשעויים היה יכול לדרוש על שת שכן היה עושה בחיי חביו ושעשה גזרת שחחדוים חיטו יכול לדרוש לפי' על חביו שכך כתוב בפסק שלא לדרוש ברבים שום דרש ושדלו לפש בשדש גדושש. ויפש עשו:

ולענין שה שטען שלא שפרסש לו פסק ספרנסים שעשה גוזה היה זאת כי שתי זה חיו כתוב שלא בקופרוסיו עד שתפרסש לפש גזרת שדיינים וגזרת שדיינים בבר שפרסשה ולו עליפש ספרנסים ושפילו לפי דבריו שלא שפרסשה גזרת ספרנסים שה לנו ושפילו לפי דבריו חי נסן לי רשום לעשות שה שלא היה עושה שום בחיי חביו וכרי מוכשב ועומד הוא שפי הרשעויים שלא יעשה שום שימי והיה לו לשתיין עד שתפרסש לו שלא ודאי שעשה מזייפת היה ושין לפשיך בה:

ולענין מה שטען שפסק היה בטעות שלא היו יודעים שפנ' פרנסים היו מוכשבים שלא לשמוע דרשה שפי כה"ר יהודה ושמלא הפסק בטעות. גם בטעות זו חיי מודה לו דשה נפשך חם שני הכדורים ידעו פשם מוכשבים ושפ"ה תלוי הדבר בפסכמתם חו לא ידעו חו אחד ידע ושחד לא ידע ושם שיפש ידעו היה כוונתם שלא יהיה תקנה לדבר עד שיחיו שבועתם חו עד שימנו ושלי כך שחיים בחי מוכשבים במקומם ושם לא ילאו לא בזה ולא בזה ויטאר הדבר כן לעולם לפלק ממלוקת דזו היה כוונתם בתחלה כפי מה שנראה מלשון פסכמתם ושם שיפש לא ידעו שהיו מוכשבים ושומרים שם שיעו יודעים שלא היו מוכשבים לא שיעו תולין הדבר בפש ובפסכמתם לא כלום הוא שהרי כיון שפסק ילא מידם וכתב ידם יולא ממקום אחד חיכם נאמנים לומר טעיעו שהרי עוקיפש שפסק לגמרי ולכ"ע נלו מלחת אחריתי הוא ולא הי' כדאי להשריך בו שלא שראיתי מי שמתעלם בזה. עוד לפילו לפי דעיכו חני לומר שאין זה עשות כלל שהרי לפילו פשם מוכשבים אחת יד כה' יפחק שלא לשמוע דרשה שפי כה"ר יהודה ולחי שבועתם זו לדעת כהר' יפחק היה דלאת"ה חזרות שמשון אין יכול להחיר כה"ר יפחק שהרי טען עליו שהחתה עמו שיחיר השבועה ושאזרות שמשון שלא ולחי לדעת כה"ר יפחק היה ובדבריו. הרי כיון שבירר דייניש כה"ר יפחק ואלו בדעת ספרנסים והסכמתם אם יסכימו שילדשו שיפש יחד או כל אחד שבת אחד הרי בדשות כה"ר יפחק ובדעתו ושותרה שבועתם ומעלה שאין שבועתם של ספרנסים שהלש מעלה ומוריד דזה ועשה זה טוב ויטיב את שיבר סולך וכ"ש אם אחד מדייניש לומר שיודע היה שהיו מוכשבים ולפ"ש פסק כן. עוד היכא טעמא לחריכה לכשביר לותו לדון ולסעיד ולשתות יין ולגלח שערו לפילו לפי דעת עידי שסעד שלומרים לא היה אם תגלי שאין הטעד או שדיין נפסל שלא בזמן שאין לו מקום לטעות או שולחת היחר אבל בכ"ד כיון דהיכא שהדי דאמרי תגלי היה ולא נתקיים עליפש הוא ואין זה רשע וז"ל שרמב"ם ז"ל פרק י"ב מהלכות עדות כל שנפסל לעבירה וכו' כלומ על דבר כל שעבירה שהדברים מלחים לעדים שזה יודע שהוא רשע ועבר בזדון תע"פ שלא שתרו בו שרי זה פסול לעדות וכ"ד אין שעדים מכירין שזה יודע בעלמו שהוא רשע ופע"פ עובר בזדון דשם לעדים שאמרו תגלי שאין וכ"ש שבשה לפיכו לומר כרי לי ג"כ שבשה שניים לא היו שיכול שיהיו שהם שומרות. שדע בחומרות ת"ל שאמרינן שיש לומרים שת ושניש לומרים לא שת ושבשת לאחד שעידים לומר כרי לי שת מוחרת לו ואפילו שפק אשה תלוי ליכא כיון שאין לבו טוקפו ולא לאיכו שיאמר שדש זה שבשתה לו יהיש פסול לשעיד ולא לדון שע"פ שיש עדים שאומרים כרי לנו שלא שת והיא אשה שיש במיתה וכ"ש כ"ד. ומזה שעשה שי לומר שאפילו העדים בעלמן מוחרין לשמוע תורה מפיו ויעיד לשם וידון לשם אחר שיקבל עליו גזרת ספרנסים

ויקבל דברי חביריו שבללים ממנו:

כללא דשאי שקלא וטריא כי שה שפסקו שכדורים יפה פסקו ושם שפסכימו עליו שפינסים יפה שסכימו ושייבים שחכמים לקבל גזרתם ועל שה שעבר כפ' יהודה ושב ורפא לו ושם לא יכוב עשו ברשתו ושם יסכימו כל שחמשה פרנסים שבר היו בימים שהם ממונים שפי פרנסים לא שפי שלכור לשם שם לכל אחד שהם שוש ברדש על שלכור שרי שם מוחרים לעשוג כה שם לא שיחבר לשם שפי ספרנסים שפסקו לותו שלשון וזה יובן פרנס שפי פרנס שהכוונה היתה לשלול לפילו פרנס שממונה שפי שלכור ולא רלוי לחוש לעלמן ולין שום אחד שהם נפשל לשפרע שלא שרי שוא כשבר כל ישראל שכשרים ושוא יש' יפילנו מעונם שהתלוקות

ויילנו שבגילות וירלנו שהולנו נפלאות לשם:

באותה שהשובה כתב שהרשב"ם ז"ל ועוד שני לוחה שרב"ד דמו בין זה לותה שלשרו בפרק שהשבר שין נאמנים ושבי בית שרי וחרי ניכוו ושוקי ממונה בחזקת מריח וע"כ לשרו שהקרקע בחזקת ר' יוסף כל"ל ושין דמיונם עולה יפה דשני שכח שלדברי כולם לוקח זה בדין יוד לכרשו של ר' יוסף ושחזיק בכשף ובשטר ובחזקה וכשו שכתוב ושהשם בשטר שהשיבה שלא שהשם לפי

דבריו שפיר יתן לו משפיו בתוך זמן שהתבטל ממכירה ואם לאו ממכר קיים מעכשיו וכיון שהחזיק בו ר' יצחק בדין לדברי כולם אלא שזה טוען שיש לו להסתלק ממתת שהגלי ומניח עדים וזה טוען שהין מכירתו מבטלת ומניח עדים שעמד ממכרם בחזקת מר יצחק שסיע מוחזק בם עכשיו וכדין והין חומרים בכיולא בזה לוקי ממונא בחזקת מריהם קמץ כמו שאמרו במוכר שפחה וילדה וכו' . וכ"ם לדברי ר"ת ז"ל שכתב דהלכה כמ"ד תרי ותרי ספיקא לחומרא ולא לחמיר לוקי מלתא לחזקתיה ויש לו לרחוק ממכרם על מם שיסמוך ונפקא מינה וכו' שם קמן אלא שעמד ממכרם בחזקת מר יצחק אלא מפני שבדין ירד לכרמו ומחזיק בם וזכה בם מעכשיו בדין וכל שוד אלא נתקיים שהגלי ממכר מכר טוח . אבל בי"ד שתמרות לא חלו כלל שלעתו שסיע שם שהגלי ולא נתקיים שעמד בגברא של חזקתו אלא אל עליו שום חומרת כיון שלא נתקיים שהגלי ובורר טוח למי שמודה על שתמת . וכבר כתבתי ברוב שפוסקים שכיכומו דברי ומרי ספיקא דרבנן . ושכלה לשע"ד כתבתי :

תתקנד (תקיט) **עוד** כתב שהלה קטנה שכמות ובנה שמומה וז"ל לתוכן שכניב לת שמעון בזה שתופן ויש שמעון ריסיסים שבועה בפי"ם לדעת רבים שפורשים אי חומרות נזילות שמעון די מן פודיר לו לית דברי שתורה די לוי בשום זמן סין קיסיתה לין מי קופמיתה אי קון מי לי סיסמיא ועתה בת שמעון לכיתו ואמר שהחרט מעיקרו ולית להשהל על נדרו ושבועתו ולפי שהמעון יש לו קרובים ברבה בקבל המתנה אם לת סיתה שבועה שמעון לת סיתה בקבל מחלוקת וגם עתה אם יקבל שמעון החרם לשבועתו ונדרו יסיה שלים בקבל שכל הקבל שכימיים שידרוש לפס לוי ד"ת ברבים ובת לוי לפני אחד מן שחכמים לשהול על נדרו ושבועתו והחיר לו על שמירות ועל השבועה על שמירות דסוי דבר שאין בו ממש ושמירות סוי נדר ואין בנדרים חלים על דבר שאין בו ממש והוי לי לאומר שהיי מדבר וכו' ואפילו שהרם לת בעי דלפקיה לנדר בלשון שבועה . ואפילו לפ"ד דבעי שהרם משום דמפקי לייש לנדר בלשון שבועה הל"מ בלשון נדרים שאין מבחיצים שפעון שפפרש שבין נדר לשבועה אבל ניזר כ"ע יפשי דלאו שבועה לת בעי שהרם ועל כן שהיר לו . ועל השבועה על דעת רבים ומפורשים לישות שלום שקבל דבר מלוה שהיר לו . ועוד נישן שמעון שהוהל על נדרו שחפץ לפמוע ד"ת מפי לוי ואין אדם לומד תורה אלא מ'תורה וכו'. ושפעתה לתוכן לת סיה יודע שימשוך כל זה שמחלוקת בקבל . ועתה כי שלום שקבל תלוי בסיתר שבועתו רולה לשפעל על הנדר ועל השבועה ועל שהרם :

תשובה דרשין שמוכין ומי שהורה הורילה כן הוא שהורה ושחזיק ביד כפ' יסודם אלא יהום לכל לותם שחומרות כי לחר שנתברר לו שכפר"י יסודם ברשות עלמו לעשוג שרים על שלבור אלה לתקן גם חומרות שמעון ותקן לת המעות כמעות ממנו ולישרי ליה מהיים שם שוגג הוא לו טועה בעיונו וקרא כתיב כי רבים חללים הפילה וליהוי מלן דהוא :

ולענין השור שם לספר פעיותיה מעבר ירבן ג' שהחומרות שלו נעשו לתועלת רלונן ולהנאתו ושפהרים נעשים שלא מדעתו בעל כרחו ועד כאן לא פליגי אלא שם עברו ושהירוהו שם מותר או לא ומחלוקתם תלוי בהסיא עובדא דנדרים פרק י' לגיעזר דלדקיש עם נבוכדנלר דשכחיה דקלכיל לרגבא חיה לחר לו שתחבא לי וגמרו כל המפרשים שלותה סוגיא דכל הכעבא להשתא חבירו אין מחיירין לו אלא שדעתו ורעוגו אלא שהלקו דליכא לחמרי שתם שהירוהו מותר דהא לדקיש חסיד הוה ואיך סמך על שהרם זו . ואו שם ליתא דתם שהירוהו היגו מותר שם יועיל שהרם אלא ש"מ שם שהירו מותר . וה"ת ושפהרין שיכי עבדו ליכורא תילתו דמעות שמלך היא ר"י מלעזר היה ושא אלא דאלא חמרו כן לנבוכדנלר שמע חמרו ולא קבל שהם לו שמא יודעים היו שלא קבל שהם . וק"ל לפי שעה זו שי שהייב לחבירו ממון בשבועה והוא מלטער ואינו יכול לקיים יאך אלל שי שהינו לאון ואיתיר לו ויהיה מותר וממלא שפסיד לת חבירו . וי"ל דלא חמרו כן אלא בשיש לחבירו שאלת כבוד או קלון או חבירו לית בה דררא דממונא

כדשיא לדלקיטו וכשהיא דמשה עם יתרו אבל שאלת ממון לכ"ע שם שהירו לינו מותר וכ"כ שרשב"ם ז"ל בשמועה . אבל שרא"ש ז"ל וקלת מפרשים ז"ל ס"ל דאפילו שם שהירו לינו מותר שברי שכתוב לוות ואומר וגם במלך נבוכדנלר מרד אבר שבינו בשליחים. ולא ושאה שם עלתה לו ולשהרדין ושוד כתיב שם לא אלתי אבר בזה ואת מלותי אבר שפרו שה קמן שבינן שהיה לרחובן שאלת כבוד או תועלת חבירו או כיולא בזה לא שיה יכול לשהיר אלא מדעתו ולבו :

ותן דמשון שהאלה נרשה שלותם רבים שפורשים לא היו בשעת שהרם ולא שיתה מדעתם וז"ש קו"ל דמי שנדר לדעת חבירו אין מחיירין לו אלא מדעת חבירו דגרסינן בנדרים פרק ר"ש המודר שהאה מחבירו אין לו מחיירין אלא בפניו ופי' הר"ר לניעזר ממין שנדר לדעת חבירו אין מחיירין לו אלא בפניו אי' מדעתו כמו אין חבין לאדם אלא בפניו דסיינו לדעתו וכיון דלדעתו נדר אין להחיר אלא מדעתו. וכ"כ שעור נדר ע"ד חבירו אין לו שהרם אלא מדעת חבירו לותו שנדר על דעתו ע"כ . וטעמת דמסתבר הוא כיון שהאה עלמו בדעת חבירו לריך דעתו בשהרה . ולע"פ שר"ת כתב דלא אמרינן שכי אלא היכא דשאה עמו טובה ומש"ה נשבע על דעתו כשעשה דשאה עם יתרו ולדקיטו עם נבוכדנלר אבל אם לא עשה עמו טובה מחיירין לו אלא מדעתו אלא היה לו לכתוב בשלשה ועשות מעשה בדבר שהוא מחלוקת . ומי יודע אם לותם בשלשה עמו עם שמעון שום טובה וכיון שהוא ספק ומחלוקת בחיסור תורה היה לו להחמיר . ותו דנדר שהודר לדעת רבים לכ"ע אין מחיירין לותו לדבר מלוה כהסיא דמקרי דנדקי דלא משכח דדייק יפה כותיה ושיר בדולה להלהים כשלהויקי וחכמים בה שרבה לא נמלא מי שידרוש וילמוד תורה יותר טוב מלוי זה ילך שמעון אלל דרשנים לחביה או מרביני תורה ושמע ד"ת מהם ונמלא דאין כאן מלוה דהיכא כמה וכמה דדיקדקו טפי מלוי . עיין בשהגות מהר"י קולון ז"ל סורה ס"ב ונמלא טעמים דשייכי להאי מלתא . ולפי שלום דאין אדם לומד תורה אלא במקום שנבו חפץ לאו מלתא היא כי לא נאמר זה אלא במי שלומד תורה בקבע אבל במי שמועט דרשה פעם אחת בשבת ובפעמים בחדש וכ"ש מי שדורשים בזמנו זה שהם דבריס פורחים לא ישיבו עם השומע במשבנו אין זו שלוה להחיר בעבורה נדר שהותר על דעת רבים :

ותן אלא שהחיר במקום שלוה שבאה בעבירה שברי ע"י שהרה זו שכשיל אח לו לעבור על כל שהם שהומרות שהחומרות בשעה שבירורין ושכשיל אח כל שהומעין ד"ת שפיו של לוי אלעז"ר דפסקינן לעיל דחרי ותרי ניסו מ"מ מידי ספיקא לא נפיק וקיי"ל דמומרם לא שוש אלא שוגין לו ואלע"ב דקי"ל דפרטות דיני המומרם טוש מדרבנן וספיקא דרבנן לספל כיון שעיקרו חמור שהוא בשיהה יש לנו להחמיר בו וכן נראה מדברי הריע"ף ז"ל שפסק בכל לותם שבעיות של מועד לספל שלוה לשיקר גדו מדרבנן משמע דבשהם שעיקרו מדלורייתא ס"ל שעיקרו חמור שהוא בשיהה חלילין לחומרא ואפילו אח"ל דאיסורא ליכא שלוה שמי ליכא לגבי שמעון אבל לגבי לוי אין ספק שבעת שלוה שבאה בעבירה . ומה שעושן שזה שלום הקבל ליתא דאדרבה אילא שלוה ומריבה ויחזור שדבר לקלקולו ויסרס הבנין שבנו הבורים והפרנסים שכן כתוב בפסק בשומעו תמיד נגד עיניהו שלום הקבל וכו' וזה ברור :

ותן דמני רואה דברי שמעון שותרים זה לת זה שבאחלה אחר שהוא מאחרת מעיקרו משמע שמשולם לא היה חפץ להיות נשבע שבועה זו . ושוף דבריו אחר שלא היה יודע שימשך כ"ש מחלוקת . ועתה כי שלום הקבל אלו בשיהר שבועתו רולה לשהול משמע שהם לא היה נמשך כ"ש מחלוקת היה חפץ בשבועתו וקיי"ל דאין פותחין בשולד ואפילו פתח בעלמו אין מחיירין לו . וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות הפלאה וז"ל אין פותחין בשולד כילד בשבע שלא יהנה לפ' ונעשה שופר כשיר השופל ולא ניחם על שבועתו וכו'. ומ"ש זה יש ללמד עליו שכות לחבר דבריו הרחשונים עם האחרונים וכ"ק מפני שלום הקבל מהחרט מעיקרו והפכהו ודרשהו ואפשר שכך היה אלא שהספופר לא הבין את סדר הדברים על סדר נכון :

ותן שבחב שהשמירות אינו חל על דבר שאין בו ממש ונראה שהשעה

שמשמשו לשון הרמב"ם ז"ל שכתב בחלת הלכות נזירות הנזירות הוא נדר מכל נדרי האסור שנאמר כי יפליא לנדור נדר נזיר וגו' ומה שכתב כן הרב ז"ל הוא לומר שמשמע והלאו שיש בכל הנדרים יש בנזירות לפיכך לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה ומפ"ש לא משמע מהלכות נזירות אלא שתי מצות עשה ומנהג לא תעשה אלא יחל וכל היוצא מפיו כבר מנה הוא למעלה בהלכות נדרים וכ"כ למעשה עכבר וגילה וכו' לוקה משום לא יחל דברו שכולל כל הנדרים וכו' נדר בנזיר וקיים וכו' דלחת דכל היוצא מפיו יעשה וכו' לכל דבריו שיהיה בנזירות שהוא לנדר לכל הנדרים לא לחמרא אלא : **ולענין** נזיר שם מל שנדר על שנדר שאין בו ממש כגון שאמר שריני נזיר שם אלבר עם פלוני או שריני נזיר שם אעשה מפ' ד"ת או שאיני עושה עם פלוני או שאיני מהלך עם פלוני שנדר ברור אצלי מאד שאמירות אל. תדע שאשמר קונם שאגלח קונם שאעשה למחים ודאי לא חל וכוי כאומר המגלחת ושעומאתה קרבן שאסר דברים שאין בהם ממש שאסרי אין בהגלחת ושעומאתה קרבן ואלו נבי נזירות עיקר הנזירות הוא על דבר שאין בו ממש להייט טומאה והגלחה. כיצד יין שעיקרו הוא על דבר שאין בו ממש כי נדר בנזיר נמי על דבר שאין בו ממש כגון שם אמר הריני נזיר כלא אלבר או כלא הלך או כלא נעשה או הריני נזיר שם אעשה או שם אלבר חייל אע"ג שאין בו ממש ושוד שאסרי הנזירות דומה לנדרים שהם ודומה לשבועות בעניין כי כמו שהשבועה אחסר מן חפלא כך נמי נזירות אימר מן חפלא שם שאין כן בנדרים דאסר חפלא עליה ומפ"ש חייבי אפי' על דבר שאין בו ממש כמו השבועה. ואע"פ שהכבר פשוט מן הסברא שלא ליתן פתחון פה למתעקשים טרחתי ומצאתי במרדכי שלבי שבועות ז"ל פ"ק דנדרים שאמר ת למודא ואי אשמועינן נדר דלית קנסא מכלן משמע שהוסיף שאם ולא קאמר זמן אסור לעולם ואע"פ שלא שנא מנזירות לאנגרון שאם נזירות שלשים יום י"ל דגבי נזיר אימר מחפלא הילכך שכרת הוא שלא שעבד עצמו שלא בפחות שיוכל לבטל נדרים אסר חפלא עליה הילכך לא גמרינן מנזירות ע"כ. וכ"כ הריטב"א ז"ל בריש נדרים וז"ל לתפוקי שבועה שלא אסר חפלא עליה שלא אסר נפשיה מן חפלא שאומר שבועה שלא אוכל ככר זו וכן נזיר שאומר שריני נזיר אסר נפשיה מן חפלא לאומר שריני מעבד עצמי להיות נזיר. וא"ת שאם נזיר ליתני שבועה בהדיא דדמי לנזיר דאסר נפשיה מן חפלא ואגב דאמר תרתי ליתני חדא מינייהו ו"ל דמזיר ושבועה אע"ג דדמו לסדדי מיהו לא כתיבי גבי סדדי אבל שכח חייבי דתני נדרים לאיצטריך למיתני חדא מחמים בחר נדרים משום דתדוייהו אסר חפלא עליה אבל בנזיר לא מצי למיתני שבועות דשא לא כתיבי גבי סדדי ולא נדרים דשא לא כתיבי בהדיא ולא דמי ליה ע"כ. וכן כתב הרמ"ם ז"ל וז"ל לתפוקי שבועות וכו' ונזיר אע"פ שאסר עיין ואינו אסר עליו אלא בגופו אלו הנזירות שאומר הריני נזיר וממילא נאסר עיין ובטומאה ע"כ. הרי לך עדיים נאמנים שהנזיר והשבועה תדוייהו אסר נפשיה אחפלא ועיין שכן פשיטא דנזירות אל אלבר שאין בו ממש ואף ע"פ שאוא בדור בחבו הר' אליעזר ממיץ ז"ל בריש נדרים וז"ל ומ"ש נדר לא אל על הנזיר והנדור והשלוח והשבועה אלא על כולן ונזירות אע"ג דאפלא מיאסר עליה מ"מ לגבן נזירות שיה הלית דקאמר הריני נזיר ולא קאמר יין זה עלי והריני מאסר אכל מילי מגלוח וטומאה ללא שייכא בהו מיאסר אפלא עליה הילכך לא דמי אלא לשבועה ע"כ. ומיהו נמי לנזיר וכדאחיבנא. ואו דמסכת נפקא לן לנזירות שבועות בלשון שבועה שוי נזירות לכ"ע דהא כי היכי דשבועה אסר נפשיה מן חפלא נזיר נמי אסר נפשיה מן חפלא ואם סוליהו בלשון שבועה חייל שאסרי כל לשון נזירות שוי בלשון שבועה דאסר נפשיה מן הפלא אדע דשאסרי חלי מעשה דכתבו המפרשים ז"ל בריש נדרים עלה הא דגרסינן חייבי דאמר נדרים דאסר אפלא עליה אבל נמי אמרים דמיאסר אפלא עליה ולאפוקי שבועה דקאסר נפשיה מן חפלא דמהא משמע שאם אחליף שבועה בנדריו לא. וכ"כ הר"ן ז"ל וז"ל כלומר שלומר שבועה שלא אוכל ככר זו ומיהא משמע דאין שבועה בלשון נדר ולא נדר בלשון שבועה הילכך כל שאחליף זה בזה אין בדבריו כלום ע"כ ומתוך קושיא זו הגיה הרשב"א ז"ל במהריטין דיש

נדרים שאמי אוכל לך שבוע לשון נדר וז"ל לאפוקי שבועה דמיאסר בפשיה מן אפלא מיהא מיהא לאיכא למידק לעשולם אין נדר בלשון שבועה ולא שבועה בלשון נדר והילכך לא גרסינן במתניתין שאיני אוכל לך דשאיני היינו דאסר נפשיה אחפלא והיינו שבועה ולא נדר אלא שאני גרסינן כלומר מה שאני אוכל לך יפת עלי בקרבן ע"כ. וא"ת כיון דאסקינן נזירות הוי לשון שבועה דאסר נפשיה אחפלא ג"כ אם הוליאו בלשון נדר לא יהיה בדבריו כלום וכגון דאמר הרי עלי נזירות שאיני אוכל או שאיני שותה ויוצא בזה . הא ל"ק וסבו דלא לוסיף עלה דהא נזירות אין בית תרתי לגבי יין הוי אסר אפלא עליה ולגבי פומאה ותגלחת הוי אסר נפשיה מן אפלא דהא לא שייך בהו אסר אפלא עליה וכיון שכן נזירות שהוליא בין בלשון שבועה בין בלשון נדר אמיל לכ"ע וכן תמלא מצויות בנזיר בלשון הריני ובלשון הרי עלי. ותו אפי' לדעתו שהוא מחלוקת לומה לא פחד לסכיים דאסו בין שאחלוקת שמא ירוצו את גולגלתו . כ"ם שלדעתי הרמב"ם ס"ל כהרמב"ן ז"ל שכתב האומר פירות פלוני אסורין עלי בכל לשון שאוסר אותם עליו הרי הם אסורים עליו ואע"פ שאין שם שבועה ולא שאביר לא שם ולא כנוי . וכן דקדקתי מלשון הטור שכתב הרא"ש ז"ל ושמוך ט כתב והרמב"ם ז"ל כתב האומר פירות פלוני וכו' משמע שאוכר שהרמב"ם ז"ל חולק על הביו וכתב הר"ן ז"ל שכן דעת הם"י ז"ל והר"ן ז"ל נוטים משמע בקדושין דהכי ס"ל וא"כ בדבר שאוא מחלוקת בשל תורה שהרי לא גרע מידות וידות נדרים מקרא מרבינן להו בריש נדרים ניזיר סיכא לזיל בתו לקולא. ותו שאפילו הרא"ם ז"ל בשעתו כתב דבעי התרה מדרבנן מיהא והרי נזירות שאמנון אין לו התרה והטורח שזה אחת טורחתי במה שקשה מכתב ואפילו למאן דבעי התרה הא ס"מ בנדרים וכו'. ואני לא ראיתי כבל המפרשים והפוסקים אשר לפני מי שיאמר בהדיא דלא בעי התרה דאלו לדעת הרמב"ן ז"ל בעי התרה מן החורה ומי לדעת הרא"ם בעי מיהא מדרבנן ואפילו אם ימלא שום פוסק שיאמר דאפילו התרה לא בעי הא"מ נשמעו אבל בשמעו שנשבעו להוליא את האדל בלשון שבועה בעי התרה ומ"ם הר"ן ז"ל אין בדבריו כלום לאו למימרא שאין לריך התרה כלל אפי' מדרבנן אלא לומר אין בדבריו כלום למיהוי כדר דאורייתא לאפוקי מאן דס"ל דסוי דאורייתא דאי לא תימא הכי נמלא שאשה מאוקת בדבר ואין קיי"ל לאפוקי פלפלתא לא מפשינן וזה ידוע אפילו למתחילין. ותו לאתן טעם לפגם הא"מ בנדרים שאין מבחינין בהמון הספרים שבין נדר לשבועה אבל נזירות הא"ע ידעי דלאו שבועה לא בעי התרה חזי כמה שאי מדבנן לבו גם בהורשה דתלי בוקי סריקי בהיתרי ואזיל בתר היכא דאפילו למי ס"ל דא"ע טעו בדטעי אינו לנזירות אסר אפלא עליה מ"מ יודעים שהנזיר נקרא קדוש לפי שאסר עלמו מן היין ולא מפני שאסר היין עליו שהרי כמה בני אדם מוסרים את היין עליהם ולא נקראו קדושים ומרגלא בפומייהו דאיכא למה נקרא קדוש לפי שאסר עלמו מן היין וגם אני אקי בקי בלשון לע"ז וזוב פעמים מוליאין הנזירות בלשון שבועה כמו נדר ולפיכך אין טעמו שוקא יפה ולא סורתו ולא סתרתו כלום אלא הרי שמעון אסור לשמוע ד"ת מלוי אלא בדבות לחובן. ואלו היה סמוך הוא לומר לדעתו מה שנמצא מהורתו שמא לא היה מחיר שהרי כל אותם שאסר לחובן בכבלי הנזירות יכלו (גם) ויחירו ע"י שאשה הדיוטת או אחד בלחי מומחה כמשפט שהיה ומצאו כולם עוברים על כל כום וכום ועל כל תגלחת ותגלחת על שתי לחיין ועל שני עשה על לא יחל דברו ועל כל אשר יצא מפיו יעשה ועל גדול פרע דאשר לחשו וילך שוטו ועל כולל היוצא מפיו יעשה ועל גדול פרע דאשר לחשו וילך שוטו לחיין אחר ואמליה וע"ז נלמוד כי דבים אלים הפילה . והוא למען שמו יורנו בדרך יסכון לוך ויבים אלקנו מן המחמירין וירים מכשול מלפני כל עמו וכעוב יכפר בעד כי שגגה היא . והעלע"ד כתבתי :

שאלה (תקכ) לחובן שקנה שפחה שמשעבלת והעבילה לשם עבדות ואחר כך בא עליה וילדה ממנו בת והשפחה יולאת לחרבות העם ומכרה לישמעאלים וגדלה הבת אלל לחובן והגיעה לפרקה ונתן לה נכסים לנדוניותה והשיאה לשמעון ובחבו בכתובה החזן שמשון אחר לה לכלה בת לחובן כוי לי לאחתו וכו' ואעפ"ל כתובת נדוניא תכשיטי זהב וכסף ובגדים

ומצוי ערם' ומצות מדודים סך כך וכך בלי חוספת כלל בשומת הכלומיא הלא מעות בעין בערך הסום למדודים. ועיד הנעלת ליה כך וכך מעות בעין וכו'. ומת ראובן ואח"כ מתה הבת בלא זרע קיימת וכתוב בכתובתה כמנהג דמקום וכסי מלויותיה נשארו בחזקת שמעון ואח"כ תפסו בני ראובן לחלוק בהם כמנהג דמקום. והדבר ברור שראובן זה לא כתב גט שחרור לשפחתו הם הבת והרשים שחזר ומכרה לבעלו זה כתב גט שחרור. וגם יש ספק אם כתב לה קודם שנשתתפו למשון או אחר שנשתתפו ושמעון זה מודה שלא קדם לותה הלוה פעם ראשונה ולא כתב לה זולת שכיותיה הראשונה. ועתה יורה המורה מי זכה בנכסים הללו יורשי ראובן שנתן להם הנכסים או הבעל או אם יחלוקו ואח"ל שיחלוקו כילד תניה החלוקה בנכסים ובמעות בכתובים משות בעין לפי שהבעל טוען שעשה פרקמטיא בחותם המעות ונתנדו גם טוען כי מקלת תכשיטין נתן לו מעתו לעשות פרקמטיא ונתנדו גם הם:

תשובה אפשר זו גיורא לפל דברים היא דאע"ג דכתבו עידי שכתובה בת ראובן חיים בתו הלא בת אחע"פ שהיא חב לגרים ואע"ג דחיכא למידל מדקבעי לן בפ' שאלה שנתארמלה מי מעלין מתרומות ליוחסין ומוקמינן לה דכתב אני פ' כהן ליוחי מפ' מנה ואשכחיני שדי וחתימי עלה משמע מי כתבו אלו עדים וכו' מעידים שלוש פלוני שכהן מפלוני מנה לכולה מלתא קא משמעי דלא גרע ממסיחין לפי חומה דכתב שרשב"א ז"ל שם וכבי נמי חיכא למימר אכולה מילתא משמעי. הא לא קשיא דשתם ליכא טעמא לתלות דקרו ליה כהן אלא משום דעביד מלתא דכהונה אבל הכא מש"ה קרו לה שדי בת ראובן משום דקושטא דמלתא הכי הוא אלא דאין לאדם לומר דאתו בתו היא משום דיתרלל הכא על פגויה ועל שפשתה הולד כמוה דכתיב שאשה וילדים תהיה לאדוניה. ותו שדי ראובן גילה בתוך ביתו בחזקת שהיא בתו ושתיקה ואין לה נדוניא כלל הוא בתו ומש"ה קרו לה שדי ראובן. ותו לאלן יתיעין בודאי שלא יחבר את אחת שדי מכרה ליוחסין. ותו דעד כאן לא אמרינן דמעלין משטרות ליוחסין בכ"ע אלא בתרומה בזמן הזה מדרבנן או ליכא את כיפו או לקרוב בתורה לשמעון אבל בתרומה דאורייתא או לבוא בקהל לריך עדות גמורה. תדע דהרי הריטב"ח ז"ל מדמי לה למסיחין לפי תומן ומסיחין לפי תומן לא מהימני בשל תורה. הא למדת דאשה זו כשאתה גיורת היתה וקי"ל הקודם בנכסי הגר קנה וקי"ל נמי שבעל קודם בנכסי אשתו וא"כ יבא עליהם ממה נפשך אם זו אשתי היי קודם לגיורה והתם בחים מכח תקנת דמקח בטילי רחים שרחובן מוריבכם שהרי את אם הבת ומתן לה בעוד קודם שהוליד הבת הזאת ומתן לכם מחליף אם שבאחר כפי מנהג דמקח. ואם אין זו אשתי הרי היא גיורת ואני קדמתי בנכסים ואע"ג שלא נתכוין לזכות הגר מ"מ נתכוין לזכות מכח ירושת אשתו והרי נתכוון לזכות מיהם. ואין תפיסת בני ראובן תפיסה אפי' בעדים דלא מלי למימר מגו שהיו יכולין לומר לו תפסנו יכולין לומר מהיכו נתן לאמה גם שהרור קודם שבא עליה דא"כ מאי לאחוכן דמיעה דמכר הגיורת לעבד"ם אם אין עושין כרצון וא"ת אלאי יש לנם מגו טוב שהרי אין לשמעון רחים גמורה דאשתו זה היתה מאוחרת והגיע גט לידה ואם שקיש עבד קנה רבו והבל שלו הוא ולא זכה שמעון מכח ירושת אשתו שלא היתה אשתו ולא מכח מחזיק בנכסי הגר שאין כאן גיורת אלא שפחה. תניא כיון שהשיאה לראובן ילאתה לחירות ואירותה ואמתתה בתו לא כאשת דהכי קיי"ל היה לו רבו לכתוב לה גט שחרור. והרש"ם ז"ל כ"ל דכיון שהשיאו אשה שוב אין לריך גט שחרור אבל לכ"ע יש לחירות וזכאה במתנתה ובעלה זכה בנכסיה ממ"נ וכדאמינא. וא"ת אלאי הא קיי"ל דאומדין דעת הבעל שאם ראובן היה יודע שזו אינה בתו ובניו אין יורשין אותה אלא זרע לא היה נותן לה מאומה גדולה כזו. י"ל דאדרבה מי שיש לו בת פגומה כזו

רוצה להשיאה לבן טובים מעטרה בכסף וכלי זהב ומשה כדי שיצא שמה וכ"ש אם שמעון משוב ורחובן עשיר. ותו דלא אמרינן כי אתי לאמדנא לסולויה מיד מקבלי מתנה או מיורשיו. ועדיין אם לריכין לידע אם זכה מחורת ירושה או מכח קדימה בנכסי סגר ונפקא מינה אם קדם אחר וזכה הא תניא בפלוגתא לדעת הרא"ם ז"ל זכה מטעם ירושה שהרי כתב גט משיא את עבדו דסא דמלריכין גט שחרור משום שלא יאמר סאדון לא שחררתיו ועבדי הוא לכל ודלי חזלינן בסר לומדן דעתא דודאי שחררים ומפקיעין לוחו ממנו ומוחר בבת חורין הילכך לגבי מקדם שפחתו דליכא למימר שמא יאמר לא שחררתים אפילו גט אינה לריכה הילכך בג"ד אמרה סיא לכל דבר ואינה לריכה קדושין אחרים וזכה מדין ירושה. אבל לדעת הרמ"ה ז"ל שכתב המקדם שפחתו מקודשת מספק וכופין את דבה לכתוב לה גט שחרור ואי בעי להשהויי בתר הכי בעי קדושין אחריני דקדושי קמאי ליכא למימר דלאו קדושי כלום הוא ואי לאו דמיספיקא קדושי קדושי קמאי דמשום לומדן דעת מפקיעין ממונא לכל גבי היסורא לא אזלינן בתר לומדנא לסתיר בלא גט שחרור בין דהשיאה רבו בין בעצמה שפחתו ע"כ. ולפי שעם זו שרי היא לאמה מספק ולריכה קדושין אחרים ואם קדם אחר ואפם נכסים היא תפיסה והבעל הוא סמוליא ועליו להביא ראיה שסגיא לידה גט שחרור קודם שקדשה לאע"ג דמוקמינן ממונא מחומדן דעתא לא מפקינן ממונא מחומדן דעתא. וא"ת היו לאם עושה בעילתו בעילת זנות וגמר ובעל לשם קדושין הא ל"ק שאם שמעון היה יודע שבעילותיו בעילת זנות אע"ג שאם בועל לשם קדושין או אחר ומקדשה לחזקה לא אניק סיפירה ואכיל ליסורא. אבל שמעון לא ידע שאשתו זו לאסורה לו. וא"ת היו שאחרים רחובן לבסוף ניחא דקדושיהם נמי מאחרינן אמה ואילי קדושים קמאי בשעת שאחרים כדאמרינן גבי קטנה דכי גדלה גדלי קדושים עמה ואינו לריך לקדשה זימנא אחריתא. תניא דבשלמא קטנה תקינו לה דבעו קדושין אבל גבי שפחה לא תקינו לה דבעו קדושין ואין כאן קדושין שיגדלו עמה:

ולענין הלכה ל"ל כשכתב הרמ"ה ז"ל לשעני שאיני כדאי לסכריע דאיסורא לא מפקע עד דאתי גיטא דאיסורא לידה דומיא דאשה לא פקע מיניה איסורא דרכיב עלה עד דאתי גיטה לידה דאד טעמא הוא. וכדברי הרמב"ם ז"ל מוכיחים כן שכתב פ"ח מהל' עבדים וז"ל עבד שהשיאו רבו וכו' וכופין את רבו לכתוב לו גט שחרור ומדלכל בהדי עבד שהניח לו רבו תפילין או שאתר לו רבו לקרות ג' פסוקים בתורה כו' ובשלמא גבי שהשיאו אשה ליכא למימר מי לאו דאחרינה לא היא מתירו בת חורין וקא עבר בלאו אבל לכתוב לו גט שחרור ליכא איסורא ואי משום ברכה לבטלה הא פשקו קמאי דכל מי שהיו מחוייב בדבר מלי לברוכי ולא הוי ברכה לבטלה ואפי' תימא דהוי ברכה לבטלה ברכות הינן מעכבות ואפי' תרלה לתחוך שהניח ואיכא לי קרא בתורה ואיכא קאמר מ"ת לא דמי התם ליסורא לאיסורא דלא יבא בקהל וכי סיכי דבתרך לריך לכתוב גט שחרור מדינא כדי שיסיס מותר בבת חורין דהא ליכא לאמדן דעתא כולי האי גבי השיאו אשה נמי לריך גט שחרור מדינא דהא בחדא כללוסו. ותו דיניד עליו רבו דכל וכופין אם רבו לכתוב לו גט שחרור שכתובים בתורה פרק שני שלהחירו בבת חורין והא נמי לא שנא. הילכך לריך היא שמעון לתת קדושין אחרים וכתורה אחרת ו' ברכות כדי שתסיס לאחר לכל דבר וכ"ש אם החזיק אחר בנכסי אשתה אין מוליאין מידו כלל ואי לאו דמיספיקא אם למיימר דאפי' הרמ"ה ז"ל מודה דשר כאן לא קאמר לומדן דעתא דהא אפילו ממונא לא מפקינן אבל לאפוקי ממונא לא מפקינן אלא ברורה וליכא למימר אם ביאור החמור שמכינן לאומדנא ממון אשה לא כ"ם דלאפוקי ממונא לא אמרינן כאי דאין כאן ק"ו ודו"ק וכיון דבירורא היא שכל שוא לבעל ממ"נ ואין כאן מקום לשאר שמאלא. אבל להתלמד בעלמא לריך שאדע כי הבעל הוא סיורש מדינא ויורשי האשה באין מכח מנא תקנת דמקח וסיא תקנת מליטולה. ועיקר התקנה היתה אלא שיתקיים בו שורך עטות לעיניך ולא תאכל ממנו ולכן תקנו שמה שיאהר מכל שהדוניא יחלוקו יורשי האיש עם הבעל לפיכך אם נכתבה בכתובה משות בעין וכתוב שיחזיר ליורשי

אב כך וכך יעשו כפי תנאים דתנאי שבממון תנאו קיים. ואם כתוב בה מעות וכתוב בה סיומא כמנהג למשך לא כתוב מעות לגרע כתב בלא ליפות כתב שיחזיר לוורשים מחיית מה שכתוב בכתובה. ואם פרע בסם מובחרו לו שהוליאן לגרעו ונתבדו חייב ואם הוליאן בהולאת הבית פטור כשלר נכסים שנתבדו או כלו. אבל יכול ליתן להם מעלעלין בשומת ג' שמתין דשוה ככסף ככסף. ואם כתב שיחזיר ליורבי האב מעות בעין הכל לפי תנאו ואם נתבד כל שממון לא יפחד עליו חוב מחייהו ובבו בלא לוסיף עלה. ומלשון תנאי הכתובה נלמד שכותב מלי דשתייר מן נדוייתא יחלוקו יורבי האב עם הבעל וכיון שנאבד ליכא סיוד. ואם נתבד מחייהן נועלין לוחו יורבי האב דלכבי ערא וכתב משות. ואם יש עדים שנתבד שממון האות תפש"י שחזר והרויח או שנפלה לו ירושה פטור מלשלם דהא לא משתייר מידי אבל כי ליכא סהדי ליכא לספוקי אם הוא נאמן בשבועה או לא דילמא כיון דמשעבדא תקנתא כבל אחד יאמר לבדו משות סנדויא ואלו אשר[שם]נידי לחריס שם שנפל לי בירושה או שהרוחתי תפ"כ. ומשמעות לי דחזוקי ליכוי דהא עבדו על השבועה לא מחזקינן ובכל חוזר אל הכלל דהבעל יורש את השאר ושם נקיים מכח התקנה ואם בכתובה כתוב מעלעלין חולקים מה שנשאר ואינו משלם לו מה שכלה ולא מה שאבד. וכן אם מכר תכשיטיה וקנה בהם לחריס וכן חילופיהן וחילופי חילופיהן חולקים ואם משלם מחילתה מחילה ואינם יכולין לומר נתת דוח עשאה לך. ומיהו לוכם יכולה לשלק יורשים ולומר לכי מוחלת לו תנאי כתובתי ואם לתמות יירש בעלי כתובתי דל"ב מתעקרא תקנתא. ול"ת ניחית במת מחלה לבעלה הא ל"ק דלא חשו בעלי התקנה למחילה דלא שכיחא שהרי היא מפסדת עלמה. וכן נראה מתשובת הרשב"ם ז"ל בלל כ"ו עיין שם. והכראה לפ"ד כתבתי:

תתקנו (תקכה) **עוד** שנאלם על הענין בזו שלו לחובן לחי הבת בזאת שנשבעת שנשתה לשמעון אם יכול להעיד לשמעון שהוא בעל לחותה מן לחניו:

תשובה לאר קרא שנאמר ילדים תניה לחדומים מכלן ליתרחל שבא של השפחה שהולד כמוה ולאר שנשתרש שם כגון שלו לחובן לא ליורשה ולא ליתמא לה ולא להתחבל עליה ולא להעיד דגר שנתגייר בקטן שהולד דמי. ח"ל הרמב"ם ז"ל פי"ג מהלכות עדות הגרים לוהם בדין הקרובים לפילו בני לחים תחומים שנתגיירו מעידין זה לזה שבגר בקטן שהולד דמי ט"ב. וגדולה מזו לתי לומר שמותר בנו של לחובן ליבא לא זו שנאמר קורא לחותו לחם יברשנה שמשון או יתום ולחובן לחניה בעלמו היה יכול ליבא לותה שהרי לוהם בתו לשום דבר אלא הרי היא שפחה ומשתחררת. ודוהם כדין גיורת שנתגיירה. ול"ת הא ליכא שמא יאמרו בתו מקדושה חמורה לקדושה קלה ואסור מדרבנן מיהא לא קשיא כלל דלא תמרינן הכי אלא בחוש שמא שאם אבל לחוש שמא שאם בעלמא שאני שם בעלמא מותרים ולא יאמרו בתו וכו' שילך חוץ שהבר לדיננו ומותר שהרי הגר עומא לא בתו לכתחלה ואפילו את לחותו מלד שאני. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פי"ד מהלכות ליסורי ביאה ז"ל גר אסור בשאר שאם אחר שנתגייר מדברי סופרים ומותר בשאר שאר תפ"י שידוע בודאי שזה שאר אחרו מלניו בנון חמומים וכו' ולפיכך מותר הגר אבל אחיו וכו' ואחותו מלניו ובתו שנתגיירה מותרת לו ע"כ. וכתב בעל מגיד משנה ובתו שנתגיירה וכו' גם זה שכיוון הרמב"ן והרשב"א ז"ל שהרי העכו"ם מותר בבתו ולא גזרו בגר משאר שאם כלל ואחריכו הוא ע"כ וב"ד לתי לומר כי לפילו הגחומים מודים שאמרו מי שבא על שפחתו והוליד ממנה בן מותרין ולא תתייבם לאחו שמא שאחר שפחתו ואח"כ בא עליה ויש מי שכותב שודאי שאחר שנתן לחם טותה בעילתו בעילת זנות וא"כ יולא שאין לאחו של שמעון שהי היה בת לחובן לכל דבריה לפי שעת הגחומים וכן לדעת הריטב"ק ז"ל שכתבתיו ואזיל לחומיה הכא וכבא בפרק בילד שאם לחני מ"ת כ"ל דבר"ד כ"ע מודו. חדא שהרי רגיל היה לחובן לבוא על שפחתו בלא אחרות ועשה היה בדין ואין זה בעילת זנות שאחר לבוא על שפחתו היון שהיה קנין כספו ואין זה בעילת זנות לדעתו. ואם אחם לומא שאחרה ובעל לאם קדושין היולך חוץ ומכרה ליטמעלים וקבוע ליטמעלים מיהא סילוך לא שאחרה ולתי. ואם אחם שאחרה לא אמר למה היה לריך לשאחר אחם בתה וכאן היה שאחרה בכיוצא בזה שיחזיר לוורשים מחיית מה שכתוב בכתובה. ואם פרע בסם מובחרו לו שהוליאן לגרעו ונתבדו חייב ואם הוליאן בהולאת הבית פטור כשלר נכסים שנתבדו או כלו. אבל יכול ליתן להם מעלעלין בשומת ג' שמתין דשוה ככסף. ואם כתב שיחזיר ליורבי האב מעות בעין הכל לפי תנאו ואם נתבד כל שממון לא יפחד עליו חוב מחייהו ובבו בלא לוסיף עלה. ומלשון תנאי הכתובה נלמד שכותב מלי דשתייר מן נדוייתא יחלוקו יורבי האב עם הבעל וכיון שנאבד ליכא סיוד. ואם נתבד מחייהן נועלין לוחו יורבי האב דלכבי ערא וכתב משות. ואם יש עדים שנתבד שממון האות תפש"י שחזר והרויח או שנפלה לו ירושה פטור מלשלם דהא לא משתייר מידי אבל כי ליכא סהדי ליכא לספוקי אם הוא נאמן בשבועה או לא דילמא כיון דמשעבדא תקנתא כבל אחד יאמר לבדו משות סנדויא ואלו אשר[שם]נידי לחריס שם שנפל לי בירושה או שהרוחתי תפ"כ. ומשמעות לי דחזוקי ליכוי דהא עבדו על השבועה לא מחזקינן ובכל חוזר אל הכלל דהבעל יורש את השאר ושם נקיים מכח התקנה ואם בכתובה כתוב מעלעלין חולקים מה שנשאר ואינו משלם לו מה שכלה ולא מה שאבד. וכן אם מכר תכשיטיה וקנה בהם לחריס וכן חילופיהן וחילופי חילופיהן חולקים ואם משלם מחילתה מחילה ואינם יכולין לומר נתת דוח עשאה לך. ומיהו לוכם יכולה לשלק יורשים ולומר לכי מוחלת לו תנאי כתובתי ואם לתמות יירש בעלי כתובתי דל"ב מתעקרא תקנתא. ול"ת ניחית במת מחלה לבעלה הא ל"ק דלא חשו בעלי התקנה למחילה דלא שכיחא שהרי היא מפסדת עלמה. וכן נראה מתשובת הרשב"ם ז"ל בלל כ"ו עיין שם. והכראה לפ"ד כתבתי:

תתקנו (תקכה) **עוד** שנאלם על הענין בזו שלו לחובן לחי הבת בזאת שנשבעת שנשתה לשמעון אם יכול להעיד לשמעון שהוא בעל לחותה מן לחניו:

תשובה לאר קרא שנאמר ילדים תניה לחדומים מכלן ליתרחל שבא של השפחה שהולד כמוה ולאר שנשתרש שם כגון שלו לחובן לא ליורשה ולא ליתמא לה ולא להתחבל עליה ולא להעיד דגר שנתגייר בקטן שהולד דמי. ח"ל הרמב"ם ז"ל פי"ג מהלכות עדות הגרים לוהם בדין הקרובים לפילו בני לחים תחומים שנתגיירו מעידין זה לזה שבגר בקטן שהולד דמי ט"ב. וגדולה מזו לתי לומר שמותר בנו של לחובן ליבא לא זו שנאמר קורא לחותו לחם יברשנה שמשון או יתום ולחובן לחניה בעלמו היה יכול ליבא לותה שהרי לוהם בתו לשום דבר אלא הרי היא שפחה ומשתחררת. ודוהם כדין גיורת שנתגיירה. ול"ת הא ליכא שמא יאמרו בתו מקדושה חמורה לקדושה קלה ואסור מדרבנן מיהא לא קשיא כלל דלא תמרינן הכי אלא בחוש שמא שאם בעלמא שאני שם בעלמא מותרים ולא יאמרו בתו וכו' שילך חוץ שהבר לדיננו ומותר שהרי הגר עומא לא בתו לכתחלה ואפילו את לחותו מלד שאני. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פי"ד מהלכות ליסורי ביאה ז"ל גר אסור בשאר שאם אחר שנתגייר מדברי סופרים ומותר בשאר שאר תפ"י שידוע בודאי שזה שאר אחרו מלניו בנון חמומים וכו' ולפיכך מותר הגר אבל אחיו וכו' ואחותו מלניו ובתו שנתגיירה מותרת לו ע"כ. וכתב בעל מגיד משנה ובתו שנתגיירה וכו' גם זה שכיוון הרמב"ן והרשב"א ז"ל שהרי העכו"ם מותר בבתו ולא גזרו בגר משאר שאם כלל ואחריכו הוא ע"כ וב"ד לתי לומר כי לפילו הגחומים מודים שאמרו מי שבא על שפחתו והוליד ממנה בן מותרין ולא תתייבם לאחו שמא שאחר שפחתו ואח"כ בא עליה ויש מי שכותב שודאי שאחר שנתן לחם טותה בעילתו בעילת זנות וא"כ יולא שאין לאחו של שמעון שהי היה בת לחובן לכל דבריה לפי שעת הגחומים וכן לדעת הריטב"ק ז"ל שכתבתיו ואזיל לחומיה הכא וכבא בפרק בילד שאם לחני מ"ת כ"ל דבר"ד כ"ע מודו. חדא שהרי רגיל היה לחובן לבוא על שפחתו בלא אחרות ועשה היה בדין ואין זה בעילת זנות שאחר לבוא על שפחתו היון שהיה קנין כספו ואין זה בעילת זנות לדעתו. ואם אחם לומא שאחרה ובעל לאם קדושין היולך חוץ

ומכרה ליטמעלים וקבוע ליטמעלים מיהא סילוך לא שאחרה ולתי. ואם אחם שאחרה לא אמר למה היה לריך לשאחר אחם בתה וכאן היה שאחרה בכיוצא בזה שיחזיר לוורשים מחיית מה שכתוב בכתובה. ואם פרע בסם מובחרו לו שהוליאן לגרעו ונתבדו חייב ואם הוליאן בהולאת הבית פטור כשלר נכסים שנתבדו או כלו. אבל יכול ליתן להם מעלעלין בשומת ג' שמתין דשוה ככסף. ואם כתב שיחזיר ליורבי האב מעות בעין הכל לפי תנאו ואם נתבד כל שממון לא יפחד עליו חוב מחייהו ובבו בלא לוסיף עלה. ומלשון תנאי הכתובה נלמד שכותב מלי דשתייר מן נדוייתא יחלוקו יורבי האב עם הבעל וכיון שנאבד ליכא סיוד. ואם נתבד מחייהן נועלין לוחו יורבי האב דלכבי ערא וכתב משות. ואם יש עדים שנתבד שממון האות תפש"י שחזר והרויח או שנפלה לו ירושה פטור מלשלם דהא לא משתייר מידי אבל כי ליכא סהדי ליכא לספוקי אם הוא נאמן בשבועה או לא דילמא כיון דמשעבדא תקנתא כבל אחד יאמר לבדו משות סנדויא ואלו אשר[שם]נידי לחריס שם שנפל לי בירושה או שהרוחתי תפ"כ. ומשמעות לי דחזוקי ליכוי דהא עבדו על השבועה לא מחזקינן ובכל חוזר אל הכלל דהבעל יורש את השאר ושם נקיים מכח התקנה ואם בכתובה כתוב מעלעלין חולקים מה שנשאר ואינו משלם לו מה שכלה ולא מה שאבד. וכן אם מכר תכשיטיה וקנה בהם לחריס וכן חילופיהן וחילופי חילופיהן חולקים ואם משלם מחילתה מחילה ואינם יכולין לומר נתת דוח עשאה לך. ומיהו לוכם יכולה לשלק יורשים ולומר לכי מוחלת לו תנאי כתובתי ואם לתמות יירש בעלי כתובתי דל"ב מתעקרא תקנתא. ול"ת ניחית במת מחלה לבעלה הא ל"ק דלא חשו בעלי התקנה למחילה דלא שכיחא שהרי היא מפסדת עלמה. וכן נראה מתשובת הרשב"ם ז"ל בלל כ"ו עיין שם. והכראה לפ"ד כתבתי:

דלית ליה לכסן שום טעמא לא טעמיה גרי ולא טעמא קיים לי דסכי הוה ולפיכך תפיסה דלמחר שמוכל ספסק לא הויא תפיסה לכ"ע תבל בי"ד תע"ג דהכובר אין עוטעין גרי מ"מ עוטעין קיים לן דסכי הוה לחין לדם מוטל מנפשו כדי לתת לגמו וכיון שכן לפיליו שתפסו לאחר שמוכל ספסק הויא תפיסה וכן הוכיח הרב"י קולון ז"ל בהלאות שורש קס"ח לחפי' בטעמא דשועה דמניא לתפיסה וז"ל וא"כ הדבר פשוט שיש לקבל טוענייה כמה טעמות ואמתלאות לטעון טעמא גרי בתותה כלי שקדם אצר תפסו כדרך שתוציל לכם תפיסתם ע"כ ס"ל מיכא כמה תומדמות וטעמות תדע הא לחמרן לחין לדם מוחר מהקדשו. ותו דאלא בכפרת נפשו ולריך לכפרה אחר מיתה. ותו שהליבור מיחזקים לכל דבריהם ויכיחיד הבא לדון עמהם הוא המוציא ועליו להביא ראיה וכן כתבו הפוסקים ז"ל. ותו ליין לחלי שהקדם לכ"ע הס"ח הוא דבר שחין בו חלוקה ואם הוריעו לא הוריעו אלא למכירה וחזקה דלא ספי ליסורת לבריה לחין מוכרין ס"ח וכו'. ותו ליין דחפסו פגעה מדינה מסניא תפיסה לפילו לחידך פגעה ולכוותא לחמרין בכולי תלמודא. וכ"ת דעתו היה שיהיה הס"ח שכבתיו קדם לעיון שיקדשו בו ויחגחה בחכבתיו אבל לעולם ליית לך דלחי בעי לחזויה מלי הא ליתא דהא קיילן חין הקדם לחגחן. וגדולה מזו אלי לומר שחפילו היה הס"ח ביד אפטרופוס של היחום ובחזקתו יכולן הלבור להוליאו מידו דליין דמת פקא ליה וחכא בו הקדם מכח הטבר הזה שהעידו העדים שהתנדבו הוא ונשורה לשמו לאחר פטירתן הרי הקדם ולחי ויהיחום ספק ולחי ולחי ומפיק מידי ספק ולהמלוכי לא חייבינן. והא דלחמרין בפ"ק דמציעא ובניטין פ' כל הגט מלא גיטי נשים ושחרורי עבדים וכו' הרי זה לא יחזיר שלחי לומר בחוביס היו וממלך עליהס הלא ליחנס. שחי השובות בדבר הדא שלחי החם דליתהדע בפילוא. ותו לחמירה לגבוה כמסירה להדיוט ושוב לא היה יכול להחזר בו מהקדשו ואפילו בגלוי דעתא לבד ליכא מלחן דס"ל דהוי הקדש וכ"ם בי"ד דהוי הקדש גמור בשבר ועדים שמלויין לקייומו דלפי' בשעה בתוב בלא זמן ובלא עדים ויש בו מחקים וחלויות הטלא הרב"י קולון ז"ל דהוי הקדש ויולף לה מהא דלחמרין ביבמות פ' שהשם שלוס מלא כלי וכתוב עליו ק' קדבן ושהניחין היא בשעה שני עיין שם דאין מקום להאריך כאן. כללא דמלתא דהאי ס"ח הוי הקדש גמור טם כל כלין וחכביטיו. ות"ת הא קיילן דיורש כרשע דאבוה וכי היכי דאבוה הוה יכול לסולוך הס"ח לכל מקום שילך הוא וכדמוכח מעשה ב"ד אצר בחבטו כן בטו שמי יכול להוליכו לכל מקום שילך ותע"ג שהוא קטן הרי שהפטופוס עומד במקומו הא לגו מלתא היא דכיון דמיתי פקא ליה זכותיה והרי בטו לאחד מן הלבור. ומהשתר עלמו ללמד שהרי הבעל יורש את השתו ופפ"ה כולך להחזיר שהם תמות היא בחייו שיהא הוא ממוטם על חלקה תעפ"י שפוא בקדם משמע דבלא תגלי לא היה לו בחלק השתו שום כח ולא זכות ומכח הגלי זה שהחזיר עמה שחפי' שהוא הקדש יכול להוליכו לכל מקום שירלה נתנו לו ס"ח חבטי פפ"ם לבל בחלקו שלו לא היה כלל היולך בשעה שמת ותלוקן כחו שפי' לו בחלקן וחלק השתו להקדש והרי הוא הקדש גמור בלא הגלי. וליכא למימר מפי דהקדש גמור הוא בלי הגלי הרי אמר שהם ימות הוא בחייס שיהיה הס"ח לב"ם של מקום פ' לומדן דעתא הוא שרלה שיולך הס"ח למקום שירלה הבן ליולך דהא בירולה לעיל דלא מפקינן דבר מחזקתו משום לומדנא. ותו דדילמא חבפתו מיתה ולא היה לו זמן לצוות לביתו. וממוך לשון הטטור ג"כ ורלה שלא רלה שיתרוקן כחו לאחר שהרי השתו היא שוקף עמו בס"ח ואפ"ה אם ימות הוא בחייה לא נתן לה כח שתוכל להוליכו לכל מקום שתרלה לנכח אלא שהחיה ממומס על התכביטין לבד ולומדנא דמוכח הוא דניחא ליה שיעמוד הס"ח במקום שהת הוא לבפרת נפשו ולוקי לומדנא בהרי לומדני ולוקי ס"ח במקום לחיחה. ולחיה למה שהתבו מהאי שובדא שהביא מהרב"י קולון ז"ל ושובדא הוא ברלוגן שהיה רגיל להביא כלי בסף לב"ם ושת ושמלא בתוב בבתב בלא עדים ובלא זמן שהיו הקדם ולא ממשון מחיו לקחת לוחם להוליכם לחון לעיר לב"ם לאחר ותפסו בהס הקבל ופסק הדין עם הלבור שיפה

תפסו וק"ו לבדון דידן ועיין שם ושמלא כמה רלוות:

ולענין מה שטעתו כי לא הויא הס"ח מפת"ס אלא לטויל לע"י מה נפשך אם העדים מעידים שהמר כן בפירוש או שומרים כן מחוך שיולא הוא לבתו לע"י מהמת היה מוליך הס"ח וכן מראה מחוך לשון המעשה ב"ד שהמר בפני הס שרולה לעשות לע"י שיהיו לו הס"ח להוליכו עמו ושהי חומדנא דמוכח היא ושרי הוא הקדם לע"י. ולב"ד ודאי אם היה רולה להלא לע"י היה מוליכו עמו וכיון שמת בעלה לה אותה חומדנא תדע שבי כתוב בשטר ואם ימות הוא בחייה יהיה הס"ח לב"ם שיהמר הוא. הרי לא אלא הגהו להוליכו לחרן ישראל וא"ת אבתי אתני זה היה בעודו בפפ"ם אבל כיון שיולא לדרך ישראל אע"ג שמת בדרך מוליכין אותו לע"י דחומדן דעתא הוא דניחא ליה לליבוי בע"י ולא בחולה לחרן. ובשלמא אם הוה מת במלים היכא חומדנא כגבדה דניחא ליה שיהיה הס"ח במקום שילאה ושמתו לבפרת נפשו ובדבתיבנא. אבל כיון שמת בדרך במקום שלא היה אם קבל ולא בס"ב חומדן דעתא הוא דניחא ליה שיוליכוהו לע"י ואין קבל מלרים יכולין לעבב. כמה תשובות בדבר אחד שבבר תפסו קבל מלרים ולא מפקינן מיייהו בחומדן דעתא לחין לך חומדן דעתא טפי מדר' אחא דאמר ר' אחא גמל שאוחר בין שגמלים ומלא גמל הרוג בלדו בידוע שזה שולנו ולא קיילן כוותיה אלא כרבין דפליני עליה ובן פסק הרמב"ם ז"ל. ות דאלי חומדן דעתא בבשותא הוא שאם המקדים היה יודע שים בירושלים ק"ב ספרים טובים ולא היו קורין בס"ת[אלא]פעם אחת בע' שנים ושלשים שיו קורין בו בבל אבת וים לו בזה אתת רוח לנפשו אלן שבדי דבבי הוה ניחא ליה כי אם יוציל לנפשו אם ירים הס"ת מוטב ושומד בסיכל עד דאוכל לוטו עם. ואלי לליתי בשיני בירושלים חוב"ב שמי שים לו ס"ת מתן שוחד לשמש כדי להוליא ס"ת אלו לקרות בו ומי שמתו בעליו אין קורלין בו [אפי']פעם ביובל ואיתם לריכין לספר זה וזה נסתה וזה מיתו אסר הוא ולפא תוב"ב לא ידעתי מהו מנסב שלסס ואם יש ספרים סרבים ואם יש עדים שיעידו שבשתו מפיו שהיה מוליך הס"ת לע"י ואלי זבו בו בני ע"י עם כל תבביטיו ולא מפני לשון הטטר כי לשון הטטר יש בו שהי מבשתות כיון שלא אמר להוליכו עמו לע"י לחשבר דקאי הוי עמו להוליכה לשפיו ולא לאפני פיו דהיינו ללבת לע"י. ושוי יודע שלא יהיו העדים מע"י וכן אין דיין דין זה בדייני מלרים ואין מעידין עליה בני מלרים וכן בני ע"י אלא ממקום אחר ואפילו ע"י סילוק דהבל עניים אלל ס"ת כדאיתא בני הטיר שנגנב לסס ס"ת אין דיין בדייני אותה הטיר וכו' ודבר ברור הוא אלא כותבין הטטות ושולחים אותם לחכמים שבמלכות אחרת ודנין עליה והס"ת יהיה מונח במקומו עד שיבוא הסוסק דין ואחר שיפסק דין שהוא של בני ע"י לריך כל הקהלות של ע"י לעשות הרשאה לקבל אחד שאם אין אחת אומר כן הוי ממון של אחין לו תוכיעים כשיבואו בני ירושלים תוב"ב ידאו אותם לעפת הקדם וזה ברור אלד וכן לך וכן כך הס"ת עם הפקידין יהיה מונח במקומו ובחזקת הבל מלרים עד שיהבר הדבר כיון שהפסו. ותע"ג לכתב הרשב"ץ ז"ל בתשובה דיד עניים כיד הדיוט והמקדים אינה דבר לריך להקנות בע' מדרבי הקנין ואם לא הקנה יכול לחזור בו וכבדון דידן ממי טעיינן ליהוס מלי דהוה מלי לבטוחן למעטן לריך שהדע שהרשב"ץ ז"ל הוא ביחיד בסברת זו שהרי כל גאוני שולם תלוקים וס"ל לבתמירה בבד הא טעייטה ומחייב עלה לתלחר ואם לא נתנה עובר בבל תאחר לתמירה לגבוה כמסירתו להדיוט. ועכ"ד לא תמרה הרב ז"ל אלא בהקדם לעניים דדמו להדיוטות אבל במקדים ס"ת שים לו קהוסה מלד עלמו או במקדים מקום לב"ם שהיו עומד לחלקו לעניים הרי הוא בקהוסה הגוף ומודה הוא בקדשי בדק הבית או בקדשי מזבח דקדשי קדושת הגוף לתמירה לגבוה כמסירתו להדיוט ועיין בלבוש בי"ד תל הקדם בדבור. ויש מי שמפריש על הסדה דאפילו במחשבה תל הקדם. וא"ת הרי לא הקדיש אלא לאחר מיתה ובאותה שעה הבר הוא של יורש ואין אדם מקדיש דבר שהיו שלו וזה כמותן לחבירו מחיה לאחר מיתה ולא בתב מעבתיו בחיה לא קיים חבירו דבבר זבו בו יורשין. במה השובות בדבר יש ביון דתמירה בחסירה הוי בחלו מסרו להקדם מחייב ושוב לא יהל לחזור בו. וגדולה מזו אמרו האומר לעשה

דבר פלוני הקדם לייך לעשותו הקדם ואפילו הוא בעלמו אינו יכול לחזור בו . ואו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכ"ש להקדם דהא אין אדם מיצטרל שאין לו יורש . ואו דאמרן לימא לן בלא סיום ההקדם כמעכשיו וכלל הוקיו הלא שלא כולרו לזכויי במעשה כ"ד שאין זה שטר הקדם :

כללא דמילתא דהאי ס"ת הוי הקדם כולו עם תכשיטין ויהיו ביד הקל מלויים עד שיחברר הדין ויבילו להשתא מכל הקהלות לארץ ישראל :

שוב ראיתי בתשו' הרמ"ם ז"ל ד"ל אין דנין בדיוני תורה בלא הוקה בזמן שאין להם אלא לותו ס"ת דהכל עוסיים אלל ס"ת אבל אם יש להם ס"ת אחר יאפשר להסתלק אלא יקראו בתורה ס"ת בזמן שהוא בב"ה ואפילו אם יקראו בו בשוגו בב"ה לא מיקרי שהשה כיון שאפשר שיקרא בס"ת אחר עיין בלל ג' . הכי לך לפי סברא זו דדיני בדייני מלריס ומבידין עליו ובלבד ע"י סילוק . ול"ת ואפילו סיסה להם ס"ת אחר ניחום שמא ימלא פגול ומעלו עוסיים אלל זה ו"ל שכיון שבשעת הסילוק היה בחזקת כשר מוקמינן ליה בחזקתיה אבל במלריס לו קבילה בלל דאיכא למה ספרי תורות. והוי יודע שיש כמה מן התלרוסים דס"ל דאין סילוק מועיל אלא בדיינים אבל בעדים אינו מועיל . וכתב ר"י שהסילוק אינו מועיל לאפוקי ממונא אלא לאקומי ממונא ובשר כתבתי כי הלבור לעילה תשביון להו כמוחזקים לכל דבר . גם ראיתי מי שכתב שמא שכתב הרמ"ם ז"ל דאם יש להם ס"ת אחר דמועיל סילוק הכ"מ היש להם ס"ת מדוייק ובשר כאה ואינו הוא . וכן היא גוסא בשם [סיק] מהר"ם בכתיבתו וחזק דסכל עוסיים הלו . ואם לא תעשה בדבר שאני אומר שהוציל חזקה בס"ת אחר כיון שהוא עומד לקרות בו רביס ועיסים מוצא בס"ם אלא אמרתי כי תפיסתם תועיל עם טענתם שהוא הקדם אלא יוכל לקבל להוליא מידם אלא בראיים ברורה ואו לא מידי . וכראיתם לע"ד כתבתי :

(כאן תסר שאלה אחת)

מעשה (תקנט) בראובן שמת ואיית אחי נשיס ואין בנוכסיו כדי אחי הכתובות ואותם שכתובתם קודם תתפשה מקלת מעלטלין בכתובתם ובשילו הרבר לפני אחד מן המורים ואוס לסוליא מידם ואלתר בין אחי הנשים ואלית לדעת דאחי נזה אם הוא :

תשובה לא אלמין כי יסופר כי אוס פותח ספר יעשה נזה בים בו אחי עניית אליבא דכ"ע ואלא אליבא דהרשב"ץ ז"ל הדא שכיון בתפשה תפשה דב"ח מאוחר שהקדם ותפשה במעלטלין אם תפשה תפשה ואם חזר המוקדם ותפשה ממנו מוליאין מידו וב"ש שאא דתפשה המוקדם בדיעבד אין מוליאין מידו וזה שמסתפק לה רחיתי בו מתוקה . ועוד שהרי כותבין בכל הכתובות מהקדקי ואנכן מעלטלי והוזו המעלטלין כדין שהקדקות ויש נהן דין קדימה ומוכיח מן הלקוחות ואפילו קדמה הנשיים ותפשה מוליאין מידה ללא עדיף מלוקה . וב"ש שאין המעלטלין קנס אותם אחר שכתב לה בכתובתה וס"ל בלוס ולוס ולקה מעלטלין הרי בכל הכתובה כתוב דקנאי ודלקי ודקס שבעודת בל זה וב"ש דתפשה וגם זה לא רחיתי חולק להא קיי"ל כל המאי שאמרון תנאו קייס . ולדעת הרשב"ץ ז"ל שכתב בתשובה סימן תרל"ח ז"ל דע כי הכותב מעלטלי אגב מהקדקי יגבה ממעלטלי ולפיכך עשה שהו מפותיקי אגב קרקע ואכתו ב"ח גובה ממנו בדאיתא בחזקת הבתים וס"ס והוא הטעם לב"ח מאוחר שהקדם וגבה בין מן הלוס בין מן הלקוחות בדרך שאמר בקרקע ובדאמרינן בתבה דאשה לגוקמי דין ובבריס אין לי עמך הנשיים מוליאה מן הלקוחות והרשב"ץ מוליאה מן הנשיים ואם לא כתב לו מעלטלי אגב מהקדקי אם מכרן וכו' . ובבריס ברורים הם היוי רואה בשם שום ספק בלשה למעשה אלא שאני סובר דאם נתו שייכה לגבות בראשה מהמעלטלי דלית מיתניו לרשב"ן ואין לב"ח מאוחר במקום שהוקדם בלוס מעות דקי"ל שעבודא דאורייתא ואפילו במעלטלי לית בהו דין קדימה כל שאפשר בלוס. ולא אמרו אלא לרשב"ן לגבי לקוחות או שגבאן ב"ח מאוחר ושעמת וכו' הרי לדעת הרשב"ץ ז"ל יש בהולאה זו שלא נעשית אלא בשרי הרשב"ץ כתובתם קודמת. ואו שהרי הנשיים

שהרי כתב לה מעלטלי אגב מהקדקי דקנאי ודלקי. ובדין זה שכתב הרשב"ץ ז"ל אין רוב הפוסקים מודיס לו אלא דעת הריי"ף והרמב"ם ז"ל וכל הנמשכים אחריהם מכל מה שרחיתי זולתי הרשב"ץ ז"ל שכתב שכל שלא כתב לו מעלטלי אגב מהקדקי ולא תפס אחד מהם הולקין בהום ועיין פ' י"ח מהלכות מלוה ולוה וגם בעל מניד מפנים לא הביא דעת הום חולק. הנה כי לדעת כ"ע יש בהולאה זו שתי טעיות מפורסמות ושוי כטועה בדבר מפנים ואוזל שכל מה שכתוב בזמן הזה בפוסקים הוי בדבר מפנים וכמ"ש הריי"ף והרמב"ם ז"ל וכ"כ הרא"ש ז"ל בתשובה שכל דברי התלמוד והגאונים הוי בדבר מפנים לענין זה ואם לו אפשר למיהדר דיוא הם נפלו ונהן ביד חייב לשלם מדין מזיק ואם לא נפלו ונהן ביד חייב בדיני שמיס מדין גרמא בנזקין ואם אמת היה הדבר שתיד ליתן את הדין שהוא פוסק שדין עד שלא ידאה הספר לבל ודאי לא סיימוה קנייס והוא ילילו מבגילות ומנסתרות יקחו ממן . והשלב"ד כתבתי : תתקם (תקכה) **שאלה** ראובן שדך את לוה ושלח לה שלושים ע"י עדיס כמנהג והיה נהנה מהן ומתייחד עמה לשחק ולשמח בבל לא שלחה על נבו לד"ל ואח"כ חזר בו ואביה ולא רלה לתתה לו ואומר שלא שלח לה שלושים לשם קדושין ע"י עדיס ובאלו את הבעדים ואמרו שלא אמר להם דבר אלא שלחם בשלו שלושים היו מיחום זאת שלא לייבה גע לו לוה: **תשובה** גרסינן בפרק היוס מקדם מאי הוי עלה אמר רב ספא בבית ממיו ומתייחד עמה לשחק ולשמח בבל לא שלחה על נבו לד"ל ואח"כ חזר בו ואביה ולא רלה לתתה לו ואומר שלא שלח לה שלושים לשם קדושין ע"י עדיס ובאלו את הבעדים ואמרו שלא אמר להם דבר אלא שלחם בשלו שלושים היו מיחום זאת שלא לייבה גע לו לד"ל בתתי דמקדשי ושדר מכבלי פשיטא לן לייבא דרובא מקדשי ושדר מכבלי מלו אינו אלא לשון קידושין ואפילו הבי אמרינן בפ' יום שמת אחי נשיס ואין בנוכסיו כדי אחי הכתובות ואותם שכתובתם קודם תתפשה מקלת מעלטלין בכתובתם ובשילו הרבר לפני אחד מן המורים ואוס לסוליא מידם ואלתר בין אחי הנשיים ואלית לדעת דאחי נזה אם הוא : **תשובה** לא אלמין כי יסופר כי אוס פותח ספר יעשה נזה בים בו אחי עניית אליבא דכ"ע ואלא אליבא דהרשב"ץ ז"ל הדא שכיון בתפשה תפשה דב"ח מאוחר שהקדם ותפשה במעלטלין אם תפשה תפשה ואם חזר המוקדם ותפשה ממנו מוליאין מידו וב"ש שאא דתפשה המוקדם בדיעבד אין מוליאין מידו וזה שמסתפק לה רחיתי בו מתוקה . ועוד שהרי כותבין בכל הכתובות מהקדקי ואנכן מעלטלי והוזו המעלטלין כדין שהקדקות ויש נהן דין קדימה ומוכיח מן הלקוחות ואפילו קדמה הנשיים ותפשה מוליאין מידה ללא עדיף מלוקה . וב"ש שאין המעלטלין קנס אותם אחר שכתב לה בכתובתה וס"ל בלוס ולוס ולקה מעלטלין הרי בכל הכתובה כתוב דקנאי ודלקי ודקס שבעודת בל זה וב"ש דתפשה וגם זה לא רחיתי חולק להא קיי"ל כל המאי שאמרון תנאו קייס . ולדעת הרשב"ץ ז"ל שכתב בתשובה סימן תרל"ח ז"ל דע כי הכותב מעלטלי אגב מהקדקי יגבה ממעלטלי ולפיכך עשה שהו מפותיקי אגב קרקע ואכתו ב"ח גובה ממנו בדאיתא בחזקת הבתים וס"ס והוא הטעם לב"ח מאוחר שהקדם וגבה בין מן הלוס בין מן הלקוחות בדרך שאמר בקרקע ובדאמרינן בתבה דאשה לגוקמי דין ובבריס אין לי עמך הנשיים מוליאה מן הלקוחות והרשב"ץ מוליאה מן הנשיים ואם לא כתב לו מעלטלי אגב מהקדקי אם מכרן וכו' . ובבריס ברורים הם היוי רואה בשם שום ספק בלשה למעשה אלא שאני סובר דאם נתו שייכה לגבות בראשה מהמעלטלי דלית מיתניו לרשב"ן ואין לב"ח מאוחר במקום שהוקדם בלוס מעות דקי"ל שעבודא דאורייתא ואפילו במעלטלי לית בהו דין קדימה כל שאפשר בלוס. ולא אמרו אלא לרשב"ן לגבי לקוחות או שגבאן ב"ח מאוחר ושעמת וכו' הרי לדעת הרשב"ץ ז"ל יש בהולאה זו שלא נעשית אלא בשרי הרשב"ץ כתובתם קודמת. ואו שהרי הנשיים

לחמחק תסורת וחסשע בעלמת היא. תפילו לפי שטעה זו מחלה על מהלה חייבין. ומ"מ הסכמת החחדוסים שגרסת סר"ח וסריח"ף ז"ל סיא הנכונה ותו סיא להחמיר. כרי לך בהדיא לכל סגרסחות דבר"ד ליכא למיחש כלל תפילו לדעת המחמירים שהרי מלריכי כולהו מסבלי וסדר מקדמי ומס שעוין שסיס מחיחד עמס חיו כלום שכך סמנהג לעשות כדי לחבדל זה על זה ותפילו שסיס בח עליה ליכא למיחש חדא שסוח לא בח עליס לכס קדושין שסרי חמר שסלח לה סבלוחת לכס קדושין ותו לליכא שהדי ותין מקום לסחריך בזה כיון שחיו מעינין שחלחיו. וכגרחה לע"ד כחבתי:

תתקמא (תקכו) **מעשה** שסיס בלחה פפויס שזחה עס זמעון ובזמן שסיחה עס זמעון חוכלה

ומשחברת היו שם ג"כ חברת פרוצים אחרים וילה עליס קלה ללה פסיק שספקירס עלמס לכס ולו ולאחריס ונחעברה וילרס בן ובחלחה עלמס בזמעון לומר שסוח בנו וזמעון זה חומר כי מפחרו שלה יעלילו עליו בעבו"ס סוח מוברח להוחות שסוח בנו וקרלחה וחזר וגרלחה בזמן שסיחה מעוברת וגס נכחה בערכחות סעבו"ס וחומר שעשה כל זה מלד חוס וילה רלחה למול חת הבן בזמנו ושכחה חותו קרוב לשרשים ימים עד שרלה שזמעון ללכת חוץ לעיר ושם טולידו חת הבן ומלו חותו והולידו זמעון וזירך עליו וסודס בפני כמה בני חדס שסוח בנו. ושחה יודעו הסודס מס יהיס מפשט פנער ומעשהו חס סוח בנו ליוסרו ולסחבל עליו ולפטור חת חחת זמעון מן סחליפה ומן סיכוח ושם סוח זקוק ליכוח וחייב מיחה על סכלחו וקללתו חס סוח בנו לכל דבר ושם חיו בנו לכל דבר לדבר מס סוח בנו. כל יבחר כ"ח בחר סיטב:

תשובה לח סודעתי חס זמעון זה עדיין עומד בסודחתו שחס חיו עומד חלה בחזר ואמר חין זה בני חס מסר מודעה על סודחתו וידעי כהדי בחוכיס חין סודחתו כלום שממחת חוכיס סודס ותיו בנו לכוס דבר חלה לסיות חסוד בקרובותיו. וכן כתב הרמב"ס ז"ל פ' ט"ו מהלכות חכורי ביחה וז"ל פעיה שזיחה יכו ותיה לחמת לסיות זה בנו של פ' וירחה לי שחומחין לדבריה ויסיס בבן חכור בקרובות חותו פלוני מספק ע"כ. ותפילו סודס זמעון שבח עליה ואומר חיני יודע חס כוח בני חיו בנו לכל דבר ודחיה לזה חומר מהס לי בידך וזה חומר חיני יודע שהבע שחיו יודע ונפטר. וכ"כ ריב"ס ז"ל בתשובה סי' מ"ח עיין עלה סילבך חס חזר וכפר בסודחתו ומסר מודעה נחמן. חבל חס עדיין עומד בסודחתו לעניין יהושם ודלי נחמן בין בירים הוח חבין ותס הוח בכור שיפול פי שניס דכתיב כי חת הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שניס ואמרינן יכיר יכירנו לאחריס. בין שירבו חבין ונפקא מינה שחס תפס אחר זה שחומר בתחלה שסוח בנו מוליח מיד סתופס בהרי גס חמו חומרת סוח בנו. וכן דקדקתי מלשון סרב ז"ל שכתב תע"ס שסוח בנו לעניין יהושם ולא כתב לישחו משמע לי כל דיני יהושם:

ולענין להתחלב עליו כיון שסוח מודס שסוח בנו תע"ג דבפק חבלוח לסקל כיון שמודס שזה בנו חל עליו לבילוח וכן כתן חומר שזה חביו חייב להתחלב עליו ותס כתן חומר חיני יודע סוי לגבי דידים ספיקא ומתחלב מן הספק חבל חין ב"ד כופין חותו על כך:

ולענין להמשת כי תס סוח כתן היו מעמת לו משום דעומתס דלוריינתא ותע"ג שסוח מודס שסוח בנו מכחי פפק סוח כמו שספקירס עלמס לו לפקירס עלמס לאחריס ותיו מעמת מן הספק. חבל הכן הזה מעמת לחביו ממש נפשך תס סוח בנו סרי ספיר מעמת ותי לחו בנו סוח סרי סוח יפרלל ומוחר להעמת חל המחים וכן לענין חשחו של זה הבן הספק תס מת בלח בניס בנו שמעון סודעי ומעח ממ"ש תס תחיו סוח שפיר מיבס ותס חיו חחיו חשס בעלמת סוח ומעח ותס חיו רוצה לישחו חותס לריכה חלילה ממנו מן הספק להחירס לשוק. ותס מת בנו של שמעון סודעי בלח בניס ותין לו אחיס אחרים ספק זה ומעח חותס ממ"ש. ותס יש לו אחיס אחרים זולת הכפק סרי זה הספק תין לו תקנה ליטעח חותס דשמע מכרי סוח ותיכה זקוקה חלה לאחיו ותס אין לה אחיו שמע גס סוח אחיו וסויה לה חלוקה אחיו:

תתקמב (תקכז) **שאלה** לקנדיא על דבר לפלוני שנפלטה הקדושין

סקדוויה בלעזן יין טורקע"ז של נכרי ושל גבינה בחנות אחד מהמי עיל או סקדמוניס ונתנו לאיסור בדבר ובובם פירנו לך עתה מקרוב מזה לכורדס בחבר ים מורה מחזיק בידם נפלטו פרק ובבר ידוע בחנות מחמלת פה לא פה בחבר מנהג העיר לכל בעלי הבתים המעטיב בתיס וידוע כי גדולה המחלוקת בקראי ובתרמי לי ריחת מנחת סיח יש מוסרין לבחלה ויש להוסרין להפיגו בדיעבד ויש מחירין להפילו לכתחלה ויש מחלקין דחוקה בתורים קטנים להפילו לדעת המוסרין ויש מחלקים בין פחות למכוסה לו פיו מן הלד. וע"כ מי יבים להשו בכלב המחלוקת. מ"מ כל זאת לא בייס לי לך חכמי העיר בעגנו בו לאיסור לא קבלי רבי בחנוכת כיו וידעו כל הדעית בללו בדם טעמייהו לא כוס מטעם דיבת דריחת נחות לך להיסור נחות הבשו מחלחת טעמיי ומ"ל ג"כ להיסורת דרבנן וזה בתן סומע להבחר ולהסר מן הגעיה מגידיד לריבוי הטפלות ומפי' חת"ל לית הכא גזיפה ממש ומה כי מין להבחים המוחם מ"מ מין כלן הדחקה מספקת עד כודמי זב מחמת לחבירתה מבבר לגבינה. בתים מבחים חומם בדרך לחם ומדבק בדרך בבר וגבינה ומדבק בטחלות בסבוכה וכ"ם בסולה בבית בידה בסם וגב דרך בתחמם ובולע מן הבבר ומבליע בגבינה וכן בכבך. בלובים בבר בטעלם מן העין דבה"ג לגיבת דכ"ע לחסור וכן ליחת בכה"ג בסמ"ק בעין ליסור סדרך ור"ל לבל לא יגיע הבשר בל נבלה ומדבק מחת פסבידה לו מוגעין זו בזו לחבוחה והויא נמחם גדון דיהן. ועוד שם ולחזו דרך שקורין בחלה בבה מוליחין הבת מן החנור לח ומבך החשר מן הבבשידה של גבלה על גבה לא יובל היבראל להבחמם בה בלחזו היום עד למחר ולמחר מני להבחמם בה ומ"ג דגזרינן בליחה בה יומא בחמי בבת דלא מבבר מנא בייבה הבה"ס דרך חדם בבגיל היבראל ע"כ. ומה במחיר להבחמם בם לימר ודלי מיירי בלין על סדרך בומן בעין דפי בבלחו בה יומא מוחן טעם לפגם. לבל בעין ודלי הבומן לחזו מוחן טעם לפגם (לפילי בסחוס בעין) ודוקא בייך להחיר מעטם פליגים בבלחזו ב"י ביון דלי לפבר בייבשם הבה"ס דרך לחר סוי בדיעבד וגם זה לחייבי לבבים רק לחת טפלה ומין לחום כ"ב בהבומן בעין לבל בג"ד בדבו בחו דבו ומבניסם בולם בחוך לבקיעת החמם בדי לחובן חנות ודלי הבומן הוא בעין על הדרך. וכה"ג לילת בהגה"ס בלפבר"י בב"ח ו"ל ומיהו לחם זב בומן הבבר הוץ לפפטידא ובגלע בחנור לת"פ בבשת רחוקה מן הפפטידא לבור לאוכלה לפי' בחלה וחולל וכן טוב ליזהר בלא לאפות בום טפלות עם הפת בחנור דילמא זב הבומן וללו לדעתים ע"כ וחבו לליבא דכ"ע בי לין לוסר מעטם ריחה ולוסר לפילו לחוקות דילמא לללו לדעתים וכ"ם ב"ד דדלי בחיבי טובת וכדי לחושם בפת לליסורת דרבנן כ"ם ב"ד לליסורת לדורייתא ובחבה זו אמת יוב בומן לא מבדה בחלמוד לפי בחנויות בלבם לא בייך בפת בוק בדפוס בחנור ולילת למיתר כיון דהבו בהו לא יקבלו מיך לי מחיך בהו ומוטב שיהיו שוגגין וכו' לפי' בליסורת דלורייתא. ואלי לומר דודאי יבו לזן רובם בי בן היה ג"כ בתחלה בזמן הקדמונים ועוד ים בקיאים בדבר לחפות בל עין בפי עלמו דברי ים לבל לוסיף תנורים ויש להקפל בני לוסיף ואם מגזר על הלוסיף להזהר בזה יזהרו גם בם בי רוב פרנסתן מן הקפל. ועוד בה"ג לא לחריך מוטב שיהיו שוגגין וכו'. ובבי לית בהגה"י פ' הנחיב וז"ל בתב בה"ג דוקא בחירי מדרשא בבל מידי דבחיבת בלורייתא מחיך בהו ועבדין בהו עד דפרסין ע"כ. וגם ים בבת בישולי עבו"ם דחין נועיל הבלבת קיסם בחנור דוקא בפת לחריך בי לבל בחבשיל לא מהני בד בישראל יביס בחבשיל על הבם ובבי לית בר"ן ע"פ הריא"ף ז"ל פ' חין מעמידין וז"ל פת נ' מלאכות יש בה בבגר העבו"ם סיכה החנור מ"ל בבגר יש-אל ואפה העבו"ם מיהו דוקא בפת לפי בבגדת החנור היא מלאכה מיוחדת בה לבל בחר חבשילין לא. ובבי מוכח וכו' וכן בחבו בהחבומים ומין בדבר ספק בלל ע"כ ומלחת דמסחבר הוא שבקלו בפת גם קולא זו של בחלבת קיסם מבוס דלא לפבר בלא פת ומין לבל אחד יכולם לאפות בביתו בהבשילין לא שייך למימר בה"ג ולא נקל רק בפי בימר ר"ל ובייבו טעמא דקמאי דלחברו לפייה הטפלות מבוס בי אלפי דחמרן ולא מבוס ריחה לחזר לך חית בבה ריחה וטעמה. והואיל ואחה ליבן מלחת דפלחת נדר ואקנת דהקדושים ניחא מלחה לחריחי דדמי לה וזה בפי הדבוס בבחב לחת גדריס ואקנת ק"ק הדין נחלה שבהגו לבלוח בבעת הבלר עם מוליבי בחלות שומרים ישראל ומהילוחת יחירה והגו ג"ב לעבד מעט דבם בעת וידוע שבבית מדות מחבם הבקיעה ולו הלריכו ג"ב לבבית הדמב"ם ז"ל אלא לרווחת דמילחת מי זה ואיזהו אבר מלחו לבו לבטל ולבחור מנהג הבמירה ולבמוך על הדבם לחוד ואפילו במנהג דעלמא דלא שייך ביה מיסורת לא מבעלינן ליה בדאיתת פרק מיקום שנהגו נבי נבי בינן וכו' וב"ם בינה דאיכא מיסורת והגו בחלן לחוסר דחין לבטל ולהחיר וב"ם בלדברי הרמב"ם ז"ל חין נראה שחיור לבחחלה לבחוך על זה דהבי בחב בשם מחבר ביין מועט דבם וכו' ועוד זה הדבם בעיבינו עד עבשיו ביין ביין ביה לבם דבורים וזהו טעות גדולה בודחי ר"ל דבם חמיה או חתיבים הלחויים לבבויים דהבי בחב וז"ל חין מחבנך לע"ז לגלה יין שלחו לקדיב בו' לח גזרו לגלה על יין שהרחו להחנך לציך יין מבושל חין בו משום יין נסך בורו גחוני הרחבר בשם מחבר ביין מעט דבם חו מעט שחור הוחיל וחינו רחוי למזבח וכו' מוחר לבחיחו עם הערו"ם ע"כ. והבי דבם שחינו רחוי למזבח וחינו בעל במינעטו הוא דבם הרחוי לבבויים בדבחיב בקרא בהדיא בי בל שחור ובל דבש וגו' קרבן לחבים תקריבו חותם וכו' ופי' רב"י חם יש לך להביח מן השחור ומן הדבש קרבן לחבים ודבש זה ניהרבה מקרא דחינו בעל בדליחתא בפ' בל המנחות וכן פי' הרמב"ן ז"ל דבבי הרמב"ם ז"ל בדליחתא בחבר"י פח"מ וז"ל וכחב סרמב"ן ז"ל שחף חת"ל בלא גזרו חלא על היין הרחוי לנסך על גבי המזבח בבל גזרתם מחשם נסוך הוא ומשן ליחת לן דחינהו לא מנסכי יין המעורב בחור ובבש הלא הם מקריבין בנות שוח ופירות דקל בשאבר חורם למזבח בבי בהדיא דמה שחשבר חורם חירי הרמב"ם ז"ל בדבש בל חתיבים דבייהו פירות דקל ובנות שוח דבייהו חתיבים ומהבי עשמת למרינן דלא שבי חלא חתיבים ובמוחם בל חרן ישראל הרחוייס לבבויים ואין שולין לבבי המזבח ובשלה ים לנו מישוני דלא בבלי בל חוחה לחרן שחיים לחוייס לבבויים בדחיחת בדחיחת בסדיה בחם' בבורות ולא נחנישנו מהבי קרא לבבי המזבח בפי' חת"ל דחסורין להקריב דבייהו מבוס דשן מוחר להקריב לקרבן מגלה מה שחמרה חורם בדיה ת"מ בטל ברובה ושולה ע"ג מזבח מגלה מה שחמרה חורם בדיה ת"מ בטל ברובה ושולה ע"ג מזבח מיקרי ולבבי לא שבי חדבם דבורים ואפילו מדבינן חתיים ותמרים בל חוחם לחרן ולבבי לא בחב הרמב"ם ז"ל בישיל בחנור יין מבושל ואפילו בי אין שולה ע"ג מזבח ת"מ לא שהדבם מקרא בלא שבטל במינעטו ושוד בישב הבמר שיקומות שם שמחנו שולחים דשומרים ישראל וחו לא מידי. אח זה בחב שחבם בה' יהודה דלמדנו חבר בקדיה ובלחם אלי לדעת שה בפי גם אלי לפי שבגדו חלון עליו והוא דבר בסר"ב אלי קפשלי י"ו:

תשובה

הגני עובא ומיחן על לחשון לחשון בי ממנו מעשה לבון. זה שהנהג שנהגו שקדמונים לאסר איסים על ת' מג' דברים לו מפני שנהגו בו איסור מפני שבדבר אסור מלד עלמו בחבר בחבת וזה אין חבושה ואין חבושה נגד הבם לסחיר. או בגון שחבר בחבת וזה אין חבושה בפיקול סדעת בדבר שחלוי בחלוקות בבבית דלייחת וכגון הפי הפלוגחת דריחת מילחת היא חעפ"י שבים לבם לפסוק להקל טעו בפיקול סדעת ונהגו להחמיר. גם זה אין לחדם דבפי לחחיר מחבר זה שנשחלו כיון דפיקול בדעת חופס בדבר ובן בחב סריטב"ץ ז"ל בשם הרא"ש ז"ל בשם הרמב"ן ז"ל לו מחבר שחיו בעשות חלא בדעת בבית ע"פ ת"ח בגון שחבר בחבת מחבר ולו להחמיר על עלמם בין על פיבם בין שידעו בו בשוח מוחר ולו להחמיר על עלמם בין על פיבם בין ע"פ ת"ח בגון שחין בדבר שחלוקות לו שהוא מחלוקת יחיד בנגד רבים בשהוח דעלבי פשחים הבי מחבגם הוא בעשות ונהגו בו לאיסור מפני שחלחיו ואם שחבר הוא עלמו מחבר בזה ומחירין לבם חע"פ שבשנו שבשבר לאבור חלד עלמו מחבר בזה ומחירין לבם. ואם יש בחבר חבם לאיסור בשיא בבים שחר מחירין לבם חע"פ חלא בפלחו ואפי' בעל בראש וכל מה שבהנו הוא בחבר לחחמיר

אבל במגיה שהוא לסקל אם הדבר מוכרע לאסור מין חבמה ואין עלה נגד הסם ומומין בידם עד שמחזירין לותם לסלסה. ואם המגיה קבוע ומיסור היו מוכרע יעשה לעלמו להחמיר בתופן שלא יסיה מחלוקת עד שבר יחזירם מעט מעט. ואם במגיה היו קבוע יבטלנו מעפ"י שאין מיסור ברור אלא שם מנוקי המגיהות ובל"ד ודאי הוא מסתין שהרי דיוקן דחיכא פלוגתא דתמורתי ופלוגתא דבתרתי לא ריחא מילתא היא לו לא דלו להחמיר על עלמם תפי' תס"ל דהלבתא ריחא לאו מלתא היא ולא נחוש לכל לותם מהשמות שבר כתבתי. וכיון שכן מי שהחיר מגיה כזה לא יפה עשה דתפי' ע"י שאלה אין מחזירין לסם וכן כתבו בעלי המחנעין ולא רחיתי בזה מחלוקת. ואפילו שהחירוהו היו מותר כיון שהגיה בו להחמיר כאלו קבלוהו עליהם שיסור וכי היכי דהחמיר את המיסור לא עשה ולא כלום אף בכה כמי לא עשה ולא כלום ומחזירין אותו למגיה שרשאין ולא להמיר בכה"ג שאם לסם ליטרח מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין כיון שעל פי הוראת חכם נהגו בדבר שיתר הומרים לסם שחכם זה לא יפה כוח ויחזור למגיה שרשאין. ללא אמרינן שכי אלא בדבר שנהגו שיתר מעלמם או שהגו כן מימים קדמונים ולא ידעינו לית שים טעניו. אבל בל"ד שהחיר חי וידוע ועל פיו נהגו שיתר כייפין להו עד שהדרי למהגם שרשאין. אבל אם שהבתת לשון שאבדי בשם בעל השיטור לא ידעתי אם עניני ל"ד אפילו עפ"י כל החומרות שהבתת היו כתוב בתורה בהדיא ותפי' אסה צריך לחודות שאין היסורו אלא מדרבנן ואל"ל שהיו כתוב בהדיא בתורה. ומה שהבתת היכין שים לסם אקשה לעשות אם שהם רגילים אלא עשיית שום היסור לייתי לן יפה כתבת וכן דעתי. ומעתה אשם ואתן אם הדבר אסור מן הדין או לא. פלוגתא דאביי ורבא אי ריחא מילתא היא לאפסוקי הילבתא כרבא לגבי אביי בטולמו תלמודא בר מינ"ל קב"ם ג"ב ריחא לאו מלתא היא וכן עביד לוי עובדא בי ריש גלותא בגדי ודבר אחר וכתבה שרשי"ף ז"ל פ' גיד הנשה וכ"ת דלוי אתיא כרבא דריחא לאו מלתא היא תפי' שאיסורא שאן ושיהר כאום כעובדא דלוי ותע"ג דכתב הרב ז"ל דלא שהיר לוי אלא בדיעבד אבל בתחלה לא שהיר הרי כתב הר"ן ז"ל דבפ' בילד אוכין מוכח דאפילו לכתחלה שהיר לוי. וכבי אית בירושלמי בסדיא בשם' תרומות מסו לגלות שני שפודין ג' אל בשר ואחד אל נבלה בתמור אחד ר' ירמיה בשם רב אסר ושמואל בשם לוי שהיר אלמא אפי' לכתחלה שרי לוי ועוד שהרב בעלמו אמר דחזיל לוי לטיטתיה דרבא ורבא אפילו לכתחלה שרי. והא דתקט פלוגתייהו בדיעבד בשר שחוטה שלתו עם כו' לתשמעינן דאפילו בדיעבד אסר רב ותע"ג דסבא משמע מלתא דלוי דאפי' לכתחלה שרי מ"מ דברי שרשי"ף ז"ל דברי קבלה הם וזה דעת הרמב"ם ורוב הפוסקים ז"ל שתמצו ממכתם שרשיהם אפילו בתמורים שבדולים שהם בעין שלנו שילבך ג"ל הדין דיון אסור אפי' בדיעבד בין למ"ד ריחא מלתא היא בין למ"ד ריחא לאו מילתא היא דבהדיא כתוב במרדכי ובסנהדרין בשם שבי שעורי שבשבועה ופלוגתם שנאפו יחד אסור[מטעם] ריחא מלתא היא. ואפילו למ"ד דריחא לאו מלתא היא הא ס"מ בשר עם בשר שאין ניכר טעמם של נבלה בשחוטה אבל בשר בחלב שניכר טעמם של זה בזה אסור אפילו בדיעבד. ואו דאיכא טעמא אחריתי דבשר בחלב איכא למיגזר משום דמורה בים היתרא דזה מותר בשני עלמו וזה מותר בשני עלמו כמו שהחמירו בו שלא להעלותו על שלחן אחד אם שאין בשאר איסורין וכן כתב הר"ן ז"ל. ואעפ"י שכתבו אחו' בפ' העוכר את הפועלים וז"ל ואין לחוש אם אפס בשבועה של בשר עם טורפעת של גבינה בתמור אחד דק שלא יבעו זה בזה או עם היסור וכו' דאסתם חיירי בתמורים גדולים אבל בקטנים לא ומעמא מפני שהקטן קולט ואינו אבל גדול לא ס"מ בזמן שיש אחת או שתים אבל בתמור שלא אם כ"ד בכל מקום שהוליך הרים הוא וקלט בהיסור ולפיכך אני אומר דבר"ד לכ"ע אסור דאי לדעם התוספות כיון שבתמור שלא אם כאום ואפי' אחת מן שלא ריחא מלתא הוא ואסור אפילו בדיעבד. ואי לביעתי הר"ן ז"ל דם"ל ריחא לאו מלתא היא ואמרה לו לבתחלה הל"מ בשבר ובשר אבל בשבר וגבינה אסור מעעמא דאמרן. ואי לדעת המרדכי בסדיא אסר אפילו אם שלהם ולא חילק ואי לדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל אפילו שלא אחוק בין בשר לבשר וגבינה ולא אחלוק בין מכוסה למגולה ובין אחור שלא לאיתו שלא ובין פיו למעלה ובין מן שלד לא אחירו שלא בדיעבד אבל לבתחלה לא אחירו. ולא ידעתי על מה כוסך אמחיר בל"ד שבי אחוספות שבאירו לא אמרו אלא שאם אחיר בדיעבד ואע"ג דלא שאלי ליה בין אחור שלא אכם לסיכה שאפו שבשידה אחת מ"מ ס"ל לאחוקי לדעתיה שמא אחמין פי אחור וחזר לסיות דינו כאחור קבן. אדע שלא אחירו אחוספות אלא בדיעבד שבאוב בספר ירחיס אבל אחורים גדולים שגו שרי לאפויים פת שם לני דנפיש אורח דידהו ולא נפיש פעומייהו ומסתי שבשת סומכין לאפות פת עם שלי באחורים שלא ואם לני על היסור בדיעבד שרי ולבתחלה לא אל"כ שלי מבוסס בבלק ע"כ. הרי לך בהדיא שהוא מחלק באחורים ואפ"ה לא אחיר בלני אלא בדיעבד. ואל"ת דסתי מורה נקט קולי דמ"ד דריחא לאו מלתא היא ולו כדבת בסריש"ף. וקולי דסר"ן דס"ל דאמרא לוי אפי' לבתחלה ולא נקיט כי מומיים דמחלק בין בשר ובשר לבשר וגבינה וע"ז נאמר שכשיל באוסך סולך. וסוי יודע שכל מה שבתבתי הוא בזמן שהבשר וגבינה מגולין או בגון שלא את היסיסה בשומן ובחלב ובאופן שהיסור מגולה ומעולה דיה אבל אם היסור או שבשר מבוסה בבלק בגון דמלייהם וכ"ם אם יש עליה כמה לבושים כמגיה ליכא למיחש לריחא כלל ואפילו לדעת שמחמירין. ואל"ת על מה שמבו במגיה שהקדרה של יבראל באוך שפורני ומניח שבשרי קדרתו ומתו באוך שפורני ואין ל' מהבשים שיקפיד על זה וכ"ת מפני שהקדרות מבוסות יפה ופיהם שרוך שרי לאיתו שבשרי פותח לותה ומשפך בהם ועוד שהרי מניחין תגן של בשר והוא מגולה ולפעמים יהיה באוך שפורני פעמידה של גבינה או ביחול של נבדי בלגה דמלתא שלא היה אחד מהגידים שערבו שפקפק בזה ולפיכך לדין טעם של מה שמבה. וילהה לי שודאי פוסקים שבשרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל דס"ל דריחא לאו מלתא ה"ל בכל גוונא בין בשר בין גבינה וכן בכל שהיסורין ואסרו לבתחלה ואפילו בדיעבד. ואפילו דפת שהפה עם שלי שאסור לאוכלו בכותה מעום דאוי לבתחלה שבשרי יכול לאכול בפת בפי עלמו וכמ"ש הרב ז"ל. לפיכך בתמורים שלנו של הזמן הזה דאיכא כמה לטיבותא מותר אפילו לבתחלה. אבל אם הזמן הזה דאיכא כמה לטיבותא מותר אפילו לבתחלה. ואפילו בדיעבד אפילו אם בתוספות הרבה. ואו דאין התמור מלא מסם כלל אלא אחת או שתים. ואו דאין טחין פי התמור מעולם ואע"פ שלפעמים מבטין אותו עדיין יש בין היסיסו והבותל מקום שיאל הריח ופעם שעיקר שלני הוא שמך עליו הוא מפני שלעולם יש הסק גדול בתוך הפרן מן שלד תמיד לא תבבה ואפילו שותב כל ריח שיסיס בתוך התמור ואינו נבלע כלל במה שבתוך התמור לפיכך אם התמורים שלנו יש בהם כל הפנאים הללו שרי זה מותר לבתחלה:

ולענין הסם הנגיעה יפה בתבת וכן לענין הדבר הנקדא פל"ח וכתבוה הפוסקים והתוספות. ולענין מה שזב בתבת שלא האוכר בתלמוד מפני שהתמורים שלהם פיהם היה למעלה ולא שייך זיבה בזה לינו רואה את הדבריך כלל לתדרבה יותר זב מלמעלה למטה יותר מטוה וסילבך יש לחוש שמא זבו מהעליונות לתחתונות ובשלמא גבי שפודים של בשר שלי שסיו מהלהלין תותן בתמור לא שייך זיבה מזה לזה כיון שפיהם למעלה אבל בתלת לא שייך לחלק. ולפי דרבך שייך לומר לפי שלא היו מוסגים לעשות טפולות של בשר ושל גבינה ולפיכך לא בתבוה תל"ל שבדקו בכל התלמוד ולא מלאו זה וכיולא בו. ולא לחוש לזה מטוה דודאי לא ידעינן שזה שפת בעלמה אסורה לאוכלה לבדה כמו שבתב בהגהה וליף לה מהאי דאין מעין את התמור בלילים ואם עם כל שפת אסורה וכו' ואעפ"י שהיה לפשר לחלק דבשלמא גבי טיחת תמור שביח טפי וגזמו מטוה שרגל עבידה אבל אם זבה שפעמיד"ת או הטפילה לא שביח כולי שהי מ"מ אין נדאה לחלק. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פת שהפתה עם שבשר יש מהגהויים אוסרין אותה שריחו בטעמו ויש מתירין ע"כ ובטעמא מטוה דקיל"ן ריחא לאו מלתא היא אבל זב מן שלי ודאי אסור לאוכל את שפת אפילו בחלה. ואת שבתב בהגהה דחיישינן שמא זב ואח"ל זב שמא נגע לפת שהוא רחוק ממנו ואפי' אח"ל

סגיט שיהא לסוד לאוכלא עמא יאכלו עם סגיטא. וגדולא מזו סתיר במדבר ז"ל ומזה הטעם נסנו למען דאית ליה ריחא מלתא היא שאפשר אין מקפידין עליו ואוכלין אותו עם מה שחפצים בין עם כבר בין עם סגיטא וכן [עתי נוטה שפטירתא ופלוגתם שנאמרו יחד דריחא מלתא היא לאכל בפת עלמא שרי לפילו בלא כיסוי. גם מורי הגי היה נוהג בסח ליסור לאכל בפת לא ע"כ. גם בתוספות סתירו שפטירתא ופלוגתם כמ"ש למעלה ואי ליתא ניחא לאו חייסינן לריחא מ"מ ניחוש שמא זבו מזו לזו או שמא זבו לפת אלא ודאי חשש רחוקה היא ואין חייסינן וזה ברור לפי' לדעת המחמירין ואפילו לאוכלו עם סכותא מותר. ור"ת הגי רב פפא פת שלפלה עם הלני ליסור לאוכלה בכותא והסיא ביניתא דלטוויא בהדי כבדא ואסרה רבא מפרזיקא למכלינה בכותא. תירלו דהני טולאו לא שלכתא ניגסו דלמא דלא כרב דרב לא אסר אלא בכבדא דשפטמים אפי לכל בפת לא. ולמאן דפסיק דריחא לאו מלתא היא לא קשיא דהסיא לתיא כרב ואלן קיל"ן כלוי ואי משום מעשה דרבה מפרזיקא מיומרא דרבא דסוא מרא דתלמודא עדיף לן וכן כתב כר"ן ז"ל. ולדעת הרי"ף ז"ל ליסור משום דסוי לכתחלה שרי מותר לאוכלו בפני עלמו וכדכתיבנא לעיל סלכך חומרא גדולה היא ואין לחוש לה כלל. סילכך בר"ד אם קדובות כ"כ עד דפלטי הני ובלעי הני ודאי אסירי מסתי טעמא נמי. לכל לישוי לכתרא מוגעות דאורייתא כשאר כתבת חיני מכשיר עמך בזה כלל דאפילו מוגעות טעפלות ז' בזו אין כאן ליסור תורה דהא טעמו ולא ממשו סוא שהרי ליכא פולטות מזו לזו כשיעור כזית בכדי שלא ביצים ללהני ממשו אל ליסור ואע"ג דקיל"ן דבשר בחלב טעם כעיקר מדאורייתא כדאיתא בגמרא חולין פרק כל הבשר לחר לגי טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא דהי ס"ד דרבנן מבשר וחלב מ"ט לא גמרינן דחדוש הוא לי חדוש הוא לגב"ג דליכא נותן טעם נמי ס"ל רבא דרך ביצוע לבשר תורה. מ"מ לגי הוסס שבטפלות המוגעים ז' בזו יסיה בהם טעם חלב בשר בשר ולא טעם בשר בשר חלב שהרי דבר מועט הוא שבולע כל לחת מהביחתם במקום מגען וכ"ש הם הן עגולות כמנסג ותפילו במס שזב למעם מכל לחת ומחפשם חוץ ממנה שרי הוא ובלע בכל חולי הטפלה ואין בו ביצוע לחת טעם וכ"ש הם סס מכוסות בבלק כמנסג שלמו שקורין מיליינם ושרי שבלק בולע כל מה שמפליט שבשר וכן שבלק של הגבינה תעפ"י שחוזר שבלק ופולטת בל מה שבלעה דבר מועט הוא ואינו נותן טעם כלל לבל לבטלה בששים לי לשפשר היון ידעינן כמה נפיק מיניייהו. ושלכה למעשה אני חומר שאם היה בחתר פשטידא של בשר ושל גבינה או מיליינא של בשר ושל גבינה שבשלק חופה לחתו מכל שביניו תפילו שנאפו זו בזו חוזר ומזו ומזו שבלק שבמקום הגבינה ושבשר חוזר דודאי לא בלעי טפי מן שבלק ואע"ג בלעי הוי דבר מועט ובטל בס' דסא ליכא שכא לא טעמא ולא ריחא ומותר בדיעבד לבל לעשות כן לכתחלה ע"י גבינה אסור ואם מלוקקת זו מזו חותר דסא ליכא ריחא ולשמא יזוב לא חייסינן ושלכתיבנא לעיל. ואם שבשר הוא מעולה או שבשומן הוא מעורב עם שבלק דהוי כמעולה אם אסק שחתר הוא מבשים לכתחלה אסור בשלא כפתם דברי הריא"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל לבל בדיעבד אני מיקל שלא לאכל ממנו של ישראל:

ולענין מה שכתבת דסוי בשר שנתעלם מן שעין לא ידעתי מה שראה יש לזה במה שכתב להיות להם שני קושטא דמלתא דיכול הרי לעולם סוי בשר שנתעלם מן שעין לבל קושטא דמלתא שבשר תוך שבלק מסתמא עבדי לס סימן כדי שלא יתחלף בשל חבירתה וכן סמנסג וסני בשני לחבית בסימן לחד סני:

ולענין ביטולי נכרים יפה כתבת שאין שקיסס מועיל שלא לפת בלבד ולא לשבשיל ומיסו יש שקנה לעות לת שמועיל שיעליך מותה ביסו בתוך שתנור במקום שלפשר שתשבשל שם ושע"פ שנכרי מספק שם ומקדים שלל שהם למהר ביטולו ליה לן שם. ש"ל לבשל שפת שחלה כמלבל בן דוסתאי דתו ליכא מקום ביטולי נכרים ומנסג מלרים שיליך שעליה בבקר ויסיק שסק רשעון של תנור ביסו ושוב אין שתנור מלטען בל היום כלו שלא שתה שתנור ומלא עד שלילה והנכרי מוסיף עליס כדי להעמיד חום שתנור ומלא

שכל מה שמשבשל כל היום הוא מכח אותו סיסק שרשעון שפחיק היבדלול ומנסג ומיקין הוא להסיר מבשול לפני הטם:

ולענין בשיס המנסג לשלוג שומר עם היין ודאי לא יפה עשו לבטל זה המנסג ולשמור על שדבש שהרי כל שמחרויים ז"ל לא שמטו על סורלת בהוסי שמרב ודאו אותם בידים מוכיחות וכיון שהמנסג היה מפום חכם לסוכר וכ"ש ליסור יין נסך לשמיר יין שדם דשתי דבטלו ואם בטלו היו מבוטל וכדכתיבנא. גם לענין דיעה אין לסמוך עלה כיון שכל שמחרויים דאו אותה שהורלה ולא קבלוה ור"ל אין נסמוך אלן יותר דיותר כולה אבל בטעם שדחק ונסמוך על שורלת שגלויים:

ולענין בשר שכתבת שלא שהיו שגלויים שם נתערב בדיעבד אבל לערב אותו לכתחלה לא. זה היו נכון כלל דשפילו לכתחלה שהיו לערב כדי להגיל אח היין ממגע שטעו"ם ז"ל שהגה וכ"כ בשור זרוע בשדומה שבשעו מפי מוריו דבינו יהודה ב"ם יצחק ז"ל שבארץ יבשראל ובארץ מלרים רגילין ליתן משע דבש ביין ואו אין נוסגין בו יין נסך ע"כ הרי לך בסדיא כי לדעת שמקילין שקל לפי' לכתחלה וזה ברור. גם ממקומו סוא מוכרח שרי כתב ומותר לשתותו עם שנכרי ואם היה כותב אם גגע בו שנכרי מותר לשתותו הוא משעם בדיעבד ומ"ם נתערב לאו דוקא שאין בעירוב שום ליסור ולא להכין:

ולענין מה שכתבת שאין שדברים שמוזים לתת בדבש תמרים או של שתים או מן שמינים שמביאין מסס בבורים לבל דבש דבורים או שאר מין דבש שהיו בכלל זה ואינו מגיל מן שמגע לסא קרב לותו לגבי שמזבח פטור דסא בסא תגיא לאת כך הייתי רגיל לפרש וסיה לי לרחוקי לשון רש"י ז"ל מה יש לך להביא ט' כאשר כתבת וסוא משמע לי כי סיכי לאין מביאין בבורים אלא מז' שמינין שמשתמשה בהן שרץ ישראל כך שם שקטיר דבש מן שמינים שאלו שייב חוץ מאלו פטור. ועוד לאיה מלשון שרמב"ן ז"ל וז"ל עלה דכך וכתבת שר"ן ז"ל בשם ע"ז וכן נראה שרי שן מקריבין בעוף שום ופירות דקל עוב שהוא דבש שתמרים תורה לגבי מזבח ע"כ. וכן כתב רש"י ז"ל פ' כי תבא ודבש שוא דבש תמרים וכתב עלה שר"ת מזרחי לא דבש דבורים שבל שמקדה וכו' עד שיהיה שעור בפי כל זה דבש שלשון שכתוב הוא דבש תמרים דבש שלשון בדברי דבוסיא ז"ל הוא של דבורים אלא שהיה קשה עלי שהרי שרמב"ם פוסק הוא וכשכתב שהו גלוחי שתערב וכו' והא שברתו של שרב ז"ל כמו שכתבו שפוסקים היה לו לפרש דאלייבי בדבש של פירות שמקריבין מהם בבורים מהום לשתם דבש שוי של דבורים בלשון רש"י ובלשון בני אדם שהוא מהדבש שיוצא מתוך הלף בדבש דבורים וכיון שדבש זה שמתיר לת היין יצא מהבלל היה לו לפרש. וכן בפ' ז' מהלכות איסורי מזבח שכתב שאור ודבש אסורין לגבי מזבח וכו' ואם שקטיר לוקה וכיון שבא לחייבו מלקות היה לו לפרש בד"א בדבש של שמינין שמקריבין מהם בבורים וכן בהלכות שבא ואם שתערבו או דבש של שאור אפילו בטיפוח וכו' וכבא לא פירש. ומו שבקשו עליו ז"ל מפני דגרסינן בירושלמי שיוצאין בקונדיטון ויש בו דבש ופלפלין ומתוך קושיא זו דמו שברתי שגלויים ומה קושיא שהיי קונדיטון שאין נותנין לתוכו הלף דבש דבורים שכן הוא שמנסג ושהה דבש שבתלמוד שו דבש דבורים. ומו שכתב שרמב"ן ז"ל בפי' שהומה בויקרא וטעם שאור ודבש יתכן שהוא כדברי שרב אחר שמלא בספריהם ששמנסג היה בעובדי עכו"ם להקריב כל מנחתם חמץ ולערב שדבש בכל קרבנותיהם ור"ל שרב שמורה ז"ל מפני שעובדי עכו"ם לא היו מקריבין לחם אלא שאור והיו בוחרים להקריב שעיניים שמתוקים ומלכלכין אותם בקרבנותיהם בדבש וכו' וכיון שהיה מנסג עובדי עכו"ם בכל שעין מתוך כך ג"כ כשתהרם תורה כל מיני מתוק תאסלה. תו שכתוב בשגגה שבמלים וסגו לתת דבש ביין וכתבתוב לעיל ובמלים מעולם לא רלו ולא שמעו לא דבש תמרים ולא דבש תאנים אלא דבש דבורים או דבש שעשוי מן שקנים שמתוקים וכך הוא עד היום במלים שמוזגין ביין דבש של קנים. ואו שהרי כל בעלי שחידושים דברו ביין של קדום שם נתערב בו דבש ובמלם לא ממלא כלל זולת דבש דבורים ואי ליתא פשיטא דבשר לקדום שהרי

לא היה פשוט לו לומר כיון שהיו בו דבש מסתמא שפשפתה בפיה תהיה ישראל וכלה ריב"ש ז"ל נשאל על זה ובמקומו קטולונייא לא נמלח דבש מלוה סמיכין . ותו דילפינן דלדבש דבורים הוי משקה מדכתיב ויציקהו דבש משמע דליכא דבש בקרקע דהוי של דבורים וכן בפסוק יש כמה מקומות שמדבש הוא דבש דבורים מעשה דשמשון ומעשה דיסונתן וכתיב ושטעו כלפיתה בדבש ועדיין לא נכנסו לארץ משמע דשמא דבש הוי דבר המתוק יהיה מה שיהיה אי מתיקות פירי או מתיקות משקה וכן כתב בעל יפיר כתיב דבש הוא מתיקות המשקין . ותו דשם אומר דדוקא משקין שנשתנה בהם ארץ ישראל היולא משם נקרא דבש ולא אחר יתחייב שלפי' לאו המיעים יהיו משל ע"י שהרי מביאין בכורים מ"ל כתיב כתבא וע"כ לא יהיה מליל את היין אלא דבש של ע"י וע"כ איך הוו סלוחים של שמערב שהם נתערב מעט דבש ניין וכו' ומי יתן לנתוני שמערב דבש תמרים או תאנים של ע"י וזה רמוק מסברא וכי לא כתבו הדין אלא לבני ע"י. ועוד שמינו במשנה הקטורת תני בר קפרא אלו היה שם נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ואמה אין מפרכין בה דבש מפני שהקורה ממרח כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ואם היתה יכולה דבש דבורים או דבש משאר פירות כגון תותים או דבש תרוגין אלא היו מביאין משם בכורים ויירבו בה כדי לחזק את ריחה אלא ודאי משמע שכל מיני דבש הוא בכל תקטירו . ותו דבמאות מרבין מכל דבש לפילו כל שהוא ודאי לחמרת בשלמא דבכלל דבש הוו כל מיני דבש היינו דמרבין מכל לפילו כל שהוא אלא אי לחמרת דדוקא לותם שמקריבין משם בכורים לימא כל לרבויי שאר מיני דבש וכי עדיף טפי אלא מלינו בכל המיסורין שיתחייב בפחות מכשיעור . וכן דקדקתי ג"כ מלשון הר"מ ז"ל שכתב ז"ל ואלו לא היה הדבש נלמד על דבש דבורים מהו זו שאמר תמ"כ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וכו' קרבן ראשים וכו' ואי ליתא דבש דבורים ליתו בכלל הפסוק הכי הוה ליה למימר ואלו היה הדבש נלמד על דבש דבורים וכו' אלא ודאי משמע דהוה ס"ד דדבש דכתיב הוה דבש דבורים דוקא ומ"ל קסה אלא מליתו שמקריבין ממנו ראשים לפיכך הולרך הר"י ז"ל לומר כל מתיקות פירי קויי דבש כדי שיתקיימו ראשים תקריבו ממנו ואלא נא לשלול שלא יהא דבש דבורים בכלל כל דבש דלדבש הוא עיקר שדבש שגם הוא ממתיקות פרי הוא שבח שהרי הדבורים ניעות פרחי שלולות ושעבים ומקילות ממנו נכורת וחכו שכתב הרמב"ן ז"ל שהוא דבש שאכרם תורה שגם בעת הוא ופירות דקל טוב הם בכלל דבש שאכרם תורה להקטיר ממנו לומר שלין פירות דבש דבש דבורים דוקא אבל לא בא לומר שהוא דוקא דבש שאכרם תורה . וכן מ"ש רש"י ז"ל בפ' כי תבא ודבש הוא דבש תמרים דלי לא תימא הכי לא משכחת ז' מינין שנשתבחה בהם ארץ ישראל בכתובו וכי משמע כמי שהגרסינן בירושלמי דבכורים עלה דהאי קרא דארץ זית שמן ודבש ואלו התמרים יכול דבש ממש משמע דבעלמא הכי הוה ליה לכתוב לא תאכל ממנה אלא ר' תנחומא בשם ר' אלעזר כתיב ובפרון הדבר הרבו בני ישראל רחשים דגן ותירוש ויולר ודבש ודבש מי מחייב במעשרות אלא אלו התמרים שחייבים במעשרות ע"כ . ומדקא משכח יכול דבש ממש משמע דבעלמא הכי הוה ליה לכתוב לא תאכל ממנה אלא משום דדבש ממנה לא מחייב במעשר . ותו שהרי לאחר לכתוב דקרא דכל שאור וכל דבש לא תקטירו לכתיב בכי מרן זית שמן ודבש דשמא הוי דוקא ואלו הכא הוי דבש כל המיעים שנשתבחה בהם ע"י וכיון שכן לא לחי לומר שכולל כל מיני מתיקות פירות . ותו ודאי דבש לאחר לומר כאן אלא דוקא ואמאי לילטריך ע"כ לפסוד שאר פירות מן הכבורים נאמר כאן אלרך ואמאי לכלל אלרן מה כאן ז' המיעים אף הכא ז' המיעים ומכי אימא בירושלמי הכי כתיב תקריבו לותם מישטת ואע"ג דדרשינן שלי לותם לדבש אחריתי במקומות לפכי הוא משמע טפי אלא ודאי משום דכל דבש משמע כל מתיקות פרי אימא שיהיה לריך למעט לותם מבין בכורים . ומכל הני טעמי ל"ל דדבש שאמור בתורה בכלל כל מיני דבש היינו מן ספירות אימא פרי היהיה ודבש דבורים בכלל ואם הקטיר ממנו כל שהוא או מעירובן לוקה וכן מלינו לעניין

מגע עכו"ם ניין לדעת גאוני המערב ולדידן בשעת שדחק וכן פוסק לקדוש לדעת מקלת הגאונים . אבל דבש האמור בדברי רבותינו אלא שם היו דבש דבורים וכן בלשון בני אדם שאם שוי דבש דבורים ופקקא מינה לעודיו מן שדבש שאינו אסור אלא בדבש של דבורים. ושמחת קרא ס"פ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו וכו' אבל אני מלוה לך שחביא לות' קרבן ראשים ואם יש לך לטבי' מנחת שאלתם מן השאור ובכורים מקדשם ולא מכל מיני דבש אלא שאור דנמרי' מע"ם דאתרלך ואתרן ומ"כ כל בכורים מן הדבש ולא כל הדבש מן הבכורים ושמחת אתי כל הגך כפשוטייהו וכן מנהג מלרים שאור במקומו לדעת הרמב"ם ז"ל דסוא מאיים דאתרת. וכל מה שכתבתי סוא דרוש וקבל שכר דלעניין מעשה אין לו אזכה ולא מקדש. ואי לעניין שילול במנע עכו"ם לא שיכולין בהא לגאוני המערב שלא שמעו שהדבק שבני כל האחרונים ז"ל ומאי להו לאוקמא גם לעניין קדוש קיי"ל כותם הגאונים דיין שנתערב בו דבש אין פסול לקדוש ולזה הסכימו שאחרונים ז"ל וכבי אינא בירושלמי שילולין בקילדיסון ויש בו דבש ופלפלין . ומ"ל שכן דעת הרמב"ם ז"ל שבני גבי יין נסך לא הניא אלא שבנות גאוני המערב לסקל. וכשלכות שבת הניא שבי שבבות וכבנת המקילין כתב בשחיטה ומע"ג דכתב וכך מלו מוריס בכל המערב לומר שבמערב לבד שהוא מקום גאוני המערב מורין כן אבל בשאר מקומות אזלינן לסקל כיון שקדוש על היין הוי מדברן דאפשר לקדושי תרייתא אזלינן לקולא . ומע"ג עובדא זרה ניין הוי מדברן ופסק כהורלת גאוני המערב שהוא לסקל. עוד אפשר אלא סקל סרב אלא במע"ג שיעשאלים שאין שובדים עבודה זרה ויש להקל במנהג . הילכך אני אומר הלכה למעשה שאם נתן ניין דבש במנצ מלרים ונע"ג שיעשאלים בו והוי הפסד מרובה שטולכין בו להקל שהטורח חשה על ממונם של ישראל אבל לאחריה דמר הוא ואו דאחריה דמר הוא ודאי מע"ג שיעשאלים אין בו משום בישול אפילו לכל הפ"ג אזלינן לקולא

ואין לך בשעת הדחק גדול מזה. וסגלע"ד כתבתי :

תתקסג (תקכח) **וששאלת** שנהגו מקרוב שקרלין ושם לדוקים עושין היין של יין רחל חם

יש בזה חשש איסור או לא :

תשובה הין בזה חשש איסור ואע"ג דסלוקח יין משם לריכין ליטבל אלא נע"ג בו עכו"ם הפשו אפילו שבועה לא לריך כיון שאותם אומרים שרחל אינה חייסין שמא נכנס הגבו"ם בתוך ביתו של ישראל ונגע ניין ואיטו לא קפדי דכולי האי לא חייסין דאי לא תימא הכי כל יין שהוא בניס ישראל שנעלם מן העין ניחוש שמא נכנס עכו"ם ונגע אלא לעמ- נכנס לא חייסין נכנס ונגע אינא נגע חייסין . ול"ל אבל אותם שחשחות הרחוקות לא נאמרו אלא עכו"ם שהם עובדי עבודה זרה ואותר להם היין אבל היטמעאלים דאלו עובדי עבודה זרה היינו וגם היין אסור עליהם לא חייסין אלא היכא דמוכח דנגע או היכא דוא לבקש את היין או כיולא בו וכ"ש אלא נאנס שמא יכנס ויגע וסם לא יאמרו לו דבר . הילכך אני רואה כאן בית מיחוש לעניין סקרלין. אבל לעניין חשש שיטמעאל דחשש דחוקה לא סמכתי על סברתי להחיר משום אלאו בני תורה היינו כולהו ומדמו אלתא למלתא, וסגלע"ד כתבתי :

תתקסד (תקכט) **שאלת** ממני חודיך דעתי בני בית דים לו ס"ת בתוך ביתו ויש לו ג"כ חומש בחיה

מהם יצא ידי קריאת התורה ביום אלא ואחד תרגום. גם בשבת בשחרית עמו שהרה אי מייהו עדיף :

תשובה לקרות בחומש בשבת בבל דיני הקריאה נלמוד לא קא מבעיא לך דמשנה שלימה שנינו במגילה בפרק שעומד ויובא הין קורין בחומש בפרשת מעשרה ושעמת דניין דהוי מתקנת עזרא הוי דבר שבקדושה ואין פחות מעשרה . אלא ודאי שאלתך אינה אלא לקרות בחיבור שקורא לעלמו ידי חובת שמ"ת אי מייהו עדיף . ומסתברא לי דאם זה שקורא הוא בקי בקריאה בניקוד ובטעמים וסוף פסוק ודאי בס"ת עדיף יש בו קדושה דבר ובעיקר שבייחה לקריאה דמותם עשה על כל אלה שבשראל לכתוב לו ס"ת ולא היתה מלוה זו להניחה בבית נמצי דהא במלך בחיב וקרא בו בל ימי חייו וכאן אין הפרש בין מלך להדיוט אלא שבמלך לריך

סיסיו לו סיס והסדיוט אחד והמלך לריך סיסים עמו תמיד והסדיוט
אין לריך סיסים עמו תמיד לבל בקריאה כל שון ובדוק טפי מן
המומסים שלע"פ סניחנו ליכתב ומכו לכתבן אין זו עיקר המלוה
אלא עיקר מלוה ס"ם בחיקונו ומ"מ אם אינו בקי בקריאה בחומש
עדיף סיס בו נקודות וטעמים ויש בסס קדושה וכ"ב הרמב"ם ז"ל
בחשובה ו"ל חומשין שאתרת לו חומשין הסעשויים בגוליו ובחיקונן
שחותם הרי הם כס"ם לכל הדברים אלא שאין קורין בסס בלבוד
מפני כבוד הלבור בלבד אלא חומשין שלנו שאין גוללין ומסחברת
דאפילו עומדין לפניהן דקדושים הם וניחנה ליכתב כן ופוק חזי מה
טעת דבר לכתבן ומפניהם קריין בהו ע"כ . וכ"כ הרא"ם ז"ל
בהלכות קטנות ו"ל ואומר מהי דוהלי מלוה גדולה היא וכו' וזהו
בדומות הרחשונים וכו' אלא עשה על כל חיס יסרחל שידו מסבת
לכחוב ס"ם מסה וגמרת ופירוסן להגות בסס טוב ובניו כי מלוה
כת בה סחורה טוב כדי ללמוד בה בדכתיב וילמדה לחת בני יסרחל
וכו' הרי לך בסדיא כיון שניחנו ליכחוב יש בסס קדושה והיא היא
המלוה לפיכך יותר טוב טוב שיקרא בסס קריאה לחיחים יסרה
ממה שיקרא בס"ם קריאה מסובסת לע"פ שיולא בה ידי חובתו .
כללו דמלתא שאם טוב בקי בקריאה דס"ם עדיף ליה ואם לאו בחומש
עדיף ליה וכל זה טוב בשקורא ממו"ס ללחת ידי חיבתו אבל ללחת
מחקנת עזרא אין קורין אלא בלבוד ל"ם חול ול"ם בשבת . ות"ם
הרי לא רחינו מימיו מי יקום לפי שחומש אלא בניין ביה טוב
קדושה מכל קדושת ס"ם וי"ל דיש חולקים עליו הרי בחבו בחוספת
סם לריך לעשיח מחילה לחומשים שלנו בניח שטוח משמש מטחו
כדין ס"ם ושלו משחברת דאין לריך ע"כ . ובכמה מקיומת הלל
בסס יותר מס"ם וכן הדין שאם עשו בקדושה ואזכרותיו לקדושת
הסס ומ"ם סמחמיר ונותן כבוד לחורה תבא עליו ברכה . וסנראה
לע"ד בחבתי :

תתקסה (תקלו) **שאלה** למה נהגו להעמיד הס"ת מעומד
ואלא מושבב הוא יותר טוב
היו סלומות בתרון :

תשובה שאלה זו נשאלה לפני הר"י והר"ם ז"ל ונשאלה למה
אין מעכיבין הס"ת בתרון כמו סלומות יפה שאלת
ור"ח פי' בחשובה שבך הוא יותר טוב מעשה זה ואלו נזכרתי
כשעמיתי בתרון הרחבתיו ע"כ . ואני רואה בכל גלילות יסרחל
ממזרח שאם על מבואו נהגו להעמידו עומד ומנגב לחבואו תורה
היא ולפיבך כ"ל דבשלמא לומות לאו לקריאה קיימי ולפיבך מושבבות
בתרון אבל ס"ם לקריאה עומד ומשום הכי בעינן שיסיה מוגה מוכן
לקרות בו . ואו בשלמא לומות מגה אלו כי תדחייהו תרחבן ולא
לחודן אבל ס"ם ענגל הוא וזה דבך שאחנו . ואו לומות כל היכי
דמגה אלו נקרא שפיר דמכל מבריסם היו נקראים אבל ס"ם אין נקרא
אלא מלפיו לריך שיהיה מוגה כנגד פניו. ואו דר"ם חזיל לה לעיטחים
דאמר ומי במשוה מושבבת בס"ם ולומות . והרמב"ם ז"ל וזוב
מפרשים חלוקים עליו וכי היכי דפליגי עליה במשוה פליגי עליה
בהגהת ס"ם ולא שייך למימר בה פסול ותע"ג דס"ם בתרון מושבב
היה לא קשיא אדא דלא הוה אפשר אלא מושבב דאע"ג דלתרון
רומו בריחבו והיה יכול לבהיותו מעומד לאו חורה גדעה היהיו הלומות
מושבבות וס"ם בגדם עומד וגבוה מסס. ואו אלא היה עומד לקרות
בו תמיד אלא פרשת הקהל וכהן גדול ביה"כ והוא הנקרא ספר
עזרא לפי שקורין בו בעזרה וכן כתב רש"י ז"ל והסוספות חולקים
שהרי הקשו עליה דהא דתניין בבתרא אלא יהא ס"ת יוצא ובבנס
בדוחק . ות"ם ואלא לא היו מוליחין אותו מן התרון דהא אשור
ליכנס בניח קדם הקדושים וביה"כ לא אשכחן בסדר יוחא שמוליחו
וי"ל דלעולם כדי לתקן שרי וכו' מ"מ להו לקריאה תדירה ראי מה
שאין כן בספרים שלנו . ואו דסוגיין דבתרא דמוכח מיניה דס"ת היה
מושבב הוי לדעת ר' מאיר דס"ל דס"ת היה מונח בתרון משום דבל
חמה בח שאם נפחים ואחן בר' יהודה ס"ל דפליג ואמר דחמת
בליס בח .חמשם שפחים סילבך ס"ת לא היה בחוך התרון בדאיתא
בסוף פ"ק דבתרא אלא הוה מונח קודם שנגנזו פלשתים את התרון
היה יולא דף ויניח ס"ת עלה ואחר שנגנזו התרון הוה מונח בתרון
ופשעת דמלחת משמע דמעומד היה ולא מושבב ואפילו תימה
דמשמע הכי והכי מ"מ אין לנו הכרח לבר' יהולה היה שוכב. ואו
כיון שהאדם מתפלל ופניו לבוד הסיבל לריך סיסיה ס"ת מעומד
כדי סיסים פניו כנגד ס"ת . תדע שבשלי שברת שחומים מעומד
בבל הדבירים לריך ג"כ מעומד אלא שפילין היכי משכחת לסו
מעומד ודחקו לייחב היכי משכחת לה ואי תימת מאי קושיא ניחא
דרמ"י לא אמר מעומד אלא מזוזה לא משמע שבל דבר שים בו קדושה
בס"ת שפילין ומזוזות לריך מעומד וזהו בכוונן . ואם שאלל דשחם
אמרו שעובי הלומות היו ג' עפחים ולמה היה לריך לאחה ואלי קומתו
שבם ט' עפחים ואפילו למ"ד ליחות ושברי ליחות מונחים בתרון
אלבתי בשאם עפחים בנובה שני לו שבעה משום עובי הבולים . וי"ל
כדי שלא יהיה שכיחה לעפה מעשרה והכי אמרינן מעולם לא ירדה
שבינה למטה מעשרה שכן אמרן אבעה וכפולה עפח הרי עשרה
וברוך הוא . והשלע"ד בחבתי :

תתקסו (תקלו) **שאלה** ממני לודייך לעתי במה שרגילים קלה
מבשילי עם מהרין שלא לאבול בבריינגלן
משום חשש שרלה ומקלחת אין חוששין ואם יש חילוק בחיטים ובמקומות
ולדעת הושרין מה יהיה דין בבלים [שם] מותרין :

תשובה בחוב בספר בפתוב ופרח ז"ל ומחוך בך מסחבר
לעניותי שספרי השבל בארץ שלבי ובארץ קדלוד
ושמו חלפוריינגל"ן ובלבון לעז בירינגיחאם שהש הלומות לעולם משום
שרלה וזה שהרי היה פרי אילן שאין שולין מעיקרו וגזעו
מחלוק ושלוש ילפיך לגדול ולעטוע בבל שהם ושהש שלא דחלתו ארץ
שרבבה שידעת גבולה היה שהום עד יש בערה שהיה ארץ חמה
ביותר ומחקיים בחו שהי שהיה ושל היתר מה שיהיה ג' שהיה ס"ב
זה שפרי לשולם הוא שלשה ושלשה והבת שבל עבו"ם וכן שפה
הר"ם בחבור ואין בחן שפק לי ואחת לחיבול שהרי מתחלת בריחתו
ממזרח הוא שלא יתבן שיהיה שלא שלשה ודחיה בבל מקום יבבל זמן
ע"ב. וכבר ידעת בי ארץ מלריה היא חמה ביותר ולפיבך לחי מולה
לו במין הבריינגלן השחור לבל במין הלבן הנקרא שהמ"י ז"ל שהוא
מותר וטעמא שהלבן זורעים לותו בבל שהם והוא מן ממיני הירק
ואין שלשה מהנה בו וכן הניחו לי הגנניים שזורעים לותו בבל שהם
לבל השחור גזעו מחלוק ואינו יולא משהם שליהים בי בשם לחשוחה
ושייה הם לדוייה לחחבל ושהשה הני הוא דע לחחבל ויפה לזרע
ומחליהים ושלחה היהה טובה בלים ממלא בל זה בפרי ודחי שלשה
וקיי"ל בפק שלשה בח"ל מותר ודחי שלשה לחור ועל בן לחי מהר
משם ומזהיר לת הנשמעין חלי לבל על לחריה היו לוחר לותה
לפי שלא ממלא בחיטור בחד מן הפוסקים שהמחו רגילין לסמוך
עליהם ובבר דחיתי לחד מן החכמים שהיה מותה בדבר ושלא בלשה
ו . ותו דיש לפס על מה שיכתבו ומשום שבי בעינן לבדוקי מלחת
בפיר. גרסינן בבדבות חי מבדבין בורה פרי סעץ היכא דבי שקלת ליה
לפירא חיבים לגוזח והדר מפיק לבל היכא דבי שקלת ליה לפירא
ליבים לגוזח לבדר מפיק לה מבדב, עליה בורה פרי העץ אלא בורה
פרי שהדמה ע"ב . וכתב הרמב"ם ז"ל פ' המיבי מהלבות בלאים זה
הבלל בל המוליה עליו מעיקרו הרי זה ירק וכל שאין מוליה עליו
מעיקרו הרי זה לילן וזה שהיתן מבר בהוספתא. והרא"ם ז"ל בתב ו"ל
וכגון' קלחר בל דבר שעושה פירות מאחה לשאה שקלת עץ אבל בל
דבר שאדיך לזרעו בבל שאה שקלת פרי אילן ע"ב וכן נראה מלשון ר"י
ז"ל הרי לפי זה נדון דילן והלי עץ הוא שהרי אין זורעין אותו בבל
שאה ואין מוליה עליו מהרסיו . וה"י ז"ל פי' גוזח עשה של עץ והדר
מפיק פירא להחיעת מבשע שהוא מפרש בפי הגאונים שבחבו בל
אילן דיבבין ערפיו בביהות ולבו לגמרי גוזים ועדפיה והדר פקרי
מהרסין דילים מבדבין עליו בורה פרי החדמה. וב"ב דביהו הלוי
נתן ז"ל ואבחוב אותו בבאיך ופקא מיהה בין שני הפירושים לאותים
שגדלים בשאה וביולא בסס כי לדעת ר"י ז"ל והרא"ם ז"ל והרמב"ם
ז"ל מבדבין עליהן בורה פרי העץ ולפיטת הגאונים ז"ל בורה פרי
החדמה ופקא מיהה בין לגדון דידן שמבדבין עליהן בורה פרי העץ.
תדע שהרי קני הסוכר הוא ביולא בהם שזורעין אותם שהם
רלחנים הם טובים מאוד ואותבין אותם שמוך לקרקע ואותרין ויולאין
בשאה שמיים מאת הגזע בעלמו ושם גדולין משאה שהיא הנקראת
שהלים הם גדולין ביותר . וכתב הרמב"ם ז"ל פ' ס' מהלבות
בלאים

כלאים ז"ל הקניז והודד והמעדני מיני חילן הם וחיגם כלאים בכרם. סרי לך בהדיא דסוו מין חילן הע"ג דחין יוצחין מן הטנף הרחטון של שום טעברה חלא מן הגזע יוצחים בדים חדטים וכן הוח בכ"ד ממש. וחפי' לפי הטעם המחרת י"ל דלח מיקרי ירק חלא כשיוצחין מן הטברים ממש דהכי דייק ליטנת שכתבו הגחונים ז"ל והדר פחרי מטרחין דיליס וכ"ד וכן הקיטס מיחיון לו גזע טל המרן כשיטור טפח וממנו חוזרין ויוצחין כבדים ושוטין פירות וסחי לכ"ט חילן חדע שכל חילנות רקים שחוכחין טבדים היטנים כדי שיצחו חבדים וחפו הקרקע במעבה מקרטמין בחילנות וכ"ט נטפים שמזמרין חותם וחין מניחין חלא סגזע וכי בטבין זה לח יקרח חילן. וחע"ג טיט מי שכתב שפרי החמד מבכיון טליו כ"פ החדמה וסולך לשיטת הגחונים דילמח החמד חין נטחרה לו גזע חלא חוזר וטומח מטרטיו. וחפילו חם"ל דהוי פלוגתח הרי הרמב"ם והרח"ם וכרי"י ז"ל דם"ל דמין חילן הוח. וח"ם דקני הכובר מין חילן הוח וחינו יולח מטנה טליטים הוח ליט ולחי טרלה בחולה לחרן וחסור בהכחב תלמידו כפחור ופרח בברינגח"ן. וכ"ם הכי נמי ליתח שהרי כתב הוח ז"ל מחלוקת הגחונים בנרכת הכובר והטלה הוח דמבדך טליו שהכל מידי דהוה לחדם חמרים ומשמע דמותר לחוכלו הח לח קטיח כלל דוערלחם טרלתו חח פריו חמר רחמנח ולח חח טלו והכובר הוח הוח בטלמו הקנה וספרי וזה ברור מחוד. הרי לך בהדיח שהם נפרח הסוגיח של נרכות לדטת הגחונים ופרח חלא מיקרי חילן חלח כשטטיפים בטלמם מוליחין פירות ח"כ הבירינגח"ן והכובר והחמד וכיולח בהם חין יקר הם וחין טרלה מוכנת בהם והם כלחים בכרם ויש להם טל מה שיכנוסו. שוד יש להם ממך ממה שמולח כחוב בהם רבינו החיי גחון ז"ל כל חילן המטיר בטחיו הטלין ומוזרין בדין ופרין ומוליחין טלין זהו חילן וכל חילן שיכם בטחיו וימוהו בדין לנמרי כגון הפרי הנקרח מתו"ח ובריינגח"ן ושחדני"ג וכומכמין מבכיון טליהן ב"פ החדמה ט"כ. הרי לך דבר שחלין בחילן גדול. חבל לדידן שח כתיבת דהרמב"ם והרח"ם והכ"י ז"ל חולקים טליו שפרי הקיטס וכוחדין והמעדים כתב הר"ם ז"ל שהם מין חילן וכן כתב ר"י כי תוחי החמד מבכיון טליהם ב"פ הטעם ולדבריו שסכים הרח"ם ז"ל לחמרם וכן נמלח מחלוקת בין הגחונים בטלמם טיטם הרמב"ם ז"ל לחמרם וכן נמלח מחלוקת בין הגחונים בטלמם טל קני הכובר שים מי שחומר ב"פ הטעם דחין חילוק טבירינגח בטיניהו כלל בחמר רחיתו בטיניהו. הילכך לפי טיטם זו הבירינגח מין חילן הוח. וכ"ח מקום דהם לוקחין ממנו יחור חיתו קומח במקום חחר כשחר חילנות דקל יוכיח. וח"ם הכי נמי דהוי לענין כלחים ולענין ברכה חילן חבל לענין טרלה לטולם חיטת לך דפטור כל בימיהו ברכבי יבחו בטרלה והמהו בריינגח"ן הוחיל ולוקחהו ברכבי דהם לח חכחו לכבי ליתהנו בטרלה. וח קטיח כיון דהמומדו לח דרים לה חנן נמי לח דרכינן לה הכי וכ"ם להקל ולפטור מן טרלה. וחו דגרכינן בירובלמי ע"ר יוחנן דברי ר' יטמטחל כל בחין לו טרלה חין לו רבבי ר' יוחנן בטי טד טיטח לו בימים טרלה טה קטן לחין רבבי טוכ לר' יוחנן טד טיטח בם בלם בימים. חוח וחם נטנו חחי בימים טרלה חין רבבי טוכ וחע"ג דלח קיי"ל כבי חלח כר' יוסי דחם נטנ טרלה חפילו בחם חחת טוכ רבבי מ"מ יפפיק מדר' יוחנן שחפשר לנטוע טרלה ולח יהטוג רבבי. הילכך בע"ד נמי חע"ג דחין בו רבבי טוכ טרלה בחין החלוקות מחפפקת. וכן נרחה מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב פ' טשירי מהלכות מטשר שני וז"ל ונטנו בלם בימים לכייג ומכחן ואילך למחכל חין לו רבבי בכל שחין לו טרלה חין לו רבבי ע"כ. וחם חיתח סרי בים יכול להפוך החלוקה ג"כ ולימח נטנה בלם בימים למחכל ומכחן ואילך לכייג ולקולות חין לו טרלה בכל שחין לו רבבי חין לו טרלה וכיון שלח כתב כך משמע דליתה להחי כללא וחין לנו מה שיימטחל בל שחין לו טרלה חין לו רבבי ים בים לו טרלה וחין לו רבבי ובדוק הוח דמנח תיתי למיפטריה. וח"ם כיון דהסיקנח דפלוגתח היח הוי כפיקח דהלכתח כמחן וכפק טרלה בח"ל מותר הח לחו כלום הוח חדח דחמריה הוח ובדכתיבנח וחו דלח חמרינן ידיעתחו דלח ידטינן כמחן לח הוי בכלל כפיקח להקל. וכן כתבו ז"ל גבי בח זהב וטבל בני

מטים וחל חסכח טיקר זה כי הוח חמחי ומוטיל. ועדיין קשה דהם ליחח כיון דהמריה דמר הוח הילך ונהגו בו היתר בפרהסיח כולי חחי ולח היה לדם טערער טליהם וכיה חפשר לומר כיון שיש מין היתר לח יהבי לישי לדטעתייהו ליזה מותר ואיזה חסור ושוד שחין הדבר מכור חלח לשובדי הכוכבים לדטת שגזעו מחליף שהרי כל טעולם מוטבין שהוח מין ירק ולח עוד חלח שחי סובר שהעודר מן כירק חסור בבריינגח"ן דבנדיהם כלך חחר לשון בני חדם והעודר

מפירות החילן מותר בהם:

והנו יודע שכל מה שכתבתי הוח למי שלוקח לוחם ממקומם חו מי שעומד הם בטעת לקיטה חבל כל שחינו רוחה חלח שמביחין לו והוח חוכל מותר בחולה לחרן לפי דטעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפרק עשירי מסלכות מלכות חסורות וז"ל ובח"ל לפי דלה טנכים יולחין מכרם טרלה חו ירק יולח מן הכרם לוקח מהם והוח טנכים ילחה לוחם בולר מן הטרלה חו לוקח כיולק ע"כ. הח קמן שחפילו טיודע בודחי שהטנכים הם טרלה שהרי כל הכרם הוח טרלה מדקחמר מכרם טרלה ולח קחמר מכרם שיש בו טרלה. וחו דומיח דיולק מן הכרם בודחי הוי כלחים לפ"ה מותר כיון שחינו רוחהו בנ"ד ממי לע"פ שהוח יודע בודחי שהוח טרלה כיון שחינו רוחהו בהטת לקיטתו חזלינן לכהל ומותר וכן פירשה הריטב"ח ז"ל בסוף המהם נקיים וז"ל טלמה רב יהודה קמייה דר' יוחנן הלח ליה כחום כחום כפיקח וכו' ודקסבר ר' יוחנן וריטח דקחמי יודע ולוקח ובלבד הלח יולחו לוקט לחו בכרם שהוח ספק טרלה חקי הלח בודחי טרלה דכי חין רוחהו שהוח לוקט ס"ל ספק לכל בספק טרלה יודד ולוקט ע"כ. וקיי"ל כר' יוחנן וכן פי' לחד מן הגדולים לחמוד שהוח הרמב"ח ז"ל וז"ל ספק טרלה וכו' פי' גמה שכל החילנות שבחוכה טרלה ופירות מכריט חוקה לה כדקיי"ל גבי כלחים כרם הגטוב יקר כו' דמ"מ ספק הוח וכך נלמדה סלכה ודלה חסור ספיקה מותר ע"כ. וח"ם בטלמח כחם הע"ג דיודד ולוקח ממוך הגמה שבולה טרלה חוקה ספיקה כיון רוחהו לוקט ממנו יחור חיתו לוקט מן הטרלה ולמח מגמה לחדם הוחיל לכל בכ"ד בכל סמין המטלה כזה הוח ודלי טרלה בחה יש להסחפק ולחה ודלה חסור ולריך לדחוק לחרן דהכי נלמדה הלכתח ודלה חסור והוח שיולחו לוקט חו לוקט בידו וכן מבחע מחוך דברי הר"ן ז"ל בפי' הסלכות בקדושין. ומחוך קושיח זו הני מחמיר כל טעמי שלח לחכול מכם כלל כי הני יודע בודחי שכם טרלה חע"פ שהיו רוחהו לוקט ודחי לחו מקום הני טעמח מחוך סיה ממה נפשך שהם חפרש הסוגיח לדטת רש"י ז"ל שמפרש שחין הנכה כולה טרלה חפילו בח"ל חסור. הרי הוח סובר שלח נקרח חילן חלח בזמן שיולח הפרי והטלין מן הבד של שם טטבדה חבל בע"ד שסבדים כלים והולכים ודחי ירק הוח ומותר. ושם חפרש כפי הטעם החחרת שלח נקרח פרי שהחמה חלח כשזרטים ושם חוחו בכל בנה ושהם חו כשיולחין טליו מבחיין וח"כ בע"ד הוי חילן שהרי הרמב"ם ז"ל הוח מבטלי סברת זו ומפרש לסוגיח דקדושין דלפי' בנרכם שכולה טרלה יודד ולוקח ובע"ד ממי כיון שחינו רוחהו כיה מותר לחכלם ולמקח חומרי דמר לח ניחח בטין טרלה בחולה לחרן. הילכך לח מלחתי מקום למה שחיי מחמיר ונטמטים חני זולת קושיח זו שחין נדון דידן דומה לוחתה שחינו יודד ולוקח. וח"ם כיון דברי לך שלינו דומה להיחיל דהשם וחחריה דמר הוח רחוי לשחמיר טל מחרים. כמה חשוחות בדבר חדח שהרי כב החיי גחון ז"ל הביח בהדיח והרמב"ם ז"ל לח חסר בהדיח חלח שמטמע מתוך דבריו. וחו כיון שהכחו היתר וספיסוד לינו מבורר מיחיון חוחה במקומם ובמוקצה וכן בחבו סמפרשים ז"ל בפרק מקום שנהגו. וחו דלימלח לח נייחי ומוטב שיהיו שוגגין וכו'. וחו דלילכך כמה תמוהי בחרלי דס"ל דהכ"ג מותר דגרסינן בפ"ק דקדושין חמר ליה לוי לשמואל חריוך ספוק לי ומלח ליכול רב חויח וחבח בר מין מספקי להדדי וחכלי. ופיהם"י ז"ל לקוט חלח בפני עלמו ספק ספק חלני וחלח ליכול. והקשו עליו דחי ס"ל דוודחה חסור היכי מלי שמואל לספוק לוי כיון דשמואל יליף שהוח טרלה ודחי והיך חמוהי היכי מלי לספוקי לוי בספוקי תהדדי לפיכך פירשו החכירלי ודחי טרלה דס"ל דוה וזה יודד ולוקח ובלבד הלח יולקוט ביד ושמואל לטעמים דס"ל הלכות מדינה וסכי ס"ל למר כריים דבריטת דכתרחה הוח דחמחי לקולה דוה

ואם נוקט וכלבד שלא יקוטע ביד . ותע"ג דשמואל ור' יוחנן הלכתא כר' יוחנן הא היכא כל שני בתרתי דס"ל כשמואל דתע"ג דיש מרבה בח"ל לא משלמה למשה מהיני הלא משלמות מדיוקי . ולדעת כל שני בכ"ד תע"ג שהוא ודאי מרבה כיון שאינו נוקט ביד מותר . ולא תחשוב שאני חולק על שרמב"ם ז"ל שפסק כר' יוחנן דערלה בח"ל הלכה למשה מסיני הלא לעשות ממנו לגיף לגרף אותו לעשיית אבר כתבתי . וח"ת מ"מ תקשה היכי פסקי כר"י היכא דכתרתי פליגי . וי"ל דאינהו נמי כר"י ס"ל בר ממר בריש דרבינא דמתני לקולא ומפרשי לה כדפרשי"ו לקולא שלא תע"ג שידע שהוא ודאי ערלה כיון שלא השלמה היה מותר לו וליכא הכא משום ולפני עור לא תתן מכשול שאין כאן מכשול כיון שמותר אלא השוכל למה זה דומה לזיר שמוציא כוס יין למי שאינו מזיר . ומ"מ למדנו ממנה שלא הלכו בדבר להחמיר אלא להקל :

ולענין פיגול שכליה חיי מחמיר (כל) חדא דהתם כליה לאו בני יומן ותו דטעמו ולא ממשו דרבנן קיל"ן . וגדולה מזו חני סובר שחציו הכשר ומתרץ שנתבטלו עמהם אין להחמיר בו כלל כיון דטעמו ולא ממשו מדרבנן בדבר שנפקדו מותר אלינן לקולא אלא מדמרם הלכה למשה מסיני דוחה חסור אלא בדבר שהיא חסור מן התורה כגון ממשו של חיסור וזה ברור בעיני מאוד :

כללא דמלתא זה שפרי הקרקע בריבוע"ן הוא מחלוקת פוסקים והמחמיר תבא עליו ברכה וכ"ם שהוא פרי רע בחכליה מסתמא לת שיניה והוא חרם לכל בעלי השחורה. ומנחה לע"ד כתבתי . כשמליחו לע"י רחיחי כולם נשנו בו היתר משמע דשפיטת לאו דהוי ודאי ירק דאי הוי שפק הא קיל"ן שפק עלה בת"י לחסור ונתחדש לי עתה אחר שאין בכל מיני לילין שורטין הגרעין ושוהה פרי בתוך שהוא כזה הילך ירק הוא :

תתקסז (תקלב) **שאלת** ממני תודיעך דעתי שיש מקלת מכמים שבטלו מלומר קדושת ביום"כ מה שסדרו הרמבוים בסדר קדושה בתמרם כי שלש רחשומת אין לחוסיף בהם דבר ולא מליגו שהוסיפו כלום זולת זכרנו ומי כמוך וכ"ם בקדושה שאין לנו להוסיף . ואתה רב עליך לשמות מנהג לחוסיף שיש לומרים אלו שקדושות בכוונה גדולה ובניגון יפה ובטעימה קדושה ורלים לדעת דעתי :

תשובה לא יפה עשו לוחם שביטלו דבר קדום כזה ואין שומעין להם להא קדובן ופיוטין שהם לרבי רבים התירו לומר אפילו בשלש רחשומות וכ"ב רבינו יעקב בשם בה"ג ור"י ור"ת ז"ל וכ"כ ר"ח ורבינו שליי גאון ורחב"ד ז"ל וכן הסכימו רבינו יוסף טוב עלם ורבינו אליעזר הזקן ושקליר שהיה מקדים ספר והיה חנא ועליו ים להמוך וכן נהגו כל הגאונים וכן ים בידי קלח שחלות שנשאל אחד מן הרחשונים מן הסמים ע"י התבודדות ותפלה והזכרת שמות והיו משיבין לו על שאלותיו ונשאל על זה ג"כ והשיבו לו שמותר כללא דמלתא כי רוב גאוני עולם שהסכימו דשמיין לא ישאל אדם לרבין לא בשלש רחשומות ולא בשלש אחרונות הר"מ לרבי יחיד אבל לרבי לבור כגון שבת וכבוד היום מותר ואבי דייק ליטעם דלא ישאל אדם לרבין . וכן משמע נמי מדהוי דומיא דיטעם דמי שהיה לו חולה בתוך ביתו וכו' . וגדולה מזו אני אומר כי לפי' לדעת החולקים ע"כ לא פליגי אלא בקדובן ובשאים ופיוטים וכיולא בהם שתע"י שהם שבת הבורא או כבוד היום חיים משגנון הברכה לפיכך הויא ספיקא דספסקה ותוספת אבל קדושות שחברו הרחשונים לא חלק עליהם אדם . תדע דאיכא קדושה דמיכתא ואיכא קדושה שהרי נקדם את שמך בעולמך היא קדמה ועדיפא וקדישך היא יותר מרוכה ממנה וכתר יתנו לך מרוכה ממנה וקדושה שחומרים סמרתערב היא מרוכה מכולה וכן סומכוס שכתב הרב ז"ל בחבורו הוא מוסף מרוך ולא שתעמו מעולם מי שערער על זה שהרי הכל הוא ענין קדושה ומה לי קדמה ומה לי מרוכה תדע שהרי קלח מבריכן ברכו שהיא קדמה וקלח מבריכן בתך עליונו שהיא מרוכה ולא רחיטו מי שמיחה בהם. אף כ"ד נמי כיון שכל מה שסדרו לומר בקדושות יוה"כ הוא מענין סדר שמקדשים עליונים ותחתונים וגדולת וקדושת שמו

יתברך אין כאן הפסק ותוספת אלא קדושה מיוחדת ואלא מחבריהם היו אנשים גדולים בחכמה כמו הר"ר מחבריהם ן' עזרא והכר"ר שלמה בן גבירול והכ"ר יהודה הלוי זק"ל ושם היו אנשים גדולים וחזקו של הר"ר יוסף הלוי ן' מגאש וכתה גאוני עולם בתי מחריהם ושמעו הקדושות ולא מיחו בידם מפני שהיו חכמי אמת ודבריהם קדושים כאלה אין רחוי לבטל לותם כלל . וז"ל התוספות פ' אין דורשין וגלגי החיות וכו' יש מגיהין בקדושה שיסד הקליר ויחות אחר הים מרוצעות לכסא כף רגל חמש מאות וחמש עשרה ומיחקים הוש"ו ואומרים כי כן עולה לפי חשבון שכתבן למנין שבעה דקיעים וה' חויות וכו' שרי לך שהיו מדקדקים בקדושה שיסד הקליר הוש"ו אחד יחידה משמע דעיקר גדול הוא לשם אלו הקדושות אעפ"י שאינם מוסיף הברכות והקדושות שסדרו אנשי כנסת הגדולה וכוונתו הדבור אמרו שהיה ר' אליעזר ברבי שמעון דקרי עליה מכל אנקת רוכל תנא קלא קדובן מיום אחד ולי סדיוט אין נראה לאיש דיומלמאה היה כמו שכתבנו שהיה מניח שיטות התלמוד שלנו ותופס שיטות הירושלמי וברוסלים תוב"ב וש"י אין עומדין רק יום אחד שלא ר"ה ור"ם יומא תריכתא. ומ"מ לחם גדול הוא וקדמון וכל דבריו מיוסדים על דרך החכמה למחנון בשם . ומי יתן וידעתי למה לא בטלו ובכן תן פחדך ובכן תן כבוד וכו' שהרי היה מעניו הברכה כמו שלנו שם מעניו הקדושה וכי תימא שהם תיקון רחשונים כגון חמורחים לא תניא ליתא שהרי הרמב"ם ז"ל כתב בזכרנו ומי כמוך שהוא תלוי במנהג ויש מי שחושב להחמיר אלא מאי היא לך למימר כיון שהם לרבי רבים ובכן לחמרם אין לנו לבטל לותם מהנהגם וכ"ם הקדושות שהם מן הטעין מהם ושוב שהיה בתוך הברכה מהם ואין מהנה מהמבע שבטלו חכמים ולא מוסיף בשם . וז"ל שים רמז לאלו הקדושות דגרסינן בר"ה פ' יום טוב ומניו שהומרים לחנות וכו' ומניו שהוערים גבורות וכו' ומניו שהומרים קדושות שנחמר שבו לא' כבוד שמו וכו' שרי שחמר מניו שהומרים קדושה בלחון רבים ותע"ג דהיכא לפרושי על קדושה דמיושב ומעומד מ"מ יגיד עליו רשו לחנות וגבורות שהוא עניו שהפלה וכל שוד שמוסיף האדם בכבוד שמו של הקב"ה זהו קדושתו . שוד לחי חומר לחפי' לדעת אלו שהחמיתם שהם סוברים שיש לחיסור בדבר לא עדיף היסורא מהיסורא דברכה לבטלה ולחיטו נמי לא עדיף מרב דהיקלא לבבל מזמורו דקא קרו בלילה בר"ח וכו' חמר מנהג שהחיתם בידיהם . ולדעת הגאונים וי"ת ורוב הפוסקים ז"ל שהיו מברכין על קריאותיהם ולדעת רב יש בזה ברכה שהיה לריכה ואפ"ה לא מיחה בידם והכי רב רבן של כל בני הגולה היה ומעשה זה מקשיון ממנו לכל החמורחים ואפ"ה לא רלה לבטל מנהגם ופשיטא שהיה בידו למחות ואפילו כנגד שהלכה חלילין בחר שמנהג היכא דהמנהג שהקבע עפ"י חכמים של המקום כמו שכתוב במרדכי פ' שפועלין ועיין בתשובות הרר"י קולון ז"ל סימן ס' ותמלא כמה רלוות שלין לעשות שום מנהג וכ"ם מנהג הוא שהוא לתת כבוד לעמו להקדישו ולהעריצו ולדעת סדר מחנות שכיום ושיהא מקדשים ומשלשים וחכמים גדולים היו ושוקבע זה המנהג על פיהם זה קרוב לה"ק שנם שחברום מחבריהם וקלת יש לסר"ר יוחנן ן' גיוחת ז"ל שהיה משורר גדול . עוד יש בזה מקום לא תתגודדו לא תעשו תגודות שהרי שחר קהלות נוהגים כמו שכתוב במחזורים בלא גרעון ותוספת אלא כללא דמלתא דמנהג הזה שלין לבטלו כלל אלא הולכים אחריו ואם בעלותו לינו מבופל וזכרו תמיד מה שלמדנו בירושלמי במקום שהשלוה רופפת בידך הלך אחר הסנהג וכ"ם שלין במנהג הזה שום רשיון כי אפילו החולקים יודו בזה והדבתיבנא . ושנחתי לע"ד כתבתי :

תתקסה (תקלג) **שאלה** יורה לא מורה לדק לעניות דדינא רחובן שיה לו רשות בחנות בסלותת

שרבים בעיר אחרת אבר אחת ממשלת מלך אחד ולימים עזבת גרמו וגרבו שיהודים מסעיר שהיו המלוים בתוך שהפשה ויהי היום נעברו רשעים מן שהדן שהיו וכבשה שהפיפיור ואחר זה כבשה דוכס אבר היום עוסל על העיר שהיו והרשה שיהודים לדור בשלכותו ובתו ודלו זה כמה שנים והנה היום הרשה הדוכס הנ"ל לשמשון לסלוות בחנות שנים ושלשה שנים אחר שהלוה שמעון

הנ"ל

סכ"ל בא לחובן ותומר לי מצפט סבכורה וטוען שהחזיק מהודם ועתה תעיר בר סחורה לסודות הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון דקיי"ן דיעל דמלכותא דיעל ואפי' ביטו ממם שירם מפניו שמכרה המלך לשמעון קמה שמעון דחוק המלכים הוא כשלכידים המדינה בכח המלחמה כל הכתים והעבדות והכרמים שם שלו וגם שעבד שם לו למס עובד הילכך אע"פ שלא גרעו מעם סיסודים ולמה שמלך שרחבעון אחר לכך לא סעיר לקחת ממנו בייחו של לחובן ולמוכרם לשמעון יכח שמעון ואין לחובן יכול להוציאם מידו מכוח דיעל דמלכותא. וז"ל שרמב"ם ז"ל וכן מלך שכעם על אחד מעבדיו ושמשניו מבני המדינה ולקח שדהו או אלנו לגיע גזל ומותרת לשעת בם ושלוקח מן שמלך שרי היא שלו ואין שבעלים מוציאין מידו אפי' שזכו דין שמלכים יולא לוקח ממון שמשיהם שבעלים עליהם ושרי שמלך שפקיע שעבודן ושפשים שדם זו או אלנר זה שבפקר וכל שכיוצא לותם מן שמלך זכה בם וכ"ש בל"ד שלקח שמדינה בח שמלחמה שהרי שבעלים בעלמן חייבים לו מיתה וקייל"ן כל שרובי מלכות ושכיסם למלך כדאיתא בפרק גמר הדין :

ותו גרסיון בפ' חזקת שבתים שי זשרובי דזבני ארעא לטשהא זבייניהו זביני שבל לכרגא לא מ"ט כרגא לקרקפתא דגברי מגא ופ"ג דשתב שרמב"ם ז"ל שלך שסיו דיניו שכל שלא יתן שמס וכו' ובא זה ונתן שמס וכו' עד שיחזרו שבעלים וכו' ומשמע שמס חזרו שבעלים חוזרת לסס שכ"מ שפלא מכרו גזבר שמלך ממכר עולם שלא שזה שחזיק מעלמו ופרע מח שמלך אבל שם מכרו גזבר שמלך ממכר עולם אינה חוזרת לבעלים וכן כתבו שמפרשים. ופע"ג דקיי"ל דלא שייך טעמא דיהום בקרקע משום דקרקע אינה נגזלת אלן לאו מדין גזלן תחיון עלה דפשיטא דגזלן אין לו חזקה אלא משום דיעל דמלכותא תחיון עלה כי כן דרך שמלכים לכבוש מדינות זה מזה וקיונן שאם קיון גמור דאלת"ה לא תמלא שום מלך שים לו חזקה במלכותו שהרי כל מלכותם נוקמים מאחרים וכובשים שאם ע"י מלחמות וזו היא חזקתם. וכ"כ שר"ר אלישיב ממיין פ"ד דגדרים דשמואל דאמר דיעל דמלכותא דיעל אחא לאשמועינן דכל שאלן למלך היא וסיינו דאמרינן בשגחל בתרא דקטילי דיקלי וגפרי גפרי וסקרקעות וסדקלים שלו שם ע"כ. ואפי' שלא היה דין שמלכים בשכובשין המדינה לקחת שבתים ושעדות וזה שמלך לשם לאחד דין זה הוי שפיר דיעל דמלכותא ולא גזלותא כיון שהוא דין שוה לכל בני שמדינה וכן היא דעת רוב שפוסקים ומעתה אחה דן ק"ו אם היה קרקע שחוזת בעלמה שלו ולקחה שמלך ומכרה היה מכירה כ"ש חזקת שחוזת. ואו דחזקת שלותה שחוזת שלו אבל שמלך ומ"כ הוי ממנה שמלך כשאר שבתים של שפיר ששם שלו ויכול למכרם למי שירלה. ואו כיון דהוי משום שרמותא דמלכי כיון שנשהלק שמלך שרחבעון ולקחו ממנו שמלכות וחתלקה גם כח לחובן דלא עדיף מגברא דאחא מחמתים דיעקב"ל שבא מכח שעכו"ם שרי הוא כעכו"ם וכן שעלו שמפרשים ז"ל ואו דאין חזקת שחוזת חזקת קרקע אלא חזקת שמלטלין ולקח שמעון שמלטלין דשחם שוי חזקת שמלטלין ואייך שם יאות וגרועה מחזקת שמלטלין דשחם שוי מיפא שמוחזק שהמלטלין שבידו אבל בשלותה שחוזת אין בידו דבר שיהיה שמוחזק בו ומדינה אין בידו כלום אלא מפני שחקקה. ואפילו בחזקת אילים פירות שביבא חזקת קרקע מ"מ שם שפירות בחים מכח שקרקע ושוי שפיר חזקת קרקע אבל חזקת שחוזת אינה ממש שקרקע אין סריוח ממש מלד שקרקע של שחוזת אלא מלד שלותה שמעות וזו חזקת שמלטלין היא שילכך שדבר ברור שבעה שגוזלו משם נחיתם לחובן מן שקוטימו וחכם שמעון :

שוב ראיתי שכתב שהרי"ף קולן ז"ל שורש כ' שחזקת חוזת שקוטימו שוי שמלטלין ולא קרקע וז"ל ועל טעמא שמרחוק מכח שהגלוח שבינהם לא נראה זה לא"ש בר' קלמן שסולק מכח שהגלוח שבינהם לשפירים דשפירים לעיל מ"מ אומר אני לפי שרחה שר"ת דמכח שרחוק

אין יכול לסלקו שהרי דבר פשוט הוא שאין זה שמוב קרקע אלא שמלטלין בעלמא מ"מ אחר שאין שמקום גורם זכות לשלוחת שחזות ואיטו אלא שרחוקה דמלכא דלחון נותן רשות לשלוות וא"כ לא שייך בית דין שלרחוק כמ"ש בשער ח"מ בשם שר"י יהודה שלברצלוני ז"ל ע"כ. שילכך לעניין יהום נמי שביבי שלטלין בעלמא ושחיתם. ואו כיון שאחרבל לחובן כשחזרו שיהודים שלחתם חזקתו שלח שלך שחתם פשיטא דיכול שמעון לשעדל לקחת שקוטימו ואפי' רשע לא נקרא וכ"ש לסוליא מידו ועיין בשורש שחכר. ואו דמקרא שלא דבר שכתוב כי לא לאון לכם שלרעם יהושע כי לבני לוט נתתי אלא שר יהושע ואחר שכבשן סיחון שותו ניברחל וחזרו ליברחל לירושע ושיינו דאמרינן בכל דוכתא עשון ושוחב טוכרו בשיחון. ולפ"ד נמי שע"ג דבזמן שלך שרחבעון סיה לסור לכל ישראל לקחת שחוזת שפני חזקתו של לחובן כיון שילת שלוחת שלשתו וככם פרשות אחר שהוא לכל ישראל לקחת שחוזת דלכות שלך סיא זו :

והוי יודע דאפי' לס חזר שלך שרחבעון ולקח שלכותו כאשר היה בתחלה לא חזר לחובן לחזקתו לפי שדין חדא דהא לפסקת שלכות אחרת. ואו דשיין דגורסו שיהודים ניירלם ממנה. ואו דאפי' זה שלך שחזר ושתחזק שלכות אם יולא לקחת שחוזת מיד לחובן דיעל דמלכותא שוא ולא גזלות כיון דקיון שלא שזה שדעת שלוקח שלא שיהא שלו לחובן שלשתו שלא שיהא שלו לחובן שלשתו שלא שיהא שלו לחובן שלשתו

ע"כ ולא פטמוהו מיכולין לפטמו לחנוכין כיון שעדיין היו לריכין לחלי לבל לעולם אע"פ שהיה פחות מחליו מעט לא היו מחברין לחתו יותר מע' מיים לפי זו הגרסא שהוא חי לדם שמי שלא זכה לרחות פעמים רלופין ירלה פעמים זה . וכן אחת לשם שהם ל"ל דלמו דוקא אלא משהים ועד ע' ולא יעבור ושכחן בשיני לחרן שסוגיא על כריחתו שהרי סימני הקטרת גלבד היו שם ח"מ מנה וכי תימא שהם בהדיה ותפילו תימא שמהבורים כרשינה וסיון לא נשאר ממנו כלום ואינו מוסיף במשקל וכן במעלה עצן הרי הם רובע הקב של אלא שהיה מערב עם הקטרת בשעת הפיטום ומכל התערובות היה מקטיר מנה בכל יום מחליתה בבוקר ומחליתה בערב הרי שהיה שם ע"ו קבין לכל ס' שנה ומאלה כל התהבורות והשחת ניחא שהרי היו מהבים יותר שלי לשבר אלא יתפזר לילה דבר בשעת שחיקה וכ"ח זריזין מ"מ מעלה לבק ומחבר ואין בזה קפק ותפילו תאמר שהיו שם שהרשת המקטרת גם בשעה שהיה לוקח פרם בבקר ופרם בערב היו שם שהרשות ותדהיה הילו דומה שהרשת משקולות מוטעות כשהרשת משקולות וחה ברור לעין ועל זה אלי סומך בחילוק דבר זה . אבל לדעת התוספות עדיין קשה שהרי תירן כשבלים שם' שנה בשני בניס פשוטות ומה הועילו . ול"ל לתרן לפי שהיה כי כמו שבלו משהים בשנים פשוטות ג"כ היו שנים פשוטות יותר מי"ח שנה לכל מחזור שהרי היו מקדשין עפ"י הרלייה ולא עפ"י חשבון המחוקן עתה ול"ב היה לפשר שבקלת שנים הרלויות להיותה משוברות כפי החשבון לא היו אלא פשוטות כגון שלא היתה שם שנה מן השנות אשר בגללה יעברו לעבר את השנה ונשארו שהיה ושלש שנים בתוך השנים שנה בלא עיבור ומעלת יחיריה י"ל מניה בכל שנה מלותה השנים ועדיין ל"ע כי הענין מתיישב לפי שהוא זו אבל לפון התוספות היו מתיישב דמה לשם לעמר שבלו שם' שנה בשני שנים פשוטות לפי' שלא יהיו שניהם פשוטות משכחת לה וכפון שבחוך שם' היו שנים פשוטות שלא עברו אותה כדהחיבינן . לכך ל"ל דשנה הרלשונה שפטמן היתה פשוטה וכן שלאחריה ודבר מוכרח שהיה היתה פשוטה אחד לבד שרי שמותר שלה לא הוה גלה י"א מניה ולא יפפיקו למלחת שנה שמשוברת שהרי בין שנה שהמה לשנה משוברת ים י"ח יום ויותר . שלכך ע"ב היו מפטמין בחחלת שני שנים פשוטות כדי שיהיה שם שותר כ"ב מניה לעורך שנה משוברת והיה שותר לרבעה מניה לכל שלש שנים והשחבון היה לעורך שנה משוברת שים בכל מחזור יחידה :

בללא דמלחת דלכוף כ"ח שנה שהיתה שנה משוברת לפיל חיימ שלא היה שם שותר שלא שהיו שום בשום שרי נשחרו מניני השנים הפשוטות כ"ב מניה ומלאו חשרים י"ב מנה ולא דק וכי היכי דלגרסת ע' שנה אחת לריך לומר לא דק שהרי חשרים ע' כילד שותר ע' שנה שני מניה ואחי לכל שנה יעלו קע"ה והוה היה לריך קפ"ד ומלאו חשרים ע' ואחת ל"ל לא דק ובשלמת לפי הגרסת דגרסינן ע"ב לא ניחא לן למימר לא דק כיון דנחית תנא למיחני פרטים ליחני ע"ג אבל למאן דגרים ע' או ס' ניחא ת"ג דלא דק כיון דלא נחית לפרטים . וע"ת אמאי לא תיילו לגרסת אחת לשבועים שנה בגון שבלו שע' שנה בשנה פשוטה ויש שם שותר י"ח מניה שנה על קע"ה שנה היתרים לשבועים שנה שלאו קע"ו מניה עם מה שכחבתי לך למעלה מחורן דבשלמת לפטם יותר מאלי היה לפשר אבל פחות מאלי לא שמענו דהיינו לשלים ולרבינא דאם לי שלים ואם לי יותר משלים כיון שלא הגיע לאחין וחה ברור וכ"ש כי לפי דקדוק החשבון לפשר שים שותר מן השנה שהשוברת ג' או ד' מניה . וסברתה לשניות דעתי כחבתי :

תתקע (תקלה) **שאלת** ממני תודיעך דעתי ברלוון שחלה ושנה למות והיה קרוב למלכות והיה מלחזה שעשר שהכה שהיה על גג חצון ושחר מקומות והשביע את בנו הגדול שלא יקח שום מלחזה שהלך כלל ולא יהא ערב למי שיקח ושכן לא הוה ניחא ליה לאבל לקיים מלות אביו נשבע לו ומת רלוון . ובא בנו הקטן ולקח המלחזה של אביו בחברת אחריה שם יוכל שבן אשר נשבע להיות שותף עם אחיו בשער ישראל כיון שלא קבל ולא יהא ערב ובדיעבד אין חייב כלום כיון שאין כאוב בערבלותיהם . וגם אחריה שנשתתפו עמו שם עוברים משום ולפני שור לא חתן משקול ואם יש לשבועה זו שהיה עד ידי פתח ואיעה לו לא ואם יכול לומר לנום סייתי לשבועת מלות אחי :

תשובה אין כאן לנום כלל כיון שנתבלה ואמר אין מפני כבוד אביו ומלותו שבועה גמורה היא . ואו דשבועת שמי ליכא הלי טעמא דמלוה לקיים דברי אביו ומלותו דכתיב אבי השביעני אין מחייב בין לאחר מותו חייב לכבדו ולירחה ממנו ושלא לבטל דבריו . ומזה השעם בעלמו אינו יכול לשחול על שבועתו שאין מחירין לו שבועתו לעבור על מלות אביו ואפי' ע"י ת"ח ופתח ואיעה דסוי כאלו נשבע לקיים מלות כבוד אב ואם שאין מחירין שבועה כזו. ואף ע"ג דכתב הרמב"ם ז"ל בחשובה על אחד שנשבע שלא לפרוש ליה מפני כבוד אב ואם . והשיב ז"ל שאם נחחרט יכול לשחיר שבועתו. שאם הוא נשבע מעלמו מפני שלא יחבטל ממלות כבוד אב ואב אבל בב"ד שהביו השביעו אין מחירין לו כלל לעבור על מלות אביו. או ליכא טעמי לחריני דמי שנשבע לדעת אביו אין מחירין לי אלא מדעת אביו לומר עד שירלה אביו לדעת כ"ע כיון שאביו עשה לו טובה אין מחירין אלא מדעתו כמעשה משה עם יתרו ולדקיבו עם נבוכדנלר וכיון שמת אין כאן דעת אביו ואחרבה הוא לא השביעו אלא מחמת מיתה ואין הסדי אלא ניחא ליה בהחרפ . ואפילו אם עברו והחירוהו לדעת כ"ע אינו מותר דע"כ לא פליגי אלא כעין יחחו ונבוכדנלר שהיתה השבועה לדעתם לחועלת כבוד או קנין אבל השנשבע לדעת אביו ולילך דרך הממונע לאביו אפילו החירו אינו מותר ושכנגד הוא דע"כ לא שנקט ליה לכל בריה . וכ"כ הרשב"א ז"ל שאם החירוהו אינו מותר ובע"ד נמי לילך דרך הממונע כי הוא היה חושש שמא יהלכו השניה את כל יגיעו ועמלו ושניה בניה קטנים אולת אלו . ואו דבע"ד לילך לילך דרך עשמא שהמחיר הוא מחירו לעבור על דברי אביו אפי' בדיעבד אינו מותר לעבור לדעת כ"ע ופשוט הוא :

ולענין אם לחניה יכולין לפתח לותו עמהם ולפי מותר שכיון שהוא יכול לעשותו ליכא משום ולפני עור לא חתן מכשול דשכי אמרינן בסדיה עלה דשל דאמרינן לא יעשיב כוס יין לנזיר משום ולפני עור לא חתן מכשול כגון דקאי בחרי עברי נהרא לחין יכול שנזיר לפתח לותו אבל אם יכול לפתח לותו בלאו חיהו וייהניה :

חיהו ניהליה לא עבר :

ולענין אם יכול לשיות שותף עם אחיו בשטר של ישראל כ"ל שהוא מותר שאין כולין בשבועה מה שלא חכל בשדיה דל"ב נאמר שיש שבלב חיהו בשעה שהשביע שלא יעשה למי שיקח שלאחיהם ד' היש שבלב חיהו לבריה דבעינן פיו ולבו שוין וכ"ש שהשבע בעלמו לא היה בלבו לא זה ולא זה ומעלה לגבי השיותף אין כאן לא לב ולא פה . ואו אלם היה אביו יודע שבנו הקטן יקח שום שלאחיהם ניחא ליה שיהיה אחיו שותף עמו כדי לשייעו . ומה שלא השביע את הקטן מפני שלא עלה על דעתו שיהיה לו לב ליקח שלאחיהם גדול כזה . ומ"מ מודה אני שלא יוכל לשיות שותף עמו בערבלותיהם או לפני שהרים דהוי גדול מערב לשעולם חזקינן כחר שותפא . וכשרשה לע"ד כתבתי :

תתקעא (תקלו) **שאלת** ממני תודיעך דעתי במי שהיה מלטין לרחובן מנה בשלותם ובערבלותיהם ושלך שמעון חשר שלטין עליו זה שמסור ושמחלל עם השר לאבדו וכן היה יחמו חעשים מן השרים ורבעים וכו' ואחה חובע לרחובן את שמעון שמנה שהיה חייב לחרן ורבעים וכו' ועחה חובע לרחובן את שמעון שמנה שהיה חייב לו מפני שהוא מסור ולפי שפטור שמעון מלשלם היינו מפני שהוא מסור ולפי שפטור שעביד ולפי שהוא שלא ברשות השר ולפי שהוא אנוס ולפי שהוא שוגג ולפי שהוא מוחזק ולפי שהוא מוחזק ולפי שהוא מוחזק

כדין ומי פטור דקס ליה בדרבה מיניה ואין לדמ מת ומשלם ואפילו אין שם עדים ושתראה דאין ממיתין אותו אפ"ה פטור מן השמלומין כיון שיש בעבידה שעשה חיוב מיתה אם היה בעדים והתראה והרי זה גמור. שלכך פטור שמעון ותנוח עליו בדרכה שקיים ובערת הרע מקרבך וכן מעשים בכל יום בכל גלויות ישראל וכן כתבו הפוסקים. וכה"ה לפע"ד כתבתי:

תתקעב (תקלט) **שאלת** ממני תורתך דעתי ברורה שמלת סגלות למקומותיהם ע"י עדים בשתי

והוא שלא אותם במקום המקדשי והדר מסבלי והשתא במליים דהוה אחרת דכולהו מסבלי והדר מה זה לי חייבין לה לקדושין או לא. והעלתכתי לשמואל אף פי כ"ת לפי שנפל מחלוקת גדולה בזה בין החכמים אשר היו בדור הזה ולית לדעת דעתי ותיזה דרך ישמון חור:

תשובה בפ' החיים מקדם יש שלשה גרסאות גרסת רש"י ז"ל וגרסת ר"י ז"ל ולבתי הגרסאות בתחלת דרובא מסבלי והדר מקדשי תע"ג דמיעוטא מקדשי והדר מסבלי לא חייבין להו לקדושין וכ"ם בתחלת דכולהו מסבלי והדר מקדשי. ולגרסת הריא"ף והרמב"ם ור"ח ז"ל לפי' בתחלת דמיעוטא מקדשי והדר מסבלי חייבין להו לקדושין לכל בתחלת דכולהו מסבלי והדר מקדשי לא חייבין כלל ואפי' לפי גרסת זו אם מקלת ממלתו שמקדשין מיד כדי שלא יקדמו אחר או לשום מסכנות לא בשביל אלו נקרא המקום הכוה מיעוטא מקדשי והדר מסבלי שהרי לא מפני שמנהגו בך הוא אלא מפני סכנה וכן כתב הרשב"ם ז"ל. וכן במליים יש שמכתת נעידים שלא יקדמו עד שעת נשואין ואפ"ה יש לה שמקדשין מיד שמא מפחדים שמא תחזור בה ומפני זה לא נשתנה דינו אלא הרי הוא בתחלת דכולהו מסבלי והדר מקדשי ואפילו זה החיש בשלמו בקדם שלא שם יחזור פעם אחרת ושלא סגלות לא יהיה נדון כאנשי כעיר דכולהו מסבלי והדר מקדשי. וגדולה מזו אני אומר שאפי' כמי שנדר ולא שלא סגלות עד זמן מרובה שהרי גילה בדעתו שהוא ירא פן תחזור בה ותאכל את הסגלות או תאבדם או הבלה אותם ונוב לא יכול לקחת דבר ואח"כ שלא סגלות שהם לא נחוש להם כלל לפי הגרסאות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דכיון שיודע הוא בתחלת דמסבלי והדר מקדשי לא גמר ושלא לשם קידושין או משום דקנשה כבר ואפי' פירושין דמימר אמר היה לו תקבלה לשם קדושין. ולפי שעשה שתחלת שם שאיחר ושלא סגלות לא מפני שקדם תחלה אלא מימר אמר כיון שעבר כ"כ זמן ולא סדרה בה שעתא אמי לא הדרה. תדע ד"כ לא משכחת לה בתחלת דלא חייבין לה לסגלות כלל דאי אפשר דליכא חד קפדן דלא מסדר סגלות אלא לאחר זמן מרובה שנדר וסתמא דמילתא בהוא דכולהו מסבלי והדר מקדשי לא חייבין לסגלות. וזה נראה לי ברור תע"פ שראיתי מי שחולק בזה להחמיר וכיון דעקרא דמלתא משום חשש לא מפקינן דתחת מחזקתא ואין לחוש להחמיר כ"כ. ומקור ז"ל לפי גרסת הריא"ף ור"ח ז"ל ושה לא קיילן כר' מאיר דחיים למיעוטא וכמה דברים נאמרו בזה בספוסיפות תילו משום חומרת שנת חיים ובעלי התידושין תילו דלא אזלין בתר רובא אלא במלתא דאיסורא אבל במלתא דהיתירא במסבא לא דלמא זה ילא להיות מן המיעוט ואכתי קשה דלא סגי כמי שעשה לאפוקי דתחת מחזקתא. ויש לתרץ דליכא חזקה אחריתי כנגדה דחזקה אין לדם מוליא משחיו לנטלה ואוקי חזקה בהדי חזקה וניחום למיעוטא מן הטעמים שכתבו המפרשים מ"ש למדנו שהיא חומרת יחידה ושעשה דחזקה וחמור זה העיקר. או נפקא מינה עיר אחת שלא שם מסבי לגרסת הריא"ף ור"ח ז"ל יש להחמיר כי שמא ילכו להיות מאותם המקדשי והדר מסבלי ואפילו תימא למיעוט המקומות מקדשי והדר מסבלי ובני עיר זו ילכו להיות כך למיעוטא מקדשי והדר מסבלי אפ"ה חייבין למיעוטא. אבל לפי גרסת ר"י ור"י ז"ל נראה לי דבעיר אחת לא מחמירינן כולי האי והכי דייקינן ליתא דרב פפא דקאמר בתחלת המקדשי וכו' משמע דהכי קאמר האי דקאמרת הוא שלא סגלות לכתחלת דמקדש והדר מסבלי הוא דליכא למיחש. או ליכא שלא סגלות אחת לדעת רש"י ז"ל חייבין שמא סגלות הלו לשם

קדושין שלשם. ולדעת הריא"ף והרמב"ם ז"ל חייבין שמא קדם לשם קדושין ופקעה מינה כי לדעת רש"י ז"ל לריך שיכלה לותם בעדים ובשתם לבל שם שלא בעדים או לפילו בעדים ופירש לשם שלשות לא חייבין להו. ול"ג בעדים ובשתם ומיהם מודים שלא היו לשם קדושין לא חייבין. אבל לפיהם הריא"ף ז"ל לפילו בלא עדים ולפי' שתם ולפי' שיהם מודים שלא היו לשם קדושין חייבין שמא קדמו לשם קדושין בעדים ושלשו למדינת היש. ומעתה לריכין אנו לברר טעמי המשלות ומשם תחבר שלשתינו. תשבר נומר בתחלת דמקדשי והדר מסבלי או רובא הוי טעמא משום שהם מקפידין וקמלינן והשתין שלא יכלתו שלשות קודם שנשואין שמא תחזור בה ומשלי שתזו שמא לבלוש או להבדוש או ילא ממש יהבלם ובתחלת דמסבלי והדר מקדשי כולהו או רובא משום שהם נדיבי לב ולא קפדי כלל לפי' לם. יתבדו הסגלות ולפי טעם זה היה לנו ללכת אחר מקום שנשתלחו ממנו שלשות בין לשקל בין להחמיר או למעט שנחוש להחמיר כיון שהמקום שנשתלחו משם שלשות הוי בתחלת דמקדשי והדר מסבלי תע"ג המקום שהשם שלשתלחו לשם הוי מקום דמסבלי והדר מקדשי ואע"פ שמא קדמו לשם קדושין בעדים ושלשו למדינת היש.

דעתייהו ומצדדי סנגורום ולא חיישינן למאי דקרית לע"ג דלא קדשו ובמקום שנהגו מקדשי ודאי מכאני הוא מפני שמצוי במקום אין עומדים בדבורה והלכי בהו ולא ניחא ליה למיקם כי היכי דליילא וכ"ש בחייהו דליכא למשמורי מיניהו. ומעתה אין להקשות וכי שופטני ניהו סך המסבלי והלך מקדשי למה זוזייהו בכדי ומכאי לקרית לכחיב שמחיה ירבעם לא יעבו עולא ולא ידענו כזב וכ"ש דבכל שדוכין ליכא קיון ותמיר להו למיחי כשבועה. הלכך אם מקום שהשם נמחלו אם הסבלונות הוא מקום דטולהו מסבלי והלך מקדשי לפילו שיהיה החים ממקום דטולהו מקדשי והלך מסבלי לא חיישינן להו לקדושין לכ"ע דלי למאן דמפרש חיישינן במת קדשם קודם לכן ליכא למיחש חדא דאין השם מקבלת קדושין עד שתקח הסבלונות שכך מנהג בנות עירה ויש מושבם שמא יסחל כח. ותו דאיכו כמכר דעתיה שלא תחזור כח שכך הוא מנהג עירה ואין הסבלונות ראוי לקדושין שקדמו. ותו שאם השם מושבם למנהג מקומו ק"ל כד פפא לא אמר אלא בפיקחת וכן הפוסקים היה לכם לפרש ולא שייך הכא למימר נוחנין עליו חומרי מקום שיצא משם שהרי חומרא זו שאחה נח להחמיר על השם היה וק"ל. ולדעת המפרשים שהם עומדו קדושין כל המשא לדעת מנהגי מקומו הוא נושא וכיון שהם חיים מקבלים הסבלונות לשם קדושין גם הוא לא שלח לשם קדושין ועוד שגואי הוא להם לקבלם לשם קדושין שחושדים אותם שחיים משחרים ישראל שילבנו כזב או שיצאו עולה הלכך גם הוא לא ישלח להם לשם קדושין וכאן שהיקר שהחבנו למעלה דכיון שהוא השם בעלמא דמדינא הוא לו למיזל בתר חזקה ורובם לא מחמירין כם מפי ממה שחמרו הם והולכתי להחריך זה לפי שלחיתי מי שכיבר ספר ודין רצוי לסמוך עליו אלא מה שכחבנו הוא הנכון. והם מקום השם הוא מקום דמקדשי והלך מסבלי לכ"ע חיישינן לפי הפירושים ולא נחום כלל למקום החים יהיה המנהג מה שיהיה. וכן נראה שם מקום שהשם רובא מקדשי והלך מסבלי לע"ג דמקום החים רובם או כולם מסבלי והלך מקדשי לע"ג דליכא למימר סמוך רובא למקום החים למישטעי דמקום שהשם דמסבלי והלך מקדשי וכ"ל רוב כנגד רוב מקום שהשם מה בכך הויא ליה רובא ומישטעי ואפ"ה חיישינן למישטעי מטעמי דחמרן לעיל וכ"ש דכיון דרובא ככולו בכולים תלמודא הכל הולך אחר המקום שהשם ובכחיבנא. ואם מקום שהשם הוי מישטעי מקדשי והלך מסבלי ורובא מסבלי והלך מקדשי תלית בפלוגתא ואנן בתר הריא"ף ור"ח והרמב"ם והרא"ם ז"ל וכל הבחים שחריפים גריעין ואזלינן לחומרא הכל מ"מ הומרא יחידאי היא. הכל מה שאריך לי עיון היכא דאחרא לאחתא מישטעי מקדשי והלך מסבלי וכן אחרא דגברא דשמעה ליכא חרי רובא וחזקה רוב מקום שהשם דמסבלי והלך מקדשי וכן רוב מקום החים וחזקת השם דגופא עדיפא ממישטעי ומודו גם המחמירין לו דלמא הכל הולך אחר מקום שהשם וכיון דליכא מישטעי לדעת המחמירין חיישינן. ומסחברא לי דמודו גם המחמירים דלא חיישינן להני סבלונות כלל דלע"ג דחמרין הכל הולך אחר מקום שהשם הא"מ בזמן דרובא נהגו הכי הכל ליכא למישטעי נהגו הכי כגון הכי המקום גופיה חיישי הכל בחים דאחי מעלמא אדרבה חמרין כל שהשא השם לדעת רוב מנהגי מקומה הוא נושא וכיון דרוב מנהגי מקומה מסבלי והלך מקדשי גם הוא נוסג כמנהגי רוב מקומה דמסבלי והלך מקדשי ולא הוו קדושין למר כדחים ליה ולמר כדחית ליה. ועכ"פ כי היכי דחיישינן הכא בחרא דידה למישטעי ניחום נמי בחרא דידיה למישטעי. הא לא קשיא לחפי' לדעת המחמירים חרי חשבי לא למחרין למיחום למישטעי מנהגי מקומה ולמישטעי מנהגי מקומו כל כי האי חומרא לא למחרין וכ"ש דהים גם כמה לטיבותא חדא שעיקר סדין חלוי במחלוקת גדולי שולם רש"י ור"י והמחכיים לחרייסים ז"ל. ותו דכולים תלמודא לא קיל"ן כר"ת דחיים למישטעי. ותו דכבר הים לן לאוקומי לחתא לחזקתה ואין כאן אלא השא בעלמא. ותו דחרי חבשי לא למחרין

ושוב מלאתי לי רב בדין ולא בטעם אח מהרר"י קולון ז"ל שדקדק מלשון סרמב"ם ז"ל וז"ל ועוד נלע"ד שמחוך דברי רבינו משה ז"ל אחר שם מחוך שחומים יש להוכיח לחין לחוש

שכתו מדים שהלו סבלומת סובלו לה וכו' כתב כן לתפוקי מכמת רמ"י ז"ל דסובר דסבלומת עלמן הם לעם קדושין ולפי עניתו בעיון סיסיו מדים שלחם על ידם לתכתו אבל אין כן מנת סרב ז"ל אלא תפילו לא ידעו העדים אלא שסובלו לה סבלומת בין ע"י עם או קדוב או עבד או שפחה כיון שידעו שסובלו לה ע"פ חיסיון שמת קדמו לסם קדושין לפי שיטתו שהיא שנת סריע"ף ור"ת ז"ל ולפי שנת זו טוי פירום דמיומרא דרב ספת לפי המסקנא שכי בתחלת דמקדשי והדר מסבלי סיימו שמישומים עושים כך ותפ"ם חייסיגין למישומת מסבלי והדר מקדשי סיימו דכולהו מסבלי והדר מקדשי לא חייסיגן. וע"ת רב ספת גופיה אמאי נקט לה שכי הוס ליה למימר בתחלת דמישומת מקדשי והדר מסבלי חייסיגן בתחלת דכולהו מסבלי והדר מקדשי לא חייסיגן וסוי לשון מבוהר טפי וי"ל דר"פ נקיט ליישנת דסוית לקולא אפי' לתחלת דכולהו מקדשי והדר מסבלי וס"ל דאפי' בכס"ג ליכא לריכותא כיון דליכא ספרי ממש בקדושין משום חשש בעלמא לא סוס לן לתפוקי לתחלת מחזקתה. ולפי סברת המקשה דסבר דבסה פשיטא חיכן לא לריכא מימריה דר"פ אלא דמישומת מקדשי והדר מסבלי אפילו בסברתיה קאי דכולהו ליכא לריכותא, וה"ק קלר ומכון לייבב לשון סרב ורב ספת:

כללא דסתי שקלא וטריא דתיתן לן למפסק להומרת כדשת סריע"ף והרמב"ם וה"ח והרא"ם ז"ל ותו דלטולם תזלינן בתר מקום שהשם זולת ליכא לתחלת דידם רוצה מסבלי והדר מקדשי ומישומת מקדשי והדר מסבלי וכן בתחלת דידים דתניגין שמוך רוצה דהשם לרוצה דסכא וס"ל רוב גדול ולא תמרינן שמוך מישומת דהשם למישומת דסכא וס"ל מישום גדול וטעמת כדתמרן לעיל. ותו כיון דמשמש בעלמת היא כל שפק תחר תו כל גלוי מלתא תו כל משמש תחית סגורמת לבעל שקדושין מבעלינן ותו ואפי' בטעמת כל דהו דסבו דלא לוסיף עלה. וסכי משמע בביורו מתוך דברי הרמב"ם ז"ל בתשובה וכתוך דבריו בתדושין תני מכיר שהשם לה כדי לתלוק על סריע"ף שדבריו דברי קבלה סיא תופס שנת רס"י ז"ל. וכתבתי זה כדי שתדע שיש לתלוי להחמיר בה יותר מדתי. ובודאי מלינים לתרת דכולהו מסבלי והדר מקדשי מכחה טעמי מדת דכולהו עומדין בדבורה ואחד מני חלק הוא שמבעל הבדוקין. ותו שקוטין בטעת השידוכין ותו שטושין קנס למי שחוזר בו. ותו שגם לפי שכלה מוציא כולהם מרובה וחזקה אין לדם עולה בשטודה ומפסידה. ותו דיש שהכחה שלא יקדשו אלא בפני סופרי שקהל וברבות ב"ד ותו ליתא דקדם קלא ליה. ותו דיש שהכחה נגידים קדמוטים שלא יקדשו אלא שמור לשבעה ברכות ושמא מפני חשש שבעות תקנה ומפני זה לא מצינו מי שיעלה בלשתו לומר שבעבעות שם קדושין ולא ראינו אל קדושין שקדמו ואפילו שילתו שיש שהשם מן שכלל לא בשפילם יחבעל מעשם. וכנראה לע"ד בתבתי:

שאלת (תקע) ממני מודיעך דעתי כמי שיש סוף במדבר וסוכתה לחלל את שבת ויש עמו גמל שם מחתרה ויש עשיר כמין תיבה פרוסה מלד ל' ומיסיגין על הגמל שתים מזה הלד ואחת מזה הלד ויושבים בתוכה סולני דרכים וכולה למעלה מעשרה. ותמרת דכי עדיף לכתוב על שמחתרה מכמה טעמים חדא שכיון שחלקה רשות שמחתרה לעלמה שהרי שם ד' על ד' בגובה עשרה הרי היא רשות היחיד שמלכת בתוך חיסור תחומין. ועוד שהוא מסלך למעלה מעשרה וליכא מ"ד דאין התחומין מן התורה כלל וכיון דליבועית לן לר' יש תחומין למעלה מעשרה ולא ליפשטא תזלינן בהו לקולא. ותו דאיתו רוכב ממש על הגמל הלא יושב ואיהו לא מידי עביד דמהאי טעמת גרהא שהיא מפיר רבב"ם ז"ל לגבת בקרון בשבת ותע"ג דחזר בו לא מטעם תחומין הלא דגר שמת יבואו עליו לסטיס ויבוא על רגליו ויהא חוץ לתרבע תמותיו. ושתרומים לסרו משום דמשתמש בבעלי חיים לבל משום תחומין לא לסרו וכיון שאין בה תחומין שכי עדיף מלכלוך על רגליו דליכא מ"ד יש תחומין מן התורה למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה עמוד גבוה מעשרה ורוחב תרבעה לא תיבעי לך דתרבעה שמיכתה היא כי תיבעי לך בעמוד גבוה עשרה ואין רוחב תרבעה ג"כ בקופן בספיפה מאי ת"ל הוסיפה ת"ם מעשה שבתו מפרנדסין וספליגה ספיפתה וכו' תע"ב יש תחומין משום שכי לו תע"ה אין תחומין לחתי לו אמר רבא במסלכת בתקק. סא קתני דמדמי ספיפה לעמודים או לקופן לף ע"ג דספיפה מחלקת רשות לעלמה ורשות סיחיד גמורה סיא. ופי' הריטב"א ז"ל דתני גוונא קא מיבעיא ליה כגון שהוא מערב שבת למעלה מעשרה ומסלך שם בשבת תן מהלפיס לחם. ג"י מהו לצאת מתחומו דרך קפילה או דרך ספיפה בשבת למעלה מעשרה ופשיטא לחתי כמה שילא וכתב הרמב"ם ז"ל בתשובה שמותר ליצא חוץ לתחום בספיפה בחים שכם למעלה מעשרה או בחים שהוא מסופקים בעומקן כחם הוא משום דאין תחומין בכרמלית וכשהוא מסופקים תזלינן לקולא משום דסוי דרבנן לבל בתוך עשרה ולאי אסור משום דס"ל תחומין דאורייתא וסוי ספיקא מדרבנן ותזלינן שם לתומרא. סרי לך בהדיא דתע"ג דספיפה חולקת רשות לעלמה תפ"ם לא שרינן לה אלא משום דאין בכרמלית תחומין למעלה מעשרה לבל דכותה ביבשה למעלה מעשרה יש תחומין דכיון דספיקא דאורייתא הוא תזלינן לחומרא תע"ג דחולקת רשות לעלמה. ולא דמיא לזורק כותל דפטור דסתם הוא בעמת משום דסוי כמוליא מרשות היחיד לרס"י אבל שמעביר כלי גדול שיש בו ד' על ד' בגובה עשרה אלרכא לחות בר"ה יסיה פטור ושם ולאי ליתא ות"ת שם קיילן כדברי שמיקל בעירובין וכל שמי ניזול לקולא ונימא דאין תחומין למעלה מעשרה. שם לא קשיא כלל אלא פליגי שם בכלל ולא נמלא מי שמקל שם אלא ספיקא הוא דמספקא לה סילכך לא אמרינן שם אלכה כדברי שמיקל דאין כאן ופשוט הוא. ברי מעשה שראתון שתמרת לאו כלום סיא:

ולענין מה שתמרת שהוא מסלך למעלה מעשרה. אין זה טעם להחיר דע"כ לא מיבעיא לן אלא בעמוד שהשם שרגלי שמסלך שם למעלה מעשרה וכן בקופן וכן בספיפה המסלכת למעלה מעשרה. אבל בזמן שרגלי שמוליכין שם בתוך שהשם בשת לא מיבעיא לן בספיפה דבתוך שהשם שוא מסלך. תדע שהרי תמרו בגמרא בעמת דאין רוכבין ע"ג בסמס גזוס שמת יצא חוץ לתחום ולאי ליתא הוא לה לפלוגי בין בסמס גבוה עשרה לאין גבוה עשרה וכן משמע ממי משובדא דר' מאיר עם אליעב בן תבוים שהיה רוכב על הסוס וסתם הוא גבוה עשרה עפיתים הוא ובהדיא שתלו מלפני ריב"ם ז"ל הסולכים במדבות ע"ג שגמלים וכתב בתוספ תשובה פעמיים שלא שים בם משום תחומין ודברים ברורים הם לתחד מסלך ותחד רוכב ע"ג בסמס תפילו גבוה כמה שים בו משום תחומין. וכן יש ללמוד גם לספיפה דסתם ספיפה גבוה י' עפחים ובזמן שהיא סולכת בתוך עשרה יש בו חיבור תחומין וכדמתרן רבא לעפ"י שהלדם עומד בם למעלה מעשרה מן שקרקע. ותו דלפי' רוב הפוסקים תע"ג דס"ל דאין תחומין מן סתורה מודו שיש חיסור תחומין למעלה מעשרה. וז"ל דטעמת משום דמסדר שלמודת למפסע תחומין למעלה מעשרה ות"ג דדחי רבא במסלכת בקרון דחיים בעלמת היא דסתם ספיפה חיסה מסלכת בשחות עפחים ומכח שמעת עשרה דסתם ספיפה בחים שכם למעלה מעשרה דאין ספיפה מסלכת בשחות עשרה. ומיהו דסתם תלמודא פשיט דיש תחומין שכי חיה לן למיקט תע"ג דאין תחומין מן סתורה וכיון דאית לן למיקט אע"ג דסמסלך בגגיו ליכא מאן דס"ל תחומין דאור' וכ"ם דקושטע דמלחת הוא דמסלך ע"ג בסמס תפילו גבוה כמה שים בה חיסור תחומין:

ולענין מי יושב כרוכב דמי או לא סדבר ידוע דיושב כרוכב דמי דסא אמרינן בריש פסחים בחים קלחו מרכב ובחסם קלחו מושב ובי סיכי דרוכב על בסמסה ויושב עליה דמו לסדדי סס"ע ביושב בתוך סמחנה דמחי שנת. ודמיא למסלך בקרון בשבת דלחו מידי עביד דמזה הטעם סיה רוצה רבב"ם ז"ל להחיר ליכנס בקרון בשבת ולצאת חוץ לתחום דאי משום תחומין לא מידי קעביד ואחרים מוליכין לחו וסיה רוצה להחיר ג"כ לסלך את כולם תע"פ שילחו חוץ לתחום דכיון דאית לים שם מחילות דמיא לדיר וסטר לספיפה דקי"ל דמסלך את כולה ועמעו ז"ל דתמרן שמעשה קופא שת שתרבעים

וכיוצא בקרון סופג לא סלרצעים ר' מאיר פוטר לא היוצא בקרון ומלחיץ שמואל ותני וחכמים פוטרין לא היוצא בקרון משנה ליה ז"ל דסלכתא כשמואל דלחיץ לה וכי סיכי דלעניו כלאים פטור משום דלאו מידי קעביד ס"ל לעניו תחומין לאו מידי קא עביד וכן כתב ר"י דמיו ר' קא היוצא בקרון משמע לכל לאסור ולפסור דרבנ"ם סיא סובר דפטור לגמרי דלא לחריגן פטור לכל לאסור אלא לעניו שבא בלבד . ולפסור דס"ל דלחומין דרבנן ומס"ס חייל בקרון לפילו לכתחלה . ולפילו סחולקים על רבנ"ם כגון ר"י והרשב"א והריטב"א והרמ"ם ז"ל וכל סלחומים לא חלקו עליו מטעם תחומין אלא שבשה במדכי ובמיימוני שחלקו עליו מטעם תחומין ולס כיון דלין בקרון אלא לאסורא דרבנן משום משחמת בבעלי חיים לדעת כל הני מוסד שיעבור על זה ולא יעבור ברגליו בתחום משום דליכא תחומין לליריותא למ"ד . גם טעם זה לא מחוור כלל מדא דסא סריא"ף והרמב"ם והרמ"ם ז"ל ס"ל דהיוצא בקרון לוקה מן סתורה דסוי כמוסיג ברגליו . וז"ל סרמב"ם ז"ל פ' ס' מסלכות כלאים עלה שסיו מוסיפים לוסה בכלאים היוצא בעגלה לוקה ולעפ"י שלא שהיג שיעיבה גורמת לשהיג שמשמר סעגלה ע"כ . וזה פסכימו רבים . וכיון דלעניו כלאים סוי כאלו מוסר שבשה לעניו תחומין גמי לא שנא וכן כתב ז"ל פ' כ"ח מסלכות שבת מי שהיה בא בדרך להכנס במדינה בין שיהיה בא היה בין שיהיה בא ביבשה אם נכנס בתוך תלפיס לתה קרוב לעיר קודם שיכנס שבת וכו' סרי לך שלין חולק בין מי שבא בחרבה . וכן אסר בתשובה הל"ל להלך בספינה חוץ לתחום בתוך עשרה ולא מידי קא עביד . ולפילו לדעת סחולקים על רבנ"ם ז"ל משום משחמת בבע"ח אפשר לי לומר דלאו משום דמוהו היה דלין בכיונה בו לאסור תחומין אלא לפי שברגלו מקשים עליו דלא"ג דלית בה משום לאכור תחומין לדעתו ז"ל לית בה משום משחמת בבע"ח ולפיו ז"ל ס"ל דעגלה לידי נדנין נייסו ולא גזרו בסו . ומעתה תשים שברת סמפרשים משכחת לדעת בעל סהשגה שבתב לאסור משום תחומין ולדעת הרמב"ם והריא"ף ז"ל . והרשב"ם ז"ל מזר בו ונתן טעם שמא יפגשו בו לסטים ונמלא יולא חוץ לתרבע לחומיו לו שמא ירד סוס מעלמו סס שלין כן מלי בספינה ולפי' לפי שעם רבנ"ם לס סובר דסחומין דלורייתא ניחא דסרווחא בה מידי דלא עבר דלדלוריית לא"ג דעבר דלדבנן בכל לי ס"ל תחומין דרבנן לא ליכא בכא דרבנן לדיקן לאסור תחומין ולאסור לסשחמת בבסמה . ומ"מ מודה לאי כי לדעת רבנ"ם ז"ל לס נלחם ולריך ללכת חוץ לתחום ויש עמו עגלה מוטב שיסב בעגלה ממה שילך על רגליו . לבל על גבי גמל שהוא כ"ד לאי לומר כי אין חילוק בין יושב בתוך סמחלרה ליושב על הגמל עלמו . חדא דהא היושב על גמל בתוך סמחלרה לי אפשר שלא יפגע על גוף שבסמה וסוו לדדין לכ"ע ולא לידי לדדין מה שאין כן בקרון . ותו דליושב בתוך סמחלרה כיון שגופו נשען על בסמה ומתנועע בסמה מרגשת בו והולכת מחמתו ונמלא כלו סוא מוליא עלמו חוץ לתחום וליכא למימר הכא נמי שלא מידי קעביד לבל היושב על קרון אין גופו נשען על בסמה כלל שלא על חופפי עגלה והיא הולכת מעלמה ואיסו לאו מידי קעביד לדעת רבנ"ם ז"ל . חזא שברי טוענין על העגלה עשרה פעמים יותר ממה שיש כח בבסמות להוליך אם סיה מוזה על גבן . סילכך משמע ולאי דבנ"ד לפילו רבנ"ם ז"ל מודה דאיה בה ליסור תחומין ואסור להשחמת בבע"ח ושמא יתחוך זמורה ואיני רואה טעם להחיר לו שני ליסורין במקום שלפשר בהיתר ליסור אחד דסייטו על רגליו אם אין בו סכנה בשהוך על רגליו . ואי משום עונג גם אתה מודה כי משום עונג אין לנו להחיר לו ליסור שבת אפי' מדרבנן . זה נדאה להלכה אבל למעשה מלאתי לו מקום יותר טוב והיא שבזמן שרואה שהיירה לנסוע קודם מעט יולך ויבן בתוך סמחלרה ויאמר למיטס קא מכוונת ובעכו"ם יבלוטו ויניחו סמחלרה על הגמל כמנהג וסוי לס בספינה לסכוונת אוכיא מדבנן לחוזל ובייס במבדל ואמר למיטס קא מכוונת ובעכו"ם קא עבר ליה לסך גיסל וחזיל ועבד פירא וקאמר רבנן שברת בהיסורא דרבנן לאוכיא דרבנן שרי . אף כ"ד אא"נ דלא

וסוי לוכיא מדבנן מוטב לו שברת זו ממה שילך ברגליו ויעבור ליסור תחומין בין לס"ד תחומין לאורייתא בין למאן דאמר תחומין דרבנן וסוי כספינה לסוליאוסו עכו"ס או רוח רעה וכטיימוסו הין לו אלא ל' אמות . וכאה לאוי להוסות . וכי סיכי דשברת במלחת דרבנן קיל טפי מאיסורא דרבנן ס"ל שברת במלחת דלורייתא קיל טפי מאיסורא דלורייתא וע"י שברת עדיף ליה וכאה שרע במיטוטן וכ"ם בהלברפות שברת בתחרים שאע"פ שמיה עיקר מ"מ לגיפים בעלמא סוי וזה ברור אללי . ולאיהי לבאר לך ססוגיא לפי שטעות דלפי מ"ם שרמב"ם ז"ל בחשובה שאה שבאב מהחלמוד לא מיבעיא ליה כלל בכרחלים אם יש בה תחומין למעלה או לא דאלא מיבעיא ליה אלא ביבשה כמו שבחבאר שם אבל חויר היה לא יהלא בו ליסור תחומין למעלה מעשרה . ול"ל דליה היה ליבעי דקא מיבעיא ליה בספינה ממי אלא דוקא בעמודים או בקופן בחויר . אבל קשה דלילו בני ביבשה ופשיט לי מספינה דסויה למעלה מעשרה כברחלים. ות' דדמי רבא במסלבת בתוך הרקק אבל במסלבת למעלה מעשרה לבאי חיבעי לך משום דלמעלה מעשרה בברחלים ממי סוי בעיא ולא חיפשטא . ויש ליישב דמאן דבעי לא בעי אלא ביבשה ומאן דפשיט פשיט מכ"ם ובבא דאי מסתייעין ליבא פשיטותא דהתם במסלבת ברקק בתוך עשרה ולו להחמיר ללמוד עמדה ספינה ולו מדעתייהו וקו שביקה ושבחת שומדת בתוך עשרה ואם יהלבו את כולה ממלו יולאים חוץ לתחום אבל במה שהלבו בשבת לא הלבו חוץ לתחום דלין תחומין למ

הצרכים לגלג בעודו חולה וכבד חליו ונחיכתם עמו בעדים ומת מחמת חוליו תחב ג' ימים ואין לו בנים ויש לו אח אם לריכה ממנו מליכה . יולנו רבינו ושכרו כפול . ועוד יש לו משודכת אשה אחרת וגם זו נתייחדה עמו בעדים אם לריכה גם זו חליצה או לא :

תשובה לריך שתדע כי סיימוד אחר אחו מוסכין לו שמת בעל לפס קדושין לריך שיהיו בו חמשה דברים . ג' שיהיה בדי שיעור ביאה . ב' שלא יהיה פס אדם אפילו עבד אפי' שפחה חון מפשחה דיולה . ג' שיהיו העדים רואים אותו בחחה . ד' שיהיו יודעים שים אדים רואים אותו . ואחר שיתקיימו כל החנאים שלש הוי יחוד ויחיינין שמת בעל לפס קדושין ולריכה גט שני מפקי . ולעניו פיקר סדין אי חייבין ב"ד או לא אם אפשר לכופו לחלוץ או לסטטותו מוטב מפוס לוות שפחים . אבל אם אין יכולין לכופו אין כאן בית מיחוש מכאה טעמים ומוחרת להנשא לכחחלה . אבל לעיקר סדין חלוי במחלוקת דגרסינן בפ' כזורק אמר רבה בר בר חנה ג"ל יוחנן מחלוקת ברחוב שנעשלה וכו' אבל לא ברחוב שנעשלה ד"ם חייב לריכה גט מפני ואיבה כאה גחוני עולם דפסקו כי האי לישנא . אבל סרי"ף והרמב"ם וסרא"ם ז"ל פסקו כחיבך לישנא דר' יוחנן דלריכה ממנו גט שני . ואו דגרסינן בירושלמי גבי לנה עמו בפונדקית ג"ל מוגח ב"ש בשעמייהו דאמרי אדם פוטר את אשתו בגט ישן ואמרי חייב לריכה גט שני וב"ה סברי טעמייהו דאסרי ואמרי לריכה גט שני . אמר ר' יוסי בר בון ב"ש כדעתייהו לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מלא בה ערוה דבר אימון אמרי מוזמנת היה בפניו ואימו חשוד עליה לפיכך חייב לריכה גט שני וב"ה דאמרי הקדיחה תבשילו אימון דאמרי חייב מזומנת לפיכך חשוד עליה ולריכה גט שני . ולפי גמרא דבני מערבא לב"ה דאמרי לריכה גט שני לכחחלה הוא ואם נתגרשה ואלך בעלה למדה"י אחר בלא עמו בפונדקי חבשה לכחחלה כדין גט ישן . ואיבא מרבוותא קמאי דאמר המגרש את אשתו ולא עמו בפונדקי כגון שכאבו ועדיין לא נתנו וטעמא משום גט ישן ולא משום קדושין ולא בריר . וגמרא דילן משמעה דאזלא בטעמא ב' יוסי בר בון ולא משום גט ישן ב"ל בטעות וכחוב במרדכי . סרי לך בסדיא לאיבא מרבוותא קמאי דלא חבו לקדושין כלל . וגם לפי דעת סירושלמי נדון דידן דומה למלך בעלה למד"ם שסרי הלך לביח עולמו והיכה חיכה רולה לחלוץ וליבם אין יכול שהיא נחושת אחיו . ואו דאפילו לדעת המחמירין בשלמא גבי אשת איש דאמרינן לריכו גט שני מכפק שמת בעל לפס קדושין אבל גבי יבמה לעוק דאיסור לאו סוא לא מחמרינן כולי האי . ואו כיון שהוכחה בדבר ומיד כבד עליו החולי לא היה בו כח לבעול שכבר היה קרוב לנוסס . ואו שכבר נטרף דעתו ולא היה בו דעת לבעול לפס קדושין . ואו כיון שגירש את אשתו ואידך אחרת רגיל לבבר שאין חפץ בה שוב ולא בעל לפס קדושין. כללא דמלתא דבשלמרפות כל הטעמים ס"ל אין כאן בית מיחוש כלל ואם לא ילוה להוציא אלא שלא יוכלו להטטותו תשמש לכחחלה :

ולענין שמשודכת ודאי דאיכא למיחש למידי מכל שכי דאמרן לעיל ואו דאפי' בעלמא לא חייבין דאפי' בתרומתו אמרו המפרשים דלא חייבין שהרי אין לבו גס בה ואפי"ו שהכהו דגייסי שהבדי חייבין ס"מ בתרומתו דאית בה תרתי לריסא ולבו גם בה אבל משודכת אפילו גם בה לא חייבין שמת בעל לפס קדושין ואבו דלא לוקיף עלה . ואפי"ו שבבר ברוב הוא שכאוב לך לטון רי"ב ז"ל בתשובה . שאלתו ממנו על מי שבדך הפס ונתן לה בגדי פשתן ומשי ושמד שמת בחלב וגם נתייחד עמה בעדים וכל זה היה מפורסם בחותו מקום ושמעו מתוך שאלתם דהוו גייסי שהבדי . והוא הדיב ז"ל ומה שטענת מן הייחוד שהיה לפס קדושין גם זאת אין חוששין דלא אמרינן כן אלא מידי דאיכא למיגרם את אשתו מפני שלבו גם בה אי ייחוד דליכא למיגרם אבל יחוד דאיכא למיגרם שמת לפס קדושין אחזיקה ואבל אבל מן התורה שאין לבו גם בה אין ייחוד דהיה שבעל כמו שנתינו בפרק הזורק מודים שאם נתגרשה מן הנישואין שהיה לריכה ממנו גט שני מפני שאין לבו גם בה ואפי"ו שנתקדשה אין לריך שיהיו העדים הביאה רק ייחוד בלבד אפי"ו שאין לבו גם בה אם הוא שחומר בפני עדים שהיה שקדשי לי בביאה ונתייחדה עמו בעדים ואח"כ אמרה לא בעלתי אלא פעם אחת ואין לו אלא עד אחד אם נאמן לאסור עליו או לא . הנה בזה ג' ענינים . ענין אחד אם נאמן לאסור עליו . ענין שני אם נאמן לאסור עליה . ענין שלישי אם נאמן לאסור עליה ועל אחרים . ואנו נבאר כל אחד ואחד בפני עלמו :

תשובה יפשוט מיהא אחד דאין קטטה בזה לבזה ובשום בעולם היום נאמנת ופיילינן בגמרא הכ"ד קטטה בזה לבזה ואסיקנא ס"ב יהודה אמר שמואל בשלמא לבעלה גדבתני בפני פלוני ופלוני ופיילינהו ואומרים לה היו דברים מעולם ע"כ . ומדלא אסבח תלמודא קטטה אלא בבי הלי גוונא משמע דאפי קטטות שבזה לבזה לאו כלום הוא ובשביל כך לא מקלקלא נפשה תדע לאין לך קטטה ומריבה גדולה משל שמואל לבעלה גדבתני ואפ"ה דחי תלמודא כולסו מי שבי אמרן סילכך בכל הקטטות נאמנות דלא מקלקלא נפשה חוץ מגדבתני דכיון דהגיזה פניה לבקר שגרשה כל שלדקא דאית לה עבדה לספטר ממנו . ואפי' בשאר גדבתני מי שהגיל אחיו קטטה ס"ב דטעמא הוי משום דמסקינא נאמנת דכיון דרחמת ליה ירחה היא לבקר כ"ב ואע"ג דסוף סוף הרי מסקינא שאומרת גדבתני מ"מ בקר היא שאם יבא הבעל אצל מזה ומזה וכל שדרכים שאלו בם לא מסקינא . ואע"ג דלא קיי"ן שבי אלא בין דהגיל אחיו קטטה בין דאהגילא אחיו לא מסיימא

מ"מ יל"ע מיהא בעלמא בשאר קטטות דשקר כזה שמתקלקלת בי"ג דבר לא משקרת ובדור הזה . והיינו נמי דבעי תלמודא ס"ד קטטה משום דם"ל דלאו כל קטטה מפיק לה מחזקתה דשפר דייקא או דלא משקרת . ומכאן תשמעו נמי הבעיא שבייתי מק"ו אם מפני שאמרה בשקרי ומקרא הוא לא מהימנא לע"ג דיש שברת דאין זה שקר דומה לזה השקר דגרשתני היום מתקלקלת .ושקר דמת בעלה מתקלקלת ואפ"ה לא מסיימנא כ"ש היכא דכבר נלמד פעם אחרת שהיתה מוחזקת לקלקולה דודאי שוב היום נלמדת דלי משום דמשקרת והא קמן דמשקרת ואי משום דייקא הא לא דייקא דהא היכסיתה וגדולה מזו לאפוי לא מסקיקה להשבעה עד שבאו עדים ואמרו שלא מת הוא לא מסיימנא זימנא אחריתי ואי לגבי ממונא אמרינן חזוקי כספין לאותי ממון כ"ש לעניין מומרת לשבת היום וכגון דא לא לריכא רבה :

אבל לעניין השלום שרשאוה מסתברא לי דמשהינן לה עד שיתברר הדבר היון שאפשר להתברר ובשלמא אם היתה לעומה קים לה לרבנן דמתוך חומר שהחמירה עליה בסופה דייקה ומיגסבא או דלא משקרת במלחא דעבידא לגלויי למר בדלתים ליה ולמר כדלתים ליה . ומ"ש היון שאפשר לברורי אפי' בלעומה נמי . הא ק"ק דלא מעניגן לה בכדי דקים לה לרבנן דקשטה קאמרה ופרוצה ולא אפשר לברורי לא מעניגן לה דלא חלקו חכמים בזה בין פרוצה לצנועה . ומ"ש אדרבה כל היכא דאי אפשר לברורי מלחא סמכה אדעתא ומשקרת בפי דסכי לסיקנא אדעתין מיעקרא מקמי דסודו ב"ה לב"ש דאמרינן וב"ה בחותה מדיינה דשכיחי חיגסי מרחתא ממדיינה למדיינה אחרת דלא שכיחי חיגסי לה מרחתא. הא ק"ק דהא מתרלי לב"ש הכא נמי שכיחי שיירתא ומרחתא שמא יבואו עדים או שמא יבא הבעל ולפיכך מסיימנא . אבל היכא דלית בה תרתי חדא דפרוצה והיכא למיחש דלא חייסי לקלקולא או אמרה בדמדמי . ואו דאפשר לברורי מלחא ולא מעניגן לה בוצא דכיון שהיתה במקום רואים ולא שכיחה בידה לא עדות ולא רואים שמא בעלה רגלים לדבר דמשקרת. תדע דכל דבר שרגיל במקום עדים אמרינן ליה חייסי רואים לגרסינן בפרק השוכר את האומנין חיסי בן יסודה אומר אין רואה אלא מעשה ס' אמות בין שייסס הא יש רואה יניח רואים שהוא גבוה דהוה קמעבר חביתא דחמרא בשחקא דמחוזא תברה בזוזא דמחוזא אתא לקמיה דרבא ל"ל דשחקא דמחוזא שכיחי חיגסי זיל לייתי רואים ושפיר ל"ל יוסי בריה כמאן כחיסי וקיי"ל כותיה ע"כ . וכאנו כל הפוסקים . הא קמן דלא"ג דמדינא היא פטור כיון שהיה במקום רואים ל"ל שיניח רואים וכיון שלא הניח חייבו לשלומי . וקיי"ל נמי דדוב המצלאים אלא שחיטה מומחין הם וא"ם כל היכא דאפשר לברורי מלחא מברירין וכן כאנו כל בעלי החלומים . וכ"ש לגבי מומרת לשבת היא ואשה פרוצה ואפשר לברורי מלחא מברירין . ואם לא סובר הדבר לא מעניגן לה כוצא ומחזירין לוחה להשבעה ולא מחמרינן עלה לשלוח שליח אחר שליח לברר הדבר . והשרלה לע"ד כאנאי :

תתקעו (תקמה) **שאלת** ממני לודישך דעתי בני שלוכל בשבת כותח הבבלי לחילת פרש ולוכל לותו כמות שהוא בלא טיבול אם הייב מלקים או לא . ואם יש חילוק בזה בין חמץ בשבת לשאר לישורין :

תשובה . עניין חמץ בשבת הוי פלוגתא דרש"י ותוספות דנדרשין בפ' אלו עוברין אלא הכא היכ לכותח הבבלי לייש בו ויש בו בזית כזית בכדי לחילת פרש לי בעיניה דקא שריף ואכיל בעלה דעתו אלא כל אדם ולי מבער קא שריף ואכיל ליה ביה כזית בכדי לחילת פרש . ופי' רש"י ז"ל בעלה דעתו ולא לחילה היא לחיובים עליה. סרי לך בסדיא דכותח היון דעתו לטבל בו לי אכיל ליה בעיניה בעלה דעתו אלא כל אדם ולא מחייב עלה שאין זה דרך לחילתו . אבל סתוספות כתבו בשיר פ' ג' מיגן ז"ל הכא לכותח הבבלי וכו' פירש"י ז"ל דלי מיהמי סבי מיפטר שאין זה דרך לחילה ומ"מ נראה דלי מהמי סבי מודו לחייב ובסבי לא לייתי פי' לפירושן דלעולם לא ממרינן בעלה דעתו אלא בשיר דבסבי לא לייתי לכן

סרי כלומי סכרם ומור סיכסקל וכמה מיכוכי סלאם שלא סחמירה תורה נפש כ"כ. ואי משום דלא בדילי מיניה כולי שהא הכי יין לאיר דלא בדיל מיניה והחדש דלא בדילי מן סהבותה כולה שהא ולא חמירא כולי האי:

תשובה שני דברים נלמדו מהבוכת דבר זה. לחת שלא מעלתו בכל סלישורין שבתורה שילמדנו עד ג' תנאים הללו שכות ליסורי סגאה וכות בכרת ולא בדילי ליסני מיניה טולא שהא ללא חמץ בלבד וכיון שיש בו המורות הללו סחמירה עליו תורה חומרות אחרות וכלו חכמים וכוכיפו חומרות על חומרות כמו שעשאה סתורה. ואו לחמץ בפסח הוי כדבר שיש לו מתירין שהרי ליסורו תלוי בזמן ואחר ימי הפסח יהיה לחמץ מותר ותע"פ שזה החמץ שכות מבער לי שפסר שיהיה ע"י סיתר ללא ג"כ ישבור בכל ילאה וכל ימלא כוף כוף שלא יהיה חמץ שיהיה מותר לו דשיימו תוהו שלא עבר עליו. וק"ל עליה דשלי טעמא נמי דשני הלי טעמא לעניו דלפילו בחלף לא בטל כדבר שיש מתירין דלחמירין דלפילו בחלף לא בטיל לחבש לחפש לחריו ולבדקו ולכוליה מדשותו לא ידעינו למה. גם על סטעם הרלשון יש לי קלת נמנוס ומי עדיף מע"ז דלחמרה תורה ולא יהבק ביידך מלומה מן החרם וכל סמודה בו ככופר בכל סתורה טולא ולא מליעו שלבריכה תורה שה בדיקה וביעול שלא שבאדץ ישרלל מלוי בדרוף לחריים עד שלחבד לותה מהרלעו לחבל בח"ל אין לחו מלויין לבדוף לחריים שלא כל מקום שבטעם לוהו לחבד לת כל עכו"ם שבו עכ"ל הרמב"ם ז"ל. מ"ש הרי לחה רואה שלא בחמירה תורה בעכו"ם כיון בחמץ סילבך עדיין ליך כיש ועל כן לחי סומך על מה שלמרו ז"ל במדרשות כי חמץ בפסה רמז ליצה"ר וכוא שלוור שבשיסה ולכן כלה גרש יגרש לוהו שלדם העליו וייחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ולפילו כל שכוא לא בטיל. והכי זה לחת וכוון. והכלע"ד כתבתי:

שאלת (תקמז) ממני לודיעך דעתי במי שקפל לו תתקעח חמיכה בצר בתוך קדרה של חלב ובא העכו"ם ושוכף בו חלב וביעל לוהו לה נקלה כדיעבד כיון שהעכו"ם עשה מעשהו לו דילמא כיון שהעכו"ם מכיר לת סיהרלל ודלי עשה בשביל שיהל לוהב יהרלל ע"י כך בשביל דלחמרין לגבי שבת דלחמרין לה סיה מכירו לחשר. עוד לה מותר לקחת מן העכו"ם דבר שיש בו ליסור משורש ולא שבחבל ביותר מששים. עוד לה מותר להצריב ולכיות הקדרה שלפלה בה לליסור כמוך למקום שיש כיתר כדי שיפול מעשהו ויתבטל:

תשובה דע דליכא פלוגתא בכל דלמרין לין מבטלין ליסור לכתחלה סרלב"ד ז"ל ס"ל דסוי ליסורו מן סתורה ומיכו מודה דלה עבר וביעלו דסוי מבוטל מדלורייתא לכל סתוספות ס"ל דכל דלמרין לין מבטלין ליסור לכתחלה דרבנן הוא לבל מן סתורה מבטלין לכתחלה. ומתלוקתם תלוי בהלי דזרוע בשלה מן סחיל דקתני זכו ליסור בכל סיתר. ומו דקיילן דכל דלמרין דלין מבטלין ליסור לכתחלה כי"מ בליסורי תורה לבל בליסורי דרבנן מבטלין לכתחלה וכתבה סריטב"ה ז"ל בשם בילה פ"ק וכתבו סמפרשים וסתוס' דסכי"מ בליסורין דליה לסו עיקר מן סתורה בגון מוקלה לבל בליסורין שיש לסם עיקר מן סתורה לא מבטלינן לכתחלה ומיכו לכ"ע לם עבר וביעל ביותר מכ' מבוטל ולא יבלר בו ליסור כלל שלא שקנסו לת מי שבטלו לכתחלה שלא יכא מותר לחולנו לבל יהרלל לחר מותר לחטל מלוותו תערובות שהרי מתבטל דליכו לעביד ליסורא קנסוהו רבנן לחריניא דלא עביד ליסורא לא קנסו. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' ע"ו מהלכות מלכות סתורה וכן דעת סרלב"ד ז"ל. וכיון דטעמא סוי מטום קנסא ולימו לא עביד מידי לא קנסינן ליה דהא מתבטל. ול"ת כיון שהוא מכיתו שמא יאמר לעכו"ם לבטלו כדלמרינן לגבי שבת. לא קשיא הדא דהתם ליסורו מן סתורה דהייתו למלות מיס מרשות היחיד לר"ס או לעשות בבם או ללקוע עשבים בבל בר"ד לא סוי שלא מדרבנן דהא מהתורה בבר מתבטל. ומו דהתם גזרינן בעכו"ם שמכיתו שמא יאמר לעכו"ם לעשות ולאמירה לעכו"ם יש בו שהות בבל בר"ד לפי' שיאמר ט לבטל לין באמירה זו ליסור ולין ליסור שלא בהליכה ודוק ומ"מ מודה מי שהם לאמר לעכו"ם לבטל דקנסינן ליה ואסור לאוהו שאמר לעכו"ם לבטל ולאחריה שרי וכדהכינא:

ולענין שם מותר לקחת מן העכו"ם דבר שמבטל בם' סדבר ידוע הוא שאסור דהוה בשעה שלוקחו מן העכו"ם כולו מבטלו לבתחלה וכל בהיבא בדבר שים ט שיקר מן סתורה לע"ג דהשתא סוי מדרבנן לה מבטלינן לבתחלה לעל החירו ט בדיעבד שלא מפי שפסד ממוטו לבל לקחתו מן העכו"ם לבתחלה הוא ואסור ודבר ברור הוא לין רלוי להאריך בו:

ולענין שהעלמה לאר בתבת לבתורה שיה ברלה לאסור מבשה טעמי חדא דלאמרינן ביו"ט שהמילו במפרים יותר מן שמיד וכשתא ומה שם בדבר שבמיד מותר שמעירים לאסור בדבר שבמיד לאסור דהיינו דלאסור לבטל ליסורין לבתחלה לכ"ש שבמעירים לאסור. ואו דלאמרינן בבתת גבי שלי לורבת מרבנן דלאו ובייש במברת ולאר לבא למיתם קל מבוזה ושבעו"ם מעבידו לאידך גיסא ועוד פירה ואחי ואמרו ליה לרבה ולאר לורבת מרבנן בליסור דרבנן שרי משום דליתם בעלמא לפילו בליסורו דרבנן כי שבא לא שרו ליה רבנן. אבל בד מעייתם בה שפיר תשבה דלא בל שבערמות שוות שהרי מלינו בשה שבערמות שהילו רבנן ושבערמה בזו לא שביתה שיהיה שהיתר במקום שיכול ליפול לתוך שקדרה מלילו לא שביתה בלל ולא גזרו בה רבנן. ושביתה דיו"ט לא קשיא בלל שהרי בל פעם יכשל במזיד ע"י שבערמה ומשלתה תקנתה דרבנן מתבטלה אבל לחבל יו"ט במזיד לא שביתה ולא גזרו בו. ושביתה דשבת שמי דכוותה לי שמי ליכא למימר למאן דמפרש דמוץ לחמום היה מוליכו ליכא למימר שמא יאמר ט שבירני ולאמירה לעכו"ם לתורה וקילא ליה לגיעים אבל בע"ד כ"ל לפילו שהחיר ט הערמה לא יבא לעשות בידים. סילבך בע"ד כ"ל להקל מבשה טעמי חדא דשיקר שם מבטלין ליסורא סוי ליסורא דרבנן לדעת סתוספות בדבתיבנא. ואו דשיקר שליסור סוי מדרבנן דשה מדלורייתא ודלי בטיל ואו דשם ביעלו מבוטל ולא היו לולי קנסא בעלמא ומאן דשבר לדרבנן קנסינן ליה ולאחריה שרי. ואו דשערמה שיא וממילא סוי דמתבטל. ואו דהערמה כי היי לא שביתה ולא גזרו בה רבנן - ואו דמלכלת חיטרי שו לחיטי ולא לאו לבטולי ע"י הערמה ובבל לפי מה שהוא בחיב שם סוי רגיל בשערמות בלאו ומיקל בליסורין יש בה ביד כ"ד שלוהו זמן לקוט לוהו ולאסור עליו לף על פי שלחיו מן הדין שבפקר כ"ד שפקר ובבל לפי לורך שעשה ומזה שעשה לאו מוסרין לת שבשר ואת הגבינה במלרים לפי' משום משמת בל דהוה לן מן סדין לולי משום גדר ובמה פעמים לאו מפקירין לוהו ומחלקין לוהו לעניים משום מגדר מלחה. וכן לחיו הגבידים עושין בזמן שעבר ושבעשו שבם עמי שהרן ומקילין שרבה ושם לו לאסור לשם שפילו משום משמת בל שו היו בלים להחיר לת ליסור לבל שיהיו מעשיו של סמורה לו שדיין לשם שמים לו להשגדל ולא לעסוק שרבה ולא להטיל לימה יחידה על הלבור שבן לאמרו ז"ל בל שמטיל לימה יחידה של הלבור שלא לשם שמים וכו' ושוה למען שמו יעזרנו של בבודו ובבוד תורתו. ושהלהה לע"ד בתבתי:

שוב ראיתי שבתב שהרשב"ל ז"ל שלוקמים מן העכו"ם מתן טעם לפגם והוא ז"ל בתב לדוקן טעם לפגם לאסור לבתחלה משמע דש"ל לדקיימה מן העכו"ם לא שיו לבתחלה ולפשר לחלק בין נותן טעם לפגם לדבר שבשבטל בם' דבין שבוא פגום לו חייבינן שמא יאמר לעכו"ם. אבל דבר שבשבטל בם' מייבינן שמא יאמר לעכו"ם לבטלו. ולא דעתו לבתיר לקחת מן העכו"ם לפי' דבר שבשבטל בם' לע"פ שהיי בדלי לחלוק מחמיר לני:

שאלת (תקמח) ממני לודיעך דעתי על מה שמו שעולם להחרפלות בבבר שהת שהקרין מום"ין ושלא במקום שבנס ובדרך שהלתו ולא עוד אלא שמשתחרין בו ומשתין ומוציאין בו ושוא מליסורי שהלה דקיילן דבבר שהת לאסור בהלה לבתיב ותמת שם מריס:

תשובה ליסור ליכילה לא סולרכת לבמול דודאי מותר בתלילה שהרי שהתה לורתו ותזר לסיות שפר בעלמא וכ"ם ע"י שמים שהרי המומי"ן שיא בבר שהוטין שמוטין לותם בבמה מיני שמים בדי להעמיד לורתו וגופו ותזר להיות בעין זפת ולין בו ליסור

מיסור לכילה כאשר כתבתי על ענין המוס"ק וספריית"ק לכל לענין מיסור כגוה ודאי לא סגי כהי טעמא להתיר כגאתו דסא חמץ שאכלו לאחר זמן מיסורו מיסור כגוה ליהנות בפחמין שלו כדאיתא בפ' כל שעה . ומו דקיי"ל כל הקבדין מפדין מסור בהנאה ולפיכך כ"ל שסמכו להתרפות בו תפי' שלא במקום שכגה מפני שהוא שלא כדרך כגאתו ולא מבעיא לעשות ממנו תחבושת דוחי הוי שלא כדרך כגאתו אלא תפילו לאוכלו או לעשות בו שאר כדרך כגאתו שהרי סמים מעורבין בו ואדרבה אין נהנה מהסבר עלמו מפני הסבר שלא מפני שסמים שאר טעם מדש שהרי שאר שלר שאר המחים שחיים חזוטין לינם מוציאין כלל . וגדוחה מזו לתרינן בגמ' מר בר רב תסי תסכחיה לרבינא דקא שייף לברתיה בגוהרקי דעלמא ק"ל לימור דאתרי רבנן בשעת סכנה שלא בשעת הסכנה מי אמור ק"ל לשאת למילתי בשעת סכנה דמיא . ואיכא דאמרי ס"ק ליה מידי דרך כגאתן קא עבידנא ופירשו שלא כדרך כגאתן שהרי פסולת הזחים משורב בשמן והוי שלא כדרך כגאתו ואשאת ומה אם מפני שהפסולת משורב בשמן הוי שלא כדרך כגאתו כ"ש הכא שסמים מעורבים עם כשר אשת ואדרבה סשמים עיקר כמו שכאתני . וקיי"ל דכל איסורין שבאוכל אין לוקין עליהם שלא כדרך כגאתן כר מכלאי סכרם וכשר בחלב שלוקין עליהם שלא כדרך כגאתן משום דלא כחיב גם תכילה סילכך אין מתרפאין מהם כלל שלא במקום סכגה אבל שאר איסורין כולהו כיון דלא שהרי שלא כדרך כגאתן שלא מדרבון מתרפאין בהם שלא במקום סכגה וא"ת עובדא דרבינא הוא שחיק אבל דרך תכילה לעולם לימת לך דלא שהי הא ק"ל דלא מפלגינן בין איסור שגאה לדרך תכילה לשאר שגאה שלא כשבות דרך כגאתן אבל שלא כדרך כגאתן שהרי . וכן משמע בסדיא מסהיא עובדא . וכ"כ הר"ן ז"ל וז"ל דלימי מי שכתב דמשמע שמעיון דמתרפאין בכל איסורי כגאות של דבריהם כגון חמץ שעבר עליו הפסח וכלאי שכרם בח"ל שפילו בחולי שאין בו סכגה ומיסו לענין תכילה אין לנו להפשר שעשאום כשל תורה שלא להתרפות בהם שלא במקום סכגה . ואני אומר שאם בלאו לחלק הפשר שאין מתרפאין לא בהיסורי כגאות של דבריהם כדרך כגאתן דדילמא קילי טפי היסורי תורה שלא כדרך כגאתן מהיסורי של דבריהם כדרך כגאתן עכ"ל שרי לך בהדיא דלא חלקו לפילו בהיסורי תורה בין תכילה לשאר כגאות כיון שהוא שלא כדרך כגאתו אבל כדרך כגאתו יש לחלק לפילו בהיסורי דרבנן אבל ק"ל שדעת הר"ן ז"ל להקל בהיסורי דרבנן לפי' כדרך תכילה שכתב שאם בלאו לחלק משמע שהוא ז"ל אין דעתו לחלק וכ"ד לכ"ע כיון שהוא שלא כדרך כגאתו מותר לפילו דרך תכילה לשילו בחולי שאין בו סכגה . וזה שעשה לימו מספיק למה שעשאין ונותנין שם כיון דאסור בהנאה וק"ל שאין לאסור בשאלה שלא מהי יברהל שכן רשיתי בתוס' פ"ק דכ"ק ושעשת משום דילפינן מותשת שם מריס דהי לא תימת שכי בית הקברות של עכו"ם ג"כ יהיו מסורין בהנאה ולא יהיו מרעין בשם בשמות וכיולא בזה לא מלינו וכתיב אשר בשר בשר חמורים בשרם. שם למדת דמותר להתרפות במומיה לפילו כדרך תכילה לפילו בחולי שאין בו סכגה ומותר ליעשת ולילון בו לעבות בו שחורה ומותר ליהנות בקברי שעכו"ם ובכריסיו ומיהו מעמלין בשגג ובמשת ובשומשת לשל היכא פלוגתא ושרשב"ם ז"ל ס"ל דאין מעמלין בשאל ומזה שעשה ליתא שיהיה דרך כגאתו מותר שאין בו איסור כגאה דהי לשעשת קמע ק"ק שהרי שרשי"ק דבריה שחיים מעורבין בו ואפ"ה לשור לשולטו בפשה מפני שחמץ שם בו וכן כתבה הרמב"ם ז"ל פ' בשל' חמץ ומזה ושפשר לחרץ שלא לשר שם שרשי"ק שלא לבריה שבל לשולה לפילו שאין בו סכגה מותר כיון שהוא שלא כדרך כגאתו שהרי מעורב עמו דבריה מריס וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' י"ד מהלכות מאכלות שסורות לו שעירב דבריה מריס בגון רשם ושעשה לשוך יין נסך ושכלן כשהי מריס פשור ע"כ ושם הוא שולה מותר כיון שאין איסורו אלא מדרבון . וגר"ד לא נפקא מינה מידי שהשומשין מותר בשגאה היא שהרי מתי עכו"ם מזמן שנפטרים ושם מפני איסור עשה שאין בשבר שהים שבר שנפסדה טורתו ואין בכלב שולו ושזה להיות כשפרה דהרעת ומותר. ושגאה לעד"כ :

תתקפ (תקמט) **שאלת** ממני שודיעך דעתי ידיד נפשי כשא דגרסינן בירושלמי דשקלים כילד היו הלוחות כתובים חגיגי בן יסושע שומר ה' על לוח זה וה' על לוח זה שגאמר ויכתבם על שני לוחות שבנים . רבגן אמרי עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה שגאמר עשרת הדברים ויגד לכם . ור' שמעון בן יוחאי שומר כ' על לוח זה וכ' על לוח זה שגאמר ויכתבם על שני לוחות שבנים . ור' סיימאי שומר שרבעים על לוח זה ושרבעים על לוח זה שגאמר מזה ומזה סם כתובים בעטרוגא . ושקשה עליך לגייר דבר זה . ושו במאי פליגי . ושו דרושם מביאין ראיה לכבדתם מפסוק אחד . ושו כיון שגכתבו עשרת הדברים לשם שיהם ויעלם וירבע לר' סיימאי. וכתבת שעמדת על מה שכתב בזה הספר עין יעקב ולא ראיתיו אלך ורציתי לדעת דעתי :

תשובה חיכרת שמאמר זה קשה ומה שביאר בו עין יעקב הוא קשה ממנו ומפני שאין מסיגין לאת שהרי אחר מוחו לא רציתי להשיב על דבריו אלא לגלות לך דעתי בדרום זה ואין מילין מבאן לדעת אלא דרך יכוון לוב . דע כי יש בשערים שהרבות בה"ר לוחיות בנגד תרי"ג מלות וז' לוחיות בעלמות בנגד ז' קולות שבשס שיהם תורה . ועדיין מצטרך להקדמה זו עוד דע כי עשרת הדברות שס ג' מלות עשה וז' מלות ל"ת ואלו הן לחכי. לא יהיה לך. לא תשא. זכור. כבד את חציך. שרי ג' עשה ושני לאוין ומקבל מרובה שס. חמשה אחרונות לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. לא תענה. לא תחמוד . שס חמשה כולם לאוין ומקבל מושע . ולמה היו אלו עשרת הדברות מפורשות יותר משאר המלות שס בכלל מיני לאוין שהן זה מעיין שאלתך וכבר דברו המפרשים פוק עיין שם . עוד דע כי כל מלות עשה היו מלד הימין וכל מלות לא תעשה מלד שמאל להשיאיר את האדם בכל חבריו להעשיב לו בחמריהם אם יקריים לותם ואם יעבוד עליהם להעשיבו . ולו לאמר מדת רחמים ומדת הדין . ולו לאמר כענד יצר טוב ויצ"ר וכל דרך אחד וכוונה אחת וכולם נמללו במדרשי רז"ל. ואם שגאל ואמה היו עבד לא פחות ולא יותר ולמה ג' מ"ע וז' מל"ת זה שדבר שלוי במ"ם בספר יצירה ושין בשן מקומו כי שם דבריס שנמסרים מפה אל פה . עוד דע כי שלוחות היו תלכן לאמה ולחבן לאמה וגוכבן ג' עשחים וכבי ליתא בגבחית פ"ק וכיו מוגחות בתרין זו שלל זו בתוך שתרון והיו לוכלות בתרון שני לאחת וכבי ליתא בשדית כחס. ומעשה שבאר לך מחלוקת שנגיים חגיגה ס"ל ה' על לוח זה וה' על לוח זה ור"ע לאחד מקרא מדוסס ואחד מקרא מועט לא קשיא ליה להא ליה לימ לתגיגה שלי לחגיגה בן אחי ר' יהושע דאמר בין דיבור ודבור לקדוקים ואותיות של תורה ממולחים כהרשים כימת רבה ושלי ליתא בשני בריית גופא ונמלא כל הלוח שחמלה ותע"ג דקיי"ל אין כותבין ס"ת מעילות שתרון ליה קשיא מחבדן וסמוכות זו לו כלליתא בבריית בשבתא ואחית לס קשיא בפשטא לכתיב ויכתבם על שני לוחות תגיגי שאלתי כאשר פרשה אחת בשני לוחות. ומה שכתב מעני עבריסם שסיו קדושות מעני עבריסם ולא כמו שחשבו זולתנו שסיו כתובים שני פעמים ממש כלומר חקוק מעבר זה וחקוק מעבר זה וסא ודאי ליתא שאם שכבר בן היה לריך שיהאר לבר בין חקק לחקק מגוף הלוח ות"ל לחאר בשם ה' על לוח זה ה' על לוח זה ומ"ש וכמ"ך שבלוחות בשם היו שומדין . ואפילו תימת דרבי חגיגי ס"ל כר' יוסי דאמר בסמדרין דבכתב עברי יתשה תורה הן תמרינן בירושלמי בהדיא דלמ"ד בדע"ן ניתשה התורה שי"ן משפה נסיס. ואני לאיתי כתב עברי והוא שאר ביל שבחורים היום שהם בכתב עברי . כלליתא שם . אלא שאמת הברור כי שכתב בעלמו היה עובד מעבר אל עבר לרוח מפולם ושאר התותיות יש להם בית אחוזה זולם מ"ם שתומה וכמ"ך וכזה לא נפל מחלוקת בין התגיגים כלל . ואתו דבנן לאפלוגי ואתרי כתיבה שוה היתה לכל לוח ולוח שאם לא כן ח"ו יהיה פירוד ביניהם ויאתרו ה' כולם לאחין בלוח ג' ומלמל שבמלל מתגברת ויתביב הטולם אלא לריך לכלול ימין בשמאל ושמאל בימין ואין לכתוב מגלה מגלה בפני עלמה דתורה תחומה ניתנה וז"ל הרמב"ן ז"ל ואני תמיה אם נאמר שמור

מפי הגבורה למה לא נכתב בלוחות שרשמעות ויהכן כי ברשמעות ובאחרונות היה כתוב זכור ושמא פירש לפסח כי שמור ג"כ נאמר עמו וזה כוונתם בשמת והנלפה דמכתב שלוחות שהיו ס' כנגד ס' הרשמעות בלוח אחד וס' שניים בלוח אחד שיהיו ס' כנגד ס' כעניין שהזכירו בספר יצירה עשר ספירות בלי מה חמש כנגד חמש ובריות יחיד מכוונת בחמלע ושמא יתבאר לך למה היו ב' כי עד כנד תת לכיך הוא כנגד תורה שבכתב ומכאן ואילך כנגד תורה שבע"פ ונראה שזה רמזו רז"ל שני לוחות כנגד שמים וארץ וכנגד תהו ובהו וכנגד שני שוכביניו וכנגד שני עולמים וכל זה רמז' לאחד והמשכיל יבין עכ"ל. וכל דבריו הם דברי תלמיד חייס תבל במה שכתב כי בלוחות שרשמעות והאחרונות היה כתוב בהם זכור לין מי מודה ו תלה זכור ושמור היה כתוב בהן שבל מלות שתורה ודקדוקים היו כתובים בלוחות כמו שנאמר לקמן בעזהי"ת. והם תשמלני ג"כ למה היו שני לוחות ולא לחת אחת מתוך מה שכתבתי תבין זה שהיה צריך לכלול כל מעשה תורה בימין וכן בשמאל וכבר ידעת כי שכל היה כלול בעשרת הדברות כמו שכתבתי בשקדמה והפיה רחים מן הכתוב לעשות עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות תנים. והם לדברי תניים שכי ה"ל למכתב ויכתבם על הלוחות תלה מלכתיב עשרת הדברים על שני הלוחות משמע שכל עשרת הדברים היו כתובים על כל לחת משני הלוחות. והכה [לדעת ר'] תניים ורבנן היתה הכתיבה מעבר לעבר ומלד לחד נקרא יבר ומלד לחד בספוך כדאמרינן בשבת פ' הבונה ג"ר חסדא כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ כגון נבוב בובן רכב בסר סרו ורם. ואתת ר' שמעון למימר עשרים על לוח זה ו' על לוח זה לעולם משני עבריהם היו האותיות אבל לא היו נקראות מבחוץ ובניהו עשרים על לוח זה עשרה מבפנים ועשרה מבחוץ וניהו כתובים משני עבריהם כדרך קריאתן ומעשה נסים היה. וכן כתב רש"י ז"ל בפרשת כי תשא ח"ל משני עבריהם היו האותיות נקראות ומעשה נסים היו. וכרב אחזרתי ז"ל דאתי עלמו לומר כי מה שאמר ומעשה נסים הוא חוזר על מ"ם וסמ"ך שהיה בהם משני שלא היתה זולת מה שאמרו בגמ' בשבת פ"ר חסדא כתב בלוחות וכו' בגון נבוב בוב"ן. ולזה לא היה לריך הם כי כן הוא דרך כל כתב שנראה מבחוץ. ואיהו נכון כולל כי אין לחפשר שיאמר רש"י ז"ל שהיו נקראות האותיות בכל שני עבריהם ביופר וזה אי אפשר שלא על ידי נס ושיא שכתב ר"ם ור' שימאי ורב חסדא פ"ל כר' חנניה ורבנן והכי אמר ר"ם עשרים על לוח זה עשרה מבפנים ועשרה מבחוץ ולא שהיה שם שני כתיבות שלא כתיבה לחת שהיו נקראות כאלו היה שם שני כתיבות. ומש"ה לא מייתי ר' שמעון ראיה מדכתיב משני עבריהם דהכי תנאי נמי הכי היה לה ודייקינן לה שכי שכתיבה משני עבריהם ולא הקריאה שלא כגון נבוב בובן. ומייתי ראיה מכפל שכתוב שכתוב בפרשת ואתחנן ויכתבם על שני לוחות תניים שני פעמים משמע דשני פעמים כתב כל עשרת הדברים על כל לחת משני שלוחות. ושוה מני לאתויי קרא דכתיב והמכתב מכתב אלהים הוא דמשמע שני כתבים פיום ואתור שלא מפני שהתנאים מייתי מהאי קרא דותתמן מייתי ליהו נמי מכפל דסכן קראי דשני כתיבות היו. ואתת ר' שימאי למימר קיימת משני עבריהם וקיימת בפל שכתוב אבל קיימת מזה ומזה שם כתובים שלא מ' על לוח זה ומ' על לוח זה ועניו שכתוב כך הוא כתובים משני עבריהם היינו פיום ואתור מזה ומזה שם כתובים היינו ימין ושמאל והיינו דקאמר טעמונה לשמר מרובע שקורין בו בכל ד' רוחותיו ושיפ מלא יוצים ושכי ליתא בעבודו. ויוהו כך תרבעה בני תדם יושבים שביבות שלוח ושלח עומד על תודו וכל ד' תתרבעתן קורא לחבי ה' שלהין וכו' בדרך יבר ומעשה נסים הוא ושע"ג בכל דבר יש לו שפה פיום יקריו מעלה ומטה וד' רוחות. הכה לא היה לריך שיהיה נקרא לא למעלה ולא למטה שאין דרך הקורא לעמוד לא למעלה ולא למטה שלא מן הלדדין וק"ל. ויש כיוצא בפי זה ממה שאמרו במדרש הוא הלוחות היו כתובים פיום ואתור שנאמר מזה ומזה שם כתובים והלוח אחד פיום ואתור והלוח לחד ימין ושמאל שנאמר ושמחתי מכתב אלהים הוא הא קמן דש"ל שהלוח האחד היה כתוב ימין ושמאל . ור' שימאי ס"ל בכל לחד מהם היה כתוב פיום ואתור ימין ושמאל וילוף לה מדכתיב מזה ומזה שם כתובים. ור' שמעון ס"ל בלהכי כתיב מזה ומזה שם כתובים לאפוקי הך דס"ל שיהיו נקראות בספוך בגון נבוב בובן אלא בלוח שם כתובים מזה ומזה שנקראים בדרך יבר וכוי פי' לכתובים מבני עבריהם. ורבי שימאי ס"ל בלהכי לא צריך קרא דשם לא היו נקראים בדרך יבר מבני עבריהם לא תקרא זו כתיבה מבני עבריהם אלא תקיקה. והכך תנאי ס"ל שדרך שכתוב לכפול או לדרשה תהריתי:

קצרו של דבר ר' חנניה ס"ל ס' על כל לוח והיו תקוקות מעבר לעבר ונקראות מבפנים ומחוץ נבוב בובן. ולרבנן היה עשרה על כל לוח ו"ם ס"ל עשרה היה אלא שהיו נקראים מבפנים ומבחוץ כלומר היו ב' בכל לוח. ור' שימאי ס"ל תרבעה בכל לוח פיום ואתור ימין ושמאל שהיו נקראות מכל לד מבידי אלוה וכרי זה בפשטה:

ולענין כמה שטות היו רחיתי בתרגום שיר השירים על פסוק לחייו בערוגת הבושם תרין לוחי תבניו דיסיד לעמיה כתיבין בעשר שיטין. ומסתברא לי שכל דבור ודבור היה שטה בפני עלמה ותע"פ שאחד מהדברות תרוך שרשם ואחד קלר. אלא קשיא שהרי כתבו שהיה שכל ממולא בדקדוקים ותותיותיה של תורה ממולאים כתרשים כימת רבא וכשהיה ר"ל מגיע לפסוק זה תומר יפה למדנו תניים בן אחי יהושע כגלי ימת מה גלי היה בין גל גדול לגל גדול כמה גלים קטנים כך בין כל דבור ודבור דקדוקים ותותיותיה של תורה וכו' הא למדת כי שדברות היו לותיות גדולות והפנויים היו קטנות דקות ובה מפורש כל דקדוקי התורה ומ"מ עשרה שמות היה לכל דבור שטה כדי שיהיה כל דבור לעלמו ושלוה מחבר לותה ואחה תעריך דבריהו אלה עם דברי אולמנו ותביר האמת והוא יעמידנו על אמיתת ידיעת שמו לתן ועם מה שכתבתי יהייטב לך בחילוקים והמוייס שים בין דברות רלשמות לדברות אחרונות ותע"פ שכתב הרשב"ם ז"ל בתשובה שתין שכתוב מקפיד אלא לשמור העניו לא שלטון תין דעתי נוחה בזה כ"ם כי לדעת הרמב"ם ז"ל שמה לא תחמוד ולא תתאוה לשני לאחיו ל"ב גם בעניו יש חילוק שדברי בדברות רלשמות לא כאזכר אלא דלא (תחמוד) [תתאוה] ובאחרונות כאזכר אבל האמת הוא כי שכל היה כתוב בלוחות רלשמות ובמשנה תורה שיטה בקלת דבריה לחר ודוק ומשכח. וסגלע"ד כתבתי:

תתקפא (תקנא) **שאלת** ממני מודיעך דעתי ברחובן שמוש מחתת מיחה שיחנו לבת בחו פלוניח

מנה לנורך כמוחים דהיינו פרנסת דוכייחה ומה רחובן ולא בספיקה לנבוח המנה עד שמחה הבח ובחה ומשתרים בח לחרים קרובה ליבשה וסניעה לפרקה ועתה בחו לפניהו יורבי רחובן ואבי הבח ואחותה לתבוע המנה. יורה המורה לח יכחה הבח במנה וכה חביים מבחו לחוה יורם לוחה שהוא קודם לכל יוחני ילכו. חו דילמח נכנסה לחוכה במקומה שגם היא לריכה לפרנסה. חו דילמח זכו יורשים במה שבידם כיון שלא הספיקה לעבות ואין זכיה למה:

תשובה לכאורה היה נרחה לומר שהדין עם חבי בבח ויורש מבחו מה שהיה רחוי לבחו לגרסינן בשלהי פ"ק דגיטין הולך מנה לפ' והלך ובקשו ולא מלחו חבי חדא יחזרו למשלה ותניא לידך יחזרו ליורשי מי שנשחלחו לו ליתא בהא קמפלגי דמ"ם הולך בזכי דמי ומ"ם הולך לאו בזכי דמי ע"ר חבא בר ממל דכ"ע הולך לאו בזכי ול"ק הא בבריה הא בש"מ ר' זביד אמר הא והא בש"מ הא לחיתה למקבל בשעה מתן מעות הא ולא בבריה הא למקבל בשעה מתן מעות כ"ב פפא אמר הא והא בבריה הא למקבל ואי נותן הא למקבל. והשלו החוס' מתוך מקבל ואי נותן הא למקבל נותן ואי מקבל. והשלו החוס' מתוך סוגיה זו בשם ר"י דלף ע"ג למקבל שמקבל ואי נותן ולא קני אלא לאחר מיתה נותן קנו יורשי מקבל דדברי ש"מ כשמת כמסורין למקבל משעה נתינה ש"מ לו למירתו ע"כ. שרי כאן שני חדושין שפיטו מה נותן ואי מקבל ושוד שמשום למירתו לנחיצותו. ורבינ"ם ז"ל ג"כ ממשך לחריו אלא שלא הזכיר למירה כלל משמע שהוא מחלקן בין נחיצה שמנה ביד שליש ובין אמר חנו מנה לפלוני דבשלמא כשהשליח המנה זכה לו מלחתה שעה ולפיטו מה מקבל אחי נותן

זכו יורדיו כשימות נותן למפרע לבל בתומר תנו מנה לפ' לס מת מזקבל ותי נותן לו זכו יורדי המקבל לבל לס מת נותן ותי מקבל לפפר דמודה הוא לדעת ר"י שזכו יורדי מקבל תע"פ שלא הגיע לידו דדברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . וכן נראה סברת בעל הגחיבות ז"ל שכתב בתחיב כ"ז וז"ל ויש ביישין שלפי חלוקים לחד היכא שיש בריה ואמר תן מנה לפ' שלחי נותן לו ומת מקבל בחיי נותן ותמ"כ מת נותן מעשה מעות לקיים לו קנה מקבל ולפי שיש הנותן ס"מ כשאמר כך קנה מעשה דברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . שיש לומר למרינן מעות לקיים אלא בדבר שמועלם ביד שלים מתחלה ומעשה ס"מ קנה לפי' שלא מועלם ביד שלים כלל . ושלישים היכא דאמר וכו' כך מוכח בגמרא וכך כתוב בתוספות . ברי מאמע דלפילו מת מקבל בחיי נותן ולפילו לא מועלם ביד שלים קנו יורדי מקבל וזה ממש כשברת שתוספות דסיפא לריש קלי . והחילוק שבי קלי על דאמרן דמית מקבל בחיי נותן ונקנו לגלי דבשעת הרמ"ם דבו לומרה דלא קלי לריש לגלי חלוק בפני עלמו שזו דמעשה מעות לקיים לו קנה לגי היכא דמועלם לבל מעשה דברי ס"מ [כו'] קנה וכנון דמית נותן ותמ"כ מת מקבל דבשעה דמית נותן היה שמקבל רשות ומ"מ יש ללמוד מדבריהם לע"ד תע"ג דלא מטא מקבל לידי מקבל ולא מועלם ביד שלים כיון דמית נותן בחיי מקבל הכי במתנת מעות דדברי ס"מ וכו' וחכו יורדיו לחריו . שלא דקשיא מוצה להאי שעה דמשקיון בשלחי יש מוחלין דאין קנין למת כלל וכיון שמת מקבל בחיי נותן ומתנת ס"מ לא קנה אלא לאחר מיתה ת"כ אין יקנה מקבל בקבר להמחיל ליורדיו ואפילו מועלם ביד שלים מ"מ לא קני אלא מכח מיתת נותן וכן הקשה הר"ן ז"ל . ומה קשיא לך לי בכל גוונא קנה מקבל ויורדיו אפילו בתמירה שך בריייתא דקתני הולך מנה לפ' יחזיר ליורדי מי שמחלנו לו כיון דמוקמיק לה בס"מ מלי לתירוץ הולך אפילו בתומר תנו מנה לפ' משכחת לה . וכ"ל דמעשה זה לא שכיר הרמ"ם ז"ל לתירוצו של ס"מ תע"פ שהוא הולך בשיטת ר"י דמפרש לסוגיין אפילו מת מקבל בחיי נותן מ"מ חדום זה שאמר ר"י דמעשה תמירתו של ס"מ לגמיתו לא ס"ל . ומה קשיא לך דהולה סוגין מעמע דאיירי בתת נותן בחיי מקבל דגרסינן עלה לימת הולך כשכי דמי תגלי היא דתניא הולך מנה וכו' ודמי לה תלמודא בבריית דכ"ע לא פליגי וכב"ע בס"מ ובפלוגתא וכו' והא היכא דהוה ס"ד בבריית מהוקמת ע"כ שוי למית נותן בחיי מקבל ומעה לקיים דברי תת תבל היכא דמת מקבל בחיי נותן לא שייך מעה לקיים דברי תת . שילבך כי דמי תלמודא וכב"ע בס"מ דהוחה דמית תת נותן בחיי מקבל וכן פי' התוספות בעלמן ז"ל ור"י הגחיה וכו' כך' לעזור והיכא דמית תמירן מעה לקיים וכו' פי' היכא דמת נותן קודם שמת מקבל אבל דברי ס"מ וכו' אפילו מת מקבל בריית כדפי' לעיל שרי לך בסדיא שהולרכו לדחוק כדי לקיים אפילו שלפה וכן בסוף הסוגיא דמרינן גופא ת"ר יוסף הלבה כר"ם הגחיה והא קיי"ל דברי ס"מ וכו' רב יוסף מוקי לה בבריית וכי היכי דלמסקנא כרב יוסף דייקי דמת נותן ותמ"כ מקבל ה"ג בתאי דהוה ס"ד דאיירי בס"מ דאיירי בתת נותן בחיי מקבל . שילבך מאמע דפשטת הסוגיין דאיירי בתת נותן בחיי מקבל וא"ם אי בתת נותן בריית תת נותן בחייו ובשעה שמת קנה דברי מעות מקבל שברי תת נותן בחיי מקבל . ומתוך קושית זו דחקו התוס' לפרש דבתת מקבל בחיי נותן מיירי והר"ן ז"ל העלה שדבר ב"ע אבל מ"מ נראה מדבריו שבדין הוא דלין קיין למת . ויש לחדון דלא למרינן דברי ס"מ וכו' לגמרי אלא בתת שהוא מעוה לתת לאחר מיתה אבל בתת שהוא מעוה לתת בחייו אי איתיה בשעת מתן מעות זכה לע"ג דתת תמ"כ ואי ליתיה בשעת מתן מעות תע"ג דתת נותן בחיי מקבל לא קנה דהוה זכיה בעשות ולא זכו יורשיה כדכתב רש"י ז"ל אבל מעוה לתת לאחר מיתה לא קפיד אי איתיה בשעת מתן מעות או ליתיה וגמר ומקני לגמרי לאחר מיתה וכן שבחי מתוך דברי רש"י ז"ל והוא ז"ל לאחר שכתב פי' התוספות כתב וז"ל ושמא נאמר דאין לנו לריכין לכל זה דסכחב ס"ק דכ"ע הולך לאו זכזי ולא קשיא לא בבריית שא בס"מ כלומר כי לתרינן הולך לאו זכזי הכ"מ בבריית ככתובין וכמסורין דמו מלים דבוריה לתיסוי הולך דידיה כזכה ומפרש כל הסוגיא בדרך זה וכמת נותן בחיי מקבל . עוד ק"ל לע"ד לפרש דבר זביד ס"ל דלא לתרינן דברי ס"מ וכו' אלא לתי שאמרן ומוכרן לו דסייעו לידו דדברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . וכן נראה סברת בעל הגחיבות ז"ל שכתב בתחיב כ"ז וז"ל ויש ביישין שלפה חלוקים לחד היכא שיש בריה ואמר תן מנה לפ' שלחי נותן לו ומת מקבל בחיי נותן ותמ"כ מת נותן מעשה מעות לקיים לו קנה מקבל ולפי שיש הנותן ס"מ כשאמר כך קנה מעשה דברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . שיש לומר למרינן מעות לקיים אלא בדבר שמועלם ביד שלים כלל . מתחלה ומעשה ס"מ קנה לפי' שלא מועלם ביד שלים כלל . ושלישים היכא דאמר וכו' כך מוכח בגמרא וכך כתוב בתוספות . ברי מאמע דלפילו מת מקבל בחיי נותן ולפילו לא מועלם ביד שלים קנו יורדי מקבל וזה ממש כשברת שתוספות דסיפא לריש קלי . והחילוק שבי קלי על דאמרן דמית מקבל בחיי נותן ונקנו לגלי דבשעת הרמ"ם דבו לומרה דלא קלי לריש לגלי חלוק בפני עלמו שזו דמעשה מעות לקיים לו קנה לגי היכא דמועלם לבל מעשה דברי ס"מ [כו'] קנה וכנון דמית נותן ותמ"כ מת מקבל דבשעה דמית נותן היה שמקבל רשות ומ"מ יש ללמוד מדבריהם לע"ד תע"ג דלא מטא מקבל לידי מקבל ולא מועלם ביד שלים כיון דמית נותן בחיי מקבל הכי במתנת מעות דדברי ס"מ וכו' וחכו יורדיו לחריו . שלא דקשיא מוצה להאי שעה דמשקיון בשלחי יש מוחלין דאין קנין למת כלל וכיון שמת מקבל בחיי נותן ומתנת ס"מ לא קנה אלא לאחר מיתה ת"כ אין יקנה מקבל בקבר להמחיל ליורדיו ואפילו מועלם ביד שלים מ"מ לא קני אלא מכח מיתת נותן וכן הקשה הר"ן ז"ל . ומה קשיא לך לי בכל גוונא קנה מקבל ויורדיו אפילו בתמירה שך בריייתא דקתני הולך מנה לפ' יחזיר ליורדי מי שמחלנו לו כיון דמוקמיק לה בס"מ מלי לתירוץ הולך אפילו בתומר תנו מנה לפ' משכחת לה . וכ"ל דמעשה זה לא שכיר הרמ"ם ז"ל לתירוצו של ס"מ תע"פ שהוא הולך בשיטת ר"י דמפרש לסוגיין אפילו מת מקבל בחיי נותן מ"מ חדום זה שאמר ר"י דמעשה תמירתו של ס"מ לגמיתו לא ס"ל . ומה קשיא לך דהולה סוגין מעמע דאיירי בתת נותן בחיי מקבל דגרסינן עלה לימת הולך כשכי דמי תגלי היא דתניא הולך מנה וכו' ודמי לה תלמודא בבריית דכ"ע לא פליגי וכב"ע בס"מ ובפלוגתא וכו' והא היכא דהוה ס"ד בבריית מהוקמת ע"כ שוי למית נותן בחיי מקבל ומעה לקיים דברי תת תבל היכא דמת מקבל בחיי נותן לא שייך מעה לקיים דברי תת . שילבך כי דמי תלמודא וכב"ע בס"מ דהוחה דמית תת נותן בחיי מקבל וכן פי' התוספות בעלמן ז"ל ור"י הגחיה וכו' כך' לעזור והיכא דמית תמירן מעה לקיים וכו' פי' היכא דמת נותן קודם שמת מקבל אבל דברי ס"מ וכו' אפילו מת מקבל בריית כדפי' לעיל שרי לך בסדיא שהולרכו לדחוק כדי לקיים אפילו שלפה וכן בסוף הסוגיא דמרינן גופא ת"ר יוסף הלבה כר"ם הגחיה והא קיי"ל דברי ס"מ וכו' רב יוסף מוקי לה בבריית וכי היכי דלמסקנא כרב יוסף דייקי דמת נותן ותמ"כ מקבל ה"ג בתאי דהוה ס"ד דאיירי בס"מ דאיירי בתת נותן בחיי מקבל . שילבך מאמע דפשטת הסוגיין דאיירי בתת נותן בחיי מקבל וא"ם אי בתת נותן בריית תת נותן בחייו ובשעה שמת קנה דברי מעות מקבל שברי תת נותן בחיי מקבל . ומתוך קושית זו דחקו התוס' לפרש דבתת מקבל בחיי נותן מיירי והר"ן ז"ל העלה שדבר ב"ע אבל מ"מ נראה מדבריו שבדין הוא דלין קיין למת . ויש לחדון דלא למרינן דברי ס"מ וכו' לגמרי אלא בתת שהוא מעוה לתת לאחר מיתה אבל בתת שהוא מעוה לתת בחייו אי איתיה בשעת מתן מעות זכה לע"ג דתת תמ"כ ואי ליתיה בשעת מתן מעות תע"ג דתת נותן בחיי מקבל לא קנה דהוה זכיה בעשות ולא זכו יורשיה כדכתב רש"י ז"ל אבל מעוה לתת לאחר מיתה לא קפיד אי איתיה בשעת מתן מעות או ליתיה וגמר ומקני לגמרי לאחר מיתה וכן שבחי מתוך דברי רש"י ז"ל והוא ז"ל לאחר שכתב פי' התוספות כתב וז"ל ושמא נאמר דאין לנו לריכין לכל זה דסכחב ס"ק דכ"ע הולך לאו זכזי ולא קשיא לא בבריית שא בס"מ כלומר כי לתרינן הולך לאו זכזי הכ"מ בבריית ככתובין וכמסורין דמו מלים דבוריה לתיסוי הולך דידיה כזכה ומפרש כל הסוגיא דמו מלים דבוריה לתיסוי הולך דידיה כזכה ומפרש כל הסוגיא בדרך זה וכמת נותן בחיי מקבל . עוד ק"ל לע"ד לפרש דבר זביד ס"ל דלא לתרינן דברי ס"מ וכו' אלא לתי שאמרן ומוכרן לו דסייעו לידו דדברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . וכן נראה סברת בעל הגחיבות ז"ל שכתב בתחיב כ"ז וז"ל ויש ביישין שלפה חלוקים לחד היכא שיש בריה ואמר תן מנה לפ' שלחי נותן לו ומת מקבל בחיי נותן ותמ"כ מת נותן מעשה מעות לקיים לו קנה מקבל ולפי שיש הנותן ס"מ כשאמר כך קנה מעשה דברי ס"מ ככתובין וכמסורין דמו . שיש לומר למרינן מעות לקיים אלא בדבר שמועלם ביד שלים מתחלה ומעשה ס"מ קנה לפי' שלא מועלם ביד שלים כלל . ושלישים היכא דאמר וכו' כך מוכח בגמרא וכך כתוב בתוספות . ברי מאמע דלפילו מת מקבל בחיי נותן ולפילו לא מועלם ביד שלים קנו יורדי מקבל וזה ממש כשברת שתוספות דסיפא לריש קלי . והחילוק שבי קלי על דאמרן דמית מקבל בחיי נותן ונקנו לגלי דבשעת הרמ"ם דבו לומרה דלא קלי לריש לגלי חלוק בפני עלמו שזו דמעשה מעות לקיים לו קנה לגי היכא דמועלם לבל מעשה דברי ס"מ [כו'] קנה וכנון דמית נותן ותמ"כ מת מקבל דבשעה דמית נותן היה שמקבל רשות ומ"מ יש ללמוד מדבריהם לע"ד תע"ג דלא מטא מקבל לידי מקבל ולא מועלם ביד שלים כיון דמית נותן בחיי מקבל הכי במתנת מעות דדברי ס"מ וכו' וחכו יורדיו לחריו . שלא דקשיא מוצה להאי שעה דמשקיון בשלחי יש מוחלין דאין קנין למת כלל וכיון שמת מקבל בחיי נותן ומתנת ס"מ לא קנה אלא לאחר מיתה ת"כ אין יקנה מקבל בקבר להמחיל ליורדיו ואפילו מועלם ביד שלים מ"מ לא קני אלא מכח מיתת נותן וכן הקשה הר"ן ז"ל . ומה קשיא לך לי בכל גוונא קנה מקבל ויורדיו אפילו בתמירה שך בריייתא דקתני הולך מנה לפ' יחזיר ליורדי מי שמחלנו לו כיון דמוקמיק לה בס"מ מלי לתירוץ הולך אפילו בתומר תנו מנה לפ' משכחת לה . וכ"ל דמעשה זה לא שכיר הרמ"ם ז"ל לתירוצו של ס"מ תע"פ שהוא הולך בשיטת ר"י דמפרש לסוגיין אפילו מת מקבל בחיי נותן מ"מ חדום זה שאמר ר"י דמעשה תמירתו של ס"מ לגמיתו לא ס"ל . ומה קשיא לך דהולה סוגין מעמע דאיירי בתת נותן בחיי מקבל דגרסינן עלה לימת הולך כשכי דמי תגלי היא דתניא הולך מנה וכו' ודמי לה תלמודא בבריית דכ"ע לא פליגי וכב"ע בס"מ ובפלוגתא וכו' והא היכא דהוה ס"ד בבריית מהוקמת ע"כ שוי למית נותן בחיי מקבל ומעה לקיים דברי תת תבל היכא דמת מקבל בחיי נותן לא שייך מעה לקיים דברי תת . שילבך כי דמי תלמודא וכב"ע בס"מ דהוחה דמית תת נותן בחיי מקבל וכן פי' התוספות בעלמן ז"ל ור"י הגחיה וכו' כך' לעזור והיכא דמית תמירן מעה לקיים וכו' פי' היכא דמת נותן קודם שמת מקבל אבל דברי ס"מ וכו' אפילו מת מקבל בריית כדפי' לעיל שרי לך בסדיא שהולרכו לדחוק כדי לקיים אפילו שלפה וכן בסוף הסוגיא דמרינן גופא ת"ר יוסף הלבה כר"ם הגחיה והא קיי"ל דברי ס"מ וכו' רב יוסף מוקי לה בבריית וכי היכי דלמסקנא כרב יוסף דייקי דמת נותן ותמ"כ מקבל ה"ג בתאי דהוה ס"ד דאיירי בס"מ דאיירי בתת נותן בחיי מקבל . שילבך מאמע דפשטת הסוגיין דאיירי בתת נותן בחיי מקבל וא"ם אי בתת נותן בריית תת נותן בחייו ובשעה שמת קנה דברי מעות מקבל שברי תת נותן בחיי מקבל . ומתוך קושית זו דחקו התוס' לפרש דבתת מקבל בחיי נותן מיירי והר"ן ז"ל העלה שדבר ב"ע אבל מ"מ נראה מדבריו שבדין הוא דלין קיין למת . ויש לחדון דלא למרינן דברי ס"מ וכו' לגמרי אלא בתת שהוא מעוה לתת לאחר מיתה אבל בתת שהוא מעוה לתת בחייו אי איתיה בשעת מתן מעות זכה לע"ג דתת תמ"כ ואי ליתיה בשעת מתן מעות תע"ג דתת נותן בחיי מקבל לא קנה דהוה זכיה בעשות ולא זכו יורשיה כדכתב רש"י ז"ל אבל מעוה לתת לאחר מיתה לא קפיד אי איתיה בשעת מתן מעות או ליתיה וגמר ומקני לגמרי לאחר מיתה וכן שבחי מתוך דברי רש"י ז"ל והוא ז"ל לאחר שכתב פי' התוספות כתב וז"ל ושמא נאמר דאין לנו לריכין לכל זה דסכחב ס"ק דכ"ע הולך לאו זכזי ולא קשיא לא בבריית שא בס"מ כלומר כי לתרינן הולך לאו זכזי הכ"מ בבריית ככתובין וכמסורין

בהצטרף לזה סברתי המחוסר כיון שמתם בתו חייב זוכה במתנה להורים ליורשים ולא פליגי בזה אפי' מאוך הפלגה פליגי שיתנו לאחר מיתה מהו מנה לפ' בת פ' לעולם ושמא אפי' לפי' לדעת כ"ע לא קנה חציה אע"פ שהוא יודע שהוא מכשה טעמים חדא שכבר מתה בתם וכיון שלא זכה לבת המנה כיד שליח לא קנתה בתם לפי סברתי המחוסה . ואו לתלמידי דעתיה דנותן וכיון שמתה בתו ובת בתו לא קיימה כוונתו להסיר מכניו לבת מתנה שיירש חוסה בשל בתו וכ"ש שסיו שוטין זה את זה כי אלי הקרקי חוסה . ואו שכבר פירש כוונת מתנתו לקנות מדוניא לבת בתו וכבר מתה מעשה זה הוא לבדו כדי לסמוך עליו בהוראה זו . ולחיה מהאי עובדא פ' יום טוב שהוא גברא לתמר שבו ליה לרבע מאה זוזי ולכשיב ברחים וכו' וכן מהאי עובדא דפ' מי שמת לימים דרב זוטרא בר טוביי כתבחיבתו ולכסבי וכו' וממקומות הרבה יש להביא ראיה ודברים ברורים הם . ואו לומדן דעתא דלא יהיב לבת בתו שלא מפני תקנת בתו וכיון שמתה בתו ובת בתו לא זכתה במתנה כלל ונסתלק האב ממתנה זו . ולעניין לחוסה אין טעמה כלום דלא מפקינן ממונא בשומדא ואפילו גדולות שבשומדות הניח דגמל המחוסר בין סגמלים ומפלת גמל הרוג בלדו לא קיי"ל כר' אחא דתמר בידוע שהם הבנו שלא כרבים דפליגו עליה ופסוד וכן בי"ד ע"ג דלומדן דעתא סוא שכמו שנתן לחוסה אם היה יודע שמתה היה מכניס לחוסה במקומה במתנה. ואו דלא הוי לומדנא דמוכח כהאי דתלמא לו שמתה היה חוסך יותר ומשום הכי יהיב לה מתנה וכיון שלא זכתה לא אבוד מתנתה בחוסה שלא בראיה ולא בשומדא. יסומלה לע"ד כתבתי :

שוב היה מעשה בלחובן שלוה מחתם מיתה שיקח שמעון בן לחוחו ובעל בתו מעזמו מה ושמה לא שמעון לפטרופוס על יתומיו ועל ככסיו ומת וסגיעו ככסים ליד שמעון בדין לפטרופוס ועדיין לא ידע שלחובן סוה שיקח שמעון זה המנה מככסיו לפי שלא רצה שמעון עדיין שטר סלוסה בפרטות לבל שמע מפי לחרים שלחובן דוסו עשאו לפטרופוס וגם מנה עמו לפטרופוס לחר ומת שמעון קודם שידע ממתנתו ויורשיו הוצרין מהמנה ולהפטרופוס טוען כיון שלא ידע במתנה לא זכה בה לע"פ שכל הככסים הגיעו לידו. ופסקתי שהדין עם יורשי שמעון וזכו במתנה וסכו דלא לוסיף עלה כי לדעת הסוספות והרא"ש והרשב"ץ קנה אע"פ שלא הגיע למתנה לידו ולא ליד שלים כיון שלוס שיקח מעזמו סוי לאחר מיתה ומת מוחן בחיי סמקבל ואפילו לפי סברת לחרים כיון שעשה לוחו לפטרופוס ומסר לו הככסים קנה ללא גמע מינתן סמנה כיד שלים ואע"פ שלא נתנוון לזכות בככסים מחתם סמתנה שלא מחמת הלפטרופסות וקיי"ל כשובר בככסי סגר וסכור שהן שלו לא קנה מ"מ כיון שמסר לו הככסים לעשות הוא שיזכה במתנה מיד . ואו לכיון דבן לחוחו וכשל בתו הוא יודע היה שיתן לו במתנה כמה שנתן לאחרים ונתכוון לזכות ואע"פ שלא ידע כמה היא במתנה זכה וכ"ש שכבר כתבתי למעלה שהיי סומך על סברתי לעשות מעשה בעבד גאוני שולם שלא לסיפין בשלמא . וכ"ד היכא כולהו לביטותא חדא דמיוס ליתן לאחר מיתה סוא . ואו דמת בחיי מקבל . ואו דסגיעו ככסים לידו בתורת לפטרופוס לעשות מה שירצה לו וקרוב אדם לזכות לעצמו סילכך קי יורשי שמעון מתנה

זו והשלמה לע"ד כתבתי :

תתקפב (תקיב) **מעשה** בראובן שקפץ ונדר בחירות שמעון שחם לחשמו תחתון לו כתובתה שיתן לה גיטה ויגרש לוחה ובת לגרשה כדי שלא יהיה יוכל שמעון ולוחו מגרש לוחה ולא מבת בחירות לוחה מיד והיא לא היתה רוצה לחזור ולהתקדש לו ולחרו לה העומדים להתקדש לו וסוא יחזור ויגרש לוסך שהן קדושין הללו שלא מפני שהבעל הוא בעל משום שלא שגירש כדי לקיים בחירתו ושיא קבלה הקדושין בשחיקה בלא שום תנאי ולחר שקדשה לא רצה לגרשה וכיון שהשמה היא שלוחו בלשון נדר ואם יורה רבינו אם בחירות חל כיון שלא נפל תנאו וגם לא בוטלו בלשון נדר ואם המגרש את לשמו שהבעל מינה בפ' השולח ל"ר יוסי בר יהודה מעשה בלידון בחחר שאמר לחשמו קונם שאני מגרשך ונשבה ובחירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון השולם ולא מלינו ולא רחינו לחחר מן המפרשים שיאמר שלייך להחיר ולרו קודם שיגרש שלא לשמו משום שבועתו לו נדרו ינקרע גט משומה . ואם שקדושין השניים היו קדושי טעות לו לא . ואם תמלא לומר שהגט משומה :

אם יצא ידי נדרו כיון שאמורים להשבעה ואינה מנורשת :

תשובה מה שכתבת כיון שלא כפל תנאו אינו ענין לשאלה כלל דאדרבה מפני שלא כפל תנאו היה לנו לומר שהנאי בטל והמעשה קיים . אבל קושטא דמלתא הוא דלעניין נדרים והקדשות וחרמים לא בעינן תנאי כפול כלל ומעמא דמסתבר שוא שהרי לא נלה להיות נזיר או להקדיש או להחרים שלא על תנאי זה . ואם מפני שהוציאו בלשון שבועה ואיתא בירושלמי נדר שהוציאו בלשון שבועה ושבועה שהוציאה בלשון נדר הוי לכלום . לריך שתהא שתין שהברים חמורים שלא בנדר ושבועה אבל בנזירות בין שהוציאו בלשון נדר בין שהוציאו בלשון שבועה חייל לכ"ע ומעמא דמלתא דזירות יש בו דבר דהוי לישור חפלת עליה בשבועה ושם המומחה ושתלתא יש בו דבר דהוי לחסר ופשים מן חפלת וסיינו שין ומש"ה חייל בשתי שלשומות . ועוד שתעפ"י שהרא"ם ז"ל שסשיב בזה לירושלמי הרמב"ן ורשים חלוקים עליו ואומרים לחייל שלא נדע מילות . ועוד דאפי' הרא"ם מודה לעניין החרם מיסת דדבקן וכ"ד דהוי חזירות שמשון לא שייך סתרם . ואו דכבר נהגו כל העולם להוליא הנדר בלשון שבועה ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם וכבר הארכתי בתשובה לשתלוניקי על מעשה שהיה :

ולענין השבע לגרש את אשתו כתבו בשם רבינו פרץ ז"ל ושם יפת דומה לשום לך עירבון יתן שם ילא שלין זה דומה לשום טכ"ל. וכתוב בהגה"ם וכ"כ אבן שועל הרי שלוי שום גמור שלא שדומה לשום ומודה שכ ז"ל שאם גירש ולא כתיבו לו הוי גט. ומעמא דמלתא דשום שלדם שלדם מניא על עלמו לא הוי שום שברי בשעה שהשבע לגרש מדעתו נשבע ונם עשה שבועה לגרש ולקיים שבועתו מדעתו הוא . ול"ת בשלמא שאר נדרים ושבועה לויים בשעלה וכיון שלא שאיל לחברים ולחי נמר ומקדש בלי שום . אבל בזירות שמשון לויים בשעלה הוי שום כדי שלא יהא חיל . שתי שבועות בדבר חדא לחדברא ממקום שבאת שוציל וידע בחירות שמשון ליתיה בשעלה ונמר ומדר לגרש דעתו לגרש ומע"ג דהשבאת מחתרא על מדתו לאו שום הוא דידע שפיר ללא חועיל חרעתו . ועוד בשלמא שהשבע לגרש לא מני לקייש שבועתו שלא בכך אבל הכוזר בנזירות לא יגרש ויהיה חיר וכיון שרוצה לגרש מעמא שלוו שום . ושיני סומך על טעם זה להחיר לגרש לכתחלה בלא שהרם השבועה וכך שנו מוסנים להחיר למגרש לפי' מן שספק ולגבי זירות שמשון דאי אפשר בשהרם מגרש ומחר ומקדש שם דומה יקיים ושם לאו חבר ומגרש ושפחת ליכא למיחש למידי דאי משום זירות כבר יצא ידי תובתו בגירושין הראשונים דשה מוזרשת היא בדישבד דאע"ג דשומה קנה לשום לא סוי שום גמור ואי משום דשמי לשום ואין רחוי להחיר לגרש לכתחלה כרי שבר וקדשה וגרשה מדעתו ולא מכח זירותו ושם לא שבר וקדשה וגירשה גירושין שניים מוהרת להשתה לכתחלה לאחר ט"י גט הראשון . ואי לא מסתפינא שכבר הורה זקן הוה לשיעה ללא לריך שהרם לפי' לכתחלה שהרי כל הראשונים לא הזכירו חומרא זו ללא שהרם כתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מה' גרושין ה"ל ושמה לא ביטל גט זה שהרי הוא שום וכו' שאין חומרים לשום שלא שלחן שמי שלחן ושחק לשעות דבר שאינו ממוייב בו מן התורה כגון שהוכה עד שמכר או עד שנתן ט"ב. ובל"ד הרי ממוייב מן התורה לקיים שבועתו דכתיב בכל היולא מפיו יעשה ולא יחל דברו ואין זה שום. ואו לאין לחם לוחן ודוחק לוחו שלא שוא דוחק אח עלמו ולא שוי שום. ול"ל שגם שרב רבינו פרץ ז"ל לא שהרם שלא שעות חומרות גפין שבשר חיזרות שבשבו שרשהומים ושיכם לעבד סא למדא שאין שבע משומה ופשיטא דשלא ידי זירות . ומשנה שלימה בפ' השולח ל"ר יוסי בר יהודה מעשה בלידון בחחר שאמר לחשמו קונם שאני מגרשך ונשבה ובחירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון השולם ולא מלינו ולא רחינו לחחר מן המפרשים שיאמר שלייך להחיר ולרו קודם שיגרש שלא לשמו משום שבועתו לו נדרו ינקרע גט משומה . ואם הקדושין השניים היו קדושי טעות לו לא . ואם תמלא לומר שהגט משומה :

אם יצא ידי נדרו כיון שאמורים להשבעה ואינה מנורשת :

תשובה מה שכתבת כיון שלא כפל תנאו אינו ענין לשאלה כלל דאדרבה מפני שלא כפל תנאו היה לנו לומר שהנאי בטל והמעשה קיים . אבל קושטא דמלתא הוא דלעניין נדרים והקדשות וחרמים לא בעינן תנאי כפול כלל ומעמא דמסתבר שוא שהרי לא נלה להיות נזיר או להקדיש או להחרים שלא על תנאי זה . ואם מפני שהוציאו בלשון שבועה ואיתא בירושלמי נדר שהוציאו בלשון שבועה ושבועה שהוציאה בלשון נדר הוי לכלום . לריך שתהא שתין שהברים חמורים שלא בנדר ושבועה אבל בנזירות בין שהוציאו בלשון נדר בין שהוציאו בלשון שבועה חייל לכ"ע ומעמא דמלתא דזירות יש בו דבר דהוי לישור חפלת עליה בשבועה ושם המומחה ושתלתא יש בו דבר דהוי לחסר ופשים מן חפלת וסיינו שין ומש"ה חייל בשתי שלשומות . ועוד שתעפ"י שהרא"ם ז"ל שסשיב בזה לירושלמי הרמב"ן ורשים חלוקים עליו ואומרים לחייל שלא נדע מילות . ועוד דאפי' הרא"ם מודה לעניין החרם מיסת דדבקן וכ"ד דהוי חזירות שמשון לא שייך סתרם . ואו דכבר נהגו כל העולם להוליא הנדר בלשון שבועה ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם וכבר הארכתי בתשובה לשתלוניקי על מעשה שהיה :

ולענין השבע לגרש את אשתו כתבו בשם רבינו פרץ ז"ל ושם יפת דומה לשום לך עירבון יתן שם ילא שלין זה דומה לשום טכ"ל. וכתוב בהגה"ם וכ"כ אבן שועל הרי שלוי שום גמור שלא שדומה לשום ומודה שכ ז"ל שאם גירש ולא כתיבו לו הוי גט. ומעמא דמלתא דשום שלדם שלדם מניא על עלמו לא הוי שום שברי בשעה שהשבע לגרש מדעתו נשבע ונם עשה שבועה לגרש ולקיים שבועתו מדעתו הוא . ול"ת בשלמא שאר נדרים ושבועה לויים בשעלה וכיון שלא שאיל לחברים ולחי נמר ומקדש בלי שום . אבל בזירות שמשון לויים בשעלה הוי שום כדי שלא יהא חיל . שתי שבועות בדבר חדא לחדברא ממקום שבאת שוציל וידע בחירות שמשון ליתיה בשעלה ונמר ומדר לגרש דעתו לגרש ומע"ג דהשבאת מחתרא על מדתו לאו שום הוא דידע שפיר ללא חועיל חרעתו . ועוד בשלמא שהשבע לגרש לא מני לקייש שבועתו שלא בכך אבל הכוזר בנזירות לא יגרש ויהיה חיר וכיון שרוצה לגרש מעמא שלוו שום . ושיני סומך על טעם זה להחיר לגרש לכתחלה בלא שהרם השבועה וכך שנו מוסנים להחיר למגרש לפי' מן שספק ולגבי זירות שמשון דאי אפשר בשהרם מגרש ומחר ומקדש שם דומה יקיים ושם לאו חבר ומגרש ושפחת ליכא למיחש למידי דאי משום זירות כבר יצא ידי תובתו בגירושין הראשונים דשה מוזרשת היא בדישבד דאע"ג דשומה קנה לשום לא סוי שום גמור ואי משום דשמי לשום ואין רחוי להחיר לגרש לכתחלה כרי שבר וקדשה וגרשה מדעתו ולא מכח זירותו ושם לא שבר וקדשה וגירשה גירושין שניים מוהרת להשתה לכתחלה לאחר ט"י גט הראשון . ואי לא מסתפינא שכבר הורה זקן הוה לשיעה ללא לריך שהרם לפי' לכתחלה שהרי כל הראשונים לא הזכירו חומרא זו ללא שהרם כתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מה' גרושין ה"ל ושמה לא ביטל גט זה שהרי הוא שום וכו' שאין חומרים לשום שלא שלחן שמי שלחן ושחק לשעות דבר שאינו ממוייב בו מן התורה כגון שהוכה עד שמכר או עד שנתן ט"ב. ובל"ד הרי ממוייב מן התורה לקיים שבועתו דכתיב בכל היולא מפיו יעשה ולא יחל דברו ואין זה שום. ואו לאין לחם לוחן ודוחק לוחו שלא שוא דוחק אח עלמו ולא שוי שום. ול"ל שגם שרב רבינו פרץ ז"ל לא שהרם שלא שעות חומרות גפין שבשר חיזרות שבשבו שרשהומים ושיכם לעבד סא למדא שאין שבע משומה ופשיטא דשלא ידי זירות . ומשנה שלימה בפ' השולח ל"ר יוסי בר יהודה מעשה בלידון בחחר שאמר לחשמו קונם שאני מגרשך ונשבה ובחירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון השולם ולא מלינו ולא רחינו לחחר מן המפרשים שיאמר שלייך להחיר ולרו קודם שיגרש שלא לשמו משום שבועתו לו נדרו ינקרע גט משומה . ואם הקדושין השניים היו קדושי טעות לו לא . ואם תמלא לומר שהגט משומה :

ולענין אם הקדושין השניים היו קדושי טעות אז לא הדבר ברור שלא

דלמא הוו קדושי טעות . תדע שהרי שהקדים לה לחמר כלום חלה שעומדים עם חמרו שהקדשי לו וחח"כ הוח יגרש לחוחר וכל חנחי שחינו מן החיים לו מן החסה לחינו חנחי . ועוד שלה היה יש חם חנחי מפורש וכי חיחמ' שהיה בלבה דבריה שבשב לחיכה דברי'.ועוד כיון שקבלה שקדושין בחחיקה חע"פ שהיה שם חנחי מפורש כיון שלה סחכר בשעת שקדושין לחו חנחי הוח דילמח שדרי בסו ולו לגמור שדבר שלה חנחי . ועוד חפי' היה שם חנחי מפורש כיון שלה היה בעל חת ולה חפשיו היה לריך לכפול חנחו כל שפפני שחנחים . וכיון שלה היה כשפפני שחנחים שחנחי בעל ושעשה קיים וכל חלו שדברים פשוטים שכירוש שמפרשים . שכל חם שים להסחפק שם חמר שהקדשי לי בזה שחנחי שחגרשך שם שם קדושי חנחי חו לה ושיכה דלה חמר לה עד חת חנחי שלה שם חגרשך שדבר ברור שבשחנחי מכחיש חת שעשה דהוי חנחי ועשה שדבר חחד שבשחנחי בעל והעשה קיים ושכי חיחת בפ' מי שחחזו עלה דחתניתין ס"ו גיטך והנייר שלי חיהי מגורשת ע"מ שחחזרי לי שם שייר מגורשת וקס"ד דחתיח ברישה דם"ל כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ואפשה דב שדה בר שבשם משום דהוי חנחי ועשה שדבר חחד ועשמת דמשחבר הוח לה קיים חנחו חין שעשה כלום ושעשה שהוח מקיים חנחו שמחזיר חת שייר חין ביזה כלום שהרי שחנחי כותר שעשה . וב"ד נמי חין הקידושין חלין שלה בשעה שיגרשה ובחותה שעה ינשעלו הקדושין וכל חנחי שלה שבח לשחור ונבטל גוף שעשה לחו כלום הוח ושעשה קיים וכן כתבו שתוספות ורש"י ז"ל כן נרחה שדבריו . וחי"ת הרי שרמב"ם ז"ל כשכתב שפפני שחנחים לה כתב דבעינן שעשה שדבר חחד וחנחי שדבר חחר כבר שקשו עליו ז"ל קושית זו ושיכן בשל שגיד שעשה שהחי סוגיית לה קיימת וחין טעם שברייתה שלה כדרך חנחי דעביד לוקמתה חחריתי שהם שעשה שדבריו שהרב ז"ל ס"ל דלה בעינן חנחי שדבר חחד ושעשה שדבר חמר ורב חנחי חולק על רב שדה בר שהבה ושקשית לי בוכח דש"כ הוי חולק על כל שפוסקים . ושו שקה חלי ביה בוקי סריקי שהוי שלכתה שלה שעשת לשיון שהחנחי סותר חת שעשה בשעת קיומו חין זה חנחי . ועוד שפשטת שסוגיה עשמע שלה פליג על לוקמתה שרב שדה בר שהבה כי סיכי שלה פליג שלוקמתה שחביי ושלוקמתה שרבה . שלה ס"ל כשפשטת שמלתה שרב חנחי בה לבטל מחי שקס"ד שחתיח בריירתה כרבנן ועש"ה שמקו לשוקמה כשני לוקמתות שלה שתניחת רבי היה ש"ל כל שאומר ע"מ כאומר מעכשיו ושפי' שלה יהיו בחנחי כל עשפפני שחנחי טויה מגורשת כשחקיים חנחה וכ"כ רש"י ז"ל רבי היה שאמר כל שאומר ע"מ כאומר מעכשיו שמי ושפשכח שפשעת גירושין וקיט לגט ושלחר זמן היה מחזיק ושתנה ע"מ שלהחזיר עשה שתנה וכן כתבו שתוספות שכל שלי פליג רב חנחי שדיחת שרב שדה בר שהבה שהם שי שמר על מנת ושה שמעכשיו שלה בחנחי שהם בעינן חנחי שדבר שחד ושעשה שדבר שחר . ושם שעשמיטו שרמב"ם ז"ל ג"ל שפני שהוח שבר שפשט שיין שבשה שדבר שהבה ושהר שה כשעשה שלו כלום הוח . ושו שלה יפקה מינה מידי שחפילו קיים שחנחי חין כחן חעשה וכן שם שי קיים שחנחי חין כחן חעשה שהרי שי חל שה שעשה שלה בשעת קיום שחנחי . שכל שם שמר שם ע"מ שחגרשך חו מעכשיו הוי קדושין גמורים על חנחי וחם קיים חנחו וגרשה הוי קדושין לשפרע ופקה מינה לבח עליה בין קדושין לגרושין כשהיה שלחרונ זה נתן כשתנה ע"מ שחחזירלו לי שם שחזירו יפי וחם שי שחזירו לה כלום הוח וזו היה דעת רוב שמפרשים ז"ל . שכל הר"ן ז"ל יש לו שעה שחרת שם"ל שלפילו למחן שם"ל כל שאומר ע"מ כאומר מעכשיו שמי ושאומר מעכשיו גם כן בעי כל שפפני שחנחים שרב שבי לשוקמת שפילו כרבנן ומיהו מודה הוה שמתוקמת שלה ס"כ ושר"מ עדיפה שרבנן שלה לרבנן היכה מגורשת שלה ס"כ חקיים חנחה ולר' שאיר מגורשת מיד שעשמים שרב שדה בר שהבה שעשה שהוי חנחי ושעשה שדבר שחד שלפילו ס"ל כל שאומר ע"מ כאומר מעכשיו שמי בעי שמי כל שזוקי שחנחים וחי לחו חיהו שבטל שעשה וק"ו שהרבים שעשה ושה שפילו שעשה שחיהו חל מעכשיו שלה שלים ס"ל לר"מ שחין חנחי שבטל שלה ס"כ שחחזק שחנחי שבל חזוקי שחנחים כ"ם שעשה שהוה שבטל שלה שחין חנחי שבטלו

שלה ס"כ שחחזק שחנחי שכלכתו ושכיון לזה שלייות עיין בפי' שהלכות פ' מי שחחזו . שילכך בר"ד שפילו חמר לה ע"מ שחגרשך חין שחנחי כלום ושעשה קיים לפי שעת שר"ן ז"ל . ובעשה שבר שלה שקדם שעשה גמורה היה לדעת כ"ע וחין כחן קדושי טעות ושם בח לכוסה היה לריכה קדושין שחרים. ושגרשה לע"ד כתבתי :

מעשה (תקנג) תשקפג היה בחחד שנדר שתוך כעסו שהיה שיר בחמון שם חלה חת פלוית לפי שתקוטע עם בתה ובח שעשה לפני חחד מן שחכמים ושעה סגודר שלה חמר שלה שהיה ממיר שם חלה חת פ' ובח עדיים ושעידו שחמר שיר שמשון וקבל חת שעדות ושדה לותו על שעבר על שסכמת שחכמים שים לנו שעשם פ' לה ידור בשירות שמשון ושחמר עליו חת שפשה כדי שלה יכה שיר שמשון ושלה חת שדבר לפני ודקדקתי בעדות ושלימי שחחד מן שעדים סוח פשול לשעיד שסוח שפריח יוים ושע"פ שעשה לומר שחזר בחשובה ושכר חת סיוים ושת שכלים מ"מ שדיין היה לריך לקבל עליו שפי' שמדבר לה יעשה וכ"ם שם חגלה לפרש עד שרלינו לותו שלין שחין שפריח יוים שפילו שמדבר ומ"מ נרחה לי דשקבלה לחוד סגי וזה שפילו קבלה לה קבל . ות"ת כיון דפיסולו שדבקן בעי שכרזה וכיון שלה שכריזו עליו לה נפסל עדותו לה קשיח דלה שמרינן שכי חלה בעדות ממון כדי שלה יפסידו בעלי חובות שבל בעדות של שיסור שרי סוח פשול שלה שכרזה וכן נרחה שלשון שרמב"ם ז"ל פ' י"ל שלכות עדות לפיכך כל עדות שסעיד קודם שיכריזו עליו שקבלין לותה כדי שלה שבל שבד זכות שעם שהרי לה ידעו שהוח פשול וחין פיסולו חלה שדבריהם ע"כ . סה למדת שלין לריך שכרזה חלה כדי שלה שבל שבד זכות שעם . חבל ב"ד חין לריך שכרזה ושם חחה שקבל לותה שפסיד זכותו של זה שם חחה שלקחו שם שחה יין בעדות פשול . ות"ת חכתי חיפו נפסל בלה שתרחה כי שמת חיפו יודע שדבר זה חסור שסוח גונב וחיפו נפסל . וי"ל דסה ניחח למ"ד דמפריחי יוים סוי כעין קוביח שי לקדמך יויך ליוסי חבל ב"ד שעם שפריחי יוים כדי שיביחו עמעם יוים שחרים כ"ע ידעי דסוי גזל וחפילו שעט"ס מחמירין בדבר זה וחין שקבלין עדות ממפריחי יוים ולפיכך חין חלו לריכין שתרחה שהרי סוח יודע שלוקח ממון של חחרים בחנם . ושעתה ניחח שי דחע"ג דיש לו חומנות שחרות נפסל שהרי חין פיסולו משום דחין עושק ביסודו של עולם בלה משום דחזקתם שמוכלין מן שגזל. עוד דקדקתי בשד ורחיתי שחיהו לה שמקיח ולה בדרך חרן ושחלתי לותו על שעדות ושמר לי כשל ערבי לשון שיר שמשון שמ"ס כי חיהו יודע כלל בין שמשון לשמשון . והיה לפני חחד מן שתכמים ורלה להחיר לפיפו לפי דברי שעד שהרי לה חמר שמשון . שמרתי לו לה גרע מכויי וכויי שדרים כגדרים . עוד דקדקתי ורחיתי כי יפה חמר דלה שמרינן כויי גדרים כגדרים בלה שמקום שנהגו שמפסידין שלשון ושכיש שדבר בדבר חחר טולכין שם שחר שכויי שבל במקומות שלו חין קורין לשמשון שמשום שילכך חפילו לפי דעתו ועדותו שפסולה לה סולית בשפתיו שמשון וחין כחן גדר . עוד חמרו עליו שהוח גונב ממון שעט"ס וסוח פשול מן שתורה . סילכך חין בעדותו כלום ושע"פ שהחכם קבל עדותו חין עושין עפ"י לותה עדות שהרי לה ידע שהוח פשול ושחזירין שולחתו בשולחתו וחין בזה לה משום גזלי של רחשון ולה משום דשויה שחיכה דחיכורת . ועוד שחין שחיכור בשעה שעושת חת זו שהעה חין שחיכור שלה בשעה שעשותה היין לו שגלה ושם כבר נודע פיסולו

של עד חין כחן קדות כלל . וסגרשה לע"ד כתבתי :

שאלה (תקנד) על עניין מולה מעיס שהיתה שעת תתקפד שים מעשת לותו ומכנסת ידה במקום שתניו :

תשובה דבר זה שיסור גמור הוח ויש בו משום לה תקבו לגלות ערוה ושפי' לעשמו לבד שסור דשמיע בשבל רבתי שהים כורך ושקשר שת שהים שבל לה שת שהעה ושהעה כורכת ושקשרת שת שהים ושת שהעה . שהים משמש שת שהים בשולי מעיס ע"כ . הרי לך בהדיה דלה שהיינו לשעה שלה לכרוך ולקשר שבל לה שעשים לחר שהוח דבר של לישות ושפני שעשת בשולי

תחקפה (תקנז) **שאלה** על לחד מגדולי הדור שמת ולו בן ולא הוריד עליו למעשה לחת לם זו מדם עובה ולו לע:

תשובה זו מדם רעם מורם על קוסי הלב ועל רוע תכונת הגופם והיא מדת תכזריות והוא דרך הפיליסופיס המומרים כי זה העולם הכל הוא מעשה תעתועים ושמה מהבל ימעטו וחכרונם מבלי לפר חועבה יבחר בסם ולכן לל יפחוד חטחת עלסם ומעלימם כי כולם בעויים על ההקדמה הזו לבל ינחמו מקבלי התורה ים לנו להחמין ולדעת כי העולם הזה עין נכבד מלוד למסחפקים ממנו ברחוי ולמתנסגים בו כשורה וכו יגיע שלדם חיי העוה"ב והשלרות הנפש כי הוא נקרא עולם שמעשה ולכן אין רחוי להכביל עייניו ולחלות לרוחיו ברוע שנהגהו ולהתחונן על זמן כלעבר עמו רוב המעוררים הרלעומים . ולא רחוי להתחונן ולהתחבל ולקונן על מעשיו לכחיב מה יתחונן לדם חי גבר על חטחיו וכבוכה ומתחבל ומוריד דמעות על קרובים וכ"ם על לדם כשר מדת חסידים ובניחים ומנהי מעשה היה ומורם על עסרת נפשו וכנטעת לבו לפני קונו ויתחונן על חטחיו ויתחבל על עוונותיו לשר היו לזה סבה ולא לחנם חרז"ל שלשה לבכי ר' להספד שלשים לגיהון ותספורת ואם היה הדבר בלתי נאות לא היו מתקנין לו ג' ימים וכן לברכם לחיהו ע"ש כחיב ויה ויספוד לשרה ולבכותה וכן יעקב וכן דוד המלך ורבים כיולה אין מספר ועיין בספרמת ספר חורת האדם להרמב"ן ז"ל ותמלח מה שים בו די לשלוה זו. ומ"ש אין ראוי להתקנות על שמת יותר מדאי וכבי היתה בסדיא בגמ'. וסנרלה לע"ד כחבתי:

תתקפו (תקנו) **שאלת** ממני חודיעך דעתי ברחובן שחלה ולריך תרופות וסמנים ולא נמלאו חלא ביד לחד ושלשה בדמיהם וכן לריך לרופא ולא נמלא שם חלא זה ברופא מובסק ולא רלה לרפחותו חלא בדמים יתרים ופסק עמו כך וכך שם חייב ליתן לו מה שפסק לו שכרו כפועל בטל או כמנהג הרופאים:

תשובה הרי שים בורח מביח השבורין והיתה מעבורת לפניו ואמר לו טול היכר והעבירני אין לו חלא שכרו ושעמת למלחת כיון למפני דוחק שעם פסק עמו אלי למימר משעם חייתי לך אף הכא נמי לא אמרינן ומאי למימר משעם אני כך:

ולענין ברופא חילק הרמב"ן ז"ל וז"ל ושמעינן מינה לכל דמחנה בשכירות יותר מבדי למיה מפני שחוש ודוחק השעה שלו אלי למימר משעם אני כך וה"ה לעוקה במיה ביותר מבדי למיה מפני דוחק שחולי ללא מחייב חלא בדמיהם אחד לעוקה ואחד שעוכר שוין שם בדין זה אבל אם אחנה בשכר ברופא שרשה מחייב ליתן לו שאכלתו שכר לו ואין לו למיה ויש מי שכובר לשעמת לבורה משום דחייב להעילו ולדבריהם אין לרופא חלא שכר בפלו שלו ע"כ. וכן היא הסכמת רוב מפרשים לשעמת לבורה משום לחייב להשיב מק"ו מהשבת חבירתו וכ"ש השבת גופו. ומ"מ בל"ד שאין שם לרופא מובסק כמותו כ"ל שאפי' הרמב"ן ז"ל מודה שאין לו חלא שכרו בלבד שסרי הוא ז"ל כתב לתרץ דבל מלוה עשה לרמיה בל"ע אם נזדמנם ליה ולא רלם לקיימה חלא בממון אין מוליחין מידו ואין מפקיעין ממנו חיוב שלו שאין זה כדין רביה שיולאה בלייטים ע"כ. סרי לך בהדיה דחלי'שעמת משום דסוי מלוה דרמיה בל"ע ובל"ד כיון שאין מומחה כמוהו עליו לחודים רמיה לרפחות ובלעיל ואם לא סילל עבר על מלות עשה. הילבך אין לו חלא שכרו ואם נתן לו דבר אם גמר ונתן בשם מחנה גמורה אין מוליחין מידו ואם נתן מפני שאנס שמחייב מן הדין ליתן היינו מחנה בטעות ומוליחין ממנו ואם יש שם מומחין אחרים דעתי נוטה לפסוק בדעת שאר המפרשים דאין לו חלא שכרו ואם נתן בבר אין בידינו בח להוליח ממנו שבבר כורש סרב ז"ל. וסנרלה לע"ד כחבתי:

תתקפז (תקנז) **שאלת** ממני חודיעך דעתי במי שמת אחר שהות בחוך שלשים יום לשבושת כיון שהות חוך שלשים למוחו. ואח"ל אין עורכין עליו חוך שלשים למיחתו ושות בחוך ל' למועד מהו לעורר עליו:

תשובה תנן פ"ק דמועד קטן לא יעורר אדם על מתו ולא יספדנו קודם לרגל ל' יום ואמרינן עלה בגמ' מאי שנא ל' יום ל"ר כהגה ואמרי לה ל"ר יהודה אמר רב מעשה בחדם ל' שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פחח ביתו ונעלתן אמתו ונחנתן לו ונמנע ולא עלה בחותה שעה אמרו לא יעורר אדם על מתו וכו'. ושמואל אמר לפי שאין המת מתבבה אך בלב שלשים יום. מאי בייהו ל"ב דעביד בחנם לרב שרי ולשמואל אסור ופסקו סרמב"ם וכרחב"ד והרא"ם ורוב הפוסקים ז"ל בשמואל משום דסוגייח הירושלמי לחיח כוותיה דגרסינן התם חיהו עירור מזבירתו בין המתים חיהו הספד שהות עושה לו הספד בפני עלמו אדם לחימת ביקן בבל בחדם מותר חיהו יקן וחיהו חדם חוך שלשים יום חדם יקן לאחר ל' יום לא תעורר לויתה כמה לחימת העתידים עורר לויתן והרי זה נראה כי הטעם שות מפני לער שמועד כשמואל וכן פוסיק הרחב"ד ז"ל. וסרמב"ן ז"ל כחב שאין לנו להניח הכלל אשר בידינו דבר שמואל הלכה ברב בחיסורי מפני שיש הירושלמי שחפשר שנשנית לדעת שמואל. והרא"ם ז"ל סכריע כיון לחיכא בגמרא דיקן חרי ליכני חדא משום רב הכנה ואידך משמיה דרב כדאי הוא הירושלמי להוכיח דרב הכנה תורה ולא רב ואין לנו סותרין הכלל אשר בידינו והלכתא כשמואל. ולפי שעה זו הלכה ברוב דבל"ד כל שהות חוך ל' יום לרגל חסור חטפ"י שהות חוך ל' למיתתו שסרי הדבר ידוע דבשניע שלשים יום למיתתו יש שהכח מן הלב וכשיבנם המועד לא יהיה עלב ואם יעורר עליו חוך ל' יום שמוך לרגל זוכרו כל שלשים ומלח עלב במועד. אבל אם בחוך ל' לרגל מותר לספדו אפילו שמוך לרגל דבלו הכי נמי זוכר הוא לח אתו. אבל אם אח בחוך שבעה לשלשים יום קודם הרגל שמח ל"ה ימים קודם הרגל מותר לספדו כל ז' חטפ"י שים מקלח בחוך ל' שמוך לרגל. וטעמא דמלחא דבבעה חקינו רבנן להספד ולא חלקו בהלו הבבעה בין שמוך לרגל בין מופלג לכל שבעה לגבי הספד כיום המיתה דמי ושיינו לחבן לא יעורר אדם על מתו ואם מעורר ועומד הוא לחי לא חימת הכי אפילו אח לו מה בחוך ל"ב ימים שמוך לרגל מבנינהו ל' יום לא יוכל להספידו לא מלינו מי שיחמר דבר זה ויש בזה שבה לחבת בפי בבלל אבר בידינו לפסוק הלכתא כרב בחיסורי ולפי דרך זה פסק הר"י ן' גיחת ז"ל דבשמן הזה מותר לעורר על מתו דליכא עולי רגלים. והקשה עליו הרמב"ן ז"ל מ"ש לימת נמי ליכא בייהו בשמן הזה. ויש לחרן לדעת הרב ז"ל דאם"ש דליכא בייהו בשמן הזה ושך בעיא ליעבריכא ליה לחלמודא דבל"ח ספדן במנן מנן שוח וחייסינן דלמא חבקש אחד המעות ומחעקר חקנחת דלבנן קמ"ל דלא חייסינן להכי ואי עביד בחנם שרי. ולפי שעה זו לא חייסינן לשמואל בלל ושעמת למלחת דאל"כ בספיח כשפיח מעוררת על מתה ושלימה חפלה שמחה היא לאחר שמן וכן חלקו בחוספות וז"ל ונראה לכלכה כרב בחיסורי ואפילו לשמואל י"ל דלא חסריען חלא ע"י שפדלה אבל הוא עלמו שרי דיותר מחפקר מלשרו ע"י לעקה ויבמה לאחר שמן ע"כ. וכיון דלא חייסינן לשמואל לא חייסינן לירושלמי דאחי כוותיה אלא ל"ש מח יפן וכ"ש מח חדם אי עביד בחנם שרי ואי עביד בשכר חוך ל' אסור דחייסינן שמא יבטל ממחה הרגל קודם שלשים יום מותר שהרי ים לו שמן לכנום מעות אחריס לצורך הרגל. ולפי שעה זו יש ללמוד שאם הות בחוך ל' יום למיתה אע"פ שהות בחוך ל' יום שמוך לרגל מותר כיון שהות בחוך ל' אין מחייעץ מספדו ומייחד מעות לעורך ספדן

בלא מעות הולאת הרגל ותע"פ שחמרו ז' להספיד כל ל' יום נמי מספידין לחצדיקים וגדולים כלחמרינן לא תבזפדוני יותר מל' יום וכן הטלה הרמב"ן ז"ל בתורת החדם חלא שהוח ז"ל סובר לישמועל נמי הדבר ברור שמספידין חת המת כל ל' יום סמוך למיתתו חפילו שהוח בתוך שלשים יום סמוך לרגל שכתב חדש שהרי חפילו לשמועל כיון שחין מצחכת חן הלב כל ל' יום משוררתו הרי שמת מ' יום קודם הרגל למה יספידנו לחחר עשרה ימים חלא כל ל' יום למיתתו חיט בכלל גזרה ובספד דכשעת מיתה דמי ע"כ. ולח"ם ל"ב חמחי דחיכן הירושלמי ליחת דה"פ תוך ל' יום למיתתו הוי חדם יכן לחחר ל' יום למיתתו ומחי מוכחינן מיהה דחחיל כשמועל חפילו כרב נמי חחיל. הח ל"ק דקחני סיפח לח חשורר חדם לויתה כמה דחימת השתידין לשורר ליתן והח משמע בהדיח דטעמח הוי משום לטרח ומ"ח שחר הפוסקים חלקים עליו בזה שחם חת לו חת בחוך מ' לרגל לח יספדנו לחחר עשרה ויש ליישב שכן נסתלקה הרחיה שהניח ז"ל משברת שמועל וחפילו לדעת רב ז"ל שחם שבורים שחפי' בתוך ל' למיתתו לח יספדנו לפי שחחר ז' שהוח זמן מספד כל חדם מתיחם מהספדנו וחינו מייחד משוח לספדן. וחיתח לדבר חדש דהח לח חשכח תלמודח בייחיו חלא דעביד בחנם וחי חיתח לימח ליכח בייחיו תוך ל' למיתתו חלא משמע דכבל גווחת בתוך ל' לרגל חסור לכ"ע וליכח בייחיו חלא היכח דעביד בחנם ופסקו כשמועל לחסר משום לטרח וגם הרמב"ן ז"ל לח חמרם חלא כמדומה בעיני ועיין בתורת החדם בעניו הספד והוח ז"ל סובר שדשם הריח"ך ז"ל לפסוק הלכה כרב וחפשר דעפ"ה ליה מדכתב מחלוקת דרב ושמועל ולח כתב סיומלמי לח פסק בסדיה כשמועל משמע דסומך על הכלל המסור בידינו דהלכתח כרב בחיסורי חבל חין זה הכרח גמור שהוח ז"ל נקיט ליישנח דרב כהנח ולח נקט לה משמיט דרב ומשום שכי לח הולך לפסוק הלכה כשמועל בסדיה דלגבי רב כהנח הלכתח כשמועל דרבן על כל בני סנולס הוח וחשתח הוי דעתו ז"ל כדעת הרמב"ם והרח"ם והרחב"ד ז"ל וחפילו לדעת הרמב"ן ז"ל יש לנו לפסוק כרמב"ם לחחריה דמר הוח. ולפי עניות דעתי ליכו חולק תע"פ שחיני כדחי לחלוק מ"מ חני מסכים הסברות. הילכך בנ"ד חם הוח בחוך שלשים לרגל והוח לחחר ז' למיתתו חסור לח שנח בשכר ל"ם בחנם. וחם הוח קודם ל' לרגל חפילו שהיח שנה למיתתו מותר. והנרלה לע"ד כתבתי:

(שחלה זו נדפסה בחלק רחשון שחלה ל"ד בעניו לחרת):

תתקפח (תקנח) **שאלת** ממני מודישך דעתי כמי שעומד על החסה והקטן בשעת יליחת נשמה חם חייב להרוע תע"פ שחינו מן הקרובים שחייב להתחבל עליהם:

תשובה גירסינן בפרק חלו מגלחין תניח ר' חלעזר חומר כל שעומד על המת בשעת יליחת נשמה חייב לקרוע חוח למה זה דומה לספר תורה שנשרף שכבל חייבין לקרוע פי' רש"י ז"ל שעדיין היה זה יכול ללמוד וסו"ם ס"ת. ולפי פי' זה על הזכריס חייב לקרוע שהרי חייבים בחלמוד תורה וחפילו קטן היה רלוי להיות כה"ג חבל על הנקבות ליתו חייב לקרוע שהרי חינם רלויות להיות ס"ת. חבל הרמב"ן ז"ל פי' שהנפש בנוף כחזכרות בנוילין ומשל בעלמח הוח שהוח הפסד גדול ומרדה רבה וחייב חדם לקרוע עליה עלתו כשרף ס"ת לפניו. ה"ג יש לומר כשם שקורעין עליה כך קורעין על מקיימי מלותה דכשריפתה חובדין מלות של כתיבה ובמיתה (עושים) חובדין מלות של מעשה הילוך של כל חדם משחרלת קורעין חפילו על חשה שכ"ל. הנה לפי טעם הרחשון שכתב הרב בבל במשמע היא ושחה קטן וקטנה שהרי הטעם היא משום שהוח הפסד גדול וחרדה גדולה. ולפי טעם השני היא ושחה גדולים כמשמע שחם רלויים לקיים מלות של עשייה חבל קטנים נלו בני מעשה מלה הם וכ"ם רלויים לקיים מלות לחחר זמן הא ליתא דלין קורעין על השתיד וכן הקשה הוח ז"ל על פי' רש"י ז"ל ונקשה סדבר לחמר שיקרע על השתיד. ולשני פשקא רלוי לפסוק כדעת הרמב"ן ז"ל חדא שהוח להחמיר ותע"ג לחמרינן הלכה כדברי המקל בחבל לנו לחמרינן הכי חלא במחלוקת חנחים ולדעת קלת גם במחלוקת חמורלים חבל במחלוקת פשקים לנו

הרדב"ז

תחנים. ומו דחבלות לחוד וקריעה לחוד וכני חמרינן בגמרת בהדיח ומו דרש"י ז"ל לח חמרם בהדיח חלא שחנו לומדין כן מתוך דבריו ומו דחשה תע"ג דלימה מחוייבת בהלמוד תורה מ"מ חם למדה שכר יש לה וח"ב חשה נמי יכולה היה ללמוד ולהיות דומה לם"ת הילכך קורע בין לחשה בין לחיש ושני דייקינן ליחנה שעומד על המת ולח קחני שעומד על החדם בשעת יליחת נשמה:

ולענין קטנים משחברת לי דשם זכר הוח חייב לקרוע עליו משום לרש"י ז"ל ולחד ליישנח דהרמב"ן ז"ל שכי הוח. ושם נקבה קטנה חין חייב לקרוע לרש"י ז"ל ולחד ליישנח דהרמב"ן ז"ל שכי הוח. ולענין לקרוע על חדם רשע חם חינו מפורסם כ"ל שחייבים לקרוע עליו כדעת הרמ"ה ז"ל. ושם הוח רשע מפורסם תע"ג דחינו מומר חין קורעין עליו כדעת רבינו יונה ז"ל חלא חדרבה רלוי לשמוח דכתיב ובחבוד רשעים רמה. ומה שמחבל רבינו גרשום על בנו מומר כשמת לחפוקי לערל הוח דעבד חלה זכה שיעוד בחשובה בימיו. והטלע"ד כתבתי:

תתקפט (תקנט) **שאלת** ממני חיך לחי פוסק בעניו מקלת היום וכולו חי בעניו דוקח מקלת היום ולח מקל' בלילה כדעת רבינו מחיר חו לחפי' מקלת בלילה כדעת הרמב"ן ז"ל:

תשובה בחוספות ריב"ח מסחפק בדבר ובשב"ם כתב דמקלת היום דוקח וטעמח לח ידעינן ול"ח ז"ל לחיל לרחן מיד בלילה בשעת הדחק. הרי לחת רוחה כי הלכה זו מרופפת בידם ולפיכך לחי חומר כי לעניו ת"ח וחשמיט המטה לחיה בהו חלה מקלת בלילה בכל היום דהכי לנ"ל לומיף עלה לחיכה לחקשויי לחי שנח הני מכל מלות החמורות בהורה שהחבל חייב בהם ודחק רש"י ז"ל דמלות לחיה בהו שמחה לסורין על החבל ותע"ג דחבלות מדרבנן חלו לעקור מן החורה בשב ולח תעשה סילכך בהני לחיה בהו חלה בקלת בהדיח ושיכה ושחר הדברים לחיה בהו חלה בקלת בלילה בכל היום דוקח ולח מקלת בלילה וכ"ם הם נשמע לדברי המחוייבים להה דחמרינן הלכה כדברי סמיקל בחבל הוי לחי' במחלוקת פוסקים ולחן לחי חומר להם בזה חיינו משטעם שכתבתי לעיל"ה יש לפסוק בהני תרתי לדברי המקילים ועוד לדעת סמקילים לחתה שובר על חלות עשה של תורה וכן לדעת חי שהחפק בדבר לחתה חבטל חלות עשה משום ספק של דבריהם חלא הכחן חה שכתבנו וליכח לחקשויי שיש דברים שיבא בו ויש דברים שחינו נוהג בו שהני דברים שבטעת נוהג בהם ודברים של פרהסיה לחינו נוהג. ומיהו משחברת לי שלריך להמתין מלשמש בלילה יותר משעת ממה שהוח רגיל כדי שיסח נוסג בו מקלת לחבילות. וכ"ל דדעת הרמב"ן ז"ל לסקל בדעת הרמב"ם ז"ל שלח כתב הסיה דמשיעמדו המחחים מחלגו וכשמ"ק כתב לסקל ועיין בתורת החדם. ומיהו סחחור בספסקים הוח מה שכתבתי. והנרלה לע"ד כתבתי:

תתקצ (תקס) **שאלת** ממני חודישך דעתי שיש מקלת בני חדם קורעין סבגד מלפניו כנגד סטבול ממש והוח סנקרע זכור בלשון ערב ויש מקלתם קורעין מן סלד כנגד הלב פי מיייסיו עדיף ובחיזה מקום מתקיים מלות קריעה:

תשובה כל בית הלומד מלפניו הוח כמי לקריעה לכ"ע ובית הלומד מן הלדדין לדעת מקלת יש ולדעת מקלת לח יש וחלו קורעין כנגד הלב כפי עדיף חדא דקיי"ל על חביו ועל חמו קורעלב כבגדים עד שמגלה חת לבו וחי חמרת בהלמת מן הלד סיינו שמגלה חת לבו חלא כי חמרת מלפניו ממש כמו שהגהו מקלת הטום לעולם לח יגלה חת לבו חלא בטבולמ מן הלד מנכרת קריעה לבל מלפניו לח מנכר דדרך הוח לסיות בבגד קרוע הם לוב פעמים. ומו דבטלמת בבגד שהוח בהום מלפניו מי לחקריעה סבי לבל הבגד הפחות מלפניו ברוך למקריעה מן הלד ולפיכך מהגו כן לפיולו בבהום. ומו דלריך לקרוע עפח ושם קורע מלפניו ממלח פוגע בפחות של הבגד הקרלה רבוב בלטון ערב ועשה בנגד פחות ולח מיכנרת קריעה ולפעמים לח יהיה הם קריעה עפח סילכך מן הלד בנגד בלב הוח עדיף ותע"ג דהרמב"ן ז"ל ס"ל דמן הלדדין חיכה קריעה הל"מ קריעה לנד בבחיים לבל מלפניו חע"פ שיש

לגד הלב שפיר דמי. וכה דלמרינן עד היכן סוף קורע ומוסיף עד עכשיו ואם סוף מן סלד לא יגיע עד עכשיו. י"ל שאחר שקרע נגד הלב כשעשה הרחשונה אם בא להוסיף קורע מלמעלה למטה עד סעטרו. ומ"ש מקריעה שכוונה לעשות ידי כל הצדדים וכללות כל מיני מלבושים שיקרע למעלה בצידי הצואר מלמע"ה למטה משוך מעט לגד שמאל שהוא מקום הלב כלומר יניח פתיחת הזכור או פתיחת שבגד תהא מלפניו לגד ימין מעט ויקרע בית הצואר מלמעלה למטה ומעלה קורע מלפניו וכנגד לבו ואם בא לקרוע הבגדים כולם על חביו ועל חמו יגלה חת לבו ואם יוסיף קרעים יניח עד עכשיו כן חמו מוסגים ומיהם לא חזו. וז"ל סמרדכי והקריעה הוי למעלה מבית הצואר ולמטה עד שמגלה חת לבו ע"כ. והכלבו"ד כתבתי:

שאלת (תקסא) ממני תודיעך דעתי בדלמונן שמעת תתקצא לחסה על לחסו סחם חס יכול לכופה שתדור עם ארחה ואח"ל יכול לכוף חת הסמייס שהרי סיחס יודעת שים לו לחסה וע"מ כן נשחת לו[לבל] (הסמייס)[הרחשונה] מני לעכשיו שלח תדור ארחה עמה. ועוד חס יכולה לעכב שלח חשמש ארחה בגליס לו לח. ואס יש הלוק בין ככסי מלוג לנכסי נלן נכסי מלוג לנכסי נלן בראל ואס יש חילוק בין קרקעות ועבדים ושפחות או שחר מטלטלין שכל יבוח בחר סיטב כי נפלא בזה מחלוקת:

תשובה גרסינן בכחובות פרק השחה שנפלו לה נכסים שסיח חחתה אחריהי עיילא ליה חדא מיייסו לחתה לקמיה דרבח נחמח ולח לחבגח בה מלן דמוח סבר מקום שכבר מלי דעשה עבוי ולח סיה מקום רווח ביחה ואח קח רווח. ופי' רש"י ז"ל שלח עשה סיח עוסה ארבי סבים ע"כ. כלומר דלחב"ג דעיילא לחידך לח גרעא מלרחי ופרחי שעשחות סבים מציחות הן לפני החכשלין וזה ספי' שככיומו רוב המפרשים ז"ל ושחי שובדא חייבי בחמשחא דנכסי מלוג מדמייחינן לה על דחיבעיא לן בעל שמכר לפירות מנכסי מלוג ואסיקנא כרבא דלח עשה ולח כלום משום דליכא רווח ביחה לבל כל היכא דליכא רווח ביחה מה שעשה עשוי וכבי פירושו ז"ל בנכסי מלוג וכבי משמע נמי מדמייחינן לה על המחניתן דנפלו לה נכסים משמע ודלי דנכסי מלוג היו. ומעשה מהלי עובדא היכא למשמע חשובה לבל פרטי השלה. חבל דמלי לכוף לח שעשו שמכר עמה ארחה דלי ל"ח היכי לדלוחה משום דעיילא לחמשחא דידה לחידך לחחתא לגווה שלח חדור עמה ארחה ושוב לח יוכלו להוליך שם שפחה דליכא רווח ביחה ומודה רבא דליכא דליכא רווח ביחה לח מלי לזבוני לפירות ולגבי שפחה נמי מי לח משום דחיכי נמי משמשת בחוך בבית לח היה יכול להכניסה לחשתו שמייה לשמשה. וכ"ת חין היכי נמי שלח היתה חומרת שלח משום שפחה עמה שהיה רבא משגח בה בכל משום דלח לווחת שלח חדור לח משגח בה ביחה חדיון לווחת של שפחה שכי קחמרת חלך חן בבית בהא חליא דיון לווחת של שפחה' טעמא שלפי' ז"ל לח לח שהניח עמו לח משגחינן בה. וכן העלה שריבב"ח ז"ל דלח שהניח עמו חחתה שלח חדרה עמה חחתה דשיא לה וע"ב ונסו לכחוב בחוכה שכחובות שקדומות כן בהדיה. ומעחה מהרחשונה חחה דן ק"ו לבמייה. חבל הרמב"ם ז"ל כחב בפ' י"ד מהלכות חישות וחינו יכול לכוף חותן לשכון בחלר חחת שלח כל חחת וחחת לעלמה ע"כ ושכי חחריה דמר הוח. חו חיכא למשמע מהחי שובדא דדוקא בנכסי מלוג הוח דחמרינן חי חיכא רווח ביחה חין חי ליכא רווח ביחה לח. חבל בנכסי ל"ב כיון שחחריותן עליו שרי הן כשלו ונשי שלח יכול למכור הקרן חבל למכור ספירות לקרקע חו שפחה למעשה ידיה חו כלים לחשמישן מוכר ולח מלי לעכובי עליה חפי' חי ליכא רווח ביחה שהרי חם שהניח חותן חו חם פחחו פחחו לו ושלקוחין הן בידו לענין זה. ובנכסי ל"ב מוכר קרקע לפירות לעשות במעות עסקא דליכא רווח ביחה חו למכור פירות סקרקע וסוף נוקע ספירות ומוחן לוחם דסוף סוף ליכא רווח ביחה שלי ותפשר שלח יהנו מהם בני הבית וליכא רווח ביחה וכן השפחה חכלים שהיום לריכים לחשמישים יכול למכרן לעשות בהן עסקא. לבל נחת כלים לחשתו שפייה להשחמש בהם בזה ודלי יכולה עכב לדעת כ"ע דהא ליכא רווח ביחה חבל שפחחה יכול לימנה

נחשתו שנייה לשמשה בחותו בית דלח נרעה מחורחין ומכסנין שמשמשת לפניהם ככסיה עובדה חבל בבית חחרת לח לליכא רווחת וה"ם לכל דבר לליכא רווח ביחה מלי לעכובי עליה שלח תמכור לפירות. ושוי יודע שבל מה שכחבתי הוא לפי דין סחלמוד דנכסי ל"ב חם פחחו פחחו לו וחם סוסיפו סוסיפו לו דחמרינן בגמרת ת"ר יכול שכניסה לו שני כלים בחלה זו ושבחו ועמדו על חלפים זו חחר נוטלה בכחובתה וחחר נוטלה וזוכה דמים משום שבח בית חביב ע"כ. וכן חיפכח וה"ם בכל המקומות שהבו כדין סחלמוד. חבל במלרים נהגו שהם פחחו נוטלה בשומתן הרחשונה וכן חם סוסיפו לשולם נוטלה בשומתן הרחשונה סוחיל ושוטין מלחכתן שלח כלו לגמרי ומה שקוין לוחו נכסי ל"ב לעניו שהם יגבו לו חבדו לו כלו לגמרי שבשעל מייב בחחריותן ולפי זה המנהג יכולה היח לעכב שלח ימכור כלים לו שפחוחים למלחכתן וכ"ם שלח יהנה לגרחה שהרי יכולה לומר חני משמשת בחחד ומניע השני וכן בשפחות שלח יחקלקלו מחמת עבודה רבה. חבל הם חמכור לוחם למלחכתן ממלחו פוחחין משומתן הרחשונה וחם חבוח לידי גבייה כחובה חפסיד. ומודה חני כי בקרקע ליכח לגויחר כי חחי טעמח דלח קיל"ן כחניי דחמר שמח חכסיף ושמח חכסיף דלח חייסינן לבל ליכח פחח וסכסיפה ודלי חייסינן סילבך לפי מה שנסגו במלרים נכסי ל"ב וכ"מ סיין סם לעניו זה. וכן לפי דעח הרב ודלי מה שנסגו לכחוב בחנחי כחובה שלח יפ" חשה חחרח עליה שרי כבר נלחה בדפחה שחיה רולה בלרה. לפיכך הם נחה ח"ש שלח מדעחה פשיעה שלח חדור עמה וחם נחנה לו רשות לה לסכניסה לביחה לחפסה ממה חפסה. סילבך הם סכחובה היה בחחה חיבה יכולה לעכב מלכניה לרחה לגויחר כי בקרקע ליכח לגויחר כי חחי טעמח דלח קיל"ן כחניי דחמר שמח חכסיף ושמח חכסיף דלח חייסינן לבל ליכח פחח וסכסיפה ודלי חייסינן סילבך לפי מה שנסגו במלרים נכסי ל"ב וכ"מ סיין סם לעניו זה. וחם יש חילוק בין ככסי מלוג לנכסי נלן נכסי מלוג לנכסי נלן בראל וחם יש חילוק בין קרקעות ועבדים ושפחות או שחר מטלטלין שכל יבוח בחר סיטב כי נפלא בזה מחלוקת:

תשובה גרסינן בכחובות פרק השחה שנפלו לה נכסים שסיח חחתה אחריהי עיילא ליה חדא מיייסו לחתה לקמיה דרבח נחמח ולח לחבגח בה מלן דמוח סבר מקום שכבר מלי דעשה עבוי ולח סיה מקום רווח ביחה ואח קח רווח. ופי' רש"י ז"ל שלח עשה סיח עוסה ארבי סבים ע"כ. כלומר דלחב"ג דעיילא לחידך לח גרעא מלרחי ופרחי שעשחות סבים מציחות הן לפני החכשלין וזה ספי' שככיומו רוב המפרשים ז"ל ושחי שובדא חייבי בחמשחא דנכסי מלוג מדמייחינן לה על דחיבעיא לן בעל שמכר לפירות מנכסי מלוג ואסיקנא כרבא דלח עשה ולח כלום משום דליכא רווח ביחה לבל כל היכא דליכא רווח ביחה מה שעשה עשוי וכבי פירושו ז"ל בנכסי מלוג וכבי משמע נמי מדמייחינן לה על המחניתן דנפלו לה נכסים משמע ודלי דנכסי מלוג היו. ומעחה מהלי עובדא היכא למשמע חשובה לבל פרטי השלה. חבל דמלי לכוף לח שעשו שמכר עמה ארחה דלי ל"ח היכי לדלוחה משום דעיילא לחמשחא דידה לחידך לחחתא לגווה שלח חדור עמה ארחה ושוב לח יוכלו להוליך שם שפחה דליכא רווח ביחה ומודה רבא דליכא דליכא רווח ביחה לח מלי לזבוני לפירות ולגבי שפחה נמי מי לח משום דחיכי נמי משמשת בחוך בבית לח היה יכול להכניסה לחשתו שמייה לשמשה. וכ"ת חין היכי נמי שלח היתה חומרת שלח משום שפחה עמה שהיה רבא משגח בה בכל משום דלח לווחת שלח חדור לח משגח בה ביחה חדיון לווחת של שפחה שכי קחמרת חלך חן בבית בהא חליא דיון לווחת של שפחה' טעמא שלפי' ז"ל לח לח שהניח עמו לח משגחינן בה. וכן העלה שריבב"ח ז"ל דלח שהניח עמו חחתה שלח חדרה עמה חחתה דשיא לה וע"ב ונסו לכחוב בחוכה שכחובות שקדומות כן בהדיה. ומעחה מהרחשונה חחה דן ק"ו לבמייה. חבל הרמב"ם ז"ל כחב בפ' י"ד מהלכות חישות וחינו יכול לכוף חותן לשכון בחלר חחת שלח כל חחת וחחת לעלמה ע"כ ושכי חחריה דמר הוח. חו חיכא למשמע מהחי שובדא דדוקא בנכסי מלוג הוח דחמרינן חי חיכא רווח ביחה חין חי ליכא רווח ביחה לח. חבל בנכסי ל"ב כיון שחחריותן עליו שרי הן כשלו ונשי שלח יכול למכור הקרן חבל למכור ספירות לקרקע חו שפחה למעשה ידיה חו כלים לחשמישן מוכר ולח מלי לעכובי עליה חפי'

יורגיו במתנה זו :

ולענין תומדן דעתא של סנתן לא תמריגן סבי אלא בנותן כל נכסיו אבל במתנה במקצת לא תמריגן סבי ובדוק תוא.

ותו דליכא תומדן דעתא תכא תדרבא לא כתבא שבר מתנה זו אלא כדי לבטל שטר המכר שמכרה לו ולתועלת הכותב כדי שלא יזכה בגוף הקרקע מספקא בעין שברה שתאבל סיא פירות בתייה ויזכה תוא בקרקע לאחר מיתתה הילכך אין לנו רוצה בזה תומדן דעתא וזכה לחיו מכאו דאין הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו וכו' ועמד שלא ומכר מכורין עד שימות הלא וכשימות שבן מוליא מיד שלקוחות וכאבו המפרשים ופפילו אם שבן קודם הלא יורשי שבן מוליאין מיד שלקוחות לכשימות הלא וכ"כ רש"י ז"ל ופשוט תוא וכ"כ בעל מ"מ. והוי יודע שלא ים זמן בשטר תע"פ שאין כתוב בשטר מהיום תוי כאלו כתוב וכן כתבו ז"ל. ומיהו מודה אני שלא ים עדיים דהמכירה היתה בלומר אין לך מודעה גדולה מזו למתנה זו והמתנה בעלה ותע"פ שלא משרה מודעה על המתנה ולא משרה מודעה על המתנה ואין עדיים על המכירה לא תיה בלומר אי לא. נחזי אנן לא שטר המכירה העשוי בערכאותיהם שבאו בתנאים שאמרו רז"ל על השטרות שעושים בערכאותיהם שרי משכירה מכירה ואין מכירות מודעה על המתנה כלום שרי לא נתנה לו אלא לבטל השטר הראשון ולתועלתה היה זה ולא כל כמיניה. ולא אין שטר המכירה עשוי כהוגן אינו כלום ומשודעה שמשרה על המתנה טוב מודעה תע"פ שאין לא שום לומש שמודעה מבעלת מתנה בלי לומש וכן כתבו ז"ל. וכשרלה לע"ד כתבתי :

תתקצו (תקסג) **שאלת** ממני על רלובן שתחייב לשמעון בקנין ושבועה שכל מה שיבבר שמעון שתייב לו העבו"ם בעל ביתו של רלובן ויתפשר עמו לגבות לו כך וכך לכל שנה מהכנסיות של הבית אשר דר בו רלובן שיתחייב לפרוע לו עד זמן פ' שכל ביתו ושוה יוכה לעבו"ם משכירות כמו שיתפשר שמעון עם העבו"ם ושנה רלובן כך לפי שיש לו בזה תועלת שמשעה שמוליא שמעון תוא לתקן הבית ולתזק תא בדקו שבשעון שיה דר בו תלה והוליא עליו הולה וגירד שמעון תשבונו עם העבו"ם וכתב עליו בערכאותיהם כך ידוע לגבות משכירות הבית כך וכך לשנה עד שיכה כל החוב ותוציא תא רלובן לפרוע לו בסך ביחד כפי מה שכתב בשטר שתייב. ורלובן משיב שיה חוסב שטוח דבר מועט ומש"ה נשתעבד לבל כך גדול כזה לא נשתעבד משולם הלא שיהן מדי חדש בחדשו לו מדי שנה בשנה כפי מה שיוכה לו העבו"ם מן הכנסיות. ועתה יורה המורה הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון מכמה טעמים חדא שברי עיקר הדין תלוי במחלוקת שבן כתב הרמב"ם ז"ל בפ' י"ח מהל' מלוה ולוה וז"ל מי שלא פירש הלא שדבר שערב כגון שלומר לו כל מה שתתן לו ואני ערב לו ואני ערב לו בלומו ואני ערב יש מן הגלוזים שהורים שבשילו מכר לו בעשרת אלפים לו הלומו מלה נשתעבד הערב בכל וילהא לי שאין זה הערב חייב בלום כיון שאינו יודע שדבר שנשתעבד עליו בו לא בשכל דעתו ולא נשתעבד עליו ודבריו של טעם שם למבין ע"כ. והרמב"ן והרשב"ץ והרלב"ד ז"ל דעתם הגלוזים דשילו בשלף משתעבד שלא שרלב"ד ז"ל סטיל בכאן פשרה וכתב וא"כ לא ברב ולא בטעם שלא כדי שהדעת מגעת עשם שהוא רגיל ושמיד נשתעבד ע"כ. וכתב בעל מ"מ ודברי קשם הגלוזים נראין עיקר. ועוד כתב פ' י"ל מהלכות מכירה שבל לדין שמתבר ורבותיו שיני יודע דשיה ודעת הרמב"ן והרשב"ץ בתשובותיהם כדברי הרלב"ה ז"ל ע"כ. פי' כמה שהוא חולק על הרמב"ם ולהשיב לדעת הגלוזים שבל כמה שהרלב"ד מטיל פשרה אין דעתם כדעת הרלב"ד שהרי מגיד משנה גוסיף חולק על פשרה של הרלב"ד ז"ל וזו רשיה גמורה שאין דיוט של הרמב"ם ז"ל נכון שהרי בעל מ"מ שהוא רגיל להשיב בזכות הרב ז"ל לא מלא טעם לדין וכתב שדברי הגלוזים עיקר. ועוד שהרי מיכאל הגלוזי ז"ל ובמי מן הגלוזים שבשילו מכר לו בעשרת אלפים לו הלומו מלה נשתעבד הערב בכל וילהא לי שאין זה הערב חייב בלום כיון שאינו יודע שדבר שנשתעבד עליו בו לא בשכל דעתו ולא נשתעבד עליו ודבריו של טעם שם למבין ע"כ. והרמב"ן והרשב"ץ והרלב"ד ז"ל דעתם הגלוזים דשילו בשלף משתעבד אלא שרלב"ד ז"ל סטיל בכאן פשרה וכתב וא"כ לא ברב ולא בטעם א

עדות זה מועיל להיות ר' יוסף זה יורש לר' משה מטור"י שהרי יש כמה משפחות מכיוון אחד ואינם קרובות זו לזו ואח"ל שטוח עדות שם יוכל ר' יוסף זה לסוגיא מבעל שהשאר מה שלקחו ממנו נלמני ירושלים תוב"ב. ושוד העסקה שביד שמעון מי יוכח בה ואח"ל שאין הבעל יורש ברוי כשומחזק ושהשם עסקה פלגא מלוה ופלגא פקדון דלמא שאני שכח שהרי קבל התחריות שעסקה וחזרה להיות כולה מלוה והיורש יורש הכל או דילמא חולקין ואח"ל חולקים התכר שלוקחים בירושלים תוב"ב על קטורת שמחים על מי מוטל על היורש או על הבעל ואח"ל לפי שממון מה שמחייב לאחת הבעל ליורשי השאר הוא בכלל הממון או לא. ואח"ל אינו בכלל מה שירש הבעל הוי בכלל הממון או לא. ואח"ל אין מטילין הסולמה על העסקה אפי' ביד שמעון התכר שטוח מכלל הקבורה שהבעל חייב בה או לא. ואח"ל התכר שטוח בכלל הקבורה התכר על הבא עליה:

תשובה אלא כדין עמו אנשי ירושלים תוב"ב לסוגיא הממון מיד הבעל עד שיבוא היורש דהשתא אמי שמא ואין לו יורשים וממונו ברשותו יש לשם מקום לקחת חובו ממון כדי להגיל חובו אלא יקחוהו הבעלי"ם כפי שימוסיפס בכל מי שימות ואין לו יורש לפי שעם לוקחים הכל למלך. או כדי אלא יהבד ב"ד מעמידין אפטרופוס ונאמר שהנאמנים של הלבור במקום אפטרופוס עומדין ומוליאין חובו לנרבי לבור לפי מנהגם אפילו שאינו מן הדין אפשר לשם לעשות כן מפני תקנת הולאתם לבל בזמן שהממון מופקד ביד אחרים אין לשם כח להוליאו ואפילו לפי תקנתם שהיום או למחר יבא היורש ויתבע לה שהפקד ונמלא מפסיד או שמא ימלא לה שהפקד במקום אחר ואין מי שיגיל חובו ונמלאו גוזלים חובו וכ"ם בא"ד שהבעל יורש מן הסורש וכיוצים בחים עליו מכח הנאי וכם בחים בטענת היורש לקחת מה שלחוי לזה מבלי הרשאה ואום כח וכ"ם שכבר נתפרסם שיש לר' משה זה יורשים במלריס וכבר לחה רוחה בשיעיך שהיורש מלא לח שבעל במלריס וכיון שהתברר שטוח רחוי ליורשו כמו שנבחר בשחוי"ם חייבוהו לפרוע כל מה שכתוב בהנאי שבתובה ואוח יחזור ויקח מה שלקחו ממנו הנאי ירושלים תוב"ב אלא כדין ואם לא יוכל להוליא מידם מפני שאין לשם מעות או שדוחין חובו מיום אל יום כשנשבע שרע או שדוחין חובו או שאל זה לא נמלא מפסיד לח שלו ואח"פ שנתנו בידו הנאי ירושלים תוב"ב שטר שכל זמן שיבא יורש שיתנו ליורש מה שלקחו ממנו ולהו כלום שוא דהא מלי היורש למימר לימכו לחו בעלי דבריס דידי ניכו אלא שאפילו שהנאמנים מלי למימר שרי בתוב בשטר שבתובה שבין שיאחר מעט או הרבה אחה חייב לסחזיר ליורשים הסך שטוח לפיכך לא יפה עשו שהוליאו מיד שבעל דכלל גדול יש בידינו אין מוליאין שממון מחזקתו אלא ברחוק ברור. שרי שפשטו אחים שמלוחין אלא כדין עמו אפילו לפי שנשבע ושוקח היורש כל המגיע לו מן הבעל ומוח שבעל על הנאי ירושלים תוב"ב ואלא שיך הכא למימר דשמין בני שעיר לפסיד על קיומן דסמ"ש היכא דליכא פסידא אבל היכא דאיכא פסידא לאחריני לאו כל כמיניהו לעשות תקנה וזה ברור מאוד:

אבל לענין שעדות ז"ע אם מועיל לבאורה שיש נראה דאין זה עדות כיון אלא שעידו שאין לר' משה יותר קרוב מזה ר' יוסף שיהיה רחוי ליורשו ולאחר יבא יורש יותר קרוב ונמלא יוצא מתחת יד ב"ד דבר שאינו מחוקן דבשלמא אם זה ר' יוסף היה רחוי לירש ודאי כגון שהיו מעידים שהיה בנו של ר' משה ודאי מורידין אותו לנכסים אע"ג דאיכא לאיחם שמא יש יורש אחר הוי שפק וזה ודאי ומורידין אח שודאי ולא נחוש לשפק ויש רואים לזה מהאי דאחרי בר איסק דלא שאריכוהו לסביא עדים שאין לו אח אחר אבל היכא דאפשר שיש יורש קרוב מזה וזה אינו רחוי לירש כלל אין מוליאין שממון מחזקת מי שטוח בידו על הספק. וכבר נשאל מלפני הריב"ם ז"ל על כיוצא בזה ברחובן שבניה נפחאי בידו פקדון ואח נפחאי ובניה לא היו לו ולא ידע לו קרוב ממשפחת האב כך בעירו היתה משפחה אחר היוחה כביוחו ובא שמעון מבני המשפחה בהרשאת שנאלמים מאותה המשפחה ובניה עדים שאין שומעים שאין קרובים ולפטומים היו קוראין זה אח זה קרוב אך לא

ידעו איזה גובל קורבה יש ביניהם. ושוד אחר העיד שפשפ לאחת שאלו אח פי נפחאי הב"ל איזה קורבה יש לך עם בני המשפחה פלוניח ות"ל בניס לבני בניס ואנחנו וזה שעיד שפד האחד לבדו. ואמינ ז"ל אין ספק שאריך שיהיה מוחזק בעירו שזה קרוב קודם ביותר שהרי אפשר שיהיה לו קרוב אחר לירש קודם זה לא על פי שאינו ממשפחתו כגון שאמרו שאמו היתה ממשפחתו ואיה בת יורשם נחלה ואנו אין ממשפחה אחרת ואין יורידו ב"ד אלא מי שידעו בבירור שטוח קודם לירושה אם נעדות ברור או בעדות מלד חזקה ומה שבעיד שעד אחר אין בו די לפי שאינו כי אם אחד ואין אחר מעיד כמותו שיאמרו עמו וגם טוח אלא אם מעיד על שקורבה אינו מעיד שהוחזק שלא סיו לנפחאי קרובים לירש יותר מבני ממשפחה הסיא. ומה שמעידים שסיו קוראין זה לזה קרוב אין זה ראיה שיהיו מלד שהב ואפשר מלד הא ואין שם ממשפחה ראיה כי כבר ידעת ים מפחה בשרקוסינא נקראת בני אלעזר וכן בגליסייא וכן בטורקא ובאתאן אחוקות זו מזו אלא ג"כ שוחזקו בעיר מפחה אחת. עוד לו על שעינן הב"ל ונשתפק לשם אם יפסיק עדות כזה להחזיק לראובן קרוב לנפחאי אחר שלא נתפרסמה קורבתו ברבים אפר שיש ראויה שתתפרסם ויהיה לריך לראיה יותר חזקה בשביל דאיכי בן יסודה שם יש רואה יביא ראיה וכו' גם נבאן נסתפק ונאמר כי בחולי לא אמר אלא לחבב היום את דעתו ופטומי מילי או דילמא אין לנו אלא מה שהעיד הוא על עלמו בלחוזה שהוא סאומר זה בני ואמן זה אחי היה ואמן בחולי או זה אחי הבי או שאר סיורשים ע"פ שהודה בהאשים שהיום מוחזקים שהיום קרובין ירשנו בין שאמר בשטוח בריאה בין שאמר בשטוח ב"מ. עוד בחב בפרק הב"ל כל היורשים יורשים בחזקה וכו':

תשובה עדיין יש להסתפק בנדון זה כי אפשר לומר שהשמים וגם הר"ם ז"ל לא דברו אלא במי שאומר עליו שטוח קרובו בעת שטוח רחוי ליורשו כגון שאמר עליו שהוחזק אחיו בעת שאין לו בניס או שטוח אחי הביו ובעת דבורו אין לו קרוב יותר ממש שזה הוא כולו אמר עליו שטוח רחוי ליורשו אבל בנפחאי זה שאמר על ראובן שטוח קרובו בעת שיש לו בניס ראויים לירש או קרובים אחרים קודמים לירושה אפשר אלא שיהה כוונתו על דעת שיירשו ומילי דבדי מינהו אלא סליק אדעתיה שימותו בניו בחייו או שאר קרובים שקודמין לו ויבא זה לירש ומלחא אלא רמיא עליה לחיובי אמר ולא אדעתיה דומיא דאמרינן ביבמות פ' ב"מ גבי נפולה ופלה קמי יבם. וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל שאמר או שאר היורשים ואומו נראה שעתה ראויים לירש אומו ואלא במי בעת דבורו הינו רחוי ליורשו וכ"ש זה שהקורבה היא שפשילו בעירו לא סוחזק בה ואף אם נאמר שגם בעניין זה שיהיה רחוי לירש שכוונתו של נפחאי היתה שיירשנו כל אלא יהיו לו יורשים אחרים קודמין לו מ"מ כיון אלא נודע בפרסום ובא לסוגיא מיד אחר אריך להביא עדים שטוח שקורבה ביותם ואין אחר קודם לו ואלא במי להביא דמרי בר איסק אלא שאריכוהו להביא עדים שאין לו אח אחר דשם מאחי טוח ואחי יורש הביו ואם יש לו אח טוח שפק ואין שפק מוליא מידי ואחי. אבל בב"ד שקורבה היא ראויה שאין זה שוקה אין זה יורש עד שיבוא ראיה שטוח קרוב אבל אחי. ואולי מאחי היא מוחזק בנכסי אביו מעת שמלך הביו עד הבן אקטן לבי מוחזק שטוח היותו בנכסיו ואלא אפשר שיורידוהו ב"ד אבל אחיו אקטן בא להוליא ממנו אלקו מה שאין כן בנדון זה שבא להוליא מיד אחר ע"י ב"ד ויש לב"ד לחוש בבל מה שאפשר אלא יצא מתחת ידם דבר שאינו מחוקן עכ"ל. הרי אתה רואה בעיניך כי לדעתו ז"ל צריך שיעידו שעדים שאין לחים קרוב רחוי לירש יותר מזה (ואם)[ועם] שחזקה שיש מוחזק שאין לו קרוב יותר מזה שרחוי לירש ואל זה שכלל גם השוטחו ואלא הביא ראיה לדבריו כלל אלא בדרך סברא. אבל כד מעיינת גם שפיר אתכח דאלו שני טוח דקאמיא לי על ס טובא חלא שהרי אינו נאמנים שאין בחין ממדינת היום שע"פ שמשתן ומתנן ומחפלן ומקנן כאחד ואת אחד מהם אין חבירו

יורקו ואם סיס נוסג ממוש לחוש יורקו ע"כ. ולפי דברי הרב ז"ל מסוש דנוסג ממו לחוש מלי סוי דילמא יש לו בן שהוא קודם לירושה לו אב שהוא קודם ליולאי יריכו ולחמלי יורקו זה גלוי ודלי כיון דסומלק שהוא לחיו יורם כל סיבא דלא ידעינן אם יש לו יורם קלוב מה וכשיבוא סיותר קלוב מוליחין מזה ומותנין לו ולישא הבא לא זילתא דבי דינא ולא דבר שהיו מתוקן שהרי בחותם שעה שלא סייבו יודעים לו יורם לחר מתוקן סיס וכי היכי דלגבי חזקה לא בעינן שיסיס מוחזק לחין קלוב ליורם יותר מזה ז"ל הרב"ם לגבי כהדי דהא שהדי עדיפי מחזקה וזה ברור. ותו דלחר רב יהודה בוחזקה דלה בשבועתיס בעלה לוקה עליה ומלן ליחמ לן דלא מבלה וכ"ת דידעי שלא הגיע זמן עבידתה לחכתי מלן ליחמ לן דלא מחזיקה עלמה בגדה משוס חולצה וכיוצא בה ולחמלי מלקינן ליה מן הספק שלא מלי חית לך למימר כיון שהוחזקה גדה ודלי לא חתי ספק ומוליא מידי חזקה ודלית לה סבא כיון שהוחזק שה קלובו ולחוי ליורשו לא חתי ספק דלמא חית ליה יותר קלוב מזה ומוליא מידי ודלי. ותו מסהוא עובדא דחתא קמיה דרבי חניינא לחר מוחזקני בזה שהוא נכור. ותו מסהיא דלחר קיס לי בגויה דלית ליה חתי. לחר ליה לבני והא לישא קלא דלישא עדיס בחדיתא היס דידעי דלית ליה חתי. ג"ל בשחא מישא קלוב עפי וכן נרשה בבירור מדברי הרמב"ס ז"ל כל היורשים יורשים בחזקה כיצד שהעידו שה מוחזק לו שהוא בן פ' או חתיו שלא פ' לחפ"י וכו' ובשלמא בן חוא יורם ודלי חבל חתיו מלן ליחמ לן דלית ליה בנין או חבין עדיין בחייס וקודם לכל יוצאי יריכו וכ"ת דכשא מיירי בחוחזק לן שחין בן ולא חב כל כי סתי ס"ל לפוסק לפרס וכן כתבה סעור וזוא דרכו לבחר יותר ולי לישא ס"ל לפרושי שלא ודלי לא שנא. וגדולס מזו כתב הרמב"ס ז"ל בהשה דפרק החומר מיירי זה בני וזה חתי או זה חתי חבי או חתי היורשים לוחו לפ"י שהודה בחשים שהיס מוחזקין שהם קרובים הרי זה נחמן ויילפנו בין שחמר כשהוא בריה בין שחמר כשהוא ס"מ ע"כ. הרי כתב לו זה חתי חבי או שחר היורשים ומשמע לפיל יותר דחוקים מחתי לחבי חפ"ג דלישא למימר שמא יש לו בנים או שמא יש לו חב או שמא יש לו חתים חפ"ס יורם לוחו חתי חביו או בן חתי חביו. גם מ"ש דדילמא מתני' וכרמב"ס ז"ל לא לייריי שלא כמי שחמר כן בשעה שחין לו בן ולא יורם קלוב מזה תמסתי פס קדום לוך יחמר דבר זה וכי לית לן לחוקמי בחתני' דוקחתא דלא חוקמת תלמודא בלי קושיא וחפי' לישא קושיא כיון דלא פריך עלה תלמודא ומוקי לה חלן מנפשין לן שבדינן דוקחתא וכ"ם לדחוק כן בדברי הפוסקים. ותו דחתני' לחרה זה בני נחמן זה חתי חיו נחמן חוקמוה לעיין יוחנן חביסה וכשיס שם חתים חחריס שהיס מודיס שזה חתיסה ואי לישא סוס לזה למימר דהא דחתן זה חתי חיו נחמן לגמרי קחני וכגון דלחר כן בזמן שיש לו יורם קלוב ממנו. ומה שהביא ראיה מלשון הרב ז"ל שלחר או שלא טיורשים לוחו ודלא לחר או שלא קרובים כבודו במקומו דלגב שיטפא לן דקדק סוף הלשון שלחר חפ"ס שהודה בהנשים שהיס מוחזקים שהם יורשיו ולדעתו סיה לו לומר שהיס מוחזקים שהם קרובין ולדלי לין זה דקדוק כלל וגם זוה ז"ל לא לחרה הלא בלשון חפשר וכן כתב לבסוף וחפ"ה שלא נחמן זה יסיה ראוי ליקח וכו'. סילכך חיני רוחה לריב"ח ז"ל שום טעם ובבירי בדין זה וחפילו לא סיה על מי לסמוך סייתי עושה מעשה בידים להוליא מן הבעל ולחת ליורש הלא שזכיתי ומלחתי להרמ"ם ז"ל כלל ג"ו בכיוצא בזה דיין ובבירי ז"ל ו"ל יפה דחתם מלחר שרלובן לחר על שלשון יורשו בחיין שהיס עדיס שהוא בן דודו ולא נודע לו קרוב ממנו הרי שלשון יורשו חע"פ שלין שהיס עדיס שהיס קרובו הלא על פיסם שה זיקו שלחן קרובים זה לזה כדלחרינן בפרק בחרא דקדושין חיס וחיה חיפוך ותיובתה שבדלו בחוך בביח נסקלין זה על זה וחר"ם מטיש בחשם לחם שבחה לירושלים ותיובך מוכרע על כחפה ובלבלו ובא עליה וסקלוה לא מפי שבשה ולחי הוה הלא מפני שבן בוחזק. ולריך ליחה שלפל שלפיל בפשטה כל מה שבידו ממון לבלובן ולא חייסינן שמא יש לו יורם במ"ס ולחם יבא לחחר זמן יורם לחר לא

יולא מסלפקל דבר סוחיל ונחן שממון לשמשון ע"כ. הרי לך בהדיא מעשה שעשה הרא"ם ז"ל והסכימים לחבר שלחו ממנו שעשו שמעשה כשבראו ממש וכ"כ מסור"ר ישרחל ז"ל סימן שמ"ע ועיין עוד ועליו יש לסמוך עשות רב וגדול ומוסמך ועליו סומכין בכל גלילות ישרחל ולל תטעה בדבר המומרים שלכתה כשבחרלי וריב"ם היס לחרון בזמן הרשב שסיס מחלמידיו של הר"ן ז"ל חדה שלא לחמרו כן חלא בדברי שהמומרים וחפילו לדעת המומרים דחפילו בפוסקים ממדיין הכי הא"ם בזמן שבשחרון כתב דברי הרשבון והסיב עליהן וסמך לדיוחיו בדברי התלמוד וכיון שלא נרחו בעיניו דברי הרשבון לפשב לסמוך עליו חבל לם לא כתב דברי הרשבון משמע שלא רלה לוחם לוקה לכ"ע חלכך בקחלי שהם היס רוחם חת דבריו היס חוזר בו וזה כבר מובבם ודבר שבסבל מורם עליו ועיין בשהובת הסר"י קיולון ז"ל והמלח לוחם. סילכך בר"ל לית לן למיפסק כוותיה ובר מן דין חין הסברת מסכמת עמו ולא לשון המיומרות ולא לשון הפוסקים וזוח ז"ל לא שביח לחיה לדבריו. וכ"ם שהרא"ם ז"ל נודע בשערים וסבל סומכין עליו. עוד חני חומר דבר"ד לפילו ריב"ם ז"ל מודה דעד כחן לא קחמר חלא בסביח חבר קורבתו לחויה להחפרסם כיון שהיו במקום אחד ולא נחפרסם (חס) בסביח דחיכי דחמר לה ים רוחה ולפיכך היה לריך להביח רחיה שחין קלוב ממנו. חבל בר"ד חס שהיה רחוי להחפרסם שני נחפרסם שהרי הוחזקו לחיות קרובים מלד חחד חלא שחפי סנרום שחתרשו מחרלם ונטלטלו לא היו יכולין לדעת לישה גבול ים ביניהם מן הקורבה ושתה בחו בעדים ושעידו העד שחחד העיד שעמע חפיו שהוא שליבי וכן משמעות העד שני שחמר קלוב סירקחתו מלד שהב וסירקחתו בלשון לעז משמע מאוד ושוא לפחות שליבי ל וכ"כ ז"ל בהשובתו מ"מ כיון שלא נודע בפרסום שהוא קלוב מיד לחר וכו' משמע שהם היה נודע בפרסום שהוא קלוב לו חע"ג שלא ידעו גבול הקורבה שני בהבי דחי נודע בפרסום גבול הקורבה מחי למימרא היכך כ"ד שחפרסמה הקורבה מודה הר"ב ז"ל דשני בבני בהבי בסדי. ותו משמע מתשובתו שרחשומה שהם היו שני העדים מעידים גבול הקורבה שני בהבי שבן כתב ומה שעשיד סעד החחר חין לפי בחיו חלא עד ג' וחין עד מעיד כמותו שילטרף עמו. משמע בבדיח שהם היו שני העדים מעידים גבול הקורבה דשני בהבי. ומ"ש ז"ל וחס הוא חף חס מעיד על הקורבה חימו מעיד וכו' על לד היותר טוב כתב כן חבל לח כמך עיקר חשובתו על זה חלא על שחין שם חלא עד אחד וחין אחר מלטרף עמו וכן דרך בעלי תשובות שמלריפין טעמים הרבה לחזק דעתם וכן דקדקתי בחשובת הרשב"ח כמה פעמים ולכן חין לסמוך על כל טעם לבדו דדילמא לגמיפין בעלמא כתב חותם. וכזה טעו הרבה גדולים לסמוך על כל טעם לבדו וחתה תסיה מן המהריס. חבל בר"ד הרי שני העדים מעידים שהוא קלוב סירקחתו וגבול זה לח פחות מעלישי לו וכמו שבשיב הרשבון ועוד שהרי יש בר"ד כמה טעמים מדלח שהרי הוחזקו קרובים זה לזה עוד שהם ממשפחה אחת. ועוד דלישא שהרי שמעו מפיו שהיה קרובו מלד מלד ובי. ועוד שלין קורין פרימו חלא לבני חו לבלישי דהי לח תימא שבי בבר נחפלגה הקורבה וחין קורין לו פרימו שהם. וכ"ת פרימו מלד שהם ליתא דכיון שהם מפיוי אחד חזקה דמלד לב הוא ועדיפא דידן מהיות דנשחלה מלפני הרא"ם ז"ל שהיה קורא חותו בן דודי וזה וחלי בלשון לעז היה קורא חותו שהרי לא היו מדברים בלשון הקודש ובוודאי הלשון כזה הוא פרימו וים משמעות זה הלשון מלד שהם חו שהיה קורא חותו היינו רימו טיחא דמשמעות זה הלשון בן דודי לבל עדיין משמע בלשון לעז בן אחי אמו שכן קורין בלשון לעז לאחי שהם דודי וחפ"ה לא שהם הרב זה מפני שכמי שהשפחה אחת חו מפני כי שהם פרימו חו בן דודי הוי מלד אחב חו מלד שהם וכ"ם בר"ד דלישא שהרי בקרובים מלד אחב וחזקה אחל כל השלש קרובים מלד שהב ושוד דמשפחתה כנוי אחד. ותו דאמאי הוי רחוי להחפרסם נחפרסמה ולפיכך אני חומר כי מודה הריב"ח ז"ל בנדון דידן וחפי' שם חולק הרב בבר בתבתי לחעלה שעל הרא"ם ז"ל יש לריעון. הילכך יוסף מנו"ד רחוי לירם שת משה מגו"ד ומוליחין מן הבעל

כל סרחוי לו ואפילו אם יבא יורש יותר קרוב מיוסף זה אין לו על הנעשה כלום עפ"י כ"ד נתן ליורש ויעשה דין עם יוסף זה שלקח כל סיומסא של מצה מגו"ו :

ולענין הטעקא אשר ביד שמעון היון שמתם עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון וקייל"ן דאין הנעשה עושה כלומר כשמוחזק וקייל"ן דמלוה מקרא דלוי ואין הנעשה עושה פי שניים גם הנעשה לוי יורש וכ"כ הריש"ך ז"ל ול' מהרוויים ז"ל ואפי' הרב ן' מיגש ז"ל דס"ל דהמלוה היום נקראת דלוי אלא הנעשה לא רצה לעשות מעשה כסברתו אלא כסברת רבו הריש"ך ז"ל ור"ח ז"ל ואעפ"י שנעשה מ"מ כתב שארחה קצת מדעת סרמב"ם ז"ל שדעתו כדעת רבו ן' מיגש ממה שכתב בהלכות תיסות ואם מתם בחיי בעלה ירש הכל ולא חילק בין נכסים לנכסים ואפ"ס הוא בעלמו שעלה בדעת התומרים לאין לנעשה במלוה כלום . ואני תומה כי אין כן דעת סרמב"ם ז"ל אלא דעתו כדעת הריש"ך ז"ל שכן כתב בהלכות נחלות פ"ק ז"ל ואם ניתנו בסוף יורם נכסי לפלוני שנתו לירושתם וסוחזקו ומדקאמר ומסתמא דנעשי שיטו מוחזקים בלשוחם ומלוה היום מוחזק ומס אלא חילק בהלכות תיסות בין נכסים לנכסים אין סם מקומו אצל בבל' נחלות פי' שמוחזקו למעוטי מלוה . ואפילו אם תרצה לומר שסוא חולק לו עדיף מגבית לחתם ממחתים שסוא רבו לא סמך לעשות מעשה בסברתו ואפילו חת"ל דחולק סוא ומעשה תמרא מודה בי"ד שהרי עסקא זו לא נחתם לרשות חצתו כלל שהרי בחיי לחזוחה ניתנו למשון עסקא זו וביתי לחיין סיחה נידו אלא בחדבו לוחה כחצר חת סחב סילוך כיון אלא בחתם מלוה זו לרשוחה אין הנעשה עושה כלום ב"ש-שגם נעשה מגיד מעשה ורשה קצת תמר ואי ליחתי אזו שבועת הרב לא סיו בותקים כל ההתרוים בעלי החדושים מלסטיעטו זה :

והוי יודע שאפילו סיה לומר הרב ז"ל זה בפירוש לא סיה נוו לעשות מעשה כמותו שהרי כל גאוני שולם להקושים והתרוים חלוקים עליו והטוספות בבבל הילכך סיורם יורם פלגא למלוה ואין יורם בכל ת"ש שקבל שמעון עליו כל התחייות שזה תגלי שתנו לחועלת היחומה לצל לעולם לא נפיק מחורת עסקא דלי לא ת"ש סוי רבית קלוסה ואין מלכילין את היחומים רבית לחורייתא וזה ברור מאד :

ולענין החכר הרגיל לפרוש שרי שוח בכלל קבורה ועל הנעשה לפרוש היון שיורם בחובתה ומה שלקחו ממנו יותר מן שרחוי לו פורעין לפי תמון הירושה ואין מה שיורם היורם מכח התנאי בכלל שהרי התנה שתה יעשר מעט או שהיה יתן כך וכך ליורשים מלד תניה והחכר על קבורה גם על המתון לפי מה שהוא שהרי שניהם יורשים את תחותם שירם את הקנעה . וסגרלה לע"ד כתבתי :

תתקצה (תקסה) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בחתם תלמה שדרה בניה ויש לה חזקה כפי תקנת המדינה שלא יוכל יפרעל תחר להוליאה. ועתה תבע תותם שמעון בן תחיה שבנה זה היתה של זקנו ובזמן שהלכו בגולה לתקנטנול השבירו הבנה ועכו"ס בתגלי שכל זמן שיחזרו יחזור לסם הבנה וכן היה ובלו יוסף זקנו של שמעון זה ושוח תביה של התלמה זו ויהודה תהיו תחים . ודלו בנית והבניה יוסף את בתו לבן יהודה תהיו בנית זה ומתו הזקנים יוסף ויהודה שהיו אוחפין ותחין ותפ"ל עמדו לפני דייניה בני הזקנים על עניו הירושה גם של החזקה של הנית ולא הספיקו לגמור הדבר עד שמתו גם הבניה ועלום התלמה בת יוסף תשם יעקב בן יהודה דרה בנית . ועתה תבע שמעון את לחות תביו ותת נגה לוי שסם בני בניה של הזקנים חזקת הבית היה לו עדיה שהיה של זקנו שדר בה זמן מרובה והתלמה ובניה טוענים שבבר התזיקה זמן מרובה והחזקה של בעלה והיא לקחה בכלל פרעון כתובתה והולית שמעון כתב ידו של הדיין שהיה בזמן הסות שבתב בו לוי שמדו לפנינו בני הזקנים חבין של שמעון ובעלה של התלמה על עניו חזקת הבית ותתבדר שהחזקה היתה של יוסף לבני שמעון חלה בניו בן יעקב בן יהודה תהיו הולית הולות על הבית ולפיכך פשר ביניהם שהחזקה בין שניהם ושתרלו בזה . טענה התלמה שהדיין

כל סרחוי לו ואפילו אם יבא יורש יותר קרוב מיוסף זה אין לו על הנעשה כלום עפ"י כ"ד נתן ליורש ויעשה דין עם יוסף זה שלקח כל סיומסא של מצה מגו"ו :

ולענין הטעקא אשר ביד שמעון היון שמתם עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון וקייל"ן דאין הנעשה עושה כלומר כשמוחזק וקייל"ן דמלוה מקרא דלוי ואין הנעשה עושה פי שניים גם הנעשה לוי יורש וכ"כ הריש"ך ז"ל ול' מהרוויים ז"ל ואפי' הרב ן' מיגש ז"ל דס"ל דהמלוה היום נקראת דלוי אלא הנעשה לא רצה לעשות מעשה כסברתו אלא כסברת רבו הריש"ך ז"ל ור"ח ז"ל ואעפ"י שנעשה מ"מ כתב שארחה קצת מדעת סרמב"ם ז"ל שדעתו כדעת רבו ן' מיגש ממה שכתב בהלכות תיסות ואם מתם בחיי בעלה ירש הכל ולא חילק בין נכסים לנכסים ואפ"ס הוא בעלמו שעלה בדעת התומרים לאין לנעשה במלוה כלום . ואני תומה כי אין כן דעת סרמב"ם ז"ל אלא דעתו כדעת הריש"ך ז"ל שכן כתב בהלכות נחלות פ"ק ז"ל ואם ניתנו בסוף יורם נכסי לפלוני שנתו לירושתם וסוחזקו ומדקאמר ומסתמא דנעשי שיטו מוחזקים בלשוחם ומלוה היום מוחזק ומס אלא חילק בהלכות תיסות בין נכסים לנכסים אין סם מקומו אצל בבל' נחלות פי' שמוחזקו למעוטי מלוה . ואפילו אם תרצה לומר שסוא חולק לו עדיף מגבית לחתם ממחתים שסוא רבו לא סמך לעשות מעשה כסברתו ואפילו חת"ל דחולק סוא ומעשה תמרא מודה בי"ד שהרי עסקא זו לא נחתם לרשות חצתו כלל שהרי בחיי לחזוחה ניתנו למשון עסקא זו וביתי לחיין סיחה נידו אלא בחדבו לוחה כחצר חת סחב סילוך כיון אלא בחתם מלוה זו לרשוחה אין הנעשה עושה כלום ב"ש-שגם נעשה מגיד מעשה ורשה קצת תמר ואי ליחתי אזו שבועת הרב לא סיו בותקים כל ההתרוים בעלי החדושים מלסטיעטו זה :

והוי יודע שאפילו סיה לומר הרב ז"ל זה בפירוש לא סיה נוו לעשות מעשה כמותו שהרי כל גאוני שולם להקושים והתרוים חלוקים עליו והטוספות בבבל הילכך סיורם יורם פלגא למלוה ואין יורם בכל ת"ש שקבל שמעון עליו כל התחייות שזה תגלי שתנו לחועלת היחומה לצל לעולם לא נפיק מחורת עסקא דלי לא ת"ש סוי רבית קלוסה ואין מלכילין את היחומים רבית לחורייתא וזה ברור מאד :

ולענין החכר הרגיל לפרוש שרי שוח בכלל קבורה ועל הנעשה לפרוש היון שיורם בחובתה ומה שלקחו ממנו יותר מן שרחוי לו פורעין לפי תמון הירושה ואין מה שיורם היורם מכח התנאי בכלל שהרי התנה שתה יעשר מעט או שהיה יתן כך וכך ליורשים מלד תניה והחכר על קבורה גם על המתון לפי מה שהוא שהרי שניהם יורשים את תחותם שירם את הקנעה . וסגרלה לע"ד כתבתי :

תתקצה (תקסה) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בחתם תלמה שדרה בניה ויש לה חזקה כפי תקנת המדינה שלא יוכל יפרעל תחר להוליאה. ועתה תבע תותם שמעון בן תחיה שבנה זה היתה של זקנו ובזמן שהלכו בגולה לתקנטנול השבירו הבנה ועכו"ס בתגלי שכל זמן שיחזרו יחזור לסם הבנה וכן היה ובלו יוסף זקנו של שמעון זה ושוח תביה של התלמה זו ויהודה תהיו תחים . ודלו בנית והבניה יוסף את בתו לבן יהודה תהיו בנית זה ומתו הזקנים יוסף ויהודה שהיו אוחפין ותחין ותפ"ל עמדו לפני דייניה בני הזקנים על עניו הירושה גם של החזקה של הנית ולא הספיקו לגמור הדבר עד שמתו גם הבניה ועלום התלמה בת יוסף תשם יעקב בן יהודה דרה בנית . ועתה תבע שמעון את לחות תביו ותת נגה לוי שסם בני בניה של הזקנים חזקת הבית היה לו עדיה שהיה של זקנו שדר בה זמן מרובה והתלמה ובניה טוענים שבבר התזיקה זמן מרובה והחזקה של בעלה והיא לקחה בכלל פרעון כתובתה והולית שמעון כתב ידו של הדיין שהיה בזמן הסות שבתב בו לוי שמדו לפנינו בני הזקנים חבין של שמעון ובעלה של התלמה על עניו חזקת הבית ותתבדר שהחזקה היתה של יוסף לבני שמעון חלה בניו בן יעקב בן יהודה תהיו הולית הולות על הבית ולפיכך פשר ביניהם שהחזקה בין שניהם ושתרלו בזה . טענה התלמה שהדיין

סיה קרוב בתותו זמן ולא סיה יכול לדון ולפשר . השיב שמעון שבר קבלוהו עליהם. עוד טענה התלמה שלא קמו מידם בשעה שקבלוהו ושיו יכולין לחזור בהם ושאם סיתומים מוזרים מתותה פשרה . השיב שמעון כי תומדן לעתה סוא היון שהיה קרוב לו דן ביניהם עד שקבלוהו עליהם בקנין ושוב היה יכולין לחזור בהם. עוד טענה התלמה שהיה חביה לריעותא ואין קבלתה מועיל לפיולו ע"י קנין . השיב שמעון כי הדיין היה מומחה לדבים ולית בה חלה לריעותא שהוא קרוב . עוד טענה התלמה שהרי פשרה לריכה קנין ולא קבלו קנין על השפרה . השיב שמעון שודאי היון שהדיין תומר שאחלו בפשרה משתמת קנו מהם חלה שלא כתב כן בכתבו שהרי יודע היה שהפשרה לריכה קנין וחזקה על תבר שעשה הפשרה כתקנה . עוד טענה התלמה שהיון הדיין נתמן לומר קבלוני עליהם דלתלמה אם היה בעלה קיים היה מבחיל תותו וטעמיון ליתמי מתי דהוי מלי למטען תבוטן . השיב שמעון דלא טעמיון ליתמי חלה מילתה דבביחא והאי לא שביח שיתמלא הדיין לדון ולפשר בע"כ של הבעל דין . עוד טענה התלמה שהיון הדיין נתמן לומר לוה זכיתי ולוה מוביתי חלה כל עוד שהבעלי דינין עומדים לפניו אבל לאחר כמה שניה היון נתמן שהיו זוכר טעיון. השיב שמעון דלא טעמיון ליתמי אבל בבל' נחלות דדייני אבל דין התלוי בטעות נתמן לפי' עד כמה שניה . עוד טענה התלמה כי אחר תותו זמן שעמדו לדין לפני הדיין עבו חשבון אחיה עם בעלה על כל הדברים והטעות שהיה לפה זה של זה והכניסו את חזקת הבית בכלל החשבון וכתבו על זה שבר ונתבר בדוב זמן ודוב בלבול ושתה היה מותזקת בבית . השיב שמעון שהשבע שהשבר שניה לבעלה אחר כל חשבון וסיה על זה שבר ואחר . השיב שהתלמה תכיי לשבע. יודע הכותב שדין עם מי בכל הטעות שהזכירו :

תשובה הריני משיב על תחרון רחשון . כי תמנו מעשה לשון תנן בפרק חזקת הבתים כל חזקה שהיון עמה טענה תיהה חזקה תמר לו מה שתה עומה בתוך שלי שלא תמר לי תדם דבר תיהה הזקה שהבירת לי שיתה במתנה הרי זו חזקה . והבית מחתת ירושה מבירה לי תביכה נתנה לי במתנה הרי זו חזקה . ועל זה תמר לי תדם ולקוחות שהחזיק בה שנים שהטעבד תו מוריגו מבירה לו תתנה לו במתנה ואע"ג לביכא תנה לי שיתה שהטעבד תו מוריגו מבירה לו תזדבר שהבית בבבל כ"ל בגון שהי פתח פיך לשלם סוא ואומרים שהיה חייבת שבועה. ומו לשון לחוי שבועית בם שהיה חייבת שבועה. ומיהו לי טען שמעון שהשלמה והיורש יורשים שזה שבית חזקתה של זקנו ולא נתפשרו אחיה ובעלה עליה ושלא היה סוא שבר על זה ולחי לריכין ליתבע שלא פקדו אצל ושלא ידעו שהבית חזקתה שהחיה לחלק חניה וכו' כשיו שבועת היורשין . הלכך אע"ג לשון השלמה ושיורש יורשין לטעון בברי תון טעניון לסו ושלא תיבעיה בע"ד לשיכא חזקה בזמן בתב וחיכא חזקה בזמן היורש שלא שמעו שהבית בחיי סיה תקנת המדינה שהיה בתב ומקנתן בחיי היורש הרי זו חזקה וטעניון לסו שתחייבים מברה לסם לו ותנה לסם בתנה :

ולענין אם נתמן הדיין לומר לזה זכיתי ולזה מוביתי טענת שמעון בזה טענה דלא תמרינן הכי חלה בשודה דדייני שתלוי בדעת הדיין ואיכא למיחש שמא נתנה דעתו עתה לבל הדין שתלוי בטעות נתמן לטולם וכן כתבו שפוסקים :

ולענין אם נתמן הדיין לומר קבלוני עליהם אם הבעל דין מבחיבו ודאי היו נתמן ולריך שבועה שלא קבלוהו עליהם ואם היו שני דייניה הרי אם נתמנין לומר קבלוהו עליהם ובזה הדין עם התלמה וטעניון ליתמי דמלתת דבביחא היא היון שהם קרובים נתמלא ביניהם כדי לתת פלוס בין בני המשפחה ולפיכך פשר ביניהם ולא פסק דין ושמת לא נתרלה בעל התנה שהי שהרי נשתר סבית בחזקתו ומ"מ היון שתם סיה חי סיה לריך שבועה להסחיים תת הדיין שלא קבלו אם טען שמעון שתבע לי שתיה יודעת שקבלוהו עליהם שתבע הדין שבועת סיורשין וכ"ד לא לריכין

דהם קיי"ן היורם ת"ל טעמא היון שמחזיק חלת להחלמד בעלמא :

ולענין אם שמרה לריכה קנין קיי"ן שמרה ביחיד ולריכה קנין ולפיכך טעיינן ליחמי דלמא לא היה שם קנין ויכולין לחזור בהם . ומה שטוען שמעון לחזקה על חבר שלח עשה השמרה שלח כחקנה אין טעמתו כלום חדא שהרי כתב בכתבו כל הפרטים שעברו לפניו ואם ליחת שחקנה שהיה על השמרה היה מפרש כן בכתבו שהרי יודע הוא שעיקר ככל תלוי בקנין ועוד שכיון שהיה קרוב להם היו נמנעין לו ושמך על זה ולא הולרך לקנות מהם

סילכך טעיינן לסו דילמא לא היה שם קנין :

ועל מה שטענה החלמה שהניין היה [לחל] (לחלון) וקרוב. ניה תיני רואה דבריה מכחם טעמים חדא שהרי שרמב"ם ושריע"ך ז"ל וכמה גדולים פסקו לחפי' לחד וקרוב אם קנאוהו בקנין עליהם לחינם יכולין לחזור בהם . ותו דשמרה ביחיד וליכא הכא חלת חדא לריעותא . ותו דכיון שהיה מוחחה לרביה יכול לדון לכחחלה וסוי במקום שיש וליכא הכא חלת חדא לריעותא ת"ל בטעמא זו הדין עם שמעון חלת שממקום לחר יש עליו הובח שהרי רוב הפוסקים הסכימו והרמב"ם ז"ל מכלכם שכל עוד שלח סולילו ממעון עפ"י הקרוב יכולין לחזור בהם וחפילו לחר שחמר חייב לחתם ליתן לו חו לח חן לו יכולין לחזור בו :

ולענין קבלת קרוב הדבר ברור שחם לח קנו יכולין לחזור וכן כתבו הפוסקים וכיון שהניין לח כתב בכתבו שקבלוהו עליהם בקנין יכולין היתומים לחזור בהם שהרי חביהן היה יכול לחזור בו ומטעיינן להו כל מלי דהוסף מלי חבוהן למטען להון ומלחת דהכיחת היה בימלא החכם שבעיר בין קרובים בלח קנין וחפילו בלח קבלה וכדכתיבנא לעיל וכן נרחה מחוך כתבו שחפי' הקבלה לח הזכיר . וכבל הכי חם טען שמעון שבבע היורש שחינו יודע שקבלוהו עליהם בקנין משביעין חותו וכדכתיבנא . והשני"ד כתבתי :

תתקבו (תקבו) **שאלה** ממני מודיעך דעתי על עניו רחובן שמעון עני ואין יכול לפרנס חת חבתו

לפי כבודה וחפילו כפי הענייה ושוה חפץ לגרסה לבל חין לו לתת לה כתובתה וקרובי שהבה היום מרויים שתחגרס עד שיתן לה כתובתה כפי תקנת הגאונים וכפי המנהג . ורויים לכוף חותו להשביר עשו כדי שיוויה לפרנסה ושוה חינו רוצה יורש המורש הדין עם מי. ושם הדין עמהם שם יכולין לכופו להשביר עשו חפי' למלוכה בזויה לו וחיכה לפי כבודו . ושת"ל ביכולין לכופו שם ים חילוק בוורבא דרבן חו לח . עוד כי רחובן זה שבה חבה זו ושבחה לפי שיש בה חום בעיניה ושוה מורד וחינו יושב עמה בבל ולא זן ולא מפרנס והרי שיה בעיה להיה ושוה בעיה חביו ושומר לה הרי זה גיעך ותבחבו עלי בעל חוב על כתובתה ושה ולפי עני ורוצה שיסדרו חותו כדין ב"ח שחין לו וקרובי שהבה חיום רוצים חלת שיסכור עשו לזון חותה ולסוסיף על כתובתה בבל שבוע כדין המוכר בחלמוד בדין שמורד על חבתו :

תשובה גרסינן בפרק המדיר חמר רב המנוי חיני זן וחיני מפרנס דעמוחל חמר חכסוס שעורי לחלעזר עד שכופין חותו להוליח יבפוחו לזון . וכתב הריע"ף ז"ל עלה וכלבתא כשמואל ושע"ג דחחלמרה נמי משמיה דר' יוחנן קוחיה דבב הא לחייה ר' זירא ושמר על דא חכסוס שעורי לחלעזר בבבל . וכתבה הרמב"ם ז"ל פ' י"ב מהלכות חישות וכן פסק ר"ח ז"ל . וכתב עלה הרמב"ן ז"ל דחפילו לדברי הריע"ף ור"ח ז"ל הם חין יכולין ב"ד לכופו לזון כגון שהוח עני וחינו רוצה להשתכר ולהרויח ולזון דכופין חותו להוליח להא שמוחל לח דמי הם דבב חלח משום טעמא דבר שכופין חותו להוליח יבפוחו לזון הא הם חם חין יכולין לכופו לזון כופין להוליח ע"כ . וב"כ הר"ן ז"ל ובעל מ"ת שהם דברי רבינו שרי לדעת כל מי דבוחתא חין כופין חותו להשביר עשו כדי להרויח ולזון דבר שכופין להוליח הא הוא עני יבפוחו להשביר עשו . וכן כתב הרמ"ס להיוביה למיעבד לי מהייבינן לבל היכא דעבד ושקל חייב לזון חותה ממנו חו שהוכל עמו ממה שהוח חוכל ולא סוי כשהר ב"ח המלוה שהוח מגרש בה שפיר שהבה הדין חלו רלויה דהין הכי נמי דבמחזיר גרושתו ליכא שמחה לבל שבע בר כות לי נתקנו

במלחה והחולק עליו להביה רחיה דהה קלה כחיב כי לי בני ישרחל עבדים ולא עבדים לעבדים ולא יהיה חלת שמכר לעבד עברי כשם שיכול לכופו להשביר עשמו לחחרים ולהביה לרבו חלת חומר לו חם יש לך מלחכה חשהה לבל לעשות מלחכת חחרים חין יכול לכופו וכ"ש הכא . וכ"כ ר"ת שהם יזוע שהין לו חין לו להטיל למוכרו כעבד עברי חו להשביר עשמו כדי לזונה ולפרנסה . וכ"כ במרדכי והיכא דהין לו חין כופין חותו לזות ולהטעסק בחומנות חבל מוסיף בכחובתה שהשה מרפשיקין ע"כ . ומעשה שחה בן ק"ו שם לעשות חומנות חין כופין חותו כ"ש להשביר עשמו וכ"ש למלוכה שבזויה לו . חבל רבינו חליהו ז"ל כתב בחוספות שלו שהדם מחוייב ללמד חלמידים ולעשות מלחכה לזון ולפרנס להשהו וכתב בעור משמו שחייב להשביר עשמו בפועל ולמד חותה מספר כחובה דכתב חני חפלה וחזון . ולח סודו לו חביריו לחפלה לח משמע שיהביר עשמו חלת כלומר שהה יש לו קרקע ישבוד ויזרע ויקלוד כדי לזונה וחפילו לפי שבראו לח למלחכה בזויה לו קחמר חלת שעבד נפשים לבזות חת עשמו לבבד חת השהו וזונה שהרי לח כתב חלת ללמד חלמידים ולעשות מלחכה ויניד עליו רשו חם למוד מלחכה נכבדת חף מלחכה מלחכה נכבדת ולח בזויה חם הוח יודע שבר להשביר עשמו מלחכה לעשות מלחכה שהוח רגיל בה כיולה חורה וחם הוח חינו בעל מלחכה לעשות מלחכה להשביר עשמו כשהוא רגיל בה וחם לח כן בטלו וסבל לפי מה שהוח חדם . חדע שהרי חזרת חבידה מלות עשה מן החורה וחם הוח זקן וחינה לפי כבודו פטור וכ"ש שלח יבזה עשמו לזון חת השהו וזה כרור מחר . ומיהו כתב ר"ת ז"ל חם ירחה בעיני הדיינים לקונסו לפיום מלוות הדין עוב הדבר ע"כ . וסוי יודע שמ"ם רבינו חליהו ז"ל ומ"ם ר"ת לקוסם סל"ת בתי שהין רוצה לגרום דעד שכופין חותו לגרש יפפיסו להשביר עשמו לעשות מלחכה לבל בתי שרוצה לגרש חלת שהין לו לפרוע כתובה לל"ע הין כופין חותו שיביר עשמו חלת מגרש ויחתר עליו הכתובה חוב . הילך בל"ד כיון שרחובן הוא ודחי עני ורוצה לגרש הין כופין חותו לעשות מלחכה כלל וחפילו שהיה בזויה . גם הין מוסיפין על כתובתה שהין זה מורד על השהו כיון שרוצה לגרש חלת שהין יכול מפני שהקנה חלת יגרש חדם חת השהו וזה כרור חלת ר"ת יען לה כתובה שברי מדין שלמוד יכול לזרוק לה גיטה ותהיה מגורשת ויפטר ממזונותיה ומשמיהה ולא יהיה מורד . וקרוב לומר חלת שיהה שהקנה חלת למי שנתברר שהוא ודחי עני ויש לו לשה רעה הין חדם דר עם נחש בכפיפה ויגרש ויהיה שכתובה עליו חוב ואין רחוי לגלות דבר זה חלת יעמדו בני חדם לטעון שהוא עני ואין יכול לזון חת השהו ורוצה לגרשה ושמת עיניו נתן בשהרת וממלחו בנות ישרחל יולחות חלת שכתובה ושתבטלה שקנה חז"ל לשמרו משום חינה . ושם ירחה לריין כי חינו רוצה להטיח ולהשהכר לזון חת השהו חפי שכוונתו לגרשה ולהוליחה חלת שכתובה יש לו לקנות לותו ולכוף לותו להשביר עשמו להרויח לזון לותה וסבל לפי מה שהוא שיש יבר והולך בדרך תמים חו רמוי והלך בדרך רעים ובלבד שתהיה כוונת הדיין לשם שמים ולעשות גדל וסייג לתורה ולדברי ר"ל . וסגרחה לע"ד כתבתי :

תתקצו (תקסז) **שאלה** ממני יהיד נפשי מודיעך דעתי במה שרחית בתשובת הגאונים ז"ל בשחזיר

גרושתו שהין לברך ברכת חתנים חלת ברכת חירוסין לבד ושמניך שוי ברכה לבשלם :

תשובה חמי לא רחיתי ולא שמעתי דבר זה בלתי סיום ומנהגנו לברך ברכת חתנים ואין הפרש ביניה לשהה חדשה ושהשה דשמעו של דבר הוא משום דקיי"ל אין מוסיפין רשים במועד משום דאין מערבין שמחה בשמחה ושפ"ם מוחר להחזיר גרושתו מן הגאונים משמע דאין שמחה בשחזיר גרושתו וברכות אלו לא נתקנו אלא על השמחה . חדע שהרי שברכה המיוחדת לחתנים היא שבר ברית שהון ושמחה וכו' וחותה גם משמע חתן עם הכלה . אלמא לא נתקנה אלא במקום שמחה . עוד יש רחיה דכתיב נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו וכו' ומחזיר את גרושתו הינו חוזר משורבי המלחמה אבל כל מעיינים גם בפיר שבחה אין אלו רחיות דאין הכי נמי דבמחזיר גרושתו ליכא שמחה אבל שבע ברכות לא נתקנו

על המחה חלף על הזוג סרחטן על חדם ותבר בית על זה הזוג והם ברכות שבת ליומנו יח' וכן כתבו כל המפרשים ז"ל. וז"ל התוספ בשם רבינו הגי' ז"ל המחזיר גרושתו מברכין לו ברכת לילוסין ומקדש אבל אין מברכין ט' ז' ברכות משום לילכך בכו שמחה ואחתי מברכין אשר ברא בשון ושמחה ומשמח חתן וכו' לפיכך אין לברך שלשי ברכת לילוסין בלבד ואין לברך ז' ברכות אלא בבתולה או למחזיר גרושתו מן הלילוסין לפיכך בכו שמחה אבל מחזיר גרושתו ליכא שמחה ולפיכך בתילו לו להחזירה במועד וזו היא גם סברת רבינו אפרים תלמידו של הריטב"ה ז"ל. אבל סרב ן' מיגאש ז"ל כתב דלילך לברך ז' ברכות כיון שלילך לברך ברכת לילוסין ע"כ. וזה שלשון מוקשה מלי עלמו בשלמא ברכת אשר ברא ניחא אבל ברכות שלא בתקנו על שמחה למה לו יברכו אותם. ושוב שכתב שאין מברכין ז' ברכות אלא בבתולה וזה שלשון לו בה בדקדוק כלל שברי דומה הוא שאומלא גרושה או אלמנה מברכין לה ז' ברכות דבינו שאשה מלשה היא ט' יש בה שמחה מדע שאין נותנין אותה במועד וחוזר עליה משובכי המלחמה הילכך מסופק אני אם כתב כן רבינו הגי' ז"ל או רבינו אפרים ז"ל וספיר לשבר נמלא בו זה שלשון נקדל מספק בלום ועדיין לו יצא עצמו בשולם ולא נודע בשעריט ואין לסמוך עליו אלא מברכין לכולן ז' ברכות ואפילו למחזיר גרושתו וכן מנהגים בכל יום במלחים מזמן הגעידים הילאלומים ואין פותח פה ומלפלף. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ"י מהלכות גרושין וז"ל וכן אם גירש את אשתו בגט פסול או שהיתה ספק מגורשת ולא להחזירה הרי זו מותרת לבעלה וע"י לחדש הגשואין ולברך ז' ברכות ולכתוב כתובה עד שתהדש גרושין גמורים ע"כ והרי זה ממש כמנהגנו ואחריו מסכים הלחלומים ואם תקשה עלי שליחי שתשובת שבמחלוקת בברכות יש להלך אחר כלומר אלא לברך ולעשה שאם הלמת הוא לברך לא הפסדנו כלום שברי הברכות לינו מעכבות ואם הלמת הוא אלא לברך הפסדנו שאין להוליא ברכה לבטלה. שתי תשובות בדבר אחד שברי בחבתי בלותה תשובה בתגלי שיטת המחלוקת בין הפוסקים שמפורשים בלילנו שאלמנו שומעים עליהם בכל דבר אבל זה שהספר לא נתפרסם אלא ולא ידענו שם מחברו ושמא אחד מקדם הא ואם משום רבינו הגי' גרשון ורבינו אפרים ז"ל תשובה זו לא נתפרסמה בינתיים ולא בתבוה הלחרונים כלל ולא שזכינו לומר מפני אלא נתפרסמה אלא או מפני דקים לסו שאינה עיקר הילכך ליום תשובה בלילנו שאלמנו מחלוקת. ומו דבר"ש שם הלמת הוא לברך בפסדנו ברכה דקי"ל כלם אלא ברכה לחורה לבטלה כנדה והדבר הברור לברך ז' ברכות לגרושה כפי מנהגנו ומיום לא חזו והגרשה לע"ד בתבתי:

תתקצח (תקסח) **שאלת** ממני רחובן שבירה את אשתו ונתייחד עמה בפני עדים והוא אומר שלא נעשה ורוצה להחזירה אם לריך קדושין אחרים וברכת לילוסין ז' ברכות או לא:

תשובה הדבר ברור שלריכה קדושין אחרים ולא יברכו ברכת לילוסין דסוי ספק מקודשת ומלי דקאמר שלא נעשו לא מהימן ליה דילמא אמר בי משום דבר מגיד אמתן דמקדש בביאה לפיכך לריכה קדושין אחרים דילמא לא נעשו ולא מברכין דילמא נעשו לסם קדושין ושויא ברכה לבטלה דמה שנעשה נעשה ומה שעשה אתקיומו לברך ברכת לילוסין קודם הקדושין דליהוי עובר לעשייתן ואע"ג דליכא למיחש שמא לא אתרלה לקבל הקדושין ומשלח שברך לבטלה. שם לא קשיא דאין דרך לקדש אלא אחר שדוכין ושאלים ישראל לא עשו עולם ולא יברכו כזב. הילכך בי"ד (ממי אע"ג) [כיון] דסוי ספיקא מספיקא לא מברכין דספק ברכה לספק. אבל ז' ברכות ודאי מברכין דמה נפשך או מקודשת ודאי או ספק לריך לברך ז' ברכות וכדור הוא. והגלע"ד כתבתי:

תתקצט (תקסט) **שאלת** כהולך לביה הקברות תוך שלשים יום [שם] לריך לברך או לא:

תשובה הדבר ברור שאין לריך לברך דמלי שנא משאר ברכות אבל ראיתי לאחד מן הגדולים שכתב בתשובה ע"ל שאם מ"ו נתחתם בו דבר וניחוש עליו שלריך לברך עליו בתוך לילוש

מספר טולבם כי על לומו שניחוש לא בירך ע"כ. ואם הדבר ספק לא יברך בתוך שלשים יום. ואע"פ שה תיום שם מתחדשו בו רבים שיך למימר ואוה יודע מספר טולבם ושרי גם אלו יודעים שמספר שניחוסו. וי"ל שאין הברכה על לומס שניחוסו אלא על כל המתים אלא שמפני שהדום לריך לחדש ברכה אפילו תוך שלשים ומפני שהדום מברך ברוך לילוסי מתים ע"כ. ע"ל כיון שמתחדשו כאן נתחדשו ג"כ במקום אחר ואוה אלו יודע מספרם ומברך על מנהגו של עולם. והגלע"ד כתבתי:

אלף (תקעח) **שאלת** ממני מודיעך דעתי במה שהגיע מקלת בני אדם שמתעפים בעניפת התפילים ומשליכין שני סיליות לתחוריהם לנד שמאל ומנלת כל הד' לילוית לנד שמאל שתים לפניו ושתים לאחריו אם יש לסם על מה שיסמוכו ואם יש נדבר נד תיסור מעום דמחזי כחבל בשבת:

תשובה סס סומכין בזה על לשון רבינו שעדיה ז"ל בפרשת בא אל פרעה ז"ל בלשון ערב ובשלקי אל לילים אדם תעטף בהם אל תסרל לי פי ייג"כ אין מקש לתעטרם עלי אל גב"כ אל ליסר לו יכון מנהם עלי אל ימין שאי לתקשם יזד הרש בק"ו ולא תמוזו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ע"כ. והעתק שלשון הוא זה כשיתעטף שיבדיל בעליה לריך שיהליך ד' שבשות על נד שמאלי לו יהיה מהם בלום על נד ימין לתקן תם יזד הרש דבתיב ולא תתורו וכו':

ולענין מה שלומרת דמחזי כחבל בזמן שמתעטף כן בשבת ודאי אם הוא עוטה על שפם ודאי שרי סוף דמחזי כחבל אבל אם מתעטף למטה מגרונו שפיר דמי. תם זה כתבתי לקיים מנהגם אבל אין לי רוחה לסמוך על זה שלשון מכתם עשתים הדא שפיר סילר מתקן שפיר בין שיטיו סיליות על שמאל או על ימין שברי סוף שולע בכל גופו וחדרבה לריך שיהיה משוער בכל לדדיו במלוה ולא שיהיה שכל לנד לחד. וכן ממלי בסילוק לחד לרבי יוסף טוב עלם שמותן לילים לחד מלפניו ולחד מלחריו מימין וכן משמאל ע"כ. וכן כתבו התוספות בסוף ערכין. ומו דלי לא הוה כתיב ידכה ודרשינן יד שכה הוא מיחין תפילין בימין ותע"ג דכתיב על לבבך ואין יניח כל המוות וסיליות לנד שמאל ויש"ר בימין דיקה בני מלוה והתפילין וסיליות לנד שמאל. ומו דגרסינן במדרש סוף דבר על פסוק כל עלמותי לאמר דוד אלי משבתך בכל לילבי ומקיים בשם שמוות. ברלתי אלי כופפו וכוונו בתפילי. בשעות דלתני אלי מקיים לי תקיפו פתח דלתכם והפילון אלי מניח ברלתי. בזוהרי שעיפת לילים. בעיני ודלילתם לומו. בפי תפלת ה' ידבר פי. בשפתי תבעבה שפתי תפלה בזקני ולא תבחית את פאת זקנך. בלשוני ותכוג לדקתך. בלבי בלבי לפקתי תמדתך. בחזה סלילת אלי משים בנגד הלב כל זמן שאלי קורא ק"ש שנאמר ושיו הדברים האלה על לבבך. מלחרי ומלפני אלי משליך שני כנפיס של טלית בשאלי עומד בתפלה. יד ימניה אלי כותב בה ומרלאה בה שעשי תורה. יד שמאלית אלי קושר תפילין של יד וכה אלי לומז סילות בשבת ק"ם וכו'. סס הכא כי בשבת ק"ם לריך להסיר הסיליות כנגד בשבת ק"ם וכו'. סס הכא כי בשבת ק"ם לריך להסיר הסיליות ולהלוחן בידו שהמלות וק"ל לריך שיהיו לפניו. ואם על הלב ממש ובשבת הסיליות הוא לומר מה לריך להסיר הרי סס על הלב ממש ובשבת התפלה לריך להפשיל שתים לפניו ושתים לאחריו כדי שיהיו שתי סיליות לפניו ושתים לאחריו. ואם כדברי רבינו שבדיה נכי שסס שתים לפניו ושתים לאחריו מ"מ חזה על נד ימין והנה על ימין תין בסס מלוה ולא מתקיים בהו כל עלמותי התמדתם בו'. עוד כי בשבת ק"ם לריך שיהיו כל הד' סיליות לפניו ולקיים ולמיתם לומו וזכרתם אם כל מלות ה' שכל המקיים מלוה סילים בהלו מקבל פני השכינה וכן תרגום יונתן ולרבינו פיום לאחד מנין לפיו דאדבע בניין שיתין ואדבע אפין וכן תמלת ס"ד תיבות מן דבר אל בני ישראל ואנו לסם סיליס עד אלי ה' אלהיכם לאמת בהלו השכינה כנגדו וחזו שויתי ס' לנגדי תמיד. עוד אלי אומר כי אפילו לפי שבת הרב ז"ל לתקן אם יזד הרש לריך שיהיו לפניו שברי הרבוד הלב

סם סעיפים דכתיב ולא תסורו ואחרי עיניכם ואם
בסרסור לא ידאה בלילות אין יכנע סלב . סילכך מכל הני מסמע
כי בשעת ק"ש מיסח ליריך שיהיו כל הלילים לפניו ואע"ג דלמרינן
בשחרי עטיפה לילים נסי דמשמע שלריך עטוף בשחר אבל לא
שיהלך סד' לילים לנד שמשל אלא יתעטף ויחזיר פני קלום הטלית
על סימין (ואם) [ואז]יסיו שסיס בשמאל אחד לפניו ואחד לאחריו וכן
ליסין. ואני לריסי שופני ישראל וחכמים מתעטפים כן ומלקחם לריסי
מלליסין סטלית על לראשם כמנהגנו שהרי מתכסין בטלית ותולין ד'
כנפות לר' לגדין ואמלא מוקף מלם ומניח בלילות כנגד לבו בשעת
ק"ש . וסרוש לקיים סמלרש יתעטף ויהליך הסני כנפות אחד
מלפניו ואחד מלאחריו מימין וכן משמעל כדברי רבינו יוסף פוך עלם
ז"ל. לי אמי יתעטף בשחר בשעת בלרסה . שוד אפשר אלא אמר
כרב שיהליך אם קלם הטלית על כתפו ואלאחריו כאשר אמרנו אם
אלא שיהיו כל הלילות לנד שמשל וכסל מלפניו . ואם לסון הטור
ומחיר שני הלילות לפניו ואני הלילות לאחריו כדי שיהיה מסובב
בשחר. ואיתא אמי במדרש שגבריאל סיה מכריז ואומר למי יש קוף
של לישטפו אם יפרעה חוזר ואומר[למים]של אחוריכם שזהו שעתידין
להשתעף מאחוריהם וכתב עלה הרמ"ה ז"ל לפי המדרש הזה לריך
להשליך לילותיו לאחוריו . ו"ל דא"א לקלאת במדרש שעתידין
יפרעה להשתעף בלילות מאחוריו אם והמכין יבין ע"כ . והגרלה
לע"ד כתבתי :

שאלת אלף א (תקנב) ממני ידיד נפשי תודיעך דעתי כמי
שנפל מן הכותל ושיש מוסם מלד
כתב הלילבים ולא נפל למטבב ולא חלה אם חייב לבדך הגומל או
לא . ואם יש לאום מקום טוענת אם שמיים לבטלה ?

תשובה דבר זה מחלוקת פוסקים לדיכא מ"ד דוקא חולה
שנפל למסה אבל אם בדלאו או במעיו ולא נפל למטבב
ג"כ לבדך ודיכא מ"ד אפי' אם בדלאו לריך לבדך וכיון שהוא מחלוקת
טוב הוא שלא לבדך להוליא עלמו מספק בדכה לבטלה . ואע"ג
דכתב הטור שנהגו בספרד לבדך אפי' על מיחוש אין לחוש לסמוך
על זה כיון שילאו מספרד ואין במקומות שלנו שום מנהג וכ"ם
שהי רוחה את דברי האומרים שאם לא נפל למטבב לא יבדך מדלא
דמוי מילתא מיעתא שהרי הרא"ש ז"ל כתב לאין מבדכין אותה
אלא היכא דאיכא שנגה נפשות כגון שנתנה למיתה ומכה של אלל
שמאלין עליו את השנה ומנלאת שברה זו ממולעת בין שברת
הרמב"ם וסברת הטור ז"ל. ומו דנלמוד מעניו שבת לאמרינן חולה
שאין בו שכנה אומר לעכו"ם ושומר . ואלו משום מיחוש לא סהיו
לעכו"ם אפילו בדבר שאיסורו מדרבנן ומשמע ודאי לחושש לא סוי
בכלל חולה וסכל לעניו הולאה חולה מנן . ואפי' לביעות הירושלמי
לאמר כל הדברים בחזקת שבנה שם ויש מי שלמד ממנה לאפי'
לעניו ברבא הולאה היא שויים ולא לעניו אפילת הדבר דוקא . לא
קשיא אלא אדברי היכא מיום שייעתא לדיוק דוקא כל הדברים
בחזקת שבנה אמרו ולא על החולים ולא די זה אלא שאתה נא
לסוסיף עליהו שהחושש יסי בחזקת שבנה ולפיכך הכהן הוא שאם נפל
למטבב מחמת הנפילה לריך לבדך ואם לא נפל למטבב והיתה הנפילה
מקום שבנה לריך לבדך שעשה לי נס . ואפי' בזה רליתי להרב רבינו
אברהם מן כ"ד בחשובה שהעלה הדבר בל"ש ו"ל ומי שנפל אבן
שמוך לרחשו או נחקע עץ או ברזל כמוך לעיניו ועשה לו נס ולא
נפל על הרחש וגם הברזל לא נכנס בעיניו או שהיה שולה כשולם
ונשמע עקבו או נשמעה אליבה מחחתיו ונפל ולא לירד בו שום
מיחוש י"ל שלריך להודות ברוך שעשה לי נס במקום הזה כי כל
אדם שהוא קרוב לדבר סים בו שבנה וינאל ממנו לריך לברך ברוך
שעשה לי נס. וי"ל שאין לריך לברך אלא על נס אדם שהוא מעשה
שניים במקום שנעשו בו ניסים לאבותיו ואיה דמייתי ראיה על זה
שהגדה דסלע שהמלוקת שהיו יורדין וטברכין ברוך שעשה לנו נס
במקום הזה ודבריה אלו לריכין עיון ע"ב . הרי אתה למד מהשובה
זו כי הנפילה מן הסוגם שם לא נפל למטבב אינו נבנס בגדר חולה
שלריך להודות ולברך שגומל אלא אחת גדר נס ולריך לברך ברוך
שעשה לי נס . ולמד מ"ל ודוחה אני בביוחא הזה שיברך אלא

שאברת שם ומלאות דהא אינא מאן דמפרש דכל הברכות ביוצא
בו שם בלא שם ומלאות ואינא לאינא פלוגתא בעיקר הברכה
יעשה כדבריו שלא הפסדנו כלום כיון שאינו מזכיר שם ומלאות .
והגרלה לע"ד כתבתי :

(תעפ"י שלא כתב בן סריב"ם ז"ל בחשובה סימן של"ז)
אלף ב (תקנג) **שאלה** מהודם יעמדנו רבינו רחוקן הפקיד ביד
אחרון בנדים להוליכם למלרים ואמר לו
בשעת מסירת הבגדים עשה בפקדון הזה כמו שתעשה בשלך
ואחרון לא מלא למכור את הבגדים והפקידם ביד נתנן ונתבד
הפקדון . ועתה הובא רחובן את אחרון לדי הרביתי חוקך אלא
למכור או להחזיק כמו שתעשה בשלך אבל להפקיד ביד אחרים
לא כי אין רלוני שיהיה פקדוני ביד אחר . ואת"ל דהוי פושע דבהאי
ליבנא לא משמע שהרשהו להפקיד אבל מיבעיא לא אם אומר לו
עשה בבגד זה כל מה שתרלה וכל מה שיעלה על רעיונך ואתבזבך
שאפילו תעיל אותו ליס לא תתבע ממך בלום וכן אמר לו בלעז
פאזי דיליסבי פוניו טודו טוקי וום קייר דים אי טודו טוקי סי
וום אלטונא־י אלון קילו אינים אין לה מאר אי וום דו קומסיון
לאדנא . עתה יש לשאול ביון דאמר לו בשאי ליבנא כולל ג"כ ביוכל
להפקידו ביד אחרים או דילמא לא עדיף מבשעה שעשה בשלי כמו
בשלך . אחר זה בשרלה שמעון שהדיינים קוסים בדבריו וג"כ
שאמרו לו אם יש לך טענה אחרת והביא שבבר טען כל מה שהיה
לו לטעון . ואחר קולם גמר דין ואתר רבותי רחובן הזה בשעת
מסירת הפקדון אמר לי כמה לבוות של פיטור והוא אמר לי בהדיא
שאם לא אמלא למכור בשפקיד ביד אחרים וכן עשיתי ובאחלא לא
פירשתי לפי שהוא בבלל מה שאמר לי שאפילו תעיל הפקדון ליס
שאחרים פטור . וגם בבל מה שאמר לי שאעשה מה שאלאה ולא
אשאני לפרש ולאלריך בדבריס . ועתה יודעו רבינו אי הוי שמעון
בזה הזה ושונן לו מפרש דבריו שאמרו שאחרי דבריו שאלאוים
הוא . עוד יעמדנו רבינו יוסף מבר קרקע לאבריסם ובשעת שמבר
שאמו שיפרע הקונה אלי הבך במעות והלי שבך יבבה במלאבת ידיו
בשיקון הבגדים שיתן לו יוסף ובבתב ביניהם שטר על זה ונתן לו
בגדים ובבה מקלת החוב וכתב בשני יוסף ואין בידו שיפוך לקנות
אמר ולעשות בגדים ותוכיב את אברהם שאחרים חוכו במעות . סביב
אברהם ליני מייב לך מעות אלא מלאבת ידי לבות הסך ואמעט אלא
קניתי בקרקע כי אם בשבת וכתבי אלי הסך במלאבתי אם אין לך
בגדים לך בקם מאחרים ואני אעשה שמלאבה כי ליני מייב לך מעות
אי למיל האי למאי דאמרינן בבתובות פ' האשה שהוא גברא דאוגר
רחייל לאבריס שגראה אבם דאי אילא פסידא לבוכר אמרינן
למשביר בחוא וזבין שחון ואוחיב ובאלן בגדון זה דאית פסידא
לאברהם בחוא שיפיבא במעות לא אחייבינן לו לפרעו מעות ויאמרין
יוסף עד שיזדמנו לו בגדים . על בל זה יעמידנו רבינו על הבון
ואמנו בדרך אמת ושלום רבינו ושלוס תורתו יגדל לעד ע"ם :

תשובה הני דייני דקשו קיבותא לא ידעתי על מה סמבו דבי ן
דשאנא עמו שאפי' יעיל הפקדון ליס יהא פטור אין לו
עליו בלום שעל אמאי זה בבל הפקדון ואם טעם היו קושים עליו
לאייבו דשא קיילן אתנה אומר אנא שעשה פטור אפשעשה וכן
אתנה להיות בשואל ובבל לפי אתנה ואין חילוק בין אתאי שיאנה
האפקיד או הניפקד ואבירו שאנא ובבל הפקדון שעל אמאי זה בלו
היא לך פשיעה גדולה מזו שלהטיל הפקדון ליס ואפ"ה פטרו וב"ם
להפקידו ביד אחרים וב"ם ביד נאמן דודאי לא אלי למימר ליס אין
לרובי וכו' שבך נאלאה בשה שיעשה ואפשי שלא ידעתי טעם הדיינים
שם הוא אין אלא הספר או אין הסברא לא בחבתי דבר עד שאדע על
אם אבחוב . גדולה אזו אני אומר שאפי' בטענה ברחשונה סוא נפטר
בין שאמר לו עשה בשלי בשלך בי שאם שולא שאורה ע"י אבירו
למבור במקום אחר לעשות בשירתה שם שירלה לו לשליח וזה
הלשון לטפויי מלתא קאתי . הילבך דבך שבותיים שבשון שאין
מולאין למבור או להחליף שפקידים אחרים ביד נאמנים . ויש לי
ע"ז דאיתא אלא שאין אנו לריכין לזה בי"ד דהרעא רוחא בטענה
שנייה . והוי יודע שאפילו סיסיה בלשון שני שמעמידות לא שפקיע
שמעת שפקידה :

ולענין אם נקרע מוזר ומוטן כלל זה יהיה בידך כל מעשה שהוא מפטור לפטור מוזר ומוטן אם לא בזה עדיים להכחיש מעשהו שרחמנוסט ואפילו שילא מב"ד וחזר וחזו דעת רוב הפוסקים. ולדעת מקצת אם יצא מב"ד שוב חיוו מוזר ומוטן דלמאת מעשהו מגמרוס וכ"ל סוי מפטור לפטור ומוזר ומוטן ואפילו לפי דעת הדיינים שהיו קוסיס לחייבו מכל מעשהו שהוא מחיוב לפטור וחיוו מוזר ומוטן כיון שממנו לו אם יש לו עוד מעשה אחרת ואמר אין לי מ"מ לפרש דבריו שרחמנוסט יכול למטון סוחיל ולא יצא מב"ד לדעת כ"ע והכל פירוש הוא שכרי בכלל שלמון שאמר המפקיד הוא שנתן לו רשות למעשה בפקדון כל מה שירצה ולפפקיד ביד אחרים נ"כ מפני שכאבני אם על דין זה פעם אחרת לא אתריך בו ויעויין מפש ואם יש מעשה בדבר תודיעני ואכתוב בתשובה כי לעת [עתה] אין פנאי:

ולענין דין אברהם ויוסף אם אברהם מוכח לעשות מלאכה תמיד כופין אותו לזה מעות בעין ליוסף דפופין על מדת סדום וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות שכירות ואם לא יצא אברהם לעשות מלאכה תמיד הדין עמו כי לא נתחייב לו אלא מלאכת יום כשיעור מעותיו ולא מעות לפיכך יפקח יוסף נגדים מאחרים ויתן לאברהם לתקן ויקח הוא השכירות עד שיעכב מעותיו ודמיון להשיג דפ' האשה אצל כתבת. ויפה אמרת ודברים פשוטים הם ולפיכך לא רציתי להאריך בהם. והשלום לע"ד כתבתי:

אלף ג (תקצד) **שאלה** ממני תודיעך דעתי בענין פרטי דיני מעשה שלשון בא לפניך וכתב לו שייך בקונטר כדי שיהיו מסודרים בפיך:

תשובה מעשה שלשון סוי בין בפקדון ובין במלוה בין ע"פ אלא בשטר וכגון שמסר לו את השטר ע"פ אלא כתב אלא שאמר ללוה במעשה שלשון תן מנה שאתה חייב לי בשטר לפלוני או לפילו שהיה השטר מופקד ביד אחר ואמר למפקד תן השטר המופקד ביד לפלוני וללוה אמר תן לו את המלוה גם במעשה שלשון קנה המקבל ונוכה מהשעבדים מכל מה שלא מסר לו את השטר ולא הקנאו לו במעשה שלשון אלא המלוה הוא שמקנאו לו כ"ל דנוכה מהשעבדים בני חורין ולא מן המשועבדים. ואע"ג דכתבו בתוספות דאין שטר נקנה במעשה שלשון סל"מ גיטי נשים ושחרורי עבדים אבל שטרי ממון קונה דמנו דאכי לנפשיה אכי לאחריני ושכותן זו מוכר במעשה שלשון אינו יכול לחזור ולמחול לו דלמאת דבנן לתקנת מעשה שלשון כיון דסוי שלשון בלא מעשה. וי"ל דאאז מוזר ומוטן מחול ומרחמנן גדחמ שיקר. ומעשה שלשון הוי אפי' בע"כ של מפקיד לו הלוה ואע"פ שיש חולקים אז עיקר. ומעשה שלשון לא הוי אלא בממון המשועבד לגבות ולאי אבל ממון לאפשר שלא יבא לידי גבייה כגון בחובת אשה לא הקנו מעשה שלשון. ומעשה שלשון לא הוי בחומר לגויי מנה ואין אותו לפלוני אלא ע"כ יש לו אלו מלוה זו פקדון ואם המלוה זו שפקדון ביד עכו"ם ואמר לו תנהו לישראל זה במעשה שלשון לא קנה דעכו"ם ליה ליה וכיון אלא זכי לאפשיה לא זכי לאחריני וכיון דהוי שלכתא אלא מעשה הכו אלא לוסיף עלה. ואם שפקד ישראל ומקבל עכו"ם כל זמן שישראל מוזר בו מותן לעכו"ם ואם חזר בו מותן יחזיר שפקדון לישראל ואם חיוו יכול לסמוך מן העכו"ם מפני שהוא אלא או מפני שכן הוא בדייניהם יפן לעכו"ם ופטור מן המפקיד ואם הע"ו:ם הוא שותף זכה המקבל במעשה שלשון אחד דבדייניהם קונה ואו דכ"ם הוא אם ממונו של ישראל שפקיעו ע"י מעשה שלשון כ"ם של עכו"ם. ואם הלוה היה עני בשעת המעשה ועשה בערמה לשמיטו אלו הרי זה מוזר עליו ואם העני אח"כ נפטר ממנו במעשה שלשון ומכי ליתא בירושלמי. ואין מעשה שלשון ע"י שליח כיון דהוי שלכתא אלא מעשה הכו אלא לוסיף עלה. ויש חולקים דשלוחו של אדם כמותו בכל מקום. ומשתברא לי שאם שמותן או המקבל עשו שליח זה לשמות וזה לשות אלא קנו במעשה שלשון שעיקר שחלוש הוא שזה יכול לשמות מה שביד אחרים והמקבל יכול לקנות. היינך אין לך בו אלא חדושו הוא בעלמו ואלא שלוחו. אבל אם הלוה או שהפקיד עשה שליח כדי שיהיה במקומו במעשה שלשון אין כאן חדוש אלא שלוחו של אדם כמותו. ואם

דלא מפקדת אפריס ורביס דלית לן למיתב לעמת יומהו . ומה שיש להסתפק אם מתו ברים אם מוטין לה עבד שיש מעשה המיתה או מעשה הנשואין ומסתברא לי מעשה הנשואין שבהי אין ספק אלא ממו שהרי היו לה ברים וכשהו לא היו לו ברים . והס"ל אם יש לה בני ברים או בנות ברים או בני בנים או בנות בנות שהין לה שוב מעשה בשיעת מוערת וכו' דהא הית לה ומק"ו דפריס ורביס אחי דאם הית שהות שהוה מוטה על פריס ורביס בני ברים הרי הס הכרים כ"ם לאשה אלא מוטה אלא שבאת מלד ומחמת מעשה כל שהות . דבני ברים הרי הס הכרים וסמל"ד כתבתי :

אלף ה (תקעו) **שאלת** ממני תודיעך דאחי ביהודי שבאפס ברים הסוכר בשבם בנקר והין לו מה יאכל אם יהא מותר לומר לנכרי להולין לו מה יאכל או מומר שיאמרה בשבת ומולאי שבת שהרי גם בלילה אי אפשר להולין לפי שהגרים שפחתים :

תשובה אומר אני שדבר זה מותר ולא מפני שהות הולה אלא שהכילה ולכרי הולה שהין בו שכנה שהין ע"י נכרי . חדא שהין זה הולה דכמה מהעמים יום אחד והיום הולים ולא מוסגין . ואו דהין מתירין למירה לנכרי כדי שלא יבא שהולי ועדיין לא בא . ואי משום עונג שבת הין לומרים לזה חעת דאסירה לנכרי שבות כדי שיזכה זה בעונג שבת . ואו דבשעת שהמירה היה מתקיימת עונג שבת . ודומה לזה שהרינן בכל דוכתא דלא אתי עשה ודחי לא תעשה אלא היכא דבשעה שמבטל שלחו מתקיים שעשה . אלא השעה שאחי אומר שהות מותר מפני שמלריס הולה לאוחיים נשואים בלילה וסוי רשות שיחיד לכ"ע וא"כ סוי שהירה לנכרי בשיטורא דרבנן והיכא' דאיכא טורך היום לית לן גזרו והיכא כיון דאיכא לטרח דרבים ואלו עונג שבת שהירין לו כי אתי שלחו ואע"ג דאמרו המפרשים ז"ל דמי שיש לו שיהם כגון כאב שסייעים או אחד שמאר שיביאם והוא הולך על רגליו הין שהירין לו כלום ואפילו לשהירה לנכרי"ם בשבות דרבנן שאני היכא דאיכא לטרח ואיכא ביטול עונג שבת . שדא שהרי אמרו ז"ל הין שלילין מן הדליקה שמא יבא לכבות ואפ"ה שהירו לו לכתל מהן ג' שעודות משום עונג שבת ושהכיחו רוב המפרשים שמלילין לחלר שהיה שהורבת הרי שהחירו לו שהיה יהידה ושהרן שיבוד משום עונג שבת וכ"ש בל"ד דאיכא לטרח דרבים ואלו עונג שבת . ושיבה תימה דשאני לן בין שבות גזידה לשבות דשבות דגרסינן בפרק ר' אליעזר דמילה בשהות יוקא דאשתפוך ממיהם אחר לה רבא לייהו מנו בית מי ל"ל אביי הא לן ערבו ל"ל נשמוך אשתוף ל"ל ואא לן שאפו לימרו לשכ"ם ליזיל לייהי לי מנו ביתאי ל"ל אביי בעאי לאשתוני לאר ולא שבקו רב יוסף דאמר רב כשאא כי היכן בית רב יהודה אמר לן בדאוריתא מותבינן תיובתא והדר עבדינן עבדינן עובדא והדר מותבינן תיובתא הדר אמר ליה בעיתי דאותבי' ל"ל מסא דאיכא האשה שבות היא ואמירה לעכו"ם שבות היא מה האשה שבות ואיכא דוחה את השבת . ל"ל ולא שאני לך בין שבות דאיכא בית מקדש לשבות דליה בית מה לא אמר ליה אל אחיש לי אלא אל לייהי לי מנו ביתאי . ופי' שריע"ף ז"ל דטלטול בשלמא הוא דליה בית מקדש . הרי שרב ז"ל הע"פ שלא שהיר שבות לגוך מילה כשיר אמירה לעכו"ם במלאכה שהיא מדבנן ולא שאני ליה בין גוכי מילה לשאר מלות . וכן דעת שרמב"ם ז"ל שהשיר שבות דשבות דהיינו אמירה לעכו"ם בדבר שבות מקדש שבות במכשירי גולב . ונחלה מה שהב פ"ו מהלכות שבת ח"ל דבר שהיינו מלאכה ואין לשבור לעשותו אפי' מקדש שבות מותר לתרחל לומר לעכו"ם לעשותו בשבת והוא שייאיה שם מקלת אלו לא יהיה לרך לדבר אחר שרבה לא מפני מלות ס"ב . וכ"ם לדעת שלאיים ז"ל שהחירו לאמירה לעכו"ם לחילו שמלאכה גמורה לעיך מכשירי מילה . ועל דרך זה שהיר בעל השעור לומר לעכו"ם להדליק לו אח שר לשעודת שבת הו קולא גדולה היא כיון שהדלקה שר היא מלאכה של תורה . וא"ם דאמן עכו"ם שבת לבשות אין שומרים לו כבה ואל שבבה ואלא לבשות הדליקה מלאכה שא"ל לעופים היא ואין איסורה אלא מדרבנן ואפ"ה לא שהירו אע"ג דאיכא פסידא וי"ל דלעבי פסידא

דממון לא רלו להקיל כלום שאם אחה מהיר לו שום דבר מפני פסידא דממון יבא לעשות בידים לפי שאחה בשול על ממונו . ס"ל גבי דליקה לא שהירו שמא יבוין העכו"ם לעשות פחמין ואיכא מלאכה שאריכה לגופיה . והוי יודע שאע"פ שבראב"ן ז"ל חולק וסובר דאפילו בכי שהי גוועה לא שריח אלא במילה בלבד לפי שאחה שבות שבת לידמות אלא חבל בשאר סמלות אין דומין שבת כלל וכן נראה דעת ר"י ז"ל אלא שהיר לומר לעכו"ם להביא ס"ת דרך כרמלית מ"מ שכשן שבפוסקים הוא דעת שריע"ף והרמב"ם ז"ל לפי שהוא מילחא מליאחא לא כדעת הגאונים ובעל העשור שמיקל שרבה ולא כדעת ר"י ורמב"ן ז"ל בממיהין שרבה . ואע"פ שבשאר פסקים אני רגיל להחמיר שאי אפשר שאם אחה מהיר איכא קולא לבשבגדו שיאחר סיכודי שחבות בשעה בגר כל היום וכל שילה . וקרוב אני לומר שאפילו שחולקים יהו בי"ד דלא אשרו אלא במקום שהוא גדידה בבון לבביה ס"ת אבל שכא דאיכא היכורא לשחעות בשבת ואיכא לשרא דרבב וקרוב שיבא לידי חולי ע"י כך בוחל והוא שבות ואיכא נמי ביטול עונג שבת כ"ע הודו דמהיר לו לאמירה לעכו"ם בדבר שהוא משום שבות . ואם אפשר לומר לו כל שהולך מאבל זה לפיהוי שהוא שבות אינו מפכיד עדיף עפי ואם לא אפשר אלא באמירה ממש מותר לומר לו בסדיא . ובנראה לע"ד כתבתי :

אלף ו (תקעז) **מעשה** בקהילה בקטנה שבשאחם אביה והוא קבל קדושיה כפי סדין ובעבוי היא ואביה ובעל מבקשין להשגדם ועודם קטנה כפי דברי אביה אם מבקבת היא אם גיטה ולא אביה או אביה ולא היא או היא ואביה ביחד אי כל אחד לבדו או לא היא ולא אביה :

תשובה שאם ראיה שהומדים על זה כתב ס"ר אליהו קפסאלי מקנדיא ובעו בו דבריה בלבי מחוורים ולאיהי לבבר לאחם ומחוך כך אחבאר שולאחו בחר היעב בשי"ת . כתב ז"ל ושדא קטנה כפי דברי אביה . אחלה נראה בשיטי שלריכין לחקור ולדעת אם היא קטנה כפי דברי אביה או לא דאפי דאשאר שאחר כמי זה בן ע' שנים ויש ל' בחי ו' בת ג' שנים ויש ל' נחמן אע"פ שהדנים ועדרין ולחרומות ולהקדשות אבל לא למכות ולא לשוכנין ולכל דבר שבעדות אינו נחשן עכ"ל . זה למד ממה שכחב הרמב"ם ז"ל פ' ג' מסי' מאכלות אסורות הלא שהוסיף ולכל דבר שבעדות ולא היה לריך שהרי הוא בכלל מכות ושוכנין . שוד כתב ה"ל לריך להביא שני עדים כשרים לסעיד על בחו אע"ל שהיא קטנה ע"כ . גם זה לא נח בדקדוק שהרי אפילו היא קטנה מהגדלת היא ע"י עלמה . ולפי שעמו כך היה רלוי לכחוב עד שיביא עדים אם יכולה לשמוע אם גיטה אם לא . ואני לא אדע מי שכיוסו זה כי אין אא לריכין לא להעמותו אל אב ולא לעדות שעדים דגרסינן בפרק שהקבל שאר רבא אלא מדות בקטנה שהגדלת היא פחותה מבת שים שהרי אפילו שפטוחות אלא יותר גדולים אם אבר שים אבר שבע ואם כן קטנה שהגדלת בקוטני אביה היא בבת (חמש) ובבת חמש כל שיכולה לשמור את גיטה והדבר נראה לעין בקטן בן ט' אם מחנין לו לדור עורקו ואם מחנין לו אגח טוטו וא"ל מה היה לריך לעדים הרי הדבר נראה אם היא יותר דבין ט' לט' לא שעו אינשי . ואם עדיין יש לו ספק יבאן הדבר כדאמר רבא . ואפילו לפי גרסת רש"י ז"ל שגורס בחמלעיתא ובגמרא בקטנה שהגדלת בקוטני אביה מ"מ בין אם לאאשא לא שעו אינשי . ואו דגרסינן בגמרא אלא דאך דאמירה קטנה שהיא יודעת לשמור את גיטה שהגדלת אלא לומא כל שאבאחנא בין גיטה לדבר אחר ובילבו אאשרים כל שאבאחנא בין גיטה לאחן אבל לא בין גיטה לשמר אחר דאסירה אפי' גדולה לא יאמר אלא בין גיטה לכלי אחר שהיא דומה לגיטה קאמרינן וכדאמרינן לקמן לרוב ועורקו וכו' ואפה אין לך קטנה שאחיה שנואה אלא שבאחין בין גיטה לאחן אחר ואם אחר כל זה היה לו לדיין ספק היה לו להבאין אותה ואה לריך לנאמנות אל האב או לעדות העדים . ולדעת רוב אפרשים בשדא הקטנה אלא מדות רבא שהגדלת וזה ברור אם יודעת לשמור את גיטה . וא"ת

סרי כתב הריפ"ק ז"ל פי' כגון שמת לחביה לחל בחיי לחביה והיה ברשות לחביה לחביה מקבל גיטה ולח היה . לח קשיח מדח דהוב סמפרשים מלוקיה עליו בזה דכברי דסח דחמן נעשה סמוחרסה היה ולחביה מקבלין חת גיטה ס"ס קטנה וסח דנקט נעשה לסודיעך כמו של ר' יהודה . וגם רש"י ז"ל שסוח בשל סברה זו חזר בו וכתב בחשובה דס"ס קטנה וכ"כ ג"כ בפרק שלים מקדם . ומו דלח עסקינן בכוגיין חלח בחרוסה לחל בגשוחה היה ולח לחביה לפי שכבר יצחה מרשות לחביה ודייקינן לה ממה שכתב הרב ז"ל לחל בחיי לחביה והיה ברשות לחביה וכיון דלחביה חי ודחי היה ברשות לחביה להח קטנה היה ומה לריך לומר והיה ברשות לחביה חלח ודחי חזרחי קלמר בחיי לחביה והיה ברשות לחביה שעדיין לח נשחת שלח נשחת כבר יצחה מרשות לחביה . וכבי מיחח בסדיה בירושלמי דסמקבל גבי חך מחניחן דנעשה סמחוחרסה היה ולחביה מקבלין גיטה וגו כיון שלה נשחת היה ולח לחביה קטנה לחביה ולח היה נשחת היה ולחביה לה יב לה דעת היה ולח לחביה לה קטן בסדיה דקטנה שים לה דעת לה נשחת היה מקבלת לח גיטה ולח לחביה ואם היה קטנה מחוחרסה לחביה ולח היה כדעת סריפ"ק ז"ל מדמפליג בגשוחה בין לה יב לה דעת חו חין לה מכלל דריעת לפיחו יב לה דעת לחביה ולח היה . ומיהו חפשר לחרן בירושלמי לפי בעלי הסטה שחברת דבחין לה דעת מיירי ובקטנה סמחוחרסה שחין לה דעת לשמור לח גיטה כיון שעדיין לח יצחה מרשותו לחביה ולח היה . חבל חם נשחת לחביה והיה שוין בדבר כמו שלחיה מחנרסת ע"י עלמה שחין לה דעת חיכה מהנרסת ע"י לחביה שכבר יצחה מרשותו . וכן פי' סר"ן ז"ל כחי בבח נשחת היה ולחביה כלומר שוין שחיכה מחנרסת כלל והח דמפליג בסיפה בגשוחה לחמוניכן רבוחה דחיכח קטנה מחנרסת ע"י עלמה ולח ע"י לחביה דהיינו גשוחה ויודעת לשמור לח גיטה . ופירוש סר"ן ז"ל בירושלמי שה בעיון חבל חיכו נהה בלשון דהיכי קלמר הן במקום שלו ובכי ס"ל למימר קטנה לחביה ולח היה נשחת לח היה ולח לחביה. ושו דנרסת סירושלמי בספרים שלמו כך היה נשחת היה ולח לחביה קטנה לחביה ולח היה נשחת הין היה הין לחביה חם יב לה דעת היה ולח לחביה ומדקחני הין היה והין לחביה מכלע דמחנרסת ע"י לחביה חו ע"י עלמה וכ"כ [מביח] סירושלמי סרב מלומדים כלחר כחב במדרכי כסנה"ס פ' סחקבל חבל ח"ח להלוה סעיין לפי פשוטו של הלשון חדח דכיון שנשחת שוב חין לחביה רשות בה וחמחי מקבל גיטה . ושו כיון שחין לה דעת לשמור לח גיטה חיך מחנרסת ע"י עלמה ולוחק סוח לומר דבשלמח קטנה שים בה דעת כיון שנשחת יצחה מרשות שלח לומר בחל קטנה שחין בה דעת לפיה שנשחת לה יצחה מרשות חלח וכיון שכן מחנרסת ע"י לחביה ומיהו נמי דכל מהי דעבדה מדעתה לחביה קל עבדה היינו לפי' היה מקבלת גיטה דכיון שחין בה דעת לשמור לוחו מיד מריעה חבל לחביה וכוי כחלו נחנו סגי ברשות שלח חבל חבל קטנה סמחוחרסה שים בה דעת לחביה ולח היה דכיון שים בה דעת לחדעתה דנפשה קל עבדה ואין לבלחה מועיל כיון שעדיין לה יצחה מרשות שלח . ולפי דרך זה סם דחמן וכל שחיהה יודעת לשמור לח גיטה היה מחנרסת מיירי בחרוסה ואיהו מחנרסת ע"י עלמה קלמר חבל גיטה היה מחנרסת ע"י לחביה . חבל זה ספירוש רחוק חדח מסוס לחין לה דעת עדיפה מלוחה שים לה דעת שו יש לה שחי יודע בה ושו ושו חין לה חבל יד לחמח . ושו דנרסינן בירושלמי היה קטנה שחיה לריכה להחנרסת לחמר ר' יוחנן כל שמוחנין לה גיטה ודבר לחר עמו ושיה מולילה לוחו להחר זמן ע"כ . ומדקחמר היה קטנה שחיה לריכה להחנרסת משמע דכל שחיה פלוחה משה חין לריכה להחנרסת כלומר שבח יוליו בירושלמי היכה מדעת לחביה וחין לה דעת מעלמה . ולדעת הרב מלומדים שהבין לשון סירושלמי כפשטו לריך לחרן דחדדבה הקלחה קלקלחה דמסוס לחין לה דעת נחזוקן כל זכוחה חבל שלח . ופי' סירושלמי שכי הוח היו היה קטנה שחיה לריכה להחנרסת ע"י עלמה ר' יוחנן כל שמוחנין לה וכו' חבל קטנה שחיה יודעת היה לריכה להחנרסת ע"י עלמה לבד חבל חם ע"י לחביה חבל ח"ת ז"ל חבל בקטנה

מרוסה שחין בה דעת לשמור לח נעשה לחבל בשוחה לה פליגי שבבר יצחה . וגרסה הר"ן בירושלמי היה נשחת היה ולחביה ולח"פ שבלשון דמוק לה קשיח לחין בלשון ירושלמי מדוקדק כולי שלי . ולפי' לפי גרסה שבספרים שלנו ליחבר לדחיק בין היה בין לחביה חין מקבלין לח גיטה . ג"ב י"ל לחי סוה חני לה היה ולה לחביה סוה מבעיא לה היה לבדה ולה לחביה לבדו חבל שניהם יחד יכולין לקבל לח גיטה ושה ולחי ליחח לסכי חני בין היה בין לחביה דמשמע לפילו בין שניהם חינן מקבלין לח גיטה . סילבך בבבון שבפפקים בזה שבל שהיה פשוחה מבח שם לם היה מרוסה לחביה מקבל לח גיטה ולה היה . ולם היה בשוחה חינה מחנרסת בלל . ולם היה יחר על שם ושיה מרוסה לם יש לה לב לחביה מקבל לח גיטה ולה היה ולם היה בבלנו היה בדיעבד בסמיך על דעת בחולקים בשעת הדחק וב"ם שבחוסקפות מבלל בחולקים . ולם חין לה לב היה מקבלת לח גיטה לב"ע . ולם בשחת ויודעת לשמור לח גיטה בי"ד ז"ל עלמו פרק נערה שנחפתחה לחמן ולחביה מקבל לח גיטה וב"ב דוקה מן סחירוסין חבל מן בשוחין היה מקבלת לח גיטה וב"ב רש"י ז"ל עלמו פרק נערה שנחפתחה . וב"ח דסחם בנערה חיירי ולה בקטנה ליחח דסה בחב רש"י בריעבח שחב זבחי בנבנו בקטנות ובנערות ועלה קחי ומקבל לח גיטה ועלה בחב רש"י ז"ל ודוקה מן סחירוסין חבל לם בגרס לו נשחת שוב חין לחביה רשות בה מבעיא לחפי' קטנה נמי לם נשחת חין לחביה רשות בה לחם ליחח דסחי ודוקה

קחי לנערה ולה לקטנה היה לו לפרש :

ורבו דמה טעם יש לחלק בין קטנה לנערה דכיון שיש לה דעת לשמור מרשותו לקבל לח גיטה ס"ס והוה טעשה לקטנה שנשחה לחביה וע"י נשואין יצחה כל עוד שלא נשחת נערה יש לה שחי יודע בה שחי שהרי כבר היה נדולה בעיון חבל היו נהה בלשון דהיכי קלמר הן במקום שלו ובכי ס"ל למימר קטנה לחביה ולה היה נשחת לה היה ולה לחביה. ושו דנרסת סירושלמי בספרים שלמו כך היה נשחת היה ולה לחביה קטנה לחביה ולה היה נשחת הין היה הין לחביה לם יש לה דעת היה ולה לחביה ומדקחני הין היה והין לחביה מכלע דמחנרסת ע"י לחביה חו ע"י עלמה וכ"כ [מביח] סירושלמי סרב מלומדים כלחר כחב במדרכי כסנה"ס פ' סחקבל חבל ח"ח להלוה סעיין לפי פשוטו של הלשון חדח דכיון שנשחת שוב חין לחביה רשות בה וחמחי מקבל גיטה . ושו כיון שחין לה דעת לשמור לח גיטה חיך מחנרסת ע"י עלמה ולוחק סוח לומר דבשלמח קטנה שים בה דעת כיון שנשחת יצחה מרשות שלח לומר בחל קטנה שחין בה דעת לפיה שנשחת לה יצחה מרשות חלח וכיון שכן מחנרסת ע"י לחביה ומיהו נמי דכל מהי דעבדה מדעתה לחביה קל עבדה היינו לפי' היה מקבלת גיטה דכיון שחין בה דעת לשמור לוחו מיד מריעה חבל לחביה וכוי כחלו נחנו סגי ברשות שלח חבל חבל קטנה סמחוחרסה שים בה דעת לחביה ולח היה דכיון שים בה דעת לחדעתה דנפשה קל עבדה ואין לבלחה מועיל כיון שעדיין לה יצחה מרשות שלח . ולפי דרך זה סם דחמן וכל שחיהה יודעת לשמור לח גיטה היה מחנרסת מיירי בחרוסה ואיהו מחנרסת ע"י עלמה קלמר חבל גיטה היה מחנרסת ע"י לחביה . חבל זה ספירוש רחוק חדח מסוס לחין לה דעת עדיפה מלוחה שים לה דעת שו

קמ"ל כתב קטנה שמין לה אב או שמשתה אינה יכולה לעשות שליח קבלה לכל היה בעלמה מקבלת אותו וכו' תלמה מסמע דקטנה נשואה יש לה שתי יודות יד ויד לחביה . ולפי דרך זה זה סמעסה נדין נעשה שכל שכורלה אינה לפי שעת רש"י ז"ל שכתב לעכוף . שעולה מדבריו שוה שהקטנה סל"ל היון שמשתה היה דוקא מקבלת את גיטה ושוב אין לחביה רשות בה ע"כ . תלה דקטנה שהרי כל הפוסקים הסכימו על פשיעת הדבר היון שמשתה שוב אין לחביה רשות בה ומתגרשת ע"י עלמה ולא ע"י חביה וסכי אינה נבדיל בירושלמי וכדכתיבנא לעיל . ואם כן עשינו את רש"י ז"ל חולק על כולם שהפילו סריע"ק ז"ל דסבר דקטנה מחורסה חביה ולא היה מודם בקטנה הנשואה היה ולא חביה וכדדייקינן לישנא לעיל . ולפיכך אי אומר דמ"ש רש"י ז"ל בפרק כ"ש וקבל חביה את גיטה חזיל לפטחים דסוה ס"ל מעיקרא דקטנה המחורסה חביה ולא היה קטנה שנשואה מסקינן לה דרגא דהיה וחביה . אבל שאני בו בפרק הניח מקדש וכמשנה דקטנה סמחורסה אין היה אין חביה קטנה שנשואה מסקינן לה דרגא וסיה ולא חביה ונמלא מסכים עם הפוסקים והירושלמי . והעור תפס פלשון של רש"י בפרק כ"ש ולא דק מסוה דסחס לאו בדיעי גרושין שקטנה עסקינן תלה שם חסורה ליכס או לא . ול"ל מ"ש ומתגרשה בקטנותה ע"י חביה לאו דוקא שקבל את גיטה תלה היה קבלה בדשות חביה וקמ"ל דאע"ג דלא עבדה מדעת תלה בדשות חביה שפ"ה שויה יחומה בחיי האב ואחורה ליכה . ושרי זה דרך יבר לפני היה להסכים כל המפרשים לדבר אחד . היכך בל"ד לגבי עיקר הדין יפה כתב ה"ר אלי' דהיה ולא חביה אבל שאר דבריו ולשיותיו צלו כפי הסזדמן ואבאר אותם אחת לאחת . כתב וז"ל והנה לפי מה שהזכרתי לחביה בת כמה שנים היה בתו אף הוא יכול תמרין לי שהיה בת תשע שנים ומכר ונכנית לי ממזיר אחד שכן כתב הגאון שאמתר ר' אברהם מלגזני ז"ל שהגיעה סל"ל גולדה בכסליו שנת סרל"ז ונכ"פ ימלאו עדיים להשיב דזה כתב ידו ע"כ . ותמהתי לפילו לפי דבריו אין כאן אלא עד אחד ואין שנים בשיון וכן כתב הוא עלמו וכ"ם דקטנה תמלתא הוא דאין כאן עדות כלל דמפיסה ולא מפי כתבה אמר רחמנא דבשלמא עדים החתומים בשטר אינה למימר נעשה כמי שאקדה עדותן בב"ד אבל כותב בחזוק או בפנקסו אינו כלום . תדע שהפילו הוא בעלמו לא היה יכול להשיד אם לא היה זוכר שבדות מעלמו . ואו דאמרן לימא לן דבתורת עדות כתב זה דלמא אחרים אמרו לו והוא כתב כן . עוד כתב גם לשטר היה לבודקה עפ"י נשים כשרות ואחמנות בהשתא שבשות בשקומות הירושות להשתא שבר ואפי' בשתא אחת די ע"כ . זה עשות מפורסם דסימנים בלא שנים שומה בעלמא ויהיו . עוד כתב ומ"כ זו שסיה בת ע' יכולה היה להתגרש אם מכתוב בין גיטה לדבר אחר לכ"ע ע"כ . משמע מדבריו דבת ע' לריכה בדיקה ואינו מצוור תלי הפילו המחמירים לא אמרו אלא בבת שש בשנע כל אד ואד לפוס מורפיה . אבל בת ע' נשואה משמעת יודעת לשמור גיטה ואינה לריכה בדיקה . ומודה אני שאם מיניה בה שהיא שפשה בדעתה יותר משאר קטנות אבר בגילה לריכה בדיקה אם מכתוב בין גיטה לחבן אחר . עוד כתב ואיבא למילף מהפוסק קטנה לגבוהה קטנה דים לחלק ביניהם דידע יתירתא זכי לה רחמנא ידע יתירתא זכי לה רחמנא אלא בשאר בנים אם יודע מבינין ידע יתירתא זכי לה רחמנא אלא בשאר בנים אם יודע כגון שערה כמפורסם לדעת כ"ע או קטנה מרוסה לדעת מקלת ואפילו המפרשים מלן היה ידע יתירתא היכא מ"ד ידה עיקר ויד חביה יתירתא זכי לה רחמנא . ואיבא מ"ד לה מיפכא . אבל קטנה נשואה אין לה אלא ידה ולא שייך למימר יד יתירתא אם לא יפרש דקטנה נשואה יש לה שתי יודות וזה הפך כוונת סורחתו וכן כתב הוא ששמור כיון שמשתה אין לחביה רשות בה . עוד כתב לשון הר"ן ז"ל שבפרק התקבל ודוקא מן החירושין לרחיה וזו ודאי רחיה לשלן דמפרש מתני' שערה וס"ה לקטנה אבל לשלן דמפרש דוקא שערה אין מכאן רחיה דכולה מתני' והדיוק שלא בשערה חיי אבל עיקר סרחיה ממ"ש הר"ן ז"ל בסוף הסוגיא. עוד כתב ומשמע לו מדבריו אפי סריע"ק ז"ל כמי ס"ל מאחר שמפרש דבריו ואם

מיתה סיה אומר ואין כן דעת סריע"ק ז"ל כמו שנוסג בכמה דוכתי . וז רחיה חלושה אבל עיקר סרחיה סיה ממ"ש ז"ל וסיה בדבות אביה וכדכתיבנא לעיל . עוד כתב רחיות מן ספוסקים דקטנה כיון שמשתה שוב אין לאביה רשות בה . וגם אני מודה שכך סוה סדין אבל יש לנעול סדין לחלוק ולומר דהא"מ לשאר דבריה אבל לקבל גיטה אביה מקבל וכדכתב רש"י ז"ל בפ' ב"ם . והרחיה הגמורה סיא מספוסקים שכתבו בפשיעת היון שמשתה אין אביה מקבל גיטה וילמדו מסחומים מן המפורשים . עוד כתב לפסוק וז"ל תלה שלא נתברר אלא יפה מה שכתוב במרדכי בפ' התקבל משום סרב מלוגדים ז"ל שבפיעת הירושלמי שכתבנו לעיל וכתב עלה דמשמע מכאן דאם אין לה דעת יכול אביה לקבלו ואפילו נשואה ואום אחד מן סגדולים שבאותו לעיל לא חילק זה בחילוק אלא שאמת כתבו היון שמשתה אין לאביה רשות בה ומשמע אף אין לה דעת ולא נתנו דבריהם לביטורין ואפשר דחלמוד דידן פליג על הירושלמי והפוסקים אפשו אלמוד אלנו כדאמרינן בכל דוכתא אלמוד דידן עיקר . ול"ע אם בתא לומר דלא פליג ע"כ . ומגראה שלא קדע כל הלשון שהרי הרב ז"ל בעלמו הרגיש בקושייתו וכתב וז"ל ואם דאמרינן בשלי אלמודא היון שמשתה אין לאביה רשות בה היינו כשיש לה דעת הרי הרב בעלמו אומר שאינו חולק על התלמוד שלנו . ומה נסי דחולק על התלמוד שלנו ואיך יחלוק על המשנה דפ' נערה דתנן שהיתה הבוגרת ומתתלמנת כחובתה שלה יכול אומר הרחשנה של אב שאין אביה רשות בה ר' יהודה אומר אף אין לו משנתה אין לאביה רשות בה . ולא קושטא דמלתא דאין הירושלמי חולק על התלמוד שלנו דתלמודא דידן מיירי בכתה קטנות הנשואות היון שהגיעו לכלל בגיעין ודאי יש בה דעת לשמור את גיטה. והירושלמי מיירי בשאין בה דעת ועטעמא דמלתא היון שאין בה דעת ותדוקן כל כתה אלא שאביה ומתגרשת בין ע"י עלמה ובין ע"י אביה דידה כיד אביה וכל מלי דיהבי לה מרילה אלא אביה ואנו אותה כאלו היה (שלוחה) [שליחו]. ודומיה הא לשה שאמרו שמפרשי לתרץ לדעת סריע"ק ז"ל דס"ל דקטנה אביה מקבל את גיטה ולא היה אך סוגיא דקדושין דמשמע מינה דבשיגיע גם ליד שקטנה שמורשה מגורשת פירשו דמיירי בשאין לה אביה רשות לקבל גיטה דס"ל כמי שמוחל לה זכותו שים לו עליה וסרי היא ברשות עלמה בשעת קבלת הגט ומ"ש בשיגיע גם לידה סרי היא מגורשת . ואף הכא נמי היון שלא יש לה דעת לשמור את גיטה לא יצאת מרשות אביה ומתגרשת נמי על ידי עלמה וסוי כאלו נתן לה אביה רשות לקבל גיטה . כל זה כתבתי לתרץ הירושלמי לדעת הרב מלוגדים אבל לדעת סר"ן ז"ל אתי כפשוטו וכדכתיבנא לעיל תע"ש בסלמון דחוק קלת . וע"ת היון שאינה יודעת לשמור שם גיטה אינה יודעת לשמור את עלמה ואינך מתגרשת(ה)[ין]ע"י אביה(ולה)[ין]ע"י עלמה וקשיא נמי למתן דמפ' אתי דתנן וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה מתגרשת ע"י עלמה אבל ע"י אביה מתגרשת . וי"ל דלא גזרו שמא יתנו בה מנא הפקר אלא בשאינה יודעת לה היכרא למיסו לה דעתא לזמן מוגבל אבל קטנה דבבל יוס מיהוכח בה דעתה לא גזרו ועוד דאביה מצמרת . ועוד דקטנה כולי האי דלא ידעת לשמור את גיטה אדם מתחוה לה כל כך ומשום הכי לא גזרו בה . ולגדון דידן לא נפקא מינה מידי דהכא דבידעת לשמור את גיטה עסקינן וסירושלמי אמר בסדיא אם יש בה דעת אינה אלא אביה :

והוי יודע שאפילו אם תלמה לומר דלדעת רש"י ז"ל קטנה הנשואה אביה ולא היה וכפי סברתו הרחשנה דתוקא נערה תנן אבל קטנה אביה ולא היה ולא תחלוק בין נשואה לאחושה ותחזוק דמאי דתנן תמרו לו מאשתתה אין לאביה רשות בה לשמור דבריה תנן לכל גיורות אביה מקבל גיטה מ"מ לא ניח פשטי סשניות וסירושלמי ודברי כל הפוסקים ופשט לשון המשנה דמשמתה אין לאביה רשות בה בשביל לשון רש"י שכתב שלא במקומו דדילמא לא דק:

כללי דקטיעין מהא שקלה וטריא בל"ד אם היא פשטה והם היא בשת בת שש בשת ז' או בשת ח' אם היא אביה סרי היא בחזקת שיודעת ואם אינה אביה לריכה בדיקה אבל בפחות מבן שתי

שסיח מבחוץ בין גיטה לדבר אחר אין סומכין על חזיפותם לכתחילה אבל בדיעבד סומכין כי רוב המפרשים שכיומו לגרשת שכתובה בספריס שלנו וכדבריהם לעיל. ואם היה יודעת לעמוד אם גיטה אם לרוכסה היה מהגרשתם ע"י תביה כי תביה יעמוד אותה ואת גיטה ואם אין לה לא היה מהגרשתם כלל. וכן אם היה נשואה היה מהגרשתם כלל כדעת הר"ן ז"ל וגרשתו שטות הכתן ואפי' יש לה לא. ואם יודעת לעמוד אם גיטה והיה לרוסה לכתחלה תביה ולא היה כדעת הריא"ף ז"ל ואם קבלתו היה בדיעבד מגרשתם לדעת רוב הפוסקים ושתום'. ואם היה נשואה כבר יגיה מרשות תביה והיה מקבלת גיטה ולא תביה ואפילו לדעת הריא"ף ז"ל. וליכא למימרא מיהם. והגרשה לע"ד כתבתי:

אלף ז (תקעח) **שאלת** ממי מודיעך דעתי ברחובן ושמעון שבאו לדין ופסק הדיין הדין ואמר לראובן לא תן לו כך וכך שהרי חייב אתה לו ברחובן שורני מסיכן דנתני. השיב לו הדיין הפרש השעות אשר פסקתי עליך ואח"כ תחן לך פסק דין. מי מלי למימר לראובן לעכב הפרעון עד שיתנו לי הפסק דין או לא. גם בזמן שכותבין לו [לה] לריך לכתוב טעמי הדין או לא תלה כותבין לו פ' חייב לפ' כך וכך ואו לא:

תשובה גרסינן בפ' דיני ממונות כי אתא רב דימי א"ר יוחנן משום לך אם תביאו דין אחד אומר נידון כאן ואחד אומר לך למקום פלוני כופין אותו עד שילך למקום פלוני לפניו ר' אלעזר מי שהשאיר בתבירו מנה יוליא מנה על מנה תלה כופין אותו ודן בעירו. תיקשי ממי ז"ל ספרת שיש שאתעלמו דבין ג' אומר נידון כאן וג' אומר לך למקום פלוני כופין אותו ודן בעירו ואם תמר כתבו ותנו לי מלוה טעם דנתוני כותבין ומותנין לו ואם הולך הבר לשלוח מב"ד שבירושלים כותבין ושולחין לו, תמר תמימר שלבתת כופין אותו והולך למקום פלוני שמי לתמימר ושתמר ר"ת כופין אותו ודן בעירו ז"ל סי"ת היכא דניחא ליה למלוה אבל היכא דלא ניחא ליה למעט עבד עם לחים מלוה ע"כ בגמרא. ומדקתמר כתבו ותנו לי מלוה טעם דנתוני הוא משום דכותבין לו טעמו של דין עם הרלוות. אבל כתבו המפרשים עלה בגמרא כשאתעלמו בדין ג' לומר למקום הוועד לני הולך ובפו אותו ודן בעירו ותמר כתבו ותנו לי מלוה טעם דנתוני כותבין ומותנין לו ולאו למימרא שיכתבו לו הטעמים והרלוות שהיו שבדיון אלא שולחין שתם פ' טעון כך ופ' טעון כך ומתוך דבריהם נראה לו שהדין עם פ' וב"ד שבמקום שוועד שם ידעו מלוה טעם וכתב הרמב"ד ז"ל לכי תמרינן כותבין ומותנין לו שכ"מ כשבפלוהו לדון בעירו אבל כשבא לדון מעלמו לא. וכתבו המפרשים שכן הוא שלמת דסכי מסמע הכא וכן דעת ר"ת ז"ל. וכא דקלמר מלוה טעם דנתוני שם דברי הבעל דין אבל לא שיגערכו לכתוב לו טעמי הדין והרלוות וכ"כ ממוקי יוסף פ' לוהו נשך עלה דסנהו תרי כותבי דעבדי עסקא בסלי סדדי וז"ל כגון לא נרוך לפרש הטעם אלא יחשדוהו אבל בעלמא היכא דליכא חשדא אם היה מגלגל על הדין לא מודעינן ליה טעמא דדיינא חדרכא מסתיין ליה בגברא דמפקר בני דיוא. ותע"ג דתמרינן בפ' זה בורר שמי שהיה רולה ללכת לב"ד שגדול ויכפו אותו ודן בעירו שלא תמר כתבו לי מלוה טעם דנתוני כותבין ומותנין לו מ"מ שם הדין כותבין לו מטעם פ' ומדלים פ' אלא כותבין פ' טעון כן ופ' הביב כן ומתוך כך נזדכם פ' וב"ד של סוועד שם ידעו טעמו של בבר. אבל בב פשא תמר כגון לא נרוך לאודועי טעמו של דבר כן כתבו הרמב"ן ז"ל והרמב"ן והרשב"א ור"ת ור"י ז"ל שאין כותבין לו טעמי הדין שבפלוהו לדון בעירו דוקא כי שם. ואפי' שתלגלן על הדין אין כותבין היכא דליכא חשדא אלא אם כן שתלגלן משתיין ליה וכן לפי' אפי' שבפלוהו לדון בעירו לו טעמי הדין וכפו שתלגלן משתיין ליה בגברא דמפקר בני דיוא. ועליו ראיה מהא דאמרינן בפ' הכותב לו מ"מ שם שאין כותבין לו טעמי הדין אלא אם כן שתלגלן משתיין ליה וכן לפי' אפי' שבפלוהו לדון בעירו לו טעמי הדין וכפו שתלגלן משתיין ליה בגברא דמפקר בני דיוא. ותע"ג דתמרינן בפ' זה בורר שמי שהיה רולה ללכת לב"ד שגדול ויכפו אותו ודן בעירו ותמר כתבו לי מלוה טעם דנתוני כותבין ומותנין לו מטעם פ' ומדלים פ' אלא כותבין פ' טעון כן ופ' הביב כן ומתוך כך נזדכם פ' וב"ד של סוועד שם ידעו טעמו של בבר. אבל בב פשא תמר כגון לא נרוך לאודועי טעמו של דבר כן כתבו הרמב"ן ז"ל והרמב"ן והרשב"א ור"ת ור"י ז"ל שאין כותבין לו טעמי הדין שבפלוהו לדון בעירו דוקא כי שם. ואפי' שתלגלן על הדין אין כותבין היכא דליכא חשדא אלא אם כן שתלגלן משתיין ליה וכן לפי' אפי' שבפלוהו לדון בעירו לו טעמי הדין וכפו שתלגלן משתיין ליה בגברא דמפקר בני דיוא. ותע"ג דתמרינן בפ' זה בורר שמי שהיה רולה ללכת לב"ד שגדול ויכפו אותו ודן בעירו ותמר כתבו לי מלוה טעם דנתוני כותבין ומותנין לו מטעם פ' ומדלים פ' אלא כותבין פ' טעון כן ופ' הביב כן ומתוך כך נזדכם פ' וב"ד של סוועד שם ידעו טעמו של ד

לפי' יש במקום אחר יותר בקיאין אין כופין אותו אלא הן בעיניו. וכן מי שמקדק מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב בפ' שני מהלכות סנהדרין וכן הדין בזה שזמן אחין אם ב"ד הגדול אחד ים מקומות שיש בהם חכמים גדולים מומחין לדבים ומקומות שיש תלמידים שאינם כמותם אם יאמר סתם אלך למקום פ' וכו' כופין את הלוה וסולק עמו וכן היו עושים מעשים בכל יום בספרד ע"כ. ומדפתח בחכמים גדולים מומחים לדבים וסיים בתלמידים משמע שאם בחותו מקום יש חכמים בקיאים אלא שאינם גדולים מומחים לדבים כאותם שבמקום אחר אין כופין אותו ללכת שם וכן הדין כיון שיש במקום מי שיודע להוציא הדין מלתיהו למה יטרח את זה ללכת למקום אחר ומיהו אם היו במקום אחד ואמר עבדול קחלוניה כופין אותו ודן לפי הגדול ואם היו שוין אין יכול להסתלק מאחד לחבירו אפילו במקום אחד אלא קל מפרח ליה וזה אלא כדברי סמ"ג אלא כדעת הרא"ש ז"ל דסכי מסתבר טפי. ועכ"ג שמאלא מתשובת הרשב"א ז"ל שלעולם כופין ללכת אלל הגדול אפי' במקום אחר שכך כתוב בסי' תשכ"ד וז"ל ואם בדיני ממונות כשלוחים וכיוצא בהם אם היו גדולים בלרפת יותר מבפרופיניל"ש כופין את האחבע ללכת אחר שהוצע למקום שהחכמים בדיניו יותר לך לפי שדומה יש בפרו"פיניל"ש חכמים בחכמה של תורה להוציא דין לכוף בזה שהחבע ללכת בלרפת או בשאר מקומות אחר שמעו שמעם לפיכך אין לכוף בזה אפילו שמעו שאם היו חכמי לרפת יותר חכמים הע"פ שחכמי פרופי"ניל"ש יש ג"כ חכמים היו כופין את האחבע ללכת לרפת לדון בפניהם. מ"מ י"ל דקושטא דמלתא קאמר שהיו חכמי פרופיניל"ש גדולים בחכמי לרפת ורוחא דמלתא קאמר אם היו גדולים בלרפת יותר מפרופיניל"ש כופין ומ' אפילו אם תרצה לומר שהדין כך אפי' שכי אין כופין שהרי חכמי תלות פרופיניל"ש גדולים בהם. אבל אין ס"ל שאפילו אלא היו גדולים בהם כיון שהם יודעים להוציא הדין ולחתיהו לן היו כופין והיינו דאלי טעמא מפני שחכמי פרופיניל"ש חכמים בחכמה של תורה להוציא דין לחתיהו. ומדאין לריך לי עיון דקאמרי על זה מכח דגרסינן פ' אחד דיני ממונות סולק אחר ב"ד יפה אחר ב"ד לעולד אחר רבי אחיא בן הרש לרומי ומשמע ודאי דסיו בשאר המקומות בקיאין להוציא הדין לחתיהו ואפ"ה אמר שלך [אחר] ב"ד לעולד ושוי יודע שאיפיל הדין אלוי בחלוקת שיש מקלת הגאונים שסוברים דלא מצי למימר קורוי מאחה טעם דאחוי אלא דוקא שיכא לאיכא בית הועד קבוע לכל אבל בזמן שזה לאיכא בית הועד אין יכול לומל כל כך בדיינים לומר בחבו לי שיחשבו בדיעם וכ"כ הרא"ש ז"ל בשם שרשעונים ויש למלות אלא בפלוגתא מקום מלתא מלישתא עדיף טפי דאם אחר בזמן שזה לב"ד גדול מכם לאילמא אם יש במקומו חכמים שיודעים להוציא הדין לחתיהו כופין אותו ודן בשירו. ואם אין במקומו אלא תלמידים כופין אותו וסולק לאחרי למקום שיש חכמים בקיאין. עוד כתבו בשם הגאונים ז"ל אם בחחלת הדין אמר לו אקבל דיניכם אם לא תכתבו לי מאיזה טעם דאחוי כותבין ומותנין לו אפילו לא טען ללכת לב"ד הגדול משיקרא. עוד כתב הר"ן ז"ל נבי ואם סולך שדבר לשאול כותבין ושולחין פי' ואפ"י שהלו הב"ד של העיר בקיאין לגמרי הדין עד שיש בשם ספק בדבר וסיה רלוי שישמעו למי שמושן לשלות לבית הועד אפ"ה כופין אותו ודן בשירו וכב"ד יעלמו לבית הועד שיבחרו לשם שפיקן ע"כ ומכאן יש קלה לדיום למה שכתבתי. ומיהו דשם הר"ן ז"ל בדעת הרשב"א ז"ל שכופין אותו ללכת למקום בקיאין יותר כדמשמע פשוטו דסיינו לדק לדק תדלוק שלך אחר ב"ד יפה אלא שרלוני חילוק בין בירור סמלוה לבירור שלוה שכתב ז"ל קיי"ן נמי דסיכא דאיכא תרי בתי דיינין בעיר אפילו מומחין מלי למימר לוה לא ניחא לי בבתי אלא בבתי כל סיכא דהוו שוין אבל אם אחד גדול מחבירו אלל דבור שחכם הגדול בבירורו בבירור. וכן נמי אם במקום שלוה ושלוה אין בו ב"ד יפה' עדכאות ויש שני חכמים בתוך פרסה אחת אחד מומחה יותר מחבירו ובירר אחד המומחה בבירורו בבירור ואפילו בירורו שלוה. ואם המומחה הגדול רחוק מהחכם אחר שהיו מומחה כמוהו בכמה בבות אלילין בתר מלוה דאי שלוה בירר החכם הגדול בבירורו בבירור ואם שלוה בירר החכם

סגדול אין בבירורו בבירור כיון שזה שקבוע בקי בדין מורה אעפ"י שאין חכם כמותו או שוה שעה שהרמב"ן ז"ל:

ואני מוסיף עוד שאפי שעשה בזמנינו זה שבוחלה מרובה וכל הדלכים בחזקת שבוח בדאיתא בירושלמי שלך אחר שקבוע אין שבירורו לוה בין שבירורו מלוה כיון שזה שקבוע יודע לוחיא הדין לחתיהו ועוד שאיקר הדין תלוי בחלוקת וכדאיתא. ועוד שכן יש לדקדק מלשון הרמב"ם ז"ל וכדבריהם לעיל. ושגלחה לע"ד כתבתי:

שאלת (תקפ) ממני חודיעך דעתי בס"ם סר"ן ז"ל אלף ח פרק ערבי פסחים וז"ל ואיבעיא לן בגמרא הני שמוך למנחה מי שמוך למנחה גדולה או שמוך למנחה קטנה ולא תיפשיטא סילכך מנקט לחומרא עדיף ע"כ. ואיהו גופיה כתב בריש פרק שמוך למנחה מנחה קטנה דסיינו ט' שעות ומחלה וכן כתב בס"פ שריף"ק ורמב"ם ז"ל וכוב ספוסקים ז"ל:

תשובה יפה בחלוה וגדולה מזו מני מקשה דבסוף ערבי פסחים בשלמא לפי שאינה לדעתו אלא בשעה חמלי נקטיון לחומרא כיון דאיקלו מדברי סוברים כדי שיהא מלא לחבלן. ומו קשה דבשלמא שבזמן שבמ"ק קיים לריכא שחיטת פסחים היכא לחיחם שעת יחבר אחר לפילתו ויחקבל מלאכית קדשו אבל בחידוש לריכא שלי שעשת אחלי נקטיון לחומרא לאחור לפילו מזמן שמנחה גדולה. וכדי לבאר לך דעת הר"ן ז"ל דאיתי לבאוב לך בל שסוגיא ופירושה. תנן ערבי פסחים שמוך למנחה לא יאכל אדם עד שיחשך. פי' רבב"ם ז"ל שמוך למנחה קטנה קודם למנחה בשעה אלי שעה. ורמב"ם שפרש בשוף שסוגיא דשפשה בעיין דמנחה קטנה קאמר. אבל רש"י ז"ל לא פירש בשעה שחיזו מנחה חייבי וגם בסוגיא לא פירש אם שפשה בשעית או לא ומשמע לי שדעתו בדעת הר"ן ז"ל שלא שפשה בשעית ושדיון שבאר זה בשעי"ת. לא יאכל אדם עד שיחשך בלי שיאכל במלא עשירים לחיי אחמן בשר שבאר שעות ולמעלה ואי במלא אם תמרין בחוכל מלא בערב שפסח בלאו בוכל אחוסתו בבית חמיו. ואי אמיני תרגימת אם תמרין בגמרא דמוכח לאכול עד שיחשך אלא ואלאי לא משכחת לה אלא במלא עשירים וכן שסכימו שפרשים ז"ל. אבל לעתי נוטה שאסור לאכול מן שהבריס שמבינים ואפילו באמי תרגימת לא שחיזו למלות בריסו אשם לשא בעשת שוי בדי שיאכל מלא לאחבון שבא אפילו משאחר דבריס שאיסה לאם שיקר הוא אוכל מלא לאחבון אין זו אלא לאיכא בשה. עוד לריך שאדע בי שמנחה סיותר בגילה סיא שמנחה קטנה שבחי בל היום אדם עדוד בשעקיו ולעבד הוא בת לבהכ"נ לשפשלל שנחה. ואין שפשלין שנחה אלא שבשלין שילכך שאם שנחה על שחוד שיא קטנה ושם"ה פי' שר"ן ז"ל בפי' שמשאה שנחה קטנה אע"ג שב"ל דבעיין לא שיפשיטא. ודלך שם"י ורמב"ם ז"ל שאם גדולי שפרשים לפרש בשאה שם שהוא נאות בלשון וקבוע אל שסברת אע"ג דלא קאי בחי שבי שמסקנא. ועוד בי אפילא שמנחה שקטה בנגד תמיד אל בין שערבים ומנחה קטנה לודק בה לשון בין הערבים יותר שמנחה גדולה אזו קרובה לאחי היום אלי שעה וז ואחוקה שן שלילה שאי שעות ואחלה ואחוקה שן אחי היום ג' שעות ואחלה ושפלגת בין שערבים ואם היא זמן שקרבת שקרבן דאמן אמיד שאחו בשאה ואחלה וקרב בשאה ואחלה וכן שנחה קטנה בשאה ואחלה ע"כ שאם שנחה שחיים שנחה קטנה וגרסינן עלה בגמרא חיבעיא להו שמוך למנחה גדולה אמן או דילמא שמוך למנחה קטנה אמן. ופ"ת אחי קל בעיא שאם שנחה קטנה שוי שנחה קטנה ולדפרישנא אשמעי לעיל. שא לא קשיא דכיון לריכא לפרושי לשקל ולשמיר שפרשינן אחני' לשמיר דסוי שנחה גדולה. ואו לאמיא דשחיחין קאי שאשה לשמעו אמן שיעבו לעשות שלאכה בע"פ ושדרא ליומא ניקוא ואיזל לסיינו לאחר שלות שמוך למנחה גדולה וכשבי אינה אחי דקאמר שמוך למנחה גדולה אמן וכו' דשבי ס"ל למיבעיא שנחה גדולה אמן או שנחה קטנה אמן ודו"ק. ומשום סיי אשמי קל שפשקא ליה דילמא שנחה גדולה אמן. שמוך למנחה גדולה אמן ומשום שאה דילמא אחי לשמשך ואחי לשמושי שלמיעבד שאשה. וכתבו בתוספות ואפילו אחר שיעבה שאה אשור כדי שלא יאכל ויעשה שאה אלא כדאיתי. וק"ל שלא דבעיין וכי שלאשה למשיחא קל בשי ושלא בגר בשלו

סקרבנות וליכא מצוה פסח ללא ודאי טוי עסמת כדי שיאכל מצה לתאבון ומתי קא בעי . וי"ל דהאידנא נמי לדם מרוד בע"פ לבקש מצה ומרור וחרוסת ואם יבא לאכול ימצוך אחר שטודתו ויתרצל מלבקש מצה ומרור וחרוסת ויין לד' טצות והתי דקתני תלמודא מצוה פסח לסימנא נקטיי וה"מ לכל מצות סהאוזות בזמן הזה בע"פ ושפחה ניחא מסקושיא דאחרונה שסקשינו לדעת סר"ן ז"ל . או דילמא מנחה קטנה תנן דילמא אחת למיכליה למצה שכילה נפסח וא"ת ניחא דילמא אתי למיכליה לפסח שכילה נפסח דאע"ג דשכל על השובע מ"מ שכילה נפסח ליתא שמה שכילה . רש"י ז"ל תירץ קושיא זו וכתב כדי שיכנס לה בתאוה ופסחא אין בו דין זה ללא אדרבא נאכל על השובע. ר"י ז"ל תירץ לתרולי על דרך שכתבנו למעלה דמסדר בעל הבעיה לאשכוחי נפקותא לפילו בזמן הזה לגיכא פסחא ומ"ה נקט מצה וכן תירץ רבי"ס ז"ל ללא שאני מוסיף דבשני הלדין גיכא נפקותא בזמן הזה . תמר רבינו ח"ם לפילו לגריפס שמלך שהוא רגיל לאכול בחצי שטוח שלוחו שיום לא יאכל עד שיתחשך לא מיבעיא שאר בני אדם שרגילין לאכול בד' שטוח שהוא זמן שטודה לכל ואילו עומד בחטיות כל היום ללא לפילו לגריפס שמלך שלא היה לאוכל עד ט' שעות לא יאכל עד שיתחשך ה"פ שמלא עומד בחטיות כל היום . בשלמא אי שמוך למנחה קטנה תנן היינו רבותיה לגריפס שמלך ה"פ שבדיינן לא אכל וחזן לאוכלים לא מצא בשעה ט' עד לאחר חצי שעה לפילו שכי לא יאכל מצה דשמיך ליה עד זמן לאוכלים ויחצה ולא יאכל . אלא ל"ת שמוך למנחה גדולה תנן מאי רבותיה לגריפס שמלך ה"פ אל אוכלת עלה מעיקרא משום שעות ולשעות ולריכה למימר לגריפס בחמיס דלמו משום דלא אכל בעי למעבד לאוכלת . ויש ספרים דגרסי שכא כדבשינן למימר קמן ורבי"ס שביר עליה שקולשוס לפי שטתו . אבל לפי שטת סר"ן ז"ל מתיישבת שפיר וכן כ"ל בשיה שעת רש"י ז"ל ללא שמוך למנחה קטנה תנן שוף שוף מאי רבותיה לגריפס שמלך ה"פ מצא ליה זמן לאוכלים קודם שיגמור שעודתו ולפילו לרבי יוסי דאמר שם שתהילו אין מפסיקין ס"מ שתתחילו בחצי אבל שכא מידה לאכול לדעת כן ה"פ אוכל בע' שעות שיגמור שעודתו לאחר זמן לאוכלים וכמתחיל לאכול לאחר זמן לאוכלים דמי ואכול . מהו דתימא ע' שעות לגריפס שמלך שלרבע שעות דיהן דמי ויאכל גם הוא מצה לאבון כמותיהו שאוכלין בד' שעות ביום ואילך כיון דאכתי לא מצא זמן לאוכלים שפרי ליה לאכול בתחלת שעה"פ שהמלך שעודתו לאחר שעה"פ ס"ל לאכול . ואי הוה אתיק שמוך למנחה גדולה ליכא רבותא כלל ולא שייך למיתני לפילו דיהן דטעמא הוי משום דאתי למיתי מפסחא ולא משום שכילה נפסח דמצה ליכא למימר שפי מכו דתימא ע' לגריפס כד' דיהן דמי שילך שמעיהן מיהא דמנחה קטנה תנן עכ"ל . ויש עליו כמה גמגומין חדא שהוא מגיה ספרים. ותו דמי יתניו ביאכל שעודתו מע' שעות ולמעלה יאכל בתחלת סלילה מצה לאבון כמי שאוכל בד' שעות ביום דלילמא לגריפס בכל שעה שיה רגיל לאכול שעודה שמייה קרוב לאי סלילה או שיה מעביר סלילה במיני מתיקה או פירות כמנהג המלכים. אבל ליל פסח שיה לריך לאכול בתחלת סלילה ולאכול שלמי חגיגה ופסח על שבובע ובתחלת סלילה כדאמן היינו שלא יאכל ללא עד חצות ואיך אפשר שלאחר שכילתו שתי שעות ומילה יאכל מצה לאבון. ותו קשה שבני שמקשה שיה שטוח דין שתחלת אכילה בליסוד ודין שתחלת אכילה בשיבר ללא שתמשוך שעודתו עד זמן שליסוד וכמה תירץ לו לת קושייתו ובחיזוי לשון . לכן כ"ל כי סר"ן ז"ל שפרש שי שמו לתימא וכו' שמדבר לתרולי קושיא קמייתא ללא לי לתרש שמוך למנחה גדולה מאי רבותיה הא מצא ליה זמן ליסוריס . לשולם לימא לך שמוך למנחה גדולה ומ"ד וכו' וכי היכי דלדיהן שרי למיכל בד' שעות שהוא זמן שעודתו לכל לגריפס נמי זמן שעודתו בע' שעות ויהיה מותר לאכול לפילו מעכ"ע דכתיב לך ביום הרחצון שבכיתו אכילתו זו היא שבכתוב בכתב סרי"ם ז"ל קמ"ל דלכ"ע לסור ולפילו לגריפס שמלך . ג"ע לאו בחמץ לייתי ללא בשאר מלכים שבא שבכיעים וס"ק שסו לתימא וכו' לשולם שמוך ס"ל תנן וכי היכי דלדיהן לאוכל בד' שעות ושאר היה שבי ליה לכסין ולשחוט את פסחו אחר חצות ע' שעות לגריפס שמלך לא אכל

עליו לישור שסרי יש ל כמה עבדיס לשמשו ולשחוט עליו את הפסח בין קודם ע' שעות בין לאחר ע' שעות ולא יתרשל ולא יפשטו בשעתיים הפסח ולא אל עליו שום לישור לאכילה בע"פ ויטול להתחיל בע' שעות ולגמור בסיתר קמ"ל לפילו לגריפס שמלך יסשכב כל היום שלא יהלוק בין מלכים לסדיוטות . ומשלי לפי דרך זה לא ניפשטה בעיין . וסכי מוכח גרסת ספרים דגרסי שמוך לקושיא כדבשינן למימר קמן . כלומר ליכא לתרולי כדבשינן למימר מסו דתימא וכו' ומשום דתלמודא לישנא קושיא דפריך קוף קוף אמר כדבשינן למימר קמן מכח לידך פירכא וה"ק דסוס מלי תלמודא לדחות כבי פריכא ללא דתלימא ליה לתרולי מכח פירכא אחריתי ולתרולי כבי מסו דתימא והיודעים דרכי התלמוד יבינו זה . ושפחה ניחא נמי שלא אמר מסו דתימא וכו' דמעיקרא נמי כבי ס"ל ללא דנעיר ליה לבסוף לתרולי בין לי מ"ג תנן לו מ"ק תנן לתרתי ליכני קשיא מאי רבותיה לגריפס . וכן נראה בכרח לה"י ז"ל שלא פי' בפי' המשנה שמוך למ"ק בשאר מפרשים ושכח במכו דתימא לא פי' בחילוק בחילק רבי"ס ז"ל שהוא עיקר הטעם שבו תלוי פשיטות הבעיא :

ולענין הקושיא אבר שקשינו לדעת סר"ן ז"ל דנסי ללא נפשטה בעיין מיקק לקולא עדיף בפי כיון לחין חכורו ללא מדרבנן . במה שכתבנו למעלה מהוכן דבר זה דכיון לפילו לחידוש החיובא הוא יום מרובה במלות ואם יבא לאכול ממנחה גדולה ומעלה ימשך אחר שלחנו ויתרשל מלכתין זורכי פסח ומלת מבטל כמה מלות מסה דלוריתא כאכילת מלה ומסה דרבנן כגון מרור וחרוסת וד' טוכות ולכן כתב סרב מקק לחומרא עדיף . אבל דעת רוב הפוסקים לחין לסור ללא ממ"ק ולמעלה ולפשר דס"ל דנפשטה בעיין כדעת רבי"ם ז"ל וכן נראה בעל מניד מצמה שכתב וגמ' לידעיה לן וכו' ומשמע שסה לשמוך ומ"ק. וכן כתוב בהלטת ומלטוו מדקדק ללא פשיקא ליה לנפשטה בעיין ממה שכתב ומשמע שסה וכו' ולא כתב ולפשטה שסה וכו' . ולפשר שמי דס"ל ללא נפשטה בעיין ומיקק לקולא עדיף כיון דלישורו מדברי סופרים . ולפי מצוה דמוכח במלות ובדשתיבא לדעת סר"ן ליכא למימר כיון דלין לו חמץ ולא מלא לין לחם ממשיך כשעודתו בשאר דברים ולא במלא שמירה ללא שכיח כולי שאי ושו לא מידי . והגראה לע"ד כתבתי :

אלף ט (תקפא) **שאלת** ממני ידיד נפשי על מה שכתבו במלדיס בשעה שעושין מלא במורס שיצרוך לעין ושורכין ומקטפין וסוכרי לופה להא בעיינן לשם מלא וכרי לדעתה דנפשיס קא עביד . ולפילו שלומרים לו להפות לשם מלא לדעתה דנפשיס קא עביד . וכ"ת דהין לפייסה בכלל שפייסה הא ליתא כלל מדפרכינן עלה דרבא בפ' כל שעה דאמר מלות ללחות בעאמר ומתרצה הא במלות ולי ללו דבעי לפייסה שימור למאי ופרכינן עלה ולישבד ליה במידה משעה לפייס משמע דנשעה לפייס בעי שימור לשמה . וכן בעלה הרשב"ם ז"ל בחשובה סימן כ"ו ז"ל ומתוה על כרחו אין אדם יולא במצה שלשה וכרי לפילו יצרולל עומד על גביו ומזשירו שיכוין לשם מלא לפי שאין שעה שאדם חלל לדעת עלמו לא לדעתו . ועוד שעלה בלופה שעובה במצה שלשה שעות לפי שהיה עומדים על גביו אין יולאין בה . אבל בחרש וקטן שעלה שלוי שאין במחלוקה מפרשים ושכתבו ז"ל דאין יולאין בה לפילו אחרים עומדין על גבן . וכן נראה שהוא דעת לפייט שיסד בחזשרת שפסח ממע שלא יולא חרש שוטה וקטן ושכו"ס שהשיר . וכל שהוכל מצה על ידיסס יבוא ויחפור וכו' . ול"ל

לריך טעם על מה שכתבו ואין פולה פס על זה :

תשובה לריך שחדע דעיקר מה שלמרו לריך שימור לשם מלה הוא לשמור לוקה מחימוץ ויש לזה כמה לחיות חדא דת"ק ושמרתם לת המלות ומדלפקיה בלבון שימור ולא קלמר ועשיתם לת המלות משמע דשימור מחימוץ קלמר . ותו מדקא מוכח דבעי דמוכר לאוכלה מדכתיב ושמרתם לת המלות ולי ללו דבעי לאיתה שימור למאי משמע דנשעה לאיתה לריך שישמרנו שלא תחמיץ דאי לא תימא שי מלי מוכח לעולם לימא לך לאין לואתין ובעי שישירה מדברים אחרים לשם מלה ולאי בדאמרן . ותו מדאמר לכו רבא לאכוא דמספקי כי מספקיתו לפיטו לשם מלה . ושקשו בתוספות ול"ת

כיון דבעינן שיעור משעה סיפור ת"ל סיכי מוכח דמצוה ללמוד דילמא לאו מצוה היא אלא לדריך שיעור מתחילתו ועד סופו. וי"ל דעיקר שיעור כדי אכילת פחמין וכבר רבה מי לאו שיעור שיעור מחמץ בשעה שהוא עדיין דגן כגון לפיתה לית היא מלריך שיעור בשעה כי דרי מתחלת הדיגון עכ"ל. וה"ת מהי שיהא משהר מלא שכרי לריך שמירה משעה סיפור בכי הדי וזו משעה עחידה. אבל למ"ד שחילו מלא שמורה ת"ל לשמור אלא משעה עחידה מהי חיכא למימר. וי"ל כיון שידענו בשהר מלא שלא שחמיצה מותר לחלול ממנה לחלול עליה כדאמר מיב הוצא בלקוח על עבו"ם לחם מעלה ברכו משם אבל מלא שחלם יולא בה ידי חובתו לריך שמירה מחימוץ לשם מלה של מלוה. ועוד רחיה שהשמירה הוא מחימוץ מן כד ואלי מיא עילויס והי לחמניכו לחיטי עבו"ם והרם לא ניחיק ידי חובתו ע"כ. וכ"כ הטור וז"ל כתב הריא"ף ז"ל שלריך לשמור הטיו שיעלה בשם ידי מלה משעה קלירה שלא יבואו עליסם מים ות"ח הרא"ם ז"ל כתב שהין לריך אלא משעה שחיכה לפי שהן מקבלין ליכו אל סמיס שטוחיו ברחים של מיס ע"כ וכיון שזה לחת בלי ספק שכיו בדין הממבא דבשלמא בחיכה עריכה ליהא קיטוף יש לחום לחימוו ובשיעו שמירה לשהא אבל בא"ד הטור טומד בפי הפורן מה חימוו חייב בזה עד שהמלך שמירה לשהא ודאי בעבו"ם טועה שהא חום משהא אלא מלריך לחוך הפורן ומוליא. ות"ת עדיין יש לחום שמא יבהה חוהא לפי הפורן ויבואו לידי חמוץ ואפילו שבזריזו עבו"ם מדעתא דידיה קא עביד. הא ליתא כלל שהרי ישההל טומד שם והדבר נמכר לו אלא לעבו"ם כי אין לעבו"ם עסק אלא להבים ולהוליא. ועוד דפריך אלמודא ולישביד ליה שיעור מלחייה ואילך כבר הגיעה רמ"י ז"ל מלחייה ואילך משעה משהקשה לאחייה כגון עריכה וקיטוף אלא ואיהוא להמר ע"כ. וכמוך לנחיהה לחמר קלחר דאילו ניחיהה ממש לא חייך שם שיעור ובדאחיבא. וכן יש לדקדק מלשון הרשב"ה ז"ל אבל בחבת דאחר אין אדם וגלה במלה שאשה עבו"ם וכו' משעה דוקא אלא שיש לחום שלא אחמיץ אבל שאפאה עבו"ם לא קאחר. ואע"ג דסוף ז"ל כתב בחיהה אבוהה על אדם וקבון וז"ל ואם סדברים בן שפייבן אפשר שיסד בן בשאין אחריס טומדין על גביהן אלא שרואין אותם בשהן לשין ואלו קלקלו בליבהן ואפייהן היינו עריכה וקיטוף וכל מה שכאוך לאפייה בדפרש"י ז"ל אבל אחיכה לחמר להו אלום היא. וכל משאה שפת נקרא לאפייה בלשון רבותינו ז"ל וכן בל' הכתוב המשקה ושופפ ומלא מנסב מלריב עריב וקיש ובחבהי אלא יבאהו על העבו"ם אלא בשאלת סמוח בפורן ולבוהיהן. ומזי יודע שאם יש לומן שבדאל שיודע לאפות מלוח מן השובאר שיאפה היאבדאל וכ"כ בשנסה בשיעורי וז"ל וכתב ר' אלוה דעבד ושפחה אלא עבדו וב"ש ובכרי ממש וחרש טועה וקטן אין לשין מלוח אל מלוה ואפי' אפייה לאו יבדאל ואם יבדאל בקי בהן לאפותן בעלמו כ"ש דבפיר עפי בדאמרינן במילחא משאלוחם לגרות בשאלוחם על שבאה וכי לא היה לחם סוסים ומחורים אלא שהיו יבדאל מחבנין אח המלוה שנאמר וילבו וישבו בני יבדאל ויחו שבר לאליכה ועשייה. ולבן בל אדם יבריח בעלמו בחיקון המלוה דוקא ע"כ. ואחלן אחה למד שאין בלפייה המלוה מבוה שיעור ל"ה מלא דאם אלי בעשה משום חיבוב מלוה ואין היוקר בידה לשאר המלוה בולם לריך בבולם:

שיאחדל הוא בעלמו לחבב מלוה קונו. ושנראה לע"ד כחבחי:

אלף י (תקפב) **שאלה** מחחי על מה שלמה אחד מן החכמים לאמור לחת מכתיב"ח לחוך הסיסה:

תשובה דבר זה פוחר ואין בו בית מיחוש כלל דאפי' אבאין שמחמיין אח הסיסה מוחר ולא מבעיא בשאר מלה שלא אפי' במלה מבוהלה וכן בחבות הפוסקים וז"ל הרמב"ם ז"ל מוחר ליחן בחבלין וסבומבין וסקלה וביולא בהם להוך הבלה וכן מוחר לנוח הסיסה במים ובמן או דבש וחלב או לקטוף בהם וביום הראשון אסור לנוח ולקטף אלא במים ומדקא מפליג במקרין בין יום הראשון לשאר ימים משמע דבחבלין מוחר אפילו בחחיה בחוספחא ויולחין במלה מבוהלה ואע"פ שהרמב"ד ז"ל פיהשה להאי הוספחא שחבלה משיאפת מכל מקום פשטה לן משמע שרי ואפ"ה אנו מוהנין לאסחמיר שלא לחת חבלין לחוך המלה אבל לפי שהלבה

מוחר. ואפי' במלה דאיכא למימר מלים שרי טוח לרוחה שחירו רוב הפוסקים וכ"פ בחבלין שלא מלינו שחמרו מחובל שרי טוח לרוחה. והרמב"ן ז"ל בהשובה האיר בסדיה לאת מלה בחוך המלה ואפי' לדעת האומרים כי המלה הוא מרחיה החבלין נותנין טעם ולא מרחיהין ואפי' לפי מהגנו שאין אנו נותנין במלה לא מלה ולא חבלין ואפילו במלה שהיוה משומדת ירחה לי שהמסביר"ח אין בו שום חבש שהרי היוה מחממת כלל אלא שהיוה מדבבה קובלת ומעמדת הדבר בשות שהוא ואפילו אח"ל דנהי שהיוה מחממת מ"מ אין דרך בעניים לאת לוחה לחוך הסיסה ולא טוי לאם טוי. שאי אשובות בדבר חדא דלא עדיף משאר חבלין ואפ"ה מוחר בדאניא בחוספחא. ועוד כי האומר אסר אפי' בשאר מלות. לפיבך רחוי לקייס המנהג שלנו שלא לחת לא מלה ולא חבלין ואפילו בשהיוה משומדת אבל מסביר"ח מוחר. ובמלה של מלוה אין רחוי לחת בה שום דבר בלל בדי שלא יעשוס בה זולת טעם מלה. ומטעם זה אני לומר שאין רחוי לעבול המלה בהרוסת בדעת הרמב"ם ז"ל לפי שהרוסת דחריף ואית ביה קיוסא מבעל טעם המלה ובבר הניג עליו הרא"ש ז"ל אלא שלא פי' טעם הנאתו ואפשר לי דטעמא הוי בדאשיבנא. ואע"ג דקיי"ל בלע מלה יצא כיון שהמלה נשאר בפיו יצא מ"מ רחוי לעשות טעם מלה בפיו ולישבא כיון שהוא מעבל בחרוסת בדאמרינן בעלמא בל הרחוי לבילה אין בילה מעבבת וכל שאין רחוי לבילה בילה מעבבת בו. וכן אני נוסג לאכול מלה של מלוה לבדה. וכן אני רגיל לבלוע מן הפרוסה ומן החחחונה בשמוכה למרן וס"ם בשבחות ויו"ע לישבא אחרי דיפחא לריך לעשות המעשה בחחחונה בעוד בשעליונה עליה וכן דרך בעלי הסוד היודעים מן כי לעולם המעשה בחחחונה וכרמה בעליונה. ושנראה לע"ד בחבחי:

אלף יא (תקפג) **שאלה** ממני מודיעך דעחי על עיין לאוכן שים לו אח ואוכה לבשיאו אאלה

רלו ליחנה לו עד שיקבל עליו בקיון ובשובה לזון אח אחיו ואח אשאו בך וכך שים שם משחעבד בזה כיון שאינו דבר קלוב כמ"ש הרמב"ם ז"ל פ' י"ו מהלבות מכירה חייב עלמו בדבר שאינו קלוב בגון שאחר שריני חייב לזון אוחך או לבשות אוחך חמש שים אע"פ שקבו מידו לא נשחעבד שזו במו מחנה היא ואין בחן דבר ידוע ומלוי שנאמו במחנה וכן הורו רבותי ע"כ:

תשובה בבר ידעת שהרא"ש ז"ל והרמב"ן והרשב"א ז"ל חלוקים על הרב ז"ל ורבותיו ז"ל בדין זה ובעל מ"מ ז"ל בחב חיני יודע לדין זה של הרב ורבותיו רחיה וכן בחבו האחרונים ז"ל דע"י קנין משחעבד וליבא למימר דסבא נמי מבוה דמתחני מסדדי גמרי ומשחעבד בלא קנין דסם סם הרבנים הבקנין בחירה דלא אמרינן סבי אלא במי שפסק לזון אח בח אשאו או שאר אלא על ידי בנו או ובוקא שאר ובשותין קמאי אבל שאר קרובים אפי' שאם הפוסק על בחם היוה משחעבדא אלא ע"י קנין וכ"ם שאר קרובים ושאר ג"כ בשותין שייכי היו משחעבד אלא ע"י קנין אבל ע"י קנין משחעבד שפיר אפי' שאין דבר קלוב ואע"ג דאחרים אמר הוא נדאה לי לפסוק בדעת כל האחרונים. ואו דבר"ד ליבא שבועה ומשחעבד שפיר לקייס שבועתו. ואו שבר ז"ל ממבך אחר רבותיו בזה ורבותיו היו שם בספרד. אבל במלריס בבל בולך אחר הקנין ואין אחר הקנין בלום. ושנראה לע"ד בחבחי:

אלף יב (תקפד) **שאלה** ממני מודיעך דעחי במי שהוא אמר יד ימיני על חיזה לד הוא מסב בלילי הפסח:

תשובה הרמ"ם ז"ל לא הבדיע בזה דבר אלא בחב שהוא חלוי בפיוסי האפרשים כי לדעת הש"י ז"ל שבחב דהא דאמרינן בגמ' ושוד שמא יקדים קנה לושבו לא קאי אמסיבה ימין אלא אהפרקדן ואפי' זה אחר יד ימיני מיבב על ימיני ואוכל בשמאלו בדרבו בדין התפילין משם. ולדעת הרמב"ם ז"ל שבחב דהא דאמרינן ושוד שמא יקדים קנה לושבו קאי אמסיבה ימין דהי אהפרקדן אחמי נמר לה לבסוף ולפום הא טעמא מיבב בשאר בל אדם שמא יקדים קנה לושבו. ודבר זה נשמל לפני מהרי"ו יצ"ו ז"ל וסעלה לעיון להלעיגו בה נקטיינן טעמא דהמנהג דאמירי מחיסורי ומשב בשאר בל אדם. ואני ק"ל על הא טעמא דהא קיי"ל שלוחי

מצוה חיסם מיזוקין דהכי לקמיין עלה דתניא תור שכיון יכודי לתרמתי וכו' פליגי תמר חיגו בודק כל עיקר מפני שסכיגס ותע"ג דשלוחי מצוה חיסם מיזוקין סיכא דשכיחא סזיקא שתי. ובשלמא לפעת רש"י ז"ל מכב פרקדן ואוכל שכיח סזיקא וחייסיגן לגבי המסב על ימין לא שכיח סזיקא כלל ולא חייסיגן. ועוד דאיתי כי סשימיס שוכגין זה על זה ולא ידעתי אס סימני אדם נשתגה ומ"מ אפילו שמודה לשברתו של רשב"ס ז"ל שסוסבו לימין מ"מ לא שכיח סזיקא וכשם בני אדם רחיגו מכוונין על ימין ולא שוקו. ועוד שרי תקגו שסיבה זכר לחירות ואס כוא מכב על ימיגו ואוכל בשמאלו מלטער כוא ואין זה דרך חירות ולפיכך תע"פ שאיגי כדאי לשבריע רואס אגי את דברי רש"י ז"ל ומס שסוקגו עליו לא קשיא כלל דאורחיס דשלמודא בשבי שאומר שכלל ואח"כ הטעם תע"ג דלא קאי אכולהו ומשום שבי קאמר פרקדן לא כוי שסיבה שסיבה ימין לא כוי שסיבה ושבר יסיב טעם פרעי לפרקדן ולא עוד אלא שמא יקדיס קשה לטעם ולכן אגי סומך על רש"י ז"ל שיטת מכב ואוכל בשמאלו כדרך שכוא מגיח תפלין וכן פי' הר"ן ז"ל דאפרקדן קאי. והגלע"ד כתבתי:

אלף יג (תקפז) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בכותב גט לאשתו בכתב ידו ואין עליו עד כלל דכוי גט

פסול לו אינו גט כלל דמליגעא דמתניתין דפ' המגרש משמע דכוי גט פסול דתגן ג' גיטין פסולין וכולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים. ומדברי הרמב"ס ז"ל נראס דאפילו בכתב ידו ואין עליו עדים אינו גט כלל דכתב בהלכות גרושין פ"ק ז"ל לפיכך אס נתן לס גט בינו לבינס ואפילו בעד אחד אינו גט כלל בד"א בשסיה סגט בכתב יד סופר אבל אס כתב שבעל סגט בכתב ידו ואפס עליו עד אחד ואפילו לא אמרו לס כתב זה גט פסול ופוסל לכתוב ע"כ. ומשמע בהדיא דבעינן שיכוס דאפס עליו עד ו' אבל כתב ידו גרידא לא כוי גט כלל דלא עדיף כתב ידו גרידא מכתב סופר ועד אחד:

תשובה ודאי כי דעת הרב ז"ל דכתב ידו גרידא לא כוי גט כלל וכא דקאמי מתני' כתב בכתב ידו ואין עליו עדים סבי מפרש לס ז"ל אין עליו שני עדים אלא עד ו' ושטוס שני פסול. וא"ת סייטו סיפא דקאמי ים בו זמן ואין בו אלא עד אחד ושוקמי לס רב בגמרא דכתב ידו שניגו ואקשיגן עלס תילימא דתיסא פסיפא אלא מליעתא דרי ים עליו עדים אלא אסיפא וקיי"ל כי שוקמיס. שת ל"ק כלל דהיכא דאיכא תיירי בשין בו זמן ויש בו עד אחד ואלא זו לפי זו קאמי דלפני ים בו זמן פסול כיון שאין בו שני עדים. וא"ת למאי שני תגא בליעגא כיון דהכוייכו תיירי בשין בו אלא עד ו' ליכגו בהכוייכו אין עליו עדים לו אין בו אלא עד ו'. וי"ל דבריסא דמי תגא בסדיא כתב בכתב ידו וכוס תמיגא דכתב ידו כמאה עדים דמו קמ"ל כיון שאין עליו עדים לאו כלום כוא אס אין בו עד כלל אינו גט פסול. אבל בסיפא גא נחית להכי דכבר אשמעיגן בריסא אלא אשמעיגן דתע"ג דאין בו זמן כיון דאין בו אלא עד ו' פסול תדע בריסא תיירי באין בו שני עדים אלא עד אחד דסייטו דתילעריך סיפא אלא אי תיירי כשאין בו שום עד כשאת אין בו עד כלל פסול כשים בו עד ו' מיבעיא ול"ל כיפא למא לי. ודקאמ' המגרשים לאחרן דכוס לשמיגא דבסיפא כיון שכוא כתב ידו ויש בו זמן ועד אחד יכיס כשר קמל"ן דפסול ודבר ז"ל סובר דמעולם לא תיסק אדעתין דאין לך דבר שבעדות פחות משנים דכתיב יקום דבר. ואו דאיכא מיגא כיון שאין עליו עד למא יהיה גט כלל והמגרשים לאקו דסודאת בעל דין כמאה עדים. ודבר סובר דבל"מ לממונא אבל לסתיר את העדות לאו כלום כוא תדע שבדי אים ואשה שאמרו שקדשה בלא עדים לאו כלום כוא ול"ס אס אמר נדשתיס בכתב ידי ביני לבין עצמי לאו כלום כוא דמתניתין דבי מאיר היא דתנן עירי מתיימה כדאי. אבל אי איכא עידי מסירה כשר לדידן דקיי"ל כר' אלישזר דאמר עידי מסירה כדאי ואיכו מודה סוא ז"ל דכתב ידו ובד אחד סולד כשר דכוף כוף איכא כדי דאסבינן כתב ידו שאד לעניין שלא יהיה כולד ממזר וסוי גט מן סתורה ולאו משום שתודאת בעל דין כמאה עדים דמו ול"ס אפילו אין עליו עדים כלל כשר מן סתורה אלא דעת כרב ז"ל כיון דאיכא כתיבת ידו וכד אחד סוי כשני עדים וכשר מן סתורה אלא דפסול מדברגן

דילמא אחי לאסמך אכתב סופר ועד אחד לא איכא אלא עד אחד. ואפשר ניחא ממה שהקשו ז"ל ושא אמר רבי מאיר כל שאשה ממטבע שטבעו אכמים בניפין הולד ממזר. ותירצו דכיון דכתב ידו בשלמא סוי שטר מעליא לגבות מבני חרי לגבי גט אשה אמי כתב ידו סוי במקום עדים וכולד כשר. והרב ז"ל סובר דכתב ידו סוי כמאה ע"פ ויכול לטעון פרעתי סילכך לגבי גט אשה לאו כלום כוא אלא סיכא דאיכא בשדיה עד אחד דאשבינן לכתב ידו בחד ואיכא תרי ולא כוי אשה ממטבע שטבעו אכמים בניפין. וכי תימא ת"ל בשלמא כתב ידו ועד אחד יטרוף ממטבעדי דאת שטר גמור כוא. וי"ל דאד שאדה לא מפיק לה לקלא ולית ליה קלא להאי שטרא ומפשידי לקוחות אלא דדין. אבל כתב ידו ועד גבי מבני חרי ולא מצי למימר פרעתי דת"ל שטרך בידי מאי בעי אפילו לדעת הרמב"ם ז"ל והכו לא אלא לוסיף במלוקת שאחי בכתב ידו גרידא חלקו עליו הרי"ף והרא"ש ז"ל ולקא לאחרוגים דלא מצי למימר פרעתי אבל בכתב ידו ועד אחד נראה לי דמודה הרב ז"ל. ותע"ג לגבי כתב ידו גרידא לא מצי למימר שטרך בידי מאי בעי דמצי למימר שאיגו שטר לא אשאחי לו אבל כתב ידו ועד אחד דרך בני אדם לאוסם לו ולפיכך איגו נאמן לומר פרעתי דמצי למימר שטרך בידי מאי בעי. והגראה לע"ד כתבתי:

אלף יד (תקפח) **שאלת** ממני תודיעך דעתי במ"ם בטור מוסגן משפט סי' ל"ג חמיו ובגו וכן

גמו פסולין לו אבל אבי חמיו כשר לו תע"ם שטות פסול לאשתו וקשיא לך והלא קיימת לן הבעל כאשתו לכל דבר לעניין עדות:

תשובה שת דלמרינן הבעל כאשתו לעניין עדות מדרבגן היא ואיכא דאפשיט דלא לא למרינן הבעל כאשתו שילכך חמיו פסול שאין כאן אלא דוד אחד למשלם ממגו. וכן בן חמיו (כולם) דוד אחד שטות אחי אשתו ושניכם דוד אחד חשיב וכן [בן] בגו של חמיו כוא דוד אחד למטה ממגו אבל אבי חמיו שם שני דודות למעלה ממגו ובכה"ג לא למרינן הבעל כאשתו ואפי' איכא בירושלמי משם משו בשם פחם אמר ר' יוחגן מותר לכתחלה. שת קשן בהדיא דתע"ג דמשם לשון בפחם שטות דאין בשליחי תפ"ם מותר בשאשתו משום דאפשיט דלא. ואפי' איכא בשולחני שבירושלמי ד

שמחירו מדין התלמוד היא של זריזין לעורך הפסח וחין מפסין לותו בתוך המים זמן מרובה ומיד מנגבין לותו ומיבשין לותו . לפל לחיתה של העכו"ם שלוחתין לעורך הסולת של כל השנה מפסין חת החטה קדויה ולוברין לותה עד שתפחת כדי שתחיה הקליפה רפויה ליפער וחין מדקדקין חם תעמוד זמן מרובה חו מעט . וחו שלוחתין לותה בתוך שוקת גדול ומופלין מן החטה למעט בשולי השוקת ומתחילים בתוך המים יותר מחלי יום עד שתהלה כל הלחיתה שלוחתין מישיר גדול בפעם חחת בתוך סלים קטנים ובכוף לוקטין מה שנשחר בקדקעת שבקת ומערבין עם החטה וכיון שפשו זמן מרובה במים כשמוליחין לותו ויפשה זמן מועט הון למים חייפין לניקוי . ושוב מעברבין עם החטה סמודכן בים לפס מכל הלחיתות וסמודכן בוהב כל להות החטה ובעבה הנץ גמור וחוזרין ומערבין לותו עם החטה של להיתה פשיט וכן בשלישית וממלח חמץ מעורב עם החטה ולי חפשר לנקות חת המודכן לגמרי שלח יהחר ממנו לבוק של החטה חלק גדול וכשנטחן מהעדר כל ומלח מין חת מינו ומיטר ונעבה הכל חמץ . ולפילו שחדלה לומר שהח תעורבת ממך סרי הוח טובר דלח גרע מד' מיני מדיפה ותנן חלו טוברין בפסח וכו' . והרמב"ן והרמ"ה ז"ל כתבו שפקנית שוהב מן הלחות גבי טוף טיף וכ"ש שבוהב המודכן מן הכרוי . ועוד שהחטה של מלריס היא רעה יותר מן השעורים של מקומות מהריס ושפעורים לחריכן לה נחבקעו ממש חלח כל שחיחס על פי הביר ופה שהבקעות מליכן ושמולל לחמר נהבקעו ממש וכיון דלח לישקה הלכתה עבדינן לחומרת דחיכולה דלוריתה הוח וכן הריע"ף ז"ל . ומי הגיד להכמים שהחיריס שהח שיו מיחיס שהעים חחר שלוחתין לותה ומפסין לותה ע"פ הביר לה היו מחבקעין . וכ"ש לדעת שהיומרים דהטה לה בעיה ביקוע חלח לפולו בלה שיעור להבקע חייפין שמח שהמיקה . ולהיה לדבר מפשיה תדבה דעבעה בהיבחה שרה רבה לזכות קבה קבה ושם היתה מלי דוהקיה. לפרייה לנבר פיסחה ולילייה. ולפי לדעת הר"ן ז"ל בסובר דהעיה מבוקעות היו בשם ומשום הכי חבר למוקדם לפי' לעכו"ם דילמח יבין לה יבדלל ולה מדעהיה . ע"ל בימח יטהים העכו"ם ויחזור ויטבדם ליבדלל . מ"מ בבר היה לפשר לעשות לפס תקנה לבדור המבוקעות ולפשות לה השחר חלה ולפי כיון שבבדו בימים חין להם תקנה להשחותם . ותו דמלן ליתה לן דחין בהעין שיעבין מפס הבלת מקלה מעיס מבוקעות וליכח למימר דלהחזוקי ליכורה מפפיקה לן מחקינן דבמלי הכי לחיתרע מחזקתייהו דבבדו בימים . ודלפיתי במדבדי בשם ר' לליעזר ממין דהשיב לה חתן גמור ו"ל סילבך הטין המובחים וגשמים מזלפין עליהם חין לחוש לבל לה יהיו עליהם רוב גשמים ושייתן מרובה חובעין לפס לביקוע ושהוכלן בברה כי הלי תרבה דעבעה בחיפתה ע"כ . הלה יש לך שהייה גדולה ממעשה השבה . וכ"כ הר"ר יפרחל ז"ל בשבובה סימן קי"ט ו"ל ושם שהיברו קמה ודלי שלה נקייה שתעבד נפס דדמי טפי לכוכר ושלו מחזיקין השלה להמץ גמור מפני שלוחתין לה בחיבין בימים קודם שטחיטה וכעכו"ם ודלי חיטה זריזין בלחיתה דידהו ע"כ . והוה ז"ל נבחל של עניו להפשות השלה ושה כן לוך נפשה יש נפס כושר ושמר מפני חפש עירוב השלה ושה כן לוך נפשה

לחחנו השלה עלמו והמחיר לבר זה כוה מן המחמיהין :

שוב מלחתי שפחלו מלפני הרשב"ה ז"ל על הטיה שפפלו לחוך המים וסולילה ונגבוה לה מוהר להפשותם עד חחר הפסח היון שחשהרב בכוב וסביב ו"ל להניחו עד לחחר הפסח מהבהרה גם כן שהוא לשור וברחיה מהלי תרבה דעבעה בחיפתה דלא שבבינהו ושפיפתו עד לחחר הפסח ע"כ . הרי שחסר לפי ע"י הטרוכות וכ"ש בנופייהו . ומשמע ודלי דהלי לחיפה דעבדי לחטין דשלה גריעה מפשיה תרבה דעבעה בחיפתה דהטה מיד מעלין לותה ומייבשין לה החטה בשמש ובדוה ולפילו שהעמוד זמן מרובה בחוך המים הקרים לינה בלה לידי חימון וכן כתוב בסרדכי . ולחר שמוליחין לותה מן המים מתמלח . סילבך בלהיתה שחמרו בהלמוד לותתין לותה ומייבשין לותה מיד . לפל בל"ד תדרבה לחר שרוחלין בחטים במים לובדין לותה כדי שלה תחייבם ומוחנין בשה השודכן וכותנין לותה בריבים עד שמשירין לה קליפתה . ולחי תקרחי על פעניו וכה רוחלין לה החטה בחלי יום ולובדין ומיבשים לותה כך

על זה כי עדיין לא תקנתי בלבבי עמדי כי עדיין יקשה על הטור למה שפירש מחלוקת לי במכיון למסיימת להחיר הקרביים והדא דנתני מחלוקת היא לו להחברם אחר שכם תלויים זה בזה כי מי שסובר סימנים לחורייתא הוא סומך על הסימנים להחיר כל הקרבים והדא ומי שסובר סימנים [לאו] לחורי' הינו סומך עליהם לגמרי עין לו להחיר הדא ולא להחיר הקרבים עלמם . וכן עשה רבינו יהומם ז"ל בספרו הדם וחוה מיבר סיבר הקרבים עם היתר הדא ותלמן זה בזה כמו שכם כן וכן היא לעזר לעשות אם היתה אחת שברתו . אבל שברתו היא בגרלתה מסוך לשהו אחין המחלוקת בללו תלויין זה בזה אבל לפשר כי אף מי שסובר דסימנים לאו לחורייתא להחיר הדא יודה שנסמוך עליהם להחיר הקרבים עלמם ועל הפריד המחלוקת . אבל יקשה הקושיות הנר הקשיתי לעיל ומוסף עליהם היות שברתו אחת רמוקה מהר מדעת כל המפרשים ופוסקים ז"ל הנר רהינו דבריהם כמו שהוספות ורביע"ף ושר"ן ז"ל עליו ורמב"ם ומניד משנה עליו ושמ"ג ושמ"ק ורבינו ירוחם ז"ל ושאר פוסקים הנר שמעתו שמעם כי כשלם לא מיהו אחד מיהשבור בשברת שבור לשבדיל בין היתר הא להיתר הקרבים עלמם . עוד יש לחמוה על דברי שבור למה שהמיט מלשונו זה שובדי הנים אחר שהוא שובר כרבי יוחד דאמר לא הסמייה לשובדי הנים כמו שנלה שברתו לפיהם בשנתו על דברי הרשב"ץ ז"ל ה"כ היה לו לכתוב קרבי הנים ושוברין בלשון השמי במיומר בגמרא ואולי משם כן לפי שהיה לו לשבית דברי הרשב"ץ ז"ל בדין קרבים ושבריו לומם אלא בקרבים דוקא ולא בשוברין כי הוא מבדיל ביניהם ושל כן השמיט שוברין ונלה דעתו בשם בלשון השמוך לזה . זהו שיטור מה שיקשה תלוי בלשון הזה . ועתה יבוא נא דבר מעלתו בו בתוכן יהוה למחוננו יסבית האמן גלי ספיקותינו ורבים . ותהי תפלתי לפל מי יבדיל ויחדיר מעלת מעלתו יתמיד ויעמיד גדולת גדולתו ורוב שלום עד בלי ירח בשפתו הרמה והנשגבה והקפת מימיו מים חיים הכותף שותה ומשלח שוחל הצעיר שמואל בן כבר"ר יהודה נ' ויבנש :

תשובה זאת הפעם אחוז בקולמוס לפי שעל קוטב אחד תסובבנה גלומות הקושיות והיותם לשבר כתבת ידיד נפשי ושיח כי סברת הרשב"ץ ז"ל בסימנים לשהיר הקרבים ולא לשהיר הדא לא נמלאת בשבל ולא בשום פוסק ויפה הקשית ויפה דקדקת על הסקדמה הנר בניית. אבל בתחילה אומר כי לדעתו בזה דברי הרשבו"ם שהבאתם שהומרים הסרון פשע מרבה הקושיות כי אני לא שבתי דברי הטור שהנר הנשבת ולא רציתי להחיריך ולכתוב הסוגיות ודברי המפרשים עליהם כי מה ידענו ולא תדע ובין עמך הספרים והמפרשים ופוסקים כי על כולם הקיפה השגתך הנר בה בשלמה . אבל בדרך כלל אומר כי הש"י והב"ד וה"ם וה"א ז"ל כולהו שברו לכו סימנים לחורייתא ושמיהן עלייהו בין לאהל הקרבים בין לאהל הדא לפילו אין לו סימני שהרה אלא הקרבים נאמר דקשקשים הו לו ושברו וזהו שאמרו ר"ת שהומהין עליו להחיר כל הדא ושעמת דהאי פסקא דהיון דרביעא הוא דמוקי לה בפ' הין מעמידין בשמומו והוא בתרא ודאי רתה דברי ר' יוחד שחיהן בפ' הלו טרפות סימנים לאו לחורייתא ועמד על דבריו ולא קבלה ולא הנשה להם ואיך מהוש להם תמהו . ואו דאי אימא דהאי קושיא דפריך בפ' הלו טרפות משנה היא נה אמאי לא פריך לה בפ' הין מעמידין אלא משמע דסימנים דקרבי הנים לחורייתא וסמכיה עלייהו . אבל הירושלמי סובר כי הך סוגיא דפ' הלו טרפות דסימנים לאו לחורייתא ולא סמכיה אלא ובן הסכימו רוב הפוסקים והרשב"ם והרא"ם ז"ל מכלהם כתבתי ואין סומכין עליהם לא להחיר עלמן ולא להחיר הדא אלא מן השומשה ולפי שנה אי לא שמיה לן בין מיומו אלא שיש חילוק בין הרא"ם להרשב"ם ז"ל כי לדעת הרשב"ם לא מיבעיא הם מיומו אלא אפי' הם לא מיומו אין נקחין אלא מן השומשה אלא ה"ב אומר של הנ פ' הלו טרפות . ולא מיבעיא הם לא מיומו דסני שיאמר של הנ פ' ושטור הוא אלא אפי' מיומו סני שיאמר של הנ פ' ושטור הוא ושמעת דמלתא דבין שמכיר שם הנ הנרתא אינא הוא ושמעת דמלתא דבין שמכיר שם הנ הנרתא אינא דמכיר ניה ומעלת בדאי ולפיכך לא מסקר . והרא"ם ז"ל חולק עליו בסברת א ואומר בשלמא בזמן שאומר של הנ פ' ואחמו מבירין

לעכו"ס לנחור לו סיו לומרים בדומק סחירו לחלל שבת משום פקוח נפש ולפעמים לא ימלאו עכו"ס לנחור וכין כך וכין כך יסות סהולה לפיכך חמרו לחויס היה שבת חלל חולה חיים בו סכנה ולא יסבטלו בדבר והחורס ממרס וחי בסס ולא שימות בסס וסה חיובו שיחלל עליו חת סשבת ולא נסמוך חנחנו על לחרים . ומזה הטעם בעלמו חמרו חין עושין דבריס שלנו לח על ידי עכו"ס ולח על ידי קטנים חלח ע"י גדולי ישרחל וחפילו בחקרתי בעלמת שמח ימלחו כרוחים בקושי סחירו פקוח נפש וחין מחיירין לוסו לכתחלה חלח על ידי סמוויבים במוות שמח יבח סדבר שבשלח ימלחו קטנים חו עכו"ס לח ירחו לחלל חת סשבת ע"י גדולי ישרחל . ור"ל סר"ן ז"ל בעלמו דשבת חלל חולה חיים בו סכנה סרי הוח כחול ממש לכל סדברים סהיכיון לו וכיון שסוח לריך לחכול סרי הוח כחול חלו לעניו שחיטה וביסול וח"כ למס נחיר לו סהכלה . וכן נרחה דעת סרמב"ס ז"ל שכחב פ' ג' מהלכות שבת וז"ל כלנו של דבר שבת לגבי חולה חיים בו סכנה סרי הוח כחול לכל סדברים שהוח לריך לסס כשחוחין דבריס סהלו חין נעשין לוחס לח ע"י עכו"ס ולח על ידי קטנים וכו' חלח ע"י גדולי ישרחל וחכמיסס ע"כ . וכר מן דין לדעת סר"ן ישהוח סישרחל כדי להוליחה מידי נבלה ויבשל סעכו"ס וחין כחן לחיוסר כלל חלח במס שבחבחי מחוכן הכל . וגם על בעל סשלמה לחי חמס דבריחת שלימס שיהו וחין עושין דבריס הללו לח ע"י עכו"ס ולח ע"י קטנים . וכ"ם שעל סטעם שחלו מחי לריכה שחיטה שחלו עליס לכוף כוף חיים כם לחולה לחיוסר לחו יחלחו על הביסול שחין בו חיסור לחולה למס לח נחמר לעכו"ס לבשל ולח מחלו לחמחו בידים . ויל לדעוסם לח שחלו על סעם כדין וכן משמע מלשון סשחלה ובכלל חלעי שבת סעבדים ע"י ישרחל קמיבעיח להו לחמחי חין נעשים ע"י עכו"ס היכח דחפשר ולרבותח קח בעו לשנין שחיטה לע"ג דע"י עכו"ס חיכח חיסור נבלה חפ"ם כיון דקיימח לן מחכילין לוחו סקל סקל חחלה למס לח נחמר לעכו"ס לנחור לו ולי' ומ"ח סר"ן ז"ל יניב טעמח כדי שלח יחמרו בקושי שחיטו פיקוח נפש למס לח לחר מכחן חידון לשחלה . ויל לסוח ז"ל לח בח לחרן חלח כגון דהיה נחוש לפניהם למס לח נחכילנה לו ולח נגעלך לשחוב לו חלח שלח נחמר לעכו"ס לנחור לו לשחוב לח לריך טעמח דהייסו טעמח דכל חלוי לעכו"ס חלח ע"י עכו"ס ולח ע"י קטנים . ולפי דרכיסו כיון שבת חין עושין לח ע"י עכו"ס ולח ע"י קטנים חיים היה כחול חלו לח שייחנם שבת לחחות חלו מטעמח דלחרן וסרי היה כחול חלו לח נחכילנו נבלה שהיה מסורס לו חלח שהשוטה בידיהו שהיה המוחרת לו ודוק ושבכח . וסנרחה לע"ד כחבחי :

אלף יח (חקלב) **שאלה** לחכמהדיחה לכב"ר יעקב חבון נר"ו

ילמדינו רביט כדת מה לעשות ביסודים

הבחים ממדינת סיס סיוודים ביום סחג מן ספסיגה וסס בחים מחון לחמוס ורלויחי לנעות חחן מעכ"ם להיות כי הדבר סלכם למעשה כי ספיגה שהולכת לחסעגול חשבת להשבר וחזרס פס ביום שני של פסח וירדו מהספיגה כמו שלשים יסודים והיינו חדפה לשכיניו כי לח די שיכלו מהספיגה חלח שהוידו ג"כ חפציהם עמהס כמו כלי חכילה וחבחים ודומה לה והיס כל לחד ונחד כליו על כחפו כמלח דחיל לחגוך וקחס שכרו חמרים להולין חפציהם וכלישתי למגדר מלחת חף כי ים לד סיחר לדעת קלת מהפוסקים וכן נרחה ג"כ שבשת סרמב"ס ז"ל פ' כ"ח מהלכות שבת (ו"ל) וכן כוכיח בעל מגיד משנה לדעתו ז"ל עכ"ל מלחתי בחשובה לרב בעלמו שהשמיר ופסק לחיסורת וסדבר נרחה לי עיון דפליגת דידיס לחדידיס ולחוי שבדב גזר למעלה מעשרה חלו למעט מעשרה ויש לי קלת סוכחה לזה מהמדרש דפ' מישהוילחומו (ע"ב) . גם כן סרמ"ם ז"ל מחמיר בדבר ובשיטתו חפס סר"י בשו ולח כניח שום חולק גם מסר"ם ז"ל חפס בשבתה ז"ל הנעיה דפרק מי שהוילחומו לחס יש תחומין למעלה מעשרה וכחב וכיון דלח חיפסקה עבדינן לחומרה גם רבינו ירוחם ז"ל בניה כל הסברות וסוף פסק לחיסורת סוף דבר דלחיתי לרוב פוסקים מחמירין בדבר וחפי' מי שפסק דבעיה דיש תחומין למעלה מעשרה לקולה . לכן יבח נח דבר מכ"ת מורנו חס יש כח בידינו להעניש בדבר מכח סדין חו משום מגדר מלחת דמיחזי כחילול השם . ושוד מפני חותה חקלה שהזכרתי למעלה שמוציחין חפציהן כעוכדין דחוד וג"כ שוכרין בשמות והוחרס לפס הרלועה ואני בעניותי יכרתי שיש מהס במיפה לבד שהס היו בס שידהו השתר וכשחלתי חת פיהס שהיו שמפני שהיס יו"ט שני של גליות רחו להקל בדבר וכעשים אחרים שחין בהס לח טעם ולח ריח ואין רחוי להעלותה בספר ובחתת כי סייתי רולה ליסרס בסיעות דלח מבע דמ"ל מפני שחלו בי"ט בני וכדי להויח מלבן ובכשיח דגרסי' יו"ט דקיל ואתי לחלוי אחמירו בה רבנן אבל לח היה בה בידי מפני המורים בנגדי להיחירה בלי שום פקפוק מכמה טעמי דלית בהו משום ובהרבה מקומות שלח שניתו השבעו ואתו בספר בוקי וסריקי ולום יעקב בכרוכיות ולית לחשגת בית :

עוד ילמדנו רביט [לס] נחיב לסס לעלות בספיגה בי"ט לו בשבת שלישי של פסח וסולכו לעלות בו ביום כאלו סוח חול גמור וקאסס ג"כ סוליחו מסח של בשמות כאשר חזכרתי . ולאיחי כי בדבר ג"כ חלוי בפלוגתת דרבוותא ואף שיש מחירין בפירוש כמו שבאב סר"ן ז"ל פ"ק דשבת גם שחוספות פ' מי שהוילחומו גם בעל מיוד מסבר גם כי פעמי הבמושת מוכיחין שיש לבקל בעלייה יוחר מן הירידה ע"ש לח לסמוך להחיר עד בוח דבר מכ"ת מורנו להחיר לו לחסור לו חס נחמיד עליסס משום מגדר מלחת . סוף דבר טיינו לופיות עד בוח דבר מכ"ת מורנו וכיונו דבבר הזה מעשים בכל יום חללו ואנחנו בעומתיהו לח ידענו להכריח כי מחד קרט ידינו ושוטעו לבקש דבר בשם ולח מלחנו. עוד יו"ל חס נמלח לחו בשום ספר שלח לכנוס חשם בערב פסח מחנות וחילך דסוי שעה קרבן משום ושמחת בחגיך וכו' לפי שבמעטי דבר רבים חומרים דחיכח קפידח בדבר ועוד הוסיפו שבן נמלח בספרים ואני בעיוחי חפשתי ולח מלחתי בספרים הנמלחים חללו וחס לדין ובדבר דחיפכח מסחברת מהגהו חלת טעמי דמייתי במועד קטן לסוכיח דחין מעשין בשם במועד ולח חלריך בחילי דדייקת בהגהו טעמי דמוכח דחפילו בע"פ לחר חנות שרי כי לח בחתי רק להבין לח לסורות ומ"ח יורנו דרך ישמין חור וחיך רחוי לסחתנג בדבר הלכה למעשה ובכר מ"ו כפול ומכופל מן בשמים . נחס שעיר וקטן סמשחחוס

מרחוק יעקב ן' חבון :

תשובה חכס בני ונעם לבי חשר חוריתי עשחה פירות ופרי פירות לחכול ולשבוע בשו"ת ולמכשה עתיק לעוה"ב .

וסריני מציב על רחשון רחבון כי ממנו מעשה לשון . על ענין לירד מן הספיגה בשבחות וי"ט כבר נשחלתי על זה פעם חחרת וחכחוב לך מה שנמלח כחוב חלוי ומה שחחדש לך עתה לבל תמשכי עליך ידידי חין לח הקפיח על הרב מיניה וביה בפ' עלמו וז"ל מי שהיה בח בדרך ליכנס למדינה בין שהיה בח ביה בין היה במרחב שם נכנס בחוך חלפיה חמה קרוב לעיר קודם שיכנס השבת חע"ג שלח הגיע למדינה חלח בשבת הרי זה יכנס ויהלך חת כולה וחוזר לה חלפיה חמה לכל רוח ע"כ . חידוק מיוה טעמח שהיה בחוך המחום כשנכנס שבת לבל שם היה חוץ למחום לח יכנס ובשלמח מי שבח בחרבה ניחח לבל מי שבח ביה בין היה חוץ למחום בכרמלית מן המובח ולמעלה מעשרה הוי שפיקח והיה לחוי שיהיה מותר לילך וליכנס כפי מ"ש בעל מגיד משנה בדעת הרב ז"ל בחחלת ספרק . וליכח לחרוצי לללדין קחתי וס"ק שם היה חוץ למחום שם היה בח בחרבה לחסור ליכנס ולח"ל שלחיו מסלך חת כולה וחס היה בית נכנס לעיר לבל לחיו מסלך חת כולה . חדח שזה דומק בדברי החנחים כ"ם בדברי הפוסקים . וחו שזה סוח מותר ליכנס משום דלח חשבינן ליה שהיה חוץ למחום לחין למחומין למעלה מעשרה בית כ"ב מפני טעמח גופיה יהיה מותר לסלך חת כולה וכן כחב בעל מגיד משנה בעלמו . וליכח לפרושי נמי דסחי יה דקחמר סיינו בחוך עשרה כדמוקי לה חלמודח בדקק חדח דסחס יה שספיגה מהלכת בה סוי למעלה מעשרה ולח היה לו למחום חלח לפרש דמפני טעמח דמו דוב שמפרשים סחי חירוצח דמוקים לה בדקק חלח בסחס יה ואיפשיטח בעיין בית מחומין למעלה מעשרה וחע"פ שחין זה דעת הרב חלח דעתו ז"ל חלח חיפשיטח מ"מ מודה דסחס יה סוי למעלה מעשרה כיון שספיגה מהלכת בה דסכי חמריון בפרק הזורק גמירי שחין ספיגה

מסלכת בפתות מעשרה והא דתוקמוה בדקק לריך לדחוק דלמיני בגוסטת וכל זה דוחק ודחוק מדברי הפוסק שילמר יש פתח ויהא טוענו דקק מיס שלין ספסיפס מסלכת אלא גוסטת . ותו דלי בתוך עשרה למיני סיימו בא בחבירה ותניהו למה לי סוף לימי יודע לתרץ זה סלטון עס מה שכתב בעל מ"מ בדעת הרב . ותו קשה סקלור קלרה יד לעומו של הרב לפודיעתו הפסק וזה יש לומר שמעך לו על הכלל ספיקא דלוריינהא לחומרא ספיקא דרבנן לקולא מ"מ כיון שיש מחלוקת סיה לו לבתר עד שמחוך שלוחק לחברי לא שמע לא סיה גורס כגרסת הספרים אלא וכן נרלה שהרי לא הזכיר בעל מגיד משנה חלוקת מי שהיה בא ביה אלא ע"כ אלא רלה שוף החשובה שהכא הרב בהדיא שתסור לירד והתם ולתי ביה ובהכרות הגדולים כפרש ותדקל מייתי שהם למעלה מעשרה . ולפיכך לתי לומר כי סבית הרמב"ם ז"ל היא שתסור לירד מן הספיפה לם סיה חוץ לתחום בשהיה השבת דהמתמע פשט לשומו בפסק ובתשובה שלא כדעת בעל מגיד משנה ולף ע"פ שהוא ז"ל היה סובר דהוי ספיקא בחיוסרי דרבנן ותלילן לקולא היינו שמותר להלך ביה למעלה מעשרה לפילו אלף אלפים ורבוא דאין תחומין ביה למעלה מעשרה אבל לילך ולירד ביהשה לו בתוך עשרה לסור לסוף סוף דאין לתחומו הוא ממקום שביתתו דאע"ג שהוא מותר לבוא ממקום שביתתו עד כאן מ"מ כבר יצא מתחומו ואלו יוכל ממקומו למה שדבר דומה למי שיצא חוץ לתחום שאע לדעת שאין לו אלא ד' אמות ותילוק זה נכון למולאי דעת . וכיולא בזה לתיתי שהפרשים ז"ל לפי שיטתם שהרי הרשב"א והרמב"ן והריטב"א והר"ן ז"ל כולהו ס"ל דמותר לירד ועליהם שמך מה"ר יעקב בי רב ז"ל והיה יורד מן הספינה בשבת לפי' אלא לילך וממנו למדו הטעם כי הטעם שומעין להקל ואלו להחמיר . אבל לתי לא שמלתי על עלמי לטעות מעשה . אלא שיש חולקים בהשבת ושוב לתי שובר כדעת הרמב"ם ז"ל שהוא מחמיר בהשבת בהשבתי למעלה ותחריש דמר סוא . ושוב כי תתי הולך בהר בילום ולפעמים הגיעם מועטים ושמע בשעת הכושת שבת שיתה הספינה למעט מעשרה וקשה שביתה ובכה"ג לכ"ע לתסור לירד וכן בתבו הריטב"א והר"ן ז"ל עלה דבעיון ז"ל וכן יתי יפקא מיניה לחם אין תחומין למעלה מעשרה אע"פ שקשה שביתה בבין השמשות למעט מעשרה אם הלה לילך אח"כ למעלה מעשרה הרשות בידו מיהו אם ירד אח"כ לתוך עשרה היה שנתרחק ממקום שביתתו יותר מאלפים אמה לא יצא ממקומו ע"כ . הרי זה כמו שבתבתי ממש אלא שהם ז"ל תמרוה לפי שהיה הוא קטן ולא היה יודע שביתה כי אם למעלה מעשרה וכיון שלא קטן שביתה בכאן הוא שביתתה ומותר ליכנס למדינה ומהלך את כולה וחוזה לה כאלו שבת בתוכה וכן בתבו ז"ל בהדיא ופירשו לבעיין בכרי וז"ל ונפקא מיניה דאי אין תחומין אם היה בין השמשות למעלה מעשרה ונתרחק משם יותר מאלפיים אמה בקפילה דשיינו למעלה מעשרה וירד למיט מעשרה יש לו אלפיים אמה לכל רוח היין אלא קטן שביתה בין השמשות ע"כ ואע"ג דאין קיון שביתה למעלה מעשרה הר"מ מיט אלו היא בהתחן אבל ספיפה מיהו ניידא ולא קשה שביתה אבל הרמב"ם ז"ל לא מפרש לה לבעיין אלא לעיון אם יש תחומין למעלה מעשרה ואסור לילך או היכא תחומין אבל לעיון קיימת שביתה לא מיבעיא ליה דספיפה דקושה שביתה בכל מקום שהיכוח עליו השבת ואפי' בספיפה ולמעלה מעשרה ואע"ג דספיפה מיהו ניידא מ"מ מיא ממטו לה וכי סיכי דמיא קטן שביתה ספיפה קשתה שביתה בכל מקום שהיכוח . ותו שהרי היושב בתוכה מתא נייח . ותו דאי אפשר ללא נייחא דספיפה משבשה שהיכוח בשבת פרשת ובאותו מקום קשה שביתה מכל הני טעמי ס"ל לרב ז"ל דקונין שביתה אפי' למעלה מעשרה מדא מדלא בעי לה הכי קונין שביתה למעלה מעשרה או לא . סילבך מסלך כל מה שירלה למעלה מעשרה וכשיגיע לתוך עשרה אין לו אלא ד' אמות . וא"ב לדעת הרב ז"ל אמאי דחקו לאוקומי מעשה דר"ג בספיפה הסולבת בדקק יאבל מצוה שביתה חוץ לתחום ותסור לירד . וי"ל דהא"ב דאלי לדחויי הכי אלא היינו דבללא"ה לריך לאוקמי בדקק כי סיכי אלא שפשוט מריעא מוקי מעשה דסיפא בדקק ואע"ג דאני מעשיות היו מ"מ גבי הדדי מתניין ותו בחד זוכתא סיה והכל סיה בדקק . ועוד יש לומר דאי אוס מתנין הכי

נפיק מיניה טעותא דהוס מסמע טעמא דסיו בתוך התחום אח אם סיו חוץ לתחום סיו לתוריו לירד ביבשה אבל בתוך הגמל בעלמו מותר שהלך הספיפה והא ווודאי ליתא דבמלתא בשמעתא למעלה מעשרה ניתא אבל בשתם ומל שאין בשם עשרה כי כן בתבו המפרשים ודאי תסור להלך לשכי מצני בדקק לאסמעינן דטעמא תלוי לפי גובה הסיים אם יש בשם עשרה מותר להלך ואסור לירד ואם אין בשם עשרה בשתם ומל אסור להלך ואסור לירד. אלא ע"כ סיו בתוך התחום . ואטע"י שאני מתמיד על עלמי ועל כשמצים אחרי מ"מ אינו מוסה ביה אחרים כיון שיש לשם על מה שיסמכו כ"ש לדעת מגיד משנה שמעיד על הרמב"ם ז"ל שוא שברתו . יאל לך מכאן שאוסה שירדו לא סיו רלויים לעוסק אבל אוסה שבברו כשרים סיו רלויים לעוסק בשם עברו על תמירה לעבו"ם דאיסורא דאורייתא שבם מממר אחר שבשתם ואל משום סולשה שאין הולשה מדאות לבוא אסורה ביו"ט לכ"ע כיון שיש בם לוך קלת וכ"ש אוסה שהים שטונן שבשת ו"ט על גלויות . ועל הולשות בליהם כיון שהיה בלים הלייכין לשם בי"ט אינו רואה שיש לחוש ולעיין ליכוה בספיפה בשבתות ויו"ט בבר נשנו שעולם שבנסים לה מערב שבת וקוים בה שביתה בדי שיהיה מותר להלך אח כולה ואח"כ יולאים ואם אלך הספיפה בשבת מותר ליכוה וכיה אחוי להורות ואם תבוא להחמיר עליהם לא יממעו לך . וכל זה בגון שהמים עמוקים והספיפה מהלכת למעלה מעשרה אבל בתוך עשרה אסור ואם הדבר ספק ג"כ מותר בחבר העלה הרמב"ם ז"ל בחשובה ועל זה אוסו נוהגין ליכנס בספיפה בגשר אילום אפי' בזמן שהמים מועטים מעשים מעשה לסוי ספיקא . והשלחה לע"ד בתבתי :

אלף יט (תקנג) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בהא דלממרו שלריך לבחחלה שיהיה הגע תורבו על רחבו ושחפוק לך חיוה נקלה תורך ותיוה רוחב :

תשובה טעמת דמילתא הוא משום דבעיון ספר דכתיב וכתב לה ספר בריתות וה"ל כיון שנקרא ספר לריך שתהיה אותיו בספר ומה ספר תרבו יתר על רחבו אף גט נמי וליבא לפרושי דתרבו נקרא תורך משום שהוא סתוך ותורך הפתה הוא סרוחב ורחבו הוא הילבך מיון הפתות הוא סתורך ותורך הפתה הוא סרוחב וכן לריך שיהיה הגע מיון הפתות נקרא תרבו ותורך פתות נקרא רחבו וליבא למימר שהתורך הוא מבלתים עד לעיני כל יבראל וכך לריך שיהיה הגע והרוחב הוא מיון הפיעין דבעלמא אם היו כותבין ספר תורה לך לתורך תפתר לומר כן אבל בבותבין אותו דפין דפין אין לנו לפער אלא כמות שהוא גלול או בכל אף ואף . וכן מלתתי להרמ"ם ז"ל בפתר בתיבת הגע וז"ל ויהיה תרבו יתר על רחבו ונקרא תורך דרך קריאתו מתחלתו לסופו ע"כ לשפוקי אלא יהיה תרבו לתורך הפיעין ואם כרוב . ואטע"י שבתבו בספר כל בו ונקרא תורבו דרך בתיבתו אין פירושו דרך בתיבת הפתות דא"כ הכי ס"ל למימר ונקרא תורבו לתורך הפתות אלא דרך בתיבתו סיינו שבותב מלמעלה למטה אטה אחר אטה זה נקרא תרבו כי בזמן שהדם כותב תורך הבתיבה הוא תורך התדם הכותב ותורך הפתה הוא רחבו של הדבר הנכתב . ולדעתי כי תיוו תולק כי כוונת כולם לשפוקי אלא יהא תורך הגע לתורך הפתות ושפילו אם תרלה לומר כי בעל הספר כל בו תולק הוא על התמ"י יש לנו לסמוך ומשני אין זה לעבב לא שתרבתי בו וכן הוא הנוסא במלרים מזמן הגידים שרתשובים וכן רתיתי הגיעין הבתיב מכל גלילות ישראל אלא אתה רלו שהסופרים מחדם לעשות הנוסא מפני הלשון שנמלא בספר כל בו שבתבתי ולדעתי לא הביאו כוונת הספר כתבתי ושחזרתי שהדבר למשנו שהרמבן כי מנסא אבותיו תורה היא וכותבין הגע תרבו על רחבו ותרבו הוא מלמעלה למטה כפי פשט הלשון ושעיין אבל אם לא נכתב תרבו יתר על רחבו אינו מעכב כלל ומנלשין בו לבתחלה ולשון הגע בעלמו יש ללמוד שנקרא תגרת דבתיב ביה ותגרת שבוקין והדבר ברור כי דרך התגרת לסיות עשות קלרות והגליון תחוך וכן לריך לעשות לפי הספר בשיעור למשפחותיכם ג' פעמים כדי שגם יהיו עיני הקורא מסוטעות בתורך שלא וכן הגע נקרא שתר . ועוד רלויה כיון שסוא לריך לכתוב אותו י"ב עשות במיון ג"ט אם עושה העשות קלות יכתוב בתיבה מרובעת בתקנה

אבל אם צריך לעשות הפסוקות תיכף והוא לריך לכתוב י"ב פעמים בעל כרחו צריך להתיך גגי פתיחות ולקלף גוכתן ומצלע שלין בכותבין כדת משה ויכרחל בפעם אחת וכרי לריך להתיך גגי פתיחות עד שיתקשה לורת התוח ולא יכר נכון . ואפשר שרליתי מי שכתבין לעון הרמ"ם ז"ל בספך וכתב אבן כ"ל שכגליונות יש להיות תרבו יתר על הצורך דלמשה מפתח ע"כ . ואני כתבתי לפי עניות דעתי :

שוב מצאתי בירושלמי גם פשוט שידיו לרחבו ומקומבר עידיו לאורכו וכן כתב הרשב"ם והסופרים ריש פ' גט פשוט ע"ש: ובפל"ד כתבתי :

אלף כ (תקלד) **שאלת** ממני תודיעך דעתי דרך קלרה על עניו מקרא סופרים ועיטור סופרים וכתיב

ולא קרי וקרי ולא כתיב וכתיב כרי וקרי כרי שרשה ח"ו שים ספק בכתב אשר בידינו אם הוא מסורם והניחוהו ומתרת על מה שכתבו הרשבונים בזה ולא נתיישבה לעשך :

תשובה תדע כי כל מה שאתה רואה שהשווים כל פלכה למשה מסיני . וכרי גרסינן בפ' אין בין המודר ל"ר יליחק מקרא סופרים ועיטור סופרים וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין פלכה למשה מסיני מקרא סופרים תרן שמים מלרים . עיטור סופרים אחר שעטרו אחר תלך אחר מחשך קדמו שרים אחר נוגים . לדקתך כהררי אל. קריין ולא כתבין פרש דבלכתו . אים דכתיב יפתל אים . בחים לנגחתה . לה דפליטה אח דכתיב תוגד לי . אלי דכתיב אלי השתחוים . כתיבן ולא קריין אל דיכלה . זאת דכתיב . ילדוך דכתיב תמך דפתח גדב . אם לכי נוחל . ואע"ג דכתיבוד שלנו היו מכניס עם המסורה לא שכתובה עוסק ונוהג מ"מ לדברי כולם כל"ם מסיני הם . ומ"ש היו דכולהו כל"ם היכי תמרינן מקרא סופרים או תיקון סופרים או עיטור סופרים . וליכא למימר לפי שהסופרים קבלו כך אים מפי אים תלית לה בסופרים כל כל"ם כך היא שהסופרים שהם החכמים קבלו אים מפי אים זו כל"ם . והאמת בזה דכולם כל"ם אלא שהסופרים דקדקו שהיה רואי שיקרא כן או שיתקן כך לפילו שלא היה כל"ם מסיני . ומעתה כל מקום שתמלא מקרא סופרים או תיקון סופרים או עיטור סופרים לא יעלה בדעתך מ"א שהיה סדבר חסר וכתב יתר לא תימא שכי כל דבר ודבר יש מקום לבעלי דיבור לומר כלן תיקנו סופרים כאשר תומרים עליהו כל יום אלא עקרן של דברים שהכל פלכה למשה מסיני אבל הוא אלא שהסופרים דקדקו זה שיה רואי להיות כך וזה כך לפי' אלא לתמרה פלכה למשה מסיני . ומעתה ניחא מ"ש רש"י ז"ל ונעמיידו לו מפרש ליה וכי כתב כל"ם כלום מפרש עשמא אלא ס"ק לא לחפרש מאיזה טעם דקדקו הסופרים שכך היה רואי להיות . והשם דקדקתי בכל שני בתיבן ולא קריין וקריין ולא כתיבן דמייתי תלמודא לאן בשם אחד בתורה אלא בנביאים וכתובים ואע"ג דכתוב במקרא ספרים זאת דשמעה ומשמע דהוא בפ' ואתחנן ליתא כלל אלא ממלא כן בספרים שלנו אלא שגרשת הפסוקה זאת דשמעה והוא בירמיה ואפילו אכי לריכין אנן למעמא דתמרינן דשם כתיב יפנלה וקרי יסכנה וכתיב ובשפולים וקרי בעתורים ושם שכתיבה היא עיקר ממלא קרא שלפה על פה ואם הקריאה היא עיקר ממלא שם"ם חסר תיבה אחת ופסול וכן כשם קרי וכתיב דאיכא בתורה כגון נער נערה שכם סוכות ורבים כאלף בכולן אחד לריך לומר שפשם כל"ם שיכתבו כך ויקראו כך . וא"ת א"כ אמאי לא מייתי הכא ר' יוחנן אלא תיבות דאיכא בתורה ס"ל דלא מייתי הכא אלא לאותם שפשם תיבות שלימות דקריין ולא כתיבן ובתיבן ולא קריין ושפולים ויפנלה הוא שפוך מלה במלה אחרת והוא לשפחיר הדבור שלאי עשור והשתא ניחא אמי דאיך כתבה תורה יפנלה או שפולים שהוא לשון נקי דכיון דכאה אלא למשה מסיני לכתוב לשון הקריאה ליה לן בה . וא"ת איך יכיה כל"ם מה שנאמר בהוא או כשאר מגלות או כתבלים שנאמרו דוד וכיוצא בהם . וי"ל דקיי"ל דכבל ניתן בסיני לפילו דקדוק שבתיד תלמיד ותיק לאדם בכל שנאמר למשה בסיני . כללו דמילתא אלא תאמין לדברי התומרים שכפל בלבול ושבוש בספרים אלא בכל שנאמר כל"ם כאשר כתוב בגליון

היום ולא תאמין לדברי התומרים כי מזלת הסופר והסופרים שכתים אחריו תקנו המשורת ח"ו כי לא היה שם משורת . ולא לדברי התומרים שהם דברים שתומים ושקרי הוא פירוש שפירשו החכמים לל שנאמר בכל הסכורות התלו אלא תמים תהיה עם ה' אלהיך ותאמין למה שאמרו רז"ל כי שכל כל"ם ושקרי וכתיב וכתיב ולא קרי ולא וחסר ומקרא סופרים וזיקון סופרים ושיטור סופרים וקריין ולא כתיבן וכתיבן ולא קריין כולהו כל"ם . וכן שאלו מלפני הרשב"ם ז"ל בשפולים אין קרי בתורים ושגלנה אין קרי יפכנה והשיב כל"ם. וכן הא דאמרינן ואחרשם עומד אלא שכיה שכתוב אפני כבוד אל מעלה . ובעל שכיון כתב בערך עטר ז"ל ורואין הדברים שהחלה אנשי כפרים לא הוו לייקא במקלא והוו קרו ושעדו לכבש ואחר תעבורו קדמו שרים ואחר נוגים לדקתך כהררי אל ומשפטיך תהום רבה הוו מתחבאי בחילון מילי בההוא זמן ושברי דהכי דקדוק משום דהכי מסתבר ואתו סופרים וסליקו להו לגבי וו והוו קורין אחר תעבורו אחר נוגים וכו' וכך אנ סופרים קא עבדי להו לחילון וו והוו קרי להו לחילון מילי עיטור סופרים ואתא ר' יוחנן ואורי להו דכל"ם הייטו ועד דורות הקדושים להשתא הוו מסתכבי וקורין ולא יכמע על פיך וכופרים מנמרי ללא מקרי בוא"ו עכ"ל . ונם לסברת זו היוי מסכים חדא דאזיל לשיטתיה דעיטור הוא לשון הסרה דכתיב רק הכמות לא סרו ומתרגמינן לא עטרו . אבל לדעת התומרים שהוא ליופי שקריאתה כרש"י ז"ל מאי תיכא למימר . ושוב מאי תמר הרב ז"ל במקרא סופרים ובתיקון סופרים ועוד כיון שאתה נותן רשות לבעל הדין לומר שאשתבשו והולכך להסיר חוויו גם יאמר סופיפו וגרעו כחפלם כיאבר שם תומרים . ומה ק"ל עליה וכי כל מי הספרים שהיו יכרחל נפולים בשם שכיאמו להוסיף אלו חוויו ולא זולתם וכמו שכשכיאמו להוסיף אלו ווין למה לה שכיאמו להסיר כמה ווין יחיריס שבתחקים שמפרשים ותומרים וה"ו מוספת בפ"ק דפאה בלשון יכמעאל . כיולכך גם זה שהעה אחי רוחה בלבול בשאר הדעות ולכן תיעלך ולא תבקש זה שדרוש יותר ממה שכתבתי לך והיא קבלתנו שבכל כל"ם ולא נפל שיוני ולא טעות ולא שום בלבול ולא שכחה בספרי תורתנו הקדושה זולת מה שביארו לתלמי שתלך בתורה וכל מה שנאמר בדוח הקודש זולת מה שביארו לתלמי שתלך בתורה שבעתיקו לו בלעומו לכל שאר כ"ת שנאמרו כאשר נתקבלו מסר סיני יפה היא מפי היא אלא שנפל מחלוקת בין בעלי התלמוד וחכמי המסורה כהרבה מקומות כמו פילגשים פילגסם כתיב וכן כלות משה כלא כתיב ורבים כאלה כאשר נפל מחלוקת בדין מדיני נפשות או דיני ממונות . ו"ת תאמנו לו נדע על מי נסמוך כבר שאל הרשב"ם ז"ל על זה וסביב כי כל מלא ואסר דתלי בית דיוא כגון בסוטות בסכת קדוות קינית נסמך על בעלי התלמוד שהם דקדקו כבר הדבר יפה ואי לא נפיק מינה דיוא נסמוך על בעלי המסורת שמנו האסרים והיתירים ובאחבו בה ספרים ואם יש מחלוקת בספרים נתקן הספרים לאור הרוב דכתיב אחרי רבים להטות ע"כ. וי"ל שאם אם מתאם על מתאם נסמוך על המסורה ונתקן הספרים ולא תמרינן הכא הטעמ (ע) הספר על חזקתו דהא ממה נפשך אד מיניהו פסול ואין לאור שיהיו ס"ת חלוקים. אבל הדבר רחוק מאוד שיעלה בספרים חלוקים מאתם על מאתם ומזה הטעם הטעים הרשב"א ז"ל חלוקה זו . ואני תקנתי ספרים שהגיהוס עפ"י המדרש אל תירא לותו עד דהוה לאיך לותו כולם מלאים בוא"ו מלשון לות בניה ומלשון סיתן ותקנתי לותו מספרים עפ"י המסורה וכבר כתבתי על זה בתשובה אחרת. ובמלאה ל"ד כתבתי :

אלף כא (תקלה) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בנועה המעלת בשיפולי התוים במקום מחוכת

דלומת אבל אין חוש על כבר מקיף לותה מה לפי שמחלקו בה בקיאי סעיר :

תשובה ככר ידעת כי בועה בשיפולי הריאה היה מדין התלמוד ואיכה בכלל הערפיות אלא מנו בתלמוד והריא"ף והרמב"ם ז"ל לא כתבוה אבל נמלא בדברי הגאונים וכ"ה ז"ל כתוב תבעבוע שנמלא בשיפולי הריאה אם שכבר מקיף בכל לא תפילו בכל שהוא כשרה ואם לאו הרי היא טריפה וכל היתר בעומל דמי ועדיפא ע"כ . ועל זה סמכו בכל גדולות יכרחל להעריך לותה שבל

שכל דברי הנאמנים קבלה הם. אבל אין ללוי להחמיר כל כך להפריש תוכה לשלוי בשיפולי אבר בין בחיתוך חדש לתפי' סירכא דקיל"ן אין סירכא בלא נקב תמריץ, דבחיתוך כשרה כ"ש זאת. וא"ת בשלמא התם שהי פעמא מקום נקב ושיון שכוח בין חיתוך לחיתוך לומר עחידה להחפרק. אבל שכח שהי פעמא מקום יחדם ולא היתר כשהוא דמי. י"ל דשהי כשהוא ונקלו ניקב שמקום שהיטל מקום ושיים דלמרינן כשהוא דמי ולא למרינן כחסר דמי וכיון שכן סירכא ושהוא בשיפולי ריאה מחד פעמא ניכר שילכך כיון דשהי מחתך לחתוך כשרה דחברתה מנין עליה שלא חנקב. ת"ק בשעה שמפחין לה שריאה מכסה לה היתר וכבר ידעה שסריאה בזמן שהכשה בחיים נפוחה היא שילכך לא מיחזי כיתר אבל בכל שאר מקום שריאה בין בלוחה בין בלוחה בשיפולי ממש בין מן הלד של שריאה שהוא סוף שריאה שהין חוט של בשר מקיף לוחה מריפה. וא"ת הין לנו ללוח מה שלמדו בשפולי ממש ולא מן הלד. לא קשיא חדא דלחזיל בחר פעמא מקום יחדם ובכל מקום שייך יצוי לפילו מן הלד. ושוב כי שריאה בנוף שהכשה היא פלויה שריאה מריפה מקום שהיא בוקעת וכל קלופת שריאה וקרקרו בשיפולי וזה ברור. ולויתי לשבית לה שריאה לפני ונפתו לוחה ונחכשה שבועל בין שחתוך ולא היא נראה כלל ונמה דעתי לחר שמכשירים מהטעמים שכתבתי היין שדין זה לא שחברה בחלמוד ושבו ללא לשיף עלה. ולויתי בהגהה לא ידעתי למי. זה לשון ושא דבועת בשיפולי שריאה מריפה מקום שהין לה מעמידין והלופן מחקלקל וסופו לינקב ולויו יכול בקל להרפא ממה שהוא לחה כי מה שהוא לחה שלבע זה יכל בקל להרפא ממה שהוא לחה כשוף שלבע שהין בשר הי שביב שהוא הבל למעלה בחתוכי דלוני ים מכשירין לפי שים מעמידין קלה לתפ"י שהין חוט בשר מקיפו עכ"ל הגהה. וזה מכשים למה שכתבתי ומיהם לא חזות. ותפ"י שידעתי שמלא לשכחים ספק זה תומרת בעלמא היא ואין לסמוך עליהם מקום שפסד ממונם של ישראל. וכשריאה לע"ד כתבתי:

אלף כב (חקלו) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בחקלה בשים שמוחות מוך בלוחו מקום בשעה

חשמים כדי שלא שחעבירם הם הוא מוחר:

תשובה חני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש בשים משמשום בשוך קטנה ומשוברת ומיקה קטנה שמא שחעבר ושמום. משוברת שמא יעשה עוברה סנדל. ומיקה שמא שחעבר סחלב. ופירשו רוב המפרשים מוחרת לשמש בשוך וליה בה לישורא משום שהשחה שרע. משמע בהדיא דלא מיבעיא למ"ד כולן משמשום בדרכן ומן השמים יחמו דכחיב שומר פחלים ס' דפשיטא דאסור שלא לפילו לדעת ס"ק שחר בשים מחורות לשמש בשוך. ול"ח הא לא משקדא דפריה ורביה מ"מ מחורות להשחים זרעה דגברא ומיכא נמי משום ולפני עור לא שחן מכשול שילכך סדבר ברור לפי שעה זו כי השים שהין לה קטנה ולא מיקום ולא משוברות לכ"ע לחורות לעשות כך ולשויות לעופו גדול כי הם מהחיות שרע ומביחום מטול לעולם דכחיב כי השחים כל בשר חת דרכו על הארץ ואם שכשל יודע ושוחק יורד לניכים כי נמלא מוליא שכבת זרע לבטלה שהין המקום ראוי להזריע כיון שהוא שחוט ומה לי להשחים חת דרכו על הארץ ומה לי בשוך והוא חייב מיחה כמעשה עד ושוק. ומשחברת לי דלפילו למ"ד טלן מהמחות כדרכן ומן השמים ירחמו כלן מוחרות לשמש כדרכן קלחר ושין לניכות לשמש בשוך דמי למיחר שמא שין לי זכות שירחמו עלי מן השמים. שילכך לכ"ע שלא בשים רשחות לשמש בשוך ושחר בשים שין רשחות שלא מחורות. וסקשו על פי' זה דשא קשה ושילניה חע"ג דלחו בחות הקשה זרע ניכו לא מהיר לשמש בשדייהו ולא היא שהשחה זרע כיון שדרך חשמים בכך ניהו מחור ע"כ. ולדידי שא ל"ק לפילו שהוא שחוחר לשמש בקטנה מה שהיו כן לדעת מקלה מ"מ לא דמי דשחם משמש בדרך כל הארץ חע"ג שהין רחוי להזריע מ"מ חשמים כיה רחוי להזריע במקום שחר חבל לשמש בשוך שהיו כדרך כל הארץ שעשה מעשה בידים להשחים זרע וכמעשה זה שין רחוי להזריע בשום מקום ושוב דשחם זרע נפלו מחליו חבל במעשה זה מפלה זרע כדי שלא יקלטם. והסופפות בפ' חלו זעורות חרע לקיים פי'

סקומדים משום דשמוך בשעים כיו כשמשם של שעלים ושל סיבים ותפ"י שהחן כשוך שחר שמשים חשוב דחשפ"י שהיא מלוש של פריה ורביה מ"מ הסורה היא להשחית זרע וכשי משמע מכח דחמרינן בגמ' דנדה משום דשעים לשו בנות שבשה ניכו פשוטה לא משמע שכ. ושו כה חיתה זרע דידה זרע דידיה שהוא מלוש על פריה ורביה שילך מוחרת להשמיחו ואפילו לפי שהם ר"ת ז"ל שפיר ג' בשים לריכות לשמש בשוך ושלא טובא קמ"ל אבל שאר בשים אין לריכות ניכו לי בשו לשמש בשוך ויש לריכה לישורא וכן פי' ריב"ח ז"ל מ"ש לא שאר רב הונא אלא לדעת ר' שהיר אליבא דרבנן דחמרי משמשות כדרכן ואין לריכות לשלה ע מ"ש שאר בשים משקיעין לו דרבא ושחוחרת לשמש בשוך דאי לא חיישת שכי פליגי בשלה טובא ואין זה דרך פלוגחא ויש לנו לפשוק שלכה כלבנן במקום ר' שהיר. וכשי"ף ז"ל שביא בריישא בפ"ק דיבמות ולא פשק כה שלכחא וכ"ל דשמך של שכלל יחיד ורבים שלכה כרבים. וכני יודע שאפילו יפרש ר"ת דלא פליגי אלא בשלה טובא דג' בשים אבל שאר בשים מוחרות לשמש בשוך לכ"ע לא נשמוך עליו בשלה שמגופה הוא אלא על פני' שראשון שו סומכין וכוא דעת רש"י ז"ל וכ"ש לדעת הרמב"ם ז"ל שכוא חומר ליצא שא שקשה משום שבשחה

זרע וכ"ש משלה זה וכ"ל פ' כ"א מהלכות איסורי ביאה:

כללא דמילחא דכל בשים שאפילו קטנות פחוחות מי"א שנה ויום אחד שחורות לשמש בשוך וג' בשים משמשות כדרכן ואם ירלות שהין לנשי שהם רשחות לשמש בשוך דיין דאיכא פקוח נפש. ובשלה לע"ד כתבתי:

אלף כג (חקלח) **שאלת** ממני תודיעך דעתי על מי שאמר כל הרולה לכתוב גט לאשתו יכתוב

לי כוי שליחות ואם שלך אחר וכתב לה גט אם היא מגורשת או לא:

תשובה לכאורה היה נראה לומר דאמירת לא דאמרינן בפ' שחקבל כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי וכני אמרינן שמי בפ' שמדיר כל השומע קולי יזון אח אשתי שליחותיה קא עביד. אבל כד מעיינת בה שפיר אשכח דלאו שכי הוא דגרסינן בפ' אין בין השודר לאיבעיא לכי החורה משלו על שבל שכרי ליך דעתו או לא. ואחי למפשט ממחייחין דאשן השודר שאשה שחבירו חורה אח חרומתו ודאיון לה משל בעל שכרי על בעל שכרי שדאמר רבא בחומר כל הרולה לאחרים יבא ויאחרים משמע בהדיא כל הרולה לאחרים לשו שליחות שיא דאי אין שליחות אשר לאחרים דשא משני לאו שיהיה חרומתו חרומה כיון דלאו שליחות הוא. וא"ת לגבי חרומה דאשחרומה בגילוי דעת בעלמא שגי וכיון דאיחא שיא בשכי שגי אבל לגבי מודר שנאה בעיון שיעשה לוחו שליח ממש ואין זה לשון שליחות ומשמע דאבאה בשלמא בשחומר כל השומע קולי יאחרים או יכתוב גט לאשתי אין שרי מיאר שאליחות לשומע ואם שלך זה השומע ואמר לאחר שלא שמע שכחוב גט לאשתו של פ' וכחב ונחן אין גט כלל שכרי לא עשה שליח אלא לשומע לא לשומע מן השומע אבל החומר כל הרולה ליאחרים יבא ויאחרים אם אמר השומע למי שלא שמע ושלך ואחרים חרומתו חרומה שכרי לא שלה בשומע קולו אלא בדעת החורים וכיון שכן אין זה שליחות מיאחר. ולשון זה לשון מליעה שוא לעניין חרומה שי אחרומה ולעניין מודר שנאה לא מכני ליה כלום דלאו שליחותיה עביד וא"ת סוף סוף אע"ג דלאו שליחותיה עביד הא מכני ליה כבר חירגמא רש"י ז"ל דלא מכני ליה כלל דאי לא אחרים ליה כאי אחרים לה אינשי אחרינא. שילכך שחומר כל הרולה לכחוב גט לאשתי יכתוב אין זה שליחות כלל ואם כחבו לה גט אינה מגורשת ושי יודע דאיכא לינקא דגרוע מאפי דאפילו לעניין חרומה לא יוציל דאיתיה כל השורה לא יפסיד דשא אמרינן כל הזן אינו מפסיד ושלך אחד הן אינו חייב לשלם דשא לא בוים שליח כלל. ובעמא דמילחא דכיון דאחר שליחות אינו מפסיד אין זה שליחות אלא שאומר כל הזן לא יפסיד ממונו אבל החומר כל הרולה לאחרים יבא ויאחרים שי גילוי מלחא בעלי ואחרומתו חרומה. ואם היה מודר שנאה ממנו מאחר דלאו שליחותיה קא עביד ולאו מידי מסני ליה וכ"ש לעניין גטין דלאו שלחא דידיה הוא ופשוט הוא.

והגלאה לע"ד כתבתי :

אלף כד (תקלט) **שאלת** ממני מודיעך דעתי בריאה שנמלאת מרוכה לדופן ורוב הסירכה היה מן החומה ומיעוט מן החומה והבטנה על עכו"ם מי חזלינן לקולא או להומרא :

תשובה אם יש מכה בדופן דעתי להקל לפילו בשל עכו"ם דהיכא דנתני לטיבותא תדא דהיכא למתלי ללא מיקבא בריאה אלא ממתא מכת הדופן נסרכו . ואו דפילו אם ל"ל דהיכא נקב בריאה אם ל"ל ממן ריאה שניקבה ודופן סוממה כשירה . וכ"מ במקום רניחת דהיינו החזנות אבל בחומה עריפה והיכא דסר רובא בחומה ומיעוט בחומה כתב בעל העטור והרמ"ם ז"ל דחזלינן לקולא דחזלינן דעיקר שנקב היה בחומה וכרובי סריך בחומה וכשרה וכן ריאה שסחכה לחזה ולדופן שדינן בתר רובא וכן ג"כ אם יש מכה בדופן וסטירכה במקום המכה וחולה לה בכולהו חזלינן בתר רובא וכן נראה לי אם סרוכה לעלם ולבשר אם רובא לבשר כשרה ואם רובא לעלם עריפה תעפ"י שהרמב"ם ז"ל לא פירש נלמוד מדברי שאר המפרשים ז"ל . והרמב"ן והרשב"א וקלת מפרשים ז"ל ס"ל דלא חזלינן בתר רובא דמלי דפקא מיניה בריב שבנגד הדופן שחציב בכתוב לכתי היכא מיעוטא שלא בנגדו שניקבו כתוב . סילכך היכא דהיכא מכה בדופן פציעה דחזלינן לפקל אבל היכא דליכא מכה בדופן דולמי ניקבה כריאה כרי נתחזק ליסורא וללו לפום לדברי סמחמירין דמתן ליתא לן בחין בנקב בחומו המעט שנסרך לחומה וכופה לסחפרק . ומ"מ משבחינא לי אם הבטחה של ישראל שלא לגבד ממונם נשמוך של דברי המקילין ניון שכן נראה שברא שרמב"ם ז"ל שכתב עלה דהיינו דלעלם ולבשר אלי מן המחמירין ואני מוסחמחמיריין.וה"ם בל"ד דניון דמספקא לו אם שנקב במיעוטו כשיעור בחומה או ברוב הכרוך בחומה חזלינן בתר רובא ואכתי לא מחזק ליסורא דבבטחה אחר שנשחטה בחזקת שהר עומדת ואפילו תיפח שנקב שיהה בחומו פציעה שרוב מחזיק את המיעוט ולא אתי לאחפרוקי . אבל אם הבטחה של עכו"ם יש לחוש לדברי סמחמירין ולא נכשיר לומה אפילו אם נסרך שמעט במקום שנעריך . ומ"מ אם נכשכה בריאה לחומה ברובא שהוא בחומה שבמקום המכשיר ומיעוטא נסרכה לחומה שהוא מקום שנעריך לכ"ע בשרה ניון שהיא כחומה ממש לחומה לא שתפרק כלל ממקום מיבודה דאפילו אחרו המיעוט חבינן ליה כשהוא דולמי לא שתפרק ניון שהיא סחומה ברובא לגבי לה דעד כאן לא פליגי אלא בשנסרכה יחד החומה והחומה לרופן ואפילו אם תלמה לומר דבבולה מלחת פליגי מ"מ היכא דנשמכה ממש ברובא לגבי לה משחבר טעמייהו דמחירין וכי שהי גוונא מודה אני לאפי' בטבטה של עכו"ם מכבריון לה . והגלאה לע"ד כתבתי :

אלף כה (תר) **שאלת** ממני מודיעך דעתי במי שנדר או נשבע על הכבר אם מותר ליהנות בו שהות סהנות אחיות על הכבר :

תשובה בעניא היא בירושלמי ולא חיפשטא דגרסינן התם נדר מן הכבר מהו לחתם בו ידיו וכיון דלא חיפשטא חזלינן לחומרא דחיסור תורה הוא . ומ"מ לפשר לומר דהיכא דאמר שהות שלא שהנה בכבר זה עי ודאי כל שהות בשעת שנשבע לפילו לחתם בו ידיו דהא בכלל שהנה היא ותע"ג דהתם בכר לאו לשהי שהנה עומד מ"מ חזלינן לחומרא . אבל אם אמר קונם בכר זה עלי או בכר זה אסור עלי בשבועה אין שהר שהנות בכלל דקיי"ל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם ובלשון בני אדם אין אסור הבכר אלא לאכילה או לאכול אותו לעולם אבילה אבל שהר שהנות אינם בכלל לשון . ולא ראיתי מי שפירש הירושלמי והרי"ן ז"ל כתב אותו בפ' אין בין המודר וכתב דלא חיפשטא ואו לא. ומיהו מתוך סוגיית הירושלמי משמע לי דאפילו אומר קונם בכר זה עלי קמיבעיא לסו מדאתי למפשטא מן הדא בכר זו אלא אין סוף בין אחר מעל לפיכך ים לו פדיון . אם אמר הרי הוא עלי אלא מעל בו בשועה שהר דברי ר' מאיר אחריס אומרים לו יהיה מעל לפיכך אין לו פדיון לו אמרו אלא בא לאסר בו יהיה מותר. ומדמייתינן מדאתיא למפשטא מן הדא בכר זו שקדם משמע דלאו בשומר שהר

ככר זה עלי חייבי אלא בשחס שקדם לו קונם ואתו תלמידוס לר' יונה בשם ר' בון בר חייא ביני שאומר לה אכלנו ולא מטעמא לא אסרו עליו אלא לאכילה עד כדין לריכה נדר מן הככר מסו לאסור בו ידיו כלומר ואכתי לא אפשטא בעיין ומדלא דחי תלמודא בעיין בשומר בהנאת ככר זה עלי דשכי הוה עדיף טפי מלאחרוני מתניתא דחייבי בשומר שלא אכל ככר ולא שעטעמו משמע דבעיין לפילו בשומר קונם או שקדם עלי ככר זה ואפ"ה לא אפשטא וחזלינן לשומרא ושליין לני לומר כיון דתלמודא דידן לא כתב שלישעיא וכתב שבייחתא בפשטא קונם ככר זה עלי שקדם ואכלה סוה מעל וכו' ואיכא למידק מינה טעמא דאכלה אבל לאחם בה ידיו מותר לפיכך שכון בזה לשאכלה אסור ליהנות בה לאתם בה לפיקו שלא הירושלמי אבל אם נשנה לפילו דקיי"ל יש מעילה בקונמות אין חייב מעילה לפילו מן שספק ואין ג"ל שאין בו לא מלקות ולא קרבן וכן אם אמר שהרו ככר זה עלי אם עבר ואכלה בו שאר שהות שאין מניין אכילה אין שם שלקות שאכי שקדם אסור ליהנות בו ואפ"ה קמיבעיא לן אם מותר לאתם בו ידיו ולא חיפשטא סילכך לא שנא ואכאלה אסור ואם עבר לא עשין ליה . כללא דמלתא לא תבינן ליה כשפק מועל בשקדם ככל שאר ספיקות דשלמא לא שנא באסור ליהנות בה לשאכלה ולעניו יש מעילה בקונמות תע"ג דפלוגתא דשמיים וז' מאיר היא שכתו כר' מאיר לאתם שאני כוחים שלא דתנן ומחזיר לו שבדתו ובשקום שנועלין ככר חפול שהה להקדש ומשמע כדין שקדם ממש . ושא דתנן המודר שהה מחבירו מחזיר לו שבדתו היינו דאמר בלשון קונם דסוי לשון קרבן וקרבן אית ביה מעילה . והגלאה לע"ד כתבתי :

ודאי ליה ביה מעילה .

אלף כו (תרח) **שאלה** ראובן הלוה מעות לשמעון שלא בעדים ואח"כ אמר לו תן לי מעותי שכם ק' וכשיב לו שמעון אין לך בידי שלא שמכים והלך לראובן והביא עדים אחר העיד שראה את שמעון קונם שמורה ואל"ל מניו לך מעות ואמר של פלוני שם שנתן לי מאה פרעים לקונם שמורה וכן העיד שמני . ושים זה שלא בפני זה ואם תחשב זו כולאה לחייב את שמעון :

תשובה אם שמעון טוען מאה היו שלא שפרעתי לך מאתים ואין לך בידי שלא שמכים לפילו שתלה לומר זו שכולה סולאה פציעה דפטור דקיי"ל המלה את שבידו בעדים אין לריך לפירושו בעדים שלא לפילו אם יטען שמעון שמעולם לא לוה ממנו שלא שמכים נאמן ויפטר לגוריתא (שלא לפילו אם יטען שמעון) כשאר כל מודה במקלת ומה שהודה בפני עדים לא שמיבע סולאה לחדש עבור שלא להפציע את עלמו שברי לא בחורת הודאה סים לומר דלפשר שמפני שלפו לוחו קונם שחולה שרשה לומר של פלוני שם כדי שלא יחזיקו לוחו עשיר ופשוט סוא . ולעניו שהיה שלא בפני זה היו מעלה ומוריד לעניו ממון דעדות מלטרפת לשבל בעדות נפשום אין עדותן מלטרפת . והגלאה לע"ד התבתי :

אלף כז (תרג) **שאלת** ממני מודיעך דעתי במי שטען על חבירו וזה משיבו ככר השבעתני על טעמה זו אם מלשיעין לומו פעם אחרת :

תשובה אם טען נשבעתי לך ביני לביניך סים נראה לומר בשאין בדבריו כלום דהי כלו לא תימא שכי לא המלה מקום שבועה שלא דמחוך סוגייה הגמרא פ' שנים אוחזין משמע דלפילו ביניו לביו נאמן ודקא קשיא ולא תמלא מקום לשבועה לא קשיא דמלי למימר ליה לו תשבע לי עתה או כשתשבע לי תשבע בפני ב"ד או בפני עדים . והוי יודע שאין הדברים אמורים אלא בשומר מחליפין שתשבע ביני לביניך זה מודה לו אלא שאומר עדיין לא נשבעתי אבל אם טוען לא נתרלייתי נריך לישבע שאחרלה שאין זו תקנתא לתקנתא ושבעתי ניחא טפי דים מקום לשבועה . ואם אמר נשבעתי בפני פלוני ופלוני אם תשבע לשבר מברדין הדבר ואם אי אפשר לשבר בנון (או) שמתו או שהלכו למדינת הים לריך לדחות אם הים חייב לו שבועה אם הדברים אמורים אי מכשיעין לוחו פעם אחרת (שתת) עד אחד או שבועה שאומרים אי מכשיעין לוחו פעם אחרת (שתת) לו יפרע לו מה שטען עליו דליכא טעמא דתקנתא לתקנתא

עבדין ומם סיס חייב לו שבועת סיסם דרבנן הסכימו הגאונים דאין מוחזק ומשביעין לוחו פעם אחרת ואפלא לר"ם שהי תשובות בתחת אחר במשביעין ובאחת אחר אין משביעין ולא נודע היאך אחרונה. וכתבו המפרשים ז"ל דמסתמא באחרונה אזר לטורות לדבלי הגאונים ז"ל ועשמע דשבועת הסם תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן. ולא דקשיא לי ק"ב נעלא לתקנת רב נחמן שכל אדם יכפור בכל ויאמר בשר נשבעתי לך שבועת הסם בפני פלוני ופלוני ונשלמת אם אחר והלכו להם למדינת סיס חיבת למימר דילמא מרחם ולא מקור דילמא לחו לאחר ואכחישי ליה לבל סוא יעשה בשרמה ויאחר בפני פלוני ופלוני ואתו ואיבת למימר דאי טעין שכי לא מסיחיין ליה דסא חיבת אמי טעמא דתקנתא לתקנתא לא עבדינן. ונשלמת גבי חבוד שייך שפיר שאי טעמא דלא על גב דמעקר תקנתא דרבנן לגבי חבוד אם מקיימת שפיר בכולי עלמא בלא חבדי. ואחוך סדוחק אני אומר דכיון שתקנו הגאונים לסחריס על כל מי שבועון על חבירו דבר שאינו לו שחייב לחבירו ואינו מודה לו לא מיקרית תקנתא דרב נחמן דיבת סוא לטעון שקר מפני טעם סחרס. סילכך אם יטעון כך אע"ג דאין משביעין לוחו דמחריחיין מרס שאם מתקנת סגאונים ומחיימין עליו. ומדברי סריי"ף ז"ל נראה דאפי' בשבועת דאורייתא נאמן ואין משביעין לוחו ו"ל ושמעינן מכאן דסיכא דנאמיין שבועה בב"ד ואלא מב"ד ולאחר זמן חבעו חבירו בחוחה שבועה ואמר נשבעתי ולא נאו עדים בלא נשבע שאם נאמן ואינו חייב לישבע ע"כ. ול"ת בשלמא שבועה דרבנן היכא שעמד דתקנתא לא עבדינן אבל בשבועה דאורייתא מאי היכא למימר. וי"ל דלעולם הרב ז"ל דאינו חושב לוחו ממון ממש אלא בחושב לוחו שבועה לבד שלומר בבר עמדנו בדין ונחחייבת לי שבועה וזה טוען בבר נשבעתי וכל טעמה שחייב נחחייבת ממון היאך נחחייבת שבועה אבל אם טעמו ממון וזה טוען בבר נשבעתי על טעמה זו לב"ע חייב שבועה ומשלי טעמת משעם דאפילו משבועת הסם פטרו הרב ז"ל והיינו דכתב ואינו חייב לישבע משעם שום שבועה. ומכל מקום לאשואים ואחרונים חולקים עליו בדין זה. וטעמה זו מחייבת ממון אפרי אם לא ירלה לישבע יפרע מה שטען עליו חבירו בחלה ואין שהיא טעמה הגורמת ממון מבעיינן לוחו סשם ושבועת הסם אלמלא משום דהקנתא לתקנתא לא עבדינן סוא שחייבין ליה שבועה. ושמחת דאחיק להכי אלי לחרוצי קושיא לעיל דאין סדברים אמורים אלא בשטוען עליו עמדנו בדין ונחחייבת לי שבועה וזה טוען בבר נשבעתי. אבל אם טוען עליו אינה אלא בידך וזה טוען בבר עמדנו בדין על טעמה זו ונשבעתי חיינו נאמן בלל שאפרי לא על שבועה אם בשום לזון שיאמר תקנתא לתקנתא לא עבדינן אלא על המעה אם בשום לזון סילכך חיכא לתקנתא דרב נחמן שפיר. ואכי משמע ליתניה דגמרא דלעיל ממנו דין זה ק"ל יותאן שיש חייב לחבירו שבועה בב"ד וכו' ומשמע שאפרי מוכסס בין שיששם שעמדו בדין ונחחייב שבועה אלא שאם חומר לו נשבעת וזה חומר נשבעתי. ולשאלת אבר בא בשאלה חינו בדקדוק סילכך אכי נראין לשיות מי שטען על חבירו ונחחייבת לי שבועה על טעמה פלוני חם משניהו בבר שבשבעתי על טעמה זו בבי סאי גוונא אין משביעין לוחו. אבל אם טען מנה לי בידך וזה משיבו בבר עמדנו בב"ד על טעמה זו ונשבעתי עליה חינו פטור משבועה ד"ב בשלא זה לתקנת רב נחמן. וכוי יודע בתם המנהג לישבע בב"ד בקבל שוב חינו נאמן לומר נשבעתי מבא דאמר חיבי אין דומה שבועה ד' הניה בין שניהם אם אם יש דומה ביניה ראיה ויפעה. והגראה לע"ד כתבתי:

אלף כח (תרנ) **שאלת** ממני חודיעך דעתי נמי שאפשר לת חבירו שליח לשחוט או לכסה והלך

ושחטה לע"ז אחאי אסורה לומר ליה לתקוני שדרתיך וזלא לשוחטי. וכי תימא ס"ב דלא אסירה והא דקיי"ל שהשחט לעכו"ם אסירה לא על גב דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"מ בשלא עשה כן מעשה גדול אבל אם עשה כן אוסרה שהרי מעשה גדול אבל אם עשה לוחו שליח לעולם לומר לך דלא אסירה

ח"ב הוו לבו לפלוגי בין סיכא דעשאו שליח ללא עשאו שליח:

תשובה לדעת הרמב"ם ז"ל שדבר ברור דלא אסירה מורה

חפילו שעשה בה מעשה גדול ל"ם עשאו שליח או לא עשאו שליח שב"ב פ"ם מהלכות ע"ז בד"ה בבהמת עלמו אבל אם שחט בהמת חבירו לע"ז או שחליפה לו נאסרה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"כ. ולדעת הפוסקים דס"ל דאדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה גדול כדמשמע פשעת דש"ז כדאמר רב הונא סתם. ומיהו כתב שראב"ד ז"ל דהכ"מ עכו"ם אי בישראל מומר אבל בישראל אחר לא אסרה דאחרינן לעזרי קא מטין וע"ב לא שייך שאלה אלא בישראל מומר ולא בעכו"ם דאין שליחות לעכו"ם. והיכא דעבר במזיד ושחטו לע"ז אדעתא דנפשיה קא שחיט ונתבטל שליחות ואסרה וחייב לשלם שכשתו ויין שנתבטל שליחות לא שייך למימר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אבל היכא דשחטו לע"ז בשוגג שייך שפיר אלא אפי' אלא בישראל מומר וכגון שאשאב שאין זאת אומרת. ויש לפפות מכוגיא דאין כאן סמדר דאיתא למפשט בעיין דכוי כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיא מדאמן שכהנים שפגלו במקדש במזיד חייבין וחני עלה בשוגג פטורין אלא שפיגולן פיגול אי אמרת שלוחי דשמיא הוו סיינו שפיגולן פיגול אלא אי אמרת שלוחי דידן ניהוו אמאי פיגול פיגול שליחא בוויתך לתקוני ולא לעוותי. וכתבו המפרשים ז"ל דלא פריך ממזיד דנהי דשלוחי דידן סוו פיגולן פיגול דכיון דמפגל במזיד חיא עושה שליחותו אלא אדעתא דשפשים שבל בשוגג אי שלוחי דידן ניהוו אמאי פיגול דשא כיון דשוגג סוא לעשות שליחותו וניחא ליה לתקוני שדרתיך וכו' ודאיכן שאמי פיגול דאמר קרא אלו יחשב מכל מקום. סרי לך בסדיא דהי לאו קרא אלו למימר ליה לתקוני שדרתיך וכו' ולא סוי פיגול ס"ב אלו למימר ליה לתקוני שדרתיך ולא נאסרה הבשמה. ותע"ג דהכא לא חיפשטא בעיין ובפ"ק דקדושין אביק רב הונא דשלוחי דשמיא הוו מ"מ אפי טעמא לתקוני שדרתיך וכו' מוכסב הוא. ומיהו יש לדחות דבשלמא הכא גבי פיגול שעשה שליחותו ומעשה הוא רחוי מלד עלמו אלא שאשאב אלו הוץ לומנו לא הוץ למקומו ומשאשאב חיינו בכלל מעשה לאסור בשאת מבינו. אבל שמחט לע"ז שמעשה בעלמו שהוא בוחט לע"ז הוא מעשה גדול ואחד בשאת מבינו. ואפי' לפי טעה זו אם שחט שאם אלא שאשאב לע"ז אין אוסר בשאת מבינו כיון שבשעשה סיה רחוי מלד עלמו אין מאשאבו שעושה לאסור בשאת מבינו ואע"ג דאיכא לדחויי סבי מ"ם כיון דסרמב"ם ז"ל כותב בשבל גוונא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי עכשיו שהוא דיינו שנתמיד היכא דשחט במזיד לעכו"ם לא אסרה דמאי למימר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אם לא פירש לו בין לתקן בין לעוות כדאחרינן גבי שלימות דעלמא. ושאחת כוי מילחא מליעחא דהיכא דסוי מזיד פסקינן כדעת שאר הפוסקים ושפשטא דסוגיין דש"ז. והיכא דהוי שוגג פסקינן כדעת הרמב"ם ז"ל דהיכא עשאו רבא דאמי למימר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי. וסנראה לע"ד כתבתי:

אלף בט (תרנ) **שאלת** ממני על כל הלאוין שנתן להשבה כגון גניבה וגזלה ורבית ומה הגנזל לי מתקן

הלאו כשיחזיר ליורשיו או לא:

תשובה לא ידעתי מה מקום לבחלה זו דמשנה שלימה סיא בפ' הגוזל עלים שגוזל את חבירו שוה פרוטה ושבע ע יוליכנו לחבירו למדי ולא יתן לו לבנו ולא לשלוחו אבל מתן אחר שלים ב"ד ואם מת יחזיר ליורשיו ואם נפשך לומר חייב להחזיר אבל לא נתקן הלאו כיון שלא החזיר לגנזל בעלמו. ומה תבונות בדבר חדש דאם בהא תליא אם מתקן הלאו חייב להחזיר ואם לא נתקן הלאו למה יחזיר. ואו ליורש כרעת דאחרא וכיון שהחזיר ליורש סוי כאלו החזיר לגנזל. ואו דאם לא הספיק להחזיר עד שמת גנזל מאי ס"ל למעבד. ואו דא"כ מיאו מלקות על לאו דלא תגזול וכגון שמת שגנזל דומיא דהא דתחריק גבי לאו דלא יהיה לו שיהא אם לא עשה ואבר אח אינפיה חייב דשוב אין יכול לקיים מעשה שכא ואח ודאי ליתא דלא אמר אדם מטולם שלקה על לאו דלא תגזול לפי שבבל שעה ניתן להשבון אפילו יומו שהגנזל יחזיר ליורשיו דאין לך אדם מישראל שאין לו יורש ואפילו אלא נמלא לו יורש ונאחרש סגזלה בידו אין לוקה שבשי שלאו בעלמו יש לו חקנה ע"י **חתרש**

מע"ה לא ספיד אם יכולה ומי לא עסקינן במדמן דכר מלוה שלא היה יכול להמלות עם אחיו בשוה בחדמו אלא ודאי משמע דלית ליה כולל . הילכך נ"ל דיגרם אם תמתו ואלא ידי התרם שהרי מן התורה מגורשת גמורה היא בלין זה לומה כיון שהוא כביולו על עלמו אינו אלא חומרות אחרונים . ואם יחזיר לומה מועה ואם לא יהלה להחזירה יתן לה נע אחר מדעתו לחוליא מידי חומרת האחרונים ז"ל . וכבר הארכתי בתשובה אחרת בביולא בזה בחי שהדר בגזירות שמעון לגרש אם תמתו שהרי מיהות היא שומה בתורה וקוי בכולן דידן . והשלחה לע"ד כתבתי :

אלף לו (תריח) **שאלת** ממני לודיעך דעתי במי שהלכר נכביו על חביבו אם מותר למוכר לו ביותר

ומי שהלכר על עלמו נכבי חביבו אם מותר לקנות ממנו ביותר :

תשובה לכאורה היה משמע דמותר דהנן פ"ד דנדרים שהני נהנה ליעקל לוקח ביותר ומוכר בפחות . שיעקל נסיון לי לוקח בפחות ומוכר ביותר אם שומעין לו . ה"נ מותר הוא אבל לא ישמעו לו . אבל כד מעיינת בה ספיל תבכה דמהני שמיה במי שהדר בגלחו של אחרים או בגלח אחרים עליו לו מותר ליקח בפחות ולמכור ביותר לילכא שגלח לאחריני או ליקח ביותר ולמכור בפחות דלית ליה גלח אבל מי שהוסר נכסיו על אחרים הרי נכסיו אסורין על אחרים לפילו יעכור שוה מנה במאתים וכן אם הכר נכסי אחרים עליו הרי שנכסים בעלמן לאוריש לפילו יקנה שוה מנה במאתים . ויש במדה זו לקבל דקיילן אין אדם מוסר דבר שלא בא לעולם ואם קנה נכסים אחרים לא נהכרו ביון שלא היו בידו בשעת המיכור . אבל מי שהדיר הנאתו על אחרים חל המיכור לפילו על הנכסים אשר לא היו ברשותו בשעת שהדר דהא בשעה שהדר והרי הוא מכוה לוותו . וכוי יודע שאם ימות נכסי עליך נאסר נפש ובחיטופיהן ובגידוליהן אפשי"ו שלימו נאסר עלמה אם"כ וכיון דמהני' דהדירם לא חייבי אלא במדיר שלמה ועריות בה טובת והשיקול דזביעת דרמיא על אפיס הרי שלמה מוכר ולא שלמה לוקח וזביעת חריפא שלמה לוקח ולא שלמה מוכר וזביעת מליעא שלמה שניהם והכ"מ בשמוכר שוה בשוה אבל כי ממכר ביותר לפילו זביעת חריפא שלמה מוכר ולא שלמה לוקח וכי ממכר בפחות אפי' זביעת דרמיא על אפיס ה"ס לוקח ולא שלמה מוכר אבל במי שמוכר נכסיו על חביבו לו נכבי חביבו עליו כל"ד בכל גוונא אסור בין בפחות בין ביותר כי הנכסים בעלמם נאכרו וחם ברור וכן כתבו הסמ"ק והריטב"א והר"ן ז"ל . והשלח"ד כתבתי :

אלף לה (תריט) **שאלת** ממני לודיעך דעתי ביום שבחלו מלפני הרשב"א ז"ל דקיילן מכרוהו ב"ד נלקח וקיילן לריך לומר לחבתי אם לחדוי בעוד שהוא עבד אם בחומה שעה נעת לזכוני ופפיס בכקה כדי לחגיל מהלילה מני עביד לו לא . והשיב ז"ל זו לא שמעתי אבל מסתבלא לי דל"ב בעלה לריעה לגמוכר בב"ד וגזרת הכתוב דלמוע חין בשמעה על הר סיני כי לי בני ישלחל עבדים ולא עבדים לעבדים ע"כ . וקשיא דחין מקום לא בעלה ולא להכותם דמי לא מכר לו רבו שפחה כנענית ולילו נלקח כלל דכתיב והשבתי חת תדוני חת השתי ותת בני ותפילו מכר לו רבו שפחה כנענית בשעה שהגיעה סוף שם שיש לחכור נא אם לא נלקח תפילו שחזר ומכר חת עלמו דקיילן מכרוהו ב"ד רבו מוכר לו שפחה כנענית מוכר עלמו אין רבו מוכר לו וכיון שהוא נאכר בשפחה לא שייך לומר חשבתי חת תדוני וכו' ותילו נלקח ומת מקום יש לבחוכה ולבחובה :

תשובה שפיר קאי מיבעיא לר ובפיל מעיב הרב ז"ל דלכולם תפילו מכר לו רבו שפחה כנענית וכדי להגלל מן הקילעה רולה להניח את השפחה ולחזור את עלמו מפני שהוכח את רבו אם יוכל לעבות כן או לא והשיב ז"ל דתפילו בכי הלי גוונא מכור לפי שהחורה חייבה לליעה למי שרולה לחזיק בעבדות על מה שהתרה בורה בכתיב שם שיש יעבוד ובשביעית יצא ואם אמר אינני מבקש למכור את עלמי בשעה שהוא עבד לר כיף על זמן עבדותו מתבטל מעט כ ליעה הע"ג דבלאו הכי בשל מר שלילו חוכח את עלמו ולולה להניחה מיהו נלקל מ"מ הטעם בשבילו חייבה תורה לליעה עדיין במקומו עומד אם אמר אינני מבקש למכור למכור את עלמו

לריכה מיתון אבל אם רצה ב"ד לנכון הדבר להסיחה מעצם הפקר הרבות בידם ולא חיישינן שמא קדשה אביה וכיון דעד שנתה לא ידעינן שקדם לה חיישינן לשמא יקדשה רכתב ר"י ז"ל לפתח טעם שאם קדשה אין לאסור לותה על מי שקדשה ומרינן לה מפתגדיל .

והגדתה לע"ד כתבתי :

אלף מ (תריד) **שאלת** ממני ברחיבן שכבר בית מסמעון וכתב לו כל זמן שילמ רחובן לדור .

בבית בסכום מחכר לא יכול להוציאו ולא להוסיף עליו בסבירות וקבל עליו שמעון כל עדשר שיבוא לו מן סעבו"ס השותף בבית או מזולתו על הסבירות מחכר ולסעמיד בידו בבית כל זמן שילמ לדור בו ושתה מכר שמעון בבית ליהודה ובא יהודה להוליא מת רחובן מן בבית ושופן על שמעון לסעמיד בידו בבית כחשר סתנה עמו ושמעון חומר הרי סעמדתי בבית ברשותך כמה שנים כל זמן שרצה שלי עתה אין בבית אלי . יהודה המודה הדין עם מי :

תשובה הדין עם שמעון שלא היתה כוונתו שיהיה חלוט לרחובן בדמי הסבירות לעולם אלא כך היתה דעתו יסלק מעליו כל עדשור מלד השותפים ולסעמיד הסבירות בידו שתה יבוא אחר ויאמר לידי שכר קודם לו עדשור אחר להסעמיד בבית בידו כל זמן שילמ לדור בו ואלא יוליאו אפילו אם שמעון בעלמו ירלה לדור בבית אבל לעניו שלא יכול למוכרו לא שלם על דעתו ואפי' אם יש ספק בדברי השטר כבר ידעת כי יד בעל השטר על התחתונה וכ"ם בשיני רושה בזה ספק ואימדנא דמוכח הוא דלא מכר לו ביתו. ואע"ג דרוב הפוסקים פסקו דלא קיימ"ן כרב אחא דאמר גמל המוחר בין סגמלים ונמלא גמל הרוג בגילו בידוע שזה הרגו ס"מ לאפוקי ממונא אבל לאוקומי ממונא מוקמינן מאומדנא ושכא קרקע בחזקת בעליה עומדת והשוכר הוא המוליא תדע דלא היה בדעתו אלא כל זמן שהיא שלו דהא שהקבל עליו לזון את בת חבתו כל זמן שהיא בשותפות עמו ועמד וגירשה והחזירה חייב לזון אותה דשמעינן מדרשותיהם קאמר וכ"כ שרשב"ם ז"ל ולמד אותה מהא דתניא אמר לבן לוי שדה זו לשתקחנה מעשר רחמון שלך מעשר רחמון שלו ואם אמר כל זמן שהשדה זו בידי מכרה וחזר ולקחה אין מעשר רחמון שלו דמשמע דדוקא מקנין רחמון שתנה עמו ולא מקנין שני אף בג"ד כ"ז שהיא שלו בקנין רחמון אלא קיים מכרו וחזר ולקחו בעל שתניו וכ"ם אם מכרה ולא חזר ולקחה. ואפילו לעניו שקדם לחמיר עפי אמרינן שכי דתנן שקדים שניטות שלו עד שיקללו אין לשם פדיון ופרכינן עלה בגמ' ושעולם בתמיס ואמר בר[פדא] פדלן חוזרות וקודשות פדלן חוזרות וקודשות וקיי"ן בשי לי אמר עלה ר' יוחנן לא שנו אלא שפדלן הוא לבל פדלוס אחרים אינם חוזרות וקודשות וכתבו עלה שמפרשים ז"ל שאפילו שחזירן לפורם שקדים סרחמון שפ"ם אין חוזרות וקודשות לפי שמיד שפדלוס אחרים נשתלק רשות שניטלו סרחמוים משם וכיון דשעתא אי אפשר לשקדם שיחול עליהם בשר שעתא ומי שבשניטות אחרים לרשותו לא חייל וע"כ כ"ם בג"ד שמכרה לאחרים שתבטל תנאו עם רחובן. וא"ת בשלמא גבי שקדם בת אחר ופדאה לפיכך ילאו לאחרון ותבטל תנאו אבל בג"ד הוא בעלמו מכר את בית ולאו כל כמיניה למכור לבטל תנאו של רחובן הא ליתא דהא אחינן בפ' אלו נדרים נדרים למפשט מסא דבר פלא דבעי ר' יוסנית סתם אחינן בפ' פרטות לשתה ואמר לה בשחת תשקדתי לי היום ובשחת תשקדתי לי לשחר שתגרתיך שבי מי דהוו קדושין ודחינן שתי אבל אשה דשפלוס אחרים דמו ושם ליתא דשתי לן בין היכא דשוא מכרה את לשחר שתגרתך הוא מגרש אותה מדעתו ושבי ס"ל לדחויי שתי שתם דמשום שבי מבעיא לר' יוסנית כיון שהוא בת לגרשה ודימו לגרשה לא תפשו קדושי פרוטה שניש דלאו כל כמיניה לגרשה כדי ביחול תנאו של פרוטה שניש ומש"ה לא חיילי אבל גבי שקדם פדלן חוזרות וקודשות פדלן חוזרות וקודשות ומלא דחי שבי מעמיד דאין חילוק בין היכא דפדלוס אחרים להיכא דמכר הוא את בית דטעמא תלוי משום דשכשו לרשות אחר. ושבי מעמיד בסדיא מסבית דבן לוי שבתבתי למעלה דהא בריעת דיוקא קתני מעשר רחמון שלו ואם אינה אלא שלו לשמעיינן ומתי דקתני סיפא ואם אמר לו כל זמן שהשדה זו בידך מכרה לאחר וכו' לאו למימרא דאם לא אמר כן אלא שהוא יוכל למוכרה אלא לומר שאפילו אמר כל זמן שבית בידך ועתה שבר היא בידו שמכרה לאחר נתבטל התנאי אם חזר וקנאה אין מעשר שלו הא למדת שאם מכרה אפילו שחזר וקנאה נתבטל תנאו דפנים חדשות באו לכאן אבל אם סתנה בפירוש שאם יחזור ויקחנה יחזור לתנאו תנאי קיים. ו"ל הרשב"ץ ז"ל ואם סתנה בשעת שהקדש שיחול עליו אם תבא ליד אחר ויקחנה ממנו מהני אבל כל היכא דלא אתני בשת לידו אח"כ אינה קדושה כיון דאפשקה אחר ע"כ לגבי הקדש תמרינן דאפשקה אחר כ"ם לגבי שבירות דודאי אפשקה אחר וכ"ם בשה שאמרת שבית בידך אחר נתבטל תנאי הסבירות ולכתחלה נמי יכול למוכרה דומיא דהמקבל עליו לזון את בתו ואמה והבית דבן לוי. ואני יודע שאם הסבירות הוא לזמן קלוב אין הקונה יכול להוליאו דסבירות מכירה ליומי ובשביע זמנו הרי הוא מומנת ושומד ויולא מיד ואם אין הסבירות לזמן קלוב אלא שאם אין הקונה יכול להוליאו דלא עדיף מגבית דאחתי מחמתיה עד י"ב חדש דמלרים כרך סוף לעניו זה ולריך להודיעו י"ב חדש קודם עד שיוליא בית ואם אין הקונה רולה לקנות אלא ע"מ שיאל זה מן הבית אז לריך לרחות אם המוכר עני ודחוק למעות כגון שיש עליו חובות לעכו"ם או שאין לו מה יאכל מוליאין אותו שאינו בדין שזה יסבול על הפתחים או ימכר ביד עכו"ם שאין מרחמין עליו ואם ירוד בביתו הילכך כופין אותו לגאת ואם ימכור את ביתו ודבר ברור הוא כי התנאי אבר התנה עם שמוכר אינו מעכב אותו מלמכור את ביתו שברי לא התליפה לו בהליפה כדכתיבנא לעיל . והגדתה לע"ד כתבתי :

אלף מא (תרטו) **שאלת** ממני לודיעך דעתי מי שמכרה את מבירו בביתו או מסנה אותו מבכסיו אם אי אמרינן לפי מתנה עבד כיון דלא פירש לפסי שבירות או הטותה או דילמא שאמר כפירושו :

תשובה אם אים עני הוא ורלוי לתת לו לדקה לא תיבעי לך דודאי כל הנאה דמבני ליה או כל מתנה דיסיב ליה או אם שברה אותו בביתו שכל הוא לפי מתנה ולפי לדקה ושאמר כפירושו שיודע הוא שאין לו מה לפלם ואפילו אם העשיר אח"כ אין חייב כלום שברי עני סיה בשותה שעה דקיי"ן בעב"ב שטולך ממקום למקום ואין לו מה יאכל לוקח לקט שכחה ופאה וכל דבר הרשוי לעניים ואינו חייב לפרוע אחר שהלך לביתו מפני דעני סיה בשותה שעה הילכך אין מקום לשאלה אלא במי שאינו עני ואינו לריך לביתו ואם הוא בית דלא קיימא לאגרא ובעל הבית לא עדיף למיגר זה נסגה וזה לא תסגר וכופין על מדת סדום ולא תיבעי לך אלא ודאי בבית דקיימא לאגרא וב"ם עדיף למיגר בזה וכיולא בזה תפול השאלה. דע כי כל שאמת דמילתא שמברה את בתו בביתו או שמכרו מבכסיו לשם שבירות ולשם שלותה טוריו ויכול לחבוע ממנו שבירתו או מה שהגסו. ושרשים מהא דכיודד לתוך שדה של חבירו ועשתה שלא ברשות דחייב בעל השדה לשלם ולא כל שיעמו שיאמר במתנה נתת לי?. ועוד רחיה מדגרסינן בירושלמי פרק חיו נקר חד בר נש שלו לחבריה[דיימ] לשריפה נו ביתיה אמר ליה הב לי דיינך ר"ל הב לי לגר ביתי אלא עובדא קמיה דר' אבא בר זבידא ומריקו ליה מאי דהוה מי שמעריים פי' ופיתחו לו מן הדיינין שהיה חייב לו חבירו כשיעור מה שרלוי לשבירת בתים. ומכא ודאי כשעמידו שתם לחייבי ולא כשעמידו בפירוש בשכר דע"כ לא הוה אמר ליה אידך הב לי כל דיינין דיהיה פרע ליה מה שאתה שמו לתת לו בשבירתו וכן שמי ליכא למימר למשום רבית קאמר דע"כ ה"ל למימר נכס לי לגר ביתי אלא שמעת מינה שהבירה את חבירו בתוך ביתו שתם לא למתנה חיכוון אלא לשבירות וכ"ם לע"ד דהכא לאו שעה שמו מוכח. לא נתכוון אלא לשבירות וכ"ם היכא דלא עשה שמו מוכח וגדולה מזו למד מבלן הרשב"ץ ז"ל דשמברים אבת את חבירו שתם חוזר ונוכח ממנה והיה תגבה מן שבעל ושא לתפליגו תגן וכני כהנים גדולים מי שהלך בעלה למדי"ו ושמד אחר ופרנס את אשתו תגן תומר חייב את מעותיו ע"כ יוחנן בן זכאי יפה אמר תגן וקיי"ן היולבתא כתגן . פי' שרב ז"ל דדוקא בשפרנס שמחמת מזונות שחייב לה בעלה הוא נותן לה דבכב"ג אמר תגן חייב מעותיו אבל אם פרנס שתם אחר וגובה לפי שבל שמפרנס שתם חייו שמפרנס בחורת שתנה וגן שעלה שריעב"ח ז"ל ואע"ג דיש

מולקים על הרב ז"ל בפתי דעמד מחד ופרנם מ"מ לענין סמברם מדם בביתו או סמכנא סתם לח רקיתי מולק. וז"ל סר"ן ז"ל על סרמב"ם ז"ל ואין דבריו מחוורים לדעתי דנכי מודה לני דמסנא לח מביתו סתם לאו לפס מתנא קמכוון אפ"ה המפרנם לחסא הבישו סתם לחכן סמיח לח מעותיו על הקרן סלבי וכו' ודכי סוא בריש פ' אין סנודר ע"ש. ות"מ מדברי טולם נלמד דסמברם לח מביתו בביתו סתם או המסנא או מביתו סתם אין דעתו לפתח אלא לחתלמיזין עד שיפרנם. ות"ת וכל קיל"ן ספורש מוכו אל מביתו אפילו מלוה על המסכון פטור מלפלם ומחזיר לו מסכון וכן למדו הפוסקים ז"ל מן סירושלמי סיש לך סנאה גדולה מזו שפורש מוכו ומחזיר לו מסכונו ואפ"ה פטור מלפלם. וי"ל דספורש מוכו לא מני ליה סנאה אלא מבריח לרי מעליו ולחכן דקיל"ן כותיה פטור ואפילו שמחזיר לו מסכונו לח אל מחזיר ואין מתפדם אלא כדאתרינן בירושלמי סוא מפייסנא ליה עד דמחיל לי ומסדר מסכוני. לפל בל"ד שסרי נסנא ודר בביתו ומני ליה בנאה מה אלא שיש אל מחלה

ודו"ק ותסכם:

בללא דמילתא דכל המסנא לח מביתו סתם במאכל ומסקה ובסות ודילה סתם ולא פירש שהוא דרך מתנה וגם לא פי' שהוא דרך שלוחה יכול לחזור ממנו מה שמסנאו ושמין ב"ד כמה היה רלוי לזה לאכול ולשתות ולכסות ובית לדור ומותן לו לא לפי מה שהוליא שהרי יכול מביתו לומר אלו סייתי יודע כי מבלי לפי הוכל סייתי מלפלם עלמי ודמיתי לסא לתמרינן בגמ' ופורעין דמי בשר בשוק ובכל לפי מה שהוא חדש ורגיל ומשונ. וי"ל דתל"ג דמחלקן במפרנם לח לחת מביתו סתם לדעת סר"ן ז"ל היינו נוסב וסיינו מעותיו על קרן סלבי סר"ם בכאן לחסא נכסים שחין לבעל רשות בסם לבל חס ים לה נכסים שחין לבעל רשות בסם ופרע ממסא והיל ופרעת מבעלה דבחמת דמלתא על נכסיס שמך ולא על סבעל. ובכי משמע מתוך דברי סר"ן ז"ל שכתב וז"ל מיכו זו בחמת לדעתת דבעל מחיים ולאו לדעתת דילה שכבר הוא יודע שחין לחסא זו נכסים שיפת ופרע מסס לחא מבעלה ע"כ ומשמע שכבר הוא יודע וכו' לבל חס ים לחסא נכסים גובה מסס לדעתת דילסו נחית. והנראה לע"ד בתבתי:

אלף מב (תרמח) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בני שסדיר מביתו מסנאתו חס הוא מותר לדבר עליו לפלטון וכיולא מן סדברים אבר מועיל בסס סדבור:

תשובה הנן במודר שנאה מביתו בוקל את שקלו ופורע את חובו ומחזיר את לבדתו מקום שמוטלין עליה שכר תפול שנאה להקדש ואהא מתני' בפשטת לישנא דתנן לתמר עמד אחד ופרנם חסא מביתו ליבד משותיו וקיל"ן כותיה ומשמע מסום דמבריח הרי מנכסיו של זה הוא ואין זה שנאה סילכך כ"ש בל"ד דמותר הוא ולא מיבעיא סיכא דלבדומיה הרי הוא כגון שמדבר עליו לפלטון כדי שלא יניח לו מק דלדבש מחוייב הוא נשום לו תשמוד על דס לשך שלא תפילו סיכא שהדבור הוא כדי שיניח לו תועלת מוהר שהרי היינו נסנס מהדבור בעלמו שלא נורם שנאה הוא ואע"ג דהנן במודר שנאה מלכל מביתו לא ישתילנו ופפ וכבדם וכו' ושל הרי נורם לגורם ניכנו ואסירי של מוקמינן בגמ' דלמר שנאה שמניחה לידי מלכלך נמי לבל במודר שנאה מלכילה לבד מותר להנאיל לו ופפ וכבדם וכו' שכי נמי בל"ד שדינו מסנאתו ולא מסדיבור לגורם שנאתו ולא מיבעיא למאן דפסק שלא כר' אליעזר דאסור ויהוי במודר שנאה שלא כדבנן דס"ל ויהוי מותר ודרישם ברגל נמי מותרת ופפ וכבדם במקום שאין מסבירין כיולא נמי מוקרין ואע"ג דסתם מתני' כר' אליעזר ומסתי טעמא פסק ברמב"ן ז"ל כר' אליעזר מ"מ ר"ת ור"ם ז"ל פסקו כרבנן וכבר ידעת כי דברי ר"ת שם דברי שנאונים ודבריו דברי קבלה ועליו ים לסמוך. וטעמא דכתב ברמב"ן ז"ל ים לדמות אחר שמחילה שלא שתם תנא כר' אליעזר ולא כרבנן שלא שכי קתני אין בין המודר שנאה מביתו למודר סימנו מתלל שלא דייסם ברגל תפילו לר' אליעזר וכלים שאין שומין אוכל נפש לרבנן וסו כוי תנא שמודר שנאה מביתו לסור בדריסם ברגל סוי בהנאת זה כמולק שלא לתרן ר"ת ור"ם ז"ל שלא תפילו לברמב"ן והנתתי זה כמולק שלא לתרן ר"ת ור"ם ז"ל שלא תפילו לברמב"ן דאפי' לר' אליעזר ולא כרבנן שלא שכי קתני אין בין המודר שנאה מביתו למודר סימנו מתלל שלא דייסם ברגל תפילו לר' אליעזר וכלים שאין שומין אוכל נפש לרבנן וסו כוי תנא שמודר שנאה מביתו לסור בדריסם ברגל סוי בהנאת זה כמולק שלא לתרן ר"ת ור"ם ז"ל שלא תפילו לברמב"ן

ז"ל דפסק כרבי אליעזר הא"מ ויסור כעין דריסת ברגל דמפי ליס הנאה מוכסי הביתו לבל שדבור לאו נכסי ניסו. ומ"מ מודה שאם סוא מקום שמוטלין עכר על שדבור לשלטון לסבור לדבר עליו לקבל להביתו הנאה לבל לכלך מעליו סזק מוהר לפילו במקום שמוטלין עכר על שדבור ואותם שנאה שפול להקדש וסכי תנן במתני' ומסזיר לו שבדהו מקום שמוטלין עליה עכר שפול הנאה להקדש וסא בגידה דמחוייב לסשדורי מן סמורה ואפ"ה שם מוטלין עליה עכר שפול הנאה להקדש ס"ל לח שנת. ואם שקשה מסה דמחרינן סרי שם מקודשת לי בשכר שתדבר עליך לשלטון ודבר עליה לשלטון היינו מקודשת משום דאותם הנאה סוא מלוה גבה ואין חשב מתקדשת במלוה משמע דאין חשב מתקדשת במלוה אבל משמע דאיתא בה שנאה לח שקיל דבנדרים סלך אחר לשון בי שדם ואין שדם קורא לגורם הנאה שנאה אבל לשתין קדושין יש בהנאה שום כמה פרוטות אלא שסם מלוה אלנה. ומו דסתם שקיל ואמר בשכר שתדבר עליך לשלטון משמע שאינו רולה לדבר אלא בשכר ומיו שמקום שמוטלין עכר על שדבור אבל סיכא דלא פילם ולא סוי מקום שמוטלין עכר על שדבור אין כאן הנאה אלא גורם הנאה וגורם הנאה שמחרינן בסוגיין דאין חשב שמותר אם לא תאבר כל שגורם להנות לך ודאי דאסור לדבר עליו שלטון שכרי אסר אפילו בגורם הנאה ושדבור גורם להנאה סוא. עוד יש טעם להחיר דסוליאו בלשון נדר דקיל"ן דאין שנדרים חלין על דבר שאין בו ממש ושדבור אין בו ממש אם לא תאר נאסר פי שדבר עמך או שלדבר עליך לשלטון ואפי אסור לדבר עליו לשלטון. אבל בישור שנאסר עליו סתם אין שדבור בכלל. אבל אם סוליאו בלשון שבועה דקיל"ן דשבועות חלין אפילו על דבר שאין בו ממש ליישנן לטעמא קמוך דאין שדבור בעלמו אלא גורם להנאה ואינו בכלל עד שיפרש. והנראה לע"ד בתבתי:

אלף מג (תרמט) **שאלת** ממני תודיעך דעתי בבא דאמרינן מותן טעם לפגם מותר בדיעבד אי לייכי דוקא בתבטיל אבל בקדש וקנדש לא. או דילמא שכל סוי כדיעבד:

תשובה דוקא בתבטיל שתבטל סוי כדיעבד ומותר [אבל] בקדש וקנדש אסור לבטל בם לכתחלה דמותן טעם לפגם לכתחלה אסור. וע"ת סא תיזה בקדש וקנדש וכף דאית לסו תקנה ע"י הנעלה אבל קדש וקנדש על מנת לית לסו תקנה אלא בשבירה כדיעבד דמי ומש לי כדיעבד דתבטיל ומש לי כדיעבד דקדש על מנת ומיסו כל סיכא דאפשר לאהדורי בכשנותם כלכתחלה דמי אבל סיכא דלא אפשר ולריך למיהבדינהו ליסוי כדיעבד. וי"ל כיון שנאסר מתיר לבטל בם סוי כלכתחלה ומותן טעם לפגם אסור לכתחלה כי לא נפיש תקנת הקדש אלא כ"ש לפגם לכתחלה. וכ"כ סר"ן ז"ל בשלטות פסחים פ' כל שעה וז"ל ותע"ג דלרב אי אפשר שלא לשבור את הקדש אפ"ה לא סוי כדיעבד ולריך לדבר מדתמרינן בפ' כל שבשר סוי פיכא דלהנאה בא ביזרת אחברא ר' אמי ומי כדיעבד למש ליש למתברא לאסיויי עד למתר שלא ולאי פיכא וקדש תע"ג דלריך לשברן לאו כדיעבד דמי טכ"ל. ומשתברא לי דאסור להשתמש בשברי שנאסרו בשם ביצה או בגוון דומה אמי שנה שלא לידי תקלה. ומותר למוכרן לעכו"ם אתין ישראל לוקחים כלי חרס ישנים מן עכו"ם וזה פשוט. ואם ביאל בם כדיעבד אתבטיל מותר ד"ע לפגם סוא. אבל קדש לעולם אסור אפילו יבאל בם כמה פעמים. ואם ביאל בם במיזד אסור מיודע שאסור לבאל בם לכתחלה קנסינן לאו ואסרינן ליש לאבטל עד דמתבר לה לקדש. ותע"ג דקיל"ן מבטלין איסורין דרבנן לכתחלה ואיסור קדש סיינו אלא מדרבנן. לא קשיא דאי סוא שפיר לתקן קדש ע"י שאבטל בם ניחא לא אבל קדש לעולם בישורא קמא קאי. אלא שאבטל לכתחלה כדי שיסא אאבטל מותר כדיעבד וסוי כלכתחלה ואסור. ואו דכתבו אסוספות דעד כאן אין מבטלין איסור לכתחלה אלא בישורא דרבנן דלית להו עיקר מן סתורה אבל בישור דרבנן דאית ליס עיקר מן סתורה לא מבטלין לכתחלה. ותע"ג דים מולקים ע"מ דלאי להחמיר ומותן טעם לפגם יש לו עיקר מן סתורה

בללא דמילתא דאאבטל כדיעבד מותר לעולם טעם לפגם וכל

וכל קדרה שחיטה בת יומא כ"ע לפגם הוא לבל הקדרה והקערה והכף שנבלע בהם טעם של חיסור תעפ"י שהם יבשל בתוכן יהיה פגום כדי שם לחסורין תע"ג דלית לה תקנתא אלא בשבירה. ואם ניעל בהם בחזיד קפסינן ליה ואבריהן ליה לחבשיל. והחוספות כתבו דהיינו דפיבחא דמש"ס כבי הבדח מבוח דבלעה טועה משמע דס"ל דשאר קדרות שוי כמי כדיעבד ומותר. והשתא ניחא דהיה דחמור חדם יוצן ואחלי יוצן יותר מיבשי ליה דהוי כדיעבד ולדעת הר"ן ז"ל ליכיך לחלק דבשלמא הזוד אין יכול להחזירו לכבשן ולפיכך הוי כדיעבד לבל קדרה כיון דמלי להחזירה לכבשן הוי בלבחלה ואסור ואכן להחמיר היכא דעבר ובישל בה בחזיד וכמו שבחבתי למעלה. והגרלחה לע"ד בחבתי:

שאלה אלף מד (חריח) חם מותר לנחת בעליח מצויינת לרבות הדבים בלול שבח:

תשובה יש חוסרין מבוח דלילה לחו זמן ליליח הוא ומלחלו בלילית מבוי. ויש מחירין כיון דחזו דרך מלבושו לפלילו בחול שהרי בעלה חרבע חסורה בין ליליח הילבך אין זה מלבוש אלא ע"י ליליח וחזו דרבו בחול. ואני דשתי לסקל וכ"ם בזמנינו זה אלא נמלח דה"ר גמורה מן החורה כי מזה בטעם בחיזו לבשים לנחת בחבשיטין לפי שאין לנו לא ה"ר גמורה וכ"ם בחלרים דבולם דבוח בחיוב גמורה היא דלבחותיה נשיחות בלילה. ע"ל חיבא טעמא לחריבת בגדים דבולן חבוחות בן ולא בלפיח ותחויח. ביובך סדבר פרוב כי בחלדים מוחר לנחת בפלים שחלויים בהלבחה בלילה שבח לכ"ע. ואם דחכי דלאו זמן ליליח בלילה מ"מ חם לובש ליליח בלילה חיבו עובר הילבך מיבוב הוא. ולעיין בהרמיזה לעבו"ם לאורך בשבח חסורה לאורך מולחי בבח מיחרת בהסיבה דאת יש הגרלחה שבעמוד עמי לעבוד. לבל לאורך שבח דמיזה לעבו"ם חסורה. והגרלחה לע"ד בחבתי:

שאלה אלף מה (הרב) רש בן סוס לבחשון מבח על המבבון וגם נחן לו בחב ידו וכבבא לפדומו בפר לחובן במבבון וחובע חובו חם מודם לו במבח אלא שחובע מבבומו:

תשובה יבבע לחובן חחלה שבומע בישם אלא נחן לו שמשון מבבון ואחר בך יבבע שמשון אלא בים שום מבבומו פחות ממה שלוה עליו ונפטר. והטעם שבבר ידעת שאלו רגילין בפסוק בדעת הרמב"ם ז"ל שבחב הוליח עליו בחב ידו ואחן לומר פרעתי ומבו בהים יבול לבטען פלעתי ואחן לומר מבבון הבחתי אלא על החוב ומבבון אחה למד שאם הוא בבעל נבבע לחובן אלא בעיה אלא מבבון ונובה את חובו. וב"ד לא אלא מלוה ע"פ ממלוה בבחב ידו ואם נבבע שבוה המבבון יותר מחיובו אינו נובה כלום שבבר נבבר לחובן בבבועתו. ואם מודה בהים שום פחות מהחוב נבבע שבועת היסת שברי הוא מודה במקלת ופוטר בשבר ופבוט הוא. והגרלחה לע"ד בחבתי:

שאלה אלף מו (תרבח) ממני אם מותר להריח חפות של הקדש:

תשובה קיי"ל בית קול ומרלחה לא נהנין ולא מועלין וא"ת הא היו עושין פחילות בשמחת בית השואבה עד שפיתה אשם בורות חפים לאורה והא אינה שמן ופחילה להקדש. תירו בירושלמי דאין מעילה במרלחה. ואחרי אשם נמי לית לה מעילה מ"מ הא אין נהנין לבחלה. ותירו בחוספות דרחוי לבבוד חבין קאמר בלומר שהיה האור כ"ב גדול עד שהיה אשם רח"י לבבוד חבין. ק"ע בורלת ממש בפשטא דמתני' ומשום שמחת בית השואבה לא גזרו הבא אין נהנין לבחלה מדרבנן הוא וזה פשוט. אלא מה שמביא עיון אם הדבר הבוה עיקר עשייתו לריח אם מעל בו דבשלמא חפות ואחרוג אין עיקר עשייתו לריח אלא לאכילה. ולאורוה היה מרלחה לומר דאפילו הבי לא מעל דבא שמן עשוי להפיר גם בן ואמרו בירושלמי דלא מעל. אלא בד מציינת בה שפיר חשבה דלא דמי דאשם אינו נהנה מריחות הנמן אלא מהאור שעולה מן הנמן ואינו נהנה מהנוף של האיבור. וב"ד אם הריח ודד או שומנה של הקדש או בשמים של הקדש ודאי מעל מבני שמרלחה מגוף

בחיסור אבל אם השליכו הבשמים על האור וכריח אחר שעלה עשנו אסור ואין בו מעילה. וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ם מהלבות מעילה וז"ל קול ומרלחה ריח לא נהנין ולא מועלין בד"ח בשבריח הקטורת אחר שעלה בחימורת אבל אם הריח בקטורת בשחעלה תמרחה מעל ע"כ. וי"ל בטעמו של דבר מבי שעשנה מגוף הקטורת ולא מן הריח הילבך יש ללמוד שאם הריח בשישנה או בורד או בשמים של הקדש מעל ומטעמא דבחיבנא. ואפילו אם תרלה יומר דאין מעילה בחיסור אבל אם השליכו הבשמים על האור וכריח אחר שעלה עשנו אסור ואין בו מעילה. וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ם מהלבות מעילה וז"ל קול ומרלחה ריח לא נהנין ולא מועלין בד"ח בשבריח הקטורת אחר שעלה בחימורת אבל אם הריח בקטורת בשחעלה תמרחה מעל ע"כ. וי"ל בטעמו של דבר מבי שעשנה מגוף הקטורת ולא מן הריח הילבך יש ללמוד שאם הריח בשישנה או בורד או בשמים של הקדש מעל ומטעמא דבחיבנא. ואפילו אם תרלה יומר דאין מעילה

מ"מ אין חיסורה ליבח ואין נהנין בו. והגרלחה לע"ד בחבתי:

שאלה אלף מז (תרבח) מי שבים לו חזקה חלוטה על חביבו ושחתן ועמדו בך זמן רב ואחר בך מבר חביבו את ביתו לאחר ובא לפחות חלוטתו וזה שקנה הבית מעבב עליו הדין עם מי. ואת"ל הדין עם בעל החלוטה אם יבול לחזור שקנה בו מעשה אום וזה מקח עשוי:

תשובה אם בעל החלוטה פדן את פיתי פחתי החלוטה ואחם לאחם ועמדו שהלוטה ג' שנים לפופה לחזק ואנב חינו יבול לפחות לאחם ואבד בעל החלוטה חזקתו. אבל אם לא פדן את פיתי לאחר שהי' אחר כמה שנים. ומה מבר לחשון לשני בל זבות שים לו ולא עדיף מגברת דאתי מאחזיה:

ולענין אם יבול לחזור בו מדבר ברור כי היה רחים שנים היה ואין לך אום גדול מזה. אבל אם היו שלוטות במקום מעולה שהיה יבול לדחות שלא פדן פיתי החלוטה חינו יבול לחזור בו שבל שהיה אפשר לעמוד עליו ולא עמד בעון לטעמו אם הוא דבר שעשה או לדחותו אם הוא דבר הגדלה וכיון שלא עשה בן מחל. וכן בתבו ז"ל וכן דאוי לדון. אבל אם היו החלוטות במקום אפל שלא היה יבול לדחותם ולא ע"י בדיקה לאור הנר אין דרך בני אדם לבדוק הבתים או החלוטות בכה הילבך אום הוא ואחר. ואפילו יעשון לא יועילו הדין בלריך לפדון את פיתי ואחבתי כיון שבן שתיתות כ"ב זמן שוב לא יבול לפותחן אין שומעין לו שלא אפני חשדון ידיעתו לפסיד את המוכר זבותו והיה לו לשאול את מי שיודע וכיון שלא שאל אחל ואינו יבול לחזור. והגרלחה לע"ד בחבתי:

שאלת אלף מח (תרבח) ממני לודיבך דעתי בראובן שהביר בית לחבירו לשנים וקיבל המבות ונתרוצצה בחופן אחין יבול לדור בה אם בופין את ראובן לתקן את הבית או לא:

תשובה אם שבר ו בית זה אינו חייב לבנותו ולא לתקנו אלא אומר לו אם תרלה לדור בו במו שהוא מוטב ואם לאו מוכר חייב להעמיד לו בית אחרת ומחזיר לו מה שנשתר ממשות השבירות והינו מוכר את הבית לשכור בית אחרת תע"י שנשתבבד בית זה לדירתו משום דבית לאו למכור בקי. ואם אמר לו בית שהם ופפל חייב לבנותו אלא לו בית אחר לדור ובבי היתה בידו' בחומר חמו בית חצות לבני לו בית הרמלות לבחי ופפל היורשים חייבים לבנותו. בית זה ופפל אין חייבין לבנותו. ובבי אמרינן אמי לבני מודר הנאה מן בית זה אם בפל מוכר ואפילו אחר ובנאו במקומו ממש מוכר ליבנס בו בבית אחר הוא ופיבס אדשות בלו לבחן. ומסתברא לי דה"ם במשכיר בית זה ופפל ובנאו ונשבעל השבירות ויבול לבלבו דאין זה הבית הראשון אבל אם לא בפל לגמרי אלא שנתרוצצ בל"ד ותקנו לא נשבעל השבירות או אם שנתו בעל הבית חייב להעמיד לו בית אחר או יפביר לו בשוחו. וכן בתב הרמב"ם ז"ל פ"ם מהלבות שבירות וכן יש לדקדק מלשון בוניית הגמ' בוף פרק השואל אי דאתר ליה בית זה ופפל חזדא ליה ומדקאתר אחדא ליה משמע דאשעל בד חידות ואפילו אם אחד ובנאו אפ"ה הלך לו ובית אחר הוא ה דסב"ל למימר אי דאתר ליה בית זה ופפל אין חייב לבנותו. ואיבא למידק אם אמר השוכר אני אבננו מבלי ואחדר בו עד שיושלם בזמן שבירתו אם יבול המשכיר לעבב עליו אי דמיא להא דאמרינן לבני מדור שלמה שאפל ואמרה אני אבננו מבלי אין בומעין לה. ומסתברא לי שאין יבול לעבב עליו מלבנותו לדור בו לבני שלמה לא שאפשר שבית לה לבדה שגם הוורשים דיים עמה שלא שחייבין לתת לה מקום דירה בבית זה. אבל גבי שוכר שאפשר שבית ממש לדירתו אדם דחי לאו מקום בעמת דבית לא קיימת

לזכוני היה מוכר כביות לעכור ניה לדור כי היכי דלמרינן גבי השוכר את החמור ואתה מצמע דלפילו קרקע כביות נמשעבד לדירתו שהרי אם רוצה לדור בו כמו שהוא חייב יכול לעכב עליו וס"ס אם רוצה לבטלו אין יכול לעכב ע"ז ומ"מ לא שכירתו עד שזמן שקבלו עמו ואינו מנכה לו כלום וכיפין על מדה כזו כיון שנמשעבד קרקע כביות לכל זמן הנביות. והנראה לע"ד כתבתי:

שאלה (תרכד) אלף מט ממני על מ"ם הר"ד מלוניל ז"ל לא ידעתי מין שהממון ניתן למי שהעידו עליו מאחר שהוא קנס יתנוסו כ"ד לכל מי שירלה כדתנן בחומה של תרומה נוטל קרן לבעליו וחומש לכל מי שירלה וספק בידי עד שיורה לי לדק עכ"ס. ושאלת אם יש לחיב טעם:

תשובה דבר זה לא רלחיתי ולא שמעתי לכל אחר בקשת סמחילה מהרב ז"ל אפשר לי לומר דקיי"ן דתנ"ג לחין טוענין טוען הגוף מדין ק"ו טוענין ממון מדין קל וחומר וכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו אם עד שלא יצא הממון על פיהם מלמין מה שיזמו להפסידו בזמן שיצא הממון על פיהם חיגו דין שישלמו וכן היה הסכמת הפוסקים אשר הגו סומכים עליהם. ומעתה היכא שהפסיד הממון ופרע עפ"י עדים זוממין טעמא דבא ליכא שיחזירו לו התשלומין דמאי שנא מגנב דכתיב חייס שיש ישלם ואמרינן למי נתן הקרן יתן התשלומי עדים זוממין דזה קנס וזה קנס וזה חיגו מפיד וזה חיגו מפסיד שהרי לפיהם חוזר הקרן ואינה לאחדם טעמא דקרלי כיון שנלטער זה שנגנב ממונו דלוי שיזכה בכפל הכי נמי כיון שנלטער זה בפרע מה שלא היה חייב בדין שוב שיזכה בכפל של עדים זוממין דאר טעמא ניתנו וכי היכי דכבא מן הדין תשלומין שלו מטעמא דלמרן גם הגדון דהיינו דזמם ולא עשה תשלומין שלו וטעמא נמי ליכא שהרי נלטער שהעידו עליו שקר לחייבו ממון ואי לאו דהוזמו היה משלם ולכן זכתה לו תורה בתשלומין כי כל דהיכי דלכי נוצם והאי טעמא לא שייך בחומם של תרומה ולקל להבין. ואי לא דמסתפינא לדחות בכתוב מה שלא נמלא בדברי ז"ל היה דהיינה ניה מקרא יחידה דכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ואחיו יחידה הוא והק"ב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות והאי עשייה מסיה לאחיו ויש בתלמוד כיולא בדהכא זה ותפוס טעם זה עד שתמלא טוב ממנו כי כן תעשה גם אתי. והוי יודע דעד זומם הע"פ שמילה לו כל חייבי לאוין תעפ"י שלקו ונפטרו והרי הוא כאחיך לא הוכשרו בכך לעדות עד שיחזרו חזרה גמורה כל אחד ואחד בדיניה. והנראה לע"ד כתבתי:

שאלה (תרכה) אלף ג ממני מודיעך דעתי על שני שטרות פיולין על אחד מהם אחת שהתקדשה לראובן ואחרון באותו היום אחד מהם כתוב בו שעות כדי שיתבדר למי שהתקדשה תחלה והיא תומדת לראובן שהתקדשתי תחלה ואחרת לא לא:

תשובה לא ניחרתי אם העדים בעלמם אם העדים של שני שטרות אחד אחד מהם אחת שהתקדשה לראובן ואחרת לא לא כתוב בו שעות כדי שיתבדר למי שהתקדשה תחלה והיא תומדת לראובן שהתקדשתי תחלה ואחרת לא לא כתוב בו שעות כדי שיתבדר למי שהתקדשה תחלה והיא תומדת לראובן שהתקדשתי תחלה ואחרת לא לא:

שאלה (תרכו) אלף נא ממני מודיעך דעתי עלה דהא דלמרינן מפיסם ולא מפי כתבם וכתב רש"י ז"ל ושמעו מר"ת שנוהגין עכשיו כשהעדים רחוקים מב"ד בולחין עדותן בכתב ידם כיון שמכירין עדותן:

תשובה אין לנו סומכין על ר"ת בזה אחד שהרי יש מוקיים בפרוזבול ותו דעדים שהחומים על השטר אין מכירין פסולין אלא לאמרי"ל בשהיה שלא תנשול אלא ואנו נקי קולא לאחריתי ונאמר דאפילו על כתב ידם נעשה על פיהם. וכי תימא כיון שהם רחוקים מב"ד כילך יעשו. לא קשיא יעשו ב"ד של אלשה ויעידו בפיהם ויאלחו קבלת העדות לב"ד וכן מוהגים בכל גלילות יפרחל. ומו דאם ליתא לדברי ר"ת אמאי לאטרכינן לעשות דשלא תנשול אלא תיפוק לי' מפני שהם רחוקין אין הגדה מעכבת בהם. ומו בירושלמי משמע בהדיא כדעת רש"י ז"ל דגרסינן בשלשי יכמות על פי עדים לא על פי כתבן ולא עפ"י מתורגמן ולא עד מפי עד ובכתיי אין מעיילין עד מפי עד בתמיהא עפ"י כתבן עפ"י מתורגמן מעיילין ע"כ. וכי סיכי דעד מפי עד לא התירו אלא בעדות אשה ומשום עיגונא ולא בעדות ממון כן על פי כתבן אמי לא התירו אלא בעדות אשה לא בעדות ממון. וכן נראה בברית המ"ג שכתב שכתב ר"ת וכתב עלה אבל רש"י פי' בפירוש החומש עפ"י שניים עדים פרט שלא ישלחו כתב ידם לב"ד וכן משמע בתוספות פ"ב בד"ס ור' יוחנן אומר לעפ"י שאין זוכרה היכך אין לנו להוליאו מדין התורה אלא היכא דכתי שטר העמוי בתקנו. והנראה לע"ד כתבתי:

שאלה (תרכז) אלף נב ממני מודיעך דעתי על מה שכתוב בשטר אם אמר המלוה ליפרעל היא לי לקלן אבר אחד שאינך יפת ממנו או אמים יפרעל מביך. יש אומרים שאינך להניח לקלן האבר הוחיל ואינו מת ומכאים מדאמרינן בע"ח אם בעייו מוחר לכוחלה בשבת ומפרש טעמא משום דשוייני דעיונא בלבא תליא משמע הא אבר אחר לא והשתא יבוא הדין מק"ו ומה שבת החמורה שאין אבר אחד דוחה אותה היתה נדחית מפני פקוח נפש אבר אחד שנדחה מפני השבת אינו דין שתדחה מפני פקוח נפש ונלית לדעת אם יש לכמוך על טעם זה:

תשובה זו מדת מסידות אבל לדין יש תשובה מה לשבות אבר השבת

דמצטט מכן מוכח דאחי מצמית ולפיכך אין מכניס אחר תוכח מצמ אבל מיבעיא כוח מחוסם עליו מפני חבירו לא שמענו. ותו דילמא ע"י מחיכת אבר מעפ"י שאין הצמח מתויב בו שמא יגיע ממנו דם מרגם וימות ומתי חזית דדם חבירו סומק טפי דילמא דמי דידיה סומק טפי. ואני רציתי אחד שמא ע"י שמרטו את חזקו מריעות דקות להוליך מכס דם ויגיע כ"כ עד שמא ומרי אין יכ בחדם אבר קל כאוזן וכ"ש הם יתחכו מוחו. ותו דמה לצמח שכן היא ואיבריו חייבין לשמור את הצמח ואי ללו דאמר קרא וחי בהם ולא שיעות בהם הוה למיגה לפילו על חולי שיש בו סכנה אין מחללין את הצמח אחר בחבירו שאינו מחוייב למסור עצמו על פלפתו תע"ג דחייב לפילו בממונו אבל לא בסכנת חיבריו. ותו דאין עושין מדין ק"ו ואין לך עושה גדול מזה שאחה אומר שיחחוך אחד מחיבריו מדין ק"ו ושפחח ומה מלקות אין עושין מדין ק"ו כ"ש מחיכת אבר. ותו דסחורה אמרה פלוני אחת פלוני כויה אחת כויה ואפ"ה חצטו שמא ע"י שכויים יעות וסחורה אמרה אין אחת עין ולא נפש ואין אחת עין ולכך אמרו במשלם ממון ושאבר אבור שיותר ליחוק הוא שיעות מן שכויה יותר מעל ידי מחיכת אבר ואפ"ה חייבינן לפ כ"ם בג"ד. תדע דסכנת אבר אמרינן דסא החירו לחלל עליה את השבת בכל מלאכות שבפ מדבריהם לפילו ע"י ישראל. ותו דכתיב דרכיה דרכי נועם ונריך שמשפטי תורחינו יהיו מסכימים לא שבכל ושסברת ואין יעלה על דעתנו שיניח אדם לשמת את עינו או לחחוך את יהו או רגלו כדי שלא יעיבו את חבירו שלכך ניחי רוחא טעם לדין זה שלא מדת חסידות ויאמרי חלקו מי שיוכל לעמוד בזה ואם יש ספק סכנת נפשות הרי זה חכיד שוטה דספיקא דידיה עדיף מוודאי דחבריה. וסגילה לע"ד כתבתי:

אלף גג (תרכח) **שאלת** ממני חודיעך דעתי דאמרינא בפומא דלחיכתי דאסא קודמת לכל בעלי חובות

ממצלעלי בעלה שמא ואני רואה שכל הגלויים פסקו הפך זה דכתבו דאת לחמרינן דין קדימה ס"מ במקרקע ואם קדמה כחובת אשה היא קודמת אבל במטלטלי לפילו שבחובתה קודמת חיה גובה כלום אלא ב"ח גובה שטוח מוליא משות שלא חגעול לא וכו' ואסאה לא כוליאה כלום:

תשובה דדין דין אמת כאשר כתבת אלא לפי שכל שכשיס תפוסות בנכסי בעליהם שפרי שכל עמה בניה וכגו וכמו דהיא קודמת ומכי קיילן דאת קדמה האשה ואפשה אין מוליאין מידה דקיילן ב"ח מאוחר שקדם וגבה במטלטלי מה שגבה גבה ואין מוליאין מידו וכן דדין בעלי חובין וקדם אחד מאת ואגבה ומכאן אתה דן לפילו אפשה לאחר מיתת בעלה שקדמה אפשה לענין זה וכגון שאפשה באחד מדלכי פקנין ודו"ק אבל אין ב"ח שאת אין שכשיס שחת ידה אלא שמופקדים ביד אחרים דב"ח קודם. ומכו יוצא לאחידנא דכתבינן בכל השטרות ומכאובות מטלטלי אבל מקרקע חזרו דין המטלטלין בקרקעות וכל מי שקדם שטר חובו גובה אחלה ואת קדם ב"ח מאוחר ואפשה מוציא אם לא נאמנצו שכשיס בשום כגון שקנה אלו שכשיס אחר שלוש מציאים ודאקני לכל אחד מאת וגם מזה טעמא וכגו יומר כחובת אשה קודמת לפי שעל ברוב שכחובה קודמת לחוב ולא שאני יומר אשות פעות סופר אלא שכן נוסגין לכחוב אפופרים ואיכא דאיכא בעלי חובין שכשה מוקלין בשום לא לפי שהוב אשה יש לאחד מאה ולבני מאחים ולשלישי ג' מאות ואין בנכסים אלא ג' מאות ואין לאחד בשום ואין לאחד בין איכא דאחד כל אחובעים לקמן למיבעי חולקייהו ובין איכא דאחד חד מייהו כיון שדיוקו אוא שיחלוקו זכין לאחד שלא בפניו. וסגילע"ד כתבתי:

אלף גד (תרכט) **שאלת** ממני חודיעך דעתי במי שאמר בית זה או שדה זו להקדש או לעניים עד שאלך לירושלים וחבוא ולא אלך ורוצה לפדותה כיצד יעשה:

תשובה אין לו תקנה עד שילך ויבוא ואפילו שיפדה אותו מוכר לקדושתו וגם שדמים קדם דתנן בפ' ואילו נדרים בטיעות אלו קרבן עד שיקנו אלים זו קרבן עד שאתרך אין לפה פדיון ופרכינן עלה בגמ' ולעולם בתמיהא אמר בר פדא פדיון מוכרים וקודשו' עד שיקנו [פודלן] פעם אחת ודיו ועצמא דכיון דאמר עד שיקנו לעולם מוכרים ואינו עלייהו קדושתן שרשתם תעפ"י שנתפסו שדמים בקדושתן ושרי הוא כאומר שרי שכטושות אלו קרבן מעתה וקרבן לכשיפדו כל זמן שלא נקנו פודה ואחר שנקנו [פודה] אותה פ"א ודיו דס"ל לבר פדא דקדושה לא פקעה כלל פדיון ושסכימו רוב שמפרשים דלא פליג עולא ואמר כיון שנקנו אין פודין אותן אלא אחר שנקנו אבל בקודש שנקנו לא פליג ואפילו חיימא דפליג שלשחת כבר פדא מדשקיל ושרי ר' יוחנן אליביה דילך שבר בורו דאין לו תקנה עולמית לא צמח להקדש ולא צמח לעבייס ולא ללמוד מכאן שרשב"ג ז"ל דסנוסן קרקע לחבירו או לאמר ליה לך חזק וקנה עד שאלך ליקוס פ' וחזר ולקחה ממנו קודם שאלך ואומר שרשנאן ואוכה שבך אמר לעולם יהא שלך עד שאלך ז"ל לבסוף בין שקדם לאו אלו פלוני עליו בדין זה וגם הוא ז"ל לבסוף בין שקדם לאו אלו בקלקחה פה ובאמירה לבד ובין עניים דאמירה לגבוה כאמירה להדיוט לשאר קניינין דשלמת דאיך חזקה או כסף או שטר שילך כיון דחזר וקנאה ממנו נשאלקה שרשנאן ואו יודע דאפילו בשקדם שם פדאה אחר שעפ"י שחזר שאקדים ואנאה ממנו אין מוחר לקדושתו ואכי אמר ר' יוחנן בשדיה. וסגילה לעניות דעתי כתבתי:

אלף נה (תרל) **שאלת** ממני חודיעך דעתי בראובן שנתן לשם במלוים וכתב לה משם שאם לא תפחות מן שכחובה כך וכך או תפטור אותו מחנאי פלוני שכחוב עליו בכחובתה שלא ימוב עוד לביתו ואם תפחות מפסך שיוצא לביתו ומסרה האשה מודעת וכתבה לו מה שרלה בפני עדים אם חוציל מודעת או לא:

תשובה כבר הטליתי בחשובה אחרת כי המודעת כתניון לה על כל הדברים אפילו שכחובה דאת נפצינן לחרמין ולברגין ולמוכסין דשבועת אומרין מותר וא"כ אין השאלה אלא אם נקראו זו אומרין וכותבין עליו מודעת או לא ומסתברא לי דאומר גמור הוא (דלמא) [דלאו] דוקא אומר מות או אומר גופו אלא אפי' אינו עליו לפשידו ממון נקרא אומר וכן כתבו הפוסקים וכיון שזה מפחיד אותה אלא יכול עוד לביתו נמלאת מפסדת מזונותיה וכחובה וכאומה. ותו לטרא דגופא דשיימו שומתה שים לך אומר גדול מזה שאשאר עגונה ואפשר שכל ימיה ירחיק נדוד. וא"א אלא שיש לחביו או חמנה אלא לפה ויכופו אותו נדין ואין זה אומר. וי"ל דבשלמא כשהוא עמה בעיר א"ב אלא לכ"ד אין זה אומר אבל ללכת למקום אחר או לחמות אלא אין לך אומר גדול מזה דאשלוחך להוליא מנה על מנה ללכת למקום שבעל ואמת יבוא מפה ויאלך למקום אחר ואין לדבר סוף ולכן אני אומר שזה אומר גמור ופשיר כתבינן עליה מודעת ובדיק בפי מאומר ממון. וסגילה לע"ד כתבתי:

אלף נו (תרלא) **שאלה** יורנו מורה נדק להוליא ממשכר אסיר מבוכתו ראובן ושמעון נפל ביניהם בפרס ומסכימים שניהם לעמוד בדין תורה בב"ד מומחה אשר במקום פלוני ושמעון האחנע האומר להראות מודעה בחריקים שיעמוד בדין עם ראובן. ושוב אמר שמעון לראובן שיסדר טענותיו ויכתבה לו כדי שיגיע עליהם וראובן מכרב ואומר אינו מסדר טענותיו אלא בב"ד בדין עם מי:

תשובה סדין עם ראובן דמלי למימר ליה אני רוצה שיהא טענת דרבב"ג דאמר טענותיו בידך שמא מחוכם תלמוד לטעון שקר. דחמן בפ' גם פשוט אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם ושניהם נוחנין שכר רבב"ג אומר לשניהם כותבין שניהם לזה בעלמו ולזה בעלמו. ואחרינן עלה בגמרא שכח תרגימו שטרי טענתא לימא בכוחיו על מדת סדום קמיפלגי לה דב"ע כופין ושכח היימו טענת דרבב"ג דאמר ליה [לא] ניחא לי דאחרי זכותך גבי זכותי דאמינ עליה כאריה מרכח. ופירש"י ז"ל כל שעה שאחלוה שכאב אחה בחת עלי בעלילות טענותיך שכחובים בו ושם אחלוה טענותי ונא לידי מריבות כי ליש

מודה בכח דע"כ לא פליג אלא משום פסידא דחיזך שלא ילטרך לחתם שכר על שפר לחר משום דעדיפא לסו טעמא סדום מטעמא דמיתם עלי כתריס תרבא אבל בעלמא ליכא מאן דפליג בהא וכן כתב הרשב"א ז"ל בתשובה והרמ"ם ז"ל כתב וז"ל ומה שיש לומר זה להאי הסיא דפרק גט פשוט דאמר לא בעינא דאסהי טעמותי גבך דהסם מדם פקח ובעל תחבולות משוך שטעמות מביאין אלא ורוחה אומם כל שכם מחשם תחבולות לשוות לת הידוע ולבעל דברי אמת שלא מביאו ולהטעים דברי שקדו חילוך בשביל הלאות שיוכיח מביאו לכתוב טעמותיו אמרו רבנן שהדין עמו ולא שייך הכא כופין על מדת סדום ע"כ. ונדולה מזו פסק במוקי יוסף וז"ל ולמדו מכאן שאין כופין לשום מדם שיתן טעמו בתובם לפילו לב"ד וכ"ם לבעל דינו דדמי עליה כתריס תרבא ע"כ. הילכך יכנס במשון מורשה ויעמדו לדין ואמר רחובן טעמותיו על פה לפני ב"ד ואם שמורשה יודע להשיב עליהם ישיב ואם אינו יודע להשיב יותנין לו ב"ד זמן לשלוח למי שהרשהו לדעת מה ישיב על טענת רחובן ודברים ברורים הם לא היה כדאי להשאל עליהם. ואם שאל שהשבע שהתק השטר יותנין לו וכן כתב הרמ"ם ז"ל בתשובה ודברים של טעם הם דבשלמא טענות אין יותנין משהטעם שהתנו אבל השטר שום השטר יותנין שלא ילמוד ממנו דבר ואם יטעון על השטר שום טענה אם אמת יומר למה נפסיד זכותו ולא גרע מפתח פיך לאלם. והנראה לע"ד כתבתי:

אלף נז (תרלג) **שאלת** ממני מודיעך דעתי בדייני קיום שטרות שהם קרובים לדייני המלוה

[ודמן] את המלוה אם מוחר לו לא:

תשובה זו מחלוקת בתב הרמ"ם ז"ל שהם כתריס והר"ן ז"ל כתב בהלכות פרק בתרא ז"ל אבל לדיך ליזהר שלא יהיו מידי קיום קרובים לדייני מלוה. ונמלא לפי דרך זה שמידי קיום יהיו דייני קיום קרובים לדייני מלוה. ונמלא לפי דרך זה שמידי קיום יכולין להיות קרובים לשידי השטר וכן דייני קיום יכולין להיות קרובים לשידי השטר. אבל שידי קיום לדייני קיום לא. ולא דייני קיום לדייני המלוה זהו דעת הר"ן ז"ל. ואני מסתברת לי כדברי הרמ"ם ז"ל דדייני קיום אם אין לריכין להעיד בפני קרובים כגון שדייני המלוה מכירין קיום או שמחרים מעידין על קיום וכן שידי קיום יכולים להיות קרובים לדייני המלוה כל שאין לריכין להעיד בפניהם. ומעמא דעניין קיום לאחוד ודין המלוה לאחוד ועדות קיום כבר נגמר כיון שאין לריכין להעיד בפניהם ואלא ע"פ קרוביהן אם בחים לדון וכי היכי דשידי קיום אין לריכין להיות רחוקים מדייני המלוה כן ג"כ דייני קיום ואם לי שידוע עפ"י שידי קיום ואם לי שידוע עפ"י דייני קיום. ואם דקיום שטרות דלבנן ולית להו לאחמורי ולדיוקי בה כולי האי. ואם למיחזי כי חוכא אם היום דייני מלוה קיימו את השטר לפי שהכירו את העדים או שבאו שידי קיום לפיו על ידיעתם ומפני שהתקיים עפ"י קרוביהם ואם מכירין את קיום לא ישמו עפ"י ידיעתם שילכך כדברי הרמ"ם ז"ל מסתברת לי ואעפ"י שאיני כדאי להכריע. וכוי יודע לשיטו לדעת הר"ן ז"ל אם אין לדייני המלוה לריכין לדייני קיום כגון שהם מכירין שידי השטר אפילו שיהו קרובים אין בכך כלום. והנראה לע"ד כתבתי:

אלף נח (תרלג) **שאלת** ממני מודיעך דעתי בשהם שמהם ואין לה לא נכסי נדוניא ולא נכסי מלוג

ואין בבעל כוחה לקובלה בשומרו דלא יריחם מיהו מידי דהי מבוחה מנה או מחחים ממילא נפטור מסם דכתי כתוב בבתחלתא לאחר תעלי מה שכתב ליכי דהיכא דשומא שהם בהובחה תחת כהובחה סיהו נדוניחה דבשעה דוכחי נקרחת קנוניא כתיבה:

תשובה כופין את בעל לקבור אותה אפילו לפי דבריו לא מפני סיכוחה שלא שבעל לקבור אותה אפילו לפי דבריו לא מפני קבורתה תחת כחובתה כוא בעשה להקנה אבל הקנה בללית היתה לכל הנשים שאות רחוי ליכם אותה אם היו לה נכסים ולא תלו החקנה בידועה אלא עשה ותנו לעיקר החקנה וכן שם כל תקנת חכמינו ז"ל אע"ג דנשתלק שעשה שבשבילו תקנו לא נעקרה

שהקנה וה בטור מאוד. ומ"מ אין שברת זו מוסכמת כי לדעת הרמב"ם ז"ל ומקלת מפרשים אין בכלל כתובה אלא מנה מאתים ומוסיפות לבד אבל נדוניא אינה בכלל כתובה כלל וע"כ נקטינן דבריה בפשטן תקנו קבורתה תחת כתובתה דהיינו מנה מאתים ואין לך אשה שאין לה מנה או מאתים. ות"ת אין שייך לומר שחת כתובתה מפני שיורש אותה והלא אין יורש כלום אלא ממילא מפני מסה שכן כתב לה בשחנאי לאחר תעלי מה שכתוב ליכי וה לשולם לא תנשא. וי"ל דלאו דוקא יורש ממש אלא שאם שיש מגרש אותה או מת היתה גובה מנה או מאתים ומפני אותה שאלה שבשעה מסה שבשעה תקנו שיקבור אותה. ות"ת ת"כ תרוסה נמי שבתב לה בכתובה מן שהירוסין יקבור אותה אבל אותה שאלה שבשעה ממנה או מאתים וכי תימא ס"ל הא ודאי ליתא דלא ליסמוך בשום דוכחא דלימרו דתרוסה מייב בקבורתה אם כתב לה בכתובה. וכמה דכתיבנא לעיל מיהרלא הא נמי דשיקר חיוב הקבורה סוא מן השקנה כילכך לכל שכחובות שכולן יש לשם כתובה דלחשוב לאדם להשהות עם אשתו בלא כתובה תקנו שיקבור אותה ולחרוסות שרובן אין לשם כתובה לא תקנו לשם קבורה אפילו לאותן שיש לשם כתובה ולא עשו לה שלא כדין שכרי קושטא דמילתא הוא דאין יורש ממנה אלא מה שכתב לה בשחנאי לאחר תעלי ת"ח ליכי וה לא תנשא לשולם עוד.

והנראה לע"ד כתבתי:

אלף נט (תרלג) **שאלת** ממני ידיד נפשי על השטפת שעשה שלמה סע"ה בין שהי שנים זוטות לכתיב ויעשו שם את שלמה לפני ה' כי אם שחנולה מן שהחנולות שיש בשטפת שהם אין זה כי אם שחנולה חלתם. ואין לומר מפני שילחת בת קול ולחרם היה לחו ולפיכך ילחו ממנו מפני שמן השמים מסכימים עמו שברי שכתוב מעיד כי מפני השטפת ילחו ממנו ולא מפני הבת קול:

תשובה יפה שלחת וכבר קדמך ר' ילחק אברבנאל ומה שחירץ לי כי השלך שע"ה שביר את שם שילד מכמה בחיות חדש שבשיר פרלוף הילד שהי דומה לפרלוף השטה אבר תונעת לותו ופרלוף הילד השת דומה לפרלוף השטה אבר בידה הילד שהי עוד שביר את טבע השטה בחוצעת שהיה קלת השטוטה זריזה והשידה ולא שבשה על בנה ותת השטה שהחרת שביר בה השך זה ושפע בדעתו כי השת בנה על זו. עוד מסחמת שאל את עניינה ותמרו ל שע שומרת יבה אבר שבן שהי בידה ותמר בודאי אין השטה רוצה לטרוח לסייך את מי שהיה בנה אם לא לשום שכלית שאל אין שטבע מסכים על זה בלל ולפיכך דן מדעתו כי השטה זו רוצה בילד שהי שפע"י שהיה בנה לשפעל מן שהילה ומן סיום שבל השטה שהרת אם היתה השת בנה אם לה לשבוע את בן שביריתה לטרוח עליו ולהניקו ללא שכלית ושבה ועל כן שפע שלך שזה בנה ותמר לשומדים שלא זה בנה אל זו וזה בנה אל זו ולבבר הדבר שיהמיהו שכך הוא שפע שהחבולה שזאת לבשתן שדבר ועל כן ידעו כי השת תמר שלך בשהלה וזהו שיהמע שעה שבשיבה ועל כן ירלו כי השלך שפע בן בשהלה ותמ"כ עשה שבשיבה ועל כן ירלו כי שהרו השלך ידע כל מלפופיו לב מתוך דעתו ושקירתו ושכרתו ושפע"י שלא שבר זה בכתוב בבדיה דרך שכתוב לקלר ושפער לדקדק כן מדקשתר ושעמודתם לפני השלך שרשה [מיותר] לגמרי שלא בא לומר שעמדו לפניו זמן שה ושהחבל בשם ושביר השפעו קודם שידברו וכן יש לדקדק מעשתר השלך זאת לומרת זה בני שהי ובנך השת וכו' דהע"ג שדרשו ז"ל שכלן לדיין שלריך לשנות טעמות שבעלי דיינין כך היה רלוי לומר זאת לומרת בני שהי ובנך השת כמו שאתר בני החחרת ושה לו להזכיר (מלת זה) [מלת זה] ושפילו שם תרלה לומר לכוונת בשלבע שאר זה שה שלין בו לריך מ"ש אתר לומר לומר במקומו שכך היה רלוי לומר זאת לומרת זה שהי בני על כן אני אומר על השם העומדים בשיפך פנים כנגד השפה שאר הבן בידה זאת לומרת זה בני שי ואין זה אמת כי אין זה בנה אלא השת ועבני שהחרת לא אתר זה אלא סרם שעשהה לבד ואינה לורחין

למרנו

למדנו שצריך לדיין לשמוע כל הטענות לעפ"י שיש בה דברים שלא לעורך שהרי לא היו בשום לדון הלה על החי לא על המת ומה תרך שיאמר זאת תומרת זה בני החי ובכך המת הלה כמו שביארנו שצריך לשמוע הטענה כמו שאמר הבעל דין ושמעת דמלתא שלא יאמר הבעל דין הלא היה לדיין מבין טענותי לא היה דן כן וכ"ש והוא הטעם לכל הטענה לעפ"י שאינו עיקר לענין הדין תורב הבעל דין עיקר לפיכך צריך לדיין לשמוע. ות"ת הא קיי"ן כמ"ד לא מפקינן ממונא מחזקתיה הלה בפדים ורחים ותפילו בתומדנא דשוכח כספיה דגמל כתומר בין שגמלים וגמלא גמל שרוב בגדו ותפילו לבא קול מ"מ הא אמריגן לא בשמים היא. וי"ל דכיון דאמרה שהשה גם לי גם לך לא יסיה נזורו הא לפיקחים מחזקתם ולפיכך זכתה בתחרת ק"ב סורלת שמה. והאי יודע היה מי שפוסק דמפקינן ממונא בתומדנא דמוכח ומ"מ מכאי מובדא ליכא הכרחה. ורחיתי במדרש אי תבלתה וכו' רב אמר רוחות סיו ושמואל אמר זוטות סיו רבן אמרי יבמות סיו ע"כ ולדעת רבנן נראה כאשר כתבתי לעיל דליכא למימר יבמות מביא אחד דת"כ לרות מיבעי ליה ותו מאי נפקא לה מיהא אי יסיב בתה של זו אתיהן פטורות מן החליצה ומן סיבום וליכא למימר רבי אבי רבים הין מוציאין מלוה למלוה ולא ממלוה ללוה דמלי אמר ליה הוה מפייסנא לבעל חובי ומחיל לי וכרי זה מוטת נפסד תדע שהה נתנו לדמות רבית למודר שהה יסיה מותר לזון הת השתו ותת בניו כלתן לבני מודר שהה וזה ולאי לא מסתבר כלל שילוה משום ויזון לוה השתו ובניו של מלוה דת"כ הין לך לטעמת רבית גדולה מזו. והנראה לע"ד כתבתי:

אלף סא (תרלו) **שאלת** ממני תודיעך דעתי במה שפסק שטור סימן של"ט ו"ל ותה חל יום שבי לו יום רחשון שלו ערב שרגל מותר לספר ולכבס כיון שהי השפר לעשות בלילה אבל אסור לרחון עד הלילה כיון שהשפר לו לרחון בלילה ע"כ ותמיהה לך מלחת טובת דלא תמרינן מותר לספר ולכבס אבל שבחל שביעי שלו ערב שרגל דיום שביעי עולה לכהן ולכאן עולה להשלים שבעה ועולה להחילת שלשים וכיון שנכנס מקצת היום של שלשים מותר לספר ולכבס אבל כשחל ערב שרגל בשחל ערב שרגל בשהי ימי הבלותו הותי וכן כתב שטור בשלמו ו"ל ותה נכנ שבעת ימים לפני שרגל ושרגל פגע בו תוך שלשים שרגל מבטל ממנו גזרת שלשים הפי' תה חל יום ז' בשרב שרגל דמקצת היום כבולו ושולה תחלתו לסוף ז' וסופו להחילת שלשים ומותר לספר ולכבס ולרחון ערב שרגל ע"כ. משמע דתה חל ערב שרגל בשהי ימות הבלותו היו מותר בתחד מכל תלה וכי סוי מסקנת דתלמודת בפ' הין מגלחין עד שימתון קודשי זו נמר תומר שהלשון מוטעה:

תשובה גם בשיטי יפלא מדוע לת תמכת על שרת"ם ז"ל תביו ועל שרתב"ד ושמ פוסקים שבתבו כן בתשר תני עתיד לבתר בע"ם ומקלתם מולקים ומכלים שרמב"ם ז"ל ות"ר מחלוקת יפנם היה ועל מה תמכת. אבל השני כי בעלי שפם א תומרים לכשחל שביעי שלו ערב שרגל שביעי עולה לכהן ולכאן וכבר נסג מקצת שלשים ושרגל מבטל ממנו גזרת שלשים לגמרי ותיו לריך להשלים תחר שרגל חבל כשחל ערב שרגל בתחד משתר סימים תעפ"י שסות מותר לספר ולכבס ולרחון לעוך שמועד שלת גזרו דבר מזה במועד משום כבוד שמועד מ"מ שרגל לת בטל ממנו גזרת שלשים שסרי לת יהג בסס תפיל שעה תחת קודש שרגל ולפיכך לריך להשלים תחר שרגל וכיון דתי תספר לו לספר ולכבס במועד התירו לו לעשות ערב שמועד חבל רחילה שתספר במועד שבקום מדיעים ותכור. ורש מי שתוסר שכל עד שערב שמוך להשיכם ותי מותר שכל תפי' רחילה. וסרי לך לשון שרת"ם ז"ל בפסקים ומשתבר כדברי שרתב"ד ז"ל דתיתם ליה כיבום מותר תוך שבעה בשרב שרגל כיון שת"ת לכבס בלילה וכן כתב שרמב"ם ז"ל ע"כ. ומדכתב תוך שבעה משמע כל שבעה דתי בשביעי דוקא תיירי לת הוה ליה למימר תוך שבעה שלת בשביעי בשרב שרגל וכרוב סות. וז"ל רביו יוחם ז"ל ושרתב"ד ז"ל כתב דוקא רחילה משום דתספר לרחון בי"ט אבל גילוח וכיבום מותר כשחל שביעי שלו ערב שרגל מתחר שתימו יכול לגלח ולכבס בלילה שהות רגל וספוספות כתבו כי כיבום תשר מתחר שהות תוך שבעה ודברי שרתב"ד ז"ל

ברמ"ן עיקר וכן כתב הרמב"ן ז"ל ולזה הסכים הרמ"ם ז"ל היכך כל זמן שחל יום רחמון או שני של חגילות או שחל ימים עד יום ו' ועד בכלל ערב הרגל מותר לגלח ולכבס ואסור לרחון עד הלילה דאוך שבעה הוא ויכול לרחון בי"ט מה שחין כן בגילוח וכבוס ט"כ. ח"ל רבינו מנחם בעל זרה לדרך חל יום רחמון או יום ו' בערב הרגל מותר לספר ולכבס ואסור לרחון עד הלילה וגם אסור ללבוש מה שכבס עד הלילה ט"כ. וח"ת הרמ"ם ז"ל ובנו ותלמידו כולם סלכו בשעה הרחב"ד וסס הסיגו לרחון כשחל בשיני שלו בערב הרגל ולו מלמון הרחב"ד ז"ל נרחה שהוח חוסר לרחון לפי' כשחל בשיני שלו בערב הרגל שכתב הם דלה חמרינן מקלת היום כלולו לגבי רחילה משום דחסור לרחון לחורתה מה שחין כן בתגלחת וחכנוסת. ולפי טעמת שייך למי שחל בשיני שלו בערב הרגל. וי"ל שסס לה סלכו בשעה הרחב"ד ז"ל חלה שהוח חוסר לרחון לפי' כשחל בשיני שלו בערב הרגל שכתב הם דלה חמרינן מקלת היום כלולו לגבי רחילה משום דחסור לרחון לחורתה מה שחין כן בתגלחת וחכנוסת. ולפי טעמ' שייך למי שחל בשיני שלו בערב הרגל ולו מלמון הרחב"ד ז"ל נרחה שהוח חוסר לרחון כשחל בשיני שלו בערב הרגל וכן משמע לשון הרמ"ם ז"ל שכתב ולפי זה חסור לכנס תוך ז' לפי' ערב הרגל ומסתברת כדברי הרחב"ד ז"ל וה"ב כיצוח מותר תוך שבעה משמע דבזה מסתבר טעמ' לכל כמה גדול' מתוך לשון שהחסור לרחון כשחל בשיני שלו בערב הרגל לה מסתבר. ונשמת דכיון דקיי"ל לעניין כל דיני חגילות מקלת היום ככולו למה לה נלמר בן ג"כ לעניין רחילה ויסיה מותר לרחון חפילו בלה כל"ל שפירי חין לכל חסור ברחילה מלה תוך ז' לכל לגחר ז' מותר וה"ב מתי שעת רחילה מכחר דיני חגילות לפיכך חני חומר דמודה הרחב"ד ז"ל כשחל בשיני שלו בערב הרגל דמותר לרחון דמקלת היום ככולו מלה חיכי כשחר ימי חגילות שחלו בערב הרגל עלה דמימריס דבר סוגה בריס דבר יהושע דלמר שכל מודיס כשחל שיני ערב הרגל שחסור ברחילה וק"ל לרב ז"ל מתי שעת מתספורת וכיצוח דלמרינן נסו מקלת היום ככולו כלומר כיון שבבר בן קלת היום הוי ככל היום ומותר לכפר ולכבס מפני כבוד המועד וחיכך ז"ל דחגלחת וחספורת חי לפשר ברגל לכל רחילה לפשר ברגל הילך וובגח כל היום שעדיין לה נשלמה שבעה לכל כשחל בשיני של ערב רגל כבר נשלמה שבעה ז' ומותר לרחון מיד ומעלה עתה מוסכמים הרחב"ד והרמ"ם ז"ל ומיסה לה חזח. וסר"ן ז"ל כתבה בשון הלפי' נמ"ד מקלת היום ככולו לעני"ב חסור ברחילה עד הערב דלה לחמרינן הכח מקלת היום ככולו דכח כל שבעה ז' עליו עד שבבוס י"ט ע"כ. וכן כתב רבינו יהושע ז"ל וז"ל חל שיני של חגילות בערב הרגל חסור ברחילה עד הערב ולה נחמר כלן מקלת היום ככולו כמו שחמרינן בשחל ז' שלו ערב הרגל דכח כל שבעה בבשה עליו עד י"ט ע"כ. וזו לישה לריכה לפניס שלה לפרש סוגייה שבתלת לפי שחטעות נרסינן בפרק חלו מגלחין לחמר רב הונה בריה דרב יהושע כל מודיס כשחל יום שיני לסיות ערב הרגל שחסור ברחילה עד הערב שבתב הריח"ף ז"ל וס"ה לפי' יום שבי וכן בהסיגו ספוסקים והה דנקט כשחל יום שיני לומר שחטפ"י שבבר עברו ג' ימים הרחטונים דחמירי חפ"ה חסור ברחילה. וכיה דקחמר עד לערב פליגי בה המפרשים ז"ל חיכה מ"ד עד לערב ממש עד ביכום הרגל וכיה שבבר רוב כפוכקים וחיכה מ"ד עד הערב עד לחר המנחה שיעמדו המנמנים ובברת הרמב"ם ז"ל והמסכים המיגו דנקט רחילה וס"ה לתספורת וביצוח משום דקשיה לה ז"ל מ"ם רחילה כדחקשינן לעיל. ונקט רחילה לרצותה דלפי' רחילה דקילא דהה ליתה בגזרת שלשים חפ"ה חסורה תוך שבעה ימים חפילו ערב הרגל. וסרמ"ם ז"ל וסייעתו ס"ל דכיים כפשטן דוקה רחילה חסורה מטעמה דחמרן בכל תספורת וביצוח מותר דלה גזרו כל כני במועד משום גוול ובמועד לי חפשר ומותרין מבערב י"ט. חו נרכינן חמר רב גזרות בטלו יחים לה בטלו פי' דיכי דלכבוד הרגל בטלה גזרות שבבת ושלשים ומותר לגלח מ"ם לה גלח ערב הרגל חסור לגלח חחר הרגל עד חשלוש כל השלשים. וכתב עלה הריח"ף ז"ל ולית הלכתה כרב דקיי"ל כהלכה שחול דחמר לה חל שיני שלו להיות ערב הרגל מגלח ערב הרגל ביום ז' דקשבר מקלת היום ככולו ויום ז' עולה למנין שבבת ועולה למנין ח' שחוה מכלל שלשים וחה לה גלח בערב הרגל ביום ז' שלו מותר לגלח מבעוד יום דחמר בהרגל דכשם שמותר יום חחד ושבה חחת מבטלת גזרת שבבת כך מלות יום חחד ושבה חחת מבטלת גזרת שבבת ושלשים ע"כ. ולפי שבבת הרמ"ם ז"ל היכך מתפרים מימריס דרב גזרות בטלו בין גזרות שבבת בין גזרות שלשים בחוך ז' דהיינו תגלחת וביצוח הכל בטל לכבוד מועד חבל ימים לה בטלו דחפילו חל ז' שלו בערב הרגל חם לה גלח בערב המועד חיכו מגלח חחר שמועד וכהה מילתה לה קיי"ל כותיה חלה כהבת שחול דיוס ז' שולה לכתן ולכתן. חבל שחר דברי רב שלכה שם ומתני' נמי היכי מתפרשה שקובר חת מתו ג' ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שבבת לגמרי שהיו לריך להוגו חחר הרגל מסס כלום ובטלה ממנו ג"כ דין שלשים לכבוד המועד חבל גזרת ג' לה בטלה שלריך להשלים חחר המועד כיון שלה נגע מיום שלשים כלום. ח' ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת ל' לגמרי כיון שבהג יום חחד מן השלשים קודם הרגל חבל ביום ז' לה דלה חמרינן יום ז' שולה לכתן ולכתן ועליה פליג חבא שחול וקיי"ל כותיה דיום ז' שולה לכתן ולכתן. ולפי שבבת הרמב"ם ז"ל חחיה מתני' כפשטה ופי' בטלה ממנו גזרת ז' חבל גזרת ל' לה בטלה כלל חפילו לכבוד מועד וכן מימריס דרב גזרות בטלו כל חד וחד בזמנה גזרת שבבת בטלו בתוך שבבת וגזירת ל' בטלו בתוך ל' ולה קודם לכן חבל ימים לה בטלו וחפילו חל שיני שלו בערב הרגל לריך להשלים חחר הרגל ומלה מפליג רב בין שבבת לשחר שימים משמע דס"ל דלה כחבא שחול וחלו חנן קיי"ל כחבא שחול וכיי פשטו למורתי בחרתי כחבא שחול. ועניין הלכה למעשה יש לו לעשות כדברי הרמב"ם ז"ל חדא שהוח מסמיך ושוד דחחריס דמר סוח ותע"ג דקיי"ן כדברי סמיקל בחבל כני מילי למחלוקת חנחים חו למורלים חבל במחלוקת פוסקים לה חמרינן כני. ומ"ת מומר לגי סס סוח סמוך לבין שבמסום בחחלת זמן שבוח רשוי לחוספות קדושת היום מוחר לגלח משום כבוד המועד דסה שיעור זמן הרשוי להיות מוספת סוח כשישור מסלך ג' מילין וכיבא קודם בין השמשות וזמן זה שם יללה לעשותו כולו מוספת שובה ללה לעשות מקלתו שובה ובלבד שיוסיף לזה זמן ביכים ודלי ממול על הקדש וכן כתב סר"ן ז"ל בשם הרמב"ם ז"ל כדלימת ביומת בפי' הלכות סריח"ף ז"ל. ומלחת חומר כי החלת זה הזמן הוא מוחר במלחכה ויש בו קלת קדושת י"ט שברי רשוי להיות מוספת וכבר חל עליו שלת יכיס מעוות. וכזמן הזה מני רושם לסמוך על הרמ"ם ז"ל וסייעתו. והברלה לע"ד כתבתי:

אלף כב (תרלו) **שאלה** ממני מודיעך דעתי על הפרי הקדש שנעשה מקניבי הפרי הסוח ושותים מותו נכרים שם מותר לו לשתות: חל כן ועל הקטון שהוח שתבשיל

תשובה מי שהוח נרשיים קשים כתבים שמי לפשר לשוכלן כלל רק קולן חותם בכלים מיוחדים לכך ומתרבך מעט ושוכלין גם שבריס והמלבים לפי שחומרים במועיל ליבם התלטומבת מן הליחות ולנקותם וכן שותים הממקה לשר עושים מקניבתו ולפי טעם זה רשוי לשתות. חבל קושטת דמלתה הוא שחינו עושה על שלחן מלבים ללפת בו חת הפת ולפיכך חין בו משום ניבולי נכריס ושי משום גישולי נכריס הרי ים לשם כלים מיוחדים לזה שלת יהיה בשם טעם כלל כדי שלת יפגום חותו ושע"ג דלה סמיקן שמתם כלי נכריס לשו בני יומן ניהו שלת שם ניבול בדיעבד בשם חבל לכתחלה לה וכ"ד לכתחלה הוא שה לה קשיה נכריס עלמם מיזכר זסירי בכלים שבר עושין בו משקה זה שו קשוין בו פרי זה ניבים נקי ומלובן מכל טעם מפני שפוגם לותו וש"ב מותר לשכול חת הפרי ולשחות הקטו"ל. מ"מ לשחות לותו שמסיבה של עכו"ם חיני מסכים לפי שמשך מזה כמה תקלות וישרחל קדושים שם ושין רשוי שיבין שמשם במסיבותם וכ"ם שמשקה שטוח שין בו לה טעם ולה ריח ולה מרחה ושם הוא לריך לו לרפוחה ישלח ויביח לביתו שכן עושים גדוליהם שמתנייהים לשמות לותו במסיבה. והברלה לע"ד כתבתי:

אלף סג (תרלח) **שאלה** סנה מיתו כמה ישודים למוכה ולה נתקיימו וכ"ם מפני שגרם החטח ל"ב כמה יודע חיפות נבוחת נביח חמת מנבותת נביח השקר ומה רחיה שביח יבמיה סנביח לחמיה בן עזר שחמר סנביח חשר ידבר שלום וכו': חשובה

תשובה דע כי הסכמת הרמבו"ם היא כי הטבחת ה' לעובדי
אפי' על תנאי אינו מוכר ובע"פ תבוא הטובה הסיח
אלא בלשעתים גורם החטא לאחר הזמן מה וכ"כ הרמב"ן
ז"ל על פסוק ומובב כני ישראל במלרים שלשים שנה וארבע מאות
שנה והם שחשבו בארץ מלרים גרם להחריך להם בגלות שלשים
שנה כי יעוד כאל לא יסיח אלא לפי מה שהוא בתוחב שעה ואם
תרים לעמוד על פרטי דבריו ע"ם ולפעמים תבא ברכה והטובה
סרוה והרחק יגרום שחסור מהם הטובה הסיח בין שיסיח החטא
קודם לטובה או מאוחר . אבל הם מהבחה לרעה ולא תבא כלל לא
יודע זה הטוב בטוח וביה לפי שנחם ה' על הרעה בעיני ויוטב
זה דרך הרחמים וכבן הוא. ולדעתי לריך עוד תנאי אחר שחסיח
הטובה לרבים כמו שחמר הנביא בעלמו ורגע אדבר על גוי ועל
ממלכה לנתוש ולנתוץ ועשה הרע בעיני ומחמתי על הטובה וכו'
ובנבואות רבים לטובה יודע הנביא החתא מהנביא הסקר אבל נבואת
יחיד אפשר שיגרום לי החטא ולא תבוא הטובה כלל שבן כחיב
ויירא יעקב מאוד ויצר לו כו' אמר שמא יגרום החטא . וכן ניחשביהו
מלך יהודה כחיב על ידי חולדה הנביאה ונחספת אל קבריתיך
בשלום ונבסיף נסרג במלחמת פרעה נכה שנחמר ויוכו המוריס
למלך יאשיהו ומה מיחה שלום היא זאת. יש מקשה מרז"ל חומרים
כי נעשם לפי שלא שמע יאשיהו אלא כי מפי החלמים היה חומר
כי אלהי החמור ניאשיהו קדם כי ירמיה הנביא ע"ה מנבא על
זה . אבי לך כי זה סיפוד לא מחקיים כלל לפי שגרם החטא .
ולדעתי החומרים כי חלמים שחמור כאן ע"י יקשה יותר שחשפ"י
שלא חטא לא מחקיים סיפוד והכתוב מעיד עליו וכמוהו לא היה
לפניו מלך וכו' וליכא למימר כיון שלא נקבר בקברות אבותיו ולא
בחה הרעה בימיו מה לחמיפת שלום היא זו דכמה מלכים רשעים
גמוריס היה לסה כן. ועוד לחיק לך רעה גדולה ונקמה עלומה
מליפול בחרב שומע והוא גדולה שבקללות שבחורה וכ"ם אחר ישוד
ונחספת אל קבריתיך בשלום. לכן אני חומר כי לריך חנאי אבי כי לא
סיה ישוד בהניח אלא ה"כ יעמוד בעל היעוד במקומו ובניתו ולא
יחגרה בדעת אחרים אבל סיכנים עלמו בסכנות זה אינו בכלל
היעוד . הא למה זה דומה לאדם שנגזר עליו חיים והוא סוכך
למלחמה או במקום סכנה או מטיל עלמו ליס ועל זה ויכולה בו
נאמר ים נספה אלא מפשע . ותשפ"י שהוא ית' יודע שבחידות
ידיעה עליונה בלי חסרון ומגלגעת נתן שבאחרים ניד האדם לכל [אשר]
יחפון יעה כי ידיעתו היא מכרחת פעולותיו . וכן כתב במבוא
בקרש"י ידיעה כגוליית ופלאה מעלרת טעג לאפשרותה :

מבלל השולה כי יעוד ברבים לטובה אפי' על תנאי מתקיים
אע"פ ויעוד היחיד לטובה ג"כ מתקיים אם לא יהיה
אם ח' מבני דברים אלו או שיגרום החטא או שיבנים הוא עלמו
בסבנה . והוא ית' יקייס יעודו הטוב עליו ויעלנו גם עלה עלייה
בתין אחריס ירידה אל"ם :

אלף סר (תרלט) **שאלה** כתוב בספר שמואל ויקח שמואל טלה
אחד ויעלה עולה ובאל השמואל ואני
שמואל זר היה ואיך הקריב קרבנות . וא"ת כורחת שעה היתה
ליתן עברי בחיב ואלבי יורד אליך להעלות עולות ולזבוח שלמים
משמע שבך היה מעשו . ותו דמה לוכך שעה היתה אם דבאלמא
אליהו ז"ל כוכך להקריב בחוץ אבל הכא כמה בהנים היו שם .
ועוד קשה שאני בחיב ויעלה עולה משמע נקבה ואין קיילן דכל
הטולות בולות זכר דבחיב אם עולה קרבנו וכו' זכר תמים יקריבנו .
ושוב קשה מהי שנא עלה אבקריבי. ותו מהי עולה כליל וכי לא
ידעינו אבל עולה היא כליל :

תשובה דע כי אחר שאחרב אשלה בימי עלי הוברו הבמות
והבמה הזאת שהיתה במלפה בחת יחיד היא ואחר
מותר להקריב בבמת יחיד . ואליהו ז"ל שלא היה בהן אבל היה
לוכך שעה שאני לא היו אם בהנים שביון שבנגה בית עולמים
וחלבו הבמות ושוב אין לסה היתר . עוד קבלו רז"ל שאין הבמה
ניתרת אלא עפ"י נביא שאני שמואל הוא שהקריב לחשובת בבמה .
וא"ת ה"כ למה בעה שמואל של אחל שהקריב את השולה כיון
שמותרת זאת בחבו האפרתים ז"ל שלא בעה עליו אלא מפני שעבר

על דבריו שהיה מפי ה' שאמר לו שבעת ימים תומיל עד בואי
אליך והודעתי לך את אשר תעשה ואפשר שאשר מותר בבמה
לא היה מנהג לסקריב אלא בגילות לא בכולות . וגם קבלו ר"ל
שעולה נקבה מותרת בבמת יחיד ואמרו לותו מהבחיבה אבל הקריבה
היא בלשון זכר לומדנו כי דין הטולה ומשפטה בזכר ומה הטעם
הולרך לומר בלשון דסד"א כיון שבחתה היא בא בחת יחיד להסקיר
בה זר ונקבה תהיה כאר אפילו אלא תהא הולה בליל קמל"ן
עולה בליל . ומה שהיה עלה אחב לפי פשוטו כיון בזה כמו שהמלה
הזה אין עיניו ולבו וכל בעוחו אלא על אדי אמו שהרי היא יודע
עדיין לרחות ולאהוב כך ישראל אין עיניהם ובעוחם אלא עליך
שבן כחוב בעניו ויסיבו בני ישראל את הבעלים ואת העשתרות
ויעבדו את ה' לבדו אף רחוי לך שחשמע תפלחם ותעשה בעת לרחם
אשר פללחים ללחמיה עליהם וכוב ית' למען שמו יעשו בעת לרה
ויעשע תפלחיהו אפי"ב :

אלף סח (תרמ) **שאלת** ממני חודיעך דעתי בחולה שאין בו
סכנה אם מותר לשחות מפקה
שמלבל בשבת :

תשובה גרסינן בפ' מפנין כל לרכי חולה נעשים בשבת ע"י
אחרתי וכדבר המבואת לאמר רב שמואת דבר שאין
בו סכנה חומר לעבו"ם ושפה. הרי לך בסדיא דאפי' מלאכות של
חורש כגון לבבל ולאפות וביולא בהם חומר לעבו"ם ושפה וכן פסקו
כל הפוסקים והלא דבריס ק"ו אם מותר לעבו"ם לעשות מלאכות
אלו כ"ם שיהיה מותר לעשות שמיני דליה בה אלא משום שהיקת
שבין לאחירה לעבו"ם שבות והא ומי גזירה דרבנן בשלמא היא
וקילא טפי מאחירה לעבו"ם ומשום שבות דרבנן ואפי' מאחירה
לעבו"ם בשבות דרבנן. וכן כחבו בשם הרמב"ן והרשב"א ובעל
מגיד משנה והר"ן ז"ל עלה לשאי מיושב ז"ל ודוקא בדבר שיש בו
ממון חולי לבל גופו של אדם בגון חיה בל שבשיס יום וכן לכחול
את העין בסיף השולה שהיא חופל למשבב או מלטער וחולה ממש
לבל חושש והוא מתחזק והולך בבריאה אין מחיריו לו אפי' שבות
דרבריסס ואפי' ע"י עבו"ם ולא עוד אלא דבריס שאין בהם מלאכה
ולא בלום בעולם גזרו משום שחיקה בחמיס כ"ב הרשב"א ז"ל בשם
הרמב"ן ז"ל ודבריס נכוחים הם יחבאחו בדברי רבינו פ' כ"ח עב"ד
מגיד משנה . וביולא בזה כחב הר"ן ז"ל בפ' שמנה שרלים ע"ש .
הרי לך בסדיא דבל טפי שחיית שמיני מאחירה לעבו"ם אפי'
בדבר שהוא משום שבות . ושא דאין אין בוחנין חוב יון וכו' דוקא
בחושש בא' מאיברין חייבי שאין בל גופו חולה מחמת חולי וב"ב
הרמב"ם ז"ל פ' ב' ה"ח וז"ל לפיבך אסור לבריה להתרפאות בשבת
בזרה שמא ישחוק שמיים בילד וכו' ומדקאמר לבריה משמע לאחולי
מותר והא דשחי ליה משום מיחים בעלמא הוא וכן בחב בסדיא
בשל מגיד משנה וז"ל ופי' בל הדיעים אלו הן בבריה שאינו חפל
למשבב ולא חולה בחו שאסברתי בפ' שני ע"ב . ודבריס פשוטים הם
לא היה בדאי ליפשל עליהם . ואפשר שהר"י בשל הטורים טעמה
את השמואל שבחב וז"ל בל אחלוני ומשקין שהם מאבל בריאים וכו'
וכל שאינו מאבל בריאים וכו' אבל אם אוכל ושותה אותו לרשבו
ולעמתו ואין [לו] חולי שרי ע"ב. ודייק טעמא דאין לו חולי הא יש
לו חולי אסור והא ודאי ליתא דאפי' חולי דקאמר היינו חושש בעלמא
או חולי אבר פ' אבל חולי בל גופו פשיטא דמותר . ונבדי השותה
לרשבו ולעמתו חולה קרי ליה וכן בחב הוא ז"ל בל לרבי חולה שאין
בו סכנה אומר לעבו"ם ושותה היין שאין בו סכנת הגוף ואפי' יש
בו סכנת אבר פ' אין מחללין עליו בשיכור דאוריית אבל מחללין
בשיכורא דרבנן אע"ג דשביד מעשה ע"ב. הרי לך בסדיא דבבל
חיסורי לרבנן מחללין וב"ם שחיית שמיני דקיל טפי. וכן לריך לפרש
מ"ם שריטב"א ז"ל עלה דסך מחני' דבל שאוכלין אוכל אדם וכו'
וז"ל שא דמזון בל שאוכלין אוכל אדם לרפואה ובל שמשקין שותה
טעמא דמלחא דשין שבבריאים דרבן לאוכלו או לשחותו אלא
לרפואה אין לגזור בו בחולי שאין בו סכנה משום שחיקה שמיני
ע"ב . וטעמא דדרך בבריאים לשחותו אבל אם אין דרך הבריאים
לשחותו אאור לחולה שאין בו סכנה הבא שמי ילחו בחולי בל גופו
קאמר אלא בחושש בעלמא שחיזו מפל למשבב או שיש לו חולי

בלאו ג' וכן הדבר מוכרע שהרי סוף בעלמו כתב בפ' מפנין ות"ל ואם אין בו שכנס לגלח שמפל בשעה מותר ע"י עכו"ם או ע"י ישראל ובשבות ע"י אמירה ואיכא לד' אחר שהוא מסוכן אותו לאבר מותר לפילו ע"י ישראל שבות דרבנן ואפי' שלא ע"י אמירה כלאחרינן בע"ז עין שמלדה מותר לכתחלה שבור מינה הל"מ איכא דאמרי סמנים מתאמול שלר אמרי לאפי' לפ' מחיקי מתאמול דכולייני דעיבא בליבא הלי' מ"מ מציקרא דלא ידעינן אפי' בשעת שרי איכא דאמיקי סמנים מתאמול ואיכא שאינו מופל בשעה שלא מיחום בעלמא לאסור לעשות לו בכלי שלא ע"כ הוא בעין כל האוכלים אוכל אדם לרפואה וכו' ע"כ. הרי לך בפירוש שהריטב"א ז"ל בעלמו מפרש לפי מהני בשיחום בעלמא דאם הוא מאכל בריאים מותר ואם אינו מאכל בריאים אסור דגזירין משום שחיקת סמנים ואם שותה אותו לעלמו מותר כלשונו ר"י בשל הטורים ז"ל אבל בחולה בכל גופו אפ"פ שאין בו שכנס שהרי בידוד שמותר לבשות מקום שהשאיל או זולתו מסאכלין המרפאין. ואני לא ראיתי בזה הולך ואין חילוק בזה בין אם יהיה שהשקה מר דסוי שלא כדרך שלאתו או שיהיה מהול דאין מעשה שחיסור שלא דילמא אתי לידי שחיקת סמנין וכמולה לפי' שאין בו שכנס לא גזרו. ושנראה לע"ד כתבתי:

אלף סו (תרמח) **שאלת** ממני מודיעך דעתי במעשה שליהו בהר הכרמל על מה שדרשו רז"ל על פסוק ויקחו את הפר אשר יתן להם שליהו אמר לו הפר לשליהו אני ואחבירי ילמו מבטן אחד וגדלנו בחבות אחד הוא שולה לאחלק שאל ושם שאל יתקדש עליו ואני עליתי לאחלק ע"ז להכעיס את בוראי אמר לו שליהו לך עשהם כשם שעשו שאל הקב"ה מתקדש ע"י זה שעשי כך יתקדש על ידך אמר לו וכך יהיה יוצאני אויי זו ממקומי עד שתמצרני בידיך שה"ל ויקחו את הפר אשר יתן להם שליהו. וקשה עיניך לקבל דבר זה כי מה צורך בשם זה ושם הוא גדול למה לא פרשמו שכתוב במעשה אחיו [של] בלעם:

תשובה כבר קדמך הרד"ק ז"ל וכתב וים בדברי אגדה דברים רחוקים מן השכל כי כשבאו את הפר אחד ואחד לקחם אותו לא יוכלו לזוז אותו ממקומו עד שאמר לו שליהו לך עשהם אמר לו הפר כו' כדאיתא לעיל. ועוסק היתה לרב ז"ל שתשיקה ולא יזכר דברי האגדה כיון שלא ידע לייצב אותה כי מה שכתב רחוק הוא מן השכל ודברי רבותינו ז"ל קדושים הן השכל ושאמת ולכן אני ערב לאחרן כי ערבים עלי דברי דודים יותר מייני על סורח אחר שהבאר כי לפי פשוטו לינו מתייצב כלל כי אם שלא לפדש אבר נתן להם שליהו כפי מה שאחן להם בבחילה שבי ס"ל למימר ויקחו את הפר אבר בחרו. ואם בא לומר אבר נתן להם אחאב שפ"י מאמר שליהו אם צורך לאו ושוב כי שיקר כשומה מכר אן הספר. ואם בא לומר שהלקו כשוב לשליהו ואמרו אם שהלה תתן לנו ושליהו נתן להם אחד אחם וזהו אבר נתן להם שליהו ח"ל תקשה כי כשומה אבר בשבילה לאמר להם שליהו בחרו לכם הפר אחד שהבאר לכן הדרת קושיין לדוחקא מאי אבר נתן להם שליהו. ולכך לריכין אנו לדברי שהגדה אחר שקדמתי לך כי כבר ידוע כי כל שהדש וכל בעל חי וכל חילן וכל עשב יש לו כח ושר למעלה וכן אמרו על פסוק אם תשים מבעדנו בתרן. סילבר ברו וכאו על פי מדמן שליהו ואמר לו בשלמה בני השעירים שפיו שיין בקומה שיין בדמים שיין במראה כגולל מעיל שלום ביישים גולל ת' לה' וגולל ת' לשמאל. אבל בני פרים הכוין בשבן ובאחבום אמה הנה להם שבחילה אזה ילך לעבודת בולחו ואם להכעיס את בולחו ואם דברי ברו על פר או כחו ואם חילו אלך גם כלל ולא הולרך שכתוב לפרש דבר זה לפי שלא היה אלך גם וכיולא בזה יש לרז"ל שרבה אמר ברו על יש לשמה. ואמיר לו שליהו לשרו על פי תשפ"י שבשעירים היה שם גולל שבא שהקדש שם על ידך שאם היה ע"י הגולל היו לומרים הגולל גרם אבל עכשיו שהוא ע"י בחירתם לא ישאר שיה פקפוק ושם שמהקדש שם שמים ע"י זה שהוא אלמי שי יתקדש ש"ם על ידך שלא ילד עליו שאם ואפ"ה לא נהייבאב לעשו עד שימכרוהו בידים וכן עשה. ואע"ג דאין השבר משמעל על פרים השמחטים לע"ז שאני שבא שע"י משה זה יתקדש ש"ם וכל אחד הולה שיתקדש על ידו ומה שיאמת לך פי' זה וכי ספר היה יודע שיתקדש ש"ם עד שאמר לו ום"ם מתקדש על ידך אלא על כח ספר ואמו אומר שהוא יודע בשבות ע"י אמירה ואיכא לד' אחר שהוא מסוכן אותו לאבר ישראל ובשבות ע"י ישראל שבות דרבנן ואפי' שלא ע"י אמירה כלאחרינן מותר לכתחלה שבור מינה הל"מ איכא דאמרי סמנים מתאמול שלר אמרי לאפי' לפ' מחיקי מתאמול דכולייני דעיבא בליבא הלי' מ"מ מציקרא דלא ידעינן אפי' בשעת שרי איכא דאמיקי סמנים מתאמול ואיכא שאינו מופל בשעה שלא מיחום בעלמא לאסור לעשות לו בכלי שלא ע"כ הוא בעין כל האוכלים אוכל אדם לרפואה וכו' ע"כ. הרי לך בפירוש שהריטב"א ז"ל בעלמו מפרש לפי מהני בשיחום בעלמא דאם הוא מאכל בריאים מותר ואם אינו מאכל בריאים אסור דגזירין משום שחיקת סמנים ואם שותה אותו לעלמו מותר כלשונו ר"י בשל הטורים ז"ל אבל בחולה בכל גופו אפ"פ שאין בו שכנס שהרי בידוד שמותר לבשות מקום שהשאיל או זולתו מסאכלין המרפאין. ואני לא ראיתי בזה הולך ואין חילוק בזה בין אם יהיה שהשקה מר דסוי שלא כדרך שלאתו או שיהיה מהול דאין מעשה שחיסור שלא דילמא אתי לידי שחיקת סמנין וכמולה לפי' שאין בו שכנס לא גזרו. ושנראה לע"ד כתבתי:

אלף סו (תרמח) **שאלת** ממני מודיעך דעתי במעשה שליהו בהר הכרמל על מה שדרשו רז"ל על פסוק ויקחו את הפר אשר יתן להם שליהו אמר לו הפר לשליהו אני ואחבירי ילמו מבטן אחד וגדלנו בחבות אחד הוא שולה לאחלק שאל ושם שאל יתקדש עליו ואני עליתי לאחלק ע"ז להכעיס את בוראי אמר לו שליהו לך עשהם כשם שעשו שאל הקב"ה מתקדש ע"י זה שעשי כך יתקדש על ידך אמר לו וכך יהיה יוצאני אויי זו ממקומי עד שתמצרני בידיך שה"ל ויקחו את הפר אשר יתן להם שליהו. וקשה עיניך לקבל דבר זה כי מה צורך בשם זה ושם הוא גדול למה לא פרשמו שכתוב במעשה אחיו [של] בלעם:

תשובה כבר קדמך הרד"ק ז"ל וכתב וים בדברי אגדה דברים רחוקים מן השכל כי כשבאו את הפר אחד ואחד לקחם אותו לא יוכלו לזוז אותו ממקומו עד שאמר לו שליהו לך עשהם אמר לו הפר כו' כדאיתא לעיל. ועוסק היתה לרב ז"ל שתשיקה ולא יזכר דברי האגדה כיון שלא ידע לייצב אותה כי מה שכתב רחוק הוא מן השכל ודברי רבותינו ז"ל קדושים הן השכל ושאמת ולכן אני ערב לאחרן כי ערבים עלי דברי דודים יותר מייני על סורח אחר שהבאר כי לפי פשוטו לינו מתייצב כלל כי אם שלא לפדש אבר נתן להם שליהו כפי מה שאחן להם בבחילה שבי ס"ל למימר ויקחו את הפר אשר יתן להם אחאב שפ"י מאמר שליהו אם צורך לאו ושוב כי שיקר כשומה מכר אן הספר. ואם בא לומר שהלקו כשוב לשליהו ואמרו אם שהלה תתן לנו ושליהו נתן להם אחד אחם וזהו אבר נתן להם שליהו ח"ל תקשה כי כשומה אבר בשבילה לאמר להם שליהו בחרו לכם הפר אחד שהבאר לכן הדרת קושיין לדוחקא מאי אבר נתן להם שליהו. ולכך לריכין אנו לדברי שהגדה אחר שקדמתי לך כי כבר ידוע כי כל שהדש וכל בעל חי וכל חילן וכל עשב יש לו כח ושר למעלה וכן אמרו על פסוק אם תשים מבעדנו בתרן. סילבר ברו וכאו על פי מדמן שליהו ואמר לו בשלמה בני השעירים שפיו שיין בקומה שיין בדמים שיין במראה כגולל מעיל שלום ביישים גולל ת' לה' וגולל ת' לשמאל. אבל בני פרים הכוין בשבן ובאחבום אמה הנה להם שבחילה אזה ילך לעבודת בולחו ואם להכעיס את בולחו ואם דברי ברו על פר או כחו ואם חילו אלך גם כלל ולא הולרך שכתוב לפרש דבר זה לפי שלא היה אלך גם וכיולא בזה יש לרז"ל שרבה אמר ברו על יש לשמה. ואמיר לו שליהו לבאר על פי תשפ"י שבשעירים היה שם גולל שבא שהקדש שם על ידך שאם היה ע"י הגולל היו לומרים הגולל גרם אבל עכשיו שהוא ע"י בחירתם לא ישאר שיה פקפוק ושם שמהקדש שם שמים ע"י זה שהוא אלמי שי יתקדש ש"ם על ידך שלא ילד עליו שאם ואפ"ה לא נהייבאב לעשו עד שימכרוהו בידים וכן עשה. ואע"ג דאין השבר משמעל על פרים השמחטים לע"ז שאני שבא שע"י משה זה יתקדש ש"ם וכל אחד הולה שיתקדש על ידו ומה שיאמת לך פי' זה וכי ספר היה יודע שיתקדש ש"ם עד שאמר לו ום"ם מתקדש על ידך אלא על כח ספר ואמו אומר שהוא יודע בשבות ע"י אמירה ואיכא לד' אחר שהוא מסוכן אותו לאבר ישראל ובשבות ע"י ישראל שבות דרבנן ואפי' שלא ע"י אמירה כלאחרינן מותר לכתחלה שבור מינה הל"מ איכא דאמרי סמנים מתאמול שלר אמרי לאפי' לפ' מחיקי מתאמול דכולייני דעיבא בליבא הלי' מ"מ מציקרא דלא ידעינן אפי' בשעת שרי איכא דאמיקי סמנים מתאמול ואיכא שאינו מופל בשעה שלא מיחום בעלמא לאסור לעשות לו בכלי שלא ע"כ הוא בעין כל האוכלים אוכל אדם לרפואה וכו' ע"כ. הרי לך בפירוש שהריטב"א ז"ל בעלמו מפרש לפי מהני בשיחום בעלמא דאם הוא מאכל בריאים מותר ואם אינו מאכל בריאים אסור דגזירין משום שחיקת סמנים ואם שותה אותו לעלמו מותר כלשונו ר"י בשל הטורים ז"ל אבל בחולה בכל גופו אפ"פ שאין בו שכנס שהרי בידוד שמותר לבשות מקום שהשאיל או זולתו מסאכלין המרפאין. ואני לא ראיתי בזה הולך ואין חילוק בזה בין אם יהיה שהשקה מר דסוי שלא כדרך שלאתו או שיהיה מהול דאין מעשה שחיסור שלא דילמא אתי לידי שחיקת סמנין וכמולה לפי' שאין בו שכנס לא גזרו. ושנראה לע"ד כתבתי:

אלף סה (תרמנ) **שאלת** ממני מודיעך דעתי למה אין כותבין הקדוש בספר הורה כיון שכבל נתן לתרע"ה בשיני וגם הטעמים היו לחוים שיכתבו אותם כדי שיקרא קריאה יפרה בלי שבוש שהרי גם הטעמים מבחרים עמם שכתובים לפעמים:

תשובה שמלאך ז' חלויה כמה שמלחו המלחים לסקב"ס כשעלה מרע"ס לקבל את התורה . ואמרו מלחכי השרת מה לילד מאם ביומו אמר לאם הקב"ס לקבל תורה בת אמרו לו אנשי ומיומו דכתיב אשר תאכל עוד על השמים [ס'] . אמר לאם מאם תורה מה כתיב כם לא תרצח לא תנאף וס' לימים ים ביומים ובילוף ים ביומים תורה לאם לכם וכולו ואמרו ס' תדומיו מה תדיר שמך בכל הארץ . ויש להקשות וכי המלחכים לא היו יודעים שהשבוע ז' הלא מלי לים לך למימר שמם היו קורין בתורה קריאה אחרת רוחנית בלא פיסוק חיכוי על דרך שמותיו של הקב"ס וכן אמר"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ס והודיעם הקב"ס שיש לתורה קריאה אחרת גשמות על דרך פיסוק חיכות בעולמי כדי לדעת כשומעה ועכשיו ולימוד ועיבור וכן כל שאר דיניס. ואחר שידעת זה תבין שאלתך כי אם שהל יתעלם שיכתבו את התורה בלא נקודות ועטמים כשאר סיפה בשמה אלמו יתבדל כדי שיהי גם שמי קריאות רוחנית וגשמית כדי שמי שיכול לקרוא יקרא . וכן אמרו יודע היה בלבל לקרא לותיות שנכתבו בשם שמים ואין . ומשר שהקודות ושעטנים כשאר תורה שבעל פה שהיא פירוש לתורה שבכתב כן שהקודות ושעטנים שם פירוש להורה שבכתב. ושדבר יודע כי שלותיות בלא נקודות ועטמים ים בשם משמעותיו שרבה ולידופים שונים וקריאות שפיות ואין לה ניתנו שהקודות ושעטנים ליכתב בם"ת ויכתבו בחומשים משום עת לעשות לה' כדי שלא שהשכחה תורת שקריאה כשאר תורה שבעל פה . ומשה שכתבתי לך תוכל לאחרן כמה שפיקות אחרות כגון מה שמלחו שרשלומים למה לא נכתב תורה שבעל פה או למה נכתבו קלת שפורים שנרשה לכותבי אחין בשם עזרא ומשה גופי תורה נרמזו ברמז כל שהוא אלא אים לך להשתין אחין לך (אלא) לפי' חיבה קשה אחין שם שהוא שהוא שמוקות וחידופים שלא נגיעה לאחרו אחין לך בתורה לפי' הוא אחת אלא עזרא ולא להשארת שקריאה ולא בשה רשה כלשון ישמעאל כלאחר שהבו רבים ואים תמיד כלל זה נגד עיניך ותלוים ואני ערב .

וסנרלא לע"ד כתבתי :

מה שמלאתי כאוב בגליון ז"ל מלאתי לאחד מן שרשבונים ולא ידעתי שמו דע כי מפני שהקוד הוא תורה ושמשה לאותיות לפיכך לא נעשה שם"ת נקוד לפי שהוא טולל כל השניס וכל שרבים שמשוקים וכולם נדרשים בכל הוא ואות פנים לפנים מפנים ותעלומות לפנים מתעלומות ואין לך גבול יודע תלמה ואמרו שהוא אומר לא כי שיל ואם נקוד שם"ת היה לו גבול ובישול כדמיון שחומר שגיעה לו תורה יהודה ולא היה לאחר לו להיות נדרש כי אם לפי הניקוד שמשויים בלותה חיבה אבל מפני שם"ת בלול ומובלע בכל מיני שלימות וכבל מלה ומלה יחלים בם תלי תלים לה נעשה מנוקדים כדי שיהיה נדרש בכל מיני שלימות ולפיכך אמרו אל תקרי לך אלא לך ואלו היה מסויים לה מוכל לומר לך והכה חכמים ז"ל נתפוררו בשמה מקומות לזה על לך שהדרש השלוה ויהד תהיה לך על לך לחזק אל תיקרי לחזק אלא לחזיק מלמד שכשישמע אדם דבר מגושה יתן תלבבו בתוך לחזו ובמקום הזה שעירו לותנו על סוד עשה היות שם"ת בלתי נקוד ואתו לפתחים במדרש פסוק זה לאם סובין וחכמים אתו זה לאם לבריות וכבל אחוך פשטיה דקרא וכל השורה מובנת על דרך זה ולפיכך אמז"ל שבשיה פנים לתורה וסבן . עכ"ל :

אלף סט (תימה) **שאלת** ממני ידיד נפשי על זמן שתחייה לפי שקבלת מלבותיך שהוא שמוך לאלף שבשיטי עם שכתבת שבת השולם שכלו מנוחה וק"ל ת"ש שלדיקים וחסידי עולין אחר מתו על קדושת שמו שגלות לא ירתו בטובתן של ישראל ולא יעמדו בשמחתן :

תשובה כל ימי שייתי מלטער על דבר זה עד שרחיתי דברי שרשב"ם ז"ל בשם רבותיו ב"ל לאיכה תני תחיות שחת פרשיות לדיקים שמתו בגלות וסיה סמוכה לביתת שמשיח ויבוא לכל יומת בשמיה בגוף ונפש וירתו בטובתן של ישראל ובבניו שבית ויעמדו בשמחת חלף עבודתם וכו' וה' כללים וסיה סמוכה לשכנסת שבת כאחר קבלתי והוא נקרא טולם שתחייה ועליה נאמר ורבים מיקיצי אדמת עפר יקיצו וכו' :

שוב ראיתי שזה מוסכם דשמי מחיות ים ועל שמחייה שרשמות נאמר בגבורות אבריכו בן ברכיהו עוד יבנו זקנים חקוות בשערי ירושלים ולפיכך בב"ם דכתיב שכח וילכו על משעותם ובלילקע שהמיה לה שמת כתיב משענת ולפיכך משענת ממשענת מה שתם תחיית המתים לף שכח תחיית המתים. וסכי לאיתא בשמת שני ומייתי לה בתוספתא סוף מכות ולמדו מלמלן שבגופה ז' סיה למחיד אחר שהולם ומדקאמר קרא עוד יבנו זקנים וחקוות וכו' מרוב ימים משמע שעל שתחייה שרשמות סיה מדבר דלאו על התחדוש אין שם לה זקנים ולה רוב ימים כי אין יכנס שבת שבוא מוחה לאי השולמים ושולם שכולו שבת וחכול תמיד עניך זה כי סיה חמה גדולה לשובלי לרום שלות ושל משעבוד כי עדיין שרלש מיסים לאין סוס שלאן ושרמון על משפטו ושבודת שקדש על משפוסתה שוסרה בימיהו לאמן . וסנרלא לע"ד כתבתי :

אלף ע (תימה) **שאלת** ממני לודיעך דעתי שמה שנהגו בשוב גלילות יבדלאל בב' שבתות שמוכות לע"ב לומר קדוש"ן זכר לתורבן וחוכרו זה שמה מלורות וקדישין וברכו וגשמת כל אי וכולם ע"ד קיצם וחכר לשרבן ויש בשם מחכורי ס"ד יסודם שלוי ור' שלמה בן גבירל ז"ל וחולמה שם יפה שם עושים ואי מבטלין לשו :

תשובה ייבר חילים למען דיבטל דבר זה . ושבח לאל בבר שהבטל מנהג זה בשלרים וגם השם"שבדב לה נהגו כאן וכשה שרחיקו רז"ל לעקה וביניה בשבת וב"ם לומר דברי קיצות ולהזהיר שמורבן כדי לעורר שבשיה ושלא יפרי בזמניו דוחק לוותו כשאל בשבת וב"ם קודם זמניו ולפרי דברים שבלוטה לאיו מהב בם"ב שאל להיות בשבת לדעת רוב שפוסקים ב"ם בשבתות של קודם ע"ב וב"ם לומר קיצות שבם דברים של פרשתיו ושל תקבה על מהבריהם כי שמת לה היו בעלי סורתה אלא משוררים כמו שכתב שרשב"ם ז"ל בספר שמלות על מהבר שהזהרות שהות ר' שלמה בן גבירל ז"ל. ושלא לעניו לכילה בשר לאחרו שתם חל בשבת משלה על שלמו לפי' בשעודם שלמה. סוף סוף אין רלוי להרלות שום לדבר ולא עלבון בשבת אלא שכל שמתה ומי שיוכל לבטל מנהג זה יפה סוא עושה ובלבד שלא ע"י מחלוקת שאין לך דבר עומד לפני המחלוקת ולא נחום למנהג כיון שהוא בלישור שכן כתב שריטב"ה ז"ל וה"ל לבל שמנהג להקל לשולם אין חומנין לו ולפילו היה עפ"י גדולים שבשולם כל שרלשה בו לד ליישור לחכם בעל הורתה אשר יסיה בימים בשם שאין לני אלא שהופש שיהיה בימיהו שכ"ל. וסנרלא לע"ד כתבתי :

אלף עא (תלמו) **שאלת** ממני ידיד נפשי החכם שהחמד כ"ם יעקב תבון י"ו אם יבולה אשה לעגון נחת רוח עשיתי לבעלי במשכון שמשכן שבעל כמו שיבולה לפשון במכר ודעת לעיר הלמידן נופה לחלק בין משכון למכר דלחתנה גמרה ומקנה המשכון אחר שהילו בשחלט כמו מכר וזה משברת ולא מלחתי שמך בגוד בזה. יהיר עיניהו בהן אז בללה ושברו כפול מן השמים המשתחוה וכו' :

תשובה לא ידעתי לזה שחוק עשה שברי אם לא יהיה לו שם לפרוש בת לב"ד ומוכרין את המשכון אז מחלימין אותו לו ומה לי מכר ומה לי משכון ושל קיילן כ"ח קונה משכון וא"כ לא נמרה ומקנה ושבדר בגוד אלא שיטולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ופשיטא דמוריפא את משכון וכי היכי דשמכר בעל מיד כאחר כאבו שפוסקים כן במשכנתא בעלה מיד ואפילו משכנתא בכייתא דמשלם שניה נפקא בלא כסף ומעלה שאין שקרקע נחלבת אפ"ם אני אומר שיטולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ואי לאו דמשפיעת הוה אמינא דעדיף משכון ממכירה דכיון דמכירה בהשלם היא הוה אמינא לא חוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי שאין אדם במוכרין את בלו לפניו והוה אמינא אלא ודאי נחרלים כיון שקנו מיד ואפ"ם אמרינן דיכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי וב"ם במשכנתא שאין מחליכין שבר שיכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי דודאי לא נהרלים ולפי דעתי לרוב פשיטותו לא הזכירוהו ופשטת דמלתא שאין שבר תלוי בהשלם שמכירה דל"ב בת ונאמר שאם מכר בע"מ שאם יסיו לו דמים יחזיר לו שקנו לא חוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי אלא עיקר שטעם כל היכא דאיכא נחת

רוח לבעל ומה לי מעכון ומה לי מכר לחדרה יותר נחת רוח ים לבעל במעכון יותר ממכר ומדיעבד לך במעכון ולא בסכירות מעמע דפשיטא לך בסכירות דסכירות מכירה ליומי היא ומליא למימר נחת רוח עשיתי ומתבטל סכירות ומה הכא דאין נחלט ופ"ם יכולה לומר נחת רוח עשיתי לף במעכון נמי לא שלם שהרי המעכון קנוי לו כל זמן שהוא בידו ואין סברא לומר שגם בסכירות לא תוכל לומר נחת רוח עשיתי דל"ש עדיף כח הסכירות מכח המכירה וכיולא בזה לא שמעתו ומזה הטעם ג"כ יש לפשוט בעייתך דל"ש יפה כח המעכון מכח סמכירה שהמקרוח מן הלקוחות ולא המקרוח מן המעכנתא וזה לא יתכן דמליא עשמת [דגמ"ר] דמליא לומר נחת רוח עשיתי לבעלי והעניין דליכא עשמת כמל מיד לא שלם מכר או סכירות או מהכנתא ולא סוליאו מן הכלל הלא ג"כ קבלה עליה לחבירות דסולי שלי לא עבדת משום נחת רוח. וסגולה לע"ד כתבתי:

שאלת ממני הסופר סכנון כ"ם מנחם יל"ו אלף עב (חרמז) על ס"ת שהלכו עכבריס מלא ברחמים לא מוכר לעשות לו מלאי מכתן מגויל ולדבקו יפה ולכתוב עליו מלא ברחמים:

תשובה כבר ידעת כי הרמ"ם ז"ל שהל מלפני רבינו מהיר מרומצויק הא דתמרינן בתוך שלש לא יחפור לא יטול לדבקו בדבק היון דשעמת משום דמנגיע בין לפילן לגלה בדבק היא נראה דשרי כי לא יתן על שקרע קלף מכתן ויחברם לפילן סיה נראה דשרי לומר לדבק כוב הוא דחיישינן שמא בדבק היא ניכר וסביב היי לומר לדבק כוב הוא דחיישינן שמא ע"י שקורין בס"ת וגוללין ומהדקין יש לחוש שמא הדבק יקרע לותו ותו מדמסיק עלה הכ"מ בגידין לבל בגדין לא ולא משכח תלמודא תקנתא לחלייתא לן לשום שלא כמו שהתרו חכמים ע"כ. ולא כן נראה לפי סברת זו כ"ם בל"ד לליכא תקנתא שלא בשעת היריעה דשמא ומה לא בזמן שהיא כותב על הדבק ולא על העור הדבוק שלא שמחבר לא הקריעה ע"י מלאי מבחון והכחיבה שרשומה במקומה עומדת למרת לא כ"ם בזו וגם הטעמים שכתב הר"י ז"ל שייך בל"ד. ומ"מ דעת הרמ"ם ז"ל היה לומר שכתב ומלאתי במשכת סופרים הלכה למשה מסיני ס"ת שנקרע קולף מלית מלאים מבחון משם היה נראה קלת שמוכר דמשמעת מייני כשהגיע שקרע עד מקום שמשרו לתופרו וקלמר שע"י מלאי של מלית שמחבר את שקרעים יפה ואינו ניכר מוכר ולכאורה מזו שכתב קחני אין דוקין בדבק ולא כוחבין ע"ג מלית ומשמע שמחלקו בדבר שרשום שדוקין בדבק וכוחבין ע"ג מלית משמע דדבק שקרעים יחד כיון שאין לריך לכחיבה לבל ס"ת שנקרע מוכר לדבק שקרעים יחד כיון שאין לריך לכתוב של שדבק עכ"ל. וע"ל דשלכה כר"ם בן מלעזר מדגרסינן בירושלמי בפ"ק דשגלה הל"מ שיהיו כותבין בעורות בדיו מסורגל וכותבין בשעור ועולין שמפלים ודובקין בדבק וחופרין בגידין ולריך שיהיה כותב על הגויל במקום שעור ועל שקלף במקום שמשמו ואם שיהא פסול וכתב שריש"ק ז"ל זה הירושלמי בשלכות ס"ת משמע דשלכתא הוא ותו דהא תני ליה בהדי הלכתא פשיטתא ולפי דעת הרמ"ם מייני קודם שכתיבה ע"כ שמא שאין יכתוב על שלאי וכשלמא אם שלאי הוא של עור ניחא אבל אם הוא שלאי של בגד שמא שאין יכתוב על שבגד ע"ל שאין כותב על שבגד ולא על שלאי שבגד ועוד עליו ושפ"י שעובר שכתיבה של שקרע משמע דשעבר לפי זה ע"כ בל"ד שמי שעבר תשפ"י שעוברת שכתיבה ע"ג שדבק הלא שרשאי לריב"ם ז"ל שאובא סימן ל"ח שכתב הלא קיל"ן שר"ם שמא ר' שאיר דיחידאה הוא ושכתב דשסיגא דמר' שופרים שכשיהו סירושלמי שחפלין הוא שאריך לדבק שפרשיות על יד בדבק או בקלף שכותב עליהם ואם לא יהגו [כן] (לפסול) ע"כ. ומשום שכותב נראה שדעתו לשאיר בדבק שדעת רבינו שאיר. ומיסו לא נהירא לי לשרש שירושלמי לעניין שפלין מכשר שעמים חלא שכרי שריש"ק ז"ל שכתב שהלכות ס"ת ולא שכתב שפלין מעמע לעניין ס"ת (נמי) היא שעיה. ותו דהא שאי שכ שפיסה כתוב על שגויל במקום שעור ושפלין חין נכתבין שלא על שקלף. ותו דקשיה לי שכל שמוכר לשיימו שמשמע ושפלין חין לריכין שרשוט וכי שיבי לכל שרי לייבי לעניין ס"ת ס"ם לעניין עולין ודובקין בדבק חייבי לעניין ס"ת. ותו קשה לריך רי"ב לשרש שכרייתא בדבר שלא נסגו בו שכשיו וכן פירשה בירושלמי יוסף כמו שפירשתי ז"ל ועולין במשלים לעומר שם נקרע הגויל או שקלף ששין לו מלאי מבחון של בגד ע"כ וכן מרשה מסירושלמי של מעלה ולמטה חייבי כ"ת דנרסינן לעיל מינה ר' חייא בשם רבי יוחנן הלכה זה שהוא תופר לריך שיסא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע ומחו לם לתוחא שם שלכה לתה יקרע ושם לא יקרע לתה הלכה הלכה למשה מסיני סיסיו שחבין בעורות וכו' לריך לייחן ריוח בספר מלמעלן שמי שלבעות ומלמטה ג' רבי לומר כו' וכיון דלמעלה ולמטה חייבי כ"ת לחליעתה נמי חייבי כ"ת וכיון דחיישי ר"ם בן שלעזר משמע דשלכתא שחיסי ומה שלא כתב הרמב"ם ז"ל דין הדבק לפשר דמשום דחיישי בחלמוד שלנו לא כתבו וכיון שהביאו ף"ק ז"ל כתב זה סירושלמי משמע דשלכתא סוא ותע"ג דמשוך לשון הרמ"ם ז"ל נראה שלא כתב על הדבק שנקרע מוכר לדבק הקרעים יחד כיון שאין לריך לכתוב על שקרע כשר מידי דהוה לשור שעשוי שעשוי נקבים ומוכר לכתוב עליו שכל נקב שהניו עובר עליו חיישי נקב הא למדת שכל מקום שמוכר לשפור לשיימו שמים בם' יתן ג' בחדש מוכר לדבק לפי שעה זו ות"ב ל"ד הוי פלוגתא וכיון שנתקן הרמ"ם נתקן והכי הוא בחזקת כשרות:

עוד לני לומר דכר"ד לשילו רבינו מהיר מודה הלא שייך טעמת דקריעה דכשלמת כשיקרע לשון הטעות ליכא למיחש שמא יסחבך הדבק ויוסיף בקרע לבל הכא שלכתחו הכשכרים ליכא למיחש לכתה לשפילו לם יסחבך הדבק יוסיף הטעלי לבל לא יוסיף בקרע ויחזור לשקנו. ותו דעקר הטעם שלא יפשר הוא משום דאין שם הדר וכיון שלישו הדר לגבי תפילה הוי הדר לגבי דבק לפי שעה מחוסרים לבל ג"ד שהוא שלאי קנין כפי מלא ברחמים קריק כיס שפיר זה לני ותמוה. ותו בכל המלה של ברחמים היה כתוב בשלאי ואין ממנה כלום על הדבק:

כללא דמלתא שדעתי נוטה להחיר הדבק במקום שהפילה מותרת וכ"ם ג"ד וכ"ם שכבר נתקן ונמה נפסל פס"ת:

ולענין לשר שלות לם תולין לת הפם ולם הוא כולל לפילו שאר הפעמת שלישם נתיקים היכא פלוגתא ורוב ספוסקים סכשישו דתולין לת הפם טלו ולא מקלתו כר' שמעון שזורי שאמר כל הפם תולין מקלתו לין תולין ואתמר עלה ל"ל תנגלל אמר ר' חגינא הלכה תולין לת הפם אמר רבן בר חגינא אמר שולא אמר ר' חגינא הלכה כר"ם שזורי ולא עוד אלא של מקום שפנה ר' שמעון שזורי הלכה כמותו וכן פסקו הריף"ק והרמב"ם ז"ל והפם שאמור סוא שם בן ד' לותיות וסכי משמע בירושלמי פ"ק דמגלה שנה והשמיט לת הפם לית תנא תני תולה לת הפם לית תנא תני מוחק לת הפם לית תנא תני תולה לת הפם ותולה לת החול ר' זעירא בשם ר' חגינא החול כותב לת הפם ותולה לת החול ר' אלעזר בשם ר' חגינא הפם לל אמר ואם סיה כגון אלי ה' אלהיכם מותר למה אפני שהפם ג' תיבות או אפני שיש בו חול מה נפיק ביניהון אל אלעזר ה' אי תימא אפני שהפם ג' תיבות הכי הפם ג' תיבות אי תימא אפני שיש בו חול ע"כ ואי איתא דאמר השמות בכלל וסרי אל אלהיס ס' (אי בן)[האיך] יכול לאלותו אפני ל"ל אפני שהפם ג' תיבות הלא קשיא לה ודאי לא נאמר דין זה אלא להאזכרות לבד וכן כתבו המפרשים עלה דשפם בן ד' מייני וכן לענין סיה כותב שפם אפילו שהל בשולו לא יפשכו ול"ת היכי מפשכת לה סא דאיכא שהל בשולו שיש כתב שיש וג' שמות בתחד הרי זה מפסיק ביניהון ומביה וסא ליכא בבל כ"ד ספרי שקדם ג' שמות שסויה גבי שדני ו"ל דרך הסופרים שכותבין בל הלף ומניחין מקום להזכרות חלק ובוב כותבין אותם שפם קדושת השם בכוונה וקדושה ותפ"י שהוא שלא כשדר כשר היה שפ"ת שפילו לכתחלה כדי לתת כבוד וקדושה לשמו שגדול:

גם למדנו מהירושלמי שדין תלייית השמות נוהג בכל ספרי שקדם שכרי [אל] אלהיס ס' בתפלים הוא אבל לעניין לכתוב שהזכרות לשם קדושת השם לא שמעת אלא בכ"ת שעיין בתשובת הרשב"ש ז"ל שימן תפל"ב. וסגולה לע"ד כתבתי:

אלף עג (תרמט) **שאלת** ממי לומדינן דעתי במקדם בחלת השור אם היא מקודשת או לא:

תשובה מזן המקדם בתרומה ומעשרות וכו' ואפילו ידעינן מקודשת וכבר ידעת דחלה ונקלפה תרומה דכתיב חלה תרימו תרומה וז"כ בכלל מתניתין הוי המקדש בחלה ומדלא פריש מזה בתרומה שטורה משמע דבין אם קידש בתרומה שטורה בין בטמאה מקודשת ואע"ג דתרומה טמאה לכריפה קיימת. ומשמע דמלתא דלאו תרומה טמאה שטורה בשלמא שכריפה הוא שהיא לכהן לספיקה תחת תבשילו וליכולת בה בשעת שכיפתה ושיימו דמזן מלויקין בשמן שכריפה כי"ט והוא שמן תרומה שטמאת דקאי לכריפה וילפינן לה מקרא דכתיב ישמה לך לפי' לספיקה תחת תבשילך וס"ה והוא שטעם לאלה טמאה דמהני טעמא קיימת לכריפה מאי שטיא טמאה שטולנו ממאי מת תלו . סילקך אם היא כאן שמקדם בחלת השור שטיעה דמקודשת שכרי ממונו הוא כמקדש בעלים שהיא מקודשת וכגון דאיכא גם שום פרוטה ואם הוא ישראל המקדש בחלת השור למאן דפסק דטוכת הגוף ממון כרי היא מקודשת דאיכא ליה גם טוכת הגוף ממון להספיקה תחת תבשילו שממילא הבא מן התרומה (והיא שטורה לזרים לפיל בזמן שהיא טמאה) ולמאן דפסק טוכת הגוף הוא ממון דאיכא מקודשת דלא מידי יכיל לה ואפילו היא כהנת בשעת שקדשה ישראל ואפילו מלאכול בתרומה ולא יכיל לה מידי דחזי לה ורלוי לשמיר לחום לשני הפוכסים. ואם קדשה אחר לכיכא גט מעשים. כלנא דמלתא כל שטעון שריפה או קטורה מפני שהוא מאיכורי שהוא היא מקודשת דלאו מידי יכיל לה וכל שטעון שריפה מפני שטעמא כגון חלה ותרומה וכטורים שהקדש בשם מקודשת. ות"ח שרי קדשים שטעמא דטעונים שריפה שטעמא וקיימא לן שהקדש בפגול ונותר ושמא היא מקודשת. הא לא קשיא דבשלמא קדשים שאיסורי שהוא היכא שהרי מועלין בהן וחליקא דמן מחירהן וכיון שלא נזרק דמן בשאיסוריהן קיימי לכל תרומה מותרת היא בשהוא וק"ל. ואם היה ישראל שקלה ליה חלה מבית אבי אמו בהן ממונו הוי לקדש בו את השם שהרי יכול למוכרה לכהן אחר להספיקה תחת תבשילו ואכי היא בפ' שהיה מקדש עיין שם. ובמרחה לע"ד כתבתי:

(התשובה הזו נשמטה מחלק לשונות הרמב"ם ומשנתי לותה כאן)

אלף עד (תקמג) **שאלת** על מה שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ב מסל' חמץ ומלה ומה היא השבחת החמוש בתורה וכו' מה שברהו על הרב לי בדיקה מן התורה מה ביטול לו תרוייהו בעיון ואיך יתפרש לשון בטל בעל מניד משמש על זה שלשון על הרב ז"ל . עוד שכתב ז"ל פ"ה ה' מיני דגן הלו הם לשון בני פירות בלבד בלא שום מים לעולם אין בהן לידי חימוץ עלא לפילו שיושן כל היום עד שיתפח הבלק אין חייבין עליהם כרת שאין מי פירות מחמיצין אלא מסריחין. ומקשה למיפא דמרישא משמע דאין בהן לידי חימוץ ואפילו מוקשה לא הוי להא דכתב דאין מי פירות מחמיצין אלא מסריחין. ומיפא משמע דאין חייבין עליהם כרת אבל חמץ מוקשה הוי . עוד כתב בפ' שהזכר וביום שלתשבון לאסור לנום ולקלף אלא במים לבד לא משום חמץ אלא כדי שיהיה לחם עוני . ומכי סוף ז"ל כתב בשי פירות אין מחמיצין כלל ומכיכי תיסק אדעתך לומר שאיסורו משום המן עד שבולנך לומר [לא] משום חמץ . עוד כתב בפ"ו מלה שלשם שמי פירות יצאו בה ידי חובתו בפסח אבל אין לומר אותה בה בידי חובתו ואם בן חלב משום לחם עוני כמו שביארנו ואם בן ואכל לא יצא ידי חובתו ומקשה כיון דמי פירות כולם אין מחמיצין שהרי יצא ידי חובתו בפסח והא קיילין דבר שבא לידי חימוץ אדם יוצא בו משום מלה ודבר שאינו בא לידי חימוץ אין אדם יוצא בה משום מלה:

תשובה ככר ידעת כי השבחת החמץ רבו בו שדעות ים מי שאוכר אלין מן התורה אלא בדיקת חמץ לבד ומכי משמע פשטא דסוגיא דפסחים ויש מי שסובר דאין מן התורה אלא ביטול לבד מדאפקיה רחמנא בלשון השבחה ולא כתיב תבערו או תשרפו. אבל השתא שהתורה שהחמירו עליה בחרומים ז"ל היא שום בדיקה וביטול מדרבנן ויש ביטול מן התורה ויש בדיקה מדרבנן ויש ביטול מדרבנן. כילד בדק וביטל בכלי שני מן שהתורה שפילו לחמץ נלחי יהיו דסומכין על החזקות אבל לדיך לבטל מדרבנן כדאמר רב סבודק לדיך ביטל ומעמו שמא. ימלה גלוסקא יפיפיה. ויש ביטול מן התורה ושני בכלי מן התורה אפילו לחמץ סידוע אלא שהשני חכמים שמא לא יוליאנו מדעתו לגמרי ולפיכך סלריכו רבנן בדיקה עם הביטול וכ"ל שהיא שטת רש"י ז"ל. ומק"ל דאע"ג דסומכין על החזקות הל"מ בשאר לאיסורין דעלמא אבל בחמץ בשטת לאיסור כרת ואסור במשהו ורבינו היא כולי שאת בכי הלי לא שמלא שהתורה על החזקות. ומו כיון דרבינו בו כולי שאת מכניסין לותו בכל מקום ולאו לדעתייהו ואיתרע לה חזקה. ומו דאי ביטול של אחר הבדיקה הוי דרבנן הוי ליה לרב יהודה הכי למימר לשפיר שבדק לריך לבטל ומדקאמר שבודק לריך לבטל משמע שבודק מן התורה לריך לבטל נם מן התורה. ומו דאי מדרבנן ס"ל לפרושי מדרבנן לריך לבטל. ומו דלמריכן בגמרא מ"ט שמא ימלא גלוסקא וכו' ושולנך רש"י ז"ל לדחוק ויעבור עליה מכאן ולהבא אבל פשטא דמלתא משמע דעבר עליה לשעבר ומי בדיקה שבי מן התורה לא עבר כלל לא בטל ירהם ולא בטל ימלא . ומי בביטול לחודיה שבי קשה דביכי לא חשבינן שהתורה שמא לא יוליאנו מדעתו לגמרי ושה למריך בכל דוכתא שהבודק ידשה לסוף דעתו על חמץ. ומו מי ביטול לחודיה שבי ממלא מפקר בגרשתו שהוא ביטול ומבדך על ביטול חמץ ושוה להו לקבוע נוסח אחד למבער ונוסח אחד למבטל וכן מלינו במי שמא לא נמו מבדך בגמ"ד ומי שמל לא נמל בן חבירו בעל. מתוך לאו סדוחקים ועוד דקדוקים בסוגייתא שבגמ' הילך הרב לפרש שהם דבריהם דבריהם דברי

וכן מותר לעשן את סעיסה במים וסמן ופי' הוא בסימס יחד וכן במים ודבש וכן במים וחלב וכתב נמי ס"ק מלה שלשה עם מים ומי פירות יצא נמי ידי מוכתו נפסח דשפיר נח לידי מיעון לחכל ביו"ט רמשון לאסור משום לבניין לחם עוני ולא יצא ידי מוכתו נפסח. ודברים נכונים הם לא היה כדאי להאריך עליהם. והאלהה ע"ד כתבתי:

תם ונשלם שנית הדב"ז חלק שלישי

יאמר המלבתי"ד ב"ח על הנייר ראיתי להדפיס פה תשובה זו למורינו הרב הקדוש כמהר"ר חיים כפוסי בעל חגם ויע"א. עוד ראיתי להדפיס גם תשובה זו לקדושים אשר בארץ הבה ואדירי נאוני קמאי רבנן דפקיע שמייהו השרידים אשר ה' קורא. והבה יפר"ו בעצתם כשפשפו האדרים לשאן רפשרקי בקובייא ויום שבת קדש פחלין:

שאלה אלמנה אשת לחובן שקיבלה קידושין משמשון ומקבלו קידושין בכ"ד (י"ב) וסולילה מתחת ידה מכהב פתוחי חותם שקבלו על עצמה אחר מות בעלה בימי חבלו והכריס על נפשה גוף שבעלה להנאת חצמים לחזן רב ע"ד רבים מפורסים והיה גם היה לחתרם בחצדם ומחרבתם בקידושין סמ' כי חתרם שחותן קידושין סיו אלה בדעתם כי בשקום חזר מלה מכך ודבריס סמוציאים את סחדם מדעתו ודומה שקום ושחה היה מתחרטת על קידושין סמ' ילמדנו רבינו חם נדל זם ים בו סתרם וחם ים למעשיחים ממש וכברו כפול מן שמעים:

תשובה כבר ידעת שהנדר שסודר ע"ד רבים מפורשים לדבר מלוה ים לו סתרם ובמלוה כל שהו שני ולא כל"ת ומחן דעתים ז"ל בשכשחת כל שחחרונים ז"ל בל"ד כ"ם שהיה מלוה רבה בחע"פ שבשעת מלוה על פיהם ודבים לבל לח שחשה מלוה מ"מ מלוה עבדה דמיהם ומיהם מתקיימת כמלוה דנסדיה שיהו שחשה מחקדשת בה ובשלוחה ושמלינן בגמרא מלוה בה יותר מבשלוחה ושפי' ר' יוחנן ן' ברוקא דקשמר. בשתניחן על שייחם סוח חומר ויבבך וכו' לח שחח לשיפלוגי של ת"ק חלח הכי קשמר חע"פ שהשחה חיחה מלוה מבדלה מלוה שמקיימת דבר ס' שחמר ויבבך חותה וכו' ש"ב נדל זה שים בו מלוה גדולה שפי' ע"ד רבים מפורשים יש לו לחרם חם חתחרט וכיון שקבלה קידושין חין לה חרשה גדולה מזו ובידי הקידושין הם עידי החרשה ולחו כל כמיחה לחזור ולהתנחה בקבלת הקידושין וכשם שחין נחמתה מהניח לבטל הקידושין לח מהניח נמי לעניו חרשה כ"ם דחמן ספדי שחין חיים ולבה שוין בעניו חרשה הקידושין דכולה חשה בקב וחשלוה מט' קניה ופריסות וכיב למיחב בן דו מלמיחב חרמלו ומה גם שחשה זו חמיד היה בלעד בשער בת רבים בגוחים ושחיחם סנוחים דרבים ויפים ובחיה בליה דרך נשות וקרפיפין ועשה בקידושין חלו נחה שקניה חין יולח וחין בה ונחבלה מלפוני לבה מחחר שנחקדשה מיד חבבו ביין חת בשרם היא וסוח ושוחר כדה על ידה ושקבלו ועשתה בחלבה רבה וחה בזה נעבעו ושתעבו על רוב שלוה וכל זה מוכח בפלבע שקבלה קידושין בלב שלם ובכשם חפלה ושחחרשה על חלכוב בחסרם על נחבה ושה בעת מרחה חומה וחחחיה עדמה חין הובטין לה שחפבר בקיא עובה כן נפיים חת בחי בחוחיה חו לבינה חחרם וללו כל כמיחה שכל דבריה מן השפה ולחון וחין לבה מבניה עמה ומבטל חת דבריה. מעשה שהדל הזה ים לו לחרם וויחיין לה בעל כרחה אחר שנחתלית בחחלה בקבלת קידושין כמדובר ושה לינה דוגה מוכדת מיקריה ודנין חוחה כדין מוכדת גמורה. נשה הוחה לחסבת השחת כמ"ם הנניה השחת ושבעה חסנו:

חיים כפוסי

בוצינא דמסורה שחכם השלם נר"ו. בשש"י חשר לחני נשחני בחתי לשמניע במדוש קדשו על חזות קשה לשר נשפשע ונשפשע כשבשחת ממורי שיחר למלחתי קוניית בשבת שמלוה בדברי פוסקים ז"ל שלחון בקוניה חכמה סיה ושינה מלחכה טחו מלחוח שיניהם משבשיל לבושם שלה שחתו שניה חכמה סיחו לעניו שלה סייחו חומרים שניה מלחכה לה לפי שסקוניה לינו מדבר (שלינו) מוקלה היה לחסור. לחמה סיוח הקוניה מן סדבר סמוקלה לפי שנחמר שניה חכמה מל"ל לעלוח ולהחיזו לעלבל בשבת ולחמרו ז"ל ושם לה סזהירו שלה יהה סילוכך של שבת כסילוכך של חול שנחמר ודבר דבר ק"ו שלה יהה מלטולך בשבת כטלטולך בחול. ולעלוח בחול לעל יחידי סבולה לחסור כ"ם לעל בשלי חורה משוה שמלחך בדברים בעליס שלין לחוי לעשוח לבה בדברי חורה וחכמה כמו שמביה הטור ח"מ סי' ש"ע וה"ב לין ניחיר לסמון שעשה בשבת ולחמרינן פ"ק דע"ז לבבי לחיים זה שלה הלך בטרטיחות וכו' חפי' בשה שעשה מושב לניים שעשה מקומות שחחשפיים לעשוח ולפי' בחול לחסור ולה סותר לעכה בטרטיחות בשבת חלה לפקה על עשקי רבים וכל מקום שנחשפיים שם לחבודה כלי לעשוח נקרה טרטיחות ושם ליעזותה נמלה וכו' לכן מלחני לבי לעשוח פי נגד מורי סיחר ועל מי מקדושים לפעם לסקיש דגל לחייחת סחורה לחמיחו נגד השעחיחים ומחחו מעשה לשון לחדוש יחזקי יורני חיר סחורס ויפיר לי לחון לעשות בלילודיס שותה בשמ חת דבריו שלעיר יסודה חמלי:

תשובה דבריס חלו לחסור לכשש כ"ם לסביב עליהם כי חותם שלליס שם ובעליהם כיולל שפש חעולים מעוטבים משוקלים ומוקנין שם שלף בחול לחסור משום שלכי שמורי. שמדבי בשם ס"ל יוסף חוב עלם ז"ל [כחב] שבשוסק בשם סוח בנידוי שמניה חיי שולם ויבוחו וכניינו ועושק בחוכבנו כ"ם ביום שבשת קדש. משעשה חין לחדש רק בייחה בייחה על השמחק בו בכל חין קוניית ולסודיע כי סוח גלכל בפח ועשה מדמו שחוק ותחכלהו חם לה חופח ופעלה פיה לבלי חק וחין עלמו לחסור קשור עלור בעלמותיו וישחקו יחיו וגם לילו. וחם חוב יבוב לסיות שומר שבת מחללו מחול לו שבוי לו מותר לו. שלעיר

מאיר נאוויזון חיים כפוסי